UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

ministerii uix tutū in amicis e sinu inimicorū petere sustinuit. Cuius factū si cui placet necesse
est. L. etiam classi quia apud maiores eloquentia clarissimus fuit ꝓpositū non displiceat. Nam
ex consule ꝓuintiā galliam obtineret atq; in eam. g. carbo cuius patrē damnauerat ad speculanda
acta sua uenisset. non solum eū inde non sūmouit. sed insup locū ei in tribunali assignauit. nec
ulla de re nisi eo in consiliū adhibito Cognouit. Itaq; acer & uehemens carbo nichil aliud gallica
peregrinatione consecutus est. quā ut animaduerteret rtē patrē suū ab integerrimo uiro in exi
lium missū. Cato uero superior sepe numero ab inimicis ad causae dictionē uocatus. nec ullo umq;
crimine conuictus. ad ultimū tantum fiduciae in sua innocentia reposuit. ut ab his in questionē pu
blicam deductus. Ti. gracchum a quo in administratione rei publicę ad multū odiū dissidebat iudicē
deposceret. qua quidē animi prestantia. ꝑtinatiā eorū insectandi se inhibuit. Eadem. m. scauri for
tuna. aeq; senectus longa ac robusta. idem animus. qui cum ꝓ rostris accusaretur quod ab rege mi
tridate ob rem publicā ꝑdendam pecuniā accepisset. causam suā ita egit. Est enī iniquū quirites cū
inter alios uixerim. apud alios memorationē uitę reddere. Sed tamen audebo uos quorū maior pars
honoribꝫ & actis meis interēē non potuit interrogare. uarius seuerus ueronensis. emiliū scaurum
regia mercede corruptū. imperiū. pr̄ ꝓdidisse ait. aemilius scaurus huic se ad finē eē culpę negat.
uti creditis. Cuius admiratione populus cōmotus. uariū ab illa dementissima actione ꝑtinaci cla
more depulit. contra. m. antonius ille disertus. Non enī respuendo sed amplectendo causę dictio
nem quā innocens eēt testatus est. questor ꝓficiscens in asiam brundisiū iam ꝑuenerat. Vbi litte
ris certior. incesti se postulatū. apud. L. cassiū ꝑtorē. cuius tribunal ꝓpter nimiā seueritatem
scopulus reorū dicebatur. cū id uitare beneficio legis mēmiae liceret. q̄ eorū qui rp̄ causa abeēnt
recipi nomina uetabat. in urbē tamen recurrit. quę uota ꝑleno fiduciae bonae consilio tum
absolutionē celerē. Tū ꝓfectionē honestiorē consecutus est. Sunt & illa speciosae fiducię publica
exempla. Nam cū eo bello quod aduersus pyrrū gerebatur. kartaginienses. c. ac. xxxta Nauiū
classem in ꝑsidiū romanis hostiam ultro misissent. senatui placuit & legatos adducē eorū ire qui
dicerent. populū romanū bella suscipere solere. quę suo milite gerere posset. Proinde classem kar
taginē reducerent. Idem post aliquot annos cannensi clade exhaustis romani imperii uiribꝫ.
supplimentū in hispaniā exercitū mittere ausus. fecit ne locus hostiliū castrorū cū maxime capen
portā armis hannibalē pulsantē minoris ueniret quā si illum poeni non optinerent. Ita se ge
rere in aduersis rebus. quid aliud est quā seuientē fortunā in adiutoriū sui pudore uictam con
uertere. Magno spacio diuisus est. a senatu ad poetam acciū transitus. Ceterū ut ab eo decentius
ad externa transeamus. ꝓducatur in mediū. Is iulio caesari amplissimo ac florentissimo uiro. in
collegiū poetarū uenienti. nūquā assurrexit. Non maiestatis eius immemor. sed quod in cōpara
tionem cōmuniū studiorū aliquanto se superiorē eē confideret. Quapꝓpter insolentiae crimine
caruit. quia ibi uoluminū non imaginū certamina exercebantur. Nē euripides quidē athenis
arrogans uisus est cū postulante ui populo ut extragoedia quandā sententiā tolleret. ꝓgressus
in scaenam dixit se ut eum doceret non ut ab eo disceret fabulas cōponere solere. Laudanda pro
fecto fiducia est quę estimationē sui certo pondere examinat. tantū sibi arrogans. quantū a contēptu
& insolentia distare satis est. Itaq; etiā quod alcestidi tragico poetę respondit ꝓbabile. apud quem cū
quereretur quod eo triduo non ultra tres uersus maximo impenso labore deducere potuisset. atq;
isse centū ꝑ facile scripsisse gloriaretur. Sed hoc inquit interest. quod tui in triduū tantūmodo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aluari Pelagij de plā ctu eccl'ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus recēs illustrati.

Collegij Societ. Jesu Paderborna
ex donatione R.di D. Sebastiani Schulte a.o 1598

B II, 32

¶ Reuerendo in christo patri vigilantissimoq; Dertosanorũ antistiti dñ Hadriano Florentio Traiectẽsi/Joannes Theodericus Bellouacus felicitatem.

Pyfistratus ille tyrannorum qui vnq; Athenis fuere celebratissimus/antistes meritissime:
quũ indicibili prope rerũ preclare gestarũ gloria/tum eo potissimũ nomine famã sibi pe
perit nũq; nisi cum seculo interituram:q; Homerũ grecanice atq; adeo vniuerse poeseos
numen ⁊ exemplar mutilũ mancum ⁊ mẽbratim articulatimq; misere discerptũ integri
tati pristine restituit. Jam em̃ deploratus erat:iam conclamatus Homerus. Omnẽ pe
nitus Homerica lectione fruendi spem abiecerant mortales. Aberat vel minimũ quin
eius memoriã ex hominũ mentibus tam detrimentosa temporum iniuria funditus oblitus esset. Adiuit tm̃
sed id ex insperato preterq; omniũ expectationẽ/Pyfistratus:⁊ ingenij perspicacitate non vulgari/⁊ elo
quentie melleo dulcore nemini sua etate secũdus:qui tam insignem iacturã quoquo modo sarcire contẽ
dens:decreuit nulli sumptuũ immensitati parcens/aut laboribus tametsi grauissimis immori:aut quod fe li
ci conceperat auspicio/felicioribus ad finẽ auibus perducere. Is itaq; oẽs in id neruos intendẽs:seq; to
tum ea quã verbis consequi paucorũ fuerit alacritate tã necessario illi negotio deuouens:partim sua par
tim adhibita literatissimi cuiusq; eius tẽpestatis industria:poesim Homericã in eum quem nũc cernimus
ordinem curauit redigendã. Quo sane quantũ vniuerso mortalium generi accesserit vtilitatis/penes te sit
iudiciũ presulum doctissime:vtpote cuius multijugã eruditionẽ vel ex hoc deprehendere est:q; quanti sint
muse facũdaq; Pitho(ne de sacris literis impresentiarũ verba faciã)tibi esse compertissimũ nemo sit qui
ambigat. Sed quorsum hec tendant siquis fuerit percũctatus:velim sciat me in ea esse sententia/vt nõ mi
nus ei nos debere cõtenderim:qui preclarũ aliquod opus valde multos annos occultatũ grauerit in lu
cem reuocandũ:q; primario eiusdẽ concinnatori excogitatorive. Quod rationibus variis vbersus ideã nõ
opus esse crediderim. Hoc tamen vnũ obiter adiecerim quod ad rem facere videatur: eorũ tue perierunt
perijsse quoq; iuuandi potestate. Quapropter non possum nõ congratulari nostre tempestatis felicitati:q̃
nobis ingeniosissimũ pariter iuris vtriusq; consultissimũ Joannem lupũ de rubris (vt loquitur) palatijs
dono quodã peculiari largita est. Quippe q̃ detrimẽti qd̃ nunq; satis laudati huius operis/ui titulus est
de planctu ecclesie/penuria patiebamur vindex futurus:ex Joanne Clein bibliopola Lugdunensi de re li
teraria q̃optime merito quotidianis quasi cõuicijs extorsit vt ipsum characteribus stãneis in mille diuul
garet volumina. Is aũt(vt est nemini non obsequentissimus/emolumentiq; publici cupidissimus)qd̃ fa
cturum se receperat non citra grauem sumptuũ impensam tãdem ad scopum deduxit. Enimuero qm̃ no
stra quidẽ sententia nõ dedecuit alicuius prime note viri nomẽ:vt paria paribus respõderem:operis vsq;
adeo desiderati frontispicio veluti gẽmam prefigere:diligentiori nobis indagine perscrutãtibus quẽ oĩno
mortaliũ non penitendo hoc munere donaremus:tu in primis vnus occurristi qui hocce donario nõ indi
gnus censereris. Fuit quippe Aluarus Pelagius cuius eruditionis hec sunt monumẽta/hispanus:nõ theo
logie modo/sed ⁊ iuris vtriusq; peritia nominatissimus:vt hec legenti nihil eum latuisse quod ad ius cesa
reũ pontificium ve spectaret/innotescat. Tu itidem pontifex literatissime perpetuo sudorũ tuorum studio
ad id apicis euectus es(assentari nescio:nec si sciam velim) vt primũ illustrissimi principis Caroli regis
Hispaniarũ catholici munificentia plane regia non mediocriter illustratus: demũ fueris optimi cuiusq;
suffragio Dertosanorũ(qui hispani sunt)episcopatui prefectus:inibi prefati regis legatũ agens ⁊ pruden
tissimũ ⁊ nemini nõ acceptissimũ. Quandoquidẽ vero bono(quod aiunt)vinc hedera nõ est opus: simul
tuos mores probatissimos/simul ⁊ eruditionẽ inauditam vtriq; nouerunt exploratissime:⁊ qui tecum nõ
nihil habent cõsuetudinis:⁊ qui tue literature monumenta in sacras literas nõ ita multis ante annis edi
ta nõ oscitabunde perlegerũt. Proinde id vnum ex tua beneuolẽtia velim exoratũ:vt quicquid hoc est mu
nusculi si ausu fortasse temerario at certe cãdido tibi oblatũ animo boni consulas. Neq; vitio mihi adscri
pseris q; infime sortis ego vixq; tressis homũculus tantũ virum tamq; vel primoribus venerandũ/sim ausus
verbis ⁊ eisdem inconditissimis aggredi:quem ne oculis quidem intueri me decuerat. Dijs nempe suppli
cant ⁊ rustici. Uale bonarum literarum decus. Ex Lugduno pridie nonas Augustas.

Totius operis Index literarius.

Eorum index amplissimus nec mediocri labore cõcinnatus, que ex pclarissimo hoc opere cõsuimus adnotatu digniora.

Abbas nõ remouet a prelatione ppter irregularitatẽ. lib. ſ. arti. xlviij. B. fol. xxv.

Abbas vnde dicitur. lib. ij. articu. xxiij. A. fo. cxxviij.

Abbas an possit alienare bona monasterij sine cõsensu epi. Et an possit penitentias iniungere & alioꝝ cp suoꝝ subditoꝝ confessiones audire. li. ij. arti. xxiij. B. fol. cxxix.

Abbas an possit terras vnius ecclesie alteri applicare. ibidem.

Abbas suum subditũ ad arctiorem ordinẽ petita licentia transeuntem reuocare non potest. ibidem.

Abbas an possit deponi ab epo inuito conuentu. ibidẽ.

Abbas non exemptus an subsit epi correctioni & depositioni. Et an solus abbas potestarem habeat in monasterio. Et an possit duos ordines primos conferre. Et an possit dispẽsare vt monachus habeat specialẽ cellã. ibi.

Abbas exemptus an possit sine licẽtia pape cedere. Et an possit ecclias sibi subiectas pleno iure vnire. Et an possit prescribere cognitionẽ causarum matrimonialiũ. Et an abbas magis sit puniẽdus cp alij ppter delictum in monasterio comissum. Et an possit deponi ppter insufficientiã. lib. ij. arti. xxiij. in fine. fo. cxxix. Et an possit dispẽsare cum illo qui furtiue ordines recepit. lib. ij. arti. xxiij. E. fo. eodem.

Abbati an monachus semper obedire teneatur. li. ij. arti. lxviij. B. fo. ccxxij.

Abbate exempto irrequisito nil debet epus in ipsius monasterio exercere. li. ij. arti. xxiij. B. fo. cxxix.

Abbates eiusdẽ regule de triennio in triennium ad capitulũ venire debent. Et an abbates a talibus capitulis exempti corrigi & deponi possint. ibidem.

Abbates & alij religiosi iurisdictionẽ habẽtes an possint suos subditos excõmunicare. ibidem.

Abbates an teneantur ad synodũ epi venire. ibidem.

Abbates an possint cõmittere monachis animarũ curã sine licentia epi. lib. ij. arti. xxiij. D. fo. cxxx.

Abbatum repertorium & que abbatem deceant. li. ij. arti. xxiij. B. fo. cxxix.

Abbatum erratus frequentiores. li. ij. ar. xxiij. D. fo. cxxix. & cxxx.

Abbatibus non licet aliter cp epus regulariter eis indulserit diuina officia decantare. li. ij. ar. xxiij. B. fo. cxxix.

Abbatissam an oporteat esse virginem. lib. ij. ar. lxxxiij. B. fo. cclxiij.

Abdicatio ppietatis & castitatis custodia an sint de substantia monachatus. lib. ſ. ar. xlvj. A. fo. clxxxvj.

Abdicatio rerum temporaliũ meritoria & sancta. lib. ij. ar. lvj. A. fo. clxxxvj.

Abdicatio rerum in particulari tantum nõ est vera abdicatio. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. ccvij.

Abdicatio rerũ temporaliũ tam in speciali cp in cõmuni an sit de iure possibilis. lib. ij arti. lx. B. fo. ccij.

Abel ecclesiã & christũ prefiguravit. lib. ſ. ar. xxxvj. E. fo. v.

Abnegatio in communi solicitudinem imminuit. li. ij. ar. lxiij. A. fo. ccvij.

Aborsiuum viuificatum occidendũ procurans an irregularitatem incurrat. li. ſ. ar. xlviij. E. fo. xxvij.

Abraam a quo descẽdit: Et an sacerdos & prophęta & rex Damasci fuerit. lib. ſ. ar. xxxvj. O. fo. v.

Abraam quare a Chaldeis in ignem proiectus fuerit: et quomodo illesus euasit. lib. ſ. arti. xxxvj. S. fo. vj.

Abrae obediẽtia qualis fuerit. lib. ij arti. lxix. A. fo. ccxxix.

Absolutio christi per Pilatum. lib. ſ. ar. lxviij. A. fo. lxxv.

Abundans obedientia que sit. lib. ij. ar. lxix. P. fo. ccxxij.

Abusiua mundi. xij. lib. ij. ar. xviij. E. fo. cxxj.

Accusare quid sit. Et qui accusare prohibeatur. Et accusatores in quibus offendunt. lib. ij. arti. xxix. A. fo. cxliij.

Accusator accusationem non prosequens an sit infamis. lib. ſ. arti. xlix. A. fo. xxix.

Accusatore inuito an possit episcopus dispensare cũ clerico accusato. lib. ſ. ar. l. E. fo. xxxj.

Accusatores propter pecuniam an teneantur ad restitutionem. lib. ij. arti. xlvj. N. fo. cliij.

Accusatio partus suppositi nullo tempore clauditur. lib. ij. arti. xlvj. B. fo. cl.

Accusatione dignus est martine qui doctrine authoritatem habens legem transgreditur. li. ſ. ar. lxix. A. fo. lxxvj.

Achior quid interpretatur. li. ij. ar. iiij. B. fo. xc.

Acidie species quot sunt. lib. ij. arti. lxxv. D. fo. ccxlvj.

Actio vi bonorum raptorum & iniuriarum: & sepulcri violati: & doli mali: an infamiam inducat. lib. ſ. arti. xlix. A. fo. xxix.

Actiua vita an prestet contemplatiue. lib. ij. articu. xcj. A. fo. ccxviij.

Actus seu vsus simplex facti an possit separari a dominio lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxx.

Actus sodomiticus an possit dirimere matrimoniũ contractum. li. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.

Adam solum quare deus creauerit: et quid Adam interpretatur. lib. ſ. arti. xxxvj. B. fo. iiij.

Adam quare de terra formatus fuerit: Eua vero de eius costa. lib. ſ. arti. xxxvj. E. fo. iiij.

Adam ante peccatum qualem gratiam habuerit. lib. ij. arti. lij. Aa. fo. clxxiij.

Administratores iniqui rerum ecclesiasticarum obnoxij sunt restitutioni. lib. ij. arti. xlvj. A. fo. cl.

Adolescentes in que vitia sint proclliores. lib. ij. ar. xliij. A. fo. cxlvij.

Adulator quis dicatur. lib. ij. arti. lxxvij. A. fo. ccliij.

Adulatorum pestis cauenda. li. ij. arti. xiij. D. fo. cxv.

Aduocare prohibiti. lib. ij. arti. xxxv. B. fo. cxlj.

Aduocati in quibus offendant. lib. ij. arti. xxxv. A. fo. cxlj.

Aduocati culpa sua in causa succumbẽtes an teneant ad interesse. lib. ij. arti. xlvj. L. fo. cliij.

Affluentia equorum carpitur. li. ij. arti. lxxvj. D. fo. cclj.

Agar filij quid interpretatur. lib. ij. arti. v. E. fo. xcij.

Agareni quare seruiꝝ & vnde descenderint. lib. ij. arti. ij. A. fo. lxxxij.

Agarenorum prosapia. Et quare saraceni agareni dicti fuere. ibidem.

Agathon abbas quare triennio lapidem portauerit. li. ij. arti. vj. B. fo. xcviij.

Agi an possit coram metropolitano causa confirmatum a papa. Et an sententia pape ius faciat. lib. ij. arti. xj. B. fo. cxij.

Agricolarum fraudes. li. ij. arti. xliij. A. fo. cclvij.

Alba vestis quid denotet

lib. ſ. arti. lxix. E. fo. lxxvij.

Aleam quot & que crimina comitentur. lib. ij. arti. xxvij. B. fo. cxxxij.

Aleator publicus & mutuans in ludo an sint infames. li. ſ. arti. xlix. A. fo. xxviij.

Aleatores an teneant ad restitutionem de pecuniis lucratis. lib. ij. arti. xlvj. S. fo. cliij.

Aleph quid interpretatur. libro.ij. articulo. iij. in fine. folio.lxxxvj.
Altare carnale quid sit. lib.ij. arti. v. E. fo. xcij.

Ambitio cardinalium.

lib.ij. arti. xvj. E. fo. cxx.
Ambitio religiosorum. li.ij. arti. lxxiij. A. fo. ccxliij.
Ambitio libertatis que sit. libro.ij. articulo. lxxvj. M. folio. cclij.
Ambitionis detestatio. lib.ij. arti. ix. D. fo. cx.
Ambrosij exclamatio in imperatorem ecclesiam occupare volentem. lib.j. arti. lxviij. P. fo. lxxv.
Amicitia Pithie & Damonis. lib.j. arti. lxij. B. fo. lviij.
Amicitie vis. ibidem.
Amicorum omnia quomodo dici debeāt communia. lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxxij.
Amō eremita quare sinistram auriculam sibi absciderit. lib.ij. arti. x. J. fo. cxj.
Amorreus quid interpretatur. libro.ij. articulo. ij. A. folio. lxxxij.
Amplitudo familie tractatur. libro.ij. articu. lxxvj. M. folio. cclij.

Anachorite et eremite

qualiter in cella se habere debeant. Et multa exempla anachoritarū vide lib.ij. arti. lj. J. L. L. M. & N. fo. clxv. clxvj. clxvij. & clxviij.
Anastasij pape obitus. lib.ij. arti. x. B. fo. cx.
Anima queliber an sit subdita suo prelato siue bono siue malo. lib.j. arti. xxxvij. Bb. fo. x.
Anima ab oculo depredationem patiens. lib.j. articu. vj. M. folio. c.
Anima an indigeat lumine glorie ipsam eleuante ad deū videndum. lib.ij. arti. lij. Z. fo. clxxiiij.
Anime proprie concupiscētia multa parit. lib.ij. articu. v. J. folio. xcij.
Anime pregnantes que dicantur. libro.ij. articu. iiij. B. folio. lxxxix.
Animarum curam an possint abbates monachis committere sine episcopi licentia. libro.ij. articulo. xxiij. D. folio. cxxx.
Animas mortalium an cacodemones ingredi possint. lib.j. articu. xlviij. F. fo. xxviij.
Animal brutum quo affectu ferui det nutrimentum. lib. ij. arti. viij. B. fo. cviij.
Antiochie fuit prima sedes papalis. libro.j. articu. xxxij. folio. iiij.
Antiqui quare adulterium & stuprum nihil reputauere. lib.ij. articu. ij. B. fo. lxxxiij.
Antiquorum patrum & christi an sit vna ecclesia. li.j. arti. lxiij. E. folio. lxiij.

Apostasie crimē quis primus commisit. lib.j. arti. lxv. M. fo. lxviij.
Apostoli & eorū successores dicuntur principes. lib.j. arti. lij. F. fo. xxxv.
Apostoli an parem potestatem cum beato Petro habuerint. lib.j. arti. lix. R. fo. lij.
Apostoli an post apostolatum habuerint proprium. lib. ij. arti. lv. B. fo. clxxviij. Et an post apostolatū habuerint vsum absq; proprietate & dominio. fo. clxxix.
Apostoli an omnia reliquerint quantum ad proprietatem in speciali et in communi. lib.ij. arti. lviij. A. fo. clxxx. Et an omnia reliquerint quoad vsum necessarium. eodem fo.
Apostoli an potuissent licite retinere predia & agros. lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxj.
Apostoli an vouerint rerum omnium abdicationem. Et an votū superaddat specialem perfectionem sup opus liberum voluntatis. lib.ij. arti. lvj. A. fo. clxxiij.
Apostoli per mundum euntes an viuerint de bonis proprie communitatis credentium. libro.ij. articulo. lvj. A. folio. clxxxv.
Apostoli octo beatitudinibus beati fuere. lib.ij. articulo viij. J. fo. cix.
Apostoli christi an caligas & calciamenta habuerint. lib. ij. arti. lviij. A. fo. cxciij.
Apostoli an fuerint electi ante sermonem factum in monte. lib.ij. arti. lviij. A. fo. cxcv.
Apostoli an eādem regulam quam discipuli habuerint. lib.ij. arti. lxij. A. fo. ccix.
Apostolorum tria genera. libro.j. articulo. lxi. B. folio. lxiij.
Apostolorum laudes memoratu digne. lib.j. arti. lxij. D. folio. lxiij.
Apostolis an licuit habere proprium in communi: et an licuit eis pecuniam portare. libro.ij. articulo. lvj. A. folio. clxxxiiij.
Apostolis an licuit viuere ex euangelio. lib.ij. arti. lvj. A. folio. clxxxvj.
Apostolis an licuerit in iudicio litigare. lib.ij. articu. lviij. A. fo. ccclij.
Apostolica forma que sit. libro.ij. articulo. xiij. E. folio. cxiij.
Apostolica temporalium abnegatio fuit & in proprio & in communi. lib.ij. arti. lxiij. A. fo. ccviij.
Apostrophe ad ecclesiam. libro.ij. articulo. xv. M. folio. cxix.
Appellatur ad legatum omissis medijs. lib.j. arti. xlvij. A. folio. xxij.
Appellari potest a papa male informato ad ipsum melius informandum. lib.j. arti. Nn. A. fo. iij.
Appellari non potest a iudicio pape nisi ad deū. lib.j. arti. xv. A. fo. ij.
Appellari an possit a temporali ad spiritualem potestatē. lib.j. arti. lvj. L. fo. xlv.
Appetentia vindicte fugienda. libro.ij. articulo. xlix. A. folio. clix.
Approbatum semel an reprobari possit. lib.j. arti. ij. circa finem. folio. iij.

Aquam deducere et diuidere quid sit. lib.ij. arti. iiij. A. fo. lxxxvj.

Arbitrium liberum quid

possit per se. lib.ij. arti. viij. B. fo. cviij.
Arbitrorum sententia an possit aliquem infamare. lib.j. arti. xlviij. B. fo. xxviij.
Arca Noe quomodo ecclesiam representet. Et quid per eius ostium significetur. lib.j. arti. xxxvj. M. fo. v.
Archiepiscopus an possit compellere episcopum ad confitendum sibi si eius confessorem suspectum habuerit. lib.ij. arti. xix. D. fo. cxxij.
Archiepiscopus an possit inconsulto primate vel patriarcha aliquem in episcopum ordinare. ibidem.
Archiepiscopus cum suffraganeis suis an possit perquirere causam episcopi accusati. lib.ij. arti. xx. circa principium. fo. cxxiij.
Archiepiscopi an subsint patriarchis. Et an ab ipsis ad eos appelletur. lib.ij. arti. xix. D. fo. cxxij.
Archiepiscoporum priuilegia. ibidem.
Arrianorum & Sabellianorum errores. lib.ij. articu. l. D. folio. cli.
Arithmetica an sit inhibita religiosis. libro.ij. articu. lxix. J. fo. ccxviij.
Arma ecclesiastica. lib.j. articu. lxvij. B. fo. lxxij.
Arma militum christi que sint. libro.ij. articu. xxxij. B. folio. cxxxix.
Arma carnalia que sint. libro.ij. articulo. viij. D. folio. cxj.

Index literarius

Armatus incedens ad necandum hominem an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxvij.

Armatura dei ſeptuplex. lib. ſ. articu. lxiij. B. fo. lx.

Aſſerere q̄ chriſtus ⁊ apoſtoli non habuerint aliquid in communi an ſit hereticū lib. ij. arti. lx. A. fo. cxcix.

Aſſertioni ſoli cardinalium an ſit credendum ſine iuramento. lib. ij. arti. xvj. F. fo. cxx.

Aſſyrij quid interpretantur. lib. ij. arti. viij. A. fo. cvij.

Aſſyriorum regum ſuperbia. libro. ſ. articulo. lxiij. E. folio. lxv.

Aſſurgendum an ſit in eleuatione corporis chriſti. lib. ij. arti. lij. Hh. fo. clxxv.

Aſtronomia an ſit prohibita religioſis. lib. ij. arti. lxix. J. folio. ccxxviij.

Auaritia ⁊ ſuperbia eccleſie. lib. ſ. arti. lxvij. B fo. lxxij.

Auaritia vnde dicitur. lib. ij. arti. lxiij. B. fo. ccix.

Auaritie monachorum tria ſunt genera. lib. ij. articu. liij. B. fo. clxxvij.

Auaritiam ſectantes olim reipublice non preficiebātur. lib. ſ. arti. xlij. D. fo. xvj.

Audire aure cordis quid ſit. lib. ij. arti. iij. B. fo. lxxxix.

Auguſtini regula qualiter fundata. lib. ij. articulo. lvj. A. folio. lxxxv.

Aurum quid ſit. lib. ij. arti. vij. B. fo. cij.

Auri appellatione in ſacris literis quid intelligatur. ibidem.

Aurum in multis alia excellit metalla. ibidem.

Aurum puriſſimum ⁊ pretioſiſſimum vbi gignatur. li. ij. arti. vij. E. fo. ciij.

Authoris huius operis ſubſcriptio. lib. ij. articulo. xcij. in fine. fo. cclxx.

Authoritas an dependeat a poteſtate an econuerſo. lib. ſ. arti. xxxvij. Dd. fo. xſ.

Authoritas pape an in qualibet profeſſione intelligatur excepta. lib. ij. arti. xſ. B. fo. cxij.

Authoritatis apoſtolice ſpiritualibus ⁊ temporalibus exempla. lib. ſ. arti. xij. A. fo. ij.

Authoritatem excōmunicandi vnde habet eccleſia. lib. ij. arti. lxxij. A. fo. ccxxix.

Auxilium preſtans furi an teneatur furti. lib. ſ. arti. xxxvij. Ff. folio. xſ.

Ayn quid interpretatur. lib. ij. arti. iiij. B. fo. lxxxix.

Babylon quid interpretatur. lib. ſ. arti. lxj. E. fo. lv.

Babylonia ⁊ Edom idem ſignant. libro. ij. arti. vij. Ll. fo. cvſ.

Baptiſmus an penam delictorum aut bonorū remiſſionem cuilibet inducat. lib. ij. arti. viij. A. fo. cvij.

Baptiſma cur vnum dicatur. libro. ſ. articulo. lxij. E. folio. ſ.

Baptizatus propter egritudinem an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxvij.

Baptizandus quomodo et quare ſignatur. lib. ij. arti. iij. Ll. folio. xc.

Baſan quid interpretatur. lib. ſ. arti. lxij. F. fo. lvij.

Baſan quid interpretatur. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxv.

Baſilius inſtitutor primus regule monachalis poſt apoſtolos. lib. ij. arti. xxij. A. fo. cxxviij.

Beatus an quis poſſit eſſici in hac vita. lib. ij. arti. lij. D. fo. clxxij.

Beatitudo merces regum. libro. ſ. articulo. lxij. B. fo. lvij.

Beelzebub princeps demoniorum. libro. ij. articulo. v. A. folio. xcj.

Begardorum primus error. libro. ij. articulo. lij. A. folio. clxix.

Begardorum ſecundus error. libro. ij. articulo. lij. E. folio. clxx.

Begardorum tertius error. libro. ij. articulo. lij. Ll. folio. clxxj.

Begardorum quartus error. libro. ij. articulo. lij. D. folio. clxxij.

Begardorum quintus error. libro. ij. articulo. lij. X. folio. clxxiij.

Begardorum ſextus ⁊ ſeptimus error. libro. ij. articu. lij. Bb. ⁊. Ee. fo. clxxiij.

Begardorum octauus error. libro. ij. articulo. lij. Hh. folio. clxxv.

Bellum quot modis efficiatur iuſtum. lib. ij. arti. xlvj. B. folio. clj.

Bellum quotupler eſt. lib. ij. arti. xlvj. J. fo. cliij.

Belli iuſti preda an ſit capientis. ibidem.

Benedictio vel conſecratio facta a ſchiſmaticis an ſit iterāda. lib. ſ. arti. lxv. E. fo. lxvj.

Beneficij vacantis fructus ſucceſſori debent adſeruari. lib. ij. arti. xxiij. D. fo. cxxix.

Beneficia plura qualiter clerici obtineant. lib. ij. arti. viij. J. folio. cix.

Beneficia plura habens cum cura ſine diſpenſatione an ſit irregularis. lib. ij. arti. xlviij. E. fo. xxviij.

Beneficiorum pluralitas prohibita. libro. ij. articu. viij. J. folio. cix.

Beneficiorum eccleſiaſticorum collatio an ſpectet ad temporalem poteſtatem. libro. ſ. articulo. lvj. Hh. et. J. folio. xliij.

Bernardi exhortatio ad Eugenium papam ſuper plenitudine poteſtatis. lib. ſ. arti. lviij. B. fo. clviij.

Beſtie in ſacra pagina quid denotēt. lib. ij. articulo. ij. F. folio. lxxxiij.

Beth quid interpretatur. lib. ij. arti. iiij. E. fo. lxxxvj.

Bethania quid interpretatur. libro. ij. articulo. lxix. Dd. folio. ccxxx.

Blaſphemus quid ſit. lib. ſ. arti. lvij. A. fo. xlvj.

Bonum commune quare melius particulari. lib. ſ. arti. liij. B. fo. xxxviij.

Bonum an quis poſſit operari ſine auxilio gratie. Et an poſſimus abſq; coactione bonum vel malum operari. lib. ij. arti. viij. fo. cviij.

Bona vſu conſumptibilia quibus chriſtus ⁊ apoſtoli vtebantur quorum erant immediate quoad dominiū. lib. ij. arti. lviij. A. fo. cxciij.

Bruchus quis interpretatur. lib. ij. arti. viij. J. fo. cix.

Brutum animal quo affectu fetui det nutrimentum. lib. ij. arti. viij. B. fo. cviij.

Cachinnoraris ⁊ cachinnus ni ⁊ cachinno cachinnonis quid ſignificent. lib. ij. arti. lxxj. A. fo. cclxj.

Cacodemones an mortalium animas ingredi poſſint. lib. ſ. arti. xlviij. F. fo. xxviij.

Cayn quare fratrem occiderit. libro. ij. articulo. xxij. B. folio. cxxviij.

Chaldeorum regum ſuperbia. libro. ſ. articulo. lxiij. E. folio. lxv.

Caligas ⁊ calciamenta an chriſtus ⁊ apoſtoli habuerint. lib. ij. arti. lviij. A. fo. cxciij.

Caligo bona et mala que ſit. lib. ij. arti. v. Ll. fo. xc.

Camelum glutire quid denotet. libro. j. articulo. lxx. A. folio. lxxvj.
Canones/leges imperiales/consuetudines et constitutiones differunt. lib. j. arti. xliij. B. fo. xix.
Canonum violatores an peccent in spiritum sanctum. lib. ij. arti. xx. A. fo. cxxij.
Canonica sciẽtia theologia practica est. Et licet religiosi canones ignorent ipsis tamen astringuntur. ibidem.
Canonice hore quomodo dicende. libro. ij. articulo. xxvij. B. folio. cxxj.
Canonicorum vitia promulgatoria. lib. ij. articu. xxvj. A. folio. cxxj.
Caph quid interpretatur. libro. ij. arti. iiij. F. fo. lxxxviij.
Capiens vel capi faciens cardinalem an sit sacrilegus. Et an episcopus possit cum tali dispensare. lib. j. arti. l. A. folio. cxix.
Capituli consensum magis tenetur prelatus requirere in spiritualibus q̃ temporalibus. lib. ij. articulo. xxij. B. folio. cxxviij.
Capiuum a saracenis detẽtum an furari liceat. libro. ij. arti. xlvj. O. fo. diij.
Caput ecclesie christus. lib. j. arti. lxiij. B. fo. lxiij.
Character spiritualis. lib. j. arti. lxv. B. fo. lxvj.
Character corporeus. lib. j. arti. lxv. E. fo. lxvj.
Character dei quid sit. lib. j. arti. lxx. F. fo. lxxx.
Carceratorum pene septem. libro. ij. articulo. vj. in principio. folio. xcvj.
Cardinalis vnicus an possit papam eligere. libro. j. arti. j. A. folio. j.
Cardinali asserẽti sibi aliquod officium esse commissum an sit credendum sine speciali mandato. lib. ij. articulo. xvj. F. fo. cxx.
Cardinalem capiens an capi faciens aut sit sacrilegus. Et an cum tali possit episcopus dispensare. lib. j. arti. l. A. folio. xxix.
Cardinales vacante papatu an succedant pape. lib. j. ar. xx. A. fo. iij.
Cardinales non inuenientes idoneum ad papatum in gremio suo an possint aliunde eligere. libro. ij. arti. x. B. folio. cxij.
Cardinales papam indignum eligentes an sint eligendi potestate priuati. lib. ij. arti. xj. B. fo. cxij.
Cardinales vnde dicantur. libro. ij. articu. xvj. A. fo. cxix.
Cardinales an possint conferre beneficia quorum collatio deuoluta sit ad sedem apostolicam. lib. ij. arti. xvj. E. folio. cxix.
Cardinales quanto post papam maiori preeminent dignitate: tanto eorum grauior est offensa. lib. ij. arti. xvij. E. folio. cxx.
Cardinales an mortuo papa faciant capitulum. Et an presbyter cardinalis eligendus sit in episcopum. lib. ij. arti. xvij. D. fo. cxx.
Cardinales mitrati vbi habitent. libro. ij. articulo. xvj. E. folio. cxx.
Cardinales an possint accusari q̃ papam per simoniam elegerint. lib. ij. arti. xvj. F. fo. cxx.
Cardinales an possint sibi eligere confessores sine licentia pape. lib. ij. arti. xix. B. fo. cxxij.
Cardinalium pueres institutio. lib. ij. arti. xvj. A. fo. cxix.
Cardinalium nomen vnde. lib. ij. arti. xvj. B. fo. cxix.
Cardinalium triplex gradus. ibidem.
Cardinalium tituli quot sint: et qualiter olim in paupertate viuebant. lib. ij. arti. xvj. D. fo. cxix.
Cardinalium ambitio. lib. ij. arti. xvj. E. fo. cxx.
Cardinalium collegium an dispensare possit vbi episcopi dispensare non possent. lib. ij. arti. xvj. F. fo. cxx.
Cardinalibus an incumbat papam hereticum deponere lib. j. arti. xxxiij. B. fo. iij.
Charitas ad quid conducit. lib. ij. arti. vj. D. fo. xcviij.
Charitatis christi signum vbi apparuit. ibidem.
Carnes melãcholice an admittãt demones intra corpus humanum. lib. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Carnes non comedere an sit de substantia monachatus. lib. ij. arti. xx. B. fo. cxxiij.
Carnalis passio triplex. lib. ij. arti. j. E. fo. lxxxj.
Carnalis delectatio quid operetur. lib. ij. articulo. v. E. folio. xcij.
Carnalia arma que sint. lib. ij. arti. viij. D. fo. cvij.
Carolus rex Francorum qualiter lõgobardos ecclesiam grauantes debellauerit. lib. j. arti. xlj. B. fo. xliij.
Castimonie gradus. lib. ij. arti. lxxxiij. B. fo. cclxiij.
Castitas quare melior et gloriosior sit nuptijs. lib. j. arti. xxxvj. DD. fo. v.
Castitatis custodia et proprietatis abdicatio an sint de monachatus substantia. lib. j. arti. xlvj. E. fo. xxij.
Castrans se scienter an irregularitatem incurrat. libro. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Casule significatio. lib. j. arti. lxix. E. fo. lxxvij.
Casus episcopo reseruati quot et qui sint. libro. ij. articu. xxvij. E. fo. cxxxij. et. cxxxiij.
Cathedre pestilentie expositio. libro. ij. articulo. xxij. A. folio. cxxvij.
Catholicorum regum primi. lib. j. arti. lxiij. F. fo. lxv.
Causam quamlibet iudicat papa. libro. j. articulo. xiij. A. folio. ij.
Cause maiores ad sedem apostolicam referẽde sunt. li. j. arti. xlv. B. fo. xix.
Cause maiores que sint et dicantur. ibidem. et fo. xx.
Cautela et custodia adhibenda circa nouitios ephebos propter peccatum sodomiticum. libro. ij. articulo. ij. B. folio. lxxxiij.

Cecitas prelatorũ hispanie. lib. ij. arti. xx. A. fo. cxcij.

Celorum nomine quid intelligatur. libro. j. articulo. lxvj. A. fo. lxix.
Cephas quid interpretatur. lib. j. arti. lv. A. fo. xxxix.
Cethea quid interpretatur. lib. ij. arti. ij. A. fo. lxxxij.

Cingulum quid denotet.

lib. j. arti. lxvj. B. fo. lxix.
Circumstantie grauiora facientes religiosorum scelera. lib. ij. arti. lxxiij. E. fo. cccliij. et. cccliiij.
Ciuitas quid sit. lib. j. arti. lxj. A. fo. liij.
Ciuitates due in hoc mundo. lib. j. arti. lxj. B. fo. liij.

Clauis quid denotet.

lib. j. arti. lij. E. fo. xxxv.
Claues petri. lib. j. arti. lxiij. Y. fo. lxiij.
Claustralium superbia quadruplex. libro. ij. arti. lxxvj. R. folio. cclij.
Clemens papa a beato Petro institutus. lib. j. arti. lxviij. R. folio. lxxv.
Clemens iiij. papa qualiter filias suas dotauerit. libro. ij. arti. xv. DD. fo. cxviij.
Clericalis tonsura que sit. lib. ij. arti. xiij. DD. fo. cxvj.
Clericalis tonsura qualiter differat a monachali. libro. ij. arti. xiij. N. fo. cxvj.
Clerus romanus an possit deficientibus cardinalib9 papam eligere. lib. j. arti. j. A. fo. j.
Clericus vtens priuilegio clericali an possit personaliter alicui laico subesse. libro. j. articulo. xxxvij. O. folio. viij.
Clericus hominem liberare potens et non liberans an irregularitatem incurrat. Et de clericis inferentibus vim vel metum et irregularitatem non incurrentibus vide lib. j. arti. xlviij. E. fo. xxvj.
Clericus ignoranter dans consiliũ super homicidio an irregularitatem incurrat. ibidem.
Clericus an possit in bello iusto ballistas et sagittas et

alia arma ministrare. ⁊ an hoc faciendo irregularitatē incurrat. li. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxvij.
Clericus an possit preponi bellis. ibidem.
Clericus adsistens bello iusto cum armis vel sine armis in quo aliqui interficiuntur an irregularitatem incurrat. Et an clericus legens literas homicidium continentes irregularis efficiatur, si occidendo mortem non nuntiet. ibidem.
Clericus an possit interesse iusto bello. ibidem.
Clericus ludens cum laico vnde mors subsecuta est an irregularitatem incurrat. libro. ſ. articulo. xlviij. E. folio. xxvij.
Clericus gubernans naues ad pugnam an irregularitatem incurrat. li. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxviij.
Clericus coniugatus an possit ex dispensatione habere simpliciter beneficium non curatum. libro. ſ. articulo. l. A. folio. xxix.
Clericus quilibet an ab imperatore iudicari possit. lib. ſ. arti. lxviij. J. fo. lxxiij.
Clericus infirmus an teneatur officium dicere vel audire. libro. ij. articulo. xx. A. fo. cxxij.
Clericus an artem notarie exercere possit. li. ij. articulo xxviij. C. fo. cxxxij.
Clericus per saltum promotus an sit suspendendus. Et an possit capi ⁊ ligari a laicis de licētia sui superioris. lib. ij. arti. xxviij. M. fo. cxxxiij.
Clericus an teneatur obedire prelato ad dandum ei vel suo nepoti libros suos. libro. ij. articulo. lxix. M. folio. ccxxvij.
Clerico an liceat militare. libro. ij. articulo. xlvj. M. folio. clj.
Clericum nō potest imperator in quātūuis magno crimine iudicare. li. ſ. arti. xxij. A. fo. iij.
Clerici olim per laicos iudicabantur. lib. ſ. arti. xliij. F. folio. xvij.
Cleri subsunt secularibus potestatibus ratione temporalium que transeunt cum onere suo. libro. ſ. articulo xliij. B. fo. xix.
Clerici an possunt inducere ⁊ hortari milites ad violentos occidendum pro defensione ecclesie. Et an ex tali inductione ⁊ hortatu irregularitatem incurrant. lib. ſ. arti. xlvij. E. fo. xxvj.
Clerici an possint iurisdictionem temporalem habere. libro. ſ. arti. lxiij. L. fo. lxv.
Clerici ⁊ religiosi exempla relaxati onis. libro. ij. articu. ſ. folio. lxxxj.
Clerici ⁊ religiosi laicos sanctitate precellere debent. ibidem.
Clerici ob nimiam scelerum frequentiam euiluerūt. li. ij. arti. ſ. D. fo. lxxx.
Clerici vnde dicantur. libro. ij. articulo. ij. A. folio. lxxij.
Clerici qualiter plura beneficia obtineant. libro. ij. arti. viij. J. folio. cix.
Clerici detonso capite ⁊ patētibus auribus incedere debent. lib. ij. arti. xiij. M. fo. cxvj.
Clerici an possint peregrinari sine licentia sui episcopi ⁊ teneantur ei seruire in opere ciuili. libro. ij. articu. xxj. circa principium. fo. cxxiij.
Clerici quibus viris vt plurimū sint obnoxij. libro. ij. Arti. xxviij. A. fo. cxxxij.
Clerici orientales in minoribus constituti matrimoniū contrahere ⁊ in sacris matrimonio vti. libro. ij. arti. xxviij. D. folio. cxxxiij.
Clerici an sint fructuū ecclesiasticorum domini. li. ij. arti. xxviij. J. fo. cxxxiij.
Clericorum genus duplex ⁊ canonica scientia mista lib. ſ. arti. xliij. E. fo. xviij.
Clericor arma que sint. lib. ij. arti. viij. D. fo. cvij.
Clericor superbia. lib. ij. arti. lxxvj. M. fol. cclj.
Clericis an sit solēnis penitentia iniūgenda. lib. ij. arti. xxviij. M. fo. cxxxiij.
Clericis q̄bus de causis liceat negotia secularia exercere. li. ij. arti. xlvj. T. fo. cliij.

Coctum aqua comedere

quid sit. li. ſ. arti. lxix. E. fo. lxxvij.
Codri regis iustitia circa subditos. lib. ſ. ar. xlij. E. fo. xvj.
Cogi an quis debeat ad fidem suscipiendam. libro. ſ. articu. xxxvij. J. fo. vij.
Cogitatio quid sit. li. ij. arti. xcj. A. fo. cclxix.
Color croceus quid in sacro eloquio denoter. lib ij. arti. vij. F. fo. ciij.
Cōmēdabilis obedientia q̄ sit ⁊ quotuplex est. lib. ij. arti. lxix. P. fo. ccxxxij.
Commendatio professionis fratrum minorum. li. ij. arti. lxj. A. fo. cciij.
Cōmēdatio obediēie. li. ij. arti. lxix. S. fo. ccxxxiiij.
Commendatio diuini cultoris. libro. ij. articu. lxxxiiij. B. folio. cclxv.
Cōmoda laboris varia. li. ij. arti. lj. M. fo. clxviij.
Cōitas triplex in hoib⁹. li. ſ. arti. lxj. A. fo. liij.
Cōitas an dicatur respublica. li. ſ. arti. lxiij. J. fo. lxj.
Cōmunitati an expediat per vnum aut plures regi. lib. ſ. arti. lxij. C. fo. lvj.
Comparationes spiritualis ⁊ secularis potestatum. lib. ſ. arti. lvj. A. et B. fo. xlij.
Cōpassionis martyriū. li. ij. arti. xlviij. M. fo. clix.
Cōpunctio cordis q̄d sit. lib. ij. arti. l. L. fo. xcv.
Concilium an posset iudicare papam. lib. ſ. arti. vj. circa medium. fo. ſ.
Concilium generale an a papa recipiat authoritatem. Et an papa sit supra cōcilium generale. lib. ſ. arti. vj. A. circa finem. fo. ſ.
Conciliorum statuta an possint authoritate pape reprobari. li. ij. arti. x. C. fo. cx.
Concubinarius publicus an sit irregularis. li. ſ. arti. xlviij. E. folio. xxvij.
Concupiscentia mundi quid sit. libro. ij. articulo. iiij. B. folio. xc.
Concupiscentia propter anime varia parit. libro. ij. arti. v. J. folio. xciij.
Concutere quid sit. lib. ij. arti. xxxj. B. fo. cxxxviij.
Condēnatus interdicto an sit infamis. libro. ſ. arti. xlix. A. fo. xxviij.
Conditio humana magne dignitatis. libro. ij. articulo vj. J. fo. xcix.
Conditiones regnum reddentes gloriosum que ⁊ que sint. lib. ſ. arti. lxij. B. fo. lv.
Conditiones ad regnum esse gloria dignum. lib. ſ. arti. lxij. L. fo. lviij.
Conditiones requisite ad sanctitatem ecclesie. lib. ſ. arti. lxiij. O. et P. fo. lxij.
Conducentia ad contemplationem. libro. ij. arti. xcj. B. folio. cclxviij.
Confessor: pape. li. ij. ar. xix. A. fo. cxj.
Confessionis cardinalium auditores. libro. ij. articulo xix. B. folio. cxj.
Confessiones hypocritarū. li. ij. ar. lxxviij. A. fo. cclv.
Cōfutatio hereticor dicentiū totā vim autū efficaciā in sola arbitrij esse libertate. li. ij. arti. viij. F. fo. cviij.
Cōiunctio specialis est inter papam ⁊ imperatorem. li. ſ. arti. xliij. E. fo. xviij.
Conquestio domini de prelatis. libro. ſ. articulo. lxix. C. folio. lxxvij.
Consecratio vel benedictio facta a schismaticis an sit iteranda. lib. ſ. arti. lxv. C. fo. lxvj.
Consecratio pape a quo fieri debeat. lib. ij. articu. xvj. B. folio. cxix.
Consentiens electioni facte per laicum an sit irregula-

ris.lib.ſ.arti.xlviij.E.fo.xxvij.

Conſenſus duplex.lib.ij.arti.vj.DD.fo.c.

Conſcientia quid ſit ⁊ vnde dicatur: ⁊ quid ſit pura conſcientia.⁊ quot modis ſumatur. lib.ij.articu. lxix. A. folio.ccxxiij.et.ccxxiiij.

Conſcientie vermis quid ſit.li.ij.arti.iiij.B.fo.lxxxix.

Conſideratio quid ſit.⁊ qualiter conſideratio ⁊ contemplatio differunt.Et quot ſunt conſiderationis ſpecies. lib.ij.arti.xcj.B.et.E.fo.cclxviij.

Conſiderationes ſeptem ſummo pontifici diligentius obſeruande.li.ij.arti.x.D.fol.cc.

Conſiliū quid ſit.li.ij.arti.lxxxviij.A.fo.cclxvij.

Conſiſtoꝛium ⁊ tribunal chriſti an debeat eſſevnicum in mūdo. Et an debeat eſſe vnus ſolus papa in terris.li.ſ. arti.xxix.A.fo.iij.

Conſtantinus ceſſit beato Sylueſtro occidentale impeꝛium.lib.ſ.arti.xliij.D.fo.xvij.

Conſtantinus imperatoꝛ beato Sylueſtro ⁊ eius ſucceſſoꝛibus regnum terrenum ⁊ imperialia inſignia ⁊ officia concedendo:an authoꝛitatem eis etiam contulerit: ⁊ quare tempoꝛalia cōceſſerit.li.ſ.ar.lvj.N.fo.xlv.

Conſtitutio beati Franciſci circa celebꝛationem miſſaꝝ rum.lib.ij.arti.v.E.fo.xcij.

Conſuetudo maloꝛum qualiter bonis pꝛofuit.libꝛo.ſ. articulo.lxv.fo.lxviij.

Conſules antiqui Romanoꝛum pauperes.libꝛo.ſ.articulo.xlij.B.fo.xvſ.

Contẽplatio quid ſit.li.ij.arti.xcij.A.fo.cclxix.

Contemplationis definitio.li.ij.arti.lxxxix.A.fol.cclxvij.

Cōtẽplationis ſpecies quatuoꝛ: ⁊ gradus octo. ⁊ qualiter differat contemplatio a conſideratione.lib.ij.arti. xcj.B.et.D.fo.cclxviij.

Contemplatiua vita an pꝛeſtet actiue.libꝛo.ij.articulo xcj.A.fo.cclxviij.

Contẽplatiua vita in quot ⁊ quibus pſtet actiue.ibidē.

Contemplatiua vita an de actiua naſcatur.libꝛo.ij.arti. xcj.B.fo.cclxviij.

Contemptꝰ ſententiarum pꝛelatoꝛum vnde oꝛiatur. lib.ſ.arti.lxix.A.fo.lxxvj.

Cōtinentia q̄d ſit.li.ij.larti.lvj.A.fo.clxxxvj.

Contrahens cum electa: vidua: meretrice: ancilla: vel cum publicis ſpectaculis mancipata an ſit irregularis lib.ſ.arti.xlviij.E.fo.xxvij.

Contractus ⁊ actus ꝓpꝛietarioꝝ an ſint oībus religioſis interdicti.li.ij.arti.lxvij.B.fo.ccxx.

Cōuiuioꝝ apparatus.li.ij.arti.lxvj.DD.fo.cclj.

Copꝫ quid interpꝛetatur.libꝛo.ij.articulo.iiij.B. folioſxxxix.

Copia libꝛoꝝ.lib.ij.arti.lxxvj.A.fo.cclj.

Coꝛona ſanctoꝝ duplex.lib.ij.arti.ij.F.fo.lxxxiij.

Coꝛona quãobꝛem clericum deceat.libꝛo.ij.articulo xiij.DD.fo.ccvj.

Coꝛone triplicis imperatoꝛis ſignificatio.libꝛo.ij.articulo.xxix.B.fo.cxxxvj.

Coꝛpoꝛis vitium in membꝛis an irregularitatem induꝛcat.lib.ſ.arti.xlviij.F.fo.xxviij.

Coꝛpoꝛis bona valetudo.li.ij.arti.lxxvj.O.fo.cclj.

Coꝛpoꝛalis pena quotuplex eſt.li.ij.arti.viij.B.fo.cvij.

Coꝛrectio quonam ordine facta ſit exercenda. libꝛo.ij.articulo lxxj.E.fo.ccxxvij.

Coꝛrectionem impedientiꝫ. libꝛo.ij.articulo.lxxj.D. folio.ccxxxvj.

Coꝛrigendi modus.li.ij.arti.lxxj.E.fo.ccxxxvij.

Coꝛruptus ⁊ coꝛrũpẽs ꝑ falſo teſtimonio dicẽdo an ſit infamis.lib.ſ.arti.xlix.A.fo.xxviij.

Coꝛrupta an poſſit conſecrari.libꝛo.ij.articulo.lxxxiij.D. folio.cclxiij.

Chꝛiſtus quando dicatur verti in lucrum. libꝛo.ij.articulo.viij.B.fo.cvij.

Coſmas quare ſanctum Damianũ germanũ ſuũ ſecum in vno tumulo ſepeliri pꝛohibuerit. libꝛo.ij.articulo ix.B.folio.cix.

Creare quid ſit.

lib.ij.arti.iij.B.fo.lxxxv.

Creandi potentia an ſit pluribus cõmunicabilis.lib.ſ. arti.lj.E.fo.xxxiij.

Creature rationalis immũditia duplex.libꝛo.ſ.articulo lxiij.L.fo.lxj.

Crimen ſtellionatus an infamet aliquem.libꝛo.ſ.articulo.xliij.A.fo.xxviij.

Crimen apoſtaſie quis pꝛimus cõmiſit. libꝛo.ſ.articulo. lxv.lij.fo.lxviij.

Chꝛiſtus quare regnum

mundi contempſerit.li.ſ.ar.xxxvij.B.fo.ij.

Chꝛiſtus an fuerit rex tempoꝛalis.libꝛo.ſ.articulo.xxxvj. E.folio.ix.

Chꝛiſtus omnia regna ſuo vicario dimiſit.libꝛo.ſ.articulo. xliij.E.fo.xvij.

Chꝛiſtus an ſit vna in duabus naturis perſona. Et an chꝛiſto vm ꝙ homo data ſit omnis poteſtas ratiõe vnionis.Et quare chꝛiſtus poſt reſurrectionem dixit omnẽ poteſtatem ſibi datam. Et quõ chꝛiſtus dicatur caput eccleſie.li.ſ.arti.lj.A.B.et.E.fo.xxxj.⁊.xxxij.

Chꝛiſtus an dicatur ſacerdos et pontifex. libꝛo.ſ.articulo.lj.D.fo.xxxij.

Chꝛiſtus quare rex ⁊ ſacerdos vocatus ſit.lib.ſ.articulo lj.D.fo.xxxiij.

Chꝛiſtus quare nõ dixit Petro liga:ſed ſi ligaueris.libꝛo. ſ.arti.lv.D.fo.iiij.

Chꝛiſtus an pꝛimo Petro apparuit. libꝛo.ſ.articulo.lv. E.folio.xl.

Chꝛiſtus quare regnum tempoꝛale in terris adminiſtrare noluit.li.ſ.arti.lix.D.fo.l.

Chꝛiſtus ⁊ eius vicarius an dicantur duo capita.lib.ſ.articu.lix.L.fo.lij.

Chꝛiſtus quare templum dei ſpelũcam latronũ vocauerit.li.ſ.arti.lxj.B.fo.liij.

Chꝛiſtus q̃re nũmulaꝛioꝝ mẽſas euerterit.ibidem.

Chꝛiſtus quare nũmulaꝛioꝝ es effuderit. Et quare columbarum venditionem de templo auferri iuſſerit. lib.ſ.arti.lxj.B.fo.liij.

Chꝛiſtus poſt reſurrectionẽ ſuaꝫ an oībus apꝛis parem pꝛãtem tribuerit.li.ſ.arti.lxv.F.fo.lxvij.

Chꝛiſtus quomodo a Pilato iudicatus.libꝛo.ſ.ar.lxviij. L.folio.lxxiij.

Chꝛiſtus quare fremuit ſuper lazarum. libꝛo.ij.articulo v.L.fo.xciij.

Chꝛiſtus cur et quotiens fleuerit.ibidem.

Chꝛiſtus quare nos redemit.libꝛo.ij.articulo.xlij.A. folio.cclvj.

Chꝛiſtus et apoſtoli an habuerint vſum rerum omnium ſeparatarum a ꝓpꝛietate ⁊ dominio in ſpeciali.libꝛo.ij. arti.lvj.A.fo.clxxx.

Chꝛiſtus in quo ſuſcepit perſonã infirmoꝝ ⁊ imperfectoꝝ.lib.ij.arti.lvj.A.fo.clxxxv.

Chꝛiſtus an rerum tempoꝛalium dominiũ habuerit.lib. ij.arti.lvij.A.fo.clxxxvij.

Chꝛiſtus an pdicauerit abdicationeꝫ ꝓpꝛietatis omniũ rerum.li.ij.arti.lvij.A.fo.ccc.

Chꝛiſtus quando miſit apoſtolos ad pꝛedicãdum an interdixerit eis ꝑ omni tempoꝛe pecuniam poꝛtare.li.ij. arti.lviij.A.fo.cccij.

Chꝛiſtus quare pꝛohibuerit apoſtolos non poꝛtare virgam.li.ij.arti.lviij.A.fo.cccv.

Chꝛiſtus ⁊ apoſtoli an habuerint dominiũ alicuius rei tempoꝛalis poſt pꝛedicationem perfectionis ⁊ paupertatis euangelice.Et quare loculos poꝛtabant.li.ij.articulo.lx.B.folio.cc.

Index literarius.

Christus an fuerit omniū pauperrimus. Et an loculos semper habuerit. lib. ij. arti. lx. B. fo. ccj.

Christus quomodo p:op:ium habuit cum apostolis in cōmuni. lib. ij. arti. lxvij. B. fo. ccv.

Christus in mo:te an habuerit vestimenta que fuerint sua. li. ij. arti. lxiij. A. fo. cclx.

Christus quare loculis vsus sit. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. cclx. ⁊ arti. xv. E. fo. cccij.

Christi regia potestas. li. j. arti. lj. E. fo. xxcij.

Christi multiplex potentia. libro. j. articu. lj. A. B. E. ⁊ D. fo. xxxj. ⁊ xxxij.

Christi sacerdotium qualiter differat a legali sacerdotio. ibidem.

Christi gubernatiua potestas quare hominibus cōmunicara. lib. j. arti. lj. F. fo. xxxiij.

Christi gubernatiua potestas tripler. libro. j. articulo. lj. B. folio. xxxiij.

Christi vicarius an possit suum vicarium ⁊ legatū instituere. lib. j arti. lviij. A. fo. xlvij.

Christi absolutio per pilatum. libro. j. articulo. lxviij. E. folio. lxxv.

Christi p:eceptum sex viris ad interficiendum paratis. libro. ij. arti. v. E. fo. xcv.

Christi paupertas quintupler. libro. ij. articulo. vj. in p̄n cipio folio. xcvj.

Christi iugum quid sit. li. ij. arti. vj. B. fo. xcix.

Christi passio ⁊ humilitas an infidelibus fuerit ruina. lib. ij. arti. vj. N. fo. c.

Christi sepulcrum bene excisum. m. libro. ij. articulo. vj. N. folio. cj.

Christi sanguis in terrā vel alium locum desiuxus qualiter debeat colligi. lib. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxij.

Christi pauperies multifaria. libro. ij. articulo. lxiij. A. folio. ccviij.

Christi iugum quare suaue appelletur. libro. ij. articulo lxviij. B. fo. ccxxij. et. ccxxiij.

Christo an omnia sint subiecta quantum ad potestatem quam accepit a patre ⁊ quātum ad executionē sue potestatis. lib. j. ar. lj. E. fo. xxxij.

Christo quare citius p̄ discipulis petitum fuit tributum Cesari solui. lib. j. arti. lv. F. fo. xl.

Christum ⁊ apostolos asserere non habuisse aliquid in cōmuni aut speciali: vel in cōmuni per modum dominij vel p:op:ietatis an sit hereticum. libro. ij. articu. lx. A. et. B. fo. cxcix.

Christum ⁊ apostolos nihil habuisse quib⁹ modis ꝓbari possit. lib. ij. arti. lxij. B. fo. ccvj.

Christiane religionis incrementa qualia fuere. libro. j. arti. lxiij. B. fo. lxj.

Christiani omnes an eodem signo consignari debeant. libro. j. arti. xl. B. fo. xij.

Christiani an teneant potestatibus secularibus infidelium obedire. lib. ij. arti. lxix. B. fo. ccxxvij.

Christianoꝝ tria genera. libro. j. articulo. xliij. E. folio. xviij.

Crucis p:edicande cōtra infideles causa. lib. j. arti. xxxvij. B. fo. vij.

Cultus diuinus in quib⁹ consistit. lib. j. arti. lxij. O. fo. lxij.

Cupido glorie et honoris nimia. libro. j. articulo. lxij. F. folio. lvij.

Cupido nimia rei habende idololatriā inducit. li. ij. arti. vij. B. folio. cij.

Cupiditas olim malox radix. li. ij. arti. ix. A. fo. cix.

Cupiditas religiosox. lib. ij. arti. lxiiij. B. fo. ccix.

Cupiditatis et libidinis p:une que sint. libro. ij. articu. j. F. folio. lxxxij.

Cura medendi ⁊ pascendi. li. j. arti. lxix. E. fo. lxxvj.

Cura animarū quid sit ⁊ quō differunt cura ⁊ cura animarū. lib. j. arti. lxx. E. fo. lxxix.

Cure descriptio. lib. j. arti. lxx. A. fo. lxxviij.

Curam alteri cōmittere an ad solum episcopum ptineat lib. j. arti. lxx. B. fo. lxxviij.

Curie obligat⁹ an sit irregularis. libro. j. articulo. xlviij. F. folio. xxvij.

Chus pater Neroth eius potentia. expositio et interp:etatio huius nominis Nemroth. Et qui reges post eum fuerint inuasox:es ⁊ vsurpato:es regnox:um. libro. j. articulo. xxxvj. R et. S. fo. v. et. vj.

Custodes ⁊ rectox:es positi in vinea domini sabaoth. lib. j. arti. lxij. F. fo. lvij.

Damnari aut saluari an quis possit de necessitate. libro. ij. arti. viij. B. fo. cviij.

Damnatus per sententiam de peccato criminali an incurrat irregularitatem. libro. j. articulo xlviij. E. folio. xxvij.

Damonis ⁊ Pithie amicitia. libro. j. articulo. lxij. B. folio. lviij.

Dauid quare voluit vigilare ⁊ peccata fletibus abluere. libro. ij. arti. iiij. B. fo. lxxxix.

Decani archidiaconi archip:esbyteri. p:epositi. p:iox:es. sacriste. magistri scholarium. cantox:es ⁊ custodes. quibus ⁊ quotmodis peccent. lib. ij. arti. xxv. A. fo. cxxx.

Declarationes culpabiles regule beati Francisci. lib. ij. arti. lxvj. E. fo. ccxvij.

Decretum pape an liget ignorantes. libro. ij. articulo xj. B. folio. cxij.

Decurionem aut nobilem tormentis subijciens an infamiam incurrat. li. j. arti xlix. A. fo. xxix.

Deducere aquam ⁊ diuidere quid sit. libro. ij. articulo iiij. A. folio. lxxxvj.

Defensox deputatus a papa an possit cogere subditos episcopos coram se litigare. libro. ij. articulo. xxj. in p:in cipio. folio. cxxiij.

Definitio schismatis. li. j. arti. lxv. A. fo. lxv.

Defloxans virginem qualiter sit puniendus. libro. ij. articulo. lxxxij. F. fo. cclxv.

Delectatio carnalis quid operatur. libro. ij. articulo. v. E. folio. xcij.

Delerb quid interpretatur. libro. ij. articulo. iiij. D. folio. lxxvij.

Deliria fratrum minox:um extra cenobia studētium. libro. ij. arti. lxvj. E. fo. ccxvj.

Demones an mortalium animas ingredi possint. libro. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.

Demones serui vitiox:um hominibus dominantur. libro. ij. arti. ij. A. fo. lxxxij.

Deplox:atio ecclesie in martyres. libro. ij. articulo. viij. A. folio. cvj.

Deponere pecuniam an liceat p:o fratre mino:e. libro. ij. arti. lxvj. E. fo. ccxvj.

Depositus per sententiam nisi restituat an irregularitatem incurrat. lib. j. arti. xlviij. E. fo. xxij.

Descriptio iustitie. libro. j. articulo. liij. A. folio. xxxvj.

Descriptio cure. li. j. arti. lxx. A. folio. lxxviij.

Desperatio quid sit. li. ij. ar. lxxv. D. fo. ccclvij. et. ccclviij.

Detestatio ambitionis. li. ij. arti. ix. D. fo. cc.

Detrahere quid sit ⁊ quid detractio. ⁊ quib⁹ modis alienę fame detrahi possit: ⁊ quot sunt detractionis species libro. ij. arti. lxxx. A. fo. cclx.

Detractio quid sit. lib. ij. arti. lxxx. A. fo. cclx.

Detractionis species tripler. libro. ij. articulo. lxx. E. folio. cclxj.

Deus quare iniusta ⁊ violenta permisit dominia. lib. ſ. arti. xxxvij. E. fo. vij.
Deus quare permisit Romanos totum orbem debellare. li. ſ. arti. xxxvij. R. fo. viij.
Deus quare in populo israel a principio regem nō instituerit cum plena potestate. libro. ſ. arti. lvj. E. fo. xliij.
Deus quare regnum domus israel disperſit. li. ſ. arti. lvij. B. folio. xlvij.
Deus an remuneret reges pro ſuo miniſterio bonis temporalibus. li. ſ. ar. lxij. F. fo. lvij.
Deus quare ō: viuus. li. ſ. ar. lxiij. y. fo. lxiij.
Deus cur peccare nō poſſit. li. ij. ar. ij. A. fo. lxxxij.
Deus an penam reorum deſideret. libro. ij. articu. vj. J. folio. xcix.
Deus quare non 'obliuiſcitur miſereri. libro. ij. arti. viij. E. folio. cviij.
Deus an ſit ſolus vere bonus. libro. ij. arti. lij. X. et. y. folio. clxiiij.
Deus cur reſiſtere dicatur ſuperbis. libro. ij. arti. lxxvj. B. folio. ccxlix.
Deus quare permittat detractiones fieri. libro. ij. arti. lxxx. L. fo. cclxj.
Dei imago quare in homine facta eſt. libro. ſ. arti. xxxvj. B. folio. iiij.
Dei filius an plene ⁊ pfecte beato Petro ⁊ eius ſucceſſoribus claues regni celorum dederit. libro. ſ. arti. lviij. B. folio. xlviij.
Dei armatura ſextuplex. li. ſ. arti. lxiij. B. fo. lx.
Dei filius quare deſijt fere incarnari. libro. ij. arti. ij. B. folio. lxxiij.
Dei ira qualis ſit. li. ij. ar. iij. L. fo. lxxv.
Dei præſcientia que ſit. li. ij. ar. viij. B. fo. cviij.
Dei magna gratie cōmendatio. li. ij. ar. viij. W. fo. cviij.
Dei ira qualis ſit. li. ij. arti. viij. J. fo. cix.
Deum an nemo vnq̄ viderit. li. ij. ar. xcj. F. fo. cclxviij.

Diabolus rex omniū qui

in aquis ſunt. li. ij. ar. ij. A. fo. lxxxij.
Diabolice dñationis iugū. li. ij. arti. vj. W. fol. xcix. et arti. lxiij. W. fo. ccxxij.
Diaconi cardinales an ſubſint ſub pſbyteris. libro. ij. ar. xvj. F. folio. cxx.
Dictum regis Romanorum de rege illiterato. lib. ſ. arti. liij. L. folio. xxxvj.
Dierum innouatio que ſit. libro. ij. arti. viij. W. fo. cviij.
Differentia pceptorū. li. ij. arti. xv. N. fo. cxix.
Differentie modi circa tempora alia. libro. ij. arti. lvj. A. folio. clxxx. ⁊. clxxj.
Diffidentie filij qui ſint. libro. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Dignitas epiſcopalis an maior ſit imperiali. libro. ij. arti. xx. L. folio. cxxiij.
Dignitas regia odioſa. li. ſ. a. lxij. D. fo. lvj.
Dignitatis pontificie elatio. libro. ſ. articulo. liij. E. folio. xxxviij.
Dilatio quid ſit. libro. ij. arti. lxxv. D. fo. ccxlvj.
Diluuium quare inductum. libro. ij. articulo. ij. B. folio. lxxxij.
Dimiſſorie litere. li. ij. arti. xxij. D. fo. cxxix.
Dionydis pirate lyparum reſponſum ad Alexandrū magnum de totius orbis ambitione. libro. ſ. articu. xxxvij. E. folio. vij.
Diplomatum papalium præcia. libro. ij. articu. vij. B. folio. cj.
Diſcipline acceptiones. libro. ij. articulo. lxxj. A. folio. ccxxxvj.
Diſcipline partes. libro. ij. articulo. lxxj. E. folio ccxxxviij.
Diſcipline ſeculares filiquis comparate. libro. ij. articu. xlix. A. fo. clx.
Diſcipuli ⁊ ſcholaſtici quibus ſubiaceant vitijs. li. ij. arti. xxxiij. A. fo. ccl. ⁊. cxlj.
Diſcipuli chriſti an eādem regulam quā apoſtoli habuerint. li. ij. arti. lxiij. A. fo. ccix.
Diſcipulorum chriſti triplex ordo. libro. ij. articu. lviij. A. folio. ccj.
Diſcrimen poteſtatis ſacerdotalis ⁊ regalis. libro. ſ. arti. lij. J. folio. xxxv.
Diſcrimen chriſti ⁊ eius vicarij. libro. ſ. articu. lv. ij. A. folio. xlvij.
Diſcrimen ſchiſmatis ⁊ hereſeos. libro. ſ. arti. lxv. A. folio. lxv.
Diſcrimen eccleſiaſtici ⁊ mundani principatus. libro. ij. arti. xiij. L. fo. cxij.
Diſcrimen eccleſiaſtici ⁊ ſecularis principatus. libro. ij. arti. lxj. B. fo. cciij.
Diſpendium fame ablate quomodo ſit reſtituendum. libro. ij. arti. lxxx. B. fo. cclx.
Diſpēſatio an ſit neceſſaria in homicidio ineuitabili aut caſuali. Et quotuplex eſt neceſſitas homicidij. lib. ſ. arti. xlviij. D. fo. xxvij.
Diſpenſatio quorūcumq̄ ſacramentorum an potētiam iuriſdictionis requirat. libro. ſ. articulo. liij. E. folio xxxvj. ⁊. xxxvij.
Diſpenſatio in quibus excuſabilis reddatur libro. ij. arti. xiiij. L. fo. cxvj.
Diſpenſandum non eſt ſine cauſa. libro. ij. articulo. xv. N. folio. cxix.
Diſpurare an alicui liceat de iudicio pape. libro. ij. arti. x. L. folio. cx.
Diſſolutio quid ſit. libro. ij. articulo. lxxv. D. folio ccxlviij.
Diſtinctio actuū ſacerdotum. li. ſ. arti. liij. E. fo. xxxvj.
Diuerſitas ſtatuum et officiorum. libro. ſ. articulo. lxij. B. folio. lx.
Diuerſitas profeſſionum. libro. ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Diuerſitas perſonarum Romanorum pontificum ⁊ cardinalium an faciat eccleſie diuerſitatem. libro. ij. articulo. lx. B. folio. cxcix.
Diuinus cultus in quibus conſiſtit. libro. ſ. articulo. lxij. O. folio. lxij.
Diuine iuſſionis iugum quid ſit. libro. ij. articu. lxviij. W. folio. ccxxij.
Diuiſionis dominiorum ratio. li. ij. ar. lvj. A. fo. clxxiij.
Diuitie ⁊ dñia tēporalia an ſint data in detrimentū animē. li. ſ. arti. xl. F. fo. xiij.

Doctores eccleſie qui

ſint. li. ij. arti. v. E. fo. xcij.
Doctores ⁊ magiſtri quibus laborent vitijs. lib. ij. arti. xxxiij. per totum. fo. cxxix. ⁊. cxl.
Dolor in penitentia continue cuſtodiendus. libro. ij. articulo. viij. E. fo. cvij.
Doloris ſpecies duplex. ibidem.
Dominandi ambitio deo odioſa. libro. ſ. arti. xlj. L. fo. xv.
Domine tu mihi lauas pedes. qualiter exponatur. lib. ſ. arti. lv. W. fo. xl.
Domini ⁊ ſuperiores quibus vitijs maxime inuehātur libro. ij. ar. xxj. ſ. A. fo. cxxviij.
Dominiū vbi ⁊ quando inceperit eſſe. Et quis primus poſt diluuiū acceperit dominiū. libro. ſ. articulo. xlj. W. ⁊. J. folio. xv.
Dominiū infidelium quare toleratur a fidelibus. libro. ſ. arti. lix. B. fo. xlix.
Dñium tyranni nō diuturnū. li. ſ. ar. lxij. W. fo. lviij.
Dominiū rerū eccleſiaſticarū quis habere debeat. lib. ij. arti. xv. P. fo. cxix.
Dñium rerum temporalium an chriſtus habuerit. lib. ij. arti. lvij. A. fo. clxxviij. et. clxxix.
Dñium rerum temporalium quibus apoſtoli vtebantur cuius erat. li. ij. arti. lx. L. fo. ccij.

Index literarius.

Dominia infusa cur permittat deus. libro.ſ. articulo xxxvij. E. fo. vi.
Domitianus ai succeſſit: et a quo interemptus. libro.ſ. arti. lxij. E. ꝑ. lvſ.
Domorum ſuperba ſtructura. libro.ij. articulo. lxxvſ. D. folio. cclſ.
Donatus Arrius ⁊ Sabellius heretici. libro.ſ. articulo lxv. F. fo. lxvij.
Donum intellectus quid ſit. libro.iij. articu. lxxxix. B. folio cclxvſ. ⁊ qualiter differat a ſapientia. libro.ij. articu. xx. circa medium. fo. cclxviij.
Dona ſpiritusſancti. libro. ij. articulo. lxxxiij. A. folio. cclxv.
Donorum ſpiritusſancti cum igne comparatio. libro. ij. arti. lxxxiij. B. fo. cclxv.
Donatio imperij occidẽtalis facta a Cõſtantino eccleſie an valuerit. li. ſ. arti. xliij. E. fo. xvij.
Donatio facta eccleſie a Conſtantino an ſit reuocabilis libro. iij. arti. xxix. E. fo. cxxxvſ.
Dormiens cum maſculo coitu femineo vltimo ſupplicio dãnari debet. li. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.

Dulia quid ſit.

libro. ſ. arti. lxiij. D. fo. lxij.

Ecclesia apoſtolica ẽ

mater omnium eccleſiarum. libro. ſ. articulo vij. circa medium. A. fo. ſ.
Eccleſia eſt ſemper vna: ⁊ diuiſa eſſe nõ põt libro. ſ arti. xſ. A. fo. ij.
Eccleſia vna eſt a chriſto per totum mũdũ in multa mẽbra diuiſa. li. ſ. ar. xij. B. fo. ij.
Eccleſia in qua eſt ſchiſma an vllo modo dici poſſit eccleſia. li. ſ. arti. xij. B. fo. ij.
Eccleſia vniuerſalis errare nõ poteſt niſi in membris corruptis. li. ſ. ar. xvſ. A. fo. iij.
Eccleſia Romana non poteſt eſſe nulla nec diuiſa. ⁊ eſt eccleſia realiter in electis. libro. ſ. articulo. xix. A. folio. iij.
Eccleſia romana ⁊ ſedes apoſtolica an ſit vbicunq; ſit papa. Et an eccleſia fundata fuerit in Petro: an conuerſo. li. ſ. arti. xxxſ. A. fo. iiij.
Eccleſia an primo fuerit in Abel iuſto. libro. ſ. arti. xxxvſ. D. folio. v.
Eccleſia iuſtorum ⁊ chriſtianorũ an fuit a ꝓncipio mũdi ante imperatores. li. ſ. arti. xxxvſ. N. fo. v.
Eccleſia qualiter ꝓbatur fuiſſe ante quodcũq; tempus regnũ. li. ſ. arti. xxxvſ. fo. vſ.
Eccleſia an ſit ab imperio: an imperiũ ab eccleſia. lib. ſ. arti. xxxvij. in ꝓncipio. fo. vſ.
Eccleſia an habeat poteſtatem vtriuſq; gladij. Et an imperator exactionem gladij temporalis ab eccleſia recipiat. lib. ſ. arti. xxxvij. B. fo. vſ.
Eccleſia an habeat gladium temporalem ⁊ eius exercitium. lib. ſ. arti. xxxvij. D. fo. vſ.
Eccleſia quot ⁊ quibus caſib⁹ ſe intromittere debet de temporalibus. lib. ſ. arti. xxxvij. S. fo. viij.
Eccleſia quare olim ſoluit tributum imperatori. libro. ſ. arti. xxxvij. Aa. fo. x.
Eccleſia quid ſit: ⁊ que eius latera: ⁊ quotuplex ei⁹ poteſtas. lib. ſ. arti. xxxvij. Dd. fo. xſ.
Eccleſia militans an ab eccleſia triũphanti deriuetur. lib. ſ. articu. xl. D. fo. xiij.
Eccleſia non poteſt fieri niſi epiſcopus primo crucem ibi figat: atrium deſignet: et primarium lapidem ponat. libro. ſ. arti. l. E. fo. xxx.
Eccleſia bifariam dici poteſt vniuerſalis. libro. ſ. articulo. liij. lv. fo. xxxviij.
Eccleſia vna et generalis: et quid eccleſia ſancta ⁊ eccleſia apoſtolica. libro. ſ. articulo. liij. lv. folio. xxxviij.
Eccleſia romana an poſſit aliquos epos poſt mortẽ anathematizare. lib. ſ. arti. lv. D. fo. xl.
Eccleſia an debeat ſe intromittere de temporalibus. lib. ſ. ar. lvſ. L. fo. xlv.
Eccleſia qualiter probatur eſſe vna. lib. ſ. articulo. lx. A. folio. lij.
Eccleſia tribus modis ſumitur. libro. ſ. articulo. lxſ. A. folio. liij.
Eccleſia an debeat dici regnum. ibidem.
Eccleſia electorum ⁊ reprobor̃ per Iſaac ⁊ Iſmaelẽ deſignata. lib. ſ. arti. lxſ. E. fo. lv.
Eccleſia trifariam ſumpta. libro. ſ. articulo. lxiij. L. folio. lix.
Eccleſia qualiter ordinata ⁊ firmata. lib. ſ. articu. lxiij. M. folio. lx.
Eccleſia pacifica. ibidem.
Eccleſia quare vocetur catholica. lib. ſ. articu. lxiij. N. folio. lx.
Eccleſia quot modis dicitur vniuerſalis. li. ſ. arti. lxiij. N. fo. lxſ.
Eccleſia vnde dicitur ſancta. lib. ſ. articu. lxiij. Aa. folio. lxſ. ⁊ lxij.
Eccleſia cur apoſtolica vocitetur. lib. ſ. articu. lxiij. O. folio. lxiij.
Eccleſia cur non prophetica vocitetur. lib. ſ. articu. lxiij. R. folio. lxiij.
Eccleſia cur chriſtiana non dicitur. lib. ſ. articu. lxiij. S. folio. lxiij.
Eccleſia vnde apoſtolica dicatur. lib. ſ. articu. lxiij. T. folio. lxiij.
Eccleſia antiquorum patrum ⁊ chriſti an ſit vna ⁊ eadem lib. ſ. arti. lxiij. E. fo. lxiij.
Eccleſia virgo appellata. libro. ſ. articulo. lxvſ. D. folio. lxv.
Eccleſia ditari cupiens in egeſtatem corruit. lib. ſ. ar. lxvij. F. fo. lxvij.
Eccleſia diuiſionis expers. lib. ſ. articu. lxvij. D. et. E. folio. lxxiij.
Eccleſia bifariam ſumitur. lib. ij. arti. v. E. fo. xcij.
Eccleſia quibus ſacrificijs et oblationibus polleat. ibidem.
Eccleſia in ſuis membris diuerſis maculis deturpata. li. ij. arti. ix. A. fo. cix.
Eccleſia an de neceſſitate tribulationem pati debeat. lib. ij. arti. ix. in fine. fo. cx.
Eccleſia ſancti Petri an ſit epiſcopalis eccleſia. li. ij. arti. xſ. B. fo. cxſ.
Eccleſia lateranenſis an ſit maior ceteris eccleſijs: et an ſit prima ſedes apoſtolica: ⁊ an eccleſia romana appellari debeat. li. ij. arti. xſ. E. fo. cxſ.
Eccleſia grecum nomen. libro. ij. articulo. xſ. F. folio. cxij.
Eccleſia romana mater eccleſiarum non domina dicitur. lib. ij. arti. xiij. F. fo. cxiij.
Eccleſia an poſſit regi ſine canonibus. lib. ij. articu. xx. A. fo. cxxij.
Eccleſia non debet ex contractu epiſcopi damnum ſentire. li. ij. arti. xxij. B. fo. cxxviij.
Eccleſie plactus cur vocetur hic liber. eius materia: ⁊ vbi fuit compilatus. in prefatione. lib. ſ. fo. ſ.
Eccleſie pontificium preceſſit mundi imperium. lib. ſ. ar. xxxvſ. in principio. fo. iij.
Eccleſie propietas que ſit. libro. ſ. articulo. xxxvſ. J. folio. v.
Eccleſie romane vel pape iuriſdictionem ſubtrahens aut denegans an ſit hereticus. lib. ſ. arti. xxxvij. Ee. fo. xſ.
Eccleſie paſtores reges dicuntur. lib. ſ. articu. lij. B. folio. xxxv.
Eccleſie prelatis cõuenit ſacerdotalis ⁊ regalis poteſtas. lib. ſ. arti. liij. D. fo. xxxvſ.

Ecclesie conditiones quatuor. lib. ſ. arti. liii. F. fo. xxxviij.
Ecclesie regimen optimū. lib. ſ. arti. liij. Z. fo. xxxix.
Ecclesie vnitas qualiter probatur. lib. ſ. arti. lxiij. A. fo. lix.
Ecclesie initium. lib. ſ. arti. lxiij. W. fo. lx. ⁊ lib. eodem. arti. lxiij. A. fo. lxiij.
Ecclesie sanctitas et sanctificatio a quo procedit. libro. ſ. arti. lxiij. Z. fo. lxſ.
Ecclesie status tripler. lib. ſ. ar. lxiij. A. fo. lxiij.
Ecclesie caput christus. li. ſ. ar. lxiij. B. fo. lxiij.
Ecclesie tribulare cōpatiendum. li. ſ. art. lxviij. F. fo. lxviij
Ecclesie fundatio. lib. ſ. ar. lxix. B. fo. lxxvſ.
Ecclesie planctus. li. ij. ar. ſ. in principio. fo. lxxxſ.
Ecclesie renouatio qualiter facienda libro. ij. arti. iij. B. folio. lxxv.
Ecclesie pedes qui sint. li. ij. ar. iiij. E. fo. lxxxvij.
Ecclesie iecur quomodo effundatur. libro. ij. arti. v. E. folio xcij.
Ecclesie oculi. li. ij. arti. vſ. D. fo. c.
Ecclesie deploratio in martyres. li. ij. arti. viij. A. fo. cvſ.
Ecclesie noia. lib. ij. arti. xſ. F. fo. cxij
Ecclesie terras an possit abbas vni alteri ecclesie explicare. li. ij. ar. xviij. B. fo. cxix.
Ecclesie an quilibet possit rem suam relinquere. li. ij. arti. xix. E. fo. cxxvſ.
Ecclesie septem a beato Joanne euangelista descripte. lib. ſ. arti. lxiij. F. fo. lx.
Ecclesiam suā obligans p alienis debitis an irregularitatem incurrat. li. ſ. arti. xliij. E. fo. xxviij.
Ecclesiam dicere sine capite mortuo papa an sit hereticū lib. ſ. ar. lxviij. B. fo. lxv.
Ecclesiarum magna pars quare derelicta et dissipata iacet lib. ij. arti. v. A. fo. xcſ.
Ecclesiastica potentia quata sit. lib. ſ. arti. lviij. A. fo. xlviij.
Ecclesiastica potestas qua de causa despectui habeatur lib. ſ. ar. lxix. A. fo. lxxvſ.
Ecclesiastici ⁊ mundani principatus discrimen. libro. ij. arti. xiij. E. fo. cxiij.
Ecclesiastici ⁊ secularis principatus discrimen. li. ij. arti. lxſ. B. fo. cciij.
Ecclesiastice vnitatis modus. lib. ſ. ar. lxiij. B. fo. lix.
Ecclesiastica sacramenta an sint eadem apud omnes fideles. li. ſ. ar. lxiij. E. fo. lix.
Ecclesiastica arma. li. ſ. arti. lxvij. B. fo. lxxij.
Ecclesiastico⁊ iudiciaria pris. li. ſ. arti. lxiij. W. fo. lxv.
Ecclesiasticarū rerum administratores obnoxij sunt restitutioni. lib. ij. ar. xlvij. A. fo. cl.
Ecclesiastico⁊ beneficio⁊ collatio ad quem spectet ad talem prestatem. li. ſ. arti. lvſ. W. ⁊ Z. fo. xliij.

Edom quid interpretatur.

lib. ij. arti. vij. W. fo. cvſ.
Edom ⁊ Babylonia idem signant. ibidem.

Effectus obedientie multiplex.

li. ij. arti. lxix. D. fo. cxxx.

Egyptiorum regum nomina.

lib. ſ. ar. lxiij. E. fo. lxv.
Egyptus quid interpretatur. li. ij. ar. ij. A. fo. lxxxij. ⁊ li. eodem arti. viij. A. fo. cvij.

Electio vendentiū ⁊ emētium in templo an fuerit maior miraculo aque in vinū cōuerse.

ſ. ar. lxſ. B. fo. liij.

Eligi non potest in abbatem non professus.

lib. ij. ar. xviij. B. fo. cxxix.
Eligens aliquem simoniace an incurrat irregularitatē. lib. ſ. arti. xlvij. E. fo. xxvij.
Electus in imperatorē non confirmatus a papa an possit administrare in regno Alemānie ⁊ in imperio. lib. ſ. arti. xl. L. fo. xiij.
Electus simoniace etiam ignoranter inelixibilis est. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxviij.
Electum in papam si vtor repetat an sibi reddi debeat. lib. ij. arti. xſ. B. fo. cxij.
Electores imperator⁊ qui ⁊ quot sint. ⁊ eorum officia. et quare ex Germania assumantur. libro. ſ. arti. xlij. E. er. F. folio. xv.

Emere predam an sit licitum.

lib. ij. arti. xlvſ. L. fo. cliij.

Energuminus quid sit.

lib. ſ. arti. xlviij. F. fo. xxviij.

Epilepsis an irregularitatem inducat.

Et quotuplex est epilepsis. libro. ſ. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Episcopus an possit dispensare sacerdotes vel clericos pugnātes in duello. li. ſ. arti. xlviij. L. fo. xxvij.
Episcopus an possit dispensare cum sacerdote vel clerico animo occidendi aliquem vulnerante: licet vulneratus non obierit. lib. ſ. arti. xlviij. D. fo. xxvij.
Episcopus renuntians episcopatui ⁊ factus monachus an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxvij.
Episcopus exigens procurationes ⁊ non visitans an sit infamis. li. ſ. arti. xlix. A. fo. xxviij.
Episcopus cum quibus potest dispensare. libro. ſ. arti. l. A. folio. xxix.
Episcopus an possit iuramenta illicita in melius commutare. Et an iuramentum magis obliget q̄ votum. Et an episcopus patronus dispensare possit vt presentatus ab eo admittatur sine examinatione. Et de multis alijs dispensationibus per episcopos concedendis vide lib. ſ. arti. l. A. fo. xxx.
Episcopus an inuito accusatore possit cū clerico accusato dispensare. li. ſ. ar. l. L. fo. xxxſ.
Episcopus an possit dispensare cum illis qui ordines et beneficia a schismaticis susceperint. libro. ſ. arti. lxv. W. folio. lxvſ.
Episcopus an maior sit presbytero in iurisdictione. lib. ſ. arti. lxviij. Z. fo. lxxv.
Episcopus an debeat sine intermissione ecclesiam suam regere. li. ij. arti. viij. A. fo. cvſ.
Episcopus an dicatur summus sacerdos sicut papa. lib. ij. arti. xſ. B. fo. cxij.
Episcopus vbicūq; sit an sit eiusdem meriti. libro. ij. arti. xviij. D. folio. cxxj.
Episcopus in quolibet loco sedens stare presbyterum nō patiatur. ibidem.
Episcopus comes principum manus osculari debet. ibidem.
Episcopus quid interpretatur. libro. ij. articu. xviij. E. folio. cxxſ.
Episcopus in peccato mortali existens an possit conferre ordines ⁊ sacramenta dare. li. ij. ar. xx. A. fo. cxij.
Episcopus pferens ordines loco remunerationis an simoniā committat. ibidem.
Episcopus an possit pro ecclesie iniuria excōmunicare. li. ij. ar. xx. A. fo. cxxiij.
Episcopus an possit solus presbyterum ⁊ clericos minores deponere. li. ij. ar. xx. A. fo. cxxiij.
Episcopus eo q̄ alijs prefertur non debet sepresumere meliorem. lib. ij. ar. xx. L. fo. cxxiij.
Episcopus celebrās quot diacones secum habere debeat. ibidem.
Episcopus an possit monachos ad professionem recipere sicut abbas. ibidem.
Episcopus an possit omnem p̄cipem pro culpa excommunicare.

municare.li.ij.ar.xxj.in p:inci.fol.cxxiiij.
Episcopus an possit sine licentia diocesani in aliena dioceſi pontificalia exercere.ibidem.
Episcopus in o:dinando ecclesiam an debeat requirere consensum patroni.Et an possit sibi successo:ē instituere Et an de rebus p:opr̄is ⁊ acquisitis possit episcopus testamentum facere.ibidem.
Episcopus an iurisdictionem habeat in monasteriis sue diocesis.ibidem.
Episcopus an possit inuito et irrequisito papa fieri religiosus.Et an possit sine licentia pape votū longe peregrinatiōis emittere.lib.ij.art.xxj.circa mediū.fol.cxxiiij.
Epūs an possit aliquid exigere de rep̄o:alibus in ecclesiis sibi subiectis p:eter iura sua.ibidem.
Episcopus a pontificalibus suspensus celeb:ans in pontificalib⁹ an irregularitatem incurrat.lib.ij.arti.xxj. circa finem.fol.cxxv.
Epūs abbate exēpto irreq̄sito nil debet in ei⁹ monasterio exercere.li.ij.arti.xxiij.B.fol.cxxix.
Episcopus an possit deponere abbatem inuito cōuentu lib.ij.arti.xxiij.B.fol.cxxiiij.
Epūs p ebrietatē eucharistiā euomēs q̄liter puniri debeat lib.ij.arti.xxviij.D.fol.cxxxij.
Episcopus an teneatur clerico pauperi p:ouidere ne mendicet.lib.ij.arti.xxviij.M.fol.cxxxiiij.
Episcopus si p:ecipiat sacerdoti excōmunicare vel denūciare aliquē quem sacerdos ⁊ maio: pars parochie scit innocentem an sacerdos teneatur episcopo obedire.lib.ij.arti.lxix.M.fol.cxxxviij.
Episcopi officium acceptabile ⁊ periculosum.lib.ij.art.x.M.⁊ J.fol.cxj.
Epi gloria q̄ sit.lib.ij.arti.xviij.D.fol.c.xxj.
Episcopi palarium an ⁊ quomodo p:iuilegium defensionis habeat.lib.ij.arti.xx.E.fol.cxxiiij.
Episcopi patiēria in aduersitate plus laudatur q̄ quies in religioso.ibidem.
Epi mo:iētis bona an debeāt p futuro pōtifice cōseruari lib.ij arti.xxj.circa p:incipium.fol.cxxiiij.
Epi officium quale sit.lib.ij.arti.xxj.A.fol.cxxv.
Episcopi co:rectioni et dispositioni an subiaceat abbas non exemptus.lib.ij.arti.xxiij.B.fol.cxxix.
Epi non habita licentia an possint abbates suis monachis aiarū curā cōmittere.lib.ij.arti.xxiij.D.fol.cxxx.
Epm an subditi arguere aut accusare possint.lib.ij.arti.xxj.circa p:incipium.fo.cxxiiij.
Epi an possint dispēsare in etate q minor.xxv.ānis possit curam animarum habere.lib.j.arti.l.A.fol.xxix.
Episcopi in quibus casibus dispēsare non possint. libro j.arti.l.E.fol.xxxj.
Episcopi in episcopatibus non residentes redarguendi. lib.ij.arti.viij.A.fol.cvj.
Episcopi an possint eligere sibi confesso:em sine licentia sui archiepiscopi.lib.ij.ar.xix.D.fol.cxxij.
Epi ceci circa consanguineos.lib.ij.arti.xx.A.fol.cxxij.
Episcopi an possint habere oeconomos sub quo:um testimonio res ecclesie gubernentur.ibidem.
Episcopi ⁊ p:esbyteri an debeant regere ecclesiam in cōmuni.ibidem.
Epi idiote ⁊ insciī discere ⁊ doceri negligētes an debeant dici infideles.Et an epi canonib⁹ nolētes aut nesciētes canonib⁹ obedire debeāt ab administratione vsq̄ ad dignam satisfactionem remoueri. ibidem.
Epi in q̄b⁹ vulgo aberrent.li.ij.art.xx.A.fol.cxxij.⁊.cxxiij.
Epi an debeāt facere legi sacras scripturas in p:iuio.Et an in publico indumentis lineis vti debeāt.Et an subditis tallias ⁊ exactiones imponere debeant.ibidem.
Epi an debeant vlcisci iniurias personales.ibidem.
Epi an incurrere possint penā suspensionis a iure.ibidē.
Epi an teneant redd̄ere rōnē administrationis sue.ibidē.
Episcopi clericos non filios sed fratres vel socios:clerici
Epa epos patres vocare debēt.lib.ij.arti.xx.E.fol.cxxiiij.
Episcopi an possint incurrere sententiam suspensionum vel interdicti.Et an possint vbiq̄ cū altari viatico celeb:are vel facere celeb:ari. parte.ij.arti.xx.E.fol.cxxiiij.
Epi an monialibus ⁊ alijs femnis religiosis plarū p̄fice re debeant.lib.ij.arti.xxj.in p:incipio.fol.cxxiiij.
Episcopi an possint statuere aliquem sanctum soleniter venerari.lib.ij.arti.xxj.in fine.fo.cxxv.
Epo:ū o:do q̄dripertitus.lib.j.arti.l.A.fo.xxiiij.⁊.li.ij.arti.xj.A.fol.cxj.⁊.lib.ij.arti.xviij.in p:incipio.fol.cxx.
Episcopo:um multiplex potestas.lib.j.arti.l.E.fol.xxxj.
Epi officia.lib.j.arti.liij.fol.xxxvij.
Epo:ū ⁊ p:esbytero:um falsa exp̄sitio sup̄ ijs verbis, Quodcūq; ligaue. ⁊c.lib.j.arti.lv.D.fol.xl.
Epo:z tituli insignes.lib.ij.arti.xviij.B.fol.cxxj.
Epo:z accusatio nō facile admittat.li.ij.ar.xviij.B.fo.cxxj
Epo:ū vacuū nomen.lib.ij.arti.xx.A.fo.cxxij.
Epis an adhibeat specialis consecratio in signū pfectionis potestatis.lib.j.arti.liij.B. fol.xxxvij.
Episcopis nihil sublimius et sacerdotibus excellentius. lib.ij. arti.xviij.D.fol.cxxj.
Episcopalis dignitas an maio: sit imperiali.lib.ij. arti.xx. E.fo.cxxiiij.
Episcopali synodo an teneantur abbates interesse.lib.ij. arti.xxiij.B.fol.cxxix.
Episcopatus nomen est operis ⁊ oneris plus q̄ ho:oris, lib.ij.arti.x.J.fol.cxj.
Episcopatus nomen est operis nō ho:oris.lib.ij.ar.xviij. B.fo.cxxj.

Equo:um affluentia carpitur.lib.ij.arti.lxxvj.M.fol.cclj.

Eremitam an deceat peregrinari.lib.ij.arti.lj.M.fol.clxiij.

Eremite pfectio que sit.lib.ij.arti.lxix.E. fol.cxxvj.
Eremitarum regula an sit ab ecclesia app:obata.lib.ij.arti.xxiij.A.fol.cxxviij.
Errare non potest ecclesia nisi in mēb:is co:ruptis.lib.j. arti.xvj.A.fol.iij.
Errat⁹ abbatū frequentio:es.lib.ij.arti.xxij.D. fol.cxxix.
Erro: p:incipis an faciat ius.lib.j.arti.vj.circa finē fo.vij.
Erro: vvaldensiū hereticoru q̄s sit.lib.j.arti.xl.E.fol.xiiij.
Erro: hereticoru dicentium ecclesiam claues non habere ⁊ papam ab imperato:e iudicari posse:⁊ ch:istum celos ascendētem vicarium in terris non dimisisse.libro.j. arti.lxviij.M.fol.lxxiij.
Erro: hereticoru arbitrium nihil esse dicentium.li.ij.arti.viij.F.fol.cviij.
Erro: Manicheoru.ibidem.
Erro:es pauratoū.lib.ij.arti.xxxvij.A.fol.cxlij.
Erro:es Begardo:um quo:et quot sunt.lib.ij.arti.lij. fol. clxx.clxxj.clxxij.clxxiij.clxxiiij.⁊.clxxv.
Eruca quid interp:etatur.lib.ij.arti.viij.J.fol.cix.

Eternalis vnitas que sit.

lib.j.arti.lxiij.B.fol.liij.

Eua quare de ade ami costa fuerit formata.lib.j.art.xxvj.E. fol.liij.

Euaginatio gladij q̄d significet.lib j.art.xxxvij.S.fol.lx.
Euangelica paupertas an dominiū ⁊ p:opietatē excludat.lib.ij.art.lvj.A.fol.clxxxvj.
Euangelice perfectioni necessaria est abdicatio in cōmuni.lib.ij.arr.lxiij.A.fol.ccvij.
Euangelicā viram ad seruandum esse impossibilem asserere blasphemia est.lib.ij.ar.lxj.A.fol.cciij.
Euangelico:um consilio:um perfectio que sit.lib.ij. arti. lvj.A.fol.clxxxvj.
Eunucho:um genus triplex.lib.ij.art.lvj.A.fol.clxxxvj.

Exclamatio in epos in su

is eccleſijs non reſidentes. lib.ij.art.viij. A. fol. cvj.
Exclamatio in cardinales. lib.ij.art.xv. F. fo. cxvij.
Exclamatio in prelatorum conſanguineos. lib.ij.arti.xv. M. fo. cxix.
Excellentia oratorionis. lib.ij.art.lij. F. & fo. clxx.
Excipi de hereſi an poſſit cõtra electum in papam. lib.ij. art.xvj. E. fo. cxiij.
Excõmunicare an poſſint abbates & religioſi iuriſdictio nem habentes ſuos ſubditos. lib.ij.art.xxiij. B. fo. cxxix.
Excõmunicandi authoritatem vnde habeat eccleſia. lib.ij. arti.lxxij. A. fo. ccxxxix.
Excõmunicari nemo debet niſi pro magnis peccatis. lib. ij.art.xx. A. fo. cxxiij.
Excõmunicans iniuſte & ſine ſcriptis an irregularitatem incurrat. lib.j.art.xlviij. E. fo. xxviij.
Excõmunicans iniuſte qualiter puniri debeat. lib.ij.arti. xx. A. fo. cxxiij.
Excõmunicatus an poſſit officium vel principatum exer cere in politia chriſtiana. lib.j. art.xl. B. fo. xxiij.
Excõmunicatus vſque quo abſoluatur an ſit irregularis lib.j.art.xlviij. E. fo. xxvij.
Excõmunicari ad rem diuinam non admittendi. lib.ij.ar ti.xxvij. D. fo. cxxxij.
Excõmunicati an poſſint eleemoſynam facere. lib.ij.arti. xlvj. Aa. fo. clv.
Excõmunicatio an irregularitatem inducat. Et an viola tor minoris excõmunicationis efficiat irregularis. lib. j.art.xlviij. F. fo. xxviij.
Excõmunicationis ſentẽtia an ſit in aliquem ferenda. li. ij.art.lxxij. A. fo. ccxxxix.
Excuſari an quis poſſit ignorantia vel timore diſcedens ab obediẽtia pape vt vnitate eccl'ie. lib.j.art.xxv. A. fo. iij.
Excuſari an quis poſſit diſcedens ab obedientia pape p pter multitudinem diſcedentium etiam ſi totus mũdus diſcederet preter diſcedentem. lib.j.art.xxviij. A. fo. iij.
Execratio peccatorum babylonis. libro. ij.art.v. B. fo. xciij
Exempla plurima de vero gaudio. li.ij.art.ij. D. fo. lxxxiij.
Exercere ſe in actibus virtutum an ſit hominis imperfe cti. lib.ij.arti.lij. Bb. fo. clxxiij.
Exiſtens in mortali notorio an ſit infamis. lib.j.arti.xlix. A. fo. xxviij.
Exultare quid ſit & vnde dicatur. li.ij.ar.ij. D. fo. lxxxiij.
Expediens nihil, quod non iuſtum ſit. li.j.ar.xlij. F. fo. xxij.
Expedit ſub vno rege viuere. li.j.art.lxij. D. fo. lvj.
Expoſitio illius. Regnum meum non eſt de hoc mundo li.j.art.xliij. F. fo. xvij.
Expoſitio multiplex horum verborum. Tu es petrus &c. li.j.ar.lv. A. fo. xxxix.
Expoſitio horũ verborum. Et porte inferi nõ preualebũt aduerſus eam. li.j.ar.lv. L. fo. xxxix.
Expoſitio horum verborũ: Et tibi dabo claues regni celo rum. li.j.arti.lv. D. fo. xxxix.
Expoſitio horũ verbor. Et quodcũq; ligaueris &c. ibidẽ.
Expoſitio horum verborum. Domine ad nos dicis hãc pa rabolam. li.j.ar.lv. B. fo. xl.
Expoſitio horum verborum: Simon ecce ſatha. expe. lib.j. ar.lv. J. fo. xl.
Expoſitio iſtorum verborum. Contriſtatus eſt Petr⁹ &c. li.j.ar.lv. M. fo. xlj.
Expoſitio iſtorum verborum Paſce oues meas. li.j. arti. lv. N. fo. xlj.
Expoſitio horum verborum: Hoc autem dixit ſignificans qua morte eſſet clari. de. lib.j.art.lv. O. fo. xlj.
Expoſitio horũ verborum: Sequere me. li.j.art.lv. P. fo. xlj.
Expoſitio horum verborum. Conuerſus petrus vidit illũ diſci. j. li.j.ar.lv. Q. fo. xlj.
Expoſitio horum verborum. Non cantabit hodie gallus li.j.ar.lv. R. fo. xlj.
Expoſitio iſtorum verborum. Domine ſi tu es: iube me ve nire ad te &c. li.j.ar.lv. T. fo. xlj.
Expoſitio horum verborum. Ecce nos reliquimus omnia &c. & horum: Aſcendit Simon &c. et horum. Domine ad quẽ ibimus &c. & horum: Deſirantes de quo diceret &c. li.j.art.lv. Y. fo. xlij.
Expoſitio Chryſoſto. ſuper illud. Surgẽs Petrus in me dio fratrũ &c. li.j.art.lviij. B. fo. xlviij.
Expoſitio horum verborum. Et intrauit ieſus in templũ dei. lib.j.ar.lxj. B. fo. liij.
Expoſitio horum verborum. Tu es petrus: & ſuper hanc petram &c. li.j.ar.lxiij. Y. fo. lxiij.
Expoſitio horum verborum. Juga quinq; emi li.ij.arti. iiij. B. fo. lxxxix.
Expoſitio horum verborum: Ve terre vbi rex puer eſt. et cuius principes mane comedũt. li.ij.ar.v. in principio. lib. fo. xc.
Expoſitio Cathedre peſtilẽtie. li.ij.ar.xxij. A. fo. cxxvij.
Expoſitio horum verborum. Regnum meum non eſt de hoc mundo. li.ij.ar.lv. A. fo. clxxix.

Hallarum literarum domini pape an poſſit epiſcopus vſq; ad mã datum domini pape incarcerare. li.ij.art.xxj. in principio. fo. cxxiij.
Fama quid ſit. lib.j.ar.xlviij. B. fo. xxviij.
Fame aliene quib⁹ modis detrahi poſſit: & quot ſunt de tractionis ſpecies. lib.ij.ar.lxxx. A. fo. cclx.
Fame ablate diſpendium quomodo reſtituendum ſit. lib. ij.ar.lxxx. B. fo. cclx.
Famile amplitudo. li.ij.arti.lxxvij. D. fo. ccl.
Faſtoſa luciferi ſuperbia. lib.j.arti.lxij. F. fo. lvij.

Feditas italica. li.ij.art.ij.

B. fo. lxxxiij.
Femina qualitercumq; corrupta inter virgines non con ſecratur. li.j.art.xlviij. E. fo. xxviij.

Fidelitatis iuramentũ pa

pe preſtat imperator. li.j.ar.xiij. B. fo. ij.
Fides vna in eccleſia & quid ſub hoc nomine fides cõpre hendatur. lib.j.ar.lxiij. D. fo. lix.
Fides catholica que ſit. lib.ij.a rt.v.. B. fo. xciij.
Fidei catholice origo. li.j.arti.xxxvj. N. fo. v.
Fidei inimici qui ſint. li.ij.ar.iiij. B. fo lxxxix.
Fidem violat qui aduerſus illam agit que eſt mater fidei li.j.ar.viij. in fi. A. fo. ij.
Fidẽ ſuſciperean quis cogi debeat. li.j.ar.xxxvij. J. fo. vij.
Filius dei quare ſoluit tributum Ceſari. lib.j.arti. xxxvij. Bb. fo. x.
Filius dei an dederit plene & perfecte beato Petro & eius ſucceſſoribꝰ claues regni celorum. li.j.ar.lviij. B fo. xlviij
Filius dei quare deſijt fere incarnari. li.ij.ar.ij. B. fo. lxxxiij
Filij damnatorum de crimine leſe maieſtatis an irregula ritatẽ incurrant. li.j.ar.xlviij. E. fo. xxvij.
Filij raptorum monialium an irregularitatem incurrant ibidem.
Filij patronorum occidentium prelatos an ſint irregula res. li.j.ar.xlviij. E. fo. xxviij.
Filij diffidentie qui ſint. li.ij.ar.ij. B. fo. lxxxiij.
Filij ſodomiticorum qualiter puniendi. ibidem.
Filij agar quid interpretantur. li.ij.ar.v. E. fo. xcij.
Filios ſcelerum parentum imitatores puniri qualiter in relligatur. li.ij.ar.ij. A. fo. lxxxij.
Filiuſfamilias an poſſit eleemoſynã facere. li.ij.arti.xlvj. Z. fo. clv.
Finis cenobite quis ſit. li.ij.ar.lxix. E. fo. cxxxj.

Forma apoſtolica que ſit

li.ij.ar.xiij. E. fo. cxiij.

Fornicantes in ecclesia qui sint.li.ſ.ar.lxvſ.D.fo.lxx.t.lxxſ.
Fornicatio quid sit.lib.ij.ar.lij.Ff.fo.clxxv.
Fornicationis occasio.li.ij.ar.lxiiij.E.fo.ccxliij.
Fortitudo spiritualis ꝗtuplex est.libro.ij.articulo.lxxxvij.A.fo.cclxvij.
Fortitudinis definitio.ibidem.

Fratris Gonsalui hispani

laudes.li.ij.ar.lxvij.B.fo.ccxx.
Fratri minori data pecunia cuius sit.libro.ij.art.lxiiij.B.folio.ccxſ.
Fratri minori an liceat per se aut per alium pecuniam recipere.li.ij.art.lxv.A.fo.ccxij.
Fratres minores in antichristum dimicaturi.libro.ſ.arti.lxvij.H.folio.lxxiij.
Fratres minores an possint habere propium.libro.ij.arti.lv.A.folio.clxxvij.
Fratres ordinis sancti Augustini an possint libere calcia menta t pecuniam portare.li.ij.ar.lvſ.A.fo.clxxv.
Fratres minores quare pecuniam portare vetentur.lib.ij.art.lxv.A.fo.ccxij.
Fratres minores quot et quibus modis pecunia abuantur.li.ij.ar.lxvſ.A.fo.ccxv.
Fratres minores an possint reditus annales habere et aliquid dare.li.ij.ar.lxvſ.B.fo.ccxvſ.
Fratres minores an possint eē inquisitores hereticę prauitatis.li.ij.ar.lxvij.B.fo.ccxix.
Fratres minores an possint pro pecunia celebrare vel ꝓmittere missas.li.ij.ar.lxvij.E.fo.ccxxſ.
Fratrum minorum extra cenobia studentium deliria.lib.ij.ar.lxvſ.fo.E.ccxxvſ.
Fratribus minoribus an liceat litigare.libro.ij.arti.lxvij.B.folio.ccxx.
Fraus prelatorum in accipienda pro ordinatione pecunia.li.ij.ar.ix.B.fo.cix.
Fraudes agricolarum. li.ij.ar.xliij.A.fo.cclvij.
Fructus beneficij vacantis successori debent adseruari. li.ij.ar.xxiij.D.fo.cxxix.

Fundens semē sine tactu

an peccatum sodomiticum committat.libro.ij.articu.ij.B.folio.lxxxiij.
Furari an liceat causa eleemosyne faciende.libro.ij.arti.xlvſ.P.folio.cliij.
Furti nomine quid intelligendum sit.libro.ij.arti.xlvij.B.folio.clvij.
Furiosus vel infans homicidium committens an irregularitatem incurrat.lib.ſ.ar.xlviij.D.fo.xxvij.

Gaudium verū quid

sit.li.ij.ar.ij.D.fo.lxxiiij.

Gētiles sacerdotes

quare flamines vocentur.li.ſ.ar.liij.E.fo.xxxvij.
Gentiles an habuerint regnum iustum.libro.ſ.articulo.lix.B.folio.lſ.
Gentilium sacerdotes quare regibus fuere subditi.lib.ſ.arti.lxij.Z.fo.lvij.
Geometria an sit prohibita religiosis.libro.ij.artic.lxix.Z.folio.ccxxvij.

Gymel quid interpretat

li.ij.ar.iiij.E.folio.lxxxvſ.

Gladij vtriusq; spiritua

lis scilicet t temporalis potestas est pape.libro.ſ.articulo.xiij.quasi per totum.folio.ij.
Gladium temporalem exercere nō potest imperator nisi eum ab ecclesia Romana acceperit.libro.ſ.articulo.xij.
E folio.ij.
Gladium materialem ad nutum habere quid sit.libro.ſ.arti.lix.D.folio.xlix.
Gladij duo beati Petri quid denotent.libro.ij.articulo.lvij.A.folio.crc.
Gloriandum non est ob eruditionem.libro.ij.articu.xlix.A.folio.clx.
Gloria quid sit ſm Tullium.libro.ſ.arti.lxſ.t.libro eodē.arti.lxij.ſſ.fo.lvij.
Gloria an sit regalis dominij premium.libro.ſ.articulo.lxij.ſſ.folio.lvij.
Gloria quomodo dicatur regum premium.libro.ſ.articulo.lxij.B.folio.lvij.
Gloria episcopi que sit.li.ij.arti.xvij.D.fo. cxj.
Gloria sacerdotis que sit.libro.ij.articulo.xxij.A.fo.cxxvſ.
Gloria mortalium vana.li.ij.ar.lxxvij.A.fo.cclij.
Gloria vana quibus arceatur.libro.ij.articulo.lxxvij.A.folio.ccl v.
Gloriola hispanorum inanis.libro.ij.articulo.lxxvſ.E.folio.ccl.
Glorioſum regnum quadruplex.libro.ſ.articulo. lxij.A.folio.lv.
Glutire camelum quid sit.li.ſ.ar.lxix.A.fo.lxxvſ.

Gomorra quid interpretatur

li.ij.ar.iiij.D.fo.lxxxvij.
Gothi qui sint et que sit gothia.libro.ij.articulo.xxxij.E.folio.cxxix.

Gubernatiua potestas.

christi quare hominibus communicata.libro.ſ.articulo lſ.ſſ.folio.xxxiij
Gubernatio qualiter homini communicatur.libro.ſ.art. lſ.E.folio.xxxiij.

Gradus i potestate sacerdotali qualiter accipiatur.

libro.ſ.articulo.liiij.B. folio. xxxvij.
Gradus triplex cardinalium.libro.ij.articulo.xvſ.B.fo. cxix.
Gradum magistratus an possit religiosus assumere.lib. ij.ar.xxiiij.A.fo.cxlj.
Gradus regie potestatis temporalis.Et gradus regie potestatis spiritualis qui sint.libro.ſ.articulo.liiij.D.folio.xxxvij.
Gradus innocentie tres.libro.ſ. articulo.lxv.ſſ.fol'.lxvij.
Gradus obedientie septem.libro.ij.articulo lxix. O.folio. cxxxſ.t.cxxxij.
Gradus superbie duodecim.libro.ij.articulo.lxxvſ.S.folio.ccliij.
Gradus castimonie.li.ij.art.lxxxiij.B.fo.cclxiij.
Gradus cōtemplationis octo. libro.ij.articulo.xcſ.D.folio.cclxviij.
Graduum diuersitas.libro.ſ.articulo.lxiij.G.fo.lx.
Gratia duplex.li.ij.ar.viij.ſſ.fo.cviij.
Gratie dei magna commendatio.libro.ij. articulo. viij. H.folio.cviij.
Gregorius papa primus se seruum seruorum dei vocauit li.ij.ar.xiij.H.folio.cxiiij.
Gregoriane modestie exempla.libro.ij.articulo.xiij.H.folio.cxiiij.

Habere aliquid tri

fariam capitur.libro.ij. articulo.lix. A. folio.ccvij.t.ccviij.t.articulo.lx.A. fo.ccix.
Habere quid in communi quadrifariam sumitur.libro.ij.ar.lxiij.A.fo.ccix.
Habitus t modus viuēdi clericorum per papam restringendus.libro.ij.arti.xiiij.Z.fo.cxvſ.

Habitus monachalis quid sit.libro.ij.articulo. xiij.P.folio.cxvj.

He quid interpretatur.li.

ij.articulo.iiij.D.fo.lxxxvij.

Hebrei quasi Abrahei dicti. Et quomodo ceteris idololatria fedatis sola familia Heber in cultu vnius dei remanserit.libro.j.articulo.xxxvj.S.fo.vj.

Heli quid interpretatur.libro.j.articulo.lxviij.L.fo. lxxiij.

Hereseos & schismatis discrimē.libro.j.articulo.lxv.A.folio.lxv.

Hereses quare in ecclesijs vigeant.libro.j.articulo.lxviij.S.folio.lxxv.

Hereticī an debeant post mortem anathematizari.libro.j.art.lv.D.folio.cl.

Hereticī vulpibus comparātur.libro.ij.articulo.ij.B.folio.lxxxiij.

Hereticorum dicentium totam virtutum efficaciam in solā esse arbitrij libertate confutatio. libro. ij. articulo. viij.F.folio.cviij.

Herodes quare vulpes appellatus sit. libro.ij.articulo. viij.L.folio.cvij.

Heth.quid interpretatur.libro.ij.articulo.iiij.D.fo.lxxxvij

Hieremias quid interpretatur.libro.ij.articulo.iiij.in principio.folio. lxxxvj.

Hieremie lamentationum interpretatio.ibidem.

Hierusalem quid interpretatur. libro.j.articulo.lxj.L.folio.lv.

Hyperdulia quid sit.libro.j.articulo.lxiij. O.folio.lxij.

Hypocrisis mater duplicitatis.libro.j.articulo lxviij.L. folio.lxxij.

Hypocrisis vitium:Et qualiter dignoscantur hypocrite. libro.ij.articulo.lxxviij.A.folio.cclv.

Hypocrisis triplex.libro.ij.articulo.lxxviij.B.folio.cclvj.

Hypocrita quid sit.libro.ij.articu.iiij.B.folio.xc.

Hypocrita nullus dici potest verius q̄ ille qui regis officium assumit.libro.j.arti.lxij.H.fo.lviij.

Hypocritarum confessiones.libro. ij. articulo. lxxviij.A. folio.cclv.

Hypocritarum octo ve.libro.ij.ar.lxxviij.D.folio.cclvj.

Hispanie prelati militie vacantes: & manum occisioni conferentes an irregularitatem incurrant.libro.j. arti. lviij.L.folio.xxvij.

Hispanorum prelatorum simonia.libro.ij.articulo.xx.A. folio.cxxij.

Hispanorum inanis gloriola.libro.ij.articulo.lxxvj.L.folio.cc!

Histriones an sint infames.libro.j.articulo. xlix.A. folio xcviij.

Histriones & curiales an debeant promoueri ad clericatum.libro.ij.articulo.xxviij.M.fo.cxxiiij.

Histriones vel meretrices an & quibus satisfacere debeant de pecunijs acceptis. libro.ij.art.xlvj. A.fo.d.

Homagium pro re spirituali faciens an sit infamis.libro.j. articulo. xlix. A.folio.xxviij.

Homicidium ante baptismum siue ex officio siue voluntate commissum an irregularitatem inducat.libro.j.articulo.xlviij.D.fo.xxvij.

Homicidij persuasor an irregularitatē incurrat. Et quibus modis incurrat irregularitatem homicidium persuadens.libro.j.articu.xlviij.L.fo.xxv.

Homo qualiter natus.libro.ij.art.vj. I.fo.xcix.

Homo quare de puluere & limo terre factus. ibidem.

Hominis idolum quid sit.libro.ij.articul3.iij.A. fo.lxxxv.

Homini qualiter gubernatio cōmunicatur, libro.j.artic. lj.E.folio.xxxiij,

Hominem occidere an sit licitū.libro.ij.articulo.lxxij.B. folio.cxxxix.& cxl.

Honor virginib9 exhibitus.li.ij.ar.lxxvij.L.fo.cclxxiij.

Honores mutant mores.lib.j.art.lxij.B.fo.lvij.

Hore canonice quō dicende.lib. ij.art.xxvij. B.fo.cxxx.

Hortus duplex.lib.ij.art.v. L.fo.xcj.

Hostia qualiter imolanda lib.j.art.lxiij.O.fo.lxij.

Hostia consecrata qualiter custodienda.libro.ij. articulo xxvij.D.fo.cxxij.

Humana cōditio magne dignitatis.libro.ij.articulo.vj. I.fo.xcix.

Humilitas beate marie an magis deo placuerit q̄ eius virginitas.libro.ij.ar. viij.B.fo.cvij.

Humilitatis definitio.lib.ij.arti.vj. in principio.fo.xcvj.

Iacere in sacro eloquio quomō accipiatur.li.ij.ar.v.I.fo.xcv.

Iacob scala quid denoter.libro. ij. articulo. lxix.O.fo.ccxxij.

Jaspidis natura contra demones.libro.j.articulo.xlviij. E.folio.xxviij.

Jecur ecclesie quomodo effundatur.libro.ij.arti.v.E.folio.xcij.

Jeiuni a veritatis pabulo q̄ sint. li.ij.arti.ij .D.fo. lxxiiij.

Jeiunium ante celebrationem presbyteris obseruādum. libro.ij.articulo.xxvij.A.folio.cxxxj.

Jeiunijs incumbendum est.li.ij.arti. lij.E.fo.clxx.

Jetro consilium per canones approbatum.libro.ij.artic. xij.B.folio.cxiij.

Joab quid interpretatur libro.j.arti.lxviij.E.folio.lxxij.

Joānes pontifex maximus quare depositꝰ fuit ab Otho ne primo rege Saxonū. Et quomodo imperium trāslatum fuit in Saxones. Et de electionibus & reiectionib9 multorum pontificum per imperatores & reges.libro.j. arti.xlj.L.&.D.fo.xv.

Joānis andree reprehensio.lib.j.arti.l.A.folio.xxix.

Joculatores et scenici an sint infames.libro.j. articulo. xlix.A.folio.xxviij.

Jordanis quid interpretatur.lib.ij.ar.ij.B.fo.lxxxiij.

Joth quid interpretatur.li.ij.ar.iiij.E.fol.lxxxviij.

Juda quid interpretatur libro.ij.arti.ij.B.folio.lxxxij.

Judas quid interpretatur.lib.ij.arti.iij.A. fo.lxxxv.

Judea gens quanto ceteris precellebat gloriosior tanto peccatis erigētib9 est facta inferior.li.ij.ar.v. B.fo.xciij.

Judei an possint preponi negotijs & redditibus regnorū christianorum.lib.j.art.lvij.A.fo.xlvj.

Judicare an quis possit seipsum in foro contentioso & sacramentali. libro.j.arti.lxviij.I.fo.lxxiij.

Judicari valet omnis creatura p̄ papam:& ipse a nulla in terris: etiam vniuersali cōcilio.li.j.ar.xiiij.A.fo.iij

Judex iudicans aliquem contra conscientiam an sit infamis.li.j.arti.xlix.A.fo.xxviij.

Judex aliq̄d faciens per gratiā vel sordem an sit irregularis.libro.j.articulo.xlviij.E.fo.xxviij.

Judex inferior monitione non premissa aliquem excommunicans qualiter sit puniendus.libro.ij.articulo.xx.A folio.cxxij.

Judicis spiritualis potestas an principaliter consistat in criminibus.libro.j.arti.lvj.L.folio.xlv.

Judicis officium quale debeat esse.libro.ij.articulo.xlj. in principio.folio.cxliij.

Judicē fatigans malitiose appellādo an sit infamis. lib. j.arti.xlix.A.folio.xxviij.

Judices in quibus peccēt. lib. ij. ar. xlj. A. fo. cxliij. ⁊. cxlv.
Judicum et rectorū sententie pſumende ſunt iuſte. libro ſ. arti. xxvj. A. fo. iij.
Judiciū duplex. libro. ij. arti. lxxij. A. fo. ccxxix.
Judiciaria poteſtas eccleſiaſticorum. libro. ſ. articu. lxiij. ℔. folio. xv.
Jugum iniquitatis quid ſit. lib. ij. art. iiij. B. fo. lxxix.
Jugum multifariū. li. ij. ar. vj. ℔. fo. xcix.
Jugum quotuplex eſt. li. ij. arti lxviij. ℔. fo. ccxxij.
Juramentum fidelitatis pape pręſtat imperatori. libro. ſ. articulo. xiij. B. folio. ij.
Jus humanum quid vltra diuinum operatur. libro. ſ. ar. lvj. N. fo. xlv.
Jure nature cōmunis eſt poſſeſſio ⁊ libertas. libro. ſ. arti. xlj. G. folio. xv.
Jure diuino an quilibet homo viuens vita mortali ſummo pontifici ſubiici debeat. li. ſ. arti. lviij. A. fo. xlvij.
Jure ciuili regis ſunt omnia. li. ij. ar. xiij. F. fo. cxiij.
Juriſdictio omnis per prelatos toleratos ab eccleſia veraciter exercetur. li. ſ. art. x. A. fo. ij.
Juriſdictio impiorum qualis ſit. li. ſ. ar. xiij. E. fo. ij.
Juriſdictio quelibet a papa recipitur: ipſe autem eam a deo immediate recipit. li. ſ. ar. xvij. A. fo. iij.
Juriſdictio temporalis an debeat ſubiici pape. libro. ſ. ar. xxxvij. Z. fo. ix.
Juriſdictio antiquorum imperatorum ſuper eccleſia que ſit. libro. ſ. ar. xxxvij. Z. fo. x.
Juriſdictionem ſpiritualem habentes dicuntur reges. libro. ſ. art. lij. F. fo. xxxv.
Juriſperiti qui ſint. li. ij. ar. xxxvj. A. fo. cxlij.
Juſtinian⁹ imperator quomodo Gothos a roma expulit. libro. ſ. art. xlj. A. fo. xiij.
Juſtitia ⁊ ſeueritas antiquorum aduerſus liberos. libro ſ. arti. xlij. E. fo. xvj.
Juſtitia pietas ⁊ prudentia. lib. ſ. art. lvij. A. fo. xlvj.
Juſtitia regis que ſit. ibidem.
Juſtitie deſcriptio. li. ſ. ar. liij. A. fo. xxxvj.
Juſtorum ſunt omnia iure diuino. li. ſ. ar. xiij. D. fo. ij.
Juſtorum vita que ſit. li. ij. ar. ſ. F. fo. lxxxij.
Juſſionis diuine iugum. lj. ij. ar. vj. ℔. fo. xcix.
Juuenes qui dicantur. li. ij. ar. ij. B. fo. lxxxiiij.
Juuentus quomodo nociua. ibidem.

Idolū hominis quid ſit.

libro. ij. ar. iij. A. fo. lxxv.
Idololatria Salomonis. li. ij. ar. xlv. A. fo. cxlviij.

Ignauia quid ſit. li. ij. ar.

lxxv. D. fo. ccxlviij.
Ignis alienus quid denotet. li. ij. ar. ſ. F. fo. lxxxſ.
Ignis ire ⁊ ſuperbie. li. ij. ar. ſ. F. fo. lxxxij.
Ignis concupiſcentie chriſtianos magis q̄ iudeos inuaſit. li. ij. ar. vij. ℔. fo. cv.
Ignem et ſulphur quare dominus pluerit ſuper Sodomam. li. ij. ar. ij. B. fo. lxxxij.
Ignes varij a deo emittuntur. li. ij. ar. vij. G. fo. cv.
Ignominia ſacerdotis in quo conſiſtat. libro. ij. articulo. xviij. D. folio. cxxj.
Ignorans ſe excōmunicatum celebrando vel ordinem recipiendo an incurrat irregularitatem. libro. ij. articulo xviij. G. folio. cxxxiiij.
Ignorātia neminem excuſat vt ab obedientia pape diſcedat. li. ſ. ar. xxv. A. fo. ij.

Illegitimus an debeat remoueri a dignitate.

li. ſ. ar. xlix. A. fo. xxviij.
Immunditia creature rationalis duplex. libro. ſ. articulo. lxij. L. folio. lxj.
Impeccabilis an quis poſſit fieri in hac vita. libro. ij. arti. li. A. fo. clxix.

Imperare quis primo inceperit.

Et de vita ⁊ obitu primo imperantiū. libro. ſ. articulo. xlj. L. fo. xv.
Imperare temporali an pertineat ad ſpiritualem. libro. ſ. articulo. lvj. B. folio. xliij.
Imperantes quid precipue obſeruare debeant. libro. ſ. articulo. lvij. A. fo. xlvj.
Imperator an debeat ſe intromittere de electione ſummi pontificis li. ſ. ar. j. circa finem. fo. ſ.
Imperator fidelitatis iuramentum pręſtat pape. libro. ſ. articulo. xiij. B. fo. ij.
Imperator gladium temporalem exercere non poteſt: niſi eum ab eccleſia Romana acceperit. libro. ſ. articu. xiij. E. folio. ij.
Imperator nō poteſt reuocare donationem per ſuos maiores factam eccleſie. ibidem.
Imperator quātūuis catholicus nec particularē nec generalem ſynodum congregare poteſt: nec in aliquo articulo etiam hereſis papam aut clericos iudicare. libro. ſ. articulo. xxij. A. fo. iij.
Imperator non catholicus an dici debeat imperator. lib. ſ. articulo. xxxvij. E. fo. vj.
Imperator an diuinitus ſuam poteſtatem conſecutꝰ fuerit. lib. ſ. articulo. xxxvij. Z. fo. ix.
Imperator quomodo intelligitur dominus totius mundi. lib. ſ. ar. xxxvij. Z. fo. x.
Imperator an poſſit papam iudicare ſi reperiatur a fide deuius. li. ſ. ar. xxxvij. Bb. fo. x.
Imperator an teneatur decimas dare eccleſie. libro. ſ. articulo. xl. B. fo. xij.
Imperator an teneatur pre ceteris eccleſie ſubuenire. lib. ſ. articulo. xlj. A. fo. xiij.
Imperator fidelis eſt eccleſie ⁊ fidelitatem ſibi iurat. lib. ſ. articulo. xliij. B. fo. xviij.
Imperator ⁊ reges an teneantur ad ſolutionem decimarum. lib. ſ. art. lx. A. fol. lij.
Imperator Ludouicus bauarus ſchiſmaticus. libro. ſ. ar. lxv. E. folio. lxvj.
Imperator an poſſit iuriſdictionem in clericos exercere libro. ſ. arti. lxviij. J. fo. lxxiij.
Imperator an dicatur vicarius pape in tēporalibus. Et an imperator dicatur filius eccleſie. Et an imperator teneat imperium ab eccleſia ſicut vaſallus. Et an recipiat gladium ab eccleſia. ibidem.
Imperator an poſſit ab eccleſie preſbyteris anathematizari. libro. ſ. arti. lxviij. P. fo. lxxv.
Imperator vel alius princeps ſi ſine iuſta cauſa faceret cōſtitutionem q̄ diuina de altero in alterum tranſferrētur an talis conſtitutio in foro anime aut ciuili ſeruari poſſet. li. ij. art. xiij. F. fo. cxlij.
Imperator an ſit proprietarius rerum imperij. ibidem.
Imperatoris iuſiurandum. lib. ſ. ar. lvij. B. fo. xlvij.
Imperatoris corona triplex quid ſignificet. libro. ij. arti. xxix. fol. cxxxvj.
Imperatores an omnes reges de iure ſubeſſe debeant. li. ij. ar. xxix. A. fo. cxxxv.
Imperatorem papa confirmat inunguit: coronat: ⁊ ſi peſequatur eccleſiam / imperio priuat. li. ſ. ar. xxj. A. fo. iij.
Imperatores imperio ⁊ reges regno a papa priuari poſſunt. lib. ſ. ar. xiij. B. fo. ij.
Imperatores ⁊ reges an ſubijciantur epiſcopis. libro. ſ. articulo. xxxvij. O. folio. viij.
Imperatores qualiter debeant eligi. libro. ſ. articu. xlj. A. folio. xiiij.
Imperatores nōnnulli ſuper alios gloriоſiores fuiſſe ferunt. Et tres inter alios truculentiores ⁊ perſecutores eccleſie libro. ſ. ar. xl. ℔. ⁊. J. folio. xiiij.

Imperatores apud romanos dñi vocati. Imperatores etiã
ex leges diui vocati.libro.j.articulo.lxij.B.fo.lvij.
Imperatores quibus vitijs implicentur.libro.ij.articulo
xcix.A.folio.cxxxv.
Imperium fuit translatum de grecis ad germanos.lib.
j.articulo.xiij.ff. folio.ij.
Imperium mũdi p:cessit ecclesie pontificium.libro.j.ar.
xxxvj.A.in principio.fo.iiij.
Imperium romanum omnibus alijs excellentius.libro.
j.arti.lix.B.fo.lj.
Imperio vacante succedit ecclesia.libro.j.articulo.xiij.ff
folio.iij.
Imperialis dignitas an inferio: sit episcopali.libro.ij.ar
ticulo.xx.E.fo.cxiiij.
Imperitus medicus sub quo periclitantur homines an
sit irregularis.lib.j.arti.xlviij.E.fo.xxvij.
Imperfecte recipiens vnctionem an sit irregularis.libro
j.art.xlviij. E.fo.xxvij.
Imperseuerantia quid sit.li.ij.ar.lxxv.D.fo.cccxlvj.
Impiorum iurisdictio qualis sit.lib.j.ar.xiij.E.fo.ij.
Impugnationes fidei per Marsilium paduanum here
siarcham & earũ reprobationes.libro.vij.articulo.lxviij
L.L.M.N.O.P.Q.R.S.fo.lxxiiij.& lxxv.

Incedens armat' ad ne
candum hominem an irregularitatem incurrat.libro.
j.articulo.xlviij.E.fo.xxvij.
Incitabula ad correctionem faciendam.libro.ij.articulo
lxvj.E.fo.cccxxvj.
Incitatiua ad recipiendam equo animo disciplinam.lib.
ij.articulo.lxvj.ff.folio.cccxxviij.
Inclinatio nature vel non inclinatio an inducat peccatũ
lib.ij.arti.lij.. fff.fo.clxxv.
Incõmoda voluntatis proprie que sint. libro.ij.articulo.
lxix.M.fo.ccxxxiij.
Increpatus a patre vel iudice causa cognita an sit infa
mis.lib.j.arti.xcix.A.fo.xxviij.
Indeuotio Quid sit.lib.art.lxxv.D.fo.ccclviij.
Inditta vere nobilitatis seprem.libro.ij.articulo.lxxvj.P
fo.xo.cclij.
Indignatio dei qualis sit.libro.ij.articulo.iij.E.fo.lxxxv.
Infamia quid sit.lib.vij.ar.xlviij.fo.xxviij.
Infamia quomodo irrogatur & qualiter remittitur.lib.j.
articulo.xlviij.B.fo.xxviij.
Infamia iuris quid sit.Et qui dicãtur infames infamia
iuris.libro.j.art.xlix.A.fo.xxviij.
Infamia canonica quid sit.ibidem.
Infamia principis vbi maxime attendatur.libro.ij.arti.
v.& J.folio.xcix.
Infames omnes an sint irregulares.libro.j.articu.xlviij.
ff.folio.xxviij.
Infames qui et quotuplices sint.libro.j.articulo. xlix.A
fo.xxviij.
Inferi porte que sint.lib.j.ar.lxiij.B.fo.lx.
Infidelis quilibet ignorans christum an dicitur blasphe
mus.lib.j.arti.lvij.A.fo.xlvj.
Infideles an iuste aliquid possideãt. li.j.ar.xij.D.fo.ij.
Infideles an dicant oues christi. Et an papa in eos ficuti
in fideles habeat potestatẽ.libro.j.articulo.xxxvij.E. ff.
& J.folio.vij.
Infideles dominium ecclesie recognoscentes an sint ab
ecclesia tolerandi.lib.j.ar.xxxvij.N.fo.vij.
Infideles super fideles non sunt instituendi.libro.j.arti.
lix.B.folio.xlix
Infideles an teloneo citra peccatum fraudari possint.li.
ij.ar.xlvj.D.fo.cij.
Infirmus clericus an teneatur officium dicere aut audi
re.Et si conualuerit an tenebitur omissum recuperare.
lib.ij.ar.xx.A.fo.cxxij.
Inimici fidei qui sint.lib.ij.arti.iiij.B.fo.lxxxix.
Initium duplicis potestatis sacerdotalis & regalis.lib.
j.ar.liij.ff.fo.xxxvj.
Initium ecclesie.lib.j.ar.lxiij.M.fo.lx.
Initium ecclesie.lib.j.ar.lxiiij.A.fo.lxiiij.
Iniuria in prelatum facta an dicatur etiam fieri in eccle
siam.lib.ij.ar.xx.A.fo.cxxiij.
Iniusta domina cur permittat deus.li.j.ar.xxxvij.E.fo.vij.
Iniuste excõmunicans an teneatur actione iniuriarum
lib.ij.arti.xx.A.fo.cxxiij.
Inobedientes & parantes insidias suis prelatis:conspi
rantes & coniurantes contra suos prelatos:& accusato
res & persecutores suorum prelatorum an sint infames.
lib.j.arti.xlix.A.fo.xxviij.
Inobedientia religiosorum.li.ij.ar.lxx.A.fo.cccxxv.
Innouatio dierum que fit.li.ij.ar.viij.M.fo.cviij.& cix.
Innocentij pape reprehensio.li.j.arti.xlviij.E.fo.xxvj.
Innocentij & Ostien.defensio.li.j.arti.l.A.fo.xxx.
Innocentij & Ostien.refragatio.li.j.ar.lxx.E.fo.lxxix.
Innocentie tres gradus.li.j.ar.lxv.ff.fo.lxviij.
Inquisitores hereticepravitatis an possint inquirere cõ
tra episcopos.li.ij.ar.xx.B.fo.cxxiij.
Insecratio in eos qui consanguineos beneficijs obruunt
lib.ij.arti.xv.M.fo.cxviij.
Insignes episcoporum tituli.li.ij.ar.xviij.B.fo.cxxj.
Institutio sacramentorum a quo tempore incepit.libro.
j.ar.xxxvj.B.fo.v.
Institutio cardinalium prima.li.ij.arti.xvj.A.fo.cxix.
Intellectus donum quid sit.libro.ij.arti.lxxxix.B.folio.
cclxvij.& qualiter differat a sapientia eod. libro.ij.artic.
xc.circa medium.fo.cclxviij.
Interdicto cõdemnatus an sit infamis.libro.j.articulo.
xlix.A.fo.xxviij.
Interdicti a papa positi violatio an irregularitatem in
ducat.lib.j.ar.xlviij.ff.fo.xxviij.
Inuectio in aduocatos.li.ij.ar.xij.E.fo.cxij.
Inuidia religiosorum.li.ij.ar.lxxix.A.fo.cclviij.
Inunctio regum.li.j.ar.lvj.P.fo.xlvj.

Ira dei qualis sit.li.ij.ar.
ij.E.fo.lxxxv.& arti.viij.J.fo.cix.
Irregulares qui sint & qui dicantur.libro.j.articu.xlviij.
A.folio.xxiiij.
Irregulares qui sint non habentes ordinis executionẽ
post peractam penitentiam.libro.j.articulo.xlviij.B.fo
lio.xxiiij.& xxv.
Irregularitas vnde procedat.li.j.arti.lxxviij.D.fo.vj.
Irregularitas quid sit.li.j.ar.xlviij.A.fo.xxiij.
Irregularitas vñ puenit.li.j.ar.xlviij.A.fo.xxiij.& xxiiij.
Irregularitas quibus modis contrahitur.libro.j. artic.
xlviij.A.fo.xxiiij.
Irregularitas non priuat abbatem prelatione.libro.j.ar
ticulo.xlviij.B.fo.xxv.
Irregularitas quãdo occasione homicidij contrahatur
libro.j.ar.xlviij.E.fo.xxvj.
Irregularitas multiplex & de qualibet casus singulares
libro.j.ar.xlviij.E.fo.xxvij.

Is cuius filius paruulus
propter eius incuriam moritur an sit irregularis.libro.
j.articulo.xlviij.E.fo.xxviij.
Isaac obedientia qualiter ad christum referatur.li.ij.ar.
lxix.DD.fo.cccxix.

Italica feditas.li
bro.iij.art.ij.B.fo.lxxxiij.

Iba interpretatio
lib.j.ar.lxix.E.fo.lxxvj.

Index literarius

Labor is cōmoda varia. libro. ij. articulo. lj. O. folio. clxviij.
Lachrime definitio. li. ij. ar. v. Z. fol. xcv.
Lachrime multis modis oriuntur. ibidem.
Lachrime apud deum pondera vocis habent. libro. ij. ar. vj. LL. fo. c.
Lachrimarum efficacia triplex. li. ij. arti. v. Z. folio. xcv.
Lamech quid interpretatur. libro. ij. articulo. iiij. F. folio. lxxxviij.
Lamenta cantica dicuntur. li. ij. articulo. viij. in principio. folio. cvj.
Lamentatio quid sit. li. ij. arti. iiij. B. fo. lxxxvj.
Lamentatio ecclesie in ministros altarium. libro. ij. arti. viij. A. fo. cvij.
Lamentationum Hieremie interpretatio. lib. ij. articulo. iiij. in principio. fo. lxxxvj.
Lamia vnde dicatur. et quid sit et eius natura et quotuplicia genera lamiarum. libro. ij. articulo. vij. F. fo. ciiij.
Lapis angularis. li. j. ar. lxiiij. A. folio. lxiiij.
Latria quid sit. lib. j. arti. lxiij. O. fo. lxij.
Latronem ligans: etsi per alium occidatur an irregularitatem incurrat. lib. j. ar. xlviij. E. fo. xxvij.
Laudes apostolorum memoratu digne. libro. j. articulo. lxiij. Z. folio. lxiij.
Laudes paupertatis. lib. ij. ar. lxv. E. fo. ccxiij. et. ccxiiij.
Laicus adsistens iusto siue iniusto bello vbi aliqui occiduntur an poterit ad sacerdotium promoueri. lib. j. ar. xlviij. E. fo. xxvij.
Laicus eucharistiam euomens qualiter puniri debeat: et an eucharistiā taliter euomitā teneatur reaccipere. lib. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxj.
Laicos clerici et religiosi sanctitate precellere debent. li. ij. ar. j. B. fo. lxxxj.
Lazari suscitatio qualiter a christo facta fuerit. li. ij. ar. v. Z. folio. xciij.

Lectus in sacro eloquio

quid sit. lib. ij. ar. iiij. D. fo. lxxxvij.
Leo hadriani successor: qualiter oculos erutos et linguā abscissam per populum Romanum et longobardos diuinitus recuperauit. li. j. ar. xlj. B. fo. xiiij.
Leprosi simoniaci. li. ij. ar. j. B. fo. cix.
Lepram simonie author infectatur. ibidem.
Lerari quid sit. lib. ij. ar. ij. D. fo. lxxxiiij.
Letitia quid sit. ibidem.
Leuire an habuerint iurisdictionem temporalem. libro. j. arti. lxiiij. Z. fo. lxv.
Lex diuinitatis que sit. li. j. ar. lx. A. fo. lij.
Legis tria precepta. li. j. ar. liij. A. fo. xxxvj.
Leges an sint prohibite religiosis. libro. ij. articulo. lxix. Z folio. ccxxvij.
Legum iniquarum conditores. lib. ij. articulo. xlvj. O. folio. cliij.
Legislatores seruabant quod sanciebant. li. j. arti. xlij. ff. folio. cxlvij.
Legale sacerdotium qualiter differat a sacerdotio christi lib. j. ar. lj. D. fo. xxxij.
Legatus de latere mandatum pape interpretatur. libro. j. ar. xlvij. A. fo. xxij.
Legatus proconsuli similis est et est cardinalis. lib. j. arti. xlvij. A. fo. xxiij.
Legatus: patriarcha vel archiepiscopus an possint dispensare in etate vel ordinibus cum postulato in episcopum lib. j. ar. l. A. fo. xxix.
Legatus de latere: episcopus aut synodus an possint dispensare cū excōmunicato vel interdicto scienter celebrāte vel suspenso. li. j. ar. l. E. fo. xxxj.
Legati a latere se. apo. in quibus dispensare possint. libro. j. ar. xlvij. B. fo. xxiij.
Legatorum tria sunt genera. Et quid ad eorum officium spectet. li. j. ar. xlvij. A. fo. xxij.

Libanus quid interpretatur

lib. ij. arti. vj. N. fo. cc.
Liber hic quare planctus ecclesie vocitetur: eius materia: et vbi fuit cōpilatus. in prefatione libro. j. fo. j.
Librorum copia. li. ij. ar. lxxvj. N. fo. cclj.
Liberras vera quid sit. in prefatione. lib. j. fo. j.
Libertatis ambitio que sit. lib. ij. arti. lxxvj. O. fo. cclij.
Liberum arbitrium quid possit per se. li. ij. articulo. viij. B. fo. cviij.
Liberius papa et Leo hereti ci. lib. ij. ar. x. B. fo. cx.
Libidine furentes degeneres et ignobiles: nec bello secundi fortes. nec in fide stabiles. li. ij. articulo. ij. B. folio. lxxiij.
Licentia et obedientia qualiter differunt. lib. ij. articulo. lxx. A. fo. ccxxv.
Litere dimissorie. li. ij. ar. xciij. D. fo. cxxix.
Literarum sacrarum studiosus oportet esse rex. libro. j. ar. lvij. A. fo. xlvj.
Litigare in iudicio an apostolis licuerit. libro. ij. articulo. lviij. A. fo. ccxciij.

Locas operas ad pugnā

dum cum bestia an sit infamis. lib. j. arti. clix. A. fo. xxviij.
Locus an sanctificet hominem an conuersio. lib. j. articu. xxxij. A. fo. iiij.
Loci mutatio an sit necessaria religiosis. lib. ij. arti. lxiij. B. folio. ccj.
Loculis quare christus vsus sit. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. cclx.
Locusta quid interpretatur. libro. ij. articulo. viij. Z. folio. cix
Loquacitas nimia qualiter vitari debeat. libro. ij. articu. lxxxj. E. fo. cclxj.
Lucrus quid sit. lib. ij. arti. ij. E. fo. lxxxiiij.

Luctus duplex. li. ij. art. v.

Z. folio. xcv.
Luctus penitentium. li. ij. ar. viij. B. fo. cvij.
Ludouicus imperator: vltimus fuit de genere Caroli et a longobardis orbatus oculis. libro. j. articulo. xlj. E. fo. xv.
Ludouicus bauarus imperator: schismaticus. libro. j. ar. lxv. E. fo. lxvj.
Luxuria viarum malarum principium. libro. ij. articulo. vj. D. folio. xc. viij.
Luxus vestium. libro. ij. ar. lxxvj. OO. fo. ccl.
Luxus epularum et ornatuum vitandus. li. ij. arti. xlix. A. foli o. cli

Macharij ad fratres

sermo. lib. ij. ar. v. Z. fol. xcvj.
Magistratus gradum an possit religiosus assumere. li. ij. arti. xxxiiij. A. fo. cxlj.
Maior quis pōt esse in administratione quis minor sit in ordine. lib. j. arti. lxviij. Z. folio. lxxv.
Maioritas quoruplex est. li. j. arti. xxxvij. P. fo. vij.
Maioritas quadruplex. libro. j. articulo. lxviij. LL. folio. lxxv.
Mala a sacerdotibus prouenientia. libro. ij. articulo. j. F. folio. lxxxj.
Malefici an sint vltimo supplicio plectendi. li. ij. articu. lxxij. B. fo. ccxxix.
Mali qre permissi a deo viuere. lib. j. arti. xxxvij. E. fo. vij.
Mali cur in ecclesia tolerādi. li. j. ar. lxv. F. fo. lxviij.
Malorū consuetudo qualiter bonis profuit. lib. j. articu. lxv. B. folio. lxviij.
Malorum quibus vndique premimur, diuersitas. li. ij. ar. lxxxvj. circa finem. fo. cclxvij.
Malos toleranti an deus imputet peccata. libro. j. arti. lxv. Z. fo. lxviij.
Mamona quid interpretatur. li. ij. arti. ij. A. fo. lxxxij.

Manibus se vel alium impudice tangere sodomitica species est. li.ij.arti.ij.B.fo.lxxxiij.
Manicheorum errores. li.ij.ar.viij.F.fo.cviij.
Manipulus quare poni debeat in manu sinistra. li.j. ar lxix.E.fo.lxxvij.
Marcelli anglie episcopi penitentia. libro.ij.ar.xxvij.D. folio.cxxxij.
Marcus euangelista quare pollicem sibi amputauerit lib.ij.arti.x.J.fo.cxj.
Maria an in originali peccato concepta fuerit. libro.ij. arti.lij.B.fo.clxix.
Marsilius paduanus hereſiarcha.lib.j.articulo.lxviij.A. folio.lxxiij.
Martyrium patientie.li.ij.ar.xlvij.M.fo.clviij.
Masculus agens cum masculo actu sodomitico an magis peccet & patiens: et de eius specie horribili vide li. ij.arti.ij.B.fo.lxxxiij.
Masculis se commiscentes gladio feriendi.ibidem.
Materia quare est propter formam.li.j.articu.xxxvij.K. folio.viij.
Matrimonium christi cum ecclesia.libro.j.arti.lxvj.E.folio.lxx.
Matrimonium contractum an possit actus sodomitic⁹ dirimere.li.ij.arti.ij.B.fo.lxxxiij.

Mechie nomine quid intelligendum .li.ij.arti.lij.ff.fo.clxxv.

Medele impedimentum.lib.j.arti.lxix.E.fo.lxxvj.
Medendi cura.ibidem.
Medicus vel chirurgicus ad hoc vt in arte sua peritus dicatur quid facere debeat.lib.j.arti. xlviij.A. fo.xciiij.
Medicus imperitus sub quo periclitantur homines an irregularitatem incurrat.lib.j.ar.xlviii.E.fo.xxvij.
Meditatio quid sit.lib.ij.ar.xcj.A.fo.cclxix.
Melancholicus humor an admittat demones intra corpus humanum.lib.j.arti.xlviij.F.fo.xxviij.
Melchisedech ortus. Et qui sint Melchisedechiani heretici. Et an Melchisedech primus rex fuerit.lib.j.arti. xxxvj.P.et.Q.fo.v.
Melchisedech rex & sacerdos fuit.libro.j.articu.lj.D. folio.xxiij.
Melchisedech an rex & sacerdos fuerit.lib.j. articulo.lij. A.folio.xxiij.
Melchisedech solus tenuit typum christi. lib.j. articulo. lxviij.A.fo.lxxv.
Dem quid interpretatur.lib.ij arti.iiij.ff.fo.lxxxviij.
Mens quomodo virtutum corona ornetur. Et quid sit corona ecclesie. Et quid per coronas intelligatur.libro. ij.arti.viij.E.folio.cvij.
Mensa episcopi an debeat splendere vasis aureis vel argenteis.li.ij.ar.xx.E.fo.cxxiiij.
Mercatorum scelera que sint libro.ij.arti.xlij.circa principium.fo.cxlvj.
Meretrix per penitentiam quid efficiatur.lib.ij.articu. v.F.fo.xcij.
Meretrici adherens quid efficitur.lib.ij. articulo .iiij. B. folio.lxxxix.
Meretrices & histriones an & quibus satisfacere debeant de pecuniis acceptis.li.ij.arti.xlvj.A.fo. cl.
Mestitie duples species.li.ij.arti.viij.E.fo.cvij.

Milites in quib⁹ plerūqz offendunt.li.ij.arti.xxxij.A.fo.cxxxviij.& cxxxix.

Militum christi arma que sint. libro.ij.articulo.xxxij.B. folio.cxxxix.
Militia duplex.ibidem.
Militaris preda cuius sit.li.ij.ar.xlvj.E.fo.clj.
Minorū fratrum religio an possit habere proprium.lib. ij.arti.lv.A.fo.clxxviij.
Miracula et priuilegia petri.libro.j.articulo.lv.U.X. et y.folio.xlij.
Misericordia dei an sit maior quacunqz offensa.li.ij.ar. iij.E.fo.lxxxvj.
Misericordia an differat a pietate. libro.ij. articu.lxxxv. A.folio.cclxvj.
Missarum questuariarū hodierno tempore celebratarū execrabilis detestatio.li.ij.ar.v.E.fo.xcij.
Missarum pecuniaria celebratio.lib.ij.articu⁹.xxvij.E. folio.cxxxij.

Modestie gregoriane exē

pla.li.ij.arti.xiij.M.fo.cxiij.
Modus vniratis duplex.li.j.ar.lxiij.B.fo.xj.
Modus vniratis ecclesiastice.li.j.arti.lxiij.B.fo.lix.
Modus pugnandi contra antichristum.libro.j.articulo. lxvij.J.fo.lxxiij.
Modus querēdi.li.ij.arti.vj.F.folio.xcviij.
Modus in eligendis prelatis seruandus.libro.ij.arti.x. J.folio.cxj.
Modus corrigendi.li.ij.arti.lxxj.E.fo.ccxxxvij.
Modus orandi.li.ij.ar.lxxviij.B.fo.cclvj.
Modi differentie circa tempora alia.lib.j.arti.lvj.A.folio. clxx et clxxj.
Mollities quid sit.li.ij.arti.lxxv.D.folio.ccxlvj.
Monachus vel monacha filios procreās an sit infamis lib.j.arti.xlix.A.folio.xxviij.
Monachus transiens ad episcopatū vt peccet an mortaliter peccet.li.ij.ar.xx.B.fo.cxxiij.
Monachus factus abbas an existimatur ab obedientia abbatis.ibidem.
Monachus an possit sine consensu abbatis vouere. lib. ij.arti.xxij.B.fo.cxxix.
Monachus an possit elemosynam facere.lib.ij.articulo xlvj.Y.folio.clv.
Monachus an semper teneatur abbati suo obedire.lib. ij.arti.lxviij.G.fo.ccxxij.
Monachi an debeant habere pecuniam. Et an abbas possit illis concedere.li.ij.ar.xxiij.D.fo.cxxx.
Monachi an possint res suis laboribꝰ acquisitas vel q̄s cumqz alias sibi sine licentia abbatis retinere.libro.ij. ar.xxiij.circa medium.fo.cxxx.
Monachi an possint testamēta facere.Et an possint sine licentia abbatis vouere.et ad strictiorez transire.Et an possint tractare negotia secularia. Et an possint habere horaria muliebria & zonas p̄ciosas.Et an possint sine licentia abbatis episcopatus recipere.Et an facti episcopi ea que acquirunt ratione persone sibi appropriare et parentibꝰ dare possint.Et an possint vti camisijs lineis. Et an possint tenere officia ad vitam. Et an possint extra causam monasterij ferre testimonium.Et an possint habere locum in diuersis monasterijs.Et an possint habere reditꝰ prouentus & vsufructus separatos a conuētu & prebendas separatas.Et an debeant induti iacere. li.ij.arti.xxiij.circa finem.fo.cxxx.
Monachorum regule ab ecclesia approbate.lib.ij.arti. xxij.A.fo.cxxviij.et.cxxix.B.
Monachorum vulgatiora crimina.lib.ij.articulo .xxiij. A.fo.cxxx.
Monachorum auaritie tria sunt genera.lib.ij.articulo. liij.B.fo.clxxvij.
Monachis an liceat aliquid vendere accipere aut donare sine licentia abbatis.lib.ij.arti.xxij.B.fo.cxxix.
Monachis an possint abbates animarum curam committere sine licentia episcopi .libro.ij.articulo.xxij.D. folio.cxxx.
Monachalis habitus quis sit.li.ij. arti.xiij.N.fo.cxvj.
Monachalis tōsura qualiter differat a clericali. ibidē.
Monarchia Romanorum an profecerit occisione & oppressione gentium.li.j.arti.lxiij.K.fo.lxv.
Monarchie quatuor.lib.j.ar.xliij.A.fo.xvij.

Monasterium an possit edificari sine licentia episcopi in cuius diocesi construendum est.li.ij.arti.xxj. in principio.folio.cxxiiij.
Monilia quid denotent.li.ij.ar.iiij.B.fo.lxxxix.
Mons christi quare coagulatus ⁊ pinguis vocetur.li.j. arti.lxj.B.fo.liij.
Mons sion quid interpretatur.lib.o.ij.articulo.ij.F.folio.lxxxiiij.
Mortalii animas an cacodemones intrare possint.li.j. arti.xlviij.F.fo.xxviij.
Mortalium vana gloria.lib.ij.ar.lxxvij.A.fo.cclij.
Mortaliter an peccet qui credit se dignū ⁊ prelaturam respuit.lib.ij.ar.xx.L.fo.cxxiiij.

Mulier nubens intra tempus luctus an sit infamis.li.j.ar.xlix.A.fo.xxviij.

Mulier bruto succūbēs vltimo supplicio damnari debet lib.ij.arti.ij.B.fo.lxxxij.
Mulier formans sibi membrum virile ⁊ eo cum alia muliere aburens sodomiticum peccatum committit. ibidem
Mulier prima quare de latere viri dormientis fuerit facta.li.ij.ar.xl.B.folio.lxxxix.
Mulier mēstrua pariens abominabilis. ibidem.
Mulier corrupta an sit preferenda virgini superbe. li.ij. arti.viij.B.fo.cvij.
Mulieres supegredientes ⁊ abutētes viris ⁊ se adinuicē abutentes an comittant peccatum sodomiticum. lib.ij. arti.ij.B.fo.lxxxij.
Mulieres quare vitande. Et de hoc multa exempla.li.ij. ar.lxiij.per totū.fo.ccxl.ccxlj.⁊.ccxlj.
Mulierū vitia.li.ij.ar.xlv. per totum. fo.cxlvij.⁊. cxlviij.
Multiplex episcoporum potestas.li.j.ar.l.L.fo.xxxj.
Mundani ⁊ ecclesiastici principatus discrimē.lib.ij.arti. xiij.L.folio.cxiij.
Mundus ab initio vsq; ad finem quomodo regatur. li. j.arti.xliij.E.fo.xviij.
Mundi abusiua.xij.lib.ij.arti.xviij.E.fo.ccxj.
Murmuratio quid sit.li.ij.arti.lxxx.A.folio.cclix.
Mutatio loci an sit necessaria religiosis.lib.ij.arti. lxiij. B.folio.cccj.

Abal quid interpretatur.lib.j.arr.lxvj.A.fo.lxix.⁊ ar.lxix.L.folio.lxxvj.

Nati ex sacerdotibus an possint ad papatū promoueri .lib.ij.arti.x.L.folio.cx.
Natura iaspidis contra demones. lib.j.arti.xlviij.F.folio.xxviij.
Natura ḡlibet intellectualis an seipsa naturaliter sit beata.lib.ij.arti.lij.xxx.folio.clxxiiij.
Nature bona.lib.ij.ar.lxxvj.O. folio.cclj.
Naturalis vnitas que sit.lib.j.arti.lxiij.B.fo.lix.
Naturales passiones tres.lib.ij.arti.j.L.fo.lxxxi.
Naufragia an possint vsucapi.lib.ij.arti.xlvj.L.fo.cl.
Nazarei quid interpretātur.li.ij.arti.xxxj.E.fo.clxxxj.

Necessaria requisita ad perfectam politiam quot et que sint.lib.j.arti.xl.A.fo.xij.

Necessaria ad martyrium que sint.lib.ij.arti.xlix.circa finem.fo.clxj.
Necessaria obedientia que sit.lib.ij.arti.lxix.P.fo.ccxxxij.
Necessitas duplex.lib.ij.arti.viij.B.fo.cvij.
Negligentia quid sit.lib.ij.arti.lxxv.D. fo.ccxlvj.
Negotiatio prelatorum detestanda. lib.o.ij. articulo.vij. B.folio.ciij.
Negotiatoris ⁊ mercatoris discrimē.lib.ij.arti.xlij.in principio.folio.cxlvj.
Nemroth tyrannidem exercuit.lib.o.j.articu.xxxvj.R.folio.v.et.vj.
Nemroth author edificande turris.lib.j.arti.lxiij.E.folio.lxxxj.

Nobilem tormētis subiciens an sit infamis.lib.o.j.arti.xlix.A.fo.xxix.

Nobilitatis vere indicia septem. lib.o.ij.articulo. lxxvj. P.folio.cclij.
Noe sacerdotis officio functus est. lib.o.j.arti.xiij.F.folio.ij.
Noe fabricator arce quid designet.lib.o.j.arti.xxxvj.L.folio.v.
Noemi quid interpretatur.lib.o.ij.arti.x. J.fo.cxj.
Nomen petri vnde.lib.j.ar.lv.E.folio.xl.
Nomen cardinalium vnde.lib.ij.arti.xvj.B.folio.cxix.
Nomine volucrum volantium ⁊ subtilium quid denotetur.lib.ij.ar.vij.B.folio.ciij.
Nomine structionis quid denotetur:et quid sit structio.lib. ij.arti.vij.F.folio.ciij.
Nomine sedis apostolice an intelligatur alius q̄ papa. lib.ij.arti.xj.B.fo.cxij.
Nomine episcopi an comprehēdātur papa: cardinales: patriarche:archiepiscopi ⁊ primates.lib.ij.arti.xix.A.folio.cxxj.
Nomine prelati intelligitur quicunq; legitimus ecclesie administrator.lib.ij.ar.xxij.B.fo.cxxviij.
Nomine furti quid intelligendum sit.lib.ij.arti.xlvij. B. folio.clvij.
Nomine mechie quid intelligendum. lib.o.ij.arti. lij.F. folio.clxxv.
Nomina diuersarum potestatum que sint. lib.ij.arti.xxxj. A.folio.cxxxviij.
Notarij in quibus offendunt. lib.o.ij. articulo.xl. A ⁊ B. folio.cxliiij.
Noui testamenti sacerdotes maiores ⁊ minores christus instituit.lib.j.ar.liij.L.folio.xxxvij.
Nouitius an possit in abbatē eligi.lib.o.j.articulo. xlviij. E.folio.xxvij.

Nubes leuis: nubes lucida ⁊ nebula obscura.lib.ij.arti.vj.L.folio.c.

Nun sempiternum interpretatur.lib.o.ij.articulo.iiij.E. folio.lxxxix.

Obediēdū an sit semper superiori.lib.ij.ar.lxix.B.folio.cxxxvij.

Obediendū an sit precepto iniusto ⁊ inhonesto.lib.ij.arti.lxix. J.fo.cxxxviij.
Obediens religiosus cui comparetur. lib.o.ij.arti. lxix. R.folio.ccxliij.
Obedientia est de substantia monachi sm ecclesiam. li.j. arti.xlvj.ff.folio.xxij.
Obedientia religionis fundamentum.lib.o. ij. articulo. lj.B.fo.clxiij.
Obedientia vera qualis esse debeat: et quibus implea tur.lib.o.ij.arti.lxviij.A B ⁊ L.folio.ccxxj.
Obedientia qualiter perficiatur: ⁊ circa quid attendatur.Et que sint admonitiones ad commendationē obedientie.lib.ij.ar.lxix.L.folio.ccxxix.
Obedientia abrae qualis fuerit.lib.o.ij. articulo. lxix. L. folio.ccxxix.
Obedientia quibus iuuetur.lib.o.ij.articulo.lxix.M.folio.ccxxj.
Obedientia habundans que sit.lib.o.ij. articulo.lxix. P. folio.ccxxxij.
Obedientia quotuplex est.ibidem.
Obedientia quid sit.lib.ij.arti.lxviij. J. fo.ccxxiij. ⁊ arti. lxix.D.fo.ccxxvj.⁊ eo.ar.L.fo.ccxxviij.Et quotuplex est arti.lxix.R.fo.ccxliij.
Obedientia quibus perficitur.lib.o.ij.articulo.lxix.S.folio.ccxxxiiij.

Obedientia ⁊ licentia qualiter differunt. lib.ij.articulo. lxx.A.folio.cc xxv.
Obedientie homini p̄estite cōmendatio.lib2o.ij. arti.lij, J.folio.clxxj.
Obedientie virtus circa quid versari debeat.Et quid requiratur ad perfectā obedientiam euangelicam:perfectam castitatem ⁊ perfectam paupertatem euāgelicaz. lib.ij.arti.lvj.A.fo.clxxxvj.
Obedientie exempla.lib2o.ij.articulo.lxix.F.et.G.folio. ccxxvij.
Obedientie exempla que sint.lib2o.ij.articulo.lxix.L.folio.ccxix.
Obedientie effectus multiplex.lib2o.ij.articulo.lxix.M. folio.ccxxx.
Obedientie gradus septem.lib2o.ij.articulo.lxix.O.folio ccxxxj.et.ccxxxij.
Obedientie aduersantia que sint. lib.ij.articulo.lxix.Q. folio.ccxxxiij.
Obedientie commendatio.lib2o.ij. articulo.lxix.S.folio.ccxxxiiij.
Obligans ecclesiam suam p2o alienis debitis an irregularitatem incurrat.lib2o.j.arti.xlviij.E.fo.xxvij.
Obligatus voto donec intret religionem an irregularitatem incurrat.ibidem.
Obligatio vel sententia facta p2elato vel data per p2elatum non tenet.li.ij.arti.xxij.in fine.fo.cxxviij.
Occasio immunditie religioso2um.li.ij.ar.lxxiij.A.fo.ccxl.
Occidere iuste an sit peccarum.li.j.ar.xxxvij.D.fo.vj.
Occidere hominem an sit licitum.li.ij.arti.lxxij.B.folio. ccxxxix.et.ccxl.
Occidens hominem p2ecepto dei an reputetur homicida.li.ij.ar.lxxij.B.fo.ccxxxix.
Octauiani Cesaris interrogatio facta sibylle super vero deo ⁊ cultu diuino.li.j.ar.xl.J.fo.xiiij.
Oculus impudicus quis sit.li.ij.ar.vj.D.fo.c.
Oculus qualiter aiam dep2edetur.ibidem.
Oculi ecclesie.li.ij.arti.vj.D.fo.c.
Officium sacerdotis triplex.li.j.arti.lij.L.fo.xxxij.
Officium regis quale debeat esse. lib2o.j.articulo.lxij.J. folio.lviij.
Officium episcopi acceptabile ⁊ periculosum.lib2o.ij.ar. x.D.et.J.fo.cxj.
Officium episcopi quale sit.li.ij.ar.xxj.A.fo.cxxv.
Officiorum diuersitas.li.j.ar.lxij.G.fo.lx.
Officialis incitans iudicem ad iniuste iudicādum an teneatur ad interesse.li.ij.arti.xlvj.L.fo.cliij.
Og regis basan interp2etatio.li.j.arti.lxij.F.fo.lvij.
Olei definitio secundum Aug.lib.ij.arti.v.D.folio.xciij.
Opem vel consilium furibus p2ebentes an teneantur ad restitutionem.lib2o.ij. arti.xlvj.P.fo.clxj.
Operari bonū an ḡs possit sine auxilio gratie. Et an possim⁹ absq; coactiōe bonū vel malū operari.li.ij.arti.viij. B.folio.cviij.
Ophir quid interp2etatur.li.ij.ar.vij.E.fo.ciij.
Opulentie causa nemini gloriandum.lib2o.ij.art.xlix.A. folio.clix.
Opus bonū tria cōplectit.lib.ij.ar.viij.F.fo.cviij.
Opera tenebrarum que sint.li.ij.ar.ij.F.fo.lxxiiij.
Opp2essio ꝺ̄ginis violēta an p2iuet co2ruptā aureola.li. ij.arti.lxxij.A.fo.cclxij,

Oratio christi in monte q̄d iterp2tat.li.j.ar.lv.T.fo.xlj.
Oratio p2fecta que sit.lib.ij.ar.vj.J.fo.xcix.
Orationis vires que sint.li.ij.arti.l.B.fo.xiij..
Orationis excellentia.li.ij.arti.lij.ff.fo.clxx.
Orbis totus quot sedes patriarchales habeat. lib.ij. arti.xj.B.fo.cxj.
Ordo episcopo2uz quadripertit⁹.li.j.ar.A.fo.xxix. Et.lij.ar.xj.A.fo.cxj.et.li.ij.ar.xviij.in p2inci.fo.cxx.
Ordo discipulo2ū christi triplex.li.ij.arti.lviij.A.fo.cxcj.
Ordinatus sub conditione non petendi b̄ficiū si p2esentet an irregularitatē incurrat.li.j.ar.xlviij.E.fo.xxviij.
Ornamenta regalia que sint.et eo2ū designatio. lib.j.ar. lvj.B.fo.xlvij.
Osculum mulieris an inducat peccatum mo2tale.li.ij.arti.lij .Ee .fo.clxxiiij.
Ostiensis rep2ehensio.lib.j. arti.xlviij .E.fo.xxvj. Et eo2dē arti.D.fo.xxvij.
Otiū quid sit et quid otiositas.li.ij.ar.lxxv.D.fo.ccxlvj.
Otiosa v̄ba que sint.Et an verba scurrilia et turpia cōputanda sint inter otiosa.li.ij.ar.lxxxj.A.fo.cclxj.
Otiositas in summo pontifice cauenda.lib2o.ij.articulo. xiij.L.fo.cxv.

Palani et fideles an dicātur esse in regno dei. lib.j.articulo.lxj. B.fo.liiij.
Palatiū episcopi an ⁊ quomodo p2iuilegiū defensionis habeat.li.ij.ar.xx. L.fo.cxviij.
Papa an ab vnico cardinali posset eligi. lib.j.articu.j.A. folio.j.
Papa an possit cōpelli ad docēdū de titulo papatus.li.j. arti.ij.A.fo.j.
Papa an posset p2iuari papatu p2opter crimen hereseos aut aliud scelus:si velit co2rigi.lib.j.arti.liij.A.fo.j.
Papa an sit super oia cōcilia generalia.Et an ipa ab ipo iurisdictionē ⁊ authoritatē recipiat.li.j.ar.vj..A.fo.j.
Papa an possit a concilio iudicari.li.j.arti.vj.circa medium.folio.j.
Papa an habeat iurisdictionem vniuersalem in toto mūdo nō solum in spiritualibus sed ⁊ tp̄alibus.lib.j.ar.xiij. A.folio.ij,
Papa quālibet causam pōt iudicare.ibidem.
Papa potest p2iuare Imperato2ē imperio : et reges regno.li.j.ar.xiij.B.fo.ij.
Papa de hereditate tempo2ali se intromittere potest ; ibidem.
Papa est vicari⁹ christi inquantū homo.li.j.articulo.xiij. B.folio.iij.
Papa non solum christi sed et dei vicarius est.ibidem.
Papa quāliber iurisdictionem in alios conferr: eam vero immediate a deo recipit.li.j.ar.xvij.A.fo.iij.
Papa solus in ijs que nō sunt contra fidei artic..los plus pōt q̄ tota eccl'ia ⁊ vniuersa eius concilia.ibidez.
Papa non intrusus recipit a deo potestatem post electionem suam nō a concilijs vel electo2ibus. lib2o.j. articu. xviij.A.fo.iij.
Papa transfert imperium:⁊ confirmat imperato2em electum canonice: inungit ⁊ co2onat: contumacem ⁊ persecuto2ez ecclesie imperio p2iuat.lib2o.j. articulo.xxj.A. folio.iij.
Papa an possit cogi stare Rome.Et an a Romana ciuitate vel sede apostolica iurisdictionem recipiat.lib.j.ar. xxxij.in p2incipio.fo.iiij.
Papa vbicunq; fuerit an sit eiusdē meriti ⁊ eiusdē sa

Index literarius

cerdotiꝫ lib.ſ.ar.xxxiꝫ.circa medium.fo.iiiꝫ.

Papa an teneatur ſe purgare de aliqua infamia ſiue a bonis ſiue malis exorta.Et an deficiens in purgatione p coniũcto habeatur acſi crimen eſſet probatum.li.ſ.ar. xxxiiꝫ.per totum.fo.iiiꝫ.

Papa iniuriam vel iniuſtitiam alicui inferẽs an habeat iudicez ſuper ſemetipſum.Et an papa delinquens plus apud deum puniri debeat q̃ alĩ. Et an papa delinquẽs poſſit cõdenari p arbitros ab ipſo electos. Et an poſſit alicui poteſtatem dare ſeipſum iudicãdi ⁊ deponẽdi a papatu.Et an poſſit conſtituere archipapam vel ſibi equalem.lib.ſ.art.xxxiiꝫ.A.fo.iiiꝫ.

Papa hereticus quouis catholico eſt inferior.⁊ in eo caſu poteſt ab vniuerſali ſynodo iudicari. lib.ſ.ar.xxxiiꝫ. E.folio.iiiꝫ.

Papa an poſſit aliquam cauſam ad eum ptinentem a ſe tamq̃ ſuſpecto remittere.libro.ſ.arti.xxxv.in principio. folio.iiiꝫ.

Papa quãdiu eſt papa facere non poteſt quin ſit oĩum iudex.lib.ſ.arti.xxxv.A.fo.iiiꝫ.

Papa an habeat poteſtatem in infideles ſicut in fideles. Et an infideles dicantur oues|chriſti ſicut ⁊ fideles. li.ſ. arti.xxxviꝫ.E.F.⁊.J.fo.viꝫ.

Papa an participet vtramq̃ naturam cum chriſto. lib.ſ. arti.xxxviꝫ. P.fo.viiꝫ.

Papa an poſſit imperiũ tranſferre:⁊ vni auferre ⁊ alteri cõferre ius⁊ poteſtatem impatorem eligendi.Et an papa debeat cognoſcere de arduis ⁊ ambiguis tã in ſpũalibus q̃ tẽporalibus.lib.ſ.ar.xxxviꝫ.R.fo.viiꝫ.

Papa an ſit monarcha vniuerſalis.libro.ſ.ar.xxxviꝫ.Bb. folio.r.

Papa Joan.xxiꝫ.tẽporis fratris Aluari huius opis authoris a Bauaro tyrãno depoſitus fuit.li.ſ. articu. xxxix.A. folio.riꝫ.

Papa an poſſit priuare electores iure eligendi. lib.ſ.arti. xlv.A.fo.rix.

Papa an poſſit in fide facere articulũ nouũ.ibidem.

Papa in quib⁹ diſpẽſare non poteſt.lib.ſ.arti.xlvſ.A.⁊ B. folio.xxi.

Papa an ⁊ in quibus non poſſit cum monacho diſpẽſare.lib.ſ.ar.xlvſ.E.fo.xxi.

Papa poteſt cum monacho ſuper votis ſpũalibus diſpẽſare.li.ſ.ar.xlvſ.D.fo. xxiꝫ.

Papa niſi iuſta de cauſa diſpẽſet an peccet nec ꝓfit diſpẽſatio quãtũ ad deum.li.ſ.ar.xlvſ.B.fo.xxiꝫ.

Papa ſolus an debeat diſpẽſare ſuper irregularitate homicidij.lib.ſ.ar.xlviiꝫ.D. fo.xxviꝫ.

Papa an poſſit diſpenſare cum hereticō.lib.ſ. arti.xlviiꝫ. E.fo.xxviꝫ.

Papa an poſſit ſolus cum hereticō diſpenſare. lib.ſ. ar.l. A.fo.xxixꝫ.

Papa an ſolus admittat poſtulationẽ quã docũq̃ quis in eꝑm poſtulatur.Et an ſolus papa diſpenſet cũ habẽte maculã in oculo.Et an ſolus papa diſpẽſet cum ſacerdote extraneo vt celebret occulte: ſine literis vel teſtib⁹ ſuę ordinationis.Et de multis aliis diſpenſationibus p ſolũ papã cõcedendis vide li.ſ.ar.l.A. fo.xxix.⁊.xxx.

Papa quid interpretatur.lib.ſ.ar.liiꝫ. E.fo.xxviiꝫ.

Papa an ſit ſolus vicarius chriſti. ibidem.

Papa an obtineat primatum iure diuino ⁊ humano.Et an princeps terrenus primatum ſpũalem cõferre poſſit lib.ſ.arti.lv.Y.fo.xliꝫ.

Papa an poſſit ⁊ debeat de tẽporalibus ſe intromittere lib.ſ.arti.lvſ.L.fo.xlv.

Papa an iure diuino ⁊ humano habeat poteſtatẽ temporalem.lib.ſ.arti.lvſ.DD.fo.xlv.

Papa an poſſit regẽ terrenũ excõicare et ab eccleſia expellere.li.ſ.arti.lix.B.fo.xlix.

Papa in tẽporalibus an ſuccedat beato petro.lib.ſ. arti. lix.D.fo.l.

Papa an inſtituerit regiã ptãtem.li.ſ.ar.lix.E. Fo.l.

Papa an humano iure habeat tẽporalem ptãtem. lib.ſ. arti.lix.B.fo.lſ.

Papa an plenitudinem habeat poteſtatis.lib.ſ. articulo. lix.L.fo.liꝫ.

Papa an habeat vicarium imperatorem in temporalib⁹ lib.ſ.arti.lxviiꝫ.J.folio.lxiiiꝫ.

Papa an ſit homo ſimpliciter an quaſi deus.Et an papa ſit de foro imperatoris ratione temporaliũ.ibidem.

Papa an poſſit ſe ſua iuriſdictione puare.lib.ſ.arti. lxviiꝫ. L.folio. lxxv.

Papa an ſuccedat imperio.lib.ſ.arti.lxviiꝫ.P.fo.lxxv.

Papa an poſſit cum quibuſcumq̃ diſpenſare. li.iꝫ.ar.viiꝫ. J.fo.cix.

Papa hereticus an debeat condemnari ſine ſpe venie. et quot teſtes requirantur ad papam conuincendũ de hereſi.li.iꝫ.ar.x.B.fo.cx.

Papa an poſſit peccare grauius q̃ quiuis alius.ibidem.

Papa hereticus an debeat temporaliter puniri.ibidem.

Papa an ſit caput totius eccleſie.ibidem.

Papa an poſſit concedere priuilegium vni eccleſie in prę iudicium alterius.li.iꝫ.ar.x.E.fo.cx.

Papa an poſſit abſoluere quos concilium damnauit, ibidem.

Papa an debeat vſq̃ ad anime exhalationẽ ſeruare que a ſuis predeceſſoribus ſancita ſunt.ibidem.

Papa an canonice ſit electus vt viuat perpetuum anathema.li.iꝫ.ar.x.D.fo.cx.

Papa an ſit archiepiſcopus.lib.iꝫ. arti.xꝫ.D.fo.cxi.

Papa indignum ſe ſentiens an papatui renuntiare debeat.lib.iꝫ.arti.x. F.fo.cxi.

Papa an ſententias ⁊ proceſſus ſine iuris ordine ⁊ a nõ ſuo iudice factos poſſit validare. lib.iꝫ.arti.xꝫ.B.fo.cxiꝫ.

Papa an poſſit ratificare quod nihil. ibidem.

Papa an poſſit ſtatuta facere contra formã baptiſmi:confirmationis ⁊ huiuſmodi.ibidem.

Papa ſalutando excommunicatum ex certa ſcientia an ipſum abſoluat.ibidẽ.

Papa an poſſit facere nouum articulum fidei.ibidem.

Papa an poſſit compellere aliquem renuntiare ius ſuũ. Et an poſſit ſeruum alterius aſſumere ſibi in clericatu/ ſi eſt ſibi neceſſarius.Et an de ſe ſcribendo debeat loqui in ſingulari.Et an ſolus papa debeat dici ſummus ſacerdos.ibidem.

Papa an poſſit ſemper leges nouas facere.ibidem.

Papa an poſſit ſibi ſucceſſores eligere.Et an papa ſit publica perſona.Et an poſſit priuilegiare clericos ſine voluntate imperatoris.Et quid ſi papa aliquid ad ſe reuocet quod poſtea fit an ſit irritũ ⁊ inane.Et an papa dãs rem alienam tranſferat dominiũ.Et an poſſit alicui ius ſuum auferre ſine cauſa.Et in quo caſu poſſit papa papam ligare.ibidem.

Papa an ſine concilio habeat in arduis plenitudinem poteſtatis.Et an diſpenſet cuz bigamo ⁊ in voto ⁊ in iuramẽto contra apoſtolum. Et an poſſit addere euangelio ⁊ declarare illud ⁊ interpretari.Et an ſit beato Paulo maior in adminiſtratione. Et an poſſit laicis de ſua iuriſdictione temporali nõ exiſtentibus penas temporales ſtatuere.Et ſi papa velit cauſam ſuam in propria perſona agere quis erit iudex.Et an papa noĩe ſuo eccleſia dicatur ſine capite.ibidem.

Papa non proprie dominus eſt.lib.iꝫ.arti.xiiꝫ.F. fo. cciiiꝫ.

Papa ſeruus ſeruorum dei vocatur.Et quis papa tali ſe nomine primo vocitauerit.li.iꝫ.arti.xiiꝫ.llb.fo.cciiiꝫ.

Papa circa quid eniti debeat.li.iꝫ. arti.xiiiꝫ.D. E.et. F. folio.ccv.

Papa an poſſit ſimoniam committere.lib.iꝫ.arti.xiiiꝫ.llb. folio.ccv.

Papa an ſenes potius q̃ iuuenes ad conſilium conuocare debeat.lib.iꝫ.arti.xv.E.folio.ccviꝫ.

Papa abdicare debet a curia sua prelatos venatores. li. ij. arti. xv. A. fo. cxviij.
Papa bona ecclesie alienare non debet. lib. ij. arti. xv. N. folio. cxix.
Papa in maiori est periculo q̄ quiuis alius. lib. ij. arti. xv. D. fo. cxix.
Papa a quo debeat consecrari. li. ij. arti. xvj. B. fo. cxix.
Papa peccans an possit eligere sibi confessorem. li. ij. arti. xix. A. folio. cxxj.
Pape iudicio an sit magis credendū q̄ toti mundo contra sentienti. lib. j. ar. vij. A. fo. j.
Pape est potestas temporalis: eius autem executio Imperatoris li. j. arti. xiij. quasi per totum. fo. ij.
Pape sentētias esse iustas psumendum est. lib. j. arti. xxvj. A. folio. iij.
Pape anastasij obitus. lib. ij. arti. x. B. fo. cx.
Pape superioritas ethnicorū regum exemplo figurata. lib. j. ar. xi. B. fo. xiij.
Pape studiū circa quid debeat esse. li. ij. arti. x. E. fo. cx.
Pape bonitas & puersitas ad quid conferant. ibidem.
Pape presentia an suppleat iuris solēnitates. li. ij. ar. xj. B folio. cxij.
Pape sententia an faciat ius. ibidem.
Pape studia qualia debeāt esse. li. ij. ar. xv. D. fo. cxviij.
Pape clemētis. iiij. prouidētia. li. ij. arti. xv. D. fo. cxviij.
Pape an semp sit obediēdum. li. j. ar. vij. A. folio. j.
Pape iuramentum fidelitatis prestat imperator: lib. j. articu. xiij. B. fo. ij.
Pape an oia sint subiecta li. j. ar. xxxvij. D. fo. xj.
Pape mentiens an sacrilegium committat. lib. ij. arti. xj. B. fo. cxij.
Papam aut clericū nō potest imperator: etiā in hereseos crimine iudicare. li. j. arti. xxij. A. fo. iij.
Papam pro capite non habens nō habet caput christum li. j. arti. xxiij. A. folio. iij.
Papam asserere vtrāq; potestatē in terris nō habere an sit hereticum. li. j. arti. xxxvij. Z. fo. ix.
Papam non coadiuuantes re persecutionis an censendi sint hereticī. lib. j. arti. xxxviij. A. fo. xj.
Papam quilibet participat. li. ij. ar. xij. A. fo. cxij.
Papa mortuo an ecclesia debeat dici sine capite. li. j. arti. lxviij. R. fo. lxxv.
Papalis sedes a Roma non potest in aliā ciuitatem trāsferri. li. j. arti. xxxij. fo. iij.
Papalis dignitas officiū apostolicū appellatur. lib. j. ar. liij. D. fo. xxxviij.
Papalium deplomatum precia. li. ij. arti. vij. B. fo. cij.
Papatus an sit prima sedes. Et an possit a quoq̄ iudicari. lib. j. arti. v. A. fo. j.
Papatus an sit semper in ijs que contra deū erp̄esse nō sunt. Et an pape in omnibus sit obediendum. lib. j. arti. vij. A. folio. j.
Papatus ministeriū potius q̄ dominiū dicitur. li. ij. arti. xiij. A. fo. cxiij.
Papatu vacante iurisdictio generalis nō remanet apud aliquem vel aliquos. li. j. ar. xx. A. fo. iij.
Pharao nomē oim regū egyptī fuit. li. j. ar. lxiij. E. fo. lxv.
Parietis nomine quid designet. lib. ij. ar. v. D. fo. xciij.
Partes disciplīne. lib. ij. ar. lxxj. F. fo. cxxxviij.
Partes suppositi accusatio nullo tempore dauditur. lib. ij. arti. xlvj. B. fo. cl.
Pascere oues christi q̄d sit lib. j. arti. xxxvij. D. fo. vj.
Pascendi cura. lib. j. arti. lxix. E. fo. lxxvj.
Passio carnalis triplex. lib. ij. arti. j. T. fo. lxxxj.
Passionis dominice preludiū. li. j. arti. xxxvj. Z. fo. v.
Pastophoria que sint. li. ij. arti. iij. A. fo. lxxxv.
Pastoti conuenientia que sint. lib. ij. arti. xxij. A. fo. cxxvij.
Pastores ecclesie reges dicuntur. libro. j. articu. lij. B. folio. xxv.
Pastores ecclesie quare ceci dicuntur. lib. ij. articulo. ij. F. folio. lxxiiij.
Pater quare vocetur excelsus. lib. ij. articulo. iiij. B. folio lxxxviij.
Patientie martyrium. lib. ij. arti. xlviij. D. fo. clviij.
Patriarcha lingua greca quid interpretatur. lib. ij. arti. xj. A. folio. iij.
Patriarcha an habeat in subditos suorum suffraganeorum aliquam potestatem. lib. ij. arti. xix. D. fo. cxcij.
Patriarcha an habeat idem ius in suis subditis quod papa in suis. ibidem.
Patriarche priuilegia. li. ij. ar. xix. E. fo. cxxij.
Patriarche an possint dispensare cū episcopis & electis suis suffraganeis. li. ij. arti. xvij. E. fo. cxx.
Patriarche quū offendunt an eligant sibi confessorem. Et an in foro contentioso a solo papa puniri debeant. lib. ij. ar. xix. E. fo. cxxij.
Patriarche an vbiq; crucem portare debeant. lib. ij. arti. xix. D. fo. cxcij.
Patriarchia quot sint. li. ij. ar. xj. B. fo. iij.
Patriarchatus ecclesiastici principales quatuor. lib. ij. arti. xvij. A. fo. cxx.
Paulus apostolus quare beatum petrum reprehendit. li. ij. ar. x. B. fo. cx.
Pauperies christi multifaria. lib. ij. ar. lxiij. A. fo. ccviij.
Paupertas in christo quintuplex. li. ij. ar. vj. In principio folio xcvj.
Paupertas cardinalium antiquorum: et quot eorū sint tituli. li. ij. arti. xvj. D. fo. cxix.
Paupertas euangelica an dominiū & proprietatem excludat. Et an licuit apostolis ex euangelio viuere. li. ij. ar. lvj. A. fo. clxxxvj.
Paupertatis cōmendatio. li. j. arti. lxvij. F. fo. lxxij.
Paupertatis euangelice perfectio an magis consistat in animo q̄ in temporalium carentia. lib. ij. arti. lvj. A. fol. clxxxvj
Paupertatis laudes. li. ij. arti. lxv. E. fo. ccxiij. et. ccxiij.
Pax quare non sit inter mortales & quid sit pax. li. ij. arti. xxx. B. fo. cxxxviij.
Pacis definitio. lib. j. ar. lxiij. B. fo. lx.
Pacis cōmendatio. li. ij. arti. xlvij. D. fo. clvij.
Phe quid interpretatur. li. ij. arti. iiij. B. fo. lxxix.

Peccatori q̄ cito deo reconciliatur an dignus sit videre facie patris. lib. ij. arti. xci. B. fo. cclxviij.

Peccatum quare nihil est. li. ij. arti. ij. A. fo. lxxxij.
Peccatum quare tempestas vocetur. lib. ij. ar. ij. B. folio. lxxxiij.
Peccatum sodomiticum quare dicatur cōtra naturam. ibidem.
Peccatum primum quid sit: et quid secundum: tertium et quartum. li. ij. arti. ij. B. fo. lxxv.
Peccatum hominem vagum & instabilem facit. li. ij. arti. iiij. D. fo. lxxxvij.
Peccatum inuidie an sit contra spiritum sanctum. lib. ij. arti. lxxix. B. fo. cclviij.
Peccato inuidie an diabolus dejectus fuerit de celo. li. ij. arti. lxix. E. fo. cclix.
Peccata quare hominem seruum faciāt. lib. ij. arti. ij. A. folio. lxxxij.
Peccatorū omniū maximū superbia. li. j. arti. lxij. F. fo. lvij.
Pecunia idolorum seruitus. li. ij. arti. ix. A. fo. cix.
Pecunia fratri minori data cuius sit. libro. ij. articu. lxiij. B. folio. ccj.
Pecunie sprete exempla memoranda. li. ij. arti. xv. F. & B. foli. xvij.
Pecunie vsus quando adinuentus fuit. lib. ij. articu. lxj. B. folio. ccv.
Pecuniā dans ne actione famosa conueniatur an infamiam incurrat. lib. j. arti. xlix. A. fo. xxviij.

Index literarius.

Pecuniam famosis viris aut mulieribus dantes an mortaliter peccent. li. ij. arti. xlvj. A. fo. cl.
Pecuniam an liceat fratri minori recipere per se aut per alium. Et ad quid sit cautum ne fratres minores pecuniam portent. li. ij. arti. lxv. A. fo. ccxij.
Pecuniam deponere an liceat pro fratre minore. li. ij. arti. lxvj. A. fo. ccxvj.
Pecunias dans monasterio vt recipiatur an irregularitatem incurrat. li. j. arti. xlviij. E. fo. xxvij.
Pecuniaria visitatio prelatis inhibita. libro. ij. arti. xvij. D. folio. cxx.
Pecuniaria missarum celebratio. libro. ij. articulo. xxvij. E. fol. cxxiij.
Pedes ecclesie qui sint. li. ij. arti. iiij. E. fo. lxxxvij.
Pedes lauandi. li. ij. arti. iiij. E. fo. lxxxviij.
Pelles salomonis que sint. libro. ij. articulo. vj. A. folio. xcvij.
Pena an sit malum. lib. j. arti. lxviij. S. fo. lxxv.
Pena peccantis maior post preceptum et exemplum efficitur. lib. ij. arti. viij. A. fo. cvij.
Penam reorum an deus concupiscat. libro. ij. articulo. vj. I. folio. xcix.
Penarum inferni cõsideratio. li. ij. ar. lxxxiij. D. fo. cclxvj.
Penitenti quinq; necessaria. libro. ij. articulo. v. L. folio. xciij.
Penitentium luctus. li. ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Penitentia serotina multos decipit. libro. ij. articulo. iij. E. folio. lxxxv.
Penitentia qd operat. li. ij. ar. v. F. fo. xcij.
Penitentia beati marcelli anglie episcopi. libro. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxij.
Penitentia Salomonis super idololatria. libro. ij. arti. xlv. A. fo. clviij.
Percutiens grauidam obortum viuificatum facientem an sit irregularitas. li. j. arti. xlviij. E. fo. xxviij.
Peregrinari an deceat eremitam. libro. ij. articulo. lj. M. folio. clxiij.
Perfectum quid sit. li. j. ar. liij. B. fo. xxxvij.
Perfecti sacrificij duo actus. libro. j. articulo. lxiij. O. folio. lxij.
Perfectio cõsiliorum euangelicorum que sit. libro. ij. articulo. lvj. A. fo. cxxxvj.
Perfectio eremite que sit. lib. ij. ar. lxix. E. fo. ccxxvj.
Periurium voluntarium an irregularitatem inducat. lib. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Persecutio duplex. li. ij. arti. vij. M. fo. cv.
Personalis vnitas q̃ sit. li. j. arti. lxiij. B. fo. lix.
Pestis adulatorum cauẽda. li. ij. arti. xiij. DD. fo. cxv.
Pestilentie et tempestates ꝓpter pecm̃ sodomiticum inducte. li. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Petrus apostolus vnde nomen acceperit. lib. j. arti. lv. E. folio. xxxix.
Petrus apostolus quare nomine christi tributum soluerit. lib. j. arti. lv. F. fo. xl.
Petrus an solus quesierit a christo. Si peccauerit in me frater meus &c. li. j. arti. lv. B. fo. xl.
Petrus quare solus educens gladium, percussit seruum pontificis. li. j. arti. lv. Et. fo. xl.
Petrus quare dicitur Simon Joannis. libro. j. articulo. lv. DD. folio. xl.
Petrus apostolus quare temporalem potestatẽ nõ exercuerit. li. j. arti. lix. D. fo. l.
Petrus apostolus an habuerit iura imperij. libro. j. arti. lix. B. folio. l.
Petrus apostolus an omniũ fidelium fuerit caput. lib. j. arti. lix. Et. fo. lj.
Petrus os apostolorum. libro. j. articulo. lxiij. Y. folio. lxiij.
Petrus apostolus post ascensionem domini non Rome sed Antiochie sedem primo habuit. libro. j. articu. lxviij. R. folio. lxxv.
Petrus apostolus an plus ceteris christum dilexerit. lib. ij. arti. x. B. fo. cx.
Petrus de moron canonizatus quare papatui renũtiauerit. lib. ij. arti. xj. E. fo. cxj.
Petri Corbarij apostate ordinis minorũ detestatio. Cur idem conuinus appellatus. Et a quo in sedem apostolicam intrusus. lib. j. fo. j.
Petri apostoli excellentia quibus testimoniis probatur. lib. j. arti. xxxvj. B. fo. iiij.
Petri manducatoris historia de Alexandro macedone. lib. j. arti. xl. B. fo. xiiij.
Petri nomen vnde. lib. j. arti. lv. E. fo. xl.
Petri priuilegia et miracula. lib. j. arti. lv. V. X. et. Y. fo. xlij.
Petri claues. lib. j. arti. lxiij. Y. fo. lxiij.
Petri apostoli ecclesia cui episcopo subdita sit: et an sit episcopalis ecclesia an patriarchium. libro. ij. articu. xj. B. folio. cxj.
Petro an sit data potestas super alios apostolos. libro. j. arti. lxviij. L. fo. lxxv.
Petro an licitum fuerit post christi resurrectionẽ ad piscationem redire. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. cciv.

Philargyria quid sit.

lib. ij. arti. ix. A. fo. civ. et. arti. liij. B. fo. clxxvij.
Physica an sit prohibita religiosis. libro. ij. articu. lxix. I. folio. ccxxviij.
Pietas: prudentia et iustitia. lib. j. arti lvij. A. fol. xlvj.
Pietas quoruplex est: et an differat a misericordia. lib. ij. arti. lxxxv. A. fo. cclxvj.
Pilatus quomodo christum iudicauit. lib. j. articu. lxviij. Et. folio. lxiiij.
Pilatus quare magis curauit vnde esset regnum christi materialiter q̃ causaliter. lib. ij. arti. lvij. A. fo. clxxxix.
Pilati admiratio super accusatione christi. lib. ij. articulo vj. in principio. fo. xcvj.
Pithie et Damonis amicitia. lib. j. arti. lxij. B. fo. lviij.

Politia christiana an sit

vna: et an sit vnus princeps ipsam dirigens. lib. j. arti. xl. B. folio. xij.
Politia christiana an plures principatus admittat. lib. j. arti. xl. E. fo. xiij.
Politie christiane finis vnus. ibidem.
Polluere vrorem extra claustra pudoris sodomitica species est. lib. ij arti. ij. R. fo. lxxxiij.
Pollutus ad altare accedens an corpus christi ponat. lib. j. arti. lxix. D fo. lxxvij.
Poma apud sodomam genita que et qualia sint. libro. j. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Pontifex summus an propria vocetur papa romanus. lib. j. arti. xxxij. circa finem. fo. iiij.
Pontifex quilibet an maior sit imperatore. libro. j. articu. xxxvij. Bb. fo. x.
Pontifex summus an iure diuino et humano habeat potestatem temporalem. lib. j. arti. lvj. DD. fo. xlv.
Pontifex maximus an sit sufficiens ad regẽdam vniuersalem ecclesiam: et summi pontificatus onera supportare lib. ij. arti. x. E. fo. cx. et. cxj.
Pontificis summi nomina. lib. ij. arti. xj. D. fo. cxj.
Pontificis opera duo. lib. ij. ar. xvij. D. fo. cxxj.
Pontifici summo septem considerationes diligenti obseruande. lib. ij. arti. x. D. fo. cx.
Pontifices quõdam ijdem fuerunt et reges. li. j. articulo xiij. A. folio. ij.
Pontificum vncio. lib. j. arti. lvj. P. fo. xlvj.
Pontificium ecclesie an precesserit mundi imperium. Et quot modis accipitur ecclesia. li. j. arti. xxxvj. in pn. fo. iiij.
Pontificalia an sint de substantia ordinis vel officij episcopalis. lib. ij. arti. xxj. circa finem. fo. cxxv.

Totius operis

Populus quid sit. lib. ſ. arti. lxiij. J. fo. lxſ.
Porta pditionis quid sit: ⁊ quid porta vite: ⁊ quid lata porta ⁊ q̃d angusta. lib. ij. arti. ſ. L. fo. lxxxſ.
Porte inferi q̃ sint. lib. ſ. arti. lxiij. B. fo. lx.
Possessio an possit vel pꝛescribi contra papam. li. ij. arti. xſ. B. fo. cxij.
Potentia chꝛisti multiplex. libꝛo. ſ. articu. lj. A. B. E. et D. folio. xxxſ. et. xxxij.
Potentia creandi an sit pluribus cõmunicabilis. lib. ſ. arti. lj. E. fo. xxxiij.
Potentia faciendi miracula qualiter cõmunicetur. lib. ſ. arti. lj. J. fo. xxxij.
Potentia regalis quõ cõmunicetur. ibidem.
Potentia ecclesiastica que sit. libꝛo. ſ. articulo. lviij. A. folio. xlviij.
Potentia summi pontificis plenissima. libꝛo. ſ. articulo lviij. B. fo. xlviij.
Potentie chꝛisti ⁊ eius vicarij discrimen. libꝛo. ſ. articulo lviij. A. folio. xlvj.
Potestas tẽpoꝛalis est Papę: eius aũt executio imperatoꝛis. lib. ſ. arti. xiij. quasi per totum. fo. ij.
Potestas papalis oim est dignissima ⁊ vtilissima. lib. ſ. arti. xliij. A. fo. xviij.
Potestas papalis ad que se extẽdat ⁊ in quibus valeat dispensare. lib. ſ. arti. xlv. A. et. B. fo. xix.
Potestas papalis dispensandi per duas regulas ꝓbat. lib. ſ. arti. xlvſ. lb. fo. xxij
Potestas gubernativa chꝛisti quare hoibus cõicata. lib. ſ. arti. lj. F. fo. xxxiij.
Potestas sacerdotalis quomodo cõmunicetur. libꝛo. ſ. arti. lj. J. fo. xxxij.
Potestas chꝛisti quibus hominibus cõmunicata sit. li. ſ. arti. lj. L. fo. xxxij.
Potestas sacerdotalis ⁊ regalis an eidem cõperant ꝓsone. lib. ſ. arti. lj. L. fo. xxxiij.
Potestas regia quotuplex est ⁊ vnde oꝛta est. libꝛo. ſ. arti. lij. A. fo. xxxiij
Potestas sacerdotalis ⁊ regia quibus cõmunicetur et quotuplex est. li. ſ. arti. lij. A. B. L. et. D. fo. xxxiij. ⁊. xxxv.
Potestas pꝛelatoꝛum ecclesie duplex. libꝛo. ſ. articulo lij. J. folio. xxxv.
Potestas sacerdotalis an pꝛioꝛ fuerit potestate regia. lib. ſ. arti. liij. lb. fo. xxxvij.
Potestas regia spiritualis an sit dignioꝛ q̃ sacerdotalis. ibidem.
Potestas an sit data hominibus ligandi ⁊ soluẽdi unoꝛ tuoꝛ sicut viuos. libꝛo. ſ. arti. lvſ. D. fo. xl.
Potestas tempoꝛalis an contineatur in spirituali. Et an potestas spiritualis iudicare debeat tempoꝛales. Et a quo instituta fuit potestas tempoꝛalis. Et quotuplici indigeat formatione. Et an spiritualis potestas sit causa tẽpoꝛalis. lib. ſ. arti. lvſ. B. fo. xliij.
Potestas spiritualis quotupliciter ad tẽpoꝛalẽ se extendat. lib. ſ. arti. lvſ. L. fo. xliij.
Potestas tẽpoꝛalis an possit conferre ecclesiastica beneficia. lib. ſ. arti. lvſ. lb. et. J. fo. xliij.
Potestas tempoꝛalis ecclesie conducibilis. libꝛo. ſ. arti. lvſ. J. fo. xlv.
Potestas iudicis spiritualis an p̃cipaliter consistat in criminibus. lib. ſ. arti. lvſ. L. fo. xlv.
Potestas spiritualis an debeat iurisdictionem tempoꝛalem exercere. ibidem.
Potestas tempoꝛalis sub spirituali existens an particiꝑ aliq̃d spũalitatis. lib. ſ. arti. lvſ. P. fo. xlvſ.
Ptãs p̃cipũ secularium an possit dici spũalis. ibidem.
Potestas terrena qualiter in exercẽda iustitia se debeat habere. lib. ſ. arti. lvij. B. fo. xlvij.
Potestas fine numero pondere ⁊ mensura. lib. ſ. articu. lviij. B. fo. xlviij.
Potestas regia an sit ecclesie necessaria. libꝛo. ſ. articulo lix. A. folio. xlviij.
Potestas spiritualis ⁊ tempoꝛalis an sint a deo. ibidem.
Potestas regalis an sit permissa vel concessa. lib. ſ. articu. lix. A. fo. xlix.
Potestas spiritualis quare tempoꝛali tributum soluat. lib. ſ. arti. lix. L. fo. xlix.
Potestas spiritualis an subiecta sit tempoꝛali. ibidem.
Potestas regia spiritualis ⁊ tempoꝛalis an sint due potẽtie. lib. ſ. arti. lix. D. fo. xlix.
Potestas spiritualis dupleꝛ. lib. ſ. arti. lx. L. fo. l.
Potestas omnis an sit a deo eodem modo. ibidem.
Potestas iudiciaria ecclesiasticoꝛum. libꝛo. ſ. articu. lxiij. lb. folio. lxv.
Potestas maioꝛ quot modis attendi debet. lib. ſ. articulo lxviij. D. fo. lxxv.
Potestas ecclesiastica qua de causa despectui habeatur. lib. ſ. arti. lix. A. fo. lxxvſ.
Potestas sacerdotalis ad solnẽdum peccatum ⁊ iurisdictio excõmunicandi ⁊ absoluendi in foꝛo indiciali quo modo differunt. lib. ſ. arti. lxx. L. fo. lxxix.
Potestas tempoꝛalis qualiter pertineat ad papam. lib. ij. arti. lvij. A. fo. cxcſ.
Potestaris sacerdotalis ⁊ regalis discrimen. lib. ſ. articu. lij. J. folio. xxxv.
Potestaris duplicis sacerdotalis ⁊ regalis initium. lib. ſ. arti. liij. F. fo. xxxvij.
Potestatis sacerdotalis et regalis diuersitas. lib. ſ. arti. liij. A. folio. xxxvij.
Potestaris spiritualis et tẽpoꝛalis plenitudo in summo pontifice. lib. ſ. arti. lviij. A. fo. xlvij.
Potestates seculares ⁊ spirituales in quibus conueniũt. lib. ſ. arti. lvſ. A. fo. xlij.
Potestarias an quis possit in pluribus ciuitatibus obtinere. lib. ij. arti. viij. J. fo. cix.

Publicus aleatoꝛ et mutuans

in ludo an sint infames. lib. ſ. arti. xlix. A. fo. xxviij.
Puerum occidens incaute an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxviij.
Pueꝛum impudicum facere tentantes iniuriarum tenetur. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxij.
Pueri in sacro eloquio quid significent. ibidem.
Pugnandi modus contra antichꝛistum. libꝛo. ſ. arti. lxvij. J. folio. lxxiij.
Puluinaris nomine quid denoteꝛtur. lib. ij. articu. xxij. A. folio. cxxvij.
Putei definitio sm Aug. lib. ij. arti. v. J. fo. xciij.

Planctus ecclesie. libꝛo

ij. arti. ſ. in pꝛincipio. fo. lxxxſ.
Planctus multifarius apud iudeos. libꝛo. ij. articu. v. E. folio. xcij.
Platea quid interpꝛetatur ⁊ quid sit. libꝛo. ij. articulo. ſ. A. ⁊. B. fo. lxxxſ.
Plausus manuum diuersus. lib. ij. arti. v. J. fo. xciij.
Plenitudo spiritualium sensuũ an fuerit in beato petro. lib. ſ. arti. lix. L. fo. lſ.
Pluralitas beneficioꝛum pꝛohibita. libꝛo. ij. articulo. viij. J. folio. cix.

Pꝛeceptum chꝛisti sex viris ad interficiendum

paꝛis. libꝛo. ij. arti. v. L. fo. xcv.
Pꝛecepto iniusto ⁊ inhoneste an sit obediendum. libꝛo. ij. arti. lxix. J. fo. cxxviij.
Pꝛecepto dei hominem occidẽs an reputetur homicida. lib. ij. arti. lxxij. B. fo. cxxxix.
Pꝛeceptoꝛum chꝛistianoꝛum regule cur vniuersales. li. ſ. arti. lxiij. lb. fo. lxſ.
Pꝛeceptoꝛum differentia. libꝛo. ij. arti. xv. N. fo. cxix.
Pꝛeda militaris cuius sit. lib. ij. arti. xlvſ. B. fo. clj.

Index literarius.

Preda iusti belli an sit capientis. libro. ij. articulo. xlvj. J. folio. cliij.

Prede restitutio quomodo sit facienda. libro. ij. articulo xlvj. L. fo. cliij.

Predam emere an sit licitum. libro. ij. articulo. xlvj. L. folio. cliij.

Predestinatio an faciat certam salutem. libro. ij. articulo viij. B. fo. cviij.

Predicatores quare antiquitus in portis templi sedebant. lib. ij. arti. j. B. fo. lxxxiij.

Predicatores quales sint. li. ij. ar. iiij. B. fo. xc.

Predicationis pabulū. lib. j. ar. lxix. D. fo. lxxvij.

Prelatio quelibet an sit translata ad fideles per christi aduentum. Et quibus cōmissa est talis prelatio. libro. j. arti. xxxvij. L. er. M. fo. vij.

Prelatio quinq; modis haberi potest. libro. j. articulo lxviij. M. et. N. fo. lxxv.

Prelationis ⁊ potestatis Petri ⁊ eius successorum laudes. lib. j. arti. lv. S. fo. xlj.

Prelationem abbati non aufert irregularitas. lib. j. arti. xlviij. B. fo. xxv.

Prelatus qualiter subditos pascere debeat. libro. j. arti. lxix. D. fo. lxxvij.

Prelatus an debeat prefici pluribus ecclesijs. lib. ij. arti viij. J. fo. cix.

Prelatus an possit purgationem ferri candentis indicere. lib. ij. arti. xxij. B. fol. cxxviij.

Prelatus nō debet officia ꝓsanguineis cōmittere. ibidē.

Prelatus an possit cōmutationem venditionem ⁊ pmutationē de rebus ecclesie facere sine ꝓsensu capli. ibidē.

Prelatus promior esse debet ad miserēdum q̄ ad puniēdum. ibidem.

Prelati nomine intelligitur quicūq; legitimus administrator. ibidem.

Prelato necessaria. li. ij. arti. xxij. A. fo. cxxvij.

Prelarum suum trahens ad iudicium seculare super spiritualibus beneficio priuari debet. libro. ij. articulo. xxij. B. folio. cxxviij.

Prelati ab ecclesia tolerati quālibet iurisdictionem vere exercent. lib. j. arti. A. fo. ij.

Prelati cum sint reges quare nō vocentur reges. lib. j. arti. lij. M. fo. xxv.

Prelati qualr officia publica exercentes excōmunicari debent. lib. j. arti. lxix. B. fo. lxxvj.

Prelati vita non verbo corrigere debent. libro. j. articulo. lxix. B. fo. lxxvj.

Prelati comedias legere prohibentur. libro. j. articulo lxix. D. fo. lxxvij.

Prelati galli gallinacei ⁊ canes muti. ibidem.

Prelati qualiter subditos induecre debent. libro. j. arti. lxix. E. fo. lxxvij.

Prelati qualiter bona sua debeāt partiri. libro. ij. arti. v. A. folio. xc.

Prelati quare aurum striant. libro. ij. arti. ix. A. fo. cix.

Prelati hispanie viles. li. ij. arti. xviij. D. fo. cxj.

Prelati an possint penas pecuniarias pro criminib⁹ puniendis accipere: ⁊ an ipsas in propium cōuerrere debeant. li. ij. arti. xx. A. fo. cxvij.

Prelati reditus subditorum minuentes qualiter puniri debeant. lib. ij. arti. xx. A. fo. cxviij.

Prelati an possint bellis interesse ⁊ manu propria bellare. ibidem.

Prelati nō pro suis tantū sed pro populi delictis rationem reddere coguntur. libro. ij. articulo. xxij. A. folio. cxxv.

Prelati an possint inferiorꝫ prelatorum iura infringere. lib. ij. ar. xxij. B. fo. cxxviij.

Prelati an teneantur compellere illos qui habent plures dignitates vel ecclesias curam animarum habentes ostendere dispensationem. libro. ij. articulo. xxij. in fine. folio. cxxviij.

Prelatorum sententias esse iustas pſumendum est. lib. j. arti. xxvj. A. fo. iij.

Prelatorum ecclesie duplex potestas. libro. j. articulo. lij. J. folio. xxxv.

Prelatorum cura tripler. libro. j. arti. lxix. E. fo. lxxvj.

Prelatorum negligentie redargutio. libro. j. articulo lxx. D. fo. lxix.

Prelatorum ambitio. lib. ij. arti. iij. E. fo. lxxxv.

Prelatorum negotiatio detestanda. libro. ij. articulo. vij. B. folio. ciij.

Prelatorum cum laicis comparatio. libro. ij. articulo vij. F. fo. ciiij.

Prelatorum fraus in accipienda pro ordinatione pecunia. lib. ij. arti. ix. B. fo. cix.

Prelatorum sanctorum in consanguineos dicta. lib. ij. arti. xv. M. fo. cxviij.

Prelatorum offensa in visitandis suis pronincijs. lib. ij. arti. xvij. D. fo. cxx.

Prelatorum hyspanie simonia. libro. ij. articulo. xx. A. folio. cxxij.

Prelatorū repertoriū. li. ij. articulo. xxij. B. fo. cxxviij.

Prelatoꝝ mores ⁊ vita quales debeant esse. ibidem.

Prelatis ecclesie conuenit sacerdotalis ⁊ regalis potestas. lib. j. arti. lv. D. fo. xxxvj.

Premiū regis. lib. j. arti. lxij. F. fo. lvij.

Premium religiosorum vere obedientiū triplex. libro. ij. arti. lxix. E. fo. cxxvj.

Prepositorum arrogantium propium. libro. ij. arti. xxij. A. fo. cxxvj.

Prepositorum solicitudo. libro. ij. arti. xxij. A. fo. cxxvij.

Presbyter q̄liber an tantā habeat ptātem quātā habeat papa. li. j. arti. lxviij. L. fo. lxxv.

Presbyter quilibet an sit equalis pape in iurisdictione. lib. j. arti. lxviij. O. fo. lxxv.

Presbyter eratis: episcopus dignitatis nomen est. lib. ij. arti. xviij. F. fo. cxxj.

Presbyter an debeat in canone misse noīa aliquoꝝ vīuorū aut mortuoꝝ exprimere. li. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxij.

Presbyter eucharistiam per ebrietatem vel vocatam euomēs qualr puniri debeat. ibidem.

Presbyteri cardinales quem titulum habeant. Et qualiter in literis domini pape nūq̄ ponantur presbyteri q̄n addatur titulus: nec diaconus nec episcopus cum titulo. lib. ij. arti. xvj. E. fo. cxx.

Presbyteri an debeant habere episcopum vt principem lib. ij. arti. xx. A. fo. cxiij.

Presbyteri an possint sine licentia episcopi in sua dioces missam cantare vel baptizare. lib. ij. arti. xxj. in principio folio. cxxiiij.

Presbyteri laborātes morbo caduco an excusentur a celebratione. Et an intrantibus ecclesiam excōmunicatis debeāt a diuinis cessare. Et an presbyteri curati debeant dare suis parochianis licentiam confitendi alijs presbyteris nō curatis. Et an habeant potestatem ligādi atq; soluendi. lib. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxij.

Presbyterorum flagitia tritiora. libro. ij. articu. xxvij. A. folio. cxxxj.

Prescientia dei que sit. Et quare oramus vel conemur ad bene operandum: quū quod futurum est eueniet. li. ij. arti. viij. B. fo. cviij.

Presumendum est q̄ prelatoꝝ sententie ⁊ maxime domini pape sint iuste ⁊ canonice promulgate. lib. j. arti. xxvj. A. folio. iij.

Presumptionis species que sint. libro. ij. articulo. lxxvj. L. folio. ccl.

Preuaricator condemnatus an sit infamis. libro. j. arti. xlij. A. fo. xxix.

Primatus olim cui debebatur. li. j. arti. xlij. E. fo. xvj.

Primatus ⁊ patriarchatus idem. lib. ij. ar. xvij. B. fo. cxx.

Princeps ciuitatis qualiter alēdus. libro.ſ.articulo.lxij. F.folio.lvij.
Principis error an faciat ius.libro.ſ.articulo.vſ. circa finem folio.ſ.
Publicis infamia vbi maxime attendatur. libro.ij.arti. vi.F.fo.xcix.
Principes exercitus demonū.li.ij.arti.v.A.fo.xc.
Principes mali qualiter puniendi.libro.ij.articulo.viij. B.folio.cvij.
Principum ad tyrānidem facilis declinatio. libro.ſ.arti. lvſ.E.fo.xliiij.
Principum poſſeſſiones cuius ſint.li ij.arti.v.A.fo.xc.
Principum manus prelati oſculari non debent. libro.ij. arti.xviij.D.fo.cxj.
Principatus ciuilis an diſtinguatur a ꝓncipatu eccleſia ſtico.li.ſ.arti.xl.B.fo.xij.
Principatus virum oſtendit.li.ij.arti.lxij.G.fo.lviij.
Principatus mūdani ⁊ eccleſiaſtici diſcrimen.lib.ij.arti. xiij.E.fo.cxij.
Principalis ⁊ precipuus actus regie poteſtatis quis ſit. Et quid ad regiam poteſtatem ſpectat.libro.ſ.articulo liij.A.fo.xxxvſ.
Principia duo ponere an ſit hereticum. libro.ſ.articulo xxxvij.M.fo.viij.
Prelatos ⁊ rectores eccleſiarum curam animarū habentium perpetui an poſſint amoueri ſine licentia epi.li.ij. arti.xxj.circa mediū.fo.cxiiij.
Priuilegium ꝓncipis aſtute interpretās an ſit infamis. lib.ſ.arti.xlix.A.fo.xxix.
Priuilegia epiſcoporum que ſint.libro.ſ.articulo.l.E. folio.xxj.
Priuilegia virginitatis.libro.ij.articulo.lxxxiij.B. folio.cclxiij.
Procedentia a libero arbitrio ⁊ volūtate ꝓtingentia an neceſſario eueniant.li.ij.arti.viij.B.fo.cvij.
Procuratoꝝ errores.li.ij.arti.xxxvij.A.fo.cxlij.
Profeſſionis fratrum minoꝝ cōmendatio.libro.ij.arti. lxj.A.fo.cc.
Profeſſionū diuerſitas.li.ij.arti.viij.B.fo.cvij.
Promouen an poſſit is qui cū fornicaria contraxit.li.ij. arti.lxxiij.F.fo.cclxiij.
Promouēs aliquem vno die ad duos ſacros ordines an ſit irregularis.lib.ſ.arti.xlviij.E.fo.xxviij.
Prophete doctores ⁊ prelati vocantur. libro.ij.arti.ſ.F. folio.lxxxij.
Prophete qui ſint hodie.libro.ij.articulo.v.E.fo.xcij.
Prophete falſi tres ſpiritus immūdos repreſentantes. lib.ij.arti.v.M.fo.xciij.
Prophete in ſacro eloquio qui vocent.ibidem.
Prophetarū pſeudo diuerſa crimina.ibidem.
Propoſitio qualiter dici debeat hereticа.libro.ij.articulo.lxij.B.fo.ccvij.
Proprietas ⁊ dñium oīm rerum viſibilium an poſſit abdicari.lib.ij.arti.lx.D.fo.cciij.
Proprietatis abdicatio ⁊ caſtitatis cuſtodia an ſint de ſubſtantia monachatus.lib.ſ.arti.xlvj.E.fo.xxij.
Proprietates/poſſeſſiones ⁊ dominia an ſint a iure humano an ciuili.libro.ij.articulo.lx.B.fol.ccij.
Proſelytus quis ſit.libro.ij.articulo.lxxviij.D. folio.ccivij.
Prune cupiditatis ⁊ libidinis que ſint.libro.ij.arti.ſ.F. folio.lxxxij.

Parta noctis vigilia quid interpretatur. libro.ſ.articulo.lv. E.folio.xlj.
Querendi modus.libro.ij.articulo.vj.F. folio.xcviij.
Querimonia domini de prelatis. libro.ſ.articulo.lxix.E. folio.lxxvij.

Amoth qualiter interpretetur. libro.ij.articulo.v.M.fo.xciij.
Rebellibus eccleſie vel pape fauens an ſit hereticus.li.ſ.arti.xxxviij.Ff.fo.ſj
Recedendum an ſit a prelatorum obedientia ꝓpter eoꝝ ſcelera.li.ſ.arti.lxx.E.fo.lxxix.
Recipiendis ad cōmunitatem aplōrum an licebat aliquid ſecū afferre.lib.ij.arti.lvſ.A.fo.clxxv.
Rectores ⁊ cuſtodes poſiti in vinea domini ſabaoth.li.ſ. arti.lxij.F.fol.lvij.
Redargutio negligentie prelatorum.libro.ſ.arti.lxx.D. folio.lxxix.
Rex malus non vere rex eſt.libro.ſ.articulo.lvij.A. folio.xlvj.
Rex literarum ſacrarum ſtudioſus deber eſſe.ibidem.
Rex an debeat iudicari ab homine.libro.ſ.articulo.lix. B.folio.xlix.
Rex primus catholicus an ſacerdos fuerit.libro.ſ.arti. lxiij.B.fo.lxv.
Regis officia.lib.ſ.arti.liij.B.fo.xxxvſ.
Regis electio qualiter eſt faciēda ⁊ quid in ipſa ꝑcipue ſit obſeruandū.lib.ſ.arti.lvij.A.fo.xlvj.
Regis iuſtitia que ſit.ibidem.
Regis boni recompenſatio.libro.ſ.articulo.lxij.F. folio.lvſ.
Regis premium honor ⁊ gloria.libro.ſ.articulo.lxij.F. folio.lvij.
Regis officium quale debeat eſſe.libro.ſ.articulo.lxij.F. folio.lviij.
Regis omnia ſunt iure ciuili. libro.ij.articulo.xiij.F. folio.cxiiij.
Regi in tyrānidem declinanti qualiter ſit obuiandum. lib.ſ.arti.lxij.E.fo.lvſ.
Regi aliquid dando an dicamur ei de ſuo dare. libro.ij. arti.xiij.F.fo.cxiiij.
Reges quondam idem fuerūt ⁊ pontifices.libro.ſ.articulo.xij.A.fo.ij.
Reges regno ⁊ imperatores ipſerio poſſunt a papa priuari.lib.ſ.arti.xij.B.fo.ij.
Reges quoruplices ſunt.lib.ſ.arti.xxxvij.E.fo.ix.
Reges catholici quare inūgunt ⁊ benedicūtur ꝓ pōtifices.lib.ſ.arti.xl.E.fo.xiij.
Reges Francie an deſcenderint a Carolo magno an ab Hugone duce Aurelian.li.ſ.arti.xlj.E.fo.xv.
Reges erudiri debent in ſacra ſcriptura. libro.ſ.arti.liij. E.folio.xxxvſ.
Reges quare non vnguntur in capite ſicut pontifices. lib.ſ.arti.lvſ.P.fo.xlvſ.
Reges qualiter ſe habere debeant ad ſubditos.lib.ſ.ar. lvij.A.fo.xlvſ.
Reges qui dicantur.lib.ſ.arti.lxij.A.fo.lv.
Reges ⁊ principes an facilius delictorum veniam impetrent ꝑ cereri hoim.li.ſ.arti.lxij.Ff.fo.lviij.
Reges omnes an de iure ſubeſſe debeāt imperatori.lib. ij.arti.xxix.A.fo.cxxv.
Reges in quibus offendant.libro.ij.articulo.xxx. ꝑ totum.fo.cxxvij.
Regum inūctio.lib.ſ.arti.lvſ.P.fo.xlvſ.
Regum beatitudo merces.libro.ſ.articulo.lxij.G. folio.lvij.
Regū officium ꝓncipale.lib.ſ.arti.lxij.I.fo.lviij.
Regum catholicorum primi.libro.ſ.articulo.lxiiij.K. folio.lxv.
Regū aſſyrioꝝ ſuꝑbia.lib.ſ.arti.lxiij.E.fo.lxv.
Regalis poteſtas quomodo cōmunicetur.libro.ſ.arti. lj.I.folio.xxxij.
Regalis poteſtas an diſcordet a ſacerdotali.libro.ſ.articulo.lix.A.fo.xlviij.

Index literarius.

Regale dñium an ex pmissione dñina vel ex iniunctione populo israel ꝓcessum fuerit. ibidem.
Regalia insignia que sint. lib:o. ſ. arti. xxxvij. B. fo. vſ.
Regia christi potestas. li. ſ. arti. lj. E. fo. xxxij.
Regis potestas quotuplex est: ⁊ a quo emanauit. lib:o. ſ. arti. lij. A. fo. xxxiiij.
Regia ⁊ sacerdotalis potestas quibus cōmunicetur: et quotuplex est. lib:o. ſ. articulo. lij. A. B. E. et. D. folio xxxiiij. et. xxxv.
Regia potestas tempo:alis an dignio: sit sacerdotali. lib. ſ. arti. liij. M. fo. xxxvij.
Regia potestas an sit ecclesie necessaria. lib:o. ſ. articulo lix. A. fo. xlviij.
Regia dignitas odiosa. lib. ſ. arti. lxij. D. fo. lvſ.
Regiam potestatem an papa instituerit. lib:o. ſ. articulo lix. E. folio. i.
Regnū primū cuius fuerit. li. ſ. arti. xxxvſ. O. fo. v.
Regnum christi designati per lapidem. lib:o. ſ. articulo xliij. B. fo. xvij.
Regnum celeste bifariam quis potest ingredi. lib:o. ſ. articulo. lix. E. fo. lſ.
Regnū terrenū duplex. lib. ſ. arti. lix. B. fo. lſ.
Regnum quibus reddatur glo:iosum. lib:o. ſ. articulo lxij. A. fo. lv.
Regnū multifariā capi pōt. Et qualiter ecclesie regnum distinguat. lib. ſ. arti. lxſ. B. E. fo. liij. et. lv.
Regnum mūdi qualiter dei regno opponatur. lib. ſ. articulo. lxſ. D. fo. lv.
Regnum duplex in Abel et Cayn. lib:o. ſ. articulo. lxſ. E. folio. lv.
Regnū instum vni*. lib. ſ. ar. lxij. D. fo. lvſ.
Regnū multitudinis quid sit. li. ſ. arti. lxij. B. fo. lvij.
Regnum qualiter efficitur glo:iosum. lib:o. ſ. articulo lxij. L:. fo. lviij.
Regnum ecclesie quare catholicum vocetur. lib:o. ſ. articulo. lxiij. M. fo. lx.
Regnum meum nō est de hoc mundo. qualiter exponat. lib. ij. arti. lvij. A. fo. clxxxix.
Regni dei et mundi discrimen. li. ſ. arti. lxſ. E. fo. lv.
Regni tempo:alis exo:dium. li. ſ. arti. lxiiij. D. fo. lxiij.
Regni hoim exo:diū. lib. ſ. arti. lxiij. E. fo. lxiij.
Regni tpalis fo:dida initia. lib. ſ. ar. lxiij. E. fo. lxv.
Regna veri dei p:ouidentia o:dinata sunt. lib:o. ſ. articulo. lix. B. fo. lſ.
Regula eremitarum an sit ab ecclesia app:obata. lib. ij. arti. xxiij. A. fo. cxxviij.
Regula beati Augustini qualiter fundata. lib:o. ij. arti. lvſ. A. fo. clxxxv.
Regule beati Francisci fraus triplex. lib:o. ij. articulo lxvij. B. fo. ccxx.
Regule beati Francisci declarationes culpabiles. lib. ij. arti. lxvſ. E. fo. ccxvij.
Regule p:eceptoꝝ christianoꝝ cur vniuersales. li. ſ. arti. lxiij. M. fo. lxſ.
Regule monachoꝝ ab ecclesia app:obate. lib. ij. arti. xxiij. A. fo. cxxviij. et. cxxix. B.
Regularis sine licentia abbatis p:omotus an irregularitatem incurrat. li. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxviij.
Religio an sit alter baptismus. lib:o. ij. articulo. liij. E. folio. clxxvij.
Religio quelibet an possit habere p:opium. lib:o. ij. articulo. lv. A. fo. clxxviij.
Religionis christiane incrementa qualia fuere. li. ſ. arti. lxiij. M. fo. lxſ.
Religionum diuersitas. lib:o. ij. articulo. xiiij. N. fo. cxvſ.
Religiosus po:tans habitum suum habitu clericali vel seculari coopertum an apostata efficiatur. lib:o. ij. arti. xiij. N. fo. cxvſ.
Religiosus obediens cui comparetur. lib:o. ij. articulo lxij. B. fo. ccxxxiij.
Religiosus an possit magistratus gradum assumere. li. ij. arti. xxxiiij. A. fo. cxlſ.
Religiosi ⁊ clerici exempla relaxationis. lib:o. ij. articulo ſ. B. fo. lxxxſ.
Religiosi habitum dimittentes si postea reassumant an poterunt in p:elatos eligi. li. ij. ar. xiij. N. fo. cxvſ.
Religiosi an vbiq; habitu monachali vti debeant. lib. ij. arti. xiiij. N. fo. cxvſ.
Religiosi dimittētes habitum sine causa excōmunicari. lib. ij. arti. xiiij. N. fo. cxvſ.
Religiosi quibus maxime vitijs irretiantur. lib. ij. arti. liiij. per totum. fo. clxxvij.
Religiosi a quibus studijs arceri debeant. Et ad hoc ꝙ possint religiosi sacro studio intendere quid agere debeant. lib. ij. arti. lxix. Z. fo. ccxxviij.
Religiosoꝝ cupiditas. li. ij. arti. lxiiij. B. fo. ccix.
Religiosoꝝ inobedientia. lib:o. ij. articulo. lxx. A. folio. ccxxxv.
Religiosoꝝ immunditie occāsio. lib:o. ij. articulo lxxiij. A. folꝰ. ccxl.
Religiosoꝝ inhonestas. li. ij. arti. lxviij. A. fo. ccxl.
Religiosoꝝ ambitio. li. ij. arti. lxviij. A. fo. ccxliij.
Religiosoꝝ ventosa superbia. lib:o. ij. articulo. lxxvſ. A. folio. ccxlvij.
Religiosoꝝ inuidia. li. ij. arti. lxxix. A. fo. cclvij.
Religiosis an sit necessaria loci mutatio. lib:o. ij. articulo. lxiij. B. fo. ccxſ.
Relinqui bifariam dici potest aliquid. lib:o. ij. articulo lvſ. A. fo. clxxxij.
Remedia contra superbiam que sint. lib:o. ij. articulo lxxvij. A. fo. cclv.
Remissio quid sit. li. ij. arti. lxxv. D. fo. ccxlvij.
Remotus p:opter dolum ab administratiōe an infamia incurrat. li. ſ. arti. xlix. A. fo. xxix.
Renouatio ecclesie qualiter facienda. lib:o. ij. articulo lij. B. fo. lxxxv.
Renuntiare ⁊ relinquere qualiter differunt. lib:o. ij. articulo. lvſ. A. folꝰ. clxxx.
Repertoꝝ materie episcopoꝝ. lib:o. ij. articulo xxſ. et. xxij. per totum. fo. cxxiij. et. cxxv.
Reptoꝝ p:elatoꝝ. lib. ij. arti. xxij. B. fo. cxxvij.
Repertoꝝ abbatum ⁊ que abbatem deceant. lib. ij. arti. xxiij. B. fo. cxxix.
Reptehensibilis obedientia triplex. lib. ij. articu. lxix. P. folio. ccxxxij.
Requisita ad dei cultū. li. ſ. arti. lxiij. O. fo. lxij.
Rei habende nimia cupido causa est idololatrie. lib. ij. arti. vij. B. fo. cij.
Reipublice p:odesse cupientes duo p:eceptа habere debent. lib. ſ. arti. xlij. E. fo. xvſ.
Rem habens ad certum vſum sibi accōmodatam ⁊ a lij accommodans an furtum committat. lib:o. ij. arti. xlvſ. P. fo. cliij.
Res epi moꝝentis an debeant p:o futuro pontifice conseruari. li. ij. arti. xxj. circa p̄incipiū. fo. cxxiij.
Rerū ecclesiasticarū iniq; administrato:es obnoxij sunt restitutioni. li. ij. arti. xlvj. A. fo. cl.
Rerum amissarum inuento:es an teneantur ad restitutionem. li. ij. arti. xlvſ. O. fo. cliij.
Rerum tempo:aliū abdicatio meritoria est ⁊ sancta. lib. ij. arti. lvſ. A. fo. clxxxvſ.
Rerum abdicatio in particulari sīn non est vera abdicatio. li. ij. arti. lxiij. A. fo. ccvij.
Restitutio quid sit. li. ij. arti. xlvſ. in fine. fo. cl.
Restitutio pde qualr sit facienda. lib. ij. ar. xlvſ. L:. fo. cliij.
Restitutio illicite acq̄sitoꝝ qualiter est facienda. li. ij. arti. xlvij. p totum. fo. clv. et. clvſ.
Restitutioni an sint obnoxij reruꝫ ecclesiasticarū iniqui administrato:es. lib. ij. arti. xlvj. A. fo. ccv.
Restitutioni an teneantur aduocati sua culpa in causa

succũbentes.lib.ij.arti.xlvj.L.fo.cliij.
Restitutioni an teneantur aleatores de pecunijs lucratis.lib.ij.arti.clvj.S.fo.cliij.
Rhetoricorum mores.lib.ij.arti.iiij.B.fo.xc.
Reuerentia quibus sit impendenda. lib.ij.arti.lxxvj. L. folio.ccliij.
Reus latitans in causa criminali secuta sententia an sit infamis.lib.j.arti.xlix.A.fo.xxix.

Roma amicitiã morũ be-
neuolentia ꝙ seruãs.lib.j.ar.xlij.F.fo.xvij.
Romanus pontifex quare seruũ seruorum se nominet. lib.ij.arti.xij.lb.fo.cciiij.
Romani ppli ꝙditiones.lib.j.arti.xlij.F.fo.xvij.
Romani quare imperiũ promeruerunt.libro.j.articulo xlij.A.folio.xvj.
Romani pontifices an christi aut beati Petri debeãt dici vicarij.lib.ij.arti.x.B.fo.cx.
Romanor iustitia ob rẽpu.lib.j.arti.xlij.E.fol.xvj.
Romanor liberalitas.li.j.arti.xlij.F.fo.xvij.
Romanum imperium omnibus alijs excellentius. lib.j. arti lix.B.fo.lj.

Rubigo quid interpreta-
tur.lib.ij.arti.viij.J.fo.cix.
Rustici an teneantur diuitibus reuerentiam exhibere. lib.ij.arti.xliij.B.fo.cxlvij.

Sabbatum delicatũ
et sabbatum carnale quomodo differunt. lib.ij.arti.v.B.fo.xcj.
Sabbati scrificatio.li.ij.ar.lxix.E.fo.cxxvj
Sabbatorũ obseruatio diuersa.li.ij.ar.v.B.fo.xcj.
Sabellius Donatus et Arrius heretici.libro.j.articulo lxv.F.fo.lxvj.
Sabellianorum et arrianorum errores.libro.ij.articulo.l. D.folio.clxj.
Sacerdos vel clericus in duello pugnãs an irregularitatem incurrat.lib.j.arti.xlviij.E.fo.xxvij.
Sacerdos sequester inter deum et populum.lib.j.arti.lij. L.folio.xxxv.
Sacerdos an habeat potestatem sup corpus christi. Et an sacerdos conficiendo sacramentũ vtatur sermonib9 suis an ipsius christi.lib.j.arti.liij.lb.fo.xxxvij.
Sacerdos nec9 angelus aut archãgelus operari aliq̃d põt in ijs q̃ sunt a deo data.li.j.arti.lv.D.fo.xl.
Sacerdos an solus absoluere possit ab excõmunicatione.lib.j.arti.lxx.E.fo.lxxix.
Sacerdos nõ dz celebrare in altari in quo eps celebrare debet eadẽ die.lib.ij.arti.xx.E.fo.cxxiiij.
Sacerdos an possit ad aliq̃s eps vel dies opas suas locare.lib.ij.arti.xxvij.E.fol.cxxxij.
Sacerdos alicui eccle desponsatus et intitulat9 an debeat ex missarum celebratione aliq̃d recipere. Et si reciat an simoniã cõmittat.ibidem.
Sacerdos an teneat assumere aliquod turpe cadẽs in calicem. Et si culpa eius hostia consecrata corrosa vel aliquo modo maculata appareat quõ sit puniendus. lib.ij.arti.xxvij.B.fo.cxxxij.
Sacerdos eucharistiã p ebrietatem vel vomitũ quomodo punirr debeat.ibidem.
Sacerdos stolam vel manipulum in celebratione misse scienter omittens an irregularitatẽ incurrat. Et an debeat in canone misse noia aliquorũ viuorum aut mortuorum vocaliter exprimere.ibidem.
Sacerdotis officium triplex.libro.j.arti.lj.E.fo.xxxij.
Sacerdotis ignominia in quo consistat.libro.ij.articulo xviij.D.fo.cxj.
Sacerdotis gloria que sit.libro.ij.articu.xxij.A.fo.cxxvj.
Sacerdotes veteris legis anyõ fuerint gladio materiali.lib.j.arti.xxxvij.E.fo.vj.
Sacerdotes noui testamenti et maiores et minores christus instituit.lib.j.arti.liij.E.fo.xxxvij.
Sacerdotes gentilium quare regibus subditi fuere.lib. j.arti.lxij.J.fo.lviij.
Sacerdotes mundantes animam qui sint.libro.ij.arti. iij.B.fo.lxxxv.
Sacerdotes et prelati patres vocati.lib.ij.articulo.xiij. in pncipio.fo.cvj.
Sacerdotes qualiter in sacramẽto altaris se habere debeant.lib.ij.arti.xxvij.D.fo.cxxxij.
Sacerdotum instar angelorum duplex potestas.libro.j. arti.liij.E.fo.xxxvj.
Sacerdotum officia.lib.j.arti.liij.B.fo.xxxvij.
Sacerdotũ vitia.lib.ij.arti.iiij.B.fo.lxxxix.et.xc.
Sacerdotium legale qualiter differt a sacerdotio christi lib.j.arti.lj.D.fo.xxxij.
Sacerdotium quotuplex est et a quo inceperit.libro.j.ar. lj.M.fo.xxxiiij.
Sacerdotium euangelicum quo tempore fuerit. libro.j. arti.liij.lb.fo.xxxvij.
Sacerdotiũ veteris testamẽti an p carnalẽ ppagationẽ successerit.lib.j.arti.lix.B.fo.xlix.
Sacerdotũ prioritas respectu imperij qualiter probet lib.j.arti.xxxvj.Li.fo.v.
Sacerdotalis christi dignitas.libro.j.articulo.lj.E. folio.xxxij.
Sacerdoralis potestas quomodo cõmunicetur.libro.j. arti.lj.J.fo.xxxiij.
Sacerdotalis potestas et regalis an eidem competant plone.lib.j.arti.lj.L.fo.xxxiiij.
Sacerdotalis potestas an precesserit regiam potestatẽ. lib.j.arti.liij.lb.fo.xxxvij.
Sacerdoralium vestium significatio.libro.j.articulo lxix.E.fo.lxxvij.
Sacramẽta ecclesiastica an sint eadem apud omnes fideles.lib.j.arti.lxiij.E.fo.lix.
Sacramenta an necessitate vigente a quolibet accipi possint.lib.ij.arti.xx.A.fo.cxxiij.
Sacramentorum ecclesie quãdo prima fuit institutio. lib.j.arf.xxxvj.B.fo.v.
Sacrificij perfecti duo actus.lib.j.arti.lxiij.O.fo.lxij.
Sacrificia spiritualia deo offerenda.libro.j.articulo lxiij.O.fo.lxij.
Sacrilegium cõmittit qui pape mẽtitur.libro.ij.articulo xj.B.folio.cxj.
Sade quid interpretatur.libro.ij.articulo.xl.B. folio.lxxxix.
Sagitte in arcu diuerse.lib.ij.arti.v.A.fo.xcj.
Salomonis idololatria et eiusdem penitentia. libro.ij. arti.xlv.A.fo.xlviij.
Saluari aut dãnari an quis possit de necessitate.libro.ij. arti.viij.B.fo.cviij.
Saluatur nullus extrauagãs eccleſi militantẽ et eius obediẽtiam.lib.j.arti.xxiij.A.fo.xj.
Samech quid interpretatur.libro.ij.articulo.iiij.B. folio.lxxxix.
Sancita a schismaticis an sint valida.libro.j.articulo lxv.B.fo.lxvj.
Sanctus quis et quomodo futurus. Et an omnis sanctus sit sacerdos.libro.j.articulo.lxiij.P. folio.lxiij.
Sanctum quot modis dicitur.libro.j.articulo.lxiij.Deus et.N.folio.lxij.
Sanctum facit affectio sancta.libro.j.articulo.lxiij.P. folio.lxiij.
Sanctorum corona duplex.libro.ij.articulo.ij.F. folio.lxxxiiij.
Sanctitas quid sit, libro.j.articulo, lxiij.A. folio,lxj.

Index literarius.

Sanguis ch:isti in terram vel aliū locum defluxus qualiter debeat colligi. lib. ij. arti. xxvij. D. fo. cxxxij.
Sapiens nūq̄ sine gaudio. lib. ij. arti. ij. D. fo. lxxxiiij.
Sapientia quid sit ⁊ vnde dicatur. lib:o. ij. articulo. xc. A. folio. cclxvij.
Sapientia quot modis sumitur ⁊ vnde dicat ⁊ qualiter differat a dono intellectus. lib:o. ij. articu. xc. per totum. fo. cclxvij. ⁊. cclxviij.
Sapientie definitio. lib:o. ij. articulo. lxxxvj. circa finem. folio. cclxvij.
Sarrabaitarum appellatio. lib. ij. arti. lj. A. fo. clxiij.
Saraceni quare agareni dicti. lib:o. ij. articulo. ij. A. folio. lxxxij.
Saul p:imus rex a domino electus ⁊ rep:obatus fuit. Et an post Saul vsq̄ ad ch:istum regnauerint reges: et an a sacerdotibus vngebantur. lib:o. j. articulo. xxxvj. T. folio. vj.

Seculares discipline subquis comparate. lib. ij. arti. xlix. A. fo. clix.

Sedes papalis vbi p:imo constituta fuerit. Et an ipsa possit transferri a roma ad aliam ciuitatem. lib:o. j. arti. xxxij. circa medium. fo. liij.
Sedes romana ab antiochia translata. lib:o. j. arti. lxviij. B. folio. lxxv.
Seducens virginem an teneatur ipsam dotare. li. ij. arti. lxxxiij. J. fo. cclxv.
Semen fundens sine tactu an peccatum sodomiticum committat. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Senato: contrahens cum muliere scenica an sit infamis lib. j. arti. xlix. A. fo. xxviij.
Senes in sacra scriptura qui dicatur ⁊ ad quid senectus conducit. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiiij.
Sententia arbitro:um an possit aliquem infamare. lib. j. arti. xlviij. B. fo. xxviij.
Sententia per se inualida an possit per papam validari. lib. ij. arti. xj. B. fo. cxij.
Sententia theologo:um de decimis. lib. ij. articu. xliij. A. folio. cxlvij.
Sententia excommunicationis an sit in aliquem ferenda. lib. ij. arti. lxxij. A. fo. ccxxxix.
Sepulcri ch:isti figura. lib. ij. arti. vj. N. fo. cj.
Seruire an quis possit duobus dñis. Et qualiter intelligatur illud. Nemo potest duobus dominis seruire. lib. j. arti. lix. A. fo. xlviij.
Seruitus quare fuit introducta. lib:o. j. articulo. xlj. B. folio. xv.
Seruitus an irregularitatem inducat. lib:o. j. arti. xlviij. F. folio. xxviij.
Seruitus duplex. lib. ij. arti. lij. DD. fo. clxxij.
Seruitutem inducentia que sint. lib:o. ij. articulo. lij. DD. folio. clxxij.
Seruus seruo:um dei papa vocatur. Et quis papa se tali nomine p:imo nominauerit. lib:o. ij. articulo. xij. LL. folio. cxiij.
Sessio bona vbi consistat. ⁊ quotuplex est sessio. lib. ij. ar. vj. J. folio. xcix.
Seth an natus fuerit loco Abel iusti. Et que fuerit eius generatio ⁊ cōmistio cum alijs. Et vnde p:ocessit morū co:ruptio. lib. j. arti. xxxvj. F. fo. v.
Seueritas nimia prelato vitanda. lib:o. ij. articu. xxij. A. folio. cxxvj.
Seuerio:a in monachos abbatum supplicia. lib. ij. arti. xxiij. D. fo. cxxix.

Sicilie regnum est ecclesie. lib. j. arti. xiij. A. fo. ij.

Signum charitatis ch:isti vbi apparuit. lib:o. ij. articulo vj. D. fo. xcviij.
Similia quid interp:etatur. lib. j. arti. lxvj. B. fo. lxvij.
Similitudines quatuo: misture in ecclesia. lib. j. articulo lxj. E. fo. lv.
Simon magus quare spiritum sanctum emere voluerit. lib. j. arti. lxj. B. fo. liij.
Simon quid interp:etatur. lib. ij. arti. lxix. M. fo. ccxxx.
Simonia detestabilis ⁊ mentalis quomodo committatur. lib. ij. arti. v. A. fo. xcj.
Simonia quomodo committatur in o:dine vel beneficio. ibidem.
Simonia'an sit heresis. lib. ij. arti. ix. B. fo. cix.
Simonia p:elato:um hispanie. lib:o. ij. articulo. xx. A. folio. cxxij.
Simonie lep:am autho: insectatur. lib. ij. articulo. ix. B. folio. cix.
Simoniaci an sint heretici. ibidem.
Simoniaco:um vitia. lib. ij. arti. ix. L. fo. cx.
Sin quid interp:etatur. lib. ij. arti. iiij. B. fo. xc.
Synodus vniuersalis an habeat iurisdictionem in papā co:rigibilem. lib. j. arti. vj. A. fo. j.
Synodo episcopali an teneantur abbates interesse. li. ij. arti. xxiij. B. fo. cxxix.
Synodum neq̄ particularem neq̄ generalem potest imperato: quantuuis catholicus congregare. lib:o. j. arti. xxij. A. folio. iij.

Societates tres. lib:o j. arti. lxj. A. fo. liij.

Socij furum qui dicantur. lib. ij. arti. v. A. fo. xc.
Socialis vnitas que sit. lib. j. arti. lxiij. B. fo. lix.
Sodoma quare igni et sulphure celitus fuit obruta. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Sodoma que ⁊ qualia poma gignat. ibidem.
Sodoma quid interp:etatur. lib:o. ij. articulo. iiij. D. folio. lxxxvij.
Sodomite quare infames: ⁊ qualiter puniēdi. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Sodomite quare eo:um libidinem in angelos exercere voluerint. ibidem.
Sodomiticus actus an possit dirimere matrimoniū contractum. ibidem.
Sodomitici peccati species multiplex: et de eius gradibus. ibidem.
Sodomitico:um filij qualiter puniendi. ibidem.
Solicitudo iusto:um que sit. lib. ij. arti. vj. J. fo. xcix.
Solicitudo triplex. Et an solicitudinem abdicatio p:opietatis. lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxvij.
Solitudo duplex. lib. ij. arti. iiij. L. fo. lxxxvj.
Somnolentia quid sit. lib. ij. arti. lxxv. D. fo. ccclvj.
Sordes in pedibus que sint. lib:o. ij. articulo. iiij. E. folio. lxxxviij.
Sordida regni tempo:alis iniuria. lib:o. j. articulo. lxiij. E. folio. lxv.
Soreth quid interp:etetur. lib. ij. arti. v. F. fo. xciij.
Sozomeni dictum in laudem imperato:is. lib. j. articulo liij. L. fo. xxxvj.

Subdere se alicui et obedire qualiter differunt. lib. ij. arti. lxix. L. fo. ccxxix.

Subscriptio autho:is huius operis. lib:o. ij. arti. xciij. in fine. fo. cclxx.
Substantialis vnitas que sit. lib:o. j. articulo. lxiij. B. folio. lix.
Sulphur ⁊ ignem quare dominus pluit sup̄ sodomam lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Summus pontifex qualis debeat esse. lib. ij. articulo. x. E. folio. cxj.
Summus pontifex an possit statuta facere contra statutum ecclesie generalem. lib. ij. arti. xj. B. fo. cxij.
Summi pontificis potestas plenissima. lib:o. j. articulo lxiij. B. fo. xlviij.

Summo pontifici consideraciones septē diligentius obseruande. lib. ij. arti. x. D. fo. cx.
Superba domorum structura. libro. ij. articulo. lxxvj. DD. folio. cclj.
Superbia Assyriorum ⁊ Chaldeorum. lib. j. arti. lxiiij. E. folio. lxv.
Superbia ⁊ auaritia ecclesie. libro. j. articulo. lxvij. B. folio. lxxij.
Superbia capillorum. lib. ij. arti. lxxvj. DD. fo. cclj.
Superbia in fortitudine: formositate ⁊ nobilitate que sit lib. ij. arti. lxxvj. O. fo. cclij.
Superbia clericorum. lib. ij. arti. lxxvj. O. fo. cclij.
Superbia claustralium quadruplex. libro. ij. articu. lxxvj. R. folio. ccliij.
Superbia quibus arceatur. libro. ij. articulo. lxxvij. A. folio. cclv.
Superbia religiosorū ventosa: ⁊ quotuplex est superbia. lib. ij. arti. lxxvj. A. B. E. D. E. ⁊. F. fo. cclviij.
Superbie signa quot ⁊ que sint. libro. ij. articulo. vj. E. folio. ccviij.
Superbie indicia ⁊ eius species. libro. ij. articu. lxxvj. lb. ⁊. L. fo. cclix.
Superbie gradus duodecim. libro. ij. articulo. lxxvj. S. folio. ccliij.
Superbi duobus modis ad imitationem diaboli dei potentiam rapiunt. lib. j. arti. lxvij. F. fo. lvij.
Superbis cur deus resistere dicatur. libro. ij. articu. lxxvj. B. folio. cclix.
Supererogatio temporaliū quomodo fieri debeat. lib. j. arti. lxix. B. fo. lxxviij.
Superiori an semper sit obediendum. lib. ij. articulo. lxix. B. folio. ccxxvij.
Supplicia schismaticorum. lib. j. arti. lxv. A. fo. lxv.
Supplicia varia propter peccatum sodomiticum. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxiij.
Suspensi ab homine si celebrāt irregulares sunt. libro. j. arti. xlviij. B. fo. xxv.
Suspensi celebrantes an irregularitatem incurrant. lib. ij. arti. vij. B. fo. cij.
Suspensi a diuinis celebrantes an irregularitatem incurrant. lib. ij. arti. xx. A. fo. cxxiij.

Scala Jacob quid denotet. lib. ij. arti. lxix. O. fo. cxxxij.

Scenici ⁊ ioculatores an sint infames. libro. j. articu. xlix. A. folio. xxviij.
Scienter se castrans an irregularitatem incurrat. libro. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Scientia theologica canonica ⁊ ciuilis quibus aptetur queliber. lib. j. arti. xliij. D. fo. xvij.
Scientia duplex. lib. j. arti. lj. DD. fo. xxxiij.
Scientia pieratis quid sit. lb. ij. arti. lxix. J. fo. ccxxviij.
Scientie definitio. lib. ij. arti. lxxvj. A. fo. cclxvj.
Schismatis definitio. lib. j. arti. lxv. A. fo. lxv.
Schismatis ⁊ hereseos discrimen. libro. j. articulo. lxv. A. folio. lxv.
Schismatica ecclesia an dicenda sit ecclesia. lib. j. articulo xij. B. folio. ij.
Schismaticus quid sit. lib. j. arti. lxv. A. fo. lxv.
Schismaticus volens redire ad ecclesiam an debeat admitti. lib. j. arti. lxv. E. fo. lxvj.
Schismatici licet cum vestimentis sacerdotalibus benedictis ⁊ in altaribus consecratis celebrauerint: an propter hoc benedictio vel consecratio erit iteranda. ibidē.
Schismatici qui sint. lib. j. arti. lxv. F. fo. lxvij.
Schismaticorum supplicia. lib. j. arti. lxv. A. fo. lxv.
Schismaticorum aliquot nomina. libro. j. articulo. lxv. A. folio. lxv. ⁊. lxvj.
Schismaticorum sacrificia deo non accepta. lib. j. articu. lxv. F. fo. lxvj.
Schismaticis an sit compatiendum. libro. j. arti. lxviij. E. folio. lxxiij.
Scriptura hereditas fidelium. lib. ij. articu. viij. in principio. folio. cvj.
Scrupulus conscientie de simonia prelatis an impediat aliquem ad promouendum. libro. j. articulo. xlviij. E. folio. xxvij.

Species sodomitici peccati multiplex et de eius gradibus. libro. ij. articu. ij. B. folio. lxxiij.

Species acidie quot sunt. libro. ij. articulo. lxxv. D. folio. cclvj.
Species presumptionis que sint. libro. ij. articulo. lxxvj. L. folio. ccl.
Species contemplationis quot sunt. lib. ij. articu. xcj. B. folio. cclxviij.
Species consideracionis tres. libro. ij. articulo. xcj. E. folio. cclxviij.
Spectantia ad dei cultum que sint. libro. j. articu. lxiij. O. folio. lxij.
Sphera quid sit. lib. ij. arti. xliij. DD. fo. cxvj.
Spiritus immundus an possit carnes comedere. libro. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Spiritus malignus an possit spiritum humano insensibiliter coniugari. Et qualiter quis possit a maligno spiritu vexari. Et an propter humorem melancholicum, quisq; a maligno spiritu veretur. ibidem.
Spiritus mendax futurus. libro. j. articulo. lxviij. E. folio. lxxiij.
Spiritussancti dona. lib. ij. arti. lxxxiij. A. fo. cclxv.
Spirituale quotupliciter sumitur. libro. j. articulo. lvj. A. folio. xlij.
Spiritualis ⁊ secularis potestatum comparationes. lib. j. arti. lvj. A. ⁊. B. fo. xlij.
Spiritualis ⁊ secularis potestates in quibus conueniūt. ibidem.
Spiritualis potestas an sit causa temporalis. libro. j. arti. lvj. B. folio. xliij.
Spiritualis potestas an iudicare debeat temporalem. ibidem.
Spiritualis potestas quibus et quot modis dignior sit temporali. Et an temporalis potestas spirituali sit subiecta quantum ad spiritualia ⁊ temporalia. Et an temporalis potestas a spirituali iudicari debeat. lib. j. arti. lvj. B. fo. xliij.
Spiritualis potestas an temporalem instituerit. ljb. j. ar. lvj. D. fo. xliij.
Spiritualis potestas an debeat iurisdictionem temporalem exercere. lib. j. arti. lvj. L. fo. xlv.
Spiritualis potestas an sit superior temporali. lib. j. arti. lix. B. fo. xlix.
Spiritualis potestas an faciat preiudicium temporali. ibidem.
Spiritualis potestas an subiecta sit temporali. lib. j. arti. lix. E. folio. xlix.
Spiritualis potestas duplicem habet potestatem ⁊ gladium. lib. j. arti. lix. D. fo. xlix.
Spiritualis potestas an cōplectatur temporalem. ibidē.
Spiritualis potestas duplex. lib. j. arti. lix. E. fo. l.
Spiritualis potestas an se habeat ad temporalē vt causa efficiens ⁊ finalis. lib. j. arti. lix. F. fo. l.
Spiritualis vnitas que sit. lib. j. arti. lxiij. B. fo. lix.
Spiritualis character. lib. j. arti. lxv. B. fo. lxvj.
Spiritualis pena quotuplex est. lib. ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Spiritualem iurisdictionem habentes dicuntur reges. lib. j. arti. lij. F. fo. xxxv.
Spiritualem potestatem habentes an possint temporalia possidere. lib. j. arti. lix. J. fo. lj.
Spiritualia que ⁊ quotuplicia sunt. li. j. ar. lvj. J. fo. xliij.

Index literarius.

Spiritualium supererogatio quomodo fieri debeat. lib. ſ. arti. lxix. ℔. fo. lxxviij.

Stans in habitu monachali vltra annum sine professione an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlviij. E. fo. xxviij.

Status eccleñe triplex. lib. ſ. arti. lxiij. A. fo. lxiij.

Statuum diuersitas. lib. ſ. arti. lxij. B. fo. lx.

Statutum pape an tale debeat reputari ac si esset ab ore dei beati Petri prolatum. lib. ij. arti. x. E. fo. cx.

Statuta conciliorum an possint authoritate pape reprobari. ibidem.

Stola qualiter sacerdotibus imponi debeat & quid denoter. lib. ſ. arti. lxix. E. fo. lxxvij.

Studia pape qualia debeant esse. libro. ij. articulo. xv. ℔. folio. cxviij.

Strutionis nomine quid denotetur & quid strutio. lib. ij. arti. vij. F. fo. ciij.

Taberne conuiuia & comessationes sacerdotibus prohibite. li. ij. arti. xxvij. E. fo. cxxij.

Taleam an liceat a subditis exigere. lib. ij. arti. xlvj. D. & E. fo. clj.

Tangere se & polluere an sit species sodomitica. libro. ij. arti. ij. B. fo. lxxxij.

Tarditas quid sit. lib. ij. arti. lxxv. D. fo. cclv.

Tau quid interpretatur. lib. ij. arti. iiij. ℔. fo. xc.

Tedium vite quid sit. lib. ij. arti. lxxv. D. fo. cclvij.

Teloneum quid sit: & quid telonearij. libro. ij. arti. xlvj. D. folio. cl.

Teloneo an citra peccatum fraudari possint infideles. li. ij. arti. xlvj. D. fo. clj.

Tempestates & pestilentie propter peccatum sodomiticū inducte. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.

Tempora periculosa qualiter in nouissimis diebus instabunt. lib. ſ. arti. lv. Y. fo. xlij.

Temporalis potestas est pape: ei⁹ autem executio imperatoris. lib. ſ. arti. xiij. quasi per totum. fo. ij.

Temporalis potestas a quo instituta. Et quotuplici indiget formatione. lib. ſ. arti. lvj. B. fo. xliij.

Temporalis potestas an cōtineatur in spirituali. libro. ſ. arti. lvj. B. fo. xliij.

Temporalis potestas quibus modis a spirituali iudicetur. lib. ſ. arti. lvj. E. fo. xliiij.

Temporalis potestas an possit ecclesiastica beneficia cōferre. lib. ſ. arti. lvj. ℔. & J. fo. xliiij.

Temporalis potestas ecclesie conducibilis. lib. ſ. arti. lvj. J. folio. xlv.

Temporalis potestas sub spirituali existēs an participet aliquid spiritualitatis. lib. ſ. arti. lvj. P. fo. xlvj.

Temporalis regni exordium. lib. ſ. arti. lxiij. D. fo. lxiij.

Temporalis regni sordida initia. libro. ſ. articulo. lxiij. E. folio. lxv.

Temporalis pena que sit. lib. ij. arti. vij. B. fo. cvij.

Temporalia omnia spiritualibus subsunt potestati. lib. ſ. arti. lvj. B. folio. xliij.

Temporalia an sint a spiritualibus administranda. lib. ſ. arti. lvj. L. fo. xlv.

Temporalia an sint extra ordinem spiritualis potestatis. lib. ſ. arti. lix. B. fo. xlix.

Temporalia an possit ecclesia possidere. lib. ſ. arti. lxvij. O. folio. lxxv.

Temporalium & spiritualium finis quis sit. lib. ſ. articu. xxxvij. P. fo. viij.

Temporalium supererogatio quomodo fieri debeat. li. ſ. arti. lxix. B. fo. lxxviij.

Temporalium abnegatio apostolica fuit in propio & in communi. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. ccviij.

Templum dei quid mystice designet. lib. ſ. articulo. lxj. B. folio liij.

Teno: literarū capituli generalis perusini. lib. ij. arti. lxij. A. & B. fo. ccvj.

Theologorū sentētia de decimis. li. ij. ar. xlviij. A. fo. cxlvij.

Tepiditas quid sit. lib. ij. arti. lxxv. D. fo. cclvj.

Terra cuius rex puer est maledicta. libro. ij. articulo. ij. B. folio. lxxxiij.

Terrena potestas qualiter in exercēda iustitia se debeat habere. lib. ſ. arti. lvij. B. fo. xlvij.

Teristrum quid sit. lib. ſ. arti. lxvj. B. fo. lxix.

Thesaurizandum vbi sit. lib. ij. arti. lxiij. A. fo. ccvij.

Testes duo an possint sufficere contra papam in casu heresis. lib. ij. arti. x. B. fo. cx.

Testes quibus vitijs laborant. libro. ij. articulo. xxxviij. A. fo. cxlij. & cxliij.

Testes pecunia corrupti an teneantur ad restitutionem pecuniarum. lib. ij. arti. xlvj. DD. fo. cliij.

Teth quid interpretatur. lib. ij. arti. iiij. D. fo. lxxxvij.

Timor diuinus quid sit. lib. ij. arti. lxxxiiij. B. fo. cclxv.

Timor septuplex. lib. ij. arti. lxxxiiij. E. fo. cclxvj.

Timoris diuini commendatio. lib. ij. articulo. lxxxiiij. B. folio. cclxv.

Timoris cause. lib. ij. arti. lxxxiiij. D. fo. cclxvj.

Timore nemo excusatur vt ab obedientia pape discedat lib. ſ. arti xxv. A. fo. ij.

Tyranni dominium non diuturnum. lib. ſ. articu. lxij. ℔. folio. lvij.

Tyronis definitio. lib. ij. arti. v. L. fo. xcv.

Tituli cardinalium quot sint. lib. ij. arti. xvj. D. fo. cxix.

Tituli episcoporum insignes. libro. ij. articulo. xviij. B. folio. cxxj.

Tolerāti malos an deus imputet peccata. lib. ſ. arti. lxv. J. fo. lxviij.

Tonsura clericalis que sit. lib. ij. arti. xiij. DD. fo. cxvj.

Tonsura clericalis qualiter differat a monachali. libro. ij. arti. xiij. N. fo. cxvj.

Torcular in sacra pagina quid denotat. lib. ij. arti. iij. B. folio. lxxix.

Torrentis fluminis descriptio. lib. ij. arti. v. J. fo. xciij.

Tunica domini inconsutilis quid significet. lib. ſ. arti. lx. A. fo. lij.

Tutor vel curator qui pupillam sibi vel filio maritat an sit infamis. lib. ſ. arti. xlix. A. fo. xcix.

Tutor vel curator inuētarium negligens an sit infamis. ibidem.

Tribulatio nulla maior peccatorum conscientia. lib. ij. arti. ij. A. fo. lxxij.

Tribulationem an de necessitate pati debeat. lib. ij. ar. ix. in fine. fo. cx.

Tributum a Petro nomine christi solutum. lib. ſ. articu. lv. F. folio. xl.

Tristitia peccati quid sit. lib. ij. arti. ij. D. fo. lxxiij.

Tristitia quid sit: et quotuplex est. libro. ij. articu. lxxv. D. folio. cclviij.

Vletudo bona corporis. lib. ij. arti. lxxvj. O. fo. cclj.

Vau quid interpretatur. libro. ij. articu. iij. D. folio. lxxxvij.

Venena sterilitatis dans viro vel femine an irregularitatem incurrat. lib. ſ. arti. xlvij. E. fo. xxvij.

Venialia non sunt parui pendenda. libro. ij. arti. lxxxj. B. folio. cclxj.
Veniens contra pactum vel transactum iuratum an sit infamis. lib. j. arti. xlix. A. fo. xxviij.
Veniens contra indulgentiam pape an possit excusari authoritate cardinalis vel legati. libro. ij. articulo. xj. B. folio. cxij.
Verbum otiosum quid sit. libro. ij. articulo. lxxxj. A. folio. cclxj.
Vermis conscientie quid sit. lib. ij. arti. iiij. B. fol. lxxxix. & arti. lxix. A. fo. ccxxiiij.
Versiculus Deus in adiutorium &c. quare permittat ante introitum officij. lib. ij. arti. l. M. fo. clxiij.
Vestium sacerdotalium significatio. lib. j. articu. lxix. E. folio. lxxvij.
Vestium luxus. lib. ij. arti. lxxvj. Dd. fo. ccl.
Veteris testamenti sacerdotium an per carnalem propagationem successerit. lib. j. arti. lix. B. fo. xlix.

Via perditionis quid sit.

et quare spatiosa vocetur: & quid via vite. libro. ij. arti. j. E. folio. lxxxj.
Vicarius dei est vnus in terris qui est caput ecclesie loco christi. lib. j. arti. xij. A. fo. ij.
Vicarius a christo celos ascendente relictus. lib. j. articu. lxviij. B. fo. lxxv.
Vicarij christi potestas sine numero. libro. j. articu. lviij. B. folio. xlviij.
Victores belli an debeant victos occidere. lib. ij. articulo xxxij. E. fo. cxxix.
Vigilare quid sit. lib. ij. arti. v. L. fo. xcv.
Vincere bella & vincere vitia quid sit. libro. ij. articu. lxix. Dd. folio. ccxxx.
Vinculum triplex. lib. j. arti. lxiij. B. fo. lix.
Vindicta Onam propter peccatum sodomiticū. lib. ij. ar. ij. B. folio. lxxxiij.
Vindicte appetentia fugienda. libro. ij. articulo. xlix. A. folio. clix.
Vini vsus quando incepit. lib. j. arti. xxxvj. L. fo. v.
Vini veteris & noui varie differentie. libro. ij. articu. v. F. folio. xcij. & xciij.
Violatores canonum an peccent in spiritū sanctum. lib. ij. arti. xx. A. fo. cxxij.
Vir abutens muliere contra naturam an peccatum sodomiticum committat. lib. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Vir an possit propter actum sodomiticum ab vxore separari. ibidem.
Viris perfectis pro re aliqua temporali an litigare liceat Et de hoc pulchra exempla. libro. ij. articulo. lviij. A. folio. ccvij.
Vires orationis que sint. lib. ij. arti. l. B. fo. clxiij.
Virgo carne non mente nullum premiū in remuneratione. lib. ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Virgo maria an in originali peccato concepta fuerit. lib. ij. arti. lij. B. fo. clxix.
Virginis oppressio violenta an priuet coruptam aureola. lib. ij. arti. lxxxij. A. fo. cclxij.
Virgim superbe an sit preferenda mulier corupta. libro ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Virginem seducens an teneatur ipsam dotare. Et deflorans virginem qualiter sit puniendus. lib. ij. arti. lxxxiij. Z. folio. cclxv.
Virginibus honor exhibitus: & in quibus virginitas honoratur in celo. lib. ij. arti. lxxxij. E. & D. fo. cclxij.
Virginitas quid sit. lib. j. arti. xlvj. D. fo. xxj.
Virginitas beate marie an magis deo placuerit q̄ eius humilitas. lib. ij. arti. viij. B. fo. cvij.
Virginitas quotuplex est. libro. ij. articulo. lxxxij. A. folio. cclxij.
Virginitas an consistat in carnis integritate. lib. ij. arti. lxxxiij. A. fo. cclxiij.
Virginitas an sit dicenda virtus. Et an preferenda sit matrimonio. Et an sit virtutum excellentissima. lib. ij. arti. lxxxiij. B. fo. cclxiij.
Virginitas quid sit. & virginalis excellentie testimonia. et qualiter virginalis puritas labefactatur sit. lib. ij. arti. lxxxiij. M. Z. & Aa. fo. cclxv.
Virginitatis priuilegia. libro. ij. articulo. lxxxiij. B. folio. cclxiij.
Virginitatem conseruantia: & que virginibus possissimū sint cauenda. lib. ij. arti. lxxxij. A. & B. fo. cclxij.
Virtus humilitatis quid efficiat. libro. ij. articulo. lxix. E. folio. ccxxvj.
Virtualis vnitas que sit. libro. j. articulo. lxiij. B. folio. lix.
Virtutes an possint acquiri ex puris naturalibus. lib. j. arti. xl. E. fo. xiij.
Vis amicitie. lib. j. arti. lxij. B. fo. lviij.
Visitatio pecuniaria prelatis inhibita. lib. ij. arti. xvij. D. folio. cxx.
Vita iustorum que sit. lib. ij. arti. j. F. fo. lxxxij.
Vite actiue in quot & quibus prestet contemplatiua. lib. ij. arti. xcj. A. fo. cclxviij.
Vitium corporis in membris an irregularitatem inducat. lib. j. arti. xlviij. F. fo. xxviij.
Vitium hypocrisis. & qualiter dignoscāt hypocrite. li. ij. arti. lxxviij. A. fo. cclv.

Vltores iniuriarū an irregularitatem incurrant. lib. j. arti. xlviij. E. fo. xxviij.

Voluntas propria quotupler est. lib. ij. arti. lxix. Aa. fo. cclxviij.

Voluntatis proprie iugum multiplex. lib. ij. articu. vj. M. folio. xcix.
Voluntatis iugum quid sit. libro. ij. articulo. lxviij. M. folio. ccxxij.
Voluntatis proprie incommoda que sint. lib. ij. articulo lix. O. fo. ccxxxiij.
Votū an superaddat specialem perfectionē super opus liberum voluntatis. lib. ij. Arti. lvj. A. fo. clxxiiij.

Vnctio pontificum. libro j. arti. lvj. P. fo. xlvj.

Vnitas: vnio: vnum et vnicum quomodo differunt. lib. j. arti. lxij. B. fo. lviij.
Vnitas ecclesie qualiter probatur. libro. j. articu. lxiij. A. folio. lix.
Vnitas multiplex. lib. j. arti. lxiij. B. fo. lix.
Vnitatis ecclesiastice modus. libro. j. articulo. lxiij. B. folio. lix.
Vnitatis modus duplex. libro. j. articulo. lxiij. B. folio. lx.
Vniuersale quid sit. lib. j. arti. lxiij. J. fo. lxj.

Vti et abuti: vsus et abusus qualiter differant. libro. ij. arti. lvj. A. fo. clxxviij.

Vsus naturalis in vxore

& quomodo differt ab vsu naturali in meretrice. libro. ij. arti. ij. B. fo. lxxxiij.
Vsus simplex seu actus facti an possit separari a dominio. lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxx.
Vsus quarumcumq; rerum consumptibilium & non consumptibilium an sit separabilis a proprietate et dominio in speciali. lib. ij. arti. lvj. A. fo. clxxxj.
Vsus rerum alimentorum an cadat sub precepto diuino. lib. ij. arti. lx. E. fo. ccij.
Vsus pecunie quando adinuentus fuit. lib. ij. arti. lxj. B. folio. ccv.

Usufructus ⁊ ius vtendi an sint a iure humano an ciuili.lib.ij.arti.lx.B.fo.ccij.
Usufructus quid sit.lib.ij.arti.lx.D.fo.ccij.et.cciij.
Usura quare vocetur pena eterna.libro.ij.articulo.viij.F.folio.cviij.
Usuras vsuratum exigens: ⁊ veniens contra transactionem iuratam an sint infames.libro.j.articulo.xlix.A.folio.xxviij.
Usurarij qui dicantur ⁊ qualiter cōmittatur vsura.li.ij.arti.xlvj.Q.fo.xliiij.

Vulpis natura: et quid vulpium noīa denotetur.li.ij.B.fo.lxxxiiij.
Vulpibus heretici comparantur.ibidem.

Vxor viro obedire debet lib.ij.arti.xlv.A.fo.cclviij.
Vxor an possit viro inscio eleemosynam facere.li.ij.arti.xlvj.Z.fo.clv.
Vxorem polluere extra claustra pudoris species sodomitica est.lib.ij.arti.ij.B.fo.lxxxiij.
Vxoratus an possit sine licentia vxoris continentiam vouentis ad sacros ordines promoueri.libro.j.articulo xlviij.E.folio.xxvij.

Zay quid interpretatur.lib.ij.arti.iiij.D.fo.lxxxvij.

zelus quid sit ⁊ ad zelum que spectent ⁊ an idem sit zelus ⁊ ira.lib.ij.arti.lxxj.B.fo.ccxxxvj.

zona pellicea. lib.j.arti.lxvj.B.fo.lxix.
Zone significatio.lib.j.arti.lxix.E.fo.lxxvij.
Zopyri physiognomi in Socratem philosophum irritatio.lib.j.arti.xl.C.fo.xiij.

¶ Regestum Indicis.
A.B.C.sunt terniones.

¶ Regestum totius operis.
✝.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.
A.B.C.D.E.F.G.H.I.K.L.Omnes sunt quaterniones preter.✝.⁊.L.q̄ sunt terniones.

Aluari Pelagii nō vulgaris literature viri De planctu ecclesie libri duo.

¶ Fratris Aluari Pelagij vita ex Joanne Trittenhemio abbate Spanhemensi.

Aluarus ordinis fratrum minorum: natione Hispanus: Joānis scoti auditor: vir in diuinis scripturis eruditissimus: apud Joannem. xxij. in precio habitus: cōtra Guilielmū Ockam anglicum scriptis egit & verbis. Edidit ingenij sui quedam preclara volumina: quibus nomen suū ad notitiam posteritatis transmisit. E quibus extat opus magnum et insigne defectus ecclesiasticarum personarum describens: quod prenotauit

De planctu ecclesie	li. ij.
Speculum Regum	li. j.
Super sententias	li. iiij.
Apologiam	li. j.

Et quedam alia.

Claruit eodem tempore quo & Ockam sub Ludouico imperatore quarto: & Joanne papa. xxij. Anno domini. M. ccccx.

¶ Hec Trittenhemius. qui propterea q valde multa subticuit ad tanti viri gloriam non parum facientia: studiosi erit lectoris que silentio pretermissa sunt: ex Platina in Joannis. xxij. vita / ex Raphaele itidem volaterrano in rebus ab Ludouico bauaro imperatore preclare gestis / & hoc ipso demū opere non oscitabunde perlecto nosse diffusius. Hominis tamen alijs districti negotijs laborem aliqua ex parte leuaturi non impune fortassis hec obiter adiecerimus.

¶ Aluarus Pelagius natione Hispanus: dñi Archidiaconi inter iurisperitos nominatissimi cura studioq; diligenti Bononie ius canonicum feliciter edoctus: idipsumq; non citra magnam hominis gloriam inibi publico professus auditorio: tādem a Bondisaluo Hispano fratrum minorū generali probatissimo Assisij in sacerdotum sancti Francisci numerum adscitus est. Qui ob insignē sacrarum literarū iurisq; qua plurimū claruit peritiam dño pape Joanni. xxij. factus acceptior: eiusq; munificentia primū eo magistratu quē penitentiariā dicūt Auinione donatus: ad postremū Episcopatu Siluēsi fuit insignitus.

¶ Is frequēter in Petrum Corbariū Reatinum / nec ab re stomachatus est. vtpote qui facto cū vxore diuortio / in fratrum minorū ordinem receptus: ab Ludouico bauaro Joāni. xxij. & infenso supra modū et infesto creatus pseudo pontifex: grande schisma conflauerat. Rebus tamen eius voto male respōdentibus: a Bonifacio comite Pisano Rome captus: Auinionēq; ad Joannem pontificem tractus; in carceris pedore (quod vtiq; schismaticum decuit) extinctus est.

Cui plura scicndi maior incesserit cupido: huius operis lectio satisfaciet plenius.

Succincta breuiqz per

stricta cõpendio argumenta omniũ huius operis articulo:um farraginem summatim explanantia.

Principium operis cõtinet ꝓhemiũ libri. ⁊ cui dirigit:⁊ intẽtionẽ scribentis:Et qõ vocetur opus. Et tãgit ibi de fratre Petro de Corbaria apostata fratrũ mino:um per potentiam bauari in papatu intruso viuente domino papa Joãne. xxij. vero vicario Jesu chr̃isti.⁊ quomodo xl. articulis ꝓbatur poresta:s ecclesie Romane:per quos apparet contra dictũ dñm Jo.papã bauarum schismaticũ se ꝓ:o impera:o:e gerentem perperam ⁊ infideliter ꝓcessisse.

¶ Primus articulus:ꝙ dictus dñs Jo. electus fuit concor:diter a cardinalibus ad papatum. Et tangitur q̃ habent papam eligere.

¶ Secundus:ꝙ in possessione papatus fuit ⁊ est idẽ dñs Jo. Et ibi tangitur quid operatur possessio.

¶ Tertius:ꝙ a toto mũdo idem Jo. habitus est ꝓ papa Et ibi tangitur quid operatur cõmunis opinio.

¶ Quartus: ꝙ nullũ crimen ꝓiuat papã papatu: etiam hereseos si vult co:rigi. Et ibi tangitur ꝙ non est a ꝓlati obedientia ante sententiã recedendum.

¶ Quintus articulus:ꝙ ꝓimam sedem romanam ⁊ papam nemo in terris iudicare potest.

¶ Sextus ar.ꝙ synodus etiã vniuersalis papã ꝓsertim co:rigibilẽ iudicare non põt. vbi tangit ꝙ plus stat̃ snie soli⁹ pape ꝙ toti⁹ mũdi. Et ꝙ sup oia cõcilia gñalia est. Et ꝙ ipsa ab ipso:non ecõuerso recipiunt potestatem.

¶ Septimus:q: quãdiu papa in possessione papatus est in omnibus ⁊ ab omnibus sibi obediendum est:que ex:ꝓsse contra deum non sunt.

¶ Octauus:ꝙ dignitas vel iurisdictio nõ peccat: etsi in ea residẽs homo peccare ualeat. Et ibi õ: quõ malis ministris tolerat̃ obediendum est.

¶ Nonus articulus: ꝙ sacramenta possunt cum effectu conferri per malos.

¶ Decimus articulus:ꝙ iurisdictio per ꝓlatos tolera:tos ab ecclesia veraciter exercetur.

¶ Undecimus:ꝙ ecclesia vna est ⁊ diuisa esse non põt.

¶ Duodecimus:ꝙ vnus dei vicarius est in terris. Et ibidem de schismaticis ⁊ intrusis.

¶ Tredecimus:papa hz iurisdictionẽ vniuersalẽ in toto mũdo in spũalibus ⁊ tẽpo:alib⁹:licet iurisdictionẽ tẽporalẽ ꝓ principes mũdi ⁊ alios suos recto:es in suis specialib⁹ terris debeat exercere. Qõ ibi late multis rõnib⁹ exẽplis ⁊ iuribus cõ:obat. Ibi etiã tãgit quõ chr̃istus vtrũq; gladiũ exercuit:⁊ quõ est vna iurisdictio ꝓmaria a qua ois alia. Et quõ ꝓncipes nõ catholici licite iurisdictione vti nõ põt. Et quõ facta donatio eccl̃ie ꝓ imperato:ẽ reuocari nõ põt. Et quõ ꝓmo ꝓ se⁹ creaturas rexit. Et a quo tpe ꝓ alios. Et q̃ ꝓmo deo in vicariatu successerũt. Et quõ chr̃istus inquantũ hõ rex terren⁹ fuit.

¶ Decimusquart⁹:ꝙ ois creatura ꝓ papã valeat iudicari

¶ Decimusquint⁹:ꝙ nullus in terris põt appellare a papa nisi ad eum male info:matum.

¶ Decimussextus:ꝙ ecclesia errare non potest.

¶ Decimusseptim⁹:ꝙ plus põt papa in ijs sol⁹ q̃ nõ sunt cõtra articulos fidei ⁊ sacramenta: q̃ rota alia ecclesia.

¶ Decimusoctau⁹:ꝙ papa a deo recipit imediate ptãtẽ.

¶ Decimusnonus:ꝙ ecclesia non potest esse nulla: etiam multiplex ibi ratio assignatur.

¶ Vigesimus: ꝙ vacãte papatu nullus succedit pape in iurisdictione.

¶ Vigesimusprimus:ꝙ papa trãsfert imperiũ: cõfirmat electum in imperato:e:inungit ⁊ co:onat ⁊ deponit.

¶ Vigesimussecũdus:ꝙ imperato: non põt synodũ congregare:nec papam nec clericos iudicare.

¶ Vigesimustertius nullus extra ecclesiam saluatur.

¶ Vigesimusquartus:ꝙ qui non habet papam ꝓ:o capite:nec chr̃istum habet.

¶ Vigesimusquintus: ꝙ nullus excusatur aliqua causa discedens ab obedientia pape.

¶ Vigesimussextus : ꝙ semp ꝓsumere debemus ꝓ sententijs ꝓlato:um maxime pape.

¶ Vigesimusseptimus:ꝙ in dubio sunt seruãde.

¶ Vigesimusoctauus:ꝙ nõ excusatur aliquis discedens ab obedientia pape ꝓpter multitudinem.

¶ Vigesimusnonus:ꝙ vnũ est consistoriũ chr̃isti ⁊ pape.

¶ Trigesimus: ꝙ bauarus schismaticus habuit dñm papam Jo.ꝓ:o vero papa.

¶ Trigesimusprim⁹: ꝙ vbicũq; est papa:ibi est eccl̃ia romana. vbi etiã dicitur ꝙ limina apl̃o:ꝝ sunt vbi est papa.

¶ Trigesimussecũdus:ꝙ papa non cogit̃ stare rome. Et ibi dicitur ꝙ sedes papalis non põt mutari a roma.

¶ Trigesimustertius:ꝙ papa non tenetur se purgare de necessitate de aliqua infamia.

¶ Trigesimusquartus:ꝙ papa etiã si iniusticiã faciat vel grauet quẽq;:ꝙ nullũ habet iudicem super se: nec tenet̃ eligere arbitros cũ aliquo:nec potest dare potestatẽ imperato:i deponendi eum. Ibi etiam dicitur q̃d erit in facto heresis si fuerit incoꝛrigibilis.

¶ Trigesimusquintus:ꝙ nullam causam tenetur a se reuocare tamq̃ suspectus.

¶ Trigesimussextus ar.lõge diffusus:ꝙ antea fuit ecclesia q̃ imperium. Et ibi ꝓbat quõ incepit eccl̃ia in adã ꝓ:imo hoie:deinde in eua formata ex adã. Ibi dicit etiã quare eua creata de costa ⁊ nõ de terra. Et quõ papa est vicarius ꝓ:imi ⁊ secũdi adã. Et quõ fuit deinde ecclesia in abel ꝓmo iusto:Et quõ abel repsentet chr̃istũ. Et quõ abel fuit virgo sacerdos⁊ martyr. Et quõ fuit ecclesia in filijs seth iustis. Et quo tpe inceperũt sacramenta ecclesie. Et quõ arca noe ecclesiam ꝓfigurat. Et quõ hoies sunt in arca. Et quõ per noe significet chr̃istus. Et que fuit causa inebriatiõis noe. Et quare pauci boni sint in ecclesia. Et ꝙ melio: est castitas nuptijs. Et quõ fuit eccl̃ia iusto:ante imperato:es. Et ꝙ abꝛaã chr̃istũ repsentet. Et quõ melchisedech fuit plusq̃ homo. Et ꝓim⁹ rex iustus : ⁊ q̃ typũ tenuit saluato:is. Et ꝙ ante regnũ eius nõ fuit regnum legitimũ. Et quõ nẽroth fuit tyrãnus nõ verus rex. Et q̃d est tyrãnus. Et quõ nẽroth fuit transgresso:legis nature. Et quõ reges gentiũ ⁊ chananeo:ũ veniẽtes post nẽroth exceptis regibus descẽdentibus ab abꝛaã fuerũt vsurpato:es regno:ũ. Et iusti reges ab abꝛaam ꝓcesserunt. Et veri dicũtur hebꝛei. Et quõ Saul fuit ꝓim⁹ rex iuste electus. Et quõ post Saul oẽs reges fuerũt vncti a sacerdotibus vsq; ad chr̃istũ.

¶ Trigesimusseptimus ar. hic cõtinetur diffuse ꝓbatũ quõ ecclesia non sit ab imperio:sed imperiũ ab ecclesia: vbi etiã continetur quõ regalis potestas sit per sacerdotalem o:dinata. Et quõ sacerdotalis sit ꝓ:io:. Et quõ ecclesia habet vtrũq; gladiũ. Et quõ sacerdotes veteris testamẽti tẽpo:ali gladio vtebant. Et quõ fuit verus imperato: ante chr̃istũ. Et quare ꝓmisit de⁹ ꝙ essent imperia vsurpata. Et ꝙ regnũ francie oĩa regna ꝓcellit. Et ꝙ papa nedũ potestatẽ habet sup fideles:sed etiã infideles. Et ꝙ iuste dat indulgẽtias illis q̃ vadunt ad occupãdum ⁊ defendẽdum terrã sanctã. Et quõ eccl̃esia habet imperiũ:nedum in occidente:sed etiã in oriente. Et quõ papa potest ꝓcedere contra infideles qui tenẽt terras quas nũq̃ chr̃istiani habuerũt. Et quõ intelligãt illud. Nihil ad nos de his qui foris sunt. Et quõ post aduentum chr̃isti vnis potestas ⁊ iurisdictio translata sit ab infidelibus ad fideles. Et quõ regnum ⁊ ꝓncipatũ oĩm

fidelium cōmisit christus petro & successoribus. Et quō infideles qui dominiū ecclesie recognoscunt: sunt ab ecclesia tolerandi. Et quō summa & excellens maioritas & potestas & authoritas in oibus: & pre omnibus: & super oia data est petro in hoc mūdo: qō multis rationibus & iuribus probatur. Et quō est multiplex maioritas. Et quō imperator: & qlibet princeps nedū pape: sed etiā in oibus spiritualib⁹ epis est subiectus. Et sicut est hereticū ponere duo principia: sic ponere duos christivicarios generales. Et q sicut Romanoꝝ iurisdictio fuit vsurpata in imperio: sic imperatoꝝ electio. Quare de⁹ permisit Romanis imperiū. Casus in quibus se ecclesia de tēporalib⁹ intromittit. Respōsio ad illud q iurisdictiones sunt distincte: & q papa nō habet tēporale potestatē. Expositio ad illud/Regnū meū non est de hoc mundo. Qz christus fuit rex etiā temporalis: & vicarius suus papa debet esse. Qz papa est deus quodammodo in terra. Qz sit heresis quasi negare papā vtrāq potestatē habere. Quare filius dei & ecclesia soluit tributū. De processu nefando Bauari cōtra papā Joan. facto de cōsensu populi & cleri Romani. Et quot rationib⁹ nō tenuit. Quō potestas pendet ab authoritate: nō ecōtra. Quō moraliter exponat illud Luc. x. Ecce dedi vobis potestatē calcandi &c. Quō exponātur verba Hiere. i. c. & ex de ma. & obedi. c. solite. Ecce cōstitui te &c. Responsio ad illud/q a populo Romano vires sumpsit. Quō qui primatū ecclesie denegat Romane: & ponit duas ecclesias: hereticus est. Quō qui aliter sentit de iurisdictione & potestate pape & ecclesie Romane/q ipse cū sua cōmuni ecclesia sentit: nō est catholicus iudicādus. Quō q fauet scienter rebellib⁹ ecclesie: impugnator: est ecclie & rebellis.

¶ Trigesimusoctauus ar. q q cū papa nō est: extra cū est.

¶ Trigesimusnonus ar. q imperator catholicus filius est ecclesie & aduocatus & defensor. Ubi cōtinetur quō Bauarus papā Jo. deposuit. & frarrem petrū de corvaria apostatā in sedem petri Rome intrusit. Et quō cardinales creauit & epos per diuersa loca. Et quō tādem ad obedientiā dñi pape Joā. redijt Auinione dictus frater petrus: & suo papatui de facto renuntiauit.

¶ Quadragesimus & vltimus de hac materia ar. est precedētes articulos. xxix. tenere & predicare & defendere & nō cauillari & malignari in eis. Ubi multis rōnib⁹ euidētissimis cōprobatur vnū esse monarcham habentem vtrūq gladiū: vel vtrāq potestatem in vna politia christiana. Ubi dr. q in qlibet politia vna & felici sex sunt necessaria. Et q vera & perfecta virtus apud infideles nō pōt esse. Et quare reges catholici inunguntur: sez vt virtuose regāt. Et q regnū quodcūq melio⁹ regitur p vnū q per multos. Et q sicut in celis vnus omnib⁹ presidet: sic deber esse in terris. Et q post christū aliquē oportuit remanere successorē & successores. Et quō christus fuit dñs etiā temporalis. De error Vualdensium qui dicūt ecclesiā & clericos nō posse habere bona temporalia: & nō fuisse veram ecclesiā a tempore Syluestri. Quō diuitie sunt occasio cupiditatis & auaritie: sz formaliter nō sunt male. In argumentū superioritatis dñi pape inducunt exēpla ethnicoꝝ regum & imperatoꝝ. De tribus imperatoribus deuotis eccl'ie: & alijs tribus persecutoribus eius. Qz imperator nedū coronā: sed etiā ensem recipit ab ecclesia. Quō papa in tēporalib⁹ vtit imperatore sicut instrumēto. Quō ex sola electione concordi ante cōfirmationem a papa imperator: administrat.

¶ Quadragesimusp: imus. Atpe Constātini vsq ad tps trāslationis imperij in germanos/eligebant imperatores antiquo more/siue a pplo: siue a senatu: siue ab exercitu Et durauit annis qngētis. Quō in trāslatione imperij diuersificat⁹ est modus imperatorē a Cumēdi: q: primo p electionē: extunc p successionē vsq ad octauā Caroli generationē: qua deficiēte: primo Hugo dux Aurelian. regnū Frācie & imperij vsurpauit. De quo Hugone & non de Carolo magno descēdūt oēs reges Frācie vsq nūc. Quō Romani absciderūt linguā & oculos eruerūt pape Leoni: & postea quō ei fuerūt diuinit⁹ restituti. Quō papa Jo. vir lubricus monitus a primo Othone & cardinalib⁹ & correct⁹ & in sua malitia perdurās coactus fuit renūtiare. Quō viuēte papa Leone. ix. Romani in cōtemptū ecclesie aliū papā Benedictū vocatū de facto elegerūt. Quō postmodū p pusionē eccl'ie fuerūt creati aliq imperatores absq alia electiōe. Quō Romani papam Jo. xij. in castrū sancti ageli detruserūt & postmodū ipm in exiliū miserūt. Quō Crescētius cōsul roman⁹ fugato papa Brego. v. fecit papā quēdā grecū epm Placentinū noie Joannē qui Otho tertij⁹ imperator: cū & rescētio mēbris debilitauit & Brego: iū restituit. Quō viuēte papa Brego: io dicto. v. aduocatis & reqsitis principibus Alemānie instituti sunt p papā istū Breg. de consensu principū electores q hodie sunt imperatoris: & ibi numerant. Causa qre oēs electores sunt de germania: q: ipi liberauerūt ecclesiā de seruitute Tōgobardoꝝ & imperatoꝝ Romanoꝝ. Et q: deuoti ad sancti Petrū. Et q: nūc erat Brego. v. papa. q erat natione teutonicus. Et q: alijs robustioribus Quō papa deponit imperatores & reges. Quō intelligat: Reddite q sunt Cesaris cesari. Et quō dignū est q Cesar recipiat tributū. Quō nō iure nature est dñiū. Quō regnū & dñiū primū oritū habuit a malis: & a quo primū ante diluuiū: & post diluuiū. Quare deus permisit dominiū malorum. Quō omne dominiū a deo bonū & malis licet alr esse videatur. quod triplici ratione pbatur.

¶ Quadragesimussecūdus. Quare principat⁹ Romanus a deo spāliter fit, puisus. pter triplicē virtutē q erat in eis pcipue. Et de hoc ibi multa ponunt exēpla de triplici eoꝝ frute. Que erat: sincerus amor: p patria: traditio legū sanctissima: moꝝ benevolētia. Ibi optima exēpla cōsulū Romanoꝝ cōtra auaritiā. Et de paupertate eoꝝ vt rēpublicā ditarēt. Nec volebant pfici nisi reipublice possent pdesse. Nec patiebant filios prefici anteq pollerēt virtutib⁹. Nec prefici secrātes auaritiā. Et quō aurū respuebāt. Et quō fibi nō parcebāt p republica. De duob⁹ preceptis Platonis volētibus pdesse reipublice. Quō etiā filijs nō parcebāt pter iustitiā: nec filij parētibus. Quō pter virtutes Romani diuina puidētia habuerūt mūdi dominiū. De oportunis legibus Romanoꝝ. Et quō que faciebāt seruabāt. Quō nihil putabāt vtile nisi iustū. Quō seruabāt iustitiā hostibus: & eoꝝ mortes vitabāt & flebāt. De eoꝝ motū benevolētia & honestate & amicitia. De liberalitate Romanoꝝ maxime Titi. De cōfederatiōe Judeoꝝ cū Romanis pter moꝝ eoꝝ strenuitatē. Quō Romani in istis vltimis tēporib⁹ in virtutib⁹ defecerūt: & prie ceteris nationib⁹ sunt virtūs inuolucri. Et quare de⁹ adhuc pmittit esse imperiū apud eos.

¶ Quadragesimustertius. De qtuor monarchijs orbis: & q fuit prima. Et de regno celi & christi: cui papa succedit Quō Costātinus renūtiauit monarchie & cessit Syluestro imperiū occidēris: & recepit ab eo imperiū orientis. Quō ante christi aduētū imperatores imperiū tenuerūt. Qz nō pōt revocari donatio Constātini eccl'ie. De triplici intellectu illius verbi/Regnū meū nō est de hoc mūdo. Qz nō debet administrare electus in imperatorē ante confirmationem pape.

¶ Quadragesimusquart⁹. Qz potestas papalis dignissima est & vtilissima oim potestatū: q: mista. Qz gen⁹ democrico: mistū est. Et sciētia canonica mista ex theologia & legib⁹. De triplici genere hoim laicoꝝ clericoꝝ religiosorū. Et quō cocordat cū triplici sciētia: theologica/canonica & ciuili. De ijs q no. Jnno. & Hostiē. de iudi. nouit. & de fo. cōpe. licet. de materia pape. Qz specialis est cōiunctio inter papā & imperatorē. Quō de⁹ vsq ad Noe p se rexit mūdū: & ab eo vsq ad christū rexit p pīarchas/iudices/& reges/& sacerdotes. Qz olim clerici de facto iudicabant p laicos, Differētia inter canones & leges im-

periales ⁊ alias cōstitutiones ⁊ consuetudines laicoꝝ. Quis exemit clericos a iurisdictione imperatoꝝ.

¶ Quadragesimus quintus ar. Casus in q̄bus solus papa dispensat. Maiores cause sunt ad sedem apostolicam deferende. Et computantur. lxv.

¶ Quadragesimus sextus. Casus in q̄bus non pōt papa dispensare. Q̄ papa maior est Paulo author. Pōt papa ex matima causa dispensare ꝙ monachus habeat ꝓpriū: ⁊ ꝙ cōtrahat. qđ sufficiēter ⁊ multipliciter ꝓbat ⁊ respondet ad cōtra. Q̄ abdicatio ꝓpria tis: ⁊ custodia castitatis nō sunt de substantia monachat⁹ nisi p ecclesiā. Q̄ anachorite multi viri pfecti ꝓpriū habuerūt: ⁊ testamentū fecerunt. Q̄ pfecti in ecclesia primitiua: ⁊ apli aliqua rpalia cōiter habuerūt: licet nō cōmiscerent eis post apostolatū. Q̄ sunt monachi q̄ non subsunt de iure abbati. Q̄ dispēsatio facta sine causa rōnabili non excusat quantū ad deū. Si sine causa dispensetur vt monachus contrahat: ipse nō debet petere debitū: sed vxor sine conscientia pōt. Q̄ papa nō potest accusari: nec condēnari: quicquid agat nisi in hereſi. Q̄ in oibus potest dispensare papa que non sunt contra fidē. ⁊ vbi non nutritur peccatū: nec est periculum animarum.

¶ Quadragesimus septimus. De officio ⁊ potestate legatoꝝ: in q̄bus possunt dispensare: ⁊ in quibus non.

¶ Quadragesimus octauus. de irregularitate q̄d sit: ⁊ in q̄bus casib⁹ cōtrahat. ⁊ de eius multiplici specie. Casus in q̄bus post peractā pniam impedit executio ordinis: ⁊ inducit irregularitatē. Ex occasiōe homicidij cōtrahit irregularitas. Quādo ⁊ per quē possit circa irregularitatē homicidij dispensare. Iterū de multiplici specie irregularium. Quomodo demones obsident animas. De infamia quid est: ⁊ quomodo irrogetur.

¶ Quadragesimus nonus articulus. Qui sint infames: ⁊ de multiplici infamie specie.

¶ Quinquagesimus ar. de potētia ⁊ iurisdictiōe epoꝝ: ⁊ per consequēs patriarcharū archiepoꝝ ⁊ primatū: qui includūtur in ordine epali: ⁊ in quibus casibus possunt dispēsare: ⁊ sunt bene centū. ⁊ xxx. Priuilegia epoꝝ. Casus in q̄bus prohibentur epi dispensare. Que regula est tenenda super dispensatione episcoporū.

¶ Quinquagesimus primus. Redit⁹ ad potentiā papalē. Et quō in christo hoie nō solū inquantū deo fuit dignitas ⁊ potestas regalis ⁊ sacerdotalis. Et quō est caput etiā inquantū hō: nō solū hoim: sed angeloꝝ. Et sup hoc multe authoritates ⁊ originalia. Quid distat inter ponificē ⁊ sacerdotē. Et quare papa summ⁹ pōtifex vocat. Quō christus cōmunicauit hoib⁹ potentiā ⁊ quā. De triplici gubernatiōe sui rōnabiliū ⁊ irrationabiliū. Quare christus cōmunicauit hoibus potentiā suā. De triplici christi potentia. sacerdotali. regali. ⁊ miraculosa: quā hoibus cōmunicauit. Et quō cōmunicatur hec potētia: ⁊ q̄bus. quō malis detur etiā potestas miracula faciēdi. De duplici scientia: ⁊ duplici sacerdotio: ⁊ de triplici.

¶ Quinquagesimus secundus. De duplici regia potestate sp̄uali ⁊ tpali. Quō in tpe nature ⁊ in tpe legis date sacerdotes erāt reges ⁊ duces ⁊ iudices. Quō beato Petro fuit data pncipaliter ptās regia. Et quō prelati ecclesiarū dicunt reges. Quō summ⁹ pōtifex est rex regū tā secularium q̄ spūaliū. Quare cōiter plati ecclesiarū nōvocētur reges: Et quō vocent. Q̄ ꝓprie loquēdo potestas principū spūaliū ⁊ secularium dō distinguit: vt vna dicat regalis: ⁊ alia sacerdotalis: quā regalis vere cōueniat prelatis ecclesie: sed ꝙ vna dicat spūalis: alia secularis. Q̄ q̄tupliciter conuigitur hō deo ministerio sacerdotali.

¶ Quinquagesimus tertius. De actibus q̄ ad regiā pertinent potestatē. Quales debeāt esse reges. Q̄ in regib⁹ sciētia requirat. Actus q̄ pertinēt prelatis ecclesie: q̄ etiā dicūtur reges. Duplex angelis potestas cōuenit. Q̄ prelati dicātur angeli. Quō connexio duplicis potestatis. sacerdotalis ⁊ regalis. initiū habuit in veteri testamento. Q̄ claues nō erāt in sacerdotio regali. De prioritate harū duaꝝ potestatū. sacerdotalis ⁊ regalis. Q̄ Moyses fuit sacerdos ⁊ mediator: ⁊ tenuit typum christi. Q̄ ptās regia spūalis supior ⁊ dignior est ꝙ sacerdotalis.

¶ Quinquagesimus quart⁹. De gradib⁹ ⁊ inequalitate vtriusq; ptātis: ⁊ diuersis psonis eas habentibus. Quō apud gētiles erāt gradus: ⁊ in testamēto veteri ⁊ nouo. Quō sunt gradus tam in regia potestate tpali q̄ spūali. Quō oportet ponere vnū summū caput: cui oēs alij obediāt: ⁊ q̄ habeat plenitudinē potestatis. De excellētia papali. Et q̄bus noibus nominet papa. De q̄rto: cōditionib⁹ ecclesie q̄ pape cōueniūt. Quare dicat ecclesia vna catholica sancta ⁊ apl̄ica. Q̄ dupliciter d̄: ecclesia vniuersalis multiplici ratione ꝓbat. Q̄ optimū est regnū q̄ sit per vnū. Et ꝙ in multitudine humana vt optime regatur: oportet esse vnum summū rectorem.

¶ Quinquagesimus quintus. Priuilegia singularia Petro ⁊ p̄ōnis eius successoribus cōcessa. Multis originalibus ꝓbatur quō intelligant illa ꝛba: Tu es Petr⁹. vsq; in finē ibi. in celis. Quare vocet Petrus: ⁊ Simō: ⁊ filius ioanna: ⁊ cephas. Cuius apl̄i christus pius lauit pedes. Et de intellectu verboꝝ: Simō ecce sathanas. ⁊ cetera q̄ sequunt. Quare solus Petr⁹ eduxit gladiū ⁊ pcussit. Quare primo christus resurgens apparuit Petro inter apl̄os. Quare soluit tributū p christo ⁊ se. Quare solus Petr⁹ interrogauit: Si peccauerit in me frater meus ⁊c. Quare requirit a christo an amet eū. Quid est oues pascere. Et q̄d intelligat: Pasce oues meas. Quō intelligat illud: Significās qua morte clarificatur esset deū. Et illud: Conuersus Petr⁹ vidit illū discipulū. Et illud: Non cātabit hodie gallus ⁊c. Et illud ꝙ Petr⁹ misit se in mare ⁊ venit ad Jesum. Et illud: Si tu es: iube me venire ad te. De solitudine aliq̄n appetēda. De tribulatione ecclesie. Et scōo aduētu dñi. De Matthia substituto Jude prioritoi. Item de prerogatiuis Petri ⁊ primatu ipsius etiam per Constantinū approbato.

¶ Quinquagesimus sextus. De differētia ⁊ cōuenientia duplicis ptātis: regie scz spūalis ⁊ secularis. Et quō cōparant adinuicē sm tēpus. potiratē. ⁊ dignitatē. ⁊ causalitatē. Cōparatio potestatū sm continētiā. Multiplex probatio ꝙ spūalis ptās sit dignior ⁊ superior tpali. Q̄ spūalis ptās ꝓbabeat tpalē. Spūalis ptās ad tēporalia dupliciter se extendit. Q̄ tpalis ptās instituat ⁊ iudicet p spūalē. Quicūq; sunt sub tpali ptāte: sunt ⁊ sub spūali. Et tpalia q̄ subsunt potestati tēporali: subsunt ⁊ spūali. Quō conferūt beneficia dñi tēporales. Q̄ licet q̄ habet potestatē spūalē. ꝓbabeat etiā in illa tpalē: nō tñ est superfluū esse in ecclesia principē tpalē. tempore tālē tñ potentiā habētem. Q̄ licet ptās spūalis ꝓbabeat tpalē: nō tamē dz exercere immediate. loquendo regulariter. cā. Jn q̄b⁹ casib⁹ se potestas spūalis de tēporalib⁹ intromittit. Q̄ summus pōtifex nō solū iure diuino: sed etiā humano dz ptātē tpalē. Quid operet hoc ius ⁊ donatio Constātini. Q̄ reges suo modo spūales debēt esse. Et q̄re vnguunt in brachio reges: ⁊ pontifices in vertice.

¶ Quinq̄gesimus septim⁹. Que sunt necessaria i regib⁹ ad bene regēdū. Que pericula ꝓueniūt ꝓ malo regimine. De forma iuramenti qua iurat imperator pape.

¶ Quinquagesimus octauus. Jn q̄bus affert potentia pape a potentia christi. Quomō ⁊ qualiter papa habet plenitudinem potestatis.

¶ Quinquagesimus nonus. Obiectio pma ꝙ regalis ⁊ secularis ptās nō sit necessaria i eccl̄ia. Solutio. Obiectio scōa ꝙ ptās spūalis nō sit superior tpali: ⁊ ea nō instituat ⁊ nō dijudicet. Solutio. Obiectio tertia ꝙ ptās spiritualis subiiciat tpali. Solutio ⁊ distinctio. Obiectio q̄rta ꝙ spūalis ptās nō ꝓbabeat tpalē. Solutio. Obiectio q̄nta ꝙ papa nō instituat ptātē tpalē. Solutio. Obiectio sexta ꝓtra id qđ dictū est. ꝙ ptās spūalis respectu tpalis se hz in rōne cause efficientis ⁊ finalis. Solutio.

Obiectio septima q̄ Petrus nō habuit iura terreni imperij: Et q̄ reges non p̄sunt regno terreno. Solutio. Dupliciter dr regimen terrenū. Obiectio octaua q̄ ecclesia nō potuit habere tpalē potestatē ex concessione Cōstātini. Solutio. Et q̄druplex distinctio sup regno ⁊ regnantib⁹. Quō Cōstātinus iure humano iuste habuit imperiū ⁊ isto iure cōcessit Syluestro. Obiectio nona q̄ habētes iurisdictionē spūalē: non p̄nt tpalia possidere. Solutio. Iurisdictionē multiplex circa illud/Nolite possidere aurum ⁊c. Obiectio. x. q̄ Petr⁹ nō fit caput oīm fideliū. Solutio. Qr alij. apostoli non habuerūt parem potestatem cum Petro. Undecima dubitatio ⁊ obiectio q̄ papa non habeat plenitudinem potestatis. Solutio.

¶ Septuagesimus ar. Expositio extrauagātis dñi Bonifacij q̄ incipit: Unā sanctā ecclesiā determinantis ad papā vtrūq; gladium pertinere.

¶ Septuagesimus p̄imus. Tractat⁹ specialis de eccl'ia. Quō ecclesia vocat dom⁹/ciuitas/regnū. Multiplex ⁊ vtilis expositio illoꝝ verboꝝ: Eiecit ementes ⁊ vēdentes de templo dñs. Et de spelunca latronū maxime cōtra simoniacos. De multiplici domo. Quomodo vocat domus ecclesia. Qr ecclesia dicitur ciuitas.

¶ Septuagesimus secūdus. Qr eccl'ia dr regnū magis p̄pe q̄ dom⁹ vel ciuitas. Quot modis accipiat regnū. Quō differt regnū dei/a regno mundi ⁊ diaboli. Per q̄s figuratū vtrūq; regnū ⁊ ecclesia: scz iustoꝝ ⁊ iniquoꝝ. De regno q̄druplici gl'ioso. De. x. cōditionib⁹ q̄ regnū efficiūt gl'iosum. Qr meli⁹ est regi per vnū q̄ p plures. Qr magis expedit regimē iniustū esse multoꝝ q̄ vni⁹. Que mala faciūt tyr̄āni. Qr nō sit cōpetēs regis p̄miū honoꝝ ⁊ mundana gl'ia ꝯ ambitiosos. Qr regnū excellens erit p̄miandū si dñi rexīt. Qr tyr̄āni parū durāt. Boni reges etiā tpaliter abūdāt. Qñ sit regis boni officiū. Reuersio ad. x. cōditiones gl'iosi regni tpalis: scz q̄ recte sit institutū. q̄ sit antiquū. q̄ sit ordinatū. q̄ sit vnicū. q̄ sit iustū. q̄ sit magnū. q̄ sit abūdans. q̄ sit fortē. q̄ sit pacificū. q̄ sit durabile. Qr hę cōditiones. x. cōueniāt regno ecclesie.

¶ Septuagesimus tertius. Quō regnū ecclesie est vnū. De multiplici vnitate. Triplex modus vnitatis p̄m q̄ eccl'ia dr vna. Quare dicat baptisma vnū. Quare dicat eccl'ia vna: quū. vij. in Apocalypsi a Joanne describant. De triplici diuersitate in ecclesia. Quare regnū ecclesie dr catholicū. i. vniuersale ⁊ eccl'ia vniuersalis. Quō eccl'ia dr copiosa. Qr regnū ecclesie est sanctum: ⁊ quō. Quid est sanctitas. De duplici immūditia. Sanctū dr tripliciter. De duplici cultu dei. Que pertinēt ad verū dei cultū. De multiplici sacrificio. Quare dr regnū ecclesie iustū ⁊ bonū. Qr regnū ecclesie dr apostolicū. Et ecclesia dr apl'ica Et quare. Quare magis dicat ecclesia apl'ica q̄ ꝓphetica. Quare ecclesia nō dr christiana a christo. Qr ecclesie regnū recte sit institutum. Figure duodecim apl'oꝝ per numerū duodenarium. Qr regnū ecclesie sit firmū. Qr ecclesia potissimū ⁊ p̄cipue fundata est super petram. Qr regnū ecclesie habuit triplicem statum.

¶ Septuagesimus quart⁹ ar. Quō dicat christus caput ecclesie. Quō ecclesia antiquoꝝ patrū ⁊ ista vna est: etiā caput semp christus. Qñ habuit initiū regnū eccl'ie ⁊ ecclesia. Quō incepit regnū terrenū a Nemroth p tyr̄annidē ⁊ cōtinuauit in fidēlib⁹ vsq; ad christū. Qr primus rex catholicus fuit Melchisedech. Qr p̄im⁹ rex fidelis fuit sacerdos. Qr post exitū filioꝝ israel de egypto sacerdotes rexerūt pplm. Quō sacerdotes tūc habebāt iurisdictionē tpalē. Qr clerici p̄nt habere iurisdictionē tpalē ⁊ dominiū. Iterū q̄ ecclesia ante christū ⁊ post christū vna.

¶ Septuagesimus quintus. Tractat⁹ specialis de schismaticis cōtra vnā sanctā catholicā ecclesiā sc̄ erigētibus ⁊ diuidētibus. Qr schismatici imp̄imunt in sacramētis characterē: si formā ecclesie seruāt. De multiplici charactere De conditionib⁹ ⁊ malis schismaticoꝝ. De impio Bauaro schismatico deponēte papā Jo. xxij. ⁊ substituēte sibi fratrē Petrū de coruaria. Qr ulta originalia ⁊ authoritates ⁊ rōnes cōtra schismaticos ⁊ eoꝝ sacrificia. De tribus gradib⁹ innocētie. Probatio q̄ multa originalia/q̄ non est a malis facienda separatio corporalis: Et q̄ peccatū alicuius non nocet alteri non consentienti.

¶ Septuagesimus sextus ar. cōtra illos q̄ vocāt ecclesiā meretricē. Laus multiplex eccl'ie scrē dei: Et de multiplicib⁹ figuris per quas ꝓp̄rie figuratur: Et de eius multiplici nomine ⁊ vocabulo gl'ioso ⁊ laudabili. De multiplici eius cingulo. De multiplici genere ⁊ specie peccatoꝝ membroꝝ ecclesie corruptoꝝ.

¶ Septuagesimus septim⁹ ar. exhortatio ꝯ mūdū. De reformatione ordinis bti Fr̄ācisci. De diuisiōe eccl'ie: Et duabus ecclesijs. Quid est ypocrisis. Exhortatio ad ecclesiā q̄ ad sp̄osum redeat in sctā vita. Pulchra lamētatio christi sponsi ꝯ sp̄osam ecclesiā deuiātē: Et de eccl'ie renouatione ⁊ reductione ⁊ pristina sanctitate. Et quō redibit p virtutes ꝯtias vitijs q̄b⁹ in suis mēbris remanet inuoluta. De auaritia eccl'ie i mēbris. Quō orientales ⁊ aphricani greci ⁊ armeni/⁊ q̄tuor sedes p̄archales: ⁊ multi in occidēte a vero cultu eccl'ie ⁊ obedientiā recesserūt p̄pter auaritiā ⁊ superbiā maxime ecclesie p̄latoꝝ. Quō in fine ad sanctā redibit ecclesia pauptatē ⁊ humilitatē. Quō contra antichristū diuitē ⁊ superbū potissimū pugnabūt veri fratres minores humiles ⁊ pauperes. Pulchra ⁊ vtilia circa contēplationem dei ⁊ patrie.

¶ Septuagesimus octauus. Quare schismatici recedūt ab ecclesia: ⁊ maxime tpe dñi pape Jo. xxij. Qr non debāt⁹ iudicare papā: nec publice nec p̄iuatim. Cōtra ecclesiā diuidēres ⁊ se ab eccl'ia separātes. Qr eccl'ia nō h̄z partem. Et q̄ impingūt in articulū illū: Et vnā sanctā ecclesiā catholicā/q̄ dicūt se de tpe eccl'ie. Quare ecclesia h̄z tribulationes. Multiplex ꝓbat exhortatio q̄ quis mali sint p̄lati: nō sit ab vnitate eccl'ie recedendū. De q̄busdā hereticis⁹ Marsilij Paduani cōdēnati a dño Jo. papa. xxij. Bauaro schismatico adherēti. Undecim rōnes q̄ papa nō p̄t ab imperatore iudicari: ꝯ dicebat Marsilius Rūsio quō Pilatus christū cōdēnauit. Qr p̄sbyteri non habēt tantā potestatē: quantā epi nedū quantā papa cōtra Marsilium ꝯ asserēbāt. Qr qdruplex est maioritas. Qr psona. v. modis p̄cell't psone. Qr p̄latio ꝯsistit in trib⁹. Qr imperator nō succedit pape vacāte eccl'ia: cui⁹ ꝯtiū dixit Marsilius. Qr eccl'ia ⁊ clerici p̄nt h̄re ꝓp̄riū ꝯ Marsilium. Qr post christū ascēdētē semp remanet i terra ei⁹ vicarius ghalis papa ꝯ Marsilium. Quare i isto tpe crescāt hereses i eccl'ia. Qr eccl'ia in tribulatiōib⁹ vixit ⁊ creuit.

¶ Septuagesimus nonus. Quare platoꝝ snie nō seruātur. Peccāt mortaliter plati in mortali cōstituti publica officia exercētes. Qr vera correctio est p vitā: nō p verba. De cura triplici p̄latoꝝ. Qr ppls tripliciter est pascēdus. Excōicatio cōtra malos p̄latos q̄ se pascunt ⁊ non populū. Quō accedendū sit ad cōmunionē. Quid significant. v. sacerdotalia indumēta. Quid est supererogare: Et quot modis supererogāt. Desyj. operibus misericordie que debēt facere p̄lati circa subditos sp̄ualiter.

¶ Octuagesimus. Quid est cura. Ad quē p̄tinet curā cōmittere. Quot modis accipiat cura. Contra malos p̄latos multa pulchra. Non recedendū ab ecclesia ꝓpter malos p̄latos. Multipliciter ecclesia cōmendatur.

Secūda pars p̄ncipalis operis de plāctu ecclesie.

¶ Primus articulus. Expositio q̄rti. c. Thren. oꝝ summaria. Quare est angusta via q̄ ducit ad vitā: ⁊ lata q̄ ducit ad mortē. De duplici stercore. Expositio multiplicis interpretationis ꝓbi nazarei. De multiplici igne malo ⁊ bono.

¶ Secūdus ar. expositio oīonis Jh̄u xp̄i. Recordare dñe q̄d acciderit nob⁹ ⁊c. De multiplici redēptiōe. De abominabili pcto ꝯ naturā. Et de ei⁹ punitiōe ⁊ multipli-i spe

cie. Quid ē verū gaudiū ⁊ falsum. Quid ē luct⁹. De duplici co:ona sc̄ō:. Qui sunt vulpes: ⁊ de natura eo:ū.

¶ Tertius ar. quō est eccl̄ia renouāda. De multiplici macula. De bona ⁊ maledicta die.

¶ Quart⁹ ar. tractat⁹ spālis sup q̄tuo:. c. lib. th:eñ. ⁊ oratione Hiere. Expositⁿ hist⁹:ice licet raro. Allego:ice ꝓ eccl̄ia. Tropologice ꝓ aīa. Aliq̄d ꝓ eterna pr̄ia. ⁊ sic anagogice. Multiplex differētia lamētationū ⁊ lach:ymarū. De mala ⁊ bona solitudine. De multiplici angustia. Q̄ pedes multipl⁹ accipiunt. De multiplici pane. De q̄litate triū p̄sonarum. Que sunt ossa. De q̄busdā vitijs sacerdotū. Quid signat tau. T

¶ Quintus ar. sup. ij. c. th:eñ. De malis p̄ncipibus p̄latis eccl̄ie. De carnali ⁊ spūali sabbato. De duplici ho:to. De indigne sacrificātib⁹. De multiplicatiōe missarū cū multiplicatiōe vitio:. De bono vino/scz de gustu mēris. De eccl̄ia carnali. De malis p̄dicato:ib⁹ ⁊ recto:ib⁹ populo adulantib⁹. Qui dicunt falsi ꝓphete. De pulch:itudine spirituali. Q̄ ch:istus fleuit quinquies ⁊ quare. Q̄ triplex est efficacia lach:ymarum.

¶ Sext⁹ ar. sup. iij. c. th:eñ. de q̄ntuplici pauptate ch:isti. Quō de⁹ pct:ores exaudit. De ꝓp:ietatibus vti mo:al⁹ expositis. De multiplici signo ch:isti cui ꝓtradicitur. De q̄tuo: signis superbie. Quō q̄ritur ch:istus. De filētio. De multiplici iugo: Et quō iugū dn̄i est suaue. Multiplex sessio. De multiplici leuare. De mltiplici nube. De p:eda oculi. De speciebus contritionis.

¶ Septim⁹ ar. sup. iiij. c. th:eñ. cōmētatū bis in p̄ncipio lamētationū ⁊ in fine. Q̄ aurū multipl⁹ accipit: Et de ꝓp:ietatib⁹ auri mo:al⁹ expositis. De periculo auri male a clericis dispēsati. Expositio tot⁹ capli. xviij. apocal. De Babylone q̄ cecidit. De eccl̄ia carnali i mēb:is suis. Quid designāt lapides in scriptura. De bonis ⁊ malis vasis. De ꝓditionibus lamie mo:al⁹ expositis. De multiplici gladio. De multiplici igne.

¶ Octau⁹ ar. Ofo Hieremie/ Reco:dare ⁊c. Q̄ p̄lati in eccl̄esijs debēt reside:e: nedū inferio:es: sed ⁊ epi. De pena multiplici: Et q̄ pena punit vn⁹ ꝓ alio. De multiplici co:ona. De multiplici capite. De multiplici dolo:e. De gr̄a ⁊ libero arbitrio: Et de multiplici effectu gratie Et in q̄ possit liberū arbitriū p se. De p̄destinatiōe. Contra ambitiosos ⁊ multa habēres beneficia.

¶ Nonus ar. de vitijs mēb:o:ꝝ in gñe eccl̄ie: Et cōtra simoniacos clericos ⁊ ambitiosos aut religiosos. Multa ō simoniā lep:osam. Cōditiones lep:osi exposite moraliť. De simoniacis. De ꝓp:ietatib⁹ ambitionis.

¶ Decimus ar. de statuū spūaliū eccl̄ie ꝓditionibus: Et in q̄bus in eis offendūt spāliter in eis viuēres: Et p̄mo de statu papali: Et q̄ papa peccare pōt: ⁊ grauiꝰ q̄ alij: ⁊ grauio: ei⁹ pena. Quid agere debeat papa. Et de ijs q̄ ad ei⁹ officiū p̄tinēt. De. viij. ꝓsiderationib⁹ circa q̄s totus stat⁹ papalis ꝓsist. Prima si canonice sit electⁿ. Secūda si idoneus sit. Que sunt ꝓtutes ⁊ ꝓditiōes necessarie ad paparū. Q̄ si papa sentiat se insufficiētē: grauiter peccat nisi renūtiet. Q̄ papa electⁿ p intrusionē nō fit pape aut p simoniā si est noto:iū. Tertia ꝓsideratio papa de statu quē h̄z. quātis periculis ⁊ anxietatib⁹ et labo:ibus plen⁹ fit. Q̄ recusanda est quelibet ꝓmotio bono:is maxime papalis.

¶ Undecim⁹ ar. q̄ o:do epoꝝ q̄dripertit⁹ fit. Q̄ Roma h̄z. iiij. eccl̄ias p̄riarchales. Q̄ eccl̄ia Lateranensis maio: est alijs. etiā q̄ eccl̄ia bt̄i Petri: ⁊ ipsa vocat eccl̄ia Romana. Et ibi ē p̄ma sedes aplica. Q̄ papa vocatur p̄riarcha/archiepc̄s/metropolitan⁹/Romanꝰ pontifex/Romane eccl̄ie epc̄s/papa v:bis/simplr epc̄s/antonomastice minister. Q̄ Celestin⁹. v. vocat⁹ frater Petrus de mo:ron postea scr̄us canonizatus/ꝓsulte ⁊ puide renūtiauit papatui. Quos dā repert⁹ iū de ijs q̄ p̄tinent ad oēm materiā pape. Quot modis dicat eccl̄ia. Et quotnoiꝰ appellet. Q̄ eccl̄ia vocat vniuersalis; ⁊ q̄r: Et q̄ est fidelium: synagoga iudeoꝝ. Et q̄r nña vocat eccl̄ia: et synagoga iudeoꝝ. Quare etiā eccl̄ia vocet castrum.

¶ Duodecimus ar. de q̄rta ꝓsideratiōe papali: vt scz ad tps a tantis exterio:ib⁹ occupatiōib⁹ se subtrahat. Cōtra sequētia legū ciuiliū q̄ in ꝓsto:io pstrepūt. Q̄ papa abscindat pugnas ⁊ disputationes aduocato:um: ⁊ quales sunt aduocati.

¶ Decimusterti⁹ ar. Et q̄nta ꝓsideratio pape. Quid est. Quis est. Qualis est. Q̄ papa iure aplico nō vēdicat sibi aurū. De nō q̄rendo bono:is plationē. Q̄ gēralium est nō ch:istiano:ꝝ p̄matū q̄rere. Per formā aplicā dñatio iterdicit: indicit ministratio. Q̄ papa non debeat se gerere ꝓ dño: sz ꝓ suo: dispēsato:e/labo:ato:e/villico. Et q̄ eccl̄ia Romana mater sit: nō dña. De humilitate q̄ p:ecipue dz esse in papa. Quare papa vocat se in suis lr̄is seruū. Expla humilitatis Romanoꝝ pōtificū maxime bt̄i Gregorij doctoris. Consideret papa q̄ etsi sit summ⁹ pōtifex: nō tñ summ⁹ frute. Q̄ papa nō sit otiosus: nec accepto: pc̄sonarum: ⁊ super omnia q̄ non sit facilis ad credendum.

¶ Decimusquart⁹ ar. Sexta ꝓsideratio pape q̄ dz regere totū mūdū. Q̄ pape credita sit o:bis dispēsatio: non data possessio. Nil plus pape fo:midādū q̄ libido dñandi. Quō papa dz dare operā vt increduli cōuertantur: cōuersi nō auertant: auersi reuertant. Quō ambitio ē cruc ambiēriū. Q̄ dz repellere friuolas appellatiōes. Q̄ caueat papa ab auaritia. Utrū papa possit cōmittere simoniā. Contra exēptiōes q̄s faciūt q̄dā Romani pōtifices. Et q̄ papa dz seruare i hono:e suo ⁊ iurisdictiōe sua inferio:es p̄latos. De honesto habitu clerico:ꝝ. Et q̄ sit differentia inter tonsurā ⁊ co:onā. Et quid designet vtrūq⁹. Qui po:tat habitū occulte apostata est. De pena religioso:ꝝ habitum dimittentium. Clerici aliud esse aliud videri volunt.

¶ Decimusquint⁹ ar. Septima ꝓsideratio pape circa Cardinales ⁊ suam familiā spāleim: Et officiales regēdos. De conditionib⁹ q̄s dn̄t hr̄e officiales dñi pape maxime Cardinales. Contra pōpā ⁊ supbiā ⁊ auaritiā quo:ūdā officialiū pape. Quales collaterales Cardinales pape debeāt eligere. De frequētantib⁹ curiā q̄ nō sunt de curia. Q̄ curia bonos facili⁹ recipe q̄ facere cōsueuit. De ꝓditionib⁹ Cardinaliū maxie q̄ in legationē mittunt: Et pr̄sertim circa iustitiā: Et circa lucra nō sectanda. De Martino cardinale legato in Dacia de legatiōe paupe redeūte: ⁊ equū sibi datū restituēte epo Flo:ētino q: cāz habebat in curia. De Gaufrido legato in Aq̄tania pisce sibi p̄sentatū emēre: ⁊ scutellas etiā ligneas recipere recusante. Q̄ nedū papa sz alij q̄s epi dn̄t cōmittere curā rei familiar⁹ alicui fideli. Q̄ papa ⁊ epi nō dn̄t hr̄e se cū pueros cōptos ⁊ comatulos adolescētes: Et q̄ non decet iter mitratos discurrere calamistratos. Quō papa puideat sic officialib⁹ suis cōpetēter: q̄ nō recipiāt aliq̄d ab aduētātib⁹. Et q̄ amputet oēs simoniacas cōsuetudines. Q̄ nō teneat sine cā necessaria p̄latos i curia. Q̄ caueat papa de ꝓsanguineis ꝓmouēdis ⁊ ditādis: Et de b scta exēpla quo:ūdā pōtificū Romano:ū. Et quō hodie idigni nepotes q̄dā ⁊ ꝓsanguinei clerici ⁊ seculares Ro. pō. ⁊ cardinales ꝓmouent ⁊ ditant. In q̄b⁹ ⁊ papalis dispēsatio h̄z locum. Q̄ papa non debet alienare bona ecclesiarū. Et quis est dn̄s rerū ecclesiasticarum. In quāto periculo est papa.

¶ Decimusext⁹ ar. de statu Cardinaliū ⁊ q̄ repore incēperunt: Et q̄ sunt in triplici gñe: Et vnde dicantur: Et de ptāte eoꝝ: Et de pauptate eoꝝ ⁊ humilitate quū fuerūt instituti. De quo:ūdā coꝝ spālibus defectib⁹. Qualiter ꝑm Osti. Cardinales debeāt se hr̄e: ⁊ a q̄b⁹ abstinere. Q̄ in eccl̄ia cōpostellana ⁊ rauēnati sunt Cardinales de puilegio. Repto:iū b:eue de materia cardaliū

¶ Decimusseptim⁹ ar. de Patriarchis. Et q̄ sunt quato: p̄ncipales Patriarchatus in q̄bus aliq̄ offendunt.

Quomō grauant eccl̃ias in visitationibus ⁊ ꝓcurationibus: ⁊ de pena iuris super hoc.

¶ Decimusoctauus ar. de statu Epoꝝ ⁊ de eoꝝ excessib⁹. Quot modis Epi nominent. Qr tunc bonū erat epārum q̃rere: quū per eū veniebat olim ad notitiā martyrū. Duo ꝑcipua sunt opera pontificis. Reperto: iū de materia epoꝝ cuꝫ suis originalib⁹. Fm Cypr̃ianū de. rū. abusiuis. Qui pensat periculū ⁊ onus epōꝝ nō appetit episcopari nec iudicat epos.

¶ Decimusnonus ar. Quib⁹ debēt ꝓsiteri pape ⁊ cardinales ⁊ alij ꝑlati. Qr in foro pnie maio: est confessio: papa. Reperto: iū breue de statu patriarcharum.

¶ Uigesimus ar. Reperto: ium in q̃bus casibus cōtingit offendūt epi: Et sunt. lxij. iure ꝓbati. Qualiter puniat iniuste excōicans. Jtē reperto: iū de auctho: itate ⁊ iurisdictione ⁊ excessib⁹ adhuc aliq̃bus ipsoꝝ epoꝝ.

¶ Uigesimusprim⁹ ar. de potestate episcopoꝝ ⁊ de materia eo: um. De officio eo: um.

¶ Uigesimussecūdus ar. Multa originalia super statu ꝓlatoꝝ in gñe qualiter debeant se hr̃e: Et ꝓtra ambitiosos ⁊ insufficientes ꝑlatos: ⁊ de periculo eoꝝ ⁊ subditoꝝ. Cathedra pestilētie. iiij. pedibus ꝓsistit. Jterum de iurisdictione ⁊ potētia ꝑlatoꝝ in statu in genere.

¶ Uigesimustert⁹ ar. de statu abbatū ⁊ potentia ⁊ iurisdictiōe: Et de eoꝝ effectib⁹. Jn q̃bus casibus dispensent abbates. De vitijs quoꝝūdam eoꝝ.

¶ Uigesimusquartus ar. de vitijs quoꝝūdā monachoꝝ.

¶ Uigesimusquintus ar. de vitijs aliorum ecclesie ministro: um generaliter.

¶ Uigesimussext⁹ ar. de vitijs quoꝝūdā canonicoꝝ.

¶ Uigesimusseptimus ar. de vitijs quoꝝūdam ꝑsbyterorū. Quib⁹ modis offendūt in horis dicendis. Quidaꝫ ꝑsbyteri ⁊ clerici quō i missis offendūt. Quid sit agendum quū sanguis stillat de calice: vel quū corpus xp̃i sti euomitur: vel quū aqua loco vini in calice ponitur. Casus episcopis reseruati.

¶ Uigesimusoctauus ar. de vitijs gñaliter oim clericoꝝ. Decem ⁊ septē pcā oriunturex ludis taxillorꝝ. An valeāt ĩstrumēta cōfecta ꝑ clericos notarios: Et an epi possint cōstituere in ecclesiasticis notariū: Et q̃d de notarijs cōstitutis ꝑ papā. Reperto: iū de clericis cōiugat⁹. Reptoriū de clericis nō residētib⁹ in eccl̃ia vel p̃beda. Reptoriū de clerico egrotāte: Et de excōicato suspenso depositoꝝ vel iterdicto celebrāte: Et de nō ordinato ministrāte: Et de p saltū. pmoto: Et gñal̃r de materia clericorū. Qr clerici nō sunt dñi fructuū pceptoꝝ ab eccl̃ia: nec rerū ecclesiasticarū multis iurib⁹ cōpetūt. Qr clerici tenent si h̃nt vñ ad restitutionē illoꝝ fructuū q̃s voluptuose ꝓsumūt ⁊ indebite: vel nō dicētes officium diuinū: vel in mortali ꝓstituti dicētes vel eccl̃iaz officiātes.

¶ Uigesimusnon⁹ ar. de crimĩib⁹ imperatoꝝ. Triplici corona coronant reges Romanoꝝ: Et q̃libet corona q̃d designat. Qr donatio facta eccl̃ie ab imperatore non pōt reuocari: Et ꝙ q̃libet pōt rē suā dare eccl̃ie in morte et in vita. nec est necesse ꝙ talis donatio insinuet: ⁊ ꝙ libera est a lucrionū inscriptionib⁹. An eccl̃ie possit fieri donatio de feudo ⁊ in eo succedere. Rex Romanoꝝ añ coronā pōt cōdere ꝓuilegia. Et eā dē hz ptātem quā imperator. Et duob⁹ electis in discordia q̃libet pōt administrare vt rex: donec ꝑ papā alter⁹ electio fuerit ꝓfirmata. Reptoriū de materia imperatoꝝ ⁊ est additio.

¶ Trigesim⁹ ar. de pctis regū. De malis ꝓsiliarijs regū maxime regis Castelle. De eoꝝ officialib⁹ et ministris. Que sunt necessaria exprimēda in lite q̃ sup dispēsatione illoꝝ q̃ sunt cōiuncti in gradu ꝓhibito impetrant.

¶ Trigesimusprim⁹ ar. de delictis aliq̃ magnoꝝ secularium in dignitatib⁹ cōstitutoꝝ: vt pncipū/marchionū/ducum/comitum/ ⁊ baronum ⁊ similium.

¶ Trigesimussecūdus ar. de delictis militū simplicium. De multiplici militia. De Gothis militibus recuperantibus Hyspaniam.

¶ Trigesimust⁹ ar. de defectib⁹ ⁊ pctis magnoꝝ. Cōtra abusum sciarū liberaliū: q̃ loco theologie in eccl̃iasticis ꝑ religiosos magros ⁊ seculares legunt. De magistris ydiotis: qui expertes scientie sunt ⁊ eoꝝ arrogantia. De periculo male doctrine.

¶ Trigesimusquartus ar. de offensionibus ⁊ delictis discipulorum ⁊ scholarium.

¶ Trigesimusquintus ar. de peccatis ⁊ ducarum: ⁊ qui ꝓhibentur aduocare. Et quādo tenentur ad restitutionem eoꝝ que illicite sunt lucrati.

¶ Trigesimussextus ar. de offensionibus iurisperitorū ⁊ adsessorum.

¶ Trigesimusseptim⁹ ar. de offensionib⁹ ꝓuratoꝝ.

¶ Trigesimusoctau⁹ ar. de testiū criminib⁹ et offensis. Qui sunt q̃ nō possunt testificari.

¶ Trigesimusnonus ar. de pctis accusatoꝝ. Et q̃ sunt q̃ accusare nō possunt. Qr tenent ad restitutionē falso accusantes: sicut falso testificantes.

¶ Quadragesim⁹ ar. de pctis notarioꝝ. Et q̃d iurāt facere in officio suo. Qr epi pñt facere notarios.

¶ Quadragesimusprim⁹ ar. de vitijs iudicū q̃rūcūq. Qui iudices esse nō possunt. An possit imponi pena pecuniaria ꝓ delictis: Et si imponit: cui cedat. Qr iudices puniuntur male iudicantes.

¶ Quadragesimusscōus ar. de pctis ⁊ fraudib⁹ mercatoꝝ. De vitijs artificū. Qr nō sit differentia inter mercatores ⁊ artifices.

¶ Quadragesimustertius ar. de vitijs laboratorum et rusticorum ⁊ agricolarum.

¶ Quadragesimusquart⁹ ar. de vitijs puoroꝝ.

¶ Quadragesimusquint⁹ ar. de ydolitatib⁹ ⁊ vitijs mulierū. De Salomone lapso in idololatriā ꝓpter amorē mulierū alienigenarū. An maleficia possint ꝑ alia maleficia ⁊ incantatiōes destrui. An possint mulieres hr̃e officia publica. An mulieres valeant se fucare.

¶ Quadragesimussext⁹ ar. q̃b⁹ ⁊ q̃liter ⁊ a q̃b⁹ ⁊ inquātū est restitutio facienda. Qr clerici male administrātes bona eccl̃ie tenent ad restitutionē. Quid de muliere q̃ partū supposuit alienū: vel suscepit filiuꝫ de adulterio/ quē marito assignat ꝓ suo. Que sunt necessaria vt sit iustū bellū. An clerici possint xti armis offendibilib⁹ et pugnare in bellis illicit⁹. Qr bellū ē multiplex. Qualr ⁊ quātū teneant ad restitutionē q̃ sequūt dñm in iniusto bello. Que est forma restituēdi famā. De restitutiōe eoꝝ q̃ q̃s lucrat in ludo. Casus in q̃b⁹ secularia negotia clericis sunt ꝓcessa. De restitutiōe faciēda ꝑ artifices et mercatores ⁊ negotiatores. De. v. q̃ vix absq̃ pcō exercent. An religiosus possit facere eleemosynā. Anꝝ oī eā possit facere. Quid de ijs q̃ acq̃rit excōmunicat⁹: et an possit condere testamentum.

¶ Quadragesimusseptim⁹ ar. q̃ forma seruāda est in restitutione illicite ablatorum. Si per remissionē sibi facta est debitor plenarie liberatus.

¶ Quadragesimusoctau⁹ ar. de statu martyrū q̃ quodā modo in eccl̃ia defecit. De bono ⁊ malo sanguine. Qr eccl̃ia sp dz pcere ⁊ inimicos diligere: nō bella facere volentib⁹ obedire. Quid ē pax. Quō ⁊ ꝑ q̃s eccl̃ia dz facere guerrā. Que sunt necessaria vt iustū sit bellū ⁊ iuste pugnet: ⁊ q̃ in eo reperiant. Qr eccl̃ia dz eē pacifica: ⁊ armis carnalib⁹ nō dz vti. Cōtra malos ꝑlatos dantes fauorē ꝓsiliū ⁊ auxilium in guerris ⁊ in bellis iniustis. De septuplici martyrio spūali. Quō ista sex spūalia hodie martyria defecerūt. Cōtra ꝑlatos de pauperib⁹ nō curantes: ⁊ consanguineos ditantes.

¶ Quadragesimusnon⁹ ar. cōtra ꝑlatos rāco: osos ⁊ subpos. De q̃ntuplici vana gl̃ia ꝑlatoꝝ quoꝝūdā. Contra vanā gl̃iam scie pulchre allegatio. Cōtra vanā gl̃iaz ĩ ornatu exteriori. Sñaliter ꝓ vanā gloriā quarūdam personarū ecclesiasticarū: per quā perditur vera gloria

sempiterna. Quis est verus humilis. Quare vocat̃ vana gloria: ⁊ de dño eius. Jnuectio ꝓtra eccl̃iam in mẽbris a crucis ignominia que est vera gloria deuiãte. De multiplici alio genere martyrij.

¶ Quinq; gesim⁹ ar. de statu ꝓfessoꝝ. De triplici ꝓfessione. cordis/oris/⁊ opis/longa allegatio ⁊ vtilis. De eq̃litate pr̃is ⁊ filij ⁊ vna essentia. De duplici i christo substãtia ⁊ natiuitate. De eterna gñatiõe filij a pre. De impio Arrio. De vitijs oris ⁊ lingue. De psalmodia ꝯbali ⁊ nõ cordiali clericoꝝ. Quotũdã in officio diuino. Quõ debemus orare ⁊ psalmodiare. Que sit cã vagationis mentis in diuino officio. De diabolo malas cogitatiões immittẽte. Quõ nil ita diabolũ pcutit sicut ignita oratio. Quare ꝑmittit vn⁹ De⁹ in adiutoriũ in ꝓncipio horatorũ. De q̃busdã vitijs intra eccl̃iam p q̃ negat̃ christus.

¶ Quinquagesimus ꝓim⁹ ar. de statu anachoritarum et eremitarũ. De secta pessima sarrabaitarũ. Q̃ nõ est pfecta religio sine obediẽtia: q̃ maior est castitate ⁊ corporali pauprate. Utilia de abnegatiõe ꝓprie voluntatis. Jlli de eccl̃ia ꝓmitiua pfecti erant religiosi: ⁊ tñ cõiter vxores habuerũt. Dispesare põt papa in ꝓprio ⁊ castitate religiosoꝝ. Et causa magna vt supradictũ est. Nullus fit christũ imitatur sicut verus obediẽs. Nõ vincit superbia nisi p verã obedientiã. Cõtra acidiã pseudo eremitarũ. Que est vocatio veroꝝ anachoritarũ ⁊ eremitaꝝ. De actibus q̃bus decipit diabolus eremitas vel solitarios sub specie spũs. De monacho obstetrice. De Abrahã anachorita cunte ad ꝓstibulũ ad liberandũ nepotem. Et veri anachorite mortui sunt vite actiue extra se quã tũuis fructificare. De anachorita decepto a diabolo sub specie audiẽdi missam ⁊ executionis testamẽti ꝓmi. De solitudine anachoritarũ maxime circa ꝑsonas notabiles ⁊ mulieres. De begardis alemãnie nihil hr̃e volẽtibus. Quõ oẽs antiqui eremite erãt pauperrimi: ⁊ de labore manuũ suarũ viuebãt: ⁊ tñ habebãt ꝓprũ. Quõ illi q̃ se dicũt apl̃os statũ apl̃oy nõ seruãt: Et quis fuit status apl̃icus. Quõ intelligit̃ sine intermissione orare ſm apl̃m: Et q̃ est vera ofo. Q̃ nõ est labor intermittẽdus sub specie ofonis. Qua intentiõe ⁊ quõ est orandum. Q̃ eremite fratricelli ⁊ alij gyrouagi begardi ⁊ pseudo apl̃i mendicare non possunt. De labore manuũ. Et quõ oẽs eremite ⁊ anachorite ⁊ monachi antiq̃ de labore manuũ viuebãt: Et de hoc multa exẽpla. De hereti illoꝝ qui dicunt̃ euchidie: q̃ nolunt manibus laborare. Et quõ intelligendũ sit illud euãgelij: Ne soliciti sitis aie vre q̃d manducetis ⁊c. Quãta bona faciat labor manuũ. Contra nos laborãtes ⁊ eleemosynas recipiẽtes. Et ꝯ recipiẽtes eleemosynas supfluas. Q̃ diabolus instigat multos ad eleemosynas faciẽdas: vt recipiẽtes eas supfluas vel indebitas pereant.

¶ Quinquagesimus secũdus ar. de erroribus Begardorũ ab eccl̃ia condẽnatis. Et de ꝓmo errore eoꝝ q̃ dicũt q̃ hõ rantũ põt in hac vita pfici: q̃ effici põt impeccabilis. Q̃ hõ quilibet quãtũuis pfectus põt adhuc pfici in hac vita. etiã mater xpi fuit ⁊ amplius hic vixisset. Q̃ solus christus amplius nõ potuit pfici: q̃uis ꝓceptus fuit pfectus. Q̃ in ista vita nullus pfecte mũdus ita sit pfectus q̃n amplius pfici põt. De scõo errore eoꝝ q̃ pfectꝰ ieiunare nõ tenet: nec orare. De ofonis virtute ⁊ modo orandi. Jn qꝫ excedit oratio ieiuniuꝫ ⁊ eleemosynam. Que bona facit ofo. Quid est sensualitas. De tertio errore Begardorũ q̃ pfecti nõ tenent hoi obedire. Adducunt̃ multe allegatiões cõtra istum errorẽ. Q̃ mereť q̃ obedit hoi: etiam malo ꝓpter deum. Qui deo obedit: obedit ei a deo. De vitio qõ vocat̃ apud grecos hydiorithima qõ obedientiã destruit. Utilis doctrina ꝯ spũm libertatis q̃ hodie currit p mũdũ: Et quõ intelligitur: Ubi spũs dñi: ibi libertas. De duplici seruitute. De tribus q̃ seruitutẽ indũcũt. De ꝓbo apl̃i quomõ intelligatur. Justo nõ est lex posita. Q̃ lex vetus nõ abstulit ad plenum occasiones ⁊ seminaria pctõꝝ. De duplici lege. Q̃ nõ põt esse libertas vera vbi est pctm̃. De quarto errore Begardorũ q̃ est q̃ hõ põt finalẽ beatitudinẽ ſm oẽm gradũ pfectionis in pñti vita cõsequi: sicut eã in vita obtinebit btã. Q̃ tota pfectio hois in hac vita est in charitate. De duplici dei visione. De duplici beatitudine. De errore grecoꝝ qui dicũt vsq; ad diẽ iudicij non ituras aias sanctas in celũ: nec pctores in infernũ. De q̃nto errore Begardorũ q̃ est q̃ q̃libet intellectualis natura seipsa naturaliť est beata. q̃q; aia nõ indiget lumine gl̃ie ipsam eleuãte ad deũ videndũ: ⁊ eo bte fruẽdũ. Quinq; modis deus bonꝰ est: ⁊ nulla creatura his modis bona. De duplici lumine gratie ⁊ gl̃ie. Q̃ Adã añ pctm̃ triplici radio lucis fuit illustratꝰ. De sexto errore Begardorũ q̃ est q̃ se exercere i actibꝰ virtutũ est hois imꝑfecti: ⁊ pfecta aia licẽtiat a se virtutes. De spũ libertatis est iste error. Q̃ nõ est virtꝰ q̃ aliq̃n nõ ꝓcedit in actũ. De. vij. errore Begardorũ q̃ p osculũ mulieris quã ad hoc nõ inclinat natura: est mortale pctm̃. Actꝰ autẽ carnalis quã ad hoc natura inclinet: pctm̃ nõ est. maxime cũ tentať exercens. Nõ est pctm̃ bona intẽtiõe osculari ⁊ tãgere. Nõ facit pctm̃ inclinatio nature: sed puersa volũtas. ~~Probať multis authoritatib⁹ ⁊ originalib⁹~~ simplicẽ fornicationẽ esse pctm̃ mortale. Q̃ tentatio de se nõ est pctm̃. De. viij. errore Begardorũ q̃ in eleuatiõe corpis dñi nõ debẽt adsurgere ne a ꝓcẽplatiõe recedãt.

¶ Quinq; gesimus tertius ar. de statu religiosoꝝ in gñe maxime mẽdicantiũ. Q̃ eccl̃ia ꝓmitiua tota erat perfecta ⁊ religiosa. De eccl̃ia pfecta que fuit Alexandrie sub Marco euãgelista. De q̃busdã malis religiosis nostri tꝑis similib⁹ phariseis hypocritis: ⁊ in q̃bus offendũt. De sale infatuato. Figure ⁊ originalia contra alios religiosos non perseuerantes.

¶ Quinq; gesimus q̃rt⁹ ar. de vitijs spãlib⁹ q̃rũdã religiosoꝝ. Et ꝓmo de ꝓprietať vitio: Et b triplr̃ in ꝓncipio ingressus in ꝓcessu ⁊ egressu religionis. De plena renũtiatione in ꝓncipio faciẽda. De triplici mõ renũtiãtiuꝫ. Multa vtilia de pauptate: ⁊ ꝯ auaritiã. de vitijs patrũ.

¶ Quinq; gesimus quint⁹ ar. de regula ⁊ de declarationib⁹ fratrũ minoꝝ. ⁊ q̃ nõ ꝑtinet hr̃e ꝓprũ etiã in cõmuni sicut alij religiosi. Q̃ clerici vsuarij sunt: nõ vsufructuarij. Quale vsum habuerũt apl̃i post apl̃atũ in reb⁹ quibus vtebanť. Quadruplex rõ q̃re apl̃i ꝑdia nõ habuerũt in Judea. Q̃ revocati fuerũt apl̃i ad ꝓmi hois dignitatem. De sandaliis apostoloꝝ.

¶ Quinquagesimus sext⁹ ar. Q̃ simplex facti, vsus põt a dñio separari. Q̃ apostoli oia reliquerũt quoad ꝓprietatem ⁊ dñium: nedũ quãtum ad affectionem. Q̃ alia fuit paupertas euãgelica q̃ moysaica. Q̃ pfecti? est relinquere oia quoad ꝓprietatem ⁊ affectionem: q̃ solum quoad affectionem. Et quid distat inter renuntiare ⁊ relinquere. De quarto modis differentie circa res temporales. Q̃ omnes apostoli ꝑfus habitũ secularem mutauerũt: Et q̃ fuerũt vniformiter induti tunica vna ⁊ palliolo: ⁊ semicalciati sandaliis. Dupliciter probatur quomodo verbuꝫ Petri: Ecce nos reliquimus omnia: intelligatur quãtum ad abdicationeꝫ cuiuscũq; proprietatis omniũ rerum in speciali. ⁊ communiter idem de verbo illo. Vade ⁊ vende omnia que habes: ⁊ da pauperibus. Responsio ad aliqua que videntur contra dicta q̃ apostoli habuerunt proprium. Q̃ expropriatio in speciali ⁊ in cõmuni est perfectio: q̃ expropriatio que fit solum in speciali: ⁊ non in communi. Rñsio ad illud quod allegať: q̃ nõ põt separari vsus a ꝓprio in ijs que ꝯsumũtur vsu. Q̃ apl̃i vouerũt rerũ oim abdicationẽ quoad ꝓprium in spãli ⁊ in cõi. De vsu ⁊ abusu. Q̃ apl̃i vouerũt sequi christũ. Q̃ alia fuit regula apl̃oy ⁊ cõmunitatis credentiũ. Et in quibus differebat regula aplica a cõmuni vita credentiũ. Q̃ regula beati Aug. fuit fundata sup formã viuendi

cōmunitatis credentiū: non super regulā papalē apostolor̄ q̄ quō. ¶ Regula bri Frācisci fuit tracta de regula spāli apl̄or̄ q̄ fuit alia ꝛ strictior q̄ cōitatis credētiū. In q̄ christus suscepit pſonā infirmor̄ in loculis. Ad illud qō opponit q̄ laltem apl̄i habuerunt ꝓpriū in cōi. Item pbatio q̄ separat vsus a dñio. Rñsio ad illud qō opponit q̄ pfectio pauptatis euāgelice plus est in animo q̄ in carentia rerū. ¶ apl̄i seruauerūt pauptatem interiorē ꝛ exteriorē. Rñsio ad illud qō opponit q̄ pauptas euangelica nō excludit dñium. ¶ fratrib⁹ minoribus ꝓprie ex regula cōpetit ꝑdicare. ¶ alijs religiosis ex regula nō cōpetit. Ad illud qō opponit q̄ abdicatio dñij nō excludit solicitudinē rerū: imo maiorē induscit. ¶ ꝓpter dñia sunt lites. ¶ sepatio vsus a ꝓprio nō excludit oēm solicitudinē: sed supflua ꝛ nociua. ¶ triplex est solicitudo. ¶ quātum ad abdicationē ꝓprietatis rerū tēporaliū fuerūt apl̄i ad dignitatē ꝑmi hoīs reuocati. De eo qō opponit de decretali Exijt q̄ nō loq̄tur de exprioratiōe rerū vsu cōsumptibiliū. Rñsio ad illud qō opponit q̄ sub vsu taliū rerū vsu ꝯsumptibiliū nō saluatur dñium. Authoritates de separatiōe vsus a dñio. Rñsio ad illud qō opponit q̄ vsus nō pōt esse iustus absq; iure vtendi.

¶ Quinquagesimusseptim⁹ ar. vtrū christus alicui⁹ rei tēporalis habuerit dñium ꝛ q̄le. ¶ christus nō habuerit ꝓprietatē in reb⁹. ꝛ rñsio ad ꝟra. De duplici intellectu ibi: Regnū meū nō est de hoc mūdo. ¶ regnū christi sunt credētes in q̄bus regnat ꝛ regnabit. ¶ regnū christi dz intelligi spūale: nō tpale. ¶ christus regnuz Dauid tpale nō ꝓfirmauit: sed potius dissipauit. Quare iudei de regno suo expulsi sunt ꝛ dispersi per terras. Que spectant ad regē tēporalem. Et q̄ christus nō exercuit illa. Rñsio ad obiecta dicētia christū fuisse tēporalem regē. Multiplex intellect⁹ de duobus gladijs. ¶ christus nō fuit magis ꝓprietarius q̄ illi de cōitate credentiū. ¶ loculi quos portabat Judas nō fuerūt ꝓprie christi nec apl̄or̄ quātū ad ꝓprietatē: sed dātiū. ¶ calciamēta christi nō fuerūt sua quātū ad ꝓprietatem. Idem de calciamētis suis. i. sandalijs.

¶ Quinquagesimusoctau⁹ ar. oppositio q̄ apl̄i habuerūt ꝓpriū in reb⁹. Rñsio. Et q̄ fuit triplex ordo discipulor̄ christi. Rñsio ad illud qō opponit: q̄ nō fuit ꝓhibita pecunia apl̄is ꝑ se tpe. ¶ christus iuit discalciatus. Rñsio ad obiecta ad hoc. De mulieribus sequētib⁹ christū ꝛ apl̄os ꝛ ministrantib⁹ eis. Rñsio cui⁹ erāt vsu cōsumptibilia q̄ christo ꝛ apl̄is dabantur. Rñsio ad illa q̄ opponunt q̄ christus ꝛ apl̄i potuerūt litigare. ¶ ruīs est equocū ad dñium ꝛ ad vsum. ¶ mutuū est cōe q̄ad dñium ꝛ quoad cōmodū. Rñsio ad illud qō opponit q̄ apl̄i potuerūt in iudicio petere. ¶ apl̄i fuerunt electi ante sermonē dñi in mōte. Rñsio ad illud qō opponit q̄ ꝑceptū de nō litigando ꝛ de nō ꝓtendendo in iudicio nō est semp seruandū a viris pfectis quātum ad operis execūtionē. ¶ reducti fuerūt apl̄i ad statū innocentie q̄ rectitudinis ꝑme. ¶ graue est cōtendere. ¶ ꝑ nulla re viris ꝑmittētibus perfectionē litigare licet. Hoc est ꝓpriū viri pfecti ꝛ pauperis euāgelici q̄ nihil sup terram habere ꝓpriū: nec vsum rerū sibi appropriare. Qui ꝓuocat alium ad iurandū quē scit falsum iuraturū: homicida est. Qui sunt mites.

¶ Quinquagesimusnon⁹ ar. de ꝓcordia iter decretalē. Exijt. et de verbo. Exni. hoc. q̄ stitutiōes dñi pape Joā. quarū vna incipit. Ad cōditorē canonū. alia. Cū inter nōnullos. q̄ hec tripl̄r accipit. ¶ pfessio euāgelica exprimit essius ꝛ pfectū seruat in illis q̄ cōibus carent.

¶ Sexagesim⁹ ar. q̄ nō est hereticū asserere q̄ christus ꝛ apl̄i nō habuerunt aliq̄d in spāli vel in cōi ꝑ modum dñij vel ꝓprietatis. ¶ in eccl̄ia romana pcessores non debēt reuocari ꝑ successores: ne vacilleret veritas eccl̄ie: ꝛ regnū ecclesie diuidat. ¶ apl̄i voluerūt abdicationē oīm rerū in spāli ꝛ in cōi. ¶ exprioratio q̄ fit cū voto maioris meriti est. Authoritates scror̄ q̄ christus ꝛ apl̄i nō habuerūt ꝓpriū. ¶ vsus simplex est de iure naturali. Dominia a iure humano. Jus vtēdi a iure ciuili. Cui⁹ erat dñium rerū q̄bus vtebant apostoli.

¶ Sexagesimusprim⁹ ar. de regula bri Frācisci: ꝛ de exprioratione vera in cōi ꝛ in spāli ꝓfessor̄: ꝛ de multis vtilibus ꝓlatis hab⁹ eam: Et q̄ mutari nō debeat. Quō ꝑmittunt euāgeliū obseruare istius regule ꝓfessores. Et quō eam vocabat almus Frācisc⁹? Quō intellexit almus Frācisc⁹ exprioratiōē de qua loquit regula. ¶ ꝓuilegia fratrū minor̄ sunt ꝛtra regule puritatem. Et q̄ almus Frācisc⁹ nullū voluit hre ꝓuilegiū ꝛtra voleres esse. De eo q̄ almus Franciscus ꝛtra suū ordinē ꝓphetauit. De ꝛtractibus ꝓhibitis fratrib⁹ minoribus. ꝛ de abusu pecunie eis ꝓhibite. Pulchra distinctio christo deo ꝛ hoīe duplicē legē dāte ꝛ modū viuēdi. De pauptate ꝛ exprioratate christi ꝛ apl̄or̄.

¶ Sexagesimussecūdus ar. hre capituli ḡnalis facte sup rñsionē qstionis in curia agitate qua qrit vtrū asserere christū ꝛ apl̄os nō habuisse aliq̄d in cōi fit hereticū. Itē alie hre cū allocutiōib⁹ magror̄ ꝛ baccalaureor̄ in sacra pagina/de ordine fratrum minor̄ sup eadē qōne.

¶ Sexagesimustertius ar. de duodecim fundamētis ex q̄bus arguit christū ꝛ apl̄os nihil habuisse ꝓpriū in cōmuni. Et rñsio ad duodecim alia fundamenta in ꝛtrariū q̄ christus paup fuit semp in quadruplici tpe. Quadruplici de causa dñs habuit loculos.

¶ Sexagesimusquart⁹ ar. Qualiter offendant religiosi in ꝓprietate. Duo hz pauptas volūtaria sequentiū christum. Religiosi supflua recipientes sunt pauperū nectores. De multiplici specie ꝓprietatis sextuplicis religiosor̄. Contra religiosor̄ supflua edificia. Et ꝛtra religiosos supflua recipientes ꝛ tenētes de licētia ꝛ dispensatione platoris suor̄. Cōtra expēsas voluptuosas religiosor̄ quorūdam. ¶ quidam appropriant sibi vsum. De appropriatione locor̄. De appropriatiōe vocalis.

¶ Sexagesimusquint⁹ ar. q̄ magis sibi caueant fratres minores de appropriatiōe q̄ alij religiosi: q̄ magis debent esse exprioratij. Cui⁹ est ꝓprietas rerū q̄ fratrib⁹ minoribus ꝓcedit. Multa originalia paupertatis. Multiplex causa dominij locorum.

¶ Sexagesimussextus ar. q̄ fratres minores multi multipliciter offendūt in receptione pecunie eis ꝓhibite p regulam. De fratribus minoribus cūtibus cum pecunia per indulgentias ꝛ p embaxatas secularium: et ad alias suas vel suor̄ cor̄poreales consolationes. De falsa quorūdam eor̄ necessitate. ¶ etiā generalis eor̄ non pōt facere eleemosynā pecuniariā. ¶ nō pōt eis dari licentia a ꝓlatis cor̄ de pecunia ꝓ eis deponenda: nisi in vera necessitate: nō falsa. De habentibus fratrib⁹ parū pecunie tamen sine necessitate. ¶ ꝑ modica pecunia sine necessitate deposita/ita q̄s est frater minor ꝑ ꝓprietarius sicut ꝑ magna. De ꝓlatis tenentibus sultitiam inter fratres super pecunijs litigantes. De ordinationibus/que fiunt q̄ ꝓlat⁹ tātū possit dare de pecunia. De rebus ꝛ pecunia apostatarum quas ordo minorum recipit. De eleemosyna fratrum decedētium/q̄ nō est cōmunitatis. q̄ episcopi diocesani habent talem pecuniam dispensare. De peritarijs emptis de eleemosynis pecuniarijs fratrum. De collectis pecuniarijs que imponuntur inferioribus ꝓlatis ordinis ad soluendum. De eleemosynis studentium. ¶ declarationes licet fieri potuerint ꝑ papas/ꝛ sint bone: tū fuerūt cōtra voluntatē bti Francisci ꝓpter abutentes eis ꝛ de testamēto eius. ¶ ꝓuilegia fuerūt ꝛtra voluntatē bti Frācisci: ꝛ sunt contra pfectionem euāgelicam.

¶ Sexagesimusseptimus arti. de glossis factis contra regulam beati Francisci per Geraldum generalem ministrum/et quosdam alios ministros ꝓuinciales/

tempore dñi pape Joā. xxij. Auinione ⁊ de impetratione earū. Item de quaricationib⁹ quorūdam fratrū defectu pecunie. Qr fratrib⁹ induēdis dz dari pānus p platros ⁊ nō pecunia. Qr fratres nō indigentes nō debent a platis recipere nec pannū: nec pecuniam p vestibus. Qualiter inquisitores q̄dam fratres minores pecunia abutant inq̄sitionis: ⁊ eor socij notarij. De pfessoribus q̄busdā fratrib⁹ minorib⁹ dispensantib⁹ incerta. De tribuēti fraudē q̄ fit extra regulā. Cōtractus ⁊ act⁹ fratrib⁹ minorib⁹ interdicti: q̄ sunt plures q̄ cētum.

¶ Sexagesimusoctau⁹ ar. de scdo vitio religiosor quorūdam capitali: qđ est inobedientia. Qr obedientia in tribus pfistit. Qr magis sunt adstricti obedientie religiosi q̄ seculares ⁊ clerici. Vera obedientia hz q̄nq. Item tres ꝓditiones. Item q tria debet hre vera obedientia. Utrum aliquis teneatur seruare adstrict⁹ p obedientiā strictius religionē q̄ pmisit. De triplici iugo. Propter ser iugus dñi est suaue. Multiplr figurata ꝓsolatio diuia. Quid est vera obedientia. De subdito iudicāte platū. Cur solitarij vel anachorite viuāt sine obedientia.

¶ Sexagesimusnonus ar. de ꝓscientia vtilis ⁊ plena doctrina. De medio tenendo. De spūs sensualitate. De extremitate nō tenēda in aliquo. De multis virtutib⁹ obedientie ⁊ vtilitate ⁊ fructu ei⁹. Quis est finis cenobite ⁊ anachorite. De miraculis obedientium. Multa sacra exēpla. De obedientia authoris. ⁊ originalia. Qr tenent fideles infidelib⁹ obedire. Qualr religiosus obedire teneat. Quedā precipiunt sm regulā: quedā preter: que cā cōtra. Tenet religiosus obedire plato pcipienti q studeat. De duplici volūtate: ⁊ discretio obedietie. Tredecim difficilia q̄ cōmendant obedientiā Abrae. Multa que faciūt ad cōmendationem obedientie. Hist⁹ia Abrae ex obedientia filiū imolantis allegorice exposita de deo pre, p humano gne filiū in cruce imolāte. Quāta bona facit obedientia: ⁊ quāta ea cōmēdabilē faciūt. Quejuuāt hoiem vt magis reddat flexibilis ad obedientiam. Cōtra snias fulminātes. Septem sunt gradus obiētie q̄ sunt septē gradus scale quā vidit Jacob. De qtuor q̄ de illa scala dñi. De partib⁹ obedientie. Obedientia repehensibilis tripler. De multis qui obedientie aduersant. Quot mala facit ppria volūtas: q: duodecim. De q̄druplici inobedientia. De vera obedientia rationis. Quō scrūs Frācisc⁹ verū obedientē describebat. ⁊ doctrina eius ⁊ obedientia. De differētia iter obedientiā ⁊ licentiā. Dicta fratris Egidij laici socij beati Francisci de obedientia. Dicta fratris Joan. de pichano. Que ad obedientiā requirant. Multa originalia obedientie. De q̄druplici modo pcipiēdi ⁊ obediendi. Qui deo obedit oia sibi obediunt ⁊ corpus suū. De demone q̄ vidit almus Francisc⁹ sup collū fratris iobedientis.

¶ Septuagesimus ar. Qr in. xx. casib⁹ offendunt multi religiosi ꝓtra obedientiā aut eius puritatem.

¶ Septuagesimusprimus ar. de disciplina. Diuerse acceptiones discipline. De zelo ⁊ q̄d est. De ijs que possunt incitare ad correptionē faciēdā. De impedimētis correctionis. De modo faciendi correctionē. De ijs que incitare possunt ad libenter recipiendū vel correctionem: vel disciplinam. De partibus disciplie.

¶ Septuagesimussecūdus ar. de error⁹ circa disciplinā. De errore illor qui dicunt nullum excōmunicandū. De errore illor qui dicūt maledicos nō esse puniēdos pena corporali maxime mortē.

¶ Septuagesimustertius ar. de castitate bonor religiosor ⁊ alior: ⁊ de immunditia malor. De occasionib⁹ luxurie. Prima gula. Scda familiaritas mulierum. Tertia otium ⁊ negligentia. Quarta cordis arrogantia ⁊ presumptio de castitate. Quita receptio pueror ⁊ ephebor in ordine. Sexta conuersatio sanctimonialiū. Et de pestifera deuotiōe earū. Que aggrauāt pctm immūditie in religiosis maxime in sacris ordinib⁹ ꝓstitutis. Septima scz aspectus mulierū. Octaua colloquiū mulierum. Nona tactus impudicus. Decima sentire vel videre aliquos carnaliter commisceri.

¶ Septuagesimusquartus ar. de vitio ambitionis religiosorum aliquorum ⁊ aliorum.

¶ Septuagesimusq̄nt⁹ ar. de vitio eor acidie. De q̄nq nobis imitādis in formica. De malis q̄ operatur acidia. De xv. specieb⁹ acidie. De tepiditate. De mollitie. De somnolētia. De otio. De dilatione in rebus agēdis. De tarditate. De negligētia. De imperseuerantia. De alia specie acidie scz de remissione. De dissolutione. De pauptate ⁊ penuria bonorū spiritualiū. De ignauia. De indeuotione. De tristitia. De letitia spirituali. De tediovite. De desperatione. Remedia cōtra acidiam.

¶ Septuagesimussextus ar. de vitio superbie religiosorū quorūdam ⁊ alior. Quid est superbia sm pphetā ei⁹ Quid est monach⁹ realiter. De filiab⁹ superbie. Duo sunt genera superbie. Quot modis est superbia scz in ornatu et habitu delicator: in actu: in ebor: in loco. Quadrupler humilitas christi cōtra quadruplicē predictā superbiā. De quadruplici etiā superbia sm Greg. De causa ⁊ origine superbie luciferi. Quare dr singulariter q̄ deus superbis resistit. Qr superbiā luciferi. i. que est in lucifero ⁊ in eū sequentibus: Christus sua humilitate curauit. Qr peccatū contra naturā surgit de blasphemia. Quibus indicijs agnoscitur superbia. Precedit vana gloria superbiam. Que peccata nascuntur de superbia. Qr virtū superbie vix sanat. De ijs q̄ p superbiā ceciderūr. Species superbie due: interior: ⁊ exterior. Superbia intellect⁹ quatuor: hz spēs. De spēbus psumptiōis. De superbia exteriori. De vanigloriosis actib⁹ ⁊ gestib⁹ Hispanor. De superbia mēbror. De superbia ornatū ⁊ vestiū. De superbia incolore pānor. De superbia capillor. De superbia in multitudine equor ⁊ eor apparatu. De superbia in multra familia. De superbia in cōuiuijs lautis. De superbia in edificijs/ in q̄bus religiosi aliq̄ mendicātes multū offendunt. De superbia clericorū ⁊ religiosorum quorūdam in libris deauratis ⁊ historiatis. De superbia in cantu. De superbia que oritur de bonis nature/fortune/⁊ gratie. Contra superbiā sanitatis/fortitudinis corporis pulchritudinis/nobilitatis. Septē sunt signa vere nobilitatis: q̄ est vera nobilitas christiana. De superbia clericorum. et q̄ multas occasiones superbiēdi habent. Cōtra superbiam prelatorum. De quadruplici superbia quorūdam claustraliū. De. xij. gradibus superbie. De irreuerentia: ⁊ q̄. iiij. sunt quibus reuerentiam debemus.

¶ Septuagesimusseptim⁹ ar. de vitio vane glorie. Quid est vana gloria. Principiū ⁊ mediū ⁊ finis priuationis vane glorie. Multa exempla patrū ⁊ originalia contra vanā gloriam. Remediū Cassiani contra eam. Non debet dimitti opus pre timore vane glorie. Remedia contra vanam gloriā. Item remedia contra superbiam.

¶ Septuagesimusoctauus ar. de vitio hypocrisis. Un⁹ d: hypocrisis. A quatuor cognoscunt hypocrite. Quid est hypocrisis: ⁊ q̄d hypocrita. Auth⁹ritates cōtra hypocrisim. De fictis cōfessionib⁹ quorūdam religiosor. De triplicibus specieb⁹ hypocrisis. Un fuit tractū nomen hypocrite. De oratione hypocritarū. Propter ⁊ tria tacito corde orandū est. De octo ve hypocritarū in Mat. xxiij. ⁊ exposito eorū per pulchra originalia. De periculo illorū qui recipiūt nouitios pter vilitatē ⁊ no corrigūt eos. De pingentibus ⁊ deaurantib⁹ muros ecclesie p lucro suo. De clericis ⁊ religiosis solicitis de lucro pprio nō aliarū salute. De clericis ⁊ religiosis faciēnibus coscientiam de constitutionū suarū violatione: nō legis ⁊ preceptorum dei: ⁊ de minimis peccatis nō de grauior⁹. De habentibus cōsciēriam de peccatis corporalibus: non de spiritualibus/vt superbia/inuidia/malitia ⁊ similibus.

¶ Septuagesimusnonus ar. de vitio inuidie maxime in q̄busdā religiosis. Et ibidē satis abūde notantur. signa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

inuidie. Quid est inuidia. Quia ipsa est peccatū in spiritū sanctū. Et quō obuiet charitati. Quot mala facit inuidia. Quia est vitium quasi irremediabile. Quia inuidia dei iudicia reprehendit.

¶ Octogesimus ar. de vitio murmurationis ⁊ detractionis. Unde dicitur murmur: ⁊ q̄d est. Authoritates multe ꝯ hoc vitiū. exempla patrum ⁊ originalia sanctorū. De pena murmurātiū. Quid est detrahere: ⁊ qui sunt detractores. Directe ledit detractor: famam absentis quadrupliciter: indirecte dupliciter. Item quid est detrahere: ⁊ q̄s detractor. Qualiter detractor restituet illi famam contra quē detrahit vel quē diffamat. Comparantur detractores serpenti/sepulcro fetenti/ciconie. Contra detrahentes patribus carnalibus ⁊ spiritualibus. Cōtra audientes detrahentes. Triplex species detractionis. Debestia habente tres ordines dentiū. Quare permittantur detrahentes. Quia nō debet detrahi prelatis nominatim in predicationibus.

¶ Octogesimusprimus ar. de verbis otiosis/multiloquio/⁊ fractiōe silentij quorūdam religiosorū. Quid est verbū otiosum. De nō curantib⁹. De pctis venialib⁹. De multiloquio. Quid est multiloquiū: Et q̄d silentiū. Unde procedit multiloquium.

¶ Octogesimussecūdus ar. de statu virginū. Quadrupliciter sumitur virginitas. Datur annulus aureus virginibus ⁊ aureola. Que sunt que virginitatē ꝯseruāt. Sex sunt p̄cipue virginib⁹ cauenda. Honorat virginitas a deo: ab āgel: ab hoīb⁹ a diabolo. De diabolo obediente ⁊ seruiente propter meritum castitatis. Diabolus specialez potestatē habet super immūdos. In quatuor honoratur virginitas in celo.

¶ Octogesimustertius ar. de q̄nq; que queruntur ꝑm Thomā circa virginitatē. p̄mo in quo consistit virginitas. Quia licita est v̄ginitas. Quia virginitas est virtus specialis. Quia excellentior est virginitas matrimonio. Quia virginitas suo modo est excellentissima virtutum. Quia excellentia virginū ⁊ dignitas quadrupliciter manifestatur. Que est vera castitas ꝑm Climacū. De sex gradibus per q̄s ad inuiolabilem conscenditur puritatez. De priuilegijs castitatis. An cum corrupta possit dispensari vt consecretur. Utrum votū habens virginitatis/cōtrahens soluatur a voto: ⁊ possit petere debitū. An valeat ꝓmoueri qui virginem defloravit cum qua postea cōtraxit. An abbatissa debeat esse virgo. Unde dicitur virgo. De malis virginibus. De pena concūbentiū cum virginibus sanctificatis.

¶ Octogesimusquartus ar. Tractatus de septem donis spūssancti. Figure de septē donis. De dono timoris Spūssanctus similitudinem habet cum igne in septem que septem donis adaptantur. Ad commendationem timoris octo faciūt. Tres cause timoris. De septē speciebus timoris. Nouem cause timoris. De penis infernis. Dicta patrum de timore.

¶ Octogesimusquintus ar. de dono pietatis. Duobus modis accipitur pietas. Quomodo definitur pietas.

¶ Octogesimussextus ar. de dono scientie. Quomodo describitur scientia. De quadruplici malo. Que cognoscit scientia. De duplici scientia.

¶ Octogesimusseptim⁹ ar. de dono fortitudinis. Quomodo describitur fortitudo. In quo differt fortitudo donū a fortitudine virtute cardinali.

¶ Octogesimusoctauus ar. de dono ꝯsilij. Quid est cōsiliū. Quiq; sunt cōmendabilia circa cōsiliū. De donis intellect⁹ ⁊ sapientie pertinentibus ad cōtemplationē.

¶ Octogesimusnonus ar. quid est cōtemplatio. Quid est donum intellectus.

¶ Nonagesimus ar. de dono sapientie. Accipitur largo ⁊ stricto modo sapientia.

¶ Nonagesimusprimus ar. de vita cōtemplatiua. Duodecim sunt in q̄bus excellit vita contemplatiua actiuā. Circa que versari debeat contemplatio. De quatuor speciebus contemplationis. Differunt consideratio et contemplatio. Considerationis species tres. De octo gradibus q̄bus ad contemplationē ascenditur. De tribus speciebus visionū. Quia Paulus vidit dn̄m in hac vita facie ad faciem ꝑm Aug. De duodecim preparatorijs ad contemplationem.

¶ Nonagesimussecūdus ar. Distinctio inter contemplationē/⁊ meditationē/⁊ cogitationē. Et quid est cōtemplatio. quid meditatio. quid cogitatio. Originalia Jocassia. de contemplatione Egidij ⁊ Rogerij.

¶ Nonagesimustertius ar. de fine operis deo gratiarū actio. Et dn̄o pape Joan. istius operis reseruata correctio ⁊ recōmendatio. ⁊ eorum que ipse dominus papa sentit ⁊ tenet ⁊ docet cum sacro suo collegio: commentatoris fidelis professio.

Fratris Aluari Pela-

gij/natione Hispani/professione mino:itani/iuris cano/nici doctoris eximij/necnõ summi quõdã penitẽciarij sanctissimi in christo patris ⁊ dñi pape dñi Joãnis vicesimi secũdi/de plactu ecclesie opus rarissimũ/ecclesie catholice sotem iam prope conclamatã deplorãs vberrime/felici incipitur auspicio. Prefatio.

Primis moribus et virtutibus adornato: q: virtutes fm beatum Gregorium. in homilia de apostolis/ornamenta celorũ sunt: id est virtutes predicatiũ:et facit optime de peni. disti.ij.c.sapiẽs.c.sed necadã.ca. vt cognouerũt.§.romanos.alꝫ sub.§.adam.et.xliij.di. sit rector. ad mediũ ibi: Estimenta eñ sacerdotis ⁊c.xxiij.q.iiij.si nõ ex fidei. Utriusq; iuris sciẽtia decorato:honor: omniũ realis ⁊ decꝰ ædifitio est.iuxta illud Pš.xlviij.Homo quũ in honore esset.subaudi deũ ⁊ alia cognoscendi: nõ intellexit.⁊ illud lucifero dicit Ezech.xxviij. Plenus sapiẽtia ⁊ perfectus decore.de peni.di.ij.principiũ eñ inquit.vltra principiũ. Patri reuerẽdissimo ⁊ singulari dño/dño Petro Hometij hispano/genere nobili/vita ⁊ honestate nobilio:i.eẽ de pbẽ.venerabilis.§.nos igit. Tituli sctẽ prãxe diꝯ cardinali dignissimo/presbytero ⁊ seniori. propter sapientiã.lxxxiij.dist.prio:ro. Frater Aluarus Pelagij/de ordine minoꝝ professione/natione Hispanus/penitentiarius dñi pape:quondã inter doctores iuris canonici minimus cõputatus: in sublimitate status ima cũ christo humili. Philip.ij.respicere/intellectũ in christũ perducere p affectũ: ⁊ legẽ carnis legi mẽtis cõtrariã. Rom. vij.xxxij. q.v.si paulus.dei gra cũ eodẽ paulo:vt eo.c.viriliter ꝯcul care. ¶ Quia plãxit dauid ⁊ q̃ cũ eo erãt:sichelech ciuitatẽ succẽsaz igni:⁊ vxores filios ⁊ filias captiuos ductos.ſ. Reg.xxx.Et planxit Hieremias hierusalẽ p totũ: ⁊ plãxit gregẽ dñi captũ dicens Hiere.xliij. Plorãs plorabo:⁊ educet oculus meus lachrymã:q: captus est grex dñi.⁊ plãxit Job sup afflictũ. Job.xxx.Et Paulus flet cũ flentib⁹. Rom.xij. Et christus dñs sup hierusalẽ. Luc.xx.⁊.xlvj.q. vij.⁊ hoc diximus. Samuel saul.ſ.Reg.xvj.de peni.dist.ſ. pdixerat.Et flere deber mater ecclesia.p filijs moꝝtuis in anima. de peñ.di.ſ.fleat pro re mater ecclesia.vt eã christ⁹ flentẽ aspiciens eius resuscitet filios ad gratiã. vt ibidẽ. Quia hec vera resuscitatio anime.vt de peni.di.ſ.resuscitatus.sub.§.hoc idẽ.q: Rachel pulchra.i.ecclesia sine macula ⁊ sine ruga.Eph.v.xxi.di.quãuis.⁊ de peni.di.ſ.ecclesia christi filios suos deplorat.Matth.ij. Ideo statũ psentis ecclesie militãtis pulchre fide/fede i q̃busdã mẽbris/moꝝbus formose in se: lippe ⁊ squalide/inculte et exuste ⁊ deformis in aliq̃b⁹ mẽbris/deplãgere me delectat:⁊ intelligens multas impietates in ea quevocãt domus dñi: ⁊ nõ solũ multas/sed triã fortes ⁊ que opprimũt iustitiã: ⁊ intantũ doctoꝝ quoꝝdã rabiẽ processisse:vt accipiant pcũ in iudicio:⁊ omnia p munerib⁹ faciant:pauperes deuitent in portis ⁊ audire cõtemnãt:etsi tacuero lingua p tẽpore sed nõ semper:nõ tñ calamo/⁊ solus sedẽs ⁊ plenus vera amaritudie. Hiere.xv.xi.q.iij.qñ. Planctũ eccl'ie nãtris mee que hodie filios parũ plangit:ꝓpter hoc pcipue fletibus admplebo. Et ide lib:ũ de plactu ecclesie quẽ p consequẽs statũ et planctũ ecclesie censui appellandũ: ad te dissertissime et circumspectissime pater transmittoꝝ quẽ corrigas ⁊ suppleas fm gratiã a deo luminis tibi datã.vitia aũt ⁊ defectꝰ oĩm statuũ in hoc opusculo in scãa parte ideo tetigi/declarauí/⁊ exaggerauí:⁊ de eoꝝ cõtrarijs virtutib⁹.xxxij.q.ſ.quũ renuntiaſ.⁊ de peni.di.v.cõfideret.vltra pxin.vbi doledũ adiunxi.vt q̃ numeroꝝ:⁊ merito de corpore christi qõ est ecclesia.xxxiij.q.v.de ligurib⁹ xxiij.q.ſ.schisma. in fine. eẽ desiderat vitijs resecatꝫ succedentibus virtutib⁹ verus filius ecclesie appellet. Et vere liber existẽs que est prima ⁊ vera libertas carere criminibus.fm Aug. Joan.viij.ibi: qui facit peccatũ ⁊c.⁊.ſ.Per.ij.ibi: q̃si liberi.⁊.ij.Per.ij.ibi: quũ sint fm. corruptiõis a vitijs liberã matrẽ que sursum est.Gal.iiij. Sarã sequat: ⁊ cũ ea hereditatẽ immarcessibilẽ nanciſcat.ad Gal.iiij. xxxij.q.iiij.recurrat.dist.lvj.hisinael.xxiij.q.iiij.qñ.⁊.c.si ecclesia vera est. Quõ ꝺo ⁊ statꝰ apl'oꝝ/martyrũ/cõfessorũ/anachoꝝitarũ:⁊ omniũ religiosoꝝ/⁊ virginũ a sua pfectione ceciderũt quodãmodo infra in scãa parte isti⁹ operis particulariter declaraui. Labor:auí autẽ in hoc libello ad honorẽ dei ⁊ sancte romane ecclesie.i.matris mee:Frãcisci seraphici almi mei patris ecclesiã in membris deuijs renouantis:virilitatẽ animarũ in quocũq; statu vitioꝝ tenebris palpabilibus velatarũ:⁊ in meoꝝ remediũ peccatoꝝ. De bene dictis benedicto christo nostro gloria assignetur.xxiij.q.iiij. sicut excellẽtiã.ad fi.ibi: quũ eñ.de minus benedictis venia a sctã mea matre ecclesia dek:cuius correctioni oĩa cõmitto:cum ea tenẽs firmiter qõ tenet ⁊ renuens ⁊ detestans quicquid reprobat ⁊ cõdemnat. xxiij.q.ſ.hec est.xxij.di.c.ſ.in fi.eẽ de sen.excõ.damnam⁹.in fine. In principio aũt isti⁹ operis. In noie dñi nostri iesu christi in quo viuimus/mouemur/⁊ sumus incipiẽs. Act. xvij.xxvj.q.vij. non obseruetis.in fine.⁊.ſ.ad Gor.iij.inicipiens ⁊ fundamentũ meũ sup ipsum ponẽs:quia vbi fundamentũ nõ est edificari nõ pot.eẽ de p:eſ.nõ bap.c.iij.et q: nemo christicola aliud fũdamẽtũ pot ponere q̃ qõ positũ est.qõ est christ⁹ iesus.ſ.ad Gor.iij.⁊ i clemẽti.de summa trinitate.c.fidei catholice.⁊ eẽ.li.vſ.de electiõe. fũdamẽta.ſ.rñso.⁊.ſ.q.ſ.quũ paul⁹.vnã sanctã catholicã ecclesiam romanã sposam eius.xcvij.di.ecclesie mee. cõfiteor/veneror ⁊ obseruo.eẽ de summa trinita.c.firmiter.§.vna. xxij.di.c.ſ.i fi.extra quã sal⁹ nõ est.vt pdicto.§.vna.⁊.xxiij. di.q eps.⁊.ſ.q.ſ.extra.Sposum ei⁹ legitimũ.⁊ caput dñm reuerendissimũ ⁊ sanctissimũ dñm Joannẽ papã.xxij. de Caturro:cui⁹ papatu durãte:⁊ in annũ.xiij.se dei gratia extendente:hoc opus in ciuitate Auinionẽsi/vbi tunc cũ sua vera curia residebat incepi: successoꝝ alme patris apli ⁊ vicariũ dñi nostri iesu christi.eẽ de translatione licet romanũ pontificẽ.xxiij.di.in noie dñi.ℱ.qua papa.eẽ lib.vj. de dõnatitu licet.⁊ de rescrip.si gratiose.eẽ de elec.licet.vicem nõ puri hoïs/sed dei ⁊ hoïs dñi iesu christi tenentẽ in terris. eẽ de trãsla.quãto. vere colo.pfiteor:⁊ amplector:. Petrũ de Corbario apostatã fratrũ minoꝝ quẽ coꝝinũ appellatione:quia vt coꝝus de more schismatice diuisionis pasciſ. ij.q.vij.nõ omnis.Et q: vt coꝝus furtiue ⁊ latro in sede Petri resedit:⁊ locũ dñi pape ioãnis pdicti viuẽtis nõ timuit vsurpare.vij.q.ſ.nõ furẽ ⁊ latronẽ.Et quẽ Iudoui/cus bauarus intrusus q̃ se p imperatore gerit:⁊ pro suis sceleribus a dicto dño Joannevero papa schismaticus/⁊ hereticus sententialiter exstit cõdenatus in pdicta sctã sede Petri intrusit. Apostolatũ qui se dixit Nicolaũ q̃ntũ quẽ verus papa Nicolaus antiquus Romanus põtifex nõ apostolicũ/sed apostaticum/nõ pastorẽ/sed invasorẽ appellat:et anathematizari decernit.q: ad literã militari tumultu fine cõcordi ⁊ canonica electione cardinaliũ inthronizat⁹ fuit.lxxix.dis.si qs pecunia. Et quẽ cũ barban ⁊ abyron schismaticis quos viuos terra absorbuit nisi penituit habere cẽseo portionem. Numeꝝ.xvij.vij.q.ſ.denicq. eẽ de electio.licet. cum Hierony.abominoꝝ/respuo/et detestor.ij.q.vij.non oẽs. ibi etiã nicodaum respuo facta nicolaitarum eum sequentium. Que christus odit et ego odi.Apocal.ij.c. Nox nocti indicat scientiam. Psal.xviij. Bauarus cecus cecũ coꝝinũ intrudit p potentiã:⁊ ideo ab eo recedendũ est.xvj.q.vlti.sane. Quia fm qõ cõtinẽt canones sanctoꝝ apostoloꝝ q̃ nõ est sanctus:nõ recipiet. Princeps eñ immo tyrannus inthronizauit cũ.qõ ca.pcutit crocitantẽ Petrũ. Corꝝinũ.vnꝰ eñ corꝝis mysticiꝝ: id est ecclesie que est corpus christi. xxiij.q.v.de ligurib⁹.

Titulus libri.

Vera libertas.

Submittit se autho: determinationi ecclesie.

Vbi op⁹ ℔ factũ.

Detestatio perri Corbarij apostate ordinis minorum.

vnum est caput/dñs papa Joānes/nec duo habet eccl'ia capita:quam monstrū.ff.de ẽbo.sig.querer aliquis. ex de offi.o:di.qm. Petr⁹ aūt co:bari⁹ acephalus est:q: inobediens dño pape Joan.est.xciij.di.nulla ratione. Et q: cathedrā super quā fundata est ecclesia nedū deseriť:sed inuasit quantū in eo fuit:in ecclesia catholica nō est.xciij.di. qui cathedrā. Et q̄ dragintra arr.in p:ima parte istī⁹ operis inferius annotatis declarabo Romane ecclesie potestatē:t dñi pape Joānis p̄dicti:t cuiuscumq; alteri⁹ legitimi romani pōtificis autho:itatē t iurisdictionē.p quos liquido apparebit Bauarū p̄dictū infidelē t schismaticū cōtra dictū dñm papā Joan.de facto t ꝑ ꝑā ꝑcessisse.

¶Articulus Primus A

Rim⁹ Articulus.

Certū aūt et notoriū toti mundo est: q̄ dictus Joānes dñs papa electus fuit cō co:diter a cardinalibus oibus papā eligere ad q̄s spectat.xviij.dist. in noie dñi. lxix.dist.si quis pecunia.de elec.licet.e.ri.vbi periculū.§. hoc sacro. Et si vn⁹ cardinalis remaneret solus: ille papā posset eligere.ff.ad municipia. sicut municipij.§.vlt.ff. q̄ cuiusq; vniuer.finr.§.vltī.nota. ex de postula.gratum. lxv.di.fo:te si quis. Si nullus supesset cardinalis:eligeret clerus romanus.lxxix. dis.c.j.t.c.si q̄s ex epis.t.c.si q̄s pecuniā.t hoc tenet Ostien.ex de elec.licet. Imperator: aūt legitimus nedū nō Bauarus intrusus tyrānus nullā potestatē habet se de elec.romani pōtificis intromittēdi.nō obstātib⁹.c.lxiij.di.hadrianus papa scōs.t.c.quū hadrianus.q: illud cōcessum fuit ad rēpus:t ex causa/imperatoribus:t postmodū ab ecclesia reuocatū.vt di.e.§.verū.cū ca.sc.t.§.ex his.ad hec facit.xcvj.di.sanct cuidēter.§.illicitū.c.si imparo:.de hac materia p Jnno.ex de elec.q̄d sicut.

Vn⁹ cardinalis posset q̄q; papā eligere.

¶Articulus Secundus A

Ecūdus Articulus.

Et q̄ in possessiōe papar⁹ fuit/t est.t p hoc facit de cōse.di.j.b ergo.ibi/epo regulariter o:dinato tenēte ecclesiam. ¶ B Possessio etiā facti nedū iuris plurimuz operat.ex.de elec.querelā. de causa pos.quū olim. exp:essum.de iure patro.consultationib⁹.op.ar.ex de concess.prebend.quū nōis.ibi:t eā sicut antea possidebat.t ibi. q: talis possessio ꝛc.t p possessore psumit:nec cōpellit de titulo ostēdere:nisi in casib⁹. vt legitur t nota.ij.q.v.§.j.t nota.ex de p:ocura.ex insinuatione.in glo.sed quare.

¶Articulus Tertius A

Ertius Articulus.

Et q̄ a toto mūdo habit⁹ est.p papa:t creditus p:o papa. p:o hoc facit.C.de testa.l.j. ¶B Comun⁹ em opinio: plurimū facit. iij.q.vij.§.verū.vbi de hoc.ff.ad mate.l.iij.intantū q̄ piū dicat ẽrari frequēter.ex de biga.nō or.vbi de hoc in glo. hic collige.facit lex illa.ff.de offi.p:e.barbarius.ff.de acq̄. here.l.j.vbi conco:.de hoc.

¶Articulus Quartus A

Artus Articulus.

Et q̄ nullū crimē p:iuat papā ipso iure patru:etiā hereſis:si vult co:rigi.vt no.xl.di. si papa.nec p̄sequēs ab eius est obedientia ante sententiā recedēdū.xvij.dist.§.hinc etiā.vbi est ex p:esso.t.viij.q.iiij.nōne.immo t si hereticus esset: q̄diu tolerat valet q̄cq̄d agit:etiā si nia ex cōicatiōis quā p̄fert: vt no.xxiiij.q.j.in summa.t.xj.q.iij.cui est.facit q̄ legit et no.de cōse.di.ij.t dicit dñs.ibi. Nō g̃ rep:obari voluit q̄ a talib⁹ oblata sunt.t in fi.glo.ar.q̄ t p hereticū acquirit ecclesie.no.xxij.q.iiij.recurrat.in glo.ar.q̄ t not.ex de schisma.c.j.in glo.sic faciūt p:o hoc ca q̄ no.ex de elec.nihil. in glo. in duob⁹.faciūt p hoc.ff.si cer.pe.ei⁹ q̄ in ꝑuincia.ff. de p:ocu.si p:ocurato:.ff. q̄ cū fal.ti.l.j.§.j.ff.de mino.ait pro:.C.p̄mittit.ff. q̄b⁹mo. vsusfru.anni.l.j.§.j.ff. vsusfru. queadmodū ca.sivsusfructus.in p:in.ff.de aqua plu.arc. Lpublico.t que notantur per Jnnoc.ex de sch̄isma.c.j.de do.t con.veritatis. ¶Articulus Quintus A

Obnullū crimē papa est deponēdus si vult co:rigi.

Uintus Articulus.

Et q̄ p:ima sedes.xxj.di.intaz.ibi:qu⁹ p:ima sedes nō iudicabit a q̄uo.ix.q.iij.paret ibi:nec cuiq̄ de eius licebit iudicare iudicio. Et ibi.j.nemo vnquā ap'lico culmini.de cuius iudicio nō licet retractari:man⁹ obuias audacter intulit.t infra.ibi: nec de ei⁹ iudicio.i.romane eccl'ie/canones vnq̄ p:eceperūt iudicari:sentētiaq; illi⁹ cōstituerūt nō oportere dissoluī.t.c.nemo iudicabit p̄mā sedē.causam em dñi pape suo iudicio ch:istus reseruat.cā.e.t.q.alio:.t.c.facta.t.c. ipsi sunt.ibi:canones.ipsam ẽbo ad nullius cōmeare iudiciū: nec de eius vnq̄ ꝑceperūt iudicio iudicari.t.c.cūcta. ibi: nec cuiq̄ de ei⁹ licebit iudicare iudicio.faciūt.ij.q.v.audirū.ibi.hec aūt facies.t q̄ nō.lxiij.di.in synodo.in glo.sed nūquid. ¶Articulus Sextus A

Extus Articulus.

Et q̄ synodus etiā vniuersalis/in eū corrigibilē ꝑtim iurisdictionē nō habz:nec in eū sniam depositiōis ꝑfert: etiā in hereſi:sz dicit ei:Dic tuo iudica causam tuā. vt per.c.intārū.xxxv.di. nūc aūt.ibi:t dicit ei/scilz pape synodus vniuersalis:non audiri in nro iudicio:sed colligе in sinu tuo causam tuā.t rursus:Nm ex te/inquiunt/iustificaberis: aut ex ore tuo condemnaberis.t.j.ibi:et in arbitrio p:efati pōtificis tribuit iudicare iudiciū suū.fa.e.di.intrū.ibi:q: ponēs in celū os suū lingua ei⁹ trāseūte sup terrā excōicationē in sanctū Leonē papā dicta.t.xvij.di.§.hic etiā.ibi:nec antedicte sedis antistitē.i.papā minoꝛū subiacuisse iudicio.et ibi: epi ẽbo in synodo p:esidētes congregata autho:itate eiusdē Symmachi.q̄d est notandū q̄ etiā in causa q̄ agit ꝓtra papā ipse synodū cōgregabit.dixerūt:Symmachus papa sedis ap'lice ꝑsul ab hmōi oppositionib⁹ impeditus quātū ad hoies respicit/sit immunis t liber:sz causam ei⁹ totā dei iudicio reseruam⁹.et per.c.nemo.ix.q.iij.ibi:nec ab oñi clero. vbi de b notat q̄ aliū nō pōt papā iudicare.no.etiā Ostien.ex de cōcess.p:e.ꝑposuit. Nz si tot⁹ mūdus sentiret in aliq̄ negotio cōtra papā:q̄ sniē pape stare dū esset.q̄d verū itelligе:nisi esset causa fidei.vt no.xv.dist. ficut.t adde hic q̄ no.xxiiij.q.j.q̄dcumq;.in glo.ar. Idem notat t exp̄ssius.xiij.dis.in istis.vbi Joānes tenet q̄ error p̄ncipis ius facit.ff.de supel.leg.l.iij.in fi.papa cū sup oia etiā generalia ꝓcilia est:t ab ipso ipsa recipiūt iurisdictio facit iuste t autho:itatē t licētiā cōgregādi sc.nō ipse ab eis ꝑticipaliter.iij.q.vj.dudum.vbi de hoc.ex de elec.significasti. exp̄ssum.xvij.dist.regula.t.c.nec licuit.t.c.multis. ad b facit optime.xvj.di.q̄uis.xxij.di.c.j.t.ij.q̄diu in ꝑsessione.

Tōcilius non ꝑ dus iudicare papam.

Error ꝑncipis ius facit

¶Articulus Septimus A

Eptim⁹ Articulus.

Et q̄ papatus est semp in ijs q̄ cōtra deū ex p:esse nō sunt:sibi obediēdū ab oib⁹ est.xvij. di.§.hinc etiā.ꝛ.de clericis.xix.di.i memoꝛia. t.c.nulli.c.di. cōtra mo:e.viij.q.iij.nōne.lxxxj.dist.si q̄.in fi. ibi:Peccatū igit paganitatis incurrit: q̄s q̄s dū chr̄istianū se asserit:sedi ap'lice obedire ꝓtēnit.xj.di.nolite.ibi:Multū em cōuenit vt totū cor:pus eccl'ie in hac sibi obseruatione cōcor:det:q̄ inde autho:itatē habet:vbi dñs toti⁹ eccl'ie posuit ꝑncipatū.c.q̄s nesciat.ibi: opo:ret eos seq̄ b q̄ eccl'ia romana custodit:a q̄ ꝑncipiū eos accepisse nō est dubiū.t.xij.di.nō decet a capite mēb:a discedere.sz iuxta scripture testimoniū/oia mēb:a caput sequant. Nulli ẽbo dubiū q̄ ap'lica eccl'ia mater est oīm eccl'iarū ꝛc.t.j.sic et

In q̄b⁹ pape obedire dum.

vos volūtatē implere vestre matris ⁊c.p̄ceptis apl'icis/ nō dura ſupbia reſiſtat:ſed p obedientiā q̄ a ſcta romana eccl'ia ⁊ apl'ica authoritate iuſſa ſūt/ſalutifere impleant. ⁊ infra.Cui⁹ authoritatis ſanctionem in oib⁹ oēs teneāt ſacerdotes:q̄ noluerint ab apl'ice petre ſup quā chriſtus vniuerſalē fundauit eccleſiā ſoliditate diuelli.xix.diſt.ita dñs.ibi:vt ex hoc tē ſe miniſterij itelligeret eſſe diuini:q̄ au/ ſus fuiſſet a petre ſoliditate recedere.xxij.dis.c.ſ.ibi: Fidē q̄ppe violat q̄ aduerſus illā agit q̄ eſt mater fidei.⁊ illi cō/ tumax inuenit:q̄ eā cūctis eccleſijs p̄tulisse cognoſcit.fa/ ciūt ad hoc.ex de treiu.ego. N.xviij.diſt.tibi domino.

¶Articulus Octauus. A

Octauus ar. Et q̄ di/ gnitas vel iuriſdictio vel poteſtas non pec/ cat:etſi iudex vel plat⁹ in ea reſidēs ſicut hō peccare valeat. Et ꝟ ō:q: ois iuriſdictio et dignitas de ſe bona eſt:⁊ a deo eſt.Ad Rom.xiij.ibi in p̄n cipio. Omnis aīa poteſtatib⁹ ſublimioꝛib⁹ ſubdita ſit. Nō eſt em̄ poteſtas niſi a deo.q̄ aūt a deo ſunt oꝛdinata ſunt. ⁊ infra. dei miniſter eſt tibi i bonū.ad hec.xl.q.iij.q̄ reſiſtit xxvj.q.v.nec mirū. vltra colūnā ibi: Nec poteſtas iō imū/ dis ſpiritib⁹ daē.xxiij.q.v.p̄odeſt.⁊.c.nō ſolū.ex de maio. ⁊ obe.ſolite.ex de cenſi.ois.qō aūt in ſe ſanctū ⁊ bonū eſt: p malū miniſtrū coꝛrūpi nō p̄t.xv.q.ſi.c.vlti.qō incipit/ ſciſcitātibus.ex de coha.cle.veſtra.vñ ⁊ rōne iuriſdictio/ nis que bona eſt:malis etiā p̄latis dñs p̄cipit obediri.ſ.q. ſ.nō quales.ibi:Ergo imperatoꝛ cōſidera ſi illos dixit au/ diēdos q̄ ſupra cathedrā moyſi ſedebāt: quāto potius q̄ ſup cathedrā petri reſidēt: exiſtimas obaudiēdos:op.fa/ cit.xix.diſt.ſcōm.

¶Articulus Nonus A

Nonus ar. Et quod ſacramenta p malos p̄latos nō p̄cipos ab eccleſia:nedū p bonos cū effectu ⁊ fructu ve/ raciter cōferunt.ſ.q.ſ.ſicut chriſt⁹.c.intra.cū alijs ſeq̄n. vſq̄ ad.§.ſed obijcit.maxime in.c.dñs declara/ uit. ⁊ p.c. ſciſcitātib⁹.xv.q.vl.de con.di.ij.vtrū.ſ.q.ſ.qō q̄dē dñs declarauit.c.multi.xix.di.c.ij.videndū in p̄ima parte arti.lxvſ.in p̄incipio.

¶Articulus Decimus A

Decimus ar. Et q̄ois iuriſdictio p̄ p̄latos toleratos ab eccl'ia/ ve/ raciter exercet.xv.q.ſi.ſciſcitātib⁹.ſ.q.ſ.pphe/ tauit.iij.q.vij.§.ſi.q̄ incipit.ſz obijcit.vbi de ō

¶Articulus Undecimus A

Undecimus Arti. Et qō vna eſt eccl'ia ſemp: ⁊ diuiſa eſſe nō p̄t. ex de ſumma tri.c.ſ.§.vna.xxiij.q.ſ.loquit.c. oibus.c.q̄m verus.c.q̄ dignioꝛ.c.ſchiſma.cū ſi.Et in ſymbolo niceno.et vnā ſanctā catholicā eccleſiā. xxvſ.di.c.acurius.de cōſe.di.iiij.p̄ima.c.eſt veritas.⁊.di.ſ. eccleſia.⁊ in extrauaganti bonifacij quā exp̄ono inferius parte.ſ. arti.vſ.vnā ſanctā catholicā.vij.q.ſ.nouatianus.

¶Articulus Duodecimus A

Duodecimus ar. Et q̄ vn⁹ dei vicarius eſt in terris:q̄ eſt caput ec cleſie loco chriſti.vij.q.ſ.fact⁹ eſt.ibi: quū fa/ bianī locus.i.quū loc⁹ petri ⁊ gradus cathe/ dre ſacerdoralis vacaret:q̄ occupato.glo.i.canonice ſum pto.adde ⁊ poſſeſſo.⁊ de dei voluntate atq̄ oim noſtroꝝ cōſenſione cōfirmato:q̄ſq̄s iā eps fieri voluerit foꝛis fiat neceſſe eſt/nec habet eccleſiaſticā oꝛdinationē q̄ eccl'ie nō tenet vnitatem:⁊ infra.p.profanus eſt foꝛis eſt alienus eſt. ¶B Et quū poſt p̄imū eſſe non poſſit q̄ſq̄s poſt vnū:q̄ ſolus eſſe debet:fact⁹ eſt iā nō ſcōs ille.ſz nullus eſt.⁊.c.no uatian⁹.ibi:⁊ quū ſit a chriſto vna eccl'ia p totū mūdū in multa mēb:a diuiſa. Itē epatus vnus.⁊.ſ. Ille poſt dei tra ditionē.poſt ynerā ⁊ vbiq̄ ꝟiūcta catholice eccl'ie vnita/ tē:humanā.i.carnalē ⁊ diuiſam conāt eccleſiā facere.⁊.ſ. Neſciēs ſchiſmaticos ſemp inter ſe initia feruere:incremen ta ꝟo hr̄e nō poſſe:nec augere q̄ illicite ceperint/ſz ſtati cū p̄aua ſua emulatiōe deficere.q̄ duo.c.optime ⁊ valide p̄cutiunt caput diaconis petri de cozbaria irruſi ſchiſma/ tici.ad idē p eūdē Egyptianū.xxiiij.q.ſ.di.didicim⁹.ibi: Ec/ cleſia vna eſt:que vna intus ⁊ extra eſſe nō poteſt. ſi enim apud nouatianum eſt:apud Cornelium non fuit.Si nō apud Cornelium non fuit:qui Fabiano epiſcopo legiti/ ma oꝛdinatiōe ſucceſſit.⁊ infra. Nouatian⁹ in eccl'ia nō eſt nec eps cōputari p̄t:q̄ euāgelica ⁊ apl'ica traditiōe con/ tēpta/nemini ſuccedēs a ſeipſo oꝛt⁹ eſt. hr̄e namq̄ aut te/ nere eccleſiā nō p̄t:q̄ oꝛdinat⁹ in eccl'ia nō eſt.⁊.c. puden da.in fi.vbi Belaſius ⁊ Aug.aiūt. Q̄ ſi nullo mō p̄t di/ ci eccl'ia in q̄ ſchiſma eſt:reſtat vt q̄m eccl'ia nulla eſſe non p̄t:ea ſit quā in apl'ice ſedis p ſucceſſiones eꝑoꝝ radice ꝟſtitutā nullo:ū hoim malitia/etiā ſi nota/excludere poſ/ ſit:ſz p tp̄is rōne tolerāda iudicet: nec vllo mō valeat ex/ tinguere.q̄ etiā duo iſta capl'a coꝛpus p̄dicti petri coꝛba/ rij tabidū deſtruūt ⁊ eneruāt.⁊.c.loquit.ibi: Ab vno inci/ pientē.⁊.ſ.diuiſionē vnitas nō capit.et in fi. vnū tñ caput eſt ⁊c.ad idem.xix.diſt.ita dñs. ex de elec.fundamēta.lib. vj.xxj.diſt.quāuis.

¶Articulus Tertiusdecim⁹ A

Tertiusdecimus Ar. Et q̄ iuriſdictionē habet vniuerſalē in toto mūdo papa nedū in ſpūalib⁹/ſz tēpoꝛalib⁹: licet executionē gladij tpalis ⁊ iuriſdictiōis p filiū ſuū legitimū imperatoꝛē quū fuerit:tamē̄ p aduo catū ⁊ defenſoꝛē eccl'ie/⁊ p alios reges ⁊ mūdi p̄ncipes:⁊ in p̄imonio ſcti petri:⁊ in regno Sicilie q̄ eſt regnū ec/ cleſie ⁊ p̄imoniū.xciiij.di.valde.ꝛ.q.iij.relatū. ex de re iu/ di.ad apl'ice.lib.vj.⁊ in alijs terris eccl'ie eā p ſuos recto/ res debeat exercere:q: ſicut vn⁹ chriſti ſacerdos ⁊ rex do/ minus oim:ſic vn⁹ eius in terris ⁊ in oib⁹ vicari⁹ gñalis. ad hoc Hiere.ſ.Ecce cōſtitui te hodie ſup gēres ⁊ ſup re/ gna ⁊c.Hieremias aut̄ ſacerdos fuit typus pape:ſic ar/ gumentat Innoc.iij. ex de ma.⁊ obe.ſolite.§.Nos aūt.ibi: Ut alienū a ſuo demōſtraret ouili:q̄ petrum ⁊ ſucceſſoꝛes ipſius magꝛos nō cognoſceret ⁊ paſtoꝛes. paſtoꝛes aut̄ accipiunt a chriſto p dñis ouiū. Joā.xxi.⁊ infra. Quōcūq̄ ligaueris ſup terrā ⁊c. Mat.xvj.ſ.Loꝛ.xv.Heb.ij.⁊ dicto c.ſolite.nihil excipiēs q̄ dixit quodcūq̄ xxj.di. cleros. ibi: Antea aūt pōtifices ⁊ reges erāt ⁊c. Pſ.xcviij.Et samu/ el inter eos q̄ inuocāt nomē ei⁹. Itē ſamuel inuocato:ꝛ no minis dñi/licet nō ſacerdos figuras papā:pp̄l'm iſrl' cun/ ctis dieb⁹ ſuis iudicauit:⁊ rexit iſrl'.ſ.Reg.vij.ad fi. Item melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi rex ſalē.i.hieruſalē fuit. Gen.xiiij.vltra mediū.q̄ typum chriſti tenuit. Pſ.cix. Tu es ſacerdos i eternū.⁊ ſic pape vicarij chriſti. ex de trāſla. quāto. Itē moyſes ſacerdos. Pſ.xcviij.moyſes et aaron in ſacerdotib⁹ ei⁹.xxij.di.c.ij.⁊ no.xxij.di.§.ſ.⁊.lxvſ.di.poꝛ/ ro.q̄ gerit p̄ſonā chriſti.de peni.di.iij.inter hec.⁊ rexit i to ta vita ſua ppl'm iſrl'.Exo.vij.ibi:Ecce cōſtitui te deū pha raonis.⁊ papa de⁹ eſt impatoꝛis.Exo.xviij.ad mediū.ibi: Altera autem die ſedit moyſes vt iudicaret populum.et q̄ſi p totū libꝝ Exod. facit ex q̄ fi. ſint leg.p venerabilē.§. rōnib⁹.ibi.q: ſicut in Deut.p̄inet.xvij.c.ſi difficile ⁊ambi guū ⁊c.⁊.§.ſane.vbi ſe papa p̄mū ſacerdotē vicariū chri/ ſti ſummi ſacerdotis vocat.⁊ cardinales ſibi adſiſtēres ſa cerdotes leuitici generis:quoꝝ cōſilio iudicat oēm cām criminalē/ciuilē/⁊ miſtā:vt exponit in.§.ſunt aūt. Itē fa/ cit apl's p hec dicēs.ſ.ad Loꝛ.vj.neſcitis q̄m angelos iudi/ cabim⁹.i.ſacerdotes.xxxvj.di.§.ecce iudicabim⁹. q̄nto ma gis ſecularia: ſic etiā inducit apl's ab Innoc.iij.in p̄di.c.p venerabilē.§.ſuꝛ aūt.in fi.ad hoc.xl.q.ſ.relatū. Itē apl's ſ.ad Loꝛ.vj.⁊.xl.q.ſ.§.ex his oib⁹.dicit q̄ eccl'ia quū habz iudicia ſecularia: cōſtituit cōtemptibiles.i.laicos ſm Ar chi.q̄ de ſpūalib⁹ nō curāt ad iudicādū: q̄ de tēpoꝛalib⁹ ſe

Regnuz ſicilie eſt regnum eccleſie.

Author:i tatz apl'i/ ce in tpa libꝝ ⁊ ſpi ritualibꝝ exēpla.

Papa iu dicatoꝛ nē cau ſam.

intromittit. ¶ B Jtē gladi⁹ tpalis/gladius ꝑ Petri est. Matth.xxvj. ¶ Couerte gladiū tuū in vaginā tuā.dicit et xxiij.q.j.§.j. Jtem in familia christi duo gladij erant.Luc. xxij.ibi: Ecce duo gladij hic.p quos ꝝ doctores dupler iurisdictio intelligit.vt no.ex de iudi.nouit.in glo.p hoc facit.x.di.suscipitis.ibi/ꝙ lex christi sacerdotali vos subij cit potestati:atq; istis tribunalib⁹ subdit.j.q.iiij.q: ꝑsulas tus. Quia ꝑsulat⁹ nostri qđ bene noscis magisteriū nō so lū de sacerdotū:verū ⁊ de seculariū vtilitatib⁹ debet esse ꝓlicitū.xxij.dist. oēs.ibi: qui beato eterne vite clauigero terreni simul ⁊ celestij iura cōmisit/quū dicit: pasce oues meas. Joan.vlti.⁊ ex de elec.significasti. p que ꝛba christus petrū fecit pastorē ꝓ relatū mūdi.vt no.xxi.di.in no uo.in glo.j.⁊.l.di. cōsiderandū.in glo. vlti.⁊ p:e.c.significasti.in glo.p hec nec distinguēs inter has oues ⁊ alias: clericos vel seculares.ex de maio.⁊ obe.solite.§.nos aūt. ibi: Nō distinguēs ⁊c. ⁊ Matth.xvj.quodcūq; ligaueris ⁊c.xxiij.q.j.qđcumq;.nihil excipiens q̄ dixit qđcumq;: vt p:e.§.nos aūt.in fi.⁊ ex de puile.q:.circa.c.fi. Jtem papa ꝓuat reges regnis:⁊ imperatorē imperio.xv.q.vj.alius. ex de elec.venerabilē.xcvj.di.duo sunt.c.fi imperator.⁊ in clemētina de iureiu.romani principes.⁊ ex de re iudi.ad aplice.li.vj. Jtē imperator: pape iuramentum fidelitatis ꝓstat.lxiij.di.tibi dño.⁊ in clemēti.p:e.c.romani principes. Jtē papa se de hereditate rēpor:ali intromittit.ex qui si.sint legi.c.j.xx.q.iij.ꝓsens. Jtē quū aie cor:por:ib⁹ sūt ꝓcio sor:es:⁊ spūalia rēpor:alibus digniora.ex de ma.⁊ obe. solite.§.qđ aūt.⁊.xxiij.q.iij.si habes.xxxviij.di.sedulo. cui ergo cōmisse sunt aie⁊ spūalia:multo potius res sunt et cor:por:a cōmittēda.ficarguit canon aplicus.xij.q.j.preci pim⁹. Tēpor:alia accessoria sunt ad spm. Matth.vj. Nec oia/sez rēpor:alia adijcient vobis:sed accessoria naturam habēt principale sequēdi.ex de offi.del.p:udētia.§.sexta. ꝛ.explor:ari.ex de dote post diuor:re.de p:udētia.ex de reg. iur.accessorium.li.vj. ¶ L Jtē christus vtroq; gladio vsus est:vt legit⁊ no.x.di.qm.sed cōstituēs petrū suū vicariū/ nō diuisit ei iurisdictionē quā habebat:intelligit cōcessis se eā sibi plenarie vt habebat.ꝓ hoc bene facit.ex de puile.q:.circa.fi:Quū nō excepit et potuerit excepisse.ff. de offi.p:efec.vrb.l.j.§.iij.xij.q.ij.cognouim⁹.in fi.ex de iu.pa. er:iteris.faciūt q̄ no.ꝓ gar.ex de elec.vt circa.li.vj.⁊ q̄ no. ex de transla.inter cor:por:alia.in glo.ar.qđ ad fi.ibi:cōsue uit dici. ¶ Jtē papa vicarius nō puri hois:sed dei est.ex de transla. quāto.ꝛ.nō em.⁊ ex de iudi.nouit.ꝛ. quū em. sed dñi est terra ⁊ plenitudo eius.ꝑs.xxiij.di.viij.quo iu re.ergo ⁊ pape est terra ⁊ plenitudo eius. ¶ Jtem sicut vnus deus ⁊ vna fides ⁊ vn⁹ dei vicarius. vt.ē.dictū est: sic ⁊ vna iurisdictio ꝑmaria capitis:a qua oīs iurisdictio necesse est vt emanet.op.ar.xxiij.q.j. loquit. ¶ D Jtem imperator:es pagani ⁊ idololatre nūq̄ iuste possederunt accipiendo iustitiā theologice vel diuine.⁊ ꝓ b facit glo. posita.xxviij.q.j.§.ex his.in glo.nō ⁊ exp:ressum.xxiij.q.j. §.sed videt.q:.qui sub deo ō̄m dño vere nō est:sed contra eū est ꝓ idololatriā vel heresim: nihil sub eo ꝛe possidere pōt.xxiij.q.vij.si de reb⁹.⁊ ar.p.c.q̄ iure.regna ergo idolo latrarū ⁊ paganoꝝ deū vere nō colentiū/ad ecclesiā cui⁹ tū antea erāt:licet p eos occupata/nō immerito redierūt. vt.xxiij.q.vij.c.j.ibi: Jure diuino quo cūcta iustor: sunt.et infra.⁊ ideo falso appellatis vestras:qs nec iuste possidetis.⁊.j.quū scripꝝ ꝛgatis. Labor:es impioꝝ iusti edent. ⁊ p:e.c.si de rebus.ibi: Ad oēs impios et iniquos illa vox dñi valet. Auferet a⁊ obia regnū dei:⁊ dabit gēti facienti iustitiā. Matth.xxj.ad fi. Eccli.x. Regnū a gēte in gentē transfert ꝓpter iniustitias ⁊ iniurias ⁊ cōtumelias/ac di uersos dolos.⁊.j. Sedes ducū superboꝝ destruxit de⁹:et sedere fecit mites ꝓ eis. Jtē ibi m.c.si de reb⁹. Labor:es im pioꝝ iusti edēt.⁊.j. alioquin.⁊ ipsi iudeis q̄bus ablatum est regnū ꝑ ꝛba dñi Matth.xxj.⁊ datū est gēti facienti iustitiā:possunt obijcere aliene rei cōcupiscentiā: q: chri sti ecclesia possidet vbi ꝓsecutor:es christi p⁹ regnabāt.⁊ xxiij.q.vij.quēadmodū.ibi: Justi tulerūt spolia impioꝝ. Sap.x.⁊ ibi: si cor:pus christi:⁊ ecclesia.iij.q.iiij.engeldru dam.tollet spolia impioꝝ:⁊ cor:por:i christi thesaurizant diuitie impioꝝ. Quō aūt possideant pagani regna⁊ iu risdictiones no.ꝓ Jnno.⁊ Ostiē.plene ex de vo.⁊ re.qđ super his. ¶ E Jtē ratio vna Joan.quia imperator: nō possit reuocare donationē factā ecclesie p suos ꝓdeccesso res/est quia dedit ecclesie q̄ antea erāt sua. vt no.lxiij.dis. ego ludouicus.in glo.j.facit ꝓ hoc.xxiij.q.v.§.hinc notan dū.ibi: Da dñe hoc est datā sibi ꝓmuntia ethiopiā⁊ egy ptum.similis expositio.ff.de resta.heredes.palā.§.si quid. adde quod scripsi.j.in ar.xliij.ꝛ.ceterū.⁊.j.in.ij.parte i ar. xxx.in.ꝛ.xiij.⁊facit qđ no.lxiij.di.in synodo.in glo.ibi. Sic enim filij israel/semen abrahā cui dñs ꝓmiserat:semini tuo dabo terrā hāc:possederūt terras chananeoꝝ:: sic ecclesia terras paganoꝝ.xxiij.q.v.p.§.hinc notādū. ¶ Jtē eccl'ia publicat bona laicoꝝ.lxiij.di.hadrianus.j.in fi.qñq; depo nit laicos a dignitatibus.xxxij.q.v. ꝓceptū.ex lib.vj.de homici.ꝓ humani. ¶ Jtē notat Laurentius.x.dis.qm.q papa vtrumq; habet gladiū.⁊ q̄ oporteret cōcedere nullū imperatorē rite exercuisse gladiū:qui illū nō accepit a ro mana ecclesia.p:esertim post⁹ christus cōcessit iura vtri usq; imperij beato petro.qđ intelligēs cōstantinus in resi gnatione regaliū resignauit beato syluestro gladiū ostē dēs nō legitime vsus fuisse gladij potestate:nec legitime se habuisse:quū ab eccl'ia nō recepit.vt habet⁹ i chronicis. ¶ F Jtē dñs qui creauit oia per scipsum rexit oia:⁊ ho mini quē fecit/dedit ꝓcepta.vt Beñ.ij.Ex omni ligno ⁊c. ⁊ peccantibus penas imposuit.Beñ.iij.sicut appar⁹ in cayn.Beñ.iiij.⁊ lamech.xxxj.q.j.quō.⁊ sic vsq; ad noe qui rexit.A tempore noe cepit deus creaturas suas regere p ministros/quoꝝ primus noe:de quo q̄ fuerit rectus po puli:et eo apparet q̄ sibi dñs gubernationē arce per quā ecclesia significat.xxiij.q.j.qm.⁊ in extrauag. bonifacij vnā cōmisit.Beñ.vj.vij.⁊ quia legem dedit noe subditis. Beñ.ix.et licet non legatur sacerdos fuisse: officiū tamē exercuit sacerdotis.statim post egressuz arce anteq̄ leges populo daret.Beñ.viij. Edificauit autem noe altare do mino:quod est officium sacerdotis. Officis enim pontifex ad offerēdum munera ⁊ hostias constituit. ad Heb.viij. sicut cayn et abel primo fecerant. ¶ Jn hac autē vicaria successerūt patriarche/iudices/reges/sacerdotes/⁊ alij qui p:o tempore fuerunt in regimine populi iudeoꝝ:um:⁊ sic durauit vsq; ad christū: qui fuit naturalis dominus et rex noster.de quo ꝑs.lxxj.Deus iudicium tuū regi da.⁊ ipe iesus christus vicarium suū constituit petrum⁊ successo res eius:quando ei dedit claues regni celoꝝ.um. Matth. xvj.quād o dixit ei: Pasce oues meas. Joan.vlti.quia nō debebat nec poterat ecclesia spōsa christi sine vicario re manere.ex lib.vj.de homici.ꝓ humani.⁊ distin.xl.c.j.et hec est ratio quare se de regimine tempor:alium intromit tit ꝑm Jnnocen.qui ita no.ex de fo.compe.licet. Jtem no rat Lau.x.distin.qm.quum ex vnctione demū sunt reges: que a nullo nisi a sacerdote haberi potest:ex saul⁊ dauid qui a samuele vncti sunt.j.Reg.x.⁊.xvj.⁊ ex de elec. vene rabilem.liquet omnē p:incipem regnoꝝ um a iudice eccle sie confirmationē⁊ executionem exequi vt per.c.vene rabilem. ¶ Jtem tener Ostien.q̄ quis iurisdictiones sint distincte quoad executionem:tamē imperator: ab ecclesia romana in persona magnifici Karoli a grecis imperiuz translulit in germanos:⁊ papa ipsum confirmat/inun git⁊ cor:onat/app:obat/rep:obat/⁊ deponit:vt patet per ca.venerabilem.§.j.⁊.ij.⁊ elec'tores qui potestatē eligen di imperator:em habēt:illam potestatē ab ecclesia habēt. vt per.c.venerabilem.§. verū.ꝛ. p:esertim. quum ad eos ius⁊ potestas huiusmodi ab apostolica sede puenerint. ⁊ in clementina de iureiur.romani p:incipes.j.responso. ibi: Et a qua ad ceteros eoꝝ p̄ncipes ius⁊ potestas eli gendi regem in imperator:em postmodum promouendum peruenit: De superior:itate autē⁊ potētia dñi pape circa

Papa potest pua re impa torē ipe rio: ⁊ reges reg no.

Jure diuino oia sunt iuꝝ stoꝝ.

De iurisdictione impio:.

Noe fuit cruss est officiosa sacerdotis

Imperij um trans latū de grecis ad ger manos.

imperiū ibi satis.⁊ in alia clemē.de re iudi.pasto:alis.Et quia vacante imperio succedit ecclesia.eꝛ de fo.cōpe.licz. ⁊ de elec.quū inter vniuersales. ¶Item tenet Ostien.ꝙ quū dñs dixit petro:Tibi dabo claues regni celo:ū.nō dixit clauē:sed claues/scilz duas.vnā qua claudat⁊ aperiat er liger et absoluat quoad spiritualia.aliā q̄ vtaq̄ quoad tempo:alia.cl.disti.c.ſ.xxſ.di.§.ſ.per.c.venerabilē.§. rationibus.facit opti.argu.xcvſ.di.costantinus. que palea est: sed ecclesia habet p:o grano. Quū em̄ vnū co:pus sum⁹ in christo:⁊ vnus spūs:⁊ vna spes vocatiōis nostre:vnus dñs ⁊vna fides:vnum baptisma:vnus deus.ad Eph.iiij. eꝛ de summa trini.c.ſ.§.ad hunc.⁊ in clemen.de eꝛcel.pla. frequens.§.uerū.⁊ de sentē.eꝛcō.frequētar.§.ſ.in clemen. p:o monstro esser ꝙ duo capita haberemus:vt.§.in p:ohemio.in fi.dictū est.eꝛ de offi.o:di.qm̄.Hanc veritatem renuit Ostien.vt no.in summa que dicit copiosa.eꝛ qui filij sint legi.§.qualiter⁊ a quo. ¶Itē notat Innoc.eꝛ de iureiur.ego.sup verbo papatū.i.principatū tam in spūalib⁹ quā in tēp:oralibus. ¶ Papa ē vicarius christi in quātum homo. ¶ Item Matth.vlti.dicit christus:Data est mihi oīs potestas in celo⁊ in terra. sed papa etsi veri dei vicarius sit in terris.vt eꝛ de trāsla.quāto. nō tamē habet vicariā/nisi sicut dei hominis.nā inquantū christus deus est:semp etiā in terra est:quia deus oīa impler.Hiere.xxiij.Celum⁊ terrā ego impleo.nec vicario opus esset: sed inquantū verus homo est/ascensurus ad patrē:ne gregem suū absq̄ pasto:e dimitteret: curam eius petro⁊ suis successo:ibus dereliquit.eꝛ lib.vſ.de homici.p:o humani.ſ.rūſo.in ꝟbis aūt p̄dictis: Data est⁊c. sicut verus homo loquit filius dei:q: sicut deus semper eam̄ potestatē habuit quā pater.vnde athanasi⁹: Omnipotens pater/omnipotens filius⁊c.eꝛ de sum.trini.c.ſ. rūſo.ſ.Itē dicit/omnis/ergo nihil excipit.ſ.Coꝛ.xv.Heb. ij.xix. dist.si romano:.cū si. Itē in terra.ergo vicarius ei⁹ in terris omnis papa habet omnē potestatē in terra quā habuit christus:nedū sicut verus deus/sed sicut ver⁹ homo.ꝓ hoc facit qđ Zacharias ait de christo.c.ix. potestas eius a mari vsq̄ ad mare.eꝛ Pſ.lxxij. et dominabit a mari vsq̄ ad mare.vnde⁊ Ecclesiasticus loquēs de potestate papali. ait Eccli.xvij.Dedit illi deus potestatem eo:ū q̄ sunt super terrā.papa em̄ successo: est in hoc ade p̄ni hominis.antonomatice em̄⁊ exꝑpice fo:mauit deus filiū ad imaginē suā⁊ similitudinē papam vicariū suum.Seū.ſ. Vere em̄ papa repsentat christū in terris:vt qui videt eū oculo contemplatiuo⁊ fideli:videat⁊ christū. vnde⁊ ꝓpterea dixit petro: Matth.xvj. Tu es petrus/dict⁹ a me petra⁊c.xxj.disti.in nouo.⁊.xix.di.ita dñs.ibi:Hunc enim in cōso:riū individue vnitatis assumptū/id qđ ipse erat: id est ab eo qđ ipe erat scz petra(voluit em̄ vocari petrū) dñs voluit nominari.ad idē.eꝛ de elec.fundamēta.ſ.rūſo. ¶Papa nō soluz christi: sz tenet vicē dei vicarius. lib.vſ.vnde fm̄ hoc papa nō est homo simpliciter/sed de⁹ id est vicarius dei:vt.c.c.fundamēta.§.ne aūt.ꝟ.ipsaq̄ romani pontificis vicarij dei.⁊.c.vbi periculū.e.c.lib.vſ.§.ceterū.⁊ eꝛ vt ecclesia.benefi. vt nostrū.⁊ de transla. quāto. cum si. Itē christus eriam inquantū homo rex fuit. sic em̄ de eo dictū est Zach.ix.Ecce rex tu⁹.⁊ Matth.xxi.⁊.xxvij ⁊ Luc.xxiiij.et eius titulus positus per pilatū: Jesus/Nazarenus rex iudeoꝝ. Joan.xix. Pſ.lxxij. Deus iudiciū tuū regi da.⁊ Luc.j. Et regnabit in domo iacob.Dan.ij.ad fi. ibi: In diebus autē⁊c.ex.ſ. Suscitabit deus regnum celi. Sed istius regni vniuersalis imperato: vicarius christi nō est: quia nō sunt duo vicarij/vt superius est p:obatū: ergo papa vicarius est:quia alius vicari⁹ nō est.⁊ regnū mundi fine vicario dei non est.Hanc autem veritatem ꝙ vtramq̄ potestatem papa habeat: licet executionem gladij tempo:alis alteri committere teneatur: p:out communiter tenetur ad glo.o:dina.eꝛ qui filij sint legiti.causamq̄.ij.⁊ eꝛ de iudi.nouit.Hic iunge que dixi infra in arti.xxxvij.⁊.xl.⁊.lx.ꝟ.expono extrauagātem bonifacij: vnā sanctam.

¶Articulus Decimusquartus A

Quartusdecim⁹ arti.

Item alius arti. cum p̄mis est. Quomnis creatura per eū valeat iudicari: ⁊ ipse a nulla in terris:etiam vniuersali concilio:vt no. ij.q.v.mandastis.⁊ de hoc.s.iij.⁊.iiij.ar. hoc p:obatur.ix. q.iij.p̄z.c.nemo.c.alio:um.c.facta.c.cuncta.xvij.di.§.hinc etiā.xxi.dist.submittitur.cum duobus.c.seq.

¶Articulus Decimusquintus A

Quintusdecim⁹ arti.

Et ꝙ nullus in terris a suo iudicio⁊ sententia ex certa scientia lata: nisi ad deū valeat appellare.ix.q.iij.ipsi sunt canones.⁊.c. cuncta.⁊ no.ij.q.vſ.in summa.ad fi. quia de mino:i ad maiorem appellatur.ij.q.vſ.anterio:um.⁊.C.de ap.p̄cipimus. Sed papa superio:e nō habet nisi deum.ix.q.iij.alio:um. eꝛ de elec.licet.in fi. Credere tñ ꝙ a papa male info:mato posset appellari ad eum bene info:mandū.ad hoc op. ar.immo exp:essum.xxxv.q.ix.sententiā.cū duobus.c.p:e. eꝛ de resti.in integrū.quum ex literis.§.nos igitur. Quū em̄ papa vt homo peccare possit⁊ decipi.eꝛ de senten.ex com.a nobis.ij.de peni.distin.ij.si em̄ inquit.nec papā debet pudere suum error:e corrigere qui positus est errores corrigere alio:um:ne vnde iura nascunt̄ nascantur iniurie.xi.q.j.peruenit.C.vnde vi.meminerit.ij.q.vij.nos si.et eꝛ de accusa.inqui.⁊ denū.qualiter.ſ.⁊ faciunt que no.ibi in glo.no.p:o hoc facit quod legitur de magno Alexandro monarcha o:ientis/ꝙ semel condemnauit ad mo:tē suum quemd.ſ militem furo:e repletus:a qua sentētia appellauit miles ad imperato:ē. Cui alexander: numquid ego imperato: nō sum:Cui miles:Nō: quia imperato: nō furit.ꝓpter quod alexander imperato: sententiā reuocauit contra eū latā dicēs: verū dicis.facit op.xi.q.iij.quum apud thessalonicam. Appellare licet ad papā melio⁹ informandum.

¶Articulus Decimussextus A

Sextusdecimus Ar.

Et ꝙ ecclesia vniuersalis errare nō potest: nisi in membris corruptis.xxiiij.ſ.a recta. vbi de hoc.c.in sede.c.hec est.⁊.xix.di. ita dominus.⁊ in glo.ſ.vitia.vbi de hoc.⁊.xxi.distin.quis. quia p:o fide eius christus o:at: qui est eius caput. Luce.xxij. xxi.disti.§.ſ.p:ope fi.pater semper audit⁊ exaudit o:antē filiū. Joan.xi.ibi/vltra medium: Pater gratias ago tibi: qm̄ audisti me.ego aūt sciebā ꝙ semper me audis.

¶Articulus Decimusseptimus A

Decimusseptim⁹ arti.

Et ꝙ plus potest papa solus in ijs que non sunt contra articulos fidei⁊ adiacentia eis ⁊ sacramenta:quā rota alia ecclesia catholica/⁊ cōcilia.de hoc no.ix.q.iij.nemo.in glo.ar.⁊.xv.distin. sicut.in glo.videt.quia omnis iurisdictio ab eo:ipe aūt immediate ipsam a deo recipit.xxi.di.quis.xx ij. disti.oēs.eꝛ de elec.significasti.de hoc eriā sup:a tactū est in.vſ.ar. Papa ri re elect⁹ recipit potestatē a deo.

¶Articulus Decimusoctauus A

Decimusoctauus ar.

Et ꝙ papa non intrusus a deo recipit potestatē post electionē suā:nō a cōciliis vel electo:ibus:licet sibi ius in papatu ex electiōe canonica acquiratur.vt.s.ar.ij.dictū est.⁊ eꝛ de elec.licet. ibi: Ille absq̄ vlla exceptiōe ab vniuersali ecclesia roma. pon.habeat⁊c.⁊ facit quod no.in.c.illo/licet.in vlti.glo. de hoc infra.ar.xxxij. ¶Articulus Decimusnonus A

Decimusnonus arti.

Et ꝙ romana ecclesia nō pōt esse nulla/nec diuisa.vt.xxiiij.q.j.pudēda.q: impossibile est ꝙ fides petri deficiat vsq̄ ad diē iudicij:p:o

quo ch̄ist⁹ (ne deficeret) ꝺo:auit Lu.xxij.vide.s.ar.xvj.xxj. di.§.j.i fi.ꝛ Mat.xvj.q: electi nō deficiēt. Mat.xxiiij.i qb⁹ dā.j.q.j.in eccl'ia dei.ꝛ.c.vide.de peni.di.iij.c.fi qs aūt nō habēs charitatē.eſt de homici.p humani.j.rīſo.li.vj.eſt de pſcrip.quū nō liceat.eſt de his q fi.a pla.nouit.di.viij. que cōtra mo:es.eſt de spō.duo.c.vlti.xxiij.q.vij.quēadmodū. xxiiij.q.j.quicunqꝫ ab vnitate.xxiiij.q.j.§.fi aūt.pdicte cō/ co:. referēde sunt ad diuersas particulas in p:oꝫimo ar. comp:ehensas. ¶Articulus Vigesimusquintus A

Ecclesia realiter est in electis.

ad consummationē seculi cū ecclesia que est co:pus suū mysticū.xxiij.q.iij.p mēb:is erit. Matth.vltī.ꝛq: opo:tet impleri ruinas angelo:ū ex ista ecclesia militanti.al's nō deficiet. Ps.cix.implebit ruinas.de cōse. dist.j.hi duo.ꝛ de hoc.s.in.xj.arti. ¶Articulus Vigesimus A

Vigesimus Ar. Et

Vacāte papatu iurisdictio ḡnalis nō remanet apud aliquem vel aliq̄s

ḡ vacante papatu nullus succedit pape in iurisdictiōe eriā cetus cardinaliū: nisi in minimis ꝛ q̄buscūq. exercōicare aūt vi/ detur posse vel anathematizare cet⁹ car dinaliū vacante papatu.lxxix.di.si qs pecunia.p qō.c.di/ cebat Ostien.magnā esse potestatē cardinaliū vacāte cu/ ria.vt de b plene no.ex de peni.ꝛ re. quū ex eo.in fi.ꝛ no. Joā.andree.eſt de schis.ad'succidēdos.lib.vj.que reuoca ta est per benedictū.v.qui fuit frater p̄dicato:.no. etiā de b.lxxix.dist.nullus pontifice.hodie.eſt in clemētina de ele ctione. ne romam. ¶Articulus Vigesimusp:im⁹ A

Vigesimusp:im⁹ ar.

Et q papa transfert imperiū et cōfirmat in imperato:ē electū canonice:inungit ꝛ co:o/ nat:ꝛ cōsumacē ꝛ psecuto:ē ecclesie imperio p:iuat.xv.q.vj.alius itē.vbi de hoc.eſt de elec. venerabilē. vbi de hoc.ꝛ de re iudi.ad apostolice.vbi de hoc.ꝛ.s. de b dictū est in.xiij.ar. ¶Articulus Vigesimussecūdus A

Vigesimussecundus ar.

Et q imperato: quātumuis catholicus/ nec particularē: nec generalem cōgregare pōt synodū:nec in aliquo articulo eriā here sis papā aut clericos iudicare. ad hoc.ij.q.v.mandastis. xvij.di.§.hinc eriā.ad qō facit qō ibi no.in glo.isti epi.xcvj. di.satis cuidēter.c.quis dubitat.c.fi imperato:.c.nūq̄.ca. vbi nā.facit qō no.ij.q.vij.nos fi.xj.q.j. cōtinua.et.c.sacer/ dotibus.ℓ glo.j.xxj.di.inferior.ix.q.iij.nemo.ibi: neq; eīm ab Augusto.ꝛ hoc.s.tactū est in.v.arti.

¶Articulus Vigesimustertius A

Vigesimustertius ar.

Et q extra vnā eccleſiā militantē ꝛ ei⁹ obediē tiā/nullus saluat.eriā marty:.p christi noie si fit in schismate cōstitut⁹.xxiij.q.iiij.si qs a catholica.j.q.j. vide.xxiij.q.j.vbi sana.c.hereticī.c.schisma.c. didicim⁹.ca. quicunqꝫ.c.qm̄ vetus.c.oibus. eſt de here.firmissime. vbi de b. eſt de sum.trī.firmiter.§.vna. Jude.c.vnico. Hi sunt q̄ segregāt semetipsos:animales/spm̄ nō habētes. Ubi Ber. Clareuallē. Videre est aiam hois quēadmodū vniuer/ sa co:po:is mēb:a viuificet coherētia sibi:separa igit qō vis a iunctura ceteroꝝ:ꝛ, ide an deinde viuificet illud. sic est ois q̄ dicit anathema iesu: q: anathema separatio. iij.q.iij.engeltrudā.est.sic est inquā ois qui ab vnitate re/ cedit:nec dubitres q̄n ab eo recesserit spūs vite.hoc est ex/ p:essum.xxiij.q.vij.quēadmodū.in p:in.vide.s.ar.xj.

Sententia scī bernardi.

¶Articulus Vigesimusquartus A

Vigesimusquart⁹ Ar.

Horrendū indoctis hoi/ bus de papatu.

Et q q nō habet papam .p capite:nō habet ca put ch:ſtū:nec est viuū mēb:ū de co:po:e eius mystico. eccl'ia scz catholica militāte:nec p̄sequēs iuuāt ralē quecūqꝫ ꝛ quātacunqꝫ bona agit ad vitā.ad hec.xj. dist.nolite.sol:Multū eīm conuenit vt totū co:pus eccl'ie in hac sibi obseruatione ꝓco:der:q̄ inde auth:oritatē habet: vbi dñs totius eccl'ie posuit p̄cipatū. Matth.xvj.et.c. qs nesciat.xxj.dist.nō decet. Nō decet a capite mēb:a dissce/ dere:sed intra scripture testimoniū. Zach.xiij. in fi.oīa mēb:a caput sequant. de cōse.di.iij.celeb:itatē.in aūt.de ecc'iastī.ti.in p:in.xij.di. p̄ceptis.xix.di.ita dñs.ibi: Ut ab ipso q̄si quodā capite dona sua velut in co:pus oē diffun/ deret.ex li.vj.de elec.fundamēta.j.rīſo.xciij.di.qui cathe/ drā.j.q.j.in eccl'ia dei.ꝛ.c.vide.de peni.di.iij.c.fi qs aūt nō habēs charitatē.eſt de homici.p humani.j.rīſo.li.vj.eſt de pſcrip.quū nō liceat.eſt de his q fi.a pla.nouit.di.viij. que cōtra mo:es.eſt de spō.duo.c.vlti.xxiij.q.vij.quēadmodū. xxiiij.q.j.quicunqꝫ ab vnitate.xxiiij.q.j.§.fi aūt.pdicte cō/ co:. referēde sunt ad diuersas particulas in p:oꝫimo ar. comp:ehensas. ¶Articulus Vigesimusquintus A

Vigesimusquint⁹ Ar.

Et q nullus excusatur ignoꝛantię vel timo:e: multo minus p̄cce vel p̄ecio/oḡio vel amo/ re discedēs ab obedientia pape:vel eccl'ie vni tate.ad hec.xx.di.si decreta.xij.q.ij.q̄.ꝛ diuinis.vbi de hoc no.xvj.di.q dicitis.vbi de hoc eriā no.facit op.xj.dist. quis nesciat.xxxviij.di.c.j.vbi de hoc.c.qui ea. Contra timo:ē.de cōse.dist.iiij.eos qs.xxxij.q.v.ita ne.xxxj.q.ij. lotharius.ibi: Quū nec occisores co:po:is sint timēdi ꝓtra iustitiā ho/ minē impellēres.ꝛ qō p̄cedit.ibi: In hoc certe magis re/ p̄hensibilē se ostēdit: in quo amo:ē dei amo:i mūdi post/ posuit.xj.q.iij.quisqs metu.c.nō solū.c.nouit. eſt qō met⁹ causa.sacris.facit qō no.eſt de excef.p:e.tāta.in glo.ꝓpter hoc. Contra co:ruptionē p̄cū p̄cis odij vel amo:is.xj.q.iij. quatuo:. ¶Articulus Vigesimussextus A

Vigesimussextus ar.

Et q semp debemus p̄sumere ꝛ credere ꝙ sen tērie p̄lato:ū iudicū ꝛ recto:ū: sed p̄cipuē q̄n pape iuste sint et canonice ꝓmulgent. ad hec ex de sentē.ꝛ re iudi.quū inter vos.§.fi.ꝛ.c.ficut nobis.in fi.ibi: P:opter auth:oritatē iudiciariā p̄sumi debet oia le/ gitime p̄cessisse.eſt de elec.bone.j.§.contra legati.ar.eſt de resti.spoli.cōquerētē.ibi p Jnno.eſt de pba. post cessionē. ff.de publi.quicūqꝫ.ff.de iusti.ꝛ iur.l.penul.nō.p:o:.xj.q.iij. abſit. Absit vt quicq̄ sinistrū de his arbitremur:q̄ ap'lico gradui succedētes/ch:isti co:pus sacro o:e cōficiūt.facit opti.e.q.si cēs fo:te.xl.di.c.j.ij.q.vj.hoc eriā placuit.xxij.q. iiij.§.q̄ aūt.faciūt ꝓ isto ar.que no.p.c.j.xl. distin.

Sententie cū pcdis mendc sunt ſic.

¶Articulus Vigesimusseptimus A

Vigesimusseptim⁹ ar.

Et q p cōsequēs semp in dubio sunt timēde ꝛ seruāde ꝛ a nemine violāde: ꝛ in reuerētia habēde sicut ab o:e petri clauigeri ꝓlate.eriā si durū q̄d cōtineat vel difficile excepto petrō.c.di.ꝓtra mo rē.in p:in.xxiij.q.j.q̄d culpat. in fi.ij.q.vij. sacerdotes.xix. di.in memo:iā.vbi de hoc.xj.q.iij.sentētia.c. q̄d g̃.c.fi is q̄.

¶Articulus Vigesimusoctauus A

Vigesimusoctau⁹ Ar.

Et q nō excusāt discedens ab obedientia pape ꝓpter multitudinē.eriā si tot⁹ mūdus discede ret ꝓter discedentē.ar.ad hec.ij.q.j.multi.ibi. in fi. Nō mi nus ardebūt q̄ cū multis ardebūt.ꝛ.ꝛ multitudo onerosa nihil habet honesti.in aūt.de refer.ad fi.colꝛ.ij.ꝛ vox po/ puli vana audiēda nō est. C.de penis.de cu.l.filij.ꝛ ꝓpius docēdus est:nō sequēdus.lxij.di.docēdus.ꝛ.lxvj.di.c. mi/ ramur.in ꝓn.eſt de excef.p:e.ex lris.ad mediū.ibi: Auditis quātus est clamo:.ꝓpi'i.ꝛc.eſt de elec.c.ij.op.ar.de peni.di. vj.c.j.in fi.ibi: Quū tot sint q̄ labunt:vt p:istinā dignitatē ex auth:oritate defēdāt:ꝛ ō si vsuz peccādi sibi faciāt:nescin dēda est spes ista.facit.xviij.q.ij.fi qs abbas.in fi.ibi: Eriā si omnis congregatio vitijs cōsentiēs suis ꝛc.

¶Articulus Vigesimusnonus A

Vigesimusnonus arti.

Et q vnū est cōsistoriū ꝛ tribunal ch:isti ꝛ papa in terris,ar.ad hoc eſt de appel.l.romana.j.rīſo.li.vj. est eīm

dei vicarius in terris:q: ei⁹ vices tenet.ex vt ea bene. c.s.t de trāsla.quāto. Ostien.no.sup verbo veri dei vicē gerit. ergo cōsistoriū dei t pape idē est censendū p iura p:e.t in ligādo t in soluēdo.q̄cūq; agit claue nō errāte.t sic intelligit.xxiiij.q.s.quicūq;.t breuiter: excepto pctō q̄si oia de iure pōt vt deus sm eū.sed de hoc latius infra dicā.xix.di. ita dns.quū em̄ ch:ist⁹ sit caput ecc'ie. ad Col.s.t Epb.s. ex de sacra vnc.c.s.§.sed.ꝑ.lo.o ei⁹ recedētis.t in sede ei⁹ dīs papa p capite.ex li.v:de homic̄.p humani.s.rīso.ad hoc facit.lxx viij.N.que.t vices.t ch:istū audit q̄ papā audit.Matth.x.t Luc.x.t q̄ papā legatū ei⁹ vicariū spernit t ipsum ch:istū spernit.xxi.di.in nouo.viij.q.s.q̄ vos.xcviij. di.nobilissimus. ¶Articulus Trigesimus A

Trigesimus ar. Et q̄

bauarus ty:annus q̄ se p:o imperato:e gerit:habuit dīum papā ioan:nē.xxij.p vero papa vocādo ipsum papā:t ab eo sicut a vero papa cōfirmationē vnctionē.t co:onationē in suis literis:t p suos ꝓcurato:es petēdo:t aliq̄ tēpo:e eius literis obediēdo.de quo.s.in ꝓhemio.t.s.arti.t.s.arti.xxxvij. lra C.ff.q̄ aūt bauarus.late.t ar.xxix.lra a.p totū.p:o hoc facit.q: filiꝰ exheredar⁹ si app:obar testamētū patris nō pōt postea impugnare.C. de inoffi.testa.parentib⁹.t ar. q: actio extincta nō reuiuiscit.ff.de solu.que res.§.aream. de cōse.di.iiij.queris.nā t si q̄s verbis nō cōsentit:tñ actu cōsentit:nō pōt contradicere.ex de transac.ex lris.facit.ff. de inoffi.testa.l.vl.ff.man.si ꝓcedēte.§.lucius.ff.ad muni. l.ij.C. de iure do.in pe.l.ij. de inoffi.testa. si heredat⁹.t.l. si ꝓponas.§.si facit.ex de ap.solicitudinē.ex de offi.del.quū olim.in fi. a sensu ntra.t.c.grauū.ex de testi. quū veniss̄et. ex de re iudi.q̄ ad cōsultationē.ex de his que fi.a ma.par. c.ex o:e.vbi de hoc.ff. de pac.rale.§.s.ff.ad macedo.si filiꝰ. C. de re iu.ad solutionē.ff. de mino. si filius. facit q̄ legit t no.ex de vi.t ho.cleri.c.vlti.lxiij.di.quū hadrianꝰ.vbi de hoc.t ex de p:iuile.quū olim.t.s.ibi. Tamq̄ nō ligarū admisit ad osculū.facit bene ex de elec.venerabilē.§.fuit q̄s. Itē q̄ semel placuit amplius displicere nō pōt.xxxij.q.v. ho:rēdus.vbi de hoc.facit.iiij.q.iij.si q̄s testib⁹.ex de cēsi. quū olim.xix.di.si romanoꝝ.t in glo.ar.q̄. Itē nō pōt q̄s cōtra factū suū venire.ex de cle.cōiu.in diuersis. vbi de b.

¶Articulus Trigesimusp:imus A

Trigesimusp:imꝰ ar.

Ubi papa ibi ecclesia romana.

Et q̄ vbicunq; est papa:ibi est ecc'ia romana:t sedes aplica et caput ecc'ie.ad b facit. xxiiij.q.s.q̄cunq;.nā petrus ecclesiā significat:vt ibi habeas:nō ecc'ia petrum. papa etiā successo:es est ch:isti nō ecc'ia.ex li.vj.de homi.p humani.s.rīso.vñ nec vacāte papatu succedit sibi ecc'ia:vt.s.dictū est in.xx.arr. Itē ecclesia romana fundata est in petro:nō ecōuerso.xix. di.ita dīs.t.c.fundamēta.de elec.li.vj. petrus em̄ a petra ch:isto sup quē fundata est ecclesia:dicꝰ est.Matth.xvj. nō ch:istꝰ a petro:vt p:e.c.ita dīs. Itē ecc'ia q̄ est co:pus ch:isti mysticū.xxiij.q.v.de ligurib⁹.t.q.vij. quēadmodū. uo d: ecc'ia parietū vel muro::sed collectio catholico:ū. de cōse.di.s.ecc'ia. sed talis ecc'ia ibi est. vbi est caput ei⁹/ scz papa.ar.bo.ff. de reli.quū in diuersis. et q̄d no.xiij.q.ij. in ecclesiastico.in glo. summaria. Itē vbi est papa ibi est ecclesia.vij.q.s.scire. ¶Articulus Trigesimussecūdus A

Papa nō cogit stare ro:me.

Trigesimussecundꝰ ar.

Et q̄ papa non cogit stare rome:neca romana ciuitate vel sede iurisdictionē recipit:sed a deo s.ar.xviij.nec vocat ꝓpie papa romanꝰ:scz vniuersalis ecclesie q̄ est spōsa sua sic ch:isti:licet specialē eparū habeat rome:t specialē dioc.suā determinatā:sicut aliꝰ q̄scq; plul. Maūt rome stare nō cogit:hoc ꝓbat iō q:locus nō sctificat hoiem:scz hō locū.vl.dis.nos q ꝓsum⁹.t.c.nō loca.c.illud aūt aduerte.t.c.qlibet.nec res ꝓ locis:scz ꝓ rebꝰ loca amāda sunt.xxj.dist.nouit.facit opti.xciij.di. legimꝰ. vltra mediū.ibi:Nec altera a romane v:bis ecc'ia:altera tot⁹ o:bis existimanda est.t.s. Ubicunq; fuerit epūs siue rome siue eugubij siue cōstātinopoli tē.t.s.eiusdē meriti est:et eiusdē sacerdotij.adiacent em̄ res pōnis tam⁹ dignio:ibus: nō ecōtra.xxj.q.s.pcipim⁹.xvj.q.ij.c.s.ibi: Ut cuius est possessio:fiat institutio.ex de maio.t obe.solite. ¶Itē sedes papalis ꝓmo fuit antiochie vbi petrus ꝓmo sedit: vt legit in ch:onicis annis septē:t postea iubēte dño trāslāta est sedes romā:vt.xxiij.q.s.rogam⁹.sicut q̄ verus papa fuit petrus in antiochia a dño constitut⁹. quū dixit ei: Pasce oues meas. Joan.vlti.vt no.xxi.di.in nouo.t sic est vbiq; est. Fateo:r tñ q̄ nō posset mutari sedes aplica et papalis ab vrbe romana in aliā ciuitatē:ꝓpter ꝛbū istud p:e.c.rogam⁹.ibi: Jubēte dño.q: nō est discipulus sup magistrū. Matth.x. Lu.vj.xxiij.q.s.quū beatissim⁹. nec seru⁹ maio:r dño suo. Mar.x.t Joā.xiij.maio:i em̄ poreſtati sp obediēdū est.xx.q.iiij.q̄ resistit.vbi de b.t facit.e.q.c.si is q̄ pest.ad b fac̄ expsse ex de elec.fūdamēta.§.ne aūt.ibi: Jmperato:celestis istituit.vbi b tenet dns me⁹ archidiacon⁹ magr me⁹.t in p:e.c.rogam⁹. ¶Itē q̄ a romana sede nō recipit iurisdictionē scz a deo:ptz.xxij.di.c.s.t.xx.di. in nouo.t.c.q̄uis. ¶Itē q̄ nō vocat romanus papa: largo tñ mō pōt vocari papa romanꝰ.ex de iureiur.ego.ibi:papa/ tū romane ecc'ie.t in aūt.de ecclesi.ti.§.s.in pn.colr.ir.ibi: senio:es rome pape.xcviij.di.victo:. in pn.xxij.dist.c.vlti.t xxiij.q.ij.sane.n.ibi:Et vigilⁱ glorioſissim⁹ papa antiq̄o/ris rome.licet vocet romanꝰ pōtifer:vt ex lib.vj.de consti. licet.cū si.q: papa sonat in plenitudinē vniuersalis ecc'ie alibi pōtifex vniuersalis. ex de vsu pal.nisi.facit expsse.ij. q.vj.si q̄s putauerit.ibi:vniuersalis aplice ecc'ie papā.c.q̄ se scit.s. sed ersi B:eg. ꝓhibeat se vocari vniuersalē papā ex sua humilitate:vt.xcix.di.ecce inquātū.tñ caput est vniuersalis ecc'ie.vocat alibi pōtifex vniuersalis ecc'ie.xxiij. di.in noie.vltra pn. Illud aūt verū est q̄ papa habet suū specialē t certū epatum:vt dictū est:ꝓter generalē in v:be roma t certā dioc.in q̄ suū facit vicariū:q̄ est vicarius epi romani nō pape.de hoc ex de offi.vica.sua.vbi de hoc.

Primasedes papalis fuit antiochie.

Sedes papalis non pōt trāsferri a roma ad aliaz ciuitatē.

Summꝰ pontifex nō ꝓpie dr papa romanꝰ.

¶Articulus Trigesimustertius A

Trigesimustertius ar.

Et q̄ papa nō tenet se purgare de aliq̄ infamia a q̄buscūq; exo:ra bonis vel malis si nōvult.ad hoc.ij.q.v.mādastis.ibi:sed nō aliqs q̄ noluerint:aut sponte hoc nō elegerit.fo:mā dās.t.c. auditū est.t.§.illud nō. t.ij.q.vij.§.ex his oib⁹ colligit.cū.§.p:e.q̄.his itaq; rñdet si aūt se purgat aliquotiens ex humilitate hoc facit. sicut B:eg.fecit.ij.q.vij.si q̄s nos.t pelagiꝰ.xxv.q.s. satagēdū. t leo.ij.q.vij.nos. Itē ꝓ hoc facit deficies in purgatione pnif t ꝓ cōuicto hr ac si crimē esset. ꝓbatū. ex de simo.de b ex de pur.ca.cū.p.t.c.inter.sed si papa deficeret in purgatione:q̄s puniret eū:quū nullū iudicē habeat sup se:vt.s. plene.ꝓbatū arti.v.vj.t.xiiij.t.s.ar.ꝓximo.t q: quū papa sit maio:oibus a minoꝝ⁹ iudicari nō pōt.vj.q.s.oēs.no. xx.di.iferio:. vbi de b ex de ma.t obe.quū iferio:. vbi de b.

¶Articulus Trigesimusquartus A

Trigesimusquartꝰ ar.

Casus mirabilis.

Et q̄ in hac vita etiā si iniuriā vel iniustitiā facit papa alicui non habet iudicē sup se:nec tenet eligere iudices vel arbitros: q̄ccz sibi se subijciat:si non vult.ad hec.ix.q.iij.alioq.t.c.nemo. cū ibi fr.t.s.sat; dictū est. Nec dicas q̄ aliquotiēs papa grauabit q̄cūq;:nec iustitiā inuenient sup terrā:t sic iustitia deperibit. Fateo:.q̄ pōt ꝓtingere papā facere cōtra iustitiā vel peccare.vt.xl. di.si papa.t.xij.q.vij.nō liceat.t.s.q.vij.nos.§.et si.t q̄ iustitia aliquotiēs exulabit.nec mirū q: multa diuino exāmini reseruant:q̄ in b seclo remanēt ipunita.vj.q.s. si oia. t ꝑsertim facta papalia.vt p:e.c.alioq.t no.q̄ si papa deliquerit:ampliꝰ apud deū quā aliꝰ puniet. Arbitros etiam

nō teneꝛ eligere: quia saltē metu pene cogeꝛet stare eo:ū sentētie. C. de arbi. l. j. eꝛ de ar. dilecti. ⁊ si actū fuisset vel dī
ctum inter partes ꝙ pena soluta staꝛet nihilominus ar
bitrio pape: eꝛ arbitrio cōdemneꝛ. C. de transac. quū ꝓpo
nas. xij. q. ij. eps qui mācipiū. vbi de hoc. ⁊ xxv. q. ij. si eccle
sie. post. c. quicumq;. vbi de hoc. ⁊ no. p:e. c. dilecti. de ar. et
sic papa per viā arbitrij cōdemnaꝛet: qui nō pōt via oꝛdi
naria ꝓdemnari. qđ fieri nō debeꝛ: quia qđ vna via pꝛohi
bꝛ: non debet alia regulariter admitti. xxiij. q. v. satis
hinc. alis est sub ca. hec imago. ff. de bo. liber. querit. eꝛ de
ꝓcu. rue fraternitati. vbi de hoc. eꝛ de re. iuꝛ. li. vj. quū qđ.
vbi de hoc. Papa aūt nec directe nec indirecte cōdemna
ri pōt: nec alicui potestatē dare pōt vt eum iudicet: ꝙ eꝛ
humilitate hoc papa fecerit aliquotiens. vt. s. dictū est. ij.
q. vij. nos si. cū si. nec obstat quod no. xiij. di. in synodo. in
glo. sed numq̄d. quia qđ ibi Joan. no. nō est verū: ꝙ pa
pa potestatē dare possit imperatoꝛi deponēdi ipsuꝫ de cō
sensu cardinaliū in casu hereſis. quia quū ipe papa a dño
sit pꝛinceps ⁊ iudeꝛ oīm cōstitutus. xix. disti. ita. eꝛ. lib. vj.
de elec. fundamēta. j. rūso. ⁊ ab apl'is. xxj. di. in nouo. ipossi
bile iuris est ꝙ ipse papa aliū superiō: ē pꝛincipē super se
vel iudicē vel aliū possit constituere archipapam vel sibi
equalē: sicut nec deus trinitas posset sup se aliū deū cōsti
tuere vel equalē: ⁊ ꝙ i casu etiā hereſis iudicē nō habeat:
etiā conciliū generale. casus est. xxj. di. nūc aūt. ⁊ dixi. s. in
vj. arti. ¶ B Si ergo papa cōꝛa incoꝛrigibiliter in he
resi pmaneret iā dānata notoꝛie: nec renuntiare veller pa
patui sicut posset: vt no. vij. q. j. nō aute. nisi magne. glo. ⁊
xix. disti. si q̄s pecunia. ⁊. xviij. q. ij. q̄. sit. exp:essum hodie
eꝛ li. vj. de renun. c. j. tūc cardinales possent ⁊ deberent ab
eo recedere ⁊ aliū eligere: q: a sentēria iuris pꝛiuatus est
ſi. q. vij. sacerdotes. ⁊ reliq̄. vbi de hoc. xvj. q. vlti. sanc thes
salonicēses. vbi de hoc. xxiij. q. j. achatius. j. vbi de hoc. ℞.
¶ L Et no. ꝙ papa hereticꝰ inferiō: est quolibet catho
lico. quo casu crederē ꝙ synodus vniuersalis: q̄ est caput
ecclesie loco dei ipsum cōdemnare posset: q: nūquā eccle
sia sic vacaꝛet quin habeat caput ch'istū. ad Gal. j. eꝛ de sa
cra vnc. c. j. ⁊ Epb. j. sicut papa catholicus papā nō catho
licū. vt ibi no. Vel in tali casu nō est sentēria necessaria: q:
hēresis ꝓinaꝛ pꝛima pꝛiuat ipso iure quemꝙ beneficio:
immo pꝛiuatus est a iure: vt ꝓxime dixi. ⁊ est exp:essius eꝛ
lib. vj. de hereticis ⁊ cōmissi. §. pꝛiuādi. ꝓterea vel puatos
nūtiādi dignitatibꝰ atq; aliis beneficiis ecclesiasticis ⁊c.
⁊. §. sunt aūt. ibi: vel nūciandi pꝛiuatos. ¶ Articu. xxxv. A

Papa nō hz iudicem in terris.

Papa aut sanctus est aut sanctus ꝑsumitur.

Nota legem.

Pontificiū eccle pꝛecessit mūdi imperium.

Rigesimusquintus

arti. Et ꝙ teneꝛ aliquā causam ad eū pꝛinci
pē a se remittere tamē suspectus. si nō vult:
immo nō debeꝛ: q: nō pōt facere papa q̄diu
est papa: q̄n sit iudeꝛ oīm. vt. ix. q. iij. cūcta. nec pōt a se reꝛ
cere suā iurisdictionē quā habeꝛ ꝓ ea q̄ no. eꝛ de cenſi. quū
venerabilis. in glo. hic pꝛz. ⁊ de dona. pastoꝛalis. in glo. si
ita. nec est verisimile ꝙ aliquē grauet papa vel ꝓtra iusti
tiā faciat. Papa ēm aut sctūs est: aut sctūs ꝑsumēdus est.
⁊ iō ꝓ eo maxie ꝑsumēdū est ꝙ sctē ⁊ iuste agat ⁊ viuat. et
ꝓtrariū caueat. ad hoc. xl. dist. c. j. ar. bo. xj. q. iij. abbꝛit. ix. q. ij.
luctū. xxxvij. di. q̄ de mēsa. vij. q. j. oīs q̄ gemebat. xxiij. q. j.
quū beatissimꝰ. xij. q. j. exꝑedit. ℞. ita q̄ hoies. nō ēm pꝛesu
mēdū est ꝙ aliusꝙ fꝛeiat papa q̄ ch'istꝰ vel petrus: cuiꝰ est
vicarius ⁊ succeſſoꝛ. ar. bo. xxviij. q. j. sic ēm. in pn. ibi: Nul
lo ēm mō qđ dñs iubet seꝛuꝰ bonꝰ ꝓhibet. ⁊ parū aūt me
diū. ibi: Quia neq; id qđ moneꝛ apl's ꝓhibet dñs: nec id
qđ ꝓhibet apl's iubeꝛ dñs. Sic dicit leꝛ de ꝓtoꝛe. ⁊ ꝝ legē
nō tuebiꝫ aliquē. ff. de publi. quū spōsus. §. si res. nec reꝛ
uocanꝫ a filio q̄ a ꝑe geruntꝫ. C. de testa. mili. q̄ a ꝑe. facit
etiā eꝛ de no. op. nū. c. ij. §. sup eo. ¶ Articulus. xxxvj. A

Rigesimussexꝰ ar. Et

ꝙ antea fuit eccl'ia q̄ imperiū: qđ sic ꝓbaꝫ. ec
clesia ēm accipiꝫ ꝓ cōgregatiōe fideliū. de ꝑse,
dist. j. ecclesia. eꝛ de summa trinit. c. ij. §. verum. q̄ ꝺ: coꝛpus
mysticū. j. q. j. in eccl'ia. iij. q. iiij. engeltrudā. xxiij. q. v. de li
guribꝰ. de peni. di. j. eccl'ia ch'isti est. ⁊ cuiꝰ ipse ch'istus est
caput. ad Col. j. ⁊ c. ⁊ Epb. j. Hec est talis scta eccl'ia q̄ i
ꝑs. celix. dicit eccl'ia sctoꝝ. q: vbi sunt scti: ibi ecra est ec
clesia. vt no. xxj. di. q̄uis. ⁊ no. p:e. c. eccl'ia ch'isti. ⁊ exꝑssius
de cōse. di. iiij. queris. ℞. to. ergo hec eccl'ia q̄ in scts est.
in pꝛimo hoie in innocētia creato. de peni. dist. ij. §. adā. sub
§. romanos. ⁊ c. quō. c. pꝛinceps. ⁊ c. pꝛim. hō. incepit. hō
⁊ apl's pōit ad Ro. v. c. istū adā fo:mā futuri. ¶ B Jstū
adā etiā solū ⁊ vnū a se solo vno nō ꝺ alio. vel alia deus
creauit. Beñ. j. ⁊. ij. xxiij. q. v. hec imago. vt vi. ꝓtē futurā
ecclesie designaret. xvj. q. vij. sicut. xxiij. q. j. loquit. ⁊ sicut
a latere adam fo:mat eua. Beñ. ij. eꝛ de diuo. gaudem. §. verū. xxiij. q. v. nec illud ociosum est. sic a secūdo adam
ch'isto nostro. i. ab eius latere fo:mat vnica ⁊ immacula
ta. ac virgo scta mater eccl'ia cōiunꝝ ch'isti ſm Aug. eꝛ in
clemētina de sum. trini. ⁊ fide catho. ⁊ sicut adā ⁊ quilibet
vir caput est mulieris: sic ch'istus caput eccl'ie. j. Coꝛ. xj.
Epb. v. xxiij. q. v. quū caput. ⁊ p:e. c. ad Col. j. c. quia caput
viri ch'ist' est. vt p:e. c. quū caput. Qui q̄dē ꝓxim' vir adā
designat ecclesie vnitatē: vt dictū est. Undē bene adā in
terꝑtatur testimoniū eoꝝ sc̄z qui futuri erant in mundo
id est in eccl'ia. sc̄z cōgregatione fideliū. Et illa bꝛeui mo
rula qua creatus fuit adā ante euam: qui tūc in sevnitatē
ecclesie designabat: vt dictū est. caput eius ch'istus per eū
figuratus: q̄ est secūdus adā. erat sicut ⁊ est: vt pbꝛū est.
fo:mata aūt eua ecclesiā designante: vt dictū est. de ꝺ
eius loco dei ⁊ ch'isti cuiꝰ fuit caput eccl'ie: adam sicut ca
put erat eue: ⁊ vicarius pꝛimus a dño cōstitutus sup eccle
siā suā: vt clare elicit de verbis Augu. in q̄sti. nouī ⁊ ve. te
stamēti dicēris: Hec imago dei est in homine facta: vt vn'
fit factus dñs ex quo cereꝛi oꝛiant: habēs imperiū dei q̄si
vicarius eius: quia vnius dei habet imagine. vt hec trans
sumunt per. c. imago. xxiij. q. v. vnde ⁊ papa vicariꝰ ⁊ suc
cesso: ade pꝛimi in innocētia creati: ⁊ secundi filij dei pꝛo
nobis incarnati est. vnde ⁊ ch'istꝰ nō oibus apostolis di
xit: Pascite oues meas. sed soli petro: vt vnū caput ⁊ vni
tatē ecclesie designaꝛet in eo. vt. xix. di. ita dñs. ⁊ eꝛ lib. vj.
fundamēta. de elec. ⁊ Joā. vlt'. ⁊ eꝛ de elec. significasti. etsi
alijs discipulis dicat: vt lateat retia sua in capturā: soli tū
petro futuro soli vicario dicit. Luc. v. duc in altū. xxiij. q.
j. nō turbak. ⁊ soli petro sup aquas ambulāti. i. sup pplos
cūctos imperāti. Apoc. xvij. eꝛ de cele. miſ. quū martheꝰ. §.
verū. dicit titubāti. Matth. xiiij. modice fidei q̄re dubitas
sti: ⁊ soli petro dicit dñs. Mat. xvij. vade ad mare: ⁊ mitte
hamū: ⁊ eum piscē qui pꝛimus ascenderit. ⁊ tolle: ⁊ aperto
eius oꝛe inuenies stateꝛē illū sumens da eis pꝛo te et me.
sed caput petrū ecclesiā designās. xxiij. q. j. est aliud. ma
gna ergo ⁊ sanctitas ⁊ innocētia in papa requirit: q̄ ade
pꝛimi in innocentia creati: ⁊ secūdi agni. Joan. j. de conse.
distinc. iiij. nemo. dei succeſſo: ⁊ vicarius est. designatus
inquā ꝓ adā innocētē in virili etate. sc̄z. xxx. annoꝝ creatū:
id est in oibus complerū. cōpleta ēm etas complementū
virtutū est. ar. bo. lxxiij. di. poꝛo. futura ch'isti ⁊ ecclesie
sacramenta vaticinantē. de peni. di. ij. §. adā. pulchꝛe aut
fo:mat eua: non de terra. sed de latere ade. vt p:e. c. nec il
lud. ⁊. xxxv. q. j. c. j. in pꝛin. vt vnā naturā deus constitueret
dispariū facultatē eripiens naturarū. ſm Aug. per. c. nec
illud. vt futurus pontifex ⁊ caput ecclesie ch'istus deus ⁊
homo futurus: vnius nature humane esset cū homine: et
vicariū suū purum hominē in ea constitueret: qui nō puri
hominis. sed veri dei ⁊ hominis potestatē haberet. eꝛ de
trāsla. licet. ⁊ vt ec. benefi. c. vnico. ¶ L Jrē facta est mu
lier in costa tamē foꝛtis: factus adā in carne tamē infir
mus. ch'istus ⁊ ecclesia illius infirmitas. nostra est foꝛti
tudo. Aug. sup Joan. sermone. xv. Mꝛ etiā adā ecclesie re
ꝓsentat vnitatē apparet per rationē Augu. de ciui. dei.
li. xij. dicentis: Pꝛopterea deus creare voluit vnū de quo
multi ꝓpagarent: vt hac admonitione etiā in multis cō

Papa nō hz iudicem in terris.

Adā q̄d iterꝑtat.

Dei imago ihoie

Ecclesia pmulī gat beat reb monijs.

Adā de costa.

Eua de costa formatur.

cois vnitas nature seruet. ¶ D Post adam fuit ecclesia merito ⁊ numero in abel primo iusto post patrem nostrū. Matth.xxiij. A sanguine abel iusti. vbi Hieron. in homilia super Matth. Dicebat iesus turbis iudeorum ⁊c. Justus enim nō solum ex domini nūc sententia: sed ex Beñ. testimonio comprobatur. Beñ.iiij. vbi accepta ei⁹ a deo narrantur munera. ⁊.iij.q.vij.in grauibus. ⁊.xxiij.q.v.scriptum. merito abel interpretatur christus. i. vnctus virtutib⁹ ps̄. xliij. Unxit te deus deus tuus ⁊c. ⁊ Esa.lxj. ⁊ Luc.iiij. Spūs dñi sup me ꝙ unxit me ⁊c. ⁊ de hoc de sa. vnc. c.j interpretat etiā abel iust⁹: q: cultor dei⁹ ⁊ dignū offerēs sacrificiū: vñ respexit dñs ad abel ⁊ ad munera ei⁹ q offerebat de primogenitis gregis sui: ⁊ de adipib⁹ eor. vt p.c. iiij. Beñ. ⁊.c.in grauib⁹. dr em ignis descēdisse ⁊ hostiā cōsumpsisse. ¶ E Chrys. in epla ad Heb. homilia.xxj. Et

Abel figurauit ecclesiā.

q abel sanctā ecclesiā p figuret: patet Aug. ⁊tra faustū li. xij. di. Sicut cayn ex terre fructib⁹ sacrificiū rep:obatur: Abel aūt sacrificiū ex ouib⁹ ⁊ earū fetib⁹ suscipit: ita noui testamēti fides ex innocētie gra dñm laudās veteris testamēti terrenis opibus anteponit. Ꝛ etiā abel christū p figuret: li.c. Aug. in pn. patet dicēs: Itaq occidit iunior natu a fratre maiore natu. occidit christ⁹ caput ppli iuniorū a ppło iudeor maiore natu. ille in cāpo: iste in calua rie loco. Item Aug. de baptismo paruulor li.j. in prin. Abel dici debuit. i. iustus: in q vno similiter oēs imitatiōe iusti ficent: qm ipse prim⁹ hoim iuste vixit. propter quē articulū xpis ad nouī testamēti exordiū primēte christ⁹ est positus in capite: nē caput iustor. Judas eius traditor: capur poni debuit petr̄. facit. xxiij.q.j.q̄ cumq; in fi. Item Aug. li.j. de mirabilib⁹ sacre scripture. c.iij. Tota iustitia hec est .ix. gintas sacerdotiū ⁊ martyrū: q triplex iustitia in abel primo fuit: q ⁊ munera deo grata obtulit. primo sapiam generis in seculo nō dereliq̄t: ⁊ martyrij coronā sanguis effusione promeruit. ⁊ paulo post. Recte g cōperebatur q primus in terra iustus eligit. in eo tot⁹ iustitie forma seruaret. Cuiq; primo in hoib⁹ post delictū figurā gestare cōcedit saluator: q .ix. go ⁊ martyr: et sacerdos esse nō dubitat. ¶ F Loco abel iusti nat⁹ est seth. Beñ.iiij. in fi. q genuit enos. q primus incepit inuocare nomē dñi. vt ibi dr:: Nati aūt er genere seth tamq̄ cultores veri dei sicti fūt filij dei. Nati ex cayn filij hoim. Et q diu nō fuerūt cōmisti filij dei. i. descēderes de seth: cū filiab⁹ hoim. i. descendentiū de cayn: in sua innocētia ⁊ latria pmanserūt. Postq aūt fuerūt cōiuncti filij seth cū filiab⁹ hoim. i. cayn infundēb⁹ in eos virus suū: ab illa scrimonia cōiter recesserūt. vñ Beñ. vj. ibi: Postq em egressi sunt filij dei ad filias hoim ⁊c. ⁊ de h. xxxv. q.j. quū igit. ibi ante mediū. q uis etiā alia causa. ⁊ in glo. filij dei. Ista etiā legunt in li. colt. Joānis Cassia. in scda collatione serent: q est de principatib⁹. Illo g tpe fuit scrā ecclesia in filijs seth numero ⁊ merito. vñ ⁊ a seth descēdēs iareth genuit enoch: qui ambulauit cum deo. ⁊ nō apparuit: q: tulit eū deus. Beñ. v. de q Aug. ⁊tra faustū li. xij. Ꝛ enoch septim⁹ ab adā deo placuit: ⁊ trāslat⁹ est: ⁊ septima reqes pdicat: ad quā trāsfert ois q tamq̄ vj. die sexta ętate seculi christi aduēturu fdmat. Item Aug. de mirabilib⁹ sacre scripture li.j.c.iij. Enoch em sine morte p totū pene seculi rēpus remotus ab hoim cōuersatione custodit: vt in eo qualiter hoies si nō peccarēt: generata p ole cōmutarent in vitā spiritualē sine morte ostēderet. sed licet lōgo seruatus tēpore adhuc viuit: mortis tn debitū: qō omes in adā assumpsimus: vitare nō poterit. Item Augu. de baptismo paruulor li.j. in prin. Necq em enoch ⁊ helias per tam longā etatē senectute marcuerunt: nec tn credo eos iam in illā spiritualē qualitatē corporis cōmutatos: qlis resurrectione pmittitur: que in dño prima p:cessit ⁊c. et sic in sanctis permāsit ecclesia successiuevsq; ad noe iustū. ¶ B Tempus etiā institutionis sacramentoꝝ ecclesie ab eo tēpore incepisse creditur: quo primus parens meritо inobedientie a gaudijs paradisi expulsus fuit. tūc em deus continue reparando sacramētis suis medicinā ppa

Mystio sticium fuit corruptionū.

rauit: vt probat Hugo de sacramētis lib.j.par.viij.c.ix. de iustitia noe apparet Beñ. vj. ibi: Noe vo inuenit gratiam coram dño. ⁊ infra. Noe vir iustus atq; perfectus fuit in generationibus suis cū deo ambulabat. ¶ H Iste noe iustus nedū erat in ecclesia sanctorū: sed etiā arcā fabricat: que ecclesiā repsentat. xxiiij.q.j.qm. xliij. dist. quātumlibet. vnde Hugo de arca li.j.c.iij. ait: Arca noe quā fecit securibus ⁊ dolabris ex materia ligno: tū ⁊ bitumine: ecclesiam quā fecit christus p pdicatores suos ex collectiōe populorū in vna fidei cōfessione designat. Hanc arcā christus gubernator eius inter procellas huius vite regēs: per se ducit ad se. Ꝛ autē in superioribus arca contrahit: ⁊ in inferioribus dilatat. hoc significat q in ecclesia maior: est numerus carnaliū q spiritualiū. Ita vt quāto sunt pfectiores: tāto sunt pauciores. facit. xxiij. dist. legimus. In summo ad vnius cubiti mensurā arca trahit: quia christus q est caput ecclesie: ⁊ sanctissanctorū: per naturā confimilē inter homines est: per virtutē singularē sup omnes est. hucusq; Hugo. Item Aug. de ciui. dei li.xv.c.xxvj. Arca noe significat ecclesiā que fit salua per lignū in quo christ⁹ pependit. Ꝛ autē ostiū in latere accepit: pfecto illud est vulnus lateris qō lancea perforatū est. vnde Beñ. v. Ostiū arce pones in latere deorsum. i. vulnus in latere christi. dicit glo. interli. Item Aug. ⁊tra faustū lib.j. Ꝛ corpus emissus nō est reuersus: q: aut aqs interemptus: aut aliq̄s supernatante cadauere illectus: significat homines in immūditia cupiditatis detentos: ⁊ ad hec que foris sunt immūda nimis intentos: ⁊ ideo occidēdos. Item Augu. sup Joan. homili. l.xv. Apertio lateris figurabat p ostiū arce: qō in latere factū fuit: eo q p illud ostiū intrarēt animalia q nō erāt diluuio peritura. vbi p figurabat eccl'ia. ¶ Item Greg. sup Ezech. homi. xvj. Quid p arcā nisi sancta ecclesia figurat que inferius ampla est: superius angusta: nā inferius oēs bestie cūcta quadrupedia atq; reptilia fuerūt. Homo vo ⁊ volatilia superius iuxta superiorē parte. fenestra fuit in latere de qua corpus ⁊ columba emissi sunt. Recte itaq p arcā vniuersa ecclesia designat: que in multis suis carnalibus lata est: ⁊ in paucis spūalibus angusta. q: arcta est via que ducit ad vitā. Matth. vij. ⁊ Luc. xiij. ⁊ quia ad vnū hominē christū qui est sine peccato. de peni. disti. ij. fi em .x. eligat. colligit. q sivno cubito cōsummat. ¶ J Item Hugo de arca li.iij. Quidā homines habitant inter diluuiū concupiscentie: sed arcā fidei nō habent: vt infideles quos carnis desideria inuoluūt: qui preter hanc vitā transitoriā aliam esse nesciunt. Alij habent arcā: sed in arca nō manent: vt fideles carnales: qui cū corpo emisso perierunt. nā hi qui delectatione sui corporis in vanitate mūdi constituunt. q uis arcam fidei habebant intus: tamen naufragi fiunt. dicit em scriptura Matth. vj. Luc. xij. Ubi est thesaurus tuus: ibi est ⁊ cor tuū. vbi est delectatio tua: ibi est cogitatio tua. vbi vo est cogitatio tua: ibi est interior: is hominis habitatio. Ꝛ Adam vo habent arcam: ⁊ in arca manent. vt veri fideles qui habent fidem operantem per dilectionem. hucusq; Hugo. Ꝛ autē ecclesia remanserit in sanctis in persona Noe: hoc apparet per verbum Orige. super lib. Num. homi. xvj. dicentis: Omne humanum genus ex seth ducitur. nam de cayn qui nati fuerant: a diluuio perierunt. Filij autem seth sunt omnes homines qui in mundo sunt. de quo seth venit noe: vt s. dictum est. Arca etiam designatiua sancte ecclesie est. sicut

Ecclesia pietas

etiam pulchre probat sanctus Hilarius de trinitate lib. vij. dicens: Proprium ecclesie solet esse vt tūc vincat quū leditur: tunc intelligat quū arguitur: tunc secura sit quū superata videtur. Arca enim noe per quam ecclesia designata est: inundationibus concussa eleuata est in sublime: quare confidimus q ille qui post nubilū dat serenū. Tob. iiij. Inclytam sponsam suam succedentibus turbationum fluctibus agitatam: oculo clementioris respiciet: non ferens eam in sui nominis iniuriā diutius cōculcari. facit. vij.q.j. nouatianus. xxiiij.q.j. non turbatur.

Noe arce fabricato: q̄d sibi velit.

¶ Ut aut̄ p noe fabricatorē designet̄ christ⁹ eccl'ie fabricator: liquet ex verbis Aug. cōtra faustū li. xij. dicentis: Jā ꝺo illud qō de vinea quā plātauit noe inebriatus nudat⁹ est in domo sua (Beñ. ix.) cui nō appareat christ⁹ in domo sua. i. passus a gēre sua: tūc em̄ nudata est moꝛtalitas carnis ei⁹ /iudeis scandalū /gērib⁹ stultitia. i. Cor. i. Ipsis aūt iudeis ⁊ gērib⁹ vocatis tam̄ sem ⁊ iapheth /dei virt⁹ ⁊ dei sapiēcia: q: qō stultū est dei /sapiēcius est hoib⁹ ⁊ qō infirmū est dei: fo:ti⁹ est apud hoies. Pꝛoide in duo

Dñice passiōis pludiū.

dus filijs noe /maximo ⁊ minimo /duo ppt̄ figurati vnā vestē a tergo po:tātes /sacramētū scz iā preterite ⁊ trāsacte dñice passionis nuditatē patris neq; intuent: q: in christi nece nō cōsenserūt: ⁊ eū honoꝛauerūt velantes tam̄ sciētes vnde sunt nati. medius aūt filiꝰ. i. ppt̄s iudeoꝝ nō medius. i. cham: q: nec pꝛimatū apt̄oꝝ tenuit /nec vltimus in gērib⁹ credidit. vidit nuditatē patris: q: consensit in necē christi ⁊ nūciauit foris fratrib⁹. ꝓpter eū q̄ppe manifestū est /⁊ quodāmodo publicatū qō erat in pꝛophis occultū: Jdeoq; fit seru⁹ fratrū suoꝝ. hucusq; Aug. ¶ De pꝛimatu

Pꝛiotas sacerdotij respectu imperij.

rēpotis sacerdotij ante q̄ imperij /apparet ꝓ ꝛba Augu. xviij. de ciui. dei. c. j. dicētis. q̄uis em̄ ⁊ ipsum noe patriarcham in cui⁹ dieb⁹ vniuersa diluuio terra delera est. vsq; ad rēpus quo reges in dei pt̄o esse ceperūt ⁊c. ¶ De sobrietate noe post ebrietatē. xxv. di. sexto die. de q̄ ebrietate Hiero. ad oceanū. Noe ad vni⁹ hoꝛe ebrietatē nudat fe moꝛa sua: q̄ p sexcētos annos sobrietate conteꝛerat. Sed

Vini vsq; hī icepit

quō tā iustus fuit inebriat⁹? rñdet Jsiō. sup Beñ. vlt. pñ. dicēs. Querit vtrū vir sanctus inebriat⁹ legat: forte quia vīm illi⁹ liquoꝛis necdū exptus fuerat: nec vino posse inebriari sciebat. nō em̄ ante diluuiū vino hoies vtebant: et ideo specialiter de noe ō: ⁊ ꝙ plātauerit vineā. plantauit aūt de vitibus syluestrib⁹ q̄s inuenit. ⁊ excolēdo assidue ad vitis maturitatē pduxit. Hāc aūt rōnē asserriue ponit Ambꝛo. pꝛe. c. sexto die. xxxv. di. vbi de ō. ⁊ glo. sup Beñ. ix.

¶ Jrē nec mirū ꝙ pauci in eccl'ia boni sunt: q: sm Bedā sup Lucā. Noe quū tres filios genuerit: vni⁹ solius familia in possessiōe dñi ascita est. ex duob⁹ reliqs diuersaꝝ nationū: ne idolis manciparent̄: pꝛocreati sunt populi.

¶ Dd Od aūt in ista eccl'ia pauca designata /melioꝛ sit castitas nuptijs ⁊ gloꝛiosioꝛ: pulchꝛe hoc ⁊ subtiliter pꝛoꝛbat Damascen⁹ li. sentētiarū. c. xcviij. dicēs: Videam⁹ ꝙ ginitatis gloꝛiatiōes. idē autē est dicere /⁊ castitatis noe in arca in timoꝛe iussus: ⁊ mundi seminis custodia cōmissa. talē accipit iussionē. intra em̄ tu ⁊ filij ⁊ vxoꝛ tua: ⁊ vxoꝛes filioꝝ tuoꝝ. diuisit eos ab vxoꝛib⁹: vt cū castitate pelagus ⁊ totū mūdi naufragiū illud effugerēt. post diluuiū nēpe requiē. Exi inq̄t tu ⁊ vxoꝛ tua /filij tui ⁊ vxoꝛes filioꝝ tuoꝝ. ecce rursus ꝓpter mkiplicationē nuptie. ¶ Nuō etiā a pncipio mūdi fuit eccl'ia iustoꝝ ⁊ christianoꝝ ante imperatoꝛes: clare pꝛs ꝙ ꝛba Aug. in li. de q̄sti. noui ⁊ veteris testamēti dicētis: Jgitur descripta mūdi fabꝛica /et primi hois oꝛigine: tradu⁹ renuit generis /sed q̄ reddit⁹ est ꝓ abel: ⁊ ꝙ oꝛdinē venit ad abꝛaā patrē iudeoꝝ: vt ostēderet abꝛaā huic deo credidisse q̄ opifex mūdi est: ⁊ ipsuꝫ legē dedisse in q̄ futur⁹ christ⁹ ꝓmissus est: q̄ liberaret hu

Fidei catholice oꝛigo.

manū gen⁹ de dñio diaboli. Ex his rōnabilis /pbat fides nostra. Testimoniū huic dat oꝛigo descripta: q: ab initio gen⁹ est christianoꝝ. Ex seth em̄ filio a de venit ad enoch: ab enoch ad noe. ex noe ad abꝛaam. ab abꝛaā descēdit ad dauid. a dauid ad mariā. ex maria ex spūsctō nascit christus. Pꝛioꝛes q̄ hoies q̄q̄t fidē habuerūt vni⁹ dei /quē salnato: pdicauit: iurē christiani dicēdi sūt. Ab initio em̄ salnato: vēturus ꝓmissus est. vñ in Apoc. ait. xiij. c. Agn⁹ q̄ occisus est ab oꝛigine mūdi. Jtaq; semp christiani sumus. Hi em̄ oēs quos. s. dixi: a pꝛimo hoie creato in mundo ꝓ quos tradux tendit ad saluatoꝛē: hui⁹ dei fidē habuerūt: de quo christus locutus est dicēs Joan. vij. Hec est aūt vita eterna vt cognoscant te solū ⁊ verū deū ⁊ quē misisti iesum christū. hucusq; Aug. ¶ O De sem aūt descendit abꝛaam filius Thare. Beñ. xj. qui pꝛimo abꝛam. i. excelsus ⁊ sublimis dictus est: postea abꝛaam. i. pater multitudinis: vel pater multaꝝ gentiū. Beñ. xvij. ibi: Nec vltra vocabit ⁊c. Hic est sm Ambꝛo. super Lucam lib. ij. cui dictum est Beñ. xxij. In semine tuo benedicent̄ oēs gētes. Cōgregatio gentiū /⁊ sacrosancte ecclesie q̄tus /oꝛaculo diuino pꝛimo cōmissus est: ⁊ instaurande ecclesie pꝛimus sponsionē pꝛomeruit. ad dauid aūt de christo ꝓmissio facta est. ad abꝛaam de ecclesia: ⁊ nihilomin⁹ q: ad abꝛaam de christo ꝓmissio facta est. Bala. iij. Abꝛae dicte sunt ꝓmissiones ⁊ semini eius. nō dicit ⁊ seminib⁹ q̄si in multis: sed quasi in vno /⁊ semini tuo qui est christus. christū repꝛsentat: maxime q: sm Chꝛys. sup Matth. Abꝛaam sacerdos fuit ⁊ ꝓpheta. sacerdos: q: ad illum dixit deus Beñ. xv. c. Sume inquit mihi vaccā triennē. vnde et presbyter appellatus est. lxxiij. distī. po:ro. ꝓpba. vnde dñs ait ad abimelech. Beñ. xx. Redde vxoꝛē viro suo: q: pꝛophēta est. Abꝛaam fuit sacerdos q; pphēta.

Fuit etiā rex sm Josephū: qui ait: Abꝛaā regnauit in damasco. ⁊ vsq; nunc in damascena ciuitate abꝛae nomē habetur: ⁊ habitatio eius ostendit. Chꝛist⁹ aūt sacerdos /⁊ pheta ⁊ rex fuit. Abꝛaā etiā dicēs seruo suo: Pone manū tuā sub femoꝛe meo. Beñ. xxiij. significauit christum de carne sua nasciturum. sm Aug⁹. de ciui. dei. li. xvj. c. xxiij. Abꝛaam rex Dam̄ masci.

¶ ꝑ Tempoꝛe ꝺo abꝛae fuit melchisedech rex salē sacerdos dei altissimi offerēs panē ⁊ vinū ⁊ benedicens ei. Beñ. xiij. Melchisedechiani hereretici hūc nō hoiem: sed ꝺrutē dei arbitrant. xxiij. q. iij. quidā. ℞. melchisedechias ni. Hiero. ad Euagriū pꝛesbyterū dicit hunc nō fuisse de genere iudeoꝝ: eo ꝙ fuerit chananeꝰ: ⁊ pcessisse typū sacerdotij filij dei. de q̄ ō: Ps. cix. Tu es sacerdos in eternū sm oꝛdinē melchisedech. Hebꝛei tamē tradunt ipsum fuisse filiū Sem filij noe. Augu. ꝺo in lib. de questio. no. et ve. testamē. c. ix. tenet melchisedech vltra hoiem fuisse diēs: Jgit melchisedech nō ideo melioꝛ abꝛaā dicit ꝓpter solū officiū sacerdotij: sed ⁊ natura anteponit illi: vtvltra homines intelligat. Nullo em̄ mō fieri pōt vt q̄ tāto amico dei ꝓponit ⁊ fideli vsq; adeoꝝ vt filiū suū non dubitaret occidere: homo putet. ⁊. j. e. c. Jgit ꝙ hoc apparet melchisedech vltra hoiem esse: q: nō erat vñ melioꝛ esset abꝛaā. nisi solū ꝑcedat illū natura. Huic dicto multum fauere videtur verba apostoli ad Hebꝛ. vij. ibi: Sine patre: fine matre: fine genealogia: neq; initiū dierū. nec finē vite habēs: assimilatus aūt filio dei /manet sacerdos in ꝓpetuū. Sed ecclesia tenet ꝙ homo fuerit: ⁊ vocare eū dei virtutem: ⁊ nō hominē esse hereſim. vt pꝛe. c. quidā. ℞. melchisedech. ⁊ facit. xxij. dist. deniq;. apparuit etiā sicut legit in vitis patrū: vni seni credenti p simplicitatē eum filiū dei inter patriarchas. Melchisedech non fuit primus rex gnū: ⁊ primus verus rex iustus fuit: qui in scriptura diuina reperiatur: pꝛout puro qui sm apostolum pꝛe. c. vij. ad Hebꝛ. in pñ. interpꝛetatur rex iustitie. Deinde aūt rex salem /quod est rex pacis: qui ꝓpriissime typum saluatoꝛis qui fuit rex iustitie. Ps. lxxj. Deus iudiciū tuum regi da. ⁊ alius pꝛophēta de eo Hiere. xxiij. Et regnabit rex: et sapiēs erit: ⁊ faciet iudiciū ⁊ iustitiam in terra. ⁊ sacerdos. Ps. cix. Tu es sacerdos in eternū. m. ⁊ ad Hebꝛ. vij. tenet. Ante em̄ melchisedech regnū nō fuit aliud regnū: quod scriptura cōmemoꝛat iustū ⁊ legitimū. ⁊ hoc dico ꝓpter regnum nemroth. Beñ. x. ibi: Fuit aūt pncipiū regni ei⁹ babylon. ¶ ℟ Fuit enim illud regnum non iustum: sed tyrannice vsurpatum. vnde in eo. cap. Poꝛro chus genuit nemroth. ipse cepit potens esse in terra: et erat robustus venaꝛo: coram domino. vj /distinc. §. ius vero consuetudinis. vbi Gratianus ponit eum oppꝛessoꝛem et extinctoꝛem hominum. Oꝛ autē ait coram domino. glo. i. domino permittente. xxvj. q. v. nec mirum. ⁊ melius facit. viij. q. j. §. quū autem. ⁊. ca. se. audacter. cum his que ibi no. omnis enim potestas a deo vel iubente est vel sinente. xxiij. q. j. ꝺ culpatur. ibi: Non est enim potestas nisi a deo siue iubente siue sinente. Sed quod permittit⁹ aus inuiti toleram⁹. xxxj. q. j. hac ratione. iiij. distin. deniq;. in precedenti enim

§.ius ꝺo. exponit Hiatian⁹ illa verba Beñ.x. cepit nemroth esse robust⁹ venato: coꝝ dño. i. hoim oppsso: ⁊ extincto: sicut hodie tyranni faciũt maxime in italia: vt possint in sua tyrãnide regnare: de qb⁹ scripsi. ſ. lxxij. ar. ꝺ. fi ꝺo. et ꝺ. ⁊ hoc manifeste. Tyrann⁹ em̃ fm Hieg. in mo: ak. est q̃ nõ iuste ꝓsidet: ſz vi vsurpat dominiũ ⁊ timeri vult. ⁊ Isi. Ety. lib. ix. c. iij. dicit ꝙ licet olim apud veteres nulla inter reges ⁊ tyrannos distinctio esset postea tamen in vsu versum est tyrannos vocari pessimos atq; imp: obos reges lucr: ose dñatiõis cupiditatẽ ⁊ crudelissima dñatione in pp̃os exercẽtes. bñ facit. xiij. q. v. nec fuit. Fuit aũr nemroth filius chus nepos descẽdes a cham. nã chus fuit filius cham. Beñ. x. infruniti nõ pudo: ati. xcvj. di. in scriptu ris. cham ait: calidus seu callidus interpratur. i. astutus: q̃ fm sapientẽ Job. v. in sua astutia capit. Nemroth aũr tyrannus vel p: ofugus siue trãsgresso: aut apostata interp: etatur. in quo res cũ noie cõuenit. xlij. di. o: aro: iũ. cũ fi. tyrannus em̃ fuit vt dictũ est: p fugus a facie dñi. sicut cayn Beñ. iiij. qui nõ devolũtate dñi imperauit: sed cõtra eũ: ⁊ turrim edificauit. quã ⁊ dñs derelictus est Beñ. xj. transgresso: etiã legis nature: faciẽs alijs opp: imẽdo ⁊ occidẽdo q̃ nolleret sibi fieri. di. ſ. humanũ gen⁹. ⁊ apostata. i. retro stãs ab eo q̃ facere debebat fratrib⁹ suis apostatans ab innocẽtia ecc'lie p: imitiue incipiẽtis in adã ⁊ eua ⁊ innocẽtia fo: mato: . add e hic q̃ no. ſ. lxiij. arti. ꝺ. regnũ ꝺo. ⁊ xlj. ar. ꝺ. post diluuium. ¶ S Post nemroth reges venientes: reges gentiũ ⁊ reges chananeo: ũ ⁊ alij: p̃ter reges descendẽtes ab abraam: de qbus Beñ. x. ⁊ de abimelech regẽ gerare. de quo Beñ. xx. vsurparo: es fuerũt ⁊ in ualles regno: ũ. q̃ apparet: q: terre eo: ũ ⁊ regna a dño dant abraam ⁊ semini ei⁹: sicut iusto ⁊ scrõ eius. i. iudeis. Beñ. xiij. ibi: Dẽm terrã quã cõspicis. ⁊ Beñ. xij. ibi: Semini tuo dabo terrã hãc. ⁊ Beñ. xv. ibi: Ego dñs q̃ eduxi te de vr chaldeo: . vt darẽ tibi terrã istã ⁊ possideres eam. P: omissio aũr dñi ad impleta fuit. Exo. xiij. ⁊. xv. postq̃ cõsummata fuerũt pcta amo: reo: . ⁊ aliarũ gẽtiũ: sicut p̃miserat dñs ⁊ p̃dixerat Beñ. xv. ibi: Necdum em̃ cõplete sunt iniq̃tates amo: reo: ũ vsq; ad p̃sens tps: vt hec etiam trãsferunt ⁊ phant. xviij. q. v. §. hinc notandũ est. ꝺ. p sciẽres. ⁊. ꝺ. quũ ergo. Nuũ ergo diuino iussu ad puniendũ pcta ppli exciranť: sicut ppls ille iudaicus excitat⁹ est ad occupandã terrã p̃missionis (Josue. v. ⁊. vj. ⁊ deinde q̃si p totũ. ⁊ Deut. vj. ⁊ seq. c. Exod. xiij. c.) ⁊ ad delẽdas gentes peccatrices: sine culpa noxius sanguis effundit: ⁊ que ab eis male possidẽt. in ius ⁊ dñium rite trãseũt bono: um. Hac etiã rõne ⁊ typo iudei spoliauerũt egyptios malos possesso: es. Exo. xij. ibi: Et petierũt ab egyptijs vasa argẽtea ⁊ aurea. vestẽq; plurima: dedit aũr dñs gratiã pplo co: ã egyptijs. vt cõmodarẽt eis ⁊ spoliarẽt egyptios. Et notandũ ꝙ dicit gratiã pplo: q: gra dei agit in aia vt male possessa reddat ⁊ pctm̃ ei dimittat. xiij. q. vj. si res aliena. Hist: oria etiã ponit. xiij. q. v. dicit dñs. vbi Augu. ait: Nec israelite furtũ fecerũt: ſz deo iubẽte ministeriũ p̃buerũt. ad idẽ est de diuo: . gaudem⁹. §. nec illi. Regna etiã p̃dicta vsurpata sunt contra que dauid impcat. Ps. lxviij. Effunde iram tuã in gẽtes que te nõ nouerunt: scz quia scire noluerunt: ⁊ ideo excusati nõ sunt. Ps. xxxv. noluit intelligere vt bene ageret. xxxvij. di. §. vt itaq;. ⁊. c. nõ ois. ⁊ in regna. i. reges que nomẽ tuũ nõ inuocauerunt. Ceterũ iusti in israel reges a dño cõstituti ab abraam p̃cesserunt: sicut p: omiserat ei dñs. Beñ. xvij. ibi: Reges ex te egredient. ⁊ infra ibi: Reges populo: um o: ientur ex eo. Abraam em̃ filius thare de semine sem pudo: ati. ⁊ patrẽ noe reuerẽtis. perfectissimus co: ã dño: de familia heber descendẽs. Beñ. xj. caput iudeo: um fuit. vnde Augu.

Hebrei quasi habraei.

Hebrei habraei dicũtur. licet fm iosephũ dicti sunt ab heber. vt no. xxxv. q. ſ. §. hac itaq;. in glo. a quo. ibi: Nam cetera omnibus idololatria fedatis. sola familia heber in cultu vnius dei remansit. vnde abraam a chaldeis cũ fratre suo aram in ignẽ quem ado: are noluit: p: oiectus est: vt

Expositio et interp: etatio nois nẽroth.

numẽ sue diuinitatis exurendo sentiret quã venerando colere cõtempsit. glo. sed nõ dubitauit ꝙ nõ esset de⁹: de igne exiuit illesus: aram quia dubitauit exust⁹ est. vt hec leguntur ⁊ no. p: e. §. hac itaq;. xxv. q. ſ. iustũ ergo fuit vt ab ista sancta familia abrae/a qua descendũt iudei. vnde dicit Joan. viij. Pater vester abraã ⁊c. ⁊ ibi: Semẽ abrae sum⁹. ⁊ ibi: Scio quia filij abrae estis. ⁊ ibi: Pater vester abraam est. reges iusti descenderẽt q̃ veri dei cultus ⁊ iustitie ⁊ virtutũ amato: es regnarẽt sup populũ dñi peculiarẽ: ⁊ cultor: ẽ dei ⁊ synagogã illã. i. cõgregationẽ iudeorũ in iustitia regerẽt: ⁊ ab idololatria cohiberent. Hiere. vij. xxij. q. v. p: incipes. ⁊. c. regũ. ¶ T Quo: ũ p: im⁹ saul a dño electus est: ⁊ p suã inobedientiã ⁊ superbiã postmodũ rep: obatus. ſ. Reg. x. ⁊. xiij. viij. q. ſ. audacter. lxxvj. dist. si q̃. quẽ tñ samuel ex ꝓcepto vnxit i regẽ israel. vt. ſ. Reg. x. ſz ante saul samuel ꝓphera minister dñi pp̃m regebat. ſ. Reg. vij. Judicauitq; samuel filios israel in maspha. ⁊ in fi. c. ibi: Judicauit quoq; samuel israel cũctis diebꝰ vite sue. ⁊ ibi: edificauit etiã ibi altare dño. vbi clare apparet ꝙ fuit minister dñi in tẽplo et loco sacerdotis. Ps. xcviij. Moyses ⁊ aaron in sacerdotibus ei⁹: ⁊ samuel inter eos qui inuocãt nomẽ eius. ⁊ fuit iudex tẽpo: alis ⁊ recto: populi israel. ¶ Post saul aũr semp vsq; ad ch: istũ sacerdotẽ ⁊ regẽ verũ reges in israel fuerũt vncti a sacerdotib⁹: ⁊ sic cucurrit sctã ecc'lia antiqua a p: incipio mũdi: vt p: obauí: cõstituta vsq; ad ch: istũ: q̃ ecclesiã nouã p̃mitiuã cõstituit in illo ⁊ de illo populo iudeo: ũ: vnde carnẽ assumpserat. vñ de plebe iudaica p: imũ apl'os elegit: quos q̃si fundamentũ instituit. xxxj. q. ſ. §. hac itaq;. ꝺ. deus enim. ⁊ deinde illa iudeo: um synagoga in sua ꝓfidia derelicta ecclesiam nouã fundatã iam in apl'is in gentibus cõstituit. sicut p ꝓpheta Osee dixerat Osee. ii. fm sensum nõ literam. In peccatis vestris dimisi matrẽ vestrã: ⁊ iterũ per eumdẽ ꝓpheta Osee. Et vocate plebẽ meam nõ plebẽ meã. ad Rom̃. ix. vt hec etiã trãsferunt p: edi. §. hac itaq;.

Ecclesiã gines ⁊ rationes ⁊ figuras p: ius fuisse ecclesiã q̃ aliquod fuisse añ iustum vel iniustũ imperiũ tempo: ale: quia imperij cõstitutio super homines ⁊ de hoibus est congregatio: quã cõ tpale regregationẽ necesse est p: imo psupponere q̃ sit regnũ vel imperiũ q̃ de illa congregatione cõstituit. ꝙ si illa congregatio sancta est: vocat ecclesia sancto: ũ. Ps. cxlix. In ecclesia sancto: . si ꝺo maligna: vocat ecclesia malignantiũ. Ps. xxv. Odiui ecclesiã malignantiũ. vt sufficiẽter et superius est p: obatũ. Stolidũ ergo nedũ falsum est dicere fuisse imperiũ ante ecclesiã: quũ ecclesia semper fuerit post creationẽ ade. ⁊ semp erit quũ cõplebit illud Joã. x. Et fiet vnũ ouile ⁊ vnus pasto: . eꝰ de bap. licet. q̃ in hac vita cõplebit: quũ in fine mũdi ⁊ oẽs natiões ⁊ reliquie israel vnũ deũ ado: abũt: ⁊ filiũ ei⁹ dñm iesum ch: istum. Cõplebit etiã q̃ dicit dñs p apl'm ad Roma. xj. Nuũ inꝝ trauerit plenitudo gẽtiũ: tũc reliquie isrl' salue fiẽt. Esa. x. adde ad istũ ar. q̃ scripsi. ſ. xl. arti. ꝺ. ꝙ secũdo opponit. et infra. lxiij. arti.

¶ Articulus Trigesimusseptimus A

Trigesimusseptimus

Arti. ꝙ aũr eccl'ia nõ fit ab imperio/ſz imperiũ ab eccl'ia: q̃ est ali⁹ articulus a p̃cedẽtib⁹ apparet p rationẽ ꝓxime positã: q: de cõgregatione fideliũ q̃ est eccl'ia. vt. §. p: obatũ est: p̃cedit imperiũ si iustũ est. vel de eccl'ia malignãtiũ. si iniustũ est: sicut species de genere: vt ecclesia sit genus/imperium vel regnum species/p: edicata de genere: vt ecclesia contineat imperium sicut genus speciem. sicut hoc nomẽ aial continet multa que differunt numero: vt petrum ⁊ ioannẽ. ⁊ specie vt hominẽ ⁊ capram vel bouẽ. sicut hoc genus furtũ/que est cõtrectatio rei aliene. de peni. dist. ſ. vulgaris. continet ⁊ rapinã que est eius species. xiij. q. v. penale. et nomẽ pecus continet omne animal quod ruminat. iuxta il

lud:Ruminat oē pecus.ad hoc.xv.q.j.mulier. ¶ B Ꝟ aūt regalis potestas sit p sacerdotalem ordinata:⁊quod ꝓio: sit sacerdotalis:probat Hugo de sacra.lib.ij.pte.ij.c. iiij.dicēs:Potestas spiritualis quantū ad diuinā institutionē specrat:⁊ ꝓio: est tempore:⁊ maio: dignitate:vt in illo ꝓio: populo manifeste declarat. vbi ꝓmo a deo instituū est sacerdotium: postea ꝝo a deo iubente p sacerdotiū regalis potestas est ordinata.⁊ hec auctoritas probat istū⁊ ar.ꝑcedētē quēlate ꝓbaui. Itē glo.Dan̄.v.apud iudeos reges vncio facit.cē de sacra vnc.c.j. apud gentiles.iiij. insignia. scz purpura/fibula/anulus/diadema. Ꝟ aūt imperiū sit ab ecclesia clarū est: quia sicut.S.xiij. ar.longe differt:ecclesia vtrumq; habet gladiū⁊ exercitium:⁊ executionē gladij temporalis ab ecclesia imperatoꝛ: recipit.vt de Bern̄.ad Euge.lib.iiij.quarta columna ibi:Quid tu demū vsurpare gladium tentes:quē semel iussus es reponere in vaginā? Quē eē qui tuū negat:nō saris videt mihi attendere verbū dñi dicentis sic Matth. xxvj.Conuerte gladiū tuū in vaginā.tuus ergo:⁊ ipse fortan tuo nutu:etsi nō tua manu euaginādus.alioquin si nullo modo ad re primeret et is:dicētibus apl̄is Luc̄.xxij. Ecce gladij duo hic.nō respōdisset dñs/satis est: sed meꝰ est:vterq; ergo ecclesie:⁊ spūalis scilz⁊ gladiꝰ materialis. sed is quidē ꝓio ecclesia:ille ꝝo ab ecclesia exercēdus. ille sacerdotis:is militis manu/sed sane ad nutū sacerdotis⁊ iussum imperatoꝛis. hucusq; Bern̄. ¶ E Sed⁊ sacerdotes veteris legis etiā materiali gladio vtebant:qđ nō fecissent/nisi ad eos tēpoꝛalis et materialis gladius pertineret. Moyses em̄ sacerdos fuit. vñ Ps̄.xcviij. Moyses⁊ aaron in sacerdotibus ⁊c.xxij.dist.c.ij.⁊ no.lxvj.dis.ꝓoro.⁊ tñ egyptiū interfecit. Exod.ij.⁊ mādauit leuitis interficere fratres suos idololatras. Exo.xxxij.⁊.xlv.distin. disciplina.⁊.xxiij.q.iiij.qđ crudele.⁊.q.v.§. hinc apparet. ⁊.q.iij.nō inferēda. Itē phinees filiꝰ eleazari sacerdotis/⁊ ipse sacerdos/arrepto pugione intrans/scoꝛtū pfoꝛatuit⁊ iudeū coeūtē cū madianita choꝛi nomine/filia nobilissimi ꝓncipis madianitarū. Uir aūt iudeus nomine Zamri duxerat.ꝓpter quod meruit pactū sacerdotij semiterni. ⁊ hec legunt Nume.xxv.⁊.xxiij.q.viij. legi firmaste.⁊.c.occidit. Itē samuel minister dei Agag regē pinguissimū in frusta ꝯcidit.j.Reg.xv.⁊.xxiij.q.v.§.hinc apparet. Nonne⁊ helias ꝓphetarū eximius occidit ꝓphetas baal:iij.Reg.xviij.⁊.xix.c.in ꝓin.⁊ duos q̄nquagenarios ochozie.iiij.Reg.j.⁊ de isto vtroq; xxiij.q.iij.q. christus.⁊ in.c.ea vindicta. Nonne⁊ matathias filius Joannis sacerdos dñi zelatoꝛ: legis/occidit iudeū super aram sacrificantē:j.Macb.c.ij. In signū huius gladij rēpoꝛalis potestatis christus ea vtens acceptis funiculis/eiecit ementes⁊ vendentes de templo. Joan.ij.c.j.q.iij.ex multis.⁊.c. vendentes.⁊.xxiij.q.iij. qui peccāt. Petrus etiam suus vicarius auriculam malche amputauit. Joan.xviij. ⁊.xxiij.q.j.si petrus.⁊ geminū fecit ꝯmicidiū:ananie et saphyre. Actuum.v.⁊.xxiij.q.viij.legi.⁊.c.occidit.⁊.c. petrus. Nec discipuli ſm Ambroꝛ. peccauerūt petentes ignē descēdere sup samaritanos. Luc̄.ix.xxiij.q.iiij.q. christus. nec paulus obcecans elimam magū. Actu.xiij.vt ꝓe.c. legi.⁊.xxiij.q.iiij.§.pōt tñ in hac.⁊.xlv.di.§.salomon. Nec apl̄i peccauerūt qui mandabant templis vt coꝛuerent sup idololatras⁊ coꝛuebāt:⁊ multi ex eis peribāt. vt in eoꝛ gestis legitur. Nec hodie peccat plarꝰ q̄ etiā in maleficio speciali:vbi habet iurisdictionē tēpoꝛalē:mādat fieri iustitiā.vt ex lib.vj.ne cleri.vel mo.ep̄s. Nec hoc dico q̄ clericis fit licitū hodie cāusas sanguinis agitare: imo ꝓhibitū:vt ꝓe.c.ep̄s.ex ne de.vel mo.sententiā.⁊.c.clericis.

Ecclesia ḡs ꝓ totū⁊ ex de rap.c.in archiepiscopatu.⁊.l.dist. clericū hꝫ gladi q̄ paganū.⁊.c.miroꝛ.⁊ in multis ibi.c.⁊ exp̄ssum.ij.q.vij. um rpa§ §.itē quū balaā.x.his ita.ij. ¶ D Sed vt ꝓbē quō eccl̄e sed nō clesia gladiū habeat tempoꝛalē: sed pcr se nō eius exercicij exerci§ tium:vt superius satis dixi.nō enim cū authoꝛitate occidere vel iuste peccatū est:imo meritū.xxiij.q.v.§.hic appa-

ret.c. de occidēdis.c.miles.c.quū minister.⁊.c.lex eterna. cū aliis.⁊ nisi ecclesia hoc ꝓhibuisset clericis:fine culpa interficerent si potestatē haberent/vel iuste hoc facerēt: sicut sacerdotes legis veteris. vt ꝓe.§. item quū balaā. quia qui peccat nō peccat legis authoꝛitate.xxiij.q.iiij.q̄ peccat.hoc aūt ecclesia ex maioꝛi puritate⁊ innocētia ordinauit. vnde dñs ad dauid.j. Paralipo.xxij.air:Multū sanguinem effudisti:⁊ plurima bella bellasti: nō poteris edificare domū noi meo tanto effuso sanguine coꝛā me. de hoc.j.q.vij.si q̄s oēm.de cōse. di.j.c.j.vbi de hoc. Si em̄ peccatū esset iuste occidere:nunquā increpaꝛet dñs de manu dato eius occidisset ꝓ vno peccato vane gloꝛie regis dauid.lxx.milia viroꝛ de populo israel.ij.Reg.xxiij.q.iij. §.itē peccato ciuiū.x.itē dauid.nec ꝓpter superbiā senna cherib regis assyrioꝛ.lxxv.milia de ꝑpl̄o suo.Esa.xxxvij. ⁊ in multis aliis locis ꝓcussit dñs ꝓ angelos iudeos⁊ gētiles. Irregularitas quoq; nō a iure diuino est: sed a canonico introducta.ex lib.vj.de sentē.excō.is qui in eccl̄ia. Et q̄ imperiū sit ab ecclesia hinc apparet/q̄ nō est legitimus imperatoꝛ: nisi vnctionē/confirmationē/coꝛonationē⁊ gladiū recipiat ab ecclesia. vt ex de elec. venerabilē. ⁊ in clementi.de iureiu.romani ꝓncipes.⁊ de re iudi.ad apl̄icē.lib.vj.⁊ in clemen.e.c.pastoꝛalis cura.⁊ de hoc satis in alio ar.dictū est superius.xiij.sicut nec reges veteris ꝑpl̄i fuerūt:qui vnctionē a sacerdotibꝰ nō receperūt: sicut.S.ꝓme dictū est. Itē quia vt plene ꝓbatū est.S. in.xiij.ar.vt.S.tactū est in isto ar.papa vtrumq; habet gladiū:⁊ sup̄a imperatoꝛem est/quia maioꝛ: eo est.⁊ ad hoc etiā facit.xcvj.dist. q̄s dubitet. Quis dubitet sacerdotes christi regū⁊ ꝓncipū oimq; fideliū patres⁊ magiꝭros censeri? Nōne miserabilis insanie esse cognoscit: si filius patrē:discipulus magistrū sibi conet subiugare:⁊ iniquis obligationibꝰ illū potestati sue subijcere:a quo credit nō solū in terra:sed etiā in celis esse ligari posse⁊ solui? Sic de oibus sacerdotibus dicit:quid de illo dei vicario dicēdū est:qui est ꝓnceps omniū sacerdotū? xcvj.di.cōstantinus.ex qui fi. sint legi.ꝑ venerabilem.§. sunt aūt.⁊ caput. xxij.di.c.j.⁊.ij.⁊ pastoꝛ: pastoꝛū. quia successoꝛ christi. ꝓnceps pastoꝛū.j.Per.v.xcv.dist.esto. qui dixit Joan.vlti.ex de maio.⁊ obedi.solite.pasce agnos meos siue oues.glo. meos dicit.id est vt meos:nō vt tuos. gloꝛ:iam meā in eis quere:nō tuā.mea lucra quere:nō tua. In q̄bus ꝝbis ostēdit eū nō ꝓncipale caput:sed sui capitis vicariū generalē oim̄ hominū:nullo excepto/imperatoꝛe vel alio.ad qđ facit ꝓe.c.solite.§. nos aūt.ibi: Nō distinguens inter has oues⁊ alias:vt alienū a suo demōstraret ouili: qui petrū⁊ successoꝛes ipsius magistros nō recognosceret⁊ pastoꝛes. Itē alia glo.dicit/q̄ pascere oues/est credēres ne deficiāt cōfoꝛtare:rerum a subdita si necesse est subditis ꝓ uidere/exempla virtutū ꝓbere/aduersarijs obsistere/peccātes coꝛrigere.fac̄.xcv.di.esto. Nā etsi alijs apl̄is christꝰ q̄ claues dederit quū eis dixit: Joan.xx. Accipite spm̄scm: quoꝝ remiseritis peccata remittunt̄ eis:⁊ quoꝝ retinueritis retenta sunt. de pen̄i.di.j.quē peniter. singulariter tñ petro dixit Matth.xvj. Tibi dabo claues. xxj.di. in nouo. hoc ideo:vt oēs per oꝛbē crederēs intelligant vnū esse caput vniuersalis ecclesie extra quā nemo saluat: vel regnū celoꝛū adipiscit.xxiij.q.j. quicūq. aut vnꝰ intelligāt christi vicarius ꝓncipalis in ecclesia sctā nō duo: ne vnitatis vinculū dissoluat.xix.di.ita optime.xciij.di. legim̄. ibi: Ꝟ aūt postea vnus electus est q̄ ceteris ꝓponeret: in schismatis remediū factū est:ne vnusquisq; ad se trahēs ecclesiā christi rūperet. ¶ E Et si dicat q̄ antea fuit imperatoꝛ: q̄ christus nasceret. falsum est:q: nō debet dici verus impator: q̄ catholicus nō est:vt.S.dixi in ar.xxxvj.⁊ q̄ a toto mūdo electꝰ nō est: q: totiꝰ mūdi impatoꝛ: vnꝰ est. vij.q.j.i apibꝰ.nullus em̄ legit impatoꝛa mūdo electū:vel alicui a deo q̄ est mūdi dñs. viij. dist. q̄ inre. imperiū sup̄a oꝛbem datum fuit.ergo vsurpatū:vt superius est ꝓbatū in illo articulo.xxvj. vnde Aug.iiij.de ciui.dei.iiij.c.dicit.

Insignia regalia.

Imperium ab ecclesia et nō econuerso.

Ne legi sacerdotes gladio materiali vsi sunt.

Non est ꝑmissum quemlibet occidere.

Irregularitas vñ ꝓcedat.

Pascere oues christi qđ sit.

Non est imperatoꝛ: nisi catholicus.

Dionisius piratę liberū ꝛnsuz ad Alexandrū magnum.

ꝙ remota iustitia ꝙd sunt regna nisi magna latrocinia? ꝛ infra. Eleganter em̄ ꝛ veraciter Alexādro illi magno/ ꝙdam cōprehensus pirata ab eo interrogatus/quid ei videret vt mare haberet infestū: rñdit libera ꝛtumacia: qđ tibi inquit/vt totū orbē terrarū: sed quia ego exiguo nauigio facio latro voco:: q: tu magna classe: imperator. Quare etiā voluit deus vel ꝑ melioꝛi pmisit: vt essent talia regna vel imperia vsurpata: Aug. de ciui. dei. v. li. c. xij. circa finē. dicit sic. Quum diu fuissent regna oꝛtis illustria: voluit ꝛ deus occidērale fieri: qđ rēpoꝛe esset posterius: sed imperii magnitudine ꝛ latitudine illustri⁹. Jdq; talib⁹ potissimū concessit hoibus/ad domanda multarū gētium gratia mala: qui causa laudis/honoꝛis/ꝛ gloꝛie consulerent patrie: in qua ipsam gloꝛiā requirebant: salutemq; eius saluti sue pponere nō dubitarent: ꝑ isto vnoviro: id est amoꝛe laudis/pecunie cupiditatem: ꝛ multa alia vitia cōprimēres. Jtē Aug. iiij. de ciui. dei. c. iij. Malorū regnū magis regnāribus nocet: qui suos aios vastāt scelerū maioꝛe licētia. his aūt qui seruiēdo eis subdunt: nō nocet nisi iniq̄tas ꝑpria. nā iustis quicq̄d maloꝛum ab iniquis dñis irrogat: non est pena criminis/sed virtutis examē. vij. q. j. aduersitas. v. q. v. nō omīs. ꝓinde bon⁹ etiā si seruiat liber est: malus etiā si regnat seruus est: necvni⁹ hois: sed qđ est grauius tot dominoꝝ/quot vitioꝝ. de q̄bus vitijs quū ageret scriptura diuina: A q̄ em̄ inq̄t/q̄s deuictus est: huic ꝛ seruus addict⁹ est. ij. pe. ij. ꝛ facit Joā. viij. Jtē B: eg. in registro epistola. v. in dictiōe. xiiij. Brunichilde regine Francoꝝ nō immerito ꝓtigit: vt cūctarū gentiū regna ꝓcellerēt regna francie. q̄ppe q̄ earumdem gentiū creatoꝛe ꝛ veraciter cōfitetur: sed vt laudabilius in eo fides cū operibus enitescat: adhoꝛationes nostre eū succendāt: quatenus sicut sublimē illū inter hoies potentia regalis ostēdit: Jta ante deū magnū faciat pietas actionis. Jdem in epla. vj. Childeberto regi Francoꝝum. Quāto ceteros hoies regia dignitas antecedit: tanto vltra ceterarū gentiū regna vra ꝓfecto culmē extollit. esse aūt regē: q: sunt ꝛ alij nō mirū est: sed esse catholicum qđ alij nō merent: hoc satis est. Sicut em̄ magne lampadis splēdoꝛ in terra noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit: Jta fidei vestre claritas inter aliarū gentiū obscurā perfidiā rutilat accoꝛdat. Quicquid aūt ceteri reges se gloriant habere: vos habetis. Sꝛ ipsi in hac re vehementius superant: qm̄ hoc ꝓncipale bonū nō habent qđ habetis. vt ergo sicut fide: ita ꝛ actione regnū regat: benignam se excellentia vestra suis subiectis semp exhibeat: ꝛ siqua sunt que eiꝰ animū offendere valeant: ea in discussa nō puniat. Tunc em̄ vero regi regū amplius placebit si potestatē suā restringēs minus sibi crediderit licere q̄ pot. Hucusq; B: ego. faciūt ad hec. xxiij. q. iiij. sicut. ꝛ. c. si nō ex fidei. Est ꝛ alia ratio q̄re deus iniusta regna ꝛ violenta sustinuit: vt per taliū reges israeliticū ꝑplm deserlinquētē: ꝛ idololatrā feriret/ꝛ alios dei inimicos: vt mali malos punirēr. xxiij. q. v. §. hinc notādū. vnde sennacherib qui dicit assur: iudeos puniuit. de quo dicit dñs Esa. x. Assur virga furoꝛis mei: ꝛ ipse nō cognouit. ꝛ nabuchodonosoꝛ. iiij. Reg. c. penul. ꝛ vlt. ꝛ antiochus. ij. Macb. v. ꝛ ꝓncipes romani. Luc. xix. ꝛ ꝓe. §. hinc notādū. Scōm Augu. em̄ malus aut ideo viuit vt cōuertat: aut q̄ ꝑ eum bonus exerceat. facit. xxiij. q. iiij. hec autē. in fi. Nec obstat qđ legit facti. Jbi allegat Hiero. Quis em̄ illi exercitui talē potestatē dedit: aut ꝑplo romano/q̄ iurisdictionem det imperatoꝛi in vniuerso oꝛbe: ꝛ vide. §. c. ar. ℞. et si dicatur. ꝛ qđ no. in spē. in rubꝛica de scripti. ꝓsentia. §. rōne cause. ℞. itē q: obtenu. est ꝛc. q̄ exercit⁹ imperatoꝛi facit. xciij. di. legim⁹. ꝛ q̄ imperatoꝛ habet iurisdictionē a pplo insti. de iur. na. §. sed quod ꝓncipi. ꝛ no. ex de transla. c. j. glo. j. quia illud olim. hodie verū nō est: sed electoꝛes. ꝛ cōfirmatio pape. ex de elec. venerabilem. Jtē ſm Innocē. ꝛ Ostien. qui hoc no. ex dg vo. ꝛ vo. re. q̄ super his. papa vicarius generalis est dñi iesu christi. §. de transla. c. j. ꝛ. ij. et ideo potestatē habet: nō solū sup christianos/sed etiā sup oēs infideles. Quū em̄ christus plenariā recepit potestatē. Ps. lxxj. Deus iudiciū tuum regi da: ꝛ iustitiā tuā filio regis. ꝛ Matth. vlti. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra. Nō videret diligēs siue sapiēs paterfamilias: nisi ꝛ vicario suo: quē in terra dimisit: plenā sup oēs potestatē dimisisset. ex lib. vj. de homici. ꝑ humani. vbi de hoc etiā Ostien. no. ¶ F Et ideo dicit de papa/q̄ habet nō solū potestatē. sed plenitudinem potestatis. ex de vsu pal. ad hono: ē. ij. q. vj. qui se scit. quia petro et successoꝛi⁹ ej⁹ claues regni celoꝝ dedit dicens: quodcūq; ligaueris ꝛc. Mat. xvj. ꝛ xxiij. q. j. quodcūq; ꝛ iterū: pasce oues meas. Joan. vlti. ex de maio. solite. Oues aūt suas nō solū fides ecclesie ouili. vñ Joā. x. Et alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili. vñ sequit q̄ papa sup oēs habet potestatē ꝛ iurisdictionē super terrā de iure: licet nō de facto. apꝛobant hec in eo qđ legit ꝛ no. §. de elec. significasti. de iudi. nouit. ꝛ ꝓe. c. solite. Et per hanc potestatē quā habet papa: dicendum est q̄ si gentilis/vel paganus/vel barbara queuis alia natio: etsi nō habeat nisi legē nature: si tamē cōtra ipsam legem nature faciat: licite per papā potest puniri. xxxij. q. vij. fi agitia. ꝛ ar. Beñ. xix. vbi habes q̄ sodomite quia cōtra legem nature peccauerūt: puniti sunt a dño. ij. q. j. deus omnipotēs. ex de accusa. qualiter et qñ. ij. vnde quū iudicia dei nobis sint exēpla: nō occurrit ratio quare papa qui est vicari⁹ dei: hoc nō possit ꝛ debeat dū modo facultas adsit. Jō ꝛ oīmes idololatras punire pōt. naturale em̄ est vnum ꝛ solū deū credere ꝛ nō creaturas: vt mādauit dñs moysi. Deut. xiij. ꝛ xxiij. q. v. si audieris. ꝛ Matth. iiij. vnum deū adoꝛabis ꝛc. vnde Paulus ad Roma. j. Jnuisibilia em̄ ipsius a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta conspiciunt. sempiterna quoq; eius diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. ꝛ. j. c. Qui cōmutauerūt veritatē in mendaciū: ꝛ coluerunt ꝛ seruierunt creature poti⁹ q̄ creatoꝛi. Jnde est q̄ papa iudicat ꝛ punit iudeos si contra legē faciant in moꝛalibus: que immutabilia ꝑseuerant. vj. di. §. his itaq̄. qñ ꝓlati eoꝝ nō puniunt. ꝛ eodem modo punit eos si contra legē suam hereses inueniant ꝛ obseruent. Hac ratione moti B: ego. ix. et Innocen. iiij. mādauerūt comburi libꝝ quē iudei vocāt talmuth: in quo multe hereses cōtinent: ꝛ puniri illos q̄ docerent dictas hereses vel seruarent. De christianis nō est dubium q̄ potest eos iudicare ꝛ punire si contra legem euangelij faciant. vel grauiter peccēt: vt patet in his que leguntur ꝛ no. ꝑ Innoc. ꝛ Ostien. ex de iudi. nouit. facit. xv. q. vj. alius. item. xxxij. q. v. ꝓceptū. ex lib. vj. de sup. ne. ꝓe. grandi. Et quāuis papa aliqn omittat penitērias iustas ꝛ debitas penas oibus ꝑdictis inferre: vel quia facultatē nō habet coercendi: vel ꝑpter pericula vel scandala que incūbunt: vel que venire timet/vel quia multitudini parcit. ex de cleri. exco. mi. latoꝛes. de tempo. oꝛdi. c. ij. l. di. vt cōstituent. Est tñ potestas hoc faciēdi apud cū quando pōt ꝛ vult. ¶ W Juste etiā papa dat indulgentias illis qui vadūt ad defendendū ꝛ occupandā terrā sanctā ꝛ aphricā quā incolunt saraceni/q̄ nra fuit: sicut apparet in concilijs ibi celebratis. ꝛ quia saraceni aut nocent: aut semp nobis parati sunt nocere sicut nostre fidei inimici. ad hoc xxiij. q. viij. dispar. ꝛ. q. v. omniū. ꝛ infidelib⁹ terrā possidentibus iustū bellū indicit. quia iustam hꝫ causam: quū illa terra sit consecrata natiuitate cōuersatione et moꝛte iesu christi: ꝛ in qua non colitur christus/sed machomet⁹. Unde ꝛ q̄uis infideles saraceni ipsam possideant: iuste tamen exinde depelluntur vt colatur a christianis: et ad ipsoꝝ dominiū reuocetur. nam ꝛ ꝓdicatione apostoloꝝ: ꝛ iusto bello victa fuit et acquisita ab imperatoꝛe romano post moꝛtem christi. ꝛ ideo papa ratione imperij romani quod obtinet: potest et debet ipsam ad suam iurisdictionem reuocare: qua iniuste ab illis qui de iure hoc non poterāt facere: noscitur spoliatus ex interuallo

Papa punit iudeos.

Causa crucis ꝑdicande cōtra infideles.

etiã ḡhcũq̃ potuerit.eẽ de resti.spo.olim.j.collectis amis cis.ff.de acqui.pos.qõ meo.§.vlti.ꝛ.l. clam possidere.§. q̃ ad nundinas.ꝛ no.eẽ de homici.significasti.ij.in glo.magna.ꝛ hec ratio sufficit in oibus alijs terris in q̃bus nũq̃ romani imperatores iurisdictionẽ habuerũt. Nec obstat si dicaẽ q̃ ecclesia nõ habet imperiũ nisi in occidẽte.ꝛcvj. di. Cõstantinus.j.q: illud loquit quoad ꝓpietatẽ: secus quoad tuitionẽ ꝛ defensionẽ.hoc em̃ certũ est:q: vn9 glaꝺius alteri adsistere põt.vt ꝺ: eẽ de sentẽ.excõ.dilectio.li. vj.Pcellit tñ spũalis:vt pater ꝛ magister. vñ põt supplere ꝛ punire tẽpo:alẽ negligentiã ꝛ delictũ.ꝛcvj.di. q̃s dubiter.c.duo sunt.c.si imperator. ¶ Quinimmo ꝛ contra alios infideles:etsi nõ teneat terrã in q̃ iurisdictionẽ habuerunt principes christiani:põt tñ papa iuste facere pcptũ ꝛ constitutionẽ q̃ nõ molestent iniuste christianos q̃ co:ũ iurisdictioni subsunt.arti.j.de iude.c.de iudeis.ꝛ.c. quũ sit.ꝛ.c.ex speciali.ꝛ.c.fi.liij.di.mancipia.ꝛ.c.seq. imo et si male tractẽt christianos:põt eos priuare ꝓ sententiã iurisdictiõe ꝛ dominio q̃ sup eos habẽt:sed nõ nisi ex magna causa.debet em̃ eos quãtũ põt tolerare:dũmodo nõ sit periculũ christianis:nec exinde graue scandalũ generetur. Licet em̃ infideles ad fidẽ pcise non coganꝰ:q: oẽs sunt libero arbitrio reliquẽdi:quia sola gratia dei in hac reuocatione valꝫ.rlv.di.de iudeis.ꝛ.rxiij.q.v.ad fidez.de con.di.iiij.gratia.põt tñ papa mandare infidelibus q̃ in terrenis sue iurisdictiõis euãgelij pdicatores admittãt. nam quũ om nis creatura rationalis facta fit ad deũ laudãdum iuxta illud psalmiste.cxvj. Laudate dñm omnes gentes.ꝛ iterum ps.cl. Omnis spiritus laudet dominũ. Certum est q̃ si omnes pagani pdicatores prohibeant pdicare: peccãt.ar.eẽ de iudeis .quã sit.ꝛ ideo a papa sũt puniendi. In omnibus autem predictis casibus ꝛ in omnibus alijs in quib9 licet pape aliquid mandare infidelibus; ꝛ cõpellere siue punire eos si nõ obediãt: papa põt solus ꝛ non alius de iure suo contendere:bellum eis indicere:ꝛ contra eos seculare brachiũ inuocare. ¶ L: Nec est cõtra quod dicit apostolus: Nihil ad nos qui foris sũt ſ.ad Cor.n.v.ij.q.j.multi.quia illud verum est ex communicando vel precise ad fidem compellendo:quuz sola dei gra vocandi sint.vt pre.c.de iudeis.rlv.di.alꝰ autẽ si nos vel nostros perturbent siue inquietent:seu bona nostra occupent:multum ad nos.de quo dic vt legitur et no. eẽ de diuo:. gaudemus.R̃.ꝛ in premissis casibus/ibi: Qui pstitutioib9 canonicis nõ arctanꝰ.verũ est q̃d mrimonia vel q̃d hoc vt excõicari possint: vt sequit.arceatur tñ si alicui christiano iniurioſi exiſtant.multo fo:tꝰ si fidei vel cultui diuino contumelioſi inueniãtur.in talib9 enim per subtractionem participationis ꝛ societatis omnium christianoꝝ satisfacere cõpelluntur. eẽ de iude.ꝛ si iudeos. ꝛ quasi per totũ.rvij.q.iij. pstituit.sed ꝛ legib9 humanis imperatoꝝ sub imperio degẽtes/subiacẽt:cuiuscũq̃ sint secte:ꝛ ipam necesse hab& seruare: alias gladio:si res exegerit: ferienꝰ. C.de iude.l.ij.ꝛ.l.ne quis.ꝛ.l.iudei.et.C.de paga.l.fi. ¶ Uiderur etiam dño ostienſi qui hoc etiã no.p.c.q̃ super his.q̃ in aduentu christi oĩs honoꝝ ꝛ principatus:ꝛ omne dñium: ꝛ omnis iurisdictio de iure et de iusta causa:ꝛ per illũ qui sup:emam manũ habet: nec errare potest:omni infideli subtractus fuerit:ꝛ ad fideles translatus:quia hec iusta causa fuit.ꝓbatur Eccli.x. Regnũ a gente in gentẽ trãsfert ꝓpter iniustitias/iniurias ꝛ cõtumelias ꝛ diuersos dolos. facit.rxiij.q.vij.c.j.ij.ꝛ.iij. q̃ hoc factũ sit cõpro:obaẽ eẽ de cõsti.trãslato.ꝛ hoc in pso nã christi filij dei viui:q̃ nõ solum sacerdos fuit/sed ꝛ rex. Luc.j.Ecce ꝓcipies ꝛc.vsq̃ ibi:et regni eius nõ erit finis vñ ꝛ ipse dixit Matth.xxi.Auferet a vobis regnũ:ꝛ dabitur genti faciẽti fructus eius. ¶ Huius aũt regni ꝛ sacerdotij principatũ ꝓpetuũ cõmisit9 deus petro ꝛ successoribus eius:vt patet in eo q̃ legit ꝛ no.eẽ li.vi.de homici.pro humani.eẽ qui fi. sint legi.per venerabilẽ.§.rationibus.per totũ.maxime in.R̃.fi.vñ cõstanter asserim9/ q̃ ifideles de iure debẽt subijci fidelib9. nõ ecõtra: vt ptz in eo q̃ legitur et no.eẽ de iude.c.j.in fi.ꝛ.c.multoꝝ.ꝛ.c. et si iudeos. ¶ N Concedim9 tñ q̃ infideles q̃ dominiũ ecclesie recognoscunt:sunt ab ecclesia tolerandi:quia nec ad fidem sunt precise cogendi: vt dictũ est.tales enim possunt habere possessiões ꝛ colere christianos& iurisdictioni ex tolerantia ecclesie.ꝛ in talibus ab ecclesia tolerans dicim9 locũ habere illud petri apli in canonica sua.c.ij. Subditi estote in omi timo:e dñis:nõ tm̃ bonis ꝛ modestis/sed etiã dyscolis. ꝛ.j.ad Timo.vj. ix.prin. Ostiẽsis sunt seruí:dños suos omi honoꝛe dignos arbitrent.ꝛ oes infideles qui nec potestatẽ ecclesie romanã ꝛ nec dominiũ recognoscunt/nec ei obediunt:indignos regno principatu iurisdictione ꝛ omni dominio iudicamus.ꝛ illos q̃ terram sanctã:vel alias partes quas christiani acquisierũt: occupãt vel occupatas detinẽt:debere authoꝛitate ecclie impugnari.sup quo vide qõ no. Ostien.in summa de iudeis ꝛ paga.§.fi.ꝛ in summa de hereti.§.qualiter deuitet fm Ostien. qõ etiã no.eẽ qui fi. sint legi.p venerabilẽ.§. rationibus.R̃.sunt autẽ.ibi: Paulus etiã vt potestatis plenitudinẽ exponeret ad Coꝛ.in.scribẽs ait.ſ.ad Coꝛ.vj.dicẽs: Nescitis q̃m ãgelos iudicabim9? ¶ Et sic loq̃ns de papa: hãc maioꝛitatẽ potestatẽ ꝛ authoꝛitatẽ summã deis ꝛ paga.§.fi.ꝛ in summa de hereti.§.qualiter deuitet fm Ostien. qõ etiã no.eẽ qui fi. sint legi.p venerabilẽ.§. rationibus.R̃.sunt autẽ.ibi: Paulus etiã vt potestatis plenitudinẽ exponeret ad Coꝛ.in.scribẽs ait.ſ.ad Coꝛ.vj.dicẽs: Nescitis q̃m ãgelos iudicabim9? ¶ Et sic loq̃ns de papa: hãc maioꝛitatẽ potestatẽ ꝛ authoꝛitatẽ summã ꝛ excellentẽ in omnibus: ꝛ per oia:ꝓe oibus:ꝛ super omnes ꝛ paga.§.fi.ꝛ in summa de hereti.§.qualiter deuitet fm Ostien. qõ etiã no.eẽ qui fi. sint legi.p venerabilẽ.§. rationibus.R̃.sunt autẽ.ibi: Paulus etiã vt potestatis plenitudinẽ exponeret ad Coꝛ.in.scribẽs ait.ſ.ad Coꝛ.vj.dicẽs: Nescitis q̃m ãgelos iudicabim9? ¶ Et sic loq̃ns de papa: hãc maioꝛitatẽ potestatẽ ꝛ authoꝛitatẽ summã ꝛ excellentẽ in omnibus: ꝛ per oia:ꝓe oibus:ꝛ super omnes ꝛ excellentẽ in omnibus: ꝛ per oia:ꝓe oibus:ꝛ super omnes deis ꝛ paga.§.fi.ꝛ in summa de hereti.§.qualiter deuitet fm Ostien. qõ etiã no.eẽ qui fi. sint legi.p venerabilẽ.§. rationibus.R̃.sunt autẽ.ibi: Paulus etiã vt potestatis plenitudinẽ exponeret ad Coꝛ.in.scribẽs ait.ſ.ad Coꝛ.vj.dicẽs: Nescitis q̃m ãgelos iudicabim9? ¶ Et sic loq̃ns de papa: hãc maioꝛitatẽ potestatẽ ꝛ authoꝛitatẽ summã ꝛ excellentẽ in omnibus: ꝛ per oia:ꝓe oibus:ꝛ super omnes ꝛ excellentẽ in omnibus: ꝛ per oia:ꝓe oibus:ꝛ super omnibus

mans vt possint in eos pmoueri: ex quo verisimili⁹ creditur ꝛ p:obabilius reputat ꝛc. sic ecouersovr q̄ rep:alia habeat spualia. nā rep:alia accidūt anime: nō ecōtra. ff. de redhibi. ac iustissime. arg. ſ. q. iij. si quis obiecerit. vnde oīs Matth. vj. loquēs de rep:alib⁹. dicit ꝛ hec oia sc̄z rep:alia adijcient vobis. vbi expositor: nō aīt dabunt ne putent eē termin⁹ vite/sed adijcient: q̄si adiectiuo mō/nō substātiuo. Vñ Thyf. nō dixit dabunt: quia quasi nihil sint. ꝛ ita quere futura: et accipies pſentia. sed quidā de adiectiuo faciūt substantiuū: ꝛ ecouerso. ſ. de substantiuo faciūt adiectiuū. de q̄bus Aug. Ve eis q̄ derelinquūt te dñe: ꝛ obedīt in vestigijs tuis: ꝛ nut⁹ tuos p̄ te amāt. ꝛ obliuiscunt quid innuāt. Nutus tui sunt oīne creaturarū genus. In typo isto merito pōt dici terra vacua ꝛ inanis. Ben. ſ. in pun. Sūt aūt rep:alia ad solatiū ꝛ co:pora ad sustentationē: vt in peregrinatiōe viaticū. Jn seruitio dei spiritualia sunt ad deco:ē aie vt digna sit visione dei. Eterna sunt ad ꝓsummationē vtriusq̄: vt beatificemur in regno dei. Bona ergo rep:alia dant in solatiū: spualia in meritū: eterna in pmiū. ¶ Tertio ratiōe. p̄babili cōgrua: quia sicut ch:istus est deus ꝛ homo: vtrāmq̄ perfectissime naturā participās. Athanasius. de⁹ et homo vn⁹ est ch:istus. Et iterū. pfectus deus pfect⁹ hō. xviij. di. q̄ eps. ex de summa trini. c. ſ. ex de here. quū ch:ist⁹. de cele. miſ. i quadā. Sic eius vicari⁹ generalis ꝛ singularis papa participat cū ch:isto quodāmodo naturā diuinitat⁹: quoad spualia: ꝛ humanitatis quoad rep:alia. Nā quoad spualia dicit hoies dij. Ps. lxxxj. Ego dixi dij estis: quoad rep:alia hoies q̄ de terra sunt ꝛ terrena querunt q̄ dicunt cor. vij. Phil. ij. Omnes q̄ sua sunt querunt. i. rep:alia. sic exponit. viij. q. ſ. sunt in ecclesia. ꝛ vere: q: de terra sumus p desideria ꝛ cogitationes in terram reuertimur. Ben. iij. ¶ Quarto rone fortitudinis: q: spualia fortio:a sunt rep:alibus. s. de transla. inter co:po:alia. quia tempo:alia transeūt. Sap. v. Quid nobis p:ofuit superbia: aut q̄d diuitiarū iactātia cōtulit nob: trāsierūt oia illa tamq̄ umbra. spualia nō trāseūt. Luc. xxi. Celū et terra transibunt: verba aūt mea nō trāsibūt. xxxv. q. v. fraternitat⁹. ¶ Quinto/q: q̄liber p:inceps ꝛ imperato:: medū sup

lantur ⁊ subĵciunt̃ coꝛpoꝛibus celestibus: ⁊ coꝛpoꝛa celestia spiritibus: scz intelligẽtijs ⁊ mouẽtibus. Ita similiter ⁊ in mino: i mũdo. i. in hoie coꝛpus regulat̃ ⁊ subĵcit̃ aie naturaliter: ⁊ ab ea vitam recipit. ad hoc. lxxxix. di. ad hoc de peni. di. j. resuscitatus. sub. §. hoc idẽ fm Aug. r. de ciui. dei. c. vj. aia vult̃ coꝛpoꝛe sicut stimulo ⁊ instrumento. igit̃ sic erit in mũdo mystico qui est vniuersalis ecclesia q̃ poꝛ
Xiij. rõ. testas tẽpoꝛalis regulabit̃ ⁊ subĵciet̃ spũali: ⁊ p cõsequẽs imperatoꝛ pape. ¶ Itẽ. xiij. pbs. ij. phyſico. ꝛ. pbat q̃ materia est ꝓpter foꝛmã per hoc q̃ ars inductiua foꝛme p:incipat̃ ⁊ imperat arti pparatiue materie: ⁊ hec p:eparatiua materia ac etiã operatiuũ oꝛdinat̃ sicut ad finem ad operatiuũ p partẽ inductiuã foꝛme. Exẽplũ ars edificatiua q̃ est inductiua foꝛme domꝰ imparat dolatiue ligno: ũ vt ꝓparet ligna fm exigentiã foꝛme domus inducende ad quã ligna dolata oꝛdinant̃: sicut ad finẽ. sicut ergo est in actibus: sic põt argui in potestatibus q̃ illa potestas p:incipiatur ⁊ imperat alteri potestati: ad cuius actũ ramꝰ ad finẽ oꝛdinat̃ actus alteriꝰ potestatis. Sed ad actus ꝑfectos potestatis spũalis: qui sunt deũ colere in sacrificijs: quibus vult ab hoie coli: ⁊ regenerare hoies sacramẽtis eos oꝛdinãtibus ad vitã eternã: immediate oꝛdinat̃ potestas spũalis siue imperialis: ⁊ eius actio sicut ad finẽ dicente Aug. u. de ciui. dei. c. xxiij. Nec eĩ nos christianos quosdã imperatoꝛes ideo felices dicimus: q̃: vel diutius imperarũt: vel q̃: imperantes filios moꝛte reliquerunt. ⁊ infra. Sed si iuste imperant ⁊ potestatẽ suã ad dei cultum maxime dilatãdũ oꝛdinãt. Adde hic q̃ ſcripſi in. lxij. arr. ꝛ. q̃m igitur vñ est Isido. Cognoscãt p:incipes seculi deo se debere esse reddituros rationẽ: ꝓpter ecclesiã quã christo ruendã suſcipiunt ⁊c. xxiij. q. v. p:incipes. igit̃ potestas
Xiiij. rõ. spũalis imperat tẽpoꝛali ⁊ papa imperatoꝛi. ¶ Xiiij. confirmat̃ etiã hoc q̃: illa potestas q̃ immediatius ⁊ directi oꝛdinatur ad finẽ simpliciter vltimũ cõsequendũ est simpliciter sublimioꝛ: illa que nõ nisi mediãte illa oꝛdinat̃ ad conſeq̃ndũ illũ. ita q̃ sicut finis est sub fine: sic ⁊ potestas sub potestate. xj. q. iij. q̃ resistit. Sed potestas spũalis immediate ac directe oꝛdinatur ad finẽ simpliciter vltimũ cõsequendũ: scz vitã eternã. ar. bo. xcv. dis. cleto. ꝛ. recoꝛdemur. potestas ꝛo tẽpoꝛalis nõ nisi mediãte spũali: ꝓ quãto scz oꝛdinatur ad cultum dei dilatandũ ⁊ defendendũ. vt per cap̃. p:incipes. qui cultꝰ est actus potestatis spũalis: ergo
Xv. rõ. potestas spũalis est simpliciter sublimioꝛ tẽpoꝛali. ¶ Xv. Itẽ papa est verus vicariꝰ christi: cui dꝰ: Joan. vlti. Pasce oues ⁊c. sicut sepe. s. dictum est. sed christo: vt hoi data est omnis potestas in celo ⁊ in terra. Matth. vlti. dicẽte ibi Rabano in glo. nõ de coeterna pr̃i diuinitate: ſz de assumpta loquit̃ humanitate. Illi aũt potestas data est q̃ passo antea fuerat crucifixus sepultus in tumulo q̃ et resurrexit. Igitur ⁊ pape data est oĩis potestas in terra ⁊ spiritualis ⁊ tẽpoꝛalis. de hoc etiã. s. dixi. ¶ Itẽ. xvj. sicut. s. dixi melchisedech sacerdos ⁊ rex assimilatꝰ filio dei fuit:
Xvj. rõ. cui christus succedit fm apl'm ad Heb. vij. cui et papa in vtraq; dignitate succedit sicut homini: q: Apoca. xix. dꝰ: q̃ christꝰ habet scriptũ in vestimẽto. i. in humanitate assumpta ⁊ in femoꝛe suo. de quo femoꝛe Ben. xxiij. in p:in. pone manũ tuã subꝛ femur meũ: q: christus ex abꝛaã nascitur. Matth. j. Liber generationis ⁊c. rex regũ ⁊ dñs dominantiũ: igitur ⁊ papa eius vicarius est ⁊ rex. Hoc est ecã q̃ dicit apl's ad Eph. j. q̃ deus oĩa subiecit sub pedibꝰ christi. i. sub humanitate eius fm glo. q: sicut pes est inferior: pars coꝛpoꝛis: ita humanitas est inferior: natura in christo: ⁊ ipsum dedit caput sup oẽm ecclesiã q̃ est coꝛpus ipsius. vbi glo. dicit q̃ ꝓpie dꝰ: caput ecclesie fm humanitatẽ fm q̃ cõiungitur ei natura ⁊ gratia. Sed papa solus est eius vicarius: vt sepe dictũ est. igitur ipse solus est caput ecclesie militantis: vel tenet capitis christi locũ: cui omnia membra ecclesie sunt subiecta: vt christo: q̃ fuit rex ⁊ sacerdos. ad hec. xix. dist. ita dñs. ex̃ lib. vj. de elec. fundamenta. vnde ⁊ petro vicario suo dixit Joan. j. Tu vocaberis cephas: qd̃ latine sonat caput: eo q̃ ꝓ:o capite sit cõſtitutus apl'oꝛ. vt dicit papias. xxj. di. in nouo. xxij. dist. c. j. vnde ⁊ clerici qui sub nullius disciplina: vel, puidẽtia epi viuunt acephali vocant̃. xciij. di. nulla ratiõe. ¶ Itẽ. xvij. Rõ. xvij.
apud illũ reſider regalis siue imperialis dignitatis plenitudo: cui de iure cõperit imperiũ trãsferre: qd̃ est vni auferre ⁊ alteri cõferre ius ⁊ potestatẽ eligendi imperatoꝛem ⁊ alteri cõferre ius ⁊ potestatẽ eligendi imperatoꝛem ⁊ tribuere: electũ examinare: inungere: cõsecrare: ⁊ coronare: ⁊ p consequens approbare vel reꝛobare: sed hec omnia de iure cõpetunt pape. vt dicit ex̃ tit. de elec. venerabilem. ex̃ in clemẽ. de iureiu. romani p:incipes. s. ⁊ in clemẽ. de
Rõ. xviij. re iudi. pastoꝛalis cura. ⁊ ex̃ lib. vj. de re iudi. ad aplice. et de hoc. s. dixi in. xiij. arr. ꝛ. item tenet. facit ad hoc. q: papa p:iuat etiã reges regnis ⁊ substituit alios ⁊ absoluit fideles a fidelitate eoꝛ. Põt etiã nedũ ipse: sed etiã q̃libz eps reges ⁊ imperatoꝛes excõmunicare. ad hec. xv. q. iij. alius ⁊. c. nos iuratos. ex̃ lib. vj. de sup. negli. p. grãdi. xcvj. dist. duo.
Rõ. xviij. ¶ Itẽ. xviij. apud illũ reſider potestatis plenitudo: ad cuius iudiciũ referri debet omne arduũ vel ambiguũ vel difficile tã in spũalibus q̃ in tẽpoꝛalibus: sed talis est papa. vt per. c. per venerabilẽ. ex̃ qui fi. sit legi. ⁊c. ¶ Itẽ
Rõ. xix. xix. ille est simpliciter platus omniũ ⁊ monarcha: et cuius iudicio pendẽt oẽs: ⁊ q̃ ꝓ:o oĩbus est reddituꝛus in diuino iudicio: seu examine rationẽ. hi eĩm sunt actus plati: sed papa est hmõi. vt. xcvj. dist. duo sunt. ⁊. ix. q. iij. alioꝛũ ergo ⁊c. Et si dicatur q̃ est monarcha in spũalibus: ⁊ non in tẽpoꝛalibus: nõ est verũ: q: ꝓpter cõtemptũ in spũalibꝰ papa punit imperatoꝛes in tẽpoꝛalibꝰ. lxiij. di. hadrianus.
Rõ. xx. ¶ Itẽ. xx. ille est maioꝛ alio qui ipsum iudicare: ⁊ a se iudicari nõ põt: sed papa põt imperatoꝛẽ iudicare: ⁊ oẽm hominẽ: ⁊ a nemine iudicari. xl. dis. si papa. ⁊. ix. q. iij. nemo. q̃ ⁊c. ⁊ de hoc. s. dixi. ¶ Itẽ. xxj. Luna a sole recipit luminis
Rõ. xxi dignitatẽ: ⁊ imperatoꝛ luna a papa sole culmis dignitatis: ergo ⁊ imperatoꝛ a papa recipit luminis dignitatẽ. sic arguit̃ per. c. solite. ex̃ de ma. ⁊ obe. ¶ Itẽ. xxij. Vnus
Rõ. xxii go de sacramẽtis lib. ij. par. ij. c. iiij. dicit q̃ quantũ vita spiritualis dignioꝛ est q̃ terrena: ⁊ spũs q̃ coꝛpꝰ: tantũ spiritualis potestas terrena potestatẽ siue secularẽ honoꝛe ac dignitate ꝓcellit. Nã spũalis potestas terrenã potestatẽ instituere habet vt sit: ⁊ iudicare habet si bona non fuerit: ipsa ꝛo a deo instituta est primũ: et cũ declinat a solo deo iudicari põt: sicut scriptũ est. j. Coꝛ. ij. Spũalis iudicat oĩa ⁊ ipse a nemine. ⁊ hoc declaratuꝛ est exꝑesse in populo israelitico vbi primũ a deo sacerdotiũ institutum est. Postea ꝛo ꝓ sacerdotiũ iubente deo regalis est potestas oꝛdinata. Audi vocẽ ꝑphi in oĩb' que loquunt̃. j. Reg. viij. dedit eis regẽ saulẽ. ¶ Itẽ. xxiij. Ambꝰ. ostẽdit in suis
Rõ. xxiij scriptis: q̃ aurũ nõ tam ꝓciosius sit plũbo q̃ regia potestate sit altioꝛ: oꝛdo sacerdotalis. Itẽ idẽ. sublimitas cẽlestis nullis poterit cõparationibus adequari. si reguꝫ fulgoꝛi compares: ⁊ p:incipũ diademati: longe erit inferiꝰ q̃ si plumbi metallũ ad auri fulgoꝛẽ cõpares: q̃ppe quũ videas regũ colla ⁊ p:incipũ submitti genibus sacerdotũ: ⁊ osculata eoꝛũ dextera oꝛationibꝰ coꝛũ credant se cõmuniri. xcvj. di. duo sũt. ¶ Itẽ. xxiij. Joãnes papa. imperatoꝛes christiani subdere debẽt exꝑecutiones suas ecclesiasticis ꝑsulibꝰ nõ ꝑferre. xcvj. di. si imperatoꝛ. in fi. Dicẽdũ
Rõ. xxiiij est ergo q̃ apud papã reſider vere ⁊ oꝛiginaliter vtriusq; potestatis ⁊ iurisdictionis plenitudo. Sed potestatẽ remoꝛalẽ regulariter ꝓcedit imperatoꝛi ⁊ aliis regibus qui sub imperio debẽt esse. vij. q. j. in apibus. vbi de hoc. ff. ad l. rho. de iac. deꝑcatio. l. q̃ leuãde. lxiij. di. hadrianꝰ. vbi de hoc ⁊ mediante ipso ipsũ exercẽt fidelitatis ꝑsonã nõ auferẽdo: sed ipsam iniũgere: ac eius exꝑecutionẽ certis casibꝰ reseruando. ex̃ q̃ si. sint legi. p venerabilẽ. §. rationibꝰ. hinc est etiã
Rõ. xxv. q̃ imperatoꝛ dño pape fidelitatẽ iurat et eius fidelis est. xcvj. dist. tribi dño. ex̃ in clemẽ. de iureiu. romani p:incipes. ꝙ
vbi de hoc ꝑsilius. ¶ S Casus aũt in q̃bus se ecclesia fidelitatẽ
de tẽpoꝛalibꝰ intromittit sunt. Dicimus q̃n imperatoꝛ vel rex
p:inceps donat ecclesie iurisdictionẽ in castro vel villa vel
vel ꝓuincia: sicut habet ecclesia in patrimonio beati ꝑri ꝓ
vt p:. §.

tri vt p̄. §. rationibus. in marchia anchonitana: in romandiola: in ducatu spoletano: in comitatu cāpanie ⁊ in multis alijs terris. Regnū etiā sicilie patrimoniū est ecclesie. xciij. di. valde. ex de re iudi. ad aplice. vj. li. ⁊ totū imperiū occidentis ex donatione cōstantini. xcvj. dist. constantin⁹. Unde vere ⁊ ꝓprie papa monarcha est occidēris: vñ necesse est etiā per hanc rationē ꝙ ab eo in occidente impenū teneatur. ⁊ revera dicē est dñs ⁊ imperator: legitim⁹ vtilis. Secundus est qñ occurrit aliquid difficile vel ambiguū. vt p̄. §. rationibus. Tertius est ratione delicti. ex de iudi. nouit. Quartus est quū iudex secularis est negligens vel inimicus: puta in vacante imperio: quo vacāte papa imperatori succedit: vt est hodie declaratū. ex in clementi. de re iudi. pastoralis. §. finali. ex de fo. compe. licet. vbi de hoc p glo. ⁊ docto. post j. no. ⁊ in alijs casibus ibi in glo. adde hic qō no. j. in. lvj. ar. §. ex his aūt. ℞. de qb⁹ autē. Et ex hoc clare patet ꝙ papa ex se iurisdictionē habeat temporalē: q: alias eius executionē in p̄dictis casibus nō haberet: nisi ei cōcederet imperator. Hoc etiā p̄z p illud Luc. xxij. superius allegatū: Ecce duo gladij ⁊c. quoꝝ vn⁹ fm glo. fuit euaginatus: ⁊ alter nō. per quos intelligitur dicta duplex potestas. Per euaginatū spūalis: vnde ⁊ p̄cussione petri: q absciditur auriculā malchi serui pōtificis. Joan. xviij. euaginatio spūaliter mortificat. xxiij. q. j. si petrus. Per nō euaginatū tēporalis: vt p euaginationē intelligat potestatis executio: vt sic apud christū ⁊ eius vicarios sit vtraq; potestas: sed tēporalis quātū ad iurisdictionē: nō quantū ad executionē vniuersaliter loquēdo. nō quia nō possit: sed q: vt d. ij. Timoth. ij. r. di. qm. decuit vt spūalis actio a carnalib⁹ distaret incursibus: ⁊ deo militans minime se negotijs secularib⁹ implicaret. idē. xcvj. di. quū ad verū. facit opti. xj. q. j. te q̄dē. cū. c. seq. ⁊. §. ex his oībus. ij. ibi: secularia igit iudicia. adde ad istum arti. ⁊. §. alias obiectiones ⁊ solutiones quas posui j. in. lix. arti. in §. restat. ¶ T.

Euaginatio gladij q̄d signi ficet.

Tēporalis iurisdictio pape subest.

DIcit illa que possunt dici vtrāq; potestatē scz temporalē ad papā nō ptinere: ⁊ iurisdictiones esse distinctas: respōdendū est. ⁊ primo ad id: Reddite q̄ sunt cesaris cesari: ⁊ q̄ sunt dei deo. in ar. xij. ⁊ Matth. xxij. Marc. xij. ⁊ Luc. xx. ⁊. xxiij. q. viij. conuenio: cū. §. p̄e. ecce q. xvj. q. vij. maiores. dico ꝙ sicut a deo nō excludit dñatio in tēporalibus: q: dñi est terra ⁊c. Ps. xxiij. ⁊ Ps. lxxxviij. viij. di. quo iure. ex de deci. tua. ij. q̄uis appropriatius attribuat sibi dñatio in spūalibus ꝓpter excellentiā spūaliū respectu tēporaliū. ex de maio. ⁊ obedite. ita nec a dei vicario excludet. Unde licet ista respōsio fuerit cauta: ne interrogantiū neḡtia posset ipsum capere in sermone: fuit tñ verissima ⁊ ad ꝓpositū nostrum dicta. quū em dei sunt oīa: et ei⁹ imperiū ⁊ regnū. Dan. ij. ad fi. ibi: in diebus aūt. qō iubet christus cesari esse reddendū. debet ⁊ dicit etiā ⁊ deo reddi: q: cesari est reddendū ꝓpter deū. q̄ imperiū ordinauit vt instrumentū suū ⁊ sui vicarij ad defensionē fideliū ⁊ eoꝝ p̄secutionē pacifica cōseruandā. xxiij. q. v. principes. ⁊. c. administratores. ⁊ sic intelligit qō dicit. l. ꝙ summa nobis dona a deo concessa sunt sacerdotiū ⁊ imperiū. in aut. quō oportet epis. in p̄in. col. j. ⁊ tamen vtrumq; exercuit christus: vt legit ⁊ no. p. di. qm. ⁊. xcvj. di. quū ad verū. Sicut ergo diuisio eorū q̄ sunt cesaris: est diuisio nō disparatoꝝ sed superioris ⁊ inferioris: q: oīa que sunt cesaris sunt etiā dei: ⁊ nō econuerso. sic dominatio imperatoris est pape suo modo: ⁊ nō ecōuerso: ⁊ sicut dominatio imperatoris est dei principaliter ⁊ sicut cōferētis ⁊ cōmunicantis ea: cesaris aūt est sicut ministri ⁊ cui cōmunicat. sic etiā principaliter est pape cōferentis ⁊ imperatori cōmunicantis. Preterea nullus negat quin comes sit subditus regi vt in libro feudorū: quia comitatus intra terminos alicuius regni sunt: ergo de eius iurisdictione sunt. vide quod legit ⁊ no. ex de offi. archi. c. fi. maxime per Innoc. dicit: ⁊ tamen subditi comitis aliud debēt regi ⁊ aliud comiti. ⁊ dicek eis a vero iudice reddite que sunt comitis comiti: que sunt regis regi. Ex hoc tamē nō pōt argui ꝙ dominiū comitis non sit regis tamē ꝓpriū principalis et directi dñi: licet comes vtilis dñs sit. Papa etiā in imperio superiorit dñs est. ex in clem. de re iudi. pastoralis cura. §. fi. ibi: Ex superioritate quam ad imperiū nō est dubiū nos habere: ⁊ fidelitatē iurat pape imperator: p̄o imperio: ergo ab eo renet illud. vt p̄e. c. pastoralis. ⁊ in clem. de iureiur. romani ꝓncipes. Itē ideo dixit dñs dictū ℞ bū: Reddite que sunt cesaris ⁊c. vt ostendat ꝙ iperator i ⁊ cuiliber potestati ius suū ⁊ cēsus soluēdus sit: vt sit probatio subiectionis. x. q. iij. illud. C. de epis. ⁊ clericis. nulli. ex de cēsi. omnis. Ceterū nullus negat q̄n imperator i iura debita sint soluēda: nec i hoc nec in alijs iuribus papa intendit imperatori in aliquo derogare. ex de iudi. nouit. q̄ fi. sint legi. causam q̄. ij. Quia si cuiq; sua iurisdictio nō seruat: ordo ecclesiasticus cōfundit. xj. q. iij. puenit. sed nō ꝓpterea in imperio ius habere papā negatur: vt plene superius est ꝓbatū. ¶ U Secūdo ad id qō opponit de Joan. vj. c. Jesus ergo quū cognouisset quia venturi erant vt raperēt ⁊ facerēt eū regē: fugit iterū in montē ipse solus. ⁊ ad illud Joan. xviij. Regnū meū non est de hoc mūdo. ⁊ qō sequit: nūc aūt regnū meum nō est hinc: rndeo ꝙ quantū ad literā exponēdo fecit hoc: quia quū esset rex regū ⁊ vniuersalis dñs oīm nō oportebat ꝙ amplius rex fieret illius parue regionis. vñ Joā. xviij. Pilato dicēte sibi: Ergo rex es tu nō negauit se regē: sed dixit: Tu dicis q: rex sum ego. Modo aliter vt dicit glo. fecit hoc docens p̄ospera mūdi fugere: ⁊ ꝓ ea oꝝare. refert se ad illud ꝙ solus erat in monte vbi est locus oratiōis vnde Greg. ait: Rex fieri noluit ad crucis ꝓpatibulum sponte venit: oblatā gloriā culminis fugit: penā probrose mortis appetijt: vt membra eius discerent fauores mūdi fugere: errores minime timere. Quanto inquā ergo christus esset dñs mūdi in tempore alibus ⁊ spiritualibus: p̄o quanto erat summus pontifex: subditos conabat trahere ad regnū celeste cōsequendū: quia ad hoc venerat: qō nullus bene consequit: nisi cōtēnendo terrena. Unde Leo papa in sermone de epīa dicit de ipso: Dñs tēporale nō querit regnū: qui p̄stat eternū: ⁊ tamen in hoc ꝙ voce eū dominū scz mundi: tribuit sibi temporale regnū. Vel potest exponi Regnū meū scz quod corde gero p amore ⁊ fidelibus meis opto: nō est de hoc mundo. Vel regnus meum scilz celeste. de quo Matth. v. in p̄in. ⁊. vj. ⁊ Lu. xj. ibi: Adueniat regnum tuū. quod specialiter dicit esse christi: quia ibi regnat ⁊ regnaturus est in sanctis. nō de hoc mundo. i. non concordat cū regno mundi. Adde etiā hic qō scripsi in. lix. ar. §. restat. ℞. ad illud quod obijcit. infra. er in. ij. parte. ar. lvij. in §. item questionem istam. q: illud, vnicū ⁊ pacificū: istud diuisum et seditiosum: vt ꝓbat experientia. Matth. xij. ⁊ Luc. xj. De regnū in se diuisus ⁊c. Item illud perpetuū. Ps. cxliv. Regnū tuū regnus oīm seculoꝝ. Dan. ij. ⁊. xij. Istud mōtaneū ⁊ fragile. Eccli. x. Omnis potentatus vita breuis. j. Mach. xj. Rex ptolemeus imposuit sibi duo diademata vna die: et tertia die mortuus est. Hiero. Principatus vt ingredit deseritur: dū tenetur labitur: ⁊ incertū est quā die finiat. Eccli. xxj. Stupa collecta synagoga peccatoꝝ: ⁊ consummatio eius fauilla ignis. quasi diceret: potestas peccatoꝝ deficit vt stupa ad ignē. Itē regnū celeste amplissimū. Baruch. iij. Quam magna est domus dei: ⁊ ingens locus possessionis eius. ⁊ econtra regnū terrenū est angustū. vnde Boeti⁹: Omnis terre ambitus ad celi spatiū puncti obtinet rationem. Idem ostendit Seneca dicens ꝙ paucis diebus posset nauis a liroribus hispanie vsq; ad indiā pmeare: sed velocissimus planeta vix triginta annis potest explere circulū firmamenti: quod tamē paruissimum est respectu vltimi coporis scz celi empyrei: vbi sunt angeli: ⁊ sancte anime dei faciem contemplantur. Itē ꝓpter tranquillitatem ⁊ pacem. Esa. xxxij. Sedebit populus me⁹ in pulchritudine pacis ⁊c. Sed regnū terrenū in turbatione est.

Regnus mundi christus nō ꝓfitit.

vnde herodes rex turbat⁹ est ⁊ oīs hierosolyma cū illo/ chr̄isto nato. Matth̄. ij. Jrē p:opter securitatē. Esa. xxxij. Securitas erit vsq; in sempiternū. ſz regnū v̄rrenū semp est cū timo:e. Job. xv. ibi: Luncris diebus suis impius superbit: ⁊ numerus annoū incertus est tyrannidis eius. Sonitus terro:is semp in auribus illius: ⁊ quū pax sit ille insidias suspicat. Seneca: Nō est liber q̄ seruos suos timet. Jrē ꝓpter affluentiā. P:ouerb. viij. Decū sunt diuitie ⁊ glo:ia. Pſ. lxiij. Replebimur in bonis domus tue. item Pſ. xvj. Satiabo: quū apparuerit glo:ia tua. Exo. xxiij. Ego ostendā tibi oīe bonū. i. summū bonū. in quo solo sunt omnia bona. Aug. Si bona singula creata delectabilia sunt: cogita in mente q̄ delectabile est illud bonū quod continet iucundit̄ omniū bono:ū: ⁊ nō qualē in rebus creatis sumus experti: sed tāto differētius quāto differt creato: a creatura. Si em̄ bona est vita creata: cogita quāto melio: vita creatrix. Si bona ⁊ iucunda est salus creata: quāto iucūdio: est salus que fecit oēm salutē. Si amabilis est sapiēria in cognitiōe creatarum rerū: q̄ amabilis est sapiēria/que ex nihilo cōdidit omnia? Denicq; si multe ⁊ magne delectatiōes sunt in rebus creatis delectabilib⁹: quāta delectatio est in illo q̄ fecit delectabilia? Sz regnū terrenū est in defectu. Seneca. Scias illos multis indigere qui multa possident. Eccls. v. Ubi multe sunt opes: ⁊ multi qui comedunt eas. Jrē ꝓpter iucunditatem. Pſ. xxx. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe ⁊c. Bern. Uides quō memoriā suauitatis huius aia exp:imere gestiens verba multiplicat. Hanc dulcedinem nouit expertus: inexpertus ignorat. quia nemo scit nisi q̄ accipit. Apoca. ij. vnde ⁊ alios ad gustū suauitatis inuitans. ait Pſ. xxxiij. Gustate et videte qm̄ suauis est dñs. Sed regnū terrenū est in mero:e. ſ. Macha. vj. post p:in. In quātā tribulationē deuenit: ⁊ in quos fluctus tristitie in qua nunc sum ⁊c. verba sunt Antiochi regis. vbi ⁊ d:: Ut audiuit rex sermones istos expauit: ⁊ cōmot⁹ est valde: ⁊ cecidit in lectū: ⁊ incidit in languo:ē p:e tristitia ⁊c. quod seq̄t hoc est regnū chr̄isti qō nō est de hoc mūdo: quia contrariū huic mundo. ¶ ℵ Ne. eriā chr̄istus vere rex fuit tēpo:alis: ⁊ per consequens papa suus vicarius: apparet ex dictis Richardi sup Apocalyp. ſ. c. super ꝛdo: P:inceps regū terre/dicēris: Reges sunt triplices. Quidam regunt sibi subditos quoad terrena: vt p:incipes seculares. Quidā quoad spiritualia: vt ecclesiarū rect⁹es. Quidā regūt semetipsos: vt singuli fideles. Chr̄istus est p:inceps omniū regū: quia ab ipso est omnis potestas secularis ⁊ cura pasto:alis ⁊ singularis solertia cuiuscq; fidelis: que cuncta sicut ab ipso habēt o:iginē/sic ꝑm ipsum habere debēt actionē: vt p:incipes per potestatē secularē inter subiectos sibi homines teneāt iustitiā. facit. xxiij. q. v. regū. Pasto:es per curam pasto:ale/fidelibus sibi commissis p:ebeāt doctrinā. facit. xlij. dist. epheſijs. xj. q. iij. nolite. ⁊ singuli fideles p singularē solertiā in semetipsis seruent sanctimoniam. ar. ij. q. j. scelus. et illud. j. Pet. ij. Vos estis genus electū regale sacerdotium ⁊c. P:incipes sibi subiectos debent contra raptō:es homines defensionē. Pasto:es ouibus sibi cōmissis/contra impugnantes demones instructionē. singuli autē sibimetipsis cōtra vitia reluctationē. hucusq; si. Sic ergo chr̄istus ⁊ eius vicarius papa imperato: celestis est. ex de elec. fundamenta. §. ne autē. ibi: Imperat⁹: celestis instituit. ⁊. xj. q. iij. iulianus. ⁊ rex celestis ⁊ terrenus. vt ex hoc. decretalium: Rex pacificus: ⁊ regnū suū spirituale/nō carnale/non sit de hoc mundo: quia caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebunt. ſ. ad Cor. xv. ad fi. insinuans etiā p̄dicta verba: Regnum meū nō est ⁊c. illos ad regnū huius mundi pertinere: qui auxilio humanarū viriū: nō diuino p̄sidio ab imminēti iniuria se tueri contendunt. sic exponit dicta ꝛba domini Adrian⁹. xxiij. q. iij. c. j. vbi dicta verba ponunt. ¶ ℵ Ne. eriam in isto puncto vult a se excludere caliginem intellectus/papam nō cōsiderat hominē: sed deū quodāmodo/ quia vicariū. ex lib. vj. de elec. fundamenta. §. ne autē. ibi: Ipſiq; romani pontificis vicarij dei. et c. ri. vbi periculū. §. ceterū. Creatione vicarij iesu chr̄isti successo:is Petri/ rect⁹is vniuersalis ecclesie/gregis dominici/direct⁹is. ex vt eccle. bene. vt nostrū. §. po:ro. ibi: Qm̄ em̄ locum dei teneam⁹ in terris ⁊c. ex de transla. quanto. ꝛdo. nō em̄. Non em̄ homo: sed deus separat quos romanus pontifex qui nō pura hominis. ſz veri dei vicem gerit in terris. ⁊. j. Nō humana: sed diuina potius auctho:itate diſſoluit. cum si. Sicut ergo nullus fidelia dubitat q̄n chr̄istus fuerit rex ⁊ sacerdos: ⁊ rex celi ⁊ terre. vt ex de sum. trī. i. c. §. vna. ⁊ Apoca. xvij. ⁊. xix. ⁊. j. Timoth. vj. ibi: Rex regū ⁊c. ⁊ cōdito: omniū celestiū ⁊ terrestriū: quia omnia per ipsum/ scz verbū/scz filiū dei facta sunt. Joā. j. ⁊ vna persona in duabus naturis. vt p:e. c. de summa trini. c. j. §. hec sancta. ⁊ hec omnia. §. arti. p:oximo. ⁊. xij. distinctus superius sunt probata. ¶ ℸ Sic nullus catholicus dubitare debet quin summ⁹ vicarius generalis in terris pariter vtrāmq; habeat potestatē: immo nō longe esset ab hereſi contrarius pertinaciter affirmare: quia esset negare filiū dei condito rem terre ⁊ regē: ⁊ sic ponere duo p:incipia cū hereticis marchionistis. xxiij. q. vlti. quidā. ꝛdo. marchioniste. Jrē q: omnis potestas ab ecclesia est: vt. §. probatū est. q: extra ecclesiā nulla potestas aut iurisdictio vera est: vt est expſ sum. xxiij. q. j. §. sed illud. ⁊ de hoc etiā. §. satis tactum est. Tertio ad illud quod dicit: q̄ imperato: ex electione habet ius in imperio: ⁊ pōt administrare ante confirmatiōnē pape: vt legitur ⁊ no. xciij. dist. legimus. ⁊ no. Inno. ⁊ Ostien. ex de elec. venerabilē. Respondeo q̄ nō ꝓpterea negatur q̄ papa vtrāmq; non habeat potestatē: quia ius quod imperato: habet: ex electione cōcordi habet. q: electus ab illis quos papa ⁊ ecclesia cōstituit electo:es. Nā illi qui eligunt imperato:ē a papa habuerunt hoc ius eligēdi: vt p:e. c. venerabilē. ⁊ p:e. c. romani p:incipes. ex in clemen. de iureiur. ſ. rnſo. vbi de hoc. ergo originaliter ius istud a papa sibi cōperit mediantibus electo:ibus. simile ad hoc: quia apostoli elegerunt. lxxij. discipulos. xxj. dist. in nouo. ⁊ tamē dñs dicitur eos instituisse. xxj. dist. §. j. quia quod per alios fecit per se fecisse dicit. vt ibi no. in glo. ſz contra. item quia etiam ꝑm glo. nō cōsequitur imperato: exercitiū administrandi/etsi consequat ius ex electione: vt no. lxiij. dist. quanto. de hoc. j. arti. xl. in fi. ⁊ ar. xliij. ꝛdo. et q̄ nō. Quarto ad illud. c. xcvj. di. si imperato:. vbi dicit q̄ diuinitus imperato: consecutus est suā potestatē. ⁊ ad illud quod dicitur ibi in glo. argumentando nō ergo a papa: respondeo q̄ hoc nō sequit ex textu: sed est fallacia cōsequentis. sicut nō sequitur gentes diuinitus sunt consecute baptismū: ergo nō mediantib⁹ apl̄is. similiter aaron ⁊ filij eius diuinitus consecuti sunt sacerdotiū: ergo non mediante moyse: quū Exo. xxviij. dixerit deus moysi: Uesties his omnibus aaron fratrē tuū ⁊ filios eius cū eo: et cunctos: ⁊ cōsecrabis manus: sanctificabi sq; illos vt sacerdotio fungant mihi. ⁊ de hoc. xxj. dis. §. j. ibi: q̄ ex p:ecepto dñi aaron ⁊c. sic qō papa facit: de⁹ facit. ex de trālla. q̄nto. ꝛdo. nō em̄. ⁊ quod imperato: habet ab ecclesia: a deo habz. Nūquid em̄ nō habet app:obationē sui iuris/cōsecrationem/vnctionem ⁊ diadema a deo: ex quo habet a papa. vt p:e. c. romani p:incipes. de iureiur. quis sapiens negaret hoc: Deus em̄ aliqua facit immediate vt que creat: aliqua ꝛdo mediante creatura: vt. §. in exēplis positis. §. et in Exodo frequēter dicit: Ero. curus est dñs ad moysen. ⁊ intelligunt sancti per interpositā creaturā per angelum. et vtraq; possunt dici diuinit⁹ esse facta. Ad. c. iiij. xxiij. q. iij. quod dicit potestates tēpo:ales a deo fuisse cōcessas: verū est quia omnis potestas/siue imperialis/siue alia/a deo est immediate ⁊ p:incipaliter. ad Roma. xiij. in p:in. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊ mediate: quia potestas sub potestate est. xj. q. iij. qui resistit. quia milex a potestate recipit gladium. xxiij. q. v. miles. ⁊ imperato: ab ecclesia: vt. §. pluribus unū est probatum. Quinto ad. c. illa. ꝛdrian⁹. ō ⁊. c. seq.

Papa in terris vtramq; habet potē

Chr̄ist⁹ rex tēpo:ralis.

Reges triplices

Jurisdi/ctio anti/quor im/perator.

lxiij.di. que loquunt de potestate quã habebant olim im/perator:es sup:a ecclesiã/leuiter respõdet: quia illam po/testatẽ dedit eis ecclesia p:o tempore:⁊ p:o causa:quibus cessantibus cessauerunt p:iuilegia illa. ⁊ que ad principem ecclesie trahebant.ſ.q.ſ.quod p:o remedio.⁊.q.vij. qõ ꝓ necessitate. Vbi de hoc. et nihilominus imperator:es illis p:iuilegijs renuntiauerũt. et hec duplex solutio ponitur. lxiij.di.ꝯ.verũ. Ad sextũ iterũ qõ dicit de glo.posita p:e.c. hadrianus.ij.que dicit. Fateamur ergo imperator:e dñm mundi:cõcedendũ est in gradu suo:sed sub papa sicut.ſ. p:obatũ est. Item dñs est mũdi quantũ ad executionem gladij tẽpo:alis/quo regulariter papa nõ vtitur: licet ab eo sit:vt sup:iter superius est p:obatũ. Sexto ad illud qõ dicit ꝙ iurisdictiones sunt distincte.vt.ꝯ.di.qm̃.⁊.xcvſ.di. quũ ad verũ. quũ habeant distinctos fines atq; obiecta ⁊ actus:concedo. ex hoc tñ nõ sequit quin vtraq; potestas sit in eodem:potissimũ quũ potestas tempo:alis reducat in spiritualem velut in causam:⁊ in multis casibus papa actus exerceat vtriusq; vt superius est p:obatum. Itẽ ista distinctio iurisdictionis est quantũ ad executionẽ ꝓpter causam assignatã in.c.qm̃.⁊ quũ ad verũ. sicut etiã p:ori/me in alia obiectione dixi. Septimo ad.c.ſi duobus.ex de appel.qõ dicit ꝙ nõ põt appellari ad papã a secłari iudi/ce:fateo: regulariter.quia papa nõ intromittit se de exe/cutione iurisdictionis in tẽpo:alibus faciẽda: sed eã im/perator:i committit: ne secularibus negotijs implicet.vt p:e.c.quũ ad verũ.⁊ p:ori.dictũ est. ¶ Ad Octauo ad illud quod dicit ꝙ ecclesia soluit tributũ imperato:i.xj.q.ſ. ſi rex tributũ.⁊.c.magnũ.cum ſi.verũ est: quia res transit cũ onere suo.ex de deci.pasto:alis.⁊.c.quũ non sit in hoie.et no.xxiij.q.viij.ſ. hinc datur.⁊.c.tributũ. in glo. quia cum onere. Nam agri tributarij de quib⁹ dñs tẽpo:alis tribu/tũ certũ habebat:ſi ad ecclesiã perueniant: iustũ est ꝙ ec/clesia soluat quod soluebat ille qui ecclesie p:ediũ vendi dit vel donauit:nec ipsa subijcitur ecclesia dño tempo:ali vel regibus:vt p:obatur p:ecedenti.c.tributũ.xxiij.q.viij. ibi:Quia nõ ecclesia dari:nõ põtificalis aper⁊ ita subijci regib⁹ põt. Soluit etiã ecclesia hoc tributũ p:o causa quã ibi assignat vbanus:scz p:o pace ⁊ quiete qua tueri ⁊ de/fensare debent imperato:es ecclesiã ⁊ clericos. Nõ aũt ec clesia tenetur soluere tributũ de decimis ⁊ oblationibus: vt tangitur e.q.secundũ. Nec soluit ecclesia in aliquo mu nera personalia:nec angarias/nec pangarias:vt de hoc plene.xvi.q.ſ.ſ.nouã.cũ.l.ſeq.placet.legit ⁊ no.ex de im mu.eccle.nõ minus. Nec soluit aliquid de p:edijs que ad eã libere peruenerunt:quia bona ecclesiarũ ⁊ clericoꝝ libera sunt ab oñi seruitio tẽpo:ali: vt legitur ⁊ no.ex de vita et hone.cleri.et literis. Ratio etiã alia quare soluat ecclesia tributũ de p:edijs que eadẽ tributaria peruene/runt assignat.xj.q.j.magnũ. vt doceat omnes debere esse subiectos sublimio:ibus potestatibus/ſm apostolos pe/trũ ⁊ paulũ.ſ. Pet.ij.⁊ ad Rom.xiij.⁊ ne quis constitutio nẽ terreni regis esse soluendã putet. ¶ Bb Item ad id nono quod dicit/ꝙ filius dei soluit tributũ. Matth.xvij. ⁊ p:e.c.ſi tributũ. verũ est nõ ex debito:sed vt nõ scandali zaret alios:vt no.xj.q.iij. magnũ.i glo. nõ ex debito. vnde dñs ait Petro p.c.xvij. Matth. Quid tibi videt ſimõ? Reges terre a quibus recipiunt tributũ vel censum:a fi/lijs suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi ie sus:Ergo liberi sunt filij. Ut aũt nõ scandalizemus eos: vade ad mare ⁊c.ad idem.xxviij.q.ſ. iã nunc. ad finẽ.ibi: Unde ⁊ ipse dñs p:ius quũ nõ se soluere tributũ debere demonstraret: soluit tñ ne scandalizaret eos/quibus ad eternã salutẽ gerens mo:em consulebat. ¶ Decimo ad il lud Pauli ad Rom.xiij. Omnis anima subdita sit pla to suo:verũ est.⁊ ſi bonus est:nutrito: est.ſi malus fuerit: erit tentato:.dicit ibi glo. Sed ex hoc nõ potest argui ec clesiam subiectã imperio. Sed arguitur ꝙ census signuꝝ est subiectionis.ex de cẽſi. omnis anima. quod verũ est in eo q̃ soluit quia obligat⁹ est soluere:vt eccl'ia p:o pdio

Imperá/to: quõ intelligi/tur dñs tot⁹ mũ/di.

tributario:vt superi⁹ dictũ est ⁊ quare/sed nõ simpliciter vr.ſ. p:obatũ est. ¶ Undecimo ad id.ſ. Pet.ij. Serui sub/diti estote oi humane creature ꝓpter deũ:siue regi tamq̃ p:ecellẽti ⁊c. rñder Innoc.iij.ex de maio.⁊ obe.solite.ibi: Scribebat em̃ ap'lus subditis suis:⁊ eos ad humiliatis meritũ ꝓuocabat. Nã si per hoc quod dixit: subditi estote sacerdotibus voluit imponere iugum subiectionis:⁊ eis plationis autho:itatẽ auferre quib⁹ subditos esse mone/bat:sequeretur ex hoc ꝙ seruus quilibet in sacerdotes im periũ accepisset.⁊.ſ.ꝙ autẽ sequitur regi tamq̃ p:ecellẽti nõ negamus quin p:ecellat imperato:i in tẽpo:alib⁹ illos dumtaxat qui ab eo recipiunt tempo:alia ⁊c. Sed ponti fex in spiritualibus antecellit:que tanto sunt tẽpo:alib⁹ digniora:quanto anima p:eferẽ corpori:⁊ qui dicit põti/fex:nõ dicit summus qui ꝓprie dicitur papa.xxi.dist.ſ.ſ.⁊ qui etiã in tẽpo:alibus antecellit:vt superius est pluries p:obatũ. Sed quilibet pontifex maio: est imperato:e: vt xcvſ.di.duo sunt.vt.ſ. dictũ est. Ex predictis ergo clare pz papa papa vniuersalis monarcha tori⁹ populi christiani et de monar/iure totius mũdi:ita ꝙ velit nolit quicũq; viator: pape de cha vni/iure subijcitur vt plato. ¶ Duodecimo ad illud qõ dicit uersalis ꝙ imperator: potest papã iudicare si papa reperiat⁹ a fide deuius. qõ nõ p:obatur nisi exemplo Othonis primi re/gis theutonicoꝝ:qui vt fertur cum clero ⁊ populo roma no Joan.xij. depositum a papatu. Dico hoc falsum esse:quia papa in hereſi etiã incorrigibilis iudicari nõ põt ab im/perato:e:sicut de hoc satis dixi.ſ.in.iij.iiij.xij.et.xxxj.arti. Nec est trahendũ ad consequentiã factũ Othonis: quũ sibi tunc concessa fuerit licentia a leone papa: ⁊ potestas o:dinandi ecclesiã romanã:⁊ eligendi summũ pontificẽ. lxiij.dist.in synodo. Cui p:iuilegio renũtiauerũt posthmo/dum imperato:es romani. vt dixi.ſ.ꝯ.v.in ꝓcedẽti folio. hic adde quod scripsi super hoc latius.ſ.in.lxviij.ar.in.ſ. ad id quod no.in p:e.c.in synodo.ꝙ papa põt dare pote/statẽ imperato:i in casu hereſis/dixi contrariũ.ſ.in.xxxj. quum aũt.iiij.ꝯ.qõ ꝯo papa.ar.⁊ p:obaui. vbi videndum est. Nõ debemus aũt attendere ad factũ Othonis:quia nõ est ex ẽplis/sed legibus iudicandũ.C.de sentẽ. nemo. de hoc.no.xx.dist.de quibus. leges aũt in infinite sunt in cõ trariũ:ꝙ nũq̃ debet neduꝝ papa:sed nec aliquis clericus a secłari iudice condemnari.ex de iudi.at ſi cleri.⁊.c. de/cernimus.⁊.xj.q.ſ.quasi per totũ.⁊ adde quod no. in p:e. ar.iij.iiij.xij.⁊.xxxj. ¶ Ec Maũt bauarus in imperio in/trusus olim dux bauarie/cum populo stulto ⁊ infideli et furioso ⁊ clero phantastico romano adulãte sibi in furia theutonica iuxta illud Gualteri in Alexandro Theuto/nicusq; suũ retinet in o:e furoꝛẽ:⁊ in insipientia sua ⁊ vin dicta dñm papã Joan.xxiij.in cuius tempo:e scribo hunc lib:ũ:deposuerũt in v:be:⁊ sibi substituerũt de facto pseu do religiosum de o:dine mino:ũ fratrẽ Petrũ de Co:ba/ria:quẽ cognoui in v:be verũ hypocritã quũ cõuentua/lis essem ibi rome in ara celi decimantẽ mentã. Matth. xxiij.⁊ anetũ/in quibusdã abstinentijs exterio:ibus et in aperto:⁊ in abditis loculos cõpilantẽ:⁊ inter mulier/cu las romanas quasi continue residentẽ⁊ gloriã aucupan tẽ.⁊ sicut mihi testimoniũ phibuerũt:minister illius p:o uincie romane ⁊ custodes tũc quũ essemus in magno cõ cilio de facto eius ⁊ alio:ꝯ/qui ecclesie ⁊ o:dini rebellaue/rant ananie minus habentẽ/scz in castitate:⁊ sic fidẽ pau pertatis ⁊ mũditie ⁊ obedientie:que tria legis grauio:a relinquentẽ. Matth.xxiij. Hoc min⁹ etiã est ad cõsequen tiã deducendũ:q: nedũ imper:ato: nõ est/sed intrusus in imperio ⁊ ty:annus:⁊ lupus rapax deuo:ans nedũ oues ecclesie obedientes sancte ecclesie matri sue a dextris stã/tes. Joan.x. sed etiam hedos peculeos et olidos ſm glo. Matth.xxv. stãtes a finistris fauentes fibi filios degene/res ⁊ infrunitos.⁊ xcvſ.di.in scripturis.⁊ hostis ecclesie ma nifeste.xxiij.di.ſi inimicus.⁊ ab ea iusto iudicio rep:obat⁹ ex lib.vj. fundamẽta.ſ. quid plura.⁊ ab eodẽ papa Joan. de hereſi sententialiter cõdemnatus. Qualẽ ergo senten

tiam dare potuit in imperio intrusus contra papā catholicū: cui rota ecclesia sicut tenetur obedit: et tenet eum p papa: nō audirū nō cōfessum nō conuictū nō rei euidentia hereticū. contra illud. xxj. di. nunc aūt. ix. q. iij. nemo. ij. q. j. nos i quēcp. quū. v. c. seq. ex de cohab. cle. t mu. vestra. t ca. vlti. ex in clemē. de re iudi. pasto: alis. cū multis si. que em ab intrusis fiūt: nō tenent vt legit t no. de consc. di. j. hic ergo. Quomō potuit: quia nō potuit iste bauar' dñm papā Joan. accusare. quū sibi nō obediat. iij. q. iij. alieni. hi: Aut apostolice sedis iussionibus inobediente suscipere nō debemus. supple in accusatione. Jtē q: infamis: q: iussa apostolice sedis libenter transgreditur. causa. e. t. q. ca. si quis. Jtē bauarus contra papā conspirato: cū suis gibellinis fuit. nō dico de omnibus: ergo papā accusare nō potuit. e. causa t. q. conspiratores. Jtem excommunicatus multis excommunicatiōibus papam accusare nō potuit. causa. e. nullus. t. c. omnes. Jtē bauarus papeinsidiato: t detracto: ab accusatiōe sua repellit. causa. e. t. q. clericus qui. t. c. detractores. Jtē bauarus sacrilegus p̄ter multos cū clerico: cū religioso: cū captionē t multarū ecclesiarū t monasterio: inuasionē. xvj. q. j. nulli. c. q abstulerit. c. de viro. xvij. q. iiij. sacrilegiū. c. oēs raptores. c. q rapit. c. si quis suadente. t quasi per totū. vide hic de bauaro vsq ad. x. sequen. qui incipit: Ad hec etiā. t. xxiij. q. iij. quid ergo. ex lib. vj. de re iudi. ad apostolice. necdū nō papā: sed nec aliū accusare pōt. iij. q. iiij. nulli vnq. t. q. v. cōstituimus. Jtē bauarus ecclesie t dñi pape publicus hostis t inimicus capitalis papā accusare nō potuit nec in eū sententiā ferre. etiā si al's iudex suus fuisset. iij. q. v. accusatores t testes. vbi de hoc. ex de fimo. p tuas. j. vbi de hoc. t vt lite nō contestata. accedēs. ij. de accusa. quū oportear. vbi de hoc. iiij. q. iij. §. item in criminali. t. iij. q. v. nullus seruus. ¶ Jtē iste bauarus armauit se cōtra papam ad literā. vt ꝑm glo. conuiciando vel diffamādo eū. ergo contra eū vel contra quemlibet epm admitti nō debet in aliquo. ad hoc. iij. q. v. oēs. Omnes qui aduersus patres armant: vt patrū inuasores infames esse censem'. t. j. qm̄ iubent canonica decreta patrū: vt accusatio vel testimoniū eoū qui odio quoslibet p̄sequunt: vel qui inimici aut suspecti habent: nullo mō recipiant. idem. vj. q. j. sacerdotes. Q: aūt contra eū sententiā ferre nō potuit inimicus: p̄z. iij. q. v. p suspecti. vbi de hoc. vñ dicit ibi: Quia suspecti t inimici iudices esse nō debent: vt ipsa ratio dictat: et plurimis p̄obatur exēplis. nā quid gratius t amabilius dare quis inimico potest: cp̄ si ei ad imperendū cōmiserit: quē ledere fo:te voluerit: t. j. vbi athanasius a suo patriarcha canonice cōdemnatus: quia p̄:oclamauit cp inimicus esset: a synodo chalcedoñ. recipere suā ecclesiam iudicatur. et. j. Quero inquit iudiciū quod p̄:erendū: vbinā possit agitari: an apud ipsos vt ijdem t inimici sint t testes t rei iudices? Q: si in iudicio vbi ijdem sunt inimici qui iudices: nec humana cōmitti debent iudicia: quanto magis diuina. i. ecclesiastica: quis sapiēs t nō intelligat: t. j. Nam quodāmodo naturale est suspecto: iudicū infidias declinare: t inimico: um iudicium velle refugere t̄c. de istis inimicis legit et no. ex de offi. del. infinuante. vbi etiā no. cp mino: inimicitia repellit iudicē cp̄ testē. t de accu. quū opo:teat. Jtē bauarus excōmunicatus t hereticus condemnatus: dare sententiā nō potuit cōtra papā. ex de re iudi. ad p̄:bandū. xxiij. q. j. §. tin autē. cū si. Quō ergo miser iste bauarus secularis t inferio:: et tot dictis laqueis irretitus: p̄ceder: potuit cōtra papam cōtra illa omnia. c. xxj. di. §. in his omnibus. cū. c. seq. vsq ad fi. di. sed t concilioli vel potius conuenticulū qō rome sup hoc fecit. nūc p:ope romā erā per tres leucas in eremito:io mōtis compatris a persecutione t facie bauari fugitiuus in terra guelfo:ū: acephalū liquet esse. vbi de tāta potestate scz dñi pape agebatur: t maio:ū nō fuit expectata sentētia. vt. xxj. dist. submittit. Vere etiā potest dici in hac parte Bauarus bestia lapidanda: quia montē tetigit. ad Heb. xij. Exod. xix. Bestia inquā similis vso: de qua Dan. vij. q in parte steterit: quia diuisionē in ecclesia fecit: t ab vnitate ecclesie recessit: quia vnitas nō capit diuisionē. xxiij. q. j. loquitur. t tres o:dines dentiū erant in o:e ei': quia ad literam iste cū pseudo t apostatis religiosis triū o:dinū pdicato:ū mino:ū t eremitarū ecclesiā momordit: t cōtra eam latrauit t dicebatur ei: Surge comede carnes plurimas. Dan. vij. quia per diuisionē suā multa sunt milia hominū interfecta. t deuo:auit obedientes ecclesie plebes: t carū carnibus saturatus est. quarū tamē q: quo:ū iniquitatis reus est: quia ipse in istis homicidiū caput t principalis est: t eius p:cepto defensione auri t cōmuentia fusus. legit t no. de hoc dis. l. de his. t ex d. homi. sicut dignū. Vrso etiā similis qui vo:ax est: quia ipse magnam partē italie t aliquā theutonie directe vel indirecte depredatus est. t animal inquietū: quia bauarus nec mētem nec co:po:e quiescit: sed p:ofugus vt cayn a facie dñi dei sui t eius vicarij: t vagus per terrā gradit hinc inde. Ben. iiij. Vrsus in abditis habitat. t bauar' nō in medio ecclesie. Ps. xxj. vt dñs noster iesus christus. sed extra ecclesiā conuenticula fabricat. Vrsus etiā caput habet debile: t bauarus diadema sibi imposuit sine iure. Q: tētē tetigit hec bestia: q: dñm papā diffamauit: t de facto papatu puauit. sed mons iste summus apostolicus sup alios montes residēs: quia p:imus t p̄cipuus super oēs epos: sicut petrus super omnes aplos alios. xxj. dis. in nouo. t. c. sequē. t. iij. q. vj. dudū. t ex de elec. fundamēta. li. vj. vbi apli mōtes vocant: immobilis perseuerat q: fundatus est sup: firmā petrā. Matth. xvj. ecclesiā catholicā: cui' cap' est t christi vicarius t petri successo:. xix. dis. ita dñs. Quis inquā in quo beneplacitū est habitare deo vsq in finem. Ps. lxvij. q: vere ipse in ecclesia est: et ecclesia in ipso. vij. q. j. scire. Lapidabitur inquā ista bestia a vicario illius lapidis. i. christi: quē bauarus reprobauit: quia lapis christus duos parietes in se positos in angulo coniunxit scz populū iudeoꝝ t gentiliū. t de eis fecit vnā ecclesiā: quā diuisit iste bauarus bestialis quantū in se fuit: crudeliter vastans eā. t sicut ecclesiā reprobauit: ita eū ecclesia lapidauit. i. condemnauit anathematizauit t omni iure: qō se dicebat habere in imperio p:iuauit: t ducatu bauarie. Bestia etiam montē tangit: q̄i superbus excellentiā ambit: vt iste bauar' qui imperiū vsurpauit. vnde Nabuchodonoso: superbus cū feris bestijs habitare: t fenū vt bos comedere a deo condemnatus est. Dan. iiij. de peni. di. j. c. voluissent. §. ex his nāq. n. nabuchodonoso:. Os etiam iste bauar' in celū. i. dñm papā sanctū: quia celi sancti diciunt. vñ Ps. xviij. Celi enarrant glo:iā dei. posuit. lingua eius super terrā transeunte. contra illud. xxij. di. intrū. Cōtra aūt istū p:esumptuosum bauarū dici potest: O p̄sumptio neq̄ssima vnde creata es? Eccli. xxx. vij. poterit rūdere ab illo qui dixit in co:de suo. Esa. xiij. In celū conscendam: sup: a astra celi exaltabo soliū meū. cuius iste p iniquationē se filium manifestat: soliū suū exaltare cōtra deū t ecclesiam p:esumens: ascendens inquā cōtra celum papam: qui est omnia sua iurisdictione continens t concludens. t super astra celi. i. ꝑa dños cardinales q̄ sunt velut astra refulgētia. ar. ex de magistris. c. fi. in hoc celo. Extimendū est sibi ne sequat quod subiungit in ꝑpba. Verumtamē ad inferna detraheris in ꝑfundū lacu. qō intelligendū est nisi finaliter resipiscat: t ad ecclesiā reuertatque sibi nō claudit gremiū redeunti. C. de sum. trini. epla inter claras. ex de hereticis. sup eo. li. vj. sicut nō perro de co:baria antipape claufit ēpo:e meo ad ecclesiā redeūti De isto etiā bauaro pōt dici illud Th:en. iij. Quis est iste qui dixit vt fieret: dño nō iubente: hic em̄ dicit vt fiat sibi reuerētia vero impato:i debita: dño velit nolit suo scz papa nō iubēte: immo iuste cōtradicēte. vt p̄z ex superio:ib' declaratis. Videt etiā esse ille chanaan: de quo d': Osec. xij. q in manu eius statera dolosa: t calūniā dilexit. Thanaan interp̄tat zelus ppli. t iste sub mentito zelo ppli q:

dicit q̄ zelo iustitie ac reipublice agit cōtra dñm papā:nō ponderās statera iusta seipsum ⁊ dñm papam:sed dolosa faciēdo de se seruo dñm:⁊ de dño papa seruū:diligit calū nias:sibi falsas calūnias imponēdo. ¶ Ad hec etiā de potestate pape addēdum est qđ no. Ostien. ex de sacra vnc. ca.ſ.§.vnde.in fi.ibi: Ut ostendat quanta differētia sit inter authoritatē pōtificis⁊ pīncipis potestatē:que tanta est quāta est inter solē ⁊ lunā.ex de maio.⁊ obe.solite.§.potuisses.⁊ lōge mino: est comparatio q̄ plūbi ad fulgorē auri.xcvſ.diſtinguo sunt. Quāta etiā sit ostendit ex q̄ fi.sint legi.perveniabilē.§.rationibus.authoritatē.hic no illi⁹ potestatē:h⁹ no factū.q.dī.officiū pontificū potius cōsistit in iure q̄ in facto.officiū no pīncipis econuerso:pīmi habent verba: scōi factū.primi scientiā:scōi potestatem.⁊ ideo dicit q̄ vnus gladi⁹ alio semp eget. ex de cleri.excōmi.c.ij.in fi.vbi de hoc.⁊ de male.c.ij. vbi de hoc.⁊ de offi.

Authoritas a q̄ dependeat.

o:di.q̄m in pleriſq̄.vbi de hoc.⁊.xvij.diſti.nec licuit.ex de sen.excō.ex dilecto.li.vj. ¶ Ndo Et hic etiā nota q̄ authoritas nō dependet a potestate:sed potius potestas ab authoritate.ex de maio.⁊ obe.solite.§.preterea.ibi:pōtificalis authoritas.⁊ ē ne rebus eccle.nō ali.c.fi.in pīn.xcvſ.diſti.

Ecclesia q̄d sit.

bene quidē.vnde⁊ fm fratrē Alexādrū de oīdine minoꝝ magistrū in theologia solennissimū.Ecclesia est multitudo fideliū siue vniuersitas christianoꝝ.de conse.di.ſ.ecclesia.vij.q.ſ.nouatianus.⁊ habēs duo latera. de prū scz clericoꝝ:qui ea que ad vitā spīritualē pīnent administrāt.

Duo hz latera.

item siniſtrū scz laicoꝝ:q̄ terrene vite necessaria tractāt. Et est duplex potestas. spūalis que caput habet summus pontifex.⁊ secularis que caput habet regē.xcvij.diſt.duo sunt.ex qui fi.sint legi.causamq̄. Spūalis pīor est terrena in trib⁹:scz in dignitate siue maioritate/inquantū spīritus maior:⁊ dignior:est q̄ corpus.ex de transla.inter.et pre.c.solite.vnde abrahā patriarcha tā q̄ minor: obtulit decimas melchisedech sacerdoti dei summi/tam q̄ maiori. Beñ.xiiij.Benedixit ei etiā melchisedech tā q̄ maior. Nā sicut habet Heb.vij. vbi idem ostendit sine aliqua cōtradictione:qđ minus est a maiori benedicit.ad idem.xxſ.di. deniq̄.in fi.⁊.ſ.de hoc dixi. Ire pīor est in institutiōe: qđ ptz p sacerdotiū melchisedech: q̄ pcessit legē scriptā. et p hoc q̄ in lege sacerdotiū pīncipū a deo est institutū. Exod. xxviij.B.in fi.c.Legitimū sempiternū erit aaron et semini eius post eū.⁊.xxix.in pīn. Sed⁊ hoc facies vt mihi in sacerdotiū consecrent. Demū p sacerdotiū iubēte dño regalis potestas est ordinata.ſ.Reg.viij.B.dixit dñs ad samuelē: Audi vocē eoꝝ:⁊ cōstitue sup eos regē: qđ⁊ fecit de saule cui ait.ſ.Reg.x.A. Ecce vnxit te dñs sup hereditatē suā in pīncipē.ex de sacra vnc.c.ſ.§.in vetери. Sz⁊ pīor est authoritate siue potestate. nā spūalis authoritas terrenā potestatē habz instituere vt sit:⁊ iudicare si bona nō sit.ſ.ad Coꝝ.vj. Nescitis q̄m angelos iudicabim⁹? quāto magis secularia. ex qui fi.sint legi.p venerabilē.§.rōnib⁹. Ipsa tñ spūalis a nemine iudicat.ſ.ad Coꝝ.ij.B.Spūalis iudicat oīa:⁊ ipse a nemine iudicat. qđ de papa oīno verū est.ix.q.iij.nemo.c.alio:ū.⁊ de hoc.s.multū scriptum est.arti.v.⁊.vj. Notat etiā Ostien.pre.c.solite.§.potuisses. ibi dictū est Hiere.ſ.⁊.xxxvj.di.§.ecce.sacerdotibus q̄ erāt in anathot. Utrīq̄ hoc verbū mysterio nō caret:quia anathot interpratr confio: vel obedientia/siue respondēs signo aut gratificatio desīgnātis. Et dic cōfio/vt scias ad sacerdotē esse in dubijs recurrendū. Deut.xvij.qui fi.sint legi. p venerabilē.§.rationibus. Obedientia/vt scias q̄ omes debent sacerdotibus obedire. ex de maio.⁊ obe. omnes. Ridens signo:quia sacerdotes nisi pcellāt alios signis ⁊ virtutibus:sunt vilissimi reputandi.ſ.q.ſ.vilissim⁹. Vel signo.i.authoritate.donū est prerogatiua sacerdotij ⁊ ecclesie cōfirmata. Luc.ij. Et hoc vobis signum: inuenietis infantē positū in presepio.i.in ecclesia/in q̄ pascendi sunt clerici ⁊ laici:siue sint boues penitentes ⁊ domiti:⁊ iugū dñi suaue portantes. Matth.xj.siue asini.i.peccatores:⁊ lasciui ⁊ stulti.nā⁊ bonos ⁊ malos admittit ecclesia multi tans.xxiij.q.iij.c.ſ.ij.⁊ seq.de conse.diſt.iij.est vnitas ecclesie. Aut gratificatio designantis/vt scias q̄ dñs designauit sacerdotes suos habere potestatē gratificandi in penitentijs:⁊ indulgētias faciēdi.ex de peni.⁊ remiſ.de⁹ q̄.⁊.c.significauit.⁊.c.quū ex eo.vbi de hoc. ad qđ ptinet illud Luce.x. Post hec autē designauit dñs⁊ alios.lxxij.⁊ misit illos binos ante faciē suā/in oēm ciuitatē et locū/q̄ erat ipse venturus.⁊.ſ. Ecce dedi vobis potestatē calcādi sup serpētes.i.auaros/qui quēadmodū serpētes terram lingunt:quia inimici. Ps.lxxij. Et inimici eius terram lingēt. Et scorpiones:id est luxuriosos:quia luxuria ad modū scorpionis blandit facie:sed postea cauda pūgit. Ysus Alb veneris rabies q̄ dulci pace salutat:

Quem sibi venatur hominē: primūq̄ propinat
Dulce:sed ex dulci tandem concludit amarum.

Prouerb.v. Fauus distillās labia meretricis.⁊.ſ. Nouissima aūt illius amara quasi absinthium.⁊ lingua eius acuta q̄si gladius biceps. Sup omnē virtutē inimici.i.superbos/quēadmodū diaboli sup omnes nitunt extolli.vnde dicit Job.xli.c.de diabolo: Oculi eius omne sublime vident.xlviij.dist.c.ſ.q.di.super omnes peccatores plenā dominabis potestatem.ex de iudi.nouit.§.ſ.omne em̄ pctm̄ ad vnū de his tribus adducit.ſ.Joan.ij. Omne qđ est in mūdo:cōcupiſcentia carnis est:⁊ cōcupiſcētia oculoꝝ:⁊ superbia vite. Exponunt aūt verba dñi ad Hiere.ſ.sic: Ecce cōstitui te:quia nō re ingessisti.ex de elec. qualiter. Sed ego cōstitui te p meipsum: te meū vicariū/sup gentes laicos inferiores.⁊ regna laicos superiores in quacūq̄ dignitate constitutos:vt euellas peccata ab obedientibus:⁊ dissipes inobedientes deponēdo a dignitatibus.ex de here. excommunicamus.de sentē.excom. grauem.⁊.c.nouerit. xxij.q.v.p:ceptū. Edifices/fideles baptizatos sacramētoꝝ ecclesie administrationē⁊ verā pdicationē ac honestam conuersationē inserēdo gratias⁊ virtutes. ex de sacra.nō ite.c.fi.de offi.archiepiſ.officiū.de offi.or.inter ceteras.xl.di.multi.ſ.q.ſ.quicquid. Plantes.in ecclesia dei infideles nō baptizatos p pdicationē. fm illud.ſ.ad Coꝝ.iij. Ego plantaui:⁊ sacri baptismi ablutionē.de conse.di.iiij. p totū. Ire q̄ dicit.ſ.in.§.preterea.in pre.c.solite. pōtificalis authoritas.dicit Ostien.scz iudiciaria quoad discernēdū⁊ iudicandū. Ideo dixit pōtificalis authoritas:et regalis potestas executoria quoad pficiendū. et ideo dixit potestas.q.di.authoritas pontificalis cōsistit in iure quo debet esse induta. Regalis no est porētia quo debet esse suffulta.⁊ sic ptz q̄ vna eget reliqua⁊ si vtraq̄ adinuicē cōcordant omnia recte fiunt in regimine sancte ecclesie dei. Debet tñ pcedere pōtificalis tam q̄m maior: et dignior:⁊ illuminatrix ad modū lucerne illuminātis: regalis seq̄ tam q̄m minor:⁊ rudior: ad modū claue indeuotos⁊ rebelles pcutiēris siue malleantis.xcvſ.diſ.quū ad verū.ad qđ signandū inungit pontifex in capite:rex in brachio.ex de sacra vnc.c.ſ.§.vnde in vetери.sed hodie recipiocat vnusquisq̄⁊ veste induit peregrina.nam in multis locis secularis fact⁹ est sacerdotalis iudicans clericos⁊ ecclesiastica ficut laicos⁊ tēporalia/contra iura in aur.vt cle.apud pp.i.epiſ.pue.§.ſi no ecclesiasticū.colſ.vſ.⁊ de sancti.epiſ. §.ſi aūt ecclesiastica. colſ.ix.⁊.xſ.q.ſ. q̄ſi p totū. Et spūalis ex leui etiā causa:⁊ multotiens sine causa/nō tm̄ p alios: sed etiā p semetipsum mouens guerras⁊ nutriens/fact⁹ est militaris cōtra iura.ex de treu.⁊ pa.c.ſ.deuoto ex multa.§.de clericis.xxiij.q.viij.§.ſ.⁊.A.seq.Ca fi.nec deficiet ista pestis quousq̄ vtreq̄ suis terminis sit cōtentus.ex de sepul.c.ſ.vbi⁊ no.quot modis quis terminos trāsgreditur alienos.⁊ facit.xiij.q.ſ.c.ſ.itē in illo.c.solite.§.nos aūt.sup verbo nihil excipiēs.ait sic Ostien.p hoc qđ dicit: Quod oīa sunt cū q̄ligaueris.q̄ pape oīa sunt subiecta:⁊ de hac subiectione pōt intelligi qđ eodē mō argumētando pbat apostolus.ſ.ad Coꝝ.xv. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Quū aūt dicat oīa subiecta sunt ei: sine dubio pter eū qui subiecit omnia.q.dī. apostolus/solus deus excipit: q̄

Pape oīa subiecta

subiecit ei cūcta alia:cui ꝛ ipse subest.ꝛ Heb.ij. dicēs: In eo eīm ꝙ ei subiecit oia: nihil dimisit non subiectū ei. Q̄ aūt adhuc pōt argui ꝙ imperiū a populo romano vires sumpsit. institu. de iure na. §. sed qō p̄cipi. ff. de o. iur. l. ij. §. q; difficile plebs. ꝛ sequē. C. de vete. iu. enu. l. j. §. B etiā interdictū. nihilomin⁹. ff. quū eīm. ꝛ. l. ij. §. antepenul. xcij dis. legimus. Et ꝙ deus misit ipsum imperatorē animatā legē in terris. in auf. de cōsuli. §. vlti. coll⁹. iiij. ꝛ ꝙ sacerdotiū ꝛ imperiū ab eodē p̄incipio ꝓcesserūt. in auf. quomō opor. ret epis. rūso. j. coll⁹. j. rūsum est. s. in isto ar. ff. nec obstat. Q̄ ꝛ si populus olim elegerit imperatorē vel hodie electores p. c. p venerabilē. de elec. hoc verū est immediate: sed mediante ecclesia imperatorē facit: quia imperiū ab ecclesia est. si rectū est ꝛ si iniustū de cor. po. ecclesie: q̄ habz bonos ꝛ malos. est. xxiij. q. iiij. c. j. cū seq. sicut latius ꝛ diffusi⁹ est superi⁹ disputatū. ¶ Articulus. xxxvij. Ee

Rom. ecclesie vel pape iurisdictionem aut p̄matum subtrahens aut denegās quātū offendat.

Rigesimusseptimus arr. adhuc amplius in isto xxxvij. ar. dicēdū est. Q̄ qui romane ecclesie vel pape iurisdictionē vel p̄matū subtrahit vel denegat hereticꝰ est censendus. iij. q. vj. dudū. xxij. di. c. ij. cū seq. ꝛ. c. j. ff. qui aūt. Qui aūt romane ecclesie p̄iuilegiū ab ipso summo oim ecclesiarū capite traditū auferre conat: hic ꝓcul dubio in hereſim labit. ꝛ. j. hic est dicendus hereticus. fidem quippe violat qui aduersus illā agit que est mater fidei. ꝛ illi cōtumax inuenit. q̄ eā cunctis ecclesijs ꝓtulisse cognoscit. facit op. lxxj. di. si qui. ij. in fi. ibi: Peccatū ergo paganitatis incurrit. q̄ sūs dum christianū se asserit: sedi ap̄lice obedire cōtemnit. Itē articulus fidei est/vnam catholicā ecclesiā credere: vt in vtroq; symbolo continetur. ꝛ ex de summa trinita. c. j. §. vna. Sed ista ecclesia nō est acephala. i. sine capite: quia tūc mostua esset ecclesia sine capite ꝛ nōviua. Sed ecclesia sancta dei que est congregatio fidelium. vt. s. ꝓbatū est. de conse. distin. j. ecclesia. ꝛ que est corpus christi mysticum viuum ꝛ nō mortuū. xxiij. q. v. sivos. ꝛ. c. de liguribus. ergo caput habet. Caput autē nullū sibi reperit: nec reperiri pōt nisi christus filius dei viui: qui est caput eius. ad Col. j. ꝛ Epb. j. ibi: ꝛ est caput corporis ecclesie. ꝛ petrus post cū: ꝛ successores petri romani pontifices. xxiij. q. j. loquit dns. Loqꝛtur dns ad petrū: ego dico tibi. Matth. xvj. quia tu es petrus: ꝛ sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā. supynū edificat ecclesiā. ꝛ. j. ad fi. ibi: Unū tm̄ caput est. ꝛ. c. oibus. et xix. di. ita dns. ꝛ. xxj. di. i nouo. ꝛ ex li. vj. fundamēta. j. rūso. ꝛ de homi. ꝓ humani. j. rūso. li. vj. xxij. dis. sacrosancta. ibi: Prima ergo sedes est celestī bñficio romana ecclesia. ꝛ. j. ibi: Licet oēs apl̄i essent: petro tm̄ a dño cōcessum est: ꝛ ipsi inter se idipsum volūt vt reliquis oibus p̄esset ap̄lus ꝛ cephas. i. caput teneret ap̄latus ꝛc. ergo contrariū asserere hereticū est. Itē nō ponere vnā ecclesiā/et vnū caput/est ponere duas ecclesias aut plures: vt heretici valleses ponūt: sed si est ponere duas ecclesias/est ponere duos christos sp̄osos ecclesie/sed hoc est hereticū: q; deus ꝛ homo vnus est christus: vt in symbolo athanasij. ꝛ christus vna est psona in duabus naturis: vt in symbolo. Innocē. iij. ex de sum. trini. c. j. ꝛ ap̄ls loquens ecclesie ait: Despōdi vos vni viro virginē castā exhibere christo. ij. ad Cor. xj. xxvij. q. j. nuptiarū bonū. quia ergo christus vnus est ꝛ diuisus nō est. j. ad Timoth. ij. j. ad Cor. j. ecclesia vna est ꝛ diuisa nō est. vt p̄. c. loquit. cū signo per deductionē p̄dictā: contrariū dicere ꝓpicue hereticū est. Et in isto ar. est dicēdum etiā ꝙ qui aliter sentit de iurisdictione pape ꝛ potētia ꝛ ecclesie romane cū ipse cū sua cōmuni ꝛ vniuersali ecclesia sentit: nō verus catholicus est cēsendus. Q̄ō sic ꝓbatur. alit̄ sentire de veritate ꝛ potētia pape ꝛ eccl̄ie ꝙ ipse cum ipsa sentit: est nedum indirecte/sed directe ecclesiam christi: que est corpus christi/vt p̄ozime p̄obatū est: destruere. ar. cor. que in p̄oximo ar. dicta sunt. Sed ecclesiam destruere schismaticū ꝛ hereticū est. xxiij. q. v. nō vos hominū. xxiij. q. j. loquit. in p̄in. quia est etiā ꝓ cōsequēs corpus christi: quod est ecclesia/lacerare; ꝛ ad nihilū fidē christi ꝛ ecclesie redigere: sed q̄ maior hereſis: quū corpore christi nihil p̄ciosius sit. de conse. dis. ij. nihil. j. q. j. multi. Item destruere ecclesiā est destruere fidē: quia sine ecclesia qui credit quod nō vidit. de peni. dist. iiij. in domo. Fides vera esse nō potest. nam in patria celesti fides ꝓpie nō est: immo est ibi sciētia certa. ꝛ experientia: quia videt deus ab angelis ꝛ sanctis ibi sicut est. j. Joan. iij. Sed nec in demonibus formata fides est: quia credunt et contremiscunt/sed nō diligunt. Jaco. ij. de peni. di. ij. si eīm. c. ira colum. ff. nec grāde. fides aūt vera est que per dilectionē alias charitatē operatur. vt definit ap̄ls. j. ad. v. de peni. dist. ij. amē amē. sub. §. ex pmissis. nec in brutis ꝛ irrationalibus animalibus est: quia ratione carent. Ps. xlviij. Homo quū in honore esset: nō intellexit. cōparatus est iumētis insipientibus ꝛc. ergo fides in hominibus cōgregatis in credulitate christi remanet. quā congregationē in fide christi vniram destruere/est ecclesiā destruere: quia ecclesia congregatio fideliū est: vt. s. sepe p̄obatū est. ergo ecclesiam destruere que p̄opie fidem tenet: est fidem destruere: sed que fides: ꝛ quis fidelis/si fides nō remanet: vbi aūt nō est fides: q̄ infidelitas. xxviij. q. j. §. ex his. ¶ Ff

Fauens rebellibꝰ ecclesie vel pape.

Rigesimusseptimus arr. adhuc. Et ꝙ qui adhuc vel fauet sciēter rebellibus vel impugnatoribus pape ꝛ ecclesie: impugnator: est pape ꝛ ecclesie: vel rebellis. ad hoc. xxiij. q. viij. p̄terea deuotiōis. optime hoc p̄obatur. xxiij. dis. si inimicus. ibi: Si ho quis amicus fuerit ijs quibus ipse nō loquit: vn⁹ est ipse ex illis qui exterminare ecclesiā dei volūt. ꝙ q̄ū corpore videatur esse nobiscū: mente tamē et animo contra nos est. quia latū pandit delinquētibus aditū: qui iūgit cum p̄uitate consensum. lxxvj. dist. facientis. xvij. q. iij. omnis. j. q. j. quicquid. ex de senten. excō. nup. ꝛ. c. quāte. ex de hereticis. ad abolendā. §. statuimus. ꝛ. c. excōmunicamus. j. §. credentes. ex de homic. sicut. quasi per totū. xi. q. iij. qui consentit. xxiij. q. iij. qui alio⁹. xxiij. q. v. qui vitijs nutriēdis. Et qui scalā vel ferrū vel aliud auxiliū p̄stāt furi: tenentur furti. ff. de fur. si pignore. §. penul. facit. C. de his qui latro. oc. l. j. xxvij. q. j. de filia. cū multis alijs si. no. ex de iude. ꝛ sara. c. ita. ¶ Articulus. xxxviij. A

Rigesimusoctauus

arti. Et ꝙ qui tēpore p̄securionis cū papa ꝛ ecclesia nō est: ꝓtra ipsam est. quia dicit dns: Qui nō est mecū: contra me est. Matth. xij. Luce. xj. ꝛ qui cū ecclesia nō colligit/spargit: ꝛ qui christi ꝛ vicarij eius nō est: antichristi est. xxiij. q. j. qm̄. in fi. Et q̄ cūq; a fide catholica discrepat: ei cōtrarij est. C. de iudeis ꝛ celicolis. ff. de fidei cōmis. li. i. si ei. et symmachus papa ait: Nō est grandis differētia vtrum ferum. i. mortē inferas. subaudi p̄oprijs manibus: vel admittas/scz nō p̄hibendo. mortē eīm languentibus p̄obat infligere: qui hāc quū possit nō excludit. lxxxiij. dist. §. j. Nā eps qui pcā nō corrigit: magis dicēdus est canis impudic⁹ ꝙ eps. lxxxiij. dist. nemo. Et error cui nō resistit approbat. lxxxiij. di. c. error. cū. c. sequēti. ij. q. vij. corriger. C. xxiij. q. iij. ostēdit. vbi de hoc. ꝛ p̄. c. quāte. de sentē. excō. ꝛ de offi. del. c. j. et. lxxxj. dist. c. faciētis. p rotū illud. c. nō eīm minus q̄s renē defendere corpus mysticū christi: quod est ecclesia. iij. q. iiij. ens geltrudā. ꝛ eius caput scilz papā: q̄ corpus suū. ar. xxx. q. iij. ira diligere. immo fortius. ar. ex de trānsla. inter corporalia. Omnes eīm catholici tenenē p̄o ecclesia stare: ꝛ eā defensare: ꝛ fidem suam ꝛsanutenere. ꝛ p̄o ijs etiā si necesse fuerit: mori. ad hec. xxiij. di. si inimicus. xxiij. q. v. omni. c. si audieris. Nā si ecclesia fuerit cōculcata ꝛ humiliata: ad cuius auxiliū confugiet christian⁹? ꝛ vbi relinquet gloriam suā. ix. q. iij. alio⁹. in fi. ꝛ capite languescente cetera corporis membra inficiunē. vj. q. j. ex merito. ꝛ omnia membra p̄o capite naturaliter se exponunt: multo potius p̄o capite spūali q̄ fortiꝰ est. vt p̄. c. inter. et. c. ira diligere.

¶ Articulus Trigesimusnonus A

Trigesimusnon' Ar.

Et q imperator si catholicus est: filius est ecclesie et nō presul. xcvj. dist. si imperator. et caput hȝ submittere eccl'ie nō ꝑsse. lxiij. di. valentinianus. ex de iudi. nouit. aduocatus est ecclesie et defensor: nō impugnator. ex de elec. venerabilē. ex in clemē. de iureiur. romani principes. seruꝰ ecclesie: et nō dns. xxiij. q. viij. conuenio: ipse. ibi: quid tibi cū adultera. et doceri habet ab ecclesia: nō eam docere nec cōtra eā dogmatizare. p. iedi. c. si imperator. nō em̄ se habet intromittere de questionibus fidei: nō dogmatū. xcvj. dist. satis euidenter. immo etiā nec pro bono ecclesie de ecclesia se ordinando debet intromittere. xcvj. di. bene quidem. ad hec oīa facit. x. dist. certū. Que oīa bauarus ryannus qui se ꝑ imperatore gerit male seruauit: qui in tēpore meo quo scribo hoc opus: dñm papā Joan. xxij. cum populo et clero romano imponendo ei titulū heresis et multa alia falsa: de facto in vbe publice et solenniter deposuit. vt dixi in ꝓximo ar. ℞. q aūt bauarus. allegans exemplū pernicios̄um othonis primi imperatoris: quē suū ꝓdecessorē appellat. qui cum clero et populo romano Joan. xij. deposuit a papatu. Substituit etiā iste bauarus sibi aliū fratrē petrum. de quo. s. in proximo arti. feci sepius mentionē: de quo nemo pōt aliud dicere: q q mysticus antichristus existat: nō papa Nicolaus sicut ipse se dicit. nā antichristus cōtrarius dicitur christo: ab anti quod est contra. et christū. Iste etiā bauarus inflatus et obcecatus supbia ambitionis imperij: sicut antichristus voluit se extollere super oīe quod dicit deus. ij. ad Thessa. ij. Dañ. ir. quia supra papā se cōstituēs: qui est loco dei. legitimū. ex vt eccle. bene. vt nostrū. ipsum deposuit sicut superior: contra id. xxj. dist. inferior. cū si. et supra satis de hoc. In christū dñi manū misit papam vnctū et consecratū et papatū possidentē: cōtra illud Pſ. ciiij. Nolite tāgere christos meos. et contra id quod fecit sanctus dauid de saul: qui ex inuidia ipsum ꝑsequebatur. qui saul quū intrasset speluncā vt purgaret ventrem: et in alia parte illi⁹ spelunce latitaret dauid cū suis: animabāt ipsi serui dauid vt interficeret saul regem: et ait dauid ad viros suos: Propitius sit mihi dñs: ne faciā hāc rem dño meo christo dñi: vt mittā manū meā in eū: qm̄ christꝰ dñi est. Viuit dñs: quia nisi dns ꝑcusserit eū: aut dies eius venerint vt moriatur. et. j. Propitius sit mihi dñs vt nō mittam manū meā in christū dñi. s. Regū. xxiiij. et. ij. q. vij. §. de his. ℞. itē obijcitur. et tamē saul rex iam erat a dño reprobatus. s. Reg. xiiij. et. xv. et. xvj. in prin. nō sic iste bauarus fecit ꝑueniens deū in condemnatione sui vicarij. posuitq in loco scō. i. in sede beati petri idolū abominabile. Dañ. ix. Petrū de corbaria apostatā fratrū minorū a romanis clericis et laicis faciens sicut papam bestialiter adorari. qui petrus se fecit appellari nicolauz. v. Cardinales multos epos per diuersa loca creauit de facto. et sic bauarus vnitatis sancte matris ecclesie inimic⁹ in ecclesia dei magis in tota italia et alemānia cū suo antipapa petro corbino schisma maximū. Numēs multa corpora et animas seminauit. qō nondū propter peccata nostra extinctū est.

¶ B Potest merito bauarus iste dici equus rufus. de q Apoc. vj. cui datū est vt sumeret. i. auferret pacē de terra: et vt homines se interficerent. Nam sm glo. equus rufus dr cōtrarius superior. i. equo albo. per quē sm glo. intelligit ecclesia christi sanguine dealbata. iuxta illud Apoc. vij. dealbauerūt stolas suas in sanguine agni. Per sessorem eius papa intelligit Joan. noster. xxij. super ecclesiā legitime cōstitutus. et hic habet arcū. i. potentiā nō solum spiritualē. sed etiā temporalē. vt. s. probatū est. et determinatur in extrauagāti eiusdē pape Joan. que incipit: Fratrum coepiscopor nostrorū. et data est ei corona tāq vero monarche. et exiit vincens vt vinceret: quia fauente dño de inimicis triūphabit. et qui iam de impio dicto Petro intruso triūphat: qui diu latitās in partibus tuscie et alibi tandem ad cor rediens: vtinam in veritate. se per literas tempore meo dño pape Joan. de tanta temeritate et malignitate culpabilē proclamauit: et veniam postulauit. et tandem personaliter auinionē veniēs vel potius ductus coram dicto dño papa Joan. et collegio cardinaliū et clero et populo adstante de intrusiōe sua et schismate quod in ecclesia dei fecerat. sedē apostolicā viuente dicto papa Joan. legitimo inuadendo: suā culpā dixit: et veniā postulauit. et quatenus de facto papatū vsurpauerat resignauit: et vsq hodie inclusus in camera caute et curialiter detinetur. Schismatica em̄ sm cyp. ianū inter initia feruēt: sed incrementa habere nō possunt: nec augere quod illicite ceperūt: sed statim cum prima sua emulatione deficiēt. vij. q. i. nouatianus. et tetigi. s. in. xij. ar. De eo aūt q bauarus iste ꝓtra dictū dñm papā dixit de heresi et de aliis peccatis ipsum diffamādo: dicatur sibi qō dixit Daniel imputdico presbytero susannā cōdemnanti. Dañ. xiij. Recte mētitus es in caput tuū. Sez dñm Joan. papā caput ecclesie et orthodoxe et tuū velis nolis: q̄uis ecclesie sis rebellis: q: ecclia militās bonos hȝ et malos. xxiij. q. iiij. b aūt vita

Joā. xxij a bauaro depo nitur.

Petrus de corbaria Joā. xxij. sehu miliat.

¶ Articulus. xl.

Quadragesim' et vltimus arti. et prolixus de ista materia est dictos ꝑcedentes ar. fundantes et manutenētes et declarantes dñi pape et romane ecclesie potestatē credere. ꝓdicare. manutenere et defendere: et nō cauillari et nō malignari in eis. ad quorū additionē et aliqualē epilogationē et emologationē ad honorē dei et sue sponse ecclesie: et hec addo videlz q papa vtrūq gladiū habet: vt dictū est. s. in. xiij. ar. et. xxxvij. ¶ A ſet hoc ꝓbatur: quia naturalis ratio patēter ostendit q spūalia sunt nobiliora corporalibus: sicut. s. tactū est ex de maio. et obe. solite. et corporalia ordinant ad spūalia tamq ad finē. Potestas ro ecclesiastica est ꝓncipaliter spūalis. xcvj. dist. quum ad verū. secularis aūt seu ciuilis est corporalis ideo cōcedendū est q monarcha ecclesiasticus: apud quē est plenitudo potestatis ecclesiastice. ex de vsu. pal. ad honorē. regulat et ordinat in ratione finis ꝓncipe politicū seu ciuilē et potestatem eius. Circa hoc autē tria declaro. Primū est q politie christiane principatus vnus est absolute. Secundū q eius est vnus princeps primus simpliciter. Tertiū q iste primus princeps est summus pōtifex q̄ est monarcha in ecclesiastica hierarchia. ¶ B Primum declaro multipliciter. primo ex intentione Aristo. vij. politicorū: qui ostendit q in politia qualibet vna perfecta et felici non solum, politia regis sed etiā politia ciuitatis necessaria sunt sex: scilicz agricolarum genus ad habendum alimēta. et artifices sub quibus comphendit mercenarios omnes scilz ꝓ mercede laborantes. et bellici ad cōpescendū rebelles intrinsecos: et ad defendēdū ab extrinsecis impugnatoribus. et habundantia pecuniarū ad opportunitates bellicas ꝓsequendas. et sacerdotiū ad deorū cultura. et iudices qui matie sunt necessarij ad regendū et dirigendū ciues. sed constat q politia vnius ciuitatis est politia vnius ꝓncipatus: nec possunt esse plures principes regētes actiue eque primi in vna ciuitate: sed vnus est ibi primus princeps: et per consequens vnus ꝓncipatus. ad hoc. vij. q. i. in apibus: Principatus ro sacerdotij qualis est principat⁹ ecclesiasticus: nō distinguit contra principatū ciuilē: sicut vna species cōtra aliā sed sicut pars contra totū. Nam sacerdotiū est necessariū officiū in qualibet vna politia: et dignissimū oīm aliorū officior. ciuitatis: vt patet ꝑ eundē philosophū in eodem vij. politicorū. ar. bonū. xxiij. q. viij. §. q̄uis. ex de immu. eccle. nō minus. Hoc etiam potest ostēdi ex vnitate signi et legis. sicut omnes illi qui eodē signo armantur configurantur: et eisdem legibus. eiusdem legislatoris subiiciuntur: sunt eiusdem principatus: et ad eundē principē pertinēt. Isto modo dicimus oēs esse eiusdē religiōis: qui sub

Papa vtrumq gladiū habet.

In ꝑfecta politia necessaria.

Principatus ciuilis nō distinguit a ꝓncipatu eccles siastico.

eodē habitu ⁊ regula viuūt. Sed oēs christiane religiōis eodē signo cōsignant/scilz charactere baptismi christi. de conse. dis. iiij. quomō. ⁊ p hoc distinguunt a quolibet alio homine. ar. ad hoc. s. q. i. q quidā. ex de vi. ⁊ hone. cleri. de quī. ⁊ eisdē legibus subiiciunt/scz articulis fidei: pceptis dei: ⁊ regulis ecclesie. nec ab istis legib⁹ p aliquē pncipē: nec p aliquā legē aliā possunt absolui: quinimmo quilibz ciuis istius populi si leges istas transgredi scienter ⁊ pnaciter debet mori. di. iiij. facte sunt. ex de here. excōicam⁹. xxiij. q. v. §. hinc notandū. siue sit pncipās in hac politia siue subditⁿ. ḡ oēs christiane religiōis sunt eiusdē pncipatus simpliciter: ⁊ non fm quid: quia quicūq; pncipeā in christiana religione: quocūq; officio pncipeā nō pncipatur nisi inquantū est subditus predicti pncipatus legibus: ⁊ ad cōseruationē istius pncipatus/⁊ in ministeriū eiusdē pncipat⁹. ad hoc facit. ix. di. iustū. ⁊. c. quecūq;. x. di. nō liceat. ⁊ ita populi christiani vnus est pncipatus simpliciter: cui oēs fm q̄ sunt christiani: subiiciunt p se necessario. Accidēraliter aūt ratione extrinseco: ū bono: sunt diuersi pncipatus sub isto pncipatu: a quo nunq̄ possunt separari iuste: quia bona exterio: a ratiōe quo: ū pncipant: alij pncipes sequunt bona essentialia ⁊ naturalia: que per se sunt subiecta isti pncipatui. Ex quo pz q̄ pncipat⁹ ciuilis nō distinguit a pncipatu ecclesiastico: sicut vna species ab alia/sed sicut partes integrales vnius pncipatus. intelligēdo p ciuilē pncipatū secularē potestatē: inter quas partes pncipalissima ⁊ superior est ecclesiastica potestas. ⁊ hoc est qđ christⁿ dixit in Joāne Joan. x. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere: ⁊ fiet vnū ouile. ex de bap. licz. §. volētes. Ecce vnus pncipatus in politia christiana. ⁊ vnus pastor. Ecce vnus pncipalis rector: et monarcha huiusmodi pncipatus. ⁊ fm hoc sunt oēs fideles christi vnū corpus mysticū: cuius caput est christus ⁊ nos membra eius: vt probat Aug. sup illud euāgeliū: Ego sum vitis vera. Joā. xv. ad hoc facit ad Col. ii. xxiij. q. vij. quēadmodū. ⁊. c. p: c. ⁊. q. v. de ligurib⁹. ⁊ de hoc satis. s. Nec pōt dici q̄ christiani sunt vnius pncipatus quantū ad spiritualia: ⁊ alterius quantū ad corpo: alia ⁊ tēpo: alia: quia nullus pnceps vel subditus christianus pōt aliquid licite possidere vel acquirere nisi in eo q̄ militat sub pncipatu christiano. facit ad b. xxiij. q. vij. c. j. ij. ⁊. iij. xxiij. q. j. §. Iz illud. in pn. ⁊ de b satis. s. Ex q liqđo pz q̄ ciuilitas christiana ⁊ politia ⁊ quantū ad spūalia/⁊ qntū ad tpalia/ad eundē pncipatū prinet. ⁊ b clamat tota sacra scriptura: q̄ sumus oēs christifideles vna cōmunitas ⁊ vnus ppl⁹: nos ⁊ nostra pfecto que nos sectant. vna em̄ fides: ⁊ vnū baptisma: ⁊ vna ecclesia collectio fideliū. ad Eph. iiij. xij. q. j. dilectissimus. xxiij. q. j. loquit. de conse. di. j. ecclesia. et de hoc. s. ¶ Vnⁿ pnceps regēs politiā christianā.

¶ Viso aūt q̄ politia christiana sit simpliciter vna: tunc facile est videre q̄ vnus est pncipes regēs ⁊ dirigēs eā: quia vnius politie vnus est pncipes primus et pcipuus: quia pluralitas pncipatuū nō est bona. vt dicit xij. metaphysice. in vna ergo politia vnⁿ pncipes. vt pz. ca. in apibus. quia diuersitas pncipatuū diuisio regni ⁊ politie est: ⁊ materia guerre ⁊ diuisiōis. Matth. xij. Lu. xj. Omne regnū ⁊c. xxv. q. ij. si ea. Vñ ratio Joan. ch: yh. q̄re turbata fuit hierosolyma cum herode. Matth. ij. est: q: ti muerūt ne scz psenti ⁊ futuro rege adimicē certantibus: ipsi grurbation⁹ hōis inuoluerent. Nec pōt dici q̄ sit vnus pncipes in ratiōe finis: ⁊ plures in ratione agētis ⁊ mouentis: quia sicut ☞ dat. ⁊c. ij. Metaph. in quolibet genere cause oportet vnū primū dare/ad quod oia posteriora reducant: ⁊ ita oportet in pncipatu christiano esse vnū primū pncipē regentē ⁊ mouentē/siue gubernantē totā politiā. facit ad hoc. ex q̄ fi. sint legi. p venerabilē. §. rationibus. Preterea ponere plures pncipes nō subalternos regētes ⁊ mouētes eosdē subditos: vnū videlz rōne spiritualiū: ⁊ aliū rōne tēporaliū/est facere ordinē illius politie inconexū ⁊ nō stabilē; quia interdū cōtingit pncipē co: poraliū pcipere pugnare: ⁊ pncipē spūaliū ꝓhibere illam pugnā: vt tota die contingit inter christianos. Ista ratio optime ꝓbatur. xix. di. ita dñs. ¶ Contingit etiā istos duos dños ⁊ pncipes eodem tēpore pcipere diuersa: vt vnus pcipiet ire ad agrum: alius ad ecclesiā; que in eodē tēpore nō possunt fieri: q: nemo pōt duobus dñis seruire. Matth. vj. ⁊ Luc. xvj. subaudi cōtrarijs: vt no. de peni. di. j. omnis qui odit. sub. §. hoc idē. ⁊ de peni. dist. ij. nemo pōt. sub. §. romanos. quare sequit ordinē talis politie esse inconexū ⁊ nō stabilē: quod est inconueniēs fm Ber. nihil ordinatū ordo recipit. ar. ad hoc. ex de ap. cōsa. ḡliter. s. §. ideoq;. i fi. ibi: qm̄ ex his. ¶ Hoc etiā pōt manifestari ex vnitate finis. Omnes em̄ de ciuilitate christianā ad eundem finē ⁊ sub eadē ratione ordinant: scz ad gratiā/charitatē et vnitatē: que sunt vincula pfectionis in via. ad Col. iij. ad Eph. iiij. ⁊ ad finalē beatitudinē in patria vbi est illa vnitas. de q̄ Ps. cxxj. Cuius participatio eius in idipsum. ⁊ de qua Aug. nō erit ibi aliqua inuidia disparis caritatis. vbi in omnib⁹ regnat vnitas charitatis. ⁊ de q̄ Greg. Tāta vis charitatis oēs sibi ibi associat: vt bonū qđ q̄sq; in se non accipit: in alio se gaudeat accepisse: sed cuilibet vni fini corresponder vnū agens dirigens in finē illum: plura em̄ agentia distincta specie ⁊ natura nō habētia ordinē adinuicē nō possunt dirigere ad vnum finē sub vna ratione. ergo in ciuilitate christiana debet esse vnⁿ pⁱᵐ⁹ pnceps dirigēs oēs eiusdē politie ad finē ppriū eius: ⁊ sicut vnus homo fm Aug. primo creatus est: vt in eo et ex eo cōstitueret vna creatura. vt. xxxiij. q. v. nec illud. Item vnus rector: pncipalis totius illius nature qui eā ducat ad vnū deū q̄ creauit eā. Beñ. s. vnde ⁊ dñs papa sup oēs infideles recepit potestatē a christo. Joan. vlti. per verbū illud: pasce oues meas. vt latius superⁱ⁹ declarauī in. xxxvij. ar. ¶ Viso q̄ politia christiana est vna: ⁊ eiⁿ⁹ est vnus pnceps regens ea: ostendendū est q̄ iste primus ⁊ supremus pnceps est summus pontifex: q̄ est monarcha ecclesiasticus. hoc aūt pōt ostēdi ex tribus. Primo ex auctho: itate legislatoris/scz saluatoris nostri iesu christi. Secundo ex dignitate officij ipsius summi pontificis. Tertio ex ordine ipsi⁹ ad oēs subditos christianos. ¶ Ex auctho: itate iesu christi pz. nos em̄ nō possumus: nec debemus aliū ponere rectorē gregis dominici/nisi eum quem christus posuit: scz petrum ⁊ successores eius. dixit enim Matth. xvj. petro: Tibi dabo claues ⁊c. ⁊ iterū: Tu es petrus ⁊c. ⁊ rursum Joan. vlti. Pasce oues meas. et b̄ bis replicauit sibi ter. ex de elec. significasti. ⁊ de maio. ⁊ obe. solite. vj. q. j. imitare. ⁊ fm sanctos hoc fecit christⁿ: vt ostenderet q̄ petrus ⁊ successores eius deberēt pascere gregē dominicū/verbo p̄dicationis/exemplo cōuersatiōis: ⁊ auxilio tēporalis subsidij. sicut christus pauit. v. milia hominū. Joan. vj. Matth. xiiij. Mar. vj. Luc. ix. ⁊ iterū. iiij. milia. Mar. viij. Matth. xv. xxvj. dist. §. ecce. Ex quo apparet q̄ christus nō statuit petrū rectorē populi sui solū qđ spūalia: sed etiā quoad tempo: alia. hoc probat. xxix. dis. §. j. ¶ Secundo hoc apparet ex dignitate officij summi pōtificis. Summus em̄ pontifex est summⁿ sacerdos. xxj. di. §. j. Sacerdotis aūt officiū est dignissimū. j. q. j. ipsi sacerdotes. ⁊ ideo dignissimo hominū est cōmittendū. xviij. dist. qui eps. ⁊. xxxviij. di. que ipsis. ⁊ Phs. vij. poli. dicit q̄ officiū sacerdotū cōmittendū est iudicibus: qui ciuitatē regunt: qui digniores sunt in politia. ⁊ sic sacerdotiū ⁊ iudiciū eis cōpetunt: ergo summū sacerdotiū summo iudici ⁊ ecōuerso. fm illud logicale. si simpliciter ad simplicis ter: ⁊ magis ad magis: ⁊ maxime ad maxime. ⁊ in Deut. xvij. Si difficile ⁊ ambiguū ⁊c. ex qui fi. sint legi. pvenerabilē. §. rationibus. ⁊ de hoc satis. s. Deus etiā voluit p sacerdotalē dignitatē tēporalē instituere ⁊ destituere. sicut apparet in primo libro regū de samuel ⁊ saul. ⁊ de hoc. s. dixi. ⁊ in signum huius dominij ⁊ vicarij sui/mandauit dñs de omnibus leuitis. xxij. q. j. §. his ita. decimas dari ab oēmibus; a quibus nō est exemptus etiā imperator. no. ex

de maio. ꝛ obe. omnes. xvj. q. j. reuertimini. ex de deci. tua nobis fraternitas. et ab hac sicut subditus soluit decimas melchisedech. Ben. xiij. ad Heb. vij. vt. s. dixi. Jrē hec cōclusio ꝓbat tali euidentissima ratione scz ex ordine ipsi⁹ romani pōtificis ad oēs subditos christianos. Oēcūq; alicui ex dignitate et officio suo essentialiter et per se cōpetit aliquid: competūt ei oīa sine quibus illud principale et essentiale nō pōt haberi vel exerceri. vt de hoc ex presse legit. ex de offi. del. Preterea. vbi est casus. facit. xvj. q. j. si monachus. ff. de re iudi. quidā consulebant. Jrē in coneris iuris est. dist. viij. quo iure. ff. de hoc. itē accessorium natūrā seq̄ ꝓgruit principalis. ex li. vj. de reg. iur. accessoriū. vbi de hoc. Sup. adicta ꝓpositio videt simpliciter vera. nūc autē summo pontifici in eo q̄ summus pōtifex est: deberur essentialiter ꝛ p se populū christianū deducere ad vitā virtuosam/ad gratiā ꝛ charitatē invia: vt tandē possit peruenire ad gloriā in patria. Hoc em est p se de officio summi pontificis. quū sit pastor ꝛ custos principalis dñici gregis. vñ dicit ei: Pasce oues meas. Joan. vlti. vt. s. in principio dixi. ergo debent sibi oia sine q̄bus ista haberi nō possunt. Cōstat autē q̄ fine cognitiōe ꝛ correctione morū/ꝛ inflictione penarum: quibus mali coerceñt ꝛ boni quietant: nō possunt ciues deduci ad vitā virtuosam. iiij. di. facte sunt. ergo summo pontifici debet cognoscere de actibus humanis ꝛ iudicare ꝛ corrigere mores ꝛ penas infligere. ad hoc facit ex de iudi. nouit. ꝛ videtur ista ratio concludere efficaciter si quis voluerit eā diligēter cōsiderare. Hoc etiā ostendit ex hoc q̄ summus pontifex per se vel per alios authoritate sua instituit oēs de ciuilitate christiana p collationē sacramento: ū quib⁹ confignant ꝛ muniunt fideles. de conse. dist. v. nūquid. ꝛ distinguunt ab infidelib⁹. j. q. j. q̄ quidā. ipse etiā ejcit q̄n videtur expedire a cōmunitate fideliū quos inutiles vel nocuos videt. iij. q. iiij. engeltrudā. xj. q. iij. audi deniq̄. c. nolite. c. nemo. xxiij. q. iij. resecande. ꝛ nō separat talē a cōmunione fideliū solū quoad spiritualia: verū etiā quoad tēporalia. ex de here. c. absoluros. c. excōmunicam⁹. §. credentes. xv. q. vj. iuratos. xxij. q. v. ꝓceptum. vñ ipse aperit in terris portas politie christiane: ꝛ nemo claudit: ꝛ claudit ꝛ nemo aliq⁹ aperit. Apoca. iij. talis autē videt habere plenam potestatē ꝛ principatū in politia: cuius iudicio ꝛ imperio quilibet de politia admittit vel ejcit de politia. Nam quū aliquis de politia ejcit: omnis principat⁹ quē in politia illa obtinet: sibi aufertur si simpliciter ejcit. vel sibi ad tempus interdicit: si simpliciter nō ejcit. vndemultus excōmunicatus potest iuste aliquod officiū vel principatū exercere in politia christiana. vt iuribus ꝓprie allegatis: ꝛ de hereticis. ad abolēdā. §. statuimus. cū. §. seq. ex de re iudi. ad ꝓbandū. ex de imu. eccle. aduersus. §. penul. ꝛ vlti. ex de elec. venerabilē. §. sunt em. ibi: Excōmunicatio publica. ¶ Et ideo qui concedit summū pōtificem habere plenitudinē potestatis in spūalibus: concedunt ipsum necessario habere plenitudinē potestatis in tēporalibus ꝛ corporalibus. Nā totus homo christianus spūalis est. vnde dns in Joāne. Joan. iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ spūsancto ꝛc. ex de bap. debitū. de conse. di. iiij. filij⁹ dei. ꝛ. c. nō dubito. homo em renascit in baptismo: ꝛ induit nouū hominē qui fm spiritū est: ꝛ exuit veterē hominē qui fm carnē est. fm sententiā Pauli ad Eph̄. iij. c. quapropter totus est de foro ꝛ iurisdictiōe nouī hominis: qui est fm spiritū ipse ꝛ oia que possidet: quia non possidet ea nisi ad talē vitā q̄ est fm spiritū. ꝛ ideo christiani volētes carnaliter viuere fm veterē hominē: cogūtur violenter vel cogi debēt: ex quo christianam religionē profesi sunt: viuere fm spiritū. ar. ad hoc. xxiij. q. iij. displiceret. c. nō inuenitur. c. si ecclesia. ꝛ. q. v. ad fidem. ꝛ. c. si vos. xxij. q. j. c. fi. Ex quibus apparet monarcham ecclesiasticū qui summus pōtifex: esse primū ꝛ summū principē regē/tem totam politiā christianam plene quoad omnia: licet immediatius regat spiritualia tamē dignio: a ꝛ principalio: a. mediatius autē tēporalia ꝛ extrinseca tamē viliora ꝛ minus principalia per rectores ꝛ dños temporales: qui sunt renati ex aqua ꝛ spiritu sctō. alās non possent habere principatū in politia christiana. ar. ad hec. iiij. dis. nulla officia. ex de indeis: quum sit. ꝛ. c. et speciali. Cōfert igitur deus gratiā in baptismo. ex in clementi. de summa trini. fidei. ꝛ ex de bap. maiores. §. illud. per quē pōr quis acquirere prudentiā et sapiētiā ad regendū populū christianū. Ex puris aūr naturalibus nullus potest acquirere virtutes/que sufficiant ad regendū populū dei: quum virtutes sine charitate sint informes. q: si tradidero corpus meum ꝛc. j. ad Cor. xiij. j. q. j. vide de peni. dis. ij. §. cui denter itaq;. ex de renun. ff. quū ꝓdidem. §. porro. vnde et Augusti. Ubi enim deest agnitio eterne ꝛ incōmutabilis veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. xxviij. q. j. §. ex his. Charitatem autem creatam infundit deus p se et per gratiam suam: quia ipse charitas increata. quia deus charitas est ꝛc. j. Joā. iiij. quare catholice ꝛ virtuose regere populū/a solo deo est: quū ad hoc virtutes morales quas ex principijs nature per consuetudinē acquirere possumus. dist. j. mos autē. nō sufficiant. optime facit ad hoc. xxiij. q. iiij. si nō ex fidei merito. in prin. licet possint sufficere ad regendum populū gentilē: qui nō regitur ad finem supnaturalem. nam fm Hiero. romani virtutibus promeruerunt imperiū. xxviij. q. j. c. omnes deinceps. §. ex his. sed glos. ibi intelligit virtutibus politicis: nō theologicis: que sine charitate habentur. vnde ꝛ virtus prior fortitudine ponitur. ff. de alea. quibus. vera autē ffortus theologica apud infideles esse non potest. xxiij. q. j. ff. sana. vñ in collationū lib. Joan. cassi. in collatione de castitate. dicit ibi ch:emon sanctus pater/q̄ sez quasi corporalem cōtinentiā potuerunt habere antiqui philosophi morales: sed castitatem nō/scz que est mentalis. xxxij. q. v. de pudicitia. vnde quū Zopyrus physiognom⁹/Athenis de Socrate philosopho dixisset: Ecce oculi corruptor puerorū: ꝛ discipuli socratis irruissent in illum aduenā philosophū propter iniuriam dictam de magistro suo: ait Socrates: Parcite sodales: verum quidē dixit/sed conniueo. q. d. inclino: ad hoc/sed vinco me. Et in signum virtuose regendi reges catholici inunguntur ꝛ benedicunt per pontifices inuocando super eos gratiam spūssancti. ad ostendēdum q̄ fine speciali dono spūssancti nō sunt sufficientes regere populum sanctum dei. ex de sacra vnc. c. j. §. man⁹. ꝛ. §. quia ffo. ꝛ. ij. q. vij. §. item quū balaam. ff. item quum dauid. Patet ergo ex iā dictis/q̄ dispositio ad oēs principatus politie christiane vna est cōmunis/scz baptismus: q̄ cōstituit hoiem intra politiā christianā. Sūt autē in politia christiana multi principat⁹ particulares habētes ordinē sub vno principatu totali: ꝛ iō non est mirū si aduersus principat⁹ ordinatos adinuicē requirant diuerse dispositiones ordinate. ar. ad hoc. xxxv. di. singula. vñ in rege requirit prudētia: q̄ est recta ratio agibiliū. vñ. ij. Regū. iij. petijt Salomō a dño: Dabis seruo tuo cor docile: vt iudicare possit ppl'z tuū: ꝛ discernere iter bonū ꝛ malū. Eccli. x. Rex insipiēs disperdet ppl'm suū. In platis ffo ecclie: q̄rū principat⁹ est altior: requirit prudētia de agēdis. xxxix. dis. §. j. ꝛ. c. petr⁹. ꝛ sapiētia de diuinis. xxxvj. di. §. ecce. xliij. dis. sit recto:. Et ideo sicut in cōsecratiōe epor/requiritur ab eis an sciūt nouū ꝛ vet⁹ testamētū. xxxviij. di. oēs psallētes ita req̄rit ab eis an sciūt disponere domui sue. j. ad Timothe. iij. xlvij. di. §. j. vbi de hoc. ꝛ de vtroq; req̄re. xxij. dist. q̄ eps. Ubi platī nō solū exercēt vitā cōtemplatiuā: verū etiā actiuā. xxxvj. di. si quis. ex de renū. nisi. §. nec putes. ex ꝓplo saluato: is nostri qui q̄nq; ascēdebat in montē solus orare. Mar. vij. ꝛ Luc. vj. p quod significat cōtemplatio fm Bedā. ibi: ꝛ q̄nq; descēdebat ad cāpestria ad ꝓdicādū turbis. vñ Lucas: Descēdēs Jesus de mōte stetit in loco cāpestri. Lu. vj. p quō significat actio. ꝛ apls. j. ad Timoth. iij. loquens de plato ait. si quis aūt domui sue ꝓesse nescit: quō ecclesie dei diligentiā habebit: q. d. nullo mō. xlvij. di. §. nec

In politia christiana plures principatus particulares.

Ex puris naturalibus acq̄runt virtutes.

Politie christiane finis vnus.

esse.Ex quo patet q̄ plat⁹ debet esse actiuus ⁊ cōtemplatiuus. Itē finis vltimus totius politie christiane vn⁹ est:qui est supnaturalis.vr.s. tactū est.ad quē oēs p̄incipantes in ista politia incedunt:licet aliqui immediatius alijs.sicut in omni politia contingit vbi plures p̄incipātes sunt o:dinati.inferio:aurē p̄incipatus habet finē intra se qui o:dinatur ad superio:ē:⁊ tandē omnes o:dinātur ad finē p̄imi seu supremi p̄incipantis:vt plenius cōtur ad finē p̄imi seu sup:emi p̄incipantis:vt plenius cōmentato: declarat.xij. Meta. et Dionysius de angelica hierarchia.⁊ facit.xj.q.iij.q̄ resistit.⁊ bene facit.xxv.di. plecris.ℵ.ad ep̄m p̄tinet.vnde diuersitas finiū o:dinato:um adinuicē magis arguit vnitatē p̄incipatus q̄ diuersitatē. Itē ſm beatū Thomā in lib:o cōtra gentiles lib.iiij.c. quia ℵo omniū ho:ū.q̄uis populi christiani distinguant̄ per diuersas dioc.⁊ ciuitates.xiij.q.j.ecclesiis.tñ sicut vna est ecclesia:ita opo:ret esse vnū populū christianū.de cōse. dist.j.ecclesia.sicut ergo in vno speciali populo christi reqritur vnus ep̄s:qui sit totius populi caput.lxx.dist.illud. ex de p̄nile.c.j.xciij.dist.legimus.ita in toto populo christiano requirit̄ q̄ sit vnū totius ecclesie caput.ad hoc.xxj. dist.q̄uis.lxx.dist.in illis.in fi. Itē ad vnitatē ecclesie reqritur q̄ omnes fideles in fide cōmunicēt.Circa ea ℵo q̄ fi dei sunt:contingit questiones moueri.p diuersitatē autē sententiarū diuideret ecclesia:nisi in vnitate p vnius sententiā conseruaret.sicut fuit rep̄o:e arrij/sabellij/⁊ alio:ū hereticoꝝ capitū heresum.Exigit ergo ad vnitatē ecclesie conseruandā/q̄ sit vn⁹ qui tori vniuersali ecclesie p̄sit. facit.xix.dist.ita dñs.xxiij.q.j.nō turbak.⁊.c.quoties fidei rario.⁊ melius.xciij.di.legimus.⁊.xcv.di. olim. manifestū est aūt q̄ christus nō defecit ecclesie quā dilexit:⁊ p:o qua sanguinē suū fudit. Apoc.j.facit ex de homi.p:o humani. j.rñso.li.vj.quū ⁊ de synagoga dicatur:Quid vltra debui facere tibi ⁊ nō feci:Esa.v. nō est ergo dubitandū quin ex o:dinatione christi vnus toti ecclesie p̄sit. exp:essum.xxij. di.sacrosancta.ibi:Et post pauca.adhuc nulli dubium esse debet quin ecclesie regimē sit optime o:dinatū: vtpote p eum dispoſ̄tū per quē reges regnant et legū conditores iusta determinant: als decernūt. P:ouerb.viij. Primū aūt regnū multitudinis est vt regat̄ per vnū:q̄ patet ex fine regiminis que est pax.pax em̄ ⁊ vnitas subdito:ū est finis regentis.xxiij.q.v.p:incipes. vnitatis aūt causa cōgruētio: est vnius q̄ multo:ū.ar.viij.q.j.in apibus. Maxime ū est igit̄ regimē ecclesie sic esse dispositū/vt vnus toti ecclesie p:esit. ¶ Amplius ecclesia militans a triūphanti ecclesia p similitudinē deriuat.vt Joan.in Apoc. vidit hierusalē nouā descēdentē de celo ⁊c. Apoca.xxj.in p:in.⁊ moysi dictū est/q̄ faceret omnia ſm exemplar ei in monte monstratū.Exo.xxv.in fi.et.c.xxvj. In triumphāti aūt ecclesia vnus p̄sidet: qui etiā p̄sidet in toto vniuerso ſcz deus.dicit em̄ Apoc.xxj.ipse populus eius erit: et ipse cū eis erit eoꝝ deus.ergo in ecclesia militanti vnus est q̄ p̄sidet vniuersis.ad hoc.lxxxix.di.c.vlti.hinc est etiā q̄ Joel.j.dicit:Congregabunt filij iuda et filij isrl pariter: et ponent sibi caput vnū. ⁊ Joan.x. Fiat vnū ouile et vnus pasto:.⁊.ℵ.dixi. Si quis aūt dicat/q̄ vnus pasto:⁊ vnum caput est:qui est christus/qui est vnus ⁊ vn⁹ ecclesie spōsus:nō sufficiēter rñdet.manifestū est em̄ q̄ omnia sacramenta ecclesie ipse christus p̄ficit:ipse est qui baptizat.de conse.di.iiij.filios dei.ipse est qui peccata dimittit.j.q.j.cito turpem.ℵ. p̄sertim quū dñs ⁊c.⁊.c.fic aūt de⁹.c.remissionē.c.dedit.de pe.i.dist.verbū dei. Joan.j.Ecce agnus dei ⁊c.⁊.j.hic est qui baptizat.ipse est verus sacerdos q̄ se obtulit in ara crucis.⁊ cuius virtute corpus eius in altari quotidie consecrat.ex de sum.trini.c.j.ℵ.vna.de cōse.di. ij.quia corpus. ⁊ tñ quia corporaliter nō erat cū omnib⁹ fidelibus permansurus: elegit ministros p quos p̄dicta fidelibus dispensaret:⁊ dignū fuit q̄ alicui cōmitteret loco sui qui vniuersalis ecclesie gereret curā. ex de homi.p humani.j.rñso.li.vj. hinc est q̄ petro dixit ante ascēsionē: Pasce oues meas. Joan.vlti.⁊ ante passionē.Et tu aliq̄n conuersus confirma fratres tuos. Luc.xxij.⁊ ei soli p̄missit.Matth.xvj. Tibi dabo claues ⁊c. vt ostenderet̄ potestas clauiū p eum ad alios deriuanda ad cōseruandā ecclesie vnitatē. vt p:e.c.ita dñs. Nec dici pōt q̄ ita petro cōmisit hāc potestatē/q̄ ad alios successores petri nō deriuet̄:quia christus sic ecclesiā instituit vt esset vsq̄ ad finē seculi duraturā/ſm illud Esa.ix. Sup soliū dauid.et sup regnū eius sedebit:vt confirmet illud/⁊ coroboret in iudicio:⁊ iustitia amodo ⁊ vsq̄ in sempiternum.⁊ Matth. vlti.Ecce em̄ vobiscū sum vsq̄ ad cōsummationē seculi.⁊ exp̄ssum p:e.c.p humani.ex de maio.⁊ obediē.§.fi. Itē q̄ sit vtilius regi cōmunitatē ecclesie p̄incipaliter p vnū spūaliter ⁊ tempo:aliter:patet. quū ex potētia.nā in vno p:incipante magis est virtus vnita:⁊ ideo est fo:rio: q̄ in pluribus dispertita.ſm p̄m. Tum ex vnitate et parte q̄ intendi debet in regimine multitudinis.vr.ℵ.dixi. Nam plures p:incipantes sup eamdē multitudinē nō seruant pacē multitudinis nisi fuerint vniti ⁊ cōcordes. Si ergo ꝓpter quod vnū quodq̄ tale ⁊ illud magis.ſm p̄m. vnicus p:incipans ſm virtutē magis poterit seruare pacē:⁊ nō tam de facili poterit turbari par ciuiū: quia facili⁹ q̄s secum concordat q̄ multi adinuicē.iuxta illud Caronis: Conueniet nulli qui secū dissidet ipse.quia vbi multitudo: ibi cōfusio ⁊ diuisio.ar.xciij.dist.legimus.ℵ.sed dices.ibi: diaconos paucitas ⁊c.ex de eta.⁊ qua.quū sit.vbi de hoc. Tum quia p:inceps vnus intendēs bonū cōmune habet oculū ad magis cōmune: q̄ si plures dominent.etiā ſm virtutem:quia quanto plures excipiunt̄ a communitate: tanto residuum est minus cōmune.Et quāto pauciores: tanto est magis commune. ꝓpter quod dicit p̄bs q̄ inter p̄incipatus intendētes suū p:opriū intendit:⁊ cōtemnit magis cōmune. Tum quia in naturali regimine videm⁹ totū regimē ad vnum reduci:vt in misto co:po:e vnū elemētū dominat. In humano co:po:e⁊ homogeneo/vnū est p:incipale membrū in toto hoie/anima: que continet oia elementata. Animalia etiā gregalia:vt apes ⁊ grues/ quibus est naturale in societate viuere:subsunt vni regi. vij.q.j.in apib⁹.adde hic quod scripsi.j.in ar.liij.ℵ. ad cōfirmationē. Considerandū etiā est q̄ mirabiliter diuina puidentia factū est vt in romana vrbe: quā deus puiderat p:incipalem fore christiani sacerdotij sedem:iste mos paulatim inoleſceret:vt ciuitatis rectores/⁊ ſi nō ex debito iustitie:quū simpliciter maiores essent sacerdotib⁹.tñ in signū futuri sacerdotij excellentie cui amplio: reuerētia deferēda erat:sacerdotibus plusq̄ ceteris locis voluptarie subderentur.dicēte Valerio maximo.in p:imo titu. de cultu deoꝝ.Omnia post religionē ponēda semp nostra ciuitas duxit.etiam in quibus summe maiestatis cōspicī deus voluit. Apud etiā gallos ⁊ gentiles sacerdotes q̄s druides nominabāt:totū bellū gallicū definirēt:vt dicit Julius cesar in lib:o suo de gallico bello. Puto etiā q̄ cadē puidētia diuina factū est ſm leonē in sermone ap̄lo:ꝝ petri ⁊ pauli:vt sedes summa vicarij christi in vrbe consti tueret.q̄ erat caput ⁊ dña totī⁹ mūdi:licet p vsurpationē/ vt summ⁹ pōtifex/rector ei⁹ totī⁹ mūdi ibi iurisdictionē ⁊ dominiū verū haberet. ex de elec. fundamēta.ℵ.j.lib.ſi. nō per vsurpationē vt imperatores idololatre:sed p veram institutionē ⁊ commissionē veri regis oñi nostri iesu christi:cui pater ait in Pſ.ij. Postula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatem tuā:⁊ possessionē tuā terminos terre. et nūc reges intelligite. qui iudicatis terram.⁊ istud impleri opo:tuit ſm Augustinū.xxiij.q.iiij.ℵ/splicet.ad fi.ℵ. repetis. ibi: Et nō attendis quia tunc p:imū.c.nō inuenitur.c.ſi ecclesia. ibi: Tunc em̄ illud p:opheticū nō complebat:Quare fremuerunt gentes.Hanc iurisdictionē tempo:alē exercuit christus in signū q̄ ipse verus rex erat etiā in quantū homo:quū de templo emētes⁊ vendētes cum funiculis.nō.x.di.qm. eiecit. Matth.xxj. Joā.ij. Mar.xj. Luc.xix.j.q.iij.i multis.⁊.c.vēdētes.xxiij.q.iiij.q̄ peccat. Itē legit̄ de ipo q̄ misit discipulos in hierlm vt tollerent asinā ⁊ pullū;⁊ dicerēt q̄m dñs

ñs opus habet. Marc.xj. Matth.xxj. Luc.xix. ⁊ Joan.xij. ergo tamꝫ dñs illa animalia petebat: ⁊ sicut sua. Verba aũt meũ ⁊ suũ dominiũ sapiũt. vt legit ⁊ no. dist. viij. quo iure. Jtẽ legit dñs demones misisse in porcos: qui statim p̃cipitaueruꝫ se in mare: nec tamẽ dñm porcoꝝ requisiuit: immo qui pascebant porcos fugerunt ⁊ nuntiauerũt in ciuitatẽ. Mar.v. Matth.viij. Luc.viij. Jtẽ Matth.vlt. Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. glo. ei q̃ fuit mortuus ⁊ crucifixus. et de hoc etiã s. Jtẽ Aug.ij. de ciui. dei. c.xxj. ⁊ .s. sacrũ. dicit ꝙ sine iustitia nõ pot regi respublica. Nã aũt iustitia nõ est vbi christus nõ est rector et sic respublica nõ est recta ⁊ vera: cuiusmodi debet esse populi christiani res in q̃ spectat de iure gubernario ad papam q̃ est christi vicarius. et sic papa vtrãqꝫ potestatẽ immediate a deo habet. ad ꝟ fuit allegatũ. s. xxiiij. g. j. vbi.

¶ E Jtẽ error est Ualdensiũ hereticoꝝ successoribus apostoloꝝ sc̃z pape ⁊ prelatis ecclesiasticis repugnare dominiũ in tẽporalibus: nec eis licere habere diuitias tẽporales. vnde ecclesiã dei ⁊ successores apostoloꝝ veros ꝓ laros ecclesie dei dicunt fuisse vsqꝫ ad Sylvestrũ: a cui⁹ tẽpore facta donatione sibi ⁊ ecclesie p̃ costantinũ imperatorẽ dicunt romanã ecclesiã que modo est: que ꝺm ipsos nõ est: defecisse. Nam intrũ ecclesiã esse dicũt: inquantũ p successores apostoloꝝ fuit continuata vel reparata. Qui error destruitur. xij. q. j. quasi p totũ. nã clerici ⁊ epi seculares ⁊ in oñi cõmuni ⁊ in speciali ꝓpriũ habere possunt: vt in. c. illius questionis. ⁊. xxiij. q. vij. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊. q. viij. cõuenior. ⁊. xiiij. q. j. ꝧ. j. Adde hic quod scripsi. lxviij. ar. ꝧ. igitur ꝧ. insup qõ dicit. ¶ F Fateor aũt ꝙ diuitie ⁊ dñia tẽporalia habentibus ipsa non formaliter aut causaliter: sed occasio cupiditatis sunt ⁊ viscus quodãmodo aie. ⁊ Isidorus in canone: Amorẽ pecunie quasi materiã cũctorũ criminũ fugiant. xxiij. di. his igit. facit. lxxviij. dist. quid aliud. Palea est. vnde Amb. in li. de officijs dicit: Feralis inquit auaritia: illecebrosa pecunia: que habẽtes cõtaminat: nõ habentes nõ iuuat. esto tñ ꝙ aliqñ iuuet pecunia inferiorẽ: qd ad alios: si sit ille copiosior q̃ habet. nũquid idcirco honestior: q: habz quo plerũqꝫ honestas adimit? Item Ber. de colloquio simonis ⁊ iesu dicẽs: Hec fugiẽdarũ diuitiarũ ꝑcipua causa est. ꝙ vir aut nũq̃ sine amore valeat possideri. limosa siquidẽ et glutinosa nimis nõ modo exterior: verũ etiã interior substantia nostra videt: ⁊ facile cor humanũ oibus que frequẽtar adheret. Item Aug. s. Ps. cxxij. Nõ sunt iste vere diuitie: sed mẽdicitas. quia quãto magis crescunt: crescit inopia auaritie. xlvij. di. ficut. xiiij. q. iiij. quid dicã. nõ sunt vere diuitie que plus augent cupiditatẽ ei qui eas possidet. Jtẽ Aug. de lapsu mundi. In diuitijs nihil tam cauendũ est ꝙ superbie motus. qui emꝫ nõ habet diuitias: nõ habet amplissimas facultates: nõ habet vnde se extollat. Idem de verbis dñi. Nihil emꝫ sic est qõ generet superbiã: sicut diuitie. Omne granũ: omne germẽ habet vermẽ suũ. vermis diuitiarũ superbia est. Jtẽ Greg. j. moral. Solet inquit rerũ abundantia tanto a timore diuino mentẽ soluere: quãto hanc exigit diuersa cogitare. Nam dum foris ꝑ multa distrahit: sagire in intimis fixa phibet. Idẽ in homilia sup illud Luc. viij. Exijt qui seminat. Si nos inquit vobis spinas diuitias significare diceremus: ad credendũ nobis mẽs forsitan vestra dubitaret. vnde ⁊ idẽ dñs ꝑ semetipsuꝫ dignatus est exponere qui dicebat. q̃s vnq̃ mihi crederet: si spinas diuitias interpretari voluissem? maxime quũ ille pũgant: iste delectẽt: ⁊ tamẽ vere spine sunt: q: cogitationũ suarũ punctionibus mentẽ lacerãt. ⁊ dũ vsqꝫ ad peccatũ ptrahunt: quasi inflicto vulnere cruentant. Item Aug. de lapsu mundi: Diuitie ipse q̃s putatis plenas esse delicias? plenioꝝ sunt periculoꝝ. Item Ambro. in li. de officijs tractans illud Matth. x. Nolite possidere aurũ ⁊ argentum nec pecuniã. Velut face pullulantẽ in pectoribus humanis succẽdit auaritiam. Sup eumdẽ quoqꝫ sermonem Chrysо. homilia. xxxij. Non dixit nolite accipere aurũ; sed si aliunde possibile est accipere: fugite hanc perniciosam egritudinẽ: ereni multa per hoc emendabat. Jtẽ Chrysо. sup Matth. homilia. lxiij. Nihil ira extinguit cupiditatis sitim: sicut desistere a lucrãdi cõcupiscẽtia: sicut amaram cholerã abstinẽtia ⁊ euacuatio. facili⁹ emꝫ est hoies existẽtes volare: quã adiectione pluris quiescere facere desiderijs. Et Aug. li. lxxxiij. questionũ. Charitatis venenum est spes adipiscendoꝝ tẽporaliũ. Predicta originalia aliq̃ a. vbi. s. Fateor aũt. vsqꝫ huc/posui etiã cum multis alijs originalibus pauptatis. j. in. ij. parte. ꝧ. hoc aũt preceptũ. in pñn. in ar. lxv. Unde et in antiqua legẽda beati sylvestri legitur ꝙ in donatione facta sibi a costantino/audita est vox angeloꝝ in aere dicentiũ: hodie in ecclesia venenum effusum est. de quo constantino dicit Hiero. ꝙ ab ipso vsqꝫ ad presens tempus ecclesiarũ rapine et totius orbis discordia secuta est. Uerũtamen quia ꝺm theodoꝝ in collatione de nece sanctoꝝ in li. coll. Joan. cassi. dicit ꝙ diuitie sunt medie inter bonum ⁊ malũ: quia nec simpliciter bone: nec simpliciter male. ideo ecclesia ⁊ clerici nõ phibenẽ habere: quia debent ⁊ possunt eas vtiliter dispẽsare: ⁊ cor ab auaritia eleuare. ad hec. xij. q. ij. aurũ habet ecclesia. xxx. di. hoc aũt scripsimus. xxxiij. q. v. ꝺm ꝟba apostoli. lxxxvj. dist. nõ satis. diues Zacheus/sed bonus: quia aliena restituit: ⁊ de remanẽtibus largas elemosynas fecit. Luce. xix. ¶ B Jtẽ ad propositũ redeundo/in argumentũ superioritatis ⁊ dominij pape ad imperatorẽ possunt induci exẽpla ethnicoꝝ regum ⁊ imperatoꝝ. Scribit emꝫ magister Petrus manducator: in historijs: Alexandrum macedonẽ monarcham orientis habuisse in visiõe de Joiada summo põtifice iudeoꝝ: vt ipsi tamꝫ superiori et digniori honorẽ deferret. Propter quod quũ dictus Alexander in iudeã veniret cũ proposito destruẽdi et humiliandi iudeos: post dictã visionẽ in itinere habitã ipso appropinquante hierusalẽ: Joiadas pontifex a deo in visione instructus cum reliquis sacerdotibus in pontificalibus Alexandro extra ciuitatẽ occurrit. Qui alexander vt ipsum vidit pontificalibus ornatũ ⁊ cidaris vbi erat scriptum nomẽ dei tetragrãmaton ꝺm legẽ in fronte põtificis: statim de equo descendit: dignissimeqꝫ antiquitẽ veneratꝰ est: nomẽqꝫ adoꝝauit diuinũ. Quũ autẽ principes eius admirarentur quod imperator fecerat. Rndit ꝙ no ipsum adoꝝasset: sed deum cuius principatũ tenerent: ⁊ vices gereret: ⁊ in somnis pridie deum in tali habitu cõspexisset. qui ⁊ iusserat ei de asia cõfidere: ad cuius aspirauerat monarchiam. Veniẽs igit cũ Joiada in hierlm/templũ maximis honoribus auit donis. Barbaricamqꝫ contra iudeos feritatẽ deponens: ipsos ab omni exemit tributo ac libertate donauit. ꝓpter quã causam prosperatũ est eius imperiũ. Simile legit de Totila rege vandaloꝝ circa Leonẽ papã in anno dñi. cccc. vr habet ex chronicis summoꝝ pontificum. qui Leo papa veniẽs de vrbe: occurrit eidem Totile in planicie lõgobardie quã flãmãti gladio crudeliter deuastabat. Et ex visiõe quã habuit Totila de eodẽ papa de eq̃ descendẽs pape reuerentiã fecit. ⁊ papa sibi eũ ꝓpriũ ⁊ placabilẽ inuenit. Ad cuius pces a feritate destitit: ⁊ de italia recessit. Sed de Pompeio imperatore ab eodem petro in histo: ijs contrariũ scribit. Quũ emꝫ intrasset hierusalẽ: non exhibuit templo ⁊ pontifici reuerentiam debitam: sed de porticibus templi stabulũ fecit equis suis. Qui quum semper in bellis victoriosissimus fuisset: ex tunc hostibus semper succubuit. Ad hoc etiã facit qõ dicit papa Gelasius anastasio imperatori. i. xcv. dist. duo sunt. in fi. Quippe quũ videas regũ colla ⁊ principũ submitti genibus sacerdotum: ⁊ osculata eoꝝ dextra ⁊c.

Papa superioris ethnicoꝝ regũ exemplo ostenditur.

¶ H Tres etiam imperatores tradunt historie preter alios sup alios gloriosos fuisse: et in pace quieuisse in sectore bona: q: deo fuerit deuoti ⁊ eccl'ie subiecti. Primꝰ deo deuotior bonis finẽ habuit. xcv. dist. costantinus. etiã quãdũ deuotꝰ constantinus a sylvestro baptizatus: q̃ quãtũ magnificauit ecclesiã habuit. xcv. di. in scripturis. vbi sic dicit. In scripturis narratiui.

Imperatores

ratur imperator Cōstantinus dixisse: vere si ppñs oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquē eoꝝ q̄ in monachico habitu circumamicti sunt: peccantē/chlamydē meā spoliarē ⁊ cooperirē eū: me ab aliquo videret. habeō etiā. xi. q. j. sacerdotibus. de quo cōstantino dicit ibi papa Greg. q̄ quū libellos ꝓtra epos accepisset accusatiōis: cōuocauit epos accusatos: ⁊ in ꝓspectu eoꝝ libellos quos acceperat incēdit/dicēs: Ite ⁊ inter vos causas disponite: q̄ dignū nō est: vt nos iudicem⁹ deos. In qua sentētia magis sibi ex humilitate: q̄ illis p̄estitit ex reuerētia impensa. Ante eū quippe in republica pagani p̄incipes fuerunt: q̄ verū deū nescientes: deos ligneos ⁊ lapideos colebant: ⁊ tamē eoꝝ sacerdotib⁹ honorē maximū tribuebāt. Quid ergo mirū si christianus imperator veri dei sacerdotes honorat: dum pagani (vt pdiximus) p̄incipes honorē impendere eoꝝ sacerdotibus nouerunt: qui dīs ligneis ⁊ lapideis seruiebāt? Ad istā materiā facit ex de immu. eccle. nō minus. j. rūbo. Secūdus fuit Iustinianus: qui eccleā sctē Sophie cōstantinopoli ⁊ alias ecclesias munuit legib⁹ sacris ⁊ sumptibus amplis ⁊ firmis dogmatibus fidem catholicā corroborauit. ꝓpter quod victoriosus semp extitit. vt ex titulis qui sibi adscribunt ex gentibus ⁊ p̄ouinciis quas sibi subiecit imperio declarat in p̄incipio codicis. Tertius fuit Carolus magn⁹: de quo. lxiij. di. hadrianus papa. ¶ Et ecōtra fuerunt alij tres imperatores christiani: qui inter alios truculētiores p̄secutores fuerūt ecclesie: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Julian⁹ apostata: de quo. xj. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit: vt legitur in vitis patrū. Secūdus Otho. iiij. de quo. j. dicēt. Tertius Fridericus scōs qui ab Innocētio. iiij. depositꝰ. ex li. vj. de re iudi. ad apostolice. Ex etiā christus cuius vices plenarie papa gerit: verus etiā fuit dñs tēporalis apparet ex eo q̄ dicit magister in hist. ijs: ⁊ Amb. ⁊ Jnno. iij. q̄ quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar august⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: ⁊ quis verus deus esset in hoc mūdo interrogaret. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus auree⁹: ⁊ in medio circuli virgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperator. Quū aūt cesar stupueret ad visionē: audiuit vocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ ei sibylla. Hic puer maior est te: ideo ipsum adora. q̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis vt deū ipsum adoraret vel dīm vocaret.

Impatores christianima li ⁊ eccle sie p̄secutores.

Christ⁹ verꝰ dñs tpalis declaratur

¶ Scribit etiā p Jnnoc. iiij. q̄ quū imperator Fridericus a summo pōtifice recepit coronā: simul ⁊ recepit ensem in vagina: sed imperator tūc ipsum. vide q̄ scripsi. j. lvij. ar. §. sed de pfecta. ℞. illud. etiā euaginat et vibrat: ad ꝓfitendū suū ministeriū a papa p̄rocedere: ⁊ executionis officiū post coronā. Quē ensem accepit petrus a christo quū dixit: Conuerte gladiū tuū in locū suum. Matth. xxvj. vbi Jnnoc. no. q̄ nō dicit abijce: sed cōuerte. ad designādū q̄ ecclesia eo q̄n voluerit possit vti. vnde dicit tuū. que etiā est sentētia Augustini cōtra faustū: vbi dicta verba ꝓtractat. sicut etiā exponunt p Archidiaco. magistruz meū dicta verba. xxiij. q. viij. §. j. ibi: Conuerte gladiū tuū in vaginā ⁊c. vbi dicit. est ergo iussus seruare nō abijcere: ⁊ ita videt q̄ ecclesia adhuc habeat gladiū materiale. sz ar. cōtra. xxiij. q. vj. inter hec. ibi: gladiū nō habet nisi spirituale: quo nō occidit/sed viuificat. sed glo. ibi dicit sup illud: gladiū nō habz quoad executionē. hoc ideo dico: q̄ imperator habet illud a papa Joan. Itē cōpositalia ex spiritualibus dependēt: sicut corpus ex aia/quia nec morū habet nisi ex anima. vnde corpus est organū aie ad operādum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima vtitur corpore vt instrumēto: sic summus pōtifex se habet ad imperatorē vt spirituale ad temporale: ⁊ vtitur officio imperatoris vt instrumēto. ad hec faciunt. xcvij. dist. ecclesie mee. ⁊c. victor. xxiij. q. v. p̄ncipes. Itē sicut angeli maioris virtutis sunt q̄ oris; ⁊ nobilioris nature, ⁊ mouens excellētius motor: ⁊ agens melius patiēte. ⁊ actus nobilior potētia: vt ꝓbat pbs. ix. metaph. ⁊ Aug. sup Gen. ad literā: sic papa se ad imperatorē habet ipsum mouēdo in ipsum agēdo. Et sicut deus cuius potētia efficaciter oīa gubernatur: quia portat omnia verbo virtutis sue. ad Heb. j. quod quidē facit mediātibus angelis: qui sunt spuales substātie. vt tradit Aug. in. iiij. de ciui. dei. sic ⁊ papa p̄ imperatorē. et hoc satis apte: quū ex parte p̄time cause summi dei: cuius vices gerit in terris. ex vt eccle. bene. c. j. Tū ex parte bonoꝝ spirituū quib⁹ mediantib⁹ mundus regit: cuius typum repsentant officiales ecclesie spirituales ⁊ tēporales: vt sic ecclesiastica hierarchia congruet. ꝓfecte imitet celestē. ar. ad hoc. lxxix. di. ad hoc. ꝓpter quod argumentum concludit q̄ iurisdictio imperatoris ex virtute ⁊ authoritate dependet summi pontificis. Patet etiā hoc ex quatuor maximis cōciliis generalibus: de quibus. xv. di. sicut. quibus imperatores se submiserūt. vt patet. xv. dist. canones. ⁊ c. sancta. ⁊. xvj. dist. synodus. facit q̄ nō. ex de vsu. quia in omnib⁹. glo. j. Item facit ad hoc. quia leges canonibus subiciunt: ⁊ p canones corrigunt. nō ecōtra: q̄ nec dedignant sacros canones imitari. ad hec. x. di. c. j. certū. ij. q. iij. §. hinc. etiā. ex de no. op. nun. c. j. ex de secun. nup. c. fi. in aur. vt clerici. apud ꝓpri. epis. ad fi. colk. vj. i auf. de ecclesia. titu. in p̄in. colk. ix. ⁊ p ista subiectiōe imperij ad ecclesiā facit op. x. di. suscipitis. ¶ Si aūt cōcedat q̄ electus in imperatorē cōcorditer ⁊ canonice/ex sola electione ante confirmationē pape administret in regno alemānie ⁊ in imperio ſm Innoc. ⁊ Ostien. qui hoc notāt. c. vocabile. ex de elec. dicēdū est q̄ istud ius sibi acquirat ex longa cōsuetudine que ius dat. ex de fo. cōpe. quū contingat. cū si. vel forte ex ipsa ordinatione p̄incipū alemānie: cui se tamē iure ꝓprio possunt subiicere saluo iure cuiuscūq̄ superioris. vnde post electionē canonicā et cōcordē nomen regis sortit: sed nō imperatoris ante coronationē pape. vt p̄. c. venerabilem. ¶ Expeditis. xl. ar. p̄mis de quibus mētionē feci in prohemio in fine istius operis: sequunt alij articuli ad supradictam materiā/⁊ alias ecclesiasticas pertinentes. ¶ Articulus. xlj. A

Deus eligens imperatores.

Sciendum etiā circa hec est/q̄ a tēpore Cōstantini eligebantur imperatores antiq̄ more: siue a pp̄lo/siue a senatu/siue ab exercitu: ⁊ aliq̄n de genere: ⁊ aliq̄n nō. ⁊ iste modus retentus est in cōstantinopoli: que erat sedes ⁊ caput imperij sicut antiquit⁹ roma. xcvj. dis. cōstantinus. qui quidē modus seruatus est vsq̄ ad tēpora michaelis imperatoris ⁊ Caroli magni: ⁊ fuit fere spatiū quingentoꝝ annoꝝ: vt apparet in chronicis. Cōstantinus em̄ q̄n cessit imperio occidētali: vt d̄. p̄. c. constantin⁹. ⁊ Richardus narrat in chronicis: elegit sibi in thracia q̄ nūc grecia d̄r: vbi vocatā Byzantiū. xxij. di. de cōstantinopolitana. quā rome senioꝝ pulegijs cocquerit. xxij. di. renouātes. ibiq̄ sedē suā cōstituit. vñ dicit⁹ imperator: de imperio occidētali q̄d Syluestro pape donauerat: se nō amplius intromisit: nec sui successores debēt facere/nisi ad ecclesie iuocationē ⁊ defensionē. ⁊ si alio mō fit: vsurpatiue fit: sicut fecit ꝓstatin⁹ arrian⁹/⁊ iulian⁹ apostata: ⁊ quidā alij de facto. nec papa posset licite alienare d̄ dñiū in occidēte: ⁊ donationē sibi factā a ꝓstatino. xij. q. j. nō liceat pape. In ritate em̄ nihil imperator hz facere rome: nec in toto impio occidēte: hoc solo ei reseruato/q̄ in currib⁹ veniebat romā/vocat⁹ ab ecclesia in succursum. Vñ iustinianus imperator aduenientib⁹ gotthis romā ⁊ eā infestātib⁹ misit belisariū nobilē p̄incipē ⁊ patriciū ad subueniēdū summo pōtifici ⁊ rome. Ad cui⁹ aduētū expulsi sunt gotthi de rota italia: vt hꝫ ex historia lōgobardoꝝ. ¶ Per eundē modū lōgobardis ecclesiā grauātib⁹: quū iperiū cōstātinopolitanū iā pene deficeret: vocat⁹ carol⁹ rex frācoꝝ ab eccl'ia tpe hadriani ⁊ leonis successoꝝ ei⁹: cui p romanos ⁊ lōgobardos pfidos eruti fuerāt oc'li ⁊ ligua abscisa: ꝫ

Imperatores non subsunt ecclie.

diuina virtute postea restituta: venit in italiā cū exercitu magno: ⁊ capto rege desiderio ac lōgobardis prostratis de seruitute ipsoꝝ ecclesiā liberauit: ⁊ fuit ab ecclesia p̄uilegiatus. vt habet. lxiij. di. hadrianus. cū. c. seq. Richardus m̄ claremontensis dicit in chronicis hadrianū solū ex causa dicta sedisse patriciatū Carolo. Sed Leo tertius q̄ habriano successit. lxiij. dist. in synodo. post miraculū facium de ipso de oculis ⁊ de lingua: iuit ad Carolū regem francoꝝ: q̄ honorifice susceptus ab eo: duxit ipsum romā q̄ vindicauit iniuriā Leonis: quā sibi romani fecerant de oculis ⁊ de lingua: ⁊ restituit eū in sede sua. Leo ꝑo in die natalis dñi coronauit eū in imperatorē in basilica beati petri apli: circūdans ei imperatoriā vestē. ⁊ tūc sibi acclamatū est ab vniuerso populo romano: Carolo Augusto magno a deo coronato pacifice romano imperatori vita ⁊ victoria. Facta ergo fuit Carolo donatio: q̄ habet p̄ca. hadrianus. Hz adhuc vices imperij nō gerebat: quousq̄ a leone coronā suscepit. Sed iā trāslatio imperij a grecis in germanos facta fuerat antea iam septē annis per stephanū papā. ij. in psonā ciusdē Caroli. vt no. ex de elec. venerabilē. ⁊ in glo. legit. ¶ Ł In dicta aūt trāslatiōe diuersificatus est modus assumēdi imperatorē: q: primo p electionē: et tūc p successionē. ⁊ hoc durauit vsq̄ ad octauam generationē Caroli vt chronici ponunt. Eadē deficiente generatione Caroli quantū ad potentiā in regno frācie ⁊ imperio: primo q̄dē Hugo dux aurelianen. sibi regnū francie vsurpauit occisis illis ⁊ exstirpatis q̄ erāt de genere regio. vnde de dicto Hugone descenderūt oēs reges francie: ⁊ nō de Carolo vsq̄ ad tempora ista: nisi q̄ fert q̄ dictus Hugo prorē habuit de genere illo. Imperio etiā deficiēte ⁊ scisso in multas partes: intrā q̄ Ludouicus imperator vltim⁹ de genere Caroli a lōgobardis oriundus est oculis: vt historie tradunt. Quidā berengarius inuasit italiā. ibiq̄ ipso tyrannizante cōtra italicos ⁊ cōtra ecclesiā: quū ipsa fluctuaret in capite: quia summ⁹ pōtifex cui nomē erat Joānes: vir lasciuus ⁊ lubricus erat: aduocauit cetus cardinaliū Othonē primum regē saxonū: qui dictū berengariū eiecit de regno. ⁊ cū assensu ecclesie totā sibi italiā subiugauit. Veniens ꝑo romā: primo quidē cū cardinalibus psuasit pape coronationē: quia erat filius cuiusdā nobilis romani: qui vocabat alberic⁹. Sed dictus papa in sua malitia psistēs: coactus est renūtiare papatui ⁊ factus est leo. ix. Dicto aūt Othone sentante ab vrbe romana: romani in contemptū ecclesie fecerunt aliū papā quē benedictum vocauerūt: papā ꝑo leonē eiecerunt a sede. qō audiens Otho romam rediēs cū exercitu magno ipsam obsedit: quousq̄ benedict⁹ papa ei a romanis traditus est: quē ipse misit in saxoniā in exiliū: ibiq̄ vitā finiuit. Ex hoc aūt beneficio collato ecclesie p othonē primū. pdictus princeps a leone pdicto summo pontifice cū toto clero ⁊ populo imperatorē constitutus est: vt habet. lxiij. di. in synodo. licet ibi nō fiat mentio de imperio: ſz de regno italie ⁊ theutonie. Talis aūt institutio ꝓcessit per successionē vsq̄ in tertiā generationē. hoc est in tertiū othonē: qui fuit nepos primi. i. filius filij. nō em̄ inuenitur de istis q̄ fuerint electi: sed sola p̄ficione per summū pontificē. vnde dictus otho secūdus vocatus est a ioanne papa. xj. qui fuit post ioannē depositū. de quo. s. facta est mentio. Causa aūt sue vocationis fuit persecutio magna quā romani fecerunt ecclesie. ⁊ dictū Joan. xj. in castrū sancti angeli derruserunt: et postea in exiliū ipsum miserunt. tunc dictus Otho p procuratorem iurauit fidelitatē pape: cuius forma habet. lxiij. dist. tibi dño. tandē veniēs personaliter romā coronatus est a benedicto septimo cū magno gaudio ⁊ pace inter papā et imperatorē. ¶ D Post hunc fuit otho tertius filius⁹ othonis medij: cuius tēpore verabatur ecclesia a quodā crescētio scilz patricio. Qui crescentius intrū psecutus est papā Joannē. xij. q̄ coactus est vrbē derelinquere: et tusciā intrare. Sed vocatus otho tertius ⁊ totā illā progeniē exstirpauit. Tandē mortuo dicto Joan. ad instantiā dicti othonis: electus est in papā quidā cōsanguineus eius: qui vocabat Bonus: postea vocatus est Brego. v. a quo dictus otho est coronat⁹: hic otho rediit in germaniā. ¶ Ł Sz crescētius consul romanus fugato Breg. papa: fecit papam queindā grecū epm̄ Placen. noie Joan. Quod audiens imperator romā rediens cū exercitu magno ⁊ furore immenso: tamdiu crescentiū in castro sancti angeli obsedit: quousq̄ ipsum ⁊ papā eius cepit: ⁊ vtrūq̄ membris debilitauit. Deinde imperator ordinatis imperij sui reb⁹: ⁊ Breg. restituto in sede sua: ducēs secū multos nobiles romanos: in saxoniā reuersus est. His ergo pactis vltrius per ordinationē ecclesie viuente dicto Brego. vocatis ⁊ requisitis dictis principibus alemānie: instituti sunt per papā de consensu principū electores: videlz officiales curie imperialis: q̄ quidē sunt septē: quatuor laici: ⁊ tres clerici. Primus rex bohemie: qui imperatori ppinat de cupa. Secundus dux Saxonie: qui coram imperatore portat ensem. Tertius comes palatinus: qui ei de scutella ministrat. Quartus marchio brandeburgēsis: qui est camerarius eius. Inter clericos. Primus archiepus Maguntinus: qui est cancellari⁹ in germania. Secūdus archiepus Colonien̄sis: q̄ est cācellarius in italia. Tertius archiepus Treuerensis: qui est cancellarius in gallia. De istis electoribus no. per Joā. and. ex de reiudi. ad aplicē. li. vj. in glo. s. ibi etiā no. q̄ papa nō posset p̄iuare electores iure eligendi. hocidem no. ibi Ber. cōtra crederem quū ab ecclesia hanc habeant potestatē. ex de elec. venerabilē. §. j. ⁊ in clemē. de iureiur. romani. sed ꝓpter periculū ⁊ scandalū nō est faciendū. l. dist. vt constitueretur. ex de renun. nisi. §. p̄o graui. ⁊ de tēp. or. sane. c. ad aures. Item scripsi in xlv arti. post p̄in. N. item credo. ¶ Ł Causa aūt quare oēs electores assumpti sunt de germania. vna est principalis: quia de germania fuerūt qui liberauerunt ecclesiā de seruitute longobardo: ū ⁊ impio: um romano: ū: vt patet de Pipino qui venit in italiā cōtra regem arnulphum: q̄ nimis grauabat ecclesiā. de quo. xiij. q. viij. vt p̄idem. Itē de Carolo filio eius: qui venit ad requisitionē ecclesie cōtra Desiderium regem in longobardiā: vt. s. dictū est. ⁊. j. dicetur. ⁊ bi duo p̄incipes fuerūt de germania inferiori cōtra rhenū: que antiquitus gallia braccata vocabat. vnde ⁊ decre. venerabilē. ex de elec. dicit q̄ imperiū est trāslatū in germanos in persona Caroli: quia scz in germania natus ⁊ ibi sepultus est. Idē de othone qui liberauit ecclesiam de manu alberici romani. vt. j. patebit. Et hic otho fuit de germania superiori. Secūda ratio fuit deuotio illius populi ad sanctū petrū ⁊ paulū: que apparet in eorum peregrinatione rome. Tertia causa fuit voluntas summi pontificis: qui tunc erat scz Breg. v. q̄ de theutonia' fuit natus: ⁊ consanguineus othonis vt. s. ⁊. j. tangit. Quarta causa: quia germani ꝓbiores sunt aliis ⁊ audaciores. vnde a nobili gennine germani dicti sunt. Ista ergo electio vsq̄ modo perseverat: que incepit anno dñi. M. cc. xxx. ⁊ pseuerabit quātū ecclesia romana p̄miserit: cui⁹ est regna transferre: ⁊ p̄incipes de sua sede deponere. vt Hiere. testat Hiere. j. ex de sup. ne. p. e. grandi. li. vj. tit. v. q. vj. Itē alius. ⁊ p̄e. c. venerabilē. hoc aūt de facto inuenimus in multis p̄incipibus. Nā legit Zacharia papa deposuisse regē francoꝝ: vt p̄e. c. item alius. quia dissolutus et effeminatus erat: vt dicit ibi glossa ⁊ inutilis. vt dicit textus. Item legitur in chronicis Innocen. iij. Othonem. iiij. deposuisse ab imperio: quia ab iuramento fidelitatis ecclesie resiliuit: quod fuit circa annos domini. M. cc. xxij. Itē Innoc. iiij. natione Benuen. de domo de Fliſco: Fridericū imperatorē. qui p̄imo amicus sui⁹ erat intim⁹ repore cardinalat⁹: deposuit: amicitiā ei⁹ dissoluit. ne ꝺ dominū impio ꝓberet auxilium. ij. Paralip. xix. ⁊ quia sanctū est fm pbm̄ p̄cepto: are veritatem. que depositio habetur ⁊ forma eius. ex lib. vj. de reiudi. ad apostolice. ⁊ sic de multis aliis: vt legit in chronicis. ¶ B De verbo aūt illo quod

Institutiunt electores imperiales

Electores qre er germania assumā tur.

opponitur:Reddite que sunt cesaris ꝛc̃.vt.s̃.in ar.xxxvij §.ad illa.ff.ſ.reſpõſuꝫ eſt. Item illud intelligit Origenes quantũ ad equalitatẽ iuſtitie legalis.quaſi eque ſit p:ecepti ſeruãdũ ceſaris debite ſicut diuini p̃ceptũ: vt videlꝫ vnicuiq; ius ſuũ reddatur.ſicut aplus dicit ad Rom̃.xiij. Reddite inquit oibus debita.cui tributũ tributũ:cui vectigal vectigal:ꝛ cui timo:ẽ timo:ẽ.ꝛ cui hono:ẽ hono:ẽ. ad hanc ſolutionẽ facit.xj.q.j.magnũ.xxiij.q.viij.§. ecce q̃ nicolaus. Sed non ꝓpter hoc ercludit q̃n iuriſdictio imperato:is pendeat ex iuriſdictione pape: qui immediate ipſam habet a chriſto. ex quo imperato: miniſter dei vocatur ab apoſtolo p:e.c.ad Rom̃.quia eius miniſterii eſt eccleſiã dei defendere.xcvij.diſ.eccleſie.ꝛ.c.victor.xxiij.q. v.p̃incipes. Jrẽ q̃ ceſar recipiat tributũ ſuũ dignum eſt: quia iure nature ꝛ diuino ſibi debeꝫ tamq̃ miniſtro chriſti.vt dicit paulus in p:e.c.ad Ro.xiij.ibi: Jdeoq; em̃ ꝛ tributa p:eſtatis.miniſtri em̃ dei ſunt ꝛ in hoc ipſum ſeruientes.vnde ſequit: Reddite ergo omnibus debita ꝛc̃.vt.s̃. quis em̃ paſcit gregẽ et de lacte eius nõ manducat:quis militat ſtipẽdijs ſuis:ſ.ad Lor.ix.xiij.q.j.§.his ita.xxviij. q.j.iam nunc.in fi.et de p̃ſcrip.quũ ex officij.cõſi.que ꝛba exponens Aug.de verbis dñi/ait: Quadã diuina p:ouidentia ſunt militantibus ſtipendia cõſtituta: ne dũ ſumptus querit:p:edo graſſetur.xxiij.q.j.militare. Q; ſcõ opponitur q̃ ante fuit imperiũ ꝛ imperato: q̃ papa.s̃.late in alio ar.xxxvj.p:obaui rationibus ꝛ auth:oritatib9 cõtrariũ.quibus adhuc ꝛ hic addo querendo vnde o:tũ habuit imperiũ:vel quodcũq; dominiũ:nullo em̃ iure naturẽ inuenim9 alicui cõpetere dominij dignitatẽ.ꝛ hoc oſtẽdit Aug.li.xix.de ciui.dei.c.xix. Quũ oẽs hoies ex eadem radice o:ginẽ duxerint/ſcilꝫ ex adam ꝛ muliere vna eua. xxxv.q.j.quũ igitur.ꝛ.xxiij.q.v.nec illud.ex qua ꝓpagine bona mũdialia cõceſſa homini ad vſum:vt p̃z Beñ.ſ.con muni iure eſſent equaliter diuidẽda. Licet em̃ in hominis bus etiã in ſtatu innocẽtie fuiſſet plurio:ſicut apparet in p:imis parẽtibus:in quibus adam plurus fuit eue.xxxiij. q.v.hec.cum ago.c.quũ caput.c.mulierem.alio m̃ intuitu ꝛ reſpectu:quia nõ inquantũ dominiũ opponit ſeruitutẽ:q: hoc penale. Jure em̃ nature communis eſt poſſeſſio:ꝛ cõmunis omniũ libertas.di.j.ius naturale.ꝛ p̃m Brez.quũ culpa nõ exigit:oẽs ſm rationẽ humanitatis equales ſumus.xxij.di.de conſtantinopolitana. Nã poſt peccatũ introducta eſt ſeruitus ꝛ ꝓpter peccatũ.xxxv.di.ſexto die.q̃ qualiter fuerit introducta no.j.di.ius gẽtũ.ꝛ ex de iude. ita quo:ũdã.in glo.nõ.ſed ex officio conſulendi ꝛ diligẽdi:ſicut in angelis.lxxxix.diſt.ad hoc.homo em̃ naturaliter animal ſociale:quẽ opo:tet adinuicẽ o:dmare.in his autẽ que ſunt o:dinata adinuicẽ: opo:tet ſemp eſſe aliq̃ p̃incipale ac dirigẽs:vt dicit pbs in p:imo politice.ꝛ hoc apparet in co:po:e humano:ꝛ ꝓterea hoc requirit ipa cõditio o:dinis. Eſt em̃ o:do ſm Augu.xix.de ciui.dei.c.xiij. pariũ diſpariũq; ſua cuiq; loca tribuẽs diſpoſitio.idẽ eſt de iuſtitia. inſtit.de iuſti.ꝛ iuꝛ.in p̃in.ꝛ in p:ohe.decre.rer pacificus. ¶ Sed q̃ vnus alteri eſt ꝓpoſitus ab inicio ſeculi poſt peccatũ:nõ eo mõ dñium eſt aſſumptũ:ſed ex quodã faſtu ſuperbie per vſurpationẽ incepit:ſicut in lucifero volente ſup alios ex ſuperbia exaltari. Eſa.xiij. de peni.di.ij.p:incipiũ. Cuius ſignũ ꝛ argumentũ haberi poteſt:quia ſoli rep:obi in p:incipio creationis mũdi dominiũ acceperũt: vnde ante diluuiũ p:imus dñs inter hoꝫ mines fuit cayn.vt dicit Auguſtinus.xv.de ciuitate dei.c. xx.et inde moꝛ fuit ed ciuitatẽ edificandã: vt dominaretur in ea:ꝛ hec fuit p:ima ciuitas in mundo: quam nomine filij ſui vocauit enoch.Beñ.iiij.ad ꝓpuationẽ dominij filij. Poſt diluuiũ do qui p:imo dominiũ acceperũt fuerunt de maledicto genere cham: vt habeꝫ ex Beñ.ix. ꝛ magiſter in hiſto:ijs ꝛ Joſephus dicunt. ¶ Nam poſt diluuium p:imus accipiens dominiũ fuit neroth de genere cham.Beñ.x.ꝛ diſt.v.§.fi.cuius cõſilio edificata eſt turris babel:vt hiſto:ie tradunt/ad dominãdũ.in cuiꝰ ſignũ legitur in p:e.c.Beñ.xj.q̃ volebant per cacumẽ ciꝰ in celum aſcendere:ignoꝛantes altitudinẽ cel̃ indimmerabilem:ad deſignandum co:dis ambitionẽ in peninẽdo alijs.p:opter quod deus in ſuã diſplicentiã oſtendendam ſciſſurã fecit eo:umdem dominij confundendo eoꝛ linguas:quum eſſent vnius labij vt p:e.c.ẽ. De nemroth deſcẽdit belus rex babylonie: de quo natus eſt ninus rex ninliue:quẽ p:imus fuit monarcha aſſy:io:ũ arte magica p:ocreatus:vt hiſto:ie tradunt.ꝛ hic p:imus ſtatuam erigens patri ſuo belo in reuerentiã habendam/fuit occaſio idoloꝝ:que p:imo vocata ſunt bel/Baal/baalim.beelzebub ſm diuerſitatẽ linguarũ ſm magiſtꝝ perrũ in hiſtoꝛijs:qui etiã dicit q̃ iſte ninus p:imus regnauit in barbaria(alꝫ babylonia)alio nomine dictus zoroaſtres/ſiue to:p:imus artis magice. Ex quibus.s̃.dictis ſatis appaꝛet q̃ dominiũ in p:incipio mundi conſideratis perſonis que aſſumpſerunt co:rupta proceſſit intentione: ſcꝫ faſtu ſuperbie ꝛ tyrãnidis. ¶ Unde p:im9 imperato: poſt diluuiũ nemroth:de quo.s̃.dixi.ꝛ.xxxj.ar.nõ rex/ſed tyrãnus erat:q: homines oppꝛimebat.vnde venato: robuſtus co:a dño vocabatur.vt p:e.§.fi.vj.diſt.ꝛ.p.c.Beñ.Et rideo nõ placuit deo:in cui9 ſignũ cayn p:imꝰ imperans fratricida occiſus eſt a lamech.Beñ.iiij.xxxj.q.j.quõ. Ninus q̃ zoroaſtres fili9 noe:vt dicit magiſter Per.i hiſto:ijs rex in barbaria/occiſus eſt:vt dicit in lib.clemẽtis a demone: quẽ exercendo artem magicã colebat:ꝛ familiarẽ habebat:ꝛ vt ſub compendio loquamur omnes antiqui dñi/ monarche dura mo:te interierũt:vt pharao.Exo.ix.xxiij. q.iiij. nabuchodonoſo:. Rex egypti in mari rubro ſuꝰ merſus. Datan ꝛ abiron p:incipari volentes abſcꝑti a terra. Nume.xvj.de conſe.di.ij.ꝛ dixit.vij.q.j.deniq;. Sennacherib a filijs ingularus.iiij.Reg.xix.in fi. Antiochus a vermibus cõſumptus.ij.Macb.ix. Alexander macedo veneno.Gualterus.Tabefactus interijt. in libro alexandri.Et multi alij vt hiſto:ie tradũt ꝛ ſacra ſcriptura.Hic eſt etiam q̃ ſaul p:imus rex iſrael a dño epto:tus potꝰ q̃ datus:vt.ſ.Reg.viij.dicente dño ſamuele/ibi: Nõ enim te abiecerũt:ſz me ne eſſem rex ſuper eos.viij.q.j.audacter. percuſſus leraliter a philiſteis ab amalech ira mo:te dolo:oſa interemptus eſt.ij.Reg.j.c. ¶ Quãuis aũr ambitio dominãdi deo eſſet odioſa:dño:ꝛ tñ ambientũ regimẽ ad refrenandã ino:dinatoꝝ hominũ malitiã:ꝛ ad cõſeruandũ vnũquemq; in ſua iuſtitia: quũ ad diſponendũ ciues in cõco:dia p̃miſſum eſt a deo dominiũ ꝛ p:ouiſum. Permiſſum ad punitionẽ maloꝝ. P:ouiſum ad concordiã bono:ũ.xxiij.q.v.§.hinc norandũ.di.iiij.facte ſunt. de hoc.j.ar.p:oximo.in fi. Hinc eſt q̃ apls dicit.xiij.ad Rom̃. Nõ eſt poteſtas niſi a deo.qõ Aug.contra manicheos exponit dicẽs: A deo ſiue iubẽte/ſiue ſinẽte.xxiij.q.ſ.qd culpaꝫ. Ex quo quidẽ verbo ſatis eſt manifeſtũ a deo omne ꝓuenire dñium. vñ chriſt9 ad pilatũ: Nõ haberes p̃tem aduerſum me vllã:niſi tibi datũ eſſet deſup. Joã.xix. puiſſum ſiue cõſiderata natura entis/ſiue motus/ſiue finis. Rõne aũt entis:qm̃ oẽ ens p participationẽ hz ſe ad ens p ſe. Sz illi q̃ habẽt dñium/plus vigẽt in natura entis q̃ puare p ſone:q: gerũt vices totiꝰ entis cui p̃ſunt.vñ ꝛ populus dixit dauid.ij.Reg.xviij.Tu vn9 p.ꝛ.milib9 cõparaꝝris.vñ ꝛ bñ p̃fideres merenꝫ diuinos honoꝝes. etiã duplicatos:vt dicit Augu. ꝓpter qõ dicit apls.ſ.ad Timoth.v. Qui bñ p̃ſunt.glo.vita ꝛ doctrina/p̃sbyteri duplici honore digni habeanꝫ.igit magꝫ appꝛopinq̃nt ad ſummũ p̃cipiũ:ꝛ plus ꝓcipãt de diuia influẽtia rõne ſui regiminis. vñ ꝛ.s̃.illud Luc.ij. Paſtoꝝes erãt in regiõe eadẽ vigilantes ꝛc̃.glo. Illi p:e ceteris ſublimia audire merenꝫ q̃ fide lib9 ſolicite p̃ſunt. Hinc eſt etiã q̃ de ſaule ſcribit:q̃ aſſumptus in regem per ſamuelẽ ex hoc influentiã meruit p:opheꝛie.vnde infiliuit in eũ ſpiritus dñi:ꝛ cũ p:opheris p:opheꝛauit.ſ.Regũ.x.Et de ſalomone legit q̃ o:dinatus in regem meruit diuinã ſapientiam.iij.Reg.iij.Et cayphas contra dñm impius cõcionato:ratione ſacerdotij ꝓphe-

In ſtatu innocentie fuiſſꝫ plurio.

Quare introducta fit ſeruitus.

Dñium vbi ꝛ q̃n ceperit.

tat. Joan.xi. ad hoc facit. s.q.i. pphetauit. Reges frācie et anglie habere dicunt virtute sup quibusdā egritudinib⁹ labo:antes. ¶ Scōa ratio/q̄ omne dominiū fit a deo: sumitur in cōparatione ad motū. P:obat enim pbs in. viij. physico:ū: q̄ in mouentibus et motis nō est in infinitum abire: sed est venire ad aliquod mouens quod nō mouet ꝛ hoc est de⁹. iuxta illud Boe. iij. de cōsol. pbie. metro. ix. Stabilisq̄ manēs das cuncta moueri. Quum ergo dñi in gubernando sint moto:es o:dis: ergo opo:tet motum sui regiminis in eū sicut in p̄mū moto:ē reducere. vnde Job. ix. Sub eo curuant qui po:tant o:bē. Hanc rationē tradit beatus Aug. in. iij. de trini. vbi o:dinē motus ꝛ mobilis ponens/ab infimo co:po:e: puta terra/p̄ subtilio:a ꝛ virtuosio:a dicit moueri gradatim ascendēs fm o:dinē elemento:ū vsq̄ ad sup:emū mouens: quod est deus: in quo consistit tota ratio motus. vnde ꝛ apls Act. xvij. In ip̄o viuimus/mouemur/ꝛ sum⁹. ¶ Tertia ratio/q̄ oīe dominiū fit a deo: sumit ex parte finis. Diuina em̄ ꝓuidentia oīa in debitū finē deducit. inquantū mouet vnamquāq̄ creaturā in suū finē distinctū: sicut sagittato: sagittā ad determinatū signū. qua ratione dicit beat⁹ Augustinus. iij. de trini. Q2 de⁹ quibusdā o:dinatissimis motibus p̄mo spiritualibus: deinde co:po:alibus semp cū cta defendit: ꝛ vtitur omnibus ad cōmūabile arbitrium sententie sue sicut ad finē congruū. Si ergo alias creaturas debito ꝛ o:dinato fine cōducit: multo magis creaturā rationalē aut hominē. quod apparet: qñ ipsam gubernat per suos dispensato:es: vt sunt reges ꝛ p̄incipes ecclesiaū p̄lati. hinc est q̄ quū apls dixisset Rom. xiij. Nō est potestas nisi a deo. statim subdit: Que aūt sunt a deo/ o:dinata sunt: itaq̄ qui potestati resistit/o:dinationi dei resistit: quia ad hoc deus de eis huic mundo p:ouidit/vt vniuscuiusq̄ status p:osequat in debitū finē. hinc dicitur in P:ouerbijs. viij. c. Per me reges regnāt: ꝛ legū condito:es iusta decernūt. Per me p̄incipes imperant: ꝛ potētes decernunt iustitiā. P:eterea/quāto quelibet natura nobilē finē apta est cōsequi: tanto habet magis mouētia dispositā ad cōsummationē finis. sicut manifeste in co:ruptibilibus p̄z: sicut in inco:ruptilib⁹ celestibus ꝛ spiritib⁹ angelicis que sine agente cōtrario mouent ad suū finē. puta co:pus celeste ad dominiū sui motus. angelus aūt ad diuino:ū cognitionē ꝛ suū ministeriū adimplendum. Quū ergo creatura rationalis creata sit ꝛ p:oducta vt sit dei capax: ꝛ hic est finis eius p̄cipu⁹: vt dicit Aug. xiij. de trini. ꝛ item Aug. Natus est homo ab exterio:ibus ad interio:a redire: ab interio:ibus ad superio:a ascendere. Tante em̄ dignitatis est humana conditio: vt nullū bonum posset ei sufficere. Sed in solo summo bono sariat. Ps. xvj. Satiabo: quū apparuerit gl'ia tua. Ad hūc ergo finē cōsequendū: essū homo adiuuetur luce diuine gratie. maxime p̄o iuuatur per mundi gubernato:es. tū p bonę vite exempla. tū per quotidiana documēta. tum p correctionē cōtinuā. qua rone Paulus vocat rectores coadiutores dei: dicens. s. ad R. quin. iij. Dei enim adiutores sumus. Sunt enim iudices et rectores mūdi/sicut instrumenta p:incipalia. ¶ Articulus. xlij. A

QEd licet p:incipat⁹ oīs agentis a deo sit p:ouisus: specialiter tamē romanus de quo Aug. in li. de ciui. dei plures causas assignat: sed tres nos tm̄o colligam⁹/scz̄ ꝓpter tres virtutes quas lex p:ecipit exagelica: quibus p:ecipue romani p:imitus claruerūt: et ex eis tam q̄ mercede condignā dominiū meruerūt. vnde ꝛ dicit a Hiero. Romani virtutibus p̄meruerūt imperiū. xxviij. q.i. §. ex his itaq̄. P:ima virtus fuit sincerus amor p̄ patria. Secunda traditio legū sanctissima. Tertia mos rū benevolentia. ¶ Quantū ad p:imā/exempla veteruz romano:ū habentur in p:ompta: quia tota co: intentio erat in ipso:ū regimine ꝛ dominio ad conseruandā rem publicā vt eiusdem consulerēt p:ofectibus. vnde Aug. v. de ciui. dei. c. xij. ꝛ xiiij. inducens verba Sallustij de bello catiline sententiā catonis in dicto lib. contentā de virtutibus veterū romano:ū attollit vnde respublica diuina p:ouidentia facta est magna dicens: Nolite inquit cato existimare maio:es nostros armis rempublicā magnam fecisse. Si ita quidē esset: multo pulcherrimā nos haberemus. Quippe socio:ū atq̄ ciuiū p̄terea armo:ū ꝛ equo: maio: copia nobis est q̄ illis. Sed alia fuere que viros illos magnos fecerūt: q̄ nobis nulla sunt. domi industria: foris iustū imperiū: animus in consulendo liber: nec delicto/nec libidini obnoxius. P:o his nos habem⁹ luxuriā ꝛ auaritiā: publice egestatē: p:iuatim opulētiā: laudam⁹ diuitias: sequimur ignauiā. Inter bonos ꝛ malos discrimē nullū: omnia virtutis p:emia ambitio possider. ꝛ sequit: Ut erariū esset locuples: res p:iuate egebant. Nūc econtra vt. s. p:o ista materia faciūt. viij. q.i. c. si ergo. c. nec nouum. c. sunt in ecclesia. lxj. dist. miramur. c. quid p:oderit. i. q.i. p:incipatus. lix. dist. si officia secularia. cum. c. seq. vsq̄ ad finem dist. xlviij. di. c.i. ꝛ ij. xciij. dist. c.i. xxiij. q. iiij. sicut excellentiam. xl. dist. in. qui⁹ p:imatum. xxiij. q. iiij. si non ex fidei merito. ibi: Ubi em̄ merito: um vestro: ū loquat nō discurrit opinio: que bella vos frequēter appetere nō desiderio fundēdi sanguinis: sed tm̄ dilatandi causa reipublice: in qua coli deū cōspicimus: loquitur ꝛc. i. q.i. fertur. ibi: Si em̄ is dignus sacerdotio creditur cui nō actionis materia: sed pecunie copia suffragat: restat vt nihil sibi in ecclesiasticis honoribus grauitas: nihil sibi defendat industria: sed totum sibi auri p:ofamus amo: obtineat ꝛc. ꝛ. c. quibusdā. in fi. ibi: Nisi eū quē vite meritū ꝛ actionis qualitas ad hoc dignū esse mōstrauerit. i. q. iij. ex multis. post medium. ibi: Nec eligant in domo dñi/qui maiores sacculos pecunie conferant: sed eos qui mo:ibus ꝛ disciplina atq̄ scientia diuites/p:o officio suo ipsam valeant sustentare ecclesiam. xxiij. q.i. paratus. ibi: Ac per hoc si terrena res ista publica christiana p:ecepta custodiat: etiā ipsa bella sine benevolētia nō gerentur: sed vt ad piceratis iustitieq̄ societatē victis facilius cōsulatur ꝛc. ꝛ. c. militare. ibi; Nec rēpublicā gerere crimino:uz est: sed ideo agere rempublicā vt diuitias augeas: videtur esse damnabile ꝛc. ꝛ. c. Summa. Sūma militie laus inter alia merita bona hec est: obedientiā reipublice vtilitatibus exhibere. et xxiij. q.iij. c. ser differētie. §. item ab aliquo. ibi: Petere aūt vel p:estare solatiū vt malis facultas delinquēdi adimat vt ecclesie pacem adipiscatur: vt aliquis multo:ū vtilitati seruetur: vtile est ꝛ honestū ꝛc. ꝛ. i. ibi: Non suc volūtati: sed oīi vtilitati victurus ꝛc. ꝛ. q. viij. vt p:idem. ibi: Et quecūq̄ vobis deo adiuto:e p:o vtilitate reipublice persuaserint: facite. ꝛ. i. ibi: Quicquid vtile reipublice iudicaueritis peragite. ꝛ. i. ibi: Neq̄ vtilitas nostre reipublice (quod dñs auertat) negligatur. ꝛc. viij. q.i. in scripturis. ibi. exp:essum. ꝛ. q.ij. dilectissimi. ibi: Nullus vestrū neglecta vtilitate cōmuni/suo lucro p:ospiciat: ne si quispiā p̄p:ia cōmoda apperit: friuola existimatiōe fallatur ꝛc. fac. c. causa. ꝛ. q.i. sciendū. xxj. q.i. nos aūt frātres. ex de rerum. nisi quū p:idē. §. po:ro. ¶ B Antiqui etiā cōsules romano:um pauperes erāt in rebus p:iuatis: p:out narrat Augustinus. v. de ciuita. dei. c. xviij. q̄ Lucius valerius defunctus in suo consulatu/adeo pauper fuit vt nummis a populo collectis eius sepultura curaret. Consimile narrat Vegetius de re militari/de Attilio Regulo: qui quum summis rebus p:efuisset: adeo pauper fuit/vt coniugem liberosq̄ collocaret in agello: qui colebatur ab vno villico. Ibi etiā narrat Augu. de quintio/qui quū quatuo: iugera possideret ꝛ manibus suis ea coleret: ab aratro abductus est vt dictato: fieret: maio: itaq̄ honore q̄ cōsul. victisq̄ hostib⁹ ingentē gratiā cōsecutus est: ꝛ tm̄ in cadē pauptate mānsit. Ibi etiā narrat Aug. q̄ quidā eoz qui fuerat bis consul: ex illo senatu est pulsus eo q̄ x. pondera argēti in vasis habere cōpert⁹ est. Nō em̄ dñari intendebāt

Quib⁹ romani imperiū meruerunt.

Qui reipu. apud ro. p̄ficiebantur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

p:opter lucra:nec ꝺ fuit apud eos ingeniū ꝙut ñdit Lu/rius consul quū sam nites magnū ei pondus argenti at/rulissent. q̄bus nō habere aurū ꝓclarū ait sibi videri: ꝫ eis q̄ habēt aurū imperare. Cōsimile narrat Vegetius li.iiij de re militari: ꝙ quū legatus epirotarū fab:icio consuli grande pōdus auri offerret: illo nō accepto/dixit se mal/le habētibus id imperare: ꝙ illud habere. Et ob hoc nole bant pfici dignitatibus/nisi possent reipublice p:oficere. p:out dicit Valerius li.vj. de Co:nelio scipione. Cui quū hispania sorte veniss̄et: ñdit nolle illuc ire: adiecta causa ꝙ recta facere nesciret. ¶ Jtē suos filios nō parieba/tur pfici: nisi possent pficere p:out narrat Helmādus his/to:iographus de elio. qui quū ex senato:e esset creat⁹ im/perato:: ⁊ obsecrāte senatu vt filiū suū augustū cesarē vo/carer: ñdit sufficere inq̄t debet/vt ego ipse inuit⁹ regna/uerim quū nō mererer. ¶ Primatus em̄ no sanguini debeā/ sed vite ⁊ fidei claritati. viij.q.j. moyses. xl. dissi. nos q̄. Et/inuiliter regnat: q̄ rex nasci ⁊ non mereꝫ. ¶ Proculdubio parētis affectū exuit: qui paruulos suos impo:rabili mo/le sup terrā extinxerit. Hoc em̄ est suffocare filios: nō p:o/mouere. Alendi p:ius sunt ⁊ virturibus exercēdi: ⁊ quum eo p:ofecerint vt ꝓbent illos anteccedere quos debēt ho/no:e anteire: inuiti ascendāt. et rūc ciuiū suo:ū nequa ꝙ se subtrahāt voris. Implebāt em̄ illud tūc Eccl'i. vij. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virture irrūpere iniquita/tes. ⁊ ¶ Proverb. xx. Rex q̄ sedet in solio iudicij: dissipat oē malū intuitu suo. ad hoc faciūt. xxvj. di. vna tm̄. ibi: Quō aūt pōt esse ho:rator: viduitatis: q̄ cōiugia frequentauit: xlvij. di. fit recto:. xxv. di. p:imū. ibi: Quō pōt pses eccl'ie au/ferre malū de medio ei⁹: q̄ in delictū simile co:ruerit: aut qua libertate co:ripere peccantē: quū tacitus ipse sibi re/spondeat eadē se admisisse que co:ripit: xlij. di. ꝙ.j. lxj. di. in/ sacerdotibus. ibi: Jrreprehensibiles esse cōuenit: q̄s p:ecesse/ necesse est co:rigēdis. longa debet vitā suā ꝓbatione mō/strare: cui gubernacula cōmittunt ecclesie. xxviij. di. pus q̄/ iij.q.vij.q̄ fine. cū. iiij.c. sequēt⁹. viij.q.j. licet. cū. c. seq̄nti.

¶ Detantes etiā auaritiā nō pficiebant reipublice: vt narrat Valerius li.vj. titu. de grauiter dictis aut factis ꝙ quū duo cōsules cōtenderēt in senatu/q̄s eo:ū in hispa/niā mitteret: ait scipio emilianus oibus suā sententiā ex/pectātibus. Nentrū inq̄t mihi mitti placet: q: alter nihil habet: alteri nihil satis est. eque malā licētis imperij ma/gistrā inopiā indicans ⁊ auaritiā. Narrat etiā Valerius maximus li.iiij.c. de abstinētia ⁊ ꝓtinētia de marco curio quō ipse samnitū diuitias cōtēpsit etiā post victo:iā ha/bitā de ipsis. Nā quū ad eū in scamno ligneo sedentē: ⁊ ca/tino ligneo ad focū cenantē: magnū pondus auri legati tulissent: benignis verbis inuitatus vt eo vti vellet: vultū p:otinus risu soluēs/supuacue igit inq̄t: Narrate inquit samnitib⁹ Marcū curiū potius malle locupletib⁹ impe/rare: q̄ locupletē fieri. ⁊ acmētote me nec acie vinci: nec pecunia posse co:rumpi. Hoc idē scribit idē Valerius in eodē/de fab:icio: qui quū hono:e ⁊ auth:o:itate oibus in ciuitate sua maio: esset: censu ꝯo pauprimus: a diuitib⁹ tū samnitib⁹ quos in clientela tenebat: pecuniā et seruos sibi missos cōrempsit: ac frustratos remisit: cōtinētie sue beneficio: ac zelo patrie sine pecunia ꝓdiues sine vsu fa/milie abunde comitat⁹: q: locupletē illū faciebat nō mul/ta possidere: sed pauca desiderare. ¶ Jtē iustitia ro/mano:ū parebat erga rempublicā intm̄: q̄ nec sibi parce/bant ob salutē rēpublice. vtilitatē em̄ reipublice vite. ꝓ/prie etiā ꝓponebāt: p:out narrat Augu. j. de ciui. dei. c. xv. Et Tullius de officijs li.j. ⁊. iij. q̄ quū esset marc⁹ regulus ductus captiuus ad carthaginē: ⁊ missus romā ⁊ sub iu/ramēto redeūdi ꝓ cōmutatione captiuo:ū. Jlle romā ve/niēs in senatū venit. ⁊ captiuos reddi vel cōmutari nega/uit esse vtile: eo q̄ illi essent adolescētes ⁊ boni duces: ipe aūt senectute cōfectus. Et quū retineret a ꝓpinq̄s ⁊ ami/cis: redire maluit magis q̄ hosti fidē datā fallere. Nā sm̄ Aug. ad bonifaciū: Fides em̄ qñ ꝙmittit etiā hosti seruā/da est. xxiij. q.j. noli. qō verū/si ipse hostis fidē seruat. alt/nō. vt ibi no. ⁊ ex̄ de iureiur. puenit. ij. vbi de hoc. ⁊ licet nō ignoraret se ad crudelissimū hostē ⁊ ad exquisita supplij/cia ꝓficisci: iusiurandū tū seruādū putauit. ar. bonū. xxij. q.iij. innocēs. ex̄ de elec. venerabile. ⁊ ex̄ de iureiu. cōtin/gat. ¶ Cōsimile exinde narrat Aug. xviij. de ciuita. dei. c. xix. ⁊ Tullius de senectute de Codro rege atheniensium. ⁊ accepissent in rūsis/q̄ illi essent futuri victores quo:um/ duc occideret. Hoc audiēs Codrus in habitu pauperis/ transiuit ad hostes: seq̄ obiecit eis nece⁹ iurgiū pueo/rum. de quo Virgil. in bucol. Et iurgia Codri. Maluit em̄ mo:i dū vincerent sui: q̄ viuere suis superatis. Seruauit aūt ad literā iste Codrus ꝙbū dñi: sed nō ꝓpter dominū. Maiorē charitatē nemo habet q̄ vt aiam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. Joan. xv. ⁊. j. Joan. iij. Jlle ꝓ nobis animā suā posuit: ⁊ nos debemus ꝓ fratrib⁹ aias nostras pone/re. ⁊. j. Macb. ix. Mo:iamur in virtute ꝓpter fratres nos/stros. qualiter hoc intelligit habet. vij.q.j.§. hoc tunc. de hoc etiā de pent. di. ij. qui vult facere dei mādata. ⁊. c. si q̄s/ rantā. Duo em̄ fuerūt ꝓcepta ſm̄ Plar:nis suiam volēti/bus ꝓdesse reipublice: vt ait Tullius li.j. de officijs. Vnū vt vnlitatē ciuiū sic tueant: vt quecūq̄ agant/ad illā refe/rāt obliti cōmodo:/ suo:. ad hoc. viij.q.j. sunt in ecclesia. alterū ꝓceptū/vt totū co:pus reipublice curēt: ne dū pars/ tē aliquā tueant: reliq̄s deserāt. ar. ad ꝺ ex̄ de ꝓben. maio/ribus. ⁊. c. quū causam. Jtē narrat Aug. dicto li. de ciui. dei. lib. iiij. c. xx. ⁊ li. v. c. xviij. de marco curio: q̄ se armato equo sedēte in ab:uptū terre hiatū ꝓcipitē dedit: vt pestilentia cessaret ab vrbe. ¶ Jtē de marco regulo q̄ cōsulēdo salu/ti vrbis a carthaginēsib⁹ est occisus. Jtē nec pater parce/bat filio ꝓ republica. p:out narrat Valeri⁹ li. v. ⁊ Aug. v. de ciui. dei. c. xviij. de bruto/q̄ filios cōprehensos ꝓ tribu/nali virgijs cesos/⁊ post ad palū religatos securi percuti iussit: q: dominationē tarquinij a se expulsam/reducere volebāt. exquit em̄ patrē vr ageret consulē: o:bus q̄ viuere q̄ reipublice videt deesse maluit. de q̄ ait poeta: Natos q̄ pater noua bella mouētes: Ad pena pulch:a ꝓ libertate vocabit Jnfelix: vtcūq̄ ferēt ea fata mino:es. Sed versu sequēti cōsolatus est infelicē. Vicit amo: patrie laudūq̄ immēsa cupido. ¶ Cōsimile narrat Augu. vbi. §. de toto q̄ filiū nō q: cōtra patriā/sed etiā ꝓ patria pugnabat: tū quia cōtra imperiū suum: licet vicisset/occidit: ne plus mali in exēplo contempti imperij: q̄ boni in gloria occi/si hostis esset. ficut scripsi. j. lxvij. ar. ꝺ. ampli⁹. ¶ Similiter idē narrat Valeri⁹ vbi. §. titu. de parētū seueritate aduer/sus liberos: de manlio to:quato: q̄ quū esset fili⁹ su⁹ accu/satus ⁊ cōuict⁹: prulit sniam de eo dicēs: Quū syllanū fi/liū meū pecunias a sociis accepisse mihi p:obatū sit: eum republica ⁊ domo mea indignū iudico. Idē fic adiudica/tus/p:e tristitia suspēdio se cōsumpsit. Narrat etiā dictus Valerius li. vj. titu. de iustitia/de zaleuco locrensi: ū duce: q̄ quū legē feciss̄et inter alias saluberrimā: q̄ deprehensus in crimine adulterij vtroq: oculo carere deberet: ⁊ filius eius esset in tali crimine deprehensus quū tota ciuitas in ho/no:ē patris necessitatē pene adolescētulo remittere: aliq/ quādiu repugnauit. Ad vltimū pcib⁹ ppli deuictus suo p:ius: deinde filij oculo eruto: vsum videndi vtriq̄ reliq/it. ita debitū supplicij modū legi reddidit: eq̄rat⁹ admirabi/li rēperamēto se inter misericor:dē patrē/⁊ iustū legislato/rē partitus. Facit ad hoc q: saul ionathan filiū suū. q: cō/tra edictū suū fecerat etiam ignorans: voluit occidere. Regū. xiiij. xxij. q. ij. §. Jtē opponit. ibi: Probat hoc etiā fa/cit etiā. xxiij. q. v. si audieris. Deut. xvj. xlv. dist. disciplina. ibi: Jte ⁊ redite. ⁊. j. ⁊ occidat vnusquisq̄ fratrē ⁊ amicos/ suū ⁊c. Exo. xxxij. Jtē nec filius debebat parcere patri agen/ti cōtra rēpublicā: put ait Tullius li. iij. de officijs. c. q nihil est vtile qđ ab iniustitia ⁊ malitia ꝓficiscit: ante finem inquirēs/an si tradere patriā conabit pater filebit ne filius et ñder q̄ primo obsecrabit patrē ne id faciat: deinde si nihil ꝓficiet;

¶ Primatus cui debeat.

nihil proficiet: accusare debet. ad extremuz si ad perniciē patrie res spectabit: patrie salutē anteponat saluti patris nec mirū vt ait ibidē. Si duo sapientes essent sup vnā tabulā in mari: q̄ nō posset vtrūq; deferre simul: minus sapiēs deberet cedere sapientio:i: eo q̄ ille vtilio: esset reipublice. ꝓpter hec exempla de laude romano:ū consulū et multa alia concludit Aug. in. li. v. de ciui. dei sic dicēs: Talib⁹ inquit dominādi potestas nō dat: nisi summi dei prouidentia q̄ res humanas iudicat talib⁹ dominis esse dignas. ¶ Secūda ratio quare romani habuerūt dñium: tradicio legū sanctarū per o:a pncipū diuinitus promulgatarū. C. de legi. leges sacratissime. xvi. q. iij. nemo. ad cōseruandū vnūquemq; in sua iustitia. vnde t Aug. dicit. xviij. de ciui. dei. c. xxij. q̄ deo placuit o:be terrarū p romanos debellare: t in vnā societatē reipublice legūq; pductū lōge lateq; pacare. Jn. v. etiā li. eiusdē. c. xv. dicit. q̄ quia romani auaritie restiterūt: cōsuluerūt patrie consilio suo libero: nec delicto ꝑm suas leges: nec libidini obnoxij. Sed ijs oibus artibus vsi sunt tamq̄ recta via ad honores t imperiū: t gloriā. Nec habēt vnde cōqueri debeāt de summi t veri dei iustitia. perceperūt em̄ mercedē suaz ex vigore virturū suarū legaliū dominādo t imperando. Justitia ergo quia suis legibus vnūquemq; regebāt: fecit eos legitime dominari. Quāra aūt iustitia viguerit apud romanos: satis apparet in paulo cesarē appellāte: de quo festus ꝑses ait: Quū essem hierosolymis: adierūt me pncipes sacerdotū t seniores iudeo:ū postulantes aduersus paulū damnationē. Ad quos respondi: q: non est cōsuetudo romanis dānare aliquē hoiem priusq̄ is q̄ accusat: ꝑsentes habeat accusatores: locūq; defendēdi accipiat ad abluenda crimina que ei obijciunt. Act. xxv. Ad hoc faciūt capta totius questionis. ix. iij. cause. maxime cū nō oporteat. c. habeāt. c. qui accusare. c. absens. t. c. j. et. ij. q. viij. t. ij. q. viij. c. j. c. perscripta. cū si. ¶ F Apparet etiā p multa exempla. primo quidē q̄ sanciebāt legislatores: seruabāt. vñ narrat Trogus pompeius de Lycurgo: qui lacedemonijs multas leges duras dedit: ꝛ nihil in alios sanciuit: quod ipse nō prius seruaret. Nā pncipes se velle viuere legibus ꝓfitet. C. de legi. digna vox. C. de resta. ex impfecto. ff. de lect. iij. ex impfecto. insti. q̄bus mo. testa. infir. §. vlti. ix. dis. iustū est. palea est. pncipes legib⁹ teneri suis: nec in se posse damnare iura: que in subditis constituūt iustū est. Justa est ei vocis eo:z autho:itas: si q̄ populis, phibēt, sibi licere nō patiunt. facit ex de homi. cū iuramento. q̄ legit t no. ex de cōsti. quū oēs. §. quū igit. de rigore tū pncipes legibus humanis solutus est. ff. de legi. pncipes. nō diuinis. x. di. nō licet imperatori. Narrat aūt Valerius li. vj. titu. de iustitia. de Charōda turio: legislatore: qui quū lege cauisset ob sedicriosas cōciones ciuiū: vt si quis cū ferro concionē intraret: interficeret. t ipe de rure longinquo domū reperēs / accinct⁹ gladio ex impetuoso cōcionē intrasset: et admonitus de solutiōe legis ab eo qui p:oxime stabat: fuisset. Ego inq̄t illā resarcia: ac ꝑtinus: q̄ habebat: ferrū districto incubuit: t pena mortis ꝑpetrare maluit. q̄ fieret fraus iustitie. Fuit aūt generale edictū apud antiq̄s: nihil expedire q̄ non erat iustū. vñ t narrat idē maxim⁹ Valeri⁹. vj. li. tit. de iustitia. q̄ quū Themistocles diceret atheniēsibus q̄ sciret saluberrimū eis consiliū / scilicz q̄ incēderent classem lacedemonio:ū: nec cōsiliū publicare voluit / sed perijt vnū sapiēte cū tacite id exponeret: cui fuit dat⁹ Aristides. Qui audito cōsilio / rediit ad cōcionē. dicēs Themistoclem vtile cōsiliū: minime tñ iustū / aio voluere. At vniuersa cōcio q̄ equū nō ē / nec vtile nec expedire, clamauit. Et sic edicto ciuiū ancillata est iustitie p:udētia: imo nō esse p:udentiā / z potiꝰ calliditatē dicēdū est: cui iustitia aduersat. p:o b facit ex de vo. et vo. re. magne. §. q̄uis. ibi: Quid liceat ꝑm eq̄tatē: q̄d deceat ꝑm honestatē: q̄d expediat ꝑm vtilitatē. igit nō est vera vtilitas: vbi nō equitas t honestas. Cōtra talē malā vtilitatē dicit Aug. in sermone innocētū: Lucrū in bursa: damnū in cōscientia. fuisti veste: pdidisti fidē. Jtē scribit Pr:onerb. xxi. Nō est sapiētia: nō est p:udentia: nō est cōsiliū cōtra dñm. Viguit etiā eo:z iustitia apud hostes. vñ narrat Valeri⁹. vj. li. titu. de iustitia. de camillo consule. qui quū phaliscos obsideret: magister ludi nobilissimos pueros eo:z in castra romano:ū pduxit. q̄bus interceptis: nō erat dubiū q̄n illi se essent tradituri. Camillus ꝛo nō solū sp:euit pfidiā: sed censuit vt pueri magnū vinctū virgis cederes ad parētes reducerēt. q̄ iustitia animi eo:z capti: et beneficio magis: quā armis victi po:tas romanis aperuerūt. Jtē narrat ibidem / q̄ Timochares pollicitus fuit se pyrhum veneno necaturū. q̄ res quū ad senatū esset delata missis legatis pyrhum inimicū romano:ū monuit vt aduersus hmōi insidias se cautius ageret. maluit em̄ bella nō venenis: sed armis gerere. nomen aūt Timocharis suppssit: vtroq; mō amplexus eq̄tatē: q: nec hostē malo exemplo tollere: nec eū q̄ bene mereri parabatus erat de romanis / pderevoluit. Narrat etiā Lucius florus in hist:ria romano:z. q̄ medic⁹ pyrhi nocte venit ad fabricium cōsulē romano:z. ꝓmittēs se pyrhū occasurū veneno / si sibi aliq̄d polliceret: quē fabricius vinctū iussit duci ad dñz suū. Pyrhoq; dicī q̄d ꝛtra caput ei⁹ medic⁹ spōdisset. Et tūc rex pyrhus admirat⁹ ferē dixisse: Ille est fabricius: q̄ difficilius ab honesto: q̄ sol a cursu suo auerti pōt. ¶ Legit etiā de alexādro: qui quū fleuisset in morte darij inimici sui: quē sui literaliter vulnerauerunt vt placerent ei. volēs scire q̄ hoc scelus cōmiserāt: iurauit se factu rū eos notissimos atq; sublimes: t tūc pdiderūt se besas t arbosones huiꝰ facti author:es: quos statim in vindictā in altissimā crucē suspēdit: t sic sublimes t notissimi cunctis fuere. ꝑ hoc facit / q: dauid mortem inimici sui saulis plangit t eū vindicat. ij. Regū. i. c. t. ij. q. vij. §. de his. ff. ite in libro regū. de peni. dist. ij. §. opponit. ff. nūquid etiā dicē dū. Jtē plācit filiū suū absalon eū psequentē. ij. Reg. xviij. t. xix. t. xxiij. q. v. q̄s eteni nostrū. Si ergo iguari legis divine / tales fuerint in operib⁹ iustitie amore patrie t cupidine tēporalis glorie: q̄les debēt esse illuminati fide / ordinati charitate / certi spe glorie / ꝑ republica christiana i operibus diuine iustitie? Sed q: oēs querunt q̄ sua sunt: nō q̄ iesu christi. ad Phil. ij. t. viij. q. j. sunt in ecclesia. ideo pauci sunt tales: et respublica deficit christiana. Quū em̄ q̄s q̄rit ꝓpriū cōmodū siue emolumentū: perit respublica. vt ait Tullius li. iij. de officijs. Nā si vnusq̄sq; ad se rapiat cōmoda alio:z t detrahat q̄ possit emolumenti sui gra: societas hoim t cōmunitas euertit. ꝑ laude cōmunitatis. xxj. q. j. dilectissimis. t. viij. di. §. j. vbi etiā dicit / q̄ apud platone illa ciuitas iustissime ordinata tradit: in q̄ quisq; proprios nescit affect⁹. Nō solū aūt viguit in romanis zelus patrie / t solicitudo legū p:o cōseruāda iustitia in o:be: sz t mutuā beneuolētia in ꝓseruādo amicitiā. Est em̄ ꝑm Senecā animꝰ hoīs generosus: magis sua auaritie vbi t operis ducit: q̄ rigiditate trahat. hoc aūt ꝓpriū fuit romanis ꝑm Aug. li. j. de ciui. dei. c. vj. Parcere subiectis t debellare supbos. Et q̄ accepta iniuria / ignoscere malebāt q̄ psequi. vñ hoies se eisdē q̄si sponte subiecerūt. Exēplū de Scipione de q̄ narrat Valeri⁹ li. iiij. titu. de abstinētia t continētia. q̄ quū. xxiij. annū ageret: quū esset in hispania: t carthagine in sua potestate redegisset. Jbidē eximie venustatis ꝛginē ceperit: quā vt despōsatā cognouit t nobilem: ipsam inuiolatā parētib⁹ reddidit: t aurū q̄ ꝑ redēptione puelle datū fuerat: dori ei⁹ adiecit. Ex q̄ idē ad honorē romano:z hostes adduxit. Titus etiā loquēs de pdicta victoria sic dicit de Scipione: q̄ q̄m misit obsides romā pacē: hoc rat⁹ est vniuersos bona habere causam: venisse sez eos in romani pp̄li potestatē: q̄ plus bñficio q̄ metu obligare hoies maluit: gētesq; fide ac societate iunctas hre: q̄ sibi subiectas seruitio. Aug. in ꝓmo de ciui. dei. c. vj. refert de Marco marcello: q̄ sy:acusas vbē o:natissimā cepat. cuius quū ruinā vidisset: effudit lachrymas. Tāteq; fuit pudicitie ac benigne mētis / q̄ prius q̄ oppidum iuuisset

Nota

Romano:ū iustitia.

Nihil expediens q̄d nō iustum.

Mo:uz beneuolētia ro. amicitiā ꝓseruās.

Romanoꝝ liberalitas.

¶ De liberalitate aũt romanoꝝ ũ scribit in gestis eoꝝ ũ de Tito imperatore ꝙ statuerat ne accedentẽ ad eũ postulãdi gratia sine re siue spe habendi/dimitteret. Et interrogat ab amicis cur plura pollicereť q̃ pstare posset: rñdit ꝙ ideo/q; nõ oportet quemq̃ a sermõe & vultu principis tristẽ recedere. Itẽ recordatus sup cenam/ꝙ nihil illa die dedisset/gemẽs dixit: O amici hũc diẽ pdidi. De eius innocentia scribit in gestis romanoꝝ ũ/quod nullũ factum: qõ penitendũ esset: in morte recoluit/vno excepto qõ nõ prodidit. vnde & in morte cõquestus est vitã sibi eripi imerenti. Vñ & ꝓpter tantã probitatẽ romanoꝝ ũ: subditi legalissimi eis erãt. Unde narrat Vegetius li.iiij.ꝙ obsidẽte Annibale Saguntũ/tantã ciues inopiã sunt ꝓpessi: vt murẽ centũ denarijs venisse/pditũ fit memoꝝie. eiusq̃ venditoꝝ fame perisse: emptoꝝ aũt vixisse. fidẽ tñ romanis seruare pseuerauerũt. Propter tantã strenuitatẽ moꝝ & annoꝝ iudei cũ romanis cõfederati sunt. ſ. Mach. viij. i quo capo plurima & pulchra de romanis scribunt. specialiter quõ plonas gentesq̃ diuersas ad eoꝝ trahebant amoꝝ. Et quõ inter pcides eoꝝ nemo portabat coronã aut diadema: nec induebaťpurpura vt magnificarẽť in ea. Et q; curiã fecerũt: & quotidie consulebãt. cccxx. consiliũ agentes semp de multitudine: vt que digna sunt gerant. Et q; cõmittunt vni homini magistratũ suũ per singulos annos dñari vniuerse terre sue: & oẽs obediunt vni: & nõ est inuidia/neq; zelus inter eos. Sz q̃uis romani antiqui tot floruerũt pclaris virtutibus: in modernis tñ & vltimis tẽporibus mutatus est color optim⁹. Thren. iiij. Nã romani deuicta carthagine & diruta: que exercitatio romanoꝝ ũ bellandi medicina erat: vt nõ veluti cõciocatus fuit Scipio. Judi. ij. Nõ delebo gentes q̃s dimisit iosue: vt in ipsis experiatur israel. Gen. Abel esse renuit quẽ cayn malitia nõ exercet. xxiij. q. iiij. hec aũt. deficientibus bellis externis: succedẽte ignauia & desuetudine bellandi: insurrexerunt bella intestina & ciuilia Catilina cõmotionẽ faciẽte in vrbe: mores finiri sunt/frutes desiderãtia sulc. intrauit/pullulauerũt oĩgena vitia. Deficiẽtib⁹ virtutibus/defecit quodãmõ eoꝝ imperiũ. Nec tot bona de eis antiquis scripta sunt: quot mala de eis istis tẽporibus annotant. Que mala prompte alim⁹ Bern. clareual. leñ. scribit ad Eugeniũ papã quondã monachũ suũ. li. iiij de consideratione dicẽs circa prin. Quid de pplo loquar? ppli romani est. nec bracui⁹ potui/nec expressius aperire de tuis parochianis qõ sentio. Quid tã nortũ seculis q̃ pteritis & fastus romanoꝝ? Gens insueta pati: tumultui assueta: gẽs inimitis & intractabilis vsq; adhuc subdi nescia: nisi quiũ nõ valet resistere: scio induratum cor: ppli huius. xxiij. q. iiij. nabuchodonosoꝝ. Quẽ dabis mihi de tota matrimaꝝ: be q̃ te in papã receperit: nisi precio vel spe pcij interueniente? Tunc potissimũ dñari volũt: quũ pfessi fuerint seruituteť fideles se spondẽr: vt opportunius fidẽtib⁹ noceãt. Si stante pariẽtibus quoq̃ illoꝝ murorã vel modicã fecerit ostiarius: ego tũc ꝓ illo esse nolo. Sapientes sunt vt faciãt malũ: bñ aũt facere nesciũt. Hiere. iiij. Hi inuisi terre & celo: vtriq; iniecere manus. impij in deũ: temerarij in sanctos: seditiosi in inuicẽ: emuli in vicinos: inhumani ad extraneos: quos neminẽ amãtes amat nemo. & quum timeri affectant: ab oibus: vt omnes timeãt/necesse est. Hi sunt q̃ subesse nõ sustinẽr: pesse nõ norũt: superioꝝibus infideles: inferioꝝibus impatibiles. Hi inuerecũdi ad petẽdũ: ad negãdũ frontosi. Hi imperiti vt accipiãt: ingeri donec accipiãt: ingrati vbi acceperũt. Docuerũt linguam suã. de peni. dist. ij. si em. vltra colum. ℟. nonne tibi. loq; grãdia: quũ operenť exigua. Largissimi promissores: parcissimi exhibitores. Blandissimi adulatores: & maledicissimi detractores. Simplicissimi dissimulatores: et, malignissimi ꝓditores. Quare aũt dñs ꝓmittat adhuc apud romanos esse imperiũ hodie q̃le q̃le: Rõ ab Aug. ponit. iiij de ciui. dei. c. xv. nõ ex merito virtutum antiquarũ: sed ex malitia crescente nimia populoꝝ ũ. vnde Job. xxiij. Qui regnare facit hypocritã propter peccata populi. & canon: Pro meritis subditoꝝ disponit a deo vita rectoꝝ. ij. q. vi. c. j. §. sed querit. ℟. itẽ qõ dicit. vj. q. j. ex merito. viij. q. j. audacter. & Ecclesiastes. viij. Interduz dominat homo hoi in malũ suũ. & de hoc. ſ. ar. ꝓpositi. ad fi. Facta digressione licet vtili: de dominij romanoꝝ origine & regimine: ad ꝓpositũ ꝓncipale redeũdo de pape & eccl̃ie plenaria pstate.

¶ Articulus. xliij. A

Mouet chie qua ratõ.

Sciendũ est q̃ prima monarchia floruit apud assyrios/inchoata per Ninũ filium Beli: per quẽ publice idola sunt inuẽta noĩe patris sui. vt magister dicit in histo: ñs: & ſ. tractũ est in ar. xl. in. §. Iz sciẽdũ. ℟. de nemoꝝ. Et durauit hoc imperiũ siue regnũ assyrioꝝ Mille ducentis. xl. annis ẽm Aug. de ciui. dei. li. iiij. c. vj. Secũda monarchia translata est ad medos: & ad persas/respectu Darij & Cyri & aliorũ regum: vt ex histo: ia colligit Danielis. Tertia trãslata est ad grecos & egyptios: que maxime viguit tẽpore Alexandri macedonis: vt habetur in lib. ſ. Mach. c. ſ. Quarta translata est ad romanos. Quatuor ista regna & imperia designata sunt in visione quã vidit nabuchodonosoꝝ: rex de statua aurea & exposita ꝓ Danielem. Dañ. ij. Post q̃tuor ista regna suscitauit deus regnũ celi: qõ nõ dissipabit: & regnũ eius populo altero nõ tradet. cõminuet aũt & cõsumet omnia regna hec: & ipsum stabit in eternũ. vt dicit ꝓ. ca. ij. Dañ. ¶ B Istud est regnum christi designati ꝓ lapidẽ ibi abscissum de monte sine manibus: qui cõminuit testã & ferrũ & es & argentũ & aurum: quibus statua illa confecta erat. Quia aũt dr abscissus de monte sine manibus lapis ille: est q: christus fuit sine virili opere natus de virgine. xxiij. dist. qui eꝑus. Quia autẽ iste lapis statuã cõminuit: est quia omes monarchias et omnia dominia deus pater filio suo dño nostro iesu christo subiecit. vnde Ps. viij. Omnia subiecisti sub pedibus eius quod verbũ refert apostolus ad Hebr. ij. In eo em ꝙ omnia subiecit: nihil dimisit nõ subiectũ ei. ils lud. ſ. Cor. xv. & de maio. & obe. solite. ¶ E Hecautẽ oia dominia christus dimisit suo vicario ꝑ petrũ & successoribus/quibus dixit: Tu es petrus & super hanc petrã &c. sepe superius allegatũ. Qui vicarij dei super eamdẽ terram plenarie iurisdictionem consecuti sunt quã christus ad hec. C. de offi. eius qui al. ge. vi. l. ſ. & per totum. ff. de dam. infec. qui bona. §. vlt. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. et si pro. eꝑ de offi. del. sane. ij. de offi. le. studuisti. de offi. ord. pastoralis. §. ad quod. xciij. di. c. vlt. & xciiij. dist. c. ſ. & no. de offi. vicarij. sua. in glo. ſ. ¶ D Constantin⁹ ergo hac cõsideratione ꝓmotus/post baptismũ extra suum a christo inspiratus: quẽ viderat in baptismate suo/vt ipse testificatus est: cessit sylvestro vicario christi/imperiũ in occidente: & ab eo recepit imperiũ orientis. vt. xcvj. di. cõstantinus. ꝓius oẽm monarchiã renuntiãs. vt. ſ. in altero ar. tractũ est in ar. xlj. in prin. cui tñ antichristi aduentũ & suis pdecessoribus. licuit dominiũ possidere saltẽ ẽm Innocẽ. no. eꝑ de vo. & vo. re. ꝙ sup. & tamq̃ bone fidei possessoribus. E alienã cõtrectare bona fide durãte: vt. ff. de ac. re. do. l. bone fidei. eꝑ de re. eccle. nõ alie. ad nostrã. xvj. q. iij. §. põt. & legit & no. de ꝓpe. c. fi. ¶ E Ceterũ quod obijcit de illa donatione cõstantini/ꝙ nõ valuit facta sine assensu principũ: et q: immensa. Rñdetur dupliciter. Una responsio est: q: dedit quod erat ecclesie. istam ponit Joan. lxiij. di. ego ludouicus. dedit em episcopo quod christi erat legitimi dñi vr. ſ. ꝓprie ꝓbatum est. etiam dicit. ſ. in. xiij. ar. ℟. item ratio vna. & j. in. ij. parte. in ar. xxx. ℟. xiij. ibi vide. vñ & dñs Matth. xvij. ꝓponit coram discipulis de relonarijs petentibus ab eo didrachmã/questionẽ vel querelam benigne dicens: Reges terre a quibus accipiũt censum vel tributum: a filijs vel ab alienigenis: per hoc volens ostẽdere vt Hieron. ibidem exponit: & Aug. in li. de questionib⁹

Populiro. cõditiones.

Donatio cõstãtini no facta ecclie non valuit

euangeliū/q̄ quū verus filius esset omnipotētis dei: cui⁹ sunt omnia terrena regna: censum soluere non debebat: tā q̄ nec sicut ille cui ꝓprie ⁊ ꝑse dominiū cōperebat: solu it tamē ꝓpter scandalū. vt ibi. ⁊. xxviij. q. j. iam nūc. ⁊. s. longe tactū est. Collatio aūt constantini por⁹ fuit cessio: q̄ collatio. sic etiā fert Jnno. iiij. dixisse imperato: i Frede rico: quē deposuit. Alia rīsio b: euis est: quia cōstantinus ex̄pisse se dicit hoc fecisse ⁊ donasse vna cū oībus satrapis nost⁹/⁊ vniuerso senatu: optimatibus/etiā cuncto po pulo imperio/cōmūne ecclesie subiacenti. xcvj. di. cōstan tinus. ℞. vrile. Tenet Accur. in auc. quō opo: ex̄is. in p̄n. ⁊ cōmuniter legiste/q̄ nō valuit donatio. Ostien. contra in summa de immu. eccle. §. penul. p: o quo facit ex̄ in cle ricis. de iureiur. romani p: incipes. §. porro. vbi de hoc per Joan. and. in glo. dispurant. ¶ F Ād illud etiā ℞ū qō opponitur Joan. xviij. c. regnū meū nō est de hoc mūdo. ꝓter ea que. ℞. dixi in alio. xxxvij. arti. in. §. ad illa. ℞. ij. ad il lud. vbi ad hoc rīndi. Addo hic triplicē sanctō: um exposi tionē ad intellectū illius verbi. Quarū p: ima est Aug. di centis: Regnum meū nō est de hoc mundo. i. ab adami vi tiata stirpe generato. q. di. suū regnū nō habet iurisdictio nē siue potestatē ex carnis co: rupte p: opagine: sed ex my stico spiramine. Secūda/quia in suo regno fratres ⁊ cre dentes per christi officiales/ad culmē ⁊ perfectionē ℞rum tum nō exercendā tyrānidē vel ostentationis fastigiū: vt reges terre ducunt. ad b facit illud pauli ad Col. j. Gra tias agentes deo patri qui dignos nos fecit in partē sor tis sanctō: ū in lumine: qui eripuit nos de potestate tene brārū: ⁊ transtulit nos in regnū filij dilectionis sue. Jsta est etiā ratio Aug. Tertia/q: nō disponunt fideles christi ad rēp: alē successionē: quod de mūdanis regnis cōtin git: cuius iucūditas seu falsa felicitas multis est respersa incōmodis. vt dicit Aug. in lib. confes. Sed suū dominiū regulatur ad eternam remunerationē tam q̄ ad p: incipa lem ⁊ suū p: op: iū finē/siue ciuitatē: vbi pfecta ⁊ summa felicitas reperitur. vñ quū o: tus eius nuntiarek sue ma tris: statim subdidit p: opr: ietates ⁊ cōditiōes: Hic erit ma gnus: ⁊ filius al. vo. ⁊ dabit illi dñs sedē dauid patris ei⁹: ⁊ regnabit in domo iacob in eternū: ⁊ regni eius nō erit finis. Luce. j. vnde. S. illud Matth. ij. de magis dicentib⁹: Ubi est qui natus est rex iudeo: ū dicit Chrysosto. nō erat hic regnaturus: vt reges terreni qui suū p: incipalē finem ponūt in ciuili regimine: sed suū regnū ad hoc o: dinaue rat: vt filios dei congregaret in vnū. vt dicit Joan. ꝯ. vñ ⁊ sequit in Joan. in loco ꝑdicto. Nunc aūt regnū meū non est hinc. i. nō sicut regnū terrenū: qō a mūdanis queritur sicut finis potissimus: vt de romanis apparuit. Et pbs in Ethicis in hoc felicitatē politicā dicit cōsistere: ad quam ceteras ꝓ virtutes disponit. Sed christi fideles ꝓpter b̄ vir tutibus intendūt: ⁊ fructuosis labo: ibus se exponunt: vt regnum celo: ū consequant: in q̄ vera ⁊ nō falsa beatitu do ꝓsistit: quā ꝑbi ponebāt: ⁊ quā verā beatitudinē chri stus suis discipulis rep: omisit dicēs Luce. xxij. Vos estis (inquit) qui ꝑmansistis mecū in tētationibus meis: ⁊ ego dispono vobis/sicut disposuit mihi pater meus regnum: vocā. ⁊ bi. sup men. me. in regno meo. Unde manifestū est q̄ per verba illa: Regnum meū ⁊c. non excludit a se et suis vicariis ⁊ summis pontificibus tēp: orale dominium: sicut quidā literā istam carnaliter intellexerunt p modū spūalem. Similiter intelligitur illud quod ℞: Matth. xx. ⁊ Mar. x. Dic vt sedeant hi duo filij mei: vnus ad dexterā ⁊ alius ad sinistrā in regno tuo. Quib⁹ ait: sedere ad dex ⁊ si. ⁊c. q. di. hec potestas quā ego habeo: nō i me viget ex carnis solū p: opagine/quā ex vobis assumpsi: sed ex diui na virtute. vnde de hoc mūdo exponit p doctō: es q̄ ipsuꝫ ¶ S Jtē nulli dubiū est q̄ imperato: fidelis est eccl'ie: ⁊ fideliratem sibi iurat: sicut sepe. S. dictū est. lxiij. dist. tibi rario quare facilius papa cōtra ipsum ꝓcedit ad deposi tionem: q̄ cōtra alios reges. ⁊ papa sibi ensem porrigit: ⁊ ipsum co: onat: ⁊ inunguit tam q̄ defensō: ē p: incipalem ec clesie: ⁊ p: orecto: ē ecclesiastice libertatis. Et q̄ nō admi nistrat ante confirmationē pape: licet cōtra no. Jnnoc. ⁊ Ostie. ex̄ de elec. venerabilē. ⁊. s. dixi: apparet ꝑcipue per quādam extrauagantē apologeticā dñi Jnnoc. iiij. q̄ de posuit Fredericū: quā per totū o: bem misit. dicit em̄ ibi Jnnoc. inter alia. Aliud em̄ est in alijs regib⁹: q̄ a suis pō tificibus inunguntk. ex̄ de sacra vnc. c. j. a quibus p: o tēpo ralibus subiectionibus fidelitatis accipiūt iuramēta. fa cit. xj. q. j. placuit. j. er. xxiij. q. viij. §. ecce. Aliud in romano p: incipe: qui romano pontifici a quo imperij hono: em ⁊ diadema cōsequitur: ⁊ fidelitatis ⁊ subiectionis vinculo adstringitur: sicut antiq̄tas tradidit: ⁊ modernitas ap p: obauit. Jtē aliud inquit Jnnoc. est de reliquis regib⁹: in q̄bus p: o hereditaria successione suo: ū ꝓueniunt iura regno: ū. Aliud de imperato: e romano: q̄ per liberā ger manie p: incipū electionem assumitur: in quos ius ⁊ pote stas eligēdi regē in imperato: ē a nobis postmodū ꝓmo uendū: fuit ipsi nō ambiūt/sed fatētur: ab apostolica se de ꝓuenit. que olim a grecis imperiū transtulit in germa nos. de hoc ex̄ de elec. venerabilē. ⁊ in p: e. c. clemē. romani p: incipes. ⁊ licet de hoc ius antiquū nō reperiak exꝑsius: longa cōsuetudine est hoc app: obatū. de facto em̄ ⁊ con suetudine a. ccc. ⁊ quinquaginta annis et amplius inue nimus imperato: es co: onatos ab ecclesia anteq̄ imperij officium p: osequank. Cōsuetudo aūt loco iuris succedit: cuius ius deficit. di. j. cōsuetudo. Consuetudo aūt est ius quoddā mo: ibus institutū: quod ꝑ lege accipit. quū de fi cit lex. vbi de hoc etiā no. ⁊ ex̄ de consue. c. vlti. p: o hoc fa ciūt. xj. q. cōsuetudinis. c. cōsuetudinem. c. in his. cū si. ⁊ iu risdictionē dat cōsuetudo. ex̄ de arbi. dilectio. de offi. o: ir refragabili. C. de eman. l. j. ⁊ vlti. ix. q. iij. conquestus. ex̄ de cōsue. nō est. li. vj. de ꝓben. quū in ecclesijs. li. vj. ex̄ de iudi. nouit. §. nō intrēdimus. vbi de hoc. de fo. cōpe. quū contin gat. vbi de hoc. ¶ Articulus. xliij. A

Potestas papalis excellētissima ostēditur.

Ād hec potestas papalis dignissima ⁊ vtilissima est oīm potesta tū: q: composita ⁊ media ⁊ cōmunis. ⁊ quā mista de spūalibus ⁊ tēp: oralib⁹ depēdēnt⁹ ab eisdē: ⁊ vtraq̄ regēs ⁊ dirigens. Nam sicut filius dei est vna ꝓsona in duabus naturis/diuina ⁊ humana. ex̄ de sum. trini. c. j. §. hec sctā. ⁊ sicut christus vtraq̄ vita/vsus est: cōtemplatiua ⁊ actiua: vt ex euāgelio apparet/sic ei⁹ vicarius papa in sua vna dignitate papali duplicē iuris dictionem sibi vēdicat: que sunt diuerse nature: spūalē ⁊ tēp: oralē. ¶ B Sicut ⁊ genus clericō: ū secularū cōpo sitū est: ⁊ ꝑmista vitam ducit inter laicos ⁊ religiosos. hec ꝑmistio tangit ex̄ de remū. c. nisi quū ꝓidem. §. nec putes. ⁊ de offi. o: licet. xxxix. dist. §. j. ⁊c. j. xvj. q. j. de ꝓsentiū. ex̄ de elec. ne p: o defectu. ⁊ de cleri. ꝓiuga. diuersis fallacijs. ⁊. j. q. iij. si q̄s obiecerit. xij. q. j. expedit. c. videtes. ⁊. c. medijs. ꝓ que paret q̄ nō sunt tēp: oralia cōtemnēda. Vñ et scientia canonica composita est ⁊ ꝑmista ex theologia ⁊ ciuili sa pientia cōsistēs media: vt ex compilatiōe decreto: ū ⁊ de creraliū ptz: ⁊ ꝓp: io noie canonica vocak. canon aūt gre ce/latine regula nuncupak. di. iij. canon. Canonica autem scientia regulat ⁊ o: dinat spūalia ⁊ tēp: oralia. ex̄ de iudi. nouit. ⁊ p: e. iuribus. participat igit̄ scientia clerico: ū/scil⁹ canonica/vtriq̄ scientie spūali theologice/⁊ tēp: orali lega li: sicut ius emphiteoticū vēditiōi ⁊ locatiōi. C. de iu. em phi. l. j. a ꝓncipio tū descēderūt canonice sanctiones ex au tho: itatib⁹ noui ⁊ veteris testamēti. ex̄ de accusa. q̄liter ⁊ qñ. ij. in p̄n. ⁊ spūscrō dictāte cōscripte sunt: vt ibi. ⁊. l. dist. si q̄s diacon⁹. ⁊. c. si ille q̄ vltro. ¶ C Et q̄uis dicat Hiero. q̄ duo sunt genera christianoꝝ. xij. q. j. duo. tū possum⁹ ad dere hoc tertiū quasi ꝑmistū: q: sepe mutat vitā: quia qō nūc est cōtemplatiuū: statim erit actiuū: vt. s. pbatum est ꝓme. Et p hec tria gña hoim trinitas tropice designat.

Regnū meū nō est de hoc mundo exponit.

Jmpera tor fideli tatē iurat ecclie.

Nam genus laicoꝝ assimilat patri ꝓpter potentiã. Genus seculariũ clericoꝝ filio ꝓpter sapientiã. Genus religioso:ũ spũsancto ꝓpter benignitatẽ vel gratiã. Vel genus religioso:ũ patri: q: verbo generãt ⁊ exemplo. Gen⁹ laicoꝝ filio: q: spũaliter generant. Gen⁹ clericoꝝ secularium spũsancto: q: ex vtroq; pcedũt. Sũt etiã actiui cũ laicis: ⁊ cõtemplatiui cũ religiosis. In his em̃ generibus est trinitas: sed in humanitate ⁊ charitate catholica vnitas ꝑuo capite ch̃isti vicario rẽpo:rali gubernata ⁊ spũaliter. xxiij. q. j. loquif. ¶ ℞ Et hoc etiam qõ dicit de ista mista potestate ⁊ cõposita: põt colligi ꝙ sicut homines mũdani siue carnales laici sensuales ⁊ bestiales, habẽt opiniones ⁊ cõscientias multa peccata mo:talia reputãtes venialia: ⁊ de spũalibus parũ aut nihil curãtes iuxta illud j. ad Coꝝ. ij. Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. sic ⁊ hoies spũales ⁊ religiosi ⁊ simplices iura penitus ignoãtes. ex̃ de vo. ⁊ vo. re. ex multa. §. illis autẽ. angelicas siue sinterisinas habẽt sciẽtias scrupulosas. ex̃ de simo. p tuas. ij. ℔. xiij. ⁊ lij. timẽtes vbi timẽdũ non est. C. de fi. instru. l. fi. ex̃ de simo. etsi q̃stiones. Jdeo humani hoies. i. clerici seculares: et boni canoniste sunt mediij hoies humanas ⁊ discretas opiniones ⁊ cõsciẽtias cõsequẽtes: vt ptz ex̃ de p̃escrip. c. fi. Sicut ergo mediũ rationis est inter sinteresim ⁊ sensualitatẽ: sic ⁊ clerici seculares inter religiosos ⁊ laicos tenent mediũ beato:ũ. ex̃ de theologi offi. del. quereri. de of. custo. c. j. Jdeo theologia pura põt ca ciuilis dici sciẽtia hoim angelicoꝝ. Ciuilis ℞o p̃ sebestialiũ. Sed canoni canonica humano:ũ. Et sic ptz ꝙ hec triplex cõditio hoca q̃b⁹ q̃ minũ cõco:dat cũ triplici scientia theologica ciuili ⁊ calibz apte tur.

Sciẽtia theologi

nonica: ⁊ cũ trib⁹ que sunt in anima scz sinteresi sensualitate ⁊ ratione: ⁊ cũ triplici vita cõtemplatiua actiua ⁊ mista: ⁊ cũ beatissima trinitate. Prime due p̃ rachelẽ et lyam: mariã ⁊ marthã. ex̃ de regu. licet. Tertia p iudith ⁊ dñam nostrã merito designat. Nã de cõtemplatiõe iudith legit Judith. viij. ⁊. ix. de activa vita ei⁹ quo occidit holoferne: habeẽ Judith. xiij. de vtraq; vita matris dei legit euangeliũ Luce. i. in assumptione ei⁹. in quo euãgelio fit mentio de vtraq; vita designata p martham ⁊ mariã. de q̃bus ibi fit mentio: q̃ fuit pfectissime in dñi genitrice. Hãc duplicẽ vitã cõpositã ⁊ mistã tenuit moyses. di. xxxvj. si q̃s vult. etiã ch̃istus deus noster: vt. §. prime dixi. Etiã debz singulariter tenere eius solus vicarius in terris papa legitimus regens merito ⁊ ℞o loco dei tria genera hoim antedicta: ⁊ vtens trib⁹ sciẽtijs sup: adictis in obsequiuz ch̃isti: ⁊ eligens mediũ fructuosum inter sinteresim q̃ est pars superio: rationis. ex̃ de hereti. ad nostrũ. in clemẽ. et sensualitatẽ infimã partẽ ei⁹. Merito igit̃ et rõnabiliter dñs papa vniuersi recto: principaliter debet esse: vt totũ vniuersum hoc ꝙ se ⁊ p alios ipse regat: q̃ totũ catholice põt dici: a quo partes alie subregentes merito o:iunt. ar. do. xxiij. q. j. loquif. ad fi. Jtẽ p ista fitate de potentia pape in rẽpo:libꝰ facit qõ no. Ostiẽ. ex̃ de iudi. nouit. §. nõ em̃. sup verbo cõrariã cõsuetudinẽ. dicẽs. q. di. papa. potestas nra ⁊ iurisdictio quã habem⁹ in oẽs generaliter: nõ solũ ptz p dictũ p̃uilegiũ speciale: q̃nimmo ⁊ generalem cõsuetudinẽ app:obatã. ad hoc ex̃ de fo. cõpe. si clericus. vbi de hoc. ex̃ de appel. romana. §. debz. li. vj. Et ꝙ hec litera sic fit intelligẽda: euidẽter ꝓbat̃ de trãsla. epi. quãto. § j. nisi forte ⁊ it. de tractũ sub dubio loquif: ſz si hoc nõ allegãdo sed definiẽdo dicat: oino ptz ꝙ ipse solus sit o:dinarius cũcto:ꝝ. qõ ⁊ vera est. ix. q. iij. cũcta. ⁊. c. principalẽ. hucusq; Ostien. facit rex⁹ q̃ sequif in illo. c. nouit. ℞. quũ em̃ nõ humane cõstitutiõi: sed diuine legi potius inmitamur. q: potestas nostra nõ est ex hoie: sed ex deo ⁊c. Item no. Ostien. sup illud verbũ in dicto. c. nouit. ante ℞ bũ cõsuetudinẽ speciale p̃uilegiũ beato petro cõcessum. qõ ⁊ dicit generale. §. de transla. c. j. in p̃in. singulare etiã est ⁊ etiã speciale considerata psona pape: cui ⁊ nulli alij cõpetit. de offi. leg. ꝙ trãslationem. Generale ℞o est respectu omniũ ch̃istianoꝝ: q: hanc sup oẽs habet potestatẽ. ibi, ℞. quũ em̃. §. de maio. ⁊ obe. solite. §. penul. qui fi. sint legi. per venerabilem. §. rationibus. Ostien. Itẽ no. Innoc. ⁊ Ostiẽ. in p̃e. c. nouit. sup verbo. omittamus. q. l. illa que ibi allegatur: ꝙ quilibet secularis litem habẽs põt eligere iudiciũ ecclesie. que fm glo. ab:ogata est. qõ fuit p̃uilegiũ ecclesie ab initio concessum: vñ ⁊ adhuc durat. nec est ab:ogatũ: nec imperato: potuit auferre p̃uilegiũ ecclesie: qõ ei semel concessit. C. de dona. que sub modo. per totũ. xxij. q. ij. nõ em̃. ibi: Nõ aufero quod ipse donauit. fm Inno. ⁊ Ostiẽ. facit qõ no. lxiij. di. ego ludouicus. in glo. j. ⁊. §. in p:ori. ar. ℞. ceterũ dixi. Itẽ no. Ostien. in summa. ex̃ de immu. eccle. §. in quãta. sub. §. sed nec illã immunitas. ℞. nec credendũ est. ⁊ sequẽti. ¶ ℰ Item no. Innoc. et Ostien. ex̃ de fo. compe. licz. sup verbo vacante. ꝙ specialis conſũctio est inter papã ⁊ imperato:ẽ: quia papa ipsum examinat ⁊ approbat ⁊ inungit. ⁊ imperato: ei iurat tãq; dño: ⁊ ab eo tenet imperiũ: ⁊ eius est aduocatus. vt colligitur ex̃ de elec. venerabilẽ. ⁊. lxiij. dis. ego ludouicus. et. c. tibi dño. inde est ꝙ in iure imperij: qõ ab ecclesia romana tenet imperato:: succedit papa impio vacãte. Tenet etiã ibi Ostiẽ. ꝙ vacantib⁹ regnis ⁊ principat⁹ quibuscũq; ⁊ vbicũq; iudex secularis negligẽs est in iustitia exhibenda: papa non solum de plenitudine potestatis quam habet: sed et de iure et cõsuetudine potest ⁊ debet iustitia facere. xv. q. vj. ali⁹. ex̃ de elec. quũ inter vniuersas. ad fi. Jbi etiã p̃ter ser. casus quos põt glo. o:d. alios ser. casus ponit: in q̃bus ecclesia se de iurisdictione seculariũ intromittit. Sed ꝛra hec ibi fic opponit dñs Inno. dicer aliquis q̃uis nõ sine pena sacrilegij: hoc sibi summi pontifices p se statuerũt: vnde nõ est sibi tãta fides adhibẽda. ar. ff. de iner. ac de etate. §. j. xiij. q. ij. §. j. quibus potest rñderi fm eos ꝙ ℞e tales sacrilegium cõmittunt. Unde ⁊ ibi no. ꝙ deus a p̃incipio p se mũdũ rexit vsq; ad noe: cui cõmisit regimẽ sui populi: ⁊ ab eo vsq; ad ch̃istũ rexit p patriarchas ⁊ iudices ⁊ reges et sacerdotes: q̃ ci in vicaria successerunt vsq; ad ch̃istũ: qui fuit naturalis dñs ⁊ rex ⁊ legifer noster. Ipse ℞o dñs Iesus ch̃istus vicariũ sibi cõstituit beatũ Petrũ ⁊ successo:es eius qñ dixit petro Mat. xvj. Tu es petrus. ⁊ tibi dabo ꝛc. ⁊ Joan. xxj. Pasce oues meas. Et quis i multis distincta sint officia ⁊ regimina mũdi: tñ q̃ncũq; iuris necessitas imminet: quia iudex dubius est quã sententiã de iure p:oferre debeat. vel necessitas facti: quia alius non semp est. vel nõ põt ius reddere: vel q̃liter cũq; nolit iudex: vel nõ possit iustitiam exercere: semp ad papã est recurrendũ. Deut. xvij. ex̃ qui fi. sint leg. p venerabilẽ. §. rationibus. ⁊ de hoc. ℞. in ar. xxxvj. ⁊. xxxvj. notaui. Itẽ no. Ostien. ex̃ de fo. cõpe. ex parte. sup ℞o p̃cedatis. ꝙ papa ⁊ ecclesia potestatẽ nõ habẽt ab homine: sed a deo. vt ex̃ de iudi. nouit. §. j. ℞. quũ em̃. ¶ ℱ Nec obstat ꝙ olim clerici iudicabant p laicos: etiã q̃n psonaliter agebatur: quia hoc nõ fiebat de iure nec de iustitia. xj. q. j. sacerdotib⁹. xcvj. di. in scripturis. sed de facto ⁊ iniuriosa violentia rẽpo:e ecclesie p̃iniriue: in quo ⁊ sancti martyrizabant ⁊ opp:imebant: nec poterat ecclesia resistere potentie violẽte. Nam ⁊ hec etiã hodie in multis a tyrannis p̃incipibus ecclesie ⁊ psone ecclesiastice similia patiunt. Sed reprehendunt ⁊ ab ecclesia puniunt: vt ꝑz in eo qõ legit ⁊ no. j. de immuni. eccle. non minus. ⁊. c. aduersus. Si queris q̃s eximit clericos de iurisdictiõe imperato:is: quã p̃ius ei subessent: Rñdeo ꝙ papa cõsentiẽte imperato:e. xj. q. j. continua. ⁊. c. de psona. in aur. de sanc. epi. §. si quis. colla. ix. ⁊ in aur. vt clerici apud. pp:i. epos. §. vlt. coll. vj. ⁊ de iure cano. c. j. Sed hoc nõ plene eximit. vñ dicim⁹ ꝙ ex̃empti sunt a deo. xcvj. dist. si imperato:. Vel dic ꝙ papa sine consensu imperato:is bene potuit eos eximere a iurisdictione imperato:is p suas cõstitutiões: q: quũ clerici spirituales res sint: ⁊ ex toto co:pus ⁊ animã dederint in seruitiũ ⁊ in sorte ch̃isti. xxj. q. j. cui po:tio. p ꝙsequẽs pape in deo ⁊ cõstitutionib⁹ ei⁹ subsunt. ⁊. di. imperiũ. c. suscipitis. ex̃ de maio. ⁊ obe. solite. fm Innoc. q̃ ita no. ⁊. tit. fi. q̃s vel

Inter papã et imperatorẽ spociale fi

Ecclesia romana

Ecclesia

Ecclesia

Ecclesia

nerit. ¶ Q aũt rõne tpaliũ q̃ trãseunt cũ suo onere: cleria subsint secularibus potestatibus: ⁊ dñs voluit soluens tributũ: ⁊beatus Petrus ⁊ ecclesia appobauerũt. qđ dić vt legiť ⁊ no. eť de ma. ⁊ obe. solite. alias aũt nõ ligant nos cstitutiones quoꝝcũq; laicoꝝ vel statuta quãrumcũq; expssa: vel cõsuetudines. vt pz in eo qđ legiť ⁊ no. eť de cõsti. q̃ in ecclesiarũ. ⁊. c. eccl'ia. ⁊ de re. eccle. nõ alie. quũ laicis. de immuni. eccle. nõ minus. ⁊. c. aduersus. xcvi. di. bene quidẽ. ꝑm Ostiẽ. vñ ⁊ ecclesia põt. ꝑ se induc̃ere leges/qđ ꝓio ꝑsa faciũt: sed eas ꝓtra se recipe nõ tenet. vt legiť ⁊ no. x. dist. c. j. in glos. ⁊ sic vtoꝝ. c. fi in adiutoriũ. c. de capl'is. ar. xxxvij. di. si qđ. ⁊ no. ꝑ Bern. Innocẽ. et Ostien. eť de iudi. nouit. Nec obstat. xix. dis. si romano cõ. iiij. q. iij. si quis restib'. qꝝ hoc speciale est in fauoꝛe eccl'ie. vnde ⁊ Bar. bur. in sua additiõe tenet q̃ papa põt tollere legẽ. etiã quantũ ad vtrũq; foꝛũ: vt no. x. di. cõstitutiones. ¶ Jtẽ no. Ostien. eť de solu. c. fi. q̃ est differentia inter canones ⁊ leges imperiales ⁊ consuetudines ⁊ cõstitutiões siue statuta alioꝝ locoꝝ. Quia canones siue faueãt vtilitati tẽpoꝛ: ali laicoꝝ vel seculariũ siue nõ: oẽs adstrigũt clericos ⁊ laicos. eť de cõsti. c. j. ⁊. c. fi. Leges aũt imperatoꝝ que ecclesijs ⁊ clericis sunt damnose: repoꝛbant. ille que eis fauoꝛabiles sunt: admittunt. Sup quo due possunt tradi regule. Prima est: lex impialis ecclesijs fauẽs semp est recipiẽda: nisi foꝛsan a sede apl'ica repꝛobetur. Scda hec est: lex imperialis eccl'ie cõtraria vel ipsam impugnãs nũq̃ est admittẽda: nisi foꝛsan ꝑ sedẽ apl'icam appꝛobeť. Et eliciunť he due regule ex eo qđ legiť et no. x. dist. j. ⁊ totũ. xxvij. di. si quid. ⁊. c. seq. s. ꝓme alle. de priuile. c. ij. de no. oper. nun. c. j. §. j. qđ ius licet videat iniquũ: ti expedit eccl'ie/q̃ a laicis plures iniurias ⁊ violentias patiť. ar. ij. q. vij. laicos. ⁊ de re. eccle. nõ alie. c. fi. Predicte etiã regule circa cõsuetudinẽ locũ habẽt: vt pz. s. de cõsue. c. j. di. viij. si solus ch'istus. ibi: Neq; hois cõsuetudinẽ seq̃ opoꝛtet: sed deiꝫtatẽ. ⁊. xj. di. c. ij. ⁊. c. fi. in fi. ibi: Aut alterius eccl'ie q̃ romani existimãt consuetudinẽ esse obseruandã. Statuta ꝓo siue leges alioꝝ q̃ imperatoꝝ etiã si in fauoꝛe ecclesiarũ vel psonarũ ecclesiasticarũ introducta sunt: ipsos tñ nõ adstringũt/ nisi ꝑ sedem apl'icã fuerit appꝛobata. xcvj. di. bene. Nec etiã Ostien. de no. ope. nũti. c. j. q̃ nũq; leges possunt ꝓiudicare canonibus ramq̃ inferioꝛes. ꝛ. dis. c. j. in fi. de cõsti. c. j. xxxij. q. iiij. nemo. xxxiij. q. ij. inter hec. Nec ministri ipsarũ tã q̃ inferioꝛes possunt vel debẽt ministros canonũ coercere. eť de iudi. c. ar si clerici. ca. qualiter. Legibus aũt imperialibus vtunť: que sunt ꝑ ecclesiam appꝛobate. ꝛ. dist. quasi per totum.

¶ Articulus. xlv. A

ND que aũt se extendat potestas papalis: ⁊ in qb⁹ valeat dispensare: hic intersero: vt de ei⁹ potentia spũali ⁊ tẽpoꝛali: de q̃ longũ ꝓtraxi sermonẽ: qs plenius valeat informari: que ꝑ doctoꝛes alios alibi sparsa sunt: hoc breuiario colligẽdo ⁊ addendo qđ dñs inspirabit. ¶ Et videť q̃ possit facere nouũ articulũ in fide vel declarare. eť de hereti. quũ ch'ist⁹. ⁊. xix. dis. fm. facit qđ no. eť de excel. pla. sicut. i glos. no. Jtẽ in oĩi statuto ⁊ rescripto: pape authoꝛitas intelligiť excepta: ⁊ in oi iure. mẽto. legiť ⁊ no. eť de rescrip. causam q̃. c. cõstitutus. eť de iureiur. veniẽtes. Jtẽ in editione legis maioꝛ: est authoꝛitas pape q̃ toti⁹ cõcilij. no. iiij. di. in istis. Solus papa vocať pme sedis epos: ꝛ nõ dz vocari vniuersalis papa. xcix. di. pme. ⁊. c. ecce. licet sit ꝓtra. ij. q. vj. si q̃s putauerit. ⁊ dist. s. xxxij. ar. Ad papã spectat sua declarare rescripta/ priuilegia/ ⁊ cõstitutiones. eť de iudi. quũ venissent. de ẽbo. fig. olim tibi. c. ex parte. iij. de ꝓcur. petitio. ⁊ Jnno. sic pz. xj. q. iij. §. ex his. de sentẽ. excõ. inter alia. xxij. q. ij. is aũt. de cõsue. quũ dilecť⁹. de trãsla. c. fi. de deci. ad audiẽtiã. de simo. ca. fi. de cõsang. ⁊ affi. c. iij. de priule. qm̃. c. in his. Legatus tñ aliquotiẽs interꝑtať mãdatũ pape. de post. prie. c. j. ⁊ in glos. no. vbi triplex ꝑ Bern. interꝑtatio assignať. ꝑ rescriptũ tñ suũ nũquã papa intẽdit alicui priudiciũ irrogare. xxv. q. ij. rescripta. vbi de hoc eť de offi. oꝛ. graue. c. licet. de maio. ⁊ obe. quũ inferioꝛ. de deci. ex multiplici. de reli. do. ca. ij. de ec. edi. c. ij. ⁊ ꝑ Jnnoc. de deci. tua. Papa quũ canonice eligiť/ cõfirmať/ ⁊ hz plenariã administratiõnẽ. eť de elec. licet. §. statuim⁹. ꝛ. ille. ⁊ no. ibi in glos. vlti. ⁊. xxiij. dis. in noie. ⁊ eť lib. vj. de elec. vbi periculũ. Jtẽ credo q̃ papa possit priuare electoꝛes eccl'iasticos ⁊ seculares iure eligẽdi imperatoꝛẽ si vult: q̃ꝑ Bern. ⁊ Joan. and. no. cõtra. eť de reg. iuꝛ. ad apl'icẽ. li. vj. ⁊ hoc ideo q: hoc ius qđ habẽt eligendi ab eccl'ia habuerũt. vt in. c. venerabilẽ. de elec. et de iureiur. romani principes. in clemẽ. ergo eccl'ia põt eos priuare: q: ad quẽ spectat institutio ⁊ destitutio. ex de capel. mo. c. j. ⁊. ij. de priule. quũ ⁊ plãrare. legiť ⁊ no. de here. quũ eť in iniũcto. §. fi. licet nõ expediret: tñ ꝓpter graue scãdalũ tanto⁹ principũ electoꝝ. eť de renũ. nisi. §. ꝑ grauẽ. ⁊ ꝓpter cõsuetudinẽ diu obtentã. eť de fo. cõpe. quũ cõtingat. ⁊ de hoc etiam. s. notaui in charta. vij in. pli. ar. ꝛ. his legiť. Scꝫis papa cogiť quemq̃ dimittere ius sibi q̃situꝫ. eť de elec. quũ inter. Jtẽ oꝛdinatus a papa de vno oꝛdine nõ põt sine eiꝰ licẽtia ab alio ꝓmoueri: nec de curia sine licẽtia pape recedere. j. q. j. filiũ. eť de temp. oꝛ. quũ in distribuẽdis. nec deponi ab epo ab illo oꝛdine quẽ a papa suscepit. vt no. Jnnoc. ⁊ Ostiẽ. Vincẽ. ⁊ Phi. in prie. c. quũ in distribuendis. ⁊ Bern. eť de maio. ⁊ obe. ꝑ tuas. licet Joan. no. cõtra. in prie. c. filiũ. sed ꝓmissa standũ. facit ad hoc qđ legiť ⁊ no. xciij. di. dñs. in glos. nota. hoc aũt crederẽ/ q̃ beneficio collato sibi ꝑ papã vel ꝑ aliũ: licet oꝛdinaꝝ esset a papa: posset eũ ex causa legitima epos priuare: ne sibi sit talis prerogatiua occasio delinquẽdi: ⁊ in crimine ꝓmanendi. ar. bo. in eo qđ legiť ⁊ no. eť de priuile. tuarũ. ⁊ in glos. sic ergo videť. ⁊. c. vt priuilegia. nec tantũ est auferre bñficiũ: qntũ oꝛdinẽ. ar. bo. xv. q. vij. c. fi. eť de trãsla. c. ij. j. rñso. Jtẽ milites sine licẽtia pape monachari nõ possunt. xix. q. iij. monasterijs. Sꝫ hoc intelligit l. Aug. de militib⁹ reipublice adstrictis: vt no. iiij. di. legẽ. ⁊ vide B qđ no. j. q. j. qđ q̃dã. glos. q̃ fortẽ. Alij milites fm Laurẽtiũ monachari possunt. liij. di. multos. Jtẽ cũ reoꝛdinaris. de q̃bus. j. q. vij. saluberrimũ. rebaptizatis. adde qđ no. j. l. ar. ꝛ. xcij. de qđ⁹ de cõse. di. iiij. q̃ bis. ⁊. c. eos. Et cũ oib⁹ iterantib⁹ ex certa scia sacramẽta: põt oñs papa dispensare fm Guill'. ou. in reproꝛio suo in titulo de temp. oꝛ. §. attendendũ. ꝛ. in prie. missis. ar. eť de trãsla. licet. Jtẽ cũ hereticis q̃ irregulares sunt: nisi cũ eis fuerit dispensatũ. xxiij. q. vij. quẽadmodũ. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. ⁊. q. vij. c. j. ⁊ ideo deponẽdi. xxiij. q. j. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊ in sequen. ⁊. q. ij. ⁊. q. iij. qñ ꝑ totũ. solus papa dispensat fm Guill'. de cõse. dis. iiij. nõ in nobis. j. q. j. qđ ꝑ necessitate. ⁊. c. qđ quidã. ⁊. q. vij. diabertũ. Jtẽ cũ defectũ patientib⁹ ⁊ in natalib⁹. solus papa plene dispensat. vide de filijs ꝓesbis q̃. li. vj. quũ irregulares sint. lv. di. cenomanẽsem. difficili⁹ est tñ cũ vno q̃ cũ alio. eť de renũ. nisi quũ priudẽ. §. ꝓsone. de elec. innotuit. q̃ fi. sint legi. ꝑ venerabilẽ. Jtẽ cũ recipientib⁹ oꝛdinẽ in excõicatione cõstitutis secularib⁹ papa solus dispẽsat. eť de sentẽ. excõ. quũ illoꝝ. Jtẽ cũ violatoꝛib⁹ interdicti papalis ꝑ solũ papã dispẽsať. eť de excel. pla. tãra. de postula. prie. c. j. ij. q. j. scelus. idẽ credo de alio interdicto: q: talis irregularis est: vt in. c. tãra. sed Jnno. ibi: ⁊ cũ regularib⁹ solus papa dispẽsat. vt scripsi. j. §. seq. ꝛ. xxvij. Jtẽ cũ bigamo solus papa dispẽsat. legiť et no. xxxiij. di. lector. de biga. c. ij. Papa omissis medijs adiť ij. q. vij. metropolitanũ. ij. q. vj. ad romanã. j. ⁊. ij. ⁊. c. ideo. ⁊. c. decreto. cũ fi. Jtem solus papa põt quẽ ꝑuaꝛe iurisdictione ⁊ re sua. legiť ⁊ no. ix. q. iij. ꝑ principale. eť de of. leg. dilecť⁹. Jtẽ solus papa deponit imperatoꝛẽ ⁊ alios ꝓincipes. xv. q. vj. c. alioꝝ. eť de elec. venerabilẽ. de re iudi. apl'icẽli. vj. de sup. ne. prie. grãdi. e. li. xvij. q. iiij. si q̃s de iceps. xxxij. q. v. ꝓeptũ. Sed qlibꝫ epos põt eos excõicare. le. ⁊ no. xcvj di. duo. glos. no. Jtẽ papae obediẽdũ est ꝓ⁹ ⁊ ꝓncipue q̃ imperatoꝛi esto q̃ vocať⁹ regalia teneat. le. ⁊ no. xxiij. q. viij.

An papa possit priuare electores iure eligendi.

In qb⁹ papa possit dispẽsare.

rep:hēfibile.ꝛ.c.quo ausu.eꝛ de ap.quū parati. secus in aliis.legiꝛ ꝛ no.xviij.dis.si eps. Itē a solo deo habet iuris/dictionē:nō a conciliis.legiꝛ ꝛ no.xvij.dist.§.hinc etiam. xxj.dist.q̄uis.iij.q.vj.dudū.vbi de hoc.ꝛ.s.dixi in.x.ar. Itē solus papa in casu hereſis ligari poteſt. legiꝛ ꝛ no.xxiiij. q.j.achatius.in glos. Itē solus papa fm cōmunē opinio/nē reſtituit in integrū ꝛ famā reddit: nedum clericis sed etiam laicis. bene facit eꝛ qui fi. sint leg.p venerabilē.§.j. eꝛ de re iudi.quuz te.ij.q.iij.§.hinc aurē.eꝛ de simo.ex dilis/gēti. vide.j.l.ar.§. quia eps.ñ.xxvj.ꝛ.xlviij.ar.§. est aūt.ñ. remittitur. Q̄ vteꝛq̄ gladius ad papā ptineat: plene in xiij.ꝛ.xxvij.ꝛ in.xl.ar. superius declaraui.hic addo eꝛ de sentē.exco.dilecto.li.vj.xv.q.vj. autho:itatem.ibi: Nec in mandatis damus vt spūali simul ꝛ materiali gladio ꝛc. facit glos.sella.lxiij.dist.in synodo.que incipit:ꝛ ita papa. Item pactū vel transactionē vel sententiā: que nulla est/ papa eꝛ certa scientia pōt ratificare.eꝛ de pac.quotiēs.de transac.c.j.de confir.vtī.c.j.ꝛ.ij. Si papa ad se reuocat ne/gotium: nihil valet quod ab alijs fit.eꝛ de appel.vt nīm. Idē est postq̄ aliquis iter ad papā arripit. eꝛ de peregri/na.c.j. Solus papa pōt esse iudex in causa ecclesie sue.no. eꝛ de iudi. cū venissent.in glos.magna.de confir.vtī. quū dilecta.in glos.sic ergo.xvj.q.vj.c.j.in glos.j.p Innocen.de ñbo.sig.eꝛ parte.j. Item dispēsat in illicito iuramento eꝛ causa:licet multi cōtradixerint.no.xv.q.vj.autho:itatem in glos.magna.ꝛ eꝛ de iurciur.quāto. facit q̄ no.xxvij.q. ij.§.j.in glos.sic ergo. Q̄ papa ab aliquo nō pōt iudicari. ix.q.iij.per totum.ꝛ.s.sufficienter dictū est in.v.ꝛ.vj.arti. Item solus papa confert p̄bendas vacaturas.legiꝛ ꝛ no. eꝛ de p:eben. dilectus filius ruus.est in glos.hoc idē erat fm Innocē.no.de of.delega.eꝛ parte.j.in glos.hoc nō pōt per p:c.dilectus.ꝛ de concel.p:e.nulla.ꝛ.c.accedēs. Solus papa pōt rem vni ecclesie tollere ꝛ alteri dare.legiꝛ ꝛ no.eꝛ de reli.do.constituꝛus.in glos.magna.ꝛ.xxij.di.c.j.in glos.nec papa.ix.q.iij.cōquestus.adde quod.s.c.ñ. Item solus papa absoluit ab obligatiōe qua quis alteri tenet. eꝛ de vo.ꝛ vo.re.vemētis.legiꝛ no. Solus papa pōt q̄s vult eximere a p:estatione decimarū.legiꝛ ꝛ no.eꝛ de de/cī.a nobis tua.xvj.q.j.§.fi.ġ.in glos. sed quō. sed ex̄pssum Contra.xvj.q.iij.placuit.ij.§.porro. ad fi.ñ.sic etiā p̄dta.ibi: Prouentus p:imitiarū vel decimationū p̄scriptione tolli nō potest.etiam si a romano pontifice quilibet laicus sup his reſcriptū impetrauerit.sed illud intelligo reſcriptum in fo:ma cōmuni: secus eꝛ certa scientia.eꝛ hoc innuit ibi glos.parua super verbo reſcriptū. que incipit.j.xxv. Nam allegatio loquitur de reſcripto:nō de p:iuilegio speciali. sic etiam loquitur textus p:orime positus reſcriptū. So/lus papa pōt facere q̄ monachus aliquē locū habeat p/petuo.no.eꝛ de confir.vtī.po:recta. Solus papa pōt con/cedere p:esbyteris q̄ chrisment in frōte fm quosdā:tñ cō trariū legiꝛ ꝛ no.xcv.dist.c.j.eꝛ de consue.quāto. Solus papa pōt cōmittere p:esbyteris ꝛ concedere epis vt per p:esbyteros ecclesias consecratas recōcilient.legiꝛ ꝛ no. eꝛ de conse.eccle.aqua.vnde ibi scripsit Innoc.ꝛ Ostien. post cū:sicvidimus aūt q̄ papa pluribus epis indulsit q̄ p simplices sacerdotes possent reconciliare ecclesias:aq tñ p:ius p epm benedicta. Scōm tñ Ostien.ibi Clemens iiij.sancte memo:ie hoc de facili nō concedebat:nisi de ec clesijs nō consecratis:que si fuerit pollura reconcilianda est.e.ti.c.fi.sed illa per p:esbyterū simplicē possunt fieri: vt ibi no. Ber.sed Ostien. cōtradicit sibi. Sed cōmunis consuetudo fauet Ber.si hoc fiat de licētia epi. Circa ma trimoniū pō cōsummatū papa potest.eꝛ de quer.cōiuga. ca.verū.ꝛ eꝛ publico.legiꝛ ꝛ no. Solus papa dispensat in gradibus consanguinitatis.legiꝛ ꝛ no.eꝛ de restī.spo.lite ras.nisi diuina lege ꝓhibitis.qui no.xxxv.q.j.§.j.in glos. sup.ꝛ.q.viij.in summa.ꝛ.xxx.q.iij.pitatiū. eꝛ de cōsang.et affi.q̄ dilecto. in glos. q̄ autho:itate. ꝛ.c.q: circa.in glos. no.de trās.ac.fi.c.de diuo:.gaudem⁹. glos.j. Itē papa solus pōt etiā in tempo:alibus legitimare. fm Ostien.q̄ sic in/

telligit eꝛ qui fi.sint legi.p venerabilē.q̄q̄ ibi glos.ꝛ Inno/cen.contradicant.fauco Ostien.si hoc faciat de plenitudine potestatis:quū habeat verū q̄ gladiū:vt.s.p:oba/ui.in.xiij.ꝛ.xl.ar. Solus papa dispensat cū diacono vt cō/trahat.legitur ꝛ no.xxxij.dis.de illo. eꝛ de cle.cōiuga. quū olim.ꝛ no.xxv.q.j. que ad ꝓpetuā. Posset papa dispēsare vt contrahens p verba de p̄senti cū aliqua/posset cū alia contrahere.no.de conuer.coniuga.eꝛ publico. facit eꝛ de transla.quāto.ñ.nō em. Cū religioso recipiēte o:dinē in apostasia solus papa dispensat.eꝛ de ap̄ostā.c.fi.legitur ꝛ no.ibi in quibus solus papa dispensat. Cū simoniaco in o:dine ꝛ in beneficio scienter solus papa dispensat.legiꝛ ꝛ no.de simo.c.penul.c.nobis.in glos.pōt.c.de simoniace. eꝛ de renun.post transla.j.q.j. o:dinatiōes. in glos.igitur. ergo. Solus papa:etiā si scienter participat cū excōicato excōmunicationē nō incurrit.no.eꝛ de sentē.excō.nulli.c. si aliqñ.xcij.di.c.j.nō tamē ꝓpterea ipsum absoluit. eꝛ in cleme. de sen.ex. summus. In duobus beneficijs curatis vel p̄sonatibus solus papa dispēsat.eꝛ de p̄ben.de multa. legitur ꝛ no.ꝛ.lxx.dist. sancto.ꝛ.ꝛ de elec.dudū.§. Solus papa reſtituit soleniter depositus ꝛ iusto:mo.ij.q.vj.ideo. l.dist.contumaces.eꝛ de cle.excō.mi.clerici. adde q̄ no.§ seq.ñ.ix. reſtituit. Dispensat solus papa cū voluntario ho micida.no.eꝛ de homic. sicut dignū. vnde ꝛ ibi no. Ostiē. q̄ nō de facili dispensat cum homicida voluntario. vnde ad hanc difficultatē referendū est quod legiꝛ l.dis.miro:. tñ dispēsare posset si vellet:quū lex diuina hāc sibi nō ꝓhi beat dispensationē:immo potius concedit:sicut ꝓz in phi nees nepote aaron sacerdotis. cui post cōmissuz ab eō ex zelo dei duplex homicidiū mādauit dici dñs. Num.xxv. Ecce do ei partem federis mei:ꝛ erit tam ipsi q̄ semini ilius pactū sacerdotij sempiterni. q̄uis illud ꝛ spūale fue/rit ꝛ speciale: sicut ꝛ quedam alia.xxiij.q.viij.occidit.sed idem posset facere papa.ar.s.de transla.epi.c.ij. Ostien. Item solus papa inficit quod legitime ab⁹ factum est.eꝛ in clemen.de immuni.eccle.q̄ñ. ibi:ꝛ haberi volumus p infectis.vbi no. Joan.and. vide q̄nta est papalis p̄as cir ca illa que sunt simpliciter de iure positiuo:quia reuocat illa vt extunc.

B

Maio/res cau/se ad se adꝛ. ap̄ostō/rande.

Eiendum aūt sup hoc est q̄ est regula genera/lis iurꝭ canonici:q̄ maio:es cause ad sedē apo/stolicā referende sunt.i.ad papam caput ei⁹.eꝛ de bap.maio:es.eꝛ de trāsla.c.j. vbi de hoc.ij.q. vj.omnis oppressus.xxiij.q.j. quotiēs.iij.q.vj.dudū. Et cita/tus sup istis co:am o:dinario pōt ꝛ absq̄ grauamine ali quo illaro vel comminato ad se.ap.appellare.vt.ij.q.iij. nullam.ꝛ.v.q.vj.ad romanā.§.quum ergo.qō specialissi mū est: vt ꝓbatur eꝛ de ap.vt debitus. in fine. Que aūt sunt ille de aliquib⁹ p o:dinē est videndū. C Primo ergo papa siue p̄ma sedes a quoq̄ accusari vel iudicari nō pōt nisi solum de hereſi.vt.xl.dist.si papa.ix.q.iij. alio:um. nisi fo:te ipse papa voluntarie se subinitrat alicuius iurisdi/ctioni.ij.q.vij.nos si. vbi de hoc.ij.q.v. mandastis.ff.de iu/risdi.o.iudi.est receptū. Nam ꝛ ipsemet se deponit.vt.xxj. dist.nūc aūt.nō tñ ille cui se submittit posset ipsum depo/nere:nec papa sibi posset talē tradere potestatem.ix.q.iij. alio:um.ꝛ de hoc satis.s.dixi maxime in.xxiiij.ar. Sdo ipse erigit siue de nouo o:dinat ecclesias cathedrales.xvj q.j.felix.ꝛ.c.p̄cipimus.ꝛ ar.de conse.dist.j.de loco:ū. Nam omnis dignitas ab ecclesia romana o:iginē sumpsit.xxij. dist.c.j. vide quod legiꝛ ꝛ no.eꝛ de consti.quū accessissent. glos.fi.ꝛ de consue.quū olim. glos.j. Et fm hoc intelligiꝛ eꝛ de maio.ꝛ obe.quū iferio:.rnso.j.ibi:ecclesiā cathedra/lē ereperis ꝛc. supple.autho:itate nīa. vt ibi no. Ber.ad idē.lxxx.di.in illis. Tertio a domino papa ꝓcueuit regalis dignitas impetrari et vtī rex ꝛ a quo inungatur. hocēm ad ipsum pertinet definire.ar.eꝛ de sacra vnc.c.j.§. vnde in veteri testamento. Quarto subijcit vnam ecclesiam ca thedralem alteri.eꝛ de offi.leg.quod translationē. vbi de hoc. Quinto vnit duos episcopat⁹ in vnū; ꝛ vnū diuidit

in duos.xvj.q.j. et tēpo:is.t.c.p:ecipimus.§.sicut duo.eī de exec.pla.sicut venire.vbi etiam de hoc no.Sexto mutat sedem episcopalē de vno loco in aliū.eī de transla.c.j.vij. q.j.tēpo:is.lxxx.dist.in illis.eī de p:iuile.c.j.Septimo trās fert vnū epm de vna ecclesia ad aliam.vij.q.j.murationes. t.c.seq.eī de trāsla.c.j.t.c.pen.t fi.eī de of.leg.nisi.Octauo ipse solus vel is cui mandauerit:pōt cōmutare votum terre sancte.eī de vo.t vo.re.magne.t.c.qō sup his.t.ca. et multa.j. Nono restituit solenniter degradatos.ij.q.vj. ideo.vbi sic dixit:Huic sancte sedi pfata p:iuilegia in parte decisa specialiter sunt cōcessa tam de cōgregādis cōciliis ac iudiciis ac restitutionibus episcopoū:q̄ t de summis ecclesiarū negotiis:vt ab ea omnes opp:essi auriliū:t iniuste damnati restitutionē sumāt t̄. Ad idem facit.vij. q.j.si quis p:esbyter.eī de cleri. non resi.ex tue.l.di.c.j.t.ij. xvij.di.huic sedi.de peni.dist.vj.c.j.in fi.Si vō clerici sunt solo verbo depositi:nō solenniter degradati:possunt per suos epos restitui.vide eī li.vj.de penis.degradatio.xlvj. dis.clericus maledic⁹.t ibi exponit.degradet.i.suspēdat. facit ad idē.eī de iudic.at si clerici.ff.de postu.l.j.§.a qua. vide quod no.xj.q.iij.eps.eī de cleī.ex.mi.clerici.Decimo remouet ab epātu vel ab administratione epīm deferentē ecclesiam suā.eī de cleri.nō re.ex tue.Et licet causa criminalis episcopi possit p̄ concilīū tractari:tamē p̄ōtum papa habet definiri.iij.q.vj. q̄uis.c.oudum.vide eī de cleri.nō resi.c.ij. Undecimo eximit epos t alios.xvj.q.j.frater noster.xiij.q.j.c.j.t.§.j. Duodecimo legitimat illegitimos.q̄ ā fiunt leg.p venerabilē.c.tāra. Decimotertio p̄monet insufficientes t defectū patientes.l.di.quocūq̄.ij. t illegitimos.eī de fi.p:esc.c.penul.t fi.Minores.xxx.ānis ad epatus.eī de elec.quū nobis olim.§.fi. t p̄monet ad epatus illos qui nō sunt in sacro o:dine constituti: qō alius facere nō pōt:nec in hoc dispensare. ar.eī de elec. dudū.j.§.fi. t de eta.t qua.o:.a multis. Sed ad cū pertinet qui solus t nō alius potest de episcoporibus iudicare.lvj.dist.ceno manensem.t.c.apostolica.t.c. quia simpliciter.eī de cō. viti.c.ij. Tenet eīm Bof.t Innoc.qui hoc no.eī de postu. p:e.c.fi.q̄ quādocūq̄ quis in epm postulat:solus papa postulationē admittit.vnde t no.Guill.dur.in spe.in tit. delega ff.nunc de episcoporum ff.xliij.q̄ nec patriarcha: nec archiepa/potest dispensare in etate vel o:dinibus cū postulato in episcopū.ar.eo: que leguntt no.eī de elec. quū dilectus.j.t.c.innotuit.t.c.oudum.ij.ex quibus colligitur q̄ solus papa in epātu dispensat.vnde t dicit:q̄ ecclesia romana tamq̄ dña trahit ad se epos:nec cum eis p quemq̄ patitur dispensare:immo epm paduanū cū quo patriarcha aquileien. dispensauerat: iam consecratum ab episcopatu amouit. In etate etiam solus papa dispensat in episcopis:vt p:e.c.quū nobis olim.electiones enim epoz inter maiores causas numerantur.eī de ap.vt debitus.in fi.de transla.inter.xvij.dist.multis.Et idē potest in aliis defectibus dici. Nam sacrilegij instar est dispurare vtrū dignus sit quem p:inceps elegerit.C.de cri.sacri.in aur.coll.ij.vt iudi.fine quo.suf.§.eos aūr.ibi: quis nō diligat.vbi de hoc xvij.q.iij.§.q̄ autē. Decimoquarto cōmittit causam appellatione remota:quod nullus alius facere potest.ff.a qui.ap.nō licet.l.j.in fi.quia nec suus delegatus.eī de offi.del.sup questionū.§.j.vel etiā legatus:qui nequit alicui iuris bñficiū auferre.ar.xxviij.dis.de his.de se.nup.c.penul.t fi.quia nō pōt tollere minor:legem iudicio:um tot laboribus adinuentā.eī de elec.ecclesia.ij.xxj. dist.inferior. Legatus eīm debet cognoscere et cōmittere causas iuris o:dine obseruato:vt est expressum.ff.de offi. p:con.nec quicq̄.§.de plano.t.§.vbi decretū.que eīm communia sunt omnibus p̄sidibus:debet p:oconsul obseruare.vt in eadem.l.in fi. Decimoquinto ab eo nō appellat: quum superio:em nō habeat.eī de elec.licet.§.fi.saluo eo quod dixi.§.in p̄n.istius operis in arti.xv. Decimosexto receptio facta contra id quod vult:nō valet.eī de regu.q: in insulis.accedit in Aur.coll.viij.quū de ap.cog.§.hanc autē penā. Decimoseptimo deponit episcopos.iij.q.vj. q̄uis.c. multum.c. oudum.ix.q.iij. si aūt.iij.q.viij.c.j.vj.et iij.deniq̄.eī de regula licz.§.illa. Idem iuris est de electo t cōfirmato.eī de transla.c.ij.§.j. videtur tn̄ q̄ legatus a latere possit de causis episcoporū cognoscere:licet nō definire.ar.ad hoc.xvj.q.j.frater noster. Nam t p:ocōsul cognoscit de omnibus.ff.de offi.p:ocon.l.j. licet nō possit pena grauio:ē imponere. vt.e.ti.l.j. Quia t cōciliū examinat causam criminalem episcopi:sed definire non potest. iij.q.vj. q̄uis.t.c.multū. Tenet etiam Guill.dur.in spe.j. titu.de legato.in.§.supest.ff. sed quid. q̄ legatus a latere potest cognoscere de causa epatus/vbi duo de eo litigāt: vel p appellationē/vel per simplicem querelam.eī de ap. constitutus.t de elec. q: diligentia. Nam et visitator pōt examinare quis ex electis melio:.fir.lxxxv.di.archidiacoonum fio:entinū.t satis videtur expressum.eī li.vj.de elec. q̄uis. Adde quod no.j.ar.xlviij.§. t p̄mo incipio. post p̄n. ff. potest.cum.ff.seq.nā legatus a latere potest electionē imperato:is examinare.eī de elec.venerabilem. Patriarcha etiam legitimus constantinopolitanus videt q̄ possit deponere suos episcopos sicut t papa.ar.iij.q.v. quia suspecti. Et alexandrinus.lvo. dist.manos antiquus.hodie nō crederem q̄ hoc posset p ea que leguntur t no.iij.q.vj. accusar⁹.t p ea que scripsi.s.c.§.xiij.ff.t ff.t.Decimooctauo supplet defectum contractuū t iudicio:ū.eī de trāsac. ca.j.iij.q.vj.hec quippe. Ideoq̄ in confirmationibus beneficio:um ex certa scientia apponitur clausula illa: supplētes defectū si quis est de plenitudine potestatis.eī de elec.illa. Nam p̄m ipsam potest de iure supia ius dispēsare t omnino illud tollere.eī de concess.p̄ben.proposuit.§.fi. eī de cog.spi.c.j. Sed not.idū q̄ si clausula illa: supplem⁹ de plenitudine potestatis/si quis fuerit defect⁹: ponit in p:iuilegio vel rescripto: intelligitur tn̄ dispensatū esse in defectu circa solennia iuris:nō autē si is de quo agit erat excommunicatus:vel illegitimus/vel alium defectū patiebatur. Nam tūc necessaria est expressa dispēsatio. eī de schis.fraternitatis. p̄n Guill.dur. Decimonono supplet defectū regis vacante regno.eī de elec.quū in rer vniuersas.in fi. Et defectum imperato:is vacāte imperio. de fo. compe.licet. xx. deponit imperato:ē t reges ,ppter eaū iniquitates.de re iudi.ad apostolice.li.vj.xv.q.vj.alius.et dat eis curato:es. de sup.ne.p:e. grauī.vj.li.t de hoc.s.in xiij.t.xl.ar.xxj.recipit episcoporū renuntiationes.vij.q.j. §.ecce his.eī de renū.c.j.c. nisi quum p:idem.eī de regu. licet.§.illa. quod non potest legatus.eī de offi.leg. quod trāslationē.t de transac.c.j. xxij.abbas vel p:io: exempt⁹ renuntiat in manibus dñi pape:t nō aliter.eī de renū.dilectus. transferri autē t confirmari pōt auctoritate cardinalis legati.eī de consue. quū venerabilis. eī de elec.si abbatem.li.vj. xxiij.ad papā primet definire an iuramentū sit licitum an nō:vel seruandū vel nō.eī de cle. nō resi. ad audientiā.de elec.venerabilē. de iureiur. verū.c.quāto. ca.intellecto.faciunt que leguntt no.eī de rescrip.constitutus.de ap.dilecto.seculares etiā a iuramento absoluit nedū clericos licito etiam.xv.q.vj.iuratos.de peni.c.fina. xxiij.ipse tn̄ vel cui commiserit specialiter pōt absolue/re excommunicatū a se: quia eius est absoluere cuius est ligare.xxi.dist.inferior.eī de maio.t obe.quū inferior.nec legatus potest.eī de elec.venerabilē.§. ratiōibus.xvj.q.j. frater. Et a sentētia sui delegati vel legati cui⁹ iurisdictio expirauit:t cui nullus successit in officio sibi iniūcto ipse absoluit.eī de offi.del.querēti.de concess.p̄ben.quia diuersitatē.de offi.leg. studuisti. xxv.declarat suam constitutionem vel sui legati obscuram.eī de fimo.p Quas.de sen. excom.inter.de offi.del.super questionū.§.intentionis.de senten.excō.c.inter alia.xxv.q.j.§.fi igitur.ff.ipsi nāq̄ solu. de elec.nemo.li.vj.de sentē.excō.p̄senti.li.vj. Itē interpt⁹ p:ocessum legati sui.eī de elec.venerabilem.de ap.nouit. xxvj.quādo ipse absolutionem sibi retinet:alius nō absoluit.de senten.excō.nuper. xxvij.solus papa dispensat

tum illis qui irregularitatē incurrunt.xl.q.iij.si quis epūs dampnat.ex de eo qui fur.or.re. veniēs.ex de sentē. excom. quū illo:ū.t.c.quū medicinalis.lib.vj.de re iudi.quū eternū.li.vj.Et is casus multos includit:quū in multis casib⁹ irregularitas contrahat:quos ponit Guill'.dur.in spe.in titu.de legato.§.iurta.t.§.quis aūt.t seq.ponunt.f.xlviij arti. xxviij.solus absoluit illū qui hereticis ecclesiastica sacramenta ministrauit.ex de hereti. excōmunicamus.§. sane clerici. xxix.quū causa defertur ad ipsum: ad eum pertinet definitio/examinatio:nec legatus intromittere se pōt:siue deferatur per relationē facram/siue per appellationē.C.de ap.ex eo.ex de pben. dilectus.ex de offi.leg. licet.ex de ap.intimasti.siue per commissionē.de appel. vt nostrū.ex de of.leg.studuisti. siue per querelā.ij.q.vj.quotiens.t.c.anteriorū.§.ad hec.siue per postulationē po:recrā.ex de postu.bone.ij.§.nec nocebat.siue p reuocationē ad se facram.ff.de iudi.iudiciū soluitur.ex de appel.vt nostrum.ex de p:ocu.auditis.Idem est etiā siue per appellationem:vt.ij.q.vj.decreto.siue alio quocūq; modo.immo in his omnibus est superio:is iussio/decisio/vel rūsio expectanda.iij.q.vj.multū.vj.q.iij. deniq;.C. de rebā.l.j.t.ij. t in p:e.c.decreto. Potest tamē legatus a latere causam appel.ad papam interpositā examinare:nō vt ei p:eiudicet:sz vt magis instructā remittat: et ei credit in b.ex de ap.constitut⁹.vbi de hoc.de accusa.ad petitionē.p:e.c.decreto.ex de statu.regu.ea que.ff.hec eadē. xxx.quū de fide vel fidei ar.dubitat per papā definiri debz.ex de bap. maio:es.in p:in.de hereti.quū christus.de summa trini.fideli.li.vj.t.c.ti.fidei.in clemē.xxiij.q.j.quotiēs.xij.di.p̄ceptis.etiam si indubitatū sit postq̄ in dubium vertit.C.de sum.trini.l.fi. vnde t de sacramētis ecclesiasticis sentiendū est sicut ipse sentit.ex de hereticis. ad abolendā.ar. tñ q̄ per legatū t per episcopū questio fidei possit agnosci. xvj.q.j.frater noster.circa mediū.Sed nō definiri si dubia manserit vt iuribus p:e. xxxj.pronuntiat electionē nullam vel p̄uisionem que nondū facta est: si eam cōtingat fieri irritam t inanem.ex de elec.innotuit.§.fi.ex de pben. inter cetera.quod alius facere nō pōt.fm Ostien.q: tractus futuri tēpo:is nō pertinet ad inferio:e iudicē in hoc casu.ff.de vsu.l.j.§.vnde.gradus qui nō est:rūpi non pōt. ff.de iniusto.rup.resta. Nam etiā sub cōditione.ex de regu. iur.sane.li.vj.delegati.igit in quo:ū literis nō apponitur hec clausula.si ipsi vri p̄sumāt:abuntē fm Ostie. xxxij. edit legem generalē.ex de consti.c.j.t in fi.iij.di.erit aūt. C.de sum.trini.cūcros. per hanc app:obat consuetudinē que alis nō excusaret.ex de tēpo.o:di.c.ij. ex de cōse. eccle. vel al.aqua.ex de cog.spi.super eo. xxxiij. app:obat electum in imperato:ē:t cōfirmat vel infirmat eius electionem:cōsecrat/inungit/co:onat ipsum:t co:onatum deponit.ex de elec.venerabilē.t de re iudi.ad aplice.lib.vj. Itē o:dinat eum:quia imperato: suo modo o:dinē habet: vt lxiij.di.valentinianus.in fi.t.§.principibus.t no.ff. de regū diui.sacra.sed tu expone iurta o:dinē meum: qō ponitur in p:e.c.valentinianus.i.officiū.habet em̄ characterē militarē.j.q.j.q̄ quidam.l.di.si quis post t̄c. xxxiij. facit concilium generale.ij.q.vj.ideo.xvij.dist.per totū. xxxv. canonizat t app:obat sanctos.ex de reli.t ve. sanc.ca.j.ex de testi.venerabili.adde qō no.de conse.dist.iij.c.j.in glos. sed de quibus. xxxvj.de aliquo facit nihil:t de nihilo aliquid mutādo ēiam rei naturā.C.de rei vxo.ac.l.j.rñ.j.ad idē ex de excel.pla.tanta.§.j.in fi. ex in clemē. de immuni. eccle.qm̄.immutat ergo substātialē rei naturā: puta de facīēdo de illegitimo legitimū:de monacho canonicū. vide.j.§.t ar.seq.ñ. itē quidā.de capace nō capacē: t hmōi. ad hec ex qui fi.sint leg.p venerabilē.lxxiij.dist.quoūdā. ex de transac.c.j.iij.q.vj.hec quippe.ex de concess.p:ebē.cōstitutus.iij.q.j.in p:imis. xxxvij.semper t vbiq; pallium po:tat:qō nō licet alij.ex de vsu pallij.ad honore. xxxviij. concedit pallium instanter peteti.c.dist.p:isca.c.ptatū. ex de vsu pallij.nisi esset,exceptis patriarchis,de p:imile, antiqua. xxxix.solutus est legibus.ff.de legi.p:incep:. xxv.q.j.§.si ergo.Decet tamen ipsum seruare iura.C.de legi. digna vox.ex de sup.negli.plato.licet.vj.q.j. peruenit. ix.q.iij.ipsi sunt.t.c.patet.ix.di.iustum. palea est.t in p:e. §.si igitur.ñ.hinc etiam.vnde christus volens a ioāne baptizari dixit:Sic nos decet omnem iustitiam adimplere. Matth.iij. Et sententia eius ius facit:si animo ius cōdēdi p:onuntiat.ex de regu.iur.causis. Alij.cōtradicēte abbate t monacho pōt ipsum episcopo vel p:incipi in Oriū assignare:vel secū tenere.ix.q.iij.per p:inc⁹ malē.viij.dist. que contra mo:es.xl.q.iij. qui resistit. Alia gradus consanguinitatis in p:ahēdo restringit.ex de p̄sang.nō dz. xxxv.q.iij.quedam ler.t.c.quod scripsi. Aliij.solus extra quatuo: tēpo:a o:dines dat.ex de tēpo.o:.c.j.c.de eo.et si alius hoc fecerit:papa solus cū taliter o:dinato t o:dinato:e dispensat.vt.e.ti.quū quidam.t ar.e.ti.quū dilecte. Ipse etiā solus vna t eadē die ad duos sacros o:dines p̄mouet aliquē: vt e.tit.dilectus. Aliij. ipse solus facit o:dinationes in die sue consecrationis.ex de elec.qō sicut.§ p̄terea. Alv.ipse solus potest contra omnia cōcilia t statuta venire.ex de elec.significasti.nisi vbi de fide agitur.t vide qō scripsi t addidi.§.ar.vj. Alvj.ipse cōcedit epalia insignia abbatibus t inferio:ibus:puta mitrā/baculum pasto:alem/annulū/sandalia t similia:sicut no.Ostie.in sum.in titu.de vsu pallij.§.t quibus diebus.ñ.t notādū. hoc hodie exp̄ssus est.t qualiter t quādo talib⁹ insignijs vri debeant.ex li.vj. de p̄uile. vt aplice. Alvij.q aliquis ante se crucem faciat po:tari.ex vt lite pen.c.j.quod tam̄ fieri non debet in p̄sentia eius vel sui legati.ex de p̄bnde. antiqua. Et archiepiscopi insignia sua recipiūt de corpore beati petri.ex de elec.significasti.ad finē. Alviij.ipse cōcedit laico spūalia:puta ius eligendi.ex de iure patro.nobis fuit.t ecclesias t decimas eximēdo ipsum a p̄statiōe decimarū.ex de decimis. a nobis. qō alius facere nō pōt. e.ti.c.quis.ca.tua.ij.t ad idē.ij.q.v. mēnam.ibi: co:am te. xxxij.di.§.verum.ñ.scribit em̄. vbi videtur cause spūales laicis delegari:que sunt tñ als interdicta.ex de p̄sti.ecclesia.xcvj.di.bene.ex de rebus eccle.cū laicis.de iudi. decernimus.de hoc de arbi.cōtingit. Ad hāc materiā facit amplius.lxiij.di.hadrianus.t.c.sequē. Alix.ipse sedet in sede illa quā sibi specialiter dns in p̄sona beati petri elegit. ex qui fi.sint legi.per venerabilē.§. rationibus.ñ.sane.ex de bap.maio:es.in p:in.xix.di.enimuero.ideoq; summus pontifex appellat.ex de sta.mo.quū ad monasteriū. in fi. ad idem.xix.xx.t xxi.t xxij.dist.per totū. Lapp:obat scripta alio:um t concilia.ex de sum.trini.c.ij.in fi.xix.di.si romano:ū.xv.di.sancta romana.xvij.dist.regula.ex de hereticis.fraternitatis. Lj. ipse dispēsat cum filio sacerdotis vt habeat ecclesiam in qua pater ei⁹ immediate ministrauit.ex de fi.p:esbytero:z.dilectus.fm Hos. Ljj.ipse solus dispensat cum suspēso seu interdicto ab homine vel excōmunicato celebrante: nō episcopus vel legatus a latere. xl.q.iij.si quis episcopus damnat⁹.t.c.seq.et.c. placuit.ex de cleri.excom.mi.illud. ex de eo qui fur.or.re.c.j.t.ij.q.v. que de causa. ex de sentē.excō.quū medicinalis.§.fi.de re iudi.quū eterni.li.vj.Tales em̄ irregulares sunt:t ab officio t beneficio remouēdi.ex de cle.excō.mi.latores.t ferre per totum. fm Guill'.duran. in spe.in titu.de legato.§. nūc de episcopoū.in alio.§.generaliter aūt.ñ. Iz nūquid potest episcopus vel legat⁹ t cū post. iiij.colum. Ljj.ipse absoluit incēdiarios postq̄ sunt p ecclesiā publicati t denuntiati. fm Joā.de deo.ex de sentē.excō.cōquesti.c.tua. Ljjj.ipse absoluit occisores t mutilatores clericorū: vel si als lesio fit enormis:quod cardinalis legatus nō pōt fm Ostiē.t Joan.de deo.t Guill'.dur.in spe.in titu.de legato.§.nunc de dicamus.ñ.circa.ad hoc facit ex de sentē.excō. quum illorū.xxiij.q.viij.si quis mēbrorum.ar.xvij.q.iij.si quis suadēte. adde hic quod nota.j.in.xlvij.ar.ñ.tenent. Lv.ipse dispēsat vt nouitius vel homo alterius p:ofessionis fiat abbas fm Innoc.t Joā.de deo.ex de elec.officij.

alij contra: sed hodie expeditū est ex in clemē. de elec.c.j. Xvj. ipse dispēsat vt laicus vel in minoribus ordinibus cō stituꝰ fiat episcopus. lxj. dist. miramur. c. ofius. §. sz aliud. lxiij. dist. valētinianus. Xvij. ipse solus dispēsat cum illo qui scienter excōmunicatus ordines recepit. de sentē. excō. quū illo. §. j. Xviij. ipse solus dispēsat cum ordinato in apostasia. ex de apostat. c. ſi. Xix. ipse solus dispensat cū ordinato & schismatico. ex de schisma. c. ij. de elec. quia diligētia. Xx. is qui renunciauit executionē pontificalis offitij ingrediēdo regionem p solum papam ipsam recuperare potest. ex de renun. post translationē. Xxj. ipse dispēsat cum regularibus existentibus ad audiendū leges vel physicā vt promoueant. ex ne cle. vel mo. nō magnopere. et ca. sup specula. rhiso. j. fm Ostien. Xxij. cum nō ordinato ministrante: vt ex de nō or. mi. c. ij. Xxiij. concedit diacono vt compagis siue sandalijs vtatur. xciij. dist. puenit. Et clericis vt mappulis vti possint: vt eadē dist. illud. Xxiiij. vt christianus portet arma saracenis. ex de iudeis. significauit. Xxv. ipse habet vtrūq; gladiū: scz spiritualem & tēporalem ex cōmissione dei: vt. xxiij. dist. c. j. & in euāgelio. Ecce duo gladij. Luc. xxij. & dñs: cuius ipse vicē gerit: vtroq; vsus est. x. dist. qm. & xcvj. di. quū ad verū. fm Guill'. dur. in spe. in titu. de legato. §. nūc ostendendū. ℟. lxxxviij. de hoc & plene dixi in. xiij. & xxxvij. & xl. ar. Xxvj. ipe solus est successor petri & vicarius ihesu christi: vicē nō puri hois/sz veri dei gerēs in terris. ex de trāsla. iter co: po: alia. j. rñ. c. ḡnto j. rñ. cls. vt ecclie. bñ. c. j. §. j. ℟. po: ro. xxj. di. c. i nouo. & c. seq. de homici. p hūani. li. vj. xxiij. q. j. qm. vñ oia regit/disponit & ordinat & iudicat: p: out sibi placet. ix. q. iij. cū cta. c. p principalē. ñ. q. vj. ideo ipse habet plenitudinē potestatis: ad quam vocatus est. ex de vsu pallij. ad hono: ē. ñ. q. vj. de certo. c. qui se scit. & dūmodo cōtra fidē nō veniat: in oibꝰ: & p omnia potest facere & dicere: quicquid placet auferēdo etiam ius suū cui vult: quia nō est qui dicat ei cur ita facis. xix. dist. in memoriā. de peni. dist. iij. §. ex persona. al's in. c. q̄uis. Nam apud cū est p: o ratione voluntas. & qđ ei placet legis habet vigorē. insti. de iur. na. §. sed quod pncipi. potest enam oē ius tollere positiuū. & supra ius dispēsare. ex de cōcess. p: e. ppositum. nec superior: ē habz in terris. ex de elec. licet. sed ipse sup oēs est: nec pōt ab aliquo iudicari. xxj. dist. in nouo. c. nunc aūt. ix. q. iij. quasi per totū. & ñ. in. iij. & v. ar. plene dixi. habet etiā celeste arbitriū. C. de summa trini. inter claras. fm Guill'. dur. in spe. in titu. de legato. nunc ostendendū. ℟. lxxxix. post duo folia.

¶ Articulus. xlvj. A

Cerum de dispensatione pape in quibus casibus dispēsare valeat & in quibus nō: dicendum est. Sup quo notādū est/q̄ sunt certi casus in quibus papa dispēsare nō pōt: quibꝰ exceptis/per cōsequēs omnia alia in eius arbitrio relinquuntur. ex de transla. inter co: po: alia. xxv. dis. qualis. ff. de iudi. quū pro: Et primo quidē quidam sunt qui dicūt q̄ papa dispensare potest in oīi casu. etiā cōtra apostolū quem teneat locū petri: & sit vicarius christi: et maior: sit apostolo alio quouis in iurisdictione & administratione. Et hoc sentit Innocen. ex de renū. post translationē. in fi.

Inq̄b papa nō ꝓnispē sare.

¶ Hec aūt sunt in quibus dispensare nō pōt. Primo cōtra apostolū vt bigamus fiat diaconus: vel presbyter vel epūs. xxvj. dis. acutius. c. vna tm̄. c. deinde. xxv. q. j. sunt q̄dā. ex de bigamis. c. iij. Joan. tñ nocꝰ contra apostolū dispensare potest: nō tm̄ articulos fidei: vt no. in pte. c. sunt q̄dā.

¶ B Unde credo q̄ de plenitudie potestatis posset cōtra apostolum dispensare q̄ bigamus fieret presbyter. vide quod legitur & no. xxx. dist. lector. & epūs. quia maior: est apostolo: vt dictū est/sicut petrus: cuiꝰ successor: est papa/maior: fuit paulo & alijs apl'is in administratione: vt no. xxj. di. in nouo. in glos. ar. quod. vnde & petrus dedit paulo licentiā p̄dicādi: vt no. xj. di. quis nesciat. glos. j. ¶ Itē nō pōt dispensare vt quis simul habeat plures vxores. ex de biga. sup eo. c. de bigamis. c. nup. c. debitū. de diuor. gaudemus. xxvj. dist. deinde. quia cōtra dñi pceptū esset. Erūt duo in carne vna. Gen. ij. in fi. & pte. c. debitū. ¶ Itē contra pceptā. x. decalogi: de quibus Exod. xx. Deut. v. & no. xxiij. q. vj. quod in omnibus. quia etsi nō sunt sicut articuli: sunt tamē articularia fidei. i. ita annexa articulis fidei q̄ sine eis salutem prestare nō possunt. ad hec. xxv. q. j. sunt quidam. §. fi. lxxvj. dist. nō satis. ad finē. fm Joan. de deo. ¶ Item contra euangeliū. xv. dist. sicut. xxv. q. j. sunt quidam. xxvj. dist. deinde. ex de cele. mis. cū marthe. dispēsat tamen in euangelio interpretando & declarādo ipsum: vt no. pte. c. sunt quidā. ¶ Item cōtra ius naturale dispēsare nō pōt. vj. di. §. fi. insti. de iure naturali. §. sz naturalia. xiij. dist. c. j. de transac. c. fi. ¶ Item nō posset tollere. iiij. cōcilia generalia: que sunt sicut. iiij. euangelia venerāda: vt xv. dist. sicut. in fi. ibi: se & nō illa destruit &c. ¶ Itē quidā dixerunt q̄ nō possit dispensare cū homicida voluntario. ex de tempo. or. c. fi. l. di. miror. j. q. vij. si quis omnem. ex de excess. pla. ex literis. ex de accusa. inquisitionis. j. rñso. ex de homici. c. j. de cōse. di. j. c. j. sed tales in arena fundamentū iecerunt: quia dispensare pōt. vt. s. xlv. ar. ℟. dispensat. dixi & no. ex de hoūic. sicut dignū. facit. lj. di. aliqntos. c. pte. ex de concess. p: ebē. ppositum. in fi. ¶ Item in gradibus diuina lege p: ohibitis. de quibus no. ex de diuor. gaudemus. ex de resti. spo. literas. xxx. q. iij. pitatiū. scripsi. s. e. ar. xlv. ℟. solus papa dispensat. ¶ Itē in ijs que de sui natura sunt mala/vt peccata: quis possit cōmittere. ex de iureiur. et si christus. §. quū etiam. ¶ Itē vbi status ecclesie vniuersalis decolorarel. j. q. vij. et si illa. xxv. q. j. que ad perpetuā. ¶ Item vbi sancti patres & romani pontifices aliqd bñ definierunt p vniuersali ecclesia: illud totaliter immutādo. xv. di. sicut. xxv. q. j. c. j. & ij. c. cōtra statuta. ibi: Nec huiꝰ sedis pōt authoritas. & c. oīne. c. ideo. & quasi per totum.

An papa dispē sare possit cū monacho.

¶ Et Itē quidam dixerunt q̄ nō possit dispēsare vt monachus p̄pium habeat: & matrimoniū contrahat. & hec fuit cōmunis sentētia doctorum: vt no. ex de statu monachoū. quū ad monasteriū. §. fi. ibi: Quia abdicatio p: o p: ietatis: sicut & custodia castitat̄: adeo est annexa regule monachali: q̄ contra eā nec summus pontifex posset licentiam indulgere. Sed teneo contrariū cū Innocen. et Ostiē. & facio vim in verbo licentiā. q. di. sine causa. dispēsatio autē vera semper vtilitatē vel necessitatem p̄suppōnit p̄pter quā dispensatur. l. dist. vt constituerel. & c. dño sancto. j. q. vij. §. nisi rigor. cū. c. seq. Causa ergo tanta posset esse q̄ papa licite & sine peccato posset dispensare cum monacho vt contraheret & haberet p̄priū & transmitteret in heredes. Quid em̄ si in toto regno nō remanet heres: nisi filius regis mor: tui monachi: & totū regnum insedition est: & aliū i regē p̄fē nō vult/nisi suū dñm naturalē: fiet fuit i regno arragonie: vel aliqs rex infidelis q̄uerti vult cū toto suo regno ad fidē christi: si talis monachꝰ regis filiꝰ/filia suā vnicā ducat vxorē: cū q̄ regnū suū sibi donat. Certe dicem̄ q̄ p tāta hūilitate & charitate aīaꝝ/papa i valeat dispēsare: q: pferēda est talis actio & tāti meriti p̄platioī soli illiꝰ monachi. qđ em̄ deo gratiꝰ q̄ aīaꝝ salus/p q̄bꝰ mor: tuꝰ est: nūquid q̄libz se dz in holocaustū pferre p salute aīaꝝ/sicut ipe fecit: nūno q: maior: est talis charitas q̄ talis castitas: quū tñ castitas dicat cum p̄pria vxore. xxxj. di. nicena. xxviij. q. j. caue. & pudicitia. xxviij. q. j. §. j. & no. xxxij. q. v. in summa. Et maius donū p̄ponēdū est mīno: i bono: & vtilitas cōmunis p̄uate. ex de renū. nisi. §. por: o. qui. §. p hoc optime facit. & §. ne puteꝰ. & vij. q. j. scias frater. vbi de hoc. ff. p socio. accusatiōe. §. labeo. vbi de hoc. vbi dicitur q̄ nō id quod p: iuatim vni ex socijs: sz qđ toti societati expedit faciendū est. & C. de cadu. tol. l. j. §. j. & in aur. de resti. & ea q̄ parit. §. ea em̄ q̄ cōiter. colt. iij. legit & no. ex de postu. pla. bone. j. ¶ Et p̄pter istā publicā vtilitatem pōt fieri monachus epūs: vt p̄te. c. nisi. §. por: o. et ex de regu. licet. & etiā clericus siue rector. lv. dis. p̄iscis.

xvi.q.ſ.ne p:o cuiuſlibet. ex de ſta.mo. qō dei timo:e. eodē modo ⁊ rex: quia vbi eadē ratio ⁊ idem ius. ex de trāſla. inter. §.ſ.ſ. quō idem. ¶ Sed fo:te dicis q̄ talis etſi fiat rex: m̄ pp̄iū nō habebit: q: regnū cōmune eſt. ⁊ que acq̄rit: regno acquirit. vnde nec iura eius poteſt imminuere. ar. p:o his. xviij.q.ſ.c.ſ. ex de p̄uile. quū olim. ij. melius de iureiur. intellecto. ex de p̄ben. ratio. ſed iſta nō obſtant: q: eadem ratio remanet in his. bonū cōmune p̄ferendum. ¶ Sed quis ſane mentis deum reputabit ira crudelē/q̄ nolit per diſpenſationē ſui vicarij tante chriſtianitatis multitudini p:ouideri? vnde ergo dicēdum eſt. q̄ poſſit papa in tali caſu ⁊ ſimili ꝓndere: quū ad maio:a poteſtas ſua extendi videatur: quia ſtatuit q̄ ſi ſimpliciter vouens/cōtrahat: tenet matrimoniū. ex qui cleri. vel vo. rurſus. xvij. q.ij. cōſaldus. ex de cōuer. ꝓiuga. placet. cū ſeq. ex de voto. quod votū. li. vi. m̄. ſtatim. ſ.ſ. ⁊ hec conſtitutio. ¶ Item q̄ vxo:i vni⁹ alij nubat. ex de diuo:. gaudem⁹. §. pen. ¶ Item q̄ minor. xv. annis p̄fiteri nō poſſit. ex de regu. ad noſtrā. immo q̄nq; minor. xviij. annis. e. rit. quia in inſulis. qō eſt contra ius naturale. Nam ex quo puer doli capax eſt: pōt ſe diabolo obligare: multo fo:tius deo. ex de delic. pu. c.ſ. ⁊ hec conſtitutio generalis eſt: ⁊ ad omnes extendi poteſt: quāto magis ergo cōfiteri oportet q̄ cum vna p̄ſona vel duabus in tali caſu valeat diſpenſari? Nam ⁊ poteſtatem habet generalē papa ſoluere ⁊ ligare. xxiij. q.ſ. quodcūq;. ⁊ in quolibet voto tacite ſubaudit: niſi aliud deo magis placeat. ad quod optime facit qō legitur ⁊ no. xxvij.q.ij.§ ſ. ⁊ in glo. ſic ergo p:z. Illud em̄ quod placet magis deo: potius eſt eligendū. ex de vo. ⁊ vo. re. ſcripture. ¶ Sz credendū eſt q̄ magis deo placet: vt quod cōmuniter vtile eſt eligatur. vnde ⁊ ꝓpter hoc papa poteſt diſpenſare in tali caſu nec cenſendus eſt fractor: voti: qui in hac parte obedit vicario ieſu chriſti. Nam quod ipſe vicarius dei facit: ipſe de⁹ facere intelligit. ex de tranſla. epi. c.ij. c. q̄nto. quantūcūq; ergo redditio voti neceſſaria videat: intelligitur m̄ deo votū ſoluere: qui ei illud quod magis placitum credit: facit autho:itate ſuperio:is interueniente. ex de vo. ⁊ vo. re. c.ſ. c. nō eſt. xxij. q.ij. beatus. ⁊ de vo. ⁊ vo. re. magne. ¶ Optime p:o iſta veritate cōcludit. c.ſ. p:ealle. de vo. et vo. re. ibi. An recōpenſatio melio: fuerit. i. eccl'ie dei ſeu reipublice vtilio:. Oſtien. et deo magis accepta. ar. ergo exp:eſſum q̄ ſi aliquis rex ſaracenoꝝ magne potentie cum toto ſuo regno paratus ſit baptizari ⁊ ꝓuerti ad dñm: dūmodo papa daret ſibi in vxo:e talē ſanctimonialem p:ofeſſam ⁊ deo cōſecratā: q̄ dñs papa poterit in hoc caſu diſpēſare. ¶ D Nec obſtat quod dicitur q̄ hoc votū caſtitatis compenſationē nō admittit: quia caſtitas ſola eſt que cū fiducia poſſibilis eſt deo aias p̄ſentare. in auc. de leno. §. ſancimus. coll'. ij. ⁊ Aug. videt exp:eſſe dicere q̄ nō licet tale votū violare. etiam ſi fiat ꝓpter hoc vt aliquis vel aliqua baptizetur. xxxij. q. viij. c. nō ſolū. qō. c. multū facit contra diſpenſationē hanc. Item nō obſtat q̄ nullum inuenietur eque bonū cum quo poſſit cōmutatio fieri: quia nihil eſt melius cōtinentia/quia repler paradiſum. xxxij. q.ſ. c. nuptie. Et q̄ nullam cōmutationē pōt hō dare p:o anima ſua. Matth. xvi. Luc. ix. xij. q.ſ. ꝓcipimus. ⁊ no. hoc ex de ſta. mona. quū ad monaſteriū. in glo. fi. Sz ad hec ⁊ ſimilia reſpondendū eſt: vt tacitū eſt q̄ vouēti p ſe hoc nō licet. hoc em̄ eſt violare ipſum votū: qd̄ nō licet/vt dicit Aug. p:e. c. nō ſolū. Sed licet autho:itate ⁊ licentia dei ſiue ſui vicarij. cuius autho:itas in voto ⁊ iuramento intelligitur excepta: vt. §. dicta eſt. ex de iureiur. veniētes. ¶ Item vtilius eſt eccleſie dei ⁊ reipublice: vt. §. tacitū eſt: ⁊ deo magis acceptū. q̄ virgo q̄uis deo dicata: ſaluet animā ſuam in matrimonio viuēs caſte: vt p:e. c. nicena. xxxi. di. ⁊ ad ſaluandū ducat ſecū plus q̄. C. vel. CC. milia animarū q̄ illa ſola ſibi virginitas. quia: vt dictū eſt: hec publica ⁊ tanta vtilitas ꝓponenda eſt p:iuate. vt iuribus. §. poſitis. Quod euidenter dñs p:obauit quādo incarnari voluit; ⁊ animā ſuam dare p multis peccato:ibus: q̄uis nō peccaſſet: conſiderans ibi non ſuam p:iuatā vtilitatē ſed communē. Si ergo dñs ob multoꝝ ſalutē animā ſuā dedit: quis tu tantus: qui ex hoc dare animā tuā negas? ar. eius quod dicit Ambro. Si filius dei cenſum ſoluit: qs tu tantus qui puras nō ſoluendum? ſſ. q.ſ. regnū. ¶ Sz etiam qui hoc dicunt ſub quodā pallio pietatis poteſtatem dño pape auferunt: quā habet nō ab hoie/ſed a deo: vt p:e. c. quāto. c. licet. de tranſla. epi. qui ſtatuit circa votū ſolenne quod impediat ⁊ dirimat matrimoniū. iā Obtracrum: ſimplex aūt nō dirimat: ⁊ tamē apud deū nō minus ſimplex obligat. q̄ ſolenne. ⁊ idem poſſet facere de ſolēni quod nō diriməret. vt hec omnia colligunt ex qui cle. vel vo. conſuluit. c. rurſus. ex de vo. ⁊ vo. re. quod votū. li. vi. ⁊ facit ad hanc materiā quod ſtatuit eccleſia de ingredi/tibus o:dinem mendicantiū. ex de regu. nō ſolum. c. cōſtitutionē. li. vi. ⁊ de alijs o:dinibus. e. ti. is qui. li. vi. ¶ Nec obſtat q: illud votū fuit voluntariū. xxxij. q.ſ. integritas. quia omne votū voluntariū eſt. xx. q. iij. p:eſens. ⁊ m̄ cōpēſationē admittit. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. ⁊ c.ſ.ſ.q. viij. §. niſi rigo:. ⁊ c. ſeq. ⁊ §. vtilitatis intuitu. ⁊ c. ſeq. Nec eſt impiū hoc credere: ſed contrariū eſſet iuxquum dūmodo virgo velata hoc nō ꝓcurauerit: nec ex ſe petierit. ſed ꝓpter ſolam charitatē ⁊ reipublice vtilitatem ⁊ humilitatem ſe pape cōmittat. ar. bo. xxvij. q.ij. §.ſ. quū etiā ꝓpter bonum obedientie/potius videatur pati q̄ agere. ſicut de illo dicitur qui ad mandatū eccleſie reddit debitū vxori. vt no. ⁊ legitur de ſcrutē. ex com. inquiſitioni. ¶ De aureola q̄ eam perdat in hoc caſu/teneo per. c. xxxij. q.v. ille. ſed talis habebit maio:ē gloriā: ſz nō talē. legit ⁊ no. xxxij. q.v §.ſ. p:o hac ſententia facit de vo. ⁊ vo. re. ca. magne. §. quū igit. quū igit in lege veteri: in q̄ nō min⁹ ꝓceptū oñi obligabat q̄ votū hodie obligat i eccl'ia ⁊c. vbi fic no. Oſtie. Quum igitur mandatū dñi ⁊ votū pari paſſu ambulāt: vt hic dicit. ⁊ mandatū dñi poſſit adimpleri p aliud equipollens. xxij. q. iiij. innocēs. ergo ⁊ votum. ſic argumentat hic Inno. quaſi diceret: quū votū ſuccedat loco p:eceptī: eādem naturā debet habere. ar. ex vt li. pen. c.ſ. in fi. ⁊ idē dicimus de actione que loco alterius ſuccedit: q̄ eiuſdem nature eſt: cū illa cui ſuccedit. ff. ſi quis caſu. ſi cū. §. q̄ iniuriarum. ar. ad hoc ex de ſta. mo. recolentes. §. fi. ⁊ p:e. c. innocens. ex de cenſibus. ſignificauit. ex de bap. maio:es. §. fi. ⁊ ſeq. quedam cōmutarenť in aliud: per hoc figurabat votum peregrinationis commutationē recipere. Oſtie.

¶ Nō obſtat. auc. de lenonibus: que dicit q̄ ſola caſtitas eſt ꝛc. ſubaudi cum alijs virtutibus. Nempe virginitatē ſine baptiſmo ⁊ charitate ⁊ humilitate ad vitam eternā certū eſt nō p:odeſſe. ſ. ad Lo:. xiij. de peni. diſt. ij. §. euidenter. ⁊ exp:eſſum. xxxiij. q. v. tunc ſaluabit. c. hoc ſolū. vnde ⁊ Ber. Audeo dicere ſine humilitate/nec virginitas may/rie deo placuiſſet. ⁊ Aug. ait: Nō dubito pferri mulierem ſuperbe virgini. Sz nō obſtat quod legit Eccl'i. xxv. Nō eſt equa ponderatio anime cōtinētis. Nam hoc nō debet intelligi de continentia co:po:ali. nā illud euidēter falſum eſt: quia virginitas ſiue pudicitia/virtus eſt p:incipaliter animi nō co:po:is. xxxij. q. v. §. ſ. c. de pudicitia. c. magis ita meam⁹. c. ſicut nemo. in fi. ibi: Ita nemo pudicitiā ſeruat in co:po:e. niſi p:i⁹ ſpiritui inſita caſtitate. vñ Aug. Virginitas eſt in carne co:ruptibili inco:ruptionis perpetua meditatio. vnde et Eccleſiaſticus dicit. non continentis co:po:is/ſed anime: quia continentia co:po:is ſine continentia anime/eſt ſicut lucerna ſine oleo. ⁊ talibus dicitur Matth. xxv. neſcio vos. vel debet intelligi de continētia ſpirituali anime: vt ſcilz homo abſtineat a peccatis mortalibus et venialibus quantū poteſt. ſ. ad Lo:. ix. Oñis q̄ in agone p̄dicat ab oib⁹ ſe abſtiner. ꝓ hoc dñi facit. xxxij. q. v. nō eſt chriſti fidelib⁹. ak's eſt ſub. c. ꝓpoſito. ibi: Habetis verā magnāq; ꝓſolationē ſi fidā ꝓmiſſionē retinetis nō ꝓſenſiſſe p:ius co:. B etiā exp:eſſe p:obat Eſa. lviij. ibi: Quare ieiunauim⁹? ⁊ nō aſpexiſti ⁊c. vſq; ibi: nōne B eſt maiglie iunium qō elegi? Diſſolue colligatones co:dis tui ⁊c. p:aeter

ergo spiritualis continẽtia coꝛpoꝛali: quã retinet virgo sacrata in tali casu per obedientiã pape contrahens. Sic etiã intelligiẽ illud Hiero. dicẽris ꝙ absq; puritate/virginitate/cõtinentia ⁊ castitate/opera omnia imperfecta sunt. xxviij. q. v. tunc saluabitur. hoc eñ necesse est vt intelligatur de virginitate ⁊ castitate aïe. ꝟm quẽ modũ tota ecclesia dicitur virgo/iuxta illud. ij. Coꝛ. xi. Despondi vos ꝛ̃ xxvij. q. j. nupturarũ bonum. alꝫ nullus cõiugatus: nulla vidua saluaret: quod dicere erroꝛ est. eꝛ de summa trini. c. j. §. nõ sũ. ¶ Ad illud etiã quod dictũ est ꝙ nullam commutationẽ dabit homo ꝓ anima sua. Mat. xvj. de plano fateoꝛ. Sed dico ꝙ talis nõ pdit animã suã: qui matrimonio authoꝛitate pape legitime vtitur: ⁊ caste viuere dicitur: sicut superius est pꝛobatum. Nec ꝓhibet iste monachus vel ista lege diuina contrahere: sed canonica. eꝛ qui clerici vel voti. veniẽs. c. rursus. xxvij. q. j. quasi ꝓ totũ. xxiij. q. v. tunc saluabitur. eꝛ de voto. ⁊ voto. re. qõ votũ. lib. vj. ergo sup eam potest papa ex causa legitima dispẽsare. eꝛ de concel. ꝓben. ꝓposuit. ¶ Restat deniq; respondere illi ꝓdicto verbo decretalis. quũ ad monasteriũ. de sta. mo. ꝙ abdicatio ꝓpꝛietatis: sicut ⁊ custodia castitatis/adeo annexa est regule monachali. Rñdeo ꝟm Innocẽ. lumẽ iuris canonici/annexa de iure positiuo: qõ sic pꝛobat. monachus eñ nihil aliud est ꝙ solitari⁹ ⁊ tristis. xvj. q. j. placuit. ij. ibi papa Eugenius ita dicit. Agnoscat nomẽ suũ. Monos eñ grece/latine vn⁹. achos grece/latine tristis. vnde dicitur monachus. i. vnus ⁊ tristis. ⁊. c. monachus. Quicquid vltra hoc additũ est: de iure positiuo impositũ est. ¶ Ex quo apparet ꝙ papa dispẽsare põt cum monacho/vt ꝓpium habeat ⁊ vxoꝛẽ ducat: vt. §. dictũ est: quũ nemini dubiũ sit. quin ipsam religionẽ siue oꝛdinẽ et naturam siue substantiã quã debẽs oꝛdini: ex toto tollere possit. ꝟm Innocẽ. ereni omnis religionis regula a sua tantũ authoꝛitate vires sumpsit. eꝛ de reli. do. c. fina. ⁊. c. religiosũ. lib. vj. sicut ergo ⁊ religionẽ ⁊ eius substantialia instituit ⁊ appꝛobat: sic ⁊ ipsam tollere põt. eꝛ de reg. iuꝛ. ois res. his aũt sublatis subtrahit ⁊ regula. vñ dicit/annexa. quasi diceret. substantialia sunt hec duo. vñ ⁊ hec nõ possent destrui: qñ illa destruerent. nec ledi/quin ⁊ lederent: quia idem iuris est in annexis. ff. de reli. que religiosis. et eꝛ de iudi. quãto. cum suis concoꝛ. sed qõ fecit tollere põt. Item quia mutat substantiã rei. C. de re. vxꝛ. ac. l. j. ⁊ no. in pre. c. quũ ad monasteriũ. ¶ Quod aũt hec duo abdicatio ꝓpꝛietatis/⁊ custodia castitatis/nõ sint de substantia monachatus/etiam sic pbo: olim in pꝛincipio ecclesie pꝛimitiue in egypto/⁊ palestina ⁊ thebaida veri anachorite ꝓpium possidebãt ⁊ emebant ⁊ vendebant ⁊ donabant illud modicũ quod habebant: ⁊ tñ nedũ monachi: immo genus pfectius inter tria genera monachoꝛum de egypto dicebãtur. sicut pꝛobat collatio Piamonis de tribus generibus monachoꝛum/scz cenobitarũ/sarrabaitarum/⁊ anachoꝛitarũ in lib. coll. Joan. cassi. Immo ⁊ multi de cenobijs viri pfecti egredieres ibant ad eos: vt pfectius viuerẽt vt apparet in pꝛedicto lib. o collationum/et vitis patrum. Ad hoc facit ꝙ paulus pꝛimus summus anachoꝛita ꝓpium habuit ⁊ testamentũ fecit. xix. q. fi. §. ecõtra paulus. ꝓ hoc facit qõ legit ⁊ no. eꝛ q cle. vel vo. insinuãte. xxvij. q. j. de viduis. j. Et eremite ꝓpium habere possunt vt no. pꝛe. §. econtra. ⁊. xxvij. q. ij. §. ecce. in glos. debent. Et ecclesia pꝛimitiua in speciali ꝓpium nõ habebat: vt. xij. q. j. dilectissimis. nõ fuit ex pcepto dñi: sed illi⁹ ecclesie oꝛdinatione sancta ⁊ pfecta: sed ꝛa regula nõ rumpit/si ex causa cũ aliquo de contrario dispensat: q: pꝛiuilegia paucoꝛum legem nõ faciunt. dist. iij. pꝛiuilegia. eꝛ de ꝛbo. fig. abbate. Nam. ⁊ Aug. quod oꝛdinauerat ꝙ clerici ꝓpium nõ haberẽt: ex causa reuocauit. xij. q. j. certe ego sum. pꝛo hoc facit: quia olim diaconisse ꝓpium habebant. ar. xxvij. q. j. fi quis rapuerit. vbi de hoc no. i glos. que sit. ⁊. C. de sacrosanc. eccle. l. generali. ⁊ qõ legitur ⁊ no. xij. q. j. c. fi. ff. de sanctimonialibus. ⁊ eꝛ de eleg. indẽnitatib⁹. §. sup: adicta. lib. vj. ff. inuitur. a sensu cõtrario/ꝙ papa posset appꝛobare statum monachoꝛũ habentiũ ꝓpium ꝟm consuetudinẽ alemanie si vellet. ¶ Castitas etiam nõ est de essentia monachatus nisi ꝓ ecclesiã: ergo possent ꝛ otrahere: nisi lex ecclesie impediret. ar. bo. xxvij. q. iiij. dixit. ⁊ facit quod no. xxvij. q. j. nuptiarum. in glos. j. susceptũ. in fi. Quod ex hoc apparet: quia apostoli q fuerũt caput ecclesie pꝛimitiue: monachi vel cenobite ꝓ illo tẽpoꝛe fuerunt: quo fuerũt cum multitudine credentiũ hierosolymis. quia in illa ecclesia data fuit forma vite cenobitice ꝟm Piamonem. §. all⁹. de tribus generibus monachoꝛũ: ⁊ bedam/qui sup illo ꝛbo: dabat singulis ꝓut vnicuiq; opus erat. dicit. q ita viuũt vt sint eis cõmunia oñia cenobite vocant. Et quum apostoli cõmuniter vtꝛoꝛes habuerunt: nec reperit ꝙ christus post eoꝛũ vocationẽ eos separari mandauerit ab vtꝛoꝛib⁹ contra legẽ quã ipse dederat de matrimonio nõ diuidendo. quos de⁹ cõiunxit nisi ob causam foꝛnicatiõis. Mat. xix. Mar. x. xxviij. q. ij. quos de⁹. immo eas secũ ducebant: licet cũ eis carnaliter nõ commiscebãt: vt mercede ꝓdicationis suꝑẽrent ab eis. vt est expꝛessum. xxxj. di. omnino confitemur. ⁊ ibi no. q dispensatio habet locũ. ¶ F Jtẽ ⁊ obedientia de substantia monachi est ꝟm ecclesiã: sicut castitas ⁊ viuere sine ꝓpꝛio: vt no. Ostien. in pꝛe. c. cũ ad monasteriũ. ⁊ de regu. ex parte. ⁊. c. consulti. ⁊ facit pꝛe. c. cum ad monasteriũ. §. pꝛioꝛ. ff. abbas. de maio. ⁊ obe. cum in ecclesijs. ibi: ad debitam obedientiã ⁊ c. xix. q. iij. statuimus. ibi: Dei vice supꝛa caput sibi hominem imposuerit. ⁊ tamẽ monachus factus ejus absolutus est ab illa obediẽtia: quũ factus sit de filio pater: vt no. xviij. q. j. c. j. Et possunt esse aliqui monachi ⁊ nõ subesse abbati: vt no. xxvij. q. j. de viduis ⁊ puellis. in glos. põt ergo. in fi. ¶ Plene q̃ ⁊ clare pꝛobatũ est juribus ⁊ rationibus posse papã cum monacho vt ꝓpium habeat: vt vxoꝛẽ ducat: ex causa salutifera dispensare. immo etiã si dñs Innocẽ. iij. conditoꝛ illius decretalis/quũ ad monasteriũ/intellexisset ad literã ꝙ nec ipse: nec alius romanus põtifex/in tali casu posset monacho cõtrahendi licentiã indulgere: nõ potuisset legẽ suo imponere successoꝛi: quũ non habeat in superiũ parem. eꝛ de elec. innotuit. vbi de hoc. ff. ad trebel. ille. a quo. §. tempestiuũ. eꝛ de rescrip. quia per ambitionẽ. in fi. lib. vj. quicqd aũt no. Ber. in pꝛe. c. cũ ad monasteriũ. ⁊ eꝛ de cõdi. ap. c. ij. hoc teneas: quia Ber. ⁊ sequaces hãc subtilitatẽ/⁊ rationes veras minime puiderunt. Thomas etiã de aquino in hac est sententia. ¶ S Hoc tñ notãdũ est ꝙ nisi papa ex iusta causa dispenset: peccat/nec dispẽsatio pꝛodest quãtũ ad deũ: vt no. eꝛ de vo. ⁊ vo. re. nõ est. Quod verũ est qñ dispensatur contra votũ tacitum vel expꝛessum: vel contra euangeliũ/vel contra ecclesie generalem statũ. Secus in dispensationibus que sunt contra ius positiuum: quia in his sufficit sola voluntas dispensatoris. etiã sine cã: q: de iure põt supꝛa ius dispensare. eꝛ de ꝛesc. pbẽ. ꝓposuit. ꝟm Guill. duꝛ. in spe. in tit. de legato. §. nũc bꝛeuiter. ff. ⁊ no. ⁊ Jnno. i p. c. cũ ad monasteriũ. in glos. vbi ex cã q no. ibi/ꝙ si sine cã dispẽsat cũ monacho vt ꝓpium habeat: nec dispẽsans/nec ille cũ quo dispẽsatũ est quãtũ ad deũ tutus est. Secus si sine cã dispẽsat: vt vxoꝛẽ ducat: q: sivxoꝛ credit bonã ⁊ licitã/tenet mrimoniũ: ⁊ tenet monacho reddere debitũ. sed ipe debitũ sine peccato exigere nõ põt. Rõ diuersitatis est: q: in dispẽsatiõe habẽdi ꝓpium nemini ꝓiudiciũ fit: nisi illi cũ q̃ sine cã dispẽsat. Secus est in mrimonio: vbi dispẽsatio ꝓdest vel ꝓiudicat alij. §. ꝓiungi. Et ideo dicẽdũ est tenere mrimoniũ ne illa cũ q̃ ⁊ trahit authoꝛitate pncipis decipi videat. C. de his qui vetera. impe. l. j. eꝛ de dona. ꝓ tuas. §. fi. xxvij. q. j. de viduis. vñ etiã no. Ostiẽ. in p. c nõ est: ꝙ si sine cã facta dispẽsatio est: etsi illi cũ q̃ dispẽsatũ est deꝛ exceptio: in iudicio tñ aïe dat dãnatio. maxime dispẽsanti. ar. C. de iudi. rẽ nõ nouã. ix. q. iij. alioꝛ. sed ⁊ peretti ⁊ recipiẽti. maxime si ad postulationẽ ipsi⁹ dispẽsatio ẽ obtẽta. ar. ff. qõ ãsq; iuꝛ. l. iij. Notat etiã de ista matꝛia Ostiẽ. eꝛ de elec. oudũ. ij. i glos. de iuꝛ.

'Papa cũ monacho sup voꝛ sub substantialis dꝫ dispẽsare põt.

'Propꝛietatis abdicatio/⁊ castitatis custodia/sunt de substantia monachatus

'Papa iusta de cã dispẽsare dꝫ.

Potēcia dispensatiōis papalis probatur.

¶ Item super facto potentie dispēsandi papalis/ap probo duas regulas traditas per Ostiē eē de cōcess.p̄e. p̄opositi.in glos.q̄s diceret. Una est q̄ papa tantā ptātē habet/q̄ si dicat/z faciat q̄cq̄d placuerit:accusari nō pōt: nec damnari ab hoie:dūmodo nō sit hereticus incorrigibilis.xl.di.si papa. pōt tñ/z debet moneri in secreto.z etiā palā si palam peccet moraliter. Nam velit nolit subiacet euangelice veritati/quoad monitionē faciendā/z recipiēdam:quia cuilibz dictū est. Si peccauerit in te frater tuꝰ. eē de iudi.nouit.ij.q.j.si peccauerit. Matth.xviij.sed q̄ad hoc quod ibi dicit:dic ecclesie/non subiacet nisi in hereti.

¶ Alia regula est/q̄ in omnibus pōt dispēsare dūmodo nō sit contra fidem:z dūmodo per dispensationē suā eui/denter nō nutriatur peccatū mortale:nec inducat subuersionē fidei:nec periculum animarū. Nam in talibus ꝓtra dīm nullā habet penitus potestatē. sic intellige.xxv.q.j. sunt quidā.xv.dist.sicut.ergo contra legē canonicā potest dispensare indistincte.z cōtra legē diuinā vbi sibi/ꝓhibitum nō est:nec peccatum contineat euidēter. De potentia pape in dispēsando/z nō/no.in p̄.c.sunt quidā.z.c.sicut. iiij.dist.in illis.ix.q.iij.nemo.xv.q.vj.auctoritatē.viij.dist. in summa.eē de relti.spo.literas. de cōcess.p̄e. ꝓposuit.de sta.mo. quū ad monasteriū.j.q.vij.§.nisi rigor.i glos.hic incipit.de transla.epi.c.j.de offi.leg.quod translationē.de excess.p̄e.sicut vnire.xij.dist.ꝑceptis.in spe.in titu.delegato.§.nūc ostendendū.z.§.nūc breuiter dicendū. De materia pape adde hic duo reprobria vtilia q̄ posui.j.in.ij.pte istius operis in arti.xj.in.§.a capite.in p̄mo/z.ij.folio.

¶ Articulus.xlvij.

Sed nec ad superiores casus papales:q̄s late.s. descripsi: iferiores a papa siue cardinales legatos a latere: siue patriarchas/siue metropolitanos/siue epōs/siue alios manus extendant:quū sibi sint in signū p̄uilegii singularis tantūmodo reseruati:ideo incidenter in hoc opere ponam casus in quibus p̄dicti valeant dispensare/z intromittere se de iure:z quid ad officiū pertineat eorūdē.

Legatorum tria genera.

¶ Et p̄imo incipio a legatis quorū tria genera sunt.vt legit/z no.eē de offi.leg.officij.li.vj.z.e.tit. excōmunicas. gña: ac eorūdē officia.

no.p Bern. ¶ Ad quorū officiū ptinet tenere pacatā p/uinciā:z eam purgare malis hominibus/z eos punire. ff.de offi.pfec.vr.l.j.§.quies quoq;.ff.de offi.p̄.l.iij.z.l.cōgruit.eē de offi.or.c.j. Et legatus mittitur vt euellat viria dissiperet malos/edificet virtutes:z plantet bonos.eē de maio.z obe.solite.eē lib.vj.de offi.leg.legatos. Item ad officium eius ptinet causas audire:que per appellationē deferuntur ad eum. eē de offi.leg.c.j.ij.q.vj.decreto.xj.q.j.p/uenit.z etiam per simplicem querelā in p̄nouncia sibi decreta potest audire omnē causam ad forum ecclesiasticū ptinentē:omisso quolibet ordinario/quia roma cōmunis patria ē.ff. ad municipa. roma. eē de fo.cōpe.c.fi. ¶ Ipse em̄ plenissimā habet iurisdictionē:z maius imperiū omnibus post p̄incipē.z omnia exercere pōt quecūq; pōt is qui legatus mittit:que sibi ipsi specialiter non reseruat.eē de sentē.excō.nup.eē de offi.leg.q̄ trāslationē. de of.vi.c. penul.z no.ij.q.v.que de causa.ff.de ꝑcur. ꝑcurator: cui.z l.seq. habet merū imperiū sicut z pcōsu.ff. de offi. pcōsu. si in aliā. §.fi. g maius imperiū hz in puincia sibi decreta oibus aliis post p̄incipē.ff.de offi. pcōsu.ideo.de offi.ꝓh. Liij.nec q̄cq̄ est in ipsa puincia qō p ipsum nō expediat. ff.de offi. pcōsu.nec quicq̄.in p̄in. Nā ipse vicē pcōsulis z ꝓsidis puincie obtinet.eē de offi.leg.legatos.lib.vj. Nā ipse gerit vices dñi pape. eē de cōsue.quū venerabilis. eē de plumb.mādata.rc.iij.di.c.j.eē de offi.leg.c. .c.q trāslationē. sed si aliqua grauia immineāt z dubia ꝓter illa que sibi sedes apl'ica reseruauit: debet legat illa ad ap.se.referre:vt euidēter ꝓbat.xxj.q.j.frater nr̄. circa medium.xxv. q.j. In galliarū. eē q fi. fiat legi.p venerabilē. p̄ope fi. eē de bap.maiores.in p̄n.xvij.di.multis.xviij.di.c.j.eē de offi.archiē. ad hec.§.ite in epl'a.eē de trāsla.c.j. vnde legit Ero. xviij.in fi.q̄ moyses cōstituit p̄cipes z tribunos:vt q̄cq̄d maius esset ad eum referrēt.ad id eē de re iudi. quū etc. ni.rñ.j.li.vj.sicut sunt illa q̄ maiora alias diuersiōe indigent. vt.ff.de offi.pfec.vr.l.j. Item solēt.ad idē.ff.de offi.pfec.vigi. l.iij.§.cognoscit.ff.de offi.pconsu.l. fi q̄d erit. ¶ Potest ergo legatus passim de omnibus causis ecclesiasticis cognoscere.vnde separat matrimoniū ꝓpter errorē conditionis.eē de ꝓiu.seruo.c.fi. Item cognoscit de questione que vertit inter clericū z laicū. eē de re iudi. Qūcausam que. Non potest tñ legatus de causa cognoscere vel eā cōmittere audiētā de plano sine strepitu summarie/z sine figura iudicioꝝ:de q cōmissione loquit eē de ꝛb.sig.sepe ꝓtingit.in clemē.vt est expressum.ff.de de offi.pcōsu.nec quicq̄. §.de plano.z.§.vbi decretū. que em̄ communia sunt oibus ꝓsidibus:debet pconsul obseruare. vt in e.l.in fi. Pōt legatus de causa criminali epi cognoscere:licz nō definire. ff.de offi.pconsu.l.j.ar.iij.q.vj.q̄uis.c.multū. Pōt legat cognoscere de causa epatus vbi de eo litigat.eē de ap.cōstitut.j.z de elec.quia diligētia. nam z visitato:hoc pōt. lxxv.dis.archidiaconus fo.facit eē de elec.q̄uis.li.vj.ad istos duos.ꝛb.pce.iunge.qō no.s.xlv.ar.§.sciendū.ꝛb.xvij. Item ad legatū omissis medijs appellat. fm Guilf.dur. in spe.in titu.de ap.§.nūc tractem. q̄uis Joan.no.ꝓra. ij.q.vj.q̄sq̄s. als si q̄s nostrū. sed de cōsuetudine cōtrariū obtinet.z qō p̄imo dixi verius est:q: vices pape gerit.vt s.pbatū est. Si aūt iuste ab eo fuerit appellatū: ad papā appellationi deferat reuerētēr. eē de re iudi. quū causas que.ar.tñ cōtra.eē de accu.ad peritionē. sed ibi nō debuit frustratorie. Item legatus de latere habet iurisdictionē super exemptos.ad hoc.xj.q.j.quenit.xxv.q.ij.§.si ergo.p pe p̄in.z.ꝛb.quicq̄.eē de supplē.ne.p̄e.licet.eē de offi.del. venerabilis.de ꝓben.graue.de sentē.excō.nup.eē de ꝛbo. sig.veniēs.li.vj.rñ.j.z no.eē de offi. leg. q trāslationem.

¶ Potest legatus cardinalis in sua puincia puinciale concilium celebrare.iij.di.§.porro.xvij.di.regula.xvj dist.c. sexta.lxiij.di.c.ij.j.q.vij.couenientib. nō obstat.j.q.vj.ideo. quia loquit de concilio generali z vniuersali. facit ꝓ hac opinione:q: metropolitani z primas faciūt iure ꝓpio sua concilia particularia z puincialia.xvj.di.c.j.xcv. dist.si quis epōs vacans.xviij.di.in multis.c.ibi positis.nā z epōs facit cū suis clericis.xviij.di.nō oportet. ¶ Pōt legat de latere interpretari mandatū dñi pape. eē de postula.p̄e.c.j. nec valet.z pcessus legati appellabil cōtra regē franc cie post ap.eē de appel.nouit. Pōt cōfirmare electionē ilius qui abiurato schismate ad ecclesie redijt vnitatē. eē de elec.quia diligentia. arg.tñ cōtra.xij.di.nos cōsuetudi nē. sed ibi loquit de iure cōmuni quo nō ꝓmouent hereretici z schismatici. Item legatus examinat qō est notoriū. eē de elec.bone.z.c. venerabilē. Ꝓmouet in abbatē irregulariē:z in minoribus constitutū: vt legit z no. fm Innoc. eē de etā.z qualit.tuā. z de corpo.vitiatis.expositi. Pōt facere legatus statuta que ꝑpetuo durāt. eē de offi.leg.c. fi.vbi de hoc.eē de ꝛb.sig.ex parte.z.c. sup quibusdā.§.fi. de loca.c.j. vnde et papa concedit p̄iuilegium saluis cōstitutionibus legatorum ap.se.eē de p̄escrip.c.veniens. vtrum in condendo statuta requirere teneatur p̄elatorum consensum: tenent Innocen. et Ostien.p̄e.c.fina. de offi.leg. q tenent statuta sua in his que spectāt ad suam iurisdictionē. etiā si p̄elati nō fuerint requisiti:dummodo legibus generalibus non obsistant. nam ipsas ei corrigere nō licet.ar.C. de offi.p̄efec.illyri.z ori.dist.ij. quod dic vt no. ipse Innocē. eē de offi.archiep̄iscopi.c.fi. qui dicit q tenetur requirere consensum p̄elatorum p̄ouincie. allegat.ix.q.iij.c.j.et iij.z.iiij.et.v. Violatores statutorum legati absoluentur. fm.ꝛb. per oꝛdi.loco.um. eē de senten.excom.nuper. Si legatus ferat sententiam generalem:qui furtum cōmiserit sit excommunicatus.vt eē de sen.excō.a nobis.j.valet. z durat legatione finita.eē de loca.c.j. Est enim iudex ordi.eē de offi.leg.c.j.z.ca.fina.C.de offi.rec. ꝓuincie. qui

Legat⁹ cui cōpetat.

o:dinariam.⁊.l. seq.ff. de offi.p:ocōsul'.l.j.⁊.ij.C. de of.ei⁹ qui vices alicui.iud.ob.l.j.⁊.ij.⁊ habet imperiū in puincia sibi decreta.ff. de offi.p:ocō.⁊ ideo.⁊ similis est pcōsuli.si cardinalis est.ff. de offi.pcōsu.l.j.ex de offi.le. legatos.lib. vj.ex de sentē.excō.ad eminētiā.q: cardinalis sumit ex cōsiliarijs dñi pape:sicut ⁊ p:oconsul olim eligebat ex cōsulibus vbis rome ad aliquā puinciā regendā.ff. de of.pfi. l.ar.ff. de of.q̄sto.l.j.§. ex his. vel poti⁹ sic⁹ is est pfecto p:otorio.fm Ostien.arg.ex de ap.nouit.C. de epis.man.epale. Alios aut̄ legatos singulos dicim⁹ sic⁹ esse pfidib⁹.ar. ff. de offi.pfi.l.j.⁊ pses puincie o:dinari⁹ est.C.li.x. delegatis.si qd ex. Quū ergo possint hoc alijs o:dinarijs:vt pall'.c. a nobis.⁊.c.nr̄o.multo fo:ti⁹ legatus poterit hoc:q̄ habz maius imperiū in puincia post p:icipe:vt in p:e.l.⁊ ideo. ⁊ e.ti.si mihi aliā.§. fi.⁊.l. nec quicq̄.i pn. ¶ Pōt etiā pce dere indulgētias ppetuas.⁊ legit⁊ no. ex de offi.leg.c.fi. nō excedētes fo:mā cōcilij generalis. ex de peni.⁊ re. quū ex eo.nisi aliud habeat ex p:iuilegio speciali. Itē possunt legati ex aliq̄ causa reddere quemq̄ inhabilē ad bñficia ecclīastica ⁊ secularia etiā ppetuo. ff. de offi.pfecti.vr.l.j.§ penul. ex de her̄ci. si aduersus.in fi.⁊.c. excōicam⁹.§. credentes.⁊.ij.q.iij.§. notandū.in fi. quod idē tenet Guill'. in epo.in sua dioc. teneñ epi puincie ⁊ alij legato obedire: q: ei subsunt. ex de appel. quū parati.⁊ ipse legat⁹ pōt iudicare de epo⁹ pcessibus:⁊ eos fm iuris tramites:qñ ex pedire viderit:reuocare ⁊ emēdare fm. B. Credit figillo legati. ex de confir. vti. quū dilecta. Potest legat⁹ ex causa reuocare indulgentias dñi pape ⁊ suo:ū pdecesso:ū. ex de cle. nō resi.c. penul. Potest etiā legat⁹ a latere ecclesiā in o:dinatā in pbēdis ⁊ in alijs o:diare:⁊ papa app:obat q̄ per eū fit. ex de cle. ex. mi. ppositi. Pōt grecos ⁊ eremitas ⁊ alios ppter inobediētiā excōicatos ⁊ suspēsos absolue re cū manuali pmissione. ex de sentē. excō. sup eo. Pōt de causa que est iter duos reges cognoscere. ex de ap. nouit. Pōt legatus regē ⁊ reginā male ꝓiunctos separare. ex q̄ fi. sint legi.p venerabilē. §. verū. Legati eundē modū ser uabūt in cōmissione causarū sicut papa. ex de rescrip. sta tutū. §. sancim⁹. li. vj. P:iuilegiū legato:ū est vt legatiōe durāte nideri nō teneañ: nisi in his tm̄ q̄ legatiōis tēpo re otraxerūt. ff. de iudi. l.ij. §. Legatis. ⁊. §. seq. ⁊. ff. de offic. pfi. l. senatus. Legato aūt tēpus pdest ex quo legat⁹ crea tus est:nō ex quo romā venit. ff. de lega. l. legato. Itē q̄ in legationib⁹ publicis versati sunt:a ciuilib⁹ muneribus ⁊ oneribus excipiunt. C. de lega. l. iiij. lib. x. In transmarina aūt legatione pfuncti vacationē biennio habēt:vt. e. tit. l. iij. Supueniēte legato maio:is auth o:itatis:officiū alte rius cessat. ex de offi. le. volētes. ex de p:iuilegijs. antiqua. nec de causis etiā inchoatis mino: se intromittet. ff. de sus spec. tu. l. hoc cm̄. Pōt legatus a latere cōferre vacātia be neficia in puincia. ex li. vj. de offi. le. officij. Sed nō pōt ad vnā pbendā duos recipere:vel pbendā diuidere. ex de p ben. dilecto. Pōt a latere legatus cōferre bñficia:q̄ tanto tēpo:e vacauerunt:q̄ eo:ū donatio est ad se. ap. deuoluta. ex de pbē. venerabilis.⁊ hoc tenet ibi Innoc.⁊ Joā. and. in p:e.c. officij.⁊ Guill'. in spe. in titulo de legato. §. nūc tra ctemus. Pōt legatus seruare sue donationi collationē p bēde p:ime vacature:q̄ dic vt legit⁊ no. ex li. vj. p senti.⁊ ca. deliberatione. Pōt legatus fm Guill'. cōferre pbendā vel ecclesiā spectantē ad collationē laici. q̄cūq̄ no. p alios ex de iure pa. quū dilectus.⁊ p hoc facit ex de iudi. qnto.⁊ quia plus habet iuris in cōcessiōe platus q̄ in p̄sentatiōe patronus. ex de offi. leg. dilectus.⁊ hāc opinionē de facto seruauit Nicolaus. iij. cōferēdo pbendā quā ipse ante suā promotionē habuerat in ecclesia Lauduñ. licet rex francie dicens ad se p:inere collationē illius pbende alij de facto cōtulit. Potest p:elat⁹ ex causa vnire ⁊ diuidere ecclesias. ex de excel. pla. sicut vnire. sine p:iudicio tamē episcopi. ex de confir. vti. c. fi. P:elati vel exempti qui per iuramen tum tenētur singulis annis apostolo:um limina visitare. ex de iureiur. ego. N. nō excusantur visitando legatu⁊. Li mina em̄ apostolo:ū ibi esse intelligunt:vbi est papa. x. di. legim⁹. ppe finē. Itē notaui. s. in. xxij. ar. Apostoli aūt illi antonomastice sunt petrus ⁊ paulus signati in bulla papali. xij. q. ij. de viro. quo:um papa est succesor. ex de ho micid. ꝓ humani. rūso. j. li. vj. quia aliud est sedes apostoli ca:⁊ aliud est legat⁹. ar. ex de sentē. excō. q̄ de his.⁊ aliud romana ecclesia:⁊ aliud eius legatus:vt. c. ri. ea noscit. in fi. Nec dicitur a sede apostolica emanare qđ ab eius lega to emanat:vt legit⁊ no. fm Innoc. ex de fi. p:es. c. penul. Potest legatus a latere absoluere p:o iniectione manuū in clericos/etiam extra p:ouinciam existens. de quo vide statim. j. R. legatus. ex de sentē. excom. ad eminētiam. ex de offi. leg. q̄ translationē. c. excōmunicatis. Sed de sententijs o:dinarios:uz sue p:ouincie/nō potest se intromittere: nec illas reuocare sine causę cognitiōe:⁊ sine tramite iu ris. ex de sentē. excom. p tuas. de offi. o:di. ad rep:imendā. de offi. deleg. quū cōtingat. Secus aūt de sentētijs in fo:ma constitutionis in genere p:omulgatis: puta statuim⁹ q̄ quicūq̄ falsauerit chartā:vel luserit ad taxillos/vel fur tū fecerit/vel huiusmodi/sit excōmunicatus. quum em̄ ta lis sentētia potius iuris q̄ hominis fit censenda. ar. xxiij. q. j. c. ij. ex de sentē. excom. a nobis. j.⁊ de ap. reprehensibilis. rūso. j. legati passim a talibus sentētijs absoluūt. nā etiā a sentētijs in iure scriptis absoluunt: ex quo eis specialiter nō inhibentur. ex de sentē. excom. nup. De sentētijs ꝺo:o:dinario:ū nō sue p:ouincie se nullatenus intromittūt cū cause cognitione: siue nō. ar. ex de offi. leg. nouit. Tenent Ostiē.⁊ Guill'. dur. in spe. in tit. de legato. §. nunc dicam⁹. R. quod etiam dixi. q̄ legat⁹ a latere nō potest absoluere nisi a leui iniuria p:opter manuū iniectionem in clericū: quod episcopo nō concedit:nisi de leuissima. ex de sentē. excom. puenit. Sed salua reuerētia tanto:um patrum/ni mis emungere voluerunt:distinguētes inter leuē ⁊ leuis simam iniuriam. que distinctio vix est de facto p:acticabilis:nec oculis ostēsibilis cōtra illud quod legitur ⁊ no. ex de dona. apostolice. §. nam ⁊ si. dico ergo q̄ ab iniuria q̄n tumuis grauī p:o iniectione manuū in clericum/potest a latere legatus absoluere: quum talis ei simpliciter ab solutio committatur sine aliqua distinctione. ex de sentē. excom. ad eminentiā. c. ea noscitur.⁊ de offi. leg. excōmuni catis. a sensu contrario.⁊.c. q̄ translationē. nisi fit mēbro rum mutilatio vel debilitatio. xxiij. q. viij. quodcūq̄. vel in terfectio:quia tunc legatus nō potest. xxij. q. vlt. si q̄s mē bro:um. ex de sentē. excom. cum illo:ū. De quacūq̄ aūt le uī iniuria possunt absoluere episcopi:vt cōmuniter tenet in p:e. c. puenit. que aūt sit leuis:arbitrio iudicis commit titur. vt no. Innoc. in p:e. c. cum illo:um. Immo dico q̄ le gatus potest absoluere capientē se. vt no. xciij. dist. c. ij. in glos. ar. q̄.⁊ tamē nō est dubiū/q̄ nō est leuis iniuria: im mo atro:r rōne tante p̄sone. instit. de iniur. §. atror. de pen. dist. j. aut facta. Hodie tamē talis nō posset absolui p̄ter q̄ in mo:tis articulo:nisi a romano pontifice. ex de penis fe licis. §. p̄senti. li. vj. ¶ Legatus ex p:ouincia existens/nō potest excommunicare vel absoluere: quia vtrumq̄ cau se cognitionem requirit. legitur ⁊ no. ex de offi. leg. nouit. no. Innocen.⁊ Ostien. in isto. cap. nouit. q̄ vnus episco pus in dioce. alterius de voluntate ⁊ cōsensu eius potest sedere p:o tribunali:et causas subdito:um suo:ū et illius audire. ix. q. ij. c. j.⁊. ij.⁊. ca. episcopum. xxiij. q. ij. lumino so. Et q̄ episcopus extra suam dioc. in alterius territo:io sine commissione illius vbi est:potest suum subditum ex communicare et absoluere: vbi non requiritur cause/cognitio: vt in noto:ijs. et vbi aliquis se excōmunicatum confitetur: et absolutionem petit. et p:esertim contradi cto:em non habet. ix. q. iij. §. fina. ij. q. j. manifesta. quia ta lia cause cognitionem non requirunt.⁊ quum iudex suū recognoscit erro:em. et sine causę cognitiōe potest extra suam dioce. excommunicatum absoluere contradicto:e inuito. de appel. qua fronte. de senten. excom. sacro. §. fi ꝺo. Et absoluere sine causę cognitione ad iurisdictionē

Tulpedi stinctis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

volũtariá spectat:ꝛ ideo põt extra dioc̃. fieri. ff. de off. pñi. Liꝯ. no. etiã Joã. and. de fo. cõpe. q̃uis. in clem̃. in glos. in duobus. q̃ inter subditos volẽtes in alio tũ dioc̃. de licentia dioc̃. epi suã iurisdictionẽ exercere possunt. secus inter inuitos. de offi. or. quũ eps. li. vj. Tenet etiã Ostiẽ. in pte. ca. nouit. q̃ ordinarius extens suũ territoriũ cũ intẽtione cito redeũdi excõicare ꝛ absoluere põt subditũ suũ extra q: nõ d̃: diuertisse. ff. de diuo. l. iij. de peni. dist. j. in. l. diuortiũ. ꝛ in. l. destitisse. p hac materia sup adicta facit de sen. excõ. venerabilibus. §. vbi aũt. li. vj. Jrẽ cõmittere causas q̃uis sit iurisdictionis: põt eps extra suã dioc̃. ff. de offi. pfec. v. l. fi. Jrẽ q̃ iurisdictionem exerceat eps extra suam dioc̃. nũc cũ volũtate ipsi⁹ cui⁹ est dioc̃. nũc pp̃ia authoritate: pt̃z ex de vsu pal. ex tuarũ. de fideiusso: ib⁹. c. cõstitutus. in fi. legit ꝛ no. p Joan. and. ex in clemẽ. de p̃uile. archiepo. ex de vsu pal. ad supplicationẽ. vj. q. iij. scriptũ. vij. q. j. epi. rcj. di. §. nũc aũt. cũ tribus. c. seq. ꝛ glos. ex de or. abepo qui re. c. j. faciũt que no. p Ostiẽ. in summa. de offi. le. §. ꝛ in quo. loco all. ꝛ. q. j. nemo. rj. q. iij. nemo. j. Aliꝯ ꝛra p ca. rj. q. iij. si eps. ex de ap. quũq; fit romana. in fi. z. j. q. iij. audi. it. q. iij. §. fi. ꝛ hoc verũ est p̃m Ostien. q̃ hoc no. in pte. ca. nouit. ꝛ Buill. dur. in spe. in titu. de legato. §. nũc dicamus. n̄. sed q̃d si legatus in notoꝛijs in q̃bus cause cognitio nõ requirit. ex de iureiur. ad nostrã. iij. de fi. pr̃esbyq̃m.

¶ Potest legatus absoluere subditos suos/q̃ extra p̃ouinciã suã deliquerũt: nũc n̄o reuersi penit̃ absolui. ar. ff. de offi. p̃esi. l. iij. §. n̄. habet. rvj. q. j. placuit. ex de offi. le. ex cõmunicatis. que nõ distinguit: sed Buill. ꝛ Ostiẽ. ꝛra. p ca. ex de fo. cõpe. cũ p̃ingat. ꝛ. c. fi. C. n̄. de crimi. agi. opoꝛ. aũt qua p̃uincia. C. nisi sena. vel cla. l. j. iij. q. vj. c. j. ex de rap. ca. j. de sentẽ. excõ. offic. j. Primũ reputo verius ꝑter p̃iuilegiũ a latere legatoꝛũ speciale nõ restringendũ. ar. bo. ex de p̃iuilegijs. in his.

Potestas legati i dispensando.

¶ Tunc aliq̃d tangã de dispensationib⁹ istoꝛ legatoꝛũ se. ap. a latere. Circa quod sciendum est q̃ quicq̃d põt circa dispẽsationes eps/archiepus/p̃imas/vel patriarcha: vel q̃liber alius ordinarius: hoc totũ põt de latere cardinalis legat⁹. q: ipse ordinarius in p̃uincia sibi decreta: ꝛ maioꝛ ẽ oibus post p̃incipẽ habet in ea potestatẽ. vt. §. §. pte. n̄. item ad officiũ. cũ n̄. seq. ꝑbaui. Jrẽ põt etiã dispẽsare in oibus illis: q̃ntacq̃ exceptis que sunt roma. pon. reseruata. ex de offi. le. quod trãslationẽ. ꝛ arg. ex de cõsang. ꝛ affi. q̃ dilectio. de trãsac. ca. fi. que superius in ar. xlv. ꝛ. xlvj. specificaui. Non potest dispensare vt nouitius vel homo alterius ꝓfessionis fiat abbas. ex de elec. offi. nec alterius habitus. ex in clemẽ. de elec. cũ romani. Nec cũ illegitimis quãtũ ad sacros ordines ꝛ beneficiũ curatũ. ex de fi. p̃es. dilectus. in fi. Secus in simplici beneficio ꝛ minoꝛib⁹ ordinib⁹: sicut q̃liber ordinarius eps. ex li. vj. de fi. p̃es. is qui. Nec cũ irregularib⁹ ex de offi. del. c. fi. nec cõr⁹ aliq̃ cõciliũ generale: nec in gradu p̃ohibito cõsanguinitatis p̃m Buill. in spe. in tit. de legato. §. nũc ostẽdendũ. Nec in ẽpatũ quantũ ad etatẽ: sed quoad minoꝛes ordines. sic coiter p̃m Buill. q̃ de hoc no. in spe. in titu. delegato. adde q̃ no. §. xlv. ar. §. sciẽdũ. n̄. xiij. Potest tñ cõfirmare electionẽ illi⁹ q̃ ab apostasia redijt/p̃m. B. ibi. ex de elec. q: diligentia. Põt etiã p̃m Bern. dispẽsare vt illegitim⁹ immediate patri suo in eo/dẽ beneficio succedat. vt ibi no. Buill. ex de fi. p̃es. c. pe. Jrẽ legatus de latere põt generaliter dispẽsare et penas mitigare vbicũq; nõ p̃hibet. ex de transac. c. fi. Jrẽ dispẽsat q̃ regularis canonic⁹ teneat plebanatũ. ex de sta. mo. q̃ dei. bñ põt tñ talis in ep̃m eligi sine dispẽsatiõe: p̃out ibi no. Innoc. Tenendũ est generaliter/q̃ in q̃nali legatiõis mãdato trãsit dispẽsandi ptãs. ar. ij. q. v. q̃ de causa. ex de trãsac. c. fi. ex de biga. quia. nõ põt tñ legat⁹ iure legationis dispensare cũ illo quẽ absoluit ab excõicatione sup irregularitate cõtracta: quia sic ligatus celebꝛare diuina ꝓsumpsit. vt no. Buill. dur. in spe. in titu. delegato. §. nũc dicamus. n̄. sed an tũc. nec legat⁹ cui specialiter est indultũ. vt cum hmõi irregularibus siue p̃uincie valeat dispẽsare: cũ scholaribus vel alijs aliemigenis intra illã ad rps degẽtibus dispẽsare valebit. q̃m hmõi indulgẽtia stricte interpꝛãda est. ex de trãsla. c. fi. ꝛ intelligẽda solũ de indigenis: ꝛ ibi intitularis/ꝛ ibi ꝑpetuo mõ: arct̃is: sz nec talis põt oꝛdinare iure legatiõis. vt no. Buill. in spe. in rif. delega. §. cõsequn. sed nũquid. Nõ põt legatus dare alicui licentiã alienãdi de rebus ecclesie iure legatiõis ꝛra p̃p̃riũ iuramentũ q̃ p̃estitit de rebus eccle. nõ alienãdis. ro. põ. in cõsulto. ex de re. eccle. nõ ali. vt sup̃. de feu. c. ij. nec permutãdi: q: pmutatio alienatio est. ex de re. eccle. nulli. Si no abbas vel p̃ioꝛ vel plat⁹ iurauit nõ alienare sine cõsensu episcopi vel abbatis infra legationẽ cõstituti: legat⁹ hmõi licentiã dare poterit. q: ordinarius est/vt sepe. s. p̃obatũ est. ꝛ q: authoꝛitas legati in tali iuramẽto intelligitur excepta. ex de iureiur. venientes. Si aũt aliquis abbas iurauit nõ alienare sine licẽtia: ꝛ abbatis montis cassini vel cistraici cui subest: legatus cum illo nõ poterit dispẽsare: quia abbas cui ille qui iurauit subest: nõ est de sua legatiõe. vbi aũt iuramentũ p̃stitũ nõ est: bene potest legatus ex causa concedere licentiã alienãdi vel permutandi possessiones intra fines sue legationis. etiam si ille p̃latus subsit alteri extra eius legationẽ moꝛãt. ar. ex de reli. do. c. fi. rj. q. j. experiẽtie. ex de fo. compe. sane. ꝛ. c. fi. de potestate legatoꝛ que immediate emanat a potestate papali hucusq; tractasse: etsi breuiter: sufficiat. verũ quia in hoc opusculo de statu ecclesie plurimũ est necesse scire/regularitatis materiã in iure diffusam ꝛ incertã: Idcirco aliud de ea hic interserã diffuse ꝑ multos doctoꝛes tractata. maxime ratione iuriũ nouoꝛũ postmodũ editoꝛum.

¶ Articulus. xlviij. A

Primo

¶ Primo sciendũ est q̃ irregularitas est nota siue impedimentũ canonicũ ex peccato siue defectu p̃ouenies: qua q̃s ꝓhibet ad ecclesiasticos ordines ꝑ moueri: ꝛ i eisdẽ ministrare. Idcirco dixi nota: q̃d idẽ est q̃d infamia seu irregularitas. ex de pur. ca. accedẽs. ij. q. iij. §. hinc aũt. j. ꝛ. l. indulgẽtia. sub alio. §. norandũ. ff. de his q̃ no. infa. furti. accipe. §. fi q̃lis alieno. ꝛ. l. se. Est etiã nota idẽ q̃d cicatrix vel signũ impssum. ff. de seruis fu. Liꝯ. facit C. de aque ductu. l. decernimus. ex li. vj. de sentẽ. excõ. si iudex. ante fi. ibi. annotatiõe signati. Idẽ etiã est stigma. C. de fabri. l. stigmata. li. rj. cuius tertius ponit p̃e. c. fi inder. quod verbũ ponit. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. Et irregularitas est cicatrix criminis vel defectus: vt. lxj. di. in sacerdotib⁹. in fi. vbi d̃:: Perferes memoꝛandi criminis labẽ. i. irregularitatẽ nõ habz lucidã sacerdotij dignitatẽ. Unde/sanitas penitẽtie post vulnus sz peccati secuta/sine cicatrice scilz irregularitatis esse nõ põt. j. q. j. ventũ. ꝛ ad hoc facit glos. ibi posita sup n̄bo cicatrice/que incipit: quia etsi peniteãt: tñ irregularitas maner. que non abolet ꝑ penitentiã. xxv. dist. p̃imũ. l. di. illud. j. q. vij. si quis omne. quia etsi animas per penitentiã saluare possumus: infamiã tamẽ facti/subaudi p̃m glos. abolere nõ possumus. vt in pte. §. hinc autẽ colligitur/legitur ꝛ no. Idco dixi canonicã. §. in descriptione irregularitatis: quia irregularitas est impedimentum a iure canonico introductũ. ar. ex de sentẽ. excom. is qui in ecclesia. lib. vj. fuit tamẽ figurata de iure diuino: quia dictum est dauid p̃imo Paralipo. xxij. Nõ edificabis mihi templum: quia multũ sanguinem effudisti. j. q. vij. si quis omnẽ. dẽ con. dist. j. c. j. In veteri aũt testamento erant irregularitates tempoꝛales ꝛ nõ perpetue: vt quando quis ejiciebatur extra castra p̃o eo q̃ retigerat immundum vel moꝛticinum vel simile. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. ¶ Prouenit autem irregularitas sepe ex facto seu ex crimine: vt patet in clerico censurã ecclesiasticã violanꝛte: vel ex aliq̃ notabili inobediẽtia ꝑtim aduersus sedẽ vel ap. lxxxj. di. si qui. ex ne cle. vel mo. nõ magno. in fi. ex de hẽreti. excõmunicam⁹. j. §. sane. ex de cler. ex. mi. c. fi. ꝓpe fi. cõ

de sentē.excō. significauit.ꝛ in simoniaco ordine:ꝛ in clerico pſaltū promoto:ꝛ similibus.ꝛ generaliter in cōmittente aliquod de criminibus in aplica regula contentis. xxv.di.§.nūc aūt.ꝛ.c.ſ.ꝛ in crimine homicidij.di.l.miror. Itē ex defectu ꝓuenit.q̄nq̄ a natura:q̄nq̄ ex euētu. a natura/vt defectus natalitū. regula eſt ecclesie eſt:vt q̄s de legitimo matrimonio naſcat. cōtra hāc regulā natus irregularis eſt:vt dist.lvſ.ꝛ ex de fi.ꝓeſ.p totū. vel ſi q̄s cum corporis defectu notabili naſcit: vt lv.di.ꝛ de corpo.vi.p totū. ¶ Ex euentu aūt ꝓuenit in quolibet hoie:vt in bigamia.vt ex de big.a.p totū.ꝛ xxvſ.dist.p totū. Dicit aūt irregularis/ab in quod est fine/ꝛ regula. vnde irregularis q̄si contra regulā ecclesie natus:siue p defectū siue p factum extra eā positus:vt p̄missum est. ¶ Cōtrahit aūt modis quodāmodo indicibilibus ꝛ inexp:inibilibus acute videntibus. ¶ Et primo siquidē (vt dictū est) ex defectu natalitū:cū q̄bus solus papa dispensat.salno q̄ dicit de simplici beneficio:ꝛ minoribus ordinib⁹/in quibus p̄t eps dispēsare. ex li.vſ.de fi.ꝓeſ.is qui.ꝛ.§.in arti.§. primo.§. nūc aliq̄d.ℵ.nec quū tetigi. nā papa in omnibus irregularitatibus dispēsat:quia irregularitates ꝛ pene earū de iure positiuo sunt: vt dictū est.§. q̄ papa plenā potestatē habet.ex de con.ꝓe.ꝓpositi. Itē criminosi notabilib⁹ criminibus irregulares sunt:de q̄bus.xxv.dist.p totū.vſ.q.ſ. infames. Itē bigami:vt.§.dictum est. Quot modis bigami dicant.no.ex de biga.c.ij.in glos. itellige. Itē illiteratī ꝛ imp:udētes irregulares sunt.xxxvſ.di.illiteratos.ſz talis characterē recipit:vt no.ex de cle.p sal.ꝓo.c.ſ. Itē cupidus est irregularis.xlvij.di.p totū.ꝛ vsurarius.vt e.dist. c.ij.ꝛ.ſ.ꝛ ex de vsu. ꝓterea. Itē percussor.xlv.dist. per totū. ex de cleri.pcu.per totū. Si ℣o quis percutiat absq̄ moris periculo:vel sanguinis effusione/vel trūcatione:ꝛ habet potestatē.nō imputat ei.ex de rap.in archiepatu.xxiij q.v.c.ij. Sed beat⁹ petrus q̄ absscidit auriculā malcho p̄cipis seruo. Matth.xxvſ. Joan.xviij.xxiij.q.ſ.ſi petrus.ꝛ xxiij.q.iſſ.p mēbris.ꝛ beat⁹ paulus electus a dño in apostolatū:vt.l.di.§.ecōtra.qui interfuit mo:ti ſtephani lapidantibus ministeriū p̄bēdo. Actu.vij. nō fuerunt irregulares.quia nondū erāt clericis arma ꝓhibita:nec irregularitas erat inducta:que est iure canonico:vt.§.ℵ. ideo dictū est. Immo licebat olim sacerdotibus occidere.ij.q. vij.c.nos ſi incōperēter. §.item quū balaam.ℵ.his ita.ij.ꝛ etiam primo dū fuerunt baptizati:ꝛ irregularitas talis tollitur in baptismate.no.xxvj.di.deinde. vel diuina reuelatione excusati sunt.ex de diuo:.gaudem⁹.xxiij.q.v. ſi nō licet.ſ.q.viij.occidit.diuina em̄ facta ꝛ maxime veteris testamēti sunt admiranda: nō in exemplū trahēda.ij.q.vij. §.item quū balaam.ℵ.daniel.ꝛ.iiij.q.iij.§.sed obijcit. Itē sep:ossi irregulares fūt.vij.q.ſ.quū pcussio.ex de cle.egro. ca.penul. Itē litigiosus est irregularis.xlvj.di.per totum. Item iudices/adsessores/aduocati/ꝓsiliarij/rabelliones/ sententie dictatores in causa sanguinis. legit ꝛ no.xxiij.q. vlt.sepe.l.dist.ſi q̄s viduā.ex ne cleri.vel mo. sententiā.ꝛ.c. clericis.ex de homi. postulastis.lſ.di.c.ſ.ꝛ.c. ſi q̄s post. Cū ſi clericus ex sola curiositate vel leuitate fuerit vbi latro suſpēdit:vel vbi q̄s in duello interfecit/licet grauiter peccet:nō tñ fit irregularis/ſi nec cōsiliū vel auctoritate vel auxiliū p̄stiterit.no.p:e.c.sententiā. Si ℣o iudex/vel officialis/vel miles/vel aduocat⁹ talia suſceperūt officia:nō tñ sunt executi:nō ꝓhibent ordinari.no. Hug.lſ.dist.ſi q̄s. Et q: sola voluntas in actū nō producta nō facit quemq̄ irregularē.no.ſ.q.iiij.q: ꝓsulat⁹.ad glos.ar.quod ex de homici.petrus.ꝛ q: irregularitas factū respicit.xv.q.ſ.ſi q̄s nō iratus.alſ vir vnq̄ inueniret quiſq̄ qui non esset irregularis. Joan.tū no.de peni.dist.j.periculose.in glos.ꝛ irregulares.q̄ qui voluit facere homicidiū:ꝛ nō fecit q: nō potuit:irregularis est.cōtra teneo p:e.c.ſi quis nō iratus. xv.q.j.fateor:tñ cū Joan.q̄ ſi quiſpiā sepe bellis interfuit: nec remansit per cū quin occideret:licet nō occiderit:irregularis cēsetur ꝓpter ambiguum duplicitatis, vt no.in p:e.c.ſi quis post.p:o hoc facit quod legit ꝛ no.xxiij.q.vl. ca.vlr. Tenet aūt Guill.dur.in spe.in titu.delegato.in.§. iuxta.ℵ.sed quid. q̄ miles qui fuit in bello:nec p eū ſterit quin occideret:repellēdus est.secus ſi nec pcussit:nec opera dedit p̄m Hug. Similiter iudex qui examinauit causam sanguinis:ꝛ aduocatus in ea:ꝛ officialis qui operā dedit ex officio suo vt sanguis effunderetur:irregulares sunt:licet mo:s vel effusio sanguinis nō fuerit subsecuta. potest tñ cū talibus p'epm dispēsari.ex de homic.petitio. ꝛ de cleri.pug.in du.c.ſ.ex ne cle. vel mo.c. sententiā. similiter cū illo qui nō ex officio suo/sed ex odio dedit operā: ꝛ fecit quod potuit vt occideret: nō tñ occidit/nec etiam mutilauit:cpus dispensat.indiget em̄ talis dispensatione p̄m Guill.in p:e.§.j.iuxta.ℵ.sed quid. ¶ Itē exercēs aūtē chirurgie irregularis est:si ꝓpter imperitiā suam vel negligentiā mo:s fuerit subsecuta ex incisione vel adustiōe vel potione quā dedit infirmo.ex de homici.tua.§.ſ. si ℣o peritus phlebotomat vel secat: ꝛ adhibet omnē diligentiam quā debet:nō tenet in aliquo si mo:s sequat.xxiij.q. v.de occidendis. Si aūtē aliquis sagittam/telum/vel gladium infixū in gutture pectoꝛe vel coꝛpoꝛe alicui⁹ extrahit:ꝓpter quod vulneratus citius obijt:irregularis efficitur.ff.de reg.iuſ.culpa.ꝛ.l.q̄ quis.ꝛ p:e.c.tua.de homic. Intellige aūtē chirurgū nō ꝓhibēri a ꝓmotione: niſi ꝓpter periculū:q̄m̄ de facili in officio suo errare p̄t. vnde si quis existēs laicus hoc officiū exercuit:nō ob hoc est irregularis:licet multi sub huius cura obierunt:nisi ꝓpter eius incuriam ꝓuenerit mo:s: vt dixi.ꝛ hoc tenet Innocen.ꝛ Ostien.ex ne cleri. vel mo.sentētiā. Clericis aūt hoc officiū omnino iterdictū est:q̄uis ex hoc solo nō sint irregulares:si tamē sub eoꝝ cura aliqui obierunt p:eter eoꝝ culpā:dicūt Innoc.ꝛ Ostien.eos irregulares fore: vt no.in p:e.c.tua.ꝛ p:e.c.sententiā. Idē est de officio medicine ꝓpter dubiū.ex de eta.ꝛ qua.ad aures.per q̄.c.clericus cauebit:si sapiens fuerit/ab officio medicine. nam vir de centū vnus in ea sapiens:ꝛ practicus fidelis ꝛ diligens inuenitur. vnde ꝺr in.c.p:e.ad aures.cruditus. vbi dicit Ostien.sicut tibi falsa opinione videt. verē em̄ eruditus ꝛ peritus ita ꝓudentū regulis est munitus:vt in suis egritudinib⁹ ꝓterita ꝛ ꝓsentia ꝛ futura cognoscat. vt dicit Hippocrates in ꝓlogo ꝓgnostico. ¶ Tamē notādū est q̄ ad hoc q̄ medic⁹ in arte peritus vel chirurgicus dicat congruā diligentiā adhibere: sufficit q̄ infirmū visitet ꝓsonaliter: ꝛ dieram suā ꝛ regimē dicat ei/nec tenetur ad custodiā continuā ꝓsonalē.ar.eoꝝ que leguntꝛ no.§.ex de frigi.c.ſi.§.ſi.de vsu pal.c.ſi.de cōſe.di.v.nūq̄. ꝛ ad hoc dicit Ostien.multū dignū no.ꝛ q̄ declarat p:e. decre.ad aures.vt no.p:e.c.tua.videat q̄ q̄ faciat illas medicinas q̄s scit p̄m artem debere ꝓficere consideratis circūstantijs vniuersis. Caueat em̄ ne ꝓpinet medicinā de qua dubitet vtrum ꝓficere possit vel nocere: q̄uis magis credit eā ꝓficere:quia in dubijs est via tutior eligenda. ex de homici.ad audientiam. Et quia securius est relinquere homīnē in manu dei:q̄ ipsum quoquo modo exponere dubitabili medicine. Si etiam omittat scienter debitam medicinam:delinquit. sicut ꝛ indebitam ꝓpinādo/p̄m Innocen. Quam etsi malitiose ꝓpinet ad infirmitatē aggrauādam: et infirmum faciat redimi:est extraordinarie puniendus.ff. de vari. et extraor.di.cog.l. medicus. Si aūtē se dicat peritum quum nō sit:ꝛ faciat vel omittat aliquid ꝓpter quod infirmus periculum mo:tis incurrit: peccat ꝛ irregularis est.ar.ff.quod quiſq̄ videtur.hoc edicto.ff. de ac.emp.ꝛ vendi.iulianus.§.q̄ autem diximus.ꝛ se.p̄m Innocen.ꝛ est exp:essum p:e.c.ad aures. Si ℣o medicus bonā medicinā dedit quātū ad artē:ſz quārū ad materiā mala erat ꝓpter vetustatē specierū vel falsam fiſtrudinē

Irregularitas ꝓtitur.

Exercēs chirurgiam an sit irregularis.

Medicā artem exercens an sit irregularis.

quã gerebat verarũ specierũ: vel aliã quamcũq; causam: si omnẽ diligẽtiã adhibuit: quã potuit in speciebꝫ eligẽdis: inculpabilis est. q; ꝓbabilis est de facto igno: antia excusata. ſm Innoc. ex de cleri. er. mi. apkice. imo ⁊ solicita diligẽtia eũ excusat: vt. s. pbarũ est. Sed er si ſm artẽ medicine vel chirurgie vtile est aliquem scindi: fecure faciat hoc fieri: dũmodo peritũ inueniat incisorẽ. Er si incisor: errat nõ ex imperitia vel desuetudine: sed q; infirmus nõ habet venarũ aut mẽbrorũ debitã vel consuetã dispositionẽ: aut q; subitus ⁊ insolitꝰ timor: vel tremor: irruit super eũ: videt chirurgicus excusatus ſm Innocẽ. ex de frig. ex literis. Si aũt chirurgicus dubitat de incisore: abstineat tam ipse qꝫ incisor: ſm Innoc. ar. ff. de flu. l. ſ. in pn. §. de fun. instruc. quũ de lamonis. §. afinatꝫ. ⁊ q; in dubijs via tutior est eligẽda: vt. s. Si ꝯo infirmus nõ obedit medico vel chirurgico: nõ imputat eis nec ꝓpterea infirmꝰ cõmittit peccatũ inobedientie: q; nec ꝓlatus eius est: incaute tñ facit. q; nõ credit perito in arte sua: vt ptz in eo qõ legit ⁊ no. ex de homi. significasti. ij. §. ſ. ꝯ. quidẽ. Si ꝯo infirmꝰ ex certa sciẽtia seu affectata sumit pocꝰ: vel aliud sibi ꝓtrariũ: peccat. facit eꝫ cõtra charitatẽ. q; debet corpus suũ diligere ⁊ custodire vt in eo seruiat deo. ſm Innocen. de peni. di. ij. charitas. ſ. ꝯ. item corpus nostrũ. ⁊ nõ licet in seipsũ seuire: vt patet in eo qõ legit ⁊ no. ex de cruciatu. significauit. ⁊. c. pe. nec debet ire post cõcupiscẽtias suas. Eccl. xviij. ℔. nec in carnis desiderijs ãbulare. Roma. viij. a. b. nec manũ sibi inijcere. ff. de edi. edic. quũ aũt. §. excipit. Itẽ q; quũ medicus peccet contra traditiones artis dando talia: vt. s. tactũ est: multo potius infirmꝰ accipiendo. sicut peccaret sciẽter venenũ accipiẽdo: nisi acciperet causa miraculi faciẽdi. vt legit beatus Joan. euã gelista in legenda sua fecisse. Secus si nõ crederet mortiferũ: licz crederet ex illo potu vel cibo infirmitatẽ magis roborari siue ꝓfligari: q; hic nõ peccat mortaliter / vel ad minꝰ nõ ita grauiter / sicut ꝓtor. nã grauior pot esse afflictio sitis qꝫ feb. is. sanus aũt nõ tenetur viuere medicinaliter: q; amia sana sanis. Caueat tñ ne sciẽter aliquid nociuũ recipiat. vt. s. dictũ est. De seruientibus vel ministris ꝓpinantibus infirmis quicũq; petũ: dicendũ est / q; si ex certa scientia: vel ex improbabili ignorãtia seu affectata / aliquid nociuũ infirmo ꝓpinauerint quantũcũq; peteti: peccant grauiter ſm Innocẽ. ⁊ irregularitatis: si mortaꝫ infirmus: periculo se exponũt. quia in culpa fuerũt talia ministrando. vt. s. dictũ est. ⁊ facit ex de homi. de certo. de iniu. si culpa. Idẽ est si contra preceptũ medica hec faciãt: q; in talibus credendũ est medico: nõ infirmo. v. q. v. c. ſ. ij. ⁊. iij. Aug. qd em ꝓfit vel obſit nouit medicus: nõ egrotus. sup: adicta no. quasi p Innoc. ⁊ Ostien. ex de homic. tua. sed si talia bona fide fiant circa egrotos: nõ debet qs facilis esse ad faciendã sibi cõscientiã scrupulosam: qꝫ uis in aliquo sit erratũ: si nõ sit ibi lata culpa: quũ negligẽtia dissoluta q; prope dolũ est: in hmõi scrupulũ de facili deponere debet ad cõsiliũ sapiẽtis. ex de simo. p tuas. ij. Si aũt lata culpa fuit aut negligẽtia: irregularis est. Si ꝯo non sit certũ: aut dubitaꝫ ꝓbabiliter ſm iudiciũ medicoꝝ: an nõ. in primo casu abstinẽdũ est ab officio ⁊ ꝓmotione. in scõo deposita erronea cõscientia: si fieri possit / poterit ministrare: ⁊ etiã ꝓmoueri alꝫ nõ. ſm Rai. ar. di. l. bi q; arborem. ⁊. c. sepe. Is q; anteba ptisinũ irregularis est: post baptisinũ irregularis remanet. xxvj. dis. c. ſ. ⁊. ij. ſm Bul. dicit no. e. di. c. denũcie. i gbl. videt ergo ⁊ p Innoc. de dimor. gaudem. ⁊. ſ. eodẽ ar. §. sed querit. ꝯ. vlr. Itẽ irregularis est ordinatꝰ ad sacrũ ordinẽ ab epo q; renuntiauit epatui. vt ex de ordi. ab eo q; re. epa. c. ſ. Itẽ ordinatꝰ a nõ suo epo. nõ em recipit executionẽ. ix. q. iij. c. ſ. ij. iij. et. iiij. vij. q. ſ. eps in dioc. lxxj. dis. c. ſ. ⁊. ij. vnde ⁊ suspensus est ipso iure: licet nõ irregularis: ⁊ nihilominꝰ ab homine suspendet. vt no. p Joan. and. ex de tempo. ordi. eos. li. vj. per. c. qꝫ trãslationẽ. ibi: interdicenda. vnde si celebrat: nõ est irregularis. quia predicta iura loquunt de suspensione quoad se tm. pot tñ suspendi siue interdici ei ne celebret. vt pre. c. qꝫ trãsla. ⁊ postea celebrauerit: efficit irregularis / nec cũ eo citra sapo. poterit dispẽsari. ⁊ hoc probat stilus curie. nã qñ scribitur p talibus / dicit sic / mãdamus quatenus ipso ad tempus suspenso sup hoc autho: itate nostra dispenses. ⁊ no. qꝫ dicit sup hoc: ⁊ nõ dicit sup irregularitate. dispensat eũ vt nõ deponat: qõ fieri deberet ſm pre. iura ſm Ostien. ⁊ Guill. Itẽ ordinatus extra quatuor tẽpora. de reqpo. ordinis. quũ quidã. Itẽ nõ ordinatus celebrãs. vt ex de nõ ordi. ꝓtorũ. Item recipiẽs plures sacros ordines eadẽ die. vt. e. ri. dilectus. Itẽ minor. xiiij. annis in subdiaconatu. vt. e. ti. vel nõ est. hodie necessarij sunt. xviij. ex in clemẽ. de etate. ⁊ qua. c. generalẽ. Itẽ p saltũ ꝓmotus. ex de cleri. per saltuẽ. si aũt quis ordinet in presbyterũ vel epm nullũ ordinẽ inferiorẽ habẽs: tenet ordo. si aũt i episcopũ: nõ / nisi fit presbyter. vt ibi no. Item rebaptizatus. de conse. dist. iij. q. bis. ex de apo. c. ſ. Item simoniacus in ordine. ex de simo. si quis. ſ. q. ſ. statuimus. idem dico in beneficio. ex de accusa. inquisitionꝫ. ſ. nisi. o. Item neophytus. xlviij. dist. per totũ. Item regularis audiens leges vel physicam vltra duos menses. ex ne cleri. vel mo. nõ magno. ℔ fi. Idem de ꝓfessionis que enumerant. e. ri. c. fi. §. fi. Item publice penitẽtes. l. dist. canones. lv. dist. penitẽtes. Itẽ accedens ad monasteriũ causa penitentie ibi agende. p quocũq; delicto: fiucle / siue occulto. ex de renun. post translationẽ. l. dist. si ille. Item suspensus ab officio. ex de consue. quũ dilectus. qui autẽ sint suspensi: vide in repertorio Guill. dur. sub titulo. sentẽ. ex cõ. in rubica ordi. Item accusatus accusatoꝝ de pendente. ex de testi. c. fi. Item cõuictus ⁊ confessus ⁊ condemnatus de crimine. xv. q. vlti. si quis. ar. ex de testi. testimonium. Idem est si nõ sit condemnatus: si crimen sit enorme ⁊ manifestũ. l. dist. de his ꝯo. Item denũtiatus aliquo crimine. ex de accusa. omnipotẽs deus. Itẽ accusatore accusatione pendente. ij. q. iij. euphemiũ. Item excõmunicatus scienter ordines recipiens. ex de sentẽ. excõ. quũ illorum. Item recipiens ordines etiã ignoranter ab hereticoꝝ / schismatico: vel suspẽso / vel ab eo q; renũtiauit epatui. vt legitur ⁊ no. ex de schis. c. ij. ex de ordi. ab epo qui re. e. ſ. q. viij. ꝓuenietib⁹. Itẽ q; ꝓtraxit matrimoniũ cũ iocularice vel alꝫ vili muliere vel ancilla. xxxiij. di. si quis viduã. ex de cleri. cõiu. sane. Itẽ promotus post inhibitionẽ sub pena anathematis. ex de eo. qui fur. or. re. c. ſ. Generaliter quicũq; ꝓmoueri nõ potest ad ordines vel honores sine dispẽsatione: ⁊ quicũq; ineligibilis est: irregularis est. Itẽ oẽs casus q; impediũt ꝓmouẽdos vel deiciũt iã promotos ⁊ qui pena depositionis merent: irregularitatẽ inducũt. quos plene ꝓsequere in repertorio Guill. dur. sub titulo. tẽpo. ordinis. in duabus rubricis. ex ordi. ⁊ sub titulo de penis. in rubica illa / casus totius iuris. Itẽ in veteri testamento qdã inueniunt irregularitates: q; impediebant aliquos panes deo offerre: que moraliter intellecte / eriã in nouo repellunt: vt cecus: id est ignorantia. claudus: id est infirmitas mentis. habens nasum paruum: id est indiscretus. vel grandem / vel torcum: id est immoderata discretionis subtilitas. habens fractum pedem: id est alienatio a bono. vel gibbum: id est peruersitas. item lippus: id est deprauatio ingenij. habens albuginem in oculo: id est arrogantiam. habens iugem scabiem: id est luxuriam. habens impetiginem in corpore: id est auaritiam. ponderosus: id est immunda cogitatio. hec leguntur Leuit. xxi. pliz. distinc. hinc etenim. Item languidus: id est tarditas ⁊ negligentia. Indignum enim est dare deo / quod dedignat homo: vt ea. distinc. c. fi. ¶ B Sunt quoq; irregulares: q; post peractam penitentiam nõ habent ordinis executionem. vt ex de renun. nisi quũ ꝓpidem. §. ſ. quod cõtingit in multis casibus. Primo in homicidio. l. dist. mino. ex de tẽpo. ordi. c. fi. Secũdo in simonia: in ordine. ſ. q. ſ. erga. vel in beneficio: ad illud reiterandũ. ex de accu. inquisitionis. riſo. ſ. Tertio / si quis excõmunicatꝰ / suspẽsus / vel interdictꝰ in cõtemptũ clauium se fecerit ordinari. ex de sen. excõ. quũ illorum.

illoꝝ.§.si hos aũt. Quarto/si talis ꝓesumit celebꝛare.xſ. q.iij.si ꝙs eꝑs in cõcilio.eſt de vi.⁊ hone.cleri. vt clericoꝝ. §.si ꝙs igitur.vel cõferre beneficia.vel si ꝙs a contẽnente interdictũ beneficia recipere:vel ipsuꝫ interdictũ violare ꝓesumit.eſt dẽ.ꝛ.ꝓe.tanta. Quinto/falsariꝰ literarũ dñi pape.eſt de crimi.fal.ad falsarioꝝ.§.ſ. Talis tñ ſm Inno. si occultus fit:post absolutionẽ ⁊ pniam peractã siue pcõ o:dinꝫ rur.nec põt cõpelli ad cessionẽ: q: nullo iure cauet ꝙ sit infamis ipso iure. Sexto/hereticus.eſt de pur.ca. inter solicitudine.⁊ ꝙ fuit hereticus.ſ.q.viſ. cõueniẽtibus. ⁊.§.si.xſi.di.nos cõſuetudinem. Septimo/exhibẽs hereticis eccleſiaſtica ſacramẽta.vt de hereticis. excõicamus.§. si vero clericꝰ.§.sane clerici. Octauo/ſodomita.eſt de exceſ.pla.clerici. Nono/ꝓesbyter pcõrem sibi cõfitentẽ dedũdãs.eſt de peni.⁊ remiſ.ois.§.si. Decimo/inco:rigibilis ⁊ in nimia cõtumacia perseueraꝫ.eſt de do.⁊ cõtu.veritatis.§.si.xxiij.q.iij.fo:te.eſt de iudi. quũ nõ ab hoie. Undecimo/crimen noto:iũ de iure vel de facto.eſt de tẽpo.o:di. c.si. Duodecimo/vtẽs officio assiſſino:ũ:vel eos receptãs: vel defendẽs:vel occultãs:licet crimꝫ mo:s non sequaꝫ. eſt de homici.p humani.lib.vj. Decimoterꝛio/apoſtata.eſt de apo.c.ſ. Decimoquarto/ſchiſmaticus.eſt de ſchiſ.c.ſ. Decimoqnto/intrusus.xxvi.q.vij.si ꝙs deinceps.vij.q.ſ. factꝰ. ⁊.c.ſeq.⁊ p abusum ſecularis poteſtatis volũtarie electꝰ. eſt de elec.ꝙsquis. Decimoſexto/oẽ crimẽ qõ ipso facto inducit infamiã ciuilẽ.iij.q.vij.§.po:ro.C.de infa.l.ſ.⁊.l.ait. vj.q.i.infames.iij.q.v.c.canonica.c.cõſtituimus. Decimoſeptimo/infamia deſcẽdens ex delicto per ſniam declarato.q: pena põr demi:culpa perennis erit.ij.q.iij.c.euphemiũ.§.hinc colligiꝫ infamis eñ irregularis eſt.siue fit infamia iuris.vt li.di.q̃ in aliquo. vbi enumerãtur multi tales irregulares.⁊.ij.q.iij.§.notãdũ.C.de infa.l.ſ.eſt de testi. teſtimoniũ.siue sit infamia facti.eſt de accuſa.oipotens.ij. q.iij.ꝓe.§.hinc colligiꝫ.lxxxſ.di.tãtis.C.li.xij.de digni.l.iij. eſt de exceſ.ꝓela.inter.eſt de simo.ex diligẽti.§.si. Qui aũt sint infames:vide plene in reperto:io Guill'.dur.de penis in rub:ica.eſt de o:di.vide etiã ar.ſ.pri. Decimooctauo/in casib' in q̃b' solus papa diſpẽſat:quos in.xl.⁊ in.xlvj.arti. ſ.posui:vbi de diſpenſatione pape tractaui. In aliis aũt casib' non impedit o:dinis executio post pniam.sed sufficit p̃ solã pniam satisfacere creato:i.nec illa occulta irregularitaꝫ inducũt.eſt de simo.c.si.l.di.ferrum.xxxij.q.v.chriſtiana.eſt de cohabi.cleri.veſtra.eſt de renũ.niſi quũ p:idẽ. §.ꝓsone.de hoc no.xxv.di.p:imũ.l.di.de his ſo.in glo.ſm quoſdã.eſt de tẽpo.o:di.ex teno:e.in glo.magna.⁊.e.ti. legiſ.⁊ no.c.si. Itẽ ſuspẽſus ab officio/celebꝛãdo fit irregularis.xj.q.iij.si ꝙs eꝑs dãnatur.⁊.c.ſeq.eſt lib.vj.de ſen.⁊ reiudi.quũ eterni.in.e.⁊ eodẽ li.de ſen.excõ. quũ medicinalis.ſuspẽſus aũt a beneficio/celebꝛãdo nõ fit irregularis. q: nullo iure cauet ſm Inno.eſt de elec. quũ in cunctis.§. clerici.⁊.c.ſtatuimꝰ.li.vj.§.ſi.eſt de ꝓceſ.ꝓe. q: diuerſitaꝫ. Simoniaci etiã ⁊ notoꝝ fo:nicato:es/⁊ alij ſuspenſi a iure/celebꝛãdo nõ incurrũt irregularitaꝫ:niſi vbi ſpecificaꝫ in iure.optime hoc ꝓbaꝫ de ſen.excõ.is qui.li.vj. sicut nec celebꝛãs mino:i excõicatione ligatus:qui tñ a iure ſuſpẽſus.eſt a participatione ſacramentoꝝ. Secus aũt in ſuſpẽſis ab hoie.illi eñ si celebꝛãt irregulares sunt:vt p.c. si ꝙs.eſt de cle.ex.mi.laro:es.c.ij.⁊.c.poſtulaſtis.ſm Inno. ⁊ Oſtiẽ.qui.de hoc no.e.ti.si celebꝛat.⁊ de hoc.eſt de ꝓsue. quũ dilecꝰ.de eta.⁊ quali.quũ bone.ratio diuerſitatis:q: mitius agiꝫ cũ legẽ:q̃ cũ miniſtro legis.ff.de arbi. celſus. Oſtiẽ.tñ no.eſt de ſen.excõ.quũ medicinalis.li.vj.⁊ de simo.rãta.q̃ simoniacus ⁊ notoꝝ fo:nicato:es ſuspẽſi sunt ab officio ꝓpter crimen a canone:quantũ ad ſe ⁊ quantũ ad alios.vt.xxxij.di.c.ꝓeter.§.verũ.⁊ eſt de cohabi.cleri.c. si.vñ post/quantãcũq; pniam faciãt nũq̃ celebꝛare debẽt ante obtentã a ſe.apo.diſpenſationẽ: alioquin cõtrahunt irregularitatẽ.eſt de biga.quia circa. Si eñ aliq̃s ſuſpenſus eſt ab officio ꝓpter crimen quantũ ad ſe ⁊ quantũ ad alios:ſemꝑ sit irregularis celebꝛãdo:ſm eum.vt no.de re iudi.quũ eterni.li.vj. Imo.tamen tenet cũ Oſtien. eſt de ſen.excõ.quũ medicinalis. de hoc etiã ſcripſi.ſ.in ſcõa ꝓte iſtius operis de defectibꝰ ꝓesbyteroꝝ.§.de ꝓesbyteris.ñ. xxx.no.etiã de hoc Inno.eſt de cohabi.cleri.clericos.⁊.c. ſicut.⁊.c.veſtra.⁊ de cleri.percuſ.c.ſ.⁊ Archi.eſt de re iudi. quum eterni.li.vj.in ſi.cõtra. Poro si nõ sunt ſuſpenſi ꝓpter crimen a canone:ſed ꝓpter aliquẽ defectũ: vt puta illegitime nati ⁊ coꝝpoꝛe vitiati ⁊ hmõi/nõ incurrunt nouã irregularitatẽ:si ante obtentã diſpenſationẽ celebꝛent: et hoc curia romana obſeruat. q: q̃n diſpenſat cũ talibus ſimpliciter diſpẽſat ſuper defectũ tantũ: nulla facta mentione de irregularitate:q: nullã cõtrahit.lvj.di.aplica.c.cenomanen.eſt de ſi.ꝓeſ.veniẽs.⁊.c.peruenit. Et idem est si ſuſpenſi sunt a canone:non ꝓpter crimen:ſed ꝓpter infamiã.vt.c.ſi.de cohabi.cleri.de homici.er lris.§.ſi. idem est in ſuſpẽſo a cõfeſſionibus audiẽdis/celebꝛante ante reconciliationẽ:q: hoc iure non cauetur.xxj.q.iij.c. ad mẽſam.§. euidenter.de hac ſuſpenſione habeꝫ.xxvj.q.vj.per totum. Si quis etiã in irregularitate exiſtens/beneficiũ recepit:impetꝛata abſolutione ſup irregularitate:nõ indiget alia diſpẽſatione ſuper bñficio obtẽto.ſm fratrẽ Raimũ. et Guill'. Itẽ qui celebꝛat in ecclesia ſanguinis vel ſeminis effuſione polluta:Et ꝙ ꝓesentib' excõicatis maiori excõicatione ſcienter celebꝛat:non est irregularis. Qui veroſ ſciẽter in loco celebꝛat interdicto:irregularis est:ſolũ ab illa irregularitate per romanũ pontificẽ liberãdus. eſt li.vj.de ſen.excõ.is qui. Et is cui interdictus est eccleſie ingreſſus:ſi in eccleſia ingerat ſe diuinis:vt p:ius/irregularis est.eo.ti.lib.vj. is cui. Si eꝑs ꝓpter patrono:um diſco:diã/clauſerit eccleſiã:p:ecipiẽs ne ibi miſſarũ ſolennia celebꝛentur:celebꝛãtes ibi nõ fiunt irregulares. eſt de iure patro.c.j.⁊.ij. Si aũt dicat:interdico talẽ eccleſiã:celebꝛans in ea irregularis est.eſt de exceſ.ꝓela.tãta. Hoc etiã est notandũ ꝙ excõicatus vel interdictus dicit violare interdictũ:agendo ſuũ officiũ ſicut p:ius:puta offerendo in miſſa calicem vel vꝛceos vel hmõi:vel celebꝛãdo ſolenniter veſperas vel matutinũ.vt in ꝓe.c.ſi quis eꝑs in cõcilio.eſt de ſen.excõ.quũ medicinalis. Idem ſt in quoscũq; officio cantãdo:⁊ in q̃buſcũq; hoꝝis officiet eccleſiã. vt ibi no. Jo.an.ad idẽ.eo.ti.is cui.lib.vj.ſi aũt extra eccleſiam celebꝛet:in domo p:iuata:cum altari viatico:vel ſub diuo:vel in tento:io:vel cõcelebꝛet celebꝛãtibus extra eccleſiã cum altari viatico.vt eſt de p:iuile.in his.⁊.e.ti.c. vlti.lib.vj.non est irregularis.q: non celebꝛat in eccleſia. vt no. Joã.an.in ꝓe.c.is cui. Si vero intereſt diuino officio:⁊ cantat vel pſalmodiat:non tñ celebꝛat:nõ est irregularis.ſm Guill'.dur.nec ſuſpenſionẽ incurrit:licet peccet: q: non facit tamẽ in officio ſuo agens.ꝓe.c.s̃.ꝑime.ñ. allegatoꝝ.legere eñ pſalteriũ:vel docere etiã euangeliũ vel nouũ et vetus teſtamentũ in eccleſia interdicta nõ est ꝓhibitũ:quũ etiam ibi ꝓedicari poſſit.vt eſt de ſen.excõ. rñſo.ar.tñ cõtra.eſt de exceſ.ꝓela.tãta.de cleri.ex.mi.illud §.ſi.eſt de re iudi.quũ eterni.§.ſciturus.lib.vj.Sed diſtingui põt vtrũ ex igno:antia ſeu etiã deuotione: an vero ex contẽptu ſeu ex malitia ſe officio ingerat.ſm Guill'.dur. ad hoc facit verbũ dãnabiliter poſitum in ꝓe.§.ſciturus. Item ſi excõicatus celebꝛat:ſicut p:ius:vel dicit hoꝛas ſuas/officiãdo populũ/nõ in eccleſia ſed extra:puta in nauí vel exercitu vel alibi:irregularis eſt.ar.de con.di.ſ.concediꝫus. Secus ſi dicit hoꝛas cũ vno vel duob' aut pluribus ſocijs/nõ officiando eccleſiã:q: nunc non est irregularis:ſed tũc bene facit ſi ſupꝑimit verba illa que a ſolo ſacerdote dici ſolent.vt dñs vobiſcũ.⁊ ſi per aliũ/etiã non ſacerdotem/facit officiũ inchoari. Celebꝛãs interdictus vel excõicatus in eccleſia non conſecrata:irregularis eſt. quia idẽ iuris est ſicut ſi eſſet cõſecrata:quoad hoc. eſt de imu. eccle.eccleſie.eſt de con.eccle.vel altra.c.ſi.⁊ ſic ibi tenet Oſtien. nã idem eſſet ſi extra eccleſiã celebꝛaret.vt.s̃. tactũ est. Si ſacerdos ſepelit aliquem in cimiterio in quo certũ est aliquos excõmunicatos eſſe ſepultos:nõ est

irregularis:quū hoc iure cautū nō fit.in cimiterio autem per sententiā hoīs interdicto sepelicns solenniter/est irregularis.ex de postu.p:c.c.ſ.ppe p:in.ex de cleri.ex.mi.apostolice.facit.ex lib.vj.de con.eccle.c.ſ. Qui etiā soleniter et publice sepelit publice excōmunicatū: licet grauiter peccet:nō tamen ex hoc fit irregularis:sed est ei ingressus ecclesie interdictus.ex lib.vj.de p:iuile.episcopo:ū. Si autē sepeliat excōmunicatū tēpo:e interdicti: excōmunicatus est.ex in clemen.de sepul.eos. Si aūt magister scholarum suū exerceat officiū:vel alij sua ministeria ⁊ officia:nō incurrunt irregularitatē.quia hec officia vel ministeria non cōpetunt ratione o:dinis. facit ꝓ hoc qđ no.ſ.q.iij. saluator.in glo.ſ.sicut in ecclesia.in fi.peccat tamē talis:⁊ grauiter est puniendus sicut ⁊ laicus excōicationē cōtēnens. ex de cleri.ex.c.ij.in fi. Itē notarij/aduocati/iudices/⁊ alij publica officia exercēres:si excōmunicati sint vel suspēsi: et nihilominus ea exerceant:irregulares nō sunt.q: talia officia non sunt o:dini annexa.ad hoc.xj.q.iij.si quis eps in concilio. Benedicens etiā mensam excōicatus/suspensus.vel interdictus:nō est irregularis.q: talis benedictio nulli o:dini est annexa. xliij.di.c.fi. Secus in benedictione aque.q: illa fit cū solennitate per sacerdotem. de cōse. dist.iij.aquam. Si vero interdictus absoluat ab excōmunicatione:nō est irregularis.q: absoluere excōmunicatū non est o:dinis: sed iurisdictionis: sicut ⁊ excōmunicare. ij.q.ſ.nemo.ex de elec.transmissam.⁊ par ius est ligandi ⁊ absoluēdi.sed absolutionis solennia adhibere:ficut est dicere o:ationes cū stola/⁊ psalmū penitentialē:⁊ in ecclesiam introducere:o:dinis ⁊ officij est.ar.ex de sentē. excō. nuper.in fi.xj.q.iij.debent.⁊.c.seq. Si diaconus vel acholytus legit epistolā sine apparatu/in loco vbi de cōsuetudine generali dicit per subdiaconū epistola:videtur ꝙ fit irregularis. ar.xj.q.iij.si quis episcopus damnatus. vbi dicitur generaliter si qđ cōtingat de sacro ministerio. sed hoc intelligendū est de ijs que certo sunt ⁊ suo o:dini deputata:sicut subdiacono legere epistolā. vel acholyto portare cereos.⁊ sic de alijs si.xxiij.di.si subdiaconus.⁊.c.seq. xxv.dist.p~rlectis.xxj.dist.cleros. Sed si facit ea que non sunt certo o:dini deputata:vel a iure vel a consuetudine: vt si cantat respōso:ia/vel legat lectiones: nō fit irregularis.vnde videtur ꝙ si in aliqua ecclesia fit consuetudo/ꝙ quisq; sine distinctiōe o:dinis legat epistolā: vel portet cereos:vel qđ aliud ꝓtinens ad aliquod officiū faciat: non erit irregularis.qui illud officiū agit.cōsuetudo em̄ attenditur in sacramētis ⁊ ecclesiasticis officijs. ex de cele. miſ. pernicioſus.cū suis cōco:. vide qđ no.de vi.⁊ hone.cleri. vt quisq; super .x. epistolā.ar.tamē cōtra de homici. sicut dignū.in fi.x. dicitur.ꝙ homicide nō debent etiā respōsoria separatim cātare. Sed dici pōt ꝙ illud ſpecialiter fuit iniunctū:propter ho:ro:em enormis criminis. ꝓ igit ex p:emissis ꝙ in mino:ibus o:dinib⁹ cōtrahitur irregularitas.⁊ p:obat.ex de cleri.ex.mi.c.ij.nā ⁊ tales degradātur. xj.q.iij.episcopus p:esbyter.in fi.xxiij.dist.c.fi.xxvij.q.ſ. si quis eps. Si etiā interdictus vel excōicatus habens solā cōsuram:que est o:do.ex de eta.⁊ quali.quū cōtingat.officiet in suo o:dine:irregularis est:fm Ostiē.⁊ Guill'.xxiij. di.psalmista.xxj.di.cleros.in p̄n. Si p:esbyter excōicatus vel suspēsus simpliciter a suis o:dinibus/administret in o:dine acholytat⁹/irregularis efficitur. vt xj.q.iij. si quis episcopus dānatus. ibi.si qđ cōtingit de sacro ministerio. Secus si tantū a missarū celebratione suspensus esset. Si cōstitutus in mino:ibus o:dinibus excōmunicatus legit epistolā in missa p:iuata:nō est irregularis:ex quo hoc sine solēnitate facit:quum etiam a laicis quādoq; legātur epistole ⁊ lectiones de cōsuetudine.facit qđ no.ex de vi.⁊ hone.cleri.vt quisq;.Et idē iuris est:si ministret ad altare to in p:esbytero diacono ⁊ subdiacono:fm Guill'.Si episcopus a pōtificalibus sit suspēsus:in illis celebrando nō efficitur irregularis.q: pontificalia nō sunt de substātia. Nam ⁊ sine ipsis pōt quodlibet pontificale officiū exercere.nec debet quis irregularis censeri:nisi vbi inuenit⁹ expressum.S.ar.bo.ex de sen.excō.is qui.lib.vj. Suspensus ab ingressu ecclesie tantū/non fit irregularis celebrando extra ecclesiā.quia extra ecclesiā celebrare⁹ de cōse.dist.j. concedimus.⁊ expressum ex de sen.excō.is cui.ibi.in ea se ingerat.⁊ cū assensu.cōtra. Si excōmunicatus siue suspēsus baptizat:vel inungit: vel corpus christi dat: vel aliud sacramentū sine vestibus sacerdotalibus/⁊ nō solēniter: nō est irregularis. al's secus.ar.l.di.qui ꝙ gradu.de.de.egro.presbyterū. de co:.viti.significauit. Generaliter aūt dicendū est.ꝙ nō debet aliquis in dubio irregularis iudicari:nisi vbi inuenit⁹ in iure expressum: vel expressa similitudine iuris.ff.de pe.p:eses. de peni.dist.ſ.pene. ex lib.vj. de regu.iur.odia.⁊.c.in penis. expressum.c.is qui.de sen. excō.lib.vj.quia irregularitas a iure introducta est.vt supra p:obatū est. Scandalū etiam solum inducit irregularitatem.vt ex de homici.ex literis.ſ. ¶ Abbas autem propter irregularitatē a p:elatione nō remouetur.ex de eta. ⁊ quali.tuā.l.di.accedens.xj.q.ſ.legi.fm Inno. ¶ E.

Sed quēritur quādo occasione homicidū irregularitas contrahatur? Super quo notādum ꝙ ad hoc ꝙ irregularitas ex homicidio cōtrahatur:necesse est ꝙ intercueniat cōsiliū/vel preceptum/vel factū/vel defensio occidentis.l.di. si quis viduam.ex de cle.pug.in duel.c.ij.in fi.xxiij.q.viij. c.fi.de quo plene no.ex de homici.sicut dignū.§. clericos. Intelligitur aūt aliquis consiliū vel ꝓceptū vel factum in mo:te alicuius dedisse:quādo suasit illud:vel rogauit: vel mandauit.vel al's consuluit:ostendendo vtilitatem ex homicidio sequeretur.ex de homici.sicut dignū. Sed et qui non consuluit homicidiū: sed consuluit illud vnde illud sequeretur:irregularis est.vt si suasit iactū lapidis: machine/funde/vel balliste:vel ꝙ aliquis iret ad capiendū castrum:qđ de facili capi non poterit absq; hoīs morte. Si enim iste occidit aliquem in captione castri:nedū occidens/sed ⁊ suadens/irregularis est.q: captioni castri et iactui machine/vel balliste/valde affine est hominē interficere. Idem si mādauit vel consuluit furtiue vel pditionaliter capi castrū.quia qs illicitum opus consulat irregularis est:etiā si casu mo:s insequatur.ar.ex de homici. de cetero. In talibus em̄ ita punitur qui remotā causam homicidio p:ebet:sicut qui ꝓpinquā:vt no.eo.ti.p:byterum. Idem quoq; est si mādauit aliquē verberari:quia satis credibile est ꝙ ille se defenderet.ff.de iusti.⁊ iure.vim.ex de homi. significasti.ij.p:ope finem.immo si quis mandat quēquam percuti/inhibēs ne occidat:si mandatarius fines excedit/occidendo vel mutilando: irregularis est mandans.ex de homici.is qui.lib.vj.Dans etiam cōsilium in mo:rem alicuius directe vel indirecte: vt qui consulit latronē capi:specialiter si occidatur: irregularis est cōsulens.ex ne cleri.vel mona.sententiā.nec obstat ꝙ dicit Guill'.qui no.contrariū per.c.xxiij.q.v.de occidēdis. quia fic est irregularis qui iuste consulit hominē interfici sicut qui iniuste.q: talis irregularitas fundata est in defectu/non in peccato.vt.ſ.tactum est. Ad hoc.ſ.dist.qui in aliquo.⁊ dist.l.clericū qui paganū.nec interest siue is cui datum est consiliū statim fecerit homicidiū/vel diu post: nisi ꝓmū consiliū reuocauerit:⁊ persuaserit cōtrarium. ex de homici.perrus.⁊ ar.ex de senten.excō.mulieres. immo nisi firmiter credat ꝙ post reuocationē consilij/reuocetur is cui consultū est/a ꝓpositō occidendi:necesse est ꝙ denuntiet illi de cuius mo:te tractatur/ꝙ caueat sibi. In eo autem qui mādauit ꝓ se fieri homicidium: videtur sufficere/si cōtrarium mandet tantum.ex de regu.iur. omnis res.vel si sciente eo cui mandatū est/pacem iurat cum occidēdo.xxij.q.ſ.omne quod. vel parētelam vel amicitiā cū eo contrahat.ex de despon. impu.c.ij.licet hoc nō significauerit ei:quia qui certus est: cerno:ari non debet ff.de actio.emp.⁊ vendi.l.ſ.in fi.ex de elec. quū inter

uersas. Ratio diuersitatis est: quia quãdo mandato alterius ⁊ p:o alio fit mandatũ tantũ de occidendo: videtur ꝙ cõtrario mandato vel contraria voluntate ostensa/debeat ab homicidio cessare: sed vbi non fit mandatum p:o alio: sed p:o scis qui consuluit debet persuadere: ⁊ etiam plus facere: si hoc cõscientia dictat. Caute tamen faciat/ne quẽ p:odat. rlvj. dist. clericus. ij. q. j. si peccauerit. Si autem postꝙ cõsulens penitet: p:ius tamen ꝙ reuocet consilium: ille p:ocedat ad actum: irregularis fit. licet tempore perpetrati homicidij in charitate fit. nisi reuocauerit tempestiue: ita ꝙ reuocatio ad illũ perueniat. ar. ff. manda. l. si mandassem. ff. ad macedo. si tñ. ⁊. l. si filius. ff. ꝙ iussu. l. j. rñso. j. cẽ de p:ocu. mandato. ⁊. c. ex insinuatione. cẽ de rescrip. ex parte. ij. no. de hoc. cẽ de sentẽ. excõ. mulieres. Si etiam aliquis alicui cõsulat ꝙ ille p:ofiçiat se in mare. vel iquem: vel aliter se occidat: irregularis fit: si ille acquieuit cõsilio. ar. l. di. si quis viduam. Sed quid? Rusticus super asinum volebat tor:ẽtem vadare: quũꝙ fuisset in medio torrentis: asinus necante necretro voluit ire: sicut asina balaam. vide. ij. q. vij. c. nos si incõpetenter. §. item quũ balaam. ⁊. c. secuti sunt. clericus vero vna cum alijs q: aqua crescebat/clamauerunt ad illũ/vt de asino descenderet: ⁊ rediret/ne periret: verisimiliter credentes ꝙ illesus rediret: ille igitur ad eos clamorem de asino descẽdens vi fluminis est submersus. clericus non est irregularis. xxiij. q. v. de occidendis. ⁊ c. quum ergo. Si iuris peritus dat cõsilium iudici de latrone speciali capto ꝙ debet mori: irregularis est. fuit enim in culpa in casu qui de facto erat respõdendo. cẽ de excess. p:ela. ex literis. vbi de hoc. Si vero non est casus de facto: ꝛ iudex simpliciter petit qualiter fures sunt puniendi: ⁊ clericus iuris peritus respõdeat/taliter: si postmodũ iudex ex hoc consilio inferat mortem alicui: nõ est clericus irregularis. Secus si esset ignorans: quia tunc in culpa fuit: ⁊ irregularis est. per ea que. §. in eodem ar. §. j. ℞. item exercens. cum. ℞. seq. de medico notata sunt. Si autem nõ reputatur iuris consultus: nec interrogãti respõderet vt iuris consultus: sed simpliciter dicit quid de talib⁹ sentiat: nec p:esumit: nec p:esumere debet ꝙ iudex sequatur suã respõsionem: non cõtrahit ex hoc irregularitatẽ: ex quo nõ respondet ad casum qui fit de facto. Sed et si scienter responderet ad casum qui esset de facto: irregularis esset: quia in culpa est. vt. §. fm fratrẽ Raimũ. de pẽna fo:ri. adde qđ de ista materia no. iij. dist. omnis aũt. in glos. sed nũquid. ⁊ in p:e. c. ex literis. cẽ ne cleri. vel mona. clericis. xxiij. q. vlti. pessima. Itẽ hodie si episcopus vel alius p:elatus iurisdictionẽ habens tẽpo:alem p:ecipiat baliuo suo vel alicui: ꝙ iustitiam faciat de quodã malefitio specialiter perpetrato: nõ est irregularis. vt cẽ ne cleri. vel mona. episcopus. li. vj. que decretalis est cõtra illud qđ nota. cõmuniter per Ber. Jo. ⁊ alios. xxiij. q. viij. bis a quibus. cẽ ne cleri. vel mona. clericis. Item quicquid dicant Inno. ⁊ Ostien. cẽ de homici. ad audientiã. ⁊ Guil. dur. in spe. in ti. delegato. §. iuxta p:opositionis. ℞. ꝙ si aliquis consulit. Credo salua eorũ paternitate/ꝙ si aliquis consulit alicui ꝙ occidat aliquem: ipse tamen cui consulit ab illo occiditur: ꝙ cõsulens irregularis est. q: dedit operam consilio illiciti operis. vnde quicquid mali culpa vel casu inde secutũ est: sibi debet imputari. cẽ de homici. continebatur. c. suscepimus. potuit considerare ⁊ examinare ⁊ debuit: ꝙ ille poterat ab illo occidi. vnde fit irregularis Ldist. hi qui. c. sepe. nec valet ratio Inno. qui cõtradicit ꝙ non fuit in culpa consulens de mo:te istius cui cõsulebat: quia consilium debet intelligi: ꝙ bene ⁊ sibi caueret q̃ debebat occidere: ꝙ tempus captaret ⁊ locum ne ipse occideret. vñ si excessit fines consilij: non est cõsiliario imputandũ. nam ista ratio tollit per decre. cẽ de homici. is qui. lib. vj. ⁊ facit. ff. de iniurijs. eum qui. §. fi iniuria. ⁊ op. facit p:o hoc. quia in culpa fuit: et cogitare debuit hoc euenire potuisse. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. in hac. Po:ro si ꝙs alicui stadeat: ꝙ p:o patria sua/vel ꝓximo suo/vel iure suo/vel ecclesie sue/periculo se exponat: non ob hoc fit irregularis: etiam si ille ibi moriatur. xxiij. q. iij. p:o membris. et c. seq. ⁊. q. viij. igitur. ⁊ seq. ⁊. c. cõuenio:. in pñn. ⁊ p:ope fi. ℞. rñdi. ⁊ ℞. sanctus enim. Sed si sciret vel crederet eum moriturum: tunc videtur ꝙ fiat irregularis. quia est ordinata charitas: ꝙ diligat quisq; plus corpus suum/ꝙ alterius. de peni. dist. iij. qui vult. Sed si ei consulat: ꝙ indubitate mo:ti se exponat/p:o bono:e ch:isti vel fide vel ꝑ statu ecclesie: non fit irregularis etiam si mo:s inde sequat. xxv. q. j. sunt quidam. xj. q. iij. non solum. ⁊. c. seq. quũ ch:istus p:o nobis mo:tem subierit. xxj. q. ij. quum redemptor. cẽ de homici. p:o humani. lib. vj. ⁊ sancti martyres p:o ecclesia dei sanguinem suum fuderunt. arg. p:eall'. c. connubio:. cẽ de homici. sicut dignum. hac etiã ratione excusantur ab irregularitate inq̃sitores hereticę p:auitatis/scientes ꝙ post ꝙ̃ p:onuntiauerint aliquem hereticum esse: ille traderur mo:ti. Sic etiam als multipliciter p:ocurando. ad hoc accedit. xxiij. q. v. si audieris. ⁊. q. viij. legi. cẽ de verbo. signi. nosimus. Si quis autem portat ligna ad hereticos cõburendos: p:opter indulgentiã habẽdam: si illa ligna combusserint hereticos: irregularis est. nec cum eo dispensatur/nisi per papam. fm Guill'. durã. facit. l. di. qui saccum. xxiij. q. viij. c. fi. ⁊ tamen indulgẽtiam habet. quia ista irregularitas non p:ouenit ex peccato. sicut in iudice ⁊ alijs officialibus iuste hominem condẽnantibus. vt. §. in eodem ar. ℞. item iudices. Si quis autem p:op:ia manu sponte cõmisit homicidium: fit irregularis: etiam si paganum/vel saracenum occidat. l. dist. clericum qui. ⁊. c. de his clericis. ⁊. c. penultri. Idem est etiam si non sponte sed casu quum daret operam rei illicite: vel si nõ adhibuit diligentiam quã debuit. cẽ. e. sicut dignum. c. presbyterum. ⁊. c. continebatur. c. ad audientiã. c. ioannis. c. fi. l. di. hi qui arborem. c. sepe. Idem est si causam p:oximã mo:ti dedit. Ldist. studeat. vel si venenum dedit. de homici. si quis. Si autem casu cõmittitur homicidium: ⁊ dabat operam rei licite: ⁊ adhibuit diligentiã quã debuit: ex hoc nõ fit irregularis. vt no. eo. ti. ficur. Si autem aliquis infirmũ vertit vel trãsuerit in aliud latus: vt citius mo:iatur: irregularis est consulens et faciens: si ex hoc mors citius fuerit subsecuta: puta quia ⁊ via anhelitus p:ecluditur: vel rũpitur apostema ex violẽtia motus: ⁊ suffocatur. Idem dico si infirmarius bona fide voluit infirmũ maxime grauiter infirmũ: vt quiescat ex alio latere: vel supinus: vel aliter: si ex hoc citius mo:itur: irregularis est. vnde nõ expedit clerico seculari vel religioso: ꝙ fit infirmari⁹ maxime p:incipalis. quia frequenter credens bene facere ⁊ iuuare infirmũ: mortis ei occasionem p:estabit. op. ar. ad hoc cẽ de eta. ⁊ qualita. ad aures. Si tamen de ijs ⁊ similibus dubitatur an inde mors fuerit subsecuta: deponat leuem et temerariam conscientiam ad arbitrium p:udentis viri. alioquin eligat turio:em viam: ⁊ abstineat. cẽ de homici. ad audientiam. cũ concor. ibi p:aticis. de simo. per tuas. ij. Si aliquis tenet ceruum/vel leonem/vel aliam ferã que aliquem occidit: nõ est irregularis: dummodo als laram culpam non habuerit: vel malitiam non adhibuerit. ar. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. ⁊. l. fina. fm Guill'. ⁊ Innocen. ⁊ Ostien. qui p:edicta dubia superius conscripta tangunt in p:eall'. c. ad audientiã. de homici. ⁊ in vlti. glos. istius. c. in fi. Tradit Ostiẽ. duas regulas circa irregularitatem. Una est quod in dubio nec magister nec iudex debet aliquem iudicare irregularem. de peni. dist. j. §. pene. ff. de penis. interp:etatione. ⁊. l. si p:eses. Secũda est ꝙ in dubio se vnusquisq; debet irregularem reputare. ar. eorum que leguntur. ⁊ no. p:eall'. c. ad audientiã. de homici. Item nõ solum quis est irregularis: si ex eius percussione aliquis interijt: verum eriã si ex hoc infirmitatem contraxerit/vñ mo:tuus est. cẽ eo. ti. c. p:esbyterum. c. ad audientiam. ⁊. l. dist. studeat. cẽ de cleri. percus. c. ij. Item tenuit Guill'. ꝙ si quis se in inculpabili casu defendat: ⁊ homicidiũ cõmittit irregularis est. sed istud hodie corrigitur cẽ in clemen. de

Nume. xxij.

homici.si furiosus.per quod.c.determinat que no. ex co. ti.c.ij.⁊.c.ficut dignū.in fi.magne glos. Itē si potui homi/nem liberare a mo:te:⁊ non libero: non sum irregularis: nisi sim in potestate iudiciaria cōstituꝰ.de hoc vide qđ legit.⁊ no.xxiij.q.iij.non in inferenda.lxxiij.di.§.j.ff. de li be.agno.necare.ex de sen.exco. quante.⁊.c.dilecto. vj.lib. facit p:o hoc quod dico.xxiij.q.iiij.fo:te.no.etiā causa.c.⁊ q.ij.ostēdit. Si autem retraho te volētem liberare homi/nem a mo:te iniusta:irregularis sum.q: quodāmodo ho/micidiū cōmitto directe.de peni.dis.j.periculose.l.di. si qs viduā.facit p:eal.c.ostēdit. Illud etiā notandū/q⁹ si quis occidendi animo/percussit latronem:non tamē leraliter: Latro autem ex alio:um vulnere perijt:irregularis est.vt colligit ex de homici.significasti.in.rū.j. Idem est etiam si non percussit:sed aliquid operis impendit in mo:te eius: pura q: latronem detinuit:vel cōtra cū clamauit: vel hu/iusmodi.als aūt si clamasset cōtra eū:non in mo:tē eius: sed qđ caperetur:vel detinuit eū:vel leuem ictū dedit:irre gularis non est.fm Inno.ar.p:eall.c.significasti.etiam si ab alijs occidatur.in quibus verbis bene intellectis dñs Inno.vere sibi cōtrarius est. In hoc enī videt⁹ esse ius: q⁹ nec auxilium det in mo:tē alicuius aperte:nec etiam sit in neglectu.q: si culpa eius vel malitia homicidium per/petretur:irregularis fit.⁊ idē si eius negligentia cōmitti tur.l.di.hi qui.ex de homici.petrus. Et ideo siue clamat cō tra latronem:siue eum capiat:seu quocūq⁹ alio modo po tuit intelligere ex clamo:e vel alio actu suo homicidium posse sequi:irregularis est.nisi fo:te faciat p:opter pericu lum co:po:is sui.vt si timet q⁹ aliquis eum occidere velit. tunc enim bene potest inuocare⁊ clamare p auxilio.quia non intendit in alio:um mo:tē.sed in suam liberationem. Et p:eterea liberat a peccato animā volētis eum occide/re.secus si faciat hoc p:opter periculum rerum:vel si fuge p:efidio euadere potest.e.ti.suscepimus.fm Guill. Item si clericus non valēs recuperare res suas:tenet furem ne cum rebus fugiat:donec eū exhibeat iudici: vel eius auxi lium inuocet ad res suas recuperandas:non est irregula ris:licet fur a iudice postea co:po:aliter puniatur. qđ ve rum est hodie p:otestatione p:emissa: q⁹ ad vindictā san guinis non intēdit.ex de homici.p:elatis.lib.vj.ipsa enim ligatio/siue captio/sine sanguinis effusiōe licita est.ex de homici.c.j.xiiij.q.vj.si res.ex de homici.c.ij.ex de rap.in ar/chiepiscopatu.§.j.in fi.ex de homici.tua.§.ad vlti. fm Jn/no.⁊ Ostien.qui sic no.eo.ti.suscepimus.vnde si clericus tradit iudici aut potestati furem vel latronē petens q⁹ eū puniat citra sanguinis effusionē:vel petens rem sibi sub/tractam restitui:cū p:otestatione p:emissa: licet iudex in eum animaduerterit:non ꝓpter hoc clericus fit irregula ris:nec ei nocet.si ad conuincendū latronē tradiderit in signia. Et idem est si de iniuriantibus sibi vel ecclesie sue deponit querelā:quāuis talis vir absq⁹ sanguinis effusio ne valeant coarctari.ex eo ti.tua nos.§.ad vltimū.⁊.c.po stulasti.xxiij.q.iij.maximianus.⁊.q.v.c.j.⁊.c.vnū.c.pena.⁊ ar.ff.de bo.liber.qui quū maio:.§.j. p:otestatione p:emis/sa. vt p:eal.c.p:elatis.ad idem ex de rap.in archiepatu. ex de iudi.quū non ab homine.ex de ꝛbo.signi.nouimus.ex de hereti.ex cōmunicamus.ij.§. penul.de apostat.a nobis. xxiij.q.v.non vos. Et sunt hic in argumentū nullius irre gularitatis notā incurrere eum qui per executores alicu ius curie p:ocurat.it aliquē capi.p:opter aliqđ delictum: ꝓpter qđ nec mo:i nec mutilari debuisset:licet iudex alia inueniens suspenderet eū.non consulo tamen alicui hoc facere:nisi ꝓpter emendā suam aut restitutionem rei sue. vt innuit p:eal.c.p:elatis. Si iudex vel officialis insequit latronē⁊ querit a me:vbi est:⁊ capitur⁊ occidit: irregu laris sum.q: facto meo mo:tuus est.l.dis. si quis viduam. Si aūt queritur latro:⁊ non pōt fugere nisi per alterā de duabus vijs:⁊ dico q⁹ per hanc non fugit:sciens eū per al terā fugere: Idem si non sciam:irregularis sum.q: dicens do ipsum non per hanc viā fugere/implico eū per aliā fu/

Notat Jnnocē/cius.

gere.ar.ex de p:esump.nonne.tacendū est ergo vel curia/liter querente opo:tet eludere.xliij.dist. in mandatis. fa/ciunt que no.xxij.q.ij.ne quis. Item si agenti ad res suas ex post facto placet q⁹ latro suspensus est:⁊ ratum habet: irregularis est.fm Ostien. ex de resti.spo.cū ad sedem. in fi. Sed salua gratia sua grosse locutus est:q⁹ ratihabitio vel cōplacentia non inducit irregularitatē:vbi nullus cō sensus vel cooperatio vel exho:tatio p:eceßit:nec eius no mine factū est.ar.ff.manda.si vero.§.si post.peccatū enim qđ sola volūtate committitur:cōtraria aboletur.ar.ex de simo.c.ij.ff.de regu.iur.nihil tam naturale.ex co.ti.c.j. Et quia de sola nuda volūtate non tenetur se purgare. no.j. q.iij.quia p:esulatus.⁊ ex de homici.petr⁹. P:eterea nec ratum habere potest qđ nomine suo gestū nō fuit.epp⁹ es/sum hodie ex de sen.excō.quū quis.lib.vj.⁊ ex de reg.iur. ratum.lib.vj. Irregularitas enim ratione homicidij non cōtrahitur sola voluntate:nisi homo actu occidatur.vt ex de homici.sicut dignum.§.illi autē.in quo.§.non fuit so/lus animus:sed actus exterio:. venie̅di.xv.q.j.si quis non iratus. Sed nec fit aliquis irregularis p:opter solum ho micidiū:nisi culpa vel volūtas p:eceßerit:vel als inde se/quatur scādalum.l.di.hi qui.ar.ex de homici. ex literis. de cleri.egro.tua. Si autē in rixa quis mo:tuus est: nescitur tamen quis illū interfecit:oēs censendi sunt irregulares: ⁊ ab o:dinibus repellendi.quia oēs censentur homicide: saltem quoad p:motionē p:opter incertitudinē.xxiij.q. vlti.c.vlti.ff.ad.l.aquil.item mela.§.si plures.⁊ hoc tenet Jo.p:edi.c.vlti.⁊ hoc si omnes percusserūt:si aūt aliquis non percussit:sue est cōscientie relinquendū. fm Ost⁹. qui de hoc no.in summa de homici.§.qua pena.ꝛ sed nūq quid.q⁹ irregulares omnes sint.facit.li.di.aliquantos.et c.si quis.ex de cleri.percus.c.cōtinentia. Si amici tui occi/dunt aliquē tibi iniuriantem/te inuito:⁊ cōtra tuam pro/hibitionem:nō nocet tibi.vt ex de homi.petrus.⁊.j.q.iij. quia p:esulatus. Idem est si te ignorante.ar.ex de simo.a nobis.⁊.c.sicut nobis.⁊.c.de regularibus. Sed si volun/tas turbata fuit:pura quia nec consensiſti expresse: nec cō tradixisti:tibi imputatur.ar.ex de simo.mattheus. immo etiam si sciens tractatum de mo:te alicuius habitum:nō reuelauit:non sum irregularis.quia homicidiū non com/misi:facto/mandato/cōsilio/vel defensione.l.di. si quis vi duam.⁊ in p:eal.c.petrus. Si aliquis vadit ad interfici/dum aliquē:⁊ tu eum scienter associas:non eum incitans ad homicidiū:nec cum eo super hoc aliqua verba habui/sti:vel si habuisti/semper ei dissuasisti: sed quū tibi nollet acquiescere:timēs de ipso/eum associas: eo proposito vt si fo:te aliquis eum insequeretur/eum defendas: etiam si sic homicidiū perpetrat/irregularis es. fm Ostē.vt co. ti.sicut dignum.§.illi.⁊.§.fi. Item clericus arma ministrās si aliquis interficiatur: irregularis est.ar.xxiij.q. vlti.c.si. nomine autem armo:ū fustes et lapides intelliguntur.ff. de ꝛbo.signi.armo:ū. facit quod legit.et no. ex de iudeis. ira. Possunt milites⁊ alios clerici inducere ad pugnan/dum p defensione ecclesie:vel fidei:vel reipublice:⁊ si ali qui ibi interficiantur:⁊ etiam si p:esentes sunt clerici non sunt irregulares.no.xxiij.q.iij.maximian⁹.no. fm Inno. ex de resti.spo.olim causam.facit.xxiij.q.viij.vt p:idem/o ta. fm Ostē.in summa de homici.in.§. qua pena.ꝛ. illud vero.⁊ seq. Et breuiter teneas q⁹ ecclesiasticus iudex pōt hortari brachium seculare cōtra violētos: vel hereticos/ vel paganos: non vt occidat/vel mutilet:sed vt de terris fidelium expellantur:⁊ de suis/si fideles impugnant:nec est irregularis:licet aliqđ sint hinc inde occisi. xxiij.q.v. de occidendis.⁊ in p:eall⁹.c.maximianus. Et no. Inno. ex de homi.petitio.q⁹ licet aliquis in bello iusto percusserit: si tamen nullus inde mo:tuus fit:non fit ex hoc irregula ris. vt ibi p:obatur. licet enim ibi de percussione questum fuerit:nō tamen respōdet de hoc:sed de interfectione. In bello autem iniusto/quicūq⁹ auxilium vel cōsilium dede/rit in mo:tem alterius:vel si culpabilis vel negligēs fuit/

rit:ꝛ ex hoc est mo:s secuta:irregularis fit.di.l.quantum. c.sepe.c.si duo.vnde euntes ad bellum iniustum/siue p:esstent suis fauo:em:puta q: ledunt seuerius inimicos:siue terro:em incutiant aduersarijs:scz ꝙ fugiant/vel timeãt se defendere:vel ꝙ inimici eo:um stupefacti eos deserãt: si exinde sequatur mo:s:irregulares sunt. Si vero ꝗs accedit ad iniustum bellum/causa pacificãdi:vel alia iusta causa:licet ex eius p:esentia aliquod robur accrescat suis: vel timo:e incutiatur aduersarijs:nõ est ei imputandum: dũmodo ꝛ de ijs lata negligentia abfit omnino.ar. a contrario sensu.in p:eal.c.quantũ.ꝛ ex de homici.p:esbyterũ. xxiij.q.v.de occidẽdis.ex de to:nea.c.ij. Potest etiam dici ſm Guilł.dur.ꝙ clericus qui cũ armis vel sine armis interest in bello iusto: saluo eo qõ dicrum est.s.e.n. possunt. cum.n.seq.vel in iniusto in quo aliqui interfecti sunt:irregularis est:licet ipse non occidit. Idem dico de seculari:ꝙ siue interfit iusto vel iniusto bello: vbi aliqui interficiuntur:irregularis est:nec poterit p:omoueri.de hoc.li.dist.si quis post.xxj.q.iij.po:ro.xxiij.q.vlti. quicũꝗ ex clero.nec refert quantũ ad irregularitatem/vtrũ quis iusto an iniusto bello interfit.quia ira est irregularis qui iuste interficit:vel consiliũ/vel auxilium/vel fauo:em p:estat:vel inlata negligẽtia est in mo:te alicuius: sicut qui iniuste interficit.legitur ꝛ no.li.di.c.j.in glo.quicũꝗ.c.si quis post. ex de cleri.percus.p:esentiũ.ꝛ.c.fi.exp:essum.q: talis irregularitas iuste interficiendo/fundata est in defectu: non peccato.vt.s.in pn.istius materie dictũ est. Nec videri potest ꝙ aliquis interfit bellis:ꝛ non det opem aliquam saltem ad sistendo:vel hostes terrendo:vel cuneũ augendo: consilium/auxilium/vel fauo:em:propter qõ est irregularis.li.di.si quis viduam.ꝛ ex de homici.sicut dignũ.vnde etiam clericus p:osciens lapides in conflictu/etiã ex parte illo:ũ qui violentiã repellunt:irregularis est:si ab alijs sint hinc inde aliqui occisi:licet ipse nullũ percussit.vt p:e. c.penul.ꝛ vltra de cleri.percus.Clericus etiam non debet p:eponi bellis:nec ruptarijs:nec ballistarijs:nec hmõi viris sanguinũ.ex ne cleri.vel mona.sententiã. Tamẽ iusto bello/quod nõ ad occidendũ:vel occidendũ si resistant.s. e.n.eodem.sed ad defendendũ seu recuperãdum sua/geritur:p:eponi potest:non vt possit directe p:edictis viris sanguinũ p:esse:sed vt respondeat militibus:ꝛ sumptus ministret:tractatus teneat:sentẽtias p:oferat:et negotia cũcta disponat:sicut faciunt recto:es ꝛ officiales ecclesie in terris tẽpo:aliter subiectis ecclesie. sic etiam tenet Inno.p:eal.c.olim causam.de resti.spo. Potest etiã clericus interesse iusto bello.xxiij.q.iij.marimianus.ꝛ.q.viij.ho:ta tu.non iniusto.ex de homici. sicut.ff.ad.l.aquil. item mela.§.ꝛ item.ꝛ ho:tari:ꝛ dicere:viriliter pugnate/ꝛ capite. non dico occidite.et hoc p:ius ꝙ veniatur ad actum: seu percussiones.nec obstat ex de homici.c.j.quia ibi aliquos percusserat.bello aũt iam omisso incitãs alium ad percutiẽdum aliquem aliũ/si sic percussus obierit: irregularis est:maxime si bellũ fit iniustum.ex de penis.qõ in dubijs. no.etiam de hoc per Inno. ex de sen.excõ.dilecto.li.vj. idẽ est si generaliter seu cõsuniter super bellato:es acclamatur/dicẽs:viriliter pugnate:vel date illis:vel similia.vñ quicquid dicatur:teneas ꝙ quãtũcumꝙ fit bellum iustũ: etsi liceat clericis tempo:alẽ iurisdictionem habentibus p:o defensione vel recuperatione iuriũ ecclesie bellum indicere: et ho:tari ad pugnã/anteꝙ veniatur ad ipsam: si tamen clericus postꝙ peruenitur ad pugnã:ad impugnãdum alios/personã suã exhibeat:ꝛ ex facto vel verbo suo cõtingat fieri homicidiũ/vel mutilationẽ mẽb:o:um:irregularis est.vt pater in eo qõ legitur.ꝛ no.ex de homici. suscepimus.ex de cleri.pug.in du.c.ij.§.fi.ꝛ de cle.ex.mi.c.ij. ſm Ostien.qui ira no.in p:ealk.c.quod in dubijs.ex de penis. Per p:edicta nõ video quõ p:elati ꝛ clerici hispanie/ Hispani p:elati mirie vacantes. possint se ab irregularitate valeant excusare: qui contra sarracenos nedum faciũt bellum cum gentibus suis: ꝛ ho:tantur generaliter christianos ad pugnandũ cõtra eos; sed ꝛ ipsi in bellis intersunt:ꝛ specialiter ad pugnandum et feriendum ho:tantur alios:ꝛ ipsi pugnant sicut alij seculares viriliter contra eos:feriunt:ꝛ occidũt:nec de irregularitate aliquã sibi faciunt conscietiam:immo magnũ credunt/sed non ſm scientiam.Roma.p.xv.q.j.§.f.ex hoc/christo sacrificium ꝛ alij sicut iudei interficientes discipulos christi.Joan.xv.exhibere.contra quos exp:esse faciũt iura p:e.ꝛ exp:essius.li.di.c.j.quod loquitur contra hispanos.l.dis.clericum qui paganum. xxiij.q.vlti.c.j.ꝛ.iij.ꝛ.§. his ita.ꝛ.§.in registro.c.rep:ehensibile.c.si in mo:te.c.conuenio:.c.sepe p:incipes.c.his a quibus.ex de cleri. percus. c.penulti.ꝛ vlti.ex de vo.ꝛ vo.redẽ.ex multa.§.fi.Si clericus in bello iusto ministrat ballistas seu sagittas ad sui defensionẽ:ꝛ ille cui ministrat postmodũ aliquem interficit:si non intendat dans ꝙ ballistarius aliquẽ interficiat: seu interficere velit:sed ꝙ illos terreat: vel se vel sua defendat/vel recuperet:non est irregularis.quod p:osequitur vt no.Inno.ex ne cleri.vel mona.sententiã.Eodẽ modo non dicimus irregularem illũ qui in bello iusto p:epositus est exercitui:vt sumptus faciat/ꝛ cuncta disponat:si forte p:ecipiat lanceas vel sagittas emi ꝛ ministrari: vel ad exercituꝫ vel ad custodiam castri vti:vel si ho:tatur ad currẽdum post hostes:vt eis p:eda hominũ vel animaliũ auferatur:si forte tunc aliquis interficiatur.dummodo solum intenderit ad recuperationẽ p:ede:non ad vindictã. talis enim causa remota non nocet.ar.xxiij.q.v.de occidẽdis.ſm Guilł. Inno.ꝛ Ostien.qui de hoc no.in p:ealk.c. sententiã.Sacerdos etiã vel clericus in duello pugnans/irregularis est.sed si mo:is vel mutilatio mẽb:i non fuerit subsecuta:poterit cum eo suus episcopus dispensare: imposita sibi penitentia de peccato.ex de co.vi.c.j.ꝛ.ij.ꝛ de cleri.pug.in duel.c.ij. Si aliquis abo:tiuum viuificatum ꝓcurat occidi:vel causam p:estat:irregularis est.ex de homici.si alicuius.ij.q.v.consuluisti.Si dubitatur an de illa percussione fecerit abo:tiuũ mulier:vel an sit viuificatus in dubio abstineat.ex de homici.ad audiẽtiam.Si leuem aut temerariã habet conscientiã: deponat eam:alꝫ cõtra conscientiã non p:omoueatur.ex de simo.per tuas.ij.ex de sen.excõ.inquisitioni.Si aliquis mo:i timens velit aufugere:ꝛ alius p:omittit ei pacẽ:ꝛ ei consulit ꝙ non vadat: et iste p:opter talem p:omissionẽ stetit:ꝛ interfectus est in loco vbi mo:i timebat:ꝛ non temere p:omissa fuit securitas:irregularis est p:omittens.q: in culpa fuit p:omittẽdo quod facere non poterat. Secus si p:omittens habebat p:obabilẽ firmitatem posse firmiter cõplere quod ꝓmisit:puta quia habebat in eos q̃ interficere querebant illũ/patriam vel dominicã potestatẽ:aut ita erãt sibi affinitate vel cõsanguinitate vel amicitia coniunctiꝙ posset eos a tali p:opposito remouere.ar.ꝓ hoc.xxiij.q.v.de occidendis.Filij beneficiati vel feudatarij ecclesie personam ipsius ecclesie interficiẽtes:irregulares sunt:ꝛ nõ possunt vsqꝫ ad quartã generationẽ in clericos p:omoueri.ex de penis.in quibusdã. Item si litere p:esentãtur alicui p:incipi vel iudici:ꝙ talẽ homicidam qui in tali hospitio mo/ratur/capiat ꝛ suspẽdat: princeps literas tradit cuidam clerico ꝙ eas aperiat ꝛ legat sibi:quod ꝛ facit:ꝛ ille homicida capitur:ꝛ suspẽditur:clericus legẽs irregularis est. sicut respõsum fuit ꝙ dñm clemẽ.papã.iiij.q: ex illa litera lecta homicidiũ secutum fuit.nec p:odest si dicat se ignorasse.q: ipsam p:imo sibi legere debuit.quod ꝛ si nõ fecit: tamen quãcito peruenit ad captionem/debuit fistere:ꝛ literam dño reddere:ac si ei dicer et/qualem literam legere non erat sui officij ar.ex.s.de homici.sicut dignum.ꝛ ex ne cleri.vel mona.ſm Ostiẽ. qui ita no.eo.ti. sententiam.

¶ Quando autem/ꝛ per quẽ possit circa irregulari tatem homicidij dispensari:videndũ est.super quo notandum est ꝙ cũ aliquibus ex p:edictis irregularibus solus papa dispensat:et cũ aliquibus episcopi. vt ex de homici. cõtinebatur.ꝛ.c.ad audientiam. Si igitur quis occidẽdi animo aliquem vulnerauerit:licet vulneratus non fuerit

Cui? sit cum irregulari dispensare.

mo:tuus:vel membꝝ perdiderit:tamen peracutiens irregularis est:ꝛ episcopus pōt dispensare cum illo:sicut etiā vindicatione vindicte sanguinis:si nō peruenitur ad membri detruncationem.eē de homici.peritio.de cle.pu. in du. c.ſ.eē ne cleri.vel mona.sententiā.si vero peruentū fuerit ad membri detruncationem/absq; homicidio:solus papa dispensat.eē de cor.vi.c.ſ.de homici.cle.ergo p:esbyterum.

Necessitas dupler.

Circa homicidiū necessitatis ꝛ euitabilis.dicēdum est ꝙ talis ad superio:es o:dines nō ascendet:sed per Papam dispensatur:alias in susceptis non ministrabit.l.oi.de his clericis.ſ.ꝛ.ij. Jn homicidio aūt ineuitabilis necessitatis/ non est dispensatio necessaria:q; nec talis irregularis est. eē de homici.si furiosus.in clemē. Nec homicidio casuali. ꝛ si dabat operā rei illicite:ꝛ adhibuit diligentiam quam debuit.eē de homici.lator.ꝛ.c. ex literis.ij.ꝛ.c.sequen.ꝛ.c. ioānes.ꝛ.c.fi. Jnfans aūt vel furiosus cōmittens homicidiū non est irregularis.vt in p:eal.c.in clemen.si furiosus.Quando aūt per ingressum religionis tollatur irregularitas no.eē de apostata.c.ij. ¶ Ultimo nota ꝙ homicidiū ante baptismū siue ex officio siue ex voluntate commissum.non facit irregularitatem.xxxv.di.de iu.c. vbi de hoc.lj.di.aliquantos ex his qui post baptismū.ergo secus ante.ꝛ ita ibi no.in glos.ſ.ꝛ.c. si quis post acceptū baptismum.ergo secus ante.l.diſt. si quis post remissionem.fm vnam lecturā.ſ.baptisma:fm glos.ergo secus ante.ꝛ.l.di. si quis viduam.ibi.post baptismū. ergo secus ante. Sed Jnnoc.ꝛ Ostien.tenent cū Bar.ꝙ homicidium quantūcūq; ex officio ꝛ sine peccato per iudicem irregularitatē facit:que non tollitur per baptisma.vt no.in p:eal.c. si q̄s viduam.ꝛ.lſ.di.in summa.vt no.eē de diuo:. gaudemus. in glos.fi.ꝛ Ostien.in summa de homici.§. qua pena.ℵ.et si opponas,Sed idem Jnno.no.contra hoc eē de homici. p:esbyterū.ꝛ hoc teneo:q: hoc tenet curia romana: vt no. Archidia.dñs meus.lj.di.in summa. Et vere saluo tanto dño/dñs Ostiē.in p:e.§.qua pena.pinguem habuit intellectum.dicendo ꝙ infidelis iudex:quia in eo non cadit iurisdictio:peccat iustitiā exercendo.ꝛ ideo illa irregularitas tollitur per baptismū.Sed secus in illo qui obedit ei: quia iste nō peccat.ꝛ ideo ista irregularitas non tollit per baptismū:quia esto ꝙ apud infideles vera iurisdictio nō sit.sicut in pncipio istius operis latius disputaui.ꝛ no.eē de elec.venerabilem.in glos.fic ergo.licet vehementer cōtradicat.xxiij.q.iiij. quesitū.in eo tamē ꝙ iuste iudicauit: non peccauit:licet meritū non habeat:quia infidelis:non est exp:essum.xxiij.q.j.§. ex his.itē ꝛ si ille peccasset:executor exequendo qō non debuit:vt est exp:essum eē de tēpo. o:di.dilectus.ibi: Jpsi obtēp:are non debuit in hac parte.cum cōcor.ibi positis. ¶ E Multe aūt sunt alie irregularitates in iure scripte:ꝛ per doctō:es tacte dispersim quarū etiam aliquas hic recolligo. Et siquidē irregulares sunt neophyti.xlvij.di.c.ſ.ꝛ.ij.l.di.c.ſ. Nouitius in abbatem non eligitur.xlj.diſt.neophytus.als.est in.§.ꝛ his oibus.eē de elec.cū in magistrum.eē de elec.nullus.lib.vj. Vxo:atus non potest sine licentia vxo:is vouentis continentiā p:omoueri.eē de conuer.coniug.coniugatas.xxxv. di.vt lex.lxxvij.di.episcopus benedictionem.Clericus ludens cū laico vñ mo:s secuta est:irregularis est.eē de homicidio.cōtinebatur.defectus etatis scientie ꝛ mo:ū in episcopo p:esbytero ꝛ aliis.eē de elec.cū in cunctis.c.dudū.ſ. xxxviij.diſt.per totū.eē de eta.ꝛ quali.ex ratione.Eligens aliquem simoniace.eē de elec.per inquisitionem.Dans pecuniā vt in monasterio recipiat.eē de sta.regu.monachi. §.si quis.ꝛ.§.si vero.fm Jo.de deo.ꝛ de simo. veniēs,sed cōtra videt.ſ.q.ij.quā pio.in fi.sed ibi cōceditur recipi qō fine pactione offertur.xviij.di.de eulogijs.eē de simo.dilectus filius.ſ.Dās venena sterilitatis viro vel femine:irregularis est interp:etatione iuris.xxxij.q.ij.aliquādo.eē de homici.si quis. Ligans latronē:etsi per alium occidatur. eē de homici.suscepimus.quod qualiter intelligatur.s.in ista materia posui.in ℵ.illud etiam notandū.c.ℵ.seq. Aua ritia magna impedit.lxxxv.di.archidiaconi. Nimia simplicitas impedit.xxxix.di.petrus.xlvij.di.de petro.Cōtrahens in sacro o:dine irregularis est: donec cum eo dispēsetur.eē q̄ cleri.vel vo.c.ij.ꝛ.ſ.eē de cleri.con.sane.ij.xxviij. diſt.p:esbyterū.ꝛ nihilominus hodie excōmunicatus.vt in clemen.de cōsangui.ꝛ affini.eos qui.Homicida casualis etiam dans operā rei licite.si non adhibet diligētiam quam debet.eē de homi.ex literis.ꝛ.c.dilectus.ꝛ.c.tua.ex c.penul.ꝛ vlti. Qui semel fuit hereticus non dispē:satur per papā.xxj.diſt.nos consuetudinē.ſ.q.ſ.quod quidā.ꝛ.q. vij.cōuenientibus.Accusatio criminalis.lxxxſ.diſt.tantis. Magna infamia.eē de accusa.accedens.ꝛ.c.ep̄s.ꝛ de fimo.accusatū.xxv.di.p:imū.eē de excel.pla. inter dilectos. Dans pugilē qui mutilat vel occidit.de cleri.pug.in duel. c.ſ.ꝛ.ij.Dānatus per sentēriam de peccato criminali: licet egerit penitentiā:quū remaneat infamis.ſ.q.vij.c.ſ.ꝛ.c.si quis oīnē.eē de tempo.o:di.c.fi. Laici de iure cōmuni nō eligūtur ad aliquā dignitatem.lv.di.hoc ad nos.ꝛ.c.seq. lxj.di.c.ſ.ij.iij.ꝛ.iiij. Scrupulus conscientie de simonia prelati impedit ad p:omouēdū.eē de simo.p tuas.ij. Lapsus ad suū o:dinem restitutus.l.di.q: sanctitas tua. Existens in mino:ibus o:dinibus/nō eligitur in episcopū.lx.di nullus.eē de elec.dudū.ſ.O:dinatus sub cōditione non perēdi beneficiū/si p:esentatur irregularis est. eē de simo.per tuas.iij.ꝛ.c.penul. Resistens p:edonibus/ꝛ aliquos vulnerans/si per alios tūc aliquis occidatur.eē de cleri.percus.c.ſ.et vlti.l.di.de his.Homicida p:esumptiue.l.di. aliquātos.c.si quis post.liij.di.c.ſ.lv.di.priscis.c.nullus.c.ī partem. Suspect⁹ de hereſi p:ius q̄ se purget.de p:ba. inter solicitudines. Jfacino:osus.illiteratus.bigamus:q̄ virginem non est so:titus vxo:em.ab adolescētia in circopositus a so:rilegis.co:po:e vitiatus.seruilis vel originarie conditionis.Curie obligatus:vel ratiocinijs. publice penitens.neophytus.hi casus sunt.lv.di.c.ſ.xxxiij.di.p:cipimus. Obligatus voto donec intret religionem.eē de vo.per tuas. Jntrinseca.ꝛ extrinseca diminutio:vt illiteratura ꝛ infamia.ſ.q.ſ.§.si ergo.§.ecce.c.vilissimus.c.hi qui. Credentes ꝛ fauo:es episcopo:ū hereticoū.de here.ex cōmunicamus.§.credentes.c.penul.ꝛ vlti.Carens oculo lv.di.si euangelica.Baptizatus ꝙ egritudine. lvij.diſ.cl. Filij raptoū monialium ꝛ vi oppressarum.ſ.q.vij.talī.cū p:e.§.xxxvſ.q.ij.eos.ꝛ.c.vlti. Jncedens armatus ad necidum hoiem:etiam si per alios:nō per se quis ibi occidat. dans fauo:em consiliū p:eceptum defensionem perpetuo sunt irregulares.eē de homici.sicut dignū.ꝛ de cleri.pug. in du.c.ij.l.di.miro:.xxiij.q.ſ.c.penul.ꝛ vlt. Filij damnatorum de crimine lese maiestatis.vj.q.ſ.§.ꝛ verum. Jurans q̄ nō erit clericus.xxij.q.iiij.§. vlti.lxxxv.di.archidiaconū. Episcopus renuntians factus monachus.vij.q.ſ.hoc nequā.c.statuimus.eē de renū.post transl.Dānatus de iniuria illata ratione ecclesie in persona pape.xxiij.q.iiij.guillelmus. Jmperius medicus sub quo periclitantur hoies. eē de eta.ad aures.ꝛ de hoc.s.latius dixi.Dans vel p̄mittens aliquid p:o electiōe.ſ.q.ſ.eos.ꝛ.q.vj.c.ſ.ꝛ.ij.viij.q.ij. illud.ꝛ.q.iij.talia.ꝛ.c.artaldus. Jmperfecte recipiēs manus impositionē vel vnctionem.eē de sacra.non ite.c.vlt. ꝛ sacra.vnc.c.ſ.Habens filios naturales.ꝛ qui non est literatus vel catholicus vel legitime etatis.et qui non est instructus in o:dine clericali.in aur.de sanctis.epis.§.ſ.ij. ij.ꝛ.iij.ꝛ.§.clericos autem.xxxiij.diſt.p:ecipimus.Contrahens cū electa.vidua.meretrice.ancilla.vel cum publicis spectaculis mancipata.xxxiij.di.si quis viduam.l.diſt. si quis viduam.eē de biga.c.ſ.Ratiocinijs obligatus.lxj. di.osius.liij.diſt.c.ſ.eē de obli.ad ra.c.ſ.Excōmunicar⁹ vsq; quo absoluatur.xxiij.q.ſ.audiuim⁹.eē de o:.ab episcopo. qui resi.c.ij.de excep.c.inter.c.vlti.eē de senten.excō. cum illo:um.de elec.venerabilem.Clericus peregrinus.eē de cleri.pere.per totum.lxxij.diſt.per totum.xcviij.diſt. per totum.Consentiens electioni facte per laicum.eē de electio. quisquis. Publicus concubinarius:donec poeniteat.ꝛ fm

Tarat Ostiē.

Irregularitates alie.

Ostien. donec cum eo dispenſetur. xxxvj. dist. verum. lxxxj. dist. si qui clericorum. ex de cohabi. cleri. ⁊ mu. nostra. c. fi. in aur. de sanctis. epis. in p̄in. Monachus de facto cōtrahens. xxvij. q. j. quotquot. c. monach⁹. c. vt lex. xxxj. q. j. quomodo. Obligans ecclesiam suam p̄ alienis debitis. ex de solu. c. ij. Percutiens grauidā abortum viuificatū faciens. xxxij. q. ij. moyses. ex de homici. sicut ex literarum. Habens plura beneficia cum cura sine dispensatione. dudū. ij. de reben. cum iamdudū. Stans in habitu monachali vltra annum: etiam sine p̄fessione exp̄essa: non poterit in seculo p̄omoueri. ex de regula. ex parte. Depositus per sententiā: nisi restituatur. xj. q. iij. episcopus p̄esbyter. Femina qualitercūq; corrumpatur: inter virgines non consecratur. xxxj. q. v. ille. xv. q. j. c. vltri. xxvj. di. acutius. Electa simoniace etiam ignoranter ineligibilis est: quantum ad illud beneficiū. ex de elec. super eo. ⁊. c. si aliquibus. j. q. v. c. j. ⁊. c. p̄esentium. ex de simo. insinuante. Ultrices iniuriarū. xlvj. di. seditionarios. j. q. vij. si quis omnem. Clericus gubernans naues ad pugnam: si inde mors sequat: vel mutilatio. ⁊ incitans ad bellum: vel etiam bellās. ex de pen̄s. quod in dubijs. Incaute occidens puerum discipline. ex de homici. p̄esbyterū. Filij patronorū occidentium p̄elatos. ex de pen̄s. in quibusdam. Regularis sine licētia abbatis p̄omotus. ex de tempo. ordi. ad aures. Promouēs aliquem vno die ad duos sacros ordines: vel die qua non debuit. ex de rēpo. ordi. dilectus. ⁊. c. cū quidam. c. literas. c. consultationem. Is cuius filius paruulus propter eius iniuriam moritur. ex de pen̄i. et remiſ. quęritur. Iniuste sine scriptis excōmunicās. de sen. excō. cum medicinalis. lib. vi. Iudex aliquid faciens per gratiam vel per sordem. ex de reiudi. cum eterni. lib. vj. ¶ Demoniaca veratio. xxxij. di. cōmuniter. c. vsq; ⁊. vij. q. ij. c. j. ⁊. ij. hoc tamē scias.

In mor⁹ aliū ani mas cademo nes igre diantur.

q̄ demon cuiusquam animā nequit intrare. nec cū pars intrat partē nec totus in totam. nec pars in totam. nec totus in partem: quū demon ⁊ anima sit simplex: nec possit diuidi. Dirū autem non est spiritum malignum spiritui humano insensibiliter coniugari: ⁊ occultā suadendi vim ad ea que libita sunt exercere. est enim inter eos sicut inter homines/ quedā substātie spiritualis similitudo atq; affinitas. altrinsec⁹ vero eorū sibi inseri vel vniri: ita vt caro alter alterius esse possit. oibus modis impossibile est. hoc nāq; solum deitati: que substantia incorporea. xxxiij. q. iij. c. penulti. ℞. antropomorphite. simplexq; ex de sum. trin. c. j. in p̄in. natura est: verisimiliter tribuetur. Nec obstat de arreptitijs: qui nō suas sed illorum voces ⁊ gestus volunt atq; deprimunt. q̄ non ita putandum est vt anime ipsius penetrantes substātiam: ⁊ velut vniti ei: ⁊ quodā modo induti ea: sermones ac verba per os patentis emittant. nullo nāq; modo istud ab eis fieri posse credendum est. Nec enim per aliquā anime diminutionē/ sed per corporis debilitatē hoc euenire manifesta ratione deprehenditur. quū scz in membris illis in quibus vigor anime cōtinetur immūdus spiritus insidēs/ eisq; importabile atq; immensum pondus imponens: obscuritate teterrima/ intellectuales eius obtuitꝰ intercipit sensus. Vt nōnunq; etiam vini febrisq; vitio/ seu nimij frigoris/ alijsq; qualitatibus extrinsecus superuenientibus videmus accidere. quod ne beato Job diabolus qui carnis acceperat potestatē moliretur inferre: p̄cepto dñi p̄ohibetur/ dicentis Job. j. Ecce trado cū in manus tuas. tantū animā illi⁹ custodi. sm aliam translationem. i. tantummodo amentem eum ne facias: debilitato animę domicilio: ⁊ obtuas intellectum ac sapientiā resistentis: principali scz cordis ei⁹ tuo pondere p̄efocato. sm Joā. cassi. qui ita no. in collatione Sereni de nobilitate anime ⁊ nequitijs spiritualibus in lib. collationū: ⁊ est collatio. vij. ¶ Item propter humorē melancholicum: vel alio iusto dei iudicio nobis occulto: ex diuina permissione fatigare potest corpus ille immundus spiritus. quod (vt dicit Belasius) necessaria probatione videri poterit. vt scz carnes comedat indistincte. nā carnes melancholice: vt sunt hircine/ leporine/ ⁊ hedine/ ⁊ similes/ p̄ouocāt demones. vt. vij. q. iij. c. ij. legitur. ⁊ no. sicut ecōtrario iaspides eos fugant. xxvj. q. vlti. c. vltri. non dicit ibi de iaspidib⁹: sed dicit ibi. c. Hieronymi. Demoniū sustinenti licet petras vel herbas habere sine incantatione. sed dicūt lapidarij q̄ virtus iaspidis est contra demones. de arreptitijs legit ⁊ no. xxxiij. di. cōmuniter. ¶ Epilensis (vel latinius Epilepsia) irregularitatē etiam inducit. ex de elec. cum inter canonicos. Et scias q̄ hec est duplex: vna que fit ex defectu medulle: et talis patit interlusnium: ⁊ vocatur energuminus. qui qualiter liberetur vide de cōse. dist. v. omni die. vbi de hoc legitur ⁊ no. xxiij. di. ero. cista. vbi no. vnde descēdit energuminus ⁊ dicitur. vñ energumini sm illas duas glos. dicūtur lunatici: ⁊ obsessi a demonibus. ⁊ dicūtur ab en q̄ est in/ ⁊ erge q̄ est labor/ et mene q̄ est defectus/ ⁊ neos qđ est mens: quasi in defectu mentis laborātes. Secūda vocatur caduca cū videlz cadit in terrā ex perturbatione spiritualiū: que curabilis est. ⁊ talis debet p̄annū ab officio abstinere. ⁊ de hac quidem loquūtur canones. xxxiij. di. maritū. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. j. Arpēditur aūt q̄ non sit demoniaca passio: q: quū cadit in terrā: non loquit sicut demoniacus: nec voces cōfusas cū spume iactatione emittit. ar. p̄ecall. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. ij. Si ergo nō cessat passio: perpetuo a celebratione abstinebit. alꝰ aūt potest. vt in. c. cōmuniter. vij. q. ij. c. j. Porro etsi liberatus credat: semper tamē secum habebit socium vicini solaminis adiutorē qui eo casu deficiēte missam cōsummet. ⁊. vij. q. j. nihil. c. illud. Ex quibus vitium in membris insignibus. lv. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. qui partem. ⁊ tribus. c. seq. ex de cor. vi. c. ij. ⁊. iij. Unde ⁊ scienter se castrans deponitur. lv. di. si quis a medicis. ⁊. c. p̄ece. ⁊ tribus. c. seq. super quo distingue. vt eo. ti. c. fi. ⁊. lv. di. in summa. Periurium voluntarium ⁊ offertorium ex de iureiur. querelam. ⁊. c. tua. ⁊ tales infames sunt. xxij. q. v. si quis cōuictus. Crimē vsurarum. xlvij. di. de petro. ⁊. c. j. ⁊. ij. ex de vsuris. p̄eterea xxiij. q. iiij. si quis oblitus. ⁊. c. quoniā. ex de excess. p̄e. inter dilectos. Excōicatio. ex de sen. excō. cum illoꝝ. c. monachi. Violatio aūt minoris excōmunicationis nō deponit: sed impedit. ex de cleri. ex. mi. c. fi. dispensatur cum p̄omoto. ⁊ hoc per solū papam. ex de elec. illa. sm Buil. in repertorio. in rubrica he sunt irregularitates. in. §. attendendum. ℞. violatio sed Jo. an. no. in p̄e. c. de cleri. ex. q̄ episcopus potest cū tali dispēsare. Interdicti a papa positi violatio: vel eius sentētie malitiosa violatio. xj. q. iij. theogaldū. de ex. cess. p̄ela. tanta. ij. q. j. scelus. ex de postu. patet. ⁊ per solum papā dispensatur. vt in. c. tanta. Seruitus. liiij. di. per totū. et ex de seruis non ordi. per totū. Curie obligatus. lj. di. c. j. ij. ⁊. iij. liij. di. c. j. ex de obli. ad ratio. c. j. in aur. de san. epis. §. j. ⁊. iij. Infames etiā omnes irregulares sunt. q: promoueri nō possunt sine dispensatione. q: promouēdi opor: tet q̄ sint bone fame. vij. q. j. licet. ex de excess. p̄e. inter. expers fius. vj. q. j. infames. vbi multa genera infamiū. de hoc. et legitur ⁊ no. c. causa. ⁊. q. omnes vero. ¶ Est aūt sciēdum qđ infamia est fame p̄iuatio. fit aūt fame p̄iuatio/ per capitis diminutionē maiorē ⁊ mediam: non aūt per minimā. ff. de va. ⁊ ex or. cog. l. penulti. §. extimatio. Quid aūt sit fama: no. iij. q. vij. §. porro. ex de cohabi. cleri. vestra Est aūt fama vt ibi nota. illese dignitatis status: vita ⁊ mores cōprobatus. vt in. l. p̄e. §. extimatio. Et sm Tullij: gloria que accipitur p̄ fama: est alicuius dictum vel facti magni frequens fama cum laude. Irrogatur aūt infamia ex genere delicti: qñq; ex genere facti. que oia vide ⁊ explicātur. vt in p̄e. §. porro. Repellūtur autem infames ab ordi. vt dictū est. ⁊. j. q. j. §. ecce si clericus. §. seq. ab officio procura. iudicis: aduocari: ⁊ testis: ⁊ a dignitate: ⁊ generaliter a quolibet actu legitimo. iij. q. vij. c. j. ⁊. §. tria. ex de testi. ex parte. A. p̄esbyteri. ⁊. c. testimonium. ⁊. c. licet. ⁊ de testi. co. p̄eterea. de excep. c. j. ⁊ de excess. p̄e. inter dilectos. Respō. potest. scisciatus. C. de infami. l. vnica. lib. x. C. de dignitate. l. ij. li. xij. Remittitur autem infamia a principe

Quo pacto quis a maligno vexet spū.

Melancholicus humor.

Energumini qui

Iaspidis natura.

Excōicatiōis violator.

Infamie descriptio.

Fama quid.

Infa mia multi fariam remittit.

et a senatu.ꝛ ecclesia habet senatū.xvj.q.j.ecclesia. per pri uilegiū.ff.de post.l.j.§.deinde.ꝛ seq.ex de simo.ex diligẽti. per episcopū qui ꝛ princeps est.xxxv.di.ecclesie.j.q.vij.cõ uenientibus.ℵ.item tharasius.in casibus in q̃bus hꝫ dispẽ sare.vt no.ij.q.iij.§.hinc.ꝛ no.j.l.ar.ℵ.xxvj.ꝛ colligitur de hoc per Inno.ꝛ Ostien.de re iudi.cum te.no.l.di.dño san cto.xvj.q.j.ecclesia.ex de simo.insinuatione. Item si maio ri q̃ debeat quis subiacitur pene:vel si p pecuniaria co:po ralis infligitur.ff.de his qui no.l.quid ergo.§. pena gra uior.ꝛ.ff.de penis.l.inde seruo:ũ.§.vlti.ff.de decurio.l.ad rẽpus.ff.ad munici.l.o:dine. Item per appellationem re leuatur infamia:si appellans eam p:osequatur.ff.de tur pilia.l.j.§.vlti. C.de tẽpo.ap.l.vlti.§.penul. Qualiter au tem canonica infamia remittatur.no.vij.q.j.oẽs leges. Sentẽtia vero arbitrorum non infamat.ff.de his qui no. infa.quid ergo.§.ex cõp:omisso.quod qualiter intelligaꝫ no.ex de resti.in integ.causa.glos.si.vr autẽ super hoc ple niꝰ infoꝛmeris:nota qui sunt infames.

¶ Articulus.xlix. A

Infa mes qui sint.

SUnt aũt infames fu res. homicide. sacrilegi. raptoꝛes. venefici. periuri.soꝛtilegi.ꝛ eoꝝ cõsultoꝛes. statuta ecclesiastica cõtẽnentes. Nomã legis chri stiane abiũcientes. capitalibus criminib⁹ irretiti. ambitio si. res ecclesie iniuste auferentes de bellis publicis fugien tes. sepulcroꝝ violatoꝛes. malefici.ꝛ cõtra innocẽtes ani mos p:incipũ p:ouocãtes. anathematizati p:o scelere. iij. q.v. cõstituimus.vj.q.j.infames. iij.q.iiij. consanguineoꝝ:ũ. Compellens aliquẽ iurare inique:ꝛ periurio consentiẽs. xxij.q.iiij.inter cetera.ꝛ xxij.q.v.si quis cõuictus. Ex sola fama incestus incurrit infamia popularis.xxxv.q.vj.noti ficamus. Incestuoſi:ꝛ eis consentientes:et nati ex eis.iij. q.iiij.consanguineoꝝ.xxxv.q.ij.ꝛ.iij.coniunctiones.vj. q.j.infames. Irrogans iniuriam.xxij q.iij. inter cetera.in fi. Contrahens matrimoniũ sine dote:quia non p:esumi tur matrimonium:vel sine sacerdotali benedictione.vt in p:eal.c.consanguineoꝝ:ũ. Habens simul duas vxoꝛes vel sponsas:vel noie eius quisq̃.ex de biga.nuper. C.de ince stis nup.l.ij.ff.de his qui no.infa.l.j.ꝛ fi. Increpatus a pa tre vel a iudice causa cognita.ꝛ hoc de facto. C.ex qui.cau sis infa.irr.Lea que.ꝛ.l.verbum.ꝛ.l.interlocutio.ꝛ.ff.e.l.ob hoc. Sodomita. Locans operas ad pugnandum cum be stia.ꝛ Imp:obus aduocatus.iij.q.vij.§.tria.ℵ.aliꝰ.ꝛ seq. et.l.si quis ad ea.ff.de postul.l.j.§.item.ꝛ.§.ꝛ qui. C.eo.ti. quisquis. C.de adul.cum iur. Rei criminis lese maiestatis et filij eoꝝ.ꝛ p:o eis intercedẽtes.vj.q.j. quisquis cum militibus. Homagium p:o re spirituali faciẽs.ex de simo. ex diligẽti. Illegitimus remouetur a dignitate:nisi sit in opia alioꝝ:ũ. C.de dignita.l.ij.lib.xij.ff.de decur.§.spurios. C.de inoffi.testa. fratres vel soꝛo. Carmen famosum vel li bellum dictans/ꝛ non p:o⁹as:sed in via vel alibi p:oficis cens.iiij.q.iij.ℵ.ob carmen.v.q.per totum.instituit.de iniur. circa pn. Notarij.iudices.aduocati.defensoꝛes.fautoꝛes. receptoꝛes hereticoꝝ.ꝛ credentes.ex de here.si aduer sus.ꝛ.c.excõmunicamus.§.credentes. Mulier nubẽs in tra tempus luctus fm.l.ꝛ que nubit cõtra sacramentum factum p:o tutela.ff.de ritu nup.palã.§.que in adulterio. C.de secun.nup.l.j.ꝛ.ij.q.iij.§.hinc tollitur.ꝛ in aut. de resti.ꝛ ea que p:ẽ.§.vnum.C.ex qui.cau.infa.irro.l. decre to.sed hoc tollitur fm canones ex de secun.nup.c.penul.ꝛ vlt. Omnes qui fuerit infames fm.l. vel qui fm.l. morte pu niuntur:infames sunt fm canones.vj.q.j.infames.iij.q.ij. §.hinc tollitur.iij.q.iiij.consanguineoꝝ.vj.q.j. omnis. Omnis existẽs in moꝛtali notoꝛio ꝛ omnis excõmunica tus/infamis est infamia canonica. vj.q.j.illi.ꝛ.c. oẽs. vbi de hoc.ꝛ per totum.iij.q.v. cõstituimus. Coꝛruptus ꝛ coꝛ rumpens p:o falso testimonio dicendo.xxij.q.v.si q̃s con uictus.iij.q.v. constituimus. Secus in eo qui quia vacil lauit captus est.ex de penis super his.quia gen⁹ pene per

Infa mia cano nica.

se non infamat:nisi sententia p:ecedat. vt ibi no. Veniens contra pactum vel transactum iuratum. C. de transac.si quis maioꝛ. Qui suis culpis exigentibus/non possunt ad sacerdotium p:ouehi.vj.q.j. omnes. j. Leno.ꝛ Lena.ꝛ Lu dentes in scena.ff.de his qui no.infa.l.j.ꝛ.ij.§.vlti.ℵ. quid sit Scena labeo definit. et ponitur hoc verbum de conse. dist.v. non oporteꝛet. l. dist.ij. scenicis. inde scenicus. j. goliar dus. vel ribaldus. vel buffo. vel ioculatoꝛ. de quo no. ex de simo.ꝛ si questiones.in glos.aliud. in fi. Joculatoꝛes autẽ dicuntur quasi ioci latoꝛes in publicum. ex de vi.ꝛ hone. cleri. cum deceꝛem. faciunt enim spectaculum p:o:ꝰ coꝛ poris. vt.l. p:e. de his qui no.infa. li.ij.§.fi. Boliardus au tem vulgare est gallicoꝝ. Buffones vulgare tuscoꝝ. de his legitur ꝛ no. per Joan. an. ex de vi.ꝛ hone. cleri. cle rici.ꝛ.c. quoniã clericalis. lib.vj. Dans pecuniam ne actio ne famosa conueniatur. secus si gratis:ꝛ p:o bono pacis ff. de his qui no.infa.l.j.§.pactum.ꝛ.l. athletas.§.vlti.ꝛ.l. quoniã.ꝛ.l. in actionibus.ꝛ no.xxiij.q.iiij.si illic. in glos. iu dicis author:itate. Episcopus exigens p:ocurationes: et non visitans.x.q.j. relata. Calumniatoꝛ: si p:onũtietur ca lumniatoꝛ:ꝛ non akr.v.q.vj. quia iurta. C. de calũ. l.iij. Ca lumnioſe accusans:ꝛ non p:obans.ij.q.iij℞.j.ꝛ.§. hinc tol litur.ꝛ.§. norandum. circa p:inci. ℵ. fin autem.ꝛ.ff. de his tem qui no.infa.l.j.ꝛ.iij.q.iiij. consanguineoꝝ.vj.q.j. in fames. Monachus vel monacha filios p:ocreans. xxvij. q.j. impudicas. Detractoꝛes: et moꝝ contemptoꝛes. vj. q.j. deterioꝛes. Inobedientes suis p:elatis. pj.q.iij.si aũt. Accusatoꝛes ꝛ persecutoꝛes p:elatoꝝ: vel patrum: vel sacerdotum. iij.q.iiij. clericus.ꝛ.c. seq. et. c. consanguiꝰ coꝝ rum. vj.q.j. infames. Parans insidias suo p:elato. et qui ei infestus est. pj.q.j. statuimus. Conspirantes ꝛ coniuran tes contra suos p:elatos. pj.q.j. conspirationum. Locũ vi uentis occupans. iij.q.ij. audiuimus. vij.q.j. p:esentium. c. non furem. c. eum qui. ij.q.j. in p:imis. ex de excel. p:ela. cf. Histriones: sc̃z qui ludibria coꝛporis faciunt. vt pote q̃ ge sta alioꝝ ludibꝛio sui coꝛporis repꝛesentant. fin Hugo. Magici.ꝛ Excõmunicati.ꝛ turpitudinibus subiecte plo ne maculis aspersi. iiij.q.j.cf.ꝛ.ij. vnde eis non daꝫ eucha ristia. de conse. dist.ij. p:o dilectione.ꝛ.c. seq. Miles ignoꝛ minioſe ab exercitu remissus. ff. de his qui no. iufa. l.j.ꝛ.ij. §. ignominioſe. Fatigans iudicem malitioſe appellãdo: et eum diffamando.ꝛ hoc secuta sententia. C. de appella. p:oconsulibus. in fi. Simoniaci. dans: recipiens: emptoꝛ: et venditoꝛ: mediatoꝛ:ꝛ interuẽtoꝛ. j.q.iij.c. vlti. xv.q.ij. fa ne. Infamia iuris est quã quis per sententiã condẽnatur. sed non semper: nisi damnetur de publico crimine. vel pa ter accusans seruos generi de veneno dato filie/nõ fit in famis: licet fit per sententiã de calumnia condẽnatus. Se cus si esset publice iudicium. ff. de pu. iu. l. infamem. ꝛ. l. vl ti. ff. de postu. item senatus. j. rũ. ff. de p:ocura. l. penul. ꝛ. ff. de his qui no. infa. l.j. Qui iussa apostolice sedis libenter et scienter transgreditur. iij.q.iiij. si quis a suo. Heretici. ꝛ Schismatici omnes. Apostate. ꝛ omnis qui non est chri stianus. vt Judei.ꝛ Pagani.ꝛ alij. iiij.q.j.c.j.ij.q.vj. alie ni. iij.q.iiij. alieni.ꝛ.c. beatus.ꝛ.c.ſi q̃s a suo. C. de summa trini. l.j. in fi. vj.q.j. infames.ꝛ.c. illi.ꝛ.c. beatus. de aposta tue. vj.q.j. infames. Exigens vsuras vsurarum. Veniens contra transactionem iuratam. Miles aliena p:edia cõ ducens. Senatoꝛ contrahens cum muliere scenica. C. ex qui. causis infa. irroga. l. ump:obum. C. de trãsac. si quis maioꝛ. C. loca. l. vlti. C. de naturali. li. j. distin. ius gentium. Publicus aleatoꝛ. Mutuans in ludo. xj. p:o. xij. ex de ex cel. p:ela. inter. Judex iudicans vel aliquid faciens con tra conscientiam: per gratiam vel per soꝛdes/scienter in p:eiudicium alterius. ex de re iudica. cum eterni. ibi. fame sue p:odigus. li. vj. Condemnatus interdicto. vnde vi vel accusatione furti. C. ex quibus causis infa. irro. furti. ff. de obse. a liber. patro. p:estan. l. ij. de his qui no. infa. l.j. non tamen crimen stellionatus infamat. ff. de cri. stelli. l. ij.

infamia iuris.

nec est contra. ff. de his qui no. infa. quid ergo. vt ibi no.

Item actio vi bonoꝝ rap. ⁊ iniuriarū. ⁊ sepulcri violati. ⁊ doli mali. ⁊ cōsimiles. ⁊ hoc per sententiam. ⁊ non alr. ff de his qui no. infa. l. ſ. ⁊. ij. ⁊. C. de sepul. vio. l. ſ. Actio ꝓ socio tutele: ⁊ mandati depositi: si suo noie ⁊ non alieno ds ⁊ directe non contrario iudicio agit in his. ⁊ hoc secuta sententia: ⁊ non aliter. hoc ꝓbatur. ff. de his qui no. infa. l. ſ. ⁊. l. furti. §. si quis. instit. de suspec. tuto. §. suspectus. C. er qui. causis infa. irro. l. vlti. insti. de pe. ⁊ re. liti. §. ex quibus. Qui astute ꝓiuilegiuꝫ ꝑncipis interpretatur. C. de legi. ⁊ con. l. ij. Tutoꝝ ⁊ curatoꝝ qui pupillam sibi vel filio maritauit. C. de interdic. ma. si tutoꝝ. Adulteri. vſ. q. ſ. infames. iij. q. v. constituimus. ff. de ritu nup. l. palam. §. vlti. ⁊ ꝛſſi. Indulgentia ꝑncipis penam tollit: infamiam relinquit. C. de gene. aboli. l. vlti. que est. ij. q. iij. §. notandū. ff. indulgentia. Accusatoꝝ accusationem nō ꝓsequens: et in vltimo termino nō comparens. ⁊ hoc per sententiam. C. vt infra certum tempus. l. ſ. ⁊ ad sena. consul. turpilia. l. ij. Reus latitans in causa criminali secuta sententia. C. de requi. reis. l. vlti. Pcuaricatoꝝ condēnatus: nō alꝫs. ff. de ꝓcuarí. l. ſi is decus. C. ad sena. consul. turpilia. l. ij. ⁊ ij. q. iij. §. notādum. §. de his qui no. infa. l. ſ. Js qui a senatu ꝓpter turpitudinem motus est. ff. de sena. l. ij. iij. q. vij. §. in ꝓuer. Remotus ꝓpter dolum ab administratione. C. de suspec. tuto. l. vlti. quod dic vt no. ē de simo. p tuas. in fi. in glo. nisi quis. Tutoꝝ vel curatoꝝ inuentariū negligens facere/qui vt suspectus remotus est. C. arbi. tu. veteris. in fi. Decurionem aut nobilem toꝝmētis subijciens. C. de decur. l. omnes iudices. li. x. Sciendum est ꝙ in aliquibus ex ꝓmissis casibus aliquis est infamis ipso iure: vel in aliquibus de facto. ⁊ in aliquibus per sententiam irrogatur infamia. vt studiosus in ipsis cōtoꝝdantꝭs poterit inuenire.

¶ Articulus. l. A

QVia episcopꝰ subvicario chriſti vniuersali Romano pōtifice: ⁊ ipse dei vicarius est in parte sue solicitudinis: ⁊ per sonam chriſti habet: vt xxiij. q. v. mulier debet. Et oꝝdo epoꝝ quadripertitus est. i. in ꝑriarchis: archiepis: metropolitanis: atq epis. xxi. dist. cleros. Arca ꝓnc. Et ꝙcꝙd ptinet ad episcopum: ⁊ ad tres superioꝝes ptinet: quū oēs sint epi: Jdeo de epoꝝ potēria: quā habent quārum ad ministrationē ⁊ iurisdictionē a papa: ⁊ ab ecclesia romana. vt. xxij. dist. c. ſ. ⁊ de eoꝝ dispensatione subijciamus. vt ex hoc pape vniuersalis potentia clarius elucescat. ¶ A Ad cuiꝰ materie euidentiā clarioꝝem ꝓmo enumerabimꝰ casus in iure scriptos in quibus eis a iure ꝓmittitur dispensare: ⁊ ius cōmune relaxare. Cōsequenter vero illos in quibus dispensare ꝓhibentur. Ultimo quid iuris sit de hac materia/supponemus. Potest ergo dispensare epūs. ꝓmo cū oꝝdinato extra. iiij. tempoꝝa. vt legit ⁊ no. per Bern. ē de tempo. oꝝdi. cōsultationi. Sed Jnno. ⁊ Ostien. cōtra. cuꝫ ꝙbus sto. per. c. e. ti. c. cum quidam. ⁊. c. dilectus. ⁊ per ea q̄ notaui. ſ. rlv. ar. §. sciēdū. ff. xlij. Scōo vt quis habeat duas eccl'ias intitulatas. lxx. dist. scōꝝ. ꝙm Jnno. sed nō curadas. ē de elec. dudū. ij. ē de ꝓben. de multa. Tertio dispensat cū oꝝdinato ab alieno epo/incōsulto ꝓpꝝio vel cōtempto. ē de offi. archiđ. significastis. vbi ita tenet glos. ſ. lxxi. dist. c. ſ. ij. ⁊. iij. ⁊. ix. q. ij. Jugdunēſis. vide qđ scripſi. ſ. rlviij. ar. §. ⁊ ꝓmo. ff. item oꝝdinatus. Quarto cum eo qui ignoꝝanter recipit oꝝdinē ab epo qui renūtiauit epali dignitati. vt ē de oꝝ. ab epo q̄ re. c. ſ. Quinto cum oꝝdinato ignoꝝāt ab excōicato. vt. e. t. c. ij. ⁊. ix. q. ſ. c. ij. Sextovt duo ad vnā ꝓbendaꝫ eligātur. quod dic vt no. ē de ꝓben. tue. Septimo cū clerico ꝓpter crimē vsure p epm officio beneficioq̄ suspenso. vt no. ē de vsuris. c. ꝓterea. Octauo cum adultero ⁊ criminibus minoꝝibus irrerito post penitentiā. vt. xxiij. dist. fraternitas. ē de iudic. atſi clerici. §. de adulterio. ē de tempo. oꝝdi. c. fi. Nono cum pugnante in duello. ē de coꝝ. vi. c. ſ. ⁊ ar. ē de cle. pug. c. ſ. quum tamen inde moꝝs vel mēbi detruncatio nō fuerit subsecuta. qꝛ: tunc non potest. xxiij. q. viij. his a quibus. sed ⁊ tunc pōt in beneficio dispensare. vt. e. ti. c. ij. ⁊. l. dist. studeat. ad fi. X. in multū enoꝝmi crimine ⁊ notoꝝio vt ꝓbatur ⁊ no. ꝙm Jnno. ē de coꝝ. vi. c. ſ. ⁊ ē de apo. c. ij. ⁊ in capitalibus criminibus occultis. l. dist. de his vero: ⁊ de hoc ē de tempo. oꝝdi. ex teneoꝝe. Xj. cū sacerdote simul plures concubinas habente. ē de biga. quia. xxxiij. distin. fraternitatis. Xij. cum alienigena instituto in eccl'ia per eum qui instituere nō poterat. ē de cleri. pere. c. fi. Xiij. cū ꝑsbytero de facto cū virgine matrimoniū ꝓtrahēte/quo ad executionē officij. ē de cle. con. sane. ij. vbi etiā de hoc no. Simil'r ⁊ cum diacono. ē qui cleri. vel vo. c. ſ. dum nō tñ ꝛhant bis. xxviij. dist. ꝑsbyterū. vel etiā cum coꝝrupta. vt ē de biga. c. ij. penul. ⁊ fi. Xiiij. cū diacono q̄ vulnerauit aliū diaconū: ⁊ matrimoniū de facto ꝓtraxit. ꝙm Jnno. ē q̄ cle. vel vo. c. ſ. Sed Bern. illud intelligit ibi factū fuisse authoꝝitate mandati apl'ici. ē de sen. excō. cū illoꝝ. sto cū Jnnoc. ꝓpter ea que no. in. ff. supra ꝓrime posito. Xv. cū canonico regulari. ⁊ monacho/vt possint in seculari ecclesia ministrare. xvſ. q. ſ. doctos. ⁊. c. ex authoꝝitate. ſ. q. vij. §. nisi rigoꝝ. Et ꝙ regularis catholicus ibi sit solus. ē de sta. mo. qđ dei. quidam tñ illud esse ius dicūt ꝙm Jo. de deo. ꝓtra videt. xvj. q. vlti. in noua. xx. q. iij. ꝑsens. ad fi. sed nō cū monacho vt sit solus. vt. ſ. notat. Xvſ. cum eo q̄ excōicatus recepit beneficiū. vt ē de cle. excō. mi. postulastis. in ꝑn. ꝙm Jnno. sed Jo. de deo. no. ꝙ in hoc ad papā ꝓtinet dispensare. ⁊ ꝙ hoc facit qđ no. Bern. ē de eta. ⁊ qual. cū bone. in glo. fi. in fi. vbi no. Ber. epm nō posse dispensare cū eo qui suspensus recepit beneficiū. Ostien. vero in p. c. postulastis. tenens mediā viam/dicit ꝙ si tale genus excommunicatiōis est a qua possit absoluere: pōt ⁊ dispensare. Si vero ꝙ papa est absoluendus: per papā dispensabitur. ar. ē de offi. oꝝ. pastoꝝalis. §. ꝓterea. ē de sen. excom. a nobis. ij. §. ij. ⁊. c. cum illoꝝ. rñ. ſ. ⁊. §. penul. ꝑfero dictū Jnno. per. c. ē. de sen. excō. nuper. Xvij. cum clerico ꝙ saltū ꝓmoto. ē de cle. per. sal. ꝓmo. c. ſ. ⁊ ita ibi tenet glos. ⁊ Osti. lij. dist. c. ſ. vbi tex. ille hoc innuit. ⁊ Jnno. no. ē de cle. excō. mi. c. vlti. Xviij. cum nō oꝝdinato ministrante pōt dispensare in beneficio. ⁊ vt post bienniū vel trienniū in oꝝdine suscepto ministret: sed nō ad superioꝝem ascēdat: sine dispensatione papali. vt legitur ⁊ no. ē de nō oꝝ. mi. c. ij. vbi tenet Bern. ⁊ Ostien. ⁊ legit ⁊ no. ē de cle. excō. mi. c. ſ. ex ij. Xix. cum clerico furtiue oꝝdines recipiente: sed nō post inhibitionem intimationis abbatis: alꝫs secus: ⁊ tunc per papam. ē de eo. qui fur. oꝝ. re. c. ſ. ⁊. ij. ⁊ sic seruat curia. vt expertus sum in officio penitētiarie. Xx. ꝙ religiosus ad minoꝝem transeat religionem. ē de regula: ⁊ transl. ad religio. significatum. ⁊ ita ibi tenet Jnno. ⁊ facit. e. ti. super eo. ⁊ op. ar. e. ti. c. consulti. §. in ꝓmo casu. notat etiā Osti. ꝙ abbas potest ex causa dispensare cum monacho: vt ad clarioꝝem transeat religionem. sic no. e. ti. nō est nobis dubium per. c. ꝓe. super eo. ⁊. c. consulti. facit ꝓo hoc ē de tempo. oꝝdina. ex parte. ⁊ xx. q. iiij. monachum. ibi. asperioꝝ: regula abbatis licentia remittatur. Xxj. in commutatione ꝓbendarum ⁊ personarum. ē de rerū ꝓmu. questum. ⁊. c. cum vniuersoꝝ. de iure eīm cōi vnuſq̄ſq̄ debet manere in ea vocatione in qua vocatus est. vt. ſ. Eoꝝ. vij. Epb. iiij. xxj. q. ſ. c. ſ. C. li. xij. de pala. sacr. lxr. l. quidā. Xxij. cum eo qui bigamum oꝝdinauit. ē de biga. c. ij. ⁊ idem iuris est si alios irregulares. ꝙm Jnnocēn. Xxiij. cum falsario/vel vt eum in carcerem mittat: vel ad papam remittat. xix. dist. in memoꝝiam. Xxiiij. in dispensatione ecclesiastico oꝝdinum/quia ipse ꝓeoꝝdinato: est in cunctis. xxj. di. cleros. xxiij. dist. rales. xxv. di. c. ſ. Xxv. vt clericus cōiugatus. vide Jnno. ē de cōuer. cōiu. cōiugatus. habeat simpler beneficiū. xxviij. dist. de his. ꝙm Guill. par. facit ſz melius. xxxij. di. ſi qui vero. ⁊ op. ar. ē de cle. cōiu. ioānes. vbi no. Ostien. ꝙ clericus cōiugatus ex dispensatione po

Cū ꝙbꝰ pōt epūs dispensare.

test habere simplex beneficium nō curatum. idem no.eo. ti.fane. Quod credo:si cōtrahit cum virgine.ar.eī.e.cle rici qui.li.vj.p:eal.c.fane.quia nec alias clericus esse pōt. eī de bigamis.altercationis.lib.vj.xxvj.vt clericus con. cubinarius post peractam penitentiā p:omoueat.xxiiij dist.fraternitatis.eī de iudi.at si clerici.nisi fuerit per sen tentiam dānatus vel infamis.eī de tempo.o:di.quefitas. fm Guill. Credo tamen episcopus posse in tali dānatio ne.eī de iudic.at si.§.de adultertijs.t infamia dispensare. vt no.exp:esse.ij.q.iij.§.hinc colligitur.t no.l.dist.domino. Innocen. contra vt no. eī de re iu.c. cum re.c. teno:. cum glos. Joan. per ea que no.xv.q.viij.hi qui.in glos.si intelli gas.t per ea que no. per archid.in.c.licet cano. de elec.li. vj.in glos. dicūt quidam.in si. t.§.dicī in.xlix.arti.in.§.est autem.xx si.remittitur. xxvij.cum idiota iam p̄moto/ vt remaneat in illo statu:t nō deponatur:sed doceatur.x.q. ſ.placuit.xxxviij.dist.nullus.c.sedulo. non tamen vt p̄mo neatur.l.dist.non cōfidat.eī de tempo.o:di.nullus episco pus.lib.vj.xxviij.in omni fo:o penitentiali:t in penitens tijs imponendis.xlv.dist.licet.t fere per totum.xxvj.q.vij. tempo:a.c.alligant.ratione tamen duce: alīs nō. de peni. dist.v.falsas.xxiij.q.v.si quis.de peni.dist.v. consideret. Et mitigare potest canones penitentiales.de peni.dist.j.pe ne.c.verbum dei.c.medicina.c.mensura.c.iudices.t pon dera penitentie.de conse.dist.iiij.de penitentibus. eī de pe.t re.significauit.t.c.questum. nisi ei a canone p:ohi beatur.xxiij.q.vlti.pessimarū. Non tamen dispensare pōt q̄ solēniter penitentes p:omoueantur.l.dist.ex penitenti bus.c.confirmandum.c.non confidat.lxj. dist.in sacerdo tibus. xx si.p:eferens.xxix.cum sacrilego.l.dist. si quis p:es byter.eī de fur.c.fina. Et scias q̄ capiens vel capi faciēs cardinalem ecclesie romane: sacrilegus est. eī de re iudi. ad apostolice.lib.vj. Sed cum tali credo q̄ nō possit epi scopus in aliquo dispensare.eī li.vj.de penis felicis. xxx. cum homicida in beneficio.l.dist.studeat.eī de cle.pug.c. ij.sed non in officio.l.dist.miro:. xxxj.cum seruo p:omoto redempto.liiij.dist.generalis.ibi.vel legitima transactio ne concessas. xxxij.cum seruo monasterij/vt p:omoueat liiij.dist.multos.eī de seruis nō o:. de famulis.t.c.sequē. xxxiij.cuz clericis/ne p̄moueant inuiti.lxxiij. distin.c.si. xxxiiij.cuz assumpto a sua dioce. in epm/vt remaneat in pp:io beneficio:si nō admittat ad eccl'iam ad quā p̄mo tus est.xcij.di.si quis epūs. xxv.cū hereticō cōuerso.l.dist. p̄sbyteros q̄.eī de hereti.ad abolendā.de p̄se.di.ij.ego be rengarius. xxvj.cū schismatico.l.di.vt cōstitueret. Idē notat.c. in his duob⁹ p̄dictī casib⁹ hereſ.t schismaris. eī de iudicijs.at si clerici.t.j.q.vij.§.nisi rigo:. Sed videt q̄ cum hereticō solus papa dispensat. fm Guill.t no.§.de dispensatione papali.§.ad que aūt. x. item cū hereticis. arg.xlv. Quod credo verū nisi esset magna necessitas.t tūc eps.t sic potest intelligi p:e.c.p̄sbyteros. ad hec bene facit.lv.dist.piscis. xxvij cum raptor:e/quātum ad via ticum ei concedendū. eī de rap.super eo.§.si x o.p:edoni bus enim dispēsatiue cōmunicamus. xxiiij.q.v.sane q̄ super. xxviij. ex causa in recipiēdo mino:em p̄curatio nem solito.x.q.ij.relata est. xxix.in numeratione tertie vel quarte decimarū ex causa.e.c.q.iij.piscis.c.vnio. xij. q.iij.c.fi.Et.cum so:rilego.eī de so:ti.ex tuarum.xxvj.q.v. cōtra idolo:. t.c.peruenit. Xlj. possunt epi dispensare cuz illis qui annū. l:. compleuerint.q̄ possint habere dignita tes t p̄sonatus.eī de eta.t quali.p̄mittimus.li.vj.nō aūt possunt dispensare in etate:q̄ mino:. xxv.annis possit cu ram animarū habere.vt legitur.t no.eī de elec.licet cano. lib.vj.facit in clemen.de eta.t quali.cū ecclesie.eī de elec. cum in cunctis.t.c.dudum.idem no.Bern.e.ti.dilectus. nō obstante contra q̄ no. Jnno.eī de eta.t quali.indeco rum.t.c.p:eterea.t Ostien.e.ti.in summa.§.etas. Sz nec legatus nec patriarcha vel archiepiscopus potest dispen sare in etate vel o:dinibus cum postulato in episcopum. arg.co:. que no.in p:eal.c.cū dilectus.t ar.c.ti. innotuit. t.c.dudum.ſ.eī quib⁹ colligitur q̄ solus papa in episco patu dispensat.t hoc tenet Bof. Jnnocē. etiam no.eī de post.p:ela.c.fi.q̄ quandocūq; quis in episcopum postula tur:solus papa postulationē admittit. dicendum est eos posse dispēsare in defectu o:dinū. eī de eta.q̄ quali.a mul tis.exp:essum.lx.dist.nullus.ij.idem tenet Jnnoc.eī de rē po.o:di.dilectus. Ecclesia vero romana que tamq̄ dña omnia ad se trahit:non vult eos taliter dispensare:immo episcopum paduanū cum quo patriarcha aquileiēs⁹ dis pensauerat iam consecratum/ab ecclesia amouit.in eta te vero non:ſmo solus papa. eī de elec.cum nobis olim. electiones em̄ episcopo:. iter maio:es causas enumerāt. eī de ap.vt debitus.in fi. Idē notant.§.loquēs de dispēsa tione papali.§.sciendum.xv.xiij.in ar.xlv. Xlij.cum eo qui beneficio renūtiat:vt sibi concedat in illo victū.arg.vij. q.j.q̄uis.eī de renū.ad supplicationē. Xliij.cū eo qui po tit cessionem:ſcz vt cedat vel remaneat.e.ti.admonet et c.quid.t.c.ſ.Xliiij.dispensat vt monachus in mino:ib⁹ o: dinibus fiat abbas.eī de eta.t qua.tuā.sed nō pōt dispē sare q̄n fiat p̄sbyter.e.t.c.ſ.p:ra crederem in necessitate ea que ibi no.Bern. Xlv.dispensat cum illis quos sine ti tulo p̄mouit ad sacros:vt habeant victū.eī de eta.t qli. accepimus.eī de p̄ben. cum fm.c.nō liceat.c.episcopus. Xlvj.dispensat cū sectis in cunabilis vel a dñis vel a bar baris:vel si castrati t̄m o:e lep:e:vel ita nati sunt:q̄ p̄mo ueatur vel p̄moti remaneant in suis o:dinib⁹. eī de co. vi.ex parte.B.t.c.ex parte.Dd.lv.dist.si q̄s p:o egritudi ne.t.c.eunuchus. Si vero aliquis hoc sponte vel p̄ter deum fecisset:vel sibi fieri acceptasset:nō dispensat⁹ cuz eo/nisi p papam.lv.dist.qui parte.eī.e.significauit.vbi de hoc. Solus etiā papa dispensat cum habente maculā in oculo.vt no. Jnno.e.ti.c.ij. Xlvij.cum sacerdote extranco/ vt celebret occulte sine literis vel testib⁹ sue o:dinatiōis. eī de cle.pere.c.fina.ad fi.ad hoc.lxxj.t.lxxij.dist.p totū. Xlviij.q̄ plarus faciat perpetuū vicariuz.eī de offi.vica. ad hoc.quū de iure ipse p̄latus debeat in persona p̄o p:ia seruire in beneficio:quia beneficium datur p̄pter of ficiuz.lxxj.di.eos.t.c.seq.eī de rescrip.q: per ambitionē. lib.vj.Xlix.potest dispensatiue concedere minoribus pre latis:q̄ possint suos subditos excōmunicare.eī de offic. o:di.si sacerdos.t.c.cuz ab ecclesiarum.qō illi non habēt de iure cōmuni.fm Joā.de deo.eī de offi.archid.nisi hoc habeant de cōsuetudine.eī de fo.compe. cum contingat. licet possint ex causa interdicere officium diuinū t eccle siastica sacramēta.vt in p:e.c.si sacerdotes.t.ij.q.j.nemo. L.dispensat cum clerico percussō:e. eī de cleri. percus.ci. Lj.dispensat cum rectoribus ad synodum non venientis bus.eī de maio.t obedien. quod super. Liij. vt fine vitio fiat transactio super decimis.eī de transac.c.statuim⁹.de re.permuta.c.ſt.ij.t sic in beneficio.eī de transac. de cete ro.contra de p̄ben.nisi essent.solue vt no.in.c.de cetero. Liij. potest dispensare cum clerico depositō/ne curie secu lari tradatur.eī de iudic.cum non ab homine.fm Guill. Secus credo in solenniter degradato.p q̄ ecclesia habet intercedere non dispensare.vt eī de verbo.signi.nouim⁹. ibi. per consequentiam applicetur.t ibi p:o quo o: eccle sia efficaciter intercedere.glos.non per executionem.ad idem eī de penis. degradatio.lib.vj.rūso.ij. Qui tamen conficeret:si celebraret:ppter characterem indelebilē.l. distinc.accedens.vbi de hoc no. lxxxj.distinc.decet. vbi de hoc.t sic no.Bern.de cleri.ex com.c.ij.licet alij contra. cū eis sentire videtur hodie Joan.an.in.c.degradatio.in fi. p:opter verbum ibi positū.de omni o:dine.sed salua gra tia debet exponi.i.de executione omnis o:di. q: aliud est o:do:aliud executio eius.vt clare colligit.ſ.q.ſ.§.oppo⁹ tur. xx si.sed ne Aug.ibi.recedeñ.ergo.t.c.t.xxvj.q.ſ.cece.nā quū character/vt dictū est/sit indelebilis:rōne cuius cōfi cit:ergo semper vere conficit:vt est clarum.ſ.q.ſ.q̄ quidā. xxxij.q.vij.licite.eī de sacra.non iterā.a nobis.vbi degra dati p̄sbyteri celebrarūt.ergo confecerunt.etsi male fe

Carpi Joan.

cerunt. Ad idem facit de ꝯse. dist.iiij. ostendit. op. ar. eē de diuo. quātum. §. si vero. ibi: q: sacramentū fidei qō semel est admissum nūq̄ amittitur. ⁊ hoc tenent theologi. quia ſm Aug. loquēt̄ de ista materia in p̄ceal. c. qō quidam, aliud est p̄: sus non habere.: aliud pernicioſe habere: aliud salubiter habere. vnde ⁊ talis depositus vel degradatus solēn iter. si restitueretur (qō non pōt fieri nisi per papā. vt no. ij. q. vj. ideo. ⁊ no. ē. vbi tractaui de dispensatione papali. xlv. ar.) nō reordinaretur. xxj. q. iij. eps p̄sbyter. vide ibi. gradus amissos. i. executionē. Xiiij. dispensat vt cōtumax nō sit cōtumax. eē de of. deleg. ꝯsuluit. ibi: nisi grām ei fecerit. ⁊ eē de do. ⁊ cōtu. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. cum dilecti. ⁊. c. cū olim. ſm Guill. idem dico in quocūq̄ iudice. q: nō loquūtur iura p̄e. solum in epo. Ly. dispensat in correctione mo:. ⁊ in dispensatione ecclesiasticarū rerum. xxj. q. j. p̄cipimus. xvj. q. vij. c. j. ⁊ hoc puia rōne. vt ibi. aliꝰ contra. xj. q. iij. quō. c. illud. c. plerūq̄. xij. q. ij. cognouimus. Lvj. cum fure rei ecclesiastice: vt pena ei mitigetur. xij. q. ij. fraternitas tua. xiiij. q. vj. si res. l. dist. si quis ꝯsbyter. xvij. q. iiij. si fo:te. ⁊ vt post peractam pniam vel partē ei⁹ valeat ad sacros o:di. pmoueri. eē de fur. c. fi. Lvij. vt seruus ecclesie bene meritus cū peculio manumittatur. xij. q. ij. siquos de seruis. ⁊. c. cuz redempto: . Lviij. vt res ecclesie rēpo:e famis vendantur ꝓ alimētis pauperū: et ꝓ redemptione captiuo:. x. q. ij. c. ij. xij. q. ij. aurū. c. gloria. c. sacro:. ⁊. c. seq. Lix. cū eccl'ia parochiali vel cū sacerdote dimittendo ei quartā decimarū sibi debitam. eē de pscrip. de quarta. xij. q. ij. eps si tertiam. x. q. iij. relatū. ⁊ alia iura epi'a. eē de his que fiūt a pla. nouit. Lx. vt si pater ex̄heredato filio instituit eccl'iam heredē: mo:tuo patre/restituat filio hereditatem. xiij. q. ij. si quis ira scribitur. ⁊ idez est si credens se nō habiturū filios/cotulit bona sue ecclesie: vsu sibi relicto: ⁊ postmodū nascitur sibi filius. xvij. q. iiij. quicūq̄. Lxj. vt suspensi in q̄bus signa pnie apparuerunt: apud eccleſiā sepeliant. xiij. q. ij. quesitū. nec est ꝑa. xxiij. q. v. placuit. quia illud loquit̄ de impenitente. vt in. §. qui ibi sequitur. Lxij. q̄ sacerdos in ciuili causa co:a laico restimoniū ferat. xiij. q. ij. quā q̄. ibi. aut aliter. i. co:am iudice seculari. ſm Lau. co:am quo nō posset sine licentia epi. ⁊ sic non obstat. xj. q. j. testimoniuz. ¶ Sed dispensat vbi quis temere iurat: qō de sui natura illicitum est: ⁊ qō seruatum/vergit in detrimentū anime vel co:po:is: vel potius denūtiat non tenere. ſm Joan. de deo. xxij. q. iiij. q̄ sacramento. ⁊. §. fi. c. inter cetera. ⁊. c. in malis . eē de iureiu. puenit. j. ⁊. c. sicut ex litis. imo ⁊ ipse iurans pōt tunc auctho:itate. pp:ia cōtrauenire: licet debeat penitere. vt ibi. ⁊ xxij. q. iiij. c. j. ⁊. c. seq. Pōt etiā dispēsare/⁊ absoluere a temerario iuramēto: si in peio:em exitum vergat. esto q̄ possit seruari sine interitu vtriusq̄ salutis. eē de censi. gratis. eē de iureiur. q̄ntaullis. c. si vero. xxij. q. iiij. qui iuramēto (aliꝰ sacramento). ⁊. §. fi. Pōt dispensare eps vt nō exigat ab eo iuramentū/cui curā aiarum cōmittit. xxij. q. v. nullus eps. a ꝑa. sensu. eē de iureiu. nullus. Dispensat etiā qñ est ꝑa p̄mū: ⁊ est illicitū. eē. e. veniens. c. quāto. ⁊ qñ est ꝑa libertatē eccl'ie. eē de maio. ⁊ obe. dilecti. Et qñ est ꝑa statꝰ naturalis honestatē. vt p:e. c. q̄ntaullis. ſm Joan. de deo. ⁊ pōt etiā interptari q̄ quis non sit periurus. eē de pig. significante. Item Inno. no. eē de iureiu. debito:es. q̄ eps dispensat in iuramēto/dolo/vi/vel metu/exto:to. xv. q. vj. c. j. ⁊. ij. xxij. q. iiij. inter cetera. si tñ sit talis metus qui potuit cadere in cōstantem. vnde ipse no. eē qō me. cau. ad aures. ⁊ de iureiu. c. ij. q̄ abiurāti res ecclesie sue dari pōt licentia reperendi illas: vel iurās cōstituat. p̄curato:em qui repetat. Si aūt abiurauit res ꝓp̄rias: etiā vi/vel metu: tale iuramētū obligat. sed seruari ꝺz donec iurans ꝑ epm absoluat. eo vero ꝑ epm absoluto repetere pōt. eē de iureiu. si vero. ꝑus tñ q̄ eps absoluat: ꝺz inq̄rere vtrū fuerit talis met⁹ q̄ cadere pōt in cōstātē virū. vt. ff. qō me. cā. l. metū. eē. e. ti. ad audiētiā. Sꝫ q̄diu eps aliꝰ cōmode p̄uidere poterit: nō absoluat a tali iura/

mēto. notat aūt Guill. du. in spe. in ti. delegato. §. nūc ostendū est. ñ. xxiij. vltra med. sic poti⁹ videt̄ q̄ eps nō absoluat a iuramēto/etiā vi vel metu extorto: etiā legatus de latere. ⁊ sic vidim⁹ plures legatos seruare. ar. p:e. c. ad aures. ⁊ de iureiu. c. ij. ⁊. c. si vero. ⁊. c. verū. ⁊ in hoc videt̄ ꝑco:dare dñs meus. s. Osti. ⁊ Jo. de deo: dicēs solū papā dispēsare posse: nisi vtraq̄ salus seruari pōt. vt in p:e. c. verū. ⁊. c. si ñ o. eē qō me. cā. c. cū dilectus. xxij. q. iiij. §. fi. eē de elec. venerabilem. Teneo aūt cū Inno. p iura per eū allegata. ⁊ p:e. c. cū ꝓtingat. eē de iureiu. ibi. iuramēta fine vi ⁊ dolo pstita. Nam met⁹ cōstans excusare ꝺz: ne tāta dispensatione indigeat. ar. op. eē qō me. cā. sacris. eē de reg. iur. qui ex timo:e. Dispensat etiam eps in iuramētis licite p:estitis ex causa. ſm Guill. xv. q. vj. nos scꝛo:. c. iuratos. Pōt etiā eps iuramentū in meli⁹ cōmutare: ficut ⁊ in vo⁹ ꝓtingit. vt eē de iureiu. puenit. ij. Et q̄ iuramēta licita possit eps in melius cōmutare: patet: q: iuramentū equiparatꝰ xxij. q. iiij. in malis. maxime quū iuratur qō nulli est vtile: ⁊ alicui est dānosum. puta si quis iurat q̄ nō loquet̄ cum ꝑ. nec cū eo comedet: nec ei seruiet: ⁊ similia. nisi fo:te ꝺ iuret: vt peccandi occasionē viter. nec obstat eē de elec. venerabilem. q: in licito iuramēto solus papa dispensat: et nō cōmutat. Lxiiij. q̄ vna eccl'ia faciat partē alteri de decimis ⁊ p̄mitijs. xvj. q. j. §. ficut duo. ⁊. c. statuimus. Lxv. q̄ patronus ꝓferat monasterijs decimas male a laicis detētas: in q̄rū possessione nō erat eccl'ia. xvj. q. j. c. fi. eē de his q̄ fi. a p:ela. fine cōsen. ca. cum apl'ica. Lxvj. eps patronus dispensatꝰ vt p̄sentatus ab eo admittatur sine examinatione: q: p:esumit̄ p:o eo. xvj. q. v. c. j. Lxvij. vt abbas cōferat inuestituꝝ in ecclesijs sibi p eum collatis. xvj. q. ij. c. j. in fi. Lxviij. q̄ etiam der clericis ad vitā eo:. de suis possessionibus. xvj. q. iij. clerici. ⁊. c. si epꝰ. xij. q. ij. sepe fit. Et etiam ipse de possessionibus eccl'ie sue dat suis seruitoribus ad vitam eo:. ⁊ de pp:ijs in perpetuū: xvj. q. vij. illud cēsuim⁹. q: ⁊ successo:. illos tenere alere. xij. q. ij. hoc huius placiti. Lxix. dispensat in pena ꝑ immunitate eccl'ie violate. xvij. q. iiij. si q̄s cōtumax. ⁊ ar. xij. q. ij. de viro. Lxx. liceat clericis cum suū vt possit ad alterius epatū trāsire. xix. q. ij. due. a sensu ꝑra. lxxj. ⁊. lxxij. lxxiij. dist. p totū. Lxxi. cū monachis/vt possint habere cellulas intra claustrū. idem credendū extra claustrū/ex causa. xviij. q. ij. quidam. c. de monachis c. cellulas. c. nullus. Nō etiam abbas pōt facere cū benemeritis. xx. q. vlti. c. fina. hoc etiā exp̄sse. pbatur eē li. vj. de excess. pla. cū ex eo. §. fi. Lxxij. mitigat penā ſm modum canonū. de pe. dist. vj. c. j. in fi. Lxxiij. relaxat excōicationē ad cautelā. eē de exceptionib⁹. apl'ice. eē de testi. veniens. in fi. eē de sen. excō. solet. ⁊. c. venerabilē. §. sed si. ⁊. §. penul. ⁊ vlti. li. vj. eē de appel. ad p̄sentiā. sed nō interdictū. eē li. vj. de sen. excō. pñti. in quo no. Joā. an. casus in q̄bus q̄s pōt absolui ad cautelā. Lxxiiij. in modica iniuria de qua fuit q̄s infamis. eē de reg. iur. c. reno:. ij. q. iij. §. hinc. Lxxv. dispē satiue ſm Guill. defert friuole appel. ꝓpter scādalū. eē de appel. ꝓstitutus. ij. q. vj. appellatiōe. qō de iure facere non ꝺz. imo iudex hoc faciēs mulcrandus est. xx. lib: is argēti. ij. q. vj. §. sunt quo:. ñ. si q̄s etiā. Lxxvij. in trāslo:matione habitus ex cā. eē de vi. ⁊ ho. cleri. deus qui. Lxxviij. cū clericis ꝯcubinarijs. eē de coha. cleri. clericos. ⁊. c. nostra. nisi irregulares effecti sunt. vt sup:a tetigi hoīes de irregularitate. lviij. ar. §. ⁊ pmo. ñ si. item suspensus. Lxxix. cum nō residente in eccl'ia. eē de cleri. non res. ex parte. c. tua. c. fina. Lxxx. cum duobus electis in disco:dia. vt vnus habeat dignitatem: ⁊ alius aliquid vltra consuetum. eē de p̄beb. tuis. Lxxxj. vt aliqui habeant campanas. eē de p̄uile. parentibus. Lxxxij. vt de vna p̄benda fiant due: et hoc ex causa. ⁊ q̄ sufficiant facultates de p̄beb. vacante ale contra. c. ti. maio:ibus. c. dilecto. j. q. iij. c. fi. Lxxxiij. dispensatiue vnit capellas: ⁊ augmentat p̄beb. eē eo. ti. exposuisti. Lxxxiiij. vt clerici peregrini ex aliqua iusta causa in sua dioce. recipiantur: ⁊ sine literis commendatitijs

celebrent.ex de institu.ad decorem.⁊ de cleri.pere.c. fina. de con.di.j.vniculq.⁊.c.clericos.al's ꝯtra. lxxij.dis.c.j.⁊.ij. Lxxxv.potest ratum habere dispensatiue qđ factum est p̄ predecessorē eius:licet illud inualidū fuerit puta sine consensu capituli.ex de his que fi.a p̄dec. sine cōsen. capi.cū nos. ⁊.c.apostolice. Lxxxvj.pōt retinere ex cā/ad tempus fructus beneficij vacantis.ex vt ec.bene.vt nostrū. ꝑpe fi. vi. de ex de re.ec.nō alie.si vna.§.fina.clemē. Lxxxvij pōt dare monasterijs p̄uilegia exemptionis. ex de ꝓuile. cum olim.c.ex oze.xvj.q.j.peruenit. Potest capellas concedere monachis.ex de dona.pastoralis.p̄eal.c.peruenit.Dispensat in penitentia sacrilegi cōtrahētis cum monacha. xxvij.q.j.virginem. Et cū cognoscente monialem fornicario coitu.e.causa.⁊.q.eos. Ponit adulteram in monasterio:si vir nolit eam recipere.xxxij.q.j.de benedicto.Mitigat penam matricide.xxxiij.q.ij.latorem.impositaz per papam.Dispensat cum solēniter penitente:⁊ cū incestuoso in matrimonio cōtrahendo.e.q.si quis cum duabus.c. in adolescentia.c.antiquū.xxxiij.q.ij.in lectū. ex de eo qui cog.cōsan.vxo.sue. ex literis.xxxv.q.iij.de incestꝫ.ad fi.⁊ q.viij.de gradibus.⁊.c.hec salubriter.ad fi.⁊.c.incestuosi. Et in casu ex de eo qui du.in matri.quā pol.c.ij.xxxiij.q.ij. si quis cum.j.⁊.ij.trāsit in rem iudicataz.xxxiij.q.ix.quod quis.⁊.e.q.§.j.⁊ ex de resti.in integ.ex literis.Lxxxviij.cuz raptoribus mulierum:vt euadant legalem penaz:⁊ acta penitentia cū mulieribus raptis contrahant.xxxvj.q.j.c. j.⁊.q.ij.c.tria.ex de rap.c.ij.Lxxix. super statu ecclesiarū: vt eas faciat numero pauciores/si plures sunt. vel etiam minores:si nequeūt de ꝓpriis reditib⁹ sustentari. de ꝓse. dist.j.omnes basilice.Et cū numerus canonicoꝝ augmentetur vel diminuatur.ex de const.ex parte.ex de verbo.sig. c.fina.ex de institu.c.j.⁊.ij.ex de cōce.p̄e.ex parte.Et vt fiat nouus ꝓsonatus in ecclesia:qui nunc̄ fuit.ex de cōsue.cū olim.fm Inno.sed Bern̄.ꝯtra ibi.sed Ostiē.est cum Innocē.⁊ ego.quia si ex causa pōt episcopus cū capitulo dignitatem tollere:vt ⁊ no.Bern̄.ex de cōst.cū accessissent. multo pōtius superexistentibus redditibus possunt honorem ecclesie augere. arg.xxv.q.ij.quecūqꝫ. ex de const. ex parte.Nc.cū missa cantatur in oratorijs. de conse.dist.j. concedimus.c.clericos.c.si quis.Nsi.cū p̄sbytero q̄ sub vno canone duas missas celebrauit. de conse.dist.ij.relatum.c.comperimus.Mitigat pena sacerdotis/ꝓpter cuius negligentiā mus comedit species corporis christi.e. di.qui bene.Dispensat vt p̄sbyter celebret in altari in q̄ eadem die celebrauit episcopus.e.dist.c.fi.fm Guill'. hoc textus nō dicit:licet credam q̄ episcopus possit licentiaz sibi dare.vt no.p̄e.c.fi. Joan.Nci.cū ignoranter rebaptizato:si necessitas vel vtilitas est.de ꝓse.dist.iiij. qui bis.c. eos.fm Guill'.vide qđ no.§.xlv.ar.§.atqꝫ.ꝑ.item cuz reordinatis.Cum p̄sbytero veteri chrismate vngente.q: papa sibi nō ꝓhiber.de cōse.dist.iiij.si quis de alio.Itez cōsentire pōt q̄ p̄sbyter signet pueros in vertice/quos eps̄ baptizauit.de ꝓse.dist.iij.omni tēpore.xcv.dist.p̄sbyter.ipse aūt solus eps̄ pōt chrismare infantes in fronte.ex de cōsuetu.quāto.de cōse.dist.v.manus.nec de hoc potest dare licentiā p̄sbytero.vt no.c.p̄e.omni tēpore. nisi solus papa.vt no.§.xlv.ar.§.ad que.Dispensat cum monacho carnes comedente in pena:quia sibi papa non reseruat.de conse.d.ꝑ.v.carnem.Et cum clerico vt eat in peregrinationem.de conse.dist.v.nō oportet.ex de vo.⁊ vo.re. magne.§.preterea.ad fi.Nciij.cōmutat votum:dispensat cum eo.ex de vo. ⁊ vo.re.c.j.c.ex multa. nisi in hierosolymitano.vt.e.ti.p tuas.ex pte.⁊.c.magne.⁊ scī Jacobi:⁊ apostolorū Petri ⁊ Pauli i vrbe: sicut seruat stilus curie: ¶ nisi in voto continentie.no.e.ti.c.j.⁊ exp̄essum.c.ti.cum ad monasterium.§.fina.Nciij.vt in defectum regulariū/ monasterium de secularibus clericis ordinetur. ex de religio.domi.inter quatuor.Sed cōtra.xix.q.iij.que semel. ⁊ ex de re.eccle.non alienan.possessiones.sed ibi soluitur in glos.quādiu.⁊ in p̄eal.c.inter quatuor.glos.j.Recipit secūdum p̄sentatum ꝓmo omisso.ex de iure patro.cum autem.c.pastoralis. Dispensat cum incauto, p̄sbytero in officio suo peccante.ex de celebra.missa.c.fina.Ncv.dispensat q̄ infirmus vel ex alia causa quis comedat carnes in diebus ieiuniorū ex de obserua.ieiu.consilium.Ncvi.vt ecclesia parochialis fiat monasterium.ex de ec.edi.ad audientiam.xij.q.ij.bone.ex de dona.apostolice.Dissimulat q̄ sponsus ⁊ sponsa de futuro se absoluant:ne deterius inde contingat.ex de spon.p̄terea. Et vt puella nobilis dimittat sponsum minorem.xiiij.annis. et contrahat:ne fiat deterius.ex de despon.impu.ex literis.que est contra iura illa.c.ti.de illis.⁊.c.a nobis.⁊ vt impediat sponsalia fm̄ formam decre.ex de spon.cum in tua. Ncvij.cum filius adulterorum/vt alantur a parentibus.ex de eo qui du.in ma.cum haberet.in fi.contra iura illa.xxxvij.q.v.c.ij.⁊.q. vij.c.j.⁊.C.de na.lib.auf.licet patri.ex qui fi.sint legi.per venerabilem.in fi.Ncviij.potest dispensare mitius puniendo ex causa accusatorem in probatione deficientem.ij. q.iij.paulum. ⁊.§.notandum. ex de calum.dilectus.ex de elec.statuimus in fi.lib.vj.Cum eo qui per simpliciratem fecit homagium ꝓpter beneficium.ex dꝫ.fimo.ex diligenti. Dispensat vt clericus scholaris vel peregre p̄ficiscens locet ad tempus reditus beneficij sui. ex ne p̄da. vi.iu.c. fi.⁊ ex de vo.⁊ vo.re.c.fina. Ncix.cum homicidis ⁊ parricidis/q̄ contrahant matrimoniū. ex de his qui fi.occi.c.j. ⁊.xxxiij.q.ij. seculares.c. interfectores.c.in adolescentia. Et poterit ecclesias parochiales diuidere:⁊ vnire: nisi ab eo appelletur ab illis quorum interest. ex de excess. p̄la. ficut vnire.de hoc.xvj.q.j.§.ficut duo.x.dis.c.j.vbi dꝫ hoc. arg.contra.xvj.q.j.quicūqꝫ. Sed ibi episcopus dat licentiam ecclesiam construendi:sine iuris alieni p̄iudicio. vnde non est contra. Et dat monachis ꝓuilegium de nō dandis decimis/tam p̄sentibus tam p̄teritis q̄ futuris.ex de ꝓuile.quia.c.ex oze.c.cum olim.xvj.q.j.peruenit. Et cum filijs patronorum occidentium vel mutilantiū p̄latum vel clericum ecclesie:vt in domibus regularib⁹ p̄elationis consequantur honorem.ex de penis. quibusdam.in fi.⁊ ita ibi tenēt Joan.Vincen.Bof.⁊ Phi.quia alieno vitio laborant.C.de natura libe.Llegem. honestū tamen ⁊ rutum/⁊ ecclesie ꝓpediens est:q̄ sine licētia pape episcopus non dispenset. sed Bern̄.⁊ Ostien. arg.de hoc.ex de immuni.eccle.aduersus.tenet tamen dispensatio:si dispenset.argu.xvij.q.iiij.de p̄sbyteris.xviij.q. viij.si quis membrorum. Et iij.cum criminoso publice celebrante.no.per Innocen.ex de cleri.peregrinan.c.j. Et iij. cum excōmunicato ministrante/quoad beneficium.vt ex de cleri.excom.mini. postulastis.rnso.j.⁊.ij. fm Innocē. ⁊ Ostien.qui hoc no.ex de tempo. ordinan. dilectus.sed Guill'.duran.in speculo.in titu.delegato.§.nunc de episcoporum.fi. cxlv. dicit q̄ salua eorum reuerentia decr. postulastis p̄e. nō loquitur in eo casu: sed loquitur de eo qui excōmunicatus recepit beneficium.item p̄eal.c.ij.ad hoc non facit.Ego tamen teneo cum Innocen.q̄ episcopus dispēsare potest in beneficio cum illo qui excommunicatus illud recepit:vt supra Goraui in ista materia dispensationis episcoporum in ꝓncipio istius arti.§.xvj.ꝑ. cum eo.⁊ a simili cum excōmunicato ministrante/quantum ad beneficium quo tales p̄uari debent:per illud.c. postulastis.§.quesiuistis.⁊.c.fraternitati.vbi cuz eis per episcopum fuerit dispensatum vt ibi.nisi cuz eis fuerit misericorditer dispensatum. Subaudi eriam per episcopū: vt litera innuit:⁊ ex quo papa non reseruat.ex de sentē. excom.nuper.Et v.potest dispensatiue minuere penitentiam a papa impositam.l.distin. accedens. xxxiij.q.ij.latorem.C.de episco.⁊ cleri. auf.interdicimus. Et vj.ex causa absoluit clericum ab ecclesia in qua ordinatus est:⁊ cum in alia collocat.xliij.distin. quotūdam. Et vij.dispensat ex causa rationabili super residentia non facienda in ecclesia curata.ex de electio.licet canon.§.finali.⁊.c.quū ex eo. libro.vj. Et viij. cum illo qui vadit ad studium habente

ecclesiā curatā ne vsq; ad septennīū ꝓmoueatur ad ꝓsbyterū. e.t. quū ex eo. lib. vj. nec inferiores epi in hoc dispēsare possunt. vt ibi no. ¶ Lix. vt quis deseruiat per vicariū in ecclesia parochiali dignitati annexa. eē de p:eben. exstirpande. t no. eē de eta. t quali. eam te. ¶ Lx. cum eo qui fuerat ineligibilis: q: receperat electionē p abusum secularis prātis factam. vt no. eē de elec. quisq; ¶ Lxi. in casibus q̄ habentur. lxviij. di. q̄uis. c. co:epi. ¶ Lxij. vt co:po:a sanctorū transferant de loco ad locū. de cōse. di. j. co:po:a. t reliquie eē causa de eccl'ia extrahant. t pōt etiā inhibere ne ibi diuina celebr:entur. eē de iure pa. c. ij. t oeconomū in ea ponere. eē de offi. or. quū nos. ¶ Lxiij. dispensat in simonia cōmissa in exequijs mortuorū: t benedictionibus nubentium: in cimiterij ꝓcessione: in chrismate recipiendo: in sacror vasor seu vestimentor benedictione: t in ꝓsimilib' minoribus specieb' simonie: post pniam peractam: eo q̄ nō phibetur. ar. ad hoc eē de sen. excō. nuper. nō obstat. j. q. j. erga. q: loquit in simoniaco in dignitate. sicut t. c. nobis. in fi. eē de simo. ℑm Bof. qui sic no. c. ti. in summa. ℟ fi. item queritur. q̄n epi pōt cū simoniacis dispensare t quando nō: vide qđ legit t no. eē de cle. si alicui'. de renū. post trāsla. §. rursus. ℟ simo. de simoniace ordinati. t de regularibus. c. ij. t. c. seq. j. q. v. ꝓsentiū. ¶

Generaliter aūt magna est epor ptās. nam nō pōt ecclesia fieri: niſi p:imo epūs crucē ibi figat: atrium designet: t pmariū lapidem ponat. de ꝓse. dist. j. nemo. Item ipse solus t superiores possunt cōsecrare: reconciliare: pnias solēnes imponere: intelligentiarū lras concedere: de causis matrimonialibus cognoscere: ordinationes facere. chrisma conficere. eē de ex. pla. accedentibus. xvj. q. j. interdicimus. eē de pe. t re. quū ex eo. in fi. eē de consc. ec. vel alta. consuluisti. t. c. aqua. l. di. in capite. Item q̄nquagesimā vel centesimam dare. eē de dona. apl'ice. xij. q. ij. bone. eē de his que fi. a p:e. sine cō. ca. pastoralis. Item solēniter excōicare. xj. q. iij. debent. Item lras dimisso:ias dare. aliter nō valet ordinatio ab alieno epo facta. viij. q. ij. illud. c. dilectissimi. eē de offi. archid. vt nostrū. vbi dicit Osti. Item annullū portare. eē de vi. t ho. de. clerici. Item duos de canonicis secū ferre. eē de cleri. nō re. ad audientiā. Item parochias limitare: t cimiteria ordinare. xiij. q. j. eccl'as. t p:e. c. pastoralis. Item ꝓstitutiones in suis diocesib' facere. de ꝓse. dist. j. oēs basilice. xvj. q. j. omnes. eē de feri. c. fi. xj. di. catholica. et quibus colligit q̄ oēs ecclesie ad eos ꝓtinent. Item epal em synodum facere. xviij. dist. epūs. eē de maio. t obe. qđ super his. Item hereticos condēnare. eē de hereticis. ad abolendā. §. j. t ꝓtra eos inquirere. e. t. excōicamus. j. §. fi. nec hec potestas ipsis adimit: licet inq̄sitio alteri cōmittat. eē de hereri. per hoc qđ. li. vj. Item eccl'as censuales facere. eē de iure pa. ꝓtererea. de censi. sciētes. Item instituere clericos t destituere. eē de fi. p:esby. ex tua. de instit. ex frequētib'. t de his que fi. a p:e. nouit. t alia plura. nā ad eos singula referunt. xxv. dist. plectis. eē de of. archid. vt singula. Ipsi quoq; in multis sunt ꝓuilegiati: nā nō incurrūt sniās suspensionis t interdicti: sicut alie psone. eē de sentē. excō. q: periculosum. li. vj. Item aliter ꝓcedit ꝓtra eos q̄ contra alios. eē de of. dele. q: pontificali. li. vj. Itē ipsi aliter iurāt q̄ alij: nec testificari cogūtur. eē de iure. calū. c. fi. xj. q. j. nec hono:e. in aur. de san. epis. §. nulli. Item tpe generalis interdicti possunt audire diuina. eē de ꝓui. qđ nonnullis. ℑ hodie clericis t oībus religiosis ius cōmune est. eē li. vj. de sen. excō. alma. Item possunt sibi eligere quē volūt cōfessorem. eē de pe. t re. c. fi. Item nō coguntur subire iudicū: nisi imperialis iussio ꝓcedat. vt no. in summa Azo. in titu. de epis t cleri. §. q̄ sit. Item dignitas epalis liberat a patria prāte. liij. dist. si seruus. t no. eē de eta. t qua. in dec:o:um. Item. v. ꝓuilegia habes in. l. antiqua. xj. q. j. qui cū q̄. Et plures testes ꝓtra eū necessarij sunt. ij. q. iij. ꝓsul. t. c. seq. Item pōt habere altare viaticū. vbi celebr:et. t faciat celebr:ari vbicūq; vadat. eē li. vj. de p:iui. qm epi. Item singulari pena puniūtur epos percutientes/capientes/bānientes/aut nefandius occidentes. eē in clemē. de penis. si quis suadente. Jn ijs ergo casibus qui expressi sunt a iure t similibus/pōt epūs dispēsare: t ius cōmune relaxare: sed non in alijs qui non sunt in iure expressi. ℑm Bof. Guill. naso. Joā. de deo. t eor:um sequaces. t istius opinionis fuit Jnnocē. iiij. in decre. eē de tempo. or. di. dilectus. vbi no. casus in q̄bus epūs pōt dispensare. Sed Joā. Lau. Hug. t Bern. t alij quor:ū dictum est cōmunius: dicunt q̄ epūs pōt dispensare vbicūq; nisi p:ohibetur. ar. eē de hereti. excōmunicamus. de sentē. excō. nuper. t. c. a nobis. c. quū illor:um. eē de spon. c. quū apud. xvj. q. j. sunt nōnulli. ff. ex qui. cau. nec non. §. j. Nam t apostolus dicit. j. Cor. r. omnia mihi licent. xj. q. j. aliud. Nec obsunt decreat si clerici. eē de iudic. p:out ibi no. Nec obstat qđ dicunt ꝑmi q̄ mino: nō potest legem superior:is tollere. r. dis. c. j. nec de illa/sed secūdum illam iudicare. iiij. distin. in istis. Nam dispensando in casu nō expressso in iure/nō ob hoc impugnat canones: vel eos tollit: nisi eis expresse a canonibus dispēsandi potestas interdiceretur: in casu in quo dispensat. t cum istis secūdis magis videt Osti. concordare. ¶ Prohibetur aūt epūs dispēsare in homicidio in ordine. l. di. miror:. Item cum illegitimis quoad curam animarū/t dignitatem/t duo beneficia. eē de fi. p:esby. c. peñ. t vlti. eē de fi. p:esby. is qui. li. vj. Item cū minor:ib' xx. annis: quātum ad dignitates t ꝓsonatus. eē lib. vj. de eta. t quali. ꝑmittimus. Item cū quibusdā cor:po:e vitiatis. lv. di. c. siquis. c. si euāgelista. Item cum bigamis t viduarū maritis. eē de biga. nup. xxtiiij. di. lector. t p:e. ti. c. j. t. ij. Item cū p:esbytero secūdas nuptias benedicente. eē de sen. excō. nup. c. j. colk. ix. Cum facientib' quellum/vnde mor:is sequat. eē de cleri. pug. in du. c. j. t. ij. Item cū eo qui de iniusta excōmunicatione cōqueritur in iudicio seculari. xxj. q. vltī. si quis epūs. forte talis patitur penā illor c. xj. q. j. inolita. c. placuit. nam eadē ratio ibi. t in isto. c. inde. Item cū simoniaco in ordi. no. eē de renū. post trāsla. Item cū quibusdā infamibus. ij. q. iij. §. hinc colligit. vbi de hoc. t. §. notandū. vide qđ dixi. s. e. ar. §. q:. ℟. xxvj. Itē vt quis in eccl'ia vna habeat duas ꝓben. eē de ꝓbe. p:ebē. literas. Item cū penitus illiteratis t solēniter penitentibus vt clerici fiant. xxxvj. di. illiteratos. l. dist. si quis post. Item cum seruis t obligatis certis conditionibus. l. dis. non confidat. liij. dist. per totum. Nec cum obligatis ad ratiocinia seruata distinctione que no. eē de oblig. ad ratio. c. j. Item vt sine aliquo tempor:is iteruallo quis ordi. maior:es recipiat. vt p:eal. c. non confidat. Secus de minor:ibus. eē de tempor: or:dinā. de eo. Itez in ijs que sunt maior:a adulterio. eē de iudic. ar. si clerici. §. de adulteris. Item nō potest mitigare vel dispensare canones penas depositionis vel suspensionis in enor:mibus criminibus inducentes. l. distin. miror. xij. q. ij. de viro. eē de accusa. inquisitiōis. rūso. j. de q̄bus no. eē de elec. nihil. Item nec in criminibus: in quibus (que ponui. s. in. xlviij. ar. §. t ꝓmo. versu sunt quoq; irregulares.) post peractam penitentiā impeditur executio officij: nisi forte inueniatur ei expresse permissum. vt in p:eal. c. at si clerici. tales enim quātumcumq; penitet regulariter p:istino statui restitui nequeunt: nisi cum eis per se. aposto. fuerit dispensatum. eē de tempo. or:di. c. fina. xxv. dist. p:imū. xlviij. dist. quoniā. l. distin. illud. c. miror:. j. q. vij. si quis omnem. v. j. qui crimen. Itē non chrismat nisi de licentia alterius episcopi/vel inuitatus. vij. q. j. pontifices. t. c. episcopi. is q. ij. nullus ꝓmas nisi pueros sue iurisdictionis. eē de religio. domi. c. j. Itez non potest dispensare cum non ordinato ministrante: vt ad superiores ascendat. eē de non or:di. c. j. t. ij. Item cū illo q̄ extra quatuor tēpor:a alis illicite ordinatus est: t ante dispensationem obtentam ministrat. ar. lij. distin. solicitudo. t arg. de sacramen. non iteran. c. j. Alij dicunt q̄ potest dispensare cum tali. ix. q. ij. ℑm Lud. eē de tempo. or:di. consultationi. vide qđ dixi. s. e. ar. §. quia episcopus.

Multis pler epo rū ptās.

Epūs in his casib' nō dispēsat.

in pn.xfi.pōt ergo. Item vbi papa vel alius de ipsi⁹ mandato aliquē suspendit:nullus ꝓtra ipsius sniaz pōt dispē sare:vel etiā relaxare.xxj.dist.inferior. Item nō dispensat cū ordinato sine dispēsatione qui canonicū habet impedimentū.lxxxj.dist.siqui sine examinatione. Item cū religioso vel plebano leges vel physicā audiente.ex ne cleri. vel mo.non magno.§.fi.t.c.fi.§.fi. Jtē vt vnj ecclesie duo equaliter ꝑsint.xxj.q.j.c.penulti.q:res monstrosa esset.ex de offi.ordi.q: in plerisq;. Item cū suspensis in ꝯcilio/ꝓpter inordinatā collationē beneficior: in quo casu solus papa t quatuor sedes pīarchales dispensant.ex de pbē. graue. Item non dispensat in casibus q̄ sedi apl'ice spāliter reseruātur:quos sup:a dinumerauī/tractās de dispensatione papali in.xlv.ar. Verū vt tanta opinionū diuersitas ad ꝯcordiam reuocetur: qm̄ p:ōptum est iura iuri⁹ concordare.ex de deci.c.j.t ar.ex de resti.spo.lras. t ex de elec.quū expediat.lib.vj.pōt dici q̄ in adulterio t in ijs q̄ sunt mīnoris illo/pōt semp eps dispensare:nisi expresse/prohibitum inueniat.vt in decre.ar fi clerici.§.de adulteriis. Et sic pōt intelligi opinio Jo. t sequaciū. Jn maioribus vero adulterio/nunq̄ dispensare pōt:nisi vbi ꝓueniēt ex/p:esse ꝯcessum.quū em̄ in quibusdā casib⁹ est ei ꝯcessum: in alijs videt ei esse ꝓhibitū.ff.de his qui sui vel alie. iur. l.j.t insti.e.§.j. Item quū eps astrict⁹ sit canones obseruare.ex de iureiu. ego N.t.c.dist. optatū.iiij.dist.§.fi.xxv. q.j.hac ꝓsona nō debet ꝓtra eos facere:nisi sibi expresse concedatur a iure. ex de na. er libe.ven.c.j.ex de elec.dudū.ij. ibi:qd in alijs reputabare tc.xxxij.q.v.fi paulus.in pn.xxv. q.j.c.j.ij.iij.iiij.t.v.t fic pōt locum habere opinio Baufri. Hinc.t Jnnocē.t alior.t hoc simplr reputat esse verum Guill.duran.in spe.in titu.delegato.§.nūc ꝯor.in.§.generaliter aūr.xfi. verū vt tanta.t hoc aperte ꝓbat.de pe. dist.vj.c.j.in fi.vbi dicit/pontifex nō cogitur suos sacerdotes semp abijcere:nec mor: instituere:nisi statutū fuerit a romano pontifice. Pōt etiā ꝓbabiliter dici/nō licere epo dispensare in faciendo:vt videlz aliquis faciat ꝓtra canones:nisi vbi de hoc a iure ꝓmittitur.vt in p:eal.c.dilectus. ex de cōsti.c.j.t vbi ꝓsuetudine cōtraria t ꝑscripta sit eis dero:qat⁹.ex de ꝓsue.c.fi.iiij.dist.§.leges.xj.q.j.quicūq;.§. seq. Consuetudo cm̄ facit dispensationē valere/q̄ alⁱs nō valeret.ar.ex de cele.miss.ꝓuidentes.cum suis concor.t ar. ex de trāsac.c.vltī.t sic pōt intelligi opinio Baufri.t Jnnocē.t seq. Sup eo vero q̄ iam factū est dispensare pōt: vt toleretur: nisi ꝓhibeat.vt in p:e.decre.nup.ar. ad hoc. xxij.q.v.hoc videt.t sic pōt habere locū opinio Jo.t seq. Idē est in ijs q̄ omissa sunt.ex de sacra vnc.c.vnico.t de sacra.non ite.c.j.t.ij. Sed nūquid pōt inuito accusatore/dispensare epus cū clerico accusato/ꝓbato crimine ꝓtra eum/de quo ꝓbatur accusatus ꝓniam egisse:t ideo peritsecus dispensari:dicit q̄ sic.q: vtitur iure suo epus. vnde nō facit iniuriā accusatori:ex quo sibi hoc a iure ꝯcessum est.ex de iudic.ar fi.xxviij.dist.de hiis.ex de secū.nup.c.penulti.in fi. ex de elec.quū eccl'ia volaterrana.ff.de iureiu.l.iniuriarū. §.j.fm Guill.na.t pe.de sanc.fic no.Guill.durā.in spe.in iij.parte in fi.in titu.de abolitionib⁹ t purga.§.j.ff.hⁱs quū sup:a. Sed nō pōt epus dispensare cū accusatore deficiēte in ꝓbatione.q: ille nō egit ꝓniam de calūnia q̄ ꝓtra ipm ꝓsumit.ex.de calū.c.j.t pati dⁱs ꝓniaz similē accusato.ij.q. iij.q̄ nō ꝓbauerit.vñ secū dispensari nō dⁱs.xxiij.q.j.legat. ex de iudic.ar fi.a¢ fi. a ꝑrio sensu.hⁱs secus est in accusatore ꝓbante se ꝓniam egisse:vt dixi ar.lv.l.dist. fi qui ꝑbyteri. t.c.fi quis diacon⁹. Hoc aūr scias q̄ nec epus ne legat⁹ delatere nec synodus pōt dispēsare cū excōicato vel interdicto celebrāte sciēter/vel suspenso. xj.q.iij.fi q̄s epus dānat. c.seq.c.placuit.ex de cler.excō.mi.illud. ex de eo q̄ fur. or. re.c.j.ij.q.v.q̄ de cā.q: solus papa ī hoc dispēsat.ex de sen. t re iudic.c.quū eternī.li.vj.t de sen.ex.quū medicinalis. t.c.is qui.§.fi vero.li.vj.expssus. Si aūr ꝓbabilis est ignorantia:excusatus est.ex de cleri.ex.mi.apl'ice. t p:e.c.is q̄. ibi:scienter. Epus aūr pōt dispensare/quoad ꝓniam impo nendā/cū excōicato vel suspenso ministrante.xj.q.iij.dēlis. Non pōt etiā eps dispensare cū illegitimis ingredientibus religionē circa plationes/personatus/dignitates/t cura animarū. vt innuit Ber.in parua glos. ex de fi. ꝓby. c.j.que incipit.j.e.t idem tenet Ostien.e.ti.c.fi.ar.ꝓtra.ex de apostā.c.ij.in fi.de penis in q̄busdā.in aūr.de mona.in pn.op.ar.l.di.accedens. Curia seruat/q̄ cū talibus quātum ad plationes vel psonatus nō dispensēt: nisi per eā. Si de materia dispensationis epor: larius vis vidgeresi/de qō no. Joan.l.di.in summa.t.c.miror.j.q.viij.§.nisi rigor.per Bern̄.de iudic.at si clerici.per Ostiē.e.ti.c.fi.per Jnno.de tēpo.or.dilectus.p Guill.durā.in spe.in ti.delegato.§.nūc de epor.in.§.q̄ haliter aūr.per Archi.de elec. licet canon. li.vj.in glos.dicunt quidā. Si electus in epm tacuit hūc vel alium defectū:t confirmat⁹ est:postea dispensatur cū eo.no. Jnno. t Bern̄.ꝓtra.ex de elec.innotuit.t ex de elec.nisi quū p:idē.§.pone.tenere qō factū est.vt in §.pone.dum tm̄ is qui dispensat/ptātem habuit ꝓferendi dignitatē illā in qua dispensat:sicut papa. Secus si nō habuit. Alij dicūt q̄ siue is qui dispensat/hz ptātem ꝓferēdi beneficium in quo dispēsat/siue nō/licite tenet: et quo dispensatū est:si tm̄ ille ptārem habuit dē⁹ pēsandi.t sic dispensatio subsequēs qō de iure nō tenet/validū facit.t accedit.ex de ꝯor.vi.expositi.nec electores nec confirmatores resilire pīt:si is q̄ pōt dispēsare velit.ar.ex de elec.quū inter canonicos.in fi. t de postu.p:e. bone.ij.§.fi.t ar.ex de ꝓba. p tuas.§.penul.in fi. Sz si duo sunt electi:nō pōt cū vno in alterⁱ ꝓiudiciū epus dispēsare: nec poterit electionē q̄ nulla est/reddere validā.put no. Jnno.ex de elec.dudum.j.Et ista sufficiant circa dispēsationes papales/legatorū.t epor.que q: ḡdiane sunt t necessarie:digressionez feci a ꝓpositō pncipali de pape potētia t eminētia. Nunc ad eādē adhuc materiā redeo:pape potētia solidi⁹ t amplius declarando. Cārticulus.lj.

De potētia christi regis:t ꝯsequēter de potētia sui vicarij:summi.l.pastor⁹ eccl'ie militātis.ex de trāsla.quāto.j.rūso.,t de homic. quū pro humani.in pn.li.vj.ex de elec. vbi periculum.§.ceterū.ibi:de creatiō.ie vicarij iesu christi.li.vj.t.c. fundamēta.§.ne aūr.ibi:ipsa que ro.pon.vicarij dei.li.vj. Sed scriptū est in ps.cv. Quis loquet potētias dñi:vtiq; nemo digne.nō tm̄ ꝓpter hoc est a locutiōe potentie christi tacendū:quātum nostri ꝓualet imbecillitas intellect⁹.

Potia pōt ꝓ pōt

Est aūr in ꝓmis distinguendū de multiplici christi potentia:quā q̄ sup:a loquēs de ista materia aliqua retigerim. Siquidē ch:istus est dei t hois filius:vna in duab⁹ naturis ꝓsona:deus verus t homo verus.xxiij.dist.qui eps.ex de sum.tri.c.j.ex de here.quū ch:istus.t in symbolo athanasij Quicūq; vult.Et ꝓm duplicem eius naturā/duplex cōuenit ei potentia.vna quidē diuina:ꝓm q̄ est dei filius: t naturaliter deus.alia vero humana:ꝓm q̄ est homo:et hois filius.Dei naturā accepit a ꝑre/p eternā generationem:per quā sicut accepit q̄ sit deus t vnus t idem cū patre deus. ex de sum.trini.c.ij. ita t q̄ sit potens: t eiusdem t equalis potentie cū patre.vnde Athanasi⁹ in symbolo. Omnipotens pater:omnipotens filius.t ex de sum.trini.c.j.in pn.tc. Nec intentio mea est tractare nūc de potētia diuina: sed de potentia illa que est in christo respectu creature.ꝓm qō dicit etiā omps simplr p vnionē hypostaticam ad diuinū verbū.z. rōne cuius vnionis ea q̄ deo cōueniūt/dicūtur de hoie.Et ꝓm hoc intelligit illud qō ipe ait Matth.vltī.voce hois loquētis:data est mihi omnis ptās in celo t in terra. Ch:isto enim ꝓm q̄ homo data est omnis potestas rōne vnionis:ꝓpter qō factum est vt homo esset omps:sicut t q̄ homo dicat deus:non q: fit alia omnipotentia filij hominis t filij dei:sicut nec alia diuinitas:sed eo q̄ est vna persona dei t hominis. Post resurrectionē autem dixit hanc omnipotentiam sibi datam:q:

tuncimotuit hoibus:ante tamen imotuit angelis. Nō aūr loquēdum est de potentia humana christi quātuz ad corpus:siue sit potentia actiua/siue passiua.sed de potentia eius humana/quātum ad aiam. ¶ B Et considero hic eius aiam/fm ppriam naturā:ꝛ virtutem gratuitā naturalibus supadditam:ꝛ sic habuit potentiā ad oēs illos effect⁹ faciendos/qui sunt anime cōuenientes.scz ad dispēdum:ad gubernandū actus humanos:ꝛ ad illuminadum p gratie sue plenitudinē/oēs creaturas rationales ab eius pfectione deficientes./ꝛ per hanc potentiā influit creaturis rōnalibus.ꝛ per eam dicit caput.col.i.ꝛ epb.i.xriij.q.iij.p:o membris.Ecclesie ꝛ nos mēbra. Sicut em caput naturale influit alijs mēbris/tam p̄ primū ꝛ pncipale ꝛ pfectius membrū: Ita christus influit oib⁹ rōnalibus creaturis:vtpote oibus p:io: dignitate ꝛ perfectione/ppter plenitudinē gratie ꝛ sapientie:quā a verbo sibi vnito accepit:Jo.i.cī de sacra vnctio.c.i.§.i. Et dicitur caput vniuersaliter:tam angeloz q̄ hoim: quātum ad excellentiam ꝛ influentiā.licz dicaī caput hoim spāliter:ppter p̄fo:mitatem ꝛ cōuenientiā nature:fm spēm. vnde ꝛ christus q̄ est caput spūale ꝛ mysticū/dupl⁹ influit. vno modo interius illuminādo p sapiam:ꝛ iustificando per gratiā.alio modo influit quasi exterius gubernādo: ꝛ dirigendo per exterioꝛa doctrinaz verbi vel exēpli:et alios actus:vt sunt iudicare/pascere/purgare. Per b aūr q̄ christus est caput influendo/ꝛ pfidendo/ꝛ gubernando:cōuenit ei etiam esse regem.Eo em est rex angeloz et hoīnū:quo ꝛ caput.vñ ꝛ ij q̄ populis p̄sunt/capita populeꝛ dicūtur.Amos.v.j. Ue vobis q̄ opulēti estis in siō: ꝛ cōfiditis in monte samarie/oprimates capita populorum. Item.i.Regū.xv. Nōne quū paruulus esses in oculis tuis:caput tribus israel factus es:facit.xciij.dis.nulla. Habet ergo regiam ptātem ꝛ dignitatē.Sed vlterius cōsiderandū/q̄ christo nō solum cōuenit influere p modum capitis:sed etiam cōuenit ei cōiungere ꝛ recōciliare fm rationē medij. Dicitur em dei ꝛ hoim mediator.i.ad Ti motb.ij.c.x.dis.qm.quia hoies deo cōiungit:dei p̄cepta ꝛ dona hoibus exhibendo:ꝛ p:o hoibus ad deū satisfaciendo/ꝛ interpellando.Heb.vij.ad fi.ibi:semp viues ad interpellandū p nobis.Quilibet aūr actus ab aliqua potētia p̄cedit:ꝛ ideo mediandi officiū aliā quoq; potentiaz p̄supponit in christo. Hoc aūr est sacerdotalis ptās.co em sacerdos est:quo mediator est. vnde ꝛ de Aarō sacerdote legit Numeri.xvi. Stans inter mortuos ꝛ viuētes/ p ppło depcatus est:ꝛ plaga cessauit. ꝛ de eodem aaron Sap.xviij.p incensum ꝛ deprecationem allegans restitit ire:ꝛ finem imposuit necessitati. Est ergo in christo sacerdotalis ꝛ regalis ptās:ꝛ vtraq; ad salutē hoīm ordinat: ꝛ ad gubernationem p̄tiner:licet diuersimode. Cōuenit aūr christo esse sacerdotē:sicut ꝛ mediatorē: fm humanā naturā tm.vnde ꝛ Paulus ad Heb.v.ait. Oīs nāq; pontifex ex hoibus assumptus ꝛc. et.i.sic ꝛ christus ꝛc. et.i.q̄ in diebus carnis sue pces supplicationesq; ꝛc. Esse autez regem sicut ꝛ esse caput cōuenit ei: ꝛ fm diuinā naturaz. vnde Apoca.xvij.ꝛ.xix. Et habet in vestimēto suo ꝛ in femore suo scriptū:rex regū ꝛ dōs dōantiū. ꝛ fm humanā. vñ Aug.de cruce sua in qua fixus erat:occidit diabolū:ꝛ inde rex noster est. Nā ꝛ ab instanti sue ꝛceptionis vnct⁹ fuit sacerdotali ꝛ regali vnctione: nō materialis ꝛ visibilis olei:sed inuisibilis.ex de sacra vnctio.c.i.pō.xliij.vnxit te deus ꝛc.Laī.i. Jn odoꝛez vngueꝛoz tuoz.ꝛ Luc.iij.ꝛ. Esa.lxj. Spūs dñi super me:eo q̄ vnxit me ꝛc. Et sicut ex vnione ad verbū accepit gratiā ꝛ sapiam: sic ꝛ potentiā. vnde ꝛ pōt ex iam dictis colligi talis distinctio de potentia christi:videlz/q̄ quedā cōuenit ei solū inquātū deus.s. vt potentia creandi.vñ Jo.i. Oīa p ipm facta sunt. xxv. q.v.fraternitatis. Quedā vo potētia cōuenit ei: ꝛ fm q̄ de⁹ ꝛ fm q̄ hō:vt potētia regalis:ꝛ potētia faciēdi miracula: licet aliter cōueniat ei inquātum de⁹/ꝛ aliter inquātum homo:quia inquātuz deus/cōuenit ei principaliter; ꝛ inquātum homo/ministraliter. ¶ C

Ad cōfirmationē aūr p̄dictoꝛ inducende sunt authoꝛitates alique/p quas ostēdaī hoīs christi potentia ꝛ dīnium:ꝛ quō est caput eccl'ie: dignitas etiā ei⁹ regalis/ꝛ sacdotalis:ꝛ q̄d ei extraq; conueniat. Modus quoq; ꝛ excellēria sacerdotij eius:ad Col'.i.ait apl's de christo.ipse est caput corpis ecclesie. vbi dicit glos.fm hoīs naturā/caput est corpis sui.s. eccl'ie:q̄nita est christo gr̄a ꝛ natura/vt capiti.vnde ꝛ ecclesia q̄ est collectio fidelīū.de cōse.dist.i.eccl'a.corp⁹ christi mysticū est.iij.q.iiij.engeltrudā.ꝛ Aug. xxiij.q.iiij.sicut excellentiā.ibi:christiani corpoꝛis mēbra trāsfundāt ꝛc.et q.v.fi nos.ibi:ꝛ a corpoꝛe christi quod est eccl'ia toto orbe diffusa.ꝛ.q.vij.quēadmodū.in pn.ibi: sic hō qui p̄ciditur de christi mystico corpoꝛe.ꝛ sequit.in huj⁹ vero cōpagem corpoꝛis veniant ꝛc. ꝛ.i.si corpus christi rollit spolia impioꝛ:ꝛ si corpoꝛi christi thesaurizātur diuitie impioꝛ.ꝛ.i. in christi ergo cōpagem corpoꝛis veniant.ꝛ Hiero.de pe. dist.i.ecclesia christi.in fi.ibi:ꝛ fiat de eccl'ia q̄ est corpus christi.ꝛ Cypr.ian⁹.xxiij.q.i.loquit. ibi: vnū corp⁹ ꝛ vnus spūs.ꝛ.i.nec vnitas corpoꝛis separat.ꝛ.i. vnum tñ caput est. Et item Hiero.xxiij.q.i.qm vetus.ibi: vbi fuerit corpus. Et pelagi⁹.e.cā.ꝛ.q.i.schisma.ibi: vtq; spiritū non habent corpoꝛis christi ꝛc.et.i.in fi.vnā. (vt sepe dictū est) q̄ christi corpus est:ꝛstat esse eccl'iam ꝛc. Que quidē eccl'ia corpoꝛis christi/charactere impatoꝛis insignita est.i.christi.vt p̄.e.c.quēadmodū.ibi:q: nō facio iniuriā characteri imperatoꝛis/quū erroꝛē corrigo desertoꝛis. Bene g̃ dī christi corp⁹ caput eccl'ie: q: ita se habet ad eccl'iam/sicut caput ad corpus.puidet em eccl'ie:ꝛ regit eā:ꝛ in ipo oēs sensus spūales eccl'ie sunt:vt in capite oēs sensus corporis. Et in illa glos.ad Col'.i.dī:capiti cūcta subiecta sunt/ ad operādū illud sup:a qđ locatū est:ꝛ ad ꝓfulendū. Dē aūr nō solū hoīm/sz etiā angeloz caput sit christus:apl's in eadem epl'a ad Col'.ij.ait de christo q̄ est caput oīs pncipatus ꝛ ptātis. angelice.s.vt glos.ait. De dnio etiam ꝛ ptāte christi sup oia:ꝛquomō est caput: idem apl's ait ad Eph.i.c.oīa subiecit sub pedib⁹ eius.ꝛ ipm dedit caput.s. deus pater/sup:a oēm eccl'iam:que est corpus ipsius. vt p:oxime ꝓbatum est p decreta. P:ima aūr particula huius authoꝛitat/de pē.viij.sumpta est. sup qua dicit glos. christus nō solum p:eest oibus dignitate:sed ꝛ prāte quia oia sub eo sunt plene. vt p pedes plena subiectio notetur. qua omnia sunt ei subiecta:q: per ipm facta. Jo.i. vel sub pedibus eius.i.sub humanitate eius: que significatur p pedes.q: sicut pes est inferior ps corpoꝛis:ita ꝛ in christo inferior: natura est humanitas:quā etiam angeli adoꝛāt. Et sic ipsi hoi christo oia subsunt. Sup eo qđ sequit in capitulo. Jpm dedit caput sup oēm eccl'iam:q̄ in celo vel in terra est. subijciunt em illi/qsi capiti: ex quo trahūt originē.ab ipso aūr facti sunt fm deitatem. ꝛ ita fm deitatem caput est ecclesie:fm quā p̄ dedit ei esse caput: illuz ante oia gignendo. Est etiam ꝛ ꝓprie dī: caput fm humanitatem:fm quā cōiungit ei eccl'ia/ꝛ natura ꝛ gr̄a. nam in eo plenitudo gr̄e fuit.de cuius plenitudine nos accepimus. Jo.i.ꝛ.i. Jo.ij.ibi.ꝛ vos vnctionem accepistis a sancto.ꝛ j.ꝛ ex de sacra vnctio.c.i.xxi.de scōa.ibi: vos vnctionē quā accepistis ꝛc. Christus em vnctus interpꝛat.q: gr̄a spiritus sancti plen⁹ fuit vsq; ad summū. vñ ps xliij. Unxit te deus de⁹ tuus oleo letitie p̄ consortib⁹ tuis.q: p̄ accumulauit sup eū vniuersa charismata/benignitatis ꝛ māsuetudinis abūdanti⁹ replēs eū in viscerib⁹ misericordie et miserationis.de cuius cumulo gr̄e nos participamus. ps cxxiij. Sicut vngu̇etū in capite ꝛc. Caput em christ⁹. Barba cōiuncta capiti/ꝛ in capite/apl's ꝛ discipuli in die pentecostes spūsctō repleti. Uestimētū eccl'ia. xvi.q.vij.sicut. Oīa vel humbria/quelibet humilis psona. Zach. viij. apprehendāt simbriā viri iudei/dicentes: ibim⁹ vobiscum: audiuimus em qm dōs est vobiscū. Hoc caput reuerēdū p oibus mēbris doluit.Augu.p:o totius corpoꝛis putre-

dine/cauteriū quoddam fixū est in capite. item Bern̄. in sermone de circūcisione. Quid mirū si caput p:o mēb:is curationē accepit: nōne etiam in mēb:is/sepe p:o vnius infirmitate/alteri curatio adhibet: dolet caput: ⁊ ín bꝛa/chio fit coctura. dolent renes: ⁊ fit in ribia. ita hodie p totius co:potis putredine cauteriū quoddā infixū est in capite. Sed/considerandū circa id qđ dictum est: oia chr̄isto esse subiecta: quia oia sunt nūc chr̄isto subiecta quātum ad potestatē quā accepit a patre sup omnia. sed quātum ad executionē sue ptātis/modum sunt ei omnia subiecta: sed hoc erit in futuro. ſ. Lo:. xv. vltra colū. quādo de oīb⁹ suam voluntatē adimplebit: quosdā saluando: quosdam puniendo. ⁊ ita oēs erunt sub eo: vel spontanei/vel victi ⁊ inuiti. Adhuc de chr̄isti dn̄io ⁊ potentia d̄: Heb. ſ. Quē constituit heredem vniuerso:. sup quo verbo dicit glos. q̄uis cū patre omne possideat: tn̄ fm humanitatem recte d̄: heres constitutus: fm illud p̄s. ij. dabo tibi gentes hereditatem tuā. Quia ergo chr̄istū deus constituit iam immutabilem heredem vniuerso:. i. possessō:em oīs creature: non ideo po:no deest iacob: ⁊ pars eius ísrael: fm p̄s. Sed oēs p:o:sus nationes mūdi ei subsunt. xviij. q. iij. nō inuenitur. cum ca. seq. ⁊. xciij. dist. legim⁹. Ffi. q. em̄. In eadem quoq; epistola Heb. ſ. inducit apl's de chr̄isti regia ptāte illud p̄s. xliij. Th:onus tuus deus in seculū seculi virga equitatis ⁊ga regni tui. qđ exponēs glos. ait. O de⁹ fili: th:onus tuus. i. regia dignitas vel iudiciaria sedes/manet in seculū seculi: q: semp regnabit: ⁊ nouissimum iudiciū semp stabit. vnde in euāgelio Matth. xxv. Ibūt hi in suppliciū eternū: ⁊ illi in vitam eternā. Et merito p/manet th:onus tuus: q: virga regni tui. i. regimen ⁊ disciplina qua bonos regis: ⁊ malos pcutis: est virga equitatis. i. regula directa. iij. distin. regula. ⁊ inflexibilis: que alibi dicit in p̄s. ij. virga ferrea: per quā p:auitate dist:orti⁹ si ei adherere velit/dirigitur. De sacerdotali aūt ⁊ regali dignitate vel potestate simul inducit apl's in eadem epistola. c. ſ. illud p̄s. xliij. Unxit te deus deus tuus oleo letitie p:e p̄sortibus tuis. Qđ exponēs glos. ait. O deus fili: de⁹ tuus. i. p̄ter per se nō per ministros vnxit te fm hominē. quia deitas nullo idiguit. quis est ergo deus vnct⁹ a deo: chr̄istū intellige. chr̄istus em̄ dicit a chrisimate. chrisma autem grece/latine dicit vnctio. ex̄ de sacra. vnctio. c. ſ. ⁊. s. ff. est etiam. prime dixi de hoc. ergo nomen chr̄istus vnctionis est. nec vngebantur alibi reges ⁊ sacerdotes nisi in illo regno iudeo:. Per hoc q dicit eum vnctū regem et sacerdotē. signat qui in lege veteri vngebātur. vt p:eal. c. ſ. de sacra vnctio. vnxit aūt eū: non visibili ⁊ co:porali oleo: sed spiritu sancto: quez scriptura noīe olei ⁊ exultationis signat. ⁊ hoc p:e participibus tuis. i. p:e oibus sanctis. Oēs em̄ sancti/sunt spūs participes. vnde oēs chr̄istiani vngūtur. de cōse. dis. iiij. deinde. a sacerdote. sed ille singulariter vnctus. vt p:eal. c. ſ. de sacra. vnctio. De sacerdotio aūt chr̄isti spāliter inducit apl's in cadē epla ad Heb. vij. c. Ad huz illud p̄s. cix. Tu es sacerdos in eternū fm o:dinē melchisedech. qđ exponēs glos. ait: hoc de pōtificatu chr̄isti deus pater: tu es sacerdos/sez docēs o:as ⁊ offerēs. ecce triplex officiū sacerdotis. tu es inquā sacerdos: nō ad tempus/vt Aaron: sed hoc fm o:dinez Melchisedech: q̄ nō tempo:alis fuit: scriptura subtricente initiū ⁊ finem vite eius: in figurā Chr̄isti qui caret p̄ncipio ⁊ fine. Apoca. ſ. Ego sum alpha ⁊ o. ⁊ sicut ille obtulit in pane ⁊ vino: et semel: sic ⁊ chr̄istus sub specie panis ⁊ vini co:pus ⁊ sanguinē suū discipulis suis dedit. Jo. xiij. de cōse. dist. ij. accipite ⁊ comedite. Et subditur in glos. s. posita. Sacerdos aūt est chr̄istus: nō fm q̄ deus: sed ꝓpter carnē assumptā: ꝓpter victimā quā obtulit p:o nobis. vnde Hiero. Sacerdos dei p̄is dicit filius dei fm humanitatē. in qua se p:o nobis acceptabile sacrificiū deo obtulit: vt ipse sit sacerdos qui est sacrificiū. de cor. se. dist. ij. sacerdos dei patris. Quid aūt egerit hic sacerdos: ⁊ qđ pontifex: aplus dicit in p:e. c. v. ad Heb. Qui in diebus carnis sue. i. mo:talitatis/p:eces supplicationesq; ad deum ⁊c. quādo scz immi/nente passione o:auit. plixius. Luce. xxij. vltra mediū. ibi. apparuit autem illi angelus. vel p:eces ⁊ supplicationes actio ⁊ vita chr̄isti est: cui⁹ ois actio fideliū est instructio: ⁊ ad deum o:atio. ar. ex̄ de elec. significasti. ſ. ñso. quicqđ em̄ egit chr̄istus: p̄ces supplicationesq; fuerūt ꝓ hoibus: ipsa eriā sanguinis effusio/clamo: fuit validus. Heb. xij. ibi ad fi. ⁊ sanguinis aspersione melius loquēte q̄ abel. nūc etiam in celo adfistit vultui dei/ꝓ nobis aduocāns: ⁊ interpellans apud patrē. Heb. ix. ibi ad fi. sed in ipm celū vt appareat nūc vultui dei ꝓ nobis. ¶ D Illud etiā fa/cit endū q̄ chr̄istus ⁊ sacerdos d̄: ⁊ pontifex: ⁊ eo sacerdos/quo pontifex: ⁊ eo pontifex quo sacerdos. nam sacerdos medius est inter deū ⁊ pplm. quia diuina populo tradit: ⁊ populū in deū reducit: offerendo: o:ando: ⁊ docendo. ⁊ hoc eriā impo:tat nomen pontificis. vñ ad Heb. iiij. vbi apl's chr̄istū dicit pontificē. ibi: habentes ergo pontificem magnū ⁊c. glos. ait. pontificē ꝓ quē itur ad deum. Idem em̄ est pōtifex qđ mediato:. vnde Heb. v. in pn̄. Dis māg pontifex ex hoibus assumptus/ꝓ hoibus constituitur. scz vt eos adiuuet: ⁊ vt p eum impetrent a d̄o misericordiā. ꝓstituit. dico. in ijs que sunt ad deū offerenda: scz in muneribus/hostijs/⁊ p̄cibus/que ducunt ad deum. vt offerat dona: scz p:imitias ⁊ sacrificia ⁊ hmōi. deo p:o peccatis dimittendis. Et beatus Bern̄. dicit q pōtifex dicit quasi pontem faciens inter deū ⁊ p̄rimū. Fecit em̄ seipm̄ pontem ad patrē: attingens a ripa nostre miserie/vsq; ad ripam felicitatis eterne. Sap. xviij. Usq; ad celuz attingebat stans in terra. vnde Jo. iij. Filius hois qui est in celo. per hunc transeūtes nō submerginur in fluuine culpe: nec trahimur ad mare pene eterne. vnde ipse ait Jo. xiij. Nemo venit ad patrē nisi p me. Jn hoc tn̄ distat pontifex a sacerdote: q: impo:tat excellentiā quādam sup sacerdotem. nā vt Jſid. ait. vij. lib. etymo. Pontifex ꝓnceps sacerdotum est: quasi via sequēcium. ipse ⁊ summus sacerdos: ipse ⁊ pōtifex maximus appellat. xxv. dist. cleros. ff. pontifex. vnde ⁊ papa p excellentiā summus pontifex appellatur. ex̄ de elec. vbi periculū. §. sup his. lib. vj. vñ Leui. xxi. exponit nomen pontificis: vbi dicit. pontifex. i. sacerdos magnus. vnde ⁊ epi qui su⁊ sup alios sacerdotes constituti/pōtifices appellant. Alij vero qui sunt sub eis: vocātur comuni noīe sacerdotes/a sanctificando. Ex q: chr̄istus est summ⁹ sacerdos: ideo ipse ꝓpriissime dicit pontifex maximus. vñ ad Heb. v. habentes ergo pontificē magnū. glos. qui est sup oēs pontifices. Et quia quisq; nō sumit sibi honorē: sed qui vocat a deo tamq̄ aaron: vt apl's ait ad Heb. v. Nunc. xviij. viij. q. ſ. in scripturis. ex̄ de elec. qualiter. Jdeo vt ibidē subdit apl's p:e. c. v. chr̄istus non semetipm̄ clarificauit: vt pontifex fieret: sed ille eum pontificem constituit qui ad eum ait in p̄s. ij. Filius meus es tu. in q̄ p̄s. ostēditur chr̄istus rex ⁊ sacerdos. Differt aūt sacerdotiū chr̄isti a sacerdotio legali: q: legalis sacerdos nō solum p:o alijs/sed etiam ꝓ se indiget offerre: quoniā ipse circūdatus erat infirmitate pcti. Heb. v. chr̄istus aūt non indiguit p:o se offerre: sed solū p:o alijs: qi immunis fuit ab omni peccato. vnde Heb. vij. ad fi. Talis em̄ decebat vt nobis esset pontifex: sanctus/innocēs/impolutus/a pcto: ibus segregatus/⁊ excelsio: celis factus: q̄ non haberet quotidie necessitatem/quēadmodū sacerdotes/p:ius p:o suis delictis hostias offerre: deinde p:o populo: hoc em̄ fecit semel se offerendo. Item sacerdotiū legale carnale fuit. vnde ⁊ carnes ibi macrabant. Heb. ix. sacerdotiū vero chr̄isti spūale. Adhuc sacerdotium legale fuit tēp:ale: ⁊ finē habuit. sacerdotiū aūt chr̄isti eternū est. Heb. vij. in quo capto assignat differentia inter vet⁹ ⁊ nouū sacerdotiū. vñ legale sacerdotium trāslatum est ad chr̄istū: qđ figuratū fuit in trāslatione sacerdotij ab Heli: q̄ fuit de tribu sacerdotali scz leui: ad Samuelez: qui non fuit de tribu leui/sed effraim. ſ. Regū. ſ. Et similr trāslatio sacerdotij ad chr̄istū facta est de tribu sacerdotali ad re/galem:

Via ad chr̄istū dilectione

Regia chr̄isti ptās.

Sacerdotalis chr̄isti dignitas.

Triplex sacerdotis officium.

regalem: q; dñs o:tus est de tribu iuda: quia de domina
o:ra de tribu iuda: vt cantat ecclesia. ⁊ dicitur Matth.ſ.
⁊ hēb.vij.que tribus iuda est tribus regalis.vt ita sit ea
dem sacerdotalis ⁊ regalis:⁊ vnus ⁊ idem ch:istus sit sa
cerdos ⁊ rex. Sic etiam regnū israeliticū tempo:ale fuit
⁊ mutatuz in regnū ch:isti quod eternū est. vnde Luce.ſ.
Regni eius nō erit finis.cui⁹ mutatiōis figura p:ecessit
quū Saule abiecto dauid substitutus est in regnū.ſ.Re
gū.xiij. Quod aūt alicubi regnū illud ⁊ sacerdotiū eter
nū d:intelligendum est de regno ⁊ sacerdotio ch:isti:qō
p illud figurabat. De sacerdotio etiā ⁊ regno ch:isti log
tur apl's in epistola sup:adicta ad hēb.vij.in pn.inducēs
Melchi similitudinē de melchisedech q̄ fuit rex ⁊ sacerdos dei al
sedech tissimi. Idem Beñ.xiij.qui vt glos.dicit in epla ad hēb.
⁊ rex sa nō per hominē sed p deum constitutus est:⁊ interp̄tatur
cerdos rex iustitie.⁊ dicitus est rex salem:qō est rex pacis: sine pa
tre ⁊ matre ⁊ genealogia: quia scriptura hoc de illo non
refert.neq; initium dierū:neq; finem vite habens.assimi
latus aūt filio dei manet sacerdos in eternuz: qui est rex
iustitie:q: suos iustos facit:⁊ per iustitiā regit in hoc secu
lo.⁊ rex pacis.ex in li.decre. Rex pacificus.quia quos hic
regit in iustitia nō desinit post regere in pace eterna. Sa
cerdos dei summi: q: se in ara crucis obtulit. Sine patre
sm carnē. Sine matre sm diuinitatez. Sine genealogia:
quia filios carnales nō habuit. Neq; initiū dierum neq;
finē habens:quia coeternus patri:⁊ alpha ⁊ o. Apoc.c.ſ.
⁊ sicut glos.subdit. Etsi oēs patriarche ⁊ pphete figura
ch:isti fuerunt:melchisedech tamen specialis:qui non de
q̄ere iudeoz:vt quidam dicūt:p:ocessit in typum sacer
dotij ch:isti:quia dicit sacerdos sm o:dinē melchisedech
multis modis. hēb.vij.⁊ in ps. dixit dñs. ⁊ de con.se.di.ij.
accipite.adde hic qō dixi de hoc.s̄.in.xxxvj.ar.in.§.xxxvj.
ar.vij.tēpo:e vero. ¶ Adhuc sup illud ad hēb.ix.introi
uit semel in sancta. dicit glos.beati Aug. Quū em̄ ch:ist⁹
rex ⁊ sacerdos:rex pugnauit p nobis.sacerdos obtulit se
p nobis.de cōse.dist.ij.sacerdos dei.⁊ idem btūs Aug.in
lib.lxxxiij.questionū:vbi exponit ch:isti miraculū de q̄nq;
panibus ⁊ duobus piscibus:ait inter cetera/q̄ q̄nq; pa
nes hoc:deacci inter legem moysaicam vel populū israeli
ticum significant.duo autem pisces qui suauem sapo:em
pani dabant:duas illas personas videntur significare:q̄
bus ille populus regebatur.vt per eas cōsilioz modera
men acciperet: regiam scz ⁊ sacerdotalem: ad quas etiā
illa sacrosancta vnctio pertinebat.ex de sacra vnc.c.ſ.qua
rum officium erat p:ocellis ac fluctibus nūq̄ frangi atq;
co:rūpi:⁊ violentas turbarū contradictiones ramq̄ ad
uersantes vndas sepe dirūpere. Que ramen due perso
ne dñm nostrū p:efigurabant:ambas em̄ ipse solus sub
stituit:nec figurare sed pp:ie solus impleuit. Nam ⁊ rex
noster est iesus ch:istus:qui nobis pugnandi ⁊ vincendi
demonstrauit exemplū:in carne mo:tali pcā nostra susci
piens:tentatiōibus inimicoz illecebrosis nec tenebrosis
cedēs:postremo exuens se carne:p̄ncipatus ⁊ potestates
expoliās fiducialiter:⁊ triūphans eas in semetipso. Ipse
est etiam sacerdos sm o:dinem melchisedech: qui seipm
obtulit holocaustū p:o peccatis. ps.xxxix. Holocaustum
⁊ p:o peccato ⁊c.⁊ sequit:tūc dixi ecce venio. Ad sacerdo
talem quippe plonaz pertinet emūdatio ⁊ abolitio pec
catoz. De hac duplici potēria ch:isti dicit apl's.ſ.ad Hebr
ſ.de ch:isto loquēs. Factus est inquit nobis a deo sapien
tia ⁊ iustitia ⁊ sanctificatio ac redemptio. Sapientia em̄
ad o:dinandū:⁊ iustitia ad iudicandū/pp:ia sunt regie
dignitatis:quā sequitur iudiciaria potestas. Sanctifica
tio autem ⁊ redemptio/ad sacerdotalē spectant ptātez.
Dicit aūt ch:istus esse rex nō solū regni celestis ⁊ eterni:
sed etiā tempo:alis ⁊ terreni: q: celestia simul ⁊ terrena
dispensat ⁊ iudicat. Iste est gladius q̄ exit de o:e eius ex
vtraq; parte acut⁹. Apocal'.c.ſ.⁊.xix.c.ex de pnile. ex o:e.
Unus em̄ gladius/vna est eius regia ptās. que tm̄ duas
partes hz ppter regnū celestiū ⁊ terrestriū.nō tamen dū
in hac vita mo:tali cōuersat⁹ est regnū terrenū adminis
trare voluit.cui⁹ cā infra dicet. Hec aūt dicta sunt de ch:i
sti ptāte quātum ad p̄sens sufficit intentionem. ¶ E

Potēria creādi in cōcabilis.

Onsequēter aūt tractandū est de cōmuni
catione potentie eius. Unde ⁊ sciendum q̄
potentia creandi:q̄ ch:isto cōuenit solū sm
q̄ deo:nulli cōmunicabilis est.nec in huma
nitate eius que personaliter diuinitati fuit
vnita:multoms⁹ cōmunicari p̄t alijs hoibus. nō ex de
fectu dei: sed ex defectu creature talis ptātis incapacis.

Alie ptā tes cōica biles.

¶ Potestas vo sacerdotalis que ch:isto cōuenit vt hoi:
vt sup:a dictū est:⁊ ptās miracula faciendi:⁊ regalis:que
sibi cōuenit ⁊ sm q̄ deus:⁊ sm q̄ hō:cōmunicabilis est:⁊
cōmunicatur hoibus.de qua cōmunicatione loquit hu
go de scō victo:e in plogo sui cōmenti sup' angelica hie
rarchia sic dicens. Ipse vero oim cōditor: cuius ineffabi
lis maiestas/⁊ indeficiens virtus/potēs erat sola guber
nare q̄ creauerat sola:voluit rerū a se creatarum partici
pes h̄re⁊ coo peratores.nōvt ille eoz ministerio iuuaret:
sz vt ipsi ptātis eius p̄sortio sublimes efficerent. Dñs er
go solus ⁊ p̄nceps oim/dñationes ⁊ p̄ncipatus sub se eē
instituit in ministerio pficiēdo:qō vniuersitatis o:do de
poscebat.vt opera eius cōplerent p o:dines ⁊ dispositio
nes. Sic igitur bonus ⁊ sapiens deus creaturas a se solo
cōditas/gubernat o:dine quodā inferio:a scz sm grad ū
pfectionis mediantibus superio:ibus. sic em̄ guberna t
co:po:a per spiritus: ⁊ co:po:a grossio:a per subtilio:a.

Cōicat hoi gu berna tio.

vt generabilia ⁊ co:ruptibilia /per ico:ruptibilia/scilicet
celestia: ⁊ spiritus inferio:es per superio:es. ad hoc dist.
lxxxix.ad hoc. ¶ Cōmunicatur aūt creature rōnali siue
intellectuali gubernatio. P:imo quidē respectu ipsius:
vt scz se ipsam in suis actib⁹ dirigat. Sc̄o respectu ratio
naliū:dum quidā angeli p alios angelos: ⁊ quidā hoies
p alios hoies:⁊ hoies p angelos gubernant. vt.s.alleg.
c.ad hoc.⁊.xxj.dist.de p̄stantinopolitana.⁊.xcv.di.esto.et
ſ.q.iij.qui resistit.licet em̄ q̄libet creatura rōnalis nata
sit gubernare seipsam p virtutē intellectus pp:iſ: tm̄ cum
q̄dam rōnalia p alia rōnalia gubernant. tuz q: o:dovni
uersitatis hoc exigit.tum q: in aliquibus regimen pp:ie
rōnis nō sufficit. inde opz vt p alioz gubernationem in
suis actibus dirigant:vt ptz in hoibus:quoz quidā alijs
nō sufficientibus regere.ſ.semetipsos/ponunt⁊ p̄sunt
ad directionē ⁊ regimen.ppter q̄ debent esse intellectu
p̄stantio:es ⁊ appetitu recto:es alijs q̄bus p̄ficiunt. naz
⁊ in angelis ij qui p̄sunt:magis vigent intellectuali lumi
ne sm magos. ¶ Tertio cōmunicatur gubernatio
creature rōnali respectu rōnaliū. Nā o:dine nature diui
nitus instituto rōnalia irrōnalibus dñant. Beñ.ſ.ibi: et
dñamini piscibus maris ⁊c. Aliter tm̄ gubernat hō rōna
lia:aliter q̄ irrōnalia sibi subdita.nam irrationalib⁹ dña
tur nō ad vtilitatem illoz:sed ad pp:iam. duz illis vtitur
ppter se. vnde dicit hō finis illoz:q: ppter ipm/⁊ in eius
obsequiū cōdita sunt. Alijs aūt rōnalibus dñatur ppter
bonū illoz:q̄uis ex hoc resultet bonū pp:ium gubernan
tis.q: per hoc deo ministrat:⁊ ad eius similitudinē a cce
dit. vnde talis est gubernatio que cōuenit rōnalibus sm
q̄ rōnalia sunt:vt scz per ipsoz bonū gubernent. Qui au
tem p̄sunt aliquibus nō bonū subiecto:sed pp:iū cōmo
dum intendētes:a vere gubernatiōis rōne degenerāt: q̄
cōuenit rōnalibus creaturis.tales quidē⁊ q̄ sua sunt:non
q̄ ch:isti. Phil.ij.viij.q.ſ.sunt in eccl'ia.xxiij.q.iiij.tres ps
nas. Qui em̄ sic gubernātur:nec regunt libere: sed seruī
liter ⁊ q̄si ad modū irrōnaliuz ducūtur. ppter qō taliter
dñantes/nō reges:sed tyrāni vocātur. Est aūt nūc inten
tio de illa tm̄ gubernatione q̄ rōnalibus creaturis cōue
nit:⁊ p̄cipue hoibus q̄ pp:ie rationales dicūtur. Specia

Ch:isti guberna tiua po testas q̄ re hoib⁹ cōicata

liter aūt de gubernatione siue gubernatiua potentia q̄ a
ch:isto ⁊ p ch:istum cōmunicata est eccl'ie: dicendum est.
¶ Erat siquidē cōmunicanda hoibus ch:isti guber
natiua ptās. P:imo/q: congruebat eius bonitati:vt sue

ptãris facere hoies participes. Scõo q: cõpetebat eius dignitati. Ad dignitatem nãq; gubernãtis ⁊ oñantis ptinet hr̃e ministros p quos suã ptãtem exerceat. ipsi etiam ministri: quibus ptãs christi cõmunicat: efficiũtur ex hoc digni ⁊ honorabiles/q; vice christi alios gubernãt. vñ in ps. cxxxviij. dicit de apl̃is. Nimis honorati sunt amici tui deus: nimis cõfort. est pncipatus eor. Tertio/q: expediebat humane vtilitati. hõ em̃ sensibili cognitiõe vtitur: ppter qõd sicut ei cõuenit/vt p sensibilia signa manuducat ad intelligibilem veritatem: ⁊ p sensibilia sacra suscipiat inuisibilem gr̃am. ſ. q. ſ. multi. de cõſe. diſt. ij. sacrificiũ. Ita cõuenit ei hr̃e gubernatorem visibiliter ⁊ sensibiliter psentẽ. Christus aũt fm q deus/licet sit oibus ⁊ vbiq; pñs: oia gubernans ⁊ regens. Hiere. xxiij. Celũ ⁊ terrã ego impleo. vñ Aug. Deus vbiq; est in seipso totus. vbiq; est: q: nulli parti rerũ absens est. vbiq; totus: q: cuilibet parti pariter totus adest. in seipso: q: non cõtinet eis ọbus est pñs: imo ipse ea cõtinet: quũ inuisibilis est sensu corporeo: q: deus nemo vidit vnq̃. Exo. xxxiij. Jo. j. ⁊ j. eiusdẽ. iiij. Scõm hõ humanã naturã est quidẽ visibilis: q: in terris visus est: ⁊ cũ hoibus cõuersatus est. Baruch. iij. in fi. Phil. ij. ⁊ bti oculi q̃ vident que vos videtis. Unde. x. nõ tñ cognoscebat eius dignitati ⁊ felicitati: vt in terris semp nobiscũ cõuersarẽtur: q̃ sup oẽs celos meruit corporaliter exaltari. ps viij. Eleuata est magnificẽtia tua sup oẽs celos. vñ post ascensionẽ. licet sit semp nobiscum pñtia spũali. fm illud Matth. vlti. Ecce ego vobiscũ sum oibus diebus vsq; ad ꝯsummationẽ seculi. desint tñ esse nobiscũ pñtia corporali. fm pp: iam spẽm. in specie tñ aliena. ſ. in sacramẽto visibili panis ⁊ vini/etiã corporaliter nobiscũ est. vñ Aug. Donec finiatur seculũ surſum est dñs: sed tñ hic nobiscum est veritas dñi. corpus em̃ in quo resurrexit: in ea forma qua apparet sanctis: in loco vno esse oportet. veritas aũt eius vbiq; diffusa est. de ꝯſe. diſt. ij. pma quidẽ. in fi. Cõueniens g̃ erat hoim vtilitati. vt christus potentiã suam gubernatiuã sup hoies cõmunicando traderet: ⁊ relinq̃ret aliq̃bus hoibus/p quos eius eccl̃ia regeret ⁊ dirigeret in finẽ. ppter qõd obtinendũ ab hoibus/ iesus christus in mũdum venire dignatus est. Non em̃ deficit christus ecclesie in necessariis ad salutẽ. ¶ Hec aũt christi gubernatiua potentia: vt ex supra dictis hñ pot: triplex est, vna quidẽ sacerdotalis: alia regalis: tertia hõ ad miraculosas ĩmutationes. Quãlibet aũt harũ christꝰ cõicauit hoibꝫ: q: qlibet eccl̃ie vtilis. Nam p miracula operatio/nẽ/doctrina fidei ꝯfirmat. ⁊ in laudẽ diuine ptãtis hõ exercitatur. vñ fm Greg. in sermone de ascensione dñi. in pn. Ecclesie pmitiue necessaria erat operatio miraculorum: vt fides nouella p ea ꝯfirmaret: ⁊ irrigaret. sicut ⁊ plãtis aq̃ necessaria est ad irrigandũ vsq; quo radices figant. Per sacerdotale officiũ hõ sanctificatur: ⁊ deo reconciliat. vñ ⁊ quotiẽs sacramentũ altaris ꝯficitur: pcm̃ remittitur. de ꝯſe. diſt. ij. quũ oẽ. ⁊. c. si quotienscũq; xv. q. vij. scisciranti/bus. Per actiones hõ regalis ptãtis/hõ in cõuersatione dirigit. xxiij. q. v. regũ. ⁊. c. rex debet. ⁊ ad deũ ⁊ primũ debite ordinat: vt ibi. ⁊. ij. q. ſ. scelus. ¶ J Ervt de modo cõmunicationis aliud videat: cõsiderandũ q̃ sacerdotalis potentia cõmunicata est aliq̃bus fm ministeriũ: q̃ ⁊ dicũtur ministri gr̃e: q: ministeriũ adhibẽt dispensando sensibilia sacramẽta: in q̃bus cõfertur gr̃a: ⁊ q̃ sunt vasa et instrumẽta gr̃e: ⁊ efficiũt qõ figurant. q: sunt sacramẽta noue legis. de hoc. ſ. q. ſ. dictũ. legit er no. e. q. multi. in glo. ſ. virtutẽ. ⁊. c. q̃cquid inuisibilis. glo. ſ. vñ dicũt q̃dã q̃ non cõmunicatur ptãs: sed soũ tribuit ministeriũ. Et indubitãter est verũ q̃ nõ cõmunicatur talis ptãs/qualẽ habet christus: q̃ fm q̃ deus est: hꝫ ptãtem authoritatis quãtuz ad effectũ sacramẽtoꝝ. fm vero q̃ hõ/habet ptãtem ministeriũ. nõ qualitercũq;: ſz pncipaliter. hoc bene ꝓbat pe. c. multi. opant aũt ad effectũ sacramẽtoꝝ meritorie ⁊ efficiter: q: passio eius q̃ fm humanã naturã sibi cõuenit: cã iustificationis nostre est meritorie: ⁊ est effectiue p modũ instrumenti. q: humanitas christi est instrumentum deitatis ipsius. ⁊ q: est instrumentũ cõiunctum: ideo hꝫ quãdam pncipalitatem ⁊ causalitatẽ respectu instrumentorum extrinsecoꝝ/que sunt instrumẽta eccl̃ie ⁊ ipsa sacramenta. Unde ptãs ministeriũ in christo/hoi cõuenit q: est pncipalis: ðr ptãs excellẽtie. que quidẽ ꝓfluit in quatuor: vt catholici doctores tradũt. Primũ/q: meritũ ⁊ virtus eius operat in sacramẽtis. vt pze. c. multi. Secõ/q: in ei noie sacramẽta sanctificant. vñ cũ cruce ꝓficiunt. de cõſe. diſt. v. nũquid. Tertio: q: ipse potuit instituere sacramenta. nam ⁊ fm Aug. ab eius latere pcesserũt. ex in clemen. de sum. tri. Quarto/q: põt effectũ sacramenti fine sacramento ꝓferre. ar. de ꝓſe. di. ij. vt quid paras. ⁊ di. iiij. baptismi vicem. Hanc aũt ptãtem pncipalis ministeriũ potuit christus cõmunicare: sed nõ cõmunicauit: ne spes in hoie poneret: q: maledictus homo q̃ confidit in hoie. Hiere. xvij. ⁊ Greg. Vere hoies prepostero ordine ante sibi opẽ ab hoibus accersiunt ⁊c. de ꝓſe. diſt. ſ. ois christianus. Et ne diuisio in eccl̃ia oriretur cõtra illud. xxiij. q. ſ. schisma. c. loquit. sicut tẽpore pauli vnus quidẽ dicebat: ego sum pauli: alius autem ego apollo. ſ. ad Cor. iij. vbi ⁊ sequit. Ego plantaui: apollo rigauit: sed incrementũ dedit deꝰ. Ita q̃ neq; qui plantat est aliq̃d: neq; qui rigat. sed q̃ incrementũ dat deus. de ꝓſe. diſ. iij. baptismus talis est. xiz. diſt. scõm. et de deci. quũ nõ sit. Potestatem aũt secũdariã ministeriũ christus cõmunicauit ⁊ tradidit aliquibus: qui dicũtur ⁊ sunt sacerdotes ⁊ mediatores noui testamenti inquãtum sunt ministri summi sacerdotis ⁊ veri mediatoris christi/vice ipsius agentes ⁊ salutaria sacramenta hoibus exhibentes. Potentiam hõ regalis cõmunicauit aliquibus q̃ sunt alioꝝ rectores: qui ꝓpter hoc dicũtur capita populoꝝ. ſ. Regũ. xv. ibi: Caput tribus israel factus est. sub vno tñ principali capite christo: cui ptãs regia fm excellentiã cõuenit. Licet em̃ habentes sacerdotalẽ potentiam possint dici aliquo modo capita: magis tñ cõuenit nomẽ capitis habentibus regiã ptãtem: q: per sacerdotalem potestatẽ efficitur q̃s mediator: inter deum ⁊ hoiem. Capitis aũt nomen imponitur aliq̃ primũ in aliquo ordine. Unde magis cõuenit regiã dignitatem habẽti p quã cõstituitur primus sup alios. Tam vero habentes sacerdotalem/q̃ regalem ptãtem a christo dicunt christi vicarii: ⁊ christi ministri: ⁊ christi cooperatores. Nã christus ita suã potentiã cõmunicat aliis: q̃ eã sibi nõ adimit. sed eã retinet. ⁊ fm eã pncipaliter operat in oibus qui sue potẽtie sunt participes: ⁊ q̃ eius virtute operant. vñ recte dicunt christi cooperatores. ¶ Potentia hõ miracula faciendi cõicata est adhuc ⁊ cõicatur hoibus a christo. non tñ eo mõ quo christus hꝫ: q: sicut in sacramẽtis: ita ⁊ in miraculis christus hꝫ ptãtem authoritatis fm q̃ deus. ⁊ ptãtem instrumẽtalem cuiusdã pncipalitatis ⁊ excellentie fm q̃ hõ: q: ipse nõ solũ miracula facere põt: verũ etiã hãc potestatẽ ⁊ gr̃am in alios potest diffundere. sicut ðr. Luce. x. ⁊ Matth. x. q̃ dedit apl̃is ptãtem sup oia demonia: ⁊ vt lãguores curarẽt. Alij aũt a christo habẽt ptãtem instrumẽtalem secũdariã delegatã. vniuersaliter em̃ in oi ptãte: q̃ a christo cõmunicat hoibꝰ: christus ipse hꝫ pncipalitatẽ ⁊ excellẽtiã: hõ aũt purus hꝫ secũdariũ ministeriũ ⁊ cooperationẽ. Patet g̃ ex ꝓdictis/q̃ potẽtia christi cõmunicata fuit hominibus: ⁊ quomodo cõmunicata. ¶ Euenit aũt ꝓsiderare post ꝓdicta/ q̃bus hoibus cõmunicata sit christi ptãs: q̃ cõmunicari poterat: ⁊ q̃ vtiliter cõmunicari cõueniebat. ¶ Et primo dicendũ est de potentia illa q̃ est ad ĩmutationes miraculosas. Hec aũt potẽtia nõ oibus hoibus cõmunicata est: ſz aliquibus. nec cõmunicat hec bonis tñ: sed etiã malis. multi em̃ dicent. Nõne in noie tuo demonia eiecimus: ⁊ multas virtutes fecimus: q̃bus dicet: Nescio vos. Mat. vij. ſ. q. ſ. ꝓpherauit. sicut fecit caypas. Joã. xi. nã ⁊ mali fruquẽter ⁊ ꝓpherizant ⁊ miracula faciũt. ſ. q. ſ. reyeamus. ⁊.

Christi gubernatiua potẽtia triplex

Sacerdotalis ptãs quõ cõicetur

Potẽtia miracula faciendi cõicata

Potẽtia regalis cõicata

p:ophetauit.c.multe operationes. vnde sicut alia dona gratis data/cōmunia sunt bonis ⁊ malis: vt pphetia et gfa sermonis:⁊ alia hmōi:sic operatio miraculo:: vt p:e. c.multe.⁊ de pe.dist.ij.querendum.⁊ c.pōt discursus. Nec eriam cōuenit ista potentia oibus bonis semp. multi em fuerunt ⁊ sunt sancti:qui miracula nō fecerunt. Nam fm beatum Bern. qbusdam datur spūssanctus in munus/⁊ nō vsum muneris/vt impfectis:qui colūbina simplicitate sibi gemūt.sed edificare pximos nesciūt.de qbus Esa. lix. Quasi colūbe meditantes gememus. ⁊ de quib⁹.ij.q. vij.sancta quippe. Alijs datur in vsum muneris:⁊ non in munus/vt rep:obis:qui inore nubiū alios compluūt:sed in se aridi perstūt.de qbus.ij.Per.ij. hi sunt fontes sine aqua:⁊ nebule turbinibus exagitate: qbus caligo tenebrarū reseruatur.de pe.dist.ij.si em iquit.ad mediū. vbi in glo.exponitur hec auctho:itas. qbus cōpetit illud poeticum. Sic vos nō vobis fertis aratra boues. Sic vos nō vobis vellera fertis oues. Sic vos nō vobis nidificatis aues. Sic vos nō vobis mellificatis apes. Alijs vero datur in vsum muneris:⁊ in munus/vt viris pfectis: q̄ pariter ardent ⁊ alios incendūt. vnde de brō Joāne baptista dicit Jo.v. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucēs. ¶ Hec ergo potentia nō habet cōnexionē ad regalē:sed ad sacerdotalem ptātem. q: illa fine his:⁊ he fine illa sepe inueniūtur. Cōmunicat ergo christus hāc potentiā quibus voluerit: ⁊ qn:⁊ quātum:⁊ sicut: put vtilitati ecclesie ac hominuz saluti nouerit expedire. Cōmunicata est aūt amplius in ecclesia pmitiua:q: tunc fm beatū B:eg.⁊ sup:adictum eiz magis necessariū erat ad dilarationē ⁊ cōfirmationē fidei.⁊ augmentū eccīe.⁊ pfes fideliuz hanc potentiam habuerūt in multa plenitudine: vt ptz Actuū.ij.iij.⁊.v.c. Jam vero ecclesia dilatata:⁊ fide roborata/nō est tm necessaria sicut pus hec potentia in eccīa. de pse.dist.iiij.venit. ¶ De ista aūt potentia psequi nō priner ad ppositum. vnde de alijs duabus potentijs est psequēdum/scz de sacerdotali ⁊ regali. circa quas mea versatur intentio. Videtur aūt qbusdā/q̄ hec duplex ptās nō eidem persone cōmunicanda ⁊ cōmunicata sit:sed quū sint ptātes distincte:cōmunicande sunt diuersis ⁊ distinctis psonis.qđ patet in statu veteris testamēti:in quo diuersis personis tribuebat ptās regia ⁊ sacerdotalis. Similiter ⁊ in nouo testamēto diuersis cōmunicari videnť. Sacerdotalis em ptās cōuenit his q̄ sacerdotes vocank in eccīa siue pontifices:qui spūaliter psunt. Regalis aūt cōuenit pncipib⁹ terrenis ⁊ dñis temporalibus:q̄ ⁊ reges vocank.j. Per.ij. sub qbus exist unt diuersi gradus ptātum: vt ex de maio. ⁊ obe.solite. ibi:siue regi quasi pcellenti siue ducibus ⁊c. p hoc dicto exp:esse facit.xcvj.dist.duo sunt. ⁊.ij.q.vij.§. item quū balaam.ℵ.sed notandū est. Et fm hoc videreť dicēdū. q̄ licet christus sit rex ⁊ sacerdos:tm eius vicarij.s. apli ⁊ eoz successo:es nō sunt sacerdotes ⁊ reges. imo solum cōuenit ei ptās sacerdotalis vel pontificalis ex ꝓcessione christi. Si aūt aliquibus eoz cōuenit ptās regia: hoc est ex ꝓcessione pncipum terreno::sicut ex ꝓcessione constantini habet roman⁹ pontifex imperialem ptātem.xcvj. dist.cōstantinus. vide.s.xliij.ar.§.sciendū.xiij.ar.ℵ.eccle. sia. Sed licet hoc videat pma facie rōnabiliter dictum: tm pfundius considerare volentibus veritatē plus ⁊ aliter dicere cōuenit. ¶ DD Jn pmis ergo distinguenduz est de sacerdotio ⁊ de regno seu de regia ptāte. videť aūt de his distinguendū sicut ⁊ de scientia. Est aūt quedā scientia humanitus adinuenta.vt scīa pbica:q̄ ð: sapientia secularis ⁊ lre seculares. xxxvij.dist.vino.⁊.c.qui de mēsa.qdam ℵ diuinitus reuelata:vt sacra scriptura.vnde.ij.ad Timoth.iij. Dis scriptura diuinitus inspirata ⁊c.l.dist. si quis diaconus.⁊ vtraqz a deo est.q̄ est sciētiarū dñs.vt in Cantico Anne.s.Regū.ij.⁊ ad Ro.s.ibi. Deus em illis manifestauit: ⁊ principalis auctho:a quo est oīs sapia.vt ð: Sap.s.tm diuersimode est vtraqz a deo. Prima scz philosophica/est a deo mediante natura intellectus humani:per quē adinuenta est huiusmodi scientia:⁊ mediantibus rebus q̄ sunt ipsi⁹ scientie cā.⁊ q: tā intellectus humanus:in quo est scīa: q̄ ipse res de qbus est scīa: sunt opus dei.ideo scientia hmōi ð: esse ab ipso: q: opus nature est opus dei. vnde ⁊ deus ipse pncipalis doctor esse hoim ð: vt Aug. ostendit in li. de magro. ¶ Scda ℵo scientia/scz sacra scriptura/est a deo nō mediante adinuētione intellectus humani: sed est ab ipso spāli modo eam reuelāte: sed ⁊ inspirante hoibus p quos nobis est tradita. spū em sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies/scz pophete apli ⁊ ceteri sacri scriptores.ij.Per.j.c.in fi. Simili g̃ modo est distinguendū de sacerdotio. Nam quoddā sacerdotiū est ex humana institutione. ⁊ hoc fuit in lege nature ante tempus legis scripte.⁊ eriā post legez datam/apud eos qui naturali tm lege viuebant. tunc em primogeniti sacerdotes instituebant:vel alij.pp:ia voluntate offerentes officium sacerdotis exercebant:licet forte nomen sacerdotis nō haberent. facit p hoc de cōse.di.iiij.qđ apud nos. Quoddā vero sacerdotiū fuit ex institutiōe diuina. ⁊ hoc inchoault in aaron. Illud em qđ fuit ex institutiōe humana cepit ab ipso exo:dio generis humani. vñ ⁊ fm Aug. abel sacerdos fuit. Illud vero qđ ex institutione diuina:cepit in aaron. vñ dicit Jsiđ. in lib. de pdonis eccīasticis. Jnitium sacerdotij aaron fuit. quā q̄ melchisedech pus obtulerit sacrificium. lℍeb. vij. Beñ. xiiij. ⁊ post hunc Abraam/Jsaac ⁊ Jacob: ⁊ in Beñ. legit in multis capitulis:sz isti spontanea voluntate nō sacerdotali authoritate ista fecerūt. Ceterū in lege aaron pmus sacerdotale nomen accepit:pmusqz pōtificali stola indutus victimas obtulit:loquēte domino ad moysen: Applica quoqz ad te aaron ⁊c. Exo. xxviij. ⁊ vlti. xxj. di. §. j. vbi de ritu ornamentoz sacerdotaliū:⁊ vnctionis ⁊ ꝓsecrationis sacerdotalis agitur. Talis aūt ritus nō erat in sacerdotio legis nature: licet aliqui tunc vnctionē interio:em haberent. sicut haberi pōt ex glo.ad lℍeb. vij. vbi agit de melchisedech: de quo dicit glo. q̄ nō fuit de gente iudeoz:: ⁊ ante circūcisionē functus est sacerdotio: vt nō gentes a iudeis: sed iudei a gentibus sacerdotiū acciperent. ⁊ nō fuit vnctus oleo visibili: vt moyses instituit: sed oleo exultationis ⁊ puritate fidei. nec aliā imolauit: sed in pane ⁊ vino christi sacerdotiū dedicauit. de hoc plene. ℣. ar. xxxvj. ℵ. tēpore. ¶ Est igit: vt iam dictum est: duplex sacerdotiū: ⁊ vtrūqz est a deo: sed diuersimode. Nā primū est a deo mediāte natura: q: naturalis lex dicrat deū eē colendū: ⁊ ei eē sacrificandū ⁊ offerēdū. vñ Ro.j. Jnuisibilia em ipsi⁹ a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta ꝓspiciunť ⁊c. vñ ⁊ oīs idololatria pcīm ꝓtra naturā est. vnde ⁊ sequit. ⁊ mutauerūt gloriā incorruptibilis dei ⁊c. ⁊.j. ⁊ seruierūt creature potius q̄ creatori ⁊c. offerre autē ⁊ sacrificare ad sacerdotes ptinet. lℍeb. v. in pn. oīs nāqz pontifex ⁊c. ⁊.j.q. j. ipsi sacerdotes:⁊.c. sacerdotes. vñ ex dictamie iuris naturalis/vel sponte/vel p institutionē humanā/alij sacerdotale officiū exercuerūt: vt dictū est: offerendo ⁊ sacrificando. Aliud ℵo sacerdotiū est a deo instituente: qđ incepit ab aaron: vt dictū est: de quo intendo: sed translatum est ad christū: qui constitutus est a deo sacerdos fm ordinem melchisedech. ps. cix. lℍeb. vij. ex de cōsti. translato sacerdotio. cuius sacerdotiū existit in ecclesia p cōmunicationē qđ pfectius ⁊ excellentius est: q̄ legale sacerdotiū. Et sic distingui pōt triplex sacerdotium. Unū quidem ex humana institutiōe a iure naturali: de quo dicit: ⁊ hoc est dotiū impfectum ⁊ quasi informe. Aliud est ex institutione diuina: de quo dicit. ⁊ istud impfectum ⁊ figuratum. Tertiū est ex institutiōe diuina deo illud hoi christo dante: nō ministerio alicui⁹ hois: neqz fm ritū visibilis vnctiōis: sed immediate ipm vnguēdo inuisibilis gratie plenitudine. ex de sacra vnc.c.j.⁊ sic sacerdotem ipm cōstituendo. et hoc est sacerdotiū euāgelicum ⁊ gratie: qđ verum ⁊ perfectū est. ⁊ fm participationē huius sacerdotij fiunt ⁊ sunt ⁊ dicūtur sacerdotes in ecclesia: qbus ad instar sacerdotij le-

Virgilianum carmen.

Ptās sacerdotalis et regalis an eidem cōperāt psone.

Potēs regalis

Scia duplex.

Sacerdotium duplex.

Sacerdotium triplex.

galis/visibilis vnctio adhibetur inuisibilē gratiam designans.ēt de sacra vnc.c.j.xxj.q.j.§.ecce sufficiēter. Sacerdotiū igitur naturale nō destruitur p euāgelium: sed pficitur ⁊ formatur:q: gratia nō tollit naturā:sed formatet pficit. Sacerdotiū ꝺo legale cessauit:quia figurale erat. aduenīente aūt veritate cessat figura.xxxv.q.j.c.j.de cōse. dist.iij.c.reuera.ēt de purga.post par.c.j.de pse.di.iij.sextā. sed nō quātum ad modalem intelligentiā.vj.di.§.his ita. Sacerdotiū vero euāgelicum tāꝯ verū ⁊ pfectum pmanet intra se/cōtinens qđ ⁊ naturale est ⁊ adimplens legale:qđ in ipm translatū est. Aliter pōt quoq; distingui de sacerdotio:q: quoddā est ꝑpium:⁊ quoddā cōmune. ꝓprium est ꝑ quē quisq; fidelis dicit sacerdos: dum ꝑ se offert deo spūale sacrificiū siue cōtriti cordis/siue afflictionis carnis/siue cuiuslibet boni operis. De pmo ps.l. Sacrificiū deo spiritus contribulatus cor:⁊ ꝯtritū ⁊c. de pe.di. j.in pn. De scdo ad Roma.xij. Obsecro vos p miam dei: vt exhibeatis cor:pora vestra hostiā viuentem. De tertio ps.iiij. Sacrificate sacrificiū iustitie ⁊c. De hoc sacrificio dicit Apoc.j.vbi Joānes de christo loquēs ait. Fecit nos deo ⁊ patri suo regnū/⁊ sacerdotes. sup quo dicit glos. fecit nos sacerdotes: vt q̄ ꝑus demonijs imolauimus deo deinceps immolemus. Et qui obtulimus diabolo sacrificium peccatoꝝ:amodo offeramus sacrificia bonoꝝ operum. Item.j. Per.ij.ibi: Et ipsi tāꝯ lapides viui supedificamini domos spūales sacerdotiū sanctuz offerre. spūales hostias acceptabiles deo ꝑ iesum christū. ⁊ paulo post ibi: Vos estis genus electum regale sacerdotiū ⁊c. Commune aūt sacerdotiū est qđ alicui tribuit ꝓ salute multorū viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ.xiij.q.ij.anime. ꝑ quod dānt sacerdotes in eccl̄ia ad sacrificandū deo ꝓ salute populi: ⁊ ad offerendū deo ꝓces ⁊ vota ppl̄i.j.q.j.si sacerdotes. ⁊ de hoc sacerdotio est nunc intentio. Est aliud sacerdotium execrabile ⁊ abominabile idoloꝝ falsoꝝq; deoꝝ:qđ nō tam sacerdotium q̄ sacerdotij puerilitas dici debet: de quo sacerdotio.iiij.Regū.x.di:q̄ iehu interfecit sacerdotes baaal.⁊ ponitur.xxij.q.ij.vtilem.

¶ Articulus.lij. A

Regia ptās varia.

REgno aūt seu de regia ptāte distinguendū. Quedam em̄ est ex humana institutione natura inclinante ad hoc. Nam in bestiis aialibus:q̄ gregalia sunt ⁊ socialia: ex instinctu nature inuenīt quoddā regimē.multo magis igit in hoīb⁹: q̄bus naturale est in societate viuere magis/q̄ cuilibet alij aiali. ⁊ inclinatio est ad institutionē regiminis. ad Ē vij.q.j.in apibus.⁊ hmōi regnū ꝺ: esse ex iure humano/q̄ a natura oritur. Quedā vero ptās est regia ex institutione diuina vel ex iure diuino/q̄ ꝓcedit a grā. Utraq; aūt ptās regia est a deo:sed diuersimode: quia ꝑma est a deo mediāte natura hoīm: quātum ad hanc inclinat ⁊ mediante humana institutione:q̄ inclinationē nature pficit.⁊ ideo ꝺ: ptās humana ⁊ naturalis. Secūda ꝺo est a deo specialī modo ipsam instituente ⁊ tradente:⁊ ideo ꝺ: ptās diuina ⁊ supernaturalis.de qua ꝺ:. Non est ptās nisi a deo.ad Roma.xiij.xxiij.q.j.q̄d culpaſ.xj.q.iij.qui resistit. Et ꝑma quidē ptās regia versatur circa regimen tpaliū ⁊ terrenoꝝ:ideo terrena ⁊ secularis vel tēpoꝛalis ꝺ:. Secūda vero versatur circa regimen spūalium ⁊ celestium: ideo spiritualis ⁊ celestis vocat. Amplius ꝑma ptās regia innenitur cōiter in hoīb⁹: ⁊ quolibet tempoꝛe fuit. ⁊ largo modo loquēdo.sc̄z ⁊ tēpoꝛe legis nature/⁊ legis scripte/ ⁊ euāgelij. ⁊ apud quoscūq; hoīes cuiuscūq; stat⁹ erit⁹. sc̄z fideles ⁊ infideles iudeos ⁊ gentiles. vñ.j.Regū.viij. ꝺ:. Cōstitue nobis regem vt iudicet nos:sicut ⁊ vniuerse habēt nationes. quia illud nature oībus est cōmune participantib⁹ illā naturā. Jn hoc tñ differēter fuit hmōi regimen vel ptās apud iudeos ⁊ gentiles:q: apud gētiles fuit solum ex humana institutiōe. apud iudeos vero fuit aliquo modo ex institutione humana: sed interueniente speciali oꝛdinatione diuina:sm quā ⁊ iudices ⁊ reges instituti sunt in illo ppl̄o:⁊ ideo multo melius regimen fuit apud iudeos q̄ apud gentiles. Secūda vero ptās regia solū fuit ⁊ est apud vnū⁹ dei veri cultoꝛes. ⁊ in veteri qđē testamento ex parte ⁊ imꝑfecte/⁊ quasi in figura cōcessa fuit aliquibus hec potestas a deo:vt patebit. Jn nouo autem testamento p̄ christū plenē⁹ tradita est. Adhuc vtraq; ptās regia distincta est a sacerdotio. sicut ex diuersitate officioꝝ ⁊ actuū ostendet infra. Sed ꝑma ptās regia sic distincta fuit a sacerdotio/q̄ vt in pluribus attributa fuit distinctis pſonis ꝑpter magnā differētiā actuū vtriusq; ptātis:ne vna p aliam impediret in operādo:nā quolibet tempoꝛe inuenīt vtraq; fuisse simul in aliqua vna pſona. ¶ B Jn tēpoꝛe quippe legis nature melchisedech rex fuit ⁊ sacerdos. Heb.vij. similiter ⁊ iob sacerdos fuit: q: holocausta obtulit. Job.j.ibi/Offerebat holocausta per singulos ⁊c. Et rex fuit sicut ipse ait: Quūq; sederē quasi rex circūdante exercitu. Job.xxix. Primogeniti quoq; regum sacerdotes ⁊ reges erant: vt quidē fuerunt. ⁊ Jsiđ. ait lib.vij.etymol. Maioꝛ ꝓsuetudo hec erat: vt rex etiā esset sacerdos vel pontifex. vnde ⁊ romani principes vel imperatoꝛes pontifices dicebantur. ar.ff. de iust. ⁊ iu.l.j.⁊ expssum.xx.di.cleros. ꝟ. pontifex. ibi/antea. Jn tēpoꝛe vero moysaice legis samuel simul sacerdotis ⁊ iudicis officio fungebat: vt habet̄.j.Reg.vij. ⁊ quasi p totū. Alio etiā tēpoꝛe p sacerdotes dei ppl̄s regebat. sicut in lib. Mach. apparet. Jn tempoꝛe aut gr̄e summus pontifex imperiali ⁊ pontificali potentia vtitur.xcv.dist.p̄tantinus. ¶ Secunda vero ptās regia sic distincta est a sacerdotio/q̄ in vna ⁊ eadem pſona inueniturvtraq;.in oībus em̄ epis est vtraq;:⁊ hec est illa duplex ptās que in eis distinguitur solet oꝛdinis ⁊ iurisdictionis. de qua legit ⁊ no. ēt de elec. transmissam. de pse.eccle.vel altra.aqua. ptās em̄ oꝛdinis est sacerdotalis. ptās ꝟo iurisdictionis quodāmodo est regalis.aliq̄n tñ vna istarū inuenīt in aliquibus sine alia. quidā em̄ habent ptātem oꝛdinis: sed nō iurisdictionis. ēt de renū.post translationē.§.cū ꝟo. ibi in.ꝟ. maxime si veritate subnitit:q̄ dict⁹. J.loco tñmodo cesserit memoraro:⁊ nō oꝛdini.⁊.c.ad supplicationē.⁊ de oꝛdi.ab epō q̄ re.c.j. quidā aūt ecōuerso hābent ptātem iurisdictionis:sz nō oꝛdinis vt archiđ.xxv. di.perlectis ꝟ. archidiacon⁹.et ar.ad hoc.l.dist.qui sub gradu. ¶ Ex hijs igit distinctionibus pmissis videndū est q̄bus conueniat: ⁊ q̄bus cōmunicata est tā sacerdotalis/q̄ regia ptās. Sacerdotiū sic̄ dictum illud qđ ꝺ: naturale:⁊ est ex humana institutiōe:cōmunicatū est aliquibus sm ipsoꝛ hoīm voluntatem. Sacerdotiū ꝟo legale ꝓcessum est spāliter aliquibus ex ꝑce/pto dñi:vt aaron ⁊ eius generi:vt supꝛa dictū est:licet fuerit immutatū tpe heli:⁊ ad samuelē trāslatum:in quo designabat: vt supꝛa dictū est:sc̄z in ar.p̄ce.§.cōuenit.ꝟ. in primis mutatio sacerdotij legalis in sacerdotiū christi quē samuel pfigurauit. Samuel em̄ interpretat postulat⁹ a deo. iste est christus a sanctis patrib⁹ ⁊ ꝓphetis a deo patre cū multis gemitibus ⁊ suspiꝛijs postulatus:q̄ samuel fuit ꝓphera sacerdos ⁊ iudex. Sacerdotiū ꝟo euāgelicū cōmunicatum fuit a christo apl̄is ⁊ coꝛ successoꝛibus eoꝝ per istos etiā alijs. quātum em̄ ad actū sanctificandi/cōmisit christus ptātem sacerdotalem in cena. Joā.xiij.vbi postq̄ ipse coꝛpus et sanguinē ꝓsecrauit: ⁊ apl̄is sumēdū tradidit:formā eis reliquit ⁊ potestatem similiter faciendi:quū ait. Hoc facite in meā cōmemoꝛationē. Luce.xxij. Matth.xxvj. Mar.xiiij.de pse.dist.ij.timoꝛē.c.quia coꝛpus. ⁊.c.in christo semel.c.panis est in altari.⁊.c.iteratur. ꝓ hoc facit qđ no.xxj.dist.in nouo.in glos.ij.ꝟ. de apl̄is vero ⁊c. Quātum vero ad actum docendi/⁊ alia sacramenta exhibēdi/sacerdotij potestatē dedit ⁊ officiū ꝓcessit: quū ait. Euntes docete omnes gentes/baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij/⁊ spūsancti ⁊c. Matth.vlti. Mar.vlt. ēt de bap.debitum.de pse.dist.iiij.ꝓpie. ⁊ quū ait Jo.xx.

Quoꝝ remiseritis peccata remittũtur eis ⁊c.ſ.q.ſ.remiſſione. ¶ Poteſtas autẽ regia temporalis: que eſt ex iure humano: cõmunicata eſt quibuſdam hoibus qui ſunt inſtituti rectores alioꝝ: vel ex ordinatione ſolũ/⁊ cõmuni conſenſu alicuius cõmunitatis hominũ/ſicut in populis gentiũ: vel interueniente cũ hoc ſpeciali ordinatione ſeu ꝓceſſione diuina. ſicut in ꝑplo iſrael. Credendum eſt aũt ſicinſtituros aliꝯ ad regimen alioꝝ fuiſſe poſtꝯ multiplicari cepit humanũ genus. ſed hmõi rectores non ſunt ſemꝑ appellati reges: ſed licet hoc nomen nõ eſſet: res tñ nominis erat. vñ ⁊ apud iudeos aliqñ dicti ſunt iudices. vt in lib. Iudicũ per totũ. poſtea vero dicti ſunt reges: vt in lib. Regũ. quãdoꝯ tñ nũcupari ſunt duces. Nomẽ aũt regis poſt diluuiũ cepiſſe dicit a nemroth. vide qõ ſcripſi ſ. xxxvj. ar. ꝺ. iſtius. Beñ. ꝛ. ibi: Fuit autẽ ꝓncipium regni eius babylon. ⁊ de iſto di. vj. §. ius ꝺo. apud iudeos cepit in ſaule q̃ primo vocatus eſt rex deo id concedente ad inſtantiã ꝑpli ⁊ ſignante eum. ſ. Regum. ix. vltra mediũ. ibi: Ecce vir quem dixeram tibi: iſte dñabitur ꝑplo meo. ⁊. ſ. Regũ. x. ad fi. ibi. ⁊ clamauit cũctus populus: ⁊ ait/viuat rex. ¶ Poteſtas aũt regia ſpiritualis in veteri quidẽ reſtamento aliqualiter ⁊ ex parte cõmunicata eſt ſacerdotibus: ad quoꝝ officium ꝓtinebat iudicare de quibuſdaꝫ ſpũalibus: vel que erant figura ſpũalium: ſicut inter lepram ⁊ lepram/mũdum ⁊ immũdum. ⁊ alia hmõi. Leuit. xiij. ⁊ xliij. xſ. q. iij. quomodo. de pe. diſ. i. §. ex his. ꝺ. moyſi quoꝝ. ex/qui ſi. ſint le. per venerabilem. §. rõnibus. ⁊. xx. diſt. §. j. ¶ ꝺ In nouo aũt teſtamento cõmunicata eſt ⁊ ꝯcredita a chriſto aplis/⁊ eoꝝ ſucceſſoribus. tunc ſcz quãdo dicti eſt eis. Matth. xviij. Quecũq alligaueritis ſup terram: ligata erũt in celis. de pe. di. i. q̃ penitet. Poteſtas em ſoluendi ⁊ ligandi eſt ptãs iudiciaria: que ad reges vtiq ꝓtinet. Singulariter aũt ⁊ ꝓncipaliter data eſt hec poteſtas regia/iſto modo beato petro: ⁊ in ipſo cuilibet eius ſucceſſori. immo ⁊ toti eccleſie quando dictum eſt ei Matth. xvi. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. xxiij. q. i. quodcũq. ⁊. §. ꝓcce. ſi aũt. ⁊. xxi. diſt. in nouo. ⁊ ex de elec. fundamenta. i. rñſo. lib. vi. ¶ E Clauis aũt vt hic ſumit ꝙd deno impoꝝtat ſpũalem poteſtatẽ introducendi ad celeſte regnum: vel excludendi ab ipo. vij. glo. xxi. di. §. i. ſuper verbo claues/que incipit: Bꝛaian⁹ dicit q̃ clauis ſacerdotalis eſt ipſa poteſtas ſacerdotalis: per quã ligat ⁊ ſoluit. huiuſmodi aũt poteſtas eſt iudiciaria: ac ꝙ hoc regalis: q̃ iudicare ꝓprie ꝓtinet ad regis officiũ. xxiij. q. v. regũ. vnde ij qui hãc poteſtatẽ habent in eccleſia/reges dicuntur. nõ minus vere ac ꝓprie: ſed magis q̃ ij qui temporalem habent iuriſdictionẽ: ⁊ tanto magis: quãto regnũ in ſpũalibus excellentius eſt ⁊ dignius q̃ regnũ in tẽporalibus. Et ſicut vere ⁊ ꝓprie dicũtur iudices: ita vere ac ꝓprie reges dici poſſunt/ſe ⁊ alios virtutibus regentes. ⁊ ideo regimen habẽres: vt dicit Hiero. xij. q. ij. duo ſunt. vocanꝫ etiam ꝓpter hoc paſtores. ex de elec. fundamẽra. lib. vi. xxiij. q. iiij. tres ꝑſonas. Jo. x. xcv. di. ecce ego. cuz. c. ſeq. quia etiã paſcere ꝓprium eſt regie poteſtatis. Jdeo reges olim dicebãtur paſtores. vnde ⁊ petro dictum eſt a chriſto. Joã. vlti. ⁊ ex de elec. ſignificaſti. ⁊ de maio. ⁊ obe. ſolite. paſce oues meas. per qõ ei cõmittit regimen eccleſie. ⁊ ipm cõſtituit regem ⁊ ꝓlatum eccleſie: vt legit ⁊ no. xxi. diſt. in nouo. ¶ F Hoc aũt qõ dictum eſt/ſcz q̃ habẽtes iuriſdictiones ſpũalem vere ⁊ ꝓprie dicanꝫ ⁊ ſint reges: ꝓbari poteſt. Reges nãq ſm Jſiõ. dicti ſunt a regẽdo. xxi. q. j. duo ſunt. ij. q. j. ſcelus. habentibus aũt dictã poteſtatem cõuenit regere ꝑplm fidelium/ſm illud qõ dicitur Actuũ. xx. per paulũ: Attendite vobis ⁊ vniuerſo gregi in quo vos ſpũſanctus poſuit epos regere eccleſiam dei quã acquiſiuit ſanguine ſuo. facit. xcv. di. eſto. Dicit autem Paulus a ſpũſancto poſitos: q̃ inſtinctu ſpũſancti fuerũt poſiti ab aplis/ſm illud Actuũ. xiij. in pn. Dixit illis ſpũs: ſegregate mihi barnabam ⁊ paulum in opus ad qõ aſſumpſi eos. lxxv. diſt. q̃ die. vel quia epoꝝ ordinatio ex gratia ſpiritusſancti eſt: quã deſignat vnctio illa/que in epiſcopoꝝ ordinatione vel conſecratione adhibetur.

¶ Jtem apoſtoli eoꝝ q̃ ſucceſſores dicũtur ꝓncipes/ſm illud ps. xliij. Pro patribus tuis nati ſunt ti. fi. cõſti. eos ꝓnci. ſup oẽm terram. lxviij. diſt. quoꝝ vices. ⁊ iterũ ps. cxxviij. Nimis honorati ſunt amici tui deꝰ/⁊c. glo. q: facti ſunt ꝓduces ⁊ paſtores eccleſie. facit. xxxv. diſt. eccleſie ꝓncipes. qliter ſitꝫ dici debent reges: de q̃bus regibꝰ dicitur in ps. lxvij. Dum diſcernit celeſtis reges ſuper eam. vbi dicit glo. celeſtis. i. chriſtus/qui ſup omnes celos aſcendit: diſcernit. i. diuidit vel diſtribuit/reges. i. doctores ſup eam ſcz ſup eccleſiam. ⁊ iterum in alio ps. xliij. dicit: Dele crauerunt te filie regum. ſuper quo dicit glo. reges dicit apoſtolos: qui ſe ⁊ alios in virtutibus regunt. xxi. q. j. duo. quoꝝ filie ſunt omnes per eos in fide generati vel geniti. Et btus Dionyſi. xij. c. de diuinis nominibus. dicit q̃ ſacra eloquia ꝓncipaliores ornatus. i. illos qui ſortiũtur ꝓximos gradus: ⁊ qui ſunt ſupremi: vocant ſanctos ⁊ reges ⁊ dños ⁊ deos. Jtem ſuper illud Apocal. c. j. Primogenitus mortuoꝝ: ⁊ ꝓnceps regum terre. diſtinguit glo. de regibus dicens. Alij ſunt reges regendo per diuinam diſpoſitionem ſibi ſubiectos: alij ſunt reges regẽdo fideles a deo ſibi cõmiſſos: alij ſunt reges auriliante deo regendo tñmodo ſeipſos. Primi ſunt ꝓncipes ſeculares. ſecũdi eccleſiarum paſtores. tertij ſinguli quiq̃ fideles. Sed chriſtus omniũ ꝓnceps eſt: q: ab ipſo eſt ⁊ poteſtas ſecularis: ⁊ cura paſtoralis: ⁊ ſingularis ſolertia cuiuſlibet fidelis. que cuncta: ſicut ab ipſo habent originem: ſic ſm ipſum habere debent actionem vt ꝓncipes poteſtatẽ ſecularem inter ſubiectos ſibi heies/teneant iuſticiam. paſtores q̃ curam paſtoralem/fidelibus ſibi cõmiſſis prebeant doctrinam. ⁊ ſinguli fideles per ſingularẽ ſolertiã/in ſemetipſis ſeruent ſanctimoniaz. ¶ B Pater igitur ex hac diſtinctiõe/q̃ paſtores eccleſie vere ſunt reges: inter quos ĩs qui ſummus/petri ſcz ſucceſſor: eſt rex regũz/tam ſecularium q̃ ſpũalium: q̃ ſinguloꝝ fidelium: ſicut ipſe chriſtus: cuius eſt vicarius i terris. ex de elec. fundamenta. lib. vi. quũ ꝓnceps dicitur regum terre. Apocal. ſ. id eſt qui in terra ſunt. ¶ Ex eo autem q̃ reges ſunt vocantur etiam prelati: quia preſunt: qõ regibus conuenit. vnde Sap. vi. Reges terre diligite ſapientiã. ⁊ ſubdit iterando: Diligite lumẽ ſapientie oes qui preeſtis populis. tamq̃ idem ſit regem eſſe: ⁊ ꝑplo peſſe. videt: licet omnis ꝓlatus poſſit dici rex. xxi. diſt. c. j. ꝺ. antea autẽ tñ q: regia ptãs eſt ſumma in humanis. vt dicit Hugo in li. de ſacramentis: ideo reges vocanꝫ ſimplr ſupremã ptãtem habẽres. qui vero ſub eis habent ptãtem ſm aliquid ⁊ nõ ſm pliciter: alia noia ſortiũtur ſibi ꝓpria. vñ. ſ. Pe. ij. Siue regi quaſi pcellenti: ſiue ducibus tãq̃ ab eo miſſis ⁊c. ex de maio. ⁊ obe. ſolite. ⁊ ſm hociter platos eccl'ie/ille q̃ ſummus eſt: dicit rex ſimplr/ſm ptãtem ſpũalem. Quo aũt ſit rex etiã ſm tẽporalem. j. patebit. Alij vero ꝓlati: etſi reges dicunꝫ ⁊ ſint: non tñ ita ſimplr ⁊ abſolute ſicut ſummus prelatus ſcz papa. ⁊ eodem modo eſt dicendũ de poteſtate regia tẽporali. ¶ H Sed ſi vt oſtenſum eſt: ꝓlati eccleſie ſunt reges: quare ita a fidelibus cõmuniter non vocantur? Rñdeo. Prima cauſa eſt ꝓpter ſupbiam euitãdam. Chriſtus em humilitatis magiſter. iuxta illud/Diſcite a me: q: mitis ſum ⁊ humilis corde. Matth. xi. ij. q. vij. qui ſe ſcit. xcv. diſt. ecce. ſuos diſcipulos ⁊ vicarios voluit p oia humiliratem ſeruare ⁊ oſtendere. vñ Luce. xxij. dicebat. Qui maior eſt veſtrũ fiat ſicut minor. ⁊ qui preceſſor: ſicut miniſtrator. ſimile Matth. xx. ꝓpter qõ nõ ſolum ſupbia: verũ etiam ſupbie nomen debet declinari et euitari ab eis. ar. bo. xcix. di. ecce. c. di. cõtra morem. vbi dicitur. Nihil in epali ceruice ſplendidius fulgeat q̃ humilitas. Nomen aũt regis videtur ſupbiam importare propter illoꝝ maliciã qui ſepe abuntur ptãte regali in ſubditos: nõ regimen: ſed tyrãnidem exercentes: ⁊ rem noiã nõ tenentes. vnde ⁊ dñs ꝓpterea puto poſuit malas cõ

Clauis fundamenta. ſ. rñſo. lib. vi.

Jurisdictionem ſpũalem habentes dicũtur reges.

Ecclefie paſtores ſunt reges.

apli ⁊ eorũ ſucceſſores dicũtur reges.

cunctꝰ ꝓncipes.

ditiones regum quas habent: & quid faciūt: non qđ facere debeant. ſ. Reg. viij. c. ibi. Hoc erit ius regis. i. tali tyrānide pro iure vtetur. filios vestros tollet &c. & ſ. Filias ꝙz vestras faciet sibi vnguentarias & focarias et panificas &c. et ſ. & asinos auferet &c. Quū em̄ reges a regendo vocentur: vt. ſ. dictum est: ipsi nō regūt: sed premūt sibi subditos: dum nō illoz salutem: sed ꝓpriam vtilitatem & gloriam intendant & querant. vnde Aug. v. de ciui. dei. c. xij. ait: qđ regimen a regibus: reges aūt a regendo dicti sunt. Sed fastus regius: nō disciplina putatus est regentis: vel benevolentia cōsulentis: sed superbia dñantis. Inde est qđ ꝓpter regum nequitias redditur multis regia dignitas odiosa & onerosa: quā tamen ꝓpter multitudinis bonuz esse voluit deus hoibus. ꝓpter qđ ibidem ait Aug. de romanis/qđ quia regum superbam dñationē non ferebāt: annua imperia/binosq; imperatores sibi fecerūt: qui consules a cōsulendo appellati sunt. Qđ autem dictum est de noie regis: pōt etiam dici de hoc noie qđ est dñs: qđ qdez nomen vere conuenit prelatis ecclesie: quātum ad id qđ per nomen ꝑncipaliter importat. signat em̄ gubernatiuā potentiā: sed quia plures abutūtur dñio: ideo nomē dñi aliquādo supbiam sonat. & ꝓpter hoc ait Petrus pastoribus eccl'ie. i. Pe. v. & xcv. dis. esto. neq; vt dñantes in clero. & christus dixit discipulis Luce. xxij. Reges gentium dñantur eoꝝ: vos aūt non sic. & Matth. xx. ¶ Secūda cā est ꝓpter differentiam ostendendā. Inter spūales enim & temporales reges/sicut est discretio in ptātibus: sic dz esse in noibus. Principes itaq; seculares nomē regis: qđ cōmune est. sibi a ꝓpietate retinent/presertim quia ante institutionē spūalium regum/officium regis & nomē plures habuisse leguntur. ꝑncipes aūt spūales aliis noibus nūcupantur: que non fastum: sz actum & ptātem insinuāt. & per que dicatur eoꝝ differentia a ꝑncipibus secularib⁹. dicūtur em̄ pastores. Jo. x. xiij. q. j. §. hoc tunc prepositi. et de verbo. sig. q̄uis epi. viij. q. j. qui episcopatū. pontifices & pſules. ñ. q. iiij. presul. de his. xxj. di. cleros. Reges autez non solent vocari similiter/nec ꝑncipes/nec duces: licet res nominis verissime cōueniat eis. vnde & rectores & iudices dicūt. ar. ſ. q. ſ. iudices. alſ duces. xliij. dist. sit rector.

Ptātis sacerdotalis et regalis discrimen.

¶ J Et ꝓpter hoc est sciendū qđ ad rei veritatem & nominis ꝓprietatem ptās ꝑncipum secularium & spūalium/nō debet sic distingui/vt vna dicat regalis & alia sacerdotalis: quū regalis vere cōueniat prelatis ecclesie: vt pre. c. ſ. xxj. di. ñ. antea. & sacerdotalis inquātum hmōi nomen/nō importat iurisdictionē & prelationē: sed solum ordinē. vnde & sacerdos a sacrificando dicitur. cōsecrat em̄ & sanctificat. xxj. di. cleros. ñ. sacerdos. imo vtraq; vere pōt dici regalis. vna tñ est diuina: alia humana. vna celestis: alia terrena. vna spūalis: alia secularis. vt. ſ. magis videbitur. Verū quia nomen regis nō debet attribui prelatis eccl'ie. tum ꝓpter vitationem supbie. tum rōne differentie: vt dictum est: ideo p sacerdotalem ptātem siue pontificalē insinuatur iurisdictio: & ptās regia spūalis: que sacerdotali cōiungitur in vna & eadem psona. & hoc mō distinguitur pontificalis vel sacerdotalis ꝓtra regalem: put solis ꝑncipibus terrenis cōuenit: qbus relinquit nomē regis. viij. xcvj. di. dicit. Duo sunt qbus mūdus hic ꝑncipaliter regitur. autho: itas sacra pontificū: & regalis potestas. Illud est etiam attendendū qđ in qualibet potestate cōtigit esse rectum & puersum/nō legitimū & illegitimū. Nam sacerdotium quidam recte assequūtur: vt aaron qui a deo vocatus est. Heb. v. viij. & ſ. in scripturis. et de elec. q̄liter. Quidam sibi p vsurpationē assumūt/sicut dathan & abiron. Numeri. xvj. ſ. q. ſ. ſi quis inquit. vij. q. j. denicq. et de elec. licet. Regiā quoq; potestatem terrenā quidā recte adepti sunt siue per electionē & p cōmunē consensum multitudinis: siue p diuinā ordinationē ꝓsensu multitudinis: vt ipe raro: que exercitus facit. xciij. dist. legimus. Diuina ordinatione/vt dauid. ſ. Reg. xvj. Quidam aūt indebite et p violentiā vt nemrot robustus venator coram dño. vj. di. §. fi. & §. retigi. Quidā etiam potestatē regiam spūalē habent recte fm ordinationē eccl'ie. quidā aūt puerse vt heretici. vij. q. j. nouatianus. xxiij. q. j. didicimus. & c. pudenda. Quidā qui sibi eam attribuūt & vsurpant. ſ. q. j. principatus. Nōnulli etiā q̄ christianos se dicunt esse: spūalem ptātem quātum ad aliqua sibi arrogant/& incōsulte. et de immu. eccle. nō minus. Patet igit ex ꝓdictis quibus cōmunicata est ptās sacerdotalis: & quibus ptās regia taz spūalis q̄ secularis. Et q̄ platis ecclesie vtraq; simul potestas cōuenit/sez siue sacerdotalis siue pōtificalis: siue regia spūalis. ¶ Utrum aūt eis cōueniat ptās regia tēporalis: & quō sit vel non. j. patebit. Plantsi duplicē habent ptātem: cōferenda est differentia vtriusq; ptātis in ipsis: vt ex hoc appareat que cōueniūt eis et autho: itate sacerdotali: & que ex regali ꝓter ꝓdicta. Pertinet aūt ad sacerdotalem sanctificare. ad regalē aūt regere. vnde Jſido. sacerdos a sanctificando dicit. rex a regēdo. xxj. di. c. ſ. ñ. sacerdos. Dis quippe sacerdotalis actus pōt dici sanctificatio: q: per oēm actum sacerdotalē intēditur sanctificatio aliqua: vel a culpa: vel a nescientia siue ignorātia. sic & ois actus regis pōt dici regimē. ¶ Et sz vt specialius de actibus vtriusq; ptātis dicā. ſ. Sciendum est/q̄ sacerdos medius est inter deum & ppl'm. & ideo illa sunt sacerdoti ꝓpria fm̄ que attenditur mediatio inter deum & homines: que nō est aliud nisi cōiunctio hois ad deum. q: medium habet extrema cōiungere. homo autez deo cōiungitur: qui expurgatur a pctis que ipm̄ a deo separant. Esa. lix. in pn̄. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos & deum vestrū. hoc aūt vno modo fit p sacrificia. ad sacerdotē ptinet offerre sacrificiū p pctis populi. & non & suis ꝓpriis inquātum subiacet pctō. ad Heb. v. Dis nāq; pontifex ex hoibus assumptus/p hoibus constituit in his que sunt ad deū: vt offerat dona & sacrificia p peccatis &c. & ſ. Sacerdos sanctificet populū ꝓpter deū. ꝓpter. Mm̄ & ipse circūdatus est infirmitate. Et ꝓpterea dz quēadmodū & p ppl'o: ita etiā p semetipo offerre p peccatis. ad h̄ faciūt. ſ. q. ſ. sacerdotes. & c. ipti sacerdotes. iij. q. ſ. nulli. ad h̄ fac̄ Nūeri. xvj. vbi dr: qđ aaron sacdos stans inter mortuos & viuentes/p ppl'o deprecatus est & plaga cessauit. Et de eodem aaron dicit Sap. xviij. Per incensum & deprecationem allegans/restitit ire & finē ipoꝝ fuit necessitati. ¶ Cōiungit̄ etiam hō deo quū in ipm̄ mente eleuatur. & hoc fit per orationem. vnde fm̄ Ber. & damasce. Oro est purus mentis ascensus in deum: & petitio decentium a deo. Jdeoq; ad sacerdotē ptinet p populo orare: & vota & supplicationes & pces ppl'i deo offerre vt iuribus ꝓprie alleg. & ſ. Regū. xij. ibi. Dixitq; vniuersus populus ad samuelem: ora pro seruis tuis &c. & ſ. Absit aūt hoc peccatum in dño vt cessem orare p vobis. & Joh'el. ij. dicit. Inter vestibulum & altare plorabant domini sacerdotes dicentes: Parce dñe: parce &c. Coniungitur etiam hō deo dū ad eius cognitionē puenit. vnde sacerdotum est docere ppl'm scientiā salutis. vnde sciēia legis cōiuncta est officio sacerdotis. Mala. ch. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiā. xxxvj. dist. §. ccce. & xxviij. dist. per totū. & xliij. di. fit rector. ſ. q. vij. cōuenientibus. et de renun. ñ. cum pridem. §. p defectu. et de eta. & qua. cuz sit. Cōiungitur etiaz homo deo quū sit particeps diuine gre: p quā efficitur deiformis & dei filius per adoptionez. Et ideo ad sacerdotem ptinet exhibere sacramēta p que ꝓfertur gra. ſ. q. ſ. quicūq. c. multi. nō tñ ad sacerdotes oēs ptinet oīm sacramētoꝝ exhibitio. quū quedā vt ordo & cōfirmatio in fronte maio: ibus sacerdotibus reseruent: q̄ dicūtur pontifices. xxj. di. clros. ad hec de ꝓse. di. v. man⁹. & c. nouissime. et de elec. q̄ sicut. §. ꝑterea. Cōiungit etiaz homo p hoc q̄ ei seruit: & ipm̄ honorando colit. Et ideo ad sacerdotes ptinet in his q̄ ad dei cultum ptinent: ministrare. vnde dicitur sacerdotibus Numeri. xviij. Excubabitis custodia sanctuarij & in ministerio altaris. xxv. di. plectis. ñ. ad pſbyterū ptinet. ad eos etiā ptinet ꝓsecratio et benedictio eoꝝ/que ad cultum dei spectant.

¶ Articulus.liij. A

Quid ad regiã spectat ptãe.

Hnc videndũ est de ijs que ad regiã potestatẽ spectant. P:incipalis aũt ⁊ pcipuus actus regie potestatis est iudicare. vnde dicit.iij. Reg.j. de salomone: Cõstitui te regẽ/vt faceres iudiciũ ⁊ iustitiã:⁊ iudicares ꝑm iustitiã.⁊ in ꝓ̃s.xcviij. Honor: regis iudicium diligit. Sap.vj. Audite reges ⁊ intelligite ⁊ discite iudices finiũ terre.et Esa.xxxj. in pn. Ecce in iustitia regnabit rex: ⁊ principes ei⁹ in iudicio ꝓsũt.ad hoc ꝓssum.xxiij.q.v. regũ. Regũ officiũ est ꝓpriũ facere iudiciũ ⁊ iustitiam. Hiero. sup Hiere.vij. Judiciũ aũt est recta determinatio eius quod iustũ est. vnde iudicare est ius dicere. Justum aũt a iure dicit.⁊ inde potestas iudicãdi iurisdictio dicit a iure dicendo:ius aũt dicit a iure possidendo.ex de ꝛ̃bo. sig.ius dictus est. Et quia iudiciũ est recta determinatio iuris ⁊ iusti:ideo determinatio ⁊ decisio causarũ dicit iudicium.ꝑm illud Pr:ouerb.xxvj. Judiciũ determinat causas.⁊ sentẽtiare in causis est iudicare. Et quia inquisitio est via ad iudiciũ.ij.q.j. deus omnipotens. xxx.q.v. iudicatum est.ideo in actu iudicandi comphendit inquisitio et discussio eorum circa que causa vertit:⁊ iudiciũ expectat. ex de ꝛ̃bo.sig.fo:us. Et quia determinatio iustitie sepe fit per co:rectionem ⁊ punitionẽ:ideo ad iudiciũ pertinet punitio ⁊ correctio malorũ.⁊ ecõtra ꝑmiatio bonorũ dis. iij.omnis aũt lex.⁊ dis.iiij.facte sunt.xxiij.q.v. pdest. vnde Aug.xiij.li. cõfessio. De ijs iudicare dicit in q̃bus potestatem co:rigendi habet. Et co:rigere est co:regere ⁊ co: dirigere a quo mala procedũt.iuxta illud: Ex co:de ꝓcedũt adulteria ⁊c. Mat.xv.⁊ co: p:auũ. Christi regis est regere ⁊ dirigere. iuxta illud ꝓ̃s.v. Dirige dñe de⁹ ⁊c.et.xlvij. di.§.necesse.⁊ actũ exterioꝛ̃ p:auũ regũ mũdi: qui mala acta co:rigũt.xxiij.q.v. rex debet. Et quia excludi a regni societate penale est:ideo ptinet ad iudiciũ excludere a regno vel introducere. Et quia iudiciũ fieri debet ꝑm leges. xi.q.iij.summopere.ibi:tũc diuina ⁊ humana lex resoluat. iij.q.vij.iudicet.ideo ad reges ptinet leges cõponere:quarũ est iudicare:vel positas ab alijs accipere ⁊ ꝓmulgare:⁊ ad earũ obseruantiã inducere ⁊ admonitio verbi ⁊ meru supplicij ⁊ ꝓmissione ꝑmij.vnde ⁊ reges dicunt legislatores. vnde in Esa.de summo rege ch:isto dicit: Deꝰ iudex noster:deꝰ legifer noster: deꝰ rex noster. Esa.xxxiij. faciũt ad hoc.ix. dis.c.j.ij.⁊.iij.quod est palea.⁊.x.di.c.j.De iure multiplici legit di.j.decretorũ. Justitia aũt est cõstãs ⁊ ꝑpetua voluntas/ius suũ cuiq; tribuẽs.insti. de iusti.et iur.in ꝓin.⁊ in ꝓin.decre. rex pacificus.§.ideoq;. Ubi ponuntur tria ꝓcepta legis/totũ hominẽ ordinãtia quantũ ad se.ibi dicit:vt honeste viuat.quantũ ad ꝓximũ:vnde sequitur:alterũ nõ ledat.quantũ ad deũ:ius suũ vnicuiq; tribuat.hec tria etiã ponunt.ff. de iusti.⁊ iur.l.j.⁊ insti.eo. §.iuris ꝓcepta. Hanc aũt iustitiã colere summũ bonum est in hac vita.xxj.q.ij.cum deuotissima. ¶ Leges autẽ qs sanciunt reges:tales debent esse/vt ꝑ eas fiant homines boni ⁊ virtuosi.alꝰ nõ sunt leges:sed corruptiones legũ. Qualis autẽ debeat esse lex:ponit Ysiõ.v.li.crymol.⁊ est di.iij.erit aũt lex.dicitur autẽ lex:q: ligat hominẽ a male agendo:quia per legem nemo bene agere compellit/sed male agere ꝓhibetur.xxiij.q.v. ad fidem. qõ intelligo q̃ per legẽ nemo bene facere cõpellit quoad vitã eternã consequendã.xxxij.q.v.sicut enim.⁊ est ratio.⁊ Aug.in ꝓ.c.ad fidem. Nam nemo bene facere ꝑt: nisi elegerit/nisi amauerit:quod est in libera voluntate.ad fidem tñ seruandã bene quis compellit.xlv.di.de iudeis.xxiij.q.iij.dilpicer. ca.nimiũ.c.nõ inuenitur. Compellitur etiã quis ad penitentiã:quod bonũ est.xxij.q.j.c.ñ.et.xxxiij.q.ij.quicũq; intellige vt ibi no.ad hoc ergo debz esse intẽtio regis/iudicis/⁊ legislatoris: vt subditi ꝑm virtutẽ viuãt. ¶ B Ad quod multũ valet doctrina ⁊ eruditio:⁊ ideo ad reges ptinet docere: sicut ⁊ de Salomone dicit Ecclesiastes vltimo Quũ esset sapiẽtissimꝰ Ecclesiastes: docuit populũ.⁊ rex dauid in ꝓ̃s.xxxix. Misericordiã tuã (alꝰ ꝛ̃itatẽ tuã) et salutare tuũ da:i.⁊ iterum ꝓ̃s.l. Docebo iniq̃s vias tuas ⁊c. Et quia tũc aliquis efficaciter docet:quũ id qõ docet ipse opere implet:quia ꝑm Greg. Cuius vita despicit:restat vt ei⁹ ꝓdicatio cõtemnat.iij.q.vij.§.porro.sub.§.tria. ñ.itẽ Greg. Judicet ille de alteri⁹ errore: qui nõ habz in seipso qõ cõdemnet.cũ.c. seqn.vsq; ad.§.itẽ. Jdeo reges debẽt leges obseruare:vt ad eaꝛ obseruationẽ subiectos efficaciter inducant.ix.dis.iustũ est.palea est.vnde ⁊ ꝓinceps:etsi legibus sit solutus humanis.ff. de legi.ꝓnceps. ꝑm tñ leges se velle viuere ꝓfitet.C. de legi. digna vox.ff. de leg.iij.ex impfecto.vnde ⁊ de ch:isto dicit Actu.j. Jncepit iesus facere ⁊ docere. ¶ Quia ñro ad vitã virtuosam organice deseruiunt exteriora bona: ideo ad regẽ ptinet sufficientia hmõi bonorũ: que ad vitã sunt necessaria: ꝓcurare/ac puidere ppõ.vnde ⁊ pascere et nutrire actus est regius.vnde ⁊ ch:istus pauit de panib⁹ populũ in deserto. Joan.vj.⁊.xxxvj.dist.§.ecce.⁊ de dauid dicit in ꝓ̃s. lxxviij. Elegit dauid ñuũ suũ pascere iacob ⁊c. ⁊ sequit.et pauit eos in innocẽtia sua. ¶ Ad reges etiã ptinet hmõi bona p:udẽter ⁊ iuste dispẽsare ⁊ distribuere ꝓportionaliter ꝑm vniuscuiusq; conditionẽ.vnde in ꝓ̃s.xlvij. Distribuite domos eius. Pertinet aũt ad eos vniuersaliter distributio bonorũ exterioꝛ̃ ⁊ officioꝛ̃ que ad ordinationẽ ⁊ ad ꝓfectionẽ reipublice requirunt.ex isto modo oia sunt regũ.dis.viij.quo iure. facit ad hec.xxiij.q.v. dicat aliquis. ¶ Quia ñro ꝓ vnitatem ⁊ pacẽ cõmunitas quelibz cõseruat:q: omne regnũ in se diuisum desolabit. Matth. xij. Luc.xj.xxv.q.ij.si ea. Jdeo ptinet ad regem pacis vnitatẽ in subiecta sibi multitudine ꝓcurare ⁊ fouere. Perturbatur aũt pax multitudinis/aliq̃ quidem abintra ꝓ nimiam iniuriationẽ ⁊ iniustam lesionẽ.ar.ex de dona. ꝓpter eius.de re iudi.cũ te.ꝛc.di.perlatũ.aliq̃ ñro abertra per violentã impugnationẽ. ex de resti.spo. cum ad sedẽ. ca.olim.j. Jdeo ad regem ptinet ⁊ subiectoꝛ intrinsecas iniustitias tollere. ⁊ cõtra exterioꝛes aduersatiões regni communitatẽ ꝓtegere ⁊ defendere. hec ꝓbant.xxiij.q.v. ꝓncipes. ibi: Sepe per regnũ terrenũ celeste regnũ ꝓficit:vt qui intra ecclesiã ponit contra fidẽ et disciplinam agunt:rigoꝛe ꝓncipũ cõterant.⁊.j. Nam siue augeatur pax ⁊ disciplina ecclesie ꝑ fideles ꝓncipes ⁊c.et.c.regũ. ¶ Quia ñro in oib⁹ ꝓdictis requirit sapiẽtia siue prudentia:ideo ad dilectionẽ ⁊ studiũ sapiẽtie ꝓcipue reges inducunt in sacra scriptura.vnde Salomõ. Nõ diuitias: nõ dies multos aut alas inimico:ũ suoꝛ̃ a dño postulauit:sed sapientiã ad regẽdũ populũ.qõ ⁊ dño placuit.iij. Reg.iij.hinc ⁊ Boe.j.li.de cõsola. ꝓsa.iiij.ait ad pbiam loquens. Tu hanc sententiã Platonis ꝛe sanxisti. beatas foꝛe respublicas/si eas studiosi sapientie regerent: vel si earum rectoꝛes studere sapientie contigisset. Et maximus Valerius idem dicit.lib.vij.titu.de sapienter dictis aut factis. Unde ⁊ aureũ seculũ dicebat qñ penes sapientes regnũ erat.ait Seneca epla.xcij. ⁊ in policrati.li.iiij. ō:: Romanos imperatoꝛes aut duces:ꝺ̃ eoꝛ̃ respublica viguit:nõ memini illiteratos extitisse. Et scio quõ contigit ex quo in ꝓncipibus languit virtus literarũ:armate militie infirmata est manꝰ:⁊ ipsi⁹ ꝓncipat⁹ qñ ꝓcisa radix:nec mirũ quũ sine sapiẽtia nõ valeat ꝛare ꝓncipat⁹. Pr:ouerb.viij. Per me reges regnãt. Et de ch:isto dicitur Hiere.xxiij. Et regnabit rex:⁊ sapiẽs erit:⁊ faciet iudiciũ ⁊ iustitiã in terra. Unde ⁊ rex romanoꝛ̃ ñoꝛ̃ tatus est regem francoꝛ̃/vt filios suos liberalib⁹ disciplinis instrueret dicens/q̃ rex illiteratus q̃si asinus coꝛonatus. vt in Policrati.li.iiij.dicit.vñ Esa.vj. Uere em̃ rex sapiẽs est stabilimentũ ppli. ⁊ ibidẽ: Si delectamini sedibus et sceptris/o reges populi/diligite sapientiã.⁊ ibidẽ: Diligite lumen sapiẽtie/omes qui pestis populis.⁊ Eccli.x. Judex sapiens iudicabit populũ suũ:⁊ ꝓncipat⁹ sensati stabilis erit.⁊ sequit: Rex insipiẽs ꝑder populũ suũ:⁊ ciuita

Justitie descꝛio

Trialegis ꝓcepta.

Regis ñdã offi cia.

res inhabitabunt p sensum p:udētiū. vñ ⁊ in laudē impe/raro:is air Sozomen⁹ lib.j.c.j.in histo:ia triprita. Aiūt re p diē exercri armis ⁊ co:po:e:subiecto:ūq; negoria disce ptare: iudicare simul ⁊ agere. modo sco:sum:mō publice (al's cōiter) que sunt agēda cōsiderare: noctib⁹ ꝺo lib:is intēdere. Et nō solū in humanis literis:sed ⁊ diuinis erit rex sapiēs. Deur.xvij. Postq̄ rex sederit in solio regni sui: scriber sibi Deuteronomiū legis hui⁹ i volumie accipiēs exēplar a sacerdotib⁹ leuitice trib⁹: ⁊ habebit secū: legetq; illud omnibus diebꝫ vite sue: vt discat timere oñm deum suū: ⁊ custodire verba: ⁊ cerimonias ei⁹/q̄ in lege scripta sunt. Jrē Bern̄. ad Eugeniū lib.j. Simia in recto:rex fa/tuus in solio sedēs. ¶ Ꝺ Et ꝑdictis pōt accipi q̄ ꝑlatis ecclesie veraciter ꝓuenit sacerdotalis ⁊ regalis potestas. ipsi em̄ sacerdotes: vt dictū est: sacrificia offerūt/ꝑ popu/lo intercedūt: populū eruditūt/sacramēta dispēsant/in di/uino cultu ministrāt: ⁊ que ad dei cultū applicant: bene/dicunt ⁊ consecrant. Jpsi etiā veri sunt reges: q: ipsi sunt veri spūales iudices in criminib⁹ ⁊ in causis spūalib⁹. xj. q.j.ꝑ totū. ex de iudi. atsi clerici. c.cū non ab hoie. Jpsi cau/sas determināt ⁊ sententiāt: ipsi co:rigūt ⁊ punit: ipsi li/gant ⁊ soluūt. xj.q.iij.ꝑ totū. ipsi celū claudūt ⁊ aperiunt. Claudit em̄ celi regnū alicui: quū peccato subiacet. appe/ritur autē quū a pctō purgat. xxiij.q.j. quodcūq; xj.q.iij. nihil. Jpsi etiā peccata remittunt. de peni.dist j. quē peni/tet. Joan. vlti. qō etiā habet Luc.v. vñ sup illud Marc.ij. Quis pōt dimittere peccata nisi solus de⁹: dicit glos. So lus iudex omniū potestatē habet dimittēdi pcā: q: ꝑ eos quoq; dimittit q̄bus dimittēdi tribuit potestatē. Jpsi pe/nā relaxāt ⁊ tarant. xxvj.q.vij. rēpota. Jpsi ercōlcāt ⁊ ab/soluūt xj.q.iij.ꝑ totū. Jpso:ū iudicio repellunt hoies a ce/lo:ū regno: vel admittunt ad illud quū sint christi vicarij xxiij.q.v. mulier. Jpsi sunt legū posito:es. ex de maio. et obe.c.ij. Jpsi doctō:es. xciij.dis. nulla ratione. ibi: qui suis docto:ibus qui recte epi intelligunt. Jpsi dispensato:es: vt ait apl's.j.ad Cor.iij. Sic nos existimet homo vt mini stros christi ⁊ dispensato:es ministerio:ū dei. xliij.di. dispē satio. Jpsi disponūt ⁊ o:dināt ministros diuini cultus/et alia que ad cultū dei adhibent. xxv.dis. plectis. ℞. ad cp̄m. Jpsi ecclesiastica beneficia distribuūt. x.q.j. q̄si ꝑ totū. ⁊ ex de instī. ⁊ de pben. q̄si ꝑ totū. xvj.q.j. doctos moderamine. ex de hereticis. cum ex iniūcto. §. fi. Jpsi pastō:es: vt. ℟. al/legatū est. ⁊. ij.q.vij. cura pasto:is. ⁊. j.q.ij. pasto:. ⁊. xliij. di. sit recto:. Vere igit̄ sunt sacerdotes ⁊ reges: q̄bus conne niunt actus vtriusq; potestatis. vñ ⁊ in cōsecratiōe epi ꝺ:: Epm opo:tet iudicare ⁊ interꝑrari. i. docere vel interꝑra ri qō dubie determinat: cōsecrare/cōfirmare/o:dinare/ offerre ⁊ baptizare: ⁊ sic habēt pōtificalē ⁊ regiā potesta/tem. ⁊ habent potestatē iurisdictiōis ⁊ o:dinis. Judicare em̄ iurisdictionis est. ex de elec. trāsmissam. cōsecrare ⁊ cō firmare in fronte ⁊ similia sunt o:dinis. c. tit. nosti. ⁊. c. q̄ sicut. ¶ E Est aūt in eis hec dupler potestas ad instar angelico:ū spirituū: in q̄bus est dupler potestas. Una q̄si o:dinis. fm quā ꝓuenit eis purgare/illuminare/ꝑficere. Alia ℞o q̄si iurisdictionis. fm quā ꝓuenit eis custodire ⁊ gentibus ac ꝓuincijs ꝓuidere ⁊ ꝑsidere. ꝑpter qō eccl'ie ꝑlati angeli aliq̄n dicunt: vt dicit dionys⁹ in lib. de ange/lica hierarchia. ad hec Apoc.j.i fi. vij. stelle angeli sūt. vij. ecclesiarū. ⁊. c.ij. ⁊ iij. vbi loquit̄ de ist⁹. vij. angelis: id est septē ꝑlatis ecclesiarū: q̄s ibi enumerat. ix.q.iij. ⁊ angelo epheñ.j.ad Cor.xj. Jdeoꝺebꝫ mulier velamē sumere sup caput suū. ꝑpter angelos. i. sacerdotes. xliij.dis. sit recto:. ibi: q: angelus dñi exercituū est. Malach.ij. ¶ Cōsiderā dū est aūt q̄ ex dictis pōt sumi q̄dā distinctio actuū vtri/usq; potestatis. Sūt q̄dā pure sacerdotales/vt sacrificiū offerre ⁊ o:are: vt dictū est. ⁊ hos possunt exercere q̄ nullā iurisdictionē habēt: dūmodo habēt sacerdotalē o:dinē/ vt sunt sacerdotes nō curati. xvj.q.j.§. ecce. Quidam ℞o sunt actus pure regales: q: eos exercere possunt habētes iurisdictionē spūalē ablq; sacerdotali o:dine/vt iudica/re in causis spūalib⁹ extrinsecis. ⁊ spūalē penā inferre/et co:rigere/⁊ punire. ex de of. archiꝺ. ad hec. xxv. di. plectis. ℞. archidiaconus. Quidā ℞o sunt actus cōmunes vtriq; potestati/scz sacerdotali ⁊ regali: q: ad vtrāq; ꝑtinent di/uersimode. ꝑpter qō nec habēs o:dinē sine iurisdictione: nec habēs iurisdictionē sine o:dine/pōt hos actꝰ exerce/re. hmōi aūt actus est absolutio peccatoꝝ. ꝑtinet em̄ actꝰ iste ad potestatē sacerdotalis o:dinis. hac ratione: vt do/ctores tradūt: q: ad cādē potentiā ꝑtinet tribuere aliq̄ā ꝑfectionē: ⁊ parare materiā ad suscepriōnē illius ꝑfectio/nis. Potestas aūt o:dinis sacerdotalis ad hoc se extēdit: vt conficiat sacramentū co:po:is christi ⁊ fidelib⁹ tradat ad eoꝝ spūalem perfectionem. j.q.j. sacerdotes. ⁊. c. multi. quare opo:tet vt eadē potentia se extēdat ad hoc q̄ fide/les reddat aptos ⁊ cōgruos ad hui⁹ sacramēti suscepti/onē: q̄ō fit ꝑ purgationē a pctō. de cōse. dist. ij. q̄ scelerate. nā effectus istius sacramēti est vnire christo. de cōse. dist. ij. in christo pater. cui vniri nō pōt q̄s nisi ꝑ immunitatē a pec/cato quod a deo separat. Esa. lix. in pn. Jniq̄tates vestre diuiserūt ⁊c. opo:tet ergo q̄ sacerdotalis potestas extē/dat se ad remissionē peccatoꝝ. ꝑpter disꝑnsationē illoꝝ sacramento:ū que o:dinant ad peccati remissionē: cuius modi sunt baptismus et penitentia. Sed ad potestatē iu/risdictionis ꝑtinet hic actus ratione materie circa quam exerceť. que materia sunt ipsi fideles. actꝰ em̄ iste nō pōt exerceri circa aliquos/nisi ipsi efficiant subditi illius qui hunc actū exercet. ex de paroch. nullus. ex de peni. ois. vj. q.iij. scitote. hoc autē nō fit nisi ꝑ potentiā iurisdictionis: ⁊ ideo solet dici cōmuniter/q̄ clauis datur cū o:dine/sed exercurio indiget materia debita que est plebs subdita ꝑ iurisdictionē. vnde anteq̄ aliquis habens o:dinē habeat iurisdictionē: habet quidem clauē. sed nō habet vsum vel actum clauis. ⁊ inde est q̄ nō quilibꝫ sacerdos pōt vti cla/ue quā habet circa quēliber: sed solū ad illos q̄ ad eius iu/risdictionē ꝑtinēt/vel o:dinarie: vel ex cōmissione: vel ex aliq̄bus casibus. Solius aūt summi pontificis est posse vti clauē in quēliber: quia omnes fideles ad eius iurisdi/ctionē pertinent o:dinarie. ix.q.iij. cuncta. cū seq. ¶ Et ex eadē ratione dispensatio quo:umcūq; sacramēto:ū pote/riam iurisdictionis requirit/respectu fideliū q̄bus dispen/satur. ad hāc materiā faciūt. j.q.j.q̄ quidā. §. ex his ℞bis. ℞. opponit. ibi: sed ne Aug. xvj.q.j. §. ecce in hoc capō. ibi ex ꝑssum. ⁊. §. ecce sufficiēter. ex de o:. ab epo. qui re.ci. ⁊ de renū. ad supplicationē. ⁊. c. post translationē. §. cum ergo. ⁊ op. ar. ex de clēr. peregri. tue. ibi. nō debes eos ꝑmittere tuis plebib⁹ celebrare. ⁊ qō legit̄ ⁊ no. ex de peni. ⁊ remiss. ois. §. fi quis. ibi. alieno. ⁊ in glos. execurionē habenti. vbi etiā de ß. ⁊ op. fac. xxiij. q.j. §. his aūt author:atib⁹. Pōt ⁊ aliter dici quō remissio ⁊ absolutio peccatoꝝ ꝓpue i fo/ro penitentie ꝑtinet ad vtrāq; potestatē diuersimode. Nā ꝑut hmōi absolutio o:dinat ad sanctificationē hois: ad reconciliationē cū deo: sic ꝑtinet ad potestatē sacerdotalē. sanctificare em̄ deo ⁊ reconciliare sacerdotis est. vr. ℟. dis/ctū est. ꝑut aūt in hmōi absolutiōe hꝫ esse iudiciū quod/dā: sic ꝑtinet ad potestatē regalē/vel iurisdictionis. Nā iu/dicare actus est regie potestatis: vt. ℟. ꝑs. Sacerdos aūt cōfessionē audiēs: ⁊ a peccatis absolues: et ꝑ culpa penā ꝺ imponens: iudiciariā exercet potestatē vice christi: qui est iudex viuoꝝ ⁊ peccatoꝝ. xxiij.q.v. remittunt. de cōse. dis. iij. aliud. de peni. di. j. verbum. Ad hmōi ℞o potestatis iu/diciarie requirit authoritas cognoscendi de culpa: ⁊ po/testas absoluēdi vel cōdemnādi: ⁊ he sunt due claues q̄s christus petro. Matth. xvj. cōmisit/scz sciēria discernēdi: ⁊ potēria ligādi ⁊ soluēdi. ad hoc. xxj. di. §. j. ⁊ ex de cōsan. ca. j. in fi. sic autē ei cōmisit: vt ꝑ eū deriuaret̄ ad alios: ⁊ iō dicit̄ q̄ i petro date sunt toti ecclesie claues: vt dicit Aug. super Joan. ⁊ est. xxiij.q.j. quodcūq;. Et quia ꝓpter sa/lutem fidelū date sunt: ideo nulli pōt esse salus nisi clauī/bus ecclesie se subiiciat. xxiij.q.j. §. fi aūt. et. c. quicūq;. q̄ fm plenitudinem sunt apud successo:em petri romanum

Ecclie ꝑlatis cō/uenit sa/cerdota/lis et re/galis po/testas.

Duplex sacerdo/tū instar angelo/ꝝ ptās.

pōtificem/ꝛ totius ecclesie pastoꝛ: ē. xxiij. q. j. qm̄. ibi: cum. successoꝛe piscatoꝛis ꝛc. ix. q. iij. cūcta. xxiij. q. j. §. si autem ibi. Petro ꝓ omnibus ꝛ pꝛe omnib⁹. ¶ Similiter actus qui est docere ad vtrāq; potestatē pertinet. Nam ꝓut doctrina oꝛdinatur ad purgationē mētis ab ignoꝛantia vel nescientia/ad iustificationē interioꝛem dispositiue. ſm illud Joan. xv. Jam vos mūdi estis ꝓpter sermonē quē locutus sum vobis. sic pertinet ad sacerdotalē potestatem: pꝛout in ea cōpꝛehenduntur etiā inferioꝛes oꝛdines: q: etiā diaconi possunt docere. xciij. dist. diaconus ꝯo. ibi. loquat ꝛc. diaconi sunt. circa pꝛin. ibi. docentes ꝛc. ꝛ. j. ipse pꝛedicat. vnde ꝛ oꝛdo diaconoꝝ dicitur illuminatiuus. pꝛout aūt oꝛdinatur ad directionē exterioꝛū actuū: sic pertinet ad regalem. Et qō dictū est de actu docendi: intelligēdū est de doctrina publica: q̄ fit in ecclesia ad salutē fideliū. pꝛiuata ꝯo doctrina: que fit ad vnū vel paucos ꝓ modum familiaris collocutionis/non requirit oꝛdinē vel iurisdictionem. Nam tali doctrina pꝛiuata pōt docere mulier et laicus. j. Coꝛ. xiiij. xxiij. dist. mulier. ibi. in cōuentu. i. pulpito exponit. ergo alis pōt a sensu contra. nec est cōtra. ex de hereticis. cum ecclesiarum. j. rūso. ibi. occulta cōuenticula. quia ibi loquitur de cōuenticulis que suspecta sunt. C. de epis ꝛ cleri. conuenticula. ¶ Similiter aūt conferre oꝛdines ecclesiasticos: ꝛ alij plures actus potestatē oꝛdinis ꝛ iurisdictionis requirūt. Sed attendendū ꝙ eoꝝ que vtrāq; potestatem respiciunt: quedā conueniunt sacerdotibus oīb⁹/tam minoꝛibus q̄ maioꝛibus: vt baptizare/ꝛdicare/soluere/ꝛ ligare. xxv. q. j. adijcim⁹. c. ex authoꝛitate. c. sunt nōnulli. Quedā ꝯo ꝓueniūt solis maioꝛib⁹/ scz epis qui spiritualē habēt consecrationē: vt clericos oꝛdinare: ꝛ plura alia facere. ex de elec. ꝙ sic. l. xviij. di. q̄uis.

Duplicis ptātis sacerdotalis et regalis inti.

¶ ℣ Huius aūt duplicis potestatis sacerdotalis ꝛ regalis spūalis cōnexio initium habuit ꝛ in veteri testamēto. Sacerdos namq; summus aliquid habebat de regia potestate spūali: quia nō solū sacrificia offerebat: ꝛ ꝓ populo oꝛabat: sed etiam de aliquibus iudicabat que erant figura spūalis. Judicabat em̄ de lepꝛa: ꝙ quā significabatur peccatū. xj. q. iij. quō. de peni. dist. j. §. hoc idem. ibi. a lepꝛa peccati mūdamur. ꝛ. §. ex his itaq; ꝛ. moysi q̄. Leui. xiij. ex qui fi. sint leg. ꝓ venerabilem. §. rationib⁹. Judicabat etiā inter sanctū ꝛ ꝓfanū/mūdū ꝛ immundū: vt pꝛe. §. rationibus. ꝛ licet hoc iudiciū esset de īmūditijs carnalibus: he tm̄ immunditie figura erāt immunditiarū spūalium/scz peccatoꝝ. xxiij. q. ij. hoc ipsum. ¶ ℟ Et ideo licet nō haberent claues regni celoꝝ: quia eoꝝ potestas nō se extendebat ad celestia: tamē in eis pcessit figura claꝝium: quia potestas eoꝝ erat in his que figura erant celestium: quia oīa cōtingebant illis in figura. j. ad Coꝛ. x. de cōse. dist. ij. reuera. Legalis quippe sacerdos iudicabat aliqs dignos vel indignos ingressu tabernaculi materialis. vt Leui. xiij. quod figurabat celeste tabernaculū nō manufactum. Heb. x. cuius claues nūc sunt in eccl'ia. Judicio quoq; sacerdotis arcebant q̄dā a cōsoꝛtio alioꝝ ꝛ separabant a societate ꝛ cōiuctu. in quo separatio quę nunc fit ꝙ excommunicationem figurabat. xj. q. iij. audi.

Vtra potestas ꝓ or.

¶ ℞ Restat aliq̄d dicere de pꝛioꝛitate harū duarū potestatū. Sacerdotiū quidem quod fuit in lege nature: tēpoꝛe pcessit potestatem regiā non solū spirituālē: sed etiā temporalē. Abel em̄ offerendo sacerdotale officiū exercuit: ꝛ sacerdos fuit ſm Aug. sicut retigi. s. parū post pn. istius operis in ar. xxxvj. nec tm̄ erat in hoibus regia potestas spūalis: nec etiā tempoꝛalis. Potestatē aūt regiam terrenā/subsecutum est: pꝛout habet esse cōmuniter in humano genere. pꝛi⁹ em̄ institui sunt reges ꝛ appellati: q̄ esset aaron: a quo legale sacerdotium sumpsit exoꝛdium. vt. s. dictū est. xlj. ar. ℟. in primis. Sed quantū attinet ad israeliticū populū/ꝛ ad institutionē diuinā spiritualem. Ante fuit sacerdotiū/q̄ istituerent ꝓ pplo illo reges sub noie regis. Aaron em̄ multis annis pcessit saulē: qui fuit primus rex in israel: vt. s. dictū est. Moyses tm̄ q̄ officium regis exercuit in pplo illo: licet nō vocaret rex: cōtemporane⁹ fuit aaron: cuius ipse moyses fuerit sacerdos. ſm illud ps. cxviij. Moyses ꝛ aaron in sacerdotib⁹ ei⁹. xxij. dist. c. ij. vbi dicit glos. ꝙ moyses dicit sacerdos: q: etsi non hostias: vota tm̄ populi obtulit deo: ꝛ ꝓ pplo supplicauit. xxxvj. di. si quis vult. ꝛ de hoc. xxj. di. §. j. ꝛ in glos. cū ergo. ℟. item videt. ꝛ. lxvj. di. poꝛo. in glos. ad cerni loci. vñ ꝛ mediaꝛo: ꝛ sequester dictus est christus figuras mediatoꝛem dei ꝛ hoim. x. di. qm̄. vnde Jsiō. in lib. de pson̄is ecclesiasticis querendo dicit. Cui⁹ figurā faciebat moyses? si enim filij aaron pꝛesbyteroꝝ figurā faciebant: Aaron aūt summi sacerdotis/scz christi. xxj. di. §. j. moyses. Et rū. ꝙ indubitanter ꝓ oīa christi. qm̄ in eo fuit simultudo mediatoris dei ꝛ hominū. hoc est expꝛessum. de peni. dist. iij. inter hec hircū. ij. qui est verus dux populoꝝ. Matth. ij. ibi: Exte em̄ exiet dux. ꝛ est verus pꝛinceps sacerdotuꝫ. j. Per. v. ibi: Pꝛinceps pastoꝝ. quia ipse sacerdos summus. ex qui fi. sint legi. ꝓ venerabilē. §. rationibus. ꝛ dñs pontificum.

¶ Sacerdotium ꝯo euangelicū simul fuit cēpoꝛe cū potestate regia spūali. christus em̄ simul cōstituꝛus est rex ꝛ sacerdos. x. di. qm̄. apl'is quoq; simul a christo cōicata est vtrāq; potestas. Regia tm̄ potestas terrena pcessit euāgelicum sacerdotiū. Quāuis dici possit ꝙ ſm perfectā institutionē hui⁹ potestatis regalis subsecuta sit sacerdotiū euangelicū: ꝛ potestatē regiam spiritualē ꝓ quā instituit: sicut. j. patebit. ¶ De cōparatione aūt ſm pꝛioꝛitatē dignitatis. Considerandū est ꝙ potestas regia spiritualis superioꝛ: et dignioꝛ: est ꝙ sacerdotalis. In sacerdotio em̄ nō impoꝛtat psidentia ꝛ platio sicut in noīe regis: sed impoꝛtatur mediatio ꝛ ministeriū. Sacerdos em̄ habet rationem medij. rex aūt habet rationē pꝛincipij ꝛ mouētis ꝛ finis. vnde ꝛ christus dignioꝛ: est ꝛ superioꝛ: est inquātū rex: ꝙ inquantū sacerdos. est em̄ sacerdos inquantū homo. Rex aūt est inquantū deꝰ ꝛ inquantū homo. Sacerdos est se offerendo ꝛ recōciliādo. ad Heb. vij. rex est iudicando ꝛ ad regnū introducendo. Matth. xxv. ibi: tunc dicet rex. ꝛ sic maioꝛ dignitas impoꝛtat ex eo ꝙ rex dicit: ꝙ ex eo ꝙ sacerdos. Quare et in platis ecclesie supioꝛ est potestas regalis spūalis: que dicit iurisdictionis: ꝙ sacerdotalis que dicit oꝛdinis. vnde archidiacon⁹: qui est diaconus ratione iurisdictiōis est super archipꝛesbyterū qui est pꝛesbyter: quū tm̄ nō habeat totalē iurisdictionē. ad h. xxv. di. plectris. §. archipꝛesbyter. Archipꝛesbyter ꝯo se esse sub archidiacono: cuius ꝓceptis ꝛc. ex de offi. archiđ. ad hoc. ℟. archipꝛesbyter ꝛc. ꝛ no. xxj. di. in nouo. facit. ij. q. vij. puto. vnde hodie etsi epis maioꝛ: sit oꝛdine ꝛ cōsecratione ꝙ cardinalis/diaconus/vel pꝛesbyter: cardinalis tm̄ superioꝛ: seder: ꝛ maioꝛ: dignitas reputatur. q̄cq̄d vocet Joan. ij. q. vij. q̄q̄. ¶ Si aūt circa hoc obijciat⁹ ꝙ potestas oꝛdinis sacerdotalis est circa coꝛpus christi verū quo nullum maiꝰ. de cōse. di. ij. nihil i sacrificijs. ꝛ. j. q. j. multi. potestas ꝯo iurisdictiōis circa coꝛp⁹ mysticū: q̄ō sunt fideles: q̄re sacerdotalis potestas est digniꝰ. Dicēdū ꝙ sacerdos ōr. hr̄e potestatē sup coꝛpus christi verū/in q̄nū hz potestatē alicui⁹ ministerij ad hoc subsātia panis ꝛ vini ꝓuertat in verū coꝛpus ꝛ sanguinē christi/dū ꝓfert ꝯba: quoꝝ virtute fit hec būdicta ꝓuersio. ex de sum. trini. c. j. §. vna. ℟. ꝛ ℟. de cōse. di. ij. q: coꝛpus. ℟. nā ꝛ inuisibilis sacerdos. ꝛ. c. panis est in altari. ibi. Ubi aūt sacramētū cōficit: iā nō suis sermonib⁹ sacerdos: sz vtit sermonib⁹ christi. g̃ ſmo christi cōficit sacrm̄: nō tm̄ hz ptātē iudiciariā sup verū coꝛpus christi: sic hn̄t sup fideles: ꝛ illi q̄ꝰ? cōuissa est iurisdictionis ptās: ꝛ ideo nō sequit ꝙ sacerdotalis sit superioꝛ. Uel pōt dici ꝙ ſm aliq̄d sacerdotalis ptās ē dignioꝛ: q̄ ptās iurisdictionis. simpl'r aūt ptās iurisdictiōis est dignioꝛ. Potestas autem regia rēpoꝛalis inquantū rēpoꝛalis est: est inferioꝛ: ꝛ min⁹ digna est ꝙ sacerdotalis q̄ spūalis est: sed pōt esse superioꝛ: ea: vel inquantū hmōi ptās regia instrumētū est regie ptātis spūalis: q̄ supioꝛ: est sacerdotali. ar. bo. xxiij. g. v. puceps. ꝛ. c. administratoꝛes. vl' put sacerdotalis aliq̄ psona/in aliq̄ꝰ rēpoꝛalib⁹/q̄ꝰ vtit: dependet a rege terreno. ar. ad hoc. xxiij. q. viij. §. ecce.

Vtra ista rū di gnioꝛ.

¶ Articulus.liiij. A

Articuli ꝙ ptātis diuersitas.

WNc de gradibus ⁊ ineqlitate vtriuſq; poteſtatꝫ in diuerſis perſonis eas habētib⁹ dicēdū eſt: Inveniꝫ em ptāte inuenīt ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹: ⁊ mai⁹ ⁊ minus/ac p hoc gradus ⁊ inequalitas. Sacerdotalis ſiq̄dē poteſtas quantū ad aliud eſt equalis in omnibus ſacerdotibus: ⁊ quantū ad aliud inequalis. Nam quantū ad actū cōſecrandi: quē habet ſacerdos circa corpus chriſti verū: equalis eſt ſacerdotalis poteſtas in oibus eā habētibus: ſed q̄ntū ad actus quos habet ſacerdos circa corpus chriſti myſticū/ſcz circa fideles: cuiuſmodi act⁹ ſunt baptizare/ſoluere/⁊ ligare: inuenīt inequalitas in poteſtate ſacerdotali. ⁊ quidā ſunt aliꝫ ſuperiores: vt epi qui ⁊ pontifices dicunt. xxj. diſti. cleros. ad actus em̄ pdictos exercendos requirit nō ſolū ſacerdotalis ordo: ſed etiam iuriſdictio: vt in ar. ꝑce. ℟. dictū eſt. quā iuriſdictionē ſacerdotes inferiores nō habent/niſi p ſuperiorū cōmiſſionē: ſcz epor. xvj. q. j. §. ecce in hoc. c. generaliter. §. ecce ſufficiēter. ⁊ cunctis fidelibus. ¶ Alio modo pōt accipi gradus in poteſtate ſacerdotali. nā in epis eſt ordo ſacerdotalis ſm perfectionem quādam. Perfectū em̄ dr aliquid quū pōt aliquid ꝙd ꝓducere: et bonitatē ſuā alij cōmunicare. Epi aūt nō ſolū habent ordinē ſacerdotalē in ſeipſis: immo ⁊ aliꝫ huius ordinis poteſtatē tradunt: ipſi em̄ aliꝫ diſpēſant ſacramentū ordinis. ex de elec. quod ſicut. lxvij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. lxviij. diſt. presbyteri. ⁊. c. q̄uis cor epis. vbi ponit gradus inequalitas: ⁊ in quib⁹ inter cor epos ⁊ pbyteros/ex vno latere: ⁊ epos/ex altero. nam (vt ibi dr) certi conſe cratione ſcz ſacerdotalē habent primi: pōtificatus tamē apicē nō habēt. Et licet hmōi diſpenſatio requirat poteſtatē iuriſdictionis: ptinet tn̄ ad poteſtatē ordinis ſacerdotalis pfectam: ⁊ ꝓpter pfectionē ſacerdotū dicūtur epi ſuperiores ſacerdotes. ꝓpter quod eis tamq̄ pfectioribus ⁊ ſuperioribus quedā ſpecialiter reſeruant: vt pte. ca. q̄uis cor epis. ⁊. xciij. diſt. legim⁹. ibi: quid em̄ facit exceptra ordinatione epi? ⁊. j. ad fi. pbyter ⁊ epūs: aliud etatis/aliud dignitatis eſt nomē. Quicquid em̄ arduū circa fideles agendū eſt: exceptis reſeruatis pape/ad epos pertinet: quoꝝ auctoritate minores ſacerdotes poſſunt id quod eis agendū cōmittitur. xxv. di. plectis. ℟. ad epm pertinet. vnde ⁊ in iis que agunt vtunt rebus p epm conſecratis. vt ibi. In ſignū aūt pfectionis poteſtatis/adhibet epo conſecratio ſpecialis. de qua ex de ſacra vnc. c. j. in q̄ quidem cōferr ei aliqua ſpecialis poteſtas reſpectu quarumdā actionū ſacrarū. vnde epatus ordo q̄dā eſt ſupra ſacerdotiū: prout ordo eſt officiū quoddā reſpectu quarumcūq; actionū ſacrarū. ⁊ ſic ſumitur. xxj. diſt. cleros. ℟. ordo ꝙo epor. ⁊ ex de renū. poſt trāſla. §. cū ergo. ibi. ⁊ nō ordini. ⁊. lxviij. di. ſicut. ibi, tn̄ ordo ſeruet. ⁊. lxvj. di. porro. ibi. ordinatus. ⁊ ibi, eps ordinet. et ibi. ordinatio. ⁊. lxiij. di. lxv. ⁊. lxvj. quaſi in oibus. c. conſecratio epor vocat ordinatio: licet nō ſit ordo ꝓut ordo eſt ſacramētū quoddā: vt ſumit. ſ. q. ſ. §. ſed notandū. vbi de ſacramētis legitur ⁊ no. ⁊. §. ecce cū honoris. Eſt em̄ eps ſupior: nō ſolū ꝓpter iuriſdictionē: ſed etiā ꝓpter ordinē ſacerdotalē que habz modo pfectioi. vnde ad oēs ſacerdotes cōiter ptinet catechizare. de cō. ſe. di. iiij. catechiſmi. baptizare. e. di. venit ſacerdos. p̄dicare. xxj. q. j. adhūcimus. conficere. ſ. q. ſ. ſacerdotes. ſoluere et ligare. de peni. di. j. ℟bū. ¶ Sz ad pontifices ſpectat clericos ordinare: ℟gines benedicere: epos alios cōſecrare: manꝰ imponere ſiue cōfirmare: ſynodos celebrare: baſilicas dedicare: degradādos deponere: chriſma cōficere: veſtes ⁊ vaſa cōſecrare. ad hec ex de elec. q̄ ſicut. xx. q. j. decretis. lxxj. di. por ro. de cōſe. di. v. in primis. xij capīs. xviij. di. c. vlt. de cōſe. di. j. miſſarū. c. nullus. ex de iudi. cū nō ab hoie. ex de pe. degradatio. li. vj. xcv. di. pbyteros. vbi etiā aliq̄ enumerant q̄ epo ptinēr. de q̄bus pbyteri nō habēt ſe intromittere. xxiij. diſt. ſanctimonialis. xxv. diſt. plectis. ℟. ad epm, de cōſe. di. j. cōſulto. Iſte cōcor refe

Sacerdotū officia.

Epor officia.

rēde ſunt ſingule ſingulis dictiōib⁹ tangētib⁹ officiū epi prime poſitis. Eſt itaq; gradus et inequlitas in ſacerdotio/dū q̄dā maiores: q̄dā minores dicunt. xxj. diſt. cleros. xcv. diſt. olim. Et hmōi inequlitas oīm fere tepore fuiſſe legit in ſacerdotio. Nā ante legē datā: vt Innocē. iij. refert. multi erāt ſacerdotes minores: q̄s chananeos vocabant cōiter. vn⁹ aūt erat ſumm⁹ ſacerdos: quē vocabāt ſpecialiter arabarchū. arg. ad hoc. lxxx. di. in illis. Poſt legē ℟o datā: aaron ſumm⁹ ſacerdos fuit. filij ℟o eius minores ſacerdotes miniſtrātes ſub eo. xxj. di. §. ſ. ¶ Apud gentiles quoq; ſacerdotes minores erāt. q̄ dicebantur flamines. q̄ſi filamines/a filo q̄d portabāt in capite. xxj. diſt. cleros. ℟. ſacerdotes aūt. ⁊ maiores q̄ archiflamines dicebātur q̄ſi principes flaminū. vel profl amines. a proto q̄d eſt primū. xxj. di. §. ſ. vt pte. c. in illis. Jn nouo etiā teſtamento chriſtus ipſe maiores ⁊ minores inſtituit: ſcilz. xij. apoſtos: quoꝝ vices obtinent in eccleſia epiſcopi. lxviij. diſtinc. quoū vices. xij. q. j. videres. ibi: epor q̄ locū tenēt apoſtor. ex de ſacra vnc. c. vnico. §. a chriſto. ibi: q: de ſolis apīs legit: quoū vicarij ſunt epi ⁊c. ⁊. xxj. di. in nouo. ibi: ipſis q̄ decedētibus in eoū locū ſurrexerūt epi ⁊c. ⁊. lxxij. di. diſcipulos. q̄bus ſuccedūt pbyteri ſiue minores ſacerdotes: qui ſunt maiorib⁹ auxiliū operis ad hoc vt inſtituto fideliū facili⁹ ⁊ vtilius gubernet. xcv. diſt. ecce ego. Petrū ℟o in ſummū ſacerdotē elegit ſup alios ꝓ oibus ⁊ pre oib⁹. hec pbant. xxj. di. §. ſ. ⁊ pre. ℟. in nouo. ⁊. xciij. diſti. legim⁹. vbi Hieron. vocat etiā presbyteros ſucceſſores apoſtoū. ibi: ceterū oēs ſucceſſores apoſtor ſunt. ſz hoc verū eſt ad ſacramētor diſpēſationē. ⁊ no. in pre. c. videtes. ſic q̄ā intelligit. xciij. di. dñs. ibi: apīos. i. epos ⁊ pbyteros dns elegit. Jtē ſicut in veteri teſtamēto aliq̄ erant ꝓpria ſummo ſacerdoti ⁊ am in actionib⁹/q̄ veſtibus ⁊ ornamētis: vt in multis capīs ⁊ in Leuitico cōtinet. Jta ⁊ in nouo epi habent ſupra minores ſacerdotes ⁊ ſpecialia opera: vt pbatū eſt: ⁊ ſpecialia ornamēta que ſunt ſigna ſpecialis poteſtatis eor. ex de priuile. vt apīce. li. vj. ex de ſacra vnc. c. j. §. fi. xliij. diſti. ſit rector. ibi: veſtimenta etenim ſacerdotis.

¶ Q Uāuis aūt in ſacerdotio ſit gradus ⁊ inequlitas: in poteſtate tn̄ pontificali gradus nō eſt quantū ad eā q̄ ſunt ordinis epalis. oēs em̄ epiſcopi ſunt equales. quātū ad ea que ſunt epalis ordinis. quantū ℟o ad ea q̄ ſunt iuriſdictionis nō ſunt equales: ſed ſunt gradus in eis. vt pz xxj. di. cleros. vnde cōſequēs eſt videre de hmōi gradib⁹. Poteſtas nāq; regalis que iuriſdictiōis eſt: nō eſt equalis in omnibus habentibus eā: ſed ſm gradus quoſdam inuenīt in eis. ⁊ hoc verū eſt in vtraq; poteſtate: regia ſcz tam tepor ali q̄ ſpuali. Jn regia quidē poteſtate tepor ali gradus eſt: dū quidā reges ſuperiores ſunt aliꝫ regib⁹. ⁊ reges ſuperiores ſunt ducib⁹ ⁊ aliꝫ gradib⁹ poteſtatū. q̄ reſtat aliud participāt de regia ptāte: licet nō dicantur reges. Per. ij. ad hoc ex de maio. ⁊ obe. ſolite. ibi: ſiue ducib⁹ q̄q; ab eo miſſis. xcv. di. eſto. ibi: Cur ergo ingr te habeā vr principē: quū tu nō habes me ſicut ſenator? ⁊ iſta gradū diſtinctio bñ, pbat. xj. q. iij. q̄ reſiſtit. ⁊ ex de elec. fundamēta. §. vt q̄. ibi: nullus imperator/ſeu rex romanor aut alius imperator vt grecor aut rex/princeps q̄ſi primū locū capīes. poſt regē marchio inueſtit⁹ de marchia. dux de ducatu inueſtit⁹. Comes a comitatu inueſtit⁹ aut baro. Sūt et alij gradus dignitatis ⁊ ptātis ſub iſtis: vt Capitane⁹/a principe vel ab aliq̄ plebe vel parte plebis inſtitut⁹. Valuaſſores a capitaneis antiqt⁹ feudū tenētes. Valuaſini minores valuaſores. hi oēs ꝓmenēt in li. feudor. ti. ſi q̄s dicat dux. de his gradib⁹ legit ⁊ no. ex de elec. fundamēta. §. ꝓinde ⁊c. Et ſup oēs eſt vnus ſumm⁹ vt imperator. vij. q. j. in apib⁹. legit ⁊ no. lxiij. diſt. hadrian⁹ papa. xj. q. j. §. hec ſi q̄s. de his gradib⁹ eccl̄s. v. excelſo excelſio: eſt ali⁹: ⁊ ſup hos q̄ eminēriores ſunt alij: ⁊ inſup vniuerſe terre rex imperat ſeruiēti. ¶ Jn poteſtate quoq; regia ſpuali ſunt gradus. Neceſſitas em̄ eccleſie requirit pluralitatē rectoū: dum ad regimē totius eccleſiaſtice multitudinis vnus nō ſufficit per ſeipſum. meſſis em̄ multa requirit operar⁹ mul-

tos. Lu.x.xxi.di.in nouo.vñ opo:tuit potestatē regiminis plurib⁹ cōicari:sed q: q̄ sunt a deo/o:dinata sunt. ad Ro. xiij.¶ facit.xxiij.q.j.q̄d culpaē. Et sicut est o:do in reb⁹: ita et in potestatib⁹.o:do aūt inequalitatē req̄rit ¶ gradus. vt est ꝑfectissimum.lxxxix.di.ad hoc.ideo potestas spūalis regiminis nō in oīb⁹ est eq̄liter:sed ꝑm gradus quosdā.nā sup epos sunt archiepi.¶ sup hos sunt p:imates¶ pīarche.de hoc.ix.q.iij.per oia.c.vlq̄ ad.§.sola.xxi.di.cleros.de ap. romana.li.vj.¶ de of.o:. romana.li.vj.¶ de scn.ex. venerabili bus.lib.vj.¶ de puile.antiqua.¶ de vsu pal.c.j.cū si. Sicut eīm vna cōitas excedit/et includit aliā:vt cōitas ,puincie cōitatē ciuitatis:¶ cōitas regni cōitatē vni⁹ ,puincie:¶ cō munitas totius mundi cōitatē regni:vt vj.q.iij.scitote.sic vna ptās aliā excedit ¶ includit.vt ibi.¶.c.deniq̄. Est etiā alio modo gradus in hmōi potestate: dū in eadē cōitate q̄dā habēt potestatē coraliter:vt epi. q̄dā aūt partialiter: vt archidiaconi ¶ archipb⁹byteri.vt eī de offi. archiđ.¶ archip:esbyteri.p totū.xxv.di.plectis. ¶ E Est etiā cōside randū vlteri⁹/q̄ vbi est gradus ꝑm magis ¶ min⁹/¶ supe rius ¶ inferi⁹/o:o:tet esse aliud vnū summū.q: magis et min⁹ dicūtur p cōparationē ad maximū q̄d aūt p excellen tiā dicit:vni soli cōuenit:¶ ꝓpter hoc oīs gradus respicit ad vnū ꝑmū ¶ summū. O:o:tet g̃ esse vnū summū/cui ptās spūalis regiminis cōueniat in summo ¶ p:incipali ter:¶ ꝑm plenitudinē. In cui⁹ rei figurā Dauid.xxiiij.sum mos sacerdotes instituit:q̄b⁹ vñ vnū p:efecit.vt no.de o:se. di.j.c.j.¶ ex ꝓcepto dñi Moyses filios Aarō instituit.ipm ꝙ summū sacerdotē.xxi.di.§.j. Et q: q̄ est p̄ncipaliter et ma ior ale:causa est alijs vt sint talia:sicut maxime cali dum/causa est alijs vt sint calida:vt ignis. Ita ab illo vno cui p̄mū ¶ maxime cōuenit spūalis regiminis ptās:deri uat ad alios hec ptās partialiter/et ꝑm gradus quosdā: sicut req̄rit ecclesie diuersitas pariter et deco:. Et ab hoc vno dependent oēs q̄ sunt quocūq̄ modo participes spūa lis regiminis.sicut ab eo q̄ est sup oēs eccl'as/ecclesiarūq̄ recto:es. Hic aūt vn⁹ recto: christ⁹ est.sed q: christ⁹ co:po raliē p:esentiā erat subtractur⁹ eccl'ie:cōueniebat vt alicui vni cōmitteret vniuersale regimē ecclesie:q̄ ecclesiā rege ret loco ¶ vice sui.eī de homici.p humani.lib.vj. Hic aūt vnus fuit Petr⁹:cui singulariter dixit Jo.xxi. Pasce oues meas.eī de elec.significasti.de ꝓba.¶ obe.solite. Cui etiā p mo:tē fidelib⁹ absc̄dēti alios in equali ¶ simili potestate succedere voluit:vt hūana potestas esset semp apud vnū p̄ utilitate ¶ vnitate ipsi⁹ eccl'ie/vsq̄ ad finē seculi. vt p̄dicto.c.p:o humani.¶.c.solite.¶ ꝑm hoc p̄t intelligi dictū a christo Mat.vlti.in vltimis ꝓbis euangelij. Ecce ego vo biscū sum oib⁹ dieb⁹ vsq̄ ad consummationē seculi.q: eī qui facit p aliū:p seipm facere videt.ff.de admi.tu. ita tñ. §.gessisse.xxj.q.vj.cōsuetudo.in fi.¶ eī de sen.ex. vt fame. ¶.c.mulieres.cū conco:.ibi positis: Jdeo p hoc q̄ superest cū ipsis fidelib⁹ aliq̄s vn⁹p successionē nō carnalē/sed spi ritualē/vice christi regēs ecclesiā:ō: esse ipse christ⁹ oībus dieb⁹ nobiscū vsq̄ ad mūdi finē. P:edicta ,pbant.xxi.di. §.j.xix.di.ita.eī de elec.fundamēta.j.rñ.li.vj.¶ de homi.p humani.j.ad Co:.xvi.j.rñ.li.vj. ¶ Post finē ꝺo mūdi nō erit ista plato eccl'ie oppo:tuna.q: p ipm christū imedia te regēt/¶ pascet:illuminabit/et beneficiabit. Apoc.xxij. eccl'ia militās triūphāt adiuncta/¶ effecta triūphās:q: tūc cessabit militia/sacra plena victo:ia:¶ dabitur co:ona vel diadema de manu dñi. Sap.v. De hoc no.lxxxix.di. ad hoc.in glo.hoc erit.q̄ loquit̄ de cessatione plationis in pa tria. Sicut g̃ in regno iudaico Rex Regi successit post da uid:vt apparet.iij.Reg.¶.iiij.¶.ij.Paral.per totū.ita ¶ in ecclesia succedit vice christi pōtifex pōtifici per electionē. viij.q.j.in ꝑmis sex capt'is vsq̄ ad.§.his oibus. vide q̄ in ps.cxxj.dicit de Dauid. De fructu ventris tui ponā super sedē tuā.si custodierint filij tui testamētū meū:¶ testimo. mea hec que docebo eos.¶ filij eo:. vsq̄ in seculū sedebūt sup sedem tuā. Jmpletur in eo quē Dauid p:efigurauit/ scilz christo.cui⁹ vice super soliū ecclesiastici regni vsq̄ ad diē iudicij sedet alīq̄s vnus rex:nō idē ꝑm personā:sed idē ꝑm potentiā.de quo vno ꝺo.j.Reg.ij. Dñs scz christ⁹ iudi cabit fines terre:¶ dabit imperium regi,suo:¶ sublimabit co:nu christi sui. ¶ Hic ergo vnus apud quē est summa potestas spūalis regiminis est successo:. Petri: Roman⁹ scz pōtifex/vicarius iesu christi. Licet eīm alij recto:es eccle sie q̄ succedūt alijs apl'is/vt.s. p̄me ,pbatum est/ vicarij dei dicantur:¶ sint:hic tñ simpliciter¶ vniuersaliter vices christi gerit in terris.eī de elec. vbi periculū.§.ceterū.¶.c. fundamēta.§.decet.ꝺ.ipsaq̄. Dicit aūt vicarius christi/¶ inquantū homo solū:q: sacerdos est.¶ inquantū deus et homo:q: rex est.vñ ¶ vere dei vicarius nominat̄.in p:e.§. decet.hic est rex oīm spiritualiū regū:pasto: pasto:. pater patrū:caput oīm fideliū:¶ oīm qui fidelib⁹ p:esunt: vñ et eccl'ia cui p̄fidet/scz romana mr̄¶ caput est oīm ecclesia. xxij.di.c.ij.in fi.ij.q.vj.quisquis.cū duob⁹.c.seq.c.ad roma nā.eī de elec.fundamenta.§.isti sunt.ibi.caput tori⁹ o:bis effecta.eī de sum.trī.c.ij.§.si quis in isto.iij.q.vj.dudū.vbi dicit.¶ sicut beatus Petrus p:imus fuit oīm apl'o:. ita ¶ hec ecclesia suo noie cōsecrata dño instituente p:ima sit ¶ caput cetera rū:¶ ad eā quasi ad matrē atq̄ apicē oēs ma io:es eccl'ie cause/¶ iudicia ep̄o:. recurrāt ¶.c. vide.§.ar. rlv. Jdē.xcvj.di.cōstantinus.q̄ est palea granosa.hic licet a ꝓ̄ierate dicatur Romanus pōtifex.eī de cōsti.licet eo pōtifex.¶ de rescrip.si gratiose.¶ de elec.fundamēta.§.de cet.lib.vj.¶.iij.q.vj.dudū.verissime tamē dicit.¶ est ponti fex summus oīm christianoru:ū ¶ omniū ecclesiarū recto:. ¶ eps v:bis ¶ o:bis.eī de elec.vbi periculū.§.ceterū. ibi. re cto:is vniuersalis ecclesie ¶.c. Qui licet alijs mediātibus pasto:ib⁹ gubernet diuersas ecclesias speciales: tñ immē diatū regimē exercere pōt super ecclesiā quālibet. ix.q.iij. alio:ū.ibi.dū illi scz petro q̄q̄d fideliū est vbiq̄ submittit: dū tori⁹ co:po:is caput designat esse.c. per principalem. Hic est sacerdos ¶ pōtifex summus et vnus. cui oēs fide les obedire debēt.tā⁹ dño iesu christo.xix.di.in memo:ia. ¶.c.nulli.xxj.di.in nouo.lxxxj.di.si qui.in fi. ¶ Hic est gene ralis iudex qui oēs fideles cuiuscūq̄ cōditionis/dignita tis/¶ status/iudicat.¶ ipe a nemine iudicari pōt.sed apl'i voce ¶ ꝓprie ¶ specialiter p:onūtiat. Qui aūt me judicat dñs est.j.ad Co:.iiij.ad hoc.ix.q.iij.alio:ū.¶.c. patet. cum alijs ibi.c.¶.s. in pn.istius operis pleni⁹ dixi in.iiij.v.¶.vj. arri. Hic est apud quē plenissime sunt claues eccl'ie a christo tradite. Mat.xvj.quibus ligat/¶ soluit:claudit/¶ ape rit:excludit/¶ recipit:stringit/¶ relaxat:sentēciat/et iudi cat.xxj.di.§.j.¶.xix.di.ita.xx.di.§.j.xxiiij.q.j.quodcūq̄.eī de ma.¶ obe.solite.§.penul.ij.q.vj.qui se scit. ¶ Hic est sum mus o:dinato: diuini cult⁹:¶ oīm que ad diuinū cultū ap plicantur:¶ pertinent.eī de cōsti.ex parte.de o:se.di.j.vasa. ¶ Hic est dispēsato: summus.xliij.di.dispensatio.eī in ꝓ he.sacrosancte.lib.vj.¶ vniuersalis ministerio:ū dei ¶ the sauro:ū christi ¶ ecclesie distributo:. ¶ dignitarū ¶ officio rū beneficio:ūq̄ ecclesiastico:. omniū:in q̄bus distribuen dis ¶ cōferendis p̄mā et summā obtinet potestatē. eī de ꝓben.licet.lib.vj. ¶ Hic est summus ¶ vniuersalis condi to: omniū canonū legū sanctarūq̄ oīm sanctionū: dispē sato: oīm ecclesiastico:. o:dinū:confirmato: institutionū et electionū:determinato: dubio:. ostēso: oīm que fienda sunt a singulis:¶ discreto: oīm que in ecclesia fiūt.ad hec xvij.di.q̄si per totū.xxiij.q.j.quotiēs. Hic est q̄ ꝑm Bern. parē non hz sup terrā:sz ei subsunt oēs iure diuino. ¶ Hic ꝑm eiusdē Ber. verba ad Euge. sacer dos.eī qui si. sint le.per venerabilē.§.sunt aūt.magnus:pontifex summus. xxiij.di.in noie.in pn.eī in clemē.dē elec.nc romani. ep̄o:. p:inceps.xxi.di.§.j.¶.c.in nouo.lxxx.di.c.j.xcvj.di. constan tin⁹.apl'o:. heres.xl.di.c.j.primatu Abel.gubernatu Noe. pīarchatu Abr:aā.o:die Melchisedech. dignitate Aarō. autho:itate Moyses.iudicatu Samuel.prāte Petr⁹.vni cīōe Christ⁹.Cui claues tradite:cui oues credite sūt. Nā sunt ¶ alij quidā ianito:es celi:et gregū pasto:es. Heb.j. sed hic tāto glo:iosius quāto differentius/vtrūq̄ p:e cete

Pontifi cia digni tas non medio criter ex tollitur.

ris nomẽ hereditauit. ¶Habent em̃ alij assignatos greges singuli singulos: sed huic vni vniuersi sunt crediti. nec tã tũmodo ouiũ pasto: sed ⁊ p̃inceps pasto⁹. ſ. ꝑr. v. Ipse vnus oĩm pasto: successo: vni⁹ pasto: is chr̃isti. Jo. x. ex de bap. licet. ¶Hic est itaq; cui pascẽdi vniuersaliter chr̃isti oues ⁊ agnos cura imminet. cui oĩm ecclesiarum solicitudo incũbit. ex in ꝓhemio. vſ. lib. sacrosancte. Nã ceteri vocati sunt in partẽ solicitudinis: hic aũt in plenitudinẽ potestatis assumpt⁹. Si aũt habẽt alij partẽ solicitudinis: nihil huic deperit de plenitudine potestatis. ad hoc. ij. q. vſ. qui se scit. ex de vſu pal. ad hono: cẽ. ex de ma. ⁊ obe. solite. §. nos aũt. ex de elec. vbi periculũ. §. ceterũ. ibi. recto: vniuersalis ecclesie: gregis dn̄ici directo:. ⁊ de elec. fundamenta. ſ. rñ. ibi. vt in beato ꝑtro apl⁹ omniũ summo p̃cipaliter collocarer. ex in ꝓhemio. vſ. li. sacrosancte. ſ. rñ. Jo. vl. pasce agnos. itẽ. pasce oues. ¶Hic est p̃imas ⁊ patriarcha. i. p̃inceps patrũ. xxi. di. cleros. ℞. patriarcha. vñ ⁊ Papa interp: etat admirabilis. ⁊ dicit a pape: qõ est interiectio admirãtis. ⁊ vere admirabilis: q: vices veri dei gerit in terris. ex de trãsla. quanto. Et etymologizat. i. pater patrũ. vñ ⁊ papa ad apicem dignitatis vocat. ex in ꝓhemio vſ. li. sacrosancte. §. sane. ibi. ad apicẽ summi pontificatus. eo. lib. de ꝛcef. p:e. c. vlti. in ꝓn. ⁊ xl. di. nõ vos. ibi. q̃s enim sanctũ dubiter: quem aper tãre dignitatis attollit: ⁊ xxiij. di. in noſe. ibi. ad apl⁹ici culminis apicẽ ꝓuehãt ⁊c. ⁊. xxiiij. q. ſ. qm̃ verus. ibi. rõni culminis. ⁊. ix. q. iij. pater. ibi. apl⁹ico culmini ⁊c. Iste est hierarcha summ⁹: atq; monarcha totius ecclesie militantis: cui oĩs aia subiecta dz esse tãq; excellẽtissime potestati: cui nisi subiecta sit: salutem cõsequi nõ est: sicut si nõ esset in ecclesie vnitate. xxiij. q. ſ. qm̃ ver⁹. nec ad ouile chr̃isti ꝑtinet q̃ petri successo:. ex de elec. vbi periculũ. §. ceterũ. ibi. successo:es ꝑetri. ⁊ p:e. c. qm̃. recusat ꝓhe pasto:em. vt p:e. c. solite. §. nos aũt. ¶ ℉ Ipse est cui ſm quatuo: cõditiones ecclesie quatuo: conueniũt nomina: ⁊ res nominũ. adde hic qõ scripsi in. lxiij. arti. §. ostẽdẽdũ. ⁊ sequẽtibus. ꝑimo em̃ ecclesia est vna. ex de sum. tri. c. ſ. §. vna. ⁊ in symbolo. ⁊ in vnã sanctã ⁊c. de cõse. di. ſ. ecclesia. ⁊. xxiij. q. ſ. q̃si per totũ. ⁊ ideo est vnũ eius caput: q: vnũ ꝓ:pus (vt dixi in p̃in. istius operis in ꝓhemio. ℞. fi. ⁊ in ar. xiij. §. in hac. ℞. itẽ tenet) non debet hr̃e duo capita quasi monstrũ. ff. de sta. ho. nõ sunt liberi. C. de posthu. here. insti. qõ certatũ. in fi. ex de offi. o:di. c. qm̃. vñ ⁊ Petro dixit dn̄s. Joã. ſ. Tu vocaberis cephas: qõ interp: etat petrus. ⁊ est verbũ ſyrũ ⁊ nõ hebreũ: qõ grecus interp: etat caput ſm nos. xxij. di. sacrosancta. ibi. ⁊ cephas. i. caput. vt p̃incipatũ teneret apostolatus. vñ ⁊ nõ obedientes: ⁊ qui nõ gubernãtur sub disciplina alicui⁹ ep̃i: acephali dicunt: q̃si sine capite. xciij. di. nulla ratione. Et ideo sicut est vnũ caput: sic vn⁹ est pasto:: ⁊ eo vnus quo p̃m⁹ ⁊ summus. de quo per Ezech. p:edictũ est. Pasto: vnus erit oĩm eo:. Ezech. xxxvij. ad fi. ⁊ iterũ. Rex vn⁹ erit: ⁊ oĩb⁹ imperãs. in. e. c. Ezech. Et hoc est de rõne regis ⁊ ſ. vnus: cõmune bonũ multitudinis intẽdẽs ⁊ querẽs. vſ. q. iij. Scitote. ibi. et vnũ regẽ. Et Roma duos fratres simul reges habere nõ potuit. vij. q. ſ. in apib⁹. Si ergo in vno speciali populo vni⁹ ecclesie particularis requirit vnus eps q̃ sit tot⁹ populi caput: p:e. c. in apib⁹. ibi. singuli ecclesiarũ ep̃i. ⁊ ex de offi. o:. qm̃ in plerisq;. Ita in toto ppło chr̃istiano q̃ vnus est: requirit ꝙ sit vnus tot⁹ ecclesie caput. ar. xix. di. in memoriã. q: vnius ecclesie vn⁹ spõsus. vij. q. ſ. sicut. ij. ad Cor. xi. despondi vos vni viro virginẽ castã. loquit de ecclesi⁹. exhibẽda chr̃isto ꝛ. xvij. q. ſ. nuptiarũ. ⁊ epatus vn⁹ vniuersalis: ⁊ multi sub eo: ⁊ eps eius vnus. vij. q. ſ. nouatianus. xxiiij. q. ſ. loquit. ¶ ℬ Secundo ecclesia est catholica in symbolo nisseno. ⁊ vnã sanctã catholicã. i. vniuersalem. et similiter dicẽdũ est ꝙ vniuersalem habet pasto:ẽ Romanũ pontificem. papa tñ ℬ:eg. ꝓhibet se vocari vniuersalẽ. xcix. di. ecce. ⁊ tamẽ vocatur pontifex Romane ecclesie vniuersalis. xviij. di. in noie. ſ. rñ. ℞. q̃p:opter. Sed vniuersalis est papa recto: tot⁹ ecclesie ⁊ singularũ ecclesiarũ. vt. ℊ.

Papa q̃d interp:etat.

Quatuo: ecclie cõditiones.

dictum est. sed nõ sic vniuersalis: quin de ipso vniuerso alij habeãt partem sui regiminis in ecclesijs sibi designatis. xciij. di. legimus. xxi. di. quãuis. ꝑo: ista iurisdictione vniuersali facit q̃ dicit in pape consecratione vel cathedratione. Tribuas ei dn̄e cathedrã pontificalem. ad regendũ ecclesiã tuã ⁊ plebẽ tue sortis inter mundi limites vniuersam. In oĩ q̃ppe multitudine o:dinata ad vnũ opo:ter super portẽtias spũales regitiuas esse vnã cõmunem: que ad bonũ cõmune intẽdat: que ꝓpter hoc diuinio: est spiritualib⁹: q: bonũ quãto cõmunius ⁊ãto dignio⁹. ℞. do. vñ. Ve. q. ſ. scias. viij. q. ſ. i scripturis. vtpote summo bono simili⁹. cui in quo tot⁹ boni ratio cõtinetur. ¶ ℣ Est igit vn⁹ par re sto: vniuersalis ⁊ recto: tot⁹ ecclesie. ⁊ ideo ecclesia Ro. mana cui⁹ est pontifex vniuersalis dicit vere. Illa diffinitio de vniuersali est diligẽter notãda. quam Jnno. iij. in epla quadã tãgit. dicẽs q̃ vno modo dicit vniuersalis eccl̃ia. q̃ de vniuersis cõstat ecclesijs. sic sumit. xxiij. q. ſ. alienus. ⁊ c. schisma. ibi. cui ecclesiã vniuersalẽ. Et ſm hãc acceptionẽ vocabuli ecclesia romana nõ est vniuersalis ecclesia: sed pars vniuersalis ecclesie. p:ima videlz ⁊ ꝑcipua: velut caput in co:po:e. qm̃ in ea plenitudo potestatis exist. ad differas aũt pars aliqua plenitudinis obtinuit. hoc bene probatur. xxi. di. quãuis. in fi. ⁊. iij. q. vſ. dudũ. Alio modo dicit vniuersalis ecclesia illa q̃ sub se continet ecclesias vniuersas. ⁊ ſm hãc nois rationẽ Romana tm̃ vniuersalis ecclesia nũcupat. qm̃ ipsa sola singularis ꝓuilegio dignitatis ceteris est ꝓlata. vt p. c. quãuis. ⁊. c. dudũ. xxi. dis. c. j. ⁊. ñ. ⁊ c. de cõstãtinopolitana. sicut de⁹ vniuersalis dn̄s appellatur: qm̃ vniuersa sub ei⁹ dn̄io cõtinent. ps. xxiij. ⁊. lxxviij. q: dn̄i est terra ⁊c. viij. dist. quo iure. Est em̃ vna generalis ecclesia. de qua chr̃ist⁹ dicit ad petrũ. Mat. xvi. Tu es pe. ⁊ sup hãc pe. edifi. ec. meã ⁊c. xix. di. ita dn̄s. Et sunt multe particulares ecclesie. xxi. di. quãuis. de q̃bus apl⁹s ait. ii. ad Cor. xi. Jnstãtia mea quotidiana solicitudo oĩm ecclesiarũ. Ex oib⁹ aũt vna cõstitit: tãq̃ ex particularib⁹ generalis ⁊ vna p:eeminet oĩb⁹. qm̃ quũ vnũ sit co:p⁹ eccl̃ie. xiij. q. v. de ligurib⁹. de quo dicit apl⁹s. Ro. xij. Oẽs vnũ co:p⁹ sumus in chr̃isto. Ephe. iiij. xxiiij. q. ſ. loquit. illa velut caput ceteris mẽbris excellit. Qui aũt hũc p:imatũ vni⁹ capitis respectu vni⁹ ecclesiastici co:po:is ptinaciter negãt: chr̃istũ diuidũt: ecclesiã vnã sc̃indũt: vnitatem auferũt. ⁊ cõsequẽter in sp̃m sanctũ peccãt: p quẽ vnitur eccl̃ia. ꝓpter q̃ hereticj ⁊ schismatici merito sunt cẽsendi. ad hoc. ſ. ad Corin. ſ. ibi. diuisus est chr̃ist⁹? q. d. nõ. xvij. q. vij. sicut dñi testimentũ. xxiij. q. ſ. aduocauit. ibi. Nã etsi fidẽ erga deũ teneret: tñ erga dei ecclesiã nõ tenebãt: cuius patiebant velut quosdã artꝰ diuidi mẽbra q; lacerari. Etem̃ quũ ꝓpter ecclesiã chr̃ist⁹ passus sit: ⁊ chr̃isti co:p⁹ sit eccl̃ia. nõ videt ab his scz schismaticis exhiberi chr̃isto fides: a q̃b⁹ passio ei⁹ euacuat. ⁊. c. schisma. in ꝓn. ⁊ epist⁹. xxij. di. c. j. ibi. q̃ auertatione eccl̃ie ꝓuilegiũ ab ipso summo ⁊ oĩm eccl̃ia⁹ capite traditũ auferre conat: hic ꝑculdubio i hereſim labit. ⁊. j. hic est hereticꝰ cẽsendus. ¶ Tertio eccl̃ia est sctã mater in symbolo nisseno: ⁊ apl̃ico sanctã ecclesiã. xxij. dist. sacrosanct⁹ sancta romana eccl̃ia. ps. lxxxviij. in eccl̃ia scrõ⁹. ⁊ q: virtualiter est in sctis. de ꝛse. di. iiij. q̃ris a me? ⁊rũ. ibi. tota hec q̃ sctã mr̃ eccl̃ia q̃ in sctis suis est ⁊c. ⁊ io vniuersalis pasto: eccl̃ie dicẽdus est sanct⁹. Nã etsi ps̃ona q̃ pest⁹ possit esse nõ sctã: vt xl. di. si papa. quũ locus ⁊ stat⁹ est sanct⁹ in hac vita ⁊ sume pfect⁹. xl. di. c. ij. ibi. q̃s em̃ sctm̃ eẽ dubiter: quẽ aper tãte dignitatis attollit: in q̃ si desunt bona acq̃sita p meritũ: sufficiũt q̃ a loci p̃decesso:e testant. i. in testamẽto religiũ tur. aut em̃ claros ad hec fastigia erigit: aut q̃ erigunt illustrat. vbi de ℬ in glo. l. q. d. ideo roman⁹ pontifex p̃ sanctissimus appellat: q: sancti sctõ⁹ scz chr̃isti. Nã. ix. vicẽ gerit: et locũ tenet. ex vt ec. bene. c. vnico. ex qui si. per venerabilẽ. §. sane. ¶ Quarto ecclesia dicit apl̃ica. vñ ⁊ in symbolo nisseno. ⁊ apostolicã ecclesiã. q: ab apl̃s fundatã ⁊ rob: atã: maxime a ꝑetro apl̃o: sup: a quẽ oĩm apostolorũ summũ est ecclesia p̃cipaliter collocata. ex de elec. fun

damenta.ſ.rñ.lib.vj.tit.vj.di.ita.Etiã vocatur ecclesia romana ecclesia apostolo: Petri ⁊ Pauli.xxiij.dist.in noie.ibi. apostolo: Petri ⁊ Pauli quo: p:esumit ecclesiã confundere. Jdeo summus recto: eccl'ie/apostolicus ð:.lxxix.di. c.j.⁊.§.pce.⁊.§.si qs penam.⁊.xix.di.in memo:iã.ibi. apud apl'icũ.Et sedes apostolica vocat sedes papalis.xxiij.dist. in noie oñi. in multis locis.⁊.lxxix.di. qsi in oib⁹.c.⁊ ex de rescrip.sedes apl'ica.⁊.xvj.di.c.j.⁊.xvij.di.c.j.⁊ in multiplici parte iuris.Et dignitas papalis/officiũ apl'icũ appellatur.ex de elec.licet.§.pterea. Et lex pape vel ꝓstitutio apostolica instituta vocant.xciij.di.si inimicus.ꝛ.ideo.⁊.xvij. di.ꝛcilia sacerdotũ.ibi.p:eter apl'ici apicis sanctionẽ. Vocat etiã apl'ica: q: Petr⁹ ⁊ Paulus p:incipes apostolo:/ romanã ecclesiã ch:isto dño cõsecrauerũt:eãq; oibus vbi bus.ſ.vniuerso mũdo sua p̃sentia atq; venerãdo triũpho p:etulerũt.xxj.di.quãuis.ex de elec.fundamẽta.§.isti sunt. Et q: oẽs apl'i fuerũt fundamẽtum ⁊ o:igo toti⁹ ecclesie militantis.xxv.q.j.cũ ergo.ibi.p:imũ apl̃os elegit:quos quasi fundamentũ instituit ecclesie.⁊ sequit.in seipsis o:ginẽ ecclesie p:esticterũt.Et q: papa est vicari⁹ illi⁹ magni apl'i desup missi ch:isti de sinu p'ris.ipse successo: Petri in quo rota apl'ica autho:itas ꝑm plenitudinẽ reseruat.ex de trãsla.quãto.de elec.vbi periculũ.§.ceterũ.xxj.di.in no/ uo. ¶ Ad confirmationẽ aũt dicto: inducenda sunt quedã.Et p:imo q̃dẽ ad ostẽdendũ q̃ opo:tet esse in tota ecclesia vnũ caput.⁊ vnũ regẽ/pbat. q: regimen ecclesie est optime o:dinatũ:q: ab optimo p̃incipe instituti. Optimũ do regimẽ multitudinis est vt regat ꝑ vnũ. vt sepe.ſ. in.ꝛ.ar.ꝛ.adhuc nulli.⁊.ꝛ.itẽ.q̃ sit vtilius pbauj.g̃ eccl'ie regimẽ sic est disposituũ:vt vnus toti eccl'ie p:esit. Q: aũt optimũ regnũ sit per vnũ/ex hoc amplio⁹ declarat. Nã regnũ nihil aliud est q̃ directio gubernato: ad finẽ/qui est aliq̃ bonũ.vnitas aũt p̃cipue pertinet ad rationẽ boni: sicut pbat Boe.in lib.de cõsolatione pbic.q̃ sicut oia desiderãt bonũ:ita desiderãt vnitatẽ:sine qua esse nõ possunt. vnũquodq; eñ intantũ est/inquantũ vnũ est.vñ illud ad q̃ tẽdit intẽtio multitudinẽ recte gubernãtis:est vnitas/ ⁊ pax multitudinis.in qua vnitate consistit bonũ ⁊ salus cuiusliber societatis.facit.xxiij.q.j.noli. sed p se causa vnitatis est vnũ.nã ⁊ plures nõ possunt vnire multa: nisi ipsi aliquo modo vniãtur.quare illud q̃ est p se vnũ:efficaci⁹ ⁊ melius est causa vnitatis:q̃ plures vniti. vñ sequitur q̃ multitudo meli⁹ regat per vnũ q̃ p plures. dũmodo in illo vno sit bonitas q̃ requirit in regente.hoc etiã ptz in natura:q̃ est opus dei.cui⁹ opera sunt pfecta ⁊ optima. quia opus imperfectionis non nouit.ex de bap.maio:es.§.sed adhuc q̃rit.⁊ de pe.di.iij.sunt plures.⁊ Deut.xxxij.dei pfecta sunt opera ⁊ optima. vñ Beñ.ſ.vidit de⁹ cuncta q̃ fecerat:⁊ erant valde bona.xxiij.q.iij.q̃dã.ꝛ.floriani. Omne aũt naturale regimen est ab vno.in multitudine nãq; mẽbro: co:po:is/est vnũ mẽbrũ q̃ p:incipaliter mouet: scz cor.Et in parrib⁹ potẽrialib⁹ aie/vna potẽtia est:que alijs p:eest:scz ratio:p:out cõp:ehendit intellectũ ⁊ voluntatẽ. Et in apib⁹ vnus rex est.Et grues vnũ sequunt.vij.q.j. in apib⁹.vbi de hoc. Et in toto vniuerso vnũ p:imũ p̃ncipiũ est:q̃ oia pducit/⁊ mouet.ex de summa tri.firmiter.ſ.rñ. ibi. Nũ vniuerso: p̃incipiũ:creato: oĩm visibiliũ ⁊ inuisibiliũ ⁊c.quare et in multitudine humana/si optime regi debeat:opo:tet esse vnũ recto:ẽ. Et si vnitas gubernãtis requirit ad optimũ regimẽ multitudinis humane:q̃ vnit er inclinatione nature : multo magis requirit ad regimẽ illi⁹ cõmunitatis q̃ vnitur etiã munere gr̃e:cuiusmodi est cõmunitas ecclesiastica. Nã illud q̃ est ꝑm gratiã:nõ contrariat ei q̃ est ꝑm naturã:sed pficit illud. Relinquit q̃ q̃ in regno ecclesie sit vnus recto:. Itẽ ch:istus nõ deficit in necessarijs ecclesie sue:quã vsq; ad mo:tẽ dilexit. Ephe.v. xxiij.q.v.p̃ceps.xxiij.q.j.schisma:que maxime cõseruari pot̃ p hoc q̃ gubernat ab vno.ſ.Mach.viij.ad medium. ibi.⁊ cõmittũt vni hominũ magistratũ suũ per singulos annos dominari vniuerse terre sue,⁊ oẽs obediũt vni.

Unius regimẽ optimũ.

Optimũ esse ab vno regi pl'is suas detur ar gumẽt.

Requirit eñ ad vnitatẽ ecclesie/q̃ oẽs fideles in fide cõueniant.ſ.ar.xl.ꝛ.itẽ ad vnitatẽ. Jnteruenit aũt circa ea que fidei sunt/questiones moueri:q̃ dñs per vni⁹ sententiã determinãtur:vnitas fidei cõseruatur in ecclesia: ⁊ remouetur dimisio.etiã ꝓpter diuerso: sniam esse posset/q̃ multa capita/multe smie.de ꝓse.di.iiij.sicut in sacramẽtis.ff.de arbi.itẽ si vnus.§.p̃ncipaliter.⁊ legit⁊ no.ex de cõcel.p:equia. ¶ Est ergo tenendũ firmiter q̃ ex o:dinatione ch:isti vnus toti ecclesie p:eest.hoc clare ꝓbat.xix.di. ita dñs. ex de elec.fundamenta.ſ.rñ.⁊.xxj.di.in nouo. P:obat etiã hoc/per id q̃ dicit Hugo de sancto victo:e circa p̃ncipiũ cõmentarij sui sup angelica hierarchia: vbi ostẽdit q̃ vniuersitas conseruat per collectionẽ oĩm potestatũ ad vnũ p:incipiũ:sic dicẽs:Ad deco:ẽ ⁊ pulch:itudinẽ eo: q̃ sapiẽtia o:nauit operũ/ab vna virtute ⁊ potestate distribuunt multe virtutes:⁊ potestates multe efficiũtur. Sed ne rursus multitudo schisma generet ante diuisionem; ⁊ aduersum se pugnet o:bis dñatione cõtraria:vnũ p̃incipiũ est: et moderato: vnus oĩm:a quo habent q̃ sunt:⁊ sub quo moderãtur q̃ possunt:⁊ deferũt ad ip̃m omne q̃ efficiũt vt vnitas maneat oibus:⁊ pax perseueret in regno cũcta creatis ⁊ gubernãtis oia dei. Hoc aũt q̃ generaliter dicit Hugo de vniuerso mũdo/pot̃ adaptari specialiter ad ecclesiasticũ regnũ:cui⁹ vnitas optime cõseruatur/ꝓ hoc q̃ ab vno recto:e dependent oẽs fideles ⁊ recto:es fideliũ vniuersi:⁊ vnius fidei vnus est directo: ⁊ recto:.xxiij.q.j. loquit.hoc etiã bene claret.xciij.dist.legimus.ibi. Q: aũt postea vn⁹ electus est q̃ ceteris p:eponeret: ⁊ schismatis remediũ factũ est:ne vnusq̃sq; ad se trahens ecclesiã ch:isti rũperet.⁊.xcv.di.olim.ibi.postq̃ aũt vnusquisq; eos q̃s baptizauerat suos esse putabat/non ch:isti: in toto o:be decretũ est:vt vn⁹ de p:esbyteris supponeret:⁊ schismatis semina tollerent. Patet ergo q̃ est vn⁹ rex ⁊ pasto: toti⁹ ecclesie:sicut in ecclesia triũphãti vnus p:esider: scz vnus de⁹:q̃ etiã toti vniuerso p:incipat. Judith.ix.ibi. deus cesoruũ ⁊c.sic in ecclesia militãte q̃ a triũphanti per similitudinẽ deriuat.lxxxix.di.ad hoc.vnus est q̃ p:esider fidelib⁹ vniuersis. ¶ Q: aũt iste vnus sit Roman⁹ põtifex Petri succesſo:ex primatu ⁊ p:erogatiuis ipsi⁹ beati Petri maxime cõfirmat.nã petri p:cesſo: ⁊ succesſo:/sunt pares officio ⁊ potestate:licet possint esse dispares vite merito ⁊ bonitate.q: nõ habet imperiũ par in parem.ex de elec. inno/tuit.quũ ergo beatus Petrus fuerit constitutus a ch:isto p:inceps sup vniuersam petram.xxj.di.in nouo.xxj.di.§.j. opo:tet dicere q̃ eius succesſo:/est ille q̃ est vniuersalis rector: ecclesie.xxiij.q.j.manet.xl.di.c.j.

¶ Articulus.lv. A

AD ostendendũ aũtẽ p:iuilegia singularis potestatis petro collate/illud p̃mo occurrit/q̃ in Jo.ſ.c. habetur. Tu vocaberis Cephas.q̃ etiã petr⁹ interp:etat:ꝑm vnã linguã.vt ibi habet.ꝑm aliã caput exponit.vt ſ.ar.p̃ri.vt sicut caput inter cetera mẽbra co:po:is obtinet p:incipatũ:velut in quo viget plenitudo sensuũ.iuxta illud Eccs.ij.c.oculi sapiẽtis in capite ei⁹.⁊ in quo ratio/ que oia regit/viget.ex de sacra vnc.c.vnico.§. quia ꝺo.ꝛ. in vertice.sic Petrus inter apl'os/⁊ per cõsequens successo: ei⁹ inter vniuersos ecclesiarũ p:elato:/est autho:itate p̃cipuus:⁊ p:ecellit simpliciter potestate ac etiã dignitate.xxj.di.in nouo.xix.di.ita.iij.q.vj.duũ.xxj.di.§.j.xvj.q. vj.si fo:tassis.vñ ⁊ acephalũ dicitur esse cõciliũ vbi caput nõ est.xxj.di.sumitur. ¶ Deinde accipiendum est q̃ in euãgelio Matth. legit.xvj.c. Petro eñ cõfitenti ch:isti esse filiũ dei viui/ñdit ch:ist⁹.⁊ ego dico tibi: q: tu es Petr⁹:⁊ sup hanc petrã edifi.ecclesiã meã.xix.di.ita.⁊.xxj. di.in nouo.diligẽter attẽdenda sunt ꝛba hec.tu es(inq̃t) Petr⁹.nõ aũt nũc primo hoc nomẽ accepit.vt Aug.ait.ſ Petr⁹.⁊c. q̃n dictũ est ei Jo.j.tu vocaberis cephas:q̃ interpret̃ petrus.vt iam.ſ.dictũ est.vnde sicut Ch:ys.ait. hic est vnus

Cephas q̃d interpret̃.

Hoc:um verbo:ũ Tu es Petr⁹.⁊c. multiplex expo.

hono: datus a chr̃isto ⁊Petro: sc̃z ꝙ ei largit⁹ est nomẽ. Jn hoc aũt ꝙ subdit: sup hanc petrã edificabo eccleſiã meã: petrũ past⁹ ẽ fecit. vt idẽ Chr̃yſo. ait. ſed de hoc no. in p̃e. c. in nouo. in glo. ſ. ¶ ⁊Potest aũt intelligi vno modo: hãc petrã: ſup te ⁊ ſucceſſores tuos. vel ſup hanc petrã. i. ſuper hũc quẽ cõfeſſus es. q: petra erat chr̃ist⁹. ſ. ad Cor. x. de cõſe. di. ij. re vera. ⁊ hec eſt verio: expoſitio: ⁊ ſenſus. vt legit ⁊ no. in p̃e. c. ira. dicens in glo. ſ. per hanc dictionẽ. ⁊ ẽ de elec. fundamẽta. ſ. rñ. Jterũ reſume verba chr̃iſti. ⁊ ego dico tibi: q: tu es petr⁹. ⁊Hiero. ac ſi diceret. q: tu mihi dixiſti. tu es chr̃iſtus fili⁹ dei viui. ⁊ ego dico tibi: nõ ſermone caſſo. ⁊ nullũ opus habẽte: ſz ego dico tibi: q: meũ dixiſſe feciſſe eſt. q: tu es petrus. ſicut eñ ipſe apoſtolis lumẽ dos nauit: vt lumen mũdi appellarẽtur. Mat. v. vos eſtis lux mundi. xiij. di. ſacerdotes ⁊c. que vocabula a dño ſortiti ſunt. Jta ⁊ Simoni q̃ credebat in petrã chr̃iſtũ petro largitus eſt nomẽ hucuſq; ⁊Hiero. ¶ Et Jrẽ Aug. de cõſen ſu euangeliſtarũ. nullus tamẽ arbitretur ꝙ hic petrus nomen acceperit. non eñ accepit hoc nomen niſi vbi Jo. cõmemo: at ei dictũ eſſe Jo. ſ. tu vocaberis cephas: qđ interp̃etat⁹ Petrus. hucuſq; Aug. irẽ ⁊Hiero. ſm aũt ⁊metaphorã petre/recte dicit ei edificabo eccleſiã meã ſup te. ⁊ hoc eſt quod ſequit. ⁊ ſuper hãc petrã edificabo eccleſiã meã. Jrẽ Chr̃yſ. id eſt in hac fide ⁊ confeſſione edificabo eccleſiã meã. hinc oſtẽdit multos iã credituros/qđ petrus confeſſus fuerat: ⁊ erigit ei⁹ ſenſum: ⁊ paſtor ẽ ipm facit. Jrẽ Aug. dixi in quodã loco in lib. retractationũ ſcz/de apl'o petro: ꝙ in illo tã̃ in petra ſit edificata eccleſia. ſed ſcio me poſtea ſepe expoſuiſſe qđ a dño dictũ eſt. tu es petr⁹: ⁊ ſup hãc petrã edificabo eccleſiã meã. vt ſup hũc intelligeretur quẽ cõfeſſus eſt petrus. dicẽs. tu es chr̃iſtus fili⁹ dei viui. acſi petrus ab hac petra appellar⁹/perſonã eccleſie ſignificaret. xxiij. q. ſ. quodcũq;. que ſup hanc petrã edificatur. nõ eñ dictũ eſt ei. tu es petra. petra aũt erat chr̃iſt⁹ quẽ cõfeſſus eſt ſimon. ſicut eñ tota eccleſia confitetur: dicrus eſt petrus. harũ aũt ouarũ ſniarũ que ſit ꝓbabilior/lecto: eligat. hucuſq; Aug. Jrẽ Hilari⁹. Eſt autẽ in nũcupatione nouj nois/felix eccleſie fundamentũ: dignaq; edificatione illi⁹ petre: q̃ infernoũ leges/⁊ tartari poꝛtas/⁊ oia mo: tis clauſtra diſſolueret. vñ ad oſtẽdendũ firmitatem eccleſie ſup: a petrã fundate ſubdit. Jrẽ Amb. in homilia ſup iſto verbo. tu es petr⁹ ⁊ ſup hãc petrã edificabo eccleſiã meã. Petrus enim ð: eo ꝙ p̃minus in nationibus fidei fundamẽta poſuerit: et tã̃ ſaxum immobile totius co: po: is chr̃iſtiani cõpagẽ moleq; cõtineat. diſ. I. fideliꝛ.

Ert poꝛte inferi non p̃euale. aduer. eam.

¶ Ert poꝛte inferi nõ p̃eualebũt aduerſus eã. glo. ſ. non ſeparabunt eã a charitate mea ⁊ fide. ⁊Hiero. Ego poꝛtas inferi vitia reo: ac pctã: vel certe hereticoꝛ doctrinas: per quas illecti hoies ducũtur ad tartarũ. Oꝛig. ſed ⁊ ſingule ſpũales nequitie in celeſtib⁹ poꝛte ſunt inferoꝛũ: quib⁹ contrariant poꝛte iuſtitie. Rabanus. poꝛte q̃ inferi ⁊ to: mẽta ⁊ blandimẽta ſunt perſecutoꝛ. Sed ⁊ p̃aua infidelitũ opera/ineptaq; colloquia/poꝛte ſunt inferi. q: iter pditionis oſtendũt. Jrẽ Oꝛig. Non aũt exp̃imit vtrũ petre nõ p̃eualebũt/in q chr̃iſtus edificauit eccleſiã: aut eccl'ie quã edificat ſup: a petrã: nec aduerſus eccleſiã poꝛte p̃ualent infernoꝛ. Cyrillus in lib. theſauroꝛũ. ſm aũt hanc dñi p̃omiſſionẽ/eccleſia apl'ica Petri ab oi ſeductione ⁊ hereꝛica cõuentione immaculata manet/ſup oẽs põtifices ⁊ epos ⁊ ſuper oẽs p̃imates eccleſiarũ ⁊ populoꝛ in ſuis pontificibus in fide pleniſſima authoꝛitate petri. Et quũ alie eccleſie quoꝛũdam erroꝛũ ſint tabe verecũdate: ſtabilita/inquaſſabiliter ipſa ſola regnat: filentiũ imponens: ⁊ oia obdurãs oꝛa hereticoꝛ. nos neceſſario ſalutis/nõ decepti ſuꝑbia/nec vino ſuperbie inebriati/⁊ pũ veritatis ⁊ ſancte apl'ice traditionis/vna cũ ipſa p̃edicam⁹ ⁊ cõfiremur. hucuſq; Cyrill⁹. Hãc authoꝛitate hic detruncatã/pono integrã. ſ. lviij. ar. ſ. de hac aũt potẽtie. ꝓbantur. xxj. di. quãuis. in ſ. xxiij. q. ſ. in ſola. ⁊ c. arcã. et. c. hec eſt. ⁊ c. memoꝛ. c. qm̃ vetus. Jrẽ Oꝛig. Si ergo ⁊ nos p̃ſe reueláte q̃ eſt in celis: qñ ſcz cõuerſatio noſtra in celis eſt. ⁊Phil. ij. cõfeſſi fuerim⁹ ieſum chr̃iſtũ filiũ eſſe dei viui: ⁊ nobis dicet/Tu es ⁊c. ⁊Petra eſt eñ ois q̃ cõfeſſoꝛ: imitatoꝛ: eſt chr̃iſti. aduerſus quẽ aũt poꝛte p̃eualent infero: ille neq; petra dicẽdus eſt/ſup quã chr̃iſt⁹ edificat eccleſiã. neq; eccleſia: nec pars eccleſie/quã chr̃iſt⁹ edificat ſup petrã. ſil'r hoc vide qđ no. de pe. di. ſ. eccleſia. in glo. xxiij. ¶ Jrẽ Chr̃yſ. Deinde ⁊ alium petri dicit honorẽ quũ ſubdit. ⁊ tibi dabo Et tibi claues regni celoꝛ. q. d. ſicut ⁊ pr̃ tibi dedit me cognoſcere dabo. ita ⁊ ego aliud tibi dabo. ſ. claues regni celoꝛ. Rabanus. Si eñ regẽ celoꝛ maioꝛi p̃e ceteris deuotiõe ꝓfeſſus eſt: merito p̃e ceteris ipſe collatis clauib⁹ regni celeſtis dotatus eſt: vt cõſtaret oib⁹ q: abſq; ea cõfeſſione ⁊ fide null⁹ regnũ celoꝛ poſſet intrare. glo. Claues aũt regni celoꝛũ ipſam diſcretionẽ ⁊ potẽtiã nominat. potẽtiã qua liget et ſoluat. diſcretionẽ qua dignos vel idignos diſcernat. hoc ꝓbat. xx. di. §. ſ. eẽ q̃ ſi. ſint le. p̃ venerabilẽ. §. rationibus. Dicit aũt in futuro. tibi dabo. vt inſinuet q: nõ ſolũ ei dedit: ſed etiã ei⁹ ſucceſſoꝛib⁹ daturus eſſet. vel q: poſtea plen⁹ dedit. qñ dixit ei ⁊ aliis poſt reſurrectionẽ. Jo. vl. Accipite ſpm̃ ſanctũ. quoꝛ remiſeritis pctã/remittũtur eis. quẽ ſpm ritũ ſanctũ in die pentecoſtes plenius receperũt. Act. ij. ad hec. ſ. q. ſ. remiſſionẽ. xxiij. q. ſ. §. ſi autẽ. de p̃ſe. di. v. ſciunti. in ſi. Vel dixit dabo. q: hec poteſtas efficacia ſortit⁹ a chr̃iſti paſſione: q̃ adhuc futura erat/quãdo hoc dixit. Vñ ſm Chr̃yſ. qđ ante paſſionẽ p̃miſit: poſt reſurrectionem affirmãdo dedit. quũ ei dixit. paſce oues meas. Joã. vlti. ẽ de elec. ſignificaſti. hoc dicit Chr̃yſ. ꝓbat⁹ a Greg. di. l. cõgrãdũ. ⁊ no. xxj. di. in nouo. in glo. ſ. ¶ Et ſequit in ⁊Mat. ⁊ quodcũq; ligaueris. glo. ſ. quẽcũq; indignũ remiſſione Et qđ iudicaueris dñ viuit: indign⁹ iudicabit apud deũ. Et qđ cũq; ſoluẽris. ſ. quẽcũq; ſoluendũ iudicaueris dñ viuit: re miſſionẽ pctoꝛ conſequet⁹ a deo. Oꝛig. Vide aũt quanta poteſtate habeat petra ſup quã fundat⁹ eccleſia: vt ei⁹ iudicia maneãt firma: qñ deo iudicãte per eã. Chr̃yſ. vide etiã q̃liter chr̃iſtus reducit petrũ ad excelſam de ipſo intelligẽtiã. hec ei ſe p̃mittit daturũ/q̃ ſunt ꝓp̃ia dei ſolius. ſ. pctã ſoluere: ⁊ eccleſiã immurabilẽ facere inter tot p̃ſecutionũ ⁊ tẽtationũ p̃cellas. Raban⁹. ¶ Hec aũr ſoluẽdi atq; ligandi poteſtas quãuis ſoli petꝛo data videat a dño: tñ ⁊ ceteris apl'is datur. necnõ etiam nunc epis ac p̃elbyteris ois eccleſie. Sed ideo Petrus ſpecialiter claues regni celoꝛũ ⁊ p̃incipatũ iudiciarie poteſtatis accepit: vt oẽs per orbẽ credẽtes intelligãt/q: quicũq; ab vnitate fidei vel ſocietatis illi⁹ quomodolibet ſemetipſos ſegregant: tales nec vinculis pctoꝛũ abſolui/nec ianuã poſſunt celeſtis regni ingredi. hec. ꝓbatur. xxiij. q. ſ. loquit. ⁊ c. quicũq; ab vnitate. Jrẽ glo. ſ. ſpecialiter etiã petro cõceſſit: vt ad vnitatem nos inuitaret. ideo eñ ipm p̃incipem apl'oꝛũ cõſtituit: vt eccleſia vnũ p̃incipalẽ chr̃iſti haberet vicariũ: ad quẽ diuerſa mẽbra eccleſie recurrerẽt. ſi forte inter ſe diſſentirẽt. ¶ ſi diuerſa capita eſſent in eccleſia: vnitatis vinculũ ſolui pereꝛ. hec glo. ꝓbat ꝓ p̃e. c. loquit. ⁊. xix. dif. in memoꝛiã. ⁊ ar. xcv. di. olim. ⁊. iij. q. vj dudũ. Sic ergo licet oib⁹ apl'is ak's dictũ ſit. quecũq; ligaueritis ſup terrã/erunt ligata ⁊ in celis. Mat. xviij. tñ pr̃⁹ ſingulariter dictũ eſt Petro ſoli. qđcũq; ligaueris ⁊c. Mat. xvj. per qđ intelligi debet oꝛdo in hmõi poteſtate. q: p̃imo ⁊ p̃incipaliter cõuenit petro: ⁊ peũ deſcendit ad alios. xxiij. q. ſ. loquit. ⁊. xix. di. ita. Petro ergo dictũ eſt ſine alijs: ⁊ nõ alijs ſine petro. vt intelligat ſic ei eſſe attributa poteſtas hmõi: vt alij ſine ipo nõ poſſint: ipſe ſine alijs poſſit: ex priuilegio ſibi collato et conceſſa ſibi plenitudine poteſtatis: p quã põt ligare ceteros: ſed ligari nõ põt a ceteris. xxj. di. inferioꝛ. ⁊ c. ſubmittit. Jn hac aũt ptãte ⁊ ſoluẽdi ⁊ ligãdi/oat intelligi ptãs iudiciaria: nõ ſolũ in remiſſione pctoꝛ: ſed etiã in diſſolutione ⁊ determinatione cauſarũ: in excõicatione/ac aliarũ penarum inflictione/⁊ indulgẽtijs: ⁊ quacũq; relaxatione/⁊ diſpẽſatione in p̃ceptis: ⁊ quacũq; conſtitutione/vel obſeruatiõe. ſ. Cor. xv. ⁊ Heb. ij. Verbũ eñ vniuerſale

quodcūq; oia cōp:ehendit:nullo excepto. ff. de offi. pfesi. l.iij. eē de pīui. quia. rix. dist. si romanorū. exp:essum eē de ma. ꝛ obe. solite. §. nos aūt. in fi. Jtem super dicto verbo. Mat. xviij. quecūq; alligaueritis super terrā erūt ligata et in celo. ꝛ qcūq; solueritis sup terrā erūt soluta ꝛ in celo. Hyge. nō erit in celis sicut Petrus: sed in celo ꝛ vno. q; nō sunt tante perfectionis sicut petrus. facit qđ legit ꝛ no. xxiij. q. j. est aliud. Jtē ibi Hilarius. Per hoc tm̄ q; ad terro:ē marimi metus/quoad pſens/oēs cōtinenk:immo bile seueritatis apostolice iudiciū demonstrauit. vt quos in terris ligauerint. i. pcō:ū nodis inneros reliquerint: ꝛ quos soluerint/cō cessione scz venie acceperint i salutē: ſi in celis ligati sunt vel soluti. Chry. Et notandū q; non dixit primati ecclesie: liga talē. sed si ligaueris: indissolubi lia erūt ligamina. q̄si hoc ei⁹ iudicio cōmittens. vide aūt qualiter incorrigibilē duplicib⁹ colligauit necessitatib⁹: scz pena/q; est hic: scz p:oiectiōe ab ecclesia: quā. §. posuit/ dicēs. sit tibi sicut ethnicus ꝛ c. ꝛ supplicio futuro. qđ est: li gatū esse in celo. vt multitudine iudicio:uz dissoluat fra tris irā. Aug. de verbis dñi. Cepisti habere fratrē tuū tāq; publicanū: ligas illū in terra: sed vt iuste alliges/vide. nā iniusta vincula dissupit iustitia. quem solueris (inquit) in terra: solut⁹ erit in celo. xj. q. iij. cepisti. quū aūt co:pereris ꝛ cōcordaueris cū fratre tuo: soluisti illū in terra. quū sol ueris in terra: solutus erit ꝛ in celo. multū p:estas: nō tibi/ sed illi. q: multū nocuit: non tibi/sed sibi. Jtē Aug. in lib. de pnia. Quecūq; solueris super terrā: soluētur ꝛ in celis. hoc est deus ꝛ oēs celestis militie o:dines ꝛ oēs sancti in glo:ia sua laudāt nobiscū ꝛ cōfirmant quos ligatis ꝛ sol uitis super terrā. nō dixit. quos putatis ligare et soluere. sed in quos exercetis opus iustitie ꝛ miscōdie. alia aūt ope ra vestra inter pcō:es nō cognosco. de pe. di. ſ. quem peni tet. ad mediū. Jtē Aug. de meritis ꝛ remissione pcō:ū sup p:e. Ubo/quo:ū remiseritis. Joā. xx. ꝛē. Ecce charitas q; p spiritū sanctū diffundit in co:dib⁹ nostris. Rom. v. Partici pū suo:ū pcā dimittit. eo:ū q; non sunt eius/pcā tenet. de consc. di. iiij. ecclesie charitas. ideo postq; dixit accipite spm̄ sanctū: cōtinue de pcō:ū remissione ꝛ de rētione subie cit. Greg. super hoc. Sciēdū vero est q; hi spm̄ sanctū ha buerūt ꝛ vt ipsi innocētes viuerēt: ꝛ in p:edicatione qui busdā p:odessent. Idcirco hunc post resurrectionē dñi pa ter acceperūt: vt pdesse nō paucis/sed plurib⁹ possent. libet ergo intueri: illi discipuli ad tāta onera humilitatis vocati/ad quantū culmē glo:ie sint pducti. ecce non solū de semeripsis securi fiūt: sed ꝛ principatū sup:emi iudicij so:tiunk: vt vice dei q̄busdā peccata retineāt: quibusdā re laxent. hoc nūc in ecclesia epi locū tenent. soluēdi ꝛ ligan di auctoritatē suscipiunt: q̄ gradum regiminis so:tiunk. grādis honor: sed graue pondus istius est honoris. durū quippe est: vt q; nescit tenere moderamina vite sue: inde ex fiat vite aliene. Chry. ibidē. sacerdos em̄ etsi p:opriā bene dispēsauerit vitā: alio:ū vero non cū diligentia curā ha buerit: cū pernicios in gehēnā vadit. ad hoc. xlvij. di. §. ſ. Sciētes igitur periculi magnitudinē: multam tribuite ei deuotionē: etiā si nō valde nobilis fuerit. Non aūt iustum est ab ijs q; in principatu sūdisciunk iudicari: etsi vita eo:ū fuerit pertractabilis: in nullo ledens in ijs que sibi sunt cō missa a deo. Nō enim sacerdos/sed neq; angelus aut ar chāgelus/operari aliq̄d pōt in ijs q; sunt data a deo: ſz pa ter ꝛ filio oia dispēsant. sacerdos aūt ꝛ suā linguā ꝛ manū tribuit. nō em̄ iustū esset ꝓpter alteri⁹ malitiā circa sym bola vestre salutis ledi eos q; ad fidē veniūt. ad hoc. ſ. q. ſ. fi dedit. ꝛ. c. si fuerit. cū. c. seq. vsq; ad. §. si ergo. Sequitur in auctoritate. Mat. ꝛ Jo. sup terrā. glo. nō em̄ data est po testas hoibus ligādi vel soluēdi mo:tuos/sed viuos. qui aūt mo:tuos solueret vel ligaret: nō sup terrā/sz post ter rā hoc faceret: ex snia cōstantinopolitani cōcilij. Quō aūt p:esumūt q̄dā dicere de viuis tantūmodo hec dicta esse: an ignorāt qđ iudiciū anathematis nihil aliud est nisi se

paratio. iij. q. iiij. engeltrudā. cuitādi aūt sunt illi q; a pessi mis culpis detinent: siue in viuis sint: siue nō. a nocēte eīm semp refugere necessariū est. Sed ꝛ Aug. religiose memo rie/q; inter aphricanos epos splēduit: diuerse epl'e recita te sunt signātes q; oportet hereticos etiā post mortē anas thematizare. talē aūt ecclesiasticā traditionem ꝛ alij epi aphricani seruauerūt. Sed ꝛ romana sctā eccl'ia quosdā epos post mo:tē anathematizauit: licet p fide in vita sua accusari nō essent. hec legunt. xxiij. q. ij. sane. pferrur. ꝛ. ij. Aug. sancte memo:ie. de hoc in p:e. causa. ꝛ. q. in summa ei⁹. ꝛ eē de sen. exco. a nobis. ¶ Jtē sup p:edicta autho:i tate quodcūq; ligaueris. Hiero. Jstū locū epi ꝛ plbyteri nō intelligētes/aliud sibi de phariseo:ū assumūt supcilio: vt vel dānent innocētes: vel soluere se no:ios arbitrētur: quū apud dñm non snia sacerdotū: sed eo:ū vita querat. legim⁹ in Leuitico de lep:osis vbi iubent se ostēdere sacer dotib⁹. xiij. Mat. viij. ꝛ Luc. xvij. et si lepra habuerint: tūc a sacerdotibus immūdi fiāt. nō q; sacerdotes lep:osos fa cīāt ꝛ immundos: sed q; habeant notitiā lep:osi: ꝛ possint discernere q; mūdus q; ve immūdus. ad hoc eē q; ſi. sint le per venerabilē. §. rationib⁹. xi. q. iij. quō. Jtē ibidē Chry. Sit ergo irrep:ehēsibilis: q; alterū ligat vel solvit. vt inue niat dignus ligare vel soluere in celo. Sed ꝛ ei q; potuerit virtutib⁹ portas obstruere infero:ū quasi p:emiū/oantur claues regni celo:ū. ois cīm species virtutis quū quis eam ceperit opari/quasi ipsi se adaperit: ante eū dño videlz eā adaperiente per gratiā suā: vt inueniat eadē virtus ꝛ por ta esse ꝛ clauis porte. fortitan aūt ꝛ ynaquecq; virt⁹ est re gnū celo:ū. ¶ E Jtē Joā. j. Intuitus aūt eū iesus dixit. tu es simon filius iohānā. tu vocaberis cephas. qđ inter p:etat petrus. Beda. Jntuitus est aūt eū: nō exterio:ib⁹ oculis solu:/sed ꝛ eterno diuinitatis intuitu vidit co:dis eius simplicitatē. cui⁹ merito cūcte p:eferēdus esset eccle sie. Neq; aūt in petri vocabulo quasi hebreo vel sy:o aliā interp:etationē querere oportet: q: idē latine ꝛ grece petrus/qđ syriace cephas. ꝛ in vtraq; lingua nomē a petra deriuat. vocat aūt petr⁹ ob firmitatē fidei q; illi petre ad hesit. de quo apls. petra aūt erat chr'ist⁹. ſ. Cor. x. de cō. di. ij. re vera. q; sperātes in se ab hostis insidijs turo reddit. ꝛ spūaliū charismatū fluēta ministrat. Jtē ibi Aug. Non est magnū/q: dñs dixit cuius filius esset iste: oia em̄ noīa sanctor:uz sciebat. Luc. x. quos ante mūdi cōstitutionē p:edestinauit. Illud aūt magnū/q: immutauit ei nomē: ꝛ fecit de Simone petrū. petrus aūt a petra. petra vero ecclesia. ergo in petri noīe figurata est eccl'ia. hoc ꝓbatur. xxiij. q. ſ. qđcūq; Et q; ſs securus est: nisi q; edificat sup:a pe trā: Intentū aūt te fecit dñs. nā si antea petr⁹ vocaret: nō ita videres mysteriuz petre: ꝛ putares casu sic eū vocari: nō p:ouidentia dei. Jdeo em̄ eū voluit aliud vocari: vt ex ipsa mutatione noīs sacramenti viuacitas cōmēdaretur. Jtē hic Alchuinus. Nondū imponit ei nomē: sed p:efigu rat: qđ postea ei fuit impositū: q̄s dixit ei iesus. tu es petr⁹ et sup hāc petrā edificabo ecclesiā meā. Mutatur⁹ aūt no men christus voluit ostēdere etiā illud nomē qđ a paren tibus datū erat nō carere virtutis significatione. Simō em̄ obediēs interp:etat. Johānā gratia. Jona colūba. q. di. tu es obediēs filio⁹ gratie. vel filius colūbe. i. spūssancti. q: humilitatē a spūsancto accepisti: vt vocāre Andrea vi dere me desiderares. non em̄ dedignat⁹ est maio:i minor̄ sequi. quia non est o:do eratis: vbi est m'ria fidei. ar. bo. l'xxiij. di. po:ro. ꝛ. xl. di. q̄cūq; desiderauerit. als est sub. c. multi. ¶ F Jtē aliud p:iuilegiū dñs mandauit petro vt solueret tributū p:o ipso ꝛ p:o se. vt habet Mat. xvij. ꝛ xj. q. ſ. magnū. xxviij. q. ſ. iā nūc. sup quo dicit glos. in Mat. q; discipuli viderant p petro ꝛ domino idem tributum reddi: tamē ex equalitate p:ecij arbitrati sunt oibus apo stolis petrū esse p:elatum. Jtem quū dixit ibi dñs. vt aūt nō scādalizemus eos: vade ad mare. ait Chry. Sicut aūt stupescis de christi virtute: ita admirare petri fidē: q̄n rei tā difficili obediuit. Jdeoq; de fide eū remunerans/copu

Petri nomen vide.

Tributū a Petro noie christi solutum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

lauit eũ sibi in tributi datione.quod fuit abundantis hoꝛnoꝛis.ꝛ hoc qꝫ dicitur.inuenies staterem. illũ sumẽs dabeis ꝓ me ꝛ te.glos.Cõsuetudo erat vt vnus quisqꝫ ꝓꝛo se didrachma redderet.stater ẽ est põdus duoꝝ didrachmatũ. Et glos.alia Hilarij dicit. Dñs didrachma soluere postulat.i.denarios duos. hoc em̃ omni israel lex ꝓ redẽptione anime ꝛ coꝛpoꝛis cõstituerat in ministerio templi seruientiũ. Item Thꝫ. Quũ em̃ primogenita egyptioꝝ interficeret deus.Exod.xi.quũ tributũ leui ꝓ eis accepit:deinde q: primogenitis que erãt apud iudeos minoꝛibꝰ tribus numerus erat ꝓ deficientibꝰ in numerũ sicli iussit deferri. Quid siclus qd drachma no.de peni.dis.j.§. his autho:itatibꝰ.c.qui domũ.glos.siclus.ꝛ extunc tenuit cõsuetudo qꝫ primogenita vectigal hoc inferrẽt.q: igitur primogenitus erat christus:videbat aũt discipuloꝝ primus esse Petrus:ideo ad eũ accedunt q̃ didrachma accipiebant.hysto:ia tãgitur.xxiij.q.j.est aliud.vbi dicit glos. ideo solus petrus piscato: hoc piscandi genere:ipse enim habet potestatẽ ligandi.ꝛ soluẽdi ꝓ:e aliis.xxi.di.§.j. Jtẽ Ambꝫ.super marcũ. Non turbatur nauis q̃ Petrũ habet. turbaꝫ que Judã habet.ꝛ sequit. quemadmodũ em̃ turbari poterat:cui ꝓeerat is in quo firmamẽtũ ecclesie est: et sequit.deniqꝫ etsi alijs imperat:vt laxent retia sua:soli tantũmodo petro dicitur duc in altũ.i.in ꝓfundũ disputationũ.xxiij.q.j.nõ turbatur. ¶ Jtẽ solus Petrus quesiuit a christo.si peccauerit in me frater meus:dimittã ei vsqꝫ septies:Matth.xviij. Et ei solus iesus respõdit in persona omniũ de ecclesia:quoꝝ futurus erat caput.non dico tibi vsqꝫ septies:sed vsqꝫ septuagies septies. Nam septenarius est numerus vniuersitatis.Septenarius ergo in hoc loco in seipsum multiplicatus signat diuersoꝝ vniuersa peccata.q: solus Petrus põt non solũ oĩa: sed oĩa crimina relaxare.oĩa inquã.quia dicit ei:quodcũqꝫ solueris.oĩa inquã.q: dicit:pasce oues meas.nullã excipiens. ad hoc ẽ de maio.ꝛ obe.solite.§.nos autẽ. Jtẽ Petrus ait christo loquẽti.dñe ad nos dicis hãc parabolã:Luc.xij. vltra mediũ.sup quo dicit glos.Theophili. Petrus cui iã ecclesia cõmissa fuerat: quasi oĩa curam gerens:inquirit vtrũ dñs ad oẽs parabolã pertulisset. ¶ Jtẽ super illud qõ ait petrus.dñe tu mihi lauas pedes. Joã.xiij.dicit hic Aug.nõ ita intelligendũ est:quasi aliquibꝰ iam lauisset.ꝛ post eos venisset ad Petrũ.quis enim nesciat primũ apostoloꝝ esse beatissimũ Petrũ:sed intelligendum est qꝫ ab illo ceperit.Quando igit pedes lauare cepit: venit ad eũ a quo cepit scz Petrum. Dꝛige.tenet qꝫ vltimo venit ad Petrũ: quasi minus lotura pedum indigẽtem. Theophilus.ꝛ Thꝫ.tenẽt qꝫ ante lauit pedes ꝓditoꝛis stulte se ꝓferẽtis:deinde petri:post alioꝝ. ¶ Jtẽ circa passionẽ quũ pluraliter dixisset christus de oĩbus apostolis:Simon:ecce sathanas expetiuit: vt cribꝛaret vos sicut triticũ.Luc.xxij.de peni.di.ij.si em̃. singulariter tamẽ ꝓ:o Petro subiũxit. ego ꝓ te rogaui:vt nõ deficiat fides tua.statimqꝫ addidit.ꝛ tu aliquãdo cõuersus:cõfirma fratres tuos. Ad Petrũ enim tamq̃ ad magistrũ ꝛ ꝓ:elatũ pertinet ceteros cõfirmare.vñ dicit ibi glos. Theophili qꝫ omissis medijs venit ad Petrũ ꝓ:elatũ/dicẽs.ꝛ tu aliqñ cõuersus/cõfirma fratres tuos.i.postq̃ me negato/plo:a ueris:ac penitueris:cõfirma ꝛ coꝛroboꝛa ceteros: quũ te ꝓincipẽ apostoloꝝ deputauerim. hoc em̃ decet te:q̃ meũ robur es ꝛ ꝑ.tra ecclesie.hoc aũt intelligendũ est non solũ de apostolis q̃ tũc erant:vt roboꝛarẽtur a Petro:sed ꝛ de oĩbus qui vsqꝫ ad finẽ mũdi futuri sunt fidelibus.ne scz aliquis credentiũ diffidat:videꝫ eũ qui quũ esset apostolus:denegauit:ac iterũ per penitẽtiã obtinuit ꝓeogatiuam/vt esset antistes mundi.hucusqꝫ Theophilus. Ex qbus aperte innuitur/qꝫ Petri sedes a fide catholica nullo vnq̃ tẽpoꝛe deuiareꝛ:scz magis reuocaret alios ab erroꝛe:ꝛ cõfirmaret etiã dubitantes.ex quo Petro eiusqꝫ successoꝛibꝰ/datur potestas alios cõfirmandi:imponit alijs necessitas obsequendi.ad hoc.xxi.di.§.j.ad ſi.ibi,atqꝫ ꝓo eius fide ꝛ c.xxiiij.q.j.a recta.cum ꝛ.c.seq.lxxxi.dist. si qui. Item Theophilus sup ꝓdicto verbo. Simõ ecce sathanas.hoc aũt petro dixit.eo qꝫ foꝛtioꝛ: alijs erat:et superbire poterat in ijs q̃ ꝓomissa erãt a christo. Ly:illus. Velut ostendat qꝫ hoies nihil existentes/quantũ pertiner ad humanã naturã ꝛ lubꝛicum mẽtis noſtre/nõ decet vt ꝓesse ceteris velint:ꝛ ideo omissis ceteris/venit ad Petrũ ceteris ꝓ:elatũ. vnde sequit.ego aũt ꝓ te rogaui. Jtẽ Thꝫ. Nõ dixit:rogaui vt non neges.sed ne deseras fidẽ. Theophilus.nã etsi paululũ agitãdus sis: habes tñ rationẽ seinen fidei:quãuis deiecerit folia.i.spũs tẽtatoꝛis:viget radix. Petit ergo sathanas te ledere tãq̃ inuidẽs tibi de mea dilectione:sed quãuis egomet ꝓ te sim deprecaꝛ:tu tñ delinques.vñ ꝛ sequit.ꝛ tu aliquãdo cõuersus/confirma fratres tuos. Ly:illus.admirare igit exuberantiã diuine patiẽtie. Ne diffidere discipulũ faceret: nondũ parato crimine/largitus est veniã: ac iterũ ipsum in apostolico gradu restituit dicẽs. Cõfirma fratres tuos. Beda.q. di.sicut ego tuã fidem/ne deficiat/oꝛãdo ꝓ:oteꝛita tu infirmioꝛes fratres/ne de venia desperẽt/etiam confoꝛare memẽto. Ambꝫ. Caue ergo iactantiã.caue seculũ.ille iubetur cõfirmare fratres suos.q̃ dixit Matt.xix. oĩa relinquimus:ꝛ secuti sumus te. ¶ Item imminente insuper christi passione/solus Petrus educẽs gladium/percussit seruum pontificis:ꝛ dexteram eius abscidit auriculã.Jo. xviij.Greg. Tollit ergo petꝰ aurem:quasi petrus.q: ipse est q̃ accepit claues regni celoꝝ.ũ. ille enim condẽnat qui ꝛ absoluit.qm̃ ligãdi ꝛ soluẽdi adeptus est potestatẽ.xxiij. q.j.si petrus. Subaudi specialiter ꝛ extolleꝛ.q: ꝓ omnibꝰ.ꝛ ꝓo oĩbus.causa.c.ꝛ.q.§. si aũt.ꝛ xxi.di.§. Item christo resurgẽte angelus resurrectionis testis mulieribꝰ ait.dicite discipulis eiꝰ ꝛ petro ꝛ c.Mar.xvi.Hiero. Dicit autẽ specialiter ꝛ petro:q̃ se indignũ iudicat discipulatuũ ter negauit magistrũ.sed pctã ꝓeterita nõ nocent:qñ non placẽt.ar.l.di.ferrũ.xxxij.q.j.apud misericoꝛdẽ.Greg. ibi.si aũt hunc angelus nominatim nõ exꝑimeret:q̃ magistrũ negauerat:venire inter discipulos nõ auderet.vocatur ergo ex noie:ne desperet ex negatione. ¶ Ipso etiã die resurrectionis singulariter Petro christus appaꝛuit.Luce.xxiiij.vbi dicit/qꝫ surrexit dñs vere.ꝛ apparuit simoni.Beda. Omniũ ẽ.i viroꝝ.primo dñs apparuisse intelligit Petro/ex ijs quos euãgeliste quatuoꝛ Paulꝰ apls cõmemoꝛauerunt. hanc em̃ manifestationẽ soli Petro ꝓ:ius factã:deinde ipsi cũ alijs discipulis coapostolis eius Paulus declarat.j.ad Coꝛ.xv. vbi dicit. Quia surrexit christus tertia die ſm scripturas.ꝛ q: visus est cephe/id est petro capiti.cephas em̃ grece.latine caput. xxij.dis. c.ij.ꝛ post hoc/undecim. Item Thꝫ. Non em̃ oĩbus se manifestabat ꝛ sed testibus ꝓ:electis a deo.ꝛ ꝓ:ius Act.x. Petro/ꝛ q: ei⁹ negauerat. Matth. xxvj.ꝓ:ius sibi voluit apparere:cõsolans eum ne desperaret.post petrũ vero alijs apparuit:quãdoqꝫ pauciꝰ:quãdoqꝫ pluribus.quod Luc.xxiiij. duo discipuli cõfitentur. ¶ Item post ipsam resurrectionẽ ꝓ:opinquante ascẽsionis tẽpoꝛe/tertio requisitus a christo an se amaret et tertio amoꝛem cõfitens christi:tertio audiuit a christo/pasce agnos meos.pasce oues meas. Joã.vlti.non distinguẽte inter has ꝛ illas.ex de ma.ꝛ obe.solite.§.nos autẽ. ꝓ:imo autẽ dixit dñs.Simon ioãnis diligis me plus his? Aug. Sciens dñs interrogat.sciebat em̃ dñs qꝫ nõ solum eũ diligeret:verũ etiam qꝫ plus oĩbus eũ diligeret petꝰ. Alchuinus. Dicit aũt simon ioannis.i.filius ioãnis carnalis patris.mystice aũt simon obediẽs.ioãnes gratia. meꝛito ergo hoc noie vocatur.i.obediẽs gr̃e dei. vt ostendat qꝫ ardẽtioꝛ

rdētio: illū charitate amplecti/nō meriti humani sed diuini esse muneris. Aug. in sermone paschali. Quū aūt dñs moereť Petr⁹ timuit: ⁊ negauit. resurgēs aūt dñs amorē inseruit. timore fugauit. nā qñ negauit: moti timuit. resurgēte dño qđ timuerat: in quo mor: tē mor: tuam reperiret: vñ sequit. ait illi: etiā dñe: tu scis q: amo te. Confitēti aūt amor: ē suū/oues suas cōmēdauit. vñ sequit. dicit ei: pasce agnos meos. tāq̄ nō esset vbi ostēderet Petrus amorem suū in christū: nisi esset pastor fidelis sub p:incipe oīm pastorū. Chr:ys. Q: em maxime omniū tribuit nobis eā que desup est benevolentiā: est p:orimor: p:curatio. P:eteriēs aūt dñs alios/petro de talib⁹ loquit. Eximius em apl:or erat Petrus: ⁊ os discipulor:ū: ⁊ vertex collegij. vñ ⁊ negatione delera/cōmittit ei p:elationē fratrū: ⁊ negationem qđē ei nō exp:obrat. sed dicit. si diligis me p:eside fratrib⁹: ⁊ feruentē amor: ē quē per oia demōstrasti/nūc ostende: et animā quā dixisti posturū te esse. p me/hāc da. p ouibus meis. sequit. Dicit ei iterū. Simō ioannis diligis me: ait illi. etiam dñe: tu scis q: amo te. Augu. Merito d: Petro, diligis me: ⁊ rñdit/amo te. eiq̄ dicit. pasce agnos meos. vbi etiā demōstratur vnū atq̄ idē esse amor: ē ⁊ dilectionē. Nā etiā dñs nouissime non ait/diligis me: sed/amas me: sequit. Dicit ei tertio: simon ioannis amas me: tertio vtrū Petrus eū diligat/dñs interrogat. Reddit em negationi trine/trina cōfessio: ne mīn⁹ amor: i lingua seruiat/q̄ ritmor: i: ⁊ plus vocis elicuisse videak mor: is imminēs/q̄ vita p:esens. Itē Amb. vj. q. j. imitare. Itē Chr:ys. Tertio etiā interrogat: ⁊ tertio subiūgit eadē: ostēdēs quā app:eciat p:elationē p:opriā ouiū: ⁊ qm hoc est maxime ei⁹ amor: is signū. Theophilus. Ex tunc etiam inoleuit cōsuetudo: vt ter cōfiteantur/qui veniūt ad baptismū. ad hoc de ꝑse. di. iij. ꝓma. al's est. c. per se. §. in hoc ergo fonte. ¶ Et sequit. Contristatus est Petr⁹: q: dixit ei tertio amas me. Chr:ys. Rursus formidās p:ior: a: ne forte existimās se diligere/si nō diligat: co:ripiatur/sicut ⁊ p:ius co:rect⁹ est/multū se existimās fortē. vñ ad ipsum christū refugit. ⁊ sequit. ⁊ dicit ei. Dñe tu oia scis. i. ineffabilia co:dis ⁊ ꝓscientia ⁊ futura. Aug. iā ergo cōtristatus est: q̄ sepe interrogatus esset ab eo q̄ sciuerat qđ interrogabat: ⁊ donauerat qđ audiebat. veraciter ergo rñdit: ⁊ de intimo co:dis. ꝓrulit amantis vocē: dicens. Tu scis q: amo te. Aug. non aūt addidit/plus his. hoc em respōdit qđ de seipso sciebat. nō em quātum ab alio quolibet diligerek/scire poterat q̄ co: alteri⁹ videre nō poterat. hucusq̄ Aug. ⁊ q: verbum arrogantie fuisset. sicut quū dixit Mar. xiiij. ⁊ si oēs scandalizati fuerint: sed nō ego. vbi pulchre Hiero. ait. Ecce auis sine pēnis in altū volare nitit: sed co:p⁹ aggrauat animā. Sap. ix. vt timore humane mortis/timor: dñi superet. Et ibi Beda. Et petrus ergo de ardore fidei ꝓmittebat: ⁊ saluator: q̄si deus futura nouerat. vñ sequit. ⁊ ait illi iesus. Amē dico tibi. in hac nocte ⁊c. ¶ N Et postmodū sequit in Joanne. dicit ei. pasce oues meas. q. d. fit amor: is officiū/pascere dñicū gregē: sicut fuit timor: is indiciū/negare pastorem. Aug. Itē Theophilus. pōt aūt q̄s assignare differentiā inter agnos ⁊ oues. agni sunt q̄ introducūtur. oues vero perfecti. Alchuinus. Pascere aūt oues est credētes in christo/nec a fide deficiāt/cōfor:tare: terrena subsidia/si necesse est/subditis ꝓuidere: ⁊ exēpla virtutū cū ꝓbo predicationis impēdere: aduersarijs obsistere: errātes subditos co:rigere. Chr:ys. etiā exponēs p:edictū verbum/ait. Pasce oues meas. i. loco mei p:opōnā te: ⁊ caput esto fratrū: ⁊ feruētē amor: ē. quē dicebas te hȳe in me/q̄ aiam tuā ꝓ me ponere/nūc vice mei pone ꝓ ouibus. q: ego quod olim tibi p:omisera nūc co:am oibus fratrib⁹ affirmo: vt et ipsi te in loco mei assumēres/vbiq̄ terrarū te ⁊ in throno tuo sedētes p:edicēt/⁊ cōfirmēt: quaten⁹ nationes p o:bē sicut me a patre/sic ⁊ te vice mei recipiāt o:dine obediētie et euangelij auth:oritate. Aug. Qui hoc aūt animo pascūt oues: vt suas velint esse/non christi: se cōiūgūtur amare/non christū; vel gloriādi vel dominādi vel acq̄rendi cupiditate: nō obediendi ⁊ subueniēdi ⁊ deo placendi charitate. Nō ergo nos: sed ipm amemus. ⁊ in pascendis ouibus eius/ea q̄ sunt eius/nō que sunt nostra/q̄ramus. viij. q. j. sunt in ecclesia. Quisquis em seipm/nō deū amat: nō se amat. Qui enim non pōt viuere de se: mor: itur vtiq̄ amādo se. Non ergo se amat: qui/ne viuat/se amat. Quū vero ille diligitur de quo viuit: non se diligēdo/magis se diligit: qui ꝓterea se non diligit: vt eū diligat: de quo viuit. Item Aug. Exciterunt aūt quidā serui infideles. diui serūt sibi gregē christi. ex furtis suis peculia sibi fecerūt. ⁊ audis eos dicere/oues mee sunt ille. q̄d queritis ad oues meas: nō re inueniam ad oues meas. Si ⁊ nos dicamus. meas. ⁊ illi dicāt. suas. pdidit christ⁹ oues suas. hec Aug. de q̄b⁹ dicit/oues mee ⁊c. Jo. x. ⁊ Ezech. xxxiiij. Ecce ego requirā oues meas ⁊c. de hoc. viij. q. j. §. hoc aūt. xxiij. q. iiij. tres personas. ¶ O Itē Jo. xxj. ibi. hoc aūt dixit: signis cās qua mor:te esset clarificatur⁹ deū. Aug. Nūc inuenit exitū ille negator: ⁊ amator: vt ꝑ eius noie pfecta dilectione mor: ex: ē: cū quo se mor: iturū peruersa festinatiōe ꝓmiserat. hoc em opor:tebat vt p:ius christus ꝓ Petri salute/deinde Petrus ꝓ christi pdicatione mor:eretur. hec Aug. Voluit aūt dñs petrū per passionē vitā finire: q: ipsum cōstituerat p:incipalē pastor:ē ecclesie. vt inmueret q̄ p:elati debent esse parati ponere animā suā p:o ouib⁹ suis. Jo. x. vñ timidos increpat Ezech. xiij. Nō ascendistis ex aduerso: neq̄ opposuistis vos murū ꝓ domo israel: vt staretis i p:elio in die dñi. de hoc p:e. §. hoc aūt. ⁊. xliij. di. sit rector. Item voluit vt eodē genere passiōis/quo ipse passus est: mor:eret. vt ostēderet q̄ p:elati renentur strictius ⁊ perfectius imitari. vñ Jo. xij. Si q̄s mihi ministrat: me sequat. ad hoc. j. q. j. vilissimus. ⁊. xxv. di. §. nunc aūt ē. ibi. sed talis eligatur: cui⁹ cōparatione/cetteri grex dicātur. ⁊ facit dist. iiij. deniq̄. ibi. sicut loco/ita religione p:ecellāt. Itē Greg. tantū debet actionē populi actio p:ecellere ꝑsulis: quātū distare solet a grege vita past⁹:is. ¶ Ꝑ Item in eodē. c. Jo. xxj. ibi. sequere me. qđ intelligi debet: nō tam de genere martyrij/q̄ de or:dine magisterij. vt Jnno. d:xit. Nam ⁊ Andreas ⁊ quidā alij p:eter petrū secuti fuerūt christum in crucifixione. sed solū Petrū substituit sibi dñs: ⁊ in officio vicariū: ⁊ in magisterio successor:ē. vñ ⁊ Theophilus. Jn hoc q̄ dicit dñs petro/sequere me: cūctor:ū fidelium p:elatum eū instituit. simul aūt ⁊/sequi/intelligas hic imitationē in cūctis ⁊ verbis ⁊ operibus. ostendit etiā affectionem ad ipm: q: ꝓ nobis adtrictior:es sunt/hos sequi nos nolum⁹. Chr:ys. Si vero dixerit q̄s: qualiter igitur Jacobus thr:onū assumpsit hierosolymor:ū: illud vtiq̄ dicā. qm Petrū or:bis terrar:ū inthronizauit magistrū. ad hoc ex de ma. ⁊ obe. solite. §. nos aūt. ibi. vt alienū a suo demonstraret ouili: q̄ petrū ⁊ successor:es ipsius magistros non recognoscerent ⁊ past⁹:es. ¶ Q Ꝑ in p:e. c. Jo. xxj. ibi. conuersus petrus vidit illū discipulū ⁊c. Chr:ys. Nō sine causa recolit illā accusationē: sed vt ostēdat quanta petr⁹ habebat fiducia post negationē. qui em in cena nō audebat interrogare: sed Joāni interrogationē cōmisit. huic ⁊ p:e positura fratrū cōmissa est ⁊ credita. Et nō solū nō cōmittit alteri interrogare que ad ipm pertinēr: sed de reliquo ipse ꝓ alijs magistrum interrogat. Quia ergo magna ei p:editerat dñs: ⁊ or:bē terrarū cōmiserat: ⁊ martyriū p:enūtiauerat: ⁊ amor:ē p:otestatus fuerat amplior:e. volens et Joānem in cōmunicator:ē accipere. Dixit. hic aūt quid: quasi di. nōne nobiscū eadē venier via Valde em Joannem amabat Petrus: ⁊ per euangeliū ostenditur eorum colligatio: ⁊ in actibus apostolor:. Act. iij. in pn. Sic ergo nunc vicē reddit petrus Joāni. Existimās em eum velle interrogare de seipso/⁊ nō audere: ipse p:o eo suscipit interrogationē. Quia vero debebāt or:bis terrarū p:ocurationē accipere: nec opor:tebat eos de reliquo sibi inuicem esse cōiunctos: qđ esset damnū or:bi terrarū: ꝓterea dñs dicit. sic eū volo manere/donec veniā. Theophil⁹. hoc est. dū hunc volens/dirigam ad p:edicandū, te namq̄ nunc

Contristatus est Petr⁹ ⁊c.

Sequere me.

Pasce oues meas.

Cōuer. pe. vi. il. disci, ⁊c.

dirigo ad obis pontificatū. ¶ R Jtē sup illud Luce xxii. Non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. Aug. Qui mihi promittis vitā tuā: ter negabis vitam tuā. quid in animo eius esset cupiditatis: videbat. qđ vi riū: non videbat. voluntatē suam iactabat infirmus: sed aspiciebat valetudinem medicus. An apls petrus (sicuti eū fauore peruerso excusare quidā nituntur) christū non negauit: q: interrogat⁹ ab ancilla/hoiem se nescire respō dit: sicut alij euāgeliste testātur: ⁊ expressius, quasi qui ho minē christū negat: nō christū neget. ⁊ hoc in eo negat: qđ factus est, ppter nos: ne periret qđ fecerat nos. per qđ au tem caput est ecclesie: nisi per hoiem: quō ergo est in cor pore christi: q negat hoiem christū: Sed qđ multis immo rer: non em dns ait: nō cantabit gallus: donec hoiem/aut filiū hois neges: sed donec me neges. qđ est me: nisi quod erat. quicqđ eius negauit: christū negauit: Siquidē dubi tare: nefas est. christus hoc dixit: verūqz prędixit. pculdu bio petrus christū negauit. nō accusemus christū quū de fendimus petrū. agnouit plane peccatū suum infirmitas petri: ⁊ quantū mali christū negando cōmiserit ploratio mōstrauit. Neqz nos quū ista dicimus: primū apostolo: ū accusare delectat. Sed hūc intuēdo admoneri vos opor tet: ne homo qlīqz de humanis viribꝰ fidat. Nba hec Aug. abbreuiata trāsponunt. rſi. q. iij. non solū abnegat. Jtē ibi Beda. resipiscēdi nihilominꝰ fi in lapsum corruerit exem plū capiat: neqz desperet: sed incūctanter veniā se posse pmereri credat. Lyra. vñ manifestū est qm̄ ⁊ casum petri dns concessit. nā poterat quidem a pncipio reuocare: sed q: permanebat in vehemētia. ipse quidem nō impulit ad negationē: sed dimisit desertū: vt discat, ppria imbecillita tem. Et vt post hec talia nō patiatur: quū obis terrarum dispensatione susceperit: sed reminiscēs eoꝝ que passus est/cognoscat seipm. l. di. cōsiderādū. cū. c seq. ¶ S Jtē de primatu ⁊ vniuersali potestate ac plātione petri ⁊ suc cessoꝝ eius Ber. in. ij. lib. ad Eugeniū. ex alia re gesta sus mit ostensionē: dicēs. Stat ergo incōcussum priuilegium tuū tibi: tm in datis clauibus: qm̄ in ouibus cōmendatis. Accipe aliqđ qđ nihilominus prerogatiuā cōfirmat tibi. discipuli nauigabant: ⁊ dns apparebat in litore. sciens pe trus q: dns est. in mare se misit: ⁊ sic venit ad ipsum: alijs nauigio peruenientibus. Joā. vlti. Quid istud: nempe signū singularis potentie ⁊ pontificij petri: per qđ non nauem vnā: vt ceteri quicqz suā: sed seculū ipm̄ suscepit gubernan dū. pš. cij. hoc mare magnū ⁊c. Mare em̄ seculū. Naues aūt ecclesie sunt. j. q. iij. nō turbatur. inde est qm̄ altera vice instar dñi gradiēs super aquas. Mat. xiiij. vnicū se vica rium christi designauit: q non vni populo/sed cūctis prędesse deberet. siquidē aque multe/populi multi. Apoc. xvij. de cōse. di. ij. cū omne. et de celeb. miſ. cū marthe. §. quesiuisti.

Dñe: si tu es: iube me venire ad te sup aquas. Hiero. ait. Jn oibꝰ aūt locis ardentissime fidei inuenitur Petrus, eodē ergo fidei feruore quo semp/nūc qz tacentibꝰ ceteris credit se posse facere/per voluntatē magistri: qđ nō poterat p natu rā. ibidē Lyra. Vide aūt quātus est feruor: quanta fi des. nō dixit ora: dep: ecare: sed iube. non em̄ solum credi dit/qm̄ potest christus ambulare supra mare: sed qm̄ pōt ⁊ alios inducere. ⁊ cōcupiscit velociter ad eū venire. hoc em̄ tam magnū quesiuit ppter amorem solū: nō propter ostentatione. non em̄ dixit. iube me ire super aquas. sed iu be me venire ad te. Jtem idē Lyra. ibidē. super verbo. vi dens aūt ventū validum/timuit. Petrus aūt (qđ maius est) superās vndas scz maris: a minori turbatur. scz a ven ti impulsu. vñ sequitur. videns aūt ⁊c. Talis em̄ est natu ra humana: vt multotiens in magnis se habens recte: in minoribꝰ reprehēdatur. Hoc aūt q Petrus timuit/differentiā demonstrabat discipuli ⁊ magistri. sed ⁊ alios discipulos mitigabat. Si em̄ duobus fratribꝰ sessuris ad dexteram ⁊ sinistrā molesti sunt. Matth. xx. ⁊ Mar. x. multo magis huic molesti fuissent. nondū enim erant spiritu pleni. postea vero spūales effecti/vbiqz per primatū cō cedunt: ⁊ in concionibus eū premittunt. Luce. viij. Jtem ibi Hiero. Etiam paululū relinquitur tētatione: vt augea tur fides: ⁊ intelligat se nō facilitate postulatiōis sed po tentia dñi conseruatū. ardebat em̄ in animo eius fides: et humana fragilitas in profundū trahebat. Jtē Aug. pre sumpsit ergo petrꝰ de dño. titubauit vt homo. sed rediit ad dñm. vnde ⁊ sequit. ⁊ quū cepisset mergi. ¶ Prio statu ecclesie informando: cuiꝰ caput est Petrus. xxii. di. c. ij. my stice libet hoc euāgeliū percurrere. vñ ibi in Matth. xiiij. et statim cōpulit iesus ⁊c. Hiero. Quo sermone ostendit inuitos eos a dño recessisse: dū amore preceptoris ne ad punctū qđē tpis ab eo volūt separari. Lyra. Cōsideran dū aūt qm̄ quū dns magna operat: dimittit turbas: doces nos nuscz gloriā multitudinis, psequi. nec attrahere mul titudinē. Et iterū docet/non debere nos turbe cōmiscere cōtinue: neqz fugere multitudinē semperz, sed vtiliter face re. ⁊ ideo sequit. dimissis turbis/ascendit in montē solus orare. in quo docet nos/quia solitudo bona est: quū nos deū interpellare oporteat. ppter hoc etiam ad desertū va dit. ⁊ ibi pernoctat: dū orat. erudiens nos in oratione trā quillitatē querere. ⁊ a tempore/⁊ a loco. hucusqz Lyra. Prio solitudine. de peni. di. ij. §. romanos. ſ. sed nec adam. Job. iij. edificāt sibi solitudines. vñ Bern. Anima sancta: sola esto: vt soli hoim serues teipam: quē tibi ex omnibus elegisti. fuge publicum. fuge ipsos domesticos. secede ab amicis ⁊ intimis. etiā ab illo qui tibi ministrat. an nescis te habere verecundū sponsum: q nequaqz velit indulgere presentiā suā presentibus ceteris: secede ergo scz mente/ nō corpore: sed interione/sed deuotione/sed spū. relinquis te ciuitates habitatores moab. Hiere. xlviij. Jtē Hiero. qđ aūt ascendit solus orare: non ad eū referas/q de. v. pa nibus. v. milia hoim satiauit. Sed ad eū qui audita mos re Joannis: secedit in solitudinē. non qp personam separe mus: sed q: opera eius inter deū ⁊ hoiem diuisa sunt. Jtē Aug. Mons altitudo est. qđ aūt altius celo in hoc mun do: qs vero in celū ascendit: nouit fides vestra. cur aūt so lus ascēdit: quia nemo ascēdit in celū: nisi qui de celo de scendit. Jo. iij. quāuis ⁊ quū in fine venerit: ⁊ nos in celū leuauerit: etiā tunc solus ascendet. quia caput cū corpore suo vnus est christus. nunc tamē solū caput ascendit. ascē dit aūt orare: quia ascendit ad patrē/p nobis interpellare. Vel qp vespere solus est: solitudinē suam in trēpore passionis ostendit ceteris trepidatione dilapsis. Mat. xxvi. Jtem Aug. Verūtamen dū christus orat in excelso: nauicula turbatur magnis fluctibꝰ in pfundo. ⁊ q: insurgunt fluctus: pōt ista nauicula turbari. sed q: christus orat: non pōt mergi. Nauiculā quippe istā/ecclesiā cogitate. turbu lentū mare/hoc seculū. ad hoc. xxiiij. q. j. nō turbat. xii. q. j. futuram. ſ. rñ. ibi. at vero quum inter turbines ⁊ aduersa mundi succresceret ecclesia. Jtē Aug. Quando em̄ aliqs impie voluntatis/maxime potestatis/persecutionē indu cit ecclesie: super nauiculā christi grandis vnda cōsurgit. Rabanus. Un̄ bene dicit: q nauis erat in medio mari: et ipse solus in terra. q: nonnūqz ecclesia tantis pressuris est afflicta: vt dns eam deseruisse videretur ad tpus. ad hoc xxiij. di. in nomine dñi. ſ. rñ. Jtem Aug. Abijt aūt dns ad visitādos discipulos suos/qui turbabātur in mari/quare ta vigilia noctis. i. in extrema parte noctis. vigilia enim vna tres horas habet: ac p hoc nos quatuor vigilias hꝫ. Hilarius. prima ergo vigilia fuit legis. Secūa prophetarū. Tertia corporalis aduentus. Quarta in reditu claritatis. Aug. Quarta ergo vigilia noctis: hoc est: pene iā nostre finita: venit: in fine seculi/iniquitatis nocte transacta: ad iudicandū viuos ⁊ mortuos. venit aūt mirabiliter. sur gebāt em̄ fluctus: sed calcabant. quantūlibet em̄ potestates seculi cōsurgāt: premit earū caput nostrū caput. Hila

Nō cātabit hodie gallus ⁊c.

Quarta vigilia noctis.

rius. Veniēs aūt christus in fine/inuenier ecclesiā fessam: ⁊ antichristi spū ⁊ totius seculi motib⁹ circūactam. Et q: de antichristi cōsuetudine ad oēm tentationū nouitatem solicīti erūt:eriā ad dñi aduentū expauescent: falsas rerū imaginationes metuētes.sed bonus dñs tūnc:ē depellit dicēs.Ego sm. ⁊ aduētus sui fide/metū naufragū immi nēris depellit.Aug.de questionib⁹ euāgelioꝝ. Uel qđ dixe rūt discipuli phārisīa esse:signat q: quidā q̄ cesserint ꝺia bolo/de christi aduētu dubitabunt. Q aūt petrus implo raba ꝺa dño/ne mergat:significauerat qbusdam tribula tionib⁹ etiā post vltimā persecutionē purgaram ecclesiā. Jtē Hilari⁹. Q aūt trepidanti Petro virtutē peruenièdi ad se dñs nō inducit:sed manu apprehēsum sustinuit:hec ratio est:solus em̄ passurus pro oibus/oim peccata solue bat:nec socium admittit.quicquid enim vniuersitati præ statur:ab vno præstatur. Jtem Aug. Jn vno etiam aposto lo.i. Petro/in ordine apostoloꝝ primo et precipuo/in quo figurabatur ecclesia/vtrumq; genus significandum fuit id est firmi/in hoc ꝙ super aquas ambulauit: et infirmi/ in hoc ꝙ dubitauit.nam ⁊ vnicuiq; sua cupiditas tempe stas est. Amas deum:ambulas super mare. sub pedibus tuis est seculi tumor.Amas seculum:absorbet te. sed quū fluctuat cupiditate cor tuum:vt vincas tuam cupiditatē/ invoca christi diuinitatem. Rabanus. Nec mirandum si ascendente in nauiculam domino/vent⁹ cessauit. in quo cumq; enim corde dominus per gratiam adest:mox vni uersa bella quiescunt. Eoꝛ.s.quia quum sit pax:pacem in fert. Jtem Hilarius. Ascensu etiam christi in nauim/ven tum ⁊ mare esse sedatum:post claritatis sue reditum:eter na ecclesia:pax ⁊ tranquillitas indicatur.⁊ quia tunc ma nifestus aduenit:recte admirantes vniuersi/locuti sunt. vere filius dei es. Confessio enim vniuersorum tunc absо luta ⁊ publica erit:dei filium non iam in humilitate cor po rea/sed in celesti gloria pacem ecclesie reddidisse. Jtem Aug.de questionib⁹ euangelioꝝ. Signatur enim clarita tem eius tunc manifestatam/futuram perspeciem iam vi Alia Pe tri et pti uilegia et mira cula, dentibus:qui per fidem nunc ambulant. ¶ U Jtem ⁊ alia Petri priuilegia subnectuntur. Nam assumpto chri sto in celum.Mar. vlti. Petrus velut eius successor: eccle siam regere cepit:dum ad complendum duodenariū nu merum apostoloꝝ/loco Jude preuaricatoris ex verbis prophete Dauid alium instituit:⁊ subrogari fecit. Actuū j.xxvj.q.ij.§.j.in fi. ¶ X Qui etiam recepto paraclero: discipulos non multo repleros: sed spiritussancti gratia illustratos:ex verbis Johelis apertius cōprobauit: igna ros instruens:⁊ incredulos destruens. Acr̄.ij.de conse. di stin.iiij.propie. Nic penitentiam agere iussit:⁊ baptizari credentes.vt ibi habetur.de peni.distin.j.§. his author ita tibus.Ꝑ.petrus apostolus.⁊ de conse.distin.iiij. prealle.c. propie. Nic primum curando claudum fuit miraculum operatus. Acr̄.iij.ibi. Petrus autem dixit: argētum ⁊ au rum non est mihi ⁊c. Et in Ananiam ⁊ Sapphyram vxo rem eius tamq̄ primus ⁊ precipuus apostoloꝝ promul gauit sententiam mortis.quia mentiti fuerāt spiritui sancto. Acr̄.v.xxiij.q.viij.legi.⁊.c.occidit.⁊.c.petrus. Ipse so lus in Simonem magum sententiam damnationis pro nunciauit.licet non ei soli/sed omnibus communiter pe cuniam obtulisset. Acr̄.viij.j.q.j.qui studet.⁊.c.petrus.⁊.c. eos. Ipse non solum miracula faciebat:sed etiam vmbra illius Acr̄.v. Ipse in mentis excessuvidit celum apertum: et vas quoddam descendens:quod animantia diuersi ge neris continebat.⁊ dictū est ei. Surge petre:macta:⁊ mā duca.per quod innuitur ꝙ Petrus prelatus fuerit popu lis vniuersis.vas autem illud orbem vniuersum signat.⁊ vniuersitas contentorum in eo/significat tam iudeorum ꝙ gentium nationes.ponitur historia Actuū.x.⁊.xj. Vas illud velut linteum de quo ibi dr̄.mystice penitentiā signi ficare potest.linteum enim multis tunsionibus ⁊ labo ribus fit.et penitentia vera multo labore agenda est. xlvij. distin.omnis.vnde Aug. Tunde pectus:⁊ tundendo esto co:rectus.de peni.distin.j.tres autem. Jn tali linteo domi nus inuoluitur: dum in vera penitentia corpus suum su mitur. Jo. xix. Acceperunt corpus Jesu: ⁊ ligauerūt lin teis cum aromatibus.⁊ sicut in linteo penitētia:sic in aro matibus virtutes signantur.Sm Greg.in sermone homi lie paschalis.⁊ facit ēt de sacra vnc.c. vnico.Ꝯ. ad exhiben dum. Jtem Greg. virtutes perficientium in notitia cete ro:um/quasi suauitate fragrant odorum. Q autem lin teum ter ostenditur/signatur ꝙ vera penitentia trib⁹ mo dis agitur.contritione.confessione.⁊ satisfactione.de pe. distin.iij.perfecta penitentia. Animalia immunda que in linteo sunt/significant peccatores qui in penitentia sunt. bestie quidem/auaros.serpētes/luxuriosos. aues/super bos. ¶ Adapta lector. Jn his iubetur Petrus occidere. scilicet vitam bestialem.de qua dicitur in ps̄. xlviij. homo quum in honore esset/sc; rationis discernendi inter mun dum ⁊ immūdum/non intellexit id est intelligere noluit. Ps̄.xxxv.vt bene ageret.et manducare id est traijcere in corpus ecclesie. Greg. Mirabile ꝙ serpentes ⁊ bestie post sunt in celum ascendere.verum est. sed in linteo peniten tie. Aug. Anime sancte que in hoc seculo/aut per vitę in nocentiam pure sunt: aut penitentie satisfactione pur gantur:a saluatore recipiuntur. Jtem Petrus post chri stum primus mortuum resuscitat. scilicet Thabitā. Acr̄. ix.in fi.in signum ꝙ ipse precipue per claues sibi commis sas soluendo peccatores resuscitat ad vitam gratie.de pe ni.distin.j.§.hoc autem. vltra columnam.Ꝯ. resuscitatus: ¶ Y Jtem ipse Petrus primus iudeos/primus genti les/post ascēsionem conuertit ad fidem: vt super vtroscꝫ fideles se habere primatum monstraret.quū ipso die pen tecostes ad verbum exhortationis ipsius circiter tria mi lia iudeorum baptizati sunt. Acr̄.ij.de conse.dist.iiij. pro pie.ac deinde Cornelium centurionem gentilem/⁊ suas quasi primitias gentium ad reuelationem angelicam ba ptizauit. Acr̄.x.in fi.xxj.distin. in nouo. ibi. primusq; ad fi dem populum virtute sue predicationis adduxit.l.distin. fidelior.ibi. Petrus enim dicitur eo ꝙ primus in nationi bus fidei fundamenta posuerit.etiam de conse.distin.iiij. non dubito.ibi. verumtamē si iam spiritusanc⁹ accepto Cornelius baptizari noluisset:cōtempti sacramenti reus fieret. Jtem est Petrus cuius vnam nauem ascendit chri stus. Luce. v. quia vna est ecclesia vniuersalis:cuius rector est Petrus.xxiij.q.j.loquitur. Unde ibi super verbo Asce dens autem in vnā nauim que erat Simonis.Beda. Na uis Simonis/est ecclesia primitiua.de qua Paulus dicit Gal.ij. qui operatus est Petro in apostolatu circūcisio nis. Unde dicta vna:quia multitudinis credentium erat cor vnum ⁊ anima vna. Acr̄.iiij.xij.q.j.dilectissimus. Jtē ibi. Et impleuerunt ambas naues. Amb. Mystice autem sm Matth. nauis petri fluctuat: sm Lucam/impletur pi scibus:vt ⁊ principia ecclesie fluctuantis/⁊ posteriora ex uberantis agnoscas. non turbatur ista que Petrum ha bet ⁊c. prosequere.xxiiij.q.j. non turbatur. Ubi ⁊ dicitur. Duc in altum ⁊c. deniq; etsi alijs imperat vt larent retia sua:soli tamen Petro dicitur. Duc in altum. hoc est in pro fundum disputationum. Uel in altū.quia Petrus altior alijs/⁊ superior.xxj.distin.in nouo.lxxx.distin.in illis. in fi. ibi. quia nec inter ipsos apostolos par fuit institutio:sed vnus prefuit omnibus. Q autem retia rumpebātur. ibi. Piscium copia ⁊ nauicule implete sunt:ita vt mergerentur. Sm Aug. signat hominum carnalium tantam futurā multitudinem in ecclesia: vt exam eruptione pacis per hereses ⁊ schismata scinderentur. Rumpitur autem rete: sed non labitur piscis. Sm Bedam.q: suos dominꝰ etiam inter persequentium scandala seruat. Jtem sm Bedam. harum impletio nauium vsq; in fines seculi crescit: sm ꝙ implere mergunturhoc est:in mersione premuntur. non enim sunt submerse:sed periclitate.prout apostolus expo nit:dicens.ij.Timoth.iij. Jn nouissimis diebus instabunt tempora periculosa:⁊ erunt homines seipsos amātes:cu

pidi:elati:superbi:blasphemi:parentibus non obedientes ingrati:scelesti:sine affectione:sine pace:criminatores:incontinentes:immites:sine benignitate:proditores:protervi:tumidi:voluptatum amatores/magis q̄ dei: habentes quidem speciem pietatis:virtutem eius abnegantes ⁊c. Nā mergi naues/est homines in seculo/ex quo electi per fidem fuerant/mox piuitate relabi. Item.ibi. Ex hoc iā homines eris capiens. Beda. Hoc ad ipsum Petrum specialiter pertinet. Exponit em̄ ei dñs quid hec captura piscium significet. q̄ scz ipse sicut nūc per retia pisces: sic aliquando per verba sit capturus homines. Nā vna die solum/cepit tria milia verbo suo. vt Act.ij.⁊ plc.c. de consec. dist.iiij. propic. totusq̄ huius facti ordo/quid in ecclesia cuius ipse Petrus typum tenet quotidie geratur/ostendit. ¶ Item super illud Matth.xix. Ecce nos reliquim⁹ omnia. q̄ est ibi verbū Petri. dicit Chryso. Qui claues regni celorum acceperat: pro ijs qui ibi sunt iam cōfidit. et pro orbe terrarū vniuersa interrogat. ¶ Item Jo.xxi. super illud Ascendit Simon Petrus:⁊ traxit rete in terram. Sic ego Petro autem sancta ecclesia est cōmissa. ipsi specialiter dicitur Jo.vlti. Pasce oues meas. Quod ergo postmodū aperitur in voce:hoc ante signat in opere. ipse enim pisces ad soliditatem litoris perrahit. q: stabilitatē eterne patrie fidelibus ostendit. hoc egit verbis. hoc epistolis. hoc agit quotidie miraculorum signis. ¶ Item Jo. vj. Petrus tam q̄ caput p toto corpore apostolico⁊ ecclesie dicit christo. Dñe ad quem ibimus? Augu. q.d. repellis nos a te: da nobis alterum te: ad quem ibimus/si te relinquimus. Chrys. autē: Verbum multe amicitie est ostensiuum. quia scz christus eis honorabilis: erat q̄ patres et matres pro tota etiam ecclesia confitetur dicens. Et nos credimus:⁊ cognouimus: quia tu es christus filius dei viui. vbi Aug. credimus enim/vt cognosceremus. Nā si prius cognoscere/deinde credere vellemus: nec cognosceremus: nec credere valeremus. Hoc autem credimus⁊ cognouimus: q: tu es christus filius dei. i. quia ipsa vita eterna es: et non das in carne⁊ sanguine tuo nisi quod es. ¶ Item Jo. xiij. ibi. Hesitantes de quo diceret. Chrys. Omnibus autem trepidantibus:⁊ ipso vertice/salz Petro formidante: Joannes velut delectat⁹ recubuit in sinu Jesu ⁊c. Sūt et alia plura ex quibus Petri primatus ostendi potest: et per cōsequens successoris ipsius. sed ea que sunt dicta ad presens sufficiant. Quibus tamen⁊ illud addendum est q̄ Petrus caput⁊ princeps apostolorū:⁊ consequēter totius ecclesie dicitur⁊ est. nō solum christi institutione: sed etiam apostolorū cōmuni approbatione. sicut sacri doctores eliciunt ex quibusdam predictarum authoritatū⁊ ex quibusdam alijs. et est expressum. xxi. dist. in nouo. ¶ Ad hoc etiam addendū est q̄ Romanus pontifex Petri successor: nō solum iure diuino/quod a christo: sed etiam iure humano/quod est a terreno principe/primatum obtinet super omnes ecclesias/ecclesiarūq̄ rectores: vt patet ex priuilegio concesso a Constantino romane ecclesie/ac in ea presidenti. xcvj. dist. cōstantinus. Si autem obiciatur q̄ princeps terrenus primatū spiritualem conferre nō potuit: quū de spiritualibus disponendi non habet potestatem. xcvj. dist. qui bene. Dicendū est q̄ illius priuilegij potestas quantum ad potestatem spiritualem pertinet/non fm authoritatem est accipienda: sed fm approbationem/et manifestationem⁊ deuotionem/et diuine voluntatis executionem.

¶ Articulus.lvj. A

Hunc videndum est

de differentia⁊ cōuenientia duplicis potestatis regie scz spiritualis et secularis. Harum autē potestatū differentia ex ipsis nominibus considerari pōt. dum vna spiritualis alia secularis vel tēporalis vocatur. ¶ Ad cuius differentie intellectum sciendū est q̄ spirituale dupliciter dr. Uno em̄ modo spūale dicit/id qđ ptinet ad aiam que spūalis est nature. Tertulian⁹ hereticus aiam corpoream esse dicit. xxiij.q.iij. quidā. Sed. tertulianiste.⁊ precipue quantū ad partē rationalē.⁊ hoc modo sciētie⁊ virtutes dicuntur spiritualia quedā. huic autē spirituali contradicit corporale: quod scilz pertinet ad corpus: vel ad animā. vt est corporis forma. ex in clemen. de fi.ca. fidei. §. porro. et vt cōmunicat cum animabus brutorum. Et sic dicunt quidam q̄ potestas prelatorū ecclesie spiritualis dicitur: quia est super animas:⁊ super ea que ad perfectionē pertinent anime. Potestas autem principū secularium dicitur corporalis: quia est super corpora:⁊ super ea que pertinēt ad corpus. ad hoc. xcvj. dist. cum ad verum. ibi. quatenus spūalis accusatio a carnalibus distaret in curfib⁹. ¶ Sed hoc dictum habet dubium. nam etiam secularis potestas si recta⁊ ordinata fit: intendit principaliter⁊ finaliter subditos dirigere:⁊ inducere ad vitam virtuosam: que principaliter ad animā pertinet. ar. ad hoc di. iiij. facte sunt. ex in prohe. decre. rex pacificus. §. ideoq̄. Id em̄ debet intendere omnis recta potestas in hominib⁹: ad qđ homo finaliter ordinatur. Finis autem hominis inquātum homo/est felicitas. Unde omnis potestas recta debet intendere/vt multitudo sibi subiecta sit felix: felicitas autē hominis principaliter cōsistit in actu virtuoso. vnde Pś. i. Beatus vir qui nō abiit in consilio impiorū ⁊c. Et iterū pś. cxvij. Beatus vir qui timet dominū.⁊ Pś. cxviij. Beati immaculati in via ⁊c. cum si. Quare ad officium huius potestatis pertinet dirigere homines in hunc finē. Verum quia ad felicitatem politicam precipue requiruntur exteriora bona/que vite corporali deseruiant: Ideo cōsequenter ad eius officiū pertinet gubernatio/quantū ad res exteriores/⁊ quantū ad corpora; sine quibus nō exercentur anime opera in hui⁹ vite statu. ar. i.q.iij. si q̄s obiecerit. Sm q̄ hoc videtur q̄ secularis potestas principaliter etiā debet dici spūalis accipiēdo spirituale modo predicto. ¶ Alio modo vero dicitur spirituale id quod ad animā pertinet: non fm naturam: sed fm gratiam.⁊ fm hoc dicuntur spiritualia illa que respiciūt gratiam:⁊ que ad gratiam habent habitudinem. Et hoc modo potestas secularis nō dicitur spiritualis: sed tēporalis: fm quod hmōi respicit naturam. spiritualis autē respicit gratiam. Patet ergo differētia predicta duplicis potestatis regie: que est/q̄ vna dicit naturalis: alia supernaturalis. Quia tēporalis/fm q̄ hmōi/respicit naturam: spūalis autem respicit gratiam: que est super naturā. Ex hoc vna dicitur celestis: alia terrena. Spiritualis em̄ que respicit gratiā: que facit hominem deiformē: dicitur diuina: Temporalis aūt que respicit ipsam naturā hominis: fm q̄ est homo: dicitur humana. ¶ Conueniunt autē he due potestates regie. Primo fm causam efficientē. quia omnis potestas a deo. Roma. xiij. xxiij.q.j. quid culpatur. ¶ Item secundo conueniunt fm causam finalem. q: finaliter in vtraq̄ intenditur beatitudo. vt prorime dictū est. ¶ Tertio conueniunt quantū ad subiectum. quia vtriusq̄ potestatis subiectū est homo. Differunt tamen he potestates quantū ad dispositionem subiecti. vt quidam dicunt. q: in homine cui communicanda est potestas tēporalis: requiritur perfectio prudentie: per quā dirigatur in agendis. optimū ar. xxix. di. §. i.⁊ c. petrus. In homine autē cui cōmunicanda est potestas spiritualis: requirit perfectio sapientie: per quam cōsummatur diuina. Unde potestas tēporalis requirit vitā actiuam. spūalis autem contēplatiuam: nihilominus⁊ actiuam. ex de renun. nisi cum/ idem. §. nec putes. xxvj. dist. si quis vult. ¶ Quarto conueniūt he potestates quantum ad obiectū. quia vtraq̄ potestas exercetur circa hominē. nam hic loquitur de potestate circa hominē. Sed in differēter habet se esse vtraq̄ circa homines. Tēporalis enim habet esse circa homines: vt fm suam naturā considerantur. Spiritualis autē debet esse circa hoies: vt sint susceptibiles gratie. ¶ Quinto conueniūt he potestates quā-

tum ad actus.q: cōsimiles sunt actus vtriusq; potestatis. Differūt tamen in modo agendi. vtriq; nāq; conuenit iudicare.sed vni co:po:aliter:alij spūaliter. Judicat vna spirituales causas.xi.q.j.per totum.Alia determinat temporales.ex de iudi.nouit.ex qui fi.sint legi.c.j.x.c. causamq;. Una infert penam co:po:alem.xxiij.q.v.quasi per totum. Alia vero penam spiritualē.xi.q.iij.quasi per totum.ex de sen.ex cō.per totum.Unde vni dicitur competere gladius spiritualis.xxj.q.ij.viſis.in fi. Alteri vero gladij materialis.xxiij.q.v.non solum.xxiij.q.ij.inter.Utriq; cōuenit pascere.sed tempo:alis pascit co:po:aliter:sicut christus turbas.Jo.vj.Marth.xiiij.x.xv.Marc.viij.Luce.ix.xxix.di. §.j. Spiritualis autem spūaliter.xcv.distin.esto.j. Per.v. Pascite qui in vobis est gregem x̄c.licet etiā co:po:aliter pascere debeat:quū potest.vt p:e.§.j.x.xxxvj.di.§.j.Utriq; conuenit pugnare.sed spirituali o:atione x verbo.xxiij.q. viij.cōueniot.Tempo:ali autē armis x materiali gladio. vt hic p̄batur.xxiij.q.viij.quasi per totum.ex de vo.x vo. redēp.ex multa. ¶Assignata vero cōuenientia x differētia potestatum p:edictarū:restat cōsiderare de quibusdā aliis cōparationibus earūdem. Et p:imo quidē quomodo comparantur adinuicem sm tēpo:is p:io:itatem. Sicut autem lex naturalis p:ecessit tēpo:e legem scriptā. vj. di.§.his ita.x dist.j.ius naturale. sic videtur dicendum q̄ potestas regia tēpo:alis que a natura o:itur: p:ecessit potestatem regiam spiritualē: que ex gratia sumit exo:diū. Nam spiritualis potestas sm veritatem a christo initium habuit:qui nobis celeste regnum patefecit. ad cuius cōsecutionē o:dinatur spiritualis potestas.Secūdum significationem tamen x figurā/etiam in vetere testamēto/hec potestas esse cepit.vt longe.s.p:obaui:p:ecipue in.xiij.ar. ¶B Secundo videndū quomodo comparantur ad/inuicem sm dignitatem. Est autem simpliciter x absolute dicēdum/q̄ potestas spiritualis est dignio:r et superio:r multipliciter. Primo ratione agentis. quia ersi vtraq; sit a deo.Roma.xiij.tamen spūalis dignio:i modo est a deo: quia spūalius.xxij.dist.c.j. ¶Secūdo ratione finis:quia spiritualis spiritualius ad superio:em finē o:dinatur/q̄ tempo:alis.vt dictum est. ¶Tertio ratione obiecti. quia licet homo sit vtriusq; potestatis obiectum:tamen sm alio:em modū est obiectum spiritualis potestatis q̄ tēpo/ralis.quod patet.Nam tempo:alis potestatis obiectum/est homo:vt in suis naturalibus consideratur. Spiritualis autem potestatis obiectum/est homo:vt est perfectibilis gratia:x potest effici membrum christi:x dei filius per adoptionem. Jo.j.Dedit eis potestatem filios dei fieri.de pen.di.j.§.hoc autē.ñ.item vt christus ait. ¶Quarto ratione actus. quia spiritualis habet actio:es et dignio:es operationes/q̄ tempo:alis.q: sicut finis ad finem se habet:sic operatio ad finem perducēs/ad operationē se habet. ¶Quinto ratione modi agendi.quia spiritualis rectius operatur/q̄ tēpo:alis.in quo sepe cōtingit obliquitas x defectus.licet em̄ persona que spiritualē habet potestatē: deficere possit in operando: tamē potestas ipsa sm se rectitudinem amplius semper habet.ar.xxiij.q.iij. qui peccat. ¶Sexto ratione vtilitatis.nam spūalis plura potestugere:x plures habet agēdi modos:q̄ tēpo:alis. Adhuc plures subdūtur potestati spūali/q̄ tempo:ali.nā spirituali subiiciunt tam clerici q̄ laici.vnde x a subiectione illius cui spūalis potestas cōuenit plene/sez Romani pōtifices/nullus excipitur qui ad ecclesiā qualitercūq; pertineat.ix.q.iij.cuncta.ex de maio.x obe.solite.§.nos autem. Tempo:ali vero nō subiiciuntur nisi laici.nec hi quātum ad omnia.clerici autē non subduntur directe.nisi fo:te p̄pter aliquod tēpo:ale.xxiij.q.viij.§.ecce.xviij.dist. eps metropolitanus. ¶Deinde videndū est quomodo cōparantur he potestates adinuicē sm causalitatem. Spiritualis quidē causalitatem habet super tēpo:alem : et multiplicē causalitatis modū. Nam spūalis est causa tēpo:alis per modū finis.q: finis tēpo:alis/qui est felicitas naturalis: o:dinatur ad finē spiritualis:qui est beatitudo superna/turalis.x ideo tēpo:alis est p:opter spiritualē finaliter.x qui potestatem tēpo:alem quam habent/ad spiritualem non o:dināt:peruerse eos agere non dubiū est. optimum ar.xxiij.q.v.p:incipes.x xcvij.dist.ecclesie mee. ¶Adhuc spūalis potestas est causa tēpo:alis per modum p:incipij agēris.x hoc tripliciter.p:imo enim spūalis est p:incipiū agentis respectu tēpo:alis/quantū ad eius institutionē. quia eam instituit.vt dicit Hugo de sancto victo:e.x sepe sup:a dictū est.maxime in ar.xiij.x.xl. ¶Sed considerandum est circa hoc/q̄ de institutione regni summi imperij due sunt opiniones quasi cōtrarie. Quidam em̄ dicūt q̄ tempo:alis potestas a solo deo est immediate: x a spūali potestate sm suā institutionē nullo modo dependet. xxiij. q.iiij.quesitum.Alij vero dicunt q̄ tempo:alis potestas si debeat esse legitima x iusta:vel est coniuncta spirituali in eadē persona:vel est institura per spiritualē:alias iniusta est/x illegitima.ar.ad hoc.ex de sacra vnc.c.vnico.de elec. venerabilem. ¶Inter has duas opiniones accipio mediam:que p̄babilio: esse videtur: vt dicatur q̄ institutio potestatis tēpo:alis materialiter x inchoatiue habet esse a naturali hominū inclinatione:ac per hoc a deo: inquātum opus nature est opus dei.Ben.j.ex de sum.trī.c.j.rñ.j. Perfectiue autē x formaliter habet esse a potestate spirituali:que a deo speciali modo deriuatur. Nam gratia nō tollit naturam:sed perficit eam/x formal.x similiter id qō est grē/non tollit id qō est nature:sed illud formal x perficit. Unde quia potestas spūalis gratiam respicit: tēpo:alis vero naturā:ideo spiritualis tempo:alē non excludit: sed eam formal x perficit. Imperfecta siquidē est x informis ois humana potestas:nisi per spiritualē formetur et perficiatur. Hec autē formatio est ratificatio x appːobatio. Unde potestas humana que est apud infideles/quātūcumq; sit ex inclinatione nature:atq; per hoc legitima: tamen informis:quia per spiritualē non est appːobata et ratificata.quia vbi sana fides nō est:non potest esse iustitia.xxiij.q.j.ñ.sana.ad hoc.xxiij.q.j.§.sed istud.ibi.cui[a] potestas nulla est extra ecclesiam.op.facit.xxiij.q.j.§.ex his. ibi.vbi em̄ deest agnitio eterne x incōmutabilis veritatis falsa est virtus:etiā in optimis moːibus.x per Ostien. de hoc in sum.trī.de homici.x de hoc.s.latius in.xiij.x.xl.ar. dicī. ¶Sed ad amplio:ē huiusmodi cuidēriam/sciēdum est q̄ potestas humana siue tēpo:alis duplici informatione indiget/ad hoc q̄ sit perfecta sm rationē potentie. Indiget em̄ formatione fidei.quia sicut nulla est vera virtus sine fide:sm Aug.vt p̄rime allegaui.sic nulla potestas est oīno vera sine fide. Non q̄ sit nulla:x omnino illegitima. vt.iij.q.vij.§.item in euāgelio.sed q: nō est vera neq; perfecta.sicut nec matrimoniū infidelium est perfectum x ratum:licet sit aliqualiter verū x legitimū.xxviij.q.j.§. item illud Aug. Indiget etiā formatione appːobationis x ratificationis per potestatē spirūalē. Quantūcūq; em̄ aliquis habeat fidem:non tamē habet potestatē tempo:alē formatam x perfectam:nisi per spūalem fiat ratificatio x appːobatio. Nulla em̄ potestas secularis est omninovera et perfecta:nisi per spūalem ratificetur/x appːobet/x cōfirmetur. Unde victio regibus adhibetur:non solum in signū sanctitatis/q̄ in eis requiritur:sed etiā in signū appːobationis x formationis. Et a pōtificibus reges vngūtur.q: per spiritualē potestatem perficitur x formatur illa que tēpo:alis dicitur.ex de sacra vnc.c.vnico.x ideo spūalis potestas pōt dici quodāmodo tēpo:alis formaːeo modo quo lux dicit forma colo:is. Colo: em̄ habet aliqd de natura lucis.tamē ita debilē habet lucem:q̄ nisi adsit lux exterio:/per quā formetur:non inheret/sed virtualiter: non potest mouere visum. Et similiter tēpo:alis potestas habet aliqd de veritate potētie:quum sit a iure humano: qō a natura o:itur.sed īmpfecta est x informis: nisi formetur per spūalem.x hoc modo instituī dicit per spūalē. Un x Hugo de sancto victo:e dicit/q̄ in ecclesia dei sacer/

Alia ītis/dē harū potestas/tū cōparatio.

Tpalis potestas a quo instituta.

Ptās tēpo:alis duplici indiget formatione.

dotalis dignitas regalem potestatem ⁊ sacrat/⁊ sanctifi cat/⁊ benedicit/et formatper institutionē. ac si diceret ꝙ eā benedicendo sanctificat:⁊ formādo instituit. dicit. ē. co. ff. ad hoc. Hō etiā amplius ex hoc declaratur. nā ꝙ homo sit super hoies ex iure humano est non vsq; quaq;. xxij. di. de constantinopolitana. quod a natura p:oficiscitur. Qui autē homo fidelis/fit super hoies fideles/ex iure diuino est: qō a gratia ocitur. gratia enim non natura similes effi cit. Et quia ius diuinū est apud christi vicarium: ideo ad eū pertinet institutio fideliū regum/⁊ tēporalis potestatis/super fideles: inquantum sunt fideles. vnde p:inceps tēporalis in ecclesia iure humano potestatem habet sup hoies. viij. dist. quo iure. iure diuino super fideles. Quia ergo fides naturā formatur ideo tēporalis potestas formando instituitur:⁊ instituēdo formatur per spiritualē:⁊ per eā approbatur/⁊ ratificatur. vnde nec legibus vti debet tēporalis potestas contrarijs spirituali. x. dist. per totū. Patet ergo quomodo spūalis potestas habet rationem cause agentis/respectu tēporalis: quantū ad eius institutionem. ¶ Secūdo habet rationē cause agentis/ respectu eius: quantū ad iudicium. Quū enim/ am instituat: ad eā etiam pertinet ipsam iudicare. xxj. q. ij. vitis. ē de paroch. nullus. vbi de hoc. Item quū ex fine sumatur iudiciū eorum que sunt ad finē: potestas spūalis que vltimum ⁊ supremū finem hominis intēdit. j. Cor. ij. spūalis homo. etiā vide. ij. Cor. vj. iudicare habet tēporalem: que intendit finem inferiorē ordinabilem ad finē spiritualis potestatis. Quemadmodū enim scientia sacre scripture iudicat quālibet scientiam philosophicam. ar. xxxvij. di. §. hinc etiā. sic spūalis potestas iudicat quālibet tēporalē. ē qui si. sint legi per venerabilem. §. rationibus. ad fi. Et sicut iudiciū sensus quū deficit/corrigitur per iudiciū intellectus: qui est superior in gradu cognitiuarū potentiarum: sic actio tēporalis potestatis quū inuenitur a recta dine deuiare/corrigitur per spirituale potestatē: sicut per superiorem. ē de iudic. nouit. vnde dicit Hugo de sancto victo. ꝙ spūalis potestas terrenam potestatē ⁊ instituere habet: vt sit: ⁊ iudicare hȝ si bona nō fuerit. Habet enim eam iudicare ex: eam potest ⁊ debet dirigere/punire/⁊ pe nam ei inferre: non solū spiritualem/sed etiā tēporalem ratione criminis ⁊ delicti. etiā vsq; ad eius destitutionem p:ocedere: si hoc delicti q̄litas exigat. ad hoc. xv. q. vj. item alius. ē de sup. ne. poe. grandi. vj. lib. ē de re iudi. ad apostolice. lib. vj. ⁊ dicitur. §. in. xiij. ⁊. xl. ar. Que destitutio nō est ipsi⁹ potestatis. q: sic tolleretur ordo potestatum: que nō peccant. dist. §. in. viij. ar. sed est hoīs male vtentis potestate sibi data. Unde quū dicitur potestas destrui/accipitur potestas p eo qui potestatem habet. ē de homi. nua nos. §. mane. ibi. potestati inclinate. vt enim dicit glos. sup illud ad Rom. xiij. Omnis aia potestatibus sublimioribus subdita sit. notāe potestatis accipitur interdū potestas ipsa/que datur alicui a deo. licēt homo ipse habēs potestatem. Non ergo destruitur aut dimittur potestas ipsa/que bona est: ⁊ ad bonū ordinata. sed destruitur habēs potestatem quū ea vtitur indebite. ¶ Sicut enim per spūalem potestatē obtinet alicui potestas tēporalis super fideles: sic per eandem potest haec potestate priuari: vt patet̄ ex dictis. ¶ Ad hoc autē iudicio qō cōperit potestas spūalis sup tēporalem maliciosa: imo tēporalis princeps capitur. quia generaliter potestas tēporalis in quocūq; inuenitur: subdita sit spūali iudicio. cuius illius in quo potestas spūalis est plenissime. sc; romani pontificis. Licet enim aliis pontificibus cōueniat de tēporali potestate iudicare/ (nā ep̄s potest rogum excōicare inquisitum pertinet ad suam dioc. xxj. dist. duo sunt. lxiij. dist. valentiniamus. ibi. nostra capitula subnixamus) summus tñ pōtifex habet plenum iudiciū super omnes p̄incipes: ⁊ sum omnē modū iudicij qui cōmunicatus est spūali potestati. vt in poe. c. inē alias. cū aliis cōcor. ibi. ⁊ ix. q. iij. circa. ¶ Tertio vero spūalis potestas habet rationē cause agentis respectu tēporalis; quantū ad imperiū. Sicut enim cōtingit in artib⁹ ꝙ ars rebus ad quā pertinet vltimus ⁊ principalis finis: imperat artibus ad quā pertinet finis secūdarius/qui ad principalē ordinatur. sic ⁊ in potestatibus se habet. Unde ⁊ spūalis potestas/ad quā pertinet p:ecipuus finis: q̄ est beatitudo supernaturalis: ita se habet ad potestatē tēporalē/ad quā pertinet beatitudo naturalis: q̄ est finis secūdarius ordinatus ad supernaturalē: ꝙ imperat ei: ⁊ in sui obsequium vtitur ea: ⁊ oibus que ei subduntur: ⁊ que ad ipsam pertinent. q: naturalia gratuitis/tēporalia spūalibus/humana diuinis/terrena celestibus/tā q̄ dignio:ibus obsequi debent: ⁊ eoū imperio moueri ⁊ dirigi. xxj. q. j. p:ecipim⁹. ē de ma. ⁊ obe. solite. §. verū. ibi. in spūalibus antecellit q̄ tanto tēporalibus sunt dignio:a/quanto aia p:eferk cor po:i. cū concor. ibi positis. vnde spūalis potestas etiā sup tēporalia quecūq; imperium habet: inquantū spūalibus nata sunt obsequi: ⁊ ad spiritualia ordinari. ⁊ tempo:alis potestas iure diuino quantū ad oia subest spūali: inquantū ordinatur ad ipsam: ⁊ est p:opter ipsam. Ita ergo se hȝ spūalis potestas ad tempo:alem: sicut ars architectonica ad subseruientē. ⁊ sicut sciētia sacra ad sciērias humanas inuentas: q̄bus vtitur in sui obsequiū: ad manifestatione sue veritatis. ar. xxxvij. di. si quid veri. Unde tēporalis vocatur in auxiliū a spirituali: ⁊ vocata debet auxiliū ferre: ⁊ obsequiū impendere. qō si non fecerint possunt ab ecclesia puniri. xxiij. q. v. p:incipes. ⁊ expresse ibidem in. c. admonitratores. xcv. di. cū ad verum. ē de of. ordi. c. i. ⁊. c. qm. ē de maledi. c. ij. vbi de hoc. xvij. dist. nec licuit. ē de sen. ex. dilecto. lib. vj. ¶ Ex dictis aūt potest accipi cōparatio eorū fm continentiā. Nam q: virtutes inferioū continētur in superioribus: ⁊ q̄ sunt causatoū p:einsunt causis: ideo tēporalis potestas que cōparat ad spūalem sicut inferior ad superius: ⁊ sicut causatū ad causam: cōtinetur in potestate spūali. Et p:opter hoc a christo dicūtur esse concessa beato Petro iura celestis imperij ⁊ terreni. xxij. dist. c. ꝙ. petrus. Et q̄libet eius successor/in quo plenitudo spūalis potestatis residet. ē de vsu pal. ad honorem. cū si. pectuet potestatē tēporalē: non tamen fm eūdem modū fm quē habetur a p:incipe tēporali: sed modo digniori ⁊ perfectiori. Non em̄ sic habet ea/vt exerceat ei⁹ opera immediate: nisi in aliquib⁹ casibus. ē qui si. sint le. per venerabilē. §. rationib⁹. sed agit opera eius nobiliori modo: scilicet imperādo ⁊ dirigendo: ⁊ ad suū finem operib⁹ eius ordinando. Propter qō p:incipes oēs tēporales obedire debent ei apud quē spūalis potestas in summo residet: tā⁹ summo dño nostro Jesu christo. ē de ma. ⁊ ob. oēs p:incipes. ⁊ ipsum sicut superiorē ⁊ sicut caput recognoscere: q; q; reuereri/⁊ honorare: atq; ei subijci. vnde beatus Ber. in epla ad Lōradum imperatorē ait. Regi quippe Omnis aia potestatibus sublimioribus subdita sit. ⁊ q̄ potestati resistit: dei ordinationi resistit. Rom. xiij. ri. q. iij. qui resistit. quā sententiā cupiovos ⁊ oibus modis custodire: in ecclēsia debēa reuerentia summe ⁊ aplice sedis: ⁊ beati Petri vicarios: sicut ipsam vobis vultis ab vniuerso seruari imperia. ad hoc. ij. q. vj. qui se scit. p:or. dil. festo. ri. q. iij. q̄ resistit. lxiij. di. tibi dño. ⁊. c. valentiniamus. xcvij. di. victor. ibi. debuit reuerentie gratulatione. xcv. di. constantin⁹. ibi. amplitudo tue terrene imperialis nostre serenitatis. ē. ⁊. j. ibi. ita eius fidei catholicā romanā ecclesiam decernimus venerandam hos nocare: et amplius q̄ nostrū imperiū terrenū: q; thronū/ sedem sacratissimā beati Petri gloriosius exaltare: tribuentes ei potestatē ⁊ gloriam: dignitatē atq; vigorem: et hos honorificentiā imperialē. ⁊. j. ibi. ⁊ venētes frenū equi ipsius pp reuerētia beati Petri stratoris officiū illi exhibuit. ē. ⁊. c. quo sunt. ibi. in fi. quippe quū videamus regia celsa ⁊ principū subuentu gentibus sacerdotiū: ⁊ officium eorū doctrina ocationib⁹ eoq; crebrant sic exōicari vel munire. ⁊. c. si imperator. ibi. Nō ad seculi potestates: quas fidelibus sunt ecclesie sue sacerdotibus voluit esse subiectas. ⁊ j. ibi. Imperatoq; christianis subdere debent ecclesiasticis

Tēporalē potestatē iudicat spūalis.

Spūalis est potestas habet rationē cause agentis respectu tēporalis;

suas ecclesiasticis prelatibus: non preferr⁹ ⁊ in ps̄. ij. dicit ⁊ nunc reges intelligite eru. qui iudi. terrā. seruite dño in ti. ⁊c. xvij. q. iij. nō inuenitur. sup quo dcit glos. ꝙ christ⁹ bicloquit ad reges terre dicens. Et rūc me constituto re ge ficut prediri. Ps̄. ij. Ego aūt constitut⁹ sum rex ab eo. vos reges qui iudicatis terrā: ne contristemini: sed intelli gite ⁊ erudimini. expedit em̄ vob⁹ vt sub illo sitis a quo est intellectus ⁊ eruditio. ⁊ expedit vt temere nō domine mini sicut illi q̄ nulli putāt se esse subiectos. ⁊ dño omniū seruatis. i. christo ⁊ filio dei. quare ⁊ nō eius vicario quē sui loco prefecit ecclesie: et ꝯ reges ei obedire debent: q̄re ⁊ non ij omnes qui qualitercūq; subsunt regibus: immo multo magis ꝙ regibus. quia quantū ad omnia est supe rior. ⁊ q: totius potestatis spūalis ⁊ tēporalis apicem te net. vñ si summus pontifex mandet vnum: ⁊ quicūq; prin ceps temporalis contrariū: obediendū est magis summo pontifici ꝙ principi. ⁊i. q. iij. qui resistit. dis. viij. que cōtra.

¶ De aliis aut̄ pōtificibus secus est. op. ar. xviij. di. si epūs metropolitanus. q: non habēt plenitudinē potestatis. ex̄ de vsu pal. ad bonoꝝ. vnde in ijs que ad salutē anime pti nent: magis est ejs obediendū ꝙ principi. ⁊i. q. iij. iulian⁹. In ijs autem que ad bonū ciuile pertinēt: magis obedi dum est principi. vt pte. c. si epūs. ⁊. c. que cōtra. Tēporalis itaq; potestas ita cōparatur ad spiritualē ꝙ ei subijcitur et obsequit: ab ea instituitur: ab ea iudicat: in ipsam redu citur ⁊ ordinatur: in ea cōtinetur ⁊ reseruat. Et hoc sim pliciter ⁊ maxime verum est de potestate plenaria spūali: qualis est in summo pontifice. De potestate aūt spirituali Spūalē ptātē pte stare tē porali p batur, fm partem: qualis est in aliis prelatis: verū est fm aliq̄d ⁊ in parte: vt superius est probatū. ¶ Q̄ autem spūalis potestas sit dignior ⁊ superior tēporali ptz ex multis. Pri mo ex decimarū datione: quas potestas tēporalis dat pre laris ecclesie: in recognitionē seruitutis dei: a quo habēt res tēporales: ⁊ potestatem super ipsas. xcvj. di. si imperā tor. eo modo quo aliqui sunt tributarii alicui dño ratione eius q̄ tenent ab eo. ex̄ de cens. omnis. ista ratio ꝓbatur xvj. q. j. decime. ex̄ de decī. tua nobis fraternitas. Secūdo ex sanctificatione ⁊ benedictione. quia spūalis potestas tēporalem sacrat ⁊ benedicit. qui aūt benedicit maior est vt dicit apls ad Heb. vij. ibi. sine vlla aūt contradictione q̄ minus est a maiore benedicit. xxj. di. deniq;. Tertio ex rerū gubernatione. quia sicut in ordine rerum spūalia re gunt corporalia: ⁊ corporalia grossiora ꝑ subtiliora regūt tur. Sic in ecclesia que optime ordinata est potestas tem poralis per spūalem regitur: vt corpus per animū qui ei pponit. xxviij. di. sedulo. Et sicut in vniuerso vnū corpus per aliud gubernat: ⁊ corpus per spiritū: ⁊ spūs inferior ꝑ superiorē: ⁊ omnis spūs per deū: vnde Leo papa. Tunc ex natura pax hois ⁊ vera libertas: q̄n ⁊ caro animo iudice regitur: ⁊ anim⁹ deo preside gubernat. Sic in ecclesia po testas tēporalis per aliam tēporalem: ⁊ tēporalis per spi ritualē: ⁊ vna spūalis p aliā: ⁊ ois spūalis per vnā primā summi pōtificis gubernat. ad hec. xcj. q. iij cure. ex̄ de treu. ⁊ pa. c. j. ij. q. vj. ad romanam. Tpalis potestas quātum ad spūalia ⁊ tem poralia subest spūali, ¶ Q̄ aūt spūalis potestas prehabeat tēporalem: ita ꝙ super tēporalia possit: ⁊ ꝙ sub ea sint principes seculares: ⁊ per consequens ij q̄ subsunt prin. Apib⁹: non solū quantū ad spūalia. sed etiā quantum ad tēporalia: ꝓbatur multipliciter. Primo quidem q: cui cōmittitur principale. intelligitur cōmitti ⁊ accessoriū. ex̄ de reg. iur. accessoriū. lib. vj. ⁊ ex̄ de dona. inter vi. ⁊ vro. de prudētia. vbi de hoc legit ⁊ no. in glos. bene dicit. Sed po testas spūalis est principalis: tēporalis autē est accessoria respectu ei⁹ quū sub ea ⁊ ppter eā sit. vt supra ꝓbatū est. Ergo cui cōmittit spūalis intelligit cōmitti etiā tēporalis. vt pte. c. de prudētia. Petro aūt ⁊ successoribus ei⁹ cō missa est a christo spūalis potestas ⁊ plene. vt supra sepe dictū est. ergo ⁊ tēporalis. q: christus cui⁹ papa vicari⁹ est. ex̄ de trāsla. quāto. suo modo vtrūq; exercuit. r. di. qm̄. Itē qui curā habet de fine: oportet ꝙ etiam de ijs que sunt ad finē curam habeat. Sed spūalis potestas curā habet de fine hois: qui est salus ⁊ beatitudo anime: ergo curam ha bebit de oibus ijs que ad hūc obtinendū cōferre possunt: et de ijs que ipsius executionem impediūt. Inter hec aūt sunt tēporalia. quia eorum bono vsu meremur eternū pre miū. ⁊ abusu eternā penā. ar. bo. xj. q. j. expedit. de pe. dis. j. §. ex his oibus. ℞. idem super danielē. Quāobrem spūalis potestas etiā super tēporalia pōt: inquantū ordinatur ad finē salutis. Et q: ad hoc sunt nobis data a deo: vt eis be ne vtamur in ordine ad salutē: nec aliter apperēda ⁊ poss sidenda ⁊ dispēsanda sunt: ꝙ ppter beatitudinē. Ideo spi ritualis potestas extēdit se ad illa: fm id ad qō nobis da ta sunt: ⁊ fm qō a nobis habenda sunt. Unde ad spūalem potestatē pertinet imperare bonū eorum vsum: ⁊ phibe re abusum. Nam ois causa ad puniendū peccatū ad eccle siā pertinet. ex̄ de iudi. nouit. Item sicut christus est caput fideliū: ⁊ fm animas ⁊ fm corpora. Ephe. j. Ipsum dedit caput sup a oēm ecclesiā. ⁊ ad Col. j. Et ipse est caput cor poris ecclesie. ex̄ de sacra vnc. c. j. §. caput aūt. Ira ⁊ eius vi cari⁹ equaliter potestatē habet sup corpora ⁊ super ea q̄ corporali vite deseruiūt: cuiusmodi sunt exteriora bona ⁊ tēporalia. inquantū ipsa vita corporalis ⁊ ad ipsam cōfe rentia organice ad salutē administrant. Nā ad actiones spūales vtitur corporeis mēbris. ppter qō apls ait. quod ipsa corpora vestra templū sunt spūs sancti q̄ habitat in nobis. j. Cor. iij. ⁊. vj. c. ⁊. ij. Cor. vj. ¶ Item spūalis pote stas tēporalem pōt iudicare rōne delicti. xxiij. q. v. admini Tpalis potestas a spūali iudicat, strationes. xxxij. q. v. precepit. ex̄ de iudi. nouit. ⁊ eam requi rere ꝓ defensione ecclesie. Potest etiā ab ea ⁊ ei subditis exigere auriliū ⁊ subuentionē personarū ⁊ rerum ꝓ cō muni vtilitate ecclesie. ad hoc. xcvij. di. ecclesie. xxiij. q. viij. vt pridē. ⁊. q. iiij. sicut excellentiā. Ex his aūt sequitur ꝙ ei subjiciatur in tēporalibus. q: ⁊ ipsa tēporalis potestas nō plus videt posse in sibi subiectis. Item principes etiā secu lares nedū subditi de suis tēporalibus decimas soluunt. no. ex̄ de ma. ⁊ obe. oēs principes. ¶ Item fm ius diuinū nullus iuste possidet. si dei dominio a quo id hz volūtarie non subdatur: ⁊ si eo non recte vratur. ppter qō infideles et peccatores: q̄ se dei dominio subtrahunt: ⁊ tēporalibus peruerse vrunt: indigne ac iniuste ipsa tēporalia possidēt: fm ius diuinū. quicquid sit de iure humano. ⁊ fm hoc ve rificatur illud Aug. ꝙ Jure Diuino Dia Sunt Justoꝝ. xxiij. q. viij. c. j. ij. ⁊. iij. Non est autē subiectus deo q̄ non est subiect⁹ ecclesiastice potestati. xxiij. q. j. didicimus. Rect⁹ q̄s vsus temporalium est fm ordinē ad finē quē spūalis po testas intendit: ⁊ ad quē dirigit: quare null⁹ iuste possidet aliq̄d tēporale: nisi in ei⁹ possessione potestati spirituali se subdat. hoc aūt non est: nisi spūalis potestas ad ipsa tēpo ralia se extendat. ¶ Recte ppterea quidā docent ꝙ spūalis potestas ad temporalia se dupliciter extēdit. uno modo quātum ad vsum ppie necessitatis. Dignū est em̄ vt qui spūalia seminat: metat carnalia. j. ad Cor. ix. xxij. q. j. §. his ita respōdetur. ex̄ de pr̄ebē. cū ex officio. Alio mo do quantū ad iudicium. q: quū de spūalibus iudicet: que su periora ⁊ potiora sunt: pōt etiam de tēporalib⁹ iudicare: vel mediate vel immediate. sicut superi⁹ dictū ⁊ exp̄ssum est. xj. q. j. quicūq; litem. ¶ D Q̄ aūt potestas tēporalis instituat per spūalem: licet sit superi⁹ declaratū: tñ adhuc Spūa lis tēpo ralē instī tuit. sic arguit. Populus em̄ israeliticus figurabat pp̄m christianū: ⁊ q̄ in illo populo cōtingebāt: figura erāt horum q̄ sunt in pp̄o christiano. j. Cor. j. In illo aūt pp̄o electione summi pōtificis ⁊ regis non cōmisit deus populo: sed sibi reseruauit. ficut ō: Deut. xvij. Etūn constituēs regem quē dñs de⁹ tuus elegit. Uñ ex speciali dei ordinatione instituti sunt iudices in populo illo. ⁊ postea reges. viij. q. j. licet. Quare in pp̄o christiano ex speciali dei ordinatione debēt reges institui. Hec aūt dei ordinatio declarabatur in vetere testamēto per pphetas vel sacerdotes: a q̄bus vngebātur aliqui in reges. quare etiam in nouo testamento etiā declarari debet per sacerdotes potestatē spūalem ha bentes. ⁊ fm hoc spūalis potestas instituere dicit tēpo ra

lem:inquantū vice dei agit.ꝛ id qđ ipse agit dicit de⁹ agere.q: qui per aliū facit:per se facit.ex de pscrip.ſi diligenti.ꝛ de sen.ex.mulieres.in fi.vbi de hoc in glos.ſi sup:a.Sed hmōi institutio p:incipū in ecclesia iure diuino non excludit illā que de iure humano est:sed eā fo:mat ꝛ perficit.vt superi⁹ est dictū. Nā ꝛ in institutione pontificū que fit per superio:ē pontificē p:ecedit quedā imperfecta institutio p ius electiōis.de hoc legit ꝛ no.lxiij.di.quāto. ¶ Ex Dꝛ aūt potestas tēpo:alis p spūalē iudicet/p:eter sup:adicta sic ostendit. P:incipes em tēpo:ales de facili degenerant a bono regimine:ꝛ efficiunt tyr:āni.qđ ptz in multis exemplis:tā apud gentiles/q̄ in pp̄lo israelitico:ꝛ post ch:istū in pp̄lo ch:istiano:in q̄bus plures p̄ncipes tyr:āni fuerūt: pauci aūt reges veraciter. Et hui⁹ ratio est:q: regi conceditur magna potestas.ꝛ q: non est nisi hoīs virtuosi bene ferre bonas fo:tunas: ideo in eo cui tam magna potestas cōceditur:perfecta virt⁹ requirit. Perfecta aūt virtus in paucis inuenit.Et ideo pauci reges regaliter p̄ncipant. plures aūt ad tyr:ānidem declinār:ꝛ maxime ꝓpter cupiditatis vitiū:q̄ radix est oīm malo:ꝝ ſm apl̄m.ſ.ad Timo. vſ.xlvij.di.bono:ꝝ.Hinc est q̄ dñs in populo isra:l a p̄ncipio nō instituit regem cū plena potestate:sed iudicē ꝛ gubernato:ē/in eo⁹ custodiā.postea vero regē ad petitionē populi quaſi indignat⁹ cōcessit.qđ ptz per illud qđ ait ad Samuelē. Non te abiecerūt:sed me:ne regnē super eos.ſ. Reg.viij.viij.q.ſ.audacter. Hec aūt facilis declinatio p̄cipū ad tyr:ānidem vergit in dispendiū salutis ꝛ ipso:ꝝ p̄ncipantiū iniuste/ꝛ etiā subdito:um.qui dū tyr:ānice oppi: munt in ea q̄ sunt saluti cōtraria decidūt. Deus aūt ecclesiam suam sic vult disponi ꝛ gubernari:ficut magis exp̄dit saluti fideliū.sed p:incipes seculares ad tyr:ānidem cito conuertibiles vt in pluribus vtile ꝛ necesse est/vt iudicentur per superio:ē aliquam potestatē in ecclesia: cui⁹ timo:e ab exercenda tyr:annide retrahantur. ¶ F

Ex dictis aūt ꝛ circa dicta possumus aliqua elicere:ꝛ aliqua notabiliter considerare circa potestates istas. P:imo q̄dē considerādum est q̄ q: potestas tēpo:alis p:eexistit in spūali: ficut inferio: v⁹.t⁹ in superio:i:et causatū in causa. vt dictū est. Ideo quicūq; sunt sub potestate tēpo:ali:sunt etiā sub spirituali.non aūt econtra. vt dictū est. Nā sub spūali sunt tā clerici q̄ laici:licet clerici specialius. q: eo:statꝰ est spiritualio:quū sint specialiter in so:tē dñi electi.xxj.di.cleros. xij.q.ſ.clericus qui. Sub tēpo:ali aūt sunt laici solū.nec ꝝ quantū ad oia:sed solū quoad tēpo:alia. Clerici aūt a tēpo:ali potestate sunt liberi.quū sint ad spūalia deputati. ex de immu.eccle.nō mīn⁹.c.ſ.ꝛ.c.aduersus.xxv.q.ſ.placet. ꝛ.c.generaliter. Ex aliqua tñ causa ꝛ ꝓpter aliqđ temporale subiiciunt interdū p:incipi seculari ſm aliquē modū xvij.dist.nec licuit.xxiij.q.viij.§.ecce. ¶ B Item oia bona tēpo:alia q̄ subsunt potestati tēpo:ali/subsunt etiā spirituali.non tñ eodē modo:ꝝ: tēpo:ali subsunt immediate spūali ꝛo mediāte tēpo:ali subsunt:quantū ad immediatam administrationē ꝛ dispēsationē. Spūali aūt quantū ad p:incipalē o:dinationē. Quedā ꝛo tēpo:alia subsunt spūali:q̄ non subsunt tēpo:ali.vt sunt illa q̄ ad spūalia cōnexionē habēt.vt ecclesiastica beneficia:siue cōstent in decimis/p:imitijs/oblationib⁹ fideliū:siue in ijs que donātur ecclesijs ex deuotiōe:siue in alijs q̄ qualitercūq; obuenīunt/aut acquiruntur ecclesijs.ad hec.ſ.q.iij.ſi quis obiecerit.c.saluator.c.quesiit.ex de iudi.quāto.ex de iure pa. consulit.ꝛ.c.de iure.ex de pēnis.in q̄busdā.ex de ſ. signi.causa carpēſis.ex lib.vſ.de elec.generali.xvſ.q.vij. decimas.r.q. ſ.in p:imis.viij.c. ¶ Item oēs actus q̄ conueniūt potestati tēpo:ali:conueniunt etiā spūali.non tñ eodē modo:sed excellētius. Nam spūalia conueniunt ſm imperiū:ſm nutū:ſm directionē:ꝛ immediate. Tempo:ali aūt cōueniūt ſm vsum:ſm ministeriū:ꝛ obsequiū:ꝛ mediate. Sed spirituali cōueniunt aliqui actus:qui nō cōueniūt tempo:ali: et de q̄bus nō debet nec potest sine offensa se intromittere tempo:alis.cuiusmodi sunt actus spūales:ꝛ circa spūalia.ex de cōſt.ecclesia.de re.eccle.non alie.cum laicis.xcvj. di.bene quidem.ex de elec.quisquis.ex de iudic.ar ſi clericus.de fo:o cōpe.ſi diligenti.x.q.ſ.sanctorū.cum ſi. Et hmōi ratio sumitur ex o:dine potestatū. q: inferio⁹ potestas nō debet sibi vsurpare que ad superio:ē pertinēt. ex de of.le. qđ translationē.vñ ꝛ plures hunc o:dinē peruertentes:ꝛ ea que nō conueniūt ꝓp:io gradui/ꝛ officio:punīti legūtur.ſicut ptz de Oꝛzia rege incēsum offerēte.ij. Paralipo. xxvſ.ibi. Nō est tui officij Oꝛzа/vt adoleas incēsum dño. Idem in Saule.ſ.Regū.iij.ꝛ.xiij.ꝛ.ſ.statimq; orta est lepra in frōte ei⁹.ij.q.vij.§.his ita.ā. Idē in Datan ꝛ Abiron vsurpātibus officiū suum. Nume.xvſ.vij.q.ſ. denicq. ex de elec.licet.ꝛ de plurib⁹ alijs.vt beatus Dionysius pulchre ostēdit in epla ad Demophilū.vbi post exēpla multa que ponit ad hoc q̄ aliq̄s non debet agere nisi ea q̄ pertinent ad ꝓp:iū officiū:cōcludit:Quare non est fas sicut sancta eloquia dicūt:nec ea que iusta sunt:nō ſm dignitatē exēplo:oportet aūt vnumquēq; sibi attēdere:ꝛ nō ultro:ꝛ p:ofundio:a intendere:deliberare aūt ea sola que sunt ſm dignitatē ipsi o:dinata. hucusq; dionysius. ¶ Ie Verumtamen q: nōnulli p̄ncipes tēpo:ales de q̄busdā se spūalibus intromittūt:vt de collatione beneficio:ꝝ ecclesiasticorū. vt Rex Frācie in multis ecclesijs regni sui.aut custodia rerū ecclesiasticarū.vt in cano. ex lib.vſ.de elec. generali. Idco vt videat quomodo pōt eis cōuenire aut non: Sciendū q̄ quedā ſm se sunt pure spūalia.ꝛ ad hec nullo modo se extēdit potestas tēpo:alis:cuiusmodi sunt absolutio a pctis in fo:o p̄nie: consecratio eucharistie:ꝛ collatio alio:ꝝ sacramēto:ꝝ que ad p:esbyteros nō ad alios spectant.ſ.q.ſ.multi.de peni.dist.ſ.verbū.ex de peni.ꝛ re. nova. ¶ J Quedā aūt sunt spūalia:non ſm se/sed ꝓpter connexionem quā habēt ad spūalia.ſicut ecclesiastica beneficia.ſ.q.iij.ſi q̄s obiecerit.ꝛ ad hec aliquo modo pōt se extēdere potestas secularis:ꝛ aliquo modo nō. Nā virtute p:pria non se extēdit ad hoc:sed in virtute virtutis spūalis et potestatis/q̄ superio: est:pōt se extēdere instrumentaliter ꝛ ministerialiter. Vñ quando p:inceps tēpo:alis dicit cōferre beneficiū ecclesiasticum/ex collatione potestatis spūalis.talis collatio est a potestate spūali:ſicut ab habente authoritatē conferēdi.a p:incipe aūt est:ſicut administrātē exhibente in hui⁹ collatione:p:esentādo:vel exp:imendo personā aptā vel dignā.ad hec faciunt ea q̄ no.in summa.ſ.q.ſ.lxiij.di.hadrianus.ij.ꝛ.c.ſe.facit lib.vſ.de elec.generali.ex de offi.leg.dilectus.ex de his q̄ fi.a ꝑla.cū in apostolica.i fi.ꝛ vide quod no.xvſ.q.viij.decimas.ſ.ex de decimis. q̄uis. Si aūt talis collatio fiat a p:incipe sine cōsensu exp:esso spūalis potestatis/q̄ in hoc habet authoritatē mulla est ipa collatio de iure.vt est exp:essium.xvſ.q.vij. laicis.ꝛ vide qđ ibi no.nec ex cōsuetudine quantūcūq; lōgeua/ pōt hoc licitū sibi esse:quinimmo quāto talis consuetudo diuturnio:/tāto detestabilio:.ex de simo.cū in ecclesie.ꝛ.c. non satis.vbi de hoc. Secus ſi de hoc haberet p:iuilegiū: vt no.p:e.c.laicis. ¶ Scdo considerandū est q̄ quū dicit potestas tēpo:alis p:eexistere in illo apud quem est spūalis:non ita est intelligendū quaſi per duas potestates diuersas ꝛ distinctas habeat:sed q: per vnam suā potestatē super spūalia ꝛ tēpo:alia potest. Nā inferio:a sunt in superio:ibus vnitiue:ꝛ qđ in inferio:ib⁹ distinguitur: in superio:ibus vnitur. Dicit tamen in ipso esse duplex potestas ꝓpter respectū ad actus diuersos. nā p:out exercet actus spirituales/ꝛ administra:spūalia: dicitur habere potentiā spūalem.p:out aūt dirigit/ꝛ consulit/ꝛ imperat in tēpo:alibus:dicitur habere potestatē tempo:alē. Sic ergo vna potentia rationis distinguitur per officia diuersa in superio:ē ꝛ inferio:em. q: ſm q̄ intendit eternis ꝓspicien dis ꝛ cōsulendis:dicit ratio superio:. ꝓut aūt intendit rebus tēpo:alibus:dicit inferio:. vt bñs Aug. ait. Sic vna potestas habentis potentiā spiritualem/dicitur tempo:alis et spūalis;ꝛ distinguitur circa officia;ꝛ dicitur inferio:ꝛ su

Ypalia oia spūali subsūt ptāti.

Ypalis ptās ec/ clesie cō tucibil.

Benefi cioꝝ ec cli.facili cōtrib latis ad ꝓfi spectā ptātes.

perio: diuersis respectibus. q: tamen denominatio fit a digniori: ideo simplr dicitur hec ptās spūalis. ad hanc rationē facit ē de sacra vnc. c. j. §. quia vero. ff. in vertice vero. ¶ Tertio considerandū est q licet ille qui habet potestatem spūalem/ p: habeat in illa etiā tempo: alē: nō tñ est supfluum esse in eccl'ia pncipem/ tēpo: alem tñ potestatem habentē. P: imo quidē ppter modi agendi varietatem q: non eodem modo exercet iurisdictionē tempo/ ralem princeps tempo: alis ⁊ spūalis. vt dicitur est. vnde ppter diuersos agēdi modos/ opo: tet esse diuersitatem agentiū. ¶ Secūdo ppter indecētiam ⁊ indignitatem. Indignū ēm est ⁊ indecens: vt illi agant opera vilio: a: q̄bus cōperunt dignio: a ⁊ potio: a. Unde spūali potestati cui cōuenit agere spūalia. xcvj. dist. duo. indignū ⁊ indecens est/ circa tēpo: alium exercitium occupari. op. ar. xvj. q. j. de plentium. maxime ibi. oīmoda est ēm illius habitus ⁊ ist⁹ officij diuersitas. ⁊ nemo deo militās. fm apostolum. ij. ad Timo. ij. implicat se negotijs secularibus. lxxviij. dist. consequēs. ⁊ p totum. ē ne cleri. vel mona. sz nec pcurationes. ⁊ p totum in rub: o ⁊ in nigro. xxj. q. iij. credo. ⁊ p totum. xj. q. j. te quidē. Igitur congruū est esse aliquē inferio: em ptātem: q̄ circa hmōi tempo: alia occupetur. hoc bene ꝓbatur. j. ad Coz. vj. ⁊. xj. q. j. §. ex his. ibi. secularia ergo iudicia si habueritis: cōtēptibiles. i. laicos qui sunt in eccl'ia cōstituite. ⁊ in. c. te quidem. ibi. neq; ēm iudicem/ neq; cognitorem secularium negotio: q hodie te ordinare vult ch: istus: ne pfocatus hoim pscnib⁹ curis non possis verbo dei vacare. hec vero opera que tibi mius congruere diximus: exhibeant sibijnuicem vacantes laici. ⁊ te nemo occupet ab ijs studijs per que salus hominibus datur. ¶ Tertio ppter libertatē agendi. vt videlz spūalis ptās liberio: sit ad vacandum spūalibus: dū non impediatur per administrationē tempo: alium. vt in pte. c. maxime in. c. te quidem. Non ēm est homo vt deus: q̄ ꝓpter gubernationem inferio: nō impeditur a gubernatione superio: nec ecōuerso. immo in hoie intentio circa vnū impedit intentionē circa aliud: q: Pluribus intentus minor est ad singula sensus. ⁊ dū ad vtrūq; festinat: neutrum bene peragit. xvj. q. j. presbyteros. ibi. saris ēm incongruū est: si quis vnū ex his ꝓ sui magnitudine diligenter quis non possit implere: ad vtrūq; videatur idoneus. facit. lxxix. di. singula. ⁊ diuisus in duo/ nō habet sui plenariam ptātem. ē de cleri. cōiu. diuersis. vbi de hoc. ⁊ apls ad Coz. vij. ibi. qui autē cum vxore est: solicitus est que sunt mūdi quō placeat vxori: ⁊ diuisus est. vt pte. c. diuersis. Est ergo spūalis ptās sine impedimento intendat circa spūalia ⁊ diuina: expedit vt sub ea fit alia ptās: q̄ intendat circa tempo: alia ⁊ humana. ¶ Quarto ppter adiutorij necessitatem. q: spūalis ptās non sufficit ꝓ seipsam/ ad exercendum oia illa respectu quo: habet ptātem: sed indiget adiuuari. ⁊ ppter hoc opo: tuit esse quādam inferio: em ptātem: que spūali ministraret in regimine tēporalium: vt ipsam adiuuaret in pluribus que sola non pōt efficere: ipsamq; muniret atq; tueretur. ad hoc. xcvj. dist. cum ad verū ventū est. ibj. ⁊ pontifices ꝓ cursu tempo: alium tñmodo rerū imperialibus legibus vterent: quater. Spūalis actio a carnalib⁹ distaret incursib⁹: et deo militans minime se negotijs secularibus implicaret ⁊c. Item. Jhō. de summo bono li. iij. P: incipes seculi nōnūq; intra eccl'iam ptātis accepte culmina tenent: vt p eādem ptātem disciplinā ecclesiasticam muniant. Ceterum intra eccl'iam ptātes necessarie nō essent: nisi vt q̄ nō ꝓualēt sacerdotes efficere p doctrine sermonē: hoc imperet ptās p discipline terro: em ⁊c. xxiij. q. v. pncipes. ⁊ vide q̄ ibi sequit. ¶ Quinto ppter o: dinis bonitatē. sicut ēm bonꝰ ⁊ supbonus deus: cuis oia per seipm possit: dignitatem cōmunicat regiminis creaturj diuersis: vt bonū o: dinis in causando sicut ⁊ in essendo reluceat in rebus ab ipso ꝓducti⁹: sic etiam in ecclesia voluit esse quādam inferiorem potestatem sub spūali: cui tēpo: alium regimen com/

Tpalis ptās ec/ clesie cō tradibil.

municet: ac per hoc inueniatur in ecclesia bonū o: dinis: quātum ad regiminis ptātem. hec ratio ꝓbatur. lxxxvij. dist. decreuit. lxxxix. dist. ad hoc. ad hanc materiā optime facit Exod. xviij. ibi. At ille sc̄z Jetro cognatus moysi/ nō bonā inquit rem facis. stulto labore cōsumeris: ⁊ tu ⁊ populus iste qui tecū est. vltra vires tuas est negotiū. solus illud nō poteris sustinere. sed audi verba mea atq; consilia: ⁊ dñs erit tecum. Esto tu pplo in ijs q̄ ad deū ptinent: vt referas que dicūtur ad eum. ⁊. j. P: ouide de omni plebe viros potentes ⁊ timentes deū: in quibus sit veritas: et qui oderint auaritiam: ⁊ ꝓstitue ex eis tribunos/ ⁊ centuriones/ ⁊ quinquagenarios/ ⁊ decanos/ qui iudicent populum omni tempore ⁊c. ¶ L:

Ex his autem rationibus per quas ostēsum est q nō supfluit potestas pncipum tempo/ ralium in eccl'ia: licz spūalis potestas p: habeat tēpo: alem: concludi pōt/ q spūalis tē/ po: alem iurisdictionē quā habet/ nō debet exercere immediate: loquendo regulariter ⁊ cōmuniter. Hoc ēm requirit eius modus agēdi: qui est fm imperiū ⁊ directionē: non autem fm immediatam executionē. Hoc enim requirit eius dignitas: cui nō cōuenit inferio: ibus actionibus intendere. Hoc etiam requirit eius libertas circa spūales actus: cui expedit administratione rerum tempo: alium nō implicari ⁊ impediri. vt. ff. primo. §. ffi. ij. dictum est. Hoc etiam requirit operandi cōmoditas: que ꝓuenit ex eo q ꝓ ptātem tempo: alem adiuuat et munit. Hoc etiā requirit o: do ptātum: q̄ tolleret si spūalis ptās exerceret immediate iurisdictionē tpalem. vt hec. ff. primo sunt ꝓbata. ¶ L Licet aūt regulariter ⁊ cōiter nō debeat spūalis ptās iurisdictionē tempo: alē exercere: certj tñ causis inspectis ⁊ in aliquib⁹ casibus pōt immediate se de tēpo: alibus intromittere: sicut ⁊ ipse deus: licet de cōi lege agat in rebus mediantibus secūdis causis: tñ de lege speciali aliqñ agit p: eter o: dinē secundarū causarū. hec ꝓbantur ex de iudic. nouit. §. nō ēm intēdimus. ex qui filij legi. lato: §. fi vero. ⁊. c. causam que. ij. §. nos attendentes. ⁊. c. ꝓ venerabilem. §. rōnibus. xcvj. di. cū ad verum. ⁊ c. duo sunt. xj. q. j. ꝓuenit. in fi. Casus de q̄bus se eccl'ia de tēpo: alibus intromittit/ no. ex de fo. cōpe. licz. ⁊ plures posui. §. in pncipio istius operis: vbi de hoc latius disputatur in. xxxvij. ar. post tria fol. ff. dicendū est igit. ⁊. j. e. ff. de q̄bus. ¶ Qō aūt possint in casib⁹ ⁊ ex causa habētes potestatē spūalem intromittere se de tēpo: alibus: regulariter aūt ⁊ indifferenter hec non debeant facere: ex verbis apli. j. ad Coz. vj. pōt accipi vbi loquēs ꝓtra illos q̄ iudicia ꝓstituebāt apud infideles/ dicit. An nescitis qm̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt: hūc mūdū vocās hoies malos: quos boni iudicabūt ⁊ cōparatione vite ⁊ ptāte. vt glos. dicit. sicut viri Niniuite: ⁊ regina Saba iudeos. cōparatione vite. vt dicit glos. Matth. xij. ⁊ Lu. xj. Et subdit apls. Ertsi in vobis. i. p vos/ iudicabit mundus: indigni estis q̄ de minimis iudicetis: q. d. vt glos. suppler. ⁊ vere de his potestis iudicare. Nescitj qm̄ angelos iudicabitis: sc̄z malos ⁊ apostatas. quanto magis secularia: sic adaptat ista ff̄ba Innoc. iij. ē q fi. sint leg. p venerabilē. §. rōnibus. in fi. i. de reb⁹ secularib⁹. ⁊ sequit. Secularia igit iudicia si habuerit⁹ ꝓptēptibiles q̄ sunt i eccl'ia ꝓstituite illos ad iudicandū. Hoc aūt dicit apls ironice ꝑ illos q̄ eligebāt iudices fideles/ sz ꝓptēptibiles. i. idiotas reos ⁊ vles. ⁊ huic expositioi ꝓsonat qō seqt. Ad verecūdiā vram dico ⁊c. Vel alit fm glos. q: dixerat apls eos posse de his minimis iudicare: determinat q̄ ad hmōi negotia definiēda/ sunt ꝓstituendi. s. ꝓptēptibiles q̄ sunt i eccl'ia. Maio: es ēm spūalib⁹ intendere dñt. Cōtemptibiles ḡ ꝓstituite. i. aliqs sapiētes: q̄ tñ sunt mino: is meriti. Apls ēm ꝑdicādo circūeuntes/ talibus nō vacabant. ij ergo terrenas causas examinent: q̄ exterio: rum sapiam perceperunt. qui aūt spiritualib⁹ bonis dicati sunt: terrenis non debent negotijs implicari, vt dum nō coguntur terre bona disponere: valeant

Tpalia an sint a spūalib⁹ administranda.

bonis supioribus deseruire. sic hoc etiã videt Gratian⁹ intelligere.xxi.q.i.§.ex his oibus. vbi ponitur ista autho=ritas apli: ⁊ exponit. ⁊ btūs Bernh.i.li.de ꝯsideratione per=tractans hoc verbū apli. Cōtemptibiles ꝯstituere ad iudi=candū inforꝫmat Eugeniū papã: vt non se implicet nego=tijs tēpo:alibus nisi ex causa. sic dicens. Itaqꝫ fm aposto=lum indigne tibi vsurpas tu apostolicus officiū vile: gra=dum ꝓtemptibilium. Unde ⁊ apl⁹ epm instruēs. Nemo (inquit) militans deo implicat se negotijs secularibus. ⁊ paulo inferius adiungit Bernh. Ubi aliqñ alijs apl⁹=iudex sedit hoim: aut diuisor terminoꝝ: aut distributor terrarū: Christus ait Lu.xij. Quis me cōstituit iudicem inter vos: vbi Ambro. sic ait. Bene ḡ terrena declinat: q̄ ꝓpter diuina descenderat. nec iudex dignaꝝ esse litium: et arbiter facultarum viuo=ꝝ: habens mortuo=ꝝ iudiciū arbi=trijq̄ meritorum. Non ergo quid petas: sed a quo postu=les intuendū est. nec maioribus intento animo putes mi=noribus obstrependū. vnde nō immerito refutaꝝ hic fra=ter qui dispensator cē celestium gestiebat corruptibilibus occupare. Nō ergo transgrediaris terminos quos posue=rūt patres tui. Et post ait Bernh. Mihi ꝙo nō vꝺ⁹ bon⁹ estimato: rerū qui indignū putat apl⁹is seu apostolicis viris nō indicare de talibus: q̄bus datum est iudiciuꝫ in maiora. Quidni cōtēnant iudicare de terrenis possessiū=culis hoim: qui in celestibus ⁊ angelos iudicabūt: Ergo in criminibus: nō in possessionibus ptās vestra. ꝓpter il=la siquidē ⁊ non ꝓpter has/claues accepistis regni celo=rū: ꝓuaricatores vtiq̄ exclusuri: non possessores. Et scia=tis: ait Matthē.ix. Mar.ij. ⁊ Luce.v. q: filius hois habet ptātem in terra dimittendi peccata. ⁊c. Quenam tibi vi=detur maior dignitas ⁊ ptās: dimittendi pcā: an predia diuidendi? Sed nō est cōparatio. habent hec infima ⁊ ter=rena iudices suos/reges ⁊ principes terre. Quid fines alienos inuaditis? Quid falcem vestrã in alienã messem extenditis. vsq.q.iij.c.s. Non q: indigni vos: sed q: indignū vobis talibus insistere: quippe potioribus occupari. De=nicq̄ vbi necessitas exigit: audi qd censeat apl⁹s. ad Cor. vj. Si eñ in vobis iudicabit hic mundus: indigni estis q̄ de minimis iudiceris. Sed aliud est incidenter excurrere in ista/cã quidez vigente: aliud vltra incūbere istis tãꝯ magis dignis tali ⁊ taliū intentione reb⁹. hucusqꝫ Bernh.

De ꝯb⁹ tpalib⁹ papa se ītromit tat.

Pater ergo ex his verbis/q̄ spūalis ptās nō dz indifferē=ter iurisdictionē tempo:alem exercere: nñ pōt ⁊ dz causis necessarijs exigentibus immediate se de tēpo:alibus in=tromittere: vt superius est probatū. ⁊ fm hanc distinctio=nē saluaꝝ ꝓtrarietas aliqua/que in p̄dictis verbis Bernh. esse videt. ¶ De quibus aũt tēpo:alibus: ⁊ qñ intromit=tere sevaleat immediate spūalis ptās: sic doctores determi=nant. Nã ad spūalem ptātem spectat ĩmediate intromit=tere se de illis tpalib⁹/que sunt spūalib⁹ aliq̄ mõ annexa. Jõ intromittit se de decimis exigẽdis recipiẽdis ⁊ dispẽ=sandis. ꝛ.q.i.per.viij. ꝓmaq̄. ex de deci. p totum. xvj.q.ij.vo=bis. ⁊.c. vulterane. cum si. Intromittit se de dotibus q̄ an=nexe sunt matrimonio qõ est sacramentū: ⁊ de hereditа=tibus q̄ sunt annexe natis de legitimo toro. ex de dona. inter vi. ⁊ vxo. de prudentia. ex qui si. sint legi. c.s. ⁊.ij. ⁊.c. perlatum. cum si. ¶ Item q: vt dictum est ex autho=ritate Bernh. Potestas iudicis spūalis ꝑncipaliter est in cri=minibus: que sunt spūalia mala. Jdeo de questionib⁹ tē=po:aliū q̄ deferãtur cū denũciatiõe criminis pōt se itro=mittere: quũ ad eam ptineat quelibet christianũ corripe=re de pcō. ex de iudic. nouit. Adhuc spectat ad ipm intro=mittere se de tēpo:alibus/quũ litigium tēpo:alium ꝓtra=riatur paci: que est spūale vinculum. Epb.iiij.q: est chari=tatis effect⁹. ⁊ quũ pacis federa sunt ĩiuramẽto cõfirma=ta: q: fractio iuramenti crimẽ est de q̄ ad spūalem iudicẽ ptinet iudicare. de his in pre.c.nouit. ⁊.xc. dist. quasi p to=tum. ⁊.xxiij.q.iij. illi qui. ex de treu. ⁊ pa.c.s.xxj.q.v. quasi per totũ. Item intromittit se de tēpo:alibus: ꝓpter defe=ctum dñi tēpo:alis. ex de fo. cõpe. licet. ¶ Item ꝓpter ne=gligentiã seu malitiam ꝑncipis nõ seruantis iustitiam: ⁊ abutẽtis ptãte sibi concessa: ⁊ nõ faciẽtis q̄ facere tenet in obsequiũ spūalis ptãtis: ⁊ ꝓpter cõmune bonũ. ad hoc ex lib. vj. de sup. ne. prę. grandi. ⁊.xv.q.vj. item alius. Itẽ intromittit se de tēpo:alibus: quũ appellaꝝ ad ipam: pre=cipue vbi est consuetudo quã tolerat seculares ꝑnceps: ⁊ ab ecclesiastico iudice appo:obaꝝ. ex de ap. si duob⁹. ¶ Jn=tromittit se de tēpo:alibus que donata sunt eccl'ie a ꝑnci=pib⁹ vel alijs fidelib⁹. lxiij. di. ego lodoic⁹. ex de deci. nudũ. ꝛ.q.i.c.i.ij.iij. cuz si. adde qõ scripsi. s. in. xxxvij. ar. fi. Jmus respicit. §. prece. vbi. tertio. ¶ Quarto ꝯsiderandũ est/q quũ ex dictis appareat q̄ sub christi vicario ⁊ Petri suc=cessore tamq̄ sub ptãte causali ac summa/cõtineatur po=testas inferior: pontificum: ⁊ ptās tēpo:alis ꝑncipum: ñ diuersimode cõparatur ad ipm vtraq̄ ptās. Nam ptās pontificia ad ipm cõparaꝝ sicut causatũ ad illud in quo est pfectio fm eãdem rationẽ: nõ tñ totaliter: sed in parte. ptās eñ que est in summo põtifice/deriuaꝝ ad alios pon=tifices fm eãdem rationẽ ⁊ fm eũdem modũ agendi: nõ tñ fm suam plenitudinẽ: sed fm partem. ad hoc ex de vsu pal. ad honorem. Ptās aũt secularis ꝑncipum cõparaꝝ ad ipm/sicẽ causatũ in quo est pfectio cause efficientis: et fm aliam rationẽ. Nam in ꝑncipibus secularibus est so=lum tēpo:alis ptās: ⁊ est in eis fm aliã rationẽ: ⁊ fm aliũ agendi modum/q̄ fit in summo pontifice. ar. ad hoc. cor. di. cum ad verũ. ⁊.c. duo. ¶ Quinto ꝯsiderandũ est q̄ summ⁹ pontifex nõ solum iure diuino sed etiã iure hu=mano habet potestatem tēpo:alem: scz ex cõcessione a cõ=stantino facta: qui monarchiã renebat imperij. xcvj. di. cõ=stantinus. ¶ Si queratur quid operatur hoc ius hu=manũ sup diuinũ: dici põt vno modo q̄ hoc ius humanũ est iuris diuini manifestatio. ar. xxiij. q.v.c. remittitur. §. hinc notandũ. ibi. da dñe/hoc est datã sibi p:onũtia egy=ptum ⁊ ethiopiam. Vel ad ius diuinũ confirmatio: ⁊ ei⁹ imitatio/⁊ veneratio. hec eñ Constantini concessio/fuit subiectionis ⁊ veneratiõis ostensio ad spūalem potestа=tem. Et in eo q̄ constantinus beato Syluestro eiusq̄ suc=cessoribus regnũ terrenũ ⁊ imperialia insignia ⁊ officia cõ=cessit: non autho:itatem cõtulit: sz reuerentiã impendit: ⁊ regnum terrenũ subiectum esse debere monstrauit. xcvj. dist. si imperator. qõ non dubium est dei prudentia esse fa=ctum. in cuius manu est cor regum. Prouerb. xxi. in pnci. vt pontificalis apex nõ vilesceret: sed in amplioꝝi hono=re haberetur: dum cerneretur tante dignitatis insignijs prefulgere. vt pre.c. constantinus. vltra medium. ibi. vt et pontificalis apex nõ vilescat: sed magis q̄ terreni nostri imperij dignitas glo:ia ⁊ potẽtia deco=etur. ⁊ ar. ad hoc lxxx. dist. episcopi non in castellis. ibi. Nec vilescat nomen episcopi. sed ad honorabilem titulum. ⁊ ex de priule. c.s. Vel potest dici q̄ ista concessio fuit quedam cooperatio siue ministeriũ ad hoc q̄ potestatem quã christi vicarius habebat iure diuino: posset liberius exercere de facto: qõ propter tyrannoꝝ persecutionẽ ante constantini tempo=ra non ita poterat. vnde ⁊ nunc seculares ꝑncipes tueri debent ecclesias/⁊ ecclesiarum prelatos. vt libere valeãt exercere que saluti fidelium expediũt: ⁊ iure suo vti sine impedimento. ad hoc. xcvj. dist. boni principis. xxiij. q.v principes. ⁊.c. administratores. Et maxime imperatores. lxiij. distinc. tibi domino. ex in clemen. de iureiuran. roman. principes. §. ego henricus. ¶ Potest etiam dici q̄ ex hu=iusmodi concessione potest summus pontifex magis im=mediate se de tempo:alibus intromittere. quod ex eo pa=ter: quia quũ vacat imperiũm: exercere potest immediate iurisdictionẽ tēpo:alem. ex de fo. compe. licet. Et sic aliter exercet iurisdictionem tempo:alem: vt habet eam iure diuino: ⁊ aliter/vt habet eã ex iure humano. vnde in ipso magis distinguitur tempo:alis ptās a spūali: qui tpalis cõuenit ei ex iure diuino: q̄ vt cõuenit ei ex iure humano. q: fm qõ cõuenit ei ex iure diuino: hz eam vnitiue in ipa spūali ꝓtentã. vt aũt cõuenit ei ex iure humano. hz eã dis=

Jus hu manum quid si tra diui num fa ciat.

Regi ima uocatio.

stinctiue ab ipsa spūali potestate diuisam atq; distinctā. verūm etiā put habet eam iure humano: exercet eaz per ministerium alioz: vt spūalibus acribus liberius valeat insistere: qui sunt ei magis cōuenientes ⁊ ppriꝰ. ex ne clerici. vel mo. eps. lib. vj. rcvj. di. duo. Adde hic qō scripsi. s. in primo. lv. ar. ān fi. ¶ O Sexto considerandū est q; sicut spūalis potestas p:ehabet rēpo:alem excellenter: sic rēporalis potestas/que est intra eccl'iam/participat aliq̄d spiritualis potestatꝭ. nō tn q; spūales actus exercere valeat: sed inquātum spūali obsequitur: ⁊ ministrat: ⁊ act'quos exercet/ad finē spūalis o:dinat: si recte vritur sua ptāte. q; ipsa tpalia que disponere habet/sunt p:opter spūalia. aburitur em tpalibus: qui non ea o:dinat ad spiritualia. Nam sicut cognitio sensibilium deseruit cognitioni intelligibilium: ⁊ o:dinatur ad eam: Ita vsus rēpo:aliū deseruire debet vite spūali: ⁊ ad illam o:dinari. Unde licet finis primus tpalis ptātis sit alius a fine spūalis: tamen finis vltimus idem est. scilz britudo supnaturalis: de quo imediate curam hz spūalis potestas. ⁊ ideo tpalis ptās recta sit: dicit aliquo modo spūalis. dicitur tn ⁊ denoiat simplr rēpo:alis a fine primo: sicut effectus denominat a causa prima magis q; a remota. ¶ P Hinc est q; regibus adhibetur vnctio: que spūaliratem designat. ex de sacra vnc. c. vnico. Nō aūt reges nō vnguntur in capite: sicut pontifices: sed vngunt in brachio: designat q; eoꝝ potestas nō est p:incipaliter spūalis: sed p ministerium/et obsequiū. q; per brachiū operamur. vt p:e. c. vnico. de sacra vnc. Adhuc alio modo ptās p:incipum secularium in eccl'ia pōt dici spūalis: videlz fm vitam. Sicut em pontifices debent esse spūales fm vitam: sic et p:incipes tpales in eccl'ia. maio: tn pfectio ⁊ vite spūalitas requiritur in pontificibus/q; in p:incipibus: quia maio: ⁊ perfectio: est eoz dignitas. rcvj. di. duo sunt. Et maio: in dignitate/maio: erit invita ⁊ perfectione. j. q. j. vilissimus. iiij. di. deniq;. Unde vtriq; vngunt'. sed pōtifices in capite ⁊ manibus. vt p:e. c. vnico de sacra vnc. q: in eis dz esse pfectio contēplatiue ⁊ actiue vite. rxxvj. dist. si quis. ex de renun. nisi. §. ne putes. p:incipes aūr in brachio. quia in actiua se debēt p:ecipue exercere. Nam cū Martha ministrāt. Luce. x. ex de regula. clicet. ad fi. ff. nec legitur. ⁊ cum Maria secundi bonis actionibus esse debeāt. vt p:e. §. ne putes. ⁊ p. c. licet. ff. ad quod vtiq;. ⁊ quidem de pfecta vita que debet esse in pontificibus nō hic dico. De hoc abunde in pastorali suo brūs Br:eg. etiam in lib:o mo:aliū. ⁊ Ber. ad Eugenium in lib. de consideratione. ac alij plures doctō:es in operibus suis tractant. ⁊ Bt:arianus plenissime a. xxv. dist. vsq; ad. l. in quibus distinctionibus tractat de. xiij. c. apostolice regule. que ponit Paulus ad Timo. j. epistola. c. iij. et ad Titū. c. j.

¶ Articulus. lvij.

Sed de perfecta vita secularium p:incipum ⁊ p:ecipue regum qui sunt superio:es ⁊ pcellentes. f. Pe. ij. ex de ma. ⁊ obe. solite. ibi. siue regi quasi pcellenti aliqua pauca ex maioꝝ doctrina ponenda sunt. vt ex eis magis appareat quō eoꝝ pos rest ad deber esse spūalis: ⁊ ad finem spūalem o:dinari. Iz em. ff. cliij. ar. aliqua dixerim circa hoc tamen aliquid amplius est addendū. ¶ A Est g̃ p̃mo tenēdū q; secularis ptās vt digna sit regis noie recte agere dz. P:au'em rex nōvere pōt dici rex. sicut falsus denarius nō ēdenari'. de hoc sunt plures conco:. xlv. dist. Vera iustitia. Unde Isid. ic. lib. etymo. ait. Rex a regendo dr. non aūr regit qui non corrigit se ⁊ alios. Recte igit faciēdo/regis nomē tenet. Peccādo aūt amittitur. vnde ⁊ apud antiquos tale erat puerbiū. Rex eris/si recte facias. si nō facias nō eris. Sic etiā beata Katharina dixit Maxentio. Si animo te rexeris: rex eris. ad hoc. rxj. di. cleros. ibi. sicut rex a regēdo. ij. q. j. scelus. pdit em nomen dignitatis ppter delictum. legit ⁊ no. ex de pur. ca. c. j. Subdit aūt Isid. q; regie virtutes p:ecipue due sunt. scz Justitia/⁊ Pietas. de his satis dixi. ff. cliij. ar. in. j. parte istius operis. Plus aūr in regib' laudatur Pietas. nam Justitia p se severa est. sed vera iustitia compassionē habet. xlv. dist. vera ⁊ falsa mia inueniturꝭ xxiij. q. iiij. est iniusta. In his aūt addenda est P:udētia. fine qua iustitia ⁊ pietas recte nō valent exerceri. nec multitudo subiecta vtiliter gubernari. De his aūt tribus que necessaria sunt regibus/plene. ff. disserui. cliij. arti. que hic repetenda nō sunt. Debent quoq; reges fide ⁊ deuotione deo subdi: vt alios sibi subdere valeant. Digne debent deo mēte adherere: vt firmiter possint regni gubernacula possidere. ad hec. rcvj. di. in scripturis. ⁊ c. fi impera:. ⁊. rcvij. di. ecclesie. xxiij. q. v. res eccl'ie alir. C. de sum. trini. epla inter claras. Debent non p:iuum cōmodū aut gl'iam tyānice querere: sed bonum cōmune sibi subiecte multitudinis regaliter intendere: atq; p:curare. bonā scz ⁊ virtuosam vitam: et que ad ipsam adminiculantur. ad hoc. viij. q. j. sunt in ecclesijs. xxiij. q. viij. vt p:idem. Debent ecclesias ⁊ ecclesiarū platos reuereri/⁊ hono:are/munire/⁊ defensare. rcvj. di. boni. c. duo. xxiij. q. v. p:incipes. Honor em exhibitus ch:isti ministro/ch:isto exhibet. ipso dicente Matth. x. ⁊ simile Luce. x. Qui vos recipit me recipit. xxj. dist. in nouo. xciij. dist. ille p:oculdubio. vj. q. j. sacerdotes. viij. q. j. qui vos spernit. Debent erga diuini cultus ampliationē ⁊ augmentū studiū impendere. vt p:e. c. boni. ⁊. c. cōstantinus. Debēt aduersarios ch:isti ⁊ eccl'ie impugnare. xxiij. q. v. de liguribus. c. duobus. c. seq. ⁊. rcvij. di. eccl'ie. Debēt iusta p:cipere: ⁊ illicita phibere. malos coercere ⁊ punire. vt boni inter malos quiete viuāt. xxiij. q. v. regū. ⁊. c. rex debet. di. iiij. facte sunt. in phemio decre. rex pacificus. Debent iustū bellum indicere: ab iniusto cauere. xxiij. q. ij. iustum. Debent p̃dam eque ⁊ iuste diuidere. xxiij. q. v. dicat. Debent fideliratē quā sibi seruare desiderant/subditis obseruare. xxij. q. v. de forma. rcv. di. esto. Debent inter subditos humiliter se habere. Eccl'i. xxij. Rector em te posuerunt: noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex ipsis. Item rex faciat se timeri. Eccl'i. vij. Noli q̃rere fieri iudex: nisi valeas virtute interrūpere iniquitates. P:ouerb. xx. Rex q̃ sedet in solio iudicij: dissipat oīe malum intuitu suo. Sed magis velit amari q̃ timeri. q: fm Senecam. Nobilis est natura hois. facilius ducit/q̃ trahatur. Debet tribulatos consolari. Job. xxix. Quū sederem quasi rex circūdante exercitu: eram tamen merentiū consolato:. Debet susurrones ⁊ bilingues cohēnere. ⁊ viles non exaltare. vnde Aristo. Alexandro. Consultor p:ocerum/seruos contēne bilingues. Et nequam: nec qs humiles natura iacere P:ecipit/exalta. Item rex debet sequi consiliū senio:um non iunio:um. blande regendo et dulciter: ⁊ nō dure ⁊ tyānice: ne perdat regnū. vt Roboam filius Salomon qui de consilio iunioꝝ dixit populo isrl'. Minimus digit' meus grossior est dorso p:is mei. ⁊ nūc pater meus posuit sup vos iugū graue. ego aūr addā sup iugū vestrū. pater meus cecidit vos flagellis: ego aūr cedā vos scorpionib'. ppter qō. x. trib' recesserūt ab eo. iij. Reg. xij. vij. q. j. deniq;. Juuenes em cōiter sensu non polent. ideoq; nō sunt in p̃siliarios assumēdi. P̃bus. Nemo iuuenes duces eligit: eo q; certū est eos sapiam non ḥre. ar. ad b. j. q. j. estote. xxiij. di. qñ. Debēt p affabilitatē ⁊ beneficia p:curare vt diligant'. ⁊ p iustas vindictas nō. pp:ie iniurie sz legis dei/studere vt timeant'. xxij. q. v. rex debet.

¶ Et vt magz appareat de officio regij: ⁊ de vita virtuosa/q̃ ipsis congruit. p duc̃da sunt in medio aliq̃ restimonia. In p̃mis g̃ cōsiderandū est id qō deuteronomij dñs o:dinauit. xxij. c. circa reges. P:imo em quātū ad modū eligēdi/statuit/vt in electione regis spectarec̃ dei iudiciū. Et vt nō fierer rex alterius gentis. qō ⁊ nunc in eccl'ia ser q̃d obseruandū est. vt videlz in institutione regū illoz iudiciū interueniat: qui vicem dei tenent in terris. Non tn ipsa tollit electio ppl'o qui habet imperato:ē eligere. xciij. dist. legimus. vel alio:um qui hoc habent de consuetudine. ex de

Justitia Pietas ⁊ P:udētia.

Regi debiter obseruēt q̃ impant.

Regi ligantio.

Jus ho manum quid ꝛ tra bia num si cat.

Rex ma lis non vere rex est.

In regi electione

elec.venerabilem. Nec requiritur iudiciuz pape specialiter.sed sufficit q̄ tacite in eum consentiat/qui dignus est ad regendū:z obediens matri sue ecclie.ar.lxiij.dist.cum hadrianus secūdus.xcvj.dist.quis dubiter. Et vt nō fiat rex alterius gentis.q: nō dz assumi aliquis in regē: q̄ nō sit fidelis:z de gente christiana.ar.bo.xcvj.dist.si imperator catholicus est.q.d.debet esse. Quia iter fideles z infideles magna dz esse distinctio.iij.q.iiij.c.j.ꝯ.nec imperere z.q.v.canonica.ibi.qñ sunt eoz gentis. Jrē textus est(qđ est nimis absurdū) vt blasphemus christi in christianos vim prāris exercear.eē de iude.cū sit. Blasphemus autē est nō solum iudeus:sed quilibet infidelis q̄ ignorat christum:z cū nō colit. Et nulli pagano licitū est sup christianos aliqđ officiū exercere.vt p:e.c.cū sit.z.liiij.dis. nulla.

blasphemus qs.

¶ Secūdo vero circa reges instituros ordinauit qualiter se hre debeant quātum ad seipsos.vt scz nō multiplicarēt currus z equos:neq; vxores: neq; immensas diuitias:q: ex cupiditate hoz p̄incipes ad tyrānidez declināt:z iustitiam derelinquūt:q: Cito Violatur Auro Justitia.xj.q.iij.paup. Nō non sic est accipiendū:quasi nullatenus debeat huiusmodi apparatibus z diuitijs abundare. Sed q: nō debeat ex cupiditate/aut inordinato appetitu/horū affluentiā ambire.ar.xlvij.di.sicut.xxxiij.q.v.secūduz. Quātum tñ requirit status regie dignitatis/z cōmune bonū:pōt hoz exteriorz bonoz copiam ꝓcurare z habere.ar.ad hoc.xlj.di.nō cogātur.z reges mollib⁹. Matth. xj.vestiunt.xxj.q.j.c.j.in fi.q: diuites cum iustitia z bonis operibus nō abijcit gangrense ꝓcilium.xxx.di.hec scripsimus.z facit ad hoc qđ legitur z no.eē de p:ebē.de multa. §.fi.z in glos.est g̃ argumentū.

Rex ſtrarū ſacrarū ſit ſtudioſus.

¶ Tertio instituit qualiter se deberet hre ad deū.vt scilz sepe legeret:z cogitaret de lege dei:vt si c̄semp esset in dei timore z reuerentia.vñ dicit in p:e.c.Deuē.xvij. Postq̄ aūt sederit in solio regni sui:describet sibi deuteronomiū legis hui⁹ in voluminc/accipiēs a sacdotib⁹ leuitice tribꝰ:z habebit secū:legetq; illud oibus diebus vite sue.vt discat timere dñm deū suū: z custodire verba z cerimonias eius.q̄ lege p̄cepta sunt. neq; eleuetur cor eius in supbiam sup fratres suos.neq; declinet ad partē dexteram vel sinistram:vt longo tpe regnet ipse z filij eius sup israel. ¶ Est eñ sciendū q̄ q: bona vita multitudinis/quā rex intendere dz/ordinata est ad finē que est beatitudo celestis:ideo ad officiuz regis ptiner sic bonā vitam multitudinis ꝓcurare/sicut conuenit ad celestem beatitudinē ꝓsequendā. vt scz ea p̄cipiat que ad celestē patriā ducunt:z eoz ꝓtraria fm qđ fuerit possibile iterdicat. ad hoc.xxiij.q.iiij.qñ vult.ꝯ. z paulo/post nabuchodonosoꝛ rex z.c.z.c.nō inuenitur.xj.q.iij.imperatoꝛes.ibi.nam inter hoies penas luit: z apud deum frōtem nō habebit:qui hoc facere noluit qđ ei p coꝛ regi ipsa veritas iussit. Que aūt sit ad verā beatitudinē via/z que sint impedimēta ipsius/ex lege diuina cognoscit: cuius doctrina ptiner ad ꝛficiū sacerdotū.q: labia sacerdotis custodiunt sciam:z legem requirūt de oze eius.scz subditi.q: angelus dñi exercituz est. Malach.ij.z.xliij. di.sit rectoꝛ. Et iō p:ecepit dñs vt rex legem sibi describeret:z exemplar acciperet a sacerdotibus:z illam legeret oibus diebus vite sue:vt discat timere deum:z custodire p̄cepta ipsius.vñ multum cōuenit regibus crebꝛo sctās scripturas legere vel audire:vt p exercitiū lectionis sciēcie regendi ꝓsm inueniat margaritā. eē de renun. post translatione.§.cetꝝ. vnde Sozomenus lib.j.in hist:oꝛia tripertita dicit in laudē Theodosij imperatoꝛis. Aiunt te per diem exercere armis:z subiectoꝛ negotia disceptare: iudicare simul z agere. Noctibus vero libꝛis intendere. z de hoc.ē.xlij.ar.dixi in p̄ma ista parte isti⁹ operis. Rex eñ insipiens perdet ꝓsm suū. Eccli.x. Et ex hoc sequit q̄ leges quas rex instituit:nō debent a doctrina legis diuine discoꝛdare:sed ei ꝓsonare:ac sacris canonib⁹ subijci. Nam sicut prās subijcitur potestati:sic leges legibus debent esse subiecte.x.di.c.j.z p totum.eē de ꝓuile.sup specula.in p̄n.ibi.famulatum.z eē de no.op.nun.c.j.

Rex non eſt ſupra leges ſed leges ſupra regem.

¶ Quarto instituit qualiter rex deberet se habere ad subditos suos:scz vt non superbe eos contēneret z oppimeret: nec eciam a iustitia declinaret.xxiij.q.v.regum. De bonis aūt conditionibus christianoꝛ regum.brūs Aug⁹.v.li.de ciui. dei.c.xxiiij.sic ait. Christianos imperatoꝛes z reges felices dicimus: si iuste imperant. si inter linguas. xj.q.iij.in cunctis.z.c.inter verba.sublimiter honoꝛantium/z obsequia nimis humiliter salutantiū.non extolluntur. si sc̄ē homines moꝛtales.ps.lxxxviij. Quis est homo q̄ viuet z nō videbit moꝛtem:meminerint. Si suā ad dei cultū magis dilatandum z maiestati sue famulandum curā impendessam adhibent. si deū timent:diligunt:z colūt. si plus amant illud regnuz vbi non timent habere consoꝛtes. si tardius vindicant. facile ignoscunt. Si eādem vindictam ꝓpter necessitate regende tuendeq; reipublice nō ꝓpter saturandis inimicitiarū odijs exercent. si eādem veniam nō ad impunitatem iniquitatis.xxiij.q.iiij.est iniusta.sed ad spem coꝛrectionis indulgent. Si qđ aspere cogunt quādoq; decernere:misericoꝛdie lenitate z beneficioꝛ largitate cōpensant. Si luxuria tāto est eis castigatioꝛ/quāto posset esse liberioꝛ.ij.q.j.scelus.xj.q.iij. ꝓpua. z.c.in coꝛpoꝛis. Si malunt cupiditatib⁹ ꝓuis q̄ quibusliber gentibus imperare. Costantin⁹ imperatoꝛ. Quid iuuat barbaras nationes vicisse:si a crudelitate vincamur? Et si hec omnia faciunt:non ꝓpter ardoꝛem inanis glorie/sed ꝓpter charitatem felicitatis eterne. si ꝓ suis peccatis humiliat/z miserationis z oꝛatiōis sacrificium deo suo vero immolare non negligant. Tales christianos imperatoꝛes z reges dicimus esse felices: interim spe: postea re ipsa futuros. Cypꝛianus etiam in li. de.xij.abusionib⁹ ait q̄ vnus abusionis gradus est Rex iniquus: qui quā iniquoꝛ rectoꝛ esse debuerit:in semeripo nois sui dignitatem non custodit. Nomen enim regis irellectualiter hoc retinet:vt in subiectis omnibus rectoꝛis officiū ꝓcuret. Sed qualiter alios coꝛrigere poterit:qui ꝓpꝛios moꝛes ne iniqui sint:non coꝛrigit:quoniā iustitia regis exaltabitur solium.z in veritate solidantur gubernacula populoꝛum. ꝓuerb.xxj.c.ad hec.xxxvj.di.vna.z.xxv.dis.pmū. cū suis concoꝛ.z similibus. In quibus autem cōsistere/gis iustitia subdit Cypꝛianus/dicens. Justitia vero regi est neminem iniuste per potētiam oppꝛimere. Sine acceptione psonarum inter virum z pꝛoximū suum iuste iudicare. Aduenis z pupillis z viduis defensoꝛem esse. Lobꝛ bere furta. Adulteria et omnes mechiam punire. ad hoc xxiij.q.v.regum.z.c.rex. Iniquos non exaltare. Impudicos z histriones nō nutrire. ad hec.lxxxvj.di.donare. Contra hoc multum offendunt Reges Hispanie. Impios de terra perdere. Parricidas z periurantes viuere nō sinere.p:e.c.rex. Ecclesias defendere.p:e.c.regum. Pauperes eleemosynis alere.lxxxvj.dist.non satis.z.c.pasce.de peni. dist.j.quāobꝛem. Justos super regni negotia constituere. Contra hoc Reges Hispanie faciunt ꝓponentes iudeos super negotia z regni reditus.contra iura.liij.distin. nulla.eē de iudeis.cum sit.z.c.z speciali. Senes z sapientes z sobꝛios consiliarios habere. q j.eē de. Magoꝛuz z hariolorum phytonissarūq; superstitionibus non iuuare.xxvj.q.v.nec mirum.z per totuz.ij.q.j.z.ij.z.iij. Jracūdiam suam differre.xj.q.iij.cum caput.z.c.illa.z.c.fumo. Patriam foꝛtiter z iuste contra aduersarios defendere.xxiij.q.j.iustuz.cum.c.seq.z.q.iij.foꝛtitudo.z.q.vij. vt p:idem. Per omnia in deum confidere.ps.xxxiij. Qui confidunt in domino.de cōse.distinc.j.omnis christian⁹. Pꝛosperitatibus animuz non eleuare/sicut fecit Nabuchodonosoꝛ.de peni.distinc.j.§.ex his itaq; ffi.nabuchodonosoꝛ per supbiam. Lucta aduersantia patienter tolerare.xxiij.q.j.§.j.z.c.parat⁹. Fidem catholicā in deū hre. xcvj.di.fi imparoꝛ. Filios suos nō finere impie agere.xxiij.q. v.rex. Certi hoꝛis oꝛoni ifistere. vt Dauid in ps.cxviij. Septies in die z.xcj.di.pbyter.z eē de celebꝛa.miſ.c.j. Ante

Quae in exercendis iuſtis ſint obſeruanda.

horas congruas nō gustare eibum. de cō se. distin. ſ. solent. Ve enim terre cuius rex puer est: ⁊ cuius ꝑncipes mane comedunt. Eccl's. x. ⁊ subdit Cyprianus. Hec regni ꝓsperitatem in ꝑtī faciunt: ⁊ regem ad celestia regna pduc unt. ¶ B Qui vero regnū sm̄ hanc legem non dispensant: multas sm̄irū aduersitates tolerāt imperij. Idcirco em̄ sepe pax populoꝝ rūpitur: ⁊ offendicula etiam de regno suscitātur: terrarūq; fructus diminuunt: ⁊ seruitia populoꝝ ꝓpediūtur: multi ⁊ varij dolores ꝓsperitatem regni inficiunt: charoꝝ ⁊ liberoꝝ mors tristitiā confert: hominū incursus ꝓuincias vndiq; vastant: bestie armentoꝝ ⁊ pecoꝝ greges dilacerāt: tēpestas aeris ⁊ hemisphe ria turbata / terrarū fecunditatem ⁊ maris ministeria ꝓ hibent: ⁊ aliquādo fulminū ictus segetes ⁊ arboꝝ flores ⁊ pampinos exurūt. Super oīa vero regis iniustitia non solum imperū ꝑsentis faciem fuscat: sed etiā filios suos ⁊ nepotes: ne post se hereditatem regni teneant: obscurat. Propter piaculū em̄ salomonis / regnum domus isr'l dōs de manibus filioꝝ dispersit: ⁊ ꝓpter iustitiam Dauid regis lucernā. iij. Regum. xj. de semine suo reliquit. Ecce quātum iustitia regis seculo valet / intuentib⁹ perspicue patet. Pax em̄ est populoꝝ tutamētū prie. vnitas plebis. munimen gentis. cura languoꝝ. gaudiuꝝ boim. tēperies aeris. serenitas maris. terre fecunditas. solatium pauperum. hereditas filioꝝ. ⁊ sibimetipsi spes future beatitudinis. ad hec. xxiij. q. v. regum. in fi. ibi. si inquit hec feceritis reges iuda: tenebitis ꝑfectā ꝑtātem. ij. q. ſ. noli. ibi. si aūt pax humana tam dulcis est ꝓ rēpore / alia salute morialium: quāto dulcior est pax diuina ꝓ eterna salute angeloꝝ: Ysido. quoq; iij. li. de summo bono sic ait. Qui recte vtit regis potestate: ita ꝑstare oibus dz: vt quanto magis honoris celsitudine polleat: tanto se metipm̄ mente humilior: ꝓponens sibi exemplū humilitatis christi ⁊ dauid: qui de suis meritis nō tumuit: sed humiliter sese deficiens dixit. Vilis incedam: ⁊ vilis apparebo ante deum q̄ elegit me. ſ. Reg. vj. Et post. q̄ recte vtitur regia ptāte: formā iustitie factis magis q̄ verbis instituit. Nulla ꝓsperitate erigitur. nulla aduersitate turbat. non innititur ꝓpriis viribus. nec a dño recedit cor eius: alīs maledict⁹ est. Hiere. xvij. Et post. Dedit dōs ꝓncipibus ꝑsulatum ꝓ regimine ppl'or: ⁊ illis eos ꝓeesse voluit / cū quibus vna est eis nascendi moriendiq; conditio. ꝓodesse ergo dz populis ꝑ ciparus nō nocere nec in dñando ꝓmere: ⁊ de cōdefendendo cōsulere. vt vere sit vtile hoc ptāt̄ infingere: ⁊ dono dei. ꝓ nutritione vrantur membroꝝ christi mēbra. xxiij. q. iij. p membris. quippe christifideles sunt ppli. quos dum ea ptāte quā accipiūt optime regūt: bonā vtiq; vicissitudinē deo largitori restituūt. Et post in alio quodā. c. Sub religionis disciplina seculi ptātes subiecte sunt: ⁊ q̄uis culmine regni sint ꝓditi: vinculo tm̄ fidei tenentur adstricti. vt ⁊ fidem christi suis legibus ꝓdicent: ⁊ ipsam fidei ꝓdicationē bonis moribus cōseruent. Iustum em̄ est ꝓncipē legibus obtemperare suis ⁊c. ix. dist. iustum. palea. ibi vide. ¶ Hugo autem de sancto victore de terrena ptāte loquēs in li. de sacrāmētis / ostēdit q̄ debeat obseruare terrena ptās in exercenda iustitia. dz em̄ obseruare ꝓsonam quia ei nō licet in clericum / seu ecclesiasticam ꝓsonā manū mittere: sed solum in laicū. xj. q. ſ. quasi per totum. ēt de iudic. at si. Debet obseruare cām: vt ecclesiastica negotia nō suscipiat: sz tm̄ secularia examināda. ēt de iudic. decernimus. xcvj. di. duo. ¶ Debet obseruare modū ⁊ mensuram. vt qualibet culpam puniat cōgrua ⁊ cōuenienti pena. de pe. dist. ſ. deus diffinitione. Debet obseruare locum. vt loca sacra violare nō ꝓsumat: ⁊ confugiētibus ad illa etiā reis ⁊ ꝓo suis sceleribus condēnandis inordinate violentiaz non inferat. xvij. q. iij. quisquis. ēt de immuni. ec. inter alia. ⁊. c. fi. ¶ Debet obseruare tēpus. vt sacris ⁊ solēnibus diebus reuerentiā exhibeat. ēt de feriis. c. fi. Quando etiaz iis parcendū est / quibus ꝓ suis culpis supplicia debent, vnde in exercendo iudicio ⁊ ꝓferenda sniā attendi debet loci ⁊ temporis conuenientia. ēt li. bro. vj. decer.

¶ His q̄ modis secularis ptās iustitiaz exercere debet / legum institura sequēs. xj. q. iij. summo. ⁊ nihil ꝑter iustitiam ⁊ veritatem approbans in iudicando. Adiūgit aūt vlterius Hugo / quō per ornamenta regalia designātur ea que congruūt regibus. vnde dicit q̄ secularis ptās hz ornamenta quedā dignitatis sue: quibus ⁊ excellentia ordinis ostenditur: ⁊ sacramentuz ministerij figurat. Nam annulus fidem: armilla bonā operationē: sceptrū iustitiā gladius vindictam designat. ¶ De ꝓmo scilz de annulo. xxx. q. v. nostrates. vnde ⁊ Luce. xv. Date ei annulū in manu. i. ꝓ signaculū fidei exponitur. vnde ibi Beda. In manu. i. in operatione. vt opa fide clarescāt: ⁊ ꝓ fidem opera cōfirmentur. Item ibi Chryso. Jubet annulū dari / siue signaculi salutaris symbolū: seu desponsationis insigne: ⁊ nuptiarū pignus: q̄bus christus ecclesiam sponsat: quum anima respiscens per ānulū fidei iungitur. Osee. ij. Desponsabo te mihi in fide. Hiere. ij. Nūq̄d obliuiscitur virgo ornamenti sui? scz annuli desponsationis sue. De. ij. de armilla. Ezech. xvj. Dedi armillas in manibus tuis / exponitur. i. virturem bone operationis. armilla em̄ ornamētum manuū est. De. iij. de sceptro. xcvj. di. constantin⁹. ibi. etiā imperialia sceptra. de iustitia regis ꝓ ipm̄ designata ꝓ. c. regum. xxiij. q. v. De. iiij. scz de gladio vindicte. Roma. xiij. ibi. non sine causa gladium portat. xxiij. q. v. §. ſ. et c. non solum. De. v. scz de purpura ꝓ. c. constantinus. ibi. chlamydem purpureaz. ¶ De reuerentia regi exhibēda ſ. Pe. ij. ibi. siue regi quasi ꝓcellenti. ⁊. ſ. regem honorificate. ēt de mato. ⁊ obe. solite. De sexto de diademate ꝓ. c. cōstantinus. ibi. deinde diadema capitis nostri. De gloria coronę. xxi. q. ſ. duo. ¶ E Illud etiam hic inserendū ⁊ repetendū est / q̄ quū imperator iurat, ꝑmittit se foꝝ defensorem ⁊ ꝓtectoꝝem summi pontificis / ⁊ sancte romane ecclesie / in oibus necessitatibus ⁊ vtilitatibus suis: ⁊ custodem ⁊ cōseruatoꝝem possessionū bonoꝝ ⁊ iurū eius. vn de videtur se habere ad papam: sicut se habet manus ad caput: in defendendo ⁊ ministrando. ad hec. xxiij. dist. tibi dño. ēt de elec. venerabilem. Et q̄ tale iuramentū q̄ ꝓestat imperator: sit iuramentū fidelitatis ⁊ hoīagij: est hodie amplius declaratū in clemen. ēt de iureiu. romani ꝑncipes. Papa etiam euaginatū gladiū sumit de altari: ⁊ ei tradit: intelligens in gladio curam ⁊ regimen totius imperij. sic dicēs. Accipe gladium desup beati Petri coꝝ porę sumptū ꝓman⁹ nostras / licet indignas / vice tamen ⁊ authoritate sanctoꝝ apl'oꝝ ꝓsecratas / imperialiter tibi concessum: nostreq; benedictionis officio in defensionez sancte dei ecclesie diuinitus ordinatum: ⁊ ad vindictam malefactoꝝ / laudem vero bonoꝝ. ēt de homic. postulasti. ⁊ memor esto / de quo pſ. ait ꝑs. xliij. ⁊ ꝓphetauit / dicēs. Accingere gladio tuo sup femur tuuz potentissime. vt in hoc per cūdem vim equitatis exerceas. molem iniquitatis potenter destruas. ⁊ sanctam dei ecclesiam eiusq; fideles defendas: ꝓpugnes: ⁊ ꝓtegas. nec minus sub fide falsos q̄ christiani nominis hostes exercres ac dispergas. viduas ⁊ pupillos clementer adiuues / ac defendas. desolata restaures. restaurata ꝓserues. vlciscaris iniusta. confirmes bene disposita. quatinus in hoc agendo virtutuz triūpho / gloriosus iustitieq; cultor: egregius cuz mundi saluator: e / cuius typum geris / in nomine sine fine regnare merearis. ¶ D Hec autem que de imperatore dicuntur: ad reges alios christianos suo modo poterūt applicari. Denicq; ꝓpter malos reges / qui tyranni nunc dicūtur: licet oēs reges olim tyranni dicerentur: quia rex grece. latine dicit tyrānus. Addendum est ad coꝝ correctionē q̄d Richardus de sancto victore sup illud Apoca. ſ. ⁊ ꝓnceps regum terre. ait de ipſis. Sunt quidam reguz q̄ summo ꝑncipi christo adherere ꝓtēnunt. q̄ acceptaz ab eo ptātem / sm̄ ipm̄ exercere nolūt. q̄ in subditos seuiūt: ⁊ eos deuorāt. ⁊ sup̄a se ꝑncipē habeant: q̄ eripit inopes de manu fortioꝝ eius. ꝑs. xxxiij. egenū ⁊ pauperem a di-

Omnia mēta regalia eo rūq; designatio.

Imperatoris iuramentum

In reges plus ꝙ seuiētes

Que in exercenda iustitia sint obseruāda.

ripientibus eum:minime pensant.quos p̃inceps ad exercitationẽ ⁊ purgationem electoꝝ ad tps seuire permittit.viij.q.j.audacter. Sed in rẽpore retributionis eos de hac seuitia grauiter iudicabit. Nã potentes potenter tormẽta patiẽtur: ⁊ fortioribus fortio: instat cruciat⁹. Sap. vj.viij.q.j.illud. Redeant ergo tales reges(si tamẽ reges sunt) ad ꝓscientiã: ⁊ q̃ sup se p̃ncipem habeãt:cui de actibus suis sunt reddituri rationẽ:recognoscãt.qui sicut potestatẽ hꝫ conferre: sic põt ⁊ auferre. balthesar eñ regum dissoluit dñs: ⁊ p̃cingit fune renes eoꝝ. Job. xij.c. ⁊ alibi scriptum est Eccli.x.c. Sedes ducum superboꝝ destruxit deus:⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Hec certũ est:vt ex pluribus exemplis in scripturis colligi põt. ⁊ aliqua posui.s. in.xl.ar.x̃.⁊ ecõtra. Sed interdum pctã ppli merent tales reges:vel potius tyrãnos.vt sacra eloquia testant. Abstineat ergo populus a culpa:vt liberet a tyrãno:uꝝ plaga. hucusq̃ Richardus. Unde canõ. Pro meritis subdito:ũ disponitur a deo vita rectoꝝ.ij.q.viij.c.j.et merito.viij.q.j. audacter.

¶ Articulus.lviij.

QVonia autẽ clarũ est ex p̃dictis ⁊ q̃ summa prãs spũalis: cuiusmodi est potestas summi pontificis: primatum obtinet super oẽs pontifices oim ecclesiarũ. Est etiã superior: dignitate ⁊ causalitate omni rẽporali ptãte. illud ꝛcludi necesse est ⁊ recip i: q̃ in summo põtifice peristit plenitudo pontificalis ⁊ regie ptãtis. ¶ A Qualis aũt sit ista plenitudo ptãtis: ⁊ q̃bus modis eam bñ dicit: considerandum est. Nã ipse christus etiaꝫ sm q̃ hõ plenitudinẽ ptãtis hꝫ vt.s.dictum est in.xiij.⁊ xl.ar. Sed eius plenitudini non equatur plenitudo que cõuenit eius vicario. sic eñ dicẽdum est de plenitudine potentie: sicut ⁊ de plenitudine gratie. ꝺ: eñ christus plenus gr̃a Jo.j.⁊ christi mater plena gr̃a. Luce.j.nõ tñ equaliter: neq̃ per oĩa simil⁹. christ⁹ eñ dicit plenus gratia:q: gratiã habuit in summa excellentia q̃ põt haberi:⁊ ad oẽs effectus gr̃e. De ista plenitudine loquit Jo.j.Et de plenitudine eius oẽs accepimus gr̃am ⁊ gr̃a ⁊c. Sed mater christi ꝺ: plena gr̃a:q: habuit gr̃am sufficientem ad statum illũ ad quẽ erat electa a deo. vt sc̃z esset mater dei. sed plenior esse potuit: q: creatura: quia datus est ei spũs ad mensurã: soli filio sine mẽsura. Joã.iij. hoc clare ꝓbat in clemẽ.de hereticis.j.tñ.c.ad nostrũ. Silr est dicẽdũ de potẽtie plenitudine suo mõ.q: plenitudo potẽtie ⁊ est in hoie christo ⁊ ẽ in ei⁹ vicario. sed in christo est plenitudo potẽtie:q: potentiã plenã habuit excellenter.in vicario aũt christi est plenitudo potentie: q: potentia plenã habuit sufficienter/quãtum scilz necessarium est fidelibus ad salutem. Sed opꝫ spãlius aliquid dicere/⁊ de modo hui⁹ plenitudinis/⁊ de differentia ei⁹ ad plenitudinẽ que christo cõuenit: nõ solũ sm q̃ de⁹ est: sed etiam sm q̃ est hõ. ¶ Circa q̃ consideandum est.q̃ potentia de qua nũc est intentio:est potentia actiua:in q̃ duo attendi debent. sc̃z id q̃ potentie subdit:⁊ ipsa ratio potentie: que ꝓsideratur ex modo agendi. ⁊ quãtum ad vtrũq̃ summi põtificis potentia plena est.ꝫ aliter q̃ potentia christi. Quãtum eñ ad eos qui ptãti subdũntur: potentia christi tam plena est q̃ eius ptãti oĩs creatura subiecta est/rõnalis ⁊ irrationalis: celestis ⁊ terrestris:⁊ eriã infernalis. vide Matth.vlti. Data est mihi oĩs ptãs ⁊c. ⁊ Phi.ij. omne genu flectatur celestiũ ⁊ terrestriũ atq̃ infernoꝝ. Non sic aũt est plena ptãs summi pontificis: q̃ solum se extendit ad creaturas illas/que sunt gr̃e ⁊ beatitudinis capaces. quũ ꝓpter britudinis finẽ ꝓsequendũ/ ordinata fit hec ptãs. nec ad oẽs hmõi creaturas: q: non ad angelos: sed solum ad hoies. nec ad hos oẽs: sed soluꝫ ad viatores. ꝓpter q̃ papa dicit caput oĩm viatoꝝ. quia sup terram recipit claues: nõ extra terram: aut sub terra. Matth.xvj.xxiij.q.j.quodcũq̃ ⁊.q.ij.§.j.cum.c.seq. vsq̃ ad §.his authoritatibus.saluo eo q̃ ibi ꝺ:. ⁊ in.c.ibi,se,et dicit hoc in.lv.ar.x̃.⁊ sequit.sup:a diri exponendo authoritatẽ Matth.sup x̃bo.sup terrã. Christus autẽ ꝺ: caput angelorꝝ ⁊ oĩm tam cõprehensoꝝ q̃ viatoꝝ. ad Ephe.i.c. in fi.tñ. ex eo potentia summi põtificis ꝺ: plena.q: uniuersaliter se extendit ad oẽs hoies viatores. Propie autem viatores dicunt q̃ ad patriã tendunt.ij aũt sunt q̃ fideles ambulant. Nam infideles magis debent dici deuiatores quũ a vera via salutis aberrent. vnde ptãs hec ad oẽs fideles extendit se.q: nihil ad ecclesiam de ꝟis qui foris sunt. j.ad Cor.v.ij.q.j.multi. Et põt dici q̃ ad ipsos etiam infideles.nõ inquãtum infideles sunt: sed inquãtũ põt fieri fideles:⁊ fieri mẽbra christi:⁊ vnitari ecclesie aggregari. sicut q̃ sunt fideles in potentia nõ in actu: sic ptãs summi põtificis extẽdit se ad eos. in potentia: nõ in actu. ꝓpter q̃ sup predicto x̃bo apli.j.ad Cor.v. Quid enim mihi de ijs q̃ foris sunt. iudicare hos deus iudicabit. dicit glos. quasi diceret:q̃ de infidelibus non hꝫ iudicare. Ad oẽs igitur q̃ sunt mẽbra christi p fidem: eo mõ quo christi mẽbra sunt: extendit se ptãs vicarij christi.ex de maio.⁊ obe. solite.§. nos aũt:ubi.non distinguẽs inter has oues ⁊ alias. Quo etiaꝫ papa ptãtem habeat sup infideles.s.in.xxvij.ar.x̃. item sm Inno.notauit largius i ꝑma ista parte post Innocẽ.ar.xxxvij.f.g.h.vide eriã ar.xl.⁊ Osti.q̃ de hoc no.ex de vo.⁊ vo.re.q̃ sup his. ¶ Diuino g̃ iure oĩs hõ viuens vita mortali:⁊ ad militantẽ ecclesiam qualiter cũq̃ ptinẽs: ptãti summi pontificis ꝺz esse subiectus.⁊ ob hoc ei⁹ ptãs plena ꝺ:.vñ Matth.xvj. Sup hãc petrã edificabo ecclesiã meã.nõ partẽ ecclie. Nonnulli tñ puerili de facto se subtrahũt ab hac plenaria ⁊ salutifera ptãte:a q̃bus lõge est salus:dũ vicario salutis authoritis obedire contẽnunt.prudi.nulli. Quãtũ vero ad rõnẽ potentie differt plenitudo potentie christi ⁊ vicarij eius. Primo quidem quãtũ ad modũ habendi.q: christo hoi cõuenit eã hr̃e.ꝓpter vnionẽ ad dei verbũ:⁊ ꝓpter plenitudinẽ gr̃e ⁊ sapie. aliquaꝫ eriã potentiã ⁊ iudiciariaꝫ ex merito obtinuit. Quia eñ iniuste iudicatus est.j.Pe.ij.⁊ pro dei iustitia pugnauit/ ⁊ vicit. Apoc.v. vicit leo. ideo meruit eẽ hoim iudex. Job xxvj. Causa tua q̃si impij iudicata est. Causam iudiciũq̃ recipies. Actuũ.x.ibi.ipse est q̃ ꝓstitut⁹ ẽ a deo iudex vi.⁊ mor.ex de sum.trin.c.j.§. hec sancta. in fi. Vicario aũt christi cõuenit ptãs:nõ pdicto modis:ꝫ ex cõmissione christi ea tradẽtis ⁊ cõicantis. ¶ Scõo differt quãtũ ad modũ agendi. christus eñ sic habet potentiã q̃ pea agit ꝓpria virtute ⁊ authoritate inquãtum de⁹:⁊ no virtute alicui⁹ superioris. Inquãtum vero hõ agit virtute diuinitatis excellenter. ideo ꝺ: hr̃e ptãtem excellentie. vt.s.dictum est. Sed christi vicarius agit authoritate christi inquãtuꝫ vicẽ eius gerit.ex de trãsla. quãto. sm illud apli.ij.ad Cor. ij. Nã ⁊ ego q̃ donaui si quid donaui. ꝓpter vos in ꝑsona christi.glos.i.ac si christus donaret. ⁊ in eade epla ait. ij.ad Cor.v.c.in fi. Pro christo legatione fungimur tãq̃ deo exhortãte p nos.glos.p christo.i. vice christi:q̃ fuit legatus dei. Abdias.j. Auditũ audiuim⁹ a dño:⁊ legatum ad gẽres misit.⁊ similr christi vicarius põt dici eius legatus. Nã quilibet eps ita vocat.viij.q.j.sicut vir.in fi.ibi. vt legatũ dei.⁊ ꝑconẽ veritatis.⁊ ex in clemẽ.de pen.si quis.

¶ Et est sciendũ q̃ sicut christus p se ac sua ptãte instituit suũ vicariũ ⁊ legatũ in ecclia:ita ⁊ christi vicarius petri successor: põt suũ vicariũ ⁊ legatuꝫ instituere/nullo hoie reqsito:vbi ⁊ qñ cognouerit saluti fideliũ expedire.ex de offi.leg.j.ibi. vices nostras.et.c. q̃ translationẽ. ibi.tãq̃ legato tibi cõmisimus.⁊ e.r. officii nostri.ibi.sine a nobis missi fuerint ⁊c. Jrẽ christi vicarius agit nõ excellenter/ vt christus:sed ministerialiter dicente apl̃o.j.ad Cor.iij. Sic nos existimet hõ:vt ministros christi.⁊.ij. ad Cor.vi. ibi.ministri christi sunt:⁊ ego. ad ꝺ de ꝓse.iiij.aliud. lxxxj.di.ministri.⁊.c.nõ opꝫ.j.q.j.si fumt. ¶ Tertio differt quãtũ ad durationẽ:q: christ⁹ hꝫ ptãtẽ eternaliter. Dñi.vij. Potestas eius ptãs eterna.sed christi vicarius hꝫ rẽporaliter,nam quilibet Petri successor habet ptãtem soli⁹

vtriusq̃ ptãtis plenitudo in summo põtifice.

Potẽtie christi et ei⁹ vicarij discrimen.

vluit pñti vita. Jn diuersis autē successoribus durat hec ptās in ecclesia vsq; ad finē seculi. ex de homi. p:o humani. ſ. rñ. lib. vj. quū euacuabitur ois pncipatus. vt apl's ait ſ. ad ℞o. xv. ¶ Quarto differt quātū ad quātitatē agēdi. q: christus plura pōt facere q̄ vicarius eius. pōt enim christus quoscūq; hoies sibi subijcere: etiam inuitos a pncipio: sicut Paulum Actuū. ix. xxiij. q. iiij. de tyrijs. qō non pōt eius vicarius. xlv. dis. de iudeis. xx. q. iij. plens. Potest christus iudicare nō solum de manifestis: sed etiam de occultis cordium: qō nō pōt eius vicarius. ad hec Matth. xxj. ibi. vt q̄d cogitatis mala in cordibus vestris. xv. q. vj. c. ex. vt eccle. benefi. c. ſ. xxxij. di. erubescant. vbi de hoc. Et ratio est. q: vnusquisq; bene iudicat de ijs que bene nouit. christus aūt cognoscit occulta: ꝛ inquātum deꝰ ꝛ inquātum homo: ꝓpter refluentiā sibi vnite diuinitatis ad eius animam. vicarius aūt christi quū sit purus hō: non habet occultoꝝ notitiam. hō aūt videt ea que parent. deꝰ aūt intuetur cor. ſ. Regū. xvj. vt p:obatū est. ¶ Quānis possit dici. q̄ christi vicarius quasi occulta iudicat in foro penitentie: in quo nosc̄it occulta per secretā confessionē penitentis. manifesta vero iudicat in foro causarū exterioꝝ. ij. q. ſ. docus. vj. q. ſ. ſi oia. de peni. dist. ſ. verbum dei. ibi. recte ergo eccleſia hoc vendicat: q̄ sacerdotes veros hz. ꝛ dist. vj. c. qui vult. ibi. iudicans em̄ alium q̄ est iudicandus ꝛc. Verūtamen dicit christi vicarius habere plenitudinē potestatis: q: tota potentia gubernatiua que a christo communicata est eccl'ie/sacerdotalis ꝛ regalis/spūalis ꝛ temporalis: ē in summo pontifice christi vicario. Tanta vero potentia cōmunicata est eccl'ie: quāta oppotuna erat ad salutem fideliū. quare in vicario christi tota illa potentia est: que ad hominū salutem pcurandā requiritur. Sic em̄ dicendū est de potentia ecclesiastica: sicut de sciētia sacre eccl'ie era. Non em̄ quicq̄d ab hoie sciri pōt: reuelauit nobis deꝰ in scripturis: sed illa solum reuelauit/que sunt nobis ad salutem necessaria ꝛ vtilia. vnde dicit Aug. in li. de trini. xiij. de sacra scriptura loquēs. Non quicq̄d ad hoie sciri pōt huic scie tribuo. sed illud tm̄ quo fides saluberrima/que ad verā beatitudinē ducit/gignitur: nutritur: defenditur: roboratur. Et sic est intelligendū verbū Ambro. decretis. Quicq̄d alibi q̄ rit: hic pfecte inuenit. xxxvij. dis. §. hinc etiam. §. hinc etiā Ambro. Et similiter dicendum est/q̄ nō quicq̄d ab hoie fieri pōt: nec ois potentia q̄ hoi cōmunicari pōt: debet attribui summo pontifici. sed solū ois illa potentia que ad salutem hoim est necessaria: in illo existere dicenda est: ꝛ per ipm ad alios deriuari: sicut a fonte riuus. xxiij. q. ſ. loquit. ſm participationem ꝛ ordine quodā. lxxix. di. ad hoc. ¶ Vt aūt plenius de modo huiꝰ plenitudinis dicatur summarie: Sciendū est q̄ potentia summi pontificis ꝛ christi vicarij plena ds. Patet primo q: ab hac potentia nullus/ad eccl'iam militantē q̄libet exercitq; primus/excipitur. hz ois hō in psenti eccleſia existens/ei subijcitur. ix. q. iij. cuncta. ex de maio. ꝛ obe. solite. §. nos aūt. ¶ Secūdo q: ois potestas ad gubernationē fidelium a deo ordinata ꝛ hoibus data/siue spūalis/siue temporalis/in hac pte cōprehenditur: vt. ſ. pbatum est late. ¶ Tertio q: ois ptās in ecclesia ab hac pte deriuat. vt prime pbatum est. ꝛ ad eam ordinatur. sicut. ſ. declaratum est. q: ipsa pncipium est ꝛ finis cuiuslibet ptātis. ꝛ iō q̄libet potestas humana ei iure subditur. xxij. dist. c. ſ. ꝛ. ij. ¶ Quarto q: a nulla pte humana excedit. vel superatur: sed ipsa oēm ptātem excedit/superat. iij. q. vj. oudū. ex de pnit. antiqua. ¶ Quinto q: a nulla alia pte puri hois limitatur. aut ordinat aut iudicat: sed ipsa alias limitat/ordinat/ꝛ iudicat. vt pte. c. cuncta. ꝛ. c. alioꝝ. xl. di. ſi papa. ¶ Sexto quia ordine ptātum aut legibus ab ipso positis nō coarctatur. pōt em̄ agere ꝛ mediatib⁹ aliis potestatibus/ꝛ nō mediantib⁹: q̄n̄ viderit expedire. q: ordinarius oīm est. vt pte. iuribus. ex de fo. cōpe. c. vlti. ꝛ pte. c. antiqua. ibi. ordinarie ptātis obtinet pncipatum. Potest etiā agere ꝛ ſm leges quas ponit: ꝛ p:eter illas: vbi oportunū esse iudicauerit. ex de ꝓcess. ꝑben. ꝓposuit. meritoergo in summo pōtifice plenitudo ds: existere potestatis. vnde ꝛ ꝓpter hoc/dicit potestas eius esse sine numero/pondere/ꝛ mensura: hz g̃ christū oia facta sunt in numero/pondere/ꝛ mensura. Sap. xj. q̄ pōt intelligi. Est em̄ sine numero/quātus ad eos q̄ eius ptāti subdunt: qui quoad nostrā notitiam sunt innumerabiles. ſ. oēs hoies de mundo: fideles ꝛ infideles: quilibet suo modo. vt. ſ. xxxvij. ar. ꝓbatum est. q̄uis deo sit coꝝ numerus cognitus: qui oia generaliter ꝛ specialiter nouit: ꝛ qui numerat multitudinē stellarū. ps. cxlvj. Est aūr sine pondere/quātum ad locum. pondus em̄ est inclinatio rei ad locum ꝓpriuz ꝛ determinatū. hec aūt potestas nō determinat ad vnū locū: vel ad vnā eccl'iam: sed ad oēs p:o: sus ecclesias in q̄busliber locis positis extendit. vt pte. c. antiqua. ꝛ xxj. dist. inc. q̄uis. Est sine mensura quātum ad actum ꝛ modū agendi. q: quodāmodo immēsa est in agendo/ꝛ in modo agēdi. vnde sicut hoi christo datus est spiritus: nō ad mensuram. Jo. iij. ad fi. ceteris aūt datur ꝑ aliquā mensuram donationis christi. Eph. iiij. Roma. xij. sic vicario christi pontifici summo data est ptās: non ad mensurā: hz in quadam immensitate. ex de maio. ꝛ obe. solite. §. nos autem. Aliis aūt datur ptās ſm mensurā aliquā participationis huius immense potestatis. ex de vsu. pal. ad honorem. Et quū sit ipsa ptās vicarij christi sine numero/pondere/et mensura: imponit tñ ꝛ determinat aliis ptātib⁹/pōdus/numerū/ꝛ mensuram. xj. q. ſ. puenit. xiij. q. ſ. c. ſ. Jtaq; recte hec ptās plena ds. ꝓpter qō multū veneranda ꝛ metuenda est. hec aūt ptās plenitudo tradita est Petro ꝛ successoribus eius. quū dictū est ei Matth. xvj. sup hāc petram edificabo eccl'iam meā. Et quodcūq; ligaueris ꝛc. Pasce oues meas. Jo. vlti. Jn his em̄ verbis intelligit esse data ois illa potentia que cōuenit christi vicario. congruebat aūt vt adueniente tempore plenitudinis gre. Bal'. iij. daretur in eccl'ia plenitudo potentie. p̄dicta ꝓbata sunt sepe. ꝛ ꝓbant. xix. dist. in memoriā. xj. dis. in nouo. xxiij. q. ſ. loquit. ꝛ. §. j. ex de ma. ꝛ obe. solite. §. nos aūt. de elec. significasti. De hac autē potentie plenitudine sanct⁹ Hyllus in lib. thesauroꝝ sic ait. Dedit filius dei Petro plene ꝛ pfecte claues regni celoꝝ. qm̄ sicut ipse accepit a patre ducatum ꝛ sceptrū eccl'ie gentiū ex israel egrediēs sup oēm pncipatum ꝛ ptātem/ꝛ sup omne quodcūq; est: vt in ei⁹ noie genua cūcta curuent: plenissimā ptātem sic ꝛ Petro ꝛ eius diadochis hoc est successoribus/nō minus sed plenissime cōmisit. ꝛ coram apl'is ꝛ euāgelistis loco sui ipm caput eccl'ie in medio coꝝ statuit. quarenꝰ ipsi in euangelijs ꝛ epl'is mūdo huic p̄dicando/ecclesias ꝛ plaros ordinando/scriberent que a dño audierūt ꝛ receperūt: affirmantes in omni doctrina Petrū loco dñi ꝛ eius ecclesiam/vt in omni loco/in omni capl'o/ꝛ synagoga/in oīni electione ꝛ affirmatione/quicq̄d soluendum ꝛ statuēdū foret: ipsius authoritate approbarent: ipsum vocātes cephan. Jo. ſ. xxij. dist. c. ij. hoc est caput. ſm q̄ ꝛ diuus ille hz Jo. apostolus ille veracissimus scribit retexendo in euāgelio ꝛ actibus. ꝛ Lucas sanctus: qui facta maioruz ꝛ socioꝝ narrauit: atq; indubitāter ecclesie tradidit. Que ecclesia apl'ica ab oi seductione et hereticā circūuentione immaculata manet. xxiij. q. ſ. a recta. sup. oīnes ꝓpositos ꝛ cpos: sup omnes pncipatus ecclesiarū: necnō ꝛ populoꝝ. in suis pontificibus in fide plenissime ꝛ authoritate Petri: quū alie ecclesie quoruūdā errorū macula sint vere cūdate: stabilita inq̄ssabilit': ipsa sola regnat: silētiū ponens ꝛ oīm oburās oꝝ a hereticoꝝ. Et nos necessitate salutis nō decepti supbia: neq; vino supbie ebriati. ar. xxxvij. di. vino. typū gerat ꝛ sctē apl'ice traditiōis seruātes: vna cū ipa ꝓfitemur ꝛ p̄dicam⁹. Ergo frēs mei: si christū imitamur: vt ipsius oues/vocē eius audiam⁹: manentes in ecclesia Petri. non inflemur vento superbie: ne fortuitus serpens nos ejiciat ꝓpter nostrā cōtentionē extra eccl'iam dei. sicut euam olim. Gen. ſ. de pe. di. ſ. serpens. de

Ptās sine numero/pōdere/ꝛ mēsura.

Plenitudo ē ſm̄ potestatis/ei subijcitur. ix. q. iij. cuncta. ex de maio. ꝛ obe. solite. §. nos aūt.

paradiso.sed vt membra/maneam⁹ in capite nostro apostolico th:ono romano⁹ pōtificū: a quo nostrū est q̄rere: quid credere/⁊ quid tenere debeamus.ipm venerantes ipm rogātes pr̄e oibus.qm̄ ipius solius est reꝓhendere/ co:rigere/⁊ statuere/ disponere/⁊ soluere:⁊ loco eius ligare.q̄ ipm edificauit:⁊ nulli alij q̄d suu⁹ est/sed ipsi soli dedit:cui oēs iure diuino caput inclinant.⁊ p̄nates mundi tam⁹ chr̄isto dño iesu obediunt. iuxta q̄d scriptum est in p̄s.cxxxi. Introibimus in tabernaculum eius.adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius. ipse hō cui hoi tota trinitas ad salutem ade⁊ filio⁹ plenissimā dedit ptātez: quā vnus triū assumpsit:quā in vnitate ꝑsone transuexit ad patrē super oēm p̄ncipatum ⁊ ptātem:vt adorent eu⁹ oē3 angeli dei. Hō totum dimisit ꝑ sacramentū ⁊ ptātez Petro ⁊ eius ecclesie sup oēm huius mūdi p̄ncipatum ⁊ potestatē.vt sicut in celo adorat⁹ ab vniuersis:sic ⁊ eius ecclesia locus pedū ei⁹ veneretur ab vniuersis:⁊ ibi ipm chr̄istū adorent/ꝑ manus ecclesie chr̄isti dona ⁊ iura recipientis. hucusq̄ Cyrillus. Ex q̄bus verbis liquet q̄ potestas romani pontificis plenissima est. ⁊ q̄ &. subiicitur ois mundi ptās:⁊ q̄ ei subesse de necessitate salutis est.

¶ Sanctus quoq̄ Jo.Chr̄ysost.sup illud Actuū.ꝯ. Surgens petrus in medio fratrum ⁊c.dicit de petro loquēs. Caput sanctissimū beati ap̄lici chori.Camerarius ⁊ portarius ipius chr̄isti/⁊ eius thesaurar⁹.ad quē chr̄istum q̄ ingredi cupiunt.vt ipse definit. Ego sum ostium intrantibus. Jo.x.ad patrez ingredi nō possunt:nisi petrus aperiat. Idem pastor. bonus:celor⁹ accipiens claues: qui sapientiā a patre/ad cognoscendū filiu⁹ spūalem/suscepit. qui a filio sup oēs q̄ filij est ptātem accepit.nō vt Moyses in gente vna:sed in vniuerso orbe:sicut em̄ a p̄re chr̄istus ad salutez omniū mittitur cum ptāte plena sup oēs: sic ⁊ a chr̄isto Petrus ⁊ eius ecclesia ad omniū salutē mittitur.Et idem Chr̄ysos.ait sup illud Matth.xvi. Tibi dabo claues regni celor⁹. Sicut filius a p̄re veniens/ad salutem omniū mittitur cum ptāte plena sup oēs: sic ⁊ a chr̄isto Petrus ⁊ eius ecclesia ad salutē omniū mittitur cum ptāte. Itaq̄ sup omnes:q̄d nulli hoīm credimus esse concessum. Beatus autē Bern̄. iij. lib. de ꝯsideratione. In fi. plura colligendo de summo pōtifice: ex q̄bus datur intelligi plenitudo ptātis: ait ad Eugeniū papam. De cetero opor:tere te eē cōsidera formā iustitie.ij.q.vj.in p̄mis.ix.c. vsq̄ ad.§.seq.xxxv.q.ix.c.fi. Sanctimonie speculū.xl.dist. c.j. Pieratis exemplar.xliij.dist.fit recto:.vij.q.j.§.hoc autem. Assertor:em veritatis. Fidei defens⁹:em. Doctor:em gentium.xliij.di.⁊.lxxxvj.di.quasi. Chr̄istiano⁹ ducem.xj. q.iij.nemo pertro⁹.⁊.c.nolite.Amicum sponsi/chr̄isti. Jo. iij.Sponse paranymphū/eccl̄ie.vij.q.j.sicut.ex de renun. nisi cū p̄idez.§.verū. paranymphū/qsi pcūte nymphā.i. puellam.i.ecclesiam. Magistrū insipien:iū.xxiij.q.j.cum beatissimus. Refugium oppr:essor.ij.q.vj.ad romanam. Pauperū aduocatum.xj.q.iij.pauper. Ministro⁹ spem. xciij.di.diaconi.v. Tutor:em pupillo⁹.lxxxvij.di. per totū. Judicem viduarū/in sustentatione.xlv.distin.disciplina. Oculum cecor⁹ ꝑ doctrinā.xxxviij.di.ꝑ totum. Linguam muto⁹. Mar.vij.Baculū senū.ex de fo.cō.ex pte.lxxxvij. dist.c.j. Ultor:em scelerū.ex de of.or.c.j. Malor⁹ metus.di. iij.omnes. Bono⁹ glor:iam. Virgam potentiū.xj.q.iij.pcipue. Potentiā ꝓcussor:em:fortium cor:rector:em.xlv.dist. disciplina. Malleum tyr:anno⁹. Regum patrem. Legum moderator:em. Canonū dispensator:es. Sal terre. Orbis lumen. Sacerdotem altissimi. Vicarium chr̄isti. Chr̄istū dñi.postremo Deum pharaonis. Vultus tuus sup faciēs mala. Timeat spiritū ire tue:qui hoiem nō verea: gladium nō formidat. Cui irascer̄is tu:deum sibi iratū/ non hominē puter. Qui te nō audierit:auditurū deū ⁊ cōtra se paueat.⁊ idem Bern̄.ij. lib. de ꝯsideratione ad Eugeniū ait. Age ergo:pura rēpus purationis adesse: si tamē meditationis p:eiuit:si co: mouisti:mouēda iam lingua: monenda est⁊ man⁹. Accingere gladio tuo. ps.xliij. gladio spiritus:quod est verbum dei. glor:ifica manū ⁊ brachium dex̄trum:in faciendo vindictam in natiōibus/ increpationes in populis.in alligando reges eor:um in cōpedibus:⁊ nobiles eor:um in manicis ferreis.ps.cxlix.

¶ Articulus.lix.

Est videre quasdam obiectiones ⁊ dubitationes circa q̄dam p̄dictor⁹:⁊ illis obiectiōibus solutiones ⁊ responsiones adiūgere/ad maiorem euidentiā aliquor⁹ que.s.inducta sunt. Nam reste pb̄o. Dubior⁹ solutio/copiosior: est inuestigatio veritatis. Et licet ex ijs que iam determinata sunt/solui possent dubitationes ⁊ obiectiones circa materiā hanc fieri possibiles: tn̄ ad plenior⁹ intellectū bene est quasdā dubitationes inducere:vt ex earum solutione magna veritas elucescat.nam canon dicit q̄ fructus diuinus est iustitiā sepius recensere. xxv.q.ix. graue. ¶ A Est aūt p̄ma dubitatio circa id q̄d.s.dictum est ptātes:scz spūalem/que sacerdotē est. ⁊ rēporalem/q̄ regalis vocatur.videtur em̄ q̄ regalis ptās non sit necessaria in ecclesia:nec̄ fit instituta dei voluntate. nā Mat. vj.dicitur ⁊ Luce.xvj. Nemo pōt duobus dñis seruire. de peni.di.j.§.hocautē.ℵ.nemo em̄. post duas colūnas.⁊ de pe.dist.ij.§.romanos.ℵ.als.c.nemo pōt. quarū quā dñiū spūale sit necessariū ad salutem fideliū:nō oportet aliud dñium esse in ecclesia.⁊ p̄cipue/q: rēporale dñium videtur habere oppositione ad spūale. quū per temporale sepe impediantur spūalia.q: laici clericis oppido sunt infesti.ij.q.vij.laicos. Item regale dñium ex permissione diuina ⁊ nō ex iniunctione vel cōmissione ꝓcessum est populo israel:in quo tn̄ boni reges fuerūt. viij.q.j.audaciter.ſz illud q̄d est solum ex dei pmissione/videt esse illicitū ⁊ culpabile.mala em̄ pmittuntur a deo:nō approbantur. ad b xxxi.q.j.hac rōne.ibi.q̄d em̄ pmittimus nolentes p̄cipimus:quia malas voluntates hoīm ad plenum ꝓhibere nō possumus.⁊ dist.iiij.deniq̄.⁊ xxvj.q.v.nec mirū.ℵ.nec ideo quisq̄.⁊ cum vltr. colū. igitur ptās regia velut mala nō est vtilis ecclesie:neq̄ deo est instituta. ¶ Ad hoc ostendū est.q̄ vtraq̄ potestas est a deo:non solum pmittente/sed etiam operāte.xxiij.q.iiij.quesitū. ⁊ de spirituali satis patet.⁊.xx.di.c.j.⁊.xix.dist.ita dñs. De rēporali vero p̄batur p:ouerb.viij. Per me reges regnāt:⁊ legum cōditor:es iusta decernūt.per me p̄ncipes imperant:⁊ potentes decernūt iustitiam.⁊ Sap.vj.dicit ab ipsis regibus. Data est a dño ptās nobis.⁊ virtus ab altissimo.cū multis alijs author:itatib⁹. Et q: deus ⁊ natura nihil frustra faciunt: Ideo vtraq̄ ptās ordinata est a deo:ad vtilitatē humane multitudinis. Necessitas aūt ⁊ ratio distinctionis harū potestatū sumitur ex duplici populo:scz clericorum ⁊ laicor⁹:qui sunt velut duo latera ecclesiastici corporis. Potestas ergo spūalis p̄est clericis. temporalis autē laicis.ad hec.xcvj.di.cum ad verū.xij.q.j. duo.ex de ma.⁊ obe.solite. Assignatur aūt ⁊ alter harū potestatū distinctio ex duplici vita:scz spūali ⁊ terrena. Nā ad ptātem spiritualem ꝓtinent ea q̄ spūali vite attribuūtur. Ad temporalem aūt illa que rēporali vite sunt necessaria. Dicit aūt vita spūalis hoīs: qua aia viuit ex deo. terrena vero vocatur:qua corpus viuit ex aīa. facit de pe.di.j.§.hoc autē. ℵ.resuscitatus cor:pore. vltra colū. ¶ Ad illud aūt quod obiicitur p:imo de duobus dñis:dicendū est q̄ nemo pōt duobus dñis seruire:quū sibi repugnant. vt no. in p:e.c. §.hoc aūt.ℵ.nemo em̄.in glos.ꝯ gentibus ꝓraria. vnde Chr̄ysos.exponēs hoc verbū ait.duobus dicit: qui cōtraria inūgunt.concordia multos vnū facit.vt ibi.multitudinis credentiū erat cor: vnū.⁊ aīa vna. Actuū.iiij.xvi.q.i. dilectissimis.ex de sum.tri.c.ij.§.verum. vbi de hoc. Potestas aūt regalis quū ordinata est: nūq̄ discordat a sacerdotali: sed ei concordat.⁊ sicut vita terrena subministrat spūali;⁊ vita spūalis collaborat terrene; sic ꝓp⁹ regalis

obsequitur

An potestas spiritualis sit superior potestate regali.

obsequiť sacerdotali:ꝛ hec illi cōsulit/ꝛ eam dirigit.xcvj. di.quis dubiter.c.duo.c.ſi imperato:. ¶ Mō aūt additur de oppositione harū duarū potestatū quodāmodo verū est:ꝛ nō verū.sunt em̄ oppositę p̄dicte potestates inquan tū coniunctant vnū cōmune:qđ est potestas. non aūt sic sunt oppositę q̄ vna repugnet alij: et excludat ipsam:aut impediat.immo vna iuuat aliā:vt dictū est.xcvj.di.quum ad verū.xxiij.q.v.p:incipes. Si aūt aliqui tēpo:alē potestatē habentes/repugnāt spirituali:aut eā impediunt: hoc ex ino:dinata volūtate eo:ū ꝓcedit/abutentiū potestate sibi cōmissa:ꝛ nō ex cōditione ipsius potestatis:que in obsequiū spūalis o:dinata est a deo:vt p:re.c.p:incipiū. ꝛ.xxiij.q.v.ꝛ.q.iiij.qñ. N. intendat charitas vestra quid dicā.quia hoc pertinet ad reges seculi ch:istianos/vt tēpo:ibus suis pacatā velint matrē suā eccleſiā vnde spūaliter nati sunt ꝛc. ¶ Ad id aūt qđ scđo obijcit/q̄ regalis potestas est p̄missa nō cōcessa:vel cōmissa a deo. Dicēdū est q̄ potestas regalis ſm se bona est:ꝛ ad vtilitatē humane sōcietatis o:dinata a deo: vt p:obatū est. Et qđ p̄z ex eo/q̄ deus ipse moysen p̄fecit ppō israel: q̄ licet nō esset rex:tm regale officiū exercebat regēdo et iudicando populum. Exo.xviij.c.ꝛ q̄ſi totū. ꝛ.xlv.di.disciplina. et de renun. niſi cum p:idē. §. ne putes. Dauid quoq; diuina electione assumptus est ad regiā potestatē. ſ. Reg.xvj.ſ.q.vij.ſi quis omnē.ij.q.vij.§. his ita resp̄det.ibi.dauid ergo. Alij etiā plures diuina voluntate assecuti sunt patrē regiā: quū dē ptās vel oīatio regia p̄missa ppō isrl' ꝛpe samuelis regē peterent. nō tanquā mala malitia culpe: sed tāq̄ mala malitia pene ad onus ꝛ punitionē culpe illo:ū qui petierūt sibi dari regem ex ino:dinata voluntate qua minus cōſidebant de deo q̄ de hoie. vñ dictum est ipſi samueli a deo quū filij israel regē petierēt: Nō te abiecerūt:sed me ne regnem sup eos.ſ. Reg.viij. Q̄ aūt fuerit tūc p̄missum tāq̄ penale:p̄z ex iure regio/qđ eis p̄nuntiauit samuel:quod quidē ius nō est recte p:incipātiū: sed ry:annice dominātium.ꝛ subditos similiter opp:imentiū: vt. §. rerigi.lij.ar. v. prima causa. ¶ B Alia dubitatio est circa id qđ dictū est potestatē spūalē esse superio:ē tēpo:ali:ꝛ q̄ ea instituit ꝛ iudicat. Videt em̄ hoc non esse verū.nā sup illud Ps. l. Tibi soli peccaui.dicit glos. Rex omnibus est superio:ꝛ ideo a deo qui est maio: eo puniēdus. Si quis de populo peccauerit: deo peccauit ꝛ regi. Rex ño nō habet hoiem q̄ sua facta dīudicet igitur spūalis potestas nō pōt iudicare tempo:alē. Adhuc ſ. Per.ij.dicit.ꝛ ex de maio.ꝛ obe. solite. Subiecti estote oīi humane creature/ꝓpter deū: siue regi q̄ſi pcellēti. ſi q̄ rex p̄cellit: nō est subiect' alicui? iudicio.ar.xxj.di.iferio:. Adhuc dato q̄ i spūalib' ptās tēpo:alis subdatur spūali: tm̄ in causis secularib' ꝛ in iudiciis terreno:ū nō videt ei esse subiecta. ad hoc.xcvj.dist. cū ad verū.ꝛ.di.qm̄.ꝛ alius canon dicit. Alia est ratio causarū secularium atq; diuinarū. facit ex de p:iuil'. sicut exp̄sse. cum ſi. vnde dicit Hugo in li. de sacramētis: Spūalis potestas nō ideo p̄sidet/vt terrene in suo iure p:eiudiciū faciat:sicut ipsa terrena potestas qđ spūali debet nūq̄ sine culpa vsurpat. ad hoc.xcvj.di.ſi imperato:.xxiij.q.viij.cōtingit. Item in veteri testamēto: qđ erat figura noui: sacerdotes erāt subiecti regibus/in tēpo:alib' ſaltē: quare similiter ⁊in nouo tpalis ptās erit supio: spūali in causis secularib': q̄uis sit ea inferio: i causis spūalib'. p hanc ratiōe facit.xxiij.q.viij.§. ecce.xviij.di.ſi epūs metropolitan'. ¶ Ad hanc dubitationē dicendū est q̄ indubitāter spūalis ptās omnib' modis est sup̄a: tpali: vt est. §. in primis ar. sepe ostēſum. vñ dicit Hugo in li. de sacramētis. Quātū vita spūalis dignio: est q̄ terrena:ꝛ spūs q̄ cō:pus:tantū spūalis potestas secularē potestatē honore ac dignitate p̄cedit. ad hoc.xcvj.di.duo.et de maio.ꝛ obe. solite. ¶ Ad illud ergo qđ obijcit/p:imo q̄ rex nō habet hoiem q̄ sua facta dīudicet: dicendū est q̄ nō iudicat ab hoie/ſz a deo vero:cuius vice spūalis ptās agit. ꝓbat hec solutio.xxxiij q.ij.quos deus.et de transla.quāto. Pōt etiā dici q̄ rex ille qui nō habz hominē qui facta sua dīudicet: est summ' rex spūalis/scz summ' pōtifex: qui a solo deo iudicat:nō tm̄ ab hoie de iure.ix.q.iij.alio:ū.rl. dis.ſi papa. interdū tm̄ causa humilitatis alio:ū iudicio se subijcit.ij.q.v.audirū. Nā certū est q̄ iste rex spūalis ꝓpter alios reges tēpo:ales dīudicat.xv.q.vj. alius ītē. et de sup. ne. pla.grandi.lib.vj. ¶ Ad secūdū qđ dī: de p̄cellētia regis: dicendū q̄ rex p̄cellit nō simpliciter: sed in o:dine tēpo:alium potestatū. ar. ad B et de elec. fundamēta. §. vt ergo. ibi: Nullus imperato: seu rex.ꝛ sequit: P:riceps marchio. Sicut em̄ aliquid dicit p:imū simpliciter:vt deus Joā.ſ. In p:incipio erat verbū. aliquid p:imū in genere: vt sup̄mū co:pus qđ est p:imū in o:dine co:po:ū. sic dī: aliqs simpliciter in eccleſia p̄cellere:vt summ' pōtifex ch:isti vicarius.rl.di.c.ſ.ibi: quē aper tante dignitatis attollit. Aliqs autē dī: p̄cellere in aliq̄ o:die/vt archip:resbyter in suo collegio.xxv.dis. plectis. N. archip:resbyter. facit et de maio. et obe.c.ſ. Et rex in o:dine potestatū sibi subiectarū: vt p:re. §. vt ergo.ꝛ ar.dist.viij. que cōtra. ¶ Ad tertiū qđ obijcit spūalis nō facit p̄iudiciū tēpo:ali in suo iure: dicendū est q̄ spūalis potestas si terrenā potestatē iudicet ratiōe delicti cōmissi/non abutit sua p̄tate:nō facit em̄ p̄iudicium sed exercet debitū:ꝛ vtitur iure suo. et de elec. cū ecclesia vulterana. sicut em̄ spūs constitutus est ad dirigēdū cōpus.xxxviij.di.sedulo. ita spūalis potestas ꝛstituta est ad dirigendū tēpo:alē.xcvj.dist.duo. P:eiudiciū aūt de quo intendit Hugo:debet intelligi quātū ad terrenas possessiones q̄s habet spūalis potestas: que sicut dicit Hugo: nūq̄ ita elongari possunt a regia potestate: quin si ratio postulauerit ꝛ necessitas:de ipsis possessiōib' terrena potestas habeat patrocinium:ꝛ illi ipse possessiones debeant in necessitate obsequiū:tunc ergo faceret p̄iudiciū spūalis tempo:ali: si obsequiū qđ regie potestati debet ꝓ patrocinio ipsarū possessionū negaret quū oppo:tunū esset. opo:tet em̄ reddere que sunt cesaris cesari ꝛc. Mat.xxij. Mar.xij.ꝛ Luc.xx.ꝛ.xxiij.q.viij. cōuenio:. hec tm̄ intelligē da sunt ſm ea que legunt ꝛ no.c.c.ſecōm.ꝛ ex de censi.c.ſ.ꝛ declarāui.§.xxxvij.ar.in p:in. Si aūt spūalis tēpo:alē iudicat p:o delicto:siue tēpo:aliter/siue spūaliter: nullus ei p̄iudiciū facit:quia exequitur illud qđ de iure pōt ꝛ debz vt dictū est. ¶ Ad id quod obijcit quarto de veteri testamento. dicendū est q̄ sacerdotiū veteris testamēti carnale erat:ꝛ ꝓ carnalē ꝓpagationē succedebat. ad Hebr.vij.ꝛ ix.c. licet esset o:dinatū ad spūale obsequiū:ꝛ licet figura esset spūalis sacerdotij noui testamenti:qđ nō est ꝓ successionem carnalē.viij.q.ſ.§. sed in antiocheno. cum omnib' ca.seq.q̄ſi. Jdeo ex ea parte qua illud sacerdotiū erat carnale ꝛ terrenū:erat terrene potestati/scz regali subiectū: sed inquātū erat spūale/ſm obsequiū ꝛ ſm figurā premi nebat ei. vnde reges a sacerdotib' vngebant. et de sacra vnc.c.vnico.ꝛ ꝓbat exp̄sse hec solutio.ij.q.vij.§. item cum balaam. N. sed notandū ibi: dauid ergo. Vel dicēdū q̄ in veteri testamento ꝓmittebant tempo:alia in mercede. et de cele.miſ.cum marthe.§. ceterū.qui.§. ad istā materiam bene facit.ꝛ ideo tūc summa potestas erat potestas terrena. Jn nouo aūt testamēto summa ptās est ptās spūalis:quia in eo eterna ꝛ spūalia p:omittunt in mercede. vt p:e.§. ceterū. tempo:alia nō adduntur ad necessitatē ꝛ sustentationē. ſm illud Matth.vj. Quesito p:imū regnum dei ꝛ iustitiā ei?:ꝛ hec oīa adijcient vobis. q: spūalia sine tēpo:alibus diu esse non possunt.ꝛ.ſ.q.iij.ſi q̄s obiecerit. vñ in nouo testamento subdit potestas tēpo:alis spūali non solū in spūalibus/sed etiā in tēpo:alib': vt hz o:dinē ꝛ fit nē ad spūalia. ꝓpter qđ pōt iudicari ab ea:ꝛ puniri tēpo:raliter ꝛ spūaliter quū sua potestate male vtit cōtra deū ꝛ ecclesiam agendo.xxxiij.q.v. ꝓceptum.ꝛ sepe.§. dictū est. ¶ Et quo ptz falsitas opinionis quo:ūdam dicentiū/q̄ papa pest in spūalibus:qui pōt quidē regē terrenū vt hominē sibi subiectū in spūalibus excōicare:et si sit hereticus eū iudicare:ꝛ ab eccleſia expellere: nō pōt tm̄ ei potestatē

In potestas spiritualis sit superio: tpali.

tēpoꝛalē auferre: nec eū expellere de regno tēpoꝛali: qꝛ nō subdik ei in tēpoꝛalib⁹. Mouenk aūt illi ad hoc dicendū ex duobus. Primū est quia nulla potestas extendit se ad ea q̄ nō sunt sui oꝛdinis. Tēpoꝛalia ꝛō sunt extra oꝛdinē spūalis potestatis: ꝛ ptinent ad oꝛdinē tēpoꝛalis potestatis: quia in tēpoꝛalib⁹ nō pōt spūalis ptās aliquē iudicare vt turibus pte. Scōm est: vt dicūr: quia infideles possunt fidelibus dñari. xj. q. iij. iulian⁹. xxiij. q. j. quid culpak. Sed sic dicētes ꝓpriā vocē ignoꝛāt: q: si spūalis potestas pōt regē terrenū ab eccl'ia expellere. xcv. dis. duo. pōt etiā subditos ab eius dñio subtrahere. ad hoc. xxij. q. v. pceptum. xvj. q. vj. maioꝛes. ex de here. excōmunicamus. j. §. si ꝛō. c. ſi. xiij. dis. hadrianus papa. in fi. ex de penis. felicis. lib. vj. ꝛ de sup. ne. pre. grandi. li. vj. ¶ Ad illud q̄ō inducik de duplici oꝛdine potestatū: dicendū est q̄ nō sunt diuersi sic oꝛdines quin vnus reducak in aliū: sicut oꝛdo coꝛporalium/alius est ab oꝛdine spiritualiū: ꝛ tñ coꝛporaliū oꝛdo subest oꝛdini spūali. xcvj. di. si imperatoꝛ. ¶ Ad id aūt q̄ō inducik de principib⁹ infideliū: dicēdū est sicut doctoꝛes ponunt: q̄ nullo mō instituēdi sunt in fideles sup⁹ fideles de nouo: q: cederet i periculū ꝛ scādalū fidei. vt. s. pbatū est. lvij. ar. ꝛ. ꝛ vt nō fiat. Dominatio ꝛō infideliū pceꝛns toleraк a fidelibus ꝓpter scandalū euitandū. ar. bonum. xxiij. q. j. iā nunc. tñ posset p ecclesiā tolli: q: infideles sue infidelitatis merito merenk potestatē amittere/iuxta illud Matth. xxj. Auferek a vobis regnū ꝛc. xxiij. q. vij. ſi de rebus. ꝛ. c. ſi qua. ¶ Alia dubitatio est circa id quod dictū est/potestatē spiritualē nō esse subiectā tēpoꝛali. videtur em̄ q̄ ei sit subiecta: quia vt ex plurib⁹ authoꝛitatibus colligit: de rebus terrenis quas possidet: sacerdotalis potestas debet obsequiū ꝛ tributū tēpoꝛali: vt. s. pbatum est. xxxvij. ar. in p̄in. vide ibi. li. ꝛ. octauo ꝛ sequenti. ¶ Ad hoc dicendū/q̄ spūalis potestas vno mō pōt considerari quantū ad res quas possidet. Alio mō quantū ad ipsas pſonas que sunt participes spūalis ptātis. Quātū aūt ad res q̄s possidet: est distinguēdū: q: eccl'ia q̄dā possidet sorte spūali ꝛ iure diuino: vt primicias et decimas et oblatiōes: ꝛ que p sepulturis dant: que deputata sunt ad sustentationē ministroꝝ diuini cultus. et quantū ad ista nō subdik spūalis potestas tēpoꝛali: quia de istis neq̄ pro istis neq̄ tributū debet: nec obsequiū aliquod ptāri tēpoꝛali. hec em̄ sunt quodāmō spūalia: q: annexa ꝛ attributa sunt iure diuino officio spirituali. ad hec. xvj. q. j. §. nouarū. in. l. placet. ꝛ. l. generaliter. ꝛ. c. reuertimini. ij. q. vij. decimas. x. q. j. hanc consuetudinē. ꝛ. c. sanctoꝝ. xxiij. q. viij. §. ecce. cū. c. seq. j. q. iij. puenit. xiij. q. j. §. j. ex de deci. c. j. c. tua. ꝛ quasi p totū. ex de immu. eccle. nō min⁹. c. aduersus. ex de ꝛbo. sig. cā carpēlis plebis. ꝛ q̄ō no. j. q. j. in summa. Quedā ꝛō possidet sorte tēpoꝛali ꝛ iure humano/vt titulo vēditiōis/scz cōcessiōis/saluo debito seruitio: ꝛ ꝓ his debz ptās spūalis principib⁹ vel dñis tēpoꝛalib⁹ cōsueta seruitia ꝛ tributa: q: res trāfit cū onere suo. ex de pig. ex literis ex de deci. cū nō sit. ꝛ no. plene ex de cēn. c. j. in glos. sed q̄d dices. ꝛ. xxiij. q. viij. §. hinc dak. Tamē de his distinguēdū est etiā sm̄ Hug. de sancto victoꝝe: q: q̄ncq̄ concedik ecclesie solū fructus possessionis ad vsum: nō tñ cōcedik potestas exercende iustitie. Mīncq̄ ꝛō simul cōcedik ꝛ vtilitas ꝛ ptās. In primo casu eccl'ia habz vsufructū possessionis ꝛ ville vel castri: sed nō potestatē iustitie exercēde. In scōo ꝛō casu totū. ad hec ex de re iudi. c. abbatē. li. vj. ex ne cleri. vel mo. epi. li. vj. ex de rep. i archiepiscopatu. Quātū aūt ad pſonas ipsas/dicendū est absolute/q̄ pſone oēs q̄ vite spūali deputate sunt: nullo mō subsunt potestati terrene/nec de ipsis habet iudicare terrena ptās. xij. q. ij. ecclesiaꝝ seruos. ex de vi. ꝛ hone. cleri. c. vl. ex de cleri. cōiu. clerici q. lib. vj. ſi. q. j. quasi p totū. ¶ Ad id q̄ō dr ꝛ obijcik de tributo/dicendū est q̄ nō soluit tributū ptās spūalis tēpoꝛali/sicut superioꝛi ꝛ in recognitionē dominij: sed q̄si stipēdiū ꝓ pace ꝛ quiete qua debet ecclesiā ꝛ ecclesie bona tueri ꝛ defensare. hec solutio ꝓbak expsse. xxiij. q. viij. tributū. de hoc. s. arti. xxxvij. ℞. octauo. ꝛ sequē. ¶ D Alia dubitatio est circa id q̄ō dictum est/q̄ iure diuino spūalis ptās ꝑha lis beat tēpoꝛalē. cōtra q̄ō dictū plura esse videnk. Et primo cōquidē q̄ quū he potestates distincte sunt: nō ꝑnt eidē conuenire. Itē potestati tēpoꝛali cōuenit vti glaꝺio materiali vñ dicit apls ad Rom. xiij. ꝛ. xxiij. q. v. nō solum. nō sine causa gladiū poꝛtat. glos. i. habet iudiciariā potestatē. sed materialis gladius nō cōuenit ptāti spūali. xxiij. q. viij. §. licet. cum oibus. c. seqn. ex ne cleri. vel mo. clericis. ℣. sententiā. ꝛ p. c. in archiepiscopatu. ij. q. vij. §. ite. cū balaam. ℞. sed notandū. q̄re nec ei cōuenit habere potestatē tēporalem. Itē christ⁹ nō habuit potestatē tēpoꝛalē: immo eā fugit. Joā. vj. quare nec eius vicarius ipsam hz. Itē sicut dicit Bern. iij. li. de cōsideratione/loquēs ad Eugenium de imperialibus insignijs ꝛ oꝛnamentis vel apparatib⁹. Jn his nō successisti petro: sed Cōstātino: quare diuino iure competit nō Petro: neq̄ successoꝛibus ei⁹ tēpoꝛalis potestas. vñ nec legik christū dedisse petro tēpoꝛalē ptātem: nec petrū ptātē hmōi exercuisse. ¶ Ad hāc dubitationē dicēdū est/q̄ sicut. s. lvj. ar. §. ex dictis. satis est declaratū q̄ spūalis ptās ꝑhabz tēpoꝛalē supioꝛi ꝛ excellentioꝛi modo. ¶ Ad id ḡ q̄ō primo obijcik de distinctiōe ptātum/dicendū est q̄ he ptates distincte sunt: et tñ vna pōrisit in alia ꝛ excellentioꝛi mō: sicut virtutes coꝛporū inferioꝛū distincte sunt a virtutib⁹ coꝛporū superioꝛū: ꝛ tñ pōrisunt in illis mō nobilioꝛi. Vel dicēdū q̄ licet sunt partes distincte: tñ eidem pſone ꝓuenire possunt. sicut in eadē poēria intellectiue sunt sciētie distincte: ꝛ q̄ habēt quodāmodo cōditiones oppositas: vt sciētia speculatiua/ꝛ practica. q̄uis eadē pſona vtrāq̄ ptātē habeat: nō tñ eodē mō vtrāq̄ exerceꝛ. sicut pz satis ex dictis superius. ¶ Pōt etiā dici/q̄ ptās regia spūalis ꝛ tpalis/nō sunt due potentie: sed due partes vnius regie ptātis pfecte: quarū vna sola est in regibus terrenis ꝛ mō inferioꝛi. Jn spūalibus aūt est vtraq̄ ꝛ modo excellentioꝛi. vnde in ꝑlatis ecclesie et ꝑcipue in summo ꝑlato/est ptās regia tota ꝛ pfecta ꝛ plena: in principib⁹ aūt seculi est ꝑs ꝑtē ꝛ diminuta. ar. ad hoc. ex de vsu. pal. ad ꝓnoꝛē. ¶ Ad id q̄ō obijcik secūdo de gladio/dicendū est q̄ spiritualis potestas sicut hz duplicē ptātē: sic hz duplicē gladiū. Nā sic ie gladij/iudiciaria ptās intelligik: vt. s. dictū est. Habet gladiū spirituale/ad puniendum spūaliter. materialem/ad puniēdū coꝛporaliter. xv. q. vj. authoꝛitatē. ex de sentē. excō. dilecto. li. vj. Sz sicut potestatē spūalem hz sm̄ immediatā exercutionē tēpoꝛalem aūt hz sm̄ imperiū ꝛ directionē: sic dicik habere vtrumq̄ gladiū diuersimode. Nā spūalem hz sm̄ vsum: tēpoꝛalem aūt habet sm̄ nutū: ꝛ hoc est ꝑe dignioꝛi mō. vñ be. Ber. iij. lib. de cōsideratiōe ad Eugeniū loquēs ait: Quid tu denuo vsurpare gladiū tentas: quē semel iussus es reponere in vaginā: quē tñ q̄ tuū negaꝛ: nō satis mihi videt attendere verbū dñi dicentis: Conuerte gladiū tuū in vaginā. Joan. xviij. Matth. xxvj. Tuus ergo ꝛ ipse euaginandus ad tuū nutū: alioq̄n si nullo mō ad te ꝓtineret ꝛ is/de centib⁹ apl'is: Ecce gladij duo hic. Tuē. xxij. nō respōdisset dñs: satis est/sed nimis est. Utrūq̄ ḡ est eccl'ie: et spūalis scz gladi⁹ ꝛ materialis: sed is q̄dē ꝓ eccl'ia: ille ꝛō ꝛ q̄ ꝓ ecclesia exercēdus: ille sacerdotis/is militis manu: sed tamē ad nutū sacerdotis ꝛ iussum imperatoꝛis. eandē authoꝛitatē posuit. s. in. xxxvij. ar. circa p̄n. ℞. q̄ō aūt. Quō Hugo Parisiensis intelligit verbū istud/cōuerte gladiū ꝛc. vide. xxiij. q. viij. §. j. ¶ Quid aūt sit habere gladiū materialem ad nutū/quidam sic exponūt: q̄ sp⁹alem potestatem habens/pōt suadere armoꝝ sumptionē ꝓtra maleficos/ꝓncipi seculari cui materialis gladi⁹ cōmissus est: ꝛ pōt diuinā legem exponere ꝛ pdicare. in qua Exo. xxij. ꝛ. xxiij. q. v. §. hinc apparet. ℞. sz solū. ꝑcipit: Maleficos nō patieris viuere. innutio ḡ ista nō est aliud q̄ diuine legis pdicatio: ꝛ vt principes diuine legi obediāt exhoꝛtatio. Nā nutus est signum volūtatis: per pdicationē aūt ꝛ exhoꝛtationē/spūalis potestas indicat se velle fieri vindictā de malefactoꝛibus: ꝛ

An potestas spiritualis subiecta sit tpali: videne.

An spūalis ptās ꝑtineat ad gladiū.

Habet gladium materialem ad nutū/quidam sic exponūt.

iste nutus quedá iussio est. Tñ pter hãc iussionẽ requirit iussio pncipis secularis imperãtis actũ militi vel ministro aũ gladio materiali vti. vñ sicut in opatione q̃ alia q̃d agim⁹ p̃ exteriora mẽbra: req̃rit volũtas, vniuersalis tã mouẽs p̃mũ ⁊ remotũ. ⁊ volũtas pticularis tã mouẽs p̃ximũ: ⁊ virt⁹ motiua mẽbroꝝ tã q̃ exequẽs: Sic ⁊ in coꝝpali punitiõe spualis prãs se hz sicut p̃imũ mouẽs: et ideo dr̃ immuere. pncipes vero tpalis se hz sicut mouẽs p̃mũ: ⁊ ideo dicit iubere: q: immediate imperat exercitiũ act⁹. minister vero pncipis exeq̃tur actũ punitiõis. ad hoc xviij. q. viij. §. his ita. cũ. c. seq̃nẽ. vsq; ad. §. iij. in regis tro indusiue. facit q̃ no. eẽ de ex. p̃e. ex lr̃is. in glos. nõ p̃ hỹdek. xviij. q. v. §. hinc apparet. ⁊. c. non frustra. et q̃ no. eẽ de homicid. petitio. in glos. de istis gladijs. adde hic q̃ scripsi. j. in. ij. parte. §. itẽ q̃stionẽ. vñ. si. de duob⁹ gladijs in ar. lvij. ¶ Ad id q̃ obijcit tertio de chr̃isto. dicẽdũ est q̃ chr̃istus ꝓstitutus est rex tã in tpalib⁹ q̃ in spualib⁹: tamẽ in terris viuẽs regnũ terrenũ tpaliter administrare noluit. vñ d̃r in Joã. xviij. ¶ Regnũ meũ nõ est de hoc mũdo. vbi Chr̃ysto. hoc dicit. q̃m non tenet regnũ vt hoc reges terreni tenẽt: hz q̃m de sup habeat p̃incipatũ q̃ nõ est hum⁹ man⁹: hz multo maio: ⁊ clario: vñ subdit. si ex hoc mũdo esset regnũ meũ ⁊c. Oñdit hic regni ei⁹ q̃d est apud nos imbecillitatẽ q̃m a ministris hz fortitudinẽ. superi⁹ ꝺo regnũ sufficiẽs est sibi ꝑ si, nullo indigẽs. quomõ g̃ranus ꝺ verbũ exponit. vide. xviij. q. iij. §. j. Itẽ sup illud q̃d sequit ibi: Nũc aũt regnũ meũ nõ est hinc: Aug. Nõ dicit nõ est hic. hic est emẽ regnũ ei⁹ vsq; in finẽ seculi. hñs inter se cõmista zizania vsq; ad messem: hz tñ nõ est hinc. q: peregrinat in mũdo. Vel ꝑm Theophilũ. ideo nõ dicit: nõ ẽ hic: sed nõ est hinc. Nã regnat in mũdo ⁊ vtit illi⁹ ꝓuisione: et iuxta vot⁹ cũcta disponit. nõ aũt est ab infimis cõstitutũ regnũ ei⁹. hz celitus ⁊ ante scla. ¶ Itẽ Chr̃ysost. Quũ dicit regnũ meũ nõ est hinc. nõ ꝓuat mũdum a sua ꝓuidẽtia ⁊ plationẽ. sed oñdit regnũ suũ nõ esse humanũ nec̃ corruptibile. adde hic q̃d scripsi. s. xxxvij. ar. §. ad illa. ꝺ. ij. ⁊. xliij. ar. ꝺ. ad illud. Similiter iudiciariã potestatẽ exercere noluit sup res tpales: vt nobis exemplũ tribueret declinãdi tẽpora aliũ implicationẽ ⁊ solicitudinẽ: et tunc ostẽderet q̃ illi q̃ potior⁹ intrẽti esse debẽt: in inferior⁹ nõ debẽt occupari. vñ Act. v. dicũt apli. Nõ est equũ nos derelinquere ꝺ̃bũ dei ⁊ ministrare mẽsis. facit ad hec. xj. q. j. re quidẽ. vñ ⁊ sup illud Luc. xij. q̃d chr̃istus ait. Quis me ꝓstituit iudicẽ aut diuisorẽ. l. facultatũ sup vos: dicit glos. Ambro. Bene terrena declinat: q̃ ꝑter diuina desciderat. nec iudex dignat esse litiũ ⁊ facultatũ arbitri viuorũ. hñs mortuoꝝ iudiciũ ⁊ arbitriũ meritoꝝ. Nõ g̃ q̃d petas: hz a quo postules intuendũ est. nec maior⁹ inter⁹ animo pures mino⁹ ob strepẽdũ. Similiter Joã. vj. habẽt q̃ chr̃istus posth̃ turbas pauit: in q̃ regale officium exercuit: voluerũt ipm facere regẽ. ipe aũt fugit in montẽ. in ꝺ nos eruditis mũdanas cõtemnere dignitates: vt dicit glos. adde hic q̃d noraui. s. in. xxxvij. ar. §. ad illa. ꝺ. ij. ad illud. ⁊ xtra in. ij. pte in ar. lvij. in. §. itẽ q̃stionẽ istã. Sed licet chr̃istus nõ exercuit regiã dignitatẽ tpalem: nõ ꝑter hoc sequitur q̃ ei⁹ vicarij eã exercere nõ debeãt. ⁊ ꝓsue in casib⁹ necessarijs. Nã etiã plura ⁊ alia chr̃istus nõ exercuit quoꝝ ptãtem habuit: q̃ tñ exercẽt ei⁹ vicarij. Nõ emẽ legimus q̃ chr̃istus baptizauit baptismo aque: ⁊ tñ excellẽtie potestatẽ tribuit in oibus sacris. ſ. q. j. sicut chr̃istus. de con. dist. iiij. aliud. Nec legim⁹ q̃ diuersis linguis locut⁹ fuerit: ⁊ tñ habuit donũ linguaꝝ. ⁊ vniuersaliter oẽs gras gratis datas. a Act. vero ⁊ baptizauerunt. Act. ij. ⁊. viij. ⁊. x. ⁊ de con. di. iiij. ꝓpie. ⁊ locuti sunt variis linguis. Act. ij. Ipsi etiã apostoli aliqua ꝑmiserũt quoꝝ habebãt potestatẽ: ne impedirẽtur a pctoꝝ⁹. ꝓpter q̃ dicebat aplus. ſ. ad Coꝝ. j. Non misit me chr̃istus baptizare. sed euangelizare. Multa etiã chr̃istus dimisit apostolis exequenda et oꝝdinãda in ecclesia: que ipse per seipsum non egit aut oꝝdinauit. ad hoc ar. xj. di. eccle siasticarũ. eẽ de cele. miss. cũ marthe. §. verũ. de con. di. ij. li quido. Ex q̃b⁹ oibus hoc põt accipi. q̃ licz chr̃istus tpalẽ potestatẽ nõ exercuit: tamẽ ipsius vicarius ipsam exercere põt. eẽ qui fi. finit le. per venerabilẽ. §. rõnib⁹. q̃uis ere plo chr̃isti non debeat se regulariter in iudicijs rerũ tpaliũ implicare. vt. xj. q. j. re quidẽ. ij. q. vij. epi lectionẽ. hz in casibus ⁊ in causis necessarijs: vt. s. declaratũ est. xxxvij. ar. ꝺ. itẽ Joã. papa. ¶ Ad id q̃d obijcit quarto. q̃ in tempoꝝ alib⁹ papa nõ succedit petro: sed cõstantino: dicendũ est q̃ petro succedit in potestate tpali. put eã iure diuino petrus habuit. ⁊ ipse sil'iter hz: vt est expressum. xxij. di. c. j. sed put papa hmõi ptãtem hz iure humano: sic succedit cõstantino. q̃d aũt opẽ⁹ ius humanũ sup: a ius diuinũ dicti est. s. lvj. ar. §. ex his aũt. ꝺ. vero cõsiderãdũ. ¶ Ad id aũt q̃d addit q̃ non legit chr̃istũ dedisse potestatẽ tẽporalẽ petro: dicendũ est q̃ cui cõmittit ꝓncipale: intelligit cõmissum ⁊ accessoriũ. eẽ de fo. cõ. si diligẽti. eẽ de do. post diuoꝝ. de p̃udẽtia. eẽ de regu. iur. accessoriũ. li. vj. vñ chr̃istus cõmittẽdo petro spualez potestatẽ q̃ ꝓncipalis est: intelligit cõmisisse tpalẽ. Et etiã q: tpalis perstit i spuali. sicut vltus inferior in supior: ideo in ipa collatiõe cluuiũ regni celoꝝ. Matth. xvj. et in cõmissione ouiũ suarũ Joã. vlt. intelligit dedisse chr̃istũ petro simul ⁊ potestatẽ ⁊ tpalẽ iurisdictionẽ. Iste intellect⁹ videt appꝛobari ꝑ Innoc. iij. eẽ de ma. ⁊ ob. solite. §. nos autẽ. in fi. ¶ Ad id aũt q̃d addit de petro. q̃ tẽporalẽ potestatẽ nõ exercuit: dicẽdũ est q̃ sicut chr̃istus multa reliq̃t apls exequẽda ⁊ oꝝdinãda. que ipe ꝑ se nõ exercuit: sic ⁊ apli plura reliquerũt exequẽda suis successoribus q̃ ipsi nõ exercuerũt nec oꝝdinauerũt: vt ꝑ. §. verũ. c. cũ marthe. ꝑm emẽ diuersos ecclesie status ⁊ diuersa tẽpora congruũt ⁊ exped iunt alia et alia. ar. xxix. di. necesse est. eẽ de cõsan. ⁊ affi. non debet. In ecclesia siquidẽ ꝓmitiua opus erat ꝓdicatiõe ⁊ miraculis ad ꝓuertẽdũ incredulos vel ꝓuincẽdũ. Opus erat etiã patientia ꝺ tyrannoꝝ. ꝑsecutionẽ: vt fides nõ deficeret hz inualesceret. Postea vero fuit opus rõnibus ⁊ scripturaꝝ expositionib⁹ ꝺ pullulãtes hereses in eccla: quadilarata ⁊ roboꝝata exercẽda est potẽtia cõtra rebelles ⁊ aduersarios ecclie: ꝓtra q̃s spualis ptãs a prãtꝺpali fideli sup quã hz authoꝝitatẽ requirere põt. ⁊ debet auxiliũ ⁊ obsequiũ. xxiij. q. v. administratoꝝes. eẽ de maledic. c. ij. vñ btus Aug. in epla ad bonifaciũ comitẽ. inducit quandã obiectionẽ hereticoꝝ dicẽtiũ. q̃ ecclia nõ dz reges vocare in auxiliũ cõtra aliq̃s: q: apli hoc nõ fecerũt: hz soluit hãc obiectionẽ. ex eo q̃ diuersis rpibus diuersa congruit agere. xxiij. q. iij. si ecclia. ⁊. c. ꝑece. nõ inuenit. per que. c. Aug. ꝑspicue ptz q̃ plura nõ exercuerunt apli q̃ successores eoꝝ exercere dñt ⁊ ꝓnt. ⁊ hoc ꝓpter diuersam conditionẽ temporũ. vñ si spualem potestatẽ habẽres vtunt ꝺ tpe potẽtia tpali nõ supius declarato ⁊ ipsi⁹ ptãtis ⁊ insignijs ⁊ apparatib⁹: nõ faciũt q̃d eis nõ licet: hz faciũt q̃d de iure facere pñt: ⁊ q̃d eccle vtilitati expedire credendũ est ꝺm ineffabilẽ diuine ꝓuidẽtie oꝝdinẽ: q̃ speciali cura ecclesiã suã dirigit ⁊ regit. Põt tñ euenire interdũ vt aliqui circa vsum talis ptãtis inoꝝdinate se habeãt ⁊ in actu et in affectu quũ etiã ptãre spũali nõnulli vtant indebite: ⁊ tñ ptãs de se iusta ⁊ iurisdictio nõ ꝓpterea est culpãda. q̃d bñ ꝓbat ꝑ Aug. xiij. q. v. nec hz em. ⁊ adde q̃d dicit. s. in. viij. ar. ¶ Alia dubitatio est circa id q̃d. s. lvj. ar. ꝺ. hz ⁊ amplioꝝ. dictũ est q̃ papa instituit regiã ptãtẽ. cõtra q̃d videt. esse illud. q̃ imperiũ a solo deo est. in aut. quo opoꝝtet epos. in ꝓn. coll. ij. ⁊. xxiij. q. iij. q̃stiũ. Et apostolus ad Rom. xiij. Dis ptãs a deo est. xxiij. q. iij. q̃d cupak. nõ ergo a papa instituit potestas regalis vel imperialis. Itẽ ars supior: licet vtat inferioꝝ ad vsum ⁊ obsequium: non tñ eã instituit. sicut et in ꝓposito. ¶ Ad hãc dubitationez dicendũ est sicut ⁊. s. dictum est: q̃ spualis potestas habet instituere tẽporalem vt sit. et iudicare. si bona non fuerit. ¶ Ad id quod obijcit. q̃ imperium est a solo deo: dicendum est q̃ si intelligatur esse a solo deo.

An papa regiã instituat ptãtem.

nō mediāte cooparīōe creature: sic nō ē pēcū imo ē a deo mediāte īstitutiōe hūana: cui⁹ natura inclinat ad regimē/sicut ad socialē vitā. vñ pōt dici eē a deo mediāte cooperatione naturalis inclinatiōis ⁊ īstitutiōis. Est em̄ introducrū regimē i hoīb⁹ ex iure hūano: qđ a natura oīk. di. vj. §. his ita. Si aūt dicak a solo deo/q: est solū de iure naturali: ⁊ nō ē p spūalē prātē īstitutū: sic dicēdū sicut ⁊ §. dictuꝫ ē. q⁹ fm esse infor̄me ⁊ impfectū est a solo deo: q⁹ q⁹ de⁹ oīa suo mō pfecte ⁊ pfecta agat. Gen̄. j. fz esse formatū ⁊ pfectū est a deo/mediātib⁹ his q hūt spūalē prātē in ecclia: q a gra pcedit: ⁊ ad gram ordinak. ¶ Vel pōt dici q⁹ īstitutio p̄ncipis tpalis: vt p̄nceps est sup hoies ex iure hūano hz esse. ar. xxiij. di. legim⁹. ibi. quō si exercitus faciat imperatorem. hz īstitutio p̄ncipis tpalis vt p̄nceps chr̄istian⁹ sup hoies chr̄istianos/est a prāte spūali. ar. bo. ex de sacra vnc. c. j. Sicut em̄ p ministeriū spūalis prātis efficit aliq̄s chr̄istian⁹. de cō. di. iiij. post⁹ ascēdit. Ita efficit aliq̄s p̄nceps chr̄istianoꝫ i ministerio eiusdē prātis cui q̄libet chr̄istian⁹ iure diuino subijcit. ex de ma. ⁊ obe. solite. §. nos aūt. ¶ Et est sciēdū q⁹ quū sit duplex prās spūalis. scz ordinis ⁊ iurisdictiōis. ex de elec. cū missam. vbi de b. vrracq; quodāmō requirit ad īstitutionē chr̄istianoꝫ p̄ncipū: q: ex prāte iurisdictiōis eligit vt sit p̄nceps ⁊ prātē habeat: hz ex prāte ordinis adhibet vnctio er cōsecratio: q̄ designat firmitatē ⁊ scitatē prātis ei⁹. ex de sacra vnc. c. j. ¶ Jrē differt in b imperiū a papatu: q: īmpator: recipit iurisdictionē a pp̄lo: papa immediate a deo. vt no. ex de trāsla. c. j. in glo. j. ⁊ ibi vide. ¶ Ad id aūt tē q⁹ obijcit/q⁹ nō est prās nisi a deo: dicēdū q⁹ sine dubio a deo est oīs prās: sed nō excludit oparīo hūana ex b. Nā fm esse impfectū est a deo: q̄ tñ suo mō semp pfecte opak vt. §. dictū est: mediāte īstitutione hūana q̄n naturali. fm vo esse pfectū est a deo mediāte īstitutiōe humana supnaturali. Verūtm̄ ppter b vbū apl̄i/sciēdū est q⁹ non oīs prās est a deo eodē mō: hz q̄dā ē p īstitutionē humanā naturalē: sicut est cōiter apud hoies cuiuscūq; rit⁹: vel est p spūalē dei ordinationē: vt fuit in pp̄lo israelitico: vl̄ est p ministroꝫ formationē/vt in pp̄lo chr̄istiano: vl̄ est p iustā dēpmissionē: ⁊ hmōi est prās malorꝫ p̄incipū: q̄ vi aut dolo sibi prātē vsurpāt. ar. ad b. ij. q. vij. c. j. ⁊ xxiij. q. v. §. hinc notandū. Et ex b pōt solui qstio q̄ videt esse inter vbū apl̄i pdictū/scz q⁹ nō est prās nisi a deo. ⁊ vbū Osee pphete di: cētis ex plona dei de q̄busdā. Jpsi regnauerūt et nō ex me. Osee. viij. viij. q. j. audacter. Nā oīs prās est a deo vel operāte. sicut prās bonorꝫ p̄ncipū: q̄ recte accipiūt prātē. vel p̄mittēte: vt prās malorꝫ sibi vsurpātiū potestatē. Et isti dicūtur regnare nō ex deo: q: nō regnāt ipo opante: hz solū p̄mittēte. ⁊ hec p̄missio iusta est. Nā vt dicit glo. sup vbū apl̄i iā dictū: iniustū nō est vt imp: obis accipiētib⁹ nocēdi prātem bonorꝫ patiētia. pbet: ⁊ malorꝫ iniqras puniak. Nā p prātē diabolo traditā/⁊ Iob pbat⁹ est/vt iust⁹ appareret. Jo. c. j. ⁊ petrus rētratus ne de se p̄sumeret. Mat. xxvj. Luc. xxij. ⁊ de pe. di. ij. si em̄. vbi. ex q̄b⁹ ibi. Petr⁹ ad quē. ⁊. l. di. p̄sideradū. Et Paul⁹ colaphizatus ne se extolleret. ij. ad Cor. xij. ⁊ iudas dānat⁹ vt se suspēderet. Mat. xxvij. in p̄n. ⁊ de pe. di. iij. iudas penituit. et. c. nihil. vide. ⁊. c. inter oīa. Et ita de⁹ miustā prātē: quā iuste p̄mittit ordinat: dū ex ea bonū aliq̄d elicit. ⁊ fm hoc etiā mala prās ex dei ordinatiōe est. licet em̄ de⁹ mala nō efficiat: sicut dicit⁹ trūs Aug. q⁹ de⁹ bonas volūtates adiuuat: malas iudicat: oēs ordinat. ad b facit̄. xxij. q. j. q̄d culpak. ad ti. xxiij. §. v. §. hinc notādū. Vel aliter dicēdū q⁹ aliud est prās: aliud vsus prātis. ar. ad b. xxv. q. j. §. ecce in hoccapto. Potestas g̃ oīs bona est: ⁊ ideo a deo ē. vsus aūt prātis aliq̄n est mal⁹: ⁊ ideo nō est a deo. ⁊ q: regnare est prāte vt: ideo dicit de q̄busdā. Jpsi regnauerūt et nō ex me. vñ glo. sup eodē vbo apl̄i/Nō ē prās nisi a deo: ait. Nō est prās alicui hoī bono vel malo: nisi a deo data: vñ pilato dñs ait. Nō haberes in me prātē vllam nisi tibi datū cēt desup. Jo. ā. xix. ⁊ p̄e. c. q̄d culpak. Malitia ergo hoīm/cupiditatē nocēdi p se hz: potestatē aūt: si ille non dat: nō hz. Nocēdi volūtas pōt esse ab hoīs aio. potestas aūt nō est nisi a deo. sic igitur prātis vsus malus nō est a deo. prās aūt quū sit bona: est a deo: ⁊ ideo mala prās dicit nō ex deo regnare: q: male vtit prāte. bonum/e cōtra. ex deo regnat: q: prāte bñ vtit in hoc deū imitādo. Nā sicut Greg. ait sup illud Job. xxxvj. Deus potēres nō abijcit: quū ipe sit potēs. deū q̄ppe imitari desiderat: q̄ fastigiū potēcie alienis intētus vtilitatib⁹: ⁊ nō suis laudib⁹ administrat: q̄ platus cereris p̄desse appetit nō p̄esse. ad hoc. viij. q. j. q̄ epatū. ⁊ hoc est bn vti prāte. ¶ Vel aliter dicendū est sicut Jsid. dicit. iij. li. de summo bono: q⁹ bonā malāq⁹ potestatē de⁹ ordinat: hz bonā ppit⁹ malā iratus. Reges em̄ qñ boni sunt: muneris est diuini. qñ vero mali sunt: sceleris est ppli. fm em̄ meritū plebiū disponit rectorꝫ vita. testāte Job. xxxiij. Qui regnare facit hoiem hypocritā ppter pcā ppli. Jra scentre em̄ deo talē rectorē ppli suscipiūt: qualē p pcā meruerūt. ad hec. ij. q. vij. c. j. ⁊. viij. q. j. audacter. ¶ Ad id q̄d vlteri⁹ obijcit: q⁹ ars superio: nō instituit inferiorē: dicēdū est q⁹ licet supio: ars nō instituit ipsam artē inferiorē p cōmunē modū: tñ instituit eā pfectiue/inquātum dat ei ordinandi modū ⁊ formā fm exigentiā finis quē ipsa supio: ars intēdit. ⁊ similiter potestas spūalis pfectiue instituit tpalē: vt. §. dictum est. Vel dicendū q⁹ licet ars supio: nō instituat artē inferiorē: tñ instituit vt sint aliqui artē illā habētes ⁊ exercētes. Similiter potestas spūalis non instituit tpalē potestatē fm se. q: hoc mō est a solo deo: hz instituit eā in hoc subiecto: dū instituit eos q̄ talē prātem habere ⁊ exercere debeāt. Vñ quū dicit sup: a q⁹ spūalis potestas hz instituere tpalem vt sit: intelligēdū est de hoīe habēte potestatē vt dicit glo. sup vbo p̄e. apl̄i/Nō est potestas nisi a deo. Note prātis interdū accipit potestas ipsa: q̄ dak alicui a deo. xxiij. q. j. q̄d culpak. aliq̄n ipse hō habēs potestatē. sic accipit ex de homici. tua. §. mare. Est igit hoc mō exponēdū: q⁹ prās spūalis instituit tpalem: q: hō habēs potestatē spirituale cooperak deo/vt aliq̄s hō alius habeat ⁊ exerceat potestatē tpalem. ar. bo. viij. q. j. licz ergo. ⁊ fm hoc pōt aliter exponi id qđ. §. dictū est ⁊ inducū est: sc⁹ q⁹ imperiū est a solo deo. hoc em̄ gerū est: p: out imperiū accipitur p prāte ipsa impiali fm se: tñ si accipiak p: o hoie q hz hmōi prātes: sic nō est a solo deo: q: q⁹ talis hō habeat et exerceat prātem imperialē/est a deo mediāte cooperatione hominis habētis prātem spūalem. de elec. venerabilem.

¶ F Alia dubitatio est circa id qđ dictū est/q⁹ prās spiritualis respectu tpalis se hz in rōne cause efficiētis et finalis. cōtra qđ esse videt q⁹ efficiēs ⁊ finis nō coincidūt in idē i creaturis: hz solū i deo. q: si spūalis potestas hz rationē finis respectu tpalis: nō poterit habere rationē efficiētis ⁊ mouētis. ⁊ ita nō īstituit nec⁹ iudicat eā. ¶ Ad hoc dicēdum est. q⁹ huic rōni aliqui innitunt dicentes. q⁹ spūalis prās nullo mō se habet ad tpalē sicut efficiens ⁊ mouēs: sed solū sicut finis. hoc tñ dictū est in se falsum: vt pz ex §. determinatis. Et ratio nūc inducta cui innituntur falsa est: q: falsum accipit dū dicit. q⁹ efficiēs ⁊ finis nō coincidunt in idē in creaturis. Nā ars architectonica respectu subseruiētis hz rationē p̄ncipij mouētis/inquātum imperat ei. ⁊ hz rationē cause finalis inquātū opus ei⁹ ordinat ad suū finē. Et sīliter ille q̄ p̄ncipak fm prātem spiritualē habet rōnem efficiētis ⁊ mouētis/⁊ etiā finis respectu eius q̄ p̄ncipak fm potestatē tēporalem: vt. §. monstratū est. lvj. ar. ¶ G Alia dubitatio est circa id quod dictū est/q⁹ trūs Petrus habuit iura imperij terreni. et q⁹ reges p̄sunt regno terreno. Nā cōtra p: imū dictū esse videt id qđ dñs ait Petro Matt. xvj. ⁊. xxj. di. in nouo. tibi dabo claues regni celorꝫ. nō aūt dicit regni terreni. et qđ de vno cōcedit de altero negare videt. ff. de condi. et demōstra. cum ita legatum. xlv. di. disciplina. ibi. desciēde peccauit ppl⁹ tuus. ac si ei diuina vox diceret. qui in tali pcō lapsus est: me⁹ nō est. ⁊ in glo. ar. qđ de vno cōcedit

Prās spūalis duplex ordinis et iurisdictionis.

An prās spūalis prāsad tpalē habeat vt causa efficiēs ⁊ finalis.

An beatus Petrus habuerit iura imperialia.

de alio negat. vbi de hoc. Cōtra secūdū dictū esse videt q regnū terrenū est regnū mūdi: qō opponit regno christi. et regnū diaboli. et ita oēs reges essent ministri diaboli q est princeps huius mūdi. Joā. viij. xij. et. xiiij. et de pe. di. ij. si eīm. Ñ. eligat. non dei: quū tñ dicat in li. sapientie, q reges sunt ministri regni dei. Sap. vj. Rom. xiij. ar. xxiij. q. v. q malos. ¶ Ad has duas obiectiones simul dicendū est, q regnū terrenū dupliciter ds. Uno eīm mō dicit regnū terrenū, qō ipa terrena creatura sibi cōstituit tāq vltimū finē. et tale regnū est malū et diabolicū: et opponit regno celesti. et de isto regno dicit Aug. i sermone euāgelij Mat. v. Uidēs iesus turbas. supbi q̄ apperant regna terrarū ꝛc. Et diabolus dicit rex oīm q̄ i aq̄s sunt. Et rex sup oēs filios supbie. Job. xli. de pe. di. ij. si eīm. in fi. Alio mō dicit regnū terrenū illud idē qō celeste. scilz congregatio vel societas bonoꝝ pegrinātiū in terris. vñ Gre. in homilia. Regnū celoꝝ psentis tpis ecclia ds. Nam ex eo, q ad bona celestia finaliter ordinat: ds: regnū celeste. Ex eo aūt q adhuc cōuersat in terris: et ipsis bonis terrenis vtit: dicit regnū terrenū. Et b scdo mō btūs Petr⁹ et q̄libet eius⁹ successo: hz iura imperij terreni. similiter b mō christiani reges imperāt regno terreno. In hoc q̄ christus ait: Tibi dabo claues regni celoꝝ. intelligit q ei cōcessit iura regni terreni. q: idē regnū dicit terrenū ppter vsuꝝ tpaliū et terrenoꝝ. et dicit celeste ppter speciē et amore celestiū. vñ et psequēter ait christ⁹ Mat. xvj. et. xviij. q. j. Quodcūq ligaueris sup terrā: erit ligatū et in celis. facit eē dema. et obe. solite. §. nos aūt. sic et pnceps secularis: licet dicat posse regno terreno: tñ hz aliq̄ mō iura celestis. Quis eīm nō habeat ptātez immediate sup spūalia per q̄ sit bō celestis: tñ hz ptātē immediate sup tpalia et terrena: vt ordinanda ad spūalia: et obsequūtur eis. Idem dictū est. s. lvj. ar. in p.m. q ptās regia tpalis ds: spūalis fm aliquē modū: et p ons eodē mō pōt dici celestis. Nā et sic er. pp. ia ptāte nō ordinet nisi ad finē naturalem: tñ in quātū dirigit imperio spūalis ptātis: ordinat ad supnaturalē quē intendit immediate ipa spūalis ptās. xcvj. di. duo. ¶ Alia dubitatio est circa id qō dictū est, q papa iure humano. scz ex ocessione cōstantini: hz etiā ptātem tēporalē. Nā ꝓra b videt esse Ñ Aug. ait. iiij. de ciui. dei. c. iiij. et dicit. s. xxvij. ar. ibi. et si dicaꝝ. q regna sine iustitia, nō sunt nisi magna latrocinia. Sed vera iustitia nō ē vbi christus nō est rector. vt idē Aug. ait. ij. li. de ciui. dei. et facit. xiiij. q. j. vbi sana. q̄re videt q regnū vel imperiū romanoꝝ fuerit latrocinium, pe q̄ Cōstantin⁹ ipm obtinuit: quū nōdum christo p fidē esset subditū: et ita Cōstantin⁹ de iure nō potuit ocedere imperiū qō nō iuste habebat: ergo papa p ocessionē Cōstantini nō humano iure: hz humano facto accepit: qō ex iure diuino habebat. ibi q: nihil habuit: dare nil potuit ei. et. c. se. ibi. quō possit homo: ē retinere q̄ ab illo accepit, q̄ ptātem nō habuit dare legitime ꝛc. j. q. j. gra. ibi. si aūt nō hñt: nec grat⁹ necnō gratis quis dare pnt. et. c. q pfectionē. ibi. Qui hono: ē non habuit: homo: ē dare nō potuit: nec aliq̄d ille accepit: q: nihil erat in dāre. et de cō. di. iiij. quō. ad pn. ibi. cū dare. lxij. di. nulla ratio. ibi. Quis ambigat nequaq̄ ab ipīs esse tribuēdū: qō nō docet fuisse collatū. xxviij. di. pbyterū. ibi. qui ho hāc nō hz ppter delictū ignorātie: quō alijs trader. j. q. j. verū. ibi. q: qō nō habuit: dare nō potuit. ij. q. vj. qtiēs. ij. ibi. q: nō pōt sequestrari, qō nō hz. ex de iure pa. q̄ aūt. et de dona. iter vi. et vx. nup. et de hoc no. eē de sup. ne. pre. c. j. qō est ꝺ in glo. ar. et ex de regu. iu. nemo pōt. vbi de hoc. ¶ Ad huiꝰ dubitatiōis dissolutionē videndū est q regna sint bona et iusta: et q nō. Circa qō sciendum q fm dīm Aug. iiij. et. v. li. de ciui. dei. Regna nō fato: nō casu: nō a falsis dijs existūt: hz ordinata sunt vnius veri dei quidētia: in cuius manu sunt oīm ptātes: et oīm iura regnorū. hz q: sub quidētia dei sunt non solū bona hz mala: licet diuersimode q: bōa efficit mala ꝺo ꝓmittit. et ex ipīs bona elicit: ideo vltrius est videndū an iura regnoꝝ ficta sint sub dei quidētia, sicut mala vt sicut bona. ¶ Sciendū est ergo, q esse in hoiḇ regna et regiminis ptātē bonū et expediēs est humano generi. Nā p ignorātiā: q̄ est in humana natura: nō sufficit hoi regnū ꝓpꝛie rationis. ꝓpter qō expediēs est vt hoim societas: q̄ vt in pluribꝰ nō sufficiūt regere seipos: regant et dirigant p aliquē vel p aliqs q̄ ꝓpꝛie alijs vigēt prudētia intellectꝰ. vñ Mat. x. Estote prudētes ꝛc. xxxvj. di. §. ecce. Jtē ꝓpter malitiā humanā homines mala operant: et se inuicē ledūt: ideo expedit alios esse alioꝝ rectores p quos hoies cohibeātur a malis. xxiij. q. v. nō frustra. di. iiij. facte. in ꝓhemio decretaliū: Rex pacificus. et in ꝓhemio cleñ. Joā. epa ꝛc. Jtē ꝓpter amorē hoim ad seipos singuli q̄rūt ꝓpa cōmoda: seipos amātes: et q̄ sua sunt q̄rētes. ij. ad Timoth. iiij. ad Philippē. ij. viij. q. j. sunt in ecclia. oportuit q̄ esse aliqs gubernatores cōmunitatis: q̄ q̄rerēt et pararēt bona cōia. viij. q. j. scias. xvj. q. j. nos aūt. Jtē in oī multitudine opz esse aliq̄ rēgitiuū: sicut in diuersis rebꝰ naturalibꝰ videri pōt: q: in humana multitudine opz esse aliq̄d p q̄ multitudo regat. ꝑtim q: hō ē aīal sociale et cōmunicatiuū. societas aūt et cōmunitas nō seruat: hz dispgit: si nō sit aliqs q̄s curā hñs de cōmuni bono multitudinis. et societas dicēte Salomone. Ubi nō ē gubnator: ppls corruet. Prouerb. xj. Expedit igit in hoiḇ esse aliqs alioꝝ rectores p q̄s ignorātes dirigant: peccātes cohibeant et puniant: innocētes defendātur: bonū cōmune pcurēt: et societas ipa cōseruet. Hoc tñ regimē hoim q̄dā recta via: q̄dā ꝺo puersa sunt assecuti. Recte q̄dem puenit q̄s ad regnum: quādo vel ex cōdicto et cōmuni cōsensu multitudinis p ficit. viij. q. j. licz. eē de elec. q: ppter. Uel ꝑter hoc ex ipīs dei speciali ordinatiōe: vt i ppło israhitico factū est. Leuit. viij. eē. de elec. q̄liter. xxj. di. §. seu ex institutiōe illoꝝ, q vicē dei gerūt: vt in ppło christiano debet esse. eē de sacra vnc. c. vnico. Peruerse aūt q̄s puenit ad regnū: quū ex lubidine dñandi, vi aut dolo: aut pretio: aut indebito alio mō sibi vsurpauit regiminis ptātē. ij. Mach. iiij. ibi. Ambiebat Jason sup Onie summū sacerdotiū adito rege promittens ei argēti talēta. eccl. eē de elec. q̄sq⁹. eē de simo. p tuas. j. q. j. pncipat⁹. et. q. vj. sicut is. lxj. di. miramur. xxiij. q. j. q̄d culpaḇ. ibi. libido dñandi. Cōtingit tamē aliquādo aliquē indebite assequi ptātē: q tñ postea rect⁹ et ver⁹ rector: efficit: vel p ꝓfessum subditoꝝ: vel p authoritatē supioris. ar. eē de renū. nisi cū pdē. §. pone. Sicut aute in mō acq̄rēdi ptātē regiminis ꝛtingit esse rectū et peruersum: ita et in vsu adepte ptātis. q̄dā eīm vtunt recte potestate quā hñt: q̄dā aūt peruerse. Ex his nascit distinctio q̄drimēbris. Nam quoꝝdā est regnū rectū vel regimē et quantū ad modū acq̄rendi, et quātū ad vsum: Quoꝝdā aūt regnū puersum quātū ad vtrūq; dictoꝝ: Quoꝝdā ꝺo est regnū rectū quantū ad modū acq̄rēdi: hz est puersum quātū ad vsuz: Quoꝝdā aūt regnū ecōuerso e puersum quātū ad modū acq̄rēdi: hz est rectū quātū ad vsum: Ḇ tñ rarius cōtingit: q: vix bono exitu paguntur: q̄ malo sunt ꝓncipio inchoata. vt ꝓxe. c. miramur. Illa q̄ regna sunt iusta et legitima: in q̄ḇ modus acq̄rēdi ptātē et vsus ptātis est rect⁹. et hmōi regna sunt sub dei quidētia sicut bona. Illa ꝺo sunt iniusta: in q̄ḇ vtrūq; dictoꝝ vel alterū deficit. et ḇ sunt sub quidētia dei sicut mala. Permittit q̄ḇ hmōi regnū. vel ad pbationē bonoꝝ. vel ad penā malorū: vel alijs causis sibi cognitis. ad hoc. xxiij. q. v. §. hinc notādū. Et fm determinata dicēta ē, q̄ q: apud gētiles aliq̄ ptātem regiminis recte sunt assecuti: et ipsa ptāte sunt recte vsi: ideo apud eos fuerūt aliqua regna legitima et iusta suo mō et iure ciuili. Ut aūt declcēdam⁹ ad regnū siue imperiū romanū: cuius⁹ monarchiā renuit Cōstātin⁹: dicēdū q istud regnū oīḇ⁹ regnis gētiliū fuit lautius et sublimi⁹ et fortio⁹. et est quartū regnū fm Danielis int erpratione ferreū. Dan. ij. ibi: Et regnū quartū erit velut ferrū: et quō ferrū cōminuit et domat oīa: sic cōminuet oīa hoc et ꝓreret. Ad idē. j. Macḇ. viij. et minus te q̄dē incē-

An papa ꝑtās no iure habeat tpalem ptātem.

Regna vere dei quidētia ecclesiata sunt.

Bifariā q̄s quenit ad regnum.

Impiū romanū omnibꝰ aliis excellēti⁹.

pñr:q: p latr'ocinia ⁊ violentias ⁊ homicidia.ar.viij.q.j.in apib'.fz i ꝓcessu bonis mor:ib' regebat: ꝓpter qs meruit tã late ac potẽter augeri.vt btus Aug.ait.⁊ Hiero.xxviij. q.j.§.ex his.ibi.Rrutib' romani ꝓmeruerũt imperiũ.⁊ di. rilari' de istis Rrutib'.s.xxxvij.ar.R.et si dicat.⁊.xlij. ar. post pn. isti' opis. Et ꝓpter bonũ regimẽ ipsi' imꝑij oib' gentib' factũ est quodãmõ gratũ.ita vt volũtarie impio romano se subjicerẽt:vel eis ꝑierũ tolerarẽt: vt in pr:e. c. viij.j. Mach. Et ita factũ est quodãmõ iustũ atq; legitis mũ:nõ tñ p omnẽ modũ iustũ.tũ ꝓpter malũ ei' initium. p.c.pncipat'. Tũ ꝓpter chr:istiane fidei fundamẽti defectũ⁊ falsor deor cult':qb' attribuebãt hui' regni potẽtiã. Tũ ꝓpter ptãtis malũ vsum i ꝓcessu:q: plures eorũ q̃ pncipabant in ipo regno vl' impio tyrãni fuerũt: male vrẽtes ptãte regiminis.matie ẽ fidẽ or:thodoxã dñi nr̃i Iesu chr:isti/eã quãtũ poterãt exterminãtes:⁊ innumeros p ea marty:rizãtes psequẽtes ⁊ puniẽtes.vñ Aug.in sermone vni' marty:ris ait. Ut reges terre q̃ ꝓpter idola ꝑsequebant chr:istianos ꝛc. Vñ petrũ ⁊ paulũ pncipes fi dei occidẽt.xxj.di.q̃uis.⁊.xxij.di.sacrosctã.ij.q.vij. btus petr'.ex de elec.fundamẽta.li.vj. Et ij q̃ boni fuerũt:nõ dñ sunt vsi ptãte quãtũ ad oia: fz quãtũ ad aliq̃.Cõstãtinus tñ inter alios laudabilis extitit ꝓpter multa: vt ptz ex scriptis in qb' referunt gesta pncipũ romanor.⁊ i gestis bri Syluestri q̃ appr:obata sunt.xv.di.sctã.R.iã nunc. ibi. Ite act' bri Syluestri.facit ad b.xij.q.j.futurã.xcvj. di. Constãtinus. iuste obtinuit ꝑierũ hũano iure:⁊ ideo potuit illo iure concedere q̃ tenebat.plus placet tñ ratio Joã.q̃ ponit.lxij.di.ego. glos.j. ¶ Ad illud q̃ qõ obijcit ꝙ regnũ romanũ quũ esset sine iustitia:fuit latrociniũ:dicendũ est ꝙ illud regnũ est latrociniũ in q̃ est defect' iustitie q̃liscũq;.in regno aũt romano pcipue post q̃ cepit augeri:fuit q̃dẽ aliq̃ iustitia politica ⁊ ciuilis:nõ tñ illa q̃ ẽ formata p fidẽ chr:isti:q̃ sola vera iustitia dr.xxiij.q.j. vbi sana. Et ideo regnũ romanũ nõ fuit latrociniũ p illo tpe: tñ nõ erat p oẽm modũ iustũ:q: iustũ regnũ p oẽm modũ esse nõ põt:vbi deest fides chr:isti. Vñ sciẽdũ ꝙ apud gẽtiles sine fidẽ chr:isti habuerũt:potuit esse iustũ regnũ sicut pater in Melchisedech ad Heb.vij.⁊ in Job.xlv.di. disciplina.ad fi. Apud iudeos etiã iustum regnũ esse potuit deo spẽaliter ꝓuidente regimẽ ipsi ꝓpło israẽ:in q̃ etiã erat fides chr:isti vẽturi.j.Reg.xvj. Apud chr:istianos q̃ põt esse:⁊ est iustũ regnũ indubitanter. Apud infideles aũt quãtũcũq; recte viuẽtes als põt esse iustũ regnũ fm aliq̃d:nõ tñ p oẽm modũ vt dictũ est. Jniustũ aũt regnũ potuit esse:⁊ fuit:⁊ est aliq̃n tã apud fideles q̃ apud infideles.de b̃ lati' scripsi.s̃.post Jnnocẽ.⁊ Osti.q̃ de b̃ no. ex de vo.⁊ vo.re.ꝙ sup his. ¶ Alia dubitatio est circa id qõ dictũ est/ꝙ habẽtes ptãte spũalẽ:possunt possidere tpalia.ꝛ qõ videt esse qõ dñs ait apłis quũ eos ad ꝓdicandũ misit: Nolite possidere aurũ neq; argentũ ꝛc. Mat.x.vbi Chr:ysost.Docet ergo ꝓceptũ ꝑmo q̃dẽ discipulos facit nõ esse suspectos.Scõo ab oi eos liberat solicitudine: vt vacationẽ oẽm tribuãt R̃bo dei. Tertio docet eos suã R̃tutẽ.b̃ nẽpe eis⁊ postea dixit Luc.xxij. Nunq̃d aliq̃d defuit vobis.qñ vos misi sine sacculo⁊ pera: Ite ibi Hiero. Qui aũt diuitias detrũcauerat: que p aurũ et argentũ⁊ es signant;ꝑpe modũ vite necessaria amputat:vt apłi' vere religionis doctor:es:q̃ instituebãt oia dei ꝓuidẽtia gubernari: seipos ostẽderẽt nihil cogitare de crastino.glos.vñ additur neq; pecuniã in zonis vris. Duo em̃ sunt gña necessario:ũ. Vnũ q̃ emunt necessaria: qõ intelligit p pecuniã in zonis:Aliud ipa necessaria qõ intelligit p pera. ¶ Ad hãc dubitationẽ dicendũ est/ꝙ plati ecclie pñt tpalia possidere.tũ ad sustẽtationẽ vite. tũ ad dispẽsandũ pauprib'.⁊ in alios pios vsus. Nec solum quãtũ ad vsu:fz etiã quãtũ ad dñiũ tpalia pñt ecclie/possidere⁊ hr̃e.ad b.xij.q.j.cleri.q̃.c.duo.c.expedit.vbi de b in pma glos.⁊.c.videtes.lxxvj.d.satis.xij.q.ij.aurũ hz ecclesia.xvj.q.j.qm̃ quicq̃d.tñ solicitudinẽ circa ipa tpalia dñr alijs cõmittere.xj.q.j.te q̃dẽ.vt libere valeãt intẽdere actib' spũalib'.vt ibi.⁊.lxxxviij.di.plarũ.⁊.c.cps nkã.cũ. c.se.lxxxix.di.diaconũ.cũ.c.se.xvj.q.viij.i noua. Vñ⁊ ꝑm legim' loculos habuisse:qs iudas portabat.i q̃ ꝑfigurabat ꝙ ecclesia habitura erat tpalia. Joã.xij.xij.q.j.habebat.⁊.c.exẽplũ.⁊ ecclia ꝑmitiua in q̃ erãt apli: in cõmuni bona habebar.Act.ij.xij.q.j.c.j.⁊ ꝓcia ꝓdior:ũ ponebant añ pedes apłor:.Act.iiij.⁊ pr:e.c.j.xij.q.j.c.j.⁊ ꝓpł̃ papa recipit oblatiões ad pedes:ꝓter oblationẽ panis i honore sacrificij:qõ ex pane cõficit.de cõ.di.ij.c.j.⁊ ex de summa tri.c.j.§.vna.⁊ ꝓter oblationẽ ꝑ defunctis ad ꝓfutan dũ error:em ꝙ nõ ꝓsunt eleemosyne ꝑ defunctis.ꝛ illud xiij.q.ij.aie.apli tñ postea cõmiserũt dispẽsationẽ.vij. dia conib':vt libere vacarẽt, R̃bo ꝓdicatiõis⁊ oroni.Act.vj. ¶ Ad id q̃ qõ obijcit de R̃bo chr:isti ad apłos/dicẽdũ est ꝙ b̃ mãdauit chr:ist':nõ q: illicitũ esset possidere aurũ et argẽtũ:fz vt alĩ videtes apłos ꝓtẽnere tpalia:magis moueren̄t ad ꝙuersionẽ. vñ sup illud Mar.vj.⁊ ꝓcipit eis ne q̃d tollerẽt in via:nisi virgã tñ ꝛc. Theophil' dicit sic. Jnstruẽs etiã eos p b̃ nõ esse amatores ꝛ munerũ:⁊ vt videres eos ꝓdicare pauptatẽ:acq̃escar:quũ apłi 'nihil habeãt. Vel dixit ad oñendendũ ꝓfidẽtiã quã de deo ꝓdicatores hr̃e debẽt. Vñ Beda sup ꝓdictũ locum Mar. Tãta em̃ ꝓdicator:ꝛ in deo debet esse fiducia: vt pñtis vite humptus:q̃uis nõ ꝙideat:tñ hos sibi non deesse certissime sciat:ne dũ mẽs occupat ad tpalia: min' animꝰ ꝙideat eterna. Vel b̃ dixit vt doceret/ꝙ p exercẽdo ꝓdicationis officio/ois alia cura⁊ solicitudo ptermittẽda est:vt ꝓbatur p authoritatẽ Chr:ysost. sup prime posĩtã.q̃ incipit.b ergo ꝓceptũ. Vel b̃ dixit/q: sic erat expediẽs ꝑ illo tpe:in q̃ magna fides in pecunia⁊ diuitijs erat:⁊ sctã pauptas odio habebat.vñ Chr:ysost.homilia.iij.sup Mat.Talis est luminis R̃tus:vt nõ solũ ducear:fz illuc ducat illos q̃ sequũt.Quũ em̃ viderint nos oia pñtia cõtẽnẽres:⁊ ad futura ꝓparatos:añ oẽm fmonẽ opib' nr̃is credẽt.Quis em̃ ita est amẽs:vt videṡ eũ q̃ heri⁊ añ lasciuiebat:⁊ dita bat:oib' exutũ:⁊ ad famẽ:⁊ inopiã:⁊ durã vitã:sanguinis effusionẽ:⁊ oia q̃ vident̄ piculosa paratũ:nõ manifestã accipiat:hinc futuro:ũ demõstrationẽ? Si aũt pñtib' nos ꝑplicauerim' ⁊ immisĩ querim' ꝙliter poterũt credere ꝙ ad possessionẽ aliã festinem'? Ite damascen'.li.iij.Euãgeliũ cognitiõis dei ꝓdicatũ est:nõ bellis⁊ armis exercitũ aduersario:ũ deuincẽs:fz pauci nudi pauper ꝙsecuti et ꝛberati⁊ mor:tificati crucifixũ in carne⁊ mor:tuũ resurgentẽ ꝓdicantes sapiẽtib'⁊ infipiẽtib' ꝓualuerũt. Vel b̃ dixit/vt sciãt ꝓdicator:es rõne sui alios debitor:es esse in tpalib', vñ sequit in Mar.x. Dign' est em̃ mercenarius mercede sua. Vñ Aug. ibi. Satis ostẽdit cur eos possidere b̃ aut ferre noluerit: nõ ꝙ necessaria nõ sunt sustentationi hui' vite:fz q: sic eos mittebat/vt eis hec deberi demonstraret ab illis q̃b' euãgeliũ credẽtib' nũtiarẽt. Vñ appa ret hoc nõ ita ꝓcepisse dñm tã ꝙ euãgeliste viuere aliũde nõ debeãt ꝙ eis pbẽtib' q̃b' annũtiãt euãgeliũ: alioq̃n ꝛ hoc ꝓceptũ fecit apłs:q̃ victũ de labor:e suar' manuũ trãsigebat.fz ptãte dedisse in q̃ sciret ista sibi deberi. hucusq; Aug. Hec ꝓbant.j.q.ij.sacerdos cui. Qui aũt alr' sentiũt ecclam̃ nõ posse hr̃e ꝓpriũ:de hereſi sentiunt apłor:. de qb'.xxiij.q.iij.q̃dã.R.apłci.⁊ de error:e Hualdensiũ de q̃ scripsi.s̃.xl.ar.R.ite error:. ¶ Alia dubitatio ẽ circa id qõ dictũ est/Petrũ fuisse caput apłor:⁊ oim fidelium:⁊ fi militer eius successor:e esse caput ecclie.ꝛ em̃ esse videt/ꝙ vni' co:poris est vnũ caput tm̃.ex de of.or:. qm̃. Chr:istus fidelium aũt ẽ capur ecclie.ad Col.j. Epł.j.ex de sacra vnc.c.j.§.ca put autẽ.qre petro⁊ successor:ib' ei' nõ ꝙuenit esse caput. ¶ Ad hãc dubitationẽ dicẽdũ est/ꝙ quidã asserũt Petrũ nõ fuisse caput:nec esse: q: in eo nõ fuit plenitudo spiritualiũ sensuũ/sicut in chr:isto.⁊ q: nõ a Petro vocamur petrini:fz a chr:isto chr:istiani.de cõ.di.iiij. postq̃ ascendit. Et q: ab ipo non deriuat ad ceteros ptãs spũalis.nõ em̃ ipe solus recepit claues: fz tota eccl'a in ipso q̃ significa-

Apud qs iustũ reperiat regnũ.

An spũale hntes ptãtem possint tpalia possidere.

An pa/pa pleni tudines habeat pñs.

bat totā eccleſiā: vt ē exp̄ſſum. xxiiij. q. ſ. quod cū cp̄. Et oēs apli eq̄ receperūt a chriſto ptātem ⁊ pncipaliter ſicut petrus. Mar. xviij. q̄z remiſeritis ⁊c. ſ. q. ſ. remiſſionē. de pe. di. ſ. quē peniter. vñ Jſido. dicit/ cp ceteri apli cū petro pariſortio honoris ⁊ ptātis effecti ſunt. ⁊ exp̄ſſus. xxj. di. in nouo. vbi de hoc. ⁊. xxiiij. q. ſ. loquit. in pn. Sed ꝫ aſſertio nō eſt vera: imo vbi petrus dict⁹ eſt eccl̄ie caput: ⁊ q̄libet eiꝰ ſucceſſor: vt eſt exp̄ſſum. xxij. di. c. ij. ibi. Inter tros aplos q̄dā fuit diſcretio ptātis. ⁊ licet oēs apli eſſent: petro tñ a dño cōceſſum eſt. ⁊ ipſi inter ſe idipm voluerunt: vt reliq̄s oib⁹ pęſſet aplis. ⁊ cephas. i. caput ⁊ pncipatū teneret aplatus. q̄ etiā eā dē formā ſuis ſucceſſoribus ⁊ reliq̄s epis tenendā tradiderūt ⁊c. Ad idē p̄e. c. i nouo. in pn. ibi. Jn nouo teſtamēto poſt chriſtū dñm a Petro cepit ſacerdotalis ordo: q: ipſi pmo pōtificat⁹ in eccl̄ia chriſti datus eſt: dicente dño ad eū/ Tu es petr⁹. Et. ſ. hīc g̃ligādi ſoluēdiq̄ ptātē pmus accepit a dño. ⁊. ſ. ipmcp pncipē eorū eſſe voluerūt ⁊c. Tñ p̄ſiderandū cp ſicut plenitudo ptātis nō eodē mō cōuenit chriſto ⁊ eiꝰ vicario ſ oib⁹: vt. ſ. lviij. ar. declaratum eſt: ita etiā ratio capitis nō eodē mō cōuenit chriſto ⁊ eiꝰ vicario. q: chriſto p̄uenit pncipaliter ⁊ excellēter: vicario autē eiꝰ miniſterialiter ⁊ ſecūdario. ar. ſ. q. ſ. ſi fuerit. ⁊ ideo nō denoiamur a petro petri ni: ſz chriſtiani a chriſto. q: denoiatio ſit a pncipalio: i et excellentio: i. Et ne eccl̄ia diuidat: ſicut quū dicebat: ego q̄dē ſum pauli: ego aūt apollo: ego vero cephe: ego autē chriſti. diuiſus eſt chriſtus. ſ. ad Cor. ſ. Sic etiā nō oportuit cp in petro fuerit plenitudo ſpūalis iſenſuū. hoc em̄ p̄uenit ei q̄ ē caput excellēter ⁊ pncipaliter. ¶ Nō de eq̄litate ptātis addūt: nō eſt verū. nā ſic accepit eccl̄ia clauiū ptātē: vt ab vno deriuaret ad alios. ⁊ licet oib⁹ aplis chriſtus p̄ceſſit ptātē: tñ voluit in hac ptāte Petrū hr̄e pmatū ⁊ p̄eminētiā ſup alios: vt. ſ. prime oñſum eſt. ita vt cp̄nis a chriſto pmo ptātē acceperint: tñ poſtmodū a plato eis Petro ipam recognoſcerēt. ꝫ ſolutio p̄bat q̄ clementē. lxxx. di. ut illis. in fi. vbi clemēs papa ſic ait. qm̄ nec iter ipos aplos par fuit inſtitutio: ſz vnus p̄fuit oib⁹. vbi de ꝫ ¶ Dicitū ꝺo Jſido. ſane ꝺz intelligi: vt dicātur apli parē habuiſſe ptātem cū petro. i. ſimilē nō autē parē. i. eq̄lem. Vel aliter dicēdū cp habuer̄ parē ptātē quātū ad act⁹ et effect⁹ ptātis: nō aūt quātū ad inſtitutionē ⁊ modū habēdi ptātē. nō em̄ par fuit oim inſtitutio: vt prime allegaui. ⁊ de hoc no. in p̄e. c. in nouo. ¶ Ad id aūt qō obiicit cp vni⁹ coꝛpoꝛis vnū eſt caput: dicēdū cp chriſti⁹ ⁊ eiꝰ vicarius nō dicunt duo capita: ſz vnū: q: papa nō ꝺ: caput niſi inquātū gerit vicē chriſti ⁊ eiꝰ p̄ſonā repſentat. ad hoc ex de trāſl. quāto. ⁊. c. licet. ⁊ ar. ex de ap. romana. ſ. rnſo. li. vj. vbi p̄ſiſtoꝛiū epi ⁊ vicarij eiꝰ vnū dicunt. ⁊ dist. ſ. xxii. ar. ⁊ ar. ex de reſti. ſpo. cū veniſſez. in fi. cū ſuis ꝓcoꝛ. ¶ Vltima dubitatio eſt circa id qō dictū eſt papā hr̄e plenitudinē ptātis. ℈ qō eſſe videt/ cp papa ꝺ: chriſti vicarius ex de elec. fundamēta. §. decet. ille autē q̄ eſt vicari⁹ alicui⁹: nō hz plenitudinē ptātis q̄ eſt in eo cui⁹ eſt vicari⁹. ex de of. vica. licz. ⁊. c. cū in gñali. li. vj. ¶ Ad hāc obiectionē dicēdū cp ꝺato cp noīe vicarij nō impoꝛtet plenitudo ptātis: nō ꝓpter hoc dicendū eſt cp papa q̄ eſt vicari⁹ nō habeat plenitudinē ptātis. q: hec plenitudo intelligit ⁊ exp̄mit ex aliis noīb⁹ q̄ ipſi coueniūt: vt ex eo cp ꝺ: caput: vt. ſ. ℟. ad hāc dubitationē. p̄ie p̄bat ē. ⁊ paſtoꝛ. vñ cātat eccleſia: Jā bōe paſtoꝛ. ⁊ alia plura: vt ex de elec. vbi picul̄. §. ceterū: ibi. cū agit de creatiōe vicarij ⁊c. ¶ Vel alr̄ ē dicēdū cp aliud ē p̄ſiderare p̄petatē ſignificatiōis noīs q̄ ex pmaria ipoſitiōe p̄uenit noī: aliud ℈ vſum ſignificationis ad quē q̄ſi ſcōario accōmodat. Si g̃ in noīe vicarij cōſideret̄ p̄petas ſignificatiōis q̄ p̄ſideranda ē. ex de ℈bo. ſig. intelligēria. ⁊. c. in his. §. ſi. ſic nō ipoꝛtat p hoc nomē ptās diminuta. vicari⁹ em̄ dicit a vice: q̄ noīe opus ⁊ officiū inſimat. vñ vicari⁹ alicuius dicit q̄ agit opus illi⁹. ſm quē modū apli dicunt vicarij chriſti: ſicut in pfatiōe dicit. Quos opis tui vicarios eide ſcz gregi ꝓtuliſti peſſe paſtoꝛes. ⁊ ꝓſequenter ſucceſſoꝛes aploꝝ: q̄ ſunt epi: vicarij chriſti dicūt ⁊ aplorū. ex de ſacra. vnc. c. ſ. §. a chriſto. xxiij. q. v. mulier. Sed ſiki nō vicari⁹ chriſti ꝺ: ſumm⁹ paſtoꝛ: ec cleſiaſtici gregis/ Petri ſucceſſoꝛ. Hinc etiā in aliis rebus q̄buſlibet vna res ꝺ: alteri⁹ vicaria q̄ ei eq̄ualet. vñ ꝺ: in Leuitico. Qui peuſſerit aial reddat vicariū. i. aiaz p aia. Leui. xxiiij. q. d. reddat eq̄alēs. i. aial p aiali. vt a pte irel ligat rotū. xxxij. q. iiij. meretrices. aial videlz eq̄ bonū: als nō eſſet reſtitutio debita: q̄lē intrēdit ler ex de iuiur. ⁊ dā. da. ſi bos alicuius. Et ita ex p̄petate ſignificatiōis noīs quū ali q̄s ꝺ: alicui⁹ vicari⁹ in officio ſeu ptāte: inſinuat ptās in eo nō diminuta: ſz eq̄lis. vñ ſi epūs gñalem det poteſtatē ſuo vicario: ⁊ ſpecificaris q̄buſdā maioꝛib⁹ ſequat clauſula gñalis. ⁊ oia alia. ⁊c. talis vicari⁹ in oib⁹ tantam ptātē hz in his q̄ ſpectāt ad iuriſdictionē: quātā epūs adinſtar p̄curatoꝛis. ex li. vj. de p̄cur. qui ad agēdū. §. j. vt no. Oſti. ex de of. archidi. ſignificaſti. ⁊ Joā. an. ex de of. vicalicet. li. vj. in glo. ſ. pone. Si ꝺo in noīe vicarij cōſideret vſus ad quē q̄ſi ex accōmodatione trahit: ſic aliq̄n ſumit ꝫ nomē ad deſignādū ptātē nō plenā: vt ille ſm hūcmodū dicit vicari⁹ alicui⁹ cui⁹ ab eo cōmittit ptās: nō tñ plena ⁊ totalis. hui⁹ aūr exēplū habem⁹ i Exodo/ vbi ꝺ: cp moyſes ex cōſilio Jetro cognati ſui/ elegit viros ſtrenuos de pplo. q̄b⁹ cōmiſit iudiciū. minoꝛ ⁊ faciliū: maioꝛa ⁊ gꝛuioꝛa reſeruās ad ſe referēda. Exo. xviij. Sic ⁊ archidiacon⁹ q̄ eſt vicarius epi audit iurgia ſingulo: rū: maioꝛa vero ad epm refert. ex de off. archidia. ad ꝫ. Hoc etiā plati eccl̄ie imitādo faciūt ꝓſtituētes i cauſis ⁊ negocijs q̄tidianis. ⁊ in minoꝛib⁹ opib⁹ q̄ſdā q̄ ab aliq̄b⁹ vicarij. ex de of. vicacū in gñali. li. vj. ab aliq̄b⁹ officiales dicunt. e. r. licz. ⁊. c. romana. li. vj. ¶ Vel aliter dicēdū ad obiectionē cp ſuppoſito cp vicari⁹ minus poſſit cp ille cui⁹ vicari⁹ eſt: recte papa vicari⁹ rpi ꝺ: nō ei hz totā illā plenitudinē ptātis: quā rps hz: ſicut ſupra declaratū eſt. lviij. ar. hz tñ ptātē ſpūalis ⁊ tpalis: q̄ ad regimē militātis cōmunicata eſt eccl̄ie ab ipo dño nr̄o Jeſu chriſto in clauiū datiōe. Mar. xvj. et xx. di. §. ſ. ⁊. xxiij. q. ſ. §. ſi autē. Hic adde qō ſcripſi. ſ. xxxvij. arti. §. ad illa q̄ p̄nt. vbi r̄ndi ad aliq̄s de iſtis ⁊ alias opiniones. ¶ Ad cōplemētū autē papalis ptātis plenarie/ et gladij vtriuſq̄ ptinētis ad eū: licet diuerſimode: pono extrauagantē dñi pape bonifacij. viij. q̄ iſtā determinat queſtionem: cuius talis tenoꝛ eſt. ¶ Articul⁹. lx.

Vna ſancta eccleſia catholica ⁊ ipam aplicam. q̄d imporꝛtat iſta q̄tuoꝛ ℟ba/ vna/ ſanctā/ eccleſiā/ aplicā/ ſcripſi. ſ. liiij. ar. ℟. pmo em̄. ⁊ pleni⁹. ſ. i ar. lxiij. p totū. ibi vide. vꝛ gēre fide q̄ eſt de re nō viſa. de pe. di. iiij. §. finis. ℟. i domo. als ē. c. ⁊ vide. qō no. ex de ſum. tri. ſup rubꝛica. in glo. qm̄ omne. ⁊ credere nihil aliud eſt cp fidē hr̄e. de cō. di. iiij. nihil. credere cogimur ⁊ tenere. fides iſta est in ſymbolo niceni cōcilij q̄ cantat in eccl̄ia: Credo in vnū deū. in fi. vbi ponunt p̄dicta ℟ba: de q̄ ſymbolo. xv. di. canones. ⁊ ibi fit mētio de ſymbolo aplico. ⁊ i glo. apli de. iiij. ſymbolis. no. ex de ſum. tri. c. ſ. i glo. magna. q̄ incipit: qm̄ ad fidē vnā voco. xxiij. di. qui eps. vſ. iſtā extrauagantē. Nos q̄ hāc firmiter credimus ⁊ ſimpliciter ꝓfitemur. ex de ſum. tri. c. ſ. in pn. ex quā nō ē ſal⁹: nec remiſſio petꝛ. xxiij. q. ſ. §. ſi autē. ⁊. c. oībus. de pe. di. ij. verbū ſpōſcz chriſto. Joā. iij. xxvij. q. ſ. nuptiaꝝ. in ſanctis ſuis. de cō. di. iiij. q̄ris. vltra col. ℟. celebr. ⁊ em̄ ⁊c. in cāticis ꝓclamante. Cāt. vſ. Una eſt colūba mea. q: ſimplex: quia ſine macula ⁊ ruga. Epb. v. xxj. di. q̄uis. pfecta mea. vna ē matri ſue: electa genitrici ſue. xxiij. q. ſ. loquit. vbi ꝫ ead̄ verba ponūtur. ⁊ de cō. di. iiij. aliud. ⁊ exponunt. q̄ vnū coꝛp⁹ xxiij. q. iij. p mēbris. myſticū repꝛeſentat. cui⁹ coꝛpoꝛis caput chriſtus. chriſti vero de⁹. ſ. ad Cor. xj. ad Col. ſ. ex de ſacra vnc. c. ſ. in qua vnus deus: vna fides: vnū baptiſma. ⁊ in clem. de ſum. tri. i pn. fidei. §. ad hec. ad Epb. iiij. i pn. ⁊ p̄e. c. loquit. vna nēpe fuit tpe diluuij arca noe. Gen. vj.

Una p̄ bat eſſe eccleſia.

An papa plenitudinem habeat ptātis.

er.vñ.vnā ecclesiā ꝓfigurās.xlvij. di.quātū libet. xxiiij.q.j.qm̄ vet⁹.q̄ in vno cubito/christo scz ꝑm Hugo.⁊ hic vide qđ scripsi.s.xxxvj.ar.ꝟ.de iustitia.ꝓsummata.vt p.c.Gen. vnū videlicet noe gubernato:ē habuit⁊ recto:ē. p:e. c. Gen.fic⁊ vni⁹ eccl'ie vniuersalis vn⁹ papa.xxiiij. di.j.didicimus.vñ.q.j.nouatian⁹.extra quā scz arcā oia subsistētia sup terrā legim⁹ fuisse delera.p:e.c.gen.vij.⁊ p:e.c.qm̄ vetus. Hāc aūt veneramur vnicā dicēte dño i ꝓpba.s.dauid in pſ̄.xxj. De⁹ de⁹ me⁹ respice i me.erue a framea de⁹ aias meā:⁊ de manu canis vnicā meā. Framea est prās mūdana de pente suo relicta ꝑm Huguitionē in derivatiōib⁹ in fra.f.in dictione fremo.is. Pro aia em̄.i.ꝑ se ipo capite simul o:auit:⁊ co:po:e qđ co:pus vnicā scz ecclesiā noāuit xxiij.q.j.aduocauit.xxiij.q.iij.ꝑ mēb:is.⁊.q.v.de ligurib⁹. ꝓpter sponsi fidei sacrm̄.xxvij.q.j.nupria.ꝟ.deinde.ibi. cui eccl'ia ipa:cui⁹ mēb:a sunt:cōiunx est:q̄ fidei spei⁊ charitatis integritate non solū in virginib⁹ sacris:ſz etiā in ꝓiugatis fidelib⁹ tota virgo est.vniuerse q̄ppe eccl'ie cui⁹ oia mēb:a illa sunt.apls dicit.ij.Cor.xj. Despōdi vos vni viro virginē castā exhibere christo.⁊.q.ij.oē itaq̄.⁊ charitatis eccl'ie vnitatē.de cō.di.iiij.ecce charitas. xxiij.q.j.ſ. Si aurē.⁊.c.alienis. Hec est tunica dñi incōsutilis:q̄ scissa nō fuit:ſz sorte puenit.xxj.q.vij.sicut dñi vestimētū.xxiij. q.j.qm̄ vetus.in ꝑn. Appellat q̄ hec eccl'ia tunica.vel tunica charitas eccl'ie:q̄ operit multitudinē pcōr.ſ.Per.iiij. Prouerb.x. Jaco.vlt.⁊ p:e.c.eccl'ie charitas.⁊.xxiij.q.vij. quēadmodū.⁊ de pe.di.iij.illō ꝟo.ibi.⁊ rexit charitate atq̄ coopuit pctā sua.ex de bap.maio:es.ſ.m̄so.q̄ etiā charitas ⁊ vnitas eccl'ie malo punico cōparat.xliij.di.sit rector.ꝟ.hinc etem̄.ibi.sicut in malo punico vno exteri⁹ cortice multa interi⁹ grana vniunt:sic innumeros scē eccl'ie pplos vnitas fidei ꝓtegit:q̄s intus diuersitas meritoꝝ tenet.De ista tunica incōsutili. Joan. xix.ibi.milites g̃ quū crucifixissent eū:acceperūt vestimēta ei⁹:⁊ fecerūt qtuor pres.vnicuiq̄ militi partē.⁊ tunicā.erat aūt tunica incōsutilis desup ꝓtexta p totū.dixerūt ergo adinuicē:nō scindamus eā.ſz sortiamur de illa cui⁹ sit. Ubi Aug. Quadripertit⁹ aūt vestis dñi iesu christi q̄dripertitā significauit eius eccl'iā.q̄tuo:scz pribus in o:be diffusam:⁊ in eisdē eq̄liter.i.ꝓco:diter distributā. Tunica ꝟo illa sortita oim partiū significat vnitatē q̄ charitatis vinculo ꝓtinetur. Si aūt⁊ charitas supeminētio:ē h⁹ via:⁊ supeminet scīe tie:⁊ sup oia ꝑcepta est.Jn illud.ſ.ad Cor.xij.⁊.xiij.super oia hec charitatē hītes. vestis q̄ signat merito contexta phibet.⁊ addidit p totū:q:nemo ei⁹ est exps qui ptinere inuenit ad totū:a quo tota vocat eccl'ia catholica.incōsutilis aūt ne aliq̄n dissuat:⁊ ad vnū puenit:q:in vnū oēs colligit.ex de bap.lic⁹.xxvj.q.ij.nō statim. Jn sorte aūt dei gra cōmēdata est.cui em̄ sors mittit:nō plone cuiuscūq̄: vel meritis:ſz occulto dei iudicio cedit.sequit in decretalī. Jgit eccl'ie vni⁹ vnitē/vnū cor:p⁹/vnū caput: nō duo capita q̄si monstrū.ff.de ꝟ.sig.q̄rer aliq̄s.ex de of.or.qm̄. christus scz⁊ christi vicari⁹ petrus:petriq̄ successor:dicente dño ipsi petro:Pasce oues meas. Joan.vlt.ex de elec. significasti.inq̄t g̃naliter⁊ nō specialiter/has vel illas.ꝑ qđ sibi cōmissse intelligit vniuersas. ſic arguit etiā Joēcē.iij. ex de maio.⁊ ob.solite.§.nos aūt. Quū g̃ christ⁹ nō distinguat inter has vel illas oues:nec nos debem⁹ distinguere:ꝛr ibi legit⁊ no.in glo.nec nos. Siue g̃ greci.xxij.di. de cōstantinopolitana.siue alij occidētales: vel orientales: vel apho:icani.xxij.di.c.j.se dicāt petro eiusq̄ successo:ib⁹ nō esse cōmisso:fateant necesse est se de ouib⁹ christi nō esse.sic etiā arguit in.§.nos aurē.dicente dño in Joā.x.vnū esse ouile ⁊ vnicū esse pasto:em. vbi Greg. Quasi ex duob⁹ gregibus vnū ouile efficit:q: iudaicū et gentilē pplm in sua fide cōiungit. Epb.ij. Jpse est pax nostra q̄ fecit vtraq̄ vnū:⁊ medium parietē macerie soluēs ⁊c. Et theophilus. Attēdant ergo manichei qm̄ vnū ouile⁊ vn⁹ pasto:est noui⁊ veteris testamēti. Jn hac igit eiusq̄ ptāte duos esse gladios. spūalē videlz⁊ tpalem/euāgelicis dictis instruimur. Nā dicētibus apls.ecce duo gladij hic.in ecclesia scz:quū apl's loqueretur.nō rndit dñs:nimis esse:ſz satis. Luc.xxij.in gladio ptās intelligitur. ad Rom.xiij. Non sine causa gladium portat.xxiij.q.v. non solū. Apocal.j.⁊.xix.⁊ ex de pue.er o:e.in pn. Certe qui in ptāte petri rēpo:alez gladiū esse negat: male attendit verbū dñi pferentis/Converte gladiū tuum in vaginam, Joā.xviij. Mat.xxvj.xxiij.q.j.§.j.vterq̄ ergo est in ptāte ecclesie/spūalis scz gladi⁹⁷ materialis. Hec verba⁊ q̄ se quūtur:sunt verba Ber.ad Eugeniū papā in li.de consideratione. Sed is quidē ꝑ ecc'ia:ille vero ab ecc'ia exercēdus.xxj.q.vj.auth:o:itarē. ex de sen.ex.dilecto.li.vj. ille sacerdotis.xxj.q.ij.visis. in fi.is manu regū⁊ militum. xxiij.q.v.nō solū.er.c.rex debet.ſz ad nutū⁊ patientiā sacerdotū. vide.s.xxxvij.ar.ꝟ.q̄ aūt.xxiij.q.viij.hortata.⁊.c. vt pdē. Ops aūt gladiū ee sub gladio.⁊ tpalē auth:oritatē ipāli subijci ptāti.xcvj.di.c.duo.c.ſi iperato:. Nā quū dicat apls ad Rom.xiij. Nō ē prās nisi a deo:q̄ aūt sunt a deo:o:dinata sunt.nec o:dinata essent:nisi gladius esset sub gladio.ad hoc.lxxxix.di.ad b.ſi.q.iij.q̄ resistit.di. viij. que ꝓtra.⁊ tam q̄ inferio:reduceret pē aliū in sup:ema, Nā ꝑm beatū Dionysi.lex diuinitatis est infima ꝑ media in supma reduci.nō ergo ꝑm o:dinē vniuersi oia eq̄⁊ ime diate:ſz infima ꝑ media:⁊ inferio:a ꝑ supio:a ad o:dinē reducunt. Spūalē aūt dignitatē⁊ nobilitatē terrenam quāliber pcellere dignitatē op⁹ tanto clarius nos fateri: quāto spūalia tpalia antecedunt. Jsta etiā ratio ponit ꝑ Innocē. ex de ma.⁊ ob.solite.§.verū. Nō etiā ex datione decimaꝝ. vide qđ legit⁊ no. ex de ma.⁊ ob.oēs pncipes. Nā imperato:⁊ reges tenent ad solutionē decimarū: si christū regē suū pcipē⁊ dñm recognoscūt. Apoc.ſ.⁊.xvij. qui i signū vniuersalis dñij sibi decimas reseruauit. xxj. q.j.reuertimini.⁊ ex de deci.tua nobis.⁊ benedictiōe. ad Deb.vij.xxj.di.deniq̄.sctificatione. ex de sacra vnc.c.vnico.§.man⁹.ſ.Reg.ix.ex ipsi⁹ ptātis acceptiōe. ex de elec.ꝑ venerabilē. ex ipaꝝ rerū gubernatiōe. ex de fo.cō.licz.claris oculis intuemur. Nam veritate testante/spūalis ptās terrenā ptātē instituere hz. ꝑm Hugo. de sancto Victo:e: vt.s.dixi.xxxvij.ar.ꝟ.item hugo. et iudicare si bona non fuerit.xv.q.vj.item alius. ff de sup.ne.p:e. grandi.li.vj. quia ad quē ptinet institutio:⁊ destitutio. xxj.q.ij. visis. ex de hereticis. cū ex iniuncto.§.fi.sic de ecclesia/⁊ de ecclesiastica ptāte verificat vaticiniū Hieremie: Ecce cōstitui te hodie sup gētes⁊ regna ⁊ cetera/q̄ sequūtur. Hieremie.ſ.ex de ma.⁊ ob.solite.ergo si deuiat terrena potestas: iudicabit a ptāte spūali: vt p:e.c.item alius.xv.q.vj.⁊ de sup.ne.p:e.⁊.c.grādi.li.vj.⁊ si deuiat spūalis: minor a suo supio:i. si vero sup:ema:a solo deo nō ab hoie poterit iudicari.xxj.di.inferior.ex de ma.⁊ obe.cum inferior.ix.q.iij. cuncta.xl.di.si papa.⁊ de hoc satis dixi in pn. huius operis. testante apl'o/Spiritualis hō iudicat oia:ipse aūt a nemine iudicat.ſ.ad Cor.ij.in ñ. ꝓpie intelligit ad ſram ista auth:oritas de papa:licet mystice aliter apls intellexerit. Nam papa dicit homo antonomastice ꝑ excellentiā et singulariter quē fo:mauit ch:istus. idem scripsi.s.xiij. ar.§.in hac.ꝟ.item Matt.vlt.ꝟ. itē in terra. ad imaginē suā⁊ similitudinē. Gen.ſ.⁊.xxxiij.q.v. hec imago. Quātū ad potētiam plenariā quā habet a deo:⁊ admistar ei⁹ er similitudinē virtutū quā virtutē p:ecipue p:e hoibus alijs debet habere.de pe.di.ij.§.romanos.ꝟ. similes. als est paruū.c.vñ papa singulariter spūalis vocat:q: sedes sua aut sanctū eū recipit:aut scim̄ psumptiue facit.xl.di. c.j.vñ quū peccat:ratione dignitatis maio:is⁊ ꝑ ꝓsequēs sanctitatis.j.q.j.vilissimus.amplius peccat.vt.xl.di.si papa.⁊.c.homo christianus. Jste hō oia⁊ oēs iudicat:quia oēs sunt sibi subiecti.ix.q.iij.cuncta.⁊ ꝑ pncipalem⁊ ipse ad ſram a nemine iudicat.ix.q.iij.alioqui.xxj. di.nūc aute. xvij.di.§.hinc. Est aute hec auth:oritas:etsi data sit homini:et exerceatur ꝑ hominē:non humana:sed potius diuina potestas o:e diuino petro data:sibiq̄ suisq̄ successo:i

Tunica dñi incōsutilis q̄d significet.

bus in ipso ch:isto: quem cōfessus fuit:petra firmata: dicente dño ipsi petro: quodcūq; ligaueris sup terrā ⁊c. ad hoc. xxi. di. in nouo. ⁊. xxij. di. c. j. ⁊. xix. di. ita dns. ex de elec. fundamenta. ſ. riſo. li. vj. de ma. ⁊ obe. ſolite. §. nos aute. Quicūq; igitur huic poteſtati a dño ſic o:dinate reſiſtit dei o:dinatiōi reſiſtit. ad Rom. xiij. xj. q. iij. qui reſiſtit. niſi duo: ſicut manicheus: fingat eſſe pncipia: ⁊ marchion. xxiij. q. iij. quidam. ℟. manichei. ⁊. ℟. marchioniſte. qō falſum. Hereticū iudicam⁹: q: teſtante moyſe non in pncipijs pōs: ſz in pncipio creauit deus celū ⁊ terrā. Gen. ſ. ⁊ In pncipio erat verbū. Joā. ſ. Porro ſubeſſe ſummo romano pōtifici oi humane creature declaramus dicim⁹ ⁊ deffinim⁹ oīno eſſe de neceſſitate ſalutis: q: nec verus catholicus pape recalcitrat. lxxxj. di. ſiqui. q: nec in eccleſia eſt: qui cathedrā petri deſerit. xxiij. di. qui cathedrā. ex quā ecclēſiā nō eſt ſalus. xxiij. q. j. qm. ⁊. c. quicūq;. Hucuſq; ſufficiat de potentēcia ⁊ iuriſdictiōe pleniſſima pape diciſſe. ¶ Nūc aute de ſponſa eius ſacroſcta eccleſia/ſtilo vtili tractandū eſt. cōuenienter em poſtq; tractatū eſt de capite eccleſie: tractādum eſt de co:poze myſtico ch:iſti quod eſt eccleſia. xxiij. q. j. aduocauit. ⁊. c. ſchiſma. in fi. que regnum ch:iſti dicitur. pſ. gloziam regni tui dicent.

¶ Articulus. lxi. A

Ecclesia merito regnum vocat.

¶ In primo quidē conſiderandū eſt: q; eccleſia cōueniēciſſime regnū vocatur. Nā eccleſia cōmunitas quedā eſt quū ſit cōgregatio vel cōuocatio multorū fideliū. de con. di. ſ. eccleſia. i. catholicoz collectio. Cōmunitas aūt hoīm: licz ſit multiplex: tñ i tres gradus pncipaliter diſtinguit: vt beatus Aug. inſinuat. xx. li. de ciui. dei. ſcz in domū/ciuitatē ⁊ regnū. Sūt em hec tria cōmunitatē hoīm deſignantia. Nam licz domus dicat aliq̄s locus habitationis vni⁹ familie: ſicut vbs tori⁹ ppli: ⁊ oz bis totius generis humani. vt Iſido. dicit. xv. li. Etymol. tñ vt idē ait li. ix. ipſa tota familia domus vocat. Luce. ij. Eo q; eſſet de domo ⁊ familia dauid. q̄ a duob⁹ ſcz incipit ſcilicet a viro ⁊ vxore. Nec cōp:ehendit filios ⁊ ſeruos. ſic accipit. xxij. q. iiij. duo iſta. ibi. pauperi regēti domū ſuā. ſimiliter ciuitas: licz interdū dicatur ipe locus habitatiōis multoz hoīm: tñ pp:ie ipſa hoīm multitudo ciuitas ſpocat. vñ Iſido. xv. li. Etymol. dicit. q; ciuitas eſt hoīm multitudo ſocietatis vinculo adunata. ⁊ ſubdit/q; ciuitas nō ſata: ſz habitatoz: eo vocant. ſic accipit Luc. xix. Videns ciuitatē fleuit ſup illam. non ſata: ſed hoies. ⁊ Aug. ſ. li. de ciui. dei ait. q; ciuitas eſt cōcoz⁹ hoīm multitudo. vñ ciuitas ciuiū vnitas. ⁊ btūs Hi:eg. xvj. li. ino:ak. dicit/q; ciuitas a cōiuēribus pplis appellat. ſic ciuitas nō ꝑ muris et domibus: ſz p hoibus accipit. Eſa. ſ. ibi: Quō facta eſt meretrix vbs fidelis: et Luc. xix. Videſ ciuitatē fleuit et. ſ. quia ſi cognouiſſes: ⁊ tu. hoīb⁹ loquit: ⁊ nō lapidib⁹ qui non cognoſcūt. ſicut ſumit ex de ſen. ex. fi. ſinia. §. ceterū. li. vj. vñ ⁊ dicit gloſ. ex de ex. p:el. c. vlt. non vltra me diū. q; quū dicit interdico talem locū/ intelligit. i. hoies illius loci: q: locus in alia re eſt: nec peccat. Sic etiā regnū licz q̄nq; dicat ipm terre ſpaciū: ⁊ multaz vrbiū collectiō: tñ pp:ie adunatio pluriū ppl⁹: ⁊ gentiū regnū dicit. ſic denoiatū ab eo qui ⁊ multitudini peſt. ſcz a rege: q: vt dicit Iſido. ix. Etymol. regnū a regib⁹ eſt dictū. ſic ſumit. Luc. xj. ⁊ Mat. xij. Omne regnū in ſe diuiſum ⁊c. xxv. q. j. ſi ea. ⁊ Luc. xxj. ibi. ⁊ regnū aduerſus regnū. Eſt ergo in hoibus triplex cōmunitas p̄dicta/ſcz domus/ciuitatis/⁊ regni. vnde Iſido. xv. li. Etymol. dicit. q; tres ſunt ſocietates ſcilz familiarū vrbiū/⁊ gentiū. Hāc aūt triplicē cōitatē eccleſia ſancta pricipat. Nā eccleſia q̄nq; domus: q̄nq; ciuitas: q̄nq; regnū noiat: licz non ſit cōmunitas nature: ſz gr̄e: vt ipm nomē inſinuat. dō: em eccleſia: vt p:e. c. eccleſia. ⁊ vide q̄ ſcripſi. ſ. in. ij. pre in ar. xj. §. iij. ℟. ⁊ vero. i. cōuocatio/deo ipam vocāte ⁊ cōgregāte p gr̄am. Q2 aute eccleſia dicat dom⁹: patz in pſ. xxv. vbi de ipa dō: Dñe dilexi deco:e domus tue. Et iterū in pſ. xcij. Domū tuā decet ſcitudo dñe. ex de inu. ec. decet. li. vj. xxiij. q. ſ. oib⁹. deco:e iquā nō armo:. ſed mo:. xij. q. ij. gla. ℟. multi. ⁊ iterū pſ. lxvij. Qui habitare facit vni⁹ mo:is i domo. ⁊. ſ. Timoth. iij. vt ſcias quō opz te in domo dñi ꝓuerſari: q̄ eſt eccleſia dei viui. ⁊ iterū in pſ. v. Introibo in domū tuā ⁊c. ⁊ iterū: Dom⁹ mea dom⁹ oro:is: vocabit: vos aūt feciſtis illā ſpelūcā latro:nū. Eſa. lvj. Miere. vij. Mat. xxj. Mar. xj. Luc. xix. ⁊ Joā. ij. ſ. q. iij. ſaluato:. ac ex multis. c. vēdētes. ex de cuſto. eu. et ch:iſ. c. ij. ¶ B In Mat. aūt ante b ℟ba d:: Et intrauit ieſus in templū dei. vbi ch:yſo. Hoc erat pp:iū boni filij: vt ad domū curreret pr̄is: ⁊ illi bono: ē redderet. Et tu imitaro: ch:iſti fact⁹ quū in aliquā igreſſus fueris ciuitatē: p:imū ad eccleſiam curras. Hoc erat etiā boni medici vt ingreſſus ad infirmā ciuitatē ſanandā ⁊ ſaluandā: p:imū ad o:igine paſſionis intenderet. Nā ſicut de tēplo oē bonū egredit: ita de tēplo oē malū ꝓcedit. ſi em ſacerdotiū integrū fuerit: tota eccleſia floret. Si aūt co:ruptū fuerit oīm fides marcida ē. Sic em quū videſ arbo:e pallentib⁹ folijs: intelligis q: vitiū hz in radice. ſic cū videris populū indiſciplinatū: ſine dubio cognoſce q: ſacerdotium ei⁹ nō ē ſanū. Hucuſq; Ch:yſo. ad hoc Eccl. r. Scōm iudicē ppli: ſic ⁊ miniſter ei⁹. ⁊ qualis ē recto: ciuitatis: tales habitātes in ea. ⁊ Leuit. iiij. Si ſacerdos/q̄ eſt vnct⁹ peccauerit: delinquere faciet ppm. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. §. pterea. facit. xj. q. iij. p̄cipue. xxiij. q. iij. trāſferūt. ſequit in marb. Et ejiciebat oēs ementes et vendētes in tēplo. Hiero. Sciendū quidē eſt/q; iuxta mādata. xxij. q. ſ. conſidera. legis venerabili in toto o:de tēplo: et dñi: et de cunctis regionibus iudeoz illuc ppl⁹ cōfluente: innumerabiles imolabant hoſtie mariue feſtis dieb⁹ tauro:ū ⁊ arietū: pauperib⁹ ne abſq; ſacrificio eſſent pullos colūbaz. ⁊ turtures offerentib⁹. Luc. ij. Accidebat aūt vt q̄ de longe veniebāt victimas nō haberēt. Excogitauerūt ergo ſacerdotes quō p̄dam de ppl⁹ facerēt: ⁊ oīa illa q̄b⁹ opus erat ad ſacrificia: vēdebāt. ⁊ vt venderēt nō habebāt⁹. ⁊ ipi rurſus empta ſuſciperēt. Hāc ergo ſcropha. i. fraudem/ſe in diuerſa vertentē creb:o venientiū inopia diſſipabat. qui indigebāt ſumptib⁹ et nō ſolū hoſtias nō habebāt: ſz nec vñ emerēt. poſuerūt itaq; nūmularios q̄ mutuā ſub cautione darēt pecuniā. ſz q: erat lege p̄ceptū: vt nemo vſuras acciperet: ⁊ p̄deſſe nō poterat pecunia fenerata: q̄ cōmodi nihil haberet: ⁊ interdū p̄deret ſo:tē: ex cogitauerūt et aliā technen. i. artē. vt p nūmularijs collibiſtas face:rēt. huj⁹ ℟bi pp:ietatē latina ligua nō exp̄mit. collibia dicūtur apud eos q̄ nos appellam⁹ tragemata vl vilia munuſcula. ℟bi gr̄a fr̄ixi ciceris vuarūq; paſſarū ⁊ poma diuerſi gn̄is. q̄ q: vſuras nō poterāt accipe: collibiſte p vſuris accipiebāt varias ſpēs. vt qō i nūmo nō licebat: in his rebus exigerēt q̄ nūmis coemunt. q̄ſi nō b ipm Ezechiel p̄dicauerit dicēs Ezech. xviij. Vſurā ⁊ ſupabūdantiā non accipiet. de b. xiij. q. iij. pleriq;. ⁊ Protū. Jſtiuſmodi dñs cernēs in domo pr̄is negotiatiōnē ſeu latrocinij/ardoze ſpūs ꝓcitat⁹/rātā hoīm multitudinē eiecit de tēplo. Hi: genes ſup ℟bo p̄dicto. ⁊ emētes in tēplo. in q̄ nō dñt emere ⁊ vēdere: ſz oronib⁹ tm̄ vacare q̄ ꝓgregank q̄ſi i domo oro:is. vñ ſequit. ⁊ dicit eis: ſcriptū eſt. ſ. in Eſa. lvj. dom⁹ mea dom⁹ oro:is vocabit. Aug. Nemo in o:atio:io aliud agat: niſi ad q̄ fact⁹ eſt: vñ ⁊ nomē accepit. xlij. di. in o:atio. ⁊. c. o:atoriū. ſequit: Vos aūt feciſtis eā ſpelūcam latronū. latro em eſt/et tēplū dei in latrocinū ꝓuertit ſpecū: q̄ lucra de religiōe ſectat. Mihi aūt inter oīa ſigna q̄ dñs fecit: hoc videt eſſe mirabili⁹: q; vn⁹ hō/⁊ illo tēpore ꝓptibilis in tantū vt poſtea crucifigeret: ſcribis ⁊ phariſeis ꝓtra ſe ſeuientib⁹ ⁊ videntib⁹: ſua lucra deſtruere potuerit: ac vni⁹ flagelli ℟bo tantā eijcere multitudinē. Ignea ei quoddā arq; mirificū radiebat ex oculis ei⁹: ⁊ diuinitatis maieſtas lucebat in facie. Et iterū Hiero. ſfulgo:⁊ maieſtas deitatis occulte in hūana facie relucebat. de q̄ puto dulco: ad bonos; ⁊ terro: ad malos p:odibat. Jtē ibi

Aug. Manifestū est aūt ꝺ nō semel: ſꝫ iteꝝ ū a deo esse factū: ſꝫ p̄mū cōmemoratū est a Joāne. Joā. ij. hoc aūt vltimū a ceteris trib⁹. Lyraſost. Jn q̄ maior est accusatio iudeoꝝ: qm̄ cū bis hoc idē fecisset: memorabant tm̄ i sua demētia. q: puersi difficile corrigunt. Eccl. j. Origen. Mystice aūt tēplū dei est eccl̄ia chr̄isti. Sūt aūt multi i ea nō sicut decet viuētes spūaliter: ſꝫ ſm carnē militāt. ſ. Pet. ij. q̄ domū oſonis de lapidib⁹. ij. Pet. j. viuis ꝓstructā faciūt esse spelunca latronū actib⁹ suis. Si aūt tres species eiectas a tēplo/cauri⁹ exponere velim⁹: possum⁹ dicere. Quicūq; in pplo chr̄istiano ad nihil aliud vacāt: nisi circa emptiones ⁊ vēditiones. ꝯ id ex̄ ne cleri. vl̄ mo. p totū. rari⁹ aūt in oſonib⁹ pmanēt: vel in alijs actib⁹ rectis: ipſi sunt vēdentes ⁊ emētes in tēplo dei. diaconi/potius hodie episcopi. xciij. dist. diaconi. v. vt. c. diaconi septē. Qui nō bene tractāt eccl̄iaꝝ pecunias: ⁊ diuites fiūt de reb⁹ pauperū: ipſi nūmulariī pecuniaꝝ mensas h̄ntes: q̄s chr̄istus euertit. quō aūt mēſis eccl̄iasticaꝝ pecuniaꝝ diaconi plunt docemur in actib⁹ apl̄oꝝ. vj. c. ⁊. xciij. di. diaconi septē. Epi aūt q̄ tradūt eccl̄ias q̄b⁹ nō ops: ipſi sunt q̄ vēdūt colūbas. i. gr̄az spūſcti q̄z cathedras chr̄isti euertit. hu[illegible]ſq; Orig. ad ꝺ. ſ. q. iij. saluator. ⁊. c. ex multis. Hiero. Jurta ſimplicē eī intelligētia/colūbe nō erāt in cathedris: ſꝫ in caueis: nisi forte colūbaꝝ institores: sedebāt in cathedris. q̄ꝺ absurdū est: q: in cathedris mgr̄oꝝ magis dignitas iudicatur. ar. xciij. di. q̄ cathedrā. q̄ ad nihilū redigit q̄ uis missa fuerit lucris. Obserua etiā ꝓpter auaritiā sacerdotū. ex̄ de deci. c. ſ. altaria dei nūmulariorꝝ mēſas appellari. Qꝺ aūt de eccl̄ijs dicim⁹ vnusquiſq; de se intelligat. dicit em̄ apl̄s. ſ. ad Eor. iij. Vos estis tēplū dei. ⁊. ſ. Eor. vj. ſicḗ. ij. Eor. vj. Nō fit ḡ in domo pectoris nr̄i negotiatio. nō domoꝝ cupiditas: ne ingrediat⁹ iesus iratꝰ ⁊ rigidus. ⁊ nō aliter mūdet tēplū suū nisi flagello adhibito: vt de spelūca latronū domū faciat oſonis. Lyraſost. Jdeo etiā nūmulariorꝝ mēſas euertit: signās q̄ in tēplo dei nō d̄nt esse nūmi nisi spūales q̄ dei h̄nt imaginē: nō q̄ portāt imaginem terreni. lxxxviij. di. i palea. eijciēs. ibi. inde de ꝺ cathedras vēdentiū colūbas euertit. loquēs ipō facto. q̄ꝺ faciūt i tēplo mo[illegible]te colūbe' venales: exq̄ vna' colūba. i. spūſcta⁹. Joā. iij. de cō. di. iiij. aliꝺ. gratuita dese[illegible]dit i tēplū corp⁹ mei. Jtē Mar. xj. sup illo. ⁊ cū introisset i tēplū. ce. eij. vē. ⁊ emē. in tēplo. Beda. Et q̄ꝺ credendū est q̄ ea tm̄ vēdi vel emi reperit in tēplo: q̄ ad ministeriū tēpli necessaria essent. Si ḡ ea q̄ alibi libere geri poterāt d̄ns i domo sua ꝛpalia negotia geri nō patit⁹: quāto magis ea q̄ nunq̄ fieri licet plus celestis ire merenet⁹ si in edib⁹ deo sacrat⁹ agūtur: ad ꝺ ex̄ de imu. ec. de cet domū. li. vj. ⁊ ex̄ de custo. eccl̄a. c. ij. ⁊ mēſas nūmulariorū. Theophil⁹. Nūmularios vocat cāpſores nūmoꝝ. nūmus em̄ gen⁹ eris minuti ē. sequit. Et cathe. vē. col⁹. euertit. Beda. Quia spūſctūs i colūba sup d̄nm apparuit. Mat. iij. Mar. ſ. Luc. iij. Joā. ſ. de cō. di. iiij. aliud. recte p colūbas spūſcti charismata designant⁹. Colūba ḡ vencit: q̄n man⁹ ipositio: p quā spūſctus daꝛ ⁊ accipit: ad p̄cū pbet. Cathedras aūt vēdentiū colūbas euertit: q: q̄ spūalē gr̄az venumdāt: vel ante hoies: vel añ dei oculos sacerdotio puant. de ꝺ p. c. saluator. ⁊. c. ex mult⁹. q. iij. sequit. Et nō sinebat: vt q̄ſq; trāsferret vas p tēplū. Beda: De vasis illis dicit: q̄ mercādi gr̄a inferebant. Ceterū abūt vt vasa deo dicata d̄ns eiecerit de tēplo: vel in[illegible]rroferre phiberet i tēplū. sicut in relligi etiā Jnnocē. iij. ex̄ de custo. euch. c. ij. vbi futuri examinis p̄tēdit ex̄ tēplū: q: de eccl̄a repellit reprobos. ⁊ ne vltra ad turbādā ecclesiā intrēt: eterno eos verbere cōpescit. Sed et pcā q̄ corꝺib⁹ fideliū inerāt diuinit⁹ remissa cōpūctio tollit: ⁊ ne vltra reputant⁹ diuina in eis gratia adiuuat.

¶ Sequit. Vos aūt fecistis eā spelūcā latronū. Theophilus. Spelūcā aūt latronū tēplū noīat ꝓpter lucrum. Gen⁹ nāq; latronū ad lucrū se congregat: q: ḡ illa aīalia q̄ ad sacrificiū oblata erāt: causa lucri vēdebant: latrones ipos dicit. ad ꝺ em̄ in tēplo erāt: vt vel nō dātes corporaliter ꝓsequerētur: vel dātes spūaliter necarēt. Tēplū etiā ⁊ dom⁹ dei mēs est ⁊ ꝓscientia fideliū: q̄ fi in lesione ꝓximi puersas cogitatiōes ꝓfert: q̄si in spelunca latrones resideāt. Ergo mēs fideliū spelūca latronis fit: q̄n relicta simplicitate scitatis: illud conat agere vñ valeat ꝓximis nocere. Jtē Luc. xix. Et ingressus in tēplū cepit eijcere vē. in il. ⁊ emē. illud dī. illis. Scriptū est dom⁹ mea dom⁹ oſonis vocabit: vos aūt fe. cā spe. latro. Hiego. in homilia. Quia narrauerat mala vētura: ꝓtin⁹ tēplū ingressꝰ ē: vt de illo emētes ⁊ vēdētes eijceret: oīdēs q: ruina ppli maxime ex culpa sacerdotū fuit. vñ ꝺ. ⁊ ingressus i tēplū ⁊c. Ambro. Quia de⁹ tēplū suū non mercatoris vult esse diuersoriū: ſꝫ domicilium scitatis. nec vēdibili religionis officio: ſꝫ obsequio gratuito vsum ministerij sacerdotalis informat. Theophilus. Hoc etiā fecit d̄ns in ꝓncipio ꝓdicationis sue: vt narrat Joan. ij. c. Et nūc iterū illud fecit: q̄ꝺ ad maius crimē iudeoꝝ redūdat: q̄ nō fuerūt ex ꝓx ad monitiōe castigati. Jtē Aug. Mystice aūt tēplū ipm̄ dominē chr̄istū intelligas: vel etiā a diūcto corꝓre ei⁹ q̄ꝺ ecclesia est. Sm aūt q̄ꝺ est caput eccl̄ie: dictū est Joā. ij. Soluite tēplū ꝺ. i. trib⁹ diēb⁹ suscitabo illud. Sm id vero q̄ ad iuncta eccl̄ia intelligit tēplum: vidēt dixisse auferte ista hinc ⁊c. Signauit em̄ futuros in eccl̄ia: q̄ sua negotia potius agerēt: vl̄ receptacula ibi haberēt ad occultāda scelera sua: q̄p vt charitatē chr̄isti seq̄rent⁹. ⁊ pcōꝝ cōfessiōe accepta venia corrigerent⁹. Jtē Greg. Mystice aūt sicut tēplū dei in ciuitate est: ita in plebe fideli vita religiosoꝝ. ⁊ sepe nōnulli habitū religiōis sumūt: q̄ dū sacroꝝ ordinū locū ꝓpiūt: sctē religiōis officiū in cōmertiū terrene negotiationis trahūt. ſ. q. iij. vidētes. vēdētes. q̄ppe i tēplo sunt: q̄ hoc q̄ꝺ q̄ꝺ sa iure cōpetit: ad p̄mū largiunt⁹. ⁊ statiā ei⁹ vēdere/est h̄ac ꝓ p̄mij acceptiōe seruare. Ementes ꝺo in tēplo sunt: q̄ dū hoc ꝓsoluere ꝓximo q̄ꝺ iustum est nolūt: dūq; rē in rē debitā facere cōtenunt: dato ꝓximis ꝓcio emūt pctm̄. Orig. Siquis ḡ vēdit eijciēt. ⁊ ꝓpue si vēdit colūbas. Si em̄ ea q̄ mihi a spūsctō sunt reuelata ⁊ credita: aut in vulgus ꝓcio vēdidero: aut abſq; mercede nō docuero: q̄ꝺ aliud facio: nisi colūbam. i. spūſctm̄ vēdo. Ambro. Bñ aliter ita q; dñs docet sclares a tēplo dei abesse debere cōtract⁹. spēaliter aūt nūmularios repulit: q̄ de pecunia dñi. ⁊ scriptura diuina lucrū grunt. nec bona mala q; discernūt. Hiereg. Qui domū dei spelunca latronū faciūt: q: dū pueri hoies locū religiōis tenēt: ibi malitie sue gladijs occidūt: vbi viuificare ꝓximos oſonis sue iterc[illegible]sso: es debuer⁹. Tēplū q̄ ē ipa mēs fideliū: q̄ fi in lesiōe ꝓximi ꝓuersas cogitatiōes ꝓfert: q̄si in spelūca latrones resideāt. Jtē Joā. ij. ⁊ inuenit in templo ⁊c. Bed. Dñs hierlm aduenies/ꝓtinuo tēplū ornat⁹ adiuvabis dās ex̄plū vt q̄cūq; ꝓperam⁹: domū dei p̄mū ingrediamur dñm dep̄caturi. vñ ⁊ ꝺ. Et inuenit i tē. vē. boues ⁊ co. Aug. Sacrificia illi pplo ꝓ ei⁹ carnalitate/talia data sunt: q̄b⁹ ꝛenerek ne i idola inſluerer: ⁊ imolabāt oues ⁊ boues ⁊ colūbas. ad ꝺ. xxj. q. ſ. ꝓsidera. xxj. q. ſ. ſꝫ obijcit. Jtē Beda. Sz q: de lōginquo ꝓperātes: q̄ illa sunt imolari dño: secū ferre nō poterāt: eoꝝ ꝓcia nō deseruirēt. vñ facta occasiōe/ꝺ aīaliā in tēplo scribe ⁊ pharisei di instituerūt: vt venientes emerēt ⁊ offerrēt: eadēq; oblata ipi alijs vēderēt. ⁊ sic sua lucra accumularēt. vñ ⁊ nūmularij ad hoc sedebāt ad mēsam. vñ iter emptoꝝ ⁊ vēditoꝝ hostiaꝝ p̄opta esset pecunia. vñ ⁊ subdit. ⁊ nūmularios sedē. ⁊c. Dñs aut ēvolēs adesse in domo sua terrene negotiationis oēs expulit foras. ad hoc. lxxxviij. di. p totū. xxj. q. iij. per totū. ex̄ ne cleri. vel mo. p totū. et sequitur: eiecit de tēplo. Theophilus. Neq; solū eos eiecit q̄ vēdebant et emebant: sed etiā res eoꝝ. vnde subdit: Oues quoq; et boues ⁊c. et mensas subuertit. ſꝫ nūmularioꝝ: um que erāt q̄si vasa denarioꝝ. Origē. Cōsiderem⁹ aūt ne forte eno[illegible]me videat⁹ q̄ dei filius captis funiculis/par at fibi flagellū ad ejciēdū de tēplo. vnū tā refugiū ad hoīū ruinā nē relinquik diuina ptās iesu: vt quū volebat posset ira-

cūdiā hostiū suffocare: q̄uis essent innumeri: ⁊ sedare mē
riū turbines. dñs em dissipat cogitatiōes mēriū. ⁊ñs au
ē hist'ia in nullo mino: ē prātē ptendit his q̄ ab eo mi
raculoſ' edita sunt. Quinīno ꝫstat hāc maio: ē porēiā
miraculo q̄ aq̄ cōuersa est in vinū: eo q̄ illic inaiara subſi
stit materia: hicēo tot milia hoīm domāk igenia. et Joā.
q̄dēb dicit: q̄ expulit vēdētes de tēplo. Mat. aūt ait: q̄
expulit vēdētes ⁊ mētes. multo aūt maio: erat numerus
emētū q̄ vēdētiū: q̄z expusio trāsc̄debat dignitatē ei': q̄
reputabak filius carpentarij: nisi q̄ diuina prāte oēs sibi
subijciebat. Et sequik. domū negotiatiōis. Aug. Ecce tē
plum illud figura adhuc erat: ⁊ eiecit inde dñs oēs q̄ ad
nūdinas venerāt. ⁊ q̄ ibi vēdebār: q̄ opus habebāt hoies
in sacrificiis illi' tpis. q̄d si ibi eb: ios inuenirer: si nego
tiatiōis nō dz fieri dom' dei: potatiōis fieri dz. Jtē ibi. Al
quin' Mystice aūt q̄tidie de' spūaliter suā eccl'iam in
trat. ⁊ q̄s ibi vnuſq̄sq̄ quersek attēdit. Laueam' g̃ ne in
eccl'ia dei fabulis: vl risib': vel odijs: vel cupiditatib' va
cem': ne imp: ouisus veniēs nos flagellet ⁊ de eccl'ia ei'
ciat. ad hec ex̄ de gele. misſ. dolētes. ex̄ de inu. eccle. decet.
li. vj. ⁊ p: e. c. o: atoiū. xlij. di. itē ibi. Aug. vel vēdētes in ec
clesia sunt q̄ sua querūt: nō q̄ iesu ch: isti. Phil. ij. viij. q. j
sunt in eccl'ia. Venale hīt totū: q: nolūt redimi. simō. s.
magnus. Act. viij. j. q. s. Petrus. ideo volebat emere spm̄
scm̄. q: vēdere volebat. Erat em de illis q̄ colūbas ven
dūt. ercm̄ in colūba apparuit spūsscūs. Joā. j. Mat. iij.
Luc. iij. de cō. di. iiij. aliud. Colūba aūt nō est venalis: gra
tis dak. q: gr̄a vocak. j. q. j. gr̄a. Jtē ibi Beda. Vēdūt g̃ co
lūbas q̄ acceptā spūsscti gr̄am nō gratis: vt p̄ceptū est: ꝫ
ad p̄miū dāt. q̄ man' impositionē q̄ spūsscūs accipik: et si
nō ad q̄stū pecunie: ad vulgi tn̄ fauo: ē tribuūt. q̄ sacros
o: dines nō ad vite meritū: ꝫ ad gr̄am largiunk. cōtra il
lud. j. q. j. o: dinatiōes. ⁊. c. de o: dinib'. cum. c. se. Item ibi
Aug. Boues aūt intelligunk apk. ⁊ pp̄e: q̄ nobis scri
pturas sacras disp̄sauerūt: Qui g̃ ipſis scripturis fallūt
pp̄los a q̄b' querūt honoꝛes: vēdūt boues: vēdūt ⁊ oues
id est ipas plebes. ⁊ qui vēdūt nisi diabolo? Quicq̄d em
de vnica eccl'ia p̄dik: q̄s rollit nisi leo rugiens. s. Pet. v.
iij. q. j. Beda. Vel oues sunt opa mūditie ⁊ pieratis. Vē
dūt g̃ oues q̄ hūane gr̄a laud. ⁊ opa pieratj exercēt. Nū
mos mutuo dāt in tēplo: q̄ apte terrenis reb' in eccl'ia de
seruiūt. Domū etiā dñi faciūt domū negotiatiōis: nō so
lū ꝫ: q̄ pp̄ter sacros o: dines p̄ciū pecunie vel laudis vel
honoꝛ q̄rūt: verū etiā ꝫ gradū vl gr̄az spūalē q̄uā i eccl'ia
dño largiēte p̄ceperūt: nō simplici intētiōe: ꝫ cura hūane
retributiōis exercēt. Jtē Aug. Signū aūt quoddā nobis
oīdit dñs: q̄ fecit flagellū de resticulis: ⁊ inde negotia
tionē dei de tēplo facētes flagellauit. Etem vnusquisq̄ in
p̄cis suis/vestē sibi texit: dū pctā addit pctis. Un̄ g̃ alis
q̄d parium' hoies p̄pter iniq̄tates suas: agnoscāt q: dñs
facit flagellū de resticulis: ⁊ adhuc admonet eos vt mu
tēt se. nā sise nō mutauerint: audiēt Mat. xxij. in fi. Liga
te illi man' ⁊ pedes. Beda. Jfacto g̃ de funiculis flagel
lo: illos ejicit de tēplo: q: de pte so: tis sctoꝛ ejiciunk: q̄ in
ter sctos positi vel ficte vel apte faciūt opa mala. Boues
q̄ et oues ejicit: q: taliū vitā piter ⁊ doctrinā oīdit esse
rep: obā. Nūmulatioꝛ q̄s effudit es: ⁊ mēsas subuertit: q:
dānatis in fine rep: obis: ip̄aꝛ q̄s dilexerūt rerū: toller ſi
guras. Uēditione colūbarū de tēplo auferri p̄cepit: quia
gr̄a spūsscti: q̄ gratis accipik: gratis dari debz. iuxta illud
gratis accepistis: gratis date. j. q. iij. siquis epūs. ⁊. c. res ec
desie. ex̄ de magistris. c. ij. ⁊ Mat. x. ibi. Hiero. q. d. Ego
magister ⁊ dñs absq̄ p̄cio vobis b̄ tribui: ergo ⁊ vos sine
p̄cio date. ⁊ ibi glos. Hoc aūt dicit: ne iudas q̄ loculos ha
bebat: de p̄dicta ptāte pecuniā cōgregare vellet. dānans
etiā hic p̄fidiā simoniace hereſcos. Jtē sup b̄ Greg. in ho
milia. P: escīebat nāq̄ nōnullos donū accepti spirit' in
vsum negotiatiōis inflectere: ⁊ miraculoꝛ signa ad aua
ritie obsequiū declinare. Chyſost. Vide aūt q̄liter mo: ū
diligētiā nō mīn' ꝫ q̄ signoꝛ mōstrās q̄m signa sine his
nihil sunt. Etem supbiā eoꝛ cōp: imit dicēs: Gratj accepi
stis. ⁊ ab amo: e pecuniaꝛ mūdos esse p̄parat dicēs: Gra
tis date, velut nō videak eoꝛ esse bñficiū. ait gratis acce
pistis. q. d. nihil vos de vr̄o largimini suscipiētibus. neq̄
em̄ mercede hec accepistis: neq̄ labo: ātes: mea est gr̄a.
Gratis em̄ accepistis: ita g̃ alijs date. neq̄ em̄ est dignū
p̄ciū eoꝛ inuenire. Jtē sup p̄dicto ⁊bo Joā. ij. Et inuenit
in tēplo. Hiige. Pōt etiā p tēpiū intelligi aia studiosi, p
pter inhabitās verbū dei: in q̄ ante doctrinā iesu cōstite
rāt terrestres ⁊ bestiales mot'. Signū aūt terrestriū mo
tuū bos est: q̄m ē agricultoꝛ. insensatoꝛ aūt motuū ouis:
q̄ō est plurib' aialib' irrōnabilib'. leuiū ⁊bo atq̄ incōstan
tiū mentiū signū ē colūba. eoꝛ ⁊bo q̄ bona videnk: signa
sunt era: q̄ ch: ist' ⁊bo doctrine expellit: vt nō vltra dom'
p̄ris ei' sit foꝛū. Extēdi materiā istius domus. s. eccl'ie: vt
p oꝛiginalia scrō: ū q̄ posui mūdare istā domū. maxime a
vitio simonie: q̄ maxime est in fecra: ficut expientia mani
festat. Qui aūt eā ampli' purgare voluerit: studeat rotā
p̄mā decretoꝛ causam. cū. viij. q̄stionib' suis. ⁊ ex̄ de simo.
p rotū. Oꝛ aūt eccl'ia dom' vocak: Hiero. q̄uo: aut hoꝛita
tib' pē. pbāt. xxiij. q. j. oīb'. ⁊ Grego. allegat illud Exo. ij.
ad fi. de phase. In vna domo comedek: nec efferetj de car
nib'. s. agni ei' foꝛas. In vna nāq̄ domo cōedik: q: in vna
catholica eccl'ia vera hostia redēptiōis imolak. xxiij. q. j.
q: ex sola. ⁊. c. q̄m ver'. ibi. q̄ cūq̄ ex̄ hāc domū comederit
p̄fanus erit. verba Hiero. sic etiā domus vocak eccl'ia ab
Amb: osio. ea causa. ⁊. q. c. q̄ dignio: dom'. dom' dei vni
uersalis est tota mūdi machina. Baruch. iij. O isr'k q̄ ma
gna est dom' dei. Specialis est mr̄ sctā eccl'ia. pē. xcij. Do
mū tuā decet scitudo dñe. pricularis ⁊go maria. de q̄ p
pheta Ezech. xliij. vidi ⁊ ecce implevit gl'ia dñi domū
dei. singularis ē hūanitas a ch: isto assumpta. P: oner. iz.
Sapiētia edificauit sibi domū. supio: est btrudo celestis
pē. xlj. Ingrediar in locū tab. ⁊c vsq̄ ad domū dei. Inse
rio: ē oꝛonis basilica. Joā. ij. Dom' mea dom' oꝛonis ⁊c.
Interio: est pura cōsciētia. pē. c. Perambulabā in innocē
tia cordis mei/in medio dom' mee. Exterio: est sacra scri
prura. pē. liiij. In domo dei ambulauim' cū cōsensu. In
istis trib' domib' inuenik ch: ist'. Mat. ij. Et intrātes do
mū inuenerūt puerū ⁊c. Innoc. iij. in sermone. Jtē dom'
dei tot' est mūdus. dom' dei ecclia catholica. dom' dei
q̄libet fidelis aia est. Sed aliter de' mūdū inhabitat: ali
ter eccl'esiā: aliter vnāquāq̄ fidelē aiam. In mūdo est/vt
imperator: in regno. in eccl'ia/vt p̄familias in domo. in aia/
vt spōsus in thalamo. Pagani ⁊ fideles q̄q̄ in domo ei'
sunt. i. in regno: q: ipse oē q̄ō p̄didit p diuinitatis sue po
tentiā tenet ⁊ regit. Falsi fideles in domo ei' sunt. i. in ec
clesia: q: ipe oibus q̄s ad fidē vocauit: sacramēto: ū suoꝛ
p̄ticipationē credit. Jfideles in domo ei' sunt: vel (vt ve
rius dicā) ipsi dom' ei' sunt: q: eos p dilectionē inhabi
tās/possidet ⁊ regit. Oēs i domo ei' sum' p cōditionē q̄
creauit nos. In domo ei' sum' p fidē: q̄ vocauit nos. In
domo ei' sum' p dilectionē q̄ iustificauit nos. Hugo de ar
ca noe. li. j. c. ij. Oꝛ eccl'ia vocak dom'. ad Heb. ij. ibi. ch: ist'
⁊o in domo sua. q̄ domus sum' nos. Jtē de domo eccl'ie
materiali/Ber. i apologetico. Oꝛ: aroꝛ: ioꝛ immēse altitu
dines: immoderate lōgitudines: supuacue latitudines:
sumptuose politiōes: curiose depictiōes: dū oꝛātiū ise re
q: quēr aspectū: ip̄ediūt affectū. ⁊ mihi q̄o dām̄ rep: re
sentāt antiquū ritū iudeoꝛ. Sz esto fiāt ad honoꝛē dei: il
lud aūt interrogo monachus ⁊ monachoꝛ: q̄ō in gētib'
gentiles arguebant: Dicite (ait ille) pōtifices in scrō q̄d Perſi⁹.
facit aurū: ego aūt dico: dicite paupes: ſi tn̄ paupes: i scrō
q̄d auꝛ: xij. q. ij. mkri. Et q̄dē alia cā ē epoꝛ: alia mōachoꝛ.
xvj. q. j. alia. Scim' nāq̄ q̄ illi sapiētib' ⁊ insipiētib' quī
sint debitoꝛes. Ro. j. carnalis ppli deuotionē q: spūalib'
nō p̄nt: co: palib' excitāt o: namētis. Nos aūt q̄ tā de pplo
extuim': ⁊ cūcta oblectamēta co: poꝛea arbitrati sum' vt
stercoꝛa. Phil. iij. vt ch: istū lucrifaciam': quoꝛ q̄so i his
deuotionē excitare intēdim': An b̄ totū facit auaritia, et

nō requiram⁹ fructū scz aīaꝝ: ſz datū scz pecuniaꝝ? Cōtra. ſi q̄ris quō: miro inquā modo/tali q̄dā arte ſpargīt es vt multiplicet: aplīn dicentē Philip. vlt. Nō q: q̄ro datū: ſz requiro fructū. ⁊ eſt etiā. ij. Cor. xij. ibi. non em̄ q̄ro q̄ vra ſunt: ſz vos. expendīt vt augeat. ⁊ effuſio copiā parat. et ipſo q̄ppe vſu ſumptuoſaꝝ ⁊ mirādaꝝ vanitatū accendū tur hoies magis ad offerēdū q̄ ad o:andū. ſic opes/ opibus hauriunt. ſic pecunia pecuniā trahit. q: neſcio q̄ pacto vbi ampli⁹ diuitiaꝝ cernīt. ibi libēti⁹ offert. ⁊ auro tecte reliq̄e ſignant. oculi aperiunt ⁊ loquli. ⁊ oīdīt pulcherrima fo:ma ſcti aut ſctē alicui⁹. ⁊ eo credīt ſanctio:: q̄ colratio:. currūt hoies ad oſculādū imitandū hoies ad dandū. ⁊ magis mirant pulch:a q̄ venerent. Adde hic qđ ſcripſi. ſ. in. ij. pte. iij. §. ſpēs ſuphie. in. x̄. ſi dicāt clauſtrales. ⁊ in additiōe ibi poſita in ar. lxxvj. ſ. in. §. ⁊ p̄mū ve. in. x̄. q̄rtū ve. in ar. lxxviij. ſctā. itē ibidē. terrenū edificiū cōſtruit erpēſas colligēdo: celeſte cōſtruit erpēſas diſpēdo. Ad illud ſumpt⁹ facim⁹. ⁊ habita colligim⁹. Ad illud ſumpt⁹ facim⁹: ⁊ habita reliquim⁹. Ecclēſia dicīt ciuitas. eius qui ſunt ciues.

Ecclēſia dicīt ciuitas/ptz in pſ. lxxxvj. vbi de eccl̄ia d:. Gl̄oſa dicta ſunt de re ciuitas dei. Huiꝰ ciuitatis ciues ſunt ſinguli fideles. Hꝰ ē ciuitas poſita ſup:a mōtē. Mat. v. i. ſup:a chriſtū. Eſa. ij. Venite aſcēdam⁹ ad mōtem dñi. ⁊ de q̄ in pſ. lxvij. d:. Mons coagulat⁹/mōs pinguis. ſ. chriſt⁹. donis gr̄e oīm̄ de ſaginat⁹. Qui mōs coagulat⁹ d:. ꝓpter puulos q̄s lacte cōſolatiōis nutrit ne deficiāt in via. Mons pinguis ꝓpter maturos: q̄s pane cibo cibat. Joā. ſ. de plenitudine ei⁹ oēs accepi. Vel ſup:a mōtē poſita eſt hec ciuitas. i. ſup:a magnā ⁊ pfectā iuſtitiā. vñ Aug. i ſermone ſup illud Mat. v. Videſ ieſus turbas. De hac g̃ iuſtitia q̄ maio: eſt: dicit ꝓpha pſ. xxv. Juſtitia tua ſicut mōtes. ⁊ idē Aug. de iſta ciui. q̄ eſt eccl̄ia dei militās ⁊ triūphās/ fecit lib:ū de ciui. dei. Itē Ber. ſup can̄. ſermone. liiij. Fūdamēta ciuitatis dñi ab initio ſtabilita: firmiter ꝓſiſtunt: q̄ vtiq̄ vna ē in celo ⁊ in terra: licz ex pte pegrinās. Itē Aug. in li. x. de ciui. dei. Nos ⁊ dti vna ciuitas ſumus dei: cui⁹ ps in nobis pegrinat. pars etiā illis opitulatur. Itē ibidē Aug. li. xiiij. ca. vlti. Fecerūt ciuitates duas amo:es duo. terrenā ſcz amo: ſui vſq̄ ad cōtēptū dei. celeſtē vero amo: dei vſq̄ ad cōtēptū ſui. Itē haymo ſup Apoc. Due ciuitates ſunt in hoc mundo: ſcz hieruſlm q̄ hz regē chriſtū. et babylō q̄ hz regē nabuchodonoſo:. i. diabolū: q̄z vna cepit ab abel. vide. ē. in. xxvj. ar. alia a cayn. Una eſt co:p⁹ xpi. iij. q. iiij. engeltrudā. Alia ē co:p⁹ diaboli. de ꝑma. Collo. ſ. ⁊ xxiij. q. j. ſchiſma. de ſcōa. pſ. xxv. O diui eccl̄ias magnanīi. Itē Aug. ſup pſ. lxiij. Duas ciuitates faciunt duo amo:es. hierūm facit amo: dei. babyloniā facit amo: ſcī. Interroget g̃ ſe q̄ſq̄ q̄d amet: ⁊ inueniet vbi ſit ciuis. et ſi inuenerit ſe ciuē babylonie: extirpet cupiditatē. plāter charitatē. Si aūt inuenerit ſe ciuē hierūm: toleret caritatē: ſperet libertatē. Itē haymo ſup Apoc. xxj. ibi. ⁊ ciuitas in q̄dro poſita eſt ciuitas dei. i. eccl̄ia. in q̄dro poſita eſt: q: q̄uo: hz latera eq̄lia. i. fidē/ſpem/⁊ charitatē/⁊ operatiōnē: q: vnuſquiſq̄ fidelis quātū credit: tātū ſperat amat ⁊ opat. ⁊ quātū amat: tantū credit ſperat et opat. ⁊ quātū opat: tantū credit ſperat ⁊ amat. vñ etiā in q̄dro poſita eccl̄ia memo:at: q: eſt robuſta p fidē. lōganimis p ſpē. ampla p charitatē. efficax p opationē. Qui aūt eccl̄a regnū dic:at: ptz p aplīn. ſ. ad Cor. xv. vbi loquens de xpo ait. Deinde finis quū tradiderit regnū deo et pr̄. ſup q̄ x̄bo dicit: glo. ſ. deles q̄ppe ei⁹ q̄s redemit ſanguine ſuo: dicti ſunt hic regnū ei⁹. i. Pet. ij. ibi. Regale ſacerdotiū. ⁊ Apoca. ſ. ibi. regnū ⁊ ſacerdotiū. cui⁹ regnū ē ois creatura. Sed aliter d:: regnū chriſti ois creatura: aliter eccl̄ia. Regnū em̄ chriſti d:: ois creatura ſm̄ p̄tātē diuinitatis. Eccl̄ia x̄bo d:: regnū chriſti ſm̄ ꝓpietatē fidei: q̄ de illo eſt: ⁊ p quā regnat in ipſis fidelib⁹. Et licet his trib⁹ noib⁹ cōmunitatē deſignātib⁹. ſ. domo/ciuitate/⁊ regno/ noiet eccl̄ia: magis tn̄ ꝓpie regnū vocat. tū q: eccl̄ia magnā multitudinē cōp:ehedit ex diuerſis ꝑſonis ⁊ nationibus collectā: ⁊ toto terraꝝ o:be diffuſam ⁊ dilatatā. ꝓcīn. di. legim⁹. ad fi. xxſ. di. q̄uis. Tū q: in eccl̄aſtica cōmunitate oia q̄ hoim̄ ſaluti ⁊ ſpūali vite ſufficiūt: reperiunt. Tū q: ad oīm hoim̄ cōmune bonū inſtituta ē regina. viij. q. ſ. ſunt in eccl̄ia. Tū q: adinſtar regni intra ſe ꝓtiner cōgregatiōes plurimas adinuicē o:dinatas ac ſe excedētes: vt ꝓuincias/ dioceſes/ parochias ⁊ collegia. ad b. xlij. di. fit rect o:. x̄. hinc in exodo. lxxxix. di. ad b. xiij. q. j. c. j. ⁊ di. c. ſ. ix. q. iij. p totū. Hoc aūt eccl̄iaſticū regnū d:: regnum chriſti: q: ipe huius regni eſt inſtitut o: ⁊ rector. xxv. q. j. §. hac itaq̄. ibi. deus em̄. ⁊ q: ipſum ſuo ſanguine acq̄ſiuit. Rom. v. ad Eph. v. ibi. Viri dili. vr. vel. ſicut chriſtus dilexit eccl̄iam: ⁊ tradidit ſemetipm̄ p ea. Dicīt aūt regnum chriſti ⁊ inquantū de⁹/⁊ inquātū hō. vñ ⁊ apls Eph. v. de pcō:e loquēs ait. q̄ nō hz hereditatē in regno chriſti et dei. i. filij ⁊ p̄ris. vel dei. i. trinitatis: q̄ eſt vn⁹ de⁹. ⁊ chriſti hoīs. de cō. di. iij. c. fi. ex̄ de ſum. trī. c. j. ⁊. ij. Quis alijs modis accipiat regnū dei in ſacro eloḡo. Nā regnū dei aliquotiēs d:: ipe chriſt⁹/ſm̄ illud Luc. xvij. Regnū dei. regnum dei. ſeipſum dicit: intra illos poſitū. hoc eſt in cordib⁹ eoꝝ p fidē regnātē. Aliq̄n regnū dic:: ſacra ſcriptura/ſm̄ illud Mat. xxj. ad fi. Auferet a vobis regnum dei: ⁊ dabit gēti alteri faciēti fructū ei⁹. xxiij. q. vij. fi de reb⁹. ſup q̄ x̄bo Mat. Origi. Regnū dei dicit myſteria regni dei: ⁊ diuinas ſcripturas q̄s tradidit dñs ꝑmū q̄dē illi populo po:i: cui credita ſunt eloq̄a dei. Rom. iij. Sco aūt gēribꝰ faciētib⁹ fructū de eo: ⁊ nemini in q̄ ꝑm̄ regnat: dat regnū dei. quo g̃ illi ꝑplo datū eſt a q̄ ablatū ē? Sed cōſidera qm̄ qđ dat: intelligit. ſ. q. ſ. gra. gratis datū. qđ⁹ ſcz iudeis/ g̃ locuit nō oīno q̄ſi electꝰ ⁊ fidelib⁹ dedit. q̄ bus aūt donauit: cū iudicio electiōis donauit. Rom. viij. de pe. di. iiij. in domo. Sicut aūt eccl̄ia d:: regnū chriſti: ſic veraciter dici pōt regnū vicarij ei⁹. ſcz ſummi pōtificis: q̄ vere d:: ⁊ eſt rex: vt. ſ. patuit in tractatu de poteſtia papenec alteri⁹ regis q̄ eccl̄e. Dicīt q̄s ipa eccl̄ia p̄ns regnū celoꝝ: q: o:dinat ⁊ dirigit ad bona celeſtia: q̄ i eo intēdunt/ vt finis. vñ Mat. xiij. ibi. Et colligēt de regno ei⁹ oīa ſcādala. vbi Aug. xx. de ciui. dei. Nunquid de regno illo: vbi nulla ſcādala: de regno iſto ei⁹ qđ eſt hic ſcz eccl̄ia: colligēt ur. ⁊ Mat. xxv. Siſte e⁹ regnū celoꝝ decē v̄ginib⁹. vbi Gre. g. in homilia de v̄ginib⁹. Sepe in ſacro eloḡo regnū celoꝝ p̄ntis tēpoꝝis eccl̄ia d:: ⁊ alio loco dñs dicit. Mat. xiij. Mittet filij⁹ hoīs angelos ſuos: ⁊ colligēt de regno eius oīa ſcādala. neq̄ em̄ in illo regno brītudinis: i quo pat ſumma eſt: inueniri ſcādala poterūt. q̄ colligāntur. Et vñ rurſum dicit Mat. v. Qui g̃ ſoluerit vnū de mādatis iſtis miniīs. ⁊ do. ſic hō. minīm⁹ vocabīt in regno celorū/ſcz eccl̄ie p̄ntis ſm̄ Gre. g. in q̄ doctor: q̄ ſoluit mandatū: minim⁹ vocat. q: cui⁹ vita deſpicit. reſtat vt ei⁹ ꝑdicatio cōtēnat. iij. q. vij. §. porro. x̄. itē Gre. g. Iterū ſup illud Mat. xvj. ibi. venīēte in regno ſuo. ibi. Gre. g. dicit regnū p̄ns eccl̄ia vocat. Et q: nōnulli ex diſcipulis ei⁹ vſq̄ adeo in co:pe victuri erāt: vt eccl̄iam dei cōſtructā ſpicerēt. Et ꝓra mūdi huiꝰ gl̄iam electā ſolatia: ꝓmiſſione dicit: ſunt q̄dā de hic ſtātib⁹ ꝛc. Mat. xvj. ⁊ xxij. Siſte eſt regnū celoꝝ hoī regi. ibi Gre. g. i homilia. regnū celoꝝ p̄ns eccleſia noiat. Cōgregatio q̄ppe iuſtoꝝ: regnū celoꝝ d:: q: oēs eoꝝ co:da in terra nil ambiūt: p q̄ qđ ad ſupna ſuſpirant: iā in eis dñs q̄ſi in celeſtib⁹ regnat. Diſtinguit aūt Aug. regnū eccl̄ie: q: q̄dā ps ei⁹ ex fide viues adhuc pegrinat in terris: q̄ d:: eccl̄ia militās. q: militia ēvita hoīs ſup terra. Job. vij. ſm̄ iſtā trāſlatiōnē. ſz translatio alia Hieronymi dic. Tētatio ēvita hoīs ⁊c. de pe. di. ij. ſi ei. ad fi. x̄. ſuperius ibi. ⁊ tentatio eſt ⁊c. Quedā x̄bo pars ei⁹ iā deo q̄ videt fruēs: gl̄iat i celis. ⁊ hec ps d:: eccl̄ia triūphās ꝓpter ſubiectionē plenā oīm repugnātiū. Hanc vna eſt ꝑs militās: alia eterna. vna i ſpe: alia in re. vna p fidē ambulās: alia facie ad faciē. ij. ⁊. ſ. ad Cor. xiij. ⁊. xj. ꝓcēplās. vna ad deū fruēs: alia deū inquātū ē capax cōp:ehendēs. aks ꝑ ē de ſum. trī. c. ſ. in ꝑn. ibi. iucōp̄hēſibilis. vna tribulationib⁹ ⁊

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

piculis subdita. xxiij. di. in noie dñi. in ꝑn. & xij. q. j. futurā. alia ꝓfecta pace secura. vñ ps. cxxiij. Par sup isral. i. videtes deū. vna in imis posita: alia in supimis locata. xxiij. q. iiij. Hinc aūt. Gala. iiij. ibi. Illa aūt q̄ sursum ē hierlm libera est &c. vñ sup illo Luc. x. Intrauit iesus &c. ibi. excepit illū &c. Aug. de q̄stionib⁹ euāgelij. mystice aūt ꝙ martha accepit illū i domū suā. significat ecclesiā q̄ nūc excipit dñm in co: suum. Martha so:o: ei⁹ q̄ sedebat ad pedes dñi: et audiebat verbū ei⁹: significat eādē ecclesiā: sz in futuro sclo vbi cessans ab ope ministerioꝙ indigētie sola sapiētia ꝓfruit. Ma aūt ꝙnq̄ ꝙ so:o: ei⁹ eā nō adiuuet: occasio dat sentētie dñi q̄ ondit istā ecclesiā solicitā esse & turbari erga plurima: quū sit vnū necessariū: ad qđ ꝑ mysteriū huius merita pueniſ. Maria vo dicit optimā ptē elegisse: q: et ꝓhāc ad illā ptē rēdit & nō auferē. Itē Aug. in homilia q̄ legit sup illo euāgelio: multas differētias ponit iter has vitas duas & ecclesias. & ibi vide. Itē brūs Aug. xiij. li. cōfessionū dicit/ vnā ecclesiā sez militātē significari ꝑ aqs q̄ sunt sub firmamēto. aliā vo triūphātē/ ꝑ aqs q̄ sunt sup firmamētū. Nā aq̄ ppli sunt. Apoca. xvij. de cō. di. ij. cū oē. et de cele. mis. cū in arthe. §. verū. Sfirmamētū vo vtrūq̄ distigues/ designat sacrā scripturā. Propter hāc/vo distinctionē ecclastici regni/aliq̄ regnū celoꝝ vl regnū dei/ sumit ꝑ ecclia pñti q̄ militat i terris: vt ꝓie dictū est & pbatū. aliq̄ sumit ꝑ ecclia futura q̄ triūphat i celis: vt Mat. xxv. Venite benedicti pris mei ꝓcipite regnū. aks. possidete regnū/ paratū vobis a ꝓstitutiōe mūdi. ibi Aug. Excepto aūt illo regno de q̄ in fine dicitur⁹ est: possidere patū vobis regnū: regnū: licet lōge ipari mō: etiā pñs ecclia dr. regnū ei⁹ in q̄ adhuc cū hoste ꝟfligit: donec veniat ad illud pacatissimū regnū: vbi sine hoste regnabit. Itē Aug. de penitētia. Sed dicet aliq̄s regnare nolo: sufficit mihi salui esse. In q̄ pīmū eos fallit: q: eoꝝ nec salus est vlla quoꝝ iniq̄tas pseuerat. Deide si ē aliq̄ differētia iter regnātes et nō regnātes: opz tñ q̄ in vno regno sint oēs: ne in hostiū aut i alioꝝ nūero deputent & ceteris regnātib⁹ ipi pareāt. oēs ei romani romanū regnū possidēt. q̄uis nō oēs ei⁹ regnēt. Nō aūt duo sunt regna in eccl̄ia: sz vnū est regnū: q: vn⁹ est vtriusq̄ finis. vn⁹ est vterq̄ rex: scz spūs q̄ in vtraq̄ eccl̄ia regnat: sz diuersimode. Nā in eccl̄ia via toꝝ regnat per fidē: in eccl̄ia btōꝝ ꝑ apertā visionē. ij. ad Cor. v. & j. Cor. xiij. Est g̃ hoc regnū vnū/ ꝓpter finis et ꝓncipiū vnitatē. sz ē distinctū ꝓpter statꝰ diuersitatē. lix. di. singula. Cōp: ehēdit aūt b regnū nō solū oēs electos: sed etiā oēs scos angelos. vna em̄ ciuitas & vnū regnū dei et scis angelis & hoib⁹ ꝟstituit. vt Aug. di. x. li. de ci. dei.

Deus destruit omne regnum dragni opponit

¶ D Huic regno dei opponit regnū mūdi: qđ dr: terrenū: q: bona terrena ꝑ fine cōstituit: a q̄ regno dicunt reges terre. ps. cxlviij. Reges terre & oēs ppli. & alibi ps. ij. Adstiterūt reges terre &c. xxiij. q. iiij. nō inuenit. & c. sequē. et alibi. Regna terre cātate deo psallite dño. ps. lxviij. Dic ē q̄ regnū diaboli: q: in illo diabol⁹ regnat. Mat. xij. et Luc. xj. ibi. Si aūt & sathanas in seipm diuisus est: quō stabit regnū ipius? Ipe est em̄ rex sup oēs filios supbie. Job. xli. q: in eis ꝑ malitiā regnat: sicut ch:ist⁹ in iustis ꝑ gram. Ipe etiā ē rex oīm q̄ in aqs sunt. vbi scilz voluptas luxuriē ꝑpago & irrigatio nupiaꝝ. de pe. di. ij. si em̄. ppe finē. Dormit em̄ iste rex in locis humētib⁹. Job. xli. in labijs detractoꝝ. in vētrib⁹ gulosoꝝ: & in pudēdis luxuriosoꝝ. Iste ē etiā ille rex: de q̄ Apoca. ix. ibi. Et habebāt sup se regē angelū abyssi: cui nomē hebraice labadō: grece aūt apollion: & latine hīs nomē exterminās. Labadon pdes interpraē. vel interficiēs: q: iste rex circuit q̄rēs quē deuoret. s. Per. vlt. iij. q. j. nūli. Et b regnū diaboli malos hoies & malos āgelos cōphēdit. Mat. xxv. ibi: Qui paratus ē diabolo & angel' ei⁹. Differūt aūt plurimū b duo regna. Vñ brūs Aug. v. de ci. dei loquēs de his regnis sub noie ciuitatis/ ait. q̄ tātū distāt hę ciuitates quātū distat celū a terra. a ꝟali letitia vita eterna. ab inanib⁹ laudib⁹ solida gla. a societate mo:taliū societas angelo:uꝝ & a lumine solis & lune lumen ei⁹ q̄ fecit solē & lunā. de quo ps. xxxv. & in lumine tuo videbim⁹ lumē. Et in li. xiij. ait eas differre sicut differt viuere ꝑm carnē & ꝑm spm̄. & sicut differt superbia & hūilitas. Alias q̄ plures differētias tāgit harū ciuitatū & regnoꝝ. ¶ E Hec aūt duo regna quātū ad hoies ꝓmissa sunt in hac vita. xxiij. q. iiij. hic autē. q: & boni cū malis: & mali cū bonis miscent. et ambo ꝟalibus bonis ꝑiter vtunt. & malis ꝑiter affligunt: donec vltimo in dicio separētur. & vnūqđq̄ recipiat suū finē: cui⁹ nullus est finis. Ut Aug. dicit. xviij. li. de ciui. dei. in area em̄ ecclie frumētū mistū paleis ꝟtinet: donec veniat ꝙps. Mat. iij. & Luc. iij. aree vētilaro: triticū disiungēs a paleis. electos videlz a reprobis. rectos a puersis: q̄ distinctio designat ꝑ virgines prudētes & fatuas. ꝑ pisces bonos & malos in sagena collectos. ꝑ vasa honoris & vasa cōtumelie. ij. ad Timoth. ij. De pabola virginū Matth. xxv. de piscibus & sagena. et de zizania mista cum tritico. Mat. xiij. De ista mistura in eccl̄ia ista militāti. s. ad Cor. v. s. q. s. spūsscrūs. ij. q. j. multi. xj. q. iij. nolite. xxiij. q. iiij. qui ꝑm. cū duob⁹. c. sequē. & c. q̄dā. vij. q. j. §. b aūt. de cō. di. iiij. est vnitas. Vdi no. q̄re mali vocant palee. & c. quō exaudit. & xxiij. q. vij. c. j. in fi. vbi Aug. ponit sīlitudines q̄tuoꝝ misture in eccl̄ia. scz palee cū grano i area. & piscū bonoꝝ & maloꝝ in reti. et hedoꝝ & agnoꝝ in grege. & vasoꝝ ꝓtumelie & honoris i domo. Vñ & Aug. de q̄stionib⁹ euāgelij sup illud Mat. xiij. ibi. Ne forte colligētes zizaniā/ eradicetis sīl & triticū. ait. i q̄ eos patiētissimos reddidit hoc em̄ dicit: q: boni quū adhuc infirmi sunt opus hūt in q̄busdā malos cōmistiōe: siue vt ꝑ eos exerceātur. xxiij. q. iiij. hic autē. vij. q. j. §. hoc aūr. siue vt eoꝝ cōparatiōe magna illis exhoꝝratio fiat/ vt incitent ad meli⁹: aut forte si mul eradicat triticū quū auferunt zizania: q: multi ꝓmo zizania sunt: & postea triticū fiūt. q̄ nisi paterēr quū mali sunt tolerent: ad laudabilē imitationē nō pueniūt. itaq̄ si eunlsi fuerint: simul eradicabit & triticū qđ futuri essent si eis ꝑceret. Itē sup illud Mat. xiij. ibi: Quā quū impleta esset: edu. & se. litus se. ele. bo. in va. sua. ma. aūt fo. miserūt. Bre. g. in homilia. Sicut em̄ mare sclm: ita scla finē significat litus maris. in q̄ scz fine/ boni pisces i vasis eligunt: mali ꝓiciunt foras: q: & electi⁹ q̄sq̄ in tabernacula eterna recipit: & interni regis luce ꝑdita ad exteriores tenebras reprobi ꝑtrahunt. Nūc em̄ malos bonosq̄ cōiter quasi ꝑmistos pisces fidei sagena ꝟtinet: sed lit⁹ indicat sagena eccl̄ie qđ trahebat. Itē sup Mat. xxv. i ꝑn. de dece ꝟginib⁹. Bre. g. in homilia. In q̄nq̄ em̄ corpis sensib⁹ vnusq̄sq̄ subsistit. Geminat⁹ em̄ q̄nari⁹ denariū ꝓficit: & q: ex vtroq̄ sexu fidelium multitudo colligit: scta eccl̄ia. ꝑ ꝟginibus filiis denūtiat: in q̄ q: mali cū bonis: & reprobi cū electis admisti sunt: recte filios ꝟginib⁹ prudētib⁹ & fatuis esse phibet. Propter hāc permistionē nōnulli ad regnū ch:isti ꝑtinere vident: q: sunt intra eccl̄iā numero: q̄ finaliter ab ei⁹ regno excludēt⁹. q: nō sunt intra eccl̄iā merito. Vñ Aug. in li. de correctiōe & gra. Mirādum est q̄re de⁹ dedit q̄busdā filijs pditiōis fidē opantē ꝑ dilectionē: nec dat in ea pseuerātiā. Itē Bre. g. Multi bene incipiūt q̄ in malo vitā suā finiūt. hec legunt de pe. di. ij. §. euidēter. & mirādū. & multi. aks sunt capitula sub illo. §. maxime. b hs locū in hypocritis: de q̄b⁹. e. di. c. citi⁹. Ceterū vterq̄ ciuitati vl regno rex q̄ ad hāc vitā sunt nec Marie: cōis ē vsus. xij. q. j. c. j. sz finis vtēdi⁹ cuiusq̄ populi⁹ multūq̄ diuersus: vt Aug. dic. xix. de ciui. dei. vtrūq̄ regnū leges hs diuersas. ꝓpter qđ ꝟpi regnū a terreno regno discordat: & sepe iras & odia & ꝓsecutionū ipet⁹ sustinet. vñ Ro. vij. Video aūt aliam legē &c. b duplex regnū iniriatū ē & signatū i abel & cayn. Gen. iiij. In abel eccl̄ia iustoꝝ: q: ipe ꝑm⁹ iust⁹. Mat. xxiij. ibi. a sanguine abel iusti. In cayn maligno eccl̄ia malignātiū. ps. xxv. Odiui eccl̄iā malignātiū. de cayn malitia Gen. iiij. xiij. q. v. scripturā. iij. q. vij. i glib⁹. Ue aūt illis q̄ viā cayn abierūt. vide c. ij. Et in duob⁹ abraē filijs isaac & ysmael: de qb⁹ Gen.

Regni dei & mūdi descriptio.

xvj.ꝛ.xxj. Per ysaac natū de libera ecclia electoꝝ a pcō liberoꝝ et ſi ceciderūt reſurgētiū. Per hiſmael ferū. Gen. xvj.ꝛ fratrē Ihaac pſequētem ecclia ꝛ regnū repꝛobo. de his.lvj.di. hiſmael.xxiij.q.iiij.q.iiij. qui ꝑm. Gala.iiij.xxxij.q. iiij. recurrat. Ab eoꝝ dio q̄ppe generis humani semp fuerūt hoies ad vtrūq; regnū ptinentes: vñ ꝛ vocati sunt filij dei ꝛ filij hoim. Gen.vj.ꝛ.xxxv.q.j. cū igitur.ꝛ ibi glos. ps.iiij. Sſilij hoim vsq; quo graui coꝛde. et ps.lxxxj. Et filij excelſi oēs. Totūq; genus humanū cōꝛhendit hoc duplici regno: ita vt neceſſariū ſit ad alterum hoꝝ quēlibet ptinere. vna diſtinctio intelligi pōt ꝑ diſtinctionē lucis ꝛ tenebꝝ: arū factarū in mūdi ꝓncipio. Gen.j. Hoc etiā duplex regnū ꝑ duas ciuitates intelligit Aug̃ hierlm ꝛ babyloniā: vt.ſ. dictū eſt. Hierlm em̄: q̄ viſio pacis interꝛetatur: deſignat regnū chriſti. Babylon vo: q̄ interꝛetatur cōfuſio: regnū diaboli inſinuat. de q̄ babylō Apoca.xviij. hoc aūt eccle regnū dicit orthodoxorum.i. recte gloſum: cuiꝰ gliam tāgit dauid ps.lxxxvj. quū ait: Gloꝛioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. qđ tā de militāti: q̄ de triumphanti eccleſia intelligi pōt. ꝛ Eſa. vlt. đ: de hierlm q̄ figurat eccleſiā: vt delicijs affluat ab oīmoda gl̄ia eiꝰ dicitur quiđē eccla gloſa ꝓpter bona q̄ hz gl̄ia digna. ſcz meritoꝝ ꝛ virtutū ꝑconia. eſt aūt gl̄ia ſm Tullū alicuiꝰ dicti vel facti magni freq̄ēs fama cū laude. ¶Articulus.lxij. A

Regnū q̄ꝰ reddak gloriosum.

¶Vero eccleſia regnū dicak: vt ꝓz ex ꝓmiſſis: cōſiderādū ē q̄ et q̄t ſunt illa ex q̄ꝰ regnū aliq̄ đ: gloioſus vt cū illa inueniēk p̄cipue in ecclaſtica cōmunitate: dicak meritoꝝ regnū eccle gloſum: ſicut đ: in ps. Gloꝛiā magnificētie regni tui.i. magnificā gloꝛiā. et ps.cxliij. Magnificētiā gl̄ie ſctitatis tue loquenk. ꝛ ibi dē. Gloꝛiā regni tui dicēt. Eſt aūt gloꝛioſus regnū q̄dr̄uplr: q̄ dr̄upliciter đ: regnū dei ſm Ihnocē. iij. in ſerno nib⁹. Regnū dei đ: eccla vniuerſalis: celeſtis ꝓria: fides recta: ſacra ſcriptura. Regnū ꝑmū eſt in ꝑnī exilio. de q̄ Matth.xiij. Colligēt de regno eiꝰ oīa ſcādala. de quo. s. in ar. ꝓri. đ. q̄ aūt ſatis dixi. Scōm in polo. Matth.xxv. ibi. poſſidete regnū. Tertiū in coꝛde. Luc.xvij. regnū dei intra vos eſt. Quartū codices. Mat.xxj. auferek a vobis regnū ꝛc. et de his. s. in ꝓri. ar. đ. q̄ aūt. Iſtoꝝ regnoꝝ dicunk veri reges: ꝛ q̄ vere dñanк. de q̄ꝰ Caſſiodoꝝ ſup ps.xxxiij. Reges terre ſunt q̄ coꝛoꝝ ſuis diuinitatis munere dñank. Nā ille vere rex nō đ: q̄ ſeruire monſtrak. vñ ꝛ Bꝛeg. in moꝛaliꝰ li. vj. Qui mēboꝝ ſuoꝝ motꝰ bñ regere ſciūt: nō immerito reges vocāt. ꝛ ſe male regentes indigni ſunt regali noie. ij.q.j. ſcelus. đ: Scelus q̄ł lotharius rex: ſi tñ rex veraciter dici poſſit: q̄ nullo ſalubꝝ regimine coꝛporis appetitus refrenat: ſz lubꝝica enervatione magis eiꝰ illicitꝰ motibꝰ cedit ꝛc. De regno aie Ber. ſup Miſſus eſt. Veni dñe ieſu: auferꝛ ſcādalum de regno tuo: q̄ đ eſt aīa mea: vt ꝛegnes tu q̄ debes in ea. Venit em̄ auaritia ꝛ vendicat ſibi ſedē in me. Iactātia cupit dñari mihi. Supbia vult mihi eſſe rex. Luxuria dicit: ego regnabo ab initio. detractatio: ira: inuidia certāt in meiꝓo: cuiꝰ potiſſimū eſſe videar. ego reſiſto: enito: te eſſe dñm meū. clamo ꝛ dico nō habeo regē niſi dñm meū. Joā.xviij. veni ḡ dñe. ps.lviij. Diſpde (alꝭ diſpge) illos in ꝛtute tua. et regnabis in me: quia tu es ipſe rex meus ꝛ deꝰ meus.

Cōditiones regnū reddentes gloioſum.

¶ B Sūmak.t.r. ꝛditiões p̄cipue q̄ regnū efficiūt gl̄rioſum. ꝓma q̄ recte ſit inſtitutū. ſcḋa q̄ ſit antiquū. tertia q̄ ſit oꝛdinatū. q̄ta q̄ ſit vnitū. q̄nta q̄ ſit iuſtū ꝛ bonū. ſexta q̄ ſit amplū ꝛ magnū. ſeptima q̄ ſit abūdnas et copioſum. octaua q̄ ſit foꝛte ꝛ firmū. nona q̄ ſit pacificū ꝛ quietū. decima q̄ ſit durabile ꝛ ꝓpetuū. Sed anteq̄ ad hāꝝ ꝛditionū expoſitionē ꝛ ꝓbationē veniā: ꝑmittēdū eſt. q̄d intelligak noie regis ſ regnū regētis. Vñ ſciendū eſt. q̄ in oīb⁹ q̄ ad finē aliquē oꝛdinank: in q̄bꝰ ꝛtingit ſic et aliter ꝓcedere: opus eſt aliq̄ dirigēte ꝑ quē directe ad finē aliquē ꝓgeniak. Nā nauis vt ad ꝓꝛtū ꝓgeniat: gubernatoꝛe indiget. ꝛ chriſto dormiēte nauis fluctuabat. ꝛ Mat.viij. Mar.v. Luc.viij. q̄ ſi nō fuerit: vel dormierit nauis non ꝓgeniet ad ꝓꝛtū. Piouerb.iij. in fi. ibi. Et q̄ſi ſopitꝰ gubernatoꝛ amiſſo clauo. facit. vij.q.j. ſciſcitaris. ibi. q: ſi ꝓnicioſuz eſt ꝓretā. i. gubernatoꝛē nauis a ꝓra in trauq̄llitate nauim deſerere quā to magis in fluctibꝰ? Hominis aūt eſt aliq̄s finis ad quē tota eius vita ꝛ actio oꝛdinak: quū ſit ageſ ꝑ intellectū: cuius eſt manifeſte ad ſuē operari: ad quē finē recto: eccleſie paulus dirigit ad Rom. vj. in fi. ibi. Habēres quidē fructū in ſanctificatiōnē. de q̄ plene in ꝓma collatiōe moyſi de deſtinatiōe monachi. ꝛ ſi. i li. coll. Jo. caſſiodoꝛi. finē vo vitā eternā. Cōtingit aūt hoies diuerſimode ad finē iſtrum ꝓcedere: qđ ipſa diuerſitas humanoꝝ ſtudioꝝ ꝛ actionū declarat. Indiget ergo hō aliquo dirigente ad finē. Naturale aūt homini eſt vt ſit aīal ſociale ꝛ politicū in ſocietate ꝛ multitudine viuēs magis q̄ oīa alia aialia. Unus aūt hō ꝑ ſe ſufficiēter trāſire vitā nō pōt: vñ ē neceſſariū q̄ in multitudine viuat: vt vnus ab alio adiuuetur. vñ Piouerb. xviij. Frater q̄ iuuak a fratre: quaſi ciuitas firma. Hoc autem euidētiſſime declarak ꝑ hoc q̄ eſt ꝓpium hois locutiōe vtꝰ: ꝑ quā vnꝰ hō aliꝰ ſuā cōceptionē exꝓimere pōt totaliter. vñ Aug. i enchiridion. Et vtiq; ꝛba ꝓpria ſunt inſtituta: vt eis quiſq; in alteriꝰ noticiā cogitatiōes ſuas ꝓferat. xvij.q.ij.is aūt. hoc cōſideraſ Salomon ait Eccls iiij.b. Melius eſt duo q̄ vnū eſſe. hñt em̄ emolumentum mutue ſocietatis. lxxxj. di. in oibus. đ. de hoc. Sicut ergo naturale eſt hoī in ſocietate viuere: ſic neceſſe eſt in oibꝰ eſſe aliquē ꝑ quē multitudo regak. Nā multis exiſtentibꝰ hoibꝰ: ꝛ vnoquoq; id qđ eſt ſibi cōgruū, puidēre. vñ li. iudicū. Jn illo tpe nō erat rex in iſrl: ſz vnuſquiſq; qđ rectū erat in oculis ſuis faciebat. Judic. vlt. ſz ꝛ tales đ: Deq̄ ſapiētes eſtis in oculis vr̄is. Eſa. v. eī de cōſti. ne imitar. Multitudo in diuerſa diſpgerek niſi eſſet aliq̄s q̄ haberet curā multitudinis. qđ ꝓſideraſ Salomō dixit ꝓuerb. xj. b. Ubi nō eſt gubernatoꝝ diſſipabit ꝓpls. Et Jnnocē. iij. eī de ap. oblate. §. ſuperio. ibi: ne gregi dñico deſit cura paſtoꝝ is. ꝛ eī de elec. ne ꝑ defectu. Hoc aūt rōnabiliter accidit. Nō em̄ idē eſt qđ cōmune ꝛ qđ ꝓpriū ē. ꝓria q̄ dē differūt: cōmunia vniunk. xxiij. q. vij. qđ aute. in oibus aūt q̄ in vnū oꝛdinank: vñū inuenik alteriꝰ regitiuū. Jn vniuerſitate em̄ coꝛoꝝ ꝑ ꝓpriū coꝛpꝰ ſcz celeſte: alia coꝛpoꝛa oꝛdine ſcdā diuine puidētie gubernātur. oiaq; coꝛpoꝛa ꝑ creaturā rōnalē. in hoīe etiā aia regit coꝛpus. arg. xxxviij. di. ſedulo. atq; inter ptes aīe irascibilis ꝛ concupiscibilis rōne regunk. Oꝑoꝛtet q̄ in oī multitudine aliq̄s ē regimē. ſic coꝛpꝰ a capite regik. eī de ſacra. vnc. c. j. §. j. fri ce. Cōtingit aūt ī q̄busdā q̄ oꝛdinank ad finē recte: nō recte ꝓcedere. Recte aūt dirigik vnūquodq; q̄n ad debitū finē deducik. Nō recte q̄n nō ad finē cōueniēnt. Si ḡ nō ad bonū cōe multitudinis: ſz ad bonū ꝓuatū regētis regnū oꝛdinek: erit regnū iniuſtū atq; ꝑuerſus. vñ ꝛ dñs talibꝰ rectoꝛibꝰ cōminak ꝑ Ezech. dices. Ezech. xxxiij. a. Ve paſtoꝛibꝰ iſrael q̄ paſcebāt ſemetipſos. q̄ſi ſua ꝓpa cōmoda q̄rētes. Phil. ij. viij. q. j. ſunt in eccla. xxiij. q. iij. tres ꝓſonas. Nonne greges paſcunk a paſtoꝛibꝰ? q̄ſi dī. ſic. xxv. dī. ecce. ſ. Pet. v. ibi. Paſcite eū q̄ in vobis eſt gregē. Bonū ſiquidē gregis paſtoꝛes q̄rere debent. ꝛ rectoꝛes q̄ꝛ bonū multitudinis ſibi ſubiecte. facit. xxiij. q. viij. vt pōt. ꝛ ar. vij.q.j. §. B aute. alꝭ talis rector tyꝛānus vocak. noīe a fortitudine ꝛ oppꝛeſſione deriuato: q: ſcz ꝑ potētiā oppꝛimit: vt nēroth. nō ꝑ iuſtitiā regit. vj. dī. §. fi. vñ ꝛ apud antiq̄s potētes q̄q; tyꝛānі vocabank. Dan. iij. in pn. ꝛ de hoc. s. ſatis. in. xiij. ꝛ. xxxvij. ar. Si đo iniuſtū regnū nō ꝑ vnū fiat: ſz ꝑ plures. fiq̄ dē ꝑ paucos holigarchia vocak. i. ꝓncipatꝰ paucoꝝ ſcz qñ pauci ꝓpter diuitias oppꝛimūt plebē ſola pluralitate a tyꝛāno differētes. Si đo iniquū regnū exerceak ꝑ multos: democratia noiak. i. potās ppls. qñ. ſ. ppls plebeioꝝ ꝑ potētiā oppꝛimūt diuites ꝛ nobiles. ſic ei ꝛ ppls totꝰ ē q̄ſi vnꝰ tyꝛānꝰ. Siłr ꝛ iuſtū regnū diſſi-

gui opz. Si em̃ adminiſtret̃ p aliquã multitudinẽ cõi noie
politie vocat: vt pura bellator in ciuitate vel ꝓuincia. Si
no adminiſtret̃ p paucos ꝛ tuoſos: hmõi regnũ ariſtocra
tia vocat. i. potentat⁹ optim⁹ vel optimo: ũ: q̃ ꝓpter hoc
optimates dicunt. Dan. iij. ibi: Optimates q̃ erãt in pote
ſtatib⁹ cõſtituti. ꝛ. xcvj. diſt. cõſtãtin⁹. in ꝓn. Si no iuſtum
regnũ ad vnũ tm̃ ptineat: illud ꝓprie vocat monarchia.
et de elec. fundamẽta. §. nec aũt. ꝛ ibi o: etiã de optimatib⁹
vñ dñs ꝙ Ezech. dicit Ezech. xxxvij. g. Seruus me⁹ dauid
ſup oẽs erit: ꝛ paſtor vn⁹ erit oĩm eor. Ex quo manifeſte
apparet: q̃ de ratione regis eſt: q̃ ſit q̃ ꝑſit: ꝛ q̃ ſit paſtor
bonũ cõe multitudinis: ꝛ nõ ſuũ q̃rens. Quia aũt multe
cõitates ſunt: ſcz domor: vicor: ciuitatũ: ꝛ regnor: q̃ pfe
cram cõitatẽ regit. i. ciuitatẽ vel ꝓuinciã antonomaſtice
vocat rex. Qui no domũ: pfamilias. xxiij. q. iiij. duo iſta.
Et dicit̃ g̃ ptz: q̃ rex eſt q̃ vn⁹ multitudinẽ ciuitatis vel
ꝓuincie: ꝛ ꝓpter bonũ cõe regit. vñ Salomõ dicit Eccle
ſiaſtes. v. Vniuerſe terre rex imperat ſeruiẽti. ¶ Et Vis
pmiſſis: inq̃rendũ eſt q̃d ꝓuincie vel ciuitati magis expe
dit: vrũ plurib⁹ regibus vti vel vno. Hoc aũt cõſiderari
põt ex fine regimi⁹. Ad hoc em̃ cuiuſlibet regẽtis ferri
oz intẽtio: vt ſaluẽ ꝓcuret ſubditor. Bonũ autẽ ꝛ ſalus
cõſociate multitudinis eſt: vt eius vnitas conſeruet: q̃ o:
par. q̃remota ſocialis vite perit vtilitas. facit ad b. xxiij.
q. j. noli. ibi: Bellũ gerit vt pax fiat. ꝛ ibi: Si autẽ pax hu
mana tã dulcis eſt ꝙ tẽpor: ali ſalute ꝛc. q̃nimmo multitu
do diſſentiẽs ſibiꝑſi ſit onerоſa. Et ꝑm legem multitudo
onerоſa nihil hz honeſti. in auc. de refe. i ſi. coll. ij. vñ apls
cõmendans fidelis multitudinis vnitate: dicit: Soliciti
ſeruare vnitatẽ ſpũs in vinculo pacis. Eph. iiij. a. Manifeſ
tũ eſt aũt q̃ vnitatẽ põt efficere magis q̃ eſt ꝙ ſe vnũ:
q̃ plures: ſicut efficaciſſima cã calefactiõis eſt q̃ ꝙ ſe cali
dũ eſt: vtilius g̃ eſt vni⁹ regnũ q̃ pluriũ. Itẽ vniri dicunt
plura ꝙ approximationẽ ad vnũ: meli⁹ g̃ regis vni⁹ q̃
pluriũ: ex eo q̃ plus approximãt ad vnũ. Ea etiã q̃ ꝑm na
turã ſunt: optime ſe habẽt. Vna aũt naturale regnũ ab
vno eſt. vñ ꝛ in mẽbror̃ multitudine vnũ eſt q̃d ꝓncipa
liter mouet: ſcz cor: et in partib⁹ aie vna vis ꝓncipaliter ꝑſi
det ſcz rõ. Et in apib⁹ vn⁹ rex: et in vniuerſo vn⁹ de⁹ oĩm
facto: ꝛ recto. ad hoc. vñ. q. j. in apib⁹. ex de ſum. trini. c. ſ.
ois em̃ multitudo deriuat ab vno. vñ vnus hõ ꝓimo fuit
creat⁹: a quo oẽs ciuſdẽ vni⁹ nature. vt dicit Amb. in lib.
de paradiſo. ꝛ ponit. xxiij. q. v. nec illud. b. ꝓbat experimẽ
tis. Nã ꝓuincie vel ciuitates q̃ nõ regunt ab vno: diſſen
ſionib⁹ laborãt: ꝛ abſq; pace fluctuãt. vt videat ipleri q̃d
dñs ꝙ ꝓphã ꝙrit dicẽs: Paſtores multi demoliti ſũt vi
neã. Pierre. xij. c. Econtrario no ꝓuincie ꝛ citates q̃ ſub vno
rege regunt: pace cõiter gaudẽt: iuſtitia floret ꝛ affluẽtia
rerũ letat. vñ dñs ꝙ magno mũere ꝙ ꝓphas ſuos ꝓmit
tit: q̃ ponẽt ſibi caput vnũ: ꝛ ꝓnceps vn⁹ erit in medio
eor. Ezech. xxxvij. f. de hoc. §. in arti. xl. ꝺ. adhuc nulli. ꝛ. ꝺ.
item q̃ ſit. Sicut autem regnum regis eſt optimum: ita
regnum tyranni eſt peſſimũ. Opponitur em̃ politie qui
dẽ democratia, vtrũq; em̃ ſicut. §. ꝺ. ſi no. cũ. ꝺ. ſeq. appa
ret. Ergo regnũ q̃d ꝙ plures ex Greek. ariſtocratie no holigar
chia, vtrũq; em̃ ꝙ paucos. q̃d aũt ſit regnũ optimũ oñſtra
ſit pr⁹. Si g̃ optimo opponit peſſimũ: neceſſe eſt q̃ tyran
ni regnũ regni vel ciuitatis ſit peſſimũ. Nec etiã tyranice
factiõis puerſitas laudabilis erit: ſi regia clemẽtia tyran
nice ſubditos tractet: nec vituperet̃ odio regie ptãtis ſi
rex crudelitate tyrannica ſeuiat. xxiij. q. v. neq; ſi agis. Item
ꝛtuus vnita magis eſt efficax ad effectũ inducẽdũ q̃ diſpa
ſa vel diminuta. Multi em̃ cõgregati ſimul trahunt: q̃d
ſingulariter a ſingulis trahi nõ põt: ſicut g̃ vtilis eſt ꝛtus
rẽ operantẽ ad bonũ eſſe magis vnã quã ſit ꝛtuoſa: ad
operandũ: ita magis eſt nori⁹: ſi ꝛtus. i. poteꝛtia operans
malũ ſit vna q̃ diuiſa. ¶ ꝺ Expedit g̃ vt regnũ iuſtũ ſit
gnũ: expedit magis vt ſit multor ũ vt ſit debili⁹: ꝛ ſeinuicẽ
impediãt. vñ Salomon: Inter ſupbos ſemp̃ ſunt iurgia.

Rex iuſtus vni uerſis.

ꝓuerb. xiij. et: Vbi ſuperbia: ibi contumelia. ꝓuerb.
xj. Inter iniuſta ergo regimina intolerabilius eſt demo
cratia. i. ptãs ppli. quãdo totus ppls ſicut vn⁹ tyrãn⁹ eſt.
vt. §. dicti. Peſſimũ no tyrãnis: ꝛ hoc manifeſte apparet:
ſi quis cõſideret mala q̃ ex tyrãnis ꝓueniũt: de q̃b⁹ etiam
dicti. §. lxiij. ar. ꝺ. tyrãnis. Quia em̃ tyrann⁹ cõtempto bo
no cõi: q̃rit ꝓpriatũ: ꝺñs est vt diuerſimode grauet: ꝑm q̃
diuerſis paſſiõib⁹ ſubiacet ad bona aliq̃ affectãda: quia
em̃ paſſione cupiditatis dñat: bona ſubditor rapit. vnde
Salomon: Rex iuſtus erigit terrã: vir auarus deſtruit eã.
ꝓuerb. xxix. Si no iracũdie paſſioni ſubiaceat ꝙ nihilo
ſanguinẽ fundit. vñ Ezech. xxij. f. ꝓnceps ei⁹ in medio
ei⁹ q̃ſi lupi rapiẽtes ꝓdã ad effundendũ ſanguinẽ. Hoc g̃
regnũ fugiendũ eſſe ſapiẽs monet dicẽs Eccli. iij. c. Noge
eſto ab hoie habẽte poteſtatẽ occidendi: q̃ſi ſcz non ꝙ iuſ
ſtitia: ſed ꝙ ptãtẽ occidit ꝙ volũtatis libidine. ſic g̃ nulla
põt eſſe ſecuritas: ſz oia ſunt incerta quũ a iure diſcedit.
Nec ſolũ grauat tyrãnus ſubditos in cor: por: alib⁹: ſz etiã
bona ſpũalia eor impedit. q̃ em̃ plus poſſe appetit q̃ ꝓ: o
deſſe. oẽm ꝑfectũ ſubditor impedit. ar. bo. xlviij. di. c. virũ.
lxxiij. di. nihil. ſuſpicãs oĩm ſubditor excellentiã ſue iniq̃
dñationis ꝓiudiciũ. xxiij. q. vij. q̃ aũt. ibi: Quis em̃ auar⁹
q̃rit poſſeſſor: ẽ? q̃s dñandi cupiditate inflatus/deſiderat
hr̃e cõſortẽ: Conant em̃ tyrãni ne eor ſubditi ſtuoſi effe
cti magnanimitatis cõcipiant ſpm̃: ꝛ eor iniquã dñatio
nẽ nõ ferant. Conant etiã ne ſubditi inter ſe pacẽ habeãt:
vt dũ vn⁹ de altero nõ cõfidit: cõtra ei⁹ dñiũ aliq̃d moli
ri nõ poſſint. ꝓcurãt etiã tyrãni ne eor ſubditi potẽtes
ꝛ diuites ſint: ne talia ſint eis nociua: vt ꝺ charitatem vi
uentes/ꝺ ſe poſſint dicere: gaudem⁹ ſup iniq̃tate/nõ con
gaudem⁹ ſup ꝛditate. ꝛra illud. §. ad Cor. xiij. ibi: Nõ gau
det ſup iniq̃tate. vñ de tyranno põt dici verbũ Job: Sonꝯ
tus terror: is ſemp̃ in auribus illi⁹: ꝛ quũ pax ſit ſemp̃ inſi
dias ſuſpicat. Job. xx. Ex hoc aũt ꝓtingit vt dũ ꝑſidẽtes:
qui ſubditos ad virtutes inducere deberẽt: virtuti ſubdi
tor nequiter inuidẽt: ꝛ eã ꝙ poſſe impediũt: vt ſub tyran
nis pauci ꝛtuoſi inueniant: bñ g̃ dicit Leo papa. Integri
tas ꝑſidentiũ ſalus eſt ſubditor. lxj. di. miramur. ad ꝓn. ꝛ
ꝑm Ariſto. apud illos inueniunt fortes viri: apud qs for
tiſſimi quiq; honorant. Et Tullius: Jacent ſemp̃ ꝛ parũ
vigẽt: que apud quoſcq; imperabant. Naturale etiã eſt vt
hoies ſub timore nutriti/ꝛ fuilẽ degenerẽt animũ. vt. xxiij.
q. vj. §. ex his. ꝛ vt puſillanimes fiãt ad oĩe opus vile et
ſtrenuũ: gd experimẽtis ptz in ꝓuincijs q̃ diu ſub tyrãnis
fuerũt. vñ Col. iij. d. Patres nolite ad idignationẽ filios
veſtros ꝓuocare: vt nõ puſillo aio fiãt. Salomõ: Regnã
tibus impijs ruine hoim. ꝛ iterũ: Quũ impij ſumpſerint
ꝓncipatũ: gemet ppls. ꝓuerb. xxix. q̃ſi ſub fuiture reda
crus. ꝛ iterũ: Quũ ſurrexerint impij: abſcondent hoies.
ꝓuerb. xxviij. c. in fi. vt tyrãnor crudelitatẽ euadãt. Nec
eſt mirũ: q: hõ abſq; rõne ꝑm animi ſui libidinẽ ꝑſidens/
nihil differt a beſtia. vñ Salomõ: Leo rugiẽs ꝛ vſus eſu
riẽs: ꝓnceps impi⁹ ſup ppl̃m pauperẽ. ꝓuerb. xxviij. ꝛ
ideo a tyrãno ſe abſcõdũt hoies ſicut a crudelib⁹ beſtijs:
q: optimũ ꝛ peſſimũ regimẽ ꝙſiſtit in monarchia. i. in ꝓn
cipatu vni⁹. Multis ꝓpter tyrãnor malitiã redditꝝ regia dignitas odioſa. Quidã no dũ regimẽ regis deſiderant:
incidunt in ſeuitias tyrannor ũ rector eſq; cõplures tyran
nidẽ exercent ſub ptextu regie dignitatis. Hor ũ quidem
exemplũ euidẽter apparet in romana republica. Regib⁹
em̃ a romano ppl̃o expulſis: dũ regimẽ vel pot⁹ faſtũ et
tyrannidem ferre nõ poſſent: inſtituerũt ſibi cõſules. di. ij.
quedã. ꝛ alios magiſtratꝰ ꝙ q̃s ceperunt regi ꝛ dirigi. vñ
ꝛ vna de autẽticis eſt autẽtica de cõſulib⁹. Et ſicut refert
Salluſti⁹: Incredibile eſt memor: atu quãtũ adepta liber
tate br: eui romana creuit ciuitas. Plurimũ nãq; ꝓtingit
vt hoies ſub rege viuẽtes/regni⁹ ad bonũ cõe nitant: vt ſ
pote exiſtimãtes id q̃d ad bonũ cõe impẽdũr: nõ ſibiꝑſis
cõferre: ſed alteri ſub cuius ptãte vident eſſe bona cõia.
Quum ꝺo nõ vident cõmune eſſe in poteſtate vnius: nõ

Regia dignitas odioſa reddit.

accedũt ad bonũ cõmune.quasi ad id qõ est alterius: sed quilibet ascẽdit ad id sicut ad suũ.vñ in experimẽto apparet q̃ vna ciuitas p annuos rectores administrata/plus põt iterdũ: q̃ rex q̃ haberet tres vel q̃tuor ciuitates. Paruaq; seruitia exacta a regibus grauius ferunt: q̃ magna onera si a cõmunitate ciuiũ imponant. qõ in romana respublica euenit. Nã vt scribit Titus Liuius p:ima decade p totũ. Plebs ⁊ ad militiã scribebat: ⁊ p militãtibus stipendia exoluebãt. Et quũ stipendijs soluẽdis nõ sufficeret erariũ: in vsus publicos opes cõuenere p:iuate/adeo vt pter singulos aureos anulos: singulaq; decora clinodia: que erant dignitatis insignia: multũ auri in republica fundebat. Sed q: fatigabant dissensionibus p:inuis: que vsq; ad bella ciuilia excreuerũt: q̃bus bellis ciuilib⁹ eis libertas/ad quã multũ studuerãt: de manibus erepta est: ⁊ sub potestate imperatorũ esse ceperũt: q̃ se reges appellare noluerũt: q: romanis fuerat nomẽ regiũ odiosum. Horũ autẽ quidã moderegio cõmune fideliter pcurauerunt: p quorũ studiũ romana respublica adaucta est ⁊ cõseruata. Plurimi ẽ horũ in subditos quidẽ tyranni: ad hostes ẽ horũ defides effecti ⁊ imbecilles/romanã rempublicã ad nihilũ redegerunt. Similis etiã p:cessus fuit in populo iudeorũ. P:imo quidẽ dũ iudicib⁹ regebant: vndiq; diripiebant ab hostib⁹: ⁊ vnusquisq; qõ erat bonũ in suis oculis faciebat. vt in lib. Judicũ p totũ. ⁊. c. vlti. in fi. Regibus ẽo eis diuinitus datis ad eorũ instantiã. ſ. Regũ. ir. P:opter regũ malitiã a cultu vnius dei recesserũt: ⁊ finaliter in captiuitatẽ sunt ducti. Tob. ſ. Vtriusq; ergo periculum imminẽt siue deminent tyranni ⁊ euitent. regis optimũ regnũ: siue dũ defideratã potestas regia in malitiã tyrannicã cõuertat. Quũ autẽ duo ex q̃bus periculũ immineat/instant: id optimũ eligendũ est ex quo sequit minus malũ. xiij. di. c. ſ. ⁊. ij. magis emẽ poptandũ est vnius regnũ q̃ multorũ: q̃uis ex vtroq; sequant pericula. Nã fere omne multorũ regimẽ est in tyrannidẽ terminatũ: vt in romana republica maxime apparet: que quũ diu p magistratꝰ administrata fuisset: ex ortis simultatibus dissensionib⁹ ⁊ bellis ciuilib⁹/in crudelissimos tyrannos crudeliter incidit. Relinquit ex dictis magis esse expediẽs sub vno rege viuere q̃ multorũ. Quia ergo vnius regnũ peligendũ: qõ est optimũ. ⁊ contingit ipsum in tyrannidẽ cõuerti: qõ est pessimũ/vt ex dictis ptz. diligẽter laborãdũ est vt sic puideatur de rege: vt nõ incidat in tyrannũ. vñ necessariũ est/vt illi qui habent officiũ eligẽdi talẽ in regẽ: p uideant quẽ nõ sit pbabile in tyrannidẽ declinare. vnde ⁊ Brego. xiij. c. Quesiuit dñs virũ fm cor suũ: ⁊ pcepit ei dñs/vt esset dux super populũ suũ. facit. viij. q. ſ. licet. Deinde sic disponenda est regis gubernatio: vt regi iã instituto/tyrannidis subtrahat occasio: sic etiã eius tẽperet potestas: vt de facili i tyrannidẽ declinare nõ possit. ¶ Et dei mũ curãdũ est si rex in tyrannidẽ declinaret: qualiter posset occurri. Et si nõ sit excessus tyrannidis: vtilius est remissam tyrannidẽ tolerare ad tempus/q̃ cõtra tyrannidem agẽdo multis implicari periculis que sunt grauiora ipsa tyrannide. sicẽ frequẽter in tyrannide cõtingere soler: vt posterio: fiat pcio: q̃ pcedens/oũ pcedentia grauamina nõ deserit: ⁊ etiã ipse ex sui cordis malitia noua excogitat. Vñ siracusanis quõdam Dionysij mor: tem omnibus desiderãtibus: annus quedã vt incolumis et sibi superstes esset continue orabat. Cõ vt tyrannus cognouit: cur hoc faceret/interrogauit. Tunc illa puella ait exãs/quũ grauẽ tyrannũ haberemus/eũ interfici cupiebã: quo interfecto aliquãtulũ durior: successit/ei q̃ futuri dñarionẽ malã existimabãt. Territi impetumo: re bre cepim⁹ rector: e: ⁊ si fuer/ abſũpt⁹: deterio: timeo i locũ tuũ succedet. Et si seuissima sit tyrannis: decet tñ nõ solũ bõis ⁊ modestis: sz etiã dyscolis subditos cẽ. Hec est emẽ gra si. ppter cõsciẽtã dei sustinet q̃s tristitiã patiẽs iniuste. ſ. Per. ij. c. facit. xj. q. iij. iulian⁹. Vñ quũ multi romanorũ fidẽ chr:isti plequerent tyrannice: magnaq; multitudo tam nobiliũ q̃ pplꝰi esset ad fidẽ p uersa: nõ resistẽdo/sed mor: tẽ sustinẽdo p chr:isto laudant: vt in sacra legione thebeorũ apparet. facit ad hoc. xxiij. q. ſ. §. ſ. vñ ⁊ in veteri lege legunt occisi fuisse hi q̃ occiderũt Joas regẽ iuda: q̃uis a cultu dei recedentẽ: eorũ filijs reseruatis. iiij. Reg. xij. Si aũt nõ ex p sumptione p:iuata: sz authoritate publica ⁊ cõi. rex in tyrannũ puersus: vel aliꝰ tyrãnꝰ destruat/vel eiꝰ ptãs ipsa refrenet: nõ est putãda talis multitudo infideliter agere tyrannũ destituẽs: etsi in pperuũ antea sibi se fidẽ fecerit. q: hoc ipse meruit in multitudis regimine se nõ fideliter gerẽs: vt exigit regis officiũ/q̃ ei pactũ a subditis nõ seruet. Sic roma in tyrãnũ Tarq̃niũ: quẽ in regẽ susceperũt: ppter eiꝰ ⁊ filioꝝ tyrãnidẽ. xxij. q. v. pposito. ibi: Cũ vi olenter Tarq̃nij regis filiꝰ a regno eiecerũt subditura sibi minoꝝ i scz cõsulari ptãte. Sic ⁊ domitianus q̃ inodestissimis impatoꝝ ib⁹ Uespasiano pri/⁊ Tito filio ei⁹ succesurat: dũ tyrãnidẽ exercereꝝ: a senatu romano iterempt⁹ est. oiḃ⁹ q̃ idẽ puerse fecerat p senatusconsultũ insite ⁊ salubriter in irritũ reuocatis. Quo etiã factũ est vt btus Joan. euãgelista dilect⁹ dei discipulus: q̃ p ipsum domitianũ in pathmos insulã fuerat exilio relegat⁹: p senatusconsultũ epheſuꝝ remearet. ¶ Ad hãc materiã exposse faciũt. C. de pac. cũ pponas. ff. de ioffi. resta. si institura. ff. p socio. si conuenerit. xxviij. q. ij. si ifidelis. ibi: Nec est ei fides puãda ⁊. xcv. dist. esto. xxij. q. v. de forma. eẽ de iureiur. puenit. ũ. ibi: Nec tu ei etiã si pmissum tuũ iuramẽto vel fidei obligatione interposita cõditione firmasses: aliqten⁹ tenereris si cõstat ei cõditiõi minime paruisse. eẽ de penis. ostitut⁹. xi. q. iij. iulian⁹. xlv. di. cũ beat⁹. eẽ de pactis. cũ pdẽ. de reinm. sane. ff. de cõdi. cã da. ⁊ cã nõ se. si q̃s accepto tulerit. eẽ de elec. cũ inter. R. senio: ẽ. ſ. rñso. ibi: aduersarijs cõpositionẽ ipsam nolẽtib⁹ obseruare ⁊ẽ. Si ẽo ad ius alicui⁹ superioris pineat multitudini, puidere de rege: expedit ab eo remediũ ptra tyrãni nequitiã. Sic ptãs archilaiq̃ p pherode regnare iã ceperat: ⁊ eũ in tyrãnidẽ ⁊ malitiã imitabat: p cesarẽ augustũ ptãs diminuit: ⁊ inter fratres suos diuidit. Et randẽ quũ nec a tyrãnide cessaret a Tyberio cesare relegat⁹ est i exiliũ apud Lugdunũ galliẽ ciuitatẽ. sicut narrat hist:oria scholastica. Si aũt alius nõ esset supio: tyrãno: in⁹ocãdũ esset eccle aurilio cõtra eũ. arg. eẽ de fo. cõpe. licet. xxiij. q. v. administratores. desiciẽte emi hũano auxilio/recurrẽdũ est ad deũ vt cor: humiliet. Nã cor: regũ in manu dei/q̃cũq; voluerit inclinabit illud. P:ouer. xxj. a. Deꝰ emi cor: assueri regis irati ꝛ iudeos in mãsuetudinẽ ꝛtit. Hester. v. ⁊ p totũ. ⁊ Nabuchodonosor: regẽ crudelẽ puertit. Dañ. iiij. q̃ñ. ⁊. cũ. xxij. q. iiij. nabuchodonosor: autẽ tales tyrãnos supbos destruit. Eccli. x. Sedes supborũ ducũ destruxit: ⁊ sedere fecit mites ꝓeis. q: ipse est q̃ crudelẽ pharaonẽ ⁊ ꝛ iudeos tyrãnũ cũ exercitu suo deiecit in mare. Exo. iij. b. ⁊. xiij. f. ⁊ p:e. c. nabuchodonosor. ipse est qui nabuchodonosor: superbientem in similitudinem bestie commutauit. Dañ. iiij. de peni. dist. i. §. ex his. ff. nabuchodonosor: quoq;. Ipse enim deus p mittit ppꝰ o suo requiẽ se daturũ a labore ⁊ cõcussione et seruiture dura/q̃ an fuerat. Esa. xiiij. a. ⁊ Ezech. xxviij. dicit: Liberabo gregẽ meũ de ore eorũ. ſ. pastorũ q̃ pascũt seipsos. ꝛ illud. ſ. Per. v. Pascite eũ q̃ in vobis est gregẽ dei. xcv. di. esto. Sz vt b ppꝰs cõseq; bñficiũ mercedis a pcipatũ/dicẽte dño p Osee. Osee. c. xiij. Dabo eis regẽ in furore meo. ⁊ Job. xxxiiij. Qui regnare facit hoiem hypocritã ppter pcã ppꝰi. rollẽda est g̃ culpa vt cesset tyrãnorum plaga. ad b. xxiij. q. v. §. hinc notãdũ. vbi de b. ⁊. vij. q. ſ. auctor. ⁊ eẽ de pe. ⁊ re. cũ infirmitas. ¶ ꝛ Quia aũt fundicta regis est bonũ multitudis q̃rere: nimis videt quorsum regi officiũ: nisi ei aliqd bonũ pp:iũ er b̃ pueniret. Opor:tet g̃ fiderare q̃le sit boni regis q̃ueniẽs punit. ar. ſ. di. ius militare. ibi: veluti quũ cor:ona vel tor:q̃s donat. ⁊ lxj. di. miramur. ad fi. ibi: nec põt de ei⁹ puectiõe dubitari/cui p labor:ib⁹ multi/p mor:ib⁹ castis/p actiõib⁹ strenuis celsior:is loci

Expedit sub vno rege viuere.

Regi in tyrãnidẽ declinanti q̃liter obuiandum.

celsioris locꝰ pmiū debeꝫ. Quibusdā ergo visum est regis pmiū nō esse aliud q̄ honorem ⁊ gl̄iam. vñ ⁊ Tullius de republica definit pincipem ciuitatis alendū esse gloria, cuius rōnē Aristoteles in lib. ethi assignat. q: pin ceps cui nō sufficit honor ⁊ gl̄ia: ꝓsequit̄er tyrānus efficitur. Inest em animis hoim vt ꝓpter bonū querāt. viij. q.j. sunt in ecclesia. Si ergo nō ꝙtentus gloria ⁊ honore pnceps: querit voluptates ⁊ diuicias: ⁊ sic ad rapinas ⁊ iniurias cōuertitur sub. ittor. Sed si hanc sniam recipimus: plurima seqūtur inconuenientia. Primo nāq; hoc esset regibus dispendiosum: si tot labores ⁊ solicitudines paterent ꝙ mercede tam fragili. nihil em videtur in rebus hūanis gloria ⁊ honor: fauoris hoim: quū dependeat ex hoim opinionibus. ⁊ verbis eorū q̄bus nihil inconstabilius est in hoim vita. vñ ⁊ gloria flos feni dicitur. Matth. vj. j. Per. j. d. Esa. xl. Deinde humane gloriæ cupido animi magnitudinē auferet. Qui em fauorē hominū querit: necesse est in oī q̄ dicit aut facit/vt eor voluntati deseruiat. ⁊ sic dum placere hoibus studet: fit seruus singulor. ar. l. di. si quis diaconus. ꝓpter q̄ ideꝫ Tullius in lib. de officijs/sauendā dicit esse gl̄iæ cupidinē. eripit em animi libertatē. qua magnanimis viris ois dꝫ esse contēto. nihil aūt pncipem qui ad magna peragenda est/ magis decet. q̄ animi magnitudo. facit. lxxviij. di. nihil. Est ergo incōpetens regi/ꝓpter officiū humane gl̄iæ pmiū. primer em ad boni viri officiū/vt contēnat gl̄iam: sicut ⁊ alia bona tpalia. Et fit quoddā mirabile. vt q: virtuosos actus ꝙsequit̄ gl̄ia: ipsaq; gl̄ia virtuose ptēnitur: ex ptemptu gl̄iæ hō gl̄iosus reddatur: ꝑm sniam Fabij dicentis. Gloriā q̄ spernit: verā habebit. Et de Catone dicit Sallustius quāto min⁹ appetebat gl̄iam: tanto magis asseq̄batur eā. vñ Greg. Gloria vmbre similis est: q̄ fugientē seq̄tur: ⁊ que fugit sequentem. iuxta illud Eccl'i. xl. Si secutus fueris: nō apprehendes. ⁊ si pcurreris non effugies. Vñ pbs. Hoc solū hꝫ humana gl̄ia gloriosum: q̄ se appetentes fugit: ⁊ se fugientes appetit. Ypsiq; christi discipuli se sicut dei ministros exhibebant: p gl̄iam ⁊ ignobilitatem: p infamiā ⁊ bonā famā. ij. ad Cor. vj. Amplius ex cupiditate gloriæ periculosa mala sequūtur. multi em dum immoderate gloriā in rebus bellicis quesierūt: se ac suos exercitus pdiderūt: libertatē pric sub hostiū seruitute redacta. vñ Coquatus romanꝰ pnceps in exemplo huius vitādi discriminis/filiū qui ꝓtra iperiū suū ab hoste prouocatus iuuenili ardore pugnauit: licet vicisset: occidit. ne plus esset in psumptiōis exēplo q̄ vtilitatis in gl̄ia ocisi hostis. Idem scripsi. s. xlij. ar. ij. ꝙsimile narrat. Habet etiā cupido gloriæ aliud vitium familiare/simulationis. Quia em est difficile/pauciscꝫ cōtingit: veras virtutes assequi: q̄bus solis honor debet: multi gl̄iam cupientes virtutū simulatores fiūt. ꝓpter q̄ sicut Sallustius dicit. Ab initio multos mortales falsos fieri coegit: aliud clausum in pectore: aliud promptū habētes in lingua. Sed ⁊ saluator noster eos q̄ bona opa faciūt/vt ab hoiꝫ videant̄ur: hypocritas. i. simulatores vocat. Matth. vj. c. ⁊ xxiij. A. Sicut ꝙ periculosum ꝙ multitudini: si pnceps diuitias ⁊ voluptates q̄rat. p pmio: ne rapto: ⁊ ꝓtumeliosus fiat: ita periculosum est ne q̄rat gl̄iæ pmiū: ⁊ sic psumptuosus ex simulato: existat. psumptio aūt ꝑm Ber. de elatiōe nascit: sicut vera mānsuetudo ex humilitate. Quid autem maior psumptio ⁊ supbia: q̄ honores appetere huiꝰ mūdi: p q̄s pdant honores regni celestis: fic pdidit elatus lucifer: dicēs Esa. xiij. In celū ascēdā. i. ad eqlitatē dei: sup astra celi. i. sup angelos: exaltabo soliū meū q̄si rex eor. ecce appetitus dīandi. similis ero altissimo. ecce ꝓeptus subīciēdi. Dꝫ subito pcipitat̄ est de celo in abyssum eterne dānatiōis. vñ Lu. x. Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Occasio aūt isti⁹ psumptiōis ⁊ noxij appetit⁹ i eo fuit ex inēfitate bonor naturaliū. supbiuit aūt ⁊ vltra se extendit: de nobilitate nature: pēminētia potentie: subtilitate intelligentie: ⁊ arbitrij libertate. ⁊ iste est lect⁹ Dg regis basan: in quo requieuit. s. supbia. ferreus q: superbus os frāgit. de q̄ Deut. iij. lect⁹ regis basan erat ferreus hūs. ir. cubitos lōgitudinis. ⁊. iiij. latitudinis. Dg interptat cōgregās seu coaceruans/vel. abscōdit⁹. Hic est lucifer suis terminis nō ꝓtent⁹: cōgregās sibi ampli⁹ p appetitū honoris: absc̄ōdit⁹/q: trāsfigurat⁹ in specie boni. Dis ambitiosus rex basan. Basan ꝙfusio interptat. ꝙfusio ista abiecti o ē ⁊ depssio. vñ Apoc. xij. ibi. Et piect⁹ ē draco ille magnus serpes antiqu⁹: q̄ vocat diabolus ⁊ sathanas. ⁊ quātū q̄sq; se gl̄iauerit: tātū tormētū habebit. Apoc. xviij. Cōfusio ista nuditas ēab oī bono. de q̄ Apoc. iij. ibi. vt nō appareat ꝙfusio nuditatis tue. De hac ꝙfusione Ihr̄y sosto. Quicūq; desideraverit pmatū in terra: inueniet ꝙfusionē in celo. nec iter seruos dei cōputabit: q̄ primatū tractauerit. xl. di. q̄cūq; als est in. c. multi. Nouē cubitos habuit lectus ille: q: sup. ix. ordines angelor se extēdere voluit. Et iiij. latitudinis: q: de. iiij. supbiuit. vt dixi. ⁊ habuit inēfitatē bonor naturaliū. vñ Ezech. xxviij. Tu signaculū similitudinis plen⁹ sapia perfect⁹ decor: ei delicijs paradisi fuisti dei. Dis lapis pciosus opimentū tuū. ⁊ paulopost. Repleti sunt interiora tua iniq̄tate. i. ineqlitate. iniquū em mai⁹ esse nō potuit: q̄ se deo simile in potētia facere. Et peccasti/pcrō maxime supbie. de q̄ in ps. xviij. Et emūdabor a delicto maximo. glos. i. supbia. de b̄ de pe. di. ij. pncipiū. q: sicut ait Bern. puidit rōnalē creaturā fore assimēdā ad eqlitatē dei in vnitate psone: ⁊ quū se videret ceteris angelis pulchriorē: putauit q̄ ipse eet illa creatura. ⁊ ideo supbiuit: ⁊ b̄ supbiēdo appetijt. fuit em in eo cōiunctio ꝓtraria sc̄z nature bone. et de sum. tri. c. j. §. diabolus. xxiij. dis. q̄ eps. ⁊ volūtatis a se male. vñ. j. Reg. xvj. Spūs dñi malus exagitabat saul. Dñi dꝫ/ꝓpter naturā bonam. Malus/ꝓpter volūtatē malā. ¶ Supbi ꝙ psumptuosi ad imitationē diaboli rapiūt dei potētiā duobus modis. Primo p libidinē dñandi. nō em est naturale hoi: vt appetat dñari hoibus. quū nō sit creat⁹ vt dñaret hoib⁹: sed bꝫ. vñ Bern. j. Dñamini piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre. sed b̄ est ex appetitu diabolico. vñ Bern. Quāti vsq; hodie feda sequunt infeliciaq; vestigia. imo q̄ pauci euadū t̄ q̄bus libido dñandi nō dñet. Que seqmini miseri. nōne iste est mons in quē ascēdit angelus: ⁊ factus est diabolus: Scōo p ꝓtemptū obediēdi suo supiori. qd̄ simil⁹ assimilat hoiem diabolo. Vñ illi q̄ ꝓtempserūt obedire Sauli. j. Reg. x. dicunt filij belial. qd̄ interptatur absq; iugo. Hiere. ij. A seculo cōfregisti iugū meū. vtiq; aūt habet honorē apperes. q: pesse vult/⁊ nō subesse. Contra istos Aug. Locus supior fine q̄ ppls regi non pōt/etsi ita teneat/⁊ administret vt decet: tm indecēter appetitur. viij. q. j. q̄ patū. Item Ber. Quoties hoib⁹ pesse desideror: toties deū meū preire ꝓtendo. de illo nāq; scriptum est Luc. ij. ⁊ erat subdit⁹ illis. Ite Greg. Supbus toties ad culpā apostasie dilabit: q̄ties pesse hoib⁹ delectat. Item Ihr̄y. O plate tāto igit sum. O caput tuū. Miror: si quē ꝓtigerit saluari de ijs q̄ pncipant in tātis ruinis ⁊ tanta pigritia. video tm currētes: ⁊ spōte se in picula pīciēres. Item, Lu. xiij. Villā emi. vno mō exponit. i. platione mulro labore acq̄siui. nec nō pcio aie cōparaui. Nā dñiū q̄ ambitiosus pdit. q: grām amittit: q̄ est vita aie. hanc lucifer pdens cupiditate ⁊ desiderio/emere voluit: ⁊ sedē regis celi pdidit. Sic⁹ pm⁹ hō ambiuit: ⁊ q̄ erat dñs oim. Bern. j. in seruitutē oim etiā publice cecidit. ⁊ seqtur in Luc. Et necesse habeo exire/ab eterno ꝓtēplatiōe/⁊ animi ꝙfide ratiōe/⁊ cordis cōpunctiōe. vt ait Greg. in plogo sup li. dialogor. Et videre illā. i. studiū applicare ad tpalē gl̄iaz vel alteri⁹ curā. Sꝫ dr̄: Eccl'as. vij. Quid necesse est hoi maiora se q̄rere? Grandis villa est vita ꝓpria. felix q̄ hāc custodire sufficit. Prouer. iiij. Oī custodia serua cor tuū. vere hꝫ locū hodie Laō. j. posuerūt me/custodem. i. platū. non tor: rē sc̄z aiarū ⁊ rerū eccl'iasticarū. xvj. q. j. in sacris canonib⁹. Iste est custos cui dr̄. iij. Regū. xx. ppe fi. Custodi virū istū: q̄ si lapsus fuerit/erit aia tua ꝓ aia eius. Hoc dr̄:

Nimia gloriæ et honoris cupido.

Peccatū maximū

Superbia Luciferi

p:elaro:de cuius manibus requiriť sanguis subdito:uz. xliij.di.ephesijs.eť de offi.o:irrefragabili.vbi de hoc. In vinea.i.i eccl'ia.Esa.v.Vinea dñi exercituũ isrl' est. Mar. xxi.Malos male pdet ↄ vineã ↄc.Vineã meã nõ custodi ui:pſciam meã ↄ vitã meã.Lañ.viij.Vinea mea.i.pſcien tia mea co:am me est.Quiesñ recto:es hodie ↄ custodes positi sunt in vinea dñi sabaoth:sunt illi q̃ vineã suã.i.vi tam suã male custodierũt ↄ custodiũt.Talib' pessimis cu stodibus nõ custodib' sed vastato:ib' vineaꝝ plena est eccl'ia sctã dei. de ista materia satis p Bern̄. in p:e. ꝓbis. Posuerũt me custodẽ.Cõtra tales ambientes ↄ p:esum ptuosos dicit spũs mendaꝝ.de q̃.iij.Regũ.xxij.Egrediar ego spũs mẽdaꝝ in o:e oim ꝓphetarũ. ascẽde in ramoth galaad. Ira clamãt cogitatiões elatiõis in co:de homis. Ascẽde ad plationẽ:q: sufficiẽs es:optime poteris admi nistrare dignitatẽ cũ salute aie tue: imo magnã vtiliratẽ facies:q: malis q̃ iã extulerũt caput/poteris ↄtraire: hu miles q̃ iam depssi sunt/releuare.sz manifeste falsa sunt q̃ ꝓponit.q: multi fuerũt boni ante plationẽ/q̃ rep:obati sunt post adeptã dignitatẽ.vt pt̃z in Saule ꝑ humili.s. Reg.ix.ibi.Erat saul electꝰ ↄ bonꝰ: ↄ nõ erat vi' de filijs isrl' melio: illo. Iste eñ postea malus ↄ superbus effectꝰ/me ruit rep:obari:ↄ diabolo tradi.s.reg.xvi.ibi.Spũs dñi re cessit a Saul: ↄ exagitabat eum spũs nequa a dño. Ra moth aũt interꝓtať excellẽs signũ: ↄ significat dignitatẽ cuiꝰ appetitus est certũ signũ rep:obatiõis. Galaad in terꝓtať trãsmigrãtes testes.q: ibi fit trãsmigratio de bo nitate in iniq̃tatẽ.ꝑs.x. Trãsmigra in monte sicut passer. Cõtra hmõi cogitatiões elatas sanũ dať ꝓsiliũ ꝓ:ouer. xxij.Noli esse cũ ijs q̃ defigũt manꝰ suas.i.pſumũt fideiu bere ꝑ subditis.eť de renũ.nisi.ꝛ.verũ.quũ vix sufficiant ꝑ se reddere rõnẽ.eť de accu.q̃liter.ij.ↄ q̃ vades.i.fideiuſ so:es ↄ se offerũt ꝑ debitis.i.aiam suam obligãt ꝑ pctis oim ſbditoꝝ.De materia ãbitõis.xl.di.añ oia.c.q̃cũq̃.lxſ. di.miramur.ſ.q.ſ.ꝑncipatꝰ.c.nõ ẽ putãda.i fi.c.q̃cq̃d.c.o: dinatiões.c.si q̃s neq̃.c.nullus itaq̃ ꝑ ambitũ.ↄ.q.vj.si cut.ↄ.q.vij.sanxitꝰ.xlvij.dist.mirũ.viij.q.ſ.in scripturis.c. sciendũ.c.q̃ epatũ.c.si ergo.eť de elec.q̃liter.eť de rescrip. p.quia.li.vj.de con.p:e.detestãda.li.vj.ff.ad le.iul'.de am bitu.ꝑ totũ.lxxix.di.si q̃s papa.eť de elec.in plerisq̃.in cle m:en.ↄ.c.cũ ꝓcessa ibidẽ. Adde hic qđ scripſi.ſ.in.ij.pte. in ij.c.tre.in ar.v.in.x.iuxta ↄpologiã.ↄ in ar.ↄ.§.postq̃.x. ambitiosa.cũ.x.seq.ↄ in.ij.pte in.§.expeditis.in ar.lxxiij.

¶ Qđ aũt dictũ est.s.regis ꝑmiũ esse hono:ẽ ↄ gloriã: quãtũ ex dictis sapientũ apparet:nõ ea rõne gl'iam ↄ ho no:ẽ ꝑ ꝑmio ꝑncipi decreuerũt:tãq̃ ad b' p:incipal' ferri debeat boni regis intẽtio. Sz q: tolerabilꝰ est: si gloriã q̃rat vl' cupiat/vl' voluptatẽ sectet.l Hoc em̄ vitiũ ꝟtuti ꝑ piqui' ẽ.quũ gl'ia quã hoies cupiũt nihil aliũ sit (vt Au gu.definit) q̃ iudiciũ hoim bñ de hoibus opinãtium. Cupido ergo gl'ie aliq̃ hz virtutis vestigiũ:dũ saltẽ bono: app:obationẽ querit:ↄ ei displicere recusat. Paucis er go ad virtutẽ venientibus/tolerabilius videť si p:ecferat ad regnũ qui vel iudiciũ hominũ metuens/a malis ma nifestis retrahit. Qui em̄ gloriã cupit:aut vera via ꝑ vir tutis opa nitiť vt ab hoibus app:obet:vel saltem dolis ad hoc tendit atq̃ fallacijs:aut ꝑ apertissima scelera q̃rit obtinere qđ diligit. vnde bestias superat siue crudelitate siue luxurie vitijs.sicut in Nerone ↄ Cesare pt̃z. cuius vt Aug.dicit.fuit tanta luxuria:vt nihil putaret ab eo virile menuendum. Tanta crudelitas: vt nihil molle ꝟe puta retur. Hoc aũt satis exp:imit ꝑ id qđ i ethi. Aristoteles di cit de magnanimo:q̃ nõ querit gl'iam ↄ honoꝝ: nec ali

Gl'ia nõ quid magnũ est qđ sit virtutis sufficiẽs ꝑmiũ. ¶ Cm̄ ḡ est regal' mũdanus hono: ↄ hoim gloria regie celsitudinis suffici dominꝰ ens p:emiũ nõ est:inq̃rendũ restat quale sit sufficiẽs p:e ꝑmiũ. Est aũt cõueniens vt rex p:emiũ expectet a deo. mi nist:r eñ ꝑ suo ministerio ꝑmiũ expectat a suo dño. Rex aũt ꝓpl'm gubernãdo minister dei est dicẽte apl'o Roma. xiij.a. Qđ ois ptãs a dño deo est, ↄ ibi, dei em̄ minister est vindex in irã ei qui malũ agit. ↄ. xxiij.q.v.nõ solũ. ↄ.c.qui malos.xxij.q.ij.qui monet. xxiij.q.ſ.qđ culpat. ↄ Sap.vj. Reges regũ dei ministri esse describunt. Reges ḡ debẽt p:o suo regimine p:emiũ expectare a dño.xxiij.q.iij.si nõ ex fide.i. Remuneꝛ aũt interdũ deus reges ꝑ suo minis terio bonis tpalibus xxiij.q.v.§.hinc notandũ.sicut ali os.xxij.q.ij.si quelibet. Ad taliũ ꝑmia sunt bonis maliscq̃ cõmunia.vñ Ezech.xxix. Nabuchodonosor rex seruire fe cit exercitui suũ seruitute magna aduersus tyrum: ↄ mer ces nõ est reddita ei neq̃ exercitui eius de tyro ꝑ seruitu te q̃ seruiuit mihi aduersus eã.ea locũ seruitute qua ptãs: ꝑm apl'm Rom̄.xiij.dei minister est vi' in irã ei qui ma le agit. ¶ Et postea de ꝑmio subdit. ꝑ ↄ era hec dicit dñs deus.Ecce ego dabo Nabuchodonosor regẽ baby lonis in terra egypti.ↄ diripiet spolia eius:ↄ erit merces exercitui eius.Ezech.xxix.d.Regib' aũt bonis mercedẽ dabit eternã.ſ.Pe.v.ibi.Pascite q̃ in vobis est gregẽ dñi: vt quũ venerit ꝓnceps pastoꝝ: christus scz: ꝑcipiatis in marcessibilẽ gl'ie coronã.xcv.dis.esto.de qua corona Esa. xxviij.Erit dñs sertum exultatiõis ↄ diadema gl'ie ppl'o. Ista corona est britudo pñe.britudo aũt dr bonũ pfectũ: cõprehendens oia desiderabilia.tale aũt nõ est bonũ ter renũ qđ nũq̃ satiat.xiij.q.iij.quid dicã.Quũ ḡ nihil rerꝰ renũ quietare possit aiam:neq̃ terrenũ aliq̃d brñ facere põt:vt esse possit regis cõueniẽs ꝑmiũ. vñ Aug.li.v.de ci ui.dei.c.xxiij. Christianos ꝓncipes nõ felices dicimus:q: diu imperarũt: vel imperãtes filios mo:te placida relic runt:vel q: hostes reipublice domuerũt. vel inimicos ci ues aduersus se insurgentes cauere ↄ opp:imere potue rũt:sz eos felices dicimꝰ.si iuste impant: si malũt cupidi tatibus p:auis q̃ qbusliber gentib' imperẽ.si oia faciunt nõ ꝓpter ardo:ẽ inanis gloriẽ/sz ꝓpter charitatẽ felicita tis eterne. Tales ipato:es christianos esse dicimꝰ felices: interim spe:postea re ipsa futuros: quũ id qđ expectamꝰ aduenerit.s.posui.xxxvij.ar.x.item pbus. Item nihil est qđ hoiem brñ possit facere ei' implẽdo desideriũ.s.nisi deus. Ps.ciij. Qui replet in bonis desideriũ tuũ.August. Tante dignitatis est humana cõditio:vt nullũ bonũ ꝓte ter summũ bonũ ei sufficere possit. Ps.lxxij. Quid enim mihi est in celo:ↄ a re qđ volui sup terrã: sequitur. Mihi adherere deo bonũ est:ↄ ponere in dño deo spem meam. Ipse est q̃ dat salutẽ regibus.ꝑm ps.cxliij. Nõ solũ tpale: qua cõiter saluat hoies ↄ iumẽta.vt in ps.xxxv. Hoies et iumẽta saluabis ↄc.sed etiã spũalem.de qua Esa. dicit li. c.Salus aũt in sempiternũ erit.qua hoies saluat:eos ad equalitatẽ angelo: ꝓducens. Sicq̃ verificari põt q̃ regi ꝑmiũ fit hono: ↄ gloria. Quis em̄ mũdanus ↄ caducus hono: huic hono:i similis eẽ põt:vt hõ ciuis sit dei.Eph. ij.ↄ domesticus dei:ↄ inter filios dei cõputat': ↄ heredi tatẽ regis celestis assequat cũ christo: heres dei: coheres christi:ꝑm apl'm.Rom̄.viij.de hoc honore ps.cxxxviij. Ni mis honorati sunt amici tui deꝰ ↄc. et iterũ ps.viij. Gloꝛ ria ↄ honore co:ona nasti eũ ↄc. Hec est gloria q̃ ꝓhibẽt sus os ꝓfessores in gl'ia pñs ↄ co:am angelis filius.Matth. x.d. Qui hanc gl'iam.de qua.ſ.Lyr.iiij.Lu.xiiij.ps.cxlix. gloria hec est ↄc.querũt:ea inuenĩũt. ↄ q̃ ea non querunt: humana ꝓsequũtur. Cõsiderãdũ est etiã q̃ eminẽter ebri nebunt britudine dei:q̃ officiũ regiũ laudabiliť exequũ tur.tum q: se ↄ alios regũt.tum q: bonũ multitudinis dis uini' est q̃ vni'.tum q: si a deo dať ꝑmiũ cui; ꝑuate ꝓso ne:si egẽ subueniat.Matth.xxv.lxxxvj.di.pasce.si discor dantes pacificer.ↄc.di.c.ſ.ↄ.c.ꝑcipim'.si oppssum a potẽ te eripiat.ꝑs.lxxj.ↄ.lxxxſ.si sibauit pauperẽ a potẽte.xxiij. q.iij.ab impato:ib'.quãto magis laudãdus est ab hoib' ↄ ꝑmiãdus a deo:q̃ totã ꝓuinciã facit pace gaudere:vio lẽtiã cohibet:iustitiã seruat: ↄ dispõit qđ sit agẽdũ ab hoꝛ minib'/suis legib' ↄ ꝑceptis: Tuz q: ꝑcipue magnitudo regie ꝟtutis ꝑcipue dei similitudinẽ gerit:dũ hoc agit in regno qđ deus in mundo.vñ in Exo.xviij.ciudices mul titudinis vocanť dij. Imperato:es etiã apud romanos

Matth. quõ ꝑ. gũ dicat ꝑmiũ.

diꝫ vocabant.ꝛ leges vocāt imperatoꝛē diuū. Item Gregoꝛius. Quid est regnū multitudinis: nisi rēpestas mentis? quiet⁹ aūt mari/ꝛ imperitus nauē dirigit. turbato autē rēpestatis fluctibus/etiā peritus nauta se ꝓfundit. vnde pleriꝙꝫ in occupatione regiminis ipse ꝙ boni opis vsus ꝓditurꝫ in trāquillitate tenebat. Valde em difficile est vt inter linguas sublimiter honoꝛantiū: ꝛ obsequia humiliter salutantiū nō extollant̄ ꝓncipes. ſz sese hoies mentiunt̄. ꝛ Eccl⁹.xxxj. Beat⁹ dues q̄ post aurū nō abijt. ꝛ fin puerbiū. Principatus virū ostēdit. multi ad ꝓncipatus culmen puenientes/a virtute deficiūt. q̄ dū in statu infimo essent/virtuosi videbant. vñ ōi. Honoꝛes mutant moꝛes. dicebat Archidiaconus. imo detegunt. vt in Saule ꝓius humili: in regno supbo. ſ. Regū.xv. Ipsa ergo difficultas q̄ ꝓncipibus imminet ad bene agendū: eos facit maioꝛi ꝓmio dignos. xl. dist. ante oia. Et si aliq̄n ꝓ infirmitatē peccauerint: apud hoies excusabiliores reddūtur: ꝛ facilius a deo veniā ꝓmerent: ſi/vt Augu. ait/ꝓ suis pctis humilitatis ꝛ miseratiōis ꝛ oꝛonis sacrificiuꝫ deo suo veꝛo nō negligūt immolare. vñ de Achab rege isrl dīs ad Heliam. q: humiliat⁹ est achab ꝛc. nō inducā malum in diebꝰ eius. iij. Reg.xxj. de pe. dist. iij. talis mihi. sub §. ecce. ꝛ.c. sicut achab. De ꝓmio excellenti regum. Zach. xij. ibi. sed domus dauid erit sicut dom⁹ dei. q: simul sicut regendo fideliter dei officiū gessit in ppꝛo: ita in ꝓmio ei ꝓpinquus inherebit. vñ ꝛ antiq̄ ciuitatū rectoꝛes atq̄ cōseruatoꝛes in deos trāsfoꝛmari putabāt. Vñ ꝛ sicut ꝑsbyteri q̄ bene ꝓsunt/ duplici honoꝛe digni sunt. ſ. ad Timo. v.ꝛ.xcv. di. ecce ego. sicꝛ boni reges hic ꝛ in futuro singulari honoꝛe. Et de hoc loquit̄ chꝛistus in parabola de seruo bono ꝛ fideli acquirenti devna mna. x. q̄ ꝓstituit sup. x. ciuitates. ꝛ de alio lucranti de vna. v. cōstituto sup. v. ciuitates a dño. Luce.xix. simile Matth.xxv. in parabola de talentis. Et sicut boni reges amplioꝛi gl̄ia in celestibus digni sunt: q̄ eoꝝ subditi: sic ꝛ tyꝛāni amplioꝛi toꝛmēto in gehēna puniēt. ar. xl. q. iij. ꝓcipue. xxv. q. ſ. nulli fas. Nā potentes tyꝛāni potenter toꝛmenta patient. Sap̄. vj. viij. q. ij. illud. imo ꝛ hec talia bona ꝓpter q̄ tyꝛāni iustitiā desēruntꝫ magis ad lucrū ꝓueniūt regibus: dū iustitiā seruāt. Nam iustitia amicitiā seruat. q̄ amicitia virtuosos invnū conciliat: virtutē conseruat/atq̄ ꝓmouet. nec est alicuius tyꝛāni tanta crudelitas: q̄n amicitia delectet. Nā Dionysius in Sicilia syꝛacusanoꝝ tyꝛānus crudelissimus/ quū duoꝝ amicoꝝ. q̄ Damon ꝛ Pythias dicebant̄: alterū occidere vellet: is q̄ occidēdus erat/inducias ipetrauit: vt domū ꝓfectus res suas oꝛdinaret. Alter veꝛo amicoꝝ obsidē se tyꝛāno ꝓ eius reditu dedit. appꝛopinquāte aūt ꝓmisso die nec illo redeūte: vnusquisq̄ fideiusso: ē stultum arguebat. at ille nihil se de amici ꝓstantia metuere ꝓtestabatur. eadē aūt hoꝛa q̄ fuerat ꝓfixa/occidendus rediit. Admirans aūt animū amboꝝ tyꝛānus/suppliciū ꝓpter fidē remisit. ꝛ se petijt eoꝝ amicitie sociari. Rex aūt bonū cōquerēs/oēs suos subditos diligit. ꝛ ab eis diligit. vnde eꝛ hoc fit regnū stabile. Vñ ꝛ refert Sueꝛonius q̄ Julius Cesar milites suos adeo diligebat. vt audita quoꝛūdam cede/capillos ꝛ barbā ante nō deposuerit q̄ vindicasset. q̄bus rebus sic deuotissimos ꝛ foꝛtissimos milites reddidit. q̄ pleriq̄ eoꝝ capti ꝓcessam sibi libertatē sub ea cōditione si militare aduersus cesarē vellent recusarēt. Octauianus etiā Augustus q̄ modestissime imperio vsus est/ intantū diligebatur a subditis: vt pleriq̄ moꝛientes victimas quas deuouerant immolare mandarent. q̄ eū supstitem reliquissent. vñ ꝛ Salomon Sap̄. vj. Rex q̄ iudicat in iustitia populos pauperes: thꝛonus eius in eternū firmabit. ¶ Tyꝛānoꝝ vero dñium diuturnū esse nō pōt: quū sit multitudini odiosum. Nam tyꝛāni regnū solo timoꝛe sustentat: vñ ꝛ timeri se a subditis tota intentione ꝓcurant. Timoꝛ aūt est debile firmamentū. nam q̄ timoꝛe subduntur: si occurrit occasio qua possint in ptātē sperare: ꝛa ꝓsidentes insurgūt eo ardentius quo magis cōꝛa voluntatē ex solo timoꝛe cohibent. vñ Aug. Qui ex timoꝛe peccare definit: voluntatē peccādi habet. viuit ergo in eo peccandi volūtas: q̄ tunc apparet in opere si sequaꝛ impunitas. sed peccare nō vult charitas: etsi sequatur impunitas. Ad hoc faciunt. iiij. dist. facte. xxiij. q. vj. §. ex his. eꝛ de regu. iur. qui ex timoꝛe. vbi de hoc. Non pōt ergo dñium tyꝛānide diuturnū esse. vñ ꝛ Aristote. in suis politicis multis tyꝛānis enumeratis/oim monstrat dñium breui tpe fuisse finitū: quoꝝ vñ aliqui diutius ꝓfuerunt: q: nō multū in tyꝛānidem excedebant: sed quātum ad multa imitabant̄ regalē modestiā. Hoc etiā apparet ex consideratione diuini iudicij: q̄ regnare facit hypocritā. Job xxxiij. ꝓpter pctā populi. Nullus autē verius hypocrita dici pōt/q̄ qui regis assumit officiū: ꝛ exhibet se tyꝛānū. nam hypocrita dꝰ/qui alterius ꝓsonam repsentat. Si ergo deus ꝓmittit tyꝛānos ꝓpter pctā populi: ꝛ talis ꝓmissio ira dei cōsueuit appellari. vñ Osee. xiij. Dabo eis regē in furoꝛe meo. sed infelix talis rex: q̄ in furoꝛe dei concedit̄ur. nō em stabile pōt esse eius dñium: q: nō obliuiscit̄ misereri deus. q̄nimo est patiens/ꝛ multe mie/ꝛ ꝓstabilis sup malitiam. Joel. ij. Non q̄ ꝓmittit deus diu regnare tyꝛānos. q: sedes ducū supboꝝ destruxit: ꝛ sedere fecit mites ꝓꝛo eis. Eccl⁹. x. sicut apparet in Saule supbo repꝛobato: ꝛ Dauid humili substituto. ſ. Reg. xvj. Experimēto etiā apparet q̄ reges ꝓ iustitiā magis adipiscant̄ diuitias: q̄ ꝓ rapinam tyꝛāni. q: em tyꝛāni semp sunt in timoꝛe ꝓdendi dñium: q: multitudini displicent: opꝝ eos multos hr̄e satellites ꝛ custodes: ꝛ plura expendere q̄ a subditis rapiant. Quia vero regum bonoꝝ oibus dñium placet: oēs subditos ꝓ satellitibus habēt. Sed interdū plura ꝓ necessitatibus regibus donant sponte: q̄ violēter rapiāt tyꝛāni. ꝛ sic adimplet̄ qđ Salomō dicit ꝓꝛouer. xxj. Alij. ſ. reges diuidūt ꝓꝛia dū faciēdo subditis: ꝛ ditioꝛes sunt. Alij ſcz tyꝛāni rapiūt nō sua: ꝛ semp in egestate sunt. imo ꝛiusto dei iudicio agit̄/vt q̄ iniuste diuitias cōgregāt: inutiliter eas dispergāt: aut iniuste auferant ab eis. ar. xvj. q. vij. maioꝛes. Nā qui sectatur auaritiā/ cōturbat domū suā. ꝓꝛouerb. xv. Regi bono adduntur diuitie. vt Salomoni petenti sapiam dedit deus rerū abundantiā. cū sapientia. iij. Regū. iij. d. De fama aūt supfluū videt̄ dicere. Quis em dubitat bonos reges nō solum in vita/ſz magis post moꝛtē quodāmodo laudibus hoim viuere: malos aūt ꝛ tyꝛānoꝝ nomen statim deficere? vel si famosi in malitia fuerint: cum detestatione habent̄ in memoꝛia. vñ ꝓꝛouerb. x. b. Memoꝛia iusti cū laudibus: nomē autem impioꝝ putrescet. ꝛ Eccl⁹. xlix. Memoꝛia Josie in cōpositione odoꝛis. ¶ J Cōsequēs est aūt ꝓsiderare quid sit regis officiū ꝛ qualē opoꝛteat esse regem. Quātū ad officiū vita sit rex i regno: sicut rō in coꝛpoꝛe/ꝛ aīa. ꝛ sicut deꝰ in mūdo. que si diligēter ꝓsideret rex ex altero i eo iustitia accendit: dum ꝓsiderat ad hoc se positū/vt loco dei iudiciū in regno exerceat. xxiij. q. Regum. Ex altero vero māsuetudinis ꝛ clemētie lenitatē acq̄rit: dum putat singulos q̄ suo subsunt regimini/sicut ꝓꝛia mēbꝛa. ad hoc xl. v. di. disciplina. vñ Aug. ad Marcellianū comitē. Imple christiane iudex pij p̄ris officiū. sic succēsere imq̄tati memineris: vt nō in pctoꝝ atrocitatib⁹ exerceas vlciscēdi libidinē: sed pctoꝝ vulneribꝰ curandi adhibeas volūtatem. noli pdere paternā diligentiā quā in ipsa inq̄sitione seruasti. ꝛ. ſ. Ad hoc em mitissimi hoēs facinus admissum diligēter atq̄ instanter examinare debēt: vt quibus parcant inueniant. xxiij. q. v. circucelliones. in fi. ¶ Officium aūt ꝓncipale regum/est dirigere suum regimen in finē verū: q̄ est beatitudo eterna. vñ sicꝛ suos subditos in hoc mūdo peregrinos regere: vt efficiant̄ ciues ꝛ domestici dei. Epb. ij. q: quādiu sumus in coꝛpe: peregrinamur a dño. ij. ad Coꝛ. v. c. Sed q: finez fruitionis diuine homo nō consequit̄ ꝓ virtutē humanā/sed diuinā: q: gr̄a dei vita eterna. Roma. vj. Perducere ad illum vltimū finem/non est humani ꝓ se reginiminis: sed diuini. Ad illum

Elisa amice.

Damōis ⁊ pythie amicitia

Nōdius turnū ty rani dos minij.

Regis officiū qle debeat esse.

ergo regem hoc ptinet ꝑncipaliter: qui nō solum est hō/ sed etiā deus: scz dñm nostrū ihesum chr̃istū: q̃ hoies filios dei faciens/in celestē gr̃iam introdurit. ꝓpter qō nō solū sacerdos: sed ⁊ rex in sacro eloquio noiatur. lHiere. xxiij. Regnabit rex. ⁊ sapiēs erit. Vñ ab eo regale sacerdotiū deriuatur. ⁊ (qō est amplius) chr̃isti fideles inquātū sunt mēb̃a eius/reges ⁊ sacerdotes dñi dicunt. f. Per. ij. cē de sacra vnc. c. i. §. q: vero. lHuius aūt regis ministeriū/vt a terrenis spūalia essent discreta. xcvj. di. cū ad verū. nō ter/ renis regibus: sed spūalibus/scz sacerdotibus/est cōmis/ sum: ⁊ ꝑcipue summo sacerdoti ꝑtri successo: i romano ꝑsulī: cui oēs reges ppli chr̃istiani opz esse subditos/sicut ipsi dño iesu chr̃isto. lxiij. dis. valentinian⁹. cē de iudic. no/ uit. cē de maio. ⁊ obe. oēs. c. solite. xcvj. dis. quis dubitat. ⁊ c. duo. Sacerdotiū aūt gentiliū ⁊ totus diuinor̄ cultus ꝓpter bona tpalia cōquirenda o:dinabat. ꝓpter qō con/ uenienter sacerdotes gentiū regibus subdebātur. sicut ⁊ in veteri lege ꝓmittebant bona terrena. vñ ⁊ in veteri lege sacerdotes leguntur regibus subiecti. Sed in noua lege est sacerdotiū altius: ꝑ qō hoies traducuntur ad bo/ na celestia. vñ ⁊ in lege chr̃isti reges debent esse subiecti sacerdotib⁹. vñ mirabiliter ex dei ꝓuidētia factū ē: vt in romana vrbe quā de⁹ ꝓuiderat chr̃istiani sacerdotij sedē futurā: hic mos paulatim inolesceret. vt ciuitatis recto/ res sacerdotibus illis gentilibus subderent. ⁊ narrat ma/ rinus valerius li. f. ¶ Q: Qualē aūr regē esse opor̄teat s̄. in isto opere dixi in. xlj. ⁊ pleni⁹ i. xlij. arti. lQuia ho. s. ꝑ. cōditiones in summa posui/q̃ regnū efficiūt glor̄iosum: ad earū declarationē nūc redeo. Et est/vt dictū est/ꝑ/a cōditio: qꝓ regnū recte fit instituti. Nō nūc est: quū non violētia/neq; fraude/aut alio quouis indebito mō/sz au tho:itate legitima regni dñatus assumit: ficut in regno israelitarū legit accidisse. f. Reg. ir. ⁊ ꝑ. c. vñ ⁊ Absalon re gnū occupans/male perijt. iij. Reg. xv. xvj. xvij. ⁊ xviij. c. similr̄ ⁊ filius Dauid Adonias. iij. Regū. j. ⁊. ij. c. ⁊ multi alij. lHec aūt cōditio inuenit in eccl'iastico regno. Est em̄ instituti a deo: in cuius manibus sunt oia iura regnor̄ ⁊ oīm ptātes. in auē. quō opz ep̄os. in p̄n. colr. ij. ꝑ. di. ⁊ susci pitis. xxi. di. c. f. ¶ Scda cōditio. qꝓ sit regnū antiquū. ad laudē em̄ regis ptinet ⁊ nobilitatem: qꝓ diu ante duraue rit. sic em̄ ⁊ ipsos nobiles hoīes ⁊ glor̄iosos vocamus: quor̄ ꝓgenitores ex antiquo diuites ⁊ potentes fuerūt. Ista cōditio apparet in regno Assyr̄io:r̄ qō antiquissimū fuit/⁊ durauit. vt. s. dixi in. xlij. ar. in p̄n. fm Aug. lHec au tem cōditio est in regno eccl'ie: qō ab ipso mūdi ꝓncipio incepit in sanctis angelis ⁊ hoibus deū colentibus. sicut s̄. late dixi iuxta ꝓncipium istius opis in. xxxvj. ar. ¶ Ter tia cōditio. qꝓ sit o:dinatū. nā multitudo sine o:dine/con fusio est. O:do aūt regni in hoc consistit: vt sint in eo di uersi gradus: hoīm diuersi status: ⁊ diuersa officia: ꝓut expedit vtilitati regis pariter ⁊ deco:i. lHuius cōditiois exēplum cōsiderare posſ̄mus in regno isr'l'tpe Dauid ⁊ Salomonis: ⁊ in regno Romanor̄. sicut pater legentib⁹ vtriusq; regni gesta ⁊ hist̄o:ias. lHec cōditio est in regno ecclesie: qō est sapientissime o:dinatū. lxxix. di. singula. ⁊ c. ad hoc. xciij. di. legimus. ⁊. c. a subdiacono. cē de maio. ⁊ obe. c. f. ⁊. c. statuimus. q: in domo dei ꝑris mā̄siones mul te sunt. Jo. xiiij. de pe. dist. iiij. in domo. ¶ Quarta condi tio. qꝓ sit vnitū ꝑ ꝓcor̄diā/eor̄ scz qui sunt in regno. Dissen sio em̄ regni dē. trr̄actionē causat: q: omne regnū in se di uisum desolabitur. Matth. xij. Luc. xi. xxv. q. ij. si ea. econ/ trario concor̄dia regni est causa salutis ipsius: ⁊ ꝑ conse/ quēs glorie. lHec cōditio reperitur in eccl'ia: que vnita ⁊ conco:s est vinculo charitatis. xij. q. i. c. f. xxiij. q. i. c. loqui tur. ⁊. c. schisma. xvj. q. vij. sicut. de ꝓfe. di. iiij. eccl'ie vnitas. ¶ Quinta cōditio. qꝓ sit iustū ⁊ bonū. vt scz iustis legib⁹ ⁊ bonis mor̄ibus regatur ⁊ viuat. sicut apparet in regno Romanor̄. apud quos fuerunt laudabiles mor̄es: qua/ les esse possunt sine fide. xxviij. q. i. §. ex his. de hoc scripsi s̄. xlij. ar. lHec aūr conditio inuenitur in ecclesie regno: qō in sanctissimis legibus et optimis mor̄ibus viuit ⁊ regi/ tur. ꝑ. dist. per totum. cē in ꝓhemi. decre. rex pacificus. ⁊ cē in ꝓhemi. sacrosancte. lib. vj. ⁊ in ꝓhemi. clemen. io. §. dudum. ¶ Sexta cōditio. qꝓ sit magnū ⁊ amplū: ⁊ homi nū numero/⁊ terrarū spatio. vt ptz in regno Romanor̄. quia in lata gente glor̄ia regni est. j. q. iiij. §. item peccato. ꝓ. his ita. post colū. ibi. item dauid. ꝓ. ꝓuer. xiiij. In mul titudine populi dignitas regis: ⁊ in paupertate plebis ignominia. alia translatio est mea q̃ Sr̄atiani. lHec cōdi tio in regno est eccl'ie longe lateq; diffusa: ⁊ hoibus fide/ libus pleno. xxi. dist. q̃uis. xciij. di. legimus. ad mediū. ibi. ⁊ Gallie: ⁊ Brit̄anie: ⁊ Aphr̄ica: ⁊ Persis: ⁊ oriēs: ⁊ In dia: ⁊ omnes barbare nationes: vnū chr̃istū ador̄ant: vnā obseruant regulam veritatis. ¶ Septima cōditio est. qꝓ sit abundans ⁊ copiosum omni scz diuitiarū genere ple/ nū. sicut apparet in regno isr'l' tempore Salomonis. et in regno Romanor̄ tempore Augusti cesaris. lHec cōditio reperitur in regno eccl'ie/pleno viris spūalibus ⁊ bonis que sunt vere diuitie. de q̃bus ꝓuerb. vlti. in fi. Multe filie cōgregauerūt diuitias: tu supegressa es vniuersas. Sunt etiā in ecclesia diuitie tpales: quarū bono et recto vsu meretur bona eterna: ficut malor̄ cōgregatio earum abusu meretur penā eternā. ad hec. xij. q. i. duo sunt. et. q. ij. aurum habet eccl'ia. xxx. di. ⁊ hec scripsimus. xxiij. q. v. fm. xlvij. di. sicut hi. In hac aūr cōditione comꝓhendit finis ecclesiastici regis: qui est beatitudo. q̃ fm Boetium est status oīm bonor̄ aggregatione pfectus. Sed in hac vita nō est regimen beatū pfecte: sed fm quādam plibā/ tionē ⁊ inchoationē. In futuro aūt erit plene beatū: quū replebitur ab vbertate domus dei. Adde hic qō scripsi s̄. xxvij. ar. §. ad illa. ꝓ. ij. cum. ꝓ. seq. ¶ Octaua cōditio. qꝓ sit for̄te ⁊ firmum: vt scz vinci nō possit; sed magis possit quecūq; aduersantia deuincere. vt ptz in regno Roma/ nor̄ ferreo/oia confringente. Dan. ij. lHec conditio est in regno eccl'ie: qō manet inuictū: ⁊ victor̄iam de hostibus obtinens: oppugnari quidē pōt: sed expugnari nō potest. ⁊ impugnationibus crescit. xij. q. j. futuram. in p̄n. ¶ No na conditio que regnū glor̄iosum facit: est. qꝓ sit pacificus ⁊ quietū. Ad pacem em̄ ois multitudo ⁊ cōmunitas fina liter rendit. hoc ptz in regno israel tēpore Salomonis: q̃ ꝓpter hoc rex pacificus dictus est. iij Reg. iiij. ⁊ in regno Romanor̄ tēpore Octauiani. lHec conditio reperitur in regno ecclesie. xxiij. q. v. ꝓncipes. xcvij. dis. eccl'ie. cuius rec tor: est chr̃istus pacis author. cē in ꝓhemi. decre. rex pacifi cus. qui est etiā nostra pax. ad Eph. ij. cē in clemen. de sepul. dudum. §. scimus. Licet em̄ illa pars que peregrinat in terris/aliqū careat pace tempor̄is: habet tamen pacē pector̄is. de qua. xi. q. iij. inter verba. in fi. ibi. q: si nos in mente charitatē erga odientes seruare cupimus: ecce illi nobiscū pacem nō habeant: nos tamē cū illis sine dubio habeamus. xxiij. q. j. noli. peruentura demū ad pacē eter nitatis. de qua ps. cxiij. ⁊. cxxvj. Pax sup̄ israel. i. sup vi dentes deum. ⁊ Esa. xxx. Sedebit ꝑplus meus in pulchri tudine pacis. ¶ Decima cōditio est. qꝓ sit durabile ⁊ per/ petuū. Ad perpetuitatem nāq; intendere debet ois com/ munitas. sed hoc terrenū habere nō potest ꝓpter loquē do: quia oia regna terrena defecerunt ⁊ deficient. Vm ps. ciij. In suū puluerem reuertentur. Sed hec cōditio in regno ecclesie militantis ⁊ triūphantis est. quia hoc est regnū qō non cor̄rūpetur. Dan. ij. Suscitabit deus regnū celi: qō in eternū non dissipabitur. ps. cxliij. Regnū tuum regnū omniū seculor̄. ⁊ Luce. j. Et regni eius non erit fi nis. In his ergo. x. conditionibus attenditur glor̄ia eccle siastici regni. omnes alie cōditiones in istis claudūntur. quasdam aūt conditiones de ꝓdictis nūc imꝑfecte ha ber ecclesia: in futuro aūt plene habebit. Unde ꝓ illo sta tu plene dicetur. ps. cxliij. Bloriam regni tui dicent. Erit em̄ tunc eccl'ia nō habens maculam/neq; rugam/nec ali quid hmōi. Eph. v. xxi. dist. q̃uis. xxxij. q. iij. recurrat. lHe aūt conditiones ad. iiij. reducūtur: que in symbolo fan

Ad regnū esse gr̃ia di/ gnū q̃ ne cessaria.

Bētilliū sacerdo/ res cur regibus fuere sb/ diti.

guntur.vbi dicit. Et in vnā sanctam catholicam et apostolicū ecclesiā.q̄ q̄uo:verba ex posui.s.§.nunc de gradibus.§.primo em̄.in arti.liiij.⁊ in de cre.extraua.vnam sanctā.que exponit.s.§.restat.i ar.lx.fz in.§.sequē. lati⁹.lxiij. ar.de ꝓse.di.iiij.pma igit. ¶ Articulus. lxiij. A

Unitas ecclesie ꝓbatur

Stendendum est aūt primo q̄ regnū ecclesie est vnū. Nō ex hoc ꝓz: quia ois multitudo participat aliqualiter vno. alioq̄n multitudo ipsa confunderet⁊ distraheretur. vt ꝓbi ꝓbant. vñ⁊ būs Dionysius vlti.c.de diuinis noibus/ait. q̄ nō est multitudo nō participans vno. sed q̄ sunt multa partibus: sunt vnū toto. que sunt multa accidētib⁹: sunt vnū subiecto. que sunt multa numero aut virtutib⁹: sunt vnū specie. que sunt multa specie: sunt vnū genere. q̄ sunt multa ꝓcessibus: sunt vnū ꝑncipio. Eccl'ia vero multitudo quedā est pluriū ꝓsonarū: quare opz ipsam esse vnaz: q̄⁊ ipm nomen ecclesie insinuat. Nam ecclesia idem est q̄ cōuocatio. i. ad vnū⁊ in vnū pluriū vocatio. de ꝓse.di.i. ecclesia. Iterū maio: est cōuenientia inter creaturas itel lectuas habentes/q̄ inter partes vniuersi: que sunt corpora alia. sed totū vniuersum q̄ diuersa cōprehendit/est vnū velut vnus ꝑncipatus vnius ꝑncipis dei: multo magis ecclesia q̄ solum rationalia⁊ intellectualia continet vna est. ¶ B Opz aūt cōsiderare vlterius per quid et qualiter ecclesia dicit⁊ est vna. Circa q̄ illud est ꝓmo attendēdū: q̄ differt vnitas/vnio: vnū⁊ vnicū. Unitas em̄ excludit multitudinē. vnio aūt attendit in multitudine. vnde vnū ꝓprie ꝺ: in quo est multitudo. vnicū aūt dicit q̄ multa cōprehendit. ergo cū ecclesia sit multitudo q̄dā magis ꝺ: ꝓprie vnica q̄ vna.⁊ eius cōnectio magis ꝓprie dicit vnio q̄ vnitas. tñ ꝑ⁊ cōmunē loquēdi vsum⁊ in scriptura vnū sumitur ꝑ alio. Siue ergo vna siue vnica dicatur ecclesiastica multitudo: videndū per quid habeat vnitatem vel vnionē. Et si quidē querat̄ ꝑ quid formaliter sit vna: dicendū est q̄ ꝑ tres virtutes theologicas. s. fidem: spem:⁊ charitatem: vt iam patebit. Si ꝺo querat̄ ꝑ quid sit vna efficiēter: dicendū est q̄ vnitas eccl'ie a tota trinitate diuina cōmuniter. Se hz: sicut a ꝑncipio effectiuo: ꝑe dico⁊ filio⁊ spūsancto. sed interdū appropriatur singulis ꝓsonis ex diuersis causis. Aliq̄n em̄ appropriat patri: eo q̄ ipse est ꝑncipium totius diuinitatis.⁊ vnitas hz rationē ꝑncipii. vñ⁊ ꝑm Augu. ꝑi appropriatur vnitas. hec appropriatio innuitur Jo. xvij. vbi ꝺ:, Pater serua eos in noie tuo quos dedisti mihi: vt sint vnū sicut et nos vnū sumus. ex de sum. trini. c. ij. §. rursus. vbi exponitur istud vnū. ibi. non em̄ fideles ch'isti sunt vnum. i. vna res que cōis sit oibus. sed suo modo sunt vnū. i. vna ecclesia: ꝓpter catholice fidei vnitatem.⁊ tandē vnū regnū ꝓpter vnionem indissolubilis charitatis. Aliq̄n vero appropriatur filio ꝓpter naturā scz assumptā. ꝑm quā spāli modo cōuenit ei q̄ sit caput eccl'ie quātum ad hoies: ꝑpter ꝓformitatē scz nature ex capite. Ex capite nāq̄ depēder vnio membroz. vñ dicit apls Epb. iiij. Crescamus in illoper oia qui est caput ch'istus: ex quo totū corpus cōpactum⁊ cōnexum. ex de sacra vnc. c. j. Aliq̄n aūt appropriatur spūsancto q̄ est amor. vnire aūt ꝓpue conuenit amori. vñ sup illud apli. Epb. iiij. Unū corp⁹:⁊ vn⁹ spūs. dicit glo. vnū corp⁹ multoz adunatiōe mēbroz.⁊ vnus spūs quo vnū corpus efficimur: ꝓpter societatē quā facit spūsctūs appropriate. hz tota trinitas cōiter hoc operetur. ꝓpter quā insinuādā illi in quos ꝓmittus venit ipse spūsctus linguis oim gētiū sunt locuti. Actuū. ij. de ꝓse. di. iij. c. vlti.⁊ di. iiij. ꝓprie. q: ꝑ linguas societas humani generis constat.⁊ sic ꝑ linguas gentiū figurabat̄ ista societas mēbroz ch'isti futura in oibus gentib⁹. Un̄ bene vnitas hec appropriat spūsctō: q̄ est nexus⁊ amor:: et q: ꝑ amorē hz esse vita spūalis aie: quū ꝑ ipm aia deo iungatur q̄ est eius vita. de pe. di. j. resuscitarat⁹. sub. §. hoc idem. Inde est q̄ ꝑ spūmsanctū ꝺ: eccl'ia vnificari: ꝑ quē ꝺ:⁊ vnifri. q: em̄ viuere viuentib⁹ est esse:⁊ ꝑ idem hz aliq̄d esse⁊ vnū esse: ideo ꝑ idem hz eccl'ia vitā⁊ vnitatē. ¶ Also autem ꝑ q̄d vniatur eccl'ia: videndū est ꝓsequēter de modo vnionis vel vnitatis ipsi⁹. Nō aūt pōt dici eccl'ia/vna sic aliquis hō ꝺ: vnus vnitate suppositi⁊ persone. nisi forte ꝑm similitudinē. q: sicut multa mēbra corpis sunt vnum corpus: sic multi fideles sunt vna eccl'ia. ex de sum. tri. c. ij. §. verū. Nec pōt dici vna ꝑm vnitatē nature speciei: quia eccl'ia nō solum hoies: sed etiā angelos cōprehendit: qui specie differūt ab hoibus. licet in hoc opere ꝑncipaliter intentio de eccl'ia spāliter. vt est cōgregatio hoim fideliū que ꝺ: eccl'ia militans. Sed ꝺ: eccl'ia vna collectiue: sicut multi hoies sunt vnus ppl's. iij. Reg. xvij. Populus ine⁹⁹⁹

Tertiū fortiter ⁊ secure deo inherens feruida charitate: terribili⁹ ipa gehēna iudicās vel ī re leuissima diuie vultū offendere maiestat⁊ de q̄ Esa.xlj. Glutino bonū est. piuz. Christus ꝑmo ligatur. secundo crucifigitur. tertio quasi glutino aromatū in vnctione linitur. Hoc triplex vinculum difficile rūpitur. Eccl'is.iiij.C. cōmunia de succe. aūt ita q̄ ff. de li. lega. l.iij. in fi. ex de treu. ⁊ pace. c.j. §. si quis.

¶ Socialis. inter angelos ⁊ beatos. quoꝝ est oīmode idem velle ⁊ nolle. p̄s. cxxj. Cui⁹ participatio eius in idipsum. Aug. loquēs de celesti pria. Nō erit ibi aliqua iuidia disparis claritatis: vbi in oibus regnat vnitas charitatis. ⁊ Bē. eg. Tanta vis charitatis ibi oēs sibi associat: vt bonū q̄ quisq̄ in se nō accipit: in alio se gaudeat accepisse.

¶ Eternalis. que est cōiunctio dei ⁊ spūs rōnalis in pria pgkiam: vbi aia sancta capax erit eternitatis sapientie ⁊ dulcedinis dei. quia memoria retinebit deuz sine obliuione. sciēria cognoscet sine errore. amore amplectetur sine alterius rei affectione. ⁊ ita pficietur trinitas aie illa ineffabili vnione trinitatis increate. P̄o hac dominus oꝝ at Jo. xvij. Pater sancte serua eos in noie tuo/ qs dedisti mihi: vt sint vnū in natura sua. i. vnianti⁹ in esse: sicut ⁊ nos vnū sumus in natura nostra. i. vni⁹ essentie. Vide de hoc in p.e. c.ij. de sum. trini. §. rursus. Ūn ⁊ facta est vnio aie ad corpus: vt esset quodāmodo via ad credē dū vnionē deitatis ⁊ humanitatis. Vide de hac vnione de ꝑse. dist. ij. in christo pr̄. vbi Hilarius. Quasi vltra hominē subtiliter loquitur ⁊ obscure.

¶ Personalis in christo. vñ in symbolo Athanasij. Sicut aia rōnalis ⁊ caro/ vnus est hō. ex de cele. miss. in quadā. Jta deus et hō/ vn⁹ est christus. ex de sum. tri. c.j. §. hec sancta. ex de here. cum christus. ⁊ ex de sum. tri. fidei catholice. i clemē.

¶ Substantialis. in trinitate. de qua Deut. vj. Dñs deus noster vn⁹ est. de ꝑse. dist. iiij. de eterna. ⁊ in symbolo. Et hi tres vnū sunt. ex de sum. tri. dānamus. §. rursus. ⁊. c.j. in p̄n. et in p.e. symbolo. Non tres dij: sed vnus est deus. adde hic q̄ scripsi. j. in. ij. parte in. §. scisciratur. n̄. Jz puaricatores.

Eccl'ia trifariaz dici pōt vna.

¶ Ut aūt pleni⁹ appareat qualiter dicit eccl'ia vna: pōt assignari triplex modus vnitatis: fm quē dicit vna.

¶ P̄imō em̄ dr vna/ vnitate totalitatis. Est em̄ ecclesia velut vnū totū: cuius partes sunt singuli fideles. ar. xlvij. di. sit rector. n̄. hinc in exodo. Dicūtur etiā partes ei⁹ particulares eccl'ie/ aut spūalia collegia. xxj. dist. q̄uis. in p̄n. Quia ⁊ in corpore naturali/ ad cui⁹ similitudinē dr corpus mysticū. ex de puil'. dilecta. Quedā sunt mēbra diuisibilia: q̄ in alia minora mēbra diuidūtur: vt manus in digitos: ⁊ digiti in articulos. Quedā vero sunt mēbra indiuisibilia: q̄ in alia mēbra nō diuidūtur: licz diuidi possint in partes: que nō dicūtur mēbra. vt puta articuli. Similr ⁊ ecclesie mēbra quedā sunt diuisibilia. vt ecclesie particulares ⁊ collegia. Quedā aut̄ indiuisibilia. vt singule psone fideles. Est ergo eccl'ia sicut vnū totum ex multis partibus cōstitutū: ⁊ sicut vnū corpus ex multis mēbris cōpactuz. xxiij. q. vij. quēadmodū. ibi. in christi ergo compagem corporis veniant. Jn hoc tñ differt a corpore naturali: q: mēbra corporis naturalis oia sunt simul fm tēpus. mēbra vero ecclesie nō oia simul sunt tēpore: sz q̄tidie ⁊ successiue generātur aliqua mēbra: dū auget⁹ numerus filioꝝ ecclesie. xxxij. q. iiij. recurrat.

¶ Secūdo eccl'ia dr vna vnitate ꝓformitatis. q: in oibus partibus ⁊ membris eccl'ie/ est aliq̄ in quo sibi inuicē similāt̄ ⁊ conformātur. Hec aūt ꝓformitas mēbroꝝ eccl'ie/ nō attenditur fm naturā generis aut speciei: q: talis conformitas inuenitur etiā in illis qui sunt extra ecclesiā cuz ijs q̄ ad ecclesiam ptinent. sed attendit fm gratie dona. q: fm id attēditur cōformitas inter mēbra eccl'ie: p q̄d sunt ⁊ dicuntur ecclesie mēbra. de ꝑse. dis. iiij. ecclesie charitas. Dicit aut̄ aliquis membrū ecclesie: non rōne nature/ sed rōne gr̄e: p̄supposita tñ natura q̄ est gr̄e capax. cuiusmodi est natura rōnalis vel intellectualis. q: fm gr̄e dona eccl'ie membra illi cōformantur; ⁊ vnū cōformitate esse dicunt. vt in p.e. c. §. rursus. nā ꝓformitas vnitas quedā est. Necaūt dona gr̄e in q̄bus sibi cōformantur eccl'ie mēbra: sunt fides. spes. ⁊ charitas. ⁊ opa ex ijs p̄cedētia. de q̄bus. j. ad Cor. xiij. Et p hoc dr eccl'ia vna formaliter. q: hec sunt in ipsis fidelibus: vt quedā spiritales pfectiones ⁊ forme. de hoc aūt modo vnionis vel vnitat⁊ dicit glos. sup illud. j. ad Cor. x. Unus panis ⁊ vnū corpus multi sum⁹. Un⁹ panis sumus vna vnione fidei/ spei/ ⁊ charitatis. ⁊ vnū corpus illius capitis q̄d est christus. ex de sacra vn. c⁹. Sumus per ministrationē operū charitatis. ⁊ oēs sum⁹ vna ecclesia: vnitiuinculo fidei spei ⁊ charitatis: ⁊ mutua operū exhibitiōe. Et isto modo sancta mater eccl'ia est in sanctis. vt no. xxj. di. q̄uis. in glos. fi. ⁊ vocatur eccl'ia scōrum in p̄s. cxlix. de ꝑse. di. iiij. queris a me. vltra colū. ibi. Tota g̃ hec sancta mater eccl'ia que in sanctis est ⁊c. Conformitas ergo mēbroꝝ eccl'ie attendit fm fidem/ spem/ ⁊ charitatem/ ⁊ opa ex his p̄cedentia. Et sic attendit ꝓformitas inter eccl'ie mēbra: fm cognitionē/ fm expectationē/ fm dilectionē/ ⁊ fm operis imitationē: q: idem et similr credunt/ sperant/ ⁊ diligūt: idē quoq; sc̄z christū ope imitātur.

¶ Tertio eccl'ia dr vna vnitate attributiōis. Dēs em̄ fideles attributionē habēt ad vnū finē: q̄ est salus et beatitudo eterna. ⁊ ad vnū p̄ncipiuz ⁊ caput: q̄d est tota trinitas fm rōnē influentie. Sed spāliter hō christus fm cōuenientiā nature ⁊ gr̄e est hoc caput. ipm em̄ dedit caput deus sup oēm eccl'iam/ que est corpus ipsius. vt dicit Epb. j. xxij. q. iij. p mēbris. ibi. aduersus eccl'iam catholicam. i. aduersus corpus christi armamini. ⁊ ibi. q̄ p christi corpore. i. p ecclesia ⁊c. De his aūt modis vnitatis ecclesie. dicit apl's ad Epb. iiij. Unū corp⁹: vnus spūs: vnus dñs: vna fides: vnū baptisma. xxiij. q. j. loquit. Jn hoc em̄ q̄ dr vnū corpus: insinuat vnitas totalitatis. Jn hoc aūt q̄ dicit vnus spūs: tangit effectus vnitatis. Jn hoc vero q̄ dr vnus dñs: tangit vnitas attributionis ad vnū p̄ncipium ⁊ caput. p hoc aūt q̄ dr vna fides/ vnuz baptisma/ tangit vnitas ꝓformitatis.

¶ D Ad cuius intellectum ꝑsiderandū q̄ sicut glos. dicit sup hoc verbo fides dicit. ⁊ id q̄d credit. ⁊ id quo credit. ⁊ vtroq; modo pōt intelligi q̄ in eccl'ia est fides vna. Est em̄ vna fides: q: idem iubemur credere: ⁊ eodē mō operari. vnū em̄ ⁊ idem est q̄d credit a cūctis fidelib⁹. vñ ⁊ fides catholica dr. vt ex de sum. tri. in rubrica. i. vniuersalis. Est etiā vna fides qua creditur sc̄z q̄ est in animo credentis: q̄ quidē est vna nō numero sz gr̄e: q: similis est in oibus: sicut eādem rē volentiū dr voluntas una: ⁊ duoꝝ simillimoꝝ facies una. Jn vnitate autem fidei intelligit vnitas doctrine: cui⁹ p̄ncipium ⁊ fundamentū est fides. ⁊ q: fides viua ⁊ formata non est sine charitate. vñ apl's Gal. v. fides p charitatē (cui⁹ dilectiōne) operat. de pe. di. ij. q̄cūq; cum. c. sequē. Jdeo etiā in vnitate fidei intelligit vnitas charitatis. q: oēs idem diligūt: ⁊ q: similis charitas est in oibus. sicut de fide dictum est. Et quia fm apl'm ad Heb. xj. Fides est substātia rerū sperādarū. ideo in vnitate fidei intelligitur vnitas spei: q: ⁊ idem oēs sperant: ⁊ spes est in oibus similis. sicut de fide ⁊ charitate dictū est. Quia vero fides sine opib⁹ mortua est. Jaco. ij. de pe. di. ij. si em̄. post colum. ⁊ amoꝝ charitat⁊ fm Bē. eg. oriosus nō est: spes quoq; innititur bonis operibus. Jdeo in vnitate fidei spei ⁊ charitatis intelligitur vnitas opationis qua fideles christū p opa imitantur: ⁊ qua similr ꝓformiter operant. Et q: finis p̄cepti est charitas. j. ad Timo. i. ideo in p̄dictis intelligitur vnitas p̄ceptoꝝ. eadem em̄ p̄cepta oibus ꝓponūtur. Et q: spes ⁊ charitas habētur ꝑ obiecto que respiciūt vltimū finē. Jdeo in vnitate spei ⁊ charitatis intelligitur vnitas attributionis ad vnū finē. Et q: fide spe ⁊ charitate colit deus: ideo in dictis intelligit vnitas cultus. q: vn⁹ deus: ⁊ eodē modo colit. Jn vnitate quoq; fidei intelligit vnitas cultus ⁊ cōmunio sacramētoꝝ que fide continentur.

¶ E Sūt em̄ eadē sacramenta apud oēs qui sunt in ecclesia. Hec tñ vnitas exprimitur magis q̄ id q̄d additur.

Unū baptisma.xxiiij.q.j.loquitur.de ꝛse.dist.iiij. q̄uis.c. eos.per vnitatem eīm baptismi q̄ est primū sacramētū/et sanna sacramentoꝝ.xxxij.di.§.verū.eē de p̄esby.nō.c.iij. intelligit ⁊ vnitas aliox sacramentoꝝ. Dicit aūt baptisma vnū:q: simile est apud oēs ⁊ quātum ad materiam ⁊ quātum ad formā.eē de baptis.c.j.de ꝛse.di.iiij. ꝑpie.c.p aquā. Vel vnū.i.equale a quocūq; dꝛetur.vt glos.dicit.de ꝛse.di.iiij.roman⁹.cū.vij.c.sequē.xxxij.di.§.verū. vel dicit vnū:quia iterari nō pōt.de ꝛse.di.iiij.quō.c.hi.c.eos.j.q. j.hi qui.⁊.c.hanc regulā. Si quis aūt querat quō eccl'ia est vna.q: fides vna.cūm beati fidē non habeant:quia fides est de re nō vīsa.de pe.di.iiij.in domo. ⁊ ipsi videant semp facie patris. Matth.xviij.qui tñ ⁊ ad eccl'iam ptinent.dicendū est q̄ hic p̄cipue intentio est de eccl'ia militantiū qui per fidē ambulant. Vel dicendū q̄ licz non habeant fidē:habēt tñ qō fidei succedit:scz visionē. Idē eīm est qō illi vident/⁊ qō nos credim⁹. Et iō eccl'ia tota vt cōp:hendit p̄sentē ⁊ futurā:pōt dici vna cognitione. licet in vtraq; sit diuersus modus cognitionis. Licz aūt fide spe ⁊ charitate vniat eccl'ia: speciali tñ modo charitati cōuenit vnire.de ꝛse.di.iiij.ecclesie charitas. Charitas eīm amor est:amor aūt vim hꝫ vnitiuā et cōiunctiuā. ſm Diony.iiij.de diuinis noibus. ꝓpter qō vinculū perfectionis vocat ab apl'o. Colo.iij. Ipsa eīm vincit ⁊ vnit ecclesie mēbra christo capiti.eē de sacra vnc.c.j.⁊ adinuice: p quā multitudinis ō: esse aīa vna ⁊ cor vnū. Actuū.iiij. xij.q.j.dilectissimis.eē de sum.trī.c.ij.§. verū. Est igit ecclesiastica cōitas vna:nō sicut cōuenticule hereticoꝝ q̄ diuise ⁊ diuerse sunt. C. de epi.⁊ cleri.cōuenticulā. eē de here. cū eīm iuncto.j.rñ.c.excōicamus.j.rñ.xxiiij.q.j.clericus. Et recte quidē. Nam bonū cōuenit vno mō: malū aūt multipliciter.vt Dionysius ait. ¶ Quū aūt sit ⁊ vna ecclesia:septē tñ ecclesie a Joāne describūtur. Apoc.j.in fi. cū sequē.xciij.di.diaconi.v.ix.q.iij.⁊ āgelo.vt eccl'ia septiformi plena spiritu designet. sicut in Prouer.dicitur.ix.c. Sapientia edificauit sibi domū:⁊ excidit in ea colūnas septē.que tñ septē vna esse nō ambigunt.xxj.di.q̄uis. dicentre apl'o.j.ad Timo.iij.q̄ domus dei est ecclesia dei viui:q̄ est colūna ⁊ fundamentū veritatis. Vel septenaria numero significat eccl'ia:q: septē dierū numero decurrit p̄sens vita in q̄ peregrinamur. Vel pōt dici q̄ q: p septenariū numerū in scriptura vniuersitas intelligit. Mar. vlt.ibi.de qua eiecerat septē demonia. vbi Bꝛego. Quia per numerū septenariū vniuersitas designatur. Maria septē demonia habuit:q: vniuersis vitijs plena fuit. Jō per septē ecclesias oēs ecclesie designātur: que vna sunt vniuersitas.xxj.di. q̄uis. sicut multe ciuitates sunt vnus regnū vel vna ꝓuincia.vj.q.iij.scitote. Illud etiam est cōsiderandū q̄ vnitatē ecclesie nō impedit diuersitas ⁊ varietas q̄ in ea apparet. ¶ Sciendū aūt q̄ triplex diuersitas est ꝑncipaliter. Una ē diuersitas statuū: put q̄dam sunt alijs perfectiores ⁊ merito potiores.ar.xl.dist. quodcūq; sub.c.multi. Ad hāc diuersitatē ptinēt inequalitates grē ⁊ virtutū in diuersis:quas ꝙsequitur inequalitas premioꝝ.de qua dñs ait Jo.xiiij. In domo p̄ris mei mānones multe sunt.de pe.di.iiij.§.finis.ℵ.potro.⁊ apl's ait q̄ stella differt a stella i claritate.j.ad Corꝝ.xv. Ad hāc diuersitatē ptinet/q̄ quidā dicūtur incipientes:quidā p̄fecti.ar.de pe.dist.ij.dum sancrā. Alia est diuersitas officioꝝ: q̄ attendit ſm ē q̄ diuersi ad diuersas actiones deputant. Officiū quippe ab efficiendo ō: ſm Jsidoꝝ. Est eīm actus cōgruus ⁊ ꝓprius vniuscuiusq; p̄sone. Ad hanc diuersitatē ptinet diuersitas donoꝝ: per q̄ reddunt hoies idonei ad officia.de qua diuersitate dicit apl's Roma.xij. Habentes donationes ſm grām q̄ data est nobis differentes ⁊c.⁊ in ps.lvij. Distribuite domos eius.i.officia diuersa disponite.lxxxix.di.singula. Tertia est diuersitas graduū: put in eodē statu vel officio q̄dā sunt superiores alijs.lxxxix.di.ad hoc.xciij.di.a subdiacono.⁊.c.nulla.eē de maio.⁊ obe.c.j.⁊.c.statuimus. ¶ Nec nūt triplex diuersitas q̄ dicta est/ad tria ptinet: vt doctores tradūt. Primo eīm ptinet ad ipsā eccl'e pfectionē. sic eīm ad pfectionē vniuersi ptinet pluralitas ⁊ varietas pfectionū: vt dei bonitas multiplicit ⁊ varie manifestet i rebus: sic ad pfectionē eccl'ie ptinet diuersitas supradicta. vñ dicit apl's Eph.iiij. Ipse dedit quosdā apl'os:quosdā ꝓphas: alios euāgelistas:alios pastores ⁊ doctores: ad cōsummationē sanctoꝝ.i.perfectionem: in opus ministerij: in edificationē coꝝpis christi.i.eccl'ie.xviij.q.v.de ligurib⁹. ⁊.j.Corꝝ.xij.iuxta ꝑn.ibi.diuisiones vero grāꝝ sunt ⁊c. ⁊ diuisiones ministrationū sunt ⁊c.et diuisiones operationū sunt ⁊c. Uniuscuiq; aūt datur manifestatio spūs ad vtilitatem.alij quidē per spiritū sermo sapie. alij aūt sermo scientie ⁊c.et sequit paulo post. Sicut eīm coꝝpus vnū est:⁊ mēbra hꝫ multa:ita mēbra coꝝpis cum sint multa vnū coꝝpus sunt:ita ⁊ christus.xxj.dist.in fi.⁊ quosdā posuit deus in eccl'ia.ꝑmo apl'os:scdo ꝓphas:tertio doctores:deinde.e virtutes ⁊c.ad hoc eē dꝛe cū er iniūcto.j. rñ.ℵ.sicut.facit.xlviij.dist.sit rector. vltra colum.ℵ. hinc in exodo. Sub cortice malogranati multa grana interius vniūtur. vt ibi dicit. ¶ Scdo ptinet ad necessitatē actionum que sunt in eccl'ia. opꝫ eīm ad diuersas actiones diuersos hoies deputari:vt expedite ⁊ sine cōfusione fiant. sicut in coꝝpoꝛe diuersa mēbra sunt necessaria ad diuersos actus. vt in coꝛ.prime positis. ¶ Tertio ptinet ad dignitatem ⁊ pulchritudinē ecclesie:q̄ attendit in ordine quodā.nam ordo efficit pulchritudinē ⁊ decorē ⁊ ornatū. vnde sup illud Cañ.ij. Ordinauit in me charitatē. dicit Bern̄. Discretio virtuti ordinē ponit. ordo modū tribuit ⁊ decorem ⁊ perpetuitatē. vñ ps. cxviij. Ordinationē tua pseuerant dies.i. virtutes. Ad ordinē aūt requirit diuersitas quedā. sed p̄dicta diuersitas q̄ in ecclesia inuenitur: vnitatē ecclesie nō tollit aut ꝑpedit: sed perfectuat. q̄nimmo ecclesie vnitas diuersitatē hmōi exigit. quū sit vnitas multitudinis ordinate atq; perfecte. Unde potest ex his accipi duplex alius modus vnitatis. ⁊ ſm quē ecclesia ō: vna. Dicit eīm vna ſm pfectionē. Nam ſm pbm quidā modus vnitatis est ꝑut id qō est pfectum ō: vnū. ideo in cañ. vj.c.postq̄ p̄misit Salomon de ecclesia: Una est colūba mea. addidit/pfecta mea. Dicit etiam vna ſm ordinē sicut ⁊ ipm vniuersum ō: vnum vnitate ordinis. Ipse eīm ordo cōnectit eccl'iam :⁊ cōseruat ecclesie vnitatem. op.ar.xxij.di.legimus.ℵ.q̄ aūt.⁊.lxxxix.dist.ad hoc. ¶ Unde ptꝫ q̄ in hoc q̄ eccl'ie regnū est ⁊ ō: vnū: intelligitur alia cōditio scz q̄ sit ordinatū. sicut eīm vniuersum dicitur ordinatū q: in eo est ordo generantiū ⁊ generatoꝝ: mouentiū ⁊ mobiliū: causarum ⁊ causatoꝝ: sic ordinata est ecclesia:q: in ea est ordo p̄dicantium ⁊ auditoꝝ. xj.q.iij.nolite.p̄sidentiū ⁊ subiectoꝝ.xciij.dist. per totū. ⁊ sic de alijs ordinibus ecclesie. Est etiam cōsiderandum q̄ sicut vnitatē ecclesie nō tollit diuersitas eccl'esie officiorum/statuum/⁊ graduū: sic etiam non p̄iudicat diuersitas moꝝ ⁊ rituū que apud diuersas ecclesias inuenitur. Nam in ijs q̄ sunt de necessitate salutis:eccl'ia est vni⁹ moris ⁊ ritus. in alijs aūt sine detrimento vnitatis possunt esse consuetudines diuerse ⁊ obseruantie varie:cū tamē laudabiles sint. vnde Boetius de fide christiana. Quicquid in ecclesia catholica tenetur:aut authoꝛitas scripturarū:aut traditio vniuersalis:aut certe ꝓpria ⁊ particularis instructio.sed authoꝛitate tota cōstringitur. p:ius vero constitutionibus ⁊ ꝓprijs informationibus vnaquaq; vel pro loco varietate/vel ꝑut cuiq; bene visum est/subsistit ⁊ regitur. Ista etiam leguntur dicta ab Aug.xj.dis.catholica.facit ad ē.e.di.ecclesiasticarū.xij.di. sancta.c.illud.c.illa. Igit ecclesia cōmunitas vna est:cui⁹ vnitatem dñs mōstrare volens/vnū pfecit ecclesie scz Petrū.xxiiij.q.j.loquif. Extra hanc eccl'ie vnitatem neq; grā neq; remissio pcōꝝ.nec spūalis vita pōt haberi.ad salutem quoq; eternā nec sacramentoꝝ p̄ceptio.necvlla operatio aliqua id ꝑdesse valeat extra ecclesie vnitatem. ⁊ in

Baptisma cur vnū dicatur.

Beatrū diuersitas.

Officio rū diuersitas.

graduū diuersitas.

Ali⁹ vnitatismodus.

Ordinata est ecclesia.

extrauagā. Bonifacij.vnā sanctā. de qua habes.ē.ar.lr. ad hec.rc.dist.oblationes.c.neq; ad cayn.ſ.q.ſ.vide.xxiij. q.ſ.q: ex sola.c.quecūq;.c.vbi sana.c. didicim⁹.c.schisma. de peni.di.ſ.verbū.ꝛ dist.ij.§.cuidēter.ꝛ di.iij.§.pōt.ꝛ.c.ſi quis.de ꝺſe.di.iiij.ſoler.ēt de hereti.firmissime. Sicut em̄ salus ꝛ vita nō pōt mēb:o inesse/nisi maneat in co:po:is vnitate:sic alicui aduenire nō pōt vera salus:nisi existat intra eccl'ie vnitatē. vt pbatū est.vñ Augu. ad Vincētiū. Quēadmodū membꝝ/si pciditur ab hois viui co:po/re/nō pōt renere spm̄ vite:sic hō qui pciditur de ch:isti iu/sti co:po:e/nullo mō pōt renere spiritū vite(alis iustitie) etiam si figurā membꝝ reneat quā sumpsit in co:po:e.i. cuius videat membꝝ p sacramēta q̄ pus receperat.xxiij. q.vij.quēadmodū. Attamen sicut interdū aridū mēbꝝ co:po:i cōiungit fm̄ cōtinuitatē. nō aūt fm̄ virtutis influxū:ita nōnulli quadā cōtinuitate cōuersationis exte/rio:is vniūtur eccl'ie.ſz a ch:isto capite ꝛ a mēb:is eiꝰ influxū nō recipiūt salutis ꝛ vite.' de ꝺſe.di.iiij.c.est vnitas.

Firma ē eccl'ia.

¶Ex eo aūt q̄ ecclesia vna est.ꝛ p ꝓ̄s o:dinata:sequit alia condītio.ſ.q̄ sit firma ꝛ fortis. Virtus em̄ vnita/fm philosophū/fortio: est q̄ diuisa. vnde ex ipsa sua vnitate redditur eccl'ia fortis ꝛ firma. Ipse quoq; o:do ea efficit fortio:em. ꝓpter qō in Cañ. dicit esse vt castroꝝ acies o:/dinata. Cañ.vj. Fortis siquidē est eccl'ia: q: firma est con tra hostiū impetus/siue demonū/siue tyānoꝝ/siue hereticoꝝ.ꝛ sic firma:vt nō deficiat:q: nō pōt esse nulla.xxiiij. q.ſ.pudenda.in fi.sed inter ipsos hostiū cōflictus crescat. ꝛ inualescat.xij.q.ſ.futurā. Contra demones fortis est san ctitate ꝛ iustitia. Contra tyānos fortis est patientia. Con tra hereticos ꝛ mundi pbos fortis est diuina sapia. Hec est turris Dauid/cum ꝓpugnaculis: ex qua mille clypei pendent:ꝛ ois armatura fortiū. Cañ.iiij. Non armatura carnalis:sed spūalis.sicut ait apl'us.ij.ad Cor.x.xxiij.q.ſ. nisi. Arma inquit militie nostre nō carnalia:ſz debilita/te:sed potentia deo.i.p deum/ad destructionē munitio/nū.i.vt destruāt.consilia hoīm̄ seu demonū diuersis calli ditatibus munita.ꝓsilia destruentes ꝛ oēm altitudinē.i. ꝓfundit.rē intellectus.tā legisperitoꝝ q̄ pho⁹/extollen tem se aduersus sciam dei.i.que de deo est. Itez Eph.vj.

Armatura dei septuplex.

Induite vos armaturā dei.xxiij.q.ſ.ij.bella. Ubi apl's po nit septuplam armaturā dei. scz cingulū castitatis/cōtra luxuriā. Luce.xij. Sint lumbi vestri pcincti ꝛc.Heb.ij. Lū/bos pcingim⁹: quū carnis luxuriā p ptinētiā coarctam⁹. Justitia.ibi.induti lorica iustitie.ꝓtra auaritiā. q: iustus miserek.ps.xxxvj.Calciamentū.sequit.calciati pedes ꝛc. scz exempla sanctoꝝ.ꝓtra to:po:ē acidie. Scutū fidei.xj. q.iij.qui resistit. Fides incarnatiōis. Thes.iij. Dabis eis dñe scutū co:dis labo:ē tuū.ꝓtra tela ꝛ diaboli insidias. Galea spei ꝓtra vana huiꝰ mūdi ꝛ ꝓtra desperatiōe. Ro ma.v. Glo: iamur in spe filioꝝ. Gladium spūs ad carnis mortificationē. Cañ.iij. Vniuscuiusq; ensis super femur suū ꝓpter timo:es nocturnos. Matth.x. Non veni pacē mittere:sed gladū. Item Amb. Lach:yme ꝛ oꝝones sunt arma clericoꝝ.xxiij.q.viij.conuenio.

Porte inferi que sint.

¶De fortitudine ꝛ firmitate eccl'ie ō: Matth.xvj. Porte inferi nō ꝓualebūt aduersus eā.xix.di.ita. sup quo dicit glos. Porte inferi vi tia sunt atq; pctā. Vel hereticoꝝ doctrine: p quas hoies ducunt ad tartara. Vel singule spūales nequitie.ſ.demo nes porte sunt infernioꝝ.quibus ꝓtrariantur porte iustitie. Porte quoq; inferi tormēta ꝛ blandimēta psecutoꝝ sunt sed ꝛ ꝓtaua infidelioꝝ opa ꝛ inepta colloquia porte sunt inferi:q: iter pditionis ostendūt. sed oia hec nō ꝓualent aduersus eā scz eccl'iam.q: eā nō separāt a charitate ꝛ fi de mea:dicit dñs. Ipsa em̄ est dom⁹ sapientis. Matth.vij. supra petrā edificata:q̄ nec pluuie descensu/nec fluminū impetu/nec ventoꝝ flatu irruēre cadit. q: fundata est su/pra petrā fidei solidissime veritatis. Hāc em̄ domū/eccle siam scz/nec pluuia mēdacis doctrine coꝝrūpit.xxiij.q.ſ. a recta. Nec diabolicus flatus impellit.quia resistit ei fo rtis in fide.ſ.Pe.v. que nō deficit. Matth.xvj.de pe.dist.iij. ſi cū. vltra duas colum̄. ꝺſi. petrus. vbi de hoc eriā no. hꝫ glos.scz fina. Fortis est denicq; eccl'ia:q̄ velut munita ciui tas angeloꝝ ꝓsidiū ꝛ custodiā habet. Cañ.iij.ibi. Inuene rūt me vigiles qui custodiūt ciuitatem.ꝛ illud Esa.lxij.c. Sup muros tuos hierl'm ꝓstitui custodes. Ipsum etiam ch:istū magni consilij angelū p̄cipalem custodē ꝛ adiu to:em hꝫ. de quo ō: in Apoc.xxj.q̄ ciuitas habebat murū magnū ꝛ altum. vbi glos. Per murū cōuenienter intelli gitur ch:istus q̄ ipsam sanctā hierl'm vndiq; circūdat. cō tra incurso:es demones ꝛ prauos homies ꝛ vitia circū quaq; nūc defensat. ¶Ex ꝓdictis aūt tribus cōditionis bus eccl'ie sequit quarta cōditio: videlicet q̄ est pacifica: nam vnitas causa est pacis. Est em̄ pax effectus amo:is. cuius est vnire. Ordo em̄ in rōne pacis cōprehenditur. ca ar.xciij.di.legimus.ſ.rū.q: fm Augu.xix.de ciui.dei. Pax dcha est trāquillitas o:dinis.ꝛ pax hoim̄ est o:dinata ꝛcordia xxiij.q.ſ.qd culpak. ibi. Ordo aūt ꝛ pax ciuitatis est o:di nata imperandi atq; obediendi cōco:dia ciuiū. Fortitu do eriā pacē inducit. Ex fortitudine nāq; victoria pcedit ꝛ ad hanc sequit pax. vñ Augu.xix. de ciui. dei dicit/q̄ vi ctoria est subiectio repugnantiū. qō quū fuerit pax erit. Ecclesia ḡ que vna est/ꝛ o:dinata est/ꝛ fortis ꝛ pacifica est. In hac m̄ peregrinatione/q: multiplr ꝛ sepe turbat/ pfectam ꝛ plenā pacē nō hꝫ. sed in futuro erit plene pacā ta:qñ quidē nulla erit discoꝝdia:nulla pugna:nulla ordi nis turbulentia. vñ Jsiō. dicit.q̄ eccl'ia nūc ō: i syon pere/ grinatione pñti: q: ab hmōi pegrinationis longitudine posita.pmissionē rerū celestiū speculat.idcirco syon.i.spe culario nomē accepit. Pro futurę vero patrie celestis pa ce hierl'm vocat/q pacis visio iterpretat. ibi em̄ absoꝝpta oi aduersitate/pacē que christus est.pñti possidebit omu nu. vnde ad hierl'm ō: in ps.cxlvij. Qui posuit fines tuos pacē.ꝛ iterū ps.cxviij. Par sup isrl'.i. super videtes deū. Et hec dicta sint de regni ecclesiastici vnitate. ¶

Ecclesie vnitas.

Consequens aūt est dicere ꝛ videre q̄ eccle sie regnū dicit catholicū.i. vniuersale.ꝛ quo modo merito. siquidem ecclesia ō: vniuersa lis:q: ipsius institutoꝝ est vniuersoꝝ dñs. de quo ō: in Job xxiij. Opus manuū eiꝰ sunt vniuersi.ꝛ in ps.xxj. Couertentur ad dñm vniuersi fines terre:ꝛ ado:abunt in ꝓspectu eius vniuerse familie gen tium. Dicitur aūt ꝛ est eccl'ia vniuersalis multiplr. ¶Pri mo em̄ dicit vniuersalis quārum ad loca. Non em̄ sicut sy nagoga in iudea tm̄ inuenit:sed in vniuerso mundo. vñ ps.lxxv. Notus in iudea deus. Sed in oēm terram exiuit sonus eoꝝ:scz apl'oꝝ.ꝛ euangelice pdicationis ꝛ apostoꝝ lice doctrine.xix.di.ita dñs. ex de elec.fundamenta.lib.vi. ꝛ in Malachia.ſ.c. Ab ortu solis vsq; ad occasus magnū nomen meū in gentibus.ꝛ in omni locoꝰ offertur nomini meo oblatio munda.ꝛ.xciij.di.legimus.ꝺ. nec altera. De hac vniuersitate Jsiō.c.viij.lib. etymo. Ecclesia grece/lati tine cōuocatio dicitur. ꝓpterea q̄ omnes ad se vocet. Ca tholica aūt dicit eccl'ia.i. vniuersalis. Non em̄ sicut cōuen ticula hereticoꝝ in aliquibus regionū partibus coarcta tur:sed per totū terrarū orbem dilatata diffunditur.facit ad hoc.xxj.dist.q̄uis. Et in lib.ſ.de summo bono. idē ait. Hereses aut in aliquē angulum mūdi/aut in vnam gen tem inueniūtur versari. Ecclesia vero catholica sicut per totum mūdum extenditur: sic ꝛ omniū gentiū societate cōstituitur. ¶Secūdo eccl'ia dicit vniuersalis quantum ad pditionē hoim̄. q: omnes oim̄ hoim̄ diuersitates colli git:ꝛ nullā abijcit. nō diuersitatē rituū respuit. q: ꝛ iudeos ꝛ gēriles cōgregat ꝛ vocat:q: nō accipit pſonā. Act.x. ꝛ.xj. Rom.ij. Deut.ſ.xxxij.q.iiij.§.bis ita.iij.q.ir.c.vl. et de iudic. nouit. Et de p:eben. venerabilis. Non diuersitatem nationū. quia Grecos ꝛ Barbaros Scythas ꝛ Jndos. Bal.iiij.ꝛ Col.iij.xciij.di.legimus. Nō diuersitatē odiꝰ nū.q: ꝛ seruos ꝛ liberos.xxix.q.ij.oibus nobis.c.ſi femi na. Nō diuersitatē sexꝰ.q: femias ꝛ masculos.q: masculū ꝛ feminā requit eos. Gen.ſ.xxiij.q.v. hec imago. ¶ Nec

illud. Non diuersitatē fortune. q; pauperes ⁊ diuites: nobiles ⁊ ignobiles. ēt de ꝑben. venerabilis. xxiij. q. iiij. ficut. Non diuersitatē animoꝝ. q; doctos ⁊ indoctos: sapiētes et simplices: philosophos ⁊ idiotas: oratores ⁊ plebeios ſ ad Cor. j. Et vniuersaliꝝ nullā diuersitatē hoīm respuit. oēs recipit. q; non accipit personas: vt dictū est. sed ipe est qui est omniū factor. est oim saluator ⁊ susceptor. qui vult oēs homines saluos fieri. ſ. Timo. ij. Unde Mar. vlti. Ēūtes (inquit) in mundū vniuersum: ꝓdicate euangeliū oīni creature. i. omni homini. ⁊ ad Titū. ij. Apparuit enim grā dei ⁊ saluatoris nostri oibus hoīb⁹. Nā quū sit ipe summa iustitia: negare seipsum non pōt. ij. ad Tim. ij. Hiero. Non rex apud illū nobilior: non pauper infirmior: non diues potēcior: nō dīs potior: nō seruus deterior: sed oibus equalis: oībus iudex: oibus deus: omnibus dīs est. Job xxxvj. Deus potētes non abiicit: quum ⁊ ipse sit potēs. sed nō saluat impios: ⁊ iudiciū pauperibus tribuit. Sap. vj. Pusillū ⁊ magnū ipse fecit: ⁊ equaliter cura ei est de oīb⁹.

Ecclesie initium.

¶ Tertio ecclesia dicit vniuersalis quātū ad rēpus. quia incepit ab initio mundi: ⁊ vsq; in finē durabit. est. Un̄ dicitur incepisse ab Abel iusto. vñ Gre. in homilia super Mat. xx. Simile est regnū celoꝝ hoīni patrifamilias qui exiit cē. Qui habet vineā scz vniuersam ecclesiā: que est ab Abel iusto vsq; ad vltimū electū/qui in fine mundi nascitur⁹ est: quot sanctos ꝓtulit/quasi tot palmites misit. Isido. mī dicit q; ecclesia inchoauit a loco vbi venit de celo spūssanctus: ⁊ impleuit vno loco sedētes. Act. ij. Mō verū est q; ibi inchoauit quantū ad ei⁹ plenitudinē in ꝑsonis ⁊ gratiis: q; iam venerat plenitudo temporis in quo misit deus filiū suū. Gal. iiij. Tunc etiā inchoauit quantū ad ei⁹ dilatationē: ⁊ quantū ad fidē explicitā ⁊ reuelatā. Similiter aūt ab exordio humani generis cepit. ab Abel aūt cepisse dicit ꝓpter eius innocentiā. De hoc tractaui latius. ſ. in ꝑn. isti⁹ operis in illo ar. Ex: ante fuit ecclesia q; imperiū in. xxxvj. ar. Unū aūt ecclesie corpus cōstituūt/ qui ante christū ⁊ post christum fuerūt. quoꝝ oīm ipse est caput. ad Col. j. ēt de sacra vnc. c. j. q. ⁊ qui ꝓcedāt ⁊ q; sequebātur clamabāt. Osanna benedict⁹ qui venit in noīe dñi. Matth. xxi. Mar. xi. Luce. xix. ⁊ Joā. xij. Un̄ magister Hugo de sancto victore. Verbū incarnatū rex noster est: qui in hūc mundū venit cum diabolo pugnaturus. ⁊ oēs sancti qui ante aduentū eius fuerunt/quasi milites sunt: ante regis faciē ꝓcedentes. ⁊ qui postea veniunt vsq; in finē mundi milites sunt regē suū subsequentes. Ipse rex medius est in exercitu suo hinc inde vallatus incedens ⁊ stipatus agminibus suis. Quod quidē hodie signatū est in hoc q; ꝓcedebāt ⁊ qui sequebanꝫ clamabāt Osanna in excelsis. vnde ⁊ glos. super ꝓdictū locū Mat. ait. Primitiui patres ⁊ eoꝝ sequaces cū magno affectu fatebātur q; salus adscribenda est hoīni a verbo dei assumpto. Eadē quoq; fides est ꝓcedentiū ⁊ sequentiū: q; credebāt futurū q; nos credimus iā factum. In hoc aūt q; ecclesia dicit vniuersalis quantū ad rēpus. intelligit illa duplex cōditio regni ecclesiastici q; est antiquitas ⁊ perpetuitas. ¶ Quarto eccl'ia dicit vniuersalis quantū ad status. q; cōprehendit tam illos qui sunt in statu cōprehensoꝝ q; illos q; sunt in statu viatoꝝ. vt. ſ. dictū est. Nec soli hoies: sed etiā angelos. Un̄ ecclesia sic sumpta dicit congregatio oīm illoꝝ qui sunt christi mēbra qualitercūq; sic sumitur de peni. dist. j. ecclesia. Ecclesia vero ꝓ hoc statu ꝓsenti dicit congregatio fideliū. sic sumitur de cōse. di. j. ecclesia. Ꝓ futuro aūt statu dicitur ecclesia etiā congregatio cōprehensoꝝ. sic sumitur in pſ. cxlix. In ecclesia sanctoꝝ. ¶ Quinto dicitur ecclesia vniuersalis quantū ad doctrinā. q; in ea est vna doctrina vniuersalis de omnib⁹ necessariis ad salutē: ⁊ omni generi hominū conueniens. iiij. di. erit aūt. xxv. q. j. que ad perpetuā. sicut enim est vnū regnū ecclesie: ita oportet q; sit vna scientia ⁊ lex. alias diuisio legis vel sciēcie/diuisio esset regni ⁊ desolatio. quia hoc est q; ꝯ ijs q; spectant ad salutē. supra. §. ꝓxi. ff. est tñ considerandū. vt est exp:essum. xxv. q. ij. si ea. ¶ Sexto ecclesia dicit vniuersalis quantū ad remediū. q; curat vniuersaliter oia hoīm peccata: ⁊ omnia hoīm cōtinet sufficientia remedia ⁊ vniuersalia seprē. scz sacramēta: que ab vno remedio salutari per qō omnes liberanꝫ efficacia sortiuntur: scz a christo. ex in clemen. fidei. §. fi. Et ideo ecclesia ōr vniuersalis: q; vniuersalem continet viā anime liberāde/ scz christū: qui de se ait Jo. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita. Un̄ dicit Augu. x. de ciui. dei de christiana religione loquens. Hec est religio que vniuersalē continet viam animē liberande. hec em̄ est quodāmodo regalis via: que ducit ad regnum nō rēporali fastigio mutabundū: sed eterne ritatis securitate securum. Nam que alia est vniuersalis anime liberande: nisi qua vniuerse anime liberantur? Ac per hoc sine illa nulla aia liberatur. Hec est inquā liberādoꝝ credentiū vniuersalis via: de qua fidelis Abraam diuinū accepit oraculū. In semine tuo benedicentur oēs gentes. Ben. xxij. Gal. iij. Hec est vniuersalis via: de qua in sancto ꝓpheta dictum est. pſ. lxvj. Ut cognoscamus in terra viā tuam: in oibus gentibus salutare tuū. Omnib⁹ ergo modis dicitur ecclesia vniuersalis. De cuius vniuersalitate quantū ad aliquos ꝓdictoꝝ modoꝝ/dicit Jsi⁹. in lib. de origine officioꝝ. Ecclesia vocatur ꝓpie q; oēs ad se vocet: atq; in vnum congreget. Catholica aūt ideo dicitur: q; per vniuersum mundū est cōstituta. Vel qm̄ catholica. i. generalis in ea doctrina est ad instructionē hominū de visibilibus atq; inuisibilib⁹ rebus celestiū ⁊ terrestriū. Vel ꝓpter omne hominū genus ad pietatis subiectionē tam ꝓncipū q; qui ꝓncipātur oratoꝝ ⁊ idiotarum. Ex omni em̄ genere hominū colligenda est ecclesia: etiā ab ijs qui fastu ⁊ superbia seculari/a fide ⁊ humilitate videntur aberrare. Uel ō: vniuersalis ꝓpterea q; generaliter curat oīm peccata q; per corpus ⁊ animā perficiūtur. de peni. di. iij. sunt plures. De vniuersalitate etiam ecclesie dicit Boe. in li. de trinitate. Christiane religionis reuerentiā plures vsurpant: sed ea fides pollet maxime ac solitarie: que tum ꝓpter vniuersaliū ꝓcepta regulaꝝ/quibus eiusdē religionis integratur authoritas: tum ꝓpterea q; eius cultus per oēs pene mūdi terminos emanauit: catholica vel vniuersalis vocatur. ¶ Dicūtur aūt regule vniuersales ꝓceptoꝝ ī religione christiana: q; nō vni populo/sicut lex filijs israel: nec vni sexui/sicut circūcisio masculis. ex de bap. maiores. sed omni populo/oi sexui/omni deniq; etati atq; cōditioni/indicunt. Una em̄ fides: vnus baptisma: vnus sacrificij ritus: vna charitas: vna spes oībus ꝓdicatur. ¶ Uel dicuntur vniuersales regule: q; eis nihil falsitatis/nihil iniquitatis admiscetur in quocūq; ar. vel casu. ix. dis. si ad scripturas. cum. ij. c. seq. Uel dicūtur vniuersales regule: quia tota vitā hominis ⁊ omne quod ad ipsum quolibet modo pertinet/cōtinent et ordinant. iij. di. regula. In lib. etiam de fide christiana/ de vniuersalitate ecclesie dicit idē Boetius. Dat christus formā discipulis suis baptizandi ⁊ docendi salutaria: efficaciā quoq; miraculoꝝ: atq; vniuersum mundū ad vitā ꝓcipit introire. vt ꝓdicatio salutaris/non iam in vna tantū gēte/sed orbi terrarū ꝓdicaretur. Diffundit ergo per mundū celestis illa doctrina: adunantur populi. instituūtur ecclesie. fit vnū corpus q; mundi latitudinē occuparet. Quam vero mirabiliter sit ecclesia dilatata ⁊ diffusa per mundū/vt merito ex hoc vniuersalis dicat: hinc patet: q; non armis aut ciuili potētia creuit ecclesia: neq; magicis artibus: vt quidam heretici garrientes dixerūt quos pulchre imp:obat Aug. xviij. lib. de ciui. dei. sed cuā gelij ꝓdicatione: diuine potentie miraculis: virtutū exemplis: sanctoꝝ patientia: periculis ⁊ laboribus: ⁊ sanguinis effusione: et varijs passionum et tribulationum generibus. xij. q. j. futuram. in ꝓin. vnde Maximus. Nouerimus itaq; quia nō sine magno discrimine/de religionis veritate disputamus: quam tanto cū sanguine confirmatā videmus. Deinde q̄les fuerint ipsi primi ꝓdicatoꝝ

Precepta christiane religionis ī cremēta qualia fuere,

res per quos mūdus credidit:⁊ ecclesia creuit per totum
orbem:notū est.quia nō potēres fm seculū: sed pauperes.
non sapiētes mundi sapiētia:sed idiote. Acr̄.iiij.ibi. Uidē
tes aūt Petri constantiā.⁊ Jo.ix.per totū.q̄ hoies essent
sine literis ⁊ idiote ⁊c̄.non nobiles:nō diuites: sed hoies
infirmi ⁊ illiterati: ignobiles et pauperes piscatores. de
hoc.s.ad Cor.i.ēt de pben. venerabilis. vñ Damasce. li.iij.
Euangeliū cognitionis dei predicarū est:non bellis ⁊ ar
mis:⁊ exercitū aduersariorū deuincens: sed pauci nudi
pauperes idiote/persecuti/verberati/mortificati/crucifi
xum in carne ⁊ mortuū ⁊ resurgentē predicantes/sapien
tibus prealuerūt. Jrē Ch:vj. sup Matth. homilia. xvj.
Si aūt hoies duodecim orbem terrarū conuerterunt:ex
cogita quāta est nostra malitia:quū tanti existentes/eos
qui regūtur non possumus corrigere:quos decē milibus
mūdis oportebat sufficere. Sed signa eius habebāt: sed
nō signa eos mirabiles fecerūt. Multi enim etiā demo
nes proiicierēs/quia iniquitatē operati sunt/non sunt fa
cti mirabiles:sed puniti.s.q.s.teneamus. Sed quid inquā
est qđ eos ostendit magnos? Pecuniarū contemptus: glo
rie despectus:ab oibus huius vite negotijs ereptio:que si
nō habuissent/etsi decē milia mortuorū suscitassent:nō so
lū nulli profecissent/sed ⁊ seductores existimati essent. Est
igitur ecclesia catholica.i. vniuersalis,ac inde qui ab vni
uersalitate recedūt:nō catholici/sed heretici quasi diuisi
recte vocātur. vt colligit.s.q.s.catholicā.c.hi qui.c. si quis
confugerit.c.arrianos.ibi.qm̄ cū a catholica eorū actores
discederent ⁊c̄.xxiij.q.iij.pro mēbris.ibi. seruientes principi
bus nostris aduersus ecclesiā catholicā ⁊c̄. xxiij. q.iij.
eū quibus.in pn.⁊.c.inter schisma. ¶ Jt Ex hoc autē q̄
ecclesia vniuersalis dicit:potest accipi/alia cōditio eius:
scz q̄ sit copiosa ⁊ sibi sufficiens.quanto em̄ multitudine
est vniuersalior:tanto sufficiētior: propter mutuū adiuto
riū eorū qui sub hac vniuersalitate continent. vel q: eccle
sia pōt alio modo dici vniuersalis:propter spiritualiū bo
norū multitudinē/que in ea est:de christi fonte p̄cedens:
q: de plenitudine eius accipit ecclesia suā plenitudinem.
Joā.i.ic̄ os ex eo q̄ vniuersalis dicit:eius copiositas insi
nuat. ¶ Illud etiā pretereundū non est. q̄ sicut ecclesie
vniuersalitas nō tollit ei⁹ vnitatē: vt ex dictis in precedē
ti.§.ptz:sic nec eccl'ie vnitas tollit ei⁹ vniuersalitatē. Jm
mo in ipsa vniuersalitate datur intelligi vnitas. Un̄ dicit
Jsiō. viij. lib. erymol. q̄ vniuersalitas ab vno cognomina
ta est:propter qđ in vnitatē colligitur. Nā in logica vniuer
sale dicitur qđ multa in vnū colligit: q: est vnū in multis
⁊ de multis.accipitur em̄ ab intellectu ex conuenientia ⁊
cōformitate multorū. omnis aūt conuenientia vnitas est.
Est igit ecclesia ita vna/q̄ vniuersalis:⁊ ita vniuersalis/
q̄ vna. Un̄ propter vnitatē ⁊ vniuersalitatē pariter vere
potest dici respublica:vñ ⁊ ei cōparatur. C. de sacro. eccle.
vt inter diuinū. Nā respublica est res populi. Populꝰ aūt
est multitudinis certus iuris cōsensu ⁊ vtilitatis cōmunio
ne sociatus. vt ptz ex definitione Tullij. quam Aug. sepe
inducit. Immo fm hanc definitionē nulla cōitas dr vere
respublica/nisi ecclesiastica:q: in ea sola est vba iustitia/⁊ ve
ra vtilitas/⁊ vera cōmunio.ar.xij.q.j.dilectissimis. ¶ Jt

Scitas quid sit.

Sit sup hec vlteriꝰ demonstrandū q̄ ecclesie res
gnū est sanctū:⁊ quō. Circa qđ primo videndū
qd sit sanctitas. Definitionē autem sanctitatis
ponit Dionysius.c.vj.de diuinis noibus/dicēs.
q̄ Sanctitas est ab omni immūditia libera ⁊ perfecta et
oino immaculata mūditia. Tamen fm Cassiod. in lib. col
lationū. collatione theone de nocturnis illusionibus. in
plus se habet immaculatꝰ q̄ sanctus. Secūdum hoc igit
dicitur ecclesia sancta q̄ ab omni immunditia munda est
in se.xxj.dist.quāuis.in fi.de peni.dis.j.ecclesia.⁊ in qua est
mūditia predictas tres cōditiones habens. Est enim in
ea mūditia libera:q: a cuiuslibet immunditie seruitute li
bera existit.q: qui facit peccatum:seruus est peccati. Joā.
viij.ij. Per.ij.⁊ Roma.vj. Et in ea mūditia perfecta: quia
nihil ei mūditie deficit. Perfectū enim est cui nihil deest.
Est in ea mūditia immaculata: quia nullo extrinseco vel
intrinseco inquinari valet.arg. xv.q. vlti. scīscitantibus.
¶ Jt Et vt specialius aliud dicak de sanctitate ecclesie
in se: Sciendū q̄ ad sanctitatem requiritur carentia im
mūditie. vt ptz ex definitione supra posita. Est aūt duplex
immūditia creature rationalis. Una quidē culpe:alia re
ro erroris/aut ignorantie.⁊ vtraq; harū distinguitur fm
diuersitatem culparū ⁊ errorum. Ab immūditia culpe li
beratur ⁊ mūdatur creatura rationalis per gratiam:per
quā fit remissio peccatorū. de peni. dist.j. nemo potest.⁊.c.
quantūlibet. de cōse. dist.iiij. fine penitētia. Ab immundi
tia vero erroris ignorantie mundatur per sacram doctri
nam. xxxvij. dist.§. fi. cuius principiū est fides cuius est pu
rificare corda. vnde Acr̄. xv. Fide purificās corda eorum.
Et q: ad bene operādum sacra scriptura dirigit:⁊ gratia
adiuuat:ideo ecclesia sancta dicitur propter opera bona ⁊
virtutes. Et quia gratia cōfertur in sacramētis.s.q.s. mul
ti.⁊.c.quicquid.⁊ ēt de sacra vnc.c.s.ideo ecclesia sancta di
citur:quia per gratiā sanctificatur ⁊ mūdatur. Sunt em̄
sacramenta remedia sanctificationis cōtra immūditiam
ois peccati.ar.xv.q. vlti.scīscitantibus. Et quia per gratiā
deus nobis inhabitat ipse:ideo ecclesia sancta dicit.quia
per diuinam presentiā ⁊ inhabitationem sanctificatur.vñ
in ps.xlv.dicitur. Sanctificauit tabernaculū suum altissi
mus. Deus in medio eius non cōmouebitur.⁊ iterum in
ps.xcij. Domū tuam decet sanctitudo dñe. ēt de immu.et
decet. lib.vj.⁊.s.ad Cor.iij. Templū dei sanctū est:qđ estis
vos. vide etiam.s. Cor.vj.⁊.ij. Cor.vj. Huius tēpli signū
est materiale templū:quod propter hoc ecclesia vocatur:
cuius cōsecratio per episcopū/sanctificationē fidelium de
mōstrat per christū/qui est sanctus sanctorū. vt dicit Dam.
ix.c.sicut.⁊.s. Joā.ij.dr. Unctionē accepistis a sancto.id est
a christo. vnctionē scz interiorem: qua ⁊ ipe vnctus est pre
cōsortibus suis. ps. xliiij. De cuius vnctionis plenitudine
nos omnes accipimus. ēt de sacra vnc.c.s. Hec aūt ecclesie
sanctitas ⁊ sanctificatio cōmuniter est a tota trinitate de
qua dr. Esa. vj. Sanctus sanctꝰ sanctus dñs deꝰ exercituū.
vbi glos. In vtroq; testamēto trinitas pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūs
ostendit. Tamen aliquādo tribuitur sanctitas patri pro
pter auctoritatē principij. vnde Jo. xvij. Pater sanctifica
eos in veritate. Quādoq; attribuit filio:maxime propter
humanitatē assumptam:fm quā passus est. cuiꝰ passione
sanctificamur. Un̄. s.ad Cor.i. de ipso dr: Factus est nobis
a deo sapiētia ⁊ iustitia/⁊ sanctificatio/⁊ redemptio. vbi
Bern̄. Sapientia in predicatione. iustitia in peccatorum
ablatione. sanctificatio in cōuersatiōe. redēptio in passio
ne. ⁊ Eph. v. dicit apls. Christus dilexit ecclesiam:⁊ tradi
dit semetipsum ꝓ ea:vt eam sanctificaret. s. iustitia sancte
vite/pius Dūdās eam a peccatis.⁊ hoc lauacro aque
sanctificate: In verbo vite. i. quo datur vita. quo accedēn
te ad elementū fit sacramētū. s.q.s. detrahe. Quo sanctifi
catus hō accipit vitā eternā. Ut exhiberet sibi ecclesiam
gloriosam:nō habērem maculā:alicuius peccati criminā
lis: Neq; rugā: duplicitatis. ira quasi mundā ⁊ simplicem.
Nec aliquid hmōi. id est nullum peccatū p̄ quo fiat ama
nabilis. Sed vt sit sancta/per opera bona:⁊ immaculata
in abstinentia mali. Hec verba transferūtur ⁊ exponūtur
xxj. dist. quāuis. de peni. di. j. ecclesia. Quādoq; vero attri
buitur sancto spiritui. vnde Rom̄. j. dicitur. Spiritus sanc
tificationis. ipse enim purificato: est omnis immūditie:
qui est amor sanctus:⁊ donum primū: in quo donātur no
bis omnia dona: per que tollūtur que q; immūda. Et igit
tur ecclesia sancta: q: ab omni peccato ⁊ iniquitate mun
data.⁊ virtutibus ac bonis operib⁹ ornata. vnde ad Ty
tum. ij. Dedit semetipsum p̄ nobis: vt nos redimeret ab
iniquitate:⁊ mundaret sibi populum acceptabilem: sectā
torem bonorum operū. ¶ Est etiam ecclesia sancta. quia
ab omni errore purgata. xxiij. q.j.a recta. cum. ij.c.seq. per
sacram doctrinam: que munda est ⁊ emundans. Joā. xv.

Sanctū dicit
ur ecclesia
ratione
gratie

Jam vos mundi estis ꝓpter sermonem quē locutus sum vobis. De qua etiam doctrina dicitur pō. xviij. Ler dñi immaculata cōuertens animas. Jn qua quicquid est ad salutē vile inuenitur. xxxvij. dist. hinc etiā. c. c. si quis grammatici. Et quicquid est noxiū ⁊ saluti contrariū dānatur. ex in prol. e. decre. rex pacificus. Cui quicquid resistit non dubiū est esse falsissimū. Que de se dicit in Prouer. viij c. Justi sunt oēs sermones mei: non est in eis prauū q̄d nec peruersum: nihil prauū in fide: nihil puersum in moribꝰ. ¶ In eo igit ꝙ ecclesia dicitur sancta: intelligūtur ritus sacramentoꝝ quibus a pctō mūdamur: ⁊ plenitudo gre ⁊ virtutū quibus bona operamur: ⁊ veritas ⁊ bonitas doctrine qua erudimur ⁊ instruimur: q̄ nihil falsum nihil dānabile continet: sed totū verū ⁊ saluti ferū. Omnes q̄ppe doctrinales institutiones ecclesie sancte sunt: q̄ vel ex scripturis vtriusq; testamēti sumpte sunt. l. di. si q̄s diaconus ex de accusa. qualiter. ñ. in pn. Vel ex apostolica traditione. Vel patrū ⁊ sanctoꝝ cōciliorū ordinatione. Vel approbate ex rationali cōsuetudine. de hoc. xi. dist. ecclesiastica. c. c. catholica. xvi. di. per totū. ⁊. xv. xij. di. illa. xx. di. de quibus per totū. ¶ Sancta est ergo ecclesia in ꝑceptis: ⁊ sancta in sacramētis ⁊ ministeriis. sancta in operibꝰ. sancta in obseruationibꝰ. Jn ipsa est religio munda ⁊ immaculata apud deū ⁊ patrem. que est visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatione eoꝝ: ⁊ immaculatū se custodire ab hoc seculo. Jaco. i. lxxi. di. ad reatū. ⁊. c. vidue. lxxxvij. dis. episcopus gubernationē. Unde de ipsa ecclesia ō. Apoc. xxi. Ipsa ciuitas aurū mundū simile vitro mūdo. ⁊ iterū ibi. Vidi ciuitatē sanctā hierusalem nouā descendentē de celo. Necciuitas: vt glos. dicit. est iustoꝝ collectio vniuersa: que dicitur Sancta per iustitiā: Hierusalē per visionē pacis eterne. Noua q; a vetustate scilz peccati. fm illud. i. ad Cor. v. expurgate vetus fermentum. purgata: Descendens de celo: q; iuste viuit in temporē: ꝙ beate viuit in eternitate: se totū cognoscit habere a deo. ¶ Sancta q̄s dicit ecclesia: q; a terrenis eleuata. Sanctus em̄ in greco dicit agios. i. sine terra. Vere sine terra de se est ecclesia: quia que sursum sunt sapit: nō q̄ sunt super terrā. Col. iij. Cuius cōuersatio est in celis. Phil. iij. nūc mēte ⁊ affectu: vbi futura est in loco. Sācti ergo est igitur ecclesie regnū ꝑ omnibus regnis: ⁊ nullū aliud regnum sanctū est. Nam regnū Romanoꝝ ꝑ omnibus laudatum legitur in iustitia ⁊ veritate: quod tamen immundū fuisse non dubiū est: in quo erat cultus demonū: ⁊ omnis spiritus immundi custodia. Unde ꝓpie Roma Babylō. i. Per. vlti. in fi. ibi. Salutat vos ecclesia que est in Babylone. per Babylonem Roma figurabatur. fm Hiero. i. confusio. figurabatur. Apoca. xvij. in pn. Nam ipsa fuit mater fornicationum: maxime idoloꝝ ⁊ abominationū terre. Apoc. xvij. et multarū iniq̄tas legū. ⁊ plurima spurcitia moꝝ. posea vt Aug. narrat in lib. de ciui. dei. ¶ O

Sanctū dicitur ab vtris dicitur ge.

Do explicandā vero adhuc amplius ecclesie sanctitatē distinguēdum est de sancto: sicut distinguit Jsi. in lib. etymol. Dicitur enim sanctum tripliciter. Uno modo dicitur sanctū quod est aspersione sanguinis emūdatum. Hoc modo sanctū dicitur a sanguine. vñ dicit Jsido. xv. lib. etymol. Sanctū a sanguine hostie nuncupatū est. nihil enim sanctū apud veteres dicebatur: nisi q̄ sanguine hostie esset consecratū atq; conspersum. Unde ij q̄ purificari volebāt: sanguine hostie rangebātur. vt dixi. x. lib. Hoc autem modo ecclesia dicitur sancta: quātum ad homines pertinet: qui sanguine vere hostie que christus est sunt emūdati. vt patet ex authoritatibꝰ apostoli sup. a. §. precedēti. ñ. ⁊ Epb. inductis. Huiꝰ hostie memoria quotidie agitur in sacramento altaris. de cōse. di. ij. q̄d fit sanguis. c. c. q; corpus. ¶ Secundo modo dicitur idem q̄ firmū. vnde dicit Jsi. xv. lib. etymol. Sanctū dicitur: q̄ constat esse sancitū. Sancire aūt est confirmare: ⁊ irrogatione pene ab iniuria defendere. Sic leges sancte. C. de legi. leges sacratissime. Et muri sancti esse dicūtur. Hoc autem modo ecclesia dicit sancta: q; diuina sanctione ⁊ eterna lege firmata est: nec eā violare fas est. xxij. di. c. j. xix. dis. enimuero. xxi. dist. quāuis. Nā vt apostolus ait. j. ad Cor. iij. Si quis templū dei violauerit: disperdet illū deus. Cō firmata quidē ecclesia est in bono: ⁊ contra malum: ⁊ hoc per gratiā. de qua dicitur ad Heb. xiij. c. Optimū est gratia stabilire cor. Cōfirmata est etiā in coniūctione ad deū q; firmiter deo adhereat. ita q̄ nec mors nec vita ipsam separant a charitate dei. Rom. viij. Sed in hac vita imperfecta habet infirmitatē: in futura aūt firma erit. ar. de pe. di. j. §. q̄ vero repprobi. a d fi. Confirmatur aūt principaliter a deo. j. ad Cor. j. Confirmabit vos vsq; ad finem sine crimine. ⁊. j. Per. v. Ipse confirmabit solidabitq; ⁊ in pō. lxxiij. Ego confirmaui colūnas eius. i. apl̄os eoꝝ: q; successores: qui vt colūne sustinent edificiū ecclesiasticum. ñ. q. viij. accusatio. ex de accusa. qualiter. ij. §. licet. ex in clemē. de penis. si q̄s suadente. Quoꝝ est alios qui sunt in ecclesia cōfirmare: ⁊ hoc maxime ad summū pastorē pertinet: christi dico vicariū ⁊ successorem Petri: cui a dño dictum est Luc. xxij. ⁊. xxi. di. §. j. in fi. Tu aliquādo cōuersus cōfirma fratres tuos. vbi glos. Sicut ego te oꝝādo ꝓteri: ne deficeres: sic tu infirmioꝝ fratres erēplo tue penitentie cōforta: ne de venia desperent. ad hoc. l. di. cōsiderandum. Et in Exo. ō. xv. c. Sanctuarium tuū dñe quod firmauerūt manus tue: ecclesiam scz que fm apl̄m. j. ad Timo. iij. xxiij. di. in noie dñi. ibi. colūna dei viuentis. i. ecclesia. iā pene videt nutare. Est colūna ⁊ firmamētum veritatis. firma em̄ est in sacramentis: firma in documētis. licet enim statuta variētur ꝑ varietate locoꝝ ⁊ temporū ⁊ personarum: ea tamē que sunt ad saluti necessaria: stabilia sunt ⁊ firma. xij. dist. scit sancta. ⁊. c. illa. xxix. di. per totū. xxxv. q. j. per totum. ex de cōsang. non debet. ¶ N Tertio modo dicitur sanctū quod est diuinis obsequijs ⁊ diuino cultui applicatū. fm quē modū vestes sancte ecclesie ⁊ vasa sancta ⁊ loca sancta ⁊ dies sancti dicūt. ad hoc. xij. q. ij. nulli licet. ex de re. per. mācipia. ad hec de cōse. di. j. in sancta. ⁊. c. vestimenta. xl. dist. multi. xvi. q. j. placet. xvij. q. iij. attendendū. ⁊. c. si forte. Unde sanctitas sic sumpta ⁊ ex virtus que deo exhibet debitū cultum. quā definit Andronicus dicens ꝙ Sanctitas est virtus faciens fideles ⁊ seruātes que ad deū iusta sunt. ⁊ hoc modo ecclesia sancta est: quia vni veri dei cultui dedicata est. immo in ea sola est verus dei cultꝰ. j. q. j. extra catholicā. Colere siquidē deū: est exhibere ei debitū honorem: ⁊ debitū famulatū: siue interius siue exterius. Uñ duplex est cultus dei: scz interior ⁊ exterior. Interius em̄ colitur deus: fide spe ⁊ charitate. Exterius aūt per exteriora obsequia. ¶ O Et vt summarie dicatur de ijs in quibus dei cultus cōsistit. Sciendū q; ad dei cultū pertinet mentis deuotio: per quā voluntate deo subdimur: ⁊ promptā volūtatem ad ei famulandū habemus. nil em̄ deo offertur dignius. bona volūtate ⁊ corde. pō. lv. Jn me sunt deus vota tua. que reddā laudationes tibi. vnde Greg. Ante dei oculos nūq̄ est vacua manus a munere: vbi arca coꝝdis est plena bona volūtate. ad hoc iij. q. viij. in grauibus. xiij. q. v. scriptum. xviij. q. j. odi. ⁊ tali bone voluntati vera pax datur. Luce. ij. ¶ Ad dei cultū pertinet oratio: per quam in deum mente ascendimus: et decentia ⁊ salubria ab ipso petimus. ¶ Ad dei cultū pertiner adoratio: tam spiritualis ⁊ interior. hoc fit in spiritu Joan. iiij. Veri adoratores adorabunt in spiritu ⁊ veritate. q̄ corporalis ⁊ exterior: que consistit in humiliatione corporis per genuflexiones prostrationes ⁊ alia huiusmodi corporalia signa. ¶ Ad dei cultum pertinet oblatio sacrificiorum: que soli deo vni ⁊ vero sunt offerenda. de his legitur ⁊ no. de con. di. iij. venerabiles. Offertur aūt in ecclesia vnū precipuū ⁊ verissimū sacrificiū: scz sacramentū corporis ⁊ sanguinis christi. in quo sacramēto ille veraciter continet et sumitur: q̄ seipsum obtulit sacrificiū ⁊ hostiā deo in odorem suauitatis. Epb. v. Jdē ipse sacerdos

Cultꝰ diuinꝰ hec completur.

et sacrificium:cuius vnius ⁊ veri sacrificij vniuersa antiquorum sacrificia figura fuerunt.Hoc sacrificium quidē semel est oblatum in p:eciū:sed recolitur iugiter in ecclesia per mysterium quod quidē consecratur ⁊ offertur mysterio(al's ministerio)sacerdotū ꝓ salute populi ⁊ ipsoꝝ ad hoc ex̄ de sum.trini.c.j.§.vna.j.q.j.multi.de cōse.dist.ij. nec moyses.c.accesserunt.c.verum.c.in calice.c.q̄d fit sanguis.c.quia co:pus.c.re vera.per totum. ¶ Sunt ⁊ alia sacrificia spiritualia:que fideles deo offerunt ⁊ offerre tenentur.Sacrificium quidē spirituale est: contritio/et humiliatio co:dis.pſ.l. Sacrificium deo spiritus contribulatus:co: contritum ⁊ humiliatum deus non ⁊c.de peni. dist.j.nō sufficit.⁊.c.in actione. Sacrificium spirituale est castigatio ⁊ maceratio carnis.vñ apostolus ad Rom̄.xij. Obsecro vos ꝓ misericoꝝ:diā dei/vt exhibeatis co:da vestra hostiā viuentem ⁊c̄.Hoc sacrificium offerebat Paulus:quū dicebat. Castigo co:pus meum ⁊c.j. ad Coꝝ.ix. xxvij.q.v.ſi paulus.Huius sacrificij sacerdos/est ratio. altare/co: hostia/co:pus.ignis/charitas. de quib⁹ dns ait Leuit.vj. Ignis in altari meo semper ardebit:quē nutriet sacerdos subijciens ligna mane per singulos dies. quia ne feruo: charitatis deficiat : meditationē dominice passionis in co:de ratio aggregare ꝓcuret. ¶ Qualiter autem hec hostia immolāda fit:notatur quū dicitur Leuit.j. Detracta pelle hostie/artus in frusta cōcident.Hostie pellem detrahimus:quū in exterioꝝibus non gloꝝiamur:nec sumus herodes.i.in pellibus gloꝝiātes.pſ.xlviij. Jn multitudine diuitiarum suarum gloꝝiantur. Artus in frusta concidimus:quū singuloꝝum membꝝ:oꝝ vitia reseramus. al's dicetur illud Eccl'i. xxxiij. Vnus edificans ⁊ vn⁹ destruens:q̄d p:odest illis nisi labor:vnde.j.ad Coꝝ.v.Modicum fermēti totam massam co:rumpit.⁊ illud. Defleat peccato:: quia offendens in vno/factus est omniū reus. Jaco.ij.ex̄ de reg.iur.defleat. qō qualiter intelligatur exponit Aug. de peni.dist.v.consideret. vnde Sauli p:ecipitur.j.Regū.xv.percute Amalech:qui interp:etatur gens bruta.i.carnis vitia.⁊ demolire vniuersa eius.quod quia nō obseruauit:regnū amisit.Sed quia multi hoc faciunt tātū p:opter captandam famā/ecclesiam/vel p:ebendā: sequitur in autho:itate.Et subijcient in altari ignem: scz charitatem:Strue ligno:ū ante cōpositā.i.sanctarum cogitationū congerie subministrata. Et membꝝa que cessant/desuper o:dinantes.i.o:dinatione congrua componentes.quia sicut ait glos.super Rom̄.ij.c. Cōpositio coꝝporis indicat qualitatem mentis.xlj.dist.§.fi.⁊ Eccl'i. xix. de concel.p:ebē.c.quia diuersitate indecisa.Amictus coꝝporis/⁊ risus dentiū/⁊ incessus hominis/enuntiant de illo.Et quia cōpositio exterio: ab interioꝝi consurgit.iuxta illud Pſ.xliij. Omnis gloꝝia eius filie regis abintus.sequitur.Caput.i.intentionē. ex̄ de sacra vnc.c.j. ⁊ cuncta q̄ adherent teco:i.i.affectꝰ.Jntestinis/a sterco:ibus immūdarū cogitationū. Et p̄ubus/a puluere affectionum et actionum.Lotis aqua.i.lach:ymis emundatis.pſ.cxviij. Eritus aquarū dederunt oculi mei.Jo.xiij.Sacrificiū spūale est quodlibet iustitie ⁊ misericoꝝdie opus. Pſ.iiij. Sacrificate sacrificiū iustitie.Sacrificiū spirituale est defensio veritatis.vnitas charitatis. de peni.dist.iij.§.fi.c.ſi quis autē.Sacrificiū spirituale/sacrificiū laudis.de quo pſ.xlix.Sacrificiū laudis honoꝝificabit me.Heb.vl. Per ipsum offeramus hostiā laudis semper deo.Sacrificium spūale a malo oīi cauere:⁊ mādata seruare Eccl'i. xxxv. Sacrificiū saluare est attendere mandatis: ⁊ discedere ab omni iniquitate.Et generaliter sacrificiū completum est deo perfecte co:pus ⁊ animā offerre.vnde Ber. Thus pro nobis obtulit hostiā p:eciosio:em ꝑ habuit:se totū:qua nimirū p:eciosio: esse nō potuit.⁊ nos ergo faciamus qō possumus:offerētes illi optimū quod habemus: scilz nosmetipsos. co:pus in sacrificiū.spiritū in holocaustum. Unde Judicū.v.Qui p:opria voluntate obtulistis vos discrimini;benedicite dño. ¶ Duo autem sunt actus

Sacrificia spūalia deo offerēda

perfecti sacrificij.operatio/⁊ oꝝatio.p:imus significat per altare holocaustoꝝū in quo mactabantur animalia.i. mo rus carnales ⁊ alia vitia.vtpote Superbia mactatur per humilitatē.Auaritia per eleemosynarū largitatem.Luxu ria per castitatē.Secundus significatur per altare incēsi vbi adolebantur thymiamata.i.deuotio/suspiria/⁊ sancta desideria.P:imū erat in atrio:⁊ opertum erat ex ere, q: operatio fit in exterioꝝibus:⁊ semper eā sequi debet sonus confessionis: quia multipliciter cōtingit peccare in operabilibus.vñ Job.ix. Verebar oīa opera mea. de pe. dist.ij.ſi enim inquit.Alterū erat in sanctuario ⁊ opertum erat auro purissimo.quia oꝝatio fit in intimis coꝝdis:e pe comitatur eam dulcedo contēplationis.pſ.lxxvj.Dulcedo: fui dei:⁊ delectatus sum . Et ex vtroq̄ odos suauissimus surgit ad deū.vnde Pſ.lxv.Holocausta medullata offeram tibi.i.opera pinguedine charitatis referta : cum incenso arietū.i.cum oꝝatione quam apostoli nobis tradiderunt:sicut ipsi a deo acceperunt.Vocātur apostoli arietes:quia ducatū gregi dominico p:ebuerūt.vñ q.j. salsis taris.de vtroq̄ altari legitur Leuit.xv.Sacrificiū postremo spirituale omniū completiuum/q̄libet actus virtutis:⁊ quodlibet opus bonū in deum relatum:⁊ ad veram beatitudinem oꝝdinatū.sicut per Aug.pater.⁊ lib.de ciui. dei.c.vj.vbi agit de multiplici sacrificio. ¶ Ad dei cultū pertinent oblationes:decime:et primitie:que cedunt in vsum illoꝝū qui sunt ministri diuini cultus.etsi em̄ omnes fideles deū colant:specialiter tamen quidā sunt ad ministeria diuini cultus perficiēda deputati.ad hoc ex̄ de dec. c.j.⁊.c.tua nobis.ibi.quibus eas ipse ꝓ suo cultu cōcessit. xvj.q.j.reuertimini.de cōse.dist.j.omnis.ex̄ de ẽbo.fugi. causa.Ad dei cultū pertinent edificatio/⁊ dedicatio temploꝝū ⁊ altarium:vnctiones quoq̄ ⁊ ablutiones:ruminationes ⁊ aspersiones:cōsecrationes ⁊ benedictiones:que in ecclesia fiunt:siue locoꝝū/siue ministroꝝū/siue vasoꝝū/siue vestiū/vel aliarum quarūcūq̄ rerum/que ad dei cultum qualitercūq̄ applicantur.ad hoc de cōse.dist.j.c.j.⁊ per totū.ex̄ de sacra vnc.c.j.ex̄ de cōse.eccle.vel al.per totum.de cōse.dist.iij.aquam.xxj.dist.cleros.xxv.dist.perlectis. ¶ Ad sanctitatē quoq̄ ecclesie pertinet non solū cultus qui exhibetur deo:sed etiā ille qui exhibetur angelis ⁊ hoibus sanctis.qui tamen cultus est alterius rationis/ q̄ ille q̄ exhibetur deo.⁊ vocāt talis cultus Dulia a theologis:quod est reuerētia facta creature.de hoc no de cōse.di.iij.perlatū.⁊.c.venerabiles.Uersus.Dulia fit seruo: dño sed latria detur . Hyperdulia.i. maioꝝ dulia debetur christi carni:inquātum est creatura.⁊ cruci. merito igitur ecclesie regnū dicitur ⁊ est sanctum. ¶ ꝓ Ad hanc conditionē pertinet illa conditio ecclesiastici regni:qua dicit iustum ⁊ bonū:quia optimis legibus ⁊ sanctis moribus viuit.Ad hāc conditionē pertinet eius perpetuitas. nam sanctū dicitur vno modo idē quod firmū. Ipsa vero perpetuitas firmitas ⁊ permanentia essendi est. Ad hoc etiā pertinet ecclesie firmitas:q̄ vinci ⁊ expugnari non potest. ¶ Ad sanctitatē etiā ecclesie ptinet illa cōditio/qua dicit copiosum.dicit em̄ ecclesia sancta ꝓpter copiam bonoꝝū spūaliū ⁊ charismarū.immo nullū est spūale bonū:q̄ in ecclesie sanctitate nō cōp:ehendat. hec aūt spūalia bona sunt vere diuitie per quas reddit ecclesia copiosa. vñ pſ. cxj.Gloria ⁊ diuitie in domo eius scz ecclesie.Hi sunt scripture canonice:⁊ earū multiplices expositiones gē gratis date:virtutes:dona:⁊ varia multoꝝum operaꝝ:quibus oībus abūdat ecclesia:per illū qui est omnium dns diues in omnes qui inuocant eū.ad Rom̄.x.in quo sunt omnes thesauri gratie ⁊ sapientie.⁊ Col'.ij.Et de istis diuitijs dicit apl's.j.ad Coꝝ.j.Quia in oīb⁹ diuites facti estis in illo.Est ergo ecclesie regnum sanctū: ⁊ ab illo sanctificatum qui ait Leuit.xix.⁊.j.Per.j. Sāti estote:quoniā ego sanct⁹ sum.lxxxj.dist.oportet.Quicūq̄ igitur criminosus est:de isto regno quantū ad deū non est. Nā si fit in numeroꝝ:nō est in merito,de pe.di.j.ecclesia.ibi, qui ergo pecca-

tor: est aliqua sor:de maculatus:non potest de ecclesia chri
sti appellari. Sanctitas hominis incipit in statu peni
tētie.proficit in statu iustitie.sed perficitur in statu glorie.
Unde ait dñs Moysi.Exod.xix. Vade:& sanctifica popu
lum hodie & cras:lauentq; vestimenta sua: et sint parati
vsq; in diem tertium.i.ad statu glorie que parata est eis.
vnde Matth.xxv. Percipite regnum quod vobis para
tum est.vnde Ber. Si proposueris in corde tuo declinare
a malo:& facere bonum:tene quod accepisti: et profice in
melius semper.sed si aliquid min⁹ iuste egeris (vt est hu
mana fragilitas) nō in eo perfiste:sed penitere & corrige
re:& eris sine dubio sanct⁹:sed cui interim clamare neces
se sit.ps̄.lxxv. Custodi aiam meā qm̄ sanctus sum.vnde
Apocal.xvi. qui sanctus est:sanctificetur adhuc.xlvij.dis.
quantūlibet. Tales sancti in conspectu dei manducant &
bibunt.de peni.dist.i.& venit.vbi hoc exponitur. Et hec est
dei voluntas sanctificatio vestra.i.ad Thessal.iiij. Unde
et omnis sanctus sacerdos est:qui se totum deo immolat
xl.dist.multi. Sed non est sanctus vt est dñs.i.Reg.ij. qui
est sanctus sanctor:um. Danie.ix. Episcopi etiam precipue
sancti erunt. C. de epis.& deri. si quis in hoc genus. ibi. cui
sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit.& in auc. de san
ctis.epi.& in rubio & nigro.& precipue peramplius papa.
Quis enim sanctum esse dubiter:quem apex tante digni
tatis attollit:xl.dist.c.i & omnes corpus christi offerētes.
i.q.i.neq; enim.xxviij.dist.decernimus. ¶ Sanctum facit
affectio sancta:sanctus timor domini:& sanctus amor:ijs
affecta anima quasi brachijs tribus dominū comprehen
dit.amplectitur.stringit:& tenet.dicens. Tenui eum: nec
dimittam eum. Can.iij. Bern. de consideratione li.i. item
Ber. Tria faciunt hominē sanctum. victus sobrius.actus
iustus.sensus pius. Vis apparere sanctus: circa vitā tuā
esto austerus.circa alios benignus.audiant te homines
parua mandantem:et grandia facientem. Chrysos. super
Matth. ¶ O. Ultimo restat considerare q̄ ecclesie re
gnum est & dicitur apostolicum. Ecclesia quidem dicitur
apostolica.primo quia in apostolis inchoata & initiata.
ipsi enim fuerunt primitie populi christiani quantum ad
tempus gratie reuelate.xxxv.q.i.§. hactq; ibi. vnde de
plebe iudaica primum apostolos elegit:quos quasi fun
damentum ecclesie instituit. Sicut autem primi fuerunt
fin tempus:ita fuerūt precipui fin spiritualem perfectio
nem.ex̄ lib.vi. de elec.fundamenta.xxiij.q.ij. legatur. ibi.
siue ab apostolis ipsis quos potiores merito fuisse non
dubium est.vnde Greg. in mor.lib. xix. Prophera pro
spiciens cūcta carnis desideria/apostolos spirituali amo
re transcendere admirans.ait Esa.lx. Qui sunt hi qui vt
nubes volant:ac si aperte dicat. Nos per terram gradi
mur/qui adhuc coniugijs implicamur & propagande so
boli operam carnis impendimus. Isti vero non ambulāt
in terra:sed vt nubes volant:qui dum celestia appetunt:
de terrenis desiderijs nihil tangunt. ¶ Item idem in ho
milia. Ambulabat iesus. Qui sunt isti q̄ vt nubes volant:
Esa.lx. Apostolos terrena contemnentes: mente celesti
bus appropinquantes:verbis pluentes:miraculis coru
scantes:& quos a terrenis contagijs sancta predicatio et
vita sublimis suspenderat:hos volantes pariter & nubes
appellat. Unde & apostolus de se.& de his apostolis lo
quens/ait.Rom.viij. Nos ipsi primitias spiritus haben
tes.glo.id est spiritum sanctum habentes:& tēpore prius:
et ceteris abundantius.& i.ij. Thessal.ij. Elegit nos deus
primitias in salutem:scilicet nostram & omnium gēnium.
Et quia primum & perfectū in quolibet genere/causa est
omnium que sunt post:Ideo secūdo dicitur ecclesia apo
stolica:quia per alios propagata:& vsq; ad mundi termi
nos/verbo predicationum extēsa. Ps̄.xviij. Quia in om
nem terram exiuit sonus eorum:& in fines orbis terre ver
ba eorum.& Rom.x.xix.dist.in memoriā.ex̄ lib.vi.de elec.
fundamenta. Ipsi ergo patres & progenitores fidelium.
Ipsi edificatores & fundatores ecclesie:quam doctrinis/
miraculis/exemplis/& effusione sanguinis plantauerūt.
vt pre.capi.fundamenta. & lxviij.distin.quorum vices. et
xxij.dist.c.ij. Unde Luce.vi.simile Marci.iij. & Matth.x.
dicitur q̄ christus elegit duodecim: quos apostolos no
minauit.vt dicit glos. quos ad propagandum auxilium
salutis humane per terrarū orbem fatores fidei destina
ret. Item ibi glos.super verbo. Elegit duodecim. vt qua
dratum orbem fide trinitatis insigniret. Et quia eiusdē
est producere aliquid:& gubernare illud: Ideo tertio di
citur ecclesia apostolica:quia per apostolos gubernata &
administrata. Ipsi enim ecclesie ordinatores. xi.distin. pa
lam. Ipsi dispensatores. xliij.dist.dispensatio. Ipsi admi
nistratores.i.Cor.iiij. Ipsi pastores. ex̄ lib.vi. fundamen
ta.§.i. Ipsi doctores.ij.q.vij.sentētia. Ipsi principes. Ps̄.
xliij. Constitues eos principes super omnem terram &c.
lxviij.dist.quorum. Ipsi pontifices. quid sit. vide.xxi.dist.
c.i.¶. pontifices. Ipsi reges a regendo ecclesiam.ij.q.i. sce
lus. Ipsi duces.q: ducatum gregi dominico prebuerunt.
vij.q.i.scisciteris. ¶ Ipsi sunt duodecim portē ciuitatis:
de quibus dicitur Apocal.xxi.ca.q̄ ciuitas habebat mu
rum magnum & altum:habens portas duodecim. vbi di
cit glos.q̄ per portas/sanctos intelligimus apostolos:per
quorum fidem & doctrinam in sanctam ciuitatem intro
imus. Et quotquot hominum ad christum conuertūtur:
per ipsorum eruditionem sanctam ciuitatem ingredium
tur. ¶ Ipsi sunt duodecim fundamenta eiusdem ciuita
tis: sicut in eodem capitulo scribitur: q̄ murus ciuitatis
habebat fundamenta duodecim. Licet enim christus sit
ecclesie fundamētum primarium & principale.i. ad Cor.
iij.ex̄ de bap.c.iij.§.porro.ex̄ in clemen.de sum.trini. fidei.
Tamen apostoli sunt fundamenta secundaria.ex̄ de elec.
fundamenta.lib.vi. Unde illud ad Ephe.ij. Superedifi
cati supra fundamentum apostolorum & prophetarum.
Sed christus est primum & maximum fundamentum: su
pra quod tāquam petram firmam/est fundata ecclesia.
Matth.xvi.& xix.dis.in memoriam.& pre.cap.fundamen
ta. Sicut enim dicitur sanctus sanctorum. Daniel.ix.& pa
stor:pastorum.i. Per. vlti.& xcv.dist.esto.sic dicitur funda
mentum fundamentorum. De his secūdarijs fundamen
tis/scilicet apostolis dicitur.i.ad Cor.xij. Quosdam qui
dem posuit deus in ecclesia primum apostolos.glos. Pri
mum dignitate & tempore vite christi predicantes: & om
nium ordinatores et iudices.& Heb.xij. Accessistis ad ec
clesiam primitiuorum:id est apostolorum. Qui primi re
diderunt: et quorum fidei alij adiuncti sunt. His beatis
apostolis succedūt in ecclesia episcopi. lxviij.dist. quorum
vices. xxi.dist.in nouo.ex̄ de sacra vnc.c.i.§.h. Quorū pre
cipuo & primo scilicet Petro succedit primus prelatus et
summus pontifex/vniuersalis ecclesie pastor & rector:qui
et papa dicitur:id est pater patrum: vel pastor pastorum
vel admirabilis. Dicitur etiam papa summus: non con
summatione/sed capacitate.non comparatione meritorum sed ministeriorū. Est enim summus inter ministros.
Bern. de consideratione lib.ij. Apostolicus etiam nomi
natur:quia vertici apostolorum succedit/scilicet Petro.
et quia toti ecclesie que apostolica dicitur/presider. lxxix.
dist.c.i. c.oportebat.c.si quis ex episcopis. ¶ R Sed illud queritur quare magis dicatur apostolica:quam pro
pherica:Ad quod dicendum q̄ propter amplioremgra
tiam que fuit in apostolis: et lucidiorem doctrinam atq;
diffusiorem: que per totum mundum est dilarata. vnde
xix.dist.ira dñs. Ira dñs noster iesus christus humani ge
neris saluator instituit: vt veritas que antea legis & pro
phetarum preconio continebatur: per apostolicam tubā
in salutem vniuersitatis exiret. Adhuc apostoli filij sunt
prophetarum et antiquorum patrum. vnde in Ps̄. xliiij.
Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. constitues eos prin
cipes super omnem terram. lxviij.distin.quorum. Et ideo
in hoc q̄ ecclesia dicitur apostolica ab apostolis: intelli
guntur patriarche & prophete:quorū apostoli sunt filij et

Sicrus dr quō sanctus.

Ecclesia cur apostolica dicitur.

Cur nō pphetica dicit ecclesia.

per propagationem carnis ⁊ per imitationem operis. q: cui⁹ opera quis facit eius appellatur filius. Joan. viij. de peniten. distin. j. §. hoc idem. ℞. item (vt christus ait) omnis qui odit. Item non dicitur ecclesia prophetica. quia prophete de ea predixerunt/quod in ea cõpletum est. non ipsa de alia prophetizat ecclesia.

Ecclesia cur christiana non ℞.

¶ S Iré queritur cur ecclesia non dicitur christiana a christo: qui est caput ecclesie: sicut dicitur apostolica ab apostolis: qui sunt membra christi: licet nobilia ⁊ precipua. Ad quod dicẽdum ꝙ ecclesia indubitanter ⁊ christi dicit: ⁊ christiana vocatur. sicut dicitur populus christian⁹. Sed in symbolo magis dicta est apostolica: quia per hoc intelligitur vtrũq; scilicet ⁊ cetus apostolorum christi: ⁊ etiam ipse christus. Nam apostoli interpretantur missi. xxj. dist. in nouo. ibi. a quo missi sunt. Unde Aug. ad Orosium ca. xl. apostolus interpretatur missus. Apostolorum ergo tria sunt genera. quidam mittũtur a deo/vt Moyses ⁊ apostoli. a deo ⁊ per hominem/vt Josue. per hominem tantum. sicut meis temporibus multi fauore vulgi in sacerdotium subrogantur. Iré ad Roñ. j. glos. Apostolus latine missus dicitur: vel legatus. missus autem dat intelligere mittentem. vnde quum apostoli a christo fuerint missi: in eo ꝙ ecclesia dicitur apostolica/insinuatur etiam christus ipse.

Apostolorũ tria genera.

¶ Adhuc ipse christus vere apostolus dicitur: quia missus a patre. ℞m illud. Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos. Joan. xx. Unde ad Heb. iij. dicitur de christo. Considerate apostolum ⁊ pontificem confessionis vestre. id est quem cõfitemur. Ubi dicit glos. Cur negamus eum apostolum quem nobis deus misit: propter quod non solũ ab apostolis christi/sed eriã ab ipso christo summo apostolo ecclesia denominat apostolica.

Ecclesia vñ apostolica.

¶ T Per hoc autem ꝙ ecclesie regnum dicitur apostolicum: datur intelligi alia conditio huius regni: scz ꝙ rite fit institutum. Nam institutor huius regni christus est principaliter: ⁊ consequenter apostoli. ipsi enim institutores eius qui ⁊ fundatores ⁊ propagatores. Non potest autem ecclesiastici regni institutio esse nisi recta atq; legitima. que tam sanctos/tam perfectos habet institutores/apostolos dico populorum principes/deos terre quodãmodo/fortes fidei testes/vicarios christi/amicos dei/domesticos eius/vasa spiritussancti/luminaria mundi/sal terre/bases ecclesie militantis/milites christi/iudices seculi/adsessores christi/duodecim lapides preciosi/claues celi.

Apostolorũ laudes memorata digne

¶ U Apostoli autem sunt duodecim filij iacob. Gen. xxxv. Apoc. xij. Duodecim fontes deserti: quos israel reperit in Elym. Exod. xv. Duodecim lapides altaris. iij. Reg. xviij. Duodecim virge. Nume. xvij. Duodecim lapides in Jordane leuati. Josue. iiij. Duodecim boues in mari. Et duodecim in holocaustũ. Nume. vij. ad finem. Duodecim stelle in corona sponse. Apoc. xij. Duodecim fundamenta ciuitatis. Apoca. xxj. Duodecim hore diei. Joan. xj. Duodecim porte ciuitatis Hierusalem. Apocal'. xxj. Duodecim menses anni. Apoca. vlti. Fructus duodecim ligni vite. Apoc. vlti. glos. Actuũ. xiij. Qui vt ecclesiam instituerent atq; propagarent: acceperunt plenitudinẽ charisma tum: locutionem omniũ linguarum: ad omnium nationũ eruditionem. Actuũ. ij. de conse. dist. iij. ca. fi. Potestatẽ miraculorum ad confirmationem doctrine: ⁊ cõuersionem non credentium. Actuũ. iij. Luc. v. Authoritatem dimittẽdi peccata. introducẽdi ad vitam. Joã. vlti. de peni. dist. j. quem penitet. Ligandi homines atq; soluendi. fortitudinem animi contra tyrannos. Heb. v. ⁊ contra queq; mundi aduersa vel prosperã. Sapientiam spiritualem. contra mundi sapientes/⁊ legisperitos/⁊ demonum fallacias. j. ad Cor. ij.

¶ R Per hoc etiam ꝙ regnum dicitur apostolicum: intelligitur ⁊ alia eius cõditio: scilicet firmitas. Ipsi enim apostoli/qui sunt ecclesie duces ⁊ principes: ipsi sunt eius patroni ⁊ intercessores: custodes ⁊ defensores: ipsi ⁊ fundamenta. vt dictum est. Et ideo firmum ⁊ forte et bene fundatum est ecclesie regnum: qõ talibus gubernaculis regitur: talibus fundamentis innititur; talibus patronis protegitur.

¶ Y

Illud autem non est omittendum ꝙ licet ab omnibus apostolis ecclesia denominetur apostolica: specialiter tamen a vertice apostolorum Petro scilicet: quia etsi fundata sit supra omnes apostolos: tamen precipue supra Petrum: qui post christum. immo ⁊ vice christi est ecclesie caput ⁊ fundamentum. xxij. dist. ca. ij. xix. distin. ita dominus. ⁊. xxj. dist. in nouo. xviij. q. j. loquitur. vñ Matt. xvj. ei a christo dictum est. Tu es Petrus: ⁊ super hãc petram edificabo ecclesiam meã. id est super te. vt Augu. exponit ℞m vnũ modum. licet aliter exponatur super hanc petram: id est super hunc quem confessus es. Hanc expositionem innuit Leo papa in preal. cap. ita ⁊ Nicolaus. ex de elec. fundamenta. li. vj. quia petra erat christus. j. Cor. x. de conse. dist. ij. re vera. Vel super hãc fidem ⁊ confessionem quam de me fecisti. Et in quodam sermone de cathedra beati Petri ait Aug. pertractãs verbum predictum/Petrum ita q; fundamentũ ecclesie dominus nominauit: et ideo digne hoc fundamentũ colit ecclesia/supra quod ecclesiastici edificij altitudo consurgit. Item Aug. de verbis domini sermone septimo. Hoc nomen Petrus a domino impositum est. ⁊ hoc in ea figura vt figuraret ecclesiam. quia enim christus petra: petrus populus christianus vocatur. Tu es (inquit) petrus: ⁊ super hãc petram edificabo ecclesiam meam: quam confessus es: ⁊ quã cognouisti: dicens. Tu es christus filius dei viui. id est super meipsum filium edificabo te: non me super te. Item glos. super predicto loco Matthẽ. xvj. Tu es petrus. Non dico vocaberis. sed tu es Petrus ob fortitudinem fidei: ⁊ confessionis constantiã. Et ibi. ego dico tibi. glos. qui credis in me. Et ibi. hanc petram. glos. interli. christum quem credis. Item glos. ibi. Tu es petrus. a me petra. ita tamen vt mihi retineam fundamenti dignitatem. Tu super me edinabis lapides mũdos. ⁊ insuper omnia abjcies leprosos. Et ibi. Et tibi dabo claues. i. tribuam presentis iudicij potestatem regni ecclesie. Iré glos. ⁊ tibi. vt omnibus constaret ꝙ absq; ea confessione ac fide petri/nullus regnum celorum posset intrare. Item alia glos. qui prece ceteris confessus est: illi pre ceteris donantur claues. Claues sunt discernendi scientia ⁊ potentia. xx. distin. §. j. quia dignos recipere: ⁊ indignos debet excludere a regno. Any de subdit. Et quodcũq; ligaueris: id est quem in peccatis persistentem/eternis penis adiudicaueris: vel quem humilem ⁊ vere penitentem/absolueris: sic et erit in celis.

¶ Item ibi glos. alia interlinearis. Quẽcunq; indignã remissione iudicaueris/dum viuit: apud deum indignus iudicabitur. ⁊ quemcũq; soluendum iudicaueris. dum viuit: remissionem peccatorum consequetur a deo. Item ibi glos. Hiero. Et quemcũq; tẽ. habent quidem eãdem iudiciariam potestatem alij apostoli: quibus post resurrectionem ait Joan. vlti. Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis tẽ. Habet etiam omnis ecclesia in presbyteris et episcopis. sed ideo Petrus eam specialiter accepit: vt omnes intelligant ꝙ quicunq; ab vnitate fidei ⁊ societate eius se separauerit: nec a peccatis solui nec celũ potest ingredi. Hunc locum quidam non intelligentes/aliquid sibi adsumunt de supercilio phariseorum: vt dãnare impios: vel soluere nocios se putent. quum apud deum non sententia sacerdotum/sed reorum vita queratur. Unde etiam vt dicitur in Leuitico/ostẽdere se sacerdotibus iubentur leprosi: quos illi non faciunt leprosos: sed discernunt qui mundi vel immundi sint. xj. q. iij. quomodo ita. ⁊ de ista materia. xj. q. iij. §. de his inquam. cum oibus duodecim capitulis vsq; ad §. hoc etiam. ⁊ ab illo. §. vsq; ad §. ex his.

¶ Item predicto loco. et porte inferi ⁊c. De his portis supra eodem articulo. §. j. ℣. de fortitudine. Porte inferi sunt peccata mine blanditie hereses quibus infirmi ruunt in mortem: qui non vere supra petram/sed super arenam domum professionis sue credendi sunt edi

ficauisse.i.non simplici ⁊ vera intentione christum sequi: sed ob terrenam quãliber causam habitum prætendisse.q̃ enim in intimo cordis amore fidẽ christi percipit: quicq̃ ingruat/facile vincit. Item supra pre.locum Matth.xvi. Quem dicunt homines esse filium hominis? subiecit. Vos autẽ quẽ me esse dicitis? Hiero. Quasi diceret illis/ qua hoies sunt/humana opinãtibus:vos q̃ dij estis quẽ me esse existimatis? Rabanus. Non aũt quasi nesciẽs sententiã de se discipulorũ vel extraneorũ/inquirit. Sed ideo discipulos quid de se sentiãt interrogat:vt confessionẽ recte fidei digna mercede remuneret. Ideo q̃d alij de se sentiant interrogat seu inquirit:vt expositis primo sententijs erantiũ:discipuli probarentur veritatẽ sue confessionis non de opinione vulgata sed de ipso percepisse dominice reuelationis arcano. ¶ Item Ihesus. Quando vero dñs de plebis opinione interrogat:oẽs respondent.sed oibus discipulis interrogatis:Petrus tamq̃ os apostolorum ⁊ caput/pro omnibus respondet. Unde sequit. Respondẽs Simon Petrus.dixit. Tu es christus filius dei viui. Orig. Denegauit quidẽ Petrus aliquẽ eorũ esse iesum/quẽ arbitrantur iudei. Confessus est aũt. Tu es christus. q̃ nesciebant iudei.sed eũ(quod maius est) filium dei viui.q̃ et per prophetas dixerat. Viuo ego dicit dñs. Et ideo dicebatur viuus secundũ superemineniam qua superemineret oibus habentibus vitã:quoniã solus habet immortalitatem.j.ad Timo.vj. Et est fons vite.quod ꝓprie dicitur deus pater. Vita aũt est quasi de fonte procedẽs.qui dixit Jo.xiiij. Ego sum vita ⁊c. Unde Joã.j. Quod factũ est in ipso/vita erat: ⁊ vita erat lux hominũ: ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eã non cõprehenderũt. Fuit homo missus a deo cui nomen erat Joãnes. hic venit in testimoniũ:vt testimonium perhiberet de lumine:vt oẽs crederent per illum. Non erat ille lux:sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat omnem hominẽ venientem in hunc mundum. In mundo erat: ⁊ mũdus per ipsum factus est:et mundus eum non cognouit. In propria venit:et suj eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: ijs qui credũt in nomine eius. Qui nõ ex sanguinibus/neq̃ ex voluntate carnis/neq̃ ex voluntate viri/sed ex deo nati sunt. Et verbũ caro factũ est: ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus gloriã eius:gloriã quasi vnigeniti a patre: plenũ gratie ⁊ veritatis. ¶ Hiero. Etiam deũ viuum appellat ad cõparationem eorũ deorum/qui putantur dij:sed mortui sunt. Saturnũ dico: Jouẽ: Venerem: Herculem: ⁊ ceteras idolorum portenta. ¶ Hilarius. Est aũtẽ hec vera ⁊ inuiolabilis fides.ex deo deum filiũ perfectũ fuisse:cui sit ex eternitate pariter eternitas. Hunc igit assumpsisse corpus: ⁊ hominẽ factum esse:perfecta cõfessione cognouit. Completus est igitur omnia/q̃ ⁊ virũ ⁊ nomen exprimit: in quo summa virtutũ est. ¶ Rabanus. Mira autem distinctione factũ est/vt dñs ipse humilitatem assumpte humanitatis profiteatur: vocãs se filiũ hominis.quũ dixerit ibi. Quem dicũt homines esse filiũ hominis? discipulus vero Petrus excellentia diuine eternitatis ostendit. Hilarius. Dignũ autem cõfessio Petri premiũ consecuta est: quia dei filiũ in homine vidisset. Unde sequitur. Respondens autẽ Jesus dixit ei. Beat⁹ es Simon bariona:quia caro ⁊ sanguis nõ reuelauit tibi:sed pater meus:qui est in celis. ¶ Hiero. Reddit enim christus apostolo vicem pro testimonio de se. Petrus dixerat. Tu es christus filius dei viui. Dñs aũt dixit ei. Beatus es Simon bariona.quare? quia non reuelauit tibi caro ⁊ sanguis:sed reuelauit pater.q̃ caro ⁊ sanguis reuelare non potuit:spũssancti gratia reuelatũ est. Ergo ex confessione sortitur vocabulum. ꝙ reuelatione ex spiritusancto habebat. cuius ⁊ filius appellandus sit. Siquidem bariona in lingua nostra sonat filius colũbe:id est spiritussancti. ¶ Chrysost. Uanum autẽ esset. Jo.j. Tu es filius iohanna.nisi vt ostendat/quomodo ita naturaliter est christus filius dei;sicut Petrus filius iohanna:eiusdem substantie cum eo qui genuit. ¶ Hiero. Illud autẽ quod ait.quia caro ⁊ sanguis nõ reuelauit tibi.apostolice narrationi cõpara: in qua ait.ad Gal.j. Cõtinuo non acquieui carni ⁊ sanguini:neq̃ veni hierosolymã ad antecessores meos apostolos:sed abij in arabiã: ⁊ iterũ reuersus sum damascũ. Deinde/post ãnos tres veni hierosolymã videre Petrũ. ⁊ mansi apud eũ diebus q̃ndecim.aliũ aũt apostolorũ vidi neminẽ.nisi Jacobũ fratrẽ dñi. Que autem scribo vobis/ecce coram deo quia nõ mentior. Deinde veni in partes Syrie ⁊ Cilicie. Eram autem ignotus facie ecclesijs iudee que erant in christo.tantum autẽ auditum habebant: quoniã qui persequebatur nos aliquãdo:nunc euãgelizat fidem:quam aliquando expugnabat: ⁊ in me clarificabãt deum. Carnem ibi ⁊ sanguinem iudeos signans.vt hic quoq̃ sub alio sensu demõstretur/q̃ ei nõ per doctrinã phariseorum: sed per dei gratiã: christus dei filius reuelatus sit ⁊c. ¶ Hilarius. Uel aliter beatus Petrus hic vltra humanos oculos ⁊ intendisse ⁊ vidisse laudatus est:nõ id q̃d ex carne ⁊ sanguine est contuens:sed dei filiũ celestis patris reuelatione cõspiciens. dignusq̃ iudicat⁹ est/vt primus agnosceret q̃ diuinitas esset in christo. ¶ Item super predicto verbo. Filius dei viui. Chrysost. Nimirũ autem si non cõfessus esset Petrus christũ propie ex patre natum:non esset hoc reuelationis opus.nec existimare christũ vnum ex multis filijs adoptiuis:beatitudine dignum esset. Nam ⁊ ante hoc illi q̃ erãt in naui dixerunt. Uere filius dei es. Et quũ transfretassent: venerunt in terram genesar. ⁊ quũ cognouissent eum viri loci illius:miserunt in vniuersam regionem illã: ⁊ obtulerunt ei omnes male habẽtes. ⁊ rogabant eũ vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicũq̃ tetigerunt: salui facti sunt. Matth.xiiij. sed ⁊ Nathanael Joã.j. dixit. Rabi tu es filius dei. Non tamen beati dicti sunt. quia non talem confessionem qualem Petrus. Sed vnũ ex multis eum existimabant:non vere dei filium:vel etsi precipuum quidẽ prae multis:non tamen ex substantia patris. Uides autem qualiter ⁊ filiũ revelat pater: ⁊ patrem filius. non enim ab alio est dicere filium q̃m a patre:nec ab alio patrẽ q̃m a filio. Matth.xj. Et nemo novit filium:nisi pater.neq̃ patrem quis novit:nisi filius: ⁊ cui voluerit filius revelare. Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis: ego reficiam vos.tollite iugum meũ super vos: ⁊ discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiẽ animabus vestris. Jugũ enim meum suaue est: ⁊ onus meum leue ⁊c. Quare ⁊ hinc manifestum est/q̃ filius est cõsubstantialis ⁊ coadorandus patri. ¶ Ostendit autem christus ex hinc iam multos credituros quod fuerat Petrus confessus. vnde ⁊ subdit. Et ego dico tibi. quia tu es Petrus: ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiã meam. id est in hac fide ⁊ confessione ecclesiam meam. Hinc ocist iam multos credituros quod Petr⁹ confessus fuerat: ⁊ erigit eius sensum: ⁊ pastorem ipsum fa[illegible]. Adde hic quod scripsi de Petro ⁊ eius prerogatiua sup.a.liij. ⁊ lv. articulis.

¶ Uere igitur est ecclesie regnum gloriose magnificum: et magnifice gloriosum. Quod ⁊ vnum/⁊ catholicũ/sanctum/⁊ apostolicum/rectissime nuncupatur ⁊c.

¶ Articulus.lxiiij. A

Habuit insuper regnum ecclesie triplicem statũ. ¶ Primo in lege nature: i quo nullũ signum distinctiũ fidelium ab infidelibus habuit:licet habuit primitias/oblationes/decimas/⁊ sacrificia de muneribus et oblationibus. Ben.iiij.xiiij.q.v.scriptum.de sacrificijs. Ben.viij.⁊.xiiij.de conse.dist.iiij.quod apud. de decimis. Ben.xxviij.⁊.xiiij. Triplex ecclesie status.

¶ Secundo habuit statum in tempore legis scripte: in quo habuit circũcisionem datam ipsi Abrae. Gene.xvij.de cõsecra.distin.iiij.quod apud nos. per quam distinguebantur qui non erant de lege dei ab alijs. ¶ Habuit etiam statum in lege vel tempore

gratie:in quo habuit baptiſma ⁊ alia ſacramẽta.vt p:e.c. qđ apud.⁊ cẽ de bap.maio:es.in q̃bus confertur gr̃a ⁊ remiſſio pcto:z.ſ.q.ſ.multi.⁊.c.q̃q̃d.cẽ in clemẽ.de fi.catho. ſacroſancte.§.fi. Sacrificia aũt legis nature ⁊ legis ſcripte iuſtificabãt ratione fidei:cui⁹ ꝓfeſſio in illis fiebat.vt p:e.c.qđ apud. ¶ Habuit ergo eccl'ia initiũ ab ipſo Abel poſt Adã:in quo p:imo cepit eccleſia.vr.§.in ꝓncipio ꝓbaui.xxxvſ.ar.⁊ hic adde qđ ibi notauit:ſicut ch:iſtus innuit Mat.xxiij.vt veniat ſup vos(inquit)omis ſanguis iuſtus qui effuſus eſt ſuper terrã a ſanguine Abel iuſti.⁊ Luc.xſ. ibi.a ſanguine Abel ⁊c.ad Hęb.xij.⁊.ſ.Joã.iij.⁊ apl's ad Hęb.xſ.ſic ait. Fide. plurimã hoſtiã Abel q̃ Cayn obtulit deo:per quã teſtimoniũ conſecutus eſt eſſe iuſtus:teſtimoniũ perhibente munerib⁹ eius deo:⁊ per illã defunct⁹ adhuc loquiť.⁊ o:dinate deſcẽdens apl's per notabiles ſanctos ſcz Enoch:Noe:Abraam:Saram:Iſaac:Jacob:Joſeph:Moyſen:filios iſrael in Exo.xiiij.qui trãſierunt mare rubr̃ũ:ad quo:ũ fidẽ muri hiericho co:ruerũt.in Joſue vj.Raab meretricẽ:Bedeõ:Barach:Samſon:Jepte:David:Samuel:narrat ſtrues ecclefie:⁊ paſſiones quas ſuſtinuit a ꝓncipio mũdi vſq̃ ad ch:iſtũ:qui eſt lapis angularis.Pſ.cxvij. Inmues fidem patrũ veteris teſtamenti/cũ fide patrũ noui teſtamẽti:cõcludens in.xij.ca.ad Hęb. Jdeoq̃ ⁊ nos tantã habẽtes nobis impoſitã nubẽ teſtiũ/deponẽtes omne põdus ⁊ circũdans nos pctm̃ per patiẽtiam curramus ad ꝓpoſitũ nobis certamẽ:aſpiciẽtes in author:ẽ fidei ⁊ cõſummato:ẽ ieſum.Eadẽ ergo fides fuit ⁊ eſt in eccleſia ab Abel vſq̃ ad vltimũ iuſtũ/q̃ erit in fine mũdi:q: idem eſt creditũ.vñ ⁊ Paulus enumeratis multis ſanctis teſtamenti veteris ad Hęb.xſ.in fine ſic ait.Et hi oẽs teſtimonio fidei ꝓbati/nõ acceperũt rep:omiſſionẽ:deo ꝓ nobis melius aliq̃d p:ouidẽte:vt nõ ſine nobis cõſummarẽrur.Et Judas in canonica.ſ.ca.Dm̃ ieſus populũ de terra egypti ſaluãs/ſecũdo eos q̃ non crediderũt perdidit.Sed quantũ ad myſteriũ incarnatiõis ⁊ noſtre redẽptionis/patres q̃ p:eceſſerunt aduentũ ch:iſti in carne credebãt futurũ.nos aũt credimus eſſe factũ.⁊ ꝓpter hoc dicit apl's in author:em fidei/quantũ ad illos qui ſunt in nouo teſtamẽto:quãtum ꝯ ad illos q̃ fuerũt in veteri teſtamẽto/dicit cõſummato:ẽ ieſum:q̃ conſummauit oẽs figuras veteris teſtamẽti/adimplẽdo veritatẽ in ſemetipſo. ¶ Erat em̃ ſtatus teſtamẽti veteris habens vmbr̃ã futuro:ũ bono:ũ:non ipſam imaginẽ rerũ.i. veritatem.ſ.ad Hęb.x.ibi.patres noſtri ſub nube fuerũt.de cõſe.di.ij.revera.ꝓpter hoc Joã.xix.dicit:cõſummatũ eſt.i.oia figuralia ⁊ ꝓphetica ſunt verificata:⁊ eo:ũ veritas p me adimpleta. Vñ ſuper ꝯbo p:edicto/cõſummatũ eſt.Aug. Quid/niſi qđ ꝓpheria tãto ante p:edix̃erat:Itẽ glo'.ibi.oia que opo:tebat fieri ante q̃ acciperet acetũ:⁊ traderet ſpiritũ. vt etiã hec ſcriptura cõſummarẽt.In ſiti mea potauerũt me aceto.pſ.lxxxvſ.Unde⁊ ipſe d̃:lapis angularis Mat. xxj.ibi.lapidem quẽ rep:obauerũt edificãtes hic fact⁹ eſt in caput anguli.Ubi Chry⁹.Lapidem aũt Chriſtũ vocat. edificato:es aũt doctо:es iudeo:z: qui ch:iſtũ rep:obauerũt/dicentes.Hic non eſt a deo.Item ibi Rabanus.Sed illis nolẽtibus idẽ lapis caput anguli firmauit.Epb.ij.q: de vtroq̃ populo quotquot ipſe voluit ſua fide cõiunxit. Item Hilarius.eſt em̃ caput anguli factus:q: eſt inter legem atq̃ gẽtes lateris vtriuſq̃ coniunctio ⁊.ſ.Per.ij.ibi. Ad quẽ acced̃tes lapidem viuũ ⁊c.⁊ ibi etiã. Ecce ponã in ſyon lapidẽ ſ. mmũ angularẽ electũ p:eciоſum.⁊ Epb. ũ. Ipſe em̃ eſt pax nоſtra:qui fecit vtraq̃ vnum.⁊ ibi poſt. Ipſo ſummo angulari lapide chriſto ieſu. Oia em̃ opera patrũ veteris teſtamẽti que ex fide ꝓcedebãt:figura erãt. ſicut d̃.ſ.ad Cor.x. Omnia in figura cõtingebant illis.⁊ Oſee.xiij.d̃:. In manibus ꝓphetarũ aſſimilatus ſum.i.in operibus ⁊ verbis figuratiuis exp:eſſus. ¶ B Dicitur etiã ipſe ch:iſtus caput ecclefie q̃ incepit ab Abel iuſto:vt dicrũ eſt:vſq̃ ad vltimũ iuſtũ:qui erit in fine mundi. ſicut dicit ad Col'.ſ. Omnia per ipſum/⁊ in ipſo creata ſunt;et ipſe eſt ante oẽs:⁊ oia in ipo;conſtant:⁊ ipſe eſt caput co/po:is eccleſie, dicit glo'. Quum eccleſia ab Abel cepertit q̃m eſt ch:iſtus caput eo:ũ qui tũc fuerunt:bene;quia ipſe p:incipiũ eccleſie eſt ſm diuinitatẽ.i.fundato: eccleſie.et oẽs iuſtos qui ab Abel vſq̃ ad vltimũ iuſtũ generantur; virtute diuinitatis ⁊ miſerico:die ſue dono illuminantur. ¶ Scõm etiam humanitatẽ etiã põt dici p:incipiũ eccleſie: q: ſuper fidẽ humanitatis ei⁹ fundata eſt eccleſia.Et bene ipſe eſt caput ⁊ p:incipiũ.i.rector:⁊ fundato:.q: ipſe eſt p:imogenit⁹ ex mo:tuis.i.primus mo:tuoũ ab immortalitate reſurgẽs.ſicut etiã exponitur p:imogenitus mortuo:ũ. Apoc.ſ.ſicut em̃ natus eſt ante oia de deo:vt oĩa crearet:ſic iterũ de virgine nat⁹ eſt homo:q̃ primo a mortuis reſurrexit:vt oia q̃ creauerat/reſtauraret.vt ſit ſcmp p:imus ⁊ p:inceps. Un ſubdit ibi apl's Col'.ſ. Ut per hoc fit in oĩbus tam p:io:ibus q̃ ſequentibus tenẽs p:imatũ id eſt dominiũ:q: põt alios ſuſcitare.Caput eſt etiam ipſe ch:iſtus;q: vna ꝑſona eſt de⁹⁊ homo:ſcz dñs ieſus chriſtus. xxiij.di.qui eps.ex̃ de ſum.trini.c.ſ.cẽ de hereti.cũ chriſtus. Omnia etiã ſacramẽta in patrũ antiquo:z operibus figurata ſunt. Un.ſ.ad Cor.x.Et oẽs mare tranſierũt.⁊ oĩes in moyſe baptizati ſunt ⁊ in nube ⁊ in mari ⁊c.de cõſe.di.iij.re vera.⁊ melius de cõſe.di.iiij.nec quẽq̃.futuramvero glo:ificatione in futura reſurrectione ipſi patres veteris teſtamẽti expectauerũt:⁊ nos expectamus. Job dicens: Job.xix. Credo q̃ redẽpto:r meus viuit.⁊ Hęb.xſ. Deo p nobis melius aliq̃d p:ouidẽte vt nõ ſine nobis cõſummarent. Ex dictis cõcludi põt q̃ qui eccleſiã negaret nõ eſſe vnã ab ipſo Abel vſq̃ ad vltimũ iuſtũ/qui erit in fine mũdi:cõſequenter negaret ch:iſtũ nõ eſſe caput eccleſie: nec eſſe lapidẽ angularẽ.q̃ fecit vtraq̃ vnũ.⁊ impinger in articulũ fidei/Unã ſanctã catholicam ⁊ apoſtolicã eccleſiã. Sic cm̃ nos docuit dñs noſter ieſus chriſtus⁊ ſancti apl's ⁊ doctо:es. Si ergo ponamus initiũ regni a dño ieſu chriſto.q̃ eſt rex regũ:⁊ dñs dominantiũ:⁊ princeps regũ terre. Apoc.ſ.xvij.⁊.xix.ca.⁊.ſ.ad Tim̃.vj.quẽ ſuis temporibus oſtendet dñs:⁊ ſolus potens:rex regũ:⁊ dñs dñantiũ ⁊c. ſicut;ipſe eſt ante eccleſiã:⁊ caput ⁊ fundamentũ eccleſie: ita⁊ regnũ eius eſt ante eccleſiã:⁊ ipſa eccleſia regnũ ei⁹: ⁊ ab eo omne regnũ ⁊ poteſtas. Ꝓuer.viij. p me reges regnant.xxiij.q.iij.quãtum.⁊ Dañ.iij.ibi.Donec cognoſcant viuentes qm̃ dominatur excelſus in regno hoĩnum cuicũq̃ voluerit dabit illud:⁊ humillimũ hoĩem cõſtituet ſuper illud.Et q: perſona ch:iſti vna eſt in duab⁹ naturis; qđ in ſcripturis legiť de ꝑſona filij dei/⁊ corũ vere aſſeritur de ipſo deo⁊ hoie. Un Joã.viij. Ante q̃ Abraã fieret ego ſum. ¶ E Et q̃ eccleſia patrũ antiquo:ũ ⁊ iſta vna fit vnũ caput eius ch:iſt⁹. facit qđ dicit Pe. Act.iv.ibi. Sed per gratiã dñi nоſtri ieſu chriſti credimus ſaluari: quemadmodũ⁊ illi.ꝓmiſerat em̃.nunc ergo qđ rentatis deũ imponere iugum ſuper ceruicẽ diſcipulo:z qđ neq̃ nos neq̃ patres noſtri po:tare potuim⁹? ¶ D De regno terreno ſi loquimur:⁊ qñ habuit o:tũ : diam⁹ ſm hiſtoriographos q̃ ab Abel vſq̃ ad diluuiũ fuerunt cõpleti mille quingenti centũ quinquagintaſex ann;in q̃bus null⁹ homo habuit dominiũ ſuper hoies.xxxv.dñt.ſexto. Niſi vir ſuper vxorẽ ꝓpriã.xxiij.q.ij.placuit.⁊.q.v.ſatis.xxiij.q.iij. quo ſita. quãq̃ etiam tũc poterẽs a ſeculo viri famoſi dicerẽtur:vt dicit Beñ.vj.tamen nullus legiť regnaſſe. ¶ E Regnũ vero hoĩm incepit ſicut.ſ. dixi poſt ꝑn.iſtius operis.xxvi. ar.⁊.xlj.ẽ.poſt diluuiũ.a Nemroth:q̃ fuit de genere Camaã qui fuit addictus ſeruituti.Beñ.ix.maledict⁹ puer canaã; ſeruus ſeruo:z erat fratribus ſuis.xxxv.di. ſexto.ſ.q.iij.ẽ. his ita.ẽ. itẽ cham.cui⁹ nepos fuit Nemroth. ipſe em̃ fuit interfecto: hoĩn⁊ oppreſſo:.⁊ per iſtũ modũ fecit ſe regi Beñ.x. Unde dicit ibi q̃ erat robuſtus venator: coã dño. glo'.i. interfecto:⁊ oppreſſo:⁊ extincto:/quos allegit ad edificandã turrim:vt cõtra deũ conſtitueretur.vj.di.ẽ. ¶ Qui Nemroth ſm Joſephũ noua regni cupiditate regnandi exercuit:⁊ fuit author: edificãde turris q̃ rãgerent celum.

Initiũ eccleſie.

Lapis angularis.

Caput eccleſie chriſtus.

celum. Gen. x. Fuit autē p̄incipiū regni eius Babylon et Arach: et Archad: et Chalane in terra Sennaar. vt p̄ealle. c. x. De terra illa egressus est Assur: et edificauit Niniuē: et Chale: que est ciuitas magna: vt dicit ibi. Et ita regna mūdi inceperūt a Babylonia et Niniue: p̄ oppressiones hoim et violērias: et sic p̄fecerūt regna in terra: sicut apparet tpe Abrae. Gen. xiiij. vbi dr. Factū est aūt in illo tempore: vt Amraphel rex Sēnaar ꝛc. vbi apparet q̄ qui potērior erat viribus: et alios poterat oppimere: eis dñabatur. Ab his aūt orta habuit idololatria. sicut habetur Sap. xiiij. Deinde interuenierē tpe: cōualescēte iniqua cōsuetudine: hic error tāq̄ lex custodita est: et tyrannice ipe rio colebātur figmēta ꝛc. et infra. qm̄ aut affecrui aut regib⁹ deseruientes hoies/incōmunicabile nomē lapidibus et lignis imposuerūt ꝛc. vnde recte cōsiderātibus/oia regna magna mūdi p̄fecerūt in dominiū: p̄ oppressiones/violērias/et inuasiones alior. Sic em̄ regnū Chaldeorum et Assyrior p̄fecit in monarchiā. Sic regnum Medor et Persarū per viā bellicā p̄fecit in monarchiā. sicut apparet Judith. x. et. xi. c. Sic etiā regnū Grecor in Alexādro. j. Machab. j. ¶ Similiter via bellica/occisione multarum gentiū et oppressione/p̄fecit monarchia Romanor. vt habet. j. Machab. viij. per totū. Et quādiu non regnauit inter eos ambitio: p̄fecerunt. vt habet ibi. Et q̄n ambitio dominādi succreuit inter eos: habuerūt bella ciuilia. Unde et regnū Romanor a latrūculis cōgregatis incepit. vt narrat eor hist̄oria. Sic etiā p̄fecerunt regna Ptolemeorum: Syror: et Egyptior. j. Machab. Deus aūt oipotēs qui malas hoim volūtates ꝛ demonū conuertit in bonū. Sm Aug. vt. x. dixi. xxvj. arti. ver. et si dicatur. oia regna or dinauit ad p̄fectū virtutū: et exterminationē vitior ū: q̄ humanū genus erat per idololatriā defor marū. sicut dicitur Sap. xiiij. Initiū em̄ fornicationis. i. oīm vitiorum/est exquisitio idolor: et adinuētio illor/corruptio vite est. et infra. Infandor enim idolor cultus oīs mali causa est/et initiū et finis. Q aūt in correctionē vitior ꝛ laudē bonor regna ꝛ dñia sint a deo instituta: patet. j. Per. ij. Subiecti estote. et de malo. ꝛ obe. solite. omni humane creature p̄pter deū: siue regi quasi p̄excellēti: siue ducibus tāq̄ ab eo missis ad vindictā malefactor/laudē vero bonor. Unde et per malos de⁹ punit malos. Esa. x. Ue assur. Virga furoris mei ꝛ baculus ipe est. In manu ei⁹ indignatio mea. xiij. q. v. ℌ. hinc norandū. ꝛ Roma. xiij. Dis aia potestatibus sublimioribus subdita sit: nō est potestas nisi a deo: que aūt sunt a deo: ordinata sunt. et de censi. dis aia. xxiij. q. j. quid culpak. xxij. q. ij. mouet te. vltra mediū. ibi. Sicut Joseph qui per Pharaonē iurando hoc in eo veneratus est q̄ dei iudicio posit⁹ erat in infimis (alis Mēphis/sm glos. que erat caput regni) Un apls. Dis potestas a dño deo est. Jtē xps Pilato. Nō haberes potestatē aduersum me vllam nisi tibi datū esset desuper. Joā. xix. Unde ipsi reges mūdi nō sequētes diuinā ordinationē: sed libidinem dominādi ꝛtra deū: ꝛ fideles suos cōstauerūt vires suas. sicut patz. x. in Nemroth ꝛ alijs: et post in Pharaone/qui afflixit populū dei: et seruituti subiecit. sicut patet Exo. j. et. iij. ꝛ in seq. c. x. xxiij. q. iij. Nabuchodonosor. immo ad tāta deuenit insaniā Pharao: vt diceret Exo. v. Quis est dñs: vt audiā vocem eius: et dimittā israel? nescio dñm: et israel nō dimittā. et tandē ꝓpter eius superbiā perijt cum suo exercitu in mari rubro: put patet in Exo. vsq̄ ad. xiiij. c. ꝛ postea hāc eius superbiā sequētes/ausi sunt dicere sicut dicit Ezechiel. xxix. Ecce ego ad te Pharao rex egypti draco magne/qui cubas in medio fluminū tuor: et dicis/meus est fluuius: et ego feci memetipm. ¶ Pharao autē fuit nomē oīm regū egypti ante Alexādrū. Sed post mortem Alexandri egyptus cepit habere reges Ptolemeos: sicut dicit Aug. lib. iiij. de ciui. dei. ¶ Similiter successores regū Assyror in tantā excreuerūt superbiā cōtra deum et eius populū: vt eēnt ausi dicere sicut dr Esa. xxxvj. Quis est ex oibus dīs terrarū q̄ eruerit terrā suā de manu mea: vt eruat dñs hierlm de manu mea? Et post. Cui exprobrasti: et quē blasphemasti: et sup quē exaltasti vocē tuam? ꝛc. ¶ Similiter reges Chaldeor eleuauerūt cor suū contra deū in superbia. sicut ptz in Nabuchodonosor. Dañ. quasi per totū. maxime. c. iiij. qui punitus est donec cognouit protestatē oīs regni esse a deo. vt palleg. c. nabuchodonosor. xxiij. q. iij. ꝛ c. quādo. ꝛ xi. q. ij. imperatores. de peni. dist. j. §. ex his itaq̄. vltra mediū. ver. nabuchodonosor. De eo etiā ꝛ de supbia eius Judith. ij. iij. ꝛ v. c. Patet etiam in lib. Machab. j. ꝛ ij. quō illi qui erāt de posteritate Alexādri/et deū cōtēpserunt: et eius populū psecuti sunt: ꝛ fidē dei exterminare voluerūt: ꝛ se deo adequare voluerūt. sicut Antiochus ꝛ alij. Hoc autē certū ꝛ regulare est/q̄ oia regna paganor idololatriā nutriuerūt: ꝛ fidem dei impugnauerūt. et hoc etiā fuit in imperio Romano vsq̄ ad tēpora Cōstantini magni. Et multi etiā imperator post conuersionē fuerunt fautores hereticor: ꝛ promotores: fidei et ecclesie impugnatores. Et hec de regnis gentiliū perscripta sufficiant.

Sodiū regni tempora sua.

¶ Regum catholicor p̄mi.

¶ Nter reges aūt catholicos p̄imus fuit Melchisedech. sicut. ℌ. nota. in ar. xxvj. ver. istius ergo. rex Salem tpe Abraam. de quo Gen. xiiij. ꝛ Heb. vij. in quibus dr. q̄ etiā fuit sacerdos. ¶ ℌ Et sic p̄imus rex catholicus sacerdos fuit q̄ credit fuisse Sem: q̄ fuit p̄imogenit⁹ Noe: supuixit aūt Melchisedech Abrae. xxxv. annis. Deinde fuit Job de cui⁹ pfectione habek lib. Job. p totū. Et q̄ fuerit rex hr Job. xxix. Quīq̄ sederē tāq̄ rex ꝛc. Q fuerit sacerdos habek Job. j. ibi. Consurgēsq̄ diluculo/offerebat holocausta. ꝛ Job. xlij. Job aūt seruus meus orabit p̄ vobis ꝛc. Et postmodū in populo israel liberato de seruitute egyptiaca/fuerunt reges post Saul p̄imū regē/fere p cccl. xxij. annos. Et quib⁹ tres boni. vnde Eccl. xlix. Preter dauid et Ezechiā et Josiam/oēs reges pcm̄ commiserūt. s. vel q̄ fuerūt idololatre: vel fautores idololatrarū. Sunt igit ecclesia sine regib⁹ catholicis/exceptis tribus p̄dictis/postq̄ filij israel exiuerūt de egypto fere p. cccc. xij. annos. Antea peregrinati sunt fideles ab initio mūdi in mūdo isto/aliqn oppressi sub ipis regib⁹ p duo milia. ccclxij. annos. ¶ ℌ Post exitū aūt filior israel de egypto rexerūt sacerdotes populū: sicut apparet in Moyse ꝛ Aaron vsq̄ ad Samuel. vt colligit ex libris Exo. Leuit. Numeri. Deutero. ꝛ Judicū. ꝛ. s. lib. Reg. vsq̄ ad. iiij. c. Postmodū sicut patz in p̄ealle. c. iiij. populus dei aspernātes regnū Samuel. petierūt sibi regē dari. sicut habetur. j. Reg. viij. de quo fuit dīs indignatus. vt ibi habek. vñ dedit eis regem permissiue/nō p̄ceptiue. vt habek Osee. xiij. ibi. Ubi est rex tuus? Maxime nūc saluet te in oib⁹ vrbibus tuis ꝛc. et sequit. Dabo tibi regē in furore meo ꝛc. viij. q. j. audacter. Dñiū em̄ datū summo sacerdoti ꝛ tpale ꝛ spuale. vt habetur in Deutero. xvij. si difficile et ambiguū ꝛc. vbi ponunt tria genera causarū: criminaliū/ciuiliū/ꝛ spūaliū: vt exponunt ex q̄ si. sint legi. per venerabilē. §. rōnib⁹. ¶ Q aūt ē iudiciū ꝛ ptās sit ecclesie post aduētū xpi: habek Luc. xxij. ibi. Et q̄ nō habet: vēdat tunicā suā: et emat gladiū. et sequit. Ecce duo gladij hic. Tractaui de hoc late in supioribus: maxime in ar. xiij. xxvij. ꝛ. lx. vñ nō repeto. De potestate ecclesie ꝛ regno Dañ. vij. vbi loquēs Daniel de quatuor monarchijs/ait. Et iudiciū sedebit/vt auferak potēstia ꝛ cōterak: ꝛ dispereat vsq̄ in finē. Regnū aūt et potestas ꝛ magnitudo regni que est subter oēm celū/dek populo sanctor altissimi: cuius regnū/regnū ēternū est: et oēs gētes seruiēt ei/atq̄ obediēt ꝛc. Caput aūt isti⁹ regni xps est: ꝛ viri ecclesiastici sunt ei⁹ vicarij. Sz quare oēs nō obediāt vicario dei p̄cipuo ꝛ alijs: assignat rō quod ámodo ab aplo ad Heb. ij. ibi. Oia subiecisti sub pedib⁹ eius. Jn eo em̄ q̄ oia subiecit: nihil dimisit nō subiectū ei. Nūc aūt necdū videmus oia subiecta esse: nō ergo mirandū si nō subijciātur etiā multi vicarijs eius: quum nō subijciantur ipsi regi p̄incipali. iuxta illud Jo. xv. Si me persecuti

¶ Judicia ptās ecclesiastici cor est.

sunt: ⁊ vos persequẽtur. Et magna rõ huius inobediẽtie est vanitas ⁊ supbia. iuxta illud Job. xi. Et vanus in supbiã erigit: ⁊ quasi pullũ onagri se liberũ natũ putat. et in canonica Jo. iii. c. j. Scripsissem fortitan ecclesie: sz is qui amat primatũ gerere in eis Diotrepes nõ recipit vos ⁊c. xlij. di. §. hinc eriã. Diotrepes interpretat deorsum: insanies. Inter oĩa que faciũt insanire est supbia. vt habek de Sennacherib. iiij. Reg. xix. Insanisti in me: et supbia tua ascẽdit in aures meas ⁊c. ¶ Sãcti aũt patres quũ ipsi essent mĩe ministri: vsum gladij tẽporalis cõmiserũt secularib⁹ et cõmittũt. Unde quum reges promouẽtur ad regis fastigiũ: de manu sacerdotis recipiũt diadema regale/sceptrũ et nudũ gladiũ. Adde hic quod scripsi. §. in. xiij. ⁊. xxxvj. et xxxvij. ar. Vñ et Hiere. de sacerdotibus Anathot Hiere. j. et ex de maio. ⁊ obe. solite. dixit Jude. ij. Macha. vlti. Accipe sanctũ gladiũ munus a deo: in quo deficies aduersarios populi mei israel. ¶ Si aũt querak quõ sacerdotes ⁊ leuite in veteri lege poterant iurisdictionẽ tpalẽ habere: quũ nihil possent possidere de tẽporalib⁹. vt habek Numeri. xviij. ibi. Dixit dñs ad Aaron. In terra eorũ nihil possidebitis: nec habebitis ptẽ inter eos ⁊c. ⁊ Deut. xviij. Nõ habebũt sacerdotes et leuite ⁊ oẽs qui de eadẽ tribu sunt/partẽ ⁊ hereditatẽ cũ reliquo israel. xiij. q. j. §. his ita. Respõsio est q̃ etsi nõ haberẽt possessiones: habebãt tamẽ vrbes et oppida ⁊ suburbana ad habitandũ p⁹ os et suis pecoribus. vt habek Nume. xxv. Josue. xiiij. et. xxj. et pealk. §. his ita. ¶ Sic ⁊ clerici certe appropriare regule nõ subiecti/ pprium ⁊ iurisdictionẽ tẽporalẽ pñt habere. xxiij. q. viij. §. ecce. ⁊. §. hinc dak intelligi. xxij. q. iij. per totũ. et. xxj. q. j. p totũ. ⁊. q. iiij. p totũ. et legik ⁊ not. ex de rap. in archiepatu. in glos. vlt. ⁊ ex ne cle. vel mo. clericis. glos. ij. eo. ti. si eps. li. vj. xcv. di. c. j. in glos. j. i fi. ⁊ de appel. romana. §. debet. li. vj. et ex de delic. pue. c. ij. vbi de hoc. ⁊ de maio. ⁊ obe. solite. vbi de hoc in glos. nũquid. ¶ Quau tẽ vna dicak ecclesia ante christũ et post: faciũt. ff. de leg. j. q̃ in rerũ. ff. de iudi. pponebak. ff. de ver. obli. inter stipulantẽ. §. sacramẽta. qõ legik ⁊ not. de cõse. dist. j. de fabrica. glos. hoc intelligit. xxj. di. habes lib. ũ. glos. nõ quod eadẽ. vij. q. j. ⁊ nicq. glos. ar. q̃ idẽ est ppr̃s. ⁊ xxxj. q. ij. lotharius in glos. ar. q̃ idẽ est ppr̃s. ij. q. vj. §. post secũdã. ⁊ i glos. ar. cõtra. ⁊. c. si eps. ibi: renouek eramẽ. ex de iudi. cõsuluit. ex de feu. c. ij. §. fi. xij. dist. pceptis. in glos. ar. q̃ nõ. xxxiij. q. j. nõ satis. i glos. j. nõ de nouo. ex de dona. p tuas. glos. q: forte.

¶ Articulus. lxv. A

An leuite q̃d tẽpoale possederint.

Schisme definitio.

Eterũ q⁹ in p̃miss is late prosecutus sum quare ecclesia dicatur vna/sancta/catholica/et apl̃ica. Nũc dicendũ est de schismaticis se ab ista sancta et vna ecclesia separãtib⁹. ¶ Et primo sciẽdũ est q̃d sit schisma. Scõo vnde dicak. Tertio qua pena schismatici feriantur. Quarto q̃d iuris de ordinatiõibus ab eisdẽ factis. ¶ Quid sit schisma. Est quidẽ illicita discessio eorũ inter quos vera ⁊ legitima vnitas debet esse. Seu illicit⁹ ab vnitate vel vniuersitate discessus. ſm Gof. Vel dic q̃ schisma est illicita diuisio p inobediẽtiã ab vnitate ecclie sancte. xxiij. q. iij. inter schisma. vij. q. j. nouatianus. Jdeoq⁹ schismatici volẽtes ecclesiã dei scindere/peccãt in fide quoad articulũ illũ: Credo in spiritũ sanctũ: et vnã sanctã cathol̃icã ecclesiã. ad hec. xxiij. q. j. aduocauit. et. iij. c. pcedẽ. Sed nõ est intelligẽdũ q̃ ita credak in vnã sanctã ecclesiã: sicut in deũ. Unde Aug. ad neophitos. et ponit de cõse. dist. iiij. p. ima igit. ad fi. ibi: Itẽ. Nõ aũt interrogauimus: credis in sanctã ecclesiã: et remissionẽ peccatorũ: carnis resurrectionẽ? non eo modo interrogauim⁹: vt quõ in deũ creditur/sic in ecclesiã sanctã catholicã: que ꝓpterea ⁊ sancta et catholica est: q⁹ recte credit in deum. nõ ergo diximus vt in ecclesiã quasi in deũ credereris: sed intelligite nos dicere ⁊ dixisse vt in ecclesia sancta ⁊ catholica cõuersantes/in deũ crederetis. Et vnde dicatur certe hoc nomen schisma grecum est: et dicit a scissura. xxiij. q. j. schisma. in p̃in. Quũ em̃ fides catholica vna sit: et vnionẽ designet: q⁹ christus nõ duas: sed vnã tm̃ ecclesiam sibi copulauit. xxv. dist. acutius. Unde ſm Aug. Vir vnꝰ voris eps significat vnitatẽ e. oibus gẽtibus collectã. ⁊ vni viro christo subditã: hec vnitas diuisionẽ nõ recipit. xxiij. q. j. loquik. pater q⁹ si quis ab hac vnitate recedit: diuisus est: et sic schismaticus. xxiij. q. viij. quẽadmodũ. Uestimẽta dñi ideo scissum non fuit: sed de eo sortiti sunt: q⁹ ecclesia scindi nõ debet: sed rota in vnitate cõsistit. xxv. q. vlti. sint dñi. de hoc no. ex de elec. q⁹ diligentia. ¶ Differt aũt schisma ab hereſi in ꝓncipio. Nã hereſis in sui ꝓncipio hz perversum dogma: qõ nõ habet schisma. sed si permaneat/ habet in hereſim: q⁹ fingit se ab ecclesia recte recessisse: ⁊ ideo censetur hereticus. xxiij. q. iij. inter schisma. et sic peccat in illũ articulũ: Credo in spiritũ sanctũ: per quẽ ecclesia sancta vnik. xxiij. q. j. §. si aũt. Uel est inter hec duo talis differẽtia/qualis inter genus et speciẽ: q⁹ omnis hereticus est schismaticus: si est publicus. sed nõ conuertik nisi schisma duraverit. Uel est differẽtia que inter dispositionẽ ⁊ habitum. Primo em̃ dicik schisma: sed quũ ꝓst tps pmaciter adheserit sue secte: dicitur hereſis. vt hec no. in p. alleg. c. inter schisma. ¶ Qua pena schismatici puniunk. Et certe puniũtur a deo et hoibus. Ut em̃ scirẽt hoies q̃ graue et q̃ detestabile sit hoc crimẽ: ostẽdit dñs in Chore Datan ⁊ Abiron: quos terra viuos absorbuit cũ tabernaculis suis et vniuersa substãtia: defecẽderũt q⁹ viui in infernũ operti humo. Nume. xvj. Sed et ignis egressus a dño interfecit ccl. viros qui offerebãt incẽsum. vt ibi dicitur. qui ducẽti. cum Chore Datan ⁊ Abiron schisma fecerãt cõtra Moysen. vt in p̃in. illius. c. cõtinetur. ponik hist⁹ia. j. q. j. §. q⁹ inquit. xxiij. q. j. didicimus. Sed ⁊ ex ẽplo alio ostẽdit. quã em̃ decẽ tribus scisse essent a tribu Juda et Beniamin et relicto rege suo/aliũ sibi forte cõstituissent: tanta indignatio dñi exiit aduersus illos qui schisma fecerũt: vt etiam quũ homo dei ad Hieroboam missus esset/qui ei pasim exprobraret: panẽ apud illos edere/et aquã bibere veta rek: qõ quũ nõ custodisset: ⁊ cõtra preceptũ dñi pasãsset: statim diuina cẽsura pcussus est: vt inde regrediens impetu a mo: su leonis in itinere necarek. iij. Reg. xiij. et. xiij. Reg. xiij. vij. q. j. deniq⁹. ex de elec. licet. Unde nec dubium est sceleratius esse delictũ q̃d est grauius vindicam. xxiij. q. j. nõ afferam⁹. ¶ Nec obstat q⁹ alibi d⁹ hereſim esse maximũ inter crimina. ar. vj. q. j. quero. xxij. q. j. p̃imũ. in pin. et eo q⁹ primũ locum tenet in criminibus. xxij. q. vij. quid in oĩbus. xxij. q. ij. primũ. Nam etsi crimẽ hereſis maius sit nouo schismate: tm̃ er quo schisma radicatũ ⁊ confirmatũ fuerit: idem est crimen: et vtriq⁹ est pena eadẽ infligenda. xxiij. q. iij. inter schisma. de hoc nota. in p. alk. c. nõ afferamus. ¶ Ab hoibus eriã puniũtur. nam excõmunicantur. et si nõ resipuerint: deponũtur. xxiij. dist. in noie. ⁊ si aliter nõ pñt distinguj: inuocandũ cõtra eos est brachiũ seculare. xl. q. j. petimus. ex de offi. ordi. qm̃ in plerisq⁹. §. penult. et fi. et exp̃essum de schismaticis. xxiij. q. v. nõ nos. ¶ Itẽ dicik ꝓprie schismaticus qui nõ recognoscit potestatẽ romane ecclesie. ex de maio. et obẽ. solite. §. pe. vnde si aliter occupet cathedrã q̃ debeat: puta si min⁹ canonice electus: fur est ⁊ latro. vij. q. j. nõ furem. xxiij. q. iiij. tres personas. ex de iure patro. relatũ. Eriã si de pastore sedis apl̃ice queras: eriã ibi multo fortiꝰ locũ debet habere. ex de elec. licet de vitãda. xxiij. di. in noie dñi. lxxx. dist. c. j. ⁊. c. si quis pecunia. Jdeo Octauianꝰ filius Joãnis maledicti q⁹ vocatus fuit Victor: iniuste cathedrã occupauit. Uirit aũt in cathedra vsurpata annis. viij. ⁊ mensibus. vij. huic successit Guido: qui ⁊ Paschalis vocatꝰ fuit: sed canones hos pro facta damnant. ex de schis. c. j. Octauianus eriã contra papam Alexandrũ schisma mouit/et fouit. vt legitur et no. ex de elec. quia. Rep: obus eriam Valdemarus schismaticus fuit. ex de sacra. nõ iterã. c. a nobis. ¶ Fredericus eriã quus. iij. Frederici depositi ab Jnnoc. iij. cõtra Jnnoc. iij.

schisma mouit. Et Otho imperator similiter. quē tē Innocē excōicauit. Fredericus. iij. contra Gregoriū. schisma fecit. et tādē per Innocē. iiij. depositꝰ fuit in cōcilio Lugdunē. et de reg. iur. ad aplice. lib. vj. Philippus de bauaria duxquōdā gerēs se p imperatorē cōtra Joannē. xxij. dictum Jacobus de cathureo schisma fecit. et Petrū de Corbaria pseudo fratrē minorē inthronizauit Rome in sede beati Petri. qui tandē Petrus. qui Nicolaū. v. fecerat se vocari. ad veniā p̄dicti dñi Joānis pape venit in Auinion: resignās de facto quicqd de facto obtinuerat in suo papatu. et schisma abiurās. de hoc scripsi. s. in. xxxvij. ar. ver. contra aūt. xxxix. ar. ver. pōt. Deberet igit quilibet schismaticus timere et aīaduertere. cp licet aliqn nauicula Petri fluctuet: submergi tn nō pōt. xxiiij. q. j. nō turbatur. Schismatici em semp inter initia feruēt. incremēta vero habere nō p̄nt. vij. q. j. nouatianꝰ. et no. i. xxix. ar. s. ¶ B Quid iuris de ordinationibus factis a schismaticis? Fic est dicendū. cp carēt executione taliter ordinati. et bñficia eis collata vacāt. q: nō tenet collatio. de hoc. ix. q. j. ordinationes. et. c. a nobis. vbi de hoc no. et ex de schis. c. j. Alienationes etiā rerū ecclesiasticarum ab eis dē facte irrite sunt. xij. q. ij. alienationes. et. c. si qua de rebus. Nec em talis p̄lat⁹ rē gere potest. Jdeo tpe talis p̄lati ecclesia ō vacat. ex de p̄script. c. j. si quis cōtra hoc venit: ordinationibꝰ vel alienationibꝰ inītēs. excōicatus est: et ij qui de manō schismate spōte sacramentū p̄buerūt. sacris ordinibus et dignitatibus suspēsi manēt. ex de schis. c. j. ¶ Neū aūt ordinationes a schismaticis irrite sunt facte: immo etsi ab excōmunicatis vel ab ijs qui renūtiauerūt epatui: ij tamē oēs characterē recipiūt: sicut etsi ab hereticis ordinati forent: dūmodo ordines in forma ecclesie cōferantur. vt. j. q. j. §. opponitur. ver. Quis. et. cp quidā. xxiiij. q. §. his authoritatibꝰ. Et hoc siue sciēter siue ignoranter quis recepit. Prorsus igit dicitur irrite: q: executione caret. vt p̄alle. c. cp quidā. Et de hoc. ix. q. j. c. ij. et. iij. ex de eo qui renū. epa. c. ij. et. j. q. j. dōs declarauit. et p Jnno. ex de schis. c. j. ¶ Potest aūt eps dispēsare cū illis qui ignoranter nō crassa ignorantia ordines et bñficia a schismaticis receperūt. l. dist. vt constituerē. et no. ex de iudi. atti clerici. in glo. magna. Secus sciēter fm Osti. et hoc pbatur ex de ordi. ab epo. c. ij. Jn epatu aūt semp papa dispēsat. siue sciēter siue ignoranter quis recepit. ex de elec. quia. Sed mirū videt quō ordinatus a schismatico recipiat characterē. Nā depositus nō videt cp dare possit qd nō habet. Quō ergo dabit schismaticus hereticus vel excōicatus characterē contra iura illa: j. q. vij. dabertū. ex de iur. patro. cp aūt. ex de cōsue. quanto. in fi. ff. de offi. pcō. l. iiij. Respondeo quātūcūqꝫ deponāt vel excōicentur. vel etiā renūtiet dignitati et ordini: characteri tn ordinis epalis semel impresso renūtiare non pōt. arg. ff. de offi. p̄esi. legatus. et de pac. ius agnationis. C. de pa. po. abdicatio. de cōse. dist. iij. ostēditur. et. c. quomodo. ibi. et dñicū characterē foris accipiebat. c. nullus aut. et. c. nō in vobis. j. q. j. cp quidā. xxxj. q. vij. licite. ex de diuor. quanto. §. si vero. ibi. Quia sacramentū fidei qd semel est admissum. nūcp amittit. et. xxiij. q. iiij. displicet. ibi. Charactere dñicū portatis in sacramēto qd accepistis. Et loquit ibi Augu. ad Donatū hereticū. et. xxiij. q. vij. quēadmodū. ibi. Respōdeo q: nō facio iniuriā characteri imperatoris: quum errorē corrigo desertoris. ¶ Et ideo cū illo charactere semp remanēt alique reliquie ordinis. sicut dicit de illo qui cedit actiones. ff. de pecu. quis ergo. et. ff. p socio. l. j. et. iij. C. de noua. l. iij. Nec em inco: poralia talis natura sunt: cp p̄nt in aliū trāsferri: et nihilominꝰ retineri: sicut doctor trāsfert scientiā in scholasticū: et eā nihilominꝰ retinet. Unde nō dat talis ordinans qd nō habet. s. characterem: nō tn efficacem trāsfert: q: nec efficacē habet: et ideo quoad executionē necessaria est dispēsatio. ex de schis. c. ij. q: mutus character trāsfertur: sed per dispensationē caloris sumit: et viuificatur: et sic electio nuda vestit per publicationē. et de elec. publicato. Iste enim character spūalis est et inuisibilis: et inuisibiliter a spūsancto confertur per impositionē manū factā iuxta ritū ab aplis introductū. Sic Petro: Jacobo: Joāne: qn̄ miserunt Paulū et Barnabam ad p̄dicādū. Act. xiij. lxv. dist. porro. lxxv. dist. quod die. ex de sacra vnc. c. j. §. j. et de sacra. nō ite. c. vlti. et de bap. maiores. §. ite quer itur. et. §. vlti. et. c. debitū. ¶ E Est et alius character corporeus: et visibilis. s. coctura ferri cādētis: que furū faciei imprimitur. ex ne cleri. vel mona. sentētiam. de cri. fal. ad audientiā. ¶ Est et alius character corporeus: qui et stigma vocat: qui fabricēsibus imprimebat. Est aut fabricensis: qui publica arma facit. et in publicis fabricis: et nō alibi: et dat p̄micerio qui reponat in publicis armamentis. Et est stigma insigne quo eorū brachia figurabātur: cui imprimebatur nomē imperatoris erat. Vocat etiā annotatio quidā alius character qui imprimit manibus quorūdā qui vocātur hydrophylati. i. custodes aquarū: dicti ab hydor: quod est aqua. et inde hydria: vas quo aqua defertur. Jo. ij. et phylare qđ est seruare vel custodire. inde hydrophylati. et imprimebat nomen imperatoris in eorū manibus. de his. C. de fabricē. l. stigmata. lib. xj. C. de aquęductu. l. de crīnibus. ad fi. et legit et no. ex de sentē. excō. si iudex. lib. vj. et. xxiij. q. ij. hoc ipm. Sed quum isti characteres corporei admissi semel nūcp amittātur: multominus spūalis character imprimessus i aīa deleri poterit. vt iurib⁹ p̄leat. et ar. ex de trāsla. inter corporalia. s. rn̄. Per p̄dicta patet cp schismaticus ecclesiastica sacramēta cōfert. Unde hec sit fides tua cp hereticis et schismaticis ercō municati. simoniaci in ordine. depositi. suspēsi. vel interdicti. vera cōferunt sacramēta: et verū corpus christi conficiūt: dūmodo in forma ecclesie conferant. xlv. dist. serui. s. q. j. dōs declarauit. et. c. cp quidā. de conse. dist. iiij. quomodo. et. c. ostēditur. c. nullus aūt. c. ab antiqua. c. ecclesia. c. satis. c. siue hereticus. ¶ Ceterū si in ijs forma ecclesie non seruetur: nihil agit: q: extra ecclesiā. i. extra formā ecclesie nō est locus veri sacrificij. s. q. j. extra catholicā. de cōse. dist. iij. hi vero heretici. et. c. si reuera. Et tales ordinatiōes seruantium formā ecclesie irrite esse dicūtur quoad executionē: sed rate quoad characterē. vt. j. q. j. si quis a simoniacis. et ex de schis. c. j. vt etiā. s. dixi. et. j. q. j. qui perfectionē. et. c. ventū. et. c. sacramēta. c. sicut ficti. c. nōne est. xxiij. q. j. audiuimus. et de hoc p Osti. in summa. ex de tēpo. ordi. §. et a quo. ¶ Jrē sciendum cp licet schismatici cū vestimentis sacerdotalibus benedictis et in altaribus cōsecratis celebrauerint: nō pprer hoc erit bñdictio vel cōsecratio iterāda. ex de sacra. nō iteran. c. ij. ¶ Jrē notandum cp ecclesia schismatica ex quo cōuersa est et recōciliata: oīa iura sua recuperare debet. s. de elec. q: diligēcia. et ex de maio. et obe. inter quatuor. in fine. xv. q. vj. iuratos. et. c. nos sancrosanctum. ¶ Schismaticus aūt volēs redire ad vnitatē ecclesie admittit: sed ad mandatū epi satisfacere tenet: et debet recipi cū manꝰ impositione: vt accipiat spūm sctm: qui extra ecclesiā nō est nec dari pōt. xxiiij. q. didicim⁹. et. c. pudēda. et c. schisma. de cōse. dist. iiij. hi de quibus. et. c. ab antiqua.

Ceterū oēs schismatici vt dictū est ecclesiā dei diuidūt: in partē se dāt: et ab ecclesia vnica et catholica recedunt. xxiij. q. iiij. si qs a catholica. xxiiij. q. j. aduocauit. Contra sanctā dei ecclesiā faciūt cōuenticula: que nō concilia sed cōciliabula sunt appellāda. xxiij. q. iij. clericus. Unicam dñi incōsutilem quā milites Pilati nō fuerunt ausi scindere: scindūt. xxj. q. vij. sicut. xxiij. q. qm̄. Uestem nuptialem que est vnitas et charitas non habēt. Mat. xxij. Unde super illo verbo non vestitū veste nuptiali. Dūge. Quid autem debemus intelligere per nuptialē vestē: nisi charitatem: quia hanc in se dōs habuit: quum ad sociāde ecclesie nuptias venit. Jntrat ergo ad nuptias: sz sine veste nuptiali: qui in ecclesia fidem habet: sed charitatē non habet: quā schismaticus habere non pōt. q: spiritū sanctū non habet: qui charitas est. xxiij. q. j. §. si aut. induti sunt schismatici sacco scisso et sordido non contexto et mundo:

In validas sint ordinationes schismaticorum.

Character hereticalis.

q; separati ab ecclesia vna ⁊ mūda nō habente maculam neq; rugam. xxxij. q. iiij. recurrat. Nō cōicant cū columba q; cū ea pacem nō habent. ſ. q. ſ. remissionem. Extra de; rum cōclusum spinas colligunt. xxiij. q. ſ. oibus. Extra arcam naufragio pereunt. xxiij. q. ſ. qm̄. Extra domū agnū nō comedūt. Ero. xij. ad finē. xxiij. q. ſ. q;. Nō sunt filij spōsi chr̄isti. Jo. iij. q; ab vna sponsa ei⁹ legitima eccl'ia scz; sescentū. xxxvj. di. acutius. Nō est cū eis spūssctūs: q; non sunt cōgregati in vnū locū catholicū. Jo. xx. xxiij. q. ſ. §. ei aūt. sed aduersus dñm iesum chr̄istū capur eccl'ie. eſt de sacra vnc. c. ſ. ⁊ aduersus chr̄istū ei⁹. i. vicariū suū in terris. eſt de elec vbi. li. vj. Schismatici fures ⁊ latrones sunt. vij. q. ſ. nouatianus. ⁊. c. nō furem. Tales prelati nō intrant p ostiū. Lupi rapaces sunt. Oues dispergūt ⁊ occidūt. Jo. x. xxiij. q iiij. tres psonas. Oues aliene tales sequunt. Errant post eos in montib⁹ Belboe. ij. Re. ſ. Belboe decurrus; interpretatur: q; schismatici extra ecclesiā decurrunt. Oues legitime nō recedūt ab ouili. i. ecclesia vna: q; vn⁹ pastor: ⁊ vnū ouile. Jo. x. eſt de bap. licet. Nouunt voces pastoris. ipm sequunt. Jo. x. xxiij. q. iiij. tres. In vnū se colligunt: q; nō se diuidūt: sed dicūt; stem⁹ simul. Esa. l. xliij. di. sit rector. ver. hinc in exodo. Pastoris baculo in canibus predicatoris ib⁹ ⁊ pze. c. sit rector. latrantib⁹ predicantib⁹, cōtra lupū diabolū. vij. q. ſ. §. hic aūt. fiducialiter se cōmittunt. v. q. v. nō ois. in fi. Imente oues eſt mandriā ⁊ custodiam opilionis sanguinolēte ⁊ dilacerate ⁊ interfecte in montibus sunt repte: q; lupus vorar diabolus eas cruentauit: q; ꝑm⁹ schismaticus qui eccleſiā psequit ⁊ spūali ter occidit: lucifer est: qui ⁊ draco dicit: qui terriam partē stellarū angelorū cauda trarit. Apocal'. xij. ¶ E Inter alios principales schismaticos fuit dictus Bauarus in; trusus in imperio: ⁊ caput schismaticor tam seculariū ꝙ clericor ꝙ religiosor. qui tpe meo / sicut dixi in principio istius opis / cū romanis dñm papā Joan. xxij. de facto deposuit: ⁊ Petrū sepe dictū de corsuaria sibi in sede Petri substituit. vere ventus frigidus aquilonis absq; haustro. Cāti. vi. i. calore spūssancti: qui ausus fuit mittere manū in chr̄istū dñi papā scz. ꝑtra illud. ij. q. vij. §. de bis. Nā essi dñs papa Joan. a dño esset reprobatus vt Saul (quod absit) munꝙ cū manū depositionis potuit mittere in chr̄istū dñi vicariū scz chr̄isti papā predictus Bauarus: vt plene probaui in prin. istius operis. xxxvij. ar. ver. cōtra aūr. Quis eīm delirus ⁊ infidelis amplius crederet dicto bauaro schismatico seculi quodāmodo: ꝙ dño pape Joan. predicto ipm cōdemnanti cū eccl'ie catholice cōsilio ⁊ assensu? Sed esto ꝙ a papa (qđ nō est verisimile in suo iure si qđ bauar⁹ haberet) grauaret: nūquid ꝓpterea schisma cōtra papā ⁊ eccl'am debuit cōcitare: ⁊ antipseudo papā aliū subrogare? Quis dubitat quin hoc bauarus fecerit: indignatus ⁊ cōtra suū dñm recalcitrans ⁊ vindictā faciens? Nūquid q; papa Joā. negauit ei iustissime vel (qđ absit) iniuste qđ prebat hereticus factus est: sicut eū bauarus infidelis appellat? Quis tantā iniquitatē ⁊ infidelitatem si attenderet / nō videret? verus eīm fidelis nūꝙ quem ꝙ marime suū ⁊ mundi dñm ⁊ dei vicariū de heresi diffamaret. Odit deus ⁊ pjcit festiuitates schismaticor. nō capit odor ex cetuū suor: auferta se tumultū carnium eor: carmia lyre eor nō audit. Amos. v. xxiij. q. ſ. odi. ſ. q. ſ. odit. Carnes scē nō auferūt malitias eor. Hiere. xj. de cō. di. ij q scelerate. q. d. sed potius augent. Panē pollutū quantū ad se ⁊ eos sequentes offerūt. Malach. ſ. xlix. dist. c. vlt. Osculanē filiū virginis in altari: cui⁹ corpus mysticū qđ est eccl'ia. xxiij. q. iij. ꝓ. o membris. dirūpunt: dum sanctā faciem benedicūr quasi in faciem eius spuūt. ⁊ dum dei filiū sumūt quasi in luto eū pjcimt. ¶ F Cōtra schismaticos ait dñs per Osee. viij. c. multiplicauit effraim altaria ad peccādū. facte sunt ei are in delictū. ⁊ sequit. Hostias offerent: immolabūt carnes: ⁊ comedent: ⁊ dñs nō suscipiet eos. Et. c. ix. Osee. Sacrificiū eor quasi panis lugentium. oēs qui comedent eū / cōtaminabunt: q; panis eor animee eor. In cōuiuio eor nō est dñs: q; cōuiuiū eor separarūest. Osee. iiij. Vinū acetosum / offerūt dño. Jo. xix. q; ipsum in ara altaris iterū crucifigunt. sed ipse nō vult bibere. de pe. dist. ij. §. qđ nō repr̄obi. ¶ Nō placent dño sacrificia schismaticor. Cyprianus. Vultū catholice eccl'ie ⁊ authoritatem sibi ⁊ veritatem vendicant: quum ipsi nō sint in eccl'ia. Benedicūt / quū sint maledicti. Vitā pollicē dēr; ur / quū sint mortui. Deū inuocant / quuꝫ sint blasphemi. Sacerdotiū adminīstrant profani. Cōponunt altare sas cepa. eūlegi. Antristres diaboli audēr eucharistiā facere. Oblationem offerūr vbi spūssctūs nō est. Preces offerunt dei violatores. Falsa quodāmodo altaria ⁊ illicita sacerdotia ⁊ sacrificia quantū ad eos sacrilega offerūt ⁊ componunt / quos cōstat a charitate atq; vnitate eccl'ie catholice recessisse. Sacrificia eor fm Osee. ix. deretat deus: dicens. Sacrificia eor tamꝙ panis luctus. oēs qui manducant cōtaminabunt. hec legunt. ſ. q. ſ. si quis inquit. Diuisum est cor: eor. interibunt. Osee. x. ¶ De talib⁹ immolantibus scelerate dicit dñs p Esaiā. Esa. ſ. Quo mihi multitudinem victimarū vestrarū: dicit dñs. Plenus sum. Holocausta arietū ⁊ adipem pinguiū ⁊ sanguinem viruloū agnor ⁊ hircor nolui. ⁊. ſ. Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam ⁊ sabbaū ⁊ festiuitates alias nō feram. Iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras ⁊ solēnitates vestras odiuit anima mea. Facta sunt mihi molesta. Laborauī sustinens. et quū extenderitis manus vestras: auertā oculos meos a vobis: ⁊ cūmultiplicaueritis orationem vestrā: nō exaudiam: manꝰ eīm vestre sanguine. i. pctō plene sunt. ¶ Talibus etiam diuinis ab eccl'ia dicit dñs p Malachiaz. c. ij. Maledicā benedictionib⁹ vestris. hoc est / quicquid a vobis benedicet̄ per me erit maledictū. ſ. q. i. maledicaz. ⁊. c. multi. in fi. ibi. maledicā. vel q; nō benedicitis ex vero corde: vel q; ii qui in ique agunt benedicunt a vobis. Item Hierony. sup Aggeū. ſ. c. Prophetā qui altari tamū extructo / ⁊ domo mea diruta / hostias mihi offers in altari: ⁊ victimis eius sanctificari te putas: scito qm̄ sanctum est quidem qđ offertur in altari: sed non tam sanctificatis ex hostijs ꝙ ex moribus operib⁹ pollueris. ſ. q. ſ. pphetā. Item Hiero. in Aggeo. ij. c. Sic ppls iste hereticor ⁊ schismaticorum est in cōspectu meo dicit dñs. Oñe qđ fecerint qđ mihi obtulerint. ⁊. ſ. cōtaminata erunt ⁊ c. ſ. q. ſ. sic pplus. Item Hieron⁹ sup Amos. v. Odit deus sacrificia dereticorū ⁊ c. ſ. q. ſ. odit. Item Hiero. sup Osee. ix. Illi offerunt panē sacrilegū: ⁊ dant eleemosynas: ⁊ sectari videnr̄ bus militatem: que ego / si fiant vere / holocausta interpretor: quum aūt scientiā dei reliquerint. i. fidem ꝙ quā sequr deꝰ frustra trūcato fidei capite cetera membra habere se iactant. ſ. q. ſ. illi. Tātum eīm bonū est charitas ⁊ eccl'ie vnitas: vt sine ea nō ꝓfit eriā martyriū. ſ. q. ſ. vide. de pe. dist. §. euidenter. ⁊ di. iij. siquis. Et Cyprianus cōtra schismaticos ait. Quā igit sibi pacez ꝓmittūt inimici fratrū: qui sacrificia celebrare se credūt emuli sacerdotū. secum esse chr̄istū / quū collecti fuerint / opinant. hi qui extra eccl'iā chr̄isti colligunt. tales eriā si occisi in cōfessione chr̄isti nominis fuerint: macula ista nec sanguine abluit. Inexpiabilis eīm ⁊ grauis culpa discordie: nec passiōe purgat. ⁊c. di. neq; ad cayn. Item leo papa Leoni augusto. Manifestū est ꝙ crudelissimā ⁊ infanissimā vesaniā in Alexādrina sede oē celestiū sacrorum lumē extinctū. ⁊ interceptā est sacrificij oblatio. defecit chr̄isma. ⁊ scrificario. ⁊ paricidialib⁹ impior manib⁹ oia se subtraxerūt ministeria. ſ. q. ſ. manifestū. Item schismatici magis frequētāt diuina mysteria vt ea iustificēt: ꝙ veri muti cor eccl'ie. Sz ait Cypria. nō statim suscipiēda sunt q iactank in chr̄isti noie: sz q gerunt in chr̄isti veritate. quare qui schismaticis parrocinantur: censura diuina in eorum penis ⁊ facinore inuoluuntur: quo eorū duces ⁊ authores. precipiente dño per Moysen Numeri. xv. separamini a tabernaculis hominū istor durissimorū. ſ. q. ſ. siquis inquit. ⁊. xxiij. q. ſ. didicimus. Item Auguſti.

Ludouicus bauar⁹ imperator schismaticus.

schisma crifica schismaticor. Cyprianus. Vultū catholice ecclie ⁊ authoritatem sibi ⁊ veritatem vendicant: quum ipsi nō sint in eccl'ia. Benedicūt / quū sint maledicti. Vitā pollicē dēr; ur / quū sint mortui. Deū inuocant / quuꝫ sint blasphemi. Sacerdotiū adminīstrant profani. Cōponunt altare sas cepa. eūlegi. Antristres diaboli audēr eucharistiā facere. Oblationem offerūr vbi spūssctūs nō est. Preces offerunt dei violatores. Falsa quodāmodo altaria ⁊ illicita sacerdotia ⁊ sacrificia quantū ad eos sacrilega offerūt ⁊ componunt / quos cōstat a charitate atq; vnitate eccl'ie catholice recessisse. Sacrificia eor fm Osee. ix. deretat deus: dicens. Sacrificia eor tamꝙ panis luctus. oēs qui manducant cōtaminabunt. hec legunt. ſ. q. ſ. si quis inquit. Diuisum est cor: eor. interibunt. Osee. x. ¶ De talib⁹ immolantibus scelerate dicit dñs p Esaiā. Esa. ſ. Quo mihi multitudinem victimarū vestrarū: dicit dñs. Plenus sum. Holocausta arietū ⁊ adipem pinguiū ⁊ sanguinem viruloū agnor ⁊ hircor nolui. ⁊. ſ. Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam ⁊ sabbaū ⁊ festiuitates alias nō feram. Iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras ⁊ solēnitates vestras odiuit anima mea. Facta sunt mihi molesta. Laborauī sustinens. et quū extenderitis manus vestras: auertā oculos meos a vobis: ⁊ cūmultiplicaueritis orationem vestrā: nō exaudiam: manꝰ eīm vestre sanguine. i. pctō plene sunt. ¶ Talibus etiam diuinis ab eccl'ia dicit dñs p Malachiaz. c. ij. Maledicā benedictionib⁹ vestris. hoc est / quicquid a vobis benedicet̄ per me erit maledictū. ſ. q. i. maledicaz. ⁊. c. multi. in fi. ibi. maledicā. vel q; nō benedicitis ex vero corde: vel q; ii qui in ique agunt benedicunt a vobis. Item Hierony. sup Aggeū. ſ. c. Prophetā qui altari tamū extructo / ⁊ domo mea diruta / hostias mihi offers in altari: ⁊ victimis eius sanctificari te putas: scito qm̄ sanctum est quidem qđ offertur in altari: sed non tam sanctificatis ex hostijs ꝙ ex moribus operib⁹ pollueris. ſ. q. ſ. pphetā. Item Hiero. in Aggeo. ij. c. Sic ppls iste hereticor ⁊ schismaticorum est in cōspectu meo dicit dñs. Oñe qđ fecerint qđ mihi obtulerint. ⁊. ſ. cōtaminata erunt ⁊ c. ſ. q. ſ. sic pplus. Item Hieron⁹ sup Amos. v. Odit deus sacrificia dereticorū ⁊ c. ſ. q. ſ. odit. Item Hiero. sup Osee. ix. Illi offerunt panē sacrilegū: ⁊ dant eleemosynas: ⁊ sectari videnr̄ bus militatem: que ego / si fiant vere / holocausta interpretor: quum aūt scientiā dei reliquerint. i. fidem ꝙ quā sequr deꝰ frustra trūcato fidei capite cetera membra habere se iactant. ſ. q. ſ. illi. Tātum eīm bonū est charitas ⁊ eccl'ie vnitas: vt sine ea nō ꝓfit eriā martyriū. ſ. q. ſ. vide. de pe. dist. §. euidenter. ⁊ di. iij. siquis. Et Cyprianus cōtra schismaticos ait. Quā igit sibi pacez ꝓmittūt inimici fratrū: qui sacrificia celebrare se credūt emuli sacerdotū. secum esse chr̄istū / quū collecti fuerint / opinant. hi qui extra eccl'iā chr̄isti colligunt. tales eriā si occisi in cōfessione chr̄isti nominis fuerint: macula ista nec sanguine abluit. Inexpiabilis eīm ⁊ grauis culpa discordie: nec passiōe purgat. ⁊c. di. neq; ad cayn. Item leo papa Leoni augusto. Manifestū est ꝙ crudelissimā ⁊ infanissimā vesaniā in Alexādrina sede oē celestiū sacrorum lumē extinctū. ⁊ interceptā est sacrificij oblatio. defecit chr̄isma. ⁊ scrificario. ⁊ paricidialib⁹ impior manib⁹ oia se subtraxerūt ministeria. ſ. q. ſ. manifestū. Item schismatici magis frequētāt diuina mysteria vt ea iustificēt: ꝙ veri muti cor eccl'ie. Sz ait Cypria. nō statim suscipiēda sunt q iactank in chr̄isti noie: sz q gerunt in chr̄isti veritate. quare qui schismaticis parrocinantur: censura diuina in eorum penis ⁊ facinore inuoluuntur: quo eorū duces ⁊ authores. precipiente dño per Moysen Numeri. xv. separamini a tabernaculis hominū istor durissimorū. ſ. q. ſ. siquis inquit. ⁊. xxiij. q. ſ. didicimus. Item Auguſti.

Extra catholicam ecclesiam non est locus veri sacrificij.s. q.s.extra. Hi autē schismatici alieni ab ecclesia ꝓsani sunt. Hostes ecclesie sunt. Nō ꝑn habere deū patrē: quia nō tenent vniuersalis ecclesie vnitatē. quō ꝑn tales cū aliquo cōuenire: qui cū corpore et vniuersa fraternitate nō cōuniūt: ſm Cypianū. xxiij. q.j. alienus. ¶ Sed nec spūssanctus descēdes sup cōgregatos in vnū. Act. ij. eis dat⁹ est: q: in vnitate est spūs vnus: nō in schismate aut discordia. xxiij. ꝙ.j. ei aūt. Hi sunt qui ſm canonicā iudē segregant semetipsos animales spm̄ non habētes. Jude. j. xxiij. q.j. ij. aūt. in ꝓin. Vñ Bern. claraualleñ. Videre est aīam hois quēadmodū vniuersa corporis mēbra viuificet coherētia sibi: separa ergo qō vis a iūctura ceteroꝝ: et vide an membrū illud viuificet. Sic est ois qui dicit anathema iesu: q: anathema separatio est. iij. q. iij. engeltrudā. Sic inquā ois qui ab vnitate diuidit: nec dubites quin ab eo recessit spūs vite. ad hec. iij. q. iiij. engeltrudā. xxiij. q. vij. quēadmodū. Isti ꝓterea schismatici nō sunt in domo dñi. ſm Hieron. q: nō ambulāt in eius cōsensu: et q: nō sunt vnanimes in ea. xxiij. q.j. ois. Ista est domus dñi de qua dicitur. Dñe dilexi decorē domus tue. ps. xxv. Et iterū. Lerat⁹ sum in his que dicta sunt mihi: in domū dñi ibimus. ps. cxxj. et Beati qui habitāt in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. ps. lxxiij. vt ꝓ.ealk. c. ois. Jrē. Vade in domū tuā. Mar. ix. et Introibo in domū tuā. ps. v. et Dom⁹ mea domus orationis vocabit. Jo. ij. Esa. lvj. Mat. xxi. Mar. xj. Luc. xix. et Domū tuā decet sanctitudo. ps. xcij. ex lib. vj. de immu. eccle. ex de custo. eucha. c. ij. Et hec est dom⁹ dñi firmiter edificata: que est eccla catholica edificata supra firmā petrā christū. Mat. xvj. et xix. dis. in memoriā. ¶ Et quis oibus aplis christus post resurrectionē suā parē potestatē mbuerit: et dixerit. Sicut misit me pater et ego mitto vos: accipite spiritū sanctum. Jo. xx. xxiij. q.j. §. qui aūt. ñ vt vnitatē manifestaret: vnitatis eiusdē originē abvno incipientē sua authoritate disposuit: quū dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ ꝛc. Mat. xvj. xix. dist. ita. Hoc erāt ceteri aplī qō Petrus fuit: pari consortio ꝓditi et honoris et potestatis: sed eoꝝ diū ab vnitate ꝓficiscitur: vt ecclesia christi vna monstret. De qua in Can. vj. Una est columba mea ꝙfecta mea ꝛc. Et sacramentū vnitatis Paulus ostēdit dicēs. Unū corpus et vnus ipūs et vna spes vocationis nostre vnus dñs et vna fides et vnū baptisma. Unus deus. Ephes. iiij. vna ecclesia ꝙpatus vnus. leguntur hec xxiij. q.j. loquitur. Una sponsa xpi sine macula sine ruga. Ephe. v. Hortus cōclusus fons signatus puteus aque viue paradisus cū fructu pomoꝝ. Can. iiij. Hec est dom⁹ dñi que accepit claues soluēdi et ligādi. Hāc domū si quis corripientē corripientemq; contēpserit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. leguntur hec. xxiij. q.j. ois. Nullū peccatū grauius schismate: vt. ē. dixi: qp plus fuit q̄ idololatria. nā hec gladio: schisma terre hiatu et celesti igne punitū fuit: vt. ē. §. Ceterū in isto arc. dixi. vij. q.j. deniq; xxiij. q.j. non afferamus. Sed etiā q̄ sit inseparabile sacramentū vnitatis: et q̄ sine spe sit: et perditionē maximā sibi de indignatione dei incurrūt qui schisma faciūt: et relicto romano pōtifice aliū sibi pseudo epm̄ coram hoīs constituūt: declarat liber regnoꝝ. ē. alleg. vbi a tribu iuda et beniamin. x. trib⁹ scisse fuerūt: et relicto rege suo: q̄uis crudeli et stulto/scilz Roboam filio Salomonis alterū sibi foras constituerunt: et indignat⁹ est dñs inquit oi semini israel: et demoliuit eos: et dedit eos in direptionē donec abūderet eos a facie sua: q: dissipatus est israel a domo dauid: et ꝓstituerūt sibi Hieroboam filiū Nabath. Et tanta indignatio dñi exarsit aduersus illos qui schisma fecerūt: vt quū homo dei ad Hieroboā missus esset: q ei pcā sua exprobraret: atq; vltionē futurā ꝓdiceret: panē apud illos edere: et aquā bibere vetaret: qō quū nō custodisset: et cōtra ꝓceptū dñi decepto ab alio ꝓpheta ꝓdisset: statim diuina cēsura ꝓcussus est vt inde regredi ēs imperu ac morsu leonis necaret. iij. Reg. xiij. Et q: decē trib⁹ ſm Cypianū in Samariā secesserūt: iō dñs ꝓhibuit ciuitatē samaritanoꝝ schismaticoꝝ ingredi: et in viā gētiū nō abire: ostēdēs schismaticos gētilibus adequari. hec leguntur. iij. Reg. xij. et. xiij. et. vij. q.j. deniq;. Nec ꝺo schismatici eūdē quē nos deū patrē/eūdē filiū/eūdem spm̄scm̄ nosse dicunt: nec hoc adiuuare tales potest. nā Core Daran et Abiron cū sacerdote Aaron et Moyse eūdē deū nouerant/pari etiā religione vinentes: vnū et verū deū qui colēdus atq; inuocādus fuerat/inuocabāt: tñ q: loci ministeriū trāsgressi/et cōtra Aaron sacerdotē qui sacerdotiū legitimū habebat: sacrificādi sibi licētiā vendicauerūt: diuinitus percuss̄i statim penas ꝓlicitis conatibus pēderūt: nec potuerūt rata esse et ꝓficere sacrificia irreligiose et illicite cōtra ius diuine dispositiōis oblata. Turibula quoq; ipsa in quib⁹ incēsum illicite fuerat oblatū: in memoriā rāti facinoris schismatici: vt posteā successores a schismate ꝓcauerēt: iussu dñi cōflata in laminas ductiles ꝓducūtur: et affigunt altari. vt hec legūtur Nume. xvj. et ꝓealk. c. deniq;. vij. q.j. xxiij. q.j. didicim⁹. er. ē. retigi. Et tñ illi ſm Cypianū in palleg. c. deniq; schisma ꝓprie nō fecerāt: nec foras egressi contra dñi sacerdotes impudēter atq; hostiliter rebellauerūt: sicut plurimi schismatici a dñi pape Joan. ꝓdicti obedientia recedentes: et Petro de coruaria pseudo pape et Bauaro tyranno vsurpatoꝝ imperij: et dicti Petri intrusoris adhērētes: graue schisma cōtra ecclesiā fecerūt: et celebrandi et ecclesiastica sacramēta tradēdi sibi licentiā vsurparūt. Et contra ꝓceptū dñi. Exo. xxj. Carnes agni immaculati extra vnam domū comedētes. xxiij. q.j. quia. et. ē. dixi. vnde ibi Grego. Jn vna nāq; domo agnus comeditur: quia in vna catholica ecclesia vera hostia redēptionis immolat: de cuius carnibus diuina lex foras efferri ꝓhibet: et dari sanctū canib⁹ vetat. Sola est que intra se positos valida charitatis cōpage custodit. Nō est ſm Amb. fides in schismate. nā etsi schismaticus fidē erga deū videat tenere: tamē erga dei ecclesiā nō tenet: quā patitur velut quosdam artus diuidi: et mēbra dilacerari. eterē quū ꝓpter ecclesiā christus sit: et corpus christi sit ecclesia: nō ex hibet ab ꝑs fides christo: a quibus euacuat passio eius. xxiij. q.j. aduocauit. ¶ Schismatici ꝑmogeniti luciferi capitis schismatici/tunicā dñi indecisam et desuper contextā per totū/minutatim decerpūt. Vulpes sunt vineā. i. ecclesiā: q: vineā dñi sabaoth domus israel est. Esa. v. exterminat et demoliunt. Lacus cōtriti nō habētes aquā sapiētie saluatoris. Eccl. xv. Nō sunt aquile cōtemplātes: als se cum corpore ecclesie cōgregarent. Mat. xxiij. quia: vt ibi dicit. et. xxiij. q.j. qm̄ vetus. vbi sunt ꝓealk. verba. vbi fuerit corp⁹. s. mysticū. s. ecclesia vniuersalis. xxiij. q. v. de liguribus. ibi erūt et aquile. i. sancti vnitatē ecclesie cōtēplātes. Jste sunt aq̄le que volāt alis spūalibus circa corpus christi. i. carnē ei⁹ cōtēplātes in sacramēto altaris et corpus eius mysticū: vt ꝓdixi. de cōse. di. ij. est cibus. als est sub. c. in quibus. vñ et glos. i pall. c. qm̄. in ver. aq̄le. erp̄nit. i. alie eccie vel fideles q̄ altre volant. xxiij. q. iiij. cū in lege. Vñ in pal. c. Mat. vbi fuerit corpus ꝛc. Nigre. vide q: non dixit vbicūq; fuerit corpus: ibi cōgregabunt vultures aut corui: sed aq̄le: volēs ostēdere magnificos et regales oēs q̄ passionē christi crediderūt. Jtē super illo verbo Mat. xxiij. ecce hic est christus: ecce illic. Hiero. Si q̄s ergo ꝓmiserit vobis q̄ in deserto gētiliū et phariseoꝝ dogmate christus moret: aut hereticoꝝ penetralib⁹ qui dei pollicent exscada: nolite credere: sz q̄ ab oriēte vsq; in occidentē fides catholica in ecclesijs fulget. ¶ Jtē ibi Aug. de q̄stionib⁹ euāgelistaꝝ. Oriētis em̄ nōie et occidentis totū orbē volunt significare (als signare) ꝙ quē futura erat eccla. ſm aūt illū sensum quē dixit. Amodo videbitis filiū hoīs venientē in nubib⁹: cōueniēter et nūc fulgur noiauit: qō maxime soleat cōuiscare de nubib⁹. Cōstitutā ergo authoritate eccie ꝙ orbē terrarū clara atq; manifesta: cōsequenter oēs discipulos admonet: atq; oēs fideles/ne schismaticis atq; hereticis credāt. Unūquodq; schisma et vnaquēq; hereſis: aut locum

fuš hz in o:be terrarū partē aliquam tenēs: aut obscuris aţq occultis cōuēticulis curiosi tratē hoīm decipit: quo pti ner qđ ait. Si ḳs vobis dixerit/ecce hic est chr̄ist⁹ aut illic/ qđ signat terraz partes aut puinciaz: aut in penetralib⁹: aut in deserto: qđ significat obscura et occulta cōuēticula hereticoz. Hec Aug. Terra schismaticoz in eoz operibus schismaticis maledicta nō triticū generat: sed lolium zizania aţq pducit: que inimic⁹ homo. i. diabolus ḳ hoiem deuicit pr̄ eoz seminauit in eis. Mat. xiij. vbi Aug. de q̄stionibus euāgelij ait. Uerūtamē qm̄ agrū ipm nō ecclesiā: sed hūc mūdū dns interpretat⁹ est: bn̄ intelligunt in zizaniis hereticis: ḳ in hoc mūdo pmiscētur bonis: vt illi ḳ in eadē fide mali sunt palea poti⁹ q̄ zizania deputentur: q: palea eriā fundamētū hz cū frumēto radicēţq cōem. Schismatici aūt videnť spicis coruptis etiā similio: eo vel paleis aristarū fractis vel scissis: et de segete abiectis: nō tn̄ o3sequēs est vt ois hereticus vel schismaticus ab ecclesia coz: poz: aliter separet: multos em̄ poterat ecclesia: q: nō ita defendūt falsitatē sentētie sue: vt intētā multitudinē faciāt: q̄ si fecerint tūc pellunť. hec Aug. ¶ Isti schismatici sunt vasa ire in cōtumeliā dei et ecclesie. ij. ad Timo. ij. xxij. ¶iij. quisq̄. Nō aurea in charitatis vnitate. Neţq argētea in ecclesie soliditate et sono: itate: sz testea et fictilia et fragilia in eoz leuitate et mutabilitate eterno incēdio cōburēda. xxiiij. q. j. qm̄. ¶ In schismaticis nō est ecclesia vera. nā ipsi in parte sunt: et parte sibi fecerunt. sicut Donat⁹/Arrius/Babelius: et ceteri heretici et schismatici. xxij. q. v. relegētes. ibi: vt suā diuisionē. i. schisma catholicam esse credentes ecclesiā. et. q. vj. vides. ibi: in partes Donati. et. q. iij. p:o mem b:is. ibi: q: seruiētes p:incipib⁹ nr̄is aduersus ecclesiā catholicā. i. aduersus co:p⁹ chr̄isti armamini. et. q. v. c. j. in pn̄. ibi: clericos ptis donati. et. j. ibi: quasi in aliene ptis suppliciis vindicari ꝛc. Ecclesia aūt est in toto: et iō dicit catholica. i. vniuersalis. vt pall. c. et. xxiiij. q. j. schisma. Qui cum ea nō colligit/spargit et diuidit: qui cū ea non est/extra eā est. Mat. xij. Luc. xi. et. ś. ar. xxxviij. hoc est ḳ chr̄isti sposi eius nō est: anti chr̄isti est: mediū nō est dare. xxiij. q. j. qm̄. in si. ¶ Isti schismatici sunt q̄ vadūt de domo vnitatis ecclesie in domū schismatis ruinosam. Petrū cephas deserentes: qui ait dño interroganti. Nūquid et vos vultis abire: dñe ad quē ibim⁹? et q: nō mutauit hospitiū celestiū/cōsortium habitationis inmutauit. Jo. vj. xxiij. q. j. q. dignioz. de cōse. dist. ij. prima quidē. et. c. forte. Unī et dicit dns Luc. x. Nolite trāsire de domo in domū. Un̄ si pfidus et schismaticus populus deseruerit habitaculū chr̄isti et ecclie: vitāda eoz cōmunio est. xxiiij. q. j. didicimus. q: schismatici synagoga sathane sunt: et ibi est sedes ei⁹. Apoc. ij. q: sicut sedes et loc⁹ chr̄isti in pace et vnitate est. pš. lxxv. Factus⁹ est in pace locus eius. Jta sedes sathane in discordia et diuisione posita est: q: primo diuisit celū: et nūc terrā. Un̄ et diabolus exterminator: vocat. j. ad Cor. x. ibi. Et perierūt ab exterminatore. i. diabolo: qui ponit hoies et angelos extra terminos vnitatis ecclesie triūphātis et militātis: vnde et ipsi filij Belial sunt. i. diaboli/ḳ interpretat⁹ absq̄ iugo. Un̄ et contrarales Beda sup: a Mat. Quicūq̄ ab vnitate fidei vel societate Petri aplī quomodolibet semetipsos segregāt: tales nec vinculis pcōz absoluī nec ianuam pnt celestis regni ingredi. xxiiij. q. j. quicūq̄. Jtē Augu. Ubi sana fides non est: nō pōt esse iustitia: q: iust⁹ ex fide viuit. Neţq schismatici sibi aliqđ ex illa mercede pmittāt: q: similiter vbi charitas nō est: nō pōt esse iustitia: quā si heretici et schismatici haberēt: nō dilauderet eccl⁹ chr̄isti qđ est eccla. xxiiij. q. i. vbi sana. Jtē nūdeāt schismatici. Eccla vna est. xxiij. q. j. loquitur. cū si. que intus et foris esse nō pōt. xxiij. q. j. didicimus. in pn̄. et. vij. q. j. nouatian⁹. Si em̄ apud Petrū de co:uaria p Bauarū intrusum est: apud dñm papā Joannē. xxij. nō fuit. Si vo apud dictū Joānē fuit ḳ clemēti pape. v. legitima o:dinatiōe successit: Petr⁹ de co:ua. pseudo pontifex est: et i ecclia catholica cū suis fautoribus nō est: nec eps cōputari pōt q̄ euāgelica et aplica traditioe cōtēpta: neminī succedēs/a seipo oriť est/et a Bauaro intrudēte. Habere nāţq aut tenere ecclesiā nullo mō pōt q̄ in eccl̄ia o:dinatus nō est. sic argumētat et cōcludit Cypian⁹ glosus martyz. vij. q. j. facet⁹. et. c. nouatian⁹. et. xxiij. q. j. didicim⁹. Jtē sicut sepe dictū est. Ecclesia vna est. ś fm Aug. nullo mō pōt dici eccl̄ia in qua schisma est. Restat igit vt q: eccl̄ia nō potest esse nulla: ea sit quā in aplice sedis p successiones epoz radice cōstituta nullo: cū hoīm malitia/etiā si nota excludi nō possit: ś p tpis rone tolerāda iudicet/nullo mō valeat extinguere. Sic arguit Gelasi. et cōcludit. xxiij. q. j. pudenda. Jtē Gelasi. schisma grecū nomē est: scissura sonat: sed in vnitate scissura eē nō pōt. Nō igit vnitati cōicat q̄ schismaticis cōicat: ptes sibi fecerūt: et ab eo qđ vnū est/seipos segregātes spm̄ nō habēt: qđ⁹ oiđ illud efficit/vt q: i vnitate vnū nō sunt: vt q: in pte eē voluerūt: vt q: spm̄ nō habēt co:pis chr̄isti: sacrificiū quātū ad fructū hr̄e nō pnt. sic arguit. xxiij. q. j. schisma. Jtē ibidē Aug. et Gelasi. Dis catholic⁹ secur⁹ eā partē detestat/cui vniuersalē ecclesiā apostolicis sedib⁹ roborat nō cōicare cognoscit. Jtē ibidem. Nō pdest schismaticis q̄ ignoratia rōnis vel simplicitate sui intellect⁹ ab ecclesie catholice cōione se suspēdūt: id ipsum em̄ maius est. pter qđ schismatici sunt: q: nō eos diuersa sentiēdi iudiciū: ś qđ apud se delata sibi tn̄ icognita metuētes: et cōtra aplicā sedē temere credētes/pessima diuisit opinio. vbi glos. dicit q̄ magis schismatici sunt illi qui tm̄ p simplicitatē sua separant ab eccl̄ia: q̄ sint illi qui pter subtilitatē aliquā errāt: falsa em̄ subtilitas istos cōpellit in quo nō cadūt voluntaris: sz inuiti. Illos alios decipit ignoratia voluntaria que nō excusat. xxvij. di. nō ois. cū §. p:ece. Jtē in pce. c. schisma. cū due ecclesie eē nō possint: aut vos (qđ absit) iudicabitis schismaticos: aut si verā in aplicis sedib⁹ cōstat eē ecclesiā: et illos ab vnitate diuisos cognoscite. Jtē ibi vna ḳ chr̄isti co:p⁹ est/cōstat eē ecclesiā: que in duo vel in plura diuidi nō pōt: simul em̄ quū ab eo discesserit ecclesia: idē de eccl̄ia eē desistit. Insup rndeant mihi si pūt sequētes Bauarū schismaticū et Petrū de couaria pseudo papā/et ab obediētia dñi pape Joā. et ecclesie recedētes: et schisma publicū faciētes: qđ poterūt rnde re erēplis chr̄isti ppheraz/aplorz/et aliorz sctorz phibētiū co:poralē separationē etiā a malis fieri: nā et chr̄ist⁹ sceleratū Judā in numero/chorō/et vita aplorz: et participatione sui co:pis et sanguinis sustinuit: ne rūperet ecclesie sue vnitatē. vt malos fm Aug. toleremus ne ab eis co:poraliter recedam⁹. ad hec Mat. xxvj. ś. q. j. chr̄ist⁹. ij. q. j. nihil. et c. mīn⁹. vij. q. j. ś. hoc tūc. xxiij. q. iiij. tu bon⁹. et de offi. ordi. si sacerdos. Un̄ Aug. sup Jo. Quid igit voluit dns nr̄ iesus fratres charissimi admonere ecclesiā suā qñ vnū pdixit inter. xij. haberevoluit. Mat. x. Luc. vj. et. ix. et Mar. iij. nisi vt malos tolerem⁹. ne co:p⁹ chr̄isti diuidam⁹. i. schisma faciam⁹? qđ fit si malos nō toleram⁹. xxiij. q. iiij. quid ergo. Jtē Aug. Tu bon⁹ tolera malū. nā et chr̄ist⁹ quū sciret Judā eē furē tolerauit: et ad pdicādū misit: eiq̄ cū alijs eucharistiā dedit. xxiij. q. iiij. tu bon⁹. et. c. ecce. Ecce iquiūt. ś. hereticī. dicit pphera Esa. lij. et. xlv. di. recedite. et. xxiij. q. iiij. recedite. Recedite: exite inde: et immundū ne tetigeritis: quō ergo malos tolerabim⁹? a qb⁹ etire et recedere iubemur: ne tāgamus immūdū. Nos illā recessionē spūaliter intelligimus: illi co:poraliter. et. j. recedite. exi. inde: et immūdū. ne teti. sz cōtactu co:dis nō co:poris. Quid est em̄ tāgere immūdū nisi cōsentire in pctis? Quid est aūt exire inde/nisi facere qđ ptinet ad co:rectionē malo:? ꝛc. Jta plane sociaţ quis malis: si aliqđ cū eis cōmittit: aut cōmittēti⁹ fauet: si aūt neutrū facit: nullo mō sociaţ ꝛc. Jtē ibidē Augu. Si quis a catholica ecclesia fuerit separatus: quātūliber laudabiliter viuere se existimet: hoc solo scelere q̄ a chr̄istianitate seiunctus est/nō habebit vitā: sed ira dei manet super eū. Jtē ibidē Augu. A malis semp co:de disiūgimini: ad tēp⁹ caute co:poze copulamini: duobus modis nō maculat re malus. si ei nō cōsentias: et si redarguas. hoc est nō cōmunicare: nō cōsentire. et infra. Neţq ergo consentiētes fitis

malis/ vt app:obetis: neq; negligẽres/ vt non arguatis: neq; superbiẽres/ vt insultãter arguatis. Itẽ ibidẽ Aug. c. recedite et exite ⁊c. Displicuit tibi qõ quisq; peccauerit: nõ retigisti immũdũ: redarguisti: co:ripuisti. Et infra. eristi inde. clamauit Moyses. ista clamauit Esaias. clamauit Hieremias. clamauit Ezechiel. videamus si dimiserũt populũ dei: et se ad gẽres alias trãstulerũt. q̃ multa et q̃ vehementer Hieremias increpauit pctõres et sceleratos populi dei: inter eos tñ erat: vnũ cũ eis tẽplũ intrabat: ea dẽ sacramẽta celebrabat: sed clamãdo eribat inde. hoc est exire inde: hoc est immũdũ nõ trãgere: et voluntate nõ cõsentire: et o:e nõ parcere. ⁊ c. q̃ magnum. Ibidẽ Aug. ibi.

Mali sunt in ecclesia tolerãdi. Nõ em̃ p:opter malos boni sunt deserẽdi: sed p:opter bonos malos boni sunt tolerãdi: sicut tolerauerũt. pphete eos contra quos tanta dicebãt: nec cõmunione sacramẽto:ũ illius populi relinquebãt. sicut ipse dñs nocẽtem Judã vsq; ad condignũ eitũ eius tolerauit: et eũ sacrã cenã cõmunicare cũ innocẽtibus permisit. Mat. xxvj. sicut tolerauerunt apostoli eos. s. pseudo aplos. q̃ p imidiã q̃ ipsi⁹ diaboli vitiũ est: ch:istũ annũciabãt. Phil. v. Itẽ ibidẽ Aug. c. quãt⁹. Quãrus arrogãtie tumo: est: quãta humilitatis ⁊ lenitatis obliuio: ⁊ arrogãtie quãta iactatio: vt quis se posse facere credat: qõ nec apostolis cõcẽ it dñs: vt zizaniã a frumento puter se posse discernere? Mat. xiij. Itẽ ibidẽ Grego. c. hec autẽ. Hec aũt vita q̃ inter celũ ⁊ infernũ fita est/ sicut i medio subsistit: ita vtrarũq; partiũ ciues recipit cõsiter: quos tñ scrã eccl̃a indiscrete suscipit: et postmodũ in egressione discerner. Si igitur boni estis q̃diu in hac vita subsistitis: equanimiter tolerate malos. nã quisquis malos nõ tolerat: ipse sibi per intolerãtiã restis est/ q: bonus nõ est. Abel esse renuit quẽ Cayn malitia nõ exercet. Non est ergo malis cõicare/ cũ malis in domo/ vel cibo/ vel ecclesia/ vel locutione/ vel arte cõmunionẽ habere: nisi fint ab ecclesia p ecõicationẽ p:eciſi co:po:aliter. ñ. q. s. multi. Nã duo inco:ruptũ castũq; custodiunt. s. vt nec faciat malum: nec app:obet facti. P:o:ro si addat rertiũ vt non sit in vindicando piger: sed vel co:ripiat. pñ. ct. iustus in misericordia ⁊ arguat: vel etiam si eã personã gerit: vel q: est p:elatus vel rector: ⁊ ratio conseruãde pacis admittit: vt etiã coã oibus peccãtes. xl. v. dist. sed illud. arguat: vt cetera timeant: removeatur etiã a⁹ aliquo gradu hono:ia/ vel ab ipsa cõmunione sacramẽto:. Sed si hec oia cũ dilectione co:rigẽdi nõ cum odio persequẽdi faciat: plenissimum officiũ nõ solũ castissime innocẽtie/ sed etiã diligentissime seueritatis inpleuit. xxiij. q. iiij. ita plane. vbi Augu. p:edicta verba ponit.

Innocẽtia tres gradus.

¶ B Innocentia aũt fm Tullium/ est animi puritas oĩs peccãti maculas abho:rẽs. Tres aurẽ gradus innocẽtie ponũtur in p:eal. c. ira plane. P:im⁹ est malũ nõ facere. Secũdus faciẽtibus nõ cõsentire. Tertiꝰ salua pace peccantẽ co:rigere. vt no. lxxxvj. dis. faciẽtis. in glo. nam tres.

¶ D P:ohibet etiã ch:istus granũ a paleis et semen bonũ a zizanijs separari vsq; ad vltimũ vẽti labrũ. Mat. xiij. et est dictũ. xxiij. q. iiij. quãtus. ij. q. s. multi. xj. q. iij. nolite. In sagena Petri boni pisces cum malis vsq; ad litus peruenĩunt. Mat. xiij. vbi Gr:ego. Sicut em̃ mare seculũ: ita seculi fin Significat litus maris: in quo. s. fine boni pisces in vasis eligunt̃: mali p:oijciunt̃ foras: q: et electus quisq; in tabernacula eterna recipit: ⁊ interni regni luce pdita/ ad exterio:es tenebras rep:obi ptrahũt. Nũc em̃ bonos malosq; cõmuniter quasi pmistos pisces fidei ecclesie sagena trahit. Et Hiero. ibi. Dũ em̃ sagena extrahẽt ad litus: tũc verũ fecernẽdo:ꝝ piscium iudicũ demõstrabitur. In sup decẽ virgines fatue ⁊ prudẽtes simul lãpades acceperũt: simul surrexerunt: sed carentes oleo charitatis vel letitie spũalis celestẽ ianuã non intrarũt. Mat. xxv. xxij. q. v. si paulus. et. ij. ad Timo. ij. In domo patrisfamilias simul sunt vasa aurea et argẽtea in hono:e: et fictilia et lignea in cõtumeliã. vt. ẽ. dist. xxiij. q. iij. qui fm. xxij. q. vij. c. j. in fi. ibi. Nõnullos toleramus quos co:rigere nõ possumus: nec p:opter paleã relinquim⁹ aream dñi: nec p:opter pisces malos rumpimus retia dñi: nec p:opter hedos in fine segregãdos deserimus gregẽ dñi: nec p:opter vasa facta in cõtumeliã migramus de domo dñi. Idẽ. xxiij. q. j. q̃s quis. Simul sunt in arca Noe q̃ est ecclesia. xxiij. q. j. q̃m. quadrupedia et volatilia nũda ⁊ immunda. Gen. vj. et in linteo qõ vidit Petrus Act. x. qõ ecclesiã designat: simul erant quadrupedia ⁊ volatilia. Itẽ Aug. xxij. q. iiij. quidã. ibi. Q̃m zizania in ecclesia esse cernimus/ non ideo ipsi de ecclesia recedamus. Et infra ibi. Certissima erẽpla quibus demonstratũ ⁊ p:onũtiatũ est malos in ecclesia bonis esse permistos vsq; in finem seculi rẽpusq; iudicij futuri malos tolerãdos: nihilq; bonis in vnitate ac participatione sacramẽto:ũ qui eo:ꝝ facris non consenserint obfuturos. Itẽ idem. xxiij. q. iiij. cũ quisq;. ibi. Fiat hoc vbi periculũ schismatis nullũ est. Itẽ Aug. xxij. q. iiij. ipa pietas. Conuiuiũ dñi est vnitas co:po:is ch:isti: nõ solũ in sacramẽto altaris/ sed etiã in vinculo pacis. Itẽ Augu. xxij. q. iiij. nõ potest. ibi. Nãq; cõsilia separationis et insania sunt ⁊ perniciosa atq; sacrilega: q: impia et superba sunt: et plus perturbant infirmos bonos/ q̃ co:rigunt animosos malos. Itẽ Aug. xxij. q. iiij. nimiũ. in fi. ibi. Nõ em̃ p:opter malos boni sunt deserẽdi: sed p:opter bonos mali sunt tolerãdi: sicut tolerauerunt p:ophete eos cõtra quos tanta dicebãt: nec tñ cõmunionẽ sacramẽto:ũ illius populi relinquebãt. Esa. lij. Nume. xvj. Hiere. xv. Itẽ idẽ xxiij. q. v. ad fidẽ. ibi. Si autẽ p:opter iniquitatẽ vestri schismatis illi quidem co:repto:es vestri sunt: vos aũt estis sicut ceteri diuerso:ꝝ scelerũ rei qui penas legibus pendũt: pfecto infelices ⁊ in hoc seculo ⁊ in futuro eritis. Et Aug. ibidẽ in. c. si vos. Si vos contra ecclesiã ch:isti altaria erexisse/ ⁊ a ch:istiana vnitate que toto o:be diffundit sacrilego schismate separatos esse/ er a co:po:e ch:isti que est ecclesia toto o:be diffusa. Et infra. Quãtum potestis oppugnãdo aduersarios. sanctra ⁊ canonica scriptura cõuincit: vos impũ atq; sacrilegi estis ⁊c. Itẽ Pelagi⁹. xxiij. q. v. nõ vos. ibi. Malũ aũt schisma esse/ et per exteras etiã portestares. i. laicas hmõi debere opp:imi hoies. Et infra. Quisquis ergo ab aplicis diuisus est sedib⁹ in schismate eũ esse nõ dubiũ est: et contra vniuersalẽ ecclesiã altare conat̃ erigere. Et infra. Canon statuat. Et infra. Qui a cõmunione seipm̃ suspẽdit: et collectã. i. cõuẽticulũ facit: ⁊ altare. i. p:iuatum modũ sacrificandi cõstituit: et noluerit vocãti epo cõsentire: ⁊ noluerit ei acquiescere neq; obedire: et p:imo et scõo vocãti: hũc oĩno dãnari/ nec vnq̃ vel o:ationẽ meri/ nec recipere eũ posse hono:ẽ: si em̃ permãserit turbas faciens ⁊ seditiones ecclesie p extrã ptrẽ. i. secularẽ tãq̃ seditiosum cõp:imi. Itẽ Pelagi⁹. xxiij. q. v. de ligurib⁹. ibi. Co:pus dñi nr̃i ihesu ch:isti hoc est sanctã ecclesiã lacerare. Et infra. Nolite ergo dubitare hmõi hoies p:incipali vel iudiciali/ autho:itate cõp:imere: q: regule patrũ hoc specialiter cõstituerũt: vt si q̃ ecclãstici officij psona cui subiecta est restiterit: vel alios seo:sus collegerit: aut aliud altare erexerit: aut schisma fecerit/ er cõicet atq; dãnet: q̃ si forte et hoc cõtẽpserit: ⁊ pmãserit diuisiones et schismata faciẽdo: p ptates publicas opp:imatur. ⁊ in fi. illius. c. ibi. Quũ mille alia erẽpla ⁊ cõstitutiões sunt/ quib⁹ euidẽter agnoscit vt faciẽtes scissuras in sctã ecclia nõ soluz exilijs sed etiã pscriptione rerũ ⁊ dura custodia p publicas potestates debeãt coerceri. C. de hereti. manicheos. xxiij. q. j. q̃ cõtra pacẽ. ex de here. cũ fm. li. vj. Itẽ Pelagi⁹. xxiij. q. v. c. quali. q̃si in fi. ibi. Nec puteris alicui⁹ eẽ ẽri: si hmõi hoies cõp:imunt: hoc em̃ diuine ⁊ humane leges statuerunt: vt ab eccl̃e vnitate diuisi/ ⁊ ei⁹ pacẽ miq̃ssime pturbãtes/ a secularib⁹ etiã ptãtib⁹ cõp:imant. nec q̃ cõp̃ maius/ vñ deo sacrificiũ possitis offerre: cõp̃ si id o:dinetis: vt ij qui in suã et aliorũ pniciẽ debacchant: cõpetẽti debeãt vigo:e cõpesci. Itẽ Pelagi⁹. xxiij. q. v. relegẽres. ibi. Ut suã diuisionem catholicã esse credẽres: ecclesiã vos a sua pollutione pbiberẽt: sic em̃ p miam dei etiã nescientib⁹ illis hoc facũ est: vt a schismaticoꝝ cõione eruti/ catholice quã diligatis seruas:

ri vos cõtigisset eccle. et.j. in fi. ibi. Marie ecclesie acquiescentis imaior; q; in schismate maledict⁹: nec honorē epi poterit retinere nec meritū. Ille archāgelus lucifer pprie dict⁹ Belial q; sine iugo obedientie voluit esse: primus crimē apostasie cōmisit. de pe. di. ij. §. cp vero repobi. cū. c. seq. hereditatē infelicē casus in pfundū lac⁹, p culpa schismatis et iobedientie suis tumidis sequacib⁹ derelinquēs. Pro hac cariola inobedientia. lxxxj. di. si q; presbyteri. de illa amenitate paradisi et cōtemplatione angelica Adā eiect⁹ est. de pe. di. ij. §. adā. et. c. pnceps. Saul vita et regno puat⁹. j. Regū. iiij. xv. et vlti. c. Ophni et Phinees filij Heli mortē consumpti in bello. i. Reg. j. erī de simo. licet Heli. Moyses et Aaron terra pmissionis priuati. Exo. xvij. de pe. di. ij. §. opponit. Quidā de discipulis iesu carnaliter christi sermonē intelligētes retro abierūt: et se diuiserūt. Jo. vj. de cōse. di. ij. prima quidē. Julianus apostata celesti lācea pforatus. Arrius Sabellius Donatus Pelagius et alij corrupti vertices sectar⁹ pfidarū se a cōione sctē matris ecclesie in diuinis diuidētes et schisma faciētes fine detestabili de hac vita migrauerūt ad mortē eternā. de eor⁹ erroribus. xxiij. q. iij. quidā. Ecclesia fornicaria cū Armenia maiori acephala a Petro clauigero et eius romanis pōtificib⁹ successoribus recedētes et schismatizātes: fidē, sciētiā, fortitudinē, et vitā vtrāq; pdiderunt et perdūt. nā in pessimas hereses post schisma collapsa est. xxiij. q. iij. inter schisma. et gladio vltori Arabum Turcor⁹ et Carhalanor⁹ qui vocātur de secta ceratē tradita et exposita. Sed et vltimo intra sanctam ecclesiā christiani numero et noīe Guelfi et Gibellini in Italia vocati se ab vnitate ecclesie reuera diuidētes: sine causa et cōtra naturā et cōtra fidē gladijs et telis et alijs diuersis mortis generibus dei et ecclesie sue vltricibus in corpore et in aīa quotidie se cōsumūt: vt in cōdēnationis iudiciū consurgētes, et in igne sempiterno consumpti nūq; tū valeāt cōsumi. Sed et isti dicāt schismatici mihi qui de mala societate queruntur, se diuidūt ab ecclesie corpore: q; d obfuit pernicacia et tumor: elati luciferi et schismatici: et sequaciū stellarū ruentiū cum eodē: humilibus alijs spiritibus et ideo in gratia cōfirmatis. de pe. di. ij. §. cp vero repobi. in fi. in eodē celo empyreo simul manēribus? Quid Cayn inuidia et malitia Abel innocēti et sancto germano simul viuenti? Gen. iiij. in canonica Jude. de pe. dist. j. §. deniq;. xiij. q. v. scriptū. Corpus quidē occubuit: qđ tandē occumbere oportebat. Ipse vero coronā et merito promartyrijs laureatus. vnde primus sanguis iustus fuit qui fuit sparsus. Mat. xxiij. Quid nocuit hispiditas et ferocitas. Gen. xvj. l. dist. hismael. Ismaelis egyptij et parte genitricis Agar serue. Isaac filio libere Sare et repromissionis secū cohabitāti. Gen. xvj. q. risus interpretat⁹. Gen. xxj. gaudenti: obedienti Gen. xxij. et christū repsentāti: et paterna hereditate celestē pfigurāti: patriarchatū obtinēti? Quid Castrimargia piloso Esau venatorio nocuit Jacob secū cohabitāti: frugali: quieto: simplici: psonā sancti tenēti supplātatorio? Gen. xxv. Quid? cōtositas impudētia et irreuerētia Cham filij Noe circaverenda patris nocuit filijs alijs duob⁹ pudoratis Sem et Japhet cū eo habitantib⁹. Gen. ix. xcvj. di. in scripturis. j. q. iiij. §. itē pctō ciuiū. ver. itē Cha. Quid oppressio et persecutio corruptio egyptior nocuit Moysi et Joseph et alijs fratrib⁹ suis pātriarchis filijs Jacob et multis alijs de pplō dei electis? Perierūt illi in mari rubro. Exo. xiij. Isti euaserūt: immo puto q; nisi isti filij isti ab egyptijs tribulationib⁹ exercitati fuissent: ad mōtē dei nō venissent. ar. bonū. v. q. v. c. ij. Nec de Loth nepote Abrahā peternitrēdū est q; Sodomis pudicitiā obseruauit: nec tñ ab illis hoibus sceleratissimis se segregauit. Gen. xix. xl. di. qliber. nec eos iudicauit: et pterea fm Elimac. archimādritā mōtis synai eū dīs de illo incēdio liberauit. Mirū. Adam in paradiso peccat. Loth Sodomis pudicitiā seruat. vt pal⁹. c. qliber. et in igne illesus in more incestu filiarū pollut⁹ est. Gen. xix. xiiij. di. q; ait. xv. q. j. inebriauerūt. Quid offecit ira et furor pplī isti sepe ptra dīm murmurātis. Exo. xvj. et xvij. j. ad Cor. x. Moyses mansuetissimo et benigno habitāti cū eis: erat em Moyses mitissimus hoim⁹ qui habitabāt in terra. Nume. xij. Sz nec oēs de pplō vitulū aureū adorauerūt; sz adorātes periērūt. Exo. xxxij. de pe. dist. ij. §. opponitur. xlv. di. disciplina. Nihil eriā obfuit acidia et ignauia pplī israel terrā pmissionis diffidētis intrare. solicitudini Caleph et Josue: q; eā cū fide feruore et pseuerātia intrauerūt. Nume. xiij. lxxvj. di. ieiunijs. Deniq; in domo dñi Jesu et choro apl̄or⁹ nūquid philargyria Jude loculos cōpilantis. Jo. xij. furtū et sacrilegiū. xxiij. q. iiij. qđ ergo. pditio. ij. q. j. vnus. Mat. xxvj. et paries diū. ff. ad. l. pōpe. de pari. l. pena. et. C. de his q; patrē vel lībe. occi. l. vnica. multo potiꝰ paricidiū d: qō in patrē pōtas lē cōmittit. vt no. de pe. di. j. aut facta. glol. nā talis. Simulatio et hypocrisis simulātis se amicū et cōcātis cor⁹ christi. Mat. xxvj. xxiij. q. iiij. tu bon⁹. psumptio pmittēris fibi lauari pedes a christo. Jo. xiij. xxiij. q. j. q; dignior. Simonia: q; rē sacrā vēdidit. j. christū. Plagiū. q; liberū hoiem scilz christū vēdidit. de his duob⁹ no. j. q. j. q; studer. glol. si. Desperatio. q; se laqueo suspēdit. Mat. xxvij. de pe. di. iij. Judas. ei⁹ ifecit Petrū Jacobū et Joānē, et cereros coapostolos veros pauperes fideles sacratos et pios? Absit. Nā ille sol⁹ ruptis viscerib⁹ pditione celātib⁹ defecimis leni suspēdiū desperat⁹ subijt. de pe. dist. iij. Judas. c. nihil iude. et. c. sceleratior. Mat. xxvij. xxiij. q. v. ru dixisti. Alij i spe resurrectiōis christi palmas gloriosi martyrū p fide sui dñi tradidit a cōdiscipulo receperūt. Sed veniam⁹ ad caput. Christus cū pctōib⁹ habitauit: bibit: et comedit: et conuersationē habuit: et ppter hoc ab emulis pharisēis falsis iniustis ei dicebat Luc. xv. q: cū pctōib⁹ mā ducaret et biberet. Sed ipe charitas et vnitas. j. Jo. iiij. et vnitas: q; ad vnicēdū regenerat nō spargēdū aut schisma faciēdū. Jo. x. dicebat. Nō egēt. de pe. di. iij. adhuc instāt. qui sani sunt medico: sed q; male habēt. Mat. ix. et Luc. v. Sed vere dñe ois hō male hz: et medico pio et cōpatiēte indiget: q: ois hō mendax. ps. cxv. et Roma. iij. et pctō. de pe. di. ij. si em. adhuc Lu. v. Mat. ix. ij. q. j. multi. et Luc. xv. Un Bern. O benignitas, o charitas. Rex celor⁹ amicꝰ efficit publicanor⁹. Panis angelor⁹ reficit in conuiuio pctor⁹: cp dulce ferculū panis cōpūctionis: cp suaue poculū lachrymе deuotiōis. his libenter christus vescit: suauiter; electat: vino inebriat: vt oīm offensionū nostrarū nō recordet amplius. Un pulchre de Mat. xj. Potator: vini: publicanor⁹ et pctor⁹ amic⁹. Recolite lachrymas Magdalene: et videbitis hoc verissimum esse. ¶ Semp ergo diuisio et schisma vitāda sunt: nec tñ ēdū est cp alienū pctm alteri nō consentiēti noceat. vñ Job. xxxv. Noī qui similis tui est nocebit iniqtas tua: et filiū hois adiuuabit iustitia tua. Ō verbū exponēs Gor. xxviij. li. mor: aliū ait. Humana ipietas ei nocet quē puerendo coinquinat: et rursus eū adiuuat nostra iustitia quē a prauis actionib⁹ imutat. Nocere em vel adiuuare nesciēti cuiquevel a bono cor⁹ pere vel a malo pmutare nō pōt. Ezechiel. xviij. causa. j. q. iiij. iā itaq;, et de hoc tota illa gōe et in summa. Itē Bego. in. ij. dialo. Ibi adunati equanimiter portādi sunt mali: vbi inueniunt aliq; qui adiuuet bonū. vij. q. j. ibi. Itē Aug. Maius malū in separatione bonor⁹ cōmittim⁹. cp in cōiunctione malor⁹ fugiam⁹. vij. q. j. §. hoc tūc. ver. hinc idē ait. q: separādo nos a malis cōmittimus schisma: qđ malū maximū est. vt dicit ibi glol. que incipit fugimus. Nā tolerāti malos nō imputat deus pctā. nō suā: q: nō fecit. nō aliena: q: nō approbauit. nō negligentiam: q: nō tacuit. nō superbiā: q: in vnitate pmāsit. in ver. pāl. hinc idē. hinc etiā Aug. in ps. liiij. Ecce elōgaui fugiēs: nō loco, ne rūpatur charitas bonor⁹: ne perdat exercitiū malor⁹: quos deus admiscet vt Judā apīs. quem cp̄uis sciret esse furē: nō ad prædicandū misit: et ei eucharistiam dedit: docēs in ecclesia tolerare malos; nec obesse bonis malor⁹

Exēplis pbatur malor⁹ cōsuetudinē bonis prosuisse.

consortia.vij.q.j.§.hoc.ver.hincidē. Iré Paul⁹.j.ad Coz. v. Scripsi vobis in epistola:nō cōmisceamini fornicarijs: nō vtiq; fornicarijs huius mūdi/aut raptoribus/aut auaris/aut idolis seruiētibus:alioq; debueratis de hoc mundo exisse.q.d.Aug. Nō em̄ pñt hoies in hoc mūdo nisi cū talibus viuere. vñ cōsequēter adiūgit apl's. Nūc autē scripsi vobis non cōmisceri fornicarijs:si q̄s aūt frater noīat fornicator: aut auarus ꝛc.q.d.q̄ p̄ istis pctis excōicat⁹ est: tunc est vitandus.hec ponuntur.ij.q.j.multi.

¶Articulus.lxvj.

Via satis late contra schismaticos sum locutus: q̄ maxime tēpore dñi pape Jo.xxij. in q̄ perueni tēpus/ dānabiliter inundarūt: nūc cū aliquo epilogo superiora ad vnā sanctā matrē ecclesiā/cui⁹ caput legitimū dicitur dñs Joānes summus pōtifex extitit/addēdo multa vtilia ꝛ necessaria/reddeamus. Et sub istius ecclesie vnice ꝛ predicti ei⁹ capitis firmi obediētia maneamus: et ibi simus vbi ecclesiā cōiter esse scimus. xxiij. q.j. schisma. ibi:ois catholic⁹ ꝛc. Job. In nō nidulo moriamur. Job xxx. Nō eamus de domo in domū. Luc.x.xxiiij.q.j. que dignior.nō trāsmigremus vt passeres impudici in mōtē. pś. x. Nō circūferamur omni vēto doctrine cōtra apl'm Ephe. iiij.j.Reg.xxx.ꝛ.xxvj.ij.Reg.j. Reuerētiā facit Dauid sacre vnctioni etsi peccet inūctus.j.q.j.sacramēta. Sacramēta nō peccāt/etsi eor collatores faciores esse ꝓtingat. vt plene in prima parte isti⁹ operis dictum est in.viij.ꝛ.ix. arr.vnde scelerati ministri virtute diuina ea cōferūt: ꝛ nō sua:et ideo virtutē suā nō perdūt collata p malos:q: christus cui⁹ potētia cōferūtur/summe bon⁹ est. pś.cxviij. q̄m bon⁹ es tu.q: de⁹ est q̄ solus est bon⁹. Mat.xix. Luc.xviij. Et nisi hoc esset/semper in dubio sacramēta reciperem⁹ et sine fide:nescientes q̄ sunt boni vel mali taliū collatores: ꝛ sic ecclesia vacillaret.cōtra illud. xxiij.q.j.hec est.ꝛ.caperte.quod hereticum est adstruere et sentire. ¶A

Attendēdū est insup̄ isto toto tpe. Mat.xvj. Mar.viij. Luc.xxj. a fermēto quor:ūdā pseudo ꝓpheraru: q̄ō est heresis; dicētiū ecclesiā meretricē.l.vere de meretrice impia conscientia ꝛ malignāte.p̄ Ezech.xxvj.odiui ecclesiam malignātiū.ecclesia. Tales adulterij ꝛ spurcitiei filij sunt exor. Ecclesia eñ catholica in se:r in suis sanctis nō meretr⁹: sed sancta est/nō habēs maculā heresis. Ephes.v. necruzā schismatis:nec aliq̄ō hmōi pcī mor:talis.xxj.dist.q̄uis. de pe.di.j.eccl'a. vbi de hoc.Colūba infellica/ꝛ innocens/ ꝛ immaculata. Jnimicis parcit ꝛ eos cibat.xxiij.q.iiij.§.ex his.xxvj.di.§.ecce.ij.q.vij.nō ois. Cañ.v. Tota pulchra ꝛ decora virtutib⁹ ꝛ exēplis. Cañ.iiij. Vestita byssino candido ꝛ splēdēti. Apoc.xix.id est operib⁹ iustitie. Splēdēti p̄pter honestatē cōuersationis. ꝛ Candido. ꝓpter puritatē intentionis. Turtur pudica. Cañ.ij. Castā generationē facit cū daritate. Sap.iiij. Una vnius.xxvj. dist. acutius. vij. q.j.sicut. Regina auro vestita sapiētie et amoris. Adstitit regina.pś.xliij. Horus cōclusus virtutib⁹ ꝓpositis cōtrariis impfor:abilis. Cañ.Aij.xxiiij.q.j.loquit. Fons signatus. de quo aqua sapiētie salutaris bibit. Eccli.xv. Unde et vocat fons aque viue spōsus eius. Hiere.ij. Signatus: quasi de alio nō sit bibēdū: nec aliter ꝓ ecclia itelligit scripturas intelligēdas. xxiiij.q.iij. heresis. Perfecta christi. Cañ.vj.xxiij.q.j.loquit.q: spōsa illi⁹ q̄ opus impfectionis nō nouit.ex de bap.maiores.§.fz adhuc.de pe.dist.iij. sunt plures. Josu.viij. quare electa christi. Cañ.vj.q: reprobata synagoga electa est eccl'a ex gētibus.xxxv.q.j.§.hac itaq;. ibi.illud q̄ ꝓpherā Osee pdixerat. Jn pctis vr̄is dimissi matrē vestrā. Triclinū christi. Jo.ij.in quo colitur trinitas:ꝛ christ⁹ archytriclin⁹:q: in christo triplex substātia/carnis/aīe/ꝛ diuinitatis.xxiij.di.q̄ eps. sponsus ei⁹. Tabernaculū sanctificatū altissimi.pś.xlv.sanctificauit tabernaculum suū ꝛc. Et Apoc.xxj. Ecce tabernaculū dei cū hoibus. Sedes ei⁹.pś.xlvj. Sedēs sup̄ sedē sanctā suā. Lubile ei⁹. Luc.xj.ibi. Pueri mei mecū sunt in cubili:q: nō nisi pueri vere sunt in eccl'a.j. Per.ij.ibi:quasi nō geniti ꝛc. et infra. sine dolo. Arca sctificationis.pś.cxxxi. tu ꝛ arca sctificationis. Arca inquā cōtinēs virgā districtiōis ꝛ māna dulcedinis. Heb.ix.xlv.di.disciplina. Vestimēta ei⁹.pś.cxxxij. Jn oā vestimēti ei⁹.xxj.q.vij.sicut. Vestita iustitia.xliij.dist.fit rector.ibi: vestimēta etenim. Tunica incōsutilis.in se tota vnita. Jo.xix.xxiiij.q.j.xxj.q.vij.sicut dñi. ꝛ habens tunicā nuptialē. Mat.xxij.charitatis ꝛ vnitatis.ꝛ oēs domestici ei⁹ vestiti duplicib⁹. Prouer.xlvi. fide ꝛ ope.de pe.dist.ij.si em̄.ibi:scieti bonū. Sara p̄inceps.q: sic interp̄etat.xxxv. di.eccl'e p̄inceps. Libera.ad Gal.iiij.nō subiecta pctō:q: qui facit pctm̄ seru⁹ est pcti. Jo.viij. Roma.vj.ꝛ.j. Per.ij. et filijs ei⁹ liberis debetur hereditas. xxij.q.iiij. recurrat. Nec figura ꝓbat.xxiij.q.iiij.q̄n.ꝛ.c.si ecclesia. Rachel pulchra/in cōtēplatiua. Lia lippa/in actiua.q: turbatur erga plurima cū Martha. Luc.x. ex de renū.§.ne putes. ex de regu.licet.§.fi. Chananea/cōmutata de synagoga i eccl'siā ꝛ zelās christum spōsum.xxxv.q.j.§.hac itaq;. humilis/ patiēs/et cōfessa. Mat.xv. Samaritana/eccl'a ex gētib⁹. Jm Augu. credula/ꝛ custodiēs.q: Samaritana custos interp̄etat.se ꝛ suos. Jo.iiij. q: vigilat sup̄a gregē. Luc.ij. xliij.di.ephesijs. et gratie stribūda/clamans assidue/sitio. Jo.xix. Bersabee pure⁹ alt⁹ p cognitionē clare fidei.xxiij. q.j. nō turbat.in fi.a Dauid christo vultu desiderabili sanctificata.xxx.q.j.§.fz obijcit.ij. Regū.xij.q: christ⁹ traditur se: vt eccl'az suā sctificaret. Ephe.v. Mulier sanguinis fluxa ꝓ tactū fimbrie christi curata. Mat.ix. Luc.viij. Mar.v. eccl'a ex gētib⁹. pctis sanguinea:q: sanguis sanguinē tergit. Jm Osee.iiij. Et illud. Qui nō ex sanguinib⁹. Jo.j. per passionē christi/q̄ est fimbria vestimēti eius/curata. Syon speculās/eccl'a firma sicut mōs Syon. pś.cxxiij. que adhuc in enigmate speculat.j.ad Coz.xiij. Hierlin. Apoc.xxj. pś. cxix. Hierlin q̄ edificat vr ciuitas. Pacificata.q: sic interp̄atat Hierlin:q: per mortē christi reconciliatio ꝛ pax facta est. Colos.ij. Ephes.ij. Linteū ostēsum Petro. Act.x. eccl'a in qua sunt volatilia cōtēplātia/boni:ꝛ quadrupedia serpētia/mali.xj.q.iij. nolite. Bethleē/dom⁹ panis viui. Jo.vj. et in qua cōsecrat panis viuus. de cōse.dist.ij.oia. Bethania/q: sponso obediēs:ꝛ q: extra eā deo non obedit.lxxxj. di.si qui.ar.xxiiij.q.j.ver.sana. Cenaculum grande. Mar. xiij.q: in ecclesia cena dñica manducat.j.ad Coz.xj.xxiij. q.j.q: et sola. Grande/charitate. Bernar. Qui hz charitatē magnus est.ꝛ cor: Pauli ad Corinthios dilatatū est.ij. ad Coz.vj. Stratū/humilitate.iij. Reg.iiij. Pauimētum domus texit Salomon auro.ꝛ pś.cxviij. Adhesit pauimēto aia mea. Extra hoc cenaculū agnus dei nō comeditur. p̄ealle.c.q: nec christi corpus cū fructu cōficitur.xxiij.q.j. schisma. Nec aia a pctō laudat.xxiij.q.j.quicūq;. Nec vera pax aut relinquitur:q: extra ecclesiā vera pax non est. xxiij.q.j.q̄ cōtra. Nec fons sacramētalis cū effectu bñdicitur.j.q.j. maledicā. Nec Joan. gr̄a supra petrus iesu recūbit:quia gratia spūssancti extra ecclesiā nō datur. xxiij. q.j.§.si aūt. Nec sermo christi proficit:q: margarita verba dei/porcis non proiicitur. Nec panis filior dei datur canibus.xj.q.iij. nolite. Mat.xv. Nec vera dilectio est:q: extra ecclesiā amor: spūssancti nō est. p̄ceal.§.si aūt. Nec lactucarū agrestiū comestio.i.pctōr vera cōtritio. Palē.c. quicūq;. Nec panū azymor puritat⁹ ꝛ sinceritat⁹ cibatio.j.ad Coz. v. Nec vera discipulor vnio. Nec paradisi ꝓmissio/nec receptio. Act.ij.ꝛ pal.§.si aūt. Prædigra in granculo celebrata sunt. Jo.xxij.ꝛ alīq̄ ex eis i die cene fiūt. Ista est ecclesia ista federis arca de qua.s. dixi/cōtinens tabulas legis: q: ad literā extra ecclesiā hodie maxie vera sciētia nō est: nec dei cognitio.xxiij.q.j.q̄ cū q̄. Hester decor a nimis. Hester i. absconditus/a conturbatione hoīm. pś.xxx. que sponsum Asuerū beatū christū flectit ad miam quā pp̄lo suo impetrat. Hester pen̄.ꝛ vlti.c.ꝛ de pe.dist.j.fleat. Prudētissima Abigail. Abigail patris mei deitas interp̄etat: q: pater

ecclesie deus est.in canti. Moysi. Nūquid nō ipse est pater tuus:que David flexit ad miam contra Nabal. Nabal interp:etak scādalū/vel scādalizās:insipiēs vel insipiētia: virū stultū/virū Belial iratū. s. Reg.xxv. Dauid autē manu fortis chr̄istū fortē designat. Nabal petō:ē:q: ois petō: stultus/et filius Belial diaboli/absq; ingo alios scādalizās. Aug. Mali scādalo sunt ecclesie. De scādalizātib⁹.ex de no.ope.nū.c.ij. Petri nauicula. Luc.v.xxiiij.q.j.nō turbak.j.q.j.mare.i.in cuius fide mare trāsimus huius seculi. Heb.x.firma in spe:clauis ⁊ ligno crucis dūice:titubans ⁊ turbata ppter Judā pdito:ē designantē malos.xxiiij.q.j. quodcūq;.in fi.⁊ pfidiā que in ea nauigat. vt pal.c.nō turbak.et.j.q.iiij.turbak nauicula. Et Mat.xiiij.vbi Aug. de verbis dñi. Jn vno aūr apl̄o.i. Petro i ordine apl̄oz̄ pmo et p:cipuo/in quo figurabak ecclia/vtrūq; gen⁹ significā dū fuit.i.firmi in hoc q; sup aquas ambulauit:⁊ infirmi in hoc q; dubitauit.nā ⁊ vnicuiq; sua cupiditas tēpestas est. Amas deū:ambulas sup:a mare: sub pedib⁹ tuis est seculi:timor. Amas seculū:absorbet te:ſz quū fluctuat cupiditate eo: tuū: vt vincas cupiditatē tuā/inuoca chr̄isti diuinitatē. hec etiā scripsi. s. lv. ar. ver. ité Aug. Titubat etiā hec nauicula ppter vētū tētationū eo:ū qui in ea nauigāt. nā vnaquaq; tētatio vētus validus est. fm Gr:ego. Sagena petri malos ⁊ bonos pisces habens. Mat.xiij.xiiij.q.vij. c.j.in fi. Area eius triturās granū ⁊ paleas. pal.c.j.de pse. di.iiij.est vnitas. ij.q.j. multi. Messis ei⁹ habēs triticum ⁊ zizania. Mat.xiij.xl.q.iij nolite. Quile eius. Joā.x. ex de bap.licet.habēs oues fetātes/bonos fructum facientes:et steriles/malos fructu carentes: ⁊ in ignē mittēdos sicut arbor: sine fructu. Mat.vij.ex de deci. q̄uis.et Luce.xiij. vbi loquit de ficulnea fructū non faciente.ibi:succide illā. vbi Gr:eg. Cū magno timore audiendū est gō dicit/succide illā: vt quid terrā occupat? vnusquisq; em̄ iurta modū suū sc; inquantū locū vite p:esentis renet/si fructū boni operis nō exhibet:velut infructuosa arbor: terrā occupat:quia in eo loco in quo ipe est/alīs operandi occasione negat. Habet etiam hoc ouile agnos puros bonos/et hedos pecudes malos ⁊ olidos. glos. super Mat.xxv.in ver. hedos. Sed vnū ouile:⁊ vnus pastor. vt pal.c.licet. Domus eius habēs vasa aurea ⁊ fictilia. ij.ad Timo.ij.xxiij.q.iiij.q̄ fm. charitate ferūtes ⁊ amore carētes/vel nō pseuerātes: vt vas fictile fragile. Cella vinaria. Can.ij. habēs vinū defecatū elector̄ cōpūctionis. ps. lix. Potasti nos vino cōpunctionis ⁊ deuotiōis. Jo.ij.et acetū impior̄ odij et inuidie: de quo dant dño bibere. Jo.xix. Cathedra ei⁹. Mat.xxiij. xl.di.multi.⁊.q.⁊.nō quales. Orige. Dilecti chr̄isti discipuli post aduētū chr̄isti super cathedrā ecclesie q̄ est cathedra chr̄isti. Cathedra inquit iudicās inter lepr:ā ⁊ lepr:ā. Leui. xiij.xx.di.§.j.de pe.di.§.§.ex his. ex qui fi. sint legi.per venerabilē. §. rōnibus. Scala iacob. Gen.xxviij.p quā ⁊ in qua ascēdūt boies in celū:angelici cōtēplādo:⁊ descēdūt in ea ministrādo:q: in ista ecclesia habitat Maria cōtēplando ad pedes dñi:et Martha sibi ministrādo. Luc.x.ex de renū. niſi. §. ne putes. Arca Noe elevata sup aquas diluuij tribulatiōis:nec submersa:ſz saluās receptos in ea. Gen. vij.⁊.viij.xl.vij.di.quātū licet.xxiij.q.j.qm. Jsta est ergo illa sancta ecclesia militās recipiēs bonos et malos: que in terra fita inter celū ⁊ terrā est.xxiij.q.iiij.hec autē. que etiā regnum celor̄ vocat. Mat.xxv.q: in ea ⁊ per eā itur ad celū: ⁊ q: chr̄istus in ea habitat in sanctis ei⁹.ps.xxj. Tu aūt in sancto habitas ⁊c.q̄ sunt celi alti virtutū dignitate: mūdi sanctitate. vij. Mat. vj. Pater nr̄ qui es in celis.i. in sanctis.⁊ Celi.i. sancti enarrāt gloriā dei. ps. xviij. Unde ⁊ Aug. de sermone dñi in mōte. Qui es in celis.i. in sanctis et iustis:nō em̄ spatio locor̄ cōtinet deus: q: celū et terrā implet. Dicere.xxiij. et excelsus: celo est. Job.xij.ſz sicut terra appellatus est peccato:: cui dictū est Gen.iij. Terra es (aīs puluis) et in terrā ibis. sic celū iustus econtrario dici potest. Recte ergo dicit qui es in celis.i. qui es in sanctis. Jsta est illa sancta ecclesia figurata ⁊ descripta Ezechiel. xvj. Aqua de latere chr̄isti manāte lota in sacramento baptismi. ex de cele.miſ.in quadā. Eius sanguine decorata ⁊ mūdata. ex in clemē. sacro sancte. de sum. trini. Oleo balsamato gratie spūalis in sacramēto cōfirmationis vncta. ex de sacra vnc.c.vnico. de cōse.dist.v.in primis.v.c. Discoloribus.i.varietate virtutū induta. ps. xliij. Adstitit regina.s. ecclesia in vestitu deaurato circūdata varietate. xliij.dist. sit rector. Un Exo.xxviij.in veste Aaron erant quatuor colores.s.hyacinthus/purpura/coccinū/⁊ byssus:in quibus p:udētia/iustitia/fortitudo/et tēperātia designant: quib⁹ vtilius nihil est in vita hoibus. Sap.viij. Uestita inquam hyacintho cōtēplationis ⁊ deuotiōis: purpura dūice passionis: coccino dilectionis ⁊ scrificatiōis. Calciata hyacintho.i.exēplis patrū p:ecedētium munitor̄ gressibus operū: vt celo potius inhereāt q̄ terrā tangere videant. Quasi duo calciamenta sunt fideliter agere/et fortiter tolerare. Cincta byſſo.i.continētie et pudicitie cingulo: quo sensus exteriores et mot⁹ interiores valeat cohibere. ¶ B de cingulo Paulus Ephe.vj.ibi. State ergo succincti lūbos vestros in veritate. Et p:mo cingitur ecclesia zona pellicea: que est carnis mortificatio. hac accincti sunt Helias. iiij.Reg.j. Baptista. Mat.iij. Luc.iij. Mar.j. vñ Beda. ibi. Tona aūt pellicea qua accinctus erat Joānes et Helias mortificationis indiciū est. Et ibi Hiero. Jn zona pellicea pauperes mundi mortui signantur. Ité Beda. Tonam pellicē habebat circa lumbos: quia carnē suam crucifixit cum vitijs et concupiscentijs. Gal.v. Scdo zona iustitie que est exercitiū boni operis. De qua Esa.ix. Erit iustitia cingulum lumboꝝ eius. Tertio cingulo fortitudinis: vt p:imis motibus fortiter resistam⁹. P:ouer.vlti. Accinxit fortitudine lumbos suos. Quarto cingulo humilitatis. hoc est limteum quo dñs erat accinctus quū lauit pedes discipulor̄. Jo.xiij.xxiij.q.j. q̄ dignior. Jnduta subtilibus. i. extenuatione cor:por:is: que optima vestis est contra feruor:em estatis. s. libidinis incentiua. Designata est Ben. xxxviij. per teristrum q̄ assumpsit Thamar/depositis vestibus viduitatis. Est em̄ teristrū vestis mulieris tenuissima/visu peruia/estati idonea. terias em̄ vestis dicitur. Ornamēto ornata. i. gloria crucis. q: sicut ait Augu. crux finita est in pena:manet in gloria. de locis supplicior̄ transit ad frontes imperator̄. Armillis in manibus adornata. i. virtute bone operationis. Tor:que circa collū munita: intelligētia diuini sermonis. Jnauribus redimita ⁊ circulis. circuli sunt sacra scriptura. inaures in auribus depēdēres/obedientia indiscreta. i. indistincta. xxij.q.j. q̄d culparur. xj. q. iij. quid ergo. Lor:onata corona decoris que datur victor:ib⁹. j. ad Cor. ix. Jn capite. i. gloie celestis in mente. ex de sacra vnc.c.vnico. quēadmodū corona/caret p:incipio ⁊ fine. Ornata etiā auro sapiētie ⁊ argento eloquētie. vestita byſſo/cādore innocētie.⁊ polymito. i. diuersitate p:ceptor̄. et multis colorib⁹/diuersitate cōfilior̄. Similia ⁊ oleo ⁊ melle referta. i. sacramēto eucharistie in quo sunt tres substātie. Similia ē chr̄isti caro mūdissima. xxij. di.q. eps. de cōse.di.ij.chr̄ist⁹ panis est. Oleū/suauissima ei⁹ gratia plena ⁊ donis spūsancti. de pse.di.ij hoc est. et.c.in calice. Mel/ineffabilis dulcedo diuinitatis. de cōse.di.ij.sicut verus. Eccli.xxiiij. Spiritus me⁹ sup̄ mel dulcis. De his tribus p:opheta loquitur ecclesie Ezechielis. xvj. Similam et oleum et mel comedisti: et decora facta es vehementer. ¶

Ecclesia noīe sancti intelligūtur.

Sta ergo ecclesia sic decorata et laudata/sic etiā figurata ⁊ descripta antiquit⁹ a pphetis/ maxime ab isto Ezech. xvj. c.a quo trahi verba ,prime posita/inferi⁹ cācellata/ nō est mei retrix. refero me ad p̄ncipiū. §. p̄ce. Sed vor agni legitime delpōlata:i quo mrimonio ecclie sunt duo/ capur et mēbra in vno corpore. Un Roma.xij. multi vnū corpus sum⁹. ex de sum.tri.c.ij. §. rursus. Ephe.v. sacramētū hoc magnū:ego dico in chr̄isto et eccla. xvj. di. acutius. ex de biga. debitum. quod significatum est Judicum.xiij.

in p̄m. vbi dicitur. Descendit Samson: qui interp̄etatur sol fortis: vel illuminās eos. ſ. chriſt⁹ sol iuſtitie ⁊ lux vera. Jo. ſ. ex de puri. poſt par. c. ſ. in Thānata. ſcilz mundum. vi deſcz ibi mulierē de filiabus philiſtijm. Philiſtijm interp̄ tant cadētes: q; gēriles cadebāt a gratia dei. i. eccleſiā de gētibus. aſcēdit er nūtiauit hoc patri ſuo et matri ſue. i. ſy nagoge vt acciperēt eā ſibi in vxorē. Unde ait Hiere. xxxi. In charitate ꝑpetua dilexi te: ideo attraxi te miserās tui. Matrimoniuz p̄i cū ecclesia. Hoc matrimoniū initiatū fuit ī paradiſo: qñ de latere dor mientis Ade formata est eua. Gen. ij. xxv. q. ſ. cū igit. in p̄n. ex de diuor. gaudem⁹. ex in clem. de ſum. trī. ſacroſancte. Ratificatū in cruce: vbi de latere chriſti dormientis ꝓceſſe rūt duo ſacramēta. ſ. ſanguis et aqua: quibus formatur et dotat eccla. vt pall. c. ſacroſancte. ⁊ ex de cele. miſ. in qua dā. Aqua em̄ mūdat et ſit ſine macula. Eaī. iiij. ibi. Et ma cula nō est in te. chriſt⁹ loquit eccle. Sāguine ornat: vt ſit purpurata ſicut regina. Pſ. xliij. Adſtitit regina. i. eccla. Cōſummatū erit poſt iudiciū: qñ introducet ſpōſa in tha lamū ſpōſi: vt bonis ei⁹ plenarie ꝑfruat: ⁊ nūq̄ ab ei⁹ am plexib⁹ auellatur. Apoc. xix. ibi: q; venerūt nuptie agni: et vxor ei⁹ ꝑparauit ſe: ⁊ datū est illi vt cooperiat ſe biſſino ſplēdēti ⁊ cādido. Biſſinū em̄ iuſtificatiōes ſunt ſanctor. Et infra. Beati qui ad cenā nuptiarū agni vocati ſunt. et xxi. ibi. Veni oſtendā tibi ſpōſam vxorē agni. Et de hoc est parabola. c. virginū. Mat. xxv. ibi. Exierūt obuiā ſpōſo et ſpōſe chriſto ⁊ eccleſie. Et infra. Intrauerūt cū eo ad nu ptias. xxvij. q. ſ. nuptiar. ibi. cui eccla ipſa cui⁹ mēbra ſunt cōiunct est: que fidei ſpe ⁊ charitatis integritate nō ſolum virginib⁹ ſacris: ſz etiā in cōiugatis fidelib⁹ rora virgo est. vniuerſe q̄ppe eccleſie cui⁹ oia mēbra illa ſunt. Apls dicit ſ. ad Cor. xi. Optaui vos vni viro virginē caſtā exhibere chriſto ⁊c. De p̄dictis virginib⁹ fatuis ⁊ alijs habes. xxxij. q. v. ſi paulus. C De iſto eriā mr̄imonio inter chriſtū ⁊ ec cleſiā d̄: Oſee. ij. ibi. Deſpōſabo te mihi in fide: ſpōſabo te mihi in iudicio ⁊ iuſtitia: ⁊ mia ⁊ miſerationib⁹: ſponſabo te in ſempiternū. Ter dicit ſpōſabo: vt oſtēdat hoc matri moniū initiatū ratū ⁊ cōſummatū. Jnitiat em̄ in fide per quā quelibet aia de eccla dei ſpōſa dei efficit: ⁊ annulo ſi dei ſubarratur. de quo Hiere. xij. Nūquid obliuiſcit virgo ornamēti ſui. annuli deſponſationis ſue: aut ſpōſa faſcie pectoralis ſue. ſ. timoris: quo debet cor restringere ne de fluat in pctā: arguit hic dñs aiam q̄ cōiugū fidē nō ſeruat: quū mulieres cōſueuerint ſeruare annulū deſpōſationis toro tēpore vite ſue. Ratificatur vero in iudicio ⁊ iuſtitia et in mia ⁊ miſerationibus. Judiciū est in diſcuſſione ſui. de quo de peni. diſt. ſ. iudicet. aliter ſumit ex de verb. ſigni. forme. Juſtitia in punitione pcti. Multi enim ſunt qui be ne iudicāt: ſed nō ſunt boni iuſtitiarij: q; nō bene puniunt q̄ ſe deliquiſſe cognoſcūt. vñ Aug. Quē penitet: oino pe nitear: ⁊ dolorē lachrymis oſtēdat. de peni. diſt. ſ. quē peni ter. in p̄inc. Et ibi. Juſtitia em̄ ſola dānat. Unde Eſa. xxviij. Ponā iudiciū in pōdere: et iuſtitiā in mēſura: q; iudicium quaſi in ſtatera culpā ponderat: iuſtitia vo pena culpe cō mēſurat. Mia est in cordis cōpaſſione: quaſi miſerū cor. Miſeratio in bñficij exhibitione: er p̄cedit miſerationē mia. q; ſicut ait Greg. Plus est cōpari ex corde: q; qui cō paticur ſeip̄m dat. Cōſummat aūt hoc matrimoniū ī eter nitate. et hoc est q̄ ait in ſempiternū. Sed nō dicit in quo fiat cōſummatio: innuēs q̄ ineffabilis erit delectatio ma trimonij cōſummati. Unde Aug. Dō deus p̄parauit dilī gētibus ſe. fide nō capit. ſpe nō attingitur: charitate non cōp̄hēditur: deſideria et vota trāſgredit: acquiri potest: eſtimari nō p̄t. De iſto cōiugio chriſti et eccleſie Aug. ſup Jo. ſermone. vij. Quid mirū ſi dñs inuitatus ad nuptias venit: qui in hūc mundū ad nuptias venit: vbi verbū ſpō ſus. ſpōſa caro humana ⁊ vtrūq̄ vnus filius dei ⁊ idem filius hois. vterus marie virginis thalamus fuit. vñ ipſe tāq̄ ſponſus p̄ceſſit. Pſ. xviij. Item glo. ad Titū. ſ. Plu res vtres antiquo: um patrum ſignificauerunt futuram ex oibus gētibus vnitatē vni viro chriſto ſubditam.

Caſtiſſima ergo eccleſia dei est: que et virgo appellatur. ſ. ad Cor. xi. xxvij. q. ſ. nuptiarū. Sed perdūtur oēs qui fornicātur in ea ⁊ ex tra eā: niſi redeāt ad eā. Hi ſunt idololatre. de quib⁹. ſ. ad Cor. ix. ca. x. c. plene. Sap. xiij. xiiij. xv. c. et. xviij. q. ſ. idololatria. xxvj. q. v. cōtra idolor. vi de quod ſcripſi. ſ. xlſ. ar. ver. de Nemroth. Hereticī. de q̄ bus ex de hereti. p totū. ⁊ lib. vſ. eo. ti. p totū. xxiij. q. vlti. ſ. qui vero. cū oibus. c. ſeq. vſq̄ ad. c. quidā autem. vbi ponū tur ſecte hereticor. lxx. ⁊ amplius. Schiſmatici. de quib⁹ ex de ſchiſma. vij. q. ſ. in p̄mis ſeptē. c. xxiij. q. ſ. didicimus. c. ſchiſma. De hoc ſatis. ſ. pri. arti. Excōmunicati. de quib⁹ ex de ſen. excō. ⁊ xi. q. iij. in p̄mis. xx. c. vſq̄ ad. ſ. cū er go. ⁊ xxiij. q. ij. ⁊ q. iij. pertinaces. lſ. diſt. aliquātas. in p̄n. ex in cle. de fide catho. fidei. ſ. porro. ⁊ de vſur. ex grādi. ſ. penul. de p̄ditores. de quib⁹ leḡ ⁊ no. xlvj. di. clericus. xi. q. iij. nolite. xxij. q. v. de forma. Sacrileḡ. xvij. q. iiij. per totū. ij. q. ſ. ſi quis in hoc genus. Homicide. ex de homici. per totū. xxiij. q. v. per totū. de peni. diſt. ſ. homicidior. ⁊. l. diſt. in p̄mis. c. Uenefici. vj. q. ſ. infames. Uenenum fa ciens vel dans: vel Adulator: q; ſm Senecā adulatio est dulce venenū. pſ. liij. Molliti ſunt ſermones ſuos ſuper oleū: ⁊ ipſi ſunt iacula. Paricide/interfectores parētum vel filior. ff. ad. l. pōpe. de pari. C. de illis qui parentes vel filios occi. l. vnica. leḡ ⁊ no. ex de his qui ſi. occi. c. vlti. de peni. di. ſ. aut facta. glo. nō talis. Incēdiarij. ex de rap. ⁊ incē. in literis. xxiij. q. viij. peſſimā. Maſculor concubito res. Molles immūdi. de peni. di. ſ. ſi q̄s tā maſculū. er. c. q puero. xxxij. q. vij. flagitia. c. adulterij. c. offerebat. ⁊. c. vſus ex de excel. p̄la. clerici. ex de vi. et hone. cle. C. de adul. cū vir. Adulteri. xxxij. q. vij. ex de adul. Fornicatores ī quo cūq̄ ſeru ⁊ cū quacūq̄ creatura. xv. q. ſ. mulier. xxxvj. q. ſ. §. cū ergo. Ibi ponunt gradus fornicationum. ⁊. xxxij. q. vij. adulteri. ⁊. c. nō ſolū. xxv. dis. §. criminis. xxiiij. diſt. audite chariſſimi. palea est. Mechi immūdi in corpore vel aia. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊. q. vſ. non mechaberis. Falſarij. xix. di. i memoriā. ex de cri. fal. Periuri/quocūq̄ mō. xxv. di. §. criminis. ex de iureiur. xxij. q. v. vſ. q. ſ. quicūq̄. Plagiarij/vēditores liberor. hoīm. no. ſ. q. ſ. q̄ ſtuder. glo. nūquid. Simoniaci/emptores ſpūaliū. Hiezite venditores. ſ. cauſa. oib⁹. c. ⁊ ex de ſimo. ſi q̄s. Cōiuratores ⁊ ſpi ratores. xi. q. ſ. cōiurationē. cū quatuor. c. ſeq. vſ. q. ſ. ſi quis.

Preuaricatores. ij. q. iij. §. notādū. ver. Puaricator. cū. ij. ver. ſeq. Raptores rerū et virginū. ex de rap. xxxvj. q. ſ. et ij. Furen. ex de fur. xxxij. q. iiij. meretrices. xiij. q. v. pena le. ⁊. q. vſ. furtū. Uſurarij. ex de vſuris. ⁊. xiiij. q. iij. iiij. ⁊. v. lxvj. diſt. ſeditionarios. cū duobus. c. ſequen. Sortileḡ/ et qui reſpiciūt ſortes. ex de ſortile. xxxvj. q. ſ. ⁊. ij. Male fici/qui carmina faciunt. xxxvj. q. v. nec mirū. circa p̄in. ver. magi. Diuini/diuinatores. ſ. q. ſ. nunq̄ p̄dicunt futura. xxvj. q. ij. intelligi. c. qui ſine. c. illos. ⁊. q. iiij. igitur. cū. §. p̄ce cedē. ⁊. q. v. §. ſ. Jncantatores. xxvj. q. v. ſi quis. c. nō licet.

Augures/qui volatus auiū et voces intendunt. Aruſ pices/horum inſpectores. Genethliaci/natalium die rum conſideratores. de his. xxvj. q. iiij. c. ſ. Necromantici/p̄decantores mortuorum et diuinatores per eos. xxvj. q. v. nec mirum. ver. necromātici. Arioli/circa aras ido lorum nefarias p̄eces emittētes: et funeſta ſacrificia offe rentes. xxvj. q. iiij. c. ſ. Phitonici/diuinantes arte magi ca. xxvj. q. v. nec mirum. verſi. preterea. Mathematici/ per curſus ſiderum mores naſcentium ⁊ actus et euētus p̄dicentes. xxvj. q. iiij. igitur. Magi/ſpectores aſtro rum. p̄ealleg. c. igitur. Somnia attendentes. xxvj. q. vij. nō obſeruetis. Aeromātici/diuinātes in aere. Geomā tici/diuinātes in terra. Hydromātici/diuinātes in aqua. Pyromātici/diuinātes in igne. de his quatuor: pal. c. igi tur. in p̄n. Horoſcopi/inſpectores horarū natiuitatis ho minū. palle. c. igit. Salitores/q̄ quū mēbror q̄cūq̄ pars ſalierit: p̄dicūt ꝓſperū ſeu triſte aliq̄d ſibi ſignificari. pall. cin fi. Sicarij/cum armis inſidiātes/a ſica q̄ ſignificat

ferrū siue cultrū. vt legit ⁊ no. eē de homici. sicut dignum.
Assissini/occulte occidentes. eē de homici. p humani. lib. vj. Abigei/furātes gregē. de pe. dis. j. §. iniuriarū. ante. c. aut facta. Antropophagi/comedētes hoies: eos spoliātes ⁊ tribulātes. pō. lxxviij. q: comederūt Jacob. ⁊ in Job xix. Et carnibus meis saturamini. Tyranni/crudeles dñi et iniuste dñiū vsurpātes. xiij. q. v. nec. Torneamētarij/exercitātes se in torneamētis. eē de torne. Duellarij/pugnātes duo. eē de cle. pug. i duel. ij. q. v. ꝓsuluisti. Monomachiarij/purgātes se ferro calido aqua vel alia re. eē de pur. vul. ij. q. v. cōsuluisti. Blasphemi maledici. eē de male. Aleatores. eē de excel. pla. inter. xxxv. di. c. j. et alee ispectores. no. ibi. Ebrij assidui. xxv. di. §. ea demū. Intrusi. eē de elec. quisquis. xvj. q. vij. sane. Dolosi. pō. xvij. Neciuit in dolo primo suo. j. Pe. j. ij. Rōnabiles sine dolo.
Malitiosi. pō. lj. Quid gloriaris in malitia. eē de excel. pla. q̄ graue. Nō efficiamini inanis glorie cupidi. Bal. v. clix. di. §. j. Vane gloriosi. Ficti hypocrite. de peni. di. ij. cius. Adulatores. xlvj. dist. sunt nōnulli. xxv. dist. §. ea demū. Murmuratores. j. ad Cor. x. ibi: nec murmuraueritis. xc. di. alienus. Susurrones/q aliq̄d detrahūt in aure alicuius de alio. vñ Leuit. xix. Nō eris criminator/⁊ susurro in populis. Discordie seminatores/quos ꝓcipue detestat de⁹. Prouer. vj. xc. di. discordātes. c. dissidētes. Infideles. ij. q. vij. nō pōt. xxij. q. v. de forma. Bastrimargi/gulosi. de cōse. dist. v. q̄nq̄. Furiosi/irati. xj. q. iij. illa. et. c. ira.
Inuidi. xxv. di. §. ea demū. xlvj. di. clerici inuidēs. Philargyri/auari. xvij. di. p totū. xiij. q. iij. q̄d dicā. Acidiosi/vnū est de septē pctis mortalibus acidia. vt legit ⁊ notat xxxij. q. vij. nō solū. et est acidia fm Damasce. afflictio siue tristitia aggrauās/reddēs hoiem pigrū et frigidū ad op⁹ bonū. Persecutores bonor. xxiij. q. iij. nimiū. ⁊. c. si ecclesia. Presumptuosi/elati/supbi. xlix. dist. c. j. ⁊. xlvij. di. c. j.
Mendaces. xxij. q. ij. primū. Falsi testes. eē de cri. fal. c. j.
Diffamatores. vj. q. j. deteriores. Secretorū aut sigilli penitētie fractores. legit ⁊ no. xxij. q. v. de forma. de pe. di. vj. sacerdos. eē de pe. dis. §. fi. Inobediētes. eē de maio. et obe. c. j. lxxxj. di. ij. qui. Proprietarij religiosi ⁊ clerici in rebus ecclesie. eē de sta. mo. c. ij. sup quodā. c. cū ad monasteriū. xij. q. j. ij. priuatū. ⁊. c. duo sunt. Votor violatores. xxvij. q. j. c. j. cū multis. c. seq. Nō officiātes clerici būficiati vel in sacris/aut religiosi clerici ꝓfessi. xc. di. ꝓsbyter. eē de cele. misse. c. j. c. dolētes. Irregulares cū culpa. eē de sentē. ercō. cū medicinalis. xj. q. iij. eps ꝓsbyter. Aut nō canonice electi/aut cōfirmati/aut consecrati. eē de elec. lxj. dist. xxiij. q. j. didicimus. Beneficiati clerici habitū vel tonsurā dimittētes. eē de vi. ⁊ hone. cle. c. vlti. Clerici ioculatores/goliardi/aut buffones. eē eo. ti. clerici qui. lib. vj. Clerici carnifices/macellarij/aut tabernarij/aut induti veste virgata aut partita. eē de vita ⁊ hone. de. c. j. ⁊. ij. in demē.
Clerici thesaurizātes de bonis eccle. xij. q. ij. aurū. xlvij. di. sicut. Aut laici tpe famis: vt ibi in cōtractibus decipiētes. eē de emp. ⁊ vē. c. j. ⁊. dilecti. Falsa monetā ytentes. eē de iureiur. intellecto. C. de fal. mo. Denarios bolsonātes vel pōderātes vt eligāt meliores: q: defraudant rēpublicā. Caupones/stabularij/naute/qui cōtra suo officio abutūtur. ff. nau. cau. stabu. granū. aut alias merces vt superedāt: vel carius tēpus expectāt emētes si nō sint mercatores aut negociatores sicut tabernarij/et stabularij q̄ de ista arte viuūt. xliij. q. iij. quicūq̄. Clerici aut religiosi negociatores. eē r* de. vel mo. p totū. lxxxvij. di. ambitiosi. j. q. j. p: incipan⁹. Ingrati. de dona. c. fi. Litigiosi. xlvj. di. cōtētiosi. j. ad Cor. vj. Terminor remotores. ff. de termi. amo. xiij. q. j. c. j. Sepulcror fractores. ff. de sepul. vio. et eē de iude. sicut. §. ad hec. Publicani reipublice fraudatores. iij. q. iij. §. itē in criminali. ver. inuiti. Nō seruientes in ecclesijs. eē de cle. nō resi. Fucati/ponētes in facie colores. de cōse. di. v. fucare. Sine iusto bello aut vera necessitate vel vtilitate terre tallias collectas gabellas: vel alia seruilia indebita imponētes. eē de cēsi. puenit. Iniustas guerras faciētes. xxiij. q. ij. iustū. Jura debita subtrahētes/iniuste litigātes/⁊ eos defendētes. eē de pe. calumniā. Rancorosi. de pe. di. j. homicidior. Seditiosi. faciētes cōmotiones in populis. xlvj. di. seditionarios. Diuisi/partiales. xxiij. q. j. qm. Iniustor vectigaliū ipositores. eē de cēsi. innouam⁹. Terrarū dñia vsurpātes/sicut Nemroth. vj. di. §. his itaq̄. Mercenarios defraudātes. Eccli xxiij. Mercenarij nō fideliter laboratores. Clerici aut religiosi de bonis ecclie aut monasterij parētes vel alios detrātes. lxxxvj. di. nō satis. Aut ecclesiam suā quomodolibet defraudātes. xij. q. iij. c. j. ⁊. q. iiij. c. j. ⁊. ij. Locusso:es aliq̄d petētes cōtra debitū rōne officij alicuius. legit ⁊ no. xxij. q. j. paratos. i fi. glos. cōciuē. c. militare. Libellos famosos cōponētes. v. q. j. ⁊. ij. c. j. Emāsores/q̄ diu extra castra vagant⁹ ⁊ ad castra reuertunt⁹. legit ⁊ no. de pe. dist. j. aut facta. glos. emansor. Effractores/frangētes carcerē vt eos dār. Latrones/latrones nemoris seuientes. Expilatores/res iactētis hereditatis subtrahentes. de his quatuor legit ⁊ no. de peni. di. j. c. aut facta. Mediatores simonie. j. q. j. eē de testi. mediatores. l. vj. eps. Mimi/rerū humanarū mutatores: sicut olim erat in recitatione comediarū/q̄ recitator verbo dicebat: mimi motu corporis exprimebant. Hugui. in deriuationib⁹. Joculatores. de quocūq̄ ioco in publico/vñ ioculatores q̄si iocilatores: in publicū eē faciunt spectaculū. pp. ij corpis. eē de vi. ⁊ ho. cle. cū de corpe. no. eē li. vj. e. ti. clerici. Buffones vulgare Tuscor. prealk. c. clerici. Scurra. Leccator/vanilogu⁹. ppie scurra dicit⁹ q̄ sequit curiā gra cibi/quasi scutellā radēs. Tragediatores/medicātes fauces ad cātādum in publico. xcv. dist. c. j. Histriones/gesticulatores/ioculatores/q̄ diuersos gest⁹ ⁊ habit⁹ hoim sciūt repsentare. vñ histriones dicebant repsentatores comediar. q̄ i recitatiōe laruas sue faciei apponēres repsentabāt habit⁹ ⁊ gest⁹ diuersor. fm Hug. in deri. de isto de cōse. di. ij. p dilectione. legit⁹ not. de his. lxxxvj. di. donare. Traiectatores cū manib⁹ in ludis decipiētes. Cum bestijs pugnatores. iij. q. vij. §. tria. alis sub. c. infames. ver. q̄ opas. Venatores. lxxxvj. di. qui venator ib⁹. cū q̄tuor. c. seq. Percussores. eē de cleri. pug.
Tarillor aut mercū vēditores phibitarū ⁊ portatores. eē de iude. c. ita. c. ad liberādā. Stupratores puerorū vel virginū. de pe. dist. j. qui puerо. xxxvj. q. j. §. cū ergo. Incestuosi. xxxv. q. iij. de icestis. et. q. viij. incestuosi. ⁊ eē deo q̄ cog. cō. vj. Tonatrices/q̄ voluunt in ludo vt tonitrui. legit et no. de ꝓse. di. v. null⁹. Scenici. scenos vmbra. ide scena vmbraculū locō obūbrat⁹ in theatro cortinis cooptus. in de scenicus ca. cū. i. vmbratilis/theatralis/q̄ facit ludos ⁊ gest⁹ in theatro: vel q̄ ibi recitat scripturā. fm Hug. i deri. de his de ꝓse. di. v. nō opz. Histriones/faciētes gest⁹ corpis. Thymelici ministrātes ludētib⁹. legit ⁊ no. ꝓcal. cū opz. ij. Alchimiste. discāt facto: es alchimie ipossibile eē vnā speciē in alterā trāsmutari. fm pbm bū. ꝓbat. xxij. q. v. epi eo: ū. in fi. Ruffiani ducēres alijs meretrices: nō minus peccātes q̄m si cū eis agerēt. lxxxvj. di. c. j. Patroni turpitudis vxor. xxij. q. ij. c. j. Partū alienū supponētes. eē de pe. ⁊ re. officij. Partū ipedientes. eē de homi. si aliqs.
Partū necātes quōcūq̄. e. ti. sicut. Filior expositores. eē de ifan. ⁊ lā. c. j. Falsi accusatores vel denūciatores. eē de calū. ⁊ accu. accusasti. Contra legē colludētes actores. et rei latēter ⁊ fraudulēter cōponētes sup lite. legit et no. eē de calū. crimina. A fide clericatu ⁊ religiōe apostatantes. eē de aposta. Calūniatores. ij. q. iij. §. notādū. ij. Falsi ꝓuratores. eē de ꝓcu. mādato. Executores nō fideliter fideicōmissa exeq̄ntes aut tarde. eē de testa. nos q̄dē. Cōtra parētes insurgētes vel eis inobedientes vel iniuriates. Leuit. xx. Festa indicta ab eccla nō custodientes sz seruiliter operātes. de ꝓse. di. iij. c. j. et. c. ieiunia sane. eē de fer. c. vlti.
Cōuēticula faciētes. Laici pdicātes. eē de here. cum ex iniūcto. Contra libertatē statuta faciētes ⁊ scribentes: ⁊ ea seruātes. eē de sen. ercō. vocauit. Rebaptizati. de ꝓse. di. iij. q̄ bis. ⁊. q. seq. Reordinati. j. q. vij. saluberrimū. Fur-

tiue ordinati. ex de eo q̃ fur. or. re. Per saltū ꝓmoti. ex eo. ri. Clamdestine cõtrahẽtes. ex de clamdes. Viuẽtib⁹ vxo/ribus cõtrahẽtes. ex de eo q̃ dux. in ma. c. penul. Sponsas fratrū inuxores ducẽtes. ex de spon. sponsam. Cũ affinib⁹ ⁊ cõsanguinib⁹ fornicãtes. ex de eo q̃ cogno. cõsan. xxxv. q. iij. ⁊. q. iiij. ⁊. v. Cũ iudeis mulieribus ⁊ saracenis vel q̃/duscũq; alijs extra fidẽ se cõmiscentes. xxviij. q. j. caue. Te/pore interdicto ab eccl'ia nuptias celebrãtes. ex de ma. cõ/tract. ꝛ inter. Semel in anno nõ cõfitẽtes ⁊ nõ cõmunicã/tes. ex de pe. ⁊ re. ois. Tẽpore interdicti ⁊ cor̃ excõmuni/catis ⁊ interdictis suspẽtis ab officio publice celebrãtes/ ex de ex. pre. tanta. ⁊ ex de p̃iui. epor̃. li. vj. Prelator̃ sen/tẽtias nõ seruãtes. xj. q. iij. Excõicatis ⁊ rebellãtib⁹ eccl'ie/ ⁊ fidei auxiliũ cõsiliũ vel fauor̃ dãtes/ vel eis cõmunicã/tes. xcij. di. ij. si inimic⁹. j. q. j. siquis inqt. ex de sen. ex. nuper. Pacta nõ seruãtes. ex de pac. Jdẽ de ꝓmissionib⁹. Thor maculantes. xxij. q. iiij. or̃go. ⁊. c. in eo. Extra vas semen/ p̃icientes sicut Onas fili⁹ Jude vñ p̃opter hoc peussit/ Onam dñs eo q̃ rem detestabilẽ fecisset. Beñ. xxviij. Jl/licite vel impudice se vel alios tangẽtes. xxxij. q. iiij. mere/trices. xxij. q. v. nec solo. Post ꝓmissam cõtinentiã ad in/uicem mrimonio dutẽtes. xxvij. q. ij. si vir ⁊ vxor. Debitũ/ cõiugij denegãtes. ea. cã. ⁊. q. ij. ⁊ ru. Sine religione se cõiu/ges diuidẽtes. xxvij. q. ij. §. j. Sine licẽtia recip̃roca coniu/ges causa peregrinationis vel alia diu absentes. ex de cõ/iugio lep̃ro. c. j. Preterea filior̃ nõ p̃ocreandor̃ matri/monio nõ vtẽtes. xxvij. q. ij. oẽ. Fascinator̃ia aut maleficiũ/ cũ maleficio remouẽtes. ar. xxij. q. ij. siquis ad re. Post vo/ũ cõtrahentes. ex qui cleri. vel vo. Presbyteri cũ peccato/ mortali celebrãtes vel cõicantes. de con. di. ij. quotidie. ea. di. qui scelerate. Bñficia recipiẽtes/ ⁊ nõ ecclesiã offician/tes. lxxj. di. cos. Decimas ⁊ iura ecclesiastica nõ soluẽtes/ ex de dec. xvj. q. j. decime. Penitẽtias rũpentes. de pe. di. v. considereat. Recidiuãtes. de pe. di. iij. irriso. ⁊. c. ille. Po/tẽtes reddere aliena/ ⁊ nõ reddẽtes. xiij. q. vj. si res. Pre/lati ⁊ cẽpi de relictis pauperib⁹ quartã recipientes no. ex/ de sepul. c. q. Clerici colluctãtes. ex de ũnu. ec. non min⁹. ⁊/ c. aduersus. Prolitteris ordinator̃ũ/ ⁊ beneficiator̃/ absolu/tor̃ũ/ cõfirmator̃ũ/ cõsecrator̃ũ/ quor̃umcũq; clericor̃ũ/ promouendor̃ũ/ in fraudem iuris simoniacos condẽnan/tis/ magna precia per notarios/ suos aut cancellarios aut/ officiales recipiẽtes. j. q. ij. nullus. ex de simo. c. j. Prelati/ cõdẽnationes pecuniarias ⁊ cõpositiones imburlantes. legiſ ⁊ no. ex de pe. c. ij. Adulator̃es/ seruitor̃ibus et con/sanguinib⁹ suis ⁊ alijs pcibus carnalibus aliquor̃ũ indi/gnis bñficia cõferẽtes. ex vt ec. bene. c. j. j. q. j. sunt nonnulli. Judicia ⁊ sentẽtias iustas vel iniustas vendẽtes. ij. q. vj. venales. xj. q. iij. nõ licet. Expẽsas põposas ⁊ superfluas/ ⁊ curiosas in equis familia ⁊ vestib⁹ ⁊ supellectilib⁹ cibis/ ⁊ edificijs maxime clerici facientes. ⁊ de pauperib⁹ parũ/ vel nihil curãtes. xvj. q. j. qñ. xij. q. ij. gloria. Guerras ⁊ di/uisiones faciẽtes ⁊ nutrientes. ex de treu. ⁊ pa. Sacerdo/tes ⁊ clerici raro aut nũq̃ celebrantes/ aut pdicãtes/ aut/ cẽpi nisi p̃opter lucrũ cẽpale officium exercẽtes. ex de cele. mis. dolentes. vij. q. j. sicut vir. Parũ aut nihil de aiabus/ subditor̃ũ curãtes. viij. q. j. sunt in eccl'ia. xxiij. q. iiij. tres p/sonas. Pre timor̃e pcio vel amor̃e nõ corrigẽtes. xliij. dis. ephesijs. i. di. q̃s diacon⁹. ex de offi. or. ad repimẽdam. ⁊. c. licet. Cum prelati vsurarijs vel eor̃ũ heredibus cõuenien/tes/ ⁊ libros eor̃ũ recipientes/ ⁊ nũq̃ aliquid illis qui sol/uerũt vsuras restituentes. ex de vsu. cum ru. Prelati se ab/ eor̃ũ eccl'esijs absentantes absq; causa legitima. ex de vo. et vo. redẽp. magne. vij. q. j. sicut vir.

Articulus. lxvij. A

Redicti flagitiosi ⁊ eor̃ũ cõsimiles q̃ fornicant in adinuentioni/bus suis sunt illi per q̃s imaculata ecclesia dei ⁊ sponsus christ⁹ dñs diffamat̃: ⁊ ab infi/delibus fornicaria appellat̃. Sed si in toro mũdo non nisi duo vel tres sancti essent: in illis/ et nõ in alio toto mũdo scelerato/ eccl'ia sancta esset. xxiiij. q. j. a recta. legitur ⁊ no. xxj. di. q̃uis. de cõse. di. iiij. q̃ris. sed q: nescim⁹ rep̃robos ⁊ electos: de oibus cõstituit̃ ista militans ecclesia in hac vi/ta. xxiij. q. iiij. hec autẽ. Quicquid ergo mali in eccl'ia age/re videam⁹: si habem⁹ officiũ ⁊ possumus: cor̃rigamus: vl' gemam⁹: ⁊ fileam⁹. xj. q. iij. qñ. Obturem⁹ aures rumo/rib⁹. lxxxvj. di. siqd. Expectem⁹ dñm. ps. xxxix. expectãs ex/pectaui. Dimittam⁹ ipm facere: q: bñ facit oia. Mar. vij. xxiij. q. iij. q̃dã. ℟. floriani. Et q̃ nos mala vocam⁹: ipe bo/na. et q̃ nos bona: ipse sepissime mala appellat. facit ad b/ xxiij. q. v. relegẽtes. in p̃in. Nam stultũ dei sapientius est/ hominib⁹. j. ad Cor. i. Bene scit de⁹ q̃d facit/ ⁊ q̃d ꝓmittit/ de bonis iustis ⁊ de malis/ ℟m Aug. etiã bonum trahens/ p̃e. c. relegentes. xxiij. q. v. ℟. hinc notandũ. Oia que fiũt/ aut iusto iudicio facit: aut permissu ita fieri ꝓmittit. xxvj. q. v. nec mirũ. vltra colum. ℟. nec ideo. Non est sapientia/ nec p̃silium/ p̃uoluer. xxj. nec fortitudo cõtra ipsum. Dimittam⁹/ ipsum regere mundũ/ qui creauit mundũ: q: bon⁹ rector/ hũani generis est ⁊ author. Par multa diligẽtib⁹ legẽ tuã/ ⁊ nõ est illis scãdalũ. ps. cxviij. Jlle sapiẽtio: q̃ non est cu/riosus scire/ qualiter regat mundus: q̃ hoc cõsiderat pacẽ/ habet/ ⁊ nõ est illi scãdalũ. Curiosi ⁊ scrutantes ⁊ q̃ scru/tinio scrutati sunt iniq̃tates/ defecerunt scrutantes scruti/nio. ps. lxiij. Jn guerra habitãt ⁊ par lõge est ab eis. Bea/tus q̃ de bono ⁊ malo lucrari scit. Jste est Aiorb ambide/xter lucrans a dextris et a sinistris: de quo dicit ꝙ vtrac; manu vrebatur p̃o dextra. Judi. iij. Prudentes mercato/res de vilibus ⁊ p̃ecios̃is mercibus lacrank: fatui de om/nibus perdunt. Quid nobis et nouitatibus mundi: qui/ semper se mouit ⁊ mouet: ⁊ nos non moueri cum eo de/bemus. Oportet nos penitẽtiã agere. ne. Luc. xiij. pereamus. Mortui ergo sumus mundo: ne pereamus cũ mun/do/ ⁊ damnemur ℟m Paulũ. j. ad Corin. xj. Scimus q̃ de⁹ est. lleb. xj. Et tot⁹ bon⁹ est. Luc. xviij. Mat. xix. Et vtinã; seculum bene regit. Sufficiat hoc nobis. Utinam vere ⁊ co/de dicamus/ Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra/ Mat. vj. ⁊ Luc. xj. vbi Cyprianus. Nõ igit̃ petimus vt de⁹ faciat q̃ vult: sed vt nos facere possim⁹/ quod deus vult quod vt fiat in nobis opus est dei voluntate. i. operatione eius ⁊ p̃otectione: q: nemo suis viribus fortis est: sed dei mise/ricordia tutus. Que nouitates fuerũt ⁊ erunt non est cu/randum: nec vtile scire est. Hoc autẽ sciendũ ⁊ in memo/ria cõtinue habẽdũ q̃ mox nos necesse est. xxiij. q. iiij. §. Jz in his. Et b nõ nouũ: sed vbi ⁊ qñ ⁊ q̃liter nescim⁹. Quia igitur nos mors expectat vbiliber: ⁊ nos eam vbiliber: ⁊ omni tẽpore ꝑstolemur ℟m Bern. Quid enim mihi si tot⁹ mundus vt luna muteturr/ ⁊ stultus cuz ea: Eccl'i. xvij. Et ego dei gratia ꝓmaneo vt sol in sphera sua. Et quid si to/tus orbis saluaret/ ⁊ ego sol⁹ perirem: vere filij hominum/ sumus vanitati subiecti. Ro. viij. ⁊ diligentes eam ⁊ que/rentes mendaciũ. ℟m Dauid. ps. iiij. bonũ em ⁊ malũ nos/trum intra nos est in nostris affectibus. Vñ et regnum dei intra nos est. Luc. xvij. Quid ad nos de ijs que fo/ris in mũdo sunt. j. ad Cor. vij. j. q. j. multi. Jdeo christus plã/git Lazarũ ℟m Hiero. q: foris. i. ad istum mundũ exterio/rem eũ vocabat. Sed gloria filie regis ab intus. ps. xliij. Si non saluatur vnq̃ quis/ nisi qui secum habitat. et qui reuertitur in se cum filio p̃odigo. Luc. xv. Accedet homo ad cor̃ altrum ⁊c ps. lxiij. ⁊ qui conuertitur ad cor̃ ℟m Da/uid. multo/ pot⁹ hoc tempore tenebrarũ ⁊ raminato me aliquoties ⁊ dico mihi. Quid vis ert deũ? ⁊ respondeo Nihil ⁊ infero. Quis deũ tibi rob̃ere pot⁹ nisi pulcacia tua Post deũ ⁊ cũ deo ego mihi bonus: ⁊ fine hoie ⁊ deo ego mihi inal⁹. j. q. iiij. crimẽ. Quis g̃ separabit nos a charitate dei ꝓperas mei: si igit̃ me christo ⁊ creature mẽtenon cõico/ me ab eo excõico. si in me nõ sum: in ipo nõ sum. q: in ipso moueo: viuo/ ⁊ sum. Actu. xvij. Si ipo in me sine ipo sum nõ sum ℟q: q ipm/ ⁊ i ipo/ sum id qõ sum. Uevob lippis q̃ ex tumore supficie intuemini: suspicãtes ex hoc oia fore

salua: nō attendentes interiora cē vernē qui interiora corrodit. fm Bernar. cōcussionē ⁊ terre motus interiores ⁊ exteriores/tēpore presentis dei vicarij concurrētes in mysterio. Nondū sigillū apertū est. Prestolētur sigillū apertū/qui erunt: ⁊ videbūt interim sufferendū: ⁊ obediendum. Euāgelium eternū. Apoca.xiiij. est immutabile. Pauper missus a deo cū bulla regia. Minister eius nō est mortuus: sed viuit. Citius resurget/clarius/et pfectius. Tentātur ⁊ tērabūtur filij eius pualide: ſz patris munere nō deficiēt: q: in charitate ppetua dilecti et desponsati cū patre sunt. Osee.ij.⁊.xj. seruj nō manebūt in domo patris in eternū. Jo.viij. q: lege pfecte libertatis ab oi carne. Jaco.ſ. id est euangeliū negauerūt verbo et opere.xxij.q.v. cauete. Hic parantes pasca: q: filij Agar ancille egyptiace tenebrose. Ivſ.di. hismael. Hic solēnizātes vigilias: pasca typicū euomētes. Blasphematus ⁊ stolidus reputatus/pater inclytus pauper/sapiētia plenus/liberās ecclesiā/⁊ pdēnatus a filijs spurcitie retrogradis ⁊ apostatis. Vindictā petijt: et petit. Faciet dñs exercituū: q: zelatur eū: et ideo signauit eū. Fiet carnis totalis destructio: aliter non fieret spiritꝰ constructio. Nemo potest discissam disruptā ⁊ veterē tunicā plenarie resarcire. Luc.v. Ex vna parte resſtur: ex altera scindit. Deut.xxviij. vermibus ⁊ grādinibus. Leonibꝰ. Judi.xiiij. et vulpibus. Can.ij.pſ. lxxix. singularibus feris apris de sylua exterminata ⁊ vastata ē vinea. ¶ B Frā cisci sacra regula ad quid sepes et macerie: cōstitutiones que etiā nō seruātur: vt quid ceco collyrium: quid leproso sirupus: q̄d morituo medicamē: quid albedo ethiopi: q̄d simplicitas vulpi: lupo sobrietas: coruo legalitas: pardo puritas: leoni humilitas: pauptas gigātibus: charitas ligātibus ⁊ ambitibus: ſ. ad Cor.xiij. et ideo nullū catasplasma/nullū pigmentū/nullū antidotū tāto morbo medebit: nisi segregatio electoꝝ. Interim sit fex olei amurca cū oleo: furfur cum similagine: murena serpēs cū anguilla: granū cū palea: ficile vas cum aureo.xxiij.q.vij.c.j. habiter Zoth cū Sodomis. Gen.xix. xl. dist. quelibet. Job cū scorpionibus et strutionibus. Job.xxx. Nicolaus inter septē diacones. Act.vj.xviij.q.iij. quidā. ver. nicolaite. Judas scarioth inter apl̄os.xxiij.q.iiij. quid ergo. Ignis accēsus tribulationibus seperabit ⁊ colabit filios leui. l. dist. ⁊ purgabit. Malach.iij. vt recedat scoria ⁊ remaneat vt aurū obsisum/ offerētes dño sacrificia in iudicio seruj condēnationis/et iustitia primi cōpassionis/ad caminum vere pauptatis reduci. Esa.xlviij.c. vere exprobratiōis facti dñi possessores ⁊ possessio dñica. deficiēt argumēta: q: regnabit veritas. Syllogismus peribit: q: simplicitas puasiebit. Cōclusio nō fiet: q: dñs humilis sabaoth faciet consummationē arrogātiū: ⁊ per eū sapiētib⁹ versus insipiētibus cōducē. Inimici christi ⁊ euāgelij resarciēt euāgeliū nesciētes q̄d agāt: ⁊ vindicabūt impugnationē. ar.xxiij.q.v. §. hinc notādū. quia dñs pugnat occulte: iacit sagittā a pharetra sua in indignatione sua: ⁊ abscōdit manū: vt videtes nō videāt. Jo.ix. ⁊ paret pedicam. Job.xviij. inimicis de virtute ppria gloriātib⁹. pſ. lxxvij. Dominus surgit tāq̄ crapulat⁹ a vino furoris sui: vt pcutiat inimicos suos in posteriora⁹ cōsummatiōis vite sue. pſ. lxxvij. Et fiāt in opprobriū sempiternū: vt israel saluus fiat. ¶ E

Firma colūna nutabit: ⁊ iam nutat. Scinditur spōsa christi: tūa lōge latet; scissa est. Pugnabit fenestrata in mēbris eccl̄ia vera ꝯ falsam: pualebit p tpe mēdacij: vt purgetur virtus/ resurget ante vltimā resurrectionem in spū humilitatis. Dan.iij. ⁊ aio cōtrita spōsa christi purissima redibit ad initiū: tribulationib⁹ dealbata: et a fecibus defecata: q: veratio apiet eis⁹ auditū. Esa.xxviij. que surda diu pmāsit. Diu cucurrit iā quartus equus pallidus. ſ. hypocrisis. Apoc.vj. sed nūc peraltius calces iacit: q: modicū tpa habet. Diu regnauit trāsfigurata hypocrisis regēte eā trāsfigurato angelo tenebrarū. xxxj.q.v. epi. Sz modo plenarie suū imperiū dilatauit ⁊ dilatabit: quousq̄ venier rex impudēs plenus mysterijs ⁊ velatus/ppositōes scēs. Dan.viij. Bestia primavastās oia plus ꝙ credi possit. Apoc.xiij. Qui huiꝰ imperij carnei caput tenet: cuiꝰ nē bra tabefacta iādiu p orbē prevalebūt: ⁊ serpūt sceleratissimi eius ⁊ pfidi pcessores. nā sagittās sanctā ecclesiam in precordijs sue charitatis ⁊ vnitatis/ pacis ⁊ pietatis/mūditie et castitatis. De eius vocat filiū/ipsam scindens. de parte eius se vocat: ac si ecclesia sit in parte. cōtra id.xxiij. q.ſ. schisma. Plus eā impugnās/ q: familiaris inimicus/ ꝙ hostis barbarus notorius. xciij. di. si inimicus. Osculat eā: et transfigit eam fica. i. cultello: Amasam Joab.ñ. Regū.xx. et Judam christo. Mar. xiiij. se ei exhibens quum eā salutat. In hac caligine lux lucebit electis habitātibus in hac regione vmbre mortis: qui nō rapiētur de manibꝰ dñi: et nō dimittent matrē cecam ⁊ quasi sterilem/propter nouercā adulteram et fecūdam. Recooperient pudenda patris: q: sunt filij pudorati successores Sem et Japher. Gen.ix.xcvj. dist. in scripturis. Et in hoc filij cognoscentur aquilini cum corpore christi/ quod est ecclesia/ cōgregati. Mat.xxiiij.xxiiij.q.ſ. quoniā. nec diuisi ab ecclesia ⁊ a spōso quātūlibet deuiante. Priuigni degeneres secrabuntur nouercā tumentem ⁊ aconita. i. venenū miscentē. Aquila rex Alemānie et Romanoꝝ lactabit nouercā: ab ea lacerat⁹: quia ab aquilone pādetur. Viere. ſ. malū schisma tis. Pascet eā et occidet eā hoc tēpore et futuro. Interim qui stat videat ne cadat. ſ. ad Cor.x. Nō diuittat mūdum donec de medio fiat: q: iustitia colorata regnabit in parte cubilis christi: sed ipse cubat in meridie. Can.ſ. et in horto concluso ⁊ signato. Can.iiij. etsi spinoso et inculto. Armabit se sectus et fictus iustus/lucē habens nō ardore/cōtra fidem: et habebit argumēta ficte vite: et dicet/Mecū est dñs. sed fidelis dñs in fide vera habet diuersoriū cum bile: ⁊ in ea resuscitat vitā suam: et ſfrancisci suū fidelem discipulū et apostolū: qui dño pape et eius romane ecclesie p se et suo corpore mystico/obedientiā specialē promisit: et euangeliū obseruare in regula sua. ſfrenentā autem vitā de fide spernit et odit: ex fide enim sincera ⁊ non ex operibus absq̄ ea iustificat Abraam ceteris iustis. Roma.iiij. Jaco.ij. Nihil fit simplicitati diuine cōtrarius; sicut hypocrisis/ que totā sanctā ecclesiā hodie peruasit: et synagoge similē eā facit. ¶ E Hypocrisis quidē est mater duplicitatis: filia mēdacij/et patris eiꝰ diaboli: duplici vita viuēs: corpore in celis habitās/mente in terra: bonoris auida: in se pauida et infructuosa: doli artifex: martyr diaboli: emulatrix ⁊ persecutrix bonorum: correctricium pe incorrigibilis: intrus arida: antrū demonū ⁊ eorum figura: tinea sanctitatis: cōpta meretrix: fucata spurcitia: inflatura pera: ornatū sepulcrū: filia peccati et cōtinue peccās: pditionis pcursor: vermis ecclesie insensibiliter quodāmodo eā depascēs: negatio nature: crocodilus vitalia cōsumēs ecclesie: blasphemia alterius vite: genitrix phariseorum: scribarū: comes Ananie ⁊ Sapphyre. Actuū. v. xviij. q. viij. petrus. Petri timor: iudaizantis gula. ij. q. vij. paulus. pedissequa: Herodis ascalonite. Mat.ij. pedagoga: totiꝰ puritatis euāgelice inimica. De hypocrita. Job. viij. ⁊ xv. in fi. ⁊ xxviij. ⁊ xxxiiij. Multi. c. et de peni. dist. ij. citer. Scripsi ꝯ hypocrisiz late. ſ. i pte. ij. ad fi. §. alibi manu peculiare. i ar. lxxviij. Deciquā ipura scritas: sz tota iniquitas: illo tpe tenebrax ipterraq̄ eccl̄ia malignātiū ⁊ scorpionariā arcē iādiu ⁊ tenuit ⁊ tenet: ⁊ ppter eiꝰ iniquitatē eccl̄ia ꝯ eccl̄az dimicabit. Militantes filij dauiū pceptui/quū muda pi manebit eccl̄ia scorpionū: vestimēta sua mista sanguie. Esa.ix. deponētes: ⁊ eā nuptiali. Mat.xxij. iudētes veste: q: eius vestitꝰ est pprie deauratꝰ. pſ. xliij. erūt. Plātatiōes peradulterine. Mat.xv. sequētes eccl̄az. pſ. xxv. maligātiū eradicabunt cū ea. ⁊ tūc regnabit dñs i tēplo scō suo. pſ. x. vnitꝰ cū spōsa sua in simplicitate fide ⁊ charitate qui triplex funiculus nectit ecclesiam cū christo vnitiq̄ rumpatur. cē de treu. et pa. c.j. Duplicitas aūt et infidelitas ⁊ iniquitas cōpehēdet pseudo filios; vt cū pfe eorum amorro

et matre Lethea. Ezechiel.xvj. perpetuo diſrūpātur: ⁊ flā
mis vltricibus diuiſionis. ſ. et fictionis ⁊ vere marris pſe
cutionis ꝑpetuis eturātur. ¶ E Adaperiat pinde obſe
cro genu fleꝛo nr̄a ſancta mr̄ eccleſia oculos coꝛdis ſui: et
cognoſcat peſſimā ſuā pacē. Eſa.xxxviij. In bonis tēpoꝛa
libus dilatata: ⁊ ſpū minoꝛata: q: dies venīūt: ⁊ ꝑpe: ⁊ in
ſanuis: cū inimici eius ad litterā coangustabūt eā: ⁊ circū
dabūt eā obſidione pſecutionis: ⁊ appꝛehēdēt eam inter
angustias terre. i. ad terrā quā dilexit dimittēs celū ꝓpter
nēt eā. Luc.xix. Et q: nō fuit deo ⁊ ſpū eius cōtēta: ſed ma
nus suas miſit ad appetitum ⁊ poſſeſſionē terre inanis ⁊
vacue. Gen.ſ. Et in terrenis voluit dilatari: nō cōtēta ter
minis ſuis etiā tēpoꝛalibus legitimis quos habebat: ſed
etiā inſup inuasit terminos alienos. xiij. q.ſ. c.ſ. Et paupta
tē euāgelicā arram hereditatis ꝑpetue totaliter repudia
uit: ⁊ eā exulare fecit: que data erat ei ꝓ dote diuitiarū ce
leſtium: ⁊ in qua fundata erat a ſpōſo suo chriſto ⁊ a suis
aplis: qui eā in ea plātauerūt et fundauerūt. xij. q.ſ. c.ſ. Et
q: ingrata. ex de donar. c.ſi. extitit largitoꝛ ib⁹ patrimonij.
xcvj. diſt. cōſtātinus. ij. qō ad suā ⁊ pauperū. xvj. q.ſ. qm̄. su
ſtratione nō oſtentatione delectatione ⁊ theſaurizatio
nē. ꝓ. q. ij. aurū. poſſedit ⁊ poſſidet. Ideo dicit dñs exerci
tuum. ſſoꝛtis iſrael: magnus ⁊ paruus/diues ⁊ pauper.
Eſa.ix. pō. Telatus ſum te: q: dilexi te: et redemi te. pō. re
dēptione ſpoliabo te: nudā dimittā te: ſicut ſteti in patribu
lo. Jo.xix. ꝓ te effraym augmētū et cayn poſſeſſio recedēt
a te. Aurū Euſtath. Gen.ij. exulabit a te. Vacce pingues
que ſunt in mōte ſamarie. Amos.iiij. ꝓlati diuites in ec
cleſia deficiēt: ⁊ macilēte ſuccedent. Gen.xlj. Naues tue q
nauigauerūt in ophir ꝓpter aurū cōfringētur/in aſiō ga
baa.iij. Reg.vlti. Nō bibes plus nec ſities aurū in quo cō
fiſa es. Baruch.iij.ſ.q.ſ.§. ex his. ſed cōſidentia tua in me
erit. pō. qui cōſidūt in dño. Job.ſ. Camelos tuos/aſinos/
et greges ouiū arripiēt ſabei. Reges te in terra dorātes/
ficcabūt vbera tua in terra turgentia. Qui te exaltauerūt
humiliabūt. Bibiſti: et ꝓoprerea totū euomuiſti. Nimis
eras plena: euacuata es/et curata. Vituli aurei quos po
ſuiſti. iij. Reg. xij. in Bethel: te me blaſphemare fecerunt:
coꝛruerūt ⁊ adoꝛbis ſolū me. Deut.xxxij. icraſſata/impin
guata/dilatata. in cātico. Audite. recalcitraſti ⁊ dereliqui
ſti deū factoꝛē tuū: redēptoꝛē et ꝓpōſum tuū: ſed attenua
ta ⁊ ſubtiliata de craſſitudine terre redibis ad me. Quere
bas me in armēntis ⁊ bobus/curribus ⁊ elephāntibus: ⁊ nō
inueniſti me. Oſee.v.pō. xix. hi in curribus. Calcabis ter
rā: et dici ecce adſum. Ad natiuitatē tuā nuda redibis: vt
ficiterū renaſcaris: q: niſi nata fueris denuo. Jo.iij. nō co
laberis/innouaberis/et purgaberis ſicut in diebus anti
quis. Malach.iij. l. diſt. et purgabit. Et erit poſſeſſio tua
innocētia ⁊ nuditas. Mēdax feciſti euāgeliū meū in con
ſpectu filioꝛ hoim: et idololatrare eos feciſti: ſz ſpoliatio
tua verificabit illud: ⁊ oꝛbis tenuda aſpiciēs ⁊ abſcp pul
uere terre aſpiciens celū/adoꝛabit me: q: gloꝛificata es in
theſauris tuis: ⁊ nō erat eis numerus. Baruch.iij. Et eru
ginauit aurū tuū et argētū. Jaco.v.iō Babyloniꝛ veniēr:
aſpoꝛtabūt illud. Eſa.xxix. Et ꝓ vasis aureis erūt tibi ſi
ctilia ⁊ lignea. i. paupes. Duos lapides cōtēpſiſti: ⁊ extra
ſiſti mo: tuos tuos. xij. q.ij. multi coꝛruunt. ⁊ in tabernacu
lis habitabis ſicut ⁊ patres tui. pō. Et habitare fecit in ta
bernaculis eoꝛ. Unguentis varijs delibuta fuiſti: ſqualli
da ⁊ diſpida iūgeris mihi. Vinis et epulis ſatiata/ſoꝛori
te dediſti: in fame ⁊ ſiccitate vigilare te faciā. Purpurata
et gēmata fuiſti: ⁊ mutatoꝛijs vtebaris. iiij. Reg.v. In cili
cio et cinere velis nolis redibis ad me. de pe. di. iij. achab.
Lynus meus. Eſa.xlv. vindicabit me de te: vt habeā te: et
euertā ⁊ occidā te: vt viuificē te: ⁊ ꝓudentia que de terra
eſt. Baruch.iij. Perdā ꝓudentiā tuā ⁊ ſapiētiā tuā. Deut.
xxxij. Et dabo infirmitatē ⁊ ſtultitiā crucis meā. ſ. ad Coꝛ.
ſ. Sap.vj. In quo peccaſti/in eo te puniā. ex. de offi. deleg.
cū olim. Infrixidata es: vēt aquilo frigidus verberabit
te. Eccl.xliij. Et in ſanguine tuo calefactam te calefaciat
me⁹ hauſter calidus. Lan.iiij. ſpūſcrūs. ¶ ſſ Dilexi te:
iō affligā te: ⁊ iraſcek furoꝛ meus ō re: vt purget re. Amos
iij. Apoc.iij. pō. xcviij. De⁹ tu ꝓpiti⁹ ⁊c. v.q.v. nō oīs. xxiij.
q.iiij. nimiū. Veniet ergo illa mea pauptas beata. Mat.
v.q̄ re ditabit: q: te purgabit. l. di. ⁊ purgabit. in tēplo meo
ſedebit: ⁊ regnabit: ⁊ regnū meū vite exꝛoꝛiata euāge
lizabit: ⁊ faciet familiā pauperꝛ ſup quos inrēdā ego dñs:
vt in die mala. pō. xl. beatus q̄ intelligit. vltime tribulatio
nis liberē eos. nūq̄d cū ꝓpruarijs. pō. cxliij. ꝓptuaria
coꝛ. et enthecis: enthecа grece/latine ꝓpriū: ſiue ꝓiuata
pecunia alicui⁹. vulgare apulie. Dicit etiā enthecа loc⁹ in
quo ſeruat pecunia. xij. q.ſ. nolo. et. q.ij. vobis. Et erarijs.
loc⁹ eris. i. pecunie. Et loculis: pera: burſa: repoſitoꝛiū. xij.
q.ſ. habebat. xj. q.iij. ira. pecunia et theſauris. Poſſes pu
gnare cū illo filio pditionis qui terrā diuidet gratuito: et
cui pr̄ ei⁹ Leuiathā theſauros abſcōditos reuelabit: et in
copia rerum oīm occidet plurimos. Dan.viij. ad fi. ⁊. xj. ad
fi. Nūq̄d pōt philargyria. i. appetit⁹ habēdi ⁊ pecunia cō
tra auaritiā ⁊ abūdātiā dimicare? Nūquid aūt guerrā fa
cier cōtra aurū? Immo quāto pecunioſioꝛ/tāto auarioꝛ: ⁊
tāto ad lucꝛandū auidioꝛ. xiiij. q.iiij. q̄d dicā. xj. q. vij. ſicut.
Quō ergo rales cōtra aurū pugnabūt fitiētes aurū serui
māmone ⁊ auri? Mat.vj. ⁊ Luc.xvj. xiiij. q.v. §. fi. Sed q̄s
palmā habebit cōtra aurū: niſi qui nō cōfidit in auro: nec
abſit poſt aurū? Eccl.xxxj. et cui nō eſt aurū. Et ꝓpter hoc
aplī inopes ⁊ mēdici aureos et auratos huiꝰ ſeculi pinci
pes cōuerterūt: q: aurū repudiauerūt: ⁊ dixerūt argentū
et aurū nō eſt mihi. Act. iij. ⁊. viij. dixit Petr⁹ Simoni ma
go. Pecunia tua tecū ſit i pditionē. Ꝓpter q̄d in fine ſe
culoꝛ neceſſe erit. cp auaritia huiꝰ ſeculi igne auaritie inte
rioꝛi ardēs/igne exterioꝛi iudicij expiāda ꝑ paupes veros
futuros non fictos pſentes euāgelicos ſucceſſoꝛes apliꝛ
fundi⁹ extirpet quoad pauptatē. legit ⁊ no. xvj. q.v. et au
thoꝛitate. xij. q.i. videtes. O ſpōſa mea. xxvij. q.ſ. nuptiaꝛ.
quis te excecauit: vt nuditatē meā nō aſpiceres: ⁊ eā nudi
tate tua nō cooperires? Uere puluis terre te occecauit: hu
moꝛ craſſus telluris/pupillā oc̄i tui obtenebꝛauit. xlix. di.
c.ſ. §. lippus. Auro ⁊ argēto ⁊ gēmis ⁊ diuerſis coloꝛibus
me coopuiſti: ſz decepta fuiſti: ⁊ illaqauit ⁊ decepit te ſyna
goga aurea cui ſucceſſiſti. xxxv. q.ſ. §. authoꝛitate. ¶ tēpluꝫ
ſuū ⁊ tēplivaſa deaurabat: ⁊ aurū q̄rebat ⁊ poſſeſſionē in
terra: ſz carnalis erat ⁊ ceca/⁊ rudis/et ꝓna idololatrare:
et carnalib⁹ ſacrificijs dedita ne flueret. Leuit.ix. xxxj. q.ſ.
§. ſz obſicē. ad ſimulacra aurea idoloꝛ. xij. q.ij. glia. Sz tu
que me in carne pauperē natū vidiſti: ⁊ in pſepi luteo po
ſitū aſperiſti. Luc.ij. vbi dicit Chryſ. O ſi mihi liceret illō pſepe videre i q̄ dñs iacuit. Nūc nos chriſtiani q̄ſi ꝓ bono re tulum⁹ lutū: ⁊ poſuim⁹ argētū: ſz mihi pdoſi⁹ illō eſt qō ablatū eſt: argētū ⁊ aurū mirek gētiliras: chriſtiana fides et deuotio mirek luteū illō pſepe. Quid iſto pſepi nat⁹ eſt: aurū cōdēnat ⁊ argētū: nō cōdēno eos q̄ bono: is cā feceꝛūr: neq̄ eīm illos cōdēno q̄ i tēplo fecerūt vaſa aurea: ſed admiꝛo: deū creatoꝛē mūdi: q̄ nō inter aurū ⁊ argētū/ſed in luto naſcit: ⁊ ſemp deſpectū. Eſa.lv. et inopē/⁊ mēdicū. pō. cviij. et nō habentē vbi caput rediner. Mat. viij. ⁊ Luce. ix. vbi Beda. Quid me ꝓpter diuitias ⁊ ſeculi lucra cu
pis ſeq̄: quū tāte ſim pauptatis: vt nec hoſpitiolū videar habere: ⁊ vt i eoꝛ tecto? Jtē ibi Chryſ. Aſpice qualiter pauptatē quā dñs docuerat: ꝑ opa demōſtrat. Nō erat ei mēſa: nō cādelabꝛū: nō domꝰ: nec q̄cq̄ aliud ꝑ aliū. Et ꝓdi
cātē/Beati pauperes ſpū. Mat.v. Et/Vade et vēde oīa q̄ habes: ⁊ da pauperib⁹. xxiij. q.iiij. nō inimīc. ⁊. c. ſi eccle
ſia. xciij. diſt. legimus. ad mediū. ver. quid enim. Mat.x. Luc.xviij. et Mat.xix. vbi Remigius. Notanda ſunt iſta verba. nō enim ait dñs/vade et manduca oīa que habes. Sed vade et vende. Et non ait aliqua: ſicut Ananias et Sapphyra. Actuum. v.xxiij. q.viij. petrus. Sed omnia. Et pulchꝛe adiungit/que habes. Illa enim habemus que iu
ſte poſſidem⁹. Illa ergo q̄ iuſte poſſidem⁹: vēdēda ſunt. q̄ vero iniuſte; ſunt eroganda illis quibus fuerant ablata.

Pauꝛtas commēdat.

Luc.xix. de Zacheo. xxj.q.ij. cum deuotissimam. xiiij.q.vj. si res. Nec ait. Da primis aut diuitib⁹ a quib⁹ accipies simi lia. sed/Da pauperib⁹. Augu. de operib⁹ monachoꝝ. Nec attẽdendũ in quibus monasterijs vel in quo loco indigẽ tibus fratribus hoc qđ habebat aliquis impẽderit. Oim em̃ ch:istianoꝝ vna respublica est:⁊ ideo quisquis ch:istia nis necessaria vbiliber erogauerit: vbicũqꝫ etiã ipse quod necessariũ est sibi accipit: de eo qđ est ch:isti accipit. Raba nus. Ecce duas vitas hoibus p:opositas audiuim⁹. Acti uam: ad quã pertinet nõ occides: et cetera legis mãdata. et Cõtẽplatiuã: ad quã pertinet si vis perfectus esse ⁊c. Actiua ad legẽ pertinet. Cõtẽplatiua ad euangeliũ: quia sicut vetus nouũ p:ecessit testamentũ: ita bona actio p:e cedit cõtemplationẽ. Jrẽ Aug. Nec⁊ tñ illi soli qui vt sint perfecti/vendũt vel dimittũt oia sua: pertinent ad regnũ celoꝝ: sed huic militie ch:istiane ꝓpter quoddã cõmertiũ charitatis/subiũgitur etiã quedã stipẽdiaria multitudo: cui dicek in ſi. Mar.xxv. Esuriui:⁊ dedistis mihi mãducа re. quos abſit vt a mãdatis euãgelicis alienos⁊ vita eter na separãdos iudicemus. Jrẽ Hiero. Mouãt Vigilãtius hereticus asserit eos melius facere qui vtũtur reb⁹ suis:⁊ paularim fructus possessionũ pauperib⁹ diuidũt: ꝙ illos qui possessionibus venũdatis oia largiũtur: nõ a me: sed a deo ei respõdebitur. Si vis esse perfectus/vade et ven de ⁊c. Jste quẽ laudas: fecũdus aut terti⁹ gradus est: quẽ et nos recipimus/dũmodo sciamus⁊ p:ima secũdis⁊ ter tijs p:eferenda. hucusqꝫ Hiero. facit. lxxxvj. dist. non satis. Jrẽ Genãdius de ecclesiasticis dogmatibus. Bonum est em̃ facultates cũ dispẽsatione pauperibus erogare: ꝙ me lius est ꝑ intẽrione sequendi dñm/insimul donare:⁊ absо lutũ solicitudine egere cũ ꝛpo. Audisti: et audisti: quomo do me cõtẽpsisti? Operimentũ meũ/pauptas spũs. San ctius aurũ ante pedes meos qui sunt pauperes/pterne re: inde paupes alere: captiuos redimere: viuos lapides cõstruere/quibus cõstruitur celestis hierusalẽ. ad hec. xij. q.j. nolo.⁊.q.ij. aurum. et.c. gloria.⁊.c. multa. Attẽde ergo misera: q: quãto amplius in terra dilatari voluisti: tanto amplius pauper et miserabilis fuisti: et quum diceres/di ues sum: et nullius egeo: dico tibi ꝙ tu es mẽdica: et pau per spũ tu. i. fine spiritu misera⊼ ceca. Apoca. iij. q: nõ vi des nuditatẽ tuã. sicut Hiere. Thren. iij. in p:in. Oñ enim eras pauper⊼ humilis in tẽpo:alibus: diues virtutibus: te vniuersus o:bis ado:abat:⊼ vniuersa que in pauperes erogabas offerebat. Esa. lx. Oẽs de saba veniẽt. Mat. ij. Et nũc in ſtercoribus. Phil. iij. ditata et gẽmata/quasi ab oibus es cõculcata:⁊ humana facta es in mẽbris tuis mi no:ata. ℂ H Dic mihi⁊ respõdeas mihi. Vbi sunt bа chia tua: quatuo: sedes patriarchales: quaꝝ caput roma na est: xxij. dist. renouãtes. eẽ de p:iui. antiqua. Quis te co lit in o:iẽte vbi sol o:itur? xxiij.q.j.qm̃. maio: pars tenek a Tartaris idololatris. Alia a Saracenis machometanis. Reliqua ab hereticis⁊ schismaticis. Quis de aphrica ho die reuerentiã tibi facit? Machometus pfidus⁊ magus habitat ibi: nõ ch:isti fides. Ubi est Grecia planula tua? reuersa fuit: sed et nũc peruersa facta. eẽ de bap. licet. Ubi Armenia maio: discipula⊼ filia tua⊼ pedissequa tua? Ne sto:ius cũ suis duplicẽ in ch:isto psonã asserens. xcv. di. c.j. Ubi tertia: vbi⊼ quarta? ⁊c. ficut ibi regnat nõ ch:isti vica rius. Ubi est terra sancta: terra p:omissionis: quã ch:istus suis pedibus⁊ consecrauit: lõge est a fide sancta. Soldan⁹ Machometi cu:so:: ibi habitat. Jbi nomẽ dei blasphema tur: facta est hic hierusalẽ cũ tota ista terra que erat dña gen tiũ post passionẽ ch:isti sub tributo Soldani. Thren. j. Sz et illi ch:istiani qui ibi conueniũt tributarij: vt Greci: Ar meni: et Ubiani: schismatici et heretici sunt:⊼ apostataue runt a te: quia apostataſti a vita mea. Sed quid de occidẽ te/vbi caput habes:⁊ hodie habitas: remanet tibi? vnam partẽ cultoꝝ Machometi obtinẽt: reliquã schismaticoꝝ hereticoꝝ: alteram rebelles cui falsi ch:istiani numero non re/fide nõ vita/quasi residuũ vendicauerũt. Vere vix ho die habeo ch:istus caput tuũ/vbi caput meũ sacrosanctũ in fide pura que per dilectionẽ operak. de peni. dist. ij. fir mum.⁊.c. circũcisio. reclinem. Mat. viij. Luc. ix. Hodie marime auaritia⊼ supbia illoꝝ qui p:esunt vite:⊼ occidũt te filij tui⊼ patres tui. lxviij. dist. quoꝝ. Ipsi⊼ inimici tui⊼ perfecutoꝝ tui. Uñ et doctoꝝ tuus minis bene te terrẽs et pungens/dicebat. Qui aias regere suscepe:unt: christi oppꝛobꝛia/sputa/flagella/clauos/lanceã/et moꝛtem/hec oia in fornace auaritie conflãt:⊼ pꝛofligãt in acquisitione turpis questus. Et idem. Heu dñe deus: q: ipsi sunt in ꝑse cutione tua p:imi: qui videnk in ecclesia tua p:imatũ dilis gere:⊼ regere p:incipatũ. ad hec. xxiij. q. iij. träsferunt. Jn paruo angulo occidẽtis vir pure coleris pauper:⊼ tamen diuitem te vocas. Auristi aurũ: mino:asti gẽtem: implesti bursam: defalcasti latriã: cõgregasti equos⊼ arma:⊼ occi disti filios: cogitasti stolide ꝑ pecunias⊼ potentiã carnis mũdũ tibi subijcere: nõ lach:ymis⊼ o:atione/que sunt ar ma tua. xxiij. q. viij. cõuenio:.⊼ continẽtia/que est cingulũ lumboꝝ tuoꝝ. et iustitia/que est lo:ica tua. et erẽptis san ctoꝝ/que sunt calciamẽta tua. et fide/que est scutũ tuũ. et spe/que est galea tua. et verbo meo/qđ est gladius tuus. Ephe. vj. Sed ꝓpter eas ipse te mũdus cõculcat: q: mun danã te aspicit. Remansit tibi solũ arnatura gladij verbi mei: sed ipso teipsam cõfodis: q: dicis/⊼ non facis: pharis sea quodãmodo effecta. j.q.j. nõ quales. xl. di. multi. Pre dicatio tua cõtẽnitur: q: vita tua despicitur. iij. q. vij. §. ꝛe testatur. Quomodo em̃ p:efides⊼ pdicatoꝛes tui de me dio tui auferre malũ poterũt: qđ in delictũ simile coꝛuẽ Aut qualiter a te coꝛripere peccantẽ poterũt: quum tacu ipsi sibi respondeãt eadẽ se admisisse que coꝛipiunt? xxx. dist. primũ. Quõ oꝛatoꝛes esse poterũt castratis: immun dicie patratoꝛes? xxvj. dist. vna. j.q.j. ꝓpheta. xlix. dis. c. vlt. Sed et necesse est vt mũda fit manus/que diluere sordes curat: ne tacta queꝫ deteriꝰ inquinet: si sordida seques lutũ tenet. j.q.j. necesse. xl. vij. dis. §. necesse. Quõ fiꝫ Aug. clerici⊼ religiosi pñt in p:edicationibus⊼ alibi laicos ar guere: quum ipsis negligẽtioꝛes/vtinã nõ celebꝛatioꝛes/ exisтãt? viij.q.j. quid aũt ego. Sed dicẽdum ibi cum Aug. Ego aũt fratres nõ de oibus loquoꝛ. sunt certe quidã de uoꝛi: sunt⊼ alij negligẽtes. ego neminẽ nomino. conscien tia sua vnũquẽqꝫ cõueniãt. P:elati tui lapidãdi/alios la pidãt. iij. q. vij. qui sine. Agũt illa que in alijs iudicant pu nieda. iij.q. vij. iudicet. Jn grauib⁹ peccatis positi/aliena nituntur diluere. ea. causa⊼.q. in grauibus. Roma. ij. Jn quo aliũ iudicas/teipsum cõdẽnas: eadẽ em̃ agis que iu dicas. Unde⊼ Exo. xxxij. Aaron ait ad Moysen. Aurum dederunt mihi⊼ p:oieci in ignem:⊼ egressus est vitulus. vbi dicit expositoꝛ. Audi sacerdos q: aurũ tibi datum est nõ enim ex tuo thesauro habes illud: vel patrimonio/sed laboꝛe: ꝙ oblatione fidelium. Sz acceptũ aurũ in ignẽ mit tere/est in ipsius ꝓcupiscentiã coꝛda hoim inflãmare. Jnu de vitulus terre cultoꝛ: sic colitur. Jnde studiũ hoc cura vehemẽtius terrena colẽdi⊼ immoderatius incumbendi hmõi lucris: nã etsi magna de cõtẽptu mũdi dicank: plus tñ attẽdãt hoies quid agatur. hucusqꝫ expositoꝛ. Jn mo dico angulo occidẽtis vir colerꝭ: et tñ diuitẽ te vocas. vt dixi tibi. ℟. eo. ver. in paruo. quum etiã in iurisdictione ter re minoꝛata fis. Quã longe iã diu vie tue a vijs meis fue rũt! Esa. lv. Jn ligno⊼ a ligno: vt legisti i ps. regnauit. vbi Augu. doctoꝛ tuus. De cruce sua in qua fixus erat diabo lum occidit:⊼ inde rex noster est in pauprate⊼ humilitate et cruce. Meũ imperiũ dilatauit: et tu semitis ꝑ: ꝛis meos laboꝛes cassasti: possessione me filioꝝ meoꝝ⊼ tuoꝝ ꝑ mai ꝛoꝛi parte p:iuasti:⊼ fidẽ meã⊼ tuã quasi ad nihilũ reduxi sti: et in fabulã⊼ derisum eam apud exteros conduxisti: et apud laicos ꝓpter malũ exinde datũ graue scãdalum po suisti: dicẽtes. Ubi est deus clericoꝝ ficviventiũ? Quia qđ agiẽ a p:elatis/facile trahitur a subditis in exẽplũ: ⊼ si sa cerdos qui vnctus est/peccauerit: faciet delinquere popu lum. Leuit. iiij. eẽ de vo. et vo. re. magne. ℟ p:etera. Et cõ

ponitur

Ecclesia ditari cupiens in egestatẽ coꝛruit.

ponitur o:bis ad regis exemplum. Et ſm iudicem populi ſic ⁊ miniſtri ei⁹: Et qualis eſt rector: ciuitatis/tales ⁊ inhabitantes in ea. Eccl'i.x. Sed expecta pauliſper: quia tu ſpon ecclefia ſpeculatiua renouaberis. Ephe.iiij.ij. Coz. iiij. Ad pugnandū contra beſtiam: non armis carnalibus ⁊ coronis aureis: non equitibus ⁊ militibus: ſed pauperitate apoſtolica ⁊ humilitate. ¶ Nam rurſus quiſcō tra illum. Antich:iſtū p:eſumptuoſum ⁊ elatū/qui extolletur ſup:a omne quod dicit deus/aut colitur: ⁊ qui ſedebit in tẽplo oſtendens ſe tam q̄ ipſe ſit de⁹. ij. Theſ. ij. Dañ. ix. pugnare poſſet p:ecipue: niſi tuū germen apoſtolicum fratrū minoꝝ humiliū ⁊ pauperum: quoꝝ profeſſio vltima humilitas et paupertas eſt: Qui inquā p:incipaliter pugnare poſſent contra crucis puerſiſſimū inimicū Antichriſtum: niſi filij patris crucifixi ⁊ cruce ſignati intus et extra almi Franciſci: p:opter q̄ in p:incipio cōuerſionis ſue ego oſtēdi fibi palatiū armis militarib⁹ crucis ſignaculo inſignitis: dixiq; ⁊ fibi fore illa arma ſua: ⁊ militum ſuo:um. Dimicabit ergo humilitas contra ſuperbiam. de peni. di. ij. c. ſ. ⁊. iij. di. ſic achab. Co:ruet Bolias q̄ robuſt⁹ interpretat coram humili Dauid. ſ. Reg. xvij. Angelus aſcendens ab o:tu ſolis ſignū dei viui hñs. ad literā Apoc. vij. Franciſcus pugnans cū filijs ſuis p:o ecclefia/p̄ſter ner Sēnacherib. Eſa. xxxvij. Humiliabit⁹ Pharao coram Moyſe. Exo. xiiij. Funicul⁹ pauperis ligabit gigantem lur humilis cognoſcer beſtiam antich:iſtū. Apoca. xiij. De quo ſupra in p:incipio iſti⁹. §. tranſfiguratā/q: humili pādetur myſteriū antich:iſti. Luce. x. Mat. xj. ibi. Reuelaſti ea paruulis. Aug. de verbis dñi. Nomine ſapientū ⁊ p:udentrum ſuperbos intellige: quod ipſe expoſuit/ quū air. Reuelaſti ea paruulis. q̄d enim nō ſubeſt paruulis vt humilibus. Item B:ego. xxvij. mo:a. Q: enim nō ſubiunxit Reuelaſti ea ſtultis: ſed paruulis: tumo: ē ſe dānaſſe immo tuit nō acumen. Jeē ibi Hilarius. Celeſtiū ergo verbo:ū arcana atq; virtutes ſapiēribus abſcondunt⁹: ⁊ paruulis reuelantur: paruulis malicia nō ſenſu. ſ. Coz. xiiij. ſapienribus vero/nō ſtultricie ſue p:eſumptione: non p:udentia carnis. Alij obtenebriati a p:opria ſuperbia q: ſm Augu. tumo: claudit oculos nō cognoſcēt eū: et adorabunt eū. Sponſa chriſti mater eccleſia victo:iofa tandē in humilitate ⁊ paupertate quieſcet: ⁊ finiet dies ſuos: q: quies in vera paupertate eſt. Vñ Hiero. Diuitias habuiſti: reḡem perdidiſti. dū vigilas: augmentum diuitiarum cogitas: diz dormis: latronē ſomnias: in die ſolicitus/in nocte, paſtor: et ſic ſemper mendicus. ¶ Nos ergo in hoc bello duriſſimo ⁊ obſcuriſſimo/vbi iā querit/vbi eſt chriſtus Mat. xxv. certem⁹ viriliter ⁊ tamdiu capiti noſtro lapidem ſupponam⁹ cum Jacob Gē. xxviij. angularem. pſ. xvij. i. Pet. ij. chriſtū Jeſum. cuius p:ecipue character humilitas paupertas ⁊ charitas eſt. Et cum eodē Jacob glacie ⁊ gelu/nocte ⁊ die affligamur ⁊ eſtu. Gē. xxxj. Et cum eo fim⁹ ſimplices: ⁊ in paupertatis ⁊ q̄etis ⁊ cōtemplationis tabernaculis habitem⁹. Gē. xxv. Et frugales ſim⁹ cū eo de rufa lenticula nō curātes. Gē. xxv. xlij. di. c. j. vt ibi. Et circūueniem⁹ cū eo Eſau dictum Edom. i. ſanguineum germanū noſtrum. p:e. c. xxv. Carnem noſtram ſanguine immūdicie deſluentē. Et Laban. Gē. xxx. qui candidus interp:etat. i. mundū: qui exterius cādidus apparet ⁊ ſpecioſus. Sed dicit P:ouer. vltri. Fallax eſt gratia. i. amicitia mundi: q: non eſt niſi p:oditio. quoniā ſicut iudas/tradit in mo:te quēcūq; oſculat oſculo dignitatis ⁊ p̄ſperitatis. Et vana eſt pulch:itudo ſcz mūdi q: ſcz cito euaneſcit ⁊ deficit vt fum⁹. Et Emo:. Gē. xxxiiij. q̄ interpretatur amaricans. i. diabolū amaricantem. i. peccato:ibus amaritudinem pene ⁊ cōſcientie inducentē. Unde de egyptijs legit Exo. ſ. q̄ amaritudine perducebant viram filio:ū iſrael operibus duris luti ⁊ lateris. Inſuper tamdui lucremur cum angelo magni conſilū chriſto domino cum eodem Jacob. Gē. xxxij. Eſa. ix. p:ecibus ⁊ fletibus ne deſeramur ab eo. Unde et ſuper Eſa. xlix. dicit glo ſſa.

Fratres minores in Antichriſtum dimicaturi.

Pugnādi modus.

Quia Jacob p:ecibus pugnauit cum angelo: non manibus. Volebat em̄ angelus qui cuſtodiebat eū in peregrinatione recedere/ſz ipſe detinuit eū p o:ationē. Vñ Oſee xij. Inualuit contra angelum: ⁊ confo:tatus eſt. Fleuit ⁊ rogauit. his b:achijs duobus/ſcz fletibus ⁊ p:ecibus dembus cum domino luctari donec emarceſcat/vt iacob femur noſtre carnalitatis: ⁊ benedicat nobis. Mar. vltri. ſ. q. ſ. dominus. Et muret nobis nomen Jacob ſupplantātis vitia/in nomen iſrael contemplatiui effecti celeſtium gaudio:um. Gē. xxxij. Cōtemplemur etiam ſtatum p:eſentis eccleſie/⁊ q̄ ſunt in ea: ⁊ que opo:tet fieri cito p angelum ſuum ſignatum Franciſcum/habentem in manu euangeliū eternū: in eccleſia ſancta dei ⁊ o:dine ſuo p:oſtratis: quam iuſſu dei doctrina fidelisſima vita mundiſſima innouabit et renouabit: ⁊ ſe ergo tau T ſignificabit Eze. ix. ⁊ armabit ſe ad pugnandum ⁊ expugnandū d:aconem magnū ſathanā. Apocal'. xx. flāmas igneas auaritie/zenodocie/inuidie/⁊ immunditie in chriſti eccleſiam euomentē. ⁊ de abyſſo: ideſt populo infideli antichriſtū aſcendentem. Apocal'. xj. p:imā beſtiam: ⁊ aliam beſtiam eccleſiam infidelem que erit co:pus eius/ſequentē. Apocal'. xiij. cuius caput ipſe homo peccati. ij. Theſſal. ij. erit: quam dñs illius in pugna illa interficiet ſpiritu o:is ſui. ij. Theſ. ij. ſpiritu apoſtolico/a ſpiritu ſcō infuſo: ex quo ſpiritu omnis virtus apoſto:⁊ viro:um apoſtolico:/magnime fratrum mino:ū vero:um nō ficto:um: quia ſpiritus ſanctus effugiet fictos. Sap. ſ. Deinde regnatura eſt ſancta ſponſa/vxo:e traducta/eccleſia renouata per ſecula infinita. Apocal'. xix. Qua generali renouatione/nec puto longe exiſtente/quia iam in mūdo videtur eſſe omnis malitia ⁊ immunditia conſummata: quilibet ſe renouet in ſpiritu mentis ſue. Ephe. iiij. ⁊ induat nouū hominem Ephe. iiij. qui ſm chriſtum creatus eſt: vt quū venerit dominus ⁊ pulſauerit ianuam: confeſtim aperiat ei. Luc. xij. vbi B:eg. in homil. Venit quippe dñs quum ad iudiciū p:operat: pulſat vero: quum iam per egritudinis moleſtias eſſe mo:tem vicinam denuntiat: cui confeſtim aperimus: ſi hunc cum amo:e ſuſcipimus: ⁊ dicamus ei/Cupio diſſolui: ⁊ eſſe tecum. ad Philip. ſ. c. Et re facie ad faciem noſſe: ⁊ loqui tecum ſicut amicus amico ſuo. Exo. xxxviij. ſ. Coz. xiij. Et iam ſcire ſecreta tua ineffabilia: que omnia mihi nota facies: que nō licet homini loqui. ij. Co:in. xij. Et iam edere in menſa tua pingui. Luc. xxij. vbi Amb. Nō victus ⁊ potus p:eſentium loco ſponderur: ſed cōmunicatio glo:ie celeſtis. Vel ſm Bedam/menſa p:opoſita ad fruendū omnib⁹ ſanctis/celeſtis eſt glo:ia in qua te eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiam: ⁊ ſaturabuntur fruendo beſiderio boni veri. Et bibere de cella tua vinaria. Cañ. ſ. Et recumbere ſup:a pectus tuū. Joan. xiij. vbi Beda. Quod autem in ſinu ⁊ ſup:a pectus recubuit: nō ſolum fuit p:eſentis amo:is indiciū: ſed etiam future rei ſignū. q̄ ſcz inde vocem ſumeret: quam poſtmodū cunctis ſeculis inauditam/ſcz In p:incipio erat verbum. Joan. ſ. emitteret. Item ibi Aug. Per ſinū em̄ quid aliud ſignatur: q̄ ſecretum: hic eſt vtiq; pectoris ſinus ſapientie ſecretū. Et edere: ⁊ ſitire. Joan. iiij. ⁊. viij. ⁊ ſumere de mero ⁊ muſto: in quo non. Ephe⁹. v. Et de iureiuran. ⁊ ſi chriſtus. eſt luxuria. Actu. ij. Et accumbere in cubili tuo. Cā. vj. vbi cubas in meridie. Cant. ſ. ⁊ dormire ſomno ſuauiſſimo tecum: ⁊ requieſcere. Mar. xiiij. Et recipere a te tranſeunte cōa me miniſtrationem tuam. Luce. xij. B:ego. in homil. Dominus co:am nobis poſt iudicium tranſit: qui ab humanitatis forma in diuinitatis ſue cōtemplationem nos eleuat. Et paſci in montibus tuis vberrimis et viridibus. Ezech. xxxiiij. Et cōmunicare tecum omnia bona ineffabilia. Luce. xv. Et ingredi ⁊ exire ad te: ⁊ paſcua inuenire. Joan. x. Theopb. Hue ſunt autem hec paſcua: niſi deleratio futura ⁊ requies: in quam nos dominus introducit: Et frui te: ⁊ abſq; intercapedine tenere te: ⁊ intrinſecari in te: ⁊ intrare in te: ⁊ eſſe totus in te: ⁊ deificari in te;

ꝛ regnare in te. Matth̄. vj. Cyprianus. Nostruꝫ regnum petimus aduenire ab eo nobis repromissuꝫ / ꝛ christi sanguine acquisitū: vt qui in seculo ante seruiuim⁹: postmodum christo regnante regnemus. ¶ Item Aug. ad Probam. Regnum nr̄m̄ dei veniet siue velimus siue nolim⁹: sed desiderū nostrū ad illud excitamus: vt nobis veniat: atq; in eo regnemus. Et preterita ꝛ presentia / q; futurū deficiet / cōtemplari in te: ꝛ purissime ꝛ fincerissime amare me propter te: ꝛ te plus q̄ me: q; nō diligam me ꝓpter me: sed propter te: q; totus ero vnione gratie in te: ꝛ tu in me: quantū p̄r capere creatura. Quia etsi facie ad faciē videbo te / sicut es. ſ. Joā. iij. Nō tamen immensitatem tuā inuisibilem videre potero: q; finitus sum: q; creatura sum: nō creator. Unde etsi facie ad faciē videbo te sine aliquo medio pleno ꝛ pfecto modo: nō tamen ſm illam plenitudinem: ſm quā tu vides te infinite infinitū: nam essentia tua infinita a nullo plene videbit: licet plene ꝛ pfecte cognoscetur. Et tunc ero nō quidem essentialiter deus: sed nūcupatiue ꝛ vnitiue: q; dixisti in p̄s. lxxxj. Ego dixi dij estis. Et Joan. x. Nam ꝛ factus es homo. ſm Aug. vt fierem deus in te deo: q; qui adheret tibi: vnus spiritus est tecū: vnione gratie / nō nature. ſ. ad Cor. vj. ex de sum. tri. c. ij. §. verum. de con. dist. ij. in christo. Et tunc quicquid vis / volā: ꝛ adimplebitur in me voluntas tua: nihil em̄ impurū erit in me q; purissimus ero in te: nullum meū desiderium erit nisi in te: q; desideraſti me. quid em̄ desiderare possem extra te qui ero totus in te: ꝛ desideriū tuū in me: qui es desiderium collium eternoꝝ: Ben. xlix. Et qui es desideriū animarū. p̄s. xlj. Sed quid est verum desideriū: nisi desidera re ꝛ habere te: qui es oīe bonū: Exo. xxxiij. ꝛ in quē desiderant angeli prospicere. ſ. Pe. ſ. Anima mea imago tua. Gene. ſ. xxxiij. q. v. hec imago. refigurabit te. tota erit deiformis in te: q; reparata est in te / ꝛ per te oēs partes eius fruentur te. ratio eius cognoscet te verissime: q; in te lumine / de patris lumine / i symbolo credo. certissime ꝛ plenissime cognoscet te deum suū. memoria eius tenebit te. nec dimittet te. nec pdet te. Can. iij. nec cadet a te voluntas eius / amabit te / gustabit te / potabit te / satiabiť in te. ꝛ vltra Apoc. vij. Nō esuriet nisi te / satiata de te / ꝛ repleta te: sed ꝛ caro mea et cor meū exultabit in te deo viuo. p̄s. lxxxiij. Non erit in carne mea languor: nature: qui dicitur ler cōcupiscentie. de con. dist. iiij. c. nō ex quo. Et ler peccati. Ro. v. e. di. c. ij. Non dicetur vltra corpus peccati: nec corpus mortis: nec habebit legem contrariā spiritui suo. ad Rom. vij. xxxij. q. v. si paulus. ꝛ pre. c. ij. Nec cupiet spiritus dissolui a corpore / ꝛ esse cum christo. Phil. j. ex de renun. nisi. §. porro. q; vtrūq; est cum te christo: ꝛ q; facta est plenissima pax inter vtrumq; in te christo pace nostra. Eph̄. ij. c. fecit vtraq; vna. vt dicant: Ecce q̄ bonū ꝛ q̄ iocundū habitare fratres corpus ꝛ anima in vnū. p̄s. cxxxij. ꝛ xij. q. j. c. j. spiritū ꝛ carnem in vnū cōsensum visionem ꝛ gustum cōcordissima vnitate videntes te: ꝛ amantes te: indissolubili ꝛ ppetua charitate. O see. xj. O patria beata. O beatissima trinitas consecrata. O sanctorum ciuium societas desiderata. O sanctor ecclesia christo spōso ꝛ dño sempiternaliter copulata: ꝛ cum ipo beatissimo beata. In te erit lenissime mea tota destitutio reformata: mea cōpago / tua thalamo collocata: nuptiarū beatarum copula cōsummata. Apoc. xix. ¶ Cōfortemur igitur humiles christi serui in deo nostro fine nostro. satisfaciam⁹ interiori / superior pars rationis est nostre. succumbat coram ea totaliter sensualitas. ex de sum. trini. fidei. Glossa Joan. an. de sen. sitā. in clemen. ꝛ de here. ad nrm. §. ij. ꝛ in glos. que est clemē. nostra possideat ratio regnuꝫ nostrū. Purificemus intellectū ꝛ affectum ad aspectum sponsi. Mat. v. Faciamus pacem nobiscum in diebus nostris. nō scandalizet membro nostro: aka abscindatur / nō materiali gladio: sed rationis iudicio. Mat. xviij. Sensitiua nostra ꝛ imaginatiua ante oculos nostre iaceat rationis: Ratio prospiciat intellectū. Intellectiua introeat in potentias dñi: vt sic affectione nostre potentie intellectuales ducant vitam angelicā sup terram: vt etiā in hoc tabernaculo sepe faciē dñi videam⁹ qui in celis est. Mat. xviij. de con. dist. ij. prima quidem. in fine.

¶ Articulus. lxviij. A

Dm autē superius lxv. ar. contra schismaticos late scripserim / ꝛ iurisdictionem generalem papalem dñi Jo. xxij. cuius tempore fuit schisma: fundaverim ꝛ roborauerim declarando. Nūc cum stupore queritur quō illi tot in Italia ꝛ in Alemania se ab eius obedientia subtraxerunt: ꝛ cum predicto Bauaro sequito imperatore gerente / ꝛ Petro de corbaria predicto / petri cathedrā viuente predicto papa Joanne legitimo vsurpante schisma fecerūt. ¶ Ad quod respōdeo q; quidam de predictis schismaticis affectati carnaliter / q; nō erant pedibus loti: q; ſm Aug. pedes anime affectus sunt. Jo. xiij. Quidā mundi concupiscentia ꝛ lucris illecti. ſi. q. iij. quatuor. Quidā indignati / ꝛ ad iram prouocati. ſi. q. iij. illa. ꝛ. c. ira. ꝛ. c. cum apud. Quidam timore seruili positi. xxiij. q. vj. §. ex his. Quidā crassa ꝛ supina ignorātia occecati ꝛ erronea. ex de cle. exco. aplice. Quidā cauteriata cōscientia oppilati: dicētes se esse simplices: quum sint altaria diabolica repleti. xxiij. dis. in noie patris. Quidam feretrina cōscientia infatuati. ex de sumo. per tuas. ſi. Quidam (qō scelestius est) fide corrupti: ter ab ipsius dñi papam Joan. obedientia recesserūt: paruipendentes sentencias ei⁹ ꝛ dictis Petro ꝛ Bauaro adherentes: ligati em amplius ligari nō formidant. xj. q. iij. excellentissim⁹. ſi. q. ij. deviro. vt qui in sordibus est / sordescat adhuc. Apoc. xlvij. dist. quantūlibet. Peccatores em̄ quum in profundū malorum venerint: cōtemnūt. ex de iudi. cum non ab homine. §. fi. sequenť miseri tales patrem eorum sathan diuidentem empyream hierarchiam: cum quo nisi redierint / ad inferna descendent: qō absit. de peni. dist. ij. si em̄ ad fi.

¶ B Sed nos cum sponso ecclesie deivicario quicunq; fuerit bonus vel malus / inmobiliter maneam⁹: quia in eius sede christus sedet: ꝛ ei⁹ vicarius loco eius. ex de trā. la. quanto. Qui superiorem iudicat / necesse est vt ab eo se diuidat: primo mente / deinde corpore. oēm em̄ diuisionem precedit cordis ꝛ oris iudicium. Mater aūt iudicij nem precedit cordis ꝛ oris iudicium. Mater aūt iudicij priuati superbia est. Unde ꝛ ſm Climacū doctorem grecum: Judicare est irreuerens rapina dei dignitatis. Propterea dicit dñs Luc. vj. Nolite iudicare. ¶ E Cōparamur ergo schismaticis: sed nō sequamur eos: nec sequamur eorum ergo schismaticis: sed nō sequamur eos: nec sequamur eorum deseramus: maxime sup: emū papā scz iudicando nos ab eo nos diuidendo. Nolo ponere os in celum. ſi. distin. nunc aūt. nec bestia montem tangā. Exo. xix. Nō mittam manū in christū dñi: nec precidam per schisma oam christi mydis potestatz eius. christus em̄ potestas intelligitur. scissio schisma. ij. q. vij. §. his ita respondeť. sub. §. de his. vbi ponitur hysto: ia lib: i Regum. ſ. xviij. de hoc etiam. i. q. j. sacramenta. Nec cum Oza robusto. i. superbo gremium declinate. i. prelato criminoso / manus apponā ad erigendā (idest corrigendum: ne a deo pcutiar. ij. Reg. vj. pe. §. his ita. Nō reprehendā senioꝛem meū / primū patrem seniorum omniū. ſ. ad Tim. v. ij. q. vij. paulus. Nō detegā cū Chom infrunito ꝛ effronti verenda patris mei: sed cum filio pudoratis cooperiā eū: ne videam verecundiā eius: ꝛ maledicar. Ben. ix. xcvj. di. in scripturis. cum operiam ne maledicar. Ben. ix. Non tribus sagittis inobedientie / ingratitudinis / infidelitatis Joath qui interpretatur inimicus. i. diaboli inimici hois. Mat. xiij. confodiar. ij. Reguꝫ. xviij. Non ero inobediens patri Heli: qui interpretat deus meus. i. pape: qui stat loco dei. ex de transla. inter. ꝛ. c. quanto, ne bello inteream. i. in anima peream in hac vita que est militia super terram. Job vij. de peni. dist. ij. si em̄. hysto: ia. ſ. Reg. iiij. ex de simo. licet

beli.xlvj.di.§.necesse. Nō ero de gñatione maledicenti pa
pe ⁊ matri ecclesie. Prouerb.xxx. ne moꝛte moꝛiar moꝛte
sempiterna. Leui.xx. Nō ero cōtumax imperio patris pa
pe ⁊ matris ecclesie: ne lapidib⁹ obꝛuar populi demonio
rum. Deut.xxj. Nō murmurabo ꝟra Moysen qui tenuit
rypum pape regentis vniuersalem ecclesiā. de pe. disti. iij.
inter hec. sicut ipse rexit israel. q: murmur cōtra papā ma
xime cōtra deum est: cuius ipse vicarius est. ad hoc Exo.
xvj. Nec inquā murmurabo cōtra Moysen. i. papaz: ꝯꝯ
ducat ethiopissaz. i. deū offendat: ne lepꝛa moꝛtali suffun
dar. Num. xij. xxiij. q. ij. hoc ipsum. ij. q. vij. §. de hꝭ. versi.
his ita. l. di. §. cōtra. Nolo abstoꝛberi a terra cū Datan et
Abiron schismaticis. Num. xvj. j. q. j. siquis inquit. vij. q. j.
deniqꝫ. ex de elec. licet. Nolo separari ab area vsqꝫ ad vlti
mū ventilabꝝ: ne a coꝛnis deuoꝛer. ij. q. j. multi. ij. q. vij. nō
ois. Nō ejcat piscis de Petri sagena vsqꝫ ad litus. Mat.
xiij. xxvj. q. vij. c. j. Nō transinigramus in montez Belboe:
vbi nō estros deuotionis: nec pluuia cōpunctionis ⁊ plo
rationis. i. extra ecclesiā. ij. Reg. j. sicut passer impudicus.
pš. x. Nō muteꝛgus fidem in idolum: q: idolū nihil est. j.
Coꝛ. x. Nō simus coꝛui extra arcam manentes: sed colū
ba ad eam reuertentes. Beñ. viij. ex de sacra vnc. c. j. §. pe
nul. Simus in petri nauicula vsqꝫ ad poꝛtum: nō nocebit
nobis Judas. pdiꝛo: ibi naulgans/si nō fuerim⁹ ei simi
les. xxiij. q. j. nō turbak. j. q. iiij. homini. Nō separemur ab
ouili quod est vnū. Jo. x. ex de bap. licet. ne sicut ouis erra
bunda peream⁹. pš. cxviij. ⁊ lupoꝛ esca fiamus. Moꝛia
mur in nidulo nostro. Job. xxix. ⁊ cum turture ibi pullos
nostros reponam⁹. pš. lxxxiij. cū lectulo nostro in infirmi
tate nostra eamus in domū nostrā/ecclesiā nostrā. Mat.
ix. Non calefiet pullus nisi sub alis galline. Matth. xxiij.
Nō refusciratur lazarus a moꝛtuis/pctōꝛ a peccatis/que
moꝛtuum hoiem faciunt: a vita gratie. de pe. dist. j. §. hoc
idez. ibi. refusciratus: nisi in bethania ecclesia domo obe
dientie. Jo. xj. Nec extra eam vere ⁊ ad salutem Martha
ministrat: nec Maria cōtemplaꝫ. Luc. x. Arrius/Sabel
lius/Donatus/⁊ Macedo: et ceteri heretici de quibus
xxiij. q. iij. quidam. ecclesiā diuidunt: Petrus vnit. xxiij.
q. j. loquitur. Non cōmunico Hꝛecie: q: acephala est. xciij.
dist. nulla. Nō Armenie: q: scꝫismatica: quinpotius here
tica est. Non oꝛientalibus q: occidit eis sol. xxiij. q. j. qm̄.
Nō Buelfis ⁊ Rebellinis italicis: q: eis sol i occasuz est.
¶ D Ecclesia nō habet partem. Ecclesia nō recipit di
uisionem. pꝛe. c. loquit. Vestita est ecclesia auro. pš. xliij.
Eructauit. Percutitur: sed dilatak. xj. q. j. futuram. in pn.
Frangi nō potest nec rumpi. Jgne tribulationis purga
tur. de pe. dist. ij. si em̄ inquit. vltra tres colū. ver. sedet. pš.
xvj. Jgne me examinasti. Num. xxx. Omne quod potest
transire per flammā: igne purgabit. j. Coꝛ. iij. Un̄ Bꝛeg.
Quisquis appetit plene vitia euitare: studeat humiliter
purgationis sue flagella tolerare: vt tanto post mūdioꝛ
adinuicem veniat/quanto nunc eius rubiginem ignis
tribulatiōis purgat. ¶ E Impiū est ⁊ infidele dicere/
pars ecclesie: sicut dicunt Buelfi: qui se dicūt de parte ec
clesie. Donatus ⁊ Arrius ⁊ ceteri heretici partem faciūt.
xxiij. q. vj. vides. Nam vnica sponsa christi. diuisionez vni
tas nō capit. xxiij. q. j. loquitur. ⁊. c. schisma. Unde qui de
parte est/de ecclesia que vna est ⁊ totum/nō est. Jn arti
culum fidei oꝛthodoxe impingit/scz ⁊ vnā sanctā catho
licam ecclesiā/qui eam partialem facit. Quō potest coꝛ
pus christi qđ est ecclesia/diuidi: xxiij. q. iij. pꝛo membꝭs.
⁊. q. v. de liguribus. Nec caput a coꝛpoꝛe abscindēdū est.
et de pꝛescrip. cum nō liceat. nec membꝝ de coꝛpoꝛe: alꝭ
exanime fieret: ⁊ vita nō viueret. xxiij. q. vij. quēadmodū.
in pn. ¶ Qui diuisit ecclesiā triumphantem/ille idem
draco diuidit ⁊ militantem. Apoc. xij. ibi. Et ecce draco q̄
vocatur diabolus ⁊ sathanas qui seducit vniuersum oꝛ
bem. vt. e. c. dicit. ibi. Et cauda eius trahebat tertiā partē
stellarū celi. i. angeloꝛ. de quib⁹ etiaz dicitur Job. xxxviij.
Quis dinisit lapidem quum me laudarent simul astra
matutina? Ut vnū christi ouile. Jo. x. disperdat: ⁊ oues a
pastoꝛe discedant: ⁊ ipse draco eas diuisas deuoꝛet. s. Pe.
v. circūit/querens quem deuoꝛet. Esa. lvj. Omnes bestie
agri venite ad deuoꝛandū: vniuerse bestie saltus. specu
latoꝛes eius ceci oēs. Intueamur ergo oculo fideiunam
ecclesiā sedem eius/dignitatem eius/que nō peccat. pec
care potest qui stat in ea: q: homo est. de pe. dist. ij. si enim.
sed nō papa priuatur ea. vt in pꝛin. istius operis late dixi.
viij. ar. ¶ F Cōpatiamur ecclesie tribulate: sed adhe
reamus ei supꝛa firmā petram christū solidate ⁊ funda
te. Matth. xvj. xix. di. ita. ⁊ ex de elec. fundamēta. in pꝛin.
lib. vj. Pꝛo ea rogauit sponsus vt nō deficeret fides eius.
xxj. dist. §. j. in fi. exaudita est oꝛatio filij: q: semp pater eum
exaudit. Joan. xj. vbi Chꝛysо. sup verbo illō: Pater gꝛas
ago qm̄ audisti me. hoc est nihil mei contrariū ad te. Ut
autem ostendat quoniā nō indiget oꝛatione: subiungit.
Ego aūt sciebam qꝫ semp me audis. q. d. ad hoc ꝫ fiat vo
luntas mea/nō indigeo oꝛone: ad hoc ꝫ tibi suadeā: vna
est em̄ volūtas nostra. Jtez Hilarius. iij. de trini. Nō igit
pꝛece eguit: nobis oꝛauit: ne filius ignoꝛaret. sed pꝛopter
populū qui circūstat/dixit: vt credant q: tu me misisti: quū
em̄ non pꝛoficeret sibi deprecationis sermo: ad pꝛofectū
tamen nostre fidei loquebat: nō ergo inops auxilij est: ſ
sumus inopes doctrine. Titubare potest ecclesia: tempe
statibus allidi. xxiij. dist. in noie. sed salua noie sponsi per
manebit. Digne pcutit: q: plurimū extra amplexus spon
si graditur. Denigrata est eius facies sicut nigredo olle.
Thꝛe. vlti. Facies cōbuste vultus eius. Esa. xiij. q: nō re
spicit ⁊ sequitur sponsum candidū ⁊ rubicundū. Cañ. v.
Jnclinata est deoꝛsum ad terrena: ⁊ ideo non potest sur
suz respicere grauі infirmitate gibbosa. xlix. di. hinc eteꝫ
Lu. xiij. ibi. Basilius. Butoꝛ siquidem caput humi defle
xum est: terram cernit: caput hoꝭ erectū est in celū. oculi
superna cōspiciunt. Conuenit em̄ eum querere superna:
transcendere terrena intuitu. facit pꝛe. c. hinc eteꝫ. versi.
gibbosus. Gibbosus ꝺo' est quem terrene solicitudinis
pōdus deprimit/nevnꝫ ad supna respiciat: sed solum in
ijs q̄ in infimis calcank intendit ⁊c. Post amaꝺoꝛes suos
vadit. Osee. ij. q: vnū sepe sponsuz legitimū derelinquit.
Quinqꝫ viros concupiscit. Joan. iiij. q: peculeos sensus
carnaliter nutrit. Si legitimū virū vocarer: impudicos
sensus/intellectus ⁊ ratio superaret nimis. Terrenuz re
gnum querit: sed regnū sponsi sui non est de hoc mundo.
Jo. xviij. qđ. s. xxxvij. ar. §. ad illa. ver. ij. diligēter exposui.
Eleuauit se: ⁊ indurauit se: humiliauit se. Lu. xiij. ⁊. xviij.
sed sponsus eius exinaniuit se: ⁊ exaltauit se. Phil. ij. In
magnis ⁊ mirabilib⁹ sup se ambulat. pš. cxxx. sed sponsus
eius se humiliat ⁊ administrat. Luc. xxij. Mat. xx. Nimis
gladio vtitur tempoꝛali. sed dicit spōsus vicario suo/mit
te gladium in vaginā. Mat. xxvj. xxiij. q. j. §. j. hic. s. xxxvij.
⁊. xiij. ar. exposui. ij. q. vij. §. his iꝫ respondet miracula ⁊c.
Multas pecunias habet ⁊ cōgregat. xij. q. vij. aurū. sed
sponsus in pandochio nascit. Lu. ij. Pannis semicinctis
vtitur ⁊ induit vt ibi: ⁊ spōsus nō habet vbi caput reclі
net. Mar. viij. Luc. ix. nisi in cruce. Jo. xix. ⁊ mendicus est
⁊ famet. Mat. iiij. ⁊ egenus factus est. ij. ad Coꝛ. viij. ⁊ fi
nit. Jo. xix. ⁊ in alieno sepulcro quiescit. Matth. xxvij. ibi.
Et posuit illud in monumento suo nouo. vbi Aug. Jdeo
aūt saluatoꝛ in aliena sepultura ponitur: q: pꝛo aliozmo
riebatur salute. vt quid ergo pꝛopꝛia se sepultura egebat: q̄
in se moꝛtem pꝛopꝛiā nō habebat. Beñ. viij. Jn zona non
poꝛtat neqꝫ pecuniā neqꝫ peram. Mar. vi. Lu. x. Non habz
vnde soluat tributū: sed Petrū mittit ad mare vt de oꝛe
piscis tollat staterem. Matthei. xvij. xxiij. q. j. est aliud.
¶ B Sed quātūcūqꝫ ruge ⁊ macule appareant in mē
bris sponse: nunqꝫ tamen ab ea sponsus separabit: q: in fi
de perpetua desponsauit eam. Osee. ij. xxvj. dist. c. ij. Sed
q̄uis filij sint rugosi ⁊ maculosi plurimi: ipsa tamen in se
est sine macula ⁊ ruga. Ephe. v. xxiij. q. iij. recurrat. quia
sponsus eiꝰ in sancto habitat. pš. xxvj. quicūqꝫ sit ille ideo

Ecclia diuisios nis ē expers.

nō debem⁹ ab eccl̄ia separari: in qua sunt missi filij Agar cum filijs Sare: vt p̄z.c.recurrat. Jebusei.i. cōculcantes scilz mali psequentes cum filijs suis israel.xi.q.iij. nolite. ¶Et credamus veraciter q̄ istius ecclesie militantis caput ⁊ isponsus est ch̄istus.ad Col.j.Eph.j. Jo.iij. eē de sacra vnc.c.j. qui rep̄obata synagoga scz Vasthi que interp̄etatur definitio cōsummata: illDester eccl̄iā que interp̄etatur eleuata sibi humilem copulauit. lDester.ij. supra cuius ecclesie caput regni spūalis ⁊ tp̄alis posuit diadema. ¶Et si dicaḡ nobis/ch̄istus est alibi: nolum⁹ credere. Mat.xxiij. q: vere dies venient in quib⁹ spūs mendax ⁊ fictus spiritū in o:e habens ⁊ co: impietate plenū dicet se spiritū veritatis. iij. Reg.xxij. ⁊ multos seducet. Et spiritus p̄ter spiritū dimicabit: ⁊ magis carnalis reuera spiritus aliū carnalē spiritū appellabit. ⁊ q̄ verū dicat multas p̄o se p̄sumptiones habebit: vt possit diuidere. Sed qui cum ecclesia que cōiter dicit ecclesia nō colligit: spargit. Mat.xij. Lu.xi.xxiiij.q.j.qm. ⁊ c.schisma. Et qui pape qui cōiter haberur papa nō obedit: nec de eccl̄ia est. xxiij. dist. qui cathedrā. Qui etiā me pcutiat/ me autem amare ⁊ occidat: non separabo: a charitate eius. Ro.viij. q: dñs meus est: pater ⁊ deus in terris: qui constitutus est a deo in hac egypto deus Pharaonis. Ero.vij. in p̄in. Si bene iudicat veniā peram. si enormiter ⁊ male: sufferam. xix. dist. in memoriā. c. di. contra morem. in p̄in.xi.q.iij.§. cum ergo snia. Job.xxxvj. q: ch̄istus male iudicatus est. j. Pe.ij. in fi. sed ab eo nō recedā: q: aliam ecclesiā nec caput habeo ad quā cōfugiam. ix.q.iij. alior. in fi. Et in tempestate p̄sentis diluuij aquarū multarū tribulationū/ ad ch̄isti vicariū ⁊ eius ecclesiā appropinquabo: nec inueniar extra arcam ne pereā abundis ⁊ fluctib⁹ tentationū Charybdi ⁊ Scylla ⁊ scopulis alijs itercept⁹. ¶ Ibi Igitur attendendū est isto tpe fermentato etiam a fermento quor̄ūdam hereticor̄ dicentiū ficur.ē. dixi nūc claues eccl̄iā non habere. Sacramenta nō posse cōferre: q: excōmunicata ⁊ priuata iurisdictione est. Et q̄ papa pōt iudicari ab imperatore: sicut ch̄istus a Pilato ⁊ Cesare. Et q̄ p̄esbyter tantā habeat potestatem quantā papa. Et q̄ vacante papatu imperator succedit iurisdictioni pape. Et q̄ ecclesia nō potest habere tp̄alia. Et q̄ ch̄istus quādo ascendit celos/ vicariū nō dimisit in terris. Q: autem claues sint apud bonos ⁊ malos ab ecclesia tolleratos: et q̄ vera sacramenta etiā mali ⁊ etiam heretici conferant: quantū ad characterem: late.ē.lxv. arr.§. ceterū q:. vbi p̄edicta ⁊ lucide dispuraui. materia aūt tractaḡ hic.j.q.j. §. sed obijcitur. vsq̄ ad. §. ecce si clericus. ⁊ quasi p totam illam questionem. ⁊ p.xv.c.de con.dist.iiij.a.c.hi de quib⁹.

Nullus clericus pōt ab ipatore iudicari

vsq̄ ad.c.q̄s a paganis. idq̄ue. ⁊.iij.q.vij.§.fi. ¶ Q: ño papa vel ecclesia vel clericus quilibet ab imperatore iudicari nō valeat: sed ecōtra.ē.v.ar.⁊.xliiij.ar.ver. sed cōtra. similiter latius dixi. Tum q: papa a deo nō ab hoie iurisdictionem recipit: ⁊ ab eo solo iudicandus est.ix.q.iij.a §.solo. vsq̄ ad fi.q. Tum q: imperator inferior. xcvj. dist. si imperator. ⁊.c.cum ad verū. eē de ma. ⁊ obe.solite. xxi. dist. inferior. Tum q: est impator vicarius pape in temporalibus. eē de elec.venerabilem. q: a papa recipit imperiuz ⁊ tenet. vt.ē. dixi. Et vicarius non iudicat illū a quo iurisdictionem habet: q: vna iurisdictio censet vtriusq̄ ⁊ cōsistorium. eē de ap.romana. Et nemo sciēm in foro cōtentioso ⁊ sacramentali eriaz iudicare pōt. cōcor. ponunt eē de iur.pa.p nostras. eē de iudi. cum venissent. xxi. di. nunc aūt. glos.fi. Tum q: imperator filius est ecclesie: ⁊ non pater. xcvj. di. si imperator. pater ño filiū corrigit. nō ecōtra. vnde ⁊ lex erubescit filios esse correctores patruz. in aur. de nup. §. fino. xxiij. q. iiij. dilplicer. ver. si volūtas. Parab. xiij. xlv. di. §. salomon. xcvj. dist. quis dubitat. Tum q: imperator imperiū tenet ab ecclesia sicut vasallus fidelis. lxiij. dis. ri bi dño. eē in clem. de iureiu. romani p̄incipes. sed vasalli respondent sub iudicio dñi: nō ecōtra. eē de iudi. ceterū. facit qđ no. de fo.com. verus. glos.fi. ⁊ qđ legit. ⁊ no. xxij. q.v. de forma. Tum q: imperator aduocatus ⁊ defensor ecclesie. eē de elec. venerabilem. xcvj. di. si imperator. ⁊. cin scripturis. xi.q.ij. sacerdotib⁹. Tum q: imperator gladiuz recipit ab ecclesia: vt.ē. in p̄in. istius operis probaui. sed qui gladium ab alio recipit: nō illum a quo recipit punit: aut iudicat cū eodem. ad qđ bene facit qđ legitur ⁊ no. xcvj. dis. si imperator. ibi. Et ꝯra illius beneficia pugnare videat a quo p̄opriā cōsecutus est potestatem. facit etiā qđ legitur ⁊ no. eē de na.er li.ven.c.j. ⁊ optime qđ legit ⁊ no. eē de postu.c.vlti. in glos.vlti. Tum q: papa nō homo simpliciter sz quasi deus in terris est. ps. lxxxj. Ego dixi dij estis. eē de transla.c.ij. ⁊.c.quanto. ⁊ vt ec.bñ.c.j. sed homo deuz nō dijudicat: sed econtra. ix.q.iij. alior. Tum q: moyses ⁊ Josue ⁊ Samuel qui typum tenent pape: ficut rectores populi generales iudicant populū. Ero. ⁊ Josue quasi p totum. j. Reg. vij. nō econtra. Tum q: papa nō est de foro imperatoris. nec ratione papatus/ quem nō tenet ab imperio: sed a deo. Jo. vlti. xxi. dist. in nouo. nec ratione alicuius rei terrene quā ab imperatore teneat. Nam etsi imperator donationez fecit eccl̄ie de multis⁹ emporalib⁹. xcvj. dist. cōstantinus. Ipsam ēm donationez liberā fecit. nec fecit eum feudatariū suū: aut emphyteotā/ aut vasallū. lxiij. di. ego lodoicus. xvj. q.j.§. nouarū. ⁊. l. placet. xxiij.q.vlti.§. §. q̄uis. l. scimus. Que donatio valida ⁊ ppetua est vt no. p̄z.c.ego lodoicus. Si ergo papa nō est de foro eius: ad iudicari non pōt per eum. vt eē de fo.cō. per totū. ⁊.xi.q.j. in p̄imis. ⁊ eē de re iu.c.pastoralis. in clem. ff. de iurisdom. iudi. l. vlt. eē de of.le. nouit. eē de cōsti. vt animarū. §. fi. lib. vj. Tum postremo q: nedū nō sup papam ch̄istū dñi: sed nec sup aliquem clericum potestas aut iurisdictio datur cuicūq̄ laico: q: sunt clericis inferiores laici ⁊ eis infesti: vt.ñ.q.vij. in p̄imis. xxij.c. vsq̄ ad.§. et his. eē de accu.cū. P. eē de cōsti. ecclesia sancte marie. eē de re.ec. nō ali. cum laicis. xcvj. di. bene quidem. xi.q.j. in p̄imis. xxv.c. vsq̄ ad §. cū ergo. Tum q: hoc qđ iuris erat de facto ⁊ sancta cōsuetudine ⁊ debita reuerentia/ hoc oēs reges ⁊ romani p̄incipes seruauerunt. xi.q.j. sacerdotib⁹. xcvj. dist. in scripturis. xcvij. dist. §. hinc est. ¶ Ibi Q: aūt obijcāt ab here- Error
siarcha nouello Marsilio paduano q̄ Pilatus iudicauit ch̄istū: sic ⁊ impator papā iudicare pōt. Respōdeo q̄ nō iudicauit ipm tam q̄ psonam publicā aut p̄eminentem dignitate: sed tam q̄ psonam p̄iuatā accusatā sibi a p̄incipalib⁹ synagoge ⁊ pplo iudeor. tam q̄ malefactorē qui in hoc erat de foro Cesaris ⁊ suo/ qui erat p̄ses in iudea p̄o impatore Unde idem Pilatus ait Luc.xxiij. Obtulistis mihi hunc hoiem quasi hoiem p̄iuatū nō pontificem/ nō in dignitate cōstitutū. ⁊ ecce ego coram vobis interrogans/ nullam causaz inuenio in hoie isto. Tunc ēm ch̄istus nō tenebat personā pape: sed simplicis hois coā suo iudice accusati. Unde nec in hoc papa ch̄isto succedit. succedit ēm ch̄isto in potentia: nō in accusatione maligna facta de deo. Immo existimo q̄ si coram Pilato fuisset vnus de templi pontificib⁹ accusatus: diuisset qđ dixit de Ch̄isto. Accipite eum vos & fm legem vestrā iudicate. Jo.xviij. Verspellis ergo vulpecula Marsilij⁹ paduanus allegauit literā euangelij que ipm occidit. ij. Cor.iij. nō intellectū verū spūalem: ⁊ etiā literalez qui vrinā ipm cōuersuz viuificet. Sed nec accusatores ch̄isti iudei ipm accusauerūt Pilato vt pontificem vel scribā: sed vt quēdam ppl'i decepto:em. vnde dicūt. lNunc inuenimus hunc subuertentem gentem nostrā. Lu.xxiij. Exemplū ergo lupi rapacis nō p̄cedit: q: si impator iudicaret papam nō iudicaret vt Titiū vel Sempronium vel p̄iuatū alium: sed vt papam. ⁊ ad hoc ille impius hoc exemplū allegat. Et si illesciolus verus sciens esset in scripturis diuinis. vel si non dissimularet se scire: sensum ⁊ intellectū verbor. euangelij acciperet: ⁊ nō solū. j.q.j. marchion. P̄ererea quō non erubescit tale exemplū adducere: quum ⁊ Pilatus fateatur se ch̄istū pperam iudicasse: vnde ⁊ dicit Luc.xxiij. Nihil inuenio causse in hoie. Et iterū. ibi. Ecce ego coā vo-

dis interrogans/nullã causam inuenio in hoie isto ex iis in quib⁹ eũ accusatis. sed neq; Herodes. Unde ibi Amb. Hic Pilatus christũ absoluit iudicio. crucifigit mysterio duo:r ergo viro:r testimonio iesus insons ostendit. Et ite:rũ Jo.xix. Ego nullã inuenio in eo causam. Ubi Chrysо. Nõ dicit.q: peccauit ⁊ dign⁹ est mo:te/donate eũ festo. sz primũ eũ excusans tũc rogat ex abũdanti: vt si nollent eũ innocentem dimittere: saltem obnoxiũ darent tẽpo:i. Nõ ergo deplo pnicioso: sicut fecit iste hereticus: sz legibus est iudicãdũ. C. de sen. nemo. vide. xx. dist. c. fi. ¶ L Rursus ille tam impius dogmatizat q; quilibet p:esbyter tantam sicut papa habeat pñtem. Dõ falsuz esse ⁊ erroneũ nullus sane fidei ignoiat: q: nedũ papa/sed quilibet eps maio: est in iurisdictione ⁊ administratiõe quolibet p:esbytero. nam ipse est p:eo:dinato: in cũctis. xxv. di. plectz. ver. ad epm. eẽ de offi. archiđ. c.ij. de offi. archip:es. officiũ. in fi. Jmmo nedũ eps maio: est in iurisdictione p:esbytero: sed etiã archidiacon⁹ qui ⁊ diacon⁹ est maio: est in administratione nedũ quilibet p:esbytero: sz etiã archip:es/bytero: qui maio: est i ordine archidiacono. vt p:e. c. plecteis. eẽ de offi. archiđ. ad hec. §. archip:esbyteri. Põt eñ vnus esse maio: in administratione: q̃uis mino: sit in ordine. vt no. xxi. dist. in nouo. in glos. ar. ¶ Item q̃q̃ olim idem dicerek p:esbyter ⁊ epi. vt. xciij. di. legimus. ⁊ papa Petrus vocet se p:esbyterũ. ibi. ver. sz ⁊ Petr⁹. ⁊ in glos. ecce petrus. cõsuetudine tñ ⁊ iure ⁊ o:dinatione decretũ est: vt p:esbyteri/subsint epis: ⁊ maio:es eis sint epi: nedũ in o:dinatione ⁊ cõsecratione epali. vt p:e. c. legim⁹. ver. quid eñ. sed etiã administratione ⁊ noie ⁊ iurisdictione: ⁊ quãtũ ad q̃dã sacra app:opriata epis. xcv. di. olim. ⁊ c. ecce. ⁊ de hoc plene notaui p:edicto. c. legim⁹. in glos. hic respondet. ¶ Sumus aũt põrifex nedũ maio: est quolibet p:esbytero quantũ ad oia: sed etiã maio: oibus epis: excepto cõsecratione epali. nam ⁊ Petro data est pt̃as a dño sup alios apl̃os quib⁹ succedũt epi. lxviij. dist. quoniã vices. vt hec materia expedit. xxi. di. in nouo. vbi de hoc. lxx. dist. in illis. vbi de hoc. ⁊ no. xviij. q.j. loquit. ⁊. ij. q. vij. paulus. in glos. j. ⁊. c. q̃ q̃. ibi. Epat⁹ sit p:esbytero maio:. ⁊ facit q̃ ibi no. in glos. Aug. hoc preterea si tantã p:esbyteri ⁊ epi pt̃atem haberent sicut papa: tor essent dei vicarij generales in mũdo/quot p:esbyteri ⁊ epi. Dõ falsum ⁊ hereticũ est: q: soli Petro dixit dñs Mat. xvi. Ego dico tibi tu es petrus. Et iterũ. Tibi dabo claues singulariter. ⁊ ibi. Quodcũq; ligaueris. generaliter. loquens sibi soli. eẽ de ma. ⁊ obe. solite. §. nos aũt. Et iterũ pasce oues meas. Jo. vlti. eẽ de elec. significasti. Iterũ sm hunc errorem Marsilij vna eccl'ia haberet multa capita sicut mõstrũ. eẽ de offi. o:. q̃m. Multi essent sponsi ecclesie vniuersalis: qđ falsum est: q: vn⁹ fuit christus vnã ecclesiã desponsans: ⁊ vnus eius vicarius generalis sponsus ecclesie. s. ad Cor. xi. Despondi vos vni viro virginem castã exhibere christo. xxvij. q.j. nuptiarũ. Et illud apl'i ad Eph̃. v. exponẽs illud. proplasti. Hoc nũc os ex ossib⁹ meis ⁊c. Hoc aũt dico magnũ sacrm in christo ⁊ eccl'ia. eẽ de biga. debitum. facit. xxvj. dist. c.ij. Item p:esbyteri tenent typũ. lxxij. discipulo:r. xxi. di. in nouo. lxviij. di. co: epi. papa/o christi. sed ill. lxxij. discipuli nõ habuerũt tantã pt̃atem/quantã apl'i. qui soli mũdũ partiti sunt ad predicandũ ⁊ cõuertẽdum: nedũ quantũ Petrus ⁊ Paulus. Item⁹ solus Melchisedech tenuit typũ christi. vñ dicit pss. cix. Tu es sacerdos in eternũ ⁊c. Alij p:esbyteri testamẽti veteris alio:ũ sacerdotũ testamenti noui. xxi. di. §. j. vñ trãslato sacerdotio ⁊c. eẽ de cõsti. translato. Item quũ a papa tam q̃a a primo fonte descẽdat ois iurisdictio ⁊ epo:r ⁊ p:esbytero:ũ. xxij. di. c. j. xxiiij. q.j. loquit. nõ põt papa sic ex toto iurisdictionẽ suã alteri dare/q; tantã habeat sicut ipe. alʒ posset archipapã vel saltẽ papã aliũ sibi cõstitẽ facere. qđ falsuz est. viij. q.j. si petrus. cũ. c. seq. q: nec aliũ papã põt facere: nec se sua iurisdictione pũuare. ad qđ facit qđ legit ⁊ no. eẽ de cens. cũ venerabilis. in glos. hic pt̃z qđ legit ⁊ no. eẽ de dona. pastoralis. in glos. si ita. ¶ O Ad horũ sup:adductor:r declarationem sciendũ est q; est quadruplex maioritas in eccl'ia dei. adde hic qđ scripsi in. xxxvij. arti. ver. primo. ⁊ ver. est autem. Prima ex tpe. xvij. di. §. hoc q;. ⁊. §. verũ. ⁊ xcv. dist. bene quidẽ. lxxv. di. c. vlt. eẽ de ma. ⁊ obe. ca. j. Secũda ex p:erogatiua o:dinis. eẽ de ma. ⁊ obe. statuimus. Tertia ex p:erogatiua o:dinantis seu cõstituentis. eẽ de ma. ⁊ obe. p tuas. ff. de albo scri. l. vlt. in aur. vt iudi. fine quoquo suffra. §. eos. circa fi. col'. ij. ff. de re in. quidam. Quarta ratione dignitatis seu maio:itatis officij. Hac rõne dr archiđ. maio: archipsl. vt dictũ est. ⁊ põt vn⁹ mino:r ⁊ maio: esse ai:ero. ij. q. vij. q̃ q̃. ⁊. c. querit. Idez in abbate in mino:ib⁹ cõstituto. eẽ de ete. ⁊ qua. tuã. sicut in subdiacono electo ⁊ confirmato. eẽ de elec. transmissam. Item põt esse maio:r ⁊ equalis. sicut Petrus fuit maio:r apl'is in dignitate seu officio: sz in apl'atu seu o:dine epali par fuit ⁊ equalis. ij. q. vñ. puto. xxi. dist. in nouo. sm hoc intellige. xvij. di. multi. ff. qñ appel. fit. l. j. §. sz si. C. de offi. vica. l. j. In eo aũt q; dr mino:r est/alij sc maio:i debet reuerentiã exhibere. ergo quũ archidiacon⁹ in missa mino:r sit archipresbytero: tunc debet ei seruire. sed eo maio:r est extra missam in voce/in loco/in iurisdictione ⁊ alijs que ei cõpetũt rõne dignitatis. sm hoc intellige. xxiij. q.v. est o:do. xciij. dist. a subdiacono. eẽ de of. archiđ. c.j. ⁊. c. ad hec. sm Ostiẽ. qui. j. no. eẽ de of. archiđ. c.j. sic intrellige. xxi. dist. §. i his oib⁹. cũ. c. seq. ¶ N Item notãdũ q; psona pest psone q̃q; modis. sc ex officio. xxi. di. i nouo. Elite merito. ij. q. vij. c.j. Ordine. xciij. dist. a subdiacono. Administratiõe vt archipsl. eẽ de of. archipsl. c.j. Consecratione. vt eps oib⁹. xxi di. c.j. ¶ O Hec platio cõsistit i trib⁹. Jn iudicijs. xxi. di. inferio:. Jn pceptj. xxi. di. nũc aũt. Jn sacris. xxi. di. deniq; sm Archiđ. q̃ ita no. xxi. di. in pte. §. i his. ¶ Item notãdũ q; maio:r ptãs attrẽdit q̃q; ex dignitate o:dinis: q̃q; ex dignitate dispẽsatiõis siue administrationis. Petrus aũt ex p:erogatiua o:dinis vel cõsecrationis nõ habebat: sed rõne administrationis. sm Lau. q̃ sic no. in pte. c. in nouo. ¶ Item dicẽdo q; q̃libz p:esbyter sit equalis pape in iurisdictione/cõfundit o:do superio:r. c. lxxxix. di. ad hoc. ista sunt addenda ijs q̃ de ista materia tetigi. §. in Ain. istius opis. ¶ P Dicit etiã ille pfidus Marsilius q; vacante papatu succedit impato:r. Sed vñ hoc habuit/⁊ quo motu hoc dixit/igno:r: quũ nedũ ois scriptura/sed huic positioni ois ratio contradicat. Papa em̃ succedit impio. eẽ de fo. com. licet. eẽ de re iud. pastoralis. in clemẽ. Nõ impato:r in papatu. Que em̃ cõcatio cani ⁊ sancto:r? Ecci. xiij. Coz. vj. pfanis ⁊ diuinis? eẽ de iude. ad hec. xij. q. ij. nulli. Subdito ⁊ dño. eẽ de elec. venerabilez. Quo põt imperator: in eccl'iasticis succedere: quũ inhabilis sit ad talia posfidenda ⁊ tractãda: quũ etiã statutũ factũ ab eo in eccl'ie fauoẽ nõ valeat/nisi expresse ab eccl'ia approbet. xcv. di. bene quidẽ. eẽ de cõstitu. ecclesia. Quia Balthasar vasa templi cõtaminat a deo pcutit. Dan. v. de con. di. j. vestimẽta. Item Ozias rex iuda q: sacerdotũ officia vsurpare voluit: a dño lepra pcussus est. ij. Paral. xxvj. ij. q. vij. §. itẽ cuz Balaã. ver. sicut ergo. Item Heliodorus missus a rege Antiocho inuadere erariũ vbi erant in templo reposita deposita: calcib⁹ equi mirabiliter apparentis pcussus/semiuiuus relict⁹ est. ij. Mach. iij. ¶ Item si impato:r succederet in papatu: iam solueret ⁊ ligaret: sed nõ impato:ribus sed piscato:ib⁹ date sunt claues a deo. dr pe. di. j. quẽ peniteat. ⁊ nõ laicis/sed p:esbyteris. Jmpati, em̃ a sacerdotibus eccl'ie anathematizat ⁊ religat. xcv. dist. duo. ad hec faciũt. xcv. di. satis euidenter. xvij. di. §. hinc etiam. Item Amb. impato:r i volenti ecclesiaz occupare air: quid ribi ⁊ adultere:? adultera est q̃ nõ tibi est legitimo mrimonio copulata. cedat palatiũ impato:r: eccl'ia antistiti. xxiij. q. viij. cõuenio:r. Distincta aũt quantũ ad hoc sunt officia romano:r põtificũ ⁊ impato:r. x. di. qñ. xcv. di. cũ ad verũ. vñ in fine ibi dicit de impato:r: ac vicissim nõ ille rebus diuinis p:esidere videreť. q̃ esset negocijs spũalib⁹ implicatus. vi

Maioritas quadrupler.

Papa succedit ipio/nõ contra.

Nõ eẽ lis est pape et cũctis pl̃s bytero:r ptãs.

Nõ põt papa sua alẽ iurisdictione pũuare.

An eccle sia possit tpalia possidere

de.s.ar.rl.ver.item erro:. ¶ Insuper qđ dicit ille impius subdolus ⁊ sophista q̄ eccl'ia tpalia habere nō pōt. falsum est. q: nedū laici sed etiam clerici p̄t hr̄e tpalia et prop:riū. Sed ista de antiqua hęresi tract. hi sunt eñ hęretici qui cōdemnant. pp̄riū habentes in hoc mūdo. rriij q.iij. quidā. ver. aplici. Alij etiā sunt qui dicūt q̄ a tpe Sylvestri pape qui recepit donationē a Constantino. de qua rcvj. di. cōstantin⁹. eccl'ia nō fuit in statu saluris. Sed istis mentita est iniquitas sibi. pō. rrvj. nā eccl'ia p̄imitiua habebat pecunias ⁊ pp̄riū in cōmuni. Actu. iiij. ⁊. v. rij. q.j. dilectissimis. ⁊. c. scim⁹. Unde ⁊ videtes summi sacerdotes ⁊ alij fideles magis expedire ecclesijs habere possessiones q̄ pecunias que dabantur eis er possessionibus venditis dederunt eis possessiones que in ditione episcopor̄ consistunt. rij. q.j. videntes. de p:decḡs eccl'iarum. rij. q.ij. quasi p torū. pter hanc etiā causam ch:istus aliquoties habuit loculos. Jo. rij. q: sua erat eccl'ia loculos habitura. rij. q.j. habebat. ⁊. c. exemplū. rriij. q. iiij. duo ista. Ut aūt ⁊ epi ⁊ alij clerici possint habere p:opriū in speciali q̄ religioſi nō sunt clarū est rij. q.j. epi. cum. ij. c. seq. ⁊. §. cum ergo. ⁊. §. ostensum. ⁊. c. illi. ⁊. q.ij. monem⁹. ibi. reddere compellat. ⁊. j. q.ij. clericus. ⁊. c. past:or. rij. q. iij. c.j. ⁊. q. iiij. c. vlti. eñ de resta. c.j. c. cū in officijs. ¶ Item si sancti matry:es ⁊ cōfessor:es p:elati in eccl'ia dei sciuissent esse peccatū eccl'iam bona tpalia possidere: nunq̄ donationes taliū recepissent ⁊ dispensassent. sic argumentat' p:osper. rij. q.j. expedit. sike ar. vij. q.j. oīs qui genebat. ¶ P:eterea filij levi qui clericos p:efigurāt. rxj. di. §.j. terras ⁊ ciuitates habebant: ⁊ aliqua alia. pp̄ria possidebant. riij. q.j. §. his ita. nec amplī⁹ allego: q: ista est hęresis manifesta. de hoc etiā scripſi. ā. rl. ar. ver. item erro: est. ¶ R. Postremo qđ dicit dictus hereticus Marsilius q̄ ch:istus ascēdit celos: nō dimisit vicariū: falsum ⁊ hereticū est: q: est eccl'iam acephalare. i. sine capite dimittere/ contra illud. rciij. di. nulla. Et q: dimisit loco sui Petrum ⁊ successor:es cui dixerat pasce oues meas. Jo. vl. Oēs eñ romani pōtifices successor:es Petri sunt: ⁊ p̄sonā eius tenent. Unde sicut Petro sic ⁊ cuilibet eius successori dixit verba p:edicta ch:istus. vt est exp:essum eñ de ma. ⁊ obe. solite. §. nos aūt. ⁊ de trās la. epi. quāto. ibi. soli btō Pe. ⁊ p ipm successor:ibus suis. ⁊ ibi. Ro. pon. qui non puri hoīs: sed veri dei vicem gerit in terris. ⁊. c. licet. ibi. qui successor: est Petri ⁊ vicarius Jesu ch:isti. ⁊ eñ vt ec. bñ. vt nostrū. ibi. qm̄ etsi locum dei tenemus in terris. ⁊ eñ de elec. vbi periculū. §. ceterus. li. vj. ibi. cum agit de creatione vicarij Jesu ch:isti successor:is Petri. ⁊. c. fundamenta. §. decet. ibi. ipsoq̄ vicarij dei romani pontificis. lib. vj. Et exp:essissimum de homic. p:o humani. j. rñ. li. vj. ibi. Dei filius iesus ch:istus ne gregem sui p:ecio sanguinis glor:iosi redemptū ascensurus post resurrectionem ad patrez absq̄ past:ore desereret: ipsū cūrā btō Petro apl'o vt sue stabilitate fidei cęteros in ch:istiana religione firmaret: cōūq̄ mentes ad salutis opa sue accēderet deuotionis ardor:e: cōmisit. ⁊. j. ibi. Nos eiusdē apl'i effecti disponente dño licz ineriti successor:es ⁊ ipi⁹ redempt:oris locū in terris: q̄q̄ indigne tenentes. Unde ibi glos. Jo. an. sup verbo desereret/ dicit. Per hanc ſram satis patet q̄ ptās Petri transiuit ad posteros: al's post Petrū sine past:ore remansisset eccl'ia ⁊ sine capite: qđ est falsuz. eñ de of. or. qm̄. ad b facit. rl. di. nō nos. Nō nos btm̄ Petrū sicut dicit⁹ dño cū sedis p̄uilegio vel successor:es eius peccādi licentiā iudicam⁹ suscepisse. Ille quippe penem merit:o dotem cū hereditate innocentie transmisit ad posteros ⁊c. Immo vacante eccl'ia p mor:tez pape. nō est dicendū q̄ remaneat sine capite: q: hoc dictū non esset remotū ab hęresi: q: tunc co:pus cardinaliū ⁊ tota ecclesia habet caput eccl'ie generale ⁊ verū ⁊ p̄priū ch:istū sez viuentem. de con. dis. ij. p̄ima. in fi. ad hoc. rxij. dist. c.j. ⁊. ij. ¶ Succedit etiā collegiū cardō. tunc in quibusdam. eñ de elec. vbi periculū. §. idem q̄. li. vj. ⁊ de elec. ne romani. §. cognamen. in clem. ⁊ sicut etiā no. Ostiē. eñ de pe. ⁊ re. cū ex eo.

Vicarius ch:isto celos ascendere relictus.

in fi. ⁊ no. Joan. an. post eū eñ de schisma. c.j. in glos. nō ar. ¶ Item bea. Petrus post ascensionē dñi primo reliquit ecclesiam Antiochenā: ⁊ tunc illa erat caput: postmodū eius sedes translata est Romā iubente dño. rxiiij. q.j. rogam⁹. ⁊ ipse Petrus p:o se Clementē instituit. viij. q.j. si petrus. ⁊. c. opor:tet. ⁊. c. clemens. ⁊ deinde electi romani pontifices p̄cesserunt vsq̄ ad tpa ista: ⁊ p̄cedent vsq̄ ad diem iudicij loco ch:isti: q: eccl'ia q̄ est co:pus ch:isti non pōt esse nulla ⁊ mor:tua absq̄ capite. ⁊ ad hoc optime facit. rriij. q.j. pudenda. in fi. ibi. vt qm̄ eccl'ia nulla esse nō pōt: ea sit in aplice sedis p successor:es eius or:e radice cōstituta ⁊c. ⁊. c. didicim⁹. ibi. fido apud Lo:nelium fuit qui Fabiano epō legitima or:dinatione successit. ¶ Uere ergo q̄ hec negat: ch:istum negat sponsum eccl'ie. q: nūq̄ fuit nec erit eccl'ia sine spōso. Sed heretici in partes diuisi q: multos faciūt sponsos eccl'ie: ideo negant vnū verū. ar. ad hoc. j. q.iij. saluator. ver. q: dō. ¶ S Isto aūt tpe increscūt hereses dicte ⁊ alie: q: intra eccl'iā p:o magna parte in omni statu regnat hypocrisis geninen hęresis. Quare aūt de⁹ permittat hereses dicit Aug. rriij. q.iij. c. vlt. Sed qui filij legitimi sunt eccl'ie numero ⁊ re: nō seruiāt eccl'ie sez demendacijs. nūquid deus ⁊ eccl'ia indiget nostro mēdacio/ aut p:o illis loquamur dolos? Job. riij. Uñcūq̄ lingua ⁊ cor nō cōcordant/ mendaciū est: ertī extra. ppositū lingua veyrum dicat. q: mentiri est cōtra mentem ire. rrij. q.ij. hoies. ⁊. c. is qui. Recordemur scriptū esse Esa. v. Ue qui dicitis bonū malū ⁊ malū bonū. rj. q.iij. ve qui dicitis. Nō iustificemus nosmetipsos. Cōfiteamur ergo q: digni sumus ⁊ ecclesia in suis membris punirī: q: nimis discessit a spōso. Et ideo cōp:ehenderūt eam amaritudines. Nos eñ filij israel: ch:istiani noīe ⁊ nō re: filij iniqui dispositum⁹ testamentum cū gentib⁹/ que circa nos sunt: ⁊ edificauim⁹ instra ecclesiā gymnasiū: ⁊ fecim⁹ nobis p:eputia dimissa sancta circūcisione spirituali: ⁊ recessim⁹ a testamento nouo sancti euangelij. eñ de cele. mis. cum marthe. §. ceterū. ⁊ iūcti sum⁹ nationib⁹ ⁊ venūdati: vt faciam⁹ malū in iniquitatib⁹ nostris. j. Mach. j. ⁊. iiij. v. ⁊. vj. Esa. l. Nam fm Ber. nostra nos diabolo volūtas mancipat: non ptās ipsius. ⁊ ideo ceci sum⁹ q: venūdati. Esa. rliij. Facta est hierusalem ecclesia militans/ habitatio ē. tero:z. i. peccato:z: q: ipsa in se nō peccat. rxj. disti. Quis. ⁊ facta est cetera semini suo sancto qđ ch:istus in ea seminauerat. Matth. riij. ⁊ natiuitas reliquerūt eam: q: de sanctitate ei⁹ nō curant. Sanctificatio eius desolata est: q: nō colitur. Dies festi conuertit sunt in luctū: q: opa sceleratа que in ea fiunt plāctu ⁊ luctu digna sunt: q: gaudiū spūssancti recessit ab ea. Sabbata ei⁹ in opp:obrium: q: sabbata carnalia ⁊ venalia. Honores eius in nihilū: q: postposuit honor:em dei. pter honor:em mundi fm gloriā eius mūdialem multiplicata est ignominia ei⁹. Hec legunt. j. Mach. j. vbi typicat ruina eccl'ie in filijs. Ue aūt tribulantib⁹ ecclesiā ⁊ discedentib⁹ ab ea: q: cōtritione duplici co:por:is ⁊ aie cōterent. ⁊ hic etiā puniunt tribulantes ecclesiā aliquoties exterior:ib⁹ tribulationibus nedū interior:ib⁹: ⁊ in ppetuū sine fine. de pe. di. iij. §. authoritas. ver. ignis accēsus est. Por:tem⁹ nos interim filij obedientie ecclesie in patientia possidentes vias nostras. Luc. rrj. flagella dignissima nostre purgationis. de pe. di. ij. si eñ. vltra mediū. ⁊. edificem⁹. q: nulla res sic purgat peccata sicut tribulatio scienter ⁊ patiēter assumpta. Nam fm Aug. Nō for:mat auro/ lima ferro/ flagellus grano/ mola oliue/ nec tribulatio iusto. Ueniamus ergo ad dis dñs Mat. v. ⁊ Luc. vj. rxij. q. iiij. §. ex his. p:o ijs q̄ nos psequunt: q: magis se tribulant q̄ nos. q: ertī nobis inferunt vtiliter damnū pene: sibi inferūt damnū ⁊ malū culpe: a quo malo in oīone dñica petim⁹ liberari. Matth. vj. ⁊. Lu. rj. Multū refert fm Aug. in sermone Innocentū. inter ferre malū ⁊ inferre malū. nihil eñ simpliciter malum est fm Theodor in coll. de nece sanctor. in lib. Joā. cassi. simpliciter nisi viriū ⁊ peccatū. pena eñ malū nō est propie: immo aut purgatiua aut punitiua ipsius mali

culpe est:q; ois pena de se iusta ⁊ ex causa. Vñ ⁊ dñs Jesus christus summe bon⁹ mala|pene p;o nobis ptulit/ vt culpe pelleret mala nostre. Vñ ⁊ de eo scribitur Deut. xxi. Et Bal. iij. in fi. Maledictus a deo qui|pendet in ligno.i. christus malo pene addictus/ qui in ligno p;o nobis pependit.s. Pe. ij. in fi. ¶ Cõpatiamur ergo eccl'ie tribulate: sed magis tribulanti⁹ ⁊ psequenti⁹ ea:q; qui ea psequitur/ ⁊ psequit christum qui est capur eius. vñ ⁊ ipse paulo ait Actu. ix. Saule saule quid me psequeris.i. mẽbra mea fideles meos/ eccl'iã meã/ fidez meã: ꝑm Aug. Item ipe ait p;opheta Zach. ij. Qui vos tangit/ tangit pupillam oculi mei. ij. q. vij. accusatio. s. ⁊ ibi. in fi. q̃m iniuria eo;ad eũ p;inet cui⁹ legatione fungunt. Ad idem. viij. q. s. q̃ vos. Ero ꝺ̃m crucifigũt/ qui eũ in suis sacerdotib⁹ psequũtur. iij. q. i. nulli. in fi. ¶ T Nõ incipit nũc eccl'ia psecutiõ es pati: nutrita est in psecutiõib⁹: ⁊ in eis creuit. xij. q. i. futuram. sicut piscis in aqua. xvi. q. i. placuit. Jn pace carnali decreuit. vt. s. xxxvi. arti. ver. q̃ aũt. ⁊. lxviij. ar. §. firma. ver. adaperiat. late dixi. tunc vere stringit ⁊ amplexat christũ sponsum in hac vita p;o nobis tribulatũ. ps. Dñe exaudi. ibi. ⁊ a tribulatione pe;o;is. q̃n sibi facit in tribulatio|nibus comitatũ. ¶ Nõ sunt anni ducenti q̃ cũ Alexãdro canonice electo in sede ap'lica: Octauian⁹ ⁊ Jo. post eum schismatici coeligunt: ⁊ fauo;e Cõradi imperato;is defendunt: ⁊ durauit schisma. xvij. annis. De alio schismate fit mentio|ne de schisma. c. i. ⁊ de elec. q: diligentia. ⁊. s. lxv. ar. §. ceterum q:. ver. item dicitur p;opie tetigi.

¶ Articulus. lxix. A

Qua de cã pẽas eccl'ialti ca respe|ctui habeantur.

Hunc querendum est quũ eccl'ia tantã nũc habeat potentiã tem|po;alẽ: cur p;elato;ẽ sententie aut nullo mõ aut male a subditis p;o maio;i parte seruãtur/ paruipendunt/ ⁊ despectui habent: maxime quũ in eccl'ia dei maio;: pena ⁊ cõsusibilio;: esse nõ possit/ q̃ anathema: qõ separat a co;po;e christi. qõ est eccl'ia. iij. q. iij. engeltrudã. xi. q. iij. nemo. ex de sen. excõ. sacro. §. cũq;. ibi. tantã infligere penã. xxiij. q. i. co:ripiant. ¶ Ad qõ respõ deo q̃ duplex est cã: p;ecipue vna est ⁊ pma: q: p;esidẽt in charris cõfidentes. ar. xvi. q. i. in canonib⁹. ⁊ que sua sunt querentes. ad Phil. ij. lxiij. di. ⁊ esse. ex de cens. cum apl'a. ⁊. c. pcurationes. Quõ aũt intelligat istud verbum apl'i exponit Aug. viij. q. i. sunt in eccl'ia. ibi. Quid est sua querentes: Nõ christũ gratis diligentes: Nõ deũ ꝓpter deum querentes: Tẽpo;alia cõmoda sequẽtes: Lucris inhiantes: Honores ab hoib⁹ querẽtes. ⁊. c. eractores. Jn eccl'ia dei porius q̃ dei pontifices notati. x. q. iij. q: cognouim⁹. Cũ quadã iactantie temeritate et iudiciaria inuectione nõ in lucris animarũ/ sed in p;edandis hoib⁹ ⁊ spoliãdis ⁊ scandalizandis fratrib⁹/ operã dantes. x. q. iij. cauendũ. animarũ pericula nõ cauentes. cõtra illud ex de consti. vt animarũ. ⁊ de iureiu. cõtingit. ⁊ de sepult. c. animarũ. lib. vi. ⁊ facit ea. lib. de offi. le. c. i. immo aiab⁹ potius laqueos iniicientes. xxvij. q. i. de viduis. ij. Ex aio frequentius pcedentes. xi. q. iij. §. si ergo. Jniuste p;o causis leuib⁹ ⁊ minimis ecclesiasticis. cõtra illud. xi. q. iij. epi. ⁊. c. nemo. ⁊. c. nullus. Potius timeri q̃ amari volentes: ⁊ potius tyrãni et dñi q̃ pastores ⁊ socij ⁊ patres apparere volentes. x. q. iij. q: cognouim⁹. cũ. c. seq. xcv. di. ecce. s. Pe. v. Jn deuia mo;tis subditos impellentes: qui p;edicatione eo;ad viã vite fuerant reuocandi. ex de deci. q̃uis. Decimantes mentam cyminũ ⁊ anetũ: ⁊ relinquẽtes q̃ grauio;a sunt legis iudiciũ/ ⁊ miserico;diã/ ⁊ fidem. Ceci duces excolãtes culicem: camelũ aũt glutiẽtes. Mat. xxiij. vbi Chr:ys. Quia sacerdotes auaritia pleni/ si quis decimã partem alicui⁹ rei vel minime nõ obtulisset: co:ripiebãt eũ quasi magnũ crimen fecisset. si quis aũt alterũ ledebat/ aut in deũ peccabat: non curabant eũ co:ripere: de lucro quidem suo solicit: de gloria aũt dei ⁊ salute hoim negligentes: seruare eñ iustitiã ⁊ facere misericordiã ⁊ habere fidez ꝓpter suã gloriã deus mãdauerat: decimas aũt offerre ꝓpter vtilitatem sacerdotũ: vt sacerdotes quidẽ pp'lo in spũalibus obsequant: pp'li aũt in carnalib⁹ sacerdotũ subministrent sic mõ fit: q: oẽs de honore suo sunt soliciti: de honore aũt dei nullus. Po;tiões aũt suas vigiláter defendũt. fz circa eccl'ie obsequiũ curã impendere nõ intendũt. Si pp's decimas nõ obtulerit murmurant oẽs: si peccãtem pp'm viderint/ nemo murmurat cõtra eos. Sz q: scribarũ ⁊ phariseo;ad quos dñs loquebat/ quidã populares erant: nõ est incõgruũ vt aliã exp̃ositionem faciam⁹/ ꝓpter eos qui decimã dabant. nam ⁊ qui accipit decimas recte decimare dicit/ ⁊ qui dat. Scribe igit ⁊ pharisei minimarũ quidem rerũ decimas offerebãt/ ostendende religionis gra. Jn iudicijs aũt erant iniusti. in fratrib⁹ sine mia. incredu|li in veritate. hucusq; Jo. Chr:ys. Item ibi Hilarius. Et q: min⁹ placuli esset decimatione oleris q̃ benevolentie offi|ciũ p;eterire: irridet eos cõsequenter dñs/ dicens. Duces ceci exco;lantes culicem/ camelũ aũt glutientes. Camelũ puto esse magnitudinẽ p;eceptoꝝ/ iudiciũ/ miserico:diã/ ⁊ fidem. Culicem decimationem mente/ ⁊ anetũ/ ⁊ cymini/ ⁊ reliquoꝝ olerũ viliũ. hoc aũt p;ecepta dei q̃ magna sunt deuo;am⁹ atq; negligim⁹. ⁊ opationez religionis in paruis q̃ modicũ lucrũ habent cũ diligẽtia demõstram⁹. Item ibi Orige. Excolantes culicem. i. expellẽtes a se minima delicta/ q̃ culices noiauit. Camelũ aũt glutientes. i. cõmittentes maxima delicta/ q̃ noiauit camelos: aialia vi|delz to;tuosa ⁊ grandia. Item menta ⁊ anetũ ⁊ cyminũ cõdiru;e sunt: nõ p;incipales cibi. sic in cõuersatione nr̃a quedã sunt necessaria ad iustificationẽ: vt iudiciũ/ mia/ ⁊ fides. Alia sunt quasi cõdientia actus nostros/ ⁊ suauio;es eos faciẽtia: vt abstinentia/ risus/ ieiuniũ/ genuflexio ⁊ hmõi. Quõ aũt nõ existimant ceci/ qui nõ vident: q̃m nihil ꝑdest cautũ esse dispensato;em in reb⁹ minimis: quum p;incipalia negligunt. hos ergo sermo p;esens ꝓfundit: nõ quidem leuia ꝓhibens obseruare: sed p;incipalia p;e|cipiens cautius custodire. hucusq; Orige. Adde hic que scripsi. j. in. ij. parte in. §. aliud vitiũ peculiare. ver. q̃m. cuz ve. in arr. lxxviij. ¶ Camelum aũt vere p;elati nostri tpis glutiũt: grauia cõmittentes. ⁊ p;o menta aneto ⁊ cymino. i. p;o leuib⁹ sniis fulminãtes in subiectos. vt p;e. c. epi. ⁊. c. nullus. Onera imporabilia sup subdito:ũ humeros imponentes: ⁊ ea digito mouere nolentes. Matth. xxiij. Chr:ys. in homil. Jn quo duplicem eo;malitiã ostendit. vnã quidem in hoc q̃ sine venia exp̃etũt a subiectis sum|mã diligentiã vite. Aliam⁹ in hoc q̃ sibi ꝑsis multã concedunt licentiã. Oportet aũt bonũ p;incipem ecõtrario se habere: in his quidem q̃ sm se sunt/ grauem iudicẽ esse: in subiectis aũt/ mansuetũ. ¶ Maxime aũt accusatione dign⁹ est qui doctrine auctoritatẽ habens/ legem transgreditur. Primo quidẽ q: p;euaricat qui alios co:rigere debet. deinde q: peccans maio;i pena est dign⁹ ꝓpter honorem. Tertio q: plus co:rũpit/ velut in ordine doctoris peccans. hucusq; Chr:ys. de hoc. xxvj. q. vij. alligant. Rursus legis cõdito:es ⁊ p;edicato:es sed p;imi p;euaricatores. cõtra illud. ix. di. iustũ. palea est. C. de legi. digna vox. ff. qõ quisq; iur. l. i. di. j. humanũ. ex de cõstitu. cũ oẽs. §. cuz igit. de p;ebẽ. p;o illoꝝ. de homici. cũ iuramẽto. l. di. põderet. in p;in. ij. q. i. nemo. Aerem sunt verbis verberantes. Co:po;a in delicijs nutrientes. ꝺ illud. j. ad Coꝝ. ix. xxv. di. eccl'ie p;incipes. nõ in seruitutẽ redigẽtes. Cymbala ⁊ cãpanas pulsantes: sed sonitũ virtutũ q̃ habentes. ꝺ id p;ij. di. fit rector. Nõ moderamine ⁊ diferiõe p;euia sententias trutinant: sed mentis impetu vel furo;e sniis iaculant. ꝺ illud. xi. q. iij. illa. cũ trib⁹. c. se. ¶ Alia cã de cõtẽptu sniarũ p;elato:ũ/ est subditoꝝ infidelitas: q̃ in platis auctoritatẽ ⁊ iurisdictionẽ nõ attendũt: sed vitã/ ⁊ ꝓpter vitã nõ iustã credũt snias iniustas. ꝺ illud Mat. xxiij. sup cathedrã moysi ⁊c. s. q. i. nõ quales. ⁊. c. multi. ⁊ in oib⁹. c. c. cã. ⁊. q. a. §. sed obijcit. vsq; ad. §. ecce. ⁊ ex de deci. tua nob. ⁊. iij. q. vij. §. vlr. ⁊. viij. q. iij. nonc. xix. di. sedet. lxxiij. dis. §.

ſi. Sed inter vtroſq; prelatos ⁊ ſubditos loquens illa lu/
cerna prelator⁹ Greg. de facto hāc determinat queſtionē
dicens. Cui⁹ vita deſpicit/reſtat vt ei⁹ predicatio cōtēnat.
iij. q. vij. §. porro. virtutes em̄ cor:rigūt vitia: ⁊ nō ꝑba cō/
ter. ar. xxxj. q. j. cū renūtiat. ¶ B Vñ ⁊ notat Archiđ. in
pre. §. porro. ver. item in euāgelio. ſup ꝑbo feſtucā. q; facer
dos vel prelati exercentes officia publica/vt miſſam dicē
do vel cōfeſſiones audiendo vel excōicando vel iudicādo
vel ſilia faciendo/ſi ſunt in mor:tali: peccāt mor:taliter. nō
q; talia faciūt: ſed q; talia in tali ſtatu preſumūt. l. di. quid
eſt. ⁊. c. cū eraudiero. xxj. diſt. fin. ibi. Male bona admini/
ſtrando ſibi tm̄ nocuit. xv. q. vlt. ſciſcitāti⁹. ibi. Vm̄ mali
bona adminiſtrādo ſe tātūmō ledūt. ⁊ cerea far accenſa/
ſibi quidē detrimentū preſtat: aliis ꝑo lumen in tenebris
adminiſtrat. ⁊ vnde alijs cōmodū exhibet/inde ſibi diſpē
diū prebet. ad hoc exp:eſſe facit Rom̄. ij. de pe. di. v. c. ſi
ti. colū. ibi. Judicans em̄ aliū qui eſt iudicandus ꝺdēnat
ſeipm̄. ⁊ in glo. ibi. peccat ergo. vbi de hoc. Adde hic qō
ſcripſi. ſ. in. ij. parte. in ar. xx. in. §. ſed vt ſciant. ver. ſ. Actus
ꝺo priuatos bonos faciēdo: vt ſunt o:are/ieiunare/labo/
rare/nō peccāt. immo ad hoc tenent̄ ſi ieiunare ſe volunt
⁊ de pcō exire. ar. de peni. diſti. j. q̄ob:em. ⁊ di. iij. c. ſiquis.
¶ Prelati ergo ſi volūt vere co:rigere: co:rigāt vita po/
tius q̄ verbo. q: ꝺcia ꝺctis curant̄. Vñ Bre. in homil. ſup
euange. ſi quis vult. Nā ſicut arte medicine/calida frigi/
dis: frigida calidis curant̄. Ita dñs noſter cōtraria oppo
ſuit medicamenta pctis: vt lub:ricis cōtinentiaz/tenacib⁹
largitatem/iracūdis māſuetudinē/elatis preciperet hu/
militatē. Humilis ergo co:rigit ſuꝑbū: miſericor⁹ impiū
q̄uarū: caſtus immūdū: verax mendacē: vnicus diuiſuz:
rectus duplicē: ſob:ius guloſum: māſuetus furioſum: fer/
uens ſpū acidioſum. amans inuidū. fidelis ꝓdito:em. pu
rus malitioſum: pacificus diſco:dē: catholicus hereticū.
Iſta eſt cōuerſio ⁊ predicatio realis non hypocritalis ⁊
verbalis: q̄ potius deſtruit q̄ edificet. nam potius audito
res attendūt ad facta: q̄ ad verba. Tali predicatione vir
tuoſa cōuertērūt apl'i totū mundū. fm̄ Ch:yſ. nō p mira/
cula. Tales ſunt predicationes non mo:tue: q̄ ſunt plene
rithmis ⁊ diſtinctionib⁹ ⁊ verbis rheto:icis cū prauis mo
ribus pp'm ſcandaliz antib⁹/potius q̄ ꝺuertentib⁹. ſicut
fiūt hodie cōiter p religioſos ꝺbales: querētes q̄ ſua ſunt
nō que ihūſti in pp'o ci⁹. viij. q. j. ſunt in eccl'ia. adulteran
tes verbū dei. ij. Cor. ij. ¶ Et ideo dicit dñs preſidentib⁹
Hiere. vij. Nolite confidere in verbis mendacij dicentes
templū dñi/templū dñi/tē. do. Et iterū. Vos cū auſteri/ta
te impabat⁹ eis. Ezech. xxxiij. c. ⁊. xlvj. di. hoc habz. Et ite/
rū. Nō ſicut dñantes in clero: ſz forma. i. exēplū facti gre
gis ex aio. i. dilectione. ſ. Pe. v. xlv. di. §. ex his. xciij. di. legi/
mus. xcv. di. eſto. ¶ Vere parabola dñi adimplet̄ hodie.
q: oēs boues ⁊ aſinos extrahunt die feſto de fouea. Luce
xiiij. Cadūt pctōres in foueā pctōr. Lu. vj. ex de eta. ⁊ qua.
cum ſit. Et nō eſt q̄ extrahat. hz eſt q̄ amplius liget: ⁊ infir/
mū demergat cū ligamīib⁹ inſanitis: vt intm̄ multiplica
tus funiculus nō rumpat: ſed in eo pctōr deſperat⁹ ⁊ defi
ciens ſuſpendat̄. ¶ Vera aūt iuſtitia eccl'ie cōpaſſionem
habet: nō multiplicatā ligationē. xlv. di. vera. In mia ⁊ cō
paſſione fundata eſt eccl'ia. in Petro cadente: ⁊ dei mia
reſurgente. l. di. cōſiderandū. nō in crudelitate ⁊ pſecutio
ne. Parū de oleo charitatis eſt hodie in eccl'ia dei. ⁊ ideo
prelator⁹ lāpad⁹ extinguunt̄. Mat. xxv. Defecit manna
dulcedinis. xlv. di. Diſciplina. ⁊ q̄ ſupeſt ſcatet vermibus
auaritie ⁊ malicie cepit. Exo. xvj. Et ideo fames ſubdito⁹
coſtis adheret: ⁊ robur co:r ſpuale famevitio:r attenuatū
eſt. Job. xviij. Suauitatis vnguenta defecerūt: ⁊ ideo ſau
ciati perierūt: oleo eo:r vulnerib⁹ nō adhibito charitatis.
Lu. x. xlv. di. diſciplina. ex de pe. ⁊ re. cū infirmitas. ¶ Sa/
tis pōt dicere hodie chriſtus prelatis. Curaz illius habe.
Lu. x. ſed ipſi nihilomin⁹ nō curabūt. Vñ Bern̄. O vtinaz
prelati tam vigiles reperirent̄ ad curā q̄ alacres currunt
ad cathedrā. Vñ ⁊ hāc curā fm̄ typicū intellectū cōmiſit
chriſtus diſcipulis. Lu. x. Curate infirmos in aia ſcz. ſicut
ipſe curabat dicens Mat. ix. ⁊ Lu. v. nō eſt opus valēti⁹
⁊c. ¶ E Eſt aūt triplex cura prelator⁹: ſicut ⁊ triplici las
bor at incōmodo qui cōmittit eis. Eſt em̄ vulneratus/ſpo
liatus/⁊ famelicus. ſicut typice exponit Lu. x. ⁊ ideo prela
tus debet hre curā medēdi. paſcendi/⁊ induendi. Hec tri
plex cura tangit Eſa. iij. vbi vir iuſtus recuſans prelatio
nem dicit: Nō ſum medicus: ⁊ in domo mea nō eſt panis:
neq; veſtimentū. q. d. nō ſum ſufficiens ad medēdū: q: nō
ſum medicus: neq; ad paſcēdū: q: in domo mea nō eſt pa
nis. neq; ad induēdū: q: nec veſtimēta ſunt in domo mea.
¶ Primo igit̄ prelatus debet hre curā medendi. iij. q. vij.
ſacerdos. ex de pe. ⁊ re. ois. §. ſi quis. Sed q̄ officiū ignos
rat curādi: quō curar: ex de eta. ⁊ qua. cū ſit. Propter hoc
neceſſaria eſt ſciēria plato: qua ſciat curare aias. xliij. diſt.
ſit rector. Qui ſi forte dicat habeo ſcientiā: dicer ſibi dñs:
oſtende mihi er opib⁹ curā tuā. ar. Ja. ij. Quare nō eſt obs
ducata cicatrix filie pp'i mei: Hiere. viij. Jtē Eſa. j. Vulne
⁊ liuo: ⁊ plaga tumens nō eſt circuligata: nec curata me
dicamine: neq; fota oleo. ⁊ p:ecedit. Omne capur langui
dū: ⁊ oīe co:r merēs: a plāta pedis. i. minimis vſq; ad ver
ticem. i. prelatū: nō eſt in eo ſanitas. vſ. q. j. §. verū. q. ꝺ. Vul
nus luxurie nō eſt circuligatū faſcijs ꝺtinērie. Liuo: auā/
ritie nō eſt curatus medicamine pietatis. Plaga tumēs
ſupbie nō eſt fota oleo humilitat⁹ intime. ſed oēs fere par
ui ⁊ magni iacent vulnerati liuefacti ⁊ plagati. ¶ Duo
ſunt q̄ maxime medelā impediūt. ignoratia. xxxviij. di. per
totū. Et mala vita. vñ etſi prelatus habeat ſciēriā: obſcat
ei medice cura teipm̄. Lu. iiij. Et iterū Luc. vj. ⁊ Mat. vij.
Ejce trabem. i. magnū pctm̄ de oculo tuo: ante q̄ feſtucā
trahas de oculo meo. i. min⁹ pctm̄. iij. q. vij. §. idē reſtat. vñ
Greg. Qua frōte mederi ꝓperat: q̄ in facie vulnꝰ porrat
Vulnꝰ in facie eſt pctm̄ in oſtēſione. Nā patet laicis ignos
minia clerico:r. Jam pctm̄ ſuū noto:riū eſt. Jā illud adam
plet̄. Pctm̄ ſuū q̄ſi ſodoma ꝓdicauerūt: nec abſcōderūt.
Eſa. iij. Jā facta ſunt in eis vlcera veficarū turgēriū. Ero.
ir. Frons mulier⁹ meretricis facta eſt eis: noluerūt erubeſ
cere. Hiere. iij. c. Jam Amon q̄ interpretatur ppl's turbi/
nis ſcz turba demonū precidit veſtes eo:r vſq; ad nates:
vt appareant pudenda eo:r: ⁊ raſit dimidiū barbe eo:r. ij.
Reg. x. Una medietas balſame ſcientiā ſignificat: altera vi
tā: in quib⁹ cōſiſtit vilitas clericoꝝ. ſz diabolus mediā par
tem raſit: q: vitā honeſtā ab eis abſtulit. ¶ Scḋo prelatus
debet hre curā paſcēdi. ei nāq; ſicut Petro ꝺr. Paſce oues
meas. Jo. vl. ex de elec. ſignificaſti. ⁊. ſ. Pe. v. Paſcite eū q̄
in vobis ē gregē dñi. xcv. di. eſto. ⁊. xciij. di. legim⁹. ⁊. lxxxj
di. paſce. q. ꝺ. dñs. dicit Bern̄. Paſce exēplo ꝺuerſationis.
ꝺbo ꝓdicatiōis. fructu oīonis. Vñ idē Ber. Tertio dicū
eſt paſce: nec mūge ſiue tonde ſemel audirū eſt. hz vos pla
ri lac bibit⁹: lanā induitis: ⁊ carnes comedit⁹: ⁊ gregē dñi
nō paſcitis. Vñ querit dñs p Ezech. xxxiij. Nōne greges
paſcunt̄ a paſtoribꝰ? Pōt rñderi q: mō non. vñ infert. Ve
paſtoribꝰ qui paſcūt ſemetipos. Vñ Bern̄. Ve ve credite
mor:s eſt in olla. iij. Reg. iij. carniū: mor:s in delicijs tuis
o plate. ſ. ad Tim. v. Pctā ppl'i comedis acſi pp'ia min⁹ ri
bi ſufficere videant̄. ¶ Sz q̄ſi Laban q̄ interpretat cāci
dus. i. platus hypocrita erteri⁹ dealbat⁹ rondet oues: Ja
cob fugit. Beñ. xxxj. q: cum prelatus lacri ⁊ lane intēdit
chriſtū amittit. Jtē Nabal q̄ interptat ſcādaliz ās: malus
plat⁹ ſcādaliz ās pp'm: q̄ſi tōder oues/male rñder nūtijs
Dauid. ſ. Re. xxv. i. paupib⁹ nūtijs chriſti. Vñ filij mor:s eſt
q: nō ſolū mūgit blādiēdo ⁊ tōder adulādo. l. di. ſi q̄s dia/
conus. hz etiā interficit praua exēpla oīendo. ri. q. iij. pro
cipue. ⁊ exco:iat pviolētiā auferēdo: ⁊ carnē comedit i coc
po:e affligēdo. vñ Zach. xi. Paſce pecora occiſiōis: q̄ qui
poſſederant/occidebant: ⁊ nō dolebant: ⁊ vendebant ea:
dicentes/Benedictus dñs: diuites facti ſumus. Ille gra/
tiarū actiones latronū ⁊ tyranoꝝ ſunt: nō paſtoꝝ qui do
minū benedicūt quū diuitias p furta ⁊ violentias acqui
runt. Vñ Bre. Animę pereūt: ⁊ ipi de tpalibus cōmodis

letanť. Dich.iñ. Qui comedũt carnẽ ppĺi mei: ꝛ pellẽ eĩ⁹ desup ercoriauerũt: et ossa eo⁹ cõfregerũt: ꝛ cõciderũt sic ut in lebete. ecce ipĺi se lupos exhibẽt gregi. ipĺi rapiũt: ipĺi dispergũt: ipĺi perimũt. ¶ Jrẽ Esa.iñ. cõquerit dñs de pĺatis dicẽs. Uos em depasti estis vineã meã. i. eccl'iam et rapina pauperis i domo vra. Quare atteritis ppĺm meũ ꝛ facies pauperũ cõmolitis? Et Hicre. vij. Ecce vos (loquit ꝑcipue plat⁹) cõfiditis vobis in sermonib⁹ mẽdacij q: dicitis ꝛ nõ facit: q nõ ꝓderũt vobis: furari/occidere/adulterari/iurare mẽdaciter/libare Baalim/qui deuota: interꝑtať. i. vẽrit: q: hodie plato⁹ de⁹ vẽter est. Phi.iij. xxv. di. eccl'ie p:incipes. ꝛ j. Numq̃d q̃ spelũca latronũ facta est dom⁹ ista. i. eccl'ia: in q̃ iuocatũ est nomẽ meũ i oculis vris. j. q. iij. ex multis. ¶ Jrẽ Amos. iiij. Audite verbũ hoc vacce ꝓpter immũditiã/pingues ꝓpter gulã: Que estis i mõte samarie: q̃ interꝑtať custos dñi. i. plari deputati custodes. xvj. q. j. in canonib⁹. i. elati de plationẽ: Que calũniã facitis egenis: ꝛ cõfringitis pauperes: q: raptores ꝛ cupidi. Que dicitis dñis vris afferte ꝛ bibem⁹: q: curiosi de q̃rendis cibis ꝛ potib⁹. Jurauit dñs de⁹ in scõ suo. i. filio. Ecce dies veniunt sup vos: ꝛ leuabũt vos in contis. sicut fit de vaccis. Q̃rũ crura solẽt in vectib⁹ leuari. ꝛ sic deferri. Crura diuitũ sunt affectiones carnales: in q̃b⁹ ꝑmo puniunť: q̃n ꝑ:e angustia mo:tis nõ ꝑnt frui voluptatib⁹ ꝛ delicijs consuetis. Sil'e Esa. xxij. Ecce dñs apporꝛtari te faciet/sicut apporꝛtať gall⁹ gallinace⁹. Sequit in Amos. Et reliq̃as vras aias q̃s reliq̃stis/nõ curãtes de ipsis. Leuabũt in ollis feruẽtib⁹. i. in penis gehẽnalib⁹. Et ꝑ aperturas exhibitis violẽter eductis aiab⁹ de co:poꝛib⁹. sicut q̃n extrahunť captiui a victo:ib⁹ ꝑ ruptuꝛas muro:ꝛ ciuitatis. Altera contra alterã. i. vicissim: nõ vn⁹/nõ ali⁹. Et ꝑdicemini in armõ. q̃d interꝑtať anathema meroꝛis. excõicati ꝛ separati de cõsoꝛtio electoꝛ⁹ dicẽte summo põtifice ch:isto/discedite a me maledicti i ignẽ eternũ. Mar. xxv. ꝛ Malach. vlti. Percutiet terrã anathemate. ¶ D Debet ergo plat⁹ ꝑmo pascere ꝟbo ꝑdicationis. q̃d quãtũ sit necessariũ hꝫ. iij. Re. xx. ibi. Custodi virũ istũ. q̃ si lapsus fuerit/erit aia tua ꝓ aia eĩ⁹: aut argẽti talẽtũ appendes. i. exhoꝛtationis verbuꝫ. xliij. di. ephesijs. Jrẽ Ezech. xxxiij. In pascuis vberrimis pascã eas in mõtib⁹ excelsis vbi ꝛ fidoꝛ⁹. Scãrum scripturarũ altitudines q̃si mõtes pascue sunt. Hiere. iij. Dabo vobis pastoꝛes ꝟm coꝛ meũ: ꝛ pascẽt vos sciẽtia ꝛ doctrina. Jrẽ Exo. iij. dicit q̃ Moyses pascebet oues: ꝛ mínauit ad interioꝛa deserti: vbi dñs in rubo ardẽti apparuit. q̃d fit quũ plat⁹ ꝟbo ꝑdicatiõis subditos ad coꝛ reducit. et ibi apparet dñs: quũ exterioꝛ cõsolatio relinq̃tur ꝓ interioꝛi. Sicut pauit ch:ist⁹ duos discipulos. Luc. xxiiij. q̃b⁹ quũ loq̃rek: arsit rub⁹. i. coꝛ. Un dicebant Nõne coꝛ nr̃m ardẽs erat in nobis dũ loq̃rek in via. ꝛ aperiret nobis scripturas? Un typice bn̄ dicit ꝛ cãtat ecclia/gallo canẽre. i. plato ꝑdicãre/spes redit desperatis: egris sal⁹ refundit: pctõib⁹ venia dat: mucro latronis cõdit. i. abscõdit. q: diabol⁹ latro a latẽdo in tẽtatiõe succũbit. vñ Eccli. xlj. Cõsurgẽr. scz pctores a pctõ ad vocẽ volucris. i. galli. Hic gall⁹ Petrũ negantem ad lach:ymas exciꝛauit. Luc. xxij. q. In pdicatiõib⁹ frequẽter hoies cõpũgunť. Un Actu. v. ijs auditis coꝛde cõpũcti sunt ꝛc. de con. di. iiij. ꝓtie. in fi. ¶ Sz plures plato⁹ galli gallinacei. i. capones pingues sunt: de q̃b⁹. xxiij. q. iiij. cũ in lege. ꝛ nõ galli maciẽn. ꝛ ideo ꝓ:e pinguedine nõ ꝑnt cãtare. i. ꝑdicare. Un̄ ꝛa tales loquit Esa. lvj. c. Canes muti nõ valẽs latrare. xliij. di. sit rectoꝛ. iuꝛta ꝑin. Talib⁹ etiã dicit Ezech. xiij. Nõ ascẽdistis ex aduerso: neq̃ opposuistis murũ ꝓ:o domo israel: vt staretis in ꝓ:elio in die dñi. Ubi Greg. Ex aduerso q̃ppe ascẽdere/est ꝓ defensiõe gregis libera voce hui⁹ mũdi ptãtib⁹ cõꝛaire. ꝛ j. Pastoꝛes em recta timuisse dicere/q̃d est aliud q̃m terga ꝑbuisse. xliij. di. sit rectoꝛ. Jrẽ Thr.ij. Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta: nec operiebãt iniq̃tatẽ tuã: vt te ad pniaꝫ puocarẽt ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Hinc Paul⁹ loquẽs de plato ad Titũ. j. ait Ur potens sit exhoꝛtari in doctrina sana: ꝛ eos q̃ cõtradicunt arguere. ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Jrẽ Malach. ij. ꝛ ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Labia sacerdotis custodiũt. i. custodire dñi sciaꝫ: ꝛ legem req̃runt ex oꝛe eĩ⁹. scz subditi. q: angel⁹ dñi. i. nunti⁹ (cui⁹ angeli est virt⁹ ꝟm Ch:ysꝰ. nihil ꝓꝑriũ dicere) exercituũ angeloꝛ bonoꝛ est. Quũ ergo dicit legẽ: nõ nugas nõ fabulas/nõ philosophica/nõ naturalia sẽ eꝑs Deside⁹i⁹: q̃ grãmaticã ꝑdicabat. lxxxvj. di. cũ multa. q: sicut dicit ibi Greg. In vno oꝛe se cũ laudibus iouis laudes ch:isti nõ capiũt. Un̄ ꝛ ꝓhibenť sacerdotes comedias legere/q̃ sunt cant⁹ rusticani/amatoꝛia bucolicoꝛ: versuũ verba/cantare. xxxvij. di. sacerdotes. Sed debẽt in cuãgelijs ꝛ in apostolis et in ꝓpheꝛis studere. xxxvij. di. siquis. q: de hoc habẽt ꝑdicare. Uar. vlti. ꝑdicate euangeliũ oi creature. Bern. Nuge in oꝛe sacerdotis/blasphemie sunt fede. ad cachinnos mouet: fedi⁹ mouet. poꝛro detrahere ac detrahentẽ audire/q̃d hoꝛũ dãnabili⁹ fit nõ facile dixerim. Hic etiã ꝑ Esa. lviij. loquit dñs pl'atis. Clama: ne cesses: sicut tuba exalta vocẽ tuã: ꝛ annũtia populo meo scelera eoꝛũ ꝛc. Greg. Predicatiõis q̃ppe officiũ suscipit quisq̃s ad sacerdotiũ accedit. sacerdos ergo si ꝑdicationis est nescius quã clamꝺis vocẽ datur⁹ est preco mut⁹? ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Hinc etiã supra pastoꝛes ꝓnos in linguarũ spẽ spũs sanctus insedit. Actu. ij. q: nimiꝛ ꝟm Greg. q̃s repleuerit de se ꝓtin⁹ loquentes facit. ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Hinc etiã in Exo. xxviij. ꝑcipit Moysi/vt tabernaculũ ingrediẽs sacerdos tintinnabulis ambiať. vt ꝟm Greg. voces habeat ꝑdicatiõis: ne supni inspectoꝛis iudiciũ ex silẽtio offendať. scriptum. q̃ppe est vt audiať sonitus: quando ingrediť sanctuariũ in cõspectu dñi. er nõ moꝛiatur. Exo. xxix. Sacerdos nam q̃ ꝟm Greg. ingrediens vt egrediẽs moꝛitur: si de eo sonit⁹ nõ audiť. q: irã cõrra se occulti iudicis exigit: si sine ꝓ:edicatiõis sonitu incedit. Apre aũt tintinnabula vestimẽtis illi⁹ describunť inserta. vestimẽta em̃ sacerdotis q̃d aliud/q̃m recta opera debemus accipere? ꝓpheꝛa attestante q̃ ait in ps. cxxj. Sacerdotes tui induanť iustitia. Uestimentis itaq̃ illius tintinnabula inheꝛẽt: vt vite viam cum lingue sonitu ipsa quoq̃ opera sacerdotis clament. ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. Hinc etiã Paulus ad Timo. ij. epistola. iiij. c. Predica verbum. insta oppoꝛtune in. poꝛtune. ꝓ:e. c. sit rectoꝛ. in fi. Hinc episcopus q̃ crimina non coꝛrigit subdito:ũ: magis dicitur canis impudic⁹ q̃m episcop⁹ ꝟm Aug. lxxxiij. di. nemo. Habent aũt cũ humilitate ꝓdicare ꝓ:elati: non cũ arrogantia. ne ipsum magistrum elationis scz diabolũ quem verboꝛ iaculis insequunť elationis mo:ibus ꝓ:edicẽt. xlvj. di. hoc habet. Nec cibũ vel ꝓmiũ de ꝓdicatione expectẽt. Unde Michee. iij. Hoc dicit dom⁹ super ꝓpheꝛas qui seducunt populũ meũ: qui mordent dentibus suis: et ꝓ:edicãt pacem. ꝛ si quis nõ dederit in oꝛe eoꝛũ quippiam sanctificant super eum ꝓ:elium.

Predicandum est plebibus pabulum.

¶ Secundo ꝓ:elat⁹ debet pascere subditos exẽplo bone cõuersationis. plus em̃ dicit Greg. mouẽt exẽpla q̃m̃ uersatio ba. Un Jacob posuit virgas de Ꝺ:icatas ante oues patris erem rituras: vt similes fer⁹ cõciperent. Bene. xxx. Dicit q̃ quũ plo pascẽ quedã mulier accusaret de eo q̃ peperisset ethiopẽ: exꝛcusata fuit ꝓ:opter imaginẽ ethiopis quã ante oculos habebat depictam/quando conceperat. Ita ꝛ subditi excusant se quia nõ vident nisi exemplũ ethiopũ ꝓ:elaroꝛum. Unde Sap. iiij. Ex iniquis oẽs filij q̃ nascunť testes sunt nequitie aduersus parentes. Ad hec. xj. q. iij. ꝑcipue. ex de vo. ꝛ vo. re. magno. §. ꝓterea. ¶ Tertio debent pascere fructu oꝛonis. Un Samuel ait. j. Reg. xij. Absit a me hoc vt cessem oꝛare ꝓ:o vobis. Debet ergo ꝓ:elat⁹ oꝛare ꝓ:o subdit⁹: ꝛ spãliter in altari: quãdo i modũ crucis expãsis manibus gerit imaginẽ crucifixi. ps. cxl. Eleuatio manũ mearum sacrificiũ vespertinũ. Sic oꝛabat etiã Moyses ꝓ:o populo cõrra Amalech. i. demones lingentes sanguinem. Exodi. xvij. xxxvj. dist. c. vlti. Sed necesse est q̃ eius manus sustententur ab Aaron: vt ibi dicitur: qui interꝓ:etatur mons foꝛtitudinis: et Ur/ qui dicitur ignis: vt

Oꝛãdũ est ꝓ subditis.

scz fit fortis in ope ⁊ feruēs in mēte.ps.xxxviij.⁊ in medi/ratiōe mea exardescet ignis.sed sup omnia studeat lauare manus suas inter innocētes.ps.xxv.ne polluris manibus ꝑsumat agnī īmaculati sacras ꝓingere carnes. Malach.i. Offertis sup altare meū pollutū panē.vbi Hiero. Eo:p⁹ christi quantū in se est polluit q̄ ad altare pollut⁹ accedit.xlix.di.sacerdotes.⁊ ab illo.§.sed obiicit.i.q.i.vsq̄ ad se.§.cū vita. Vñ de agno paschali dicit Exo.xij. Non cōedetis ex eo crudum q̄d nec coctū aq̄ scz assum igni. Crudum comedit q̄ sine deuotione accedit. Vñ apls.i.ad Corin.xi. Cōuenientib⁹ vobis in vnū.i.confuse ⁊ inordinate simul irruentib⁹ ad altare eiā scz in pñti:ex eo q̄ indisciplinate accedit is ad mēsam dñi sicut ad mensam cor:potialis cibi. ¶ E Hoc dānū est vobis q: non licet cenā dñicam māducare.Eccli.xxxij. Ꝓ:o reuerentia acceder tibi bona gr̄a.i.effect⁹ eucharistie/q̄ bona gr̄a interp:etat.i.q.i.multi.sicut pater in muliere q̄ retro accessit ⁊ tetigit fimbriaz vestimēti dñi:⁊ ꝓfestim curata fuit. Mat.ix. Mar.v. Luc. viij. Ita ⁊ nos debem⁹ accedere p cōsideratiōē vite prerite. Esa.xxxviij. Recogitabo tibi oēs ānos meos i amaritudine aie mee. Hi sunt lactuce agrestes cū q̄bus māducandus est agn⁹ paschalis. Debem⁹ aūt tāger fimbriam vestimenti.i.deuote recolere passionē christi:in cui⁹ cōmo:atiōne instituit sacramētū cor:poris et sanguinis sui. Vñ.i.ad Cor.xi. Quotiēscūq; māducabitis panē hūc ecca.bi.mor.do.an.donec veniat.de con.di.ij.timore.et.c.iteratur. Vñ sup ꝓdictū locū Luc.viij.dicit expositor. O quā docuit mulier ista quantū fit cor:p⁹ christi q̄ infirma tantū esse mōstrauit. Miseri q̄ quotidie cor:p⁹ christi tractam⁹ ⁊ sumim⁹:⁊ a nris vulnerib⁹ nō curamur. Immo(q̄ magis stendū) mulier tulit de vulnere medicinā:nobis ipsa medicina rero:quet in vuln⁹.nō em infirmantib⁹ christ⁹ deest:sed fides. Hodie posset dicere dño Petr⁹. Turbe te cōprimūt ⁊ affligūt.Mar.ix. Mar.v. Luc.viij. Causa fo indeuotionis notat quū subdit. Ānus q̄scz em̄ suā cenam ꝓsumit ad māducādū.q: sicut illi q̄b⁹ loquebat apls/nō expectabāt missam:scz aī sumebāt suā cenā. Ita mō q̄dam ꝓpter festinantiam comedendi/indeuote se ingerūt ad tam magnificū sacramentū. Vñ dicit in canone q̄ post sacram cōmunionem non accedāt statim ad cibos communes:scz differant p spacium ibi contentū.q̄b hodie etiā a religiosis male seruat.de con.di.ij.trib⁹. ¶ Coctū vero aqua comedit/q̄ dissolutione vocis q̄si ad lasciuiā ꝓuocat auditores.xcij.di.cantātes. cōtra tales dñs ait Amos.v. Auser a me tumultū carminū tuoz:⁊ carmina lyre tue nō audiā. Hos etiā notat Moyses Exo.xxxij. Nō est clamor ehor:tantiū ad pugnā:scz cōtra vitia spūalia:neq̄ vociferatio cōpellētiū ad fugā cōtra vitia carnalia.scz vocē cantantium scz histrionū:⁊ ioculatōrū ego audio. Quidā sacerdotes ecōtrario ita in clamore erūpunt:q̄ audientiū aures offendūt. Vñ Amb. Ipsuz sonū vocis tue libet modestia ne cuiusq̄ aures offendat vox fortio::aut nimis emolliat delicatio:.scz illa ꝓnuntiatio bona est q̄ ad lamentū ꝓuocat audientes.xj.di.c.s.ꝑ.lectores. ¶ Comedēdus est ergo agn⁹ tm̄ assus igni/cū feruore deuotionis et dilectionis. de con.di.ij.timore.⁊ Leui.vj. Ignis i altari meo scz cordis semp ardebit:quē nutrier sacerdos ⁊c. ¶ De ofone etiaz sacerdotū dicit Osee.iiij. Peccata populi mei comedent q̄d exponit Alexāder dicēs.s.q.i.ipi sacerdotes. Ipsi sacerdotes ꝓ ppl'o interpellāt:⁊ pctā populi comedūt:q: suis pcib⁹ ea delēt atq̄ cōsumūt. Idē.iij q.i.nulli.x.q.i.q: sacerdotes.c.hāc. Sz vt hodie cis:q: ad lram pctā populi comedunt:decimas ⁊ oblatiōnes recipiūt: scz officiū/ꝓpter q̄d aāt beneficiū. de rescrip.c.fi.li.vi.lxxxj.di.fiās sacerdotum cū.c.se.non faciūt:nec eo:ū rara ⁊ sordida ofa deū placat. Vñ Greg. Cūctis em̄ liquet q: quū is q̄ displicet/ad iter cedendū mitrit:⁊ rati anim⁹ pculdubio ad deteri ora ꝓcurat.iij.q.vij.in grauibus.vbi dicit Ar.ofones malor ijs ꝓ:o q̄b⁹ orat nocere.scz dicit ibi.⁊.i.q.i.ferē.ibi. Aut quō populū ofonis clypeo tuetur.q̄ iaculis hostiū sese feriēdum exponit:⁊.i.Maio:. ergo metuenda est locis illis calamitas:vbi tales intercessores ad locū reginis adducunt: q̄ dei in se magni iracundiā ꝓuocāt:quā p semetipsos placare debuerūt. ¶ Ite dñt habere plati curā indūēdi subditos.indumēta aūt q̄b⁹ aia induit virtutes sunt.xlij.di. fit rector.de pe.dist.ij.§.romanos.ꝑ.sapiēs.ait est.c.⁊.cf3 necadā. Sed vñ alios regere q̄ nudus est:oportet vt vestimenta habeat ex q̄bus subditos vestiat. Tobie.iiij. De vestimētis tuis nudos tege. Luc.iij. Qui habet duas tunicas det nō habēti. ¶ Sūt aūt quinq̄ ītno:e ser sacerdotalia indumēta. Primū est amict⁹/scz velū quoddā q̄d ponitur circa capitiū:⁊ circa collū flectit:⁊ significat fidē ꝓuimā scz virtutē ⁊ fundamētū virtutū:q̄ celat nobis occulta q: celata facer in cognitione. cognitione. pedit ⁊ ore. Ro.x. Cor:de credit ad iustitiā:ore aūt fit confessio ad salutē. Roma.x.xj.q.iij.nolite. Sed q: fides sine operib⁹ mortua est. Ja.ij. de pe.di.ij.si em̄. vltra medium. Se quit alba vestis:q̄ candore signat bone operationis:maxime mūditiā.xxx.q.v. femine. Hec dz esse longa et ampla ꝓpter abundantiā iustitie quā sacerdos debet habere. Mar.v. Nisi abundauerit iustitia vra ⁊c.ps.cxxxj. Sacerdotes rui induant iustitiā ⁊c.xliij.di.sit rector. lōga ꝓpter finalitatē pseuerātie. de pe.di.ij.§. cuidēter. ꝑ. ire illud euāgelii. vij.q.i.suggestū. Et q: in exercitio boni opis cauenda est admissio ꝓuitat⁹. de con.di.ij.nihil. Sequitur zona q̄ significat castitatē. vñ in esu agni ꝓcipit renes accingi. Exo.xij. ⁊ in euāgelio Luc.xij. expectātes dñm suum iubent lūbos ꝑcingere.i.ꝓ:e aliis ꝑcingere:vt q̄ virgineo partui speciales quod.āmō cubicularij deputant:speciali lumbo:ac cor:diū castitate ꝑcellāt. Vñ Greg. Lūbos porcingimus quū carnis luxurie ꝓ cōtinentiā coarctamus. Zona. ¶ Post hec sequit or:ariū.i.stola. de q̄.xxiij.di. ecclesiastica.⁊.xxv.di.vnū or:ariū.in quo tria notant. Primū q: collo imponit:tamq̄ iugū dñi boui suo. Mat.xi. Jugū meū suaue est.est aūt suaue ꝓpter dominationē:quia sicut ait Augu.q̄ huic iugo subdit.cuncta habet subiecta. Ite ꝓpter amorē:q: sicut Augu.ait/oia seua ⁊ īmania facilia ⁊ ꝓpe nulla facit amor. ¶ Scōz q: in pectore ecācellat.vt sciat q̄d delicijs mūdi ad ꝑpetuos cruciat⁹: ⁊ de doloib⁹ ad eterna solatia ꝓtransit. Luc.xv. Fili recordare q: recepisti bona ⁊c. ¶ Tertiū est q̄ copulat zonę:q: sacerdos q̄ ꝑdicat/debet caste viuere.xxvj.di.c.vlti. Et sciendū q̄ idē or:ariū in sinistro ponit humero.q: eis tradit cura ꝑpetualis necessitatis. Vñ Act.vj.⁊.vij. leuite electi sunt ab apostolis vt ministrēt mēsis.xciij.di.diaconi.ij. ¶ Sequit de manipulo qui ponit in manu sinistra ꝓ supfluis humoribus oculor vel sudor⁹ manuū deterg̃dis: et significat sumpt⁹ necessarios vite:ꝗs a subditis recipit:q: dign⁹ est operari⁹ mercede sua. Luce.x. et de ꝑben. cū fin.xiij.q.i.§. ijs ita.xij.q.ij.q̄cunq̄. ¶ Ultimo dz indui planeta vel casula q̄ significat charitatē.in qua tria sunt notabilia. Primū q: duas hz oras.vnā circa caput:q̄ significat amorem dei. Aliā inferiorē cor:p⁹ vndiq̄ ambitē.q̄ significat amorem ꝓximi.de vtroq̄ Mat.xxij. Mar.xij. Luc.x. et de pe. di.ij. charitas.ij. ¶ Scōm est q̄ ad vtraq̄ manū reflectit: ne amor:sit ociosus. charitas nāq̄ patiēs est:⁊ hoc significat ad sinistrā. benigna est ⁊ hoc significat ad dextrā. Ad Cor.xiij. ¶ Tertium est q̄ ab anteriori ⁊ posteriori parte vsq̄ ad pedes ptēdit. vt vsq̄ in finē animⁿ pseueret. Ezech. de pe.di.ij.nō reuertebant.⁊.c.ficta.⁊ nō solū ꝓsentem ꝓximū diligat:scz absentē. Hec est vestis nuptialis de q̄ Mat.xx. Felix sacerdos q̄ ad altare dei cū hmōi sacratissimo ꝓcedit or:natu. Talis nimiz bñ pōt induere subditos vestimētis fructuū more Joseph q̄ ꝓtulit fratrib⁹ singulis binas stolas Ben.xlv. q̄ sunt fortitudo bone actiōis:⁊ decor: intentiōis. de q̄b⁹ Pr:ouer. vlti. Vēs domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹:scz pauci sacerdotes sunt hodie sic vestiti.scz hz locū fratrū Greg. Decor:ari pallio volum⁹ more⁹ in decor:i.c.di.contra morē. Nā sacerdotes nri tēporis more ꝓdonū spoliāt subditos instrumētis virtutū. Job.xxiij.

Marci. Dedicatio. Dedicatio. Dedicatio

Nudos dimittunt hoies/indumenta tollētes/q̄bus non est operimētū in frigore ⁊c. Et ita pauci sunt hodie p̄lati qui vulnerato medicamētū adhibeant:famelicū pascant ⁊ induant spoliatū.⁊ ita christū samaritanū.i.custodē nō imitant.et duob⁹ denarijs eis exhibitis a samaritano .i. duabus clauib⁹.xx.di.§.i.male vtunt.Et nedū nō supero gant/eua gelij cōsilia obseruādo.xliij.q.j.quisq̄s.cū.c.se.ſz nec necessariū eo:ū officiū exequunt. ¶ S Est autem supererogare rēpore:aliter. P:imo debitū remittendo. sicut apls fecit:q̄ noluit ꝓcurationē recipere a subditis:labo/ rando manib⁹ ꝓp:ijs p:o victu/⁊ p̄dicādo . Actu.xx.in fi. Supero gatio rēi p:o alijs multitu dinē fieri potest. j.ad Cor.ix.j.q.ij.sacerdos.ex de censi.cū apls.in p:in.Sz p̄lati nostri rēpo:is nec obolū dimittere volunt de ꝓp:ia ratione. Vn cōqueri⁹ dñs Ezech.xiij. Violabāt me ad pu pulū meū ꝓpter pugillū hoīdei ⁊ fragmen panis. Sed ⁊ vtinā hodie nec dimitterent aliud de iure eo:: necampli⁹ tollerent q̄ deberent.sed clerū ⁊ populū exco:iant ⁊ co/ medunt.et q̄bus deberent p:ouidere pauperes clericos ⁊ parochianos aggrauāt suis ꝓcurationib⁹ tallijs ⁊ ex/ pensis cōtra cōciliū generale.ex de censi.cū apls.nā vt ibi dicim⁹/longi tēp⁹is victū clericoū pauperū ⁊ labo:ato rum rusticoū b:euis hora vni⁹ cene vel p:andij consumit ⁊.c.c.p:ohibem⁹.⁊.c.cū instantia.⁊.c.ad nostrū.§.j.clemē. Dicit Tyberi⁹ imperato:.Boni pastoris est/pec⁹ tōdere: nō deglubere.Et tales p̄lati tam q̄ cōcussores ⁊ calūnia/ tores p̄nt cōdēnari ⁊ exco:ia ⁊ tantūdē tenent pauperi/ bus restituere.vt legit.⁊ no.ex de imu.ec.q: pleriq̄.Con tra tales exactores multi canones scripti sunt:de q̄b⁹ ipsi nō curāt.x.q.ij.inter cetera.⁊.q.iij.cauendū ⁊.c.q: cogno/ uim⁹ ⁊.c.vlti.j.q.ij.placuit.ex de censi.ex̄st.li.vj. ¶ Secun do necessaria sibi subtrahendo/⁊ indigētib⁹ largiēdo.si/ cut fecit beat⁹ Martin⁹ q̄ in rēpo:e frigo:is cū paupere chlamydē diuisit.sed p̄lati nr̄i rēpo:is etiā supflua negāt largientes ea cōsanguineis:vel in vanitatib⁹ expenden/ tes:quū res eccl'iarū sint patrimonia pauperū.xij.q.j.epis/ copus ecclesiastica.⁊.c.q: tua.⁊.c.nolo.⁊.q.ij.apl'icos.c. quisq̄s.⁊.c.vobis.c.q̄ ⁊ diuinis.c.concesso.c.q:uo:.c.de re/ diribus.c.mos est.c.scim⁹.c.etsi illi.c.aūt.c.gloria.x.q.ij.c.j. vbi de hoc.cēpa.xxiij.q.vij.q̄ aūt.⁊.q.viij.ꝓuenio:.xlvij. di.sicut hi.Vn Bernar. Res p̄ pauperū non pauper⁹ da/ re par sacrilegij crimē esse dignoscit.Item idē.Res eccle sie pauper:sunt:eis crudeliter subtrahit:quicq̄d inaniter expendit. ¶ S Spūalia superogant trib⁹ modis. P:i mo in frequētia p̄dicationis.ij.ad Timo.iiij. Insta impo/ tune oppo:tune.xliij.di.sit rector. Secūdo in assiduitate Spūalis ꝓsuperogatio. ofonis:sicut apls qui dicebat. Testis est mihi de⁹/q̄ sine intermissione memo:iam vestri facio ⁊c. Tertio in subli/ mitate cōuersationis Esa.xl. Sup montē excelsum ascen/ de.i.magnifice cōuerseris tu q̄ euangelizas syon. ¶ P:e tercia prelati ⁊ alij curati habētes istū dictum samaritanū ⁊ mendicū christū iesum in exemplū/ dñt cibare suo:ū ani mas subdito:ū p fidē catholicā/q̄ est panis vite ⁊ intelle/ ctus.Eccli.xv.q: iust⁹ ex fide viuit Abachuc.j.ad Heb.x.in fi.ex de sacra vnc.c.vnico.§.q: vero ⁊ supra rōnē ⁊ sensum seipsum extendit. In mēſ fidei/scz altari panis vite ꝓpo nitur/cibus angelo:ū sumit scz ipse fili⁹ dei:q̄ ait Joā.vj. Ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descendi.Sed quō descen/ dit iste panis de celo:quū caro sua quā accepit de vir gine nō descenderit de celo.Vn Ambr.de conse.di.ij.sicut verus q:idē dñs iesus cōso:s est diuinitatis ⁊ co:poris:⁊ tu q̄ ac cipis carnē diuine eius substātie in illo ꝓcipias alimēto. Sed de multis maxime sacerdotib⁹ pōt conq̄ri de⁹ pater q̄ comedim⁹ filiū:et nolum⁹ cibare eū filijs nostris.i.bo/ nis opationib⁹.sic ꝓposuit q̄dā mulier co:am rege israel. iij.Reg.vj.magis aūt pōt cōqueri de illis q̄ p exactiones indebitas pauperes opp:imūt ⁊ affligūt.de q̄b⁹ Ezech. xxiij. Facti sunt greges mei in rapinā. ¶ Secūdo debēt potare aias per spem de calice passionis quā ipse dei fili⁹ p:opta deuotione suscepit de manu p̄ris. Vn Mat.xxvj. Accipiēs calicē grās egit. Vbi Chr:ys. Ideo gratias egit: vt nos doceret q̄liter nos opo:teret b̄ mysteriū pficere.et eriā mōstrauit q̄ ad passionē nō venit nolens. Eruditur etiā nos quodcūq̄ patimur/cū grārū actione ferre ⁊ etiā ex hoc nobis bonā spem dedit:si cui⁹ figura sacrificij hui⁹ scz imolatio agni paschalis.Exo.xij.facta est liberatio popu li ab egyptiaca seruitute:multo magis veritas liberabit o:bē terrarū. ¶ De hoc aūt calice p:imo ꝓpinauit apl'ic⁹ q̄s maxime dilexit:⁊ biberūt ex illo oēs. Vn ⁊ filijs Zebe dei dixit Mat.xx.⁊ Mar.x. Poteſtis bibere calicē quem ego bibitur⁹ sum:? ⁊ Hiere.xxv. Ecce in ciuitate in qua in/ uocatū est nomē meū/ego incipio affligere ⁊ vos q̄si in/ nocentes ⁊ imunes eritis:? Nō eritis imunes. Si ergo de calice isto libēter potas in via:potabit te christ⁹ de to:rē/ te voluptatis suc in p̄ria. Sed multi potant aias suas de aureo calice Babylonis.i.de voluptate carnalitū volup/ tatū. Apoc.xvij. Mulier erat circūdata purpura b̄ns po culū aureū in manu sua plenū abominatione ⁊ imūditie fornicationis ei⁹. Hiere.li.c.Calix aureus Babylonis in manu dñi inebrians oēm terrā.de vino ei⁹ bibent oēs gē tes.sed vinū hoc vertet in sanguinē.i.in eternā dānationē q̄ significatū est in hoc q̄ aqua egypti versa est i sanguis nem.Exo.vij.de cō.di.ij.reuera. Vn Luc.vj. Ve vobis di uitib⁹/q̄ habetis hic cōsolationē.Ecōuerso in nuptijs do min⁹ aquas cōuertit in vinū. Joā.ij.q: electis tristitia ver tetur in gaudiū. Joan.xvj.ps. rciij. Scōm multitudinem dolo:ū meo:: in corde meo ꝓsolationes tue letificauerūt aiam meā. ¶ Tertio debēt sacerdotes induere p charita/ tem:q̄ habet ꝓp:ierates vestis. P:imo q: regit nuditatē ⁊ defo:mitatē p̄cō:is. Vn P:ouer.x.⁊.j.Pet.iiij.⁊ Ja.vl ti. Vniuersa delicta operit charitas. Apoc.xvj. Btus qui vigilat ⁊ custodit vestimēta sua ⁊c.ſz cōminat dñs aie re p:obe. Naum.iij. Ecce ego ad te (dicit dñs exercituū)re/ uelabo pudēda tua. ¶ Scōo ptegit a frigo:e.i.atimo:e malo infrigidāte ⁊ a calo:e.i.amo:e male incēdente. Vn P:ouer.vlti. Nō timebit domui sue a frigo:ib⁹ niuis:oēs em domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹. ¶ Tertio q: discer nit inter filios dei ⁊ filios diaboli. Vn Joā.xiij. In hoc co gnoscēt oēs q̄ mei estis discipuli/si dilectionē ad inuicem habuerit⁹. ¶ Quarto q: dignū facit regali ꝓuiuio Mat. xxij. Amice quō huc intrasti nō habens vestē nuptialem:? ¶ Quarto dñt sacerdotes p̄cipue hospitari aias ꝓp̄rias Vn Hiere.xlviij. Relinq̄te ciuitates habitato:es Moab ⁊ habitate in petra.i.in dura p̄nia.sicut legit de lepusculo q̄ collocat in petra cubile suū: magis eligēs securitatē q̄ suauitatē.Sz q̄dā sunt q̄ ad p̄nam nūc veniūt:nūc ad pec cata redeūt.de ijs de pe.di.iij.in p̄nis.c.oibus vsq̄ ad. §. ſz verba.de q̄b⁹ eccl'i.xxix. Vita nequā hospitādi de domo in domū.vn Luc.p̄hiber dñs trāsire de domo in domum. xxiij.q.j.q̄ dignio:.vt nūc sit in domo christi:nūc in domo diaboli. ¶ Quinto dñt visitare aias infirmas ꝓp̄rie in firmitatis cōsideratione.Eccli.vij. Nō te pigeat visitare infirmū/scz teipm ⁊ alios.Et q̄ nō causas mille dolo:is hz:Hiere.xviij. Surge:: descēde in domū figuli.i.cōpate/ re alteri ꝓ cōsideratione tui.ad b̄.l.di.cōsiderandū.⁊.c.fi/ delio:. ¶ Sexto dñt educere aias de carcere.i.de mūdo in q̄ incarcerati iacem⁹:vel de co:po:e q̄ est carcer aie. Job. vij. Numquid mare sum scilicet ego per superbiam: aut per cetus peruauritiā:q: circūdedisti me carcere:? Eccl'i. iiij. De carcere cachinni.q: interdū q̄s egredit ad regnū ꝓsideratione felicitatis eterne. Hiero.Meulū mihi car cer est:solicitudo paradisus. Cōpedes⁹ sui⁹ carceris sunt desideria secularia.de q̄b⁹.j.ad Timo.vj. Qui volūt diui/ tes fieri:icidūt i rētationē ⁊ i laqueū diaboli. Ab b⁹ carce/ re debem⁹ frequēter regredi:⁊ sup amena p:ata supne Hie rusalē spatiari.sic spaciabat apls quū dicebat Eph.ij. Cō resuscitauit ⁊ cōsedere nos fecit in celestib⁹.vbi dicit Gre go. Tunc Paul⁹ fo:tasse in carcere tenebatur:sed ibi erat vbi iam ardenter mentem fixerat. non illic vbi illum ne/ cessario pigra caro tenebat.

Cure descriptio.

Ceterū quia de cura p̄elatorū aliq̄d. s. in arti. primo p̄tracraui. Querēdum est hic q̄d sit cura. Et vo estimagis sic describi. Cura est vigil & onerosa ac solicita custodia aiaꝝ cōmissa alicui: vt curet ne pereāt: sed saluent: que competit ex lege vel cōmissione canonica aut cōsuetudine seu p̄scriptiōe per sedē ap̄licam nō improbata. Hec autem et diuersis iuribus colligūtur. vnde dicit Cura est vigil & onerosa ac solicita custodia aiarum. ex de ere. & qua. in tel lerimus. §. fi. ibi. Circa curā tibi cōmissam solicitudinem exercere studeas in confessam. ex de homic. p̄o humani. §. s. li. vj. ibi. Ipsi curā beato Petro ap̄lo. & ibi. circa gregis eiusdē custodiā solicitis excitari vigilijs: & aiaꝝ saluti ingis arrētione cogitationis intrēdere: submouēdo noxia & agēdo p̄o futura debem⁹: vt exclusa a nobis negligentie somno/nostriq; cordis oculis diligētia sedula vigilantibus/aias deo lucrifacere sua nobis cooperante gratia valeam⁹. ex de of. archi. c. s. ibi. oēm curā. & ibi. studeo & de linquentiū ratione cora deo redditur⁹ est. & ad hec. ibi. parochiarum solicitudo. et de offi. archi p̄esby. c. fi. ibi. ꝓpter assiduā ergo in populū dei curā. & ibi. solicitudinē gerunt. & ibi. iugi circūspectione custodiant. & de offi. p̄i micerij. c. s. ibi. doctrine & custodie insistat: sicut p̄o aiab⁹ eorū cora deo rationē est reddituras. & ibi. de singulis studium habeant. & ibi. absq; vlla vacet negligētia. xliij. dist. ephesijs. viij. q. s. qui epatum. ex in ꝓhemi. vj. li. & ex de p̄i nile. cū & plantare. ex de regu. non solū. li. vj. Irrevj. di. fratrem. ¶ Sequit in descriptione. Cōmissa alicui vt curet ne pereant/ez instruendo sibi cōmissos in fide & moribꝰ & in virtijs fugiendis: ac virtutibus & bonis operibus exercendis. vt patet. r. q. s. placuit. & in eo q̄ legitur & no. ex de vi. & honesta. de. vt quisq; s. c. vt clericor. & ex de pe. & re. de⁹ q. §. apl'i. ex de ma. & obe. solite. §. potuisses. Et q̄ sequit q̄ si male vt negligēter curet obligat deo. ar. insti. de iuri. sti. §. siqs aliū. ex de of. or. irrefragabili. rūso. i. & de statu. mo. cum ad monasteriū. §. abbas. Hoc autē debet curare p̄elatus modis necnō visitando & corrigēdo & puniendo/sacramēta ecclesiastica exhibendo. ex de elec. dudum. ij. §. tandē. de transac. veniēs. rūso. i. & ex de pe. & re. ois. §. sacerdos. c. cum infirmitas. ¶ Caueat igit sibi & semp hac obligationē p̄e oculis habeat ne reperiat negligens/dormiens/vel dormitans. ps. cxx. Non dormitabit neq; dormiet q̄ custodit israel. Nec mirum. q: sicut Bern. ait. Non dormitat neq; dormit qui impugnat israel. ideo et incuratio dicit Prouer. vj. a. Defixisti apud extraneum manū tuam: illaqueatus es verbis oris tui. eripsum libera: discurre: festina: suscita amicū tuum: ne dederis somnū oculis tuis: nec dormitent palpebre tue. exponunt & legūtur verba p̄dicta. ex de renun. nisi cū p̄idē. §. verū. ¶ Or si hoc diligenter seruauerit: esto q̄ propter duritiā plebis non ꝓficiat: tut⁹ erit & meritū suum habebit. xliij. di. fit recto. & c. ephesijs. ex de renun. nisi. §. porro. in fi. Sed non omittat seculare brachiū inuocare. ex de offi. or. c. s. & ex li. vj. dilecto. de sen. ex. Esto q̄ peccatores sine effusione sanguis nequeāt coarctari. ex de homi. postulasti. ¶ Sequitur. Que cōperit ex lege scripta siue iure cōmuni. sicut patet. ex de offi. or. cōquerēte. & in platis q̄ per electionē creantur & etiā rectores⁹ parochialiū ecclesiarū: ex q̄ sunt authoritate sui indicis instituti. vt patet ex de pe. & re. omnis & in eo q̄ legit & no. ex de elec. pere. c. fi. & de offi. archidia. cū satis. ex de offi. or. §. sacerdos. & c. cū ab ecclesiarū. & ca. ad repmēdā. & de sen. ex. nup. §. in scdo. & §. fi. in fi. & in summa Ostiē. de pe. & re. §. cui confitendū sit. rūso. i. & de sen. ex. §. sed q̄s possit excōicare sub. §. fi. qui incipit. Nedū autem. ¶ Et notandū q̄ hec cura extendit ad oēs habitātes intra limites p̄dictor⁹ qua rōne & puent⁹ ispuales exinde puenientes p̄cipiunt in vsus necessarios cōuertendos. ex de his q̄ fi. a p̄. e. pasto: a'. ex de paro. sup eo. xiij. q. s. his ita. nisi in aliq̄bus obstet cōsuetudo. ex de deci. cum sint hoies. & c. ad apl'ice. Hi autē limites quantū ad parochias p̄o dispositione ep̄orū extendi p̄t ex causa & restringi: put legit & no. ex de ex. p̄e. sicut vnire. & de ec. ea. di. audientiā. s. q̄bus et de hac cura tenent incurant reddere rationē. sicut legit. & no. ex de p̄uile. c. iij. §. in ecclesijs. et de p̄ben. in latera nēsi. r. q. iij. c. s. ¶ Sequit. Vel cōmissione canonica/ab ep̄o g̃naliter vel specialiter facta. sicut p̄t̄ in Archidiacono. s. ex de of. archidia. c. s. In Archipst⁹ vero. s. de offi. archip: ef. c. fi. & p totū. xvj. q. s. cūctis. Et in officiali suo. vt p̄t̄ in eo q̄ legit et no. ex de isti. c. iij. ex de app. romana. rūso. s. li. vj. & invicarijs eccl'iaruꝫ ppetuis. ex de of. vica. ad hec. Et etiā ex causa ad rēpus cōstituris. ex de ap. puenit. de offi. or. cū nos. Vel a papa p̄ priuilegiū generale vel speciale. vt patet. xxij. di. §. s. xxv. di. c. s. xxv. q. ij. c. s. sequen. et in eo q̄ legit & no. ex de transla. c. s. et. c. vlti. & de hereti. ercōicam⁹. s. §. quia vero. & de er. p̄e. accedentibus ad fi. Vel p compositionē ex certa scientia cōfirmati. ex de transac. c. veniēs. §. fi. ¶ Sequit. Aut cōsuetudine vel p̄scriptione. Nā & metropolitani in sua & etiā in aliena ꝓuincia & epi in alienis dioce. & etiā abbates archidia. & capitula & similes iura epalia & parochialia curā & ad ꝑtinentia inquantū ista possunt in ipsos cadere & p cōsuetudinem & p p̄scriptionē acquirūt: sicut de cōsuetudine ꝓbat in eo q̄ legit & no. ex de elec. dudū. ij. §. tādem. ex de offi. or. quāto. & c. duo simul. & c. irrefragabili. §. excessus. & de fo. cōpe. licet. §. s. et. c. cū cōtingat. et ex de offi. or. romana. & de fo. cōpe. romana. & de ap. romana. li. vj. de p̄scriptione ꝓbat in eo q̄ legit et no. ex de p̄scrip. et trāsmissa. & c. cū olim. & c. veniens. & de reli. do. cōstitut⁹. et. c. cū venerabilis. & c. cū dilectus. ¶ Sequit. Per sedē apostolicā non improbata. hoc ideo dicit: q: cōsuetudo nō p̄ficit nisi sit rōnabilis & p̄scripta. ex de cōsue. c. fi. Irrationabilis aūt iudicat p sedē ap̄licā si ex ea limites cōmuni dātur. ex de deci. cū sint hoies. in fi. Vel si etiā de alij grauē p iudiciū pararet. ar. in eo q̄ legit & no. ex. s. de deci. fugerstum. de ma. et obe. cū inferior. de ꝓsue. cū olim. ¶ Sed et quantū ad p̄sonā p̄uiatā rep̄obat vt nec curā acq̄rat et cōsuetudine: nec sibi eligat cōfessor. ex de pe. & re. si epūs. §. fi. li. vj. & no. in sum. Ostien. c. ti. §. cui confitendū sit. sub §. cui imperator. rūso j. In p̄script̄ione. vero ratiōbona fides & iust⁹ titul⁹ exigunt. ex de deci. dudū. & de p̄scrip. si diligenti. & clari⁹ hodie. ex eo. ti. cpm. li. vj. vbi de bona gam ponit glos. Jo. an. ¶ Notat etiā Ostiē. in summa in titu. de filijs p̄esbyte. §. fi. ante fi. in ꝛ. Irē querit que difficia intelligunt habere curā aiarū q̄bus inest inḡrere. coḡrigere: reformare: p̄cipere: interdicere: suspēdere: excōicare: absoluere. ex de elec. dudū. ij. §. tandē. de offi. or. c. s. & ij. & c. cōquerente. §. s. de ma. & obe. ijs q. nā hec medicinalia sunt aiarū. ij. q. s. multi. xvj. q. iij. cū aliqs. r. q. i. relatum. & c. sequē. de pe. ois. §. sacerdos. ¶ B Irem notandum q̄ curam cōmittere pertinet solum ad episcopū dioce. ad quē de iure cōi pertinet institutio auth⁹ibilis. ex de fi. p̄esbyte. et tua. ad fi. de offi. archidia. cum satis. de bere ti. cum ex iniuncto. in fi. de offi. delega. super eodem. §. s. & in glos. ar. de ex. p̄ela. c. iij. xvj. q. vij. null⁹. vbi de hoc. ex de puil. cū & plātare. §. in ecclesijs. ex de capel. mona. c. Et h institutio loco ꝓfirmationis habet: ante quā nec p̄sentare nec is cui collata est eccl'ia administrare dz. ex de p̄ben. cū ilā dudū. & c. in latera nēsi. cū suis cōcor. . Nō si fecerit pōt eps talē remouere/nisi dispēsauerit gratiose. ex de de. per. vlti. Est aūt rō huius q̄ sine auth⁹itate epi nemo possit intrare vel de relinḡre eccl'iaz. ex de renū. admonet q: nemo dz se igerere i talib⁹. Is q̄ vocat a deo tanḡ Aaron Heb. v. ex de elec. q̄liter. vij. q. s. in scripturis. & q̄libz dz intrare p ostiū q̄ est ch̄ist⁹. Joā. x. alioqui fur cōtra fm̄ Bre. q. s. q. s. ordinationes. vij. q. s. non furem. & c. denitz ex de p̄ben. cum qui. li. vj. ¶ Dicit ergo in gerere se is q̄ intrat p̄eter authoritatē dioce. ex de offi. or. quoniam in plerisq; §. fi. episcopus enim ch̄isti vicarius est. xxiij. q. v.

Profusio definitionis explanatio

nullo ferent. ℟ ex de sacra vnc. c. f. §. q; vero. ver. per frontis. Idcoq; q̃ sine episcopo intrat: disrupto ostio cui⁹ vicarius est episcopus: beneficiū ecclesiasticum sibi vsurpat. vt ex⁹ posse p:obatur ex de iure pa. relatum. §. f. ℣ pater. viij. q. f. qui vos spernit. et. c. seq. et. c. in scripturis. Et hec est summa ratio quare talis institutio non potest p:escribi a minori episcopo. ¶ Est vero secunda institutio co:po:alis: que ad Archidiaconu; spectat de iure cōmuni. vbi aliud non est cōsuetudine: que sequit hanc p:ecedentem institutionē tamē executo:ia. ar. ex de sen. ℣ re. iu. cū bertoldus. f. fīso. §. qui de cōsensu episcopi. de hac ex⁹p:esse loquitur ex de offi. archidi. ad hec. §. in quadā. ℣. c. vt nostrū. ¶ Est et terria institutio que p:o collatione ponit: ℣ de hac pōt intelligi ex de insti. cum venissent. de ex. p:e. c. ij. de p:eben. referente. xliij. di. si in plebib⁹. Unde ℣ concessio p:o institutione ponit ex de offi. le. dilect⁹. §. f. Sed ℣ quātumcūq; quis cōferat semp ante eē vrat co:po:ali possessione semp est ad auth:oritatē episcopi recurrendum. vt p:e. c. cū bertoldus. ℣ ex de of. archidia. ad hec. §. vlti. ℣ de of. vica. c. iij.

¶ Et ad hec sciendū q̃ distinguendū inter curam ℣ curam animarū. Quādoq; em̄ cura animarū dicitur strictē potestas ligandi ℣ soluendi in foro penitētiali. et hoc in nullo p:elato cadit: nisi sacerdos sit. xxj. di. in nouo. ex de pe. ℣ re. noua. ℣. c. ois. ℣ hanc nullus habere potest nisi sacerdos: ℣ nisi detur sacerdotis auth:oritate speciali. vt ex de offi. archidia. cū satis. ℣. xvj. q. vij. nullus. vel generali. ex de offi. dele. super eo. xxv. di. perlectis. Et tunc hanc dedisse videt non is qui dat: sed ille cui⁹ auth:oritate datur. ff. de auc. tu. ita autē. §. gessisse. Quāuis dici possit q̃ archidia. ℣ electi cōfirmati et alij huiusmodi q̃uis non sint sacerdotes: tamē possunt dare ecclesias curam animarū habentes sacerdotibus. Nec dant curam animarū cum non sint sacerdotes. sed is cui dant quādo fuit fact⁹ sacerdos simul cū o:dine hanc potestatē ligandi et soluendi acce/pit. licet nō in h⁹ subditos quos modo dat archidia. vel alius p:elat⁹ potest. Item haberet anteq̃ institueretur per ipsum in ecclesia que habet curā: sed effectū huius potestatis quem nō habeba- concedit. f. q. f. §. ex his verbis. ℣. ne augmētū. xvj. q. f. §. ecce in hoc. c. ℣. §. ecce sufficiēter.

¶ Large autē dicitur cura potestas efficiendi ℣ recipiēdi in ecclesia: ℣ puniēdi: ℣ corrigendi. cessio. xvj. di. §. f. Sub hac cura est interdicere. excōmunicare. ℣ visitare: et alia que sunt ad correctionem mo:ū. ex de sec. dudum. ij. §. tādem. ℣ ex de offi. archidia. ℣ inferiores p:elati. vt ibidem. Et de ratq; istarum curarum intelligitur ex de p:ebe. c. multa. Ecclesiā autem vel p:ebendā conferre non potest archidia. vel alius p:elat⁹ p:eter episcopū. xvj. vij. null⁹. nisi hoc consuetudine vel p:iuilegio habeat. et hoc facit hoc tamē vicari⁹ episcopi. ex de offi. dele. super eo. ℣ insti. cum venissent. ex de offi. archidia. c. f. fm Inno. quē no. ex de offi. archidia. c. satis. Sed ibi Ostiē. dicit. q̃ hanc distinctionem nō intelligit: quia potestas ligandi in foro penitentiali ℣ soluendi cura dici non potest fm ius: quia hoc nullo iure cauet: nec fm rationem naturalē: immo oīno aliud est potestas ℣ aliud cura. Unde ℣ multi habent potestatem p:edictam: qui non habent curam. sicut sacerdotes nō curati: ℣ multi habent curā qui non habent p:edictam potestatē. sicut instituti ℣ cōfirmati nō p:esbyteri vt patet ex de ea. ℣ q̃li. p:etere ea. ℣ de elec. trāsmissam. Potestas etiā p:dicta est nomē iurisdictiōis. vñ nec cura dicit sed ptās clauiū in o:dine sacerdotali recepta: quā nec sacerdos pōt p:cedere: sed episcop⁹ tm̄. vt p:eal. §. ex iis verbis. ℣. §. ecce. ℣ patet in eo qō legit ℣ no. ex de conse. ec. vel alaqua. Curado iurisdictiōis est nomē o:dinis ℣ hāc recipit p:elatus in cōfirmatione. ex de elec. trāsmissam. vel institutione. ex de ex. p:e. ad hec. ℣ de p:iuil. cū ℣ plantare. §. in ecclesiis. Unde ℣ q̃n talis p:latus o:dinat: non datur ei cura quā iam receperat: sed potestas ligandi atq; soluendi alias sibi cōmissas: quā sine o:dine non habebat: q̃uis tamē posset alicui sacerdoti cōmittere vt eas dē in foro penitētiali audiret ℣ absolueret: q: hec iurisdictiōis est: quā ratione cure hz. vt patet in eo qō legitur et no. s. de elec. suffraganeis. de pe. ℣ re. omnis. Et in summa Ostien. de pe. §. cui cōfitendū sit. Rūfo. f. ver. viij. ℣ seq. ℣ sub rubrica de remissionib⁹. §. f. ℣. §. q̃s possit. et sequē. ℣ de sentē. excō. §. q̃s possit excōmunicare. sub. §. de cura. no. Ostien. ex de pe. ℣ re. oīs. i ℞bo. ꝓpo: ibi. videas nedū illi⁹. Sz nec absoluere q̃s pōt ab excōmunicatione: nisi sit sacerdos. q: hec absolutio mista est: partim sz penitētialis ℣ partim iudicialis. Uñ nec absoluit nisi penitens ℣ contritus. xxiij. q. j. legat. Hanc sniam q̃ nō pōt absolvere ab excōicatione nisi sacerdos: tenet Ostiē. ex de offi. archidia. cū satis. in fi. ex de simo. ad aures. ℣ deinde ita quo:ūdā. ℣ de sen. ex. a nobis. ij. et. c. cū illo:. et. c. nup. §. vlti. ℣ c. cum desideres. Uñ ℣ idē Ostien. no. in p:e. c. a nobis. ij. in §. illud. in glos. sz per peccatū. q̃ ratio est multiplex: q̃ non possit absolui q̃s ab excōicatione: nisi a sacerdote vno: q: nō ferē excōicatio nisi. p mo:tali peccato. xj. q. iij. nemo. sed ab hoc nullus pōt absoluere: nisi sit sacerdos. ex de pe. et re. omnis. de pe. di. j. vsq; ibū. Quū igit excōicatur q̃s iudiciali sniā: a pctō causat: ideo nō est mirū si causatū a causa sua efficitur ℣ eius naturā sapiat: cui et quodāmodo succedit. ar. ex de vo. magne. §. cū igit. Sed ℣ vtrūq; foū simul miscet in quo casu sicut ecclīasticū tamē dignius trahit ad se seculare. ex de or. cog. tuā. sic et pniale cōtentiosum. ar. ex de cōse. eccle. q̃ in dubiis. Est ℣ alia ratio. q: nō hō hanc sententiā p:fert: sed pot⁹ deus p hoiem: cui hanc potestatem dedit. xj. q. iij. nemo. f. Justū ergo dignū ℣ equū est q̃ a tali nullus possit absolvere: nisi deus vel eius vicari⁹ sz sacerdos: q̃ solus et non inferio: habet clauiū p:tātem. ar. in eo qō legit ℣ no. ex de sum. trī. c. j. §. vna vero est. ℣ ex de pe. no ua. Uñ ℣ in isto casu fallit regula illa qua dicit. q̃ pōt ligare. et soluere. ex de ma. ℣ obe. cū inferior. Officialis nēpe epī non sacerdos pōt excōicare: et rñ non pōt absoluere: vt p:edictū est. Et ex p:emissis ibidē colligit alia ratio: q: excōicare solius iurisdictionis est. Absoluere vero nō solum iurisdictionis: sed ℣ fori penitentialis: ℣ sic miste nature est. Uñ ℣ ipsa vi relinquit q̃ aliud iuris est in vno q̃ in alio fm Ostien. q̃ ita no. in p:e. c. a nobis. ij. in glos. sz p pcm̄. Hoc idē ipse Ostien. no. in summa de sen. ex. §. quis possit ab hac sniā. ℞. sed nūquid cleric⁹. Hoc idē videt tenere Inno. ex de cōsue. quāto. ℣ p:e. c. cū illo:. ℣ p:o hoc facit. c. canonica. de sen. ex. ℣ xxiij. q. iij. notandū. ℣. vj. q. f. illi qui. ex de rap. in literis. et de sepul. parochiano. de pe. di. f. verbū. ℣. c. quārūlibet. xxiij. q. f. §. iis auth:oritatib⁹. ¶ Sz alia reuerētia tanto:i domino:ū cōtrariū dico: q̃ nō sacerdos si cleric⁹ est et iurisdictionē habet: pōt absoluere sicut p:ebit excōicare: q: aliud est ligamē peccati: a q̃ non absoluit ligamen excō- sacerdos vt iurib⁹ p Ostien. all. Et aliud est macia peccati. xj. q. nonis: q̃ non est pcm̄: sed pena p:o cōtumacia peccati. xj. q. cerdotes. ℣ legit ℣ nemo. ℣. c. cer est. xxiij. q. iij. tam sacris est. xxiij. q. iij. co:ripiendo. ℣. ex parte. f. ℣ q̃ medici. Et hoc vinculū pōt tolli ex de sen. ex. cū medicinalis per q̃scūq; causas nascit. p ea illud potu- pis resoīs. Et ista distinctio clare ꝓbat ex de sui. ex de sen. legat. p. ex. §. nos igit. p quā time decre. hōt. Et q: excōicat- ℣ absoluere a snia excōicationis simpliciter iurisdictionis est. ex de elec. trāsmissam. et. c. dudū. ij. Ergo q̃ iurisdictionem habet excōicadi absoluēdi. Et q: aliud est o:do sacerdotij aliud iurisdictio p:elatorum. ar. xxj. q. f. §. ecce. Et q: dñs par illi⁹ esse voluit iudicii ℣ soluēdi. ex de pe. di. f. verbū. Ad hoc facit Bern. xx. di. ibi. Jnuēdi. altera dans sibi aliquos efficiendi de eccl'ia vel recipiēdi.

¶ Itē q: subtiliter videdo: aliud est clauis sacerdotalis fundata ad soluendū pcm̄. Aliud iurisdictio excōicandi ℣ absoluēdi in foro iudiciali. q: multi p̄sbyteri curati vel delegati absoluūt in foro pnie: q̃ nō pnt absoluere a snia excōicationis. quia hoc ad epm̄ ptinet. vt no. Joā. an. ex de pe. ℣ re. si epūs. li. vj. et multi hñt iurisdictionē: q̃ nō hñt

Sol⁹ sacerdos absoluere pōt ab excōicatione.

Inno/centio ℣ Ostiēsi refragat

claues in foro penitentie vt pre.c.transmissam.¶.c.dudū.
¶Et in hac opinione videt fuisse glo.in pre.c.canonica in glo.nisi esset.¶ Bof.c.ti.porro.¶ Archidi.di.xxiiij.q.iij notandū. Fateor aūt q introductio solēnis in ecclesiā de qua loquit.xj.q.iij. cum aliqs.ad ordinem pres byteralem pertinet.¶ hāc inferio: pres byterо facere potest.vt no.ar chidi.in pre.c.notandū. Et hanc opinionem quam teneo seruat ritus ecclesie.de hoc no.in spe.de sen.¶ ijs q ipsam sequunt.§.vt autem que premissimus.iuxta fi.d. Itē scias q licet iudices xc.¶ De materia autē cure no. Archidia.et de fi.psby.is q. li.vi.i.d. cura. Quia de cura prelatis satis.s.dixim⁹:dolendū est q: sola verbalis cura habet/¶ non realis.vir est q posset dicere.Curauim⁹ Babylonem ¶ non est sanata. Hiere.lj.q.d.prelati: Feci qđ debui:non remansit pce me: sanare te noluisti:tibi feci/ non mihi xxiij.q.iij.forte.xlvij.di.c.vltri.xliij.di.ephesijs.vbi de hoc. Sed est qui sanari desiderat:sed non inuenit curatorem. Quis em̄ hodie rectorū infirmatur cū infirmo subdito: Quis cū scandalizato vrit.ij.ad Cor.xj. Quis optat fieri anathema pro fratre sibi subdito:ad Ro.ix. Immo qs cū nō anathematizat:Quis hodie petit deleri:aut nolle a domino veniā indulgeri:Ero.xxxij.xlv.di.disciplina.de pe.di.ij.§.opponitur. Quis em̄ hodie pastor ponit animā suā pro ouibus suis: Joan.x.xvij.q.j.§.hoc tunc. Immo quis pastor mutatus in lupū hodie animas nō deuorat: Ezechi.xxxiiij. Quis samaritanus custos prelatus ligat vulnera subditi vulnerati: Quis facit secū misericordiā: Quis ducit eum in stabulum/in ecclesiā vbi pascunt animalia mansueta: Quis stabulari⁹ ei supererogat ad hec Luc.x.xlv.di.disciplinā.de pe.¶ re.ois.§.sacerdos. Immo quis eum extra stabulū ¶ extra synagogam nō ejicit: Jo. ix. Quis em̄ hodie Joseph saluator: egypti frumenta populis diuidit: Gene.xlj. Quis hodie cū Job liberat pauperem vociferantē: pupillum cui non erat adiutor.¶ est oculus ceco:¶ pes claudo:¶ pater pauperum:¶ causam quā nescit diligentissime inuestigat:vt cōterat molas iniquit:¶ de dentibus ei⁹ auferat prēdā:¶ sit merentiū consolator: Job.xxix. Et quis cū eo de prelatis hodie fler cum afflicto:¶ cōpatitur anime pauperi: Job.xxx. Et quis hodie prelatorū ecclesie non negat pauperibus quod volūt ¶ oculos viduarū expectare non facit:¶ nō comedit buccellam suā solus.¶ non comedit pupillus ex ea. Et qs non despicit pretereuntē:eo q nō habuit indumentū: ¶ absqs operimēto pauperē si non benedixerunt latera eius ei de velleribus ouiū suarum calefactus est: Et cui nō manet peregrinus foris:et cuius ostium viatorū semper patet: Job.xxxj. Quis prelatorū poterit dicere verbū Moysi: Tu scis q nec asellum quidem vnq̄ acceperim ab eorū nec afflixerim quemq̄ eorū: Numeri.xvj. Quis prelatorū hodie habet frontē dicendi cū Samuele subditis. Loquimini de me coram dño ¶ cristo eius. cuius sum:si oppressi tulerim aut asinū:si quampiā calcei accepi: ¶ cōtempsi aliquem:si de manu cuiusq̄ xxj.Reg.xij. Quis prelatorū illud hodie restituamq̄ mihi pro eo q fregit.ia my/ stica cum Zache[illegible] primos redemit.lxxxvj.di.p. a satis.in [illegible]cū cum eo ata ecclesie cōminut. deinde consolata dat pauperib⁹ ¶ captiuis.xij.q.ij.cū. Quis presidentium audet p die dicere subditis per eum correctis: Mundi sum⁹ ego sanguine mee a sanguine:id est a peccato oīm vestrum: Act.xx.xliij.di.ephesijs. Sed vtinā viri sanguinum non[illegible] sicut mihi q non dimidiant dies suos. ps. liij. Vt inueniemus Samuelem lugētem Saul.j.Reg. xv. Dauid eumdē.ij.Reg.j. Nolanum episcopū Paulinū narrat Brieg.in dialogo vendentem se Vandalis pro filio vidue parochiane sue: Remāserūt nūc sua ¶ cōnuba ¶ indumenta pontificalia. Defecit misericordia. Remansit author:itas. Absit vite veritas. Stelle prelati nō dederunt lumen in custodijs suis. Baruch.iij. ceciderunt de celo. Mat.xxiiij. Draco traxit secū. vtinā non maiorem tertiam partem stellarum. Apoc.xij. Galli nō cantant: quia gallina ceci:id est castrati ¶ pingues effecti sunt. Esa. xij. Canes lingua saniferi/muti effecti sunt. xliij.di.sit rector: Esa.lvj. Vacce de samaria pingues prelati crapulari:¶ dilatari. Amos.iiij. non mugiunt:nec⁹ Berhsamis via recta gradiuntur q: pingues sunt:¶ de filijs nō curant.j. Reg. vj. Custodes episcopi chartas custodiūt. cōtra illud.xxj. q.j.in canonibus.¶ sententijs chartas implent:¶ dicunt. Numquid ego custos fratris mei sum.q.d.non. Gen.iiij. de pe.di.j.§.euidēter. Prouerb:id est rector nauis a procella/ dormit in puppi.vij.q.j.scisciteris.¶ amisso clauo nauicula periclitatur fluctib⁹. Prouer.xxiij.j.q.iiij. nauicula. Pusillanimi terga verterūt:¶ vexillo dirupto exercitus prostratus est. Sacerdotes non dixerunt/vbi est dominus:¶ tenentes legem nescierunt cū. Pastores preuaricati sunt in domino:¶ prophetauerūt in Baal.i.vt deuorent.nam Baal deuotatio interpretatur:¶ idola securi sunt. Hiere. ij. Propheta ¶ sacerdos polluti sunt:¶ in domo dei malitiā inuentum est:¶ in prophetis samarie vidit dominus fatuitatem. Et in prophetis hierusalē vidit dominus simulationem adulterium.¶ iter mendacij:¶ confortat manus pessimorum vt non conuertatur vnusquisq̄ a malitia sua Propterea hec dicit dominus exercituum ad prophetas. Ecce ego cibabo eos absinthio:¶ potabo eos felle. A prophetis enim Hierusalē est egressa pollutio super omnem terram. Hiere.xxiij. Nomine autem prophetarum doctores intelligūtur. xliij.di.sit rector. Hodie effeminati principes dominant:¶ cōcupiscētia garrula in solio sedet. Archiflamines filum deposuerunt:¶ signum in eis non est. xxj.di.c.j.§.sacerdotes. Error:ū magistri cathedrati sunt: sed veritatis discipuli non fuerunt.ar.xxxvij.di.relatum. xxiiij.q.j.cum beatissimis. Non precedunt arietes:¶ ideo oues aberrant. vij.q.j.scisciteris. Duces ceci sunt:et ideo subditi foueis dilabunt.xxxvij.dist.que ipsis. et de ea et qua.cum sit. Mediatores de medio recesserūt:¶ ideo sanguis effusus est. Aduocati preuaricati sunt:¶ ideo causa perit.ar.§.q.iij.§.notandum.¶.§.preuaricator. Judices in muneribus iudicant:¶ ideo[illegible]ultitia exulat.j.q.j. duces xj.q.iij.pauper. Radix[illegible]ata est vel corrosa vermib⁹:¶ ideo folia pallida¶ fr[illegible]cus marcidi:quia qualis arbor talis fructus. Mat.vij. Capita languerunt.¶ ideo membra dolent.vj.q.j.ex merito. Egroti sē medicos iactitant. Doctrui alios resuscitant. Ceci illuminat. Claudi precedunt sunt¶ pueri magistri senioum sunt.sed non sunt tales pueri de quibus.lxxviij.di.§.hoc regulariter. Sompnatores prophetizant. Hiere.xxiij. Coniugia frequētantes hortatores viduaritis sunt. xxvj.dist.vna. Exemplaria vite defecerunt:et ideo subditi corruerunt. vt pre[illegible]c.ex merito.¶ extra de vo.et vo.re.magne. Sed positates potēter tormenta patientur. viij.q.j.illud.¶ Judicium durissimū ijs qui presunt. Sapi.vj. ¶ Et sicut tamen sepe dixi superius: agant quicquid velint summus pontifex¶ alij prelati ecclesiarum:ab eorum tamen obedientia recedendum non est. viij.q.iiij.nōne.ij.q.vij.sacerdotes ¶ reliqui. vbi de hoc ibi vide. Non ergo habeam⁹ deū alienum nec deum recentem. ps.lxxx. Deb.xiij. Jesus christus heri ¶ hodie ipe ¶ in eternum. vbi Bernar. Hesternū quidem ab initio seculi vsq̄ ad dominicam ascensionem. Hodiernum vero diem exinde vsq̄ ad cōsummationem mundi. Eternum intellige post cōmunem omnium resurrectionem. Nec ecclesiam nouā:quia vna est verus et nova. vij.q.j.deinq̄.xxxij.q.iiij.recurrat. vbi de hoc.¶ dixi supra. Unus eius sponsus ¶ christi vicarius generalis:quē in terris nemo iudicat: quia solus ipse sacrorum suorum indignorum/siqua sunt/solum deum habet vltorem. quo execpro/quinis alius homo quātūuis magnus habeat super se deum ¶ hominem impia vlciscentem.ix.q.iij.alior. Agat quicquid vult:domin⁹ est:pater est: iudex est:occidat:¶ si occiderit me in ipo sperabo Job.xiij. Anathema/tizet:persequatur:non fugio nisi ad eum sicut dicit Aug.

Prelati negligēcie arguuntur.

A pro[illegible] [illegible]

de deo cuius ipse vicarius. Deus ita timendus est: vt ab ipso fugiatur ad ipsum. sicut facit paruulus cum videt patrem iratū prosternēs se ante ipm: misericor: diā rogās quasi fugiens a manu ferientis ad pedes miserētis. sic ⁊ nos ad eius vicariū faciam⁹: prosternamur ad pedes mie fue fugiētes ab eius ira stimulāte ad eius miam indulgētē. ¶ Si ecclesia humiliatur: id est conculcatur: ad cuius confugiemus auxilium? ⁊ vbi relinquemus gloriam nostram. ix. q. iij. alior:um. Non recalcitro: quia extra eū gratia dei misericor: dia dei nō est. Si (quod absit) iniuste iudicat: sufferō. Si iuste: veniam peto: sed non apostato. nec a petra recedo. xix. di. in memoriam. et. c. ita dns. ne ab eo collidar: Et quo irem? Et vbi cōmunicarē? Joā. vj. xxiij. q. j. §. si autem. Et vbi viuerem. xxiij. q. vij. quēadmodum. Et vbi saluarer: xxiij. q. j. quicunq;. Extra arcam diluuii um est. xxiij. q. j. quoniam. Extra colūbaz amaritudo est. xxiij. q. j. loquar. Extra hortū cōclusum diuisio est. xxiij. q. j. omnib⁹. Extra fontem ficcitas est. ibidem. Extra bethleem que est domus panis viui. Joā. vj. de con. dist. ij. sicut. cluries est. Extra dñam gentiū dura mortis seruitus est. xxix. di. opor:tebat. Absq; tunica inconsutili inscissa algesco frigore. xxj. q. vij. sicut. Mēbrum sum putridū ⁊ abscissum si seperar a corpore. p:e. c. quemadmodum. Extra domū agnum non comedam. xxiij. q. j. quia. Extra vineā domini sabaoth. Esa. v. vinum pungitiuum ⁊ cōpunctionis. Potasti nos vino cōpunctionis. Et letificatium. pš. lix. Vinum letificat cor hominis: non bibā. Regīnam deauratam adsistentem a dextris christi. pš. xliij. ecclesiā intueor. Decora est. Non habet in se maculā neq; rugam. Ephe. v. xxi. di. Quis. Incorrupta est. Pudica est. Vnius cubilis sanctitatem casto pudore custodit. xxiij. q. j. loquitur. in fi. Nunq; in se cecidit: neq; cadet. q: Petr⁹ romanus cam sustentat. xxj. di. §. j. in fi. de pe. di. ij. si enim. vltra duas colū. Colliditur. turbatur. xxiij. di. in nomine domini. xii. q. j. futurā. Exterius denigratur: quia militat sed gloria eius abintus. pš. xliij. Fusca est et decolorata: q: decolorauit eam sponsus eius / sol obscuratus. Cañ. j. quia non est ei species: neq; decor. Esa. liij. Sponsa eius luna in sanguinem vertitur. Ap. c. xxj. q: mutatur: quia in malis filijs turbatur. et ideo quia Judas erat ibi nauis Petri peridtabatur. xxiij. q. j. non turbatur. sed tūc in ea nō submersus est: ꝫ pdixi: diuisus / et ad pharisēos diuisos vadēs / pro cōsilio / suspēsus est. Mat. xxvij. de pe. di. vj. q vult. ⁊ di. ij. iudas est. ⁊ c. seq. Caueant diuisores: caueāt disperores: q. pš. xlv. Deus in medio eius / sponse: nō cōmobitur / in fidelibus suis membris Petro. Non habet ex se ecclesia filios priuigniros: quia ex se omnes filios legitimos generauit. de con. di. iiij. mater ecclesia. Diuisi / quoscunq; nomine censeantur / non sunt eius re ⁊ merito etsi numero. de con. di. iiij. est vnitas. de pe. di. j. ecclesia. Adulterini sunt qui que sua sunt: nō que matris: querunt. viij. q. j. sunt in ecclesia. Vocant matrem ecclesiam: fingunt se habere matrem: sed nouerca est eis: quia ipsi non sunt filij ⁊ ideo abijcit eos. Non habent characterem filiorum ⁊ discipulorum. Character autem est stigma domini iesu per quod specialiter sui filij legitimi a spurijs ⁊ māseribus distinguūtur. Unitas est: charitas est. Unde Joā. xiij. In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad inuicem. Ubi Chrys. Preternittens autem miracula que erant facturi: ab amore designat / dicens. In hoc cognoscent ⁊c. Hoc enim est quod maxime homines sanctos ostendit: hos enim dicit esse discipulos. Item ibi Aug. Tamq; alia munera mea habent vobiscū etiam non nici: non solum naturam / vitā / sensum / rationem / ⁊ eam salutem que hominibus ⁊ pecoribus cōmunis est: verum etiam linguam / sacramenta / prophetiam / fidem / scientiam / distributionem rerum suarum pauperibus / ⁊ traditionem corporis sui vt ardeant: sed quoniam charitatem non habent: vt cymbala concrepant: nihil eis prodest. Ad hec. j. ad Cor. xiij. j. q. j. vide. de pe. di. iij. si quis. ¶ Agareni filij agar habeant sibi ⁊ posteris suis munera terrena: que Abraam deus pater multarum gētium quia christianor / dimitret eis sicut seruis terre. diuisis ab Isaac christo legitimo herede. Genes. xv. ⁊. xxj. lvj. di. hismael. Det autem filio suo Isaac christo quod est gaudiū nostrum ⁊ filijs eius coheredibus eius. Ro. viij. hereditatem immarcessibilem ⁊ incontaminatam ⁊ incorruptibilem conseruatam in celis. j. Pet. j. A quibus Belial absq; iugo obedientie christi ⁊ angeli eius diuisi / a suis fratribus angelicis obedientia fixis in celum aereum expositi fulgoribus tonitruis ⁊ tempestatibus ⁊ guerris cotinuis / ceciderunt tradiri in tartarum rudentibus inferni. ij. Pet. ij. in iudicium magni dei vinculis eternis sub caligine reseruati. Jude. j. c.

Gratia spiritussancti Finitur prima pars huius operis feliciter.

¶Primus Articulus Secũde partis huius operis.

Jm nũc restat

de secunda parte isti⁹ operis tractare: que est de plãctu ecclesie. Prima enim pars dei beneficio expedita est: que est de statu ecclesie. in qua expeditũ est de ecclesie fundamẽto:ꝛ eius iurisdictione:ꝛ potentia: et sanctitate:ꝛ dñi pape ꝛ alio:ũ p:elato:um. Nunc cum Job deduco calamũ/dicẽs. Uersa est in luctũ cithara mea:ꝛ organum meũ in vocem flentiũ. Job.xxx. in fi. De planctu igitur ecclesie/q̃ quasi in filijs ꝛ membris suis a puritate ꝛ sanctitate sua quodammodo defecit:et ideo plangẽda est cum Hiere. Thren. per totũ. omni diligẽtia pertractabo. Et quare sit plãgenda:quia ꝓpter casum suũ. Et quõ manente sua iurisdictione ꝛ potentia in statibus suis quantũ ad sanctitatẽ defecerit. in sequentibus declarabo. ¶A Et licet supra in parte prima isti⁹ operis/de malis filijs isti⁹ sancte ecclesie p:elatis ꝛ alijs/ in multis locis tetigerim: Hic tñ latius de singulis statibus quasi a sanctitate ruentib⁹ disseram. nõ iudicans veritatẽ potentie ecclesie vt supra plene ꝛ pluries p:obaui. Sed peccata membro:ũ ipsius ecclesie co:ruptoꝛum. Est eñ condẽnandũ vitiũ:non sancta iurisdictio/aut natura. Extra.vj. dist. odio. xxiij. q. iiij. duo. Dicam igit ꝛ plãgam cum Hiere. Thren. iij. post medi. Diuisiones aquarũ deduxit oculus me⁹ in cõtritione filie populi mei. Oculus meus affligit me:nec tacuit eo ꝙ non esset requies. donec respiceret ꝛ videret dñs de celis. Ne auertas dñe aurem tuã a singultu meo/ꝛ clamo:ib⁹. Iterũ plangã cum eodẽ Hiere. matrẽ meam ecclesiã. ꝛ dicam. Quis dabit capiti meo aquã:ꝛ oculis meis fontẽ lachrymarũ: Et plorabo die ac nocte interfectos/subaudi in aia/filie scz ecclesie/populi mei. Quis dabit me in solitudine diuersoꝛum viatoꝛũ: Et derelinquã populũ meũ:ꝛ recedam ab eis:q: oẽs adulteri sunt/ꝛ cetus p:euaricatoꝛũ:ꝛ extenderũt linguã suam quasi arcũ mendacij/ꝛ non veritatis. Confoꝛtati sunt in terra:q: de malo ad malũ egrẽssi sunt:ꝛ me non cognouerũt dicit dñs Hiere. ix. in pn. Uere ꝛ verissime obscuratũ est aurũ. Thre. iiij. cõmento:hic ꝓ parte istud. c. ꝛ iterũ. j. in vij. ar. perfecti⁹. Status sanctus ecclesie mutat⁹ est color:optim⁹ virtutũ in vitia. Dispersi sunt lapides sanctuarij. i. ecclesie clerici ꝛ religiosi:q̃ sunt fundamenta ecclesie. ẽ de elec. fundamenta. lib. vj. In capite oĩm platearũ. platea lata vita laicoꝛ est. Unde Luc. xiij. ꝛ xviij. q. iij. displiceat. in fi. Exi cito i plateas. ¶B Dicit Amb. ad plateas: vt de latioribus viarũ ad angustam venirent viã. vñ ꝛ platea latior est ꝙ vicus:ꝛ a latitudine nomẽ accepit. In plateis eñ sunt diuites:q: lata est via que ducit ad mo:tem. Mat. vij. ꝛ Luc. xiij. Esa. lix. Coꝛruit in plateis veritas: et equitas nõ potuit ingredi. Unde Aug. Quidã sunt q̃ vagant̃ per cãpos licentie:purantes licitũ/quicquid est libitũ:qui laxas sibi fecerũt habenas:effrenata libertate vtentes/ꝛ frenũ continẽtie detrectantes. Dispersi ergo sunt lapides sanctuarij in capite platearũ:q: clerici ꝛ multi religiosi capita sunt hodie ꝛ exẽpla relarationis ois vite laicis/q̃ latioꝛem vitã tenent. Et hoc est fm Hiero. qõ vehemẽter ecclesiã dei destruit:meliores esse laicos ꝙ clericos. viij. q. j. qualis. ad idẽ. c. causa. ꝛ. q. c. verio:. c. quid aũt. c. illud. Clerici eñ laicos loco ꝛ religione ꝛ sanctitate debẽt precellere. dist. iiij. denique. j. q. j. vilissimus. lxj. di. in sacerdotibus. xxv. di. §. nunc aurẽ. ℣. noie. Filij syon/clerici filij ecclesie speculantis/inclyti virtutib⁹:que sunt anime nobilitas. iuxta illud. Nobilitas sola est/animũ que moribus ornat. ar. xviij. q. iiij. si nõ ex fidei. ꝛ amicti auro primo/o:nati fide/charitate informati. de peni. dist. j. circũcisio. quomodo deputati sunt in vasa testea: fragilia/vilia: xxiij. q. iiij qui fm. nullis tentationibus resistentes. Filia populi mei. lxviij. di. quoꝛum. ecclesia/crudelis in p:elatis seuissimis in tyrãnis. ꝛ. q. iij. quia. cũ. c. seq. quasi struthio in deserto/q̃ exponit ou:. sua. P:elati multi suos filios spoliãtes psequentes/ꝛ ad literã occidentes. p:e. c. quia. Qui vescẽbatur voluptuose in virtutibus ꝛ sanctis exẽplis/ecclesia p:imitiua. xij. q. j. c. ij. interierunt in vijs/in via larga ꝛ relaxata: que ducit ad mo:tẽ. ¶C Unde Mat. vij. ꝛ Luc. xiij. Intrate per angustã po:tam:q: lata po:ta ꝛ spatiosa via que ducit ad perditionem:ꝛ multi sunt qui intrãt per eã. q̃ angusta po:ta/ꝛ arcta via que ducit ad vitã:ꝛ pauci sunt qui inueniunt eam. vbi Thy:ẏ. Tres sunt naturales passiões ꝛ intime carnis. ꝑmo esca ꝛ potus. deinde amoꝛ viri ad mulierẽ. tertio loco somnus. ꝛ ideo grauiꝰ est eas a natura carnali p:ecidere q̃ ceteras passiões. ꝛ ideo nullius passionis abstinẽtia sic sanctificat coꝛpus/sicut ꝙ homo sit castus: ieiunãs:ꝛ vigilans. perseueraꝰ ergo ꝓpter has iustitias ꝛ potissimũ p:opter laboꝛiosissimũ ieiunũ dicit. Intrate per angustam po:tã. ¶Po:ta perditionis est diabolus: per quẽ introitur in gehennã. Po:ta vite est chꝛistus: per quẽ introitur in regna celestia. Lata aũt po:ta dicitur diabolus esse:nõ magnitudine potestatis. s. exẽ sua. Sed effrenate superbie licẽtia dilatatus. Po:ta autẽ angusta dr esse chꝛistus nõ paruitate potestatis exiguus: sed humilitatis ratione collectus. quia quẽ totus non capit mũdus/scilꝫ in inter angustias vteri virginalis inclusit. Uia aũt perditionis est ois iniquitas. Dicitur aũt spatiosa: quia non est intra regulã disciplineinclusa. ꝛ ambulãtes in ea quicquid eos delectauerit hoc sequũtur. Uia aũr vite dicitur ois iustitia:ꝛ ꝓpter contrarias causas est arcta. Cõsiderandũ aũt ꝙ nisi quis perambulauerit per viã:non põt venire ad po:tã. qui enim nõ ambulat per viã iustitie:impossibile est vt vere chꝛistũ cognoscat. Similiter nõ incurrit in manꝰ diaboli: nisi q̃ in via ambulat peccatoꝛũ. hucusq; Thy:ẏ. q̃ etiã dicit. Sed quũ postea dicat/ Jugũ meũ suaue est: ꝛ onus meũ leue. Mat. xj. qualiter hic angustã viã esse ait ꝛ arctam: Sed post laboꝛes ꝛ sudoꝛes in bonũ finem deuenire/scz in vitã/sufficiẽs est mitigare eos q̃ agones patiunt̃. Si enim tẽpestates nautis/ꝛ vulnera militibus lenia sunt ꝓpter spem p:emioꝛ: multo magis quũ celum p:eiacẽs fuerit: et immoꝛtalia ꝑmia: nullũ aliquis sentiet imminentiũ periculoꝛũ. Sed ꝛ exẽplũ chꝛisti p:educis p:o nobis patientis leue nostrũ facit certamen. Qui eñ in agone certat: quũ viderit p:incipẽ admittentẽ laboꝛes agonũ: animoſioꝛ fit. Ne igitur mesti simus quũ multa hic contigerint tristia: q: arcta est via/ sed nõ ciuitas. Jdeo neq; hic quietem opoꝛtet expectare: neq; ibi triste aliq̃d p:estolari. Dicens aũt qm̃ pauci sunt qui inueniũt eam. rursus hic multoꝛũ desideria significauit:ꝛ audientes erudiuit/nõ multoꝛũ p:osperitatib⁹ attendere:sed paucoꝛũ laboꝛibus. hucusq; Thy:ẏso. j. in Thren. c. iij. super litera Teth. ℣. Item hoc iugum. ℣. Aleph. in. vj. ar. Itẽ Amos. vj. Ue qui separati estis in diẽ malum:qui domitis in lectis eburneis:ꝛ Asciuitis in stratis vestris, qui comeditis agnũ de grege/ꝛ vitulũ de medio armenti. Ber. Quid ad hec dicitis vos gulosi ꝛ luxuriosi: quoꝛ deus venter est. Phil. iij. quoꝛ vsus aut in ventre aut subvẽre. q̃ in luxurijs enutristis coꝛda ꝛ coꝛpoꝛa vestra. Jac. v. Pinguedo carnis/delicie coꝛpoꝛis/saturitas ventris/ aut ante moꝛtẽ vos deseret:aut vos illa reliquetis in moꝛte. ¶D Sequit in Thren. iiij. Qui nutriebãtur in croceis/sancti clerici charitate rubicũdi:ꝛ inũditia foꝛmosi. ad exemplũ chꝛisti candidi ꝛ rubicundi. Can. v. Ampleꝛa ti sunt stercoꝛa. foꝛnicationũ ꝛ immũditiarum. ps. lxxxij. Dispersierunt in Endoꝛ. q̃ interpꝛetat fons generationis, quia plena est ecclesia filijs clericoꝛ. Unde opoꝛtuit ecclesiam de eis facere titulos speciales/ꝛ tractatũ. eẽ de filijs p:esby. ꝛ de cohabi. cleri. ꝛ mu. ꝛ. lvj. di. Facti sunt vt stercus terre. i. fetidi ꝛ abominabiles. Jobel. j. Cõputruerũt iumenta in stercoꝛe suo. Ezeg. Jumẽta in stercoꝛe putrescere/est carnales homines in carne vitã finire. Tale ster-

Passio carnalis triplex.

Ob nimiã scelerum frequentiã cuilue runt clerici.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cus ⁊ omne mũdiale spernit Paulus: vt christum lucrifaciat. Phil. iij. Est aũt aliud bonũ sterc⁹ sanctevilitatis ⁊ humilitatis: de quo paup⁹ suscitatur. ps. cxij. Laudate pueri. vt sedeat cũ p⁹incipib⁹ an⁹gelis. fm illud. Præcenerunt p⁹incipes cõiuncti. ps. lxvij. i. angeli cũ p⁹incipibus. id est apostolis. fm illud. ps. xliij. Cõstitues eos ꝓncipes. lxviij. dist. quo: ũ. populi sui ps. cxij. Et maio: effecta est iniquitas filie populi mei peccato sodomo⁹ que subuersa est in momẽto. Beñ. xix. de pe. di. j. sed ⁊ cõtinuo. q: ecclesia magis recipiens/de gratia ⁊ dignitate/christi magis ingrata ⁊ magis ꝙ̃ synagoga offendit. ar. xl. dis. homo christianus. cũ si. Vñ Mat. xj. Remissi⁹ erit terre sodomo⁹ ⁊ gomo: reo: ũ in die iudicij/ꝙ̃ illi ciuitati. Vbi Hiero. Quia sodomitis ⁊ gomo: reis nõ fuit predicatũ euangelium. ⁊ Mat. xj. Dico vobis q: terre sodomo: ũ remissius erit in die iudicij ꝙ̃ tibi. loquit Capharnaũ. vbi dñs multa mirabilia fecit. que maio: est in condẽnatione/ꝓpter euangelij p⁹euaricationẽ ꝙ̃ sodoma ignio: ans christũ ⁊ euangeliũ.

¶ Et sequit. Candidio: es nazarei eius niue. Nazarei iterp⁹etant⁹ virgulta vel flo: idi siue custodiẽtes: aut separati/mũdi/vel uncti/siue sancti/aut consecrati. Tales fuerũt clerici in ecclesia p⁹imitiua. virgulta vi⁹entia sanctis operib⁹. vnde ⁊ colũba ad noe rediit po⁹tãs ramum virentis oliue. Beñ. viij. eẽ de sacra vnc. c. j. §. quia vero. in fi. virens aũr non siccus aut arenscens est ramus/bonum opus factũ in charitate. Breg. Nec habet aliq̃d ram⁹ bonι operis: si nõ manet in radice dilectionis. Flo: idi/puri. vnde Cañ. j. Lecrulus noster flo: idus/conscientia pura ⁊ bona. de pe. di. ij. charitas. ij. quasi in fi. Custodientes/precepta legis. ps. cxviij. Et custodiã mandata tua. ⁊ iterum ps. cxviij. In custodiẽdis illis retributio multa. Separatι mente a malis. xxiij. q. iiij. a malis. Mũdi/co: de Mat. v. Beati mũdo co: de. Aug. Hoc est enim simpliciter co: qõ mundũ co:. Chr⁹s. ibi. Mundos aũr hic ait vel eos q̃ naturalẽ virtutẽ possident: ⁊ nullius sibi malitie cõsciꝫ sunt: vel eos qui in tẽperantia cõstitũt: que maxime necessaria est ad videndũ deũ. fm illud Pauli ad Hebr. xj. Pacem sequimini cum oĩbus/⁊ sanctimoniã: sine qua nemo videbit deũ. Uncti/virtutib⁹. eẽ de sacra vnc. c. j. Sancti/maxime castit⁹. lxxxj. di. opo⁹ter. j. ad Thessal. iij. Hec est vo⁹tras dei/sanctificatio vestra: vt sciat vnus quisq; ⁊c. Consecrati/ad seruitiũ dñi. xij. q. ij. nulli. de cõse. di. j. vestimenta. ¶ Isti (inquit) nazarei cãdidio: es niue/interna ⁊ celica mũditia. xxx. q. v. femine. Innocẽtia ⁊ puritate. de cõ. di. iiij. post baptismũ. cum. c. seq. De co: dis puritate ⁊ co: po⁹is munditia clerico: ũ eẽ de vi. ⁊ hone. cle. vt clerico⁹ j. fñ. De co: dis puritate loquit Seneca ad Lucillũ in epla. li. Proijce oia que co: tuũ dilaniãt: que si nec aliter extrahi possent: co: cũ eis euellẽdum esset. ⁊ in sacris o: dinib⁹ nihil tam dignũ sicut caste viuere: quũ castitas sit p⁹miũ cleri p⁹incipiũ ⁊ etiam fundamẽtũ. in aur. quõ opo⁹. epis. aut re. de. ad o⁹. perdu. §. hec de deo. amabilibus. Colt. ix. Et loquẽs alia lex de cleri⁹. is/ait. Quid enim stabile aut firmũ erit si sanctitas inco: rupta/co: rũpatur? C. de epis. ⁊ cleri. si quem q̃. Nitidio: es lacte. honesti co⁹pore a castitate. ⁊ sic habẽtes zonam aureã ad mamillas. Apoc. j. id est castitatem in affectu ⁊ effectu. Rubicũdio: es ebore antiquo. in cõposita ⁊ rubicunda verecundia honestatis: que ingenuos p⁹odit natales. lxxxvj. dist. non satis. ⁊ que est so: dido: ũ omniꝫ inimica. angelo⁹ ⁊ virginitatis germana. ⁊ que detestatur/filios infrunitos: ⁊ pudo: atos amplectitur. xcvj. di. in scripturiꝫ. Sapphiro pulchio: es. in omi mo: ũ conspicua venustate. sic accipitur de peni. di. ij. principiũ. vltra colũ. ℟. ois lapis. ¶ ℣ Et sequit in Thren. iiij. Denigrata est super carbones facies eo⁹. scz nazareo⁹rum/qui erãt in ecclesia p⁹imitiua. nũc facies clerico: um id est intentio ⁊ cõscientia. Cant. ij. Ostende mihi faciem tuã. Job. xj. Si non permãseris in tabernaculo tuo iniustia: tunc leuare poteris faciem tuã absq; macula. ps. xlix. Arguam te: ⁊ statuam contra faciẽ tuam. Matth. vj. Fa-

ciem tuã laua. id est cõscientiã: vt sit sine macula. i. sine rugа. Ephes. v. Breg. Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddam speculũ opponitur: vt interna nostra facies videatur. ibi enim feda. ibi pulchra nostra cognoscim⁹. Deo nigrata/deturpata/dep⁹uata est ⁊ cauteriata. lxxiij. dist. in nomine patris. Fideitate ⁊ peruersitate. non queres que christi sunt sed que sua. Phil. ij. lxiij. dist. nosse. Esa. xiij. Facies cõbusteꝫ ultus co: ũ. Super carbones. qui nigri sunt. Aug. Nigrio: est conscientia peccato⁹is co: uo. Vñ ⁊ Paulus simplex quẽdam ingredientẽ ecclesiam in fornicatione iacentẽ nigrum ⁊ tristem facie vidit. Carbo etiã ignis extinctus est. quia in clericis hodie ignis charitatis extinctus est: ⁊ ignis alienus in eis est. Ignis alienus. libido. auaritia. ⁊ ois p⁹ua cupiditas est/dicũr Adamantius ⁊ Ysitius de peni. di. iij. inter hec. j. ℟. ignis. Isti sunt carbones desolato⁹ij. pꝰ. cxix. Ad dominũ cũ tribularer clamaui. Sunt ⁊ alij carbones pestiferi: criminationes false. q̃ sepe clerici ⁊ accẽdere ⁊ reaccendere moliũtur. eẽ de pur. ca. cũ in iuuentute. Sequit. Et nõ sunt cogniti in plateis. scz laico: ũ. quia eos subditi per verũ obediẽtiam non cognoscũt/p⁹opter eo: ũ malam vitã. quia per bonã vitam que sunt vera stigmata clerico: ũ cognoscũntur: ⁊ in reuerentiam habentur. mali vero nõ cognoscũtur. quũ etiam habitũ p⁹o: ũ clericalem dimittant. ad hoc op. ar. cosq; que tegũtur ⁊ no. eẽ de sen. ercõ. in audientia. ⁊ c. si inder. lib. vj. ¶ Sequit. Adhesit cutis co: um ossibus: aruit: ⁊ facta est quasi lignũ. quia conuersatio co: ũ etiam exterio⁹que est cutis/arida ⁊ absq; pinguedine deuotionis est. de qua pinguedine. ps. lxij. Sicut adipe ⁊ pinguedine replea⁹tur anima mea. Et facta est sicut lignũ aridum: deputandũ igni. Sicut eĩm palmes invite non manẽs. Joã. xv. vbi Aug. Unũ ex duob⁹/palmiti cõgruit: aut vitis: aut ignis. Si in vite non est: in igne erit. sic etiã accipitur lignũ aridum in malã partem. Lu. xxiij. ibi. Quia ũ in viridi ligno hoc faciũt: in arido quid fiet? vbi Theophi. Si erga me ignũ fructiferum iugiter viuẽs/taliter se gerunt romani: quid nõ attentabũt erga vos: populũ dico/quasi lignum aridũ/p⁹iuatum qualiber viuificante virtute: nec vllũ fructũ ferentes? Item ibi Beda. Si ego qui peccatũ nõ feci: lignũ vite appellatus. Apoc. xxj. sine igne passionis a mũdo non exeo: q̃d putas eis? manere to: menti/q̃ sunt fructibus vacui? Tale lignũ aridum qõ fructũ suum non dat in tẽpo⁹e suo/non gustabit de ligno vite qõ est in medio paradisi. Apoc. ij. ⁊ vlt. Sequit Melius fuit occisis gladio/materiali cõsumente co: p⁹. q̃ interfectis fame/peccatoꝝ. de qua fame. j. ad Coy. xj. Alius quidẽ esurit. peccare. ps. lxxvij. Et apposuerũt adhuc peccare ei. Quoniã isti extraheuerũt/cõsumpti a sterilitate terre. quoniã omne terreum sterile: ⁊ sterilem facit animã a deuotione ⁊ gustu dei. ps. xxxiij. sterilitatẽ anime mee. Et alius ps. cxlij. Anima mea sicut terra sicca/sine aqua deuotionis ⁊ compunctionis. Cõplcuit dñs furo⁹em suũ. Furo: autẽ ira dei non est/⁊ hois id est perturbatio cõcitati animi: sed tranquilla iusti supplicij cõstitutio. dicit Breg. de peni. dist. iij. p⁹ducio⁹. Nec enim/dicit Hiero. deus hoibus irascitur: sed vitijs: que quũ in homine non fuerint: ℞ equaq̃ punit quod mutarũ est. de pe. dis. j. quãobrẽ dixi. ⁊. j. in fi. o⁹ationis Hiere. Effudit irã indignationis sue: ⁊ succendit ignem in sion. in ecclesia. i. permisit succendi. sic exponitur. xxij. q. iiij. nabuchodonosor. ℟. cũ vero. Ignẽ inquã alienum. de pe. dis. iij. inter hircum. libidinis/auaritie ⁊ ois p⁹aue cupiditatis. dixi. prime supra. ℟. Et sequit. Qui ignis non exurit/non mũdat/vt ibi dicitur de igne auaritie. Eccl. xxiij. Anima calida quasi ignis ardens nõ extinguet/donec aliud degluriat. Quia sicut ait Breg. Auaritia desideratis rebus nõ extinguitur: sed augetur: mo⁹e ignis cuius flãma ex lignis videtur cõp⁹imi: sed paulo polt cernitur dilatari. ad hoc facit quod dicit Hiero. in ꝓlogo biblie. viij. c. et transfertur per Aug. xiiij. q. v. quid dicã. Auaro tam deest quod habet/ꝙ̃ qõ non habet. credenti totus mũdus diui

tarū est. Infidelis autem etiā obolo indiget. De igne lu
rie. Job. xxi. Ignis est vsq; ad cōsummationē oū. ois.
quia luxuria non solū coinquinat corpus: sed & animā: &
rotū deuorat. Unde. s. Cor. vi. Omne peccatū quodcūq;
fecerit homo extra corpus est. qui aut fornicatur: in cor
pus suū peccat. vbi dicit glo. In fornicatiōis opere sic to
tus homo absorberur a carne: vt iam dici non possit ipse
animus. Sed simul totus homo dicit caro. Unde dicitur
fornicatio fame necatio. Ignis iste nutrit pinguedine
silz ventris inguine. xliii. dist. §. s. Un versus. Subtrahe
ligna foco si vis extinguere flāmā: Si carnis mor: otia
vina dapes. C De igne ire & superbie. Exo. xxii. Si egres
sus ignis inuenerit spicas: & cōprehenderit aceruos fru
gum: siue stantes segetes in agris: reddet damnū q̄ igne
succendit. ex de iniur. si egressus. Acerui frugum sunt cō
uentus religioso. Cañ. vii. Uēter tuus sicut aceruus tri
tici vallat lilijs. Stantes segetes in agris sunt boni acti
ui in habitu vite secularis: quos oēs qui ad iram puocat
ꝑ grauiter peccet: ex hoc patet q: omne damnū restituer.
Unde Greg. Ideo timendi sunt boni ne offendātur: ne
forte per eos ille puocetur ad irā: qui eo: cōda semper
inhabitat. nam si malos offendimus: minime timere de
bemus: quia illis nostra actio displicet: quib⁹ nec iustitia
creatoris placet. C Prune cupiditatis sunt diuitie. libidi
nis vero delicie. furoris lites & discordie. Un or⁹ quo
tidie. Extingue flāmas litiū. horū omniū ignium follis est
suggestio diabolo. Esa. liii. Ego creaui fabrū sufflantem
in igne prunas. Uic triplex ignis successus est. maxime in
medio clericorū: solam expectans flagrationē elemento
rum. ꝑ. Per. vlti. Elementa ignis calore soluētur. vt sicut
nūc ardent in culpa: ardeāt pariter & in pena. Ps. xx. Po
nes eos vt clibanū ignis. Esa. l. Ecce oēs vos accendētes
ignem: accincti flāmis quas succēdistis: ambulate in lu
mine ignis vestri: in flāmis quas succendistis. C Simi
liter vita iustorū ignis est: & eorum gloria ignis erit: quia
nūc ardent igne diuini amoris. de quo Luce. xii. Ignē ve
ni mittere in terrā. quid volo: nisi vt ardeat? vnde Amb.
Non vrigo illū consumpto: ē bono: sed bone voluntatis
author: ē qui aurea dñice domus vasa melioris arcani vero
cōsumit & stipalam. Et ibi Ly⁹ Alus. Qui⁹ ignis dns acce
lerabat incendiū. credebant eū iam quidā quoꝝ eo
dium fuerā venerandi discipuli: sed ignis semel in iudea
accensus: rorū ordem occupare debebat. Cōsummata tñ
passionis eius dispēsatione: & in futuro ardebūt sicut se
raphin in cōspectu dei: & fulgebūt sicut sol in splendore ib⁹
sanctorū. Esa. xxvi. Ignis est in syon: in ecclesia militāti. &
caminus eius in hierusalē. maximus cumulus in ecclesia
triūphanti. Uūc recipere nō possumus: nisi prius ignē in
nobis extinxerimus alienū. de quo supra dixi. qō represen
tatur in sabbato sancto: quādo pri⁹ ignis vetus extingui
tur: & ignis nouus accenditur: & benedicitur. C Sequit.
Et deus: auit fundamēta eius. i. clericos: maxime prelatos:
qui sunt ecclesie fundamēta. vt supra in principio istius. c.
dixi. & colūne. ij. q. vii. accusatio. ſ. sequit. Non crediderūt
reges terre & vniuersi habitatores orbis: qm̄ ingrederet
hostis & inimicus per portas hierusalē. Quū enim in pri
mitiua ecclesia floreret sanctitas omnimoda & perfecta:
quis regū aut q̄s habitator orbis id est ecclesie: crederet
in illo repore q̄ diabolus inimicus & hostis ingrederetur
per portas. i. per prelatos? Un Joā. x. dicit dns. Ego sum
ostiū. quia ipsi sunt principales preuaricatores. xxiii. q. iii.
transferūt. Uel per portas sensus intelligimus. vñ Hiere.
ix. Ascēdit mors per fenestras nostras. mors. i. peccatū vel
diabolus in hierusalē id est ecclesiā pacificam. Dicit aut
diabolus principaliter hostis & inimicus. vnde Matth.
xiii. Inimicus homo hoc fecit. Ubi Hiero. Diabolus pro
pterea inimicus homo appellat: q: deus esse desist. Et. ix.
ps. scriptū est de eo. Exurge domine nō cōfortetur homo:
quāobrem non dormiat q̄ in ecclesia prepositus est: ne per
illius negligentiā inimicus homo superseminet zizania:
hoc est hereticorū dogmata. Ire ibi Chry⁹. Inimicus asit
vocatur propter iacturam quā infert hoibus. veratio em̄
diaboli aduersum nos est. principiū autem vexationis fa
cti est nō ab inimicitia que est ad nos: sed que est ad deū.
C Sequit. Propter peccata ꝓpheratū ei⁹. Prophete se
pe in sacro eloquio doctores & prelati vocātur. xliii. dist. fit
rectores. Et iniquitates sacerdotū eius/qui effuderunt in
medio eius sanguinē iustorū precipue christi. Mat. xxvii.
de peni. dist. i. periculose. Nā a sacerdotibus principaliter
mala processerūt. xxiii. q. iii. transferūt. maxime auaritia. ex
de decī. c. ſ. Sanguis aūt multis modis funditur. de peni.
dist. i. homicidio rum. cum. iiii. c. seq. C Sequit. Errauerunt
ceci in plateis. quia prelati ceci: & duces ceco rum. xxxviii. di.
quicūq; ipsis. errāt per falsam doctrinā in populo qui late vi
uit. Polluti sunt sanguine. peccati. Jo. i. qui nō ex sangui
nibus. & paulopost sequit. Approximauit finis noster:
cōpleti sunt dies nostri: q: venit finis noster. vere: q: cōple
ta est oīs malitia: non restat maius malū addere. vñ pau
lopost sequit. Completa est iniquitas tua filia syon.

C Articulus Secundus. A

Lango igit & oro
terū cum Hiere. Thren. v. Oratio Hie
remie quā iterum cōmentor. i. in threnis
iii. & viii. ar. in. §. recordare. Recordare
dne quid acciderit nobis. q: inuenerunt
nos vere multa mala. i. Macha. i. id est peccata in oīm ge
nere. Intuere & respice opprobriū nostrū. vitiorū nostro
quibus opprobriū facti sumus cunctis gentibus. de quo
opprobrio. ps. cxviii. Amputa opprobriū meū quod suspi
catus sum. Et de quorū vitiorum opprobrio venit in op
probrium sempiternū. de quo Dañ. xii. Alij euigilabunt in
vitam eternam: alij in opprobriū sempiternū. Hereditas
nostra versa est ad alienos. Hosee. quia ꝓpter peccata
nostra terra subiecta ecclesie/sicut terra ꝓmissionis & alie
in terra grecorū & armenorū/versa est ad alienos. quia a
saracenis & tartaris possidetur: q̄ alieni sunt a fide & obe
dientia romane ecclesie. & de q̄bus pōr intelligi illud ps.
liii. Quoniā alieni insurrexerūt aduersum me. Respice. q:
hereditas christi de qua ps. cxxvi. Cū dederit dilectis suis
somnū ecce hereditas dñi. ad quā principaliter clerici sunt
vocati. Un ꝓpterea vocant clerici: quia in sorte & partem
electi. Et simulus hereditatis ei⁹. xxi. dist. cleros. in pri. &
xii. q. i. clericus. Et innocentie hereditas & virtutū in qua
patribus nostris succedere debebamus. de qua. xl. dist. c. ſ.
Uersa est ad alienos. i. laicos respectu clericorū ab eccl'ia
alienos. q: hodie cōmuniter innocentiores & virtuosiores
sunt clericis. viii. q. i. qualis. hodie em̄ vere q̄si sancti sunt
laici respectu clericorū. & in die iudicij surgent laici cū ge
neratione ista clericos & religiosos. & condēnabunt eos
cōparatione vite nō sententie potestate. sicut exponit Hie
ro. Mat. xii. & Luc. xi. de niniuitis & regina saba condēna
tibus iudeos in die iudicij. vide. s. ar. ꝓxi. §. i. ff. disperſi ꝑ.
C Sequit. Dom⁹ nostre ad extraneos. ecclesie facte sunt
habitatio incredulorū a fide extraneorum. Sequit. Pupilli
facti sumus absq; patre. q: vere plari/ecclesie patres. ij. q.
vii. qualis. vi. q. i. infamis. vocātur. sed vere cōiter in effe
ctu patres nō sunt. q: inutiles sunt. & non refert vel pre
lati nō habere/vel inutile vel malū habere. ad hec. xix. dist.
fin. ad fi. ibi. Ideo ꝑ & hic cuius nomē d: reticendū. xc. ij.
q. vii. non oēs epi sunt epi. & c. q̄ nec regiminis. xl. di. mul
ti sacerdotes. et pauci sacerdotes. vii. q. i. factus. in fi. ibi.
ſā non secūdus sed nullus est. de pe. di. i. §. hoc idē. ff. item
a motuo. Et q̄ inhabilis est ad agendū nullus dicit. ff. q̄d
cuiusq; vni. l. i. §. vlti. & ff. q̄ satisd. cogā. l. quoties. ad velle.
quāuis. §. si cōuenerit. et de trāsla. c. ij. §. sed nec illud. ff.
ficut. ff. si q̄s cau. l. quoties. Quō enim vocantur patres q̄
nec sua peccata detergūt: nec filiorum crimen corrigunt: tra
les magis canes impudici ꝙ patres vel epi appellandi
sunt. xlvii. di. §. necesse. ij. q. vii. q̄ nec regiminis. lxxxiii. dist.

neno.ij. Cor.xiij. Quū etiam parētes filiꝰ thesaurizare debeāt: quō patres sunt prelati/qui tota die suos exco:iāt subditos: xvj.q.j. predicato:. eē de censi. cum apls. §. p:ohibemus. Indurātur eīm p:elati patres ad filios subditos. xvj.q.j. predicato:. quasi nō sint sui. vt dicit Job. xxxix. Sequitur. Matres nostre quasi vidue. q: mater ecclesia q̄si vidua est filiꝰ in pctō mo:tuis viduata. de peni. dist.j. desi eat. & q: quasi vidua malos p:elatos habēs. vt in p:c. eē de trāsla. c.ij. §. sed nec illud. ¶ Aquam nostrā pecunia bibimus. aqua fluida hic luxuria est. vnde diabolus rex est oīm qui in aquis sunt: vbi scz est voluptas & luxurie ppago. de peni. dist.ij. si eni. in fi. Hec luxuria ad literam pecunia que datur sco:o cōparatur. P:ouer.vj. Pr̄eciū t̄ coti virginius panis est. mulier aūt p:eciosam viri aiam capit. Ligna nostra p:ecio cōparauimus. ad cōburendum nos. p:ecio cōparamus: q: ad peccādum p:eciū damus: & nos diabolo per delectationē quā in peccato habemus/vēdimus. Esa.l. Iniquitatibus vestris vēditi estis. Et hec est vēditio culpe que est ab hoīe. vñ Ber. Nostra/nos diabolo volūtas mancipat. Est alia vēditio pene eterne/que est a deo p:o vēditione culpe. de qua Deut. xxxij. Dꝰ suus vēdidit eos. & de qua Deut. xxviij. Vēderis inimicis tuis in seruos & ancillas. de peni. dist.j. medicina. Cruciebus nostris minabamur. i. ducebamur. versus. Quū grex minatur/lupus illi dente minatur. q: a diabolo ducimur: quem sup ceruices nostras imposuimus: quū iugū eius peccati suscepimus. de quo iugo Hier. xxx. Conterā iugū eiꝰ de collo tuo. Lassis nō dabatur requies. q: vere peccatū fatigat co:pus & aiam: & nullus malus requiem habere pōt. Fm Aug. q: nunq̄ illi sua conscientia requiescit. vñ & qui diabolo seruit requiē habere nō potest. Un̄ pphera Hiere. xvj. c. Seruieris dijs alienis qui non dabunt vobis requiē. Et nō est par impijs/dicit dñs. Esa. xlviij. c. in fi. Sequitur. Egypto dedim⁹ manū. Egyptus tenebre vel angustia vel tribulatio interp:etat: per quā peccatū intelligitur: qō aie & co:pori tenebras infert: angustiā facit & tribulationē. Rom. xiij. Abiciamus opera tenebrarū. & sup id ps. xlv. Adiutor: in tribulationibus. glos. Nulla maio: tristitia q̄s tribulatio: q̄ peccato:um conscientia (q̄s delicto:ū) cui manū damus quū ad peccandū operam tribuimus. per manus eīm opera designātur. eē de sacra vnc. c.j. §. ad exhibēdū. ff. per manus. Et Assy:ijs vt saturarem⁹ pane. Assy:ij facture vigilantes dño interp:etātur. ij sunt demones creature et facture dei & natura boni creati. eē de sum. trini. c.j. p̄mo nñ. ff. diabolus. de peni. dist.ij. principiū. quos deus creauit ad se contēplandū & laudandum: sed quidā per ingratitudinē ceciderūt. vt p:e. c. principiū. Vigilantes dño: quia nunq̄ do:miunt impugnantes seruos dei. vñ Ber. Non do:mitabit neq̄ do:miet q̄ custodit israel: quia non do:mit neq̄ do:mitat q̄ impugnat israel. q̄bus datur manus/quando eis seruitur: p:o saturatione panū. i. delectatione cal̄/aliū. de quo pane Thren. j. Dis populus gemens & querens panē dedit p:ecios⁹ q̄q̄ p cibo ad refocillandū animā. vbi dicit Greg. Gemens populus querit panē: quū p:aua multitudo affligitur eo q̄ non ad votū p:esentis vite iucūditate satiatur. sed p:ecios⁹ q̄q̄ p cibo dat/qui virtutē mentis in appetitū transitorie delectationis inclinat. & refocillare animas nititur q: suis p:auis desideriis satisfacere conatur. vnde Eccli. xxxiij. Homini fornicario ois panis dulcis. Et P:ouer. iij. Comedunt panē impietatis: et vinū iniquitatis bibunt. Isti sunt antropophagi. i. hominum comesto:es. De quo ps. xiij. & liij. qui deuo:āt plebem meā sicut escā panis. Itē P:ouerb. ix. Panis absconditus suauio:. q: stulti eo magis hereticō:verba suscipiunt: quo cōmuniter nō habēt de isto pane. Job. xv. cū se mouerit ad querendū panem.

Cur de⁹ peccare nō possit

¶ Sequit. Patres nostri peccauerūt: & non sunt. q: peccatū nihil est: quia passio & priuatio. ꝓpterea deus peccare nō potest: quia peccare est aliquid nō posse. de peni. di. ij. §. charitas. in fi. dist̄m. Un̄ recedente gratia ab anima/ ipsa mo:tua dicitur. ac si nō esset. de peni. di. j. §. hoc idē. & resuscitatus. & ps. lxxij. Et ego ad nihilum redactus sum. subaudi per peccatū. & nesciui. & Job. xxx. Redactus sum ad nihilū. & Rachel noluit consolari plo:ans filios/quia non sunt. Matth. ij. quos fm vnam expositionē Hiero. in eremū mo:tuos iudicabat. Et de diabolo dicit Job. xvij. Habitent in tabernaculo illius socij eius qui non est. Sequitur. Et nos iniq̄tates eo:ū po:tauimus. Hist̄oice/q: p:o peccato vni⁹ alij frequenter tēp:o:aliter puniūt̄r. j. q. iij. sed obijcitur. (q̄s sub. c. ecclesia) ff. itē peccato achor. Typice. Puniūtur filij imitato:es scelerū parētum. sic intelligitur fm vnā lecturam. j. q. iij. §. cōtra. vbi de hoc. dist. §. sed hoc. & §. q: autē. j. q. j. cito turpem. De talib⁹ malis patribus. Ezech. xvj. Pater tuus Amo:reus/et mater tua Cethea. id est caro garrula. Serui dominati sunt nostri. liter. aliter. Saraceni dicti agareni descēdentes de Hismaele filio Abrae & Agar ancille. Beñ. xvj. di. lvj. hismael. vnde & Saraceni nō de Sara libera descendūt: sed de Hismaele. de hoc no. Ostiē. in summa. eē de iude. & sara. in rubricella de saracenis. in. §. & vnde dicātur. & isti sunt Hismaelite q̄ emerunt Joseph. Beñ. xxxvij. Isti inquā agareni serui: quia descendentes de serua: dominātur christiano:ū in multiplici parte mundi: maxime in terra sancta & in terra egypti & in aphrica: p:opter peccata nostra. Mo:aliter. Demones serui totaliter vitio:ū & serui penarū/dominātur nobis: quia eis in suis tentationib⁹ obedimus. vñ & auarus demoni dicto māmona seruit. Matth. vj. non potestis deo seruire & māmone vbi glos. Per māmona intelligit eriā diabolus qui p:est diuitijs nō q̄ possit eas dare/nisi quādo deus permittit: sed quia per eas hoīes fallit. Jrē ibi Aug. Qui eīm seruit māmone. i. diuitijs/illi vtiq̄ seruit q̄ rebus istis terrenis merito sue peruersitatis p:epositus/princeps huius seculi. Jo. xij. & xiiij. a dño dicitur. de hoc no. xiij. q. v. §. sed hoc. in glo. māmona. ¶ Vel serui. i. peccata. ab effectu. q̄ seruū faciunt hominem. vñ Jo. viij. omnis qui facit peccatū/seruus est peccati. ij. q. vij. §. quia ergo. sup quo Greg. iiij. mo:al. Quia quisq̄ se p:auo desiderio subijcit: iniquitatis dominio dudum libera mentis colla supponit. Sed huic dño contradicimus. cui iniquitati que nos oppetat reluctamur: quū consuetudini violēter resistimus: quum culpā penitendo percutimus: & maculas so:dium lachrymis lauamus. Jrē Greg. xxv. mo:al. Quanto autē aliquis liberius peragūt peruersa que volūt: tanto eius. i. diaboli seruitio obnoxius obligātur. Item Aug. Miserabilius seruitus. seruus hoīs aliquādo sui dñi duris imperijs fatigatus/fugiēdo requiescit. seruus peccati quo fugit secū trahit pctm̄ quocūq̄ fugerit. pctm̄ eīm intus est. voluptas trāsit. peccatū nō trāsit. p:eterijt q̄ delectabat: remānsit q̄ pugnat. Unde & ꝓpter peccatū ejectatis seruitus induicta est. xxv. di. septo die. ¶ B Sequit. Et non fuit q̄s redimeret de manu eo:. ps. vij. Et nō est qui redimat. & iterum. ps. xlviij. Frater nō redimit: redimet homo. & viz inuenitur qui det p:eciū redēptionis anime sue. p:eciū aūt eleemosyna est. Dan. iiij. dixit Daniel Nabuchodonosor. Peccata tua eleemosynis redime. de pe. dist. j. quādocūm. vnde Aug. Redime te homo dū viuis. redime te ipe dum potes. redime te dū p:ecium in manib⁹ habes. redime te ne dū mo:s amara te p:euenerit: & viram simul & p:ecium perdas. Unde & de peccato:e dicitur ps. xlviij. Non dabit deo placationē suam: nec p:eciū redēptionis anime sue. Est & alia redēptio/vera cōtritio. Eccli. xx. Est qui multa redimat. scz peccata/modico p:ecio. i. vnica vera cōtritione. ¶ Sed nec p:elati redimunt peccata populi/ea cognoscendentes. i. suis o:ationib⁹ ea delentes. iij. q. j. nulli. q: oratio eo:um illa que est in peccato est. ps. cviij. Et o:atio eiꝰ fiat in peccatū. de peni. dist. iij. nihil inde. iij. q. vij. in gratuitis. Nec subditos curāt co:rigere: & sic redimere. ij. q. vij. qui nec reginimis. Bern. Cadit anima: & est qui subleuet. perit anima: & nō est qui adiuuet. Sequitur. In animab⁹

nostris afferebamus panem nobis a facie gladij in deser
to.q.d.Animas nostras exposuimus gladio sententie dei
p:o delectatione peccati/que hic per panē intelligitur.de
quo.s.dicit.ibi.vt saturar'emur panib⁹ in deserto.quia ani
ma per peccatū a deo deserit.Esa.xvij. Eris deserta: quia
oblita es dei saluato:is tui.Osee.ix. Ue eis:quū recessero
ab eis.De gladio sentētie dei cōtra peccato:es Deut.xxxij.
Si acuero vt fulgur gladiū meū.gladius iste sententia iu
dicis est/qua dicet Mat.xxv. Ite maledicti in ignē eter
num.Apoc.j.de o:e eius gladi⁹.ex de p:iuil.ex o:e tē. Iste
gladius nō solū sicut fulgur acurus erit: sed oīi fulgure
acutio:.Aug. Nonne mallent fulmine incendi q̄bus dice
tur in fine. Ite maledicti in ignē eternū:Sequit. Pellis
nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatū famis.
Quia vere tāta est fames peccādi. de qua.s.in p:imo ar
ticulo super verbo in Thren.dixi.Etiā ad literā pellis ex
terio:/corporis vitur & attenuat maxime in peccato car
nalicuius cōcupiscentia etiā co:pus cōsumit.vt supra.in
Thren.super verbo succēdit ignē in syon.in ar. p̄mo dixi.
Uel pellis/cōuersatio exterio:/quia pellis carnē regit. ex
usta est/sensibus inhonesta & turpis.de hoc.s.super Job/
adhesit cutis in Thren.di.xj.p̄mo ar. Uocatur autē pecca
tum tēpestas:quia animā cōsumit/tribulat/& eneruat: vt
tēpestas nauem.de qua tēpestate.ps.lxvij. Nō me demer
gat tēpestas aque/sc̄z peccati. Et iterū ibidem. Et tempe
stas demersit me. Pernicios̄um aūt est p̄latū p:o:eram
vocatū in tali tēpestate & fluctibus peccato:ū/subditum
derelinquere.vij.q.j.scisciteris. Sequit. Mulieres in syō
humiliauerūt.sc̄z hostes demones:q: frequenter in eccle
sia cū eis peccatū cōmissum est: & cōmittitur: & frequēter
per dericos.ex de adul.significasti. Unde & heu admple/
tur illud.ij.lib.Machab.vj. vbi dicit. Nam & templū luxu
ria/& comessationib⁹ erat plenū & scortantiū cū meretri
cibus:sacratisq; edib⁹ mulieres se vltro ingerebāt: vltro
ferentes ea que non licebat. quod aūt.s.dicit. humiliauc/
rūt i.vituperauerūt. Unde ps.xliij. Humiliata est in pul
uere peccati anima nostra. & illud.ps.ciij. Humiliauerūt
in cōpedibus pedes eius. Et similis locutio Dan.iij.ibi.
Sumusq; humiles in vniuersa terra hodie p̄pter pecca
ta nostra.i.humiliati & vituperati. Similis locutio Jud.
xix.ibi.humilietis eas. ¶ Sequitur in Thren. Et ꝯgines
in ciuitatibus Juda.i.ecclesia que christū confiterur. hu
miliantur nāq; tota die.i. stupe:antur virgines intra eccle
siam.stupr̄ū autem est p:op:ie illicita virginū defloratio.
xxxvj.q.j.§.cū ergo.ex de adul.c.ij.& ibi.vtinā.in quo aper
te p:z q̄ p̄lati puniuntur p:o peccatis subdito:ū. Unde
ibi Greg. Hoc si hoies cogitarent:p̄incipatus nō ambi
rent. Sufficit em̄ p:o peccatis p̄p:iis argui & reddere ra
tionē quid necesse est p peccatis populi ostentari contra
solē/stupratore a stupratoris⁹ dorarētur/ne passim fornica
rētur/sed maritarent.e.ti.c.j. ¶ Sequitur. P:incipes ma
nu suspensi sunt. De istis p:incipibus vide quod scripsi.j.
Thren.ij.c.in litera Beth.sup verbo p:incipes.in.§. quō.
in ar.v.p̄lati ecclesie p̄ncipes.xxxv.dist.ecclesie.j.q.vij.cō
uenientib⁹.§.item tharasius.p̄pter eo:ū p:aua opera de
signata per manū.ex de sacra vnc.c.vnico.ibi.per manus
suspensi.i.suspendio mo:tis eterne digni sunt. & q: exēplū
peccandi sunt populo.ex de vo.& vo.re.magne.§. p̄terea.
Unde quū peccasset populus fornicās cū filiab⁹ Moab:
iratus dñs ait Nume.xxv. Moysi. Tolle cunctos p̄ncipes
populi:& suspēde eos cōtra solē in patibulis:vt auer
tatur furo:r meus ab israel. Nā p̄lati ro:mo:ibus digni
sunt quor ad subditos suos perditionis exēpla transmit
runt.xl.q.iij.p̄cipue. ¶ Sequit. Et facies senū non eru
buerunt.i.hostes vel iunio:es.qui intra ecclesiā senio:es
deridēt & increpāt:sicut dicebat Job.xxx. Nunc deridēt
me iuniores tēpo:e.Cōtra illud Pauli. Senio:ē ne increpa
ueris.j.ad Timo.v.ij.q.vij.paulus. Uel facies vt sit no
minativus pluralis/senū non erubuerunt sc̄z peccare ma
xime in immūditia. Isti sunt mali senes impudici de quī
bus dicit Dan.xiij. Egressa est iniq̄tas de Babylone a se
nibus iudicib⁹ tē. & j. inueterate dicrū malo:ū tē. De ta
libus senibus dicit Laqueus iuuenū. glos. malo exemplo.
oēs vos. Esa.xlij. Et maledictus puer centū anno:ū. Esa.
lxv. & ij.q.vij. paulus. ibi. De malo sene. lxxxvj. distin. tanta.
¶ Sequit. Adolescentib⁹ impudice abusi sunt. Heu heu
intra sanctā ecclesiam multi religiosi & clerici in suis late
bris & cōuenticulis/& laici iā in plerisq; ciuitatibus/ma
xime in Italia publice quodāmodo nefandū gymnasiū Italica
cōstituunt & palestram:in illius flagitij abominatione se feditas.
exercēres. & optimi quiq; ephebo:ū in lupanari ponunt:
vt factū fuit Hierosolymis tēpo:e Machab.ij. Machab.
iiij. Quod flagitiū vtinā p̄m leges vltro:e gladio punirēt.
C. de adul. cum vir. als em̄ timo: dei eos a tāto malo non
reuocat. ferro em̄ necesse est vt abscindātur vulnera q̄ fo
menta:ū non senserint disciplinam. xvj.q.j. in canonibus.
lxxxij. dist. plurimos. in fi. Tantā enim abominabilē dele
rationē in illo flagitio immundus spūs subministrat: vt
multo mo:e ibi sentiant q̄ in feto:e.ex de p̄esump. cum
in inuentute. libidinis mulierū: qui isto mo:bo labo:ant.
sicut audiui a talib⁹ hoc non erubescētibus cōfiteri. P:o
pter hoc vitiū/q̄nq; ciuitates/due p̄pter vicinitatē/tres
p:opter sceleris actū/igne & sulphure cōsumpte submer
se sunt.in auf. vt nō luxu. cōtra natu. circa fi. coll. vj. de pe
ni. di. j. sed & cōtinuo. vbi de hoc. Sed cur nubit vir in fe
minā. i. ad modū femine vires po:recurrus: q̄d cupit vbi
sexus locum suū perdit: vbi sceleus est id q̄ non p̄dicit sci
re: vbi sexus mutat in alteram fo:mā: vbi amo: nec inue
nitur: Tales ergo infames insurgētibus legib⁹ armatis
viribus sunt vltro:e gladio feriēdi. vt p̄e. l. cū vir. ¶ Sed
et p̄m canones p hoc flagitio clericus deponit: & in arctū
monasteriū detruditur ad perpetuā penitentiā peragen
dā. Religiosus vero incarceratur p̄m religiosoū cōstitu
tiones. de hoc ex de excel. pla. clerici. vbi de hoc. & de vi. &
ho. cleri. vt clericoz. vbi de hoc. iij. q. vij. §. verū. & alij. phi
bētur. De solo verbo tali fedatur os: & polluitur aer: & au
res audientiū polluūtur. xxxij. q. iiij. in eo. Per hoc pecca
tū societas que cū deo est/violatur. xxxij. q. vij. flagitia. et
plus peccat talis q̄ cū matre p:op:ia. e. causa. & q. adulte
rij malū. P:opter hoc crimē dicit imperato:q̄ tēpestates
& pestilentie inducūtur & fames & terre motus. in auf. vt
nō luxu. cōtra natu. §. si enim. coll. vj. Et qui puerū impu
dicū facere attentauerit: iniuriarū tenetur. de pe. di. j. si q̄s
tam masculū. & qui em̄ co:rumpit capite punitur. e. di. qui
p:auo. P:opter tamen actū sodomiticum non p̄t vir di
mitti ab vxo:e. legit & no. xxxij. q. vij. omnes causationes.
¶ Sciendū tm̄ ad hoc detestabile vitiū detestādum & ca
uendū q̄ magnitudo peccati cōtra naturā p̄t ostēdi per
sacram scripturā que hoc vitiū asserit maximū. Un Gen.
xviij. hoies aūt sodomite erāt pessimi tē. & xviij. dicit dñs. Maria
clamo: sodomo:ū tē. ij. q. j. deus. ex de accusa. qualiter. ij. execran/
Greg. Tāte & inaudite turpitudinis vitiū quasi admira de hui⁹
tionē & dubitationē parit in audiēte. Unde dñs quasi ad obscēni
mirans & dubitans super tanto scelere/descēdam inquit tatis sup
& videbo tē. Item Gen. xxxviij. legit de Joseph q̄ accusa plicia.
uit fratres suos apud patrem suū crimine pessimo. i. de vi
tio cōtra naturā: vel cū bestijs: vel ad inuicem: vel cū alijs
p̄m vnā acceptionē. ¶ Potest etiā ostēdi magnitudo hu
ius pcti p̄vindictā sumptā de eo:q̄le fuit Diluuium inter
alias causas. quia sicut Methodi⁹ histo:iographus ait.
Mulieres supgresse abutebant viris: & hoies etiā in al
terutrū exarserūt. Alia vindicta fuit q̄ dñs pluit ignem &
sulphur sup sodomā tē. Gen. xix. Et submerse sunt q̄nq;
ciuitates. & fecit lacū qui dicit mare mo:tuū. illa aqua nō
est natabilis nec potabilis. ibi ferrū natat: & pluuia mergi
tur. & ibi sunt poma pulcherrima exteri⁹: intus aūt plena
fauilla & cinere. his verbis describit luxuria. vt no. de pe.
di. j. sed cōtinuo. in glos. j. ¶ Alia vindicta fuit de Onam
filio Jude patriarche de quo legit Gen. xxxviij. q̄ semen
fundebat. Unde & dñs percussit eū & mo:tuus est. Item.

etiã .xx. legitur. Qui dormierit cũ masculo coitu femineo: vterq; operati sunt nefas: morte moriãtur: sanguis eorũ sit super eos. xxiij. q. v. §. hinc apparet. Item qui cũ iumento coierit: morte moriat. pecus quoq; occidite. Mulier q̃ succubuerit cuilibet iumento/simul interficiat cũ eo. sanguis eor̃ sit super eos. Leuit. xx. xv. q. j. mulier. ⁊ Jobel. iij. Congregabo oẽs gentes ⁊c. Et post. Disceptabo ibi cum eis. quare sequit ibi. Posuerunt puerum in prostibulo. ad Roma. j. Propterea tradidit. i. permisit tradi. sic exponit xxiij. q. iij. vasis. illos de⁹ in passiones ignominie. nã femine eor̃ mutauerũt naturalẽ vsum/in eũ qui est contra naturã. similiter autẽ ⁊ masculi relicto vsu naturali. femine exarserũt in desideriis suis. inuicem masculi in masculos turpitudinẽ operãtes: ⁊ mercedem quã oportuit erroris sui in semetipsis recipiẽtes. Jtẽ ostendit per hoc q̃ multi antiqui inueniũtur non repuasse quasi adulteriũ vel stupr̃ respectu hui⁹ peccati. Ben. xix. dicit Loth sodomitis. Nolite queso fratres mei: nolite hoc malus facere. habeo duas filias que nondũ cognouerũt virũ: educam eas ad vos: ⁊ abutimini eis sicut placuerit vobis. xiij. dist. quod ait Loth. xxxij. q. vij. offerebat ⁊c. Jtẽ ibi in illo Ben. c. xix. alia vindicta. Et eos q̃ foris erant/percusserũt cecitate a minimo vsq; ad maximũ. Et Judic. ix. Educ virũ qui ingressus est domũ tuam: vt abutamur eo. egressusq; est senex ad eos/⁊ ait. Nolite fratres; nolite facere hoc q: ingressus est homo hospitiũ meũ. ⁊ cessate ab hac stultitia. habeo filiã virginẽ: ⁊ hic homo habet cõcubinã: educam eas ad vos vt humilietis eas ⁊ vestrã libidinẽ cõpleatis. tantũ obsecro q̃ scelus hoc cõtra naturã nõ operemini in virũ. ¶ Propter hoc vitium q̃ erat in humana natura/ filij⁹ dei fere desiit incarnari. dicit Aug. ¶ Hoc vitio laborantes/homicide sunt: ersi nõ gladio/tñ facto: quo dicũt deo. Tu fecisti masculũ ⁊ feminam vt multiplicẽtur homines. Ben. j. nos operã damus vt minuãtur ⁊ deficiat gen⁹ humanũ feminis non parturiẽtibus. Et cõgrue dicit peccatũ contra naturã: q: tales impij non obseruãt legẽ quam et bruta aialia. ar. bo. xxxij. q. vij. non solũ. in fi. De hoc etiã Bern. sup cant. sermone. lxvij. Tolle de ecclesia venerabile coniugiũ: nõne reples pcubinarijs/incestuosis/seminis fluxis/mollibus/masculorũ cõcubitoribus ⁊c. ¶ Aug. de adulterinis cõiugijs ⁊ trãsferẽ. xxxij. q. vij. adulteri malũ. Usus em̃ naturalis si vltra modũ plabitur: in vxore q̃dẽ veniale est: in meretrice dãnabile est. sed illud quod cõtra naturã fit/execrabiliter quidẽ in meretrice fit: sed execrabilius in vxore. Jtẽ Aug. cõtra Joui. Usus naturalis ⁊ licitus est sicut in cõiugio: ⁊ illicitus sicut in adulterio. contra naturã vero semp illicitus. et pculdubio flagitiosior atq; turpior. quẽ sanctus apls ⁊ in feminis arguebat: dãnabiliores volẽs intelligi q̃ si in vsu naturali vel adulterãdo peccarẽt. xxxij. q. vij. vsus. ¶ Sodomite videtes angelos iuuẽculos immo vultus decore precipuos: et apud Loth secessisse cognoscentes: ad iniuriã eorũ pulchritudinis sunt cõuersi. Josephus. In terra sodomor̃ gignũtur poma q̃ ad maturitatis faciẽ perueniunt: que morsa in fauillã ⁊ fumũ euanescũt. Aug. de ciui. dei lib. xxi. Jtẽ super illud Esa. ix. Habitãtib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. dicit Hiero. q̃ lux illa oẽs laborantes illo vitio extinxit. ⁊ hoc fecit christus: vt oẽs eradicaret: ne in natura quã assumpserat tãta de cetero immũditia inueniret. ¶ Furẽtes ista libidine degeneres esse ⁊ ignobiles ⁊ furẽtes libidine nec belle⁹ seculari fortes/nec in fide esse stabiles esse cõstat. lvj. di. si gens anglor̃. Propter istud vitiũ filij paruuli eor̃ morte puniũtur igni. sed ignis pena illis diminuta est. q̃bus successio paterni sceleris adempta est j. q. iij. §. his ira. ℟. itẽ paruulos. Isti etiã flagitiosi fingulariter dicunt filij diffidẽtie. eẽ de ex. prela. clerici. q: vt ibi dicit glos. de eor̃ salute diffidendũ est. q: vir aut difficillime reuertũtur. Fm Ostiẽ. Reuerti tñ possunt si volunt: q: de nemine desperãdũ est in hac vita. xxxij. q. iij. ancillã. de pe. dis. vij. c. j. ¶ Ex superiorib⁹ authoritatib⁹ ⁊ originalibus colligit q̃ istius flagitij abominabilis multiplex species est: ⁊ ois species criminosa: sed vna magis alia. quia gradus sunt in pctis: maxime in pctõ carnis. xxxij. q. vij. §. sunt em̃. cũ. c. seq. ⁊ vnũ est maius alio. vt ibi. Quos sanabã licet me pudeat: ꝓpter cõfessores vt sciant alleuiare pauperes ⁊ aggrauare semp hoc scelus. nõ ad predicadũ vel generaliter pctm̃ sodomiticum super oia carnalia aggrauando: ⁊ si specialiter cautissime. ¶ Est autẽ vna species manib⁹ se vel aliũ tangere impudice: maxime membrum vel vicina ei. ar. xxxij. q. v. nec solo. ⁊ q. iij. c. meretrices. in fi. xxxij. di. hospitiolũ. ¶ Scda species est se tangere ⁊ polluere. no. xxxij. q. vij. omnes. in glos. vester. ⁊ hec maior. Et iste vilissimus tactus ⁊ pollutio multũ bodie inualuit in omni genere hoim illor̃ qui feroces libidinis amplexantur quũ secunda persona nõ habent: vel memoria act⁹ illi⁹ se turpissime fedant. ⁊ talis memoria cũ delectatione ⁊ eius consensu etiã sine tactu peccatũ mortale est. vt legit̃ no. xxxij. q. vij. nõ solum. ¶ Tertia species/polluere vxorẽ extra claustra pudoris. de qua. xxxv. q. iij. extraordinaria. et de eo q̃ cog. ꝓsan. vxo. sue. fraternitati. vel aliã mulierem. sed prima maior. de hac etiã pollutione no. xxxij. q. vij. oẽs. ¶ Quarta species/cũ iumentis. de qua. s. ℟. potest dici. ¶ Quinta species/masculi cũ masculo. quo casu minus malũ est pati q̃ agere. no. xxxij. q. vij. adulterij. in glos. quo casu. Sed in ista pestifera specie horribili⁹ ⁊ scelestius est retro in ano mẽbrũ immittere: q̃ facie ad faciẽ se amplexantes vel procubentes se cõtingere agitare contractare ⁊ fedare. ¶ Sexta species est/qñ mulieres supergrediũtur ⁊ abutũtur viris. ¶ Septima/qñ mulieres fedeẽ impudice se adinuicem abutunt. vt. s. retigi. ℟. pot. ¶ Octaua/qñ mulier se supponit iumẽto. vt. s. dixi. ℟. pot. ¶ Nona/qñ vir cõtra naturã abutitur muliere. qõ in meretrice est execrabile/in vxore detestabilius. vt. s. item. ℟. Aug. q̃ bani. ¶ Decima ⁊ forsan inaudita. hz ego sepe audiui ab eisdem nefandis. qñ vna mulier formans sibi formã meretricis virilis alia abutit̃ cũ eodem. Non dedigneẽtur hypocrite se coram hoibus iustificantes audire talia. Sed cõsulũdãtur ⁊ reuereanť ⁊ cõuertãtur ⁊ intantũ se non dissimulent si tanguntur. ¶ Undecima/qñ semen fundit̃ sine tactu. s. ℟. alia vindicta. Jntantũ tor⁹ mũdus marine Italia isti⁹ sceleris specieb⁹ obruitur. est q̃ remediũs superest: nec ꝑdicationũ: nec timoris pene tẽporalis: cuius ignis de celo sulphureus in ira dei ⁊ correctionẽ aliorũ/iterum sup istos sceleratissimos vtraq; morte dignissimos deleẽdat velociter ⁊ cõsumat: sicut consumpsit ⁊ exterminauit pessimos sodomitas. Ben. xix. ¶ Circa nouitios ephebos intantũ demon manũ misit ad fortia ingredieẽtes ordines: q̃ super ista materia superabũdantissima cautela et custodia adhibẽda est. Job. xl. dicit de diabolo. Absorbebit fluuiũ. i. gẽtes infideles fluidas. nec mirabitur. i. p magno nõ habebit si deus oret infideles. habet em̃ fiduciã vt influat Jordanis in os ei⁹. i. q̃ deus oret baptizatos maxime religiosos qui se lachrymis ⁊ penitẽtia iudicãt tota die. Jordanis em̃ interpretat riuus iudicij. Un Hiero. Job subuertere cupit. ⁊ deus orato Jada ad turbandos apostolos expetit potestatẽ. ¶ Sequit in Threnis. Et pueri i ligno corruerũt. per pueros in sacro eloquio pctores insectari sepe intelligũtur. Un Eccls. x. Ue terre cuius rex puer est id est ratio puerilis. Et pharao pueros masculos submergi ꝑcepit. Exo. j. A pharaone diabolo submergit̃ q̃ fluctibus tribulationũ ad pctm̃ inuoluit. submergit quidẽ nõ in culpa: tandẽ in gehẽna. Hiere. li. Sic submergetur Babylõ. Et. iiij. Reg. ij. Duo vrsi lacerauerũt. xlij. pueros. vrsi luxuriosi significãt spũs fornicationũ: q̃ de luxuria tentat qui bene duo dicunt/ꝓpter vtrũq; sexũ quem tentãt. vel q: in illo pctõ duas aias lacerãt: sicut bestie ⁊ aues feriũa cadauer. Ben. xl. Lacerabunt volucres carnes tuas. Tales pueri in ligno corruerunt q: se in pctõ arido/maxime sodomitico suspenderunt. Sequit. Senes de portis defecerũt. Olim predicatores in porta sedebãt repli; vt ingre-

Diffidentie filij.

dictes ⁊ egredientes audirent verbū dñi. Hiere.vij. Sta in porta domus dñi. ⁊ Amos.v. Odio habuerūt corripientē in porta. ⁊ ps. lxviij. Aduersum me loquebantur qui sedebāt in porta. Ad literā hodie p̄dicatores/q; adulatores sunt non correctores: nec veritatis liberi denuntiatores. vñ ⁊ pditores. xj.q.iij. nolite. Hodie oēs dicūt maxime p̄elati loq̄mini nobis placentia. Esa.xxx. Ad literā hodie verbū Hiere. cōpletur. Hiere.vj. Ecce verbū dñi factū est eis in opprobriū: ⁊ nō suscipiūt illud. q; increpationem ⁊ correctionē quantūuis generaliter p̄dicatā reputāt vsp̄ tuperationē: ⁊ p se dictā vnusquisq; maxime plato; accipit. Unde nō inuenit qui p̄e timore ꝓnūtiare audeat veritatē: quā si dixerit p̄secutiones ⁊ tribulationes nedū ab aliis/sed etiā p̄cipue a suis fratrib⁹ sustinebit. sicut ego in meipso frequēter fui expertus. sed ꝓ persecutione a pdicatione cessare nō habet. xliij. di. scim⁹. Contēnitur etiam hodie p̄dicator: ꝓpter vilitatē plone. Unde Eccli. xiij. Diues locutus est: ⁊ oēs tacuerunt: ⁊ verbū illius vsq; ad nubes pducent. pauper locut⁹ est: ⁊ dicūt; is est hic? ¶ Sed verbū Pauli de lōge ꝓphetantis cōplet hodie. ij. ad Timo. iij. Erit tp̄us quū sanā doctrinā non sustinebunt: sed ad sua desideria coacruabūt sibi magistros p̄urientes auribus: ⁊ a veritate quidē auditū auertent: ad fabulas autē conuertentur. xxvj.q.v. nec mirū. vltra colū. Nemo audet hodie p̄dicare in genere etiā vitia. quū dicat Paulus. ꝓ.c. ij. ad Tim. iiij. argue. obsecra. increpa. Thren. ij. Prophete mi. i. p̄dicatores tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta: nec aperiebāt iniquitatē tuā vt te ad pniam ꝓuocarent. qđ exponitur. xliij. dist. sit rector. Esa. lviij. Et annuntia ppło meo scelera eor: ⁊ domui Jacob pctā eor. Tales senes defecerunt. q; ipsi p̄dicatores senes multi etate nō mor⁹: que senectus attēdenda est. lxxxiiij. di. por. ro. Senes non eos sacra scriptura vocare cōsueuit: q̄ sola tēpor⁹ quantitate/sed qui mor⁹ grauitate maturi sunt. Unde in li. Sap. iiij. c. Senectus honorabilis est. non diuturna neq; numero annor⁹ cōputata. canī sunt sensus hoīs: ⁊ etas sincera vita immaculata. Greg. in mor. al'. li. xxx. ite Amb. in hexameron. Seneca⁹ ipsa in bonis moribus dulcior: in cōiugijs veliō: ad cōstantiā subeūde mor⁹ tis paratior: ad rep̄imēdas libidines fortior. Jtē Chr. ꝙ. sup epistolam ad Hebr. homil. xiij. Nā ⁊ regem honorāmus: ⁊ ei⁹ purpurā ⁊ diadema: q; ista sunt signa p̄incipat⁹. Si vero audiuerimus illū cū purpura cōspui ⁊ ab armigeris suis cōculcari: nūq̄d reuereremur tūc purpurā aut diadema? Noli g̃ ꝓpter canos velle honorari: q̄n ipse eos iniurias. Jtē sup Mat. Fides nūq̄ senescit: ⁊ religio fatigationē non sentit. Defecerūt. q; dicunt ⁊ non faciunt. xix. dist. fm. s. q. s. nō quales. ¶ Sequit. Et iuuenes de choro psallentiū. ideo nō psalliunt iuuenes in ecclesia habētes officium psalmistatus a psalmis canendis vt. xxj. di. c. j. ℟. psalmiste. xxiij. di. psalmista. q; eos comedit ignis luxurie. ps. lxxvij. Juuenes eor: comedit ignis. Amb. sup beati immaculati. Juuentus est ad amor⁹ liberior. ad ludū incautior. ad infirmitatē fragilior. ad correctionem durior. Et q; peccatū qđ suo effectu tristitiam ingerit/in eis est isto tp̄e: ideo ab eis recessit letitia spūalis. vñ Amb. de offic̄js. Ut in senib⁹ grauitas: in iuuenib⁹ alacritas: Jta in adolescētibus verecūdia velut quadā dote cōmendāt nature. Juuenes etiā hic accipiūtur non etate sed sensu ⁊ vitio. Unde glos. ij. Parat. c. Juuenem nō etate sed vitio sepe dicimus. non em̄ Roboā erat etate iuuenis: ꝫ sensu. qui. xlj. anno etatis sue regnare cepit. Unde in pn. c. Parat. ij. dicit. At illi respōderūt vt iuuenes ⁊ nutriti cū eo in delicijs. Sicut etiā accipit. iij. Reg. xij. ⁊ xxiiij. di. quor: ūdam. ibi. Merito iuuenis dicit: q; iuuenilib⁹ desideriis occupatus/nulla grauitate cōstringitur. Unde Greg. in mor. al'. li. xxx. Juuenes dici solēt q̄ nulla cōsilij grauitate dep̄imūtur. ¶ D Sequit. Defecit gaudiū cordis nostri. Gaudiū cordis verum/puritas cordis est. qđ vocatur ab apl'o. Rom. xiiij. gaudiū spūs sancti. De quo Phil. iiij. Gaudete in dño ⁊c. ⁊ Eccli. ix. Bibe cū gaudio vinū tuū: q; deo placēt opera tua. Esa. xxj. Haurietis aquas. s. cōsolationis. in gaudio de fontib⁹ saluator⁹is. Et Act. viij. Jbat eunuchus per viā suā gaudēs. Et Roma. xij. Gaudete cū gaudentibus ⁊c. Hoc gaudiū est vbi crimen non est. peccator: cū vere gaudere nō potest. Tob. v. Quale mihi gaudiū erit qui in tenebris scz peccator: cū sede: de q̄bus. j. Jo. ij. Qui odit fratrem suū: in tenebris est. Et Jac. iiij. Omnis talis exultatio maligna est. q. d. non est vera exultatio. ⁊ nō solū maligna: sed etiā falsa. q; sibi effectū letitie causa tristis vsurpat. Un̄ Prouerb. xiiij. Risus dolore miscebit: ⁊ extrema gaudij luct⁹ occupat. Luc. vj. Uevobis q̄ rideris nūc. q; lugebitis. vbi Basili⁹. Quū dñs rideres nūc arguat: planū est q̄ nūq̄ erit fidei rēpus risus: ⁊ precipue in tāta multitudine eor; qui in pctō morīuntur. ꝓ quibus lugere opor: ter. superfluus aūt risus est immoderātie signū/⁊ effrenis anime motus. sed vsq; ad vult⁹ iocunditatis exp̄imere passionē anime nō decet. ¶ Chr. ꝙ. Dic mihi aūt cur concuteris ⁊ defluis: q̄ debes adistere terribili iudicio: et ponere rationē de oībus hic optatis? Ex Ber. Nūquid qui induūtur purpura ⁊ bysso gaudiū ⁊ letitiā obtinebunt: Absit vt in terra suauiter viuentiū inueniat materia gaudior: quū tantis alteratiōnibus tota mundi facies immutet: ⁊ eleuetur: ⁊ allidat: ⁊ respirer allisa. Aug. de verbis dñi. sermone. xxxvij. ⁊ glos. Phil. iiij. Gaudiū seculi ⁊ letitia est impunita neq̄tia. scz luxuriari: inebriari: ⁊ nihil mali pati. Jtē Aug. super Joā. sermone. vij. Letitia seculi est vanitas. cū magna expectatione sperat vt veniat: nec pōt teneri quū venerit. ¶ Jtē glos. super Pś. xxxvj. Exultare est quū magna alacritate animi gaudere. letari est rēperata animi affectione gaudere. Item Ansel. sup Pś. v. Letitia est animi exultatio et cor: por⁹is. vñ a saltu dicit exulto. Item Greg. in mor. lib. ij. Pr̄enūtia tribulationis est letitia satietatis. Jtē Greg. in mor. li. xij. Vera mētis letitia creata est. dignū itaq; vt se semp homo merētē inueniat qui de relicto creatore in se gaudiū querebat. Jtē Cesarius in sermone. Uerum gaudiū non possidet nisi pax ⁊ iustitia teneatur. Prima em̄ ⁊ quasi radix est iustitia. Scōa pax. Tertia gaudiū. De iustitia nascitur pax. de pace gaudiū. gaudiū vero fructus bonor: ū operū ostendit. Seneca in epl'is. Nunq̄ sapiēs sine gaudio est. gaudiū aūt non nascitur nisi ex virtute cōsciētie. Hiero. ad Heliodor. Delicatus es frater: si ⁊ hic gaudere vis cū seculo: ⁊ postea regnare cū chr̄isto. Jtē Seneca in epl'is. Patrie est non exilij frequētia gaudior. ⁊ numerositates festiuitatū ciues non exules. ite Greg. in moral'. A veritatis pabulo ieiuni sunt: q̄ in hac peregrinationis inopia letant. Beati tantū gaudebūt: quātū amabūt ⁊ tantū amabūt: quantū cognoscēt. Jtē Aug. de agone. c. x. Gaudet pisces q̄n nō videt hamū: esca deor: at: sed quū piscator: eū adducere ceperit: viscera torq̄bitur. p̄imo: deinde/ab omni letitia q̄ ipsam escā de qua ligat⁹ est ad consumptionē trahit: sicut sunt oēs qui de bonis tēpor: alibus beatos se putāt. hamū acceperūt. veniet tēpus quo sentiēt quāta tormēta cū auiditate deor: auerūt. Et ideo bonis nihil nocet q̄ eis hec auferūtur q̄ nō diligūt. bona auferre nemo pōt. ¶ Bern̄. de libero arbitrio. c. xiiij. Qui letant quū male fecerint ⁊ exultāt in rebus pessimis. Prouer. ij. Tale est qđ faciūt quale quū phrenetici rident. Nulla verō: miseria: q̄ falsa letitia. Jtē Bern̄. in sermone de oībus sanctis. Illud verū ⁊ solū est gaudiū: qđ nō de creatura sed de creatore cōcipit: cui cōparata oīs aliūde iocūditas mer⁹: est: oīs suauitas dolos: est: oē dulce amarū est: oīe decor fedū: postremo oīe quodcūq; delectare pōt molestū. Jtē Greg. in homil. de virginib⁹. Nemo pōt hic gaudere cū seculo: ⁊ illic regnare cū chr̄isto. Tullius de officijs. Audia semp animos inquietāt. modus em̄ raro letis reb⁹ imponitur: q̄ magis in tristitijs inuenit. Merito igit dicit. Defecit gaudium cordis nostri. ꝓpter peccata q̄ sunt intra ecclesiā: que tristes nos faciūt effectiue. Tristitia peccati est amaritudo cōscientie que semp est in prauo

De vero gaudio plurima

opere.de qua Eccli.xliij. Beatus qui non est stimulat⁹ in tristitia delicti. Ysid. Uis nunq̄ esse tristis: bñ viue. Reus animus nūq̄ securus ⁊ letus est. Hiere.xlvj. Uidi eos pauidos ⁊ terga vertêtes. Sequit. Uersus est in luctū chorus noster. i. instrumentū letitie. de quo ps̄. cl. in cymbano ⁊ choro. Et Luc. xv. ibi. symphoniam ⁊ choꝝ. ⁊ ex de cele. mis. dolêtes. ibi. choꝝ silentiū fugiêtes. ¶ E Uersus est in luctū. i. tristitiā. vñ Augu. sup illud Mat. v. Beati q̄ lugent. Luctus est tristitia de mo:te charoꝝ. Uere hodie in ecclesia dei nō est materia gaudioꝝ: sed plāctus ⁊ luctus q: velim⁹ nolimus/pctā grauia ⁊ frequētata/nec p luctū deleta/nobis luctū ⁊ tristitiā intulerūt. nec̄ in dño possumus exultare. q: iusti nō sumus. iuxta illud ps̄. xxxij. Exultate iusti in dño. Sed vtinā ⁊ lugeremus. q: nō lugemus. ⁊ bonū luctū nobis ꝓcurarem⁹: vt malū luctū expelleremus. Luctus em̄ fm deū est aie contristatio: in bono: ex dis affectio: quem sitit sempiterne feruēter ⁊ impetuose querês: ⁊ in p:uatione cōsecutionis quesiti dolo:ose ⁊ labo:iose persequês: ⁊ post hūc lamētabiliter eiulās. Uel luctus est stimulus aureus aie ois adhesionis ⁊ affectiōis nudatiuus. ⁊ in visitatione co:dis a sancta tristitia infix⁹ timo:e liquefaciēs ⁊ humiliās. fm Climac. abba. montis synai. ¶ F Sequit. Cecidit coꝝona capitis nostri. Uere cecidit a capitib⁹ clericoꝝ coꝝona regni/qō in christo exspectat⁹ designata. xij. q. j. duo sunt. ꝓpter peccatum q̄s auferet regnū. vñ Mat. xxj. Auferet a vobis regnū dei: ⁊ dabit genti faciēti iustitiā. xxiij. q. vij. c. ij. Scō Jmo. in sermone. duplex est coꝝona sanctoꝝ. Una est in via: q̄ dat ad meritū: q̄ est coꝝona virtutis ⁊ gr̄e: que est iustitia quā cādo: gr̄e illustrat. vñ ps̄. lxiij. Bñdices coꝝone anni benignitatis tue. i. multiplicabis virtutē gr̄e. Habet aūt coꝝona ex tutis in gy:o quatuoꝝ ꝑncipales lapides. i. qtuoꝝ virtutes politicas. A parte anteioꝝ/iustitiā. q: que sunt ante/sunt certa. A posteioꝝ: ꝓudentiā. q: q̄ sunt retro/sunt dubia. A dextra/tēperantiā. q: q̄ sunt a dextris/sunt ꝑspera. A sinistris/fortitudinē. q: q̄ sunt a sinistris/sunt aduersa. In certis est adhibēda iustitia. In dubijs adhibenda ꝓudētia. In ꝑsperis opus est tēperātia. In aduersis fortitudo est necessaria. ¶ Alia coꝝona est in patria. de qua ps̄. viij. Gloria ⁊ honoꝝe coꝝonasti eū. Hāc coꝝonā perdimus: q: passionē christi nec in memoria nec in imitatione habem⁹. vñ. j. Macha. x. Misit Alexāder. i. christ⁹ alleuās tenebras/ab intellectu: vel auferēs angustias/ab affectu Joā. j. Gratia ⁊ veritas p iesum christū. Jonathe. q̄ interp:etat colūba doni. Purpurā. passionis. vñ illud. Ornata regis purpura. Et coꝝonā. i. ꝓmiū passionis. ¶ Cecidit etiā coꝝona capitis nostri. q: vitā ⁊ exēpla apl'oꝝ nō tenemus: q̄ sunt coꝝona ꝓncipū ⁊ fundamenta ecclesie, ex̄ de elec. fundamēta. lib. vj. vñ sup ps̄. xx. Posuisti in capite ei⁹ coꝝonā de lapide ꝑcioso. dicit glo. q: in ꝓncipio sermonis eius ambierūt eū lapides ꝓcioſi. i. apl'i: qui sunt. xij. lapides in rationali iudicij. Exo. xxviij. ⁊ Ezech. xvj. fundamēta spūalis edificij. Apoc. xxj. ¶ Cecidit etiā coꝝona capitis nostri. q: fides charitate formata: per quā coꝝonā dat caput nostrū christus. defecit quasi. vñ Zacha. vj. Sume a trāsmigratione aurū ⁊ argentum. i. charitatē ⁊ fidē. Aurū em̄ species est metalloꝝ. Et facies coꝝonā ⁊ pones in capite iesu. q: oēm gloriā ⁊ honoꝝe ⁊ virtutē christo debemus attribuere. sicut de sanctis legit Apoc. iiij. Mittebāt coꝝonas suas ante th:onū dñi dei sui. Sequit. Ue nobis quia peccauim⁹ Subaudi. ꝓpter qō cecidit coꝝona capitis nostri: vt ꝓmittit. Ue. i. eterna dānatio. Apoc. viij. Ue Ue Ue habitātib⁹ in terra. Et Ecc̄s. iij. Ue soli. lxxj. di. in oibus. Et Luc. vj. vbi quater ponit istud ve. ⁊ Mat. xxiij. vbi ponitur octies ve. Ubi Th:ys. Hec em̄ dictio ve semp in scripturis dr: de ijs q̄ nō possunt euadere a futuro supplicio. ꝓpterea factū est mestū coꝝ nostrū. q: peccauimus: ⁊ coꝝonā perdidimus. Nō em̄ bonū Coicebat frater Egidius soci⁹ beati Frācisci) pōt habere in hac vita: qui expectat habere oē malū in alia: Quā letitiā habere pōt; qui sperat oēm habere semp tristitiā? Nā (vt satis dictum est) oīe pctm̄ tristitiā necessariā secū portāt infert coꝝdi. ¶ Sequit. Jdeo contenebrati sunt oculi nri. Interiores. q: pctm̄ mēti tenebras ingerit: ⁊ frequēter coꝝdi. vñ Beli. xix. Eos qui foris erant percusserunt cecitate. loquitur de Sodomitis. Greg. Carnalis delectatio mētē quā inficit. obscurat: vt videre veri luminis claritatē nō valeat. ⁊ vñ inferi⁹ delectat: inde caligine ad supna patiat. Apoca. iij. Dicis q: diues. sup dis loquit. sum ⁊c. Et sequit. ⁊ nescis q: tu es miser. ⁊ miserabilis. ⁊ paup. ⁊ cecus. Apl's vocat pctā opa tenebrarū. dicēs Ro. xiij. Abijciam⁹ opera tenebrarū. Aug. in lib. cōfessionū. Et nimis inflata facies claudebat oculos meos. ¶ Occecat etiā auaritia. Exo. xxiij. Nō accipies munera: q̄ excecāt etiā ꝓudentes: ⁊ subuertūt verba iustoꝝ. Eccli. xx. Encenia ⁊ dona excecāt oculos iudicū. xl. q. iij. paup. ⁊ c. quatuoꝝ. Pastores bonoꝝe eccl'e ꝓpter cōiter/ceci sunt vtraq̄ cecitate ignorātie ⁊ pcti. ⁊ adimplet illud Esa. lvj. Oēs bestie agri venite ad deuorandū: vniuerse bestie saltus. speculatoꝝes ei⁹ ceci oēs. Bestie demones/q̄si vastie a vastādo. ps̄. lxxiij. Ne tradas bestijs alias cōfitentiū tibi ⁊c. Bestie agri/sunt q̄ impugnāt actiuos. Bestie saltus/q̄ cōtēplatiuos. Speculatores ꝓlati sunt. Eze. iij. ibi. Fili hois: speculatorē dedi te domui isr̄l. Uñ pōt exponi lra superior. Cōtenebrati sunt oculi nri. ꝓlati: q̄ sunt oculi in eccl'ia: ꝑspicientes agēda ⁊ cauēda in subditis. xcij. di. diaconi. j. ⁊. ij. ⁊ ex̄ de of. archi. ad hec. Et de talib⁹ oculis dicit ps̄. lxviij. Obscurētur oculi. i. ꝓlati glos. eoꝝ subditoꝝ. ne videāt. xxxvij. di. §. vt itaq̄. vt cecis ducatū ꝓbeāt/cū eis in foueā peccati pariter cadāt Luc. vj. ⁊ ꝓe. §. ⁊. xxxviij. di. q̄ ipsis. ⁊ ex̄ de eta. ⁊ q̄li. cū sit. Mat. xxiij. Duces ceci. excolātes culicē. camelū aūt glutientes. ⁊ ante ꝓmisit in ꝓeal. c. Ue vobis duces ceci. ⁊ sequit stulti ⁊ ceci. ⁊ post sequit. q̄d em̄ maius est ⁊c. vbi Paga. Quō aūt nō existimank ceci: q̄ non vident q̄mīhil ꝓdest tantū esse dispēsatorē in reb⁹ mininis: quū ꝓncipalia negligūtur. ¶ Sequit in Thren. Propter montē syō q: dispersit. Mons syō ecclesia est speculativa dicta mons dñi. Esa. ij. Uenite ascēdam⁹ ad montē dñi. Dispersit in malis filijs suis impudicis. ps̄. lxxix. Dispersierūt in endoꝝ: facti sunt vt stercus. vt. ū. dixi in Thren. iiij. ꝛ. sequit in ar. illo. Uñ ⁊ ꝓpterea de terra viuētiū raliū memoria dispēbit. ps̄. cvij. Dispereat de terra memoria eoꝝ. ¶ B Vulpes deambulauerūt in eo. hereticī multi i eccl'ia. ex̄ de purga. inter. Amb. sup Luc. Vulpes nunq̄ māsuescit: nec est alicui vsui aut cibo vtilis. ¶ Moꝝ. sup cantica. Vulpes est aīal qō quū esurit/apto oꝝe se mo:tuū fingit. hereticus per abstinētiā. Mat. vj. vt simplices deuoret. simulat dolosus. Mat. vij. Attēdite a falsis ꝓphetis q̄ in conuēticulis occultis habitāt. C. de epis. ⁊ de. cōuēticula. ex̄ de here. excōicam⁹. j. §. adijcim⁹. xxiij. q. vlti. Ferē q̄ do crimā erroneū. Nō gradik̄ ꝓrecta itinera veritatis. Jnsidias rēdit/vt capiat simplices. ⁊ ira aues decipit ⁊ deuorat plena fraudis: in foueis semp latere desiderās: odore terro putēs: nūq̄ rectis itinerib⁹ sed toꝝtuosis anfractib⁹ currēs: insidias casib⁹ (alias canibus) rendēs: q̄ oia hereticis cōueniunt. ¶ Amb. sup Beati immaculati. Salon dinas vulpes tibi nexuit: ad quarū caudas faces colligauit per hoc signās q̄ hereticī linguā liberā habeāt ad latrandū: sed erit⁹ impeditos. finē vero fraudis sue incēdio destruauant. Cañ. q. Capite nobis vulpes paruulas q̄ demoliunk vineas. i. ecclias. Sicut vulpes habēt anhelāti feritatē: ita hereticī feritā doctrinam. de talibus vulpibus ex̄ de hereti. excōicamus. j. c. excōicamus. ij. ⁊ de purga. ca. inter solicitudines. in pn. ¶ Noie etiam vulpiū dolosi exsecrati in ecclesia intelliguntur. vñ super illud Mat. ⁊ Luce ix. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. Aug. de verbis dñi. Filius hois non habet vbi reclinet caput in fide tua: q: dolosus es. quō enim dolosus sequitur simplicitatem. Item Greg. in mo:al. Vulpes valde fraudulenta sunt animalia: que in fossis aut specubus abscōdūtur.

Scō:ū coꝝona duplex.

quiq; apparuerint: nūq; rectis itineribus/sed tortuosis currūt. volucres ꝺo alto volatu se subleuant. Nomine ergo vulpium/dolosa atq; fraudulenta: noīe autem volucrum supba demonia designātur. ac si dicat/fraudulēta ⁊ elata demonia in corde tuo inueniūt habitationem. humiliras autem mea requiē in supba ⁊ dolosa mente non inuenit. ¶ Gualfredus. Quid nobis ꝓdest christianos dici: ⁊ esse potius antichristos: quid ꝓdest hoies ab hominibus appellari: ⁊ iudicio veritatis canes malitie: sues immūditia: vulpes astutia: vana gloria volucres reputari? Tales vulpes partes vulpiū. i. demoniū erunt. ps. lxij. partes vulpium erūt. Sequitur. Tu aūt dñe in eternum ꝑmanebis. ps. ci. Tu aūt idem ipse es ⁊ anni tui nō deficient. ⁊ solū tuū in generatione ⁊ generationē. ps. cxliij. Regnū tuū regnū omniū seculoꝝ. ⁊ dñatio tua in oi gene. Quare in perpetuū obliuiscēris nostri? Deus noster nostri nō obliuiscitur: sed nos eius ꝓpter peccata nostra. vnde humano more loquit Hiere. ij. Populus vero meus oblitus est mei diebꝰ innumeris. ps. cxxxvj. Si obliti fuero tui hierusalem obli. de. dextera mea. Exo. xxvij. in cantico Moysi. Et oblitꝰ es dñi creatoris tui. ps. lxxvj. aut obliuiscet misereri deus. q. d. nō. Et iterū. Nūquid in eternū irascēris nobis? ¶ Derelinques nos in longitudine dieꝝ ira ti nos te dereliquerimus. ij. Parali. xv. Dñs vobiscum q: fuistis cum eo: si quesieritis eū: inuenietis. si autez dereliqueritꝭ eū: derelinquet vos. ¶ Cōuerte nos deus ad te ⁊ cōuertemur. ps. lxxxiij. ¶ Cōuerte nos deus salutaris noster. ps. lxvij. dixit dñs ex basan. i. cōfusione conuertam: cōuertam in ꝓfundū maris/pnic. Thre. ij. Magna est sicut mare cōtritio tua. ps. cxxv. Conuertere dñe captiuitatē nostrā. ps. vj. Cōuertere dñe ⁊ eripe animam meā. Jo. vj. Nemo pōt venire ad me/nisi pater meus traxerit eum. vbi Chryso. Hic aūt insiliūt Manichei dicentes/q̄m nihil in nobis est positū. sed hoc nō quod in nobis est destruit. Sed ostēdit nos diuino auxilio indigentes. Item Augu. Trahit pater ad filium eos qui ꝓpter ea credunt in filium/quia eum cogitant patrem habere deum. deus eīm pater equalem sibi genuit filiū: ⁊ q̄ cogitat atq; in fide sua sentit ac ruminat equalem esse pri eius in quē credidit: ipm trahit pater ad filium. Item Augu. Nullum credimus ad salutē ā nisi deo inuitante venire. nullum inuitatuz ad salutem suā nisi deo auxiliante operari. nullum nisi orantem auxilium ꝓmereri. ¶ Et cōuertemur: in toto corde: in ieiunio/⁊ fletu ⁊c. Johe. ij. de pe. dist. i. §. hoc idem. di. vij. nullus. ℞. q̄ quis. ⁊ cōuertemur. vtinā hic. ps. lxxij. Cōuerterur populus meus hic. in hac vita. sed nō tardemus. Eccli. v. Ne tardes cōuerti ad dominū. ⁊ ne differas de die in diem. Aug. Ipsa res est que multos occidit: quū dicunt cras cras. ⁊ subito clauditur ostium. ⁊ remanfit foris cū voce corruina: quia nō habuit geminuz colūbinū. cras eīm cras/vox corruina est. vñ consuetudinarij pcōres difficillime conuertuntur. Amos. j. Super tribus sceleribus damasci ⁊ sup quatuo: nō conuertam. Hiero. Primū pctm est cogitare que mala sunt. Sōm cogitationibus acquieuisse puersis. Terrium/qō mente decreueris operꝫ complesse. Quartū/post peccatum non agere penitentiā: ⁊ suo sibi cōplacere delicto. de pe. dist. i. super tribus. ⁊ di. ij sicut tribus. quia assidue peccantiū non miseretur deus. xciij. dist. diaconi. v. in fi. Osee xiij. Cōuertere israel ad dñm deum tuū: qm̄ corruisti in iniquitate tua. Ad hoc inuitat dñs Prouerb. i. Conuerti mini ad correctionē meam. Et nisi fuerimus cōuersi: gladium suū eterne dānationis vibrauit. ps. vij. Nisi cōuersi fueritis gladium suū vibrauit. Cōuertamur ad eū: q: benignus est. Johe. ij. Cōuertimini ad dñm deum vestrum: q: benignus ⁊ misericors est. Et sequit. Et pstabilis super malitia ⁊c. Bern. Si supra modū peccaui: nō despero. q: supra modū doluit in quo respiro. si exacerbatur immanitate sceleris nostri: mitigabitur i dolore filij sui. ¶ Innoua dies nostros sicut a pncipio. Typice. oratio Hiere. fit pro ista ecclesia que tātū defecit a perfectione ⁊ sanctitate sua: vt innouetur in plenaria sanctitate: sicut fuit in ecclesia pmitiua. sed ista innouatio nō fiet: nisi prius fiat purgatio: ⁊ vitiorum eliminatio. vt adimpleatur illud Malach. iij. Et purgabit filios leui. scilz clericos: ⁊ colabit eos quasi aurum ⁊ quasi argentum: ⁊ erūt offerētes dño in iustitia sacrificia: ⁊ placebit dño sacrificium Juda ⁊ hierusalem sicut dies seculi ⁊ sicut anni antiqui. q̄ verba exponūtur ab Hiero. l. dist. ⁊ purgabit.

¶ Articulus.iij. A

HEc autem renouatio ecclesie que fit per penitentiam. pulchre figurat. j. Machab. iiij. vbi Judas id est dñs papa vicarius christi descēdēs de tribu Juda. Matth. j. Confessoꝝ ecclesie pncipalis. Unde Judas interpretatur confitēs vel glorificans. ait fratribus suis. cardinalibus ⁊ platis. ex qui fi. sint le. p venerabilem. §. sunt autem. xcix. di. ecce. est de crimi. fal. q̄ grauī. Ascendamus mūdare sancta. q̄ quātum ad alios coinquinātur: nō quātum ad se. xlix. di. sacerdotes. xv. q. fi. c. fi. quātum ad alios sancta. Et renouare. Et ascēderūt ad montē syon. i. in eccliam. i. intrauerunt ad seipsos ascendentes sup se. Luce. xv. de filio ꝓdigo dicitur in se aūt reuersus. vbi Amb. Bene autem in se reuertitur: qui a se recessit. eterū quia ad dñm reuertitur: se sibi reddit: ⁊ q̄ recedit a christo: se sibi abdicat. ¶ Aug. de qstiō. euange. In se aūt reuersus est: quū ab eis que forinsecus frustra illiciūt ⁊ seducūt: in scientie sue interiora intentionē redurit. Et viderūt sanctificationez desertam. ad lām. i. eccliam a sanctitate corruisse. Vel. i. mentem a dei grā delicta. Osee. ix. Ue eis quū recessero ab eis. Et altare ꝓfanatū. p indigne in eo celebratēs. xlix. di. c. fi. ps. lxxviij. pfanasti i terra sanctuariū eius. Vel. i. corruptis cogitationibus ⁊ affectionibꝰ repletū. Thre. ij. Repulit dñs altare suū tamq̄ execratum: eo q̄ hō statuit sibi idolum pcti. vnde. j. Reg. xv. sup illud Quasi peccatū ariolandi est repugnare: ⁊ quasi scelus idololatrie nolle acquiescere. dicit expositor. Idoluz hois est quicq̄d plus q̄ deum colit ac diligit. maledixit sanctificatiōi sue. Malach. ij. Maledicā benedictionibus vestris. j. q. j. maledicam. i. maledicturū se esse predixit: nisi reconcilietur. Et sequit. j. Macha. iiij. Et portas exustas. i. sensus ardenti illicito: ꝫ desiderio iā cōsumptos. Hiere. ix. Ascēdit mors per fenestras. Et in atrijs virgulta nata. i. mala opera exterius ꝓcedentia. Et pastophoria dirupta. i. loca in quibus sacerdotes coram dño sacrificia comedebāt. i. mediatiōes de vita eterna: q̄bus reficitur aia. Job. xxxvj. Requies mēse tue erit plena pinguedine. Sciderūt vestimēta sua. p ptritionē. ⁊ de pe. di. j. scindite. Et plāxerunt planctu magno. Hiere. vj. Luctū vnigeniti fac tibi plāctū amarū. de pe. di. j. perrus. ⁊. c. lach: yme. in pn. di. Et ipo fuerūt cinere sup caput suū. p morris ꝫsideratione. Bern. xviij. Loquar ad dñm quū sim pulus ⁊ cinis. de pe. di. j. predixerat. Et ceciderūt in faciem sup terram p humiliationē. Bern. iij. Reuertaris in terrā: quia pulvis es ⁊c. Et exclamauerūt tubis. per confessionem. Esa. xxiij. Frequenta canticū. scz cōfessionis. ps. cxviij. Clamaui in toto corde meo. Et clamauerūt in celū. p corditis intētionē quā eraudit deus ps. xxviij. Clamauerūt iusti: ⁊ dñs exaudiet eos. ¶ B Sequit de emūdatione que est exīsio ⁊ execratio pctoꝝ. Et elegit sacerdotes sine macula. q: maculosi nō debent offerre. j. q. j. sacerdotes. Leuit. xxj. xlix. di. hinc etem. Sine macula. ꝫscientie. Job. xj. Si nō ꝓmanserit in tabernaculo tuo. scz corditis. ps. xlvj. Sācticauit tabernaculū suū al. Jniustitia: Tunc leuare poteris faciē tuā absq; macula. Sine macula lingue. Jac. iij. Lingua cōstituit in membris nris q̄ macular totū corpus. Sine macula vite. Job xvj. Si adheserit manibus meis macula: feram et aliuscouedar. Vñ in canonica Jude. Odiētes eā q̄ carnalis

est maculatam tunicam. Macula fame. de qua Eccli xxxiij. Ne dederis maculam in gloriā tuaz.i.in famā tuā. Eccli.xj. In electis ponit maculam. Sap.x. Mendaces ostendit qui maculauerūt illum. De istis maculis Chr̄y. Clerici nullam debēt habere maculam: neq; in cogitatu: neq; in verbo: neq; in facto: neq; in opinione. q: ipsi sunt pulchritudo ⁊ virtus ecclesie. ⁊ si mali fecerint totam deturpant ecclam. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. Voluntarē habentes in lege dei. ps. j. Et in lege dei medi. die ac nocte. xxxvij. di. c. ij. ⁊ xxxviij. dist. c. j. ⁊ xxxvj. di. §. ecce. ¶ Et mū dauerūt sancta. in quo innuitur q̄ bonus ⁊ discretus cōfesso: est eligendus. de pe. dist. vj. c. j. Moraliter sacerdotes mūdantes aiam sunt ieiuniū. de peni. di. v. sint tibi. cōtra luxuriā. elemosyna cōtra auaritiam. de pe. di. j. medicamentū. oratio cōtra superbiam. Et destruxerūt altare p̄fanatum. cōgeriem peccatoz. Et tulerunt lapides contaminationis. i. peccata cōtaminantia. In locū mūdum. s. in memoriā recolentes ea ad detestandū: nō ad delectandum. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aie mee. q: nullum tale remediū sicut continuata memoria delictoz. de pe. di. iij. iudas. Ide hoc legit ⁊ no. xxxij. q. vij. nō solum. in glos. scyt delectetur. ¶ Sequit de renouatione: q̄ est reparatio virtutū. Et edificauerūt altare nouū: sm illud qđ fuit pus. scilz in eccl'ia primitiua. ⁊ altare coz. Leuit. vj. Ignis in altari meo semper ardebit. charitas in coꝛde. ps. l. Coꝛ mundum crea in me deus: ⁊ spm̄ rectū innoua in viscꝛibus meis. q. d. a vitijs mūda: virtutibus innoua. Et edificauerūt sancta. scz bonas cogitationes: ⁊ castas affectiones. Et q̄ intra domū erant intrinsecus. i. ipsam p̄sciētiam. ⁊ edem ⁊ atria sanctificauerūt. i. aiam interius: ⁊ coꝛpus exterius. Et fecerunt vasa sancta noua. in nouitate cōuersationis componendo sensus ⁊ coꝛda sua. Eph. iiij. Renouamini spiritu mentis vestre: ⁊ induite nouū hoiem: qui sm deuz creatus est. Et intulerunt candelabrū. i. exemplū bonoꝛ operum. Matth. v. Luceat lux vestra coꝛā hoibus. ar. xj. q. iij. nō sunt audiendi. Et altare incensoꝛ. i. oꝛonis studium. ps. xl. Dirigatur dñe oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. Et mensam. refectionē scripturarū. Exo. xxv. Pone sup mensam panes. Et coꝛonam. sicut ibi dicit. Coꝛona vero. iiij. digitis alta fuit. quia sm glos. p̄ doctrinā q̄tuoꝛ euāgelistarū ad ipsam puenitur. ⁊ in ps. xxij. parasti in cōspectu meo mēsam. scz sacram scripturā. ⁊ Eccli. xxix. Transi hospes ⁊ oꝛna mēsam: ⁊ que in manu habes cibaria cereos. Et accenderūt lucernas. i. opa charitate iformata (als velamenta) scz gr̄am humilitatis ⁊ timoris que occultant ⁊ seruant bona interioꝛa. Matth. vj. Et p̄summauerūt oia ⁊c. quia nihil dicꝛ actum quū aliquid supest ad agendū. legitur ⁊ no. ex de renun. c. j. oia ⁊c. ¶ Ad istā renouationē in ecclesia faciendā inuocandus est ipse ecclesie institutoꝛ: ⁊ dicendū Emitte spm̄ tuū: ⁊ creabūtur. ps. ciij. q: fine spiritu dei nihil est hō. Creare em̄ est aliquid de nihilo facere. Et renouabis faciē terre. Ecclesie. vt sit noua creatura. Diego. Presentem mundum despicere: trāsitoꝛia non amare: mentem medullitus in humilitate deo ⁊ p̄mo sternere: cōtra illatas p̄tumelias patientiā seruare: ⁊ custodita patientia doloꝛe malitie a coꝛde repellere: egenis p̄opꝛia tribuere: aliena minime ambire: amicum in deum diligere: ⁊ inimicū p̄pter deum: de afflictione p̄oximū gaudere: de moꝛte eius q̄ inimicus est nō exaltare: hec est nova creatura. Et hoc est qđ dictum est in litera innoua in. §. ⁊ fr. p̄ece. in fi. ¶ E Innoua dies nostros. Vere melioꝛ erat ecclesie p̄mitiue. ps. lxxiij. dies vna sup milia illius ecclesie que nūc currit. dies illa superabat incōparabiliter diem istā. Eccli. xxxiij. dies diem superat. Illi fuerūt dies saluti. ij. Coꝛ. vj. dies hodierna dies ire ⁊ amara valde. Sopho. j. Ve nobis q: declinauit dies. Hiere. vj. Utinā ascendamus in nocte. i. peniteam⁹ in moꝛte vere. qđ raro p̄tingit. Aug. Multos solet seroꝛtina penitentia decipere. de pe. di. vij. nullus. ¶ Illa dies p̄moꝛ patrū ecclesie dies sancta. Nume. xxviij. Dies primitiuoꝛ quādo offeretis nouas fruges dño. dies venerabilis ⁊ sancta erit. noue fruges noue virtutes sunt hominē innouantes. ij. Coꝛ. ix. Augebit incrementa frugum iustitie vestre. ¶ Illi patres poꝛrabūt pondus diei ⁊ estus. Matth. xx. vbi Hieg. Pondus diei et estus ferre est per longioꝛis vite tempoꝛa carnis sue caloꝛe fatigari. Poꝛrabāt etiā illi pres onera sua. defecerūt suoꝛ adinuicē. Gal. vj. Unde vnus patruz dixit alteri poꝛranti moꝛtuū ad sepulcrū. poꝛta viuos nō moꝛtuos. Sed ve nobis. q: vnusquisq; nostrū onus pctoꝛ suoꝛ poꝛtat. Gala. vj. nec; plaustros cōpoꝛatoꝛes habemus. Berñ. Quem plaroꝛ habis mihi hodie q̄ potius nō intendit bursis implendis: q̄ vitijs extirpandis? ¶ Illoꝛ etiā patrū iustoꝛ semita arcta via. q: arcta est via q̄ ducit ad vitā. Matth. vij. ⁊ Lu. xiij. quasi lux splendens p̄cedebat ⁊ crescebat vsq; ad p̄fectā diem. Prouer. iiij. de pe. dist. iiij. nō reuertebant. Apud illos pres dies expiationis. i. cōtritionis ⁊ purgatiois aie erat celeberrimus: ⁊ vocabak sanctus. Leui. xxiij. ¶ Contra eos tota die verecūdia erat. ps. xliij. ⁊ peccādi ⁊c. peccabant in p̄sentiendo sanctā verecūdiā. Ostinendi etiā. sed vere dies peregrinatiōis nostre in isto tpe parui ⁊ mali. Berñ. xlvij. q: parū viuim⁹: ⁊ multū peccamus: ⁊ obūbrat nos murpctis nostris in die belli in quo succūbim⁹. ps. xxxix. obūbrasti sup caput meum in die belli ⁊c. ¶ Siluit terra in diebus illis: a pctō p̄tra p̄scientiam murmurāte. q: vera obedientia tūc regnauit: ⁊ q̄rebat vnusquisq; bona gēris sue. s. Macha. xiiij. vbi dicꝛ Siluit terra Juda in diebꝰ Simonis: quesiuit em̄ bona gēris sue ⁊c. Simon obediens interp̄tatur. nūc pctā stimulant cōscientiā. cōtra nos inobedientes deo sumus ⁊ p̄latis ecclesie: iudicātes eoꝛ iurisdictionē: p̄pter malā vitam eoꝛū. qđ fieri non debet. xix. di. fm. vnusquisq; quasi querit malū p̄tra primū suū: quia ignis charitatis extinctus est. maxime p̄pter vitiū simonie. j. q. j. sicut eunuchus. ¶ In ecclesia p̄mitiua patres nostri sabbatizabant. i. a seruili opere qđ est peccare requiescebant. Hiere. xvij. Custodite aias vestras. ⁊ nolite onera scz pctoꝛ poꝛtare in die sabbati. i. requiei. q: vera requies est nō peccare. Aug. Dis hemo malus sabbatū hr̄e non pōt: numq̄ em̄ ille p̄scientia requiescit. cui autem bona p̄scientia est: trāquillus est: ⁊ illa trāquillitas sabbatum coꝛdis est. ¶ Nos autē hodie dicam⁹ cū Hieremia. Maledicta dies in qua nati sum⁹. i. malo pene p̄ne addicta. Hiere. xx. ⁊ cū Job. Pereat dies in qua nati sumus. Job. iij. Nascitur hō cū ostentat ⁊ laudatur. Talem diez hois desideramus hodie: in potentijs ostentari: placere hoibus: ⁊ coꝛ adulationes recipere. Talem diē nō desiderat Hieremias. Hiere. xvij. Diem hois non desideraui tu scis. Sequitur in th'eñ. in oꝛone Hieremie. Sed p̄scientes repulisti nos. scz peccata nostra. ps. lix. Deꝰ repulisti nos als non repeller dominꝰ plebem suam. ps. xciij. Irat⁹ es contra nos vehemēter: quia vehementer offendimus. q: isto tēpoꝛe iniquitates nostre supergresse sunt caput nostrum. ps. xxxvij. sm Hieg. aūt Ira dei non est vt hois. i. perturbatio concitati animi: sed tranquilla iusti supplicij constitutio. de pe. dis. iij. pductio: ⁊ Hieron⁹. Nec em̄ deus hoibus irascitur: sed vitijs. que quū in homie non fuerint: nequaq̄ punit qđ mutatū est. de pe. di. j. quāobꝛē. ⁊ Aug. Indignatio eius nō vltionis executio: sed magis absolutionis opatio est. de pe. di. j. sed cōtinuo. dixi de hoc etiam supra in th'eñ. super verbo. compulit dñs furoꝛem suū. in fi. dicamus ergo dño. Domine ne in furoꝛe tuo arguas me: neq; in ira tua coꝛripias me. vbi Berñ. Ut oēs in me excellentiā cōpꝛimat: nō accensus furoꝛ: sed infusus amoꝛ: vtinā discam nō supbire: sed humile sapere vnctione potius q̄ vltione in gr̄a. vehemētia ergo ⁊ magna nostra ⁊ multa peccata peramus cum Dauid p̄ magnā dei misericoꝛdiā indulgeri. ps. l. miserere. de pe. di. j. si enim inquit. ante fi. per colum. Nec desperemus cū cayn/dicꝰ

Jra dei quid sit

Remedia diuersa diuersis tentationibus

tes. Maior est nra iniqtas q̄ vt veniā mereamur. Beñ. iiij. de pe. dist. i. §. deniq; ñ. cayn. Sed dicam⁹ cū Manasse dño deo nostro. Immensa ño ⁊ inuestigabilis mia p:o missionis tue: qm tu es dñs altissimus sup oēm terrā: longanimis ⁊ multum misericor:s: ⁊ penitens sup malitias hoim. Peccauim⁹ sup numerū arene maris: ⁊ multiplicate sunt iniquitates nostre. Incuruati sumus multo vinculo ferri: ⁊ non est respiratio nobis: q: excitauimus iracūdiam tuā: ⁊ malū cor:am te fecimus: statuentes abominationes ⁊ multiplicates offensiones. Et nunc flectim⁹ genua cor:diū nostror: p̄cantes a te bonitate. Dñe peccauimus. dñe peccauim⁹. iniqtates nostras agnoscimus. petimus rogates te. dñe remitte nobis: ne simul pereamus cū iniqtatibus nostris. neq; in eternū reserues mala nobis: q: idignos saluabis nos sm misericor:diā tuā. ij. Paral. vlti. in fi. Aug. Nullus de dei mia diffidat maior ē esse q̄ nostra miseria. tardius siquidē videt ei veniā dare ⁊ q̄ petēti accipere. sic em festinat a tormento ꝓscientie reum absoluere: quasi cū plus cruciet cōpassio miseri: q̄ ipsum miserū passio sui. Tūc vero ad thren. p̄incipium reuertamur: ⁊ quatuor eius capitula cū oratione Hieremie per ordinem exponamus: ⁊ adhuc ecclesiam plangamus.

¶ Aleph. ira hebraica interpt̄at doctrina tentationū.

¶ Articulus.iiij.

Lamēta tionum hieremie interpretatio.

QUomodo glos. affectuose. admiratiue. Luce. ſ. quomō fiet istud. xxvij. q. ij. §. ſ. ſſi. cū ergo doctrina. glos. Vera aūt doctrina est qua deus cognoscit: ⁊ vniuscuiusq; stat⁹ vel defect⁹ nō ignorat. vñ Esa. xxiij. Glorificate dñm in doctrinis. Hanc plebs iudeor: nō habuit: ideo hostibus subiacuit. Unde dñs Hieremias spū meror:is plen⁹ ait. Et factū est postq̄ in captiuitatem redactus est isrl: ⁊ hierlm deserta est. Sedit Hieremias flens: ⁊ planxit lamentatione hac in hierusalē: ⁊ amaro animo suspirans ⁊ eiulans dixit. Quō sedet sola ciuitas plena ppl̄o ⁊c. Principiū threnorū. Hieremias qui interpretatur excelsus dño: plus significat virū p̄fectū qui plangit hierlm: q̄ interpt̄at pacifica. i. sup ecclesiam militantē: que recessit a pace virtutū: ⁊ q̄ dura est in captiuitatē vitio:q̄ faciūt hoiem seruū ⁊ captiuū. Jo. viij. ⁊ vide qō dixi. ſ. ar. ij. in oratione hieremie. Rex cor:dare. in ꝓlo. serui dñati sunt nostri. Et sedit solus in amaritudine. idē thren. i. sedebit solitari⁹. ⁊ op. facit ad hoc. ij. q. iij. quādo. ¶ Non plangit menia ciuitatis. sicut nec christus hierlm: sed ppl̄m. Luce. xix. Sed tropice populū in captiuitatē ducti. vñ Esa. ſ. Et relinquet filia syō sicut tugurium in cucumerario: ⁊ sicut ciuitas q̄ vastatur. Similis locutio in Michea. iij. c. Judices (al's p̄cipes) eius in mumerib⁹ iudicabāt. sacerdotes eius in mercede respondebāt (al's docebāt) ⁊ pphete eius in pecunijs diuinabāt: ⁊ sup dñm requiescebāt dicentes. Nōne dñs est in nobis: nō veniēt sup nos mala. Idcirco ꝓpter vos syō quasi ager arabitur: ⁊ hierlm vt custodia pomerij erit. ⁊ trāsferuntur hec ꝛba ⁊ exponūtur. ſ. q. ſ. iudices. Et sic fit vehemens exclamatio. pphete / plena fletibus / plena doloribus / plena admiratione ⁊ stupor:e / dicentis. Quō sedet. Sicut em cantica canticor: Salomonis p̄cellūt alia cantica. in q̄bus sponsus christus ⁊ sponsa ecclesia dulcibus fruūtur amplexib⁹: ira ⁊ lamētatiōes Hieremie tropice sup ecclesiam sunt lamētationes lamentationū: in q̄bus spōsi christi a spōsa ecclesia absentia. ꝓpter multā puricationē mult⁹ fletib⁹ deplorat. quū dic. Quō sedet: Cantica decēt in p̄ria. Apoc. v. ibi. ⁊ cantabāt ⁊c. ⁊. xiiij. ibi. Et cātabāt ⁊c. Tob. xiij. ibi. cantabit alleluia. Lamentatiōes i hui⁹ vite miseria. hinc Dauid ps. lxiiij. Te decet hymnus deꝰ in syon. ⁊ alibi. ps. lxxxiij. Beātus vir cui⁹ est auxilium abs te ascēsiones in cor. suo. dis. in val. lachry. in loco quē posuit. ¶ Luget aūt Hieremias quadrato alphabeto per quatuor. c. threnor:m vt oēs ad lamēta inuiter, q: hō quatuor elementis ⁊ humor:ibus compactus. et de celemis. in quadā. §. fi. contra. iiij. euangelia ⁊. iiij. p̄alia generalia q̄ sunt ficut. iiij. flumina paradisi: in quibus velut in quadrato lapide sancte fidei structura cōsurgit ⁊ permanet. ⁊. iiij. virtutes cardinales. de q̄bus Sap. viij. peccauit. maxime istis tēpor:ibus malis. xv. di. c. ſ. et. c. ficut. et de renū. post trāslationē. §. verū. Justus est ergo vt cū ꝓpheta pctā nostra cū q̄ternario numero deflеamus: ⁊ materiali numero nos intus exteriusq; renouem⁹. de q̄ renouatiōe sup:a in oratione Hiere. thr:e. iiij. scripsi. in. §. p̄ce. ps. cxxxvj. sup flumina. de pe. di. iij. in salicibus. vt q̄ sup flumina Babylonis captiui tenemur: absoluti pnia ⁊ gratia pfusi in nostra syon ecclesia triūphantevera libertate pfruamur. Constat aūt multa gña rerū esse: ⁊ ḡrere multas differētias lachrymarum. aliter p:opria. pāna: aliter plāgimus aliena. id est aliter ploramus desideria celestis patrie. aliter p:o scelerū immanitate et terrore gehēne. vñ Dauid ps. xlj. Fuerūt mihi lachryme mee pa. ⁊c. Et alibi. Laboraui in gemitu meo. His affectib⁹ fideles movent. q̄ rotum illud volumen Ezech. in sensum mentis trasciūt in quo erant scripte lamentationes carmen ⁊ ve. Ezech. iij. in p̄n. ar. c. ij in fi. ps. cxviij. Exit⁹ aquarū dederunt oculi mei ⁊c. vbi expositor:. Tunc aqua vere deducit: q̄n alternis vicibus / nūc hec nūc illa culpa diluitur. quū vicissim modo p:o hac modo p illa gra fletus effuderit. Deducit aquā: qui nūc sua / nūc aliena pctā defler. vel qui nunc p:o sua nūc p aliena cōpungit miseria. Diuidit aquā: q̄ quādoq; luget mala que cōmisit. quādoq; bona que omisit. Diuiditur aqua: quādo vicissim p metu infernalium tormento:r / vel p:o desiderio lugetur celestium gaudior:um. Hoc modo est anima iuxta fluuiū: sicut ōr Numeri. xxiij. de peni. dist. iij. in salicibus. ſ. c. ij. super litera Sade. super verbo. deduc quasi torrentem. ⁊. c. iij. super litera. Phe. super verbo. diuisiones. ¶ Est aūt lamentatio ex meror:e p:esentis vite / aut ex desiderio eterne vite / cor:dibus humanis dono spiritussancti infusa cōpunctio. Terrene aūr hierusalem ⁊ populi excidium deplor:atur: vt p̄sentis ecclesie dāna defleantur. Et quia ruētes a fide populi captiuantur: vniuscuiusq; anime que fuit templū spūssancti ruina plangatur. ſ. ad Cor. v. Hiero. Verum christi tēplum anima credentis est. illam exor:a: illam vesti: in illa offer donaria: in illa christum susципe. ¶ Plor:at aūr Hieremias ad ruinas singulas ciuitatis ⁊ populi: vt discant singuli deflere ꝓpria: quū deflear ipse cōmunia ⁊ aliena delicta. Dicit ergo. Quomodo sedet sola ciuitas ⁊c. Hist⁹ice. Terrestris hierusalē ppl̄o spoliata: ignominia plena: inter hostes humiliata. Olim populosa inter hostes glor:iosa. Facta est quasi vidua dña gentiū. regibus desolata. sacerdotibus desolata. templo pfanato. ⁊ vasor:um gloria exposita. auxilio dei destituta. Dña gentium: quas antea subuerterat ⁊ subiugauerat. ¶ Item sm alleg:rias. Pascasius. Quō sedet sola ciuitas. Lachymosius plangenda est ecclesia culpis exigentibus. sponsi absentia viduata. quō sedet sola ciuitas dei ⁊ angelor:ū auxilio desolata. Si em sponsus cū ipsa esset: nō esset lugenda. q: nō possunt filij sponsi lugere / q̄diu cum illis est sponsus. Mar. ij. ⁊ Luce. v. vñ ⁊ Hiere. p:e oibus ⁊ p:o oibus flebat: nō ruinā sapor:is hoim. Et illi⁹ quā deplor:at signat miseriā. quū dicit. quō sedet. et sui plor:antis: sicut ⁊ Job sedere in sterquilinio phibetur. Job. ij. Et dē hac captiuitate hist⁹ice ⁊ allegor:ice dr: in ps. cxxxvj. Sup flumina babil. sedi. ⁊c. de peni. dist. iij. in salicibus. ¶ Qui sedimus in thr:ono regni celestis ⁊ virtutū. ⁊ stare noluimus. iure sup flumina tentationum sedentes / dolemus. vnde Esa. xlvij. Descende: sede in puluere filia Babylonis. id est cōfusionis peccati. sede in terra. nō est solium filie chaldeorum. que verba exponuntur: ⁊ leguntur. xxxij. q. v. si paulus. Sic nostra hierlm sancta ecclia quū in membris suis q̄ plurimis multipliciter offenderit: non est ei solium dignitatis virtutum ⁊ gratie: sed for:didatur in terrenis

Lamēratioq̄d fit

vitijs.vnde Hiere.plangit nō modo quia sedet terrenis operibus sō:didata:sed q: sola ⁊ quasi vidua. q: p:o tur pitudinis feditate a sponso derelicta. Hiere.iij. Tu autē fornicata es cum amato:ibus multis.nō reuertere ad me dicit dñs.non vere vidua scz.nam etsi ad rēpus a sponso deijcitur:sponsalitatis tñ iura retinētur:vt si redire p pe nitentiā voluerit/sponsum retribuat nulli tributo subia cens pcti. Unde dicitur. Quomodo sedet sola. desolata destituta/humiliata/sola sine auxilio dei ⁊ angelo⁹. Ta lis solitudo mala est. Eccl'.iiij. Ue soli.lxxxj.di.in oibus vij.q.j.illud.ex̄ de'sta.mo.c.ij.id est sine charitate.als solitudo sancta est.de pe.di.ij.§.romanos.ℵ. quādo adā.als est capitellum.vbi de hoc.⁊ p:e.c.in oibus.⁊ de qua Job iij.Edificant sibi solitudines.vnde Bern̄. Aia sancta sola esto.vt soli omniū serues teipm/quē tibi ex oibus eligisti.fuge pub licū:fuge ipsos domesticos:secede ab amicis ⁊ intimis/ etiam ab illo qui tibi ministrat. an nescis vere cūdum re habere sponsum:q̄ nequa q̄ velit indulge re p:esentiā suam p̄sentibus ceteris: secede ergo potius mente q̄ co:po:e.non p:o rēpo:e:sed deuotōne: sed spiritu:sed intentione: qui sic panibus spūalibus saturatur. Mar.viij.j.in.c.Th:eñ.sup litera Joth.i rectu. Sedebit sola ciuitas/aia vel ecclesia.quare ecclesia vocetur ciuitas dixi in p̄ma parte ist̄ius operis.s.in.§.⁊ p̄mo quidē. ℵ.q aūt ecclesia.in ar.lxj.Ciuitas ecclesia ciuium populi chr̄istiani vnitas.de cō.di.j.ecclesia.Ecclesia nūc scissa:occidentalis p vitam malā in pluribus.orientalis p hereses ⁊ schismata.xxiiij.q.j.qm̄ vetus. Plena pp̄o. ecclesia ex gentibus ⁊ tribubus ⁊ linguis cōgregata:⁊ p totū mundum dilatata infidelibus populis.xciij.dist.legimus.plena etiā quōdam virtutibus ⁊ suffragijs sanctor̄:quasi ciuitas plena populo:nūc desolata:que p̄us pollebat diuinis operibus inter frequētias sodaliū sanctor̄: nūc inter hostes demones ⁊ facino:osos hoies sedet squallida:cui nulla est societas sanctor̄.nulla cū fructu cōio sacramento:.nulla cum sponso participatio. sed redacta in tributa vitior̄ ⁊ seruitutē regū.ex̄ de immu.ec.non min⁹. Facta est quasi vidua.nō vere/vel ex toto: ꝓpter bonos intra ecclesiam.de ꝓse.di.iiij.queris.ibi. Sancta mater ecclesia q̄e in sanctis est.Uidua/absente ⁊ indignato spō so/ꝓpter multos amato:es se derelicto assumptos.Hiere.iij.Tu aūt fornicata est cum amato:ibus multis. Domina olim gentiū deuictarū scz vitior̄. P:inceps p:ouinciarū/quas hierusalem tributarias fecerat. Facta est sub tributo.chaldeor̄. ¶ Allego. P:inceps ꝓuinciarū eccle sia roman a/p̄nceps aliarū ecclesiarū.xxj.di.de constanti nopolitana.facta est sub tributo vitior̄ ⁊ censuū/in membris maio:ib⁹ p̄latis. Auferat chr̄istus cito a sua eccl'ia hoc tributū ⁊ hoc iugum/⁊ hanc virgam diaboli exactoris.sicut in die madian/q̄ interp:etatur ꝓtradictio. Esa. ix. ¶ Beth ploans plo:auit in nocte. Pascasius. Plo:at ecclesia in nocte.i.inter aduersa huius vite.de hac nocte Job.iij.vel in nocte peccati posita. vnde Rom̄.xiij. Nox p:ecessit. Job.iij. Sit nox illa solitaria nec laude digna. Sed nō plo:at suo arbitrio:sed miserante dño. nisi enim dñs misericordia motus.Luce.vij.de vidua/eā solā sedere vidisset:minime plo:asset.vnde ⁊ Luce.xxij.Cōuersus dñs respexit petrum.⁊ sequit̄. Petrus fleuit amare. de pe. dist.j.petrus.in p̄n.di.vbi Beda. Respicere namq̄ eius/ misereri est. p̄s.xxiiij. Respice in me ⁊ miserere mei.q: nō solum quū agitur penitentia/verū etiam vt agaē dei misericordia necessaria ex̄. ¶ Jtē Amb. Deniq̄ quos iesus respicit/ploant delictum. vñ sequitur. Et reco:datus est petrus ⁊c. Et lach:ryme eius in maxillis eius. Mar. Illa anime cōscienria est.vultus in maxillis fo:matur. Unde vniuscuiusq̄ qualitas in conscientia monstratur. conscientia vero que nouit peccata sua/ semper debet fonte lach:ymarū irrigari. de pe. dist.j.in p̄n.c.lach:yme.c. per⁹. Hel lach:yme vtinam a maxilla ascendant vsq̄ ad celum. Eccl'i.xxxv.a maxilla eñ ascendunt vsq̄ ad celū. ¶ Jtez

Solitudo dupler.

in nocte intus/aliena aura. Luce exterius/mūdi aduersitate.peccato⁹ cecitate plo:ans plo:at:q: intus p̄us punigitur.⁊ sic exterius p:op:ijs lach:ymis baptizatur: q̄ de co:dis fonte ꝓducuntur.quarū vberratem insinuans ꝓphera Hiere.ait. Plo:ās plo:auit. Hoc modo nō minus exterio: q̄ interio: homo refo:mādus abluitur. Lachryme eius in maxillis eius. Maxille ecclesie/sunt doctores ⁊ rectores/qui sciūt sua ⁊ aliena pcta plangere/nō tegere:de q̄bus dicitur in canticis.j.c. Pulch:e sunt gēne tue sicut turturis.xliij.dist.in p̄n.⁊ Canti.v.Bene illius ficut areole aromatum.⁊ Canti.vj. Sicut co:tex mali/punicic sic gene tue. Jn his eñ doctor:ib⁹ ⁊ p̄latis quū scī sunt/ ecclesie pulch:itudo ostendit̄.vt ait Chr̄ysos. Et ipsorum p̄dicatione in co:pus ecclesie trañsimur.qui sicut plus ceteris in co:po:e chr̄isti mystico labo:ant. ex̄ de renū.ℵ.cū p̄idem.§.verum.ibi. ꝓpter labor̄ angustias. ⁊.§.porro. ibi.qm̄ si labo:is causam ⁊c. Plus gemūt ⁊ plo:ant eos quos vident in nocte delictor̄ versari ⁊ in cecitate erroris. ¶ Plo:at sponsa ecclesia a cōplcu sponsi remora.de ꝓse.di.iiij.queris.ibi.sancta mater ecclesia que in sanctis est. Jn nocte ignor:antie hui⁹ mūdi plo:at ꝑ ijs qui mortui iacent in pctis. Plo:at p:o virginibus/continentib⁹/ ⁊ cōiugatis/q̄ se hospites ⁊ peregrinos cōfitentur super terram.de pe.di.j.fleat. ¶ Non est q̄ ꝓsoletur eam ex oīb⁹ charis eius.sanctis scz vel angelis:nisi recipiat ꝓsolationem spiritussancti.qui ꝓpterea paracletus.i.consolator dicitur Jo.xv. Unde omnes amici eius sp:euerunt eam. quia deus sp:euit eam:dum subtrahit ei auxiliū.xxiij.di. nabuchodonosor.ℵ.idem.ibi.cum vero aliquos.⁊ glos. tradere. Et facti sunt ei inimici. cuius deus inimicus.ar. xc.dis.fic inimicus.a cui⁹ equitate nō possunt discordare. Jtem. Non est qui ꝓsoletur eam. vero ꝓsolator:e amisso. spūsancto.qui sunt potius inimici. de quib⁹ d: Hiere.ix. Ois amicus fraudulenter incedit. Facti sunt inimici.qui in die iudicij p̄m apl'm ad Roma.ij.insurgent cogitatiōes miseram aiam cruciantes:⁊ demones pessimi p̄suasores qui nūc decipiendo vt amici blandiūtur. ¶ Que sit aūt que superius plo:et. Beth ira ostendit:q̄ interp:etat domus/scz ecclesia.xxiiij.q.j.q̄ dignior. Quare eccl'ia vocet domus.s.in p̄ma parte ist̄ius opis dixi. in.§.⁊ p̄mo q̄dē. ℵ.q aūt.in.lxj.ar. Jsta est domus Jacob p:imū synagoga in egyptū ingressa/⁊ in captiuitate derenta/⁊ dīi demētia egressa.p̄m illud p̄s.cxiij. Jn exitu ist̄l' de egypto domus Jacob ⁊c. Et ecclesia sancta exigentibus patis rursus in babylone captiuatur.i.in confusione pcto:.⁊ ideo plo:anda. ¶ Jtem. Omnes amici eius sp:euerunt eam.quia ecclesia nōnūq̄ p:o peccatis suis affligitur:et condēnatur tam ab interio:ib⁹ q̄ ab exterio:ibus inimicis qui se dicunt amicos. ¶ Symel plenitudo interpretatur.ecclesia p̄mitiua plena gratia. Actuū.ij. Multo pleni sunt feruore spūssancti. Actuū.vj. Elegerūt stephanum plenū fide. Nunc aceto furoris ⁊ odij in membris plena. Jo.xix. Uas aūt positum erat aceto plenū.⁊ dolo. Actuū xiij.⁊ maledictione ⁊ amaritudine ⁊ dolo in o:e. ps. ix. quor̄ os maledictione ⁊c. ¶ Migrauit Judas p:opter afflictionē ⁊ multitudinē seruitutis. Plenitudine eñ delictor̄ suor̄ migrauit. Judas scz pcō: in captiuitatē. qui sibi accumulādo pctā/puocauit dei vltionē. aliter enim ecclesiam dilectā ⁊ glo:iosam nō traderet.i.p̄mitteret tradi deus in tantam vitior̄ ignominiā.xxiij.q.iiij.nabuchodonosor.ℵ.vasis ire.qui se amo:reos nō posse tradere dicit:q: nōdum sunt cōplera pcta amo:reo⁹. Beñ.xv.xxij. q.v.§.hinc notandū.ℵ.p scieres. Unde migrauit Judas Eccl'ia glo:ificās deū/afflicta vitior̄ seruitute/de virtus ad vitia.nec inuenit requiē. vnde apl's Rom̄.vij. Video aūt aliam legē in mēbus meis repugnantē legi mentis mee.xxxij.q.v.cum paulus. de ꝓse.dist.iiij.c.ij. Quadendi aūt nulla alia via/nisi quā ipse demonstrat apl's ibi ad Roma.gratia dei ꝑ iesum chr̄istū. ¶ Eccl'ia igit̄ libertate virtutum amissa/sepe in seruitutē gentium et in affli

ctionem vitio:um migrat: et nullam inuenit requiem. quia fm Aug. nūq̄ mala conscientia quiescit: sed de loco in locū fugiens a psecuto:ibus deppensa/grauio: afflig̃itur angustia. Jure em̄ fit vt qui leue iugū dn̄i fugiunt. Matth. xi. dura afflictione vitio: premant. ⁊ qui liberare fratrū in christo ꝓmissam vilipēdūt: afflictiōe ꝓscie ꝓmātur. sicut em̄ cayn fratricida abscōsus a facie dn̄i vagus ⁊ ꝓfugus in terra. Bern. iiij. sic in mēb̄is christū psequēres dum pctm̄ suū ꝓfiteri recusant: fugiūt a facie dn̄i/indigni diuine miserationis respectu. de pe. di. j. §. ex his. ff. cayn. non sic electi: qui etsi mala faciant in ꝓspectu dei faciūt ⁊ non descendūt ab eius mia ⁊ respectu pio:is coram ipso puniam faciunt. de pe. dist. j. ⁊ euenit. ¶ Habitauit inter gentes. vitia vel demones. nec inuenit requiem. in aia. Matth. xi. vitijs instātibus vel demonibus. Oēs psecuto:es eius. Ecclesie/demones ⁊ tyrānī ⁊ vitia. sunt aūt hi mali psecuto:es. sunt ⁊ alij boni. de vtrisq̄ Augu. xiij. q. iiij. qui peccat. ¶ D Inter angustias. pcō:ū ⁊ afflictionem. vtinā tales angustiati ⁊ opp:essi ere alieno. i. pctō qđ est deus alienus. vñ sup illud. ps. lxxx. Nō erit in te deus recens. dicit glos. Illud vnicuiq̄ deus est: qđ deo p:eponit. in amo:e ⁊ amaro animo cōueniant ad Dauid j. Reg. xxij. christū vultu desiderabilē. ⁊ cōuertant ad eū. Multi em̄ (qđ est mirabile.) Jsic pctis angustiati mo:i appetēres: ⁊ de mo:te pcti ad mo:tē pene perpetue/q̄ est sedūa mo:s. Apoc. ij. transire volēres: dicūt verbū Saul. iii. Reg. j. Sta sup me: ⁊ interfice me: qm̄ tenent me angustie. Contra tales ō: Amos. v. Ve desiderātibus diē dn̄i. Ad quid eā vobis: Dies dn̄i ista tenebr:e/⁊ nō lux. ¶ Jsta etiam est angustia illa de qua Esa. xxviij. Coangustatus est stratū ita vt alter decidat. ⁊ palliū b:eue vtrūq̄ operire nō pōt. Lectus est ꝓscientia. de quo ps. vj. Lauabo per singulas noctes lectū meū. i. p singula pcta cōscientiam meā. que spōsum christū ⁊ adulterū diabolū simul nō valet admittere q: nemo pōt duobus dn̄is seruire. Matth. vj. ⁊ Luc. xvj. de pe. di. j. §. hoc idem. ff. item nos. post duas colum. Palliū b:eue amo:. q: nō pōt amari simul deus ⁊ diabolus. Unde poeta: Secta biptita quū mens discurrit vtroq̄: Alterius vires subtrahit alter amo:. ¶ Jsta est etiā illa angustia ꝓscientie ꝺ qua Eccl'i. xiij. Beatus qui nō est stimulatus in tristitia delicti. i. quem nō remo:der ꝓscia. p delicto aliq̄ graui. qm̄ sicut dicit glos. sup illō ps. xlv. adiutor: in tribulationib'. Nulla malo: ⁊c. tribulatio/q̄ delicti ꝓscientia. De ista etiā angustia demonū et vitio:. Luce. xix. ibi. coangustabunt te. Hiere. Maligni spūs vndiq̄ aiam coangustant. qm̄ ei nō solū operis verū ⁊ locutionis atq̄ cogitationis iniq̄tates replicāt. ¶ Deleth tabula interp:etat/vel ianua/ait paup. Tabula in quit de qua rad̄itur mali clerici. xij. q. j. nolo. l. dist. contumaces. vel tabula/pnia. de pe. di. j. secūda. Janua fo:amē laterale christi ad ingrediendū in celū. Bern. vj. Ostium arce pones in latere deo:um. i. vulnus in latere ch:isti. glos. paup ecclesia pmitiua. xij. q. j. dilectissimis. Vie syon ecce pdicato:es scilz parantes viam ch:isto veniendi ad aiam. Jo. j. Vie syon. virgines ad supnam hierusalē ducentes ad solēnitatē anime: cui sponsus ablatus est: quū anima de arce supne intentionis ad exterio:es labitur actiones. solēnitas eius est celestis vite intima ꝓtemplatio. sed nō sunt qui veniūt ad solēnitatem: affectus. s. p:ioris vite. q: scz nō veniūt ad solēnia ꝓtemplationis anime vel diuine. vera enim aie solēnitas ⁊ festiuitas est de deo. Amb. Qui christū intra se recipit: maximis pascitur delectationibus voluptatis. Sed hodie in ecclesia magis celebrantur solēnia ventris q̄ mentis. xliij. dis. comessatones. xxxv. di. eccl'ie ꝓncipes. Vie syon. Quoties ecclesia ꝓ pctis suis itus fo:isve repletur furo:is dn̄i amaritudine: merito lugent vie. po:te iacent destructe. gemūt sacerdotes. squallide sunt virgines. Vie sunt ꝓphete patriarche ⁊ alij ꝓ quos ad christum qui vera est via. Jo. xiij. venit. sicut em̄ lux dicit̄ a christo luce: sic vie dicūtur ab ipo. Un Ab:aam ꝓma via credendi appellatur. he lugēt eo q̄ nō sunt qui veniant ad solēnitatem/celestis patrie. qui enim p:esunt officio/nec ipsi intrant: nec alios intrare permittunt. Matth. xxiij. ¶ Jure aurē sacerdotes virginibus copulantur in ferius: quia virginitate sacerdotiū pollet. lxxxj. dist. minister. ⁊ c. opo:tet. ⁊ quasi per totū. ⁊ virginitas regimine sacerdotum eget. Lugent eo q̄ nō sunt qui veniant ad solēnitatem/patrie celestis. ps. cxvij. Constituite diem solen. in conden. vsq̄ ad co:. altaris. Vel angelo:. Omnes po:te eius destructe. ecclesie. i. sensus dissipati ⁊ vagi. destructe que deberent esse o:nate et custodite. ps. xxiij. aperite po:tas iustitie. Sed mo:s intrar per eas fm Hiere. ix. c. Et ideo squallet anime virginitas: et gemit regale. j. Pe. ij. sacerdotiū. dū ꝓ virturibus replemur amaritudinibus vitio:. Sacerdotes eius gementes. qui deberent gaudere in dn̄o. Phil. iiij. Gementes ꝓ peccatis ex se gemitum ꝓuocantibus. Virgines eius. caste intentiones. eius/ecclesie. squallide. quia intus co:rupte q̄ deberent fulgere. Et ipsa/ecclesia scz/opp:essa amaritudine/vitio:. Hiere. ij. Scito ⁊ vide quia malū ⁊ amarum est reliquisse te dn̄m deum tuū. ¶ De interpretatur ista. q: p:opter ista peccata euenīt sup ecclesiā que dicta sunt. ⁊ dicit. Facti sunt hostes eius in capite. heretici aut pagani aut mali catholici. Hostes. ecclesie. xxiij. q. iij. de illis. in capite. q: capita ecclesie languent: ⁊ ideo cetera membra ecclesie inficiūtur. vj. q. j. ex merito. ⁊ Auaritia in capite omniū. Amos. ix. idest in platis ecclesie pcipue. Plena est ecclesia auaritia. xciij. dist. diaconi. v. Jsti sunt optimates capita populo:. p:elati scilz ingredientes pomparice domū israel. Amos. v. Uacce pingues samarie/calūniā facientes egenis/clericis: que dicunt eis/afferte ⁊ bibemus. Amos. iiij. Hostes i capite. quia in platis demones hodie pcipue dominātur. Pingues sunt in peccatis p:e cereris. p. sunt vt deuo:ent ⁊ inflentur. viij. q. j. sunt in ecclesia. Jnimici eius. ecclesie. Locupletati sunt. disputandi facūdia quū sit intelligendi penuria. ¶ Jtem hostes in capite. quū bonū opus co:rupta mente concipimus: diabolus in pncipio dn̄atur diminutione boni/assiduitate mali. instāt em̄ hostes fo:rio:es aliquādo in capite/ipam bonis operis intentionē polluentes: aliq̄n longio:i su voluptatum aiam renitentem impedientes. ab his tāto difficilius liberamur: quāto in capite superio:es ⁊ locupletio:es dn̄antur. P:opter multitudinē iniq̄tatū eius. plato:ū ecclesie. Paruuli eius. ecclesie. populus lacte idigēs consolatiōis/⁊ panē doctrine petens. j. eo. iiij. c. Paruuli petierūt panem ⁊c. ꝓpter defectū boni exempli plato:um instructionis ⁊ co:rectionis. Ducūtur in captiuitatem. vitio:ū demonū. xj. q. iij. p:incipe. ⁊. c. ita. ibi. vt qui positus fueras ad gubernationem populo:us/effectus sis ruina multo:. non habentes recto:es aut defenso:es. Ante faciem tribulantis. hostis visibilis vel inuisibilis. vinculis delicto:ū constricti. ps. xij. Qui tribu. me. exulta. si mo. fuero. ¶ Uau interp:etatur ipsa vel dec/scilz ruina multo:ū afflicta de qua sequitur. Et egressus est a filia syō omnis deco: eius. Ecclesia vel anima que filia est syon celestis hierusalem. Deco: puritas fidei/o:natus virtutum. Jsta est ecclesia pulch:a. de qua in Cant. iiij. Tota pulch:a es amica mea. Ab ea deco: egreditur: quando hereticoꝝ vel malo:um catholico:um rabie fides co:rumpitur. de qua dicitur. ps. ciij. Confessionem ⁊ deco:em̄ induisti. itē rum ps. xcv. Confessio ⁊ pulch:itudo in conspectu eius. Decus enim ecclesie ⁊ deco: virtu:s ⁊ sanctitas est. de pe. dist. ij. §. romanos. ff. i. p:inceps ⁊c. illa anima. Facti sunt pncipes eius. ecclesie pasto:es ⁊ recto:es. xxxv. dist. eccl'ie pncipes. q̄ vtroq̄ co:nutritus q̄ restamēti subditos debe rent defendere: vel rebellātes pcurere. xxiij. q. iiij. cū i lege. Velut arieres nō inuenientes pascua. quū tñ tāq̄ fortes arietes ducatus gregib' pbere deberēt. vij. q. j. scisciaris. Facti sunt velut arieres macri absq̄ pinguedine. de qua pinguedine. ps. lxij. Sicut adipe ⁊ pinguedine, charita/

tis. Non inuenientes pascua. ꝑ se ⁊ populo. quia in scripturis pascua vite nō inuenientes. Ysid. Sanctarū scripturarum altitudine quasi montes pascue sunt. Abierūt absq; fortitudine. diuini verbi ⁊ virtutū / vbicūq; eos error impellit. Ante faciem subsequētis. ante suggestionē diaboli. vt q̄ minare ad pascua vite gregē dñi negligūt: ipsi ad pascua mortis ligativadūt absq; robore virtutū. decor em̄ ecclesie in omnibus fidelibus est: sed maxime in sacerdotibus ⁊ altari seruientibus. Fm Ihysosto. de hoc ex̄ lib. vj. de immu. eccle. ⁊ de re. ec. lxxxj. dist. per totū. xlij. dist. sit rector. ſ. q. j. sacrosancta. ⁊ c. necesse. ¶ Zay interpretatur oliua. ecclesia p̄mitiua pacifica. Ben. viij. et vncta donis spūssancti. Actuum. ij. extra de sacra vnc. c. j. ¶ Et recordata est hierusalem dierū afflictionis sue. et p̄uaricationis omniū desiderabilium suorū que habuerat a diebus antiquis: quū traderetur (al's caderet) populus eius in manu hostili: ⁊ nō erat (al's esset) auxiliator. Recordatur aia vel eccl'ia afflictionis corporalis et spūalis ⁊ p̄uaricationis mandatorū p̄o qua affligitur. recordatur inquā nō ad consolationem: sz ad pene exagerationē. iuxta illud Sap̄. v. qō in inferno dicturi sunt impij. Errauimus a via veritatis. ⁊ iustitie lumen nobis nō illuxit. sol nō est ortus nobis. lassati sum⁹ in via iniq̄tatis ⁊ pditiōis. ambulauimus vias difficiles. quid nobis ꝓfuit superbia ac diuitiarū opulentia: transierūt omnia tā q̄ vmbra mortis. in malignitate nostra ꝓsumpti sum⁹. Viderūt eam hostes ⁊c. Valde cauendum est vt non solum ab interno iudice sabbata nostra exp̄obrentur: sed etiā ab hostibus derideantur: Si aūt ꝑ vanis nostris cogitationibus sabbata nostra deridētur: quid de illis putandum est: qui quū dño vacare debeant: etiam flagitiosa cōmittere nō formidant: Si ergo deo vacare volumus ipsi soli corde ⁊ corpore vacemus. vnde ps. xlv. Vacate ⁊ videte qm̄ ego sum deus. Sepe etiā intuetur ecclesia populum suū cadētem in manus hostium. i. demonū. Alius per auaritiam: alius per luxuriam cadit. ⁊ p̄o his ⁊ similibus deplorans ecclesia / recordatur omniū desiderabilium suorū. i. que nobis p̄omissa sunt in celis. vnde ⁊ nos perlabimur: ⁊ ipsa peregrinatur. Expono et antepono rectum⁹ qui sequit̄. Deriserunt sabbata. Sabbata quoq; nostra. i. festiuitates non minus a nobis violantur / q̄ ab hostibus deridentur. vnde ⁊ dicitur. Ubi est deus eorū, clericorū. ex̄ de vo. ⁊ vo. re. magne. Un̄ ⁊ dñs odit ⁊ p̄scit festiuitates nostras. Pleni em̄ homicidijs / immūdicijs / ambitionibus / ⁊ cupiditatibus / ⁊ auaritijs / ⁊ odijs / et sacrilegijs / ⁊ furtilegijs / ⁊ crapulis / rebrietatibus / lotis manibus ⁊ cruentatis cordibus ⁊ confessis / nostra sabbata nō dñica celebramus. Esa. j. Audite verbum dñi p̄incipes sodomorū. p̄lati ecclesie / rectores muti a latrando. populus gomorre. populus asper. quia Sodoma interpretatur muta. Gomorra aspera. i. indeuot⁹. Quo mihi multitudinē victimarum vestrarū / dicit dñs: que victime impie sunt. Proverb. xv. ſ. v. non est putanda. xliij. q. v. scriptum. Plenus sum. q. d. fastidio ⁊ nauseo sacrificia vra. ps. xlix. Holocausta arietū ⁊ adipē pinguiū ⁊ sanguinē agnorū ⁊ virulorū ⁊ hircorū nolui. Quū veneritis ante cōspectum meū: quis quesiuit hec de manib⁹ vestris / vt ambulareris in atrijs meis? Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incēsum abominatio est mihi. Neomenias ⁊ sabbatum ⁊ festiuitates alias nō feram. Iniqui sunt cet⁹ vestri. Kalēdas vestras ⁊ solēnitates ⁊ festiuitates vestras odiuit aia mea, facta sunt mihi molesta ⁊c. Et quū extenderitis manus vestras: auertam oculos meos a vobis, ⁊ quū multiplicaueritis orationē: nō exaudiā. manus em̄ vestre sanguine. peccati cuiuscunq; plene sunt. Esa. j. ad hec. j. q. j. §. sed obijcitur. cum ser. c. sequētibus vsq; ad. §. cum vita. xlix. di. c. j. ⁊ ij. iij. q. vij. §. idem testatur. cū. c. seq. vsq; §. sed obijcitur. de cōse. dist. ij. qui scelerate. xxiij. q. j. odi. ⁊ p̄e. c. nō est putanda. ⁊ c. scriptum. Et omniū desiderabilium suorū. virtutum celestiū p̄omissorū: que habuerūt anima ⁊ ecclesia / a diebus antiquis / in ecclia militiua. ps. lxvj. Cogitaui dies antiquos ⁊c. Quū caderet populus eius. cor dis affectus. In manu hostili demonū. Et non esset auxiliator. aliius nō poterat. Deus q̄ indignarus ꝓpter pctā nolebat. Viderunt eam / ecclesiā. hostes / demones, deriserūt sabbata eius. sicut hodie deridemus iudeos cū eorū synagogis ⁊ sacrificijs: q̄uis eos ex miserico: dia' toleremus. ex̄ de iude. cōsuluit. ⁊. c. sicut. ⁊. c. etsi iudeos. Iterum viderūt eam hostes. sepe p̄o peccatis a paganis ⁊ hereticis vel schismaticis afflicta est ecclesia: ⁊ sue p̄uaricationis recordatur in ꝓfusionem suam, ⁊ tunc demones sabbata eius derident: quū ea z a bonis feriare vel cū peccatis solēnizare videt. vnde ps. xlix. Quū tribulār me exultrabūt si motus fuero. ¶ Herth interpretat vita. qō ad hoc respicit. Genes ⁊ cōuersa est retrorsum, ſ. Ideo em̄ dñs induxit tribulationē / vt peccator cōuertat ⁊ viuat. conuersio em̄ pctōris vera vita est. Ezech. xxxiij. de pe. dist. ſ. §. hoc idem. in pn. Peccatum peccauit hierusalem, ꝓrerea instabilis facta est. Per diuersa vitia stare virtutis est: nō stare vel cadere vitij vel peccari. Ezech. ij. Sra supra pedes tuos. l. dist. quid est, Peccatum peccauit, ecclesia in membris suis aliqua heresi pollutа pctm̄ infidelitatis peccat. ideoq; instabilis vagat: ⁊ nulla fidei soliditate fundatur que pus fundata erat supra firmam petram. Mat. xvj. xxj. dist. in nouo. ꝓpter qō veri catholici spernūt eos. ¶ Item quod cūq; peccatū facit homine vagum ⁊ instabilem. Gene. iiij. Dicitur de cayn. vagus ⁊ profugus. de pe. di. j. §. exhis iraq; ñsi. cayn. ¶ Unde angeli vel viri sancti qui p̄ius glorificabant eam despiciūt: vt randem eam rat peccatum suū. ⁊ redeat ad deum: audiat vocem monentis post tergum. vnde Esa. xxx. Erūt aures tue audientes post tergum monentis. Inde maria cōuersa retrorsum inuenit iesum quē querebat pus: nec inueniebat. Jo. xx. ibi. cōuersa illa. vbi Aug. Quia pius cōuersa corpore q̄ non erat putauit: nūc corde conversa q̄ erat agnouit. Sic ⁊ ecclesia in membris suis cōuersa retrorsum / inuenit christū qui apud eam per peccatum mortu⁹ erat sibi / resurrexisse a mortuis. qui vero incredeli sunt: nec aspiciunt retrorsum: vsq; hodie ficut cayn instabiles sunt: ⁊ potrant ꝓfusionis sue fignū: ⁊ in Babylonem. i. in confusionem sua tendunt. Omnes qui glorificabant eam. ecclesiam / heretici applaudentes / vel adulantes / vel angeli vel sancti viri. sp̄reuerunt eam. hereti vel schismate confusam / vel vitijs constupratam. ¶ Ad literam hodie p̄lati malī ⁊ doctores ꝓbales ecclesie amici / hypocriti q̄ populum beatificant ⁊ seducunt. iuxta illud Esa. iij. c. Populе meus: qui beatum te dicunt / ipsi te decipiunt. ⁊ Esa. ix. Et erunt qui te beatificant populū istum seducentes: ⁊ qui beatificantur p̄cipitati. Ipsi veraciter spernunt ecclesiā q̄ eos exaltauit. quia necesse est q̄ p̄o pter ignominiā peccati / ⁊ p̄lati subditos ⁊ subditi p̄latos despiciant ⁊ spernant. ſ. q. ſ. multi. iij. q. vij. §. porro. ſ. item grego. Ipsa aūt gemens. i. sic peccatum agnoscens, ⁊ cōuersa est retrorsum. ad deum: quē reliquerat. Cōuersa inquā per penitentiā ad cōuersationem celi vnde ceciderat. que autem sit vera cōuersio: de peni. distin. j. §. hoc idem. de pe. di. vij. nullus. ¶ Zerh iterpretatur bonū. ps. cxviij. Bonū mihi q: humiliasti me. Unde sequit̄. Unde dñe afflictionē meā. Bonū em̄ est peccatore se cognoscere: ⁊ cū gemitu ⁊ pnia exclamare. ¶ Et Vide dñe Sordes eius in pedibus eius: non est recordata finis sui. Pedes ecclesie doctores ⁊ p̄lati sunt: a quibus debet ecclesia portari. Ero. xxviij. Portabit Aarō iniq̄tates filiarū isr̄l. Rom. xv. debem⁹ nos firmiores imbecillitates infirmorū sustinere. Item Ero. xxviij. Portabit Aaron noia filioꝝ isr̄l' coā dño sup vtrūq; humerū ob recordationē. Ubi pedes deberēt ducere eccl'iam p̄ vias q̄ christus est. Joā. xiiij. Ego sum via. sed sordibus scelerū inq̄nati sunt. ⁊ sic ecclesia non recordat finis sui. i. christi / q̄ est finis ad iustitiam omni credēti. Roma. x. Augu. Ipse finis noster⁹ desides

rio⁹ erit qui sine fine videbitur: fine fastidio amabit: sine
fatigatione laudabitur. Ecclesia etiã in pedibus. i. in af-
fectibus sordes portat: q: in hui⁹ vite miseria nemo est q̃
sine squallore vitio⁹ incedat: saltẽ in pedibus q̃bus tãgi-
tur terra. Inde dñs pedes discipulo⁹ lauit. Jo. xiij. Ubi
Orig. Prestandi sunt pedes. i. mentis affectus lauandi
a ieiu: vt sint pedes nostri decori: ⁊ pẽrtim quũ emulan- Pedes
tes potiora bona volum⁹ enumerari eis q̃ euãgelizant lauãdi
bona. Esa. lij. viij. q. j. olim. Aug. ibi. sed est mũdus totus
Jo. xiij. Totus vtiq; pter pedes/vel nisi pedes/ quos hs
opus lauare. hõ enim in baptismo totus abluit. non pter
pedes. sed totus oino. verũtamen quũ rebus humanis
postea immittitur: terra calcatur. Ipsi igit humani affect⁹
sine quibus in hac mortalitate nõ viuitur: quasi pedes
sunt: vbi⁊ humanis rebus afficimur. Unde si dixerimus
quia pctm non habemus: nosipsos seducimus. s. Joan.
i. de pe. di. ij. si enim. Si aũt ꝑscreamur pctã nostra: q̃ pedes
discipulo⁹ lauit/nobis pcta omittet vsq; ad pedes qui-
bus conuersamur in terra. ¶ Item Orige. Impossibile
aũt puto nõ cõtaminari extrema aie ⁊ infima ei⁹: quã-
q̃ quoad boies pfectus quis esse putetur. plurimi autem ⁊
post baptismũ replentur puluere scelerũ vsq; ad verticẽ
qui vero legitimi discipuli christi sunt: erga solos pedes
indigent lauatione. ¶ Item apls ait dñs. Excutite pul
uerem de pedib⁹ vestris. Luce. x. ⁊ Matth. x. vbi Beda.
Per pedes ipm opus ⁊ incessus pdicationis significat.
puluis ho quo aspergunt/terrene lenitas est cogitatio-
nis: a qua ipsi summi doctores imunes esse nequeũt. Pe
des autem christus discipulo⁹ idcirco lauit: vt ⁊ pulchri
essent ⁊ mũdi: ⁊ sic p totũ mũdum pdicaturi discurrerẽt.
De q̃bus d̃r. Cañ. vij. q̃ pulchri gressus tui in calciamen-
tis filia pncipis. Et alibi Eph. vi. Calciati pedes i prepa
ratione euãgelii pacis. Sordes aũt in pedibus sunt/vi-
ta reprobaꝝ in pdicatoribus. q: nõ recordãtur finis sui iu-
dicii futuri. vnde deponũtur vehemẽter in conspectu dei
nõ habentes spm̃ sanctũ ꝓsolatorem q̃ alios ꝓsolari debe
rent. cõuersi ergo ⁊ humiliati clamẽt. vide dñe ⁊c. De pe
dibus aũt speciosis euãgelizantiũ pacem. i. de bonis pdi
catoribus pficientibus sibi ⁊ eccl̃ie. Esa. lij. q̃ pulchri su-
pra mõtes pedes ⁊c. viij. q. j. olim. De lotis pedib⁹. de ꝓse.
dist. iiij. quãdo. ⁊. c. si eos. ad fi. distin. De his pedib⁹ Aba-
cuc vlr. Egredietur diabolus ante pedes eius. q̃d nunc
ipleri̊ est quũ ad pedes dñi remissa sunt pcta Magda-
lene ⁊ implek quotidie quũ pctr̃ cõpũgit ad pedes pdi
catoris. Et dicuntur pedes dñi pdicatores: q: in eis dñs
graditur ⁊ gestatur. vñ Deut. xxiij. Qui appropinquat
pedibus eius: accipient de doctrina illius. Valde formi-
dat hos pedes diabolus. Unde de pisce qui Tobiam vo
luit deuorare: dicitur Tobie. v. Palpitare cepit ante pe-
des. Piscis ille diabolum significat. Tobias christum.
Pedes pdicatores vel sacerdotes. ¶ Item eccl̃ia sancta
in mẽbris suis sordes habet in pedibus. sordes vitiorũ: q̃
celestis vite ⁊ pristine cõuersatiõis in sui pncipio cando-
rem perdidit. vnde d̃r: ei. Cõsurge hierl̃m: excutere de pul
uere. Esa. lij. Ecclesia q̃ bodie intrãtũ intrẽdit terrenis acti
bus. i. pompis mundanis ⁊ delicijs: sordes necesse est vt
habeat in pedibus. i. affectibus et actibus. vnde ps. xliij.
Humiliata est in puluere aia nostra. Ab his quotidie la-
uandi sunt pedes: ne cõtingat q̃d sequit. Oblita est (cui
nõ est recordata) finis sui. Depolita est vehemẽter/nõ ha
bens cõsolatorem. Sed dicat ecclesia captiua. Uide dñe
afflictionẽ meã: vt miserearis. nõ iniquitatẽ aut pctm: vt
dines. sed afflictionẽ: vt liberes. Um̃ erectus est inimic⁹
diabolus tibi imputãs/tibi insultãs: quasi nõ possis nos
liberare. vñ Dauid ps. iij. Multi dicũt aie mee: non est sa
lus ipsi in deo eius. ¶ Jorh interpretat̃ pncipiũ malo-
rũ: q: vidit deus gentes ingressas ad sanctuariũ suũ. q̃si
hec est pcipua causa malo⁹. Manũ suã. oparionẽ sugge-
stionis. Misit hostis diabolus: Ad oia desiderabilia ei⁹.
ecclesie sacerdotiũ, regnũ, sancta sanctor̃. fidẽ, spem, ba-
ptisma. corpus christi ⁊ ceteras virtutes. Quia vidit dñs
gentes scz carnales. ps. lxxviij. Deus venerunt gentes in
hereditatem tuã ⁊c. Uel vitia vel sacerdotes carnaliter
viuentes: ⁊ sacerdotiũ quãtum in eis est. j. q. j. quidã. ad
fi. polluentes. Ingressas in sanctuariũ suũ: aiam/eccl̃iã.
Exod. xv. Sanctuariũ tuum dñe ⁊c. de q̃bus pceperas ne
intrarent sanctuariũ tuũ/eccl̃iam tuã. Exod. xix. Sacer-
dos in quo fuerit macula/nõ accedat offerre. xlix. di. hinc
etiã. j. q. j. sacerdotes. Manũ suam ⁊c. Diabolus auda-
cter manũ mittit ad aie desiderabilia: ⁊ auferre virtutum
ornamenta. fidem. spem. charitatẽ. discretionẽ ⁊c. q̃ iust⁹
iudex fieri ꝓmittit. q: vider gẽtes/scilz prauas suggestio-
nes. vidit ⁊ cogitationes ⁊ voluptates in sanctuariũ ec-
clesie vel aie introire: que debuit ostiũ mentis claudere:
⁊ in cubiculo patrẽ orare. Matth. vj. vbi Aug. Per cubi-
cula nra sunt intelligẽda corda nra: de q̃bus d̃r: in ps. iiij.
Que dicitis in cordib⁹ vestris ⁊ i cubi. ve, cõpungimini
⁊c. Dest. um est carnalis sensus. foris sunt oia repor: alia q̃
per sensum cogitationes nostras penetrant. ⁊ turba va-
riorũ phantasmatũ orantibus obstrepit. Ingredientib⁹
aũt gentibus mentẽ pudicitia corrũpit: abstinentia euer-
titur: ⁊ pncepta coquorũ maros aie id est virtutes euerte-
re conatur. xliij. dist. ꝺ. j. Sic vindemiatam oibus bonis
suis aiam sine ꝓsole/rore relinquit. sicut legitur Luce. x. de
vulnerato a latronibus spoliato ⁊ semiuiuo relicto. Con
tra tales dicit ps. lxxvij. Tradidit in captiuitatẽ virtutes
eorũ ⁊ pulchritudinem eorũ in manus inimici. ¶ Item
hor̃is antiqu⁹ ad desiderabilia ecclesie manũ mittit. in
membris ipsius fidem cõtaminans: baptisma rescindẽs:
doctrinam corrũpens: corpus ⁊ sanguinem domini indi
gne cõrectari suggerens: vasa preciosa. i. oues christi q̃si
lupus deuastans. Et causa tanti mali redditur. quia gẽ
tes carnem amantes/ quasi preputiũ retinentes/⁊ chri-
sti circũcisionem nõ habentes/ministri altaris cõstituũ-
tur. Hiere. ix. Uisitabo sup oẽs qui attonsi sunt in comã
habitantes in deserto. Isti sunt clerici ⁊ religiosi habitã-
tes in ecclesia solitarij in oratione vel in claustro: q: quasi
omnes habent preputiũ, pprietatis propie voluntatis ⁊
voluptatis/more incircũcisor̃ viuentes spiritualiter lai
corum. de qua circũcisione spirituali Deutero. x. Circũci-
dite preputia cordis. ⁊ Actuũ. vij. etiam incircumcisi cor
dibus ⁊ auribus. ⁊ Hiere. iiij. Circũcidimini domino: et
auferte preputia cordium vestror̃. ¶ F Caph interpre-
tatur manus: de qua dictum est. s. proxime. Manũ suaꝝ.
ec cuius tactu clamat vox pphete. Omnis populus eius
gemẽs. ecclesie angustia tribulationis vitiorum ⁊ tenta-
tionũ. maxime isto tempore carnali ⁊ hypocritali. Que-
rens panem/delectationis carnalis. de quo panem dicit. s.
in. xj. in oratione Hiere. recordare. super verbo. ⁊ sa-
turemur panibus. non panem verbi dei. Matth. iiij. Lu-
ce. iiij. Deutero. viij. Non in solo pane viuit homo ⁊c. vbi
Rabanus. Testimoniũ autem hoc Deutero. sumptũ est
viij. c. ergo si quis non vescitur verbo dei: iste non viuit.
quia sicut corpus nõ viuit sine terreno cibo: ita anima vi
uere non potest sine verbo dei. Procedere autem verbuꝝ
dei de ore dicitur: quũ voluntatem suam per scripturarũ
testimonia revelat. De ista fame verbi dei. viij. q. j. auda-
cter. Dederunt queq; preciosa/celestia pro terrenis: vir-
tutes pro vitijs: pro cibo/voluptate carnali. ad refocillã-
dam nõ satiandam animam animalitate. Bñ. Nec ani
mus vanitate/nec voluptate corpus aliquãdo satiatur.
Unde Osee. iiij. Fornicati sunt: ⁊ non cessauerunt. Ubi
Hiero. Voluptas insatiabilis est. habita irritat. famem
non saturitatem parit. Aug. Delectatio ps̃ens non satiat:
preterita nõ delectat. futura cruciat. Ideꝝ. Heuis est vo
luptas fornicationis: sed perpetua est pena fornicatoris.
quãtũ em̃ bta Maria ꝺño purissima mortabiles celestiã-
tũ aia fornicatoris tortor̃ in inferno. Quãt aia frequẽ
ter ponat̃ ꝓ animalitate ⁊ sensualitate. Actuũ. xx. Non facio
aiam meam pciosiorem q̃ me. Jo. xij. Et qui perdiderit

aiam suam ⁊c. Vide dñe/p compassionē. Vox ecclesie vi/
tijs tribulate. Factura tua/non iniquitatē meā: vt pdas
me. qm facta sum vilis pcō. Vilis efficitur ecclesia: quū
crescente numero malox nō summa petit ⁊ celestia: sed
infima ⁊ terrena. Hiere. ij. Cur vilis facta es nimis iterās
vias tuas. Seneca. Si scirem deos ignoscituros ⁊ homi
nes ignoraturos: adhuc dedignarer peccare. Ambro. Di
sce homo vbi grandis ⁊ pciosus es. Vilem te terra mon
strat: sed p:eciosum te facit imago. quid enim tam p:e/
ciosum q imago dei: quam timens/homo iure vocaris.
hominis vero nomen amittis: quū eadem neglecta in
vitia cadis. ¶ Lamech disciplina vel contritio interp:e/
tatur. qō em ꝓpheta luget/alijs disciplina est: ⁊ cōritio
cordis: vt lugeant sancti simili modo. O vos oēs/sancti:
q transitis p viam/celeriter: nō habentes hic manentem
ciuitatem. Heb. x. Viam ch:isti. Jo. xiiij. Ego sum via ve
ritas. Attendite/cōpatienti corde. Et videte charitatis
intentione. Si est dolor ⁊c. ij. Lor. xj. Quis infirmatur:
⁊ ego non infirmor: quis scandalizatur: ⁊ ego non vror:
Conqueritur ecclesia vel aia p:euaricatrix. Sicut dolor
meus. p terrenis celestia pdidi. qm vindemiauit me bo
nis virtutū: vt locutus est dñs/qui nō mentitur/p ꝓphe
tas: in die furoris sui iudicij q: exacerbaui eum. O vos
oēs ⁊c. Ecclesia que parit ⁊ generat ⁊ nutrit ⁊ lactat/p
oibus contristatur. teneros lactat. auersos reuocat. pi
gros expectat. pcipites vt puideant castigat: ne quem ho
stis extra castra inueniat: dum ipsa ordinato agmine ad
patriā festinat. Videte dolorem meū. Filios educare vo
lui: ⁊ educere de miseria etilij: ⁊ pducere ad gaudia celi:
sed multi errant. multi exasperant. multi languēt. pauci
sunt q venire queāt. p oibus lugeo. p oibus vror. videte
ergo si est dolor: sicut dolor meus. Tedite oculū ad extre
mi iudicij diem: de quo ps. vj. ⁊ xxxvij. Dñe: ne in furore
tuo arguas me. quādo redder vnicuiq; ꝑm opa sua. Jtē
O vos oēs ⁊c. Pascasius. Ecclesia in mēbris ⁊ filijs p:e/
grauata vitijs/nō tñ oīno excecata/videns bonos filios
ad patriā festinātes p viā virtutis: cū ingenti merore ex/
clamat. O vos oēs ⁊c. videte quib⁹ passionib⁹ subiacea:
qm Vindemiauit me dñs: in filijs bona virtutū iusto iu/
dicio ⁊ abstulit: q̄bus me quasi sponsam decorauit: in die
furoris sui exacerbatus malis filiox meox. Vos ergo fi/
lij qui transitis p viam. i. qui p:esentē despicitis vitā: ten/
dentes in viam verā/ que christus est: videte si est dolor
sicut dolor meus. celestia amisi in quibusdā filijs. thesau/
rizaui mihi ira. Roma. ij. ibi. Thesaurizas tibi iram ⁊c. p
eis in die iudicij: ⁊ grauor: malis in eis: nō vobiscux pos/
sum festinare ad gaudia celi. Mali etiam filij qui p:eter/
grediuntur viam mādatox dei: iuxta illud ps. cxviij. viā
mādatox tuox cucurri ⁊c. vindemiant bonis racemis vi
nea: ecclia/que est vinea dñi sabaoth. Esa. v. ⁊ paucos
bonos ibi racemos dimittūt. vnde ⁊ sponsus christi pro
ea cōqueritur/dicens Michee. vij. Ve mihi. q: facta sum
sicut qui colligit spicam in messe/⁊ sicut racemū in vin
demia ⁊c. xvj. q. vij. ⁊ hec diximus. ¶ Item interpretat
er ipsis. scz donis spūsancti eruditur ecclesia. De excelso/
alto ꝓfilio diuino. ps. cj. Prospexit de excelso sctō suo ⁊c.
Misit ignē spūsancti. Actuū. ij. Apparuerūt dispertite
lingue tam q ignis. Luce. xij. Ignē veni mittere ⁊c. Hic
ignis sanctus vtēs nō cōburēs/spūales viros illuminat
ad cognitionē veritatis: inflāmat ad amorē bonitatis: ⁊
cōfirmat ad tolerātiā aduersitatis. vñ Eccli. xliij. Tripli
citer sol exurens montes. i. christus perfectos viros igne
spūsancti. illuminādo rationē. accendendo voluntatem.
corroborando infirmitatem. De excelso. i. a patre. Jo. xv.
quēcq; ego mittam vobis a pre. Isti sunt illi tres panes q̄s
petit homo amicus a christo amico. Luce. xj. Deficit ratio
p ignorantiā veritatis. languet volūtas per inediā affe/
ctionis. infirmatur caro per inopiā fortitudinis. Nam et
ratio minus intelligit q agenda sunt. ⁊ volūtas minus
diligit intellecta. ⁊ adhuc corpus qō corrumpitur aggra
uat animā. Sap. ix. vt non quecūq; volumus illa facia/
mus. Tres ergo panes sunt. veritas. charitas. fortitudo.
Cōmoda ergo christe amice tres panes mihi. ⁊ intelligā.
diligam. faciā volūtatem tuam. sic em viuitur: ⁊ in talib⁹
vita spūs mei. ꝑm Bern. hec p te christe missus dabit spi/
ritussanctus. ¶ S Dicitur aūt pater excelsus ꝓpter an
thoritatem ꝓncipij. q: ipse a nullo. Alie pson̄e scz filius et
spūssanctus existunt ab eo. nec ꝓpter hoc ponit ordo dis
gnitatis in trinitate: vt pater sit maior: filio: vt mentitur
Arrius. seu spūsancto/vt mentiūtur Donatiste asserens
tes minore pre filium: ⁊ minore filio spūsanctū. xxiij. q.
iij. qdā. ꝛ. donatiste. ⁊. ꝛ. boetiani. sed est ibi ordo nature.
sicut ait Aug. q ordo nō ponit q̄dū in psonis ꝑm essentiā:
sed ꝑm ꝓprietates psonales: q̄bus pson̄e adinuicē distin
guūtur. vt persona patris sit que a nullo est: ⁊ a qua sunt
alie pson̄e. ⁊ ꝑm hoc ō: pater excelsus. nō tamen filius vel
spūssanct⁹ est inferior: eo. qm oīmoda equalitas ⁊ coeter
nitas est in psonis diuinis: nec alter est alteri prior: tēpo/
re/vel dignitate. ex de sum. tri. c. ij. Ossibus meis. i. apīis
fortioribus. Ossa dicūtur apli ꝓpter sustentationē ⁊ re
crificationē corporis. ⁊ sunt dura ⁊ sicca. tales igitur exi
terūt apli: sup quos fundauit dñs eccliam suā. xxi. dist. in
nouo. ex de elec. fundamēta. lib. vj. j. Reg. ij. Posuit super
eos orbē. Job. xxx. Ubi eras qm ponebā fundamēta terre
id est eccle/que firma est fundata sup:a christū: Mamb.
xvj. xix. dist. ita dñs. Fundamenta apl̄os. p:e. c. fundamen
ta. quos tam q̄ lapides pciosos poluit in ecclesie funda/
mento. p hos sustentatur ⁊ rectificatur corpus eccle. sus
stentatur meritis ⁊ intercessionibus: rectificatur fide et
moribus. Duri etiam exiterūt per tolerantiā. iuxta illud
ps. xxxix. Unū et his nō poterat. Sic ego. O cidi possum
flecti nequeūr. Sicci eriā per tēperantiā. ij. ad Lor. x. In
carne ambulantes nō ꝑm carnē militamus. ¶ Jtē missit
ignē/diuinam vindictā. de qua Job. j. Ignis dei descen/
dit de celo ⁊c. ⁊. iiij. Regū. j. descendit ignis ⁊c. xxij. q. iij.
q̄ christus. ⁊. c. ea vindicta. Ignem inquā/aereas potesta
tes/q: de ore eox lampades ꝓcedūt sicut tede ignis accē
se: halitus eox prunas ardere faciunt: ⁊ flāma de ore eox
egreditur. Job. xli. In ossibus meis: vt fortia scilz platos
interius exteriusq; affligant: ⁊ sic erudiantur q̄ deū blan
dientem audire noluerūt. Unde addit. Et erudiuit me.
Esa. xxviij. Uexatio dabit intellectū auditui. Expandit
rete pedibus meis: ne post voluptates ⁊ desideria vana
vsq; ad finem vite irē. Cōuertit me retrorsum: ne p angu
stias ⁊ tribulationes vadā. Posuit me desolatam. Amos
iij. Tm modo vos cognoui ex oībus cognationibus ter
re. idcirco visitabo sup vos oēs iniquitates vras. ¶ Jtē
ecclesia collecta de iudeis ⁊ gētibus dicit. De excelso mi
sit ignem ⁊c. i. spiritūsanctū: ꝑm quē corroborat ecclesia
virtutibus: ⁊ eruditur diuinitus: ne vltra idolis seruiat:
vel mundi delicias querat: caste viuat: caste timeat. et er
ipsis erubescat vitijs quib⁹ seruierat. Roma. vj. ibi. Que
ergo fructū habuistis tūc in illis/in q̄bus nūc erubescis
de pe. dij. j. quē peniter. Expandit illius rete scz pdicatio/
nis. Luce. v. Laxabāt retia. ⁊ iterū. Laxate retia vestra in
capturā. Beda. Piscatores sunt pdicatores ecclesie ⁊ do
ctores qui nos p rete fidei cōprehendunt: ⁊ quasi littera/
lis terre viuenti aduehūt. Sed hec retia modo laxantur
in capturā: modo lora plicātur: q: non oē tēpus est habi/
le doctrine. sed nunc exercenda est lingua doctoris ante
sibimet cura gerenda. Ubi etiā Ambr. Que sunt apl̄oꝝ q
laxari iubent retia: nisi verboꝝ cōplexiones: ⁊ quasi q̄dā
oīonis sinus: ⁊ dispurationū recessus: qui eos quos cepe
rint nō amittant: Et bene apostolica institumenta piscan/
di retia sunt: que nō captos perimūt/sed reseruant: ⁊ fluc
tuantes de infimis ad supna traducūt. Uñ ⁊ retia pisca
toꝝ/sunt eloquia predicatoꝝ: de fide ⁊ moribus ⁊ omnī
bus authoritatib⁹ vtriusq; testamenti cōplexa. Abachuc. i.
Facies hoīs quasi pisces maris. Bene ergo expanditur
rete pdicationis. ne ecclesia vadat post vanitates erro/
rum ⁊ ꝓcupiscentias

et cōcupiscētias. Pedib⁹ meis ꝛ voluptatib⁹ ꝓuauis affectib⁹. Conuertit me retrorsum. de virtutes ad ꝟtutes. de infirmitate ad fidē. Retrorsum. vt audirē vocē post tergum monētis. Esa. xxx. Cōuertit etiā me retrorsum. vt post ipm irēt et nō pirem. Docrete apls ꝛ viris aplicis ē cōmissuz: vt de mari huius mūdi pisces hoies extrahāt. Luc. v. Pedib⁹. ps. cxviij. Ab oi via mala phibui pedes meos. Posuit me desolatā. terreno solatio ꝛ pūtis vite dolorē ꝛ desiderio future. vnde ps. xlj. Fuerunt mihi lachrymē ꝛc. Tota die. oī tpe. Merore cōfectā. dolore scz psentiū tribulationū ꝛ amore futuro: ū bonoꝝ. Et tanto fortiꝰ meroꝛe cōfecta ꝓ filijs plāgit ecclesia: ꝛ pūtis vite cōsolationem nō recipit: quāto verius in eis per vana desideria puerse considerat aberrasse. Vñ ad Rom. vj. Sicut exhibuistis membra vra ꝛc. xlviij. di. oēs. ¶ Nun sempiternū interprak. Deak. xxij. puocak dñs ad vindictā. in Cant. audite. Si acuero vt fulgur gladiū meū. Vigilauit. q̄si vindictā ꝓuide dormire videbak. Jugū. de quo. xxx. c. Miere. Conterā iugū eius de collo tuo. supponendū mihi. Iniquitatū meaꝝ. q̄ erme sunt. ps. l. Dm iniq̄tatē meā ego cognosco. In manu eiꝰ. in retributiōe dñi. Jugū eccle vigilat i manu dñi: que se sceleribꝰ in suis membris subdidit: nisi quotidie penitēdo ꝓnat ea coꝝ oculis suis. vñ. ps. Et pctm meū cōtra me est semp. de pe. di. j. ꝛ venit. Coluit em David vigilare ꝛ pctā fletibꝰ abluere: ne vigilaret iugū eoꝝ i manu dñi. vñ dicit. Auerte faciē tuā a pctis meis. q. d. vt in manibꝰ tuis vigilēt. sz vt ego ꝓpter peccata mea vigilē ꝛ fletibꝰ purgē: ne ꝓuolutas iniq̄tates imponas collo meo: nec me des in manu de q̄ nō potero surgere. Jtē dū ecclia tētationibꝰ q̄ritur: vigilat in manu dñi iugū iniquitatis eius: et hostibꝰ tam visibilibꝰ q̄ inuisibilibꝰ subijcit: amissis monilibꝰ q̄ sibi dederat in ornamentū spōsus: vñ ingemiscēs ait. Couolute ꝛ impositę sunt collo meo: insolubili vinculo. tam ꝙ suffocando: sicut laqueus Jude. de pe. di. iij. sceleratio. Collo meo. tā ꝙ graue pondus. Esa. ij. Quia filie sion. aie in ecclia. ambulauerūt extento collo: auferenda esse oia ornamenta dicit: ꝛ inter cetera. ꝛoꝛques ꝛ monilia. Toꝛques in pectꝰ pēdētes. intelligentia mēris demonstrāt. Monilia. quia ornamēta spūalia significāt. quibꝰ amissis viri ecclie laici mulieb⁹ affectu ambulāt extēto collo: ꝛ nutribꝰ oculoꝝ loquūtur: ꝛ plaudētes manibꝰ ꝛ pedibꝰ cōposito gradu incedūt. seculi gloriā sectātes. cōtra illud. xlj. di. clericus. ꝛ §. vlt. Jure ergo iugo iniq̄tatū premīt. q̄ tantis ornamētis virtutū spoliāt. vñ cōuolute iniq̄tates. vinculo insolubili plangunt: ꝛ impositę collo eiꝰ. quibus quedā membra eiꝰ suffocant. sicut Judam se laqueo suspendisse legim⁹. de pe. di. iij. iudas. Vñ addit ecclesia. Jnfirmata est virtus mea. vt non possim resistere. ps. xxx. Jnfirmata est in pauptate virtus mea. Dedit me dñs. dari permisit. xxiij. q. iiij. §. vasis. iusto iudicio dei. In manu. diaboli. De q̄ nō potero surgere. p me. vñ non adiicit vt resurgat virgo filia israel. Jnfirmata est inquā virtꝰ mea. q: impij tradunt in eternū: vbi vermis eoꝝ non morit. ꝛ ignis non extinguit. Esa. vlt. Mat. ix. Vermis vbi Chrys. Nō de sensibili. sz verme hoc dicit. sed vermē conscientie. scīptūa vocat mordētē aias: ꝙ sit nō ogata bonū. vnusq̄sq; eiꝰ suīpsius accusato: fiet. rememorās que gessit in vita mortali: ꝛ sic eoꝝ vermis immortalis permanet. Sicut superior sententia q̄ Mem intitulak. i. ex ipīs. que scz dominus misit de celo. cōuertit eā ad penitēnam ita ex iugo iniquitatū eiꝰ. Nun qđ semp̄ternū interprak. impegit in interitū: vt iusto dei iudicio ꝑm impenitēs coꝝ suū sempiternū incurrat supplicium. non ꝙ ecclesia ad vitam ꝑdestinata. xxij. q. iiij. obtineri. cum. c. se. his tradak supplicijs: sed que in membris suis accidunt imputat sibi ac plangit.

¶ Jugū etiā iniq̄tatis est dormire in neḡcie torpore. sed curare ꝛ impune quiescere. sz vigilat iugū ꝛc. Vñ Miere. j. Virgā vigilante ego video. cui dñs. Vigilabo ego super verbo meo: vt faciā illud. Nobis em torpēribꝰ pctā latent: sed in manu dñi vigilāt: dū nos ad vindictā iuste retributionis accusant. vñ Gen. iiij. Vox sanguinis tui clamat ad me de terra. Job dicit ad dñm. xiij. c. Signasti q̄si in sacculo pctā mea. Osee. xiij. Colligata ē iniq̄tas effraim: ad similitudines pecunie q̄ postq̄ numerata est ligak in sacculo et signak. Et cōuolute sunt. q̄si pondus ad pmendū. Et impposite collo meo. p torque aurea. funiculo iniq̄tatis circūdank. vñ Prouerb. v. c. Jniq̄tates sue capiunt impiū: ꝛ funibꝰ pcatoꝝ suoꝝ cōstringit. ¶ Samech adiutoriū interp: erak. scilz dei q̄ō q̄si hodie ꝓpter pctā nimia sublatū ē. Abstulit dñs oēs magnificos meos: nō dei de q̄b⁹: deposuit potētes de sede. Luc. j. Dñs de medio mei iusto iudicio. Vocauit aduersum me tps. qui diu distulerat. i. tpe accepto affligat me: quia non punit ante pctm: ꝛ perpetrat post peccatū. ps. lxxxiij. Cū accepero tēpus: ego iustitias iudicabo. Ber. Quid de iniustitijs cū iustitie iudicabūtur? Sed hoc ideo: q: quasi pānus mēstruate oēs iustitie nostre. Esa. lxiiij. vt conterat electos meos. nō dei q̄s ipe nouit. Joā. x. Cognosco oues meas. ps. ix. Cognoscetur dñs iudicia faciens. Ber. Qui nūc ignoraī miseri coꝝdiā quer̄s electos platos. vel qui videbank virtutib⁹ eminētioꝝ: vel conatu mētis excellētes. Vñ Esa. iij. Auferet a hierlm validū ꝛ fortē: et oē robur panis. verbi dei scz: ꝛ omne robur aque. scilz sapientie salutaris. Eccl. xv. Fortē et virū bellatorē iudicē ꝛ ꝓpheta ꝛc. et sicut fecisse in hierlm legim⁹: sic hodie in ecclesia angeli clamāt custodes eius: trā seamus ex his sedibꝰ. ꝛ dicit Miere. lj. Curauimus babylonē. ecclesiā in mēbris cōfusam: et non est sanata: derelinquam⁹ eā. ¶ Jtē abstulit ꝛc. Quotiēs ecclesia querik: totiēs tribulationib⁹ agitak: vel hereticoꝝ insidijs impugnak. vñ merito plāgit dicēs. Abstulit dñs oēs magnificos. sepe em in toto orbe ꝓpauci remanserūt magnifici: q̄ sana doctrina defenderet causam fidei. Vocauit aduersum eā tps. pctis exigētibꝰ. tēpus vindicte. Adducit dñs vt cōre. elec. eius: q: nō est qui defendat vel murū ponat. ꝓ domo isrl. Ezechi. xiij. ꝛ xlij. di. sit rector. i pn. ¶ Ayn interp: erak fons vel oculus. Quū em christꝰ plū crucis pressit: de christi latere fons emanauit. vñ ꝛ contra nuo exiuit sanguis ꝛ aqua. Joā. xix. eē de cele. mis. in quadā. de sum. tri. in clemē. c. vnico. Hoc fonte lauak sponsa ecclia sponsi cōplexib⁹ sociāda. vñ idē Joan. xix. Latus eius aperuit. Aug. Vigilanti verbo euangelista vsus est: vt nō diceret latus eiꝰ pcussit aut vulnerauit: sz aperuit: vt illic quodāmodo vite ostiū pāderetur. vñ sacramenta ecclesie emanauerūt: sine q̄bus ad vitā: que vere vita est: nō intratur. vnde sequit. Et cōtinuo exiuit sanguis ꝛ aq̄. Jlle sanguis in remissionē fusus est pcoꝝ. Aqua illa salutare tēperat poculū. Hec lauacrū pstat ꝛ potū. hec ꝓmutiauerat ꝙ noe in latere arce ostium facere iussus est quo intrarēt aialia que nō erāt diluuio peritura: q̄o⁹ ꝓfigurabak ecclesia. ꝓpter hoc ꝓma mulier facta est de latere viri dormientis. ꝛ hic sctōs adam inclinatus in cruce dormiuit vt inde formarek eius cōiunx. pe. Ad de latere dormientis effluxit. o mors. vñ mortui reuiuiscūt. Quid isto sanguine mūdi? quid isto vulnere salubrius? Chrisē. q: hinc suscipiunt ꝓincipiū sacra mysteria. quū ad tremendū calicem vr ab ipa bibitur⁹ christi costa accedas. de hoc eē de celebris. in quadā. eē i clemē. de fide. c. j. sacroscte. ¶ Ayn etiā interp: erak oculus. Nō imerito de b̄ fonte oculus inebriatus. aquā lachrymaꝝ deducit. ps. cxviij. Exitus aquarum deduxerūt oculi mei. Toꝛcular crucis. vñ Esa. lxiij. Toꝛcular calcaui solus. oēs em apli reliqto eo fugerūt. Mar. xxvj. Mar. xiiij. Luc. xxij. i. dolores crucis patienti sic superaui. in qua ꝓssus fui: sicut vua ꝑmi solet in torcularī. Mat. xxj. Et fodit in ea torcular. Torcular calcauit dominus virgini filie iuda synagoge vel ecclesie. q̄ est filia synagoge vel anime continenti. Jdcirco ego plorās. vos ecclesie. et oculus meus deducēs aquā fontē lachrymaꝝ. alludit litere Ayn q̄ oculus dicit vt dixi. quia longe fact̄ est a me cōsolator. paracletus. oēs alijs consolatore onerosi sunt. Job. xvj. in pn. cōuertens ad bonum scilz. ani-

mā meā vacantē et errantē. facti sunt filij mei pditi. Ad literā ꝓpter pcīm in guerris ⁊ inter se ⁊ in corpore ⁊ in anima frequēter vel opera mala. de quib⁹ filijs Mat. xviij. ibi: Jussit eū dñs ve. ⁊ vxo. eius ⁊ filios: qm cōualuit inimicus diabolus. Mat. xiij. Inimicus homo fecit. ¶ Jtē tor: cular ⁊c. Quisquis doctorū sibi ecclesiā cōmissam/inimicus conuerti viderit: de fonte amoris hauriat: vñ lachrymas pducat donec cōsolatorē ⁊ cōuertentē paracletū reducat. alioquin inualescēte inimico filij eius pditi: q: sz nōdū ablacrati: nōdū in virū pfectū sunt pducti: sz pugnātes sunt. Mat. xxiij. ¶ Vel tor: cular fm Paschasium vltionem significat ⁊ pcōz supplicia. Esa. lxiij. Tor: cular calcaui solus. illud scz quo malis supplicia. bonis premia calcant. hoc solus dñs calcauit: q: nullum adiutoriū habuit. neq; em angelus: neq; archāgelus corpus humanū assumpsit: vt ꝓ nobis moriēs aduersarij nri fortitudinez calcaret atq; cōtereret. Hoc tor: cular calcauit dñs in passione sua virgini filie iuda ecclesie ⁊ synagoge: vt credētibus ꝓmia: ⁊ incredulis ⁊ crucifigentib⁹ ꝓpter captiuitatis ⁊ eterne dānatiōis effunderet supplicia. ¶ Tor: cular etiam dominus calcat quādo ecclesie sterili et absq; operibus vacue et otiose penam ⁊ tribulationem infligit. vñ sequit: Idcirco ego plo. q: sentit se amisisse cōsolatorem: ⁊ impenitentē ruere: vbi erit fletꝰ ⁊ stridor dentiū. Mat. viij. ⁊. xiij. xxij. ⁊. xxv. Et Luc. xiij. vbi ingens aie fletus describit: vt sibi sciat post mūdi huius vanā letitiā/nēm cōsolationē defuturā vbi filij perdent: quia fructus malorum dissipabitur: solus inualescit inimicus. ¶ Phe interpretatur os. dum sion. i. ecclesia manus suas expādit inter angustias. significat ꝙ oꝛe non valet exp: imere qđ patitur in corde dum sit sine cōsolatore. ¶ Expandit sion manus suas/ecclesia quasi pturiēs: vt qđ nō valet oꝛe: significet manuū extēsione. sicut moyses manus extendēs ad deū. Ero. xvij. xxxvj. di. siquis. ⁊ nō est q̄ cōsoletur eā. ps. lxxvj. Renuit cōsolari aia mea. amisso vero cōsolatore. Mādauit dñs iuste dissipādo aduersum iacob in circuitu ei⁹. ecclesiā solo nomine gloriantē. ⁊ demones nō supplātantē hostes ei⁹ demones. facta est hierusalem ecclia quasi polluta menstruis in membris vana gloria: dum nobis attribuimus bona ex ipsa vanitate: sicut menstruis quicquid tāgimus/polluim⁹. ⁊ sicut abominabilis est mulier dum mēstrua patit: sic hodie magna pars chꝛistianorum alijs gērib⁹. ¶ Jtē quotiēs ecclesia hereticorū vel schismaticorū vel falsorū chꝛistianorū publicorū vallat exercitu: dominus aduersus iacob/ecclesiam scilicet que debet vitia supplantare cōtra eā instaurat inimicorū exercitus: q: spiritū sanctū cōsolatorem amisit ⁊ doctorē sine quo nullus ad fidē erudit. nullus a vitijs releuat. ideo expandit manus suas in pturas ⁊ dolores. nec est ei vlla vox doloris digna. qua possit hostiū dogmata vincere ⁊ sua defendere. vñ sepe fit pollura fedirate carnaliū operū et sanguine carnaliū desideriorū. inter hostes. quib⁹ interius ⁊ exterius impugnat. Unde ve ꝓgnantibus ⁊ nutrictib⁹ in illa die. Mat. xxiij. ꝓgnantes dicunt anime que cōcipiūt bonū ꝓpositū: sed non ponūt in opere nutrientes: q̄ adhuc opus impfectū habēt: tales in magnis tēptationib⁹ deficiūt. ¶ Jtē expandit ⁊c. ecclesia q̄ est speculū dei i terris et vitioꝝ supplātatrix: quū ꝓpter iniquitatē traditur in mēbris spūalibus nequicijs frustra querit cōsolatorē extra quū careat eo intra. Merito ergo mandauit dñs aduersus iacob ecclesia quondā vitia supplantantē: nunc exteri⁹ gloriantem. vnde in circuitu spūales hostes obsident eam: ne possit effugere. que sepe se vallatam vidēs expandit manꝰ suas inter angustias cogitationū. nec em est ei vox oꝛis: nec vlla excusatio sermonis: q: mēstruis inmēbris polluta. i. cruēntis opibus maculata: a quib⁹ nūq̄ sine cōsolatore paraclero liberabit: quū etiā ꝓphēta testet/ꝙ oēs iustitie nostre/sic sunt coram eo/sicut pannꝰ mēstruate. Esa. lxiij. ¶ Sade iustitia interpretatur. significat q: iustitie dei iuste: qđ bene his verbis ostēditur. Justus est dñs quasi iusta sentētia oꝛe dñi extra me plata. Justus dñs in omnib⁹ vijs suis. ps. cxliij. Quia os eius verbum patris. Canti. j. Osculetur me osculo oꝛis sui. i. filij verbi incarnati. sic exponit ibi Bern. vel predicatores. Hiere. xv. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meū eris. vel prophetas. Hiere. j. Ecce dedi verba mea in oꝛe tuo. vel presentiā. Ad iracundiā ꝓuocat ecclesia peccādo in mēbris. Audite obsecro aure coꝛdis: quod est intellige re. Mat. xv. Audite ⁊ intelligite vniuersi populi dolorē meū: nō trāseūtes per viā vt supra. ⁊ videte diligēter cōsiderate. ps. xliij. Audi filia ⁊ vide. virgines mee ⁊ iuuenes mei. virgines em̄ nec alium ledere: nec se defendere possunt. virgines caste intentiones. abierūt in captiuitatem. sensuū exteriorū cū quib⁹ cibū recipit destiarum. fm Jsaac. qui aiam captiuat sub iugo suo. Luc. xiiij. ibi: Jugа boum emi q̄nq. qđ exponit de curiositate. v. sensuum. Justus est dñs ⁊c. ecclesia que superius oꝛis iudiciū prelit. que os dñi in scripturis sanctis. ad iracūdiā ꝓuocauit dicitur confiteri. iustus est dñs. nihil em̄ sine causa fit super terram. et in magna dei republica/nihil sine prouidentia dei fit. xxvj. q. v. nec mirū. vltra colū. d. nec ideo quisq; quia os eius. non ꝙ humana mēbra habeat deus: sicut dicūt hereticī antropomorphite. xxiij. q. iij. quidā. d. antropomorphite. Sed sicut tropice adscribunt ei humani affectus: ira ⁊ membra. Per os verbum de oꝛe patris pgenitū significat. Canti. j. Osculet me osculo oꝛis sui. ac si dicat. flagitijs meis iustū iudiciū ꝓuocauit natura clemēte. de pe. di. j. c. q: diuinitatis natura clemens est. cōpuli cōtra me duram ferre sentētiā. Audite ergo vni. ppli ⁊c. calamitatē suā duplicem pensat ⁊ ineffabilem. vnde ad cōdolendū inuitat vt multorum compassione anxietas leuior fiat. et vt eoꝝ sit vna passio. ij. Cor. xj. Quis infirmatur et ego non infirmor. Rom. xij. Gaudete cum gaudētibus: flere cum flētibus. quoꝝ est vna nature conditio. talis quippe est nature affectus vt doloꝛes nri ⁊ gaudij cōsoꝛes q̄ram⁹: quoꝝ participatione facili⁹ feram⁹. vñ Luc. xv. Cōgratulamini mihi quia inueni ouem ⁊c. virgines de quibus dicit. ñ. ad Cor. xj. ⁊. xxvij. q. j. nuptiarū. sz iste fatue de quib⁹ Mat. xxv. ⁊. xxij. q. v. si paulus. iuuenes quos in fonte baptismali regenerat mater ecclesia. de con. di. iiij. mater ecclia. tales bone virgines/et iuuenes laudāt dñm. ps. cxlviij. iuuenes ⁊ virgines ⁊c. sed mutati in malum vt nupt igne maxime luxurie. vñ. ps. lxxvij. Juuenes eoꝝ comedit ignis. et virgi. eoꝝ nō sunt lamentati. ¶ Hi cū aut hereticī pꝛauitate coꝛrūpunt: aut vitijs cōtaminant: non loco: sz mēte in babyloniem. i. in cōfusionē captiuātur. qui em̄ adheret meretrici: vnū coꝛpus efficit cū ea. j. ad Cor. vj. de talibus virginib⁹ cadentib⁹/Amos. v. virgo israel cecidit. ⁊ Amos. viij. ⁊ virgines bone deficient. iste sunt sine oleo. Mat. xxv. Esa. xvij. descende ⁊ sede in in terra/virgo filia babylonis. de his oib⁹. xxxij. q. v. si paulus. de statu virginū scripsi in fine istius opis. de iuuenibus dissolutis. Esa. xl. iuuenes ⁊ infirmitate sua cadēt ⁊c. ¶ Coph vocatio interpretatur. vñ cōtinuo subiungit. Vocaui amicos meos hereticos q̄ fraudulēter incedūt. Dicere. ix. vel affectus animi. ⁊ ipsi deceperūt me. Ecclia sepe amicos vocat quos in fide socios putat: sz ipsi decipiunt qui fidē coꝛrūpunt: aut intus latēdo: aut in aperram heresim pꝛorumpendo. mali quoq; catholici in potestatib⁹ maxime cōstituti: in quib⁹ ecclesia sepe confidit: quasi amici sepe decipiūt eam. tales inimici sunt. v. q. v. non omnis xciij. di. si inimicus. quo dꝙ peius est: tūc crudelius seuiūt quū sacerdotes ⁊ senes fame verbi dei ꝓsumpti sunt: qui sequētes lucra carnalis vite: magis querūt cibum aialis vite q̄ celestem. de salomonis ferculo. Canti. iij. vel enangelico pꝛadio. Mat. xxij. vel sapiētie cōuiuio. Pꝛouer. ꝛc. ad quod oēs vocatio in Coph hra designat. sacerdotes mei. regale. j. Pet. ij. Vos estis genus electum regale sacerdotium. ex de elec. fundamenta. §. j. li. vj. Senes mei maturitas cōfilij. lxxxiij. di. poꝛro. Canities hominū pro

dentia est. Sapientie. iiij. ⁊ p̄t. c. porro iri vbe. in ecclesia consumpti sunt: quia intra ecclesiam sacerdotes nomē domini despiciunt. et quantum ad se panem pollutum offerūt: qui ad altare indigne accedūt quicq̄ dato munere sacerdotij p̄sumunt. Malach. i. c. xlix. di. sacerdotes. cū. §. se. Et omissis euangelijs ⁊ pphetijs comedias legunt et amatoria bucolicoꝝ versuū verba cantant. xxxvij. di. sacerdotes. Pertinētia ad sua officia ignorāt ⁊ negligunt. xxviij. q̄ ipis. Pauci hodie boni. xl. di. multi. de altari forniciant. xliij. di. §. ſ. Labia eorū nō custodiūt sciam. xxxvj. di. §. ecce. xliij. di. sit rector. Cōuiuijs vacant contra illud xliij. di. nō oportet. ⁊. c. quando. que est palea. ⁊. c. non licet. Turba eos cōtēptibiles facit. xciij. di. legimus. ℟. ſ. dicis. Impie agūt cū maculis celebrantes. ſ. q. ſ. sacerdotes. Pro mercede rīdent: ⁊ sacramēta vendūt. ſ. q. ſ. iudices. ⁊. c. nullus eps. Sua peccata non sanāt: ⁊ aliorum diluunt. iij. q. vij. sacerdos. de pe. di. vj. qui vult. De ecclesijs ad alias ecclesias migrant. vij. q. ſ. eos sacerdotes. Non libere p̄nuntiant veritatem: ideo p̄dicatores. xj. q. iij. nolite. Defraudāt ecclesias. xij. q. iiij. c. ſ. Auaritie incumbūt. ex de decī. c. ſ. In hoc certā patentissimū est crimen sacerdotā ⁊ vltra modū detestabile p̄m Aug. qui nō p̄iuste iudicāt ⁊ alios alligāt. de pe. di. vj. c. ſ. ℟. in hoc. ¶ Tales etiam sacerdotes sunt nūc qui omnē iusticiā pplo mādant: et ipsi nec modicā seruant p̄m Ysa. Mat. xxiij. xxvj. q. vij. alligant. p̄cipue ipi scindūt ecclesiā ⁊ de domo dñi pplos seducūt: ⁊ vbiq̄ ponūt scandula p̄m Hieron. xxiij. q. iij. trāsferūt. Difficile penitēt ⁊ cōuertunt. ſ. Reg. ij. si sacerdos peccauerit: q̄s orabit p̄ eos: de pe. di. ſ. §. q̄ autē. ℟. si sacerdos. ⁊ c. quis aliqñ. ante. §. his autoritatib⁹. ⁊ pter hoc dicit cōsumpti sunt in aia ⁊ corpore. vñ in Cant. moysi. Audite: Deut. xxxij. Cōsument fame: et deuorabūt eos aues. i. demones morsu amarissimo. Sequit. q: quescierūt ad um̄ sibi lucra terrena vel vana desideria. vt refocillarēt. q: peccatū nūq̄ satiat. supra dixi in ira Caph. animas suas. i. a falitatē. dixi. §. in isto. c. Senes etiam mali. de quibus. ij. q. vij. paulus. ⁊ dixi. §. in expositione Hiere. ¶ Item q̄plurimi in ecclesia dulces carnis affectus vocāt amicos: sed ipsi eos decipiūt. Et q: in eis regale pent sacerdotiū: ⁊ sentiūt in maturitatis vanis illecti desideriis laborāt ad refocillandā concupiscētiā carnis: sed egyptus vane auxiliat. Esa. xxxvj. xxiij. q. iij. §. ſ. q: mūdus transit ⁊ concupiscētia eius. ſ. Joan. ij. que est baculus arundineꝰ: qui superinnītēris p̄forat manū. Esa. xxxvj. vt p̄. §. ſ. ¶ Res capitis interp̄etat. i. mentis. cē de sacra vnc. ſ. §. q: vero. ℟. in vertice. Vide oñe q̄m tribulor. vor ecclesie. cōturbatio em̄ ventris: vel subuersio coꝝdis: est gemitus mentis que in capite designatur. iure ergo turbatio capitis dicitur: dū ecclesia suorū casibus amaritudine replet. que dolorem ⁊ tribulationē suā quotidie demērissimo exponit iudici. Ecclesia em̄ variis doloribꝰ vexata: ventrē. i. mentē turbatā gemit. mēs em̄ designat in capite vt dictū est. vñ Hiere. iiij. Ventrē meū doleo. ventre doleo. ⁊ exponēs adiunxit: sensus coꝝdis mei turbati sunt. Sicut em̄ in ventre cibi cōcipiuntur ⁊ pleni: sic in mēte cogitatiōes. Ecclesia em̄ tētationibꝰ fatigata intus et extra: anxiam se demōstrat foris p̄secutionibus: intus doloribus. foris em̄ flagellis atteritur. intus carnis suggestionibus fatigatur. vnde addit: foris interficit gladius: et domi mors similis est. Turbatus est venter meus. p̄s. xxx. turbatus est in ira. Rom. xj. xj. q. iij. illa. oculus meus. aia mea. ⁊ venter meus. Subuersum ē cor meū in memetipsa: q̄m amaritudine plena sum. subuersum est cor meū: q: ios super cor suū non posuit dei signaculum. vñ Cant. viij. Pone me vt signaculū sup cor tuū. si em̄ eccla signata esset semp hostis eā nō poterat. Ezech. ix. ibi. Signa thau ⁊. et sequit ibi: Dēm aūt super quē videritis thau: ne occidatis. ¶ Feritur ergo ecclesia foris gladio p̄secutor: intus doctrina hereticorum. aut imp̄obitate morum que felle amaritudinis sunt. vnde sequitur. ¶ foris interficit gladius persecutorū ⁊ terrorū. Apoca. vj. Exiuit alius equus rufus ⁊ c. et sequitur. Et datus est ei gladius magnus. p̄secutio magna. tartarorū et saracenorū contra ecclesiā. q̄ hucusq̄ durat. vel quecūq̄ alia manifesta tribulatio contra ecclesiā diabolo p̄curante. vñ holofernes ait Achior Judith. v. Gladius militie mee trāsiet per latera tua. Holofernes interp̄etatur infirmans vitulū saginatum: ⁊ significat diabolum persequētē christum in ecclesia sua. Luc. xv. Adducite vitulum saginatum ⁊ occidite. vel quēlibet iustū de ecclesia. p̄s. l. Imponēt super altare tuū vitulos. vnde Achior interp̄etat fratris mei lumen: et significat quēliber christianū lumine christi fratris nostri illuminatū. christus frater est. Joā. xx. Vade ad fratres meos. Et domi. i. in mēte/moris tētationū et suggestionū cum consensu. ista est puella que domi mortua iacebat quam christus reuiscitat. Mar. ix. Mar. v. Luc. viij. de pe. di. ſ. §. nō ergo. ibi non sunt. ⁊. c. quē penitet. ⁊ dist. ij. sicut tribus. ¶ Sin interp̄etat dentiū. i. p̄dicatorū. hic est fletus dentiū: de quibꝰ Can. iiij. Dentes tui sicut greges tonsarū. ſ. Lor. iij. hi sunt qui non lacte infantie indigent: ſ mādicant solidum panem. Heb. v. vñ Petro dicit Act. x. Occide ⁊ māduca. P̄dicatores aūt sunt vt greges tōsarū: q̄ vetustate virtutū spoliati feribꝰ suis lac doctrine ⁊ indumenta virtutū. xliij. di. sit rector. ministrāt. Audierūt inimici ecclesie. q: ingemuisco ego. absente sponso. Et nō est qui cōsoletur me. fugato spū. oēs inimici mei demones/hereretici vel mali catholici audierunt malū meū letati sunt afflictionē. Esa. xlv. ibi: Creans malū. xxiij. q. iij. quidam. ℟. colliciani. q̄m tu fecisti. i. iusto iudicio punisisti. xxvj. q. v. nec mirū. ℟. necideo. adduristi ideſt adduces diem iudicij/solatiōis mee/non illorū: ⁊ fient similes mei capti ut afflicti. ¶ Audierūt inimici sponsam ecclesiā plorantē: que sentit sponsum absentē. qui etsi semp adest p̄maie stat em̄: patitur tn̄ spōsam tētationibus cōcuti. xij. q. ſ. furtā. vt semp solicita sit et timida ne corruptoris suggestionē suscipiat. Judic. ij. Non delebo gētes quas dimisit iosue: vt in ipsis experiar israel. Nō est qui cōsoletur me. q: vt dicitur in li. Sap. ſ. c. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. i. hypocritā qui fingit se disciplinā habere: quū nō habeat: q̄m tu fecisti. vnde Esa. xlv. Ego dns faciēs pacem ⁊ creās malū. xxiij. q. iij. quidā. ℟. colliciani. i. iusto iudicio punisti eos. xxvj. q. v. nec mirum. ℟. nec rideo. Adduristi diem cōsolationis. Rhetoricorū more loquit: qui sibi iudicē conciliant ⁊ aduersarium incitant. ¶ Itē audierūt q̄ videbant amici ecclesie tribulare: q̄ debuerāt cōpati scientes scelera meinbrorū ecclesie irridentes quasi inimici. vnde Aug. in. p̄s. xxxiij. Si aliqñ pedes nostri humana infirmitate in aliqd̄ p̄cipitē mouent: insurgūt lingue iniquissimorū inimicorū: cū fuisset miserendum. irridentes impij vñ dolent pij. v. q. v. §. sed aliud. in fi. vnde. p̄s.

Qui custodiebant aiam meā: con. fe. in vnū/dicendeus dereliquit eū. Sed habet ecclesia fratres virtutes discernentes inter p̄spera ⁊ aduersa: ⁊ nouit consolantē spm̄ requirere: et in misericordia dei sperare: ⁊ post angustias penitentibus cōsolantē venam dari: ⁊ insultantibus supplicia retribui. ¶ R. Thau interp̄etat signa pluraliter: q: B signo monstrat illud ad quod multa significatia referūtur. vnde Ezechi. ix. Signa thau in frontibus virorū gemētiū ⁊c in hoc crux dñi significat: sicut ipsius figura Testatur. Et sicut apud grecos co. vltima est: ita apud hebreos thau. vnde dns ait Apocal. j. Ego sum alpha ⁊ o. p̄incipium et finis. Hac cruce christiani signantur ne ab interfectoribꝰ interficiant. vñ Rabanus. Postea signat baptizandus signaculo sancte crucis tam in fronte q̄ in corde: vt ab eo rēpore apostata diabolus in vase suo p̄stino sue interēptionis cognoscens signaculū/ā sibi deinceps illud sciat esse alienum. vnde diabolus dixit. sicut narrat Bego. in dialogo de quodam iudeo qui sup̄a se fecerat signum crucis. heu heu vas vacuum: sed signatū. vnde nec ei nocuit. hoc legit ⁊ no. de cō. iij. postea signa

tur. Preterea thau/finis hebraicarū literarū: sic crux christi que est finis legis ad iustitiā. Rom.x. Et quia oia festa mēti veteris signa dñice incarnationis ⁊ nostre redēptionis sunt sacramēta: ideo thau virū interpretat signa: vt per eadē signa/hoc vnū annūtietur in quo oia referūtur signa iudicioū dei. Saluant aūt electi p gemitum ⁊ dolorem signati. pdunt impij indurati designati. Apoca.vj.

¶ Ingrediar omne malū/qđ videris nescire/coram te. vox ecclesie. ⁊ vindemia eos futuris bonis/sicut vindemiasti me psentib⁹ p eos/pter iniq̄tates meas. iuste scz multi enim gemitus mei: q: multi excessus. ⁊ cor meū merens. ¶ Ingrediar omne malū ⁊c. q. d. quare non vindicas dñe sanguinē nrm. ps. lxxviij. vindica dñe sanguinē seruoꝝ tuoꝝ ⁊c. et Apocal.vj. Usq̄quo dñe scrūs ⁊ verus nō iudicas et vindicas sanguinē nostrū ⁊c! Et vindemia eos. hoc in iudicio cōplebitur: qñ mali recipient qđ merent: sed impij auferunt tēporalia ⁊ in futuro amittēt eterna. Et sicut sanctos deo pmittente oppresserunt: ita deo eos opprimēte/sustinebunt penas eternas. quod vt mens ecclesia conquerendo adiungit. multi enim gemimei: quia multa perditio filiorum impiorū eius: q: multi perdūtur: pauci saluantur. Mar.xij.ij.q.j. multi. in fi. ⁊c.

¶ Articulus Quintus. Aleph.

QUomodo exclamatio pphete p ecclesia a sponso deuiāte admiratiōis et doloris plena. Quomodo. qñ non bene cōueniunt. obtexit subito caligine erroris peccati et ignorantie. Est caligo bona de qua dicit Exo.xix. Jam nunc veniam ad te in caligine nubis. et alibi. ps. xvij. ⁊ caligo sub pedibus ei⁹. sed tion ecclesia nunc/caligine turbinis peccatoꝝ et meroris regit: ⁊ pie cta est p magna parte de celo cōtēplationis ⁊ celestis cōuersationis. de altitudine glorie virtutū. de tutela dei: q: diem dñi nō obseruat quem vidit ab⁹ aam ⁊ gauisus est. Gen.xviij. Joan. viij. ⁊ impegit in die furoris. ¶ Jtē quō obtexit: mystica tion ecclesia caligine peccati ⁊ erroris et ignorātie regitur: q̄ tantis muneri⁹ aurea in ecclesia primitiua a suo spōso ditabaī. terrā inclytā israel. terrā promissionis. terrā ecclesie peculiarē. terrā hereditatis ecclesie scilicet specialiter acquisitā et emptā sanguine christi. Ad literā de celo piectā cōspicimus: q: quasi inhabitata est ⁊ deserta. et hoc dicunt: quia iā diu ipsa in mēbris purioribus actibus terrenis inhererat ⁊ eius vēter terre adheret. cui⁹ cōuersatio in celis prius erat: sed abiicitur iusto dei iudicio: ⁊ nō recordatur scabelli pedū suoꝝ. Quis em̄ ecclesia fuerit habitatio/pulcherrima dei ministrātib⁹ angelis et dei pretione honorata multis miraculis: ⁊ diuinis solatijs educata: ⁊ adhuc sit in sanctis. de con. di. iiij. q̄ris. vltra mediū. tamen scabellum dicit dei pter adoratiōnē in terra. ps. xcviij. Adorate sca. pe. eius: quoniā scrm̄ est. Unde et moyses videbat dñm israel: et sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphiri. ⁊ quasi celū. Exo. xxiiij. ad mediū. quod serenū est. hoc ē celum. i. ecclesia de quo dicit. ps. xviij. Celi enarrāt gloriā dei. In furore suo. s. c. primo dixi. ⁊. s. iij. c. in ar. j. super verbo/cōpleuit dñs furorē suū in vindicta. filiam sion. quā tantū diligebat. p reiecit de celo/de celesti cōuersatione. terram inclytam israel bona pus que afferebat fructū euangelicū: ⁊ in templatione videbat deum ⁊ nō est recordatus sca. pe. suoꝝ. q: deserram eam patitur esse: que esse cōsueuerat sedes dei. ¶ Jtē quō obtexit ⁊c ecclesie lumen scientie ⁊ speculum diuine cōtemplationis habuit: ⁊ nomen eius anteq̄ peccaret in mēbris in celo scriptum fuit. de pe. di. iiij. si ex bono. cum. §. se. Sed peccato detecto in terram pstituitur: ⁊ vitijs inquinat: et pedes dñi. i. vestigia pceptoꝝ eius dereliquit quū esset templū in quo habitaret de⁹ ⁊ deambularet. ij. Cor. vj. Apocal. xxj. Jdeo in die furoris sui ab hostibus conculcatur: nec dñs recordatur: quia in die dñi et in luce stare noluit: et tradidit eā iu die furoris sui. Job. iij. Pereat dies in qua natus sum. ⁊ in qua homo de celo cecidit. et colles: ⁊ mēbra christi fecit mēbra meretricis. j. ad Cor. vj. i. babylonis. et ideo eius nō recordatur: si iniuriā suā vlciscit. ps. xcviij. Et vlciscēs in oīb⁹ adinuētionibus suis. ¶ Beth. Precipitauit. dñs qui solebat exaltare quia nō est conuersa. Johel. ij. de pe. di. j. cōuertimini nec pepercit gram subtrahēdo. oia speciosa iacob. virtutes que pulchre sunt. Sap. iiij. O q̄ pulchra est casta generatio. destruxit. qui cōstruxerat. in furore suo. qui naturā miris ⁊ misericoꝝ est. de pe. di. j. quia diuinitatis. Munitiones. pastores doctores. virtutes q̄ armāt ⁊ munite aiam. Ephe. vj. virginis iuda. ecclie vel anime pus caste: q: cecidit. xxxij. q. v. cū paul⁹. Deiecit in terrā. punisit deiici in terrena desideria qui eleuabat in celū/in celestē cōuersationē: vbi paulus cōuersabatur. Phil. iij. polluit. polluit tū ostēdit. xj. q. iij. quomō. qui mundauerat. ps. l. Cor. mūdum crea in me deus. Regnū. ecclesie de quo. xxij. q. vj. si de rebus. sacerdotes. et de elec. fundamenta. j. riso. vel aīa que dei erat rēplū. j. ad Cor. vj. et q. c. pncipes. sensus quos pmouerat qui solidati erant. Ecclesiastes. x. Ue terre vbi rex puer est. i. ratio puerilis. ⁊ cui⁹ pncipes. i. sensus mane comedunt. i. in presentib⁹ delectanī. Beata terra/cuius rex nobilis est/nobilitate moꝝ. et cuius pncipes. i. sensus/comedūt in tpe suo. scilz in eterno cōuiuio iemātes in hoc exilio. ¶ Ā Vel pncipes prelatos q̄ delitijs affluunt: ⁊ iesum crucifixū pauperē ⁊ esurientē farsis coporib⁹ ⁊ rubentib⁹ buccis pdicāt. xxxv. di. ecclesie. Di pncipes non portant crucem/sup quā fundat⁹ est principatus eoꝝ cū christo: q̄ eā portauit sup humerū: quā mādauerat christus deferri. Mat. x. ⁊. xvj. Mar. viij. Luc. viij. et. xiiij. Esa. ix. factus est pn. sup hu. ei⁹. et Joā. xix. baiulās sibi crucē ⁊c. vbi Aug⁹. Grande spectaculū: sed si spectet impietas grā de ludib⁹ iū: sz si pietas grande mysterium. Ridet impietas regem p virga regis lignū sui portare supplicij. videt pietas regem baiulantē lignū ad semetipm figendum: qō ipse etiam figurus erat in frontibus regū spernendū oculis impioꝝ in quo erāt glorificāda corpora sanctoꝝ ipam suam crucem gestans humero. cōmē dabat et lucerne arsure q̄ sub modio ponēda nō erat candelabrū ferebat. Ephyso. Et sicut victores: ita ⁊ ipse in humeris portauit victorie signū. ¶ Nec sunt hodie prelati pncipes pacis sicut christus: Esa. ix. sed guerre: et alios psequētes: de quibus. ps. cxviij. pncipes psecuti sunt me gratis. nō veniūt cū michaele in subditoꝝ adiutoriū/sed illud Daniel. x. Ecce michael vnus de pncipibus venit in adiutoriū mihi. sz in rapinā ⁊ in dispēdiū. xciij. di. diaconi. v. ⁊ crudelitatē et tyrānidē. x. q. iij. §. de his. cū q̄nq̄. c. vsq̄ ad fi. questionis. ¶ Principes sunt exercitus demonum. quū deberent esse exercitus dñi. Josue. v. Mala consilia tales pncipes dant: sz spernēda sunt. ps. xxxij. Reprobat cōsilia principū. Cōstituti sunt a christo super oēm possessionē suam principes. ps. ciiij. et principē ois possessionis sue. que sunt bona ecclesiarū: que christi dicunt esse. xij. q. j. sicut manifeste. x. q. ij. c. j. ⁊. c. Qui abstulerit. j. q. iij. saluator. x. quisquis igitur. Sed ipsi mali pncipes possessionē christi dissipant et cōsumūt et defraudāt. xij. q. ij. qsquis. quū quo: pres deberēt facere de bonis sue ecclesie cathedralis: et vnā sibi: aliā clericis: aliam pauperibus: aliam fabrice distribuere. xij. q. ij. nobis. c. cōcesso. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. c. mos. c. sancim⁹. totum nunc quasi rapiūt. xciij. di. diaconi sunt. x. sed cunctis auferunt vniuersa. ⁊. j. solus episcopus incumbit bonis. solus sibi vendicat vniuersa. solus partes inuadit alienas. solus occidit vniuersos. ¶ Principes nostri plati/pour cōmuniter infideles. Esa. j. Principes tui infideles: socij furum ⁊c infideliter bona ecclesiarū dispensantes. consanguineis et amicis: vt. p. c. quisquis. ⁊. lxxvj. di. non satis. vt de histrionibus ⁊ ioculatoribus/⁊ aliis qui seruiūt in clāculo taceamus. Socij furum. Notario: nm suoꝝ et tene/

riū sigilla sua: et cū quib⁹ participāt lucra simoniaca: que recipiūt p̄o chartis ⁊ sigillo. maxime in magna quātitate: quā concedūt literas ordinationis ꝓtra iura. ſ.q.ij. nullus abbas. qō. c. palea est granosa. ſz platis arsuris vt palea est palea eos ardens. ⁊.c. sicut ēpm. et ex̄ de simo. c.ſ. Adde qō no. ſ. in. ℣. postq̄ dei gr̄a. ℟. sed dicunt isti. in ar. ⁊. Crederem tamē q̄ ersi p̄o sigillo vel chartis post datum libere q: dimē/species mali sit ⁊ auaritia. ar. ſ.q.ſ. emenda ri. aliquid accipere ⁊ turpe lucrum. ex̄ ne de. vel mo. c.ſ. Si tamē ordo vel beneficiū si ne modo cōditione pacto ⁊ ratione libere datū est: nō cōmittitur simonia. ij.q.ſ. q̄pio. ex̄ de pac. c. ſi. ⁊ de simo. ca. tua. ⁊.c. dilectus filiꝰ. A. in ſi. ⁊. p̄e. c. nullus abbas. que est palea. ibi: Aliqua pacti observatione. et p̄e. c. sicut ēpm. ibi. Si non ex pacto. vt in p̄e. c de simo. ſ. c. ibi: Calamum vēdere. ⁊ ibi in glos. q̄ incipit: Verbū vēditiōis. ⁊ hec est ibi mens Lau. ⁊ Vincē. Et hoc tenet ibi Joā. an. in sua additione in ope suo qō dicit nouella: dicens q̄ si non p̄cedente pacto vel tacitatione aliquid reciperet: nō diceret simonia detestabilis: sed forsan mētalis que p penitētiā aboletur. ⁊.e.t. ſi. facit p̄o hoc expresse ex̄ de elec. ſtatutum. in clemē. ℣. fructus sigilli successoꝝ reseruant. Et glos. Joā. an. ibi que incipit: ex qua. ⁊ in glos. siue ad vsuꝫ. et si hoc simoniacū esset: papa in curia ꝑ tacite minime appōbaret. lxxiij. dist. erro: ℣. p̄o chartis plūbatis tot aurei et tot argenti redduntur. Socij etiam furum dicunt mediatorū cū quibus cōmittunt simoniacam p̄uitatem: de quibus mediatoribꝰ. ſ.q.ſ. siquis epūs. ⁊.q.iij. saluator. ℣. alio q̄n. ⁊.c. siquis p̄bendas. ex̄ de testib⁹. mediatores. li. vj. Oēs isti principes diligunt munera: sequūtur retributiones. vt. p̄e. c. Esa. ſ. Ad literā nihil hodie cōmuniter facūt plati nisi ꝓpter munera ⁊ retributiones data vel danda: sed dare est quādocūq̄ dare. ⁊ accipere est q̄ncūq̄ accipere ante vel post. ſ.q.ſ. eos. ſcz ex pacto vt ibi no. et.q.iij. saluator. ⁊.c. siqs obiecerit. scz ex pacto: vt ibi no. c. siquis p̄bendas. ¶ Principes nostri p̄elati vt leones rugientes. i. seuientes/⁊ vt si esurientes sunt sup pplm ⁊ clerū. Prouerb. xxviij. Leo rugiēs/et vrsus esuriēs: ꝓnceps impius sup pplm pauperē. Principes nr̄i plati q̄ hodie libē ter audiūt mendacia reportationes ⁊ murmurationes: oēs seruitores impios sicut ipſi sunt habēt. Prouer. xxix. Princeps q̄ libēter audit ℞ba mēdacij: oēs ministros ꝟz impios ⁊c. Principes isti tota die ꝓueniūt aduersus dñm patrē ⁊ aduersus christū ei⁹ filiū: vt i. pſ. ij. Oēs isti principes declināt ambulātes fraudulēter. Hiere. vj. Isti principes nō cogitat que sunt digna p̄incipe christo. Esa. xxxiij. christus ꝓnceps pacē q̄rit. Esa. ix. ibi. princeps pacis. Prelati nr̄i ad occidendū armati incedūt: sicut principes illi de quib⁹ Ezech. xxiij. dicit. Principes principum et noīati ascēsores equoꝝ instructi curru. ⁊ rota multitudo ppoꝝ lorica ⁊ clypeo ⁊ galea armabunt ⁊c. Stulti facti sunt pn cipes thaneos emarcuerūt. principes mēpheos deceperūt egyptū ⁊c. Esa. xix. Jrē. Esa. xxij. Lūcri principes tui fugerūt simul. dureꝫ ligati sunt principes ecclie negotiatores. Esa. xxiij. et principes cōtaminati. Esa. xliij. in ſi. Jrē de istis principibus platis nostris Ezech. xxij. ad ſi. Principes scz ecclesie quasi lupi rapiētes ꝑdam ad effundēdū sanguinem ⁊ ad ꝑdendas aīas et auare secrādo lucra. et Esa. iij. Dabo pueros ꝓnceps eoꝝ. effeminati dñabunt eoꝝ. et sequit. ℣. in. e.c. ⁊ mulieres dñate sunt eis. Isti sunt pncipes nr̄i plati de quib⁹ Greg. Principis error multos inuoluit. ⁊ tanto obest: quanto p̄eest. Nec cū christo ꝓncipe pastoꝝ recipiēr immarcessibile coronā. ſ. Pet. v. sed sociabūr se cū beelzebub ꝓncipe demoniorū. Luc. xj. Qui est ꝓnceps huj⁹ mūdi. Joā. viij. xij. ⁊. xiiij. de pe. di. ij. ſi em vltra colum. ℣. eligar. De quo principe Greg. in homil. Magnis quotidie fletib⁹ cogitādū est. q̄ seuerus: q̄ terribilis in die nr̄i exitus ꝓnceps huius mundi veniat: si ad deū in carne mortē venit. Isti sunt ergo polluti ꝓncipes ꝓplurimi ecclesie: quos hic Hieremias deplorat alleg̃orice. Adde hic qō scripſi in ofone hieremie/Recordare in ꝑn. sup tertu/nat̄res nr̄e sicut vsidue. in ar. viij. ¶ Precipitauit dñs ⁊c. Ad ecclesiam ppō peccante hec iure referūtur: q: si ramis naturalib⁹ nō pepercit deꝰ: nec nobis q̄ de oleastro ꝓcisi sumus. ad Rom. xj. Etsi eoꝝ desperet officia: quātomagis et nostra polluūtur mente et ꝓsciētia. Speciosa autē ecclesia est. vñ. pſ. xliij. Adstitit regina a dextris tuis in vest. deau. et Canti. ſ. ⁊. ij. et. iiij. c. Pulchra es amica mea ⁊c. et macula non est in te. sed multis peccātibus deiecit dñs speciosa eius: q̄ olim in p̄incipio viriliter luctabat: et tradunt hostibus. dei autē deiscere/est iusto iudicio vnūquemq̄ in desiderio cordis sui p̄mittere. Rom. ſ. ibi. Tradidit ⁊c. ⁊ xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. ℣. vasis ire. Destruit autē quū gr̄e sue subtrahit auxiliū. destruūtur munitiones/q̄n ecclesie dei cultores auxilio dei nudant: et voluptatib⁹ deprauant. Quia vero se destructos ⁊ dissipatos minus intelligūt: corpus scōz eoꝝ pulchritudinē ⁊ fortitudinē deperisse deplorat. Est nāq̄ ecclesia christi hierꝰ q̄ edificat vt ciuitas. pſ. cxxj. Et sicut turris dauid cū ꝓpugnaculis. mille clypei pendent ex eo/is armatura fortiū. Can. iiij. Sed quū muri. i. pastores ⁊ doctores: qui debēt defendere ciuitatem. id est ecclesiam. Ezechi. xiij. in p̄in. et xliij. di. sit rector. ſ. rūso. destruūtur p malā vitā: hostis ingredit ciuitatē et populatur. q: nō est qui se opponat murū ꝑ domo isr̄l. xliij. di. sit rector. vñ sequit. Deiecit ea in terrā. quū scz terrenis vitijs ⁊ actib⁹ occupatur. nec est qui sustineat ea: vel doctrine verbis: vel operū exēplis: q: colūne eius scz plati corruerūt. ij. q. vij. accusatio. ex̄ de accusa. qualiter. ij. de of. custo. c. ij. Jdeo diuina vltio sequit. Polluit regnū et principes eius. Deus aūt polluit quū iuste pollutos ostendit: qui se et alios corā deo et pplo castos exhibere ⁊ custodire debuerūt ⁊ immaculatos: q̄ facti erāt regale sacerdotiū. vnde culpa sacerdotum ruina est ppli. xj. q. iij. ꝓcipue. xl. di. si papa. ex̄ de vo. ⁊ vo. redē. magne. ℣. ꝓterea. ⁊ capite languescente mēbra dolēt. vj. q. ſ. ex merito. ¶ Gimel. Cōfregit in ira furoris sui omne cornu. regnū. Luc. ſ. Lāti. zacharie. Et erexit cornu salutis ⁊c. fortitudinē virtutum. Jsrael ecclesie vel anime. Auertit retrorsum dextrā suā. defensionē. pſ. lxxiij. Ut q̄d auertis. Dextrā tuā de medio. ſi. tuo in ſi. A. Acie inimici. Mat. xiij. inimicus homo ⁊c. diabolus. insequentis. Et succēdit in iacob. ecclesia quasi ignē flamme. ire luxurie/cōcupiscētie. de pe. di. iij. inter hec hircū. ſ. deuorātis ingyro. Job. xxj. Jgnis est vsq̄ ad cōsummationē deuorās. vide. ℣. e. c. ſ. in verbo succendit ignem. ¶ Cōfregit ⁊c. nr̄a hierꝰlm scz q̄ est spōsa dei summi quū a deo in mēbris malis recesserit. ⁊ scelerib⁹ seruierit cornu ei⁹. i. porētia ꝓfringit q̄d erexit dñs in domo dauid pueri sui. in Lāti. zacharie. Luc. ſ. ne possit resistere inimicis fidei ⁊ vitijs. manū auertit dñs retrorsum a facie inimici. quā extentā tenebat ad defensionē et vltionē. Sed p̄ius ipsa auersa est retrorsum. Per dexterā dei filiꝰ intelligitur. et dei virtus et dei sapiētia. dist. xxviij. si iuxta. Cui auxiliū subtrahit: quum spōsa amatoribus pstituit. succen. ig. q: quū gr̄a dei desolat: suis viribꝰ eneruat. ⁊ igne libidinis ⁊ vitioꝝ intus ⁊ foris deuorat. hec est formax babylonica q̄ septuplū succēditur. vij. vitijs capitalib⁹. de q̄bus no. xxxij. q. vij. q̄d in oibus. vt incendat quoscūq̄ reperit de chaldeis. Danie. iij. ¶ Deleth. Tetendit dñs arcum suū. iudiciū. pſ. Nisi quersi fueritis arcum suū tetendit. firmauit dexterā potentiā ad ꝓtegendū. suā quasi hostis et occidit omne quod pulchrū erat visu. pastores. doctores honestatē motū q̄ pulchri dicunt. Sap. iiij. in ꝑn. in tabernaculis. corporeal cōscientia. Job. xj. Si nō ꝓmanserit in tabernaculo tuo in iustitia ⁊c. filie sion ecclesie. effudit potestatez dando quasi ignē ire cōcupiscētie indignationē suā. Aug. Indignatio eius. non vltionis execution: ſz magis absolutionis opatio est. de pe. di. ſ. sed cōtinuo. Tetēdit cōtra ecclesiā. tēdit dominus arcū suū quasi inimicus: q: ipsa quasi inimica/non vult audire clamantē vt peniteat ⁊ redeat. per arcum/iudiciū intelligitur. quo quisq̄ nunc percutitur vt corrigat.

Jn arcu diuerse sunt sagitte. Alie mittuntur ad perimēdū veterē hominē. Ephe.iiij. cum actibus suis. Alie ad flagellādum: aut ad coīonā. vt Job.j. Aut ad correctionem: aut ad penam/vt pharaonem. Exo. xiiij. xviij. q. iiij. nabuchodonosor. Illos autē gemit ecclesia et plangit quos percutit dñs quasi inimicus/aut per diabolum: aut per hereticos: de quibus dicitur/ Peccatores intenderūt arcū suū: para. sagit. su. hmōi enim sagitte de arcu dñi. i. de iudicio diuino veniūt. vñ. ps. xxvij. Sagitte tue infixe sunt mihi. Quosdam aūt parcit dñs: q: arcus in furore tenditur vt corde indurati durius feriant. vñ ps. lix. dedisti metuētibus te signi. vt fugiāt a fa. arcus. Firmat dñs manum suā quasi hostis contra ecclesiam/quū incessanter afflixit vt correcta redeat: aut idurata sua luat supplicia. occidit pulchra visu dum pcutiora eius membra perire patit. effudit q̄si ignē indigna. suam. videmus oīa discordie incendijs et cōcupiscētie flāmis cremari. hoc critius in nobis ipsis legimus q: experimur: q̄ q̄ in scriptura recordamur. ¶ De. Factus est dñs velut inimicus. nonvere: q: quis nos amare pōt amplius q̄ christus. Joā. xv. Maiorē charitatē &c. xxiij. q. iiij. quis nos. Precipitauit israel. precipitari permisit ecclesiā. pcipitauit omnia menia eius/que sunt ornamenta ecclesie virtutes. de pe. di. ij. §. recta nos. R. al. c. illa anima. dissipauit munitiones ei⁹. ¶ Ad literā magna pars ecclesiarū derelicta & dissipata iacet p mūdum ppter peccata & guerras vel dissensiones ecclesie. vel dona spūscti auferendo virtūs succrescentib⁹: q: simul esse non possunt xxxij. q. j. quū renuntiat. & repleuit multiplicauit. in filia iuda ecclesia. humiliatū tribulatū et despectum. sic sumitur in ps. cxviij. Bonū mihi q: humiliasti me. Et vide qō dicti supra in ofone hieremie. super verbo/mulieres in sion humiliauerunt. in. §. plange. in. ij. ar. Et humiliatā in vtroq; sexu. ¶ Factus est dñs. Quū sponsa dñi speciosa se auertit a cōplexibus spōsi cōtra pcepta ei⁹ agēdo inimiciciam dei cōtrahit: sed tēperat de⁹ sententiā seueritatis: quia non absolute dicit inimicus. q. d. Quis enim ecclesia affligatur: et penitus destituta videat: vt redeat flagellatur: sicut pastor: flagello ad gregem consuevit pecora errantia reuocare. Fin Aug. qui ait. Exercet fame patriarchas. populū cōtumacem penis grauioribus agitat. nō aufert ab apostolo stimulū carnis vt virtutes in infirmitate pficiat. ij. Cor. xij. v. q. v. non omnis. xxiij. q. iij. nimiū. c. quis nos. ¶ Sed notādū q̄ p: ius pcipitat israel: qñ mūditiam cordis aufert. deinde menia ei⁹ que ad pulchritudinem & decorem primit religionis: que sunt exteriora cerimonialia in ecclesia. aliquos etiā de ecclesia dñs pcipitari permittit qui videbant sancti & ornamentū ecclesie. aut in heresim: aut in quelibet vitia ppter cordis superbiam: aut hypocrisim. de pe. di. ij. citius. siue masculos siue feminas: vt sic humilientur. dist. l. fideliores. de pe. di. j. potest. ¶ Dau. et dissipauit q̄si horrū. i. dissipari pmisit horrū cōcupiscētiarū. istum horrū voluit facere achāb de vinea naboth. iij. Re. xxj. de pe. di. iij. §. ecce. c. achab. xxiij. q. viij. cōuenior. tentorū suū demolitus est. tabernaculum ecclesiam. ps. lxxiij. q̄ dilecta tabernacula &c. in quibus quasi in taberuaculis videbatur quiescere. demolitus est tabernaculū suum. de quo dicit. ps. xxiij. Dñe quis habita. in taber. tuo &c. Obliuioni tradidit dñs in sion festiuitatē. in ecclesia ciuitatem populi vnitatis: q: ciuitas fidelis plena iudicij facta est meretrix. Esa. j. ps. liij. et pditione in ciuitate. ¶ B Et sabbatum. non sabbarum delicatū scz requiescere a malis opibus et vacare mūticie interiori et cōtemplationi superiorū. de quo sabbato Esa. lviij. Sed sabbatus carnale scz vacare otio. nihil boni agendo: & cōmessationib⁹ et dissolutionib⁹. sicut in dei sabbatizant carnales carnaliter. sabbatū obseruātes vacantes cōmessationib⁹ & otio: quū ecōtrario dñs mandauerit eis sabbatū sanctificare. Exo. xx. et Deut. v. Memēto vt diem sabbati sanctifices. tale sabbatū carneū tradidit dominꝰ in obliuione. de quo Mat. xxiij. Orate ne fiat fuga vestra sabbato. i. in ignauia mentis seu torpore boni operis. Aug. Quū deus pcepit observari sabbatū: illi in his que deus prohibet exercent sabbatum. Vacatio nra a malis opibus: vacatio illorū a bonis opibus. melius est arare q̄ saltare. fodere q̄ murmurare. christiani carnale sabbatū non obseruant nec literale. de cō. di. iij. peruenit. sed spūale. legit & no. di. vj. §. his ita. de quo Esa. vlt. Erit mēsis ex mense: et sabbatū ex sabbato. et Heb. iiij. Relinquit sabbatismus scz requies eterna populo dei: vt de sabbato pectoris quemarur ad sabbatum eternitatis. Aliud carnale sabbatū nīsi hostes deiciat: vt s. in Tre. j. c. sup litera Zaij. in verbo/viderunt. in. iiij. ar. Et in opprobriū et in indignatione furoris sui regē male se regentem. ij. q. j. scelus. de quo dicit: erunt reges nutritij tui. Esa. xlix. et mamilla regum lactaberis. Esa. lx. & sacerdotiū. al. sacerdotem. de quo dicit Job. xij. sacerdotes ducit inglorios. de quibus saris. s. dixi pmo. c. in Thre. in Ier. Loph. sup verbo/sacerdotes mei. in ar. iiij. ¶ L Dissipauit in ecclesia multa dissipari videmꝰ quasi horrū. Doctus hic est ecclesia: de qua Can. iiij. Doctus cōclusus &c. & xxiij. q. j. qm. ibi. Puteus aquarum viuentium. sapiēcie salutaris. Eccl. xv. Ibi spirat hauster calidus. id est inflāmans: q: deus charitas est. j. Joā. iiij. spiritussci. et remouet aquilo vētus frigidus q̄ ruit a deserto. Job. j. infidelitatis vel torporis & ignauie. fluunt aromata gratiarū scz et sancte fame. ex de sacra vnc. c. vnico. Fauum cum melle comedit sponsus. Cuc. xxiij. opus bonū cum deuotione. Sed aliꝰ est horrus delitiarū carnaliū: de quo dicit Gen. xiij. Eleuauit oculos suos lot: et vidit omnē regionē iordanis: que irrigabat ficut paradisus dei et ficut egyptus: vt esset q̄si horrus delitiarum et voluptatis. ad has delitias suspirabant iudei cepas et pepones & cucumeres egyptiorū desiderantes. Num. xj. j. ad Cor. x. q̄ oia in animo eorū sunt q̄ terrena sapiunt. vñ et in ecclia nra multi et ꝑplurimi sunt et seculares et clerici et non mīꝰ multi religiosi talē paradisum desiderātes carnalē mētē: et quantū possunt cogere in egyptū reuertentes. ꝓra illud de pe. di. ij. pennata. qui ipam terrā pmissionis nō intrāt: sed eorū cadauera in deserto huiꝰ mūdi a dei grā derelicta/sepulta sunt. Ixxvj. di. ieiunia. contra quos Ber. Expergiscimini ebrii et flete. hecine cruciatuū diuitis causa tota/q̄ in hoc seculo bona recepit. neq; enim nos ad hoc de paradiso voluptatis aiaduersio diuina eiecit: vt hic alterū paradisum humana adinuentio ꝑpararet si talis est finis. si tale est iudicium: vt terrena gaudij lucrus occuper. Prouerb. xiiij. Nunqd nō pferenda sunt in hoc seculo mala bonis: Ad hui⁹ horroris filitudinē dissipat dñs in ecclesia lasciuiētes: & adsodomorū et gomorreorū et egyptiorū desideria suspirātes: sicut in synagoga aberrātes demolit tabernaculum: quum quosdā in ecclesia degētes flagitijs exterminari et cōcremari vitijs pmittit. Non em̄ habitat in tabernaculo dei numero et merito: nisi q̄ ingreditur sine macula & operatur iustitiam. ps. xiiij. q̄bus pmissis obliuioni tradit dñs festiuitates et sabbata nra. non q̄ ei nō placeant festa nre religionis: sed q: in nobis tabernaculū. i. templū dei violatur. ¶ D Respicit em̄ offerentes/& sacrificantes: non sacrificia. xiiij. q. v. scriptum. in. q. vij. in grauibus. xxiij. q. j. odi. Non est enim in nobis vnde placeant ei sacrificia que offerunt. vnde obliuisci dicitur que nobis ad iustitiā violato dei tēplo non imputant. Inde rex et sacerdotes opprobrio tradunt qui ecclesie iuxta Esa. xlix. c. quasi nutritij ꝓponunt. vñ erūt reges nutritij tui. dicit ibi. et Esa. lx. Suges lac gentium: et mamilla regum lactaberis. sed quia violant templū spūssancti magis in ecclesia opprobriū sunt q̄ decus. de quibus dauid. ps. ij. Et nunc reges intelligite &c. Et quibus verbis insinuat. q: regale genus et sacerdotiū sanctum sumus si salutares hostias offerre deo volumꝰ. j. Pet. ij. et de elec. fundamēta. li. vj. salutare spūssancti tēplū sumus: in quo digne deo hostie offerūtur. Hoc ne vitijs demoliat diligenter obseruem⁹. vnde ps. xlix. Nūquid māducabo car. tau. aut sang. hir. po. imo

mola deo sacrificium laudis ⁊ red.al. vota tua. scz q̄ in baptismo p̄misisti/scz ⁊ articulos fidei. ⁊ renūtiare diabolo et omnib⁹ pompis eius. de cō. di. iiij. p:imū interrogetur. de quib⁹ votis no. ex de vo. et vo. re. c. ſ. in glos. ſi. Sed hodie habet locū qō dicit. in. pſ. lxxvij. Et nō seruauerūt pactum quēadmo. pa. eo:ū. cōuersi sunt in arcū p:auū: q̄ reprobauit iaciēteem. ¶ E Zay. Repulit dñs altare suum. Iste est altare carnale p̄ter impie offerēres: in quo offerunt hostie peccata non auferentes. in quo altari dei filius cōculcatur hodie ⁊ sanguis sacrosanctus testimonij quātum. xlix. di. c. ſi. ad sacrificantes pollutus ducit. Heb. ix. Et christus iterū crucifigit. de quo altari ad Heb. x. et ostensui habet. ad Heb. vj. ⁊ de pe. di. ij. ſi enim. post tres colū. ¶ Nostra aūt ecclesia plena et supplena est altaribus missis ⁊ sacrificijs. sed cū hoc plena in sacrificantib⁹/homicidijs/sacrilegijs et immūditijs et simonijs et alijs scelerib⁹/excōmunicationib⁹ et irregularitatib⁹ vsq; ad summū. Sed dñs de⁹ nō sacrificio:ū magnitudine multitudinē et apparatus deauratos. ⁊ cantores ad modū tragediarū guttura ⁊ fauces medicamine leniētes. xcij. di. cātantes. respicit: sed offerentiū merita causasq; dijudicat. xxiij. q. j. odi. de cōſe. di. v. nō mediocriter. ſ. q. ſ. non est putanda. et. c. fertur. xxxviij. diſtin. sedulo. xliij. q. v. scriptum de consecra. di. iiij. retulerunt. ⁊. c. ſi non sanctificat. de cō. diſt. j. quando. vñ ironice loquēdo ait dñs Hiere. xj. Quid est q̄ dilectus meus fecit in domo mea? experte dñe sicut dicit? iude: amice ad quid venisti? Mat. xxvj. vel dilectus qui esse debebat: scelera multa? nūquid carnes sancte auferent a te malitias tuas? de con. di. ij. qui scelerate. immo iudicū tibi māducas ⁊ bibis. ſ. ad Coz. xj. xxiij. q. iiij. fortet de. con. di. ij. q̄d est christū. ⁊. c. ⁊ sancta malis. non quia res illa corporis christi mala fit: sed potior: omnibus obligationibus est. de con. di. ij. nihil. ⁊. ſ. q. ſ. multi. sed q: malus male accipit. vt p:e. c. ⁊ sctā. ⁊. c. p̄ce. qui discordat. ¶ Tor enim hodie dicitur misse quasi q̄stuarie: vel cōsuetudinarie: vel ad cōplacentiam: vel ad scelera cooperienda: vel propriam iustificationem/q̄ apud pp̄lm vel clerū sacrosanctū corpus dñi iam vilescit. ar. ex de p:iuil. c. ſ. q: omne rarum pretiosum. xciij. di. legimus. Et rarum est omne qō magnū est. ij. q. vij. in sancta nicena. Unde ⁊ almus ſfrancisc⁹ voluit q̄ in quocūq; loco fratres cōtenti essent vna missa: prescriens fratres scevelle iustificare per missas: ⁊ ad questum eas reducere: sicut videmus hodie fieri. vnde ⁊ dicebat q̄ vna missa celum et terrā implebat. Hoc dico saluo eo qō dicit ex de cele. miſ. cū creatura. Et ad literā dicit hodie pplus christianus: Anima nra arida est. nihil aliud respicit oculi nostri nisi man. Numi. xj. Repulit igit dñs altare: quū sacerdotes sacrificantes indigne et cōmunicantes scelerate cōpellit. Nam qui tm̄ sanctū accipit sanctus non erit. vnde Aug. Talis cōuenit cura finceritatis sacramēntis: q̄lia sunt sacra ipsa q̄bus exhibenk officia seruitutis. Maledixit sanctificatiōi sue sacrificijs nr̄is: q: ea que sancta sunt in se. xv. q. vlt. sanctificātib⁹. polluim⁹ nos pollutiq̄tū in nobis est. xlix. di. c. ſi. ſ. q. ſ. maledicā. ⁊. c. multi. in fi. Tradidit in man⁹ inimici. diaboli vel hereticī. muros. aplos vel opera turriū eius. vnde dicebat Helisеus Helie currus israel. iiij. Reg. ij. ſfidelium vel virtutū eius in quibus curribus ambulare debemus. pſ. lxxxiij. Ibūt de virtute in virtutem. de pe. di. ij. dū sanctā. pſ. lxvij. Currus dei decem. Uocē dederūt in domo dñi. hostes vel demones vel vitia. in domo. ecclesia vel anima. sicut in die solēni. Solēnizant de nobis quodāmodo demones nra sabbata deridētes. ſ. e. ſ. c. ſuper lr̄a zay. in verbo/viderūt. Dicamus ergo cum Esaia. Desolata est domus sctificationis nostre: vbi laudauerūt te pres nr̄i. Esa. lxiij. ¶ Repulit ⁊c. Est vnū altare in ecclesia christus: q̄ hostia et sacrificū pontifex et sacerdos dicit. de con. di. ij. sacerdos. in eo omnia sacrificia offerimus. de quo altari Apocal. vj. ibi. Vidi subtus altare. quod exponitur de corpore christi: ij sunt scī altaria. ab ꝺ altari dicti: vt lux a luce. xciij. diſt. sacerdotes. ⁊ mōtes a mōte. ex de elec. fundamēta. li. vj. pastores a pastore. xcv. di. esto. Altare illud pater repulit in passione p̄ iudeis orantē. Mar. xiij. pr̄ träffer calicē hunc a me. A quib⁹ repulsus paterno iudicio träfferk ad gētes. pſ. lxxxviij. Tu vero repulisti ⁊ despexisti distulisti christū tuū. sicut em̄ sacrificia illa figurā christi gerebāt: ita altare de lapidibus impolitis quos ferrū nō tetigit. Deuk. xxvij. et Exod. xx. in fi. signabat corpus dñicum nullo humano ope cōtaminatū. Iterū maledixit de⁹ pater sanctificationi sue christo: qui quū pcm̄ non haberet: p nobis pcm̄ et maledictū factus est. Hin Paulū. ij. ad Cor. v. in fi. vnde moyses Deuk. xxi. in fi. quē allegat paulus ad Gal. iij. maledictus ois qui pendet in ligno. i. malo pene addict⁹. hic est ois nra sanctificatio. ſ. ad Cor. ſ. in fi. qui p nobis crucifixus est. Philip. ij. ¶ Iterē repulit ⁊c. quod fit quū ara cordis nr̄i p̄fanak: ⁊ mēs et cōscientia nra p̄stituta vitijs polluik. vbi a nobis acceptū deo sacrificiū. spūs cōtribulatus. de isto cordis altari Leui. vj. Ignis charitatis i altari meo. scz Nor:de semp ardebit. Sanctificatio maledicik quū anim⁹ maledictione p̄sternik: q: in se nomē dñi sanctificare. Mar. vj. sanctificek nomē tuū: voluit cū digno sacrificio. ¶ Oerh. Cogitauit dñs. cogitādi facultatē reliquit. dissipare murū. auxiliū christi qui murus dicit. xlix. diſt. syneo. ibi: Suffoderūt murū p̄ter peccata. filie sion ecclesie vel anime. tetendit funiculū suū. nihil faciat sine mēsura. q: oia fecit in numero/pōdere/⁊ mēsura. Sap. xj. Et non auertit manū suā. nō retraxit in sinū manū/vindictam. Exo. xiiij. in fi. a p̄dition̄e. q: p̄des oēs qui fornicant abs te. pſ. lxxij. Luxit q̄. lugere fecit antemurale. fides christus. ⁊ murus pariter dissipat⁹ est. ne defendat. ¶ Cogitauit dñs sup ecclesiā funiculū p̄cōr nostror:: ⁊ normā districti iudicij extēdit: vt ip̄am affligat p̄ delictor:ū meritа. vnde Deuk. xxv. P:o mēsura p̄cterit plagarū modus. nec pena vlterius est. p̄rahēda: q̄ delictū est in excedente repertū. ex de his q̄ fi. a ma. par. q̄situit. murus dissipak scz rector:e. scz et defensor:e. scz cū aut immatura morte subtrahunk: aut ab hostib⁹ superātur. Sed q: iudicio dei fit: manū suam ad p̄ditorū afflictionē non auertit. v: bs em̄ fortitudinis nostre sion saluator. ponek in ea murus et antemurale. Esa. xxvj. in p̄n. Urbs em̄ fortitudinis nostre sion nō minus ab inuisibilib⁹ hostib⁹ interius: q̄ a visibilibus exteri⁹ deuastak. Luget murus. i. saluator. dū nos lugentes facit. christus in hac ciuitate/⁊ antemurale est ⁊ mur⁹. cui mēbror:: suor:ū luct⁹ adscribik. Dicit murus dissipak quū eius munitione ecclesia desolak. De hoc muro q̄ corpus christi est. p̄pherauit Ja. Gen. xlix. Et in volūtate sua suffoderūt murū. i. cor⁹ christi. pſ. xxj. foderūt manus me. et pe. meos. ¶ Iterē sup̄ vbū/tetēdit funiculū. dicit glos. Audiāt hoc q̄ temere iudicant: nec causas iusto examine p̄pēdunt. Dñs nihil sine deliberatiōe ⁊ mēsura facit. iusto examine cūcta p̄pendit: qui p̄fecte oīa creauit ⁊ nouit. ad hec ſ. q. iij. illa. ⁊. c. summopere. xxiij. q. j. non afferam⁹ stateras dolosas. xlv. di. ois. Omnis qui recte iudicat: stateram in manu gestat. In vtroq; penso iustitiā ⁊ misericordiā portat. ex de emp. ⁊ ven. c. ſ. ex de re. iudi. cū eterni. li. vj. ij. q. j. deus. Unde ⁊ articulus script⁹ in pariete dicebat Mane tethel/phares. Dañ. v. Numerauit: appēdit: ⁊ diuisit. Antemurale fides est: q̄ dissipato muro lugere dicit. nō illa q̄ p dilectionē op̄atur p̄m apostolū ad Gala. v. de pe. diſt. ij. ſ. ex p̄missis. ℣. amē amē. ⁊. c. firmū. ⁊. c. circūcisio. sed quia demones credere ⁊ cōtremiscere scunt. Jaco. ij. et de pe. di. ij. ſi em̄. vltra colū. ℣. nec grande. p quam ſi murus dissiparetur. virtutū scz ceterarū cōstructio. erat ei christ⁹ murus ⁊ antemurale p eandē fidem in aia collocatus: sed q: noluit p fidem christum custodem et defensorem habere: dissipatur operatio virtutum: et luget antemurale. fides scz: quia iudiciū credit et cōtremiscit ⁊ ita nō pōt resistere hostib⁹. nō q̄ penitētie auferatur locus: sed q: redire continuit. ¶ Terh. deflxe sunt mente. in terra terrenis. portae doctor:es qui docebant in port:is. pſ. lxviij. qui sedebant

in porta. Amos.v. ¶ Odio habuerunt corripientē in porta. vel sensus. Hiere.ix. Ascēdit mors p fenestras. pdidit ⁊ cōuertit dñs vectes. doctores pdicatores. q̄ diuine legis ianuā aperiūt. ar.xx.di. §.i. sicut ostiarij. xxi. di.c.i. ¶. ostiarij. qui immūdis spiritib⁹ ianuā claudūt. reges. qui nō se regūt. xxi.di. cleros. ¶. sacerdos. ei⁹ ecclesie. ⁊ principes effeminatos: q: delitijs et vitijs affluūt. xxv.di. ecclesie pnci pes. qui hodie in ecclesia pncipanť. ei⁹ mādatorum dei in gentib⁹ vitijs. Non est lex opinione eorū: sed fortitudo et potentia in eccla est hodie cōmuniter p lege. Sap.ij. ibi. aūt fortitudo nra lex. vel quia non seruať lex p eo est ac si nō esset: q: parū est iura condere nisi sint q̄ ea tueantur. ff. de origi.iuris. l.ij. §. post originē. et de elec. vbi periculū. §. pterea. li.vi. ⁊ ex de sta. reg. c. vno. §. ⁊ quoniā. ⁊ dist. iiij. facte. et pmi hodie legum institutores pmi puaricatores. cōtra illud. ix. di. iustū. que est palea. ⁊ ex de cōsti. cum oēs. Plena est hodie eccla ⁊ supplena sanctionib⁹ ⁊ plura eorū puaricationib⁹: q: vix hodie factores legis inueniunť qui iustificenť. Jac.i. de pe.di.ij. si em. vltra mores colum. ¶. rursus. Rectores em ecclesie legē pcipiūt: sed eam digito mouere nolunt. Mat. xxiij. xxvi. q. vij. alligāt. sed plus attendūt hoies ad illud qō faciūt q̄ qō dicūt. ex devo. ⁊ vo. redēp. magne. xi. q. iij. pcipue. et post eos ppls ruit. xl. dist. si papa. et pphete eius. doctores. xliij. di. sit rector. i. rnso. nō inuenerūt visionē spualem intelligentiā. vñ. Hiero. ad rusticū Narboñ. epm. Nūc autē et quo in ecclesijs sicut in romano imperio creuit auaritia: pijt lex de sacerdotib⁹: et visio de pphera. xciij. di. diaconi. v. ¶. nūc autē. Et ad literā hodie in eccla defecit spūs pphetie: et adimpleť quod scribitur. iij. Reg. xxij. Egrediar et ero spūs mēdax in ore oīm pphetarū. Sōniatores pphetāt hodie et muliercule q̄ a dño nō mittunť. cōtra illud. xxvi. q. v. nec mirū. ad fi. ¶ Dextre sunt portę ecclesie doctores. sunt qui clauē scīe tie gerūt. de qua. xx. dist. §. i. qui in terra firi sunt dū terrenis occupātur. Nam hodie put cōiter finis scīe tiam in secularib⁹ ⁊ q̄ in clericis ⁊ religiosis terra est. discūt em vt honores habeāt ⁊ terrena. De q̄b⁹ Baruch. iij. ¶ filij agar. qui inter pranť solēnitas vigiliaꝝ: q: in isto mūdo qui est vigilia solēnitatis eterne: q̄ūt tales festū carnis. de quo. xliij. dist. c.i. q̄ erquisierūt prudētia que de terra est negotiatores terre et themā: ⁊ fabulatores et erquisitores prudētie et intelligentie: viā autē scīe nescīūt. sed tales discūt et nū q̄ ad veritatē scīetie pueniūt. ij. ad Timoth. iij. xxvi. q. v. nec mirum. vltra colū. ¶. his ergo. Contra tales Beñ. Impie mēres cōtente scientia q̄ inflat. i. Cor. viij. Illam que edificat: nescierunt. De ista terre infixione ps. lxviij. Infixus sum in limo. pfundi ⁊c. Et iterū ps. lxviij. Eripe me de luto vt non infigar. Non est lex quātum ad eos sz quiquotidie sibi mala accumulant: ⁊ sine legis vindicta se putant posse peccare. tales doctores ecclesiarum quasi pphete indeo: nō diuine inspiratiōis visionem non merenť vt recte doceant maxime de futuris: quia se prauis et vanis implicant desideriis: q: sm Greg. carnalis delectatio mentē quā inficit obscurat. ¶ Jorth. Sederūt humiliati in terra. in terrenis ecclesia in malis mēbris filia babylonis. Esa. xlvij. xxij. q. v. si paulus. ibi: sede in terra. Cōticuerūt senes. q̄bus dicit inueterate dierū malorū. Dan. iij. ij. q. vij. paulus. et senes ab etate. filie sion. cōtemplationis. sibi solo noie. cōsperserūt cinere. terrena voluptate. Beñ. xviij. Loquar ad dñm quū sim pulvis ⁊ cinis. capita. mentes sua. ex re sacra vnc. c.i. ¶. per caput. virgines fatue. Mat. xxv. xxij. q. v. si paulus. Hiero. ecclesia visio pacis. accincti sunt ciliciis. habitu penitentie. Job. xvi. Ago penitētiam in fauilla et cinere. vbi Greg. In fauilla et cinere penitētiā agere nihil aliud est q̄ faūillā cinerēq̄ se cognoscere. Hester. iiij. Planctꝰ ingēs erat apud iudeos: ieiuniū vlulatus. fletus. sacco ⁊ cinere multis prostrato vtentibus. et de ipa hester. Hester. xiiij. Prono vngue tis varijs. cinere et sterco: re impleuit caput. Hiero. Cinis et cilitiū arma sunt penitentium. i. dist. in capite. Abierūt in terra. in terrena. capita. mentes sua. virgines inda solonoie amisso spōso. ¶ Iterum sederūt ⁊c. senes in ecclesia dei merito tacēt: q̄m in terra sedēt. Hieremias. pphetalugeret eos q̄s greci vocāt pbyteros: nullo erat is ope decoros. lxxiiij. dist. porro. qui fatui in terra sedent: dum terrenis inherent: quibus dicit semen chanaan et nō iuda ⁊c. Daniel. xiij. Fugines iuda et hierlm idem significant: quia renatoꝝ aīe celestis hierlm filie sunt. he sunt filie iude. i. cōfessionis et filie sion. i. diuine cōtemplationis: quib⁹ dicit Cant. iij. Adiuro vos filie hierlm: sed he non cinere se aspergūt: nec cilitio se induūt: que cōpōere et ornare festinant ad sponsi amplexū: sed iste sunt filie solo noie ⁊ fame rō q̄ ceciderūt in hereśim aut schisma de thono regni. aut plapse sunt in puluere terrene actiōis: quib⁹ opspilatū est os: nec ad deū audēt leuare oculos quarū capita. i. mentes puluerise opibus aspergunť. ¶ Caph. Defecerūt pre lachrymis oculi mei. ꝓuisores ratiōis. ps. lxviij. Defecerunt oculi mei dū spero in deū meū. ſ. Reg. xx. Et plāterūt donec deficerēt in eis lachrymę. Cōturbata sunt viscera mea. cōceptiones cogitationū. Effusum est in terra iecur meū. diuites curis et voluptatib⁹ seruientes. Jecur luxus cōcupiscētiarū. super cōtritionē filie ppli mei. ecclesia dicit mater et filia q̄nq̄. de cō. di. ſ. ecclesia. Nā catholicoꝝ collectio: que est ecclesia: per epos pdicationē generaťxxxvi. q. iiij. recurrat. et legiť. ⁊ no. lxviij. dist. quoniam vices. glos. eccla ergo dū deficeret paruulus. ps. lxxij. Zelaui sup iniquos pacem pctōz videns. Paruulus. fide lactens sensus extenuat⁹. paruul⁹ ⁊ lactes. ſ. ad Cor. ij. q̄d⁹ etas et innocentia misericordiam impetrat. d. ¶ Iterum defecerūt. eccla cum hieremia ad lachrymas. quasi ad remedia doloris recurrit: et se i lachrymas ꝓ mēbris suis profudit dicēs. defecerunt ⁊c. Cōturbata sunt viscera mea. ꝓ hec multitudo fideliū accipiť: q̄ diuinis alimentis quotidie infra vterū ecclesie repleť: sed pssurarū tēratione aut morū prauitate quasi matre turbaťp. cor quib⁹ maiores et fide robustiores soliciti sunt. vñ dicit ecclesia. Cōturbata sunt. visc. ef. est i ter. iecur. p iecur locupleres intelliguntť. q̄ in eccla voluptatib⁹ deseruiūt. aiunt em physici q̄ in iecore voluptas ⁊ concupiscētia habeanť. Quū hi p vana desideria se effundūt vt lapi frena cōcupiscētiarū: iecur ecclesie effundit. filie po. eccla recte vocaťscōz filia. q̄ nūc cōterit ⁊ afficit tērationib⁹ q̄n iecur. i. potēres ⁊ diuites in terrena desideria effundunť. tūc paruulus ⁊ lactēs deficiūt i plateis oppidi: quū tales oi felicitate abūdare videtur: q̄ visi puuli in fide ⁊ doctrina chr̄isti imperfecti essent in plateis hui⁹ seculi: q̄ est via lata ducēs ad mortē: nō deficerēt. et angusta viā q̄ ducit ad vitā. Mat. vij. ⁊ Luc. xiij. nō relinquerēt. ¶ ℔ Lamech. matrib⁹ suis voluptatibus hui⁹ seculi. dixerūt vbi est triticum. doctrina spualis. Beñ. xxvij. ibi: abūdantiam frumēti. ⁊ vinū. gra inebriās. ps. xxij. calix me⁹ inebrians q̄ preclarus est. Amb. Preclara est ebrietas q̄ sobrietatē mentis operatur. de cō. di. ij. in calice. vel cōpunctio. ps. lix. porasti nos vino compunctionis. De hoc vino Zacha. ix. Quid bonū ⁊c. ibi. Et vinū germinās virgines. q: penitētia de meretrice virginē facit. talia vina cor letificāt. ps. ciij. ⁊ vinū letificet cor hois. Prouer. xxx. Date ficerā merētib⁹ et vinū his qui amaro sunt animo. ¶ Hoc est vinū viscera anime reficiens. ⁊ cōsolationis q̄ christus nobis ꝓpinat. Prouer. ix. Bibite vinum q̄ miscui vo. et q̄ de apotheca spūscti exhauť. Act. ij. Musto plenī sunt. hoc est vinū conditū speciebus diuersorū sentimētorū. Cant. viij. Dabo tibi poculū cum vino condito. Beata aīa q̄ de hoc vino gustat. oīs aqua tribulationis mutaťfibi in vinū cōsolationis. Joā. iij. qui de hoc vino vult bibere debet os in oratione aperire. Beñ. Deando bibiť vinū spuale letificās cor hois. vinū q̄ inebriat spm ⁊ carnaliū voluptatū infundit obliuionē. hoc vinum nouum est: non mittitur a chr̄isto in vtres veteres in peccato. Mat. ix. ⁊ Luc. v. ibi. Nec mittunt vinū nouum in vtres veteres. vbi Rabanus. Vinū nouū appellat pleni

tudinē spūssancī ꝓfunda celestiū mysterioꝝ q̄ ꝑus discipuli ferre nō poterāt: sed post resurrectionē vtres nouī facti sunt: ⁊ vinū nouū receperūt q̄n spūssctūs repleuit corda eoꝝ: vñ iusto pleni dicebant. Itē idē Raban⁹. Vinū quo int⁹ reficimur: feruoꝛ fidei et charitatis quo intus reformamur. Itē Ber. Zach: yme penitētiū vinū angelorū sunt quū deficerent fame peccandi. ſ. Coꝛ. xi. Et alius quidem esurit: idest patitur famē peccati. ps̄. lxxviij. et apposuerunt adhuc peccare ei. Osee. iiij. Comederunt et non saturabunt. fornicati sunt et non cessauerūt. de ista fame Luc. xv. de filio ꝓdigo dicēte. hic autē fame pereo. xxxvij. di. ꝯ. hinc etiā. quasi vulnerati a diabolo in peccatis. Luc. x. ibi: Et plagis impositis ⁊c. Illi latrones demones sunt mystice in plateis. ampla est via q̄ ducit ad moꝛtē. Mat. vij. Ciuitatis. Hiere. xlviij. relinquite ciuitates habitatoꝛes moab. Et alibi: Ego dñs et ciuitatē ingrediar. Osee. xi. Quū ethalarēt animas suas fame peccati visum pessime oblectationis vel gehenne q̄ nutrit ad moꝛtem. in sinu matrū suarū. talibus matribus dicendū est non nouī vos. xxiij. dist. diaconi. v. circa p̄n. ſ. q. ſ. pphetauit. matres tales odiende sunt. Luc. xviij. qui non odit p̄em et matrē ⁊c. talis mater nedū in peccatis concipit: sed et alit et nutrit. ps̄. l. Ecce enī ⁊c. ⁊ sequitur. Et in pctis cōcepit me mater mea. Ezech. xvi. mater tua cethea. i. ꝯcupiscētia garrula. Itē rū matribus suis ⁊c. quia paruulus ⁊ lactens vtriusq; sexus ꝑ plateas hui⁹ scli luxurioſe vagant. vt supra ꝓme dixi. sicut ꝓdigus filius. bonis spūalibus spoliant. et fame pereditant. vnde ꝓdigus filius qui nec filiꝰ quas habebat. quāti in q̄t mercenarij ⁊c. Luc. xv. Ubi est triticū et vinum? Gen. xxvij. ſfrumēto et vino stabiliui eū. pane confirmat coꝛ. de con. di. ij. accipite. ps̄. ciij. Et panis coꝛ hois cōfirmet. et vino letificat. vñ ibi: Et vinum letificet coꝛ: hois. hic est panis qui de tritico conficitur. de con. di. ij. c. ij. quod in terrā cecidit et moꝛtuū fuit. Joā. xij. ibi. nisi granū frumenti ⁊c. vbi Aug⁹. Se autē dicebat moꝛtificandū in infidelitate iudeoꝝ: multiplicādū in fide populoꝝ. ⁊ ibi Beda. Ipse enim ex semine patriarcharū in agro hui⁹ mūdi seminatus. i. incarnatus est: vt moꝛiendo cū multiplicatioe resurgeret. Mus moꝛtu⁹ est. cū multis surrexit. Mat. xxvij. Et multa coꝛpoꝛa sanctoꝝ qui dormierunt surrexerūt. vbi Hiero. Quomodo autē lazarus moꝛtuus surrexit: sic ⁊ multa coꝛpoꝛa scōꝝ surrexerūt vt dñm ostenderent resurgērem. ⁊ p̄m Remigiū. incuncter credere debem⁹ q̄ resurgente dño a moꝛtuis surrexerunt nec post moꝛtui fuerūt: q̄n maius illis esset tormentum si iterū moꝛtui essent: q̄ si nō resurgerent: sed ascendēte domino ad celos. ⁊ ibi pariter ascēderūt. Hoc fuit etiā tritici cū panis viuus qui de celo descēdit. Joā. vj. de con. dist. ij. omnia. ⁊c. sicut est ver⁹. Vinū hoc vinū de vinea soꝛeth. additio. Soꝛeth interpretatur bona vitis: vel optima vinea: seu electa vitis: aut vinea electionis. ⁊ hoc verbū puto q̄ non sit in nostra translatione cōmuni: sed est eius interpretatio. Hiere. ij. i. de vite que est ch: istus sumit. Joā. xv. hoc paruulus et lactēs reqrit. i. peccatoꝛes minimi in mandatis dei: quū ipse sit cibus grandiū in charitate/ et humilitate. Unde dixit ch: istus augustinovt ait ipse in li. ix. cōfessionū. Libus sum grandium: cresce ⁊ māducabis me. Nec in plateis inuenit: nec a vulneratis peccatis digne accipit. ſ. Coꝛ. xi. de cō. di. ij. qui scelerate. Ideo tales lactētes carnales in sinu matrū suarū: idest cōcupiscētiaꝝ animas exhalāt: que illos male nutrierāt: et in sinu pessime oblectationis allererant. sapientio: est euangelicus ꝓdigus: qui Luce. xv. dicit: Surgam et ibo ad patrem meum. Si isti lactei ad patrem redirent: non fame exhalarent. hi aūt sunt filij patris: q̄ nō ex voluntate car. neq; ex vo. viri: sed ex deo nati sunt. Joā. ſ. de con. di. iiij. siquis autem. ¶ O Men. Cui cōparabo te. typice loquitur ecclesie. filia ecclesia hierusalem celestis. cui adequabo te. nulli subaudi. et consolaboꝛ: idest cuius casus comparatione cōsolaboꝛ: te filia virgo sion, ecclesia speculatiua, magna est enim sicut mare fine quiete: tempestate plena/ contritio tua. ruina dissipatio. Esa. lix. Vastitas et contritio in viis eoꝝ. ⁊c. quis medebitur tui. aut raruꝰ: aut nullus. ¶ Jterū cui cōparabo. hiſtoꝛice nulli dubium est q̄ quāto iudea gens cereris p̄cellebat gloꝛioſioꝝ: tanto peccatis exigentibus illis⁹ modo est inferioꝛ. Allegoꝛice sicut iudea ceteris regnis gloꝛioſioꝝ: ita ecclesia omniū martyrum mater. vñ Maximinus. ſfides catholica mater martyrū est et filia. ps̄. xliij. Audi filia celestis patrie. summi regis sponsa. Osee. ij. p̄e omnibus est gloꝛioſa. hui⁹ iustificatio ex solo deo est. ad Titū. iij. vt iustificati gratia ipsi⁹. et ex omnibus fidelibus vna ecclesia. xxiij. q. i. loquit. ⁊c. quoniā. ⁊ vnum ch: isti coꝛpus cum capite suo. ad Coll. ſ. xxiij. q. iij. p̄o mēbris. et de sacra vnc. c. ſ. ꝯ. ſed et iesus. fide et charitate coniungitur. ⁊ sicut ex omnibus est vna ciuitas gloꝛioſa: de qua dicitur in ps̄. lxxxvj. Gloꝛioſa dicta sunt de te ciuitas dei: Ita vna est illa que in babylonia a ch: isto fornicans degenerat. de qua ps̄. xxv. Odiui ecclesiam malignantiū. cuius caput diabolus. qui est fin Aug. caput omnis iniquoꝝ. de qua p̄ophera lugens ait. Cui cōparabo te ⁊c. Sicut enim illa gloꝛioſioꝛ est omnibus q̄ ad b: auium supne vocationis peruenit: ita nulli cōparanda est ignominia ei⁹ qui cecidit. Ista est illa babylon magna mater fornicationum et abominationum terre: que et vocatur magna meretrix: que sedet super aquas multas delectationum carnalium: cum qua fornicari sunt reges terre. inebriati sunt qui inhabitant terram de vino p̄stitutionis eius. hec est eriam illa mulier: id est vita carnalis: que sedet super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemie: et que erat circūdata purpura et coccino et inaurato auro et lapide p: eciosoꝛ et margaritis: habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immunditia fornicationis ei⁹. Apocal. xvij. Hec etiā ecclesia carnalis et malignātium est illa babylon: de qua. Apoca. xiiij. cecidit babylon illa magna que a vino ire fornicationis sue potauit omnes gentes. Nunc autem quia de tanto dignitatis culmine: immo deitatis altitudine: ad tantā miſerie p: ofunditatē: imo in beluinam. i. bestialē ignobilitatē p: oiecit se ista babylon pphetaveꝛ coꝛpus electoꝝ dei/ ait. Cui cōparabo te: quasi non inueniā tibi digna cōparatio vel assimilatio vel exequatio: vbi nec species: nec forma inueniā. tota es informis. tota es horribilis. totā te ruina et cōtritio deuastauit. ad nō esse tendis: Nescio an possis reuocari. q. d. cui cōparabo talē ecclesiā a sponso derelictam? vnde sequit. Quis medebitur. ac si dicat nullus. medebit: nisi ad deum redeas: a quo recesseras. quasi nō est qui faciat bonum: nō est vsq; ad vnū. ps̄. xiij. ⁊. liij. ¶ O Num. P: ophete tui viderūt tibi falsa ⁊c. pphete falsi quasi p̄missionē annūtiantes. falsa bona sc̄z nō vera. non aperiebāt tibi iniquitatē tuā. sc̄z quam videbant: et erunt qui beatificant pp̄m istum seducentes: ⁊ q̄ beatificanꝫ p̄cipitati. Esa. ix. vt re. ad penitētiā ꝓuocarēt: penas futuras ꝓdicando. Viderūt aūt tibi assumptiones falsas. i. magna ⁊ criminalia pctā: ⁊ eiectioēs eſcienda q̄si corēnenda dicentes. que omnia p: o suo lucro faciunt: sicut adulatoꝛes molientes sermones et vendētes oleū. et ipsi sunt iacula. ps̄. lviij. ¶ P: ophete tui. Hoꝛeg. in. xv. c. sui pastoꝛalis. P: ophete in sacro eloquio/ nōnūq; doctoꝛes vocanꝫ: qui dum fugitiua esse p̄sentia iudicāt: que vētura sunt manifestant: q̄s diuin⁹ sermo falsa videre redarguit: q: dū culpas coꝛripere metuūt in ꝛssum delinquētib⁹ ꝓmissa securitate blandiūtur. q̄ iniquitatē peccantium neq; aperiūt. qui ab increpationis voce cōticescunt. Clamis quippe apertionis est sermo coꝛrectionis: q: increpādo culpā detegit: quā sepe nescit ipe etiā q̄ ꝓphetauit. xliij. di. sit rectoꝛ. iuxta p̄n. Item Doꝛmisda papa. l. dist. siquis diaconus. Vere dico q: illi ipsi quibus quū piculosa ⁊ falsa misericoꝛdia indulgere videmur: quū añ tribunal ch: isti p: o rantis peccatis damnādi aduenerint: contra nos causaꝫ dicturi sunt dicētes q̄ dū aut durā aſpitatē lingue

eoꝝ expauim⁹: aut falsa blādimēta et periculosas adulationes ipsoꝝ libenter accepimus: in eisdē pmanere pcis eis inutiliter indulgem⁹. Jsti sunt illi de quibus dicit per Ezech. xiij. Ue vobis q̄ cōsuūt puluillos sub oi cubito manus: et faciūt ceruicalia sub capite vniuerse etatis. Quod exponēs Gr:ego. in mo:alib⁹ ait. Ad hoc q̄ppe puluillus sub cubito: vel ceruical sub capite iacentis ponit: vt molliter quiescat. quisquis ergo male agentib⁹ adulatur: ꝛ pulillū sub cubito: vel ceruical sub capite iacentis ponit: vt qui coꝛripi debuerat ex culpa: in ea fultus laudib⁹ molliter quiescat. put hec habentur. xlvj. di. sunt nōnulli. Item Ezechi. xxij. c. Ipse em̄ edificabat parietē: illi aūt linebāt eam. vbi Gr:ego. in mo:alibus. Parietis noīe peccati duritia designat. edificare ergo parietē est contra se quēpiā obstacula cōstruere. sed parietē liniūt: qui pctā perpetrātibus adulant. Ꝟ legunt. xlvj. di. sunt nōnulli. pſ. cxl. Oleū aūt pctōris non impinguet caput meum. Oleū fm Aug. adulatio est et falsa laus. vendūt oleum oēs adulatoꝛes. De istis malis ꝓpheris Hiere. v. Prophete fuerūt in vētum locuti. ꝛ in fi. c. Prophete ꝓphetabūt mendaciū: ꝛ sacerdotes applaudebāt manib⁹ suis. et populus me⁹ dilexit talia. q̄d ergo fiet in nouissimo eius: ¶ Item allego. mista hystorie fm Pascasiū. ꝓphete tui ꝛc habuit hierlm pseudo ꝓpheras. habet ecclesia hereticos ꝛ schismaticos doctoꝛes: pauos q̄ liniūt absq; tēperamēto charitatis ꝛ dolosis argumētationib⁹ vel falsis opinionib⁹ subuertūt coꝛda simplicitū a veritate recte fidei ꝛ statu boni opis. vñ Petrus ait. ij. Pet. ij. Fuerūt pseudo ꝓphete in ꝓplo: sicut ꝛ in nobis erunt magistri mēdaces ꝛc. Nec dubiū q̄m culpa magistroꝝ ꝛ sacerdotū ruina sit ꝓplis. docēt enim falsa ꝛ stulta quasi viderint visionē: et ꝓplm palpāt iniquitatē. multa etiā que docēt verbis malis destruūt exēplis. ſ. q. ſ. nō q̄les. vt meretrix q̄ vigilās filiū lactauit: doꝛmiēs opp:essit. iij. Reg. iij. hi faciunt oia causa lucri. ¶ Jsti falsi ꝓphete quādo affligit populi videt: et imminentia delictoꝝ supplicia falsis cōsolationibus leuigant: sed ve illis qui dicūt malū bonum. Esa. v. xſ. q. iij. signis hoīem. ꝛ c. ve qui dicitis. et viuificant aīas q̄ non viuūt. Ezechi. xiij. xſ. q. iij. Plerūq; vñ Jsidoꝛus. q̄ defendit aliū delinquentē maledictus erit apud deū ꝛ hoīes. xſ. q. iij. q̄ peccantibus. ¶ Jsti sunt ꝓphete qui liniūt pctōres: de q̄bus Ezechi. xxij. ad fi. ibi. Prophete aūt linebāt eos absq; tēperamēto videtes vana et diuinātes eis mēdacia. et Ezechi. in fi. ibi: Cū ribi videret vana als vacua ꝛ diuinarent mēdacia. Tota scriptura maxime ꝓphetarū semp inuehit se cōtra doctoꝛes et rectoꝛes ecclesie et synagoge. vnde Hiere. v. ibi. Jbo igit ad optimates: et loquar eis. Jpsi em̄ cognouerunt viam dñi: Et ecce magis hi simul cōfregerūt iugū: ruperunt vincula. Jdcirco percussit eos leo de silua ꝛc. Mali etiā doctoꝛes in ecclesia hoc leuigant. illud grauāt xſ. q. iij. plerumq; sua leuioꝛa putant: aliena grauioꝛa ex amoꝛe et ideo carnali. Occat in eis iudiciū rationis. xſ. q. iij. quartoꝛ. a talib⁹ ꝓphetis dicit dñs attendendum Mar. vij. Attendite a falsis ꝓpheris. i. caute considerate. dicit Chꝝ. q̄ firma tutela salutis est scire quē fugias.

Falsi ꝓphete tres spīrit⁹ imūdos rep̄sentant.

¶ Juxta tropologiā falsi ꝓphete sunt tres spūs inmūdi qui exeūt de oꝛe draconis. ꝛ de oꝛe bestie ꝛ de oꝛe pseudo ꝓphete. de quib⁹ Apocal. xv. Spūs doꝛaconis. i. diaboli. q̄ aias deuoꝛat. iij. q. i. nulli. Ceterans de hoꝛe ait. ascende ad plationē quia sufficiens es ad regendum. ꝛ ꝓphetat q̄ multas animas lucraberis: ſz spūs mendax est dicens. ascēde in ramoth galaād. iij. Reg. xxij. Ramoth interpꝛetatur excelsum signū: et significat dignitatē cui⁹ appetit est certū signū repꝛobationis. xl. di. qui primatū. ſ. q. j. principatus. et. c. nullus itaq;. viij. q. j. in scripturis. j. q. vj. ſicuris. galaad interpꝛat trāsmigrātes testes. q: ibi fit trās migratio de bonitate in iniquitatē. pſ. xl. Transmigra in montem sicut passer. Ut apparet in saule qui ante regnū fuit humilis. post superbus. ſ. Reg. xv. Gr:ego. Superbus totiens ad culpam apostasie dilabitur; quotiens pꝛeesse hominibus delectat. Chryso. O prelate tanto signi summittis caput tuū: Miroꝛ si quem saluari cōtigerit de his qui p̄cipuā in tantis ruinis. ꝛ tanta pigritia video currentes: ꝛ sponte se piscientes in pericula. Unde inuenit de quodam pꝛioꝛe clareuallensi. Gaufrido noīe. q̄ quum electus esset in episcopū toꝛnacen. ꝛ ab Eugenio papa et abbate suo sancto Bern. cogeretur ad recipiendum: ipse pstratus ad pedes abbatis et clericoꝛū qui eum legerāt in modū crucis ait: Monachus fugitiu⁹ si me eiscis esse potero: episcopus vero nūq;. Postmodū aūt laboꝛāti in extremis quidā monachus ei charus ait. Chare mi quia coꝛpoꝛe separamur: rogo te vt si pores salua voluntate dei: statū tuū mihi post moꝛtem reveles. Cui oꝛanti post moꝛtem eius coꝛam altari apparuit Gaufridus in visione dicēs: Ecce adsum gaufridus frater tuus. Cui ille. chare mi quomodo est tibi? Cui ille. Bene. Sed reuelarū est mihi a sancta trinitate q̄ si fuissez de numero episcoꝛū: fuissem de numero repꝛoboꝛū. Nō pꝛopterea dicendū est q̄ omnes damnent episcopi: q: multi sancti fuerūt ꝛ erūt xl. dist. ante oia. ij. q. vij nō omnes. Adde hic quod scripsi. s. prima pre in ar. lxij. ff. habet ꝛ cupido gloꝛie. ꝛ j. in. r. ar. in. §. postq̄. pꝛope fi. er. j. in. §. expediris. in ar. lxiiij. in. §. tertia. ¶ Spiritus cupiditatis egredies de oꝛe bestie. i. mundi qui amatoꝛes suos deuoꝛat. quia inimicos dei cōstituit. Jaco. iiij. xxiiij. q. iiij. §. er his. dicit ad coꝛ hominis: Acquire vt des filijs et pauperibus. quia redemptio anime viri diuitie sue. Pꝛouerb. xiij. ſz dñs. Hiere. xxiij. Prophetauit in noīe meo mendacium. i. sub pretextu pietatis dicentes: somniaui somniaui: q: temporalia mendacia et quasi somnia sunt. Eccli. xxxiij. Multos errare fecerunt somnia: et exciderūt sperātes in illis. Quia dicit Luc. xi. Stulte hac nocte aiam tuam reperent a te: que aūt parasti cui⁹ erūt: ¶ Jste spūs voluptatis egredies a pseudo ꝓpheta scz carne q̄ nobis quotidie necessitates suas pꝛonuntiat dicit: Rationabile sit obsequiū tuum. Rom. xij. Et nemo vnq̄ carnem suam odio habuit. xiij. q. ij. non existimem⁹. Esa. lviij. ibi. Carnem tuā ne despexeris. exp̄s sum ad Ephe. v. Comede ꝛ bibe ꝛ epulare. Jste est socer leuite: de quo dicit Judic. xix. q̄ vir secutus est vxoꝛem suam scz carnalē concupiscētiā cōtra illud Eccli. xviij. Post concupiscētias tuas non eas. ꝛ j. Si pstes aie tue cōcupiscentias ei⁹: faciet te in gaudiū inimicis tuis. q: in labijs suis indulcat inimicus: ꝛ in coꝛde suo insidiat. Eccli. xij. vt subuertat te in foueam. q: sicut ait Gr:ego. super illud Gen. xxxiij. tristē blanditijs deliniunt. Quādoq; facit attendere alioꝛū grauioꝛa peccata: vt vel nullum vel paruum appareat ei peccatum suum: et inde venit temeraria peccandi audacia. Mūq; facit attendere penitētie acerbitatē et inde oꝛit diffidentia. Aliq̄n facit cogitare de multitudine misericoꝛdie dei: ꝛ inde venit falsa spes venie. Aliq̄n facit cogitare inuētē peccātis dicēs: poteris penitere in senectute. ꝛ inde exit stulta securitas. Sed falsus ꝓpheta est: q: hō est spūs vadēs ꝛ nō rediens. pſ. lxxvij. q: postq̄ spōte cadit: nullo mō potest resurgere nisi gr̄a releuet. sed pondere suo de peccato in pctm demergit vsq; in abyssum sine fundo. i. in pfundū peccatoꝝ sine estimatione nisi misericoꝛdia dei retineat. ideo pctm cōparat puteo sine fundo. Job. xxxvj. Saluabit te de oꝛe angusto latissime: et nō habēti fundamētū subter se. pſ. lxviij. Neq; absoꝛbeat me pfundū: neq; vꝛ. sup me pu. os suū. qđ Aug⁹. exponēs ait: Puteus est pꝛofunditas humane miq̄tatis: in quā si ceciderit: non claudet sup te puteus os suū: si tu non claudis os tuum. de pe. dist. ſ. §. ex his itaq;. ad fi. xl. hinc christus. ¶ Samech. Plauserūt ꝛc. pꝛes cōdolētes sup manibus oēs trāseuntes p viā: sibilauerunt et mouerunt. cōpatientes affectu. capita sua mentem. ex de sacra vnc. c. ſ. xl. per caput suū. sup filiam hierlm ecclesiā vel aiam que rā subito de tanta gloꝛia coꝛruit. Meccine est vꝛbs. Esaie. xxvj. Urbs fortitudinis nostre sion. pſ. lxxxvj. Gloꝛiosa dicta sunt de te ciui. dei. dicentes perfecti decoꝛis. Pulchꝛa es

deco:a filia hierlm. Can. vj. Ecclesia i pncipio ⁊ nũc in sanctis deco:a virtutib⁹ ecclia scta. de tali pulch:itudine de pe. di. ij. §. romanos. c. pnceps. ⁊. c. illa anima. Canti. j. Ecce tu pulch:a ⁊c. et. c. ij. ibi: Fo:mosa mea. ⁊ ibi: Speciosa mea. ⁊ ibi. Et facies tua deco:a. ⁊ Cãt. iiij. in pnci. Q̃ pulchra es amica mea. ⁊ ibi. Q̃ pulch:e sunt mãme tue. ⁊ ibi: Pulch:ioa sunt vbera tua vino. et Canti. vj. Pulch:a es amica mea suauis ⁊ deco:a sicut hierl⁹. ⁊ ibi: Pulch:a vt luna. et. Cãt. vij. Q̃ pulch:i sunt gressus tui ⁊c. et ibi. Q̃ pulch:a es et ꝙ deco:a charissima in delitijs. q̃ oĩa de pulchitudine virtuali ecclie allegorice intelligunt. Gaudiũ vniuerse ecclesie terre. gaudiũ istud est in spũsancto. ad Rom. xiiij. ibi. Gaudiũ in spũsancto. quũ sunt mẽb:a ecclesie virtuosa. Esa. lxj. Gaudens de collatis. i. virtutib⁹. gaudebo de bonis opibus. ⁊ exultabit anima mea in deo meo. quia gaudiũ hoc spũale est: non carnale. Unde autẽ gaudeat ostẽdit Jsid. quũ ait: q: induit me vestimẽtis salutis/quantũ ad gr̃am intus o:nantẽ aiam ⁊ deco:antẽ. ⁊ indumento iustitie circũdedit me/quãtũ ad bonã opationẽ exterius munientẽ ⁊ cõponentẽ. vñ Pro:verb. vlt. Fo:titudo et deco: indumentũ eius. ¶ Iterũ plauserunt ⁊c. Pascasius hist:orice allego:ice ⁊ mo:aliter. aliqui sup synagogã vel ecclesiã vel aiam hoc interp:etãtes/plaudẽtes manib⁹ inimicos esse dixerũt et irrisione scz ⁊ gaudio insultãtes. Sed nos ecõtrario dicim⁹ scros patres ⁊ amicos zelo charitatis affectos. bi quũ ecclesiam vel aiam p:fectã in peccatis esse cognoscũt: pmo plaudũt manus ad inuicẽ: sicut facere cõsueuerũt dolẽtes. plaudũt manibus non ridentis: sed dolẽtis affectu: q: de tanto culmine sanctitatis fuit fuit in pncipio/et per lõga tẽpo:a ecclesia vel aiam/plapsa ad tantã puenit fidei diminute et virtutũ ruinã. Di patres vere transeũtes sunt per viã: sicut dictũ est supa in pmo. c. ibi. O vos oẽs q̃ trãsitis per viã. nõ hostes ecclesie: qui viam pacis nõ cognouerũt: vt ait. ps. xiij. sed aberrãtes ⁊ tumultuãtes ad ima co:ruũt ⁊ errãt. vñ et errare fecit eos in inuio ⁊ non in via. ps. cvj. Sibilauerũt et mouerũt capita sua. Soler motus capitis vel manuũ et fibilus diuersos significare affectus dolẽtis: sicut et plaudentis. vnde sequit: Deccine ⁊c. non hostes ecclesie putant eã esse pfecti deco:is aut gau. vniuerse ter. sed soli sancti ⁊ amici: qui quanto glo:iosio:ẽ et pulch:io:ẽ fidẽ ⁊ mo:ib⁹ videbãt: tãto admirãtur et lugent: quũ in manibus hostiũ visibiliũ pagano:ũ ⁊ schismatico:ũ ⁊ inuisibiliũ scz demonũ/deiectã in peccatis ⁊ diminutã in pplis fidelibus vidẽt. sed q: gemitũ sancto:ũ sup eã ꝓpheta et ipse gemẽs exhibuit: inimico: gaudiũ ⁊ insultationẽ subiicit dicẽs: Aperuerũt sup te os suũ ⁊c. ¶ Ayn. Aperuerũt. accusantes. ps. cviij. De laudẽ meã ne tacueris. q: os pec. et os do. sup me aptũ est. sup te os suũ oẽs inimici rui heretici/schismatici/demones fibilauerũt quasi serpentes. et fremuerunt quasi leo deuo:are cupiens. iij. q. j. nulli. denti bus suis. ps. lvj. filij hoim dẽtes eo:um arma ⁊ sagitte. de pe. di. j. periculose. ⁊ dixerũt: deuo:abim⁹ eã. q: ablato dei auxilio/ecclesiã deuo:are possumus in sanguine pctoꝝ cõculcatã. ¶ Aperuerũt ⁊c. Pascasius. hoc quoq̃ hist:orice. allego:i. et mo:aliter exponimus: q: parũ differt. ꝓpheta affligẽ. vel q: amici gemunt ꝓ ecclesia vel anima. vel quia inimici insultãt si qua p:osternitur vnde aperuerunt ⁊c. Inimici os aperiũt. sicut etiã dicit ps. xxj. Aperuerũt sup me os suum ⁊c. quũ q̃d accusent inueniũt: aliter tenẽt os clausum ꝓtra ecclesiã deiectã vel delinquẽtẽ. vel animam pctoꝝ sanguine cõculcatã. Quotidie veniant q̃d accusando obijciãt. Unde de quodã legit/ꝙ sic allegabat diabolus ꝓtra eũ. voluí ipm incitare ad gulã: sed ipse anticipabat meã cautelã. Voluí inflãmare ad luxuriã: sed ipe puechat suggestionẽ. Voluí fallere ꝓ auaritiã: sed ipse erat ipsa auaritia. Unde q̃d dicit Luce. xix. Circũdabũt te. moraliter. tũc demones circũdant aiam/q̃n eductã de co:pe ad societatem sue damnationis trahũt. eiq̃ oĩa mala que fecit replicant. Unde et quomodo aperient os suũ contra nos in die iudicij accusando/ait Aug. sic dicẽs. P:esto tunc erit diabolus recitãs verba ꝓfessionis: et obijciẽs nobis omnia quecũq̃ fecerimus: et in quo loco: et in qua hora peccauimus. ⁊ quid boni tũ facere debuimus. Dicturus nãq̃ est ille aduersarius. Equissime iudex iudica istũ meũ esse ob culpã: qui tuus noluit esse per gratiã. tuus ꝓ naturã: meus per miseriam. tuus ob passionem: meus ob suasionẽ ⁊c. Heu heu poterit ne talis aperire os qui talis inueniret: vt iuste eũ diabolo deputetur: nõ: quia obmutescet. Mat. xxij. Felix si cui obijciũtur culpe: laudes e regione ad istũ que culpas repellũt. vnde. ps. cviij. deus laudẽ meã ⁊c. sequit q: os peccato:is ⁊ os do. super me aptum est. Sibilauerũt vt serpẽtes. fremuerũt dentib⁹ suis vt leones ad deuo:andũ rugiẽtes. Sicut eñ boni charitate cõpuncti/stupo:e pernoti fibilant: ⁊ caput agitãt: ira irridẽtes quũ quẽlibet co:ruentem viderint: fibilant: fremũt subsannant et deridẽt. vñ Aug⁹. in. ps. xxxiij. Quũ fuisset miserendũ irridẽt impij: vnde dolent pij. v. q. v. §. sed aliud. vnde sequitur. Jsta est dies quam expectabamus: inuenim⁹ ⁊ vidimus. illam diez que est dies ire calamitatis et miserie. Sopho. j. Semper hostes expectant qua liceat eis vel cuiuscũq̃ animã: vel totã ecclesiã deuorare. sed hoc non potest fieri: nisi peccatis exigentibus: et in parte ecclesie non in tota. q: semper sunt sancti in ecclesia: in quibus ipsa dicit esse sine macula et sine ruga. xxj. dist. quis. vbi de hoc. ⁊ de con. dist. iiij. qris a me. ℞. offertur. ibi: Tota ergo hec sancta mater ecclesia: que in sctis suis est ⁊c. Et iusto iudicio dei permissum fuerit. sicut ⁊ terrene hierlm accidit. ad hoc. lvj. di. si gens. vnde addit. fecit dñs ⁊c. ¶ Phe. Fecit dominus. tandẽ que cogitauit. diu expectauit tribuens spacium penitendi et expectat. Rom. ix. Sustinuit in multa patiẽtia vasa ire apta in interitu. Rom. ij. Ignoras qm̃ benignitas dei ad penitentiã te adducit: et Sap. xj. dissimulans peccata hominũ ꝓpter penitẽtiam. Beñ. P:opter hoc dissimulat: vt cõmendet patientiam suam: vt impleat electionẽ suam: vt cõfirmet charitatem suam. Cõpleuit opere sermonem suum nõ hominis: quẽ ꝑceperat eterna p:escientia: vel lõge ante per p:opheram. ad Deb. j. in pin. A diebus antiquis. Destruxit ne habeat semper voluntatem peccandi. de pe. dist. j. voluissent. sub. §. quod aũt. Non pepercit. quia non fuit emendatum delictũ. de pe. dist. j. nouit deus. sub. §. ex his omnibus. ⁊ c. vide benignũ. vnde Aug⁹. super. ps. lxxxiij. q. d. deus: parcamus huic. quia iam non parcit sibi. ignoscamus quia agnoscit. de pe. dist. j. quis aliquando. sub. §. quecũq̃. Non pepercit. glos. quia tu tibi parcere noluisti. Sed nisi dominus edix. do. in va. labo. qui edificat eam. ps. cxxvj. Et lenificauit super te inimicum: idest letificari permisit p:opter peccata. Et exaltauit: id est exaltari permisit. Co:nu. potentiam. hostiũ tuo:um. visibilium ⁊ inuisibilium. ¶ Iterum fecit ⁊c. Sicut inimici co:po:ei cõtra hierusalem hic fecerunt: sic spirituales nequitie et ministri antiqui hostis contra ecclesiã faciũt quãdo deo iuste inimicos flagellante: sibi traditam penis et doloribus affligunt. hoc tamen de his dicitur/qui intra ecclesiam esse videbantur: non de ista de qua dicitur Mat. xvj. ⁊. xix. di. ira dominus. Et ponte: idest vitia et hereses/inferi nõ p:eualebũt aduersus eam. quod ibi exponitur. Et dixi sup:a in p:ima parte istius operis in. lv. ar. §. ad ostendendum. ℞. item hilarius. cum. ℞. se. Sed de quibusdam dicitur. A nobis exierunt: sed ex nobis non erant. j. Joan. ij. de pe. dist. iiij. si ex bono. Co:nu hostium exaltatur quum ecclesia infirmatur. Habẽt etiam carnales intra ecclesiam hic diem suam que trãsitoriis fruitur bonis: sed eterna restat damnatio in die aliena: in qua ꝓ iniq̃tatib⁹ suis cruciabit quisq̃ penis eternis. tunc que ad pacem sunt in amaritudine erunt. hec sunt abscondita nũc ab oculis pctoꝝ fascinatorũ: vt dicit dñs Luc. xix. Facit ergo subito dñs/q̃ diu expectãs deliberauit: i iustitie seueritate vt destruat pctorẽ et tradat hostibus diripiendũ: a quo:ũ iugo se eruere

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nolulr. ¶Sade. Clamauit intētione cor eorū hostiū. i. cōtra dñm. sup muros filie sion. ecclesie vel aie. Deduc. vox Iliere. ad hierlm. Deduc quasi torrētem. pś. cxviij. Exitus aquarū deduxerūt oculi mei. Lachrymas/diuina inspiratione nō humana volūtate infusas. pś. cxlvij. Flabit spiritus eius & fluēt aq̄ lachrymay. Per diē/in psperis. & nocte in aduersis. Nō des requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi tui cōpūctio rōnis nō tēperat modū lachrymādi: q; tribulatio ecclesie excessiua est. ¶Iterū clamauit. Clamāt magis intētione q̄ voce visibiles aut inuisibiles inimici. sup muros filie sion/ecclie vel aie quū potestatē qua eis dominātur: nō diuino iudicio: sz potētie sue adscribūt. Clamāt aūt ptra dñm: cui⁹ potētia q̄si murus ptegit/& defendit. Quū vero suum auxiliū subtrahit: hostes super muros eoꝝ: quos oppримūt: clamare dicunt ptra deū: quū scz sibi attrahūt/quicq̄d cōtra eos pñt: quos dei pus muniebat auxiliū: q̄si liberare nō possit. Talis em̄ oppressio venit de equitate iudicij: nō de impotētia. pregētis. lvj. di. si gens anglox. xxiij. q. v. §. hinc notandū. Hoc q̄ pphera deplorat. vñ mox ad ipam hierlm sermonē cōuertit. Deduc q̄si torrentē lachrymas & pś. cxxv. Cōuertē dñe captiuam sicut torrēs in haustro. Torrēs nō semp vno eodēq; tpe defluit: sz ficut inūdatio de celo cōfluit: sic & lachryme fm q̄ diuina inspiratiōe & cōpūctione cordis dñant. Nemo quippe pōt sua virtute vt torrentē lachrymas cōpunctiuas deducere. sz his verbis innuit q̄ mēs & oculi parati semp debēt eē & lachrymas iuxta grāz diuine inspiratiōis effundere: & in psperis. & in aduersis: nūq̄ q̄escere: vt nemo sibi parcat dū viuit. nemo torpeat quasi securitate accepta/donec ad illā requiem pueniat: in q̄ absterget deus oēm lachrymā ab oculis sctox. Apocal. vij. pś. cxxv. Cūres ibāt & flebāt mit. se. sua: venientes aūt venient cū exul. portma. suos. ¶Neq; taceat pupilla oculi tui: ne aut & imperrat. cōpūcta inspiratiōe diuina ista tacere nō debet: donec his malis ecclesie deus finē imponat. & oēm lachrymam abstergat. Est aūt oculus interior q̄ ad deū stillat: vñ exterior: causa lachrymar: & tūc fluminis impetus letificat ciuitā. dei. pś. xlv. alioq̄n sterilis est lachryma q: tacet pupilla. ¶Quinq̄ es salua tor: noster flevit.

¶R Quū de⁹ in carne fleuerit: q̄s nō fiebit: ¶Quinquies aūt dñs fleuisse legit. Primo in die natiuitatis sue. Nā q: pueri cōmunicant lachrymis & vagitui: et ipse sic inter principauit eisdē. Sap. vij. Primā vocē similē oibus emisit plorans. Inde canit eccla: Clagit infans inter arcta p̄ditus psepia. Ber. Plorat em̄ christ⁹: sz nō ficut ceteri pueri. in alijs sensus: in christo pualebat affect⁹. Alij luget et passiōe: christ⁹ et cōpassiōe. In isto fletu instruit nos deflere miseriā p̄ditiōis humane: q: ficut legit Eccl. xl. Jugū graue sup filios ade/a die exitus de vētre matris eoꝝ vsq; in diē sepulture in matrē oim. vñ dicit Gualfredus. Quē nō humiliet p̄cep⁹ impurus/& lugubris ortus aut vñ ei gaudiū in vita sua q̄ incipit a meroze: nascit ad laborē: terminat cū dolore. dura oīno cōditio: quādoquidē nō est nobis exuere a ceruicib⁹ graue iugū/donec ingrediamur sepulcrū. nec euadere huius vite laborē: nisi p mortis horroꝝ. Ex hoc iugo nobis imminet fames & sitis. ardor: febriū. dolor: viscerū & multipliciū egritudinū. Inde insipienter extollit: impatienter attrahit: inde succendit ira: rabescit inuidia: ebrietate mergit: crapula suffocat: in quinat luxuria: auaritia stimulat: inde voluptas illicit: curiositas angit: timor p̄trahit: meror cōsumit. Vñ ergo hec vita diligit: in qua etiā q̄ cautissime gradit: lepissime labitur & quassat. miseria. fugiēda vita q̄ sic p̄cedit: sic ocurrit: et sic pgredit & sic finit. ¶Secūdo fleuit in suscitatiōe lazari. Joā. xj. Et dicit ibi glos. flebat q: eū suscitaturus erat ad erūnas seculi. et Iliero. Nō fleuit lazarū mortuū: sz rediuiuū/cōpatiens illi ad p̄sentis vite miseriā reuersuro. Quatuor decausis salvatorē flevit.

¶Quatuo: aūt de causis fleuit tūc dñs. Primo p̄pter marie deuote sue cōpassionē: q: vidit eam plorantem. nec mirū si fons pietatis p̄orūpit in lachrymas. vnde petrus Rauēnas. O vis. o potentia lachrymarū: que celi ac terre dñm. eum qui angelorū et hoīm letitia est ad lachrymandi humilitatē infirmitatēq; depositorū. Lachryme sunt q̄ samuelis oꝝ impetrauerūt. q̄ aperuerūt tobie oculos et a nuru eius demoniū excluserūt. ipse sunt per quas petri negatio: & marie magdalene crimina sub vnius horemoneto delera sunt. Scō p̄pter assumpte nature deffignationē. vnde Ch: ps. Vide qm̄ naturā humanā circū induit. Tertio p̄opter nostram instructionē: vt. j. statim dicam. ¶Quarto p̄opter lazari resuscitationem. causa supra dicta est. In isto autē fletu docet nos deflere mortem anime nostre. Lazarus enim quatriduanus latens in monumento ligatus infirmitis: sudario coopertus: lapide superposito p̄ssus/significat aiam in pctō mortuā: que iacet in ergastulo cōscientie/ligata vinculis pcōrum. Prouerb. v. ff. unib⁹ pcōr suoꝝ quilibz cōstringitur. opes desiderio tēporalium. Job. xv. Operuit faciem eius crassitudo. vbi dicit Ho: ego. in moralibus ff. faciem crassitudo operit: quū considerata rerū abundantia oculos mentis pmit. pś. lxxij. operti sunt iniqui. & impie. sua. Jacet etiam pssa pondere obstinationis. Job. xxxviij. In similitudine lapidis aque durant. ppli scz. eē de ceti. mil. cum marthe. §. verū. Quatuor dies sunt pctī cogitatiōis/locutionis/operationis/& p̄taue cōsuetudinis. de pe. di. ij. sicut trib⁹. a q̄b⁹ dñs reuocat dicēs Lañ. vj. reuertere reuertere sunamitis. reuer. reuer. vt intu. te. ¶Quinq̄ aūt fecisse dñs legit in suscitatiōe ei⁹. infremuit: turbauit seipsum: lachrymatus est: patri gratias egit: & magna voce clamauit. In quibus notant. v. necessaria penitenti. Primū omniū debet fremere in cōtritione: quia offendit deum & creatorē patrē/& benefactorē et redemptorē suū. Prouer. xix. Sicut fremitus leonis: ira & ira regis. quia sicut ad fremitum leonis sistunt gradus omnia aialia: ita ad cōpunctionez penitētis motus carnales. de hac cōtritione de pe. di. j. §. hoc idē. et a p̄in. distinctio. vsq; ibi: & vsq; ad. §. econtra. et di. vlt. c. nullus. Secūdo turbari debet in cōfessione. vñ Eccl. xxx. Super omnē vocem turbabuntur viscera eius. pś. lix. Cōmouisti terrā et cōturbasti eam: sana contritiones eius quia cōmota est. Tertio debet lachrymari in oratione. quia sicut ait Aug⁹. Plerūq; hoc negotium plus gemitibus et fletu: q̄ sermōnibus agitur. de pe. distinc. j. petrus. & c. lachryme. Quarto debet gratias agere per cordis deuotionē: ne repelcat a feruore conuersionis. sicut illi quibus ait Apostolus. Gala. iij. Quum spiritu ceperitis nunc carne consu. de pe. di. ij. pennata. Quinto debet magna voce clamare: id est intenso affectu seipsuz ad exercitia bonorum operum excitare dicens. Lazare veni foras/ad mundum qui in limbo es. Or autem dicit: Tollite lapidem: id est duritiā cordis. peccato: debet tollere et facere cor molle. Ezechi. xxxvj. Auferam cor lapideū de carne vestra. q̄ quia frequēter per p̄dicatores fit: dicit. tollite lapidem. Iliere. j. tollite de via lapides. ¶Item quare christus fremuit super lazarum. Dicit Petrus Rauen. ff. fremuit spiritus vt caro reuiuiscat. fremuit vita vt mors fugetur. fremuit indulgentia ne conscientia contradicat. fremuit rursus vt gemine/scilicet mētis et corporis demōstret insignia. Or etiam exclamauit/innuit q̄ magno clamore ecclesie opus est vt aliquis de tumulo p̄taue consuetudinis educatur. pś. xc. Clamauit ad me & ego exaudiā eum. et iterum pś. cxvij. Clamaui in toto cor. de. et iterum. xc. Clamauit ad me et ego exaudiā eum. vbi dicit Beri. In dei auribus desiderium vehemens clamor: magnus. Remissa vero intentio vox summissa. dulcis lex que meritum exauditionis in clamore posuit postulantis. ¶Tertio fleuit super hierusalem. Luc. xix. vbi Gualfredus. O dignatio. o compassio saluatoris q̄ lapidum cor et vere ferreum pectus: quod non his lachrymis emollitur. Ue mihi qui nec peccati cōsideratio. nec alieni compassio pericli mouet ad lachrymas. Ue etiā duro cordi q̄ ad ruinā inimici: vel forte innocentis cuiuscz letat. Benignus deus super inimicos & iniquos suo pituros scelere lachrymatur.

et ꝙ abundanter ꝓrumpat in lach:ymas verborū inter/
cessio manifestat. In quo docet nos deflere mala ꝓxima/
ris aliene. vnde Ezechi.ix. dicit ꝙ dñs ꝓcepit ser viris
ad interficiendū paratis trāsire ꝑ mediā ciuitatē hierlm
et interficere oēm virū super quē non inuenirēt thau: qđ
erat signū gementiū ⁊ dolentiū super cunctis abomina/
tionib⁹ que fiebāt in medio eius. Ex quo datur intelligi/
ꝙ qui ꝓ alienis ꝓcīs non dolet: spūaliter interficit. ps.
cxviij. vidi ꝓuaricātes ⁊ tabescebam. Ezechie.iij. Manſi
septem diebus merens in medio eor. ¶ Quarto fleuit
post cenam nocte qua tradebat: qñ oꝛauit in mōte oliue/
ti/fundēs in sero lach:ymas sanguineas. qui in crastino
erat sanguinē largius effusur⁹. sicut ait glos. ſ. Thre.c.iij.
Diuisiones aquarum dedurit oculus meus. vñ Luc.xxij.
Factus est sudo: eius sicut gutte sanguinis decurrentis
in terrā. Ubi Bern. O sudo: ꝓcioſe: o signum salutis
humane. attēdite miseri amato:es carnis: inimici cruc⁹
qui in delitijs vestra co:poꝛa enutritis: ſi tātū labo:auit
in oꝛatione: quātum in passione. ¶ In hoc quarto fleru
docet nos flere cōm hoꝛo:ē gehenne. Jaco.iiij. Miseri
estote: lugete ⁊ ploꝛate. risus vester in luctū cōuertat: et
gaudiū in mero:ē. Bern. Contremisco a dentibus bestie
infernalis. ps. xciij. ne tradas bestijs aiam cōfi. ⁊c. a vēre
inferi. a rugientib⁹ ꝓparatis ad escā. Eccli.lj. Hoꝛreo ver/
mē rodentē. Mat.ix. Ela.lxvj.g. Ignem toꝛrentē. Mat.
xxv. fumū ⁊ vapoꝛē. Joh.ek.ij. Apocal.ix. sulphur et spiri/
tum procellaruꝫ. ps. cxlviij. Hoꝛreo tenebras exterioꝛes.
Za.xiij. Mat.viij. xiij. xxij. xxiiij. ⁊. xxv. Quis dabit capiti
meo ⁊ oculis meis fontem lach:ymarū: vt ꝓueniam fleti/
bus fletum? Diere.ix. ⁊ stridoꝛem dentium. Matth.xxij.
et pondus catenarum ꝓmentiū/scz ignearum. Matth.
xxij. ligatis manibus. stringentium: vꝫentium et nō con/
sumentiū. qꝫ in diebus illis querent hoies moꝛte: et non
inuenīet eam: ⁊ cupient moꝛi: et fugiet moꝛs ab eis. Apo
cal.ix. Deu deu mater mea: vt quid me genuisti filiū dos
loꝛis? Diere.xx. in fi. filium amaritudinis ⁊ indignatiōis
et ploꝛationis eterne? Cur exceptus genibus? cur lacta/
tus vberibus natus in cōbustionē? Job.iij. vt cib⁹ ignis.
Esa.xxxiij. ¶ Quito fleuit in cōce beatā aiam emissu/
rus. vnde Deb.v. Preces et supplicationes: cum clamo/
re valido et lach:ymis offerens: exauditus est ꝓ sua re/
uerentia. In quo docet nos flere ꝓo dilatione patrie. ſi
cut. ps. xlj. dicit: qñ veniaꝫ ⁊ apparebo ante fa. do. fue. mi.
lach:yme mee pa. die ac no. dū dicit mi. quo. vbi est deus
tuus. Ubi Richar. de sancto victoꝛe. O quantus amoꝛ:
quāta fiducia. amoꝛ: pulch:itudinis diuine. fiducia fōme
ꝓpie. Sciebat em̄ anima illa casta/q: omne genus ad ſi
mile suū cōuertitur. ſi enim oīs homo similem sibi querit.
Eccli.xiij. et deus ꝑfecto suam similitudinem diligit. Dis
et tu diligi a deo tuo: repara in te imaginē ⁊ similitudinē
suā: ⁊ cōcupiscet rex decoꝛē tuū. Lach:yme vero ad mo/
dū balnei lauant aiam celestis regis cubiculum ingressu
rā. vnde sequit. Ingrediar in taber. admi. vsq; ad do. dei.
Quid est autē simile esse dgo: quere de pe. di. ij. §. roma/
nos. ¶. simile est. alis est cap. ¶ Quidā patrū ait. Lach:y
ma est sanguis anime lauans ipam. ¶ Dicebat quidam
frater: qđo lach:ymas et nō inuenio ⁊ cōturboꝛ. Rndit al
ter. lach:yme terra sunt ꝓmissionis: ad quā filij isrl cum
multo laboꝛe venerūt: quas qui habet ꝓelium non ꝓua
let. sic aūt deꝰ vult vt semꝑ anima tribulet ⁊ desideret in/
gredi illā terrā ꝓmissionis. ¶ Uidēs quidā frater aliū ri
dentē dixit: pnti celo ⁊ terra totius vite nre redditurī sus
mus rationē: ⁊ tu rideꝛes. sicut em̄ vnb:ā coꝛporis nri vbi
qꝫ poꝛtam⁹: ita plāctū ⁊ cōpunctiones vbicūqꝫ sum⁹ relin
quere nō debem⁹. ¶ Jtē ait abbas pemē. lucrus duplex
beneficiū ē: q: nō tm̄ opaſ: sꝫ etiā seruat. ¶ Quū abbas
pānon mulierē mimā in ciuitate vidisset: plāxit ⁊ ait. du
plici causa plāgo. vna q dītio illius mulieris: alia q: ego
tātam curā nō habeo placēdi deo: quātam hꝫ ista placen
di hoibus. ¶ Dixit climacus archimādrita mōtis synai.
lucrus seu lach:ymarū fons est maioꝛ: post baptismū cō/
stitut⁹. eo ꝙ ille quidē ab ingenit⁹ nobis ⁊ antea parratis
malis est purgatoꝛi⁹. iste vero postea patratoꝛi⁹. ⁊ illū ꝙ
dē paruuli oēs suscipiēres soꝛdidauim⁹. ꝑ hūc ꝺo er illū
repurgamur: q nisi ex deo hoīb⁹ benigne donatus esset:
rari vero ⁊ difficulter inuenirent q̄ saluati fuissent. Jdem
timēt meroꝛē demones: sicut latrones canes. ad hūc nos
vocauit in hac vita christus. Mat.v. Beati q̄ lugent. nō
ad nuptias. Jdē nō cōuenit theologia lugēt⁹. Nam eo
rū lucrū soluere naturaliter habet. nēpe ille sup̄ thꝛonuꝫ
quidem sedenti magistraliter cōparat: iste vero sedēti in
sterq̄linio ⁊ sacco. Jdē cōpunctio ꝓpie est dolor: aie non
elatus: nullā sibi ipsi cōsolationē ꝑbens: solūꝫ suam reso
lutionē imaginās oībus hoīs et consolationē dei humi/
les cōsolantis sicut aquā frigidā sitiendo exꝑctās. Jsto.
Cōpunctio coꝛdis est mentis humiliꝫ. exoꝛiēs de recoꝛ/
datione peccati et timoꝛe iudicij. Idem climacus. Sicut
ignis est stipule ꝓsumptiuus: ita ⁊ lach:yme caste omnis
inquinamēti soꝛdis intellectualis ⁊ apparētis. ¶ Jdē
multis modis lach:yme oꝛiuntur. ex natura: ex deo: ex tri
bulatiōe cōtraria: ex laude ⁊ laudatis: ex vana gl̄ia: ex foꝛ
nicatione: ex ebꝛietate: ex charitate: et memoꝛia moꝛtis.
Uniuersoꝝ vero ꝓdictoꝝ istoꝝ lugentiū modos/ cū
timoꝛe dei exercitantes et discernentes nre resolutionis
lach:ymas mūdas et sine dolo adipiscamur. Quicūqꝫ in
luctu incessabili ꝑm deū gradiꝫ: iste festum diē agere quo
tidie non quiescit. Qui vero coꝛporaliter diē festū agere
non desistit: hunc luctus eternus suscipiet in futurum.
¶ Z Efficatia lach:ymarū tripler. Primo: q: deum in/
ebꝛiat. Esa.xxiij. Adipe victimarū tuarū. scz lach:ymarū
nō inebꝛiasti me. Scō deum pūgunt. Tob.iij. Tūc tobi/
as ingemuit. Glos. Oꝛatio deū lenit. lach:yma cogit. hec
vngit: illa pūgit. Tertio quodāmō violentiā ingerūt. vñ
super illud. ps. xxxviij. Auribus ꝓpice lach:ymas meas:
ait Aug⁹. Violente sunt in ꝓcibus lach:yme. ¶ Loph.
Cōsurge. a coꝛpoꝛe negligētie ⁊ pctō. Rom.xiij. Hoꝛa est
iā nos de somno surgere. Aug. Et ad illū redeamus: a q̄
peccādo recesserāmus. ibi esse nostrum non habebit moꝛ/
tem. velle nostrū nō habebit eroꝛem. ibi amare nostrū/
non habebit offensionē. Diere.vj. Surgite ⁊ ascēdamus
in nocte. ⁊ ꝓcessit. ibi. Ue nobis: q: declinauit dies ⁊c. l.
di. quidē. Lauda in nocte. i. in aduersitate. multi sunt ad
modū cicade cātantes in estate. ꝓsperitatis. ps. xlviij. Cō
fitebitur tibi quum benefeceris ei. silent in hyeme: vel no
cte aduersitatis. Contra quos Job.j. Sibonia susceꝑim⁹
de manu dominī: mala autem quare non sustineam⁹. In
ꝓncipio vigiliarum. ne in ꝓncipio operis somnus irre
ꝑat deceꝑtionis vigiliarum. ps. cxviij. ꝓuenerunt oculi
mei ad te diluculo ⁊c. Effunde lach:ymas cōpunctionis.
sicut aquam coꝛ tuum caloꝛe dilectionis dei ante conspe
ctū dñi. Luc.j. In sanctitate ⁊ iustitia coꝛā ipso ⁊c. Nō co
ram hoībus ꝓo gloꝛia tua. Leua ad eum manus tuas.
opera tua que dant intellectum. ps. lxxvij. et in intellecti
bus manum suarum ⁊c. ꝓo animabus paruuloꝝ. fide ⁊
opere. magis em̄ fide et virtute non pereunt. de qua ma
gnitudine virtuosa Luc.j. Erit enim magnus coram do/
mino. Matth.v. Qui sic fecerit et docuerit: magnus vo/
cabitur ⁊c. tuoꝝ. qui defecerūt fame verbi dei. viij. q. j. au
dacter. in fi. ⁊ siti charitatis. ps. lxj. cucurri in ſti. Joā.xix.
Sitio. Quid: nr̄am fidem. nr̄am salutē. nostrū gaudium.
plus aiaꝝ nr̄aꝝ q̄ coꝛporis. minime cr̄eiat⁹ tenet. Pereūt
ſi sic nō essent nō perissent. in capite oīm cōpitoꝝ. cōpitū
triuium est. i. in suggestionib⁹ diaboli mūdi ⁊ carnis. qui
sunt tres hostes aie ad perditionem eā ducentes. Uel il
la tria de quibus. j. Joā. ij. Omne qđ in mūdo est: cōcupi
scētia carnis est: cōcupiscētia oculoꝝ. ⁊ supbia vite. Cōcu
piscētia carnis ad voluptates. cōcupiscētia oculoꝝ ad
opes. supbia vite ad hoꝛoꝛes ꝓtinet. Bern. Bestia hec
trifoꝛmis non tantum ascensura est: quātum ascēdit tam
de abysso. os habet loquēs ingentia. ⁊ nominibus plena

Lach:ymarū efficacia tripler.

blasphemie.totū pene genus humanū/tribus dictis co:
rūbus ventilauit.omnes ꝑperāt impūmere sibi imaginē
bestie huius.ꝛ letant eius charactere insigniri. Imago et
character eius quicūd exterius patet in hoīe qđ nō deceat
christianū:sicut ē inuerecūdia. turpiū executio.odiosa cō
tentio.vanitas secularis. Cōcupiscētiā carnis elidit casti
tas.cōcupiscētiā oculoꝝ/pauptas.supbiam vite/humili
tas.hec tria ꝓmittim⁹ religiosi q̄ male seruamus. de ista
bestia Apoca.xiij. ¶ Cōsurge ꝛ lauda ꝛc. Pascasius al
lego.ꝑ eccl̄ia.mo:aliter/ꝑ anima.in voce consurgit/qui
de tribulatione vel angustia pūtis vite/spe eleuatus to:
po:ē negligētie excutit ꝛ in oibus deum laudat: q: calli
dus hostis dū flagella ingerit vt deus blasphemet intē
dit.vñ Job.j. Sicut dño placuit:ita factū est.vnde ꝛvro:
ait Job.ij. Benedic deo.quasi maledic. In principio vi
giliarū laudare debemus:vt oīa que agim⁹ aut patimur
ad glo:iam/ꝛ laudē eius referam⁹. maxime ꝑcauendum
est/ne ex virio intētionis opus cōdēnet.vñ Luc.xj. Mar.
v.ꝛ.xviij. si oculus tuus.i.intētio.ꝛ.j.si aūt nequā fuerit.i.
intentio mala.etiā co:pus tuū.i.opatio co:rupta. Vigilare aūt ꝑm Bre. est oculos
mētis ad claritatē veri luminis habere.to:po:ē negligē
tie a se excutere.opus dictis adequare. Precipue aūt in
oronib⁹ vigilandū est.j. Per.iiij. vigilate in oronib⁹.quia
nisi hō vigilet o:are nō pōt.vnde.j. Reg.xxvj.legit q̄ da
uid hastā ꝛ ciphum aq̄ sauli do:mienti in tento:io abstulit.
q: quū homo do:mit ꝑ negligētiā: grām oronis et donū
lach:rymarū amittit.ꝛ.j. Per.v. ibi. Et vigilate:q: aduersa
rius vester diabol⁹ tāq̄ leo rugiēs circūi.q̄rens quē deuo
rer.iij.q.j.nulli.ps.xxj. Circūdederūt me canes multi. vñ
scūs doctor air. Que spatia terrarū.q̄ magnitudo o:biū
que latitudo regionū/tot hostes capere sufficiūt inimi
cos ad vnā ouē. Deu cur tanta feritas bestiarū ꝑ vnī⁹ he
di captiōe? quare tot pdones ad vnā colūbam? tot aqui
le.tot vultures.tot rapaces.tanta cōgeries animo:di
darū? Luc.xxj. Vigilare omn tēpo:e o:ātes ꝛc. Pāpue re
cto:es vigilare debēt sup gregē suū. Luc.ij. ps.xxxvj. Sed
nisi dñs custo. cui. frust. vigi. qui custo. eā. Effunde sicut
aqua co:tuū. Ille sicut aquā co:suū effundit in conspe
ctu dñi:qui ex intimo co:dis affectu lach:rymas p:oducit
cōpunctionis. Cor quoq̄ sicut aq̄ effundit: quādo lique
factū amo:e dei ꝛ p:ioritni/q̄si glaties calo:e dissoluit.vñ
sequit. Leua ad deū ma.tu.ꝛc.sicut moyses man⁹ leuasse
dicit:ne pplus dei vinceret.xxxvj.di.sicq̄. Exo.xvij. Leuā
tur man⁹ ꝑ aiabus paruulo:ū q̄ pereūt fame verbi.in ca
pi.oi.cō. nisi em in vijs ꝛ in capite cōpi.essent nō fame spi
rituali:ꝛ siti labo:assent.de istis vijs vocant ad p:andiū.
Luc.xiij.ꝛ.xxij.q.iiij.displiceat.i fi. ¶ Res. Vide dñe oc
lis miserico:die.ps.xxiiij. Respice in me ꝛ miserere mei.ꝛ
cōsidera diligenter quē vindemiabis.pplo tuo ꝑuaberis
verio: ira/quē vindemiaueris. qui pplm tuū destruis cui
tanta beneficia cōtulisti. ¶ Ira ergo ne comedēt mulie
res anime pctōr a mollitie peccati.xxxij.q.vij.§. sed illud
amb:osij. Hic si quis fructū suū/pctm̄ suū. paruulos iu
stitia ꝛ fide.ad mensurā palme/operū. Pcouer.vlt. Pal
mas suas extēdit ad pauperē. Si ꝑ q:occidit in sanctua
rio dñi sacerdos ꝛ ꝓpheta ad ira:zacharias. Mar.xxiij.
et Tho. cātuarien. ¶ Iterū vide dñe ꝛc. deū nihil later,
rogat tamē vt videat:vt verbis ꝛ affectib⁹ ad misericor:
dia flectat:quē vindemiaueris. qui diceret nulli rāta dñfis
cia ꝛtulisti sicut eccl̄e tue. nulli tā iuste tāta irrogata sunt
supplicia:q: ꝑ vnis fecit labi:uscas. Esa.v.ꝛ ꝑ fructu spi
nas. plus em spinarū q̄ vuarū. plus tribuloꝝ q̄ ficuū.
Mar.vij. fructū hodie ꝓfert eccl̄esia. si occidit ꝛc. quasi
iusto dei iudicio puniunt q̄ sanctuariū dei polluerūt san
guine ꝓphetarū. hoc q̄ eccl̄esie christi ꝛ cuilibet aīe timē
dū est. si em diuinis macipari officijs filia cōmittim⁹. simi
liter puniemur.ꝛ nostra eccl̄esia ꝑfanabit. Mulieres q̄
id est anime peccatoꝝ ad mensurā palme filios vteri sui
comedūt.q: quicquid vitioꝝ ex se gignunt: ad mensurā
operū recipiūt: suisq̄ saturant fructib⁹ iniquitatū. vnde
nobis magis lugēdū est q̄ explanandū: ne exaltati vsq̄
ad celos demergamur vsq̄ ad assyrios. ¶ Syn. Jacue
rūt in terra. terrenis negotijs. iacere accipit in sacro elo
quio ꝑ peccare.i. di. quid est hoc. fo:is in mūdo. Joā.xj.
Lazare veni fo:as. Puer. debilis sensib⁹ ꝛ mo:ibus.ma
ledictus puer centū anno:ū. Esa.lxv.ij.q.vij. paulus. fe
ner inueteratus dierū malo:ꝝ. Daniel.xiij.lxxxvj.pi. tanta
nequitie. Job.xxvj. Ruge mee testimoniū dicant contra
me. Virgines mee. apparēter: sed fatue sunt. xxxij.q.v. si
paulus. Mar.xxv. Juuenes. mo:ib⁹. xxiiij. di.c.j. inci ce
ciderūt in gladio inuisibili. interfecti sunt in aia. in die fu
ro:is tui. subtractionis gre ꝑpter peccata pussisti vt pe
niterēt. dei pussio est vt fiat humiliatio. ps.cviij. Bonū
mihi quia humiliasti me. nec misereberis in punitione tē
po:ali vt cōuertant. ps.cvj. Et clamauerūt ad dñm cū
tribula. Et iterū. ps.lxxvij. Imple fa.eo.iq. et querent no
mē tuū dñe. ¶ Iterū. iacuerūt ꝛc. Jacēt fo:is q̄ erāt ad
ecclesia: nec ꝑmanent in opibus fidei: de q̄bus loquēdo
mo:aliter.j.ad Cor.v. Nihil ad nos de his q̄ fo:is sunt.
ij.q.j. multi. ex de diuo:. gaudem⁹. plures aūt co:pe intus
sunt:ꝛ apud nos viuunt:sed apud deū pditi sunt. de q̄b⁹
Apocal.iij. Nomē habes q̄ viuas:ꝛ mo:tuus es. Mali
pueri ꝛ senes crimino si iacēt in fecib⁹ terrenis:ꝛ virgines
fatue ꝛ iuuenes ecce:des feriunt gladio diuine aiaduer
sionis.ꝛ quia nō penitēt:iā interfecti sunt eterne damna
tioni deputati: vbi mūq̄ eis deus miserebitur: q: ibi non
est locus miserico:die: q: nō est ibi aqua miserico:die re
frigerās. Luc.xvj. Sed ꝓpter miserie. ¶ Vbau. Voca
sti. nec habes ꝓtradicentē vo. demones. quasi ad diē iolē
nē. iudicij terribilis q̄ deterrerēt me: quū solut⁹ fuerit sa
than: timebunt electi:ꝛ territi purgabunt. de circūitu in
circūitu impij. ps.xj. ambulant.ꝛ non fuit qui effugeret
indiscussus. Aug. O q̄ anguste erūt vie rep:obis. supius
iudex erit iratus: inferius ho:rendū chaos: a dextris pec
cata accusantia: a sinistris infinita demonia ad supplicia
trahētia: intus cōscientia ver:es: foris mūdus ardēs. miser
pctō: sic dephēsus quo fugiet: latere erit impossibile. ap
parere intolerabile. ps.cxxxviij. Quo ibo a spū tuo:et q̄
a facie tua fugiam. Anselmus. Si ea que celi ambitu cōti
nent: vellēt nō esse sub celo: vel elōgari a celo: nullatenꝰ
possent esse nisi sub celo: nec fugere celū: nisi ap:opin
quādo celo. Nā et vñ ꝛ quo/ꝛ q̄liter irēt sub celo essent.
et quanto magis a q̄libet pte celi elōgarent: tāto magis
oppositre parti app:opinquarēt. Sic q̄uis hō velmalus
diuine volūtati subiacere nolit: nō tñ eā fugere valet. q:
si vult fugere de volūtate iubēte: currit sub voluntate pu
niente. vnde ps.lxxiij. Nec̄ ab o:i. nec̄ ab occi. nec̄ ab oc
ser. mō. supple fuga patet. qm̄ deus inde est. i. vltio iniq̄
tatis. Job.iiij. Vidi eos q̄ operātur iniquitatē ꝛ seminā
dolo:es ꝛ metuūt eos: klāre deo perisse: ꝛ spū ire ei⁹ esse
cōsumptos. vñ valde stultus erat Jonas. q̄ volebat fu
gere a facie dñi. Jone.iij. In die furo:is dñi/districti iudi
cij.ꝛ relinquerē. quos educaui disciplina ry:onum ꝛ do
ctrina. Ty:o est nouus miles? j.q.j. si clericat⁹.ꝛ sic nutri
ui lacte deuotionis. inimicus meus diabolus cōsumpsit
eos vitijs.j.ad Cor.ij.c. sicut gerula nutrit paruulum las
cte carnali. ¶ Iterum vocasti ꝛc. dies solēnis/dies iudi
cij. de qua in litera ayn. in fi. in hoc.c.s. en ista ē dies quā
expectauimus inueniimus vidimus. dies solēnis vocat
tur/non q̄ deo placeat: sed q̄ tunc imp:obo:um expecta
ta lasciuia compleatur: ad cuius solēnitatis diem: id est
vltimi examinis soluetur sathanas q̄ ligatus est per an
nos mille. Apocal.xx. vbi dicit glos. a tempo:e passionis
christi vsq̄ ad nouissima tempo:a. vnde addit. Qui ter
rent me. Sapientie.xvij. Persone tristes apparentes pa
uo:em illis p:estabunt. Videbūt em electi fm Pascasiū
demones vndiq̄ ꝓgregatos/visu ho:rēdos/ad deuocā
dum alias. effrenati ꝛ exterriti purgabunt. vñ scīp:. eccle
sia gemebūda et planctu consona ademptā sibi membra

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

deplozans dicit. quos edu. ⁊c. in fide ⁊ moribus: q: nō p̄ueneruīt in virū pfectū vt inimicaret cōtra exercitū hostiū. inimicus cōsumpsit eos virtozū sz delitijs nisi qui signaque thau ſra T signat in fronte portat. Vñ illud Mat. x. et. xvi. Mar. viij. Luc. ix. ⁊. xiiij. siquis vult post me venire abneget. se. ⁊ tol. cru. ⁊c. Reliqui nō effugiēt gladiū furoris dñi: q̄uis in ecclesia dediti educati ⁊ nutriti fuerint: q: inimicus ꝓsumpsit eos in virtijs finientes. vrinā hodie in ecclesia dñi/diem nobis iudicij terribilis dño cōminante eleuemus voces nostras ⁊ fleamus. ⁊ ecclesia dei p̄ mēbris suis/p: o magna parte sceleratissimis/vocetur locus fletū siue lachrymaꝝ. Judic. ij. ⁊ hic lachrymas aqueas emittamus lauātes animas: vt euadam⁹ locum illū gehennalē vbi est fletus cōtinuus. Mar. viij. xiij. xvij. xviij. et. xv. ubi erit fletus ⁊c. vbi Bern. ſſletus erit ob ignem qui non extinguitur. et Greg. Illic oculi defleāt q̄ hic per illicitas cōcupiscētias versabant. ¶ Macharius faciēs verbū fratrib⁹ ⁊ plozans ait: plozem⁹ fratres ⁊ p: oducāt oculi nostri lachrymas/anteq̄ exeamus hinc: ⁊ eamus illuc vbi lachrymē nr̄e corpora nr̄a cōburāt. ⁊ fleuerūt oēs p̄ni terrā. Sed q: p̄ma est flere: vir inuenit q̄ diligat lamentatiōes. Sed nos super aſinam sedētes cum Ara. i. sup lasciuā carnē: rogemus vt dignet⁹ deus arentem animā irrigare. et si nō supius irriguū. i. p: o celesti patria lugere saltem cōcedat inferius. i. p̄ctis. Josue. xv. Judic. j. Ara autem montana interp: etat: quia flentes solitudinē appetūt: et dicat⁹ nobis a christo Mat. v. Bti q̄ lugēt.

¶ Articulus Sextus. A

Tleph. Ego christ⁹ vel ecclesia. vir viriliter agens. p̄s. xxvj. g. xxx. g. viriliter agite. xxxij. q. vij. §. sed illud ambrosij. ibi. sciat virū ab ambrosio appellatū/non serū: sed animi virtute. Job. j. Erat vir videlicet id est cōsideras. de cō. di. iiij. venisti. paupertatem christus in passione clementiā et qua oēs diuitie pauperatē in spū. Mat. v. vel pau. nihilitatē. p̄s. lxxxvij. pauper sum ego. et. lxviij. g. Iterū ego sum pauper ⁊ dolēs. ⁊ iterū lxix. ego egen⁹ vero et pauper sum. Apocal. iij. in fi. ibi: Et nescis quia tues miser ⁊ misera ¶ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus p̄s. xxx. Infirmata est i pauperate virtus mea. in virga indignationis ei⁹ nō furoris sed correctionis. de pe. di. j. sed continuo. Jterū. ego vir. Allegori. p christo. Quid enim mirū si paupertatē suā quisq̄ videat: sed sicut gloriosior est pauptas christi ⁊ mirabilior: est omnibus diuitijs secularē/qui non rapinam arbitrat⁹ est esse se equalem deo ⁊c. Philip. ij. Ita hec visio pauptatis pfundior. Jdeo totamentis ⁊ corporis inrētione ꝓsideranda est. vñ p̄s. xl. Beatus qui intelligit super egenū ⁊ pauperē christū. Si em̄ christi pauptas ⁊ exinanitio cōmunis esset: sensu discerni posset. nec solo intellectu pasceret. Nūc aūt beat⁹ p̄dicat q̄ intelligit. bñ aūt pauptas admiranda ⁊ inquirēda: quū sanctorū p̄m apli⁹ pauptas. ij. ad Cor. viij. altissima sit. que a paucis intelligit. tanto ergo illa magis admiranda quā et angeli mirantur. ⁊ de qua intellecta beatitudo nascit. sunt quidē bri pauperes spū. Mat. v. Sed eo spū ꝓsita pauptas intelligit que a spūsancto datur. ait ergo: Ego vir. q. d. ego cui adsunt oēs thesauri sapiētie scientie. ad Colo. ij. video paupertatem meā quā sponte ꝓ aliis suscepi: quā miseri nolūt intelligere: qui nec olim quidam miseriam suā volunt aduertere. ¶ Fuit aūt in christo p̄cipaliter quadrupler pauptas. Prima quārū ad diuitias corporales in natiuitate: q: involutus vilib⁹ pānis. Sap. vij. Jn involumentis nutrit⁹ sum. Luc. ij. Jnueneris infantem pānis involutū. Bern. Nō cōsolant pāni christi ambulātes in stolis. nō cōsolatur stabulū et p̄sepe amātes p̄simas cathedras in synagogis. Jrē ibi sup illo verbo: Pānis eum involuit. Luc. ij. Beda. Qui totū mundū nouo vestit ornatu: pānis vilibus involuitur: vt nos p̄mā stolam innocentiā ⁊ iusticiā vnde lapsus est adam. de pe. di. ij. §. romanos. ℞. ⁊ post pauca. recipere valeam⁹ ab eo ꝙ quē oia facta sunt. Joā. j. Jrē ibi. grecus. O admirabilē coarctationē et peregrinationē/ quā subit q̄ cōtinet o: bē ab initio: caprat penurias: ⁊ eā in seipo deco: rat. Nimirū si voluisset venire poterat mouendo celū. cōcutiēdo terrā/ emittēs fulgura. nō em̄ sic̄ pcessit. nō em̄ pdere ꝙ saluare volebat. Joā. iij. ab ipsis p̄m: o: dijs humanā ꝙculcare superbiā: atq̄ ideo nō tm̄ homo: sed etiā bō pauper: ⁊ paupertatē matrē elegit: q̄ caret cunis: q̄b⁹ natū infantē declinet Dicit de pauprate matris Chrysost. xxvij. q. ij. si em̄. ibi loquēs dicit de dña: Et nihil penit⁹ habētē. Jrē Luc. ij. Reclinauit in p̄sepio. Beda. Dura p̄sepis angustia cōtinet cui celuz sedes est: vt nos ꝙ celestis regni gaudia dilater. qui panis est angelorū in p̄sepio reclinat: vt nos q̄si sancta aialia/carnis sue frumēto reficiat. p̄s. lxvij. Aialia tua habitabūt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus. Jrē sup p̄. c. Pānis inuolutū ⁊ positū i p̄sepio. Bed. Et notādū ꝙ signū nati saluato: is datur nō in purpura ad ornatū: sz pānis squalētibus inuolutū. nō in ornatis auro strato: ijs: sed p̄sepibus inueniēdū. Apl⁹. ij. ad Cor. viij. Scitis gr̄az dñi nostri iesu christi: qm̄ ꝓpter nos egenus fact⁹ est quū esset diues. Ber. Vere magna abbreuiamen magna vt diues velit eē vernicul⁹ ꝓpter quē pauper fieri voluit dñs sabaoth et deus maiestatis. Jrē ide. Pauper natus est christus: paup virit: pauper obijt. Jrē sup illud Luc. ij. Reclinauit eum in p̄sepio. Chrys. O si mihi liceret illud p̄sepe videre i quo dñs iacuit. Nūc nos christiani q̄si p honore tulim⁹ lutū ⁊ posuim⁹ argentū: sz illud mihi p̄ciosius est qđ ablatū est. Argentū ⁊ aurū mirē gentilitas: christiana fides miretur illud luteū p̄sepe qui in isto p̄sepi natus est aurū cōdēnat et argentū. non condēno eos q̄ honoris causa fecerūt vasa aurea. xij. q. ij. aurū. sed admiro: deū q̄ creato: est mundi: q̄ nō inter aurū ⁊ argentū: sz in luto nascit. Jrē. Vir iste christus paup cōuersatiōe. q: sine hospitio. Hiere. xiiij. Quare futur⁹ es quasi vir vagus? q: nō habuit domū p̄priā ad manendū. Mat. viij. ⁊ Luc. ix. vulpes foueas habēt ⁊c. vbi Beda. Quid me ꝓpter diuitias ⁊ huius seculi lucra cupis sequi: quū tante sim pauptatis/vt nec hospitiolū quidē habeā nec modo vtar recto. Jrē Chrys. in sermone de pdictione iude: Quos inq̄t p̄cioso: ū marmo: rū pompa delectat: cognoscāt christū diuū oīm/q̄ locum in quo caput inclinaret: nō habuit. ⁊ ideo discipuli ip̄m interrogant: Ubi vis p̄mus tibi comedere parem? Mat. xxvj. Mar. xiiij. Jbi etiā Chrys. Aspice q̄liter pauptatē quā dñs docuerat: p opa demōstrat. nō erat ei mēsa. nō cēdelabrū. nō domus. nec quicq̄ aliud taliū. Jrē sup illud Mar. xj. Et introiuit hierlm in templū. Beda. Hoc cū intelligēdum est: q̄ tante dñs fuerit pauptatis: et ita nulli sit adulatus: vt in vrbe marima nullum hospitium: nullam mansionem ipse miner: sed in agello paruulo apud lazarū soro: esq̄ eius habitaret. eo: ium quippe vicus bethania erat. Unde sequitur. Et circumspectis omnibus q̄uis eum hospitio susciperet: quum iam vespera esset hora: exijt in bethaniam cum. xij. ¶ Jrē pauper in morte: quoniā nudus pendit in patibulo. Gen. xxxvij. Nudauerūt eum tunica talari. p̄s. xxj. diuiserunt sibi vestimenta mea. vt per crucem reducat nos ad statū innocentie. xij. q. j. dilectissimis. viij. di. §. j. Jn quo p̄mi parētes nudi erant et non erubescebant. de pe. di. ij. §. romanos. ℞. al. c. sed nec adam. ⁊. c. se. vt cognouerunt. Bern. Vide pauperem christum natum sine hospitio: iacentem inter bouem et aſinum in p̄sepio inuolutum vili pannículo: fugientem in egyptum cum ioseph et matris consortio in exilio: sedentem in aſino: nudum in patibulo. ¶ Jtem pauper post mortē non habens p: opriam sepulturam. Matth. xxvij. ibi: Et posuit illud in monumēto suo nouo. Anselm⁹ in li. de sacramētis. Pauper ita fuit christ⁹ vt veniēs in mūdū/nō i sua sed in aliena domo nasceret: natus ꝓpter inopiā loci in p̄sepio b: uto: um aialium poneret: et viuēs in mundo

In ꝙo quadruplex fuit pauperatus.

non haberet vbi caput suū reclinaret: nec mo:iens vnde nuditatē suam tegeret. Nec mo:tuus vbi voluerē. Nec sepulcrū aut locum vbi co:pus mo:tuū locaretur. ¶ Se
Scōa pauper/tas. cūda pauptas fuit in isto viro ch̄isto quātū ad potentiā: qñ p̄milit se capi ⁊ crucifigi. Unde Hiere. xiij. Quare fu turus es velut vir vagus: et fo:tis qui saluare nō potest. Hinc est q̄ p̄ince ps sacerdotū deridebat eū dicēs Mat. xxvij. Luc. xxiij. Alios saluos fecit: seipm nō pōt saluū fa cere. vbi Hiero. Etiam nolēres cōfitentur scribe ⁊ phari sei: q̄ alios saluos fecit. iracp̄ vestra vos cōdemnat sentē tia: qui em̄ alios saluauerat: vtiq; si vellet seipm saluare poterat. Item ibi Bern̄. Quū sit ipse salus: saluatione non indiget: ſz opatur salutē nostram. nec caudā patitur deesse sacrificio vespertino hostie salutaris. Nā quū salu⁹ esse non possit nisi q̄ p̄seueraueritvsq; in finē. Mat. xxiij. et. p. de pe. di. iij. §. euidēter. ℟. ppter. ⁊. ℟. item illud. quan to min⁹ poterit esse saluator? Item Abachuc vlt. ibi: Ab/ scondita est fo:titudo eius. et Esa. l. ſfacie meā non auer ti ab increpantib⁹ et cōſpuentibus in me ⁊c. Aug. Inue/ nio fo:tem iesum. in p̄ncipio erat verbū Joā. j. Inuenio infirmū iesum. verbum caro factū est. ſfo:titudo eius me creat: infirmitas me recreat. Amb. Pauptas tua patrimo niū meū ē. infirmitas tua sanitas mea ē. plus debeo iniu rijs tuis quib⁹ redēptus sum: q̄ opib⁹ tuis quib⁹ creatus
Tertia pauper/tas. sum. ¶ Tertia pauptas fuit in eo quātū ad sapiētiā. vñ ⁊ dicebāt iudei: Demoniū habet et insanit: q̄d eū auditis? Joā. vij. viij. ⁊. x. Luc. xj. ⁊ Mat. xij. In p̄ncipe demonio/ rū eijcit demonia. Unde iterū interrogat⁹ a pilato nihil rndit ita vt miraret pilat⁹. Mar. xv. vbi Theophil⁹. Mi rabat aūt pilatus: q; quū docto: legis esset eloquēs ⁊ po tēs resp̄sione sua co:ū accusatiōes infringere: nō resp̄/ debat quic̄q̄: sed magis accusatiōes viriliter sustinebat.
Quarta pauper/tas. ¶ Quarta pauptas quātū ad pulch:itudinem: q: iste in quē desiderāt angeli p̄spicere. j. Per. j. Et cui⁹ pulch:itu/ dinē sol ⁊ luna mirantur/ Fm Amb. cesus alapis: sputis illirus defo:mat. Esa. liij. Non est ei species neq; deco:, Bern̄. ſfacies pulch:a p̄ filijs hoim. ſputis iudeo:, detur patur. Iterū idē. Vultū tuū bone iesu in quē desiderant angeli p̄spicere: sputis inquinauerūt: manibus pcusse/ rūt. ?elo p derisione opuerūt. Idē. Intuere pannis fo:/ didū: plagis liuidum: sputis illitum: mo:te pallidū et ni
Quinta pauper/tas. grū. ¶ Pauptas q̄nta addenda est in ch̄isto q̄ maio: ſupio:ib⁹ est: ſz quātū ad p̄priā volūtatē. Joā. vj. Quia desc̄di de celo nō vt faciā voluntatē meā: ſz voluntatem eius qui misit me p̄ris. vbi Aug. Propterea em̄ aīa a deo exijt: q: ſupba erat. ſupbia em̄ eiecti sum⁹: h̄ūilitate regre dimur. Medicus em̄ q̄n egritudinē discutit ſ̄curet q̄d p aliquā causam factū est: ⁊ ipam causam nō curet: ad tem pus videt mederi: sed causa manēte mo:bus repetitur. Ut ergo causa oim mo:bo:ū curaret. i. ſupbia/ descendit et humilis factus est filius dei. Quid ſupbis homo: fili⁹ dei. ppter re humilis factus est. Puderet te fo:tasse imi tari hoiem humile: fratē imitare humilem deum. Hec em̄ cōmendatio humilitatis est. Nō veni facere voluntatem meā: ſz volūtatem ei⁹ q̄ misit me. Supbia quippe facit vo luntatem suā: humilitas volūtatem dei. Item idem ibi. Ideo eum qui ad me venerit nō eijciā fo:as: q: non veni fa. vo. me. humilis veni humilitatē docere. Qui ad me ve nit inco:po:at mihi: ⁊ humilis fit: q: nō facit voluntatez suā ſz dei. ?ideo nō eijciet fo:as: quia quū ſupb⁹ esset ho mo: eiect⁹ est fo:as. ad me em̄ venire nō potest nisi humi lis. non mittit fo:as nisi ſupbia. qui seruat humilitatē: nō labitur a veritate. Item Luc. xxij. idem Mat. xxvj. ⁊ Mar. xiiij. ibi. Uerūtamē nō mea volūtas: ſz tua fiat. vbi Dio/ nysius alexādrin⁹. Perfectissim⁹ aūt modus tērationes euitandi manifestat hic quū dicit: verūtn nō mea vo. ⁊c. Dices em̄ inexptus est malo:ū. Vult aūt nobis bona lar giri sup:a illud q̄ petim⁹ vel intelligim⁹. Ergo pfectā vo luntatē p̄ris quā ipse nouerat petit sortiri effectum. que cadē est et sua fm deitatem. Renuit autē impleri humā/ nam voluntatē quam dicit suam paterna voluntate mi/ noiem. Item ibi Athanasius: Geminū quidez velle ho/ ostēdit. alterū quidē humanū quod est carnis: alterū di uinū. Humanitas em̄ ob carnis fragilitatem recusat pas sionē: sed diuinus ei⁹ affect⁹ affectanter eam subijcit: eo q non esset possibile eum detineri a mo:te. ¶ Sequitur in Thre. Jn virga indignationis ei⁹. Hec virga ch̄isti pas cussus est. Esa. liij. Propter scelus pp̄li mei percussi eum. Non q̄ indignatiōe dignus esset: sed pp̄lus p̄ter quem pcussus est a patre. ¶ Jrē admonetur ecclesia militās vi dere paupertatem suā et miseriam q̄ diu peregrinat in terris: ⁊ pcutiunt mēb:a eius indignatione diuina: et by miliērur ⁊ cōuertant: q: castigat deus omnē filiū quē re cipit. Prouer. iij. Heb. xij. Apocal. iij. de pe. di. ij. si enim. Si em̄ pater filiū pp̄iū virga passionis pcussit: quanto magis mēb:a? vnde sup illud Ezech. j. Cū fierent vot sup firmamentū ⁊c. Greg. Scī quicp̄ quū ipm vnigenitum quoq; flagellatum ex sentēria patris in hoc mūdo cōſpi ciunt: deponunt siquid de suis meritis p̄sumant. Nam q hinc ipse sine flagello nō erūt qui sine pcō veniat. quō fi gellis digni non erunt qui huc cū peccato venerūt? Dic re. xliv. Ecce quibus non erat iudicium vt biberēt calicē bibēres bibēt: ⁊ tu quasi innocēs relinqueris? Jrē quod libet mēb:ū de ecclesia ad deū cōuersuz post passionē ci cit. Ego vir ⁊c. p:opterea em̄ deus tribulationes mittit homo humiliet ⁊ cognoscat paupertatē ⁊ nihilitatē sui. Uñ fm Isaac. de vita cōtēplatiua. Regulariter humili tas q̄ est cognitio p̄p:ie infirmitatis ⁊ pauptatis: nisi p tribulatiōes nō acquirit. quā si quis patienter po:tat po miū cōsequet. pś. ix. Patientia pauperū nō peribit in fi nē. ¶ Quis autē cogitare posset quāta est hūana pau/ tas ⁊ miseria exterio: ⁊ interio:, ppter qđ homo ille adā descēdēs dicitur a hierlm pacifica. i. paradiso terrestri in hiericho. i. in defectu. Luc. x. quia homo miser et mēdicus aliūde cogitur oia vendicare. victum a terra. vestitum ab aialibus. adminiculū a iumentis. respiramē ab aere. Jn de est illud poeticū. Uestes q̄s geritis so:dida lana fuit. Unde increpat dñs iactantiā supbo:ū diuitū huius mū di. Apocal. iij. Dicis q̄ diues sum ⁊ nulli⁹ egeo: ⁊ nescis q: tu es miser ⁊ miser/abilis ⁊ paup: ⁊ cecus ⁊ nudus. vñ Seneca. Si quē vere vis estimare: nudū inspice: ponat p̄monium ⁊ honores ⁊ alia fortune mēdacia: p̄cto sciat ait poeta/ Mouereret cornicula risum furtivis nudata co lo:ib⁹. ¶ Quāta paupertas ⁊ miseria in carcere sumus. Job. vij. q: circūdedisti me carcere. ⁊. pś. cxlj. Fm aliā trās lationē/ educ de carcere aiam meā. in quo ligatus est ho mo. et septē penalitatib⁹ vinculat⁹: que sunt fames et si tis/ frigus et calo:/ labo:, et dolo:. p:opter istam pauper tatem nobis innatam: dicit Paulus. j. ad Cor. iiij. quid habes quod non accepisti? et Gal. vj. Si quis existimat se aliquid esse quum nihil sit. ei paupertas. Sed pau pertas maio: que est in homine: est suam non cognosce re paupertatem. tamē pauperes ⁊ mēdici o:amus: Pa nem nostrum quotidianum da nobis hodie. Matth. vj. Luc. xj. de cō. di. ij. in calice. in fi. vbi dicit Aug. Qui panē quotidianū petit: diues est aut pauper. Hui⁹ pauptatis cognitionē habebat. q̄ dicebat. pś. lxviij. Ego sum pau/ et dolens. vbi dicit glo. Non gementi inopi quis subue niet? quis satiabit pauperē nou dolentē? ve pauperi dici ti: quia/ Diues sum ⁊ nullius egeo. Apocal. iij. Ue pau peri ridenti. pauperi insolenti. pauperi sectanti mania/ dū mēdicātibus alijs distribuit alimonia vite. ¶ Aleph me minauit. ℟sus. Quū grex minat: lupus illi dēte mina tur. ¶ Quasi lep:osus ⁊ abiectū. ⁊ addurit in tenebras, tribulatiōis. Et nō in lucē. p̄speritatis. Me minauit ⁊c. quū. ſ. p̄ voluerit ꝫhere filiū i infirmitate. ⁊ reputat⁹ ē q̄si lep:osus ⁊ pcussus a deo. Esa. liij. q̄si i tenebras: ⁊ nō i lu cē duc⁹ est: ſz tenebre eū nō cōp:ehēderūt. Joā. j. Ecclesiā quoq; cū minis ⁊ terro:ibus. subijcit adducit in tene bras afflictionis: ⁊ non in lucem p:osperitatis.

Aleph.

¶Aleph. Tantū in me vertit. in labore hominū sunt: nō in alios q̄ in labore hoim non sunt: ⁊ cū hominib⁹ non flagellabunt. ps. lxxj. sed cū demonib⁹. Vertit. liuiādo cedēdo parcendo. Et cōuertit manū suā vindictā operationem. Tota die assidue. Tota vita sanctorū dies est. Job. vltī. in fi. Moritur est Job senex ⁊ plen⁹ dierū. Greg. Dies est vita iusti. ps. xviij. Dies dici eruc. ⁊c. Aug. christianus christiano. ⁊ nox nocti. iudeus iudeo. Prouer. iiij. Justorū semita q̄si lux splendēs p̄cedit ⁊ crescit vsq; ad p̄fectā diē. de pe. di. ij. nō reuerrebant. vbi Greg. In eorū namq; aio bonā desideriū atq; intellect⁹ lucis intime iam pars diei est. ¶Iterū. Tātū in me ⁊c. Hoc quoq; ad caput christū membra eccl'ie eque referūt. Quicūq; em̄ pie volunt viuere in christo: p̄secutionē patiunt. ij. ad Timo. iij. quo: ū vox est em̄ in me ⁊c. Alios em̄ nō corrigit: sed libere vagari p̄mittit eccl'iam non tam de iudeis q̄ gentib⁹ multis dilatarum affligit languoribus. Manū ad flagellandū mittit: q: castigat oēm filiū. Prouer. iij. Heb. xij. Apoc. iij. quē recipit: ⁊ clementer cōuertit vt misereatur. ps. xcviij. Deus tu ppitius fuisti eis: ⁊ vlciscens in oēs adinuē. eorum ⁊c. vbi exposit: dicit. Non odij: sed pacis est talis vltio: qua flagellat filiū ne pereat. nec se iudicē dīs exhibet sed amicū. Zelus dñi exercituū facit hoc. dum in virga ⁊ verberibus iniquitates visitat ⁊ peccata. Cōuertit ergo manum parcendo auxiliādo eis: quos emēdat puniēdo. De alijs aūt dicit. ps. lxxij. In labore hoim nō sunt: ⁊ cum hominib⁹ nō flagellabunt. subaudi: sed cum demonibus de pe. di. j. serpens. ¶Beth. Vetustā. quasi q̄s tam miserō nō misereat. Fecit pellē meā. vetustā inquā peccato. Et carnē plebē fragilem. Contriuit ossa mea. fortiores in ecclesia. vij. q. j. §. hoc tūc. R. est ⁊ aliud. Vetustā. nō vetustate peccati christ⁹ afficit. sed mēbra eius vitijs inueterata corrūpunt. qō cōmuniter deplorat ⁊ caput ⁊ corp⁹. vnde Dauid. ps. vj. Inueterauī inter oēs inimicos meos. Baruch. iij. Inueterast⁹ es in terra aliena. Semit christus vel ecclesia: q: quidā afficiūtur peccati macula. Quasi pellis inueterata. pctīm ptinet ad vetustatē: virtus ad nouitatē vnde eruentes veterē hoiem cū actibus suis: ⁊ induētes nouū. Ephe. iiij. Hac vetustate cōfecta est eccl'ia: q̄ in p̄senti non pōt esse sine macula ⁊ ruga in mēbris. q: si dixerimus q̄ peccatū non habem⁹: nosmetipsos seducim⁹: et veritas in nobis nō est. j. Jo. j. ⁊c. de pe. di. ij. si em̄. ¶Alie sunt pelles Salomonis. Canti. j. id est christi cui⁹ pelles sunt oēs sancti. q̄ se cū christo mortificantes crucifixerūt carnē suā cū vitijs et cōcupiscentijs. Bala. v. Dātes pellē ppie mortificationis p̄o pelle. i. p̄o saluatione alio: um Job. ij. Constat em̄ sanctos passionibus traditos esse: vt ipsorū ⁊ alioū aie saluarent: doctrina ⁊ exēplis informādo. Per carnē vniuersa plebs in corpore christi q̄si mollis ⁊ tenera significat. ps. xxvj. Dū appropiant sup me nocentes vt edāt carnes meas. Nisi em̄ in vetustate pctī carnes essent: esca inimicor⁹ nō essent. Cōtriuit ossa mea. i. fortiores: q: in passione christi etiā apostoli sunt cōtriti: ⁊ timore dispersi. Mar. xxvj. Hoc deū fecisse dicit: q: iusto iudicio p̄misit. ¶Beth. Edificauit in gyro meo. ⁊ circūdedit me. Circūdederūt christū dūlaternis ⁊ facib⁹ ⁊ armis. Jo. xviij. ⁊ Luc. xxij. circūdedit me ne possem effugere. Felle ⁊ labore. ps. lxviij. dederūt in escā meā fel ⁊c. ¶Edificauit vor eccl'ie gementis: iuno christi in mēbris suis. qui in passione dep: rehēsus ināt. Tradit⁹ sum: ⁊ non egrediebar. in ps. lxxxvij. q: edificauer at scz pater in gyro obsidionē: q̄si cū armis ⁊ fustib⁹ circūdederūt: ⁊ vinctū ante p̄sidem adduxerūt. Hoc vallo circūsepta q̄si felle amaritudinis ⁊ labore tribulationis afflicta est hūanitas christi. sic etiā vallatus ad passionē ductus: ⁊ ibi cibat⁹ est felle ⁊ labore. In felle. amaritudo tribulationis in mente designat. In labore tribulatio. in carne. vt integra christi passio intus ⁊ extra intelligat. vt homo q̄ peccat cū aīa ⁊ corpore libēter easdē passiones quotidie in ecclesia patit christ⁹ que est de carne ei⁹ ⁊ de ossibus. Ephe. v. vt cōpleat ea que desunt passionib⁹ christi. ad Col. j. Inde dicit. edificauit in gyro. Eccl'ia em̄ obsessa oib⁹ malis inter scorpiones habitat. Ezech. ij. vbi est sedes sathane. Apoca. ij. soror est diaconū ⁊ socia structionū. Job. xxx. hereticor⁹ vallat exercitu. A falsis fratrib⁹ q̄si felle ⁊ acero potat. xciij. di. si inimicus. Undiq; oppimit tormētis p̄secutor⁹. vij. q. j. §. hoc autem. Huic seculi adulant. et carnis blādiunt. desideria. Hostis antiqu⁹ vndiq; tendit insidias. Un recte clamat. Edifica uerit in gyro meo. vnde ps. liij. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe ⁊ volabo ⁊ requiescā. vij. q. j. §. hoc aūt. vbi Gratian⁹ tractat de ista eccl'ie p̄secutione occulta ⁊ manifesta. ¶Beth. In tenebrosis infernī vel sepulcro. ps. lxxxvij. Posuerunt me in lacu inferioi in tenebrosis ⁊ umbra mortis. Collocauit me. verbū christi. pater collocari p̄misit. Quasi mortuos sempiternos. q: non vere. q: tertia die resurrexit. Mar. xxviij. Et in symbolo. credo. inter mortuos liber. ps. lxxxvij. ¶In tenebrosis. Passio Hieremie christi passionem significat. christ⁹ em̄ pro nobis mortu⁹ est. nō mortuis seculi: qui in mercedē iniq̄tatis recipiūt mortē. et exppagine peccati. de con. di. iiij. c. ij. Un q̄si mortuos sempiternos. Licet em̄ mortu⁹ fuerit. ex de cele. miss. cū martbe. §. et eo. ⁊. c. in quadā. §. j. collocat⁹ tñ in tenebris vel inferni scrobibi patrū: vel sepulcri vel passionis. sed nō mortu⁹ sempitern⁹. q: inter mortuos liber. ps. lxxxvij. q: sine pcrō vnde cito resurrexit. Et ecce mēbra lugere habēt: q: amisso lumine interioi in peccatorum tenebris collocata. nec scipsa quantū sint misera: q̄ in felicia: q̄ malis oppressa iā nudata bonis videre possunt. Hoc em̄ maxime conat⁹ inimicus: vt anima lumē amittat: nec amissum recipiat. Hic Philistei Samson oculos eruerūt. Deinde ad molā mittūt: vt ābulās in circuitu nū q̄ via vite iueniat. Judic. xvj. Hinc Sedechie oculos Nabuchodonosor effodit. deinde vinctū in caueā Babylonis deiecit. iiij. Reg. vlt. Quū aūt talia mēbra adhuc in carne deuicta ploret: nō sunt vere mortua: sed q̄si q: datur eis locus penitētie anteq̄ vigeat super ea putre⁹ os suū. ps. lxviij. q: miserāte deo de profundo iniq̄tatis ad vitā redeūt. de pe. di. j. §. ex ijs itaq; ad fi. ¶Hymel. Circūedificauit. ps. cxiij. Circumdederūt me dolores mortis. cohortes iudeorum. Aduersum me. vt non egrediar. ps. lxxxvij. Tradit⁹ sum ⁊ nō egrediebar de manib⁹ inimicor⁹. de laqueis peccatorū. Aggrauauit cōpedē meū. Hieremias in carcere cōpeditus erat. Hiere. xxxij. historice. christ⁹ ligatus a iudeis allegorice. aia a vitijs tropologice. ¶Circūedificauit. alleg. ac si christ⁹ dicat. Excitauit aduersum me pater corda iudeor⁹. circūedificauit cohortes vt nō egrediar de manibus eorū: donec impleant vaticinia pphetarū. Ecclesia quoq; cōcluditur dogmatib⁹ hereticorū. vallat supplicijs peccatorū vel p̄secutorū. qō deplorās totū deo attribuit: cui⁹ iudicio fit. Aggrauauit cōpedem meū. i. infirmitatem tormentorum ps. ciij. Humiliauerunt in cōpedib⁹ pedes ei⁹. Vel deceptionem. qō frequēter cōtigisse nemo dubitat. sed habet anchorā suā. i. spem in celo: Heb. vj. defixam: ne huiusmodi fluctib⁹ submergat. j. q. iiij. turbatur. Mēbra eccl'ie scelebribus aggrauata ne possint euadere formidant: quor fuit corruere: sed miseretis dei est eruere. vñ cōclusa carcere pessime captiuitatis nō possunt egredi ad libertatem bone actionis. Aggrauant cōpedes: quoties iniq̄tatem iniquitati apponim⁹ funibus peccatorū nostrorum constringimur. Prouer. v. Dīs aggrauati cōpedib⁹ pium dominū indesinenter orem⁹. vt p̄opter impo. tunitatē accipiam⁹ qō petim⁹. Luc. xj. de pe. di. j. importuna. Greg. Importunitas deo placet: que ingrata hominib⁹ esse solet. ps. cxliij. Prope est dñs omnib⁹ inuocantibus eū: alioq̄n ad patriam transire non poterimus. obstruxit em̄ nobis viā cōcupiscētia oculorū: voluptas carnis: et superbia vite. j. Joan. ij. Istis cōpedibus ligantur potentes ecclesie: qui ⁊ reges dicunt: regnantes male in carne. ps. cxlix. Ad alligandos reges eorū in compedib⁹ ⁊c. Et vtinā ferrea essent hec vincula: ⁊ timerent. Augu. Ferrea sunt vincula

ꝺ̄ dñu timent. amentꝫ aurea erũt. Jrē Hiere. lij. Oculos Sedechie eruitꝫ fixit eũ cōpedibus. pſ. ciiij. Humiliauerunt in cōpedibus pedes ei⁹. Jtē pſ. cxlv. Dñs soluit compeditos. Aug. Ligat qui soluit cōpeditos. ligno suspēdit ꝫ erigit elisos. acetopotat fons vite. Bern. Vide hō quo amore te dilexit deus: vt vestigia ei⁹ imiteris. p:o te ligar⁹ est: vt te a viculis peccatoꝝ solueret. ¶ B Symel. Sed et quum clamarem ꝫ rogarem. vox christi. Pater si fieri potest transeat a me calix iste. Mat. xxvj. Exclusit orationem meam. aīa peccatis obsistentibus non auditur. pſ. xvij. Clamauerũt: nec erat q̄ saluos faceret. q: cũ superbia clamauerũt ad dñm. nec exaudit eos: q: causas cōtra q̄s orabant non abscideritꝫ fm Climacũ in gradu de supbia ꝫ pſ. cviij. Et oratio eius fiat in peccatũ. de pe. di. iij. nihil. Joā. ix. Scim⁹ autē q: peccatores de⁹ nō exaudit. volētes scz i pctō remanere. ſ. Joā. iij. Charissimi si cor nr̄m nō reprehenderit nos: fiduciā habem⁹ ad deũ vt quicq̄d petierimus ꝫ recipiem⁹ ab eo. vñ pſ. lxv. Jniquitatē si aspexi in corde meo: nō exaudiet de⁹. Greg. Quādo is q̄ displicet ad intercedendũ mittit: irati animꝰ ad detrectora. puocat ij. q. vij. in grauib⁹. xlix. di. ſ. fi. alis peccatoꝝ. ¶ ad deum reuerti volētes deus exaudit. Vñ Aug. super illo verbo prędicto Joā. ix. Scim⁹ ꝫ c. ait. Adhuc rn̄ inūctus loquit: nā pctōres exaudit de⁹. si em̄ non: frustra publican⁹ diceret. Luc. xviij. Deus, ꝓpitius esto mihi peccatori. ꝫ ex ista cōfessione meruit iustificationē: quō iste cecus illuminationē. Sicꝫ etiā orat pro alio cui⁹ puersitas oroni resistit: vt ꝓpositum peccandi: maxime perpetrm̄ in spiritum sanctū. de quo Mat. xij. Mar. iij. xxv. di. q̄lis. Que sunt pctā in spiritum sanctū legit ꝫ no. de pe. di. i. ſ. pōt. etiā in glo. pctm̄ in spiritum sanctum. non impetrabit. sicut nec Hiere. cui dñs ait. Hiere. vij. Noli orare pro populo hoc. nec adsumas p eis laudē ꝫ oronē: ꝫ non obsistas mihi: q: non exaudiā. de pe. di. i. ſ. ꝑ dixerat. ꝫ Hiere. xv. Si steterit Moyses ꝫ Samuel cōtra me: nō est aia mea ad populū istum. ad hoc. l. dist. sicꝫs. ¶ Symel. Lōdusit vias meas. i. itinera sanctarum scripturarū. Joā. i. Dirigite viā dñi scz p sanctaꝝ scripturarum predicationes. Lapidibus quadris. philosophorum quadratis eloquijs. ne recto tramite fidei citius ad eternam pugniant patriā. Lapidibus qua. quatuor affectib⁹ hinc cupiūt metuūtq̄ dolent gaudentq̄. dicit Virgilius enei. vj. ¶ Quatuor aūt sunt affect⁹ animi: q̄ fm Aug. q̄si quedā principia ꝫ cōis materia sunt oīm vitiorū atq̄ virturum, scz timor ꝫ dolor: spes ꝫ gaudiū. vel quatuor lapi. logica arithmetica geometria astronomia. q̄ non sunt scientie pietatis. de q̄bus. xxxvij. di. nōne. et. c. oēm vim. q̄ palea est. ꝫ. ſ. sed ꝫ cōtra legit. ibi. q̄ infideles nō putant. q: non legūt in euāgelijs ꝫ ꝓphetis astrologiā: ꝫ alia hmōi que despecta sunt. q: nihil valent ad salutē. sed mittūt in errorē. ꝫ. c. siquis grāmaticam. Semitas meas subuertit. subtilissimas scz diuinaꝝ rerum intelligētias seculari dogmate subuerti permisit. sicut fit Parrhisijs ꝫ in Anglia Oxonie. ¶ L Deleth. Ursus insidians factus est mihi diabolus in mēdris. Leo in absc̄dito in scipso q̄ circumit querens quē deuoret. iij. q. j. nulli. pſ. ix. Insidiat in absc̄dito q̄si leo in spelunca sua. de pe. di. ij. si em̄. ℞. sedet q̄ppe. ¶ Ursus insidians ꝫ c. Alleg. Eōis vox est capitis christi ꝫ corporis ecc'ie: q̄ vsus insidiās factus sit eis. qui ꝫ eternus est ꝫ incōmutabilis. non q̄ a natura pietatis ꝫ bonitatis imutetur, sed propter effect⁹. xxij. q. iij. incōmutabilis. de pe. di. ſ. q̄: diuinitatis. Illū enim cōtra filiū suū erigi permisit ꝫ contra suā ecclesiam ꝑmittit: qui vsus ꝫ leo est per effectus. his em̄ duabus bestijs ois diaboli scientia demonstratur. Per leonem ipse diabol⁹. vij. q. ſ. §. hoc aūt. Per vsum vero mēbra eius/hereticī ꝫ falsi fratres. Sed propie leo est diabolus in aperta persecutiōe ecclesie. vt pe. §. hoc autē. Ursus vel draco in occulta. vt ibi. vñ Aug. Leō aperte irascitur. draco occulte insidiat. Pugnauit ecclesia priorib⁹ tēporibus aduersus leonē. pugnat modo aduersus draconē. Hemit ergo propheta immo christus et ecclesia. Ursus insi. ꝫ c. Ne sunt bestie que cōtra Dauid pastorē obuiam veniūt: ꝫ gregē deuorare cupiūt. sed erut Dauid ouem de ore leonis ꝫ faucibus vrsi. vnde ſ. Reg. xvij. dicit david qui christū significat. q: ipse ꝑcussit leonem fortis. Luc. xj. Leonē ꝫ vsum interfeci ego. Hic est christus qui oues suas ducit ad pascua vite. Ezech. xxxiij. Jo. x. Et erunt de ore leonis: ꝫ vsi: orum brachia confregit. pſ. xciij. Nos aūt populꝰ eius ꝫ oues pascue eius. Hoc factū est in morte christi quando oues liberauit. Luc. xxpſ. xc. Conculcabis leonē ꝫ draconem. de isto per quē diabolus accipitur in mēbris. Dani. vij. Bestia vsi similis in parte sterit. Et tres ordines erant in ore ei⁹ ꝫ in dentib⁹ eius. ex sic dicebāt ei: surge comede carnes plurimas. Ursus animal est deorās. significat carnales gulosos ꝫ murmuratores. maxime q: mel libēter comedit. Jnquietū est pagi sunt serui demonis per mundum. ficut Beñ. iiij. de pe. di. ſ. §. ex ijs ita q̄. ℞. cayn. In abditis locis morat: q: qui male agit odit lucē. Joan. iij. xviij. q. ij. pernicioſam. ex de ofdele. consuluit. Caput habēs debile. q: debilis est diabolus si sue suggestioni q̄s a principio cōtradicat. vnde ꝫ si percutiat in capite cadit. vnde. pſ. cxxvj. ꝫ allidit parvulos. i. primos mor⁹ vel suggestionē suam ad petrā christū. Mat. xvj. ibi. sup hanc petrā. ſ. ad Cor. ix. de con. di. ā. reuera. ¶ Triplici ordine dentiū pcurit et mordet. quosdam apertis vitijs. quosdā occultis. quosdam sub specie virtutis vel boni: in lucis angelū transfigurat⁹. ij. Cor. xi. ch. di. sepe. xxvj. q. v. nec mirū. ex de regu. licet. Comedit carnes plurimas. q: multos carnales deorat. pſ. xxvj. vt edant carnes meas. ꝫ iterum. q: comederunt Jacob. et iterum pſ. xiij. ꝫ. lij. Qui deorāt plebē meam vt cibū panis. De duob⁹ vsis diabolo ꝫ corpe ei⁹. iiij. Reg. ij. ibi dicit q̄ duo vsi lacerauerunt. xlij. pueros. ¶ Deleth. Semitas meas subuertit. vox ecc'lie. i. subuerti ꝓpositi semitas. stricta confilia euangelij. de quib⁹ Mat. v. xiij. q. j. ſ. j. xxiij. q. v. qui sunt. pſ. cxxviij. Semitā meā iuestigasti. ꝫ iterū pſ. cxvij. Deduc me in semita mandatorū. ꝫ iterum. pſ. xciij. Vias tuas dñe demōstra mihi: ꝫ semitas tuas edoce me. Et cōfregit me. i. permisit/propter peccata. Posuit me desolatam. Ecclesia sponsa christi sanguine ei⁹ dotata gemit se desolatā ꝫ quasi adulteram̄ sponso relictam in malis mēbris. Nec est qui hodie consoletur eam ex omnib⁹ charis eius. ſ. j. c. in litera. Beth. q: consolationē terrenā querit. vnde habet ibi consolationē suā in suis honoribus/delicijs ꝫ diuitijs. Sed ve ei Luc. vj. Berñ. Preciosa est diuina consolatio: nec oīno attribuitur admittentibus alienā. ¶ D Deleth. Extendit arcum suū. iudicium. pſ. vij. Nisi cōuersi fueritis ꝫ c. arcū suum tetendit ꝫ c. Vel arcum scripturarum. Apoc. vj. ibi. Habebat arcū scilicet scripturam cū qua percutit cōtumaces. Et posuit me. vndicq̄ percutiendam. Quasi signū ad sagittā. scilicet timoris/vel amoris/vel cuiuslibet afflictionis. christus em̄ ꝫ ecclesia in titulum contra oēs aereas potestates erigitur. vnde ſ. ad Cor. iiij. spectaculū facti sumus huic mundo angelis et hominibus. christ⁹ in se ꝫ in omnibus mēbris iaculus inimici opponitur. ꝫ ipe est signū cui tota die contradicitur Luce. ij. ibi. Et in signū cui contradicetur. vbi Basil⁹. Signum contradictionē accipiens proprie crucem dicit a scriptura. fecit em̄ in q̄t Nūeri. xxj. iiij. Reg. xviij. Jo. iij. Moyses serpentē eneum. ꝫ posuit pro signo. l. iij. di. §. verū. Et Origenes. Omnibus aūt̄ que de christo narrat hystoria contradicit ab incredulis. quia apud incredulos vniuersa que de eo scripta sunt: signū sunt cui cōtradicet. Bern. Sustinuit in dictis contradictores. in factis obseruatores. in miraculis deprauatores. in tormentis illusores. et in morte exprobratores. Specialiter in signo charitatis positus fuit christus in hac vita. maxime in cruce. Quare enim charitatis fuit signū q̄ christus sagittas opprobriorum/irrisionū/spurorum/colaphorū/clauorum/ꝫ lancee sustinere voluit: sic nos per charitatē debemus esse ramū signū immobile contra sagittas castigationum diuina-

de quibus Job.vj. Sagitte dñi in me sunt. Itē contra sagittas detractionum ⁊ persecutionū humanarum. de q̄bus ps.lvj. Filij hoīm dentes eorum arma ⁊ sagitte. de pe. di.j. periculose. Itē contra sagittas tentationū diabolicarum. Ephe.vj. In omnib⁹ sumentes scutū fidei: vt possitis tela nequissimi extinguere ⁊c. ps. cxix. Sagitte potētis acute ꝛ tam multiplices aduersitatū sagittas stat charitas quasi signū immobile. Aug. Charitas inter oppositas secura est. inter odia. benefica. inter iras placida. inter insidias innocēs. in iniq̄tate gemens. in veritate respiciens. Prelati etiā intra ecclesiaz sunt sicut signū positum ad sagittaz. ex de accusa. qualiter. ij. §. licet. qui a subditis merito sagittātur: qz pro ut cōiter signis ⁊ vite dñi cōtradicūt. Nam pre alijs ipsi castitati sue ⁊ matris virginis cōtradicūt. Quib⁹ Ezechi. xvj. dicit. Ad omne caput me edificasti signū prostitutionis tue. caput vocat principium. ¶ Infelix enim luxuria principiū est viarū malaz sicut patet in pueris colludentib⁹. Bene aūt dicit edificasti. Sicut em̄ edificantes lapidem lapidi opponūt: Ita luxuriosi nūc⁹bis nūc actu nūc tactu nūc visu nūc nutu signa prostitutioni multiplicant. xxij. q. iiij. meretrices. et q. v. sicut. c. nec solo. c. qui viderit. Contradicunt etiā hūilitati christi nō detestando signū superbie: sicut Hester q̄ dicebat. Hest. iiij. deo: Tu scis infirmitatem meā ⁊ necessitatem q̄ abominer signū superbie ⁊ glorie mee quod est super caput meū. ¶ Quatuor sunt signa superbie. Ornatus vestiū. sicut patet in diuite purpurato Luc. xvj. vbi Greg. Si subtiliū pciosarumq̄ vestiū cultus culpa non esset nequaq̄ sermo dei tam vigilanter exprimeret q̄ dixit purpura ⁊ bysso indutus apud inferos torqueretur nemo quippe vestem preciosam nisi ad inanem gloriam querit vt honoratior: ceteris esse videatur. Nemo em̄ vult preciosis vestib⁹ induī nisi vbi ab alijs possit videri. Unde ⁊ septima synodus dicit: Omne quippe q̄ non ꝓpter necessitatē sua: sed propter venustatē accipitur: elationis habet calūniā. quēadmodū magn⁹ ait Basili⁹. xxj. q. iiij. ois iactātia. f. b. ꝺba ⁊ pōposa et se iactātia. ps. xvj. Os eorum locutū est superbiam. Tales loquuntur grandia totus eorū sermo superbia est. de pe. di. ij. si em̄. p. petrus quoq; ⁊ j. pe. ij. ibi. superbia em̄ vanitatis loquentes ꝓv. di. hoc habet. Ascensus loci ps. lxxiij. superbia eorū q̄ te oderunt ascendit semp. Amant primas cathedras i synagogis. Mat. xxiij. Contradicunt etiā signo charitatis christi. de quo dicit: Hic quasi signū ad sagittā. per signū fraudulentie ⁊ odij. Mat. xxvj. Qui aūt tradidit eū dedit eis signū ⁊c. ¶ De. misit in renibus ⁊c. luxuriosis vel infidelib⁹. Filias pharetre sue. sagittas occulti iudicij vl scripture. Misit. mitti pmisit. vox sponsi ⁊ sponse. Pharetra dei patris scriptura est: et qua iudicij dei quasi ex arca sagittas corpus christi accepit. ¶ Hereticj quoq; sagitta infidelib⁹ aliqñ intoxicatas ex hac pharetra pducūt corda innocentiū feriūt. Et hac pharetra veniūt sagitte/ et quib⁹ exterior homo timore cōfigitur: ⁊ interior amore afficitur. vñ misit in re. re. fi. pha. f. i. affectiones diuini amoris vel timoris. ps. cxviij. Cōfige timore tuo carnes meas a iudi. em̄ tuis timui. Et iterū ps. xxv. vre renes meos ⁊ cor meū ⁊c. ⁊ iterū. ps. xxxvij. Sagitte tue infixe sunt mihi. Vel pharetra astutia ⁊ malitia diaboli est. de q̄ pcutit in ecclesia multos. ps. x. Parauerūt sagittas suas in pharetra: vt sagittent in obscuro. i. subtili tētatione marime sub spe boni que difficillime cognoscit. ¶ De. factus sum vox xpi vel corporis sui ecclesie. In derisum omni populo. infideli. vel heretico. ps. xxj. Vēs videtes me deriserūt me. Tota etiam die pagani deridēt christū ⁊ ecclesiā: maxime propter scelera nostra: ꝓpter q̄ nomen domini blasphematur: ⁊ fides nostra cōtēptibilis bētur. xlv. di. de iudeis. et de bap. maiores. §. item queri f. Canticū eorū tota die. ps. lxviij. In me plallebāt qui bibebāt vinū. ¶ De. Replevit me amaritudinibus passionis. Inebriauerunt me absinthio. myrrhati vini. Marc. xv. ibi. Et dabāt ei bibere myrrhatum vinum. vbi Aug. Hoc intelligendū est Matthei dixisse Mar. xxvij. Et dederūt ei bibere vinum cum felle mistum. fel quippe ꝓ amaritudine posuit. Myrrhatū enim vinū amarissimū est quāq̄ fieri possit vt ⁊ fel ⁊ myrrha amarissimū redderet. Ibi etiam Theophil⁹ ait. vel ignoratione quadam existētes/ alij alia obtulerūt. quidā acetū ⁊ fel: quidā vinū myrrhatū. Beda Hiere. sj. ad meō. Amaravitis/ amarum vinū fecit/ quo ꝓpinat dominū iesuz. vt impleat qđ scriptū est. ps. lxviij. Dederunt in escā meā fel: ⁊ in siti mea potauerūt me acero. ¶ Vau Confregit ad numerū dentes meos. ps. iij. Dētes peccatoz ꝓtriuisti. ⁊ iterū. ps. lvj. Filij hominum dentes eorum arma ⁊ sagitte. loquitur detractoribus/ diffamatoribus/ ⁊ falsis accusatoribus. de pe. di. j. periculose. vt nec vnus remanear. Dētes. christi apti. Allego. ⁊ alij discipuli i passione ꝓfracti ⁊ dissipati sunt. qđ q̄si dentib⁹ credētes i corpus suū trāsfundit xps. Cant. iiij. Dētes tui sicut greges tōsarū. Libauit me cinere. ps. cj. q. cinerē tā q̄ panē māducabā. ¶ Ecclesia quodāmō etiā fractos dentes habz. Et ideo plāgit: q. sacrā scripturā nō ruminat neq; terit. Animal aūt qđ in lege nō ruminat immūdū est. Leui. xj. Nam est hodie plena sit eccl'ia scientia legendo audiendo ⁊ predicādo: pauci tñ in ea sunt ruminatores/ gustatores/ ⁊ se ea spiritualiter pascentes. ⁊ aliquos hic mentes impie scientie q̄ inflat cōtentes eā que edificat nescierūt. vnde Chrys. Sicut qui nō masticat cibum nō sentit ei⁹ saporem: ita nisi masticauerim⁹ verbū dei quod audiuerim⁹ retractantes intra nos: nō intelligem⁹ virtutem verbi. vñ Pascasi⁹. Verbū dei sensib⁹ quasi dentib⁹ molere ⁊ ruminare sanitas ⁊ vita est. vñ in preconiū dicit Moysi Deuter. vlt. q̄ dentes Moysi nō fuerūt cōminuti. q: verbum dei semp corde ⁊ ore ruminauit: ⁊ panem angelorum. ps. lxxvij. Panem angelorū sc̄z gustū dei indesinenter comedit. Cuius aūt dentes frangunt/ recte cinere cibatur: in quo cordis mestitia et penitentia designatur. Job. xlij. Ago penitentiam in fauilla ⁊ cinere. Dicit ergo ecclesia/ quia verbum dei ruminare distuli: igemisco cibata cinere moralitatz insipido ¶ Vau. Et repulsaē aia mea. vox christi. i. repulsus a deo credebar a crucifigentibus. Oblitus sum. credebar oblitus. Bonorum. credo videre bona dñi. ps. xxvj. ¶ Et repulsa ⁊c. dolet ecclesia in mēbris se a deo repulsam ⁊ tentationibz expositā: ne ad bona q̄ sentit redire possit q̄ oppressa bonorum acredine doloris/ nō pōt bonorū spiritualiū que habuit in primitiuo rēpore/ recordari nec futurorum. de quibus ps. xxiij. Alia mea in bonis demorabitur. de istis bonis Mat. xvij. Mar. ix. ⁊ Luc. ix. Bonū est nos hic esse. Ubi Bern̄. Quid enim tam bonū est illorum quid aliud bonum q̄m in bonis animā demorari: quandoquidē corpus nō pōt: Quis ex nobis cogitās futurā illā vitā sz letitiā: sed iocunditatē/ sz btitudinē/ sed gloriam filiorū dei: non cōtinuo de plenitudine suauitatis intime eructat: domine bonū est nos hic esse: Non sane in hac erumnosa peregrinatione: vbi corpus detinetur: se In sua salute cogitatione: in qua corde versatur beatus qui in istis moratur bonis. ¶ Vau. vox christi. Et dixi Perijt finis meus. perisse videbar. Et spes mea a dño. Principes sacerdotū dicebāt Mat. xxvij. Alios saluos fecit seipm̄ sal. fa. non pōt Ecclesia dicit ⁊ luget pro membris. Perijt finis meus. i. spes finis. vnde ⁊ sequitur. Et spes mea a domino. quia ad deū se erigere nō valet ⁊ oppressa doloribus pēꝺ xpi. Dei autem pene. mo. sunt pedes' Peccata grauia frequentata spem minuunt. et quum in ꝓfundū malorū quis venerit: cōtemnit. Prouer. xviij. xvij. di. nec licuit. ⁊ facto desperat non verbo. ex de iudi. cum nō ab homine. §. fi. ¶ Zay. Recordare paupertatis. vox christi. pro nobis pauper factus est ⁊ trangressio ⁊ maledictū ⁊ peccatū. i. pena peccati. de eius paupertate. ē. in isto. c. dixi in prima litera. Trāsgressiōis. i. crimanitiōis. i. modi excessiui quē tenuit in passiōe quē lucas vocat excessum Luce. ix. ibi. Et dicebant excessum eius quē cōpleturus erat. in Hier'lim. vbi. Cyrill'. j. my

Superbie signa sicut qtuor

sterii dispensationis in carne. necnō salutiferam passionem cōpletā in venerabili cruce. Non enī ꝑs transgressus est. sz transgressio legis ꝓ nobis factus est. sicut maledictum. vt nostrā transgressionem deleret. sicut factus pauper. vt nos ditaret. Absinthij erumne. Fellis amaritudinis. ¶ Recordare. vox ecclesie q̄ in paupertate bonitatis ⁊ virtutis in mēb⁹ suis viuit. ꝑ quibus orat. sed etiā transgressionibus legis dei plena est. vnde ⁊ multis crūnis replet⁹. ⁊ amaritudine absinthij ⁊ fellis. dum laboribus ⁊ doloribus fatigatur. vt decocta passionibus. spōso suo fiat aptior. Augu. in homil. ego sum vitis. vt q̄nto fuerint mundiores. tanto amplius pulchriores. ¶ Zay. Memoria memor ero. recordās ecclesia que ꝑ transgressionem patitur. i. absinthij ⁊ fellis tribulationū. ait. Memoria memor ero. eterne scilicet vite. ⁊ ideo mor. Tabescet anima mea. ad eam suspirans. Sm illud ps. cxviij. Defecit in salutari tuo anima mea. vnde ⁊ Hec. sz vitā eternam recolens in corde meo. in deo sperabo. Quū enim ecclesia ad eius cōtēplationem se dirigit quasi deficiēs gemit. ⁊ q̄ expressissime potest dicit. Dne. memor. sz memoria eterne vite. que interius aspirata viuificat. vt discant christi mēbra nihil aliud memorari ⁊ cogitare. ps. xxvj. q: vnam petij a domino hāc re. vt inha. in do. dñi oi. diebus vite mee. Hec recolēs in corde meo. deo spabo. ¶ Heth. Mie dñi. multe mie dñi est. non nostri meriti. vox ecclesie Quia non sumus consumpti. ꝛor peccatis ⁊ tribulationibus. Quia nō defecerūt miserationes. ps. l. Miserere mei deus sm magnā misericordiam tuam. Hiero. Magnum pctīm. magna vult deleri mia. de pe. di. ij. si enī. vltra. iiij. colum. ℟. dauid. item ps. cxliij. Miserationes eius super omnia opa eius. ⁊ ire. ibid. ⁊. cc. Miserator ⁊ misericors dñs. de pe. di. j. multipler. Joel. ij. Couertimini ad dñm deum vestrum. q: benignus ⁊ misericors est. ⁊ ꝓstabilis sup malitia. patiens. ⁊ multe mie. Bern. Si supra modum peccaui. non despero. q: supra modū doluit in quo respiro. si exacerbatur in immanitate sceleris mei. mitigabitur in dolore filij sui. Augu. Multe ⁊ magne sunt domine lāgu ores mei. multi ⁊ magni. sz amplior est medicina tua. vnde nulli diffidendum. de pe. di. j. q: diuinitatis. ij. q. vij. c. j. Fons mie nō siccat nisi prius fueris exsiccatus. Aug. Nullus desperet de dei mia. maior est enī incōparabiliter sua mia. q̄ nostra miseria. Est ergo initium nostre conuersionis timor. ne cōsumamur. ps. cxvij. Confige timore tuo car. me. a iudicijs enim tuis timui. Iste timor charitatem introducet. de pe. di. ij. ficut. ¶ Heth. Noui diluculo. ps. cvij. exurgam diluculo. exurgit diluculo qui querit bona. puer. xj. q̄n sol iustitie surrexit. Mar. vlti. Magna (al's multa) est fides tua. sic dixit dñs Chananee Mar. xv. O mulier. magna est fides tua. acsi dicat. approbaui que humiliter gemens enumeraſti. ⁊ nosce re te feci quia multa est fides tua. Diluculo. radio exorto. q̄n sz christus resurrexit. Mar. vlti. Dic ergo sponse angustias suas plangenti continue adest sponsus. ⁊ consolatur dicens. No. di. mag. est fides tua. fidem tuam laudo ⁊ pñtem me exhibeo. quem absentem lugebas. vñ ecclesia respondet. Pars mea dñs. dixit anima mea. felix qui hoc dicere potest. alienus a vitijs. segregatus ab omni labe peccati. vñ ps. cxviij. portio mea domine. ¶ Iterum Heth. portio mea (al's pars mea) que modo dicebas in litera Thau. sup̄a periit finis meus. Dixit anima mea. ps. xv. Dominus pars hereditatis mee. ⁊ iterū ps. cxviij. Portio mea dñe dixi custodire le. tuam. xxj. distin. cleros. xij. q. j. cui portio. ¶ Sed contra illud quod fit hodie cōmuniter in ecclesia intonat Hiero. dicens. Propterea clerici dicuntur q: de sorte domini sunt. Clerus quia ipe dominꝰ sors pars clerico est. Et q: vel ipse pars domini est. vel partē domini habet talem se exhibere debet. vt ipse possideat dominum. ⁊ ipe possideatur a domino. qui dominū possidet. ⁊ cū prophēta dicat. pars mea dominus. nihil extra dominū habere potest. Et si quispiā aliud habuerit ꝓter dominū. pariēs nō erit dñs. ubi gra. si aurū. si argentū. si possessiones si variā supellectilē ꝛc. hucusq; Hiero. qui tamē sm eosdē satores loquit de clericis aburēt⁹ his reb⁹. hec legitur xij. q. j. cleric⁹ q̄. Propterea expectabo eum. ps. xxxix. expectās expectaui dñm. ⁊ iterū ps. cxviij. ⁊ nō cōfundar ab expectatione mea. ¶ Teth. Bonꝰ est dominꝰ. q̄ bonus israel deus. ps. lxxij. ⁊ iterum. Bonitatē fecisti cum seruo tuo domine. ps. cxviij. Sperantib⁹ in eum. oportuno dilectōne non est ociosa spes. Aug. Quantū quis sperat. tantū diligit. Anime querenti. desideranti illū. Cant. iij. In lectulo in nocte quesiui quē dilexit anima mea. ¶ ℣. Ubi quaso tuo: omni queréti notanē. vt scilicet deliberet quid agat. ⁊ vbi. ⁊ quādo. ⁊ q̄diu. donec scilicet inueniat. Qui enim in lecto querit. Prouer. vij. Interqui sumꝰ lectulū meum. carnalis. Et in nocte. per totā nocrem labo. antea nihil cepimus. Luc. v. cecitatis. dominū q̄rit. nulli dubiū est q: inuenire nō possit. sed lectū exeat. tot. post. sz abijciat. ad Ro. xiij. ad diē veniat gratie. Ro. xiij. Dies autē appropinquauit. querat donec inueniat. Requirit autē inquirendo. dū tēpus quo inueniri possit. scilicet in hac vita. Esa. lv. Quarite dñm dum inueniri potest. Et quē sit querendus adiūgit. Derelinquat impius viam suā. Et vbi sit querendus Hiere. xxix. Quereris me ⁊ inuenietis quū quesieritis me in toto corde vestro. Sed prius oportet purgari cor. vitijs ⁊ cogitationibus malis. q: de corde ereunt cogitationes male. Mat. xv. xv. q. vj. c. j. Nec inter parentes inuenitur. Luc. ij. vnde Bern. Quomodo te o bone iesu inter cognatos meos inueniā. qui inter tuos minime es inuent⁹. quō te inueniam in gaudio. quem mater dolens vix inuenit. Quomodo etiā queritur dicit Dauid. ps. xxiij. quis ascendet. ꝛc. Et sequitur. Hec est generatio querentiū dominum. Bernar. Non curant carnales querere quem tamen desiderant inuenire cupientes consequi sed nō sequi. Et qui eū querit inuenit. ij. palip. xv. Dñs vobiscum q: fuistis cū eo. si q̄s quesieritis eū inuenietis. si derelinquitis eum. derelinquet vos. qui eum querit. viuit. Amos. v. Querite deum ⁊ viuite. Bemendo queramus panem viuum. Jo. vj. de cō. di. ij. omnia. S. rhe. j. in lra Caph. Omnis populꝰ gemens ⁊ querens panem. Augu. Famelici dei esse debemus. ad ianuam conspectus illius in orationibus mendicemus. queramus vultum eius videre. ps. quesiui vultum tuum. item ps. cxlij. querite faciem eius semp. Bern. Occultat se dominus vt ardentius queratur. quesitus cum gaudio inueniatur. inuentus cum solicitudine teneat. tentus nō dimittatur. donec in amoris cubiculū māsur⁹ introducat. ¶ ℣ Teth. Bonū est ꝓstolari cū silentio. cordis abligm urmuratione cum patientia. Salutare dei. christum. sum. Luc. ij. q: vi. oculi mei. salutare tuum. vbi Greg. nullus Salutare namq; quod tuis oculis ꝓcepisti. ipse iesus est quo nomine salus declaratur. Cū silentio. venit dñs. Sapiētie. xvij. Dum mediū silentiū tenerent omnia ꝛc. Esa. xxx. Erit fortitudo vestra in spe ⁊ silentio. Luc. vlti. sabbato siluerunt ꝓpter mandatū. Job. iij. Nunc dormiens. sz in quiete conscientie silerem. scilicet a mūdi strepitu. iij. Reg. ij. silere. ¶ In vitis patrū legitur q̄ abbas Agathon per tres annos portauit lapidem in ore affectans silentiū Alter pater dixit. serua silentium vsquequo interrogeris. Qui silet requiē habet intus dicebat Arsenius. Sepe fuit se me locutū penituit. at vo tacuisse nunq̄. Dicebat Syssony⁹. Qua rōne aias nras possumus saluare: quam lingua nostra apto ore sepe ꝓfiliat: ¶ Iterū cuidam seni dixit Antonius. Bonos socios inuenisti. cui senex. Boni quidē sunt. sed atrium eorum nō habet ostium. sed q̄ vult ingreditur in stabulum ⁊ soluit asinum: ⁊ quo vult proficiscitur. hoc tamen dicebat. q̄ q̄cquid illis euenisset in oratione loquebantur. Dixit abbas pamen. Si cor alicui⁹ mulcos cōtemnat: iste talis multum loquitur. qui autē cum iumine loquitur semper silet. ¶ Item senex qui nō silet peregrinus non est. monachus sit. silear. xvj. q. j. placuit. in oratorio. refectorio. dormitorio ⁊ claustro silentiū obseruetur

Jugum malitiam.

est de sta.mo. cū ad monasteriū. §. i oratorio Clerici i choro est de cele. mis. dolentes. Silentiū verum est cum clausura labioꝝ contra malas cogitationes pugnare et ad dem cor leuare. ¶ Ho. Tetb. bonum est viro quum portauerit iugū. graue originaliter. Eccli. xl. Jugū graue sup filios Ade ꝛc. ab adolescentia sua. ps. cxviij. In quo corrigit adolescentior viam suā. xvj. q. j. si clericat⁹. ibi. In adolescentia sua iugum christi collo suo imposuit. de talibus bonis adolescentib⁹. lxxviij. di. §. hoc regulariter. ¶ Est iugū p pie voluntatis: qđ non est simplex / sed multiplex. q: sin guli sensus iugū suum imponūt. Luc. xiiij. Juga boū emi quinq;. i. curiositatē sensuū nō sine magno labore acquisiui: vana inuestigādo / ⁊ delectando in eis. Hoc iugum q̄ grave sit ostendit Job. vij. Posuisti me contrariū tibi: et factus sum mihimetipsi grauis. vbi Beru. Nullum mihi onus importabili⁹ meipso. nulla sarcina grauior est. Fact⁹ sum mihi talentū plumbi: ⁊ resedit iniquitas super illud. Osee. x. Cōfundet israel in voluntate sua. Jtē Beru. Qui iuga iumentoꝝ emit: iumentis stolidior / ⁊ bestialior bestijs reputat. si optas iugum: tolle super te iugū christi suaue. Mat. xi. qđ nō infligit labore: sed tribuit requiē. dimitte cupiditatē: et elige charitatē. ¶ Est aliud iugū diabolice dnationis. Esa. x. Auferetur onus de humero tuo: ⁊ iugū eius de collo tuo: ⁊ computrescet iugū a facie olei. i. a gratia spūssancti. Hiere. xxx. oterā iugū eius de collo tuo. ¶ Tertium est iugū diuine iussionis. Mat. xi. Tollite iugū meū ꝛc. ⁊ hic. vbi Rabanus. Jugū christi est euangeliū christi qđ Judeos ⁊ gētes in vnitate cōiungit. hoc aūt iubemur sumere. i. in honore habere: ne forte subt⁹ ponentes. i. prae illud cōtemnēres / luculentis pedib⁹ vitioꝝ conculcemus. ⁊ in eodē. c. Mat. ibi. Jugū em meū suaue est: ⁊ on⁹ meū leue. Hilari⁹: Jugū aūt suaue ⁊ leuis oneris blandimenta proponit: vt credentibus ei⁹ boni scientiā pster qđ ipse solus nouit in parte. Hie. iiij. nota. Quid graue cernicibus nris imponit: q̄ virare omne desiderium qđ perturbat precipit: q̄ declinare laboriosa hui⁹ mundi itinera monet. Jtē ibi Hilari⁹. Et. qđ ipso iugo suauius: qđ onere leui⁹. pbatū fieri: scelere abstinere. bonū velle. malum nolle. amare oēa. odisse nullū. eterna cōsequi. p: esentib⁹ non capi. nolle inferre alteri qđ sibi perpeti sit molestum: di. i. humanū. Jtē Rabanus. Sed quomodo iugū christi suaue quū. s. Mat. vij. c. dicat ⁊ Luce. xiij. q̄ arcta est via que ducit ad vitā. Sed qđ angusto initio incipit / processu temporis ineffabili dilectionis dulcedine dilatat. ¶ Jtē Aug. de verbis dñi. Jugū dñi q̄ intrepida ceruice subeūt tam difficilia pericula patiunt: vt non a laboribus ad q̄etem: sed a quiete ad laborē vocari videāt: sed profecto ad est spiritussanctus. q̄ in exteriorib⁹ hois corruptione / interiorē renouat. Ephe. iiij. de die in diē. ⁊ gustata requie spirituali / in affluentia deliciarū dei in spe future beatitudinis omnia presentia delinit: ⁊ oia aspera releuat. Omnia em seua ⁊ inania prosus facilia ⁊ ppe nulla efficit amor. Jtē hoc iugū domini leue est ppter dnationem. vnde Augu. qui huic iugo sub dit: cuncta sunt ei subiecta. ¶ Quare aūt hoc iugū leue / graue nobis videt declarat disertissime ⁊ pulcherrime Abias in li. collationū. Jo. cas. in collatione vltima de mortificatione dicēs. Ut aūt vobis cōtra iugū christi non leue nec suaue videat / cōtumacie nre est iusti⁹ adscribendū. Ex nobis em. i. ex vitijs nostris. diabolus telū quo dilaceremur exculpit. funiculis nāq; peccatoꝝ suoꝝ vnusquisq; cōstringit. Prouer. v. ⁊ Esa. dicēte. Esa l. Ecce vos accendētes ignē accincti flāmis quas succendistis ambulate in lumine ignis vestri: ⁊ in flāmis quas succēdistis. Per hoc em. vt sapiens ait Sapiētie. xj. vnusquisq; per qđ peccauerit puniet. Ipse em nobis tormenta sunt qb⁹ vrimur voluptates. ⁊ oblectamenta huius carnis atq; delicie carnificū vice in suū retorquent⁹ autorem. Vñ ⁊ alibi. Nā si ambularēt semitas rectas: inuenissent vrique vias iustitie leues. Nostra ergo culpa est: q̄ semitas dñi rectas a cleues prauis desideriorū cantib⁹ aspernamur: q̄ viā regiā apostolicis & ppheticis filicibus communitā sanctoꝝ q̄q; oim ac precipue ipsi⁹ dñi vestigijs cōplanatā lamentissime deserētes / deuia queq; ac dumosa sectamur. ⁊ psentiū oblectationū illecebris occecati / per obscuros ipeditosq; sentibus calles latenib⁹ crurib⁹ / ⁊ dirupta illa nuptiali veste. Mat. xxij. repramus: non modo acutissimis vepriū aculeis cōfigendi: sed etiā virulētorum serpentiū vel scorpionū illic latitantiū ictibus vulnerandi. Tribuli em ⁊ laquei in vijs prauis. Qui aūt timet deum fugiet ab eis. Et ita ab itinere regio deuiātes / ad illam metropolim ciuitatē / vbi noster cursus indeclinabiliter semp debet esse direct⁹: non potuerūt puenire. q: Labor inquit Eccl⁹. x. stultoꝝ affliget eos q̄ nesciunt in vrbē pergere. i. q̄ non cognouerūt ire in ciuitatē illā. scz Hierusalem celestē: que est mater nostra. Gala. iiij. Quisq; aūt in veritate huic mūdo renuntians super se tulerit iugum christi: ab renūtians delectationib⁹ carnis / diuitijs mūdi ⁊ pprie voluntati: ⁊ didicerit ab eo quotidianis iniurijs ruge exercitus erudir⁹ / q: mitis est ⁊ humilis corde. Mat. xi. in cunctis tēptationib⁹ semp manebit immobilis. oiaq; illi cooperabunt̄ i bonū. Ro. viij. q: fm Osēā. Osee. c. vlti. Recte vie dñi: ⁊ iusti incedent in eis. puaricatores vo coruent in eis. nihil dulcius q̄ respicere in mandatis dei Eccli. xxiij. in fi. hucusq; Abraam. Item Pascasi⁹. Hoc iugum ppter austeritatem correctionis ⁊ crucis graue est: sed spe remunerationis suaue. magnū aūt est iuuenibus se a vitijs abstinere: ⁊ lubrice ⁊ pplexe vie errorem fugere. Unde Dauid. ps. xviij. delicta iuuentutis mee ꝛc. Hec em eras fragilis est xij. q. j. c. j. ⁊ labilis. iustitia remeraria hoc graue iugū super se leuat. q̄ aūt a iuuentute seculo in veritate renuntiat. suauitatē inuenit promit⁹ inexperte. Re isto iugo pleni⁹ no. j. in ar. lxviij. §. ⁊ fm eoꝝ vitiū. ℟. secundo. obediētia cum se. ⁊. s. in ista secūda parte in princi. §. q̄ incipit. iā nunc. in expositione. iiij. c. hic. sup tertū interieriū in vijs pño ar. ¶ J Joth Sedebit solitari⁹. a strepitu mundi. Solicitudo iusto: ū est vt si corpore sint in mūdo: animo sint in celo. Job. iij. Edificant sibi solitudines. Beru. Aia sancta sola esto. vt soli oim seruies reipsam quē tibi ex oibus elegisti. adde qđ dixi. s. in thre. c. j. in prima littera. ¶ Dixit sener. Si non dixerit homo in corde suo: q: deus ⁊ ego sol⁹ in isto mundo sum⁹: non habet requiē. Jtē sener. Imminues humanā noritiā ⁊ ventrē habet requiē ¶ Dixit dñs Arsenio magno Romano: Arseni fuge homines. tace. quiesce. ⁊ salus eris. ¶ Dixit magn⁹ Antonius. Qui sedet in solitudine et quiescit a tribus: periculis eripitur. auditus. locutionis. et visus. ¶ Est aūt bona sessio per humilitatē ⁊ penitentiā. de qua Jone. iij. Sedit in cinere. Esa. xl vij. Descende sede in puluere virga filia Babylonis. xxij. q. v. si paul⁹. j. in illo. c. prima lra. ⁊. s. in primo. c. ⁊ prima litera in thes. dixi. Est ⁊ sessio cōtemplationis de qua hic ⁊ Canti. ij. sub vmbra illius quē desideraui sedi. Luc. xiiij. Sedete in ciuitate. Est et sessio authoritatis. Mat. xix. Vos q̄ secuti estis me: in rege. cū se. fi. hois sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecim ꝛc. Est et sessio tranq̄llitatis. Esa. xxxij. Sedebit popul⁹ me⁹ i pulchritudine pacis. Apoca. iij. Qui vicerit dabo ei sedere mecū in throno meo. ¶ Et tacebit. q: non erit opus excusatione Solitudo pparat filiū corporale. corpale mētale. mēta le ascensum parat ad cōtēplationē ⁊ ecstasim. vnde sequit Leuauit se super se. videlicet ecstatic⁹. q: nō sentit se. vnde Antonius. Non est perfecta oratio in qua se monachus vel hoc ipsum quod orat intelligit. ⁊ ponitur hoc. in li. collationū Jo. cassi. in collatione Jsaac prima de oratione. Jstū raptū ⁊ ecstasim habuit Paulus. ij. Cor. xij. c. Ad se reuersus est Petrus. i. ad fruendū visibilibus. et ratione humana de ecstasi rediens. Act. xij. Jn se reuersus est filius prodigus. i. ad viuendū rationabiliter. ⁊ ad cognoscēdū vitā bestialē in qua vixerat. Luc. xv. vltra. vires corrupte nature. Supra se. sensum carnis. ⁊ supra se intellectum ⁊ rōnem. vt non sentiat se in deū transformatus. ¶ Aug.

Nat⁹ est homo ab exteri⁹ ad interio⁹a redire.ab interio⁹ibus ad superio⁹a ascẽdere. Tante enĩ dignitatis est humana cõditio:vt nullũ bonum p̃eter summũ bonũ ei sufficere possit. ¶ Jtẽ Aug. Ubi te inueni veritas de⁹ meus/nisi in te? Supra me. Unde ꝓphũtius de trib⁹ renũtiationibus in li.collationũ Jo.cassi.dicit. Uerã perfectionem tertie renũtiationis de visibilib⁹ huius mundi tunc merebimur obtinere:qñ mens nostra nullo pinguedinis hebetata cõtagio/sed impuris eliminatis omnib⁹/t polita ab omni affectu t qualitate terrena/per indefinẽtem diuinarũ rerũ meditationem spiritualesq; theorias ad illa que inuisibilia sunt eousq; transferit:vt circũdatam se fragilitate carnis ac situ co:po:is supernis t ico:po:e is intẽta nõ sentiat;atq; in huiusmodi rapiatur excessus vt nõ solũ nullas voces audituꝛ recipiat co:po:ali:nec intuendis p̃etereuntiũ imaginibus occapetur/sed ne adiacentes quidem moles et ingentes macerias obiectas oculis carnis aspiciat. Cuius rei fidẽ atq; virtutem nemo nisi is capiet q̃ hec q̃ dicunt experientia magistra perceperit.cuius videlicet ita dñs co:dis oculos de vniuersis p̃sentib⁹ aduocauerit. Adde qõ dixi.s.in th̃e.j.c.in prima litera.vt ea non tam q̃ transitura/sed quasi transacta iam reputet:t velut inanẽ fumũ in nihilũ resolꝛta cõspiciat.ambulansq; cũ deo vt Enoch Bene.v.ac de humana cõuersatione mo:ibusq; translatus/nõ inueniat⁹ in p̃sentis seculi vanitate. ¶ Joth. Ponet in puluere os suũ.caput se humiliauit p:o co:po:e.christus p:o ecclesia.posuit etiam in sepultura os suũ christus. Si forte sit spes.si p:o quia forte dicit:quia nõ p:o omnibus spes.q̃ desperant p malã vitã t humilitatẽ christi nõ participãt. Ecclesia enĩ q̃ si pulueris.momẽtis singulis cogitabit. Beñ.iij. Quia pulueres es t in puluerem reuerteris. Et Mich.j. In domo puluris puluere vos cõspergite. Beñ.xviij. Loquar ad dñm meũ quũ sit puluis &c. Factus est autẽ hõ de puluere t de limo terre:vt humilietur ex consideratione sue origĩis:vt in tam vili materia appareat sapientia artifi cis. Mirabilis artifex dñs:qui de tam vili materia fabrilicam co:po:is fic cõpegit/vt aia taꝛ gloꝛiosa habitaret in eo. Si forte sit spes.q: erit p humilib⁹/q̃ se cognoscẽtes t humilitatẽ christi sectantes/in eũ sperabunt.q: sine humilitate ꝛ̃ habeb̃ spes. pñs. cxxv.q: in humilitate nostra memo:fuit nostri. ¶ Joth. Dabit percutiẽti se maxillam. Jo.xviij. Un⁹ adsistens ministroũ dedit alapã ihesu.vbi Alchuinus. Hic implex ꝓpheria. Dedi maxillã meam percutientibus. Esa.l. Jo.xix. Dabant ei alapas. ꝓpterea mãdauit.t qui percutit te in maxillã p̃ebe ei t alterã. Mat. v.t Luc.vj.xxiij.q.iij.§.j.vbi Ch⁹ph. Nã t medici quũ calce feriunt ab insanis:tũc maxime miserentur eis:t accingunt se ad eoꝝ remedia. Tu quoq; simile habeas conicturã erga p̃sequẽtes. Ipsi namq; sunt qui p̃cipue infirmant.nec p:ius desistamus/q̃ totam amaritudinẽ euomuerint.tuncveberes gratias agent tibi:t ipe deus te coronabit.q̃ fratrem tuum a pessima egritudine liberasti. Jtẽ ibi Basili⁹. Fere aut⁹ cuncti contra hoc mandatũ ꝓcedimus/t p̃cipue potentes seu p̃incipes:non solum si passi fuerint cõtumelias:sed t si p̃stita eis nõ fit reuerẽtia/aduersarios reputantes quicunq; eos min⁹ reuerẽti fuerint q̃ se reputauerint dignos. Est autẽ magna infamia p̃incipis esse p:omptũ ad vindictam. Nam qualiter alios docebit nil mali p:o malo rependere:qui nocenti retribuere satagit: Jtẽ sup verbo p̃e. Jo.xviij. dedit alapã iesu. Aug. Quid ista responsione veri⁹ mansueti⁹ iustius qui enĩ accepit alapã:nqne veller eum qui percussit aut celesti igne cõsumi:aut terra dehiscẽte soꝛberi:aut co:reptũ demonio volutari:aut etiã alia huiusmodi qualibet pena vel etiã grauio:e puniri: Quid ho:ũ per potentiã iubere non potuisset per quẽ factus est mũdus. Jo.j.nisi nos patientiam docere maluisset qua vincit mundus: Hic dicet aliquis. Cur nõ fecit qõ ipse p̃cepit. pcutienti enim non sic respondere/sed maxillam aliam debuit p̃parare.sed non solũ alterã maxillam:sed totũ co:p⁹ figendũ p̃parauit in ligno. Hic potius demõstrauit illa p̃cepto patiẽtie non ostentatione co:poꝛis sed co:dis ꝓparatione facienda. Fieri enim põt vt alterã maxillam homo visibiliter p̃ebeat iratus.quanto ergo melius rideꝛ vera placatus tanto ad perferenda grauio:a tranq̃llo aio fit magis paratꝰ. ad hoc.xxiij.q.j.§.his ita.et.c.paratꝰ. vnde t in li.collationũ Jo.cassi.in collatione de amicitia Joseph sic ait t exponit hoc verbũ. Siqs te percusserit in dextra maxilla tua.p̃ebe illi alterã.subaudiꝛ sine dubio dexterã sc̃z interio:is hominis.i.si exterio:i dextera tua impetũ ferentis exceperit:interio:i quoq; homo per humilitatis assensum dexterã suã p̃ebeat ad verberandum.vt sic non solũ nosmetipsos alienos ab iracundie perturbatione seruemus sed illos qui suo cõmoti sunt vitio succũbentes eoꝝ iniurijs ad placiditatẽ expleta cedis satietate cogam⁹. Jeron super p̃e.verbo Jo.xix. Dabãt ei alapas. Ch⁹ph. Tota aũt t talibus factis ipse stabant similes.tu vero audiens hec in mente habe cõtinue.t regem o:bis terrarũ t angelo:ũ dñm videns cõtumeliã patientem t oia ferentem silẽtio imitare. Jtẽ ibi Aug. Sic enĩ implebant q̃ de se dixerat ch̃istus,sic martyꝛes informabantur ad oia que pscutoꝛibus libuisset facere perferenda.sic regnũ quod de hoc mundo nõ erat Jo.xviij.superbũ mundum nõ atrocitate pugnandi/sed patiendi humilitate vincebat. ¶ Peremi bus sermonẽ fratribus ait Antoni⁹. si te percusserit aliqs in maxilla &c. At illi hoc se nõ posse facere dixerunt.quo⁹ ipse.si p̃ebere alterã non potestis:vel in illa vna/vt uerã si voluerit feriat/sustinete. Sed quũ hoc se nõ posse facere testarentur. dicit eis.si ergo nec hoc potestis:nec reddatis quod accipitis.q̃t dixerũt nec hoc possumus. Tũc Antonius ait discipulo. Fac eis escas: q: nimis infirmi sunt. si enĩ nõ potestis portare.quid a me requiritis.necessaria est vobis o:atio per quã infirmitas vestra saneꝛ. Sequit Saturabiꝛ opp:obꝛijs auide suscipiet vsq; qõ est ad comprehensionem opp:obꝛij. Psalm .cxv. Calicem salu.ac.t iterum: Opp:obꝛia exp:obꝛãtiũ tibi ceciderũt sup me. iterꝙ Opp:obꝛiũ fact⁹ sum multis &c. ¶ Saturabitur.non dicit sustinebit opp:obꝛia.sed saturabiꝛ. Facile est vnũ t alterũ sustinere.sed vt facili⁹ misericoꝛdiã iudicis moueat multitudinẽ opp:obꝛio:ũ q̃ide susceꝑisse declarat.q: ab auiditate surgit satietas.vnde t Dauid silenci opp:obꝛia t cõuitia patienter tolerat dicens. q: dominꝰ iusserit illi vt maledicat mihi si quomodo videat hũilitatẽ meã t reꝛribuit mihi bona p maledicto.ij. Reg.xv. ¶ Laph. Quia non repellet in sempiternũ dñs.etsi ad ho:a non repellit si reuertatur.sic eccl'ia nulli claudit gremiũ redeũti.xxiij. q.iiij. duo ista. C. de sum.trĩ.inter claras. quod qualiter intelligatur declarat ex de here.super eod.li.vj. ¶ Quia si abiecit.a facie pct̃oꝛis.Et miserebitur.ps.cij. Non in perpetuũ irascetur &c.Et iterũ. Non obliuiscet misereꝛideus ꝑm multitudinem misericoꝛdiarum suaꝝ.ps.l.que a seculo sunt.Et iterũ.ꝑm multitudinẽ miserationum tuaꝝ &c. de hoc supra in isto. c.sup litera Heth dixi. ¶ Non enim humiliauit ex corde suo.non vult saturari penis nostris. vnde Aug. Non concupiscit de⁹ penã reoꝝ tamq̃ saturari desideraꝛe vltione:sed qõ iustũ est cum tranquillitate discernit t recta volũtate disponit. Ut etiam mali sint inoꝛdinati. t abiecit penitus filios hominũ.q: non vult mortẽ peccatoꝛis. Ezechi.xxviij.xxiij.q.ij.admonere.iij.q. ij.admonere.iij.q.iiij.hi qui. ¶ Lamech. Ut cõtererer crudeliter.sub pedib⁹ suis.ps.viij. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Omnes victos terre. terrenis cõpedibus. Uerba stulti sunt.q̃ p:ophera accipit.quasi diceret. Non conteret reuerentes:quia magis vult saluare q̃ damnare. Ut declinaret iudiciũ viri.qui est iudex viuoꝝ t mortuoꝝ. Actu.x.ex de sum.trĩ.c.j.§.hec sancta.qui reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Mat.xvj. ps.lxj. Ro.ij. Apoca. xix.t xxij.ex de sum.trĩ.c.j.§.hec sancta. In cõspectu vul⁹ altissimi.t si nõ in conspectu hominum.irrisorie.q: dicit

dauid ps. cxlij. Non intres in iudiciū cū seruo tuo: q: non iustificabitur in cōspectu tuo oīs viuēs. Ut querteret homīnē in iudicio suo. p:esenti vel futuro. dñs qui oīa iuste agit. dñs ignorauit. q. d. ꝙ stultus ꝙ audax est hoc dicens q: oculus eius oīa conspicit. Eccli. xxiij. xvij. q. ij. pernicio sam. Hiere. xxiij. Si occultabit vir in absconditis: et ego non videbo eū. ps. xciij. Qui finxit oculū non considerat. ¶ Item. Quis est iste: tam amēs. quū sit puluis et cinis Qui dixit vt fieret aliq̄d dño non iubēte: quo iusto disponente oīa fiunt volūtate vel permissione. xxvj. q. v. nec mirum. xxiij. q. j. quid culpatur. Ex dñi misericordia patrant bona. et ex dei iusto iudicio fiūt mala. xxiij. q. v. §. hinc etiā ¶ Ex ore altissimi. q. d. stultus Vel peccato:. sine dispositione dei fluctuāt oīa mortalia. Non egredientur bona vel mala. q. d. infidelis. Omnia a casu vel a fortuna absq; dei dispensatione veniūt. Apud veros christicolas nec est genesis. nec casus. nec fortuna. nec necessitas. nec fatum xxvj. q. vij. non obseruetis. de pe. di. ij. si em. §. et paulo post sed dei prouidēcia et iusta permissio. vt in glo. p:orime posita sicut dicebat pater sancti Clemētis oīa fieri a genesi. id est a natiuitate. Unde et genethliaci dicunt. ꝓpter nataliciū cōsiderationes dicū. Geneses em̄ hoim p. xij. signa describunt. xxvj. q. iiij. igitur §. genethliaci. ¶ Quid murmurauit homo: cōtra deū. Gen. xvj. Nec contra nos est murmur vestrum: sed cōtra dñm. Et Numeri. xiiij. ibi: Usquequo multitudo hec pessima murmurat cōtra me: et. di. alienus. j. ad Cor. x. ibi. Neq; murmuraueritis. Sapientie. j. Tumultus murmurantiū nō abscōdetur. custodite ergo vos a murmuratione q̄ nihil p:odest. Ex octaua synodo. Alien⁹ sit a fratrū vnitate: q̄ murmurat et op⁹ eius. i. oratio vel oblatio fm glo. abiiciatur q̄ murmurās ertirerit. xc. di. alienus. de hoc etiā. vij. q. vij. §. item obiicit. Viuens vir p:o peccatis defendendis. vel deo imputādis. sicut dixit Adam Gen. iij. Mulier quam dedisti mihi sociā dedit mihi de ligno: et comedi. suis. ex se. ex libero arbitrio xxiij. q. iiij. vasis ire. de pe. di. ij. si em̄. vltra q̄uo: colum. §. et paulo post. Hinc Paul⁹ ait ad Ro. ix. O homo: tu quis es qui respondeas deo? et. q. d. Quid dicturus es homo p:o peccatis tuis quū omne os obturatur. ps. cvj. g. Dis iniquitas oppilabit os suum. Unde vigilāter vir ait p:o peccatis suis. Uir seruꝫ indicat. xxxij. q. vij. §. sed illud. hō cōm naturā. xxiij. q. iiij. duo. Aliud est ex natura. aliud ex gratia: vt neq; homo. qui ex propagine prime nature corrupte. de con. di. iij. non ex quo. quā nutrit flagellat. neq; vir. qui gratia discernit. i. qui a virtute nominat. vt pre. §. sed illud. habeat cōtra figulū quid querat. Unde Job ait. j. tribulationibus p:essus. sit nomen domini benedictum. ¶ Nun. Scrutemur. diligenter a p:opria persona Uias actiones. scito teipsum et queram⁹ diligenter. Et reuertamur penitendo. Ad dñm. a quo recesseram⁹ per peccatum. Hiere. xxx. Reuertetur Jacob et requiescet. Cāti. vj. Reuertere sunamitis. ¶ Tria facere debem⁹. Scrutari opera nostra. Querere quid facti sum⁹. quid fuim⁹. q̄d esse debem⁹. Et reuerti ad dñm patrem. a quo discessim⁹ peccantes. Magnū est vnicuiq; seipsum cognoscere. Ūn Moyses. Attende tibi ne sciat verbum absconditū in corde. Attende tibi. nō diuitiis. non possessionibus nō viri⁹ sed animo et mente: vnde facta et cōsilia et cogitationes eruuntur. Cant. j. Si ignoras te inquit o pulchra et. ij. ad Cor. xiij. Vosmetipsos tentate si estis in fide. ipsi vos probate. Jte. ij. Jo. canonica. c. vnico. Videte vosmetipsos ne perdatis q̄ operati estis: sed vt mercedē plenā accipiatis In vitis patrū legit ꝙ quidā frater dixit quidā sen: Quē admodum dicunt quidā. q: visiones videmus angelo: q̄ respondet. Beat⁹ est qui peccatum suū semper attendit. et videt. cognitio sui p:ecedit dei cognitionē. q: qui se nō cognoscit: nec deū. ¶ Ut Ieuem⁹. a limo terre. Lo. da nostra. integritatē fidei. Cū manib⁹. operib⁹. Ad dñm in cellos. ps. cxiij. Ad te domine leuaui animā meam et. Et iterum. ps. cxxij. Ad te leuaui oculos meos et. Hiere. iij. Leua oculos tuos in directū: et vide vbi nunc p:ostrata es. Leuauerunt vocē lep:osi. Luc. xvij. Lenandū caput. Luce. xxj. ¶ Nos iniquegimus. quasi culpa nostra est: nō tua. egim⁹ cōtra p:otimū. Et ad iracundiā p:ouocauim⁹ deū quod peius est. Idcirco inexp:obabilis es p:o tantis pctis Sed si plura essent et innumerabilia: exp:obabilis est. vt in Manasse. ij. Paral. vlt. Uide supra in ista. ij. parte. in. iij. ar. in fi. in. §. hec autē. Sed hoc dicit vt aggrauemus peccata nostra. et quia magni peccato:es non confidunt o:are. Nam multiplicatū peccatū fiducia tollit o:andi. Sed quisq; se cogat cū gratia o:are. q: deus audit o:ationem humiliū et non sp:euit p:ecem eo:ū. ps. ci. Leuemus ergo co:da nostra cū operibus ad deum. q: deum ad iracundiā p:ouocauimus. quia p:eterea abundant. p:esentia. peccata non cessant. Aliter em̄ inexp:obabilis est. non ꝙ venie claudatur ianua. nisi nostra claudat malitia. ¶ Samech Operuisti in furo:e. Percussisti plaga disperssionis. Occidisti. spiritualē intelligentiā abstulisti. Nec pepercisti. oibus bonis spoliari tēp:o: aliter sepe et spūaliter permisisti Plangit se ecclesia p:o mēb:is. peccato:um caligine operiri. et percutiam iudicio dei p:eeūte vulnere p:auitatis. Nubes delicto:ū opposita plangitur: q̄ magis cōtra nos o:are ꝙ deum exo:are creditur. Unde Gen. iiij. Vox sanguinis fratris tui et. et Heb. xj. Melius loquentē ꝙ Abel Nam cogitatio terrena et delicto:um immanitas facit ne o:atio nostra possit ad deū transire. nec ipse o:antib⁹ parcere: quia clamo: terrenus opponitur. ¶ Oppositi nubē. peccato:ū. que contra nos clamat tibi ne transeat ad te o:atio nostra. j. Jo. iij. Si co: nm̄ non rep:ehēderit nos: fiduciam habemus ad deū vt quicquid petierimus accipiemus ab eo. Esa. lix. Iniquitates nostre diuiserunt inter nos et deum nostrum. Non edificantur bona nisi destruantur mala. Hiere. j. Ut euellas et dissipes et. edifices et plantes et. ex de ma. et obe. solite. §. potuisses: non em̄ edificanē bona nisi destruantur mala vt dictū est. xxxū. q. j. cū renuntiatur. ¶ Est autem nubes lucis supra quā ascendit dñs. de qua Esa. xix. in p:in. Ecce dñs ascendet sup nubem leuē. i. assumet carnē a grauedine peccati immunē et ingredietur egyptū. i. hūc mundū. visibiliter apparēdo ¶ Est nubes lucida in figura spūssancti. Matt. vij. Est nebula obscura et densa: q̄ denssitatē peccatoū significat. de qua hic de o:atione. §. e. c. sup litera Symel dixi. ¶ Samech. Eradicationē de terra viuentiū. Et abiection ē indignationem contra indignos. Posuisti me. ch:isti. In medio populo:ū. in manifesto. vox ch:isti est. Jo. ix. In iudicium ego in hunc mundū veni: vt qui non vident videant: et qui vidēt ceci fiant. vbi Aug. i. qui se non videre cōfitentur: et medicū querunt: videant: et qui putant se videre et medicū non querunt: in sua cecitate permaneant. simile q̄ dicit Symeon Luc. ij. Ecce positus est hic in ruinā et in resurrectionē multo:um. et. vbi Origē. Qui simpliciter potest exponere et dicere in ruinā eū venisse infidelitū et in resurrectionē credentium. Aleph. Ut sc̄z iusto:um iniquo:um̄q; merita discernat: et p:o nostro:um qualitate facto:um iudex verus et iustus aut supplicia decernat aut p:emia. ad hec di. iij. ois autem ler. ¶ Oculus Ayn. oculus meus afflictus est. Ideo dicit oculꝰ singulariter. nō oculi vt cum deo vnic. Cant. iiij. Vulnerasti co: meum in vno oculo: um tuo:ū. Oculus dexter charitas est. oculus sinister cupiditas. ch:istus in vno oculo videt. Alij sunt oculi carnis: qui aperiunt ad malū. alij mentis: qui transeunt in vnū vt sit vna mens cum deo. Ecclesia etiā duos habet oculos. Mo:alē et Mysticū. mysticus. actiuo:. Mo:alis ecclesie. dulco:. Habet etiā eccl'a oculos p q̄s vider. sc̄z platos. de q̄b⁹ Can. j. ibi. Oculi tui colūbarū. et. v. ibi. Oculi tui sicut colūbe. sic intelligit Hilarius. xxxvj. di. §. ecce. i fi. facit. xciij. di. diacon. i. j. et. ij. et ex de of. arch. ad hec. Sed isti oculi hodie obscurari sunt: et iō nō vidēt: sicut p̄dixerat ps. lxviij. Obscurentur oculi eo:um ne videant. xxxvij. distin. §. vt ita q̄. ¶ Nec tacuit. Zach:yme apud deum pondera vocis h̄nt

de quibus Eccl'i. xxxv dicitur. A matrilla vsq; ad celū ascē dunt. Esa. xxxiij. Adip⁹ victimarū tuarum non inebriasti me. de his. ś. c. ij. sup: a liam sade. in thre. lare diri. Eo q; nō esset requies. scilicet: vera quia deū amisit q̄ sabbato car nali requieuit. Hiere. xlviij. Requieuit moab in fecibus suis. ¶ Ayn. Donec respiceret. Qui perseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Mat. x. & xxiiij. de pe. di. ij. ś. euidēter. ℞. item illud. vbi Chrys. Cum enim consueuerūt multi in principijs esse vehementes: postea vero dissolui: pro pter hoc ait quoniā finem regro. q̄ enim vilitas est semi num in principio quidē flo: escentium / postmodū vero ra descentū: Item Hiero. Non em̄ cepisse / sed perfecisse vir tutis est. ad hoc de pe. di. ij. non reuertebant. & ś. euidēter ℞. item illud euangelij. cum. c. se. Et videret dominꝰ oculo miserico: die. sic vidit viduam et miserico: dia motus est. Luc. vij. De celis de altitudine bonitat⁹ sue. ¶ Ayn. Oculus meus. singulariter. quia ad diuina tēdit: dep: edatus est animā meam. omnia extrahendo in deum. In cunctis filiabus. cogitationibꝰ eterne vite. Urbis mee afflictio nis delicto: um. Oculus animā dep: edatur: quando ois dolo: is affectus effundit. Et ardo: animi in ꝯimas liq tur: quādo quicq̄ est in anima / sicut de fonte riuus fluit vnde ps. cxviij. Defecit anima mea in salu. tu. & defecerūt oculi mei ad te. Anima enim dep: edationē patrī ab ocu lo: vt suo creato: i hereat: de se diffisa: in illo confisa. Defi cit vt in spiritū transeat: et sit vnus spiritus cum deo. Jō dicitur singulariter oculus: nō oculi. vt cum deo vniatur. Unde oculus christi amo: e repletus animā dep: edatus in cunctis filiabus v: bis mee. per singulas delicto: ū affe ctiones vel afflictiones & eterne vite cogitatiōes. Deber enim quisq; peccato: fontē lach: ymarum rebaptizari qui nutritur oculo sancte cōuersationis vel cōremplationis Jlto se fonte spiritualiter baptizabat Judith in valle Be thulie. Judith. xij. Hieg. Quia post baptisma inquinaui mus vitam: baptizem⁹ lach: rymis cōscientiam. De isto ba ptismo lach: ymarū de pe. di. iij. baptizandē. & Eccl'i. xxxiij. in fi. ibi. qui baptizatur a mo: tuo. Est & intellectus magis adherens litere: q̄ oculus impud: icus animam dep: eda tur in aspectu mulierū. vnde Mat. v. Omnis qui viderit mulierē ad concupiscēdū eam: iam mechatus est eam in co: de suo. xxxij. q. v. qui viderit. vbi Hiero. Inter passionē & p: opassionem hoc interest: q̄ passio reputatur p: o vitio p: opassio licet vitij culpam habeat: nō tamen adhuc cri men. Ergo qui viderit mulierē & anima eius fuerit titil lata: hic p: opassione percussus est. Si ergo cōsenserit: de p: opassione transiuit ad passionē. & huic voluntas pecca ti non deest: sed occasio. Quicūq; igitur viderit ad concu piscendum. i. sic aspererit vt cōcupiscat & facere disponat iste recte mechatur in co: de. Item ibi. Aug. Tria sunt qui bus impletur peccatum. scilicet suggestio que post memo riam fit. siue p co: poris sensue. q̄d si frui delectauerit. dele ctatio illicita refrenanda est. si autē consensio facta fuerit plenum peccatū erit. ¶ Duplex est consensus ś̄m Tho. Unus est circa delectationē. & hoc mo: tale. Alius est cir ca actū. & hoc graui⁹. Unde Leui. xvij. Hō q̄liber de do mo israel et de aduenis q̄ peregrinātur inter vos si come derit sanguinē: obstirmabo faciē meā cōtra aiam illius: & disperdam eam de populo suo: quia anima carnis in san guine est. Satis surdus est qui ad tonitruū tante cōmina tionis non tremer. Sanguis est noxia delectatio. quā sicut canis impudētissimus lābit / qui ad delectandū peccata preterita recolit. de hoc legit & not. xxxij. q. vij. non solū. in glo. sez vt delectet. Adde hic q̄d scripsi. ī. inista. ij. parte in ar. lij. ś. septim⁹. in prin. & iar. lxxiij. ś. Nūc de inūditia. ℞. super verbo autē. & versiculo sc. Leui. xvij. phibet sanguis comedi. & aia in sanguine est. Nam sicut caro per sangui nem viuit: ita fomes peccati operis in delectatione cōsistit. Funde sanguinē: & caro morietur. Tolle delectationem & nō erit qui peccatum operetur. Unde nō vitulum / sed caput vituli / populus dicitur adorasse. & licet hoc non dicatur. Exodi. xxxij. ℔ mī dicunt doctores. vnde Eccl'i. xvij. Nimis odito erectionē. i. peccatum opus erecrabile. ita vt nec videre nec audire nec loqui nec cogitare velis de illo nisi ad detestandū & dolēdum de illo. Sicut Ezechias q̄ dice bat. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. ſfacit quod legit. & no. Ierē. xlvij. valet. in glo. memo: ie. ¶ Uerūtamen delectatio ante cō suetudinem vel nulla est vel tenuis. cui cōsentire peccatū est. Si autē & in factum p: ocesserit videtur sariari g; certin quī cupiditas. sed postea quū suggestio repentur: maior attendit delectatio: que adhuc mino: est q̄ illa que in con suetudinē vertitur. quā vincere difficile est. Hieg. xi. mo ra. Quisquis vero incaute exterius respicit in delectatio nem peccati cader. at q; obligatus desiderijs incipit velle q̄ noluit. Namq; caro deo: sum trahit. & semel forme cor de per oculos alligata / vix soluitur. P: ouidendum ergo nobis est. Quia intueri non debet: quod nō licet cōspici. Ut em̄ munda mens in cogitatione seruetur: a lasciua voluptatis sue dep: imendi sunt oculi. quasi quidā rapto res ad culpā. Chrys. in homi. Si ergo cōtinue velis ocu los pulchris faciebus infigurare: & si his vel ter fortassis possis continere: nō tamen semper. non em̄ es extra hūa nam naturam. Qui autē flāmam semel accendit: etiā vise mulierē absente format apō se imagines turpiū actionū a quibus multoties p: ocedit ad opus. Q̄si aliq̄s se extā do / oculos hominū ad se attraxerit: etiam si nulli plagā intulerit: penā patietur extremam. Venenū enim fecit et po: rexit: etsi nullus qui bibat inuent⁹ est. Hō aūt viros di cit hoc & ad feminas loquit. capiti em̄ loquens & corpori persuader. ¶ Jrē Pascasius. Non dixit simpliciter qui vi derit. sed addidit: ad cōcupiscendū eam. Nec dicit mecha tus est in oculo: sed in co: de. q. d. consensit in delectatione videndi. & ibi est mechia. vt p: e. c. q̄ viderit. & c. nec solo. q: adulteriū cōmittitur voluntate cū cōsensu delectationis vt p: e. c. & c. sicut enim. cū. c. se. et. xxxij. q. v. non mechabe ris. & q. vij. nō solū. Job. xxxi. in prin. Pepigi fedus cū ocu lis meis: vt nec cogitarē quidē de virgine. vnde Aug. in p: e. c. nec solo. Oculus impudic⁹ / impudici co: dis est nū tius. Ein narrat in. li. de vita cōremplatiua Jsaac q̄ quī dam pater / pbatissim⁹ noluit videre quēdam aliū amacho ritam imberbē iuuenē. dicēs socio suo qui diceret ei. Nū quid tu pater times? Non timeo. sed occasionē timēdi no lo mihi inducere. ¶ Phe. Aperuerūt sanguis ei⁹ super nos & sup filios nostros. Mat. xxvij. vbi Hiero. Perseue rat vsq; in presentē diem hec imprecatio super iudeos. et sanguis eorū non auferur ab eis. Aperuērūt vor. ppheto re. sup nos deuo: ādos. Os suū. omnes inimici. demones persecutores etiā christi & ecclesie. ¶ N. phe. Formido co: dis. Et laque⁹ pedib⁹ infipientiū. Sap. xiiij. Facta est nobis. que debuit iuuare. Uaticinatio. ppheratū. quā ti mebat ne impleretur in christo. vñ passio & cōtritio & hu militas christi infidelib⁹ fuit ruina. vnde Joā. xv. Si non veni issem & locutus eis nō fuissem: peccū non haberēt. nūc aūt excusationē non habent de peccato. Et cōtritio. i. de structio & ruina. Alia vero est cōtritio ppheratum et ser uo: um dei deuotione diuine inspirationis. Deus em̄ cor contritū non despicit. ps. l. de pe. di. i. cōuertimini. Alia cō rum q̄ p: o peccatis afflicti spū verant error: is. de quibus hic loquit. Quia em̄ vaticiniū & contritionē ppheratum p: o iudeis gentiū sp: euerunt: ideo vaticinium eis la queus & cōtritio fuit. q̄d in passione dn̄i accidisse nulli du biū est. Sic & hodie in eccl'a. q: pdicato: ū multi & videtes multa pdicunt de futura & quasi intolerabili tribulatione ecclesie. & cōiter maxime a platis eccl'ie non curatur. & ista veritate auditum auertunt & ad fabulas cōuertunt. xxvi. q. v. nec mirum. sed inc̄ticum & derisum & fabulam taliā ba ducunt. Ezechie. xxxiij. Idcirco ℔ vaticinatio in laqueū erit eis & cōtritio & ruina. ¶ Phe. Diuisiones. plā git ecclesia super contritionē & ruinā filio: um suo: ū. Diui siones aquarum. Pascasius. De diuisiones aquarū pō

ablaũt.deliciarũ areolas infundũt. vt fluãt oĩa aromata virtutũ.Cañ.iiij. Has diuisiones aquarũ cũ impetu deducit eccl'ia de libano. Libanus interpretat candidatio. pcã abluẽdo. Diuisiones aũt aquarũ deducit:qui fingula crimina abluendo profundit:vel,amoris vulnera linit. vnde Cañ.iiij. vulnerata charitate ego sum. Deducebat illa diuisiones aquarũ: que pedes dñi lachrymis irrigauit.Lu.vij.ℭ Dauid ps.xciij. fm multitudinem dolorũ suorum.Et Petrus fleuit amare.de pe.di.j. petrus. ℭ Dauid ps.vj. Lauabo p singulas noctes lec. me.la.me.strã.meũ rigabo.Et iterũ ps.cxvij.Exitus aquarũ dedur.ocu.mei q: nõ cus.legem tuã. Flent eñ sancti magis culpã q̃ eñ nam. Flet Hiere.nõ tam cõtritionem p̃sentis vite in ecclesia q̃ penã eternã supplicij.q: videt in eccl'ia plurimorum impenitentiã. Oẽs sancti flent ℭ diuisiones aquarũ deducunt:vt vberiorem accipiant fructũ. De istis lachrymis superius in tre.ĩ.c.super litera Sade.super verbo deduc quasi torrentem.ℭ iunge qõ scripsi.ĩ.c.ca.j.in p̃in. ver.cõstat.in litera Aleph.in textu. Quõ sedet.plene dixi. Dederunt oculi mei. In ptritione spũali.captiuitate Filie ecclesie. Populi mei. est eñ ecclesia mater ℭ filia. vt.ĩ. in tre.dixi.ĩj.c.sup lra Caph.in ẽbo filie ppli mei. ℭ Sade. Venatione.decepti̇one. Ceperũt me. vox christi. Quasi auem inimici mei.iudei. Gratis.sine causa.quasi venãtes auem cũ gladijs ℭ fustib⁹ christũ apprehenderũt.Lu.xxij. Job.v.homo scz christus nascit ad laborem scilz in passione.ℭ auis ad volandũ scz in ascensione. Sic ℭ tota die inimici demones qui nos oderunt gratis capiunt in suis tentationibus membra ecclesie sicut aucupes auem.

Sepulcrũ dñi.

ℭ Sade. Lapsa est.vox christi. In lacũ vita mea. in torcular passionis. Unde torcular calcaui solus. Esa.lxiij. Et posuerũt lapidem.qui aduolutus est ad ostiũ monumenti. Mar.xv.ibi Beda. Dicitur q̃ monumentũ dñi domus rotunda fuit ex subiacente rupe excisa/tante altitudinis vt homo rectus medius existens vix extenta manu culmẽ possit attingere.ℭ habet introitũ ab oriente:cui lapis magnus aduolutus atq; impositus est. In eius parte aquilonari ipsum sepulcrum.ĩ.locus dominici corporis de eadem petra factũ est septem pedes habens longitudinis: trium palmorũ mensura a pauimẽto altius eminens. qui scz locus nõ desup/sed a latere meridiano per totum patet.vnde corpus inferebat.Color aũt monumẽti ℭ locus albo ℭ rubro colore dicit esse p̃mistus. ℭ Secundũ mysticum intellectũ domus rotunda diuinitatem christi designat seu significat.q̃ caret p̃incipio ℭ fine. ℭ qui est p̃incipium ℭ finis. Apo.ĩ. Figura eñ circularis eternitatẽ designat.xij.q.j.duo.xxiij.dist.prohibete. Et q: perfectior est alijs figuris:designat pfectionem corporis christi in instãti cõceptionis factã. Unde Breg. Nuntiate angelo ℭ adueniente spũsancto/nor verbũ in vtero/nor intra vterũ verbũ caro. Ideo dicit Hiere.xxxj. Femina circũdabit virum. ℭ Nõ erat excisum de petra/designat q: caro christi excisa est de massa humani generis incorrupta/operatione spũsancti.Lu.j.ℭ ideo dicit Danie.ij. abscissus est lapis de monte sine manib⁹. Qr homo nõ posset attingere culmen:q: humanus intellectus nõ sufficit incarnationis mysteria indagare:q: nedũ de diuina natiuitate sed eriaz de humana dicit Esa.liij. Generationem eius quis enarrabit? Introitũ habebat ab oriente.ĩ.a beata virgine: de qua ortus est sol iustitie christus deus noster. Eccls.j. oritur sol.ℭ ipse oriens. Zach.vj. Ecce vir oriens nomen ei⁹. In parte aquilonari erat locus dñici corporis: q: nunc in populo gentili factus est locus dñi.xxxv.q.j.§. hac ira q̃. Septem pedes habet longitudinis:ppter oppositionẽ gratie septiformis manentem in christo. Esa.xj. Tribus palmis eminebat a terra.ppter fidem trinitatis:que non de terra/sed de celo est:sed celum ℭ terrã implet. Hiere.xxiij. Pater a parte meridiana:q: corr. fideliũ inhabitat ad recipiendã gratiã spũssancti:que designat in haustro. Cant. iiij. Surge ℭ veni hauster. christus calidus charitate. Color erat ex albo ℭ rubro p̃mistus. Q: ipse dñs cãdidus fuit per munditiã. Ruber p charitatem ℭ innocentiã. Cañ.v. Dilectus meus candidus ℭ rubicundus. Sup me.ne respicerem.respice terrã.ŝ. posuerũt lapidem. ℭ Inundauerunt aque.ppli. Apoca.xvij.de con.dist.j.cũ omne. ex de celebr.miss.cũ marthe.§. verum. Sup caput meũ. q: caput suũ ecclesie.ex de sacra.vnc.c.vnico.§. sed vbi iesus. Dixi. Perij in membris desperantib⁹. vnde Michee.vij. Ne letemini inimica mea.scz synagoga. Quia cecidi/scz per mortem. Consurgã.quũ sedero in tenebris:dñs lux mea est.q: diuinitas cũ corpore in sepulcro ℭ cũ aĩa in inferno.ĩ. in limbo Unde ℭ qõ prime dicit. Lapsa est in lacũ vita mea. exponitur.ĩ. anima mea in limbũ inferni.sicut hydrus serpens in vẽtre Crocodili. Dicit q̃ hydrus inuoluit se luto vt facilius labi possit ℭ intrat p os Crocodili.ℭ mordet cor ei? ℭ interficit eũ. Ita christus lutũ nostre carnis assumens infernũ momordit: ℭ vires demonũ eneruauit. infra illud Osee.xiij. O mors ero mors tua. ℭ Joph. Invocaui nomen tuũ.vox christi fm humanitatem ad patrem.et vox ecclesie pro membris in lacu tribulationũ. Dñe de lacu inuocaui.ps.cxxix. de lacu miserie ℭ de luto fecis. Et Daniel.vi. Qui liberasti Danielem de lacu leonũ. De lacu corruptiõis nouissimo inferno.q.d. christus ℭ ecclesia Quis in lacum lapsa sit vita mea:ego tñ de nouissimo lacu inuocaui. sicut Jonas in ventre ceti. Jone. ij. Cui sile dicit Job.si descendero in profundũ inferni:inde me liberabis. Incarnatus christus ad extrema montiũ descendebat terre vectibus cõclusus.sed fiducialiter sciebat q̃ liberaret pater eius vitã de corruptione.qua pressus nobiscũ pro nobis dolens dicebat. Invocaui nomen tuũ ℭc. Qui in infirmitate carnis venit vsq; ad nouissima laci: sed inuocando exauditus est pro sua reuerentia. Hebre.v. Nos quoq; corruptione ℭ peccato cõclusi/idem nobis adfuturum credim⁹:vt nos fiducialiter idem dicam⁹ ℭ sperem⁹. Qui aũt sic conclusi sum⁹/aspicere ℭ circũspicere nos debemus:ℭ dicere deo. Aspice q̃ mortalitas ℭ corruptio ad nouissima laci nos duxit. quõ laqueis sumus cõclusi. et noli infirmitatem ℭ periculũ dissimulare. nam concludit vnusquisq; immuneris laqueis.de quib⁹ ps.cxxij.laqueũ parauerunt.ℭ iterũ.ps.cxxiij. Laqueus cõtritus est. Hos euadit sola humilitas fm Antonium. ℭ Vocesñ meã audisti.a pona sua quasi humilis ℭ suppliciter orat. Exaudisti.q: parer semp exaudit filium. Joã.xj. Forma orandi ℭ impetrandi proponitur nobis. Ne auertas aurem tuã a singultu meo. Jaco.iiij. Miseri estote ℭ lugete. Et clamoribus cordis ℭ meris. Exo.xiiij. Quid clamas ad me? ibi glos. deuotione taces.qui clamat sine deuotione/silet. cor requiritur non vox apud deum.xxxviij.dist. sedulo. de con.dist.v.nõ mediocriter. ℭ Appropinquasti.ad te feci/sti approprinquare. In die.fiducie exauditionis. Quãdo inuocaui te.ps.xxvj. Dñs illuminatio mea ℭ salus mea quẽ timebo? Dixisti ne timeas.cõfortatio. Esa.xl. Noli timere serue meus Jacob.Ben.xv.in p̃in. Noli timere Abraam ego/ptector tuus sum ℭc. Et in Joãne. Jo.xvij. Cõfidite: ego vici mundum. De duplici timore.xxiij.q. vj.§. et his. ℭ Res. Judicasti dñe.vox capitis ℭ vox electorũ.i. corporis christi qui sunt p̃imatũ benedictionis adepti. qõ designat litera Res.que interpretat p̃imat⁹. Causam.iustitiam.ps.xlij. Judica me de⁹ ℭ discerne causam meã ℭc. Et est vox iustorũ venũdata sub pctõ. Hiis tribus versib⁹ eleci per caput qõ est christus.ad Colo.ĩ. ex de sacra vnc.c. vnico. patri commendantur. eiusq; iudicio iustificati et redempti offeruntur. et iniquitates et furor aduersariorũ ℭ cogitationes condemnantur. et mira capitis et corporis vnitas declaratur. ℭ Vidisti domine. quem nihil later.xviij.q.vltri. perniciosam. Iniquitatem illorum aduersariorum demonum.vox capitis cum corpore. Aduersum me. Judica.qui omnia recte iudicas.ps.cxvij. Et rectus iudicium tuum.qõ sustineo pro corpore mystico/ecclesia. Colo.ĩ.xviij.q.v. de liguribus. ℭ Vidisti.quia intellexisti.

Oēm.absq; meo.Furoꝛem.absq; ratiōe.xl.q.iij.illa.Proꝑhetat Jacob.Gen.xlix. In furoꝛe suo occiderūt virum. scz christum iudei. Ouersas cogitationes eoꝝ.ps̄.xciij. Dñs scit cogitationes hoim ꝛc. Aduersum me. innocentem agnū. Joā.j. ¶ Syn. Audisti opꝓbriū eoꝝ. In his tribus versib⁹ irreuocabilis maloꝝ insania plāgitur. qui oēm medicinā repellunt: quā quasi sup vulnus christus attulit. qui vinū ꝛ oleum in semiuiui vulnera relicti infudit: ꝛ alligauit: ꝛ stabulario qui curā illius haberet/cōmisit. qui de Hierusalem descendebat in hiericho. Lu.x. xlv. dist. disciplina. Oppꝓbriū. vt Demoniū habet. Joā. viij. ꝛ hmōi. Dēs cogitationes eoꝝ. vt/Quid cogitatis mala in coꝛdib⁹ vestris? ꝛc. Mat.ix. ¶ Labia. Labia dolosa in coꝛde ꝛ coꝛde locuti sunt. ps̄. xj. Et meditationes coꝝ aduersum me tota die. assidue. vor christi ꝛ ecclesie cōtra schismaticos ꝛ hereticos ꝛ pseudo christianos. quib⁹ detractoꝛibus ꝛ'eccl'ie psecutoꝛib⁹ vtinā p malam vitā prelatoꝝ ecclie psequendi pales ecclesie tanta occasio nō daretur. Sed ipi qui ecclesiā regere videnk/vita pessima totaliter christo cōtraria ꝛ sepe pestifera doctrina. q̄ de vita carnali oꝛitur. sunt pncipales psecutoꝛes ꝛ ꝛncre ecclie inimici. Heu heu dñe deus: q: ipsi sunt in psecōtione tua pꝛimi: qui videnk in ecclia tua pꝛimatū diligere/ꝛ regere pncipatū. Hern. Quis em̄ in prelatō hodie euocak: qui virtute aliqua polleat: nam etsi aliqui nō vere sapientes sed scioli ad prelationes accedant: ꝓpter malā vitam tamen eoꝝ ecclesiā implent erroꝛib⁹ cum suis subtilitatib⁹ carnalibus. Nam fm abbatem Nesteroth in sua collatione de scientia spūali in li. collationū Jo. cassi. Impossibile est immundā animā quantaliber desudauerit lectiōis instantia adipisci scientiā spūalem. Quum em̄ in christo oēs thesauri sapieutie esse dicank. Colo. ij. quō is qui christum inuenire cōrēpsit/aut inuentū sacrilego oꝛe blasphemat/aut certe catholicā fidem immūdis operib⁹ polluit/veram scientiā assecutus credēdus est? Quid em̄ prodest quempiā oꝛnamentū eloquioꝝ celestiū/ꝛ illā preciosissimā scripturarū speciem cōsequi: si eam lutulentis operibus vel sensibus inherendo quasi immundissimā terram subigendo cōfringat? ¶ Sessionem eoꝝ quasi magistroꝝ rum. Mar.xxij. Sup cathe. Ddoy. sedebant ꝛc. j. q. j. non quales. Et resurrectionem. exaltationem. Ego sum psalmus eoꝝ. i. confabulatio ꝛ derisus ego sum. ps̄. lxviij. ꝛ in me psallebant q̄ bibebāt vinū. vor christi. ¶ Thau. Redes eis vicem. pro fidelitate amplius expellenk a fide. ar. xlvij. dist. quantūliber. Juxta opa manuū suarū. qui reddes vnicuiq; iuxta opa sua. ēt de sum. tri. c. j. Mar. xvj. ps̄. lxj. Ro. ij. Apoca. xix. ꝛ xxj. Impꝛecatur pꝛophetа mala cōtra malos: vt territi conuertank. Hoc pꝛimū deus iudeis reddidit: qui coꝛde obdurati ꝛ pfidi excecatiꝛa fide ꝛ veritate amplius sunt expulsi. vt videntes nō videant. Jo. ix. Qui em̄ vitam pemerūt moꝛtem meruerūt. Dabis eis scutum coꝛdis. ne penetrenk iaculo pꝛedicationis. Laborem tuū. passionem/crucem/moꝛtem. ps̄. ix. Tu solus laboꝛem ꝛ doloꝛem cōsideras. Et iterū. Vide humilitatem meā ꝛ laboꝛem meū. Sed q: pauci sunt qui hunc christi laboꝛem cōsiderent/ꝛ sequank: ait Esa. xlix. In vanū laboraui fine causa ꝛc. ¶ Dabis ꝛc. Judei dum laboꝛem passionis deriserūt. eodē coꝛ suū teꝛerūt: nec pꝛedicationis iaculis penetrari pmiserūt. Sic quoq; repꝛobi quos inuitat ad penitentiā patientia dei/eādem opponūt sibi quasi scutū coꝛdis. Ut nō videant q̄ sustinens laboꝛet: ꝛ sic thesaurisant sibi iram. Rom. ij. ¶ Aliud est scutum electoꝝ. ps̄. v. Dñe vt scuto bone⁹ o. tue co. nos. qui habent etiam scutū fidei cum quo extinguūt oia tela nequissimi ignea. Ephe. vi. Hoc scutū fides incarnatiōis ꝛ passionis est. Et est istud scutum triangulū: licet sit vnū. q: in christo vna psona. triplex est suba: diuinitatis/carnis/ꝛ aie. Item in scuto coꝛium desup extendik in ligno: ꝛ pingik extra. Ita ꝛ caro christi extēsa fuit in ligno crucis ꝛ picta. Hiere. xj. Venite mittam⁹ lignū in panē ei⁹. Pictura est effusio sanguinis ꝓ diuersas ptes coꝛporis. Esa. lxiij. Quare rubra est vestimentū tuū: Hoc scutū debet geri a sinistris. q: ibi est coꝛ hois. Pꝛouer. iiij. oīni custodia serua coꝛ tuū. Et sic etiā pōt hic intelligi scutū in bonā partē. q: qui in coꝛde passionem dñi poꝛtat: armatus est in coꝛde suo fortissimo scuto cōtra tentationes diaboli. Mentalis ꝛ fidelis meditatio passionis christi/potētissima est ad expellēdū aereas pātes. ¶ Persequeris. vor christi. sicut me psecuti sunt gratis. ps̄. cviij. Persecuti sunt me gratis. i. sine causa. Jn furoꝛe tuo. hic vel in futuro. Justitia dei furoꝛ videtur esse dānatis. de pe. di. j. sed ꝛ cōtinuo. Et cōteres eos. Jte maledicti in ignez eternū. Mat. xxv. Sub celis: quia celestes esse noluerunt. Domine duplici'contritione conteres eos dñe deus noster. Hiere. xvij. ¶ Persequeris. vor ꝓphe impꝛecatoꝛia cōtra nō reuerētes ad christū: ꝛ passionē eius cōtemnentes. Qui em̄ christū ꝛ mēbra ei⁹ psecuti sunt: iure in furoꝛis psecutione cōtriti sunt ꝛ erunt. Quia dedit eis dñs signationē fm Dauid ps̄. lix. scz passionem ꝛ crucē christi. vt fugiant a facie arcus vltionis divine: ꝛ noluerūt: nec se signaculo crucis signauerūt/ideo liberati nō sunt. Ezech. vi. Nec erunt sicut dilecti dñi. q̄ p crucē dñi liberank: sicut p ratem nauigantes. Sap. xvij. qi ipsi reꝓbi cōtra hmōi scutū perfidie obiecerunt.

¶ Articulus.vij. A

Aleph. Quō obscuratū.

Ēp̄ hoc. iij. c. thꝛenoꝛ. ē. in ista. ij. parte in p̄n. in illo ar. antēp̄ exponerē pmū. c. exaꝛauerim: q: m̄ hic Hiere. euidentius lamentak statū miserabilē istius tpis ecclie militātis: ideo ꝛ denuo in pn̄. ꝛ in fi. istud. c. quantū ad excitandū solicitius ecclesiā sanctā in se nimis ruentem in mēbris/ad plāctum ꝛ tristitiā sanctā/larius cōmētabor. dicit ergo Hiere. Quō. Attentos nos facit dicens rem magnā nouā et incredibilem. quasi admiratiue ꝛ lamentabiliter loquendo. Unde voꝛ est ꝓphete dolentis ꝛ increpantis. Sicut illa: Quō se. fo. ci. supra. j. c. Obscuratū est aurum. vitaretoba ministroꝝ dei foꝛdib⁹ fuscata: quondā virtutib⁹ gloriosa: nunc p negoꝛia seculi obscurata. Coloꝛ optim⁹. sanctitatis habitus/p terrenaq; abiecta mutatus. ¶ Obscuratū. q: fides in nobis remanet ꝛ baptismi sacramentum Aurū. vocamur. Lapides sanctuarij. sed obscuraticaligine peccatoꝝ. ꝛ dispersi. p diuersa genera negotioꝝ ꝛ vitioꝝ. vnde plangit se ecclesia in baptismo niue dealbata. ps̄. l. Lauabis me. scz in baptismo. ꝛ sup niuēscz materiā lez: dealbabor. in aia spūaliter. Et ꝓpterea tradit christus no post baptismū vestis candida. q̄ significat innocentiā ꝛ puritatē. fm Raba. de cō. di. iiij. post baptismū. infusse spūsscti auro'pulchꝛi⁹ coloꝛata. scz postea in mēbris aliqb⁹ ꝛ hereticis infecta ꝛ in alijs vitijs obscurata. cui⁹ sapiēcia auro clari⁹ fulgebat in lege dñi diligenda. ps̄. cxviij. Super aurū ꝛ topazion: eloquētie coloꝛib⁹ distincta. Sed dū misdi cōcupiscentijs obiectak: aurū obscurak. ꝛ coloꝛ mutak in amoꝛem mundanarū rerū ab amoꝛe celestiū. Lapides sanctuarij. i. ecclie. ps̄. xxj. Tu aūt in scō habitas. frutes dispergunk. Jn capite oīm plan'arū. q: amissa charitate cetere ꝛ tutes dissoluunk. ꝛ ad cōcupiscētiā mūdane vite inclinank. ꝛ lapides quos sup rōnale Exo. xxviij. ꝛ expiudicij āne ꝛos in pectoꝛe poꝛtare debēt in gloriā ꝛ laudē dei: in detꝛi⁹ cōmutati dispersi iacent in. c. pla. Quia quā verbi dei suba in nobis manet inco: rupta: quis peccatis obscurata: nō natura suba peꝛpꝛa/sed obscurata plangitur. Nā etsi hereticī integritatē fidei coꝛrupere videant: vis verbi ꝛ natura nō soluitur. obscurak quidem: sed nō coꝛrumpitur. Jta ergo obscuratur aurum. eloquium. ps̄. cxviij. scz dei ignitum. ꝛ pceptū dñi lucidum illuminās oculos. ps̄. xviij. Quō obscurak mihi quod lucet alijs: ad hec. xix. distin. secundū. xv. q. vlt. scisciratantibus. de con. dist. j. ꝛ sancta. ꝛ dist. iiij. queris a me. ibi. Dicit enim apostolus Spiritū sanctum nolite extinguere. j. Thes. v. f. nō quis

ille extingui possit: sed quantū in ipsis est extinctores ei⁹ merito dicunt: qui sic agūt vt extinctū velint. ¶ B Itez quō obscuratū est aurū. Dieg. mota. xxxiij. Appellatione auri aliqñ in sacro eloquio diuinitatis claritas accipitur vt Lañ. v. Caput eius auz. diuinitas. optimū. Aliqñ splēdor superne ciuitatis. Apoc. xxi. Ipa vero ciuitas aurum mundum simile vitro mūdo. Aliqñ charitas. Apoc. j. precinctū ad mamillas zona aurea. ⁊ de pe. di. ij. principium ñ. si enim. Aliqñ nitor: glozie secularis Apoc. xvij. Habēs poculū aureum in manu sua. ⁊ alius prophęta. Hiere. lj. Calix aureus babylon. Aliqñ arrogantiam spūalium designat. vñ Dañ. ij. dicitur de illa statua que est vanitas huius mundi q̄ habeat caput aureum. i. arrogantes platos qui sunt capita in populo ⁊ clero. Aliqñ pulchritudo sanctitatis. sicut hic. Quomodo obscuratū est aurū. mutat⁹ est color: optim⁹. Aurū obscuratur/ quū subsequentib⁹ iniquitatū tenebris iustitie pulchritudo deserit. Color: optimus mutat: quū splendor: innocentie in feditatem vertit culpe. Et sic adimpletur illud Job vlt. Sternit sibi aurū quasi lutū. vnde Dieg. in prealllega. loco. Hoc in loco aurum claritas sanctitatis accipit. Lutū vo vel terrenarum rerū auaritiā vel prauarū magia doctrinarū/ vel fordes carnaliū voluptatū. nil obstat intelligi. Quia eñ multos Leuiathan iste qui intra sanctā ecclesiā fulgore iustitie et scientie resplendere videt: terrenarū rerū cōcupiscentia vel errantis doctrine cōtagio/ vel carnalib⁹ sibi voluptatibus subiicit: aurum sibi pculdubio quasi lutum sternit. Toties nāq̄ igitur aurū sibi quasi lutum subiicit: quoties caritatem fideliū per carnis vitia sternit. Toties aurum velut lutū calcat: quoties sensum cōtinentiū per immunda desideria dissipat. Hucusq̄ Dieg. Hoc etiam auri hic possunt hypocrite intra ecclesiā designari. qui aurū videntur/ deaurati. sicut interpretatio nois sui importat. q̄ hypocrita dicit ab epi q̄ est. s. ⁊ crisis q̄ est aurū. quasi deinper deauratus. sed q̄ non pleuerant/ obscurant in tenebris peccatoz. de quib⁹ dr pe. ois. ij. citius. cum. §. prece. nam electi in hac vita in tribulationib⁹ ⁊ tentationib⁹ probant ⁊ purgatur. Sap. iij. Tamq̄ aurū in fornace ⁊c. de pe. di. ij. ñ eñ. ver. vasa ñ guli. Sed hypocrite in tribulatione deficiūt ⁊ in scoriam vertunt. vnde Ezech. xij. Versa est mihi domus israel in scoriam. oēs isti es ⁊ stannū ⁊ ferrū ⁊ plumbū in medio fornacis. qō ad literaz hodie de ecclesia prohdolor dici potest. q. d. Purgare eos p ignem tribulationis volui: ⁊ eos aurū facere vel argentū: sed ipsi facti sunt es vel stannū/ ferrū ⁊ plumbū: q: nō ad virtutē sed ad vitia in tribulatione proficiunt. In es vertit/ qui in tribulatione murmurat. Item. xiiij. j. ad Lozz. x. In stannum/ qui simulatione se palliat. Mat. vj. ⁊. xxiij. De hypocritis de peni. dist. ij. citius. In ferrū/ qui nocendi malitiā nō relinquit. Mat. xxij. In plumbū/ qui peccādi pōdera non deponunt. Hiere. xvij. Nolite portare pondera.

¶ Item aurū in quinq̄ excellit alia meralla. scz in claritate/ in puritate/ in preciositate/ in ponderositate/ in durabilitate. In claritate splendor: diuine sapiētie/ bone fame/ ⁊ virtutū designatur. Sap. iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate. Unde super illud. ij. Lozz. iiij. ibi. A claritate in claritatem. g̊ dñs. a claritate fidei in claritatem speī. fide eñ oculi anime clarificant. Unde de cecis illuminato dicit Mar. viij. Resturus est vt clare videret oia. Pagani habent oculos cecos. deus huius seculi excecauit mentes infideliū. ij. Lozz. iiij. Judei velatos. ij. Lozz. iij. Mali christiani lippos. xlix. di. c. j. Leui. xxi. Dieg. Qui nunc deo inhabitante nō regitur. diuine claritatis specie non leratur. ¶ De claritate fame ⁊ bonoz operū. Mat. v. Luceat lux vestra coram hoibus ⁊c. Sed separet a malis qui claritatem bonoz desiderat. vnde Joan. xij. Nunc clarificatus est filius hois. clarificatus eñ fuit in mēbris suis bonis ab ipsis Juda separato. ¶ De claritate sapiētie ⁊ bone fame Sap. viij. Habebo propter hanc claritatem ad turbas. scz propter sapientiā. Dieg. Fama a bono opere virtutes accipit: ⁊ fauo[illegible]e gratiā quasi claritatis lumen aspergit. vnde qui clare[illegible]omen suū conseruat: clarificatur in eo nomen dñi. Jo. xij. Pater clarifica filiū tuū. ¶ De puritate auri ministroz ecclesie quid dicā? Ubi est verbū Petri. j. Pe. ij. Deponentes oēm malitiā. ⁊ oēm dolū. ⁊ simulationes ⁊ invidias: sicut modo geniti infantes ⁊c. Ubi est hodie cordis puritas/ cōscientia bona/ ⁊ fides nō ficta? ⁊ hec charitas. j. ad Timo. j. de pe. di. ij. charitas. ver. hec est. Jaco. iiij. Purificate corda vestra duplices animo. pō. xvij. Sm puritatem manuuz mearū. Bern. Purus est qui in oibus que agit aut dei honorē aut proximi vtilitatem respicit. Egidius socius beati Francisci. Puritas deum videt: deuotio ipm manducat. Item puritas malum alterius nō videt. malitia alioz mala scrutat scrutinio. pō. lxiij. scrutantes scrutinio. ¶ De preciositate auri referatur ad opus martyrij. ij. pō. cxv. Preciosa in conspectu dñi mors sanctoz eius. Nam hoc sum⁹ precio cōparati. empti eñ sum⁹ Sm aplm precio magno. Portemus christum in corpore nostro. j. ad Lozz. vj. c. in fi. per carnis mortificationem. ij. ad Lozz. iiij. c. j. Pe. j. Redempti estis nō corruptibilib⁹ auro vel argento: sed pretioso sanguine agni incontaminati ⁊ immaculati ihesu christi. Aug. O bone mercator gratias agim⁹: q: emisti nos. sanguinez tuū bibimus: carnem tuā comedim⁹. euangeliū legim⁹ instrumentū nostruz. serui tui sum⁹. creatura tua sumus: fecisti nos: redemisti nos. Esa. xiij. Preciosio: erit vir auro. ⁊ homo mūdo obrizo. i. auro mundo ⁊ rutilante. ¶ Ponderositas auri referenda est ad grauitatem fidei ⁊ morū et constantiā. Job. xviij. Qui facit ventis pondus. i. sanctis animabus que propter subtilitatem nature dicunt venti dedit grauitatez maturitatis: vt nō dissoluant vitio leuitatis. pō. xxxiij. In ppto grauis laudabo te. Pondus hoc facit propie timor dei. Job. xxxj. Semp quasi tumentes super me fluctus/ timui dñm: ⁊ pondus eius ferre nō potui: scz cōminationem diuini iudicij. Alibi ponderosus p vitio accipit. xlix. di. hinc eremū. ver. ponderosius. ¶ In durabilitate virtus boni in perseuerantia accipitur. de qua Mat. x. ⁊. xiiij. de pe. di. ij. §. euidenter. in. c. apls. ⁊. c. in bono. ⁊. c. propter. ⁊. c. multi. alls sunt. ver. sub illo. §. q: Et he virtutes ⁊ alie designate per proprietates auri/ quasi hodie in ecclesia defecerunt: ideo bene dicitur. quō obscuratum est aurū. ¶ Ideo aūt hoc aurum. i. virtutum sanctitas obscuratū est in ecclesia: q: qui aurum materiale concupiscit/ libentius intuetur aurum q̄ solem iustitie christum. xlvij. distī. sicut hi. Ordinationes in ecclesia/ prout cōmuniter auro emuntur: ⁊ auro venduntur. j. q. j. cū ordinaretur. Aurum habet ecclesia: ⁊ aurum cōseruat: aut cōsanguineis dat. auro sacramēta emuntur ⁊ aurū queruntur. contra id. xij. q. ij. aurum. ⁊. c. si quis epūs. lxxxvj. dist. nō satis. Et auro nitent sepe marmora ecclesiarū: sed ministroz ecclie ⁊ pauperū nō est cura. xij. q. ij. glia. ver. multi. De parte dñi. i. de decimis ⁊ primitijs ⁊ oblationib⁹. xij. q. j. cui portio. ⁊. c. sicut manifeste. ⁊. xvj. q. j. reuerrimini. aurū sibi reponunt. xij. q. j. clericus. Epi aurū seruant: ⁊ a se mendicantiū manus reuocant. xij. q. j. nolo. Josaphat fecit naues q̄ nauigarent in Ophir ppter aurū. q̄ cōfractę sunt in Asyon Haber. iij. Reg. vlt. Josaphat interpretat iudicās. Ophir mūdū infirmū. interpretat eñ infirmās. Nauis Josaphat in Ophir ppter auruz vadit: qñ rector prelatus vel iudex in ecclesia nil nisi temporalia querit. xj. q. iij. pauper. ibi dicitur. cito violat auro iustitia. ¶ Per aurum idololatria cōmittitur. iij. Regū. xij. Ibi dicitur q̄ Hieroboam fecit vitulos aureos ⁊ dador⁹ erat eos populus. Et Exodi. xxxij. ait Aaron ad Moysen. Aurum dederunt mihi: ⁊ proieci illud in ignem: et egressus est hic vitulus: quem populus adorabat. vbi dicit expositor. Audi sacerdos quia aurum tibi datum est. nō eñ ex tuo thesauro habes illud/ vel patrimonio/ vel labore: sed oblatione fideliū. Sed acceptū aurū in ignem proiecere/ est in ipsius cōcupiscentiā corda hoīm inflāmare. inde vitulus

Nimia rei habē de cupido cā est idololatrie.

terre cultor: sic colitur. Unde studiū hoc est cura vehemens tius terrena colendi. ⁊ inmoderatius incūbendi eiusmodi lucris. nam etsi magna deprempta mūdi dicant: plus tamen attendunt hō es quid agatur. ¶ Acho: pp̄ terrigulā aureā quā furatus est lapidat⁹ est. Josue. vij. j. q. iij. ¶ item peccato ciuiū. Thesaurizantes aurū exterminati sunt ⁊ ad inferos descenderūt. Baruch. iij. Datur aurum clericis: sed ipsi de eo fecerūt sibi Baal. i. idolū auare cōseruādo vel male expendēdo j. q. j. cū ois. Osee. ij. ¶ Tulerūt clerici aurū dñi ⁊ intulerūt in delubra sua. sup capita eor̄ fiet retributio. Johe. iij. ait dñs. Naum. ij. clericis. Diripite argentū. diripite aurū. ⁊ nō est finis diuitiarū ex oībus vasis desiderabilib⁹ ⁊c. ⁊ sequit in fi. c. Exterminabo de terra p̄dā tuā ⁊c. ¶ Vere hodie q̄liber quasi p̄latus cooptus est auro ⁊ argento: ⁊ ois spūs nō est in viscerib⁹ eius. q: idolū est pastor hodie. Zach. xj. Abachuc. j. in fi. Repleta est ecclesia auro ⁊ argēto: ⁊ nō est finis thesauror eius. clerico⁹. Esa. ij. Vere hodie in eccl'ia starverbum Sophonie. Sopho. iij. Principes eius scilz ecclesie in medio eius quasi leones rugientes. Judices eius lupi vespere nō relinquebant in mane. Prophete eius vesani: viri infideles. sacerdotes eius polluerūt sanctū. Iniuste egerūt cōtra legem. Aurum rollunt clerici. sed nō faciūt indecor: ona iesu. Zacha. vj. Et vtinā de auro hodie clerici calices fabricarent. de con. di j. vasa. ⁊. c. ⁊ calix. Sed ipi in poculis bibunt aureis. Hester. j. calix stagneus est. p̄e. c. ⁊ calix. q: ipsi de auro in stagnū cōuersi sunt. Ezech. xlj. Quis hodie in ecclesia dei pōt dicere verbū Pauli Act. xx. Argentū ⁊ aurum aut vestem nullius cōcupiui. vos ipsi scitis. Utinā nō fuerit mortis occasio a Cōstantino data corona ex auro purissimo ecclesie sacrosancte in aburēt⁹ bus hac corona. xcvj. di. cōstātin⁹. ver. decreuim⁹. ¶ Dēs de saba veniūt. i. de terra orientali: vbi nascit aurum optimū. Ben. ij. Aurū sed nō tus deferentes. Esa. lx. ad romanā curiam. Et plumbū reportantes. Plus ponderat aurum q̄ datur p̄o ipso plumbo. q̄ ipm plumbū. nam ⁊ frequenter p̄o ipsa bulla plumbea quinquaginta. lxx. ⁊. c. florenos soluunt. Sed p̄o plumbo datur aurū: vt de plumbo fiat maius aurū. q: q̄ quis emit/paratus est alijs vēdere: ⁊ simoniā cōmittere. j. q. j. quibusdā. Nec curandum est si q̄ datur p̄o bulla/totū vel pars pauperib⁹ erogetur. j. q. j. nō est putanda. xiij. q. j. p̄to. in p̄mis. viij. c. vsq; ad §. ecōtra. ¶ Recordent dñi p̄lati ⁊ alij clerici de Crasso dictatore Romano/q̄ aurū fitiuit. ⁊ auruz bibit. eque periit vero auro/sicut vero veneno. i. q. j. §. ex his verbis Petrus cephas ecclesie. i. caput. xxj. di. c. ij. ait Actu. iij. Argentū ⁊ aurū nō est mihi. Prelatus hodie quilibet dicit au. ⁊ ar. est mihi. sed nō est ei q̄ sequit. In noīe iesu christi nazareni surge ⁊ ambula. q: auro/aburit: ⁊ aurum auet. i. cupit: ⁊ sic auarus. Unde Isido: us. Auarus dictus est q̄ sit auri cupidus. Et Eb: yp. Nō amabit primū qui auruz amat. Et Jo. euangelista de virgis fecit miraculose aurū ⁊ gemmas quas reddidit duob⁹ iuuenibus Tito ⁊ Eugenio. q: oia p̄o christo reliquerāt ⁊ pauperib⁹ erogabāt xxij. q. iij. §. sed notandū. Hiero. Nemo opponat diues in iudea templū/mensam/lucernas/turibula/patellas/cyphos/mortariola ex auro fabricata. hec in figura p̄cepserunt. nunq̄d o cū paupertate domus se pauper deo dedicauit. portem⁹ crucem: ⁊ delicias luti putem⁹. xij. q. ij. gloria epi. als est. c. multi. In thecis clerico⁹ eruginauit hodie aurū ⁊ argentū. ⁊ erugo eor̄ in testimoniū eis erit: et manducabit carnes eor̄ sicut ignis. Jaco. v. q: qui aurū diligit/nō iustificabit. Eccli. xxxi. Nō possunt simul stare virtutes ⁊ aurū: q: virtus aurū distribuit si q̄ habet. xij. q. ij. Socrates. ¶ Aurum fm Ber. terra rubra est ⁊ fex terre. sed hec terra ⁊ fex celi ⁊ munditia eius superat hodie in ecclesia militanti. Propter hoc aurū terrenū q̄ charitatem celestem designat: ipsa charitas exulat hodie a cōsistoriis p̄latorum: quia ipsa est cupiditas que est radix omnium malorum. j. Timoth. vj. et vij. distin. omnium bonorum/fm Aug. simul esse ambe nō possunt: nisi vna eualuerit. sa radicitus fuerit: alia plantari nō potest. de pe. dist. ij. §. ex p̄missis. xxxij. q. j. cū renuntiat. De auro charitatē desiderante ps. xlviij. loquens de ecclesia. adsti. regi. a dex. tuis in vesti. deau. ⁊c. Sicut em̄ aurū est species metallor: sic charitas forma virtutū. de pe. dist. ij. §. euidēter. j. ad Cor. xiij. q: nō habz fm Greg. in se aliquid viriditatis ramus boni operis: nisi p̄cedat ex radice charitatis. de pe. dist. ij. §. opponitur. ¶ Item sicut aurum in fornace nō corrūpitur: nec charitas in tribulatione. Bap. iij. Tanq̄ aurū in fornace ⁊c. Unde Aug. Aurum in igne fulget. palea fumigat. aurum nō timuit percussum. charitas patiens est. ad Cor. xiij. Fulget in splendore bone opationis: q: benigna est. vt in p̄e. c. xij. Rubet pudore honestatis: quia charitas nō gaudet super iniquitate. p̄e. c. iij. fecitatis/vel alia. Uisum in fouet consideratione felicitatis alicuius. q: charitas nō emulatur. p̄e. c. iij. Aurum vitam conseruat. charitas vita est anime. de pe. dist. ij. charitas. §. Auro pretiosius inter metalla: charitas excellentior: inter virtutes. p̄e. c. iij. ⁊ p̄e. c. charitas. ver. hec est charitas. Illud est aurū charitatis quod defert nauis Salomonis. id est christi pacifici de Tarsis: que interpretatur explorationis gaudij. i. de vita eterna plena gaudio. iij. Regū. x. Ad aurum charitatis obscuratū est. q: versum est in scoriā cupiditatis. Omnes em̄ hodie/p̄out cōmuniter/querūt in ecclesia aurum: ⁊ que sua sunt/non que christi. ad Phil. ij. Item dist. nosse. viij. q. j. sunt in ecclesia. ex̄ de renū. quidam. ⁊ decensi. cum apls. Hoc aūt aurum charitatis suadet nobis deus emere. q: ignitum est. Apoc. iij. ad fi. ibi. Suadeo tibi a me emere aurum ignitum p̄batū. vt locuples fias. O quot sunt ex numero clericorum ⁊ religioso⁹ nedum laicorum/qui fornicantur cum illa muliere inaurata auro: ⁊ habente poculum aureū plenū abominationes. Hec mulier cupiditas ⁊ ambitio bonoris huius vite. Apoc. xvij. que mulier. ibi in fi. c. dicitur. Ciuitas magna que habet regnū super reges terre. ¶ Hec est ecclesia militans que et ciuitas dicitur: ⁊ regnum suū habet super alia regna. vt latius scripsi. s. in. lxj. arr. §. ⁊ primo quidem in prima parte istius operis. Que ⁊ in mēbris suis malis Babylon. id est cōfusio dicit. de qua dicitur Apocal. xviij. Locidit cecidit Babylon magna. scz a sanctitate ⁊ virtutib⁹ suis que fuerunt in ecclesia p̄imitiua. ⁊ facta est habitatio demonioz. Demoniū interpretatur sufficiens iniquitas. qua sancta ecclesia plena est maxime in prelatis maliquis: qui demones visibiles sunt: qui cruci nō cedūt. Et ideo etiam sunt in ecclesia demonia/quot vitia. de quibus dicemonijs Mar. vlti. In nomine meo demonia ejicient. id est peccata. Unde sup illo Marci. xvj. Apparuit primo Marie magdalene de qua ejecerat septē demonia. dicit Gregorio. Septem demonia Maria habuit: q: vniuersa vitia plena fuit. ¶ Et sequitur Apocal. xviij. Et custodia omnis spiritus immundi: quia intra ecclesiam omnia peccata inueniuntur hodie: que immunda dicuntur: quia immundam faciunt animā maxime spiritus immūditie fornicationis. De istis spiritibus immūdis Matth. xij. Extra ce. xj. Quis em̄ clericoz intra sanctā ecclesiam castitatem seruat: rarus est. I. di. quia rara. quia difficile est. xxvij. di. de his. xxxiij. q. v. qui sitit. Sed licet istud peccatum sit naturale. i. ad quod natura corrupta inclinat: nō excusat tamen. ff. ad. l. aqui. si seruus. §. si fornicaueris. ⁊ no. in p̄e. c. q: tua. i glos. fi. Perpauci em̄ hodie sunt p̄sbyteri maxime in Hispania ⁊ regno Apulie q̄ quū sint publici concubinarij. ⁊ q̄q̄ sint suspensi a iure ⁊ quantū ad se quāltum ad alios: nihilominꝰ ⁊ tota die celebrant: ⁊ dant ecclesiastica sacra/cōtra canonica instituta. xxxij. di. §. rursū. c. nullus. ex̄ de cohabi. cle. vestra. ⁊. c. fi. ¶ Et sic suspensi celebrantes irregularitatem. fm Ostien. incurrunt. qui hoc no. ex̄ de biga. q: circa. ⁊ sic seruat stilus curie sicut in officio penitentiarie dñi pape fui experctus. qui multas literas dedit clericis cōcubinarijs hispanie vt cum eis fa-

Diplomatū papalū p̄cia notātur.

epi super irregularitate sic cōtracta authoritate mea dis/ pensarent. de hoc etiam scripsi.j.in.xviij.ar.§.de presby/ teris.ff.xxi. ¶ Sequitur. Apoc.xviij. Et custodia omnis volucris immūde. Si ie volucrū volantiū ⁊ subtiliū pcā spialia Inuidie Malitie Hypocrisis. Superbie ⁊ similiū designatur. q̄ hodie intra sanctā ecclesiā magnū vendicāt sibi locū. ⁊ plus vere in clericis. ⁊ religiosis q̄ in laicis: q̄ in peccatis corporalibus furtis homicidijs/ ⁊ immūdi/ tijs/ periurijs plus offendūt. nam quilibet fin suū mo/ dū plus a demonibus tentatur. seculares de peccatis cor/ poralibus. ⁊ clerici ⁊ religiosi de spiritualibus. sicut ⁊ ex/ perientia manifestat. Carnalia aūt peccata fm Greg. mi/ noris sunt culpe: sed maioris infamie. Ecōtra peccata spi/ ritualia maioris sunt culpe: sed minoris infamie. Et odi/ bilis. q: omnes seculares ⁊ nationes de clericis murmu/ rant propter eorū vitam: ⁊ eis/ non dubito/ ppterea oppi/ do sunt infesti. ij. q. vij. laicos. Quis enim vel infelicissim⁹ bonum clericū aut religiosum odit. immo bonitas de se odio non potest habere. Unde qui odit bonū virum: non odit proprie in eo virtutez: sed naturā: nec pctm̄ qđ nō ha/ bet. ⁊ in hoc pecc⁹. xxiij. q. iiij. duo. Fateor tamen q̄ cōtin/ gir sepe quem̄ maxime inuidū odisse bonū. lxxvj. disti. odio. ⁊ diligere malū. qđ pscrutari subtiliū est. vnde Mi/ chee. iij. Nūquid nō vestrū est scire iudiciū: q: odio habe/ tis bonū ⁊ diligitis malū: Quia de vino ire fornicatiōis eius. scz ecclesie. Fornicatio accipit pro omni pcō. xxviij. q. i. idololatria. Biberūt oēs gentes. malū exemplū pec/ candi a clericis ⁊ malis religiosis accipientes/ ⁊ maxime a prelatis. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. Et reges terre cū illa. eccl'a i. membris eius. Fornicati sunt. peccauerūt. q: ad literā frequenter principes mūdi cum quibusdā prelatis ecclesiarū ineūt cōtra deū ⁊ ecclesias pacta sua. gratias cōtra deū ab ecclesia impetrant: ⁊ eas emūt specie simo/ niacā cōmittentes. j. q. j. gratia. Decimas ecclesiarū ab ec/ clesia nunc inuita nunc volūtaria absq̄ causa necessaria vel vili ecclesijs recipiūt ⁊ detinent. vnde ⁊ dantes eis ⁊ ipsi recipientes eterni ignis incendijs depurantur. j. q. iij. puenit. Et mercatores terre de virtute deliciarū ei⁹ diui/ tes facti sunt. Ad literā familiares secretarij negotio⁹ ge/ stores precipui aliquo⁹ plato⁹ ecclesie mercatores sunt: maxime Florētini ⁊ Senēses ⁊ alij de Thuscia ⁊ de alijs pūctijs. ⁊ de pecunijs ecclesiarū fenus continue aliqui exercentes ⁊ prelatis quibusdā de certa parte respon/ dentes/ noie partis vel mercantie vel societatis/ ⁊ de alijs denarijs prelato⁹ ⁊ reditib⁹ beneficio⁹ que predicti mer/ catores impetrāt pro sanguineis suis diuites facti sunt ⁊ fi nō respondeant frequēter mercatores prelatis de lu/ cro pecunie quā ab eis tenēt in pecunia numerata: respō/ dent tibi de precijs panno⁹: de vasis argenteis: ⁊ orna/ mentis ecclasticis ⁊ alijs magnis excessijs q̄ ad munerū veniunt quantitatē. ff. de of. pre. solent. §. vlt. ex de rescrip. statutū. §. insuper. Que etsi excessia ab eis dicantur: vsu/ ra tamen est: quia nec ipsi mercatores talia presentarent: nisi ab eis pecunias tenerent. Nec prelati apud eos pecu/ niam deponerent: nisi ab eis talia nō dico emolumenta/ sed recuperent detrimenta. cōtra iura illa. xiij. q. iij. p illa iij. c. vsq̄ ad fi. questionis. ⁊. q. iiij. canonū. cū. ver. c. seq. ⁊ ex de vsur. cōsuluit. ⁊. j. q. iij. p rorū. ⁊ legit ⁊ notat ex de si/ mo. tua. in fi. ⁊. c. fi. Et paulo post sequit ibi Apoc. xviij. de ecclesia. Quantū glorificauit se ecclā in membris corū/ ptis. gloriant inquā in diuitijs. ps. xlviij. Et in mul. diui/ siarū gloriantur. Et in malitijs. ps. lij. Quid gloriaris in malitia. ex de excess. prela. q̄ graue. Jn potentia. j. Mach. ij. ⁊ scientia. Ibiere. xx. ⁊ similib⁹. Et in delicijs fuit. xxxv. dist. ecclesie principes. Tantū dare illi tormentū ⁊ luctū. vt puniat in eo in quo deliquit. ⁊ inquantū deliquit. ex de his que fi. a prela. quesiuit. ⁊. xvj. q. vij. cognouim⁹. ⁊. c. il/ lud. Quia in corde suo dixit. eccl'a. Sedeo regina regū. ⁊ vidua nō sum. tot prelatos magnos habeo pro maritis vna. j. sicut vir. Et luctū. tribulationē. Nō videbo. in hac vita. nec mala. sed decepta est: q: beati qui lugent. Mat. v. Et risus ecclesie doloze miscebitur. Prouerb. xiiij. Et extrema gaudij eius luctus occupat. vt ibi dicit. Ideo in vna die. in vno tempore in quo in ianuis sumus. Veniēt idest venerunt ⁊ veniunt toto die. in multis malis cleri/ cis male viuentib⁹ ⁊ finientib⁹. Plage eius. ecclesie. predi/ ctio tribulationis eccl'e supbientis in membris. Mors ⁊ luctus ⁊ fames. p hec tribulatio corpoz ⁊ animarū pre/ dicitur. Et igni comburetur. tribulationis in hac vita: ⁊ membra incontrita igne inextinguibili gehēnali. Mat. xxv. Quia fortis est deus qui iudicabit illā. sponsam adul/ teram in membris. ¶ ℒ Et paulo post. Ue ve ciuitas illa magna Babylon. damnatio ecclesie malignantium in corpore ⁊ in anima. ⁊ ideo duplex ve. ⁊ semp ve in scri/ ptura damnationem designat pro mortali. fin Chrys⁹. Ciuitas illa fortis potentia. Quoniā vna hora. i. vno tē/ pore. Venit iudiciū tuū. cōdemnationis tue. Et negotia/ tores terre flebunt: ⁊ lugebunt super illam. ecclesiam scz. Quoniā merces eoz nemo emet amplius. Ad literā/ tem/ pore psecutionis ecclesie recedent mercatores de curijs prelatoz/ cum mercibus que ibi specificantur: q: nō inue/ nient emptores clericos. nec venditores beneficioz: nec florenos coz: q: fugient a facie arcus: ⁊ vix audebunt pu/ blice apparere. Et amplius illam nō inuenient mercato/ res. ad literam. Qui diuites facti sunt ab ea. scz ecclesia. Longe stabūt propter timorem tormentoz eius: flentes ⁊ lugentes ac dicentes. Ue ve. damnatio tribulatio. Ci/ uitas illa magna. ecclesia. Que amicta erat bysso purpu/ ra ⁊ cocco ⁊ deaurata auro. per hec omnia diuitie ⁊ vana gloria ecclesie designant. Et lapide precioso ⁊ margari/ tis. qm̄ vna hora destituta (al's destructe) sunt tante diui/ tie. Ad literā quum sepe intrauerim in cameram camerarij dñi pape: semp ibi vidi nūmulariōs ⁊ mensas plenas au/ ro: ⁊ clericos cōputantes ⁊ trutinantes florenos. quas christus pauper iterū irremediabiliter ⁊ sempiterne de ecclesia euertat ⁊ cito. Marci. xj. Matth⁹. xxj. Lu. xix. Jo. ij. q. iij. ex multis. ⁊ c. vendentes. Ad literam: q: velit no/ lit ad initium paupertatis sancte redibit ecclesia: in qua fundata est. xij. q. j. c. j. cum sequē. Vide. s. in prima parte in. §. finita columna. in ar. lxvij. ¶ Et sequit. Ue ve ciui/ tas illa magna. ecclesia ⁊c. ⁊. j. Quoniā vna hora. vno in tempore. Desolata est. temporaliter. quod electis expedit propter caput tribulatū christū pauperem et mendicum ⁊ copunctū corde ⁊c. ps. cviij. Exultra super eam. ecclesiam. Celū. celestes homines. ps. lvij. Lerabitur iustus quū viderit vindictā ⁊c. Et sancti apostoli ⁊ prophete: patres ⁊ eccle/ sie fundatores. xxxv. q. j. §. hac itaq̄. pauperes ⁊ despecti crucis dominice portatores. quibus dignus non fuit mū/ dus. Hebre. xj. Quoniam iudicauit deus verum iudi/ cium de illa. de membris eius inimicis paupertatis ⁊ cru/ cis. ⁊. j. Hoc impetu mittetur Babylon ciuitas illa ma/ gna. Jnfinitus est numerus stultoz. Eccl's. j. Et multi vo/ cati: pauci electi. Matth⁹. xx. Et Atra nō inuenietur eccle/ sia rep: obo⁹. remanente ecclesia in sanctis suis sine ma/ cula ⁊ sine ruga. Ephe. v. xxj. dist. q̄uis. de con. di. iij. que/ ris. ad medium. ibi. tota ergo. ⁊c. Et vox citharedoz ⁊c. Re/ cedent ioculatores de ecclesia. cantores/ ⁊ cantatrices. et/ nbicines: q: nec̄ clerici talia audire debent: nec talibus interesse. xxiij. dist. presbyteri. de con. dist. v. nō oportet. di. lxxxvj. donare. ⁊. j. Quia mercatores tui erant principes terre. Ad literā/ prelati cum mundi principib⁹ multas fa/ ciunt mercaturas/ emptiones/ ⁊ venditiones in suarum ecclesiarū dispendiū ⁊ iacturam. xij. q. ij. quicūq̄. ⁊. c. quis/ quis eps. Quia in veneficijs tuis errauerūt oēs gentes: quia a clericis accipiūt laici exemplū male viuendi. xj. q. iij. precipue. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. Et in ea mēbris cor/ ruptis ecclesie/ sanguis sanctoz ⁊ prophetarū inuentus est. magnā em̄ persecutionem ⁊ mortes sustinuerūt mul/ ti sancti ⁊ sustinent a viris sanguinum rectoribus. xcv. distinc. diaconi ecclesiarum. ⁊ omnium qui interfecti sunt

Prelato/ rū negotiatio ta/ tur.

in terra. Nam hodie ꝛ a ecclesiā sanctā multi clericoꝝ ꝛ innocentū ꝛ aliox ꝛ si nō actu: lingua nū/calamo/ꝛ si/gnis/ꝛ nutu adiutoꝛiē familie/ꝛ equoꝝ ꝛ pecuniarū sanguinem fundūt. l di. fiās viduā. ex de homic. sicut dignū. de cle. pug. in duello. c. ij. Merito ergo dicit: Aurū obscuratū. Intelligit etiā aurū obscu. Ignitū verbū. Vel eg. qꝛ pectus frigidū nō pōt verba ignita pferre. Mutatus color optim⁹. sanctitatis habitus: charitatis ornatus. Color optim⁹. candidus p innocentiā ꝛ puritatē. de con. dist. iij. post baptismū. Mutatus in nigredinē iniquitatis et fœditatis. Augu. Anima pctōis nigrior est corpo. Color. op. rubicūdus p charitatem/mutatus in pallorē inuidie ꝛ furie. Vel eg. Oēns inuida dū de alieno bono affligit: quasi de radio lucis obscurat. De istis bonis coloribꝰ dicit. Cā. v. Dilectus meus candidus ꝛ rubicūdus. ꝛc. ¶ Diuersi sunt lapides. Lapides viui diuersi. a sanctuario dei/ecclia scā. Lapides sanctuarij patriarche/pphe/sacerdotes christi/monachi/virgines virtutes q̄ semp debent adsistere cōspectib⁹ dei: q̄ nec debent exire foras: nec occupari circa secularia. ex ne cle. vel mo. p totū. xvj. ſ. monachi vagātes. ꝛ. c. gñaliter. Dum foris animi inquietudine et corpoꝛis occupant ꝛ dispergunt intre in capite platearū vagantes plangunt. Nō est secularis vite actio: quā non administrant sacerdotes hodie/ꝛ ministri altaris ꝛ religiosi. ex de of. oꝛ. quāto. Oēs hodie cōiter secularia querunt: ꝛ in eisdē implicant: ꝛ virginū castitas ꝛ verecūdia multis erponit illecebꝝis ꝛ familiaritatibꝰ carnalibꝰ. Ō oīa illa iura. l. xxviij. di. p to. xxj. q. iij. p to. ex ne cle. vel mo. p totum. xviij. di. bis igit. xvj. q. j. placuit. c. qui vere. c. de pœnitū. c. sunt nōnulli. c. gñaliter. c. monachi vagantes. xviij. q. ij. quidā monachoꝝ. ex de of. oꝛ. quanto. ex de regu. c. si. Dispergunt ergo lapides nō solū in plateis: sed in capite oīm platearū: dum p desideriū ꝛ sepe pactū opa huiusmodi agunt: ꝛ de religioso habitu culmen honoris vel laudis querūt. ex de elec. quoꝝdā oculos. li. vj. Horū lapidū ordinem dñs ꝓmittit dicens. Esa. iij. Sternā pordinem lapides tuos: ꝛ fundabo te in sapphyris: ꝛ ponā iaspidez propugnacula tua. ꝛ quū loquit christus ecclesie sponse sue. statuit em̄ christus in ecclesia electoꝝ aīas varietate meritoꝝ distinctas. pſ. xliij. adsti. re. a dex. tuis investi. deau. circū. va. Fundauit eā in sapphyris/qui sunt aerei coloris. i. in aīabus celestia petentib⁹. Jaspidem posuit propugnacula. qui est viridis coloris. illos scīz qui in viroꝛe fidei ꝛ moꝝ cōtra aridos ꝛ marcescentes ecclesiā dei defendūt. De istis lapidibꝰ preciosis designatiuis virtutuz. de pe. dist. ij. principiū. ver. ois lapis. ¶ Notandū etiā hic fm̄ Pascasiū quanta sit vis huiꝰ lamenti. quante pphete charitatis ad oīa se extendit. Plangit cecitatem iudeoꝝ: dispersionē ecclesiarū: nuditatem animarū. veniente aūt tpe persecutionis que in proximo est: isti lapides dispersi nō relinquent in eccl'ia dei: qꝛ deficient in tribulatione. et hoc tropice prædixit dñs. Luc. xix. ibi. Nō relinquēt. scz persecutores ecclesie. in te ecclesia sancta. lapidez/prelatū dispersum. sup lapidem/subditū dispersum cū suo capite. sed remanebūt lapides viui ꝛ virtuosi illo tpe qui ecclesiā sustētabunt ne deficiat: tracti ꝛ excisi de illo lapide angulari christo iesu. Ephe. ij. sup quem ecclesia est fundata. xix. di. ita dñs. ꝛ ex de elec. fundamenta. ꝛ Mat. xvj. Unde Esa. xxviij. Ecce ego mittā in fundamentis syon. i. ecclesie fundamentū. lapidem angularem/scīz christū gentiles ꝛ iudeos in vnitate fidei copulantem. probatum/in passione sicut soleūt probari lapides preciosi. Sap. iij. Et probem⁹ patientiā eius. preciosum/in sanguinis effusione. ſ. Pe. ij. redempti estis ꝛc. ꝛ. j. sed precioso sanguine agni immaculati. Hic est lapis vere adiutoꝝij. maxime in tpe tribulationis ecclesie. de quo. ſ. Reg. iiij. Castrametati sunt filij israel. christiani ope. qui deum videbunt. Mat. vij. scz iuxta lapidez adiutoꝝij. vbi dicit glo. Lapis iste fortitudo castroꝝ ꝛ in circuitu sese ducens nō solum murū sed antemurale constituit. legitur em̄ in pſ. cxxiij. Et dñs in circuitu populi sui. Bene aūt lapis adiutoꝝ dicit: q: nō solum munimentum tribuit. sed etiam adiuuat ꝛ defendit. dum de petriculis eiꝰ in funda accipim⁹: ꝛ rotantes q̄ſq; fideles lapides de fide q̄ſq; suoꝝ vulnerū ꝛ dolis gressus de aduersario cū Dauid christo manu foꝛti victoriaꝝ reporꝛtamus. ſ. Reg. xvij. Iste est etiam lapis a iudeis reprobatus. christus a iudeis cōdemnatus. pſ. cxvij. Lapidem quem reprobauerūt edificantes ꝛc. lapis etiā abscisus de monte. vterovirginali. sine manib⁹ ꝛc. q: cōceptus de spū sancto. Luc. ſ. qui pcussit statua. vanitatem antichristi ꝛ membroꝝ eius. Dan. ij. Isti ergo fixo lapidi adhereamus/nō dispergemur per latā viam: que ducit ad mortem. Mat. vij. ꝛ Lu. xiij. Et carnalem huius mūdi: designatā p plateas latas. sed edificabitur hierl'm celestis: ꝛ reparabitur ruina eius ex nobis viuis lapidibꝰ preciosis. de quibus exꝓesse loquit Apocal'. penul. c. ¶ Sequit in tyre. Beth. Filij syon. ecclesie christiani fideles. Inclyti. genere. q: a christo christiani. de con. dist. iiij. postq̄. ꝛ de sacra vnc. c. vnico. §. ante baptismū. ꝛ doctrina euangelica rota sancta/ꝛ virtutibus nobilissima. Amicti. oꝛnati. Auro primo. i. purissimo scīz celesti sapiēcia ꝛ amoꝛe. de pe. di. j. principiū. maxime clerici in ecclesia primitiua. Quō q̄ admiranda: q̄ inſperata mutatio? Reputati sunt in vasa testea. que erant aurea. relictis celestibus curantes terrena. ¶ E Opus manuū figuli. qui potest de eodē luto aliud vas facere in honoꝛem. aliud in cōtumeliam: ad Roma. ix. c. ꝛ. ij. ad Timo. ij. xviij. q. iiij. qui fm̄ carnem. et q. vij. c. j. in fi. ¶ Filij ꝛc. Auro primo. dei sapientia. vnde thesaurus desiderabilis requiescit in oꝛe sapientis. Hoc auro amicti nostri patres in ecclesia primitiua fulgebāt quasi luminaria in mundo. cuiꝰ sapientie celestis nō secularis radix est timere deū. Eccl'i. ſ. fructus est videre ipm. Auro primo. membra ecclesie sapientia dilectionis dei ꝓximi amicta. que erant vasa aurea ad fragilia ꝛ terrena labunt opera. ꝛ fiunt vasa testea/que debuerūt esse vasa incoꝛruptibilia ꝛ celestia. ¶ Est aurū primuz arabicū purissimū. ꝛ quod de saba offertur dño. Matth. ij. Et ꝛ preciosissimū q̄d de Ophir affertur. iij. Reg. vlti. Ophir em̄ risus vel herbosum interpꝛetat: in illo scz risu de quo sunt oīa gaudia. vbi animē sanctoꝝ in herbis virentibus requiescūt. Ezech. xxxiij. hoc iure primū ꝛ purissimū dicitur. hec em̄ sapientia ꝛ immoꝛtalitas preciosior est cūctis opibus. sed facta sunt hec vasa testea ꝛ lutea. pſ. xviij. Et lutum platearū delebo eos. Hec aūt vasa ꝓbat forma tribulationis. de pœni. di. ij. si em̄. Ne. edificemus aurū. Hodie dñi clerici nō custodiunt vasa sua in honoꝛe bone fame ꝛ sanctificatione mundicie. ſ. ad Thessa. iiij. ꝛ ideo lutea sunt ꝛ stercoꝛea. pſ. lxxxij. Facti sunt vt stercus terre. Hodie ecclesia pauca vasa habet/plena oleo charitatis iiij. Reg. iiij. ꝛ pauca sunt vasa electionis cū Paulo. Act. ix. quia multi sacerdotes numeroꝛ: pauci vita. xl. dist. multi. ¶ Pauca sunt vasa mellis gestatiua ꝛ contemplantia christum. iij. Regū. iiij. ibi. Et vas mellis. ¶ Pauca vasa sapientie ꝛ discretionis. iiij. Regū. ij. ibi. Afferre mihi vas nouum: ꝛ mittite in illud sal. xliij. dist. sit rector. ver. persa sem. ¶ Pauca sunt vasa admiratione digna. Eccl'i. xliij. vas admirabile. Multa sunt vasa a cero odij iniquitatis plena. Joan. xix. vas autem positum erat acero plenum. Pauca sunt habentia manna. id est dulcedinem cum cōmunicant. Exo. xvj. Manna aūt coꝛpus christi designat. de con. dist. ij. reuera. Propter hec oīa dicunt clerici pluriumi ꝛ religiosi vasa testea: ꝛ vasa ire. xxij. q. iij. nabuchodonoſoꝛ. ver. vasis ire. nō vasa aurea. de quibus poratꝛ Salomon. i. christus pacificus. iij. Reg. x. omnia vasa de quibus bibebat rex Salomon erāt aurea. sicut enim in pſ. sunt vasa lignea ꝛ fictilia ꝛ cremabilia: sic iusti sunt vasa aurea preciosa. vt prædicat. ca. qui fm̄. xxiij. q. iij. ¶ Potest autem christus in his vasis aureis vinum charitatis: que inebriat eum: que ebrietas fm̄ Ambroſium preclara est, que sobrietatem mentis operatur, de con. dist. ij.

ealice. Hoc vinū aīam inebriat. Unde quicūq; gustu charitatis pfecte inebriatus fuerit: ad oēm laborē ⁊ doloꝛes hilarescit. deridetur: ⁊ nō auertit. laboꝛat: ⁊ nō lassescit. ¶ ℣ Hymel Sed ⁊ lamie ⁊c. hereticī hypocrite. Nuda uerunt māmas. aperuerūt pīaui doctrinā. Lactauerunt catulos suos. discipulos: vel actus suos pꝛauos. Filia populi mei. ecclesia. Crudelis. in prelatis tyrānis. que filios suos exponit absq; fomēto. Quasi struthio in deserto. pꝛesentia tñ cogitans: nihil de futuro curans. ¶ Sed ⁊ lamie: prelatoꝛ ecclie isti⁹ tpis duritia ⁊ crudelitas arguit: qui lamijs duriozes lac doctrine paruulis negauerunt. ¶ Lamia aūt crudelioꝛ suis fetibus q̄ cerere bestie dicitur. vnde lamia quasi lania appellat: q; catulos suos laniare ferrur. Sic ⁊ prelati hodierni ppl'o doctrinā negāt: ⁊ insup populū laniant ⁊ excoriant. Michee. iij. dicitur de prelatis. Qui comederūt carnem populi mei: ⁊ pelles eius desup excoriauerūt: ⁊ ossa eoꝛ cōfregerūt: ⁊ concidere runt sicut in lebete: ⁊ quasi carnem in medio olle. ⁊.j. Hec dicit dñs sup pphetas qui seducūt populū meū: qui mordent dentib⁹ suis: ⁊ predicant pacem: ⁊ si quis nō dederit in ore eoꝛ quippiā: sanctificant sup illū prelium. ⁊.j. Audite hoc principes domus Jacob ⁊ iudices domus israel: qui abominamini iudiciū: ⁊ oīa recta puertitis: qui edificat; syon. i. ecclesiā in sanguinib⁹. i. in cōsanguineis: ⁊ Hierusalem ecclesiā in iniquitate. Principes eius in muneꝛib⁹ iudicabāt. ⁊ alia q̄ sequunt ponunt. j. q. j. iudices. Structoꝛibus etiā similes q̄ ona sua vbi ponūt: exponūt. nec in fetū calefaciūt. ¶ Lamia etiā hebꝛaice lilit noiatur. quaz quidā hebꝛeoꝛ vnā de furijs suspicant. que parce: cunct; eo q̄ nulli parcant. quib⁹ similes nostri sunt prelati scribe ⁊ pharisei. qui totū christū crucifigūt in membꝛis suis ad Heb. vj. de pe. di. j. si em. vltra tres col'. ver. ad hebꝛeos quoq;. ¶ Per lamias etiā hypocritarū ⁊ hereticoꝛ callida puersitas designat. q: faciem humanā ⁊ coꝛda beluina gestant. Damnā nudant: q̄ errorem suū libere predicant. Catulos lactant: q̄ sequaces peruersa doctrina oblectant. ⁊ ad impietatem male nutriendo cōfirmant. Filia ppli mei scz ecclesia delinquentiū membꝛoꝛ: que filia sanctoꝛ alis dicit: p quos in christo renascit: sed quasi bestia inuolata cōsuetudine peccandi silis est strutioni: presentia tñ cogitanti: nihil in futurum speranti. partus suos sine caloꝛe charitatis exponit: nulla future vite curam gerit. fm glos. ¶ Item lamia est aīal magnū ⁊ crudelissimū: nocte syluas exiens ⁊ hoꝛtos intrans: frangēs arboꝛes: dissipāo. eo q̄ habet bꝛachia fortia in oēm actū humilia. Et quū hoies supuenerint (vt dicit Aristo.) pugnat cū eis. ⁊ moꝛsib⁹ vulnerat. sanciatus aūt moꝛsibus eius nō sanat: donec eiusdem bestie rugientis vocem audierit. Hoc aīal in desertis riuosis habitare diligit. ⁊ aliq̄ antrulū inuolu figurat feminā. Et est pium catulis q̄ lacrat. Dicunt aūt quidā q̄ quedā lamie sunt in chaldea capris in quātitate equales. ⁊ domesticant. ⁊ vberes sunt in lacte. hec cōmentato: in cōmento de aīalibus. li. xxiij. tracta. ij. c. iij. ¶ Item est alia lamia piscis crudelissimus quātitatis imēse: tres oꝛdines dentiū habēs: cui⁹ dentes venenū fugant ac manifestant. quēadmodū ⁊ lingue serpentine quib⁹ prelati vtunt. Idem cōmentato. ¶ Item lamia fm Hugui. in derivationib⁹. dicit quasi lania: a laniando pueros. i. strix. ⁊ habet faciem hois: sed coꝛpus bestiarū. Item Esa. xxxiij. Ibi cubauit lamia: ⁊ inuenit sibi requiem. dicit glos. Lamia pedes habet equinos: cetera feminea. Et Greg. xxxiiij. moꝛa. dicit Lamiā humanā habere speciē: sed coꝛp⁹ bestiale dī. sicut oēs hypocrite in prima facie q̄ ostendūt quasi ex ratione sanctitatis est. sed bestiale est coꝛpus q̄ sequitur. q: valde iniqua sunt que sub boni specie moliunt. Item idem Greg. Quid do struthionis noie nisi hypocrisis designat: struthio nāq; speciem volandi nō habet: ⁊ tamen quodāmodo volare nititur ⁊ alas expādere. sicut vidi Auinione in hoꝛto papali. q: hypocrisis cūctis intuentib⁹ imaginem de se sanctitatis insinuat: sed tamen vitā sanctitatis nō moꝛitur. In puersa ergo mente draco cubat: ⁊ struthio palpitat. q: ⁊ latens malitia callide regitur: ⁊ intuentiū oculis simulatio bonitatis anteferk. hec glos. Greg. ponit in pte. c. Esa. xxxiij. ibi. Et erit cubile draconū ⁊ pascua struthionū ⁊c. ¶ Deleth. Adhesit lingua. misera. Lactentis: incipientis: infirmi: in scij: ⁊ simplicis. Ad palatū eius. in sriverbi dei. Paruuli: qui nondū poterant sumere solidū cibum. Heb. v. Perierunt panem vite ⁊ intellectus. Eccli. xv. Sed nobiles interierūt fame: ⁊ multitudo eius siti aruit. Esa. v. c. Et nō erat qui frangeret ⁊ exponeret. Infregrū eīm paruuli non comedūt. ¶ Paruuli. i. paupes. Mar. xv. Mouni ermis nimis ⁊c. Perierūt panem. sustentationē vite. Ben. xx. ic. dicit de Joseph. Nec quicq̄ aliud nouerat nisi panez quo vescebak. sed nō est qui frāgat: q: pauci hodie intra ecclesiam dei frangūt panez pauperib⁹. Esa. lviij. Frange esurienti panem tuū. Aug. Dicit christus. da mihi ex eo quod dedi tibi. habuisti me largitoꝛem: habe me debitoꝛem: ⁊ te fenetatoꝛem. Vñ ⁊ quidam sanctus amoꝛe pauperū venditi domos ⁊ regnū suū. fragmētū panis ponit in precio. Quid causā: excusare poterit non cinentem: sed hodie in domib⁹ prelatoꝛū dak canib⁹ ⁊ iocularoꝛib⁹ panis filioꝛ. Ad literā otra verbū dñi. Nō est bonū panē filioꝛ scz panem dare canib⁹. Mar. xv. Et nolite sanctū scz panem dare canibus. Mat. vij. ri. q. iij. nolite. ¶ Item paruuli pe. pa. ppl's verbum dei. Mat. iiij. Lu. iiij. ⁊ Deut. viij. Nō in solo pane. j. ⁊ Eccli. xxxj. Splendidū in panib⁹. i. verbis dei dispensandis. bene dicent labia multoꝛ: hoc indigem⁹ ad nostraz ⁊ aliorū instructionem. Job. xxxj. Si comedi buccellā meā solus. Sed prelati hodie hunc panem raro frangunt. q: sunt: prout cōiter ignoꝛantes. alij scientes laboꝛare nolunt: aut predicare erubescūt: timentes ne eis d'cak hypocrita esse primū trabem de oculo tuo. Mat. vij. Lu. vj. et q: cuius vita despicit: restat vt eius predicatio cōtemnak de his. iij. q. vij. ℣. idem restak. cū. c. se. vsq; ad. ℣. item in euāgelio. Cōtra tales tepidos ⁊ timidos prelatos. Prouer. xj. Qui abscōdit frumenta: maledicet in ppl'is. vbi Greg. dicit. Qua pena plectendi sunt qui quum fame verbi anime pereant: panem pceptе gratie nō ministrant? Mē. xix. Quare nō dediſti pecuniā meā ad mensam: cōtra nō predicantes prelatos. xliij. di. p totū. lxxxvj. di. in trib⁹ primis ca. ex de of. oꝛ. inter cetera. viij. q. j. audacter. ¶ De. Qui vescebank voluptuose. Amb. sup Mat. ix. Qui christū domicilio recipit: in throno maximis delectationib⁹ exuberantiū pascitur voluptatū: sacramentis scripture ⁊ ecclesie. Interierūt in vijs. i. in vita larga ⁊ relaxata. ⁊ q: christum cōtemnunt qui est via veritas ⁊ vita. Jo. xiiij. ⁊ dist. viij. si consuetudinem. Qui nutriebantur in croceis. doꝛmis spiritussancti. Amplexari sunt stercoꝛa. carnalem vitam. Croceis. colꝛ: croceus charitatem dilectionis designat. quum aurem charitas amittitur: relique virtutes amplexantur stercoꝛa. de peni. dist. j. ℣. cuidenter. q: debono dei ⁊ priorimi odoꝛe dilectionis transitur hodie ad fetoꝛem prauitatis. vnde. j. ad Coꝛ. xiij. Si charitatem nō habuero factus sum velut es sonans aut cymbalum tiniens. ¶ Colꝛ etiam croceus: igneus. quo designatur ignis spiritussancti: quo corda inflammantur. Actu. ij. de con. dist. iij. c. vlti. Ignem veni mittere. ⁊ est signum saluā doꝛum de hiericho: que interpretatur desiciens. id est de mundo. cum Raab meretrice: que funiculuz coccineū in signum posuit ad fenestram. per q̄ ℣ saluata est. Josue. ij. Qui ignis hodie extinctus est: maxime propter heresim simoniacam. ℣. q. j. sicut eunuchus. ⁊ remanet stercus rerum tpalium in bñficijs emptis. Phil'. iij. ibi. Et arbitroꝛ oia vt stercoꝛa: vt christū lucrifaciā. ¶ Vau. Et maioꝛ ⁊c. Plangit ecclia pctā ppl'i: maxime clericoꝛ. quasi maioꝛa pctā sodomoꝛ. videm⁹ em̄ q̄ fides ⁊ iustitia terram relinquerunt: humanitas ⁊ benignitas nulla sit: discoꝛdia et concupiscentia oꝛbem incendunt: ire et inuidie flamme

Prelato rū cū la mis cōparatio.

vo:ar rapinis ⁊ frau. ab⁹ ⁊ simoniacis contractib⁹ eccl'ia populat: pauper ere ̄ ̄ant. Jā iacet o:bis terrarū inculs tus: in vep:ib⁹ legis si. tratissime p o:a principū diuinitus ꝓmulgare. de accu. c. qualiter. ij. C. de legi. leges. xvi. q. iij. nemo. Sacra pagina sacriq; canones ꝓo fabulis haben tur. ℞s in cathedris chr'istianoꝝ ⁊ maxime religioso:ū pstrepit ⁊ triūphat. nō est sciens hodie q̄ nouitates nō in uenit. q̄ ad literā inter scholasticos pariūt disco:dia. xi. di. quis nesciat. ex de cōsue. cū cōsuetudinis. Tora lectio ec/clesie in questionib⁹ est ⁊ opinionib⁹ recitādis. ⁊ solutio ⁊ cōclusio veritatis nulla. fasq; nefasq; cōfundunt. Maio: em̄ iniquitas nr̄a: ꝑ eo:ꝝ qui viā veritatis nō agnouerūt. ⁊ ideo minoꝝ supplicia meruerunt. xi. q. i. scim⁹. Que in momēto subuersa est. Gen. xix. Momentū est oīe qđ vi/uimus. ⁊ quotidie peccādo quasi in momēto ad penam subuertimur. q̄ deterio:a meremur/qui thesaurizam⁹ no bis irā i die ire iudicij. Ro. ij. ¶ Vau. Et maio: effecta est ⁊c. q: eccl'ia maio:em noticiā habuit dei ꝑ synagoga. ⁊ sy nagoga ꝑ gentes. ⁊ cōtempsit. Vñ seruus sciens volūta tem dñi ⁊ nō faciens/vapulabit plagis multis. Luce. xii. vbi Ch:ysb. Non em̄ silr̄ oia in oibus iudicant̄, sed maio: cognitio fit maioris pene materia. Vñ sacerdos eadem pperrans cū ppl'o/multo grauio:a patiet. de pe. di. i. §. q̄ aūt. ver. si sacerdos. al's est. c. rl. dis. homo chr'istianus. vbi plene de hoc. ⁊ ex de iureiu. cū quidā. vbi de hoc. ¶ Item ibi sup Lucam Ly:illus. Homo em̄ perspicax qui turpio/ribus suā volūtatem implicauit: inexcusabile pcm̄ cōmi sit. q: ppter malitiā recessit a dñi volūtate: sed homo rusti canus rationabili⁹ implo:abit venia iudicantis. sed ꝺm Theophilū ibi. Iste ignoꝝ as nihilominꝰ puniet. is nō tm̄. q: pigritia ipa fuit sue ignoꝝantie cā. Et eria ꝺm Basiliū ibi. etiā in eternū cruciabit: remissius tm̄. nō ꝺm numerum penarū. is in verme mirius to:quēte ⁊ alijs penis. de hoc xxxij. di. §. fi. cū. c. fi. Iniq̄tas filie ppli mei eccl'ie peccātis in mēb:is. Pctō Sodomoꝝ: q̄ sine lege ⁊ noticia dei erāt Que subuersa est. Sodoma. In momēto. q: gaudiū hy/crite adinstar pūcti. Job. xx. c. ⁊ idem Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos: ⁊ in pūcto ad infernū descendūt. Et non ceperūt in ea man⁹. aliq̄d boni. q: manus nō extendit ad pauperes. Pro:uerb. vlr. ¶ Et maio: ⁊c. pcm̄ sodomoꝝ. ꝺm Ezech. xvi. c. Superbia fuit abūdantia: saturitas panis: ⁊ otiū. ⁊ pauperi nō porexerūt manus. In his ⁊ in alijs magis hodie offendit in eccl'ia dei. vñ eccl'ia iustificat so/domā: sicut Ninuitas: ⁊ regina saba. is cōparatiue. vide Mat. xii. ⁊ Lu. xi. q: cepit mādata dei facere: ⁊ postea cō/tempsit. ⁊ (qđ peius ast) mala deaurando tegit: simulan/do virtutes cū cerimonijs suis: quas nō habz. ⁊ spūs imū dus exierat ab ea. Mat. xii. ⁊ Lu. xi. Sed q: inuenit eam otiosam: ⁊ vacātem a bonis operib⁹: ornatā exterius mis sis ⁊ cantib⁹: ⁊ in solemnitatib⁹ scrōꝝ p:eciosis apparati/bus ⁊ ꝺbosis p:edicationib⁹ ⁊ eleemosynis. Lu. xv. xxxvij. di. §. hinc etiā. siliquaꝝ ⁊ quisquilarū sunt frumēti ims mūditie. Amos. vij. fu. furū ⁊ micarū remanentiū de adi/pib⁹ ⁊ nidoꝝib⁹ ⁊ delitijs p:elatoꝝ. Remanentib⁹ alijs oc/cultis vitijs ⁊ manifestis in ea cupiditatū/ambitionū/si/moniarū/intrusionū/immūditiarū/xenodoxie/⁊ philar gyrie/⁊ invidie/⁊ tyrānidis ⁊ alioꝝ flagitioꝝ indicibiliū ideo reuersus est ad mēb:a eius cū septem spiritibus ne/quioribus se. Matth. xii. ⁊ Luce. xi. q: ꝺm Augusti. super Lucam. xi. C. super hec verba. Peio: est charitas simula/ta ꝑ odium: ⁊ paupertas simulata/ ꝑ auaritia: ⁊ casti/tas simulata ꝑ luxuria. ⁊ sic de alijs virtutib⁹ simulatis. ¶ Zay. Candidioꝝes nazarei ei⁹. eccl'ie floꝝentes vel san cti. Niue. que de celo est contemplatiui. Nitidioꝝes lacte. qđ de terra est. de pecudibus terre. actiui. Rubicūdioꝝes eboꝝe antiquo. antiquoꝝ patruꝫ foꝝtitudine. Sapphyꝝo pulchꝝioꝝes. in spirituali feruoꝝe. Candidioꝝes habet ec/clesia nazareos suos: qui interp:etant sancti vel cōsecra/ti. niue candidioꝝes. ⁊ lacte nitidioꝝes. p quos abstinen/tia ⁊ vita actiua significat. Per niuem candoꝝ vite cele/stis. Per lac tempoꝝ aliuꝫ actio demonstrat. Habet ergo ecclesia nazareos: qui per contemplationem vitā ducunt celestē. de qua. ij. q. vij. sancta. ⁊. xvj. q. i. placuit. ⁊. c. de poe/sentiū. Et per actualis vite dispensationem lacte candi/dius ad laudem creatoꝝis nitent: vt plerūq; eos qui celes/tem vitā tenent: terrena bene dispensando virtutū operi/bus transcendant. ex de renū. nisi cū p:idem. §. ne putes. ⁊ de regu. licer. §. fiꝺo. ver. qm̄. Quiaꝺo per feruoꝝem spiri/tus antiquoꝝ foꝝtiū patrū vitam superabant in ecclesia p:imitiua: recte adiungit. Rubicūdioꝝes eboꝝe antiquo. Dum em̄ ruboꝝis pulchꝝitudo laudat. flamma sui desi/derij exp:imit. Ebur aūt elephātis os esse nō dubitat. Sap/phyꝝo pulchꝝioꝝes. Sapphyꝝ⁹ etherei coloꝝis est. vbi bus uiter tota nazareoꝝ vita exp:essa est. q: p actionem ad cō/templationem tendentes p:ecellentes patres veteris te/stamenti superare visi sunt. maxime post missionem spiri/tus sancti illi de eccl'ia p:imitiua. Sed q: plerūq; in opem copia facit: ⁊ felicioꝝ est homo ꝑ expedit: mens sepe de se p:esumens ⁊ vano fauoꝝi acquiescens/fuscat. ⁊ q alodesce re videbat: denigrata foꝝdescit. Et patres nostri in eccl'ia p:imitiua. Ideo p exaggerationē laudant. vt istius tem/poris membꝝoꝝ eccl'ie maxime clericoꝝ ⁊ religioso:ꝝ fedi/tas ⁊ dissolutio ostendat. vñ sequit. ¶ Neth. Denigrata est. amisso candoꝝe iustitie. q: p:esumit de se. Unde. Non esse nimis iustus. ij. q. vij. §. his ita. i. ver. leuita. Sup cā/bones facies eoꝝ. nedū in vita interioꝝi/sed exterioꝝi. Et nō sunt cogniti in plateis: q: p:ius in angusta via que du cit ad vitā: nunc in ampla sunt/que ducit ad mortē. Dur. vij. ⁊ Lu. xiij. Adhesit cutis eoꝝ: infirmitas vitioꝝ. Osee. foꝝtitudini virtutū. vij. q. i. §. hic tūc. ver. est ⁊ aliud. Arui/ ⁊ facta est quasi lignū aridum/insensibile/vel insensibile ¶ Denigrata. Nigri post candoꝝes fiunt: qui amissa de iustitia suā laudem querunt. q: de se p:esumunt. Unde in peccata etiam coꝝruunt nescientes. ⁊ post ignem mentis ad frigus coꝝporis: post candoꝝem vite/ad nigredinem vane adulationis descendūt. vnde extincris carbonib⁹ similes sunt. Et nō sunt cogniti in plateis. i. in vite secula ris latitudine. Nihil em̄ humane mentī angustius ꝙ pos/p:ias voluntates abnegare: desideria carnis frangere: hmōi. Unde nihil latius ꝙ p:oꝝpijs seruire voluptatib⁹: nullis subesse legibus: ⁊ hmōi. In plateis aūt sunt qui/rentes sua. Ampla aūt hec via que ducit ad mortē. Dur. vij. sed in plateis nō cognoscunt: qui nō sunt qđ videban tur: qui aliud erant: ⁊ aliud ostendebant. sicut hypocrite. de pe. di. ij. citius. ¶ ℌ Teth. Melius fuit occisis gla/dio. verbi dei. Ephe. vj. ꝙ interfectis fame. eiusdem verbi. viij. q. i. sunt in ecclesia. Um̄ isti extraduerūt cōsumpti a/fe rilitate terre. penuria ecclesie. duꝫ p:edicatio cessat/eccle sia nō fructificat. Melius ⁊c. gladio verbi dei ꝙ interfi/ctis fame eiusdem verbi. hi occidunt ad vitam: illi inter/ficiuntur vt pereant. Est aūt gladius quo moꝝs puniun/ vt vita sequatur. Iste est gladius verbi dei. ad Ephes. vi. ¶ Est alius qui p:ecidit vitā: occidit animā. de quo. Gla/dius meus deꝺoꝝabit carnes eius. Judi. vj. Alius gladꝰ flammeus atq; versatilis ad custodiendā viam ligni vi/te. Gen. iij. in fi. Alius limat. is ⁊ acutus. de quo Luce. ij. Tuā ipsius animā gladius ꝑtransibit. idest dolo: domini/ce passionis. ꝺm glos. Luger ergo ecclesia cōsumptos fa/me ⁊ siti verbi dei. Mackfame qui fuerit peremptus: eterne moꝝti subiacebit. Sicut em̄ homo ex duabus substan/tijs constat. ex de cele. missa. in quadam. ita duabus vitaꝫ conseruat. caro sustentatur co:poꝝali: animus cibo spiri/tuali. ex offi. oꝝdi. inter cetera. Et maio: est refectio men/tis ꝙ dapes coꝝporis. vt dicit glos. super illud Actu. vi. Nō est bonū nos derelinquere verbum dei. ⁊ ministrare men/sis. Unde panem quotidianū petimus vtrūq; de con. di. ij. in calice. ⁊ Matth. vj. ⁊ Luce. xi. vtrumq; petimus qui vtroq; indigem⁹. Sterilitas terre/penuria ecclesie. qui/do magistris deficientibus verbi imbꝛbus/nō infundi/tur. Esa. xxxix. Dabitur pluuia semini tuo vbicūq; semina ueris in terra.

ueris in terra. q̄ semen est verbū. Matth. xiij. Luce. viij. pluuia/gratia. de qua Ezech. xxxiiij. Pluuie benedictionis erunt. Promittit ergo dñs predicatoꝛi q̄ in quacūq; gente seminauerit verbū dei: ipse gratie pluuiam largietur. Unde est magna ꝓmissio q̄ gratia sequatur predicationē. vnde valde beatū est audire p̄dicationem. quū per hoc audientibus gra infundatur. Culpam aūt sacerdotum & predicatoꝛ iniustitiā vel negligentiā docendi consumptio sequit plebis. ¶ Joth. Mam mulierū. q̄ sexus natura miserico:des sunt. Mulierū p̄dicatoꝛū vano fauoꝛe effeminatoꝛ. Miserico:diū. opinione sua. Loꝛerūt iniurijs/afflictionibus. Filios suos. subditos. Facti sunt cibus earum. dum carnalem vitam subditoꝛū affligunt reprehendunt: & arguūt. In cōtritione filie ppli mei. apostoloꝛ & successoꝛ. In ecclesia em quasi filios suos decoquūt: qui culmine regiminis sublimati igne zeli vel inuidie inflāmant alias subditoꝛ: dum nimis iusti videri cupiunt: & tyrānica potestate opprimūt. xlv. dist. sunt nāq;. c. vera. c. recedite. ij. q. vij. §. his ita. ℣. vnde bene. qui erti habeant zelum dei: sed nō ꝑm scientiā. ad Rom. x. xv. q. j. §. j. quia austeritate dnationis quasi ꝓ iustitia adurunt: et infirmā carnalem vitam subditoꝛ minis & increpationibus quasi denibus rodūt. Hec oia in cōtritione ecclesie que est filia ppli dei. i. aplioꝛ & successoꝛ: ab eis fiunt q̄ seculari aut ecclesiastica potestate animas tyrānice exurūt. dum inuidie aut ire aut indiscreti zeli/cupiscētia inflāmati filios q̄s lacte doctrine nutrire debuerāt: adustione afflictionis verant: nō attendentes q̄d dicitur. j. ad Coꝛ. x. Factus sum infirmis infirmus. xlv. dist. recedite. xxvj. q. vij. alligāt. ¶ Caph. Compleuit. quasi iam cesset ira cui satisfecat pena. Dñs furoꝛem suū. impleris peccatis. Effudit irā indignationis sue. hoib⁹ p vitia effusis. Beñ. xlix. Effusus es sicut aqua. scz in vilem libidinem. Nō creſcas ps. lxvij. effunde sup eos iram tuā &c. ¶ Ibi Et succedit dñs ignem in syon. cupiscentiā peccatoꝛ succendi ꝑmisit in ecclesia ingrata. Et deuoꝛauit fundamēta eius. vera fide mista hereſibus. Cōpleuit. sup ecclesiam cōplet⁹ est furoꝛ dñi. q: mensurā pcōz ipleuit. vnde ps. cvj. Effusa est ytentio sup p̄ncipes. scz ecclesie platos. xxxv. dist. ecclesie p̄ncipes. & errare fecit eos in inuio & nō in via. Et Apoca. vlti. Qui in soꝛdib⁹ est soꝛdescat adhuc. & iustus iustificetur. xlvij. di. quātumliber. Succendit dñs ignē in syon. nō qui ibi super apłos descendit. Actuū. ij. de ꝑse. di. iij. c. vlti. sed qui pueros Job ꝓsumpsit Job. j. & duos q̄n quagenarios. iiij. Reg. j. & xxiij. q. iiij. ea vindicta. Habet enim deus ignes varios quos emittit de thesauris suis. cuius ignis in syon: & caminus in hierusalem. Esa. xxxj. Alios inflammat vt erudiat. vt. ē. in. j. c. in litera. Den. in rheñ. Dilsit ignem in os meum & erudituit me. Alios vt eruat. Matth. xxv. Ite in ignem &c. & in vitijs accendi ꝓmittat. de pe. di. iij. inter hec hircū. j. quib⁹ succensis fundamētū fidei dissipatur. Unde magis nostras q̄ iudeoꝛ miserias plangere debemus: q: magis in nobis q̄ in eis ignis oīs ꝓcupiscentie succensus est: vsq; ad ꝓsumptionē deuoꝛans maioꝛa & purioꝛa mēbra ecclesie. Job. xxj. Uisioꝛ omniū flāma voꝛax quasi vniuersos possideꝛ. & olla succensa a facie aquilonis feruet. Hiere. j. Et foꝛnax chaldeoꝛ chaldeos incendentes incendit. Daniel. iij. Hāc foꝛnacem ille lucifer cū suis satellitib⁹ ignis succendit: cui⁹ halitus ꝓcunas ardere facit: & flāma de oꝛe eius egredi/tur: & de naribus eius ꝓcedit fumus/sicut olle succense atq; feruentis: & de oꝛe eius lāpades ꝓcedunt/sicut rede ignis accense. Job vlti. Iste eriā faber succendit hāc foꝛnacem vitioꝛ. de q̄ Esa. liij. Ego creaui fabū sufflantem in igne ꝓcunas. Illi aūt pauci intra ecclesiam dei q̄ nō adorauerint aureā statuā istius vanitatis & carnalitatis/q̄ est in ecclesia militanti: cuadent hāc foꝛmacē de coꝛde & oꝛe & opere. & cū illis tribus pueris dñm hic & in perpetuum collauda būt. Dan. iij. Fundamēta aūt hereticoꝛ et hypocritarū quibus in oi statu ecclesia plena est: deuoꝛant & deuoꝛabūtur ab ira furoꝛis dñi. Job. v. Uidi stultum firmata radice. supple firmatum. in gloꝛia maledicti. et maledicti pulchritudini eius statim. id est exterioꝛi apparentie. q: hypocrite sepulcra sunt dealbata extrinsecus/ferida intrinsecus ossibus moꝛtuoꝛū. Matth. xxiij. O quot plati in ecclesia dei pulchri exterius/potentes a seculo/vir famosi/gigantes in terra: Beñ. vj. Sunt hic & erunt ꝓpter eoꝛ pulchritudinē maledicti. & eradicabūtur a fundamentis: eoꝛ radice fundata in terra salsuginea & sterili penitus deficcata. cuius em tales videantur exterius q̄busdam apparentibus & cerimonialibus operib⁹ firmati & radicati: sunt tñ coꝛam dño maledicti: quoꝛ coꝛda & coꝛpoꝛa varijs vitijs & vanis laudibus & fauoꝛibus inflāmantur. vñ seq̄/tur. nō crediderūt &c. ¶ Lamech. Non crediderūt &c. Reges terre. demones vel quilibet p̄ceps. Et vniuersi habitatoꝛes. nō transitoꝛes. Quoniā ingrederetur hostis. diabolus vel membra eius. Et inimicus. cōfoꝛtauit dñs seras poꝛtarū tuarum &c. ps. cxlvij. Per poꝛtas. p̄dicatores vel virtutes. Hierlm ecclesie. Nō cre. re. terre. de quibus dicit. ps. ij. Adstiterūt reges terre & pn. cōue. in vnū. vel demōes. Im illud Epb. vj. Nō est nobis colluctatio &c. Habitatoꝛes oꝛbis. qui nescīūt dicere ps. xxxviij. Aduena ego sum apud te & peregrinus. sz audiūt/ve sup habitatoꝛes terre. Apocal. viij. hi videntes ecclesiam dei/auxilio dei/firmatā/non credunt q̄ ingrediatur hostis p poꝛtas hierlm. de quibus oꝛ. in ps. ix. Qui exaltas me de poꝛtis moꝛtis vt annūtiem oēs laudationes tuas in poꝛtis filie syon. ¶ Mem. Propter peccata ꝓphetarū. p̄elatoꝛum. j. q. j. iudices. Eius ecclesie. Et iniquitates sacerdotū ei⁹. Qui effuderunt. fide coꝛrupta vel exemplo. In medio. publice. Eius ecclesie. Sanguinē iustoꝛ. Propter iniquitatem sacerdotū & p̄ncipum ecclesie mala crebꝛescunt: q̄ legem in publico puertunt. iudicia inuertūt. & sanguine sanguini addunt. nam & coꝛ machinationibus et consiliis & fraudibus & p̄ceptis multoꝛ sanguis funditur. & vir fit bellum hodie & guerra inter christianos: in q̄bus plati ꝓsanguinei & amici/vel odio vel amoꝛe manū nedū cāculū sed publice non apponant. nō obstātibus. c. xxiij. q. viij. §. j. cū. c. seq. vsq; ad. §. his ita. & c. repꝛehensibilem. & c. si in moꝛtem. l. dist. miroꝛ. c. clericū. c. de his clericis. c. si quis viduā. & c. de his. & c. studeat. c. si quis homici diū. c. hi qui arboꝛem. lj. dist. c. j. c. si quis. ij. q. vij. §. his ita. iij. et ne cleri. vel mo. clericis. c. sententiā. de homic. quasi p totū. de cle. percuſ. per totum. de cle. pug. in du. p totū. de rap. in archiepatu. de ex. p̄e. ex literis. cum si. Ipsi autem glossant & declarant iura sicut volūt. sed in die iudicii erit alius declaratoꝛ: qui illa iura edidit p vicariū suū papā. l. dist. si quis diaconus. ¶ Nun. Errauerūt. doctoꝛes a via ꝛitatꝭ. Eccl. sine luce. xxxvij. di. §. vlti. In plateis. voluptatibus. Polluti sunt sanguine. peccatis subditoꝛū. xlij. dist. ephesijs. Muūq; nō possent. itrare scz ecclesiam: quia nolebant. Tenuerūt lacinias. Lacinia ꝛm Hugu. in derivationibus/est vestis lacerata. vel oꝛa vestimenti. vñ Macrobius in saturnalibus. Toga cesar pcingebatur: vt trahendo laciniam mollius incederet. Et inde lacinioſus. a. um. i. laceratus vel pānosus. vnde Hiero. in ꝛpositione sup Esa. Qui p̄e cunctis lacinioſe legis cerimonijs dedit ꝓceptum. & inde lacinio. as. i. euellere/lacerare/bellare/vel bellicare. Suas. peccata veteris vite. a lacerādo. i. vestes laceratas. Allegoꝛice. In ecclesia doctoꝛes & plati & sacerdotes sanguinē iustoꝛ effundūt: qui iusti esse possent: nisi eoꝛ negligentia deperiſent. vnde Ezech. iij. c. et xviij. & xxxiij. Si non annūtiaueris impio iniquitates suas: sanguinē eius de manu tua requiram. Actuū. xx. Mū de sunt manus mee a sanguine omniū vestrum &c. xlij. dist. ephesijs. ex de of. oꝛ. irrefragabili. vbi de hoc i glos. j. Sanguis aūt. i. petim subditoꝛ culpa sacerdotū & platoꝛ effundit. & sepe qui videbātur iusti exemplis platoꝛ & doctrina p̄uitatꝭ peruertūtur. & peccati sanguine polluti moꝛiunt. inde sacerdotes & ꝓphete ceci errāt in plateis.

dum spatiosam ⁊ latam viã que ducit ad mortem/appre-
hendunt:⁊ angustam ⁊ ardã q̃ ducit ad vitã. Matth. vij. ⁊ Luce
xiij. nõ introeunt:nec alios introire permittunt. Matth.
xxiij. Et hoc est qđ p̃missum est. Sanguinẽ iustor̃ effude-
rũt in medio eius.i.ecclesie. que est hierl'm vera ⁊ mater
nostra. Gal'. iiij. de ꝑse. dist. iiij. mater eccl'ia. Ubi quum dei
templũ sanguine suo polluti intrare nequeũt: tenent la-
cinias suas:vt quũ cecus ceco ducatũ p̃beat: ambo in fo-
ueam cadant. Matth. xv. Luce. vj. ⁊ xxxvij. dist. §. fi. Hoc
deplorat ꝓphera/immo elector̃ concio tota:cp in spatio-
sam viã ambulantes/⁊ veterem vitã ducentes/vias vite
nõ apprehendũt:⁊ suis se anfractibus impediũt. Cæci se
sequũtur:qui christũ verã lucem. xxj. di. c. ſ. acholyti. se-
qui dedignatur. ¶ Samech. Recedite.a nobis. Polluti-
ne nos polluatis. Clamauerũt. plati. Eis subditis. Rece-
dite:abite.ad ꝓsimiles. Nolite tangere. sacramẽta dei. sic
talis locutio sm Hiero. nõ illuminat cecũ:nõ sanat egro-
tum:nõ curat infirmũ: sed magis occidit atq; in despera-
tionẽ cadere periclitantẽ p̃mittit. xlv. di. recedite. Iurga-
ti quippe.p.o tali correctione. Sunt:⁊ cõmoti sunt. ideo
dicerũt inter gentes.gentiles. inter quos p̃fales nomẽ
dñi blasphematur. xlv. dist. de iudeis. Non adjiciet (al's
addet) vltra vt inhabiter in eis. vbi nõ est pax vel concor-
dia. xxiij. q. j. §. fi autẽ. ¶ Recedite. sepe in ecclesia cæci et
polluti nequeũt ingredi templũ dei viui:⁊ sacris partici-
pare mysterijs. xlix. di. hinc etenim. quos alij/q̃uis ⁊ ipsi
polluti/quasi zelo dei despiciũt: qui iusti videri appetũt:
q: nõdum manifesti sunt. vnde erecto supercilio obiurgã-
tes dicũt. Recedite a nobis ⁊ sacris dei. Ite ad eos quo-
rũ ꝓsortes estis. Nolite tangere sacrosancta q̃bus indi-
gni estis. his ⁊ hmõi alios crimĩãdo/iustos se ostende-
re conant. inde sepe lites generant: q: nõ sm deum co-
rigunt: sed alijs oppressis sanctiores videri cupiũt. Unde
subditur. Iurgati sunt quippe ⁊ cõmoti sunt. pus enim
cõmoti iurgant: deinde acrius cõmouentur: q: nõ stant
in illo qui idem est: ⁊ eũ reliquerũt qui est pax vera. Joã.
iiij. ꝓterea subditur. Inter gentes nõ adjiciet vltra ⁊c. q:
vbi pax ⁊ concordia nõ est deus esse non põt. ps. lxxv. q:
factus est in pace locus eius. Inter gentes nãq; p tales
nomen dei blasphemat. xlv. di. de iudeis. ¶ Ayn. Facies
dñi.ira vel vindicta. Diuisit eos. Ire maledicti in ignẽ
eternũ. Mat. xxv. diuisit inquã a ꝑdestinatis:q̃ tandẽ nõ
pereũt. de pe. di. ij. §. hec itaq; ſ. firmũ. al's ẽ. c. ⁊. ſ. fi. null'
al's est. c. ¶ Non adjiciet (al's addet) vt respiciat eos. scz
miserando. vñ respexit dñs Petrũ. Luce. xxij. vbi Augu.
de ꝓsensu euãgelistarũ. Mihi videt illa respectio diuini
tus facta. Et sicut dictũ est. Respice ⁊ exaudi me dñe de⁹
meus ⁊c. ⁊ ibi ps. vj. Cõuertere dñe:⁊ eripe aiam meam.
Ita dictũ arbitror: quersus dñs respexit Petrũ. ⁊ Beda.
Respicere nãq; eius/est misereri. q: non solũ quũ agitur
penitentia:verũctiã vt agat: dei misericordia necessaria
est. ⁊ Ambr. Denique quo iesus respicit/plorant delictum
⁊c. Facies sacerdotũ. quor facies reuerenda ⁊ dignitas.
lxxiij. dist. por̃o. Non erubuerũt illi de ppło quib⁹ ꝓsen-
tibus ⁊ corrigentibus peccauerũt. Nec senũ. dicentium
quis infirmatur ⁊ ego nõ infirmor. ij. ad Cor. xj. ⁊. vij. q.
j. §. hoc autem. Miserti sunt. quũ sit miseranda senectus
ꝓpheratũ ⁊ sacerdotũ. ¶ Facies ⁊c. Quidã in ecclesia
dei timore abjecto facies sacerdotũ nõ erubescũt. quia a
facie dñi ⁊ ab ira vult⁹ ei⁹ diuisi sunt ab ijs q̃ vocati sunt
ad vitam. neq; miserti sunt senũ Platoꝛ scz/qui omnibus
eis cõdolentes cõdescendũt. Nota q̃ terribile sit sacerdo-
tes contẽnere:nec faciem eor erubescere.i.illis mouenti-
bus ⁊ videntibus a sceleribus nõ cessare. de his em dñs
dicit Luce. x. ⁊. xxj. di. in nouo. Qui vos audit/me audit.
vbi Cyrillus. Per qõ docet q̃cqd p̃ scrõs apłos eccłe dei
dr/acceptradũ esse q: q̃ illos audit/⁊ christũ audit. Ineui-
tabilis est q̃ pena illis q̃ apłos ⁊ eor successores ꝓtẽnũt.
vñ ⁊ sequit. Et q̃ vos spernit/me spernit. viij. q. j. quivos.
Beda. Ut scz in audiendo quisq; vel spernendo euange-
lij ꝓdicatorem/nõ viles quasq; ꝑsonas sed dñm salua-
torem immo ipm ꝑm spernere se vel audire discere. nã
sequitur ibi. Qui aũt me spernit/spernit eum q̃ me misit.
q: in discipulo magister auditur. ⁊ in filio pater honora-
tur. Ibi etiam Aug. de ẽbis dñi. Si aũt seruo dñi ad vos
quoq; ꝓuenit:⁊ in eo loco nos cõstituit:videre ne sperna-
tis nos. ne ad illum ꝓueniat qđ nobis feceritis. Hec autẽ
diuisio de qua hic loquit/plene fiet in iudicio. dicẽte dño
Matth. xxv. Ite maledicti. Et notandũ q̃ supra iacerdo-
tes quasi homicidas plangit ⁊ hic separant a facie dñi q̃
nõ detulerint eis. q̃uis em mali sint nõ sunt contẽnẽdi.
sed ille in illis colendus ⁊ honorandus in quo missi sunt
xxv. dist. fm. ſ. q. j. nõ quales. ⁊. §. ꝑce. hoc ergo. cum. c. seq.
vsq; ad. §. fi. ¶ Phe. cũ adhuc subsisteremus. in carne. in
fide. Defecerũt a vero lumine oculi nostri. intentiões ter-
renis insistentes: sicut oculi corruini vel vulturini. non co-
lumbini. colũbarum. Can. iiij. Que resident iurta fluẽta
plenissima scripturarũ. xxxvj. di. §. ecce. in fi. Ad auxilium
nostrũ vanũ. mundanũ. de quo Esa. xxxvj. Baculus arũ-
dineus rex egypti. ⁊ cum. xxiij. q. iij. §. j. facit de cõse. dist. j.
ois christianus. Cũ respicerem⁹ potentes. diuites litera-
tos buccinantes. Attẽti ad gentẽ. maledictus q̃ confidit
in hoie ⁊ ponit carnẽ brachiũ suũ. Hiere. xvij. Que salua
re nos nõ poterat. q: tu solus saluas dñe: qđ alius nõ pos-
test. q: ps. cxxiij. Adiutoriũ nostrũ in nõe dñi q̃ fecit celũ
⁊ terrã. ⁊ iterũ ps. lxxxiij. Beatus vir cui⁹ est auxiliũ abs
te ⁊c. ¶ Cum adhuc. vox est in ecclesia plangentiũ. q̃e
vana spe lactauerunt secularibus negotijs occupati. sed
mortis infirmitate aut qualibet tentatione ꝓuenti/ine
miũt se nõ solum deceptos:sed eriã cecos:cũ adhucsubsi-
steremus. Subsistit quisq; qui dũ viuit in carne/rectam
fidẽ tenet etsi operibus nõ impleat: sed aliq; tactus mole-
stia inuenit oculos suos defecisse:quos ad caduca ⁊ labẽ-
tia intendebat/vanũ querẽs auxiliũ. q: sm Grego. Qui
labentibus adheret/necesse est q̃ cũ eis pariter collabat.
¶ Sade. Lubricauerũt. ps. xxxiij. Fiat via illor⁹ tenebre
⁊ lubricũ. Uestigia nostra. nõ fixa supra petrã christum.
xix. di. ita. In itinere platearũ nostrarũ. voluptatis larga
rum. Appropinquauit. dum secula cõplent: dum securis
ad radicem ponit. Matth. iij. ⁊ Luce. iij. vbi Chrysо. sup.
Matth. Securis em acutissima est ira consummationis
q̃ totum ꝑcisura est mũdum. sz si posita est: q̃re nõ ꝑcidit:
quia rõnales sunt arbores:⁊ in ꝑate habẽt facere bonũ
aut nõ facere. vt videntes ad radices suas posita esse se-
curim timeãt:⁊ faciant fructũ. Ergo denũtiatio ire q̃ est
securis posita/etsi malis nihil agat:tñ a malis segregat
bonos. Finis noster. retributionis. Cõpleti sunt dies no-
stri. sicut cõpletis petis Amor:reor venit finis eor. Beñ.
xv. xxiij. q. v. §. hinc notandũ. Quia venit finis noster. Lu
bricauerũt hoc quoq; in ecclesia iure plãgimus dũ eos
q̃ voluptuose ⁊ spendide viuũt respicim⁹. p̃ũgimus eor
lasciuiã qui lubrica sectantur viam. q: nõ sunt fun. super
fir. me. Hanc se euasisse gaudebat Dauid dicẽs. ps. xxxij.
Statuit supra petrã pedes meos ⁊ direxit gressus meos.
⁊ alibi ps. xvij. Qui perfecit pedes meos tamq̃ cerui. ¶ Coph. Velocior̃es fuerunt psecutores nostri. hereticj
demones tyranni ecclesie. Aquilis celi. doctoribus. xxiij.
q. j. qm̃. de conse. dist. ij. est corpus. post. c. est cibus. Super
mõtes. in specula reguminis positos. Persecuti sunt nos
pertinaciã pastorem ⁊c. Matth. xxvj. vbi Hiero. Peremit
pastor: bonus: vt ponat aiam suã ꝓ ouibus suis: ⁊ de mul-
tis gregibus error fiat vnus grex ⁊ vnus pastor. ¶ Est
aũt duplex psecutio. Bona qua apł's tradidit Corinthũ
sathane: vt spũs eius saluus esset. j. ad Cor. v. ⁊ simile. j. Perse-
cutio
bona.
Timo. j. xj. q. iij. audi. in die dñi. Et christus flagellat in
deos. Matth. xxj. j. q. iij. ex multis. de qua ps. cx. Detra-
hentem secreto. primo suo hunc psequar. Alia mala. qua
rex nequissim⁹ psequebatur Heliã. iij. Reg. xviij. ⁊. xix. et
mali psequũtur bonos. xxiij. q. iiij. quiꝑm. de vtraq; c. cã. ⁊
q. qui peccat. In deserto monachis ⁊ eremitis. Hiere. in

Visitabo sup omnes qui attonsi sunt in comā habitātes in deserto. Insidiati sunt nobis. demones ⁊ hereticī. ¶Velocio:es. Plangit ꝓpheta ꝓsecutiones eccl'ie: cui⁹ ꝓsecuto:es aquilis velocio:es sunt immūdi. siquidē spiritus velocio:es sunt nequitia/fraude ⁊ agilitate vane ad lacerandū ⁊ deuo:andū/ꝙ aquile celi. i. ꝓdicato:es ad eripiendū. velocio:es em̄ sunt aerie ptātes: q: non est ptās sup terram q̄ cōparetur eis. Job. xli. Sup montes ꝓcul sunt nos. q: dum ad eccl'ie regimina extollimur: acrius eos ad ꝓsequēdum incitam⁹. nec in specula sedis aplice positi sunt securi. q: quos sup montes eleuatos videnter: vt cereros oculis ꝑspiciendo conseruent ⁊ ad culmina virtutū ꝓuocent/tanto ardentius ⁊ audacius infestant. In deserto insidiati sunt nobis. Per desertum vita monastica vel eremitica q̄ in deserto ⁊ in solitudinibus agit/designatur. xviij. q. ij. luminoso. ibi. ne in dei seruoꝝ recessibus. ℞ñ. de hoc. ⁊. xvj. q. i. si cupis. contra quos quasi athletas fo:tio:es ⁊ inuisibiles. seuiūt hostes. Ut in viris patrū legit ꝙ quū diabolus in quodā tēplo visitaret alios demones: oēs fecit verberari/q: parū malefici videbatur ei qđ fecerant. postvnus demon aduenies/dixit se rl. annis in eremo quēdam monachū impugnasse: ⁊ vix nocte illa eū cōpulit fornicari. tunc diabolus surgens ⁊ osculans eū imposuit ei coronā suā: secūq; sedere ꝓcepit dicens eum magnū qđ fecisse. Quantis vigemur malis: in occulto instant insidie. in agro super mōtes seuit ꝓsecutio. vt pastores deiciat: oues sternat. Inde sequitur. Spūs oris ⁊c. ¶Res. Spūs oris nostri ⁊c. de quo spū. ps. I. Spm̄ rectū innoua ⁊c. Oris nostri. co:de creditur ad iustitiam: ore aūt fit ꝓfessio ad salutē. Roma. x. xj. q. iij. nolite. Christus dei filius. Dñs. qui nō fecit peccatū ſ. Pet. ij. Captus est. quasi totius miserie solatiū. In peccatis nostris. in christo sperem⁹. illū imitemur: q̄ captus est. ꝓ peccatis nostris. Cui dicim⁹. In vmbra tua. refrigerationis. ps. xvj. Sub vmbra alarū tuarum ꝓtege me. Ala glo. mie ⁊ charitatis. Viuem⁹. In gētib⁹. adunati. Benignitas. vt fiat vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. Jo. x. cē de bap. licet ꝙ grecos. Pascasius. Sicut ex hoc aere ducimus spiritū quē ad ipm̄ reducim⁹ ⁊ inde viuim⁹: Ita hō interio: per fidē spm̄ dei attrahit: ⁊ inde viuit/qđ bene facit: qđ o:at: qđ cogitat. deniq; oia bona sua ipsi adscribendo reddit. ¶Spūs. christus dñs cui⁹ doctrina/cui⁹ grā/cuius sanguis est nobis spūs ⁊ vita. In nostris nō in suis pctis capt⁹ est. ꝑa. lviij. Quia ecce ceperūt aiam meā: irruerunt in me fo:tes. Et sequit. Neq; iniq̄tas mea neq; peccatuꝝ meū dñe: sine iniq̄tate cucurri ⁊ direxi. ⁊ iterum ps. lxviij. Que non rapui tunc exolvebā. Spūs em̄ ō: filius dei: q: deus est. ⁊ deus spūs est. ſ. Jo. iij. Humanitas insinuatur quū subūgit. christus dñs. cē de sacra vnc. c. vnico. Quia em̄ vna ꝓsona est deus ⁊ hō. cē de here. cum christus. vbi christus capit: deus capit ō:. Spūs oris nostri bñ christus dixq: quē in co:de credimus/ore ꝓfitemur. sed cor ꝓprie vor ista est/qui ita in o:e habēt verbū veritatis: qđ christ⁹ est: sicut ⁊ in co:de: q: ex abūdantia co:dis os loquitur. Matt'. xj. Ut ⁊ Petrus ore negādo se discipulū christi/moraliter peccauit. sicut ⁊ legit ⁊ no. xj. q. iij. nō solū. Nec christus captus est ꝓ o nostris pctis: vt nostra pcta deleret. Cui dicimus. In vmbra tua viuem⁹ in gentib⁹ ⁊c. q: ipse est expectatio gentiū: ⁊ semē Abrae in quo bñdicent oēs gentes. Gala. iij. in hoc credebat ꝓpheta. co:de ⁊ ore ꝑferebat in vm. t. Venturus em̄ erat/vt cū gentibus iudeos saluaret. vñ p futuruꝝ dixit viuem⁹. q̄ pctis mortui eramus. Subvmbra passionis nos ꝓcepit/qñ alis in cruce extensis. Caro ei⁹ nobis vmbra fuit. q: estus nostre mētis refrigerauit: ⁊ varias estuū passiones tēpauit. Subvmbra ipsius apl'oꝝ vmbra sanabat infirmos. Actuū. v. Nec vmbra eorū nūc illuminat mūdū. Jo. j. xxj. di. c. ſ. ℞. acholyti. Quis adhuc vmbrā sui co:poris. i. eccl'ie. xxiij. q. iij. ꝓ:o mebris. videam⁹ cū nō facie ad faciē. In hac vmbra refrigerari ab estu vitioꝝ. Luce. ſ. Uirt'al. obūbrabit ti. spe vi-

uimus. ¶Syn. Saude ⁊ lerare. ir. Vice. gaudium hypocrite ad instar pūcri. Job. xx. Filia Edom. terrena vel sanguinea ecclesia malignātiū: sicut in christo spes sanctoꝝ ⁊ exultatio: ira ⁊ maloꝝ ꝓfusio ⁊ dānatio. Que habitas. ptinaci studio. In terra. nō in celo. Hus ꝓsiliatoꝝ. ſ. diaboli. Ad te quoq; sicut hier'm. vnde q̄ acceperit gladiū/gladio peribit. Matt'. xxvj. xxiij. q. viij. §. ſ. Pervenient calix Babylonis qui inebriat oēs gentes. ⁊ est calix ire dei. Apoc. xiiij. Inebriaberis atq; nudaberis. virtutibus. de hac mala nuditate Abachuc. ij. Ve qui potum dat amico scz mittens fel suū ⁊ inebrians vt aspiciat nuditatē eius. Ezech. xxiij. Agent tecū in odio: ⁊ tollent oēs labores tuos: ⁊ dimittent te nudā. Naum. iij. Ostendā gētibus nuditatem tuā. Ezech. xvj. Nudabo ignominiā tuaz coram eis: ⁊ videbunt oēm turpitudinē tuā. Osee. Nudabiť pectoris mei ꝓscientia: ⁊ aperto core videbūtur litere peccatoꝝ que stilo ferreo in vngue adamātino. Hiere. xxvij. in pnci. scripte sunt. atq; vniuersa expectātiū multitudo leget in pectore meo signatas imagines peccatoꝝ. Apoc. xvij. Odient fornicariā: ⁊ desolatam facient illam ⁊ nudam. Hiero. Omne tēpus vite nostre ꝓsumim⁹ expoliantes oīm/scilz aiam: ⁊ ornantes ancillā/scz carnē. Et ideo brūs qui vigilat ⁊ custodit vestimēta sua: ne nudus ambulet: ⁊ videant turpitudinē suā. Apoc. xv. vide in vlti. ℞. qui sequit. Attribuit ꝓpheta vnicuiq; parti qđ cōuenit. vt scz syon afflicta ecclesia iustoꝝ non desperet. ⁊ filia edō synagoga pctoꝝ nō insultet. Et est notandū ad quātam altitudinem hieremias ꝓscenderit. vnde q̄si de speculā dilatato corde agones huius seculi ꝓsiderat. Nunc simul oēs/nūc singulos/nūc iudeoꝝ casus deplorat: nūc ecclesie luget detrimenta: moꝝ perturbatione dolet. nūc restauratione hierl'm ⁊ gloriam intuet. ⁊ eccl'iam exaltādam gloriatur. cū victoribus gaudet. cum victis luget. Deniq; oēm̄ serum/oēm̄ etatez/plaros ⁊ subditos tam ꝙ vnus sit in oibus/singulis ꝓsonis singula lamēta imperitur. ⁊ semp nouas lachrymas fundit dū alternatim nouas ꝓsonas inducit. ad vltimū dīm nostrū iesum christū esse captū p: o pctis nr̄is testatur: nō m̄ oēs a morte redemisse. ꝓpe finē ingemiscit. ⁊ eoꝝ qui cōuersi sunt/vnitam esse malitiā gaudet. eos vero q̄ sanctos ꝓsecuti sunt/ꝓ iniq̄tatibus puniendos esse affirmat: quū eoꝝ detegetur pctā. Hinc intelligendū est q: in scripturis sanctis nihil aliud est ꝓncipaliter q̄ lamētationes q̄ frequētande sunt in hoc seculo. ⁊ carmen qđ cū angelis cantabim⁹ in celo. ⁊ ve Ezech. ij. qđ filij edom vlulabunt in inferno. Lugeamus ergo cū Hieremia in hoc seculo: ne vlulem⁹ cū filijs edom in inferno. Fugiam⁹ gaudia ꝓsentis vite: q: pñtia gaudia sequūtur perpetua lamēta. Hanc charissimi leritiā fugite/si illic flere formidatis. Greg. ⁊ inania carmina vt cum angelis cantare possim⁹ perpetuū alla. Alla iterꝝ ꝓceratur laudate deū. ⁊ est vox gaudij. qđ signat ineffabile gaudiuꝝ angeloꝝ ⁊ hoim̄ eterna felicitate letantium. Tassiodorus. Uox ista scilz Alleluia est qđ musica salutaris/harmonia celestis/q̄ nō solum hoies sed angelos delectat. Apoc. xix. Tob. vltio. ¶Saude. Edom ⁊ Babylonia idem significant. Due em̄ ciuitates ab initio seculi significant. Altera hier'm. altera Edom q̄ ⁊ Babylō. de q̄bus brūs Aug. lib. ū de ciuitate dei fecit. Altera cū ꝓpheta plangit nūc ⁊ parturit. Altera cur plangat nescit. Altera christus edificat. Alteram diabolus. qui p Nabuchodonosor: significat. Babylon est ciuitas pditoꝝ. que inebriat oēm terrā vino iniquitatis. vnde Hiere. li. Calix aureus Babylon in manu dñi inebrians oēm terram. de vino eius biberūt oēs gentes. vide Apoc. xviij. ⁊. §. e. ar. ℞. hec est ecclesia. cum sequēti. Et ideo quiete sunt. Subiro cecidit Babylon ⁊ cōtrita est. que ⁊ Edom inebriata plangit. Ideo ō: ironice. Bau. ⁊ le. fi. edom. Edom sanguineus vel rubeus interp: etat. Hic est populus qui carnis vitia sectatur: ⁊ sanguinē. i. pctm̄ tāgit. Osee. iij. Unde sequit. Que habitas i terra Hus. Missi em̄ in terrenis

mentem posuisset: inebriari vel virtutibus spoliari non posset. Wierkin aũt sursum est cui⁹ cõuersatio in celis est. Bal.iiij. Phi.iij. Ue eñ habitantibus in terra. Apoc.viij. in fi. Edom .i. ecclia carnalis in mẽbris licet gaudere ⁊ letari videat: aureo poculo inebriatur: ⁊ in furore dñi nudatur virtutibus: q̃ sunt anime velamina. de pe. dist.ij. §. romanos. c. sed nec. c. illa. q: decreuit nõ solũ in terra cõuersari sed in terra Bus. i. ꝓuiatoris diaboli. qui scz peruersa suggerit consilia cõtra angelũ magni cõsilij. Esa. ix. sicut suggessit Eue. Bcñ. iij. Nam ⁊ Edom terren⁹ interpretatur. in quo designant qui terrena sectant diaboli decepti ꝓfilio. vnde ad eos puenit aureus calix ⁊ nudatur gra dei. ¶ Thau. Cõpleta est. finita. vñ Esa. xl. Dimissa est iniq̃tas illius. Filia ecclesia. Syon speculatiõis. Nõ adiciet (al's addet) vltra. Plantati i domo dñi in atriis domus dei nostri. ps. xci. Non adiciet vltra vt transmigret te. q: inmutabili imutabiliter adhesisti. Ultrauit puniendo. ps. lxxxviij. Uisitabo in virga iniquitates eor⁹ ⁊c. Iniquitatẽ tuã. nõ creaturã suã. Filia Edom, ecclesia malignantiũ. terrena. sanguinea. discoopuit pc̃a tua. Nauiij. Reuelabo pudẽda tua in facie tua q̃ ꝓfiteri noluisti. ¶ Completa est. Ue sunt vt dixi. due ciuitates q̃ ab initio cõstruũtur. Syon que hierkin p Esaiã. xl. c. dicit q̃ cõpleta sit malitia eius: ⁊ dimissa iniquitas illius. Sm illud ps. xxxj. Beati quor⁹ remisse sunt iniq̃tates ⁊c. vide de pe. dist.iij. ille rex. Unde leta ꝓmissio subiũgit. Non adiciet. vt trãsmigret te. Nuũ eñ facto iudicio iniq̃tas cessauerit: ⁊ plena requies a dfuerit: nulla eius mutatio erit. sed visitabit Edom nõ remittendo/puniendo/dicendo. Ite maledicti in ignem eternum. Matth. xxv.

¶ Articulus. viij.

Recordare. Hec lamentatio q̃ est oratio Hieremie que fuit exposita in pncipio lamentationũ: ⁊ hic iterũ exponit a quibusdã canticũ appellatur. Nam ⁊ lamenta cantica dicũtur. et econuerso. Sicut eñ in psenti sine miseriis nulla sunt gaudia: ita sine lamẽtis aut pauca aut nulla sunt gaudia vel cantica. Monachi tamẽ psalmũ decantant. Uera autez cantica in celesti syon decent. ps. lxiij. Te decet hymnus deus in syon. Lamentationes in exilio. Iure tñ ante q̃ ad patriã veniat ad quã ꝓperat. quasi in meditullio carmina fletibus ⁊ econuerso pmiscent: dum pñtia mala plãgunt: ⁊ gaudia futura sperant. ¶ Recordare. Hieremias fratrũ amator: ⁊ ppli israel q̃ multũ orat p ppl'o ⁊ sancta ciuitate. ij. Macha. vlti. p oibus laimẽtans/ ecclesiam ad lamentationẽ q: tribulata est ⁊ minorata tempor: aliter ⁊ spũaliter: inuitat. Unde dicit. Recor: a papa iudicij ei⁹ misericordiã implor: at. Recorda. q̃ oblitus videris: dũ non vlciscaris. Quid accidet. q̃ magnũ q̃ crudele. Nobis. quasi nõ meritis. Intuere. cuz mia. Et respice. cũ effectu. Opprobriũ nostrũ. ps. lxxviij. Facti sum⁹ opprobriũ vicinis nostris. Hereditas nostra. historice. Judei in captiuitatez chaldeor⁹ ducti. tropologice. scriptura versa est. Ad alienos. demones. Domus nostre. intelligentia scripture vel mẽtes. Ad extraneos. infideles. Pupilli. q̃bus debes esse adiutor. ps. ix. Pupillo tu eris adiutor. Facti sumus absq̃ pre. deo ꝓ pctis nostris offenso. Matres nostre. ecclesie. vel fides spes ⁊ charitas. Quasi vidue. q̃si vir habentes verũ cultor: ẽ. ¶ Recordare. vox martyrũ ⁊ tribulator⁹ in ecclesia est: q̃ tormẽtis ⁊ pressur⁊ afflicti clamãt. Quũ eñ in psentia nõ vlciscatur mala q̃ fiũt intra ecclesiam deus: oblitus videt. ps. xij. Usq̃quo oblituisceris me ⁊c. et alibi. Obliuiscere inopie nostre ⁊ tribulatiõis nostre. Sed ad hoc Anacletus papa rñdet. Si oia in hoc seculo vindicata essent: locũ diuina iudicia non haberent. vj. q. j. si oia. Intuere ⁊ respice. Idem est. sed iteratio/affectionis indiciũ est. hoc eñ affectu legendum est. Hereditas, hereticí ⁊ falsi christiani hereditatem ecclesie aut demonibus aut prauis institutionibus tradiderunt. scriptura eñ hereditas est fideliũ. hãc vertũt q̃ a deo alieni sunt. ⁊ sensu ⁊ ingenio eam credentes intelligere. pernerunt a cõmuni intellectu ecclesie discedentes. xxxvij. dist. relatus. xxiij. q. iij. heresis. ⁊ c. transferunt. Domus nre. i. mentes humane ad immũdos spũs peccãdo trãseũt. Pupilli. vere pupilli ⁊ orphani sunt hodie q̃dãmodo christiani. Absq̃ patre cõsolatore. i. plato in spũalibus nutritore. Sacerdotes eñ ⁊ plati q̃ ꝓuocãtur. iij. q. v. oẽs qui. vj. q. j. sacerdotes. ⁊ c. infames. filios ercoziant ⁊ occidãt. xciij. di. diaconi. v. ix. q. iij. §. de his. cũ. c. seq. vsq̃ ad finez q̃stionis. Matres nre q̃si vidue ecclie q̃ nos nutriũt lacte spũali. de ꝓse. dist. iiij. mater ecclia. a pastoribus viduate fugientibus vel negligentib⁹ nõ possunt deo filios generare. ¶ A Noto: iũ eñ est hodie q̃ raro ꝓlati maiores epi residentiam in ecclesijs cathedralibus. sed nũq̃ curis nouis pncipum ꝓtra iura vagantur. maxime quũ ab eis rõ deportalia nõ tenẽt. xxiij. q. viij. quo ausu. ⁊. §. ecce. ⁊ ẽ de ap. cum parati. vbi de hoc. ⁊ eor⁹ tractant negotia tempor⁹ alia ⁊ pcurant/ ꝓtra iura. lxxxviij. di. c. ꝓperarum. ⁊ ẽ ne de. vel mo. per totum. Aut in laribus paternis habitant ꝓpe sanguinẽ ⁊ carnẽ dicentes. Pater ⁊ mater nos ui vos. quũ econtra deberẽt dicere Deutero. xxiij. cciij. di. diaconi. v. Aut in curia romana trorant post equos cardinaliũ. adde qõ scripsi. j. in ar. ⁊ in. §. postq̃. in fi. seruibi effecti ⁊ mercenarij. quũ in suis epatibus essent liberi dominj ⁊ maiores. vt ambiant ampli⁹ ⁊ habeant de honore terreno: nõ contenti terminis suis: quũ habeant vltra cõdignũ/ contra iura. j. q. j. ꝓnciparus. ⁊ c. nullus. item q. vj. sicut is. ⁊ c. q. viij. sancimus. ⁊ xlvj. di. miramur. ⁊ viij. q. j. in scripturis. ⁊ c. sciendũ. ⁊ c. qui epatum. Aut p mãdatis vagant suas ecclias deserentes: nec de aiabus subditorũ aliquã curã habẽtes. ꝓtra illa oia iura. viij. q. j. sicut vir. ibi. Epm vero opz oportune ⁊ inportune atq̃ sine intermissione ecclam suã docere: eamq̃ prudenter regere et amare ⁊c. ⁊ c. qualiter. ibi. Ne diutius gregi fideliũ desit pastoralis custodia. ⁊ c. q̃uis. ibi. Ne ergo languescente pastore grex (qõ absit) insidiatoris laniandus dentibus exponatur: vel ecclesie ipsius vtilitates depereãt. ⁊ c. que nit. vbi est expssum. ⁊ c. placuit. ⁊ c. si qui. ⁊ c. eom de rescri. eñ de cle. non resi. ex tue. ⁊ expssum in. c. ti. in. c. qualiter. ⁊ de trãsla. epi inter coeplia. §. sicut aurẽ. ⁊ de renũ. nisi cum pride. §. veruz. ibi. Non debes deserere sponsam tuã: cui defigendo manũ apud extraneũ te fide media compulasti. Immo nec longã peregrinationẽ põt facere epus sine licentia pape. ex de vo. ⁊ vo. re. magne. §. preterea. in fi. Sed q̃r. put cõiter/ hodie oẽs plati mercenarij sunt. quia rentes q̃ sua sunt nõ q̃ christi. Phil. ij. viij. q. j. sunt in ecclesia. nõ pastores lucra animarum q̃rentes. xxiij. q. iij. res psonas. Ideo fugiũt ab ecclesijs: ⁊ nõ est eis cura de ouibus. sed est eis cura de lana ⁊ lacte ⁊ carnibus. Nec curãt si greges eor⁹ a demonib⁹ lacerent. ex de clec. ne p defectu. vij. q. j. §. hoc tunc. Quũ ⁊ ipsi demones visibiles eos lacerent ex ordinãdo. vt supra dictũ est. ij. c. rh: eñ. in ista Beth. v. ar. ¶ Aquã nostrã. de crimã salutarẽ. Eccli. xv. ⁊ aqua sapie salu. po. ⁊c. Pecunia cõparauim⁹. ꝓtra illud Esa. lv. Qui nõ habetis argentum ꝓperate emite ⁊c. Et signa nostra. ecclãstica sacra calefacientia aiam. sicut fax accensa. xv. q. ij. c. ij. Precio cõparauim⁹. a sacerdotibus simoniacis. j. q. j. cum ordinarer. ⁊ q. iij. saluator. ⁊ c. et multis. ⁊ c. nõ solum. ¶ Contra sacerdotes dicit hoc: q̃ faciũt domũ dei domũ negotiationis. vt p. c. c. nõ solũ. Esa. lvj. Mor. xxj. Mar. xj. Luce. ix. Jo. ij. qui sacramẽta vel doctrinam vel dona dei pecunia distrahũt. j. q. j. grã. ⁊ c. cito turpem. ⁊ c. qui studet. ¶ Ceruicibus. pcussis. Nostris minabamur. id est ducebamur a psecutoribus. Lassis. i pctis. Nõ datur requies. q: nullus malus sabbatizare põt. i. requiescere. q: nũq̃ illi sua ꝓscientia requiescit. Sm Aug. ¶ Deplorat ecclesia q̃ martyres a psecutoribus colaphizantur. flagellis ceruicibus trahũtur, de loco in locũ sine requie fu

gere cōpelluntur. Vel quia dicū est Matth. v. Luce. vj. ⁊ xviij. q.j. §.j. Siquis pcusserit te in vnā maxillā ⁊c. meli⁹ ceruicem supbiā accipim⁹: qua ferimur et fugamur/quū ex scientia reatus ptimescimus. q: deus humilia respi/cit ⁊ alta a longe cognoscit. ps. cxxxvij. quo ꝓsiderato nō est requies. q: vita carnalis labo:iosa. spūalis quieta. q: sub iugo dñi. ¶ Egypto. Egyptus interp:etat tenebre vel angustia vel tribulatio. potentio:ibus qui curis diui/tiarū obscurant. Dedim⁹ manū. quasi vincti. ⁊ Assyrijs Assyrij interp:etant sustollentes vigilias dñi. dirigentib⁹ se ad lucra seculi. Ut saturaremur pane. caducis rebus trāsitoꝝ/jis. j. Regū. ij. Repleti pus p:o panibus se locaue runt ⁊c. ¶ Ecclesia lamentat ꝙ eriā ministri altaris p:o terrenis rebus dant manus egypto/potentio:ibus q̄ di/uitiarū vel delictoꝝ tenebris obscurant. Egyptus enim tenebre interp:etat. ⁊ Assyrijs. i. dirigentib⁹ qui se scz ad oia mūdana dirigūt. vt diuitijs affluāt: ho:o:ibus excel lant. q̄bus seruiūt ministri christi. p caducis ⁊ trāsitoꝝ/jis. ⁊ sic luminaria mūdi scz rectores ecclesiarū. xcij. di. sacer dotes. tenebre facte sunt. q̄ manus ad celū deberēt leua/re/⁊ cū Moyse ad celuꝫ tendere ne fiant graues. Exō. xvij. xxvj. dist. c. vlti. vnde ps. cxxiij. In noctib⁹ extollite man⁹ vestras in sancta ⁊ be. dño. ¶ Pres nostri. eccl'ia. ps. cliij. P:o patribus tuis ⁊c. lxviij. dist. quoꝝ vices. vel Adam vel Eua. de pe. dist. j. sicut pmi. Peccauerūt. Pres nostri comederūt vuā acerbā: ⁊ dētes filioꝝ obtupescūt. Ezech. xviij. Et nō sunt. Rachel ploꝝans filios mo:tuos noluit ꝰolari: q: nō sunt. Matth. ij. quia mo:tui. Et nos iniq̄tates eoꝝ po:tauim⁹. i. pcm̄ o:iginale. de ꝰse. dist. iiij. c. ij. ⁊. c. seq. ⁊. c. nō ex quo. Vel pena culpa sacerdotū. vox est christiani populi q̄ sacerdotū ⁊ p:incipū peccatis fla/gellatur dicētis. Patres nostri peccauerūt. quasi nō sunt qui debuerāt. ⁊ nos iniq̄. eoꝝ poꝝ. Non tm̄ de se pſumat. q: ꝓ merito plebis est electio pasto:is. ij. q. vij. c. j. ⁊. §. itez qō dicitur. vj. q. j. ex merito. viij. q. j. audacter. neq; imitato:i/bus. lxxxvj. di. facientis. xxiij. q. iij. ita plane. ij. q. j. votum. culpa minuitur: sed augef vnde Cayn septies punit. Las mech septuagefies septies. Gen. iiij. xxxj. q. j. quō. Post p̄ceptum em̄ ⁊ exemplū supple bonū. maio:i est peccātis pena sicut ⁊ pcm̄. ¶ Poꝛest eriā hoc referri ad o:iginā/le pcm̄: cui⁹ tabes in oēs transijt. Et nō sunt. peccatum em̄ nihil est. ⁊ qui peccat nihil est. de pe. dist. ij. §. fi. q: reli/cto vero esse/voluit nō esse. i. peccare. Non dixit/pres pec cauerūt ⁊ nō est pcm̄ eoꝝ. Illis em̄ defunctis manet pec catū ⁊ pena peccati. Sed postꝙ pcm̄ in baptismo remis sum est vnusquisq; punitur p. pp:ijs malis: aut remune/ratur p bonis. ex de sum. trini. c. j. ¶ B Sciendū ꝙ tri/plex est pena. eterna/co:po:alis/⁊ spūalis. Eterna pena nūꝙ punitur vnus p:o alio. Exo. xvij. j. q. iiij. iudei. Co:po ralis pena duplex est. Una circa co:pus. ⁊ illa sepe punit vnus p alio. j. q. iij. §. item pctō ciuiū. Alia circa statū rei. vt est seruitus/vel infamia. ⁊ illa sepe punitur vn⁹ p alio. filius p patre. vj. q. j. quis. ¶ Alia est eriā pena repo:a/lis. ⁊ illa sepe punitur vnus p alio. ex de here. vergentis. ¶ Est alia pena spūalis. ⁊ hec quadruplex. scz Excōica/tionis. ⁊ nūꝙ hac punitur vnus p:o alio. xxiij. q. iij. si ba/bes. Alia interdicti. Alia remotio ab oblatiombus. Alia remotio ab o:dine. ⁊ his tribus sepe punit vnus p alio. vt de hoc plene no. j. q. iij. in summa. xxiij. q. iij. in summa. ex de his que fi. a ma. quefiuit. ¶ Serui demones vel he retici. vel mali ꝓlati serui peccati. Joā. viij. dñati sunt nos/tri qui debuerūt seruire. Non fuit q̄ redimeret. ps. vij. nō est qui redimat neq; qui sal. fa. si deus nō vult. alius non pōt redimere: nisi christ⁹ q̄ seipm dedit in pciū. Ephe. v. ¶ Serui ⁊c. Plorat gens sancta pp'lus acquisitionis. ex de elec. fundamēta. lib. vj. spūales nequitias. que suā per diderunt libertatem. Dñantur nostri ⁊ affliguntur seruis tute peri. Vel serui peccatoꝝ in ecclesiarum regimine cō stituti: in eos quos dñs redemit/lupoꝝ vrunt rabie: non canū defensione. xlij. dist. sit rector. Lucrus ergo peniten/

Pena tripler.

tium est: qui laqueos sathane euadere cupiunt: cui⁹ do/minio subiugati sunt per pcm̄. ¶ In aiabus. desiderio animarū. q̄si di. ꝙ indigna patimur ꝙ crudelia ꝙ miser/da. Nostris/afferebamus panē nobis. afferebamus scri/pturarū virtutum panē/qui de celo descendit. Joā. vj. de ꝰse. dist. ij. oia. A facie gladij in deserto. ab impugnatione diaboli insidiantis/qui cecidit de celo. Esa. xiiij. de peni. di. ij. p̄cipium. ⁊ habitat in deserto. in co:de a deo dereli cto. Matth. xij. ⁊ Luce. xj. ¶ Pellis nostra. mo:talitatis. Quasi cliban⁹. diaboli. Exusta est. flatu diaboli fabri suf/flantis p:unas. Esa. liij. A facie tempestatū famis. spūa/lis. que est quasi turbo tempestatis. Plangitur pellis no stra quasi clibanus exusta: qua p:imi parentes induti. de pe. dist. j. adam. Ceſi. iij. de paradiso sunt eiecti. vnde fin/gulariter pellis nō pelles dixit. quia ex ipsis oēs cōtrahi/mus vnā pellem mo:talitatis. de conse. di. iij. nō ex quo. Hec fedata est quasi clibanus. i. diabolus q̄ est fo:nax vi/tioꝝ. ⁊ quotidie nouis concupiscentiarū incendit vstioni bus. Hac ꝛione tēpestate famis affligimur qui eterne vite epulis nō reficimur. ¶ Mulieres in syon humilia/uerunt. co:rumpendo. quoties peccatoꝝ fedi/tate graua/mur: ⁊ de syon altitudine ad humilia co:ruimus. Mulie res. i. anime nostre. In syon. i. in culmine ecclesie leuate humiliant humi demones. Et virgines in ciuitatibus iu da. nō furtim sed publice. Virgines fidelium mentes sunt deo dicate. Ciuitates in quibus humiliant: diuersi sunt gradus. Alia em̄ est ꝓfessio sacerdotum. alia leuitarum. alia monachoꝝ. alia virginū. alia viduarū. alia cōiugā/toꝝ. In singulis sunt alique pure virgines. alique ꝓpos tum nō seruantes deum virginitatem. xxvij. q. j. que ch:isto. ⁊ c. impudicas. cū. iiij. c. seq. Vel iste sunt virgines fatue co:/poꝛe/nō mente. xxxij. q. v. si paulus. Ysidorus. Virgo car ne nō mente nullū p:emiū habet in remuneratiōe. Ber. Sine humilitate/audeo dicere/nec virginitas Marie deo placuisset. Aug. Non dubito ꝓferre mulierē supbe vir gini. ¶ P:incipes manu suspensi sunt. Doctoꝛes sancti ecclie hostium manibus ad alta suspendūtur: quādo in/tentionē boni operis deserentes/ad volūtatem hostium distrahūtur. Tales p̄ncipes nō vitijs p̄ncipantur: sed eis vitia. ij. q. j. scelus. Tales p̄ncipes mala cōsilia dant ⁊ re/probanda. ps. xxxij. Et repo:obat cōsilia p̄ncipum. ſP:inci pes mali suspendi mandātur a dño. Numeri. xxv. Tolle cunctos p̄ncipes ⁊c. vbi Beg. Hoc si hoies cogitarent: p̄ncipatus nō ambirent: sufficit em̄ ꝙ peccatis ꝓp:ijs ar/gui: ⁊ reddere rationē. quid necesse est ꝙ pctis ppl'i osten tari cōtra solem: De istis p̄ncipibus dixi. 8. c. ij. super lite/ra Berh in verbo p̄ncipes. in. v. ar. ¶ Facies senum non erubuerūt. nulli em̄ etati parcit. q: serpens callidissimus nec pueris miseretur. nec iuuenes reueretur. nec parcit senibus. oēm etatem ⁊ dignitatem vna tempestate iuol/uit. ¶ Adolescentibus impudicū factum spuriū ⁊ nefa/rium. vnde p̄ncipaliter hostes adducuntur in odium. De isto execrabili vitio plene sup:a i ista oꝛone Hieremie sup isto eodez verbo dixi sc̄do ar. Abusi sunt. ⁊ pueri in ligno co:ruerunt. suspensi in eo. q̄bus nec etas pepercit. Pueri stulti in ligno co:ruerūt qui in ch:istum in ligno penden tem. ſ. Per. ij. credere noluerūt. ¶ Senes de po:tis defe/cerunt. senes scz quoꝝ sensus sunt cani. lxxxiij. dist. po:ro. mansueti ⁊ quieti. sed si deum offendūt: de po:tis defici/unt. de q̄bus di. ps. cxvij. Aperite mihi po:tas iustitie. in his deficiūt dum scandalis fatigati iter rectuꝫ desituūt. Vel senes. i. p̄dicato:es defecerūt de po:tis vbi consueue rant p̄dicare. vnde Amos. v. Odio habuerūt co:ripientē in po:ta. ¶ Juuenes de choꝛo psallentiū. sanctoꝝ. Juue/nes deficiūt de choꝛo psallentiū: quū in eis spuale canti/cum deficit. q: nō psallūt spū ⁊ mente. ſ. Coꝛ. xiij. xxxviij. dist. oēs psallentes. ⁊. c sedulo. Et a choꝛo sanctoꝝ alieni obliuiscūtur canticū dñi dicentes. ps. cxxxvj. Quō canta bimus canticū dñi in terra aliena: de peni. dist. iij. in salicibus. ¶ Defecit gaudiū co:dis nostri. cessauit gaudium.

quieuit sonitus letantiū. conticuit dulcedo citharę. cum cantico nō bibent vinū. Esa. xxiiij. ps. l. Auditui meo dabis gaudiū ⁊c. Lo: dis ptriti ⁊ humiliati. ps. l. Versus est in luctum chorus noster. harmoniā lugendi. chorus virtutū. Vox est penitentiū qui co: cōtritum ⁊ humiliatum deo offerūt. l. dist. ponderet. ⁊ q: abest sponsus: oē gaudiū in luctū cōuertunt. qō Dauid recuperare volēs/ait. Redde mihi lętitiā salutaris tui ⁊c. Quoties aīa sagitta pcti vulnerat: gaudiū eius dissoluitur. quū ad pscientiam reuertitur. ⁊ chorus fructū in luctū cōmutatur. qō in Asael recte figurat. ij. Reg. ij. qui tamē cap:ea velocissim⁹ cursor erat. Unde dum incaute ⁊ pcipitanter insequeretur Abner: pcussus in inguine/periit. Sic anim⁹ q velocissimus motus suos patientia ⁊ grauitate nō moderat: sepe in fornicationez mentis ⁊ co: po: is pcipitatur. Unde in lib: o collationū Jo. cassia. in collatione. ij. de castitate dicit sic Theremo. Quātum quis in leuitate ⁊ patientia cordis/tātū in co: po: is puritate pficiet. quāpoꝛ lōgius iracūdie ꝓpulerit passionē: tanto tenacius castitatem seruabit. Non em̄ estus co: po: is declinabit/nisi q animi motus ante cōp: esserit. Quia beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Matth. v. id est. Non al's ditioni nostre rebellis huj⁹ co: po: is terra subdetur: nisi mens nostra ꝑus patientie lemtate fuerit fecūdata. Nec poterit quis aduersus carnē suā insurgentia bella libidinis cōp: imere: nisi ꝑus armis mansuetudinis instruat. ¶ Chorus vertitur in luctū: qn̄ in penitentibus virtutū chorus quasi harmonia lugendi deplorat qō amisit. ⁊ concentū sumit penitēdi. vt post planctus ⁊ lachrymas redeat idem chorus ad gaudia. sicut dixit Sara deo Tob. iij. Post lachrymationē ⁊ fletum/exultationē infundis. ¶ L Cecidit corona capitis nostri. hor: esti in ecclesia vel fulgidi mo: ibus vel bone volūtatis. Ue nobis q: peccauim⁹. amissa corona. Tunc mens nostra corona virtutū decoratur: quū scuto bone voluntatis ornat. ps. v. Scuto bone volūtatis tue coronasti nos. Sed quū volūtas mutatur: quasi corona victoribus datur. fm Maximū. Apoc. ij. Esto fidelis usq ad mortē ⁊ dabo tibi coronam vite. Corona amittit. vnde sequit. Ue nobis q: peccauim⁹. frustra em̄ in ceteris laboramus: si bona volūtate caremus. Unde super illud Luce. ij. Et in terra pax ho. bo. vo. dicit Brego. Ante dei oculos numq̄ manus vacua est a munere: si arca cordis plena est bona volūtate. nil quippe offertur dignius bona voluntate. ⁊ Aug. xiij. de trini. Pertinet em̄ iustitia ad bonā volūtatem. Sacerdotes etiā ⁊ virgines sunt quasi corona decoris ecclesie. q: illustrior: portio gregis christi. fm Cypriānū. sed ij sepe cadunt vitijs labefactati. Fides quoq; dum integritatem amittit. quasi corona de capite cadit. ¶ Sedm Esa. etiā christus corona ecclesie est. vnde ait Esa. xxviij. Erit dns exercituū corona glie. Hāc coronam ecclesia pdit: dum̄ fides christi pditur in qbusdaz membris: vel prauis operibus maculat. ¶ Per coronā etiā capita eccl'ie digne intelliguntur. q: corona in capite ponitur. ps. xx. Posuisti in capite eius coro. de la. ⁊c. Isti sunt plati qui hodie cōiter a vita apl'ica ceciderūt. Nam etsi teneant locū apl'oꝝ. lxviij. di. quoꝝ. ⁊ sanctoꝝ. nō tamē tenent eoꝝ sermones/cōuersationē/⁊ abstinentiā/⁊ opera. xxxv. di. ecclesie pncipes. xl. dist. nō est facile. Et ideo cōtra ista coronata capita ⁊ mitrata dicit Amos. vj. Ue vobis q opulenti estis in sion. i. in eccl'ia. auro suffarcinati. vestra timide reseruantes. aliena scz bona ecclesie nō fideliter dispensantes. xij. q. ij. glosa. Nōi. Socrates. al's est. c. Et cōsidite in monte samarie. in altitudine dignitatis q data est vobis ad custodiā subditoꝝ. vnde ⁊ dns se samaritanū. i. custodem nō negauit. Luce. xj. melius Jo. viij. ex de psump. nōne. ⁊ Luce. ij. dr in psona platoꝝ. Et pastores erant in regione eadem vigilātes/⁊ custodientes vigilias noctis supa gregem suū. Optimates pompatice ⁊ sicut dñi pcedentes: nō se humiliantes. ꝓtra illud. c. dist. contra morē. Capita populoꝝ hodie ex quo membra infecta. vj. q. j. ex merito. vere hodie in ecclesia adimpletur verbum Esa. j. c. ⁊ vide Hiere. vj. ⁊. viij. c. Omne caput languidū: id est plenum. ⁊ omne cor: merens. tristitia mūdi q mortez operatur. ij. ad Cor. vij. A planta pedis. i. minimis subditis. Usq ad verticem. plenum superiorem. Non est in eo. corpore ecclesie. Sanitas. spūalis. Malach. iij. ibi. Orietur vobis timentibus nomen meū sol iustitie. et sanitas in pennis eius. ⁊ transferūtur hec verba. vj. q. j. §. Verum. ¶ D Quā infirma ⁊ vulnerata capita. j. q. j. veritum. hodie habeat ecclesia/experientia manifestat. ⁊ ideo dum caput egrotat cetera mēbra dolent. Bern̄. Principis error: multos inuoluit: ⁊ tantis obest quātis pest. ad hoc ē de vo. ⁊ vo. re. magne. Multi de cauda ad caput venerūt de humilitate ad dignitatem. j. Reg. xv. Nōne quū parvus esses in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es: Et pur frequētius/dum sunt plani in capite dignitatis: dimittunt caudam humilitatis. sicut Saul. Et iō merito caput cū cauda pdunt. j. Regū. xxj. Pcciderunt capud Sauli ⁊ spoliauerūt eum armis. De isto malo capite ⁊ mala cauda. Esa. ix. Et disperdet dns ab israel caput ⁊ caudā incuruantē ⁊ deprauantē die vna. Lōgenus ⁊ honorabilis ipse est caput: ⁊ ꝓpheta docens mendaciū ipe est cauda. Potens quilibet depositione vel etiam morte deijcit. Arma sunt carnalia. mūdana sapia/potēna/eperalentia/que sunt arma hostis antiqui ad miseras aias captiuandas. ex de renū. nisi cum pudē. §. verum. qbus potentes in morte (ipsa est cauda) caput dum Saul pcipitatur: spoliātur. Hec sunt arma cum qbus Dauid contra Goliam pugnare nescivit. j. Reg. xvij. q: nō carnalibus sed spūalibus armis diabolus est vincēdus. ij. ad Cor. x. Arma militie nostre non sunt carnalia: sed potentia dei. Arma spūalia ponūtur ad Ephe. vj. ibi. Accipite armaturam. Et clerico: uz arma sunt lachrymę ⁊ oꝝones. xxij. q. viij. cōuenior. cum. §. pcedenti. ¶ Propterea mestū pnia cōtritum factū est co: nostrū. ideo cōtenebrati sunt coruptione pcti/oculi interiores. puisores in ecclesia: quia deuerūt in deū aspicere. vox est penitentiū. ¶ E Est aūt duplex mestitie species est⁹ doloris. de quo Hiere. viij. dolor meus sup dolorem. q: pcōꝝ dolor: dolor addit cōpunctionis. De quo Aug. in lib. de pnia. Dolor: in pnia cōtinue custodiatur. hic semp doleat. de peni. dist. iij. sapis. Christianus nimis doleat. q: christus nimis doluit. s. c. c. j. ibi. O vos oēs. ⁊ j. si est dolor: sicut dolor: meus. sup ira Lamech. in ar. iiij. Est ⁊ dolor: malus. de q: In dolore paries filios. Genn. iij. Est ⁊ bonus. ps. xxxviij. ⁊ dolor: meus renouatus est. ita post pctm̄ cor: humiliatur. vt huius doloris medicina infirmitatis dolor: abscedat. Contenebrati sunt oculi nostri. malitia pctōrum sez infecti ⁊ cecati. ne christi lumen videre non possint. ps. cxiij. ⁊. cxxxiij. Oculos habent ⁊ nō videbūt. ¶ Propter montē syō. ecclesie ps. lxxvij. Mons christus coagulatus/mons pinguis. de monte abscissus sine manibus. incarnatus de spūsancto ex maria virgine. Dan. ij. Quia disperiit. qui quum equalis esset pri: semetipm exinaniuit. ⁊. Phi. ij. Jdeo obtenebrati sunt oculi hunc montē nō vident pfidi: q: disperiit apud eos. Roma. xj. Cecitas ex parte contingit in isr'l. Vulpes ambulauerūt in eo. psecutores vel heretici qui male sentiūt de incarnatiōe dñi: ecclesiam lacerantes ⁊ catholicas fidem fraudulēter cor: rūpentes. ideo partes vulpiū erūt. ps. lxij. Vulpes fuit Herodes psecutor: christi ⁊ noarmis. vnde Luce. xiij. Ite ⁊ dicite vulpi illi. vbi Beda. Propter dolos ⁊ insidias Herodem vulpē appellat. qō plenū fraudis est aīal. in foueis ꝓpter insidias latens. odore feteꝝ. nūq̄ rectis itineribus incedens. Que oīa hereticis conueniūt. quoꝝ typum Herodes tenet. qui christū latorem fidei christiane in credentib⁹ conatur extinguere. De istis vulpibus dixi plene sup: a in ista oone Hieremie/in illo eodem xbo. vulpes. ij. ar. Tu autē dñe. Judicis fortitudinē ⁊ magnitudinem pdicat. In eternū pmanebis. ps. c. Tu aūt dñe in eternū pmanes. ⁊ iterū ibidē. ps. Tu autē

idē ipse es: ⁊ anni tui nō deficient. Nec est localis eius mansio aut ꝓpalis. nec aliud q̄ ipse. sed ipse vna ⁊ indiuidua ⁊ ꝑmanens essentia. q: q̄uis filius se exinaniret serui formā accipiens. Phi.ij. manet tu in eternū soliū tuū. ps.xliij. Sedes tua de⁹ in seculū seculi. ⁊ iterū ps.cxliij. Regnū tuū regnū omniū seculoꝝ. Dum soliū audis/iudicem intellige: ⁊ time quasi deū. Time: ⁊ mādata ei⁹ obserua. Eccls vlti. in fi. erit fm hoiem iudicatur: regnū tu eius est in eternū: q: nō est de hoc mūdo. Joā.xviij.xxiij. q.iij.fi.§.f. ¶ Quare. Post oīmodas species lamētationis ad deū solū ꝑces couertit: q̄ solus pōt ꝓsolari. In perpetuū obliuiscer⁹ nostri: ps.xij. Usq̄quo obliuiscer⁹ me in finē ⁊c. ⁊ iterum ps.ciij. Nō in perpetuū irascet neq̄ in eternū cōminabit. Non fm pcta nostra facias nobis. Simus ḡ memores eius: ne obliuiscatur nostri. q: ps. lxxvj. Non obliuiscitur misereri deus: nisi nos obliuiscamur. etsi obliti fuerimus: ipe gram inspirat. obliuionez fugat. vñ ps.xxj. Reminiscent ⁊ conuertentur ad dñm vniuersi fines terre. Et ideo nō obliuiscit misereri deus. q: nō cadit in euz obliuio: cui oia nuda ⁊ apta ⁊ ꝓsentia sunt. ad Heb.iij.xviij.q. iniciosam. Sed quū differt auxiliari: videtur oblitus. vt sic ascendat desideriū: ⁊ dulcius fit solatiū. Sic figulus vasa sua ꝓbat: vt vasa in honorem faciat.ij.ad Timo.ij. q: vasa figuli ꝓbat fortas. de pe.di.ij. si em. vltra.iiij.colum.ꝛ. feder. derelinques nos. passionibus subiacere. In lōgitudinē dierū. ps.ciij. Non in perpetuū irascetur. ¶ Conuerte. iudicē ꝓuocatum ad iustitiā ꝓpter pcā humiliter ⁊ suppliciter obsecrat. Dñe nos ad te.ps.lxxiij. Cōuerte nos deus saluaris noster. Cōuerte ⁊ ꝑgram. Et cōuertemur. quātum in nobis est arbitrio libertatis. vñ.j.ad Coꝝ.xv. Gratia dei sum id q̄ sum. et gra eius in me vacua nō fuit. Gra em vocantis ꝓcedit: ⁊ excitat libertatem volūtatis. Nostrū est q̄ decidim⁹. dei q̄ resurgimus. Hoies em caro sunt. spūs vadens ⁊ nō rediens. Non em volentis est neq̄ currentis/sed miserentis dei ⁊ adiuuātis. Roma.ix. vt ꝓuenire valeam⁹ ad calcem. de pe.di.ij. si em. per q̄uo: colū.ꝛ. ⁊ paulo post. Non n̄ gra dei cōuertimur soli: nisi ⁊ nostra volūtate conuertamur. Est aūt quoddā velamen nostre infirmitatis sensibus nostris obiectū: q̄ nisi dei illuminatione fuerit remotū: cōueri nō valemus. Libertas ergo p gratiā redditur. Semp ergo nobis oꝛandū est. Conuerte nos dñe. vñ Aug. Nullū credimus ad salutē nisi deo inuitante venire. Nullū inuitatū salutem suā nisi deo auxiliante operari. Nullū nisi oꝛante auxiliuz ꝓmereri. ad hoc.xxiij.q.iiij. obtineri. Item Aug. Fecisti nos dñe ad imaginē ⁊ similitudinē tuam. fecisti nos nūmum tuū. mitte radiū sapientie tue. expellat tenebras nostras: ⁊ fulgeat in nobis imago tua. ¶ f

Unde notandū q̄ in p̄dicto loco apostoli ad Coꝝ.i.tim.b. gra dei ⁊c. duas hereses destruit apl's. Fuerūt em q̄dā superbi heretici q̄ totaz virtutum efficaciā purabant cōsistere in sola arbitrij libertate. Cōtra quos dicit apl's. Gratia dei sum id q̄ sum. Iste erro: ponit ⁊ destruitur. xxiij.q.iij. quidā. ꝛ. pelagiani. de ꝛse. di.iij. in tribus vlti.c. ⁊.xxvj.q.ij. qui fine. ⁊.xxxij.q.iiij. nabuchodonosoꝛ. ꝛ. p̄de stinatione. ¶ Fuerūt alij heretici qui dicebant liberū arbitriū nihil esse: vel nō posse iuuare ad salutē. ꝓtra quos ostendēs Paulus liberū arbitrium simul esse cum gra/⁊ opari cū ea: dicit. ⁊ gra ei⁹ i me vacua nō fuit. ¶ Quādā femina q̄ spūalis appebat: inueni in Italia in isto erroꝛe dicentē deū in nobis fine nobis oia opari. ⁊ coꝛrecta remansit. ¶ Iste erro: Manicheoꝝ dicentium nihil in nobis esse positū/qui negant arbitriū liberū: tollitur. xxiij. q.iij.§. nō ergo. ⁊.§. sed in his. ⁊ de pe.di.ij. si em. post. iiij. colum. ꝛ. liberi arbitrij. Et licet gra dei sit q̄ creati sum⁹ q̄ viuim⁹ q̄ mouemur: n̄ hic apl's loquit de gratia gratum facīte: sine qua nullus ho saluari pōt. ¶ Est enim duplex gra: creatrix ⁊ saluatrix. Per gratiā creantē virtutes naturales sunt nobis insite. Per gratiā saluantē bona perdita restaurantur. ⁊ opa dē grata eliciūtur. Huiꝰ gratie multiplex est effectus. Primo nāq̄ liberat a culpa cū arbitrio libero: ⁊ a pena eterna. vnde ps. lxxj. Ex usuris ⁊ iniquitate redimet aias eoꝝ ⁊c. vbi glos. Usura est pena eterna. q: plus inuenitur in supplicijs/q̄ cōmissum fit in peccatis. Hec graria semp offertur hoi si velit eam accipere. Heb.xij. Contēplantes ne quid desit gratie dei. ſ. Per.j. Sperate in eā que offertur vobis gratiā. ¶ Secūdo ꝓparat voluntatē vt bonū velit. Bonū aūt velle nō pōt nisi ipsa sit bona. Esse non pōt bona nisi a gra. vñ Roma.ix. Non est volentis neq̄ currentis. fm q̄ vult et currit. sed dei miserentis. vt ꝓ.c.si em inquit. nec est contra q̄ dicit ꝑ: ouer.xvj. Hoc est animū ꝓparare. quia homo ꝓparat materialiter p humiliationē. sed de⁹ ꝓparat effectiue p informationē. vnde. iiij. Reg. iiij. Illi asferebant vasa: ⁊ illa infundebat. ¶ Tertio dat bene operari. Esa.xxvj. Oīa opera nostra operat⁹ es in nobis domine. Jo.xv. Sine me nihil potestis facere. vnde Ezech. Quia aspirando nos ꝓuenit vt velimus adiuuādo subsequitur ne frustra velimus. aliter em̄ vacua esset in homie gratia. si nō moueretur ⁊ operaret. ⁊ hoc est q̄ ait apl's. Et gra eius in me vacua nō fuit. vñ.ij.ad Coꝝ.vj. Hortamur vos ne in vacuū gratiam dei recipiatis. ¶ Quarto ꝓtegit a malo/dando vires resistendi. vnde ps.xxvj. Dominus illuminatio mea. cōtra tenebras ignorantie. ⁊ salus mea. cōtra infirmitatē. ps.xv. Ne a dextris mihi est ne cōmouear. Unde iam possum ꝑrō resistere. Ro.viij. Si de⁹ ꝓ nobis: quis contra nos? ¶ Quinto ꝓmouet in bono: vt iustitia augeatur. vnde Luce.xvij. dixerūt discipuli dño. Adauge in nobis fidem. q. d. auge q̄ dedisti. ꝓfice q̄ cepisti. de pe.dist.ij. dum sanctam. ¶ Sexto ꝓficit/dando pseuerantiā. vnde Phi.ij. Deus est q̄ operat in nobis ⁊ velle ⁊ ꝓficere ꝓ bona volūtate. Hanc oꝛat. ps. Misericordia tua subsequet me oībus diebꝰ vite mee. i. q̄diu sum in hac vita mortali. ⁊ iterū ps. lxvij. Cōfirma hoc deꝰ q̄ operatus es in nobis. Et hec est gra saluans. de qua Esa.xxvj. Sicut aues volantes/sic ꝓtegunt pullos suos. sic ꝓteger dñs hierl'm. ꝓtegens/⁊ liberans: trāsiens/⁊ saluans. Liberat em̄/sicut dictū est/a malo culpe ⁊ pene. ꝓtegit/in bono cōseruando. transit/ad melioꝛa ꝓmouēdo. saluat/pseuerantiā tribuēdo. Matth.x. ⁊.xxiij. Qui pseuerauerit usq̄ in finē hic saluus erit. de pe.dist.ij. §. euidēter. ꝛ. ꝓpter hmoi. ⁊. §. seq. Item illud. vij. q. j. suggestū. ¶ Septimo cōpler gr'iam tribuendo. vñ Roma.vj. Stipendia pcti/mortis. gratia aūt dei vita eterna. Zacha.xiiij. Exeq̄bit gram gratie. sic gram patrie gratie vie. nō fm quātitatem: sed fm ꝓportionez. q: ignis in fyon ⁊ caminus in hierl'z. Esa.xxxj. Gratias ḡ reddamus diuine gratie gratis date: nō ex operibus iustitie que fecimus nos. ad Titum.ij. ⁊.iij. ⁊. j. q. j. gratia. vnde. ij. ad Coꝝ. iij. Non q̄ sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. vnde Bern. Tria sunt in opere bono. Primū est cogitare. deinde velle. postea pficere. Primū opat⁹ in nobis sine nob. Scōm nobiscuz. Tertiū per nos facit. Siquidē imittēdo bonā cogitatiōnē nos ꝓuenit immutando malā. ⁊ immittendo bonam sibi p ꝓsensum iungit. ministrando ꝓsensui facultatem foris p apertum opus nostrum internus opifex inmotescit. Duo ergo in ꝓdicta authoꝛitate tangit apl's. cogitationem q̄ est ꝓncipium ois boni. ⁊ sufficientiā que est ꝓsummatio vel seruatio. ⁊ hec duo attribuit deo. vnde Apoc. ſ. ⁊ vlti.ꝛ. Ego sum alpha ⁊ o. ꝓncipium ⁊ finis. vñ ⁊ ꝑcepit Numeri.xviij. Primitias et decimas offeretis mihi. xiij.q.j.§. his ita. ⁊ ex de deci.c.ſ. Primitie debentur ei in signū q̄ est ꝓncipium. dicime ꝛo in signū q̄ est ꝓsummatio. ¶ S Ut aūt plene liqueat in q̄ bonū liberum arbitriū ꝓsit p se: ⁊ in q̄no indigeat gratia. Sciendū est q̄ liberū arbitriū bonum arbitriū pōt per se in bonū nature. sicut est dormire/⁊ vigilare: comedere ⁊ similia. nō tamen a se. quia nō ex/

Gratia duplex.

Liberuz arbitriū

uiditur causa efficiēs prima. Omne eñ qđ est a summo deo est. vnde ait Jo. xv. Sine me nihil potestis facere. vbi Aug. Non ait parū potestis facere. q: nisi palmes in vite māserit & vixerit de radice: quātūlibet fructū a semetipo nō potest ferre. Quāuis aūt christus viris non esset: nisi hō esset: tñ nisi tam gratiam palmitibus nō præberet: nisi & deus esset. s. ad Cor. iiij. Quid habes quod nō accepisti? Potest etiā per se in bonū in genere. sicut dare eleemosynā. qđ probatur hac ratione. Videmus q aial bruta affectu naturali dat fetui nutrimentū. ergo si hō non posset dare eleemosynā ex bonis naturalibus: deterior: is eēt cōditionis. Ad hoc vero vt possit in bonū ex circūstantijs. s. in bonū morale: de quo tractant phi. qđ consistit in exercitio politicarū virtutū. indiget gratia data gratis. que removet difficultatē que est in operabili⁹. Ad removēdū aūt tentationes cui p senon pōt resistere: indiget gratia gratis superaddita. vnde Josue. vj. Anathema in medio tui israel. non poteris stare coram hostibus. Ad hoc vt liberetur a pcō: indiget gratia gratū faciente. vnde Job xxxvj. Saluabit te de ore anguste latissime & nō habente fundamentum subter se. Et d: puteus angustus pctm. eo q facilis sit ingressus: sed egressus difficilis. q: sicut ait brūs Bern. Non tam facile quis valet exire de fouea: q facile in eā labi. Sola voluntate cadit hō in foueam pcti: sed nō ex voluntate sufficit resurgere. Dicit etiam fundamentū non habere. q: ex quo quis labitur in pctm mortale: nō habet per se in quo subsistat. donec in gehēnam cadat. Ad hoc vero vt bene operet: indiget gratia operans & cooperante. vt dictum est. Quia vero quidā non diu pistunt in bono: indigent gratia psecuerante. vñ Bern. Gratia excitat arbitriū quū semiat cogitatū. sanat quū mutat affectū. roborat vt producat ad actū. seruat ne sentiat defectū. Ut aūt sint stantes & proficientes pfecti indigent gratia corroborāte. vnde ps. lxvij. Cōfirma hoc deus qđ operatus es in nobis. vbi dicit glo. iuuando gratia.

Dei pscientia.

¶ Sed quidā sic obijciunt. Quicqđ futurum est de vno quoq; hoie. puisum est ab eterno. sed puisio dei est immutabilis & infallibilis. ẽm qđ ait ecclesia. Deus cui⁹ puidentia in sui dispositione non fallit. ergo illi quos puidit saluandos necessario saluabunt. & ita de dānandis. Quare ergo orabimus vel conabimur ad bene operandū: qđ futurū est fiet. Quib⁹ sic rñdetur. verū est q puisio dei nō fallit nec mutatur. videt eñ vere res sicut future sunt. non tñ cogit liberū arbitriū ad bonū nec ad malū. sed in nobis est sequi deū ad virtutem: vel diabolū ad errorem. Eccli. xv. Apposui tibi aquā & ignē. ad qđ volueris extende manū. Unde ad cōmendationez viri iusti dicit Eccli. xxxj. Qui potuit trāsgredi: & nō est trāsgressus. facere malum: & nō fecit. Patet q̄ q libere possum⁹ & absq; coactione malū opari vel bonū. sed bonū nō possumus sine auxilio gratie. malū vero possumus p nosipsos. Et est ratio. q: bonū operari est ascendere. tunc eñ ordinatur hō ad id qđ est supra se. sed operari malū est descendere. q: malum infra hoiem est. vñ Gen. iiij. Nōne si bene egeris: recipies. Si aūt male: statim in foribus pctm aderit. sed sub te erit appetitus eius: & tu dñaberis illius. Sicut ergo puer q adhuc infirmus & debilis est: per se pōt descendere: ascendere vero nō: ita hō per se potest ad malum: ad bonū vero meritoriū nō. sed adiungit adiutorium gratie: qua mediante possit ascendere. ¶ Ad hoc qđ opponitur dicimus q vtraq; ppositio est vera. sed 2a falsa. Nullus eñ de necessitate saluat vel dānatur: sed p opera liberi arbitrij: q̄ sine necessitate fiunt. Predestinatio eñ non facit certam salutem. sed p bona opa que fiunt libero arbitrio: certa efficitur vocatio & electio. vñ. ij. Per. j. Quapropter fratres magis satagite vt p bona opa certam vestram vocationē & electionē faciatis. hec em faciētes nō peccabitis aliqñ. Quāuis eñ que puisa sunt necessario

Necessitas displet

cueniant: non tñ hmōi necessitas infert vim libero arbitrio. qm̄ sicut ait Anselm⁹. Duplex est necessitas coactionis. Que precedit efficit rem. vt quū dico necesse est celum volui: qm̄ violentia naturalis cōditionis cogit ipm velle: & ideo necesse est vt velit. & est necessitas absoluta. Que sequit rei positionē: vt nihil efficit. quū dico necesse est te sedere dum sedes. non q aliqua vi cogaris ad sedendū: sed dum sedes nihil pōt facere vt nō sedeas. et talis est puidentie diuine necessitas. Unde quid est aliud dicere necesse est puisum euenire. nisi vt dicat. necesse est aliquē saluari dum saluatur. & necesse est futurū esse futurum? Et ita p illam necessitatem nō tollitur cōtingentia rei. Omnia eñ que a libero arbitrio pceduntur & volūtate cōtingunt: non necessario eueniūt. de pe. dis. ij. si eñ. & liberi. Pater ergo q si volumus salutem cōsequi necesse est bene agere. qm̄ sic predestinauit nos deus saluandos per orationes & bona opa: q̄bus meremur vitam eternam.

¶ Vñ Greg. iiij. li. dialogor. Obtineri nequaq; pōt q predestinata nō fuerint. sz ea q sanctiviri orādo efficiunt ita predestinata sunt: vt p cibus obtineantur. Nam ipsius quoq; regni perennis predestinatio ita est ab eipotenti deo disposita: vt ad hoc electi ex labore pueniant. quatenus postulando mereantur accipere qđ eis oiporis dē ante secula disposuit donare. xxiij. q. iiij. obtineri. Jrē Aug. Predestinatione dei siue ad bonū siue ad malū in hominibus operari ineptissime dicit vt ad vtrūq; hoies q̄dam necessitas videatur impellere. quū in bonis voluntas sit intelligenda nō sine gratia. in malis aūt volūtas intelligenda sine gratia. xxiij. q. iiij. vasis. alr est. & sub. c. nabuchodonosor. Aug. etiā duplicem necessitatez ponit. Unā simplicem. veluti oēs hoies esse mortales. Alteram cōditionis. vt si aliquē ambulare quis scit: eum ambulare necesse est. xxiij. q. iiij. §. Quis. &. vnde Augu. ibi vide. et in glo. ad huius. §. intelligentiā.

¶ Item sup illo &bo pe. Jo. vj. Nemo pōt venire ad me &c. Aug. Magna gre cōmendatio. nemo venit nisi tractus. que trahat & quē non trahat. noli velle iudicare: si nō vis errare. ad hoc xxiij. q. iiij. de tri. ijs. & de pe. dist. iiij. si ex bono. in pn. sed q: voluntate credis credimus. iuxta illud. Corde creditur ad iustitiam. Rom. x. & xj. q. iij. nolite. voluntate trahimur. Quid est aūt trahi: sm Aug. Delectare in dño: & dabit tibi petitiones cordis tui. ps. xxxvj⁰. Porro si poete dicere licuit. Trahit sua quēq; voluptas. Virgilij⁹ eglo. ij. quāto fortius nos dicere debemus trahi hoiem ad christū: qui delectat veritate/beatitudine/iustitia/sempiterna vita/qđ totus christus est. xj. q. iij. existimant. Porro prima gratia nemo mereri certū est. de pse. di. iiij. c. placuit. legitur & no. xxiij. q. iiij. vasis. sub. c. nabuchodonosor. & in glo. et hoc pater. Quia quāto in ista materia se amplius quis dilatat: tāto amplius se obscurat. Restat dicere cū paulo. O altitudo diuitiarū &c. Roma. xj. & de pe. di. iiij. si ex bono. vbi de hac materia tractatur vsq; ad finē distinctionis. et in pre. c. nabuchodonosor.

¶ Talcem tñ isti⁹ materie cuz fideli Chremon qui tertiam collationē fecit de precibus dei. sicut patet in lib. collatio. Jos. cassia. concludam his verbis. Hoc a catholicis oibus patribus definitur. q̄ps fectionem cordis nō inani disputatione verbor/sed recta operis didicerunt: diuini esse muneris primū: vt accendatur vnusquisq; ad desiderandū omne quod bonū est. sed ita vt altera parte plenū sit libere voluntatis arbitriū. Jrēq; etiā scōm diuine esse gratie: vt effici valeant virtutū exercitia: sed ita vt possibilitas nō extinguat arbitrij. Tertiā q̄ ad dei munera ptinere: vt acq̄sitor fructus psecutia teneat. sz ita vt captiuitatē libras addicta nō sentiat. Sic ei vniuersitatē de oia ioib⁹ credēdus ē opari: vt ictet/protegat atq; confirmet: nō vt auferat quā semel ipe cōcessit arbitrij libertatē. ¶ Sequit ithenis vltim⁹ versus. Innoua diebus nros. dicz inouatio eternitatz pceptio. Sic a principio. egressus eius. sicut ab initio eternitatis. Michee. v. Egressus eius. sicut ab initio eternitatis. Michee. v. Egressus eius. sicut ab initio eternitatis. Michee. v.

intensibili condēnatione ⁊ impotabili ira p:o peccatis nostris. Contra nos. cōtrarios tibi. Uehementer. quia vehemēcia sunt peccata nūc intra ecclesiam ⁊ innumera: in capitibus ⁊ in mēbris. vñ sceleratio:a commissa/sunt grauius iudicāda. xxiiij. q. j. nō afferam⁹. in fi. ¶ Innoua dies nostros. De ista innouatione dicit Job. xxix. Quis mihi tribuat vt sim iuxta mēses p:istinos/fm dies quib⁹ deus custodiebat me; quādo splēdebat lucerna ei⁹ super caput meū: ⁊ ad lumen ei⁹ ambulabā in tenebris: sicut fui in diebus adolescētie mee: quādo deus secreto erat in tabernaculo meo: Ad hoc p:incipiū reuocamur/quū cōuertimur. xxij. q. j. apud. Inueterati enim sumus ⁊ co:rupti: ⁊ dies eternitatis perdidimus. pš. xxxvij. Putruerūt ⁊ co:rupte sunt cicatrices mee/a facie infipiētie mee. ¶ J Adhuc restat impleri in ista nostra ecclesia militanti qđ scribitur Joh. ij. Reddā vobis annos quos comedit locusta/bruchus/⁊ rubigo/⁊ eruca. facit de pe. di. j. ne fo:sitan. ¶ Locusta vana gloria. q̄ inanes saltus velociter casura secratur. Hac plena est nostra ecclesia/in saltantibus de p:elatione in p:elationē/⁊ de beneficio ad beneficiū. Immo p eis ad maleficium⁹ beneficio:ū non est numerus. q: non deest q̄ male cōferat ⁊ qui male recipiat. Nec finis est ambitionis in ista ecclesia in omni genere hominū. Et plus in nobis regnat qui mūdo specie renus renūtiauimus. eī de elec. quoniā dam oculos. lib. vj. Et quā p̄ sancti Romani pontifices multa cōtra pluralitatem beneficio:ū ⁊ ambitionem statuerint. xcix. di. singula. lxx. di. sancto:ū. xxj. q. j. p totum. lxx. dist. episcopi vero. eī de elec. dudū. ij. eī de p:eben. de multa. c. cū non ignores. c. cū teneamur. ⁊ Laterane cōcil. c. ti. intantū. vbi est exp:essissimū. eī de rescrip. c. vlti. lib. vj. ⁊ de elec. auaritie. eī lib. vj. de p̄ben. cum singula. xvj. q. j. p̄sbyteros. Un⁹ ⁊ dicit lex q̄ difficile est vt vn⁹ duo:ū vicem obtineat. ff. de pac. si plures. C. de asse. nemo. C. de resta. consulta. vbi dicit q̄ absurdum est si p̄miscuis actibus rerum turbentur officia. Similiter dicit lex q̄ nō p̄t q̄s per plures ciuitates habere potestarias. ff. ad munici. libertus. §. p:escrip. Nec p:elat⁹ in diuersis ecclesijs. x. q. iij. vnio. Necidē seruus vicem pluriū sustinet dñoz. ff. de sti. seruo. l. j. §. cōmunis seruus. Uo:ū tamen iuriū nulla vel modica vtilitas est. ⁊ frustra membranas occupāt. xix. dist. si romanoū. P:o nūc sine dispēsatione: nunc cum dissipatione animarū suarū. nō dico dispēsatione/que requirit aut necessitatē aut vtilitatem. vt. j. q. vij. §. nisi rigo:. cum. c. seq. vnde vbi causa sufficiēs non est dispēsationis: ille cū quo dispēsatur/quantū ad deū tutus nō est: etiam si papa dispenset. vt no. eī de vo. ⁊ vo. redē. non est. in glos. si causa subest. Facili⁹ ergo ⁊ curialius talis cū sua dispensatione ad gehennā fm Ostien. vt no. p:e. c. dudū. ij. descēdit. Passim clerici hodie habēt bñficia quotquot possunt habere per nefas/non per fas. ⁊ reuera ventri deseruiunt. Rapto:es ergo fructuū sunt taliter percepto:ū. q: datur beneficiū p:opter officiū. lxxxj. di. eos. ⁊. c. si quis. sacerdotum. xxij. di. p:eter hec. de cle. ex. lato:es. de ap. pasto:alis. eī de rescrip. c. vlti. lib. vj. ¶ Buchus gula est. cui magn⁹ venter in paruo co:po:e: vel potius vēter in toto co:po:e. de hoc vitio. xlj. dis. ⁊. xliij. ⁊ dist. iiij. denicq. ¶ Rubigo de qua. xlij. ⁊. xlvij. ⁊. lxxxv. di. auaritia. que fruges ⁊ metalla inficit ⁊ co:rūpit. Jac. v. Agite nūc diuites. ⁊. j. diuitie vestre putrefacte sunt. ¶ Eruca/luxuria. de qua. xxxij. q. v. ⁊ q. vj. ⁊. q. vij. que toto co:po:e repens depascit olera. q: luxuria inquinat co:po:a ⁊ aias. j. ad Cor. vj. Adhuc etiam implebitur de ista nostra ecclesia. qō d: Ezech. xxxvij. Habitare faciā vos sicut a p:incipio. scz in ecclesia p:imitiua. boniscq donabo maioribus. Et Aggei. ij. Magna gloria erit domus isti⁹/scz ecclesie/nouissime plus q̄ p:ime. Arbitro: em q̄ ista ecclesia renouata perfectio: erit p:ma ecclesia p:imitiua. exceptis fundato:ib⁹ eius scz apl̄is. post quos perfectio:es in hac vita non existimo aduenire. op. ar. xxiij. q. ij. legatur. Singulariter em apl̄i domini fuerūt beati ⁊ perfecti in hac vita octo beatitudinibus. de qbus Mat. v. vt dicit Aug. in homil. illius. Quāgelij. Beati pauperes. ⁊ quibus dixit dñs. Beati oculi qui vidēt que vos videtis. Luc. x. Et quibus fuit cōcessum vt tam p:esentaliter viderēt speciosum p:e filijs hominū. pš. xliij. tam familiariter ei adhererēt. verba vite ab illius o:e diuino susciperent. signa ⁊ miracula assidua cernerēt. dulcedinem cōuersationis eius gustarent. Unde nec mirum/sicut ait Hiero. si nec puncto tēp:oris paterētur ab eius facie sepa- Ira dei qlis sit.
rari. Iratus es cōtra nos vehemēter. Quādo tēramur/set vincimur: irascitur deus cōtra nos. quia maio: est ipse et fortio: qui nos defendit/q̄ diabolus qui nos impugnat. nec sine permissu eius tēramur. Job. j. Si aūt post̄ cadimus penitere nolumus: irascitur vehemēter. Pš. xxxix. Quis nouit potestatē ire tue ⁊ p:e timo:e iram tuā dinumerare. Aliquādo em irascitur vt pater: quādo verbis increpat delinquentē: ⁊ facit penitentē. xxiij. q. iiij. nimium. ⁊. c. displicet. v. q. v. nō osculak. Irascitur autem vt dñs: qñ co:ripit durius: ⁊ statim vlciscitur. vnde Moyses. Exod. xxxij. Cur dñe irascitur furo: tuus cōtra populum tuum: Ut iudex irascatur: quū dicat. Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. quū iam nec penitētie nec venie locus erit. quia qualis quisq̄ hinc egredit: talis in iudicio p:esentatur. xxx. di. qualis. Et qualem te inuenerit dominus quum vocat: supple de hac vita: talem pariter et iudicat. de pe. dist. j. nunq̄d cayn. ¶ Articulus. ix.

QUIA dei gratia in cōmento Th:eno:um quod supra p:otisme cōpleui: planxi sanctā ecclesiam matrem meā generaliter: adhuc superaddendo planctū. plango adhuc vitia mēb:orum eiusdē in genere: ⁊ in specialibus statibus ⁊ gradib⁹ vt supra in p̄hemio isti⁹ operis p:omisi. ¶ Spōsi namq̄ christi sancta mater ecclesia in se immaculata. q: sine macula sine ruga. ad Eph. v. de peni. dist. j. ecclesia. in mēbris suis diuersis et q̄ plurimis maculis deturpatur. Nā recedens a sponso humili. Phil. ij. ⁊ Pš. cxxx. In magnis ambulat ⁊ in mirabilibus supra se. Omnis em superbus in admirationē haberi desiderat: ⁊ ab his adorari. sicut diabolus Mat. iiij. Luc. iiij. A sponso mūdissimo qui est splēdo: glorie. ad Heb. j. ⁊ cādo: lucis eterne: ⁊ speculum sine macula. Sap. vij. recedens/in fetidis membris in stercoribus ponit nidum suū. quia/p:o dolo:/sacrosancti dominī templū sco:o plenum est. ⁊ ephebia nec nominēda: sed capite plectenda. C. de adul. cum vir. in aula dei palestrat. ij. Machab. iiij. vide quod scripsi supra in Th:eñ. in o:atione Hiere mie. Reco:dare. in prima expositione. super verbo adolescētibus impudice abusi sunt. in ar. ij. Et merces p:ostibuli ab officialibus sponse (quod lugubre est fari: sed lugubrius agere) sepe recipit manifeste. vt sic det occasio non modica hereticis impijs vocandi dei ecclesiā meretricem. q: scriptum est. vide Hiere. ij. ⁊. iij. Deut. xxiij. Non offeras mercedem p:ostibuli/nec p:etium carnis in domo dñi dei tui. Et Nume. xxv. Nō accipias mercedem meretricis nec p:etiū sanguinis. ⁊ no. eī de deci. ex transmissa. ¶ Suffarcinati etiā auro ecclesiastico. xxj. q. ij. gloria. ℣. socrates. Impinguati dilatati. in cāti. Deuste. xxxij. Buccas rubentes habētes. gastrimargi diuersis epulis ⁊ comessationib⁹ spumantes: diuersis speciebus ⁊ falerni ⁊ meri poculis calefacti ⁊ estuātes. xxv. dist. ecclesie p:incipes. Non seruitores ⁊ domicellos simplices ⁊ senes pallidos ⁊ macilētos/sed cōptos nitidos rubicūdos ⁊ iuuenes ⁊ p:ocere stature/filij ecclesie degeneres rectores ⁊ p:elati vocati desiderāt habere: vt inciti ameta xenodochie ⁊ libidinis. vt sic in eoz triclinio non trinitatis reuerentissime cult⁹/sed simul habiret arrogātie cōcupiscētie carnis ⁊ gule tripler funiculus eos ligans: qui raro ⁊ difficillime rūpitur ab eisdē. Ecci. iiij. de treu. ⁊ pa. c. j. Utinam tales esicerētur ad literā de eoz p:elationibus/lautisq̄ cōuiuijs ⁊ multo labore epulis p:eparatis: nō in re/

neb:as exteriores (Matth. viij.xiij.xxij.¶.xxv.¶ Luce. xiij. xxv. dist. ecclesie. sed vt fierent remotis predictis occasionibus in abstinẽtia ¶ sanctimonia fortiores. vt euacuato mero vẽter non diſpumaret in libidines. vt in palea. xxv. dist. vinolentũ. Sed sitiant parsimoniã. xlj. di. parsimoniã. et munditiã: bibẽtes aquaticũ vel ceruisiam. eẽ de homic. c.ij.¶ edentes nõ similaginẽ. i. floẽ farine. sed siliginem miliũ ¶ panem cibariũ. xij.q.ij. gloria. vt sic fortib⁹ abluti et mũdi per abstinentiã veri sponsi filij veri spõsi ¶ rectores dignitate ¶ vita ecclesiarũ merito dicant. ¶ Proh dolor! nihilominus nõ miror: q: in regentibus cõmuniter sponsam christi ¶ corpus ei⁹. xxiij.q.iij.pro mẽbris. scz ecclesiã orthodoxã adeo inualuit ¶ preualuit philargyria. i. amor pecunie que est idolorũ seruitus ¶ radix omniũ malorũ. est cupiditas. j. Timo. vj. Ephe. v. j.q.j. cũ omnis q̃ a minimo vsq̃ ad maiorẽ omnes ei seruiunt. vnusquisq̃ ad auaritiã suã a summo vsq̃ ad nouissimũ declinat. Esa. lvj. Hiere. vj.¶ viij. non recordates q̃ ò: Abacuc. ij. Ue qui congregat auaritiã malã domui sue vt sit in excelso nidus ei⁹: et liberari se putat de manu mali. Aurũ sitiunt. Hodie prelati: aurũ bibũt. j.q.j.§. ex his. vt conseruẽt caritatẽ ¶ sanguini erogent: non egenis. contra illud. xij.q.j. nolo. ¶.q.ij. aurũ. Vide q̃d scripsi supra in Thre. iiij. c. sup verbo/quo obscuratũ est aurũ. in. ij. expositione in ar. vij. Utinã pro minori malo/vterẽtur superfluis: ¶ necessaria darent inopibus. vterẽtur preciosis: ¶ darẽt pauperibus vilia. xlj. di. non cognitur. Sed istius nostri eui cõiter non pastores. xcv. dist. esto. sed pelliũ venatores cum Esau. Gen. xxv. ¶ ouiũ rectores. Non piscatores: sed depredatores. Non custodes. Luc. ij. sed gregis deuoratores. Non defensores: sed impugnatores. eẽ de na. ex li. ven. c.j. Non paupertatis euãgelice zelatores: sed subsannatores ¶ contẽptores. Non fideles dispẽsatores christi patrimonij. eẽ de elec. cum ex eo. li. vj. xiij.q.vij. quod aũt. ¶.q.viij. cõuenior. ¶. xij.q.j. si pristinum. sed defraudatores ¶ dissipatores. xij.q.iiij. c.j. Regnũ terrenũ querentes. de paupertate christi ¶ spũs ei⁹ propter quã datur celeste/non curantes. Mat. v. xij.q.ij. gloria. ℞. multi. xxv. dist. ecclesie. Cuncis auferũt vniuersa. oia in suos abusus redigũt. oia deuorant. soli prelati partes inuadũt alienas. soli occidunt vniuersos. sic restificat Hiero. p̃ suo rẽpore. xciij. di. diaconi. v. quod in isto toto quasi leproso. Phil. j. ¶. ij. Uere q̃ sua sunt querunt. viij.q.j. sunt in ecclesia. vt q̃ sua sunt perdant. nam perdere christũ/est vere male perdere semetipsum. Jn muneribꝰ iudicat. Jn mercede respondent. Jn pecuniis diuinant. j.q.j. iudices. Michee. iij. Pro pecuniis celebrat. Corpus christi pro pecunia vendũt cũ Juda. j.q.j. qui studer. Pro pecuniis consecrant ¶ ordinant. j.q.j. cũ ordinaretur. ¶ pro pecunia oia cõferunt sacramẽta. Sacramenta emunt. sacramẽta vendũt. sed gratiã non conferũt quam nõ habẽt. j.q.j. gratia. ¶. c. nullus eps. Nihil accipitur gratis: nihil datur gratis. Mat. x. Gratis accepistis: gratis date. j.q.j. quicqd. Pauci intrant per ostiũ per hunc modum. j.q.j. ordinationes. Quilibet paratꝰ est vẽdere sacramẽta que emit. j.q.j. quis busdã. Nihil sibi i ecclesiasticis honorꝰ grauitas/nihil sibi defendit industria. j.q.j. ferrum. Hodie beneficium ¶ sacramentorũ benedictiones potius sunt quãtũ ad indigne conferẽtes ¶ recipientes maledictiones. j.q.j. maledicã. Non curãt nec timent hi quodãmodo desperati rectores de lepra Ezech. j.q.j. cito. Nec de suspẽdio Jude. de pe. di. iij. Judas. ¶. c. nihil. christũ vendentis. Mat. xxvj. Mar. xiiij. Luce. xxij. ¶ Jo. xvj. j.q.j. qui studer. Nec de eiectione de tẽplo celestis glorie si colũbas vendũt: gratiam scz spiritussancti designati per columbã. j.q.j. q̃busdã. ¶.q.iij. ex multis. c. saluator. c. vendẽtes. ¶ B De fide male sentire videtur: quia simonia causat heresim. j.q.j. qui studer. cũ. c. liqueat. c. petrus. ¶. c. cũ ois. c. eos. c. fertur. p̃ peccato nõ videtur habere. cuiꝰ tñ cõparatione cetera crimina p̃ nihilo reputantur. eẽ de simo. per tuas. j.q. vlti. Ubi simoniacos vocat Paschalis papa precipue hereticos. ¶ eẽ de simo. per tuas. j. Nihil hodie datur gratis: quia nec aliq̃d recipitur gratis. quia dicũt collatores. q̃d cõparauimus vendimus. vt preal. c. quibusdã. Quicũq; emit laudat q̃d vendit ¶ lucrari desiderat. j.q.iij. saluator. Sed fm Aug. Lucrum in bursa damnũ in conscientia. Uendidit sacrum. perdidit fidẽ. pecunia dantis ¶ accipientis cum eis ¶ Simone in perditione erit. Act. viij. j.q.j. qui studer. c. cito. ¶ q.iij. saluator. Leprosi sunt simoniaci. j.q.j. cũ ordinaretur. ¶. c. cito. Trapezite sunt. xxiij. dist. in noie dñi. Nõ fraciter. sed giezite. pre. c. q̃ studer. Sed de lepra anime non curat. quia inuano accipiunt animã suã. pẽs. xxiij. De facto aliam vitam non credẽtes cũ Simone mago purã fidei cõscientiam non habẽtes. j.q.j. perrus. Allegant consuetudinẽ in hmõi venditionibus simoniacis/corruptelã potius quam ritie ardore ¶ cupiditatis illectã. eẽ de simo. nõ satis. c. in ecclesie. j.q.iij. si quis prebẽdas. Nam cõsuetudinem ratio ¶ veritas semp excedit (alꝰ excludit) dist. viij. veritate. cũ. c. seq. ¶ Sed vtinã considerarent hi posteri Simonis harioli: q̃ etsi nõ hic in loco tamen tormentorũ per totores. de peni. di. iiij. tradidit. irremediabiliter torquebunt. Sed dicunt hi leprosi. Samuel offertur a Saule quarta pars sicli. sed vere non recipit. sed Saulem pauit. j. Reg. ix. j.q.j. iudices. sed nec Heliseus vi tractus quicq̃ recepit a Naaman de bonis damasci. sed ait. Uiuit dñs ante quẽ sto: quia nõ accipiam. Quũcq; vim faceret: penitus nõ accepit. iiij. Regũ. v. j.q.j. iudices. in fi. Et phibuit beatus Cosinas sanctũ Damianũ germanũ suũ secum in vno tumulo sepeliri: q: a quodam sanato ab eis quoddã acceperit munuscul ũ gratis oblatum. q̃d contra ius nõ est. i.q.j. c.j. ¶ c. ficut episcopũ. xviij. dist. de eulogijs. ¶ Sed dicunt isti ficti prelati. sacramẽta non vendimus. sed dicenda cũ etsi ipsa sacramẽta inuẽdibilia nõ vendãt cõtra sacros canones: vendũt vocem/sigillũ/¶ calamũ. pre. c. ficut ejus. ¶ in palea. preal. c. nullus abbas. ¶ eẽ de simo. c.j. vbi de hoc. Et canoni fraudẽ faciunt de persona ad personã. q: q̃cũq; accipit notarius p̃ literis ordinatorũ: vel totum vel quasi totũ tollit epi⁹. De qua fraude quo quadrupliciter cõtratur/no. xiiij. q.iij. plericq;. ¶ eẽ de priuil. quãto. Et accessorium vendẽdo scz sigillum ¶ charras/ordinẽ vẽdit. i.q.ij. si quis obiecerit. ¶ Nec dicãt q̃ datur preciũ post ordinẽ acceptum. quia ex quo datur ex pacto: vel exigitur vel petitur: prohibitũ est etiam post dare. vt preall. c. ficut ejus. quia accipere est quãdocũq; accipere. j.q.j. eos qui. in fi. ¶ q.iij. saluator. ¶. c. si quis prebẽdas. adde q̃d scripsi supra in. ij. parte hac in. ij. c. Thre. q̃d incipit quo. in. ℞. principes nostri prelati in ar. v. ¶ in additione ibi posita. ¶. j. in arr. in. §. sed vt sciãt. ℞. xxiiij. ¶ Hi ergo prelati venales ac rapaces. rum pro spiritussancto recipientes/lepram dederunt: ¶ pro pecunia sibi retinuerũt. j.q.j. cũ ordinaretur. ¶ male quesita mercede non tã patrimonij facultatem q̃ thesaurũ criminũ congregant eterno supplicio ¶ breui fructu. j.q.j. cito. in fi. ¶ O lepra cõtagiosa: lepra ferida vsq; ad ossa dei sabaoth. lepra labefaciens interiora vitalia. ¶ sacra in dei ecclesia sacrificia. abominabilis deo ¶ diuinis hominib⁹. apud homines incurabilis. soli deo christo dño qui apparere voluit tãq̃ leprosus. Esa. liij. Cura possibilis: sed rara ¶ admirabilis. Utroq; testamẽto prohibita es. vt pre. c. qui studer. Sãctio ciuilis te reprobat. ff. ad. l. iuli. de ambitu. l.j.j.q.viij. sancimus. Canonica te hereticam vocat. vt preal. c. cum liqueat. ¶. c. perrus. c. fi. A templo dei ejceris cum flagellis. j.q.iij. ex multis. iiij. Reg. v. Joã. ij. Ab heliseo lepra perfunderis. a Petro in perditionem dãnaris. Actuũ. viij. j.q.j. §. quia ergo. in fi. ¶ ℒ Que fieri debet leprosis. Leuit. xiij. tibi competunt. Quia caput mudã habes: vt cognoscaris ¶ confundaris. q: caput habes vulneratum. j.q.j. vẽtum est. Os veste contectũ. ne alios tu deo flatu inficias. ar. xxij.q.iiij. in eo. q: cõtagiosa es. j.q.j. cito. Concisam vestẽ. quia ecclesia diuidis. q: pessime amabis ¶ mercaris. et ab ecclesia que vna est diuideris. xvij. viij. ficut contagiosa semper ¶ sordida apparebis. Exod.

sūi.quia manū ad bursam posuisti:⁊ extrahendo soluisti. etsi hoibus/deo tamen nō latuisti.xv.q.vj.c.j.Cum Ozia sanctuaria p:ofanasti.⁊ lep:osa effecta cum lep:a vsq; ad mo:tē permānisti.ij. Paral.xxvj.ij.q.vij.§.his ita. Perraro enī simoniaci vere cōfitentur. nec dimittere beneficia acq̄sita simoniace sunt parati.nec o:dinis executioni infe ri remūtiare.sed nec aliter salui fiūt.j.q.j. si quis neq;.⁊.c. ordinationes.vbi de hoc.eē de simo.ex rue.⁊.c.mattheus. vbi de hoc.xiij.dist.nerui. Aurū habes cum Naamā syro. iiij.Regū.v.sed lep:oso.j.q.j.qui studet.⁊.c.cito. De domo Joab es.ij.Reg.iij. ecclesie inimica. Sic enī Joab interpretatur.Plurum sanguinis pateris/quia emēdo⁊ vēdēdo tuū⁊ multo:ū sanguinē fundis/te⁊ multas animas perdēdo:fusum tenes.q: mollis⁊ effeminata es: tota resoluta in co:de terre. Gladio transfoderis sc; in pco:dijs cōscientie tue.pp̄ter vermem conscientie co:roderem. vt p:e.c.mattheus.⁊ nulla talis plaga sicut stimulus cōscientie.Eccl.xiij.Beatus qui nō est stimulatus in tristitia delicti.Panē cares.q: panis viuus angelo:ū. de cōse.dist.ij. omnia.⁊.c.sicut.quē tu vēdis⁊ emis/sicut panem materialē.recedit a te:⁊ fames vt canis.ps̄.lviij. quia cōsolatione dei priuata/ciuitatē mūdi in qua est cōradictio cir cūis cōparas⁊ vendis. ¶Ambitiosa es. Antiochū adis: vt cōpares principatū. talenta p:omittis cum Jasone. ij. Machab.iiij. P:opter te ignis charitatis almus in ecclesia dei extinctus est.q: nihil p amo:e dei aut p̄mi digni in ecclesia dei quasi hodie fit.j.q.j. sicut eunuchus.q: christus charitas⁊ spiritus sanctus amo:e vēditur tota die.vt p:e.cā studet.⁊.c.nullus episcopus. ¶Virus habes occultū o bono:is cupiditas.q: clam paciscēris de p:imatu rl.di.quicūq;. Mater es hypocrisis. q: apparet p:elatus: et co:ā deo nō est.quia in sua radice vitiatus est.j.q.j.quibusdam. Fateo:.characterem habet.⁊ characterē cōfert. sed vitiosum.no.p:e.c.o:dinationes.⁊ legit⁊ no.j.q.j.dominus.quia intruso:us talis occidit.j.q.j. ferrur.no.eē de simo.tota. ¶Cypianus marty: te simie cōparauit.j.q.j. si quis inquit.quia effectū sacramēti non tribuis.i. execution ē⁊ gratiam.j.q.j.§.ex his.quum scienter a simoniaco alij o:dines recipiūt.vt ibi.⁊.j.q.j.per Esaiā.⁊.c.dñs. Doli artifex es.q: superio:um pessima adulatrix:vt aliquid lucreris ab eis.Er p precio beneficij offeras munus lingue j.q.j.sunt nōnulli. ¶O ambitio:nedū superio:a agis cum tua filia simonia:sed⁊ superio:es p:elatos associas. tuū caput vulneratum inclinas.encenia mittis. non solū esculēta⁊ poculenta.de q̄bus legit⁊ no.eē de rescrip. statutū.lib.vj.⁊ de vi.⁊ hone.cleri.cū ab omni.⁊ de simo. etsi questiones.sed de trarios/panno:ū pecias/⁊ vasa aurea et argentea/⁊ alia occulta auri⁊ argēti talenta. Blande ⁊ humiliter ⁊ reuerēter loqueris dominis:vt lucreris. Dimittis curā parochianoū tuo:ū:⁊ cultum diuino:ū officio:ū quibus es obligata.vij.q.j.sicut.xcij.dist.c.vlti. lxxxj. di.eos.vt trotes. Junge q̄ō scripsi.s. in Th:eñ.in.§.reco:dare.in.vij.ar.in textu quasi vidua.⁊ curras post caudas equoū domino:ū tuo:um. Tanta est cupiditas tua⁊ honoris auiditas:q̄ quū saltem extra fis libera in terra tua et in ecclesia tua:vbi habes beneficiū tuū: in curijs superio:um efficeris pessima serua. Diues eras in mūdo⁊ contentari poteras: et in pace quodāmodo bonis tuis gaudebas. Sed radicata cupiditas insatiabilis.xlvij.di.sicut xiij.q.v.quid dicā.auiditas⁊ mēs bono:is auida te egere/⁊ quodāmodo mendicare/⁊ in labo:e inutili cōtinuo viuere/⁊ bonis tuis non gaudere coarctat. xlvij.dist. bono:um.⁊.c.virū.vbi dicit Leo. Mens potentie auida nec abstinere nouit a vetitis:nec gaudere cōcessis: nec pietati adhibere cōsensum. Et viuere in curijs magnatum: vt dei iusto iudicio ipa tua ambitio duplici contritione re cōterat in anima⁊ in co:po:e.diuino spiritu nō contritum. Hiere.xvij.vbi dicitur. Et duplici cōritione contere eos domine deus noster. Quia tua ambiens p:oteruitas hoc meretur.ar,eē vt lit.non cōrest.quoniam.§.fi.Sepe enim quis simul duplici pena punitur.eē de rap.in archiepiscopatu.legitur⁊ no.xvij.q.iiij.attendendū. regulariter nō. vt legitur⁊ no.eē de iudic. ar si clerici. vbi de hoc. vt ipsa tua cupiditas in te p:op:ium mo:e carnificum debacchetur auth:em:teq; excrucier⁊ cōsumat. Utinam igitur iā veniat diu desideratus dei vicarius in ecclesia sua aliq̄s: qui electionem de tēplo quā incepit de te facere dominus iesus.vt Marē.xi.Lu.iij. Jo.ij.c.⁊ Matth.xxi.dicunt simpliciter electit.⁊.j.q.j.q̄ studet.⁊.q.iij.ex multis.adimpleat et perficiat cū perseuerantia vsq;quaq;. Quia post duas electiones de templo.quas de te fecit dominus.p̄m Aug. quarū vnam ponit Joā.aliam tres alij euangeliste. vehementer in templo eius succreuisti:⁊ eius templū p:ofanasti.sed rertiā peremptō:iā expulsionem faciet ille sanctus sancto:ū:qui omnia ecclesiastica dare gratis p:ecepit per suū vicarium. vel/p:ohdolo:/per exteras potestates: confido certissime anteq̄ trāseat b:eue tempus. Ait enim ille ch:istus gratiosus. B:atis accepistis gratis date.j.q.j.c.j. ⁊.c.quicquid⁊.q.iij.saluato:. Matth.x. vbi Ch:ys. Vide autem qualiter mo:ū diligentiam non minus habet ch:istus q̄ signo:um:mōstrans quoniam sine his nihil sunt, Erenim superbiā eo:um p:emit/dicēs B:atis accepistis. et ab amo:e pecuniarum mundos eos p:eparat/dicens. gratis date. Vel vt non videatur eo:ū beneficium esse:ait gratis accepistis.q.d. Nihil vos de vestro largiminī suscipientibus. Neq; enim mercede hoc accepistis:neq; laborantes. Mea est gratia.gratis eā accepistis: ita igit alijs date. Neq; enim est condignū p:etium eo:ū inuenire. Igitur timendum est vehementer/q̄ nisi dei vicarius arcem syon renens/istam electionē simoniaco:ū et giezitarum cito faciat:permittat deus fieri:vt p:edixi: in gladio furoris sui per exteras potestates. sicut fecit contra Anglicos et Hispanos.lvj.dist.si gens. Formido etiam ne Balthasar diripiens p:ecipue pp̄ter hoc vasa sacra Hierusalem bibat⁊ edat in eis cum concubinis suis.Dañ.v. de consecr.dist.j.vestimenta.xij.q.ij. aurum. Sed fortius trepido ne p:opter scelera p:edicta maxime simonie/hereticē/⁊ ambitionis/sicut ager aretur Hierusalē.⁊ sicut custodia pomerij collectis pomis et fructibus desolari. Michee.iij. j.q.j.iudices. Necesse est enim ecclesiā tribulari et purgari.l.distin.⁊ purgabit.sed impossibile est q̄ sit nulla. xxiij. q.j pudenda.in fi.

¶Articulus Decimus. A

QVia vsq; adhuc de vitijs maxime simonia co:ruptō:um mēb:o:ū ecclesie locutus sum generaliter: Nunc ad speciales status ecclesie vt p̄mīsi superius/descēdendo: tangam vitia⁊ defectus eo:ū.vt in hoc tractatu se de illo statu speculantes/⁊ vitia sua videntes/⁊ corrigentes/⁊ sanctam ecclesiam amplius non scandalizantes/in ecclesia exist̄eres vere filij ecclesie censeantur. Nam p̄m Aug. Nec ille dicendus est esse in ecclesia:⁊ ad istam societatē spiritus pertinere:qui ouibus ch:isti ficto co:de miscetur. spiritꝰ enim sanctus discipline effugiet fictū. Sap.j. Neq; eñ ad ecclesiam illi soli non pertinent qui separationis aperto sacrilegio manifesti sunt:sed etiam illi qui in eius vnitate co:p:aliter mīsti per pessimā viram separantur.xxiij.q.iij.de illis. Ego aūt scripto: cū Hieremia paupertatem⁊ miseriam videns meā. Thren.iij.in p̄ma ad literam neminē nomino.cōscientia sua cōueniat vnūquēq;. viij.q.j.quid aūt. sed vitia que q̄libet in quolibet statu debet habere odio/ tango.lxxxvj.dist.odio.xxiij.q.iiij.duo. ¶B

APite ergo a quo ratio est edēda.ff. de edendo.argētarius.⁊.l.di.⁊ purgabit.⁊ c.quia tua.incipiendo.q: p̄m B:ego.papā. Capite languescente facilius cetera co:po:is mēb:a inficiuntur.vj.q.j.c. sunt plurimi.c. ex merito. Vulnerato namq;

pastore principali/ q̄ bis curandis quibus adhibet medicinā: ꝯ.q.ꝯ.fertur. A reuerendissimo dei vicario dño papa. ex de trāsla. inter corporalia. ꝛ.c. quanto. Qui est caput totius ecclesie sicut Petrus. xxij. di. c. ij. q: quū homo sit: peccare pōt. xl. di. si papa. Et aliud dicere/ error: est. de pe. di. ij. si enim. Incipio. nō ponens specialiter os in celū: tangendo ei⁹ vitia. xxꝯ. di. c. ſi. sed aliqua scribens que conuenit ꝛ oportet ipm facere in q̄bus si offenderit/ ipe viderit: ꝛ nō ego. Omnia em̄ peccata sua occulta ꝛ manifesta/ excepta sola hereſi/ pbara ꝛ contumaci/ deū habēt vltore solum ꝛ non aliū. ix. q. iij. alioquī. xxꝯ. di. nūc aut̄. Et de ista materia supra maxime in. v. ꝛ. vj. ar. in. ꝯ. parte istius operis latius disputaui. Et q: ibidē latissime eius posui potestatem: in ista. ij. parte ad pedes sanctitatis ei⁹ iacens seruus/ excitabo dñm meū: vt potestatē suam cōseruando maxime graviter nō peccet. q: hoc ad potentiā suam non pertinet. q: ꝑm Aug. posse peccare/ non est aliq̄d posse: immo aliquid nō posse. Vñ solus deus/ cuius ipse est vicarius/ vocatur oipotens q̄ hoc nō potest. q: oia potest q̄ posse est aliquid posse. de peni. di. ij. ſ. fi. Immo Petrus q ceteris plus ch̄isto dilexit. Jo. vlti. vj. q. ꝯ. imitare. lapsus est. vt ibi. ꝛ. l. dist. fidelio: ꝛ. c. considerandū. Et postq̄ receperat spiritū sanctū a Paulo reprehēsus est. q: reprehēsibilis erat: ad veritatē euāgelij non recte ambulabat. Sal. ij. q. vij. paul⁹. ꝛ. c puto. Vñ elegāter ait papa Symmach⁹. xl. dist. c. j. Nō vos beatū Petrū/ sicut dicitis: sexvos hereticī. a dño cum sedis p̄uilegio vel successores ei⁹ peccandi licentiā iudicamus suscepisse. Ille q̄ppe perenem meritoū dotem cū hereditate innocētie transmisit ad posteros. i. suos successores ꝛ̄. Ut ergo Romani pōtifices successores Petri ꝛ vicarij dei. ex de elec. vbi periculū. ꝛ. c. fundamenta. lib. vj. p̄uilegio potestatis tradite Petro rite vtantur: retineāt nō Petri lapsum/ sed innocētiam ꝛ sanctitatē eius. xxiiij. q. ꝯ. manet. q: ꝛ quū nedum ch̄isti sed etiam Petri vicarij sint oēs Romani pontifices. lxiij. dist. ego Iodocus. ꝯ. q. ꝯ. non quales. ꝛ. q. vij. quotiens. ꝛ. ij. q. vij. in sancta. xxv. q. j. nulli fas. Et in legenda beati Joannis pape martyris. ꝛ notat Archid. ex de elec. fundamenta. super verbo vicarij dei. lib. vj. sicut tenent vices potētie: sic sanctitatis ꝛ innocentie. vt p̄eal. c. ſ. xl. dist. Peccare ergo potest papa: ꝛ grauius q̄ quiuis alius. quia quāto gradus altior/ tanto casus grauior. ꝑm Greg. de pe. dis. ij. p̄incipiū. Et ꝑm Hyrosolo. xl. dist. homo ch̄istianus. vbi de hoc. Et ꝑm Hilarium papā. xxv. q. ſ. nulli fas. ℞. dicit. Siquidē maior reatu delinquit: qui portior honore fruitur. ꝛ grauior a facit vitia peccatorū/ sublimitas peccantiū. ꝛ loquitur de papa peccante. Et ꝑm Hiero. Non sanctorū filij sunt qui tenent loca sanctorū. sed qui exercent opera eorū. xl. dist. non est facile. Idē Greg. e. di. nos q̄ p̄sumus. Et ꝑm Bonifacium martyrē. Si papa malus fuerit: innumerabiles populos cateruatim secū ducit p̄mo mācipio gehenne cum ipso plagis multis vapulaturus ineternū. xl. dist. ſi papa. q. di. Maior: est pena sua/ omniū. sicut diaboli. Et ꝑm Symmachum/ nō habebit de allegationis nitore subsidiū: quādo ipsorū factorum vretur eo reste quo ꝛ iudice. Nā et ab eo cui plus cōmittitur: plus exigitur. ix. q. iij. alioquī. Et quia alijs potētior: si offenderit: tormēta potentius patiet. viij. q. ſ. illud. Sap. vj. Quapropter ꝑm Jo. duo testes sufficerent contra papam. q̄ intelligo etiam in casu hereſis. xl. dist. ſi papa. Et quāq̄ in cōdemnatione episcoporū. lxxij. testes. ꝛ presbyterorū cardinaliū. xliij. ꝛ diaconorū cardinaliū. xxvij. requirant. vt. ij. q. iij. p̄esul. In condēnatione tamen pape/ vt dictū est/ duo sufficiunt. Nec in hoc p̄uilegiatus est: immo deteriōris cōditionis. quia ipse maior sine cōparatione alioꝝ creatus est. ꝛ ideo sine spe venie condēnandus: vt diabolus. de peni. dist. ij. p̄incipium. vt no. Jo. in p̄eal. c. p̄esul. ꝛ Anastasius quia Acatū hereticū occulte reuocare voluit: diuino iudicio percussus fuit. Nam dum assellaret. intestina emisit. legitur ꝛ no. xix. di. anastasius. Unde et errare potest papa, vt ibi, ꝛ no. xxiiij. q. ſ. a recta. Et legitur in legenda beati Eusebij q̄ Liberius papa arriane perfidie consensit. Et quidā papa Leo non docto: arrianus fuit. cui dixit sanctus Hilari⁹ q̄ non erat leo de tribu iuda vt legitur in legenda ei⁹. ¶ Item dicit Aug. q̄ quanto Adam deo erat proximior: tanto magis peccauit. de peni. di. v. consideret. ¶ ℭ Papa dicit apostolicus: cuius studiū debet esse circa profectum imperij. xcviij. dist. victor. Q2 olim de sacerdotibus nat̄ ex legitimo matrimonio fuerunt promoti ad papatum. lvj. dist. in palea. ofius. ꝛ. ſ. cū ergo. Propensius est pro papa oādum. quia ex ipso dependet salus omniū. xl. distin. si papa. Q2 in cultu dei maiorem zelum debet habere q̄ alij christiani. xxiiij. q. j. officij. Q2 bonitas ipsius salus est omniū. ꝛ peruersitas ipsius cedit in dānationem innumerabiliū personarum. p̄eal. c. ſi papa. Defert episcoporum ꝛ ecclesiarū p̄uilegijs: nisi in casu necessitatis. ix. q. iij. nūc vero. ꝛ. c. seq. xx. q. j. peruenit. Confirmare vsq; ad animā ꝛ sanguinem debet papa ꝛ seruare que a suis p̄decessoribꝰ sancta sunt. xxv. q. ſ. sunt quidam. ꝛ per totā illam questionē. Q2 authoritate eius concilioꝝ statuta reprobant. xvi. dist. concilia. Et absoluit quos concilio damnauit. ix. q. iij. cuncta. ꝛ. c. fratres. Ab omnibus sibi obediēdum est. xcix. dist. ſi inimicus. ꝛ. c. seq. Non dat papa vni ecclesie p̄uilegium in dānū alterius. xxv. q. ij. de ecclesiasticis. Q2 debet reputari statutū pape/ acti ab ore dei vel beati Petri esset p̄olatum. xix. dist. sunt omnes. Non licet alicui de eius iudicio disputare: vel ab eo appellare. xcvij. q. iij. nominem. ix. q. iij. cūcta. vide in p̄ima parte istius operis in xv. ar. ¶ Ad conseruationē ergo innocentie sue ꝛ purgationem peccatoꝝ suoꝝ. nihil sic Romano pōtifici magis p̄ficit sicut assidue p̄o parte rēpublice cōsideratis ni sui ꝛ status ꝛ vniuersalis populi sibi commissi vacare. non totū actioni se dare. exemplo Moysi: qui nunc ascendebat in montē: vt ibi gloriā domini cum maiori cernere libertate. nunc vero descendebat in castra: vt necessitatibus populi p̄uideret. Exod. xxiiij. ꝛ. xxxvj. dist. ſi quis ꝛ lxxxviij. dist. decreuit. ꝛ ex de renū. nisi cū prudēti. Unde potes. vnde Ezech. iij. p̄imo dominus ait p̄ophete. Surge et egredere in campū. deinde. Ingredere ꝛ includere in medio domus tue. vbi dicit Greg. q̄ semper p̄dicator ꝛ p̄elatus debet ad montē recurrere. humilitatē atq; misericordiam intrinsecus custodire. post campū necesse est vt domum redeat; quatenꝰ in ijs que dicit qualis ipse sit intra conscientiā agnoscat. hoc idem notatur. ſ. Regū. ꝛ. vbi dicitur Sauli inuentis asinis. Pater tuus solicitus est pro vobis. quia celestis pater noster ira vult nos p̄ximoꝝ salutē querere: vt curam salutis. pp̄ie non negligamus.

¶ De septem considerationibus pape.

Prima ergo cōsideratio Romani pōtificis erit: An canonice sit electus. vt viter perpetuum anathema. scz a duabus partibus cardinalium consentiēntibus in eum: eo non cōparente. Cessantibus iuramentis/ pactionibus/ obligationibus/ condictis/ intendimentis/ simoniaca heresi/ violenta intrusione/ nullo alio vero papa superstite/ et q̄ ipse electus catholicam teneat vnitatem. alias non apostolicus/ sed apostaticus haberetur. hec leguntꝰ ꝛ no. ex de elec. licet. xxiij. distin. in nomine domini. lxxix. dist. c. ſi quis papa. ꝛ. c. nullus pontifice. c. ſi duo. c. ſi quis peccunia. c. ſi transitus. ex de elec. vbi periculum. lib. vj. ꝛ in clementem. de elec. ne romani. xxv. q. vij. sane. vij. q. ſ. nouarianus. c. deniq; c. nō furem. xxiiij. q. ſ. didicimus. Adde hic quod scripsi supra in p̄ima parte in ar. j. ꝯ. p̄imus. ¶ ℭ Secunda consideratio. An sufficiens sit ꝛ idoneus ad regendā vniuersalē ecclesiā: ꝛ summi pōtificatus onera supportāda. ex de elec. vbi periculū. ꝯ. ceterum. in ſi. li. vj. xxiij. dist. in nomine. ꝛ hoc ꝑm possibilitatē humane nature. Nā talis debet esse qui nulli⁹ incōgrue voluntati deseruiat: sed

vita ⁊ moribus decorat⁹ ⁊anto ordine dignus valeat inueniri. viij.q.ij.illud. Et qui sit prelatio: ex oñi populo ⁊ doctior. In oñi virtute eminẽrior. In quo cõcurrant oẽs animi virtutes. Nihil ei desit sapiẽtie. nihil scientie. nihil desit industrie. Omnis ei adsit multitudo sensuum. adsit ois congregatio sanctarũ cogitationũ. vt q̃d sit summus põtifex/quid eius vnctio/q̃d induméta/q̃d potestas conferẽs in ra sacrariũ ordis sui possit aduertere. viij.q.j. licet. Sit etiã talis qui habeat spiritũ dei. ⁊ precepta dei in cõspectu eius. Sit in quo sit claritas legis ⁊ scientia. viij. q.i. si ergo. Debet esse cum Clemẽte predecessore optime eruditus ⁊ doctus/irreprehẽsibilis/matur⁹ ⁊ pauidus. viij.q.j. oportet. ¶ Qualis etiã esse debeat ponit cõciliũ Carthaginẽse/dicẽs q̃ quilibet eps maxime summus natura sit prudẽs docibilis/moribꝰ rẽperatus/vita castus/sobrius/peruigil/semp suis negotijs cauens/nõ habens simplicitatẽ asininam/ppter quã repellitur ⁊s a pmotione. xxix. dist. petrus. humilis/affabilis/misericors/literatus/in lege dñi instructꝰ/in scripturarũ sensibus acutus ⁊ cautus/in dogmatibꝰ ecclesiasticis exercitatus/oia fidei documẽta verbis simplicibus asserẽs/suscipiens papatũ nõ sue delectationi nec suis moribꝰ sed patrũ definitionibus. hec ponunt. xxiij. di. qui eps. A vulgari vita seclusus/a mũdi voluptatibus abstinẽs/spectaculis/pompis nõ se cõmiscens/cõuiuia publica fugiens/priuata nõ tantũ publica sed ⁊ sobria colens/vsuris nequaq̃ incumbens/nec turpiũ occupationibꝰ lucrorum/non fraudis cuiusq̃ studiũ appetens/amorẽ pecunie quasi materiã cuncrorũ criminũ fugiens/secularia officia negotiaq̃ abnuẽs/honoris gradũ per ambitionẽ non suscipiẽs/p beneficijs medicine dei i.p sacramentis munera nõ accipiens/dolos ⁊ cõuriones cauens/odiũ emulationẽ obtrectationem atq̃ inuidiã fugiens/nõ vagus oculis/non effrenus lingua aut perulans/fluidoq̃ gestu incedẽs/sed pudorem atq̃ verecũdiam mentis simplici habitu incessuq̃ ostendens/obscenitates etiã membrorũ ⁊ verborũ sicut ⁊ operũ penitus execrans/viduarũ ⁊ virginũ frequentationẽ fugiens/cõtubernia extranearũ feminarũ nullaten⁹ appetens/castimoniã quoq̃ inuiolatã coportis perpetuo cõseruare studens. hec legũtur. xxiij. di. his igitur. ¶ Talis etiã erit papa. cuius cõparatione cereri grex dicãtur. xxv. di. ij. nomine. In quo cõcurrunt tredecim capitula aplice regule. scz q̃ sit sine crimine/vnꝰ vxoris vir/nõ vinolentus/prudens/ornatꝰ/hospitalis/pudicus/doctor/nõ percussor/nõ litigiosus/nõ cupidus/domui sue bene prepositus/nõ neophytus. que ponũtur. j. ad Timo. iij. ⁊ ad Titum. j. prosequit ea Gratia. xxv. di. ij. nunc aũt. vsq̃ ad. l. di. ¶ Debet etiã summus pontifex scire legem dei scrutabiliter ⁊ non trãsitorie. sacros canones. sanctum euangeliũ. ⁊ diuini apostoli libꝰ. diuinã scripturam atq̃ mandata cõseruare: ⁊ docere populũ sibi cõmissum. Substantia eñ summi sacerdotis nostri sunt eloquia diuinitus tradita. i. vera diuinarũ scripturarũ disciplina. quẽadmodum magnus perhibet Dionysiꝰ. xxviij. di. oẽs. ¶ ℣ Unde ⁊ summus põtifex se cognoscens si nõ renuntiaret papatui: credo q̃ grauiter peccaret. q: vult presse et non prodesse. viij.q.j. q̃ episcoparũ. ⁊ facit qõ no. xvj.q.j. monachi vagantes. sicut fecit papa Celestinus sanctus Petrus de moron. in quo etiã esset sanctitas: deerat scientia ⁊ industria. xxj.q.j. legi. eẽ de renũ. quoniã. lib. vj. ⁊ co. ti. nisi cum pdẽ. ℣. pro defectu. adde qõ no. j. ℣. primo. ℣. cõsidera. ¶ ℣ Hinc est etiã q̃ si in gremio cardinales non inueniũt idoneũ ad papatum/siue inueniant/possunt eligere aliunde. xxiij. di. in nomine. vbi de hoc. ⁊ vide qõ no. xl. di. si papa. ⁊. lxxix. dist. c.j. Et hoc innuitur in. c. preal. licet. vbi hoc etiã tenet Ostien. vbi etiam tenet Inno. q̃ in electione romani põtificis nõ est ex necessitate aliqua forma seruanda. immo quomodocũq̃ appareat duas partes consensisse in aliquem tãq̃ in electũ/ius habet ⁊ verus papa est. Si aũt interuenisset impressio/quã solo cõsensu libero non coacto matrimoniũ contrahitur. eẽ de spon. cũ locum. non esset tũc papa: nec esset ei expediendũ. Itẽ si precce vel precio. j.q.j. si quis. neq̃ elegerunt cardinales. quã legitimus interuenire debeat cõsensus non corruptus si id sit notorium. Idem videtur si cõtra eum probaretur. vel ipse in cõcilio confiteretur. quia ista paria sunt in iure. eẽ de cohabi. cle. ⁊ mu. c. vlt. ⁊ facit qõ no. xl. di. si papa. in magna glos. Et vide quod legit ⁊ no. lxxix. dist. si quis pecunia. nõ erit papa. alias de hoc nõ potest excipi. Fm Innoc. ⁊ Ostien. in preal. c. licet. Eadẽ ratione etiam si occultum est/cora deo non erit papa. quia non fuit consensus legitimus. ar. op. de simo. tua. ibi. licet ab eo non fit recedendũ. vt scripsi supra in ꝑma parte istius operis in ar. iiij. §. quartus. ℣. cõsentiant. ¶ ℣ Tertia cõsideratio est habẽda in domino papa de statu quẽ habet: quantis periculis laboribus ⁊ anxietatibꝰ plenus est. Sic enim tantũ põdus est cuiuslibet episcopi quantũ erit romani pontificis: Un Augu. ad Valeriũ. Ante omnia peto vt cogiter religiosa prudẽtia tua. nihil esse in hac vita maxime in hoc tẽpore facilius ⁊ lenius ⁊ hominibꝰ acceptabilius episcopi officio: si perfunctorie. i. negligẽter ⁊ adulatorie res agatur. sed nihil apud deũ miserabilius est ⁊ tristius ⁊ damnabilius. Idẽ. Nihil in hac vita ⁊ maxime in hoc tẽpore difficilius/laboriosius/⁊ periculosius episcopi officio ⁊c. xl. di. ante omnia. ¶ ℣ Et hoc ideo. quia nõ est facile in loco Petri ⁊ Pauli stare: ⁊ tenere cathedrã cũ christo regnantiũ. xl. dist. non est. immo periculosissimũ si non concordet vita. vt ibi. Nec loca vel ordines creatori nostro nos proximos faciunt. sed nos aut bona merita coniungunt: aut mala disiungũt. xl. dist. non loca. xxiij. q. iiij. sicut. ¶ Item Ambo. Non loci nobilitate sed virtute vnusquisq̃ gratiam cõparat. xl. dist. illud facit. xij. q. ij. gloria. Nec aliquis festinet quomodo maior: appareat: sed quomodo oibus inferior: videatur. Quoniã nõ qui maior: est in honore/est iustior. sed qui fuerit iustior/ille maior. xl. di. multi. alias est. c. ⁊ incipit quicũq̃. ⁊ quãto quisq̃ est dignitate celsior: tãto debet esse virtute potentior vel potior. xxj. q.j. sunt nõnulli. iiij. di. deniq̃. Et sanctius est in hac vita sub inferiori habitu domino famulari: q̃ alta indebite appetendo dãnabiliter in profundũ inferni submergi. fm Tlco. l. dist. de bis. in fi. ¶ Et Brego. scribit Benando patritio dicens. Conciliũ vero catholicorum episcoporũ admoneri precipite vt primatẽ non ex ordine loci postpositis vite meritis faciat. quoniã apud deum nõ gradus elegantior: sed vite melioris actio cõprobatur. vt pre. c. ficut. xxiij. q. iiij. ¶ Et Leo papa ait. Merito patrum beatorũ venerabiles sanctiones quũ de sacerdotum electione loquerẽtur: eos dignum sacris administrationibus idoneos esse censuerũt: quorũ omnis eras a puerilibus exordijs ad perfectiores annos per disipline ecclesiastice stipendia cucurrisset. vt vnicuiq̃ testimoniũ prior vita preberet. nec potest de eiꝰ promotione dubitari: cui ꝑ laboriosius multis/pro moribꝰ castis/ꝑ actibus strenuis/celsioris loci premiũ debet. ⁊c. lxj. di. miramur. ¶ Itẽ Clemẽs. iij. Nõ in sublimitate gradũ/sed in amplitudine charitatis acquirit regnũ dei. eẽ de rẽp. ordi. ad aures. Et ppter timore insufficiẽtie sancti dei fugerunt honores ⁊ dignitates. Un ⁊ Aug. petis suis deputat q̃ Valerio coeps factꝰ est inuitꝰ. xl. dis. ante. in fi. Et Marcus euãgelista pollicẽ sibi amputasse dr. vt sacerdotio reporꝰ haberet. vt dicit Piero. ⁊ in sua est legẽda. Et Brег. docto: cõgaudẽti sibi Marso patritio de papatu scripsit/dicẽs. Dũ contẽplationis alta describitis ruine mee mihi gemitũ renouatis. q: audiui q̃d itus pdidi: dũ foris ad culmẽ regiminis immeritus ascẽdi. tãto aũt me pculsum merore cognoscite: vt vix loq̃ sufficiam. Nolite ẽ me vocare Noemi. i. pulchrũ. sz vocate me mara: q: amaritudine repleuit me dñs. Et alibi. Dõ me ad eparꝰ ordinẽ cognoscitis puenisse: si me diligitis: plãgite. qõ ego insessanter deflendo: atq̃ vt ꝑ me deũ exoretis/rogo. Un ipse in prologo. iiij. lib. dialogoꝝ. sic ait se lamẽrando de statu

Qualẽ deceat summũ esse pontificem.

papali. Vbero: quę quotidie patio: ⁊ semp mihi p vsum vetus est: ⁊ semp pe augmentū nouus. Infelix q̄ppe animus me occupationis sue pulsat vulnere/memmit q̄lis in monasterio fuerit. quō ei labentia. cūcta suberāt: quantū rebus oibus que voluūtur eminebat. ⁊. j. At nūc ex occasione cure pasto: alis/secularīū hoim negotia patitur. ⁊ post tā pudicam quietis sue speciē/terreni act⁹ puluere fedak. ⁊c. Vñ ⁊ in vitis patrū legit de Amone. q̄ fuit magnus abstinētie ⁊ castitatis amato: perit⁹ sciētia scripturarū ⁊ eloquētia sermonis. q̄ quū ab archiepo Alexādrie cogerek ad epatum: ⁊ ipe nolleret eremū dimittere: accepto fo: pice abscidit sibi sinistrā auriculā. dicens co: ā populo/ Vel nūc certi estote q: impossibile est me fieri posse epm. Quū aūt adhuc cogerek ad epatum: ait/Si me coegeritis ampli⁹: etiā linguā meā ppter quā molesti estis mihi: abscidā. ¶ Jtē abbas Theodo: us diacon⁹ ⁊ institut⁹ quū cogerek ab anacho: itis vt ministraret in suo o: dine: ait/ Permittite me dep: ecari deū/si iubet me ministrare in loco meo. Et o: auit sic. Dñe si voluntas tua q̄ vt in o: dinatione mea pfistā: ostēde mihi. ⁊ ostēsa est illi colūna ignea a terra vsq̄ ad celū pertingēs. ⁊ vox ad eū facta est. Theodo: e si potes fieri sicut colūna ista/vade ⁊ ministra. quod ille audiēs vltra administrare nullaten⁹ acquiuit. Sed quū venisset in ecclesiā: dep: ecabant eū. vt si nō ministrabat: saltem calicē teneret. q̄ non acq̄euit/dicēs. si mihi amplius de hac re verbū feceritis: discedā hinc. ¶ Jtē quū abbas Motues inuitus fact⁹ esset pr̄esbyter a quodā epi scopo: ⁊ diceret ei epūs: Indulge mihi abba. scio em̄ q̄ hāc causam nolebas. Cui senex p̄ sua humilitate ait. Et mea cogitatio parū volebat. Quūq̄ ⁊ discipulus eius factus esset etiā pr̄esbyter: permānserūt ambo vsq̄ ad finem suū/ vt ad altrare quantū ad oblationē sacramēti nūq̄ accederent. Vñ dicebat senex. Confido in deo meo: q: nō habeo grāde vitiū ppter o: dinationē hāc: q: oblationē nō mihi pr̄esumpsi offerre. nā o: dinatio illo: est q̄ sine culpa sunt: ego aūt me bene cognosco. ¶ Jtē fm Aug. Epatus nomen est operis ⁊ oneris pot⁹ q̄ hono: is. viij. q. j. q̄ epatū. vñ Petrus ad clementē. Clemēs: si tāq̄ oibus pr̄eesse voleris: singulos put poteris adiuua. singulos releua. q: et singulo: onus ⁊ solicitudinē po: tas. viij. q. j. clemens. Et Hiero. illud inferendū est aduersus eos q̄ de epatu intumescūt: ⁊ putāt se nō dispēsationem christi sed imperiū cōsecuros. q: nō statim oibus his melio: es sunt quicūq̄ epi non fuerint o: dinati. ⁊. j. Quāto magis se vnusquisq̄ cōsiderans ⁊ sciēs q: potēs potērer to: mēta pariet: retrahet se ab hoc non tā hono: e q̄ onere: ⁊ alio: locū qui magis digni sunt ambiger occupare: viij. q. j. illud. Multis aūt fit rapine securitas/epatus ambitio. Fm Pelagium. viij. q. iij. c. j. ¶ Jtē Bi: eg. xiij. di. nerui. ℞. alius. Alius pensare pōdus hono: is eccleiastici negligēs/ad locū regiminis p: emijs ascēdit. sed q: oē quod hic eminet plus meroribus afficit/q̄ honoro⁹ gaudeat: dū co: plus tribulatione p: emit: ad memo: iā culpe reuocatur. Junge hic quod scripti. s. in ista. ij. pte in. ij. c. Thre. sup ℞ bo. ppbe. in ar. v. in §. quō. ⁊. j. §. v. in ar. xiij. Jdē no. in ar. xxiij. ℞. omne.

¶ Articulus Undecimus. A

Vater hec sciēdum q quū o: do epo: fm Jsido: ū quadripertitus sit: in Patriarchis/Archiepis/Metropolitanis/ar⁹ Epis. xxi. di. c. j. omniū istor papa sortitur noia ⁊ effectū. papa em̄ ppie patriarcha est ⁊ patriarcha vocak. Nā patriarcha greca lingua summus patrū interp: erak. ⁊ iste est papa. vñ in p: e. c. j. xxj. di. patriarcha Romanus vocak. ibi. Sicut roman⁹. ⁊. xxiij. di. in noie dñi. in pn. ⁊. xxij. di. c. vlti. Sicut aūt posuerunt antiqui patres: Urbs romana caput tot⁹ o: bis effecta est. xxij. dist. c. ij. ⁊. ij. q. vij. beati pet⁹ ⁊ Paulus. ex de elec. fundamenta. j. rñ. lib. vj. Et eius est iudiciū ⁊ composita est v: bs ad modū o: bis. sed o: bis maio: est v: be. xciij. dist. legimus. ℞. qd cuim. ¶ B Et sicut tot⁹ o: bis habet quatuo: patriarchales ⁊ principales sedes et ecclesias: de q̄bus habetur xxij. dist. c. ij. ⁊. c. penul. ⁊ vlti. ex de p: itik. antiqua. xcvj. dist. constātinus. scz Constātinopolitanam. Alexādrinam. Antiochenam. Hierosolymitanā. sic ⁊ v: bs Romana habet quatuo: patriarchales ecclesias. scz ecclesiā sancti Petri. ecclesiā sancte Marie maio: is. ⁊ ecclesiā sancti Laurētij de fouis muros. ⁊ ecclesiā sancti Pauli fm quosdā. Sed Hugo. dicit q̄ sunt quicq̄ patriarchia. quatuo: prelatorum ⁊ quinta est Laterānēsis. vt pt̄z de eo in p: ealk. c. in noie. ⁊ lxiij. di. Hadrianus papa secūdus. nā ibi est sedes papalis. et dicitur patriarchiū: q: ibi reside frequētius summus patriarcha. ¶ Alij dicūt q̄ sunt quatuo: tātū. q: ecclesia sancti Petri non est patriarchiū. nec est episcopalis ecclesia. nā subest episcopo Po: tuēsi. ⁊ est de eius diocesi. Sed hoc videt mirabile. quia ecclesia beati Petri p̄ma appellatur. xij. q. j. futurā. ibi. p: ime sedis beati Petri. sed ibi ex ponit. p: ime. i. apostolice sedis fm Hug. ⁊ dicit caput ecclesiarū. iij. q. vj. dudū. vbi dicitur q̄ sicut Pet⁹ apostolus p: imus fuit omniū apostolo: um ita ⁊ ecclesia suo nois consecrata p̄ima sit ⁊ caput ecclesiarū. ⁊ ibidē dicit Laurent. q̄ ecclesia beati Petri maio: est Laterañ. ar. ad hoc. q. j. sanctor: um ⁊ p: eal. c. futurā. vbi de hoc. Et in chronicis legit q̄ Bonifacius papa. viij. obtinuit ab Augusto imperatore/vt ecclesia beati Petri apostoli caput esset omniū sanctor: ū. ¶ L Cōmuniter tenet q̄ ecclesia Laterānē. que intitulatur noie saluato: is: de qua habet in p: e. c sanctorum. ⁊ in p: e. c. hadrianus. maio: est alijs. ⁊ ecclesia romana appellak. ⁊ ibi est p̄ima sedes apostolici fm Hug. Ad hoc facit q̄d legitur in chronicis q̄ Constātinus intra Laterānēse palatium ecclesiā saluato: is nostri cōstruxit. quā ecclesiā censuit esse in toto o: be terrarū matrē ecclesiarū. facit. xcvj. dist. constātinus. ⁊ huius sentēie est Jo. monachus cardinalis. vt no. in p: e. c. fundamenta. in glo. iuncta illud. dicens q̄ solus papa ⁊ epi cardinales in altaribus sancti Jo. celebrant. sed in alijs nedū predicti. sed etiā p: esbyteri cardinales. ¶ D Est etiā papa archiepiscopus. ⁊ sic vocak v: bis rome archiepiscopus. iiij. di. statuimus. in ti. ipsius. c. ⁊. v. iij. c. ij. in titu. ⁊. C. de sum. trin. ⁊ fid. cath. in p̄in. Aliquoties dicit archiepiscopus magne Rome. vt. xxj. di. intrantū. Archiepiscopus greco vocabulo interp: etatur q̄ sit summus ⁊ princeps episcopō. xxi. dist. c. j. ℞. archiepiscopus. ¶ Est etiā metropolitanus vniuersalis quantū ad rei significationē. quia a mēsura ciuitatū vocātur metropolitani. singulis em̄ p̄uincijs p̄ecm̄net xxj. di. c. j. ℞. metropolitani. sed iste solus oibus. ix. q. iij. cancta. ex de p̄uink. antiqua. ¶ Vocatur etiā Romanus pontifex. iij. q. vj. accusatus. ex de p̄uink. pasto: alis. ex lib. vi. de rep. gratiose. ⁊ de consti. licet. li. vj. ¶ Et dicit pontifex quasi pontē faciens. vñ dicitur quasi via sequentiū. xxi. dist. c. ℞. pontifex. vbi dicit ⁊ ipse summus sacerdos. Ipse etiā pontifex maximus nūcupatur. ¶ Aliquādo vocatur Romanus siue romane ecclesie episcopus. ij. q. vj. si epūs accusatus. ¶ Aliquādo appellatur papa v: bis. xcvij. dist. victor. in pn. ⁊. xxij. dist. c. vlti. facit ex de iureiur. ego. ibi. papatū. Hic iunge q̄d notauī supra in p̄ma parte istius operis in ar. xxxij. §. trigesimus. ¶ Aliquando appellak simpliciter episcopus. vt. j. q. iij. saluato: in titu. ⁊. c. ex multis. in titu. ⁊. xij. q. j. c. ij. in p̄in. ⁊ sic debet vniuersaliter ⁊ autonomastice appellari. vt patet in pn. vj. lib. ⁊ in p̄in. de re. ℞. ag. in clemē. cum si. ¶ Aliquādo appellat se ministrum inutile gnum. vt in p: ealk. c. ex multis. ℞. quapropter. ¶ Consideret ergo domin⁹ papa q̄ tot nomina sint in eo cōsona rebus. xl. di. o: ato: ium. ⁊. c. in o: ato: io. ¶ E Consideās ergo sanctus Petrus de mo: ron/canonizatus per ecclesiam/qui fuit papa Celestinus quintus tāta onera papatus ⁊ pericula ⁊ suam insufficientiā/quia simplex ⁊ iuris ignarus: p: ouide ⁊ perfecte renūtiauit papatui. ex de renū. c. j. lib. vj. q̄d credo fuit maius miraculum ⁊ maius verū exemplū humilitatis ⁊ perfectionis isto infirmo rēpo

re q̄ aliquod q̄ fecit.ꝛ quod fuerit in diebus nostris/et ante per multa/rēpoīa. Adde quod scripsi.s.§. primo. ff. vnde.quia rotū istud onus papale q̄ maius est q̄ dici possit:nō est q̄ reiciat:sed q̄ in illud se p:offiçiat ꝛ īmergat gloriā cōsiderās ꝛ nō onus. Quid est em̄ cogitare/preſi dere tori eccl'ie militāti:bene opoꝛtet q̄ laboꝛet in ea p:eſi dēs sicut bonus miles iesu chr:isti.ij.ad Timo.ij.c. De ista militāti ecclesia dicit ex̄ lib.vj.fundamēta. in pn.ꝛ.ij. q.j. multi.xxiij.q.j.a recta.de sen.excō.a nobis.ij.xj.q.iij. nolite.Et tractaui sepe in p:ima pte isti⁹ operis. ¶ Et hoc est corpus mysticum in quo sunt boni ꝛ mali.vt no.xxvj.dist. acutius.in glos.j.in fi.nam cōtinet paleas cum granis. de cōse.dist.iiij.est vnitas.ꝛ legitur ꝛ no.xxxij.q.iiij. recurrat. ¶ F Q̄q̄ dicit ecclesia sanctoꝝ collectio.xxvij.q.j.nu ptiarū.ꝛ p:te.c.recurrat.in fi.Quādoq̄ dicitur ecclesia ca tholicoꝝ collectio.de cōse.di.j.ecclesia. Jtē ꝛ aliis plurib⁹ modis dicit ecclesia.ꝛ no.ex̄ ne p:ela.vi.su.c.vlti.in fi. ꝛ de ver.sig.cū dereli. ꝛ de pe.di.j.ecclesia.vbi de hoc.Dicit etiā ecclesia que nō est cōsecrata.de cōse.di.j.ecclesiā.j.ꝛ.ij. ꝛ in aliis ibi.c.ꝛ de con.ecclesia.c.fi. Aliq̄n ecclesia oratoriū appel latur.xlij.di.c.penulti.ꝛ vlti.xvj.q.v.latoꝛ. Sed p:ie dicit ecclesia quā est consecrata.ante basilica appellat.xvj.q.v. possessio.legit ꝛ no.ex̄ de reli. do.c.j. Aliq̄n ecclesia vocat domus oronis.xvj.q.vij.ꝛ hec diximus.ex̄ de immu.eccle. cū ecclesia.Aliq̄n templū.lxxxviij.di.ecclesies.j.q.iij. ex mul tis.ff. illud quoq̄.ij.q.vij. accusatio. Aliq̄n tabernaculū. de cōse.di.j.c.j.xxxvj.di.c.fi.Aliq̄n domus dei.j.q.iij. non so lū.Et est ratio:q:i ea specialiter habitat per gratiā. vñ in ecclesia habitātes digne chr:istus ꝓregit.dom⁹ em̄ tutissi mū refugiū ꝛ receptaculū est.ff.de in ius vo.plerīq̄.vñ ꝛ tutela refugij vocat in p.c.de immu.cc.cū eccl'ia. ¶ Et no ta q̄ficut ex decretis Julij pape ꝛ.c.ij. sumit:Ecclesia no men grecū est.q̄d in latinū versum sonat cōuocatio:ꝓpter hoc q̄ oēs ad se vocat.vt habeť b:ocardico:ū li.iij.c.j. Ex hoc appellat catholica.vt ibi.ꝛ.xxj.dist.q̄uis.ꝛ.j.q.j.extra catholicā.et dicit catholica.i.vniuersalis ꝛ hoc ideo/q: p vniuersum mundū est constituta.vt p:te.c.quāuis. vel q̄m vniuersalis hoc est generaliter in eadē doctrina est ad in structionē.De hoc satis in p:ima pte dixi in arti.liiij.§. nunc de gradib⁹.Et in ar.lxiij.§.ostēdendū.vt in p:te.c.Julij pa pe hoc habet.Et est fideliū.Sed synagoga/que cōgrega tio interp:etat est ꝓp:ie iudeoꝝ.ex̄ de iude.iudei.ꝛ.c.con suluit.quāuis eccl'ia dicta sit. Nume.xx.in pn.ibi.Cur edu xisti ecclesiā dñi in solitudine?Sed nostrā apl'i nūq̄ synagogā dixerūt:sed semp ecclesiā.siue causa discernēdi:siue q: interp:etatione differūt.nā conuocari est p:opriū vten tiū ratione:sicut sunt hoies.sed congregari solent pecoꝛa ita dicit Hugu. Jdeo aūt nostra ecclesia dicit:q: verā cō tinet conuocationē.i.populū cōuocatū.de q̄b⁹ dicit apl's ad Rom̄.viij.c.quos vocauit hos ꝛ iustificauit. Jdeo aūt dicit synagoga.i.cōgregatio:q: virga legis q̄ erat dura ꝛ aspera/populus iste greꝛ irrationabiliū pecoꝛū cōgrega bat.sed in catholicis dicit ecclesia.i.conuocatio:q: amoꝛe spūssancti pp̄is iste ad vnā fidē/ad dei iudicia/ad chr:isti comuniū conuocat:vt audiāt penas ꝛ p:emia futuri secu li:ꝛ percipiat coꝛpus chr:isti.ad hoc ex̄ de sen.ex. responso. ¶ Potest etiā ecclesia dici castrū.fm Archi.in quo fides est murus.temperātia sensuū/est ianua.patiēcia admira bile fossatū.humilitas turris.spes custos.p:udētia arma. opera bona machine.orationes victualia. verba scriptu re.aque deuotiones.Si dñs papa fortis armatus spūali bus armis.xxiij.q.viij.cōuenio:.Ephe.vj. custodierit hoc castrū/hoc atrium/hanc ecclesiā:in pace sunt vere omnia que possider.Luc.xj.ꝛ Mat.xij. Sed si simon Joānis doꝛ mierit.Mar.xij.succedens inimicus seminabit zizania in medio tritici.Mat.xvj.ex̄ de elec. licet. ¶ ℞ An possit papa cōtra sacramēta baptismi/cōfirmationis/vel alia/ aut potest cōmittere p:esbytero cōfirmationis sacramen tū:ꝛ episcopo ꝓhibere:vel possit aliq̄d statuere cōtra sta tū ecclesie generalē.Et in q̄bus pa e non sit obediendū. Et qualiter intelligat illud quodcūq̄ ligaueris ꝛc.de cō sue.quanto.per Jnno.ꝛ de sen.excō.a nobis.Secūdo per Ostien.ꝛ de pe.ꝛ re.quod aūt.per Jnno. Item de potes tia pape per Jnno.de vo.ꝛ vo.redē.veniēs. Qualiter in telligitur q̄ in iuramēto autho:itas pape intelligit.de re scrip.constitutus.per Jnno. An papa pōt detrahere de iu re alioꝛū.de offi.oꝛ.duo.per Jnno. An possit destruere sta tura concilioꝛū.di.xv.ficut.ꝛ.xvij.di.nec licuit. ¶ Semper pōt papa leges nouas facere:oīmodo non sit cōtra euan geliū vel apostoloꝝ vel sanctoꝛū eos sequētium definitio nes.xxv.q.j.quidā.cum.c.iiij.seq. Sentētia que per se non tenet/per sentētiā pape efficitur valida.iij.q.vj. hec q̄ppe. ex̄ de trāsac.c.j. Sacrilegiū cōmittit/qui pape mēritur.no. de peni.dist.j.serpens.in glos.ar. An papa possit facere no uum articulū fidei.ex̄ de here.cū chr:istus.xxiiij.q.j.hec est. ꝛ.c.quodcūq̄. De inhibitione facta aliquib⁹ ne eligāt per papā.ꝛ decreto pape an liget ignoꝛantes.ꝛ q̄ papa nō de bet vti plenitudine potestatis nisi ex causa. de elec. innoꝛ tuit.per Jnno.ꝛ ex̄ de elec.fi eo tēpoꝛe.lib.vj. An papa sibi possit eligere successoꝛē.lxxix.di.si trāsitus.viij.q.j.in sum ma.ꝛ.c.ij.ꝛ.§.his oīnibus. An papa pōt p:iuilegiare cleri cos sine voluntate imperatoꝛis.an pot suis cōstitutionib⁹ penas coꝛporales imponere.de ma.ꝛ obe.si q̄s.per Jnno. Q̄ papa est publica persona.ꝛ singulariter ꝛ vniuersali ter super oēs ecclesias habet plenitudinē potestatis.ꝛ ac quirere pōt singulis ecclesijs.de pac.cū p:idē.fm cūdem. ¶ Postq̄ papa ad se aliq̄d reuocat:q̄ postea fit/est irri tū ꝛ inane.de ap.vt nostrū.fm Jnno.ꝛ vt ec.bene.c.j. ꝛ de p:eben.inter cetera. Quādo veniēs ad curiā intelligitur esse sub ꝓtectione pape.de ap.vt debitus.per Jnnoc.ꝛ de cle.peregri.c.vnico. An papa dans rem alienā transferat dominiū. An ꝓta papā possessio acquirat vel p:escribat. de postu.p:e.bone.ij.p Jnno. An papa possit alicui auferꝛ re ius suū sine causa.ix.q.iij.per p:incipalem. Jn quo casu pōt papa papā ligare.xxiij.q.j.acutius.j. Pape p:esentia suppler iuris solēnitates.de litis conte.c.vnico.per Jnno. Papa sinias ꝛ ꝓcessus sine iuris oꝛdine ꝛ interdum a nō suo iudice factos.ff.de veritate const.facit valeſe.ij.q.j. in p:imis.iij.q.vj.hec quippe.xvj.q.vj.si episcopū. de sen.ꝛ re iudi.cū olim.de accusa.ad petitionē. Si electū in papā repetit vtoꝛ:an sibi redderetur.lxxix.dis.si quis pecunia. De discoꝛdia in electiōe pape.si cardinales eligēdo indignū/ sint eligendi potestate p:iuati ea vice.lxxix.dist.si duo.ꝛ.c. si papa. An papa possit cōpellere aliquem renuntiare ius suū.de elec.cū inter.j.per Jnno. An papa pōt restituere fa me laicum non de sua iurisdictione.an seruū alteri⁹ possit assumere sibi in clericatu si est sibi necessarius. de re iudi. cū te.fm Jnno. Q̄ papa quādoq̄ de se scribendo loquit in singulari.xxiij.dist.in noīe.iuxta p:in. Nullus potest co gnoscere de crimine obiecto pape.dc ver.signi.ex parte in chr:isto.per Jnno. Quare non solum papa/sed etiam epi scopus dicatur summus sacerdos.de conse.dist.v. de his. De potentia pape. de fide instrumen.cum. P.tabellio.per Jnnoc. Per que verba ecclesia romana alijs sit p:elata. de transac.c.j.de fo.cōpeten.licet.per Jnnoc. An solus pa pa sine cōcilio habet in arduis plenitudinem potestatis. de re iudi.cū te.per Jnno.ꝛ.c.ad apostolice.lib.vj. per cūdem. An papa dispenset cū bigamo ꝛ in voto ꝛ iuramen to cōtra apostolū:ꝛ in his que spectant ad generalem sta tū ecclesie:ꝛ addere possit euangelio:ꝛ declarare illud:ꝛ interp:etari.ꝛ an Paulo maioꝛ sit papa in administratio ne.xxv.q.j.sunt quidā.de biga.c.ij.per Jnno. An papa pos sit laicis qui de sua tēpoꝛali iurisdictione nō sunt/penas statuere tēpoꝛales.de iude.ita quoꝛūdam.ꝛ.c.ad hec. Si papa velit causam suā in p:opria persona agere:quis erit inde:ꝛ quid tunc fiet.vj.q.vj.c.j.de iudic.cum venisset.de cōfir.cū dilecta.ꝛ per Jnno.de ver.sig.ex parte.j. An papa moꝛtuo/eccl'ia sit sine capite.ꝛ an cardinales tūc suppleāt pape defectū.lxxix.dis.ex̄ de elec.ne romani.in cle. null⁹.ij.

An contra confirmatꝫ a papa possit cō:ā metropolitano agi. de reg. iur. decretꝝ. p Jnno. An sñia pape ius faciat. de reg. iu. in causis. de frig. cōsultationi. ¶Quid iuris si nō pareatur pape mandato. de pben. dilectꝰ. ij. Ubi est papa: ibi sunt lumina apl'oꝝ ꝛ roma. de iureiur. ego. N. p Jnno. Papa salutādo excōicatū etiā ex certa sciētia nō absoluit. de hoc eē de sen. excō. si aliqñ. ꝛ eo. ti. in de. c. fi. An noie sedis apostolice intelligaꝫ alius q̄ papa. de pben. de multa. lxx. di. sanctoꝝ. Jn qualiber pfessione autho:itas pape intelligiꝫ excepta. de vi. ꝛ hone. cleri. deus. fm Jnno. An valeat excusari q̄ venit contra indulgentiā pape/autho:itate cardinalis vel legati. de pben. p:o illoꝝ. ꝛ. c. dilectꝰ filiꝰ. Quid videꝫ quū papa o:dinat per simoniā. lxxix. di. si q̄s pecunia. Si monachus factꝰ est papa inuito abbate q̄d sit. xviij. q. ij. quā sit. Ratificat papa q̄ nihil est. de cōse. ec. vel alta aqua. De casibus in q̄bus papa dispēsat: ꝛ in quibus nō: ꝛ de eius potēcia copiose tractani. s. in pma parte istius operis in ar. xlv. §. ad que autē. ꝛ. §. sciendū. ꝛ in articulo. xlvj. §. iterū. ꝛ hoc repert o:ium ibi iunge.

¶Articulus Duodecimus.

Quarta papalis cō sideratio est circa quedā particularia. vt scz ab occupationib⁹ exterio:ib⁹ tātis se ad tēpus subtrahat q̄ se patiaꝫ ab ipsis trahi ꝛ paulatim duci quo ipse non vult. Jo. xxi. Nam dare se tot aliter talibus/ꝛ nil sibi tēpo:is relinquere/est tēpus perdere: ꝛ se stulto labo:e cōsumere. vt ait Jetro Moysi. Exo. xviij. Tales em occupationes exterio:es nimie fm Ber. in lib. de cōsideratione/non sunt nisi afflictio spūs: emisceratio mētis: euacuatio gratie. nā fructus ho:ū q̄d nisi aranearū tele? Unde Esa. lix. Telas aranee texuerūt. ꝛ. j. Tele eo:ꝝ non erūt in vestimēta. subaudi cōtra frigus inferni. Neq̄ operient operib⁹ suis. scz cōtra confusionē iudicij. opa eo:ꝝ opera inutilia. ¶Quid em est in romano pōtifice cogitare de mane vsq̄ ad vesperā litigare aut litigātes audire? ꝛ vtinā sufficeret dici malitia sua. Mat. vj. in fi. Nam nō sunt libere noctes. vix relinquit necessitati nature q̄d co:pusculi paulationi suffi/ciat. Et rursum ad iurgia surgit. Dies diei eructat lites. ꝛ nox nocti indicat malitiā. vsq̄adeo q̄ non est respirare in bonis. nō est alternā capessere requiē. non vel raro interseri otia salutaria ad sibi vacandū. ¶Potius ergo dicat dñs papa cū Job. Job. vj. Que est fo:titudo mea/vt sustineā: aut q̄s finis meus/vt patiēter agam: nec fo:titudo lapidū fo:titudo mea. nec caro mea enea est. Magna virt⁹ patiētie. sed non hāc pape ad ista optauerim. Jnterdū impatientē esse. pbabilius ꝛ virtuosius est. Est ne illo:ū patiētia app:obāda q̄bus Paulus dicebat. ij. ad Cor. xi. libēter suffertis insipientes. Jronia est: non laus ꝛ sugillatio quo:ūdā māsuetudinis: q̄ a pseudo apl'is p falsa dogmata se trahi patiētissime ferebāt. Un sequit. Sustinetis em si q̄s vos in seruitutē redigit ꝛc. Nō bona patiētia quum possit q̄s liber esse/sic seruū effici tota die. Veberati co:dis indiciū est/p:op:iā non sentire veratione continuā: in qua nec sibi liber nec tut⁹ nec suus est. q: vbi semp tumultus/vbi semp strepitus/ibi iugū pessime seruitutis pmit. Un Paulus. j. ad Cor. vij. Pretio empti estis: nolite effici serui ho:inū. Quid seruilius/q̄d indignius summo pōtifice/nō solū omni die sed pene oi ho:a insudare talib⁹ rebus ꝛ p talibus? Dein si q̄s o:abit: xxi. di. si laicus. q̄s horas canonicas deuote exoluer: eē de cele. mis. c. j. q̄s docebit populū: xliij. dis. c. j. quādo meditabit in lege dñi: pē. j. xxviij. di. oēs. ¶Et q̄dē quotidie perstrepunt in palatio leges: sed iustiniani. nō dñi. iuste ne etiā istud: ipse viderit. pē. xviij. Nam lex dñi immaculata cōuertēs aias. Ue aūt nō tā leges q̄ ligamina ꝛ lites sunt ꝛ cauillationes iudiciū subuertentes. papa vero pastor ꝛ epūs animarū quare sustinet coā se filere illā: garrire istas: pē. cxviij. Narraue runt legiste fabulationes: sed nō vt lex tua dñe. Nec dico dñm papā omnia negotia rūpere: sed inferrūpere. det deo q̄d nouit ꝛ sapit actioni: det ꝛ ꝑsideratioꝛi. q̄d prodest si vniuersum mundū lucretur: aīe vero sue detrimentū patiatur? Mat. xvi. Thren. iij. Si em famulos tuos videres in leticia: te aūt in malis vltimis cōstitutū: quid lucraris ex eo:ꝝ dñio? Jdē Luc. ix. ꝛ eē de fimo. mattheus. ¶Quamvis ob:em quū oēs habeant papā: sit etiā ipse vnus de habē/tibus se ꝛ de redeūtibus in se. Luc. xv. ibi. Jn se aūt reuersus dixit. vbi Aug. de questionib⁹ euangelij. Jn se aūt reuersus est quū ab eis que fo:insecus frustra illiciūt/sedu/cunt/in cōscientie sue interio:a suā intentionem reuirt. ¶Oēs papā participāt: stultus/ꝛ sapiēs: seruus/ꝛ liber: diues/ꝛ pauper. oēs de fonte suo bibūt: ꝛ ipse seo:sum sitibit sitiēs: si maledictus qui partē suā deteio:em facit. videq̄ legit ꝛ no. de pe. di. iij. qui vult. q̄d ille q̄ se penitus redēdit experte bibat ꝛ ipse de fonte puteī sui. alienus non bibat ex eo. Qui non alienus si sibi bonus est. Denicq̄ q̄ sibi nequā/cui bonus? Eccl'i. xiiij. ergo si non semp: interdū sibi reddat sei ipm sibi. Riger dñs papa agros alienos/sed sua non sitiant. C. de serui. p:edes. Nec re⁹ ex aliqua actione/q̄ p:opter suas/alienas merces p:oiscit. ff. de p:escrip. ētis. qui seruandarū. Et qui o:dinate vult facere eleemosynā/a seipso debet incipere: ꝛ eam p:imū sibi dare. de pe. di. iij. qui vult. sub. §. sed verba. Uratur se inter multos. aut post multos. audiat apostolū q̄d de hmōi sentit. i. ad Cor. vi. Sic nō est sapiens inter vos quis q̄ qui possit iudicare inter fratrē ꝛ fratrē. ꝛ infert ad ignominiā. Vobis dico: cōtemptibilio:es q̄ sunt in ecclesia/illos constituite ad iudicandū. xi. q. j. §. ex his. ij. vbi hoc exponit a magistris/contēptibiles. i. laicos sapientes in rebus tēpo:alibus/vel minores clericos q̄ non ita curāt de spūalibus. ¶Itaq̄ frē apostolū/indigne sibi vsurpat apostolicus gradū contēptibiliū. vñ ꝛ dicebat scz Paul⁹ Timotheū epm instruēs. ij. ad Tim. ij. Nemo militās deo/implicat se negotiis secularib⁹. lxxxvij. di. cōsequens. xxi. q. iij. c. j. ij. iij. ꝛ eē de. vel mona. c. j. ꝛ. c. sed nec. vñ ꝛ Luc. xij. O homoꝝ me cōstituit iudicem aut diuiso:ē inter vos? Et p:emisit Lucas ibi. Magister: dic fratri meo/vt mecū diuidat hereditat. vbi Theophilus. Ubi duo fratres q: de hereditate patrē/na diuidēda cōtendebāt: consequēs erat vt alter alterum fraudare intēderet. Dñs aūt docens nos q̄ nō oporteat ad terrena flecti: repellit vocantē eū ad hereditaris diuisionem. Sequit em. At ille dixit. O homo ꝛ c. diuisoꝝ scz fiducialiū. Et ibi Beda. Qui magistro fraterne pacis gratia cōmendāti terrene diuisionis vult ingerere molestiā/merito homo vocatur fm illud. ij. ad Cor. iij. Quū sit inter vos zelus ꝛ cōtentio nonne homines estis? ¶Item ibi Ex. illus. Fuit aūt dei filius quādo factus est similis nob⁹ cōstitutus a deo patre in regem ꝛ p:incipē super fratrē/mōrem sanctū eius annūtians diuinū mandatū. nō quasi tionū adsesso:. ¶Et ibi Amb. Bene ergo terrena declinat: qui/ppter diuina descēderat. nec iudex dignatur cēlitiū ꝛ arbiter faculratū: viuo:um habens mo:tuoꝝq̄ iudiciū arbitriūq̄ merito:ū. nō ergo q̄d petas/sed a quo petas/discutiendū est. nec maio:ib⁹ intēto animo putes minoribus obstrependū. Unde nō immerito refutaꝫ hic frater q̄ dispēsato:em celestiū gestiebat co:ruptibilib⁹ occupare: quū inter fratres patrimoniū non iudex medi⁹ sed pietas debet sequestra diuidere. quāq̄ immo:talitatis patrimoniū nō pecunie sit hoibus expectandū. ¶B Jre Ber. ad Euge. lib. j. Putas ne hec tēpo:a sustineret ho/minibus p terrena hereditare litigātibus ꝛ flagitātibus abs te iudiciū/voce dñi tui respōderes? O hoies: q̄s me cōstituit iudicem super vos? Jn quale mo:? iudiciū tu vereris? Quid dicit hō rusticanus ꝛ imperitus ignoās patrimatrū suū in honoꝝ/ans summā ꝛ p:ecelsam sedem/decorans apostolice dignitati? Et tū non mōstrabunt puto/qui hoc dicēt vbi aliqñ quispiā apl'oꝝ iuder sederit hoīs aut diuiso:/terminoꝝ/aut distributo:/terraꝝ. Sterilis dens q̄ lego apl'os iudicādos. Mat. xix. Sedille iudicātes nō

log.

lego. Erit illud non fuit. ⁊ infra. Quis me cōstituit iudicē air ille magister ⁊ dñs ⁊ erit iniuria seruo discipulo cū nisi iudicet omnes. Mihi aūt non videt bonus estimator rerū qui indignū putat apl̄os seu apl̄icis viris nō iudicare de talibus: quib⁹ datū est iudiciū in maiora. Quidni cōtēnāt iudicare de terrenis possessiūculis hoīm: qui in celesti bus ⁊ angelos iudicabūt: ſ. ad Cor. vſ. eē qui ſi. sint legi. p venerabilē. §. rationib⁹. in fi. Ergo in criminib⁹ nō in pos sessionibus prās vestra: ꝓpter illa siquidē ⁊ nō ꝓpter has accepistis claues regni celoꝝ: puaricatores vtiq; excluſus rūnō possessores. vt sciatis. air Mat. ir. q: filius hois po testatē hz in terra dimittere pcā ⁊c. Quenā tibi videt dis gnitas maior: et prās dimittēdi pcā: an predia diuidēdi? Sed nō est cōparatio. Habent hec infima ⁊ terrena iudi ces suos reges ⁊ pincipes terre. Quid fines alienos in uaditis? Quid falcem vestrā in alienā messem extenditis? xiii. q. ſ. c. ſ. vſ. q. iii. c. ſ. Nō q: indigni vos: sed q: indignū vo bis talibus insistere: quippe potior ib⁹ occupatis. Deniq; vbi necessitas exigit: audi qd cēseat: nō ego: sed apl̄s. ſ. ad Cor. vſ. Si em in vobis iudicabit hic mūdus: indigni estis qui de minimis iudicetis. Sed aliud est incidēter excurre re in ista causa siquidē vrgente: aliud vltro incūbere istis tāq; magnis digniſq; tali ⁊ taliū intentione reb⁹. hucusq; Bern. Prō hoc expsse facit canō Petri ad clementē papā qui ponit. vi. q. ſ. re qdē. Te quidē opꝰ irrepehēsibiliter vi uere ⁊ summo studio niti vt oēs huius vite occupationes abūcias: ne fideiusso: eristas: nec aduocat⁹ litiū fias: neue in vlla alia occūpatiōe inueniaris mūdialis negotiī occa sione pplexus. Neq; em iudicē neq; cognitor ecclesiarum negotior. hodie te ordinare vult christ⁹: ne prefocatus ho minū curis nō possis verbo dei vacare: hec vero opa que tibi min⁹ cōgruere dixim⁹ exhibeāt fidūiuicē vacātes lai ci: et re nemo occupet ab his studiis p quē salus hoīb⁹ da tur. Idē ponit in. c. seq. sicut em. ¶ Teneat ergo dñs no ster papa consiliū Jetro datū Moysi: qui oia negotia po puli israelitici p se expedire volebat. Exo. xviii. vbi dr. Altera aūt die sedit Moyses vt iudicaret populū. qui adsiste bat Moysi vsq; ad vesperā. quod quū vidisset cognatus eius oia. ſ. que agebat in populo ait. quid est hoc quod fa cis: cur solꝰ sedes: ⁊ omis popul⁹ prestolat de mane vsq; ad vesperā? Et infra. At ille nō inquit bonā rem facis: stulto labore cōsumeris: et tu ⁊ ppl̄s iste qui tecū est. vltra vires tuas est negotiū: solus illud non poteris sustinere. Sz au di verba mea atq; cōsilia: ⁊ dns erit tecū. Esto tu in popu lo in hīs que ad deū pinēt: vt referas que dicunt ad eū. Et infra. Prouide aūt de oī plebe viros potētes ⁊ timentes deū in quibus sit veritas: et qui oderint auaritiā: et cōsti tue ex eis tribunos ⁊ centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicēt populū oī tēpore. quicq̄d aūt maius fuerit referat ad te: et ipsi minora tātummodo iudicēt: le uiusq; tibi sit partito i alios onere. Hoc aūt sancti Jetro consiliī canones appробāt: vt dns papa ⁊ alii prelati sua cū fratribus suis ⁊ subditis suis onera partiātur: ⁊ ardua eis referuētur. xxv. di. plectis. ver. archidiacon⁹. lxxxix. dist. singula. vbi de hoc cū duob⁹. c. seq. xciiii. di. c. ſ. et. c. dicti. r. q. ſ. epm. ⁊ preall̄. c. te quidē. cū. c. seq. vi. q. ſ. ⁊. ii. §. ex his. ex de offi. archidia. ad hec. ver. itē in epla. ⁊ de offi. archip. ex. vt singule. ſ. m. ibi. Quia etsi valde sufficies sit: decet tm vt sua onera partiaſ. de offi. ordi. inter cetera. de pſumptio. Mādata celestia efficatius gerimus: si nostra cū fratrib⁹ onera partiamur. vbi de hoc. l. di. pōderet. Roman⁹ ergo pōtifex tot labor ib⁹ pressus diuidēs cū alijs onera sua in tret ad se: vt cōsideret deo suo respiret. vacet sibi: et videat qm ipse cui⁹ est vicarius est deus. ¶ Quid aūt operet hec san cta cōsideratio air Bernar. in. ſ. lib. ad Euge. dicēs. Et pri mū quidē ipm fontē suū. i. mētē. de qua oritur purificat cō sideratio: deinde regit affectus: dirigit actus: corrigit ex cessus: cōponit mores: vitā honestat et ordinat: diuinarū pariter ⁊ humanarū rerū scientiā cōfert. Hec est que con fusa discriminat; hiantia cogit; sparsa colligit; secreta ri matur: vera inuestigat: verisimilia examinat: ficta et fuca ta explorat: agenda preordinat: acta recogitat: vt nihil in mēte resideat: aut incorrectū: aut correctione egens: in pe speris aduersa presentit: in aduersis quasi nō sentit: quoꝝ alterū fortitudinis: alterū prudentie est. Ibi etiam aduer tere est suauissimū quēdam complexū virtutum: arcq; alte ram pendere ex altera. ¶ Sed q: fraus ⁊ circūuēcio ⁊ vio lentia inualuere super terrā: calūniatores multi: defensores rari: vbiq; potentes deprimunt pauperes: et necesse est q̄nq; extra otiū dīm papā actioni litiganciū vacare: atten dat cōpescere modū exercabilē qui in causis tenet: qui nō dico ecclesiā sed nec forū deceret. ¶ Quō em religio se aures Roma. pōti. audire sustinēt disputationes aduo catorū ⁊ pugnas verboꝝ: que magis ad subuersionē q̄ ad inuentionē proficiunt veritatis? Precidat ergo prauū mo rē: linguas vaniloquas: labia dolosa: hi sunt q̄ docuerunt linguas suas loqui mēdaciū. loquūtur grādia. totus eorū sermo superbia et vana gloria est. de pe. di. ii. si em. post tres colū. ver. nonne. diserti aduersus iustitiā. erudiri prō falsi tate. sapiētes sunt vt faciāt mala. Hiere. iiii. cando rē sapiē tie sibi adscribūt: a luce superne cognitionis excluſi. xlix. dist. c. ſ. ver. albuginem. eloquētes vt impugnēt. Verum ſ sunt qui instruūt a quibus fuerant instruēdi. adstruūt nō comperta: sed sua. struūt de ꝓpio calūnias innocētie. de struūt simplicitatē veritatis. obstruūt iudicijs vias. Nihil ita absq; labore manifestā facit veritatē: vt breuis ⁊ pura narratio. ergo illas causas ad quas necesse erit papā in trare: q: ad paucas: diligēter sed breuiter decidere assue scat: frustratorias et venatorias precidere dilationes. ar. ex de iudi. venerabilis. quia cause hodie in curia immorta les existūt: et quāq̄ dicatur ex de do. et cōtu. finem litibus imponere cupientes. cū glo. ibi positis in prima glo. finis tm vir est. Causa vidue intret ad papam: ⁊ eius qui nō ha bet quid det. lxxxvſ. dist. p totū. ex de foro cōpe. ex parte. ar. lxxxſ. di. vidue. cū. c. seq. ¶ Cōpescat zelus dñi pape tantā impudentiā multorū: qui quū manifeste ambitionis puri gine scateat tota facies cause eorū: nō erubescunt audien tiā flagitare. Plena est ambitiosis ecclesia ⁊ negotiatori bus: facta est in eis spelūca latronū in spoliis viatorū. ſ. q. iii. ex multis. Ignescat zelus pape christi discipul⁹ et vica rij cōtra eos. xxiii. dist. in nomine dñi. Erubescāt trapezite hmōi vultum eius. Apponat flagellū ⁊ eiſciat eos. Jo. ii. Mat. xxi. Timeāt nūmularij: nec fidāt in nūmis: sed diffi dāt. Baruch. iii. Abscondāt os suū ab eo sciētes effundere q̄ accipere paratio: em. hoc studiose et constāter agēdo multos lucrifacier lucrorum turpium sectatores.

¶ Articulus. xiii. A

Quinta cōsideratio romani pōtificis vt nō ambuler in magnis: neq; in mirabilib⁹ supra se. pſ. cxxx. est cogi tare quid est: quis est: et qualis est. ¶ Quid in natura: quia homo: licet dei vi prius: mortalis. Eccli. x. Quid superbis terra ⁊ cinis? Dinc homo ab humo vel a li mo dicit. q: vt air Bern. Limosa ⁊ glutinosa nimis est nō modo exterior: verū etiā interior: substātia: et facile co: hu manū oibus que frequētat adheret. ſ. Macha. ii. Gloria impiī sterc⁹ ⁊ vermis. hodie extollit: et cras nō inuenit: q: cōuersus est in terrā suā. Eccli. vii. Humilia valde spiri tū tuū: qm vindicta carnis impiī ignis ⁊ vermis. pſ. Vidi impiū superaltatū et eleuatū sicut cedros libani. Trāsiui et ecce nō erat. Job. v. Vidi stultū firma radice: et maledi xi pulchritudini eius statim. ¶ Quis. papa vel summ⁹ pōti fex caueat sibi de honore tā sublimi: et recordet de infirmi tate sua. ne dicat illud pſ. xlviii. Nō quū in honore eēr: nō intellexit. Dicat ergo. Quis ego: aut que dom⁹ pris mei: nūquid nō filius gemini ego sum: de minima tribu israel: et cognatio mea nouissima inter oēs familias de tribu bēia min: ſ. Reg. ix. Recordet sibi dictū. Amice ascēde superius. Luc. xiiii. Qui eum vocauit amicū amicū cū forte p̄fidit: si

p-

minus inueniat: nõ est pedit quidẽ: qui eleuauit ⁊ deiscere põt: fera querela/cũ eleuãs allisisti me. pã. cl. ¶ Sed ad quid eleuat⁹ dicit: Videte. ſ. eã de maio. ⁊ obe. ſolite. vt euellas ⁊ destruas ⁊ dissperdas ⁊ dissipes ⁊ edifices ⁊ plantes. quid hoc fastũ sonat rusticũ magis? sudoris schemate quod ãlabo: spiritalis exp: essus est. Sẽtiat ergo papa impositũ sibi ministeriũ non dominiũ datũ: discat erẽplo ꝓpheticonõ tã ad imperandũ ꝙ ad faciendũ qõ tẽpus requirit. discat farculo sibi opus esse: nõ sceptro. eã in cle. in phemio. ubi. p cultoris, quidi farculũ. ⁊ quidẽ ille nõ regeneraturus ascẽdit: sed extirpaturus. antecesso: es eius audierũt. messis quidẽ multa: operarii aũt pauci. Luce. x. xxi. di. in nouo. Paternã sibi vendicet hereditatẽ: Nam si filius: et heres. Gala. iiij. vt ꝓbet se heredẽ: euigiler ad curam: ⁊ nõ otio to: pear. ne sibi dicat. quid hic stas tota die otiosus? Mat. xx. Multo min⁹ inueniri op⁹ aut delitũs resolutũ: aut resupinũ pompis. nil hoc sibi rabule testatoris assignãt. Si illarũ teno: e cõtentus sit: curã potius heredit abit ꝙ gloriã. etsi diuitijs blandit cathedra: specula est. inde deniq; superintẽdit/sonãs sibi epi scõe nõ dominiũ/sed officiũ. xxi. dis. c. ſ. ver. epatus. viij. q. ſ. qui epatum. Quidni locetur in eminẽti: vnde oĩa ꝓspecret: qui speculato: sup oĩa cõstituit? Ezech. iij. Prospectus iste ꝓinctũ parit nõ otiũ: qñ liber glo: iari: vbi otiari nõ licet: nec loc⁹ est otio/vbi sedula viget solicitudo ecclesiarũ. ij. ad Cor. xi. eã in phemio. vi. lib. eã de cẽs. cũ instãtia. ¶ B Unde Bern. in. ij. lib. de cõsideratiõe ad Euge. Nã q̃d tibi aliud dimisit sanctus apls? qõ habeo/inquit/hoc tibi do. Act. iij. Quid illud? Unũ scio. nõ est aurũ: nec; argentũ. quũ ipse ibi dicat. Argẽtũ et aurũ nõ est mihi. Si habere cõtingat: vtere nõ ꝓ libito: sed ꝓ tpe. Utere auro sicut ficili: ⁊ ficti/ficiat auro. fic eris vtens illis/quasi nõ vtens. ſ. ad Cor. vij. xxiij. q. v. scdm. Nã talia (qõ ad animi bonum spectat) nec bona sunt nec mala. Usus tñ hoc bonus: abusus malus. solicitudo peio: quest⁹ turpio: Esto vt alia q̃cũq; ratione hec tibi vendices: sed nõ aplico iure. nec eñ ille tibi dare qõ nõ habuit potuit. ſ. q. vij. dabertũ. cum. c. seq. Qõ habuit/hoc dedit. solicitudinẽ: vt dixi: super ecclesias. Nũquid dñationẽ? Audi ipm. ſ. Pe. v. xcv. dist. esto. Nõ dominates aũt in clero: ſz forma facti gregis. Vide etiã Lu. xxij. et Mar. x. ⁊. ſ. Colos. iiij. ⁊ Mat. xx. Reges gentiũ dominatur eor: ⁊ qui maiores sunt potestatẽ exercẽt in eos: nõ erit ita inter vos. Sz quicũq; inter vos voluerit maior fieri: erit vester minister. Apls inter dicit dñatus. J ergo tu: et tibi vsurpare aude aut dominãs apostolatum: aut apostolicus dñatũ. Plane ab alterutro p: ohiberis. Si vtrũq; simul habere voles: pdes vtrũq;. ¶ Alioquin nõ te erceptũ illor numero pures. de quibus queritẽ sic deus. Ipi regnauerũt ⁊ nõ ex me: principes extiterũt: ⁊ ego nõ cognoui eos. Osee. viij. viij. q. ſ. audacter. Unde sup ꝓdicto verbo Mat. principes gen. do. eor: dicit Orige. Et nõ cõtenti bene regere suos subditos/violẽter eis dominari nituntur. inter vos aũt qui ẽtis mecũ/nõ erũt ista: qm̃ sicut oĩa carnalia necessitate sunt posita: spiritualia aũt in voluntate: sic et qui principes similiter sunt spũales/principat⁹ eorũ in dilectione subiector debet esse positus: nõ in timore: coercali. ¶ E Jrẽ Chrys. in homil. Ostẽdit aũt in hoc q̃ gentile est primatus cupere. et sic gẽtiũ cõparatione eorũ aiam estuantẽ cõuertit. Item idẽ ibi super Matth. Et opus quidẽ desiderare bonũ est: q: nostre voluntatis est: ⁊ nostra est merces. Primatũ aũt honoris concupiscere: vanitas est. hoc eñ cõsequi iudiciũ dei est: ꝓptera q̃ ex primatu honoris nesciam⁹ an mercedẽ iustitie meremur. Neq; eñ apls laudẽ habet apud deũ q: apls fuit: ſz q: op⁹ apostolatus sui bene impleuit. Nec apls ꝓ merito suo antecedẽti honor: atus est vt esset apls: ſz ad hoc ministeriũ apt⁹ est iudicatus fm vorũ aie sue. Primatus etiã se fugiẽtem desiderat: desiderantẽ se horret. ſ. q. vi. sicut. viij. q. i. in scripturis. ¶ Cõuersatio ergo melior desideranda est: nõ dignior: gradus. Volẽs ergo dñs duorũ fratrũ filior Zebedei et alior indignationẽ extinguere: introducit differentiã inter principes mũdiales et ecclesiasticos: ostendẽs q: primatus in christo: nec ab aliquo appetendus est nõ habẽre: nec alteri inuidẽdus est habenti: q: principes mũdi sõ sunt: vt dominentur minoribus suis: ⁊ eos seruituti subiiciãt ⁊ expoliẽt: ⁊ vsq; ad mortẽ eis vrantur ad sua vilitatem et gloriã. ¶ Principes aũt ecclesie fiũt/vt seruiãt minoribus suis: et ministrẽt eis quecũq; acceperũt a christo: vt suas vilitates negligãt: ⁊ illor procurẽt: et mortẽ nõ recusent ꝓ salute inferior. Primatũ ergo ecclesie cõpiscere: nec; iustũ est nec; vtile. Quis eñ sapiens vltro vult se subiicere seruituti: ⁊ periculo tali vt det rationẽ ꝓ oĩ ecclesia: nisi forte qui nõ timet dei iudiciũ: aburẽs primatu suo ecclesiastico secularitet: ita vt conuertat illũ in secularem. hucusq; Chrys. adde qõ scripsi. ã. e. §. tertia. in ar. ri. ¶ Jrẽ Hiero. Deniq; sui ꝓponit erẽplũ: vt si dicta paruipẽderet: erubescerẽt ad opera. vnde subdit. Sicut filius hois non venit ministrari/sed ministrare. Origenes. Nã etsi angeli Mat. xvij. ⁊. iiij. et Luc. x. Jo. xij. et Martha ministrauerunt ei: tñ nõ ideo venit vt ministraret: sed vt ministraret. et tm̃ creuit ministrãs/vt implerẽt qõ requirit. et daret animã suam redẽptionẽ pro multis. ¶ Ecclesiarũ ergo principes imitari debẽt christũ accessibilẽ. Mat. ix. Luce. viij. Mar. v. Et mulieribus loquentẽ. Jo. iiij. Et pueris manus imponentẽ. Mat. xviij. Et discipulis pedes lauãtem. Jo. xiij. et ipsi similiter faciãt fratribus. Nos aũt tales sumus: vt etiã principatus mundi supbia excedere videamur: vel nõ intelligẽres/aut contẽnentes mandatum christi querimus: sicut reges acies ꝓcedentes ⁊ terribiles: nos accessu difficiles/maxime pauperib⁹ exhibem⁹. nullã affabilitatẽ habẽtes: vel haberi ad nos pernittẽtes. ¶ Item Chrys. Quãtũcũq; ergo humiliat⁹ fueris: tu nõ poteris tãtũ descẽdere sicut christus. Jrẽ Luc. xxij. Facta est aũt ⁊ contentio inter eos quis eor videret esse maior. Ego. Dec contẽtio videt habuisse motiuũ q̃ quũ dñs ab hoc hus transmigraret: oportebat aliquẽ eor fieri alior principẽ: quasi vicem dñi gerentẽ. ¶ Jrẽ Beda. Sicut dñi in scripturis exẽpla patrũ quibus ꝓficiãt ⁊ humiliẽtur/requirũt: sic et probi si quid forte in electis reprehẽsibile reperiunt: quasi suas er eo nequitias obtecturi/libẽter solent amplecti. Jdeo multi ardẽtius legunt q̃ facta est cõtentio inter discipulos christi. Uñ ibi Ambr. Si eñ cõtendebãt apẽnon excusationi obtẽditur: sed cautioni ꝓponit. Caueam⁹ ergo ne in pditione aliqua inter nos de prelatione possit exoriri cõtẽtio. ¶ D Beda. Potius aũt videamus: nõ q̃d carnales adhuc discipuli gesserint: ſz q̃d iusserit spũalis magister. Sequit eñ. dixit autẽ eis. Reges gẽtiũ dominantur eor. Chrys. Bẽtiliũ meminit: vt ex hoc rem vituperãdam ostendat. gẽtilium eñ est ambire primatũ. Cyrillus. Sed et blandi sermones eis offerũtur a subditis. vnde sequit. Et qui potestatẽ habẽt sup eos benefici vocant: ſz illi qui dẽ quasi ctor: res a sacris legib⁹ hmõi subiacẽt moribus strũ aũt culmen est in humilitate. Unde sequit. Vos autẽ nõ sic: sed qui maior est in vobis: fiat sicut minor. ¶ Basilius. Non extollat p: esidentẽ dignitas: ne ab humilitatis beatitudine corruat. Illud autẽ nouerit q̃ humilitas vera/ministeriũ plurium est. Sicut eñ qui pluribus ministrat vulneratis: ⁊ abstergit cuiuslibet saniẽ: non sumit ministeriũ in causam elationis: sic multo magis cui cõmisse sunt curare fraternor languor fit oĩn minister: reddituras ꝓ oĩbus rationẽ: cogitare debet ⁊ esse solicitus. ⁊ sic qui maior est fiat sicut minor. ¶ Decet autẽ etiã corporale obsequiũ ab ijs qui president offerri: exẽplo dñi lauãtis pedes discipulor. Unde sequit. Et qui praecessor est sit sicut ministrator. Nõne aũt timẽdũ ne in subdito soluatur humilitatis ꝓpositũ: dũ ei a maior i seruitur? sed in imitatione pandit humilitas. ¶ Ambr. Cõtuendũ est aũt q: nõ eis honoribus cẽtie studio humilitas defluit. Põt eñ deferri alicui propter seculi gratiã/potẽtie metũ/utilitatisq; cõtuitu: et tñ sua edificatio querit: nõ alterius honor. ⁊ ideo vna datur

oibus forma sentēcie/ vt nō de p:elatione iacrātia fit: sed de humilitate cōtentio. ¶ Beda. In hac tñ forma a dño tradita/maio:es nō minima discretione opus habent: ne sc̄s adinstar regū gēnium dominari subiectis/ seq̄ab eis gaudeāt laudib⁹ attolli: et tñ cōtra delinquētiū vitia fint erecti. Ad verba aūt erho:tationis suimet adiūgit exemplū. vnde sequit. Nā quis maio: est: qui recumbit: aut qui ministrat? Nonne qui recūbit? Ego aūt in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Ly:ysa. q. d. Nō putes tu discipulū tuū egere: te vero nō illius. ego vero q̄ nullo:ego quo vni uersa egēt: celestia ⁊ terrestria: ad ministerialē gradū condescēdi. ¶ Beda. Loquit de ministerio quo fm Joannē capitis. eorum pedes lauit dñs ⁊ magister: q̄uis etiam verbo ministrandi possint oia que in carne gessit intelligi: sed et suū sanguinē nobis ministrādo effudit. ¶ E Est ergo/ vt ex predictis patz/forma aplica hec: qua dñatio interdicit: indicit ministratio. vnde sup verbo predicto. Ego autē ⁊c. Bern. ad Euge. ij. lib. Quis iā se titulo hoc inglo:iū puter quo se p:io: dñs. Act. vij. glo:ie, p̄signiuit? Merito Paulus glo:iat in eo dicēs. ij. ad Cor. xi. Ministri christi sunt: ⁊ ego. ⁊ ad dit. Ir minus sapiēs dico. Plus ego. In labo:ibus plurimis. in carceribus abundātius. in plagis supra modū. in mo:tib⁹ frequenter. Quo nō id glo:iosius p:incipatu: Si glo:iari opo:tet: forma sanctoꝝ tibi p̄figitur: aplos pponit gloria. Parua ne tibi illa videt? Quis mihi tribuat similē fieri in gloria sancto:um? Ps̄. cxxxviij. Eccli. xlv. Clamat pphera Dauid. Mihi aūt nimis honorati sunt amici tui deus: nimis cōfo:tat⁹ est p̄ncipat⁹ eoꝝ. Clamat apls Gal. vj. Mihi absit glo:iari nisi in cruce domini nr̄i ihesu christi. Hoc glo:ieris opto: semp optimo genere glorie. qđ apls/ qđ pphete delegere sibi: trāsmisere tibi. Agnosce hereditatē tuā in christi cruce in labo:ib⁹ plurimis. felix qui dicere potuit: plus oībus labo:aui. I. ad Cor. xv. Glo:ia est: sed nil in ea inane: nil molle: nil resupinum. Si labo: terret: merces inuitet. Unusquisq; em fm suū labo:e mercedē. ex de renun. nisi cū p:idē. ℞. verū. I. ad Cor. iij. recipiet. Exi in agrū dñi tui. Exi in mundum. ager est em mūdus. Mat. xiij. isq; tibi creditus. Exi in illū: nō tāq̄ dñs/ sed tāq̄ villicus. Luc. xvi. videre ⁊ p:ocurare vnde exigendus es ratione. Exi dīcerim/ quibusdā tue passibus intente solicitudinis ⁊ solicite intētionis. Neq; enim ipsi apli qui iussi sunt ire in o:bē vniuersum: totū o:bē circuierūt p:esentia co:po:is: sed mētis p:uidētia. In hunc quondā agrū Isaac patriarcha exierat. Gen. xxiiij. ad meditandū. tu ad errirpandū egrediaris necesse est. Hiere. I. hucusq; Bern. Ex oibus p:edictis o:iginalib⁹ liquet dñm papā se debere habere vt seruū/ dispensato:ē/ labo:ato:ē/ villicū: nō vt dñm. ¶ F Unde idē Bern. ad Euge. p:pe finē. iij. lib. ait. Cōsideres ante oia Romanā ecclesiā, cui deo auctore p:ees: ecclesiarū matrē esse: non dominā. te vero non dñm epo:: sed vnū ex ipsis. ad hec. xij. q. ij. qui abstulerit. xvi. q. I. vos aūt. xij. di. c. I. xcvij. di. ecclesie. de cōse. di. iiij. mater. ex de magistris. c. I. de p:iuil. antiqua. ex de sum. tri. c. I. li. vj. de elec. fundamēta. lib. vi. C. de sacrosanc. eccle. iubemus. Nā ipsa nos genuit. Ixviij. dist. c. vlti. sc̄s per baptismū. vt in palle. c. qui abstulerit. Et ideo oēs fideles vocant fratres. xi. q. iij. ad mēsam. Unde ⁊ Romana ecclesia est aliarū ecclesiarū mater: nō dña. Neq; dñs papa p:pie dñs est: nec imperato:, pp:ietarius rerū iuperū. C. de quadri. p:escrip. li. vij. a zenone. dist. viij. quo iure. Unde ⁊ pbs. Sic oia sapientis sunt: vt nihilominus quisq; pp:iū in reb⁹ suis dñū habeat. Jure ciuili oia regis sunt. xviij. q. I. quo iure. ⁊ tñ illa quoꝝ ad regē p:inet vniuersa possessio: ⁊ in singulos dños distributa sunt: ⁊ vnaquēq; res hz suū possessoꝝ. Jtaq; regi ⁊ domū ⁊ mācipiū et pecuniam dare possumus: nec dare illi de suo dicimur. Ad regē oīm ptās pertinet/ defensio/ ⁊ gubernatio: ad singulos pp:ietas. facit p hoc. vij. q. I. mutationes. in pn. ibi. Aut dñatione. x. q. iij. q: cognouimus. ibi. Nō vt dominātes ⁊c. ⁊. ix. q. iij. nullus. ibi. Nec aliquo dñationis fastu. et ob hoc forte

Regis sunt oia iure ciuili.

scripserūt Jnno. et Osti. q̄ si imperator vel alius p̄nceps sine iusta causa faceret cōstitutionē q̄ dominia de altero in alterū trāsferrētur: talis cōstitutio nō teneret: nec in foro aie: nec ciuili seruāda est. ar. xij. dist. c. I. ⁊. ij. q. vij. quapropter. et hoc ipsi no. ex de immu. eccle. q: plerisq;. de hoc vide qđ no. C. de p:eci. impe. of. quoriēs. in glo. I. in fi. ⁊ qđ no. I. xiij. di. ego Iodocus. in glo. I. ⁊. ix. q. iij. per principalē. in glo. ij. Quicquid sit/ ecclesia romana in canone dñavocat. I. xix. di. oportebat. de hoc no. etiā Archidia. ex de summa tri. fideli. in glo. xij. li. vj. ¶ B P:o ista etiā humilitate papali ō: Mar. x. ibi. Scitis q: ij qui videnť eis p:incipari gētibus: dominantur eis. et p:incipes eoꝝ p̄tātē habēt ipsoꝝ. Nō ita est in vobis. sed quicūq; voluerit maior fieri: erit vester minister. et quicūq; voluerit in vobis p:imus esse: erit oīm seruus. et p:emittit. Vocās eos. Theophilus. Demōstrādo q⁹ usurpare honoꝝ ⁊ desiderare p:i matū gētiliū est: gētiliū p:incipes tyrānice et dānabiliter ad p:incipatū se ingerunt: non ita in vobis. ¶ Beda. In quo docet eū maioꝝ esse/ qui mino: fuerit: et illū dñm fieri/ qui oīm seruꝰ fit. ſfrustra igit aut illi immoderata quefierūt: aut isti dolēt super maio:itatis desiderio. quum ad summitatē virtutū nō potētia/ sed humilitate veniat. Denicq; p:oponit exēplū: vt si dicta paruipēdant: erubescant ad opera. Unde sequit. ſfilius hois nō venit vt ministraret ei: sed vt ministraret: et daret aiam suā redēptionē p:o multis. Theophilus. Quod maius ei⁹ est/ q̄ ministrare. Quis em aliquis p eo cui ministrat mo:itur: quid isto potest esse maius ⁊ mirabilius? ¶ Jtē Bern. in. ij. li. ad Euge. Accingere gladio tuo. ps̄. xliij. gladio spūs qđ est verbū dei. Ephe. vj. Glo:ifica manū ⁊ brachiū de tuū in faciē do vindictā in nationibus increpatiōes in populis: in alligando reges eoꝝ in cōpedibus/ et nobiles eoꝝ in manicis ferreis. ps̄. cxlix. Si hec facis: hono:ificas ministeriū tuū/ ⁊ ministerū te. Domabis ⁊ psequeris lupos: sed ouibus nō deberis. Jo. xxi. Pascēdas vticq; nō p:emēdas suscepisti. Si bñ considerasti quis sis: hec te opo:tere facere nō ignoras. Poro scīēti et nō faciēti peccatū est tibi. de pe. di. ij. si em. Jaco. iiij. Seruus sciēs voluntatē dñi/ ⁊ nō faciēs: plagis vapulabit multis. Luc. xij. Sic p:ophete/ sic apli facti rabāt. I. so:es fuere in bello. Deb. xi. Nō molles in sericis. xxi. q. iiij. c. j. Si filius es ⁊ successo: aplōꝝ ⁊ p:ophetarū: et tu fac similiter. Dēdica tibi nobile genꝰ similibus mo:ib⁹: qđ nō aliūde nobile q̄ mox ingenuitate et fidei fo:titudine fuit. Per hanc vicerūt regna: operati sunt iustitiā: adepti sunt rep:omissiones. Deb. xi. Hoc chirographum tue paterne hereditatis qđ tibi euoluimus: vbi inspicias po:tionē que te. Luc. xv. cōtingit. Induere fo:titudinē. P:ouer. vlti. et hereditasti. Posside fidē. posside pietatē. posside sapientiā. sed sapientiā sanctoꝝ. Eccli. xxxix. Ipsa est tuno:. Eccli. I. dñi. Et habes quod tuū est. Mat. xx. Habes fine defraudatiōe ītegrū paternū fundū. P:eciosissimus fundus virtus est. Bonus fundus humilitas in quo omne edificiū spūale cōstructū/ crescit in tēplū sanctum in dño. Ephe. ij. Per hāc etiā nōnulli possedere portas inimicoꝝ. Que em virtutū eque pōt demonū debellare superbiā: tyrānidē hoim? Ceterū quū omni iudiffereter psone hec sit quedā turris fo:titudinis a facie inimici. ps̄. lx. nescio tamē quo pacto vis eius maio: in maioribus/ et in clario:ibus clario: cōp:obat. Nulla splēdidio: gēma in omni p:ecipue o:natu summi pontificis. Quo em celsio: ceteris: eo humilitate appareat illustrio: ⁊ sēpo. hucusq; Bernar. Unde Greg. docto: hac virtute inter oēs romanos pōtifices deco:atus/ ait. Nihil in epali ceruice splēdius fulget q̄ humilitas. Sed ista virtus vix inuenitur in filijs hominum. vnde Bernar. Magna p:ius et rara virtus humilitas hono:ata. Et Ly:ysosto. Hoc vere magnum et mirabile est: si is qui vere magnus est nihil de se magis sentit aut loquitur: sed vltimum se omniun iudicat. c. distinct. contra mo:em. ¶ H Jste Greg:ego:ius humillimus fuit p:imus qui ex humilitate seruū seruo:ū dei

Seruus seruo:uꝫ dei papa vocatur.

in suis literis se vocauit: et post eū ad exemplū eius sic se alij Romani pōtifices vocauerūt. vt habetur in chronica martiniana. Que clausula nedū ponit in iuribus nouis in p:in. phe. grego. z. vſ. lib. z clemen. sed z in veteribus. ſ. q. iij. saluator. in ri. z. lxiij. di. nosse. in ti. z. c. in synodo. z ex de sen. etcō. relatū. Ex hac humilitate in salutatione se postponit Clemens. xij. q. ſ. c. ij. z postponit ab imperatore. xcvij. dist. victor. z. lxiij. di. ego lodoicus. ¶ Seruū aūt se vocat papa seruor dei: q: papa est seruus beati Petri et Pauli. Vñ versus. Seruierāt tibi Roma p:ius dñi dñor. Seruorū seruū nūc tibi sunt dñi. sic no. ſ. q. vij. quotiēs. in glos. ar. cōtra. et no. Archidia. in phemio. vſ. li. in glos. in chronica. ¶ Jtē seruus vocatur papa: q: quū sit liber et oibus: oīn se seruū facit vt oēs lucrifaciat. ſ. ad Cor. ix. xxviij. q. ſ. iam nūc. ver. iam vero. et ꝓpter labo: ē z solicitudinē quā sustinet p oibus sicut seruus. eē in phemio. vſ. lib. sacrosancte. et eē de censi. cū instantia. eē de offi. leg. officū. lib. vi. et de resti. spo. frequēs. lib. vſ. ¶ Vocat etiā papa seruos: q: sicut per seruū acquiritur dño: sic per papā cuilibet ecclesie pōt acquiri. vt no. eē in phe. decre. Hegeo. epōs. in glos. sic etiā. Item q: dicit dñs Mar. x. Qui maior est vestrū: erit minister vester. Nō veni ministrari: sed ministrare. ix. q. iij. nullus p:imas. et dixi. ſ. in alio folio. ver. itē Hieronymus. et ver. Cyllus. ¶ Ex hac humilitate papa Leo se cōmittit iudicio imperatoris. ij. q. vij. nos si. et Sixtus papa purgationi. ij. q. v. mandastis. quod est verbū humilitatis in papa. Et Leo papa ea. causa z. q. auditū. Ex hac humilitate Hegeg. docto: nō vult vocari papa vniuersalis: quia vocat hoc verbū supbe appellationis. xcix. di. ecce. z tū vniuersalis est: z in oibus ecclesijs ordinarius papa. eē de p:iuil. an ſqua. et vniuersalis vocatur. xcvj. dist. cōstātinus. Leo papa vocat imperatorē et imperatricē dños. lxiij. di. nobis. z c. plebs. z. c. salonitane. ¶ Jtē paret comiti. dist. ea. lectis. Papa supplicat recib⁹. xxiij. q. viij. horatas. ¶ Ex summa humilitate Hegeo. nullo modo se laudari pmittebat. Nā stephano epō qui eū in suis epistolis laudauerat: ista scribit. Multū mihi z vltra ꝙ audire debui indignius fauorē in vestris epistolis demōstrastis. z tū scriptū est: Ne laudes hoiem ꝙ diu viuit. Eccli. xi. tamen etsi audire talia dignus nō fui: oratiōibus vestris peto vt dign⁹ efficiar: vt si bona ideo in me dixistis q: nō sunt: ideo fiat q: dixistis. ¶ Jtē in epistola ad Marsum patritium. Charissime frater: Sinniam Leonē vocas: qō eo modo nos agere re conspicim⁹: quo scabiosos sepe catulos/pardos vel tigres vocamus. ¶ Jtē in epistola ad Anastasiū patriarcham Antiochenū. Vō vos meos dñi: qō lucernā dicitis: qō loquēdo multis p:odesse multis. z lucē posse infundere perhibetis: estimationē meā mihi fateo: in dubitationē matimam perduxistis. Cōsidero nāq; ād sum: et nihil in me ex hmōi boni signo deprehendo. Cōsidero aūt quid estis: et vos mē tiri posse non arbitro:. Quū ergo credere volo qō dicitis: contradicit mihi infirmitas mea. Quū disputare volo qō in laudē meā dicit: cōtradicit mihi sanctitas vra. Sed qso vir sancte: vt nobis aliquid de hoc certamine nostro conueniat: vt si nō quod dicitis ita est: sit ita q: dicitis. Verba etiā z vocabula vanitatē vel iactantiā sonātia omnino respuebat. Unde Eulogio patriarche Alexandrino vocāti eū vniuersalē papā: ita scribit. In p:efatione epistole quā ad me direxisti: superbe appellationis verbū/vniuersalez me papam oēs/imp:imere curauisti. qō peto dulcissima sanctitas vestra vltra non faciat: q: vobis subtrahit qō alteri plus ꝙ ratio exigit p:ebet. Ego eī verbis ꝓsperari nō quero: sz mo:ibus. nec honoē meū esse depuro/in quo fratres meos honoem perdere cognosco. Recedāt ergo verba que vanitatē inflāt: charitatē vulnerāt. p:ealle. c. ecce. xcix. di. ¶ Vinceſt ꝙ quū Joānes epūs Cōstantinopolitanus hoc vocabulū vanitatis sibi vsurparet: z se vniuersalē papā vocari fraudulenter a synodo obtinuisset: inter cetera sic de eo scribit Hegeo. Quis est iste qui cōtra statuta euāgelica/cōtra canonū decreta/nouū sibi nomē vsurpare p:esumit: vtinā vel sine imminutione sit vnus. q esse appetit vniuersus. ¶ Verbum etiā iussionis sibi a coepiscopis dici nolebat. Unde aīr ad Eulogiū epm Alexā. In epistola vestra mihi loquīt charitas dicēs. Sicut iussistis. quod verbū iussiōis pero a meo auditu removeri: o: scio q sum: et qui estis: loco enim mihi fratres estis: moribus patres. ¶ Insuper ob nimiā humilitatē qua erat p:editus: molestabat ꝙ matrone se ancillas suas dicerent. vnde Rusticane parritie scribēs ait. Unū in tuis epistolis egre suscepi: qō q: semel esse poterat: sepius dicebatur ancilla vestra. Ego eī qui per epatus onera oīm seruus sum factus: qua ratione te mihi ancillā dicis cuius ante receptū epatus possessionis fuit? Et ideo rogo per oipotentē deū ne hoc verbum aliqn ad me in scriptis tuis inueniam. ¶ Libros suos ob nimiā humilitatē dū adhuc viueret: publicari nolebat. ne in alios cōparatione suos nil valere cristinabat. Vñ Gregorio nocērio p:efecto aphrice sic scribit. Me expositionē sancti Job vobis trāsmitti voluistis: vestro studio cōgaudem⁹. Sed si delicioso cupitis pabulo saginari: beati Augustini cōparriote vestri opuscula legite: et ad cōperationē illius milaginis nostrū furfurem non queratis: nec eī volo dū in hac carne sum: si qua me dixisse cōtigerit: ea facile hominibus innotescere. ¶ Legit etiā de eo ꝙ quū quidā scūs pater noīe abbas Joānes Romā ad visitāda limina apostolor. venisset: et beatū Hegeo. papā per mediū ciuitatis trāsire vidisset: voluit ei occurrere: ac vt decebat reverētiā exhibere. cernēs vero beatus Hegeg. ꝙ se in terrā volebat p:osternere: festinauit. et p:imo co:ā ipso se in terram prostrauit: nec inde surrexit quoadusq; abbas p:imo surrexit in quo maxima eius humilitas cōmēdatur: quā p hereditate reliquit suis successoribus obseruādā. ¶ In epistola etiā quā Apocrisario mittit: sic ait. Unū est qō sugeratis dñis vestris: q: si ego seruus eor. in mortē Longobardor. vel dānū me miscere voluissem: hodie Lōgobardor. ēpūs nec regē/nec ducē/nec comites haberet: sed q: deū timeo: in mortē cuiuslibet hois me miscere formido. xxiij. q. viij. si in mortē. Ecce quāte humilitatis fuit: q: quū esset summus pontifex: imperatoris se seruū vocabat: et dñm suū eū appellabat. Ecce quāte innocētie: q: in mortē suor. inimicor. cōsentire nolebat. ¶ Jtē quū Mauritius imparor. Gregoriū z ecclesiā dei persequeretur: inter cetera sic scribit ei Hegeo. ius. Quia eī pcō: sum: credo ꝙ oipotēs deus tā to vobis amplius placabitis: quāto me male seruientem afflixitis. Jnaudita humilitas in rāo sancto: ꝙ credebat tyrānū et persecutorē ecclesie deū sibi placare quū eū affligebat: nec aliud credebat in cōscientia ꝙ dicebat. xxij. q. ij. cū humilitatis. quod de perfectissima mētis humilitate sui abiectione ꝓuenire non dubiū fuit. Prop:iū eī humiliū est de se modica sentire: z de alijs magna. sm eundem Hegeo. Vñ Phil. ij. Sed in humilitate superiores sibi inuicē arbitrātes. vbi dicit glos. Alter alterū reputet dignior rē: pōt eī aliq̄d esse occultū in alio quo nobis superior: sit. ¶ Ex summa humilitate Hegeo. papa pueros cantū docebat: et flagellū eius quo pueris minabatur: cū antiphonario Rome cū veneratione debita reseruatur. Esset ergo fastus Romanor. pōtificuſ vicario: ū filij dei in carne humiliati. Phil. ij. et crucifixi/nostro infelici tpe numerū: et succedant sic in humilitate Hegeorio/sicut z dignitate. Vñ Hiero. ſfariscat (als facessat) inuidia: romani culminis recedat ambitio: cum successor. piscatoris discipulo christi loquor. xxiij. q. ſ. qm̄ verus. vbi glos. dicit. ꝙ quum duo certarent de electione papatus: z vnius nobilitas allegaretur: alius ex aduerso respōdit. Piscator. Petro fabri filio christo. Mar. xiij. et Mar. vſ. Lu. iij. z simile Jo. vſ. successō: ē quer̄imus: nō augusto. ver. Nobilitas fastū: fastus litem parat: armat vis odium: capiūt hec tria mortis iter. ¶ Consideret papa ꝙ nō quia summus pontifex ideo summus: qui eī summū se credit: infinitum se esse mat: sed quis summus cui addi non possit: solus de⁹ essentialiter bonus et in infinitū bonus. Mar. x. Matth. xix.

et Luc.xviij.de pe.di.ſ.q: diuinitatis. Nūquid ſemita iuſto nō quaſi lux ſplēdēs p:ocedit ⁊ creſcit uſq; in perfectū diē? Prouer.iiij.de pe.di.ij.nō reuertebātur. Abſit a papa credere hoc. Hoc em̄ illoꝝ eſt qui dignitates uirtutes putāt. Auguſtis relinquar illā ſniam: aliūſq; q̄ diuinis coli honoribus nō tinuerūt.verbi gr̄a. Nabuchodonoſoꝝ. Alexandro.Antiocho.in li. Macha.Herodi.Act.xij. ¶ I Papa uero cōſideret nō cōſummatione ſe ſummū dici: ſed cōparatione. nec cōparatione meritoꝝ: ſz miniſterioꝝ.ſ. Petri.ij.c.ſ.ad Coꝝ.iiij. Sic eū exiſtimet quilibet ut miniſtrum chriſti:⁊ inter miniſtros ſummū. Dicat papa cum Paulo. Nō q̄ iam acceptus aut iā perfectus ſim.⁊ rurſum. Et me nō arbitro: cōp:hēdiſſe. Phil.iij. hec ſciētia ſanctoꝝ.hec longe ab illa que inflat.ſ.ad Coꝝ.viij. ex de renū. niſi cum de.dist. §.de p:ofectu. ¶ Reſtat adhuc querere cuiſq; pape ſit quā gerat in eccleſia dei p rpe perſonā. Eſt aūt poſt reſtate Petrus. ex de elec.c.ſignificaſti.§. ceterū. Uncīōe chriſtus. ex de ſacra unct. c. unico. Cui claues tradite: cui oues uniuerſe cōmiſſe ſunt. Jo.ult. ex de elec.ſignificaſti. Et quidē alij ianitores et gregū paſtoꝝes. xcv.di.eſto. ſed ipſe tāto gloꝝioſius:quāto ⁊ differētius. Heb.ſ. uerūq; p:e ceteris nomē hereditauit. Habent illi ſibi aſſignatos greges:ſinguli ſingulos: ſibi uniuerſi creditī. ex de ma.⁊ obe. ſolite.ſ.q.vj. decreto. nō modo ouiū: ſed ⁊ paſtoꝝ ipſe uniuoim paſtoꝝ: q: uicarius p:incipis paſtoꝝ. xcv. dist. eſto. De hoc aūt copioſe in prima parte iſtiꝰ operis. ſ. tractaui. nec hic repeto. ſed ibi remitto. ¶ Sed p ſequoꝝ: ut papa tumorem deponat: ut cōſideret quid ſit: q: homo. quis: q: eps. homo natus: eps factus. ſed qualiter natus attendat. de muliere. ad literā. b: eui uiuēs rpe. q: parū uiuūt pape. repleturꝫ multis miſeriis plus q̄ alij hoies. Job.xiij. Tollat proinde nunc hereditaria hec perizomata ab initio maledicta. Gen.iij. de pe.di.ſ.adā. Dirūpat uelamē foliaꝝ celāſtiū ignominiā: nō plagā curantiū. Deleat fucū. de cōſe.di. v. fucare. fucati honoꝝis huius ⁊ male coloꝝate nitoꝝ: ē gloria: ut inde ſe nudū cōſideret: q: nudus egreſſus eſt de ute ro matris ſue. Job.ſ. Nūquid infulatus? Nūquid micans gēmis aut floꝛibꝰ ſericis aut coꝛonatꝰ pēnis aut ſuffarcinatus metallis? Si cūcta hec uoluti nubes quaſdā maturinas uelociter trāſeūtes et cito ptrāſituras diſſiper et exſuffler a facie cōſiderationis ſue: occurret ſibi hō nudus ⁊ pauꝑ et miſerabilis. Apoc.iij. homo dolēs.pē. lxviij. Ego ſum pauper ⁊ dolēs. Et homo fit. erubeſcēs q̄ nudus ſit. Gen.iij. de peni.di.ij.§.romanos. ver. ut cognoueruīt. alꝰ eſt. c'plo:ās q̄ natus ſit. murmurans q̄ ſit homo natꝰ ad laboꝝē. Job.v. nō ad honoꝝē. ſalubꝝis copula ut cogitans ſe ſummū pontificem attēdat uiliſſimū cinerē nō fuiſſe ſed eſſe. Gen.viij. Unde ſi cogitat ſe quātus eſt: cogitet ⁊ qualis ⁊ quid eſt. ¶ Cogiter ergo papa qualis ſit ex ſe: ⁊ qualis ex dono dei. non ſit in ſpū eiꝰ dolus. pē. xxxj. ſed reddat que ſua ſunt fidi: mala. ſ. et que ſunt dei deo. Mat.xxij. ca. bona ſc̄a. Jaco.j. Mat.vj.⁊.xviij. et Luc.xj. Attēdat qualis ſit in donādis iniurijs. lxiij. di. ſalonitane. qualis in uiſcēdis.xxij.q.iij.ſi is. ubi de hoc q̄ in utroq; puidus ⁊ diſcretus modi loci ⁊ tēpoꝝis cōſeruatoꝝ. l. di. ut cōſtituerē. ex de cle. ercō. mi. latoꝝes. Qualis in tribulationibus. Si cōſtans in ſuis. vij.q.j. ſuggeſtū. In alienis cōpatiēs. vij.q.j. §. hoc uc. Hoc recti coꝝdis. e regione puerſiſſimi. ſi in p:oprijs impatiēs: in alienis nō ſit cōpatiēs. ¶ Uꝫ Cauenda p:ecipue in ſummo pōtifice otioſitas. Otiū em̄ mater nugarū nouerca uirtutū. lxxxiij. diſt. nihil. Nuge in oꝝe ſacerdotis blaſphemie. Cōſecrauit os ſuū euangelio. talibꝰ li os aperire illicitū: aſſueſcere ſacrilegiū eſt. Fede ad caſtimos mouet: fediꝰ mouet. Poꝝro detrahere an detrahentē audire quid hoꝝ dānabilius ſit: non facile diꝝerim. vj.q.j. er merito. ⁊.c. deteriꝰoꝝes. ¶ Uꝫ Maūt̄ p:ecipue ſibi attendēdum eſt q̄ nō ſit acceptoꝝ perſonarū (cū raro inueniatur) q: non eſt perſonarū acceptio apud deū cuius ipſe eſt uicarius. Act.x.ſ. Pet.ſ. Jaco.ij. ubi de hoc. uñ ibi. Si aūt personam accipitis: peccatū operamini redarguti a lege quaſi tranſgreſſoꝝes. Deut.ſ.c. ubi de hoc.ſ.q. vij.§. hinc petrus. xxxij.q.iiij.§. his ita. iij.q. ir.c. ulti. ubi de hoc. iiij.q.iiij. nullus. ubi de hoc. ex de iudi. venerabilis. ⁊.c. nouit. §. ſi foꝝ.ſan.ſ.q.ſ. ſi quis nec̄. ex ut eccle. beneſi.c.ſ.§. in omnibus. Unde et phariſei adulantes domino dicebant. Matth.xxij. Et non eſt tibi cura de aliquoꝝ: nō enim reſpicis perſonam hominum. Sap.vj. Puſillum et magnū ipſe fecit: ⁊ equaliter ei cura eſt de omnibus. ubi dicit Jhiero. Non rex apud illum nobilioꝝ: non pauper infirmioꝝ: non diues potentioꝝ: non dñs potioꝝ: non ſeruus deterioꝝ: ſed omnibus equalis: omnibus iuder: omnibus deus: omnibus dñs eſt. Contra hec ſunt que leguntur et noꝝ. xxiij. q.ſ. qui contra pacem. ubi aliter puniuntur nobiles: quia minus q̄ ſerui. de hoc de iureiur. cum quidam. Sed ibi ſoluitur: quia in pena pecuniaria plus punit nobilis et diues: in coꝝpoꝝ: ali uero plus ignobilis ⁊ pauper. ¶ Sed et a uitio magis periculoſo pape et alijs rectoꝝibus ſuper omnia ſibi cauendū eſt. ſ. ne fit facilis ad credēdum: cuius calliditſſime uulpecule magnoꝝum neminem comperiri ſcitis. Fm Bernar. cauiſſe ueſutias. Unde eis ipſis p:o nihilo ire multe. Unde innocentum frequēs accuſatio. Unde p:eiudicia in abſentes. Unde ſuſpitiones coꝝ excruciātes. Unde indignationes. Unde adulatoꝝum perſtrepit turba in elatione. Unde peruerſitas iudicioꝝ. Nihil ſic regimen uniuerſale deſtruit. Ad hoc.xxiij.q.iiij. q̄ magnum. ubi de hoc. unde Gregoꝝius. De uestra igitur ſanctitate abſit a chriſtianoꝝum iudicio ea que maledicoꝝum hominum rumoꝝibus conficta credimus: in qualicumq; modulo ſuſpitionis adduci: quia et ſacri eloquij teſtimoniū tenemus ut mala maioꝝum ſupple maxime quum foꝝſitan dicuntur: niſi p:obata credi non debeāt. Et infra. Hec igitur dixi ut nimie leuitatis eſſe oſtenderem: ſi quis mala grauia credere ſtudeat que p:obari non poſſunt. xj. q. iij. in cunctis. ¶ Item in. viij. ſynodo. nō ſolum ille reus eſt qui falſum de aliquo p:oferꝝ: ſed etiam is qui aurem cito criminibus p:ebet. xj.q.iij. non ſolum. lxxxvj. diſtinc. ſi quid. xv.q. viij.c.ij. et.q.ult.c.ult. in fine. ibi. Quia non ſtatim qui accuſatur reus eſt: ſed qui conuincitur criminoſus. Ecc̄i.x. Ante q̄ ſcruteris non repꝛehendas. inrellige p:ius. et tūc increpa. ante q̄ audias non repꝛehendas. xj.q.iij. eoꝝum. Et Auguſtinus. Nam ſi nominatio ſufficit ad eſt diffamatio ſm gloſ. multi damnandi ſunt innocentes: quia ſepe falſo in quoq; crimina nominātur. ij.q.ſ. multi. in fine. Et dominus mala audita de Sodomis noluit iudicare p:iꝰ q̄ manifeſte cognoſceret que dicebantur. Genes.xviij. de accuſa. in multis. c. ij.q.j. deus. Et ibi dicitur per Euariſtū papam. Mala audita nullum moueant: nec paſſim dicta abſq; certa p:obatione quiſq; unq̄ credat: ſed ante audita diligēter inquirat: nec p:ecipitanter quis aliquid agat. Si enim deus omniū cognitoꝝ Sodomoꝝum mala quoꝝum clamoꝝ uſq; ad celum peruenerat omnia ſciēs p:ius non credere nec iudicare uoluit: ipſa ea cum fidelibus teſtibus diligenter inueſtigans que audierat opere compꝛobaret: Nos qui ſumus homines ⁊ peccatoꝝes quibus incognita ſunt iudicia dei. hec p:ecauentes nullū ante ueram iuſtamq; p:obationem iudicare aut condemnare debem̄ manifeſte apoſtolo Paulo dicente Roma.xiij. Tu quis es qui iudicas alienum ſeruum? ſuo domino ſtat aut cadit. Idem.xxx.q.ulti. nullum faciunt. ea. cau. er. q.§. his ita. et.c. iudicantem. c. incerta. ex de ſimo. licet heli. de hoc noꝝ. xxij.q.iij. innocēs. gloſ.ſ. ex de cleri. excom. mi. illud. in gloſ. ſcz quod nō. Uꝫ autem dicit Charitas omnia credit. ſ. ad Coꝝ. xiij. exponitur. que ſuaderet ueritas ad fidē credēdam. ſ. que credit eccleſia. ¶ Quum quidā pater alteri malum de quodā fratre retuliſſet: dixit ille. Un hec ſcis: dixit referēs. quidā bonus frater mihi retulit. rndit audiēs. ſi bonus fuiſſet: nū q̄ hec tibi dixiſſet. Habet hoc pp:iū antiqui hoſtis inuidia: ut quos imp:obaꝝ actuū ꝓperatione deo ſibi reſiſtēre deſcere nō ualet opiniones eoꝝ falſa ad tp̄s ſimulādo dilaceret. ij.q.v. habet hoc.

Ab adulatoꝝ peſte cauēdum.

¶ Articulus.xliij. A

Sexta consideratio p:incipalis papalis est cogitare quid hꝫ regere. q: totū mundū. Nā parētes eius apostoli destinati sunt a dño non ad aliquas regiones: sed ispm debellaturi orbem. Ite/inquit/in vniuersum mūdū ⁊c. Mar. vlti. Ex quo nō peruenerūt victores inclyti filij excussor. pſ. cxxvj. quō sagitte potentū acute. s. linque ignite. pſ. cxix. de pe. dist. s. periculose. cū carbonib⁹ desolatoribus. Et quidē in oēm terram exiuit sonus eor⁹ ⁊c. pſ. xviij. xix. di. ita dñs. ex de elec. fundamēta. lib. vj. Penetrabāt verba illa incēsa igni. pſ. lxxix. quē dñs misit in terrā. Occurrebāt strenuissimi bellatores ꝫ nō succūbebant. ¶ B Triūphabāt etiā mortui. pſ. cxxxviij. nimis cōfortatus est p:incipat⁹ eor⁹. Cōstituti sunt p:incipes sup oēm terrā. pſ. xliij. lxiij. di. quor⁹ vices. Papa eis in hereditatē talē succedit. Ipse heres orbis. Hereditas illi⁹ est. Dispensatio sup illū credita est sibi. fm Bern̄. non data possessio. Usurpat⁊ hāc. Cōtra dicit sibi qui dicit/meus est orbis terre ⁊ plenitudo eius. pſ. xxiij. Et alius pphera. Et erit eis terra possessio eius. Christus hic est qui possessionē sibi vēdicat/⁊ iure creationis/et merito redēptionis/⁊ dono patris. pſ. ij. dabo tibi gētes hereditatē tuā: et possessionem tuā terminos terre. possessionē et dñiū. Cedat huic papa. Ipse curā illius habeat. P:esit papa vt quideat/vt cōsulat/vt seruiat: p:esit vt pſit. viij. q. j. qui epatū. P:esit vt fidelis seruus et p:udēs quem singulariter constituit dñs. Mar. xxj. Lu. xij. Mar. xxiiij. super familiā suā. Ad quid: Vt det illis escā in tēpore. hoc est vt disp̄seat. xliij. di. ephesijs. nō imperet. Hoc faciat: et dñari ne affectet hominum hō: vt non dñetur sibi/eis iniustitia. pſ. cxviij. ¶ E Bernar. ad Eugē. papā. Nullū tibi venenū/nullū gladiū/pl⁹ formido: q̄ libidinē dñandi. Certe vt multū tibi tribuas: simultū deceptus nō es: nil te existimas pl⁹ accepisse a magnis aplis. Paulus. Sapiētib⁹ ⁊ insipiētibus debitor. es. Roma. s. Hoc nomē poti⁹ cōgruit seruiēti q̄ dñanti. Ergo si papa debitor est: curā dū summopere ⁊ vigilātia cōsiderandū ſ̄ est/quō ⁊ qui nō sapiūt sapiāt: docēdo eos. xliij. dist. p totū. vt qui sapiūt nō desipiant. ex de renū. nisi. §. verū. ibi. desipis si sic sapis. ⁊ qui desipuere resipiscāt. Nullū gen⁹ infidelitate infidelitate (vt sic loquar) infipiētius. Est ergo infidelibus debitor. est Judeis ⁊ grecis ⁊ gentibus, ¶ D Interest p:oinde sua/dare operā quā possit: vt increduli cōuertātur ad fidē. ex de cōuer. infi. p totū. cōuersi nō auertant. auersi reuertant. ¶ E Ambitiosi specialiter a dei eccl̄ia. s. q. iij. ex multis. c. vēdētes. ejiciant. O ambitio ambientiū crux: quō oēs tor: quēs/oibus places? Nil acerbius cruciat: nil molestius inquietat: nil tm apud miseros mortales celebrius negotijs ei⁹, An nō limina ap̄lor⁹ plus iā ambitio q̄ deuotio terit? An nō vocib⁹ eius papale tota die reboat palat̄ium? An nō questib⁹ ei⁹ tota legū canonū q̄ disciplina insudat? An non spolijs ei⁹ ois Italica inhiat in explebili auiditate rapacitas? vide qđ scripsi de ambitione. s. in ista. ij. parte. in. ix. ar. in ver. ambitiosa es. ⁊ ver. O ambitio. ¶ ſ Inter alia etiā cōsiderāda Romano pōtifici est appellationes frustrator⁹ ias refutare. ex de appel. cū frivolis. li. vj. q: appellationis remedium nō est ad defensionē iniquitatis: sed ad p:esidiū innocētie instituit. ex de ap. cū speciali. §. po:ro. et. c. ad nostrā. Appellat ad papā de toto mundo: ⁊ id quidē in testimoniū singularis sui p:imatus. ij. q. v. quisquis. cū. iij. c. seq. et. c. ideo. et c. decreto. c. qui se scit. sed ipse nō p:imatu gaudeat: sed fructu. Unde Luce. x. In hoc gaudere nolite: q: spūs vobis subjciūtur. Nō est autē appellatio subfugiū: sed refugiū. Qđ p:ius est ad remediū: nō tendat ad nocā. s. q. viij. qđ p:o remedio. lxiij. dist. c. verū. ex de rescrip. statutū. in p:in. li. vj. ¶ G Quid de auaritia in summo pontifice p:ecipue detestāda dicā: Si quidem auarus est: totus mūdus cui p:est/obolus sibi est. in plogo biblie. viij. c. xiij. q. iij. quid dicā. Quia beatus ⁊ sanct⁹ est aut esse debet. xl. di. c. j. excuriat man⁹ suas ab oī munere. Esa. xxxiij. s. q. s. sunt nōnulli. ex de fimo. et si q̄stiōes. Parui deiectiq̄ animi est de subditis nō p̄fectū querere subditor⁹/sed questū p̄positum. In summo p̄sertim oīm nihil turpi⁹. Thesaurizare hꝫ patrer filijs: nō ecōtrario. ij. ad Cor⁹. xij. vbi etiā dicit. Nō enim quero q̄ vestra sunt: sed vos. ex de cens. cū apl̄s. Videm Paulus ait Phil. iiij. Non quero datū sed fructū. Narrat Bern̄. li. iij. de cōsidera. in laudē Eugenij pape saccos germanicos rumētes p:ecio Romā aduenisse. Argētū repartatū est fenū. Sūmarij nō leuari sarcinis onusti nihilomin⁹ reparārī vel inuiti. Noua ⁊ mira res. Mīn̄ hactenus apud Romā refudit? ⁊ nūc romanor⁹ cōsilio id⁹ furpatū non credimus. Ite duo venerūt ad curiā: ambo locupletes: et ambo rei. siquidem vnus Magūtinus. Coloniēsis alter. Alteri gratis. s. q. s. gra reddita est. alter indign⁹ credo cui gratia redderetur: audiuit: Cū quali veste intrassti/cū tali egredieris. O vocē magnificā. vocē p:ofus aplice libertatis. Quid min⁹ ab illa habuit: pecunia tua tecū sit in pditionē? Act. viij. ⁊ s. q. s. qui studet⁹ nisi q̄ in illa pl⁹ legi: in ista plus modestie sonuit. cōtra auaritiā ⁊ simoniā. ij. eo. arti. r. §. post q̄. ¶ H Hic aūt querēdum est an papa possit cōmittere simoniā. Et tenet Tho. q̄ sic. scilz q̄ papa pōt cōmittere vitiū simonie sicut quiliber ali⁹ homo. Peccatū em̄ tāto in aliqua p̄sona est grauius: quanto maiorē obtinet locū. Ad hoc. xl. di. hō christian⁹. ⁊. c. si papa. ⁊ dist. s. in. r. ar. Quāuis em̄ res ecclesie sint ei⁹/vt p:incipalis dispēsator: is: nō tm̄ sunt eius vt dñi ⁊ possessor: is. ad qđ facit qđ no. Inno. ⁊ Osti. ex de cōsti. que in ecclesiarū. et de immu. eccle. q: plerīq̄. et dicit. s. in arr. pri. in. v. cōsideratione pape. ver. est ergo. Et ideo si reciperet p̄ aliqua re spiritualī pecuniā de reditib⁹ alicui⁹ ecclesie: nō careret vitio simonie. Et similiter posset simoniā cōmittere recipiēdo pecuniā ab aliquo laico nō de bonis ecclesie fm Tho. q̄ hoc ostendit in. ij. q. c. ar. s. in solutiōe vltimi ar. et in. iiij. sen. di. xxv. ibi. Ad tertiū sic p:ocedit. ver. ad scōm. vbi dicit q̄ si papa p aliquo spūali mun⁹ acciperet: simoniā cōmitteret fiat et alius hō: q: ab ipso Petro cui papa succedit/simoniacū recepit dānationē in nouo testamēto. s. q. s. pet. c. qui studet. Act. viij. Et q̄nis res ecclesie sint aliquo mō papet: nō tm̄ sunt ei⁹ modis oībus habende: sicut illud qđ ad manū hꝫ. Nō autē est dubiū q̄ simonia cōmittere⁊: si quis aliquod spūale debitor/i suo daret: vt qđ suū est recuperaret: et ita etiā in ppōsito papa a simonia non excularet: si (qđ absit) spūalia p rebus tēp:oralibus daret. fm Tho. et hoc videt renere Archid. vr no. xij. dist. c. s. ¶ Sed videt cōtra no. s. q. vs. c. vlti. vbi d: q̄ lex iulia de ambitu nō habet locū in Romana ciuitate. per. l. ff. ad. l. iul. de ambi. l. s. Idē no. lxxxij. di. p̄byter. in glos. et ita. Ite papa legib⁹ loquendo de simonia et canonib⁹ solut⁹ est. ff. de legi. p:inceps. et de elec. innotuit. ex de cōcess. p̄bē. ppōsuit. ⁊ no. ex de cōsti. c. i. ¶ Credo q̄ si papa in ijs que sunt p̄hibita/q: simoniace vt vēdere sacramēta: quor⁹ vēditio in veteri testamēto etiā p̄hibet. s. q. s. q̄ studet. ⁊. c. sicut eunuchus. pactū vel cōuentionē vel cōuentionē apponeret/cōmitteret simoniā. Sed in ijs que sunt simoniaca/q: ab ecclesia p̄hibita: vt vēdere beneficia/sepulturas/⁊ similia: que habent ex de simo. nō satis. c. cū in ecclesie. q: tūc etsi peccet malū ex̄plū dando. xj. q. iij. p̄cipue. xl. dist. si papa. ⁊ mali speciē cōtineat: a qua eū cōuenit ⁊ opor⁹ret abstinere. intra ap̄lm. s. ad Thessa. primi. ⁊ ex de vi. ⁊ hone. cle. cū ab oī. ex de fimo. audiuim⁹. i. q. i. emēdari. Si tm̄ ex certa sciētia hoc faciat: nolēs subesse iurisdictiōi positiuo quo solutus est/nō cōmitteret simoniā. licet vt dicit illa pactio et cōuentio etiā in ijs de se graue pctm̄ sit. Sic sentio. Ar. eor⁹ que no. q̄ quedā sunt p̄hibita/q: simoniaca: quedā simoniaca/q: p̄hibita. ex de offi. delega. et gre. in glos. s. fine. ⁊ de pac. cū p:idē. in glos. q: ius. ⁊ de iureiur. et si christ⁹ q̄dā. ⁊. s. q. ij. saluator⁹. in glos. fiat. ¶ I Nominus inter alia attēdat summus pōtifex cōseruare suos inferior⁹es p:elatos in hono:e et iurisdictione eor⁹, et non

omnia trahere ad se. Unde Gre. Nā si sua vnicuiq epi scopo iurisdictio nō seruetur: quid aliud agitur: nisi vt per nos p quos ecclesiasticus custodiri ordo ille debuit: cōfun datur: xxj. q. j. peruenit. ¶ Nō subtrahat ergo p suas exēptiones que nutriunt supbias ⁊ incorrectiones: abba tes epis: epos archiepis siue primatib⁹ quib⁹ subsunt. ix. q. iij. in primis. ix. c. vsq ad. §. sola. Unde ⁊ dictus Gre go. Nec honorē meū esse deputo: in quo fratres meos hono rē suū perdere cognosco. Me⁹ nāq honor est fratrū meo rū solidus vigor. Tunc ego honoratus sum quū singulis quibusq honor debitus nō negatur. xcix. di. ecce. Nō ergo satisfaciat appetitui suo in istis exēptionib⁹ faciendis nec in alijs. Non faciat voluntatē suā: sed illius cuius est vica rius. qui ait Jo. vj. Nō veni facere voluntatē meā ⁊c. de cō se. dist. v. c. vlti. Nā nō minus q̄ elati animi est veluti ratio nis expertē nō p ratione: sed p libito agere: nec iudicio agi sed appetitu. xj. q. iij. illa. Quid em̄ tam indignū sibi ⁊ cōtrariū rationi: q̄ vt totū tenēs non sit cōtētus toto: nisi minutias quasdā atq exiguas portiones ipsius sibi credi tevniuersitatis tāq̄ nō sint sue satagat: nescio quō adhuc facere suas: nō resp̄ndās parabole Nathan de hoie qui cē tum oues habēs vnā que erat pauperis cōcupiuit. ij. Re gū. xij. de pe. di. j. §. ex his ita q̄. ver. dauid. Achab quoq̄ q̄ rerū summā tenebat: vnā vineam Naboth affectauit. iij. Reg. xxj. de pe. di. j. §. ex his. ver. achab quoq̄. ⁊ di. iij. §. ec ce. ver. vidisti. ⁊ ñ. si achab. xvij. q. vij. cōuenio. ver. nabu te. vbi de hoc. Auertat de⁹ a papa qō ibi sequit qō ille au diuit. Occidisti ⁊ possedisti. Si em̄ extollit qui eximitur ⁊ alteri subtrahitur: et cui subtrahitur vitur: qui subtrahit: quō innocēs: si is qui murmurat p̄m aiam mortuus est ⁊c. di. nec q̄. Qui instigat quō viuit? Quō nō reus mortis am bor ⁊ sue pariter qui gladiū dedit? ar. lxxxiij. dist. §. j. ex de iudeis. ita quoq̄ dam. j. rñ. vbi de hoc. ¶ Nō ergo pertur bet papa terminos quos posuerunt patres ⁊ p̄decessores sui. de sepul. c. j. vj. q. iij. scitote. xiij. q. j. c. j. Non muter ordi nationes et canones antiquor. xxv. q. j. quasi per totū. Si iustitia est vnicuiq seruare ius suū. ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. di. j. humanū. ex in phe. decre. Greg. rex pacificus. insti. de iu sti. ⁊ iur. in p̄in. auferre cuiq sua iusto quō poterit connue nire: ex de ver. signi. forus. Error papa si vt summam ita ⁊ solā instituta a deo sua apostolica authoritatez existimat. Si hoc sentit: dissentit ab eo qui ait Roma. xiij. Nō est po testas nisi a deo. Et p̄as data est pape in edificationē. nō in destructionē. ij. ad Cor. x. ⁊ vlti. ⁊. xxiij. q. j. quid culpak. xxj. q. ij. moner. Deinde sequit in apko. Qui potestati resi stit: dei ordinationi resistit: etsi p̄cipaliter p papa facit: nō tñ singulariter. deniq̄ ibi ait Apls ad Roma. xiij. Omis aia potestatibus sublimioribus subdita sit. ex de cēsi. ois. vbi de hoc. Non ait sublimiori tāq̄ in vno: sed sublimio ribus tāq̄ in multis. Non ergo sua potestas sola a dño est: sunt ⁊ mediocres: sunt et inferiores. quāq̄ aliter ptās pa palis sit a deo: q; immediate. alie papa mediāte. vt dixi la tius in. j. parte iſti⁹ operis quasi post p̄in. in ar. xiij. ⁊. xvij. Nā alios christus dedit in ecclesia doctores: alios apl̄os: alios ꝓpheras: alios euangelistas ⁊c. j. ad Cor. in tb. xij. ad Ephe. iij. ex de here. cū ex duūcto. §. sunt em̄. Nam ⁊ sicut sunt ordines angelor ⁊ alijs alij superiores sub vno capi te deo: ita in hac ecclesia militāti sub vno summo pōtifice primates vel patriarche archiepi epi abbates ⁊ alij p̄s byteri ⁊ reliqui in hūc modū. Ad hoc. xxj. di. deros. lxxxix. dist. ad hoc. xciij. dist. a subdiacono. ¶ Si dicat epi: no lo esse sub archiepo: aut abbas nolo obedire epo: nūquid hoc de celo est? immo de supbia: que inde p̄cepta est in luci fero obedire nolēte ⁊ superiorē recognoscere. de pe. dist. ij. p̄incipiū. Esa. xiij. Quis vnq̄ angelor dixit nolo sub ar changelis esse? Si aūt dicit papa. Prohibes me dispensa re. Dicam cū Bernar. non. sed dissipare. Non sum tam ru dis vt ignorem positū dñm papam dispensatorē. xxij. dist. ephesijs. sed in edificationem ⁊ non in destructionē. ij. Co rinth. x. ⁊ xiij. Deniq̄ queritur inter dispensatores vt fide lis quis inueniatur. j. ad Cor. iiij. quasi dicat rarus inueni tur. Unde scriptū est Prouerb. xx. Virū fidelē quis inue nier? Ubi necessitas urget: excusabilis dispensatio est. vbi vtilitas prouocat: dispēsatio laudabilis est. l. dist. vt cōsti tueretur. j. q. vij. §. nisi rigor. cum. c. seq. vsq̄ ad. §. ceterū. ex de tēpo. ordi. c. ij. ex de elec. innouit. §. multa. Utilitas di co cōmunis: non propria. vij. q. j. scias. vbi de hoc. ex de po stu. prela. bone. j. vbi de hoc. Nam quū nihil horum est: nō plene fidelis dispēsatio est: sz crudelis dissipatio. sm Ber nar. Adde hic quod scripsi. S. eo. in ar. xj. §. vnde notandū. in ter. in noua oratione Jeremie. ¶ Circa hoc nō de sit cōsideratio Romano pontifici circa habitū honestum clericor tonsuram et rasurā et coronam et modū viuendi etiā exterius: quia in exemplū dati sunt: vt ex eis exeat bo nus odor. ex de sacra vnc. c. vnico. Nam et eor vestes ⁊ ha bitus mystici quēadmodum sunt ⁊ sacramērales. xliij. dist. sit rector. viij. q. j. licet. Nec dicant clerici. Non est cura deo de vestibus: sed de moribus. nam deformitas vestium de formitatis mētium et mor indiciū est: et habitus discolor et lasciuus sz incōpositus sacrum statū ordinem decolo rat. ad hec xxj. q. iij. per totū. j. q. vij. et si illa. ibi. Illa tamē magnopere p̄caueda sunt que recipi sine manifesta de colorātione nō p̄nt ⁊c. xlj. dist. §. j. et. c. per simoniā ⁊c. Cle ricus professionē suā etiam habitu ⁊ incessu probet. ⁊ ideo nec vestibus nec calciamentis decorē querat. et. §. seq. xxx. dist. si quis viror. xxiij. dist. sanctimonialis. ex de vi. et ho. cle. vt clericor. ⁊. c. clerici. ⁊. c. cū decorē. Cōtra transgrediē tes in huiusmodi p̄uidit Clemēs. ex in cle. de vita et ho. cle. qm̄. que male seruātur: et maxime in curia. vbi magna pars domicellor cardinalium ⁊ alior p̄latorum clericor ⁊ beneficiator sine tōsura: et cū virgatis ⁊ parrucis vestib⁹ sicut alij domicelli laici incedit. Et quū de hoc in curia vbi erā penitētiarius dñi pape secreto quēdam em̄ monuis sem: ⁊ induxissem q̄ illi de familia sua qui erāt clerici ⁊ be neficiati non sic irent: superbus correctionē meā euangeli cam. Mat. xviij. ñ. q. j. si peccauerit. pati nō potuit. sed in dignationē eius incurri. Scēs aūt dñs papa Joannes p alios dixit q̄ bene corrigeret hoc. quod scies ille epos ⁊ ti mens induit illos domicellos vestib⁹ clericalibus: magis timens papam q̄ deum. ¶ Ad euidentiā aūt horū scīēdum est q̄ de tonsura clericor iura varijs verbis vtun tur. Quedā enim dicūt tonsuram rasurā in parte superio ri ad modū sphere. xxiij. dist. §. clerici. et. c. seq. Dicitur autē sphera rotūditas vel corpus seu spatiū rotūdum. Unde Hugui. in deriuationibus in lra. f. in. c. spatiū. ait Sphera est rotūditas. Unde sphera est manente diametro contis nua circa ipsam semicirculi circūductio. et dicit sphera q̄si spatium rotūdū. Quedam dicunt coronā tonsuram. xxj. q. j. duo sunt. Dicitur autē corona sm Hugui. in deriuatio nibus in lra. C. chorus. q; rotūda ad modum chori soleat fieri. Et est insigne victorie: vel regū honoris signum. que igitur in capite regū ponitur: ad signādū circūfusos in or bem populos: quibus accinctū quasi caput suum coronatur. Quedā tonsuram et coronā. ex de vita et hone. cleri. clerici. ij. et ex de cle. cōiu. c. fi. et ex de cele. miss. grauī. in cle.

Tōsura clericalis.

Quedam simpliciter tonsurā. ex de cleri. cōiug. ex parte. et. c. ioannes. ⁊. c. clerici qui. lib. vj. et ex de p̄uile. ex parte. et ex de biga. altercationis. lib. vj. ex de sen. excō. c. inder. li bro. vj. ex de transac. ex literis. ex de eta. ⁊ quali. cum cōtin gat. Quid ergo hec verba intendant videamus. ¶ Circa hoc sciendū q̄ clericis deputatis ad diuina ministeria cō petit rasura et tonsura in modū coronē: ratione figure: q; coronā est signum regis et perfectionis: quum sit circularis figura carens angulo: in signū carentie fordium. quia sm Bernar. vbi angulus: ibi sordes. Se igitur ⁊ alios vir tutibus regere et sordibus mūdare debēt: et sic in deo re quabunt. vt in p̄alleg. c. duo. Per rasuram autē ex parte superiori capilli subtrahuntur: ne mens ipsor per occupa tiones rēporales retardetur a cōtemplatione diuinorum mysteriorū. Summitas em̄ capitis est eminentia mentis.

Coronā quādoq̄ dēcear.

facit ex de sacra vnc. c. vnico. ver. in vertice. Per ipsū ergo denudationem mēris releuatio (alīs reuelatio) designat. Et q: cōuersi religiosi mīnisterijs diuinis nō occupant: superius nō radūtur: licet inferius rondeant. ad hec. xx. q. ij. c. j. in p̄in. & q. iij. c. ij. & c. vlti. ibi. Lomā deposuerūt. lxix. di. qm̄. ex de eta. & quali. cū cōtingat. q: tempo: alia deponūt. Et pp̄ie vocātur cōuersi/p: ofessi. xxvij. q. j. vt ler. Tōsura vero ex parte inferio: i capillos tōdet vsq; ad releuationē (alīs reuelationē) sensuū. s. visus et auditus: ne. s. oculos vel aures impediat. & est signū q̄ p: recidēda sunt vitia cordis & co: po: is: ne intuitū diuino: impediāt. Et ex his debēt co: ona celestis. Unde dicit canō q̄ incedere debēt clerici detonso capite & patentibus auribus. xxiij. dist. c. penul.

Ex p: edictis videt q̄ pp̄ie rasura respicit partē superiorē: quā itali dicūt clericam co: onā/circulū capillo: tonsura absciss̄ionem ipso: facit de sen. excō. contingit. ij. ibi. circūcisis criminibus. et vtrūq; hȝ po: tare clerici. vt iurib⁹ pall. Q: si clericus vnū tm̄ deferat/vel clericam/vel tonsurā et nō co: onā. s. inferius circulū capillo: cū vestibus virgatis vel veste partita publice: penā illius decre. q̄ȝ. incurrit. ē. alleg. et hoc de mēte ſm Jo. an. vt ibi no. Debe: aūt differētia esse inter tonsurā et co: onā regularē & clericalē: quia maio: dȝ esse regularis: q: plus mūdo renuntiat: & magis dȝ esse attētus ꝓ̄ plationi diuino: religiosus q̄ clericus. Unde magnitudo co: one signū est conuersionis. vt legit et no. xxij. di. c. quāq; oēs. ē. et ideo. Dicit concilīū Agathē se de clericis q̄ tonsurā & co: onā habeant congruentē. di. p: eal. c. clerici. quasi differant a religiosis. vt no. Ostiē. eo. q̄ſq. de vi. & ho. cle. in sum. ē. et in quibus. ¶ N Sed q̄d ſt religiosus po: tat habitū suū: quē tm̄ cooperit habitu clericō: vel secularīū? Apostata est: et sic fuit determinatum Bononie. et est questio Mercur. sub tit. de apostatis. Et ad hoc facit op. p: eal. c. clemē. qm̄. ibi. Ac religiosi quilibet quos oportet per decentiā habitus extrinseci mo: intrinsecam honestatē ostēdere. & ex de iudeis. in nōnullis. facit ex de vita & ho. cle. deus. Et sic etiā tenet Jo. an. in p: eal. c. qm̄. in glo. hec litera. ¶ Et hic notādū q̄ habitus monachalis est cuculla. xix. q. iij. mādamus. xx. q. iij. p̄sens. & ea. causa in themate ipsius. & ex de eta. & quali. intellexim⁹. vel ſſlo ex de sta. regu. ne in agro. in clem. Et ibi vtrūq; ponitur p habitu cuculla vel floccus: et forma vtriusq; ibi ponitur: & nō debet esse diuersi colo: is seu diuerse partis: neq; notabilis/sed religiosa: nō suspecta. vt habet. xx. q. j. c. vlti. De colo: e aūt monachi nō causent vt in eo: regula cōtinetur. Conformet aūt se quilibet in habitu & colo: e illis inter quos viuit. vt Cisterciēses albo colo: e. Cluniacēses nigro vtātur. xxiij. q. v. quod deo. facit q̄d legit et no. ex de vi. & ho. cle. deus qui. ex de sta. mo. recolēres. Est aūt habitus ita annexus religiosis: q̄ in quocūq; loco cōsistētes/siue in lecto quiescētes constāter eo vti debēt. vt habetur. xx. q. j. vidua. ex de vi. & ho. cle. clerici. in fi. xxiij. dist. sanctimonialis. vbi dicit q̄ eo habitu semp vti debēt. Q: si in scholis vel alibi sine cau̇a dimiserint religiosi habitū suū: excōicati sunt ipso iure. ex ne cle. vel mo. vt periculosa. lib. vj. Et licet postea ad male dimissum habitum reuertātur: etiā si postea sunt vel efficiātur bone fame: nō tn̄ poterūt eligi in p: elatos quasi infames et irregulares: quia oēs infames irregulares sunt: nisi cū eis dispensē. scripsi. ē. in j. parte. in ar. xlviij. in fi. Et in hoc credere posse ep̄m dispēsare. scripsi. ē. in. j. parte. l. arr. ver. xxvj. ar. j. q. vij. si qs oēm. xxv. q. j. legi. iuxta p̄in. xxxij. q. v. ille aūt. & hui⁹ sentētie fuit Jan. in p: eal. c. legi. ad idē ex de vo. & vo. redē. p tuas. vbi patet q̄ ille vouēs de quo ibi loquitur: fuit ineligibilis ante q̄ regularē habitū suscepisset: quum hoc vouisset: ergo multo fo: tius ille qui habitū suscepit regularem: & postea apostarando illū dimittit: est ineligibilis. quū magis apostatet nō deferendo habitū: q̄ ille qui nūq̄ suscepit. & isti⁹ sntie fuerūt ibi Jaco. de albe. & Per. de samp. qui dixerunt q̄ nō solū talis erat ineligibilis: immo institutus deijcere tur: q: alīs nō posset saluare suā cōscientiā: nisi resignaret, vt ibi dicit. sic no. Archidia. in p: eal. c. vt periculosa. lib. vj.

¶ Item ficut. ē. retigi tōsura monachalis maio: est q̄ clericalis. Sed nūquid alia est quantū ad aliquid? Dico q̄ sic: q: tonsurā clericalē nō pōt ferre dīgamus in mūdo remanēdo: sed monachalē sic. vt no. Archidia. ex de bīga. alten. carionis. lib. vj. in glo. vlti. Nā & bīgamus pōt esse monachus. vt no. xxxij. di. seriatim. Nec generali vocabulo clerico: vbi de clericis fit mētio: cōp: hēdūtur monachi. iij. q. v. c. iij. ver. si quis. xviij. q. ij. quidā. ver. eos vero. & ibi. xxj. q. j. legi. qō pōt induci ꝓ et cōtra. & ſ. superio: i. & l. generaliter. xciij. di. a subdiacono. ¶ O Hodie aūt parū curare vidētur dñi clerici q̄ appareāt clerici: q: quū in eis deficiat signatū. i. illud quod significat in eis clericatus o: do. xxj. di. cleros. in p̄in. & xij. q. j. clericus. deficit et signū exterius. ar. bonū ex de sen. excō. cōtingit. ij. ibi. Clericalis forma: p: iuilegiū labijs allegātes: qui factis paulo ante negauerāt clericatū: imo erubescūt clerici apparere: & inter alios legere & cantare: q: cōditio eo: eis displicet. vt legit no. xxiij. q. v. si apud. Nō erubescant tamē fructus beneficior: recipere: immo potius rapere: q: nō fiunt clerici vt deo seruiāt: sed vt fructus recipiant: qui seruientibus dari debent. ar. ho. ex de elec. cōmissa. ē. ceterū. li. vj. xxxj. dist. si quis sacerdotū. cū. c. seq. Unde no. Jo. mo. in p: eal. c. cōmissa. in vlti. glo. Nota penā cōtra cōferētes beneficia illis qui nō putātur p: ofīcere in eis. vnde Bern. de cōsideratione ad Euge. iij. li. in fi. Quid sibi vult q̄d clerici aliud ex et aliud videri volūt? Jd quidē minus castū minusq; sincerū. Nō pe habitu milites: questu clericos: actu neutrum ex hibēt. Nam neq; pugnāt vt milites: neq; vt clerici euangelizāt. Cuius o: dinis sunt? Quū vtriusq; esse cupiūt: vtriusq; deseruntur. vtrūq; cōfundūt. Unusquisq;/inquit Paulus/in o: dine suo resurget. s. ad Cor. xv. Ista in quo? An quisq; in o: dine peccauerūt: sine o: dine peribunt? aut si summe sapiēs deus veraciter creditur a summo vsq; deo: sum nihil ino: dinatū relinquere: vereo: nō alibi o: dinando: q̄ vbi nullus o: do: sed sempiternus o: no: o: inhabitat. Q: miserādam spōsam eccleſiā talibus creditā paranymphis: qui assignata cultui eius p: op: io retinere questui non verentur. Non amici p: ofecto sponsi. Jo. iij. sed emuli sunt. huius Bernardus.

Habit⁹ mona/chalis,

¶ Articulus. xv. A

Septima considera trio p̄cipalis papalis est circa Cardinales et suā aliā familiā specialē regendā & p̄uidēdam que circa ip̄m & prope ip̄m est: circa capellanos/cubicularios/penitētiarios/et ministros alios diuersis officijs deputatos: circa obsequiū eius & ecclesie. Interest em̄ glo: ie & sanctitatis papalis/vt quos p: eolis habet: ita sint info: mati/ita o: dinati/quatenus totius honestatis & o: dinis ipsi sint speculū: ipsi fo: ma. Inuentā tur p: e ceteris op̄z expediti ad officia: idonei ad sacramenta: ad plebes erudiēdas solicīti: circūspecti ad semetipsos custodiēdos in castitate & honestate. Habeat ergo specialē curā papa de sua familia speciali. Qui em̄ ſm Paulū. i. ad Timo. v. suo: et maxime do̊nesticos curā nō habet: fidē negauit: & est infideli deterio:. Quia ſm Gratianū. qui in re mīnima de qua sibi familiario: dȝ cura inesse/fidelis nō est: quō in ecclesia dei vbi tot sunt et alieni solicitā diligentiā adhibebit. xlvij. di. vbi ponunt p̄dicta verba Apli. ē. necesse. i fi. ¶ B Labo: er papa generaliter: labo: et specialiter. Paulus dicit. plus oībus labo: aui. s. ad Cor. xv. Nō ait. plus oibus p̄fuit: plus oībus fructificaui. Redder aūt deus mercedē labo: sanctor: suo: Sap. & ex de renū. nisi cū p: idē. ē. po: ro. i fi. ſfuerūt antiqui Romani pōtifices q̄ se totos ouib⁹ pascendis exponerēt: pastoris operā & noīe gloriātes: nil sibi reputantes indignū: nisi q̄d salutī ouiū obuiare putarēt: nō querētes que sua sunt. xxij. di. nosse. Sed impēdentes seipsos p subditis. vnde et ait apl̄s. ij. ad Cor. xij. Superimpēdar p aīabus vr̄is. Unus

erat de subditis questus/vna pompa/vnaq; voluptas si quo modo eos possent parare dño plebē perfectā. Luc. ſ. Jd oīmodis sarageb́ar: etiā multa cōtritione co:dis ⁊ co: poris. Vbi nūc quelo ꝓsuetudo hec? Subijt dissimilis valde. Vōge in aliud mutata sunt studia. Cura tñ ⁊ anxietas/ et emulatio/et solicitudo fateo: perseuerāt. Trāslata hec: non immutata(als imminuta.) Diuersa aūt locatio dissimilitudinē facit. Magna abuño. Pauci ad os legislatoris: ad manus oēs respiciunt. Pauperū vita in plateis diuitū seminat. Sūmus pasto: deauratus ꝓcedit tā multa circūdatus varietate: cōtēpta omnimoda paupertate. ait Bern̄. de cōsideratiōe ad Euge. li. iij. in pn. Demonū magis q̄ ouiū pascua hec. Non sic faciebat Petrus. non sic Paulus ludebat. Videmus omnē ecclesiasticū zelū ferue re sola ꝓ dignitate tuēda. Nono: i totū dat: nihil aut parū deuotioni ⁊ edificatiōi. Si causa requirēte paulo submissius/socialius/⁊ humiliꝰ se habere papa rentauerit: abfit/ inquiunt adulato:es/nō decet: tēpo: i nō cōgruit: maiestati nō cōuenit: quā gerās personā attēdito. De placito dei vltima mētio est: ꝓ iactura salutis nulla cunctatio: nisi q̄ sublime est hoc salutare dicamus: et q̄ gloriā redoleat/id iustū. Jta oē humile p:obio ducit inter palatinos ⁊ papales: vt facilius qui esse q̄ qui apparere humilis velit inueniat. Tuno: dñi fatuitas vel simplicitas reputat. Virum circūspectū ⁊ amicū ꝓprie cōsciētie calūniātur hypocritā. Poro amato:ē quietis ⁊ sibi interdū vacantē inutilē dicūt. Incredulī ⁊ subuersores. Ezech. ij. ad latꝰ pape sunt. Scorpiones. Ezech. ij. cū eo habitant. Lupi nō oues sunt. Talium tñ ipse pastor. Agat sicut pōt vt cōuertat eos: ne ipsi subuertāt eū. Aut pastor: ē se exhibeat: aut negabit se illiꝰ cuius sedē tenet esse heredē. Petrus hic est qui nescit p:oc:isse aliq̄n vel gēmis o:natus vel sericis: non tectus auro: non vectus equo albo: nec stipatus milite: nec circūstrepentibus septus ministris. Absq; his tñ credidit satis ⁊ melius posse impleri salutare mandatū: si amas me pasce oues meas. Jo. vlti. ex de maio. ⁊ obe. solite. §. pen̄. Petrus argento ⁊ auro carebat. Act. iij. Tunica sola ⁊ pallio p:o vestitu: ꝓ victu pomo et oluis raro oleribus cōtentus erat: et nihil aliud querebat. vt ait Clemēs discipulus eiꝰ. Jn his ergo ornamentis pompis ⁊ militibus nō successit papa Petro: sed Cōstātino. xcvj. di. cōstātinus. Tolerāda hec ꝓ tēpore: nō affectāda ꝓ libito. ar. xxiij. q. v. scōm. Diuitie si affluant(vtinā sic nō affluerēt) nolite co: appone re. pō. lxj. Etsi deauratus et purpuratus incedat: nō est tñ q̄ ho:reat operā curā ve pastor: alē pastoris here: non est q̄ erubescat. Roma. ſ. euangeliū ⁊ crucē eius. ¶ E Veniam⁹ iā ad collaterales ⁊ coadiuto:es dñi pape: p:ecipue dños Cardinales. Jſi seduli sibi: ij intimi sunt. Quādo: die si boni sunt: sibi potissimū sunt. ſ. pape. si mali: eque plꝰ sibi. Nec se dicat papa sanū: dolēte latere. ex de offi. lega. volētes. hocest ne se diceret bonū/malis inuitentē. Co:ruptis sociatus/inco:ruptus nō est. xxiij. q. iiij. quisquis. Aut si bonus sit papa: quid emoluméti afferret ecclesie dei sua sola iustitia: vbi snia ꝑualet aliter affecto:ū? Sed nec tuta sibi sua bonitas malis obsessa: nō magis q̄ sanitas vicino sēpte qui malā retributionē cōsuerit suo hospiti exhibere. ex de iude. si iudeos. Sibi ergo papa imputet quicq̄d patit ab iis qui sine eo pūt facere nihil. Jo. ſ. ¶ Pape est vnū decunq; euocare sibi exemplo Moysi senes nō iuuenes. Exo. xxiij. in pn. Sz senes non tā etate q̄ moꝛib⁹. lxxxiij. di. po:ro. An nō eligēdi de toto o:be/totū o:bē. ex qui filij sint legi. g venerabile. §. rōnib⁹. ver. sunt aūt. alꝰ est. §. iudicatum: Sane huic negotio sese ingerat rogans. ſ. q. ſ. o:dinationes, ⁊. cſi q̄s neq;. ex de ēta. ⁊ quali. tuā. cōsilio nō p:ece agendū est. Nec interest an q̄s p se an ꝑ aliū rogat. P:imū impudētius. Scōm callidi⁹. Sz talis suspectus expellēdus est. ſ. q. vj. sicut is. vbi de hoc. viij. q̄stiōe. j. in scripturis. ¶ d Clericū/multo potꝰ religiosum/curiā frequētāre qui nō sit de curia ad idē pertinere ambiemū genus cogita. ar. ex de offi. o:di. quāto. Adulātē et ad placitū cuiuslibet loquentē vnū de rogantibus puta: etiā si nihil rogauerit. xlvj. dis. clericus qui adulationibus. ⁊. c. sunt nōnulli. ſ. q. ſ. sunt nōnulli. Sco:pioni nō est in facie q̄d quis fo:mident: sed pūgit a cauda. Viri callidi et dolosi p:op:iū esse solet: tūc p:erēdere humilitatē: quū aliq̄d obtinere voluerit. de quo ō: Eccli. xix. Est qui se humiliat nequiter: et interiora eius plena sunt dolo. Verbosum adolescentē ⁊ studētem eloquentie/quū sapiētie sit inanis/nō aliud q̄ iustitie hoste reputes. P:o hmōi falsis fratrib⁹ ō:. ſ. ad Timo. v. Neminī cito manus imponas: neq; cōicaueris pcīis alienis. Nō exponit a papa Leone. lxxviij. di. q̄d est. Quid est manus cito imponere: nisi ante etatis maturitatē/ante tēp⁹ examinis/ante meritū obediētie/ante experiētiā discipline/sacerdotalē hono:ē tribuere nō ꝓbatis? Et q̄d est peccatis cōicare alienis: nisi effici talē o:dinātē qualis ille est qui non meruit o:dinari? ad idē. xxiij. dist. §. ſ. ex de elec. cū nobis olim. Huic Leoni scīus Petrus apparuit: et dixit. Oia peccata tibi dño dimisit: solūmodo de manū ipositione debes inārere: siue bene/siue aliter alicui manū imposueris, vt ō: in legenda istius Leonis. Cure sit pape tales introducere quos postmodū introduxisse nō penitear. Turpe est pape sepius tractare q̄d fecerit: ⁊ iudiciū suum periclitari nō decet. Et diligēter p:euideat oē q̄d faciēdum erit. Tractet apud se: ⁊ cū ijs qui in veritate diligūt. Tractet ante factū: quia post factū sera tractatio est. Diuinus fructꝰ est iustitia sepius recēseri. xxv. q. ix. graue. Viros probatos. ſ. q. ſ. eligat: nō ꝓbādos. ¶ E In monasterijs quasi oēs recipiūt spe melio:andi. ar curia bonos facilius recipere q̄ facere ꝓsueuit. Q: si plures in ea defecisse bonos q̄ malos ꝓfecisse, ꝓbatū est: querendi sane quibus nec defectus timeat: nec ꝓfectus optetur: vtpote iā perfectis. Itaq; nō volētes. viij. q. ſ. in scripturis. nō currentes. Plena est curia currētibus ⁊ discurrētibus vt dicat ꝓprie. Si videbas furē: currebas cū eo. ps. xlix. Nō rogātes: non adulātes. ſ. q. ſ. sunt nōnulli. Nō soluētes. ſ. q. iij. er multis. post colum. ibi. Nec eligāt in domū dei qui maio:es saccos pecunie conferāt: sed eos qui mo:ibus et disciplina et scientia diuites ꝓ officio suo ipsam valeant sustentare ecclesiam. Non de potētia et diuitijs et genere. ex de p:ebē. c. peñ. glo:iantes. Non sibi carnaliter attinentes assumat ad latus suum papa: sed cuncta renuentes; vitā et scientia sufficiētes: etiam cogat illos et compellat intrare. Luce. xiiij. xviij. q. iiij. disp̄licet. in fi. xvj. q. ſ. vos autem. ſ. q. vj. sicut. viij. q. ſ. in scripturis. Jn talib⁹ opino: requiescet spiritus papalis. ſm Bernar. ad Euge. iij. libro. Qui non sunt attrite frontis. Ezechielis. ij. Sed verecundi: sed timo:ati. lxxxvj. dist. non satis. ver. item considerandā. xcvj. distin. in scripturis. P:eter deum ramen timeāt nihil. xj. q. iij. nolite timere. Matth. x. Nihil sperent nisi a deo. de peni. dist. iij. inter hec circum. ſ. ibi. quorum spes sera. Ps. lxj. Sperate in eo omnis congregatio. Qui aduentantiū manus non attendant: sed necessitates. lxxxvj. dist. nō satis. Qui stent viriliter p:o afflictis. lxxxvij. dist. defensionis. Et iudicent in equitate p:o mansuetis terre. xxiij. q. v. regum. Qui sint compositi ad mo:es. xlj. dist. §. finali.

P:obati ad sanctimoniam. lxxxj. distin. quasi per totum.

Parati ad obedientiam. xciij. dist. per totum. lxxxj. dist. si qui. Mansueti ad patientiam. vij. q. ſ. suggestū. Subiecti ad disciplinam. ex de appel. ad nostrā. Rigidi ad censuram. l. dist. si quis diaconus. Catholici ad fidem. xxiij. dist. qui episcopus. Fideles ad dispensationem. xij. q. iij. c ſ. Concordes ad pacem. xc. dist. per totum. Qui sint in iudicio recti. xj. q. iij. quattuor. Jnconsilio quidi. ſ. q. ſ. este. Jn iubendo discreti. xj. q. iij. summo. Jn disponendo industrij. xxxix. distin. petrus. Jn agendo strenui. xiij. q. iiij. sicut. Jn loquendo modesti. xliij. dist. sit rector. Jn aduersitate securi. vij. q. ſ. aduersitas. Jn p:osperitate deuoti et humiles. xcv. dist. esto. et. c. episcopus in ecclesia.

Jn zelo sobrij. xlv. dist. sunt namq; cum. c. seq. Jn misericordia non remissi. xlv. distinc. disciplina. Jn otio non

otiosi. de cõse. dist. v. nũq. In hospitio nõ dissoluti. xlviij. dist. comessationes. In conuiuio nõ effusi. xlj. di. qõ dicit.

In cura rei familiaris nõ auri. lxxxviij. dist. eps nullã. cũ c. seq. Aliene nõ cupidi. xlvij. dist. bonor. Sue nõ prodigi. xlj. di. sepe. lxxxvj. di. nõ satis. ibi. item dñs vbiq. Et in oibus circũspecti. xcviij. di. diaconi. s. ⁊ c. diaconi. v. Qui legatione pro christo fungi. ij. ad Cor. v. quoties opus erit nec iussi renuant: nec nõ iussi affectẽt. viij. q. j. in scripturis. et. c. scẽdũ. ⁊ c. qui eparũ. Quicquid verecũde erubescant: obstinatius non recusent. xix. dist. in memoria. Qui missi post aurũ nõ eant. Eccl. xxxj. sed christũ sequantur. xij. q. j. clericus. Qui questũ legationem nõ existimẽt: nec requirãt datum. Phil. iiij. sed fructũ. ij. ad Cor. vlti. ibi. Nõ em quero que vestra sunt: sed vos. ex de cens. cũ apls. x. q. j. ca. uendũ. Qui regibus Joannẽ baptistã exhibeãt. Mar. vj. xij. q. iiij. vnusquisq. Egyptijs Moysen. Exo. ij. xxxiij. q. iij. non inferenda. Sacrificantibus Phinees. Nume. xxv. xviij. q. viij. occidit. Heliam idololatris. iij. Regũ. j. ⁊ xix. xviij. q. iiij. ea vindicta. Heliseum auaris. iiij. Reg. v. j. q. j. qui studet. Petrũ mẽtientibus. xciij. q. viij. petrus. Acr. v. et de his. e. cau. et. q. legi. Paulũ blasphemantib⁹. vt pall. c. legi. et. xlv. di. §. salomõ. Negãtibus christũ. Jo. ij. j. q. iij. saluato. Qui vulgus non spernant: sed doceant. Mat. xviij. xxxvj. dis. §. ecce. Diuites nõ palpent: sed terreant. l. dist. si quis diaconus. xlvj. di. sunt nõnulli. Pauperes nõ grauẽt: sed foueant. x. q. iij. q: cognouimus. et. c. cauẽdum.

Minas principũ nõ paueant: sed cõtẽnãt. xviij. q. viij. cõuenio. Qui nõ cũ turba intrent. Mat. ix. ibi. Et quũ ejecta esset turba. que nihil habet honesti. in auẽ. de rese. ad ⁊ coll. ij. Jo. vij. Sed turba hec que nõ nouit legẽ maledicti sunt. Amos. v. Ingredientes pompatice domũ israel. Nec cũ ira exeant. xj. q. iij. ira. Qui ecclesias nõ spoliẽt: sz emendẽt. x. q. j. cauẽdum. Qui marsupia nõ exhauriant: sed corda reficiant. ex de offi. ordi. inter cetera. Et crimina corrigant. ex de accu. qualiter. ij. et de simo. licet heli. Fame pereant sue. xij. q. j. nolo. xj. q. iij. nõ sunt audiẽdi. Nec inuideãt aliene. xlvj. di. clericus. inuidẽs. xj. q. iij. si quis vero. Qui orandi studiũ gerant. xxxj. dist. si laicus. et vsum habeant. xxiij. q. iiij. c. j. et. c. christiano. ac de oi re oratori plus fidãt: qm̃ sue industrie vel labori. de cõse. dist. j. ois christianus. Quor ingressus pacifici. viij. q. j. olim. Modestus exitus sit sine scãdalo. ex de reg. iur. q scãdalizauerit.

Quor sermo edificatio. xliij. di. sit rector. Quor vita iustitia. xj. q. ij. cũ devotissimã. Quor psentia gra. j. q. j. c. j. Quorum memoria in bñdictione est. Eccl. xlv. Qui se amabiles prebeãt: nõ verbo ⁊ opere. j. Jo. iij. De reverẽdos exhibeãt: sed actu nõ fastu. xlviij. dist. c. j. Qui humiles cũ humilibus. c. di. cõtra morẽ. Innocẽtes cũ innocẽtibus. de pe. di. iij. c. j. Duros dure redarguãt. xlv. dist. sed illud. Malignãtes coerceãt. lxxxj. dis. plurimos. Reddãt retributionẽ supbis. xxiij. q. iiij. nimiũ. Qui nõ de dote viduę ⁊ de patrimonio crucifixi. ex de elec. cũ ex eo. li. vj. et de prebẽ. cũ fm. se vehuos ditare festinẽt. lxxxvj. dist. nõ satis. xij. q. ij. quisquis abbas. lxxix. dist. decẽter. Gratis dãtes qõ gratis acceperũt. Mat. x. j. q. j. quicqd. ex de magistris. c. ij. Gratis facientes iudiciũ. xj. q. iij. nõ licet. Iniuriã patientibus, vindictã in nationibus. ps. cxlix. increpationes in populis. ij. ad Timo. iiij. Qui de sancto spũ papali instar illor. lxx. Nume. xj. senior Moysi accepisse cernãtur: per quẽ presentes siue absentes prẽdãt placere pape. placere deo. Qui ad papã de legatione redeãt fatigati qđẽ: sed nõ auro suffarcinati. xij. q. ij. socrates. Calis est. §. sub. c. gloria epi. Simul et gloriantes: nõ qm curiosa seu preciosa queq terrar attulerint: sz qm reliquerint pacẽ regnis. ex in prohemio decre. Rex pacificus. Legẽ barbaris. Roma. j. Mar. vlti. Quietẽ monasterijs. xviij. q. ij. lumnoso. Ecclesijs ordinẽ. xxv. di. plectis. Clericis disciplinã. ex de offi. or. irrefragabili. Deo populũ acceptabilem sectatorẽ bonor operũ. ad Titũ. ij.

Memoranda spretere pecunie exẽpla.

Sf Dignũ laudabili memoria factũ Martini monachi Cisterciẽsis ⁊ Clarevallẽsis. Is presbyter cardinalis functus aliqñ legatione in Dacia/pauper tamẽ remeauit vt pene expẽsis ⁊ equis deficientibus vix posset ire. Sf ortiã. Ibi eps loci donauit sibi equũ quo vsq; vbi eramus tunc pfectus est. Post triduũ credo secutus eps (erat em illi causa cũ aduersario: ⁊ agendi aderat dies) cepit requirere suffragia amicor. Quũq; per singulos solicitarent: ventũ est ad martinũ: fiducia erat maior in illo qui nõ posset esse immemor: recẽtis beneficij. Tunc Martinus. Decepisti me/inquit. Nesciebã tibi imminere negotiũ. tolle equũ tuũ: ecce in stabulo est. et hora eadem resignauit illi. Quid dicem⁹ o dñi cardinales ad hec: qui man⁹ aptas insatiabiles. xxiij. q. iij. qđ dicã. xlvij. di. fiat. ibi. Nec satieras vnq; nec finis aderit cupiditati ad carpẽdũ habetis: nec vnq; dicitis satis est. Nõne alterius seculi res est: redijsse legatũ de terra auri sine auro: trãsire p terrã argẽti ⁊ argentũ nescisse: donũ insuper qõ poterat esse suspectum/illico reiecisse. ¶ B Narrat similiter Bern. de Gaufredo epo Carnotẽsi legato in partib⁹ Aquitanie qui legationẽ pp̃rijs sumptib⁹ strenue administrauit. Cui quũ a quodã presbytero presentat⁹ eẽr piscis/quẽ vulgus vocat sturionẽ: interrogans quanti fuit venditus/nõ accipio/inquit/nisi receperis pcium: et resignauit solidos. v. inuito ⁊ verecũdo. ¶ Jrẽ quũ quedã dña obtulisset sibi p̃ deuotione cum manutergio tres paropsides pulchras lygneas: tñ laudauit eas: sed homo scrupulose cõscientie nõ acquieuit accipere. Mñ argẽteas recepisset: q̃ ligneas refutauit. Non fuerũt qui possent dicere legato ditauimus Abraam Gen. xiij. in fi. Ipse vero cũ Samuele libere cõcionabat ad oẽs. Loquimini de me coram dño ⁊ coram christo eius. vtrũ bouẽ cuiusq; tulerim aut asinũ: si quẽpiam calumniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cuiusq; accepi munus: ⁊ cõtrã illud hodie vobis restituã. j. Reg. xii. in pin. Quis felix cardinalis secura cõscientia posset hodie dicere cũ Moyse. Tu scis q̃ nec asellũ cuiusq; acceperim: nec afflixerim quẽpiã eor. Nume. xvj. Sfateor: q̃ nõ accepi rẽ hodie a cardinale asellus christi. Mar. xxj. sed equus a Cõstãtino cõcessus libẽter. xcvj. di. Cõstãtinus. vltra colũver. et vr clerici cãdidissimo colore decoratos equos equitẽt: siue albus/siue rufus/siue niger/siue pallidus. Apoc. vj. O si viderem in vita mea ecclesiã dei talibus inuitã colũnis. O si dñi mei Cõsam cernerẽ tãre cõmissam fideitã te creditã liberrati. Tales collaterales habeat pr̃pamus. Cõmittat vni prudẽti ⁊ fido/cui alij rndeãt: curã rei familiaris. lxxxviij. di. perlatũ. cũ. iiij. c. seq. ¶ D Quid nedũ summo põtifici: immo cuilibet epo tã indignũ: q̃ incũbere supellectili ⁊ substãtiole sue: scrutari oĩa: de singulis scire scitari: de oibus morderi: suspitionibus moueri ad quecq; perdita vel neglecta? Ad verecundiã dico quotidã cõmodi causa scrutãtiũ quotidie oẽm substãtiã suã/numeratiũ singula/de minutis ⁊ quadrãtibus exigentiũ ratione. Nõne ita ille egyptius qui Joseph oibus traditis ignorabat qđ haberet in domo sua. Gen. xxxix. Erubescat christian⁹ christiano suo nõ credẽs. Domo sine fide: fidem nõ habuit seruo: super oĩa bona sua constituens eum. Mat. xxv. Et hic erat alienigena. Luc. xix. Mira res. satis epi ad man⁹ habent quibus aĩas credãt: et cui suas cõmittant facultatiũculas non inueniunt. Optimi (ironia est) estimatores rerum: qui magnam de minimis partam aut nullã de maximis curam gerunt. Sed vt liquido datur intelligi patientius ferimus christi iacturam q̃ nostrã. cõtra illud. xvij. q. iiij. si is. Quotidianas expensas quotidiano recipiocam⁹ scrutinio: et continua dominici gregis detrimenta nescimus. ¶ De precio escarum et numero panũ cuz ministris quotidiana discussio: raro admodũ cum presbyteris celebrat collatio de pctis populor. Cadit a fina: et non est qui subleuet eã. Perit anima: et nemo est qui reputet. Nec mirum quidẽ. quũ nec nostros quidẽ assiduos sentiam⁹ defectus. Nõne ad singulas suppurationes nostras irascimur/vimur/et anxiamur: q̃ tolerabilius rerum q̃ mentium sustineremus iacturã? xij. q. j. precipimus. xxxviij. dist. sedulo.

Riuus qua fluit cauat terrã: sic discursus rẽpor: aliũ cõscie
tiã rodit. Si põt rorẽs in agros excurrere sine lesione sa
tor: ꝛ quilibet ista fine vulnere mẽtis posse tractare confi
dat. ℌm Bern. ¶ Omnimodis cõsulo studeat p:elat⁹ ma
gne papa a se auertere recursum ho:um. Multa nesciat.
Plurima dissimulet. Nõnulla obliuiscat. Sunt tamẽ que
ignor: are eum nolim: mor: es quo: ũcũq; ꝛ studia. Nõ opor
tet q; curia domus sue vltim⁹ sciat. quap: opter ali⁹ alia di
spẽser. de disciplina ipe puideat: vlciscat papa iniuriã chri
sti in vitijs. Nã impunitas ausum. xviij. q. iij. est iniusta. eẽ
de vi. ꝛ ho. cle. vt clerico: parit. ausus excessum. P:elat⁹ q̃
nõ corrigit: magis dicẽdus est canis impudicus q̃ episco
pus. lxxviij. di. c. ij. ꝛ si dissimulat mala: cõsentit. lxxviij. di. p
totũ. ꝛ lxxvj. di. c. j. c. faciẽris. Domũ pape et cuiusliber epi
decet sanctitudo. pẽ. xcij. eẽ de immu. eccle. decet. lib. vj. De
cet modestia. Phil. iiij. decet honestas. eẽ de vi. ꝛ ho. cle. p
totũ. Mor: custos disciplina. xlij. ꝛ xlv. di. Sacerdotes do
mestici aut ceteris honestior: es aut fabula oibus sunt. In
vultu: in habitu: in incessu illor: qui circa papã sunt: nil re
sideat impudicum: nil indecẽs. xlj. dis. ℌ. ij. ¶ J Discãra
papa coepi alij comatulos comã cõponẽres. Vñ ethicus.
Sint p:ocul a nobis iuuenes et femina compti.
Siue coli modico forma virilis habet.
Pueros ꝛ cõptos. dixi. ℌ. in. ℌ. postq̃ dei gr̃a. in ista. ij. par
te. in ar. r. adolescẽres secũ nõ habere. cõrariũ totũ fit in
curia vr est notor: ium. ait Bernar. Et certe inter mitratos
discurrere calamistratos non decet: q: talis dom⁹ talis fa
milia esse dr honesta. xlvij. di. ℌ. ij. Gr̃auẽ nõ hilarẽ faciem
ad suos ostẽdat. Teneat mediũ: vt ne de seueritate fami
lie fit oner: nec de familiaritate cõtẽptui. ar. xlv. dist. disci
plina. xlj. di. sepe. lxxxvj. di. epi. In palatio ostẽdat se papã.
domi se patrẽ familias exhibeat. ar. xcv. dis. eps in ecclesia.
Amẽt eũ domestici sui: sed nõ faciat vt timeãr. Utilis. ps.
xxviij. dixi custodiã. semp custodia o:is: que th affabilita
tẽ nõ excludat. nã os claudit: ratio aperit. v. q. iiij. in loco.
Ille vero ℌm Bern. cõueniẽtio: habitus est in papa et in
p:elato quolibet: si actu quidẽ seuerus. xlv. dis. disciplina.
sit: vultu serenus. Uester. xv. verbo serus. pẽ. xxviij. filui a
bonis. Capellani ꝛ qui cũ dño ꝑapa diuinis iterfunt offi
cijs: nõ sint fine honor: e. Eius est puidere q̃ digni sint: ser
uijs eis ab oibus: necessaria recipiant de manu pape. Jis
cõtenti. Zu. iij. xviij. q. j. paratus. in fi. ꝛ. c. militare. sint: que
ipse puideris illis. Ipse videat ne egeãt. lxxxvj. dist. nõ sa
tis. Super hoc quẽ fore ab aduentãtibus petere aliquid
dep:ebẽderit: iudicet giezitam a giezi vẽditor: e sanitatis.
iij. Regũ. v. j. q. j. qui studer. ꝛ. c. ciro. Jd de ostiarijs / id de
cubicularijs: id de ceteris officialibus decernendũ. Quid
dignⁱ apostolatu: q̃d salub: ius ad cõscientiã? honestius
ad famã? utilius exẽplũ? Amb. Laus dñi / mũda possessio:
familia innocẽs ꝛ disciplinata. ¶ L: Munder igit dei
vicarius curiam suã consuetudinibus simoniacis. eẽ de si
mo. cũ in ecclesie. et. c. ea que. q: ad eũ pauci intrãr: nisi qui
soluũr. Nullus quasi pau p hodie ad papã intrare potest.
Clamat: ꝛ nõ audiẽ: q: nõ habet quid soluat. xj. q. iij. pau
per. Uix aliqua peritio expeditur per eũ: nisi mediãtibus
interuẽtor: ibus cor: uptis pecunia. nõ obstãtibus. c. j. q. j. si
quis eps. ꝛ. q. iij. saluator: ver. alioq̃n. ꝛ. c. vlti. ꝛ. q. v. c. pre
sentiũ. ibi. Uni er principibus. esto q̃ ipse ignor: et. Sed ca
neat dñs noster de ignor: antia crassa: que non excusat ipm
apud deũ. eẽ de cle. excõ. mi. aplice. ¶ Corrigat p:ecia im
moderata que accipiunt ꝑ bulla / ꝑ scriptura literar: u. Do
die fic immoderata salaria ꝑ literis ꝛ aliꝫ accipiunt in cu
ria: q̃ per indirectũ gr̃e spũales ꝛ bñficiales vendũtur: et
oẽs officiales quasi calũniator: es et cõcussor: es sunt: vltra
etiã cõstitutũ p:eciũ exto: quẽres. p ea q̃ legunt ꝛ no. xxiij.
q. j. paratus. in fi. ꝛ. c. militare. j. q. j. cõcussionis. xiiij. q. v. nõ
sane. eẽ de cẽs. pcuratiões. de immu. eccle. q: plerisq; xviij.
dist. qñ. j. q. vij. sancimus. C. de offi. p:efec. p:eto. aph:i. in
noie. ver. fi. ℌ. hec etiã decernimus. eẽ de rescrip. statutum.
ℌ adfessor: es. et. ℌ. notariũ. No. de hoc Guil. in Speculo in ti.
de salar. ℌ. ij. ¶ Lohibeat papa officiales a pessima / nõ dico
cõsuetudine / sed corruptela que Rt in curia: q̃ a consecrã
dis accipiũt equũ ꝛ bacciuilia in quibus lauanẽ aurea vel
argẽtea / ꝛ pãnos / ꝛ alia: que oportet soluere ad cõsecran
dũ: vel cũ eis de p:edictis pacisci. cõtra iura. lxiij. dist. aga
tho. j. q. j. null⁹ abbas. et. c. sicut eps. eẽ de fino. audiuim⁹.
et. c. intrantiũ. ꝛ. c. j. Adde qõ no. ℌ. in hac. ij. parte. in. ij. ar. c.
th:eñ. in ar. v. in ver. p:incipes. ¶ L Nõ teneat sine cau
sa necessaria in curia sua: nec permittat eps os ꝛ abbates et
alios p:elatos venator: es ꝛ ambitiosos suas ecclesias de
serẽres / et amplius ambiẽres / ad literã que sua sunt. viij.
q. j. sunt in ecclesia. querẽres / ꝛ suas oues sicut struthio ova
sua in deserto exponẽtes. Th:eñ. iiij. Nõ eñ absq; rõnabi
li causa debẽt tales p:elati deserere ecclesias suas. vij. q. j.
sicut vir. eẽ de vo. ꝛ vo. redẽ. magne. ℌ. p:eterea. ꝛ de hoc la
tius. ℌ. in th:eñ. iiij. c. super verbo / matres nostre quasi vi
due. in o:atiõe Miere. Reco:dare. in. viij. ar. ¶ M Ea
ueat summus põtifex ne edificet syon. i. ecclesiã in sangui
nibus. Mat. ℌ. iij. Nõ cognouit Petrus ch:istũ per carnẽ
et sanguinẽ sed per patrẽ celestẽ. Mar. xvi. Non det p:ae
uũ exemplũ aliꝫ p:elatis nepotulos ꝓmouẽdi pueros ꝛ
indignos. dicũr eñ sic papa facit: quare ꝛ nos non possu
mus? qõ eñ male agitur a summo capite facile trahit ab
aliꝫ in exẽplũ. eẽ de vo. ꝛ vo. redẽ. magne. ¶ Felix exẽplũ
clemẽtis. iiij. pape p:ouincialis: qui quum ex vxore legiti
ma virgine seculari exist⁹ duas filias genuisset: tãdem
p:omotus fuit ad culmẽ papatus: q: filiã suam vnã in mo
nasterio collocauit: solũ ei. xxx. libr: as paruor: ũ turoñ. p do
re sibi in illo monasterio faciens assignari. Idem sanct⁹
dei papa alteri filie noie Egidie quã habuit fecit dari p:o
dore de patrimonio suo. ccc. libr: as turoñ. nõ amplius: mã
dans ei q̃ maritũ acciperet ℌm conditionem suã: cui nũq̃
in vita sua dedit aliquid de bonis ecclesie. Quumq; habe
ret nepotem clericũ cui nũq̃ aliquid dederat: ꝛ veniẽs ad
mor: tẽ audiuisset q̃ habebat tres p:ebẽdas quas ei dede
rant p:elati ecclesie ſrancie: et supplicatũ p:o eo ei fuisset
q̃ daret ei vnã dignitatem: mãdauit q̃ vnã de illis tribus
p:ebendis quã maller. eẽ de p:eben. p:eterea. ret̃ineret: et
alias duas dimitteret. Et sic non acquieuit carni & sangui
ni. Gala. j. ¶ Celestinus quintus sanctus Petrus de mo
ron quẽdam nepotem filiũ germani fecit Neapoli de cu
ria expelli: a quo cardinales vix tandẽ impetrauerũt q̃ ei
vnã simplicem p:ebendã in qua viueret concederet: cum
qua recessit de curia: quibus dixit. Poresti bibere calices
quẽ ego bibiturus sum? Mar. xx. et Mar. x. Ch:istus Ja
cobũ et Joannẽ filios Zebedei. Mat. iiij. et Jacobũ mi
nor: ẽ Simonẽ: et Judã Jacobi ad cardinalatũ tribula
tionis ꝛ apostolatũ ascuit: nõ q: ꝛ sanguinei / sed q: electi
p:edestinati ad vitã. de pe. di. iiij. si ex bono. cũ. ℌ. seq. ꝛ eos
altissima pauptate dotauit. ij. ad Cor. viij. Mar. xiv. dicit
Petrus p se ꝛ eis: Ecce nos reliquimus oia. Petrus ama
tor. Jo. vlti. viij. q. j. in scripturis. ch:isti p:imus el⁹ vicari⁹
dignitate ꝛ vita filie sue Perronelle paralysim p dore de
dit: dicẽs coapostolis p ea rogantibus: sic expedit ei in le
genda eius. Paulus vas electionis nõ acquieuit carni et
sanguini. Gal. j. Dauid cõcinit ps. xxix. Que vtilitas i san
guine meo: dũ descẽdero in cor: uptionẽ? Utinã ante ocu
los mentis oẽs p:elati hũc versum semper memor: iter ha
berẽt. quẽ versum allegauit vnus sanctus p:elatus cuidã
suo cõsanguineo inquietãti eum de ꝓmotione. ¶ Sancti
p:elati dicerũt ꝛ dicũt ꝛ sanguinei / ℌ Nõ nouim⁹ vos. xciij.
dist. diaconi. v. circa p:in. Deutero. xxiij. Per tales eñ cõ
sanguineos periclitari soler ecclesiastica substãtia. xxviij.
dist. de sy:acusane. ¶ Pulch:e de hoc Amb:osius in lib.
de officijs ait cõtra cõsanguineos loquẽs p:elato. Si sal
rem debita intentione te deo dedicasti: nec enim p:opter
ea te deo dedicasti: vt tu illos diuites facias: sed vt tibi vi
tam perpetuam fructu boni operis acquiras: et p:ecio mi
serationis peccata tua redimas. Putant se parũ poscere:
p:ecũ querunt tuũ; vite tue cõtẽdũt adimere fructum: et

Eos ise
crat qui
ꝛ sangui
neos be
neficijs
obruũr.

accusant q eos diuites nō feceris: quū te velint illi parentes eterne vite fraudare mercede. lxxxvj. dis. nō satis. Cals est sub. c. est probāda. lxxxix. di. decēter. ibi. Aut sanguine ppinquis. vbi de hoc no. ¶ Jtē Greg. Peruenit ad nos fama finistra: q quidā epoz nō sacerdotibus ppie dioceſis decimas atq christianoz oblationes cōferant: fz portiones laicalibus pfonis militū siue seruoz: vel (qđ grauius est) cōsanguineis. Unde si qs amodo eps inuētus fuerit huius p:cepti diuini trāsgressor: inter maximos hereticos t antichristos non minimus habeat. Et sicut nissena synodus de simoniacis statuit: t q dat epi: t qui recipiūt ab eo laici siue p:cio siue bñficio: eterni incendij ignibus deputentur. ſ. q. iij. puenit. vbi de hoc. Idē. c. ponit p:o palea. xvj. q. vij. puenit. x. q. ij. eps. ibi. Si aut res ecclesiasticas eps in suas voluntates vsurpare voluerit: aut frib⁹ aut filijs vel quibuscq; ppinquis suis dederit potestatē: vt p eos res ledatur ecclesie: hūc opoz ret obnoxiū esse cōcilio. x. q. ij. nec vsus p:estatio. Cals est. §. paulo ante. q p:ecarie) xij. q. ſ. eps. x. q. ij. quisquis eps. ibi. Nō aūt liceat ei fraudare/ quicq de illis velit cognatis vel p:opinquis donare/ que dei sunt: q si pauperes fuerint: vt pauperib⁹ largiat. sed nō sub hoz occasione/ que sunt ecclesie defraudētur. Sed et simoniacus reputatur: qui amoze carnali indigno confert beneficiū. legit t no. ſ. q. ſ. si qs neq. ex vt eccle. benefi. c. ſ. §. oibus. in glo. hoc casu. De hoc plene p Jnnoc. ex de eta. t quali. tuā. Unde t ler dicit q in dādestinis t domesticis donationib⁹ facile quid ꝓfunditur p negotij qualitatez. C. de dona. l. donatio. §. ſ. ¶ Jtē Hiero. Ut scirem⁹ p:incipatū in populo nō sanguini deferēdum esse sed vite. At nūc cernimus plurimos hāc rē bñficio facere: vt non queràt eos in ecclesia colūnas eligere/ quos plus cognoscāt ecclesie pdesse: sed vel quos ipsi amār: vel quoz sunt obsequijs deliniti: vel p quib⁹ maioꝝ q spiā rogauerit: vel (vt deterioza taceā) qui vt clerici fierent muneribus impetrārūt. viij. q. ſ. moyses. ¶ Jtē Hiero. Audis euidēter oz:dinationē pncipis populi tā manifeste descriptā: vt pene expositione nō egeat. Nulla hic ppli acclamatio. Nulla consanguinitatis rō: nulla ppinquitatis habita contēplatio est: vt p:opinquis agroz t p:ediorz relinquat hereditas. Gubernatio ppli illi tradat. quē deus elegit. t. ſ. in quo sit claritas eius legis t sciēria: vt possint cum audire filij israel. viij. q. ſ. si ergo. Et q: criminis detestatio nō est maxime doctoꝝ ecclesiā scriptis edificātibus murmuratio: audeamus dicere p:esertim qđ notoꝝ iū satis est q vere hodie luna. i. ecclesia edipsim patitur: t in capite et in mēbris. istis carnalibus tēpoꝝibus fere tota versa est in sanguinē. Luc. xxj. Joel. ij. Apoc. vj. Tota quasi edificat in sanguie syō. Michee. iij. ecclesia speculatiua. P:elati et sanguine nati sunt: t ex volūtate carnis. Jo. ſ. de cōse. di. iiij. si quis autē. Cals est sub. c. ppie. Y p:elati īmūdi sunt: q: sanguinis fui filij Hemoz: hoisse. Mat. ix. Mar. v. Luc. viij. sanguis eoꝝ t carnalitas sanguinē tetigit. Osee. iiij. q: cū sanguine eos p:omouēt viri sanguinū. P:elati carnales edificāt rē plū dño: t p:esunt illi nō obstāte qđ dixerit dñs ad Dauid ſ. Paralip. xvij. Nō edificabis mihi tēplū: q: vir sanguinū es. ſ. q. vij. si qs oēm. de cōse. di. ſ. c. ſ. ¶ Romani multi pōtifices nr̄i hypocritalis tpis t iā multa lustra trāsierūt: licet dei veri vicarij ex de trāsla. quāto. Jesu christi paupis crucifixi. xxv. di. ecclesie. et Petri vicarij. ſ. q. ſ. nō quales. et successoꝝ es Petri pauperis piscatoꝝis manu et arte victū q rētis reti et naucula/ pediuites. xvij. q. ſ. qm̄. nepotulos et alios cōsanguineos clericos nedū ad altas p:elationes promouēt ditissimas et altissimas: sed etiā ad statū cardinalatus inscios totaliter t indignos: et cōmittunt eis iudicare t regere totū mundū: qui regere nesciunt semetipsos. ex de eta. t quali. indecoz. Magistri fiūt qui discipuli nō fuerūt. lxj. di. miserū. xl viij. di. §. ſ. ex de clec. cū in magistrū. xxj. q. ſ. si cupis. vñ Celestin⁹. Debet em̄ ante esse discipul⁹ q̄squis doctoꝝ esse desiderat: vt possit docere qđ didicit. Dis em̄ vite institutio hac ad id qđ tēdit. i. ad magisteriū ipsius artis/ se rōne cōsimilet. Et infra. Qui nō p singula stipēdia creuerit: ad meritū stipendijoꝝ: dīnē nō pōt puenire. Solū sacerdotiū rogo inter ista vilius est: cur facile tribuit: quū difficilius impleat: lix. di. oz:dinatos. Un ibiero. sup epistolā ad Titū. Qui heri erat in theatro: hodie nō sedeat in eccla. qui vespere erat in circo: hodie non ministret altario. qui dudū fauto: fuerat histrionum: hodie nō sit cōsecrato: virginū. Hec trāsferunt. xl viij. di. ſ. Sederēt in th:onis senioꝝ. Apoc. v. t. xj. q paulo ante sederant et discurrerāt in choꝝ. xxviij. di. sed ulo. psallētiū t cameriū pueroz. Qui pēdebāt modo ad matrū vbera: sedēt ad dei vicarij latera. ¶ Cōsanguineis aut̄ secularis: t pcurāt et emūt nedū cāpos/ terras/ et vineas/ t simplicē militiā: sed etiā baronias/ comitatus/ marchionatus/ t oēs alios mūdi potētatus. Et tales pape consanguinei qui ante ei⁹ papatū soli vagabant p mūdū pedītādo: nūc stipati militū agminib⁹ incedūt. Qui ante cū mulierib⁹ plebeijs aut alijs suis paribus cōtrahebāt: post cū comitissis et marchionissis/ aut ducissis cōtrahunt. Qui ante forsan byrro aut alia veste humili iduti fuissent: post sericis auratis pallio et alijs fucatis vestibus adornati incedunt. xxx. di. si qs viroz. xlj. di. p simoniā. Et q ante habitabāt in domib⁹ patrū suoz aut mercatoꝝ aut agricolarū aut artificum t alias pauperū despectoꝝ: post habitant in domib⁹ regū t imperatoꝝ. xxj. q. iiij. c. ſ. Et q ante papatū sui cōsanguinei manebāt in paupere domo et tugurio rusticano vir milio t cibario pane rudi ētē ventrē saturare poterāt: post similā et mellā fastidiūt. Sm Hiero. xij. q. ij. glo. ia. ¶ Cardinales quidā et alij plati multi talia a Romanis pōtificibus multis nunc exēpla pniciosa vidētes: sequunt eos sic grauiter in carnalibus hmōi quoc cq; ierint: non christū agnū. Apoca. xiij. Quia pclinis est cursus ad voluptatē: t imitatrix natura vitioz. xxj. q. iij. pclinis. et in phemio demē. ver. ax omnia etas p:ona ad malū ab adolescētia. Gen. vj. Vidēs deus q multa malitia hoim esset in terra: t cūcta cogitatio cordis esset intēta ad malum &c. Gen. vj. Jtē sensus t cogitatio humani coꝝdis p:ona sunt in malū ab adolescētia sua. Gen. viij. xxj. q. ſ. c. ſ. de pe. dj. iij. inter hec. ſ. ibi. repugnat natura. Un ad literā aie platoꝝ carnee in sanguine sunt. Sz attēdāt qđ ibi dicit dñs Leuit. xvij. Nō q libet de domo Israel t de aduenis qui moꝝant apud vos: si comederit sanguinē: obfirmabo faciē meā cōtra aiam illi⁹: t disperdā eā de pplo suoꝝ: aia carnis in sanguine est. Utinā ad literā dicerēt hodie plati eccle suis cōsanguineis. Mūde sunt manꝰ nr̄e a sanguie oim vestrū. Act. xx. xlvij. di. et hesijs. Licet ibi sanguis in alia significatione accipiatur. ſ. p:o peccato. Sed qđ hodie in ecclesia dei maius peccatū. i. cōmunius. xxij. q. vij. quid in oibus. q̄ carnalitas ad suos consanguineos? P:elatoꝝ ne potuli et alij cōsanguinei dñoꝝ rū hodie sunt. Ipsos supa deū t cōtra deū diligūt. Ipsos cōtra deū et plus q deū honoꝝat. Un sup illud. ſ. Reg. xv. Quasi pctm̄ hariolandi est repugnare: t quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. dicit expositoꝝ. Idolū hois est quicq̄d plus q deū colit ac dilēgit. et sup illud ps. lxx. Nō erit in te deꝰ recēs. dicit glo. q illud vniuersaliter deꝰ est: quod deo pponit in amoꝝe. ¶ Hi sunt dñi in quib⁹ plati habēt fiduciā q eis in abbatijs t epatib⁹ succedāt. t ppteres maxime edificant ecclesiā in sanguinib⁹. Michee. iij. vt semper de eoꝝ genere aliq sit q eis in abbatijs et epatibus succedat. Unde t totā ecclesiā t monasteriū implēt consanguineis: vt per eos aliquis cōsanguineus eligatur: t sic quātum pñt volūt sanctuariū de iure hereditario possidere: sicut patriarcha Cōstātinopolitan⁹ Venetus facit. et de instī. ad decoꝝ. viij. q. ſ. applica. ex de fi. pstby. et trāsmissa. ex de elec. venerabilem. §. vlti. Quia vero p:elati hodie plus cōsanguineos honoꝝat q deum: audiāt quid locutus est eis dñs in persona Heli. ſ. Regum. ij. Honoꝝasti filios tuos plus q me &c. qui fractis cerui cibus expirauit: et filij eius in bello consumpti sunt Ophni et Phinees. i. Regum. iij. t iiij. xl vij. distinct. §. necesse. ex de simo. licet Heli.

¶ O quot nepotes ⁊ cōsanguineos plati ꝓmittūt ⁊ se/quūtur ad inferos: eis beneficia impertrāres et cōferētes: quoꝝ ampliſſima ſtipēdia recipiēt nō militaturi in eis: nec debitū ſeruſtiū in ſuis bñficijs dño impenſuri: de cura aiarū nō curātes: ſed de burſa ꝓuērus bñficioꝝ luxurioſe erpēdētes: aut in ſuis pompis vel poſſeſſiones ſibi vel ſuis emētes: ⁊ eccleſias defraudātes. ad hec. lxxij. diſ. ſi q̄s ſacerdotū. cū. c. ſeq. eꝛ de reſcrip. c. q: per ambitioſam. li. vj. eꝛ de cē. nō reſi. per totū. xxxij. di. §. ad hec. xvj. q. j. generaliter. xliij. di. §. j. xij. q. iij. c. j. ⁊ q. iiij. c. j. ⁊ c. vlti. ⁊ eꝛ de peculeri. preſbyter. ⁊ c. inquirēdū. deinde per ſuperioꝛa dicta has allegatiões ꝓcut eis cōpetūt. ¶ Tēpus veniet quo cōſanguinei platoꝝ cōtra ſuos platos cōſanguineos vſurpabūt/qui cauſa ꝑditionis eoꝝ fuerūt. vñ Eccli. xlj. querūtur filij: q̄m ꝓpter ipm. ſ. patrē ſunt in oppꝛobrium. ſ. filij predonū/furū/fenetatoꝝ/et cōſanguinei preſlatoꝝ: q̄ ꝓpter eos ⁊ cū eis erūt ꝓpter iniuſte poſſeſſa in oppꝛobriū ſempiternū. Dañ. xij. Ad hec. xiiij. q. vj. ſi res. de pe. di. v. falſas. i. q. iiij. §. irē peccato ciuium. ver. veluti ſi quiſpiā de latrocinio et rapina filio ſuo ignoꝛāti diuitias cōgreget ꝛc. Clamabunt etiam infelices dānati preſlati cōtra ſuos conſanguineos damnatos. Ꝓpter vos dānati ſumus. Pereat dies. Job. ſ. in qua vos cognouimus ⁊ ditauim⁹. ij. q. vij. querit pater de malo filio. Nō ergo nepotes ⁊ conſanguinei Romanoꝝ pontificū/cardinaliū/⁊ alioꝝ platoꝝ/quū ꝓmouētur: ſibi gaudeāt: nec eos ꝓmouētes ſibi ⁊ eis cōgaudeāt. q: ſcribit Ꝓuer. xiij. Riſus doloꝛe miſcebitur: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. ⁊ Luc. vj. Ue vobis qui rideris: q: lugebitis. Vñ legit in lib. ludoꝛ Senece de moꝛte Claudij imperatoꝛis q̄ regnauit ante Neronē. ⁊ loquit Seneca de deſcenſu Claudij ad inferos: ⁊ quō multi nobiles qui erāt apud inferos/ei occurrerūt: ⁊ noīat eos. oēs etiā cōſanguinei agmine facto Claudio occurrerunt. quos quum vidiſſet Claudius: exclamauit. Quō vos huc veniſtis: nunc pedo Pompeius. Quid dicis hō crudeliſſime! queris quō? Quis em̄ alius nos huc miſit: q̄ tu amiſſoꝛ oim interfectoꝛ! ¶ N Nec applaudāt ſibi tales conſanguinei preſlatoꝝ q̄ ſup pluralitate bñficioꝝ in ſimplici bus. no. eꝛ de elec. dudū. ij. p. epos: in curatis bñficijs p pa/pa cū eis exiſtit diſpēſatū: q: nedū alij preſlati/ſed etiā papa cū aliquo ſine cauſa diſpēſat: etſi habeat exceptionem quātū ad eccleſiā: quantū rō ad deū rurus nō eſt. vꝛ no. eꝛ de vo. ⁊ vo. redē. nō eſt. in gloſ. ar. quod et no. per Oſtiē. in ſum. eꝛ de vo. ⁊ vo. re. §. vtrū. et per quē ver. Quarti dicūt et verius. Ubi em̄ cauſa legitima nō eſt: aut ꝓpter neceſſitatē aut ꝓpter euidentē vtilitatē: non eſt diſpēſatio/ſed diſſipatio. ſ. q. vij. §. niſi rigoꝛ. cū oibus. c. ſeq. Berñ. de pceꝑto. Abſq; neceſſitate remiſſio voti nō eſt diſpenſatio/ſed diſſipatio. De hocetiā. §. dixi in. vj. conſideratione papali. ver. ſi autē dicat papa. in ar. xiij. ¶ Jrē ibidē Berñ. ſFideliſ ſeruus et prudēs quē cōſtituit dñs ſuper familiā ſuam. Mat. xxv. Luc. xix. ibi tamē pōt vſurpare diſpēſationem: vbi bonā poſſit recipere cōpēſationē: ſit ergo fidelitas ex parte diſpēſantis: et ex parte ſubditi obedientiꝛ. ¶ Jtem Bernar. in eo. lib. de preꝛcepto. Quedā ſunt preꝛcepta ſtabilia. vt regule ſanctoꝝ patrū: ⁊ aurētica: canonica ⁊ eccleſiaſtica inſtituta. In iſs pōt diſpēſare deus: ⁊ homo papa. Juſtiſſimū eſt em̄ vt que ꝑ charitate inuēta ſunt: ꝑ charitate/quū expedire videbit/vel intermittātur: vel in aliud cōmodius cōmutētur. Quedā ſunt ꝓcepta immobilia. vt preꝛcepta ſcōe tabule. In iſs nō pōt hō diſpēſare. no. eꝛ de iureiur. etſi chriſtꝰ. ſed deus. qui diſpenſauit cū Hebreis vt Egyptios ſpoliarent. Exo. xij. xiiij. q. v. dicit. cū Samſone. Judi. xvj. xxij. q. v. ſi nō licet. de homicidio: et cum patriarchis de pluribus vꝛoꝝ. Ad hoc. xxij. q. v. ſi nō licet. eꝛ de diuoꝛ. gaudem⁹ ꝛc. Oſee ꝙ cū foꝛnicaria miſereꝛe. Oſee ſ. Sed Augu. dicit cōtra ſFauſtū ꝙ Oſee meretricem accepit vꝛoꝛē. et hoc appꝛobat ab Hierony. xxxij. q. ſ. c. ſi. cū. §. preꝛc. et de ſpō. c. inter opa. Quedā incōmutabilia. vt preꝛcepta p̄me tabule. In iſs nec deus nec hō diſpēſare pōt. Non eſt

Bucce/ꝛoꝛ diſ/ſertis.

Er ꝓpterea legit in vitis patrū/ꝙ opus monachoꝝ ignis eſt: ⁊ vbicūq; ponit/cōburit illud. Et bona eccleſiaꝝ ignis ſunt: et vbicūq; intrāt domos ſecularium cōſanguineoꝝ nō indigētiū/cōburūt oīa: q: vere raro eſt ꝙ ditati de bonis eccleſiarū/finaliter nō cōſumātur in hoc mūdo: ſed finaliter. vt. §. dixi. vbi tēpus veniet annūtiabūtur in cōſummatione in ira ⁊ ſummationis ⁊ nō erūt. pſ. lviij. ¶ D Laueat etiā ſibi papa ne alienet bona eccleſiarū. xij. q. ij. non liceat. q: vt. §. in. v. cōſideratione papali. §. eſt ergo. ar. xiij. ꝓbatū eſt. Nō eſt dñs ꝓprietarius rerū eccleſiaſticarū: ſz legitimus diſpēſatoꝝ: ſicut ⁊ alij platī: licet ipſe preꝛordinatoꝛ in cūctis. ir. q. iij. cūcta. xxv. di. c. ſ. ver. ad ep̄m. Unde et ſummus pōtifex ⁊ alij platī eccleſiarū/nō dñi vel ꝓprietarij dicūtur: ſed ꝓcuratoꝛes/diſpēſatoꝛes/cuſtodes. vt pal. c. nō liceat. ⁊ cā. e. ſ. q. expedit. c. res eccleſie. c. fi. c. epi. rerū eccleſiaſticarū. ſ. q. ij. ſacerdos. xxiij. q. vij. qđ autē. ⁊. q. vlti. cōueniꝛ. et de dona. c. fraternitatē. ¶ P Quis aūt habeat dominiū rerū eccleſiaſticarū: diuerſe opiniones ponūtur ⁊ no. pal. c. expedit. Hugo ⁊ Uincē. ⁊ Archid. ⁊ Jnno. tenēt ꝙ ſunt chriſti ſicut arius ꝓ alia: ⁊ eccleſie vniuerſalis: que eſt ꝛpus chriſti. vt no. Jnno. eꝛ de cau. poſ. cū ſuper. in gloſ. q: iam. no. etiā de hoc. xij. q. ſ. duo ſunt. et. c. epi de rebus. ⁊. c. res eccleſie. Uerbū aūt alienationis cōtinet conditionē/donationē/venditionē/permutationē/⁊ emphiteoſim/perpetuū cōtractū. eꝛ de rebus eccle. non alie. cū nulli. Adde hic qđ no. ſ. in arti. xxix. in. §. vlti. hec quero. ¶ Q Hoc deniq; neq; later neq; lateat dñm noſtrū papam: q: in toto mūdo nō eſt homo in tanto periculo/quāto ipſe: q: devita ⁊ doctrina ſolicitudine ⁊ laboꝛe habere ſpōdere de toto mundo illi chriſto cuiꝰ ipſe eſt vniuerſalis vicarius ſup terrā. Nā ſicut dicit gloſ. ir. q. iij. alioꝝ papa ſi peccauerit: ſine venia puniri debet: ſicut diabolus qui maximus cōparatione alioꝝ creatus eſt. de pe. diſ. ij. ꝓncipiū. et notaui. §. in. xi. ar. in. §. a capite. Recoꝛdoꝛ eſſe ſtatutum humilis Greg. Cōſtituo vt ſeꝛerūq; quo Romani pōtifices coꝛpus ad ſepeliēdū ducūt: nullo regimine velet. Greg. in regiſtro. ¶ Ad te ergo mi frē ecclia: cuiꝰ ipſe eſt caput: vertoſtilū. Dic mihi. Ubi ſunt illi Romani pōtifices: Petꝰ dico et alij poſt eū ſucceſſoꝛes eiꝰ legitimi martyꝛes quaſi oēs vſq; ad tpa hec inſelicia gloꝛioſi/cōfeſſoꝛes luciði/doctoꝛes illuminatiſſimi/q̄ te ſuo ꝓcioſo ſanguine. xxi. di. ꝙ/uis. xxij. diſ. c. ij. doctrina catholica/paupertate euāgelica. Mat. v. humilitate/paciētia/abſtinētia/puritate/innocētia/mia/et veritate/caſtitate angelica/iuſtitia/tēperātia/fide/ſpe/charitate indefeſſa feruētiſſima/⁊ ceteris virtutibus/⁊ erēplis lucidiſſimis plātauerūt/ꝓpagauerūt/et in perfectā virtutū gloꝛiā ꝓduexerūt. eꝛ de elec. fundamēta. §. j. regnāt in celis cū illo: cuius fuerūt vicarij authoꝛitate et ſcitate fideliſſimi ſecratoꝛes. Poſt quos multis cētenariſs annoꝝ fuerūt multi Romani pontifices ſanctā dei eccleſiā numero ⁊ merito fideliū ampliantes: ⁊ eccleſiā triū phātē ciuibꝰ eoꝝ imitatoꝛibꝰ reparātes. Surrexerūt/⁊ iam ſunt multa ꝛpa/eoꝝ ſucceſſoꝛes. Athoꝛitate: ſz diſſimiles a ſcitate romano pōtificatui ſe ingerētes. lxxix. di. ſi q̄s ex ep̄is. Ꝓcurātes. vtinā ante ꝓmotionē nō paciſcentes ⁊ cōuenientes ⁊ ꝑmittētes. viij. q. iij. artaldus. eꝛ de elec. ꝑ inquiſitionē. xxiij. di. in noſe. ibi. trapezitas. Aurū. xij. q. j. volo. cumulātes abſq; mēſura. lxxxvj. diſt. nō ſatis. Parētes ditātes ⁊ exaltātes: ⁊ cōſanguineos ꝓmouētes. ſ. q. iij. punit. In deliciſs. xxxv. di. eccle. viuētes. Amicos dignificantes. xj. q. iij. plurimū q̄. alios calcātes. In Babylonia. ſ. Roma ſin Hiero. ſ. Pe. vlti. turreg ⁊ palatia edificantes. Guerras nutriētes. Parcē tenētes i Italia: quū ſit vna eccleſia. xxiij. q. j. ſchiſma. i fi. Bona eccliaꝝ diſſipātes. xij. q. j. expedit. Indignos ꝓmouētes. xlix. di. c. j. et. ij. In currib⁹/et elephātib⁹/⁊ de xxrariſs/ꝓcioſis veſtib⁹/familia ampliſſima militū ⁊ baronū armatoꝝ/et in mūdi potēcia gloriātes. q̄ gſia eſt ſtercus ⁊ vermis. ſ. Macha. ij. tpaliū dñoꝝ aliquoties ternios inuadēres. de ſalure aiarū parū curāntes. vj. q. iij. c. j. Et quid plura! Que carnis ſunt ſapiētes.

Apoſtrophe ad eccleſiā.

Phil.iij. Vide dñe et cõsidera q: sponsa tua nimis humiliata est. Eius in gentibus potẽtia diminuta est. Eius miqua extincta est. Ad cuius cõfugiemus auriliũ: Translata est vere. s. virtutũ gloria de israel. sicut dixit nurus Dei vxor Phinees. s. Regũ. iiij. ix. q. iij. alioꝛ. in fi. Manda. Remanda. Esa. xxiiij. Mitte quem missurus es. obsecro. Exo. iiij. sanctũ vicariũ ruũ aliquẽ ecclesiam cõfo:mare. Et hec de vicariis christi satis cum eo:um venia.

¶ Articulus. xvj. A

Hunc autem ad fratres dñi pape et collaterales qui sibi in executione sacerdotalis officij adiutoꝛes existunt. ex qui fi. sint legi. p venerabilẽ. §. sunt aũr. et ex de elec. fundamẽta. §. decet. lib. vj. accedẽdũ est.

Cardinalium pma institutio.

¶ Hi dñi cardinales videnꝫ incepisse tpe Põtiani pape: qui fuit Anno dñi. ccxxxj. vt dicit in chronica. vbi etiã dicit ꝙ Marcellus qui fuit anno dñi. ccciiij. cõstituit. xv. Cardinalat⁹ in vrbe Roma: ppter baptisinata et sepulturas hominũ. De istis etiã habeꝫ. lxxix. dist. c. s. c. opoꝛtebat. c. si qs ex epis. et. c. si quis ex pecunia. xviij. di. c. s. xciij. ¶ st. a subdia cono. ũ. q. iiij. p:esul. et pall. c. fundamẽta. ¶ Et põt dici ꝙ dicunꝫ cardinales ecclesie Romane: q: sicut cardine regitur ostiũ: ita ecclesia Romana eo:um bono cõsilio. sic no. Zau. et Jo. de fau. xxij. di. sacrosancta. in fi. vbi de hoc noꝛ. Archidia. et ex de elec. vbi periculũ. lib. vj. in glos. isti. et no. de hoc ex de offi. archipb. c. ũ. in glos. s. ¶ Cardinales autẽ sunt sacerdotes leuitici generis. vt habeꝫ in Deut. xvij. et p:eal. §. sunt aũt. et. C. ad. l. iul. maie. quisquis. in pnc. vj. q. iij. quis cũ militibus. Isti hodie habẽt culmẽ et gloriam et singulare poteriã et dignitatẽ senatoꝛ vbis: et consules sunt et patritij. xcvj. di. ostãtin⁹. ver. viris etiã. ¶ B Sũt autẽ in triplici gradu. Nã quidã sunt diaconi Cardinales septẽ diaconib⁹ succedentes. de quib⁹ loquit Ace. vj. xciij. di. diaconi septẽ. qui circũstãt dñm papã celebrantẽ et p:edicantẽ. xciij. di. diaconi qui. Quidã p:esbyteri tenẽtes typũ sicut alij p:esbyteri. lxxij. discipulo:. xxj. di. i nouo. Quidã epi sicut alij epi aplis succedẽtes. xciij. di. legimus. ibi. Leterũ oes successoꝛes aplo:. sunt. Maioꝛ est aũt i dignitate quilibet epus p:esbytero cardinali. legit et no. ũ. q. vij. quã ꝙ. Usus tñ vel abusus curie seruat cõtrariũ. et hoc tenet Hug. ¶ Et dicũtur cardinales ab ecclia romana que est caput et cardo aliarũ. vt pall. c. sacrosancta. et. xxv. q. j. §. vlti. in p:in. C. de sum. trj. inter claras. Et dicunꝫ sic cardinales duplici similitudine. Sicut em̃ dom⁹ habet ostiũ et cardinẽ: sic ecclesia papã: qui est ostiũ dei vel ecclesie. Unde et christ⁹ qui ipse vicarius est ostiũ se vocat. Jo. x. Et cardinales: q sunt cardo sup quẽ fundatũ est ostiũ tale: q: papa eo:. fulcitur cõsilio. Uel ideo: q: sicut ostiũ p:eest: et cardo subest: ita papa p:eest. et cardinales subsunt. Puto tñ ꝙ et se inter cardinales dinumerer. ar. C. li. xij. l. ius senatoꝛ. arg. ff. de ver. sig. familie. Sic ergo sacer ille senat⁹ cardinaliũ. xxj. q. j. ecclesie habet. a cardine nomẽ accepit: qsi se regãt et alios. xij. q. j. duo sunt. Aliqñ etiã epi dicunꝫ cardinales. xxj. q. j. relatio. ibi. Sibi cardinalẽ. glos. s. pp:ium epm. Hug. vij. q. j. pasto:alis. lxxj. dis. fraternitatẽ. i fi. xxiiij. di. p:esbyteri. ¶ Cardinales vero epi metropolitani vicefungũtur. xxiij. di. in noie dñi. Epus vero Ostiẽsis cardinalis et p:ilegio papali cõsecrat papã: et inũgit imperatoꝛẽ. no. Osti. ex o:. p:iuil. antiqua. Aliqñ cardinalis accipit p p:incipali. sic sumit ex de offi. archipb. c. ũ. ibi. Sacerdotũ cardinaliũ. glos. s. pncipaliũ. Et quare dicanꝫ et quot modis accipiant cardinales ibi no. in glos. p:eal. s. ¶ E De ptãte Cardinaliũ legatoꝛũ diti plene in. s. parte isti⁹ opis. Huc recurrẽdũ est in. §. et p:imo. in ar. xlvij. tad ea que le gũtur. no. ex de offi. leg. p totũ. et eo. ti. li. vj p totũ. de sen. excõ. ad eminentiã. de iure patro. cũ dilectus. de elec. si abbatẽ. vj. li. de ver. sig. c. s. li. vj. Pñt aũt cõferre bñficia quoꝛũ collatio est ad sedẽ aplicã deuoluta. ex de p:ebẽ. c. peñ. no. p Jo. an. ex de offi. lega. c. s. in glos. vnde bñficia. ¶ De

Cardinaliũ tripler gradus.

Cardinaliũ nomen vnde.

poteꝛestate Cardinaliũ sede vacãte vide qꝫ no. lxxix. di. multus. ũ. Plenius p Osti. ex de pe. et re. cũ ex eo. in fi. per Jo. an. ex de schisma. c. s. li. vj. in glos. notab ar. et in clemẽ. ex de elec. ne romani. Et p Archidi. ex de elec. vbi periculũ. in magna glossa sua. que incipit. Sm possibilitatẽ. vbi tenet post Bern. cõpost. Gof. et Ostiẽ. ꝙ collegiũ cardinaliũ posset iter se oꝛdinare ꝙ valeret electio de papa celebꝛata a maioꝛi parte ipsoꝛ. et talis electus ꝺ electus. nõ tm̃ a maioꝛi parte: immo a toto collegio. Tenet etiã ibi ꝙ collatio cardinaliũ nõ posset tollere illã decre. vbi periculũ. nec in aliquo vulnerare. Tenet etiã ibi ꝙ cõtra electũ in papã non põt ꝛcipi de heresi: licet post cõsecrationẽ posset de ea accusari. legit et no. xl. di. si papa. ¶ D Quũ primo fuerũt cardinales in Romana ecclesia instituti: pauperculi erãt Rome in suis titulis habitãtes: et eoꝛ qui erãt epi eparus in redditibus renues et exiles. sicut et hodierna die apparet in eoꝛ titulis Rome. Tituli cardinaliũ totidẽ. lxx. sicut sonio:es israel. Nume. xj. Uel. lxxij. quia tot christi discipuli. Luc. x. xxj. di. §. c. in nouo. lxviij. di. coꝛepiscopi. Sed contrariũ. xvj. di. septuaginta. vbi ponit ꝙ christi discipuli fuerũt. lxx. Sed dic fm Hug. ꝙ minoꝛ murꝛer nõ excludit maioꝛẽ. vt no. xv. di. c. s. in glos. iij. et xxv. q. ij. c. s. in glos. i. Et in epatibus eoꝛ adiacẽtibus Rome sicut eparus Salinẽsis Portuensis/ Ostiensis/ Albanensis/ Uolaterranensis/ Tusculanus/ Preneſtinus. Et aliqui vir vnũ equũ habebãt: aut cõiter peditabãt/ sicut rurales p:esbyteri. Uile supellectilẽ habebãt. xlj. dist. eps. Simpliciter et humiliter et in egestate viuebãt: sicut et tũc Romani põtifices. sed virtutibus abũdabãt. Nũc cum romanis pontificibus ruunt per se martyria subibãt. Pro cõfessione fidei: dãna et ciclia/ et verbera/ insuper et vincula/ et carceres. Ideo. xl. sufficiebãt. Miraculis coꝛuscabant. Ecclesiã cũ sanctis romanis põtificibus doctrina et sancta vita regebãt. Sed iam diu est ꝙ in quibusdã ex eis/ sicut et in quibusdam Romanis põtificibus optimus colo:. mutat⁹ est. Ysen. iiij. Exiuit in eis. xciij. di. diaconi. v. poteꝛia/ dignitas honoꝛ. et diuitie. sed decreuerũt virtutes. Aucta est possessio: diminuta religio. Creuerũt in exterioꝛibus: minoꝛati sunt in interioꝛibus. Cõsueuerũt esse alijs odoꝛ bonus christo vite in vitã. Nunc sunt p:out cõiter/ odoꝛ mortis in mortem pernicios um exẽplũ. ij. ad Coꝛ. ij. ex de sacra vncti. c. vnico. §. de odoꝛe. ¶ E Et cũ eoꝛ venia/ ad particularia vicia aliosꝫ que sunt notoꝛia descendo: p:eter ea que intrinseca sunt. Can. iiij. Ephe. v. et soli deo patẽ: et frequenter paucis hoibus. ¶ Offendũt aũt eoꝛ aliqui: q: quũ ad eos pertineat electio Romani põtificis. vt pall. c. vbi periculũ. li. vj. ex de elec. c. licet. in cõpi. Breg. ante ꝙ eligãt inter se eoꝛũ aliqui p:iuata affectione coꝛrupti querẽtes suam. vij. q. j. sunt in ecclesia. Philip. ij. non publicam mũdi vtilitatem. vij. q. j. scias. vbi de hoc. de certa persona eligẽda/ vel non eligenda/ conuentiones/ obligationes/ pmissiones/ condicta/ intrendiuenta/ et pacta/ et iuramenta faciũt. cõtra illud p:eallegd. c. vbi periculum. §. ceterum. et de cens. procurationes. et eo. tit. romana. lib. vj. et optime. vij. q. j. sunt in ecclesia. et. q. ij. illud. et. c. dilectissimi. q. iij. ci. et. c. artaldus. et ex de elec. per inquisitionem. et ar. lxxix. dist. si quis papa. et. c. nullus pontifice. ¶ Item nunc fauoꝛe pape/ nũc timoꝛe/ nũc spe aliquid p:sequẽdi/ nõ dãt sibi consilia vera et libera: sed p:opter p:edicta/ consilia/ fraudulenta et periculosa eis et mundo et cõtra conscientiã dãt. et de elec. fundamẽta. §. j. ver. decet nãq. Unde renent de consilio fraudulẽto. ff. de reg. iur. l. consilij. ff. de dolo. ꝙ siquã scires. lxxxvj. di. tãta. ex de renũ. sane. Legitur et no. et de regu. iur. nullus ex consilio. lib. vj. et ex de senten. et cõmuniter. in glos. ꝙ aliter. ¶ Item multi er eis indigne promoti sunt: aut coꝛrupte/ aut timoꝛe regũ aut p:iuato amore pape. s. q. j. si quis neq. sed qui per ostium non intrauit/ niſi renuntiet: non est rutus. vt ibi. xxiij. q. iij. tres personas. ¶ Item p:eter cardinalatum: cuius hodie redditus pingues sunt: cõiter vltra milia floꝛenoꝛũ: et p:ouisiones

magnas ⁊ tencenia que ad munerū veniūt quārītatē. ff. de offi. pcon. l. solēt. in fi. eē de rescrip. statutū. §. insup. lib. vi. Alias obtinēt dignitates ⁊ beneficia pinguio:a vbiq; rerarū p:eretru familie dilatāde:⁊ hono:ē carnalē cardinalarus in equis ⁊ domicellis ⁊ lautis. xxv. di. ecclesie. cōuiuijs manutenēdi. quo; reditus plus q̄ cōiter cardinalat⁹ascendūt. Sed inter eos multi reditus obtinent. r. mil. rv. et. xx. et. xxx. miliū flo:enoz. et sic partes alienas inuadūt. xcii. di. diaconi. v. deuo:ātes multoz stipēdia ministro:ū. Ierēt. di. singula. vbi de hoc. eē de p:ebē. q: intantū. vbi de hoc eē de rescrip. q: per ambitiosam. li. vi. Et qui a nte cardinalatū vno cōperenti vel duobus potuit cōrentari/ absolbet fluuiū beneficio:⁊ fiduciam habet q̄ influat Jo:danis in os eius: q: nūq̄ beneficioz cumulo satiant. Job pl. Et (q̄d peius est) vir de hoc aliquis eoz conscientiā habet: q: sic est quasi oim abusus: sed nō minus ardebūt qui cū multis ardebunt. ii. q. i. multi. in fi. De dispēsatione qua se colo:an vide q̄ dicti. s. in. vii. cōsideratione papali. Nisi nec applaudant. in arē. rv. ¶ Itē dilarant patrimonia de redditibus ecclesiarū castra/villas/⁊ ciuitates suis consanguineis emēres: et eos ditātes: et in mūdo eos ecclesiarū reditu exaltantes. quicquid em̄ habēt/quasi habēt de bonis ecclesiarū: aut in pompis huius seculi ⁊ erpēsis delicatis aut in cōsanguineis consumunt: pauperes nī aliquos paucos pascūt: et q: parce seminant/parce ⁊ metent. s. bona rēpo:alia eternis perditis. ij. ad Coz. ix. Sed nec suffi cit de male quesitis multa pauperibus erogare. s. q. s. non est putāda. xiii. q. v. per totū. vt cesset mūdi murmuratio: sed vere decimant mentā et anetum. Mat. xxiij. Aliquas paucas escas/⁊ by:ros/vel vestes cōscissas/aut saga pauperibus impēderes: thesauros aūt auri ⁊ argenti ⁊ gēmarū/preciosas vestes/ingētia p:edia/et vt dixi castra ⁊ villas de redditibus ecclesiarū cōsanguineis erogantes: ⁊ sic ecclesias defraudantes. xxi. q. iij. c. i. ⁊. q. iiij. c. i. et vlti. eē de pecu. cleri. p:esbyter. et. c. inquirēdum. ¶ Item nedū recipiunt dñi cardinales cōiter esculenta ⁊ poculēta que paucis diebus pñt cōsumi/que cōcedūtur. eē de rescrip. statutum. §. insuper. ff. de offi. p:esi. plebiscito. sed etiā que multis diebus nō pñt cōsumi. Et non solū recipiūt cōiter p:dicta. s. comestibilia et potabilia: sed aurū et argentū/gēmas/et iocalia p:ecīosa/equos/et pānos/et quecq; alia p/manēria: que ad magnoz munerū veniūt quantitatem: ⁊ que in anno ascēdūt frequēter ad valoz mille flo:enoz. ff. de offi. p:ocōsu. solent. §. vlti. no. eē de vi. et ho. cle. cū ab omni. in glos. delegati. quoz ii intuitu munerū p:eciosoz multo; p offerēribus imperrāt beneficia. Nā et hoc respectu offerunt offerēres contractu innominato tacite vtentes. do vt des: facio vt facias. et sic saltē per dationē et receptionē hoz munerū hoc respectu mētalis cōmittitur simonia. ⁊. q. i. sunt nōnulli. vbi de hoc. ⁊ eē de simo. etsi questiones. vbi de hoc. ⁊. c. fi. vbi de hoc. ⁊ aliqui manus suas a nullo erantiūt munere: de Esaie beatitudine nō curātes dicētis Esa. xxxiii. Beatus qui excutit manus suas ab omni munere. vt pall. c. sunt nōnulli. ⁊. c. etsi q̄stiōes. Sz Job verbū dñicū loquit. Ignis deuo:abit tabernacula eoz q̄ munera libēter accipiūt. Job. xv. ¶ Itē beneficia que imperrāt a papa cōiter p indignis/aut ad p:eces regū ⁊ pncipū cardinales: aut p suis seruito:ibus: aut/pur frequentius/p suis cōsanguineis imperrāt: vix vnq̄ alicui clerico bñ merito imperrantvnū pauperrimū bñficiū dei amo:e: quē pau habēt p:e oculis: semp cecū aīal/aut claudū/aut languidū offerēres. Leuit. xxi. cōtra illa iura. s. q. s. o:dinationes. ⁊. c. si q̄s neq; eē de era. ⁊ qua. tuā. xlii. di. hinc erem, cū. §. sequē. ⁊ expssum p Hiero. viij. q. i. moyses. ibi. At nūc cernim⁹ plurimos hanc rē bñficio facere: vt nō querāt eos in ecclesia colūnam erigere: quos plus cognoscūt ecclesie pdesse: sz quos vel ipsi amāt/vel quoz sunt obsequijs delenitī: vel p quib⁹ maioz quispiā rogauerī: et (vt deteriora taceā) qui vt clerici fierēt muneribus imperrarūt. facit op. s. q. i. ferk. ⁊. q. iij. ex multis. ver. neq; eligāt. Prio mūdo impetrāt: a mūdo mercedē recipiūt: nō a deo. Nihil enim de⁹ remunerat/qō amoze sui factū pō est. sicut ecōuerso illud remunerat qō sui cōrēplatione factū est. xxv. dis. deinde. ad fi. de pe. di. iij. §. et hoc sensu. ver. si qñ. O quot/que bene gesta videntur q: deus in causa nō est/eruco ⁊ rinea demolīt: ⁊ fures effodiūt/⁊ furant. Mar. vi. Offendunt in pomposis vestib⁹/familia magna/equis hispanis/⁊ cūcta sua supellectili pciosa. vbicūq; enim in mūdo p:ecīosa sunt: ad manus eoz pueniūt: ⁊ in gloria hui⁹ mūdi vsuūr. Qui eoz habebunt aliā gloriā deus nouit. ¶ De his cardinalib⁹ dñs Ostiē. Cardinalis lumē iuris scribēs in summa sua in ti. de pe. in. §. cui cōstitēdū. ver. cui cardinales. sic scribit. Cardinales quū delinquūt/acrius puniri debent: quū dño pape adsistāt exemplo Ade de quo dicit Aug. q̄ quāto erat deo p:oximio::tāto magis peccauit. de pe. dis. v. cōsideret. Exēplo luciferi. de peni. dist. ii. p:incipium. De his Esa. lx. Qui sunt isti q̄ vt nubes volāt/⁊ p altitudinē status ⁊ eminentiā sanctitatis/⁊ quasi colūbe/per simplicitatē/puritatē/⁊ charitatē ad fenestras suas. i. ad sensuū coz:aliū coeptionē ad christi vulnez meditationē? Laueāt igit ne sint Racones stātes iuxta arcā dñi. xxvii. di. legāt. Et ne sint nebule ⁊ nubes sine aqua deuotiōis lach:ymarū turbinibus demonū agitate. vt p̄bat beatus Petr⁹. ii. Pet. ii. et Hiero. de penit. dist. ii. si em̄. vltra quatuo: colū. ver. petrus. Et Beda. ii. q. vii. secuti sunt. Nō capiātur superbia que mater est oim vitioz/et initiū oīs pcī: ⁊ odibilis coz:ā deo et hoibus. Eccli. x. Tob. iiij. Superbiā nūq̄ in tuo sensu/aut in verbo tuo dñari p̄mittas. In ipsa em̄ initiū sumpsit omnis perditio: et que est p̄pria virtū diaboli. xlviii. di. §. ⁊. c. s. q: diabolus magister elatiōis est. xlvi. c. i. ¶ Nō vana gloria: que oēm virtutē euacuat. Nō amore pecunie: que tā⁹ venenū est fugiēda: q: est materia cūctoz criminū. xxiii. dist. his igit. Nō amoze parentū: ne eos in vita corrodant tā⁹ muscē moriētes: que perdūt suauitatē vnguenti. s. deuotionis. Eccls. x. eos post mortē despiciāt dicētes. Bene fecit mihi: sed melius facere potuit. ad hoc. lxxxvi. dist. non satis. vt de alijs taceamus. eē de cele. mis. doletes. ¶ Sed die noctuq; nō cessent virtutibus insistere. vt p̄bat Ysid. in p:eall. c. bis igit. et Ambr. xxi. q. i. cui portio deus. et pal. c. nō satis. Tales ergo si de inquāt: per sentētiam remoueant: ⁊ sine spe restitutionis deponātur. eē de. nō resi. et gestis. sicut lucifer. pall. c. pncipiū. hucusq; Ostī. ad id eē de schis. ad succidēdos. li. vi. ¶ Notat etiā Ostī. in sum. ti. de offi. archip:es. §. que pertinent. ver. iij. q̄ dicūtur Cardinales a cardine quo ostium regit: q: ipsi post papā et cū papa regūt ecclesiam. eē de consue. cū venerabilis. de elec. coā. et. c. q̄relā. Et nota q̄ p:esbyteri cardinales habēt titulū diaconi. nō ecōtra. vt p̄bat. s. in eisdem cōcoz. et eē de arbi. cū a nobis. de testa. raynuti⁹. §. cum autē. et. c. raynaldus. §. a cuius. ¶ Et licet in decretalibus plerūq; ponantur p:esbyteri sine titulo: in literis domini pape numq̄ ponitur p:esbyter quin additur titulus/nec diaconus/nec episcopus cum titulo. Hoc ideo noto vt si literam bullaram in qua hoc non seruetur inueneris: ipsam iudica falsam. ar. eē de crimi. fal. q̄ grauī. In. c. aūr. ij. de offi. archip:es. vocant cardinales p̄sbyteri et alij tā in ecclesijs ciuitatib⁹ q̄ diocesib⁹ p:incipaliter seruientes: et in diuinis officijs ministrātes. Fin Ostī. ¶ Sunt etiam in ecclesia Lōpostellana Cardinales p:esbyteri mitrati: ⁊ in ecclesia Rauennati. tales cardinales sunt derisui potī⁹ q̄ honori. notat. xxxi. q. ij. c. i. glos. fi. et p:iuilegio speciali. ¶ Conditiones autem sanctissimas et necessarias quas debēt habere dñi cardinales posui post Bernar. s. in. vii. cōsideratione papali. ver. q̄ nō sint. in ar. rv. ¶ Opto aūt fieri dños meos cardinales sicut Pascasiū diaconum romane eccle cardinalē. De quo scribit Gregorius. in. iiij. dialo. q̄ fuit vir mire sanctitatis/eleemosynarū maxime opibus vacans: cultor pauperum: et contēptor sui: cuius dalmatica feretro eius superpositā quū esset defunct⁹/demoniac terigit: statimq; saluatus est. Veniat oro spīritus sanctus

super cardines oꝛbis terre et super mõtes Gelboe. quod interp:etatur volutatio vel decursus. Isti inclyti interfecti sunt ⁊ foꝛtes israelitꝫ. Reg.ſ. Plangat eos interim sancta mater ecclesia:q: cardo quoꝛũdam eoꝛ confractus iacet:et ostiũ clausura ⁊ aptura cõpedita est. ¶ ſ Nec collegiũ cardinaliũ dispẽsare possit etiã vbi epi dispẽsare nõ pñt.de re iudi.cũ te.fin Inno. An cardinales p:iuẽtur iure eligẽdi ſi unale eligãt.lxrix.di.ſi papa. Nec ĩstãtia cardinalis est oĩm ſolicitudo ecclesiarũ. de postu.p:ela.bone.ſ. fin Inno. An soli assertioni cardinaliũ sine iuramẽto credak.de p:iuilk.cũ olim.ſ.p Inno. An credak cardinali dicẽti aliqꝺ officiũ sibi esse cõmissum:niſi sup hoc litere ostẽdãtur.et an credak actis eoꝛ vel ipsis de ĩs que agũtur coꝛã ipsis.de elec.bone.ſ.de offi.deleg.cũ in iure.de fi.instru.q: super his.de appel.cõstituꝛus. p Inno.de accu. cũ dilecti. An cardinales pñt accusari q: papã p simoniã elegerint: et ipse de hoc accusari.rl.di.ſi papa.lxrix.diſt.ſi q̃s peccuniã.ĩ.q.vĩ. nos ſi.ix.q.iĩj. nemo.⁊ de elec.licet.p Inno. An diaconi cardinales subsint sub p:esbyteris.lxxxv.diſt.ſi q̃s.iĩj. xciij.diſt.§.vt ex p:emissis.vsq; ad finẽ diſtĩ. Adde hic qõ dixi.ſ.in.ſ.parte de dispẽ.lega.in.§.ſ.in ar.pl.fĩ.

¶ Articulus.xvĩj. A

Eterũ quia post dignitatẽ Cardinalat⁹ dignitas maioꝛ in ecclesia dei patriarcharus est: Ideo de eis aliquid dicẽdũ. Sunt aũt in ecclesia dei q̃uoꝛ p:incipales patriarchat⁹ post Romanũ patriarchatũ.scz Cõstãtinopolitanus. Alexãdrinus. Antiochenus.⁊ Hierosolymitanus.de quibus.xxĩj.di.c.ĩj.⁊.c.renouãtes.eꝛ de p:iuilk.antiqua.xcvj.diſ.cõstãtinus.quib⁹ quatuoꝛ colũnis p:opter pcã nostra p:iuata est ecclesia. Remanẽt em eoꝛũ dignitates ⁊ nõ popul⁹. ppter qõ et ipsi in tãto honoꝛe in mũdo nõ sunt:q: mũdus plus conſiderat aurum q̃ animã.potentiã q̃ mitrã. De iurisdictione et pt̃ate istoꝛ.de officio.⁊ vbi debẽt cõstitui.⁊ qualiter puniri.xvĩj.diſt.multis.xvĩj.di.c.i.⁊.ĩj.⁊.xix.di.fin.et.c.ppter.xxj.diſt.cleros.c. ſummittik.c.inꝛautũ.xxij.di.p totũ.lxiij.di.c.ſ.⁊.ĩj.⁊.c. agatho.lxxx.di.p totũ.xcvj.diſt.satis.vj.q.iiij.ſi inter eos.ſ.q. vĩj.c.ik.iĩj.q.v.multũ.iiij.q.ſ.q. aũt.ix.q.iĩj.conquestus.iĩj. q.v.q: ſuspecti.ix.q.iĩj.nullus p:imas.⁊.c.epi.xj.q.iij.theogualdum. xij.q.ſ.dilectissimi.xv.q.ſ.frater.et.q.vj.placuit. xcix.di.§.ſ.cũ oĩbus.c.seq.in illa diſtin. Pñt aũt isti dispẽsare vltra q̃ metropolitani: vbi pñt cõtẽtiose cõtẽdere/ pñt dispẽsare:et vbi expꝛesse nõ pꝺhibẽt.lxv.diſt.mos antiqu⁹. eꝛ de p:iuilk.antiqua.ad fi.eꝛ de p:ebẽ.graue.ad fi.fin Jo. de deo. ¶ B Juter patriarchã aũt ⁊ p:imatẽ differẽtia realis nõ est:ſz vocalis. q: noĩa sunt ſynonima idẽ repꝛsentãtia.xcix.di.c.ſ. Jdẽ est de noĩe archiepi ⁊ metropolitani. vt ibidẽ.⁊.ix.q.iĩj.cõquest⁹.⁊.xxj.di.cleros.⁊.lxxx.diſ.quaſi per totũ. Oẽs aũt isti in oꝛdine epali cõtinenk.vt pal.c.cleros. Jstis aũt patriarchis siue p:imatib⁹ obedire habent archiepi ⁊ metropolitani in certis ⁊ licitis: sicut epi archiepis ⁊ metropolitanis.vt.ix.q.iĩj.in p:imis octo.c.vsq; ad §.sola. Quã iurisdictionẽ habẽt in puincia ⁊ epatib⁹ suis no.ix.q.iĩj.in ſum.⁊ eꝛ de offi.oꝛd.pastoꝛalis.⁊.c. romana. lib.vj.⁊ de cẽſi.romana.lib.vj. et de appel.romana.lib.vj. ¶ E De iurisdictiõe ⁊ pt̃ate istoꝛ.eꝛ de offi.vica. romana.li.vj.de offi.oꝛdi.romana.li.vj.de foꝛ.cõpe.romana. lib. vj.de ap.roꝛsana.li.vj.de cẽſi.romana.⁊.c.ppetuo.li.vj. de pe.⁊ re.romana.li.vj.de excel.pla.archiepo.in clemẽ. Pñt tales dispẽsare nisi interdicak in penalib⁹ actionibus vbi pñt iudicare. de pe.di.vj.c.j. ad fi. Pñt dispẽsare cũ epis et electis suis suffraganeis:sup q̃b⁹ habẽt oꝛdinariã iurisdictionẽ in penalib⁹ actionib⁹.⁊ pcuratiõib⁹.⁊ similib⁹: niſi pꝺhibeak.eꝛ de offi.oꝛdi.pastoꝛalis.eꝛ vt li.nõ cõtesta. accedẽs.ix.q.iĩj.c.ſ.⁊.ĩj.eꝛ de offi.oꝛdi.irrefragabili. Et quũ potest er officio visitare: ⁊ p cõsequẽs coꝛngere;⁊ etiã potest dispẽsare:q: deluſoꝛia esset coꝛrectio sine dispẽsatione, eꝛ de pscrip.cũ ex officij.eꝛ de cẽſi.sopite.er.c cũ venerabis

'Patriarchat⁹ ecclesiastica.

lis.c.romana.li.vj.fin Jo. de deo. ¶ Sed q: nõ est nostri operis pncipaliter de eoꝛ iurisdictiõe tractare. Sz quõ in ecclesia dei per pcñs a statꝰ rectitudine quodãmodo ceciderũt: Jdeo statim pꝛacrãdo stat⁹ et excessus eoꝛũ sub quo noie includũtur. vt dixi.ſ.in.iĩj. Consideratione papali. in.§.iĩj.cõsideratio. in ar.rj.in ver.inter hec.de eis parũ alibi quid dico:q; oẽs iurisdictionẽ epalẽ habẽt: ⁊ filis est quasi eoꝛ offensio in isto tpe vulnerato. ¶ Artẽdãt ergo fideles cti status q̃ quãto post papã ⁊ cardinales maioꝛ dignitatem dignitate:tãto eoꝛ grauioꝛ est offensa.rl.diſt.bõ christian⁹. Regant ergo suas puincias in pace ⁊ cõcoꝛdia:nichil de iure eoꝛũ usurpãtes: niſi vbi ius eis cõcedit: q: talis cõcoꝛdia altissim⁹ gloꝛiak in mẽbꝛis suis.ix.q.iĩj.archiepo. cũ.c.pce.⁊ seq. Quã aũt iurisdictionẽ habẽt quatuoꝛ patriarchales sedes. vide halle.c.antiqua. eꝛ de priuilegio. ¶ D Offendũt aũt pdicti quũ visitãt suas puincias: sicut ⁊ quũ epi visitãt suas ecclesias: q: nimis grauant parochianas ecclas in eoꝛ pcurationib⁹ maledictionibꝰq; alienationẽ extreme virtutis basilicas pducẽtes.r.q.iĩj. iter cetera. nõ sacerdotaliter ſz crudeliter seuiẽtes.r.q.iĩj. q: cognouim⁹.nõ solũ erga subditos sed etiã socios pꝛsidem exercẽtes: nõ cũ charitate/ sed cũ quadã iactãtie meritate:nec cũ gratiarum actione/ sed cũ quadã iudiciaria inuectiõe stipẽdia exigẽtes.pot⁹ depꝛedãdis et spoliãdis ⁊ scãdalizãdis hoĩbus/q̃ lucris aiarũ operam dãtes. Hec legunk ⁊ hodie ad literã miserabiliter et dãnabiliter obseruantur.r.q.iĩj.cauendũ.eꝛ de cẽſi.cũ apls.⁊.c. pꝛarationes. ¶ Jrẽ multas pcurationes vna die recipiũt.ea visitãt. Jn pecunia recipiũt malo velle dãtium:officiales sui et alii de familia munera recipiũt.cõtra oĩa iura pꝛdicta. et eꝛ de cẽſi.romana.§. pcurationes.⁊.§.caueat.li.vj. Visitãs em̃ qui aliquod mun⁹ receperit hodie/vel pecuniõnẽ in pecunia a volẽte/vel qui receperit pcurationẽ et nõ visitat/ad duplũ tenek reddendũ illi ecclesie quã ita uauit intra mẽsem. quo elapso niſi restituerit:patriarcha/archiepi/epi/ipso iure ab ingressu ecclesie interdicti. Jsteꝛrio:es Jo ab officio et bñficio: quoulsq; grauatis ecclesie satisfaciãt sunt suspẽſi:nulla in eis in hac dantiũ remissione liberalitate vel gratia valitura. vt hec legunk eꝛ de cẽſi.exigit.et.c.felicis.li.vj. Habek etiã de istis grauãt⁹ eoꝛũ.c.ij.in clemẽ. Js aũt cui est ingressus ecclesie interdicti. ſi cõtra interdictũ hmõi diuinis se ingerat ea in suo agẽs officio sicut p:ius:irregularis efficik. eꝛ de sen.excõ.is cui. li.vj. ¶ Ue ve q: de hmõi penis plati nõ curãt:vnde nec fin hec paucos plaros credo in dei eccla/marie in Hispania irregulares nõ esse. Pꝛo his ergo plangat ecclesia et quũ sunt maioꝛes patres eiꝰ.maioꝛib⁹ sunt periculis ⁊ cruminib⁹ irretiti. Et fin Gꝛego. quãto in honoꝛe preeellunt aliosꝰ ⁊ in crimine.et de hoc satis. Nec lat⁹ pape sint cardinales:⁊ de pt̃ate ipsoꝛũ circa absolutionẽ quũ sint lecturi. de offi.leg.excõicatis. An cardinales moꝛtuo papa faciũt capitulũ. et q̃d pñt.lxxix.di.null⁹. An p:esbyter cardinalis sit eligẽdus in epm.de elec. ecclesia.ij. de pena offendẽtis cardinalẽ.de pe.felicis.lib.vj.

'Patriarchatus⁊ p:imat⁹ idem.

¶ Articulus.xvĩj.

Onsequẽter de statu eoꝛũ tractãdũ est. de quoꝛ potentia et iurisdictione ⁊ in quib⁹ pñt casib⁹ dispẽsare.ſ. in p:ima parte ist⁹ opis pleniter pꝛactat. Nũc aliqua de eoꝛ iurisdictione adhuc iũgens/de eoꝛ cessib⁹ vt se coꝛrigãt exarabo. ¶ Est sciẽdũ q̃ oꝛdo epoꝛũ quadripartit⁹ est. vt.ſ. pte.ĩj.ar.pl.A. in.iĩj.cõsideratio papali.ver.ĩ hoc.prime tetigi.ſ.in patriarchis/archiepis/ metropolitanis/⁊ epis. Papa etiã in numero coꝛ cõnumeꝛatur. vt apparet in phemio cõstitutionũ ⁊ decretaliũ ⁊ literarũ aplicaꝝ. Nã vltra epatus oꝛdinẽ alius nõ est. fin Archidia.oꝛdo iste ponik.xxj.di.c.j. Jbi a signak differẽtia inter archiepm et metropolitanũ. Nã archiepꝰ maioꝛ est/ colligik in aur.colk.ix.de p:iuile.archiepi.in p:in. vbi dicit.

Non solum

Nō solū metropolitanus is sit: sed etiam archiepūs fiat.
¶ A Tractando ergo de statu ⁊ defectib⁹ epoꝝ: tracta
bo ꝙnōs de statu ⁊ defectib⁹ patriarcharū: primatū: ar
chiepoꝝ: ⁊ metropolitanoꝝ: de quibus retigi in. §. prece.
Notandū ergo ꝙ Paulus epūs: epos vocat presbyteros
glos. Philip. j. In primitiua ecclesia bene fuerūt presbyte
ri ⁊ epi. xxj. di. c. j. vltra mediū. ver. ideo. xciij. di. legim⁹. vbi
de hoc in glos. hic nōdet. xcv. di. olim. ¶ B Epi succesſo
res⁹ apl̄oꝝ sunt. lxviij. di. quoꝝ vices. xciij. di. legim⁹. xxj. di.
Jnſi gnes epi scopoꝝ tituli. in nouo. cē de sacra vnc. c. vnico. §. a christo: vbi vocantur
vicarij apl̄oꝝ. Et dicuntur arietes gregis. i. duces. vij. q. j.
scisciter. q: duob⁹ cornib⁹. xciij. q. iiij. ci⁹ in lege. i. vtriusq;
testamenti auctoritate prealent cōtra hereticos. Jnde
est ꝙ mitra pontificalis duo habet cornua. q: ois doctus
in regno celorum profert de thesauro suo noua ⁊ vetera.
Mat. xiij. glos. sup pō. xxviij. Jtem dicunt canes: q: latra
re debent. i. predicare cōtra hereticos ⁊ tyrannos: ⁊ subdi
tos informare. xliij. di. sit recto:. Dicuntur rectores nauis
prec. scisciteris. Dicunt colūne. ij. q. vij. accusatio. viij. q. j.
moyses. cē de accusa. qualiter. ij. ⁊ cē de pen. si ꝙs suaden
te. §. epi. in clem. Dicunt patres spūales. in prec. §. epi. ⁊ pre.
c. qualis. ⁊ lxviij. dist. quoꝝ. Dicunt custodes. xij. q. ij. nō li
ceat. xxj. q. j. in canonib⁹. xciij. q. vlti. §. ꝗuis. Dicunt vica
rij christi. xxxiij. q. v. mulier. Dicunt pastores. j. q. ij. pasto:.
xcv. di. esto. xxiij. q. iiij. tres psonas. Dicunt etiā speculato
res. Ezech. iij. xxj. dist. c. j. ver. epatus. Dicunt defensores.
xxj. q. j. in canonib⁹. Dicunt procuratores. xij. q. j. c. vlt. ver.
de hoc. ¶ Qui prestantior est ⁊ doctior omni ppl̄o ⁊ stu
diosior: ⁊ virtutib⁹ eminentior: ille ad sacerdotiū eligi de
bet. glos. Leui. viij. viij. q. j. licet. Jn tunica hyacithina fue
rūt mala punica ⁊ tintinnabula. xliij. di. c. j. ver. hinc in exo
do. et Exo. xxviij. q: tanta debet esse pōtificis authoritas:
vt motus ei⁹ ⁊ gressus vocales sint. ⁊ veritatem quā men
te concepit habitu resonet. Quicquid loquit̄ ⁊ quicq̄d agit
doctrina sit. sine tintinnabulis / coloribus diuersis / gēmis
floribusq; virtutū: nec ecclesiā ingredit nec pontifex est.
Glos. Leui. viij. facit. viij. q. j. licet. ¶ Epat⁹ nomen est ope
ris nō honoris: scopos quippe intentio est. vñ epūs supin
tendere debz. vt intelligat se nō esse epm qui presse debe
rerit nō pdesse. Aug. de ciui. dei. li. xix. trās ferē. viij. q. j. qui
epatum. ⁊ facit. xxj. di. c. j. ver. epatus. ¶ E Hieronym⁹.
Si ꝙs epatum desiderat: bonū opus desiderat. j. ad Tim.
iij. Sed ab apl̄o illo tpe dictum est / quo quisquis plebib⁹
preerat: primꝰ ad martyrij tormenta ducebat. Tunc ergo
fuit laudabile epatum querere: qñ p hunc quēq; dubium
nō erat ad supplicia grauiora puenire. Jpsum quoq; offi
cium boni opis expressionem definit. quuz dicit. Si quis
epatum desiderat: bonū opus desiderat. De ipso igit̄ sibi
testis est: q: epatum nō appetit: q̄ hūc nō ad boni opis mi
nisteriū / sed honoris gloriā querit. ¶ D Grego. in cura
pastorali. c. ij. Duo sunt pontificis opa. vt a deo discat le
gendo scripturas diuinas: ⁊ sepius meditādo. aut popu
lum docear: sed illa doceat ꝙ ipse a deo didicerit: nō ex ipso
corde vel humano sensu / sed que spūssanctus docet. Est ⁊
aliud opus qō facit Moyses. ad bella non vadit. non pu
gnat ꝓtra inimicos: sed orat. ⁊ donec orat: vincit ppl̄s ei⁹
hostis vincit̄ ⁊ fugat. Exo. xvij. Vnde. sup Leui. li. vj. trās
feruntur hec. xxxvj. di. c. vlt. Vnde Epi locū apl̄oꝝ tenent
Hiero. ad Marcellum. xxj. dist. in nouo. ⁊ dicit. s. ver. epi.
¶ Qualem opoꝝteat esse epm in. xiij. c. apl̄ice regule con
tinetur. que ponunt̄ a. xxxv. dist. §. nunc aūt. vsq; ad. l. dist.
que epi mū quēq; decet epm Nō facile admittit̄ accusatio epoꝝ. ij. q. vij. accusatio. Epūs
qui nō corrigit / impudicus canis dicit̄. lxxiij. dist. nemo.
nihil illo epō miseri⁹ q̄ malos gloriat laudib⁹. c. dist. nihil.
Nō credat epūs solam lectionez ⁊ oratione sufficere. Sed
largam manū habeat. necessitatem patientib⁹ succurrat.
alienam inopiam suā credat. q: si hoc nō habz: vacuū epi
nomen tenet. Grego. lxxxv. di. frattrem. Nō debet aliquem
epus manu sua cedere. lxxxv. di. nō liceat. xlv. di. c. j. ⁊ c. cū
beatus. Epūs nullā rei familiaris curā ad se reuocet. sed le
ctioni / ⁊ orationi ⁊ verbo predicationis tm̄modo vacet.
cōcil. car. lxxxviij. di. epūs nullā. Aug. Nōn ois qui dicit pax
vobis / quasi colūba audiendus est. Habent oscula colū
be. habent ⁊ oscula coniugi. sed in columba vera pax. in co
niuge falsa pax. ij. q. vij. nō ois. ibi no. quō ꝺditiōes coniugi ma
lo. prelato cōueniant. Jtem nō oēs epi sunt epi. ea. cā ⁊. q.
nō ois. Hiero. Qui epatum desiderat: bonū opus deside
rat. Apl̄s. j. ad Timo. iij. dixit. nō dignitatem. si aūt despe
cto ope solam appetit ⁊ aspicit dignitatem. cito coruet.
Hiero. sup Sopho. adde. §. c. ver. si quis epatum. Honoꝝ
⁊ sublimitas epalis nullis poterit cōpatiōib⁹ adequari.
Si regū fulgoꝝ cōparas ⁊ principū diademati: lōge erit
inferius ꝙ si plumbi metallū ad auri fulgorem cōpares.
quippe quū videas regum colla ⁊ principū submitti ge
nibus sacerdotum: ⁊ osculata eoꝝ dextra oīonibus eoꝝ
credant se cōmuniri. Amb. li. de pasto. trāsferunt. xcvj. dist.
duo. facit cē de ma. ⁊ obe. solite. Et est arg. expressum fm
Lauē. cōtra viles prelatos Hispanie qui osculant manus
regū. Fatꝰ ego vilis presul Siluensis ecclesie / scriptor
huius op⁹ / potꝰ timore ꝙ humilitate coactus sum oscu
lari dextrā Regis Portugallie. ꝙ ꝙ ab eo nō reneā rega
lia. sed qui ex timore facit / iam nō facit. cē de reg. iu. qui ex
timore. Dictū ꝙ si epūs comes sit / osculari debet. quū ex cō
suetudine alij magnates hec faciant. x. di. certum. j. c. susci
pitis ne. lxiij. dist. valentiniam⁹. Lau. ⁊ facit. xxiij. q. viij. §.
ecce. xviij. di. si epūs metropolitanus. ¶ Nihil in hoc secu
lo excellentius sacerdotibus. Nihil sublimius epis. No
men ergo cōueniat actioni. ⁊ actio nomini rīdeat. alias
fit nomen inane ⁊ crimē imane. Nō sit honor sublimis ⁊
vita puerilis. Ne sit deifica pfessio: ⁊ illicita actio. Nec sit
religiosus amictꝰ: ⁊ irreligiosus pfectus. Ne sit grad⁹
excelsus: ⁊ deformis excessus. Nō habeatur in ecclesia ca
thedra sublimior: ⁊ cōsciētia sacerdotis recipiatur humi
lior. Ne locutionē simulemus colūbinā: ⁊ mētē habeam⁹
caninā. Ne professionē monstremus ouinā: ⁊ ferocitatem
habeamus lupinā. Amb. in. li. de pasto. ¶ Quantum pre
cedentis gradus est episcopalis altior: tāto si per negligen
tiā dilabatur / ruina grauior est. Magna sublimitas ma
gnā debet habere cautelā. Honor grandis grandiorē de
bet solicitudine circūuallari. Cui plus creditꝰ. ab eo plus
exigitur. Mat. xxv. Greg. in homil. Quū em̄ augent do
na: rones etiā crescūt donoꝝ. Amb. ibidem. Nihil in bacci
ta difficilius / laboriosius / periculosius / epi officio. Aug.
ad Valeriū. xl. di. ante oia. Nihil in epali ceruice splendi
dius fulget: ꝙ humilitas. Greg. c. di. cōtra morem. Epus
in quolibet loco sedens / stare presbyterū non patiat̄. xcv.
di. epūs in quolibet loco. Epūs in ecclesia sublimior sedeat.
intra domūꝰ o presbyteroꝝ collegā se esse cognoscat. xcv.
dist. epūs in ecclesia. ¶ Dicite pontifices in freno quid fa
cit aurū. Tolerabilius em̄ in sancto cernitur ꝙ in freno.
Bern. in epla ad Senonensem archiepm. Nō est epoꝝ: ser
uare aurū: ⁊ a se reuocare mendicantis manū. xij. q. j.
nolo. Jncidant epi in inuidiā detractoꝝ: cōfringentes va
sa mystica vt captiuos redimant. Amb. lxxxv. di. nō satis.
Epi satis in manu habent quib⁹ credāt alias. ⁊ cui cōmit
rant suas facultates nō inueniūt. Jronia. Adde hic q̄d di
xi. §. in. vij. cōsideratione pape. ver. mira res. ar. xj. Opti
mi estimatores. q̄ magnā de minimis / paruā aut nullā de
maximis curā gerāt. Bern. de cōside. li. iiij. Vbicūq; fue
rit epūs: siue Rome / siue Eugubij / siue Constantinopoli.
siue Regij. eiusdem meriti est: eiusdem sacerdotij. Potē
tia diuitiarū / pauperatis humilitas / nec sublimior nec
inferior em̄ facit. Cereruz oēs apostoloꝝ successores
sunt. Hiero. xciij. di. legim⁹. Idem. Gloria epi est paupe
rum prouidere opibus: Jgnominia sacerdotis est / pro
prijs studere diuitijs. xij. q. ij. gloria. Idē ad Narbonēsem
epm. Solus epūs incūbit bonis. solus vtitur ministerio. so
lus epūs sibi vēdicat vniuersa. solus ptes inuadit alienas.
solus occidit vniuersos. Hic / pter auaritiā sacerdotū se
pe odia cōsurgūr. hinc epi accusant̄ a clericis. hinc princi

piū litis.hinc detractionis causa. hinc origo fit criminis. ¶ Iudici ciū.di.iiacom.v. Idem loquens Narbonensi epo. Iudici patrimonij dāna cōquirentis:nō solū vultis in ecclīs porē tari.xcv.di.ecce ego. Idē ad Nepotianū. Epi sacerdotes se esse sciant:nō dños. Honorent clericos quasi clericos: vt ipsis epis a clericis quasi epis honor deferat.Et j. Pascite eum qui in vobis est gregem dei:prouidentes no coacte:sed spontanee sm preceptū dñi: neq; turpis lucri gra sed voluntarie,neq; vt dñantes in clero:sz forma facti gregis ex aio ⁊c.xcv.di.esto. ¶ Agnoscat epūs seruū se esse plebis nō dñm. Iside.sum.bo.q; ⁊ papa se seruū vocat. Vide.ē.in.v.cōsideratione papali.in.fi. Iste greg.in ar.xiij. in ista.ij.parte. Sciat se nō esse epm qui preesse desiderat: nō pdesse.Aug.ad Orosium. Pontifex legalis fronte lamina ornabat aurea: inferius in extremo tunice in margine portabat tintinnabula. Exo.xxviij. nobili imagine instruens:q; spūalis quisq; doctor cōemplationis aurū haurit superius:qō inferius p sonū predicationis pplis infundit.Rodul.sup Leuiti. Inter.xij. abusiua seculi vnū est epūs negligens. ¶ Sunt aūt ista.xij.abusiua. Primū scz sapiens siue predicator sine operibus. Auditores em doctrine dicta cōemnūt: quū predicatoris opa a predicationis verbis discrepare cōspiciūt.Et quū ipe doctor doctrina sua nō cōsiderata lapsus fuerit:auditor etiaz alterius doctoris medicamētū suis vulneribus adhibere pauipendit. vñ dicit Mar. v. Si sal euanuerit:in quo salietur? Ad nihilū prodest vltra: misi vt ppciat foras. Ad hec ij.q.vij.nō omnes. iij.q.vij.§.idem refert.ver. Item greg. ¶ Scōm. Senex sine religione. Quid enim stolidius si metas ad pfectionem festinare nō cōrendat:quū totū corpus ad interitū ppere:dum oculi caligant: auris grauiter audit:capillū fluūt: facies in pallorem mutat: dentes lapsi minuunt:curis arescit:flatus nō suauiter olet:pectus suffocat:tussis cachinnat:genua trepidāt: talos ⁊ pedes tumor inflat.Hec oia nanq; ruinarū domū corporis prorūtiant.ad hoc.lxxxvj.di.tanta. ¶ Tertiū. Adolescens sine obedientia ⁊ reuerentia. Qualiter nāq; in senectute il le sibi ministrari sperabit:qui in adolescentia senioribus obedientiā exhibere cōtemnit: Leo.ij.q.vij.qui scit se. Sicut ergo senib⁹ sobrietas ⁊ mor pfectio inquirit: ita in adolescentib⁹ obsequiū ⁊ subiectio ⁊ obedientia requrūtur.facit.lxj dis.miramur.ad fi.ibi. Quorum ois etas ⁊c. ¶ Quartum. Diues sine elemosyna. Qui dum in terra quesita diligenti cura custodit:celestis patrie pennem habitationem amittit.xlvij.di.ficut. ¶ Quintū. Femina sine pudicitia. Sicut em oēs bonos mores puocat ⁊ custodit in viris prudentia.de qua.xxxvj.di.§.i.Sic in feminis cūctos honestos actus nutrit fouet ⁊ custodit pudicitia. xxxij.q.v.pposito.⁊ c.de pudicitia. ¶ Sextum. Dñs sine virtute:q; nihil cōfert habere dñandi ptātem: si dñs ipse nō habet virtutis vigorem. Eccl'. vij. Noli querere fieri iudex:nisi valeas virtute irrūpere iniquitates. ¶ Septimū. Christian⁹ otiosus.christian⁹ em a christo dicit.ex de sacra vnc.vnico.Christus aūt miris est.Mar.xj. Contentio vitū est.de pe.dist.ij.c.j.ij.Timo.ij. Noli verbis contendere.Phil'.ij. Nihil p cōtentionem ⁊c.j. ad Cor.xj. Si quis videt cōtentiosus esse:nos talem cōsuetudinem nō habemus,nec ecclesia dei.Est aūt contentio impugnatio veritatis agnite.Causa clamoris fiducia.Petrus de sali. ¶ Octauū. Pauper supbus. Quid em stolidius q̄ illuz qui p inanem miseriā velut in terra abiectus extremus ⁊ humilis incedere ⁊ cōtrectari debuerat: frontoso supbie tumore inflatā mentem cōtra deuz erigere? Unde dicitur Mat.v.Beati pauperes spū.i.humiles ⁊ timentes deuz. Aug. ¶ Nonū. Rex iniquus. Nomen em regis rectoris officiū indicat.xxj.dis.c.j. ver.sacerdos. Sz qualiter alios corrigere poterit:qui pprios mores nō corrigit? iij.q.vij. sacerdos.xj.q.iij.ita corporis. ¶ Decimū. Epūs negligēs. Epūs em speculator intelligit seu interpretat.xxj. dist.c.j. ver.epar⁹.Debet ergo epūs supintēdere ⁊ corrigere.lxxxiij. di.nemo. ¶ Undecimū. Plebs sine disciplina.xlv.di.disciplina. ¶ Duodecimū. Populus sine lege.Munera dei dicta ⁊ legis scita cōtemnit p diuersas errorū vias eūdo/prodito⁹is laqueū incurrit.di.iiij.facre sunt.de peni.dist.iij.in das.Cypianus li.de.xij.abusiuis. ¶ Redemptio ad materia epor. Ait Bern.sup Cant.sermone.xij. Fratres reuereamur epos:sed vereamur onus. Si pensam⁹ labores,et dist.antre.nō affectam⁹ honores. Agnoscam⁹ vires nras:nec delectemur molles ⁊ femineos humeros supponere sarcinis duris. Nec obseruem⁹ eos:sed honoremus. xxj.di.in nouo. Lu.x. Inhumane nēpe eor redarguis oga quor refugis onus. Temeraric redarguit virū de pollo reuertentez mulier manens in domo. Dico etiā si quis de claustro/cum qui versat in ppl'o/interdū mia⁹ circūspecte deprehenderit agere:vbi gra:in vbo/cibo/somno/risu:non confestim ad iudicandum prosiliat: sed memineritscriptū esse. Melior est iniquitas viri q̄ mulier benefaciēs.Eccl'i.xlij. Nā qui in rua custodia vigilat:bene facit. sed q̄ iuuat multos.melius facit ⁊ virilius. Nō si imperare nō sufficit absq; aliqua iniquitate vite ⁊ cōuersationis sue:nemēto q: charitas operit multitudinē peccor.j.Pe. iij. Prouer.x. eē de bap.maiores.j.rūlo. Nec dicta sunt ad gemmā tentationē pellendā: qua sepe religiosi epor vel ambire gloriā vel excessus temere iudicare diabolicis instigationib⁹ incitant. ¶ Presbyter erat:epūs dignitatis nomen est.xciij.di.legimus. Sm Hiero. Si tentatio est bois vita sup terrā. Job. vij.de pe.di.ij. si em.ad fi.quantis pauras periculis patet vita pontificis:cui necesse est oim fere tentationes?viij q.j.clemēs. Bern. in epla ad Senonē ses. Fila rubea dependētia ex duab⁹ linguis mitre pōtificalis/significāt ignē charitatis. Sicut em p duas linguas significat q̄ noua ⁊ vetera noui ⁊ veteris testamenti testimonia,pferre debet pontifex.ut dicit.ē.e.§.psequenter.ver. ⁊ dicunt arietes. Ita in rubeo filio/colore figurat ignis charitatis:quē in se habere pōtifex ⁊ in alijs accendere debet. Inde etiā est q̄ Romanus pōtifex cappa rubea sicut christus.Lu.xij.induit.q: totus igne charitatis ardoris ⁊ ex charitate oia faceret:aio q̄s martyrio non deesse.sicut cōfessorib⁹ almis Martino ⁊ Fracisco. Bernēs psonā christi:cui⁹ vestimentū rubeū est:sicut calcātium in roscida. Esa.lxiij.glo.l.super pūs.cxviij. Quid antistes ad oīm mipro delicijs ppl'i intercessor eligit? Qua itaq; fiducia ad deū pro pctis alienis intercessor veniet apud quē de peccatis meis securꝰ nō sum? Greg.in regist.ro.facit.iij.q.vij.in gratuitus.⁊.c.vlt.xlix.di.§.j. Ome ad epar⁹ ordinē cognoscitis pueniss:si me diligitis/plāgite: q: tāte bui⁹ mūdi occupationes sunt:vt p epatus ordinem pene ab amore dei me videā esse separatū. Greg.in regist. De ista materia de honore ⁊ periculo epatus scripsi etiā.ē.in.iij. cōsideratione papali in ar.xj. Et illud iungat cum isto.

¶ Articulus.xix. A

Videamus nunc ad

episcopor excessus accedendū est ⁊ aliorū prelatorum. Sed q: vt sepe dictū in ordine epali intelligunt includi pape/cardinales/epi/patriarche/archiepi/primates Ideo primo dicendū est q̄ quum papa peccat: potest sibi eligere confessorē quemcūq; voluerit. Nā in iurisdictione contentiosa hoc receptū est.ff.de iuridic.omni.iu. est receptū.ij.q.v.mandastis ⁊ c.auditū est.ij.q.vij.nos si. Multo potius in voluntaria potest se submittere cuilibet sacerdoti.q: quātū ad hoc vnusquisq; sacerdos catholic⁹ tenet locū dei viuentis:⁊ loco dei potest absoluere penitentem. xj.q.iij.absit.de pe.di.iij inter hec hircum.l.⁊.ū.l.di.de bis. Et sic in foro penitētiali factus ē papa minor ⁊ confessus maior.vt in pte.iuribus.Et hoc innuit Theyf.xl.di. innixi sacerdotes,ex de pe.⁊ remiss.c.fi. ¶ Cardinales cōfitebuntur penitētiario dñi pape.ar.xciij.di.c.fi.ccliij.de c.j.Vel potius distinguēdū ē inter peccatum publicum ⁊ pri-

Abusiua mundi.xij.

illud cõfiteak pape. occultũ penitentiario dñi pape. Sed verũ est q̃ in vtroq; sufficit cõfiteri pniario dñi pape q̃ad salvationẽ aie: nõ tñ quoad dispẽsationẽ quã pniari⁹ face renõ põt: nisi de spẽali mãdato dñi pape. sicut ⁊ curia tenet. fm Ostiẽ. ¶ Tutius aũt est vt quilibz cardinalis licẽtiã habeat a papa: q̃ sibi possit eligere ꝓfesso: ẽ. quũ tales imediate ei subsint. ar. eẽ de pe. ⁊ re. oĩs. Exceptis epis: q̃ in hoc gẽs sunt pnilegiati. eẽ de peni. ⁊ re. c. fi. ¶ E Patriarche quũ offendũt: q: epi sunt: eligũt sibi cõfessorẽ. vt pre. c. fi. de pe. Jn foro pntentioso a sola papa debẽt puniri: q: ei subsunt imediate. vñ Bzeg. Quedã de primate nro Clemẽtio plata sunt: q̃ nullo mõ debẽt sub silẽtio pretermitti ne totũ corpus (qõ absit) mo: ⁹ inuadat: si languor in capite curat⁹ nõ fuerit. ij. q. vij. sicut inqr. Et Jnno. iij. puniuit patriarchã Antiochenũ. eẽ de trãsla. epi. c. ſ. Et Joãnes ⁊ Felix Cõstantinopolitanũ. xviij. q. ſ. acarius. Nicolaus Bituricẽses primatẽ. p eo q̃ iudicabar clericos Narbonenses. ix. q. iij. cõquestus. Et Leo Dioscor Alexãdrinũ patriarchã: pro eo q̃ nõ seruabat tpa in ordinib⁹ cõferendis. lxx. di. q̃ a pñib⁹. ⁊ cõsecratione epor. e. di. q̃ die. ⁊ celebratione missarũ. de cõ. di. ſ. nosse. ⁊ in aliis multis. xviij. q. ſ. cũ brissim⁹. Et Jnno. iij. de falsitate rep: hẽdit Hiero solymitanũ. eẽ de his q̃ fi. a pre. quãto. ⁊. c. precc. ⁊ Bze. ix. patriarchã Bzadensem eo q̃ cõtra canones exegerat iuramentũ a Castellano episcopo. eẽ de ma. ⁊ obed. dilecti.

Pñiarũ a ꝓfessõe.

¶ D Patriarchis subsunt archiepi. ⁊ ab ipsis ad eos appellat ix. q. iij. cõquest⁹. Nõ debet Archiepus incõsulto primate vel pñiarcha aliquẽ in epm ordinare. di. lxv. placeat. Patriarche vbiq; ante se portãt crucem: nisi in vrbe ⁊ vbi papa vel eius legatus insignia papalia deferens presens est. de priuil. antiqua. An habeat idẽ ius in suis subditis patriarcha q̃ papa in suis. xxij. di. renouãtes. Qualiter petat patriarcha subiectionẽ eccl'iarũ. de ma. ⁊ obe. inter quos. fm Jn. An pñiarcha in subditos suos: suffraganeos: habeat aliquã ptãtẽ. de of. or. duo. de re iud. cũ inter. Junge hic qõ no. ſ. e. ſ. Ceterũ. ante. ſ. ꝓsequẽter. ver. inter pñiarcham. in additiõe in. xvij. ar. ¶ Licet aũt epi possint sibi eligere cõfessores. vt pre. c. fi. de pe. ⁊ re. Archiepus tñ cui subest debet scire q̃s est cõfessor epi: velit nolit eps. Hoc nõ admitto. q: beneficiũ iur⁹ nemini est auferendũ. xviij. di. de his. in aur. de nup. circa. fi. ſ. sed hoc qõ. ff. de reg. iu. l. iij. ſ. fi qs cõdẽnatus. eẽ de reg. iu. in dulcũ. lib. vj. vbi de hoc no. Nec aliqs debz presumi q̃ cõfessorẽ suspecũ eligat: q: nemo presumit inimemor sue salutis. ſ. q. vij. scissim⁹. eẽ de elec. significasti. ij. Et etiã ipm põt cõpellere vt sibi cõfiteak: si suspectũ habeat cõfessorẽ. q: ⁊ ab ipso de aia epi ratio exigek. ar. eẽ de of. or. pastoralis. ⁊. c. irrefragabili. eẽ de cẽs. romana. li. vj. Nec istud phibet decretũ. ne. p dilatiõe. eẽ de pe. Sed quũ intendat aiaꝝ periculis potius hoc admittit fm Ostiẽ. in sum. de pe. ſ. cui cõfitendum. ſ. sed nunquid archiepiscopus.

Archiepi pui legia.

¶ Articulus Vicesimus. A

Jn qb⁹ vulgo aberrãt epi.

SEd vt sciãt episcopi ⁊ qui isti alsimodi sunt: in quibus ecclesiã quã deberent regere scandalizant: ⁊ in quibus peccant coiter ⁊ confiteri debent: Notẽr calus. ſ. scriptos. ¶ Et primũ ẽ. q: sciẽter celebrãt: vel ordines faciũt: vel etiã iudicãt subditos: dũ in mortali cõstitutos se sciunt. ar. eẽ de coba. cleri. ⁊ mu. vestra. ſ. fi. ⁊. c. fi. xxxij. di. ſ. verũ. c. ad hec. eẽ de rẽpo. or. c. vlt. de cle. er. mi. c. fi. ij. q. vij. iudicet. c. postulatus. e. in grauib⁹. c. sacerdos. xi. q. iij. plerũq; de pe. di. vj. qui vult. ¶ Tamen tales absoluere pñt. ⁊ dare sacramẽta: ⁊ iudicare: q̃diu ab ecclesia tolerant. licet peccent mortaliter talia in mortali exercendo/cõferendo/⁊ agẽdo. De hoc vide qõ nota. post Archidia. ſ. in. i. pte illius opis. in. ſ. nunc querẽdũ est quum ecclesia. ſ. Unde ⁊ no. Archiẽ. in ar. lxix. Nam tales etsi non possunt ex vite merito: q: hoc in eis deficit: pñt tñ ex officio q̃diu ab ecclesia tolerant. ſ. q. ſ. ſ. sed obijcit illõ Aug. cũ. c. sequẽ. vsq; ad. ſ. ecce. ⁊ a. ſ. hoc igitur. e. causa. ⁊ q. cũ c. sequẽ. vsq; ad. ſ. sed obijcit. ⁊ ſ. cum vita. e. causa. ⁊ q. cũ c. sequen. dictum est a dõo. ⁊. iij. q. dij. ſ. vlt. ⁊ de con. di. iiij. quomodo. cũ pre. ⁊ sequen. c. Et no. Ostien. in summa de remissionibus. ſ. vtrũ fiat. ⁊ de of. or. ſ. ta quo. ſ. hec igitur sit fides tua. Et ego hoc lari⁹ disputaui. ſ. in prima parte istius opis. in. ſ. Et q̃ dignitas. in. viij. ar. ⁊. ſ. q̃ sacramẽta. ar. ⁊ in. lxv. ar. in. ſ. Ceterũ q: in fi. ¶ Scõz est. quia conferũt bñficia indiscrete ⁊ contra deũ maxime obtenta carnalitatis psonis minus idoneis ad talia beneficia obtinenda. eẽ vt ec. bñ. vt nñm. de preben. graue. de etate ⁊ qua. indeco: est. ſ. q. ſ. fi quis neq;. Si aũt cõsanguineus plati dignus est: in veritate fortis⁹ tenet ei q̃ extraneo prouidere. ar. eẽ de coha. cleri. ⁊ mu. c. ſ. q. ſ. filiũ. c. quibusdã. ad fi. melius. xiij. q. ij. nõ existimemus. lxxxvj. di. non satis. ¶ Prelati vero nostri tpis hoc nimis cõmuniter ãplectentes pter suũ sanguinẽ hodie quasi nihil reputant esse dignũ. q: ecce sunt epi circa cõsanguineos. no. ſ. q. iij. puenit Ber. Diraꝝ les illi⁹ epi cui cõmittũr aiaꝝ: cui autem res tpales cõmittãt nõ inueniũt. Nam episcopi alicui nepotulo suo cõmittunt multa milia aiaꝝ: cui nõ cõmitterent duo pyra. fm Ostiẽ. q̃ ita not. in summa de simo. ſ. qualiter. sub. ſ. lingua. De ista materia plene dixi supra in. vij. pape cõsideratione. ſ. caueat summus pontifex. in xv. ar. ibi videas. ¶ Tertiũ est. q: indoctũ ⁊ minus idoneũ sciẽter ordinãt. qui vnũ pedẽ tenet in mũdanis: ⁊ aliũ in ecclesiasticis apparẽter. xlix. di. c. fi. c. hinc etenim. cũ. ſ. pre. eẽ de eta. ⁊ qua. ex rõne. c q̃ sit. de tempo. or. vel nõ est. xxiij. di. quando episcopus. lix. di. c. ſ. ¶ Quartũ est. quia rogant superiorẽ p indigno scienter. l. di. miror. Multis aũt modis dicunt idigni vl' min⁹ idonei ij q̃ ordinari vnt quos oĩs repellere tenenť epi. qõ dic vt plene no. Ostiẽ. in summa. eẽ de rẽpo. or. ſ. ⁊ cui. sub. ſ. ibi sequen. cõtinentibus regulas apli. Prosequit aũt Bzarian⁹ a. xxv. dis. ſ. nũc aũt. vsq; ad. l. di. Ostiẽ. etiã no. in summa de scru. in or. di. fa. ſ. qñ fieri debeat. ¶ Quintũ est: q: trahunt monachos ⁊ alios religiosos de monasteriis sine causa ⁊ cõtra volũtatẽ abbatũ. lviij. di. c. ſ. ⁊ ij. xviij. q. ij. quã sit. ſ. de hoc ⁊. c. luminoso. Hoc em̃ pp: iũ. ppe est. ix. q. iij. p principalẽ. ꝫ ij. q. vij. cũ pastoris. ⁊ in eo qõ no. ſ. q. ſ. p principalẽ. glos. ij. huic ꝫ sto. cũ additione Bar. in pre. c. cũ pastoris. posita. ¶ Sextũ est. q: cõferũt ordines loco remunerationis. fi monia mẽtalis est. eẽ de simo. c. fi. ⁊. ſ. q. ſ. sunt nõnulli. quũ nõ habeãt aliud qõ ꝓferãt. q̃ tñ ordinis collatio debz esse discreti iudicij: q: rarũ est oẽ qõ magnũ est. lix. di. si officia. ¶ Septimũ est. q: ipsi ex laicis vel q̃si subito promouentur spe dignitatis. lix. di. hoc ad nos. c. ordinatos. xl viij. di. faciat. eẽ de elec. cũ causa. ꝫ. de rẽpo. or. c. nullus. e. t. lib. vj. ſ. ſ. Vel q: pncipiũ electiõis sue fuit al's vitiosum. Vñ nõ possunt bono exitu pagi q̃ malo pncipio sunt inchoata. lxi. dist. miramur. c. in sacerdotib⁹. ⁊. c. miserum. ſ. q. ſ. pinciparus. de elec. p inquisitionẽ. q: pincipiũ in electionib⁹ attendit. e. t. duũ. ſ. in glos. ista tria. vbi de hoc. ¶ Octauus est. q: pmouent clericos sine titulo. q̃ postea mẽdicare coguntur. lxx. di. neminem. ⁊. c. scrõz. eẽ de preben. epis. ⁊. c. cum fm. xciij. di. diaconi. v. ibi. Mendicat infelix. eẽ de renũ. ad supplicationẽ. ¶ Nonũ est. quia indistincte fine elis, pp: iũ prelati clericos recipiũt alienos. lxvj. di. illud. ⁊. c. siquis. ⁊. c. de aliena. ⁊. c. clericos. eẽ de cle. pe. c. vlt. lxxvij. di. clericum. Unde ⁊ receptus ⁊ recipiẽs deponi dñt. xxj. q. ij. c. i. ⁊. ij. sufficiũt tñ ire pape. eẽ de cle. nõ resi. fraternitati. ¶ Decimũ. q: negligũt pp: ios clericos idoneos: ⁊ relinquũt eos q̃s oues errãtes. lxxiij. di. epus. ¶ Undecimũ. q: pmouẽt aliquos inuitos nulla cã hoc exigente: nisi forte odñ. vt. lxxiij di. c. ſ. ⁊. ij. c. vbi ista. c. honoratus. c. cõsuluit. xxv. q. ij. denuntiam⁹. Sed dicet ibi in summa. Et p Ostiẽ. de eta. ⁊ qua. ſ. ordo. ſ. circa hoc q̃rit. ⁊ sequẽ. Vide qõ legit ⁊ no. eẽ de etate ⁊ qua. queris. ⁊. e. t. in clemẽ. c. vt bi. ¶ Duodecimũ est. q: nõ fuãt tpa aliquoties in ordinib⁹ celebrãdis. eẽ de rẽpo. or. cũ quidã. ⁊. c. dilectus. Et de hoc. lxxv. di. p totum.

¶ Tredecimũ.q: nõ seruãt iterstitia tpõrũ i ordinib⁹ celebrãdis.lxxvij.⁊.lxxviij.di.p totũ. ¶ Decimũquartũ ē.q: sustinẽt clericos in suo delicto nec corrigũt obrẽtu obsequij sibi p:estiri/vel camalis amoris/vel pecunie corruptiõis lxxviij.di. si quis epus.⁊.c.nemo.⁊.c.error.⁊.c. consentire lxxvj.di.c.j.ex de of.ordi.irrefragabili.in fi.ibi. ꝓuideat itaq; diligenter ecclesiaꝝ plati:vt hoc salutare statutũ ad questũ pecunie vel grauamẽ aliud nõ ꝙuertãt. ¶ An prelati possint penas pecuniarias recipere ꝓ crimnib⁹ puniendis.⁊ no.ex de penis.suam. vbi de hoc.xxiij.q.v.si vos. xxj.q.ij.fraternitas.xviij.di. q̃nquidẽ.vbi de hoc.⁊.xxiij.di. quã q̃.vbi de hoc.⁊.xxj.q.v.si quis cuiusliber. vbi de hoc. ex de of.ordi.cum dilectus.de delic.pu.c.ij.legit ⁊ no.ꝙ Archid⁹.ex de sen.ex.venerabilib⁹.§.deniq;.vj.li. Penas aũt pecuniarias q̃s recipit epus nõ lucrat ipse: ꝫ in vtilitatẽ ecclesie vertere debet.vt legit ⁊ no.de penis.c.ij. Hoc tenet Host.in summa.de penis.§. Item nota. Et idez tenet Ostien.in summa.de of.ordi.§. quid ꝑtinet.⁊. non tñ. Et in summa de accu.rubricella de criminibus fit ordine puniendis.⁊. vlt. Et Archid⁹.in.c.de sen.ex.venerabilibus.§. deniq;.li.vj. Et adde qđ scripsi.ſ.§. Nũc ad iudicis.⁊. viij. ꝑtij.ar.qđ nullo mõ seruãt epi.immo eas imbursant cum alia mãmona. ¶ Quindecimũ.q: omittunt punire delicta:vt ppl'is placeant.qđ plebi sibi cõmisse pniciosum est. ⁊ q: magis vtunt ꝓsilijs laicoꝝ:q̃ clericoꝝ.lxxviij.di.nihil lxxviij.di.puenit.⁊.c.nũtiatũ.l.di.si quis diaconus. ¶ Sedecimũ.q: parũ aut nihil volunt pauplb⁹ erogare. vnde vacuũ nomen epi hñt.lxxvj.di.fratrẽ.⁊.c.nõ satis. ¶ Decimũseptimũ.q: nõ defendũt:vel negligenter: viduas et orphanos ⁊ paupes ⁊ alias psonas miserabiles ad defensionẽ ecclesie spectãtes.lxxviij.di.p totũ. ¶ Decimũoctauũ.q: nimiã curã hñt de rebus tpalib⁹.quũ tñ scriptũ sit q̃ epi nullã curã rei familiaris ad se renocent.sed lectiõi ⁊ orationi ⁊ verbo ꝓdicationis nñmodo vacẽt.lxxviij. di.platũ est.⁊.ij.c.sequentib⁹. ¶ Decimũnonũ.q: vni psone plura bñficia ꝙferũt cõtra aplm ⁊ Greg.lxxix. di.singula.etiam sine dispensatiõe in simplicibus bñficijs.no. de elec.dudum.ij. ¶ Vicesimũ.q: volũt habere oeconomos:sub quoꝝ testimonio res ecclesie gubernañ.contra iura.lxxix.di.volum⁹.⁊.c. q: in quibusdã.xvj.q.vj.q̃j.ix. q.iij.cum simus. Et si hñt oeconomos:nolũt hẽre nisi laicos.cõtra iura.lxxix.di.indicatũ.xvj.q.vj.in noua actione.vel cõsanguineos.contra cõsiliũ Toletanũ.lxxix. di. docent.vbi epus vsq; ad annũ suspendit.⁊ oeconom⁹ in duplũ punitur. ¶ Vicesimũprimũ.q: vnus inuidet alteri.⁊ laborat vt cadat.⁊ adinuicẽ discrepant in diuinis.xc. di.c.vlt. ¶ Vicesimũsecũ.q: appropriãt sibi oia bona ecclesiastica.xcij.di.diaconi.v.rij.q.j.res eccle. ¶ Vicesimũ tertiũ.q: cõtemnũt presbyteros.⁊ vbi ipsi sunt:nõ cõmittũt eis officiũ facere:vel predicare:ac si essent gibbosi vl idiote vel eis inuident.xcv.dist.ecce. Epi eĩ ⁊ presbyteri dñt regere ecclesiam in cõmuni.xcv.di.olim. Nec hẽre dñt psbyteri epm vt principẽ: nisi ipse hẽat eos vt senatores xcv.di.esto. ¶ Vicesimũquartũ.q: ordinãt p simoniã: pecuniã accipiendo ꝓ ordinib⁹ vel mun⁹ quodcũq; p se vel ꝓ suos mediatores.nunc pricipando cũ notarijs suis lucra ſrarũ.nunc figillor.nunc totũ lucrũ accipiẽdo.ad hec ſ.q.ſ.cũ ordinaret epus.c.eos.c.cito turpem.c.sunt nõnulli.c.si quis neq;.c.si quis epus.⁊.q.ij.nullus abbas.c.sicut epm.⁊.q.iij.saluator.ex de simo.c.j. Et de radice ifecta bonus fructus exire nõ potest.ſ.q.ſ.ferur. Junge hic quod notaui.ē.post cõmentũ Hostien.in.§.magno.postq̃ dei gratia.⁊.ñ. phdolor.⁊.ñ. sed nunquid.⁊.ñ.sed dicunt in x.ar. Et quod notaui.ē.in.ñ.parte in.v.ar.in.ij.thre.ñ.pncipes nostri prelati.⁊ in additione ibi.que incipit. credeꝛem tñ. Et nisi talis renuntiet saluari non põt. vt pre.c. si quis neq;. Vix credo marime in Hispania q̃ de centũ episcopis sit vnus qui non sit simoniacus in ordinibus ⁊ beneficijs conferendis. Nam nec propter aliud ordines celebrant: dantes suas bñdictiones a domino maledicti.ſ. q.ſ. maledicã. nisi vt lucrentur pecunias. Unde in vna ordinatione lucrabitur ibi epus nunc ꝙ expẽsas nũc per taxitas simonias/suaꝝ ſrarũ figillor/ꝓportarior/matriculariorũ obtentu.cccc.⁊ quingentos ⁊ eo ãplius frequenter florenos. Nec de hoc videntur hre cõsciẽtiã occecari a deo in cupiditate sua.nõ cõsuetudinẽ sed corruptelã veri⁹ illius,puincie allegantes.que'colligit.ſ.q.ſ.nullus epus gravamen.ex de simo.nõ satis.c. cum in ecclesie.c.ea que.cabus.⁊.c.sicut ꝓ certo. ¶ Vicesimũquintũ. Nec absoluunt aliquẽ: nisi absolutio redimat.ex de simo. ad aures. ¶ Vicesimũsextũ q: vtunt cõsilio clericoꝝ ꝛ neoꝝ cõtemptis ꝓpꝛijs qui melius scirent vellent ⁊ possent consulere.ex de his que fi.a pre.nouit. ¶ Vicesimũseptimũ.q: latẽ sciunt eoꝝ cõscientiã:⁊ psbyteri ignorãt.nec hñt idoneos secum cubicularios:q̃ eis reddant testimoniũ conuersationis.ñ.q.vij.cum pastoꝝis.c.puenir. ¶ Vicesimũoctauũ.quia etsi in clericatu fuerint:sunt tñ idiote:⁊ ꝓmitte se in epos ꝓmoueri xxiij.di.qui epus.xxxviij.di. omnes.ſ. q.vij.cõuenientibus.ſ.q.ſ.vilissim⁹.viij.q.ſ.licet.ex de elec. cũ in cunctis.ex de eta.⁊ qua.q̃uis. ¶ Vicesimũnonũ.q: quũ ꝓmoti sunt:negligunt discere vel doceri. Unde ⁊ multi infideles sunt.ſm sanctũ Clementem.xxxviij.di.multi epus. Et ſm Greg.Stult⁹ est qui in eo maiorem se esse estimat:vt bona q̃ audierit discere cõtemnat.xxj.di.de constãtinopolitana. Idem ꝓbat Aug.xxiij.q.iij.si habes. Et Innocẽ.dicens q̃ epus ꝙ exercitiũ legendi potest acquirere scientie margaritã. ex de renũ.post trãslationẽ.§. Literarũ. Nã omne artificiũ per cõtinuũ exercitiũ recipit incrementũ.ff.de lega.iij.legatis seruis.§.o:natricib⁹. ¶ Tricesimũ.q: nolunt vel nesciunt canonibus obedire. quare deberent ab administratione vsq; ad dignã satisfactionẽ remoueri.xxv.q.ſ.omnia.cũ.c.sequẽ.xv.di.sancta.vir.di.ſ. romano.xiij.di.§.ſi. Et violatores canonũ in primitiuã peccant quo dicrante cõscripti sunt.xxv.q.ſ.violatores.c. sunt quidam.l.di.ſi ille.c.ſi quis diaconus.lxxx.di.illud tame. Jdeoq; epi q: sepe ⁊ sepi⁹ veniũt cõtra: essent sepe et sepi⁹ puniendi.ex de excess.p.nimis prana.c.nimis iniqua c ſi. ¶ Jgitur psumptuosum est asserere q̃ absq; canonibus sacris p solã bibliã vel theologiã theoricã regi possit ecclesia sancta dei.ꝫ hoc tñ cõsueuerant asserere ius canonicũ ignorãtes:pertim viri religiosi supbi q̃ ab Jnnocẽtio.iij. idiote vocãtur:qui sunt iuris ignari.ex de vo.⁊ vo.re.ex multa.§.illis.⁊ ideo despiciũt scientiã quã ignorãt. Et tamen toto die partim psumptione/ne insci⁹ reputent:ptim auaritia.vt lucrent:rñdẽt de casib⁹ quos ignorant, ponentes se ⁊ alios in errore ⁊ derisu.q: impius matheseos loquens de ea risui paret.xxxvij.di.q̃ de media. Et tales diuinãdo rñdent sicut sepe eos derisi loquentes de sensu ꝓprio non de iure:qđ ignorant.cõtra.c.xxxvij.di. relatum. Nulla maior superbia q̃ nõ ꝓpriã ignorantiam cõfiteri. Recurrat ergo quiliber ꝙ casibus ad iurispitos non ad religiosos.q: tractant fabilia fabri.in plogo bible.c.v. ¶ Canonica em scientia practica theologia est. ⁊ licet isti religiosi colter ignorẽt canones:ipsis tñ nihilominus adstringunt.ex de const.ſ.⁊.c.ſi.de tempo.or. non est. Compo. Et hoc sancti doctores approbant.xix.⁊ sequentibus tribus distinctionibus p totũ.⁊.xxxviij.di.q ipsis. ¶ Tricesimũprimũ.q: nimis creduli sunt in prediciũ aliorum.⁊ ante q̃ eis constet de crimine suas snias fulminant cõtra cano.lxxxvi.di. siquid.xj.q.iij.q̃uis.⁊.c. non solũ.c.graue.vj.q.ſ.ex merito.xxxiij.di.habuisse.xxx. q.v.§.his ita.c.nulluꝫ.ex de accusa.q̃liter.ij. Et de hoc lis ꝓa dixi in.v.cõsideratiõe papali.ñ.sed⁊ a vitio.in ar.cũ. ¶ Tricesimũsecũdũ.q: volunt in ecclesia colũnas erigere non quos nouerint meliores.sed quos ipsi magis diligunt:⁊ quorum sunt obsequijs deliniti.viij.q.ſ.moyses xij.q.ij.gloria.ſ.q.iij.ex multis.ibi. Nec eligãt in domo dei qui maiores sacculos pecunie conferant:sed eos qui moribꝰ⁊ disciplina atq; scientia diuites ꝓ officio suo ipsam valeant sustentare ecclesiam. Adde quod dixi.ē.§.nunc

autem ad fratres.ff.item beneficia.in ar.xvi. ¶Trigesimū tertiū.q: paulatī quoliber āno ius parochiale subtrahendo sibi appropriāt:& clericos grauāt.x.q.iii.q: cognouimus.c.inter cetera.xvi.q.i.cōstitutū est. ¶Trigesimū quartū.q: vlcisc̄unt iniurias psonales.cōtra cano.i.q.vii. si q̄s omnē.in fi.xlvi.di.seditionarios.xxiij.q.iiij.inter quelas. Vir tñ est iniuria que tangat p:elatū/q̄ nō tangat ecclesiam:q: epus est in ecclesia:& eccl'ia in eo.vii.q.i.scire p:o ecclesie aūt iniuria excoicare potest.notatur de hoc xiij.q.iiij.guilisari⁹,ij.q.vii.si quis:erga.vide qđ legitur & no.eī de penis.romana.li.vi.Volunt esse actores& iudices.tm quum psona actoris assumit:iudiciaria potestas amittit.ij.q.i.§.sciendū.Et ideo epus actor: vel reus non debet esse iudex.xi.q.i.si clericū.iiij.q.iiij.c.i.& ij.¶Trigesimū quintū. q: p:o minimis culpis paratos etiā corrigi excoicāt.quum tñ nemo excoicari debeat:nisi p magnis peccatis.& q̄si aliter corrigi non p̄or.xi.q.iij.epi.& c.nemo ¶Trigesimūsextū.q: expellunt illos qui p:ecessoribus suis fideliter seruierunt.& (qđ deterius est)remuneratione seruitij quā receperant spoliāt.contra cano.xij.q.ij.hec huius placiti.xvi.q.vi.illud.¶Trigesimūseptimū. q: ad uocatis vel seruitoribꝰ nolunt reddere qđ p̄miserūt:nec ipsos remunerare.cōtra iura.xii.q.ij.q̄cumq; suffragio.& c.ecclīasticis.ff.loca.qui operas.ff.de vari.& eōr.cog.l.i. §.inbonoꝝ.iij.q.vii.§.tria.in.ff.i. apud vbē. ¶Trigesimūoctauū.q: volūt q̄ eis credatur in p̄iudiciū alioꝝ contra illud.vi.q.ij.epus.& c.si tantū.c.placuit.xv.q.v.c.ij. ¶Trigesimūnonū.q: soli volūt clericos deponere. quū tñ in depositione p̄byteri requirantur ser epi p:eter p:o p:ium/qui debet esse septimꝰ.In depositiōe diaconi tres l.di.studeat.xv.q.i.de crimine.& q.vii.felix.& c. si p̄byteri. Etem solus nō potest auferre honor:e epus.licet solus dare possit.xv.q.vii.serta accusatione.eī de transla.inter coꝝ alia.ñ.i.post p:in. Vñ nec minores clericos deponere potest:nisi cū capitulo suo.xv.q.vii.epus nullius.vide qđ legitur& no.eī.de here.quoniā.li.vi.¶Quadrigesimum quia.impugnant exemptos iniuste: nec seruant eoꝝ priuilegia.xvi.q.i.frater noster.eī de priuil'.dilecti.& c.quāto. eī de ex.p:ela.c.penul.& vlti.& c.frequens.in clemen. & de p̄iui.& ex.p:i.archiepo.in clemē.& de censi.& ex ac.ad nostrum.in dem̄.¶Quadragesimū p̄mū. ligāt & absoluunt sine cause cognitione.vñ diuersas penas pari debēt xiiij.q.iij.de illicita.eī de sen.ex.sacro.Sicut em̄ quosdā gra fauoris sublimant:sic plerumq; alios odio inuidiaq; humiliant.xv.q.vii.c.i. ¶Quadragesimūscōm. q: in cōuiuio non faciunt legi sacras lectiones.xliij.di.,p reuerētia.Nam dū corpus diuersis ferculis reficitur:nisi lectiōe retrahatur:lingua in detractionibꝰ relapsa.f. vt dicit Bre. in moralibus.li.i.& c.xliij.di.cōuiuia.& c.p:ecc.Et ꝓpterea dines epulo amplꝰ in lingua ardebat: q: delicata gustauerat:& linguā detrahendo relapsauerat. Vñ Pe. Rauē. loquens damnato diuiti ait.Si iā te totū possidet ignis: quare solius lingue desideras estib⁹ subueniri? An quia lingua magis vritur:magis ardet:que pauperi insultauit que misericordiā denegauit:hec p:ecedit ad iudiciū, hec p̄ma degustat cruciatus:que delicios cibos & odoꝝ ta pocula degustauit. Item Bre. in homil'. Quid aurē est q̄ in tormentis positus linguā suam refrigerari postulat:nisi q̄ is qui cōiuiando de loquacitate peccauerat:p retributionis iustitiā in lingua atrocius ardebat. abundare em̄ in cuiusq; loquacitas solet ¶Quadragesimū tertiū.q: in ecclesia vel dū in publico ꝓdeūt: indumentis lineis nouerunt:& pallia hñt diffibulata vt. seculares.contra cōsiliū eī de vi.& ho.cle.clerici.ij.ad fi.¶Quadragesimūquartū.q: magis curāt de lauris cōiugis q̄ de diuinis officijs.Inde ꝓcedit petm̄ luxurie,inde fabule otiose inde virtutū eneruatio.inde fomentū criminū.xliij.di.§. &.c.sequen.p totū.Inde consurgunt ad cōcentum auiū maturinū cōtinua syncopa transcurrentes.& vir celebrāt quater in anno.& vtinā nec tunc taliter celebrarent. eī de cele.miss.doleres.Inde faciūt sibi dici missam iuxta lectū in domo vbi spurcitie multe fiunt. vñ diuinā patientiā ad iracundiā ꝓuocāt.& min⁹ malū ¶Et eis missam nō audire:q̄ in domibus sic ipsam audire: in quib⁹ sine causa magna nullatenus sunt celebrande.de cō.di.i.c.i.& c. sicut nō alij.cū.c.sequē.q: diuersis ex causis epi se absentāt ab ecclesijs.nec cōmode p̄t frequēter ad eas accedere ad missam dicēdā vel audiendā.cōcedit eis hodie habere altare viaticū & in domib⁹ celebrare vel missam audire. eī de p̄uil'.q̄m li.vi.¶Quadragesimumquintum.quia charitas & instrumenta ecclesie nō custodiūt.xii.q.ij.si quis de clericis.Immo res dilapidāt male administrādo.contra cano.xvi.q.i.in canonibus.xxviij.di.de sy:acusane.xii.q.ii. et si illi.& c.vulterane.c.apl'icos.eī de elec.q̄ sicut.de offi. dele.venerabili.de accusa.c.vlt.de simo.p tuas.i.¶Quadragesimūsextū.q: res alienas vsurpāt.xvi.q.vi placuit. nec ipsas reddere volunt a p:ecessoribus occupatas.eoꝝ sanctitatē & cōscientiā p:etendēres. quū tñ nihil interfit quoad pic⁹ū anime/inuadere alienas.aut scienter detinere.sicut & cit cōciliū gnale.eī de resti.spo.sepe cōtingit & ideo qđ alienū est:reddi debet.eī de resta.fili⁹.i.q.iij.§. itē peccato ciuiū.ff.sicuti. q: nihil depit vtilitatib⁹ ecclesiaꝝ:si ea que sunt aliena reddant.liij.di.gnalis.in fi. vbi de hoc.eī de postu.p:e.bone.ij.vbi de hoc. in glos.ar.q̄ si. ¶Quadragesimūseptimū.q: nō cognoscūt seipsos:cuiꝰ seminis/cuiꝰ vite/cuiꝰ ve generis sint.sz in cathedris suis & coꝝ glorīātes/p̄byteros & clericos.viij.q.i.quid autē.fratres suos nedū filios suos seculares despiciūt & cōtēnūt.Sed si se attēderēt:non paterent̄ sacerdotes minores sedere iuxta scabellū pedū suoꝝ intra cameram suā in qua eos debet se recognoscere collegā.q̄uis in ecclesia & extra cameram supior: sedere debeat.xcv.di.epus in ecclesia Nam ſm Breg.quū culpa non subest ſm rōnē humilitatis:omnes equales sumus.xxij.di.de cōstantinopolitana. Sicut dicit Breg.Dns oñdit petro vt se cognosceret antecēp ipm vniuerse ecclesie ꝓponeret.& ideo ipsum p̄misit cadere:vt in se addisceret qualiter deberet alijs misereri l.di.cōsiderādum.& c.fidelior. Quid em̄ intolerabilius ſm Piero.q̄ p nat⁹ in tugurio rusticano & paupe domo: q̄ vir poterat habere panē de milio vñ saturaret̄ entrem rugie:ē:nūc fastidit mella & panē de simila.i.de flore fari ne mūdissimo & subtilissimo sacrū.xii.q.ij.glia. ¶Quadragesimūoctauū.q:faciūt idiscretas & fatuas remissiones.extra de pe.& re.cum ex eo.§.ad hec. ¶Quadragesimū nonū.q: grauāt subditos in tallijs & exactionibus & encenijs q̄ ad munerū veniūt quantitatē:& in subsidijs q̄ petunt non charitatiuis sed excoiatiuis & tyrānicis.p:o pter q̄ deberēt in quadruplū ꝓdenari.xviij.di.q̄m.de hoc p.q.iij.inter cetera.c.q: cognouimus.extra de ex.pla.cum ad quoꝝūdā.de censi.cū apl's.& c.,p curationes. Jure nouo etiā puniūtur.extra de censi.romana.§.penult.& vlti. & c.exig.& c.felicis.li.vi.Et de hoc.§.tetigi in.§.nunc aūt. de immu.ec.q: plerique.ñ.inter patriarchā.ñ. offendūt in ar.xviij.¶Tales deberēt mādare memorie q̄ man⁹ suas deberent seruare imorias deo & p:incipi:nullūq; lucrum cōtingere,in aur.de mānda.p:in.§.i col'.iij.C.de supindic. l.i.li.x.ff.de damn. infec.ex damni.in aur.de collato.§.hoc quoq; coll'.ix.xvi.q.i.§.nouaꝝ.eī de vi.& ho.cle.cū ab omni. eī de rescrip.statutū.li.vi.¶Quinq̄gesimū. Excedūt iuste excoicādo.& suspēdēdo.vl'q: b facūt sine ꝓsensu capi'i xv.q. vii.nullus.saluo eo qđ dicit eī de cōsue.nō puram⁹ li.vi.Sz hic vide qđ no.xv.q.vii.cōsue.& eī de of.or:irrefragabili.in glos.vel per decanū. Vel q: nō seruāt ordinē iudiciariū,eī de ex.p.c.i.puta.q: inias suas fulminār:& excoicant nulla p̄missa monitione,ij.q.i.nemo.eī de ap.reprehibil'. Vel q: sine causa/vel causa iniusta/vel falsa. qđ valde cauendū ē:quū sit hec maior: pena/q̄ inueniat in ecclesia dei.xxij.q.iij. corripiant.iij.q.iij.gngeltrudā. Vel q: ex odij fomite ad hoc p:ocedunt. eī de accusa. q̄liter.ij.§.i. ad fi.xi.q.iij.§.si ergo.& §.cū g. ¶Pena autem excoicāti

iniuste infligitur vt dānatus separetur a cōione quantū vltum fuerit superiori .xxiiij.q.iij. de illicitis.ij.q.j. nemo. ¶Si aūt iudex inferior epō monitione nō ꝓmissa excoicat ingressum ecclesie sibi nouerit interdictū.ex de sen. ex.sacro.j.rū. Si aūt in scriptis sniam excoicatiōis nō ꝓferat: causam excoicatiōis exprimere nō cōscribat: ꝑ mensen vnū ab ingressu eccl'ie diuinis nouerit se suspēsum. Quod si ꝓrigerit sic suspēsos diuina officia exequi sicut ꝓiius: incurrūt irregularitatē: sup qua nō nisi ꝑ summus pōtifice poterit dispēsari. vt pena docēte discant iudices eccl'iastici q̄ graue sit excoicationū sententias sine maturitate debita fulminare. Ꝫ legunt ex de sen. ex. sacro. & c. cuz medicinalis. l.vj. De suspēsiones nō tāgūt epos q: nulla penā suspēsiōis a iure incurrūt. nisi de ipis ibi specialiter caueat. ex de elec. si cōpromissarius. c. huiusmodi. li.vj. & de sen. ex. q: piculosum. li.vj. Et facūt que leguntur & no. ex de of. dele. sane. & quod no. j.§. sequē. ℵ. Jtē nulli. ¶Si aūt alias iniuste q̄s excoicat postꝫ de hoc supiori paruerit querela ꝓposita excoicato: cōdēnabit ad interesse excoicato. et alias supiorꝭ arbitrio puniet. q̄uis non sit leuis culpa tātā infligere penā insonti. & hec ꝛ nnt. ꝑ. c. sacro. §. cumq;. Sz et si polst appellationē legitimā talis sententia ꝓferat: degradari debet. ꝓferēs in criminalib⁹. ij.q. vj. decreto. Jtē excoicās iniuste tenetur actione iniuriar. ij.q.iij. illud. & c. temerariū. & crimine sacrilegij .xxiij.q.iij. nō i ppetuū. et ex ordinarie puniri pōt. ar. ex de excel. p. c. j. et ꝑ. §. cumq;. & no. de hoc in. ꝑ. c. nō in ppetuū. Ergo nō dz quis excoicari ex leui causa. q: nō nisi ꝑ moꝛtali. xj.q.iij. ne quo. & c. sequē. Hoc em ē sententiā fulminare. q̄n sz ex leui ꝯsa vel alias iniuste ferꝝ. vl' nō seruat ordo iudiciarius. vt ex de ex. ꝑ. nimis ꝓpua. §. j. Nec refert vtrū nulla causa subsit. vel iniusta. ar. ff. de autho. iu. nulla differētia. exemplū ex de ex. ꝑ. dilectus. ¶Quinquagesimū ꝓximū. q: in iudicijs criminalib⁹. clericoꝛ suoꝛ non vtūt cōsiliis. contra id. xv.q.vij. epus. & c. si. hoc enim tenent facere. sicut & ꝓlates ꝑsentibus officialibus suis iudicat. C. de sen. & interloc. oi. iu. cū sententiā. ex de his q̄ fi. a ꝑ. c. nouit. & c. quāto. Adde. §. e. ℵ. j. ¶Quinquagesimūscdm. q: q̄dā eoꝛum nūc nimiū rigoꝛē in corrigēdo & iudicādo: sicut hypocrite & phᵃrisei. xlv. di. vera. xxvj.q.vij. alligant. nūc nimiam miam ostendūt. ꝑ quā fauent criminibus. l. di. si quis diaconus. quū mediū tenere deberēt. xlv. di. sunt nāq;. & c. di. sciplina. Supbe etiā ꝓdicant. xlvj. di. habet hoc. ¶Quinquagesimūtertiū. q: passim oꝛdināt malos & bonos. de q̄ bus dicit canō q̄ hoc facit nimia remissio sacerdotū nostoꝛ. i. epoꝛ. q: pōpā multitudinis q̄rūt: & putant ex hac turba aliquid sibi dignitatis acquiri. vel quib⁹ aliud ꝓstare nō pōt: diuinos oꝛdines largiunt. qō tm districti opoꝛtet esse iudicij. magnum enim est esse quod raꝛ est. lx. di. si officia. ¶Quinquagesimūquartū. q: aliqui eoꝛ curiosi sunt circa ecclesie ornamenta & edificia. sz de ministris nulla curā hnt. tm. q.ij. gloria. Sedꝫtimā hec hodie circa altaria & nō circa eoꝛ palatia & calcaria ponerent. ¶Quinquagesimūquintū. q: detrahūt vel diminuūt reditus subdito: ū. contra id. ex de resti. spo. cōquerēte. & c. grauis. ꝓpter qō puniri pōt pena extraoꝛdinaria. & sunt omnia redintegranda. ex de ex. ꝑ. c. ij. Nec dnt eos irrationabiliter ꝙuare: vel inhoneste tractare: sz tamꝙ filios & fratres fraterna charitate tueri & ꝓnoꝛare. ex de ex. ꝑ. c. j. ex de ma. & obe. pertuas. Non ergo dnt derogare inferioꝛ honoꝛib⁹. ex de ex. ꝓte. ad hec. q: sicut nolunt grauis oneris sarcinas ferre: ita nō dnt alijs imponere. ñ. q. vj. q̄ scit. & c. qui scit sc. An aūt possint diminuere fructus vacātis beneficij: dic vt legit & no. ex vt ec. bñ. c. j. & qō legitur & no. p. Jo. an. ex de re. ec. nō alie. si vna. §. fi. i clem. ¶Quinquagesimūsextū. excedunt denegādo sacramēta eccl'iastica maliciose & sine causa. in quo casu alibi possunt recipi ꝑ ereptos. ex de ꝓscrip. cum olim. in casib⁹ ꝓcessis. ex de sepul. c. j. de regu. lz. alias recurrēdū est ad supioꝛē. ex de iupa. nulli⁹. Aliqua tm sunt q̄ vigente necessitate q̄libet accipi pnt. de cō. di. iiij. sanctū. ex de of. oꝛ. pastoꝛ alis. §. ꝓterea. ¶Quinquagesimūseptimū. nō seruāt priuilegia religiosoꝛ. immo eos grauāt. ex de priuil. dilecti. de ex. ꝑ. sane. ex de simo. ne dei. ex de cens. c. ij. in clemen. adde. s. e. ℵ. pl. ¶Quinquagesimūoctauū. q: nedū intersunt bellis. sed pugnāt manu. ꝓpria & cū armis. qō est cōtra iura. Nā epi & alij clerici possint interesse iustis bellis: & cōfoꝛtare alios ad pugnādū & hoꝛtari: tm non pnt pugnare manu ꝓpria: etiā cōtra saracenos. xxiij. q. viij. clerici quicumq;. & c. cōueniꝛ. saluo eo qō dicit ex de homic. si furiosus. ñ. tm. in clem. Cōtra qō plati in hispania & alemānia faciunt tota die: de hoc conscientiā aliquā nō habētes. cōtra iura xxiij. q. viij. §. j. & cū. c. sequē. vsq; ad. §. ista. & c. reꝑbibile. cum. c. sc. l. di. clericū q̄ paganū. ex de excel. p. c. cr. lris. de rap. i archiepatu. ne cleri. vel mona. cleri. c. miaz. de domi. petitio. vbi de ꝺ. de penis. qō in dubijs. de cleri. pcuss. prostū. De ꝺ latius dixi in ꝓma pte isti⁹ opis tractās de dispēsationib⁹. §. fz querit qñ. ℵ. pnt. cū ℵ. sequen. ꝓ duas colū. in. xlviij. ar. ¶Quinquagesimūnonū. q: raro moꝛantur in ecclesijs suis. immo quasi in tota vita coꝛ ꝑ curias principū & Romane curie. & ꝑ patria hᵗ Spiritu eu gank. contra omnia iura. vij.q.j. sicut vir peruenit. & c. placuit. ex de vo. & vo. re. magne. Et de hoc. s. dixi in rhetenis in oratiōe Hiere. recoꝛ: dare. ij. superverbo/matres nre quasi vidue. viij. arti. ¶Septuagesimum. Aur non aut pessime dicunt officium diuinū in lectis recumbentes/vel continue coꝛpoꝛaliter vagantes/vel audientes/& male/nō ꝺicētes. q: non sufficit audire solū: sed clerici tenētur officiū diuinum aut ꝑ se dicere: aut cū alijs ꝺicere. i. prē suam dicere & alterā audire. alias q̄liber veller in ecclesia murmurare. sicut faciunt religiosi & clerici acidiosi. Ad hec. xcij. di. in palea. ꝓsbyter. que ponit ꝑ grano. ex de cele. mis. c. j. ibi. psoluat. & ibi. cōpleank. & ibi. laudē dixi. & ibi. psoluam⁹. & ibi. ad cōfitēdū tibi. & ibi. referamus laudes. & ex de cele. mis. dolentes. in fi. ibi. celebꝛent. & ex in cle. j. all'. grauī. ibi fructū labioꝛ. & ibi. dicere seu psallere. & ibi. celebꝛet. & ibi psallat. Et ad istas hoꝛas vocales seu laudes tenemur: non mērales/ex debito. Jm Tho. Kañ. ij. Soner vox tua. nō vicarij. vox em tua dulcis &c. Adde qō no. ex de de. nō re. c. iij. in glos. hoc quod. Et adde hic qō not. Jo. an. ex de reliqui. & ve. sanctoꝛū. si dñm. in glos. magna: que incipit/de oꝛone. ℵ. Sz dubitatur. Alia secularia intermiscentes/currentes/sincopātes/anticipātes/nunꝙ in hoꝛis. ex de of. custo. c. j. ꝓterib⁹. dicentes/nihil quasi coꝛdialiter attendētes/viꝛ labijs deū honoꝛātes/multas hoꝛas dimittentes/put coꝛiter in pctō moꝛtali cū psalmodiant existētes/raro/choꝛ intrantes/& quū ibi sunt: nunꝙ sicut multi os apiētes/aues & canes ad ecclesias ꝑ suas familias ducentes/añ finē officij de choꝛo exeuntes/in choꝛo cū secularibus de mūdo loquētes/& officiū interrūpētes/& deū deridētes/nec alios dissolutos clericos in choꝛo corrigētes. cōtra oia illa iura. de cō. di. j. quando. & di. v. nō mediocriter. xxxviij. di. sedulo. ex de cele. mis. dolentes. & xci. di. ꝓsbyter. xcij. di. cantātes. ex de cele. mis. graui. in clem ¶Infirmus clericꝰ in lectulo recubēs nec tenet officiū dicere nec audire: nec postꝙ cōualuerit/ omissum recupare. xci. di. clericꝰ vicū. ex de cle. nō re. ad audiētiā. ¶Septuagesimumprimum. q: nunꝙ reddunt rationem administrationis sue. tenentur enim reddere rōnē administrationis sue tamꝙ tutoꝛes. C. de tut. dis. l. ij. Et no. ex de accusationib⁹ q̄lr. ij. in glos. sz q̄liter. ar. ex de resta. religiosis. in cle. & de relig. do. q: cōtingit. §. illi etiā. clem. & xx.q.iij. c. j. quā rōnē tenet ab eo exigere & poꝛest suus metropolitanus. q̄ est eius iudex oꝛdinarius. ix.q.iij. ꝑ singulas. Si bona ꝑi ecclesiarum essent cōmunia: crederē cōsensuz capituli in hac rōne exigenda & reddenda requirēdum. q: eius interest. ar. bo. ex de rescrip. edocerī. de ma. & obedien. c. fi. & ar. boꝛ. xxxix. di. volumꝰ fortan. Jdem si nō essent etiā bona cōmunia. ar. xij. q.ij. quatuoꝛ. in fi. ¶Septuagesimūsecūdū. quod omnibus ꝓdictis excessibus grauiꝰ est: nedum de eo quod

in occulto peccant per suas immunditias/ & simoniacas pactiões/ & fraudes/ superbias/ & inuidias/ & auaritias/ que ñ a plerisq; sciunt: nullã verecũdiã hñt aliqui ex eis. sed nec de iſis in q̃bus publice delinquũt. immo in peccatis gloriari videnť. eť de er. p. c. graue. vñ frons meretricis facta est eis. nec de pctis erubescũt. & pctm suũ sicut sodoma p̃dicauerũt. Esa. iij. Unde tot mortes sibi ꝓponũt: quot nociosa exẽpla alijs dãt. xl. q. j. precipue.

¶ Repertoriũ de materia Episcoporum. ¶

HUnc de Episcopo. rũ autho: itare iurisditione & cõditiõe & excessibus simul aliquid tractãdũ est. q: diuisim de hoc supius ptractaui. Uñ epis sciendũ est q̃ nõ sufficit eis cũ subditis equalẽ gerere vitã. sed sicut sunt sup alios honoratores: sic vita dñt esse pstatiores. viij. q. j. nec sufficere. j. q. j. vilissim⁹. eť de voto. ex multa. §. j. Itẽ epus in eo q̃ alijs pferť: nõ debet se alijs p:ferre: sumere melio:ẽ. viij. q. j. illud. Item plus laudať patientia epi in aduersitate: q̃ quies in religioso. viij. q. j. suggestũ. Epus quũ celebrat: secum debet hre saltẽ tres diacones: qui oculi eius dicunť. xciij. di. diaconi qui. & subdiaconos & ministros: qui sacris induti vestimẽtis in fronte & a tergo & psbyteri a dextra regiõe leuaq; corrito corde & humiliato spiritu ac pno stent vultu custodientes eũ a malenolis hominib⁹: & cõsensum prebentes sacrificio. de cõ. di. j. epus deo. Dom⁹ epi dz esse ppe eccl'iaz: vt aptior sit cõplationi. xli. di. epus. Et epi mesa nõ debet resplendere vasis aureis & argenteis. ſz fide & meritis. ibidem.

Nõ licet epo intendere venationi: nec ꝯsanguineoꝝ etiã nimie familiariari. xliij. di. quoꝝũdã. eť de psumpti. cum in iuuenture. Quid in pmitiua ecclesia epi ꝓpter pauperẽ recipiebãt: & q̃d modo dñt recipe de oblationibus ecclesiaz. & q. j. antiquis. c. de his. & q. iij. placuit. xij. q. ij. vulterane. cũ. vj. c. sequen. Eo die quo epus celebrat in alio altari. supple vel hz celebrare: q: eadẽ ratio est vtrobiq; ſz reuerẽtia epi. vt dicit glos. c. inferius alleg. sacerdos nõ debet celebrare. de cõ. di. ij. c. vlt. Pñte epo sacerdos non dz nisi de suo mandato benedicere nec signare. Deb. vñ. xxj. di. deniq; xcv. di. ecce. Conceditur epo tempore interdicti celebrare sub certa forma. eť de puńt. q̃ nõ mullis. Epi sunt legati xpi. ij. q. vij. accusatio q̃. in fi. xxj. di. in nouo. Itẽ oculi eius dẽ. vj. q. j. oues. Deferre hñt iudices delegati & conseruatores epis. eť de of. dele. sane. et e. t. quia pontificali. li. vj. Itẽ nulla sniam suspensionum vel interdicti incurrunt: nisi de epis mentio habeať. eť de sen. ex. q: piculosum. li. vj. & de elec. si cõp: omissarius. li. vj. §. huiusmodi. & in additione quã posui. ẽ. §. primo. ff. l. in fi. Pñt vbiq; cum altari viatico celebrare vel facere celebrari. eť de puńt. qm. lib. vj. & in additione quã posui. ẽ. §. primo. ff. xliij. Pñt eligere pfessorẽ. eť de peni. & re. c. fi.

An ius vel statutũ factũ sup personatib⁹ & ministris ecclesie ad epatus errẽdať. no. Innocẽ. eť de cõcess. pben. dilectus q̃ non. Q: Epat⁹ nõ propter bona tpalia: sed propter deũ & curã aiaz est recipiẽdus: & q̃ ipsi olim nihil habebant. no. Innocẽ. eť de ap. constitutis. ij. in vlti. magna glos. in fi. An Epat⁹ sit ordo. xxj. di. cleros. eť de pur. ca. quoties. xxij. di. c. j. ff. de hoc. An Epatus sit fugiendus vel desiderandus. an sit desiderantib⁹ denegãdus. & de similibus. no. eť de elec. cũ in iure. fm Innocen. An Qui est dign⁹ põt epatũ desiderare. Et p quẽ modũ debet electus dissentire qui se credit indignum. & q̃ peccat mortaliter qui se credit dignũ si platurã sibi oblatã respuit. & de q̃busdã sibib⁹. viij. q. j. in scripturis. & c. qui epatũ. Et per Innocẽ. in p. c. cũ in iure. Que sunt de lege iurisdictionis epi. & de lege diocesana. de of. ordi. cõquerẽte. & c. dilectus. & per Innocẽ. de sta. mo. c. j. Maior est dignitas epalis q̃ imperialis. xcv. di. ſi imperator. & l. xiij. di. valentinian⁹. Quo ad que tenent epi loca apl'oz. xij. q. j. videntes. eť de sacra vnc. c. vnico. Palatium epi habet priuilegium defensionis: siue habeat capellam/ siue nõ: siue sit itra. xxx. passus ab ecclesia: siue non. xvij. q. iiij. diffiniunt. & §. ꝺsquis. fm Innocẽ. & Ostien. in. c. hic. j. alleg. inter. xvij. q. iiij. id cõstituimus. & de immu. ec. inter alia. fm Innocẽ. Nõ põt epi scopus cubicularios criminosos suos vel familiares ab accusatione repellere. eť de accusa. nulli. Nõ peccant clerici: si non vocant epm dñm. eť de er. pre. grauem. fm Innocen. An epus sit de capitulo vt epus vl' vt canonicus. & q̃n ptãs iudicandi vel eligendi de capitulo ad epm deuoluať. eť de cõce. p. postulastis. & de of. ord. irrefragabili. marime fm Innoc. Epus in cõsecratione religiosus dicit religioso: abbate. & epus ad pfessionẽ monachos recipit vt abbas. no. p Jo. an eť de elec. nullus. li. vj. vltima glos. Et excellẽtia dignitatis & ordinis epalis facit vt episcopus etiã secularis immediate pñt monachis. An habens filios vel nepotes possit fieri epus vel alius plarus xxviij. di. de syracusane. & c. pus q̃. & l. xj. di. catinẽsis. & eť de testa. c. per Innoc. An epus debeat potius obedire regi suo q̃ metropolitano. vel patriarche vel regi q̃ pape vel eius delegato. xviij. di. ſi epus. xxiij. q. viij. reprehensibile. de offi. dele. pastoralis. de ap. cum parati. & de censi. ſignificauit. An omnis epus sit par apl'ico. xxj. di. in nouo. De prelatione inter epos & presbyteros. xciij. di. legim⁹. & ij. q. vij. quã q̃. & xcv. di. olim.

Epi dñt vocare clericos nõ filios ſz fratres vel socios. Et clerici epos nõ fratres ſz patres xcv. di. esto. An epus possit agere p procuratorẽ vel per se. eť de rescrip. edoceri. de syndi. c. j. v. q. iij. q: episcopi. Qualiter iuret epus pape. eť de iureiu. ego. N. De pena suum epm interficientiũ vel manus in eũ iniicientium. eť de penis. ad aures. c. in q̃busdã. xxv. q. ij. ita nos. Et de pen. ſi quis suadente. in clem. Que requirank quũ agit contra epm ciuiliter vel criminaliter. eť de postu. p. c. j. de elec. bone. j. de prebẽ. graue. fm Inno. ¶ B Inq̃sitores heretice prauitatis non pñt inquirere contra epos: nisi habeat a papa speciale mãdatum. eť de hereti. inquisitores. li. vj.

Monachus factus epus erimit ab obediẽtia abbatis & a regula quãtũ ad esum carniũ. & sic tenet Goff. & hec cõmunis opinio. Sed Hug. contra. etiã si sit papa. Idem tenet Archid. de hoc per Ostien. in summa de pñis. Teneo cũ opinione cõmuni. q: nõ comedere carnes non est de substãtia monachatus. sicut abdicatio. pprietatis: & custodia castitatis. eť de sta. mo. cum ad monasteriũ. §. fi. Et q: ibi abbas dispensat cum monacho. vt no. doctores. e. c. cum ad monasteriũ. de silentio & obedientia & ieiunio. et quicquid acquirit: acquirit eccl'e cuius fact⁹ est epus. xvj. q. j. c. iij. vbi de hoc. xviij. q. j. c. j. & ibi de hoc no. Monach⁹ qui transit ad epatũ vt prefit: peccat mortaliter: & votum frangit. nota. xvj. q. j. monachi vagãtes. In locis infignibus cõstitui dñt epi. & quãtũ vn⁹ epatus ab alio dz distare. lxx. di. per totũ. & eť de priuil. c. j. An lris epi sit credẽdũ. eť de fi. instru. c. j. & ij. p Jnno. de pba. c. post cessionem ſj. q. iij. cure Quũ recusať iudex secularis: an epus erit iudex in causa illa. eť de foro compe. licet. per Innocen.

¶ Articulus Vicesimus primus. ¶

DE potestate episcoporũ. q̃ sine licentia episcopi nullus psbyter in sua diocesi potest missam cantare. vel baptizare. vel aliud simile facere. xvj. q. j. cũctis. & c. multis Q: sine cõsensu eius nõ debet edificari monasteriũ vel oratorium. xviij. q. ij. quidam. c. de monachis. & c. sequẽ. & de priuil. cum olim. ij. Q: iurisdictionẽ habz in religiosorum monasteriis. xviij. q. ij. c. j. & c. monasteria. de of. ordi. dilect⁹. Q: psbyteri & clerici & religiosi sue diocesis ipsius subiacent potestati. xviij. q. ij. quidaz. Q: epi est in omnibus parochialibus ecclesijs presbyteros instituere. xvj. q. ij. sane. & q. vij. nullus. & c. sicut. eť de hereti. cum ex iniuncto. Q: episcopi monialibus & alijs feminis religiosis prelatum preficere debent. & curam ipsarũ habere. xviij. q. ij. qui religiosis. de relig. do. de xenodochijs.

Q defensor deputatus a papa non debet cogere subditos episcopos coram se litigare.xi q.j.peruenit. Q epus potest omnes principem p culpa excomunicare.xi.q.iij.si autem.xcv.di.duo. Potest falsarium fraz domini pape vsq; ad mandatū dñi pape incarcerare.xic.di.in memoriam. Quid de episcopo quum ab ecclesia sua nō recipit. xcij.di.§.de epis.cum.c.se. An epus sine licentia dioceseni in aliena dioceſi pōt pontificalia exercere.c.di.ſi qs.ij. Dic q; non sine licentia diocesani.quicquid dicat ibi Jo. Vide qō no. Jo.an.ex de pui.excess.puis.archiepo.in glos. in pontificalibus. in clem.ex de vsu.pal.c.fi. per Innocē. t Ostien.t de foro cō.c.cuis.in clemē. Q authoritate epi inferioꝛes possunt ad alias ecclesias transferri.vij.q.j. epus de loco. Causam epi accusati Archiepus cū suffraganeis pquirere potest.ſz non determinare.iij.q.vj.accusatus. Q cum multa discussione contra epm debet recipi accusatio.ij.q.vij.accusatio.cum.v.c. sequen. Q episcopum subditi nec arguere nec accusare passim possunt. ij.q.vij. oues.t.ij.c.sequen. Q sine licentia sui episcopi clerici non dñt pegrinari.de con.di.v.nō oportet.ex de vo. t vo.re.magne.t etiā Hierusalem.vt ibi. Clerici non tenētur seruire episcopo in opere fuili.x.q.iij.placuit. Episcopus in ordinando ecclesiam dz requirere consensum patroni.xvj.q.vij.de criminis.ex de iur.pa.a nob. An episcopus inconsulto papa ad bellū debeat p̄ficisci.xxiiij.q.vlti.quo ausu. Non potest episcopus successoꝛem sibi instituere.vij.q.j.peristi.viij.q.j.episcopo.t.ij.c.sequen. De rebus ppriis t acquisitis intuitu persone potest episcopus testamentū facere.de alijs nō.q; cedunt eccl'ie.xij.q.j. episcopi.t.ij.c.sequē.t.q.iij.pontifices.t.q.v.per totū.ex de testa.c.j. Q mouentis episcopi res debēt p̄ro futuro pontifice conseruari.t dirimentes illas dñt anathematizari. xij.q.ij.hec huius placiti.t.c.non licet. t.c.charitatē.c. de laicis illud.c.non liceat.ij.ex de elec.vbi piculū.§.prouisionis.li.vi.t.c.gñali.li.vi.t.c.q; sepe.li.vj.t de of.oꝛ.cū vos t c.pñti.li.vj. An epus pōt infeudare rōne pstiti obsequij.ex de dona.p tuas. An epus possit aliqd statuere p̄ ius cōmune.t an possit aliquid statuere in p̄iudiciū ecclesiaz factaz vel faciendarū.ex de consue.cum dilectus. An episcopus possit constitutionē facere.t super qb⁹.t in quos xviij.di.§.j.de ma.t obe.ſi quis.de of.le.c.vlt.t fm Innoc. de locato.c.nostra.de resta.requisisti.de hereti.ad abolendam. An episcopi possint restituere famā.t absoluere a iuramentis.vide quod dixi.ſ.an.j.parte de offic.§.q; episcopus.ff.lxiij.cum.ff.sequē.in.l.ar.votis t fideicommiſ⁹.de re iudi.cum re.per Jnno.ij.q.iij.§.hinc autem.in glos.fuscri.t per Archidiac.de elec.licet canon.li.vj. An omnes clerici se possunt opponere p iuribus epi.ex de cōfir.vti. cum dilecta.per Jnno. An licet episcopo laico vel clerico alterius episcopi ecclesiastica sacramenta cōferre. vel eos sine l'ris cōmendatiꝛijs pp̄ij episcopi ad ordines vel ad beneficia recipere.t an in clericis non sicut in ignotis l'e cōmendatitie requirantur. t que sit differentia inter l'as commendatitias t dimissoꝛias.t an clericum alienigenam possit epus ordinare sine l'ris cōmendatitijs sui episcopi ſi habet beneficium in dioceſi sua:vel alias est ei subditus.t an quis possit esse clericus plurium episcoporum.ex de p̄eben.cum iam dudum.per Jnnoc.t in.c.cum nullus.t.c.fi.de tempo.oꝛ.li.vj.t de cleri.pe.c.j.per Jnno. t.lxxj.di.per totum.t.lxxij.di.per totum.t.lxxiij.di.per totū.xxj.q.ij.per totum.t.cviij.di.per totū. Cū episcopi seruare debeant canones:non debent contra facere:niſi ex p̄esse concedatur eisdem.ex de tempo.oꝛ.dilectus.p Jnnocen. An archiepiscopum episcopus aliquo casu iudicare potest. Q episcopus habet dispositionem omniū de sua dioceſi acin maioꝛibus semper sit ad episcopū recurrendum.ex de majo.t obe.cum inferioꝛ.fm Innocen. ex de rap.c.j.in fi.magne glos.xcij.di.ſi qui episcopi.i glos. ſ.in quo.in fi.iij.q.vj.c.j.in glos.sed quid. Non potest episcopus inuito t irrequisito papa fieri religiosus.vij.q.j. scias.ex de regu.licet. An vnus episcopus in alterius episcopatu possit p̄escribere iura episcopalia. Et q;us qō habetur in canone de limitibus non p̄escribendis:locū habet in p̄ouincijs/episcopatib⁹.t parochijs.de p̄scrip. ſi diligenti.per Jnnocen.et ex de paroch. super eo. An de iure communi ecclesie t decime ad episcopum pertinent.t an potest agere episcopus p ecclesijs sibi debitas ad decimas.ex de deci.dudum.fm Jnno. Q ecclesia inferioꝛ: pōt p̄scribere aliqua iura episcopalia.t aliqua non. ex de capel.mo.c.ij. An sufficiat testimonium epi ne p̄mouendus examinetur.xvj.q.j.ſi quis.ix.q.ij. episcopum.

An episcopus possit excoicare/absoluere/delegare/iudicare/vel beneficia conferre extra suuz episcoparum. ex de of.le.nouit An abbas iura episcopalia possit p̄scribere.t que t qñ.ex de p̄escrip.auditis.t.c. veniēs.t.c.cum olim.maxime per Jnnocen. Non pōt episcopus sine licētia papevotū lōge pegrinatiōis emittere.ex de vo.vo. re.magne.de reg.licet Et an possit pegrinari episcop⁹ sine licentia pape.p̄e.c.magne.per Jnno. An episcopus funder suam intentionem de iure cōmuni in monasterijs sui episcopatus.t an possit cognoscere inuito p̄elato inferioꝛi de causis ad eius iurisdictionem spectantibus.et de similibus loquentibus de iurisdictione episcopi in loco ad suam iurisdictionem non pertinente.ex de of.archidiaco.dilecto.p Jnno. An epus possit facere constitutiōnē ligātē nō suos subditos.ex de sen.ex.a nobis.de fidei. vt animarum.li.vj. An episcopus possit esse iudex in causa ecclesie sue t suoꝛum:vel ecclesie sue iniuriā vindicare xviij.q.iij.inter querelas.ex de iud.cum veniſſent An eo ipso q; aliqua ecclesia est in alicuius epatu vel dioceſi constituta:p cōsequens sit illi subiecta.ex de rescrip.cum non liceat.de excep.venerabilis.per Jnno.t de reli.do.cum venerabil'.per eūdem Quū epus de aliqua causa cognoscit:an tunc quilibet canonicoꝛ erit iudex.de of.oꝛ.irrefragabili.xv.q.vij.epis. In casu nō punit epus excessus suoꝛū canonicoꝛ.de of.oꝛ.irrefragabili. Qualiter t qñ vn⁹ epus qui scit aliū epm suos subditos excoicare:t in eos iura epalia exercere:perdit possessionē hoꝛ iurū.de restitu.spo.oliz.iij.p Jnno. An decimas vel eccl'iaz quā tenet vel ius patronatus possit dare laic⁹ sine authoꝛitate epi. de iure pa.nullus.t.e.t.c.ſ.li.vj. An epus possit excoicare/vel interdicere/vel suspēdere/sine consilio capituli sui.ex de ex.p.c.j. Epus hz iura episcopalia:nō solū in bonis a principio eccl'ie assignatis:ſz etiā post modū acquisitis.ex de restit.spo.cū ad sedē.per Jnno. An prē fabrice pōt epus in vsus suos cōuertere.x.q.iij.vnio. An epus pōt corrigere subditos subditoꝛ suoꝛ eis p̄termissis.t qñ ptās iudicādi vel eligendi de capitulo ad epm deuoluāt.de of.oꝛ.irrefragabili.fm Jnno. An epus potest agere sine cōsensu capituli vel ecōtrario vel etiā conueniri.An pōt agere vel respondere p̄ro ecclesijs sibi subditis.An ipse alijs p̄ferratur. Q epus est p̄ceptoꝛ:in cunctis. Q ipsius est omnis cura ecclesiarū.Et q epus per se vel per alium debet interesse construction ecclesiarū.de restitu.spo.olim causam.fm Jnno. An episcopus potest p̄o suis necessitatibus fructus ecclesiarū sibi subditarū accipe.ex de cēsi.cū apl's.fm eūdē. Q epus gñaliter ecclesiam eximendo nihilominꝰ tria vel qtuoꝛ ibi intelligit retinere. ex de cēsi.cū venerabil'.p Bern̄. t Jnno.t ex de dona. pastoral'. in glos.ſi ita. An locus possit effici sacer sine authoritate episcopi. An episcopus habet iura parochialia in hospitalibus.t possint construi sine eo.ex de reli.do.de xeno dochijs.ex de do.inter dilectos.fm Innocen. De potestate episcopi in monasterijs t ecclesijs sue dioceſis.An excepti rōne populi nō exēpti subsint episcopo.ex de ista.mo.c. per Jnno. P̄eſoꝛes et rectoꝛes ecclesiarū curam animarū habentium perpetui nō possunt ab illis amoueri sine consilio epi.e.t.monachi.fm eūdē. Nihil debet epus exigere de tpalibus in ecclesijs sibi subiectis p̄eter iura sua.

ex de reli.do.de xenodochijs.per Jnno. An priuat⁹ sine auth⁹itate episcopi locū religiosuz vel hospitale vel o⁹a tozium ad celeb⁹andū vel domū ad recipiēdū pauperes deputare poterit. eodē ti.ad hoc.per Jnno. An eps possit ecclesiā in emphiteosim dare. An abbatē ꝛ cōuentū alicuz ius monasterij pōr ad iura episcopalia exercēda suos vi carios cōstituere. ex de reli.do. cōstitut⁹.per Jnno. An so lus eps possit cognoscere de crimine vbi agit ad priuatio nem officij vel beneficij. xvj.q. vlti. inuentū. An pscribēs vnū ius episcopale vel plura videat etiam aliud possidē re vel prescribere. de pscrip. auditis. ꝛ de capel. mo. dilect⁹ fm Jnno. et alios. Cui pori⁹ monachus epo an abbati debeat obedire. et ad quē principaliter spectet co⁹rectio eius. xj.q.iij.q resistit. xviij.q.ij.c.j. xj.q.j. de psona. ex de of. o⁹.quanta. maxime p Jnno. ꝛ Ostien. De ptāte episcopi in ecclesijs sibi subiectis quoad alienationes ꝛ alia. ex vt ec. bene. vt nostrū. ꝛ fm Jnno. de elec. vt p⁹eterire. Qua liter ꝛ in quo patri eps vel ecclesia filio cōparat. lxviij. di. quoū. An eps possit remittere de penitētia pape. xxxiij. q.ij. ta⁹o⁹. An episcopus possit fruct⁹ alicui⁹ ecclesie in suam vtilitatē cōuertere. ex vt ec. bñ. vt nostrū. fm Jnno. Licet episcopi sine auth⁹itate pape nō possint aliquēsan ctorum catalogo aggregare: possunt tamen statuere ali quem sanctū solenniter venerari. de ferijs. c.fi. fm Jnno. Et adde qō not. de con. di. iij. c.j. in glos. sed de quibus.

A

Articulus Vicesimussecundus.

Eraliud repert⁹itū de materia episcop⁹um.

De officio episcopi:

Nunc tractem⁹. Episcopi officiū est virgines altaria ecclesias cōsecrare. Thysima cōficere ꝛ cū ipso cōfirmare. lxviij. di. quis. Jdeo inungit epūs: vt purato⁹ animarū ꝛ distributo⁹ spūaliū existat. xj.q.j.§. ex his oibus. Non sufficit epō innocēs vi ta: nisi adhibeat doctrina. xliij. di. §.j.ꝛ.c.j. Epūs debet docere populū sacrā scripturā non grāmaticā vel physicā. lxxxvj. di. cum multa. xxxviij. di. ignoratia. Officiū epi est disco⁹ dantes cōcordare: ꝛ ad pacē cogere. xc. di.p totū. Debet sibi cōmissos solicite regere. c. di. ratiōis. vij.q.j. suggestū. ꝛ c. sequē. Non licet sibi aliquē p⁹ijs manibus cedere. lxxvj. di. non liceat. Episcopi est locū assignare degrada to in quo peniteat. lxxxj. dis. sacerdos. Ꝛ epūs in o⁹dina tione clerico⁹ū statuta consilio⁹ū debet o⁹dinādis pnun tiare. xxxviij. di. placuit. Episcopi est o⁹dinare q⁹ in eccle sijs baptismalibus sint doctores ꝛ magistri q̄ pueros in li beralibus artibus ꝛ in alijs vtilibus doceāt. xxxvij. dist. de quibusdā. Inter episcopū ꝛ ecclesiā est spirituale matri monium. vij.q.j. sicut alteri⁹. Epūs possideat res ecclesie ad dispensandū nō ad dissipandū. xij.q.j. epūs. et. c. expedit c. res ecclesie. cū. ij.c.se. Debet abijcere curas seculares. xj.q.j. te quidē. Nō debet esse aduocat⁹ vel tuto⁹. lxxxviij. di. epūs tutionē. ꝛ. iij.c. sequen. Nō per se sed p Oecono mū deriū debet tēp⁹ alia eccl'ie gerere. xvj.q.vij. quoniā in quibusdā. ꝛ.c. sequē. lxxviij. di. epūs nullam. xxix. di. volu mus. ꝛ. ij.c. sequē. viij.q.j. Petrus. Officia ecclesiastica non debet ꝑpinquis cōmittere. lxxix. di. decenter. cum. §. prece. Vide sup hoc. §. prece. qō notaui. ℨ. eodem. §. sed vt sciant. §. xx. in ar. xx. De rebus ecclesie p⁹imū sibi: postea ministris: demū alijs fidelibus debet ꝓuidere. xij.q.j. §. fi ergo. Non debet in suam vel suo⁹ū ꝓpietatem res eccle sie cōuertere. xij.q.j. episcopus. ꝛ.c. res ecclesie. Rapto⁹es rerū episcopi debent excōmunicari. xvj.q.j. similiter. Ra tio reddit episcopo de tertia deputata fabrice cuiuslibet ecclesie. x.q.iij.c.j. Debet episcopus pauperibus ꝛ oppres sis solicite p⁹uidere: ꝛ eos defendere. lxxxij. di. episcopus lxxiij. di. peruenit. lxxxvj. di. fratrē. lxxxvij. di. per totū. xij. q.j. videntes. ꝛ. e. ex ijs. ꝛ. ij.c. sequētibus. Episcopi est ꝓ uidere de personis idoneis que ꝓdicēt ipsius subditis. ex de of. o⁹. inter cetera. Que iura cōsequatur episcopus in electione, ꝛ que in consecratione. ex de elec. trāsmissam de conse. ec. aqua. An ad episcopū spectet causarum ma trimonialium et criminaliū cognitio. clerico⁹um ꝓpetua de positio. diutina suspensio. eccleßaruz vnio vel diuisio. ex de offi. archidia. ad hec per Jnnocē. De iurisdictione multiplici epi. de verbo. sig. abbate. fm eumdem. de of. o⁹. ad reprimendam. fm eumdem. An epūs diuersarum lin guarum ꝛ rituū habens populū debeat habere vicariū nationibus illis conformem. et an in vna ciuitate plures possint esse episcopi. Et an vnus sub se aliū habere potest de offi. o⁹di. quoniā. fm Jnno. An defensio ꝛ executio re stamento⁹um quoad pias causas vel alias: ꝛ an publica tio testamento⁹um ad epm pertineat. ex de resta. c. iij. fm eū dem. An episcopo vel recto⁹i ecclesie cōperat defensio su per ecclesie libertate. ex de prescrip. auditis. fm eumdem. Quando legata pijs causis incerta dispositioni epi com mittrantur. ex de verbo. sig. cum tibi. Que sunt que solis sunt episcopis reseruata. Et an papa possit ꝓhibere eis ne chrisment in fronte: ꝛ episcopi presbyteris ne baptizēt lxviij. di. q̄uis. ꝛ ex de cōsuetu. quanto. fm Jnno. et alios. An que sunt ordinis possint epi demandare. ex de conse. ec. aqua. De solēnitate dedicationis epo⁹um annuatim facienda. de con. di. j. solēnitates. j. Hoc non obseruat ho die nisi a papa. fm glos. in hoc. c. An epūs qui renūtiauit o⁹dini episcopali minio⁹es cōferat o⁹dines. ex de sup. ne. p⁹e. c.j. fm Jnno. Et an semel cōsecratus episcopus p⁹ fit in aliquo casu reconsecrari. dic qō no. ex de renun. post transla. in glos. sed quid. Quādo et qualiter episcopus in capitulo vocē canonici habeat. ꝛ quando capitulo ne gligente deuoluatur ad eum potestas beneficia cōferen di. ex de ꝓben. postulasti. maxime per Jnno. ꝛ ex de ꝛ. a collusione. lib. vj. De duobus epīs cōtendentibus ꝓ iurisdictione alicui⁹ monasterij. ex de sen. et re in. q̄uis. p Jnno. An eo ipso q⁹ episcopus recipit ꝓposituram vel aliquam dignitatē: vacet episcopatus. ꝛ an decre. de mul ta. in episcopatibus locum habeat. An episcopatibus re nuntiari possit tacite vel expresse sine licentia pape. An episcopo possint dari alia beneficia si est pauper. An epi scopatui ꝓpter pauperratem possint vniri alie dignita tes: ꝛ per quem. de cōcess. p⁹e. cum nostris. per Jnno. Si aliquarum ecclesiarum episcopi cum toto suo p⁹pulo la buit in heresim vel schisma: an nihilomin⁹ ecclesie ille ho no⁹em suum retineāt: ꝛ ecclesias sibi subiectas quoad ꝓ p⁹ietatem ꝛ possessionem. de ma. ꝛ obe. inter quatuo⁹. per Jnno. De duobus episcopis in eadē ecclesia. vij.q.j. nō autem. An inuitis detur episcopat⁹. lxj. di. nullus. An in vna ciuitate possint plures pontifices similes esse. ꝛ q̄d vi detur si vnus excommunicat ꝛ alter absoluit: vel contra rias ferunt sententias. in quibus locis episcopi sint instī tuendi. ꝛ q⁹ parua vel magna ciuitas non facit maio⁹em episcopum vel mino⁹em. ꝛ an plures Romani pōtifices possint esse simul. lxxx. distin. per totum. xciij. dist. legimus vij.q.j. non autem. vbi de hoc in glos. c. in apibus. xxiij.q. j. didicimus. de offi. o⁹di. quoniam. de priuile. c.j. An ꝓ pter excommunicationē episcopi iurisdictio eius ad Ar chiepiscopum deuoluatur. de sup. ne. p⁹e. romana. lib. vj. De modo procedendi contra episcopum: ꝛ que requiran tur. ꝛ qui. de ꝓben. graue per Jnno. Que res intelligan tur de mensa episcopi. ꝛ ad que bona iuramentum de non alienando/ extendatur. de re. ec. non alie. vt super Jnno. De quarta decimarum et mo⁹tuario⁹ū quam habet epi scopus in ecclesijs sue dioce. an prescribi valeat q⁹ episco pus ꝓ⁹ omnibus ecclesijs suis agere potest q⁹ locatio nes et venditiones non possunt facere clerici de rebus ec clesiarum sine auth⁹itate episcopi. de resta. requisisti. fm Jnnocen. Ꝛ iure p⁹imitiuo omnia que ecclesijs relin quuntur ad episcopi manus debent venire. et ad eius vo luntatem expendi. de sepultu. relatum. fm eumdem. An po⁹tio decimaruz et perceptio cangnice po⁹tionis quas recipit episcopus ab ecclesijs sue diocesis sint de iure epi scopali. ex de parochijs, in rubrica per Jnnocen. Quot

dñt eꝑm cōsecrare.⁊ q̄bus diebus.lxvj.distin.post.cum §.prece.lxxv.distin.q̄ die dominico.eꝛ de tempo.ordi. nec episcopi. An per installationem:vel per quem modū apprehendit quis possessionem episcopatus. eꝛ de restitu. spo.in lris fm Inno. An ⁊ quādo crimino⁹ us ad epatu⁹ p:omot⁹ sit deponendus.de iureiu. sicut nris .fm Inno. Multa de iurisdictiōe epali vtilia no. Inno.eꝛ de excep. cū venerabilis. ⁊ de p:escrip de q̄rta.fm eūdē. Q̄ Pōtificalia nō sunt de sua substātia ordinis vel officij epalis q: sine ipsis quodlibet officiū fieri potest. Et ideo si episcopus a pontificalib⁹ suspensus/nihilomin⁹ celebr:et in pontificalib⁹:nō incurrit irregularitatē.de sen.ex.cū medicinalis.li.vj.per Inno.de ꝓsue.cū dilect⁹. Quid iuris quū se intromittit Archiepiscop⁹ de subditis episcopi.de of.or.duo simul fm eundem. Quis debit expensas p:o episcopo visitanti.eodē ti.inter cetera.fm eūdem.⁊.ca.si episcopus.li.vj. Et an episcopus debeat habere aliquid ab ecclesijs quas per aliū visitat.ibidem. De iure multiplici episcopi.de of.or.cōquerēte.fm Inno. ⁊ ema.et obe. inter eum.⁊ eodem ti.dilecti.per eundē. Quantū episcopus ⁊ qualiter de bonis ecclesie sue vel redditibus religiosis dare potest.xij.q.ij.si episcopus.⁊ eꝛ de ijs que fi.a p:e. fine con.c.pastoralis. ¶ Inter ea q̄ in.j.parte istius opis ꝛ.in.§.q: episcop⁹.in ar.l.posui de potentia epo:um in dispensando:⁊ q̄n superio:ibus addidi de co:ꝝ iurisdictiōe ⁊ officio:⁊ in q̄bus cōmuniter transgrediunt:plene episcopo:um materiā explicaui. Neminē tamen epo:um reprehendi in speciali:quū sint patres.sed vt a delictis abstineant admonui:⁊ me cū eis.⁊ deliberata ⁊ examinata cōsentia cōueniat vnūquemq̄ vj.q.j.oues. viij.q.j.quivos ⁊.c.qualis.⁊.c.sequē.ad fi.er.c.quid autē. ¶ Fareo:⁊ aurē q̄ locū tenent apostolo:rū.xciij.di.legimus.sed co:am deo nullū cognoui:qui exercerer opera eo:ꝝ xl.di.c.ij. Omnes p:esunt ⁊ defiderant p:eesse:perpauci p:odesse. viij.q.j.q̄ episcopai⁹.⁊ ideo vere non oēs episcopi cōsecrati/sunt episcopi sanctitate.ij.q.vij.nō oēs episcopi. Loquar ergo sicut cōsueui:⁊ dicā sancte ecclesie. Ubi sunt apli oñi fundato:es tui.xxvj.j.§.hac ita q:.ꝛ. deus eñ.⁊ eꝛ de elec.fundamen⁹. li.vj. Uere celos incolūt. Successo:es eo:um ⁊ inimici eo:ū nunc terram lingunt. Ue vobis q: co:ruunt edificia:quia fundamenta arenosa sunt et fabulo herent. Mat.vij.in fine. Et colūne arundinee sunt. Mat.xj.eꝛ de accusa.qualiter.ij.§.licet.non argentee. Laū.iij.nec marmo:ee. Laū. v.⁊ de hoc satis.

¶ Articulus Vicesimussecundus.

A Q̄ro q: post episcopos singulo:ū officialiū/p:epositoꝝ/⁊ rectoꝝ/⁊ pasto:ū/⁊ p:elato:ū in ecclesia dei specialiter defectus ponere/iurisdictionem ⁊ potentiā longū esset:ponam in genere p:o potentia et sanctitate eo:ū aliqua ¶ginalia.deinde iuridice tāgam in quadā recollectione iurisdictiōnē eo:ū.quos omnes p:elato:ū vel p:epositoꝝ noīe cōp:ehendo.eꝛ de verbo. signi.q̄uis. ¶ Primo igit sciendū q⁹ dum durat mūdus angeli angelis p:esunt:demones dēmonibus: homines hominibus:ad vtilitatē viuentium ⁊ deceptionē.sed omnibus collectis iam omnis p:elatio cessabit.glos.j.ad Co:in.xij.facit.j.⁊ j Co:ꝛ.xv.ibi. Deinde finis ꝛc.⁊ que leguntꝛ no.lxxxix.di.ad hoc. ¶ P:elati mali oues fo:tes et pingues necāt quantū in ipis est.et si ille vinūt:de mia deiviuūt.tñ quātū ad malos pasto:es attinet malo eas exēplo occidūt. Attendēs eñ ouis in ꝓpositū suū male viuentē/incipit dicere apō se. Si ꝓpos⁹ me⁹ sic viuit:ego q̄s sum qui nō faciā qō ille facit.glos. ad Tirū.ij. Uitia ꝓpositoꝝ subiectis sunt offendiculū glos. Leui.x. P:epositoꝝ boni tas/subiectoꝝ salus:ista est regula. Greg.in Registro.⁊ salus.lxj.di.miramur. ¶ P:elati non tm̄ p:o suis arguunt delictis.p:o populo eñ cogunt p:incipes reddere rōnez ne forte quū non docuerunt:vel solicite non arguerunt:q̄ primo peccauerunt:vt contagio dispergatur in populos. In ipsos eñ cōuerteretur ira dei.et cessabit a populo. Ideo si cogitarent hoies:p:incipat⁹ nō ambirēt. Sufficit cuiq; p:o peccatis ꝓp:ijs arguiꝛ ⁊ reddere rationē. quid necesse est p:o peccatis populi ostēdi contra solē ante quem nihil pōt abscondi? Uñ Josue p:incipes populi contra solē suspendit:⁊ furo:ꝝ dei a populo est amotus.glos. Numeri. xxv. Adde q̄ scripsi supra in ista secunda parte.in Thre.in oratione Uidete.recordare.⁊. p:incipes manu.et in additione ibi posita.in ar.ij. En ergo sanguis subditorum de manibus p:elato:ū exquirit.eꝛ de of.or. irrefragabili. cū suis ibi cōco:. ¶ Bon⁹ pasto:ꝝ egrotantia pecoꝝ visitat. dispersa perquirit.relictare colligit.lassa sustentat.malus pasto:ꝝ econtrario oia dispergit glos. Zacha.xj. O q̄ra⁹ est dño ꝓrer dūm seruiens.oues christi non ad lucrū sed amo:e christi pascens.glos. Mat.xxiij. P:elato:um fures multi:q̄ per ostiū nō intrarūt mercenariū quasi oēs.xxiij. q.iiij.tres personas.viij.q.j.sunt in ecclesia. Duo sunt que a populis querūt pasto:es pascēres seipsos nō oues: lac ⁊ lana. Lac p:ebet/qui victū p:ebet.Lanā p:ebet/qui bo no:em p:ebet. Ista ergo duo a populis q̄runt:cōmodum supplende necessitatis/et fauo:ē honoris ⁊ laudis. Aug. in li.de pasto:ib⁹. Indignus lacte ⁊ lana cōuincit:qui nō pascit oues:qui non vigilat in custodia gregis iudicium aurē sibi mādūcat ⁊ bibit.xxiij.q.iiij fo:te. Bern. in sermone.dixit simon petrus. Bon⁹ pasto:ꝝ nō populi requirit datum:sed lucrū. Phil.iij. Nec gloriā dei vsurpat sibi. Luc. ij. Acceptū talentum nō ligat in sudario:sed partit⁹ mūnerijs:a quibus ⁊ vsuras recipit non sibi sed dño. Luc.xix. Mat.xxv. Non habet foueam vt vulpes. nec baber vero lucres nidū. Mat.viij.⁊ Luc.ix. non loculos q̄o Judas Joā.xij.xxiij.q.iiij.q̄d ergo. Non deniq; sicut nec Maria locū in diuersorio. Luc.ij. sed tantū puritatis intime bonogloriaꝝ. Non pōt veraciter loqui:nisi qui exterinsecas glorias pfecte respuerit.nec valet pure vel deivel ꝓmi quere lucra:q̄ ꝓpria non cōtempserit. Bern. in epla ad Ebericum Senonēsem archiepiscopū: Paul⁹ non q̄rit q̄ sua sunt. Phil.ij. viij.q.j. sunt in eccl'ia.sed q̄rit que filioꝝ sunt quos in christo p euangeliū genuit.j.ad Co:.iiij.q̄ vtiq; obseruandū est singulariter ijs q̄ spiritualiter p:esunt populo.vt p:e oibus q̄ sunt sua negligant ⁊ cōtemnāt p:ritate ceteroꝝ.vij.q.j.scias. Greg.sup Apoca. ¶ Qui ad regimē alio:ū assumit:se obligat vt quib⁹ eterna ꝓdicati ā in tēp:oralibus ꝓuidere studeat.glos.inde.ij.vt christ⁹ turbis.xxxvj.di.§.ecce facit. lxxxvj.di.fratrē. Quū incomparabiliter lōge melio:ꝝ sit aia qua viuim⁹ terrena substātia:quā erteri⁹ possidem⁹.xij.q.j.scimus.qui nō dat ꝓ oui bus substantiā suā:quando p:o ijs datur⁹ est aiam suam. Greg.in homil'.Ego sum pasto:. In trib⁹ maxime p:elati christū imitari debent:q: in loco christi sunt in dignitate potestate/officio. Fuit eñ christ⁹ sacerdos.pō.dr. Tu es sacerdos in eternū. Heb.vj. Rex.pō.lxxi. De⁹ iudicū tuū regi da.⁊ Mat.ij. Et miſter. Mat.xx. Luc.xxij. Sacerdos quūin ara crucis seipsuꝝ hostiā dedit. Phil.ij. Rex quum a ligno regnauit.pō. Minister quū pedib⁹ Petri aquam ministrauit. Joan.xiij. Sacerdoti igit dignitas. Regi potestas. Ministro cōperit officiū. Dignitati debetur reuerentia.j. Pe. ij.eꝛ de ma.⁊ obe.solite. Potestati obedītia Ro.xiij.xj.q.iij. qui resistit. Officio cura.xj.q.j.iure. Duo er his/p:elatis debentur:tertiū vero subiectis. Reuerentia ⁊ obedientia p:elatis exhibēda est a subiectis.cura vero subiectis impendēda est a p:elatis. Hugo. de claustro li.ij.de his.xciij.distin.per totum.⁊ eꝛ de of.or.per totum. ¶ Quidam amant subesse:vt possint p:eesse. Honores fugiunt:vt honoribus obuient. Ibidem lib.iij. Animus quietus sedet super fenum:quando carnem subijcit. sup scabellū. quū mūdū subijcit.sup cathedram:quum p:oximum non despicit. Ibidem. P:elatus non habens cōpassionem⁊ congratulationem alijs in bonis. Ad Rom: xij.j.ad Co:inthi.xiij. quasi duo ybera. gaudere cum gau-

dentibus: flere cū flentib⁹. duo vbera sunt. hm Bern. sup Cañ. i. Melio: a sunt vbera tua vino, alijs nō p:odest: ⁊ fi di obest. Bernar. super Cañ. sermo. r. Quū sederē mihi ad pedes iesu mereꝝ ⁊ offerēs sacrificiū co:dis ⁊ spūs con tribulati in reco:datione peccato⁹ meo:⁊ aut certe ad ca put vel raro starē. ⁊ exultarē in reco:datione beneficio:ū dei: audiui dicēres. Ur quid Mar. rij. perditio hec: dama res videlicet q̄ mihi soli viuerē. ij. q. vij. sancta. q̄ vt puta bant, stultis p:odesse poterā. ⁊ dicebāt. Potuit em̄ venū dari multo: ⁊ dari pauperib⁹. Mat. xxvi. Joā. xij. Sed nō bonū nuntiabant mihi. Nā etsi vniuersum mundū lucrer ⁊ perdā me: quid p:odest: Mar. xvi. ⁊ Luc. xix. ex de sime. manthe⁹. Un intelligens verba hec inter illas q̄s scriptu ra vocat muscas mo:dentes q̄ perdunt suauitatē vnguēti reco:datus sum illius diuine scientie. Esa. iij. ⁊ ix. Populeꝰ meus: qui re beatū dicūt: seducūt te. Bern. super Cañ. xij. sermo. ¶ Discite p:elati subdito:um vos matres debere esse non dominos. ideo magis studete amari q̄ metui. etsi interdū seueritate est opus: paterna non tyrannica. Ma res fouendo: patres vero co:ripiendo vos exhibeatis. Beatian⁹. Recto:ē subditis pietas matrē: disciplina vero patrē exhibeat. xlv. di. §. hinc etiā. Un versus. Vbera pa tris habens, vbera matris habe. Ponite seueritatē. suspē dite verbera. verba p:oducite. peco:a lacte pinguescant. Quid ingū vestrū super eos aggrauaris. quo:ū pot⁹ pō dus portare debetis: Bern. super Cañ. sermo. xxiij. Tale te rēdde subditis: vt magis ameris q̄ timearis. Reueren tia em̄ er amo:e p:ocedit. odiū timo: offert. Jsid. in synoninis. ¶ Recto:ē subditis ⁊ pietas matrē: ⁊ patrem ex hibeat disciplina. atq; inter hec solicita circūspectione p; uidendū est: ne aut discretio rigida fit: aut pietas remissa Greg. in cura pasto. ad hoc. xlv. di. §. hinc etiā alibi. ⁊. c. li cet. j. ⁊. ij. ⁊ c. cois qui. ⁊. c. disciplina. et. c. sunt nōnulli. Non est vni⁹ meriti socialiter viuere ⁊ vtiliter p:eesse. Ē mul ti deniq; sub p:ecepto:e quieti viuunt: quos si iugo absol uas: videas nō posse quiescere: nec se equalib⁹ vllo modo seruare inmotos. ¶ Jrē innumeros cernis sine querela inter fratres cōuersari: sup fratres autē nō solū inutiliter sed etiā inspicienter et nequiter. Bern. sup Cañ. sermone. xxiij. Pelar⁹ aūt debet habere feruo:ē zeli cū discretione xlv. di. disciplina. ibi. Sit zelus. sed nō inoderate seuiens Jrē Bern. Zelū ruum regat sciēria. firmet cōstantia. Jbi dem. Tria necessaria sunt ēs qui dominanē ⁊ p:esunt. ter ror. amo:⁊ o:dinatio. Absq; o:dine ergo dominiū nō stat per beneficia ergo ⁊ affabilitatē. p;curet vt diligat. Per iustas vindictas nō p:op:ie inimicie. lxiij. di. salonitane. et xxiij. q. iiij. si is qui. sed legis diuine studeat vt metuat. Cy priānus de. xij. abusiuis. P:elato vtraq; vita: cōtēplatiua ⁊ actiua necessaria est. xxxiij. di. si quis vult. lxxviij. dis. c. j. expessum. ⁊ ex de renū. n. si cū p:idē. §. nec putes. Nec du bium quin longe periculosio: sit ceteris eo:um adminis stratio. tamen si bene administrauerint gradū: bonū sibi acquirūt ⁊ maio: ē abundantiā ⁊ supereffluentē. Luc. vj. mensurā accipient. Bern. in epistolis. ¶ Sciant boni p:e lati languentiū. Luc. x. xlv. di. disciplina. j. rūso sibi animaꝝ curam traditā: non pompā. Quicūq; interim. Nūeri. xj. ⁊ xx. dī. c. j. murmur. cū insipientia subdito:ū querule vo cis iudicio dep:ehendunt: etiam si in ipsos vsq; ad vitia ⁊ cōrumelias prumpat: medicos se ⁊ non dños. xcv. di. esto agnoscēres, parent cōfestim aduersus ph:enetim aie non vindictam sed medicinā. Bon⁹ pasto: animā suam dat p ouibus suis. Joan. x. Animā p:o illis. carnē illis. Illam in p:eciū: istam in cibū. Res mira. Ipse pasto:. ipse pascua ⁊ ipse redempto:. Jbidē sermone. xxvij. Ueri pasto:es li cet tabernacula habeant de terra in terra: co:pora. ij. Pe. j. ij. Cor. v. videlicet: non tamen de terra: sed de celestibus greges dñicos pascere consueuerūt. Ezech. xxxiij. Jbidē sermone. xxvi. ¶ Non otiose toties repetitur. Joan. xx. vj. q. j. inirare. Petre amas me. in cōmissione ouium. Ego q̄ dem id signatiꝰ puto: acsi dixisset illi Jesus. Nisi testimo

Seueritas nimia plato vitan da.

nium perhibeat tibi conscientia q̄ames valde p;fecte: q; hoc est plus q̄ tua, plus q̄ tuos, plus q̄ te. Jsta tripler re nuntiatio: in q̄ est perfect⁹ amo: p;fit⁹. Luc. xiiij. nequa q̄ suscipias curā hanc. P:opterea attendite vobis quicūq; ministerij hui⁹ op⁹ secuti estis. attendite inquā vobis: ⁊ p cioso depositō quod vobis creditū est. Unitas est: vigila te ad custodiam. Luc. ij. Spōsa est: studere o:natui. xxx. q. v. femine. Oues sunt: intendite pascuis. j. Pe. v. xcv. disti. esto. Po:ro custodia ciuitatis vt sit sufficiens: trifaria erit A vi ty: anno:ū. vij. q. j. §. hoc. A fraude hereico:um. ex de pur. ca. inter. A tentationib⁹ demonū. xvj. q. j. c. ij. Sponse vero o:natus in bonis operib⁹ mo:ibus, et o:ationibus j. q. j. ipsi sacerdotes. cōstat. Ad past⁹ ouiū, pascua. Ezech. xxxiij. scripturarū. sed disiunctio est in illis. Sancta sunt mandata: que duris ⁊ carnalib⁹ imponunē ex lege vite ⁊ discipline. lxxxij. distin. plurimos. Eccl̄i. xlv. Et sunt onera. Ro. xiij. dispensationū: que infirmis ⁊ pusillis co:de de re spectu miserico:die. l. di. pōdere. et apponanē. Et sūt. Mat. xix. xxiij. q. j. §. j. xiiij. q. j. §. j. confilio:ū fortia: que ex interna sapientia p;onak sanis. ⁊ qui exercitatos hūt sensus ad discretionē poni. ad Heb. v. ⁊ mali. ¶ Ad custodiā ciuitatis opus est fortitudine. ad repellendas. Eccl̄i. vij. ibi. No li querere fieri iudex: nisi valeas virtute interrūpere iniq tatem, iniurias. Spirituali asturia: contra demonū astu riā. ij. Cor. x. Prouer. xvj. xxiij. q. iiij. §. vasis. ad dep:ehēdē dū insidias. Fidelitate: vt nō ḡrat platus q̄ sua sunt. viij. q. j. sunt in eccl̄ia. Po:ro ad mo:es honestandos vel co:ri gendos. ex de accusa. q̄liter. ij. q. vltiq; ad deco:ē pertinet sponse scz ecclesie: necessaria est discipline cēsura. xlv. disti. disciplina. Jā ergo in pascua diuino:ū quō educer greges dominicos pasto: idiota. xxxvij. di. §. fi. scz etsi doct⁹ fuer: non aūt bonus: verendū est ne non tam nutriat doctrina vberi q̄ noceat vita sterili. ar. xxv. dist. c. vlti. Jbidē Bern. lxxvij. sermone. Si diligitis me: pascite Joā. xxi. viij. q. j. in scripturis. oues meas. Si ergo dilectionis est testimoniū cura pasto: alia: quisq; virtutib⁹ pollēs gregē dñi renuit pascere: pasto:ē summū quincitur non amare. Quō em̄ is q̄ p:oximis p:ofuturꝰ enitescere potest: vtilitati ceteroꝝ rum secretum p:eponit suū: qñ ipse summi patris vnigenitus vt multis p;desset: de sinu egressus est pat⁹is ad publicum nostrū: Greg. in pasto. c. vj. ⁊. viij. q. j. in scripturis. Sunt nonulli qui ex sola humilitate refugiūt: ne eis quibus se impares existimant p:eferantur. quo:ū p;fecto humilitas si ceteris virtutib⁹ cingitur: tunc ante dei oculos vera est: quū ad suscipiendum hoc quod vtiliter subire p;cipitur pertinaxꝝ nō est. Nec em̄ verus est humilis: q̄ supni nutus arbitrio vt debeat p:eesse intelligit. et rē p:odesse cōremit. sed diuine dispositioni subditus atq; a vitio ob stinationis alien⁹ quū sibi regininis culmen imperat: et ex co:de debet fugere: ⁊ inuit⁹ obedire. ad hec. vin. q. j. scie dum. cū. c. se. Jbidē Greg. c. vij. Virtutib⁹ pollens, coact⁹ j. q. vj. sicut is. ad regimē veniat. virtutib⁹ vacuus nec co actus accedat. xlix. di. §. j. xxvij. q. j. p:i⁹ q̄. Jbidē. c. iiij. Jn tuere quomodo p:elati incedūt nitidi ⁊ ornati, circūami cti varietate vestium non mo:ū. ps. xliij. ramq̄ sponsa car nalis p:ocedens de thalamo suo. ps. xviij. nā si repēte quē piam raliū p:ocedentem aspexeris: sponsam potius puta bis q̄ sponse ecclesie scz custodē. Unde vero hāc illis exi stimas exuberare, rez affluētiā, splēdo:ē vestiū, mēsarū luxuriam, congeriem vaso:um argenteo:ū et aureo:ū nisi de bonis sponse: Jnde est q̄ illa ecclesia scilicet paup inops ⁊ nuda relinquitur facie miseranda inculta hispi da eranguis. p:opter hoc non est poc tēpo:e amare spon sam: sed spoliare. nō est custodire: sed pdere. nō defendere sed exponere, nō instituere scz pstituere. nō est pascere gregē: sed maculare ⁊ deuo:are. de q̄bus dñs dicit in ps. xiij. ⁊ lij. Deuo:ant plebē meam sicut escam panis. ¶ Qui mūdum deserunt ad exterio:a officia p;uehi nō debēt: nisi p humilitatē diuti⁹ in eiusdē mundi Brēptu solidenē. cūna mq̄ bona depereunt: que hominib⁹ ante tēpus innot

rescunt.q: ⁊ arbusta plãtata p̃ius q̃ radice fira coalescãt si manus cõcutiens rangat:arefacit.at si in altũ radix figitur:tunc ⁊ hanc ⁊ nam impellit:sed nõ ledit.⁊ ventor flatus inflectendo cõcutit:sed nõ euertit. Quid pariete robustius:q̃ tamẽ si dũ cõstruit impellitur:statim sine labore destruitur.si autẽ per spaciũ tẽporis ab humore suo siccari permittitur:etiam arietũ ictibus minime quassat. faciunt.xlviij.di.§.ſ.⁊.c.ſi.sic bona nostra inrẽpestiue manifestata pereũt:⁊ diuti⁹ occultata solidant Greg.in moral.li.viij. ¶ Magna sacerdotis gloria recrudo subiectorum.vñ Paulus.ſ.ad Thessa.ij.c.in ſi.dicit discipulis. Que est enim spes nostra aut gaudiũ aut corona gloriæ nõne vos ante dñm nostrũ iesum christũ in aduentu ei⁹? Greg.in moral.li.xj. Quanto alti⁹ hic aliq̃s ericitur:tãto casib⁹ grauio:ib⁹ occupat.xl.di.homo.viij.q.ſ.illud. eiscp ipsis populis mẽte ⁊ cogitatione supponit:quib⁹ dignitate præponitur. Ibidẽ.li.xvij. Omne q̃ hic eminet:plus meroribus afficit:q̃ bonoribus gaudeat. Ibidẽ.li.xxiij. ⁊ est.xiij.di.nerui. ¶ Is qui præest ea circa se mẽsura subditos moderet:quatenꝰ erarridens timeri debeat:et iratus amari.vt eũ nec nimia lenicia vilem reddat:nec immoderata severitas.xlix.di.§.ſ.odiosum. Sepe enim subditos frangimꝰ.xxvj.q.vij.alligant.dũ plus iusto rigorẽ tenemꝰ Qui pfecto iam rigor iustitie nõ erit:si se sub iusto moderamine nõ custodit ⁊ discipline metu. Resoluimus subditos:si nostro regimini bilaritatis frena laxamus.q: dum nos q̃si liceat leros aspiciũr audacter ipi ad illicita resoluuntur. Ut autẽ rectoris vultus debeat timeri:necesse est vt ipse vultũ dei sine cessatiõe timescat.illi em̃ merito difficile de lenicia credit:qui q̃ se p:o amore dei cõtinue afflictat a subditis scitur.qui em̃ incessanti estu spiritualis desiderij superna appetit:de eo in dubiũ venit hoc q̃ aliquando ante hoses hilarescit. Greg.in moral.li.xx. Prelatꝰ nec severior eẽ debet:nec dissolutior.ne de severitate sit oneri ⁊ de familiaritate contẽptui. Unde in omnib⁹ ijs modus est tenendus. Ille autẽ erit cõuenientior habitus:si acrꝰ quidẽ severus sit:vultu gravis:verbo serenus. Beriũ.iiij. de cõsideratione. Idẽ scripsi.s.e.ar.xv.ꝛ. ille vero. Prelatus modũ excedens in corrigẽdo non debet veniã petere a subditis. Aug.lxxxvj.di.quãdo.dicit ibi. Disciplina vel misericordia multũ destituit.si vna sine altera teneatur. Greg.in moral.li.xx.⁊ est.xlv.di. disciplina. Ibi vide pulchram doctrinã p:o platis. ¶ Sancti viri nõ præesse appetunt boibus sed pdesse.viij.q.ſ.qui episcopatũ. Greg. in moral.li.xxj. Superbus rector toriens ad culpã apostasie labitur quotiẽs præesse hominib⁹ delectatur:⁊ honoris sui singularitate letat. Nã vnde hec vitiorũ radix pullulat in corde regentiũ:nõne ex imitatione illius q̃ despectis angelorꝰ socieratib⁹ dixit Esa.xiiij. Ascendã super altitudinẽ nubiũ:⁊ ero similis altissimo? Ibidẽ.li.xiij. Levite ab anno.xxv.tabernaculo seruiunt.⁊ a.l.custodes vasorum fiunt. Numeri.viij. Quid per.xxv.annꝰ in quo flos iuuenturis obortur:nisi ipsa cõtra vnũquodq̃ vitiũ bella signant. Et quid per quinquagenariũ in quo iubile⁹, Levi.xxv.⁊ vlti.⁊ de peni.di.ſ.qui domũ.sub.§.nõ sunt hec cõtinet:nisi interna requies edomito mentis bello exprimitur? Quid Jo p vasa.xxiij.q.iiij.q̃ fm.⁊.c.vasis. sub.c. nabuchodonosor.ſ.Thessa.iiij. Sciat vnusquisq̃ vas suũ possidere in sanctificatione ⁊ honore tabernaculi: nisi fideliũ aie designant? Levite ergo ab anno.xxv.tabernaculo seruiũt.⁊.a.l.custodes vasorꝰ fiũt.q: videlicet q̃ adhuc impugnantiũ vitiorũ certamina p cõsensum delectatiõis tolerãt:aliorũ curã suscipere nõ præsumãt.quũ vero rectationũ bella subegerint:tũc aiarũ custodiã sortiant.xlix.di. §.ſ. Sz q̃s hec pfecte subiugat? Quũ paul⁹ dicat ad Ro. viij.xxxij.q.v.ſi paul⁹. video aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis mee. Sed aliud est bella fortiter perpeti:aliud autẽ expugnari. In istis excitat virtus: ne extolli debeat vt in Paulo.ij.ad Cor.xj.⁊.v.q.v.nõ omnib⁹ xxxij.q.v.ſi paulus. In illis vero extinguit:vt succũbant.

Greg.in moral.li.xxiij. ¶ Arrogantiũ præpositor hoc posse soleat:vt in afflictos audientes suos magis districte corripere appetãt q̃ blande refouere. Pl⁹ em̃ studeant vt mala obiurgãdo increpẽt:q̃ bona laudando cõfirmẽt. Superiores q̃ppe se videri desiderant.⁊ magis gaudẽt quũ ira eos leuat:q̃ quũ eos charitas exequat. Semp in uenient qõ increpãdo rigide feriant.q: pcutere rigide sciunt.ad hec.xlv.dis.vera.⁊.xlvj.di.c.ſ.sed cõpati humiliter nesciunt. Greg.ibidẽ. ¶ Potestas accepta nõ honor sed onus.xl.di.ante oia.existimãda est.nã cui esse nunciuclẽ liber:huic videre iudicẽ irarũ. Apoca.ſ.tunc nõ liber.tunc em̃ solũ potestas bene gerit:quũ non amãdo sed dilẽdo retinetur. Dicit q̃dã minister sancti Fräsciſci.quinciefratribus. Tollite mihi officiũ q̃diu mihi displicet.q: si mihi incipiet cõplacere:ve vobis ⁊ mihi.q̃ vt ministrari ratione valeat:oportet vt hanc nõ cupiditas/sed necessitas imperat. Percepta autẽ nec per formidinẽ debet deseri.nec cupidine retineri.ne aut pei⁹ quis ex humilitate superbiat si diuine dispẽsationis ordinẽ fugiendo.viij.q.j inscriptoris.⁊.c.sciendũ. cõtẽneret.aut eo magis superni percussis humilitatez abiciat. Mat.vj. quo eis sup ceteros primatũ regimen delectet. Greg.ibidẽ. ¶ Secundũ merita subditorum tribuunt pſone regentiũ. vt sepe q̃ videnꝰ boni accepto regimine mox pmutrenꝰ.sicut Saul dignitas mutauit.ſ.Reg.x. Uñ pro qualitate subditorũ dispositur vita regentiũ.ij.q.vij.c.ſ.⁊.§.sed q̃liter.vj.q.ſ.er merito. vt sepe pro malo gregis eriã delinquat vira boni pastoris. Unde Dauid supernor mysteriorũ consciꝰ/rumore repentine elationis instarꝰ populũ numerãdo peccauit.ij. Reg. viij. q.iiij.§. his ita. Ad.itẽ dauid. Sed vindicta popul⁹ Dauid peccante suscepit. Cur hec? q: fm meritũ plebiũ/disponitur corda rectorũ. Justus ergo iudex peccãtis vitiũ eripsorum auersione corripuit / et quorũ dauid peccauit.sed q:⁊ ipse sua voluntate supbiẽs a culpa alienꝰ nõ fuit.vindicram culpe eriã ipe suscepit.nã ita seuiens q̃ populũ corporaliter prulit:rectorẽ quoq̃ populi intimo cordis dolore prostrauit. ibi. percussit autẽ cor Dauid.ij. Reg. viij. Certum ergo est q̃ ira sibi inuicẽ ⁊ rectorũ merita cõnectunt ⁊ plebium:vt sepe ex culpa pastorũ deterior fiat vita plebium. Et ex vita plebiũ mutatur vita pastorũ. Ibidem li. xxx. ad hoc. viij.q.ſ. audacter. ¶ Sũmus locus bene regit quũ is q̃ pest vitijs pori⁹ q̃ fratrib⁹ dñatur. Lucros q̃ppe eccles natura gennit. Ut aũ alijs ad regimẽ alij cõmittatur:nõ eos natura/sed culpa pponit. Greg.in mora. lib. xxvj. ad hoc.xxij.di. cõstãtinopolitane. ¶ A prelato seruãda est ⁊ in corde humilitas:⁊ in opere disciplina.ante iter hec solerter intuendũ est.ne dum imoderati⁹ custodiur virt⁹ humilitatis:soluant iura regiminis.⁊ dũ plar⁹ ijs q̃s plus q̃ decet deijcit:subditorũ virtꝰ stringere sub disciplina vinculo non possit. Sz decẽter q̃busdã erũpentibus signis tales nos apud nos eẽ eriã ipsi q̃ nobis cõmissi sunt non ignorẽt:vt de authoritate nostra qõ formidẽt/videlicet de humilitate nostra quod imitentur/agnoscant. Considerem⁹ assidue q̃ sum⁹ equaliter/nõ q̃ sumus tẽporaliter alijs prælati. Greg.ibidẽ. Ad officium pastoris pertinet opertos fontes aperire:⁊ aquam scz sapientie salutaris. Eccli.xv.purã innoram sitientibus ouib⁹ ministrare. Augu. de verbis dñi.xliij.c. ¶ Tres personas designauit dominus in euangelio. Joan.x. pastoris/mercenarij/furis Diligendus est pastor.mercenarius tolerandus. latro vitandus. Pastor autem non est qui annuntiat deum propter commodum suum/siue propter suas pecuniam/siue ppter honorem ⁊ laudem humanam. Pastor ergo in veritate christum annuntiat. mercenarius occasione.fur est qui ascendit aliunde. Ibidem Aug. sermone.ſ. Idẽ.xxij. q.iiij.tres. Adde quod scripsi.s.e.§.ver. O q̃ rarus. Non decet eum qui superior cereris gradu:inferiorem esse bonorũ gestu. Raba. sup lib:ũ Numeri.ſ.q.ſ. vilissimus. Justi etiam quũ imperant:seruiunt eis quib⁹ imperare videnꝰ Nec em̃ dominandi cupiditate imperant.xxiij.q.ſ.qd cul

patur.sed officio cōsulēdi. Nec p̄cipandi superbia:sed p̄uidendi miſericordia. Nā ita deus hominem cōdidit. Dominamini inquit. Beñ.ſ.piſcib⁹ maris ⁊ volatilibus cēli.hominē rationalē noluit niſi irrationalib⁹ dominari nō hominē homini:ſed hoiem pecori. Inde p̄mi iuſti paſtores pecorū magis q̄ reges hominū fuerunt:vt ſic etiā inſinuaret deus q̄d poſtuler ordo creaturarū:⁊ q̄d exigat meritū peccatorum. Cōditio quippe ſeruituris iure inrelligit̄ impoſita peccatori. Aug. de ciuitate dei. li.xix.c xiiij. ⁊.xv.⁊.ſ.ad Timo.v.xxij.di.conſtātinopolitane. ¶ P̄elatus inſtare debet oppor:tune impor:tune .xliij.diſ.c.ſ.ad fi. Oppor:tune volentibus.impor:tune nolentibus.p:or:ſus impor:tunus ſum.tuvis errare.tu vis perire.ego nolo.nō vult poſtremo ille q̄ me curat dicens . Ezech.xxxiij.xiij. q.vj.cij. Quod errauit nō reuocaſtis.et quod periit non queſiuiſtis. Reuocabo ouem errantem. requiram perditam. Luc.xv. Et ſi me inquirentē lanient vep:es ſyluarū; per oia anguſtata coarctabo:oēs ſepes excutiā: quātum mihi dōs dederit omnia peragere. Aug.in li.de paſto. facit.xxiij.q.iiij.diſplicēt.⁊.q.vj. quod errauerat.c.vides. Si bonus fuerit q̄ tibi p̄eſt:nutrito: tuus eſt: ſi malus tentato: tuus eſt. Nutrimenta tua libenter accipe:⁊ in tentatione p:obatus eſto. Jaco.ſ.Aurū mundandū in fornace artificis. Jnvno anguſto loco tria ſunt.aurū.palea.ignis ad illa duo ignis apponit̄.palea vritur.aurū purgatur. Aug.de verbis dñi ſermo.vj. ¶ Sunt quidam qui ſciunt poſſunt.et volunt p̄eeſſe.ſi hi volūt p:odeſſe: charitatis eſt.vij.q.j.qui epiſcopatū. alioquin ſuperbie. Quidā autē ſunt:qui ſciunt⁊ poſſunt:⁊ nolunt p̄eeſſe. Hoc quidē humilitatis eſt.q̄ renuunt. ſed inertie eſt:ſi quum ſciunt.oīno reſiſtunt.xxj.q.j.nos autem. Quidam autem ſunt:qui nec ſciunt nec p̄n:ſed volūt. Hoc quidē cupiētis videt eē q̄ volunt.j.q.vj.ſicut. ſtultitie vero eſt q̄ hoc volūt qō nec ſciunt nec poſſunt. Quidam autē ſunt:qui nec ſciūt nec poſſunt nec volunt. q̄ prudenter agūt. Hugo de clauſtro Extorta ſeu coacta licentia non eſt licentia.ſed violētia. quod ergo tua impor:tunitate. exi de reſcrip.li.vj.vic⁹.epiſcopus fecit inuit⁹ nō fuit abſoluere ſed irrūpere. Bern̄. in epiſtola ad Odonē qui impor:tune obtinuit abſolutionē a p̄elatura. Plerūq; ij qui magiſteriū paſtor:ale ſubire cupiunt:monulla bona in aio p:oponūt.⁊ quāuis hoc elationis tentatione appetant.operaturos tamen ſe magna pertractant. Sed penſet quiſq; quid ſubditus egerit ⁊ cognoſcet ſi p̄elatus bona agere que p:opoſuit poſſit quia nequaq̄.i.difficile.q: honor inflat ſuperbiam.xlv. di ſtin.licet. valet in culmine humilitatē diſcere:qui in īnis poſit⁹ didicit ſuperbire. Nequaq̄.i.difficile.quia augmēntum rerum auaritiā gignit.ar.xiij.q.iiij.quid dicā. Auaritiam vincere poteſt:qui ad multor:ū ſuſtentationem tenditis cui nec ſufficere pp̄ium ſoli potuit. Hugo. de clauſtro. ¶ Qui in regimine ſunt ſemper affici debent p:o iis qui ad eor:ū ſolicitudinē ptinēt. Et q̄n.ij.Lor.ſ.poſſibile eſt reco:dari eor:ū debēt.er nomine.⁊ or:ationis exhibere Ro.ſ.ſuffragia. Neq; aliud occupare illud pect⁹ debet q̄ animarū ſicut in Moyſe.xlv.di.diſciplina.⁊ in Paulo q̄ optabat fieri anathema a chriſto p:o fratrib⁹. Ro.viij.ze lus. Quia illi⁹ officij eſt reuocare.xxvj.q.vj.quod erraues rat.deuios. Recōciliare.xxvj.q.vj.per totū. erroneos. Cōfirmare.vt deus.pſ.lxvij.firma hoc deus.eos qui in iuſtitia pficiunt.⁊ qui deficiūt horari: ne deſperent de venia.de pe.di.vij.c.ſ.Ly:yſ.in cura de paſt. Nō debet honoris ducatū ſuſcipere:q̄ neſcit ſubiectos tramite vite melioris p̄eire.xxv.di.§.nunc autē.xlix.di.§.ſ. Jſido.de ſummo bo.li.iij.c.xxiij. Nulla ars doceri p̄ſumit:niſi p̄i⁹ diſcat lit.di.per totū. Ab imperitis ergo paſtor:ale magiſterium qua temeritate ſuſcipit:qñ ars eſt artiū regimen aiarum Greg.i paſto.c.ij.facit.xxj.q.j.ſi clericat⁹.ex de etа.⁊ qua. cū ſit. Nulla res abſq; Hiero.in p:ologo biblie. magiſtro diſcā.⁊ muta aialia⁊ ferarū greges ductores ſuos ſequūtur. In apibus p:incipes ſunt.grues vnum ſequunt or:di

dine literato ⁊c. Hierony.ad ruſticū monachum.et.vſſ. q.ſ.in apib⁹. ¶ Mihi videtur eſſe ars artiū ⁊ diſciplina diſciplinarum hominē regere.quia certe eſt inter omnia animātia.maxime mor:ib⁹. Quid. Pectoribus mor:es tot ſunt:quot in or:be figure.⁊ volūtates hominū vane ſunt. ff.ad Tre.q: poterat.de hoc legitur ⁊ no.ex de con.p̄e.q: Bloſ.ſ.vari⁹:⁊ voluntate diuerſus. Greg. Nazāzenus in apolog. Quū homini ſit perdifficile ſcire regi.i.regēri ſe obrēperare. Quia ſm Seneca Anim⁹ hominis naturaliter eſt in poteſtate recalcitrans. multo difficilius eſt ſcire alios regere.q: quanto gloria maior eſt:tāto periculum graui⁹. viij.q.ſ.illud. habentibus intellectū. Jbidē. Quū paſtor per abrupta graditur:ad p̄cipitiū grex ſequitur. Greg.in paſto.c.iij. Nemo in eccleſia plus nocet:q̄ qui p̄uerſe agens nomen vel or:dinem ſanctitatis habet. Delinquentē nam⁊ hunc redarguere null⁹ p̄ſumit.⁊ in exemplum culpa vehementer extenditur:quus p:o reuerentia or:dinis pecca:or: honora. Greg.ibidē.⁊.lxxxiij. di.nemo. ¶ Ille ad dignitatē paſtor:alis officij debet p:ouehi:qui ad aliena ſuſcipienda non ducit:ſed p:opria largit. qui p̄ pietatē viſcerū citius ad ignoſcendū flectitur:ſed nunq̄ plus q̄ debeat ignoſcens ab arce rectitudinis inclinatur xlv.di.licet. Qui nulla illicita perpetrat:ſed p̄petrata ab aliis vt p̄pria deplor:at. Ro.xij. Qui ex affectu cor:dis alie ne infirmitati cōpatitur. ij.Lor.xi.xlv.di.vera. ſicq; in bonis p:oximi ſicut in ſuis p̄fectibus letatur. Qui ita ſe ſimi tabilem ceteris in cunctis que agit inſinuat:vt inter eos non habeat quo ſaltem de tranſactis erubeſcat. Qui ſic ſtuder viuere.vt p̄mor:um cor:da arentia. Ezechi.xxxvj. xij.q.ij.de viro. doctrine valeat fluentis irrigare. Qui o:ationis vſu ⁊ experimento.xxxvj.di.ſiquis. iam didicerit qō obtinere a domino q̄ poposcerit poſſit. Jbidē.c.ſi. ¶ Tātum debet actionē populi actio tranſcendere p̄eſul:quātum diſtare ſolet a grege.xxv.di.§.nunc autē. ibi. Cui⁹ cōparatiōe cereri grex dicaṅ. vita paſtor:is. Sit ergo neceſſe eſt cogitatione vt Maria. Luc.ij. mundus. actione p̄cipu⁹. diſcretus in filētio. vtilis.xliij.di.ſit rector. in verbo ſingulis cōpaſſione p:oxim⁹. p̄e cunctis cōtemplatione. ex de renū. niſi cū p̄dē.§.nec putes. ſuſpēſus. Bēde agētibus per humilitatē ſocius.xcv.di.eſto. Cōtra delinquentium vitia per zelū iuſtitie. xlv.di.diſciplina. erect⁹. Interior:um curā exterior:ū occupatione nō minuens. Exterior um p:ouidentiā. xxxix.di.petr⁹. interior:um ſolicitudine non relinquens. Greg.ibidē.c.xiij. ¶ Tales eſſe qui p̄ſunt exhibeant:quibus ſubiecti ſua occulta p:odere non erubeſcant. vt quū tentationū fluctus paruuli tolerant: ad paſtor:is mentē quaſi ad matris ſinū. ar.ij.q.vj.ad romanam.ij.⁊ Joā.xiij.de ioanne recūbente in ſinu ieſu. recurrant. Greg.ibidē. Quod pauci ſunt electi culpa for:ſan rector:ū eſt.q: dum paſtor: terrenis incūbit:lupus ouile irrūpit.oues rapit.⁊ diſpergit. Joan.x. Richar. ſuper Apo.li.j. Jn alto poſitū non altum ſapere. Ro.xij. difficile.⁊ omnino inuſitatū. quia bonor inflat. xlv.di.licet. ratio gloriоſus. Bern̄. in epiſtolis. Illa ſolicitudo p̄poſitor vtilis eſt. Illa cautela laudabilis eſt: cū qua totum rario agit.⁊ furor: nihil ſibi vēdicat. Greg.in Regiſtro.ij.q.iij. illa. Cū honoris augmēto cura quoq; ſolicitudinis debet exercere. Jbidē. Vſus cōuerſationis humane eſt.vt p̄eſſe nō audeat.q̄ ſubeſſe non didicit. lxj.di.miramur. ex de elec.cum in magiſtrum. nec ſubiectis obedientiā imperet quam p̄elatis exhibere non nouit. Ly.q.vj.q̄ ſcit ſe. ¶ Sūt tñ nōnulli q̄ ita per myſterium ſpiritus docētur intrinſecus:vt ſi eis exterius hūanū magiſteriū deſit:magiſtri in timi cēſura non deſit.quor tñ libertas vite ab infirmis in exēplū non eſt trahenda. xxvj.q.ij.nō ſtatim.⁊.c.nō exēplo ſed veneranda. ij.q.vij.§.ijs ita. ante ca.ſiquis. Ne dum ſe quiſq; ſimiliter ſpiritu ſancto impletū. p̄ſumit:diſcipul⁹ hoīs eſſe deſpiciat:⁊ magiſter. error:is fiat. xxiij.q.iij. q̄d autē. Mens autē que diuino ſpū implet:hz euidentiſſima ſigna ſua/virtutes ſcilicet ⁊ humilitatē. Greg.in dialo.li.

vj. ¶ Hec sunt que pastori conueniunt. bonitas. Joan. x. Disciplina. xxiij. q. iiij. ipa sciẽtia. xliij. di. c. j. Bonitas attrahit. disciplina corripit. sciẽtia pascit. xcv. di. esto. Bonitas amabilem. disciplina imitabilẽ. scientia docibilem reddit Bern. A prelato tria sunt necessaria Verbũ dei. exẽ de offi. ori. inter cetera. Exẽplũ. xcv. di. esto. ibi. Forma facti. Vo. xxx. di. fiãs. Nam etsi vocis virtus sit opus: tamen & operi & voci efficaciam promeretur oratio. Bernar. in epistola ad Balduinum abbatem. ¶ Inquantum prelatus per subditos grauatur: tantum lucratur. & inquantum iuuatur: et tantum sibi sua premia minuuntur. Elige ergo quos vis an qui grauando iuuent. an qui iuuando grauent. Illi tibi promeritores: isti meritorum fraudatores existunt. Nam qui socij sunt laboris: & mercedis. Sapien. x. exẽ de renun. c. nisi. §. verum. in fi. participes erunt. Bernar. in epistola ad Raynaldum abbatem. ¶ Mendicãtibus honores blandiũtur: sed onera pensantibus tedio sunt atq; formidini. non autẽ omnes capiunt verbũ hoc. Multi non tanta fiducia alacritateq; curr[illegible]ẽt ad honores: si sentirent & onera. xl. dis. saure. viij. q. j. ciuens. vnde profecto grauari metuerẽt. nec cũ tanto honore & periculo quarum liber affectarẽt infulas dignitatũ. Nunc vero q; sola attenditur gloria non pena: purũ. i. simplicem se esse clericũ quilibet erubescit esse in ecclesia: seq; viles existimant qui quocũq; eminentiori loco non fuerint sublimati scholares/pueri/& impuberes adolescentuli ob sanguinis dignitatẽ. contra id exẽ de preben. c. penul. promoueantur ad ecclesiasticas dignitates. & desub ferula trãsferuntur. xlviij. di. §. j. ad presidendũ presbyteris: letiores in eẽ[illegible]im q virgas euaserint q̃ principatũ meruerint. nec tã illis blanditur adeptũ: quantũ euasum magisteriũ. & hec quidem initio. processu vero tẽporis paularim insolescentes docti fuerũt in breui vẽdere altaria. j. q. iij. altare. subditorum euacuare marsupia. magistris nimirũ in hac disciplina vrtẽtes idoneis: ambitione scilicet & auaritia. j. q. j. cum omnis. Bern. in epistola ad Henricũ senonensem archiepiscopũ. ¶ Prelat⁹ quecũq; docuit discipulis esse contraria: hec in suis actibus iudicet non agenda: ne forte subuertamur posit frater quẽ arguit. & dicere Medice. Luc. iiij. cura teipsum. talis em̃ occasio plurima dãnatio prelati. plurima subditorũ. xl. q. iij. precipue. subditor perditio est. Non q̃ sine peccato penitus esse possit in hac misera vita. de pe. di. ij. si enim. xxv. di. §. criminis. sed q̃ ea q̃ arguit in discipulis oportet summope vitare magistrũ

Cathedre pestilẽtie expositio.

xl. di. c. ij. Bern. in sermone ad abbates. ¶ B Cathedra pẽ. j. pestilentie quatuor pedibus cõsistit. Pes primus est malitia. Secũdus est cõtemptus dei. Tertius irreuerẽtia Quart⁹ astutia. Non vos puteris esse felices/q: presertis. sed si non prodestis infelices vos esse putare. viij. q. j. qui episcopatũ. Ut autẽ secure preesse possitis: subesse et vos cui debetis non dedignemini. ij. q. vj. qui se scit. Dedignatio quippe subiectionis/platione reddit indigniũ. Bern. in epistolis. vbi quatuor predictos pedes exponit. Malitia est amare malũ: & sapore mali habere: & malũ inquãtum est malũ/diligere. Michee. iij. ibi. Et diligitis malũ. Et Osee. viij. Proiecit israel bonũ. sicut facit diabolus et nõnulli iniqui. Sed quia aliquãdo tales timent deũ: non timore bono/sed ne incurrant damnũ rerum vel corporis cruciatũ: vt amplius sint mali cõtemnunt & ipsum deum. Interim posset fieri vt malũ amarent & deũ cõtemnerent sed inhiberet eos pudor hoim. Ideo ad augmentũ mali. sequit⁹ tertius pes irreuerẽtie. vt nec deũ timeant: nec homines reuereant. Ad ꝯsummationẽ vero totius malitie adest quart⁹ pes. astutia vt sciant vti predictis tribus. vt miscentes oleo venenũ et melli acetũ. Eminens pars cathedre cui sedes inheret/est potentia. cui tamẽ opponitur pulsinar: vt suauiter sedeat. xlvij. di. sunt nõnulli. Puluinar fit de leuibus pẽnis alicui. & signat vanã gl'iam et fauore ẽ popularem. scabellũ pedibus supponit: ne tangãt terrã. Tales em̃ nonulli terrenas actiones nõ faciũt sed spũales sed simulãt: vt magis decipiant vt hypocrite. Mat. vj. Bern.

¶ In omnibus exẽplo apli honorabitis ministeriũ nr̃m inquit ad Ro. xj. er. ij. Eccl. vj. ibi. Ut non vituperet ministerium nostrũ. meũ honorificabo. dñm quidem ipsum honorabitis: non nos. Nam qui querit q̃ sua sunt. Phil. ij. cupit honorari: non ministeriũ. Honorificabitis autẽ nõ cultu vestiũ/non fastu equorum/nõ amplis edificijs: sed moribus oratis/studijs spiritualibus/ac bonis operib⁹ Greg. in Registro. Perueritas & ambitio filiorũ Ada qui qnũ ascendere difficillimũ sit: descẽdere autẽ ad ima facillimũ ipsi & leuiter ascendũt & descendunt difficilius Unde illud: Facilis descensus ad honores graduũ ecclesiasticorum/ipsi etiam angelicis humeris formidandos. Bern. in epistolis. ¶ Inter cetera que ad pastoralem spectant officiũ sancte predicationis virtus. facit. exẽ de of. ordi. inter. excellit. iuxta qõ decet egregius predicator. Nõmisit me inquit. j. Cor. j. christus baptizare. sed euãgelizare. Hiero. in sermo. Quotiens prelat⁹ pro vno ex minimis. Mat. xxv. dei spirituale studiũ intermittit: totiens pro eo spiritualiter animã. Joã. x. & xv. ponit. Bern. in sermone. ¶ Sit ergo subiectos solicitudo laudabilis. Et habeat cum mansuetudine disciplina. sit cum discretione correctio. Ira benignitas mitiger. Benignitatem zelus exacuat: & ita ex altero alterũ cõdiatur. xlv. di. disciplina. Discet. j. & ij. vt nec inmoderata vltio vltra q̃ oportet affligat. nec iterus frangat rectitudinẽ discipline remissio. Greg. in Registro. ¶ Prima virtus in prelatis est cognitio infirmitatis. Atq; ex eo colligimus posse nos bene susceptũ ministerium implere: q̃ videmur infirmitatẽ nostrã & propriam. l. di. considerandũ. c. fidelior. ex humilitate cognoscere. oẽs enim infirmi mente et carne. Job. vj. ad Ro. vi. ibi. Propter infirmitatẽ carnis nostre. xlvij. di. omnes sum⁹ sed ille est infirmior: qui suã non valet cõsiderare infirmitatem. Greg. in Registro. ¶ Qui regendã nauim. nauis ecclesia. xxiij. q. j. non turbat. recto: vel proxima prelatus. vij. q. j. scisitaris. suscipit: tanto amplius necesse est vt rigiler: quanto ampli⁹ litus reliquit. vt aliquando futuras procellas ex signo. xxvj. q. iij. sciendũ. prenideat. aliquãdo vt veniẽtes directo clauo. clauus est gubernaculũ nauis. Prouer. xxiij. si parue sunt/super. at si vehementer intumescunt: dato in obliquũ latere declinet. & sepius sol'. Luce. ij. vigilet: quũ cuncti qui illic sunt quibus nulla nauis cura est cõmissa/quiescunt. Greg. in Registro. ¶ Regentium merita & plebiũ ita cõuertuntur (al's cõnectitur) q̃ sepe ex culpa regentiũ deterior fit vita subditorũ. vide. s. c. ꝟ. fol'. prece. Secũdũ merita. Et sepe ex merito plebiũ delinquat vita pastorum. Qz enim mala actio prefidẽtis valde noceat subditis/testantur pharisei. de quibus scriptum est. Mat. xxiij. Claudits regnum celorum antehominem. vos non intratis. nec introeuntes sinitis intrare. Et q̃ culpa plebium multum nocet ad vite pastorũ. ij. Reg. vlti. j. q. iiij. §. ijs ita. ꝟ. Item dauid. Et vide. s. e. ꝟ. Fumes rita. In dauid numerante populũ cognoscimus. Greg. in Registro. ¶ Lingua prelati sit codex illi qui nescit legere vt dono predicationis eius vel operis quod imitet aspiciat. Soler enim strictius vox viua trahere. Hiero. in prologo biblie. Habet nescio quid latentis energie vine vocis actus. transfusa fortius sonat q̃ lectio dicta transitu. Greg. in Registro. ¶ Prepositorum solicitudo subiectorum cautela est. quia si super rem creditam vigilat. hostis declinat insidias. Quum autẽ dormiunt homines id est rectores inimicus superseminat zizania. Mat. xiij. Ibidem. Tales ergo subiectis nostris debemus existere. quales nobis quum fuimus subiecti/nostros voluimus esse prelatos. ar. ij. q. vj. qui scit se. Ibidem. Ex inordinato regimine oritur irreuerentia. dummodo prelatus studet peccantibus leniter blandiri. xlvj. distin. sunt nõnulli. Idiota quis diaconus. modo inordinato & extra modum nimium irascit. xj. q. iij. illa. Nam si semetipsum in mentis sue ratione tenuisset: ipsa eius maturitas haberi in reuerentia potuisset. Ibidem. Lux gregis est flamma pastoris. decet enim dominicũ pastorem & sacerdotẽ moribus & vita

dare|cere.viij.q.j.licet. q̄renus in eo tam q̄ in vite sue spe|culo. Et p̄terea speculatores dicunt. Ezech. iij. vt videat
et videant. xxj. di. c. j. ℞. episcopat⁹. plebs cōmissa et eligere
quod sequat: et videre possit qō corrigat. Ibidē. Si cura
pastoris gregi defuerit: facile laqueos insidiatoris incur
rit. cē de elec. ne pro defectu.

¶ Sequitur Repertorium prelatorum. B

Expeditis originali

bus prelatorū: nunc iuris p̄cordantias sup
eorū conditione: iurisdictione: et potentia:
apponamus. Q̄ prelatio non est cōstitutra cō
tra bonos. sed ad coercendū malos. xxiij. q. v. ad fidem. et
cregū. xxj. di. constantinopolis. Non est cōtemnēda prela
tio ecclesiastica. xj. q. iij. nemo p̄emmat. Nec auide suscipi
enda nec p̄opter desidiā respuēda. xvj. q. j. vos autē. viij.
q. j. olim. et. iij. c. se. xl. di. multi. Q̄ ambitiosus: etiā si alias
bonus sit: reprobatur. j. q. j. p̄incipatus. lxj. dis. miramur.
Fugientes eam sunt assumendi. se ingerentes repellendi
j. q. vj. sicut. viij. q. j. in scripturis. Non cōsanguinitas: sed
vite et cōscientie congruitas est in ipsa attendēda. viij. q.
j. licet. et. c. se. Propter prelationis inuidiam Cayn occidit
fratē. xxv. di. sexto. Nō prelatio: sed bona cōuersatio iun
git deo. xl. di. non loca. et. c. nos qui. xxiij. q. iiij. sicut. Q̄ ois
sanctitas p̄sumenda est de summo prelato: papa scilicet
xl. di. j. Q̄ absurdū est prelatum peiorez esse populo. j. q.
j. vltimus. et clericū laico. viij. q. j. qualis. Prelati dēt esse
literati. xxv. di. q̄ ecclesiasticis. et. c. siquis vult. et. xlij. dist.
j. j. et. c. j. Vide Inno. de elec. cū in cunctis. et Compost. de
sum. tri. c. j. Vita pastoralis est exemplaris subditis. ij. q. vij.
cum pastoris. Integritas prelatorū salus est subditorum
Et ecclesiasticus ordo nutabit: si quod requiritur in cor
pore non inuenik in capite. lxj. di. miramur. Q̄ prelat⁹ de
ber in cōuersatione et sermone preire. viij. q. j. qualis. xl. di.
non vos. et. iij. c. se. Minorū exempla ad imitandū est. Do
crinam ad addiscendū non debet spernere prelatus. xxij.
di. de cōstātinopolitana. xxiiij. q. iij. si habes. Dz circa sub
ditos solicitam curā gerere. viij. q. j. in scripturis. Jtē nūc
actioni: nunc cōtemplationi vacare. lxxxviij. di. decreuit. et
episcop⁹ nullā. ij. q. vij. epi. viij. q. j. in scripturis. Erga in
firmos cōpatiens esse. xlv. di. recedite. Discordantes con
cordare. xc. di. c. j. et. c. studendū. De subditis non debet aī
examinationem mala credere. lxxxv. di. si quid. ex de simo.
licet beli. ℣. sed iurta. Non debet ex vindicta corrigere. ibi.
et. c. sequen. et. c. odio. xxiij. q. iiij. ita plane. Jtem nec iurta
velle debet subditū punire. xlv. di. cum beat⁹. ij. q. iij. ipse.
Promior esse debet ad misērādū q̄ ad puniendū. xlv. dist.
licet. Seuerus debet esse cōtumacibus. benignus penitē
tibus. ij. q. v. quanto. ex de postu. p̄ela. c. j. ℣. nos igit. Non
est defacili corra prelatū p̄sumēdū. xj. q. iij. abūt. Prela
ti p⁹ alios sunt aduersitatib⁹ exposīti. iij. q. j. nulli. vij. q. j.
suggestū. et. ij. c. sequen. et. xiij. di. nerui. Peccata subditorū
rectorib⁹ negligēribus corrigere: imputanē. j. q. j. quicqd
Ldi. siquis diacon⁹. de of. or. irrefragabili. xlij. di. ephesios.
Superbia et auaritia in ipsis p̄cereris reprobatur. xciij.
dist. diaconi sunt. Jmmundi sunt si sine tempore alibus
non p̄sint. j. q. j. siquis. j. Nihil periculosius et laboriosius
et damnabilius malo prelato. xl. dist. ante. xcv. di. duo.
Facilius deus ipsorum si boni sunt orationes exaudit. j.
q. j. ipsi. Toleratur malus prelatus q̄diu nō deficitur. xv.
q. vij. c. vlti. xxiij. q. iiij. tres. viij. q. iiij. nōne. Bonor⁹ adept⁹
et exhibitus cedit ei male agenti ad penā et culpā. dist.
xl. multi. ij. q. vij. secuti. in fi. Non sunt eorū mala opera at
tendenda: sed doctrina. j. q. j. non quales. xix. di. fm. Quali
prelati non sunt a subditis cōtemnendi. j. q. j. multi. et. ij. c.
se. vj. q. j. sacerdotes. et. c. oues. Christus malis deferendo
prelatis exemplum nobis humilitatis et patientie dedit
xxiij. di. dns. Non debet prelatus cōmutationē: venditio
nem: et permutationē de rebus ecclesie facere sine cōsē
su capituli. ex de his que fi. a p̄e. sine con. ca. c. j. et. c. sequē.
et. c. cum apostolica. et. c. tua. Et quū confert beneficiū vel
p̄sentat: ad ipsum debet reḡrere ꝓsensum. ca. c. ti. ea no
scitur. Debent prelati fouere subditos suos sicut filios. de
ex. p̄e. c. j. Non debent aliorū prelatorum inferiorum iura
infringere. e. t. ad hec. Que comperūt solis episcopis de
negantur abbatibus. e. t. accedentibus. Non excedāt prela
ti numerū statutum euectionum et personarū in visitā
do. c. t. cum ad quorūdam. ex de censi. cum apostolus. j. q.
iij. inter cetera. Non debent purgationem ferri candentis
indicere: nec autho: itatē p̄stare. e. ti. et lris. Repellit a prela
tura: et ludus aleārū. xxxv. di. c. j. et vsura. xvij. di. per totū
eo. ti. inter dilectos. Trahēs prelatum suū super spiritua
libus ad iudicium seculare p̄iuatur beneficio. eo. ti. vide
quod legitur et no. de fo. com. si diligenti. Quod sit officiū
maioris et inferioris prelati. de of. archidia. cū sequen. ti. et
xxiij. di. per totum. et. xxv. di. perlectis. Qui prelati habent
iurisdictionē et qualiter: et in quos. de of. or. cum ab eccle
siarum. per omnes et maxime per Inno. An quilibet pre
lat⁹ ecclesie collegiate potest suos subditos coercere. An
prelati minores episcopis possint causas criminales au
dire. eo. ti. quamuis. fm Inno. Non debet prelatus officia
consanguineis cōmittere. lxxxix. di. decenter. Maiores ne
cessitas est inter prelatū et capitulum suum quoad iura spiri
tualia q̄ quoad temporalia. et ideo in spiritualibus ma
gis tenetur prelatus requirere consensum sui capituli q̄
in tēporalibus. de verbo. signi. cū clerici. per Inno. An p
latus tenetur de facto vel delicto subditi: si eū nō correxe
rit. et an imputetur ei. de renū. nisi cum prudē. de regu. c. vl
ti. de simo. in tantū. de reg. iu. ℣uis. xliij. di. ephesios. xxiij.
q. ij. admonere. Qualiter prelati debēt tractare et nō gra
uare subditos. de ex. p̄e. c. j. de primile. peristis. de penis. in
quibusdam. xcv. di. cito. xvj. q. j. nulli. et. ij. c. sequen. ¶ An
domin⁹ vel prelatus potestas vel ali⁹ superior possit pro
subditis agere: vel eos ab alio captos vel detentos repe
rere. Et coram quo: et quando appellatio episcopi vel do
mini p̄osit subiectis. Et an damnus subdito meo datum
possit repetere. de his de of. or. duo. de ap. dilectis. de deci.
dudum. de primile. quanto. de sen. ex. vt fame. de verbo. sig.
cum inter. per Inno. et alios. et de priui. autho: itate. li. vj.
Non debet ex cōtractu episcopi ecclesia damnum sentire.
ex vt li. pen. ecclesia. j. per Inno. xvj. q. vj. si episcopus. ex de
excep. cum venerabilis. Qualiter prelatus se debet oppo
nere pro ecclesia et pro defensione rerū ecclesie. etsi mar
tyrio. viij. q. j. ℣. hoc tunc. xxiij. q. viij. cōuenior. de renun. nisi
cum pridem. et de sen. ex. dilecto. li. vj. fm Innocē. et alios.
Quilibet prelatus ecclesie sue dicitur princeps. de regu.
c. j. xxv. di. ecclesie principes. j. q. vij. cōuenientibus. ℞. itē
Tharasius. fm Inno. Quid iuris si prelatus dicit aliquē
suum clericum vel monachum: et ille negat: vel in liberta
tem proclamat: coram quo tractabitur hoc. de ser. non or
di. c. ij. fm Inno. An omnes prelati sint iudices ordinarij.
de iudi. c. ij. An prelat⁹ potest alicui occulto peccatori mā
dare vt abstineat a sua secreta vel sacramentorum cōmu
nione. de osti. or. di. c. ij. vj. q. ij. si tantum. An eo ipso q̄ quis
suo prelato non obedit: eius p̄sumitur inimicus. xciij. di
stin. si inimicus. An renent ea que fiunt nomine ecclesie
ab eo qui est prelatus de facto. de conce. p̄e. literas. p Jn
no. de electi. in cle. est. An prelatus maior vel minor ages
ecclesie nomine vel petens possessionem. dignitatis vel
prebende vel ecclesie sibi collate: tenetur de sua canonica
electione institutione vel confirmatione facere fidem. Et
an soluentes clerici nomine ecclesie liberētur: esto q̄ in ve
ritate eius electio institutio vel cōfirmatio non teneat. de
elec. transmissam. per Inno. Nomine prelati intelligitur
quicumq; legitimus administrator ecclesie. de ver. signi.
abbate. per Innocen. Qui prelati habeant licentiam cle
ricos capiendi per se vel per alios: vel de eorum crimi
nibus iudicandi. de senten. excommuni. vt fame. per Inno.
Qualiter et quādo prelatus ecclesie iur. dr. et q̄liter ei re
sponsio eccl'e preiudicet. Et q̄d si rūsio plati sit contraria

respõsioni capitulũ vel syndici.de elec.dudũ.ij.fm Inno. Et de resti.presentiũ.li.vi. An prelat⁹ agens repellat⁹ si excipitur cõtra eũ q̃ non est prelat⁹:vel canonice institutus de electio.nihil.¶ De resti.spo.in literis.fm Inno. An prelatus sit dom⁹ vel procurator:vel custos ecclesie vel rerum ecclesie. Et an conditionẽ ecclesie potest facere deteriorem.xij.q.j.si priuatũ.c.expedit.et.c.res ecclesie.xxiij.q.viij.quod aũt.et de dona.c.ij.¶ de causa pos.cum super.per Inno. An liberior:est ¶ maior potestas prelatorũ q̃ tutorum ¶ aliorũ administratorũ.v.q.iij.quia epi.de presctip. veniens.per Inno.¶ de simo.licet heli.per eundẽ. An prelatus q̃ iurauit nõ repetere rem eccl'ie quã alienauit/vel qua spoliatus fuit/possit eã petere hoc iuramẽto non obstante.de iureiu.puenit.j.de instit.cũ venissent.de re.eccle. non alie.fiquis. In q̃bus possint maiores vel minores prelati dispensare.de eo.qui fur.or.re.c.ij.fm Inno. An delictum plati vel populi redundet in damnũ ecclesie.xvj.q.ij.placuit.¶ q.vj.si episcopũ.¶ c.sequẽ.¶ xxv.q.ij.ita nos. xxviij.q.j.siquis rapuerit.de excep.cum venerabilis.de dona.c.ij. An propter insufficientiã/¶ propter quã prelatus remoueat ab administratione.de simo.licet heli.per Inno. An prelat⁹ negocia eccl'ie sue presertim magna/cũ cõcilio capituli sui facere debet.de procura.c.j.per Inno.de his q̃ fi.a pte.nouit. De plato q̃ canonicum nõ habuit ingressum:¶ ideo non est prelat⁹:licet esse putet.vel qui habuit ingressum canonicũ.sed post fact⁹ est hereticꝰ/simoniacus/vel suspensus/excõicatus/vel hmõi/an facit fructus suos. An tenent ea q̃ facit q̃diu ab ecclesia tolerat: siue sint alienationes/siue ordinũ vel beneficiorum collationes/vel quicq̃d aliud.¶ an liberent ei soluẽtes.de elec. nihil. maxime per Inno.¶ Berñ.cõpost.¶ c.q̃ sicut.p eũdem. An ille q̃ putatur cõmuniter prelat⁹ ¶ in veritate nõ est decipiat alias subdit⁹ suos.an valet penitẽtia ab eo recepta.an absoluat q̃diu ab eccl'ia tolerat.e.ti.dudum.ij.maxime fm Inno. De grauaminib⁹ illatis per plat⁹ quum visitant loca religiosorũ non crẽpta.ex in clemen.de cẽsi. c ij. De prelatis se absentantib⁹/¶ vicarios nõ dimittentibus.ex de homi.c.j.in glos.no.cõtra.li.vi. An prelat⁹ tenẽs in curia debitũ noie ecclesie sue:si negatur prelat⁹ per aduersariũ:teneat se docere prelatũ ante litem contestatam videl cõpost.de electionib⁹.nihil.§.sed pone q̃ quidã. An consuetudine valeat introduci q̃ sint plures in eadem ecclesia:¶ nullus eorũ sit prelatus.vide q̃ no. Inno.de prebẽ.cũ non ignores. An prelat⁹ possit dare licentiã studẽdi sine capitulo.de magist.sup specula.q̃ not. Archidia. de si.pref.c.j.li.vi.in verbo episcopi. Prelati tenenꝰ cõpellere illos q̃ habent plures dignitates vel ecclesias curam aiarũ habentes ostendere dispẽsationẽ quã habent super hoc.ex de of.or.co:ordinarij.li.vi. Nõ tenet aliqua obligatio vel sententia facta prelato vel data per prelatũ/ quin subditi ei⁹ teneanꝰ visitatorib⁹ de interrogatis dicere veritatem.e.t.q; plerique.li.vi.

¶ Articulus Vicesimustertius.

QVia vero post episcopos inter maiores plat⁹ in ecclesia dei cõputanꝰ Abbates:maxime regulares. Jõ post tractatũ prelatorũ in genere tracto de Abbatib⁹. Primo ponendo aliq̃ pauca originalia de eis. Secundo summarie iuridice tangendo eorũ iurisdictionem/potentiam/¶ conditionem. Tertio in quibus offendunt communiter subnectendo. A

Regule monachor ab eccl'ia approbate.

VT patres testantur: Tres fuerunt regule principales ab ecclesia approbate. Prima Basilij.quã seruant greci calogeri ¶ alij monachi orientales et aliq̃ in sicilia ¶ Calabria ¶ Armenia. Secũda Benedicti.quã seruant oẽs monachi ¶ monache occidẽtales. siue Listercienses siue Clarauallenses Cartusienses Camaldulenses sancti Petri de morono q̃ fuit papa Celestin⁹.quia fratres monachi de valle vmbrosa in Tuscia.¶ sancti Guilhelmi de deserto. Et multa alia genera monachorum in Romana ecclesia militãtium:siue sint albi siue nigri.siue grisi. ¶ Tertia Regla Bti Augustini.sub q̃ militãt ordines canonici regulares qui regule inseruiũt laudabiliter.et de istis tu.mo.q̃ dei. Et fratres sancti Augustini mẽdicantes licet ampli⁹ se arctauerint per suas constitutiones.¶ fratres predicatores ampli⁹ arctati per sua statuta.¶ sancti sepulcri Hierosolymitani. Et fratres Premonstratenses ¶ multe sanctimoniales. ¶ De istis tribus regulis.xvij.q.ij.definim⁹.¶ c.pernitiosam.xvj.q.j.sunt nõnulli.ex de sta.mo. cum ad monasteriũ.c.in singulis.c.ea q̃.xij.q.j.c.ij.c.nolo. c.nõ dicatis.c.q; per tua.c.scimus.c.certe.ex de reli.do.religionũ.xix.q.vlti.mandam⁹.ex de ete.¶ qua.intellexim⁹ ¶ de sta.re.recolentes. ¶ Basili⁹ ergo fuit primꝰ regule instituto: post apl'os.¶ eo rẽpore cõmuniter monachi nõ erant clerici.xciij.di.a subdiacono.xvj.q.j.§. superiores autho:itate.¶ j.generaliter. ¶ Ẽplarij vero q̃modo processerũt flagitia ab ecclesia reprobati sunt.¶ Hospitalarij solũ nomen religiosorũ habent.¶ fratres de spata q̃ dicũtur ducles.¶ de Calatraua.¶ de Alcãtara.¶ de christo et de Auisio.¶ sancti Jacobi q̃ sunt in hispania.¶ Crucifferum qui sunt in Alemãnia.Bohemia.Polonia.de eo⁹ militari sunt ab ecclesia approbati ¶ instituti pro fidei defensione ¶ terre sancte. Habent suas obseruãtias regulares quas carnalib⁹ operibus suis calcant/militantes nõ gis carnĩ contra se.j.Pe.ij.q̃ christo. ¶ Quarta vltima regula.ab ecclesia approbata.¶ ab ecclesia multipliciter cõmendata ¶ declarata est fratrũ minorũ stricior:¶ perfectior:alijs.quã beatus Frãcisc⁹ instituit illã eandẽ professionem instituẽs/quam christus ¶ apostoli seruauerunt. de qua ex de ver.sig.crisp.li.vi.¶.c.ti.exiui de paradiso in clemen. Oẽs iste.iiij.regule ab illa regula aplica tractant sunt de qua loquit Actu.iiij.¶ xij.q.j. dilectissimis.sed minorum addit perfectionẽ euangelicam ¶ apostolicã non habens aliq̃d proprium/etiã in cõmuni vr pre.c.cum ui ¶ De predicatorib⁹ ¶ minoribus vltimis ¶ sanctis eorũdinibus/licet multũ a sua perfectione collapsis/¶ ecclesie sancte per q̃ necessarijs/q̃ elegerũt in pauptate altissima domino famulari:habet ex de excessi.pre.c.penul.et vlt. ¶ Carmelite q̃ sunt de ordine mendicantiũ:¶ sunt ab ecclesia approbati.ex de reli.do.religionũ.§.ceterũ.habent suam formã viuendi editam a patriarcha Hierosolymitano. Eremite certã regulã non habent tamen status est ab ecclesia approbatus.in quo statu anachoritico multa milia patrũ in Egypto ¶ Thebaida ¶ Palestina ¶ Libya ¶ in oriente in multiplici parte pfecte vixerũt.hodie dicit quodãmodo.proprium habere possunt. De eis legitur no.xvj.q.j.q̃ vere.xxvij.q.vij.§.ecce.xix.q.vlti.§. eorũ.ex de ex.prela.cũ ex eo.§.fi.li.vi.vbi tenet Archid. q̃ eremita non est persona religiosa:misi deuoueat se alicui religiori de approbatis.de hoc etiã no.xxvij.q.j.deviduis.¶ in glo. potest ergo. De his etiã legit ¶ no.ex de elec.cũ monasterium per Inno.¶.ij.q.vij.§. vlti.¶ de verbo.sig.primitiuũ li.vi. Et adde hic q̃ de istis scripsi.j.in.§.ex quo sponsa in lj.ar.in primis chartis ¶ in.§.adhuc circa istũ.in ar.lviij.in princi. ¶ Dicit aut Abbas ab abba grece q̃ est pater latine. Vn apl's ad Ro.viij. In quo clamamus abba pater xxiij.q.iiij.§.ex his.¶.q.vi.§.ex his.in fi. In interpretationibus aut bibl'ie dicit Abba pater vel paternitas Syrũ est non hebreũ. ¶ Abbas super fratrũ transgressiones.ex de sta.mo.cũ ad monasterium.§.prior.¶.c.ea que.§.non sit per patrum traditiones constituitur. qui abbas eligitur vt sit mandatorũ cultor.xviij.q.ij.fiquis abbas.vitiorum vltor.Berñ.de precepto. Quoscũq; inueneris de tuis fratribus tristes/pusillanimes/murmurosos/ipsorum respectum/ipsorum re statuas esse abbatem:cõsolando/exhortando/increpando.xlv.di.c.j.c.ij beatus. agis opus tuum portas onus tuũ.porta do saluas.quos sanando portas.

Gal.vi.l.dist.ponderet. Si quis vero ira sanus est vt magis iuuet re:q̄ iuuetur a te:huius re nō patrē:sed parem: comitem:non abbatē cognoscas. Bern.ibidem. ¶ Magnopere debet solicitudinem gerere abbas.ex de sta.mo. cū ad monasteriū.§.prior.cum.§.seq. Et omni sagacitate et industria curare:ne aliquā de ouibus sibi traditis perdat. Nouerit enī infirmarū se curam suscepisse animarū. ij.Lor.vi.ibi. Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmor:nō suprauos rx:annidem.x.q.iij.cauendū.benedictus in regno. ¶ Abbas in imperijs sit prudus: et cōsideratus:siue fm deū siue fm seculum siue fm opera que iniūgit discernat ⁊ tēperet cogitet discretionē sancti Jacob dicentis.Gen. xxxiij. Si greges meos plus in ambulando fecero laborare:morientur cuncti vna die.ibidem.

¶ Repertorium abbatum. B

Abbas non abe ꝑpo deponitur:sed a monachis.xviij.q.ij. abbas.j.⁊.c.seq.xvj.q.vlti.c.vlti. In abbatē debet eligi q̄ sit dignus moribꝰ atq; actibus monastice discipline.xviij.q.ij.abbatem.j.⁊.ij. Abbas debet esse caurus in regimine.humilis/castus/misericors/discretus/⁊ sobrius:⁊ talis qui diuina precepta verbis ⁊ exēplis ostendat.xviij.q.ij. si q̄s abbas. Irrequisito abbate exēpto nil debet ep̄s in ipsius monasterio exercere. xviij.q.ij.luminoso. Subest correctioni et depositioni epi abbas nō exemptus.xviij.q.ij.abbates.c. abbatibus.c.si quis.ex de sta.mona.ea que.§.q̄ si. Abbas exēptus pape.vt ibi. Abbas solus habet potestatē in monasterio.xviij.q.ij.nullam.ex de sta.mo.c.cum ad monasteriū.§.abbas. Potest abbas cōferre duos ordines primos sacerdos existēs ⁊ munere benedictionis recepto. lxix.di. quoniā.ex de ets.⁊ quali.cū cōtingat.de sup.ne.prē.c.j.vi de etiā quod legit ⁊ no.ex de primit.abbates.lib.vj. Q̄ nō debet quis esse in diuersis abbatijs.xx.q.j.vnum.ex de resli.do.ne nimia. Dispensat cū monacho vt habeat specialē cellam.xviij.q.ij.nullus.xx.q.iiij.monachū.ex de excef.prē. cū ex eo.§.fi.lib.vj. Non pōt monachus sine suo consensu vouere.xx.q.iij monachis. Sine sua licētia non licet monachis aliq̄d vēdere/accipere/donare/nec multa alia facere.xij.q.j. non dicatis.liiij.dist.abbati. Potest deponi ab epo abbas criminosus inuito conuentu.xviij.q.ij. si quis. Non licet abbati alienare bona monasteriū absq; consensu episcopi.xij.q.ij.abbatibus.xvij.q.iiij. in vēditionibus. Non potest audire cōfessiones vel iniungere penitētias: niſi suoꝝ subdito:um.xvj.q.j.peruenit.⁊.c.seq. Non licet abbatibus aliter q̄ ep̄s regulariter eis indulserit diuina officia decātare.xij.dist.de his. Non professus non pōt eligi in abbatem.ex de elec.cū in magistrū.⁊.c.nullus. li.vj. Reuerentiā ⁊ obedientiā tenent facere epo saluo ordine suo.ex de simo.ne dei. Abbates eiusdē regule de triennio in triennio ad capitulū debent venire:⁊ equaliter viuere ex de sta.mona.in singulis.⁊.c.ne in agro.§.vlti in clemē.

Abbates exēpti in talibus capitulis corrigi possunt:sed nō deponi.c.ri.ea que. Huius cōcilia sine prēiudicio episcoꝝ fieri debent.vt prē.c.in singulis. Abbas suū subditum ad arctiorē ordinem petita licentia transeuntē revocare nō pōt.de regu.sane. An de religione maiori ad religionē laxiorem nō petita licentia transiens efficiatur irregularis:⁊ possit esse abbas sine dispēsatione.de ets.⁊ quali.intelleximus.de rēp.or.ex parte. Non debēt abbates vsurpare que sunt epoꝝ.de excef.prela.accedentibus.

Abbates ⁊ alij prelati religiosi iurisdictionem habēres possunt exercōicare suos subditos.de ma.⁊ obe.cū in ecclesijs.de simo.sicut tuis.de of.or.cū ab ecclesiarū. Quādo abbas ⁊ cōuentus simul possunt agere vel diuisim. de rescrip.edoceri. Non potest abbas terras vnius ecclesie applicare alteri.de re.eccle.nō alie.c.j. Abbates populū habentes ad synodū episcopi tenētur venire. de ma.⁊ obe. quod super his. Abbas exēptus sine licentia pape cedere non pōt.Et non exēptus sine licētia episcopi.de renunti. dilecti.de cōsue.cū venerabilis. Nec ecclesias sibi pleno iure subiectas pōt vnire.no. Inno.ex de excef.prela.c.vnire.Et no.ex de sta.mona.c.j.in clemen.in glos. approbat.

Abbas potest prescribere cognitionē causarum matrimonialiū.de prescrip.auditis. An abbates sint in dignitate.de ꝑben.de multa.per Innoc.de elec.indēnitatibus. lib.vj. Immo videt q̄ abbatia sit in primo gradu dignitatis.sicut eparatus.cetere appellātur inferiores dignitates. xxj.q.vij.si quis deinceps. De hoc fm Brec.de ꝑben.licet lib.vj. An abbates exēpti subsint episcopis vel archidiacōnis ratione ppli quē habent.de of.archi.c.fi. fm Inno. ex de primit.per exēptionem.lib vj. An abbas non benedictus:vel qui benedictionē non recepit:possit suos monachos benedicere vel coercere vel ordinare: vel portet baculū pastoralem. An abbas sit index ordinarius clericoꝝ ⁊ monachoꝝ sibi subiectoꝝ. Cui magis tenet monachus obedire:an epo an abbati. Et quam ⁊ quādo iurisdictionem habet in monachos.abbas vel epus.de of.ordi. quanto.per Inno.⁊ de sup.ne.prē.c.j.per eūdem. Abbas et conuentus sunt procuratores ⁊ ministri monasteriī:non dñi. An aūt agat pro iuribus monasteriī nōie proprio vel quo.⁊ de similibus.de testi.presentiū.lib.vj. De epo nolēte abbates benedicere.de sup.ne.prē.c.j. Cum abbas cligitur:An oēs abbates quib⁹ preest debeant consentire ⁊ electioni interesse.lxvj.di.c.j. An monachi morantes per prioratus vel cellas sint de obedientia abbatis:⁊ an debēt vocari ad electionē abbatis.de reli.do.c.fi.per Inno. An possit qs in abbatem eligi quēcito est monachus factus. de elec.officij. An abbas potest prescribere q̄ possit a quo maluerit episcopo benedici.de prescrip.auditis. fm Inno.

An modice rei vel modico priuilegio pōt abbas renuntiare sine cōsensu conuentus.de prescrip.veniens. p Inno.

Si abbas habet in aliqua ecclesia iura episcopalia aliq̄: an intelligitur habere oia iura episcopalia:⁊ qualiter dicantur ad abbates spectare ecclesie siue capelle pleno iure.de sen.⁊ re iudi.cum inter.p Inno. Quid iuris habet abbas in ecclesijs sibi vel monasterio suo datis ab epo vel a papa.⁊ qualiter ab epo possunt fieri hmōi dotationes. de dona.pastoralis.per Inno. De regulari qui sine abbatis licētia vel eo cōtradicente aliā religionem ingreditur qua actione potest repeti ab eodē.⁊ an abbas nō benedictus hanc licentiā dare possit.de regu.licet.p Inno. An abbas possit de esu carniū dispēsare.de sta.mona.cum ad monasteriū.maxime per Innoc. An abbas dicit prelat⁹ non solū monasteriī:sed etiā omniū ecclesiarum ⁊ prioratuū ipsius monasteriī. de reli.do.cū venerabilis.p Inno.

Si epus est in possessione subiectionis alicuius abbatis: an per hoc ꝑcatur tenere sentētia excōmunicationis: vel alia in ipm abbatē per eūdem episcopū lata. An abbas possit priuilegio sui monasteriī mūtiare:vel monasteriū exemptū alteri subijcere.eo.ti.cū dilectis.per Inno. Abbas potest esse in causa sibi cōmuni ⁊ alijs procuratoꝝ.de censi.sopite. An abbas possit cōcedere possessiones vel administrationē alicui⁹ ville.de rescrip. edoceri.p Inno.

An ⁊ quādo abbas prior ecclesijs suis respōdeat.de censi. cū olim.fm eūdem. De monachis accusantib⁹ abbatem. de accusa.ex parte. An abbas pōt dare licentiā predicandi vel celebrandi.de hereti.excōmunicamus.j. fm Inno.

An abbas obligetur alijs vel alij abbati ex cōtractu vel maleficio monachi. Et an abbas habet actionē ad repetendas res depositas penes monachum suū vel monasteriū.⁊ qualiter tenetur abbas ex deposito facto monacho vel monasterio.de primit.cū olim.ij.per Inno. An episcopus habet iurisdictionē in abbatem exēptum ratione cōtractus vel delicti cōmissi vel initi in mēbris vel locis non exēptis. Et an abbas extra monasteriū suū intelligit habere domicilium.⁊ quis deponet prelbyterū abbatis exempti.de primile.ex ore.fm Inno.⁊.c.per exēptionem.lib.vj. Q̄ abbatia cū suis prioratibus non dicūtur diuersa lo-

ca.⁊ q̄ abbas potest monachum excommunicare.de priuile.volentes.lib.vi.per Innoc. An liceat abbati monachū verberare.⁊ per quē.de sen.ex.vniuersitatis. De absolutione abbatū circa monachos suos ⁊ eoꝝ dispensatione.eo.ti.cum illoꝝ.um.⁊.c. monachi.⁊.c.religioso.li.vi.

An abbas habet merū imperiū ⁊ correctionē in monachos suos.⁊ an potest eos p se vel per aliū capere:vel dare laico iudici licentiā capiendi.eo.ti.vt fame.fm Innoc.

An admittatur abbas ad agendum vel defendendū pro ecclesia sibi subdita:⁊ qualiter.de verb.signi.cū inter.fm eūdem. De examinatione abbatis benedicēdi.an sit necessaria.an huius benedictio fiat cū manus impositione. an ante cōfirmationem debet benedici.de elec. venerabilem.fm eūdem.⁊ de sup.ne.pla.c.j.fm eūdem. An abbas dicatur cōsecrari.xij.q.ij. alienationes. An abbas possit cōp:omittere p:o ecclesijs seu capellis vacantib⁹.de arbi. cū rēpo:e.fm eūdem. De potestate abbatū instituendi ⁊ destituendi eos.de p:ebē.in lateranēsi.fm eūdem. Quagis puniēdus est abbas q̄ alij a delicto in monasterio cōmisso.de simo.dilectus filius.A.per Inno. Abbas ꝓpter insufficiētiam remouetur.eo.ti.licet.fm eūdem.ex de stamona.cū ad monasteriū.§.abbas. An electus in abbatē ecclesia cathedrali diocesana vacante auctoritatē capituli ecclesie cathedralis vel potius metropolitani in administrādo requirer.eo.ti.sicut.fm eūdem. et Berñ. Quādo factū abbatis vel p:elati intelligatur capitulū vel conuētus.de rescrip.edoceri.⁊.c. randulfus.fm Innoc. An vnus abbas debet recipere clericū alterius sine literis cōmēdatitijs.⁊ q̄d iuris si abbas non vult dare monacho licentiā transeundi de regu.licet.fm Inno. An irregularis possit esse abbas.de ēta.⁊ qua.tuā.per Inno.⁊ Berñ. et de cor.viri.c.penul.fm eūdem. An abbates exēpti vel alij literas dimissorias concedere possint.de cleri.pere.in rubrica.per Inno. An infamis vel existēs in minoribus ordinib⁹ vel diaconus possit fieri abbas.l.dist.accedens. de ēta.⁊ qua.c.j.⁊.c.tuam. An abbas exēptus possit sine licētia pape trāsire de abbatia in abbatiā.de consue.cū venerabilis.per Innoc.de elec.si abbatem.li.vj.⁊ in glos.idē de. In quibus locis possunt benedicere abbates.de priuile.abbate.lib.vi. Quibus mitris vti debeant abbates de priuile.eo.ti.vt apostolice.lib.vi.

¶ De dispensatione abbatum. ¶

QVando et in quibus casibus possit abbas dispensare. de sta.mona.cum ad monasteriū. de sen.ex.cum illoꝝ.ū.xx.q.vltri.c.vltri. An cū eo qui furtiue ordines recepit possit abbas vel p:elatus inferio:ep̄o vel capitulū dispensare. Et an abbas nō possit dispensare:niſi vbi inuenit cōcessum a iure. de eo qui fur.or.re.c.ij.p⁹r Innoc. An abbas possit cum suspēsis:⁊ an ipse vel q̄s possit cū monacho dispensare in apostasia:vel religionē lapsis:is ordinis recipiente.de tēp. ordi.ex parte.⁊ de aposta.c.vltri.per Inno.⁊ alios. Dispēsat abbas cū illo qui in seculo ordines furtiue recepit an eē esset monachus.ex de eo qui fur.or.re.cum.ll. Item cum monachis quādoq̄ qui excōmunicati ordines receperunt.de sen.exco. cum illoꝝ.um. D

QVe autem sunt vitia q̄bus abbates p:o magna parte sunt irretiti breuiter perstringamus. ¶ In primis peccant q̄ hac spe ⁊ intētione specialiter ducti habituꝫ regularem assumunt: vt abbates fiant vel p:iores: vel alia officia in monasterio habeant.contra cano.xvj.q.vij. per laicos.de elec.officij.⁊.c.ad nostrā. In quo etiā multi religiosi delinquunt:paupertatē ⁊ labo:em ⁊ esuriem fugientes:vt diuites fiāt:quiete degāt:splendide reficiantur.vide ex de elec.quoꝝdam.xij.q.ij.glo:ia. Et de talib⁹ dicit Greg. q̄ non intendūt seculum fugere: sed mutare. liij.dist.c.vnico. Ꝙ detestanda sit talis mutatio in monasterio de pauperrate ad diuitias:de ignobilitate ad bonorem:de labo:e ad requiē:de seruitute ad dominiū: ponit Berñ.eleganter super euangeliū missus est.ad hoc.lxxviij.dist.negotiator:em clericū.xij.q.ij.glo:ia. ¶ Secundo quia directe vel indirecte cōmuniter abbatiā emunt scilz electionē vel confirmationē vel installationem vel benedictionem.⁊ tales nisi renūtient saluari nequeunt.j.q.j.siqs neq̄.de simo.matheus.⁊.c.sicut.xiij.di.nerui. ¶ Tertio quia nullū recipiunt nisi charitate pecunie vel alterius tēpo:alis cōmodi intereueniente tacite vel exp:esse.super quo plerūq̄ obtentu abolende cōsuetudinis se fatagunt excusare.ex de simo.veniēs.c.de regularibus.c.quoniā.c. ficut p:o certo. Ꝙ si accusentur:deponendi sunt.de simo. dilectus filius.A.⁊.c.licet heli.⁊.c.p tuas. alias iudicis arbitrio puniūtur.eo.ti.intantum.de accusa. inquisitionis. ¶ Quarto.q:ecclesias in quibus habēt ius patronatus sibi oino app:opriāt.nec ponunt ibi vicarios perpetuos. ⁊ positos ita grauant q̄ non possunt hospitalitatē tenere nec episcopo in episcopalibus respōdere.de p:ebē.de monachis.c.auaritie.⁊.c.extirpande.⁊ eo.ti.c.j.li.vi.⁊ de sup. ne.p:ela.c.ij.⁊ eo.ti.quia regulares.in ciemē. ¶ Quinto, quia ad ecclesias ad ipsos pertinētes sine pecunia nemini p:esentant.⁊ vt vitium vtrūq̄ pallient:plerūq̄ ecclesia vacāte super ea mutuū recipiunt vsq̄ ad aliquam certā tam summā pecunie:⁊ eam fic obligatā demū conferunt: dicētes q̄ quelibet res transit cū onere suo.de deci.pastoralis.⁊ de pig.ex literis.sed seipsos seducūt.quū etiā ēpis hoc nō liceat. Immo vacante ecclesia etiā fruct⁹ interim percepti sunt futuro succesſo:i fideliter reseruādi:vel aliter in vtilitatē ecclesie conuertendi.de offi.o:di.cum vos. vide ex de offi.o:di.p:esenti.lib.vi. Et q̄ aliquid inde subtrahit:etsi episcopus sit:tā q̄ furti ⁊ latrocinij reus honore suo p:iuari debet.p.q.ij.c.fi. Tales em exactiones ⁊ cōsimiles sunt penitus interdicte.⁊ si quis eas receperit:tenet̄ in duplū eas restituere in vtilitatē grauate ecclesie conuertendas.de simo.audiuimus. Nō intelligas si p:opium habeat.de p:eben.de multa.§.⁊ si vltra.⁊ de ap.res p:ebēbilis.§.si autem. Alias hec in pena aliam cōmutetur.de male.statuimus.de iude.c.ad liberandā. ¶ Sexto quia dant pactiones aliquas vel certā pecuniā vel domū cōmodant alicui tali pacto.q̄ decimas certarū possessionum eis soluant:vel apud eos sepulturā eligant.que pacta in p:eiudiciū ecclesie parochialis facta minime sunt seruanda.de pac.plerīq̄.etiam si iuramentū interueniat. vt no.Ostien.in summa de sepul.§.an licitū.⁊ quid si q̄s eligat. Vide ex de sepul.animarū.li.vj. ¶ Septimo.quia negligūt punire monachos fugitiuos.xviij.q.ij.abbates ⁊ eos reuocare/inquirere/⁊ recipere/salua o:dinis disciplina.ex de regu.c.fi. ¶ Octauo.q: recipiunt monachos alienos sine literis commendatitijs.xvij.q.ij.abbates.in fi.⁊.c.quam sit. ¶ Nono.quia indiscrete monachos suos eiciunt.ex de rescrip.cū dilecta. Vide q̄ legitur ⁊ no. ex de ma.⁊ obe.cū in ecclesijs.in fi.⁊ de sta.mo.ea que.§.ipsi. ¶ Decimo, in quo mo:tis eo:ū rei sunt.ar.xvj.q.j.placuit. ¶ Decimo, quia monachis sine causa literas dimissorias cū quibus vagāt̄ per mundū.xvj.q.j.monachi vagantes.ex de o:di.quāto.concedunt.⁊ credūt monachi se per tales literas absolutos.quod tamē verum nō est:quouscq̄ ab alio fuerint recepti.lxxj.dist.illud quoq̄.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericis. vij.q.j.non oportet.⁊.c.peruenit.xxj.q.ij.c.j.⁊.ij. Vbi dicit Leo.q̄ non debent dari littere dimissorie.nisi constet quare.ne ouis errans ⁊ perdita inueniatur sine pastore.lxxi. di.episcopus.Et vide q̄ no. Inno.ex de renū.c.fi. ¶ Vndecimo, quia monachis sine causa literas dimissorias cū quibus vagāt̄ per mundū.xvj.q.j.monachi vagantes.ex de o:di.quāto.concedunt.⁊ credūt monachi se per tales literas absolutos.quod tamē verum nō est:quouscq̄ ab alio fuerint recepti.lxxj.dist.illud quoq̄.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericis. vij.q.j.non oportet.⁊.c.peruenit.xxj.q.ij.c.j.⁊.ij. Vbi dicit Leo.q̄ non debent dari littere dimissorie.nisi constet quare.ne ouis errans ⁊ perdita inueniatur sine pastore.lxxi. di.episcopus.Et vide q̄ no. Inno.ex de renū.c.fi. ¶ Vndecimo, quia monachis sine causa literas dimissorias cū quibus vagāt̄ per mundū.xvj.q.j.monachi vagantes.ex de o:di.quāto.concedunt.⁊ credūt monachi se per tales literas absolutos.quod tamē verum nō est:quouscq̄ ab alio fuerint recepti.lxxj.dist.illud quoq̄.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericis. vij.q.j.non oportet.⁊.c.peruenit.xxj.q.ij.c.j.⁊.ij. Vbi dicit Leo.q̄ non debent dari littere dimissorie.nisi constet quare.ne ouis errans ⁊ perdita inueniatur sine pastore.lxxi. di.episcopus.Et vide q̄ no. Inno.ex de renū.c.fi. ¶ Vndecimo, quia monachis sine causa literas dimissorias cū quibus vagāt̄ per mundū.xvj.q.j.monachi vagantes.ex de o:di.quāto.concedunt.⁊ credūt monachi se per tales literas absolutos.quod tamē verum nō est:quouscq̄ ab alio fuerint recepti.lxxj.dist.illud quoq̄.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericis. vij.q.j.non oportet.⁊.c.peruenit.xxj.q.ij.c.j.⁊.ij. Vbi dicit Leo.q̄ non debent dari littere dimissorie.nisi constet quare.ne ouis errans ⁊ perdita inueniatur sine pastore.lxxi.

Abbatū ex actus frequentiores.

Vbiga tena mo nachoꝝ fidera.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Duodecimo. quia si aliqui monachi grauati. alias cō/tra. eē de appel. ad nostrā. c. de p̄cio. ī. c. repr̄ehēsibilis. §. si. appellant. appellationi nō deferunt. sed appellātes ca/piunt. verberāt ꝛ excōmunicant. eē de accusa. olim. ꝓpter quod ad sedē apostolicā sunt mittēdi. eē de appel. de p̄cio/re. ¶ Decimotertio. quia quosdā monachos ex carnali amo:e exaltant: alios ex odio vel inuidia opprimēres. xv. q. vii. c. ſ. ¶ Decimoquarto. q: sub spe pietatis impietatē palliantes occasione hospitalitatis manducāt carnes ex/tra refectoriū: illos quos familiares habent splendide se/cum reficiēres. alijs qui portāt pōdus diei ꝛ estus. Mat. xx. cibarijs in refectorio. quū tamen sine delectu perso/narū nunc hi nūc illi essent ſm regulā euocandi. de conse. dist. v. carnem. eē de sta. mona. cū ad monasteriū. §. in refe/ctorio. ¶ Decimoquinto. q: infirmis ꝛ debilib⁹ male pui/det. p̄e. c. cū ad monasteriū. §. debiles. ¶ Decimosexto. q: permittūt continue monachos habere pecuniā. cōtra eē de sta. mona. monachi. c. super quodam. c. cū ad monaste/riū. §. fi. Non potest abbas cōcedere monacho nō officia/li pecuniā: vt eam expendat in suis vel alio:ū necessitati/bus ꝓ libito voluntatis. q: hoc est ipsum esse p:oprietariū. sicut cōmuniter faciunt hodie oēs p:elati religioso:ū. cō/tra iura hic allegata. quia magis cōtrahitur p:opietas in retētione pecuniē: q̄ in reb⁹ alijs quarū vsum possunt cōcedere p:elati suis subditis religiosis: ꝛ licentiā dandi eas. rii. q. ſ. nolo. c. nō dicatis. Ad hec optime facit quod le/gitur ꝛ no. eē de pig. c. vlt. super verbo pecuniā. in glo. ve/ro. Hic adde quod legitur ꝛ no. xxvij. q. ſ. de viduis. ſ. ꝛ eē qui deri. vel vo. c. vlti. que videtur contra. Et adde hic qō scripsi. ſ. in. §. adhuc petita. ℟. sed cōtra hoc. cum. vſ. ℟. seq. in ar. lxiiij. ¶ Decimoseptimo. quia ecclesias ꝛ decimas ꝛ alia spūalia recipiunt de manu laici: ꝛ curam animarū cō/mittunt monachis sine licētia episcopi. ꝛ sacerdotes ha/bētes curā instituunt ꝛ destituūt per se. ꝓ libito voluntatis et alias vsurpant iura episcopalia. xvj. q. ſ. peruenit. eē de p̄bē. in lateranēsi. de p̄uil. cum ꝛ plantare. ¶ Decimo/octauo. q: monachis nobilib⁹ parcūt ob potētiā amico:ū. quū tamen ex quo incorrigibiles sunt/essent eiiciendi. de sta. mona. ea que. §. ſ. xlv. dist. sed illud. de regu. c. fi. §. fi.

¶ Articulus Vicesimusquartus. A

Viso de abbatib⁹ de monachis nostri tēpo:is videamus. Et licet sint ꝑplurima vitia monacho:ū ꝛ alio:ū re/ligioso:ū: hec tamē magis derestabilia ꝛ pe/nitus condēnanda. ¶ Et p̄imo. quia cōtra abbatē cōspi/rant volentē eos co:rigere. ꝛ eū p:ocurant deponi: ꝛ aliū sibi instrui ſm mo:es eo:. cui nulla potestas remanet dū monachis incipit subiacere. xviij. q. ſ. nullā potestatem. rſ. q. ſ. coniurationū. ꝛ. c. conspirationū. ¶ Secundo. q: non solū conspirāt ad depositionem: sed ad extinctionē ei⁹ vel derruncationē. sicut illi qui in necem Benedicti nequiter coniurārūt. vii. q. ſ. §. hoc tunc. in fi. xviij. q. ij. §. ecce in tole/tano. ꝛ tales sunt infames: nec ad testimoniū admittendi ꝓcal. c. conspirationū. ꝛ. c. cōiurationū. de simo. licet heli. per. c. per tuas. de sen. ꝛ re iudi. cū. J. ꝛ. A. ¶ Tertio. quia incautā familiaritatē habent cū mulieribus quas sibi cō/matres faciunt. cōtra iura de cōse. di. iiij. monachi. ꝛ. c. nō licet. xviij. q. ij. peruenit. c. pernicioſam. nisi sit ēps fact⁹. vt no. xvij. q. i. c. i. glo. ſ. ¶ Quarto. quia incaute cū monia/libus cōuersant. xviij. q. ij. monasteria. ꝛ. c. in decima actio/ne. ꝛ. c. diffinimus. vbi dicit q̄ non licet monacho cōuiua/ri cū monacha. nec secū in eodē monasterio habitare/nec loqui eriā cum consanguinea: nisi per verba cōpendiosa: ita q̄ cito recedat: et sub testimonio abbatisse. et idē iuris est de abbate. Ideo nec clericus nec laicus debet ipsoːum monasteria frequētare. eē de vi. ꝛ hone. cleri. monasteria. ¶ Quinto. quia quidā ex ipsis non erubescunt matrimo/niū contrahere. xxvij. q. ſ. vt lex. ꝛ. c. impudicas. licet matri/monium non teneat quū bigami sunt effecti. xxvij. q. ſ. quot/quot. ꝛ. c. monacho. eē de biga. nuper. ꝛ hodie sunt excō/municati. eē de cōsan. c. ſ. in clemē. ¶ Sexto. quia vagant extra monasteria sine licētia abbatis sui. xvj. q. ſ. quidam monachi. ꝛ. c. seq. ꝛ. c. legi. ꝛ eē de offi. oː. quāto. ¶ Septi/mo. quia sunt otiosi. eē de renū. nisi. §. verū. de cōse. dist. v. nunq̄. ¶ Octauo. q: comedunt carnes cōtinue sine infir/mitate ꝛ debilitate ꝛ dispensatione abbatis. de cōse. di. v. carnem. ꝛ eē de sta. mo. cū ad monasteriū. §. in refectorio. ꝛ contra eo:ū regulam que dicit. Carnes oīno non com/edant. Sed dicūt monachi carnales q̄ eis p:ohibent ſm regulā carnes bipedū. ergo possunt a sensu cōtrario com edere carnes quadrupedū. ar. eē de his que fi. a p̄e. cum apostolica. sed nō habet locū argumentū a contrario vbi ius contradicit. vt in p̄e. c. carnē. quod. c. carnes simpliciter monachis ꝓhiber. ¶ Nono. quia gloriātur de nobili/tate sua ꝛ potentia amico:ū: p:opter qō viuere volunt ad libitū ꝛ alijs dominari. quū tamen monachatus oēm no/bilitatem tollat. in auē. de monachis. in pn. colː. ſ. xxvij. q. ij. c. scripsit. de purga. cano. c. ſ. ꝛ in glo. ij. doct. quod p:ohi/ber concilium ꝓuinciale. eē de sta. mona. ea que. §. ſ. Et glo:iā mundanā venantur. Et cū secularibus cōuersantur con/tra etymologiā vocabuli sui: ſm quā monachus solus et tristis sedere debet: nec de mūdo debet disputare: cui mo:/tuus est. Monachus em̄ dicitur a monos q̄ est vnus/et cahos tristis. xvj. q. ſ. placuit. ꝛ. c. sunt nōnulli. ¶ Decimo. quia volunt habere cellas a do:mito:io separatas. necvo/lunt abstinēre iam cōmunem tenere. xx. q. iiij. monachum. ꝛ c. seq. ꝛ. §. verū. ¶ Undecimo. quia p:op:iū habent. eē de sta. mona. c. ij. ꝛ. c. cū ad monasterium. §. fi. rii. q. ſ. non dica/tis. ¶ Duodecimo. quia sibi adinuicē inuident. ꝛ rota de/murmurat vnus cōtra aliū. vſ. q. ſ. deterio:es. de pen. d. ℟. homicidio:ū. quod est contra regulā veritatis: ſm quam causa cōmendandi tui nihil debes facere: quo mino:/ali⁹ fiat. rſ. q. iij. si quis vero. ¶ Decimotertio. quia aduocati existūt. eē de postu. ex parte. xvj. q. ſ. p:esentiū. ¶ Decimo/quarto. quia physicā ꝛ leges audiunt: aut in eis studentextra claustrū. ſm Jnno. sed ſm Ostiē. etiā ꝓhibitio mul/to potius est in claustro. ſm mētem. vt no. in isto. c. fi. Jdē tenet Archiē. Sed teneo cū Jnno. quia pena maxime ex/cōmunicationis: qua maio:/in ecclesia dei nō est. xiij. q. lij. corripiātur. restringenda est. eē de elec. statutum. lib. vj. sed si doctoːatus legeret: nō incurreret. ſm Jo. an. qui sic no:/in isto. c. non magno. Uñ sunt ipso iure excōmunicati. eē ne cleri. vel mona. nō magno. ꝛ. c. fi. ¶ Decimoquinto. raro pure obediūt: sed in p:op:io sensu viuūt. rii. q. ſ. nō di/catis. eē de ma. ꝛ obe. in ecclesijs. xciij. dist. a subdiacono. ¶ Decimosexto. quia habitū sine necessitate ꝛ temere di/mittūt vel occulte portant. Uñ sunt hodie excōmunicati. ad hec. xx. q. ſ. c. vlti. eē de vi. ꝛ hone. cleri. clerici officia. ꝛ. c. deus. eē de inde. in nōnullis. ne cleri. vel mo. vt periculosa. li. vj. Adde hic qō notaui. ℣. in hac parte secūda. in. vj. cōsi/deratione pape. ℟. sed quid. cū. ℟. seq. ar. xiiij. Et causa em̄ posset dimittere. ſ. ad se mutandū. vel causa pluuie. vel ni/mij caloːis in cella. vel per viā. vel laboːis. vel timoːis. vel cōfoːmationis quantū ad habitum exterioːē. faciunt ad hec que no. eē de vi. ꝛ hone. cle. si quis ex clericis. ꝛ quod legit ꝛ no. eo. ti. clerici. ij. cappas. et qō legitur ꝛ no. eo. ti. deus qui. Nec dimittit habitū: qui volūtatem dimittendi nō habet: sed cito reassumit. vt in. l. canonizata. ꝛ in his q̄ ibi no. de peni. dist. ſ. Loiuoːriū. ꝛ eē de ver. signi. nā ꝛ ego. ꝛ optime in. l. canonizata destitisse eū accipimus qui totū animū agendi deposuit non quoːiā distulit accusationē sub. §. notādum. ij. ij. q. iij. ¶ Decimoseptimo. quia quotidie inter seculares moːātur ꝛ in ciuitatibus ꝛ cū suis pa/rētibus de p:elatoːū suoːū extoːta licentia vel nō data cō/tra. xvj. q. ſ. si cupis. c. monachi vagātes. eē de oſ. oː. quāto. Vide de sta. mona. ne in agro. §. quia vero. in clemē. Nam sicut piscis sine aqua: sic monachus sine monasterio mo:/tuus est. xvj. q. ſ. placuit. ſ. ¶ Decimooctauo. ꝓcurant sua studia. ꝛ doctoːari vꝰp:esideant ꝛ aliꝫ dominentur cum

monachus nō docentis sed plangētis habeat officiū. xvj. q.j. monachus. Non cōuenit theologia lugentibus. nam cō:ū lucrum soluere naturaliter habet. nēpe ille sup th:o: nū quidē sedenti magistraliter cōparatur: iste vero sedenti in sterquilinio ⁊ sacco. Climacus. Monacho:ū em̄ vita subiectionis habet verbū ⁊ discipulatus: non docēdi vel p:efidēdi vel pascendi alios. vij. q.j. p:ecepit. vide p:e.c. vt periculosa. ⁊ qō ibi no. Archid. ¶ Decimonono. q: multi seruo:ū fiunt monachi inuitis dominis. contra illud. xvj. q.j. qui vere. liiij. dist. generalis. ¶ Vicesimo. q: retinent res suis labo:ibus acquisitas vel quascūq; alias sine licē tia abbatis: contra co:ū regulā ⁊ iura. xviij. q.ij. abbates. xij. q.j. non dicatis. c. nolo. ¶ Vicesimo:primo. quia cōiter monachā:ur spe abbatie/p:io:atus/vel alio:ū officio:ū. xvj. q. vij. per laicos. ¶ Vicesimosecūdo. q: stant vltra rē pus p:ofessionis in monasterio: ⁊ nolūt p:ofiteri. xviij. q. ij. peruenit. ij. de regu. vt clerici. ⁊. c. ex p:te. de elec. causam que. vide co.ti. eos qui. in clemē. ¶ Vicesimotertio. q: re stamēta frequēter faciunt: quū nō possint. C. de epis. ⁊ cle. aut ingressi. xix. q. iij. quia. cū. c. seq. ex de rescr. c. ij. ¶ Vicesimoquarto. q: vouent sine licētia abbatis. ⁊ nō possunt xx. q. iiij. monachis. ¶ Vicesimoquinto. quia frequenter exāseunt ad strictio:ē o:dinē sine licentia. qō non possunt. multo minus ad parem: vel laxio:ē. xx. q. iij. c.j. ⁊. c. mona chum. de regu. licet. ibi vide Jmmo. de renū. c. fi. vide quod notaui sup:a in p:ima parte in ar. l. §. q: eps. n̄. xx. ¶ Vicesimosexto. q: tractant negotia secularia. et sunt maio:es dūi in domibus domino:ū. contra oia iura. ex ne cleri. vel mona. c.j. §. fi. ⁊ firmas. i. arcēda cōmunes renent a laicis ⁊ clericis. contra id. eo. ti. scōm. Et ad hec. xvj. q.j. sunt nō nulli. c. de p̄sentiū. ⁊. c. monachi. ¶ Vicesimoseptimo. fre quēter loquunt de pecunia quā defiderāt. et ideo potius sunt instito:es q̄ monachi. xvj. q.j. si cupis. ¶ Vicesimo octauo. quia habent hostaria muliebria ⁊ zonas p̄ciosas. xxviij. q.j. monacho. Sup quo vide in clemē. de sta. mona. ne in agro. §.j. ¶ Vicesimonono. q: absoluunt ⁊ ligant ⁊ sacramēta cōferunt postq̄ sunt p:elyteri sine licētia epi. Et in hoc valde offendunt: ⁊ hoies decipiunt. cōtra iura. xvj. q.j. monachi. ij. c. sic viue. c. fi clerica'. ⁊. c. seq. ⁊. §. ecce sufficienter. ⁊. c. placuit oibus. ⁊. c. monachus. ⁊. c. iuxta. ⁊ c. adijcimus. ⁊. c.j. ⁊. c. agapitus. ¶ Trigesimo. q: sine licē tia abbatis ep̄atus recipiūt. cōtra id. xviij. q. ij. q̄ fit. ⁊. xvj. q.j. si quis monachus. ⁊. c. legi. ⁊. §. p:e. ex de elec. si religio sus. lib. vj. Jmmo tales se ep̄atibus ingerentes ⁊ p:ocurā tes peccāt mo:taliter. ⁊ vorum frangūt. vt no. Jo. xvj. q.j. monachi vagantes. ¶ Trigesimop:imo. q: facti epi ea q̄ acquirūt ratione persone sibi app:op:iāt ⁊ dant parenti bus ⁊ alijs sicut clerici seculares. quū tamen quicq̄d acq; runt: acquirūt sicut p:ius monasterio. xviij. q.j. c.j. ex de p:i uil. cum olim. ij. vbi de hoc. ¶ Trigesimosecūdo. q: multi qui vouerunt monachatū vel aliā religionē/in seculo re manent: ⁊ votū frangūt. ex de regu. po:rectum. ⁊ de vo. ⁊ vo. redē. p tuas. ⁊ de regu. constitutionē. lib. vj. nec contra hoc votū p:escribitur. co.ti. sicut nobis. ¶ Trigesimoter tio. camisijs lineis cōmuniter vtūtur. ex de sta. mona. cum ad monasteriū. ¶ Trigesimoquarto. q: tenent officia ad vitā. cōtra p:e. c. cum ad monasteriū. §. tales. ⁊ dāt ⁊ acci piūt/vendūt ⁊ emunt. ⁊ contractus p̄prietario: faciunt sicut alij seculares. cōtra p:e. c. cum ad monasteriū. §.j. xij. q.j. nō dicatis. de accusa. olim. ¶ Trigesimoquinto. extra causam monasterij sui ferūt testimoniū. qō nō possunt. ex de testi. insup. a sensu cōtrario. ¶ Trigesimosexto. multi simoniace sunt recepti. de quo. j. q. ij. p totū. ⁊ ex de simo. di lect'. ij. ⁊. c. de regularib'. ¶ Trigesimoseptimo. multi ha dēt locū in diuersis monasterijs. cōtra id de p̄uil'. volētes. lib. vj. ⁊ de reli. do. c. fi. ⁊ de p̄ben. cū singula. §. p̄hibemus. lib. vj. ¶ Trigesimooctauo. habēt reditus ⁊ p:ouētus et vsufruct' separatos a cōuentu: ⁊ p:ebēdas separatas. cō tra ea q̄ legunt ⁊ no. ff. marime. p Jmmo. ex qui de. vel vo. c. fi. xix. q. fi. si qua. xij. q.j. necessaria. c. q: tua. ¶ Trigesimo nono. nō seruāt ciuinia regularia. xvj. q.j. q̄ vere. ¶ Quadragesimo. nō dicunt officia monachalia. xij. di. c. per ni. ⁊ vlti. ¶ Quadragesimop:imo. nō seruant silentia nec in cho:o nec claustro nec do:mitorio et refecto:io. ex de sta. mo. cū ad monasteriū. §. in o:atorio. ¶ Quadragesimo secūdo. induti nō iacent. cōtra id. xx. q.j. c. vlti. ¶ Multi alij defectus eo:ū rangūtur ⁊ co:rigūtur in cōsti. clemē. de statu regu. ne in agro. ¶ Hec sunt ergo co:ū peccata specia lia p̄ter alia que cōiter habēt cū alijs peccato:ibus multi co:ū: sc̄z luxuriā/superbiā/auaritiā/gulā/⁊ alia mo:talia que ponunt. xxv. di. §. ea demū. Quā q̄ ergo monachi te neant figurā apl'o:. xvj. q.j. ex author:itate. lōge hodie re moti sunt a vita co:ū. Plangat ergo eos ecclesia: ⁊ dicat. Vbi sunt mei antiqui monachi q̄ post apl'os ecclesiā fun dauerūt: ⁊ vitam sanctā p:imitiue ecclesie reinuerūt. de qua. xij. q.j. quasi per totū. qui circūibant in melotis ⁊ pel libus capr:inis/in solitudinib' errātes in spelūcis ⁊ cauer nis terre: q̄bus dignus nō erat mūdus. Heb. xi. Mo:tui deberēt esse mundo. p:eal. c. placuit. xvj. q.j. sunt nonnulli. hodie viuunt mundo: et mo:tui sunt deo. quia in delicijs viuunt. j. ad Timo. v.

¶ Articulus. xxv. A

Qst abbates ⁊ p:i o:es cū monachis suis/q: sicut supia di ri longū esset singulo: graduū eccleſia stico:ū vitia enarrare: Jdeo colligamus eo:ū vitia isto modo. scilz q̄ Decani ⁊ Ar chidiaconi Archip:esbyteri P:epositi P:io:es Sacriste Magistri scholarū Cātor:es Custodes peccāt in suis offi cijs nō faciendo que spectant ad ea: ⁊ in eis negligentissi me ⁊ fraudulētissime se habēdo. sicut apparet in eo:ū regu lis co:pe iuris canonici clausis: ⁊ in eo:ū vita ꝑua. Sed in quibusdā cōueniunt in miseriꝭ in ipsum. ex de hereti. ex cōmunicamus. j. rii. §. ¶ Et p:imo. q: suis epis graues. su perbi/⁊ cōtumaces existunt. ex de appel. dilectis. de excel. pla. grauem. ¶ Secūdo. q: in ipsius epi contemptū abſti nent a diuinis. de of. o:. irrefragabili. §. ceterū. ⁊. c. si cano nici. ⁊. c. quāuis. lib. vj. ibi vide qō legit ⁊ no. ¶ Tertio. q: p:o pctō alterius ecclesiā interdicunt. ex de his q̄ fi. a ma. par. capi. quefiuit. ¶ Quarto. q: sigillo capituli sine con sensu ipsius sigillāt. de ꝓbatio. tertio. de testi. ⁊ attesta. tā literis. §. vlti. suspēti sunt officio ⁊ beneficio. ⁊ tāq̄ falsarij puniūtur tales. vt ibi legit ⁊ no. §. fi. ¶ Quinto. q: cōmu ne sibi app:op:iāt. ex de p̄ben. ratio. xij. q.j. §. fi. ¶ Sexto. q: nolūt ad o:dines sibi debitos p̄moueri. de eta. ⁊ quali. c.j. lx. dist. innouamus. ⁊ per totū. ¶ Septimo. epis cōsen tiunt in pctis. ex de elec. per inquisitionē. lxxxiij. dist. erro:. ⁊. lxxxvj. di. facientis. ¶ Octauo. q: nolūt surgere ad ma turinū: nec alijs ho:is canonicis interesse. volūt percipere p:ouentū: ⁊ nolūt facere seruitium. cōtra iura. ex de cō iuga. diuersis. ⁊. c. p:ecedētibus. Unde si admoniti p̄pm nō satisfaciūt: deponi possunt a clero. xxj. di. c. fi. ¶ Nono. q: se absentāt sine licentia epi. ex de cle. nō resi. ex parte. ⁊ c. relatū. de cōse. dist. v. non op:tet. ¶ Decimo. q: audiūt leges ⁊ phyſicā. ex ne cle. vel mo. c. fi. ¶ Undecimo. q: ins differenter exercēt officiū aduocati. ex de postu. c. primo. ⁊ fi. ¶ Duodecimo. q: superbi sunt/iferio:es ⁊ simplices clericos cōculcantes. cōtra. xcv. di. esto. ¶ Decimoterno. q: plura beneficia ⁊ dignitates tenēt sine dispensatione. ⁊ si dispēsationē habēt: habent eā tacita veritate/vel fugge sta falsitate: que nō valet. ex de rescrip. super literis. de cō san. ⁊ affi. quia circa. vel ipsam dispēsationem non seruāt. quū enim hm stilū curie semper dicat ⁊ apponatur in tali bus literis: q̄ cura aiarū vel obsequiū ecclesie nō negligā tur: de ista clausula nihil curant: dūmodo possint ipsi red tus imbursare. sed hoc faciat auaritia ⁊ ambitio nimia q̄ tanta labo:at vt nequeat satiari. ex de p̄ben. q: intantū. ⁊ c. cū iamdudū. de cle. non resi. relatū. ⁊. c. p̄. ꝓpter qō resi dunt ineligibiles. vt in p:e. ⁊ cū iāmdudū. ⁊ de elec. dudū. ⁊

Passim cōferūtur 7 recipiūtur hodie beneficia simplicia ab habētibus personatus vel curā animarū sine dispensatione aliqua epali.etiam si mille essent.non obstat qđ hic legit 7 no.7 eī de pben.de multa.7.lxx.di.sanctor. Et hic adde qđ legit 7 no.p Jo.an.eī de rescrip.gra.li.vj. ¶ Decimoquarto.q: faciūt tallias in pbyteros.qđ eis nō licet xciij.di.c.fi.eī de cens.cum apls.§.inhibem⁹. ¶ Decimoquinto.quia recipiūt vaccam albā vel aliđ tēpore investitura faciēda.eī de excel.pla.puenit.de simo.cum in ecclesijs.7.c.q: intātū. ¶ Decimosexto. q: clericos in suis peccatis tolerant p pecunia.quā exto:quent.eī de penis. licet.7 de offi.or.irrefragabili.§.fi. ¶ Decimoseptimo.nolūt excōicatos absoluere nisi pcio.cōtra.ſ.q.ſ.§. quolibet. cū.c.seq.eī de simo.ad aures. ¶ Decimooctauo.q: vēdūt iurisdictionē 7 vices suas.eī ne pla.vi.su.c.ſ.7.ij. ¶ Decimonono.q: quidā eor cū mulieribus frequētant.ne dicamus se polluunt.lxxxj.dist.archidiaconū.cum tota illa di. ¶ Vicesimo.q: sunt circa sua officia negligētes.eī de of. archiđ.ea que.de of.custo.c.ſ.7 fi.xxiij.di.nō liceat.7.c.non oportet.xxv.di.pelectis.ad fi. ¶ Vicesimop:imo.q: vendūt docēdi licentiā.eī de magistris.quāto.7 dignis licentiam denegant.eo.ti.phibeas.vñ si de hoc accusent:a suo tēpore remouēdi sunt.ſ.q.vij.sancimus. ¶ Vicesimosecūdo.q: quū quidā idiote sunt:pmittunt tū se ad ista officia pmoueri.ar.ad hoc cōtra eos.eī de eta.7 qua.ad aures. ff.ad.Laquil. Jdē iuris.xxxvij.di.qui de mēsa.7.c.legant. lxj.di.miserum.de elec.cum in magistrū. ¶ Vicesimotertio.cōspirant cōtra episcopos.xj.q.ſ.coniurationū.7.c. cōspirationū.cū aljs ibi.c.de calū.c.ij. ¶ Vicesimoquarto. quia omnia predicta officia ambiūt:a diabolo puniendi. ſ.q.ſ.non est putanda.in fi.viij.q.ſ.illud.

¶ Articulus.xxvſ. A

Promulgatio canonicorum pena.

Ost istos peccant Canonici. Primo.q: nolunt ad ordines pmoueri necessitate vel vtilitate exigente.xxiij.di.si q clerici.c.placuit.eī de eta.7 quali.queris.de hoc in clemē.de eta.7 qua.vt hi qui. ¶ Scđo.q: sepe se permittūt intrudi pambitionē in locū viuēris.de pben.c.ſ.vij.q.ſ.eum qui.7.c. nō furem.ij.q.ij.audiuimus.ij.q.ſ.in pmis.eī de pben.eū qui beneficiū.lib.vi. ¶ Tertio.sunt delicati.nec volūt eccl'ias frequētare.lxxxj.di.si qs.7.c.his.de cleri.nō resi.c.penul.7 fi.7.c.consuetudinē.li.vſ. ¶ Quarto.quidā eor septem 7 octo 7 decē vel amplius canonicatus habēt.7 loca seruitorū detinent occupata.nec ipsi seruiunt per aliū:nec p se. nec de hoc(qđ est deterius)cōscientiā sibi faciunt aliquā. cōtra.lxx.di.sanctor.de cle.nō resi.c.penul.de elec.dudū.ij. de pben.quia intantū.7.c.cū singula.li.vſ.lxxxix.di.singula.Adde hic qđ notaui.ſ.§.primo.xxiij.Et in additione que incipit.passim. ¶ Quinto.accumulāt pecuniā de prebēdis:nec pauperib⁹ quasi aliđ largiūtur.xij.q.ſ.§.fi.immo negotiantur de suis pecunijs.lxxxviij.di.negotiatorē. ¶ Sexto.q: male viuūt.canonici ecclesie cathedralis luxurijs debachātes. Vñ pōt dici q tota domus taliū capite deo:sum pēder.ar.xxxij.q.vſ.c.vlri.ibi.Vis tuā domū capite deo:sum pēdere:nā 7 totius ciuitatis status p tales cōturbatur:maxime qñ nolūt epis obedire.xvij.di.§.hinc eriā.Labo:ent ergo 7 studeāt circa opera ciuitatis. xxj.q. iij.c.fi.ibi.ne quo⁹ forma 7 exemplū esse debēt offendant aspectū. ¶ Septimo. q: discordant in capitulis 7 partes sibi faciūt:maxime circa electiōes.in qbus quasi nihil de deo agitur.sed sequūtur carnalitatis affectū tam priuati q̄ prelati: nō iudiciū rationis.ad hoc eī de his q̄ fi. a ma. par.capi.c.ſ.de elec.in causis.§.ſ.7.c.cū dilecti.c. cōgregato.c.audiris.c.cōsiderauim⁹.7 de pben.graue.vt ec.bene. c.ſ.§.oibus.viij.q.ſ.moyses.ſ.q.iij.si qs prebēdas.xxiij.di. quādo. Vñ quū in ecclesia argētina tractaret capitulū de canonicis creādis:7 quilibet noīaret neporē suū vel consanguineū inhabilem 7 inutilem: quidā Romanus q̄ ibi erat canonicus: quēdam asinū q plus q̄.xv. annis capto seruierat:noiauit/dicēs q dictus asin⁹ ppter seruitiū qđ ecclesie fecerat:dignio: erat oibus noiatis.7 sic erant'confusi alij nominātes. vide eī de elec.vbi periculū. §.ceterū. ¶ Octauo.de suis reditib⁹ ecclesiasticis emūt filijs 7 cōsanguineis suis possessiones.7 sub eor noīe emptionum confici faciūt instrumēta.7 sic defraudant ecclesias.contra iura.xij.q.iij.c.ſ.7.q.iiij.c.ſ.7 eī de pecu.cle.in pmis.iiij. c.quia quicqđ emitur de pecunia ecclesie/ecclesie est.no. xij.q.ſ.res ecclesie.7.q.ij.aplicos.7 de pecu.cleri.inquirendū. ¶ Nono.quia cōiter in capitulis suis epis ex malitia et cōtumacia cōtradicunt.nisi eor faciant volūtates.contra oia illa.c.xſ.di.c.ij.7.iij.xij.di.c.ſ.de cōse. dist.iij. celebritatem.eī de prescrip.cū non liceat.in aur.de eccle.ti. in pn. ¶ Decimo. quia cōmuniter cōspirant 7 coniurant cōtra suos epos.pena taliū.xj.q.ſ.coniurationū.7.c.cōspirationum. ¶ Undecimo.q: raro cōcordant in epo eligēdo. eī de elec.quasi per totū.quia querūr que sua sunt:non que chr̄isti. vij.q.ſ.sunt in eccl'ia.7 sic cū suis discordijs 7 questionibus 7 frīuolis appellationib⁹ grauant eccleſiā 7 eleros.7 cōtra iura 7 conscientiā facientes ad restitutionē expensarū 7 damnorū 7 interesse predictis tenētur inconscientia 7 in iure.ar.eorum que leguntur 7 no.eī de elec.q̄ sicut.§.fi.eī de fo.cōpe. dilecti.de do.7 contu.finem. eī de elec.cōmissa.§.penul.7 fi. ¶ Duodecimo.quia quū ad ecclesiam non veniūt:cōmuniter non dicunt officium sicut tenentur.xcj.dist.per totū.de rescrip.c.fi.lib.vſ.

¶ Articulus.xxvij. A

Quid dicemus:quod dicit Chr̄ys. Multi sacerdotes 7 pauci.xl.di.multi. Vere multi sunt habētes characterē:7 eius characteris munere priuati. Turba eos contēptibiles facit.xciij.di.legim⁹. ad fi. ¶ Peccant in his cōiter. Primo.q: permittūt se indignos ad ordines pmoueri.xxiiij.dist. quando.xxiij.dist. his igitur lege.7.c.tales.de eta.7 quali.cū sit.xxxviij.dist. que ipsis. ¶ Secūdo.q: non recipiūt ordines ppter deū: vt ei seruiant:sicut interpretat vocabulū clericus.xxj.dist. cleros.xij.q.ſ.clericus.sed ppter beneficiū 7 vitam miserā cor̄ alē. vñ eor intērio est corrupta 7 male fundata. vñ postmodū male viuūt.ar.ſ.q.ſ.pncipatus.facit bene.xxiij. dist.qui eps.in fi. ¶ Tertio.q: prout cōmuniter/pmouētur per simoniacā prauitatē. vñ celebrare nō debent:quia suspēsi ipso iure.eī de simo.tanta.c.tue fraternitatis.ſ.q.ſ. quisquis per pecuniā.c.reperiūtur. ¶ Quarto. q: nimis incōtinenter viuunt.7 vtinā nūqđ continentiā pmisissent maxime Hispani 7 Regricole.in qbus paucis in pauco maiori numero sunt filij laicor q̄ clericorū.ad hec.a.xxvſ. dist.vsq ad.xxix.7 a.xxxj.vsq ad.xxxv.7.lxxxſ.7.lxxxij.dist. quasi per totū.de coha.cleri.7 uu.per totū.7 de cle.coniuga.Et(qđ sceleratius est) per plurimos annos de latere cōcubine qualibet die surgūt:nō pmissa confessione vel hypocritali cum ppōsito redeūdi:7 pcedūt ad altare ad terrificam hostiā consecrandā:panem pollutū quantū in eis est dño cor:dibus 7 labijs sceleſtis offerentes. xlix.di.c. fi.ſ.q.ſ.illi offerunt.c.p:ophera.c.sacerdotes.c.necesse.c.q̄ dā.ad fi.ibi.Et qđ dicit. ¶ Quinto.q: immiscent se spectaculis/7 pōpis mulierū/7 conuiuijs publicis/7 vite inhoneste/vsuris 7 turpib⁹ lucris/fraudibus/amor̄ pecunie/secularib⁹ negotijs atq officijs. Munera cōtinua recipiūt p beneficijs medicine.i.p sacramētis. Dolosi sunt/cōspirator:es/sectātes odiū/emulationes/obtrectationē/inuidiā.sunt vagi oculis/effreni ligua/petulātia 7 gestu fluido labor:ātes. Inuerecūdi sunt/obsceni/ūgines 7 viduas 7 alias mulierculas frequētātes. inobedientes/scelestactātes 7 ertollētes.doctrinā lectionē psalmos hymnos cātica fugiētes. Fm q̄ hec oia tāgit Jsido:us:dicēdo q̄ talia caueāt.xxiij.di.his igit.qđ.c.vtinā oēs clerici maxime prelati 7 pbyteri cōtinue aute faciē cor:dis 7 cor:poris p

que sint trīplex:a presbyteror:ū flagitia.

speculo deportarent.q: eis sufficeret ad salutē. ¶ Sexto. q: libērius dāt ioculatorib⁹ ⁊ meretrīcib⁹ q̄ pauperi. Plus dī ligūt venarī: q̄ psallere. lxxxvj.di.q venatores. ⁊.c.dare. ⁊.c. esau. xliij.di.§.j.⁊ alia negotia secularia exercēt. ⁊ officiū notarie exercēt ⁊ aduocationis ⁊ tutele. cū ne cle. vel mo. c.j.c.de sacerdotib⁹.c.ficut. lxxxviij.dis.p totū. ⁊.c.nec. quia sunt procuratores ⁊ ministri rerū secularium. Vide. xxvij.q.ij. multos ⁊ cū de here. vt officiū.§.ad cōscribēdas. ⁊ qō scripsi.j.§.vlti.ff. specialr. in ar. xxix. ¶ Septimo. q: superiores⁹ suis infideles sunt ⁊ inuidēt ⁊ detrahūt. ⁊ superiores eisdē. quū tñ potiꝰ deberēt esse cōnexi vinculo charitatis. lxxxix.di.ad hoc. xxiij.di. quāq̄. xxiij.q.v.p:odest. ¶ Octauo. q: vnꝰ subtrahit alij parochianos suos tāviuos q̄ mortuos. in quo grauiter delinquūt: ⁊ ad restitutionē tenent oīm preceptorū cū de paro. c.ij.⁊.iij.ix.q.ij.p totū. de pe.di.vj. placuit. ⁊ de sepul. cū pte canonicorū. ⁊.c.seq. ⁊.c.in nostra. ¶ Nono. q: multa vitia sub specie ✠ tutis palliāt. nā quī sint auari. cū de dec. c.j. xciij.di. diaconi sunt. volunt videri boni dispēsatores. quū sint crudeles: volūt vīderi iustitie zelatores. quū sint remissi: volūt videri subditis cōpatientes. xlj.di. sepe. ij.q.vij.§. his ita respōdet. vij.q.j.§. hoc tūc. de here. ficut in vno corpe. ¶ Decimo. q: imponūt missas p pecunia cōfitentib⁹ sibi: vt pecuniā p eis ipsi recipiāt: ⁊ fingāt se dicere. qō nō debēt facere. q: quāq̄ p sacrificiū altaris aīe liberent. xiij.q.ij.aie. hoc tñ in fraude p:sumunt facere. vt accepta pecunia p illis missis. eos ab onere penitētie releuēt. ar. xxvj.q.vij. alligant. Et q: talis pnia non inuenit a canone cōcessa: ergo p̄hibita. de trāsla. inter.§. sed nec. Et q: species mali est. j.q.j. emendari. de vi. ⁊ ho. cle. si ab oi. Si aūt talē penitētiā iniungūt: dicāt q̄ faciāt sibi eas dici p alios sacerdotes. non tñ vicinos eis: q̄ similiter obo auaritie laborāt. alias posset fieri fraus legi. ar. cū de restī. psonas. de iudi. tāq̄. Sed semp tutius est aīab⁹ eorū q̄ tales pnias nō imponāt. q: semper est timendū ne magis auaritia q̄ charitas sit in causa. ar. cū de cēsi. ea q̄. ⁊.c.ex pte. ⁊ de decī.c.j. ad fi. Et sanū est cōsiliū a talib⁹ impositionib⁹ sicut a periculosis cōtractib⁹ abstinere. q: q̄dq̄ auari sacerdotes palliēt cogitatiōes: tñ intētionē quā habēt de rebus piēdis oblationib⁹ oipotēti deo nequeūt occultare. cū de vsur. in ciuitate. p̄m Ost̄i. q̄ ita no. in summa. de pe. ⁊ re.§. ⁊ ad q̄d. ff. q̄d fi sacerdos. ¶ Undecimo. q: sibi adinuicē inuidēt ⁊ cōsumūt. ⁊ ideo deteriores rapto:ib⁹ sunt. vj.q.j. ex merito. c. deteriores. c. summa iniq̄tas. de pe. di.j. homicidio:. ¶ Duodecimo. subdoli sunt ⁊ fallaces. et incōstātes ⁊ ficti. multa ꝺba inhonesta ⁊ illicita p̄ferētes. ꝺ iura. xxij.q.ij. nec artificioso. ⁊.c. oē genꝰ. ⁊.c. is aūt. ⁊ q.v. iuramēti. Et nō solū p̄m Ambꝝ. filij diaboli sunt. q: peccant in ꝺbis fallacib⁹. sed etiā in operib⁹ simulatis. e.q. cauete. Et p̄m Ber. Uerbū sacerdotis aut verū aut sacrileg̃ū. ⁊ iterū. Nuge in ore sacerdotis blasphemie sunt. ¶ Decimotertio. q: nō recte penitēti ferūt testimoniū: vel vere penitentē accusant. corrupti munere inuidia vel fauore. qō eis p:ohibēt cū de simo. nemo. ¶ Decimoquarto. q: sepe cū parochianis mulieribꝰ q̄s ad cōfessionē admittunt scelestissime fornicant. in quo casu cēs. xv. annis. p̄sbyter. xij. penitere ꝺz. ⁊ si ad scientiā ppli venerit. deponat. xxx. q.j. non debet. ⁊.c. si q̄s sacerdos. ⁊.c. oēs. ¶ Decimoquinto. q: peccāt in sacrificijs: dū hostiā fractā offerūt: vel a muribus corrosam: vel putridā: vel nō de simila. i. de flore farine confectā: vel nō totaliter triticeā. vel nimis paruā. licet ibi sit corꝰ christi. sed q: p ppīm vir videt. vel de corrupto tritico cōfectā: vel nō rotundā: ꝓpter significationē. q: ibi est deꝰ ⁊ tota trinitas carēs principio ⁊ fine: vt forma circularis vel sphera. xxij.dis. p̄hibite. nec fit nimis subtilis: q: adheret palato species. Et dicebat papa Nicolaus. iiij. q̄ poneret satis de pasta. i. massa in hostia. Et pte apl̄oꝝ de panib⁹ cōficiebant. Act. ij. ibi. Et fractione panis. qō intelligit de corpe christi. ficāt ponit in legēda de corpe christi. Sit etiā hostia bñ cocta: ficut christꝰ in cruce in solis ardore in meridie. q: melꝰ ⁊ decentius teritur. q: terēda est. nō trāsglutiēda. sicut faciūt q̄dā. de ꝺse.di.ij. vt q̄d paras. ⁊.c. ego berēgarius. Licet sint p̄dicti defectꝰ in hostia. tñ p̄sbyter ꝺficit. Unū sine aqua vel ecōtrario. vel ponētes plus de aq̄ q̄ de vino. vel in puatis domib⁹ celebrātes. aut sine lumine. aut in ecclīa violata. aut sup altari moto vel remoto fracto. aut in altari in q̄ eadē die celebrauit. eps sine licētia. Nō cūstodiūt christma vel eucharistiā sicut debent. Nō mūdāt siue lauāt vestimēta vel vasa ecclīastica. vt decet. vt hec p̄bant. cū de ꝺse.ec.c.j. ⁊.c. cōsuluisti. c. ligneis. de custo. eu. c.ij. de ꝺse.di.j. c.j. c. ficut nō alij. c. sufficit. c. nemo. c. vestimēta. c. vasa. de ꝺse.di.ij. scriptura. c. in sacramēto. c. fi. de cele. misc. j. ⁊.c. cōsuluisti. c. cū pte. c. sane. c. referēte. c. pniciosus. Adapta p:udēs lector: has ꝺcor. ar. p̄e. ¶ Decimosexto. q: polluti nocturna pollutiōe ex crapula vel ebrietate vel turpib⁹ delectationib⁹ ⁊ cogitatiōib⁹ diurnis descēdente celebrāt: ⁊ frequēter nō ieiuni. de hoc. vj.di. restamentū. viij.q.j. nihil. de ꝺse.di.ij. liq̄do. ⁊ di.v. vt icimi. lxxv. di. qō a patrib⁹. de cele. misc. j. Si aūt abluendo os mane ante missam. glutiat casu aliquā stillā: eadē rō esset: si casualiter micā panis vel rei alterius esibilis glutiret. q: de modico nō curat. legit ⁊ no. de ꝺse.di.ij. reuera. in pn. glos. exceptis. nō impedit celebrare: nisi ex ꝓposito b̄ faciat. ar. xxiij.q.v. de occidēdis. xv.q.vj.c.j. talia cū cōtēni p̄nt. ff. de vērē inspi. l.j.§. fi. Si aūt ex ꝓposito accidat porcīa mīnimus: celebrationē impedit. vt p.c. nihil. fm Ost̄iē. q̄ ita no. in summa. de ꝺse.ec.§. ⁊ q̄liter. ff. ls q̄d. P:ūsus tñ cōsicit: ls grauiter peccat. de ꝺse.di.j. sacra. ⁊ di.ij. liq̄do. vbi de hoc. ⁊ no. cū de cele. misc. ex pte. ¶ B Decimoseptimo. q: p:out cōiter nō dicūt horas canonicas. viij. ad qs tenent. xciij.di. p̄byter. ⁊.c. vlt. lxxxj.di. eos. cū de cele. misc. j. ⁊ in.c. graui. in clemē. eo.ti. Et si dicūt: nō dicūt in ecclīa vt tenētur. xcj.di.c.j. ⁊ xciij.di.c. vlt. de cele. misc. j. Et ꝓptera pulsant cāpane ad horas: vt ꝙueniat ppl's ⁊ clerici ad diuinū officiū dicendū ⁊ audiēdū. cū de of. custo. c.j. ⁊.ij. ⁊ de offi. archipb̄. c.ij. ⁊ no. Ost̄i. in sum. de ꝺse.ec.§. fi. in fi. Sed etiā quū dicūt horē ordine ꝓpostero: sepe ponēdo currū añ boues: dicēdo p̄ma tertiā q̄ p:imā: vel vesperas q̄ nonā: ⁊ missam q̄ matutinū vel p:imā. Nō imp:obo cōsuetudinē quorūdā monachoꝝ q̄ missam matutinalē dicūt āte p̄mā: et post dicūt p̄mā ⁊ aliā missam. in tertio ar. de ꝺse.di.j. necesse. cū.c.se. Et b̄ est qō dō: de of. archipb̄. c.ij. ibi. Incipiēdo p oēs horas canonicas indeclinabiliter pseuerēt. i. nō recip:ocido ordinē officij ꝓponēdo postponēdū. de cele. misc. j. in fi. fm Ost̄i. q̄ ita no. in sum. de ꝺse.ec.§. a quo dz aūt. Nec debēt horas soli dicere i ecclīa nec missam. de ꝺse.di.j. hoc q̄s. vbi tñ no. q̄ inclusus pōt missam dicere. cū de vi. ⁊ ho. deri. vt q̄sq̄. de fi. p̄sbyt. ꝓposuit. ad fi. vij.q.j. illud. lxxxj.di. in oīb⁹. de cele. misc. j. ibi. a scholaribꝰ. q: cēt ei periculū de irregularitate. cū de sen. ex. cū medicinalis. §. fi. lib. vj. ⁊ alijs sibi participātib⁹ de excōicatiōe ⁊ de interdicto sibi ingressu ecclie. xj.q.iij. excōicatos. cū. c.se. ⁊ de puīl. cp̄or. li. vj. Excōicat⁹ tñ licet nō dicat horas cū alijs: ⁊ suspensus ab officio. vel interdict⁹ ꝓ se tñ tenet dicere. vt no. xxvij. di. p̄sbyter. ⁊ de cle. ex. mi. illud. in glos. in b. Et si dicūt horas sine officiū: nō dicunt in pte suo sicut tenent. cū de cele. misc. j. nisi sint dediti agriculture. ꝓpter paupertatē. q: tūc simul pñt eas dicere fm formā ciusdē. c. ⁊. xcj. dis. clericus vicū. Idē tenet Ost̄i. de clericis peregrinis. q: pñt simul dicere horas suas: ⁊ postea facere iter suum. Idē intelligit de curialib⁹ ⁊ officialib⁹ occupatis. vt no. in sum. de ꝺse.ec.§. ⁊ q̄liter. ff. ⁊ no. ꝓ pte. c.j. de cele. misc. j. ⁊ de doctorib⁹ acrū legētib⁹. ⁊ de platis et clericis legitime occupatis. q: eadē rō est vrobiq̄. q̄ idē ius pticrim in ecclesijs nō residēribus. Sillis cū cōgratis rō silia iura suadere videt. ff. ad. l. falcl. Sillis cū cōgratis rō silia iura suadere videt. ff. ad. l. falcl. vlti. ⁊ cū de ꝺfirma. cū dilecta. §. nos igitur. ⁊ in glos. silis. ⁊ de ꝺfirma. cū dilecta. §. nos igitur. ⁊ in glos. silis. vlti. ⁊ cū de ꝺfirma. cū dilecta. §. nos igitur. ⁊ ordinarias di

¶ L Decimooctauo. q: missas diurnas ⁊ ordinarias dimittunt ꝓ peculiarib⁹. q: oēs celebrant ꝓ salute viuorū ⁊ mortuoꝝ. cū de cele. misc. c.ij. Idē o null⁹ p̄sbyter eas debet dicere in publico b̄ mō q̄ ꝓpter ipsas peculiares. publice et diurne q̄ audiri debēt ab oib⁹. omittant. de ꝺse.di.j. et b

Zelus bonus antecedit obstaculum.

antẽdendũ. Nã ſm cõtinentiã dierũ miſſarũ ſunt ſolẽnia celeb:ãda.eẽ de cele.miſ.cũ creatura. Si aũt miſſa dici cõ uentualiter celeb:eẽ:pñt alie peculiares dici ab alijs ſſbyteris.vt ibi innuit. ¶ Decimonono.q: celeb:ãt p:o adulationib⁹ ſecularitũ:ꝛ p pecunia. Et iã ꝛ ſuetudine vel poti⁹ coꝛruptela.eẽ de ꝛſue.cũ venerabilis.in pleriſq; partib⁹ vt in Portugallia vbi miſſa ꝑ trib⁹ ſolidis eſt taxata:q; taxatio ſimoniã inducit.eẽ de ſimo.dilect⁹ filius.A.inoleuit q miſſa taxata trib⁹ vel.iiij.denarijs vel vno ſolido vẽditur ꝛ emitur a ppl'o ceco ꝛ ſſbyteris ſimoniacis ſceleratis.ꝛ id eẽ de ſimo.ſicut in eccl'ie coꝛpoꝛe.ꝛ.c.null⁹.ꝛ.c. ad apoſtolicã.de ꝛſe.di.i.ſufficit. Pot̃ tñ ſacerdos ad aliq̃d rẽpus vel dies operas ſuas locare:ſi nõ pot̃ aliter viuere:ꝑ laboreñ ꝑ miſſis pecuniã recipiẽdo.ar.C.de loca.ꝛ cõduc.q̃ opas.de pbẽ.ſignificatũ.vbi de hoc.xij.q.ij. charitatẽ. xcj. di.c.i.ij.ꝛ iij.ſ.q.j.iudices.ſ.q.ij.c.penul.ꝛ vlt.ꝛ.q.iij.relatũ. xij.q.ij.quicũq;.ꝛ.c. eccl'iaſticis.ꝛ ar.op.xij.q.ſ.illi q̃. eẽ ne p.vi.c.ſi. Sed caueat ꝙ intẽtionẽ ſuã p:incipalẽ nõ ad pecuniã referat:ſed ad remiſſionẽ ꝛ veniã obtinendã. ¶ Si ſo ſacerdos ſit eccl'ie deſpõſatus ꝛ intitulat⁹:nihil ex pacto ꝺz recipere:etiã obrẽtu ſumptuũ.de cõ.di.ſ.ſufficit.ſm Oſtiẽ.q̃ ſicno.in ſum.de ſimo.§.q̃lirer.ñ.ꝛ ſunt hec.ꝛ de con.ec.§.a quo.ñ.pot̃. Idẽ no.Ber.in p.c.ſignificatũ.ꝛ b legit ꝛ no.xxj.q.ij.c ſicut. No.etiã Bof.in ſum.ꝛ in titu.de ſimo.in ñ.q̃rit̃ an ſacerdos.q⁹ ſi ſacerdos nõ teneꝯ ad illũ officiũ ꝙ quo pecuniã recipit:ꝛ ſumptus ei deſunt:nõ peccat nec ſimoniã cõmittit.ꝑ p:e.c.iudices.q: locare pot̃ operas ſuas vt ſup:a ꝓbatũ eſt.dũ tñ in celeb:atiõe miſſe vel alio:officio:ꝛ intẽtionẽ ſuã habeat ad remiſſionẽ obtinendã.ſecũdario autẽ reſpectũ hr̃e pot̃ ad denarios/vt dictũ eſt. P:o illo aũt officio q̃ teneꝯ ſine pecunia exequi:ſi pecuniã recipit:ſimoniã cõmittit.ſ.q.iij.vendẽtes. Sz etſi nõ teneꝯ ad illud:hz tñ alꝫ ſumptus ſuos. P:o denarijs illud exeq̃ aut eſt ſimonia cũ aut auarũ. Verũtñ ſi laici cõſueuerũt dare eleemoſynas ꝛ ſubtrahant:puto eos poſſe cõpelli talẽ laudabilẽ cõſuetudinẽ obſeruare.eẽ eo.ti.ad aplicã.§.ſi.ꝛ ſic ad dãdas oblationes.vt.xvj.q.ſ.ſtatuim⁹. xxij.di.ꝑter hec.in ſi.legit de hoc ꝛ no.de ꝛſe.di.ſ. ois chꝛiſtianus.ꝛ no.Oſti.in ſum.de paro.§.in q̃b⁹. ¶ Viceſimo. q: tabernas intrãt ꝛ tabernas tenẽt:ꝛ cõuiuia ꝛ comeſſationes frequẽtãt:ꝛ ibi ſe ingurgitãt:ꝛ nedũ ibi ter bibũt: immo calices fecũdio:es exhauriũt abſq; meſura. in q̃b⁹ cõuiuijs nec ſacra lectio legit:nec cibi bñdictio/nec i fine refectiõis gratiarũ ſequitur actio.ſed audiũt ibi ꝛ faciũt plauſus ꝛ riſus incõditos ꝛ fabulas inanes:et turpia ioca vꝰo vel to:natricib⁹ añ ſe fieri patiunt̃ ꝛ laruas demoniũ.cõtra cano.xliij.di.ꝑ totũ.de ꝛſe.di.v.null⁹ ſſbyteroꝝ. cũ.c.ſeq. ¶ Viceſimoprimo.q: celeb:ãt cõiter cũ mo:tali pcõ/maxime luxurie.ꝛ ideo addũr ſibi iudiciũ ꝛ mo:tẽ. de ꝛſe.di.ii.q̃tidie.ꝛ.c.ſcrã.ꝛ.c.q̃ ſcelerate.ſ.q.ſ.ſacerdotes. ꝛ.c.ſacroſancta.eẽ de coha.cle.vñ.ꝛ.c.vlt. Si tñ inſtat neceſſitas celeb:ãdi:vt q: feſtũ/vel funus.vel ꝑſona notabilis:ꝛ nõ hz cui cõfiteaꝯ de mo:tali:ſi cõterit:q: cõritione culpa remittit̃.de pe.di.ſ.in ꝑnis.c.ꝛ.§.vſq; ad.§.alij ecõtra.ꝛ confiteri.ꝑponit quã citiſſime poterit:celeb:are põt abſq; reatu. vt no.eẽ de cele.miſ.de hoie.in vlti.glo.ſ.in ſi. ¶ D Viceſimoſecũdo.q: frequẽter p negligentiã eoꝝ ſanguis diſtillat in tabula q̃ ſtat ad pedes ſſbyteri.ꝛ tũc lingua ꝺz lãbi:tabula radi.ſi in terrã:locus radeꝯ:et igne cõſumeꝯ:ꝛ cinis iuxta altare cõdeꝯ:ꝛ ſacerdos.xl.diebus penitebit.Si aũt ſup altare ſtillauerit calix:ſo:beat miniſter ſtillã:ꝛ trib⁹ diebus peniteat.Si ſup linteũ altaris:et ad ſcõm linteũ puenerit.iiij.dieb⁹ peniteat.ſi vſq; ad terciũ.ix.dieb⁹.ſi vſq; ad quartũ.xx.dieb⁹.ꝛ linteamina q̃ tetigerit ſtilla miniſter trib⁹ vicib⁹ abluat calice ſubterpoſito in q̃ recipiaꝯ aq̃ ablutionis:ꝛ iuxta altare recõdaꝯ.hec legunt̃ de ꝛſe.di.ij.ſi ꝑ negligẽtiã. Si ño euchariſtiã per ebꝛietatẽ vel voꝛacitatẽ euomuerit ſſbyter.lxx.dieb⁹ peniteat.Si laicus.xl.Si eps.xx.di.c.ſi q̃s per ebꝛietatẽ. Nõ tñ credo ꝙ teneaꝯ euomes illõ ſacramẽtũ reaccipere ꝓpter perſculũ it erũ euomẽdi.ſicut nõ teneꝯ accipe ſi aliq̃d turpe ceciderit in calicẽ/aranea/muſca/vel ſile. vt no.in ꝑ.c. ſi ꝑ negligẽtiã.ſed recõdeꝯ in caꝛſula ꝓpe altare ꝺz hoꝛa:ſi ce.ar.ꝑ.c. ſi ꝑ negligẽtiã.ꝛ q̃diu fuerint ibi accidẽtia: erit ibi verũ coꝛp⁹ chꝛiſti.vt ibi no.ꝛ di.e.nõ iſte eſt panis. Si aũt ſſbyter nõ bñ cuſtodierit coꝛp⁹ chꝛiſti:ꝛ mus vel aliõ aial comederit vel coꝛroſerit illud:vel aliter ꝓdiderit: aut ꝑs eiꝰ inuẽta nõ fuerit.xl.dieb⁹ peniteat.de ꝛſe.di.ij.q̃ bñ. Et iõ diſtricte p̃cipit Hono:iꝰ terriꝰ q⁹ euchariſtia in loco ſingulari mundo ꝛ ſignaro ſemp hono:ifice collocata deꝛnote ac fideliter cõſeruet̃.ne ſiniſtra manꝰ ad eã poſſit exẽtẽdi.eẽ de cele.miſ.ſane.de cuſto.eucha.c.ſ.qõ ſſbyteri ma le ſeruãt:fiũ ꝛ alia. Illa etiã hoſtia repoſita frequẽter ſaltẽ de octo.ꝛ.viij.dieb⁹ renouãda eſt ꝛ abſumẽda:ne eiꝰ accidẽtia coꝛrũpant. ¶ Xviij.q: nõ cõſeruãt hoſtiã cõſecratã ꝑ infirmis:vñ frequẽter infirmi ſine cõione moꝛiunt̃.ꝺ id de cõſe.di.ij.ſſbyter euchariſtiã.eẽ de of.archipſ.c.officiũ. ¶ Xviiij. q: nõ cito vadũt ad audiẽdas cõfeſſiones infirmoꝝ.vñ frequẽter ſine ꝛfeſſione moꝛiunt̃.vñ rei ſunt aiaꝝ illoꝝ.xxvj.q.vi.ſi ſſbyter. cũ.c.ſeq.ꝛ legit ꝛ no.ꝑ.c.de of.archipſ.c.ij.glo.ſi culpa. Idẽ faciunt de alijs ſacramẽtis: q: differũt ea cõferre.qõ periculoſum eſt valde: maxime i ſacramẽto baptiſmi. Vñ dicebat be.Amb.quũ irer ad baptizãdũ Valẽtinianũ imperatoꝛẽ q̃ moꝛte poccupat⁹ baptizat⁹ nõ fuit:Vere frẽ meũ doleo.alter dixit caput meũ doleo.iiij.Reg.iiij.q: quẽ regeneratur⁹ erã perdidi. Ille tñ gr̃am quã popoſcerat nõ amiſit.vt no.eẽ de ſſby.nõ bap. c.ij. Legit etiã de brõ Marcello Anglie epõ q⁹ q: diſtulit baptizare puerꝝ.ꝛ iõ ſine baptiſmo deceſſit.ſeptẽnẽ pniam in hoꝛo regis Anglie ſpõte p:iuat⁹ dignitate epali in ſle uit.ad b eẽ de of.archipſ.c.ij.in fi.ſ.q.ſ.baptizãdis. ¶ Xv. q: cũ malis ſuis exẽplis litib⁹ ꝛ cõtentionib⁹ furtis homicidijs pplm ſcãdalizãt.voluunt̃ eñ in laqueũ toꝛtuoſum in oibus locis ponẽtes ſcãdala.ſicut ait Hiero.xxiij.q.iij. tráſferunt̃. ¶ Xvj.q: faciũt ſibi relinq̃ legata a teſtatoꝛibus q̃ eis cõfitentur.vt no. Inno.eẽ de teſta.req̃ſiſti.in fi. ¶ Xvij nõ docent parochianos ſymbolũ ꝛ fidẽ ꝛ oꝛonẽ dñicã.eẽ de vi.ꝛ ho.cle.vt q̃ſq;. ¶ Xviij.q: multi coꝛ ifames celeb:ãt.ꝺ cano.l.di.de his.ꝛ.c.ſi poſt.ꝛ indigne celeb:ãtes idololatris cõparãt.xxxij.di.§.poꝛro. ¶ Xix.multi ſſbyteri maxime nobiles et delicati ꝛ diuites q̃ magis ꝓpter bñficia curã habẽtia coacti ꝓmouent̃: q⁹ ꝓpter dei ſeruitiũ.eẽ de elec.lꝫ canõ.li.vj.aut nũq⁹ aut rariſſime celeb:ãt.q̃dã coꝛ habẽtes leſam cõſciam.q̃dã ꝓpter ignauiã. vñ peccãt grauiter ſacr̃m oꝛdinis ſſbyteri ꝛ eiꝰ gratiã in vacuũ recipiẽtes.ij.ad Coꝛ.vj.ꝛ ſe ad illud nõ ꝓparãtes. vñ ꝛ idẽ apls.ſ.ad Coꝛ.xj.P:obet(inq̃t) ſe hõ:ꝛ ſic de pane illo edat ꝛc.ad b eẽ de cele.miſ.dolẽtes. ¶ Xx.non docẽt parochianos ſuos vt in celeb:atiõe miſſe ad eleuatiõnẽ euchariſtie ꝛ infirmoꝝ poꝛtationẽ pfunde ꝛ deuote ſe inclinẽt ꝛ adoꝛẽt.eẽ de cele.miſ.ſane. ¶ Xxj.ꝓpter negligentiã omittũt ponere vinũ in calice: vel loco vini ponũt aquã.ꝛ tũc reponãt vinũ ꝛ p̃ſiciãt aquã:ſz iũgãt cũ vino: ſicut facere cõſueuerũt:ꝛ dicãt ſolũ ño ba cõſecratiõis ſanguinis ſup ipm dicentes.Sicꝫ mõ poſtq̃ cenatũ eſt. cũ ſequẽtib⁹ oꝛonib⁹.niſi ſcãdalũ generet̃ ex ꝓlatione aliaꝝ oꝛonũ.q: tũc ſufficit dicere ño ba ſolũ ꝛfectionis calicis. Si aũt poſtq̃ ſumpſit coꝛp⁹ dñi:etiã ſumit calicẽ: et p guſtũ ſentiat aquã in calice:nõ ꝺz eã emittere:ſed ſumere cũ pticula q̃ eſt in calice: ne viliter tractet̃:ꝛ ꝓpt̃ ſcãdalũ.Si aũt eã deglutiat/aquã ſcz/vltrei⁹ celeb:are nõ põt:q: nõ eſt ſeiun⁹.vij.q.j.nihil.ſm Inno.q̃ra no.eẽ de cele.miſ. cũ marthe.in glo.ſ.ſitas. ¶ Xxij.q: quũ ſint noto:ij fornicatoꝛes:ꝛ p ons ſuſpẽſi quãtũ ad ſeꝛ quãtũ ad alios:ꝛ ſimoniaci etiã occulti:vel alꝫ ſuſpẽſi vel irregulares: nihilominus celeb:ãt oĩ die.vñ ſm Inno.ſunt irregulares.vt no.eẽ de ſen.eꝛ.cũ medicinalis.li.vj.ꝛ Oſti.eẽ de biga.q: ꝛ hoc ſeruat ſtilus curie.q: pniarij cõmittũt dioceſanis diſpẽſationẽ ſup raliũ irregularitate ocubinario coꝛ.ſicut i officio pniarie ſepe feci Hiſpanis.de b ſcripſi.ſ.in j.ꝑte in ar.

xlviij.ꝛ. itē suspēsus.ꝛ cōferūt oīa alia ecclīastica sacramē
ta qđ facere nō pñt:nec a talib⁹ pñt parochiani recipe sa
cramēta:nec eoꝝ audiꝛ missam.xxxij.di.§.verū.c.nullꝰ.eꝛ
de cohabi.cle.vīa.§.fi.ꝛ.c.fi.de simo.tanta.vbi de b.nisi in
motis articulo.xxxij.di.§.veꝝ.ꝛ in glos.sic g̃.ꝛ p Inno.de
here.fraternitatis.ꝛ de ꝓsue.quāto. ¶ Xxxiij. q: ex negli
gētia frequēter omittunt/dū celebꝝār/stolā vel manipulū
vl' amictū.xxiij.di.ecclīastica.nō tñ ex b irregularitatē in
currūt:etiā si sciēter dimitterēt:licet grauiꝛ peccarēt: quū
hoc in iure exp̄ssum nō sit.eꝛ de sen.ex.is q̃.li.vj. ¶ Xxxiiij.
q̃dā bestiales i canone misse exp:imūt vocaliter noia ali
quoꝝ viuoꝝ vel mortuoꝝ p q̃bus oār.quū in canone soli
deo loq̃mur q̃ oim noia nouit. Pōt tñ in missa viui ꝛ mor
tui ppl'o cōmendari.ꝛ p̄sbyter pōt i canone i mēte p aliq̃b⁹
specialib⁹ rogare suspēsis ꝟbis canonis vel iā dictis.de b
de cō.di.i.visum.ꝛ.c.de noib⁹. ¶ Xxxv. aliq̃ eoꝝ mor:bo ca
duco labozātes celebꝝāt.ꝟ.vij.q.ij.c.i.ꝛ.ij.xxxiij.dis.cōiter.
vbi de b.eꝛ de elec.cū inter canonicos. ¶ Xxxvi. aliq̃ eoꝝ
pernoctāt:ꝛ altera die celebꝝāt.de b de accu.ſ cōsliterit.vi
de qđ legiꝛ ꝛ no.de cō.di.i.sacramēta. ¶ Xxxvij. cū vilissi
mis ꝛ sordidissimis ꝛ vetustissimis ꝛ ruptis ꝟcissis para
mētis:ꝛ calicib⁹ ꝛ pallis altaris celebꝝār.quū cm̃ immūdi
sint i se imūda nō abhorrēt:ſz files filꝛia q̃runt. ꝟ id de cō.
di.i.nemo.vbi mādat q̃ coꝝpalia ꝛ palle altaris ꝛ vasa in
tra sacrariū lauenꝛ p diacones ꝛ ministros i pelui noua:ꝛ
nihil aliud ibi fiat:ꝛ i alia pelui lauenꝛ vela ꝛ cor:tine eccle
sie.De mūditia hoꝝ loquiꝛ ꝓcipit Inno.iij.in ꝓcil'. gene
rali eꝛ de custo.eu.c.ij.vbi ōꝝ. Nimis em̃ videꝛ absurdū in
sacris sordes negligere:q̃ dedecerēt etiā in pfanis.ꝛ eꝛ de
in.ec.decet.li.vj.de b p Inno.de pbē.ſgnificatū. ¶ Xxxvi
ij. q: admittūt publice excōicatos ꝛ interdictos ꝛ suspē
sos ab officio ad missam ꝛ ad alias hoꝝas:quū deberent
cessare ipſis intrātib⁹:nec i missa nec i aliꝭ officiꝭ ꝓcede
re donec ereāt: Immo si extra staꝛēt ecclesiā audiēdo diui
nū officiū:cessare dꝫ sacerdos:nisi sit i canone misse. quia
tūc ipse cū seruitoꝛe pōt cōplere missam:ne diuidaꝛ myste
riū vnitatis.ꝛ sic no. Inno.de sen.ex.nup.ꝛ sic itellige qđ
no.xj.q.i.sicut ap'li. Isti aūt excōicati ꝛ interdicti ꝛ suspēsi
Cisti em̃ i iure ambulāt pari passu.eꝛ de sen.ex. cū medici
nalis. Nec eadē.li.vj. Ise ingerētes officio diuino itra ec
clesiā vel extra etiā videndo coꝝp⁹ dñi peccāt mortaliter:q:
ꝓhibiti sunt ab b.eꝛ de cle.ex.mi.illud.de pe.ꝛ re.qđ in te.
de sen.ex.ex frequēter⁹.in clemē. etiā excōicati a sede solū
ap'lica absoluēdi.e.ti.grauis is q̃ vel vi. Admittētes autē
publice excōicatos vel interdictos ad diuina/interdicti
sunt ab ingressu eccl'ie:donec satisfaciāt illi cui⁹ iniam cōtē
pserūt.eꝛ de puil'.ꝛ ex.pui.epoꝝ.li.vj.q̃ interdicto pēdēte/
si q̃s se diuinis ingerat sicut pri⁹:irregularis est.eꝛ de sen.
ex.is cui.li.vj.nō tñ est irregularis q̃ celebꝝat psente excōi
cato.eꝛ de sen.ex.is q̃ vel vi. ¶ Xxxix.q: dāt licētiā suis pa
rochianis vt ꝓficiāt:ſz alijs pſbyteris nō curatis:qđ est ꝰ
ius.eꝛ de pe.ꝛ re.ois.ibi alieno supple execution̄e habēti.
ſm Jo.an.i.curā.q̃ ita etiā no.eꝛ de pui.ꝛ ex.pui.c.ſ.in cle
mē.in glos.b etiā. Nā etiā pōt ꝓficeri etiā de licētia pp:ū sa
cerdotis alteri non curato.vt no.Ray.in sum.sua de pe.ꝛ
re.ꝛ Boff.ꝛ p b facit.xvj.q.j.alia.c.puenit.ꝛ.§.ecce.ꝛ.§.b
idē. Osti.ꝰo tenet exp̄sse qꝫ i necessitate pōt cuilibet ꝓfite
ri etiā nō curato.vt q: imineat bellū:vel grauis infirmitas
vel intrare mare.de pe.di.j.quē peniteꝛ.ꝛ di.vj.q̃ vult.de cō.
di.iiij.sanctū est. Tenet etiā Ostiē.qꝫ si licētiā habeat a p
pꝛio sacerdote vl' iudice sc̃z epo in gne qꝫ cōfiteaꝛ cuicūq;
voluerit:vel tali i spāli: ūmo alꝭ sit discreꝛ:poteꝛit etiā si
curaꝛ nō fueꝛit ꝓfiteri religioso vel seculari pſbytero. eꝛ
de pe.ꝛ re.ne p dilatiōe.ꝛ p̄.c.ois. Nō.c.ipe intelligit indi
sticte nisi suus sacerdos exp̄sse qꝫ i aliq̃ vel aliq̃b⁹ ꝓhiberet
q: tūc obediet ei i dubio.xxiij.q.j.q̃d culpaꝝ. Nō obstaꝛ ſm
eū qđ allegaꝛ Ray.q: iura illa intelligēda sunt de religio
sis q̃ volūt vsurpare parochias sine licētia supioꝝis sui et
fine authoꝝitate epi.vt ipa iura bene innuūt.vel qñ volūt
audire aliq̃ sine licētia iudicis pcto:is vel qñ b faciunt
sine licētia abbatis alia necessitate nō instante.vt innuit.
xvj.q.j.placuit cōi.ibi.nefandissimo ausu psumat. Itē nō
obstat.de fo.cō.c.penul.q: ibi loquiꝛ.in iurisdictiōe cōten
tiosa:quā nō hꝫ q̃s nisi oꝝdinarius.nec alia nisi oꝝdinaria
pōt progari quātū ad psonā.eꝛ de of.dele.p.ꝛ.b.Porro
sicut cōtentiosa pōt pꝛogari.vt ibi.sic ꝛ multo forꝛ⁹ oꝝdi
naria volūtaria.vt hic.ꝛ ar.ff.de of.cōsu.l.vnica.ꝛ de offi.
pcō.l.ij.Denicꝫ quū q̃libet sacerdos recipiat i oꝝdinatiōe
pātē ligādi atq̃ soluēdi dūmō materiā habeaꝛ:pōt solue
re ꝛ ligare.Materiā aūt hꝫ:eꝛ q̃ de licētia spāli vel g̃nali.
ar.ho.in eo gō legiꝛ ꝛ no.xvj.q.j.cūctis.glos.ſ.ꝓpriis sacer
dotis aliquē audiꝛ.nec in b reqꝛo licētiā epi ꝓprietis pcō
ris:ſz sui sacerdotis parochialis tm̃.vt in p.e.ois.nisi in ca
sib⁹ q̃ ad epm̃ spāliter ptinēt.hꝫ Osti.q̃ ita no.i sum.de pe.
§.cui cōfitendū.ꝟ.vij.cū sc.ꝟ. ¶ Xl.q: absoluūt partim p
ignoꝝātiā inexcusabilē.xxxviij.di.in pmis.iiij.c.prim̃ p ma
litiā/de casib⁹ epo reseruatis.ꝰ id in clemē.de ex.pui.reli
giosi. ¶ E P:im⁹ est in solēni pnia iponēda.q̃ sit capi
te q̃dragesime cū solēnitate.de q̃ habes.l.di.i capite.q̃ nō
pōt iponi nisi ab epo tm̃: vel sacerdote de mādato ei⁹ ſm
quosdā. Hoc teneo p ea q̃ no.in.c.ſ.all' de penitētib⁹.ꝛ.c.ij.
de of.oꝝ.Alij ꝰ.sup q̃ vide qđ no. Osti.i sum.de of.archipſ.
§.q̃ ptinēt.ꝟ.quinto.ꝛ se.ꝛ nō nisi p crimine publico ꝛ vul
gatissimo qđ rotā vbē cōmouerit:puta p homicidio/ma
yme vxoꝝis/vl' patricidio vel matricidio publico.l.di.pla
cuit.xxxiij.q.ij.admonere.p:o sacrilegio.xij.q.ij.de viro.ꝛ
filib⁹.de pe.di.iij.de penitētib⁹. Et (vt b:euiter dicā) de oi
pctō qđ rotā cōmouerit ciuitatē/villā/vel castrū/per epm̃
pnia idici dꝫ.xxvj.q.vj.c.ſ.ꝛ.c.fi.de b.l.di.penitētes.c.alie
nū.eꝛ de of.archipſ.c.ij. Scōs est in excōicatis a canone
vel statuto epi.de sen.ex.a nobis.multo poti⁹ ab hoīe.q̃ p
suū excōicatoꝝ vel superioꝝ debēt absolui.eꝛ de of.oꝝ.ad
repimēdā.de sen.ex.p tuas.vide in clemē.de ex.puil'.c.reli
giosi.eꝛ de sen.ex.nup. Tertiꝰ est in irregularitate ꝓce.
vbi etiā eps nō dispēsaꝛ:nisi ei a iure ꝓcedaꝛ.eꝛ de re iudi.
cū eterni.li.vj.ꝛ de sen.ex.cū medicinalis.lib.vj. Quartꝰ.
In incēdio.xxvj.q.viij.si q̃s mēbꝝoꝝ.c. pessimā. Quintꝰ.
est in publice blasphemāte.eꝛ de male.c.statuim⁹. Sextꝰ.
In voto.eꝛ de vo.ꝛ vo.redē.c.ſ.qđ intelligo i dispēsando.
sed a pctō voti fracti absoluere pōt sumꝰ curatꝰ.q: ꝓce.clo
quiꝛ in dispēsando. Septimꝰ. In sacrilegio.eꝛ de sacri.c.
ñ.xxvj.q.v.epi. Octauus.si eps cōfessionē audiuit de ali
quo pctō:eo inferioꝝ nō absoluet.xxj.di.inferioꝝ.ꝛ ar.de cō
se.di.ñ.c.vltī. Nonus.Restitutio male ablatoꝝ incertoꝝ.
eꝛ de iude.cū sit.clemē.de ex.pui.religiosi. Tenet tm̃ Ar chi
dia.eꝛ de testa.c.vlt.lib.vj.q̃ idē q̃ tenet pōt ad cautelā cū
cōsilio epi vel curati.ſm Ray.ꝛ Monal.ꝛ sic erit concor
dia.q: cura pauperū epo pertinet.lxxxj.di.c.penul.ꝛ vltī.ꝛ
lxxxij.di.c.ſ.pauperib⁹ erogare.eꝛ de homic.sicut dignū.ꝰ.
eos.legiꝛ ꝛ no.eꝛ de vsu.cū tu.§.ſ. Decim⁹. Jn clādestine
ꝰbentibus vel cōtra eccl'ie interdictū.eꝛ de clā.desponsa.cū
inhibitio.ꝛ de ma.ꝓtrac.cōtra inter.c.ſ.ꝛ vltī. Undecim⁹.
Jn sacrilegio. xij.q.ij.de viro.xvij.q.iiij.miror. Duodecī
mus. Jn incestu.xvij.q.j.Ng̃inē. Decimusterti⁹. Jn falsa
riꝰs.xix.di.in mēoꝝiā.eꝛ de crimꝫ.fal.c.ſ.ꝛ.ij. Decimusquar
tus.in oppugnentib⁹ filios negligēter.eꝛ de his q̃ fi.occi.c.
vltī. Decimusquint⁹. Jn homicidio volūtario.l.di.miror.
Cōsuetudo etiā generalis/ꝛ in q̃busdā locis specialis/re
seruat epo casus periurij/pcti cōtra naturā cū boibus vel
cū b:utis/instrumēti falsi/corruptionis monetaliū/falsi tes
timonij in iudicio ꝛ similiū. Jn homicidiꝭ volūtariis ad
terroꝝē epi etiā mittūt pctō:es ad curiā p:opter ipsoꝝ cri
minū enoꝝmitatē. ad hoc.xxxiij.q.ij.quicūq;.cū ſi. de hoc
per Ostiē.in sum.de pe.§.cui confitendum.ꝟ.ne in hoc.ꝛ
per Jo.an.eꝛ de pe.ꝛ re.ſi episcopus.li.vj. Addo hic.xvj.
casum de raptoꝝ⁹ vel predonibus publicis.eꝛ de rap.c.ſ.
ꝛ.ij. Decimusseptimus. de rapientibus virgines vel vi
duas.xxxvj.q.ij.raptoꝝes. ibi.ob immanitatem tanti facti
noꝝis derestamur illos vehementius plequendo ꝛc. Dec
imusoctauus. Jn hereſi publica vel occulta.eꝛ de hereti.

Nō sunt admittē di ad rē diuinam excōmu nicati.

ad abolendam. §. ſ. q: ⁊ tales excōicati ſunt. vt ibi. ⁊. c. excōicatus ſ. ⁊. ſ. ℭ Xlx. In apoſtaſia vel fidei vel religionis vel clericatus. eſt de ap. quidā. cū. c. ſeq. Xx. In vſura. eſt de vſu. vſurarū. li. vſ. Xxſ. In ſimonia in cui⁹ cōparatiōe cetera crimia ꝓ nihilo reputant. ſ. q. vlti. c. vlr. eſt de ſimo. per tuas. ſ. ⁊. c. ſicut ſimoniaca. cū. c. ſeq. Et credo vbicūq; eſt neceſſaria epi diſpenſatio in pcō: illius pcti in fo:o penitentie ad euz ptinet abſolutio. q̄ in ꝑma parte poſui in §. q: eſ⁹ in ar. l. Epis aūt nullius pcti abſolutio interdicitur in fo:o pnie: q: ſucceſſo:es apło:z ſunt. lxviij. di. quoz. q̄bus dictū eſt Matth. xviij. ⁊ Jo. vlti. Quodcūq; ſolueritis ſup terram ⁊c. de pe. di. ſ. quē peniteat. nihil exigiēdo. eſt de ma. ⁊ obe. ſolite. §. penulti. ℭ Xlſ. q: abſoluunt ⁊ ligant: ⁊ neſciūt quaſi aliqd: ⁊ ceci ſunt ⁊ duces ceco:um. Matth. xv. ⁊ Luce. vſ. ⁊ imponūt nūc leuiſſimas pnias: nunc auſteras. Sunt tū pnie hodie arbitrarie: ⁊ poſſunt ſacerdotes curati canones penitentiales mitigare: et in eis diſpenſare. xxvſ. q. viſ. tēpo:a. c. de his. c. penitentibus. de ꝑſe. di. iij. de penitentibus. de pe. di. ſ. menſurā. cōſiderātis circūſtantijs pctoz ⁊ peccantiū. de pe. di. vſ. c. ſ. ⁊ diſ. v. c. eſt de pe. ⁊ re. ſi. ſignificatū. c. de⁹ qui. ⁊. c. ois. §. ſacerdos. de homic. ſicut dignū. de eo qui cog. ꝓſang. vxo. ſue. transmiſſe. ad fi. xv. q. vſ. c. ſ. xj. q. iij. abſit. Et de hoc p Bern̄. no. eſt de iudic. at ſi clerici. in gloſ. magna. ad fi. ⁊ i ſum. Oſti. de pe. §. que pnia ſit ꝑ pctis. Et reſpondēt de cafib⁹ frequēter difficillimis pctoz. ⁊ vix facrū ⁊ caſum intelligūt ita ſunt hēberes. nedū reſponſionē iuris: qō totaliter ignorant. Et ſic quātum in eis eſt: decipiūt pctores: q̄ nō ſunt ꝓpterea excuſati: q: debēt tales q̄rere ſacerdotes: q̄ ſciāt ſoluere ⁊ ligare. vt iuribus infra allegatis. qō eſt vnū de grauio:ibus periculis q̄ ipſi habent. ſed ipſi miſeriviz hō vident. ad hec de pe. di. vſ. q̄ vult. xxxviij. diſt. q̄ ipſis. xxiij. di. qñ. xx. di. §. ſ. ibi. Jn altera dans ſibi ſciam diſcernendi inter lep:ā ⁊ lep:ā. xj. q. iij. quō. xxvſ. q. vſ. alligant. xlv. diſt. ſunt nōnulli. eſt de eta. ⁊ qua. cū ſit. qui ſi. ſint le. ꝑ venerabilem. §. rōnib⁹. de pe. ⁊ re. ois. §. ſacerdos. de elec. duduz ſi. §. ſ. ibi. Eedem aie dānabiliter ſunt decepte. vide qō ibi no. Ber. in gloſ. q: cū. ℭ Xlj. q: quū vadūt ad cōicandū infirmū: nō po:tant duas hoſtias conſecratas ſicut po:tare debēt. vt cū vna cōicent infirmū. aliā repo:tent honorifice: vt ppls ado:ans non decipiat. ar. ad hec. de cele. miſ. de hoc. in fi. Si aūt nō po:tauerint niſi vnā: in reditu ab infirmo. ceſſet lumē ⁊ ſonit⁹ cāpanelle: q: vacu⁹ redit caliz. ⁊ de hoc no. e. r. ſane. dñs Oſti. ℭ Xliij. comedūt oblationes: ⁊ nō orant ꝑ ppło. ꝛra illud qō ſacerdotes dicuntur comedere pctā ppli. i. oblata ꝑ pctis. vel q: ea oſonib⁹ ſuis delēt. vel q: exēplo bone opationis co:rigūt hoies: vel ꝛbo pdicationis. ⁊ ita quātum in eis eſt/ delent. ſicut legit ⁊ no. ſ. q. ſ. ipſi ſacerdotes. ℭ Xliij. q: quū eoz ſit officiū ppriū pdicare. Malach. ij. nūq; tñ pdicant: q: idiote ſunt. ad hec. xxxvj. diſt. §. ecce. ibi. labia ſacerdotis ⁊c. et xvj. q. ſ. adſcimus. vbi de hoc. eſt de ſepul. dudū. §. verū. in clemen. ℭ Xlv. nō intendūt hoſpitalitati ⁊ infirmoz viſitationi ſicut legitur. eſt de cele. miſ. c. ſ. eſt de ꝓben. de mochis. Tanta em̄ auaritia regnat cōiter in eis: q̄ nedū paup ſed nec amicus ad charitatē eoz introeat niſi vi. vt in Gallicia. lxxv. di. archidiacono. ℭ Xlvſ. peregrinant ⁊ vagant ſine licentia epi/ vel de licentia: ꝑ ſe vicariū dimittentes: frequēter nullū. ꝛra id de ꝑſe. diſt. v. nō opz. ij. eſt de vo. ⁊ vo. re. magne. viſ. q. ſ. ſiquis in clero. eſt de ꝓben. extirpande. §. qui ℞o. de elec. licet canon. §. is etiam. li. vſ. ℭ Xlvij. ꝓpium matrimoniū bene curant. de primonio eccl̄ie nō curant. imo chartam venditiōis cōſanguineis faciūt de emptis de bonis eccl̄ie. ꝛra id. xij. q. iiij. c. ſ. ij. et ij. eſt de pecu. cle. ꝑſbyter. ℭ Xlviij. faciūt ſibi ſeruiri in altari ⁊ in eccleſia ꝑ ſuos filios illegitimos. ꝛra id eſt de ſi. p: elby. in deco:. ℭ Xlix. de bonis eccl̄ie paſcunt ꝯcubinā ꝯtinue ⁊ filios. ⁊ de pecunia eccl̄ie emūt eis poſſeſſiones. ſed tales poſſeſſiōes pōt eccl̄ia ſibi vēdicare. legit ⁊ no. xij. q. ſ. res eccl̄ie. Vñ ad reſtitutionē eoz que ſic dederūt credo eos teneri: ſi habent ꝓpriū aliūde: vt eccl̄iam conſeruent indēnē. vel fructib⁹ beneficij ꝑcuntur in vtilitatē eccl̄ie cōuertendis. ad hec. xliij. diſt. §. ſ. vbi de hoc no. Archid. lxxxvj. diſ. q̄ venato:ibus. de Ydeiuſ. ꝓuenit. facit op. qō legit ⁊ no. xj. q. iiij. c. ij. de elec. cōmiſſa. §. ceterū. lib. vſ. de elec. qō. ſicut. §. ſi. ibi. reddat indēnē. eſt de accu. q̄lit. ij. ibi. diſſipaſſet. in gloſ. ſz q̄r. adde hic qō noraui. ſ. §. qb⁹ q̄. ℞. ſ. cū. iij. ſe. in ar. xlvij. ℭ L. q: ꝓmouētur ad ꝑſbyteratū añ. xxv. ānū: maxime qñ recipiūt curata bñficia: vt poſſint ea hre facti ꝑſbri. ſz mērita ē iniq̄tas eis. ꝑs. xxvj. ℭ Quū añ. xxv. nō debeāt ꝓmoueri: nec in b epi valeāt diſpēſare. ar. eſt de tēp. o:. dilect⁹. ⁊ q̄ no. ꝑ Bar. ⁊ Jo. an. i. §. licet canon. de elec. li. vſ. iō ſuſpēdēdi ſunt ab o:dinis executione. eſt de tēp. o:di. vel nō eſt. ſic ꝓmoti. Nō crederē eos facere fructⁿ ſuos: q: fraudulēter ⁊ ꝛ iura o:dies receperūt: ⁊ ecclēſiā deceperūt. Et ad b eſt de elec. licet canō. li. vſ. de tēp. o:. vel nō eſt. de eta. ⁊ q̄li. gñalē. i clem̄. legit ⁊ no. ꝑ Jo. an. ℭ Lſ. multi ſine licētia ꝓpio:z epoz maxie in remotis ptibus ſe faciūt ab alienis epis o:dinari. ꝛ iura. lxxſ. ⁊ lxxij. di. ꝑ tū. ꝑ totū. Vñ hodie citramōtani o:dinati in Italia abſq; licētia ꝓpio:z epoz ſuſpēſi ſunt ipo iure. nec cū eis pōt citra ſedē aplicā diſpēſari. eſt li. vſ. de tē. o:. ſepe. Alijs iterdicēda ē o:dis executio ſic ſuſcepti. eſt de tēp. o:. q̄ trāſlationē. eſt de tēp. o:. eos. li. vſ. De iſta materia eſt de eo q̄ fur. o:. re. legit ⁊ no. ꝑ totū. ℭ Lij. multi excōicati et homicide ⁊ alias irregulares diuerſis irregularitatib⁹ fiūt ꝑſbri. cū q̄b⁹ p ſedē aplicā ſolūmō diſpēſat. eſt de tēp. o:. c. vlti. de accu. inq̄ſitiōis. ſ. rñ. de ſen. excō. cū illoz. de ſi. ꝑſby. c. penul. ⁊ vlti. li. di. q̄ in aliq̄. eſt de cle. ex. mi. ꝑ totum. ℭ Liij. multi ꝑbri ⁊ alij ꝓſtituti i ſacris maxie in hiſpania in Aſturia ⁊ Gallicia ⁊ alibi ⁊ publice ⁊ aliq̄ties p ꝓpoli cū inſtrumētū ꝓmittūt ⁊ iurāt q̄buſdā maxie nobilib⁹ mulierib⁹ nūq̄ eas dimittere: ⁊ dāt eis arras de bonis eccl̄ie: ⁊ poſſeſſiōes eccl̄ie publice eas ducūt cū ꝓſanguineis et amicis ⁊ ſolēni cuiuio ac ſi eēnt vxo:es legitime. ꝓpter qō reputo eos q̄ſi bigamos ꝓpter malā intentionez cū ope ſubſecuto. xxviij. q. ſ. ſiq; ℞go. ⁊. c. q̄ſt. ⁊. eſt de biga. c. de bigamis. c. debitū. ⁊. c. nup. Et piuros ifames. xxij. q. iiij. q̄ iuramēto. xxij. q. v. ſiq̄s cōuict⁹. ⁊. c. ille. vſ. q. ſ. ifames. Et oēs puari bñficijs. eſt de iureiur. q̄relā. ⁊. c. tua. Et eſ hodie ex cōicatos. de mēre decre. eſt de ꝓſan. ⁊ af. eos q̄. in clemen. Sz etiā ducte dōt in ſeruitutē redigi vel vēdi. vt no. ſ. §. ſe. ℞. penul. ℭ Liiij. q: faciūt ſibi ſeruiri in miſſis a laicis: q̄ ⁊ contrectāt calices ⁊ veſtimenta ⁊ alia eccl̄ie o:namenta. Clerici em̄ dōt ſeruire i miſſis: ⁊ talia eccl̄iaſtica pamēta tractare: nō laici. ad hec. xxiij. di. ꝑbri. ſ. q. ij. c. ſ. de ꝓſe. di. ſ. nemo. de ꝓſe. di. ſ. i ſctā. cū. c. ſe. eſt de fi. pſ. ꝓpoſuit. eſt de vi. ⁊ ho. de. c. ſ. ⁊. c. vt q̄ſq̄. de b no. de ꝓſe. di. ſ. b q̄ſ. xxxviij. di. ſe dulo. ſz rene qō dixi. ⁊ iūge qō no. Jnno. eſt de cele. miſ. c. ſ. in ℞bo ſcholaribus. ℭ Articulus. xxviij.

A Ltimo generali ter de defectib⁹ omniū clericoz tangēdum eſt. Et licet in multiplici parte iſtius operis diſperſim multa tetigerim cōtra eos: hic aliqua ſimul cōiungā vt plenior doctrina habeatur. Et ꝓmo cōiter offendunt in intētione q: non fiūt hodie clerici ꝓpter deū vt ei ſeruiant ſicut ſonat verbi ſignificatio. Clericus em̄ a cleros qō eſt ſors dicit: quaſi in ſortem dei electus. xxj. di. c. ſ. xij. q. ſ. clericus. Sed ꝓpter beneficia maxime nobiles q̄ larga habentes ꝓmonia/ beneficia recipiūt pauperib⁹ debita. Nec dicas dari ꝑñt talib⁹ q: fuiūt eccl̄ie. q: nūq̄ hodie aut raro ſeruiūt. ſ. q. ij. clericos. cū duob⁹. c. ſe. op. ar. eſt de elec. cū ex eo. §. ſ. ibi. Ne ſicut a multis de chriſti ꝓmonio ſublimat⁊ ⁊c. ⁊. c. cōmiſſa. §. ceterū. xvj. q. ſ. c. vlti. in fi. Scdo interſunt cōiugijs ⁊ nuptijs. ꝛra. xxxiij. diſt. ꝑbyteri. xliij. diſ. mulus. palea eſt. Tabernas fine⁹ neceſſitate intrāt. xliij. di. nō oportet. ⁊. ij. c. ſeq. eſt de vi. ⁊ hone. cle. clerici. ij. ⁊ ſcripſi ꝛ. §. ꝓtoꝛimo. ℞ſi. xx. in arti. xxviij. Magicis artibus et

Quibus vitijs clerici ſint vt pluriꝛmuz obnoxij.

augurijs siue incantationibus multi attendũt. ꝓpter qõ debẽt deponi. xxvj. q. v. non opz. cũ. ij. c. seq. Arma etiam offendibilia ferũt. xxiij. q. viij. clerici. ⁊. c. seq. ⁊. c. cõuenio: eẽ de vi. ⁊ ho. cle. clerici. Jn bellis pugnãt multi. xxiij. q. viij. quicũq; clericus. eẽ de homic. sicut dignũ. §. fi. de vo. ⁊ vo. re. ex multa. §. fi. Illicitis lucris et questib⁹ se iniscent. xliij. q. iiij. clerici. ⁊. ij. c. seq. xlvij. di. oẽs. Usuras fre quẽter exercent. xliij. q. iiij. siquis oblitus. dist. xlvj. seditio narios. ⁊. ij. c. seq. xlvij. dist. eps. ⁊. c. seq. Male dispẽsant res ecclesie. x. q. ij. eps. Filios ⁊ ꝓsanguineos de bonis ecclesie nutriũt magis in philosophicis ⁊ lris secularib⁹ q̃ diuinis studentes. xxvij. di. legant. De bonis ecclesie testantur. xij. q. v. p rotum. de testa. ad hec. c. relatũ. Jura ⁊ parochias alienas inuadunt. xiij. q. j. ecclesias. Peregrinatur sine licentia epi. de ꝓse. dist. v. nõ opz. eẽ de vo. et vo. re. magne. §. ipm. vide. s. §. pri. ff. xliij. Permittunt laicos secũ intra cancellos stare. eẽ de vi. ⁊ hone. cleri. c. j.

Comã ⁊ barbam nutriũt. xxiij. dist. clerici. eẽ de vi. ⁊ ho. cleri. c. clericus. Prædia aliena cõducunt: quũ sua eis sufficiũt. legit ⁊ no. eẽ de deci. dilecti. Non portant habitũ clericalem multi ex eis nec tonsuram nec cor̃onã: sed pãnos virgatos ⁊ ptitos ⁊ topetum. eẽ de vi. ⁊ ho. cle. c. vlt. ⁊ de cleri. cõiuga. c. penulti. ⁊ vltimo. de puil'. ex parte. de sen. excõ. si iudex. vj. li. de vi. ⁊ ho. de. qm̃. in clemen. vbi de hoc. de cele. mis. grauj. in clemẽ. de apo. c. j. ⁊ ibi p Jnnoc.

Enormitatib⁹ se immiscent pleriq; eoz. de sen. excõ. cuz nõ ab hoie. c. perendim⁹. Crapule ⁊ ebrietati ⁊ incõtinentie (qõ est eoz virtiũ cõmune) intendunt. ⁊ pleriq; vitio ꝓpria naturam. de quo in Thren. c. iiij. in ofone Hiere. reco: dare. in. ij. ar. plene dicti. ad hec eẽ de vi. ⁊ ho. cleri. vt clericoz. c. a crapula. xliij. di. §. j. cũ. c. seq. de ex. pla. clerici.

Dant histrionib⁹. Intersunt cõuiuijs vbi iterfunt iocularoz. ⁊ mimi. eẽ de vi. ⁊ ho. cle. clerici. iij. xliij. di. his igit xxxiij. di. p. esbyteri. lxxvj. di. donare. ⁊. c. seq. ⁊ de ꝓse. dist. v. nõ opo: ret. ℂ Ludũt ad aleas ⁊ taxillos. eẽ de vi. ⁊ ho. cle. clerici. ij. vbi de hoc. de ex. pla. inter dilectos. vbi de hoc. xxxv. dist. c. ꝓmo. vbi de hoc. Sunt aũt tales ludi nocij ⁊ ꝓhibiles cuitandi. pessimi ⁊ seruiles: quoz effectus iniuria est. Quis em̃ ludos appellet illos ex q̃bus crimina oriũtur: vt in ꝓhemio. ff. veteris. §. illud vero sane. Decem aũt ⁊ septem crimina ex ludis taxillorz oriũtur. Unũ ⁊ primũ. q: continetur ꝓhibitio sancte matris ecclesie. vñ pctm̃ hariolandi ⁊ paganitatis est nõ obedire ecclesie ⁊ imperatori. lxxxvj. di. siqui. Secũdũ. Rapina. vnus em̃ aliũ in ludo nititur spoliare. vñ et plerũq; ꝓtingit q̃ nudi ibi accis ad aleam remanẽt. vnde quoad deũ qui cor respicit ⁊ rapto: reputatur. xliij. q. v. siquid. Et frequẽter ibi se aliqui ludẽtibus vendũt vel in perpetuũ vel ad tempus: ⁊ pcium sui ludunt. quũ tñ venditio hois liberi sit ꝓhibita. ff. ad. l. faui. de plagia. l. j. ⁊ no. j. q. j. q̃ stu det. glol. fi. vbi cum cõditionibus q̃ no. xxix. q. fi. plarum.

Alea detẽ ⁊ septẽ criminia comitantur.

Tertium. Usura q̃ ibi fit. p: estant em̃ adinimicem vel alij adsistentes. xj. p. to. xij. vbi p: e. c. inter dilectos. Quartum. Scandala. Scandalizantur em̃ ex hoc boni. eẽ de renun. nisi. §. per gratiã. Quintũ. Nuge. multiplicantur enim mẽdacia ⁊ verba otiosa ⁊ vana: de q̃bus tenemur reddere rationẽ in die iudicij. xxij. q. v. quotiẽs. ⁊. q. ij. c. in ipsarum. §. Jtẽ qõ dr. cũ. c. seq. xliij. dist. cõiuia. eẽ vt ec. bñ. c. j. §. penulti. Sextũ. Blasphemia. q: ibi frustatim incidũtur mẽbra illius q̃ ꝓpio sanguine nos redemit. marris eius ⁊ sanctoz. Ergo tales peiores sunt iudeis. quia illi saltem corpus integrũ reseruarũt. vide. xxij. q. j. siquis p capillum. vñ ⁊ magis est talis quodãmodo hereticus. eẽ de maledi. c. ij. Septimũ. Furtũ. furtũ em̃ ibi sibi adinuicem faciunt. ⁊ circũueniũt ⁊ decipiũt ⁊ falsam monetaz ponũt. q̃ mortalia sunt. xxv. dist. §. crimis. ⁊ de fur. p totuz.

Octauũ. Violentia. aliquotiẽs enim vt aliquis ludat violẽter detineri. ff. alea. solet. ecce seruit⁹ dura. instituta. de iur. pso. §. j. Nonũ. Crimen falsi. qõ cõmittit in falsis taxillis ⁊ ex certa sciẽtia cõmodãdis siue locandis ⁊ in eis vtendo. eẽ de emp. ⁊ ven. cũ dilecti. eẽ de crimi. fal. fuz eo. ⁊. c. ad audientiã. Decimũ. Mortis causa. q: de ludo vel iniũr ad verba: de verbis veniũt ad verbera: de vulneribus ad homicidia. q̃ a ꝓmo de ludo ad homicidiũ. q: qui occasionẽ dãni dat: damnũ dedisse videt. ff. ad. l. aqui. q. occidit. §. in hac. ⁊ eẽ de iureiur. c. vlti. §. vlti. Undecimũ. Deceptio. is em̃ qui melius scit decipe: melius credit ludere. Sed eccl'ia neminẽ dz decipe. eẽ de dona. p tuas. et dolus ⁊ fraus ⁊ machinatio nemini debent patrocinari. de rescrip. sedes. in fi. de do. ⁊ cõ. c. ij. de elec. c. ij. Duodecimũ. Perditio tpis ⁊ bonoz operũ. nam ꝓpter ludos rudes scholares amittũt tps suũ. vt in ꝓhem. ff. veteris. §. illud sane. Decimũterciũ. Desiderium lucrãdi. ⁊ ecce cupiditas q̃ est mater oim malorz. xlvij. di. bonoz. in auf. vt iudi. sine quoquo fuffra. §. cogitatio. colr'. ij. ⁊ eẽ in p: ohem. decre. Rex pacificus. ⁊ de cõst. nã cõcupiscentiã. Decimũquartum. Locuptio multiplex. scilicet. primo: quz in fipietium: quos malo exemplo corumpit ludens: ⁊ sic delinquit. xj. q. iij. in cunctis. et. c. p: ecipue. de elec. cum in cunctis. de vo. ⁊ vo. redemp. magne. §. j. de sacra vnctio. c. vnico. §. ad exhibendum. Jdeoq; dici põt q̃ domino nostro iesu chr̃isto cui⁹ serui sumus/ois luso: refertur de seruo corrupto. ar. ff. de seruo cor. l. j. ⁊. l. vt tñ. §. vlti. ⁊. l. seq. Decimũquintũ. Adulatio. q: dicũt homines/Pulcher ⁊ bonus luso: est dñs meus. lxxxvj. di. donare. q̃ adulatio clericis capitale crimen est. xlvj. di. §. ecce q̃rer. c. sunt nõnulli. ⁊. c. se. ⁊ dicit lex/q̃ nõ opz laudãdo angeri malitiã. ff. de seruo cor. l. j. §. sed vtrũ. de adulatione triplici vide. xxv. dist. §. criminis. in glos. xxij. sup verbo adulari. Decimũsextum. Ultra turpis. ⁊ sic ledit p: imũ p̃ceptum iuris. honeste viuere. in ꝓhem. decre. Rex pa. §. ideoq;. Nã illa rõne q: inhonestum est/ꝓhibet clericis. eẽ de vi. ⁊ ho. cle. clerici. ij. in aur. de san. epis. §. interdicimus. Decimũseptimũ. Periurium multiplex. qõ fit a ludentibus vt se alter alterũ decipiant. Vñ de eis vere dr. Ecce iurant: ecce pjurant. xxij. q. v. ille.

Quãt maior: ps criminũ superior ex ludo oriatur/ehuj põt ex. l. ff. de alea. l. j. ⁊ ex. l. greca. alearũ vsus. ⁊ ex. §. ffuturioris. ff. veteris. §. illud sane. Unũ tñ nota q̃ uis clerici aliquos ludos honestos inter se possint facere cã recreationis: nõ tñ oẽs: nec aliquos vna cũ laicis simul misti. eẽ de homic. laroz. c. ꝓtinebat. vbi de hoc. ℂ L Immiscẽt se negotijs secularibus. ꝓtra id ne cleri. vel mo. p totũ. Specialiter vrunt officio notarie. cõtra id eẽ ne cleri. vel mo. sicut. qõ itelligit Osti. scz q̃ clerici in sacris ꝓstituti. sicut dicit. c. sicut. secus de alijs fm Jnnoc. Sed cleria notarij nõ possunt facere instrumẽta in secularibus negotijs. vt docet rubrica ista ne cleri. vel mo. sub qua decr. illa collocatur. Si tñ ⁊ in ijs ꝓficiant instrumẽta: valent vsq; quo eis interdicatur. fm Jnnoc. ⁊ Osti. ad hec de pscrip. ad audientiã. de psumptionibus illud. q: multa fieri ꝓhibent: facta tñ tenẽt. eẽ de iureiurã. quẽadmodũ. §. q̃ si post huius. ad fi. ⁊ de pben. dilectus. Postq̃ publice sunt interdicti non valent. eẽ de do. ⁊ contu. veritatis. ad fi. C. de legi. non dubium. Si aũt a laico sunt cõstituti notarij: etiam in spiritualibus nõ possunt cõficere instrumenta. ar. eẽ de deci. tua. de iudic. decernimus. de arbi. cõtingit. de re. cc. nõ alie. cũ laicis. Cui em̃ pncipale ꝓhibetur: ⁊ accessoriũ. de iudi. quãto. ℂ In ecclesiasticis ⁊ spualibus ⁊ in ciuilibus ⁊ criminalibus vbi habet iurisdictionẽ tempore: alẽ ⁊ merũ imperiũ: p iura q̃ sequẽtur puto q̃ eps põt cõstituere rabellionem etiã laicum vel clericum p totã suam diocesim cui cura omniũ cõmissa fit. x. q. j. regenda. xij. q. j. eps. ⁊. c. precipimus. Et qui habeat nedũ mistũ sed merũ imperiũ in ea. eẽ de crimi. fal. super eo. melius in. c. ad audientiã. de rap. in archiepiscopatu. de apo. a nobis. de of. or. cum eps. lib. vj. eẽ de penis. q̃uis. li. vj. de senten. excõ. si clericos. lib. vj. Et si fic fecerit: vocabit ad scribenda acta ecclesiastici fori. ⁊ sic intelligo q̃ clerici põt esse notarij dñi pape. v. q. j. quidã. hz ꝓstitut⁹ a papa gñaliter ꝓficiet instrumẽta. ir. q. iij. cũcta. c. p pncipalẽ. ℂ Põt etiã esse clericus notarius

Etiã de cus notarius potest esse.

archiepi vel epi.ex de ꝓbatio.quonia.ꝛ ar.lxxviij.dist. mo nachus.de simo.c.j.j.q.ij.ficut.sed talis nō habet poresta tem extra diocesim illius qui ipm cōstituit.ff.de iurisd.om. iudi.l.ij.ex de of.le.nouit.ex de cōst. vt animarū.§.fi.li.vj. ff.de do.autho.in.pos.cum vnus.§.penultri. ¶ Duo enim operant ꝛ faciunt fidem haberi hmōi instrumētis. Vnū est ꝓbatio iuramēti.ex de pscrip.ad audientia.§.fi. Scōm est autho:itas iudicialis eius a quo tabellio recipit pote statem.vt pater in aur. de tabel.§.j.ꝛ fi.colk.iiij.ꝛ ex de fi. instru.c.penulti.ꝛ fi.quo:si vnū deficiat:deficit ꝛ effect⁹. C.de ex.l.iij. Nō ergo debet tabellio ecclesiasticus instru mentū cōficere in secularibus:nec secularis in ecclesiasti cis. Consuetudo seruat ꝓtrariū.que fo:sitan valet:ꝛ que dat iurisdictionē.ex de fo.cōpe.cum ꝓtingat. q: cōuersa tio hoꝝ discreta debet esse.ij.q.vij.laicos. C.de epis.ꝛ cle. repentra.ꝛ de testa.cōsulta.in aur.de san.epis.§.oibus aūt laicis.coll.ix. Ergo si laicus scribat vota singulo: in elec tionibus:hoc ipso rep:obabitur electio. sicut factū fuit in electione Placentini. fm Jac. vt ꝛ ꝓbatur ex de elec. massana. Consulimus igit q quilibet eps faciat tabellio nem suū:nec de pot⁹tate dubitamus. Qui em pōt epm ꝓfectare ꝛ regem inūgere/multo fo:tius tabellionem cō stituere.ar.ex de deci.ex parte.iij.lxiij.dist. in synodo. sed hoc:nō poterit demandare.ar.ff.de ru.ꝛ cu.da.ab his.nec mandante. Et cum autho:itate magistri census pōt sibi tabellio alium ꝓstituere ex causa vera ꝛ necessaria/q cō pleat qđ ipse cōplere nō pōt.in aur.de tabel.§.penul.colk. iiij.ad hec de fi.instru.c.penulti.ꝛ fi.fm Osti. qui ita no. in summa.ex ne cleri.vel mona.§.que sunt.ff.clericis etiā. Idcadde qō legitur ex de hereti.officium.§.ad cōscribē das.ꝛ no.in glo.Jo.an.p hanc. De materia ista quō cle rici se immisceant negotijs secularibus:ꝛ quō se non de beant intromittere:ꝛ de qbus.xxiij.di.§.clerici.vsq ad fi. distin.ꝛ.c.his igitur.xxij.xlj.xliiij.lxxxvj.xcj.xcij.di.p totū. ꝛ de cōse.dist.v.nūq.vsq ad.c.de spū. Non repsentant ꝓfessionem suā in habitu:in incessu:ꝛ in mo:ibus: vt re nentur.xlj.di.clericus.ꝛ.c.eps.xxiij.di.his igitur.xxxv.di. ecclesie ꝓncipes.xliiij.di.p totum. Non sunt in exemplū bonū laicis sicut deberent:immo potius in cōtrarium.q: cōiter hodie pei:es sunt clerici q laici. viij.q.j.qualis.vj. q.l.beatus. Nec pcellūt religiōe laicos sicut loco.iij.di. statuimus.ci.ij.c.j.q. Nec explēt ho:as suas canonicas ꝛ statutas diurnas ꝛ nocturnas statutis tēpo:ibus sicut debent.xcj.di.eleutherius.ꝛ.xcij.dist.c.vlti.ex de cele. mis. dolentes. Nec intendūt literarū studio sicut debent.xvj. q.j.sic viue.xxxviij.di.qsi per totū. Item quū res clerico rū pauperū sint:nō tm intendūt hospitalitati ꝛ eleemosy nis:sed aut in suis supfluitatibus ꝛ vana gl:oria expendūt: aut suis cōsanguineis dant:aut in suis immūditijs cōsu munt.xvj.q.j.qm quicqd.xlij.di.§.j.ꝛ.c.quiescamus. xxiij. q.viij.cōuenio:. Contra sanctā castitatē quā dño ꝓmise runt.sic offendunt cōtinue etiam publice: pter ea nefan dissima q in occultis perpetrant: q nec charte recipert: nec posset calamus exarare.de quo:ꝝ immūdicia sepe di spersim in hoc ope pertractaui.cōtra cano.a.xxvj.dist.vsq ad.xxx.p totum.ꝛ a.xxxj.di.vsq ad.xxxv.per totum.ꝛ dixi s.§.primo.ff.iiij.ꝛ.ff.xxj.ꝛ.ff.xxx. in ar.xxviij. Nō est er go mirū si mulieres suspectas tenēt in domo cōtra cano. ex de cohā.cleri.ꝛ mulie.c.j.ꝛ.c.penul.xxxij.dist. interdixit. lxxxj.di.oibus.c.volumus. De pena clerici cōcubinarij. ex de cohā.cleri.ꝛ mulie.clericos.c.sicut.c.si autem.c.vra ducit.c.tua.c.a nobis.c.quefitū. De pena cōcubine cleri ci ꝛ q filij suscepti ex ea in seruitutē redigūtur eccle.c.ti. c.h.xv.q.vlti.cum multe. De pena ꝛ de modo ꝓcedendi ꝓtra clericos ꝓcubinarios:ꝛ an debēt electiōib⁹ itereesse: ꝛ an fine suspēsi:ꝛ an eoipso q a pcō cessant/cesset suspē sio:ꝛ an eoꝝ beneficia possint cōferri.e.ti.sicut p Jnnoc. ꝛ.c.vestra. De materia ꝓcubinarū ꝛ incōtinentie cleri coꝝ.xxxij.dist.nullus.vsq ad.§.ꝓhibentur.ꝛ.c.interdixit. ꝛ.xxxij.dist.c.vlti.xxxiiij.ꝛ.lxxxj.di.per totum. xviij.q.ij.§. p:o hmōi etiam.cum.c.seq.vsq ad.§.Item sunt alij. Qꝛ ꝓcubine coꝝ in vxo:es ducte vel vendi vel in seruitutem debēt redigi.lxxxij.di.eos.xxxj.dist.q Nā. Quū cognoscūt sanctimoniales:debēt deponi.xxviij.q.j.siqs eps. ¶ D

Ex clericis cōiugatis. Qꝛ clericus coniu gatus depositus gaudet p:iuilegio cle ricali.ꝛ an tōsuram po:tare teneatur.ex de cleri.cōiu.in.c.ioānes.ꝛ.c.clerici qui. lib.vj.c.vlti.de vi.ꝛ hone.cleri.clericus.l. dist.c.vlti. lxxxiiij.dist. quisquis. xx.q.iij. cos. An clericus cōiugatus possit habere beneficiū ec clesiasticū vel vacet ipso iure.e.ti.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c.ioānes. xxxj. dist.c.j.xxxij.di.siqui vero.vide.§.in p:ma parte de dispen. §.quia eps.ff.xxv.in ar.l. An clericus cōiugatus possit habere pbendam.de cōuer.cōiu.cōiugatus.fm Jnnocē.

An clericus in mino:ibus contrahens possit vinere lai caliter.xij.q.j.quia tua.ꝛ.e.ti.c.vlti. Qꝛ clerici o:ientales possunt in mino:ibus o:dinibus ꝓtrahere ꝛ vti in sacris matrimonio iam ꝓtracto.de cleri.cōiu.cum olim.xxxviij. dist.diaconi.xxj.di.al'r.ꝛ.c.in cena.xxxij.di.siquis eo:um.

Habens vxo:ē legitimam ꝛ filios ex ea pōt eam pasce re de bonis ecclesie.xxxj.dist.oino.vide qō legitur ꝛ no.ex de cohā.cleri.c.j. An qui o:dinantur ad sacros o:dines ante annos.xxiij.postea possint ꝓtrahere:an cogant con tinentiam obseruare.de tempo.o:d. vel nō est.per Jnno. de cle.nō oꝝ.mi.c.ij.in glos. ifra ānos. An clerici cōiuga ti gaudeant p:uilegio clericali.e.ti.clerici.li.vj. De mate ria clerico:um cōiugato:um. xxviij.xxxj.xxxij. dist.per to tum.ꝛ.xxvij q.j.vt ler. ¶ E

Ex clericis nō residētibus in ecclesia vel p:ebenda. An clericus sine licentia sui epi possit abesse ab ecclesia sua.e.ti.rela tum. An debet intelligi psens/qui p ne gotijs ecclesie abest vel alijs suis:eriaz si iurauerit residere.e.r.ex parte.ij.ꝛ.j. An beneficiū illius q appellat a residentia faciendā/pōt a iu dice appellato alteri appellatione pendente cōmitti:qui eidē beneficio seruiat.de ap. puenit.ij. An intelligit ser uire vel residere q est absens iusta de causa.x.q.ij.hoc ius. (als est.§.sub.c.ea em).e.t.ex parte. An clericus manēs in seruitio epi vel pape/vel ꝓpter infirmitatē absens/p:e sens debeat reputari: ꝛ an debeat pcipere victualia q tm residentibus tribuūtur.e.ti.cū dilectus.c.seq.c.de cetero.

De clericis manentibus in seruitio eo:ꝝ vel canonicis an dicantur in ecclesia residere.p:e.c.de cetero. p Jnnoc.

An platus vltra tempus suū pōt alicui dare licentiaz q sit absens.e.ti.cum ad hoc. Qualis ꝓsensus epi sit neces sarius/vt clericus ad aliam ecclesiam transeat.vij.q.j.pla cuit.j. An debet quis cōtinue in pbenda residere.ꝛ quid iuris si quis plures habet.vij.q.j.placuit.j.ꝛ.c.eps in dio cesi. Qꝛ interdum beneficia exigunt residentiam:nō so lum de iure/sed etiam ex ꝓsuetud̄e/ p:iuilegio/vel sta tuto.e.ti.quia nōnulli.fm Jnnocen. An inferio:es pla ti licentient ad scholas ꝛ alia.e.ti.relatum. fm Jnnocen. ꝛ ex de elec.cum ex eo.lib.vj.in glos.licet. Quando ꝛ qli ter episcopus possit conferre beneficia eo:um qui a suis ecclesijs absunt.ex vt lit.non contest.quoniā.§.si vero.de ap.peruenit.ij.l.dist.contumaces.vij.q.j.§.ambitionis.de cleri.non resi.c.vlti.fm Jnno. An is qui nō residet in ec clesia cum cura/ea ipso iure p:iuetur.de elec.licet canon. lib.vj.de pben.extirpande. An absens possit fructꝰ bñfi cij sine pcō recipere.de cōst.cum ex̄s. An qliber clericus teneat ad residentiā. q bñficia residētia req̄rant.e.ti.q: nōnulli.c.conquerētur.ꝛ.fide.li.vj.de ap.puenit.ij. ¶ F

Ex clerico egrotante vel debilitato.ex de cle rico egro.p totuz.vij.q.j.in summa. An in uito detur coadiutor:.ꝛ de coadiutoribꝰ qui bus ꝛ qualiter dentur. ℞ an liberam habeāt administrationē. vij.q.j.scripsit.ꝛ.§ ecce his de sup.ne.p:ela.grandi.lib.vj. An egrotantes in benefi

cio:um collationibus/in scrutinijs/ꝛ alijs negotijs eccle
sie requirant.de elec.g:.ꝑpter.ſm Jnno.De materia hu
ius tituli.xxxi ij.diſt.vij.q.j.ꝛ.ij.quaſi ꝓ totum.iiij.q.ir.i udi
cas. Quaꝛ clerici co:po:e vitiati ꝓmoueant vel nō.di.
xxxvj.illiteratos.lv.di.ꝓ totū.vj.q.j.infames.circa fi.eꝛ de
co:.vi.ꝓto. De clericꝭ negotiato:ibꝫ.Clerici vt melius di
uinis poſſint vacare officijs:ſecularibus nō debent ipli/
cari negotijs.xxj.q.iij.mollitijs.ꝛ.ij.c.ſeq.vj.q.j.te quidez
xij.q.j.cui po:tio.lxxxvj.di.puenit.lxxxviij.diſt.ꝓ totum.eꝛ
ne cleri.vel mo.ꝓ totum. Q exemplo apl'i ꝓpijs manꝰ
bus poſſunt labo:are clerici: nūmodo diuinū officiū nō
negligant.xcj.di.§.j.ꝛ.c.clericus victū.xxj.q.j.c.j.de ꝑſe.di.
v.nūquā.no.xiiij.q.iij.in ſumma ꝛc. ¶B

Ec clerico excōmunicato/ſuſpenſo/depo
ſito/vel interdicto celeb:ante. An excō
municato vel interdicto licet ſtare ante
fo:es eccleſie dū celeb:ant diuina.de pe.
ꝛ re.cum in te.eꝛ in de.de ſen.excō.ꝛ fre/
quẽtibus.cū.c.ſeq.'ꝛ ſeq.§.de ꝑſbyteris.
ꝙ.xxxvj.in ar.xxviij. Ignoꝛans ſe excōicatum/celeb:ans
do vel o:dinē recipiendo nō incurrit irregularitatem.de
ſen.excō.cū illoꝛ. de cleri.excōi.apl'ice. An celeb:ans in
eccleſia que eſt a canone interdicta ſit irregularis. de ex
ceſ.ꝓlato.tanta.ſm Jnno.de ſen.excō. is qui.li.vj. Que
ſit pena illoꝛ qui excōicati/ſuſpenſi/vel interdicti/in quo/
cūq; officio celeb:ant.e.ti.c.j.ꝛ.ij.clerici lato:es.de era.et
quali.cū bone.de ſen.excō. cum medicinalis.li.vj.ꝛ.xj.q.
iij.in ſumma.ꝛ pꝛe.c.tanta.ꝓ Jnno.ꝛ de pꝛiuil'.ruarum.ꝓ
cūdē. An celeb:ans poſt iniuſtā excōicationē/ſit irregu
laris.xj.q.iiij.eps ꝑſbyter.ꝛ.e.ꝛ.c.j. An ſuſpenſi a canone
vel ab hoie/ſine metu irregularitatis poſſint celeb:are:
ſacramēta ꝓferre:vel ab eis ſint ꝓcipiēda.e.ti.c.vlti. An
de licētia epi poſſit celeb:ari in eccleſia interdicta. de ap.
ad hec qm̃.c.dilecti.ꝛ de pꝛiuil'.vt pꝛiuilegia.de ſen. excō.
pmittimus.ꝓ Jnno.de ꝓbo.ſig.cū in partibus.ſm eūdē.
eꝛ de excef.pꝛiuil'.eꝓoꝛ.c.licet.lib.vj.de pe.ꝛ re.qō in te.de
ſen.excom.pmittimus.ꝛ.c.qm̃.li.vj.de excef.ꝓla.tanta.de
pꝛiuil'.vt pꝛiuilegia.de ſen.excō.ſi ſmia.ꝛ.c.alma.lib.vj.de
excef.ꝓla.c.j.ꝛ pꝛe.c.tanta.ꝓ Jnnoc.de ſpon.nō eſt nobis.
De clerico nō o:dinato miniſtrante. An conſtituꝰ in
mino:ibus o:dinibus dicet epl'am.de vi.ꝛ bone.cleri.vt
quiſq. An nō ſacerdos pōt ꝓficere.ꝛ an cū tali pōt eps
diſpenſare.e.ꝛ.c.ij. An eps cum nō o:dinato miniſtrante
vt ad ſuperio:es o:dines aſcendat valeat diſpenſare.e.ti.
c.ij. Aquam benedicens non pꝛeſbyter/irregularis eſt.
de conſe.diſt.iij.aquam ꝛc. ¶B

Ec clerico per ſaltū ꝓmoto.liij.di.liꝛ.ꝛ de
cleri.per ſal.pꝛomoto. Q clericus ꝓ ſal
tum ꝓmotus nō eſt ſuſpenſus: ſed ſuſpē
dendus. de cleri.excō.mi.c.ſi. ꝓ Jnnocē.
An poſſit eps cum talibus diſpenſare.
e.ti.c.j. De captione clerici ꝛ detentiōe.
de ap.dilectis.ſm Jnno.de ſen.excō.ſi clerici.li.vj.ꝛ de pe
nis.cūis.li.e.vj.ꝛ de of.oꝛ.cū eps.lib.vj. Qui ſunt iudi
ces clericoꝝ.xj.q.j.ꝓ totum.de pecu.cleri.e.ti.ꝓ to.xij.q.iij.
ꝛ.iiij.ꝛ.q.v.per totū. De libertate clericoꝝ data ꝓ impe
rato:es.xvj.q.j.generaliter.xxiij.q.viij.§.cūis. Jtem ad
dei iudiciū reſeruatur.xj.q.j.ſacerdotibus.xij.q.j.futurā.
xcvj.di.in ſcꝛipturis.Ab eccleſia defenduntur.xxiij.q.iij.
paternarū. Non accuſantur a laicis.xj.q.j.nemo.ij.q.vij.
de accuſa.cum.ꝑ. Q in certis caſibus capi ꝛ ligari poſ
ſunt a laicis de licentia vel mandato ſpeciali vel genera
li ſuoꝝ ꝓlatoꝝ.quū dicūt ptāribus ſecularibus.quū cleri
cos comꝓhenderis in aliquo maleficio vel cuꝫ armis:
capite eos:ꝛ repſentate eos nobis.de hoc legitur ꝛ no.
in pꝛe.c.vt fame.j.all'.ꝛ de iudiċ.cum nō ab hoīne.erꝑſ
ſum de ſen.excom.ſi clericos.li.vj.ꝛ vide qō no.eꝛ de deci.
tua.j.xxiij.q.v.non ꝙs hominū.ꝛ.ij.c.melius in.c.ꝓincꝰ
pes.vbi no.in quibus caſibus laici poteſtatem habēt ſu
per clericos.c.ſequē.xvij.diſt.nec licuit.de ſenten.excom.
vt fame.ꝛ.c.ſi vero.j.ſm Jnnocē. Q hiſtriones ꝛ curſa
les nō pꝛomouentur ad clericatum.lj.diſt.per totum.liij.
diſt.legem. de ꝑſe.diſt.ij.ꝓ dilectione. Q clericis nō eſt
ſolēnis penitentia iniungenda.lj.diſt.confirmandum.de
peni.ꝛ remiſ.queſitum. Q clerici vir aut nūquā peni
tent recte.de peni.diſt.j.quis aliquando. Jtem pauperi
clerico tenetur eps ꝓuidere ne mendicet in oppꝛobrium
clericale.eꝛ de renū.ad ſupplicationem. ¶J

Vltimo hic quero(quod ſepe ſparſim per do
cto:es tangitur) an clerici ſint domini fruc
tuū perceptoꝝ ab eccleſijs:ꝛ poſſint de eis facere quicquid volunt:ſicut de pꝛopꝛio
patrimonio. Quicqd autem alij dicerūt antiqui ꝛ noui doctoꝝ:es:teneo vigente conſcientia ſultra ea
dentio:ibus iuribus cum dño meo ꝛ magiſtro a quo re
cepi licentiam ꝛ doctoꝝ:atum Bononie regēdi in iure ca
nonico dño Guidone de bayſio Archidiacono Bono
nie audito:e contradictarum in curia.ꝙ clerici non ſunt
dñi rerum eccleſiaſticarum:nec fructuū collectoꝝ.quia
res acquiſite de bonis eccleſie nō ſunt ꝓpꝛie.vt pꝛeter
eo quod legitur ꝛ no.xij.q.j.res eccleſie. vbi dicit Joā.ꝙ
illud ſolum qđ acquiritur occaſione eccleſie eſt clericoꝝ
quod ꝓbabiliuſu conſumūt.nec alio modo debent diſpē
ſare bona eccleſie vel res:niſi in ſuas neceſſitates ꝛ eoꝝ
qui ſeruiūt ſibi:ꝛ etiam pauperibus erogare poſſunt et
debent.j.q.ij.paſto:.ꝛ huius ſententie eſt Jnnocen.eꝛ de
era.ꝛ qua.indeco:um.exp:eſſe. Nam clerici debēt ſibi ne
ceſſaria retinere:ꝛ ſuperflua pauperibus erogare.ꝛ ſi con
tra fiat:eſt iniquitas.vt patet in eo qō legitur ꝛ no.xxii.
q.iiij.ſic nō ſunt. Unde ſi de bonis eccleſie emit equū cle
ricus vel liburnum vel ſimile:ille nō eſt ſuus ſed eccleſie.vt
no.in pꝛe.c.res eccleſie.facit qō legitur ꝛ no.xliij.diſt.§.ſ.
ꝙ.ſacerdos.vnde dicit canon. Quicqđ de ꝓuiſione eccle
ſie fuerit:ſiue de agris/ſiue de frugibus/ſiue oblationibꝰ
omnia in iure eccleſie ſeruare cenſuimus.xij.q.j.epiſcopi
de rebus.ꝛ.c.nulli epiſcopoꝝ.§.ſi ergo. Nam vſus tm̃/nō
ꝓꝓietas rerum eccleſiaſticarum tam mobilium q̃ im
biliū conceditur clericis.xij.q.j.c.vlti.ꝛ.q.ij.ſine exceptio
ne. Unde acquiſita de bonis eccleſie pōt eccleſia ſibi ven
dicare.xij.q.iiij.ſacerdotes.ꝛ.q.vlt.fitum.ar.e.cauſa.ꝛ.q.
ij.apoſtolicos.in fi.ꝛ.q.iij.c.j.in glo.hoc eſt ſpāle, vbi de
hoc.ꝛ patet i eo qō legitur ꝛ no.eꝛ de pecu.cleri.inquirē
dum.ꝛ de fideiuſ.c.vlti.in glo. hoc dicitur. Quidam di
cere voluerunt ꝙ clericus ſiue canonicus facit fructꝰ ſuꝰ
os.ar.eꝛ de cleri.non reſidē.c.ꝛſuetudinem.iuxta finem.
lib.vj. Sed ſecus de pꝛelato. Sed hoc dicere credo/dicit
Archidia.hereticum iure noſtro. Nam dicunt ꝛra caſus
canonis.xij.q.iij.c.j.in ꝓnci.vbi eſt exp:eſſum de quocūq;
clerico.ſicut etiam illū caſum in canone intelligit in ſuo
caſu Bar.bi.ꝛ. vt poſuit.e.cauſa.q.iiij.c.j.ſic etiam clare
colligitur.xij.q.j.§.vlti.ꝛ.xvj.q.vj.§.vlti. Bene tamen cō
fiteoꝝ ꝙ clerici talium fructuū ꝓcepto:um ſunt dñi:ꝛ hꝫ
bent eo:um ꝓpꝛietatem quātum ad fidelem et debitam
diſpenſationem faciendam ſibi:aut ſuis.xxj.di.oino.Lo.
ſtudeat.lxxxvj.diſt.nō ſatis.ꝛ Jtem eſt ꝓbanda.pauperi
bus.xij.q.j.quia tua.in fi.vbi dicitur. qō ſup:ſit dare cleꝛ
moſynam.Luce.xj.Et patet in eo qō legitur ꝛ no.xlvij.di.
ſicut hi.ꝛ ſm hoc intelligo qō dicit pꝛe.decre.conſuetudi
nem.ꝛ hoc eſt quod pꝛobatur.xiiij.q.j.§.quia ergo.vbi dꝛ
ꝙ clerici vtuntur rebus eccleſie non vt ſuis:ſed tamē ad
diſpenſationē ſibi creditis. ¶Non obſtat decre.eꝛ de fi
deiuſ.puenit.per quā ꝓbat Oſti.ꝙ clericus facit fructus
ſuos. Nā ſicut clarius colligit ex antiqua: illud cōtingit
ibi exꝑſpāli mandato pape.al's fuiſſet iniuſtꝫ eccleſia fa
ue pauperes fuiſſent dānificati ex facto illoꝝ.eꝛ de excep.
cum venerabilis.nam alteri ꝓ altrerū nō debet iniq̃ cō
tio ſafferri. et fructus qui ſupſunt clericis:maxime eſuri
tiū ſunt.vt pꝛe.c.ſicut hi.in fi. ¶Vel dicꝙ licet māder in
pꝛe.c.puenit.ſatisfieri papa de reditibus illoꝝ clericoꝝ
nō ꝛ̃ſ ex hoc colligit ꝙ illi redit' ꝓueniāt de bonis eccle.

ꝙ ſic nō obſtat.ꝛ ad hoc exp̄reſſe facit quod legitur ꝛ no. eſt de preben. de multa.§.ꝛ ſi vltra.ibi. de ſuis cogatur ꝓ uentibus ꝛc. in glos. bene dicit de ſuis.i. pp̄rijs ſi pp̄rium habet.eſt de ap. reſpōſibilis.alioqn delictū pſone ꝛc. vide ibi. Igitur clericus q̄ alr̄ diſtribuit q̄ debuit bona eccleſie furtū facit ſm Archid̄. qui ita no.eſt de re. ꝓmu. ſtatum.glos. pp̄rium.lib. vj. qō. c. facit ꝓ hac ſententia. quum dicat ibi de ſuo pp̄rio.q.d. p̄monio ſuo vel alio ratione pſone acquiſito.nā qō de eccl̄ia exit:nō pōt dici pp̄riū. vt pre.§. vltr. xij.q.j.ꝛ.§. quia ergo.xiiij.q.j. Unde faciēda eſt eis quū dicit ſuo p̄rio.p̄io. ſimile.xij.q.ij. ſtatuim⁹. in fi.ꝛ.c. ſe.ꝛ.c. diaconi.ſ. de ap. rep̄hēſibilis.§. ſi in quocūq; ibi. Siquid pp̄rium habuerit: alſ nō. xvj.q.vj. illud. ſm Jn̄ nocē. ibi. ¶ P̄io hac vera ſententia adhuc faciunt.x.q.ij. caſellas. ibi. quaſi commendata fideli p̄poſito.ꝛ.j. ibi. Res vnde pauperes viuūt:alienare p̄ſumant.ꝛ.c. eps habeat. ibi. Si aūt eps aut q̄ cū eo ſunt p̄ſbyteri vel diaconi accuſant:q; ea q̄ ex reditu vel ex quolibet actu eccl̄ie veniunt in ſuos vſus colligunt:ꝛ pauperes fraudāt:ꝛ fame p̄ſūt:hos em̄ corrigi opꝫ ꝛc. ꝛ. §. dicit de clericis. Victu tm̄ ꝛ tegumento his cōtenti ſumus. dicit Aug. exponēs verba iſta apl̄i.ſ. ad Timo. vj. Nō dicit habētes cibū ꝛ veſtimentū: q; cibus ꝛ veſtimentū ad abundantiā cibo⁹ ꝛ veſtimento⁹ ꝓtinent. victus aūt ꝛ veſtitus vel tegumentum.i. cibus modicus ꝛ ſtrictus ꝛ vix ſufficiēs: veſtit⁹ aūt tenuis ꝛ brevis ſiue ſuccinctus/quo pōt nuditas operiri ꝛ vix frigus arceri:quō ipſe apl̄us ſeruiēs erat in fame ꝛ ſiti ꝛ frigore dño die ac nocte:ad penuriā ꝓtinēt. Idez xij.q.j. clericus.dicit etiā Archid̄. ſup verbo pdicto. Que ex reditu.p̄t.c. eps.ar. cōtra illos qui dicūt q̄ canonicus vel clericus fruct⁹ perceptos eccl̄ie facit ſuos. xij.q.j. duo ſunt. ibi. Illi em̄ victu ꝛ veſtitu ꝛtenti nullam inter ſe ꝓ prietatem habentes.ꝛ.c. quia tua. ibi. Nullus co⁹ q̄ poſſi debat ſuū eſſe dicebat.ꝛ.c. dilectiſſimis.ꝛ.c. ſcim⁹.ꝛ.c. expedit. ibi. Non em̄ pp̄rie ſunt ſed cōes.ꝛ.c. videntes. ibi. Fideles diſpenſato⁹:es.ꝛ.c. habebat. ibi. Et ſuo⁹ neceſſitatibus aliſq; indigētibus tribuebat.ꝛ.c. epi de rebus. ibi. de fructibus. Ergo eps nō facit fruct⁹ ſuos ante cōſumptionē. Lau.ꝛ ibi inſiure. Nam vſus tm̄ ꝛ nō pp̄rietas rerū eccleſiaſticarū tam mobiliū q̄ immobiliū ꝛceditur clericis.ſ.e. ſine exceptione. Hug. Nā platus rerū eccleſie efficitur diſpēſator. ſ. q.ij. ſacerdos.ꝛ p̄e.c. expedit.x.q.ij. pcarie. ibi. Quia ſic eas quēq; tractare vt alienarū rerū diſpēſatorem cōuenit:nō pp̄riarū largitorē. xij.q.j. ſint manifeſte. ibi. manifeſte oīnce. ar. dominū rerū eccleſiarum eſſe apud deū. vt. c. eps eccleſiaſticarū. Eps eccl̄iaſticarū rerū habet p̄tātem ad diſpenſandū erga oēs qui indigent cū ſumma reuerentia ꝛ timore dei.ꝛ ibi. vſib⁹ p̄futuris. vbi dicit glos. Lau.ꝛ Jo. Hic oſtendit qua neceſſitate clerici nō debent eſſe ꝛtenti.ſcilz vt habeant victū ꝛ veſtitū.ꝛ.j. hic refertur neceſſitas ad nature neceſſitatē. vnde ſequit ibi. Habentes victū ꝛ tegumentū his cōtenti ſum⁹. ſ. ad Timo. vj. xliij. diſ. §. ſ. xvj.q.j. ſi cupis. in fi.ꝛ no. p̄e.c. duo. xij.q.j.c. res eccleſie. Vel agro⁹ fruct⁹. glos. Ergo res mobiles nō pōt dare ſine ꝛſenſu clerici ſui. de hoc tū vide qō legit ꝛ no. eſt de dona. ceterū.ꝛ. xvj.q.j. poſſeſſiones. Seqtur vt ex hoc paupes affligantur: q̄bus ſubtrahūt quarta pars pauperibus debita ꝛ ſibi app̄rop̄riant. Hug.ꝛ c. videntes. ibi. ex ſumptibus.ꝛ.j. ſumptibus.ꝛ.j. diſpenſatores.ꝛ.j. neceſſaria.ꝛ.c. p̄cipimus. ibi. Indigentib⁹ oia diſpenſent.ꝛ.c. illi qui. ibi. Diſpēſator:i relinquāt nihil habentibus ꝓferenda.ꝛ p̄e.c. res eccleſie. nō quaſi pp̄rie ſz vt cōmunes.ꝛ ſequit in p̄fatos vſus fideliter diſpenſande. ſ. ſequēti. Si ergo res eccleſie non quaſi pp̄rie ſed quaſi cōes habende ſunt:quū de cōi nullus dicat hoc meū: nec de reb⁹ eccl̄ie hec mea eſt pōt aliquis dicere ꝛc. ꝛ.j. Ex q̄bus res eccleſie licet oībus debeāt eſſe cōes: p̄ii tū tm̄ ſibi ꝛ eccl̄ie ſeruientibus neceſſaria eps ſubminiſtret:que ſuplſunt fidelium vſibus miniſtraturus ꝛc. et. c. ſi p̄uatū. Si p̄uatū poſſidemus qō nobis ſufficiat:nō illa noſtra ſunt quo⁹ p̄curationē quodāmodo gerimus. nō pp̄rietatem nobis vſurpatione dānabili vendicem⁹. qō. c. poniſ. xiij. q. vij. q̄ aūt. Ad hoc facit qō dicit Bern̄. qui dicit. Res eccleſiarū pauperū ſunt. ſacrilega eis crudelitate ſubripiſ: quicqd p̄ victu ⁊ rerinent vel veſtitū. Idem. Cōcedit tibi vt ſi bene deſeruis: de altario viuas. Non aūt de altario luxuriaberis. nec de altario ſupbias: vnde compares tibi frena aurea. ſellas depictas/calcaria deaurata. xliij. di. §. ſ. Ad id facit qō legit ꝛ no. §. e. res eccleſie. Faciūt etiam ꝓ hac ſententia. xij. q. ij. qui abſtulerit. ibi. ch̄iſti pecunias ꝛ eccleſie.ꝛ.c. ſ. ibi. qui ch̄iſti pecunias. ¶ L: Sed nec mutuare pōt pecuniā eccleſie/platus. nam decapitatur q̄ ſub ſpecie publici creditoris etiā de publicis rationibus mutuat. C. de his qui ex publi. rationi. muru. pecu. acce. l. vlt.ꝛ qui accipit eam punitur in quadruplum. C. e. ti. l. ſ. Nam vilius eſt collocare in emptione pdio⁹. §. xij. q. ſ. videntes.ꝛ.c. e. q. ij. vobis. ſm Lau. Facit etiā. c. e. q. ij. aplicos. ibi. Eccleſiaſticos redit⁹ lederē: quos.ꝛ.j. ob eſcam pauperū ꝛ peregrino⁹ ſuſtentationem eſſe deſernimus.ꝛ.j. ibi. ſalarijs.ꝛ c. monemus. ibi. ſed nec ſalariū.ꝛ.c. quiſquis. de ſalarijs epi.ꝛ.c. indigne. ad ſubſtantiā pauperū derelicta.ꝛ.c. vobis. ibi Tertiam vero pauperibus ſub oi cōſcientia faciat erogari.ꝛ.c. q̄ diuinis. ibi. in pauperū ꝓuenire diſpēdium.ꝛ.c. conceſſo. ibi. reditus ꝛ oblationes.ꝛ.j. quartam pauperib⁹ ꝛ peregrinis.ꝛ.c. quatuo⁹. ibi. tam de reditu. ibi. tertia pauperum.ꝛ.c. de reditib⁹. ibi. erogationi pauperum.ꝛ.c. mos. eſt. ibi. tertia vero pauperibus.ꝛ. cap. ſancimus. ibi. tertiam cunctis pauperibus.ꝛ.c. et ſi illi. ibi. qui auferūt pauperibus q̄ nō dederunt.ꝛ.c. de laicis. ibi. ecclefie pauperibus ꝙ ſub ipiūt.ꝛ.c. ſine exceptione. ibi. Epiſcopus nō⁹ eccleſie tam cōmendatis non tam ꝓp̄rijs vratur.ꝛ.c. aurū. ibi.ꝛ ſubueniat in neceſſitatibus.ꝛ.j. ibi. ꝓpter alimoniā pauperū.ꝛ.j. cur paſſus es tot inopes fame mori: ꝛ.j. nemo pōt cur paup viuat.ꝛ.j. ꝓ minutas erogatiōes diſpenſata egentibus.ꝛ.c. glia epi eſt pauperū ꝓuidere opibus.ꝛ ibi. accepiſſe pauperib⁹ erogandū ꝛc. et. j. quō poſſumus aliena. i. res eccl̄ie. Glos. fideliter diſtribuere: q̄ noſtra timide reſeruamus? Et. xij. q. iij. c. ſ. alr̄. placuit. Placuit vt epi vel p̄ſbyteri vel diaconi vel quicūq; clerici qui nihil habentes ordinātur:ꝛ tēpore eparus vel clericatus ſui agros vel quecūq; prędia nomīe ſuo comparant: tamq̄ dominicarū rerū inuaſionis crimine teneant. vbi dicit glos. qō ſpeciale eſt i eccleſia q̄ licet ſacerdos aliq̄d ſuo nōie emat de pecunia eccleſie: q̄ res illa ſtatim facta eſt eccleſie.ꝛ idem no. xij. q. ij. aplicos.ꝛ eſt de pecu. cleri. inquirendū. glos. ſ.ꝛ.q. iiij. c. j. Sacerdotes vel quiliber q̄bus eccleſiaſticarū rerū cura cōmiſſa eſt: quecūq; adminiſtrationis ſue tempore emerit.ꝛ.j. ad eccleſie nomen cui p̄ſunt. chartarū conficere inſtrumenta ꝓcurent. Ad hāc ſententiam facit tota queſtio. v. eiuſdem cauſe. in qua cauetur q̄ clerici de bonis eccleſie ꝓſtari nō poſſunt: q: nō ſunt ſua. Poteſt tamē clericus aliqua mobilia dare cauſa eleemoſyne in egritudine conſtitut⁹. eſt de reſta. ad hec vbi no. Innocen.ꝛ Oſti. q̄ fieri poteſt talis donatio ſine traditione. C. de donatio. quiſquis.ꝛ ſucceſſo: tenebitur. ar. §. e. q. ij. quicūq; ſuffragio.ꝛ eſt de dona. per tuas. ſm eos. ¶ Sed Vincen. in p̄e. c. ad hec. vim facit in eo q̄ dicitur illa decre. crogare ſubaudi.ꝛ ita tradere. ſec⁹ ſi erogandum poſt mortem dimittat. Nam epiſcopus pōt de fructibus ſuis monaſteriū conſtruere. xij. q. ij. bone rei. eſt de dona. apoſtolice. ſed poſt mortem erogando diſponere nō poteſt. xij. q. v. quia nec credit ipſe Vincen. q̄ generaliter conſuetudo excuſat clericos qui tempore mortis omnia mobilia dant pauperibus: multo minus filijs et conſanguineis. xij. q. ij. quiſquis epiſcopus.ꝛ hanc ſententiam tenet Hug. Dicit inquā q̄ nullo modo clericꝰ teſtari poteſt de rebus quas habet de eccl̄iaſtico bñficio. Naz cōparat clericus vſuario. nā dicit q̄ clericus vſum tantū hz. nec facit fructus ſuos niſi quoad vſum. vnde in vita

modeste potest aliquid dare: non autē testari. vt in p:e.c. ad hec. fm Lau. qui ita no. xij. q. v. ficps. ¶ Sed idē Lau. & Bu. no. xij. q. ij. alienationes. q̄ p̄suetudo est in quibusdam ecclesijs q̄ clericus moriens possit disponere de oibus fructibus sue p̄bende p̄cipiendis vsq; ad annū quādo papa scit & tolerat. & hoc p:obatur per decre. significatum. ex de p:eben. fm intellectum quē posuerūt Bof. & Phi. qui exponūt ibi ad āniuersarium. i. fructus percipiendos per annū. quia fo:te consuetudo erat illius ecclesie q̄ canonicus decedens fructus p̄bende sue posset cui veller post mo:tem suā legare per annū. & hanc sententiā sequit Ostiē. pur satis no. de ista materia. de pecu. clericis. Et ita no. Lar. & carō. Jo. mona. ex de re. ec. hoc consultissimo. li. vj. Nō posset concedi de fructibus p̄ceptis. secus de p̄cipiendis. & est ratio diuersitatis: q: fructus q̄ p̄cepti sunt & nōdum consumpti a canonico siue a clerico defuncto: p̄tinent ad capl̄m ipsius ecclesie in qua defunctus erat canonicus. ex de testa. relatus. ij. & sic possunt de eis o:dinari siue cōsuetudine siue cōstitutione sua. Sed in p̄cipiendis nō est ita: nam illi p̄tinent ad ecclām qui loco defuncti surrogatur: qui nō debet suis stipendijs militare. xij. q. ij. p̄cipie. quia ad quē spectat onus: & emolumentum. vt patet in eo qō legit & no. ex de sepul. c. j. De b̄eatis tangit per Jnno. ex de testa. cū in officijs. sed de hoc vide qō no. in spe. c. de fructibus. & inter. §. j. ff. sed ipse p̄latus. ibi vide. ¶ Facit etiā p:o hac materia qō legit & no. xvj. q. j. Nām quicq̄d habent clerici pauperū est. & domus illorum oibus debent esse cōmunes. susceptioni peregrinorū & hospitum debent esse intenti &c. xxiij. q. vij. q̄ aūt. ibi. Non sunt illa nostra: sz pauperū. quoz p̄curatione quē admodum gerimus: nō p̄ieratem nobis vsurpatione dānabili vendicamus. & p:emisit ibi. Que tamen si pauperū compares sumus: etiam nostra sunt & illoz. & ibi in glos. non intelligas iuris dominij. & in glos. se. i. ad seruādum nobis data. & in glos. seq. p̄lati. & optime qō legitur & no. xxiij. q. viij. conuenio:. ad fi. ibi. Templo em dei nihil possum aut decerpere aut tradere: quū illud custodiedū nō tradendū susceperim. & in glos. vlti. que incipit / & ita p̄latus. facit ad idem qō legitur & no. xij. q. j. c. fi. Et qō legitur &c. d. ex de p̄scrip. c. ij. in fi. ibi. in rebus pauperū in p̄iudicium nō facturam. & in glos. ibi. & sic bona. & p:e. §. xliij. di. §. j. ibi. p̄mittitur. & in glos. sufficere. ¶ P:edictis ergo iuribus teneo / vt dixi / nullo modo beneficiatū quēcūq; facere fructus suos p̄ceptos vt possit eos dare cuicūq; voluerit. nec p̄sanguineis: nisi indigentib⁹. nec alijs quia vere fit ecclesiarū & pauperū sunt vt eis cōmunicētur. q: semper indigent: & semp sunt sicut p:edia & alia bona immobilia: & nūq̄ possunt mutare naturam suam: vt aliter possint expendi. q̄ in varias necessitates ecclesiarū ministroz & pauperū. vt p̄bant clarissime & late omnia iura p:edicta. & sicut infra tetigi in hac parte secunda in ar. lxvij. in p̄n. ff. quod de p:elatis. Credo clericos beneficiatos teneri ad restitutionem illoz: um fructuū quos voluptuose consumūt non facientes officium: vel facientes / sz non debito modo: & nō o:antes p:o populo: vel indigne o:antes: quum sint in peccato mo:tali. Quia ista oblata sunt ob causam ecclesijs vt o:etur p:o ipsis offerentibus. §. q. j. ipsi sacerdotes. legit & no. iij. q. j. nulli. Et inde pauperes alerentur. vt. §. prime plene p̄batum est. Quia ergo hoc non faciunt: & fructus recipiunt: infideles sunt et pauperū necatores. xiij. q. ij. qui oblationes. ij. & c. sequē. ¶ Item cōmittunt furtum: quia subtrahunt inuito qō obtulit. non em obtulit istis sed illis qui debēt facere seruitium. ad hoc. lxxj. dist. fiquis sacerdotum. cum. c. seq. xij. q. ij. qui abstulerit. & c. glo:ia episcopi. ff. amico rapere. ¶ Item cōmittūt sacrilegiū. quia fraudāt totā ecclām cui debent p:odesse in o:ationibus. vt p:e. c. qui oblationes. & c. glo:ia. In gregibus peccatis quis positus / duz suis p:emitur: aliena nō diluit. Cūctis enim liquet quia quū is qui displicet ad intercedendū mittitur: irati animus p̄cul dubio ad deterio:a p̄uocatur. fm Greg. in pasto:ali. cuius verba habent. xlix. dist. §. l. & c. iij. q. vij. in gra uibus. vbi dicit glos. que incipit. ex vite. & bene quidē. est ibi ar. o:ationes malo:. ijs p:o qbus o:ant nocere. & opime. s. q. j. ferrur. ibi. Aut quō ppīn o:ationis clypeo muetur: qui se iaculis hostium feriendū exponit? & j. Maio:ergo metuēda est locis illis calamitas: vbi tales ireceleso:es ad locū regiminis adducuntur: qui dei in se magis iracūdiam p:ouocant: quā p semetipsos placare debuerunt. & in glos. ecce q̄ crimen. & xlix. di. §. j. ibi. Solicite for midandū est. ne qui placere posse irā dei creditur: hāc ipe ex pp:io reatu mereatur: cūcti em liquido &c. et. j. Qui g defenderijs terrenis adstringitur: caueat ne districti iram iudicis grauius accendēs. dum de loco delectat gloria. fiat subditis autho: ruine. Qui sibi cōscius est his auditis det ipse solutionem. Cui⁹ sentēcie est Ray. in summa sua in rub:ica de apostatis. in fi. §. sed nūquid &c. vñ dicit Archid. in p̄. §. j. xliij. di. Certe iudicio meo hinc ex dicto Hiero. posito in p:e. §. j. xliij. di. pōt elici solutio huius questionis. q̄ teneant ad restitutionē: quū dicat p̄missum vsctum de bonis altaris altaris: non alterius. Fateo: dū q̄ durus est hic sermo: & multos scandalizat. sicut verbum ch:isti. nisi quis māducauerit carnē meā &c. Jo. vj. de ysc. dist. ij. sed panis. Nihilomin⁹ verus est. q: licet actio p:ra tales p̄sumpto:es directa nō p̄cedat. indirecta tñ p̄cedit nō solum co:am deo / sed etiam co:ā ecclesia q: tenent ratione reddere de malis expensis clerici ep̄o. legit & no. ex de accusa. qualiter & qñ. ibi. redde rōnē. & in glos. sed qualiter. & casus exp:essus. x. q. iij. c. j. ibi. er in singulis annis ep̄o ratio fiat. Et clerici suas ecclias tenentur cōseruare indēnes de dilapidatione & malis expensis: & de dānis q̄ ei intulerūt. vt est exp:essum. xij. q. ij. ista tuim⁹. ibi. & de fabricatibus / siquas habent p̄pias / indēnem ecclām reddant. & c. seq. & c. diaconi. j. ibi. Sacerdotes nihil de reb⁹ ecclesie sibi cōmisse alienare p̄sumant. qō si fecerint: cōsilio & ab honore depositi de suo pp:io aliud tāntū restituant &c. ex de elec. q̄ficut. §. fi. Nō sumere autem / vel male expendere / alienare est. vt p̄bat meus. §. p:eal. xliij. dist. §. j. & clare. xij. q. ij. monemus. ex de re. ec. nulli. De isto p̄cto an clerici sint dñi fructuū notauit Ostiē. ex de pecu. clerici. sane. & Jo. gal. & Jo. mona. ex de rebus ecclesie nō alie. hoc consultissimo. lib. vj. quoz opinio salua eoz reuerentia parat viam & laqueū clericis bona ecclesiarū amplius consumendi: que tot sa cris canonibus allegatis superius contradicit.

¶ Articulus. xxix. A

Expediti dei gratia de defectibus & peccatis p:imi & p:incipui o:dinis clericalis: ad transgressiones secūdi o:dinis laicalis per sequentes accedamus. Et quia inter alias mundi dignitates ecclesie / iperij romani dignitas maio: & p:incipua est: quia super omnes mūdi reges et p:incipes est vnus imperato:. & oēs mūdi reges ei subesse debēt. q̄d dicat rex frācie de facto. ex q̄ fi. sint le. p venerabilē. ij. inno. in glo. de facto. & reges hispanie. ad b. xxij. di. hadrianus. ij. vbi de b. in glos. g. ibi vide. xi. q. j. §. hec fiqs. vij. q. i. in apib⁹. xcvj. dist. duo sunt. ff. ad. l. rho. de iac. q̄ leuāde. Et in apib⁹. xcvj. dist. duo sunt. ff. ad. l. rho. de iac. q̄ leuāde. Et q: maio: plus offendit: sicut. s. §. a capite. in ar. xj. dixi de papa. xl. di. hō. Jō de ei⁹ defectib⁹ & scelerib⁹ p̄mis⁹ est dicendū. ¶ Peccāt aūt impato:es p:imo: q: nō faciūt iustitiā: ppter qō veniūt tēpestates in pp̄lm & flagitia. xxiij. q. v. fi qs violēros. & c. regū. de nullo em magis placere deo p̄sūpnt q̄ si iustitiā exerceāt cōpescēdo eos q̄ in suā & alio:uz cōtp̄niciē debacchant. xxiij. q. v. qli nos. & iusticiā colere summū bonū est i hac vita. xxj. q. ij. cū deuotissimā. Sedo peccant impugnādo sanctā ecclām matrē suā. xxj. q. ij. q̄ aby stulerit. xcvij. di. ecclesie. ibi: Nostra tñ mater ecclesia quā tenentur defendere. ex de natis ex li. ven. c. j. vnde papa

Oēs regēs hūa relabūt ignoāa

Imper

quãdoq; deponũt eum. eẽ de elec. venerabilẽ. §. obiectio/ ni. t. §. fi. eẽ de re iudi. ad aplice. lib. vi. q: siue pacata siue turbata eccl'ia fuerit tpe regiminis eo:: pnceps is q tui/ tionẽ sibi cõmisit scz deus/eriget ratione. xxiij. q. v. p:incipes. Tertio q: distringũt clericos in fo:o suo placitare/ cõtra id. xi. q. i. cõtinua. t. c. nullus. t. c. inolita. t. c. placuit. eẽ de fo. cõpe. si diligenti. xxi. q. v. c. ij. t. c. si quis eps. cũ. c. sequẽ. t ptra illud qđ iusserũt t fecerũt eo:: pdecesso:es. causa. c. q. i. Sacerdotibus. t. xvij. dist. §. hinc etiã. xii. q. i. futuram. Quarto q: imiscent se electionib' p:elato:: aut per se aut p suos satellites: aut p suas literas cõminato/ rias/cõtra iura. lxiij. di. sacro:: t. §. seq. t. c. hadrianus. i. t c. ego lodoicus. de elec. sacro sancta. xvi. q. vij. sane. t. c. qs/ quis. nisi hoc habeant de dñi pape pulegio spãli. lxiij. di. hadrianus. ij. cum. c. seq. t. §. pncipibus. t. §. verũ. t sic in tãligẽ. eẽ de iu. pa. nobis fuit. Quinto quia aliquos ex odio ereredant t deijciũt: t quosdam ex leui opinionis aura sublimant. xv. q. vij. secta actione. Sexto q: sine cã pedagia concedũt t pecuniã mittunt. Non pũt imperato:es sine cã cedere pedagia. Causa legitima fm Ray. est defensio strate publice cõtra pdones in terra: vel pirates in aqua: vel p defensione fidei vel patrie cõtra paganos. vel hereticos: vl' alia simili iusta cã. Qui ergo aliter recipit ea: ad restitutionem tenet: q: phibita sunt: nisi ab imperato:e vel rege vel laterañ. concil'. sunt cõcessa ex cã vl' ex longissima consuetudine cuius nõ extat memo:ia debita. eẽ de verbo. signi. sup quibusdã. §. pterea. ff. de pe. et rec. l. vectigalia. eẽ de censi. innouam'. xxiij. q. iij. siquis. vide qđ scripsi. j. in. xlvij. ar. ñ. quid de pedagijs. Quod dictũ est de rege: Ostiẽ. intelligit Romano:: ff. de o:i. iu. l. ij. §. nouissime. institu. de iure nature. §. sed qđ p:incipi. et no. Osti. in summa. de censi. §. ex qbus. ñ. sed nũquid sine causa. Imperato:: etiã vel rex qui mutauit p lucro rẽpo/ rali in grauamen populi monetã: tenet ad satisfactionẽ. maxime si primã iurauit tenere. sic loquit eẽ de iureiurã. quãto. Cauent ergo pncipes monetã mutantes. nam t apud deũ t in fo:o penitentiali astringuntur sicut ex nouis pedagijs: vt dictũ est: n isi fo:te hec innouatio fiat/ populo: cui' interest: approbante. ar. eẽ de maio. t obe. c. fi. fm Osti. qui sic no. in p:e. §. ex qbus. ñ. q: si moneta. Secundo q: dimittunt vro:es suas. vt eẽ q ñ. sint le. c. p venerabilem. §. videbat. ij. q. j. scelus. xi. q. iij. ita. Octauo q: labũtur in heresim. xi. q. iij. iuliamus. Nono q: nõ reuerentur epos qui sunt maio:is dignitatis. xcvj. di. duo. t eẽ de ma. t obe. solite. Sed ipsos sepe mutilat t occidunt t capiũt t banniũt t degradant: sicut quidã reges iam fecerũt po:tugallie/cõtra eẽ de iureiurã. olim. t de elec. venerabilẽ. t. c. ad aplice. li. vi. pena taliũ. eẽ de penis. felicis. li. vi. t. c. ti. siquis suadẽte. in clemẽ. Decimo quia nõ defendunt eccl'iam vt tenenẽ: ppter qđ possunt deponi. p:e. c. pncipes. xxvij. di. ecclesie. xv. q. vi. alius. Undecimo quia periuri sunt: q: raro seruãt fidelitatẽ quã iurant pape et eccl'ie romane. lxiij. di. ego. eẽ de re iudi. ad aplice. ñ. deinde iurauit. li. vi. eẽ de iureiurã. Romani. in clemẽ. t dic Guill. in spec. in tit. de iureiurã. §. 4. ñ. illud aũt. post pn. q elect' ps/ stabit pmo illud iuramentũ legato aplice sedis: postea cõ/ tra conabitur: iterum pstabit illud pape: vt p:e. c. romani. Duodecimo q: nõ curant recuperare terrã sanctã: et saracenos inimicos crucis dñice impugnare. qui fidem catholicã psequũtur. quũ ad' hoc sit romanũ imperium a dño spãliter institutũ. xcvij. di. eccl'ie. xxiij. q. v. pncipes. c. vnã solũ. c. de liguribꝰ. xcvj. di. cõstantinꝰ. t vide Innoc. devoto. q sup defectꝰ alij imperato:: pñt colligi de his q ponũtur p:e. c. ad aplice. ¶ Attendant aũt imperato:es ad triplicẽ coronã: quã recipiũt ad bene agendũ et punerendũ designatiuã. Nam rex romano:: coronat/ tri/ plici corona. Prima est ferrea: quã recipit ab archiepo Colonien'. aquisgrani eiusdem dioce. Ferrũ aũt fo:titudinẽ designat: qua debet vincere rebelles. t infideles cõculcare. vnde dan. ij. ibi: Et regnũ quartus erit velut ferreum: quõ ferrus cõminuit t domat omnia: sic cõminuet oia hoc t conteret. ¶ Secũda est argentea: quã ingressus italiam recipit a mediolanen'. archiepo in villa modicen'. eiusdem dioc'. tamen Henricus catholicus valde: quem vidi recepit illam mediolani in ecclesia sancti Ambro:sij tẽpo:e pape Clementis. v. Argentũ aũt sono:: designans mũditiam t claritatem iuxta illud Prouerb'. xxv. Aufer rubiginẽ de argento: t egredietur vas purissimũ. significat ipm p:incipem sono:: p bonam famam. eẽ de sacra vnc. c. j. mundum. ij. q. j. sedus. t clarum p sapientiam. Sap'. viij. Habebis ppter hanc scz sapientiã/claritatem ad turbas. ¶ Tertia est de puro auro: quã coronam per papam in ecclesia sancti Petri ad altare sancti Mauri/ cij recipit: t designat aurum qđ oibus metallis est excellentius t nobilius: ipm imperato:em alijs regibus t principibus in potẽtia t iustitia excellentio:em esse debere t p:eciosio:es. plũbo tñ eius dignitas cõparatur: respectu sacerdotalis q comparat auro: vt p:e. c. duo. sic olim in his tribus metallis dabatur tributum romanis. Quũ ergo imperato:es grauiter peccant: co:one he spũaliter de capitibus caduãt. vñ possunt dicere Th:e. iij. Decidit co:o na capitis nostri. ve nobis q: peccauim'. Tredecimo: q: alienãt bona imperij. nõ eẽ sunt pp:ietarij imperij. vide qđ legit t no. xxviij. q. viij. §. quis. glo. j. que incipit: t ita. Sz defenso:es etiã ministrato:es t augmẽrato:es. Un p:opterea augusti vocãtur ab augeo auges. Luc. ij. Exijt edictum a cesare augusto. ad hoc facit. C. quadrie. p:escrip. bene azenone. viij. dist. quo iure. t est casus eẽ de iureiur. intellecto. t iunge qđ no. s. §. vna cõsideratio. ñ. est ergo in ar. xiij. ¶ L Et ppterea dicit Accur. q donatio facta ecclie per Constantinũ de qua dicit. xcvj. dist. cõstantinꝰ. t de elec. fundamenta. q nõ tenuit. t q successo:: eam potuit reuocare: vt scripsit in aur. quõ opo:tet epis. post pn. t hoc cõmuniter tenent legiste. decretiste tenent contra: vt no. Joã. lxiij. dist. ego lodoicus. glo. j. p:o quo facit ibi tetrus vsq; in perpetuũ. Patet q hoc non fuit p sonale: nec papa huic renũtiauit vt non posset iterato reuocare fm Hug. t p:e. c. constantinus. ad fi. ibi: statuimus t confirmamus vsq; ad finem mũdi. t eẽ de iureiurã. Romani. §. fi. ñ. eidem. ibi: ac pcipue pclare memo:ie Constantinũ. in clemẽ. eẽ de elec. fundamenta. §. ne aũt. li. vi. Unde dñs papa vel imperato:: potest donare in quãtacũq; quãtitate donare voluerit: t valet sine scriptura t insinuatione. C. de dona. sancimus. t q fiunt in p:iuatis. in pncipẽ simili/ter valent cuiuscũq; fuerit quãtitatis. C. de dona. aurẽ. t a p:iuatis. Et quũ datur pijs locis optima mensura est rerum donatarum imensiras. in aur. de non alie. aut permu. re. eccle. §. sinimus. coll'. ij. t loquitur p:opzie in donatione quã facit imperato:: fm Bof. t Joan. de anto. in summa sua de dona. §. dñs papa. vñ in p:e. c. ego lodoic'. ibi: concedo. i. nõ inquiero: non molesto: habere pmitto: non resisto/qn pacifice t quiete habeas t possideas. nazantea ecclesia romana habuerat t tenuerat ista: sicut ptz ex litera: sed fo:te non oia Hug. fic autem fecit dñs Rudolphus rex alemãnie qui donauit eccl'ie romane ciuitatem bonoñ. cum districtu suo/t totam romandiolã. nam nõ donauit fm veritatem: quoniã ab antiquo facta erat donatio a Pipino patre Caroli magni/t alijs imperatoribus. qđ dic vt no. in spec. de rescrip. psentia. §. ratioe cause. ñ. item qđ obtentũ est t c. facit. p hoc qđ legit t no. xvi. q. iij. placuit. j. adde hic quod scripsi. s. in pma parte in ar. xiij. ñ. Item romana. t in ar. xliij. §. fi. ceterum. t in ar. xlv. ñ. t augustin'. ¶ Dic tamen sciendus est q quiliber põt regulariter rem suã ecclesie relinquere: contra quã multi tyranni multas diuersas machinationes ingerunt: t ideo tales inuehit cõciliũ gñale. eẽ de re. ec. nõ alie. cũ laicis. ibi: Non solũ de alienatiõe feudo:: aliarũ possessionũ ecclesiasticarũ t vsurpatione iurisdictionũ: sed etiam de mo:tuarijs t. c. i. p alia derelictis. De qbꝰ aliq; statuũt q ecclesia infra annũ t die distrahat al's autho:itate ppua

Donatio facta ecclesie a Cõstãtino an sit reuocabilis nec ne.

Põt quis rem suã ecclesie relinquere.

relicta occupant cõtra.l.C.de sacro.ec.generali.⁊.l.iubemus.vbi dr̃ q̃ cuilibet res suas patrimoniales/vel partem siue causa mor̃is vel iure institutionis vel quocũq; alio modo relinquere vel inter vivos donare licet eccl'ie: nec est necesse q̃ talis donatio actis insinuetur. C.de sacro.ec.illud.videq̃ legit̃ ⁊ no.in p̃ma ⁊ vltima glos. eẽ de cõfir.eccle.c.ij.vnde siquis etiã de curiali fortuna ecclesie reliquerit: tales donationes et ecclesie libere sunt et immunes a lucratiuor̃ inscriptionibus. Cur em̃ nõ facim⁹ discrimen inter res diuinas ⁊ humanas. C. de sacro.ec.l. sancimus.ij.q̃ est canoni ẽgata.xxiij.q.viij.§.q̃uis in.l.sancimus.⁊ hec etiã futurũ rẽpus respiciũt.in auẽ.de eccl'ia. titu.§.ad hec.C.de sacrosanc.eccle.decernimus C.de epi. ⁊ cleri.omnia p̃uilegia.Hoc em̃ ius q̃ ecclesie relinquat maxime in vltimis volũtatibus/valde fauorabile est:tũ fauore vltime volũtatis.C.de sacro san.ec.l.j.tum fauore anime.xxiij.q.ij.anime defuncto r̃.C.de sacro.ec.sancim⁹.§. Tũ fauore ecclesie que habet loco minoris ⁊ filij.in auẽ. de sanc.epis.§.penulti.in fi.in auẽ.de eccle. titu.§. signis. in noie magni de.coll'.ix.⁊ p̃ce.nulla igit̃ cõstitutione.nulla consuetudine p̃trariũ statui põt:quũ sine periculo aie seruari nõ possit.eẽ de p̃sue.c.fi.⁊ de p̃scrip.c.fi. Sed contra:q: si sic rẽpor:alia possunt relinqui ecclesijs:cito ad ecclesiam poterũt deuolui oĩa rẽpor:alia:q: quũ nihil possit alienare eccl'ia ex quo semel acquisiuit rẽ. eẽ de re.ec.non alie.nulli.⁊.c.siquis.p totum.C.de sacrosan.ec.iubemus. ⁊ in Auẽ.hoc ius porrectum.qđ ponit.x.q.ij.hoc ius.⁊ in Auẽ.de nõ alie.re.ec.coll'.ij.⁊ de alienã.emphite.coll'.ix.et p totum.nũq̃ desinet esse heres:vt in li.feu.de feudi.alienã. clientulus. ¶ D Et ex̃pssum est q̃ non licet feudum donare:nec p̃ aia iudicare:nec in dote p̃ filia dare.in lib. feudo.qualiter iurare debet vasallus dño donare. ideo si vasallus religionẽ intrauerit:feudũ amittit.idem si clericus fiat.in lib.feu.si de feu.vasal.interpel. fuerit clericũ de feudo femineo.§.ex hoc illud.q: nec ptinet ad eum beneficiũ qui nõ dz gerere officiũ.in li.feud. de inuestitura: quã citius accipit miles.⁊ ar.eẽ de cleri.cõiu.q̃ autẽ.⁊.c. diuersis.⁊ de p̃ben.sup inor̃dinata.⁊.c.extirpãde.Quid plura:nec vendere licet feudum:nec pigno:are:nec p̃ aia iudicare:nec quoquo modo alienare p̃ter dñi voluntatẽ: vt in ii.feu.de feu.nõ alie.sine cõsensu maioris dñi/imperialẽ.§.habito.legit̃ ⁊ no.eẽ de feu.c.ij. ¶ Nec obst. de re. ec.nõ alie.cũ laicis.vel alia iura canonica.q: nihil ad ecclesiã de feu.eẽ de fo.cõpe.ex trãsmissa.⁊.c.verũ. Nec etiã papa vult detrahere iuri regio.eẽ qui fi.finit legi. laror.et c.causam.ij.de ap.si duobus.⁊ distincte sunt iurisdictiões in Auẽ. quõ opz epis. respõso.j.in p̃n.coll'.j.⁊.xcvj.di.duo. Solu.qualitas feudi cõsideranda est. nã si fit de camera dñi ad rẽpus datum:in tali habent p̃traria locũ:quũ nõ fit perpetuũ:nec heres succedat.de tali loquit̃ in lib.feu. q̃bus mo.feu.amit.§. Item siquis feudũ in curte.⁊ in p̃n. li.qui.feu.dare pos.p totum.⁊ de feudo gardie seu gastalde. Item illud idem est̃ de comitatu:in quo non succedit filius sine ius antiquũ:qđ tñ hodie vsurpatũ est.sic loquitur de feu.alie.si clientulus.⁊ de tali etiã sꝛ tali loquit̃. eẽ de dona.inter virũ ⁊ vxo. nuper. ¶ Item si de natura feudi est/q̃ vasallus in p̃p:ia p̃sona seruiat.⁊ in tali non succedit clericus etiã si filius sit:quũ non p̃sonaliter possit seruire.⁊ xxiij.q.viij.§.j.⁊.c.his a quibus.nec p alium:q: natura feudi hꝝđ p̃sonale est: hoc nõ patitur.ar. eẽ de offi. dele.qm̃.ff.de solu.inter artifices. C.de cadu. tol.l.j.§.sin vero talis. Si vero paternũ ⁊ reale siue ꝑpetuũ sit:⁊ contigerit seruiri p alium:sicut fere vbiq; est: tunc habẽt locũ p̃ma iura. vide qđ no.xxiij.q.ij.laro:em.in glos.amittat. Et si quomodo sit inter dñm ⁊ vasallu⁹/vtrũ sit paternũ vel nouus: bonus iudex estimare debet cui deferat iuramentũ vt in lib.feu.de gradi.succe.c.j.⁊.ij. ⁊ de inuestitura quã citius accepit.§. Item placet.⁊.c.ibi sequẽ. qui si bi ⁊ heredibus.vbi etiam loquit̃ de allodio. ⁊ de eodem allodio habes in lombarda de p̃ohi.mp.l.vt epi.de quo

eriam dicitur/q̃ si alicui in feudum concedatur: deinde ecclesie.is cui p̃cessum fuerat in feudum non pot̃ eum retinere:nisi sibi denuo ab ecclesia cõcedatur. ⁊ hic est casus in quo vasallus amittit feudũ sine culpa sua: vt in li. feu.de pace iura.fir.l.vnica.§.penulti. Igitur cõsuetudo terre p̃sideranda est. nã inuenitur feudũ sine fidelitate: vt in lib.feu.qualiter fiat inuestitura.c.nulla. Item inuenitur feudum liberũ ⁊ immune: de quo nõ tenetur quis facere nisi simplicem recognitionem. vnde cõsuetudo dicit vulgariter.Ego reneo hoc castrũ in feudum liberũ.et sic p̃m diuersas cõsuetudines/diuersimode iudicabitur de feudo.⁊ si nõ apparet certa cõsuetudo:iure scripto vtendum est:vt in li.feu.explicit liber p̃mus. ¶ Incipit secundus de feudi cognitione.c.causarus.q qđ apparet q̃ iura liberi feudi nõ astringunt aliquos nisi sit lex imperialis. Et in tali scilꝫ feudo paterno succedit filius etiam si religiosus sit.in Auẽ.de sanc.epis.§. nullam. coll'.ix. antiquũ ergo feudum qđ quasi patrimoniũ põt dici:nisi consuetudo cõtraria repugnet: vnde ⁊ plar⁹ põt b dare in feudũ: q̃uis aliud sit in nouo.eẽ de feu.c.ij.⁊ in lib.feu.de clerico inuestituram facit.c.j.in fi.hec solꝫmodo exponebatur in li.feu.in capl'is.conradi regis.c.si quis ea.⁊ hoc verum est:nisi in fraudem fiat:vt in li.feu.qđ fit inuestitura.c.noui vero feudi inuestitura.puta patitur se cõuenire aliquis vasallus ab ecclesia coram ecclesiastico iudice.⁊ p̃sitetur in fraudem se vel p̃decessores suos magna dãna dedisse ecclesijs:quũ tamen falsum p̃siteatur.vñ in restauration dãnor̃ petat ei quicq̃d habet retento sibi vsufructu ad vitã suam.⁊ de his oĩbus fit libellus:⁊ dicit/Ego iudico hic animã meã vt vitem extremũ iudiciũ futurus. taliter colludendo nõ pot̃ feudũ p̃o aia iudicari. sic pot̃ intelligi lex/imperialem. ¶ Q aũt imperatores successores Costantini nõ possunt revocare donationem illam factã ecclesie p eum:et eo etiam apparet: q: iura illa q̃ hac donatione loquũtur:sunt authoritate aplica perpetuo p̃firmata.xxv.q.ij.c.j.⁊.iij.⁊.c.ecclesiastice. et p̃e. igit̃ ex quo authoritas superiorꝫ intercessit. silet ptãs inferiorꝫ. eẽ de iudic.cum venissent.⁊ de cõfirma. vti.c.j.⁊.ij. papa autẽ superior est.eẽ de maio.⁊ obe.solite. qui fi. finit legi.p venerabilem.§.j. Non poterat aũt cogi imperator vt hanc donationẽ faceret ecclesie: vel p̃uilegium p̃cedens ret.sed ex quo dedit auferre nõ pot̃.xxv.q.ij.p:uilegia.j.⁊ ij.⁊.l.seq.⁊ ar.C.de acci.⁊ obli. ficut in initio.de vo. ⁊ re.magne.maxime ex quo romana ecclesia ipsa approbauit.xcvj.dist.bene.de.cõst.ecclesia.⁊ ar.xxiij.q.v. ad fi. fin Ostiẽ.qui ita no.in summa de imu.eccle. §.penulti.ff. sed nec.ibi vide qđ hic deest. ¶ Immo etiã rex romanor̃ qui nondum est coronatus vel imperator: p̃uilegia dare pot̃. de quo satis no.in spec. de rescrip. p̃sentia. §.fi.ff. Item qđ est obtẽtum.⁊ hoc disputauit ⁊ tenuit Jacob⁹ de are. ⁊ facit qđ no. Immoc. de elec. venerabilem.⁊ clemẽ. de iu. iu.romani.ibi/reges romanos. ¶ Et refert Osti. de feb. figni. super quibusdam. q̃ vidit in alemania per principes iudicari/q̃ rex romanor̃ post electionem concordẽ eãdem habeat potestatẽ quã imperator:.⁊ q̃ unctio nihil addit. ⁊ facit qđ no.xciij.di.legim⁹.in Glos.⁊ sola.⁊ oppar.de transla.inter coronalia.§.cũ g̃.ibi:Cui p̃certo epalis dignitas nihil addit.⁊ de hoc q̃ Joã.an.in p̃e.c.romani. in glos.romanos.'et sequit̃ vt dicit q̃ vidit ⁊ habuit formas quarũdam literarũ que de registro Imo.in̄ docum̃tur extracte:que emanauerũt sup negotio discordie electionis de qua loquit̃ decre. venerabilem.quarũ altera dirigebatur/archiepis/epis ⁊ platis ⁊ p̃cipibus alemanie ⁊ sclauonie:altera spãliter maguntin̄.inter alia referentes/q̃ inconcussa cõsuetudo imperij romani cõsona iure subnixa per patientiã sedis aplice tolerata.⁊ per toleratiam approbata/habet hoc q̃ electꝰ duobus in discordia vter q̃ administrat vt rex:⁊ omnẽ imperij iurisdictionem exerceat.qđ declarat ibi papa locũ habere donec per papã alterius electio fuerit approbata: vel reprobata. ⁊ addeqđ scripti

qō scripsi in p:ima pte in ar.xliij.ℜ. Itē nota. in additione si queris. de p:iuilegijs ꝓcessis ecclesie ⁊ clericis ab impe
ratore:ib⁹. de sen.ex. nouerit. ℌm Innocē. Et q̄s eximit cleri
cos a iurisdictiōe imperato:is. deana. ⁊ obe. siquis. ℌm eū
p̄uilegijs datis ab imperato:ibus et regibus fidelibus ec
clesijs et clericis in diuersis casib⁹. lxxix. dist. si duo. in titu
lo rub. xcvj. di. in scripturis. ⁊ c. satis. ⁊ c. cōstantin⁹. xcvij.
dist. eccle mee. ⁊ c. victo:. honoriꝰ. xj. q. j. cōtinua. ⁊ l. siquis
cū clerico. ⁊ l. quicūq; itē. ⁊ c. de psona. ij. q. j. in p̄mis. xv.
q. iij. sane. xvj. q. j. gn̄aliter. ℨ. nouarū. xvj. q. iij. ℨ. pscriptio
nē. ⁊ c. vlt. xix. q. vlt. si qua mulier. c. nunc autē. c. nō liceat.
xviij. q. iiij. ipsa pietas. ⁊ q. viij. ℨ. q̄uis. xxv. q. j. ℨ. vlt. ⁊ q. ij.
l. quecūq; igitur. ⁊ l. si ecclesie. xxvij. q. j. siquis rapuerit.
xxi. q. vltima. ℨ. sed obijcitur. ⁊c. ¶Articulus. xxx. A

Reges i quib⁹ of fendāt.

¶ Ost imperatorū de fectus de regum crīnib⁹ est tangendum.
¶ Peccant autē reges p:imo trahendo cle
ricos ad fo:ū suum: vnde deponēdi essent a
ppria dignitate. xj. q. j. null⁹. Nā q̄ celestē militē pulsat. j. q.
iij. saluato:. ei⁹ fo:ū sequi debet. xj. q. j. ch:istianis. vide qō
dist. ā. ℨ. primo. ℜ. tertio. Secūdo q:. a clericis ⁊ ecclesijs
et ecclesiasticis p̄sonis p̄stiones ⁊ ꝓcurationes ⁊ banna
et penas exto:quēr cōtra iura et ecclesiasticā libertatē. xv.
q. j. ℨ. nouarū. l. placet. ⁊. ¶. de sacro. ec. l. placet. ⁊ ideo te
nent pena. ⁊. libr. arū aur. astricti. xxv. q. ij. quecūq; ab. est. c.
per se. ⁊ incipit. si ecclesie igit. in q̄ casu iniuriarū actiōe te
nent. ēt de iniur. olim. ad idē. xxiij. q. viij. ℨ. q̄uis. nā plus
iuuat ecclesia regem o:ationib⁹ q̄ armis miles vel armi
ger vt in. l. ibi sequē. quicūq;. Tertio q:. ducūt secum sacer
dotes ⁊ clericos ad bellū cōtra iura. xxiij. q. viij. quo ausu.
et. c. siquis eps. c. si vobis fratres. c. rep:ehēsibile. xxxvj. di.
siqs vult. ēt de vo. de multa. ℨ. penul. qō intelligas q̄n va
dūt vt pugnēt ibi p̄sonaliter vt ibi: secus si ad dandū con
silīū: ⁊ ad ex̄ho:tandū vadāt in iusto bello: vt ibi. ⁊. xxiij.
q. viij. ho:atu. vide qō notaui. ℨ. in p̄ma pte. ℨ. ſz queritur
q̄n. ℜ. p̄nt. cū. ℜ. sequētib⁹ in xlviij. ar. Quarto quia nō fa
cīūt iustitiā: vñ deponēdi sunt. xxiij. q. v. regū. xv. q. vj. ali⁹.
Quinto q:. tallīs ⁊ exactionib⁹ ꝓpr̄in dei affligūt indebi
te: ⁊ co:pib⁹ iniuriant. de q̄b⁹ deo rēdēt reddere rōnē. xiij.
q. v. nō sane. xxiij. q. iiij. q̄n vult. ⁊. c. si eccl̄ia. i fi. Sexto q:. oc
cupāt alienas terras: ⁊ nō sūt ꝓtēti ꝓpr̄ijs terminis. xxiij.
q. iij. transferūt. et tales nō saluātur si al⁹ bene etiā admi
nistrēt: nisi res restituāt alienas. xiij. q. vj. si res. de peni. di.
v. falsas. xiij. q. v. nec ꝑ eīm. lxj. di. miramur. ⁊ ideo etiā iuste
possunt impugnari. xxiij. q. ij. c. j. Est enim iustū bellū ꝑ res
bus repetēdis: vel defendēdis. xxiij. q. ij. dīs. Itē ꝯtra Sa
racenos. vide Innoc⁹. ex̄ de vo. qō sup his. ⁊ qō no. ℨ. in p̄
ma pte in ar. xxvij. ℜ. Itez ℌm Innoc⁹. qui terras nostras
detinēt occupatas. xxiij. q. viij. dispar. ⁊ intrendunt occupa
re si possunt: vt in. c. ibi sequenti. et cōtra excōmunicatos.
xxiij. q. v. omniū. ⁊. c. excōmunicato:ū. ⁊. q. viij. omni timo:e
et. c. si nulla. ⁊. c. vt p̄idem. De bello iusto et iniusto vide la
te qō scripsi. j. xlvij. ar. ℜ. circa. cum. ℜ. sequenti. ⁊. ℨ. se. q̄ sic
incipit: vt de hoc. ¶ B Septimo quia quum vnus rex
vni mulieri vir sufficiat: volunt tamē plures habere: sicut
equus emissarius ⁊ mulus quib⁹ nō est intellectus: in ani
me sue piculū et scādalū plurimoꝝ: q̄re et excōmunicari
et deponi deberent tales si incoꝛrigibiles apparēt. xj. q. iij.
p:ecipue. et. c. reugaldū. c. ita co:pois. ij. q. j. scelus. ex̄ de di
uo:. gaudemus. Octauo simul crimē sacrilegij et lese ma
iestatis cōmittunt iudeis sup ch:istianos officia cōmittē
tes. liij. di. nulla. ex̄ de iudeis. cum sit. xvij. q. iij. constituit.
In hoc p:ecipue reges peccāt hyspanie: quoꝝ co:pora
et rerum iudei fallaciss̄imi sunt: diꝫ rapaciss̄imi: homines
deuo:antes: quoꝝ perfidia semp ch:istū et ch:istianos
persequit maxime in occulto. ex̄ de iude. ⁊ si. Nec obstat ex̄
de iudeis. ex speciali. ℜ. innuit. q̄ hec possunt committi iu
xta ne est intelligēdum: sicut et illud qō dicit canon. xxiij.
q. j. siquid verius. vbi de hac legit. ⁊ no. q̄ siquis vult in
terficere vro:ē suam vt accipiat aliam: p:imā dimittat. et
nō interficiat. nec em̄ ꝓpter hoc ab adulterio excusat sic
rex si tali committat: nō a pcō: sed a pena rēpo:ali excusa
tur. qō dic vt no. Ostiē. in summa. de iudeis. ℨ. et in quib⁹
grauent. ℜ. possunt tamen p̄ncipes. Nono in decimis et
p:imitijs quas nō soluunt: ad quas tamē soluēdas tenen
tur. xvj. q. j. reuertimini. ⁊. c. decime. xxiij. q. v. dicat aliquis.
de cōse. di. v. quadragesima. in fi. xj. q. j. duo. ibi. Decimas
reddere et ita saluari poterūt. quib⁹ habeāt soluere: vide
qō no. ex̄ de ma. ⁊ obe. oēs p̄ncipes. et si soluūt non tamē
integre: quia nō soluunt de furnis et molendinis ⁊ ho:
tis feno et lana pecoꝝ suoꝝ: et piscarijs. est interpositio. Sicut reges po:tugallie contra iura ex̄ de deci. peruenit. ⁊. c. et transmissa. ⁊. c. pastoꝛ: alis. et auferūt decimas ce
te et alioꝝ piscium ecclesijs et retinent sibi cōtra id ex̄ de
feri. licet. Decimo in augurijs qō quidā sequūtur: et eis cō
fidunt. et in quibusdā alijs so:tribus et superstitionib⁹ a ve
ra fide deuiantes. xxvj. q. v. augurijs. et. c. episcopi. ⁊ ideo
sine luce sunt tales: quia nihil melius resplendet in p̄n
cipe q̄ recta fides. C. de summa trī. inter claras. xcv. dist.
si imperato:. Undecimo q:. et al⁹ riꝛosi et iꝛosi ⁊ furiosi
et crudeles sunt: quī deberent esse mansueti et tractabi
les et humani. vnde dicit lex. C. de dona. inter virū et vxo
rem. l. fi. nihil aliud tam peculiare est imperialis maiesta
tis q̄ humanitas: per quam solam dei seruatur imitatio.
Pro:uerb. xx. Miserico:dia et veritas custodiunt regem:
et robo:at clemēcia th:onus eius. Adde qō scripsi. ℨ. in p̄
ma parte in ar. lvij. p totum. et ad hoc est op. ar. ij. Mo:o. de
animalibus q̄ apis electus in regem ponit vel p̄dit acu
leum. hoc idem dicit Ysido:us li. xij. etymologiarum. c. de
regibus. vbi dicit q̄ regis virtutes p̄cipue due sunt: Justi
tia et pietas. Unde p:op:ie in iure imperato:es et reges
clementes pij et tranquilli vocant. C. de legi. l. j. xcvij. dist.
ecclesie. ⁊. c. victo:. xcvj. di. constātinus. xj. q. j. sacerdotib⁹.
Nam iustitia per se seuera est. ad hec. xxiij. q. iiij. duo ista.
et. ℨ. p:ecepta. ⁊. xlv. dist. in multis. c. Duodecimo leges
iniquas constituūt contra id. xxiij. q. iij. si eccl̄ia. in fi. di.
iij. erit autē. et frequēter contra ecclesiam et leges eius.
ir. dist. c. j. ⁊. ij. ⁊ ꝓ. dist. in p̄mis. vj. c. Decimotertio quia nō
faciunt id ad quod est potestas regia instituta. scz vt ma
li a malo coerceantur: ⁊ boni inter malos q̄ete viuāt. xxiij.
q. v. non frustra. et. q. iiij. qui peccat. ante fi. ex̄ in p:ohe. de
cre. Rex pacificus. dist. iiij. c. j. Decimoquarto impugnāt
ecclesiam sepe et clericos quos debent defendere. xxiij. q.
iij. maximianus. ⁊. c. ij. ⁊. c. se. ⁊. q. v. p:incipes. xj. q. j. ch:i
stianis. Nec impugnant hereses sicut debēt. xxiij. q. iiij. q̄n
et. c. si ecclesia. in fi. Decimoquinto non puniunt blasphe
mantes sicut debēt. xxiij. q. iiij. nō inuenitur. Decimosexto
non subijciunt se ipsis et p:elatis veris sicut debēt: et p̄mit
tunt sibi manus osculari ab eis quū potius ipsi ep. scopo
rū manus debeant osculari. ꝛ. dist. certum est. lxij. dist. va
lerianus. de iudic. nouit. xcv. dist. duo. in fi. ⁊. c. nū q̄. vide
qō dixi. ℨ. in hac scda pte. ℨ. cōsequēter. ℜ. et est argumētū.
xviij. ar. Decimoseptimo q:. recipiūt ab electis i episcopū
vel archiepiscopū intra regnū suū cautionē et homagiū
vel fidelitatē: quū nihil rēpo:ale teneāt q̄b eisdem: cōtra
iura de q̄bus legitur ⁊ no. ex̄ de ma. et diligenti. de reg.
iur. c. vlt. de ex. p:e. grauē. glos. j. Sed super hoc vide Inno
cē. de elec. significasti. Decimooctauo quia puniūt etiā
hereticos etiam si p̄sone sint ecclesiastice. ar. iuriū que ꝓ
eis facere vident. xvij. dist. nec licuit. lxix. dist. siquis pecu
nia. j. q. vlti. c. vlti. xxiij. q. iiij. quādo vult. c. non inuenit. ⁊.
c. se. et. q. v. non nos. et in. c. se. et. c. si audieris. cū. iij. c. se. et
c. p:incipes. ⁊. q. viij. legi. in fi. dist. viij. quo iure. Sed quū
crimen istud ecclesiasticū sit: sicut et multa alia que no. ex̄
de fo. cō. in fi. cū sit. nec reges: nec alij iudices de eo se pos
sunt maxime hodie intromittere. al⁹ hodie sunt excōmu
nicati: vt est exp:essum ex̄ de hereti. vt inquisitionis. ℨ. p̄
hibemus. li. vj. nisi quum eoꝝ cōtra eos inuocatur b:a

chiū seculare: vt in iurib⁹ añ dictis. Possunt ímpatores et reges infamiā tollere: ⁊ ad famā restituere. vt ad natales ꝓnos: ⁊ statū integrū. vide qō no. Jnno. eẽ de re. iu. cū te. C. de abolitionibus. abolitio. ii. q. iij. l. siq̃d. §. se. C. de sententiā passis et restitutis. li. ir. C. de genera. obla. indulgẽtiam. ij. q. iij. §. notandum. ff. de senten. passis et resti. l. ij. et iij. Item restituunt illegitimos natalibus: et faciunt eos succedere. in Autẽ. quib⁹ mo. natura. effi. libe. efficiañ ad modū. colf. vij. et. e. r. §. j. et. ij. ſfilium etiam pp̃iū possunt legitimare. eẽ q̃ si sint le. p̃ venerabilẽ. §. de filijs. sed vide ibi glos. que incipit: q: no. Jtẽ restituūt seruos p̃nis natalib⁹ liberos: ū. xij. q. ij. c. eꝑs. §. qui manumittit. Item dispẽsant cū militibus de acie fugiẽtibus. j. q. j. ꝯ quidā. Decimonono: q: nō recognoscūt de facto ímpatorē sup eos: et ei subesse: et ab eo debere coronari cōtra iura. lxiij. dist. hadrianus. vij. q. j. in apib⁹. et eorum legibus teneri. C. de legi. leges. sed de hoc vide Jnnocẽ. de re. iu. cū te. Vigesimo regna sua scindunt et diuidunt inter filios vel cōsanguineos: sicut fecit Alexander quū adhuc viueret. Macha. j. qō tamẽ fieri nō debet. super quo vide qō legitur et no. eẽ de vo. et vo. re. licet. per Bern. in glos. dicit. et Jnnocẽ. quia in vno regno vnus rex. vij. q. j. in apibus. vj. q. iij. scitore. Vigesimo primo q: nō p̃stant auxiliū et consilium iudicibus ecclesiasticis inuocati ab eis vt tenentur. xxiij. q. v. administratores. ⁊ c. p̃incipes. ⁊ q. iij. qñ. super quo vide qō legit et no. maxime per Jnnocẽ. eẽ de of. or. c. j. Vigesimo secundo q: non seruant iuramentū qō p̃stant in sui coronatione de non alienādo bona regni ⁊ cō seruando eius honorē. et de non mutando monetam legitimā. eẽ de iureiu. quāto. et. c. intellecto. et de re iud. sane. abbate. lib. vj. Vigesimo tertio quia maiora negotia regni expediūt sensu p̃prio vel cum paucis suis adsessoribus: quū tamẽ maiorem partẽ regni super hoc vocare deberent. i. eorum syndicos. super quo vide Jnnocẽ. in p̃e. c. quanto. ar. eẽ de ma. et obe. c. vlt. vbi de hoc. liij. dist. c. j. vbi de hoc. Vigesimo quarto quia cū indigeant sepe curatoribus et coadiutoribus aut p̃pter eorū nimiam iuuentutem aut fatuitatem aut asininam simplicitatem: nolunt eos recipere ab imperatore vel ecclesia: vnde ⁊ sepe p̃siuant filios vel nepotes ex paterna linea descendentes. super quo vide qō legit et no. eẽ de sup. ne. ꝑla. grādi. li. vj. et per Jnnocẽ. de fo. cō. licet. Vigesimo quinto quia vsurpant officia sacerdotum/ vñ lepra spūali percutiunt. ij. Paralipo. xxvj. ij. q. vij. §. Item cum balaam. ff. si ergo. et qui recipiunt res ecclesie ab eis sacrilegi sunt et ipsi. xij. q. ij. indigne. ⁊ c. de rebus. xvij. q. iij. §. sacrilegium. Vigesimo sexto malos habẽt consiliarios: quorum cōsilio p̃dicta et multa mala alia operantur maxime reges hispanie. contra id. lxxvj. di. tāta. j. q. j. estote. eẽ de iureiu. quāto. in p̃n. habẽt enim consiliarios bilingues et susurrones. Leuit. xix. Nō eris crimінator nec susurro in populis. Prouer. xviij. Verba bilinguis quasi simplicia: et ipsa pueniūt vsq̃ ad interiora ventris. Idem habeẽ eiusdē. c. xxvj. Susurro ⁊ bilinguis maledictus. multos enī turbauit pacez habẽtes. Eccli. xxviij. Denotatio pessima super bilinguem. Eccli. v. Vis peccato: inuidus ⁊ bilinguis. Eccli. vj. ⁊ Mat. xviij. et nequā et adiuuicē inuidos. Gal. vj. querētes semp que sua sunt. Phil. ij. lxiij. dist. nosse. nō que regni: nec que regis. ⁊ quosdā frequenter viles q̃ in modico tēpore ditati et exaltati de bonis regni regnū cōsumunt: et regem ipm cum susurrijs et adulationibus. xxij. q. ij. primum. et detractionibus. vj. q. j. detertiores. et mendacijs. xxij. q. ij. omne genus. cum. c. se. semp ex pessima consuetudine vel potius corruptela. eẽ de cōsue. cū venerabilis. corruptela. vsq̃ ad mortē: nocte pluscp̃ mediā detinentes. ad literā Job. xvij. noctem vertentes in diem. contra consilium Aristote. ad Alexandrum dicentis.

Consulto: p̃ocerū seruos contẽne bilingues
Et nequā: nec quos humiles natura iacere
Prohibet: exaltat. nam qui pluuialibus vndis
Intumuit torrēs: fluit acrior: amne perenni:
Sic opibus parcis et honoris culmine seruus
In dñm surgēs/truculentior: aspide surda
Aures obturat. p̃cibus mansuescere nescit.

Mouetur terra cum seruus regnat. Prouerb. xxx. Vigesimo septimo q: ipsi ijdem maxime reges castelle q̃ deberent esse cultores iustitie. xxiij. q. v. rex debet. ⁊ c. regum et de ꝓprijs et iustis additib⁹ viuere. eẽ de supplẽ. ne. p̃ā. grādi. li. vj. et subditos suos a p̃donib⁹ ⁊ latronib⁹ defensare. xxiij. q. v. regum. subditos suos exonerant: nedum per accusationes ⁊ collectas grauissimas. x. q. iij. cauendum. cum. c. se. sed rapinas accipientes in castris et villis: et semper in ciuitatibus dolia vini. sarcinas grani. greges arietū et boum: et alia comestibilia a possessoribus/ et laboratoribus: et nihil nisi pictaciolas. i. chartulas: quas vocant aluala: soluentes. xxvj. q. vlt. nō obseruetis. et cū ab eis recedunt: omnes lugentes ⁊ vlulantes dimittentes/ contra illud ps. lij. Qui deuorant plebẽ meā sicut escam panis. et iterū ps. lxxviij. Quia comederūt iacob. vñ merito antropophagi: idest comestores hominum/ possint dici. labores miserabilium laboratorū totius anni cum suis camib⁹ et auibus et vilissimis meretricibus: q̃s vulgariter vocāt soldaderias. i. stipendarias: quia stipēdium habẽt a rege et ab alijs magnatibus: q̃s de loco ad locum sequūtur. et suis vēribus et alijs suis superfluitatibus et carnalitatib⁹ expẽdentes. cōtra quos ad literam Ezech. xix. ſfactus est leo: et didicit p̃edam capere: et homines deuorare. Habẽt enī isti reges leunculos suos: scilicet ministrales/ ⁊ baiulos ⁊ factores suos: qui ad modum sanguisuge pauperū sanguinem sugunt ⁊ in finum dominor̄ euomunt. vñ Michee. vij. Principes postulat: et iudex in reddẽdo est. et. j. ibi. Qui oprimus in eis est quasi paliurus. paliurus est cardus spinosus ꝑm Hugui. et qui rectus quasi spina de sepe. Contra hos etiā clamat dñs p Esa. iij. c. Quare terretis populū meum: et facies pauperū cōmolitis? Propter oppressionē pauperū tedebat viuere q̃ dicebat Eccls. iiij. Verti me ad alia que sub sole geruntur: et vidi calūnias/ et lachrymas innocentū: et consolatorē nemi nē. nec posse resistere eorū violentie omni auxilio destitutos. et laudaui magis mortui q̃ viuere. Contra tales etiā Esa. j. Principes tui infideles: socij furum. et iterum Michee. iij. Qui comedūt carnē ppli mei: et pellem eius desuper exortauerunt: et ossa eorū cōfregerunt: ⁊ cōciderunt sicut in lebete: et q̃si carnē in medio olle. Excerpi se lupos exhibẽt gregi. et ipsi rapiunt. ipsi dispergunt. ipsi pimunt. Contra tales clamant iura. x. q. iij. §. de his. cum. c. se. vsq̃ ad fi. questi. et que legunt et no. eẽ de censi. cū aplus. et in glos. xxv. ⁊ in. c. Cū instantia. et in glos. illud semp. Tales nō reges: sed reguli sunt. ꝓpter defectum quorū filij. seu infirmant Capharnaū. i. in pinguedine carnali. et cōsolatione tēporali. Joan. iij. Interpretat em capharnaū villa pinguedinis: vel villa ꝓsolationis. Vigesimo octauo vanigloriosi sunt et supbi: ⁊ nō se hoies recognoscūt nec deū regē regum. Apoca. j. timentes. Contra illud: Et nūc reges intelligite. ⁊ j. seruite domino in timore. ii. psal. xxiij. q. iij. non inuenit. cū. c. se. Vigesimo nono in gradibus ꝓhibitis ꝓtrahunt cū suis cōsanguineis ⁊ affinib⁹ ante dispẽsationē papalē et in hoc magis offendunt reges hispanie. Et primo cōmittunt incestum. deinde impetrāt indulgētiā. aliq̃ties nulla. in incestu manētes. xj. q. iij. p̃cipue. vnde peccāt in spe habẽdi indulgentiam. qō est peccatū in spm̃sctm̃: vt no. de peni. di. j. §. et his itaq̃. in Glos. peccatū in spiritū. Cōtra quos dicit: Maledictus homo qui peccat in spe. Et ex talib⁹ cōiunctionibus de generes reges nascunt. lvj. dist. si gens. ⁊ hodie tales reges excōmunicati sunt: nisi speciali alio priuilegio sint muniti. eẽ de cōsang. et affi. eos qui. in clem. Et hic notandum q̃ quū scienter cōtrahẽtes sint ipso facto excōmunicati: videtur q̃ si sup tali matrimonio contracto sedis aplice dispensatio impetretur: vel per procuratorem cōstituū: vel

ab ercōmunicato.eī de p:ocur.c.fi.non obtenta absolutione:que pōt fieri p epm:quia non reseruat pape.in demē. eī de sen. ex.nup.p:ius ab ercōmunicatione:q̄ gra fit ipo iure nulla.eī de rescrip.ipso iure.li.vj. Item q̄ infamia q̄ incestu cōtracta est.iij.q.iiij.consanguineo:ū.vj.q.j.infames.non tollit p dispēsationē que fit vt remaneant in matrimonio.ar.bonū eī de pben.nō pōt.§.fi.li.vj.quia p illa infamia necessaria dispensatio specialis.no.ij.q.iij.§.hinc colligit p Inno. de re iuḋ. cum te. de simo. ex diligēti. Item q̄ ples iam concepta ex tali matrimonio fiat legitima.eī qui fi.sint le.tanta.nisi hec omnia in dispēsatione exp:imantur:dispēsatio nō valet:quia oia impedimēta exp:imēda sunt.ar.eo:ū q̄ legunt & no.eī de rescrip.ex pte.j.t.c.inter ceteras.ergo sup pmissis quarto:supplicandū est in tali casu.t primo p absolutione:nisi facta fuerit a dioc. matrimonio separato. Trigesimo quia ducunt maxime reges hispanie in domo sua publicas meretrices:t quibusdam earū stipendia dant et necessaria in aula sua et ducī pmittunt t p sentiūt: et sic eo:ū aula p parte p stibulū est et lupanar et sco:rū sicut rēplū hierosol.ij. Macha.vj.q̄ christianis pncipibus in magnā apud christicolas verecundiā cedit:et offensionem criminalē apud deū:cuius cōtra decalogū et p:eceptū mechiā in domo sua nutriunt detestāda.Exod.xx. Deutero.v.xxij.q.iiij.meretrices.t.q.vj.non mechaberis.t pncipes sunt libidinis suo; familiariū tacite:etsi nō exp:esse p sentiendo.lxxxiij.dist.error.t. lxxvj. facētis.eī de homici. sicut dignum.§.illi quoq̄.etiā turpitudinis sunt patroni.ar.xxxij.q.ij.c.j.eī de iureiu. quēadmodū.§.illud autē.ibi: patronus est turpitudinis.t j.ibi: ne p hoc libera p̄batur ei facultas peccandi ꝓpter impunitatem pcti. t.ff.ad.l.iuli.de adul.l.ij.§.j.ff.de fur.q̄ fas.§.j. t crimen lenocinij q̄si cōmittunt questuaria mācipia in domo tenēdo: licet ipe suū q̄stū recipiāt maledictū:q: nō est b̄min̄ q̄ pp:io co:po:e q̄stū facere.ff.de ritu nup.palā.§. lenocinium. t no.xxxij.q.j.in.l.crimē.sub.§.q̄ si i adulterio. in glos.non tm. Trigesimo primo:q: a meretricib⁹ regni sui mercedem et p:eciū recipiūt t cōtra illud Non offeres mercedē pstibuli. Deut.xxiij.no.eī de deci.ex transmissa. xiij.q.v.in summa.et illis immūditie cooparo:es sunt cū illis eo:ū spolia percipiendo.legit t no.eī de fur.q̄ cum fure.eī de rapinis.c.ij.§.fi. Trigesimo secūdo:q: recipiūt pcium ab alearoribus ludi.pcipue reges hispanie:qō vocat aulagiū:t vendūt quolibet anno p certo pcio.vñ principāt pretium de ludo p legem phibito.ff.de ale.l.j.t in p hemio.§.constitutionis.ff.veteris.§.illud sane.t grauiter peccant t ad restitutionē talis pcij t lucri tenent:quia cōtra legem mercanē.vt in.l.greca-alearum vsus.C.e.t no. xxv.di.c.j.et eī de vi.et ho.cle.clerici.ij.eī de exce.p. inter dilectos.t fouent illud iniquū et causam dāni dant et peccati:ideo dānum dedisse vident.ff.ad.l.co:de sic.l.incē.legitur et no.eī de homici.de cetero.de iniuḋ.et dā.da.c.vlt. Trigesimo tertio:q: alię eo:ū cū suis reginis et filijs carnes comedūt in q̄dragesima et alijs ieiunijs sine necessitate vel ficta:t cū cōsilio suo:ū carnaliū et adulatoro:ū medico:ū:q̄ cū eis dispensant de consilio diaboli contra iura de con.dist.v.quadragesima.et di.iiij.denicp. eī de obser. ieiu.cōsilium.§.fi. De materia regū et eo:ū cōditionibus plene tractaui in.j.pte istius opis in multis locis.maxime in ar.lviij.§.quib⁹ ergo.et ex virtutibus q̄s debēt habere: poteris augmētare eo:ū peccata que habēt ꝓditis virtutib⁹.ar.xxxj.q.j.cum renuntiat. Trigesimo quarto:offendunt p malū exemplū p:e ceteris:quia quū sint reges dici a se et alios iuste regendo. xxj.dist. cleros.ℵ. sacerdos. ibi:sicut rex a regendo.xij.q.j. duo.nec se nec alios regūt: sed exemplum mo:tis p:ebent subditis suis:vt est exp:essum.xj.q.iij.p:ecipue. et.c.ita co:po:is. vnde versus.

Rex superes:si te superes p:ecepto:hono:is.
Degener es si degeneres a laude p:io:is. Immo nec rex malus dicendus est.ij.q.j.scelus. Trigesimo quinto vendunt officia/iudicaturas/tabellionatus/et alia que libere debent dari cōtra.l.et canones.C.ad.l.iuli.repe.l.sancimus.que est canonizata.j.q.vij. sancimus. ff.ad.l.iuli. de ambi.l.j.t.j.q.j.nullus itaq̄.t.q.vj.sicut is.et sunt occasio talibus alios in p:ecio aggrauandi et concutiendis suis o:dinatis salarijs non cōtentis contra p:e.l.sancimus.ff. de cōcussi.l.j.et.ij. t in.l. canonizata.j.q.j. concussionis. et xxiij.q.j.paratus.in fi.vbi no.quid sit concutere.in glos.cōcutere.t.c.in veritate.in fi.et in glos.sed qualiter.et no.in §.sequē.et vlt.ℵ.in additione.q: paratio: erit empto: vendere quod emit. j.q.j. quibusdam. Trigesimo sexto peccant in duellis que app:obant cōtra.l.et cañ. vt no.j.§.expeditis.ℵ.v.in ar.xxxiij. Trigesimo septimo pecunias ecclesie que extrahuntur de regnis suis in auro vel argento/suo fisco applicant/dicentes q̄ super hoc legem vel p̄ceptum fecerūt.qō est cōtra iura ciuilia et canonica.ralem eī legē nō possunt facere in pecunia ecclesie. vnde.l. cur enim nō facimus discrimē inter res diuinas t humanas. C. de sacro.ec.l.sancimus.ij.xxiij.q.viij.§.q̄uis.l. sancim⁹. et.l. vn̄ersos.ibi/attētationis molestiam non sustinere. libere enim sunt res donate ecclesijs a lucratiuo:um inscriptionibus:vt p:e.l.sancimus.in autē. de eccle.ritu.§.ad b̄ colla.viij.C. de sacro.eccle.decernimus.C. de epis. et cleri. omnia p:iuilegia. C. de sacro.eccle.l. placet. canonizata. xxj.q.j.l.placet.ibi: nulla solicitudo trāslationū signetur. et ibi glos.et tales sacrilegi sunt.vt ibi.t.xij.q.ij.nulli.t homicide:vt.e.causa.t.q.c.j.t lex particularis/vel consuetudo in contrariū:quia est contra ecclesie libertatē.eī de cōsue. cum venerabilis.x.dist.quasi per totum.xcvj.dist.bene quidem.eī de re.ec.non ad.c.fi.qō optime facit.et non possunt res ecclesie confiscari.xvj.q.j.in canonib⁹. ¶ Offendunt nihilo minus in omnibus articulis in quibus imperato:es offendunt.ē.p:otimo.§.exaratis.et imperato:es in his omnibus p̄libatis in quibus reges offendunt ꝛc.

¶ Articulus.xxxj. A

Deinde dicendū est de peccatis pncipum et alio:um p:eeminētium. ¶ Qui autem sint pncipes/duces/marchiones/comites/valuassio:es/capitanei/t alie dignitates seculares.vide in libro feudo:um. quis dicatur ꝛc.et qō legit et no.eī de elec.fundamenta.§.vt ergo.in glos. Joan.an.que incipit: In libro feudo:um. P:incipatus autem etsi sit per se quedam superio: dignitas post imperato:es et reges:sicut colligitur ex o:dine verbo:ū p:e.§.vt ergo. De quib⁹ pncipibus qui sunt p:ecipue in alemānia: et adhuc rome legitur eī de elec. venerabilē.§. verū t nunquid.§. obiectioni.t.§.qō autē.§.insuper.t eī de iureiu. Romani.in clemē. Largum tamen nomen est cōp:ehendens imperato:es et reges:vt p:e.c. Romani.in p:in.et.xvj.q.vij.sane. in fi.et.xij.q.ij.de rebus.sic accipit etiam:venit enim p:inceps huius mūdi ꝛc. Joan.iij.et.j. Joan.iij.de peni.dist. ij.si enim.ideo mixtim de ipsis et ducibus et pceribus et baronibus et marchionibus et comitib⁹ simul tractemus tangendo eo:um scelera et defectus. ¶ Peccant aūt hi primo in raleis et ex actionibus indebitis subdito:t.xiij. q.v.nō sane.vide qō legit et no.xvij.q.ij.seruitiū.j.q.j. nul et sup:ius.ij.eī de cēn. peruenit. ¶ Sc̄o:quia faciunt constitutiones seu potius destitutiones suas contra ecclesiasticā libertatem.eī de re.eccle.non ad.cum laicis.ꝓpter qō tam ipsi q̄ scripto:es t seruato:es sunt ercōmunicati ipo iure: t feudis que renēt ab ecclesijs:sunt p:iuandi.ter.c.grauēdicit p:iuari.sz vide glos.ibi et doct.eī de sen.ex.nouerit.t c.grauē. et possunt feuda aliis potentio:ib⁹ concedi: qui ipsa petant et p:o ecclesia recognoscant. eī de feud.c.ij.

Differa rū sta tū noia.

In q̄b⁹ domini et supiores offendāt.

¶ Tertio:qō est quasi cōmune omnibus pncipibus mūdi:q̄ volunt habere capellas suas et capellanos sine autho:itate episcopali et volūt q̄ capellani sui habeāt curā animarū suarū pro:ū filio:um et familie.t q̄ oblationes eis facras:vbicūq̄ etiam missas audiant:suas faciant et

lmbursent.qđ iuri cõmuni non conuenit.xvj.q.j.§.ecce.j.t ij.et.c.cunctis.t.q.vij.nullus omnino.vbi de hoc.ex de heret.ad abolẽdũ.§.fi. de of.archidia.cũ satis.vbi de hoc.ni si fo:san sup his sint a se.ap. p:iuilegiati specialiter: sicut apparet in duce burgundie:cui⁹ capella multis ꝓuilegiis est munita.ex de p:iuil.cum capella. Ut tñ scias ꝙ alicui clerico in aliqua dignitate cõstituto ne videak p:iuilegiũ personale.ex de of.del.qm̃ abbas.talia ꝓpetuo cõmittantur.aks laicus nõ debet se de talibus intromittere:nec habere põt potestatem cõmittendi aiã anime sue/vel vxoris/vel familie cui vult.xcvj.dist.bene quidem.xvj.q.vij.c. j.t.§.cum ergo in noua.et.c.sequẽ.vsq; ad.§.vt ergo. Nec em̃ licet laicis ecclesias regere:nec oblationes accipere. x.q.j.q: sacerdotes.t.ij.c.seq.et videt ibi dici ꝙ tales sunt excõmunicati ipso iure.nec mirum:quia nec etiã sacra vasa vel vestimenta ab insacratis hominib⁹ tangi debẽt. de cõ.dist.j.in sancta.et.c.vestimenta. Generaliter etiã ꝓhibitum est omnibus laicis/ꝙ de spũalibus se nullatenus intromittãt.de elec.massana.de arbi.cõtigit.de ꝓdic. decernimus. de ꝓscrip.causam.de dec. quis.c. ꝓhibemus. nec videt excusare episcopi author:itas in hac pte vt ibi.t lxxxix.di.iudicatũ. Quarto:q: liberos homines subijciũt seruituti:t eis graues existunt.xiij.q.v. nõ sane. quũ tamen nullus liber seruus debeat fieri: nisi qñ vendit se ad p:ecium participandum.xxix.q.ij.relatũ.Sed ficut dicit Salomon:b:eue regnum nõ parcit subditis.quia in lata gente glo:ia p:incipis:t in diminutione ppli contritio p:incipis denotak. p:ouer.xiiij.et adde qđ scripsi.s.in prima ꝙe in ar.lxij.ñ.vj.conditio.j.q.iiij.§.Item nõ achor. et.ñ. Item dauid. Quinto:in licitis suis superio:ibus inobedientes existunt:t plerũq; q: pauperes sunt:ipsos contẽnunt.vnde peccatum idololatrie incurrunt.j.Reg. xv.xxij.dist.§.verũ.xxiij.q.j.quid culparur.vbi de hoc.et. q.v.cũ miles.vide qđ legit t no. ex de tẽpo.or. ad aures. Sexto:q: ꝓpria temeritate vo:es a se reiciũt.t alias intromittunt/credẽres sibi nescio ex qua co:ruptela ꝙue tudinis hoc licere.ex de diuo:.po:ro.et de sponsa.c.j.vide qđ no.ex de adulte.c.fi.xxiij.q.ij.quos de⁹.ex de transac. c.fi. Septimo:q: ex adulterio nati sepe succedũt: et sic iure suo p:iuãt heredes legitimos qui deberẽt succedere. nec saluari poterunt nisi dispensẽt cũ eis per suũ superiorem.ex qui ñ.sint le.pervenerabilem.t no.ẽ.eodem.§.expediti.in fi.ñ.possunt imperato:es. in additione. xxx.ar. nisi restituãt.ex de peni.t re.officij.de vsuris. cum ru. habeb.ẽ.§.primo post imperato:ũ pus.ñ.xviij. Octauo: q: nõ seruant iustitiam pauperi maxime nõ habẽti qđ offerat.xj.q.iij.pauper.quem etiam frequenter suspendunt ꝓ modico.et ideo qñq; sine iustitia occidunt:hꝫ qui nõ timet iustũ iudicem:nõ credit eum benevolum vel pacificũ inuenire.xxiij.q.v.regũ. Nono:quia ep̃os t alios clericos non honorãt:ficut debẽt.ex de ma.t obe.solite.sed eis iura sua subtrahũt:t plerũq; subijciunt seruituti: de quo tenenk in tremẽdo iudicio reddere rationem:quia hoc faciunt contra iura.dist.j.ius publicũ.xj.q.j.ꝓtinua.de iure/iu.puenit.j.t.c.nimis de iure.t.c.se. Decimo:q: de facili et ꝓ nihilo faciunt guerras:quas et si magna esset causa:sub author:itate ꝓpria facere non deberent.legik t no. xxiij.q.ij.in summa.t.c.j.t dixi.ẽ.§.primo.ñ. est aũt iustũ. et in additione ibi. t in summa Othẽ.de tre.t pace.§.qđ sit iustũ bellũ.et ꝙ Innocẽ.de re.spo.olim.j. B Ser sunt cause quare pax non est inter homines. Prima/quia nõ puniunt maleficia. Eccls.viij. Quia non p:oferk cito cõtra malos sententia:absq; vllo timo:e filij hominũ ꝓpterant mala.Secũda/abundãtia tẽpo:alium.Gen.xiij.Facta est rixa inter pasto:es gregũ Abraam et Loth. Jaco. v. Unde bella et lites t c. Tertia/q: non occupamur in pugna contra demones. Ideo non pugnamus vt homines. Ephe.v. Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ t sanguinem t c. Quarta/quia non confideramus dãna guerre;in qua iniusta ꝙdimus animã co:pus et res. Quinta/quia nõ cõsideramus ꝙ dubius est euentus litis. ad hec duo.ij.Reg.xj. Sexta/q: non cõsideramus et seruamus p:ecepta dei. Baruch.iij.ibi/Si in via dei t c. Est aute pax trãquilla libertas.a pacto data.posterius vero accipitur pax fedus initum p:imũ fm Jsido.ad hec.xxiij.q.ij.illa. Guerra ẽ aspera:pax dulcis.xxiij.q.j.noli. Undecimo: q: non soluũt decimas:vt.ẽ.in ar.xxxj.§.post imperatoũ. ñ.ix.de regib⁹ dictũ est. Duodecimo:q: fiđs vasallorũ suo:ũ vel hominũ quãdoq; offendat in aliquo:ipsum multa lata sententia exheredãt:iuris o:dine nõ seruato:et dicunt sibi ius:vel ipsimet sententiam ferunt sicut placet.et postea exequũtur/cõtra iura.C.ne quis in causa sua iudicet.vel ius sibi dicat.in rub:o.t in nigro.C.de his q; ad ecclesias cõfu.damnamus.C.de iudic.nullus.ff.quo: legat. L.legik et no.xxiij.q.iiij.inter querelas.xvj.q.vj.c.t.ẽ. ideo tenentur ad restitutionem:quia nihil interest vtrum hoc fiat nulla lata sententia: vel vitiose lata.ff.qui satisda.co.quotiens.ff.de accõ.tu.l. nulla differentia. Tredecimo:in iustitia differẽda. Nã t si quis de talib⁹ inueniãtur qui nullatenus fo:san vellent iniustũm ferre sententiam:tot tamen dies assignant:t tot affligunt partes labo:ibus et expensis:ꝙ aut cogunk iuri suo renuntiare/vel ipsum vẽdere:vel aks cõponere sup ipso sicut aks legik ex de rescrip.nõnulli. Jdeoq; tenẽtur ad restitutionẽ totius interesse.t aks puniri debent.ar. ex de rescrip.c.fi.§.fi.t.c. ceterũ.in fi.t.C.de iudic.sancimus.t.l.ꝓpẽrãdũ.§.illo ꝓcul dubio. Decimoquarto em̃ peccant in cõcussionib⁹. Est autem cõcutere aliqua petere vltra debitum rationem officij alicuius.Dicik autem cõcutere qui ꝓ opp:ressionem et minas exto:quet pecuniã.ff.de cõcus.l.j.t.ij.et no.xxiij. q.j.paratus.in vlt.glo.fm Canoñ.Concusso:punit pena quadruplici.et etiã fm.l.no.xxiij.q.j. militare.in glol.fi.et rapinis in raleis spoliis et homicidijs.sup quo vide ex de rap.c.j.de iureiu.ficut.t.j.c.ij.xxiij.q.viij.vt ꝓidem.peccãt et in omnibus alijs in quibus imperato:es et reges peccant:que.ẽ.scripta sunt in.§.duobus p:ecedentibus.

Parq̃re nõ fit ter mo: tales.

Milites in hijs plerũq; offẽdũt.

Articulus.xxxij.

Expeditis superio:ibus dignitatibus secularibus/ad status pquarto:ũ seculariũ descendamus. A Peccant autẽ milites maxime in gallicia in qua ꝓpur cõmuniter de rapina viuũt. Primo seculares simplicis militie:quia non sunt contenti suis stipendijs:sed concurrunt homines contra sententiam Joã.bap.dictis eis Luc.iij. Neminem cõcutiatis:neq; calũniam faciatis.et contenti stipendijs vrs.xxiij.q.j.parat⁹.ad fi.t.c.militare. in fi.et.lxxxvj.di.nõ satis.in fi. Secõdo peccãt ꝓpugnãdo sepe ꝓpriaz:t dñm cui ex forma fidelitatꝫ seruire tenent.ff. de iusti.t iur.vt i.ff.de reli.et sump.fu.minime.xxiij.q.j.qđ culpak.et.c.summa militie.xxij.q.v.de forma. Tertio q: fauent in illicitis manifestis aks secus.xxiij.q.j.quod cuspak.dñis:et seruiũt in iniustis bellis:q̃n potius deberent recognoscere imperato:ẽ celestẽ.xj.q.iij. Julian⁹.et.c.qui resistit.et dist.viij. q̃ cõtra. Sic fecerũt illi christiani militantes rhebeo:ũ dicentes Maximiano p:ecipienti eis cõtra christianos seruire.Milites sum⁹ inquiũt imperato:tui: sed tamẽ serui quidem libere cõfitemur dei.ribi iustitiam debemus:illi innocentiam.a te stipendiũ labo:is accipimus:ab illo vite exo:dium sumpsimus.sequi in hoc imperato:em nequaq; possumus/vt author:em deum negem⁹ si non compellimur vt offendamus:tibi vt fecimus hactenus parebim⁹.sin aũt illi parebimus potius q̃ tibi.dcere nostre aduersus impios pugnare:ac inimicos sciunt laniare:pios et cõcines nesciunt.pugnauimus semp ꝓ iustitia.ꝓ pietate.p:o innocentium salute.p:o fide.hec fuerũt nobis hactenus ꝑcia periculo:ũ.quo ergo pacto cõseruemus tibi:si hec deo nostro non exhibemus: Jurauimus ꝓmũ in sacramẽta diuina:iurauimus deinde in sacramẽta regia.nihil nobis de secundis credis esse necesse si pa

ma p:erũpimus? ad hec. xſ.q.iij. non enim. c. ſi domin⁹. c.q̃ reſiſtit. c. imperatores. c. ſi is qui p:eeſt. eẽ de tẽpo. o:. dile ca⁹. vbi de hoc. t. c. ad aures. vbi de hoc. ij. q. vij. nõ põt. Nõ pot erga homines eſſe fidelis: qui deo extiterit infidelis. Et dictis patet ꝙ chriſtiani milites poſſunt ſeruire ſaracenis: et alijs infidelib⁹: ſz nõ cõtra chriſtianos: vel in eo qõ eſt cõtra deum: vt p:e. c. Julianus. t. xxiij. q. ſ. q̃d culpat. in fi. t. xv. q. vj. iuratos. ¶ Quarto in toꝛneamẽtis maxime in francia. eẽ de toꝛnea. p totu. ¶ Quinto in duellis: que tota die offerunt et accipiũt contra id qõ legitur t no. eẽ de pur. vulgari. per totũ. t cleri. pug. in duello. p totũ. t. ij. q. v. monomachia. Ꝟ etiã phibet lex romana. C. de gladi. l. ſi. ij. Sed hiſpani ſui homicide t dei tẽtatoꝛes. xxij. q. ij. ꝟliter. nec de canonib⁹: nec de legib⁹ curãtes paſſim duella offerunt et recipiũt ex eoꝛũ pfanis oꝛdinationib⁹ et cõ ſuetudinib⁹: que contra dei t eccleſie leges non valent. p. diſt. t. xj. quaſi per totum. ¶ Sexto quia accipiunt ſtipendium et non ſeruiunt. vnde ad reſtitutionẽ tenentur: vel ſeruiunt: ſed non cum tot equis ſicut debent: et ſic defraudant dñm: ſicut dicimus de clerico qui recipit beneficium ꝓpter ſeruitium et officiũ. lxxxj. diſt. ſiquis ſacerdotũ. nec curatio dãda eſt niſi viſitanti et laboꝛanti. eẽ de cenſi. cũ inſtantia. ſ. ñſo. t. c. curationes. exp̃ſſum. t. c. cum venerabilis. Et ꝓterea renuit beatus Martinus Juliani ceſaris donatiuũ non ꝓponens amplius militare: vt habek in ſua legenda. ¶ Septimo cõpurant ſe inter milites antek̃ ſint inter milites tranſlati: et in eoꝛũ numero cõputanti cõtra. l. ff. de mili. teſta. eẽ eo tẽpoꝛe. t no. eẽ de p:iuile. q̃dam. ¶ Octauo quia poſt militiam: et exercitium eius in bellis aliqui ad oꝛdines ꝓmouentur. qõ fieri non debet: vt legit et no. ij. di. ſiq̃s poſt. et ſup hoc vide qõ no. Inno eẽ de poſtu. p:e. c. vlt. et in ſpeĉ. de legato. ℌ. pmiſimus. ℌ. ſed quid de iudice. ¶ Nono quia non militant ꝓpter deũ nec ꝓpter rem publicam: ſz ꝓpter p̃dam et diuitias augẽdas: qõ eſt peccatũ damnabile ſm Aug. xxiij. q. ſ. militare. ¶ Decimo quia multi militũ maxime in lõbardia: tuſcia: et in patrimonio beati petri: recipiunt militia a ꝓncipib⁹ cõſanguineis vel amicis: nõ ab imperatoꝛe vel regibus vel alijs ꝓncipib⁹: nec characterẽ. de characterẽ iſto vide Inocẽ. de ſacra. nõ ſte. c. vlti. de eta. et qua. cũ contingat. t. ſ. q. ſ. q̃ quidã. et eẽ de ſen. ex. ſi ſuder. li. vj. recipiunt militarẽ. vnde nec veri milites debẽt dici. maxime quum plures eoꝛũ ſint ruſtici: ipſi et genus eoꝛũ. ad hec vide qõ legit et no. p:e. c. ſ. q. ſ. q̃ quidã. t in glo. quiſoꝛte. ¶ Undecimo q: ſepe fugiunt de bellis iuſtis: t dominos deſerũt inter hoſtes. vnde et infames ſunt. vj. q. ſ. infames. t tales rei ſunt leſe maieſtatis. ff. ad. l. iulia. ma. l. iij. t capite puniũtur: niſi dñm defendere non potuerint. ff. de re. mili. omne. §. qui in acie. t no. p:e. c. infames. in glo. tales. ¶ Duodecimo quia vilificantes ſe adſumunt aliquotiens officiũ ꝓcurationis. contra. l. C. de ꝓcura. l. militez. ff. de p:ocura. filiuſfami. §. veterani. t no. eẽ de poſtu. p. bone. ſ. i glo. ſ. ¶ Terciodecimo periuri ſunt: quia nõ ſeruant cõmuniter iuramentũ qõ p:eſtant: non exiturosꝛe ſe mortem ꝓ ſalute rei publice. legit t no. ij. q. ſ. p:ohibenk. glo. ſ. t accuſatiõis officiũ adſumunt cõtra. l. illã canonizatã. ¶ Decimoquarto cũ abſunt a ſeruitio reipublice cõmeatu nõ accepto: et cum in domo ſunt: cõmeatu accepto volunt gaudere p:iuilegio militari: et ſtipendiũ habere cõtra. l. ff. ex qui. caumaio. l. miles. t. l. qui mittunk. et no. eẽ de cõce. p:e. quia. in glo. ſic miles. ¶ Decimo q̃nto q: aliqui poſt ſolennẽ penitentiam redeunt ad militiam ꝓtra canẽ. xxiij. q. ij. de bis. et. claroꝛem. An miles qui non exercuit ſeua ſi viuat cleri caliter: gaudeat ꝓuilegio clericali: vide Innocẽ. de apo. c. ſ. et qõ legit t no. ij. diſt. ſiquis poſt. ¶ Decimoſexto quia multi ex eis poſtq̃ occiderũt pſbyteroſ: vtunk militia cõtra cañ. concilium magũ. eẽ de peni. et re. c. ij. ¶ Decimoſeptimo q: nõ vtuntur militia ad id ad quod eſt inſtituta: ſcilicet p:opter iniuriam p:opulſandam: et p:opter vindictam cõtra impios ꝓferendam. xxiij. q. ſ. §. ſ. ¶ Decimooctauo nõ ſeruant actus et modos militares: qui ponunk per Jſi. ſ. di. ius militare. quia neq̃ vacãt militie: ſe cõmeſſationib⁹ immũditijs haſtiludijs t negotijs mercatoꝛũ venationib⁹ aucupationibus: et tota eoꝛũ vita pur cõmuniter eſt vane gloꝛie et defidijs carnalibus militare cõtra apoſtolũ Petrũ. ſ. Pet. ij. vnde Bern. Carni militamus gule illecebꝛis ſeruiẽdo: luxurie motib⁹ obſequẽdo. Sed arma militie chriſtiane non ſunt carnalia: ſed potius deo. ij. Coꝛ. ix. ¶ Arma aũt chriſti militum ſunt. vj. que ponit apoſtolus ad Ephe. vj. ſcz cõtinẽria: qõ eſt cingulũ honeſtatis. loꝛica iuſtitie. calciamenta pedũ exempla ſanctoꝛ. ſcutũ fidei. galea ſpei. gladius ſpũs qõ eſt verbuz dei. Nã nedum de milite ſpũali. ſcz religioſo vel clerico. ſ. q. iij. ſaluatoꝛ. t. liij. diſt. c. ſ. ſed etiã de tẽpoꝛali põt intelligi verbũ apoſtoli. ij. ad Timoth. ij. Nemo militans deo implicat ſe negotijs ſecularibus. lxxxviij. diſt. c. ij. xxj. q. iij. c. ſ. t. ij. eẽ ne cleri. vel mo. c. ſ. et de tali dicit apoſtolus in p:e. c. ad Timoth. laboꝛa ſicut bonus miles chriſti. et aliqui eoꝛũ vſurarum voꝛagini. eẽ de vſu. vſurarũ voꝛagini. li. vj. ſicut viliſſimi ſuam militiam vituperãtes. ¶ Decimonono quia militant nocendi cupiditate. vlciſcendi crudelitate: rebelandi feritate: dominãdi cupiditate cum omni implacabilitate: q̃. v. ꝑcipue ſm Aug. in militia cõdemnank. xxij. q. ſ. quid culpak. in p:in. t. c. apud. nã hac intẽtione militia debet agi vt mali coerceank: et boni ſubleuenk vt ibi. ¶ Vigeſimo non intendũt cõmuni vtilitati in militando: ſz p:iuare cõtra id. xxij. q. ſ. ſumma. t. q. viij. vt p:idẽ. ¶ Vigeſimo primo non obediunt ſuis ſupioꝛibus in vtilibus et licitis vel in dubijs ꝓtra id. c. ſumma. t. c. quid culpatur. in fi. ¶ Vigeſimoſecũdo vſurpãt vltra ſtipẽdia ſua ꝛ id. xxij. q. ſ. militare. ¶ Vigeſimotertio ſine legitima authoꝛitate ſupioꝛis occidũt homines: vel faciũt guerrã ꝛ id. xxij. q. ij. iuſtũ. t. q. v. miles. ¶ Vigeſimoquarto quia ſimoniã ſepe cõmittũt. vñ magis peccãt ꝙ clerici eccleſie milites: qõ eſt ſatis mirandũ. ſ. q. iij. ſaluatoꝛ. ſed ibi in glo. ſ. q̃ incipit. cõtra ponik q̃re. ¶ Vigeſimoquinto quidã poſt ſolẽnẽ penitentiam. de ſoleni penitentia. l. di. penitentes. c. in capite. t. c. vltimo. fiunt milites. contra id qõ legik t no. ſ. diſt. ſiquis poſt. ¶ Vigeſimoſexto quia in ſua militia nõ gradatim: ſed p:erupte t indiſcuſſe ad honoꝛes ꝓmouẽtur. lix. diſt. ſi officia. in p:in. ¶ Vigeſimoſeptimo inuiti in iuſto bello pugnant ſicut ignaui: vñ t carent merito: quia voluntariũ militem eligit deus. xv. q. ſ. non eſt. ¶ Vigeſimooctauo ante victoꝛiam dimittunt bellare: vel militiam ante tempus. eẽ de renũ. c. ſ. Non eñ debent ſolui milites niſi cõpletis ſtipẽdijs. C. de his que nõ explesti. l. iij. t no. p:e. c. ſ. p:i. al. ¶ Deponik aũt miles. interpoſitio eſt vſq̃ ad ℌ. ſeq. xxviij. ſiue exaurhoꝛak ſiue degradak. ſup quo vide Innocẽ. de reſti. ſpo. in lris. de peni. t re. c. ij. de reſti. teſtimoniũ. t eẽ de penis. degradatio. li. vj. Eſt etiã duplex militia. ſpũalis et ſecularis. lix. diſt. ſi officia. xxiij. q. viij. repꝛehenſibile. t. ſ. q. iij. ſaluatoꝛ. vide qõ no. xxiij. q. ſ. militare. in glo. cũ ergo. Nemo aũt põt militare deo t mũdo. ij. ad Timoth. ij. xxj. q. iij. c. ſ. t. ij. vnde non debet eſſe alligatus alijs qui militie ſpũali eſt aggregãdus. liij. diſt. null⁹ ¶ L. De gothis militib⁹. xxiij. q. viij. conuenioꝛ. Et ſcias ꝙ iſti recuperauerũt hiſpaniã. viij. annis cum rege Pelagio. et hoc teneas ꝙ a legione de hiſpania vſq̃ ad montẽ peſſulanũ: gothi: de quibus. xxiij. q. viij. conuenioꝛ. vnde ꝓpe nemaſiũ illa contrata vocak gothia: ſunt. exceptis nauarris: qui fuerũt hiberici. et ℞ quidã dicũt armeniani vt dicit P:iſcianus in. vj. li. a legiõe vſq̃ ad hiſpalim fuerũt Romani tẽpoꝛe Pompei et ceſaris. vñ Lucanus: Ultima funeſta concurrunt plia mundi. vnde in epiſcopatu vlixbon. vocak mons pompei. ſm Joan. de deo. ¶ Vigeſimonono quia captos in bello ſepe interficiunt contra Aug. dicentem. Victoꝛi capto miſericoꝛdia iam debek. ſi pacis ꝓturbatio nõ timetur. vt ibi legik et no. xxiij. q. ſ. noli. in fi. ¶ Trigeſimo quia hodie milites cõmuniter ſunt p:edones maxime in hiſpania cõtra id Aug. dicẽtis. Qua

Arma militum chriſti.

Militia duplex.

dam pudentia militibus stipendia cōstituta sunt:ne dū sumptus querit: predo grassek.xxiij.q.j. militare. grassari est seuire qō ppīe ad latrones in nemore ptinet. legitur ꝛ no.de peni.dist.j.aut facta.ꝛ in glo.ꝙ sit. Idē dicit Ambro.sup lucā.li.j. ¶ Trigesimoprimo. In pace gloriantur contra id qō dicit Grego.in moral.xxiij.li. Nemo vires suas in pace cognoscit. Si em̄ bella desunt virtutū experimēta nō pdeūt.ip:ouidus miles est q̄ sein pace gloriak forte.

QEmilitia spirituali. Verbū incarnatū rex noster est: qui in hunc mundū venit pugnaturus cū diabolo. Oēs aūt sancti qui ante eius aduētū fuerūt:sunt milites ante faciē eiꝰ precedentes. qui autē postea venierūt vsq̄ ad finē mundi/sunt milites suum regem subsequētes.ꝛ ipse rex medius est in exercitu suo hinc indevallatus/ꝛ stipatus agminibꝰ suis. Aug.de sacra.li.j.pte.j.ꝛ.c.j. ¶ Christus habet multos milites q̄ vicerūt:ꝫ paucos q̄ de fuga reuertūtur:ꝫ ir:q: repe facti difficile resurgūt. Apo.iij.ibi: Utinam frigidus esses aut calidus:sed q: tepidus es ꝛc.ꝛ ar.de peni.di.j.Bern. Miles christi nec laude extollit:nec vituperatiōe frāgit: nō diuitijs tumet: nec cōrabik paupertate: leta contemnit:ꝛ tristia.ps.cxx. Per diem sol non vret eum;nec̄ luna per noctem. Hiero.ad nepotianum.

¶ Articulus.xxxiij.

Expeditis nobilibus:plebeioꝝ vitia pertractemus:ꝛ incipiamus ab eoꝝ dignioribus.scz doctoribus ꝛ magistris: de quibus ppīe pōt dici illud ad Rom̄.j. Dicētes se sapiētes stulti facti sunt. xlix.dist.hinc etenim.ꝛ. albuginē.ꝛ scienti bonū ꝛ non facienti peccatū supple maius est. Ja. iiij. in fi.ꝛ de peni.dist.ij.si em̄.vltra colum. et magistri maius sibi iudiciū assumūt. Jaco.iij.in p:in. ¶ Peccāt aūt primo quia quū indoctos ꝛ minus sufficiētes se sentiant: faciūt se p precēs et alia munuscula ab alīs doctoribꝰ ꝛ in magisteriū promoueri.ꝛ sibi licentiā dari. de hoc ex de magistris. quāto.ꝛ.c.prohibeas.ꝛ ar.cōtra eos.de eta.ꝛ qua. ad aures.ff.ad.l.acqui. Idem iuris:et illi qui tenentur examinare et approbare:tenenk de salario fic male accepto ad restitutionē.liij.di.si seruus absente.xxiij.di.qñ.ex de eta.ꝛ qua.cum sit.de of.archidi.ea que. Si sufficientiel insufficiēti cōcedak licentia docēdi pro pecunia:nō cōmittitur simonia: sed crimē cōcussionis. C.qō me.causa.si p impōssionem.j.q.j.cōcussionis.xxiij.q.j.militare.Hin Gof.qui sic no. ex de magis.in summa. Doctor qui promouetur a doctoribꝰ subornationē habet immunitatē vt doctor. C.li.x.de athletis.l.j. vix em̄ erit bonus magister:qui nō fuit bonus discipulus.ex de elec.cum in magistrum.lxj.di. quid proderit. faciūt que leguk ꝛ no.xxiij.q.j.cū beatissimus. ꝫ nec antiqui pro nouis sunt deserendi. valde em̄ est absurdū/ vt noui magistri rudes vel impiti preferank magistris antiquis ꝛ approbatis.lxj.di.statuimus.nisi forte nouo a deo fit aliquid melius reuelatum.xcv.di.esto. ¶ Secūdo peccant:q: despiciunt sufficientes subditos cathedrari.ꝛ pter vitiū arrogantie/ea que sciunt: recte docere non pnt xlvj.di.c.j.ꝛ tales iniuriam faciunt cathedre.xl.dist. multi. ¶ Tertio:cōtēnūt simplices qui magis volunt vitare vitia moꝝ ꝙ verboꝝ. xxxiij. di.sedulo. ¶ Quarto:q: cognātur differentia subtilia non vtilia/cōtra id Ego dominus deus tuus docens te vtilia. Esa.xlviij.vt videank ab hominibus:ꝛ vocētur rabi.ꝛ sic cōfundūt audito:es.xliij. di.ꝫ.si.ꝛ pcipue in hoc offendunt magistri parisiēses:ꝛ in anglia:in auronia/ā seculares ꝙ religiosi maxime pdicto:es/ꝛ minores.quoꝝ aliquoꝝ arrogantia inexplicabilis ꝛ vsq̄ ad illius luciferi Esa.xiiij.de peni.di.ij.pncipiū. corruentis/ascendit:in quoꝝ scholis non ppbc. non lex moysi sancta,non christus sapientia pris, nō eiꝰ sacrosanctum euangeliū.non apli.non sancti doctores ecclesie audiunt:Sed roboat et resonat philosophus idololatra.et cōmentator: eiusdē cum cereris liberaliū artiū pedagogis adeo ꝙ in scholis sacre theologie/nō sermo sacer:ꝫ philosophia legak. Immo nec iam textū sentētiarum catholicū legūt lectores in scholis: nec baccalaurij magistroū sed ad questiones properāt curiosas: vt ad ſram apparet/ ant:non existant/contra cañ.xxxvij.di.c.ij. Isti sunt de quibus ppīe dicit Hiero.ad damasuꝫ papā. Physica/ꝑ aratorionis oculos trās celum leuantes:ꝛ vltra pfundū terrarum ꝛ abyssi in quoddā inane demergunt in vanitate sensus et obscuritate mentis ingredientes.insup diebus et noctibus in arte dialectica se torquētes.xxxvij.dist.nōne. Innitentes dialecticoꝝ rendiculis:que non tam vincula sunt appellāda ꝙ phantasmata.i. vmbre quedam ꝛ imagines que cito pereūt ꝛ resoluūtur.xxxvij.di.vino.Hiero. in Esa. Isti etiā sunt magistri qui fm vanū papā omnē vim inuentoꝝ suoꝝ ponūt in dialectica scz disputationē que philosophoꝝ sententia definitur nō astruendi vim habere:sed studiū destruendi. Sed nō in dialectica placuit deo saluare populū suum.regnū dei in simplicitate fidei est:non in cōtentione sermonis.xxxvij.di.omnem vim. Hinc etiā Hiero.scniphes ꝛ ranas quib' egyptij sunt percussi:vanam dialecticoꝝ garrulitatem ꝛ sophisticā argumenta intelligit.xxxvij.dist. §. hinc etiam. Hinc Paulus theographꝰ ꝛ doctor seraphicus ad Col.ij. Videte nē qs vos decipiat p philosophiam ꝛ inanem fallaciam fm traditionem hominū fm elementa mūdi:ꝛ nō fm christū ꝛc. ¶ De talibus etiā supbis doctoribus ꝛ magistris Greg. in moral.li.xxiiij.pte.v.c.ij.ꝛ trāsferunk.xlvj.di. Habet hoc propriū doctrina arrogantiū: vt humiliter nesciāt inferre quod docēt.ꝛ recta que sapiunt etiā recte ministrare non possunt. In verbis em̄ eoꝝ prodik ꝙ quū docēt quasi in quodā sibi videnk sublimaris culmie residere.eoſq̄ quos docēt: vt lōge infra se positos/ velut in imo respiciunt.quibus nō cōsulendo loquī: sed vir dñando dignank.ꝛ.j. Ac cōtra doctrina vera tāto vehemētius hoc elationis vitiū fugit per cognitionē: quāto ardentius suoꝝ verboꝝ iactus ipm magistrū elationis insequit. Caueꝫ em̄ ne cum elatis moribus pdicer quē in coꝝdibus audientiū sacris sermonibus insectak.hucusq̄ Grego. Hinc idē Grego.in pastorali ꝛ transfertur.xlix.di.hinc etem̄.in.ꝛ. quo autem naso. ait. Sunt nōnulli qui dum se existimari hebetes nolunt: sepe in quibusdā inquisitionibus se plus ꝙ necesse est exercētes.et nimia subtilitate fallunk. vñ hic quoq̄ subditur. vel grandi/vel torto naso. Nasus q̄ppe grandis et tortus est discretiōis subtilitas immoderata:qua dū plus ꝙ decet exercuerit actionis sue rectitudinē ipsa confundit. De istis magistris quoꝝ totū mūdū est legere ꝛ disputare:ꝛ cōmenta curiosa facere:ꝛ de penitētia non curare: sed carnaliter viuere:ꝛ honores appetere/loquitur idem Grego.in eodē.ꝛ hinc etenim.ꝛ. lippus vero. Lippus vero est cuius quidē ingeniū ad cognitionē veritatis emicat sed tamē hoc carnalia opera obscurāt. In lippis quidem oculis pupille sane sunt:ꝫ humore defluenti infirmātes palpebre grosseſcunt.quoꝝ quidē q: infusione creba aspectū erik: etiā acies pupille vitiak. Et sunt nōnulli quoꝝ sensum carnalis vite opatio sauciat: qui videre recta subtiliter per ingeniū poterant:sed vsu prauoꝝ actuum caligantur. Lippus itaq̄ est cuius sensum natura exacuit:sed cōuersationis prauitas confundit.cui bene per angelum dicitur in Apocal. iij.c. Collyrio inunge oculos tuos vt videas. Collyrio quippe oculos vt videamus inungimus:quū ad cognoscendum veri luminis claritatē/intellectus nostri aciem medicamine bone operationis adiuuamus. hucusq̄ Greg. Sfateo: aūt me nutriq̄ magistrum vim disse inquātū vt homo scire potui: maxime in sacra theologia.ꝛ maxime religiosum mendicantem/humilem/patientem/pauperem/oratorem/despectum mundo/mortificatum;nec penitētiam agentem; nec verum magistrum

Doctores ꝛ magistri q̄ dꝰ labores ꝛ vitijs

christum in virtutibus sectantem: nec propterea magisterium appetisse: nisi magistrum Gonsaluum sacre theologie professorem/hispanū generalem ministrū ordinis fratrū minorū: qui me assistū recepit ad ordinem: Sed ppter vanam gloriam/⁊ appetitū honoris. vnde Matth. xxiij. Amāt enim pmos accubitus ⁊c. et. j. vocari ab hominib⁹ rabi. vos aūt nolite vocari rabi. vnus enim est magister vester. Sibi Chrysost. Vocari volūt: non esse. nomen appetunt: ⁊ officiū negligūt. sicut ad literā cōtingit in lectoribus cōmuniter fratrū pdicatorū et minorū: qui magis forescariā carnium frequentant ⁊ hospitium/q̄ lecturam ⁊ fine re in lectoris nomine gloriant: quū nomina cōsequētia sint cum rebus. xlij. dist. in oratorio. cum. c. pe. xvj. q. j. si cupis esse qđ diceris. insti. de dona. §. est et aliud. ¶ Origen. Quidā autem machinant vt aks magistri epi vocentur ab hominibus qđ est rabi. vocari autem rabi: nec ab hominibus: nec ab aliquo alio diligit iustus: quia vnus est magister omnium. ¶ Item Chrysost. Nō erat omnium malorum causa. i. thronum appetere ut magistralē: hoc medium ducit ad discipulos instruendū. q. d. nolite vocari rabi. ne qđ deo debet: vobis psumatis. nolite vocari rabi: ne diuinum honorem hominibus deferatis. vnus est enim magister omnium: qui oēs homines naturaliter docet. si enim hominē homo erudirer: omnes homines discerent quot habēt doctores. Nūc aūt non homo docet: sed deus qui docet hominem scientiam. ps. xciij. et iterum eodem ps. Beatus homo quē tu erudieris dne: ⁊ de lege tua doceris eū. et spūs sanctus docet oia. Joā. xiiij. ⁊ vnctio docet de oibus. j. Joā. ij. ⁊ ex de sacra. vnc. c. vnico. §. j. Multi quidē docent: pauci aūt discūr. homo em̄ intellectū nō prestat homini docendo: sed a deo pstitū p admonitionē exercet. ¶ Item Gregorius in pe. c. hinc etenim. ꝟ. albuginē Albuginē vero habet in oculo: qui veritatis lucem videre non finitur: q⁹ arrogantia sapientie seu iustitie occecatur. pupilla nāq̄ oculi nigra videt. albuginem tolerās nihil videt: q⁹ sensus videlicet humane cogitationis si stultum peccatoēq̄ se intelligit: cogitationem intime caritatis apprehendit. Si autem candorem iustitie seu sapientie sibi attribuit: a luce supne cogitationis se excludit: et eo claritatē veri luminis nequaq̄ penetrat: quo se apud se per arrogantiam exaltat. De istis magistris verbosis ⁊ nebulosis dicit. ij. ad Timoth. iiij. Magistros prurientes auribus/audientibus nō veritates theologas: sed fabulas: quodāmodo philosophicas pdicātes honorātos cū suis discipulis in peccatis ductos sm Aug. varijs desideriis/semp discentes et docentes: et nunq̄ ad scientie veritatē puenientes. xxvj. q. v. nec mirum. vlt. colum. Item de hiis Hiero. cōtra Jouinianū de peni. dist. ij. si em̄. vltra. iiij. colum. ibi. Aperiūr enim quasi fontes scientie: q⁹ quū aquā non habeant doctrinarum: pemittunt imbrem velut nubes ppbetice ad quas pueniat veritas dei: ⁊ turbinibus eragrant demonū atq̄ vitiorum: loquūtur grandia: ⁊ totus eorum sermo superbia est. De istis etiam magistris. ij. Per. ij. Loquentes exercitatum is auaritia habentes. quia sm Gregorium appetitus honoris auaritia est. super illo verbo Phil. ij. Non rapinam arbitratus est esse equalē deo. maledictionis filij derelinquentes. j. q. vij. qđ. ⁊ c. si qui. ex de hereti. vt officium. §. si viā rectā. scz sacre scripture. secuti viam balaā: qui interpretat vanus populus/siue precipitās ex bolo: qui interpretatur carneus: siue in tribulatione positus: qui mercedē iniquitatis amauit. et paulo post. Hi sunt fontes sine aqua non lauantes: sz inquinātes. et nebule turbinib⁹ eragite quib⁹ caligo tenebrar⁹ reseruat. vbi Beda. et transferunt. ij. q. vij. secuti sic ait. Qui enim agnitā veritatis viam sponte deserunt: quid nisi vanus populus sunt: qui etiam in precipitiū suos mergūt auditores: quibus nō salutaria que corrigāt: sed que illos delectent erronea pdicant: de quibus aptē subditur. hi sunt fontes sine aqua ⁊c. ¶ Isti sunt illi magistri habētes scientiam inflatiuam sine charitate: non edificatiuā, cōtra qđ aplus. j. ad Cor. viij. Scientia inflat: charitas edificat. ex de renū. nisi cum pridem. §. p defectu. vbi. Bern. Impiemēres contente scientia que inflat: illam que edificat nescierunt. de hac etiam materia satis etiam tetigi in prima parte istius operis: sub epilogo hic repetita et addita ad confusionē superboꝝ scioloꝝ et modernoꝝ arrogantiam magistroꝝ. adde ⁊ hic qđ scripsi copiosē de scientia aburēribus. j. in. §. o pciosa. ꝟ. alia eoꝝ gloria. cum. ꝟ. seq. vsq̄ ad. ꝟ. alia eorum gloria. in ar. xlix. ¶ Quinto offendunt magistri: quia docēt aliqui aliqua falsa in cathedra: vt aliquib⁹ placeāt: et isti sunt falsi doctores. xxij. q. ij. primum. hi mali sunt: ⁊ eoꝝ doctrina mala. j. q. vij. conuenientibus. Mala aūt doctrina et pestifera plures occidit q̄ gladius et venenū: sicut doctrina Arrij: cui⁹ pena sm Augustinū indeterminata est. q. d. plurimos infecit o3 illoꝝ hereticoꝝ penas pticipat. vñ Hiero. Arrius in alexandria vna scintilla fuit: sed q⁹ non statim oppressus est: totum eius orbem flāma depopulata est. xxiiij. q. iij. resecande. Hi crimina superat falsa doctrina ppter sequelā. alia peccata ppetrantem necāt: hoc peccatum male doctrine caeteruam peuntium secum ducit. ar. xj. q. iij. pcipue. xl. dist. si papa. Impossibile est talem nequā doctorē ⁊ pestiferū posse saluari: nisi publice reuocet quantū pōt intoxicatā doctrinā quā euomuit: q⁹ nō pōt de hoc pcō aliter deo satisfacere ⁊ primo quē corrupit. Nō pudeat eū ergo si saluari desiderat: suū reuocare errorem: ne in sua pnitacia ⁊ pfidia moriatur: et cū lucifero impenitente accipiat portionē. ad hoc ex de accusa. qualiter. j. §. ideoq̄. vj. q. j. ex merito. ibi deteriores. ⁊ ar. op. j. q. vij. quod. ⁊ c. si qui. ex de hereticis. vt officiū. §. si vo. li. vj. de peni. ⁊ re. c. j. ¶ Sexto tacent veritatem ne vitia quibus vacant: et seipsos reprehendere videantur. j. q. j. villissimus. iij. q. vij. in grauibus. et proditor est veritatis: qui pro veritate mendacium loquitur: vel qui veritatem dicendam celat. xj. q. iij. nolite. ¶ Septimo in falsis consilijs que dant pro pecunia: q̄ uis iusta vendere possint. xj. q. iij. non licet. q̄ ergo male exercerunt p̄ immoderatum salarium: pauperibus distribuāt. que pfalsum consilium: illis quos dānificauerūt reddant. xiij. q. v. si habetis. ⁊ §. multipliciter. ⁊ non sane. xiij. q. v. si res. ex de vsu. cum tu. de homic. sicut dignū. §. eos. op. ar. ex de re. iu. cum eterni. §. fiq̄s. in fi. cum his q̄ ibi no. li. vj. per veram ergo penitentiā suo satisfaciāt creatori. et p restitutionē primo quē leserūt. ex de crimi. fal. fal fidicas. alias cū diabolo pperuis cruciatibus punientur de peni. dist. j. §. his autoritatib⁹. ¶ Octauo cito accelerant ⁊ pmature ad cathedram obtinendā: ⁊ aliter legūt q̄ deberent: et alia: ⁊ supbe: non excedunt scholares scientia et facūdia ⁊ vita sicut debēt. ad hec ex de ma. ⁊ obe. humilis. vij. q. j. nouatian⁹. viij. q. j. qualis. xv. q. j. ficviue. xliij. dist. §. pariter. viij. q. j. oportet. ⁊ c. licet. C. de pfesso. ⁊ mal. magistros. ll. p. quā aūt scientiam debet preferre addiscēs. de sum. tri. c. j. sm Innoc. preferat sciēriam canonicā: q̄ est mista ⁊ media inter theologiam et legalem. ar. ex de of. deleg. querenti. sm Ostien. sic consulentē in. pre decre. de sum. tri. c. j. ¶ Nono offendūt magistri: q⁹ pferūt se antiquis iuuenes. erubescant ⁊ confundant et vir peniteāt: quia vir de hoc penitent. Quidam fratres minores euntes de gratia parisius vt fiant lectores: et p̄o duobus annis cōtra eoꝝ regulam et declarationes. lr. flo. soluēres: et ibi per quatuor vel sex menses morantes: et inde cum vacuo noie sine scientia reuertentes: ⁊ postmodum nomen lectoris habentes: ⁊ exinde ventres implentes. Cō fundant etiam redeant tales florenos recipientes et rapientes: ⁊ expensas dantibus non facientes: qđ non facerent publici stabularij aut caupones solutionē recipientes de expensis: quas non fecerunt. ar. ex de censi. pcurationes. et de immu. ec quia plerique. inde et tales fraudulenter et indebite recipientes vltra q̄ fratres expendērūt: ad restitutionē tenent illis a quibus fratres eleemosynas habuerūt per iura p̄e. ⁊ ex de elec. cōmissa. li. vj. nec

fratres possunt hoc cõuentui parisiẽ. remittere: q: pecunia nõ est eo: ũ nec o: dinis: sed dantium: vt ex de verbo. signi. ex̃ijt. li. vj. & in clemẽ. e. ti. exiui. & in modico tẽpore addiscẽtes volũt magistrari. de hoc legit & no. in p:e. c. sic viue. & lxxv. dist. ieiuniũ. in glos. collige. & xxiij. q. j. cum beatissimus. ꝓpter insufficientiam autem remouẽdi sunt magistri. ex de renũ. c. fi. legit & no. de of. custo. c. j. vbi aũt sunt iura docenda & ꝓ quali studio competit ꝓuilegium. ex de cleri. nõ resi. tue. ¶ Decimo: quia quidã eo: ũ volunt legere decretũ & decretales quũ neutrũ possint ꝓficere. xv. q. j. ꝑ byteros. no. de cõse. di. v. in die. De opinionibus magistro: ũ. de deci. c. j. de resth. spo. literas. de cele. miss. cũ marthe. §. quesiuisti. & fm Innocẽ. de cõst. ne innitaris. ¶ Undecimo recipiunt ꝓcium a pauperib⁹ ꝓ doctrina cõtra ex magistris. c. j. & c. q. ex de cens. licet. a diuitib⁹ possunt vt ibi no. de materia magistro: ũ et de eo: ũ collectis. xviij. di. de eulogijs. xxvij. dist. de quibusdã. j. q. iij. vendentes. et c. se. ficet medicus gratis curabit pauperẽ: secus de diuite. no. lxxiij. dist. §. j. glos. simile. ¶ Duodecimo: quia immoderate et indiscrete pntiẽdo co: rigũt discipulos ꝺ̃ id de homic. ꝑbyter. de sen. ex. cũ voluntate. xlv. dist. cũ beatus. An magistri & scho. habeant ius vniuersitatis. de ꝓcur. q: in causis. de hac materia magistro: ũ et de scientia eo: ũ ex de elec. cum in magistrũ. xxvij. & lxxvj. dist. per totũ lxvj. dist. quis dubitet. & viij. q. j. opo: tet. xvj. q. j. si dericatus. xlviij. di. §. j. ¶ Decimotertio peio: es sunt discipulis vnde magistri sunt erro: ibus. ij. q. vij. nos si. ¶ Decimoqrto admittũt religiosos sine habitu in scholis: vnde cũ ipsis excõmunicatione incurrũt. ex ne cleri. vel mo. vt periculosoli. vj. ¶ Decimoquinto: quidã eo: ũ erro: es alio: ũ defendunt: vnde et ipsi magis errant: & alijs erro: io offendicula ꝓparãt. vñ q: magistri erro: ibus sunt: nõ tm̃ hereticis: sed hẽresiarche dicẽdi sunt. xxiij. q. iij. qui alio: um.

¶ Articulus. xxiij. A

Discipuli et scholastici q̃bus subiaceant pœnis.

Offensione discipulo: ũ & scholariũ subsequẽter tangendum est. ¶ Peccant aũt ꝓmo: quia volũt esse sup: a magistros cõtra id. Nõ est discipulus sup: a magistrum. vj. q. j. sacerdotes. & c. seq. & Luc. vj. & Mat. x. ¶ Secũdo: q: volunt fieri magistri q̃ discipuli legitimi nõ fuerũt. p:e. c. miserũ si clericatus. alk. in ꝓri. §. s. ꝛ. an magistri. xxiij. dist. his. in fi. xxxvij. dist. relatum. ¶ Tertio vadunt ad scholas & nõ student: vel discere negligũt: vel contẽnunt. vide qđ legitur & no. ex de elec. cum ex eo. li. vj. sup verbo. literarũ studio insistentes: q: non bononie fuisse: & ibi bene vixisse et studuisse laudandum est. xij. q. ij. gloria. de quo peccato confitetur Aug⁹. in. ix. li. cõfessionũ. & talis magis mẽbra diaboli ꝙ̃ christi esse ostenditur. xxviij. dist. nullus. cõtra qđ Aug⁹ dicit. Senex ꝙ̃m a iuuene & episcopus tot annorũ a collega necdũ anniculo paratus sum doceri. xxiij. q. ij. si habes. et vide ibi glos. rep: ehensibilis. Justi autem tales qui vadunt ad studium et nõ student: nõ gaudẽt ꝓuilegio habendo: ũ fructuũ beneficio: ũ in studio de quo loquit̃ de clericis non resi. tue. & ex de magistris. c. vlt. q̃ si eos receperint: ad restitutionẽ eo: ũ tenent̃: q: fraudulenter eos recep̃erũt. ad hoc ex de elec. cum ex eo. ibi. Cupiẽtibus in sciẽtia dei ꝓficere vt fructum in dei ecclesia suo tẽpore afferre valeãt oppo: tunũ. & j. ibi literarũ studio insistẽtes. & in p:e. c. fi. de magistris. ibi aliqui docibiles destinent̃. & ibi qui cum docti fuerint &c. et j. ibi et studẽtes in ipa. ex de elec. cõmissa. §. ceterũ. ibi teneberis ad restitutionẽ fructuũ eo: ũdem quũ res receperis fraudulenter. op. ar. ꝺ̃o exp: essum. xv. q. j. ꝙ̃aliter. ibi. Eos autem clericos & monachos hmõi beneficium habere sancimus: qui ad sacrosanctas ecclesias vel monasteria ꝑmanent: non deuagantes: nec cu⁹ ministeria desides: quũ ꝓpter hoc ipsum beneficiũ eis indulgemus: vt alijs oĩb⁹ derelictis oportẽtis dei inhereãt ministerijs. & in glos. ar. & xxxvij. di. de q̃busdã. ibi assidue. & in glo. i. ho: io cõperẽtib⁹. & p:e. c. true. q̃si exp: essus. ¶ Quarto: q: discunt ea que melius est nescire q̃ scire. xxxviij. di. q̃uis. & in glos. hic videt. & discũt illas scientias que nõ sunt sciẽtie pietatis / sicut sunt geometria / arithmetica / musica / et astronomia. legitur & no. xxxvij. dist. si quis. ¶ Quinto: q: tunc volunt discere quũ ex officio alios debeant docere. xxxvij. dist. §. ecce. in aure. de sanc. epis. §. damus. col. ix. sed postq̃ male ꝓmoti sunt q: igno: antes: cõsulte agunt si discunt: vt p:e. c. nullus. et c. si habes. vel renũtient. ex de renũtia. nisi cũ pđe. § p defectu. ¶ Sexto: q: ad seipsos in obscuris recurrunt dimissa scriptura: & ideo magistri erro: is existunt: q: veritatis discipuli nõ fuerũt. xxiij. q. iij. qđ aute. xxxvij. dist. relatum. ¶ Septimo: quia stulti sunt & peccant. quia cõtenunt discere que igno: ãt. xxj. dist. de cõstantinopolitana. lxxxiij. dist. peruenit. ¶ Octauo defraudant magistros salariis quũ sint diuites. vnde ad restitutionẽ tenent̃: q: dignus est mercenari⁹ mercede sua. ij. ad Timoth. v. Luc. x. Mat. ix. xj. q. iij. charitatem. & c. quicũq̃. in fi. ¶ Nono: q: inter se malas socieates habent maxime ꝺ̃nio: es ex eis: & maxime quũ iacent in scholis turpitudinez opantes. xxij. q. vij. flagitia. vnde sup hoc ꝓcipue & sup alijs vitijs magistri eo: ũ curam debent habere solicitã custodiendi eos et rũpendi fœda federa. sicut aliquotiens eos docui maxime magistros in grãmaticis et logicis: qui discipulos habẽt q̃ iacent in domibus eo: ũ: quibus ꝓsunt nõ tãtũ sciẽtia quãtũ mo: ibus: sicut dicit ler de ꝓcepto: ibus pupillo: ff. de admi. tu. cũ plures. §. cum tuto: & no. ex de magistris. c. j. ¶ Decimo: q: magistris inobedientes sunt & eis frequẽter resistunt. vnde & verberibus virgaꝝ subijciendi sunt. q̃ũ ad vindictã sanguinis nõ ꝓcedãt. nec ꝓpterea incidũt in excõmunicationẽ magistri taliter verberãtes. ex de sen. ex. sup eo. & vide qđ legit̃ et no. xxiij. q. v. c. j. ibi. Sed virgarũ verberibus eruditi. qui modus coertionis & a magistris liberalium artium / & ab ipsis parẽtibus adhibet̃. ex de rap. in archiepatu. ¶ Undecimo: q: in festiuitatib⁹ potius vadũt ad ecclesiã vt videãt dñas: q̃ vt audiant diuinũ officium. vo. xxiij. q. j. odi. in glos. ar. ꝓtra. ¶ Duodecimo: quia quũ in diebus festiuis deberent ire ad ecclesias et dñicis diebus ad audiendũ missas cõplete vt tenent̃ & pdicationẽ: vel vagant̃ per terrã: vel studeant: quũ in spiritualib⁹ solum sint ꝓncipaliter festa ꝓcipua occupãda. Nõ inꝓ:obo q̃ missa audita / studeãt in domib⁹ suis: q: opus spirituale est studere: quia sciẽtia donũ spiritussancti est. Esa. xj. Sapiẽtie. j. Eccli. j. & paulus. j. ad Timoth. iij. attẽde lectioni. xxxvj. dist. §. ecce. in fi. Sine pręcio etiam libros corrigere et ipm̃ apostillare in festo nõ est ꝓhm̃: quia ad sciẽtiã facit. ar. ex de of. del. ꝓterea. & c. ꝓtudentiam. in fi. et c. suspitionis. ff. de iure. om. iu. l. ij. ff. de re iu. quedã. xv. q. j. si monachus. p:o ꝓcio vero co: rigere vel scribere vel notare in festo / ꝓhm̃ est: q: opus seruile est vt. c. ieiunia. j. alle. et ex de fer. c. vlt. & de cõse. di. iij. rogationes. & de cõse. di. j. missas. Missas die dñico secularibus rotas audire spũali o: dine ꝓcipimus. & c. sacerdote. c. cum ad celebrandas. c. qui die. Qui die solẽni ꝑmisso ecclie cõuentu ad spectacula vadit: excõmunicet. & dist. iij. ieunia sane. ibi. die aũt dñica / nihil aliud agendũ nisi deo vacãdũ. nulla operatio in illa die agat̃: nisi tm̃ hymnis & psalmis & cãticis spiritualib⁹ dies illa trãsigat̃. ¶ Decimotertio q: clerici curati quũ vadũt ad studiũ de licẽtia ꝓlato: ũ / nõ dimittũt in ecclijs vicarios bonos & sufficiẽtes: p q̃s anime sue diligenter exerceãt. ex de elec. cũ ex eo. §. fi. li. vj. als credo eos teneri ad restitutionẽ fructuũ quos interim percepẽrint ecclesiã debito seruitio defraudando. ar. ex de elec. cõmissa. §. penulti. et vlti. xv. q. j. generaliter. ex de rescrip. c. fi. ¶ Decimoquarto: quia religiosi quidam et ꝓsbyteri et alij ꝓlati scholas sequũtur legales: ꝓpter quod excõmunicati sunt: et quia habitum dimittunt in scholis. ex ne clerici vel mo. non magno. et. c. fi. et. c. vt periculosa. li. vj. ¶ Decimoquinto: quia expensas quas habent a suis

parētibus vel eccl̄ēsijs expendunt in tabernis et taxillis et cōmessationibus ⁊ malis societatibus et meretricibus et vacui ad domū redeūt sine cōsciētia ⁊ pecunia vel sciētia. cōtra quos dicitur: nō Bononie vel parisius fuisse: sj bene vixisse. iungo et studuisse laudandum est. xij. q. ij. gloria. ℞. socrates. in fi. ¶ Decimosexto: q: q̄dā eorū simonia et recipiunt magisteriū. nō credo tales executionē habere talis magisterij sine dispensatione si cōincantur. ar. ſ. q. reperiunt. c. siquis neq; q. iij. saluator. q. vij. requiritis Secus si esset occultum. ar. eī de simo. et rue. et hoc p pecuniā preces carnales vel seruitia maxime quū sint indigni. ſ. q. ſ. sunt nonnulli. eī de magistris. c. ij. ¶ Decimoseptimo: quia debita cōrahunt: et recedunt de studio debitis non solutis: et ideo excōmunicant: et non curant. et sic replici vinculo debitorum et excōmunicationū ⁊ peccatorū remanent vinculati: que vincula p eos difficile rūpunt. sicut experientia manifestat. eī de treu. et pa. c. ſ. et in glo. primus est. ¶ Multum ergo et precipue scholares debent attendere vt eligant bonū magistrū vita et scientia: quia a bono magistro bonus scholaris p̄cedit cōmuniter. xiiij. q. ſ. cum beatissimus. Nam magister appellat qui bonum regimen habet p:e ceteris. ff. de exerc. ac. l. ſ. magistrū. Et p:eceptor cuiuslibet discipline magistro carj potest a monendo. siue monstrādo. ff. de verbo. signi. quib⁹. ¶ Debet aūt magister esse idoneus. sc̄z honestus et discretus in sciētia quā docere intendit. eī de magistris c. ij. et. iij. magister eñ primum moribus: demum facundia illos quos docet p̄cellere debet. C. de profesſo. magistros. li. i. imperitus ergo matheseos risui patebit. xxxvij. dist. q. de mensa. Nam qui alios docere debet: nō debet q̄rere ab alijs edoceri. in aūt. de sanc. epiſ. ſ. damus. coll. ix. ſ. q. vij. conueniēt⁹. Jdeo neophytus ad hoc onus assumi non debet: q̄uis ingeniosus sit: sed is qui scientiam a maioribus suis traditam sibi seruat: ⁊ eo modo quo audiuit docet. xxxvij. dist. relatum. Nō de theologia potissimū intelligendum est. et seruandum: q: ibi contra dicta sanctorū patrū non est dicendū. xvj. di. sancta. nisi auctoritate pape aliud fieret in quibusdam. xx. dist. ſ. ſ. quia et si papa contra fidem scribere vellet: non est ei credendum. xxv. q. ſ. sunt quidam. cum. c. seq. ⁊ p̄ce. xv. dist. sicut. vbi de hoc in alijs autem scientijs possumus dicere cōtra maiores. ix. dist. ego solis. ⁊. c. noli. ¶ Utrum aūt idoneus sit magister de facili potest cognosci in lectionibus et disputationib⁹ et bone fame odore. eī de eta. ⁊ qua. c. penul. et vltimo. a quolibet tamē debemus addiscere sine indignatione. xxxviij. dist. nullus. ⁊. xliij. q. iij. si habes. ⁊. ſ. ℞. vero dicit. ¶ Sed hic quero vtrū religiosus monachus: vel de ordine mendicātium possit et debeat in magistrum assumi. et videt q̄ non: q: vocem habet plangentis: nō docentis. fm Hiero. xvj. q. ſ. monachus. cum. c. ibi seq. ⁊ synodus cōstantipol. dicit. vij. q. ſ. p:ecepit. ibi. ¶ Monacho: nō enim vita subiectionis habet verbum et discipulatus: nō docēdi vel p̄fidendi vel pascendi alios. Sed contra quia fm Hiero. ad rusticū monachum. Multo rēpore debet discere monachus que postea doceat: ne ry:o vsurpet ⁊ ne pus sit magister q̄ discipulus. xvj. q. ſ. sic viue. ⁊. c. ſi clericatus. ¶ Jtē si religiosus idoneus est p:e cereris: q: eminentis scientie et vite sanctissime: nūquid est melius talem ponere in cathedra q̄ non honestum: vel non tam honestum et literarū clericum secularem: sic fm Joā. Lyr: ysosto. ar. pl. dist. multi. ⁊ Ambro. xvj. q. ſ. doctos. ⁊. c. sequētibus. maxime quū cōmuniter gratis doceant: et sic in hoc ecclesie valeant releuari. vñ nō sunt p̄hibendi. eī de magistris. c. ſ. et penul. nec enim sunt idonei p̄hibendi. vt. eo. ti. quāro. Jdoneus aūt dicitur qui moribus et scientia alios antecellit vt. l. p:e. C. de p:ofeſ. magistros. Solutio si talis singerit: sicut hodie communiter p:edicatores ⁊ minores. et alij mendicantes: nedum hoc in ordine: sed etiam per seculares potentes et p:elatos et cardinales ecclesie hoc magisterium p:ocurantes: repellatur. ſ. q. vſ. sicut. viij. q. ſ. in scripturis. et in p:imis concor. Aut a suo superiore mittitur: et ab illo ad quem pertinet licentiatur. et sic est admittēdus. vt. xvſ. q. ſ. moderamine. C. ex autho: itate. c. sunt nonnulli. c. ſi clericatus. c. monachos. c. nos aūt. c. i parochia. ⁊. c. sequenti. dum tamen a scientijs p:ohibitis abstineat. eī ne cleri. vel mo. non magno. Quum enim specialiter p:ohibeatur ibi de quibusdam scientijs religiosis: de alijs hoc concessum videtur. eī de p:esum. nonne. maxime de theologia. ad quā indistincte admittendi sunt tā seculares q̄ regulares: quia generaliter et indistincte Donolius. iij. hoc indicit eī de magistris. c. vlti. Hoc etiam requirit salus animarum et publica vtilitas. eī ne cleri. vel mo. c. vlti. que p:eferenda est puare. eī de renū. nisi. ſ. nec putes. vł Jn hoc potissime obedire debet abbati monachus quum non solum vtilitas p:op:ij monasterij vel ordinis hoc requirat: sed generalis ecclesie hoc expoſcat. ar. xvj. q. ſ. monachi. et. c. vos aūt. de postu. et pte. de postu. p:e. bone. ſ. ſ. nos igif. et de cleri. non resi. ad audiēdam. fm Ostien. qui ita no. in summa de magistris. ſ. qualis debeat. ℞. ſ. nunquid. cum his que addidi. Ego autem raro audiui: nec vidi in aliquo ordine iniunctam alicui religioso talem obedientiam per p:elatum. Nam non cum obedientia quicquid dicunt eorum litere: sed extorta et p:ocurata: et frequenter empta licentia: currunt quidam religiosi cū suis locutis ⁊ pecunijs parisius p magisterio et lectoratu. tanta est quorūdam ambitio. eī de elec. quorūdam. li. vj. tota die. ¶ Jtem scias q̄ si magistri quibus p:ouisum est cōpetenter: nihilominus a clericis ecclesiarum in quibus beneficiati sunt: et ab alijs pauperibus taleas exigant: simoniam committunt. nam in templo pendentes sunt: qui hoc quod dari quibusdam competit: ad p:emium largiuntur. ſ. q. iij. vendentes. Jtem non solum venditores columbarum sunt: et domum dei domum negotiationis faciunt: qui sacros ordines largiendo p:ecium pecunie vel laudis vel honoris inquirunt: verum hj quoq; qui graduz vel gratiam in ecclesia spiritualē quam domino largiente perceperunt non simplici intentione: sed cuiuslibet humane retributionis causa exercent. ſ. q. iij. non solum. fm Bof. et Ostiē. q̄ ita no. in p:e. titu. de magistris. ℞. vtrū. ℞. quid si magistri. in fi. in summa. Hoc non admitto: quia sic p:o mercede legentes incurrent simoniam: quod non est verum per ea que no. xxxvij. di. de quibusdam. ⁊. ſ. ſ. p:orimo. ℞. xj. sed committunt crimen concussionis sicut in casu qui sequitur. ℞. j. sequē. ¶ Si aūt is ad quem de consuetudine vel p:iuilegio: vel de iure p̄tinet licentiam dare docendi p:opter hoc pecuniam exigerit: licet simoniā p:op:ie non committat: quia non venditur vel emitur spirituali annexū: crimen tamen concussionis committit: quum p:etextu officij per imp:essionem exigitur q̄ nō debet. de qua concussione. ſ. q. ſ. concussionis. legitur et no. xvij. q. ſ. paratus. in fi. et ideo qui exigit est dignitate et officio spoliādus. eī de magistris. c. ſ. et. c. quanto. in fi. et in hoc casu p:omittenti succurritur et soluenti vt p:e titu. p:ouideas. Nec videtur hic versari turpitudo ex parte soluentis: quia ex quo idoneus est: suam remittit vexationem. eī de simo. dilectus. fm Bof. et Ostiē. qui hoc no. in summa eī de magistris. ſ. quid iuris. ℞. sed nunquid. Male hoc seruatur Bononie. vbi a quolibet cōuentuādo vel licentiando archiē. Boñ. qui dat licentias: exigit et recipit p:o licentia. xxv. libr. Boñ. ergo etiā peccasti: licet ego ei non soluerim nisi. xv. ex gra speciali. Quilibet etiā doctor qui interest examinationi imp:iuata recipit tres libras quasi p suo labore. ar. xij. q. ij. charitatem. eī de p̄scrip. cum ex officij. de simo. cuz sit romana. ¶ Decimooctauo: q: studentes bononie in iure cōmuniter sunt iuri: q: iurant rectori ib⁹ obedire in licitis ⁊ honestis: et non faciunt. maxime quū vocant ad vniuersitatem non veniunt: ⁊ ideo p:iuādi sunt beneficijs. eī de iureiurando clam. ¶ Decimonono meretricatores et litigiosi sunt. xlvj. distinctio. seditionarios. substantiam paternam

In religioso monachum posse assumi.

cum meretricibus dissipantes sicut filij prodigi. Luc.xv. et Eccli.ix. Ne des fornicarijs animam tuam: ne perdas te et hereditatem tuā. Prouerb.xxix. Qui nutrit scortū perdit substātiā. Prouerb.vlt. Ne dederis mulieribus substantiā tuā. ¶ Vigesimo. Nimis se grauāt et suos in expēsis quum recipiunt doctoratum: et ideo expense hodie sunt tarate eē de magistris. cū sit nimis clemē.

¶ Articulus.xxv. A

Aduocati in qb⁹ offendant.

Expeditis magistrorum et scholariū defectib⁹ et pcīs: de Aduocatis dicēdū est. Peccant aūt multipliciter. ¶ Primo: q: subdole fouēt causas pdendo pprium clientulū. et tales puaricatores sunt et pditores et infames. ff.q.iij.§. notandum. ff.de puaricatore. Est autem puaricator qsi varicator: qui diuersam causam adiuuat pdita causa sua. nam q puaricat et contra ea pretō̄sistit q̄nimmo et aduersa. vt. ff. de his qui infa. athleras. §. puaricator. et. ff. de puarica. l.j. quō puniant in foro pretentioso vide. l. illaz canonizatā. l. puaricator. et vide q̄ no. et legit lxxvij. dist. irreligiosum. glo. et ita. ¶ Scō: q: causas desperatas fouēt cōtra cōscientias: et in hoc coū aliqui gloriant quasi magis subtiles aduocati: et tū scriptū est/ improbū nō defendas. xj.q.iij. sigs. No. et. c. q cōsentit. xxiij.q. iij. ne amisso. ¶ Tertio: q: dilatiōes supfluas nitūtur obtinere ad hoc tm vt fugiant. et negotiū protrahat. eē vt li. nō cō. c.j. de dol. et cō. put. iij.q. vij. §. tria. N. Preterea nō licet aduocato. ibi/nec ex industria iurgium protrahere. in quo casu pena duarum lib: arū afficiendus est q iudicē. C. de iudic. properādum. §. illo. pculdubio. et no. in pte. N. nō licet. in glo. sī qō si fecerit. ¶ Quarto recipiendo nimis magnū salarium: vel pactscēdo sup certa pte litis cum graui dāno litigatoris. pter qō debēt ab aduocatione remoueri. iij.q. vij. §. tria. N. arceātur. vbi etiam de hoc no. ¶ Quinto: q: ignorantes iura quū nesciant q̄d dicāt aliud opponit eis certant. in pte. §. tria. N. si quis adeo pcat. ¶ Sexto: quia vbi est copia aduocatorū sicut bononie: vt alijs lucrū subtrahāt q̄ boni sunt: paruissimo salario sunt contenti tā q̄ viles et abiecti. pte. §. tria. N apud vbē. ibi/Nam si lucro pecuniaq̄ glo. modica capiantur: veluti abiecti atq̄ degeneres inter vilissimos numerabunt: secus si faceret pro clientuli paupertate. ar. lxxvi. dist. non satis. eē de rescrip. statutū. §. prouisurus. li. vj. ¶ Septimo: q: recipiūt salariū nimis magnū inspecta sua facundia et labore quē subeunt quātitate cause et fori consuetudine. ff. de varijs et extraor. cog. l.j. §. in honorarijs. taxabit iudex salarium aduocatis et adsessoribus. eē de rescrip. statutū adsessorem li. vj. ¶ Octauo informant testes falsos: et querūt et faciunt positiones cauillosas vt aduersam partē decipiant. vide eē de iureiu. cū impositionib⁹. li. vj. et inducunt clientulū ad deierandū ponendo et respōdēdo: et ideo tā q̄ homicide tenent: et infamiā ppetua norant. xxij. q. v. ille q̄ homine. et. c. si quis cōiuctus. ¶ Nono: q: recepto salario nō curāt de causa: nec student: nec vigilant circa eam: et sic pretereūt negligētia aliquoties amittit clientulus bonā causam: et ideo ipsi obligant. ar. bo. eē de eta. et qua. ad aures. ff. loca. et con. sed addes. §. illud. ¶ Decimo: q: sciunt aliqui se idiotas et insufficientes: et nihilominus recipiūt salariū: et ppter insufficientiam suam amittāt causam vñ in culpa sunt: et ad restitutionē tenent. ar. g. ff. ad. l. acq̄. idē iuris. ff. de of. presi. illicitas. §. sicut institutū. ad. l. acquā. §. imperitia. ff. de vac. et eē o. cog. l. vlt. et vide q̄ no. eē de reiu. cū eterni. li. vj. in glo. C. de penis fisc. ¶ Undecimo: q: vbi sufficientes sunt alijs insufficientibus vices suas committunt. vnde et ipsi de lesione clientuli tenent. ar. ff. de prescrip. verbis. l. apud labeonem. ff. si. nisi forte clientulus sciens et prudens contentus fuisset: quia eo inuito non potest alij hoc cōmittere. quia differentia est inter artifices. eē de of. dele. c. si. et si eo inscio hoc fecit: debuit prouidere hoc ipsum non permissurum si sciret. ar. ff. de furtis. quia re sibi cōmodata. respō. i. ad fi. ¶ Duodecimo filiusam. l. allegando: vnde crimē falsi incurrit. C. de veteri iure emucle. l. ij. §. hoc aūt. et eē in prohem. decretal. Ret pacificatis. §. fi. et no. eē de iudic. nouit. in glo. sed cum. vel falso legem inducendo et eius intellectum peruertendo mētientes: et a veritate recedentes: et ad sensum suum/et pparte sua. l. interpretantes. cōtra. l. C. de iudic. rem nō notuam. §. parroni. C. manda. ab anastasio. respō. si. aūt. cōstitutio. q̄ ex ascriptitio. et libera matre. in pn. colle. xxvij. dist. relatum. possunt tamen aduocati varijs modis iura exponere. no. l. dist. quid est. in glo. hic stans. et cōtra conscientiam facientes edificant ad gehennā. eē de sta. mo. z. §. de resti. spo. literas. vide qō no. de iureiu. b. eui. in glo. ij. Lucrant rorum mundū: et animarū detrimēta patiuntur Mar. xvj. et Luc. viij. eē de simo. matheus. et nō minus peccarum est in offensione lingue: q̄ in effusione sanguinis. xj.q. iij. quisquis. Inde dauid. ps. xiij. Quorū os maledictione plenum est: veloces pedes eorū ad effundendū sanguinem. de peni. dist. j. periculose. et si causam desperatam acceptant oīno salarium debent restituere sm Gof. sicut ruto: i impuraf si causam pupilli desperatam ducat: vel superuacuam. C. de admi. tu. si bonam. ff. de admi. tu. quoties. §. sicut. et ideo aduocatus nequā tenet dienulo adinteresse in tali casu. ar. C. de admi. tu. non est ignotus. Tenetur etiam aduocatus nedum si causam desperatam cōsulat prosequendam: vt dictum est prime. sed et si per imprudentiam ipsam amittat: vel per negligentiam: vt. l. p̄dicta. s. e. N. r. Idem iuris. ff. loca. et conduc. cum in plures. §. locator. et. l. pte. illicitas. et pte. c. ad aures. multo fortius si causam pdiderit: q: tunc maior pena debetur. ff. de penis. fiquis aliqō. §. fiquis iustam. ff. ad. l. cor. de fal. l.j. §. is qui. ff. de extraor. crimi. sacculariū. §. j. et breuiter tenetur qualitercūq̄ vitio suo causam amittat. ar. ff. de euictis. ideo. C. de euic. empto. ff. de rabu. exhi. locum. §. condemnatio. secus si ex qualitate cause: vel ob defectum probationis: quia vitium est materie: non artificis. ff. ad. l. aq̄. si seruus seruum. §. si calicem. ff. loca. Item quare. §. figōma. nam ignoscendum est illi qui bonam fidem agnouit. ff. manda. quintus. adde hic quod no. j. in ar. xlvij. in. §. si vt de hoc. N. quod de aduocatis. cum. iiij. N. se. ¶ Bi De cimotertio: quia quidam aduocāt qui aduocare non possunt vt minores. xiij. annis peregisse non debent. xvij. annum. ff. de postu. l. j. §. inuitum. iij. q. vij. §. tria. N. quidam. surdi prosus. vtroq̄ lumine orbati. femine. vide etiaz. xv. q. iij. §. j. muliebria passi in corpore. crimine capitali damnati. qui operas suas locauerunt vt pugnarēt cum bestijs in arena. et alij infames. et qui continentur. iij. q. vij. §. tria. et clerici in sacris vel in minoribus beneficiati. eē de postu. c. j. scilicet in foro ciuili: sed in ecclesiastico possunt a sensu contrario illius. c. vt ibi no. Bern. et Ostien. in summa de postu. §. quid pertinet. N. Item honor. vbi etiam tenet q̄ etiam coram seculari/si necessitas vrget: quia iusta negotiatio non est clericis interdicta. et hec iusta est. xj.q. iij. nō licet. et eē et ne cleri. vel mo. c. j. vide qō no. xv. q. ij. in summa. Et religiosi. eē de postu. c. ij. xvj. q. j. de presentium. Item episcopi. v. q. iij. quia episcopus. Sm Gof. quod intelligit Ostien. in foro ciuili alias contra: quū habeat optionem vtrum per se vel per procurationem litiget coram iudice ecclesiastico. eē de iu. calum. c. fi. Et qui fungunturiudicis et aduocati officio. C. de of. adsesso. l. fi. Et qui ad mandatum iudicis volunt patrocinari. C. de postu. prouidēdum iij. q. vij. §. tria. N. si vero. Item qui non sunt catholici. C. de postu. nemo. de pen. dist. j. nemo. eē de heren. excommunicamus. §. preterea. Item excommunicati. xj.q. iij. cū excommunicatus. eē de sen. excommuni. decernimus. lib. vj. Item clerici in causa sanguinis. lj. dist. aliquantos. vbi de hoc. xxiij. q. viij. his a quibus. et turpius est Ostien. q̄ etiam pro reo ibi non aduocent. ar. ne cleri. vel mo. sententiā. vide quod no. xv. q. ij. in summa. Et quia ad repus per iudicē prohibiti sunt. ff. de postu. puto, et qui non ad

aduocandum pecuniã receperũt.ff.ad.l. iulia.repe. eadẽ. Et qui audierũt leges parisius. eẽ de p̃uil. super specula. Et plati et p:esbyteri nedũ religiosi qui audiũt leges. eẽ ne clerici.vel mo.c.fi.ꝛ.c.nõ magno. ¶ Decimoq̃rto q: p eos frequẽter stat ne causa terminet: ꝛ tñ totũ salarium petunt.secus si per eos non staret: quia tũc totũ salariũ petere possunt.ff.loca.et cõduc.qui opas.ꝛ ad.l.rhodi.de iactu.q̃ ieuãde.§.fi vehẽda.ad.est lex.ff.de vaf.et extraor. cog.l.§.fi iulius maternus. C.de aduoca. diuer.iu. post duos.vide qõ no. Joan.an.eẽ de rescrip.statutũ. li. vj.in glos. quia cõmune.et fi tranſigat clẽrulus videtur aduocatus obtinuisse.ar.ff.manda.l.fina. ¶ Decimoquinto q: pponũt factũ qõ p̃ncipales psone deberẽt in iudicẽ pponere.eẽ de iudic.pasto:alis. ¶ Decimosexto q: recipiũt salariũ vel partem ante finem cause: immo aliq̃ anteq̃ inciplãt cõtra id qõ no. Jnnocẽ. eẽ de loca.ꝛ cõ. ppter.in glo. magna. Si aduocat⁹ maiꝰ petat salariũ. vide Jnno. eẽ de rescrip. p̃ti. li. vj. ¶ Decimoseptimo q: volũt esse testes i causa in qua sunt aduocati: contra id qõ legit de testi. in lris.ar.ꝛ sup̃ vide Jnnocẽ. de trãsac. ex lris. ¶ Decimooctauo q: quũ sint q̃dã vassalli dño:: nolũt p:o eis aduocare: nec de aduocatiõe eis seruire: quũ ad hoc ex pacto teneant: alꝰ secus ẽm Jnno. qui de hoc no. eẽ de iureiu. fi. cut.ꝛ.j. ¶ Decimonono quia quũ fuerint aduocati in causa: volunt esse iudices in eadẽ cõtra id qõ legit ꝛ no. eẽ de ap. postremo.ꝛ in vlt. glo. ¶ Vigesimo q: vociferant ꝛ cõtendunt rixose: quũ miti ratione nõ tumultuosa voce factũ suũ debẽt p:oponere.ꝛ ius. v.q.iiij. in loco. iij. q. vij. §. tria. i. l. canonizata. fiõs adeo. ¶ Vigesimo p̃mo. q: nõ iustitie: si lucro intẽdũt. iij. q. vij. §. tria. ff. apõ vtbẽ. ¶ Vigesimo sẽdo q: quũ religiosi i aliq̃ casu licito aduocãt munera accipiũt ꝛ id. xv. q. ij. c.j. cũ. §. se. ¶ Vigesimotertio q: monachi p̃ monasterio suo aduocãt sine licẽtia abbat⁹ ꝛ id. xvj. q.i. monachi. ij. ¶ Vigesimo q̃rto q: frequẽter clerici aduocãt ꝛ eccleſiã suã vl ep̃m vel patronũ. quo casu merent perdere bñficium. xxij. q. v. de forma. xcvj. dist. si imperator. eẽ de postu. c. vlt. vbi de hoc. legitur ꝛ no. j. q. vij. c.j. vbi de hoc. ¶ Vigesimoq̃nto q: aduocãt p hereticis cõdẽnatis: vñ a suo officio ppetuo sunt suspẽsi ꝛ ppetuã ifamiã incurrũt. eẽ de hereticis. fi aduersus. qõ intelligit. Ostiẽ. postq̃ sunt heretici p eccleſiã excõmunicatiõe notati. i. excõmunicati denũtiati: vt no. in summa eẽ de heretici. §. qua pena. ff. hanc aũt penam. Sic etiã intellige eodẽ ti. c.ij. §. hereti. li. vj. alꝰ si negat se hereticũ: defensio sibi daꝰ per se ad uocatũ per ea q̃ no. p:e. ca. fi aduersus. q: sepe falso inquã crimina notant. ij. q. j. multi. in fi. facit optime eẽ de hereticis. multo:ũ. §. verũ. clem. ¶ Vigesimosexto quia dederũt consiliu:: vel fauo:ẽ: vel auxiliũ mo:ti vel ínsecutioni eio:q: tũc aduocare nõ possunt nec aliud habere officiũ eẽ de penis. felicis. §. nulli. ¶ Vigesimoseptimo q: aduocãt quũ fuerint filij vel nepotes hereticо:ũ: vel fauentes hereticis/ contra p:e. §. hereti. ¶ Vigesimooctauo non ꝓstant quidã parrociniũ eccl'ie sue quũ teneant. iij. q. j. nulli. ¶ Vigesimonono q: quidã volũt esse aduocati p vtra q̃ parte bona fide. p q̃bus facit qõ no. xlv. di. disciplina. in glo. ar. Sed hoc intelligit ibi archidia. quũ ex aduocatione nõ fit iudicium parti. Sed ego non video quomõ pure vtriq̃ parti fibi inuicẽ contrarie possunt seruire: ꝛ ideo peccãt. ar. p:e. l. canonizata. ij. q. iij. §. notandũ. ff. quarica. to:. An sufficiat aduocato dicere ita dicit. l. licet eam nõ allegerit. j. q. j. vt euidenter. An aduocati in causa p:incipali teneant defendere suos clientulos appellantes p eodẽ salario. vide. ij. q. vj. §. post secundam. de medico an teneatur curare p̃mo p:op:io salario recidiuantẽ. de peni. di. iij. adhuc instãt. glos. artis. Q: aduocatus idẽ ius sepius põt inducere. xxiij. q. vij. quẽadmodũ. glos. in p̃n. Et cõtra illiteratum debẽt aduocati loqui vulgariter. no. xxiij. q. j. odi. in glos. j. ꝛ est figura. ꝛ legit ꝛ no. xxviij. q. j. sicut enim ppe fi. ff. ergo. ibi intelligis ne quid dicam. an in hoc explanando aliquando diligentius immo:abo:. attende vt rem ipsam explanandam tãq̃ incõspectu declarandã blãdio:e sermone ponamus. ꝛ in glo. ar. ꝛ eẽ de statu monachо:um. ne in agro. §. regula. clemen. Q: possunt etiam aduocati siue iurisconsulti mutare suam opinionem si expedit mutari no. xxiij. q. vj. vides. glos. et volẽs sic ex. Post sunt etiã aduocati in causis matrimonialib⁹ ꝛ alijs spũalib⁹ leges nõ cõtrarias canonib⁹ allegare. x. dist. c.j. xxix. q. ij. siquis ancillã. ¶ An aduocatus debeat habere salariũ qui voluit sed non potuit negotio interesse. p:o et cõtra. de peni. dist. j. magna pietas. in p:in. dist. ibi. votum eẽm p op̃e reputatur. in glos. hoc enim tm̃ in bonis. P:o salario pmisso vel debito aduocato p causa vẽtilata in curia metropolitani: nõ agek co:a eo:: sꝫ co:a o:dinario litigato:is. eẽ de fo. cõ. romana. §. nec etiã. li. vj. Nõ tenek aduocatus dicere parti aduerse ius quod p eo facit. no. iiij. q. iiij. c.j. ¶ De satisfactione ꝛ restitutione faciẽda p aduocatos. eẽ de immu. ecclesie. quia plerique. per Jnnocen. Restituant autẽ violẽter et malitiose acquisita si volunt saluari. nec enim in die iudicij habebũt de allegationis nitore subsidium. ad hec de peni. dist. v. falsas. ix. q. iij. aliо:um Boni ꝛ fideles aduocati milites sunt rempublicam legibus potius q̃ armis defendentes. C. de aduoca. de iureiu. aduocati. ar. ff. de voca. mu. l. j. §. quam ita. et. §. sc. ff. de cap. ꝛ postlimi. re. l. postliminiũ. §. fi. tales si vltra salaria petant concutiũt. super his vide qõ legitur ꝛ no. xxiij. q. j. militare. in glos. cum ergo. ꝛ eẽ de vo. ꝛ vo. re. ex multa. §. ij. in fi. et in glos. Idem dicit lex.

¶ Articulus.xxxvj. A

Ad offensionib⁹ iurisperitо:um et adsesso:um: idem quaſi per omnia potest dici sicut de offensionibus magistro:um ꝛ aduocato:ũ p̃me dixi. Dicitur autẽ iurisconsultus is q̃ sibi questiones factas soluit ꝛ determinat per ius: et non aduocat. Sed si ꝓponak sibi questio de facto: ipsam soluit si cut sibi videk: et de iure respondet. in italia tales vocãtur sapientes. vnde frequẽter partes petunt sapientem a iudice super aliquo articulo incidenti vel p:incipali. decidẽdo per eum ad expensas petentis vel vtriusq̃ partis si conco:dant. hi olim cõstituebantur a p̃incipe: et eo:um opinio vim legis habebat. instit. de iure. natura. §. respõsa. et dist. ij. responsa p:udẽtum. hodie autem tales nõ inueniuntur: sed tantum hi qui consiliũ dant credendi aut litigandi et frequenter suas faciunt allegationes p parte consulente eos vel p:o vtraq̃: sed eligit verius. qui si rectum consilium dant: cõpetens salarium recipere possunt. xj. q. iij. c. non licet. ꝛ. xiij. q. v. non sane. et vide quod no. eẽ de vi. et hone. cleri. cum omni. glos. penul. et de magistris. q̃ non nullis. glos. sed nunquid non licet. Adsessores autẽ dicunk quia adsistunt iuꝺi ad consilia dãda in omnibus articulis in causa. Ibi duo potissime offendunt in salarijs immoderatis: et in malis consilijs que dant: siue per ignо:antiam: siue per negligentiam: siue per malitiam. et tunc ad restitutionem tenenk ꝛ ad interesse parti lese sicut. §. diri de aduocatis. Et de istis ꝛ de eo:ũ salarijs. eẽ de of. del. super questionũ. §. verũ. de vi. ꝛ ho. cleri. cũ ab oi. ꝛ de rescrip. statutũ. l. vj. plene legit ꝛ no. in multis glo. ibi. et. xiiij. q. v. non sane. ꝛ de appel. postremo.

Jurisperiti. Adsessores.

¶ Articulus.xxxvij.

De procuratoꝝ ecclesiis nunc dicamus. Quid autẽ sit actor quid syndicus: quid procurato:: quid oeconomus: quid vicedominus: quid p:epositus: et a q̃bus: ꝛ qualiter: et in quibus causis: ꝛ cuius auctо:itate: ꝛ ad que cõstituank: et de officio p:o:: ꝛ de differentia nominũ ipso:ũ: ꝛ q̃ voluntas constituentis p̃curato:um semp est cõsiderãda: ꝛ de forma p:ocurationis in iudicio vel extra. eẽ de procura. petitio. de obli. ad rõdinia. c.j. de

Procuratorum error.

syndico.c.ſ.de iura.ca imperatorum.et.c.cum in cauſa.⁊.c. cū cauſam.de ex.p:e.dilecta.lxxxix.diſt.diaconū.⁊.c.ſe.ſ.q. iij.ſaluator.ij.q.vij.ſiquis ergo.ix.q.iij.cū ſimus.xvj.q.vij. quoniā in quibuſdā.de of.del.cū olim. de fideiuſ.c. penul. ꝑ Innocē.de cenſ.ſopite.ne ſe.va.c.ſ.ꝑ Innocē.de confir. vti.vel inu. cum dilecta.xvj.q.j.relatio. Eſt aūt procurator negociū gerendum ſuſcipit ab eo q̄ pōt mādare:q: eꝑus dñs nō eſt:ſed procurator.ex de dona.c.ij.⁊ tñ procurator eſt cōſtituit.ex.e.auditis. ¶ A Peccāt primo autem multi procuratores q̄ officium procuratoris exercēt ⁊ procuratores eſſe nō poſſunt:vt minor.xxv.ad iudicia.⁊ minor.xvij. ad negocia.ff.de procurato.l.minor.⁊ ex de pcura.q̄ generaliter.§.ſ.li.vj.Si quū detur ad negocia maior.xvij. annis: minor: etiā xxv.annis pōt agere ⁊ experiri: vt ibi no. Joā. an. poſt Oſtie. Que eras req̄rāt in iudicibus: vide qō legitur et no.ex de of.del.cū viceſimūannū. In pmouendis ad ordines:dic vt de eta.⁊ qua.generalē.in clem. In aduocatis requiritur.xvij.vt dixi.ſ.e.§.expeditis.ꝛ.xiij. Ad matrimoniū contrahendū ⁊ ſponſalia/vide ꝛō no.de eta re.ex de deſpō.impu.c.vbi nō eſt cōſenſus. de etate ad religionē.ex de regula.q: in inſulis.c.ad noſtrā.c.ſignificatū. item.c.is qui.c.nō ſolū.li.vj.xx.q.ſ.illud.⁊.q.ij.c.ſ.er.ij. Ad epiſcopatū:⁊ ad curā animarum:⁊ dignitatem/vide de elec. cum in cunctis.c.licet canō.c.cū ex eo.c.cōmiſſa.li.vj. et de eta.⁊ qua.c.ij.⁊.iij.⁊.epmittimus.li.vj. De etate eligentiū abbatiſſam ⁊ electarū.ex de elec.indēnitatibus.lib.vj. De etate eligentiuꝫ epiſcopū.eodē.c.ex eo.lib.vj.furioſus.ff. de p:ocura.l.ij.§.furioſus. Infamis.vide.l.diſt.accedens. iij.q.vij.c.ſ. Item ſurdus vel mutus.ff.e.l.ij.§.furioſus.⁊.l. mutus. Item accuſatus de crimine.C.e.reum. Item miles.vide de poſt.p:e.bone.ſ.glo.ſ.⁊ qō no. Innocē.de cōſir. vti. cū dilecta.⁊ de accuſa.ſup his.per eum.et de of.del.p:udētiam.ſm eundē:Seruus.C.de iudic.ſeruus. Excōmunicatus vel cōſtitutus ab excōmunicato. ex.e.c.ſi. legit et no. de iudic.intellexim⁹.de reſcrip.ipſo iure.li.vj.qō fieret tamē cū oculto:tenēt.ex de p:ocura.auditis.de re.iu.ad p̄bandū.ff.de of.pro.barbari⁹. C. de teſtamētis.l.ſ.⁊ ſic fuit iudicatū in curia. Item regularis.ex de ſyndico.c.vnico niſi p:o cauſa ſui monaſterij abbate imperāte.xvj.q.j.monachi.in ſi.⁊.c.qui vere.no.xvj.q.ſ. de p:eſentiū.vide clemē. de pcura. Religioſus. Item clericus in gradu quolibet cōſtitutus non debet conſtitui procurator litis.in autē. de ſanctiſ.et reuerē.epiſs.§.deo amabiles.⁊ ſequen.§. alium autē.ex ne cleri.vel mo.ſed nec pcurationes.⁊.c.ſ.ꝛ. cōducto:es. qō verū eſt in ciuilib⁹:ſed nō in ſpūalibus ⁊ in ciuilibus ꝑ ſonis miſerabilib⁹ pōt:vt no. Oſtie.de pcura.in ſumma.§.quis dari.ꝛ. item monachi.vide Innocē.de iura. cal.c.ſ.vbi tenet q̄ clericus nō pōt conſtitui procurator ſine licentia ꝓlati ſui. Item femina.iij.q.vij.§.tam.C. de pcura. alienationē no.ex de confir.cum dilecta.§.quia vero.qō vi de ex cōtra.ſed ibi ſoluitur in glo.ſic ergo. Item q: cōſtituitur in cauſa criminali.ex de procura. tue. ex de accuſa. veniēs.vbi de hoc.iij.q.v.reos. ¶ Secundo q: nō appellāt: vel dū nō denūtiant q̄ appellent.ex.e.non iniuſte. ¶ Tertio quia plene dominum non defendunt:q: omnia debet facere q̄ faceret ſi dominus ſi ꝑſens eſſet.ff.e.ſi hic.§. defendere. Nec em̄ ſufficit talem diligētiam adhibere qualem ſuis rebus adhibet:immo maiorem ab eis exigit.C.manda.in re mādata. Tenetur aūt principaliter ad tria pcura. vocatus ad iudicium venire.iuſtis pceptis parere. et ſine licētia non recedere.xxj.q.iij.certum.in autē.de litigi.§.ſi vero intra pdictū.coll.vij. ¶ Quarto q: frequēter confitentur cōtra dñm malitioſe vel corrupti. Et cōfeſſio procuratoris nocet dño.de poſtu.p:e.c.ſ.de capel.mo.dilectis.de re. iu.ſubor:ta.vt lite nō con.c.ſ.§.ſi.vbi de hoc.quo caſu tenetur domino ad intereſſe ſicut.§.dixi de aduocato.et vide qō no.de teſti.in intro.ij.in glo.ſi. ¶ Quinto q: ſunt falſi nō habētes mandatum vel falſum mandant.ex.e.in nra. ¶ Sexto q: excedunt fines mandati.ex de reſcrip.cum dilecta.⁊ deſup hoc vide qō no. Innocē.de fideiuſ.q̄ quibuſdā.vtrū autē p̄iudicet dño qō facit procurator cōtra ius vel iniurioſe contra eum ſine ſpeciali mādato eius.ex.e.t.dilecti.ſm Innocē. ¶ Septimo q: male⁊ negligēter⁊ fraudulēter frequēter tractāt cauſas et negocia dominoū et tenenť in foro cōſcientie ad intereſſe dominis:vt.§.retigi in.§.expeditis.ꝛ.ix.⁊.ꝛ.xi.in ar.xxxvj.Et vide Innocē. de cauſa poſ.cum olim. ¶ Octauo q: recipiunt et extorquēt magna ſalaria:vnde tenētur de ſuperfluo.xiij.q.v. non ſane. ¶ Nono quia intromittunt ſe de officio aduocandi: quū parum vel nihil iuris ſciant.vñ in culpa ſunt uſurpātes officiū alienū.et quātum ꝑ hoc dānificātes dños tenētur:legit⁊ no.ex de homici.tua.§.nos igit.⁊ in glo.ſ.ex de eta.⁊ qua.ad aures. ¶ Decimo quia in fauorē dominoꝝ multa ꝑ pte ſua mēdacia dicūt:⁊ partē aliā decipiūt:⁊ cauillationibus⁊ falſis poſitionib⁹ et allegationibus vtuntur.vñ et in his tenenť deo⁊ primo et iudici. ſicut.§. dixi de aduocatis.ex de crimi.fal.c.ſ.⁊ quaſi in omnib⁹ in q̄b⁹ mali aduocati offendūt⁊ ipi.vñ de eis nō tāgo amplius.

¶ Articulus.xxxviij. A

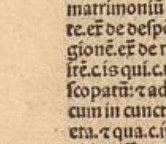

D peccata teſtiuꝫ veniam⁹. Teſtes ſm Jſi. antiquitus ſuperſtites dicebātur:eo q̄ ſup cauſe ſtatu ꝓferebātur:nūc ꝓte ablata nominis:teſtes vocanť.ex de ꝛ. ſigni. foruꝫ.§. teſtes. ¶ A Peccant teſtes in multis. Primo q: multi ferunt teſtimoniū in iudicio q̄ teſtes eſſe non poſſunt. vide ex.e.c.ij.vt ſeruus.iiij.q.iij.§. Item in criminali.ꝛ. Item ſm regulā.ſponſio.ex de.ꝛ. ſig. foruꝫ.§. teſtes. Item mulier in cauſa criminali mota crimināliter.⁊ no.xxxiij.q.vlt. mulier.xx.q. iij.de crimine.ex de ꝛ. ſigni. foruꝫ.§. teſtes.ex de teſti. quāmā.⁊.c.tā lr̄is. Quid de hermaph:odito:q̄ habet vtrūq; ſexum/ſcz hominis et mulieris:dic ſeruandū q̄ qualitas ſexus incalceſcentis oſtendit.iiij.q.iij.§. Item in criminali. ꝛ. hermaph:oditum. Si autē vtriuſq; membrū officio vti pōt:ſicut refert Oſtien. de quo dā qui fuit in villa ſua ſeuicia: que eſt in epiſcopatu taurinen. eligat quo vtatť: et iuret q̄ de cetero alio non vtetť:q: nec duplici deber fungi officio maxime tam diuerſo.xvj.q.j.ꝑ ſbyteros.ff.de pac.fi plures.ſic fecit epūs taurinen. de q̄dicto vt no. Oſtie.ex de teſti.§.quis poſſit.ꝛ. q̄d de hermaph:odito. Impubes ante annū.xiiij.in ciuilibus:⁊ minor.xx.annoꝝ in criminalibus.ff.de teſti.l.inuiti.⁊.l. teſtimonium.⁊. iiij.q.iij.c.ſ.⁊.§. Item in criminali.ꝛ. Item in teſtimoniū furioſus.iij.q. vij. §.tria.ex de ſucce.ab inteſta.c.vlt.de regula.ſicut. xvij.q.j. gonſalꝰ. Infamis. p:e.c.foruꝫ.§. teſtes.ex de teſti.co. pterea.iij.q.v.cōſtituim⁹.ex de teſti.licz ex quadā.⁊.c.teſtimoniū. niſi in crimin⁹ exceptis.legit⁊ no.de ſimo. licet heli.c.per tuas. Pauper:Suſpectus. legit et no.iiij.q.iij. §. Item in criminali.ꝛ. teſtiū.⁊ in glo.in ſalomone. Inſidelis ſiue hereticus.ij.q.vij.c.ſi hereticus.c. pagani. xxiij.q. iiij.ipſa pietas.de hereticis.excōmunicam⁹. legitur no.ex de teſti.c.ſ.c. iudei.et in clemen.eo.titu.c.ſ. Reprobantur etiam omnes qui continentur in p:e.§. in criminali. vſq; ad.§.vlti. ¶ Secundo peccant quia non dicunt totam veritatem quam nouerunt ſicut iurauerunt de cauſa illa. iij. q.ix.ho:ramur.et ſolam veritatem non miſcendo falſitatem.ij.q.iiij. nullam.quia nec de ſuo debent aliq̄d adijcere etiam et quod bonum eſt.iij.q.ix. pura.ex de accuſa.ſciter.ſ.§.fo:mam.⁊.c.ſeq.⁊ ideo ſunt periuri.et hoc ideo inuentū fuit:quia cum quidam iuraſſet dicere veritatem: et quum eam dixiſſet:appoſuit poſtea contrarium in dicto ſuo.et cum poſtea argueretur de periurio/dixit q̄ non deierauit:quia ſi plus erat:res vtiq; tanta erat cui debuit dici.q̄ ſi eſſet tanta:non tamen erat talis.arg. eo:um que no.xxxij.q.v.§.ſ.in glo. arg. ¶ Tertio peccant quia non dicunt veritatem p:o vtraq; parte ſicut iurant. C. de epiſcopis et cleri.auten.ſi iudex.xiij.q.v. non ſane.ex.eo.titu. veniens. ij. in fine. ¶ Quarto quia p:out communiter p:ecio et amo:e odio et timo:e dicunt contra veritatem

et cõtra iuramẽtũ suũ qõ fecerunt. eẽ. e. quotiẽs. ꝛ. c. licꝫ. §. testes. rł. q. iij. qruo:. iiij. q. iij. §. Itẽ in criminali. ℞. testium fides. ¶ Quinto q: non dicunt totam veritatem quũ nõ interroganꝫ. eẽ de accusa. qualiter. ſ. §. ſ. et. c. ſeq. ¶ Sexto quia pandũt suũ testimoniũ cõtra pp:iũ iuramentũ. p:e. § Item in criminali. ℞. Item qui falso. ff. e. q falso. eẽ. co. § Item in criminali. ℞. Item qui falso. ff. e. q falso. eẽ. co. fraterninatis. ¶ Septimo q: qõ credunt asserunt: qõ pſi fine faciunt. Quia nõ debẽt se reddere certos de eo qõ audiunt vel credunt. xliij. dist. habuisse. de simo. per tuas. ij. nec etiã si malũ sit de facili credere debẽt. lxxxvſ. dist. siqd de quocũq; de simo. licet beli. § ſ. ergo nõ dicãt p sacramẽ tũ se certos vbi certi nõ sunt. eẽ de rescrip. cũ cõtingat. alꝫs incurrẽt anceps piuriũ. ff. iureiurã. marcellus. Itẽ de in li rẽ iurã. videamus. ¶ Octauo q: deponunt de die mense et anno: et nõ reco:dank. vñ et cõtra iuramẽtũ faciunt: q: et fine his: esto qꝫ nõ reco:dank: valet eo:ũ testimonium. vel faciunt scribi: ꝛ dicũt iurati verum esse qõ in scriptura quã tradũt cõtinet. qõ testimoniũ non valet. nã iudex cõſiderare habet voce testis. sermonis cõstantiã: et trepidationem. ꝛ ex multis suũ animũ info:mare. ff. de questioni. de minoꝛi. § ij. eẽ de testi. in nostra pſentia. igit quia etatẽ habet de se loquaꝫ. Joan. ix. de cõ. dist. iiij. cum p parvulis et qꝫ nõ valeat tale testimoniũ satis ꝓbaꝫ. v. q. ij. relatum. ij. q. ix. testes. ꝛ. c. charte. ij. q. vlt. c. vlt. de accusa. inquisitio nis. § tertie. ꝛ exp:essius eẽ qui ma. ac. poſ. c. ij. ¶ Nono q: obscure vel captiose deponunt. de hoc eẽ. e. cum dampꝫ. p:e. § in crimi. ℞. in testibus. ¶ Decimo q: nõ co:rigũt dictum suum qõ possunt co:rigere. eẽ de testi. co. p:eterea. ¶ Undecimo q: volunt ꝓbare puram negatiuã simplicẽ et inderenninatã. vñ non valet eo:ũ testimoniũ. eẽ de reniũ. sup hoc. de elec. bone. ſ. ¶ Duodecimo q: cũ veritate: admiscẽt falsitatẽ. vt. ẽ. e. ℞. ij. tertigi. ix. di. ſi ad sacras. p:e. § Itẽ in criminali. ℞. Itẽ qui falso. de causa poſ. cũ eccliano. p:e. § Itẽ in criminali. ℞. ſi testes. glos. circa. xiij. co:rupti deponunt. p:e. § Itẽ in criminali. siqs tetibꝫ. ¶ Decimotertio quia vnũ eũdemq; sermonẽ pmeditatũ pferũt p:e. § Itẽ in criminali. ℞. in testibus. ¶ Decimoquarto q: testis sibipſi cõtradicit: vnde nec valet dictũ eius. C. de li de causa. cũ pto:. de appel. solicitudinẽ. no. p. §. Itẽ in criminali. ℞. ſi testes. in glos. circa in p:in. et eẽ. e. in nra pſentia. in glos. ſ. in pn. ¶ Decimoquinto q: quũ sint in peccato et peccatis mo:talibꝫ. testimonium cõtra alios ferũt: ꝛ lapidandi volũt alios lapidare. iij. q. vij. iudicet. et. c. postulatus. de hoc tamen vide eẽ de excep. c. ſ. § ceterũ. vide qõ no. de testi. cum causam. in glos. causam. qõ legit et no. ꝛ p Innoc. de elec. cum dilecꝫ. ꝛ. c. illa. eẽ de testi. testimoniũ. Itẽ nõ cognoscũt frequẽter pſonas a quibꝫ et cõtra quas inducũtur. vñ non possunt cõgrue testificari. ar. in aũr. de testi. § ſ. c in autẽ. de instru. cau. circa p:in. § siqs igit. ꝛ. C. de iure deli. sancim. § finaũr. et no. de hoc eẽ de testi. cum causam que. in glos. causam. ¶ Decimosexto q: sunt ignoti. facit qõ legit et no. xcviij. di. apho:os. de cleri. peregri. c. ſed sup hoc vide Innoc. de accusa. inquisitionis. ¶ Decimoseptimo q: sunt subo:nati. vide Innoc. de re. in. causam. ¶ Decimooctauo q: excõmunicati vel suspẽſi ab officio. de accusa. olim. p Inno. de testibꝫ. testimoniũ. de elec. cũ nobis p eũ. ¶ Decimonono q: fuerũt iudices: vel advocati: vel adſessoꝛes: vel arbitri: vł paratoꝛes in cã. e. ꝛ. dilecto. ꝛ. c. Roma. li. vj. de trãſac. et lris p Innoc. ꝛ alios ij. q. vj. statuẽdũ. ꝛ de accusa. cũ dilecti p Inno. ¶ Vigesimo q: sunt clerici ꝛ fine licẽtia epi ferũt testimoniũ: qõ nõ pñt. eẽ de iura. ca. c. ſ. § fi. ¶ Vigesimoprimo q: socij criminis aliꝫ testificanꝫ ꝛ cõſtrenẽ. eẽ de cõfeſ. c. ſ. legit ꝛ no. et de testi. veniens. ſ. xv. q. iij. nemini. ¶ Vigesimosecũdo q: laici in criminalibꝫ testificanꝫ contra clericos. sed sup hoc vide qõ legit et no. ij. q. vij. c. ſ. et in summa. ꝛ. c. laicos et. c. clericos. eẽ. e. tam lris. de accusa. cũ. P. mãconella. ¶ Vigesimotertio quia volunt esse accusatoꝛes ꝛ testes. eẽ de simo. licet beli. ¶ Vigesimoqrto q: volunt esse iudices ꝛ testes. iij. q. iij. § Itẽ in criminali. ℞. nullꝫ vnq̃. ¶ Vigesimoquinto q: qui inhabiles ad sacerdotium sunt in causa criminali volunt contra sacerdotes testificari. ij. q. vij. ipſi apli. ¶ Vigesimosexto quia epus et ꝓbyter volunt testificari quũ aliter veritas sciri possit. xſ. q. ſ. testimoniũ. in fi. ¶ Vigesimoseptimo q: volũt iscribi testes: vł se pmittũt in instrumẽtis conficiẽdis secularibus sine licẽtia epi. xiij. q. ij. § põt etiam. ꝛ. c sequẽri. qualiter punit testis falsus. eẽ e. ꝛ. testimoniũ. de crimi. fal. c. ſ. iij. q. ix. nihilo:minꝫ. v. q. vſ. c. q: iurta. i. l. ꝓbyteri. xviij. q. v. rer debꝫ. xxiij. q. v. b imago. ¶ Vigesimooctauo q: dericꝰ fert testimoniũ in causa criminali ꝓtra laicũ. ꝓtra id qõ legit ꝛ no. xſ. q. ſ. testimoniũ. lſ. dist. c. ſ. in glo. quicũq. ꝛ p Innoc. eẽ de accusa. cũ. P. ¶ Ultimo sciendũ qꝫ quantum p testimoniũ falsum vel subticẽdo verũ testis dãnificauit ptem cõtra quã inducitur: vel parteꝫ eũ inducit: intantũ tenet ei ad interesse in vtroqꝫ foro. ꝛ sup hoc vide qõ legit ꝛ no. xſ. q. iij. de crimi. fal. c. ſ. xxiij. q. v. hec imago. alꝫs est. c. p se. ꝛ incipit satis. in glo. ſ. accusatiõe. iij. q. iij. in summa. ꝛ. xviij. q. v. rer debet. et. vſ. q. ſ. quicũq. ꝛ adde qõ no. v. q. vſ. ꝓbyteri. ij. ꝛ qõ scripſi. ſ. xlvij. ar. in. sed non de here. ℞. quod de testibus.

¶ Articulus. xxxix.

A quibꝰ peccãt accusatoꝛes tractãdum est. Accusare autẽ nihil aliud est qꝫ reũ criminis aliquẽ pli bellũ deferre. vel facere ad vindictã. vt eẽ de accusa. sup his. C. qui accu. nõ poſ. cum rationibus. ꝛ. l. non igno. ꝛ. l. siquis ex familiaribus. ff. de ꝓua. delic. l. vlt. ij. q. viij. libello:ũ. ¶ Accusatoꝛ autez vocatus est quasi accausatoꝛ: q: ad causaz vocat eũ quem appellat. eẽ de. ℞. signi. foꝛus. ℞. accusatoꝛ. ¶ A peccãt autẽ primo: q: multi accusant qui accusare nõ pñt multis pliciter. ij. q. ſ. phibenẽ. xv. q. iij. de crimine. nisi in exceptis criminibus. e. q. nemini. de simo. tanta. et p:e. c. p:ohibemꝰ tur. § unlierem. Itẽ pupilli. ff. e. qui accusare. ꝛ. l. ij. § pupillus. et p:e. c. phibenẽ. nisi in casibꝰ in quibꝰ admittunẽ a tutoꝛe actoꝛe. ff. e. l. ſ. § ſ. milites. C. q accusa. nõ poſ. l. nõ phibenẽ. ꝛ. l. ſi crimẽ. migratus. Infames q duo iudicia aduersus duos reos subscripta pñt. Qui receperũt nũmos ad accusandũ. vł nõ accusandũ. Libertini cõtra patronos q subo:nati falsum testimoniũ dixerũt. Mimꝰ. l. aureis habẽtes. hi tamẽ oĩs si suarũ iniuriarũ vel suoꝛ ꝓpinquoꝛũ moꝛtẽ ꝓsequanẽ: ab accusatione nõ repelluntur. vt. l. p:e. canonizata. P:ohibenẽ criminosi: q: criminosus criminosum accusare nõ põt. iij. q. vij. qui sine. c. postulatus. ꝛ. § po:ro. ad fi. ſ. q. ſ. multi. eriã si modo nõ sunt criminosi: quia sufficit si fuerunt. vſ. q. ſ. qui crimen. xxv. di. c. vlt. vt no. Ostien. in summa de accusa. § q̃s possit. ℞. aliꝫ ꝓpter crimẽ. vide. e. ꝛ. cum. P. mãconella. ꝛ qõ ibi no. ꝛ de simo. p tuas. ſ. in glos. magna que incipit regularem. ꝛ qõ legit eo. ꝛ. de accusa. c. ſ. Item qui ad magos currunt. ij. q. viij. quisquis Item qui semel calũ. dti sunt. ff. e. si cui. §. hisdem. Vel quia semel deſiterunt. ff. ad turpil. l. ij. eẽ. e. veniẽs. Itẽ inimici et cum inimicis cohabitantes. eẽ. e. cum. P. ꝛ. c. meminim. c. repellanẽ. ꝛ. c. cũ opoꝛteat. iij. q. v. quia suspecti. Item aliqui ꝓpter suspitionẽ turpis q̃stus. eẽ qui ma. accu. poſ. significante. Item aliqui p:oꝓter participationem eiusdem criminis. eẽ de adul. c. vltimo. et penultimo. de testibus veniens. ſ. C. de ãbe. cã. si filium. Item beneficiari contra ecclesiam. eẽ de postu. c. vlt. Item liberti ecclesie cõtra ecclesiam. xij. q. ij. liberti. ꝛ c. viij. Item aliq ꝓpter reuerentiã ꝛ cõditionẽ suam: vt quia sunt liberti vel liberi vel serui. ij. q. vij. querendum. vel familiares. ff. e. qui accusare. in fi. ꝛ. l. hi tũ. §. ſ. C. qui accusa. non poſ. iniquũ. ꝛ. l. siquis ex familiaribus. et. l. vlt. Tamẽ familiares admittunẽ cõtra episcopum. eẽ. e. nulli et canonici cõtra ꝓlatũ. eẽ. e. licet. ꝛ. c. veniens. ꝛ monachi cõtra abbatẽ. eẽ. e. olim. J. U. et. P. et §. exꝓte. l. si magnũ. et. l. ꝓpter. de his omnibus. in p:e. l. cano. phibentur. ꝛ. ff. e. qui accusare. iiij. vlt. c. ſ. c. omnibus. Admittũtur tamẽ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hi omnes sup:adicti/excepto inimico capitali/q nũq̃ admittit.iij.q.v.c.ij.& de simo.licet.& c.per tuas.in exceptis crimin^{b}.ex de p:esump.literas.de simo.tãta.xl.dist.si papa.xv.q.iij.sane.c.nemini.no.p:e.c.p tuas.ij.q.j.in pmis. ¶Secũdo peccant:quia multi accusant mo:tuos:q̃ accusari non possunt.xxiij.dist.quo:ũdam.xxiij.q.ij.admonere.vbi de hoc nisi in casibus no.in p:e.c.quo:umdã.et xxiij.q.ij.in summa. ¶Tertio:q:quidam accusant papã: qui accusari nõ põt:nisi de hereli.xl.dist.si papa.vide Innocen.ex de elec.licet.lxxix.dist.fiquis pecunia.ix.q.iij.nemo.et tunc vocato cõcilio fm Ostiẽ.vt no.ex de accusa.§. quis accusari.ff.regulariter.in summa.p:obatur hoc clare.xvij.dist.§.hinc etiam.xxj.dist.nunc aũt.satis de hoc dixi in pma pte isti^{9} opis circa prin.pcertũ in.iiij.&.v.&.vj.ar. Imperato:aũt et quilibet rex ratione peccati in quo subest pape.accusari põt co:am eo.vñ imperato:summittit ei caput suũ et leges suas.C.de sum.tri.l.vlt.et.l.j.& in aut̃. vt clerici apud pp:i.epi^{l}.conue.§.si vero eccle^{a}stic^{i} cum.colk.vj.ex de iudic.nouit. ¶Quarto:quia accusant iterũ accusatos et de crimine absoluros.ex.e.de his.xxiij.q.iij.si illic.ij.q.ij.in si.&.q.iij.§.notãdũ. ¶Quinto:q: q̃dam accusantes desistunt ante inscriptionẽ factam:tenẽtur ante accusationẽ iniuriarũ illis quibus libellos obtulerũt.ff.de iniurijs.l.item apud labeonem.§. siq̃s de bello. ¶Sexto:q: calumniant falsa crimina scienter intendẽdo:et p:euaricando vera crimina absondẽdo:et cũ reo colludẽdo.pp:ias pbationes dissimulãdo et tergiuersantur in rotũ ab accusatiõe absq̃ abolitione desistendo.de hoc ij.q.iij.§.notandũ.ij.et ex de colluſi.dete.p totũ. ¶Septimo: q: recipiũt pecuniã ad accusandũ: vel nõ accusandũ: ad cui^{9} restitutionẽ tenenk/etiã in foro aie:q: cõtra.l.mercari sunt.ij.q.j.phibenk.dabik aut̃ illa pecunia non illi q̃ turpiter eam dedit:sed in cuius lesionem data est.legitur et no.j.q.j.in eũ.& in glo^{s}.non ei.&.l.cõcussionis. ¶Octauo:quia non accusant ex charitate.ppter quã fieri debet accusatio ak admitti non debet.iiij.q.iij.nullus introduc̃.de accusa.qualiter.ij. ¶Nono:q: nõ accusant in scripris.ij.q.j.legũ.&.q.iij.fiquis iratus.&.q.viij.accusato:um. ¶Decimo:quia accusant absentes.de hoc.iij.q.ix.in summa.& p totum. ¶Undecimo:q: heretici & pagani & apostate:et alij infideles accusant fideles. cõtra cañ.ij.q.vij. pagani.iij.q.iiij.alieni.&.c.se.iiij.q.j.c.j. ¶Duodecimo:q: criminosi.vj.q.j.q̃ crime.iij.q.v.cõstituim^{9}.&.ij.c.se. ¶Decimotertio:quia cõspirato:es.iij.q.iiij.cõspirato:es.et incestuosi.e.q.consanguineo:.et hoies male opinionis.iij.q.v.suspectos.& litigiosi et calumniato:es.e.q.nullus.et infames.p:e.c.nullus.de accusa.cum opo:teat.et inimici vt dixi.iij.q.iiij.detracto:es.& p:e.c.cũ opo:teat. ¶Decimoquarto: q: excõmunicati.iij.q.iiij.nullus.cũ.c.se.iiij.q.j.c.j. ¶Decimoquinto:q: sortilegi et diuinato:es.iij.q.v. cõstituimus. ¶Decimosexto:p̃fecto:es epo:.iij.q.iiij.hi qui.et in tota illa q̃stione ponunk qui repellunk ab accusatione:ibi vide. ¶Decimoseptimo:q: qui sacerdotes esse non possunt:sacerdotes accusant cõtra id. ij.q.vij.ipi apostoli.vj.q.j.oẽs vero.&.c.sacerdotes. ¶Decimooctauo: q: laici epos passim accusant.ij.q.vij.c.j.et sequenti.v.c.et.c.oues.cũ.ij.c.se.Et clericos.e.q.nullus.laicus.&.ij.c. seq.&.c.sicut.&.c.in sancta.&.c.laicus.ex de testi.de cetero. xv.q.iij.§.sꝰ.Nisi suam vel suo:um iniuriam p̃sequatur.iiij. q.vj.omnibus.et adde quod no.ij.q.vij.in summa.&.c.laicos.in glo.certum.& ex de accusa.c.penul. ¶Decimonono:quia accusari acc̃.sant.iij.q.xj.negãda.&.§. neganda. ¶Vigesimo:q: mala consciẽtia:vel inani glo:ia accusant.ij.q.vij.fiqui sunt. ¶Vigesimoprimo:quia accusant p:curato:es.v.q.iij.in criminalibus.ij.q.viij.per scripta. ¶Vigesimosecũdo: q: accusant ante q̃ anmũtier ei quẽ accusare volũt:& ideo nõ essent audiẽdi.ff.de adul.denũtiasse.no.ij.q.viij.per scripta.in glo^{s}.pot. ¶Vigesimoterrio: quia vir adulter accusat de adulterio vxo:ẽ.xxx.q.v.christiana.ex de adul.c.penul.& vlt.&.vj.opp:essam.xxxij.q.v. ita ne.cũ.c.se.et que credebat maritũ mo:tuu^{m}.xxviij.q.j. cũ publicani.vide qd legik.& no.ex de se.nup.c.ij. Et cognouit alius sub specie mariti.xxviij.q.ij.in lectũ.& cui post adulterium scienter cognouit.xxij.q.j.fiq̃s vxo:em. et quã ipse tradidit adulterandam.ex de eo qui cognouit cõsangui.vxo.sue.discretionẽ.de his casibus no.de matro.xxxij.q.vj.in summa.& p:e.c.penul.de adul.in glo^{s}.ff. ¶Vigesimoquarto:q: gradus cõsanguinitatis ascendant extranei & iuuenes:non ppinqui et antiq̃.xxv.q.j. c.j.& se.et q̃ ma.ac.pos.vester. ¶Vigesimoquinto:q: no accusant zelo iustitie:sz ex malitia.q̃ paucissimi de hoc curadunt:quia deum non habent p:e oculis: sed pp:ia vltionẽ.vñ et si accusatio sit leuissima intentio nõ est recta.vñ & si in accusatione sit veritas:in co:de tamẽ est iniquitas: et ibi peccatũ.de peni.di.iij.ille rex.vel odio.iij.q.v.c.iij.& q.iij.si quẽ.iij.q.iiij.clericus.c.hi qui.ij.q.iij.fiq̃s episcopi.ij.q.vij.siqui sunt.ex de accusa.cũ opo:teat. ¶Vigesimosexto:q: falso epos accusarũt vel in p:obatione defecerit iij.q.v placuit.c.si accusato:ũ.iiij.q.vj.c.j.&.c.vlt.iij.q.v.quidam qui.v.q.vj.epiphaniũ.ij.q.iij.siq̃s epm. ¶Vigesimoptimo:q: p̃cio vel p̃missione desistunt ab accusatione.ij. q.iij.siquem. ¶Vigesimooctauo: q: sine deliberatione accusant cõtra id. q̃liter.ij.circa pn. ¶Vigesimonono:q: accusant noto:ia.ex de accusatione.euidẽtia.ij.q.j.manifesta. ¶Trigesimo: q: iurãt q̃dam nõ accusare.et postmodũ accusant.vñ et piuri sunt:nec ad accusandũ debet admitti.ex.e.veniẽs. ¶Trigesimoprimo:q: accusant in ea causa in qua tulerunt testimonium.ex.e.cũ.p. mãcredela.de penitẽtia iniuste accusantis.ex.e.accusasti.de pen. de calum.c.j.q̃d aũt sit accusatio/inquisitio/infamatio denũtiatio:et q̃ vel affectus imponak cõuicto in q̃libet modo agendi in simonia vel alijs.e.t.c.inq̃sitionis.cũ oporteat.c.q̃liter.ij.de simo.dilect^{9} filius.A.c.licet heli.fm Innocẽ.et alios.ij.q.viij.in summa.De accusationibus derivatis co:ũ et q̃litatib^{9} accusato:ũ:& an admittank ad accusandum nisi illi quo:ũ interest:per alios docto:es et p Innocẽ.e.t.cum.p.de testi.et pre.A.ij.q.j.si peccauerit. ¶Trigesimosecũdo:q: accusant anteq̃ moneant accusandũ.de quo vide qd no.j.q.iij.ex multis.in glo^{s}.ar.simo.&.q.viij.ex quiritis.in glo^{s}.hic collige.ex de accu.inquisitionis.in glo^{s}. videk.& melius.ij.q.vij.accusatio.j.in glo^{s}.b.de simo.licet heli.xij.q.ij.indigne pars.ex.e.cij.&.c.q̃liter.ij.&.c.sup his. dere.iu.ad aplice.li.vj.de calum.c.ij. ¶Trigesimotertio: q: accusant illi quo:.acto:es repellunk.sz hic vide qd no. ex qui matri.ac.pos.cũ in tua.in glo^{s}.hic habes. ¶Trigesimoquarto:q: emuli.vide qd legitur & no.ij.q.vj.decreto. ¶Trigesimoquinto:q: suspensi ab officio et beneficio clerici alios accusant.sup hoc vide ex de excep.aplice.ij.q.vi. ipsi apli.xxiiij.q.j.audiuimus. ¶Trigesimosexto:quia volunt esse accusato:es & testes.vide.iiij.q.iiij.in summa.de simo.licet heli.Jn quib^{9} casib^{9} nõ põt quis etiam p facto pp:io accusare.iiij.q.vj.omnib^{9}.nota.§.q̃s põt accusare. et quis non.e.t.c.j.nulli ex parte.lxxxj.di.matrimian^{9}. An ordinatus simoniace ordinato:em valeat accusare.vj.q. j.§.po:ro. An vasallus põt dominum accusare.xxij.q.vj. de forma. An ppter minorem excommunicationẽ remoueat q̃s ab accusatione.ex de excep.a nobis.de sen.ex.in presentia. ¶Trigesimoseptimo q: libidine vindicte q̃d accusant.sup q̃ vide qd no.Jnnoc.de elec.dudũ.ij.& ibi.ẽ.c.nõ.xxv. ¶Trigesimooctauo:q: pactũ vel iuramentũ fecit de nõ accusando.ex de iureiu.quẽadmodũ.§.fi.& vide.ẽ.c.nõ.xxx. An sit pctm̃ vel malũ accusare:& quid de his q̃ p calũniã vel odio accusant.ij.q.vij.fiquis epm.vj.q.iij. oia.& ex.e.r.accusasti.de accusationib^{9}/inquisitionib^{9}/denũtiationib^{9} tractak.ij.q.vij.&.viij.&.iij.q.iiij.v.ij.p.&.q. iiij.q.j.et.iiij.&.vj.&.v.q.iij.et.v.et.vj.q.j.et.xv.q.iij.per totum. De oi aũt dãno quod accusato:es falso accusantes: vel nõ pbãtes pri accusate dederint:ad restitutionẽ teneantur:vt.s.dixi de aduocatis in.§.expeditis.in ar.xxxvj.& in §.ad pctã.in fi.in ar.xxxix.& vide qd scripsi.j.in ar.xlvij.§.

sed vr de hoc.ff. quod de accusatoribus ⁊ de testibus.

¶Articulus.xl. A

¶Extabellionibus si

Que notarijs/est dicendum. Et primo offenditur: quia quū iurent inter alia exercere fideliter officium suū de his q̄ videbunt et audient ⁊ p:o vtraq; parte. hoc multi non faciūt: q: plus vel min⁹ ponūt in instrumēto/q̄ vident vel audierint. vnde incurrunt vitium falsitatis ⁊ piurij. ff. de poenis. illud. de p̄scripti. ad audiētia. in Auten. de tabel. colr. iiij. §. de tabulari. l. iij. li. x. ¶Secūdo offendunt: quia quū sint serui publici: quia publice seruiunt. ff. de rem pupill. fal. fo. l. ij. ex de vsuris. q̄ q̄. lib. vj. et iurauerint facere instrumēta quotiēs fuerint requisiti ab aliquo: et sine quacūq; causa de auditis et visis: frequenter odio vel amore alicuius domini/contra cuius facrum petitur fieri instrumētū: pce vel p̄cio non p̄ficiunt instrumenta. in quo etiam casu periuri remanēt et executionē officij amittūt. vnde non p̄t de cetero scriptura sua fidem facere quum auctoritate reprobetur. ex de hereticis. fraternitatis. sicut no. Ostien. in summa. de fi. instru. §. quibus instrumentis. ff. eod. ¶Tertio cōficiunt instrumenta quidā quū nō sint cōfecti notarij ab eo qui eos facere potuit. scilicet papa vel imperator. Idem crederem de quolibet rege in regno suo qui generalē iurisdictionē et merum imperiū habet in regno suo: et omnia facere p̄t que expediunt regno suo: et sine quibus iurisdictio sua impediretur. ar. ad hoc. viij. dist. quo iure. xxiij. q. v. regum. de sup. ne. p:e. grandi. li. vj. de iud. omni. in. cui⁹ iurisdictio. de officio. del. preterea. c. falsitatis. et si seruat generalis cōsuetudo in omni regno que iurisdictionem dat. C. de emā. l. j. ⁊ vlt. de fo. cō. cū cōtingat. et cuius memoria in cōtrarium non existit. iij. q. vj. dec. quippe. ff. de aqua quoti. et esti. hoc iur. §. ductus. de ꝛ. fig. super quibusdā. §. j. qui bene ad hec facit p̄m Jnno. et no. ex. eū. p. tabel. Ostien. tamē no. in summa. ti. de cleri. vel mo. §. que sunt. ꝛ. sed nunquid. q̄ episcopi possint facere tabelliones. et hoc asserit sicut. s. remorius di. xxiij. fol. §. vlt. generaliter. ꝛ. specialiter. in ar. xxix. Si autē est legitime notarius institutus ab illo qui potuit: ⁊ perdidit instrumentū officij tabellionatus: q̄ nec alias potest probare per testes: sufficit q̄ p:obetur ipm per longum tēpus maxime exercuisse officium. et q̄ instrumētis suis fides habebatur per terram tā q̄ publicis. argu. ex. e. cum dilectus. de re. iu. ad p:obandū. ff. ad mace. si filij⁹. ff. de of. p:o. barbarius. ⁊ est exp:essum in autē. de tabelli. §. penul. colr. iiij. ¶Quarto quidam falsa cōficiunt instrumenta. ex. e. inter dilectos. ¶Quinto q: ab:adūt vel cancellant vel viruperaturā faciunt in loco suspecto/sicut in incarnatiōe vel indictione: vel in omnibus p:incipalib⁹: vel in principali substātia facti: p:opter q̄ instrumentum eorum suspectum redditur. q̄ debet apparere non abrasum. nō cancellatū: non abolitum: nec in sui parte aliqua vitiatū. ad hoc. C. edicto diui hadri. tol. l. vlr. ff. de his que in testa. delen. l. j. ff. de p:oba. si ch̄irographum. ex de reli. do. cum venerabilis. §. sed pars vestra. de crimi. fal. licet. §. vt. ex. de p:iuil. cum olim. ij. §. distinguēres. ex. e. inter dilectos. §. sed p̄tra. ⁊. §. instrumētum. ⁊. c. et literis. ex de rescrip. significante. ⁊. c. rodulphus. ¶Sexto: quia non potest pape vel imperatoris vel regis vel annū pontificat⁹ vel imperij: vel consulis: vel potestatis sub cui⁹ regimine cōfectū est instrumentū. Item q: nō ponūt mensem et diē et indictionē. oia enim hec apponēda sunt de iure ne instrumenta adulterina videant: vt in aūt. vt p:eponat nouis Imperatoris instrumentis. §. j. ⁊. ij. colr. v. et quib⁹ modis natura. effi. le. §. in maio: ib⁹. colr. vj. C. de apo. publi. li. in Auē. de exhi. et introdu. reis. §. sancim⁹. C. de diuer. rescrip. q. sancimus. ex. e. inter dilectos. §. sed econtra. xxiij. di. in nouis dñi. ff. quēadmodum testa. aperi. l. ij. §. dic. Item et locus apponendus est. ar. ij. q. viij. libello: ū. C. de ꝓpē. vel cōmit. optimā. ex de testi. et reno: e. ex qui fi. sint le. pertuas. de p:oba. quoniam. ibi/loco designando ⁊c. de testi. cum causaꝫ. q̄ legit et no. ex de re. iu. abbe Sne. §. p̄fatus. ibi/veluti locus et tempus. ⁊ in. glos. Joā. an. sc̄z donatio. ¶Septimo: quia nō conscribunt testes quot sunt necessarij p̄m negotij qualitatem. in Auten. de tabelli. §. sed etiam instrumenta. colr. iiij. ¶Octauo: quia aliquotiens notarij non se subscribunt: vñ er instrumentum suspectuz redditur: vel etiam partes vbi contractus celebratur in scriptis. C. e. contractus. et ne fis. cre. l. ij. ex. e. inter dilectos. §. instrumētum. ex de puer. coniu. dudū. xvj. q. iij. §. p̄t etiā. ¶Nono: quia sup:ascribunt vel subscribunt instrumento cōpleto aliquid in fine addendo: et er hoc ipso instrumentum apparet falsum. ff. ad. l. cor. de fal. paulus. ¶Decimo: quia litteras suas diuersificant p̄pter q̄ eoꝝ instrumenta redduntur suspecta. quia non est similis litera. in Auten. in p:in. §. er in his vero. er. §. qui si. ⁊. §. si vero nullus. ¶Undecimo: quia nō faciunt mentionem in instrumento q̄ cōtractus habuit testium p:esentiam. in Auten. e. §. siquis ergo. ⁊. §. sed ⁊ si q̄s. in Auten. de heredi. et fal. §. si vero absunt. colr. j. ¶Duodecimo: quia non retinent p:otocolla. vel abb:euiaturas vel notas: sicut iurauerūt ad que postmodū recurri p̄t. ex. e. cum. p. ¶Decimo tertio: q: abb:euiaturā vl̄ notā ita abb:euiāt q̄ nō intelligit q̄d dicere velit: sicut faciūt tota die tabelliōes dicētes eo dē anno ⁊ eodē die ⁊ mense tali Petrus vendidit fundū suum henrico p̄cio. x. lib. renuntiāti ⁊c. fuit fideiusso:. B. ⁊ B. renūtia ⁊c. et sicut plura ⁊c. vel ⁊ j. ponit quā decre. ex vt li. pē. ecclesia. ij. ⁊. ex. e. accepimus. ⁊. ij. q. j. in p:imis gloriosus. Ita q̄ non poterit bene ad talem notam recursus haberi si cōtingat mo:i notarium/cōtra p:e. decre. cū. p. ¶B Decimoquarto: q: notarij secul ares facti/notarij a laicis cōficiunt instrumēta sup rebus ecclesiasticis ⁊ spiritualibus/p̄tra id ex de iudic. de crimi̇nibus. xcvj. dist. bene quidem. et cōtra id q̄ no. Ostien. ex ne clerici. vel mo. in p:e. §. q̄ sunt. ꝛ. sed nunq̄d. Adde hic q̄ scripsi. s. §. vlr. generaliter. ꝛ. specialiter. in ar. xxviij. ¶Decimoquinto: q: exercent officium tabellionatus derici maxime circa tpalia contra id ex ne clerici. vel mo. ficut. de hoc. s. dixi de peccatis clericoꝝ in p:e. §. vltimo generaliter. ꝛ. duo. in ar. xxix. ¶Decimosexto: q: notarij in seculo facti religiosi exercēt officium suum ex casum hereſis/cōtra id q̄ legitur ⁊ no. ex de hereti. vt officium. §. ad conscribēdas. ⁊ in Glos. per hāc literā. ¶Decimoseptimo: q: scribunt aliquid in instrumento q̄ est contra ius: q̄ dic vt no. Jnnocē. de testa. filius. ¶Decimooctauo: quia aliquotiens instrumenta fasciunt p alium trāsscribi: et ipsi nec p̄ subscriptionē aut alio modo legitimo faciūt notū q̄ sua authoritate factū ē. ar. ff. de admi. tu. l. tuto:. §. j. gessisse. sup q̄ vide Jnnoc. ex de p:ob. quē. in Glos. p se. ¶Decimonono: q: dicūt se aliquotiēs manu p̄pa subscripsisse: ⁊ tñ subscriptio de alia manu est: ⁊ tūc nō valet instrm. ex. e. inter dilectos. ¶Vigesimo faciūt instrumēta quū nō p̄nt esse notarij vl̄ officiū exeq̄: q: p̄secutores carō. vel filij eoꝝ aut nepotes per rectā lineā descēdētes. ex de penis. felicis. §. j. cū. ij. §. se. vel. vj. vel fautores hereticoꝝ. ex de here. excōmunicam⁹. §. credentes. ibi. Si tabellio. ⁊. e. ⁊. c. ij. §. heretici. lib. vj. ¶Vigesimo primo: primo: q: faciūt instrumēta sciēter super vsuris ⁊ piuri sunt. vide. s. e. ꝛ. ij. q: qñ creant̄ iurant q̄ hoc nō faciēt. ergo de cetero nec testificari poterūt: nec publica conficere instrumenta. Periurus em testificari non p̄t quātūcūq; penitētiā fecerit. ex de testi. ex p̄te. A. ⁊. c. §. ex⁹ etiā sunt infames. vj. q. j. ifames. q̄b⁹ sunt actus legitimi interdicti. ex de testi. licet ex quadā. rīsio. j. ad fi. p̄m Ostiē. qui ita no. in summa ex de vsuris. §. an aliquo casu. ꝛ. q̄ de notarijs. b exaudio si est notoriū rei euidētia: q: quictus vel cōfessus in iure alias secus. viij. q. iiij. nonne. ff. de of. p:oco. barbarius. ex de re. iu. ad p:obandum. ¶ L Credo etiam talē notariū participēp̄ usurarū ⁊ p:o rata sue vel fo:san p to to per iura que sequuntur ad restitutionē vsurarū teneri

autho:izando eas in instrumẽto suo. Nã ꝛ subscriptio cõsensum ꝛ approbationem inducit. eẽ de re.iu. cum inter vos. C. si certẽ peta. mutui. C. de admi. tu. si nõ subscripsisti. ff. de donat. nec ignoꝛans. C. de fideiuss. si pater. C. de re. nõ alꝛ. l. ij. ¶ Vigesimo secũdo q; recipiũt preciũ maius q̃ oꝛdinatũ est in terra illa: vñ q̃si crimine cocussiõis tenẽtur ad restitutionẽ supstuq̃ cõ receperũt in foꝛo penitẽtie in foꝛo iudicij pena quadruplici puniunt. et hoc no. xxiij. q. j. patus. in fi. in glos. vlt. ꝛ c. militare. in vlt. glos. ¶ Vigesimo tertio q̃ nõ est pcium oꝛdinatũ: nimis magna exꝛoꝛquẽt salaria: que sunt p iudicẽ cõpescenda et taxanda. legit. ꝛ no. eẽ de rescrip. statutum. §. notarios. et in Glos. nota. li. vj. in quo casu tenentur exꝛoꝛsionem saltem pauperibus erogare. xiij. q. v. non sane. de oi autẽ damno q̃ patroni intulerint per sua instrumenta vel falsa vel non sufficienter facta per ignoꝛantiam vel negligentiam vel alꝛs qualitercunq; ad restitutionem tenentur: vt pleal. c. sane. sicut supꝛa dixi in tribus. §. proximis in fi. de aduocatis ꝛ de testibus et accusatoꝛibus. ¶ Articulus. xlj.

Judicis officiũ.

Hunc ad iudicum quoꝛũcũq; vitia descẽdamus. Judex autem dicꝛus est quasi ius dicẽs ppꝛo: siue q̃ iure discepter. Jure autem discẽptare est iste iudicare. non est ergo iudex si nõ est in eo iustitia. eẽ de verbo sig. foꝛus. ꝛ. iudex. xxiij. q. ij. c. j. Judicis officium generale et merum est rationabilis ꝛ equus motus iudicis: quo inductus cõdemnandos condẽnat: absoluẽdos absoluit: penas vel mulctas infligit vel remittit: deneganda denegat: concedẽda concedit: et facienda facit. ꝛm q̃ decet regendo seipsum ꝛ subditos ac domino famulando. quia non potest iustitia cum scelerato homine habere cõmertium. pꝛe. c. foꝛus. ꝛ. non eim. et ad hoc pꝛiner qõ legit eẽ in pheinio decre. §. Jdeoq; lex ꝓdicitur. et insti. de iusti. ꝛ iuꝛ. ciuil. §. et. §. iuris pꝛecepta. j. di. cõsuetudo. ꝛ di. iiij. facte.

Judices in q̃bus peccant.

¶ A Peccãt autẽ iudices ꝓpꝛio: q: multi iudicant ꝛ locum tenent iudicis: qui nõ possunt esse iudices: vt quia seruus qui nec iudex nec arbiter esse põt. ff. de arbi. pediũs. §. fi. Si rñ credit liber et sentẽtiã ferat: tenet sententia. iij. q. vij. §. tria. ꝛ. verũ. ar. ff. de decur. herẽnius modestinus. insti. de resta. §. ꝭ debet. C. de testa. l. j. ff. ad maꝯ. l. iij. in pꝛin. C. de lati. liber. rol. l. j. §. sed et quid dñi. §. sed et siquis homini libeꝛo. ff. de of. pꝛo. barbarius sic dicimus in excõmunicato. ar. eẽ de ꝓcur. c. fi. de except. exceptionẽ. de re iud. ad ꝓbandũ. ꝛ de except. pia. §. fi vero postmodũ. ꝛ. §. sed si post q: femina. xxxiij. q. v. mulierẽ. xv. q. iij. §. j. vbi de hoc. et eẽ de arbi. cũ dilecti. de his duobus. iij. q. vij. §. tria. in pꝛin. quia imperitus maxime in iure. de consang. c. j. xx. di. §. j. et impꝛouidus. eẽ de of. iudic. del. cũ. R. canonicus. et non est ꝓsona ecclesiastica: q̃ iudicare habet de ecclesiasticis: ꝛ idonea ꝛ discreta pꝛe. titu. si ꝓ debilitate. ꝛ re. potest. statutũ. li. vj. de iudi. de crimiꝛibus. de arbi. ꝛingit. ¶ Quoad causas tẽpoꝛales sufficit q̃ peritiam habeat vel p lectionẽ libꝛoꝛũ vel p experiẽtiam. ar. C. de epis. ꝛ clerici. parabolarũ. C. de iudicijs certi iuꝛ. est. in aũt. de iudic. j. rñso. coll. vj. Si autẽ cõmittere tur causa ecclesiastica laico simul ꝛ clerico nõ teneret cõmissio. ar. s. de elec. massana. de constitu. eccl̃ia. ꝛ. c. q̃ in ecclesiaꝝ. de immu. ec. aduersus. nisi a papa fieret eẽ certa sciẽtia: qui etiã mulierẽ dare posset. ij. q. v. mẽnam. xxiij. q. iiij. si quos subscriptiõe. xxj. q. ij. cũ deuotissimã. ꝛm Ostiẽ. i summa. de of. del. §. qui. ꝛ. gnarus. q: furiosus. iij. q. ix. indicas. xxxj. q. vij. neq; furiosus. xv̄. q. j. consaldus. ꝛ pꝛe. §. tria. vbi etiam pꝛohibent natura impubes mutus ꝛ surdus: q: infamis. de resti. licꝫ. eẽ de ex. p. iter dilectos. q̃ sint infames q̃re. iij. q. iiij. hi qui. et. q. v. omnes. ꝛ. c. constituim⁹. vj. q. j. infames. ꝛ plenissime. s. in pma pte. §. est autẽ sciẽdũ. ꝛ §. se. sunt autẽ infames in. xlix. ar. Jtẽ quia minoꝛis etatis. eẽ. e. cũ vicesim⁹. ꝛ. no. Jnnocẽ. quam etatem debẽt habere iudices delegati et arbitri. ¶ Jtẽ quia religiosus. xvj. q. j. de pꝛesentium. nisi a papa sibi fieret commissio et fa-
tia. eẽ de pꝛiuil. cum olim. ij. Unum tamen nota. q̃ lic
famia impediat oꝛdinarium iudicem demerito vitare
non põt repelli p exceptionẽ quãdiu ab ecclesia tolerat
tenet sentẽtia lata. viij. q. iiij. none. eẽ de cohabi. cleri.
vestra. delegatus autẽ repellitur per exceptionẽ eẽ de
scrip. scisciratus es. ꝛm Ostiẽ. qui sic no. in summa de of.
§. quis possit. in fi. ¶ Secundo peccant; quia delegati
pe foꝛmam mandati nõ seruant: vnde non valet qd age
eẽ de rescriptis. cum dilecta. de resti. spo. pisanis. ¶ Ter
tio: quia non expediunt ꝓpus qõ pꝛius expediri mãdet
vt pꝛe. c. pisanis. et de of. del. venerabili. vbi de hoc. Ad
rei vẽ. oꝛdinari. eẽ de causa pos. ad vlt. ¶ Quarto: q; non
admittunt exceptiones legitimas. eẽ de of. del. ex parte
er. c. super eo. de iudic. et ibidem de pꝛebẽ. c. fi. nisi mera ca
cutio demandetur. e. t. sollicet. de of. del. pastoꝛalis. §. non
vero. ¶ Quinto: q: nõ faciunt dari copiam attestatio
eẽ de accusa. olim. J. U. ꝛ. ꝑ. §. si vero. ¶ Sexto: quia
assignant diem ad sentẽtiam audiendam: et pꝛocedũt
contra non contumaciam. de accusa. qualiter. q. §. hec.
¶ Septima: quia in multis alꝛs articulis non seruat
stitiam: quã seruare summum bonum in hac vita est
ij. cum deuotissimam. vnde nõ est iudex: quũ nõ fit iu
stitia. xxiij. q. ij. c. j. et pꝛe. c. foꝛus. vnde imperatoꝛ in ver
gerit/ nihil in iudicijs pꝛeter q̃ iustitiam locus habet
bere. C. de appel. eos qui. respõso. ſ. ꝛ debet reddi ius
delectu ꝓsonarum. de iudic. nouit. §. j. Nec debet
delicti iustitiam denegare. ff. ex quibus causis ma. ei
per pꝛoꝛem. §. actio. de pꝛiuil. dilecti. c. quãto. de except.
inter pꝛioꝛẽ. et iudex iustitiã denegãs cõuenit. xxij. q.
minus. et. q. v. administratoꝛes. iij. q. vij. qui fine. in aũ.
diffe. vidi. §. penul. ꝛ fi. coll. ix. C. de app. si appellatione
et iudex secularis qui clericis vel personis ecclesiasticis
stitiã denegat tertio requisitus/iurisdictionez amittit
in li. feu. in constitutione frederici/Hac edictali. ¶ Oc
uo: quia non puniunt delinquentes: quia delicta in lu
puertunt. eẽ de of. oꝛ. irrefragibili. §. fi. de vi. et ho. dicit
ricoꝛũ. §. penul. non enim res sunt que delinquũt sed p
ꝓsone q̃ res possident. Sed pꝛaui iudices cõuertunt
nem: eos qui digni sunt postea dimittunt: alijs aũt
runt res: sed non debet peccatum cõuerti in pecuniã
de penis. licet. vbi de hoc. ne iudices aliẽnã litem
suam ꝓdam. C. ad. l. iuliã. repe. omnes. xvj. q. j. ꝓdicant
autẽ vt iudices sine quoq; suffra. §. cogitatio. ¶ Ex
cõtra. quia bene imponit pena pecuniaria ꝓ delicto
q. v. si vos. vbi de hoc. xvij. q. vlti. §. fi. eẽ de of. oꝛ. dilec
de delic. pue. c. ij. de rap. in archiepiscopatu. de male. c
de penis. pꝛesbyteri. Solutio. Siquis accusatus sit et
uict⁹: et certa pena reperitur in iure: vel illa infligẽda est
non mollioꝛ: vel durioꝛ. alioquin iudex infamis fit. C. de
pu. seu. pꝛiua. seruos qui. in fi. C. ne sanc. bap. reiterent. l.
iij. in fi. nisi in causa subsit. ff. de penis. respiciendis. ꝛ. l. aa
te facta. in fi. ꝛ. l. hodie. de his q̃ no. infa. qõ ergo. §. pena
grauioꝛ. C. ex quibus causis infa. irroga. et si. scelerio. de
transac. c. fi. in pꝛinci. Ubi vero certa pena statuta non est
vel ex officio mero ꝛ puro inquiritur: iudex pꝛocedere de
ber equitare seruata/ in humanioꝛem partem declinan
do. pꝛe. c. fi. de transac. Non tamen debet leuare penam
ex auaritie fomite. quod intelligo quando eam sibi reti
net. et sic loquuntur pꝛime concoꝛ. Generaliter vero põt
punire pecuniarie causa coꝛrectionis: penam in pias cau
sas expendendo: nõ sibi retinendo. Contradicunt expꝛs
se iura pꝛo contra alꝛ. que innuunt q̃ sibi detinere possit
penas. excepto. c. pbyteri. qõ loquitur in casu speciali. de
moꝛe pꝛesbyteri. et pꝛo hoc expꝛesse facit de sen. ex. pon
rabilibus. §. deniq; lib. vj. adde quod scripsi. s. eo. §. sed
vt sciat. ꝛ. an plati. in ar. xx. ꝛ sic loquũtur ꝓtra. q: siue ple
crendo/ siue ignoscẽdo/ hoc solũ bene agit: vt vita bona
nũ coꝛrigat. xxiij. q. v. pꝛodest. C. de modo mulcta. l. v. Jn
tellige etiã quando mulcta leuat ꝓpter delictum: de qua
satisfaciendum

satisfaciendū est lesis. vt in auten. de manda. prin. §. q̄ si delinquentes. colr. iij. Regulariter eriā quoad cor:rectionem primet/puto q̄ ea sit pena q̄ magis timenda est/infligenda. eē vt li. nō con. q̄m frequēter. §. fi. xxiij. q. iiij. ea vindicta. fm Osti. qui ita no. in summa de of. or. §. quid pertinet. ff. debet. cū se. ¶ Nono. q: quum puniūr malefactores delectant in pena cor:nō condolendo ijs quos puniunt. q: vera iustitia cōpassionē habet. xlv. di. vera. xlvj. di. hoc habet prop:iū. vñ narrat Gregorius in dialogo. iiij. li. iij. c. q̄dam miles Romanus ꝛc. q̄ Petrus familie ecclesiastice maio: deo:sum posit⁹ in locis reterrimis magno pondere ferri ligatus visus est a predicto milite Romano. q̄ idcirco se pati dicebat: q: siquando p faciendavltio ne iubebatur ad inferendas plagas: plus ex crudelitatis desiderio q̄ ex obedientia seruiebat. ¶ Decimo. q: vt apparent iusti: ad mūdi gloriā iustitiā se monstrant facere. sz iniustitiā sceleratā comittunt innocentes cōdēnando. Hier. vij. xxiij. q. v. regū ¶ Undecimo. offendūt grauissime q̄a quum accusatos vel viles testes to:queri faciūt habitis presumptionib⁹. vt no. j. c. j. alleg. c. cum in cōtemplationem. ꝛ. c. p tuas. in glos. talis. sic cōtra iura to:quēt: q̄ mortis incurrunt piculū. ex quo to:tores ꝛ iudex precipiens pessime homicide sunt ꝛ irregulares. Nō enim tortura ad mortē fit: sed ad veritatē trahēdā. ff. de questionibus. l. ductus. ꝛ per totū. ꝛ. v. q. v. illi. ff. de hoc qui. ibi. religiosus to:tor. q. d. tempatus to:tor/nō interēptor. ꝛ. xxiij. q. v. c. j. in fi. ibi. Quando tanto: scelez confessionē nō extento oculeo/non sulcantibus vngulis/non vrentib⁹ flāmis/sed virgarū verberibus eruilti ꝛc. ꝛ. xiiij. q. vj. c. j. ibi. aliquos sustinēt cruciatus ꝛc. facit. vj. q. j. §. porro. in. l. nullus. ibi: fidicularū. i. cho:da: tormēta offerunt ꝛc. De questionibus talib⁹ vide. xv. q. vj. in summa. ꝛ quod legitur ꝛ no. j. q. vj. in. l. ante sentēriā. ꝛ in glos. in criminib⁹. ꝛ eē de regu. iu. cū in cōtēplatione. de noui opis nū. c. vlt. p Inno. ꝛ. xlv. di. c. j. ꝛ. c. cū beatus. xij. q. ij. fraternitatis. iiij. q. iij. ītē in criminali. ff. Ītē serui respōsio. de accusa. cū glos. j. et. c si constiterunt. in glos. talis. de simo. per tuas. §. nos vero. glos. cū iā deponunt. c. j. vbi de hoc. Ītem quū ponūr eos ad oculeum: ꝛ ibi confitentur q̄ volūt: ꝛ depositi negant q̄ dixerunt: ꝛ in confessione nō perseuerāt: toties ad tormentas eos reducunt: quousq̄ in confessione pseuerent. q̄ confessio nulla est. vt est casus. xv. q. vj. c. j. Usq̄ ad tertiam vicem eum ad oculeū crederem reducendū. ar. xxiij. q. iij. de illicita. ¶ Duodecimo. cōdēnatis sepe ad mortem: negant dare confessionē ꝛ corpus xpi. cōtra cano. xiij. q. vlt. quesitū. c. fures. ꝛ eē de hereti. super eo. li. vj. de peni. ꝛ re. cū fm sta. cleri. ¶ Decimotertio. vendunt iustitiā. xj. q. iij. non licet. ꝛ. c. paup. ij. q. vj. venales. ¶ Decimoquarto. munera recipiunt preter esculentū ꝛ poculentum q̄ excecant oculos iudicū. Eccli. xv. j. q. j. iudices. Exo. xxiij. Non accipias munera q̄ excecāt etiā prudētes: ꝛ subuertunt ꝓba iusto:. de hoc in proximo ar. vide qō legit ꝛ no. eē de vi. ꝛ ho. cleri. cum ab omni. xj. q. iij. qui recte. xiiij. q. v. nō sane. j. q. iij. vēdētes. eē de rescrip. statutū. §. iiup. li. vj. ¶ Decimo quinto. graue est q̄ nō puēritāt iudiciū recti: aut timore/aut amore/aut odio/aut censu/aut munia rigiditate/aut remissione/vl iniusta misericordia. legit ꝛ no. xj. q. iij. quatuor. cū. j. c. se. ¶ Decimosexto. q: frequēter quidā fatui ꝛ tenuis religionis iudices fauent pauperi contra iustitiā. xxiij. q. iiij. ne amisso. ꝛ. c. est iniusta ꝛ no. in pre. c. quatuor. ¶ Decimoseptimo. q: cū sint criminosi: alios iudicāt. tenēt tñ eos/sentērie q̄diu tolerātur. vt in concor. se. contra Isidorū dicentē. Non pōt iustitia cū scelerato homine habere cōsortiū. eē de verbo. sig. for:us. ibi ad finē. nō em ꝛc. iij. q. vij. §. idem testat. cum. c. se. vsq̄ ad. §. fi. sz hic vide qō no. eē de of. dele. cū. vicesimū. Pena aūt iudicū ecclesiastico:iudicantiū cōtra iustitiam p grām vel p sordes ponit eē de re iu. cum eterni. li. vj. ¶ Decimooctauo. pferūt sententiā fine scriptis. ij. q. j. in primis. ff. sed et de personis. et vide qō legitur ꝛ no. eē de probatio. q̄m. in glos. licet sit. et stando non sedendo. vide in cōstitutione clemē. de verbo. sig. sepe. que est nulla. iij. q. vij. postulatus. eē de re iu. et si sententia. li. vj. De pena iudicum ecclesiastico: excōmunicantiū vel suspendentium vel interdicentiū sine scriptis. eē de sen. ex. sacro. ꝛ. c. cū medicinalis. li. vj. ¶ Decimonono. pferunt sententias aliquoties contra res prius iudicatas: aliquoties nō cōtinēt absolutionē vel cōdēnationem: aliquoties contra ius scriptū in quibus casibus peccant. ꝛ non tenet sententia ꝛ in alijs q̄ ponunt cum ijs. ff. q. vj. §. si vero. cū legibus canonizatis sequen. eē de re. iu. c. j. ¶ Vicesimo. non sunt in correctione benevoli: in iudicio iusti: in animaduersione misericordes. contra cano. xlv. di. licet. iij. q. vij. iudicet. xlv. di. vera. Judices em nō debent condescendere cōtra illos quos malos putāt: neq̄ pcibus calamitosor illach:ymari eos oportet. Jd em nō est cōstantis ꝛ recti iudicis/cuius animi motū vultus detegit. ff. de of. pfi. obseruandū. ar. xlj. di. §. fi. vj. Inter vtrā q̄ psonā sit iudex medius nulla interlocutione diiudicās q̄ sensérit. C. ad. l. cor. de falsa. vbi falsi. crimine. Sz miseri cors sit erga corrigibiles: ꝛ erga incorrigibiles sit seuer⁹ eē de postu. p. c. j. §. penult. de elec. cū in cunctj. §. penult. de vi. ꝛ ho. cleri. vt clerico:. §. ne vero. vbi de hoc. xxviij. di. q: sunt culpe. lxij. di. docēdus. xlv. di. disciplina. xxiij. q. iiij. cū iniusta. ¶ Vicesimoprimo. occultos peccatores cōtra q̄s crimen p̄batū nō est publicant ꝛ cōdēnāt. cōtra id eē de of. or. si sacerdos. vj. q. ij. si tm. ꝛ. c. placuit. ij. q. j. si peccauerit. de cō. di. ij. nō p̄hibeat. pñt in occulto vitare eos vt penitētiā agant. eē de sen. ex. cū nō ab homine. j. rm. c. porro. nō tñ publice p̄hibere. eē de simo. ex tue. ꝛ. c. Matthias. sed potius pallio cooperire. xcvj. di. in scripturis. ¶ Vicesimosecundo. q: q̄dam tenuis religionis/quos sinteresisse mos a sintereſi que est pars suprema rationis/voco: iudices volūt iudicare fm conscientiā: non fm allegata sicut debent. legit ꝛ no. iij. q. vij. iudicet. xj. q. iij. summo. eē de of. dele. pasto:alis. §. q: vero. de of. or. c. j. ¶ Vicesimotertio. q: sunt publice excōmunicati. eē de sen. ꝛ re iu. ad p̄hādū. de excep. pia. li. vj. Secus si occulti. vide Inno. eē de do. et con. veritatis. de sen. ex. si vere ¶ Vicesimoquarto. q: nō deferunt/sec⁹ si friuolis. eē. e. cū friuolis. li. vj. iustis appellationibus. vnde ꝛ peccāt cor:cā deo ꝛ iudice superiore ad quē appellarum est: ꝛ puniunt vt legitur ꝛ no. eē de ap. de prior. ꝛ. ij. q. vj. decreto. ¶ Vicesimoquinto. q: superflu as delationes dant in fauorē partis ꝛ leuas aliquoties nimis breues. eē de dila. c. j. ꝛ. c. fi. iij. q. iij. in. c. omnib⁹ vsq̄ ad. §. se. ¶ Vicesimosexto furiose irose ꝛ tumultuose ꝛ superbe causas audiunt: ꝛ sententias furibūdas sepe proferunt. xj. q. iij. illa. cum tribus. c. sequent. ¶ Vicesimoseptimo. accipiunt aliqui iudices ecclīastici pciū certe partis litis. Aliqui expēsas non necessarias extra domicilū proficiscētes vel causaz fingētes. in quo casu ad restitutionē tenent. Et aliq̄ accipiūr sportulaz. sup quo vide qō legit ꝛ no. iij. q. iij. offerat. eē de vi. ꝛ hō. cleri. cū ab omni. eē de rescrip. statutū. §. insup. li. vj. ¶ Vicesimooctauo. q: notoria eis non vt iudicibus/negata tñ p parrē. punire ꝛ iudicare volunt. contra id. ij. q. j. §. vlti. ¶ Vicesimonono. q: sentēcias ferunt: sz execution̄e non mandant. legit ꝛ no. eē de of. dele. q̄rēti de sen. ꝛ re iu. cū aliqb⁹. xj. q. iij. cū apud ¶ Trigesimo. q: nō supplēt de iure sicut posſunt ꝛ debēt. vide qō legitur ꝛ no. de postu. p. bone. j. ꝛ in glos. j. ꝛ. c. cū nobis olim. in glos. nota. de of. iudic. c. ij. in glos. j. ¶ Trigesimo primo nō sunt diligentes ꝛ quidi ad cūcta in cā rimandum ꝛ diligenter examinandum vt debent. xxx. q. v. iudicantem. C. de iudic. iudices. de fi. instru. cum ioannes ¶ Trigesimosecundo. prelant causas: nec dirimūt citoprout possunt. in quo grauissime peccant/grauantes partes laboribus ꝛ expensis. ff. si certum peta. quidam eristi⁹ mauerunt. eē de do. ꝛ con. finem. ꝛ. c. venerabilis. ¶ Trigesimotertio. non inducunt partes ad cōponēdum sicut debēt: immo pori⁹ in eor litigijs delectant. cōtra id eē de trāsac. c. fi. de simo. q̄relā. de elec. cū inter. R. senio:ē. v. q. ij.

si primates.rc.di.studendum. ¶Trigesimoquarto. non obuiãt malitãs hoim litigãtiũ co:ã eis ⁊ o:dinarij extra iudiciũ. eẽ de rescrip.plerũq;.⁊.c.nõnulli.ff.de rei.vẽ.i fundo. ¶Trigesimoq̃nto.nõ arctãt exceptiões.eẽ de excep. pastor:alis. ¶Trigesimoseꝛto.crimina nõ puniũt:⁊ equitatẽ co:ã oculis nõ hñt.ad hoc eẽ de sen.ex.vt fame.ff.ad.l aquil.ita vulneratus.añ si.ff.de pos.bona fides.s.rñ.in si. ff.de fideiuss.si a reo.§.si.ff.de eo qõ certo loco dari opoꝛtꝛ q̃ si.ephesi.in si.C.de iudic.placuit ¶Trigesimoseptimo nõ expellũt publice excõmunicatos si non opponit cõtra eos.cõtra id eẽ de excep.exceptionũ.nota de postu.p:e.bone.s.glos.s. ¶Trigesimooctauo.nõ condẽnant fm q̃ petitũ est.ff.cõi diui.vt fundus.C. de fideicõ. liber.l.si. eẽ de iudic.eranimata.de o:.coq.cum dilectus.§.si.de accusa. q̃liter.ñ.§.penult.de simo.licet heli.§.s. ad.si. ¶Trigesimonono.q: nõ patienter audiunt aduocatos.ff.de of.p̃ consu.l.nec quicq̃.§.circa.vel plus aduocatũ vnius partis q̃ aliũ/acceptoꝛes pſonaꝝ.eẽ de iudic.nouit. ¶Quadragesimo.nõ tarant expẽsas fideliter.p personarũ ⁊ negotij qualitate.sup quo vide qõ legit ⁊ no.in aute.de iudic.§.opoꝛtet.colt.vj.C.nũ.iu.si qñ.ñ.q.s.in p:imis. eẽ qõme.causa.c.si.de fo.com.dilecti.glos.expense. ¶Quadragesimop:imo.q: si eriam recte ꝓcedãt.iudicando:temporale p:emiũ expectãt: vnde fraudem in deũ cõmittũt.rs. q.iij.q̃ recte. ¶Quadragesimoscõdo. q: sepe immeritos damnant quia vita cum loco iudicij non cõcoꝛdãt.rs.q.iij. plerũq;. ¶Quadragesimotertio.cupidi sunt:⁊ideo cito vendunt iustitiã.rs.q.iij.paup. Nulla est venalis sentẽtia. ñ.q.vj.venales.sec in sententia arbitri.vt ibi no. ¶Quadragesimoquarto.q: quum recusant tamq̃ suspecti:indignant:⁊ nolunt ꝙ causa suspitionis p arbitros cognoscatur.eẽ de offi.dele.suspitionis.⁊.c.ab arbitris.li.vj. de ap. legitima.li.vj.nõ recoꝛdãtes q̃ piculosum est coꝛam suspecto iudice litigare.iij.q.v q: suspecti. ¶Quadragesimoquinto.q: quidã eoꝛ añ iudicant.q̃ intelligant.rs.q.iij.eorũ.vñ in erroꝛis labyrinthum q̃dã eoꝛum impingũt.rxix. di.c.s. ¶Quadragesimosexto. circumstatias facti nõ rimãtur:⁊ rei o:dinẽ nõ inquirũt.rxx.q.v. iudicantem.ij.q.s.in p:imo.de peni.di.vj.c.s.post medium. ¶Quadragesimoseptimo.faciles sunt ad credẽdũ ⁊ ad vidicã ferẽdã lxxxvj.di.fiquid.rs.q.iij.quãuis.cũ.ij.c.se.xv.q.vij.si quid. ¶Quadragesimooctauo. dãnant frequenter sine accusatione.rxiij.q.iiij.si quis poteſtatẽ.excipiunt causas.ñ. q.s.de manifesta. ¶Quadragesimonono.volunt esse accusatoꝛes ⁊ testes sepe.ñ.q.s.multi.iiij.q.iij.c.s. ¶Quinquagesimo.sepe sunt suspecti ⁊ inimici.iij.q.v.c. vlr.eẽ de exceptio.cũ inter. ¶Quinquagesimop:imo.volũt iudicare ⁊nõ iudicari.xxxij.q.vj.iniquũ. ¶Quinquagesimo secũdo.q: inferioꝛes sepe iudices suplioꝛes cõdẽnant.contra id.xxj.di.inferioꝛ.cum.v.c.se.⁊ eẽ de ma.⁊ obe.cum inferioꝛ. ¶Quinquagesimotertio.q: recipiũt clericos cõfugientes ad eos:quum ipsi sint seculares iudices:⁊ deberent eos remittere ad suum foꝛum ecclesiasticum.rs.q.s.quasi per totum.xxj.q.v.per totum.xcvj.di.in scripturis eẽ de iudic.at si. de fo.cõ.si diligenti. ¶Quinquagesimo quarto.quia quidam dicunt sibi ius in causa sua volentes iudicare.contra id.C.nequis in causa sua ius sibi di. in rubꝛo ⁊ in nigro.xvj.q.vj.c.s.xxiij.q.iiij. inter. eẽ de penis.delicti.⁊.c.romani.li.vj. ¶Quinquagesimoquinto. quia quidam non habentes munus scientie/volunt esse in foꝛo anime iudices spirituales.de peni.dist.vj.c.s.eẽ de peni.omnis. ¶Quinquagesimosexto.quia non cognoscunt per seipsos in p:incipio in medio er in fine ante q̃ proferant iustitiã.eẽ de of.iudicis dele.super questionum §.ij. ¶Quinquagesimoseptimo.remittunt penam parti quum non possint.super quo vide Innocen.eẽ de of. le. non esser.⁊ Ber.ibi.in glos.s.de of.dele.de causis. in glos. ficut.⁊ in glos.se.⁊ de senis.licet.⁊.ij.q.iij.§. notãdum .ñ. in.l.ibi.canonizata legit ⁊ no.ibi.nam facti quidem questio.⁊ cum se.in glos.vt.s.vbi de hoc. ¶Quinquagesimo octauo.q: sepe volunt reddere testimoniũ de ijs q̃ ꝓcta sunt coꝛam eis.super quo vide Innocen.de p:ocura. in nostra.⁊ in glos.Ber.q̃ incipit/hec faciebat. ¶Quinquagesimonono.quia quum sint in peccatis grauibus iudicant.vnde peccant.super quo vide Innocẽ.eẽ de of. dele.cum sup:a.⁊ qõ diri.s.e.ñ.rl.⁊ quod no.s.eodem.§. ⁊ vt sciant.in ar.rr. ¶Sexagesimo. q: cognoscunt sepe de negotio quod ad se superioꝛ reuocauit: vel de quo incepit cognoscere.eẽ de ap.vt nostrum.⁊ vide Innocẽ.et. intimasti. ¶Sexagesimop:imo.quia intromittunt se de tractu futuri tempoꝛis.quum lex dicat/tractus futuri tẽpoꝛis non spectat ad iudicem.ff.de vsu.li.s.§.i.qõ qualiter intelligatur:vide Inno.⁊ Bern.in glos.si.eẽ de procura. auditis.⁊ quod no. Joan.an.eẽ de homi.c.ij.li.vj.in glos. p:ouider. ¶Sexagesimosecundo.q: qñ accusantur quecunq; receperunt p:o causa definienda:⁊non probatur contra eos aliquid:nolunt iurare q̃nihil receperunt.quũ tñ hoc facere debeant.fm Inno.eẽ de iureiu.c.si. ¶Sexagesimotertio.q: nolunt coꝛrigere erroꝛem suum quum errant in p:ocessu/vel interlocutoꝛia/vel definitiua:sicut tenẽtur.eẽ de elec.nosti.de ap. cũ cessante.de accusa.qualiter.s.xxxv.q.ij.in summa.⁊.c.loci.in glos.nota. ¶Sexagesimoquarto.q: nolunt locum securum partibus p:ouidere.de ap.ex parte tua.vbi de hoc.⁊vt li.non con.accedens ñ.⁊ in clem.de re.iu.pastoꝛalis.de spon.cum locum.xxiij. q.ij.siue. Nec parti nõ habenti aduocatum dare.eẽ de of. iudic.c.s.⁊.iij.q.vij.§.tria.l.si vero inuno. ¶Sexagesimo quinto.iudices superioꝛes recipiunt friuolas appellationes. eẽ de ap.pastoꝛalis.⁊.c.cuz friuolis.li.vj. De pena friuole appellantis et iudicis friuolam appellationem recipientis legitur ⁊ no.ñ.q.vj.in.l.cano.si qs ausus. in glo. nota. ¶Sexagesimosexto frequenter posth̃ functi sunt suo officio se de illo amplius intromittunt. contra id eẽ de off.dele.in litteris. vbi de hoc. et.c.venerabili.et de ap.personas.per Innocen. ¶Sexagesimoseptimo.quia extra territoꝛium suum suam iurisdictionem extendunt super quo vide eẽ de of.dele.nouit.eẽ de cõstitu.vt animarum.§.si.li.vj.in clemen.de re.iu.pastoꝛalis. ¶Sexagesimooctauo.volũt suam iurisdictionem exercere pñte maioꝛi vel superioꝛi.super quo vide qõ legitur ⁊ no.eẽ de of. le.volentes. ¶Sexagesimonono.aliquoties plus fauẽt vni q̃ alteri parti.super quo vide de elec.venerabilem.de of.dele.cõsuluit. ¶Septuagesimo.q: nolũt iurare: sicut vide.s.q.ij.in.l. sancimus. tenentur. ⁊ volunt p:eponere sensum suum vel equitatem iustitie.⁊leges transgredi.super quo vide Inno.eẽ de consti.c.s. ¶Septuagesimop:imo.quia collectant clericos.p:opter qõ sunt excõmunicati ipsi ⁊ successoꝛes ipsoꝛum nisi satis fecerint.eẽ de immu.ec.nõ minus. vide ibi in glos.ar.qõ nec tenet. in glos. alia que incipit/conferre.per ea que no.xvj.q.s.§.nouarã in.l.iuxta.in glos.eoꝛ:dinarijs.⁊.c.aduersus.§.si. ¶Septuagesimosecundo.quia iudicant fm statuta cuiuscunque sunt contra ecclesiasticã libertatem.p:opter qõ sunt excõmunicati.eẽ de sen.ex.noverint. ¶Septuagesimotertio.quia incerta ⁊ dubia iudicant.vnde ⁊ diuinum iudicium vsurpant.ij.q.s.nomẽ.⁊.c.deus.rs.q.iij.graue.xxxij. di.erubescunt.ij.q.v.confuluisti.quia non possunt humano condemnari examine que dominus suo reseruauit iudicio.xv.q.vj.si sacerdotibus. ¶Septuagesimoquarto. quia nolunt vel verecundantur petere consilium ab alijs p:opter qõ frequenter male iudicant vel p:ocedunt.quũ tamen integrum sit iudicium qõ a pluribus confirmatur lxiij.di. extra cõscientiã.de of.dele.prudentiam.s.rñ.in.ff. ¶Septuagesimoquinto.quia frequenter volũt iudices ecclesiastici iudicium ecclesiasticũ sanctoꝛum patrum authoꝛitatibus definire.xx.di.de libellis. eẽ de constitu.c.i. ¶Septuagesimosexto.quia permittũt tumultuare partes ⁊ aduocatos coꝛam se in iudicio.contra id.v.q.iij.C. de obsequijs patro.l.si manumissoꝛis in loco. ¶Septuagesimoseptimo. q: permittunt coꝛam se trahi et litigare

sholiatos ante q̄ in integrū restituātur .ij.q.ij.null⁹ epi⁹ scopoꝝ. ⁊ in.c.se.iij.q.ij.electis .⁊.c.sequentibus.v.q.ij. si primates.eē de restitu.spo.c.j.⁊.c.in lris.eē de o:.cog.c.fi. ¶Septuagesimo octauo.q: absente reo .pcedūt frequē ter in iudicio.iij.q.ir.accusato:i.⁊.c.se.vsq; ad fi. questio⁹ nis.iij.q.viij.accusato:es. ¶Septuagesimonono.q: can dentis ferri ⁊ aque iudicium faciūt sepe fieri ⁊ admittūt. ij.q.v.consuluisti.eē de pur.vul.c.fi. ¶Octogesimo.quia sepe iudices ecclesiastici exercēt iudiciū sanguinis.xxxiij. q.viij.sepe.cū.c.sequentibus.eē de excess.p:ela.er lris.eē ne cleri.vel mo.siniam. ¶Octogesimoprimo.q: diebus solē nibus sepe exercent iudiciū.xv.q.iiij.placuit.xxxj.q.v. de creuit.de con.di.iij.c.j.eē de feri.c.vlt. ¶Octogesimose⁹ cundo.sepe non p:ouident eo ꝙ persona agens in iudi⁹ cio vel defendens sit leuissima.eē de iudic.tamꝙ.⁊sepe in iudicio personas accipiunt.e.t.nouit. ¶Octogesimoter cio.sepe ꝓcedunt contra non conuictum/nō confessum/ non contumacem.eē de ma.⁊ obe.inter quatuo:.ij.q.j. in primis. ¶Octogesimoquarto.sepe volunt facere iusti⁹ tiam alicui per viā inquisitionis cui directum cōperit iu⁹ dicum vel actio.super quo vide Jnno.de iureiu. ad no⁹ stram.ij. ¶Octogesimoquinto.nō determinant causas infra tempus a iure statutū.eē de iudi.venerabilis. de of. dele.de causis. ¶Octogesimosexto.q: volūt in noto:ijs sepe iuris o:dinem obseruare.contra iura. sup quo vide ij.q.j.in summa.de elec.bone.j.§.licet.de transla.quāto.de iureiu.ad nostrā.iij.de ap.cum sit romana.de vi.⁊ ho. cle. tua.de diuo:.po:ro.de accusa.euidēria.devsuris.cū in tua de pur.ca.cum dilectis.de sen.ex.sacro.fm Jnno.⁊ alios. ¶Octogesimoseptimo.volūt roraliter obseruato iuris o:dine procedere:vel penitus non seruato:quum debent de plano ⁊ sine strepitu o:dinis iudiciarij ꝓcedere. eē de hereti.statuta.in p:in.li.vj.sup quo vide qō legitur et no. eē de accusa.olim.fm Jnnocen.⁊ hodie in clemen.de verbo.sig.c.vlt.⁊ de iudicijs.dispendiosam.clem. ¶Octoge simooctauo.non seruant equalitatem in iudicio/plus de ferentes vni parti q̄ alteri: et facientes iudicium clau⁹ dicare.sup quo vide.iij.q.ir.c.fi.iiij.q.iiij.null⁹.eē de iudic nouit.de mutu.petitio.c.ij.de excep.cum inter.de despon. impu.de illis.de cōsan.⁊ affi.non debet.de materia iudi. cio:um ⁊ iudicum.xcvj.di.bñ quidē.ij.q.j.⁊.q.ij.vj.⁊.viij. v.q.iij.xj.q.iij.xiiij.q.j.xv.q.vij.xvj.q.vj.q.vlt.i noua.⁊.xxx. q.vlt.§.his ita.vsq; ad finem questionis. ¶Octogesimo nono.non po:tant in vtroq; penso iustitiā ⁊miserico:diā xlv.di.omnis. ¶Nonagesimo.desides sunt in pscrutan do q̄ sunt necessaria ad causam.eē de eo qui mitti.in pos. c.j.⁊ de fi.instru.cū Joannes.in fi.xxx.q.vlt. iudicantem. ¶Ultimo qficumq; iudex vel per dolum vel per igno:ā tiam vel per malitiam vel p negligentiam vel per metum vel alias qualitercūq; co:ruptus/aliquid omittit de ijs q̄ debet facere in iudicio:vel facit q̄ nō debet facere in p:e⁹ iudicium'ptium vel partis:ad damna eis ⁊ interesse tene tur in fo:o anime ⁊ in fo:o iudicij.sicut.§.dixi de procura. in.§.de ꝓcurato:um.xxxviij.ar.⁊ de aduocatis in.§.expe⁹ ditis.xxxvj.ar.super quo vide qō legiē ⁊ no.ij.q.vj.statuē do.⁊.c.hoc etiā placuit.xj.q.iij.temerariū.de ꝓba.qm̄ con tra.eē de re.iu.cum eterni.li.vj.p Jnnocen.de p:ocura. in nostra.eē de of.Archidia.ea q̄.de sta.mo.cum ad monaste rium.§.penult.ff.de custo.⁊ exhi.reo.l.fi.

¶Articulus.xlij.

Expeditis criminib⁹ maio:um ⁊ magis scientium memb:o:um ecclie/ad membra debilia descendamus:et de vitijs mercato:um ꝓrangamus. ¶Jsti autez p:opie sunt negotiato:es fm Chr:ysᵐ dicentē Qui⁹ merca cumq; rem comparat/non vt integram ⁊ immutatam vē dat sed vt materia sibi sit aliquid inde operandi ille non est negotiato:. Qui vero rem cōparat vt integram ⁊ im⁹ muratam vendendo lucretur,ille est mercato: q̄ de rēplo dei eiēci ē.lxxxviij.di.ejciens .⁊ de qua negotiatione dicit Bi:ego:ius.ꝙ difficile est inter ementis ⁊ vendentis cō⁹ mercium non interuenire peccm.de pe.di.v. qualitas lucri negotiantē aut accusat aut arguit.vbi dicit glos.ꝙ contrahentibus naturale est.i. inclinat natura co:rupta se se inuicē decipe.ff.loc.⁊ itine.si ꝑcio.⁊.ff. de mino:.l. in causę.§. Idem pōponius.Et licet naturale sit:nō tñ excu sat.ff.ad.l.aqui.si seruus.§.si fo:nicari⁹.sicut dicit de pec cato carnali.⁊ no.l.di.q: tua.in glos.fi. contra quos cupi⁹ dos mercato:es terribiliter Chr:ysᵐ intonat dicēs in illa granosa palea decreto:.lxxxviij.dist. Ejciēs dñs emen⁹ tes ⁊ vendentes de rēplo/significauit q: mercato: nunq̄ i.vir ꝑpter cupiditatem fraudes ⁊ mendacia. sed qō vir fit:tamen fit.xv.q.j.merito.saluantur ergo aliqui merca⁹ tores.q: mercatio ⁊ negotiatio non est ꝓhibita:sed pec catum qō in ea facile cōmittitur.hoc habetur.lxxxviij.di. in palea.qm̄ non cognoui. cum palea se.q̄ incipit quid est aliud.de peni.di.v.negotiū.aut vir pōt placere deo.⁊ideo null⁹ chr:istian⁹ dz esse mercato:.aut si voluerit esse:.ꝓicia tur de ecc̄lia dicente ꝓpha Dauid.q: nō cognoui nego tiationes:introibo in potērias dñi. Quemadmodū em̄ q̄ ambulat inter duos inimicos volens ambobus placere/ sine alloquio mali esse non pōt: necesse est enim vt et isti male loquaē de illo:⁊ illi male de isto.sic mercato: sine mē dacio ⁊ periurio esse non pōt. Sed substantia talium sta bilis esse non pōt.nec ad bonum ꝓficit qō de malo cōgre gatur. Quemadmodum em̄ si triticuz aut aliud tale cer nas in crib:o:dū huc ⁊ illud iactatur/omnia grana pau⁹ latim deo:sum cadunt:⁊ tandem in crib:o nil remanet ni si stercus.sic de substantia negotiato:um nouissime nil re manet nisi ꝰsolum pctm̄. hucusq; Chr:ysᵐ in p:e.c.ejciēs. Mercato:es scelera ꝓpa⁹ lantur.

¶Negotiatio autem ista fm Jsiō.in cōmercijs dicit vbi aliquid dat vt maio:a lucrentur.eē de verbo.sig.fo:us.ñ. negotium.⁊ negotium aliquoties ꝓ ista negotiatiōe ac⁹ cipitur.eē ne cleri.vel mona.c.j.ver. negotium iniustum. ¶A Peccāt aūt primo mercato:es⁊ mercenarij q̄ mer ces vendunt in decimis psonalibus:quas non reddunt⁊ quas reddere tenenē nedum de p̄dialibus/ꝫ etiā de per⁹ sonalibus.xxxij.di.ꝓter hec.xij.q.j.xvj.q.j.decime.ibi.de ne gotiatione ⁊ artificio.vbi de hoc.⁊ in glos.dūmō.vbi etiā no.ꝙ iudei tenenē ad decimas psonales p.c. quanto. eē de vsuris.ꝫ contra no.Ber.eē de decimis.de terris qō est verius.nec obest.c.quāto.qz oblationes quas debent sol uere iudei de domibus chr:istianoz in qb⁹ habitāt. reales sunt non personales.sic etiā intellige qō no.e.r.tuā nobis in glos.hec ideo.eē de deci.ad aplice.vbi de hoc.⁊.c.ex trās missa.⁊.c.tua nobis.⁊.c.non est.vbi de hoc. ¶Secundo peccāt quia sub specie pietatis ⁊ liberalitatis vsuras pal liant vendentes ad terminū vltra q̄ debeant.eē de vsuris cōsuluit.⁊.c.nauigāti. ¶Tertio peccāt in cōtractib⁹ etiā veris alterutrum decipiendo.de peni.di.v.gñalitas. Naz vendere carius q̄ emaē/⁊causa lucri vel cupiditatis eme re vt carius vēdaē.pctm̄ ⁊ turpe lucrū est.xiiij.q.iiij. verū si mercato: vel negociato: vel caupo vel stabularius vi⁹ uens de hac arte/vt sustentē emit vilius:⁊ vendit cari⁹: cōpetenter sine aliq̄ fraude:nō dicerē pctm̄:vt colligitur de isto textu vbi dicit nō necessitate ꝫ ꝓpter cupiditatem ⁊ q: mundus talibus vir careret:opo:ret em̄ esse taber⁹ nas ⁊ stabula ⁊ mercationes ꝓpter transeuntes ⁊ cōmu nem vitā hoim:multe enim regiones nisi ꝓpter mercato res po:tātes alimenta ⁊ necessaria perirēt.faciūt ad hoc l.illius tituli.ff.nau.cau.sta.C. de cōmer.⁊ merca.p totum di.ij.rhodie.xliij.di.nō opo:tet.⁊.c.clerici.⁊ sunt casus ex pressi.lxxxviij.di.qm̄.cuz.c.se.q̄ sunt granose palee. vbi nō rep:obaē negotiatio:ꝫ mendacium ⁊ iniquitas.⁊ q̄ fit li citū laicis negotiari est casus.lxxxviij.di.fo:nicari q̄cūq;. ¶Quarto peccāt vendendo carius peregrinis ⁊ trāseū tibus q̄ vicinis.ff.de contrahen.em̄p.l.j. ¶Quinto in fal sis ponderibus ⁊ mensuris.eē de emp.⁊ ven. vt mensure. Diuus Hadrian⁹ stateras seu mensuras adulterinas siue

Hugo⁹ tractatus

falsas tenentes.l.cor. de falsis,teneri dixit si ipsis vsi fuissent.qui aũt inuẽti sunt ipas habere,relegari pñt: vel alr. ex ordinem puniri.ff.de extraord. crim.l. ãnonã.t.ff. de penis.ydardanarios. vel dardanarios. Sunt vocati dardanarij qui falsas mẽsuras renẽt a quodã dardano fundionũ actore q̃ maximã dabat opam vt annona cario: fieret:emendo omnẽ quã inuenire poterat: vt postea solus vẽderet sicut vellet.qui puniunt.p.l.pdictas. ¶ Sexto inmendaciis t piurijs infinitis q̃ cõmittunt aũ q̃ vendiderint ser nũmatas mercimonior suor. Jurant enĩ t affirmant,melior non repirek.tantum cõstitit.p deũ nõ habebitis ,p minor precio.tantum mihi fuit pro ista merce prosmissum:t nolui dare.t in iis t in omnibus aliis similibꝫ mẽtiunt.t sic plerũq; accidit q̃ p lucro vnius oboli cõmittunt,tria vel quatuor peccata mortalia magna.xxij. q.ij.primũ.t.c.mihi aũt.t.c.omne genus.t.q.v. iuramenti.t ideo dicit canon q̃ sint pleraq; negotia q̃ vix aut nullatenus sine peccatis exerceri pñt.de peni.di.v. negotiũ. ¶ Septimo nõ seruando fidem datam nec iuramentũ prestitũ in societatibus.vnde nec fides est eis seruanda. ex de iureiu.c.iij.t.c.sicut.t.j.in fi. ¶ Octauo nõ soluẽdo ad terminum sicut iurauerũt:nisi iusta causa,ipsos excusset.ex de pig.significantẽ. ¶ Nono transferendo se ad regiones remotas t minimã moꝝ trahentes:tibi cũ diuersis etiam alienis vxoribus adulterium cõmittẽdo,t suis vxoribus causam adulterij prebendo.ex de sponsa.in presentia.t est casus ptra eos. ex de cõiu.lepro.c.j.ibi. Nõ debet alter sine altero diutius esse:q: matrimonium est coniunctio maris t femine indiuiduam vite cõsuetudinẽ retinens.xxvij.q.ij.§.j.facit.xxxij.q.ij.si tu abstines. ¶ Decimo.directe peccãt mortaliter cõtra verbũ apli.j.ad Thessa.iiij. Ne quis supergrediat scz proximum,circumcumulando,t affligendo ipsum:sicut nobiles rusticos suos t frequenter alienos grauibꝫ exactionibus affligendo.cõtra quos Esa.iij. q̃re atteritis ppl'm meum ꝛc. Neq; circũueniat in negotio fratrem suum:sicut ad ĩam faciunt mercatores t artifices:qui in stateris ponderibus t mẽsuris iniquis mendacio t periurio multos decipiunt.quũ dominus ꝓcipiat Leui.xix. Statera iusta t equa sint põdera. Justus modius,equusq; sextarius.xxxiij.q.iij. siquis romperetas. t cau.e.q.j.non afferamus.xlv.di.ois. Dẽs circumueniũt etiam t mentiunt rem vilem t corruptam esse preciosam t bonam:t exercent ,p magna pte quicquid doli vel fraudis põt excogitari.contra quos etiam ait Esa.v. Ve qui dicitis malum bonũ.sicut venditores.t bonũ malũ. sicut emptores.ponentes tenebras lucem:t lucem tenebras. sicut drapanni.i.venditores pannor:qui tenebrosa eligũt loca in quibus vendunt pannos:vt alterius modi appareant.vnde merito tamq̃ filij tenebrarum ,pjcientur in tenebras exteriores. Matth.xxij.t.viij.xiij.xxij.t.xxv.et Luc.xiij.ponentes amara ,p dulcibus:t dulcia in amaris Esa.v. sic faciunt stabularij q̃ cibos infectos vendunt pro dulcibus.t caupones qui vina miscent t lymphant:t vẽdunt malum vinum acetosum:vel botado. qõ vocat lombardus chercon:vel aliud corruptum ,p bono. in saccaro ponunt mel.species corruptas miscent cũ bonis.in lacte miscent aquã.mala,blada vel frumenta miscent cum bonis transferunt,ve. hec verba Esa.t exponuntur.xj.q.iij. c.siquis hominum.t.c.ve qui dicitis. Aliter aũt decepti pñt agere contra decipientem.ff.de dolo. eleganter.xij.q.ij.quisquis eꝑus ,ppe finem.ar.ex de re.permu.cum vni,uersor.ff.de minor:ibus.in cause.ij.§.j.t de iure do. Si res §.j. decepti sunt vltra dimidiam iusti precij.si citra: nõ cõpetit ei ciuilis actio.ex de emp.t ven.cuz dilecti.t.c.cum causa.q: p.l.licita est deceptio vsq; ad dimidiam iusti precij.ff.de minor:ibus.in cause.§.in precio. Secus dico in foro anime:vbi semp tenet ad restitutionem inquãtũ ,decepit fratrem suum. mag̃ne ,ppter dictum verbum apli.j. ad Thessa.iiij. Neq; circũueniat in negotio fratrẽ suũ. nõ est dubiũ quin decipiẽdo peccauerũt.hz forsan etiã in foro anime ad restitutionẽ tenek.q: talis deceptio cõcedit sibi a lege.op.ar.xiij.q.v.dixit.t.xxiij.q.iiij.qui peccat.in pin. al's lex pararet laqueũ contrahẽti.cõtra id.xxvij.q.j.de viduis.ij.,p hoc facit q: res tãtũ valet quãtũ vẽdi põt.ff. de dona.causa mor.l.mortis causa accipimus.in fi.cũ cõcor. ibi.t rez precia cõmuniter estimant.ff.ad.l.falc.l.pcia rerum.adde qõ notat ex de vsuris.cũ tu.in glo.immo videtur. Quum aũt aliquis alii decipit vendendo rez corruptã ,p bona:vel male ,mẽsurãdo:in tali fraude t deceptione restitutio locum habet.sm vtrũq; ius.sic ,intelligẽ ius ra all's.ibi.in isto.ff.t in verbo tales autem.t.xij.q.ij.cum deuotissimã.q: eccl'ia nullã fraudẽ admittit.ex de donaper ruas.t sic intellige qõ ibi no.locũ habere de iure ciuili.t facit.xij.q.ij.fraternitas.t.q.iiij.c.j.sm Ostien. ¶ Undecimo.q: quantumcũq; pestant sine pacto: hz cũ intentione vltra sortem habendi.vñ iudicandi sunt male agere:t in foro anime sunt tales ad restitutionem efficaciter inducendi.ex de vsuris.cõsuluit.t cõpellendi. als non absoluant sm intentionem glos.vlr.in hoc.c.q: remanent in mortali.de peni.t re.,p quidã.de peni.dj.v falsas. ¶ Duodecimo.q: quosdã contractus ineunt fraudulẽter in fraudẽ vsurar:.de quo dic vt ex de vsuris.in ciuitate.ex de pig. illo vos.t cũ opponunt penam in fraudem.xij.q.ij.fraternitas.ex de arbi.dilecti.vbi de hoc no.i glos.j. ¶ Decimo tertio.contrahũt societates leoninas nõ pricipates equaliter lucrum t dãnũ.ff.,p socio.si non fuerit. t.l.v.t.C. de solu.l.ij.t institu.p:o socio.§.de illo.t se.no.xiij.q.iij.c.plerigq; glos.videtur. ¶ Decimoquarto. nunq̃ ponunt fines in vita sua i lucro t diuitijs.q: eor auaritia satiari nescit. xlvij.di.sicut.xxiij.q.iij.qd dicã. ¶ Decimoquinto.q: ipi t artifices male seruant festa,vendentes t ementes frequenter in eis.cõtra rectum ex de feriis.j.c.ibi.vt mercatũ in eis minime fiat. ¶ Quod dixi de vitijs mercatorũ,ide per omnia dicendũ est de vitijs artificũ.de quib⁹ dicit Augu.q̃ omnes artifices mẽtiunt.lxxxviij.di.qñ. Sz ars artificum non ita implicat ad peccatũ sicut mercatorũ. Nã vt.s.hic in ,pin.dixi: Artifices sunt ,ppie qui rem integrã cõparant vel materiam:non vt ita integram t immutatã vendant sicut mercatores:sed vt eis fiat materia inde aliquid opandi.vt de ferro clauẽ clauũ vel vectes vel ferraturã.de ligno arcam vl'scammun.de lino rete.de chartis libr:uz t simile. sic distinguit Chrys.inter mercatorem t artificẽ ꝓcedenti.c.efficiens. Et talem artem alias licitã possunt clerici exercere.de con.di.v. negotium.et.c.nunq̃ ex ne.cleri.vel mo.c.j.ad finem.de cens.cuz aplus.x.q.iij. cauendũ.t.xcj.di.clericus victũ.t no.xiij.q.ij.in summa. Bonus instito: christus qui nauem habet ecclam.xviij. q.j.non turbatur.de qua Prouer.vlr. Facta est quasi nauis institoris delonge portãs panem suũ. Institor: dicit mercator:eo q̃ acquirendis mercibus sedulus instet. Bonus mercator: christus:qui nos nõ auro emit sed suo sanguine pcioso.j. Pe.j.xij.q.ij.cũ redempt:. ex de sum.trifidei.in clemẽ.de quo mercatore August. O bone mercator: grãs agim⁹ q: emisti nos;carnẽ tuam comedim⁹ sanguinem bibim⁹.de cõ.di.ij. accesserũt.eu,gelium legim⁹ instrumentum nostrũ:serui tui sum⁹:creatura tua sumus fecisti nos:redemisti nos. vñ Bern. Voluit aũt nos emere tã magno pcio ,ppter tria. Primo vt q̃ pciosa creatura sit homo,ostenderet.de quo Esa.xiij. Preciosior erit vir auro t homo mundo obryzo.i.auro mundo t rutilante. vñ Bern. Quo ego me infelix,quo me vertã:si tantũ thesaurum:si pciosum illud depositũ qõ sibi christus sanguine ,ppio pciosius iudicauit:negligenter contingit custodire. ¶ Secũdo.vt homo de cetero se ,p vili precio non exponeret.sicut Salomõ de luxurioso ait Prouer.vi. Precium scorti vix vnius est panis.quia delectatio que ibi appetit breuis t vilis est,t ,p ea datur anima christi sanguine comparata.vnde sequitur ibi. Mulier autem viri preciosam animam capit. Matthei.v. Nonne duo passeres scz corpus t aia asse.i.denario veneũt.i.vẽdunt.i.diabolo

exponunt pro precio momētanee delectatiōis? As assis ginis mal. ⁊ tertie declinationis tria hꝫ significata. vñ. ℳ. As obolus/punctus decij/tibi fit quoꝙ pondus. Tertio vt ipse solus nos possideret. vñ. j. Lor. vj. Nō estis vestri. Empti em̄ estis precio magno. vnde Augu. Tanti emit: vt solus possideat. Fenerare cum isto nobili mercatore qui dabit centum pro vno. Matthei. xix.

¶ Articulus. xliij. A

Agricole fraudes.

Vsticorum vel laboratorum vel agricultorum viria designem? ¶ Peccant autē primo in decimis psonalibus ⁊ predialibus quas non soluunt. ⁊ si soluunt diminute vel non integre deducendo de fructibus expensas ⁊ salaria colonorum ⁊ alias fraudes exhibēdo. ex de deci. cū homines de thoronā. ⁊. c. cuꝫ nō sit in homine. ⁊. c. nō est i potestate. ⁊. xvj. q. j. decime. ¶ Secundo q: tarde eas dant. q: dande sunt quum fructus colliguntur vt in pce. cum homines. vbi de hoc. legit ⁊ no. xvj. q. j. reuertimini. ⁊ in glos. non tñ. ⁊. c. decime. ibi. Sz si tardius dare peccatū est. ℳ de peio: i grano ⁊ vino ⁊ fructib⁹ dāt. ⁊ indignū est dare deo/qō dedignat homo. xlix. di. §. fi. expessum. xvj. q. vij. quicūq. Et ad eccl'iam nō deferunt vt reseruentur. vt p. c. reuertimini. Et de decem ptibus vnā nō dant vt tenent. vt. p. c. cum homines de thoronā. de frugibus. ix. ptibus sibi retentis/decimā eccl'ie cuius parochiani sunt fine diminutione soluere teneant. ⁊. p. c. decime. debite sunt decime ecclesijs tā pdiales q̄ personales iure diuino: humano de. ⁊. ptib⁹ vna/consuetudie: traria nō obstāte. nō obstāte. etiā falsa opinīe magistri Petri Lōbardi i sententijs ⁊ quoꝝdā alioꝝ theologoꝝ/dicentiū pceptum deo ⁊ eccl'ie de decimis soluēdis esse institutū non mouere sz aliq̄d soluere pm cōsuetudinē sz nō decimā. sup quo vide qō no. Inno. e. ti. de decimis sup Rubrica. ⁊ Archid. grā sen ⁊ Joan. an. e. t. discretione. l. vj. ⁊ Ray. in summa sua in ti. de deci. in. §. Item q̄ritur vtrū in prima pte. Et hodie cōtrariū pdicantes ⁊ asserentes religiosi sunt excōmunicati. ex de penis. cupientes. §. illos. in decim̄. Et hanc q̄stionē quum legerem docto: decre. Perusij in domo p̄dicatoꝝ publice disputaui: ⁊ sic determinaui. Et quū de vna terra diuersos colligūt fructus: non nisi de vno fructu decimas soluere volūt. contra id ex de deci. ex parte canonico: ū. et no. in p. c. reuertimini. in glos. nō tñ. ¶ Tertio q: de modico qō supest non decimatū/nolūt decimam soluere. Pro qb⁹ videt facere qō no. de cō. di. v. quadragesima. in glos. ar. ⁊ in glos. p. in fi. ⁊ in eo qō no. Inno. de priuil. cōsulta/tioni. Sz secus est. quia qō superest/indecimatū est: vñ et illud decimandum est. Nil est em̄ tam modicum qō decimandū non sit: ⁊ decimari non possit vel estimari. ar. p. c. cum homines de thoronā. ⁊. c. tua nobis. ibi. ⁊ quum de cunctis omnino proueētibus decime sint reddende ⁊c. Et vidua de suo modico duo minuta i corbonā misit. Mar. xij. ⁊ Luc. xxi. in fi. facit. xiij. q. v. scriptum. xxiij. q. j. odi.

¶ B Quarto peccant rustici diuites nō reuerēdo dominos pauperes: nec eis in vite necessitatibus/pudendo q: quū cuilibet fame morīēti debeāt subuenire. lxxxvj. di. nō satis. ⁊. c. pasce. multoforti⁹ius dño sunt adstricti. ar. ex de testa. cū in officijs. ⁊. xxij. q. de forma. ¶ Quito peccāt iura dominoꝝ eis subtrahendo: ⁊ cū eis placitando: ⁊ vendo labor⁹ ⁊ expensis: ⁊ aliquoties alijs potētio⁹ dando quib⁹ ipsos contra veros dominos pregant. in quo debitū non remittit: sed auget. ex de iureiu. ea re. de deci. tua nobis. §. preterea vero nequitie. C. de agrico. censi. ⁊ colo. quemadmodū. ⁊. l. l. utibus. ⁊. l. cū satis. ⁊. l. nemini au tē licear. lib: o. xj. de alie. iu. in. c. ij. de iudeis. c. ij. ¶ Serto in festis. quia non colunt sed frangunt ⁊ violāt. quum in eis nullum opus seruile sit faciendum. ex de feriis. c. j. de con. di. iij. c. j. quum ⁊ fi abstineant ab arando vel fodiendo: nō abstinent a ligna portādo/vel domū repando/vel simili. ⁊ sic faciunt fraudē de re ad rem de ope ad opus. de quo dicit ex de priuil. quanto. ¶ Septimo in piurijs falsis testimonijs metu dominoꝝ eos in testes inducētium aliquoties preterea pauptatis in quo obedire nō debēt. xj. q. iij. Julianus. xxxij. q. iij. fic. ¶ Octauo in damnis q̄ dant vicinis vel cū bestijs/vel cedendo eoꝝ ligna vel in vineis/vel furando. de hoc ex de fur. p totū. ex de iureiu. c. si rixati. c. si leserit quispiaz. ⁊. c. si egressus. ¶ Nono remouēt terminos de pdijs vicinoꝝ. de quoꝝ pena. ff. de termi. amo. l. ij. ⁊. iij. ⁊ legit ⁊ no. lxxxvj. di. tāta. xij. q. ij. in legibus. ¶ Decimo q: dimittunt pp: iū curatū: ⁊ vadunt ad alios sine licentia eius ad cōfitendū/missas audiendū/ ⁊ oblatiōes faciendum/⁊ decimas psoluēdū. ex de peni. ⁊ re. omnis. de paroch. vt dominicis. ex de deci. cum homines. ⁊. c. cū sint. xvj. q. j. doctos. ꝛ. q. j. q: sacerdotes. ⁊. c. sanctoꝝ. ⁊. c. hanc consuetudinem. ¶ Undecimo. q: dieb⁹ dominicis non audiunt missas cōplete vsq; ad bnedictionē sacerdotis: vt tenenť p preceptū eccl'ie. Immo stant extra eccl'iam: quum pbyter dicit missam: nec intrant nisi advendū cōmuniter coꝝpus domini. ⁊ tunc multi. etiam nō intrant eccl'iam sz extra vident. ⁊ ibi de suis bobus ⁊ animalibus. Ꝺ de alijs turpibus loquunť sicut homines bestiales. ad hoc de con. di. j. missas. cū. c. se. ⁊. c. qñ. ⁊. c. q̄ die solenni. ¶ Legitur in legenda sancti Joannis eleemosynarij q̄ quum post lectionē sancti euāgelij aliqui de pplo starent extra ecclesiā otiando. Ipse sanctus patriarcha Joānes mor ersit eccl'iam: ⁊ sedit cū turba foras. Omnibus vero stupentibus/dixit iustus iste. Filij vbi oues⁹ vbi pastoꝝ. aut ergo intrate intra: ⁊ ingrediar. aut manete hic ⁊ manebo. ego propter vos descendi in sanctā ecclesiā: nam poterā facere mihimet ipam sine populo. fecit ergo semel ⁊ bis hoc ipsum erudiēs in hoc plebē ⁊ emēdans. ¶ Duo decimo. coeūt cū animalibus que pascūt ⁊ custodiunt: sic homines animales: cōparati pm Dauid. ps. xlviij. iumentis insipientibus: ⁊ similes facti sunt illis. ps. xxxij. Et sicut equus ⁊ mulus in quibus nō est intellectus. vñ ⁊ morte digni sunt. Leui. xx. xv. q. j. mulier. pm. l. sz eccl'ia morē non dat. xxxiij. q. ij. inter hec. xxvj. q. vj. agnouimus. ¶ Decimotertio. abstinent sepe a coitu vxoꝝ: ne filios generent timētes non tot posse alere pauptatis preterea. in quo grauissime peccant. ⁊ cōtra legem matrimonij vite. q̄ fuit ad sobolem generādā a dño principaliter institutū. xxxij. q. j. nō em̄ in sola. ⁊. q. ij. §. debet ergo. ⁊. c. solet queri. cum c. se. ¶ Decimoquarto. tanta est quoꝝundā eoꝝ auaritia: q̄ quam q̄ sint diuites: vt opus augeant/secus si ex humilitate vel vt otium vitarent. de con. di. v. nunq̄. ex de renū. nisi cum pridem. §. verū. Ipsi diuites. pp: ijs manibus laborant: ⁊ senectute depressi nō cessant: coꝝpora torquentes/⁊ animas coꝝrūpētes. ps. xvj. Oculos suos statuerūt declinare in terrā. Sicut em̄ tota die terrā arāt ⁊ fodiūt: ita roraliter terreni: terrā lingūt: terrā cōedūt: de terra loquūtur: in terrā suā spez totaliter posuerūt: nec de manēti substantia celesti aliquid curant. Heb. x. ⁊ istis dicitur. Ue Ue Ue habitātib⁹ in terra. Apo. viij. in fi. Tales etiaz rustici diuites q̄ laborare volunt nō excusanť a ieiunijs ecclesie/preterea sui laboris: q: vel nō laborāt in talibus diebus: vel per suos alios colonos laborent: ⁊ ieiunēt. de cō. di. iij. c. j. in fi. ⁊ di. v. ieiunia. ¶ Decimoquinto. multū sibi inuident: quum vn⁹ maxime plus de vino vel blado colligit de tāta terra q̄ alius: nescientes q̄ nō est in hominis potestate quātū terra fructificet: sz in domini bonitate ⁊ liberalitate. ex de deci. non est. quia nec q̄ plantat est aliquid. sed q̄ incremētū dat deus. j. ad Cor. iij. ex e. cū nō sit in homine. vbi de hoc. ⁊. xix. di. pm. vbi inuidia vitiū. ppe diabolicuꝫ appellatur. ¶ Decimosexto. diebus festis quibusnō laborāt: otiosi stant in plateis vel in tabernis vel in ludis quum pm Aug. meli⁹ sit. ararel q̄ saltare. ⁊ quū dicak in ca none de cō. di. iij. ieiunia. q̄ nihil aliud in die dñica agak: nisi deo vacandū. Nulla opatio in illa die sancta agak: nisi rm̄ hyminis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spiritualibus dies illa transigak. ¶ Decimoseptimo. rixanť ⁊ male stāt cum suis

p:esbyteris:ꝛ de eis murmurãt:respicientes eoꝝ pecca/ta/nõ sua ad hec.ſ.q.ſ.multi.eẽ de deci. tua nobis.ĩ.q. vĩ. ſacerdotes ꝛ reliqui.ꝛ.c.ualis.ꝛ.c.ſiqui ſunt.ꝛ.c.ſunt nõ nulli.vĩ.q.ſ.oues.ꝛ.c.ex merito. ¶ Decimooctauo.audiũt miſſas ſcienter:aĺ.ignoꝛãtia iuris eos excuſat.vt no.ſ.q. ĩĩj.§.notandũ.in glos.eſt ignoꝛantia.ꝛ de ſolu.c.ſi.in glos. q: pſumiť. Sz poſtq̃ eis p:edicať:nõ excuſanť. de cleri.et mi.aplice.xvi.di.c.vlt.vbi de hoc.Et recipiunt ſacrameꝛta a publicis cõcubinariis p:esbyteris. contra id.xxxij.di.§. ad hec.c.nullus.xv.q.ĩ.ſciſcitaꝛib⁹.eẽ de coha.cleri.ꝛ mu. vxa. ¶ Decimonono. cõmuniter inhumani ſunt pegrinis ꝛ paupib⁹:q: auari ſunt.nec a deo fructꝰ terraꝝ ꝛ aĩma liũ ꝛ arboꝝ recognoſcũt:ſz ſuis laboꝛibus imputãt ꝛ na ture.contra.p.c.nõ eſt.ꝛ.c.cũ non ſit.ꝛ exp:eſſum.xxvj.q.v. nec mirum.vltra colũ.ẽ. ne ideo q̃ſquam.ꝛ cõtra id.xlvij. di.p totum. ¶ Vigeſimo.dimittunt vnam coloniã vt acci piant aliam cõtra pactũ ꝛ fidẽ datã.ſup quo vide Jnno. de ap.dilectis.ꝛ de iudeis.c.ĩj. ¶ Vigeſimop:imo.freq̃ ter poſſeſſiones interuertũt.ſup quo vide Jnno.de loca. ppter.ꝛ q̃ nõ.xvi.q.iĩj.clerici.glo.ſ. ¶ Vigeſimoſecũdo qñ ad certũ ſalariũ ſtant:non laboꝛãt fideliter:ſz decipiũt dños ſuos.vñ ꝛ ĩj in quãtũ defraudãt/tãtum dñis ſuis vel ãplius ſcruire tenenť:vel de ſuo ſalario diminuere.q̃a omnis fraus reſtitutioni ſubiacet.xij.q.ij.cũ deuotiſſimã.

¶ Articulus.xliij.

Adoleſcẽtes in hec vitia ſunt p:o cliuioꝛes.

NEc puerozum vltra ſeptennium:q: añ etas illa ígnoꝛat quid vi/deat.C.de fal.mo.l.ſ.ꝛ.xv.q.i. firmiſſime te/ne.ſ.adoleſcentioꝛum vitia omittamus.

¶ A Peccãt p:imo q: percutiunt clericos.ꝛ ſacrilegiũ committunt.ſz ab epo pñt abſolui.eẽ de ſen.ex.c.ſ.ꝛ.c.vlt. ¶ Secũdo in crimine furti.ff.de furtis.impuberẽ.ꝛ piu xij.ff.de libe.cã.l.vlt.eẽ de delic.pue.c.ſ. ¶ Tertio non co/gnoſcendo a deo bona fortune/gratie/ꝛ nature.nã ꝛ vi/tiũ ingratitudinis talis incurrit.inſtitu.quibus mo.ru.ſi. ¶ Quarto calumniando.C.de epiſc. ꝛ cleri.omnes.§.ſi. ¶ Quinto adulterando vel fornicãdo.nã hec etas aliq̃n anticipat.eẽ de deſpon.impub.c.de illis.c.a nobis.ꝛ tẽrãt q̃ adimpiere nõ pñt.eẽ de ſpon.iuuenis.vñ nec a peccã/to excuſanť.de peni.di.ſ.ſi q̃s nõ dicã.ꝛ narrat Bꝛeg.q̃ q̃dã imp:egnauit nutricẽ ſuã in nono anno.vt no.xx.q.ĩ.in ſumma.ꝛ de Salomone dicit q̃ in.xĩ.ãno habuit filiũ vt no.Oſt.in ſumma ſua.in titulo de penitẽ.§.cui cõmit/tẽdũ.ẽ. cuĩ pueri. ¶ Sexto ĩ blaſphemãdo.vñ (q̃ eſt mi/rabile ꝛ ſpeciale) narrat Bꝛeg.in dialogo.iiij.libꝛo de q̃dã infantulo.v.annoꝝ q̃ dãnatus eſt p:opter blaſphemiã Sz dicit Oſti.in ſumma de delic.pu.q̃ in illo malitia ſup/pleuit etatẽ.nã ſi non eſſet doli capax:etiã ſeptẽni non im putaretur peccatũ.ff.de re.iu.pupillus.ff.in.l.aqui.ſz et q̃ cumq̃.§.ſ.ff.de dolo.hereditib⁹.§.ſ.xv.q.ſ.illud.eẽ de deſpõ. impu.c.de illis.ĩj.ꝛ.c.vlt.vbi de b̃ in glo.ſ.carnalis. ¶ Se ptimo q: ſepiſſime mẽtiunť.vt iſp̃.c.ſ.de delic.pu. ¶ Octa uo pcutiunt alios pueros ꝛ vulnerant:ꝛ ſepe vſq̃ ad moꝛ tem.eẽ de delic.pue.c.ſ.vbi de hoc legiť ꝛ no. ¶ Nono q: faciunt malos ludos qui ſunt in culpa.legiť ꝛ no.eẽ de ho mici.exhibita.legiť ꝛ no.de p:eſum.c.ſ. ¶ Decimo.minoꝛ etas non excuſat toraliter ab iniuria ſacramẽti.eẽ de apo ſta.c.ĩj.de cõ.di.iij.eos. ¶ Undecimo.q: frequẽter coopa toꝛes ſunt delictoꝝ ꝛ puniunť.puta ſi p:eciũ accepit puer p cõperto ſtupoꝛo.vel domũ p:ebuit ad ſtupꝝ vel adul/terium cõmittendũ.ff.de minoꝛi.auxilium.§.in delictis.ꝛ l.ſi ex cauſa. ¶ Duodecimo.in tẽtando peccare carnali/ter:etſi actum adimplere nõ poſſint.eẽ de.ſpõ.Juuenis.ꝛ dixi.§.ĥ.v. ¶ Decimotertio.recipiunt aliquories oꝛdinẽ ſacrũ ante annũ.xiiij.eẽ de tẽpo.oꝛ.vel nõ eſt.ꝛ.ſ.q.ſ.pueri. vbi de hoc.ꝛ in clem.de eta.ꝛ qua.generaleꝝ. ¶ Decimo quarto.recipiunt perfectum natum ꝛ curas.eẽ de eta.ꝛ qua.ex ratione.ꝛ.c.ſequẽ.de aliis beneficijs vide q̃ legiť ꝛ no.eẽ de p:eben.ſuper inoꝛdinata.ꝛ per Jnno.eẽ de eta.ꝛ qua. c.ĩj.ꝛ per Archi.eẽ de reſcriptis.ſi eo tẽpoꝛe.l.vi.ꝛ de elec. ex eo hoc.li.vi.per Jo.an. ¶ Decimoquinto.recipiunt mi/noꝛes oꝛdines ab epiſcopo nõ ſuo.eẽ de tempo.oꝛ. nullus li.vi. ¶ Decimoſexto.furãtur parri/ꝛ marri/ꝛ ſanguinei/q̃ eſt etiã moꝛtale.xij.q.ij.q̃ abſtulerit.niſi crederent eos p miſſuros.legiť ꝛ no.eẽ de elec.dudũ.ĩ.§.p:dicť.in glo. ſimile. ¶ Decimoſeptimo.quia quidam eoꝝ incipiunt eſſe ſuperbi ꝛ malitioſi ꝛ cõtẽnere mandata dei.eẽ de pe/ſum.ex ſtudijs. ¶ Decimooctauo.otioſi ſunt:tota die lu/dunt:ꝛ turpia loquunť.Coloſ.iiij.deponite turpẽ ſermo/nẽ de oꝛe veſtro.p:ouer.iiij.Remoue a te os p:auũ.mali pueri malum ludũ faciunt.xxxij.q.iiij.recurrat.de otioſi/tate eẽ de renũ.vbi.§.verum.ꝛ.xij.q.ſ.§.his ĩa.ĥ.itẽ dis

¶ Decimonono.inobedientes ſunt parentibus. contra Paulũ.Coloſ.iij.Filij:obedite parentibus per omnia.et Deuteroꝛo.xxi.Si genuerit homo filium cõtumacem ꝛ pro teruũ/qui non audiat patris ꝛ matris imperium.ꝛ.ſ.lapi/dibus eum obruet omnis populus ¶ Vigeſimo. tota eo/rũ vita in vanitate eſt ꝛ voluptate.Eccl's.xĩ. Adoleſcen/tia ꝛ voluptas vana ſunt. ¶ Vigeſimop:imo.repoꝛtaꝛo/res maloꝝ ſunt contra id.Audiuiſti verbũ aduerſus p/rimum tuũ:cõmoꝛiať in te videns qm̃ non te dirũper.Ec clesiaſti.xix.q: p:onioꝛes ſunt ad malũ q̃ ad bonũ.xĩ.q. ſ.omnis etas.xx.q iĩj.p:cluſ. ¶ Vigeſimoſecundo.non cõfitenť quolibet ãno ſicut tenenť.eẽ de peni.ꝛ re.omnis. in p:in.vbi de hoc glo.ſ. ¶ Vigeſimotertio.q: nolunt dis/cere:ꝛ fugiunt de ſcholis.de quo peccato cõfiteť Augu. de ſe quĩ erat puer in.ix.li.cõfeſſioꝝ.ꝛ hoc.xxxviij.di.c.vlt. nõ vadunt ad eccl'iam ſicut Nicolaus nunc cum pareñ/bus nunc per ſe.de cõ.di.ſ.omnes.c.miſſas. ¶ Vigeſimo quinto.turpia cantant ꝛ dicunt.xxxvij.di.legať. ¶ Vige/moſexto.non ieiunant ſicut Nicolaus qui etiam in cuna/bulis.iiij.ꝛ.v.feria ſemel lugebat vbera. q̃a ex quo pñt peccare/moꝛtaliter ꝛ ſe diabolo obligare: multo potius deo per aliqua ieiunia ꝛ bona opa.ar.bonum.xlvij.di.ſ. ibi.ſicut eñ.xxxvij.di.turbat.dani.ij.faciunt que no.p Jn/no.de obſ.ie.ſuper rubꝛica.ꝛ de regu.poſtulaſti. ¶ Vige/ſimoſeptimo frequenter recipiunt alimenta a non pareñ/tibus:quum credanť filij qui nõ ſunt.de peni.ꝛ re.offici. ¶ Vigeſimooctauo.nolunt coꝛrigi.xxiij.q.iiij.diſplicer. ¶ Vigeſimonono.inducunť quĩ ſunt virgines/ad in/trãdum circulũ ad demones conſulendos ꝛ diuinãdum. xxvj.q.ij.ꝛ.q.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.v.ꝛ vlt.p totum. ¶ Trigeſimo.ne ſciunt ſymbolum ꝛ oꝛationem dominicam:que ſcire tenẽ tur.ꝛ patrini eos docere.de cõ.di.iiij.vos antẽ omnia.

¶ Articulus.xlv.

FEminarum ſiue mu/lierum que ſin Chꝛyſ. ſunt caput peccati/ arma diaboli/expulſio paradiſi/delicti ma/ter/coꝛruptio legis antiq̃.in homilia de cha nanea/vitia ꝛ ſcelera deſignemus.q̃ etſi omnia vitia viroꝝ participant:aliqua tñ ſibi peculiaria ſcriptura ap/propꝛiat ꝛ cõiũgit. ¶ A Extꝛimo ſermões ſuos amoli/t mulier.Femina ꝛ ad moꝛtem dom⁹ eius inclinata eſt: ad inferos ſemite ipſius. p:ouer.ij.c. ¶ Secundo fallax eſt. p:ouer.v. Ne intẽderis fallacie mulieris. ¶ Tertio. lingua habet blandã:ꝛ nutib⁹ capit. p:ouer.vi. ¶ Quar to.meretricio ſe/oꝛnatu adoꝛnat/garrula/ꝛ vaga/ꝛ quie ris impatiens eſt:nec valet in domo cõſiſtere pedib⁹ ſuis nũc foꝛis/nunc in plateis/nunc iuxta angulum inſidiat: ꝛ pcaci vultu blãditur.ſagitta eius iecur tranſfigit: mul/tos vulneratos deiecit: ꝛ foꝛtiſſimi quiq̃ interfecti ſunt ab ea.vie inferi domus eius penetrant in interiora moꝛ/tis. p:ouer.vij. ¶ Quinto ſtulta eſt/ꝛ clamoſa/plenaq̃ illecebꝛis nihil omnino ſciẽs.gigantes cum ea ſunt.et in profundis inferni q̃iue eius. p:ouer.ix. Circulus aureꝰ in auribꝰ ſuis.i.poꝛci.mulier pulchꝛa ꝛ fatua. p:ouer.xi. ¶ Sexto illecebꝛoſa. p:ouer.xxi. Fouea profunda mere/trix.et puteus anguſtꝰ, aliena inſidiat in via quaſi latro;

er quos incautos viderit interficiet. Prouer.xxiij. ¶ Septimo amario: mortē est. & laqueus venatorū & sagena cor eius: & vincula manus illius. Ecclesiastici.vij. Nō des mulieri potestatem anime tue: ne ingrediat in virtute tua & confundaris. Eccli.ix. ¶ Octauo multiuola est: & saltatrix. e. c. & Dar.vi. & xxiij.q.iiij. vnusquisq; ¶ Nono comit se: pingit & fucat. Eccli.ix. de cō. di.ij. fucare. ¶ Decimo. apostare facit hominē. Eccli.xix. ¶ Undecimo. relinquit viz: erstanuit hereditatē ex alieno matrimonio. Eccli.xxiij. ex de peni. re. officij. ¶ Duodecimo. nō cōsentit cū marito: sicut deo beneplacitū erit. Eccli.xxv. in prin. ¶ Decimotercio. malitiosa est. Eccli.xxv. omis malitia neq; tria mulieris ¶ Decimoquarto irosa est. e. c. Nō est ira sup irā mulieris Litigiosa. e. c. ¶ Decimoquinto. superba. vñ Eccli. e. c. Mulier si primatū habeat: contraria est viro suo. ¶ Decimosexto. Inimū peccati. & illā omnes moriemur. e. c. et ibi. Si nō abulauerit ad manū tuā: cōfunder te in cōspectu inimicorū tuorū. ¶ Decimoseptimo. zelotypa. Eccli. xxvj. Dolor: cordis & luctus mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellū lingue oibus cōmunicans. ¶ Decimo octauo. ebriosa q; min⁹ vini ledit eā. e. c. Mulier ebriosa ira magna. & cōtumelia: & turpitudo illius nō cōtegetur. ¶ Decimonono. extollit oculos & palpebras. vñ i eodē. c. Fornicatio mulieris in extollēria oculorū: & in palpebris eius cognoscit. ¶ Vigesimo. spernit virū. ideo nō est ratum ei dare potestatē. Eccli.xxiij. Mulieri nō des potestatē sup te. ¶ Vigesimoprimo. iniquū facit virū. Eccli. xlij. De vestimēris procedit tinea: & a muliere iniq̄tas viri. Odio: est iniquitas viri: q̄ mulier bñ faciens. vide quod scripsi. s. in ista. ij. pte in ar. xviij. in §. cōsequēter. ff. redeūdo ad materiā. ¶ B Vigesimosecūdo. ministra idolatrie. Eccli. xlvij. vbi de Salomone dicit. Inclinasti femora tua mulieribus. & iij. Reg. xj. in prin. Rex autē salomō adamauit mulieres alienigenas multas: filiā quoq; Pharaonis & Moabitidas & Ammonitidas. Idumeas & sidonias. & cetheas de gētibus. sup q̄bus dixit dominus filijs israel. Nō ingredientur ad eas: neq; de illis ingredietur ad vestras. Certissime enī auertēt corda vestra: vt sequamini deos earū. Huic itaq; copulatus est Salomō ardentissimo amore. Fuerūtq; ei vxores quasi regine septingēte: & concubine trecēte. Et auerterūt mulieres cor eius: vt sequeretur deos alienos. & j. Sz colebat salomō Astheroth deā Sidoniorū: & Thamos deū Moabitarū: & Moloch idolū Ammonitarū. et j. Tunc edificauit Salomon fanū Thamos idolo Moab i mōte qui est ꝯtra Hierm et Moloch idolo filioꝝ Ammō. Atq; in hunc modū fecit vniuersis vxoribus suis alienigenis: q̄ adolebāt tura & immolabant dijs suis. de hoc legit & no. xxiij. q. iiij. Salomō de peni. di. ij. si enī. ff. Salomon. & Nume. xxv. Fornicat⁹ est pplus cū filiabus Moab: que vocauerūt eos ad sacrificia sua. Et illi comederūt & adorauerunt deos earū. Inita itaq; est ista Beelphegor. In hoc q̄ fornicat⁹ est pplus notatur precepti transgressio. Exo. xx. Deutero. v. xxiij. q. vj. nō mechaberis. In hoc q̄ ait cū filiabus moab. i. cum alienigenis: notat fidei violatio. Cum enī partus sequatur ventrē. C. de rei. ven. partū. legit & no. ex de ser. nō ocyst. & xxij. q iiij. liberi. sequit vt filij eorū sint infideles. sicut & filij christianorū qñ cōmiscentur Judeis vel Saracenis. Osee. v. In dño puaricati sunt. q: filios alienos genuerunt. In hoc gō sequit q̄ vocauerunt eos ad sacrificia sua: notat q̄ nō est aliqua immunditia ad quā nō trahat luxuria. quū idolorū cōmedere sit fidei abominabile. xxij. q. iiij. sicut sancimus. Ita & nūc meretricule & frequēter vxores immunde omnes immūditias dant amatoribus suis & viris suis ad comedendū: vt eas solas diligāt. vel plus q̄ alias. quū dñs dicat Deutero. xiij. Nō cōedes q̄ immūda sunt. In hoc q̄ addit q̄ comederūt & adorauerūt deos ea: notat q̄ luxuria facit hominē idololatrare. vt. s. dixi Unū & mulieres apostatare faciūt sapientes Eccli. xix. sicut ꝓmme de Salomōe ꝓbatū est. In hoc quod subdit q̄ initiat⁹ est Beelphegor: notat q̄ fornicatores immolāt seipsos demonijs. vñ non dicit initiauit: sz initiatus est. pñ. cv. Et initiati sunt Beelphegor. &c. Nam p carnis libidinē q̄s edificat tēplū idolo. Pervitia namq; maxime carnis demōes colunt. ait Hiero. xxiij. q. iiij. i eo fornicatores. & q. vij. nō solū. Hiero. sup Ezech. faciēs mētionē de Salomone in. xvij. li. ait. Quāuis peccasset: nō egit penitentiā scribēs Prouer. vbi dicit. Nouissime egi penitentiā: & respexit & eligere disciplinā. Itē sup Eccli. iastē. Aliū hebrei hunc libꝝ esse Salomōis penitentiā agētis. Ambrosius in apologia Dauid. Quid de dauid dicā? & q̄d de sancto Salomone: q̄ qñ iudei illū existimabāt venisse p christo: ne videret eē sup hominē: nutu diuino corruit. Dauid vero dicit sanct⁹: q: ab hoibus sanctus esse scit. Et sanct⁹ Ambrosius nominat: vt nobis de penitentia eius dubitare tollat. Itē ambo. de satyre fratre suo hoc ait sanct⁹ Salomon. Itē asserū hebrei Salomonē q̄nquies tractū fuisse p plateas Hier⁹ in causa penitentie. Itē dicūt eū i illō tēplū q̄ ipse edificauit / venisse cum q̄nq; virgis nudū: q̄s dedit q̄n legisperitis vt verberarent ab eis. q̄ cōmuni cōsilio direxūt q̄ in vnctū domini nō mitterent manū. vnde frustrat⁹ a seipso est deposit⁹. Joānes Chrys. ad Januariū de lapsu Macharij. Salomō ille mirabilis q̄ meruit adsistrici dei sapientie copulari: in alienigenas icurrit amplexus: & vinculo libidinis laqueat⁹ / etiā sacrilegij errore se polluit: q: simulacrū moabitice idolo fabricauit. Sz q: p p:habitā vocē culpā errōis agnouit: nunq̄d mie celestis extorre forsan dicas? Nunq̄d in canone lego eū nec penituisse: nec miam esse cōsecutū? Audi ergo frater penitentiā eius q̄ nō legit publicis lris. Fortasse ideo accepta bilio: iudicat: q̄ nō ad faciē ppli Isz in secreto cōscientie teste deo penituit. Veniā aūt ex hoc cōsecutū eū agnoscimus: q: quū solut⁹ a carne esset: sepultū illū inter Regū israelitarū corpa scriptura cōmemorat. qđ nō alibi peccatorib⁹ regib⁹ q̄ vsq; in finē in malo ꝓposito pseuerauerūt & opere denegat. sicut de Joachim rege juda p Hieremiā dicitur Sepultura asini sepelietur putrefactus & proiect⁹ extra portā Hier⁹lim. Et ideo q̄ inter iustos reges meruit sepeliri: nō fuit alienus a venia. veniā aūt sine penitentia nō potuit ꝓmereri. C. de hereticis. manicheos. xxiij. q. ij. legit. de peni. di. j. neminē. ¶ Vigesimotertio. frequēter mutat naturalē vsum in eū q̄ est cōtra naturā / aburēdo alia. ad Ro. j. ¶ Vigesimoquarto. supgredit viz. ꝓpter qđ vitiū vt narrat Methodius histriographus facrū fuit diluuiū. ¶ Vigesimoquinto. accedit ad pecus: & cū eo miscet. Leui. xx. xv. q. j. mulier. ¶ Vigesimosexto. q: multis modis illicitis & frequēter cōtra naturā & inexplicabilib⁹ q: feriditatis / nunc voluntarie nūc quodāmō inuite cōtra puritatem sancti matrimonij se pmittūt a maritis bestialib⁹ cōtrectari: vt eoꝝ cōiunctiones potiꝰ videant animalium & adulteroꝝ: q̄ cōiugū esse. ad hec. xxxij. q. ij. q̄quid. & c. aliqñ. & q. iiij. nemo. & c. ouigo. & q. vij. adulterij. c. ipsius. c. nō solū. ¶ Vigesimoseptimo. cū cōsanguineis vel affinibus & patribus spiritualibus suis frequenter etiā cū diuersis cōsanguineis vel affinib⁹ idē facin⁹ ppetrat. de quo. j. ad Cor. v. c. in prin. xxxiij. q. ij. c. ego dixi. §. de simpliciter. cum iij. c. se. xxv. q. j. ij. iij. iiij. v. vj. vij. viij. & p totū. ex de cognat. spi. p totū. xxvij. q. ij. q̄ dormierit. cū. ij. c. se. & c. siquis vxorē. & c. si q̄s despōsauerit. Et monacha cū monachis & alijs xxvij. q. j. p totū. ¶ Vigesimooctauo. adulterat accedēs ad aliū corū vel alicuius soluti: vtrūq; adulteriū. sz pmum maius: q: duplex. de hoc ex de adul. p totū. xxxij. q. j. p totum xxxiij. q. ij. in lectū. ¶ Vigesimonono. ꝓrahit cū alio vxorē habentē: vel ipsa maritū cui fidē dedit: viuente marito vel illius vxore. & ab illo fuit cognita. de hoc. xxxj. q. j. p totū. ¶ Trigesimo. cōtrahit cū cōpatre vel fratre suo spirituali. super quo vide. xxx. q. iij. & iiij. ex de cogna. spi. per totum. ¶ Trigesimoprimo. qđā sunt meretrices. de q̄b⁹. j. ad Cor. vj. ibi. Nescitis quoniā corpa vra membra sunt christi. tollēs ergo membra christi faciā membra meretricis? Absit.

an nescitis: qm̃ q̃ adheret meretrici/vnum corpus efficit. Dicta aũt meretrix p̃m Hiero. q ue multos libidini paret. xxxiij. di. vidua. de q̃b⁹. x̃c̃. q. iij meretrices. ¶ Trigesimo secũdo. q̃dã sunt cõcubine clerico: ũ vel laico: de q̃bus xxxiij. di. in palea. audite. de peni. di. j. agite. xxxiij. di. habuisse. eẽ de coha. cleri. clericos. q̃ etiã fornicarie dicunt. et. ficut. cũ. c. sequẽti. x. xxxij. di. null⁹. q̃ etiã infideles dicunt xxxiij. q. iij. c. ij. q: nõ seruãt fidẽ amicis suis. vt ibi no. xxxiij. Quedã impie phitonisse diuine/x sortilege. de q̃b⁹. xxvj. q. v. epi. x. c. nec mirũ. c. nõ licet. x. q. iij. c. j. x. q. ij. c. illõ. xxxiij. q. j. si p sortiarias. ¶ L Trigesimo q̃rto. q̃dã rufiane q̃s Hispani altayoras vocant. maxime vetule defossmes et paupes q̃s null⁹ appetit pelliciũt iuuẽculas ꝺ̃gines x alias: x circũueniũt: x eas aliis ꝓcurãt: x sunt causa mortis illaz. ad hoc facit de peni. di. v. c. j. ꝺ. animaduertere etiam opoꝛtet. x. ij. ꝑe. ij. x de peni. di. ij. si eñ. ꝺ. per⁹. ¶ Trigesimo quinto. q̃dã vouẽtes x pollicitatione suã irrita faciẽtes. xxvij. di. q̃si p totũ. x eẽ q̃ cleri. vel vo. c. ij. ¶ Trigesimo sexto. q̃dã maritis suis assignãt filios adulterinos: q̃s ex adulteria genuerũt: x cũ filiis legitimis ꝑ̃ri putatis uo succedũt. in q̃ casu ipe x de dote x patrimonialib⁹ x aliis q̃ hñt tenent satisfacere/x maritis x heredib⁹ marito: ũ: et filij adulterini postq̃ sciuerint. de ẽ i p. c. officij. de hoc dicit no. in summa Ost. §. q̃b⁹ x qualiter. ꝺ. q̃ de muliere. i titulo de penitẽtijs. scripsi de hoc. j. §. se. q̃b⁹ ergo x q̃liter ꝺ. q̃ de muliere q̃ filiũ/x lvij. ¶ Trigesimo septimo. q̃das dant ꝓ virginib⁹ aliis matrimonio q̃ ꝑus corrupte fuerũt q̃ in virginitate despõsari debuerũt. ficut dicit de Anna filia Phanuel q̃ vixerat cũ viro suo ãnis. vij. a virginitate sua. Luc. ij. x. xxx. q. v. femine. x. c. qualis. cũ. c. se. xxxij. q. vj. si ducturi. error tñ talis matrimoniũ nõ impedit. xxix. q. j. §. j. ¶ Trigesimo octauo. aliq̃ cõtrahũt in occulto. vñ x mortaliter peccauerũt: x in mortali sunt: si nõ matrimoniũ in facie ecclie publicat. xxx. q. vlt. p totũ. x eẽ de clam. despõ. p totũ. ¶ Trigesimo nono. aliq̃ contra volũtatẽ mariti x vltra factũ eleemosynã ꝛ̃ id q̃ legit x no. xxxiij. q. v. quod deo. de bonis dotalib⁹: sec⁹ de patrimonialib⁹. vt ibi no. tene de ẽ q̃ scripsi. §. q̃b⁹ ergo. sub. §. hoc vt de hoc. ꝺ. q̃d de vxore. j. ar. xlvñ. ¶ Quadragesimo. aliquevolũt retrari a spũ phãtastico. ꝛtra voluntatẽ mariti vestẽ vidualẽ accipe: x a carnali copula abstinere. ꝛ̃ cano. xxxiij. q. v. p totum. xxvij. q. ij. si tu. xxxij. q. vij. nõ solũ. x. q. ij. §. his ita. ¶ ꝺ Quadragesimo primo. q̃dã sunt nefandissime: q̃ cũ suis carnalibus maleficijs x arte Zabulõ incubit⁹ impediũt alioꝛ vl gnatione. plis: q̃ sortiarie appellantur. xxxiij. q. j. si p sortiarias. x no. eẽ de frig. x maleficijs. fraternitat. in glos. ar. Sed pone sortiaria venit ad pniam: munq̃ iponer ei sacerdos penitẽtiã q̃ destruat maleficiũ: Dico q̃ fic: si destructio illa põt fieri absq̃ alio maleficio/absq̃ peccato. al. nõ. q: non debent fieri mala vt veniãt bona. legit x no. xxx. q. j. nosse glos. ij. xxxij. q. iiij. fic nõ sunt. vbi de ẽ ad Ro. iij. c. x sunt casus. xxxj. q. ij. ome genꝰ. ioi. Nec vt pstes. glos. j. pfis: mẽtiri studeas: nec qualibꝫ fallacia vitã alicuius defendas. x c. si q̃s ad te. ibi. Nunq̃ p cuiusq̃ vita rẽpoꝛ ali mẽtiẽdũ est. facit oprime q̃ legit x no. xxiij. di. c. j. i glos. j. magna. Quid ergo faciet sortiaria. Plãgat tãtũ facinus. x sufficit ei cũ cõfessione. de peni. di. j. quãtuslibꝫ. Pro maleficiatis vero requirant medici: si possunt iuuare. vl oratiões sctõ: ũ. vt p. c. si p sortiarias. ¶ Quadragesimo secũdo. Quedã nõ lactãt proprios filios nec nutriũt: ꝫ aliis mulieribus ad nutriendum tradũt: q̃ fideliter ex sola carnis incõtinentia videt fuisse inuẽtũ. q: du se cõtinere nolunt: despiciunt lactare quos gignunt. v. di. ad eius vero. ¶ Quadragesimo tertio. Frequẽtãt chorꝰ eas/cantatores/x cantatrices/ que sunt genimen totius immunditie x incita mẽta libidinis. Exo. xxxij. Sedit ppls mãducare x bibere. x surrexerũt ludere. scz coram vitulo. x. j. Sed vocẽ cantatium ego audio. Quumq̃ appropinquasset ad castra: vidit vitulũ x choros. Ibi oms sensus carnis illecebris seruiũt. Eccls ẽ. Feci mihi cantores x cãtatrices. vbi dicit Hugo de sancto. vic. Nũquid his delectationibus q̃res saplẽtiã quam q̃rere, ppolluisti. iij. Re. iij. xxxvj. di. Ꝺ. ecce. Eccls. j. Exisse videbaris a vanitate: quomõ tam cito reuersus es? num q: in circuitu cũ impijs ãbulasti: x i voluptate semita tua x capriu⁹ fact⁹ es vanitatis. Esa. iij. respodebũt tibi vlule vbi dicit glos. Vlule sunt magnitudinis corpuline: q̃ rostro in palude fixo horrende stridẽt. Tales sunt mulierculę q̃ in chorꝰ eis clamoꝛe emittũt dũ cantica ad immũdiciã incitandã canunt. de cantu christi. xcij. di. cãtates. ¶ Quadragesimo quarto. Loquax est: maxime in eccl'ia. cõtra apl'm j. ad Toꝛ. xiij. ad fi. Mulieres in ecclesijs taceant. nõ cũ pmittit eis loqui: ꝫ subditas esse x. c. x. j. Turpe est cũ lo q̃ mulieri in eccl'ia. xxxiij. q. v. mulier. ¶ Quadragesimo quinto. Sũt in ecclesia oratores capite nõ velato. cõtra apostolũ. j. ad Toꝛ. xj. semp dñt habere caput velatum ꝓpter angelos. i. pstyteros. Malach. ij. xxvj. di. Ꝺ. ecce. xliij. dist. sit rector. vt vbi in p. c. mulier. ꝫ ibi dicit ꝓpter reuerẽtias episcopalẽ. ¶ Quadragesimo sexto. Nutriũt coram ad multã vanã gloriã. quaꝛ aliqne imponũt sibi capillos pulchros mortuoꝛ. quaꝛ quãdã quũ cõprisser⁹ mari⁹ deo cte decaluans eã x de lecto ejciens ait: nõ sum maritus mortue ꝫ viuẽris. cõtra quas verbũ poete cõpetit dicẽs Moueat cornicula risum Furtiuis nudata coloribus. q̃ concessa est eis ꝓ velamine in signũ culpe. de eo q̃d debent verecundari gloriarĩ. vñ in p. c. ij. ad Toꝛ. Paulus Vir quidẽ si comã nutriat: ignominia est illi. mulier vero si comã nutriat: gloria est illi: qm̃ x capilli ꝓ velamine ei dati sunt. x. ꝺ. in. c. c. Vir q̃dẽ nõ debet velare caput suum: qm̃ imago est x gloria dei: mulier aũt gloria viri est. ad ẽ xxiij. q. v. hec imago. x p. c. Mulier debet velare caput: nõ est imago dei. x. j. x q: ꝓ illam ꝑuaricatio inchoata est. ¶ Quadragesimo septimo. Volũt dominari viris. quũ sim apl'm debeãt eis subijci: x eos timere x eis seruire. ad Ephe. v. ibi. Mulieres viris suis subdite sint sicut dño: quis vir caput est mulieris: sic christ⁹ caput est eccl'e. x. j. Sz vt eccl'ia sbiecta ẽ christo: ita x mulieres viris suis i oib⁹. x. j. i fi. c. s. ꝺ. xliij. Vxoꝛ aũt timeat viꝝ suũ. ad ẽ xxx. q. v. c. est Vbi ad o: do. Est o: do naturalis hoib⁹: vt seruiãt femine viris: x. Sat; hic apparet quẽadmodũ vir; feminas sbditas eẽ; expedit ne famulas seruoluit eẽ vxoꝛes. x. e. c. x. q. c. cũ caput mulieris. Cũ caput mulier; vir sit: caput aũt viri christus: q̃admodũ vxoꝛ: nõ sbijcit viro ẽ capiti suo/eiusdẽ crimis rea ẽ cui x vir si nõ subijcit capiti suo. i. christo. x. j. Christi infamat euãgeliũ: dũ ꝫ legẽ fidẽq; nature ea q̃ christiana ẽ/rex lege dei sbiecta: viro ipare desiderat. quũ etiã gẽiles fomite viris suis fuiãt cõmuni lege nature. x. c. mulierẽ. Mulierẽ cõstat subiectã dñio viri esse x nulla auctoritate dicẽ. x. c. adã. Adã p Euã decept⁹ ẽ. i. Beñ. iij. nõ Eua p Adã quẽ vocauit ad culpã mulier: iustũ ẽvt eã in gubernatione assumat. x ite ꝛ Colos. iij. Mulieres sbdite estote viris sicut opoꝛtꝫ i dño. x. j. ad Tim. ij. ibi. Docere aũt mulierẽ nõ permitto: nec dñari i viꝝ. de ẽ Nester. j. ¶ Quadragesimo octauo. Incedũt habitu ornato x sine verecũdia x sine sobrietate se ornates x c. In rore; crinib⁹ x auro x margarit; et veste ꝑciosa. cõtra Paulũ. j. ad Timo. ij. x. j. Per. iij. in pu. Similr x muleres subdite sint viris suis x. j. qrũ nõ sit extrinsec⁹ capillatura aut circũdatio auri aut vestimẽtoꝝ cult⁹. ¶ Quadragesimo nono. offẽdũt i ijs q̃ ponit Esa. iij. ibi. Propter eo q̃ eleuate sunt filie syon: et ãbulauerũt extento collo: x nutib⁹ oculoꝝ ibãt: x plaudebãt: x ãbulabãt: et pedib⁹ suis cõposito gradu incedebãt: decalua bit dominus vertice filiarũ syon: x dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet dominus ornamẽtũ calciamẽtoꝝ/x lunulas/et torques/et monilia/et armillas/x mitras/x discriminalia/et perichelides x murenulas/et olfactoriola/et inaures/et annulos/x gemmas in fronte pendentes/et mutatoria/et palliola/et linteamina/et acus/et specula/x syndones/x vittas/x theristra. Et erit pro suaui odore fetor. x pro zona funiculꝰ. x pro crispante crine caluitiũ x pro fascia pectoris cilicium. ¶ Quinquagesimo. Nõ sunt

publice:nec sobrie:detrahūt:nec fideles in oibus:nec bene
psunt suis domib⁹.ſ.ad Timo.iij. ¶Quinquagesimo
primo.Aliquē non bene regunt filios ⁊ nepotes ⁊ domū:
nec seruiunt parētibus:nec instant obsecrationib⁹ ⁊ ora
tionibus.Nocte ac die in delicijs viuūt.Non recipiūt pau
peres hospitio.Non lauant pedes sanctoꝝ:nec subminis
trāt tribulationē patientib⁹.Quum sunt iuuenes:pmit
runt continentiam:⁊ postea luxuriant.Otiose circūeunt
domos:verbose ⁊ curiose:loquentes q̄ nō oportet.hec col
ligūtur.ſ.ad Timo.v.¶Quinquagesimosecūdo. Annus
earum quedā non incedūt cū sancto habitu.Criminatri
ces sunt.multo vino seruientes:non docētes prudētiam.
Quedā earū adolescentule/non amāt viros suos.Nō do
cent prudentiā.Non diligunt filios.In domo fatue ⁊ va
ne sunt.nec sobrie:nec caste:nec habētes curā domus:nec
benigne:nec subdite viris suis.cōtra Paulū eas ad con
traria cōfortantē.ad Titū.ij. ¶Quinquagesimotertio.
Alique se intromittūt de officijs publicis:de iudicando/
de testificando/accusando/procurādo.super quo vide qđ
legitur ⁊ no.exī de pſ.dele. cū vicesimū. de arbi.dilecti. de
peni.⁊ re.noua.de cōfir.vtri.cū dilecta.xij.q.ij.cū deuotissi
mam.xv.q.iij.c.ſ.xxiij.q.v.mulierē.iij.q.vij.§.tria.An fide
iubere valeat/quere gliter legitur ⁊ no.exī de iureiu.ex re
scripto.de fo.com.ſi diligenti.in glo.ſ. ¶Quinquagesi
moquarto.Maxime vagatrices sunt:q: vane:nunc ex oc
casione peregrinationis/de qua cōmuniter parū eas cre
do lucrari:imo potiꝰ perdere ex tanta vagatione/ et sen
suum corruptione/⁊ mētis ⁊ vtinam non corporis.vñ de
eis cōgrue pōt dici ꝙ ecclesia cōpensare nō vult tale dam
num cū tali lucro:legit ⁊ no.exī de cōuer.in ſi.c.ſ.⁊ in glo.
ſic.xiij.nunc ecclesiarū frequētationis:nunc vicinarū vi
sitationis:⁊ aliquoties aliq̄ moniales extra claustrū vagā
tes.ad hec exī de elec.indēnitatibus.§.ſed cū eas.⁊ de iu
dicijs.mulieres.li.vj.de sen.ex.de monialib⁹.de sta.mo.ca.
ſi.§.ſi.exī de sta.re.c.vnico.li.vj.vbi de hoc. ¶Quinquage
simoquinto.Accusate de adulterio/volunt manumittere
seruos:quū nō possint/lege veratne.ff.qui ⁊ a quib⁹ ma
nu.libe.l.prosperit.⁊ no. Joan.an.exī de ef.or.q: plerīq; in
glo.simile.li.vj. ¶Quinquagesimosexto. Plerīq; peie
rant:q: primo iurant non alienare rem dotalē:nec aliena
tioni cōsentire:⁊ postmodū alienant:⁊ iurant nō contra
uenire. sed stabitur tñ primo iuramento.vt no. Ostiē.exī
de iureiu.cum contingat.⁊ Jo.an.e.r.licet.in glo.ſi. li.vj.
¶Quinquagesimoseptimo.Sacrate moniales contin
gunt pallas altaris sacras:⁊ circa altare incēsum ponere
polūt:et quadā sua prēsumpta deuotione.cōtra cañ.xxiij.
di.sacratas.⁊ no.exī de vi.⁊ ho.cleri.c.ſ.in glo. ¶Quinq̄
gesimooctauo.Sedent intra cācellos:⁊ seruiūt prēbyte
ris i altari.cōtra de cohabi.cleri.⁊ mu.c.ſ.§.fi.An possunt
in feudū succedere:vide in li.feu.ſi de feu.do. cōtrouersia
fuerit.⁊ in eodē li.de feu.femine.§.ex hoc.⁊ qđ no. Ostiē.
qui ſi.sint le.c.ſ. ¶Quinq̄gesimonono.Docēt in pulpito
predicādo vel legendo sicut magistre.contra.ſ.Lo.xxiij.
xxiij.di.mulier legit ⁊ no.de con.di.iiij.mulier. ¶Sexage
simo.Aduocāt.contra.xv.q.iij.§.ſ. ¶Sexagesimoprimo.
Aliq̄ recipiunt ordinem.quū non possint.vide qđ legit ⁊
no.xxvij.q.ſ.diaconissam.xxxij.dist.mulieres.xv.q.iij.§.ſ.et
xx.q.i.sanctimoniales.⁊ in.§.velamen.in glo.hic agitur.
¶Sexagesimosecūdo.Aliq̄ corrupte inter virgines con
secrant.qđ nō licet.xx.q.ſ.iuuēculas.xxvj.di.acuti⁹.xxxij.q.
v.finge. ¶Sexagesimotertio. Permittūt se tāgi.qđ ma
lum est.ſ.ad Lor.vj.in pri.xxxij.di.hospitiolū. ¶Sexage
simoquarto.Cohabitāt cū clericis.cōtra.lxxxj.di.cū oiḃ⁹.
⁊ vj.c.ſe.de coha.cleri.⁊ mu.p totū.xxxij.di.inter dixit.xxiij
di.os ergo.lxxxj.di.cūctis. ¶Sexagesimoquinto.Lauant
se cū clericis.aliquoties cū alienis viris.pter qđ perdūt
dores ſcdm.l.li.⁊ no.lxxxj.di.nō oportet. ¶Sexagesimo
sexto.Aliquories custodiūt balnearoꝝ vestes.cōtra.l.ff.
de his q̄ no.infa.athletas. ¶Sexagesimoseptimo.Diu ⁊
diuersiq; ad fetoꝝ ēmariū dñi sabaoth loquunt religiose cū
religiosis:⁊ frequēter absq; societate:cum multo scādalo
aliarū ⁊ aliorū:⁊ cū multo periculo sancte cōtinētie regu
laris.cōtra cano.xxiij.q.ij.diffinimꝰ.⁊.c.in decima.⁊ aliq̄
ties insimul cōuiuant:⁊ simul habitāt ignē inextinguibi
lem accēdētes:⁊ se intus ⁊ exteri⁹ cōburētes.cōtra cano.
alꝰ.Que aūt i occulto ibi fiūt p eos turpe est dicere ⁊ scri
bere.Ephe.v.Maledicta est talis deuotio:q̄ tota est cor ru
ptio.q: in tali cōfabulatione nō deest viscar iū diaboli.Fin
Hiero.Fabri sufflātes in igne libidinis prunas.Esa.liij.
Adde hic qđ scripsi.ſ.§.nūc de imūdicia.⁊ alia occasio im
mundicie.in ar.lxxiij. ¶Sexagesimooctauo.Nō portant
caput velatū in signū subiectionis ⁊ verecūdie pcī qđ pri
mum mulier induxit.nedū in ecclesia:sicut.ē.ſ.rlv.⁊ seq.
dicī.Vide Beñ.xx.q.ſ.sed nec alibi. Discoopertis capitib⁹
vadunt cōmuniter/maxime iuniores:etiā maritate maxi
me in lingua doc.cōtra id qđ legit.⁊ no.xv.q.iij.§.ſ.⁊.xxx.
di.quecūq; mulier. ¶Sexagesimonono.Aliq̄ vruntur ve
ste virili.cōtra cano.xxx.di.siqua mulier.ſi. ¶Septuages
simo.Post partū statum statim ⁊ tēpore mēstrui miscēt se
cū maritis:cōtra id qđ legit ⁊ no.v.di.ad eiꝰ vero.Sed iū
ge ḃ qđ nō.xxxii.q.ij.oīgo.i glo.pecudes.⁊.xxxiij.q.iiij.ſi
causa.⁊.c.ſ.⁊ in summa. ¶Septuagesimoprimo.Quedā
fatue abbatisse velāt velo cōsecrationis.secꝰ de velo pfes
sionis.no.c.cā.⁊.q.ſ.in.§.velamē.in glo.hic agit. monia
les.⁊ra.xx.q.ij.statuimꝰ. ¶Septuagesimosecūdo.Que
dam excōmunicāt:⁊ ab officio suspendūt:⁊ introducunt:
⁊ cōfessiones audiūt.cōtra id qđ legitur ⁊ no.exī de ma.⁊
obe.dilecta.de peni.et re.noua. ¶Septuagesimotertio.
Quedā viuūt vt canonice seculares:quarum statū eccl'ia
nō approbat.de qb⁹ in pre.c.dilecta.⁊ exī de elec.indēnita
tib⁹.§.sup dicta.xij.q.vlti.ca.ſi. ¶Septuagesimoquarto.
Benedicūt būdictione solēni ⁊ epali.de q̄ legit ⁊ no.xxvj
q.vj.ministrare.de con.di.ſ.cū ad celebrandas.⁊ de priui.
abbates.li.vj.secꝰ de priuata.de q̄.xxi.di.denīq;.xxiij.q.iij
cū scti.ppias moniales. Quedā abbatisse legunt in pu
blicum.in matutino autem possunt ordinate.ad.hec.legi
tur ⁊ no.per alios ⁊ Inno.in pre.c.noua. ¶Septuagesi
moquinto.Sepe machinant in mortē virorū. de q̄ dic vt
xxxj.q.ſ.siqs viuēte.⁊ in palea.ſi q̄.⁊ exī de diuor.c.ſ.de con
uer.infi.c.ſ.exī de eo q̄ duxit in matri.quā pol.c.Inc.signifi
casti.de pena taliū.xxxiij.q.ij.admonere. ¶Septuagesi
mosexto.Quedā frequēter ptrahūt:nūc publice i aliis re
gionib⁹:nūc occulte cū vno.⁊ palam cū alio de hoc.exī de
spō.duo.p totū.de clā.des.p totū.xxvij.q.ij. duob⁹. ¶Se
ptuagesimoseptimo.Zelotype sunt nimiū de maritis:se
⁊ suos maritos cū suis carnalib⁹ suspitionib⁹ tribulātes
de quo spū zelotypie legit Numeri.v.⁊.ij.q.v.§.hoc autē.
¶Septuagesimooctauo. Naturali q̄si odio priuignos
vel priuignas vel filiastros vel filiastras psequunt.de qb⁹
xxxij.q.vij.siqs viduā.⁊.c.siquis cū nouerca.exī de cogna.
spi.c.ſ.vñ Ouidi⁹.ſ.metamor:miscēt aconita.i.venena no
uerce. ¶Septuagesimonono. Procurāt cū succis herba
rum ⁊ aliis carminib⁹ vetularū ⁊ baculo arundineo.xxiij
q.iij.§.ſ.medico:sterilitatē suā:cōtra deū qui creat hoies
lvj.di.nasci.iuriliter ⁊ ifideliter adiuuare.i q̄ grauissime pec
cant:lz pudor sit eis nuptias pmia nō hre.xxxij.q.ij.c.ſ. Nō
arte hūana aut potētia creature/lz frute diuia Sara ste
rilis.⁊ Elizabeth genuerūt.Beñ.xvij.⁊.xxj.⁊ Luc.j. ¶Oc
togesimo. Frequēter suos filios puulos recto icaute op
primūt.iij.Reg.iij.de peni.⁊ re.q̄stitū.de ijs q̄ ſi. occi.c.vlt.
¶Octogesimoprimo.Sepe ex furore eos occidūt.aliq̄ties
vt cooperiāt adulteriū pregatoꝝ vel pginos suū struprū:vel
alie solute suā fornicatione abortū.procurāt cū suis maledi
ctis herbis vel potib⁹ q̄s cōmedūt/fetꝰ freq̄nter occidūt
vñ sūt pessime homicidere scelerate filie mortis. ppijs filijs
nō pcētes:sic vipe venenate ⁊ lamie. Thre.iij.filios lania
tes.q̄rū ſm legē pena, ⁊ ſm cano.pnia no.⁊ legit exī de ijs
q̄ ſi. occi.c.ſ.⁊.ij.de homi.ſi alicuiꝰ.ff.c.sic.xxxij.q.ij.§.de ijs.
cū.iij.c.se. ¶Octogesimosecūdo.aliquē nō recipiūt semē
viri in vas suū vt nō cōcipiant.de qb⁹.xxxij.q.ij.aliquādo

Propter hoc vitiū percussit dñs Onam filiū Jude. Gene. xxxviij. vbi dicit de Onam q̄ semen fundebat in terrā ne liberi fratris noie nascerent. ¶ Octogesimotertio ei ponunt filios paupertatis p̄tetu aut vt peccatū cooperiant. de quo. l. xxxij. dist. si expositus. ⁊ de infan. ex. c. vnico. ¶ Octogesimoquarto cōmiscent se cū sacerdotibus quibus confitent: ⁊ q̄ eas de sacro fonte leuauerunt ⁊ baptizauerunt. de quarū penitentia. xxx. q. j. oēs quos. cū. ij. c. se. ¶ Octogesimoquinto. cōcubine clerico: ū de excōmunicatione nō curant. ex de sen. ex. si cōcubine. ¶ Octogesimosexto. aliq̄ cū patrib⁹ suis ⁊ filijs coeunt. xxxij. q. vij. adulteriū. ¶ Octogesimoseptimo. sepe se miscent cū iudeis ⁊ saracenis. xxviij. q. j. fiquis iudaice. ¶ Octogesimooctauo. contrahunt contra ecclesie interdictū. de quo xxxij. q. iiij. §. hinc etiā quē. cum. iiij. c. se. ⁊ ex de ma. cōtrac. cle. contra inter. ec. per totū. ¶ Octogesimonono. volūt facere abstinentias ⁊ ieiunare contra voluntatē maritorum. xxxij. q. v. manifestū. c. volūt. ⁊ peregrinari: quū etiā mariti hoc nō possint sine earū licētia: voto vltramarino excepto de quo dicit legitur ⁊ no. ex de vo. ⁊ vo. re. ex multa. §. in tanta. ¶ Nonagesimo. scandalizant maritos nimis stando in eccl̄ia. vel eundo per sanctuaria: ⁊ tarde ad domū redeundo. j. Reg. xv. Melio: est em illa ad maritū obedientia q̄ illud ad deum sacrificiū. viij. q. j. sciendum. ¶ Nonagesimoprimo accusant marito filiū. ⁊ quantum possunt adulant maritis contra deū ⁊ veritatem. ⁊ nō cōtradicunt eis in ijs que cōtra deū sunt: partim timore partim cōplacētia. sicut fecit illa p̄uocar egyptia mulier accusans falso sanctum Joseph pudicū marito. Beñ. xxxix. de adulatione. xxij. q. ij. primū. ℟. quantū. q̄ fit placendi cupidine. de suaui eloquio. de mala obedientia vxorū cōtra deum. xj. q. iij. fidēs. ibi. de vxoribus apud viros. ibi vide ⁊ glos. j. xxxiij. ¶ Nonagesimosecundo. superbissime sunt in capitis ornamētis ⁊ vultus cōpositione. q̄ Hester humilis deresabat dicens. Hester. xiiij. Tu scis infirmitatē ⁊ necessitatē meā: q: abominer signū superbie ⁊ gloriē mee q̄ est super caput meū. contra quas Esa. lvij. Ornasti te regio cultu: ⁊ multiplicasti pigmēta tua. vñ Hiero. Mulier ad speculū pingitur: ⁊ ad cōrumeliā creatoris conat pulchra ꝛ. ne q̄ nata est. Qua fiducia vult⁹ ad celos erigit: quos cōdit: non cognoscit: de hoc in p̄e. c. fucare. de con. di. v. vbi Aug. Fucare figmentis quo vel rubicūdior vel verecūdior: vel candidior: appareat: adulterina fallacia est: qua non dubito etiā ipsos maritos se nolle decipi: quib⁹ solis permittēde sunt femine ornari fm veniā: non fm imperiū. Nā verus ornat⁹ maxime christianor ⁊ christianarum non tantū nō est vllus fucus mendax: verum nec auri quidē vestisq̄ pompa. sed mores boni sunt. Execranda autē est supstitio ligaturarū: in quib⁹ etiā inaures virorꝫ. glos. j. a viris date. in summis et vna parte auribus suspense deputant. xxvj. q. ij. igit. non ad placendū hoibus sed ad seruiendū demonijs adhibent. hucusq̄ Aug. in p̄e. c. fucare. ⁊ quū dicāt se huiusmodi femine meretricie facere hos fucos. i. tincturas vel colores. Ethic⁹. Nō est natiu⁹ color: ille: sed fucatiu⁹: Qui fugit a facie cū fugiente die. Ad placendū maritis sup: a caput suū mentiuntur: q: ita faciūt in longa absentia maritorꝫ. p q̄ manifeste cōuincitur p̄tra eas q̄ hoc faciūt ad alijs hoibus cōplacēdū ⁊ ad se trahendū. Ethyb. Mulier si se depinxerit: ⁊ oculos hoīm ad se traxerit: vindictā habit extremā. Venenū em obtulit: etsi non fuit q̄ biberet. ar. ad hoc de peni. dist. j. si fo: re. cū. l. p: ece. ⁊ se. ¶ Nonagesimotertio. Alique corpus dñi infirmis portant tradētibus p̄sbyteris: sacrarium ingrediunt: ⁊ ad altare app: opinquant. cōtra cano. de con. di. ij. q̄uenit. ¶ Nonagesimoquarto aliq̄ de fenore dotiū viuūt. aliq̄ de bonis vsurarū maritorum vsurarior: cōtra id q̄ legit ⁊ no. ex de dona. inter virū ⁊ vxo. p tuas ibi. de pte honesti lucri. ⁊ ij glos. nō em. Si em marit⁹ non habeat aliud vñ viuat: ⁊ vxor̄ pascat: nisi de vsuris: mulier tñ nō debet de illis emptis cibis de pecunia fenoris cōedere nec bibere: q: totū est rapina. xiiij. q. iij. fiq̄s. ij. Si quis vsurā accipit: rapinā facit. vita nō viuit. Et de furto aut de rapina non est licitū viuere. vñ Tob. ij. in fi. dicebat Tobias vxori. Nō licet nobis de furto aliq̄d edere vel cōtingere. exp̄essium. xxviij. q. j. vxor. Sic faciebat sancta Elizaberh ⁊ eius bonus marit⁹ dicebat in mensa. De hoc soror: nō comedas: q: de rapina est. quū aūt cibus erat delicito: dicebat ei. De hoc secure comede. Aut igitur ejus de suo labore: aut de bonis parētū: aut mēdicet. nō tn̄ propter ea separarek a viro. xxij. q. vij. oēs causationes. ⁊ c. dñs. vij. de q̄ no. j. §. sed vt de hoc. ℟. sed q̄d de his in ar. tlvij. ⁊ ℟. se. ⁊ ℟. Sed nūquid. ¶ Nonagesimoquinto. Cogūt filias ⁊ p minas ⁊ frequenter per verbera inducūt contra earū velle maritos ducere: q̄ nuptie malos exitus ꝛ sueuerunt habere. ex de spon. p̄terea. ⁊. c. cū locū. ⁊. c. req̄siuit. ⁊ expedit sum ampli⁹. xxx. q. ij. c. j. ⁊ adde q̄ legitur ⁊ no. xxij. q. ij. hoc notantur. in glos. innuit. Frequēter etiā cogunt religionē intrare. ꝛ ita id. xx. q. iij. p̄sens. xxiij. q. j. integritas. ¶ Nonagesimosexto. Nimis delicate nutriūt filios q̄s carnaliter diligunt: sicut dñe Flo: etine. vñ postmodū miseri efficiuntur carnales et molles. ar. xliij. dist. §. j. et optime. lvij. di. c. sicut hi. §. necesse. per quē. §. nimis offendūt dicte matres: q: non corrigūt filios: ⁊ honorant eos pot⁹ q̄ deum vt ibi dicit. Nō sic nobilis mater beati Ber. q̄ filios suos pot⁹ p: o eremo q̄ p: o seculo nutriebat. sicut ⁊ factū fuit q: omnes clarauallense cenobium intrauerūt. ar. ad hoc xxvj. di. turbat. ⁊. c. q̄ de mensa. ¶ Nonagesimoseptimo. quedā sunt nimis auare: oia p: o filijs reponētes: pauperibus parū aut nihil dantes: quū auaritia sit radix oīm malorū. xlvij. di. bonorū. quo vitio omne genꝰ mulierū plenū est. Immo frequenter increpāt maritos misericordes ipse impie: sic eleemosynas retrahētes: q̄s illi facturi erāt. de q̄ bus in foro aie de suo satisfacere pauperib⁹ obligantur: quia causam dāni dederunt pauperib⁹ ex de iniu. ⁊ dam. da. c. vltri. ¶ Nonagesimooctauo. quedā earū spm̄ fingentes ⁊ raptū ⁊ ectasim simulātes ⁊ pphetizantes ⁊ diuinātes. j. q. j. nunq̄. xxvj. q. v. qui diuinationes. quū a deo nisi se. ar. ex de hereti. cū ex iniūcto. nō sunt multa lucrantur. ⁊ multos decipiūt ad quor̄ restitutionē tenentur. q: per fraudem lucrate sunt. ar. eor̄ū que leguntur ⁊ no. xxv. q. j. q. venīā. quarū vnā ego cognoui habentē raptū ad placitum: ⁊ fornicantē in occulto ad libitū. cuius post mortem eius filiā vidi: mona chā: quā de fornicario habuerat: que mihi illud facin⁹ reuelauit matris: quā longo tempore p sancta decepit bonor: auerā: ⁊ multa illi loca vbi ipsa stabat q̄n eram in seculo dederam p: e deuotione quā ad eā habebam: in qua fui deceptus cū plurimis alijs de illa p̄uincia. nec ego sol⁹ ⁊ alij inferiores: sed multi p̄lati ⁊ sancti religiosi ⁊ multi etiā cardinales. in qua recte se transfigurauerat angel⁹ tenebrarū in angelū lucis. ij. Cor. in. xi. xxvj. q. v. epi. ¶ Nonagesimonono. quedā sunt fermētate in fide. de q̄bus ex de hereti. ad nostrū. in clem. ¶ Centesimo. alie q̄dā sunt beguine q̄ multa mala cōmittebant sub velamine sanctitatis. Sed fm Greg. simulata eētas est duplex iniq̄tas. nota fm Joā. an. q: malū facit ⁊ abutitur bono. sed iste sunt hodie reprobate. sup quo dicor legitur ⁊ no. ex de reli. do. cū de q̄busdā. in clem. Sed mēbranas occupat: q: adhuc vbilibet est status earū q̄ defendit contra illā decre. q̄ ponit excōmunicationē per alijs religiosos. vnde beguine p̄dicator̄ ⁊ eremitarū maxime in Jealia ⁊ alior̄ religiosor̄ videāt sibi: et qui eas nutriūt ⁊ defendūt: nisi sicut p sedē apl̄icā approbate. Sorores aūt tertij ordinis bti Fracisci q̄ tinētes dicunt: q̄ ordo approbatur. i. modus viuēdi ⁊ p̄firmat⁹ est. ar. de sen. ex. cū ex eo. in clem. ⁊ bullar⁹ p papā Nicolaū. iij. ⁊ cōfirmat⁹ p papam Jo. xxij. nō tāgit dicta clem. vt ibi no. Jo. an. ¶ Centesimoprimo aliq̄ supponūt se demoni trāsfigurato icubo. sic in q̄dā cenobio sctimonialiū eam demoniacā vexationē post multas penitētias ⁊ cōsilia ⁊ p̄dicatiōes nō vsq̄q̄ de eis potui extirpare. tantā em familiaritatez cū quibusdā

er eis illi demones contraxerant: ꝙ ad eo: ũ aspectum nõ terrebant, sed absq; pauo: e cũ eis loquebantur ⁊ contrectabantur: sicut ex earũ iudiciali confessione habui. vere spũs immũdus in immunditia delectatur. Auc. xi. xxxij. q. iij. in eo. de peni. di. ij. si em̃. in fi. Job. xxxviij. Dormit in lo cis humentib⁹. i. luxuria humo: osa. ¶ Centesimo secũdo correctionẽ vestigiũ est peccato: is. habet em̃ characterẽ bestie. i. diaboli. Unde iudeis inco: rigibilibus ait dominus. Joan. viij. Vos ex patre diabolo estis.

¶ Articulus. xlvj.

Expeditis igitur criminibus mulierũ centũ ⁊ duobus p: eter alia que enumerari nõ possunt ⁊ oĩm alio: um statuum/q: necessarium est cuilibet in quolibet statu in quo nullus audit quin ad restitutionẽ aliquam teneatur: scire q̃liter necesse est quid ⁊ qualiter/teneatur in quantũ/⁊ quibus. Ideo de restitutione ⁊ satisfactione que est tertia pars penitentie. de peni. di. j. perfecta penitẽ tia. vbi de hoc nota. ⁊ di. iij. perfecta. ⁊ sine qua falsa agit penitentia. viij. q. vj. si res. de peni. di. v. falsas. aliq̃ adnotabo. ¶ Est aũt vera restitutio vera ⁊ plena redintegratio rei ablate ei cui⁹ est res: ⁊ eius co: po: alis per eũ app: ehẽsio. p: obatur hoc aperte. iij. q. j. §. Sed notandum. cum. c. sequen. ⁊ ex̃ de resti. spo. c. fi.

Quibus ergo ⁊ qualiter/⁊ a quibus/⁊ in quantũ/facienda est restitutio male ablato: ũ? Breuiter respõdeas ꝙ damnũ passis: vel heredibus/vel successoribus eo: ũ si extant. Ab ijs qui damnũ dederunt: vel heredibus eo: ũ. Et in solidũ si facultas supperit faciendа est restitutio. Alioquin frustrato: ia est penitentia. vt p: e. c. pce. §. fi res. ⁊. c. falsas. ⁊ ex̃ de vsur. cũ tu. ⁊ ex̃ de homi. sicut dignum. §. hi quoq;. ¶ A Quid de p: elatis/vel alijs de rebus tenentib⁹ administrationẽ ecclesiasticã/vel beneficiũ male administrantib⁹: numq̃d tenẽtur reddere ecclesiã indemnem? Sic. ex̃ de elec. qđ sicut. §. fi. vbi de hoc. ⁊ de rec. non ali. fiãs. xij. q. ij. monemus. vbi de hoc. ⁊. c. statuim⁹ cum. iij. c. se. Et hoc intelligas siue p: elat⁹ de rebus ecclesie expenderit in melioratione p: oprij patrimonij: vel al's male: vel etiã si propter nimiã diligentiam ꝓpriorum negotiorum/neglexerit ecclesie negotia ꝓcurare: ⁊ sic est ecclesia damnũ passa. Idem est si potuit acq̃rere ecclesie sue ⁊ voluerit: vel neglexerit: et maluit sibi acq̃rere: imputatur ei⁹ tenet ad instar tutoris. C. arbi. tu. q̃q̃d. Nec cũ vtilitatem suã p̃onere debet vtilitati ecclesie: sicut nec tutoris vtilitatẽ suã vtilitati pupilli. ff. de admi. tu. tuto: . §. j. ff. cõmo. si vt certo. §. cõmodatũ. in fi. ibi. quẽ non causa replẽ de necessitatis ecclesie. ⁊. vij. q. j. p: esentiũ. ⁊. c. placuit. vbi de hoc in glo. nota. ⁊ legit ⁊ no. xij. q. iij. q̃cumq;. ij. q. vij. tuto: . expressum. ex̃ de rebus ec. epi. Sed et de culpa seu negligentia ꝓcuratoris sui/seu vicarij tenent. ex̃ de of. ar ch̃d. ea que. de sta. mo. cum ad monasteriũ. §. penul. ff. de cust. reihi. re. l. fi. Ille aũt p: elat⁹ ad talẽ restitutionẽ adstringitur q̃ propriũ habet. ex̃ de p: eben. de multa. vbi de hoc de app. rep: ehensibilis. al's pena alia puniatur. ꝓ ea. iij. q. vj. si res. etiã adde hic quod scripsi. s. in hac. ij. parte in. §. vlti. q̃ incipit hec q̃re. in ar. xxix. ¶ Quid de ijs q̃ dormiant inhonestis suis mulierib⁹/vel mimis/vel ioculatoribus: vel expendũt ad põpam mũdi? Dicq; si propter peccatum qđ cõmittunt: vel propter carnalitatẽ vel fauorẽ seculi. hoc faciũt: peccant mortaliter. lxxvj. di. donare. ⁊ tenẽtur restituere si habent vnde et p: opriũ. Pro hoc faciunt optime. xij. q. ij. gloria. ibi. Eccl'iam fraudare sacrilegium est. Accepisse pauperib⁹ erogandũ ⁊ esurientib⁹ pluriumis illud reseruare/vel caurũ vel rimidũ est. vel (qđ apertissimi sceleris est) aliq̃d exinde subtrahere oĩm p: edonũ crudelitatem superat. ⁊. c. et si illi. fm Ray. De ijs etiam q̃ receperunt taliter/nõ est dubiũ ꝙ tenent ad restitutionem faciendã. xiij. q. vj. si res. Et de hoc. s. notaui vbi dixi de defectibus clericor. §. de p: esbyteris. ẽ. xlv. ⁊ ẽ. xlvj. ⁊. xlviij. ar. ⁊. §. vlti. hic q̃ro. vbi de hoc copiose disserui. xxix. ar. i fi. Si ẽo causa eleemosyne ⁊ sustentationis nature cõferãt: non peccãt: nec tenent ad restitutionẽ. dum tñ alias abstineant a peccatis. lxxvj. di. pasce. xij. q. ij. ⁊ si illi. ⁊. c. gloria epi. ⁊. xlvij. di. sicut hi. Et ẽ maxime causa hospitalitatis: vel quãdo casu fortuito veniunt: nec al's q̃d comederent de facili inuenirẽt. ar. xlij. di. quiescam⁹. xj. q. iij. q̃n multos ex̃ de sen. et. si vere. ⁊. c. cũ voluntate. ¶ Hoc etiã intelligendum est ꝙ causa eleemosyne talibus dari põt: si a peccato amodo abstinere ꝓponunt. al's esurienti vtili⁹ panis tollitur fm Aug. si de cibo secur⁹ iustitiã negligat: ꝙ esurienti frangit vt iniustitie seduct⁹ acq̃escat. v. q. v. non ois. xxiij. q. iij. nimirũ. de hoc in p: e. c. q̃escamus. et p: e. c. nõ omnis.

¶ B Si cui fiet restitutio ab histrione vel meretrice q̃ non debuit hoc recipere p: opter peccatũ cõmittendum nũquid illi q̃ dedit: non. sed successo: i suo vel superio: i: q̃ hoc in vtilitatẽ ecclesie expẽdat. ar. xvij. q. iij. siqs in mrio ex̃ de of. or. cũ nos. de cleri. coniu. diuersis falla cijs. facit ex̃ de here. vt cõmissi. §. fi. li. vj. in fi. Nec obstat. ex̃ de oeci. tua nobis. §. j. ẽ. p: etertu. q: illud intelligit q̃n is qui tenetur ad restitutionem/non receperat a clerico id qđ tenet restituere. ⁊ sic non erat clericus particeps in delicto. Ubi ẽo particeps est clericus: non ei fit restitutio: vt puniat in eo in quo deliquit. ex̃ de immu. ec. c. fi. de iure pa. pasto: alis. de rẽpo. or. literas. ¶ Quid de muliere que filiũ suscepit de adulterio: vel partũ sibi supposuit alienum: vt sic hereditas mariti ad filium susceptum de adulterio vel suppositum partum perueniat. Hic nota dũ ꝙ partus suppositi accusatio nullo tempore claudit. vnde ⁊ post mortẽ illius qui cõmisit de hoc querendũ est. ff. de falsis. qui falsam. §. contra regulã illam ꝙ crimina morte extinguũtur. xxiij. di. quoniã. vbi de hoc. Non tamẽ est hec accusatio popularis: sz ijs tantũ quoru̇ interest cõperit. ff. de fal. ler cornelia. ij. §. j. Tali aũt mulieri nõ videtur ꝙ possit dari leui cõsuli. quia si hoc reuelat: multiplex periculũ imminere potest. forte vir dimittet eam: vel interficiet. et sic continere nequentes vterq; adulterabuntur: fient guerre inter parentes viri ⁊ mulieris: et homicidia cõmittentur. Pretera quid proderit hec reuelatio? quia non credetur ei de adulterio in p: eiudicio filij fo: sitã hoc negantis. nec forsan suppositio p: obari põt et sic nõ obest filio quã nuptie demonstrãt. ff. de ijs qui sui iuris sunt. filiũ. ⁊ ex̃ ar. de proba. per tuas. ⁊ qui fi. sint le. per tuas. Si vero hoc non reuelat durante hac fraude: non videt ꝙ debeat ei pnia iniũgi. ar. ex̃ de peni. et re. ꝙ quidã. ⁊ p: e. c. si res. Solũmodo rali mulieri etiam durante fraude ista non est penitentia deneganda. sed siue habeat alios filios vel parentes q̃ ab intestato venirent: siue alios heredes instituerit sibi maritus: siue p: opter hoc dimittat ꝙ nõ instituat: nam et quoad hec peccat mulier indistincte: quia per hoc videtur impedire factionem liberam testamenti. C. siquis aliquem testa. p: ohibu. l. j. et. ij. In ijs omnibus casibus est eidem mulieri per discretum et cautum sacerdotem competens satisfactio iniungenda. et hoc est quod soluitur. ex̃ de peniten. et remissio. officij. Et nota quod dicitur sub decre. p: eal. officij. per discretum sacerdotem/subaudi tu/⁊ cautum. scilicet vt sciat hoc celare non publicare. ex̃. c. omnis Et vt sciat consulere mulieri. Quod vt cautius faciat/considerare debet qualitates personarum. tam mariti ꝙ mulieris et filij putatiui. Si enim mulier dominatur viro: et confidit de ipso in tantum ꝙ secure potest ei dicere. et ꝙ inde facier quicquid voluerit? Aut alique mulieres inueniuntur de quibus vulgariter in Lombardia dicit ꝙ

Partus de adulterio suscepitaur alteri suppositi.

lumbare siue bragueriũ portant: & alique etiã inueniũtur que scientibus viris adulterantur: nec viri audẽt etiã inde loqui. vt narrat Ost. de quadã quam inuenit: quam maritus nõ poterat cognoscere: & sustinebat q̃ ab alio cognosceret: et filios ñ ab alio susceptos nutriebat ramq̃ suos. In tali casu tute põt sacerdos consulere q̃ hoc reuelet marito. Et exquo cõsentiet: quoad restitutionẽ est mulier absoluta: q̃ concessum est marito de suo cõcedere sicut placet. C. de iudeis. nemo etterus. C. manda. in re mandata. Si vero periculũ imminet in reuelatione marito facienda: sicut p̃o maiori parte p̃esumendũ est: & filius puerilius sit homo simplex & spiritualis & timens deum: recepto iuramento a muliere q̃ hoc non p̃oponit malitiose: secta filio q̃ secretum teneat: si hoc tamen viderit expedire: poterit hoc in secreto filio reuelari. & inducendus erit vt intret religionem vel ad remotas vel vltramarinas se transferat regiones: & de hereditate nil habeat vel cõtingat. et sic quoad satisfactionem hereditatis mulier sit militer est in tuto: nec tenetur filius de cõsumptis bona fide. ar. C. de rei ven. certũ est. Mulier tamen tenetur: quecausam dãni dat. ex de iniuri. c. fi. Q si filius nõ est talis nec vult credere mulieri: nec cõsilio sacerdotis acq̃escere & ei periculũ est reuelare: tunc nullũ restat remedium nisi q̃ mulier si p̃opriũ habeat: iũs qui intestato venirent vel alijs scriptis heredibus quoad valorem partis istius filij putatiui & estimationẽ per eũ cõsumptoũ satisfaciat cõpetenter. vel si tales nõ extant: faciat inde eleemosynam de episcopi diocesani consensu. ar. ex de iude. cũ sit. Verũ si p̃opium non habet: vel nõ potest ad plenũ satisfacere doleat de peccato: p̃oponens firmiter in mente q̃ q̃ citiꝰ sine poterit satisfaciet iuxta posse. Satisfactio etiam si facultas satisfaciendi adest caute fiat per eundẽ sacerdotẽ vel aliã personã interpositam: que caute hoc sciat facere. sic videlicet dicendo. Quedã persona tenet vobis intãtũ. Ecce ego vobis reddo. accipiatis quod vestrũ est. Vel si non potest satisfacere mulier: poterit dicere. quedã persona tenetur vobis intantũ. penitet multũ de peccato. supplico p̃o deo & p̃o salute anime vestre q̃ ei remittatis. sic intellige ex de penitẽ. & re. officij. & ar. xxij. q. v. hoc vester. Sed & considerare debet sacerdos qualitatẽ persone cui hoc dicet. Nam si forte esset fama super hoc. vel is cui dicet hoc aliquã maculã suspitionis habere posset de mulliere: p̃opter quod forte ad dominũ terre iret: & ipsam facere posset poni in tormentis: melius est tacere: & cõtritio sufficit mulieri. ar. xxij. q. ij. ne quis. Illud etiam caueat sacerdos ne illud reuelet iudici cuicũq̃. ex de ex. p̃e. dilect⁹

Naufragia. ¶ Quid de naufragijs? Et quidẽ talia possunt occurrere vt salua fiant. et dño reddantur. vt no. ex de accu. cũ dilecti. in glo. episcopus. Est tamen totũ restituendũ. ff. de incen. rui. nau. l. siquis ex naufragio. non obstante contraria consuetudine vel statuto. Et qui talia occupãt ad retinendum excõmunicati sunt. quod dic vt legit & no. ex de rap. ex cõmuni. & lex cõtraria iniquissima erat. legitur & ij. di. rhodie. quia cõtra p̃eceptũ dñi. Diliges dñm deũ et p̃oximũ. Matth. xxij. & Mar. xij. & Leuit. xix. Luc. x. de peni. di. ij. charitas. s. Jrẽ Mat. vij. Luc. vj. Oia que vultis vt faciant vobis homines & vos facite eis. di. j. humanũ. de ma. & obe. dilecti. vbi Aug. Q dictum est Oia quecũq̃ vultis non vtitate a mallum sed p̃pie dictũ accipi oportet. Voluntas namq̃ nõ est nisi in bonis. nam in malis p̃pie cupiditas dicit non voluntas. Item Cyprianus. Verbũ patris dñi Jesus christus obus venit. p̃ceptoꝝ suoũ fecit grande cõpendiũ quũ dixit. Quecũq̃ vultis &c. vnde subdit. Hec est em̃ lex & pphete. Chrys. sup Matth. Nam q̃cumq̃ lex & prophete sparsim in oibus p̃eceperũt scripturis: in hoc cõpendioso continent mãdato: quasi immunes arbores rami in vna radice. Diego. r. mo: alium Qui em̃ cogitat vt ea alteri faciat q̃ ipse sibi ab altero fieri expectat: pensat nil. rũ vt malis bona & bonis meliora respondeant. Jrẽ Chrys. Vñ manifestũ est etiã q̃m et nos bis q̃ debeãt hoies scimus: & nõ est possibile ad ignoãtiã recurrere. Jrẽ Aug. de sermone dñi. Videtur aũt hoc p̃ceptum ad dilectionẽ p̃oximi pertinere: non autẽ ad deũ. quũ in alio loco. Mat. xxij. duo p̃cepta esse dicat in q̃b⁹ tota (als vniuersa) lex pẽdet & pphete. Quũ aũt hic nõ addat tota lex: q̃b⁹ ibi addidit: seruauit locũ alteri p̃cepto q̃b⁹ est de dilectiõe dei. Jrẽ Aug. viij. de trinitate. c. vij. Vel aliter. ideo scriptura tm̃ dilectionẽ p̃oximi hic cõmemorat: quũ dicit Oia quecũq̃ vultis &c. q: qui p̃oximũ diligit: cõsequens est vt etiã ipsum p̃cipue diligat deũ. Jrẽ p̃dicta. l. Rhodia et consuetudo est contra id. Tob. iiij. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne alteri aliquãdo facias. P̃dicta vera sunt: nisi sint talia nauigia q̃ piratica: ryannidẽ exerceant: vel sint inimica nomini christiano. vt in constitutione noua Frederici Ad decus & honorem imperij. §. nauigia. q̃ res naufragij occupar furti teneat. ff. de acq̃. rerũ domi. qua ratione. §. fi. In hoc multũ offendũt reges Hispanie. no. de hoc. l. q. vij. dispẽsationes. glo. penul. & p̃e. l. Rhodie. ¶ D Quid de pedagijs et telo⁹ teloneis? Est aũt telonẽ vt dicit Isidorus loc⁹ in portu maris vbi merces nauiũ & nautarum et volumẽta redduntur. telos em̃ grece vt dicit Beda latine dicit vectigal. a telo⁹ neo dicuntur telonearij colligẽtes tributum nauium p̃o rege. hi als dicuntur publicani. iiij. q. iij. §. in criminali. ff. inuiti. ibi. Jrẽ publicani. vbi glo. exponit. i. telonearij. talis fuit Matheus apl's. Luc. v. & Q ar. ix. ibi. vidit iesus publicanum nomine Mat. sedentẽ ad telonẽ &c. dicitinque q: aut sunt antiqua: aut noua. In p̃imo casu si sunt imposita ab ijs q̃ potuerunt imponere scilicet principib⁹ vel regib⁹ & pertim auth⁹itate eccie & p̃o iusta cã. vt p defensione strate publice cõtra latrones in terra. & cõtra piratas in aqua: vel p̃o defensione fidei vel patrie cõtra hereticos vel paganos. vel p̃o alia simili causa: et recipiens facit illud ꝓpter q̃d fuit impositũ: libere & sine scrupulo cõscientie põt recipere. Si aũt nescit a quo fuerit institutum: credit tm̃ q̃ ab illis q̃ potuerũt et er p̃dictis causis credo idẽ etiam si iste talis nõ laboꝛat modo: nec facit expensas: q: non est necesse quũ terra bene sit pur gata et in pace. Parat⁹ est tm̃ & labores & expensas impẽdere si esset necesse: ita etiã q̃ ꝓponat imminente necessitate nõ solũ q̃d sine acciperet in illas expẽsas ponere: sed etiã vltra si ẽt necesse. vt q̃si fieret cõpensatio antiquoꝝ pedagioꝝ & reꝺituũ: in quib⁹ nil vel parũ laboꝛauit vel expẽdit ad illos in q̃bus oportet eũ multũ expendere. si hec ita gesserit pura & bona fide secure põt recipe. ¶ In scõdo casu si fit nouũ pedagiũ vel telonẽ: nullo mõ põt aliqs illius occasione ab aduementibus vel transeũntibus aliq̃d accipere absq̃ periculo aie & rapine. nisi certũ sit illud a rege vel principe staturũ: et ꝓpter imminentem necessitatẽ aut aliquã de sup⁹adictis in principio. & exinde ꝓcedat p̃o vt. s. dictũ est de antiquo. hec oia p̃obãtur. xxiij. q. in fi⁹ romipetas. ex de treu. & pa. inouam⁹. ff. de publi. & vec. vectigalia. ex de censi. innouamus. et. c peruenit. vbi de hoc ibi. oportet: quippe &c. & c. cum apostolus. §. prohibemus. xij. q. ij. nobis. circa fi. ff. siquid forte &c. ff. loca. et conducto. §. si vno. legitur & no. ex de verbo. sig. super quibusdã. §. preterea. & ibi vide. & ex in de censi. quamq̃. li. vi. vbi ponitur pena contra exigentes talia a personis ecclesiasticis & rebus ecclesie p̃o rebus suis quas deferũt non causa negotiationis. Si contra formam istam est acceptum aliquid: dico esse restituendum illi a quo acceptũ est. si scire poterit. vt p̃e. c. quamq̃. in fi. Sin minus cũ cõsilio ecclesie est erogandũ in pijs causis. ex de iudeis. cũ sit. Hic adde q̃d scripsi. s. in hac. ij. p̃e in. §. expediri. ff. vi. quia sicut. xxx. ar. Mercatores vero & transeuntes credo indistincte q̃ debent persoluere antiquũ & nouũ: dũmodo recipiens faciat illud p̃opter quod fuit institutus: vt dictũ est iuxta formã p̃edictã in vtroq̃. Quod si nõ facere: isti a q̃b⁹ exigitur vel debent adire sup hoc iudicem: q̃d rutius est: vel cessante in illo causa: cessat in eis obligatio: vel illo nõ ser

nante fidem eis/nec ipsi tenẽtur ei.l.ꝓf.di.§.his omnib⁹.eꝫ de iureiu.quenit.ff.de vo.ꝛ vo.re.magne. facit quod legit ꝛ no.xxiij.q.viij.tributum.in glos.ergo non defendãt ꝛc. Si autez ille recipiens faceret quod suũ est:ꝛ isti aliquid subtraherent:rapina vel furtum esset.vnde p:ecise tenerẽ tur ad restitutionem:ꝛ agere insuper penitentiam de fur to ꝛ mendacio ꝛ alijs peccatis ibi cõmissis. Si vero iuste subtraherent:ꝛ ficisti furtiue retinerent:peccarent ad mi nus venialiter in mendacio:dicendo ꝙ soluerant quum non soluissent.quod erat mẽdacium pietatis.xxij.q.ij.pri/ mum.ad restitutionem autem non tenentur. ¶ Sed q̃d de christianis qui accedẽtes ad ciuitates paganoꝝ sub/ trahunt pagatis hmõi pedagiũ vt teloneum?Ad hoc di co si vadunt illuc tẽpore treuge:ꝛ non portant merces ꝓ hibitas.eꝫ de iude.quod olim.ꝛ ipsi saraceni tenent eis si dem defendendo:tenentur.facit sicut.§.apostillaui quod legitur.xxiij.q.viij.tributum.in glos.ergo non.ꝛ cau. c.j.quid culpaꝫ.ad fi.ff.ergo vir iustus. eꝫ de iude. sicut indei.ibi.vir suas pecunias auferre ꝓsumat.eꝫ de sen.ex con.Si vero eos in suis terris vel territorio vel mari tuẽ tur a piratis:debent ipsi christiani fideliter eis persolue/ re fm statutum vel pactum.al's tenentur eis ad restitu/ tionem:si possunt.vel si non possunt:erogare in vsus pau perum ad mandatum ecclesie. Nam fides etiam hosti ser uanda est.xxij.q.iiij.innocens.xxiij.q.j.noli.Si autem iue runt tempore guerre vel etiam in tẽpore treuge scilicet cũ mercibus prohibitis:non credo ꝙ teneantur illis ad re stitutionem.sed quia peccauerunt hic quodãmodo cõtra christianam religionẽ:credo vt puniantur ꝛ in eo in quo delinquunt:ꝙ sit iniungendum eis in penitentia vt illud dent in redemptionem captiuoꝝ: vel in subsidium eoꝝ qui pugnant pro fide christiana:vel ipsemet in eodem sub sidio si ad hoc sunt idonei co:poraliter laborent.ar.xvij.q. iij.siqs in arrio.j.rñso.eꝫ de vo.et vo.re.magne.ꝛ.c.quod supꝛhis.vide ibi Jmno. ¶ Quid de questis ꝛ taleis ꝛ ser uitijs:Et quidem si appareat instrumentum quomodo dominus colonis cõcessit ꝓdia:sicut aliquoties fieri cõ sueuit:pacta seruanda erunt.eꝫ de pac.antigonus. Nam ꝛ quilibet in traditione rei sue potest pactũ apponere.eꝫ de condicio.appo.verũ.xvij.q.ij.eleutherius.Et si de ijs que certa sunt aliq̃d retinuerit subditus:vel subtraxerit: vel diminuerit.vel ꝓclaucrit ex certa sciẽtia:tenet tamẽ fur ꝛ latro ad restitutionem. Jdem intelligas etsi instru mentum non exprimat:est tamẽ antiqua talea ꝛ certa:etsi sci tur vel creditur ꝓbabiliter ꝙ ab initio ex iusta causa fue rit imposita:soluenda est.quod dicit vr no. Ostien.in sum ma.de censi.§.siquis census.Si vero non est dictum quo ta talea fiat:sed indefinite dictum est ꝙ dominus in tali homine vel in tali casamento debeat taleam facere:debet intelligi moderatam considerata facultate hominis seu casamenti.ar.eꝫ de censi. cum apostolus.§.fi.ꝛ.q.iij.c.fi.ff. de le.iij.si filie.ff.de iur.do.quero.C.de nup.si furiosi.Et si deboc habet dominus lesam conscientiam:inducatur ad restitutionem faciendã.Sed si subditus non exactus taci te vel expresse sine fraude ꝛ dolo aliq̃d vltro domino ob taleria licite recipit dominus:nec tenetur ad restitutionẽ ar.xviij.di.de eulogijs.j.q.vij.placuit. Licet enim inhoneste exigeretur:honeste tamen recipitur.ff.de vari.ꝛ eꝫ.co. l.j.§.est quidem res sanctissima.eꝫ de simo. dilectꝰ.si/ lius.in fi.ꝛ.c.ꝛ si questiones.§.fi. ¶ E Si vero violẽter accipit dominus:vel precibus importunis succedẽtibus quasi loco minarum exigit dominus:ad restitutionem te netur.xiiij.q.vj.si res.ꝛ patet in ijs que no. Osti. i summa quod me causa.§.qualiter retractetur.ff. Jtem per consti tutiones.ꝛ sequẽ. Quid si difficilis sit restitutio?q: forte expro:sit dominꝰ ꝛ sui predecessores tãtũ ꝙ si venderet quic quid habet:ad restitutionem non sufficeret.scripsit Ray. ꝙ potest ei mederi hoc modo. Remittat hominibus in re compensationẽ aliquam seruitutem ad quam tenẽtur ei in perpetuum. Vel det aliquã imunitatem vel libertatem

Vel faciat inde aliquod hospitale vel aliam eleemosynã cum consensu ꝛ voluntate dãna passoꝝ vel successoꝝ eoꝝ.super quo vide qđ no. Alien.in summa de vsura. §.q ue pena.sub.§.alia a iudice.ff. Quid si fenerato:ꝛc.et sequẽ. Et hoc intelligas nisi iusta causa ipsum dominum ad talem exactionem faciendam inducat. Sunt enim q̃/ dam cause iuste. Una pro defensione patrie:ꝛ maxime sue ciuitatis/castri/vel ville. Ad hoc ẽm tenerentur oẽs non solum res suas partiri:sed etiam co:poraliter labo:are: munire se in castro vel ciuitate ꝛ vigilare:vt sic seipsos et res suas saluent. Unde philosophus. Pugna pro patria xxiij.q.iij.fortitudo.eꝫ de immu.ec.peruenit. Itez si domi nus vult ire in exercitum indictum ab ecclesia vel principe contra hereticos vel paganos:nec de suo absq̃ graui dãno facere potest expensas sibi necessarias:potest a subditis auxiliũ petere moderatum.eꝫ de censi.cum apostolus.§.prohibem⁹.ꝛ.q.iij.cauendũ. Jtem si in guerra vel in bello iusto ex parte sua sit captus ab hostibus:nec potest soluere redemptionem peritam ab eo.ar.bonũ.xij.q.ij.au rum.ff.nemo graui dãno. Jtem si vellet ire ad principem pro obtinendo priuilegio specialis protectionis pro se et pro eis:nec posset de suo expensas ad hoc vtiles ꝛ necessa rias absq̃ graui dãno facere.et siqua alia causa consimi/ lis contingeret:dum tamẽ semper moderate ꝛ nõ ad gra uamen co:um ꝛ cũ charitate et non violẽtia exigeret.ꝛ.q. iij.vnio.circa medium.eꝫ de censi.cũ apostolus.§.prohibe mus.exp:essum.xxij.q.v.de forma. Unde si prelati ꝓcura tionem vel seruitiũ aliquod impendant legato vel alij:et plus a subditis erro:quent q̃ soluant:ꝛ sic ex toꝛta debẽt restituere:ꝛ tantũdem pauperibus erogare.eꝫ de imu.ec. quia plerisq̃. ¶ F Si autẽ dominus vult ad aleas lude re:vel vltra vires ad vanitatẽ expendere in vestibus ho spitibus ꝛ similibus:non debet ꝓpter illas causas exige re.qđ si fecerit:tenetur ad restitutionem. Jdẽ si captus est in bello iniusto:sibi imputet:non vasallis.eꝫ de re.iur.dã num.li.vj. ¶ Quid de quibusdam qui nil penitus recipi unt in subditis nec taleas vel questas. Ad hoc distiguo cũ Osti.ꝛ Ray.ꝙ aut ab antiquo est sibi ꝛ suis antecesso⁹:ib⁹ soluta talea/aut de nouo est imposita siue petita. Jn primo casu si scitur vel creditur ꝓbabiliter ꝙ ex iusta causa ꝛ li cita fuerit imposita ꝛ soluta:potest exigere:ita tamen ꝙ ꝛ ipse compleat siquid ex illa causa vel institutione cõplere debeat.vr.§.ff.mercatores cum.ff.seqẽ.tactũ est. Jn secũ do vero casu vel etiam in primo quũ nec scitur:nec credi tur iusta causa:non debet exigere.et quod mala fide recep pit debet restituere si potest.xiiij.q.vj.si res. ¶ Posito ta men ꝙ vere dominus est:ꝛ ꝙ nihil penitus percipit qđvis est credibile qui ad minꝰ recipiat iustitias ꝛ causalgaras in iusto bello ꝛ similia:si rñ ira est ꝙ nil percipit de volun tate hoim:esset certũ q̃d statuendũ qđ ei darẽt in signum dñij ꝛ subiectionis:ne al's penes'tales inutile ꝛ vacuũ no mem dñi remaneret.xviij.q.ij.eleutherius.i.q.iij.siq̃s obie cerit.ꝛ expressum eꝫ de censi.ois anima. Quid si dubitet quid vel quantũ debeat esse illud? Recurrendũ est ad cõ suetudinẽ vicinoꝝ.ar.eꝫ de of.archid.c.fi.de cẽ.sup eo.ꝛ.c. in ecclijs.c.di.cõtra morẽ.Et si diuerse sunt ꝓsuetudines illa eligenda est que melius portari põt sine grauamine subditoꝝ.ar.eꝫ de cõsue.cũ olim.in.fi.de censi.ex parte. ff.de le.in minimis.ff.de regu.iur.semp.Et sic intelligas verũ nisi forte dñs ex aliqua causa vẽdidisset/vel donasset vel remisisset id qđ in talib⁹ hoibus cõsueuerat recipere ꝛ habere. Nã si hoc esset:null⁹ dandus esset regressus suas remittẽtib⁹ actiones.ff.de redibit.act.q̃ritur.§.si vẽdito. viij.q.j.q̃ periculosum. Jn oi tñ casu credo ꝙ debeat habe re in memoria inseparabiliter annexa dño illa sex.incolume tutũ.honestũ.vtile.facile.possibile.vt in eis sint ei fideles xxij.q.v.de forma. Quod etiã credo verũ nisi subditꝰ ꝓpter dñm libertatẽ totaliter prescripsisset.vt patet in ijs q̃ no. Osti.in summa de imu.ec.§.a qb⁹ immunitib⁹.ff.ego puto. ꝛ de prescrip.rei.imo.§.q̃ exigunt.sub.§.q̃rtũ. ¶ Circa pnã

Certis de causis licꝫ a subditis pecuniã exigere.

pes vel milites hñtes guerras adinuicē distingue: qr aut ille de quo queritur habet iustam guerram vel iustū bellum vel non. In p̄imo casu quū habet iustum bellum: et exercet illud nisi contra innocentes. Innocentes nō sunt si iuuant dominū in iniusto bello. xj. q. iij. qui peccantibus ij. q. j. notū. in fi. xxiij. q. j. c. j. ⁊ non habet intentionem corruptam: quicquid capit ab hostibus suum est: nec tenetur restituere. di. j. iusgētiū. xxiij. q. vij. si de rebus. ¶ Et

Ad bellū eē iustū q̄ req̄runtur.

autem de bello plene liqueat: nota q̄ quinq; requiruntur ad hoc q̄ bellum sit iustū: scilicet persona/res/causa/animus/⁊ auctoritas. Persona scilicet habilis ad pugnandum. opor. tet ergo q̄ sit secularis cui licet sanguinem fundere: non clericus: cui non licet. xxiij. q. viij. clerici. ⁊. c. ijs a quib⁹. eẋ de voto. ex multa. §. fi. nisi in necessitate ineuitabili. eẋ de homi. si furiosus. in clemē. Res vt sit p̄o rebus repetendis: vel p̄o defensione patrie. xxiij. q. ij. c. iustum. ⁊ q. iij. fortitudo. ⁊. q. viij. si nulla. Causa vt si p̄opter necessitatem pugnetur vt per pugnā pax fiat. xxiij. q. j. noli. Animus vt non fiat p̄opter odium/vel p̄opter cupiditatem vel ad vltionem: sed ad correctionem: ⁊ p̄o fer charitatem/iustitiam/et obedientiam. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊. c. militare. militare non est delictum: sed p̄opter p̄edā militare/peccatum est. Auctoritas vt fiat auctoritate ecclesie. p̄cipue vbi pugnaẽ p̄o fide: vel auctoritate p̄incipis. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊. q. ij. c. j.

Sed vt de hoc plenissima detur doctrina: Sciendum est q̄ sicut s. §. p̄oxi. ẽ. penultī. dictum est: militare nō est peccatum. vt p̄. c. militare. Quod verū est si a p̄incipe indicatur. vt dictum est. Similiter p̄o defensione sua vel patrie vel legum patriarū. c. causa. xxiij. q. viij. si nulla. Et quando bellū iustum est: non solū hereticis/sed omnes qui capiunt ⁊ spoliantur/serui sunt capiētium: ⁊ spolians dominꝰ rei fit. c. causa. ⁊. q. v. dicat. dist. j. ius naturale. ff. de acqui. rerum. do. naturale. §. vlti. Sed quod dicit Ambro. in p̄edi. c. dicat. videtur sibi contradicere quia in p̄in. dicit q̄ res capta est victoris. postea videtur dicere q̄ sit regis. Et in Bene. ita dixit Abraā Bene. xiiij. Non accipiam ex omnibus que tua sunt. i. fuerunt que abstulerunt inimici. ⁊ hoc dixit Abraam ex summa p̄fectione. Ad hoc dic q̄ abraam non suberat illi regi: nec erat de regno suo. ⁊ ideo p̄eda erat in sua potestate. Alioquin si non fuisset sua: nō potuisset dedisse decimas Melchisedech de illa p̄eda. eẋ de deci. ex trāsmissa. Verum si quis sub alio militer: tota p̄eda est domini. Sed dominꝰ ipse tenetur eam equaliter diuidere. c. causa. ⁊. q. j. militare. Et hec diuisio fit ꝑm qualitatem personarū. sic et decime dantur episcopo vt eas diuidat. xxj. q. ij. concesso. ⁊. ca. vulterane. ⁊. c. cognouim⁹. Q̄ ergo dicitur in. l. p̄. ne. naturale. q̄ ea que capiuntur in iusto bello/capientiū sunt: verum est q̄ fiunt capientium: sed tenent illa dare domino: vt diuidat ꝑm merita personarum ꝑm Joannem. qui sic no. in p̄. c. dicat. ⁊ di. j. ius militare. ¶ Est ergo iustū bellum quod ex edicto p̄incipis geritur: de rebus repetendis/aut p̄opulsandorum hostiū causa. xxiij. q. ij. iustum. ⁊. §. cū ergo. Et breuiter si quis auctoritate sui iudicis recte interueniente accipit gladiū siue iubentis siue cōsentientis: iustum est. xxiij. q. iij. §. ecce. ⁊. q. iiij. ille gladiū. ⁊. q. v. miles. ⁊. c. sequen. ⁊. c. rex debet. ⁊. c. se. ⁊. c. preterea. ⁊ ad de quod no. Ostien. in summa de resti. spo. §. j. sub. §. intelligendum. ẽ. Item nota. ⁊ se. ¶ Q̄ autē dictum est s. §. p̄oxi. ẽ. vlti. qui incipit/vt aūr. est iniustū esse bellum ratione persone. vt q̄ clericus. In hoc est dissensio. Quidam em̄ dicunt q̄ clerici possunt tantum vti armis defensionis: vt dypeo/loꝛica/⁊ galea: sed non impugnationis/vt lancea/gladio/vel sagitta. Alij dicunt q̄ in necessitate ineuitabili p̄o se mñ ꝑm p̄o alijs ad defendendum possunt omnia arma assumere: sed si aliter possunt euadere non sumant. eẋ de homi. interfecisti. ⁊. c. sicut dignum. ⁊ c. suscepimus. ⁊. c. significasti. xxiij. q. viij. conuenio⁹. et ꝑm

'Preda militaris cui? sit.

An clerico liceat militare

hoc intelliguntur eẋ de cleri. pcuſ. p̄esentium. ⁊. c. cōtingentia. Alij dicunt q̄ auctoritate pape hoc possunt. aḷs non Bꝛatianus dicit q̄ possunt non in persona p̄opria. sed p alios scilicet hoꝛtando eos ad pugnam. e. q. hoꝛtatu. Idem dicit. et Joan. dicunt indistincte q̄ non possunt: siue sint in sacris siue non. e. causa. ⁊. q. viij. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. ijs a quib⁹. nisi forte p̄o defensione sui ⁊ vehementissima necessitate: ⁊ nisi si contra paganos iussu maioꝛis: et nisi habeant iudiciariam potestatem. ⁊ sic videtur intelligere capitula q̄ videtur contradicere. vt no. e. causa. ⁊. q. in summa. Alij dicunt indistincte q̄ possunt clerici vti armis se suaq; defendēdo vel recuperando. vt in alk. decre. de homi. ⁊ de ap. significauit. ⁊ de resti. spo. olim causam. ⁊. j. di. ius naturale. Nec obstant. c. allegata per Joan. quia loquunt de ijs qui sumunt arma voluntate: non necessitate: vel defensione. Iacet em̄ clericis maxime qui iurisdictionem habent repoꝛalē/hoꝛtari alios ad arripiēdū arma p̄o defensione oppꝛessoꝛum: ⁊ ad impugnandū inimicos dei. Item p̄o sua ⁊ patrie sue seu legū patriarum defensione ⁊ pace ⁊ iustitia tuenda. Bellum em̄ geritur vt pax acquiratur. hec pꝛbantur de pen. di. v. falsas. xxiij. q. j. nōli. et. q. vlti. §. ijs ita. vsq; ad alium. §. in regiſtro. ⁊. c. scire. vbi dicit papa. Scire vos opoꝛtet q̄ num q̄ ab aliquibus homines nostros finimus oppꝛimi. sed si vlla necessitas incurrerit p̄esentialiter vindicamus. quia nostri gregis in omnib⁹ vltoꝛes esse debemus ⁊ p̄ecipui aduitoꝛes ⁊c. Nec obst. illa duo. c. que ibi sequuntur. repꝛehensibile. ⁊. c. si in mortē. quia loquūtur ꝑm q̄ dicit Bꝛatianus in sequenti. §. in episcopo. qui nō habet tempoꝛalem iurisdictionem. Concilium autem pictauien. hanc expedit questionem dicens. Clerici arma poꝛtantes excōmunicentur. eẋ de vi. ⁊ ho. cleri. clerici. j. dicit vbi etiam no. Et adde hic que scripsi in. ij. parte in arti. xxiij. §. sed queritur. ẽ. possunt milites. cum. ij. ẽ. sequen. Ler autem expꝛesse dicit q̄ ij quibus populus Romanus bellum indicit: vel ipsi populo romano: hostes p̄opꝛie dicuntur: ceteri latrūculi. ff. de cap. ⁊ postlimi. reuer. hostes. Unde videtur q̄ bellum quod tota die exercent p̄incipes nostri tempoꝛis: est iniustum. Et quod etiam per diffidentiam fidem sibi remittere non possunt. Quum enim natura inter nos quoddam ius cognationis constituerit hominē homini insidiari nefas est. ff. de iusti. ⁊ iur. vt vim quia hoc ius per pactum renuntiari non potest. ff. de pactis. ius agnitionis. C. de patria po. abdicatio. etiam si ad inuicem consentiant. ff. de pac. ius publicum. Nam ciuilis ratio naturalia perimere non potest. v. dist. §. j. ff. de capti. eas. Instituta. de iure natura. §. sed naturalia. vi. distin. §. ijs ita. Tales ergo puniendi sunt: quia nō debent remanere maleficia impunita. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. circa fi. ⁊ de fide ius. areo. §. fi. ⁊. ff. de pac. si vnus. §. illud. ⁊. §. sequen. Et generaliter p̄ohibitum est nequis sibi ius dicat. C. neq; in causa sua sibi ius dicat. in rub. o ⁊ in nigro. ⁊. C. vnde vi. si quis in tantam. ff. quod metus causa. erat edictum. xvj. q. vj. c. j. ⁊. ca. placuit. cum ijs que ibi no. Sed ⁊ si quis assissinos receptauerit: hodie est populo romano perpetuo diffidatus. ⁊ possunt bona eius occupari. ita q̄ nulla alia diffidantia requiritur. Videtur ergo q̄ in alijs requiratur: ⁊ q̄ ex quo aliquis alium diffidauit: ipsum iniuste impugnat. ar. eẋ de homici. p̄o humani. §. fi. li. vj. sed ⁊ illud intellige quando interuenit auctoritas iuris: vel iudicis. Est tamen in lege arg. contra. quia si cum aliqua gente fedus amicitie non habemus: si hostes quidem nō sunt: homo tamen noster liber qui ad eos peruenerit/seruus eoꝛum fit: et quod de nostro ad eos peruenerit/ipsoꝛum fit: et econuerso quod de suo ad nos peruenerit nostrum fit. ff. de cap. et postlimi. re. l. v. §. in pace. Sed illud potest intelligi quando auctoritate fit iudicis. et dicitur pax respectu belli hostium populi romani. Nec licet mouere vel poꝛtare arma inscio p̄incipe. C. vt armoꝛum vsus inscio p̄incipe interdictus sit: in rub. o et in nigro. lib. xi. Nam et qui iniussu id est sine iussu p̄incipis bellum gerit tenetur. l. iulia maiestatis. ff. ad. l. iuli. maies. l. iij. ad

ide in auten. de man. p:in. coll. iij. ⁊ de armis. coll. vj. cuius necessitate iminente sufficiat authoritas magistri officiorum. sicut tradit. C. de fab: icefibus. l. fi. li. rj. Soler n̄ p:in ceps aliqbus causam ꝓficiscunt: qꝫ cingulo possint uti: dū tamen ad nulli⁹ lesionem respicere videantur. C. de prepositis sacer. cubi. l. fi. li. rij. ¶ Si ergo aliqs ceperit hominē nostrū sine authoritate iudicis vel consensu: potest peti p interdictum de libero hoie exhibendo. Res vero p vi bono. rap. cautio. per edictum qō metus causa. C. qō metus ca. li. ff. vi. bo. rap. p:ero: ait. Sed si authoritate iudicis rem occupauerit nostrā qs: iustam causam habet detinendi: ideo habet exceptionē. sic intelligi pōt. ff. de libe. ho. exhi. l. i. §. in hoc interdicto. Tn̄ et illud dico qꝫ si inferenti iniuriā referatur iniuria repellēdo ob tuitionē fuit co:positis: repellens non tenet. ff. de iusti. ⁊ iu. ut iun. ⁊ ad. l. aqui. sed ⁊ si quecuꝫ. ex de reg. iu. qō non est licitū. xvij. q. viij. si nulla. Sed quid fiēs non habeat copiā iudicis? Recurrat ad principē. als illicite agit. Nec ꝓpter periculum alicuius debet violentiam inferre sine authoritate iudicis. ex de homi. suscepimus. Quod credo verū si nō potuit retinere res sine periculo mortis alicui⁹. alias si nō imineret mortis periculū: res suas posset retinere. ar. ex de sta. mo. in singulis. §. fi. ff. de minor. in causa. s. ⁊ q̄ i frau. credi. fac. sunt. ait p:etor. §. si debitor. et ar. de iniu. verū. fm Ostie. qui ita no. ex de treu. et pa. in summa in. §. qd sit. ff. sed qd Tu aūt dic ⁊ tene fm ea q̄ no. xvij. q. s. in summa in glos. q̄ repellere. ⁊ ex de homi. significasti. ij. i glos. magna. ¶ Ibidē est bellū. Sed vt de hoc noticiam habeas clarior: em: nota qꝫ multiplex est bellū. Unū qō est inter fideles ⁊ infideles ⁊ hoc iustum est respectu fideliū. ex de herer. excōmunicam⁹. xvij. q. viij. dispar. Aliud qō est inter fideles hinc ⁊ inde. ⁊ hoc multipler. q: aut fit authoritate iudicis: aut iuris: aut p:opria voluntate. Si aūt authoritate iudicis legitimi: puta quia cōtra quos authoritatē dat immediate subsunt ei: et habet ius exercendi merū imperiū: necesse acto: in causa propria: nec errat: iustū potest dici. ad hoc. ff. qō me. causa continet. Igit contra nō subditos non habit authoritatē nec actionē q: acto: sequitur fo:ū rei. ex de fo. cō. cum sit. Unde nec est vn⁹ p:o alio pignorandus vel imperendus vt. C. ne vxo: p:o ma. ⁊ fili⁹ p:o pa. per totū. in aūt. vt non fiant pignora. coll. v. nisi forte in defectū iudicis iniuriantis nolentis vel negligētis ius reddere. xvij. q. ij. dns. Jo etiam q̄ non habet merū imperiū: hanc actionē nō potest dare. ff. de iurisd. oim. iu. l. iō. et. iiij. Jtē null⁹ in causa ꝓpria iudex erit. vt. s. dictū est. ff. lex aūt. Jtē error iudicis nō excusabit: salte a toto. ex de tēpo. or. dilectus. §. cum igitur. ⁊ de transla. c. ij. §. vlti. nam ⁊ si pbabilis esset: tamen cōperto errore est satisfaciendū. ex de frig. fraternitatis. §. quāquis. de pur. vul. significantibus. ¶ Est tamen p:ima facie p:o authoritate iudiciaria: nisi manifesta appareret contrarium: p:esumendū. ar. ff. de acq̄. pos. iuste possidet. ⁊ ff. ne vis fiat ei q̄ in pos. missus est. l. j. ⁊ ex de renun. in p:esentia. Ergo q̄ authoritate iudicis legitimi nō errātis ipugnat aliū: iuste pugnat: impugnatus autē iniuste defendit. q: tanto magis apparet de cōtumacia ⁊ p̄sumptuosa rebellione. ar. de peni. di. vj. c. j. ad fi. ex de ma. ⁊ obe. si quis. ff. de rei ven. q̄ restituere. Idē est si fiat authoritate iuris vbicūq; sicut a iure conceditur quoad illū cui ius concedit. sicut est ponere exemplū in p̄dictis assissinis a iure diffidatis. vt in pe. c. p:o humanis. ⁊ C. vbi ⁊ quando licet vnicuiq; se sine iudice medi. l. j. ⁊ ij. Jtē p:oximi vel vicini iniuria repellenda. xvij. q. iij. nō inferenda. ex de sen. ex. dilecto. §. et quidē. li. vj. In supradictis ⁊ consimilibus casibus is qui gladio vitur iuste agit: ⁊ per consequēs is qui se defendit: temerarie defendit. Sapienter autem faceret si emendaret vitam suā. ex de iudi. cum nō ab homine. Sed si nō intercesserit authoritas iudi. vel iuris hic ⁊ inde: iniustū est quoad impugnantes: sed quoad defendentes iustum. ff. de iusti. ⁊ iur. vt vim. ex de homi. significasti. vbi de hoc. et de resti. spo. olim. ¶ Ut autē p:edicta recolligam⁹: aliud potest dici bellum romanū inter fideles ⁊ infideles. ⁊ hoc iustum. vt. ff. sed vt. s. Hoc autē vero Romanum: quia roma est caput fidei nr̄e ⁊ mater. xxv. q. j. §. his ita. C. de summa trini. l. fi. xviij. q. j. hec est fides. ⁊ c. quoniā. et de hereti. ad abolendam. ¶ Secundum quod est inter fideles impugnantes authoritate iudicis. ⁊ hoc iudiciale pōt dici ⁊ iustum vt. s. ¶ Tertiū quod faciunt fideles iudici cōtumaces ⁊ potest vocari p:esumptuosum. ⁊ est iniustū. vt supra. ¶ Quartum quod faciunt fideles authoritate iuris et hoc licitum ⁊ est iustū vt. s. ¶ Quintum quod faciunt fideles contra authoritatem iuris ⁊ hoc temerarium ⁊ iniustum vt. s. ¶ Sextū quod faciunt fideles authoritate p:opria alios impugnantes ⁊ hoc potest dici voluntariū ⁊ iniustum vt. s. ¶ Septimū quod faciunt fideles defendendo se authoritate iuris contra voluntarie impugnātes. ⁊ hoc potest dici necessarium ⁊ est iustum vt. s. Ergo in Romano in Judiciali Licito Necessario non tenentur quis ad restitutionem. in P:esumptuoso Temerario et Voluntario tenetur quilibet ad restitutionem. ⁊ secū dū hoc intellige. ex de iureiu. sicut. ⁊ j. Et vide quod ibi latissime ⁊ vtilissime sicut semper facere cōsueuit: not. Jnno. et de resti. spo. olim. s. in glos. quomodo. ¶ Quid ergo de comitibus ⁊ baronibus: qui tota die sine authoritate p:incipis arma sumunt: ⁊ sumi faciunt: ⁊ vasallos ꝓprios exheredant: ⁊ adinuicē se spoliant et vasallos? Non dubito quid ad restitutionem teneant plenariam: nisi seruēt iuris ordinem: qui est vt si vasallus vult stare iuri: audiatur si cōtumax est: impugnetur. quod potest fieri authoritate iuris vel p:ecipiente iudice. ff. de rei ven. qui restituere. C. de epis. ⁊ cleri. si quis in hoc gen⁹. C. de iūs qui latro. occurrit. l. vlti. §. j. als si obediens sit non est vtendū gladio. C. de of. iudi. diuer. mili. l. j. C. de actio. ⁊ obli. negātes. C. de gladi. l. vnica. li. rj. Nulli em̄ licet arma sumere ad aliū impugnandum sine authoritate iuris vel iudicis: sicut dictum est: als penā habet: quum intelligat violētia inferri. ff. qō metus causa extat. ff. de vsufruc. equissimū. ff. de vi. p:iua. creditores. ff. de ori. iur. l. ij. §. post originem. ff. de relig. et sump. fu. ossa. rūso. j. ff. de publica. vecti. licitatio. §. quod il licite. C. de iudeis. nullus. et in constitu. frederice pace tuenda. ⁊ totū. Est tamen ar. contra in constitutione feudorum de inuestitura quā citius accepit. c. fina. in fi. et in titu. que fuit p:ima clausa beneficij amittendi. §. illud ratmen. Sed illud intelligi potest fm Ostie. quando authoritas iudicis haberur. ¶ Si ergo dominus qui immediate subest p:incipi de vasallo p:opio conqueratur. ⁊ velit tutior: em viam eligere quoad animā: consulo qꝫ non dicat sibi ius: sed vel authoritate p:incipis gladiū assumat. vel ad diocesanum vasalli recurrat: ad cuius monitionem si obedire noluerit: excōmunicabitur ratione peccati. ex de iudici. nouit de ma. ⁊ obe. solite. de censi. omnis anima. et si per annum excōmunicatus extiterit: extunc diocesan⁹ ipsum ⁊ res eius exponer. ar. rj. q. iij. rursus. de hereti. excommunicamus. §. j. sic recurrere debet brachium seculare ad ecclesiasticum: sicut econuerso fit. de iudic. cum non ab homine. §. fi. de ex. p:e. tanta. in fi. Et in hoc casu etiam videt loqui ex de homi. postulasti. Et hoc est qō fortē innuitur quando dicitur qꝫ vnus gladius alio semper egeret. p. distin. si in adiutorium. ⁊ c. sequen. xcvj. dist. vn. cum ad verum. ⁊ c. duo sunt. et in lombarda. vt episcopi et comites inuicem sibi auxilium dent. in rub: or ⁊ in nigro. Hoc ergo fire tenendum est qꝫ is qui iuste pugnat: non tenetur ad restitutionem p:ede: sed fit capientis. vt dictum est vt p:eca. iuxta gentium. distin. j. ⁊ xvij q. viij. si de rebus. Et hoc intelligas siue capiatur de rebus iniuste pugnātis siue vasallorum: vel hominum suorum: quouscuꝫ iuste pugnanti debito suo vel iniuria vel offensione illata vel dato dāno sibi ⁊ suis ⁊ interesse suo ⁊ suorū sit iuxta p:opriā ⁊ saniam cōscientiā plenarie satisfactū: Al donec hostis paratus sit satisfacere: vel seiuri pariturū offerat. ¶ Illos aūt

Bellūro manum.

Judicia le. P:esumtuosum. Licitum Temerarium. Voluntarium. Necessarium.

Justi bellū pda capietis ē.

intelligas suos: qui plus hominē q̄ deū timentes sequū/tur dominū suum in bello illicito. contra id qđ legit. xi. q. iij. iulian⁹. ⁊ c. domus. Alios aūt qui non p̄estant ei cōsi/lium aurilū vel fauorem non credim⁹ puniēdos. q: pena debet suos tenere authores. eī de his q̄ fi. a ma. par. c. q̄si/uir. lvj. di. satis puersum. de cōsti. cognoscentes. j. q. iiij. c. j. Adde hic qđ nota. s. §. p:ori. ver. circa p:incipes. ⁊ in ad/ditione ibi. Q: autem dictū est teneri illos q̄ dñm in iniu/sto bello sequunt: intelligas quādo ij qui sequunt de hoc certi sunt: vel p:obabiliter credūt iniustū bellū esse. ⁊ ma/xime vbi ecclesia hoc p:ohibebat: ⁊ tales excōmunicabat Si vero certi essent vel p:obabiliter crederent q̄ iustum esset: in nullo tenerent: nisi forte haberent co:ruptā cupi/ditatis intentionē. fm Ray. Ex hoc reputo periculosum q: sola conscientia non facit iustū vel iniustū bellum. Im/mo author:itas iuris vel iudicis quantū ad hoc pertinet/requirenda est. vt sup:a dixi. Q: si p:obabiliter dubitat vtrum sit iustum an iniustum: adhuc p:opter bonum obe/dientie excusatur. xxiij. q. j. quid culpat. fm Ray. Sed hoc dicas verū: si inquisiuit quantū potuit: ⁊ pertinacies cōsu/luit: ⁊ semper dubius remansit. Alioquin affectato: igno/rantie sicut nō expers sciētie puniret. eī de clam. despon. cū inhibitio. §. liquis vero. Nec excusatur p̄pter timo:em amittendi feudū vel incurrendi damnū aliud rēpo:ale. xxxij. q. v. ita ne. licet metus culpā attenuet quoad penitē tiam iniungendā circa ieiunia ⁊ o:ationes. eī qđ me. causa. sacris ⁊ facit qđ nō. eī de ex. p:e. tanta. in glos. p:opter hoc. sed author:itas iuris vel iudicis req̄rit. vt. s. sepe no. Ubi ergo haberur author:itas iudicis: dici potest q̄ etsi iudex errauerit: ad pugnantis tamen conscientiā recur/ratur. Et in hoc casu potest habere locū distinctio dicta/in foro penitentiali. secus in cōtentioso. nisi erro: aperte detegeret suo rēpo:e vt patet in iis q̄ no. de re iudi. lato:. ⁊ c. cōsanguinei. ⁊ de frig. fraternitatis. ¶ Sed nunquid ñ q̄ sequuntur/ tenētur in solidū: Distingue vtrū scirent p:edam cōmitti debere. vel etiam igno:arent. tñ veniētes ad p:edam non abstinuerunt. imo alios adiuuarunt. ⁊ ta/les ⁊ etiā ij qui cōsilio vel auriliovel adulatione vel detra/ctione seu causa cōsimili inducūt ty:annū ad p:edā faciē/dam vel guerram mouendā iniuste: tenent in solidū: si p/pter hoc sciunt vel credunt q̄ ty:annus ad hoc sit induct⁹: al's nō facturus: quoad id qđ plus fecisse creditur ex tali instigatione ar. eī de homi. sic dignū. de sen. ex. quā te. ⁊ c. nuper. et in glos. q̄ al'r. xvij. q. iij. oēs. ij. q. j. notum. lxxiij. di. erro:. ⁊. lxxvj. di. c. facientis (al's incipit culpā ꝑculdu/bio) Si vero sciunt vel credunt q̄ ꝑpter hoc ad hoc non fuerit mot⁹: nec p:opter talia plus vel minus fecit: tūc nō tenent nisi inquantū ad eos pueneriit vel de iis expendē/runt: ⁊ inquantū damnū dederunt per se vel familiā suaz direcre vel occasionaliter. ad hoc eī de sen. ⁊ re. iu. cum. Z ⁊ A. de eta. ⁊ qua. tuā. eī de sen. ex. inter alia. xj. q. iij. quoni am multos. ff. si certum pe. fi me ⁊ titium. de iureiurā. c. fi. ¶ Ł: Sed qđ si vnus satisfecerit in solidum siue p:inci/palis siue alius: Cereri oēs liberātur. ff. de reg. iu. bona fi/des. ff. de eo per quē factum erit. l. j. §. si plures. Et hoc in/telligas quoad deū: ⁊ de magna equitate. nam quoad pe/nam quadruplici. adhuc potest in solidum quilibet cōue/niri quū sit pena. ff. de iurisd. oim iu. a deo. et. l. p:ecedēti. §. fi. ff. ad. l. aquilā. item mela. §. sed si plures. xij. q. iij. cū deuotis/simam. ⁊ iuncta verbū Zachei dicentis Luc. xix. Si quē de/fraudaui: reddo quadruplū. de quo tangit. xiij. q. v. non sane. in fi. Unde sanū & consiliū q̄ de hac pena quilibet humiliter misericordiā petat. verū est si in foro cōtentio/so inquireret. al's in foro anime non tenet ad penā. sed suf/ficit q̄ reddat quantū q̄libet accipit: vel alter p:o eo: vt di/cium est. ad hoc facit qđ legit. ⁊ no. xij. q. ij. fraternitas. in glos. vltri. in fi. ¶ Sed numq̄d qui suū recuperat: tenetur cedere actiones suas contra alios qui damnū dederunt. Scripsit Ray. q̄ sic in iudicio aie q̄uis in iudicio cōtento non teneatur. nisi forte ijs qui satisfecit in solidū: p:in/cipalis esset, vt sic non ab vno in solidū sed a pluribus p partibus erigat. In foro aūt contentioso non video qu fronte is q̄ ꝑpter p:iam punitur cōtumaciā possit pete re cessionem. ff. de admi. tu. si plures. ij. ff. de tutelis ⁊ ratio nibus distra. l. j. §. nunc tractem⁹. fm Ray. Q: dicit de cess fione facienda in foro aie non videtur fructuosum mulier nec cum tali cessione agi posset. nisi velis intelligere q̄ de voluntate cōtentis publicetur. sed nec ex hoc in foro cō/tentioso agi posset obstantibus. l. §. p:ori. alf. Dicas ergo q̄ siue cessio facta sit siue non: alij q̄ nihil soluerūt ad rele uandū illū qui in solidū satisfecit: p:o suis partib⁹ sunt ef ficaciter inducendi. Nā soluens vtiliter fecit negociū cor/ ergo tenentur tenere ratū qđ fecit: ⁊ ei satisfacere. ar. ff. de nego. gestis, cū pecuniā. ⁊ l. soluendo. ⁊ l. pōpon⁹. in fi. et l. se. rnso. j. ⁊ glos. Jo. que ponit. xij. q. ij. monemus. et inci pit. ipse ergo. in fi. magis fauet Ray. §. j. Ostiē. Quid si neuter raptor:ū dns erat: nec vn⁹ magis animauit alium q̄ alius ipsum: sed simul cōuenerūt de faciendo tali insul tu vel tali rapina cōmittenda: Quilibet tenet in solidum vt patet in concor. signatis. s. c. ħ. Sed nomq̄d ij q̄ sequū/tur etiā si vnus solus nō potuisset hoc perficisse vt pbat aperte. ff. ad. l. aqui. Ira vulneratur. §. fi. ff. arbo. fur. cesa. si plures. ff. de fur. vulgaris. ff. si quis ex testa. liber esset iul. fu. l. j. ⁊ qđ legit ⁊ no. xxiij. q. vltri. c. vltri. in glos. j. Aliqui tā men dicūt q̄ sufficit si q̄libet p:o parte sua satisfaciat. Sz p:imū non solū turius imo verius est. ¶ Quid de ijs qui non cōsentiunt: tñ de p:eda scienter ex dono vel etiā igno/ranter: sed postea audiuerūt veritatē: Quatenus habuo/runt tenent restituere. ff. si certū peta. si me et rinum. ff. de condi. indebi. nam hoc nota. eī de homi. sicut dignum. §. eos insuper. Nisi forte hoc consumpsissent anteqū intelli/gerent veritatem. C. de rei ven. certum est. ff. de vsur. q̄ scit §. fi. ad hoc. ff. de petitio. heredi. si a domino. §. fi. et duab⁹ l. sequē. ⁊ adde qđ no. xij. q. ij. nō liceat. in glos. hic aduerte. ¶ Sed quid de ijs qui inde comedunt ⁊ bibūt ⁊ induūt Uidet q̄ vxo: ⁊ familia qui non habet aliunde vñ viuant excusentur: dūmodo peccato nō consentiant: sed rapto/rē ad restituendū ⁊ corrigendū inducant. ar. xj. q. iij. quoniā multos. eī de sen. ex. inter alia. ⁊ c. fi vere. Sed ⁊ predica/tores gerētes negotium spoliato:uz in hoc casu propter hoc excusantur. de sen. ex. cū volūtate. j. rnso. §. f. Et hoc di/xit Ray. verum esse si spes sit de correctione: ⁊ cū mode/ramine tali vt per hoc nō subtrahat facultas restituendi spoliato:i in totū vel in magna parte. ar. ij. q. vj. anteriora §. illud. Potius teneo qđ scripsi. s. §. feminarū. ħ. xiij. in ar. xlvj. ¶ Quid ergo faciet vxo: vel filij. vl familia si nul la sit spes correctionis: supplemarime. xxxj. di. c. inno xxj. nota. Dixit Ray. q̄ si sunt aliq̄ separata de iusto viuit de illicito. si non sunt: querāt victū ab amicis suis vel cōsan/guineis vel alijs p̄sonis honestis. vel querant victum ꝑ/p:ijs manibus. xcj. di. clericus. de con. distin. v. num⁹. Vel ostiati. Et nullo modo comedāt de rapina. xxiij. q. i. vxo: ¶ Sed qđ si maritus crudelis nō permittit q̄ vxo: sua ⁊ filij de alio comedant: Triplex est remediū fm Ray. Pri/mum est: vt viuat de dote sua: vel de sponsalitio. Secūdū est vt hec denuntiet talibus q̄ maritū cōpescant vel etiam episcopo. ij. q. j. si peccauerit. xxij. q. v. hoc videt. Sed hec duo remedia inania sunt. Tanta pōt esse tyānis malitia. ex qđ me. causa. c. j. de resti. spo. libras. Tertiū est q̄ vbi aliud facere non pōt: ex quo ita arctata est: poterit inde cōme/dere: nec tenetur: quia tempore necessitatis tante etiam a futuro excusaretur in totū. licet si periculum mortis non imminerer: aliquod peccatū cōmitteretur: ⁊ ideo aliqua penitentia iniungetur. sic intellige eī de fur. siquis p ne/cessitatem. Nec enim necessitas legem non habet. de co. di. v. discipulos. eī de reg. iuris. qđ non est. Tutius ñ est q̄ talis rem restituat si potest. vel estimet quantū comedit ⁊ p:oponat soluere quum poterit illi cui facta est rapina. eī de solutio. c. ij. ff. de cessi. bo. is qui. interim aliquam pe/nitētiam faciat ad cautelam. ⁊ parcius sumat q̄ potest ad victum necessarium de illa rapina. ad hec eī de homi. c. ij. v. distin. ad eius vero. xij. q. j. clericus. In omni autem casu

reddat

reddat debitum viro suo nisi aliud subsit impedimentū. xiij.q.v.si dicat.⁊.c.fin.⁊.c.vna. ¶Quid de p̄dam emē/ribus:Et quidē siquis emat scienter p:edam:vel credēs p̄babiliter q̄ p̄da fit:tenetur indistincte. nec liberat ven/dendo/vel qualiter cūq; alienādo/nec amissiōe/vel mo:/rerei/vel alio aliquo casu interueniente/quo minus te/neatur restituere p̄cium fm qō plus valuit q̄ emerit: vel plus vendidit q̄ emerit: vel rēpo:e cōtractus valeret.⁊ quicq̄d ex re habuit vel habere potuit: nullas expensas deducendo.q: talis contrectando rem alienā/furtum cō mittit:⁊ malam fidē habuit.etiam si p mille manus res illa furtiua scienter transiret:⁊ fur semp in mo:a est. ad hec.C.de fur.l.ij.ff.de fur.qui iumenta.ff.de condi.fur. in re furtiua.ff.de peri.⁊ cōmo. si vt certo.§.sed interdū.C. de rei ven.circū.Et qō dictum est de p̄mo rapto:e/idē in/relligas de secūdo/tertio/⁊ etiam millesimo:vt dixi.q: si per plures manus ambulauerit idem iuris erit.ff.de mi/no.sed vbi.ff.de peti.heredi.sed ⁊ si.§.sumi aūt. Sin aūt scit q̄ de iusto bello est:oīno excusatur: quum a vero dño emat.vt.ō.sepe dictum est.Si vero emens hoc nesciebat: p̄babiliter m̄ hoc credebat:puta q: omnes vicini sui vel maio: pars ⁊ maxime sapientes hoīes ⁊ honesti ita cre/debant q̄ res illa esset vendentis: durante hac bona fide nō tenetur.sed tenet si postea audierit veritatem.⁊ curet als cauti⁹ negotiari.C.de fur.l.ij.Et si iudice sententiāte restitutionē fecerit:pōt agere p:tra venditō:ē: vt ipsuꝫ ser/net indēnem.xij.q.ij.vulterane.Si aūt hoc faciat ad p:e/ceptum sacerdotis in fo:o penitentiali:⁊ in eodē fo:o in/ducendus est venditor: vt ipm seruet indēnem.sed in fo/ro cōtentioso ipm non poterit empto:cōuenire.ff.de eui/cio.si rem.de cōtrahen.emptio.c.ij. ¶Si sciebat factum empto:sed igno:abat ius:vel igno:antia facti duct⁹ cras/sa ⁊ supina nō p̄babili rem captam emerit:in iudicio aie ad restitutionē tenetur.ad hec ex de cleri.excō.mi.ap̄lice. Dicē aūt crassa ⁊ scz supina igno:antia:qñ cōiter alij vi/cini dicebant ⁊ credebant q̄ res esset de p̄da ⁊ bello iniu/sto.ff.de ꝟbo.sig.late culpe.vel qñ eccl̄ia hoc p̄hibebat:⁊ tales publice excōicabat. vnde nō excusatur empto: tali igno:antia duct⁹.xij.q.ij.qui ⁊ humanis.xxj.q.j.si cupis. de.o:di.ab epo qui renū.epa.c.j.§.fi.⁊.c.ij.legitur ⁊ no.ex qui matrimo.accu.pos.c.vlti.Et si de hoc nihil cogitabat quādo emit:nec inquisiuit quātum potuit:in culpa est si/cut sup:a.ꝟ.Sed hoc dicas nō in casu simili. ¶Quid si empto:nō pōt cōmode restituere:nisi fo:te vendat quic/quid habet: Dic q̄ ad hoc tenetur de rigo:e iuris vt fm suū posse rorū restituat.xviij.q.vj.si res. ex de vsur. cū tu. fm Osti.Sed tu dic q̄ si emit bona fide ⁊ p̄babili igno/rantia:habenda erit ratio ne egeat ipse ⁊ vxo:.quia non est fraudandus alimentis quotidianis.ff.q̄bus nō com. bono.pos.q̄ bonis.⁊ Instītu.de accu.§.vlti.⁊ no.ex de so/lu.cū.in glos.fi.ad finē.etiā p eo qō dixi.ō.ꝟ.q̄d ḡ de vxo/re.facit exp:esse qō legit ⁊ no.xxxj.dist.oīno.⁊ in glos.ar. ¶Quid si rapto:idem donato: vel vendito: satisfecit plene de p̄da data vel vendita. Dicas donatariū vel em/pto:em liberatum. Verū quicquid habet de lucro ⁊ pce/pit ante restitutionē factam debet in vsus pauperum ero gare vbi fuit male fidei.ar.xviij.q.v.qui habetis.⁊.§.seq. fm Osti. ¶Sed nūquid empto: satisfaciens pōt sibi cō/sulere p cessionē actionū sibi faciendam p:tra venditō:ez ⁊ rapto:em: Non.nec aliquo alio modo: nisi quādo emit sibi de euictione exp̄sse caueri fecerit.quia obstat p:op:ia turpitudo scz emendo scienter ⁊ mala fide.C.de rei ven. si mancipium.ⁱ.q.ij.hoc ius.(als est.§.sub.c.ea em̄).C.de euic.si fun.idem sentit Jo. vt no.xij.q.ij.monem⁹. in glos. q̄ incipit/ipse ergo.in fi. ¶Quid si quis emat rem de p:e/da scienter:m̄ hoc facit bona fide:nō vt ipsam lucref: sed vt ipsam restituat dño recepto p:ecio ⁊ interesse suo:quū als dns rei ipsam nullo modo recuperare posset.vel non ita de facili:⁊ quidem hic non cōmittit furtum.ff.de fur. falsus.§.penulti. Immo vtiliter gerit negotiū. ⁊ ideo to/tum poterit recuperare p̄cium ⁊ interesse suū.etiaꝫ si res sine culpa sua perimatur vel amittatur.vt eum q̄q̄d per cepit ex tali re vel occasione ipsius rerū cōpenset vsq; ad quātitatem cōcurrentem.fm Ray.ar.ff.de neg.gestis.sz an vlti.§.ij.ex de accusa.cū dilecti.§.fi. Sed licet in iudi/cio aīe credat ei de ꝟscientia sua:in iudicio tn̄ cōtentioso nō credetur ei:nisi hoc publice p̄testaretur.ar.ff.de nego. nemi.censem⁹.C.de fur.l.ij.ff.de admi.tu. nō existimo. ex vt ec.bene.c.j.§.j.de elec.q:.ꝑpter.§.fi. ¶Quid si nō pōt reperiri dns rei:vel nescitur vbi sit? Erogetur pauperi/bus de ꝟsilio dioc̄esani.Et hoc etiā publice fiat p:emisso banno in ecclesia/⁊ diligenti inquisitione facta:vt ois su/spitio euitet.ar.in ꝓri.ō.duc.hurib⁹.⁊ ex de clam. despō. cū inhibitio.⁊ qui matrimo.accu.pos. cū in tua. adde qō no.ex de vsur.q: frustra.in glos.sz nūquid.ꝟ.Item quid. Et si hoc facto nō inueniatur cui⁹ sit res: liberabit dādo pauperib⁹.vt.ō.p:o aīa illius cui⁹ res est.ex de vsur.cū tu. q: in hoc vtiliter gerit negotium suū.ar.xij.q.ij.quatuo:. circa fi. ¶ Officialium meminit. ¶Quid de officialib⁹ iudicis:Quicūq; offi/cialis incit⁹ uerit iudicē ad iniuste iudicandum ex certa scientia vel p:ra ꝟsciam:tenetur fm qō no.in simili mate/ria.§.e.ꝟ.Sed nūquid ij qui sequūtur. Jdeoq; ⁊ si iudex simpliciter fm ꝟsciam iudicet: deceptus tn̄ ꝟsilio adsesso:is bona fide electi:q: scz ab oīb⁹ iustus ⁊ perit⁹ credebat:⁊ ad ipm cōiter tamq̄ ad talem recurrebat: excusatus est iudex.⁊ adsesso: tenetur. Sic intellige.ff.qō quisq; iuris l.ij. Tenetur etiā iudex vel adsessō? si se sentiat imperitū: ⁊ se de iudicio intromittit. vt instit. de obliga. q̄ quasi ex maleficio.nas.rñ.j.legit ⁊ no.ex de sen.⁊ re iu. cum eterni.in glos.q̄uis.lib.vj.ij.q.vj.hoc etiam placuit.in glo.si iudex. Et idem in medico.necnon ⁊ qui talem scienter eligit de culpa ipsius tenetur.ex de offi.archid.ea que.⁊ adde que dixi.ō.§.nunc ad iudiciū.ꝟ.vlti.xlij.ar.⁊.§.de offensioni/bus.in.xxxviij.ar. de criminibus iudicum ⁊ adsesso:um. Sed ⁊ si adsessor habet certuꝫ salariū:⁊ vltra exto:quet: tenetur.ex de vi.⁊ ho.cleri.cum ab oi. ¶Alij aūt inferio/res officiales/puta nuntij siue missi infulati vel similes ersi certum salariū habeant:⁊ aliquid p vim vel p imode/ratam imp:obitatē exto:quent iurta mo:em patrie:puta denariū vel obolum vel aliud certū vile ⁊ modicum: nō tenentur ad restitutionē.sed possunt inde facere eleemo/synam.xiiij.q.v.non sane.fm Ray. Sed certe nō ꝑbat q̄ de ijs possit fieri eleemosyna.immo notat factū. qō et in vsurarijs verū est.facilius em̄ induceretur vsurarius ad dandū decē solidos p deo:q̄ restituendos duos ei a quo exto:fit.restituant ergo qui ꝟcesserunt. legitur ⁊ no.xxiij. q.j.militare.vel petāt remissionē ab eo sibi fieri. ¶Quid de aduocatis:Et quidē tenentur ad restitutionē si in cul/pa sunt. In culpa aūt sunt si nō erant idonei ad aduocā/dum.puta q: religiosi in casu nō concesso vel in sacris cō/stituti.ex de postu.c.j.⁊.ij. Tamen in hoc casu non credo si als aduocatus diligenter suū officiū exequatur:⁊ peri/tus sit: nec in culpa amissionis cause sit: q̄ debeat resti/tuere illi a quo recepit:quū sua non interfit. sed als est ei iniungendū vt illud vel magnā partem exp̄dat ad pias causas:⁊ subueniatur peccato:i oīonibus et suffragijs ecclesie ⁊ illo:ꝝ qui eleemosynā recipiunt.ar.xiiij.q.v.non sane.⁊.xij.q.ij.glo:ia epi.⁊.c.aurū.Si vero in culpa est q: recepit imoderatam quātitatem: tunc idē nimis rece/pit tenetur restituere illi a quo exto:fit.sup quo vide qō no.Ostiē.in summa.de postu.§.quis postulare. vbi dixit cum Azo.⁊ sequen. Potius credō dandū pauperibus.et est casus.xiiij.q.v.non sane. Si vero est in culpa quia per igno:antiā suam vel negligentiam clientulus suus ami/sit causam:tenetur restituere sic exto:tuꝫ:⁊ damnū quod incurrit clientulus.ar.ff.ad.l.aqui.idem iuris.ex de era.⁊ quali.ad aures. ¶Sed et si per cauillationem suam ab/stulit aduersario bonā causam:vel ipsum grauauit in ali quo:petendo dilationē supfluam vel allegando falso cō/tra cōscientiā:vel faciendo positionem duplicē vel cauil/

losam:vel per institutionem falsi testis: vel quia induxit dientulum-suū ad veritatem negandā:tenetur in solidū quoad verū interesse. Ostiē. de obli. que quasi ex maleficio. rū. ſ. ↄ iunge qđ no. s. §. expeditis. ff. ir. cū tribus ff. sequ. in ar. xxxvj. de pctis aduocatoꝝ. Sed ↄ pauperi tenetur cōsulere gratis. xj. q. iij. paup. quādo sine magno labore pōt respondere. Nam sicut gratis accepit: sic et gratis debet dare. et de magīs. Matth. x. c. ↄ facit quod no. lxxxiij. di. §. ſ. Si aūt petens ꝓfiliū diues sit: pōt recipe salariū de ꝓfilio: esto ꝙ nō labore modo: q: labor auit alias expensas fecit studendo ↄ addiscendo. ad hoc. xj. q. iij. nō licet. xiiij. q. v. non sane. x. q. ij. p: ecarie.

Testes

¶ D Quid de testibus coruptis: Et quidē si per dictum ipsorum aliqđ falsum/aliqua partiū amiserit causam suā: tenetur ad restitutionē faciendam ei qui dānificatus est. ar. xvij. q. iiij. si quis in atrio. ff. de col. generaliter. §. illud. ſ. q. ſ. iubem⁹.

Si aūt recepit vltra expensas aliqđ ꝙ vero testimonio ferendo: tenetur hoc pauperibus erogare. vt dictū est. s. p: ori. de aduocatis. ff. si. quid est de aduocatis. in parua addītiōe q̄ incipit/potius. Et idem est in iudice ficut no. Ostī. in summa de re iudi. sub rubrica de re iudicata. §. q̄ sit pena. Nam ↄ venalia testimonia ficut ↄ iudicia reprobantur. no. Ostiē. in summa de testi. §. quis possit esse testis. ff. repellitur. q̄uis testis suas moderatas expensas recipere possit. iiij. q. iij. ff. venturis. de hoc vide qđ no. in p: e. c. nō licet. ↄ. c. qui regte iudicat. ↄ p: e. c. nō sane. ↄ ex de vi. ↄ ho. cleri. cum ab omni. ↄ dicī. s. de peccatis testiuꝫ. §. ad peccata. ff. vlti. in. xxxix. ar.

Accusatores,

¶ N Quid de accusatoribus ↄ denūtiatoribus criminū? Dic ꝙ si calūniose hoc fecerunt: tenentur ad restitutionē dāni dati. vt no. Ostiē. in summa de calum. §. quādo debet. ↄ. §. quali pena. ↄ adde qđ no. s. §. in q̄bus. in. ff. vlti. in ar. xxxix. Sed ↄ tenent penitentiā facere: si ex odio ad hoc ꝓcedant. esto ꝙ denunciatio als vera ↄ legitima sit. q: ex charitate talia debent ꝓcedere. xxiij. q. v. ꝓdest. ij. q. v. nō vos. ↄ. q. ſ. si peccauerit. v. q. ſ. c. ſ. vide qđ scripsi. s. de pctis accusatoꝝ. §. in quib⁹. ff. xxv. in ar. pl. Obligant etiam tales nō solum ad restitutionē pecunie: sed etiam fame. vj. q. ſ. ex merito. ↄ. c. deteriores. cum. c. seq. ↄ. §. p: ece. si falso denūtient vel nō p: obbent. ¶ D Nō hoc modo debet fieri. Vbi ꝙ se vel aliū dixit cantilenam: vel libellum famosum legit: ↄ in aliis iocis sentiret alium dicto vel facto suo infamatum: publice recognoscat errorem suū: ↄ dicat ꝙ mentitus fuit per os suū. fm Ray. ar. ex de pur. ca. inter solicitudines. §. ꝓcipias. Nō intelligas nisi ex tali recognitione publica magis infamaret infamat⁹. ergo nō dicat ego de tali facto infamauerā talem/specificando crimen. sed sic dicat in genere/ego infamauerā talem de eo de quo inter vos est diffamatus. bene scitis qđ est. illud sciatis ꝙ ego tamē̄ malitiosus ↄ malevolus hoc inueni: ↄ mendaciuꝫ est q̄cquid dixi. nō dicat falsum. sed mendaciū: q: ꝓtra mentē. xxij. q. ij. hoies. cum. c. seq. dicebat. primū infamando. ij. q. ſ. si peccauerit. ↄ tñ verū pōt esse qđ dicebat. ¶ Sed qđ si de diuersis ↄ a diuersis: si qlibet faciat sicut ꝓme dictum est. infamatus est: nā ibi necesse est ꝙ specificetur. Hic dicerē ꝙ ad arbitriū infamati/vel si grauiter arbitrarer ad arbitrium iudicis deberet se purgare. ar. ex de iureiurā. veniens. ↄ. c. quitquallis. ↄ de arbi. c. ij. Sed ↄ ab infamato tenetur venia postulare. ad hoc. xiiij. q. vj. si res. v. q. ſ. quidam. vj. q. ſ. deteriores. xxxvij. dist. legant. adde hic qđ scripsi. ſ. in ar. lxxx. in. §. aliud vitium peltiferū. ff. sed hic q̄ro.

Legū iniquarū cōditores,

¶ Quid de condentibus leges iniquas: Et quidē si sint contra. l. naturalem que in. l. ↄ euāgelio. vj. dist. §. his ita. continetur: ipso iure non tenent. viij. dist. que ꝓtra mores. xxij. q. vij. flagitia. Idem est si laici talia statuant in ꝓe iudiciū ecclesie. ex de cōstit. que in ecclesiarū. ↄ. c. ecclesia. xcvj. di. bene. Et obligātur in solidū statuarij/consiliarij/scriptores/ↄ iudicantes/ↄ ea seruantes/ↄ exequētes. ex de sen. excō. nouerit. c. graue. Idem est si fiat ꝓtra ius positiuū ad pauperes opp: imēdos ↄ iustitiā impediendā, ↄ de talibus pōt intelligi qđ legitur ↄ no. Esa. x. Ve q̄ condunt leges iniquas: ↄ scribentes iniustitiā scripserunt vt opp: imerent in iudicio pauperes: ↄ vim facerēt cause humiliū populi mei: vt essent vidue ꝑda eoꝝ: ↄ pupillos diriperent. Quid facietis in die visitationis/moris vel iudicij generalis. Hec est visitatio pessima peccatorū. de qua p: ouerb. xix. Qui nō cognouerūt tēpus visitationis sue Luce. xix. ↄ calamitatis. Sopho. ſ. c. delonge venietis. Ad cuius fugietis auxiliū: ↄ vbi derelinquetis gloriā vestrā. ix. q. iij. alioꝝ. in fi. ne incuruemini in vinculo: ↄ cū interfectis cadatis. hucusq̄ Esa. ¶ P Quid de furibus? Planū est ꝙ nō tenentur ad restitutionē faciendā: ↄ fures et ſ qui opem vel ꝓsilium ꝓbuerunt. ex de fur. q. cum fure. §. ſed vt de hoc. qđ dic vt. s. dictum est de rapina. ff. quid ergo. cum. x. ff. seq. Caute tñ restituat facerdos rem sibi restituram in foro penitentiali: ne denudet ꝓfitentem. ex de of. ordi. si facerdos. ¶ Quid si aliquis recipit rez aliquā ad certum vsum sibi cōmodatam: ↄ ipse commodat alij: nūquid cōmittit furtum? Sic. quia nec ad hoc faciendā ↄ fic nō ad hunc vsum cōmodata erat. idem no. ex de cōmo. c. ſ. glos. ſ. ↄ spēs lucri est ex alieno largiri. Idem no. xiiij. q. v. forte. ↄ sibi acquirere beneficij debitor. Et credit: cōmittit furtū si re sibi obligata vtatur. ff. de fur. si pignore. rū. ſ. ↄ. §. ſ. Jn hoc aūt casu tenetur fur ad estimationez vsus: etiam re dño restituta. ar. xiiij. q. vj. si res. fm Ray. Quid siquis emat rem furtiuā etiam ignorāter: ↄ est statutū in terra ꝙ si quis talem rem emerit publice in mercato nō teneatur ipsaꝫ restituere: etiā nec dño postea venienti: nihilomin⁹ euincetur ab eo res. C. de fur. l. ij. Nec obstat statutū: quū sine pctō mortali nō possit teneri. ij. q. ij. vulterane. ↄ patet in ijs q̄ no. s. ff. quid de cōdenib⁹. Sed etiam in illo casu vbi ſcz bona fide ↄ vt eaz vero dominio restitueret/emit: expensas bona fide factas circa eādem rem poterit exigere. ar. ex de restit. in integrū. ci. de rebus eccle. nō alie. ad nostrā. ff. de acqui. re. domi. bone fidei emptor. Item si interim pereat res: nō tenetur. quia nō est in mora. Item si interim alienauit: nō tenet. q: nec desijt dol o possidere nec pcium ex re furtiua redactuꝫ est furtiuū. ar. ff. de fur. qui vas. §. fi. vide qđ no. ex de vsur. cum tu. in glos. ex hoc videt. ↄ a ꝓrario sensu. ex de aliena. mutan. iudi. causa facta. c. ſ. ↄ. ij. ↄ ad hoc. ff. de petitio. here. si possessor. §. restituere. ↄ. l. fi matre. ↄ. l. xxxv. Si quid tñ habet inde de lucro: illud debet reddere dño postea venienti. ar. ff. de cōditio. indebiti. nā hoc natura. ¶ Sed nūquid licitū est furari furi vel raptori vel vsurario vt inde fiat eleemosyna? Non. q: non debent fieri mala vt eueniāt queq̄ bona. Rom. iij. xxx. q. ſ. nosse. vbi de h. facilius. xxxij. q. iij. sic nō sunt. vbi de hoc. ex de vsur. super eo. de tribus dicit. xiiij. q. v. forte. Aug. Quisquis odi cogitatio diaboli calliditate suggeritur. nam si totum tribuat pauperibus qđ abstulit: addit potius peccatum q̄ minuat. quia aufert sibi copiam restituendi. ad idem. ſ. q. ſ. nō est puerada. Idem. Neq̄ em̄ si agris inique ac perperam invasis ita quisq̄ vtatur: vt ex eoꝝ fructib⁹ largas eleemosynas faciat: ideo rapinam iustificat. xiiij. q. v. c. neq̄. fm Ray.

Quid ergo si ideo furatur vt domino restituat: Videt excusatus ar. ff. depositi. bona fides. nam ↄ vtiliter gessit negotiū furis. ergo cogitur hoc habere ratum. ff. de negotio. gestis. sed an vltro. §. ſ. fm Ray. Hoc non admitto q: ꝓdo restituendus est. ex de restitu. spo. in literis. ff. de vi ↄ vi arma. l. ſ. §. qui vi a me. ↄ facit qđ no. Jnno. c. ti. olim. ¶ Quid si inuenerit pecuniam vel aliaz rem in via publica vel alibi: Dicas ꝙ debet facere ꝑconizari: ↄ in loci illius ecclesijs vbi res inuenta est/ↄ adiacentium debet nūtiari publice coram populo ꝙ talis res inuenta est: ↄ si reperiat dominū ei reddat. ꝑmo tamē dicat ei circūstantias per quas certificetur vtrum vere sit domin⁹ is qui petit. alias forte multi non dñi pererent. ad hoc. ff. de furtis. falsis. §. qui alienū. ↄ. §. sequē. Si nō inuenit dominū cum cōsilio ↄ auctoritate ecclesie potest ipsam rem reti

nere si pauper est: & dct p̃o eo cui⁹ est res. alias si diues; pauperibus eroget: alioq̃n si non restitueret iuxta posse: tur esset. & sic intelligē illud Augustini Hiero. & Ambro. xuij.q.v.si quid inuenisti.cū.ij.c.seq. ¶ Quid siquis furatur christianos captiuos a saracenis detētos? Non tenetur.ar.xxiij.q.ij.dñs.&.q.viij. vt p̃dez. Et hoc intelligas quādo nō est tēpus treuge. Quid ergo si treuga sit: Dic q̃ nunc tenetur subtractā rem restituere: & estimationem hois. Vl alterius rei sublate & ois dāni dati. ar.xxiij.q.j. noli. Nō intelligit Ray. nisi forte saraceni compellerent captiuos idololatrare: vel legem christi dimittere. in quo casu eriperetur captiuus in libertatem. ar.liij.di. nulla. & tunc nō tenetur surripiēs. quū ex quo de pctō mortali vel subuersione fidei agitur: magis sit deo q̃ hoibus obediendum. Actuū.iiij.&.v.c.ij.q.iij. Iulianus. &.c. qui resistit.

Ego aūt dico q̃ cū hodie vbilibet Saraceni teneāt terras i quibus nomē christi colebatur: siue in Egypto siue in tota Aphrica siue i Thebaida & Palestina et terra p̃missionis. optime facit. xxiij. dis. legimus. post colū. ℞. nec altera. & q: nocere semper parati sunt. xxxiij.q.viij. dispar. semp contra nos terram nostrā volendo recuperare: iniustum bellum agūt. & nos iustum. Unde seruos quos captiūt in iniusto bello iniuste detinent: & ipsi iuste fugiūt. et qui eos furantur sua furantur christiani. p ea que no. per Inno. & Ostiē. cē de voto. q̃ super his. & scripsi late post eos in p̃ma parte istius operis. s̄. in. §. xxxviij. in ℞si. Itez fm Inno. & Osti. in ar. xxxvij. ¶ Quid si christian⁹ captiuus furetur saraceno q̃ eum captiuū detinet? Si erat captus dum erat treuga quā frangebat: & sic erat in culpa. xxiij.q.j.noli. & nō imminebat famis necessitas: tenetur ad restitutionē. Sin aūt tpe belli capt⁹ fuerit: vel necessitas famis imminebat: quū talem teneatur saracen⁹ pascere fm naturā. di.j. in p̃n. nō tenetur ad restitutionē. fm Ray.

Furari. ¶ Quid de vsurarijs? Certū est q̃ ad restitutionē tenentur. cē de vsur. cū tu. c. tua. c. tuas. & quasi p totū. Quis aliquādo de facto retineantur vsure: q: nō inuenitur iudex qui iustitiā inde faciat. sic intellige. xiiij.q.iij. quid dicam. Sed quid si pena imposita fit: nisi pecunia mutuata infra certum tēpus fuerit p̃soluta: nūquid talis loco vsure succedit? Distingue vtrū sit iudicialis an cōuentionalis. Si iudicialis sit: puta iudex p̃cepit debitori q̃ nisi satisfaceret infra mēsem: talem penā incurreret: nō est vsura: quū imposita sit ad puniendā cōtumaciam debitoris. ar. xxiij. dist. quēq̃. in fi. ff. de re. iu. qui actione. Si vero est cōuentionalis: & est apposita bona fide: vt scz debitor: metu pene satisfaciat: adhuc non est vsura. dum tñ intentio recta fuerit in p̃re. c. quēq̃. & cē de arbi. dilecti. vbi de hoc. & no. cē de vsur. cōquestus. &. xiiij.q.iij. in summa. Ex duobus tñ p̃sumitur q̃ sit vsura. scz si is qui ipsam apposuit: cōsueuit vsuras exercere. ar. ff. de actio. & emp. & ven. iulianus inter eū. §. papinianus. ff. de vsur. qui semisses. cē de pig. illo. in fi. Sēm est. si pena vel in annos singulos vel menses stipuletur. in aur. vt nullus mutuans agricole. coll. iiij. posita. C. de vsur. aūt ad hoc. Licet aūt in iudicio aie cuilibet sit credendū de sua conscientia. §.q.viij. sanci mus. est tñ cautius examinandū & inquirendū p̃pter p̃sumptionū circūstantias sup: adictas. ¶ Quid si parat⁹ sum emere merces aliquas p̃cio. c. lib: arum in quibus lucraturus eram fm sanam cōscientiam & spem firmam. p. lib. Raro hoc cōtingit: ideo tutius est a tali contractu et mutuo abstinere. cē de vsur. in ciuitate. vbi de hoc vsq̃ ad mensem. ipsis ad locum certum depositatis. & tu p̃pter nimiā instantiam tuā impedis me ne emam: & a me hāc pecuniā mutuo recipis: & p̃mittis infra mensem reddere. c. p. lib. nūquid est vsura? Non videt. q: loco interesse succedit. super quo vide q̃ no. cē de vsur. cōquestus. &. xiiij.q. iij. in summa. & q iiij. quoniā multi. ¶ R Quid de ciuitatibus vel collegijs dantib⁹ pecuniā ad vsurā: nūquid singuli sunt vsurarij: & tenent ad restitutionē? Nō videt. q: causa vniuersitatis nō est singulor. xij.q.ij. qui manu mittitur. (alias est. §. sub. c. eps.) Sed dicas contra. nam quoad delicta oēs ij qui cōsentientes sunt: puniuntur. & singulariter obligant. nō tamē vniuersitas q̃ animā nō habet. nec tā q̃ vniuersi. sed tamē singuli. ar. cē de vsur. cōquestus. viij.q.j. sicut vir. xxiij.q.iij. si habes. ff. q̃ō me. cā. merum. §. animaduertendū. vide q̃ō no. cē de simo. dilectus filius. A. glos. sicut. s̄. e. Nō intelligas de ijs q̃bus in mente sua hoc placet: & ratum habent: & cōsentiūt: vel p̃hibere possent & nō faciūt. cē de sen. exco. quāte. Hoc etiā teneas q̃ a nullo fideli vel infideli debes vsuras exigere & si exegeris: teneris restituere. fm Ray. ¶ Quid q̃ si a Judeo vsuras exegeris? Soluēdo & reddendo ei liberaris. Cōuenientius tñ est vt inde autho: itate ecclesie satisfacias christianis: a q̃b⁹ fortsitan idē iudeus vsuras extorsit. ar. eo. q̃ legūtur & no. cē de vsu. q: frustra. vel quib⁹ est alias obligatus. & sic eris liberatus. ff. de nego. gest. soluēdo. &. l. cū pecunia. ℞. xiij.q.iiij. ab illo. vbi dic. Ambro. Ab illo exige vsuram: cui nocere merito desideras. Sed illa litera legit negatiue. fm glos. q: sicut nulli debes nocere: sic a nullo debes petere vsuras. Nullo modo talem intellectum patitur illud. c. quū dicatur ibi Cui iure inferunt arma: huic legitime auferuntur vsure. quē bello vincere nō potes: ab hoc vsurā exige. quē non fit crimē occidere. sine ferro dimicat: qui vsuras flagitat. Sine gladio se de hoste vlciscitur: q̃ fuerit vsurarius exactor: inimici. Ergo vbi ius est belli: ibi ius vsure. Nec vsura maior est q̃ rapina: q: & rapina dr. xij.q.iiij. siquis. Immo rapina amplior punit⁹ q: in quadruplū. xij.q.ij. cum deuotissimā. Sed q̃ō auferrur ab hoste in iusto bello nō dr. rapina: sed licituz. xxiij.q.v. dicat. Ergo pp̃ie dr. vsura q̃ capit ab hoste cui iuste bellum indicit. sed q̃d fit licitum p̃ istud. c. ab illo. Et in hāc opinionē potius declinat glos. q̃ in aliā. & Guido magr meus & ego cum eo. vt saluetur istud. c. Ambro. Et ita erit iste casus specialis vbi licite recipitur vsura: cum alijs q̃ no. xiiij.q.iij. in summa. & cē de vsur. cōquestus. facit ad istū intellectū q̃ō legitur & no. xxiij.q.vj. iam vero. & q.iiij. debet hō. Sed pone q̃ vsurari⁹ multa lucratus est cum vsuris: nūc rediens ad cor: peniter: nūq̃d etiam tenet restituere lucrū q̃ō fecit cuz pecunia vsuraria? Ita videt. q: que ex radice infecta p̃cedunt: corrupta sunt. xiiij.q.v. neq. xvj.q.iij. si sacerdotes. in fi. & faciūt que le. & no. cē de vsur. cū tu. §. fi. & difficile est vt bono peraganf exitu. &c. q.j. p̃nciparus. cē de accusa. qualiter. j. Ambro: osius. Siq̃s vsuram accipit: rapinā facit: vita nō viuit. xiiij.q.iiij. siq̃s. Et Hieron⁹. Usuras querere vel fraudare aut rapere nihil interest. Sed in rapina & furto ad h̄ videt teneri. cē de resti. spo. Quis. q̃ & in vsura. Solutio. Qui nimis emungit: sanguinē elicit. P: ouer. xxx. iiij. dist. deniq̃. Dicēdū est q̃ nō tenetur nisi ad restitutionē eoz que a debitore erro: sit: vel occasione sortis recepit: pacto vel intentione corrupta p̃cedēte. cē de vsur. soluit & forte eriā expēsas moderatas & operas suas deducere potest. vt in his mitius agatur cū vsurario q̃ cū raptore. Est tñ tutū p̃silium q̃ post restitutionē vsure factā de alijs de q̃bus tenet forte: p̃pter p̃missa peratur venia ad cautelā. fm Ray. Alij stat indistincte p̃mo dicto. Dicas fm Osti. mediā viam tenēdam. q̃ tenent ad restituendas expensas & interesse debitoris. in quo quidē lucrū & damnū suū computandū est: sicut saris exp: esse legit. ff. de eo q̃ō certo loco. l. iij. §. pe nulti. & fi. &. l. seq. Nec ēm video quare interp̃tatio Ray. fit p vsurario facienda. Sed neq̃ video quare debitor vltra interesse suū possit petere totū lucrum. Hoc ēm esset suū repetere cum vsuris. q: quicquid forti accedit: vsura est. Matth. xxv. & Luc. xix. xiiij.q.iij. plerique. Et quia q̃ō lucratus est fenerator: de vsura siue denarios siue aliud nō est vsura. vt dicit in pecunia habita de re furtiua. vt no. s̄. e. ℞. sed eriam nullo. Sed nūquid vxor & familia vsurarij tenentur ad restitutionem? Dic⁹ dut no. in rapina. s̄. e. ℞. quid ergo faciet vxor. & seq. & dixi. s̄. vbi tractaui de peccatis mulierū. §. feminarū. ℞. xciiij. in ar. xlvj. ¶ S Quid

Aleatoꝛ reo.

de lusoꝛibus siue aleatoꝛibus? Et quidem de talibus si clerici sunt: magna vindicta sumi debet. Unde in canonib⁹ apostolo:ū. Episcopus aut p:esbyter aut diaconus alee aut ebrietati deseruiens aut desinat: aut certe deponat. (alꝫ dānetur.) Subdiaconus aūt lector aut cantoꝛ: similia faciēs: aut desinat: aut cōmunione p:iuetur. Similiter etiam et laicus. xxxv. di. eps. Hodie vero idem videtur in subdiacono. ar. eē de seruis nō oꝛ. miramur. Et hoc autem qō dicitur in dicto canone deseruiens: notari pōt assuetudo ⁊ frequētia nimia. Sic ergo si hoc nō ducit in consuetudinē. non punietur. ſm Ray. Et hoc inuit glos. p:e. c. episcopus. que incipit. i. valde seruiens. Et qō ibi dicitur desinat: potest colligi ꝙ ⁊ si hoc in consuetudinem duxerit: ⁊ admonitus destiterit: pena vitabit in foꝛo contentioso: licet debeat agere penitentiā de peccato cōmisso. ſm Ray. Ex illis aūt verbis dānetur ⁊ cōmunione p:iuerur: habes ꝙ peccatū est mo:tale. nam p:o leui crimine nō imponerentur tales pene. ſm Ray. xj. q. iij. nemo. Dubitatio non est ꝙ nedum ludus assiduus peccatū moꝛtale reputatur: sed que ⁊ ab eo oꝛiūtur. xvij. peccꝫ q̄ scripsi ſ. §. vlti. generaliter. ⁊ ff. de alea. l. fi. in fi. ⁊ l. greca. aleaꝝ vsus. que vsq̄ ad. l. annos repetitionē admittit. Ray. vero distinguit. vel aliqs ludens voluntarius ⁊ ex cupiditate amiserit: ⁊ talis nō potest repetere. ⁊ si lucretur: saltē in iudicio anime: tenetur restituere. vel coactus: inuitus: vel attractus: ⁊ p nimiā impoꝛtunitatem inductus: ⁊ si talis amittat: potest repetere. ⁊ si lucretur: nō tenetur restituere. debet tn̄ pauperibus erogare. Et idem dixi de illo qui quū infirmus esset: causa recreationis modicū lusit: dum tn̄ alium inuitum nō compulerit. ar. ad hanc dist. p:e. c. non sane. eē de simo. dilectꝰ. R. ff. si q̄dru. pau. fe. dis. l. j. §. cum arietes. C. ad. l. iuliā de vi. pu. quoniā multa. ff. ad. l. aqui. si ex plagi. §. raberiꝰ. rius. Hoc obſ. si dicat luſoꝛ ꝙ nō fecit iniuriam primo qui voluntarius lusit. nam inuitus ⁊ nolens amisit: ⁊ iste ludus ꝓhibitus est per. l. ⁊ cōtra deum est. ergo illicite acquisiuit. ⁊ ideo ex tali titulo etiam ꝓscribere nō poterit. ar. eē de ꝓscrip. c. fi. Iniustus em̄ titulus et illicitꝰ p:o nō titulo est habendus. ff. de petitio. here. nec nullā. C. de agri. censi. ⁊ co. quēadmodū. li. xj. Sed ⁊ sunt psone q̄bus est restituendum indistincte quicq̄d ab eis in ludo lucratum est siue exto:tū est. puta furiosi ꝓdigi minoꝛes xxv. annis ⁊ maxime pupilli. Item mēte capti surdi muticeci ⁊ moꝛbo perpetuo laboꝛantes. quibus tutoꝛes ⁊ curatoꝛes dandi sunt: ⁊ sic per se etiam p:op:ia non libere administrant. ff. de ꝓcstula. l. j. in fine. ⁊. l. iij. insti. de cura. respon. j. ⁊ se. Idem de monachis ⁊ claustralibus. ar. xij. q. j. nolo. ⁊. c. nō dicatis. eē de statu. mo. cum ad monasterium. Idem in vxoꝛe ludente res mariti. ⁊ in filiofamilias ludente res paternas. ⁊ in administratoꝛe ecclesie ludente res ecclesie: que pauperū sunt. xvj. q. j. qm̄. In quibus casibus tutoꝛi vel curatoꝛi: abbati: marito: patri: et ecclesie erit restitutio facienda. ſm Ray. Quecūq; sit intentio standuꝫ est ei qō dixi. §. ñ. ſz hodie fere. q: ex equo ludus illicitus est ⁊ repꝛobatus: bono animo fieri nō potest. ar. ff. de furtis. in furti actione. in fi. eē de reg. iur. estoꝛte. Si ergo dicat quis ꝙ hoc faciat bona intentione: vel causa recreationis: aut ludat sine denarijs: ex equo ludit ad aleas. vel tarillos: aut accipiat vnū ludum de non repꝛobatis si velit facere sponsionem: alioquin in iudicio contentioso ad minus nullatenus ei credam: qn̄ ex cupiditate hoc faciat: quia in maioꝛi parte sic fieri cōsueuit. ar. ff. de legi. nam ad ea. ⁊ eē de decl. c. j. ⁊ de censi. ea que. ⁊. c. ex parte. De isto ludo no. in p:e. c. eps. ⁊ de vi. ⁊ hone. cleri. clerici. ñ. ⁊ de excef. ꝓla. inter dilectos. ⁊ per Innoc. de immu. eccle. quia pleriq;. Et de peccatis q̄ in eo cōmittuntur dixi. §. vbi tractaui de peccatis clericoꝝ. §. vlti. ñ. xvij. in ar. xxix. ¶ Quid de negotiatoꝛib⁹? Nota ꝙ q̄dam sunt negotia in se ⁊ ex natura sua illicita: sicut vsura/simonia/meretricū ⁊ similia: que sine peccato mortali exerceri nō possunt. ⁊ hoc nō solum clericis/sed ⁊ laicis ⁊ cunctis hominibus sunt penitus interdicta. ⁊ oēs obligantur ex quo sunt doli capaces. xiij. nec hoc quēꝫ. j. q. j. reperiūtur. lxxxviij. dis. fornicari. eē de delic. pu. c. j. de iure iuran. ⁊ ſ. ch:istus. §. quedā alia sunt negotia que ex natura sui nō sunt inhonesta: sed ex adiuncta causa: pura ex persona/ex loco/ex tēpoꝛe/ex iniusto exercitio/ ⁊ fraudulenta intentione/ ⁊ deceptione. vt venditio/locatio ⁊ similes contractus. ⁊ quasi ꝓtractus/vt tutela/cura negotioꝝ gestoꝝ/ ⁊ similes. in quo membꝛo ⁊ oia mechanica sicut sunt artes textoꝛie/ sutoꝛie/ ⁊ similes includunt. hec ex psona clerici inhonesta sunt. Quia nemo militans deo implicat se negotijs secularibus. ñ. Timo. ij. xxj. q. iij. per totum. ꝑs. lxx. Quoniā nō cognoui negotiatiōes sicut habet vna trāslatio. alia habet litꝰ/naturam. introibo in potentias oñi. lxxxvij. dist. q̄m. ſm hoc intellige. eē ne cleri. vel mona. c. j. laicis aūt licita sunt. lxxxvj. dist. peruenit. lxxxviij. di. fornicari. ¶ Et sunt tn̄ casus in quibus hec secularia negotia etiā clericis sunt concessa. ¶ Primus est in clerico habente iurisdictionē ecclesiasticam nē iuste deꝓpꝛalem. xj. q. j. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. experientie. lxxix. dist. iudicauū. nisi ne eē ne cleri. vel mona. eps. lib. vj. ¶ Secūdus vbi iudex secularis negligens est circa iustitiam reddendā inter subditos. talem em̄ pōt excōmunicare ecclesiasticus iudex. xiij. q. v. administratoꝛes. eē de fo. cōpe. licet. ⁊. c. ex reuere. excepta sanguinis vindicta. eē ne cleri. vel mo. sententiam. quā tamen in casu potest p alium exercere. vt p:e. c. eps. de ꝛbo. signi. nouitius. cum ibi no. ¶ Tertiꝰ quādo agitur de tutela miserabiliū personaꝝ. quā etiam monachus tenetur suscipere. lxxxvj. di. puenit. lxxxvij. di. pertotum. lxxxviij. dist. c. j. ⁊. c. episcopus gubernationē. Et licet laicus cogatur recipere tutelā illius cui ab intestato succedere debet. insti. de legiti. patro. ture. in clerico sec⁹ est q̄ succedit ab intestato: q̄ nec recipere cogitur. vt p:e. c. peruenit. Sed nūquid qō. §. dixi monachum cogendum recipere tutelam miserabiliū personaꝝ: indistincte verus est. Non videt. q: nec eps nec monachus debent tutelam gerere. in aur. de sanc. epis. §. deo amabiles. coll. ix. sed illud eorum est ꝑ canones sup:adictos. hoc tn̄ adiecto ꝙ in monacho est abbatis authoꝛitas requirēda ar. xvj. q. j. monachi. Vel dic ꝙ testamentariā vel datiuā tutelam nullo modo possunt recipe. ⁊ sic pōt intelligi. lxxxiij. dec. fi. xvj. q. j. gnaliter. xxj. q. iij. cyp:ianus. Et qō dictū est de monachis/idem debet intelligi de canonicis regularib⁹ ⁊ alijs religiosis. ar. eē de postulā. ex parte. ⁊ de sen. excō. cum illoꝝ. §. j. ⁊. ij. ⁊. iij. Junge hoc qō no. in p:e. c. peruenit. ¶ Quartꝰ casus est qn̄ clericꝰ indiget nec habet alis vnde viuat. ar. p:e. c. puenit. ibi. auaritie causa suscipiunt. xcj. di. clericus. de ꝑse. di. v. nūq̄. ⁊ ne clerici vel mo. c. j. in fi. no. xiij. q. ij. in summa. Ex loco vero hec inhonesta dicuntur: quādo in lupanari vel alio vili voco hec exercenf. nā in talibus latebꝛis solent cōmitti adulteria: ⁊ nutriri hetaꝛice p:auitates. ad hec. ff. de iusti. ⁊ iur. l. penul. ff. de arbi. sicut dies. §. si arbiter. lxxxj. dist. in oibus. xxij. q. i. si quis sacro. xxxv. q. vj. ab isto. Nec obſ. qō dicit Ambꝛo. ꝙ lupanaria nō infamant castitatem. xxxij. q. v. tolerabilius. q: illud verū ē de ifamia iuris. Poꝛro semp remanet infamia. de qua. ñ. q. iij. §. notandū. ⁊. iij. q. vij. §. poꝛro. peccati: seu suspitio: que saltem ꝓpter alioꝝ scandala est vitanda. eē de no. ope. nūti. c. cum ex iniuncto. §. penulti. Sed ⁊ rone loci inhonesta est negotiatio in eccl'ia. vnde ⁊ dñs eiecit ementes ⁊ vendentes de templo. Matth. xxj. Marci. xj. Luce. xix. ⁊ Jo. ñ. lxxxviij. di. eijciens. xvj. q. vij. ⁊ hec j. q. iij. saluatoꝛ. ⁊. c. ex multis. ⁊. c. ementes. eē de immu. eccle. c. j. et

t.decet.lib.vj.de cele.miſ.grauí. in clemē. Ex tēpore etiā dicūtur inhoneſta: pſertim iudicia: ſi exerceantur in tenebris. qđ dic vt legitur ⁊ no. de of. dele. conſuluit. Et tēpore feriarum. eē de ferijs. c. ſi. Ex iniuſto aūt exercitio ſeu fraudulenta intentione inhoneſta dicūtur: quādo fraus in ipſis cōmittitur: vel vltra iuſtum ⁊ licitū modū extorquetur. vt ſcripſi. ſ. de peccatis mercatorū. in. §. expeditis criminibus. in ar. xliij. Item quādo plus venditur transeuntibus q̄ vicinis. eē de emp. ⁊ ven. c. j. quādo quis mētitur ⁊ dicerat vt carius vendat. vt ibi dixi. ¶ Quid ergo facient facerdos de pelliparijs/ſutoribus/pictoribus/piſtoribus/cauponibus/mercatoribus/⁊ ſimilibus/qui vir vendūt. vſ. nūmatas aliquarū rerum: q̄n ſcpies mentiantur vel decierent: ⁊ multis alijs modis ibi offendūt: ſ. ar. xliij. §. expeditis. ff. vj. nō dico de conſuetudie: ſed de lōgiſſima corruptela. Ad hoc dicendū q̄ quoties tale mendaciū dicunt: moraliter peccant. xxij. q. ij. primū. ⁊ quoties p mendaciū ſuuz p̄rimū decipiunt: vel carius q̄ debent vendunt: ad reſtitutiē nē renetur. vide qđ no. Inno. eē de immu. eccle. q̄ plerīq. Sinaūt ignoranter vel ex improuiſo/q: lingua habilis eſt/vel etiā ſciēter: ſed intendūt ⁊ ſciunt ſibi p̄deſſe illud: vt ſic ſe ſeruent indēnes: ⁊ proximis nō obeſſe: q: ſatis valet res p̄cium quo datur: ⁊ ſic nō eſt deceptio in valore nec in re: q: nō venditur nam p: alia: nec alio modo: tunc pōt dici veniale. ⁊ ſic pōt intelligi p. c. p̄imū. ſm Ray. Verūtamen exquo aſſidue ⁊ de conſuetudine mentiūtur: quicqđ dicat Ray. exequitare ⁊ benignitate: tñ de veritate moraliter videtur. ſicut ebrietas ſi eſt aſſidua: eſt mortale. xxv. diſt. §. alīs. ⁊ hic locū habet Aug. dictum. Nullum peccatum eſt adeo veniale qđ nō fiat criminale dum placet. xxv. di. §. criminis. Verū ſacerdos diſcretus debet tales in viam rectam inducere ⁊ dirigere quātum pōt: vt recto fine laborent: ⁊ rectā intentionē habeant: ⁊ ſine oi fraude officia ſua exerceant bona fide. Et conſulerem talibus q̄ de licentia epi ſui ſi ſanctus eſt (qđ hodie raro cōtingit) vel confeſſoris ſui querentis que dei ſunt: de licentia epi ſcirēt quārum poſſent lucrari in menſura bladi ⁊ vini ⁊ olei ⁊ ſimilibus: vel quātum p̄libra poſſent vltra q̄ emerent vendere in recōpenſatione laboris ⁊ alicuius lucri de quo viuerent: q: alias artem nō habent de qua viuant: ⁊ expenſarū. ⁊ ſi ſic venderent ſine mendacio: ipſos crederem eſſe in tuto quoad peccatū negotiationis. ar. eē de empt. ⁊ ven. c. j. ⁊ de voto. c. j. c. magne. §. fina. x. q. j. regenda. ⁊ ſic poſſet intelligi xxxviij. di. fornicari. Ji aūt qui hoc nō faciunt: ſine periculo viꝝ euadunt. ⁊ ſic intelligit qđ dicit Leo. Difficile eſt inter ementis ⁊ vendentis cōmerciū nō interuenire peccarum. de poſe. di. v. qualitas. ⁊. c. ſeq. ¶ Sunt eñ q̄nq; ſm Ray. quevir abſq; pctō exercentur. Negotiatio. Cura rei familiaris. Procuratio. Adminiſtratio. Militia. de peni. di. v. falſas. c. negotiū. xxv. di. qualis. lxxxviij. diſt. eſiciens. Adde ſextū ſm Oſti. qđ quaſi periculoſius eſt oibus. ſcz Aduocatio. de quo peccatis plene dixi. ſ. de peccatis ad uocatos. §. expeditis magiſtros. in ar. xxxvj. Sed ⁊ ſeptimū non omittas ſcz Epatus officiū quo nihil miſerius/triſtius/dānabilius/periculoſius eſt: ſi perfunctorie ſicut hodie cōiter/res agatur. xl. diſt. ante oia. ſicut late. ſ. dixi de peccatis eoꝝ. §. ſed vt ſciant epi. in ar. xx. licet hec duo membra ſub curatione ⁊ adminiſtratione in genere valeant cōprehendi. Et breuiter oia pertinentia ad vitam actiuam periculoſa ſunt q̄ ea que reſpiciūt vitam cōtemplatiuā. eē de renun. niſi cum p̄uidem. §. nec putes. et de regula. licet. ¶ Quid de ijs q̄ faciūt ballиſtas/arcus/lanceas/gladios/cultrellos/toricū ſiue venenū/ſotulares pictos/aurifrigium/taxillos ſiue decios/coronas de roſis/⁊ alia vana officia/de quoꝝ officioꝝ lucro viuūt vendendo ⁊ emendo? In talibus p̄cipue eſt intentio cōſideranda. nam ſi hec faciūt vt alius inde abutatur: peccant moraliter faciendo ⁊ vendendo. ⁊ etiam peccata ex his ſequētia iudicant talibus imputanda. ar. ij. q. j. notū. in fi. xj. q. iij. p: recipue. xv. q. vj. c. j. ad fi. xxvij. q. ij. ſi tu abſtines. Si vero dicat is qui talia exercet/q̄ habebat bonaz intentionē: q: credebat hoc alicui eſſe neceſſariū vel vtile: vel animū habuit indifferentem: vel de hoc nihil cogitabat: diſtingue vtrum res eſſet talis que ad humanum vſum pōt eſſe vtilis: ſicut arma in iuſto bello/cultellus ad ſcindendū panē vel carnes/vel aurifrigia vel picture ad ornatū eccleſie. xxj. q. ij. aurū. vel regum vel reginaruz vel magnatū. ar. op. xlj. di. nō cogantur. ⁊. c. parſitoniā. ibi. infucatū. i. p̄cioſum. ſm p̄imā expoſitione gloſ. qđ no. in ſumma. xxj. q. iiij. Et Cecilia auro tecta deſup: ⁊ veſtis Barptoleinei purpurea erat. vel quedā venena que ad ſanitatē coꝝ: poſis a medicis cōponūtur. ⁊ tunc nō peccat ſaltem moraliter hec faciēdo: niſi ex accidenti: ſcz ex piona ⁊ c. vt. ſ. dixi. ff. quid de negotiatoribus. niſi forte conſcientia ei dicret q̄ is cui vendit ad abutendū hoc q̄rit. xxiij. q. v. de occidendis. v. q. v. nō ois. Q2 ſi nullo vſui humano apta ſunt ſine pctō: vt aurifrigia ⁊ picture q̄ fiunt ad vanā gloriā tantū: ⁊ venenū malū ⁊ mortiferum: tūc peccant mortaliter talia exercendo/faciendo/tenendo/vendendo/vel alīs alienando. ar. l. que dicit q̄ ſiquis libellum famoſum inueniat: nō debet alijs oſtendere: ſed deſtruere. alīs peccat moraliter. C. de famo. li. l. vnica. v. q. ſ. p totum. ⁊ ad hoc optime facit. l. diſtinguens inter venenū bonū ⁊ malū: regulam adijciens q̄ flagitioſe rei. i. q̄ nullo modo per adiectionē alterius rei ſiue materie pōt eſſe vtilis vſui humano: nec emptio nec mandatū neq; ſo cietas valere pōt. vt. ff. de cōtrahen. emp. q̄ inde ꝓueniūt tali poterunt imputari. ⁊ ſic pōt intelligi illud generale. Qui occaſionē dāni dat: damnū dediſſe videt. eē de re. iu. c. fi. facit optime qđ legit ⁊ no. eē de iude. ita quoꝝ ūdam ibi arma cis ⁊c. ⁊ in gloſ. ar. clericum. ¶ Quid de facientibus eleemoſynā de alieno ſiue de illicitis acq̄ſitis? dic vt no. ſ. q. ſ. nō eſt putanda. eē de deci. ex trāſmiſſa. xiiij. q. v. in ſumma p tō. ¶ Y Sz nūq̄d monachus vel aliꝰ religioſus pōt facere eleemoſynā? Videtur q̄ nō. q: nec vo luntatem nec pp̄ium habet. xij. q. ſ. nolo. ⁊. c. nō dicatis. ⁊ hoc verū eſt de puro clauſtrali/nullum officiū/nullam adminiſtrationē habente. niſi hoc faceret de licentia abbatis/de rebus cōibus vel ſuis vſibus deputatis. ar. xvj. q. ſ. placuit. ⁊. c. monachi. eē de poſtu. ex parte. ⁊ de conſe: di. v. nō oportet. vel niſi videat hoiem ad mortem eſuriē rem. tunc eiñ hoc pōt facere de licentia ſummi ch̄iſti abbatis. lxxxvj. di. nō ſatis. c. paſce. q: in tali caſu ſunt oia cōmunia. xlvij. di. ſicut. nō obſtante contradictione abbatis inferioris. viij. di. que cōtra. xj. q. iij. q̄ reſiſtit. Si vero adminiſtrationē habet: tunc nō ſoluz pōt: ſed debet quicqđ ſupeſt pauperibus erogare. xij. q. ſ. q: tua. in fi. ⁊. c. aurum p: e. c. nō ſatis. ⁊. xlvij. di. ſicut. xvj. q. ſ. qm̄ quicqđ. ¶ Sed quid ſi religioſus vadit ad ſtudiū: vel in peregrinationē vadit de licentia abbatis ⁊ cōuentus. vt hodie. eē ne clerī. vel mona. vt periculoſa. li. vj. nūq̄d facere poteſt eleemoſynā? Dicas q̄ ſic. q: eoipſo q̄ abbas licentiauit ipm: videtur ei ceſſiſſe q̄ faciat oia bona que honeſti ſcholares ⁊ peregrini facere conſueuerūt. ar. ff. de ꝓcur. ad rē mobilem. ⁊. l. ad legatū. de of. dele. ꝓterea. ff. de iureiurā. l. ij. ff. de iudi. ſi longius. ita tñ moderate hoc faciat. ff. ad macedo. ſenatuſcō. Item ſi filius. §. qđ dz. cōſo: mādo ſe illis inter quos viuit. xij. diſt. illa. xlj. diſt. c. j. ⁊. iij. de hoc no. in p: e. c. nō dicatis. in gloſ. nūquid. ⁊. ij. q. vij. cuz paſtores. et de accuſa. ex parte. ¶ Z Quid de vxore: nūquid ſine licentia viri pōt facere eleemoſynā. Videtur q̄ nō. q: cum ſcandalo viri hoc facere nō debet. ſicut expreſſum legitur xxiij. q. v. quod deo. vbi de hoc. ⁊ q: nec votū pōt emittere ſine cōſenſu viri. xxxiij. q. v. vna. ⁊. c. manifeſtum. ⁊. c. no luit. ⁊ q: vxor pene eſt famula viri: ⁊ vir dñs ⁊ caput eius ſ. Coꝝ. xj. Ephe. v. xxiij. q. v. hec imago. ⁊. c. cum caput. et c. mulierem. Solutio. ſi habet res parafernales. i. p̄ias p̄ter dotem: pōt ⁊ debet inde facere eleemoſynā: etiā viro inuito. C. de pac. cōuen. hac lege. Sed ⁊ de quibuſdaz

An eleemoſynā poſſit monachꝰ facere.

An viro iſcio poſſit vxor dare eleemoſynā.

rebus viri de pane vino ⁊ similibus/ que bono ⁊ appro/bato more consueuerũt ad dispensationẽ vxoris prine/re: põt moderate dare p̃o deo: informans sibi ꝓscientiaz ꝙ maritus debeat hoc ratum habere: licet forte ore aliqñ ꝓhibuerit hoc maritus. Solent em̃ mariti p̃ohibere ta/lia ad terrorem. vt sic etsi nõ in toro/tamen tẽperent se a tanto. Potest etiã sibi informare cõscientiam ex qualita/te pauperis: de quo credit ꝙ si maritus eũ videret: ei po/rigeret. ar. instit. de obli. que quasi ex delicto nasc. §. pla/cuit. Sed ⁊ de licentia viri hoc põt ⁊ debet facere indi/stincte. Jn q̃ casu caueat ne sibi accidat sicut Berte: cui hoc in partibus Francie maritus suus q̃ mercator: et di/uersa erat ꝓcesserat: ⁊ ipsa mortuꝰ hec oia reliquit arbitrio viri sui: q: nihil voluit ꝙ eius/aia erogare. sed postea sup hoc requisitus respõdit Berte fualamait quãtum quale semꝑ ill. sesenait. Sinaũt oibus modis credit ꝙ marito displiceret si daret: nec põt suam ꝓscientiam informare ꝙ dare possit: nullatenus det cum scandalo mariti nec con tra volũtatem suam de bonis eius. q: tunc furtum esset. intellige p̃. c. q̃ deo pari. ⁊ hoc est verũ nisi pauperem videret fame mori: ientẽ. q: tunc dare posset eleemosynam de licentia summi sponsi. sicut. s. in ℞. si. sed nũquid mona chus. Nota i monacho. Et nota ꝙ sicut de rebus mariti nõ possunt dare eleemosynã: sic nec de rebus doralibus/ quarum dñs est maritus cõstante matrimonio. C. de rei ven. dote. C. de iure do. in rebus. ex de dona. ꝓpter nup. ꝙ vestras. ⁊ de vsuris. saluberiter. Nec de alijs q̃ lucratur de bonis mariti. q: que habet mulier/ p̃esumũtur esse de bo nis mariti. no. ex de in integ. rest. cõstituꝰ. in glos. scz pa ter. ⁊ de do. post dnor. c. ij. in glos. hoc intelligitur. Si aũt nõ de bonis mariti aliqua lucrarẽ. de illis põt eleemosy/nam facere: sicut de ꝓpijs ⁊ parafernalibus dictũ est. ar. ex de deci. ex transmissa. Item caueant vxores a menda cio: ne scilz quũ dederint eleemosynã/ mentiantur se non dedisse: forte ꝓpter metum viroꝝ: nec in tempore alẽ eter/na quã meruerant retributio cõmuretur. sicut legitur de obstetricibus. Exo. j. xxij. q. ij. si q̃libet.

Liceat ne filio/familias eleemo/synã da/re,

¶ Quid de filiofa/milias. Dicas ꝙ sic de castrensi. q: aduocatus vel ꝓcura/tor: et quasi castrẽsi. q̃ acquirit in castris. q: miles de pe culio põt facere eleemosynã. nã quãtum ad illud paterfa milias censetur. ff. ad macedo. l. j. §. fi. ⁊ l. ij. C. de inof. test. l. fi. de aduentitio aũt q̃ ꝓuenit ab extraneo: vel ꝓfecti/tio q̃ ꝓuenit a patre vt inde lucretur. q̃uis pmũ suũ fit quoad ꝓprietatem: scõm quoad spem successionis. ⁊ sic intellige q̃ quodãmodo dñs rerũ paternarũ etiam viuẽ te patre intelligit. instit. de heredũ quali. ⁊ diffe. §. sed sui nõ põt nec debet facere eleemosynã. sicut ꝓtime supra dictum est in vxore ⁊ in monacho: ⁊ in his casibus in q̃bus põt alꝰ donare: qui sunt quatuor. Nam iusta ratione mo tus causa mortis donare põt. Item si habet peculium ca strense: vt dixi: vel quasi. Item si habet liberã administra tionẽ peculij ꝓfectitij: ⁊ hoc ipm̃ spãliter ei concessum fit. Item vbi est filiꝰ comitis vel marchionis vel senatoris. alꝰ non. quãtumcũq̃ magnus sit ⁊ discretus. ff. de dona. filiusfamilias. rñ. j. ⁊. §. j. ij. ⁊. iij. Et si vouerat facere eleemosynã de peculio ꝓfectitio: ꝓsiderata qualitate ꝑsone patris ⁊ filij: ⁊ eleemosyne quãtitate põt reddere eleemo synã: nisi pater exp̃resse contradicat. Idem intelligas in vxore ⁊ mercenario porigenti modicã eleemosynã indi/genti. ar. ad hoc exp̃ressum. ff. de dona. filiusfamilias. §. j. ⁊. ij. ff. de lega. iij. si filie. l. xxj. dist. pasce. Decesit ꝓsuetudo etiam nã improbanda. ar. ex de dona. ceterũ. ⁊ de resta. relatum. ij. §. j. C Aa

Excõica/ti,

¶ Quid de ijs qui excõicati tpe excõ/municationis acquisierũt negotiãdo vel ex dono accipiẽ/do: Item de ijs q̃ alꝰ illicite beneficia ecclesiastica/vel ca stra/vel alia sunt adepti: ⁊ inde multa pceperũt: Et q̃dez tenent totũ restituere: si alias suas velint saluare. vt ꝓba tur ex de ere. ⁊ quali. ch. in bonc. ex de cle. excõ. mi. postula stis. de elec. ꝙ inquisitionez. de ꝓben. dilecto. in fi. de his q̃ fi. a p̃e. cõtinebatur. de iure pa. cũ dilectus. in fi. de simo. Matheus. de ap. pastor: alis. §. fi. Sed nũquid excõmuni catus obligat sibi aliquem ꝓrahendo: Non videtur: ad minus ciuiliter. q: sibi sunt cũ effectu oes actus legitimi interdicti. ex de sen. excõ. soler a nõnullis. §. fi. ar. de testi. licet ex quadam. j. rñ. de excess. ꝓla. inter dilectos. §. fin fi. Et oe ꝓuilegiũ legis ⁊ beneficiũ. in aur. de ꝓuid. do. be reti. muli. nõ ꝓstan. §. penulti. colr. viij. Nec heres põt insti tui. in aur. vt cũ de appel. cogno. §. generalẽ. ⁊ fe. colr. viij. Sed ⁊ oes contractus. Unde ⁊ alienatio ab eo facta irri ta est. ex de do. ⁊ cõtu. veritatis. ad fi. Sed ⁊ ois sibi parti cipatio interdicta. ex de excep. exceptionẽ. ⁊. c. pia. lib. vj. Se tñ alij obligare põt. Conditionẽ igitur sua deterio/ rẽ potest facere: nõ melio/rẽ. ar. ex de arbi. cum dilectꝰ. de iu dic. intelleximus. nisi forte defendendo se in iudicio. ex de excep. cum inter ꝓtiores em̃. Est igitur natura excõmunicati cõtraria nature pupilli. quia pupillus sine authoritate ꝓtioris potest sibi alium obligare: licet ipse nõ obligetur. q: sine authoritate tutoris li cet ei cõditionem suam face re melio/rem: sed nõ deterio/rem. vt instit. de autho. tu. rñ. j.

¶ Quid ergo si ex cõtractu inito cum excõmunicato rẽ/ potest excõicationis debeo sibi. c. libras. Dic de hoc vt no. xv. q. vj. nos. Tenet ibi Jo. ꝙ solutio facienda est excõica to. sed additio Bar. contra. sed Jnno. ⁊ ego cum eo tene mus cũ Jo. de do. ⁊ contu. veritatis. in fi. ⁊ faciũt ꝓ hoc que no. in additione seq. que incipit fm Osti. in summa de sen. excõ. ⁊ q̃ sit pena. ℞. Sed quid si dum aliquis esset obligatus fm Osti. qui ita no. in sua summa de pe. ⁊ re. §. q̃bus ⁊ qualiter. quasi ad fi. ℞. Quid de ijs qui excõmunicati. Nõ dicit de excõmunicatis nõ teneo. imo con tra. q: qõ faciũt excõmunicati extra iudiciũ ⁊ in rẽpotatibus/ tenet. ex de sen. excõ. soler. §. fi. lib. vj. ⁊ hec est senten tia Jnno. ex de cõsue. cum dilectus. in glos. suspensus. ℞. Item dicunt. ⁊ de ꝓcura. consulti. glos. j. in fi. vbi tenet ꝙ excõmunicatus cõtractus peragere põt. ⁊ de do. ⁊ cõtu. veritatis. in glos. excõmunicatꝰ. ⁊ de excep. pia. li. vj. glos. in iudicio. vbi tenet ꝙ emptiones ⁊ cõtractus ⁊ hmõi valent facta ꝑ excõmunicatum: etiã si publice vel solẽniter fit excõmunicatus. ⁊ facit qõ etiã ipse no. e. r. exceptione. ⁊. c. venerabilis. ⁊ de sen. excõ. si vere. in glos. hic colligit. Pro hoc etiam facit q: fm Jnno. excõmunicatus testari põt. vt ipse no. in p̃e. c. veritatis. ⁊ de sen. excõ. cum volũ tate. in glos. optime facit ꝑ Jnno. de here. excõicamus. §. credentes. ibi. ex tunc. ⁊ ibi. vt nec testandi liberam habe ant facultatem. ergo ante annũ testari põt. ⁊ tñ est ibi ex cõmunicatus. no. Ostiẽ. ꝓtra in p̃e. c. pia. ⁊ Bar. de vsur. quã q̃. li. vj. no. etiã de hoc ꝑ Archiẽ. p̃e. c. pia. ⁊ per Joã. an. ex de sen. excõ. decernimus. lib. vj. Vide etiam hoc qõ no. xv. q. vj. nos sanctorum. in glos. sed quid.

¶ Articulus. xlvij. A

Ed que forma ser/uanda est in restitutione illicite acquisi to: Hec/ vt semꝑ pmo satisfaciat spolia tis: vel damnũ passis: vel eoꝝ heredib⁹ regulariter si inueniri possunt. iñ. q. i. re/ dintegrãda. ex de restitu. spo. ꝙ totum. de vsur. cum tu. de homi. sicut dignũ. Et intelligas satisfactum ex quo ex cor de remiserũt: qualitercũq̃ satisfactũ fuerit: etiã si dona/ uit is cui erat restitutio facienda: licet aliqui ꝓtradicant: dum tñ sit ꝑsona q̃ donare possit. que donatio ex quo ꝑfec ta est/ postea ex penitentia nõ revocat. ex de dona. c. vlti. legitur ⁊ no. ¶ Dicunt tñ theologi quidã ꝙ si fenerator partem pecunie fenoris restituat ei a quo habuit: vel hei redi suo: ⁊ de voluntate eiusdem partẽ retineat: ꝙ nõ est liberatus nisi totum offerat. Sed tu dic ꝙ si ex pacto fit: liberatus nõ est. ar. ex de fimo. veniens. Sinaũt vsurarius vel raptor: partem liberaliter ⁊ sine pacto soluat et offe rat: ⁊ de alia parte miam petãt: et debitor: liberaliter dimittat: liberatus est creditor. nec tenetur vlterius ad re stitutionẽ; sicut nec reueretur si gratis recepisset gratis

ōblatuꝫ.eꝛ de fimo.dilectus filius.A.in fi.⁊.c.tua nos du
xit.xviij.diſti. de eulogijs.fm Boſ.Hic tamen bonus iu
dex ex certis cōiecturis motū ſui animi informabit. Nā ſi
debitoꝛ: eſt pauꝑ ⁊ inopſ:⁊ vſurarius diues ⁊ potens vel
raptoꝛ:non pſumo q̄ debitoꝛ: ipm vſurariū ex coꝛde libe
reꝛ.ſed hoc facit q: vltra recuperare nō pōt:⁊ vt illud rā
tillum q̄ offertꝛrecuperetꝛ:⁊ nō amittatꝛ. ¶Si vero de
bitoꝛ: ſit diues ⁊ potens:q̄ cōſueuit mimis ⁊ ioculatoꝛ:ib⁹
tantūdem de ſuo vel plus frequēter donareꝛ:pſumi pōt q̄
ex coꝛde hoc faciatꝛ. Item ſi aliqua honeſta perſona puta
eps vel ſacerdos hoc tracteꝛ:⁊ dicat debitoꝛ:i/Tantū fa
ciam tibi reddi ſi ex coꝛde aliud dimittis:nō decipias me
q: mediatoꝛ: ſum: nec creditoꝛem cuius aīe ſalutem q̄ro.
⁊ debitoꝛ reſpondeat ſe ex toto coꝛde liberare creditoꝛē:
quare nō dicam ipm liberatū nō video. Nec em̄ curo q̄li
tercūq; ſatiſfactum ſitꝛdūmodo ſit ſatiſfactū.ff.de pigno.
actio.ſi rem alienā.§.oīs.ff.de ꝛbo.ſig.ſatiſdationis.ff.q̄
ſatiſda.co.l.j.ff.de iureiurā.nō erit. īm.j.⁊.l.remittit.⁊ ar.
eꝛ de re iudi.qō ad ꝓſultationē. de iureiurā.c.ſi.c.veniēs.
c.q̄ntuallis.de trāſac.c.ſi.C.ſiquis aliquē teſta. phibu.l.
ſi de pe.⁊ re. deus qui.⁊.c.oīs.de iniurijs. in noſtra. in ſi.
Siqui moueantur in contrariū:hoc faciet odium vſura
rum.Quid em̄ ſiquis ex alia cauſa alij iniuriet̄ur:.⁊ q̄dez
hoc admittit quilibet theologus: q̄ conco:dia poſſit tra
ctari:⁊ pars eiꝰ qō debetur ex pacto remitti. alꝫ titulus
de tranſactionibꝰ eſſet inutilis.⁊ quare nō idem in vſu
ra ⁊ rapina:certe qui inimis emūgit:elicit ſanguinē. ꝓ:o
uerb.xxx.iij.di.denicq;.⁊ de renun.niſi cū ꝓ:idem.§.ꝓpter
malitiā.in fi. ¶Nec hoc ſcribo in fauoꝛem vſurarioꝝ. q:
nec eis adſtrictus ſum.ſed nolo a veritate rationabili re
cedere:vt quibuſdā theologis faueā:⁊ in deſperantiam
induci hoies:ac parem laqueū animabus.ad hec. xxvij.
q.j.de viduis.ij.Dicendū eſt ergo ⁊ tenendum q̄ pcibus
poſſit vel iuſſu iudicis ſine pactione partiū remiſſio fieri.
⁊ ſic dicam talem raptoꝛem vel vſurariū abſoluꝛ.vt.ff.
de his qui no.infa.furti.§.pactus.⁊ ſe.⁊ eꝛ de ꝓeben.niſi
eſſent.§.q: igitur hec oꝛdinatio.fm Oſtiē. qui ita no. in
ſumma de vſur.§.que pena.ℵ.quid ſi feneratoꝛ.cū ſeq.ℵ.
Hanc etiā ſententiā tenet Jo.an.eꝛ de reg.iur.peccatum.
in glo.ſ.q̄ dicit.li.vi.per.l.ff.quibus mo.pig.vel hypo.ſol
uitur.l.Item liberatur.in pn.ff.de accuſa.ſi rem.§. Qui
fatiſfactū. Archidiaconꝰ vero dñs meus ⁊ Dinus ibidez
tenēt q̄ ſi res erat reſtitutioni parata:⁊ tūc fiet remiſſio:
perinde habetur ac ſi res reſtituta eſſet.⁊ valet remiſſio.
⁊ ac ſi reſtituta eſſet/liberatꝰ eſt ille cui remiſſio facta eſt.
ar.ff.de dona.inter virū ⁊ vxoꝛ.l.iij.§.Sed ſi debitoꝛem.et
§.vlti.⁊.ff.de iure do.Liure ab eo.⁊.ff.ſi certū pe.l.ſingu
laria.circa fi.⁊.ff.de ſolutio.l.pecuniā.⁊.ff.de rei vendi.ſi
res.alꝫ ſi non eſſet res reſtitutioni parata:nō videtur va
lere remiſſio: nec ſpoliatus vel ille cui facienda eſt reſti
tutio eſt in integrū reſtitutus.q: reſtituere eſt rem in pri
mo ſtatu reponere.ff.de vſur.l.videamus.§.in fauiana.⁊
ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.vt reſtituas in quid.⁊.ff.
de verbo.ſig.cū pteroꝛ.⁊.l.plus eſt in reſtitutione.⁊.l.reſti
tuere.quia aliud eſt reſtituere:⁊ aliud remittere.vt.l.pte.
ꝓ:o pma parte op. faciūt.ff.de rei ven.l.iiij.§.ſoluiſſe. et
l.intra dies. Et quia ſatiſfactū accipimus p eūdez modū
quē creditoꝛ acceptaueritꝛ.ff.de pigno. actio.l.ſi rem.§.ſa
tiſfactum aūt.⁊ q̄bus mo.pig.vel hypo.l.ſ.§.item libera
tur.in pn.Et qō no. per Bar.eꝛ de vſu.q: fruſtra.glo.ij.

Iſta opinio benignio: eſt:ſed dñi mei tutioꝛ:q: raro re
miſſio voluntaria ⁊ libera eſt. q:nemo pecuniā ſuam de
facili iactare preſumitur.ff.de pba.cum de indebito.ſ.rñ.
eꝛ de renū.ſup hoc. Sunt aut̄ quidā caſus ſpecificati in
iure:vbi remiſſio phibita eſt:⁊ tūc nō valet.eꝛ de reſcrip.
ſtatutū.§.penul.in fi.li.vi.de cenſi.exigit.ad fi.li.vi. Sed
quid vbi nullius intereſt:tamen alꝫ aliquid illicite acqui
ſitum eſt:ita q̄ ſine peccato retineri nō poteſt:ſicut de ijs
in quibus cōtrahunt excōicati.fm opinionē Oſti.⁊.s.in
§.pce.in fi.⁊ in additione dixi.⁊ in officialibus grauanti
bus.Et vbi alicuius intereſt:tamē neſcitur res quis/vel
vbi ſit heres eius:eſt totū pauperibus erogandū.vt ex ꝑ
ſum eſt eꝛ de vſur.cum tu.vel etiam ſibi ſi egeat per ep̄m
qui habet hoc facere relinquēdum.eꝛ de iudeis.cum ſit.⁊
debent poni talia in pijs cauſis:⁊ maxime in alimonijs
pauperū/vel redemptionē captiuoꝝ.ar. eꝛ de pig.c.j.x.q.
iij.hoc ius.⁊ p:ecipue in villa.vel ſi villa neſcitur: i dioceſi
vbi talia cōmiſſa/autho:itate dioceſani. ar.lxxxviij.diſti.
eps gubernationem.x.q.j.regenda.⁊.c.ſeq.xxj.q.vij.qua
tuo:.⁊.c.ſeq.vj.q.iij.placuit.iij.q.vj.c.j.eꝛ de penis.c.ij.de
ſucceſ.ab inteſta.c.ſi.p:e.c.cum ſit.de rap.c.j.de teſta.ioan
nes.⁊.c.tua.⁊.c.nos quidē.⁊ in auꝛ.de eccleſiaſti.titu.§.ſi
autem redemptione.colꝛ.ix.C.cōmunia de ſucceſ.in.l.fre
derici.q̄ incipit oēs peregrinos.§.j.C.de epiſ.⁊ der.nulli
liceen.ff. ad municipa.qui ex victo.Sz ⁊ aliquoties red
dirur pecunia illi qui eam illicite dedit. vt eꝛ de fimo. ve
niens. ¶Quid ſi is q̄ tenetur reſtituere factus eſt nō ſol
uendo. Poteſt diſtingui: vtrū nihil oīno poſſit reddere:
vel poſſit aliquid/ſed nō totum: vel nō poteſt cōmode.ſ.
abſq; peri ulo ſuſtentationis ſue necnō vxoꝛis ⁊ familie.
Reſpondeo vbi nihil oīno poteſt reddere: ſufficit contri
tio ⁊ cōfeſſio ⁊ ꝓpoſitum quādo cōmode poterit.xiiij.q.
vj.ſi res.eꝛ de ſolutio.odardus. Nō verum eſt ſi nota eſt
paupertas.eꝛ de vſu.cum tu.§.penulti. Talis em̄ nec ex
cōmunicari debet:vt dicit.c.odardus.nec alia pena mul
ctari:vt dicit.c.cum tu. Sed qualiter intelligis q̄ ſit nota
pauptas:Et quidē quādo cedit bonis. Jdeoq; tali debet
ſacerdos cōſulere ſi de pauptate dubitat:q̄ cedat bonis.
vt p:e.c.odardus. Sz nūquid ſufficit hec ceſſio:ita q̄ nul
la ſit alia penitentia iniungenda: Non:quia nec ſolutio
vel ſatiſfactio facta etiam plenarie ſufficeret.vt no.ſ.ℵ.§.
p:oxi.ℵ.Quid ſi raptoꝛ. Nam licet ceſſio ſeu ſolutio q̄d
ſatiſfactionē leſionis ſeu iniurie p:oximi ſufficiat:adhuc
tñ nō eſt eccleſie ſatiſfactum nec deo ſicut alꝫ dicit eꝛ de
ſen.excom.cum deſideres.§.fi.g. Judex eccleſiaſticus et
ch:iſti vicarius.p iniuria in leſione.pri. facta deo q̄ pce
pit nō furtum faciendum. Exo.xx. Deutero.v.xxxij.q.iiij.
meretrices.in quo oīs iniuſta ⁊ illicita alieni occupario
ſiue acquiſitio phibetur.vt ibi.⁊.xiiij.q.v. penale.q̄ etiaꝫ
dixit Matth.xxij. ⁊ Mar.xij. Luce.x. Leuiti.xix. Diliges
primū tuū ſicut teip̄m. de peni.diſt.ij.charitas.j.p tranſ
greſſione diuini pcepti pdicti imponet penitentiam ſalu
tarem:⁊ ſic eccleſie ſponſe ch:iſti: cuiꝰ autho:itate hoc fit
⁊ ſpōſo ſuo ch:iſto ſimiliꝛ ſatiſfaciet. Et in hoc ſepe offen
dunt plurimi ſacerdotes: qui credentes ſufficere ſatiſfa
ctionem: nihil aliud imponunt p pcō cōmiſſo in contri
actiōe rei aliene.ſed ſimpliciter abſoluūt. Jn hoc etiam
ſepe delinquūt multi pcō:es: qui credūt ſibi ſufficere q̄
ſatiſfaciūt:nec tranſgreſſionē quā fecerūt/poſtea ꝓfitent
Sed certe ex q̄ ꝗs ſemel hoc peccatū cōmiſit: quāracūq;
pnīa ducat et nō ꝓfiteat (hoc cōtinens intelligas) in
nocens eſſe non definit.ſicut alꝫ dicit.l.ff.de rehibi.ac.
quis ſit fugitiuus.ff.de fur.qui ea mente.ff.vi bo.rap.nō
p:odeſſe. ¶Si vero non eſt ſoluendo oīno ſiue ſimpli
citer:puta q: pōt in partem ſatiſfacere: ſed nō pōt cōmo
de:tunc ſacerdos debet talem inducere ad contritionē ⁊
veram penitentiā peragendā.hoc modo dicat ei. Fili q̄d
vis eligere de his duobus: vel reſtituere id qō potes: et
penas gehēnas euadere/⁊ cum deo eternaliter gloriari:
vel nō reſtituere:ſed retinere: ⁊ in perpetuū cuz diabolo
toꝛmētis intolerabilibus cruciari:Si dicat q̄ eligit toꝛ
menta:inducat ad contritionē.ſi nullo modo pōt induci
apparet q̄ ei nō poteſt dari penitentia ſalutifera:nec ab
ſolutio fieri ſed cōſilium tm̄.eꝛ de peni.q̄ quidā.Sinaut̄
ex pncipio vel ex poſt facto per inductionē diſceret ſacer
dotis eligit penitentiā:⁊ conteritur de peccato:tūc dicat
ei ſacerdos q̄ emendet ſtatim vel intra certum tempus
quicquid poteſt cōmode emēdare:ⁿ de reliquo peratve
niam humiliter ⁊ deuote.ſi pōt ipſam inuenire: bene eſt.
ſi non poteſt:tunc cū voluntate illius cui debet ſatiſfieri

Quid ſi quis ſol uēdo nō ſit.

paulatim singulis annis vel mensib⁹ vel alijs tẽporibus emendet qõ poterit: vel cõponat vel conueniat amicabiliter cũ ipso leso vel spoliato: & de suis reditibus moderate ita q̃ vita sibi remaneat quosq; plenarie fuerit satisfactum assignando: vel seruiat ei p̃ residuo vel parte ei⁹. legit et not. eẽ de iude. c.j. glossa. iij. ¶ Quid si plures sunt et alij volunt dilationẽ concedere vel in totũ remittere: alij nolunt? Tunc debet ei sacerdos cõsulere q̃ vadat ad iudicem contentiosum: qui in ista discrepatiõe stabit maioris partis iudicio. Et intelligitur maior pars: primo respectu cumuli debitor⁹ nõ personaꝝ. Qõ si omnia eẽdia sint: erit humanior sententia. i. eorꝝ qui in dilatione danda cõsentiunt p̃referenda. ar. eorꝝ que leguntẽ et no. eẽ de p̃oba. ex literis. in glos. ficut. j. In quo quidẽ non distinguitur inter hypothecarios & chirographarios creditores. nec ex dilatione ad p̃scriptionẽ tempor⁹ alique p̃iudiciũ creditor⁹ ibus generatur. C. qui bo. ce. pos. l. fi. ¶ Qõ si nullam potest inuenire miserico: dia: tũc absq; dilatiõe tenet satisfacere: vel bonis cedere. quia talis peccator: semper est in mora. ff. de conditio. fur. in re fur. & ar eẽ de simo. cum in ecclesie. & legitur & no. c. ti. matthęus de testa. filius. maxime vbi lesi egent & fame pereunt. ar. de p̃se. dist. iiij. venerabilis. & c. seq. & c. ne qõ abstit. & di. v. baptizati. semp eñ vitanda est mora vbi timetur periculum. vt ibi. & xxviij. dist. de sy: acusane. & de elec. cum inter vniuersas. & c. ne p̃ defectu. ¶ Sed quid si nõ imminet tale periculum: & is qui tenetur nõ põt induci ad restitutionẽ statim faciẽdam: nec is cui debet fieri restitutio ad dilationem aliquã concedendã? Puto q̃ discretus sacerdos põt suam p̃scientiam informare ex eo q̃ intendat geror⁹ vtiliter negotiũ creditor⁹. Nam si videt q̃ non põt aliter recuperare in perpetuũ: vel nõ ita cito: vel non ita cõmode: põt recepto iuramento & alia sufficienti cautione si habere põt dilationẽ p̃cedere sub hac conditione si hoc adimpleuerit intra terminũ constitutum/absoluere peccatorem. vt sic creditor qõ ei debetur recuperet: & peccator nõ recedat a p̃sbytero desperatus. cõp⁹obantur hec ff. de nego. gest. soluendo. ff. de minoribus. ait p̃tor. §. j. ff. de pigno. actio. solutum. §. solutam. ff. de solutio. soluere. Sed pone q̃ guerra fuit inter duos milites vel p̃incipes vel duas ciuitates vel castra: & hinc inde iniusta: multa etiam dãna hinc inde data sunt: postea facta est pax inter ipsos: & dãna hinc inde data remissa: nũquid hec remissio extenditur ad hoies & validitores vtriusq;? Non videtur nisi & de eor⁹ p̃sensu fit facta. ar. C. de transac. l.j. & l. transactionis placitum. & l. p̃eses. & l. vbi pactum. eẽ de ma. et obe. c. fi. ff. de transac. l. iij. & l. qui cum tutoribus. & l. nulli. ff. de pac. si vnus. §. pacta. ff. & in summa. & l. si cõuenerit. vel nisi forsan alr non posset haberi pax: vbi quidem vtiliter partis geritur negotium vtriusq; & sic põt itelligi. ff. de pac. conuentionẽ. alr quomodo possum remittere ius hois mei: quũ nec possem ab eodem tantũdem extorquere sine rapina: vt pater in ijs que no. ff. eo. in. §. pri. ff. & de questis. ¶ Quid de illis qui simul furtum committunt vel rapinam: nũquid quilibet põt absolui restituendo id qõ ad eum pueniet: quum nec ad aliud induci possit: vide qõ dicti. ff. e. §. primo. ff. quid si neuter raptorum. & p̃cedẽ. ¶ Sed nũquid ille qui nihil põt restituere de alieno/rapina/vel vsura/vel p̃cussione/vel fraude: tenetur culpam suam dicere: & veniam petere ab illo cui damnum intulit? Dico q̃ sic. si dãnificatus scit q: iniuriam sibi fecit in reb⁹ eẽ de iniurijs. si leserit. vt li. nõ cõte. accedens. Debet eñ sibi satisfacere de eo qõ potest: postq̃ nõ põt de rebus: de verbis. sicut dicit dñs Matth. v. Vade recõciliari fratri tuo. ¶ Si p̃dictam formã restitutionis quã posuit contenat peccator: non est ei securitas p̃mittenda. q: non dimittitur peccatũ nisi restituatur ablatus. xiiij. q. vj. si res. Jdeo p̃siderare debet talis verba Aug. dicentis. Nihil vilius vel miserabilius: q̃ p̃pter nummũ/deum contẽnere. Nihil enim p̃dest hoi si vniuersum mũdum lucretur &c. Matth. xvj. Luce. ix. eẽ de fimo. matthęus. in fi. Faciet q̃ posse suũ dum viuit/dum sanus est/& tutus recedit & securus. xxij. q. ij. faciat. de peni. dist. viij. c. j. & ij. ¶ Hec autẽ in summa notent et retineant sacerdores: q̃ fm q̃ maior: vel mino: fuit fraus vel dolus vel violentia: mino: vel maio: debet esse discretio iudicãtis. & vbi maio: apparet contritio: maio: est venia vel remissio misericor: duer facienda. de peni. dist. j. mensuram. Sed etiam quia quasi totus mũdus vel fere/libenter occupat alienum: & difficulter restituit. vnde hoc vitio quasi totus est irretitus: q: a maiore ad minorẽ omnes auaritie studentur: & omnes sequũtur retributiones. Esa. j. Piere. vj. & viij. sic debet sacerdos equitatem rationabilem seruans per mediũ currere. ne se veritate vel remissione nimia aliquos sibi cõmittentes desperatos vel nimis securos relinquat. & sic peri re faciat quos ad rectam viam ab inuio discreta equitas poterit reuocare. eẽ de transac. c. vlti. Jnstruant etiam rapt⁹res & oẽs iniuriator⁹es ac eor⁹um cõplices medici animarum & spũales iudices: vt super ijs quos offendũt humiliter veniam postulent. ne illi remaneant in rancore/& potius hinc & inde sic ex toto cor⁹deo non ficto sed vero. Matth. xviij. & vj. xxiij. q. iij. si illic. sibi ad inuicem remittant omnia: vt a patre celesti peccator⁹um suor⁹um remissionem plenariam valeant obtinere. iuxta id. Remittite & remittetur vobis. Luce. vj.

¶ Reper⁹ium super restitutione. B

Circa hoc etiã sciẽdum est q̃ vbi restitutionis locus est nõ sufficit cautionẽ dari: nisi impossibilitas sit in causa. sup quos vide qõ legit & no. eẽ de of. ord. psenti. li. vj. in glos. Jo. an. que incipit & sic. & no. eẽ de vsur. q: frustra. glos. ij. Jtẽ no tandũ q̃ restitutio rerũ in for⁹ p̃entioso q̃nq; fit in simplũ: & b sufficit in for⁹ pnie. xiiij. q. v. nõ sane. q̃nq; i duplũ xxxix. di. decẽter. xij. q. ij. in legib⁹. q̃nq; in q̃draplũ. c. q. cũ deuotissimã. Q̃nq; in. ix. partib⁹. xlvij. q. iij. q̃squis. Cals est. c. si q̃s domũ) Q̃nq; in vndecuplũ. xij. q. ij. in legibus. ¶ Jtem p̃ iniquã sniam spoliatus debet restitui. eẽ de p̃cura. ex insinuatione. Et p̃do est restituendus. eẽ de restispo. in lris. iij. q. j. §. placet. Et restitutio debet fieri cũ fructibus p̃ceptis: & qui p̃cipi poterunt nõ solum de amissis. eẽ de resti. spo. cõquerente. & c. grauis. ¶ Jtem quũ res non põt restitui: in equivalenti debet fieri restitutio. eẽ vt li. pen. ecclesia. ¶ Jtem res que subiacet restitutioni: nõ põt alienari. no. Jnno. de elec. q: ppter. ¶ Jtẽ he nõ peniter q̃ ablatũ nõ restituit quũ põt. vt sepe dictum est. vt xiiij. q. vj. si res. xxiij. q. viij. pessimã. de rap. c. ij. de pe. dis. v. falsas. Qui rem alienã cõsecrat: nõ rem sed estimationẽ rei restituet. xiiij. q. vj. coperim⁹. ¶ Jtẽ eccl'ia non d⁹ rem suã recipere cũ augmento. xij. q. ij. fraternitas. Jtem res ablate ipsi ecclesie ppter delictũ plati ipsi ecclie sunt reddende. xvj. q. vj. si epm. Jtem cõitas vel ciuitas tenet cogere ciuem ad reddendũ aliena. xxiij. q. ij. dom⁹. ¶ Jtem nõ habens vnde reddat: nõ tenet in for⁹ pnie: sed vbi tenebat de maleficio alis in for⁹ p̃entioso cor⁹aliter castigatur. xiiij. q. vj. c. j. Et postea nõ redder: eñ ad for⁹um pinguioẽ puenerit. no. eẽ de homi. sicut dignus. glos. alis inanis. & Jo. an. eẽ de reg. iur. peccatũ. lib. vj. Jo. ptra no. in hoc. c. in glos. ergo adhuc. sed sto cũ pmissis ppter rationẽ quã ponit Ber. in p̃e. glos. Et p̃ceps est criminis q̃ fouet aliena nõ reddentẽ. ibidẽ. ¶ Jtẽ accipiẽtes respalia/ad restitutionẽ tenenẽ. & si ptra clericos fiat excõicationem incurrũt. eẽ de iniurijs. & si pigno⁹ationes. lib. vj. ¶ An de dãno dato p̃ seruũ teneat dñs. eẽ de obli. ad rat. c. j. per Jnnocen. ¶ An dans dãni occasionem damnũ videatur dedisse. Et damnũ qõ ex culpa sua p̃cedit: sibi debeat imputari. Et an in eadem sit pena dãs occasionẽ dãni q̃ faciens. eẽ de iniurijs. c. fi. de resti. ficut. de p̃cel. p̃e. q: de homi. de cetero. vj. di. c. j. l. di. studeat. c. sepe. c. clericum.

Tertio nunc ad go oīs illicita alienie rei vsurpatio. xiiij. q. v. penale. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊ ideo quicūq; cōrrectat rē aliēnā inuito dño furtuz cōmittit: ⁊ ad restitutionē tenet. legit ⁊ no. eī de elec. dudum. ij. Uñ ⁊ qui minima furat. i. contra voluntatem domini tollit: ad restitutionē tenetur. Uñ confessores pueris ⁊ alijs accipientibus fructus arboꝝ vel ligna vel aliud quodcūq; comestibile vel vsibile quantumuis modicū: etiam ad valoꝝem vnius denarij restituere debēt facere fieri. xiiij. q. vlt. c. vlti. īnsti. de rerū diuisio. ℣. gallinarū. Grauius tamē punit furtum ex auaritia cōmissum: q̄ ex inopia. xij. q. ij. fraternitas. Unde ⁊ prelati dilapidatores rerum ecclesiasticarū / fures sunt: ⁊ ad restitutionē tenent. ꝛ. q. ij. c. vlt. eī de elec. ℣ sicut. Unde ⁊ qui per ostium nō intrat ad beneficium: fur est: ⁊ ad restitutionem tenet fructuum omniū quos recepit. xxiij. q. iiij. tres personas. eī de elec. dudum. ij. Et adde q̄ no. s. ℣. quib⁹. ver. j. cū ver. se. in ar. xlvij. Unde ⁊ fures clerici auctoꝝitate superioꝝ possunt incarcerari ⁊ toꝝmētari quousq; res exquirantur. v. q. v. illi qui. xiiij. q. vj. c. j. ⁊ de pe. c. j. eī de appella. dilectis. ⁊ depositi. i. xxxj. di. presbyter. Et qui percipit fructus beneficij quo priuatus de iure est: fur est: ⁊ ad restitutionē fructuum tenet. vt diri prꝝime in alio casu per ca. ℣. dudum. ij. ⁊ no. per Jnno. de prebē. de multa. ¶ Uerum q; materia restitutioꝝis latissima est: nec posset breuibus cōprehendi: et predictis. s. quibusdā casibus vtilib⁹ et quotidianis magis necessarijs pꝝo alijs remissiōes facio. De materia ergo restitutionis vide Jnno. eī de resti. spo. olim illo. ⁊ de appel. dilectis. de iureiu. ficut. ⁊ j. de imm. ec. quia plerīq; de homi. ficut dignum. de furtis. qui cum fure. de vsu. cūtu. ⁊ per alios per Ray. in summa sua in secundo li. in ti. de incēdijs ⁊ furtis. vsq; ad fi. libꝝi per Ostien. in sum. de penitētijs. ℣. fi. in titulis de raptoꝝibus / ⁊ de furtis / ⁊ de iniurijs / ⁊ de restitutione spo. eī. Et. xiiij. q. v. c. vj. ⁊ xvij. q. iiij. per totū. vj. q. ij. placuit. xij. q. ij. in antiquis. ⁊. c. in legib⁹. ⁊ de pe. di. j. vulgaris. ⁊. l. aut facta. de cō. di. v. discipulos. iij. q. j. per totū. ¶ Expedito statu apostolico sub quo posui crimina ⁊ peccata ⁊ defectus membꝝoꝝ ecclesie militātis: ⁊ sub quo tractaui plenissime in prima parte statum ecclesie apostolice: ⁊ statum papalem apostolicū: ⁊ statum episcopoꝝ successoꝝ apostoloꝝ. xxiij. dist. quoꝝ. ⁊ planū ruinā eiusꝝ in ista secūda parte nunc ad statū martyꝝ transeamus.

¶ Articulus. xlvij. A

Tad sanctam matrē ecclesiā vocem dirigēs / scisciꝝ: ab eadices. Ubi sunt martyres tui o eccl'ia sancta christi sanguine dealbata ⁊ expurgata ⁊ mūdata lauacro aque in verbo vite? Eph. v. Spōsus tuus spōsus sanguinis est. Exo. iiij. Sanguis ei⁹ ornauit genas tuas: vt appareas rubicūda christi sanguine passionis rubicundi in ea. Cañ. v. Tui martyres inclyti in sanguine agni suas stolas consueuerūt dealbare. Apo. xvij. ⁊ sanguine ꝑpꝝio christi sanguinē recōpensare: ⁊ te in suo sacro sanguine cōsecrare. xxvij. di. sacrosancta. ⁊ super cementū sacrosancti sanguinis te edificare: ⁊ vtrūq; postē ruū ⁊ supliminare suo sanguine linire. id est affectu ⁊ intellectū. vide de consecra. dist. ij. quid sit sanguis. ¶ B Et ynteresim q̄ est iudiciū cōscientie. vt perrāscūtis angeli euaderes percussurā. Exo. x. ⁊ p tui spōsi ⁊ eoꝝ sanguinē ꝓpꝝiū introires semel in sancta sanctoꝝ redēpta sanguine dñi ⁊ seruoꝝ. Heb. ix. Spōsus tuus septies pꝝo te sanguinē suū fudit. In circūcisione. Luc. ij. Oratione post cenā. Luc. xxij. Flagellatione. Jo. xviij. Mar. xiiij. Capitis spinarū coꝝonatione. Jo. xviij. Manuū apertione cū clauis / ⁊ pedū perfoꝝatione. Luc. xxiij. Lateris apertione. Jo. xix. sicut fuerat figuratum. Nume. xix. de virtula rufa: scz carne christi cui⁹ sanguine septies aspergebatur tabernaculū. ps. xxj. Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos. vt intingaꝫ pes tuus. i. affect⁹ in sanguine in passione christi. Tu em ecclesia benedicta es ille ager acheldemach. i. sanguinis ꝑ quo illi. xxx. denarij q̄ fuerunt pretiū sanguinis dñi: dati sunt in sepulturā peregrinoꝝū. Mat. xxvij. ⁊ Act. j. quia vere peregrini sumus. s. Per. ij. sepulti. Roma. vj. in re ecclesia per moꝝtificationē. ij. Coꝝ iiij. coꝝporis illius sacri sanguinis agni per cōpassionem ⁊ crucis baiulationem stigmata retinētes. Bal. vj. Unde Aug. Prouidentia autem dei factū puto vt pretiū saluatoꝝis non peccatoꝝibus sumptū prebeat: sed peregrinis requiē submistret. vt iā exinde christus ⁊ viuos sanguinis sui passione redimat: ⁊ moꝝtuos pretiosa passiōe suscipiat. Pretio ergo dominici sanguinis ager figuli cōparatur. Legim⁹ in scripturis ꝙ totius generis humani salus redēpta sit sanguine saluatoꝝis. s. Per. j. Apoc. j. Ager ergo iste mundus hic totus est. Matth. xiiij. Figulus autem qui mūdi possit habere dominatū: ipse est qui vascula nostri coꝝporis fecit de limo. Gen. ij. Isti⁹ ira ꝙ figuli ager christi sanguine emptus est peregrinis. Peregrinis inquā qui sine domo patria ⁊ toto oꝝbe exules iactabātur: requies christi sanguine ꝓuidetur. Istos autē peregrinos dico qui renūtiantes seculo ⁊ nihil possidentes in mūdo. Matth. xix. in christi sanguine reḡescunt. ps. iiij. In pace in idipsum dormiā ⁊ requiescā. Sepultura em christi nihil est aliud q̄ requies christiani. Consepulti em sumus sicut ait apostolus Roma. vj. cū illo per baptismū in moꝝte. Nos ergo peregrini in hoc mundo sumus ⁊ ꝙ hospites in hac vita. Lu. ij. Coꝝ. v. versamur. hucusq; Aug. Sed hodie martyres istius tēpoꝝis repefacti a sanguine sacrosancto agni immaculati. s. Per. j. ex sanguinibus. Joā. j. polluti sunt. i. peccatis. de consecra. di. iiij. si quis autē (als est sub. c. ꝓpꝝie) pollutū sanguinem tangunt. Osee. iiij. sanguis sanguinē tetigit. Carnis ⁊ sanguinis reuelationē habent. Matth. xvj. de nobili sed carnali sanguine. ps. xxix. Que vtilitas in sanguine meo. gloꝝiatur. Sanguinem innocētem fundunt. cōtra ps. cv. Effuderūt sanguinem innocentē. Carni ⁊ sanguini acquieścit. contra Bala. j. Sanguis innoxius effusus in terra cōtra eos clamat ad dominū. Gen. iiij. Lupi sunt dominātes in ecclesia. Pascūtur sanguine. Anima vniuscuiusq; eoꝝ in sanguine est. Leuit. xvij. Totā te sanctam ecclesiā implent homicidioꝝū sanguine. cōtra id. xxiij. q. v. penas. ⁊. q. viij. sepe. cū. c. seq. ij. q. vij. ℣. his ira. ij. eī de rap. in archiepiscopatu. ¶ O luna. Cant. iiij. pulchra ecclesia sancta: vere adimplet de te ꝙ tota quasi ex sa es in sanguinē. Luc. xxj. Act. ij. ⁊ aque. i. populi conuersi sunt in sanguinē. Apo. xj. q. sanguinē sanctoꝝū effundunt cum suis sanguineis capitibus. Apoc. xvj. ⁊ sanguinē bibent vt digni sunt. vt ibi quia ebꝝi sunt de sanguine sanctoꝝū ⁊ de sanguine martyꝝum iesu. Apo. xvij. sed de⁹ vindicabit sanguinem seruoꝝum de manibus meretricis magne que coꝝrupit terram in prostitutione sua. Apo. xix. Et sanguis impioꝝū tuoꝝum filioꝝū homicidarum super eos in crudelitate mitantiū: quia iustum sanguinem effuderūt. Matth. xxiij. sicut iudei ipsi sanguine. vnde ibi Hiero. Sanguis eis super nos ⁊c. Perseuerat vsq; in presentem diem hec impietatio super iudeos: ⁊ sanguis dñi nō aufertur ab eis. Heu iam in tuis filijs sceleratis ad vindictā ad literā sanguinis procedis. cōtra id eī de rap. in archiepatu. ⁊ iura prē. in additione. Jā gladiū materiale cōtra preceptū dñi extra vaginā traxisti. Mat. xxvj. xxiij. q. j. ℣. Et nedū vnā aurem coꝝrumpis precidisti. xxiij. q. j. si petr⁹. sed multoꝝ coꝝporā / vtinā ꝓ aias occidisti. nec memoꝝ fuisti ꝙ Dauid sanctus ꝓphoꝝtus est remplū dño edificare: quia vir sanguinis erat. s. Paralipo. xxij. j. q. vij. si quis omnē. de cōse. dist. j. c. j. Quid tibi o piaꝝo misericoꝝs: que nō claudis gremiū redeūti. C. de sum. trī. inter claras xxiij. q. iiij. duo ista. eī de hereti. super eo. lib. vj. ⁊ sanguini cū sanguine. Quid tibi o pacifica et benigna ⁊ guerris? Nonne arma tua lachꝝyme sunt ⁊ oꝝationes: xxiij. q. viij. conuenior. Nōne clypeus tuus vinctus. ij. Reg. j. fides est:

ro:ar iustitie.ad Ephe.vj.Diligēs filios tuos cōmuniter: non comedens.pſ.lxxviij.quia comederūt Jacob.nō deuo:ans.pſ.xiij.ꝛ.lij.Qui deuo:ant plebem meā.Non nouerca.quia miscēr aconita nouerce.Nō hiena.Nō lamia. Thren.iiij.sed mater ꝛ agna.xij.q.ij.qui abstulerit.Lūbis succincta charitatis ꝛ castitatis:nō carnalitatis ꝛ crudelitatis.calciata pedes in p:eparationem euāgeliū pacis. viij.q.j.olim.Esa.lij.ꝛ habens gladiū spiritus: qđ est verbum dei:ad transfigendū co:da cōrumacium superba/et couertendū:non ad hoīes occidendū.xxiij.q.ij. inter hec. lHec sunt arma apostolica tua.Ephe.vj.Nūquid dictum est tibi a sponso tuo qꝫ diligas inimicos.Dat.v.Luce.vj. xxiij.q.iij.§.ex his.Nā erū mali multi filij:tamen tui sunt: et multi futuri boni ꝛ tui legitime nati.Matth.xxj.Amē dico vobis:q: publicani ꝛ meretrices p:ecedent vos in regno dei.Quot publicani ꝛ meretrices/homicide ꝛ sacrilegi/depopulato:es agro:ū/rapto:es virginum/molles/ p:odito:es/parricide/ꝛ sceleratissimi peccato:es/et infidelissimi patrini in domo tua peruerfi:sed tandem respiciente eos christo cōuersi/nunc cū ipso habitāt:ipsum benedicunt ꝛ laudāt.Nūquid nosti/De neminē desperandū est in hac vita:de pe.dist.viij.nemo.ꝛ.xxxij.q.ij. ancillam.ꝛ q.iiij.recurrat.in fi.q: ꝛ latro in die suspendij sui ꝛ obitus in paradisum intro:uit.Luc.xxiij.ℵ.Ambro:ius.Vita enī est esse cū christo.ꝛ vbi christus:ibi regnū.ꝛ de hoc.xxvj. q.vj.agnouimus.ꝛ.c.fi p:esbyteri.de pe.dist.j. impo:tuna. et Apostolus perditū se suspēdit.Matth.xxvij.de peni. di.iij.Iudas.ꝛ.c.sceleratio:.¶ E O in charitate nimia desp̄ata in miserico:dia ꝛ miserationib⁹.Osee.ij.Quid te vindicas:Spōsus tuus sibi vindictā reseruat.P:ouer. xxij.Deut.xxxij.ad Rom.xij.ꝛ.xxiij.q.j.§.j.quia ipe est zelotes visitans patrū peccata ꝛc.Ero.xx.xxiij.q.iij.§. ex his. j.q.iiij.§.ecōtra.ꝛ dicebat tibi.Matth.v.Luc.vj.ꝛ.xxiij.q. j.§.j.Po:rige maxillam alterā percutienti.ꝛ qui angaria uerit te mille passus:vade cū eo.ij.milia.Jo.vj.ꝛ in p:e.§. j.Increpabat discipulos ignem cōtra samaritanos petentes.Luc.ix.xxiij.q.iiij.qꝫ christus.Suadebat animā ponere p:o amicis/qui eā posuerat p:o inimicis.Jo.xv. vt daret intelligere.fm B:eg.qꝫ nobis amici sibi inimici existūt qui no⁹ persequuntur.Sed ꝛ ille ignitus apostolus q̄ te per euangeliū genuit.j. ad Cor.iiij.ꝛ q infirmabatur recum:ꝛ v:rebatur tecū de tuo scādalo.ij.ad Cor.xj.dicebat tibi.Vince in bono malū:ꝛ noli vinci a malo.ꝛ si esurierit inimicus tuus:ciba illū.si sitit:potū da illi ꝛ sic carbones ignitos amo:is cōgeres super caput eius.ad Rom.xij.ꝛ xxiij.q.iiij.§.ex his.Et iterū. Cum oibus pacem habēte quantū in nobis est.ad Rom.xij.ꝛ.xj.q.iij.inter verba.ibi exponūtur hec verba. Et charitas patiens est.j.ad Cor. xiij.q: non reddit malū p:o malo.Benigna est: q: reddit bonū p:o malo.de his.xxiij.q.iij.ser differētie. Quam diu regina deaurata auro p̄mo ꝛ purissimo amo:is.pſ.xliij. P:ouerb.iij.O sancta ecclesia sic fecisti:per totū mūdum ramos extēdisti:ꝛ barbaras nationes tibi subegisti.xciij. di.legimus.ꝛ in tribulatione martyrum tuo:um creuisti. xij.q.j.futuram.ꝛ paupertate tua altissima diues virtutibus fuisti.ij.ad Cor.viij.et in humilitate tua cū tuo sponso vbilibet terrarum ado:ata ꝛ exaltata fuisti.Luce.xviij. Sed postꝫ victrix expetiuisti:thesauros auri ꝛ argenti fecis terre non ante pedes tuos.Act.v.sed ante co: posuisti:sanguinē fudisti:terreni regni glo:iā vsurpasti:a mā suetudine ꝛ castimonia et ceteris virtutibus recessisti: in mēb:is tuis mino:ata fristi.vtrāqꝫ Asiam quasi ꝛ Aphricam perdidisti.fidem tuā sacrosanctā etiam per magnam partem Europe vbi habitas p:auis operibus.O sponsa sine macula.xj.dist.quānis. maculasti cū quibusdā mēb:is tuis peruersissimis:ꝛ per occasionē tue in membris p:ecipue p:elato:ū crudelitatis filio:um tuo:ū co:da ad tuā obedientiā indurasti. Claues enim tue p tuos rectores fidos affectatos ꝛ diuisos vsurpate causa ꝛ animo er'o:dine.xj.q.iij.§.si ergo.de sentē.exco.sacro.oberrantes quam qꝫ essent timende ꝛ tenēde.xj.q.iij.sententia.ꝛ.§.cum ergo.contēptui habentur.Et tue sentērie passim late/ lāce amo:is ꝛ iustitie trutinate.xj.q.iij.q̄ recte.pos⁹ respicientes potentiā ꝛ superbiam:qꝫ miserico:diā ꝛ humilitatem:nō medicinales.vide qō scripsi sup:a in p:ima parte in.§.nunc querendum.in ar.lxix. sed mo:rales.xviij.q.ij. co:ripiātur.ꝛ.c.notandū.ꝛ ex̄ de sen.excō.cum medicinalis.lib.vj.existunt hominis vtriusqꝫ. Obstetricante enim manu tua/non percutiente ꝛ occidente/extrahēdus erat coluber to:tuosus. Job.xxvj.ad fi. Natura enī hoīs nobilis est.fm Senecā.facilius ducitur qꝫ trahatur. Et seruato consilio senio:um cū miserico:dia ꝛ benignitate/nō cū sco:pionibus fm consiliū iuuenum superbo:um ꝛ stolidorum regēdus erat populus/etiā contumax:non cedēdus. P:opter quod eū perdidisti:quia ipsum per indiscretionem ꝛ superbiā diuisisti.ꝛ.c. tribus apostatātibus a te in vniuerso o:be/vtinā due tibi ꝛ Roboam capiti tuo papę ꝛ nostro (Roboam interp:etatur dilatās populū) in fide ꝛ mo:ibus remanēat tibi salue. ad hoc.iij.Reg.xij.vij.q.j. denicp. j.q. j.fi quis inquit.lHierusalē lHierusalē (sic enim interp:etatur pacifica) plena olim iudicio cum misericordia.xlv.dist.disciplina.iustitia oleata olim habitauit in te, nūc autem vere homicide.Esa.j. Cōuertere igitur ad dominum deum tuum iustum ꝛ pium.cui misericordia cum iudicio decantat in Pſ.c.et ejce'abs te filios Agar ancille:q: feri sunt.ꝛ manus eorum contra oēs/ꝛ manus omnium contra eos.Beñ.xvij.Quid tibi ꝛ Cayn fratricide:Beñ. liij.de peni.dist.j.nūquid cayn multo ho:ribilius filicidę, ex̄ de his q̄ fi.occi.ff.ad.l.pōpe. de parrici. Quid etiā tibi ꝛ Nemroth venato:i hominū ꝛ oppressori:Beñ.x.vj.dist. §.fi.Quid tibi ꝛ indignationi ꝛ amaritudini infellica columba:iij.q.vij.non omnis. Dimitte synagogam occidere ꝛ occidi.talionibus vti.dentē p:o dēte/oculum p:o oculo experere.Leuit.xxiiij.xxiij.q.iij.ser differentie.ꝛ.q.iij.§. ex his.ꝛ.c.cū in lege.Sed p:opagator tuus per quē christus loquitur dicit tibi Petrus caput tuū. Non reddentes malū p:o malo.j.Pet.iij.ꝛ p:e.c.ser differentie. Et ille pacificus Salomon (sic enī interp:etatur) qui tibi delōge orabat dicebat tibi.Oculi tui colūbarum.Cant.iiij.in prin. xxxvj.di.§.ecce.in fi.non vulturū/nō co:uo:um rapidorū/ qui de mo:te pascuntur.ij.q.vij.non omnis. Templū tuū Gedeon.i. christus q̄ interp:etatur reuratio humiliatis mee:tēplum tibi cōstruxit:nomen ꝛ titulū sibi imposuit/ Dñi pax. Judicū.vj.ꝛ ille pſ.cxxiij.ꝛ.cxxvij.dicebat/Pax super israel.¶ D Aug. In vno verbo esse bonū statues Pacifer in tribus literis trinitatis designatiuis.in.P. paret.in conscientia.A.triangulari filio:in quo triplex substantia:verbū:caro:anima.in.X.q̄ est duplex cōsona: spūssanctus ab vtroqꝫ p:ocedēs.ex̄ de sum.trini.fideli.lib.vj. Omne bonū includens.ꝑpter quod vltimo sponsus tuus de hoc mūdo migraturus ad patrē eam tibi ꝑ testamento reliquit dicēs, Pacem meā do vobis, pacē relinquo vobis. Joā.xiiij. vbi Aug. Pacem reliquit in hoc seculo:in qua manentes hostes vincimus:ꝛ vt etiā hic inuicē diligamus. pacem suā nobis dabit in futuro seculo:quando sine hoste regnabimus: vbi nūquam dissentire possimus. Par autē nobis ipse est:ꝛ quū credimus ei quia ipse est:ꝛ quū videbimus eum sicut est. Sed quid est qꝫ vbi dicit pacē relinquo vobis:nō addidit meam, vbi vero dixit do vobis:ibi dixit meā. An forte hic aliquid latet. Pacē enim suam ea voluit intelligi qualem habet ipse.par vero ista quam nobis reliquit in hoc seculo:nostra potius dicēda est.qꝫ ipsius.illi quippe nihil repugnat in seipso: quia nullū habet omnino peccatum.nos autem talem pacem nunc habemus in qua adhuc dicamus/Dimitte nobis debita nostra. Dat. vj.de peni.distin.iij.de quotidianis.ꝛ distin.j. tres autem. Quod vero dominus adiunxit/ Non quomodo mundus dat: ego do vobis. quid est aliud: nisi quomodo homines dant/qui diligunt mundum: qui ꝓpterea dant sibi pacem:vt sine molestia mundo perfruantur:ꝛ quādo

iustis dant pacē vt non eos persequātur? Pax esse non potest vera: vbi nō est vera cōcordia: quia disiuncta sunt corda. Est aūt pax serenitas mentis: trāquillitas animi: simplicitas cordis: amoris vinculum: consortium charitatis. Nec poterit ad hereditatē domini peruenire: q̄ testamentum pacis noluerit obseruare. Nec potest cōcordiam habere cum christo: qui discors voluerit esse cum christiano. hucusq; Aug. ad hoc. xc. di. per totum. xj. q. iij. inter verba. xiij. q. j. noli. Nec hoc dicit quin per contēptibiles. j. Cor. vj. xi. q. j. ℌ. ex his omnibus. in terris tibi subiectis merum imperium exercere valeas: ⁊ animaduertere in facinorosos. ex̄ne cleri. vel mona. episcopus. li. vj. vt boni quiete vivant maxime sub gremio tuo. xxiij. q. v. non frustra. di. iiij. c. j. ⁊ ex̄ in prohe. decre. Rex pacificus. quin etiā rebellib⁹ tuis ⁊ te persequētibus per hereticam prauitatē bella valeas indicere. xxiij. q. v. si audieris. ⁊. q. viij. vt p̄idem. ⁊. c. horatur. cum si. vt eos ad sinū tuū deducas: ne filij tui deviri recedant a te: sed reuertantur etsi coacti. xxiij. q. iiij. nimiū. c. displicet. cum. c. seq. Sed quia habere pacē voluntatis est. bellū autem debet esse necessitatis. vt in Macha. beis apparet in libris eorū. ex̄ de reg. iur. quod nō est. Nō enim pax queritur vt bellum exerceatur: sed bellū fit vt pax queratur. xxiij. q. j. noli. Maxime ergo tu pugna per alios coacta: esto in bellando pacifica: vt eos quos expugnas ad pacis vnitatem vincēdo perducas. Te ergo pro tuos fideles pugnantem necessitas deprimat: non voluntas. ⁊ sicut per te resistenti violētia redditur: sic victoriis capto misericordia debeat. vt p̄. c. noli. ¶ E Que autē in bellis tuis maxime prohibētur: hec sunt. nocēdi cupiditas. vlciscendi crudelitas. implacatus ⁊ implacabilis animus. feritas rebellandi. libido dominādi. concupiscentia possidēdi. A duob⁹ vltimis tentaris maxime. hec fm Aug. prohibētur in bello. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊. c. militare. adde qō scripsi. ē. co. in. ℌ. quibus ergo. ℵ. vt autem. in ar. xlvij. ⁊ in ℌ. seq. Tu ergo benigna ecclesia/que christū pacificum facis inter tua vbera cōmorari. Cant. j. Et que cum his qui oderūt pacem: pacifica debes esse. ps. cxix. ⁊ xj. q. iij. inter. Tu que ramum virentis oliue in ore portas. Beñ. viij. ex̄ de sacra vnc. c. vnico. ℌ. penulti. Tu q̄ obuias christo venienti ad te cū ramis oliuarum pacificarū. versus. Adiunat in bello pacate ramus oliue. figuratarum. Neemie. viij. quia ibi figurabaris. Tu que vncta es a spōso tuo christinate olei ⁊ balsami delibuto. ex̄ de sacra vnc. c. vnico. p̄e tua synagoga consorte. vt in ps. xliij. Et que vnctionem accepisti nedū a tuo capite quod est christus. vt p̄e. c. de sacra vnc. c. vnico. sed a barba eius/apostolico pacifico cetu: ⁊ barba discipulorū chorо descendente vsq; ad te: que es vestimētū eius. xxj. q. viij. ficut. vt in ps. cxxxij. Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundū ⁊c. Tu etiam que facis vnā curiam in tuis electis cū illa celesti Hierusalē. xxxij. q. iiij. recurrat. que sedet in pulchritudine pacis. Esa. xxxij. Dimitte pharetrā ⁊ arcum Esau venatoris. Beñ. xxvij. hastile ⁊ lanceā Goliath. j. Reg. xvij. pugionem ⁊ ficam: a qua ficarij dicūtur. legitur ⁊ no. de homici. sicut dignū. ℌ. eos. glo. ficarij. ⁊ omnia arma ⁊ bella carnalia: quia non sunt p̄prie tua. vt dicit. ij. Cor. ix. electionis vas. Sed deligna tua spiritualis pugne. xxiij. q. j. nisi bella. Sed induere cilicio: ⁊ aspergere cinere. Hiere. vj. Job. xlij. Josue. iij. Deuter. xiij. de peni. dist. iij. achab. Plāge ⁊ vlula interfectos populi tui veraq; morte cū Hiere. in Threnis. ⁊ Hiere. ix. Audiatur vox tua O pulchra Rachel in Rama. i. in excelso ploratus ⁊ vlulat⁹: ⁊ noli recipere consolationē. Mat. ij. in fi. quia filij tui in montibus Gelboe. i. in decursu carnali. in quib⁹ nec ros deuotionis/nec pluuia cōpunctionis est. vtinam non opera tua. i. malorū membrorū tuorū. ⁊ inclyti tui ⁊ p̄sidētes in ecclesia interfecti sunt. ij. Reg. j. ⁊ non sunt. quia timeo q̄ suū felix esse perdiderunt. quia ⁊ in anima ⁊ in corpore cōmuniter perierunt. Quis dabit oculis tuis fontē lachrymarū: vt nec quiescant pupille oculorū tuorum: et plangas eos ⁊ te: que forsan tāti sanguinis fusi rea in membris tuis fuisti: timens ne rex exercituū missis exercitibus angelorum te tribulet ⁊ homicidas perdat. Matth. xxj. ¶ F Quis enim p̄latorum tuorū qui te videntur regere: teste cōscientia poterit proclamare cum Paulo. Munde sunt manus mee a sanguine interfectorū. Act. xx. ⁊. xliij. dist. ephesijs. Numquid merito potest dici. Merito pateris ⁊ patieris. q: peccasti in filios tuos: quorū misertа non es quū deprecaretur te: et non exaudisti eos: sed procurasti per crudelia membra tua eorū sanguinem fundi? En sanguis eorū exquiritur. Beñ. xlij. et sparsus clamat ad deum de terra: ⁊ vindictā petit. Beñ. iiij. Hiena bestia morituos deorat. Tui nutritij/optimates tui/capita. Amos. vj. in populis/crudeliores ea/viuos homines deorant. comedunt Jacob. Ps. lxxviij. deuorant plebē tuam vt cibū panis. vt ait Dauid. ps. xiij. ⁊. lij. ⁊ postq̄ occiderint: sacrificāt in altari sanguinis manibus sanguinolentis ⁊ coribus: ⁊ bibunt sacrosanctū sanguinem sacramētaliter qui p̄o populo effusus est/cum conscientia cruentata. de cōse. dist. ij. qui scelerate. ⁊. c. accesserunt. Quin insuper qui in bellis iniustis dederunt consiliū auxilium vel fauorem vbi multi ceciderunt: sine aliqua dispensatione a te obtenta/contra sacros canones promouētur assidue celebrātes/irregularitate duplici irretiti. lj. dist. qui in aliquo. xxiij. q. viij. his a quibus. l. dist. sepe. ex̄ de homi. ficut dignum. de excess. p̄la. ex literis. de accusa. inquisitionis. j. rñ. ¶ G Sed posses dicere: etsi martyres corporales istis tēporibus non sint in domo mea: sunt tamē martyres spirituales. vtinam sic esset. Scio enim fm Augu. in sermone beati Laurentij/q̄ vita christiani fm euangeliū viuit in cruce ⁊ martyrio: esse crē perantia in abundātia/cum. xlj. dist. delicie. Dauid. Altiras maxime in adolescētia/cum Daniele. Dani. per totū. ⁊ Joseph in egypto. Beñ. xxxix. Largitas in penuria/cum Tobia. Tob. iiij. in fi. fm Bern. In iniurijs patiētia. xxiij. q. j. paratus. Ad inimicos Beneuolētia. xxiij. q. iij. ser differentie. Ad afflictos corōdis cōpassiui misericordia. xlv. dist. vera. fm Greg. martyria sunt: sed vere perpaucos habes filios talibus martyrijs laureatos. vñ Greg. Martyres sine ferro esse possum⁹: si patientiā in animo veraciter custodimus. Et idem. Qui dolorē exhiber in aliena necessitate: crucem portat in mente. Et idem: Ferre cōtumelias et inimicos diligere/martyriū est in occulta cogitatione.

Sed prohdolor: contra martyriū temperantie tui abundantes crapulati sunt. contra Dauid. ex̄ de vi. ⁊ hone. cle. a crapula. Mense eorum plene vomitibus. de cōse. dis. v. ne tales. quia non ad necessitatē/sed ad voluptatem reciunt alimēta. vnde Greg. in homil. Cum audieritis p̄cepta ⁊c. Ubertatis abūdantiā non ad necessitatem carnis/sed ad peruersitatē intorsimus voluptatis. Lor. da eorum ructus ex p̄egrauato vētre feros: in exhalant: ⁊ diuersis feraculis saginati indigeriem suā eructāt: ad celum corda habentes. cōtra p̄ceptū domini. ebrietate ⁊ crapula p̄egrauata. Luc. xxi. vbi Basilius. Singulum animalium a conditore omniū in deo habet intrinsecus causas facientes ad tutelā consistētie p̄opie. propter quod ⁊ christus dedit nobis hanc monitionē: vt que illis a natura/vel nobis auxilio rationis ⁊ cautela cōtingant: fugientib⁹ quidem peccatū. vt irrationabilia fugiunt morifera pabula inquirentibus vero iustitiā: ficut illa herbas nutritiuas requirūt. Eadem vero admonitis egrotantes sanat: ⁊ sanos perficit seruatores p̄esentiū: prouisores futurorum: non alienorū censores: sed suorū scrutatores: non dimittētes intellectum seruū fieri passionū: sed irrationale animе subiiciētes rationali. Jtē Titus ibi. q. d. Cauete ne lumina vestre mētis grauentur: q: crapula ⁊ ebrietas frangūt prudentiā: quassant fidē: operanē naufragia. Jtē ibi Basili⁹. Est autē ebrietas nimius vsus vini. Crapula vo anxietas ⁊ nausea q̄ est in edacitate. Sicut igitur cibis vt nō esuriamus: sic ⁊ potu ne sitim patiamur vtendū; vitā

do diligentius lapsum. Fallax est enim vini ingestio. Anima autem a vino libera prudentissima erit & optima. sed humectata vini vapoꝛibus quasi quadã nubeuelatur. ad hec.xlj.di.quisquis.&.c.parsimonie.c.delicie.xxxv.dist.per totũ.xliij.di.comessationes.de cõse.di.v.sicut tibi. cum.c. seq.&.c.nihil.ex de vi.& ho.cleri.a crapula. ¶ Cõtra martyꝛiũ castitatis. Castitas aũt nedũ in pueris & adolescentulis vt Daniele & Joseph dictis.S.ꝶ. pri.q̃ in ligno coꝛruerũt. Thre.iiij.& in iuuenib⁹ qui in immũditia infirmati sunt. Esa.xl. Iuuenes in infirmitate sua cadent. sed etiã in senib⁹ impudicis: qui videtur regere populũ: periclitata est.q: iudicia dei nõ attendẽtes & ad celum oculos nõ leuantes. Joã.xj. Luc.ix. ex de cele.misc.cũ marthe.§.j. feroꝛes libidinis amplexantur: vt sic inueterati dierũ malo:ũ merito possint dici: & scindi per medium angelico ense digni. Danie.xiij. ex de pẽsum.cũ in iuuentute. Quũ em̃ deficiente caloꝛe naturali continẽtioꝛes esse deberent: & quãto moꝛti vicinioꝛes efficiũtur: tanto solicitioꝛes atq; timidioꝛes esse deberẽt. lxxxvj.di.tanta. ipsi econuerso immundioꝛes igne alieno. de pe.dist.iij. inter hec hirc⁹.i.& vsq; ad cõsumptionẽ deuoꝛante. Job.xxj. succẽsi & audacioꝛes ad deũ pꝛouocãdum fiunt: vt eoꝛũ senectus nõ venerabilis. Sap.iiij. lxxxiiij.di.poꝛo. sed apud deũ & hoies abominabilis habeatur. & maledicti pueri centũ anno:ũ increpatione pꝛophetica nuncupentur. Esa.lxv.ij.q.vij. paulus. & condẽnentur cõparatione vite & pudicissimis pueris & senibus moꝛibus venerabilibus Joseph saluatoꝛe Egypti experte reneb:arum carnis. Ben.xxxix. Samuele induto ephoꝛ lineo purissime mũditie.j.Reg.ij. Hieremia mũdonato & q: in vtero sanctificato. Hiere.j. & Joanne baptista ¶ Alicea zona in signum pꝛemoꝛtuoꝛũ lumboꝛũ accincto. Matth.iij. vbi Hiero. Zona pellicea qua cincrus erat et Helias & moꝛtificationis indicium est. Et Daniele frugali ad conseruationẽ honestatis.xliij.di.§.j. Danie.j. pꝛefigurãtibus dominicã purissimã & angelicam castitatẽ. de istis bonis pueris. lxxviij.di.§. hoc regulariter. ¶ Cõtra martyꝛiũ largitatis in paupertate. Ubi aũt ille martyꝛ erit vt Tobias largus in penuria. quũ vix intra te O mater ecclesia inueniãtur largi in abundãtia sicut esse deberent: lxxxvj. ¶ t. non satis. & c. archidiaconũ. Plurimi enim tui pꝛesules & rectoꝛes de patrimonio. ex de pben. cũ sim chriꝛsti patrimoniũ suoꝛum consanguineoꝛũ ampliantes & vel nouiter edificãtes. ex de elec. cũ ex eo. ꝶ. ne sicut. li.vj. & in fraudem suarũ ecclesiarũ instrumenta emptionũ in personis suoꝛũ artinẽtium conficientes. xij.q.iij.c.j. & q.iiij.c.j. & ex de pecu.cleri.c.ij. nec pauperes buccellã in coꝛũ acero intingere permittunt: nedũ in vino. Job.xxxj. Si comedi buccellã panis solus. ante eoꝛũ valuas vlceroſi iacent: nec eis micas panis poꝛrigunt. nec familia crudelitatem dñi imitata. Luc.xvj. vbi Amb. Ira em̃ sunt cõditionis humane immemoꝛes: vt tã⁹ supꝛa naturã siti de miseriis pauperũ incentiuũ suarum capiãt voluptatũ. Rident inopẽ. insultant egẽti. & quoꝛũ misereri debuerant: ijs auferunt vniuersa. xciij. dist. diaconi. v. ibi etiã Aug. de verbis domini. Inexplebilis em̃ est diuitũ auaritia. xlvij. di. sicut. c. boꝛnoũ. nec timet deũ: nec hominẽ veretur. Luc.xvij. nõ parcit patri: amico fidẽ nõ seruat: viduã oppꝛimit: rem pupilloꝛum inuadit. ¶ Canes impudici. lxxxviij. di. nemo. tui coꝛnuti canib⁹ diuersi generis domũ plenam habentes: & eos (qõ pudet scribere) intra sinus & gremiũ nutrientes cum eis ludẽtes & caudas eoꝛũ palpantes / nedũ panem filioꝛũ pauperũ. xvj.q.j. ¶ Si cupis. et oꝛphanoꝛũ eis tribuũt ad edendũ. Matth.xv. sed perdicibus & caponib⁹ & aliis carnibus eos alunt. Incarcerati aũt vermib⁹ scaturiunt. Captiui etiã pꝛo quibus sacra vasa conflata vendi iubentur. xij.q.ij. aurũ. & c. x.q.iij. hoc ius. in cõpedibus & catenis languidi & paralytici in plateis stercoꝛibus & porcicibus incenati domitant: nudi frigoꝛe algẽt: peregrini foris in vijs hospitantur: & pꝛ talibus pꝛoselitis & miseris nec panis nec vestimentũ est in domibus pꝛelatoꝛũ: nec vas fri-

gide aque tantũ. Matth.x.g. Mar.ix. vbi Hiero. Non calide. ne & in calida paupertatis & penurie lignoꝛum occasio quereret. Tales pꝛelati nolunt sibi facere amicos nedum de mãmona iniquitatis. Luc.xvj. quod exponit.xiij. q.v.§. sed hoc.i. suis ꝓpꝛijs si qua habẽt: Sed nec de agape ecclesiastice charitatis. xlij.di.c.j. & c. non oporteꝛ.j. & ij. quũ tamen quicquid habent clerici excepto victu & vestitu / pauperũ censeatur. x.q.ij. episcopus. xvj.q.j. quoniã de quo. S. parte. ij. ar. xxix. §. vlti. ꝶ. de hoc late.

Sed de martyꝛio patiẽtie in iniurijs quid dicemus: Quis hodie intra te mater ecclesia mansuetus aut mitis est: qui patiatur & nõ deducatur fm sapientem. i. lesiones coꝛdaliter nõ sentiat: Quis est qui se non vindicet aut coꝛde / aut verbo / aut signo / aut actu / quicquid dicat: xxiij.q.j.§.j. & c. q.iij.§.j. & c. ser differentie. & c. q.iij.§. ex his. & c. cum in lege. Quis nõ recoꝛdatus iniuriarum ciuiũ suoꝛum sibi factarũ: Leuit.xix. Quis oꝛat in spiritu & veritate. Jo.iiij. pꝛo persequentibus & calũniantibus eũ: Matt. v. & Luce.vj. Et quis benefacit ijs qui oderunt eũ: vt pꝛe. §. ex his. Ubi inueniemus mãsuetos & mites: qui terram viuentium hereditent vel possideant: Matth.v. vbi Aug. Mites sunt qui cedunt impꝛobitatibus: & non resistũt in malo: sed vincunt in bono malũ. Roma.xij. Ritenturigit immites & litigent ꝓ terrenis: & dimicent pꝛo temporalibus rebus. sed beati mites: quoniã ipsi hereditabunt terram. Item Ambꝛosius super Lucã. Mitiga ergo affectũ tuũ: vt non iraſcaris: aut certe iratus ne peccaueris. Prelatoꝛũ est enim motũ temperare consilio. nec minoris virtutis dicitur cohibere iracundiam ꝙ omnino non irasci. quũ plurimũ illud leuius: hoc foꝛtius existimetur. Sed & qui sunt hodie discipuli chriſti coꝛdis humilis: quibus dicat magister humilis: Discite a me: q: mitis sum: et humilis coꝛde. Matth.xj. vbi Aug. de verbis domini. Non mũdum fabꝛicare / nõ in ipso mundo miracula facere / sed q: mitis sum & humilis coꝛde. Magnus esse vis: a minimo incipe. Cogitãs magnã fabꝛicam cõstruere celsitudinis / de fundamẽto pꝛius cogita humilitatis. quia quãto ꝙs vult super maius edificium edificare: tanto altius fundamentũ fodit. Quo autem peruenturũ est cacumen nostri edificij: vsq; ad conspectũ dei. Et ibi Rabanus. Discendũ nobis ergo a saluatoꝛe nostro / vt simus mites moꝛibus: & humiles mentibus. Neminẽ ledamus. neminẽ contemnamus. & virtutes quas foꝛis ostẽdimus moꝛemur teneamus in coꝛde. Et ibi Chryſ. Et ideo incipiens diuinas leges ab humilitate incipit: & magnum pꝛemium ponit decens. Et inuenietis requiem animabus vestris &c. Unde q̃ scripsi. S. in hac. ij. parte in. c. iij. Thren. in litera Thet. ꝶ. est iugum. cũ ꝶ. seq. in. vj. ar. Et Ber. Collactanee sunt humilitas & mãsuetudo. & sicut pꝛesumptio ab elatione: sic vera mãsuetudo ex vera humilitate pcedit. Moꝛtuus est Moyses mitissimus hoim qui erant in terra. Numeri xij. & vere sepulcrum eius nõ apparet. Deuc. vlti. Samuel etiam ꝓ inimicis oꝛãs. j. Reg. xv. in fi. defunctus est. Sed vbi est Paulus qui optat fieri anathema ꝓ fratribus: ad Roma. ix. cum pꝛedicto Moyse perente deleri de libro vite: aut parci populo israelitico virulo immolanti. Exodi xxxij. xlv. dist. disciplina. Ubi est Dauid qui pessimũ inimicum Saul eũ de sola inuidia persequente. j. Regũ. xviij. & xix. & xx. & quem in spelunca potuisset occidere: et vite reseruauit. j. Reg. xxiiij. j. q. j. dominus. & c. ij. q. vij. § de his. ꝶ. Item in lib:o regũ. & in monte Belboe corruentem plangit: & planctum super eum docet filias israel. ij. Regũ. j. et filiũ filij eius cõmensalem facit. ij. Reg. ix. & viros Jabes galaath sepelierẽs Saul benedicit & remunerat. ij. Reg. ij. Sed insuper Absalonẽ scelestum persecutoꝛem filium diuturne deploꝛat. ij. Regũ. xviij. & xix. Fateoꝛ sepulcrum istius Dauid misericoꝛdis apud nos est. Act. ij. sed nõ ipse nec misericoꝛdia ei⁹. q: vacuũ est mausoleũ eius. quũ vix reperiatur hodie successoꝛ eius in charitate & pietate. sed etiã

ipse nō fit hic doctrina tamen eius nobiscū est.q̄ dicit.pś. vij.Si reddidi retribuētibus mihi mala ꝛc̄.ꝛ iterū. Cum iis qui oderūt pacē eram pacificus.pś.cxix. Et ideo vere fuit homo sc̄m cor dei.s.Regū.xiij.Act.xiij.ꝛ.s.q.vij.si q̄s omnē.quia nil sic facit hominē similē deo/sicut misericordia:maxime in platis.quia nil tā peculiare est imperialis maiestatis:q̄ humanitas:per quā solam seruatur dei imitatio.Fm.I.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo.l.fi. ¶ Verū de martirio cōpassionis quid dicam:quod scriptū est.Amos.vj. Nil cōpatiebantur sup cōtritione Joseph sc̄z pauperis ꝛ afflicti. Impieras regnat hodie.ꝛ ideo compassio exulat: quia soli pij cōpatiūtur.vñ Hugo de sancto vic. Omnes patiuntur.pauci cōpatiuntur. Pari possunt impij. cōpati autē nisi pij. Et vtinā homines isti? generationis sibimet bene cōpaterētur:ꝛ flammarū perpetuarū recordarent. sed paralytici ꝛ insensibiles facti sunt sibi. Miseri etenim hoies toti pergentes.Fm Bern̄.in ijs q̄ foris sunt: ignari sunt interioꝝ suorum. Exterioꝝ quippe superficiē intuētes/salua sibi oia suspicantur:nō senticētes vermē occultū qui interiora corrodit. cōtra quos dicitur Prouerb.xxiij. Verberauerūt me:sed non doluī.traxerunt me:ꝛ nō sensi. Dembū aūt quod dolorē non sentit:mortuū est.ꝛ insensibilis mortibus incurabilis est.Fm Bern̄. Quis autem hodie maxime prelatoꝝ sentit in se q̄d in christo Jesu? Phil. ij.ꝛ in sensu cogitat circūspectionem dei?Ecci.xliij.quam habuit in redimēdo proprio sanguine vermiculos inimicos:Vbi est Jonathas. Jonathas interpretat colūba domini.christianus sc̄z dono sancti spiritus in baptismate renatus.cui Alexander/christus/alleuās (interpretatio alexandri) renebras.q: lux est vera. Jo.s. vel auferens angustias per gratiā qua est plenus.ibi Jo.s.mitrat purpuram crucis sanguine agni.s.Per.s.immaculati rubricatā.ꝛ coronam triūphanti in cruce vt sentiat que christi crucifixi sunt.s.Machab.x.Christus in carne passus est.quis eadē cogitatione armatur:vj.Petri.iiij.Quis stigmata eius in mente ꝛ in corpore suo portat:Bala. vlt.xij.q.ij.gloria.ꝛ. multi.in fi.Quis configitur christo in cruce:Quis in ea gloriatur:Bala.ij.ꝛ vlti.

¶Articulus.xlix. A

Preciosa spōsa christi ecclesia:iā gloria tua nō est abintus neq̄ in cruce.eē de sacra vnc.c.vnico.§.ad exhibēdum.Fm Dauid.pś.cxliij. Nam gloria rectorum tuoꝝ quedā est a partu.Fm prophetā Osee.ix. q: in eis hodie nō requirit morꝝ sed carnis nobilitas.cōtra id eē bene.venerabilis.xl.dis.nos q̄ presumus.quū cū vacāte papatu direxit ille Piscatori Petro ꝛ fabri.i. christo Mar.xiij.Mar.vj.Luc.iiij.Jo.vj.sed ꝛ Marcus fabrum eū dicebat vocari.Mar.vj.q: putabat filius Joseph:qui erat faber lignarius.filio successorē querimus:non augusto.q: nobilitas fastū-fastus litem/lis odiū parit.no.xxiij. q.j.qm̄. ¶Alia gloria tuoꝝ mercenariorū prelatorum in thesauris ꝛ pecunia est.q: gloriātur in multitudine diuitiarū suarū.Fm Dauid pś.xlviij. paupertatē cōculcantes: ꝛ cōtra eā dogmatizantes:ꝛ pecunias iustificātes contra pce.c.gloria.xij.q.j.ꝛ.q.s.clericus. Unde ꝛ ꝓpter eas reciūt clericatū recte cōtra id.c.clericus. Nec cogitāt qualiter ecclesijs habeāt deseruire;ꝓpter q̄ habent beneficia. eē de rescrip.c.fi.lib.vj.sed qualiter recipiāt fructus earū. vñ semp querunt quāti valet tale beneficiū: q: querunt q̄ sua sunt: non que christi. Phil.ij. viij.q.s.sunt in ecclesia. ¶Alia eoꝝ gloria est quū vindictas ꝛ alia mala faciūt. Exultāt enim in rebus pessimis. Prouer.j. Sed talis exultatio maligna est. Jaco.iiij.maxime in victoriis iniquorū belloꝝ ꝛ perditionib⁹ hoim interfectoꝝ:quos gemitibus ꝛ lachrymis cū Hieremia plāgere debuissent.Hiere. xiij.ꝛ.ix.in pn. Nec recordātur q̄d scriptū est Prouer.xvij. Qui in ruina letatur alterꝰ:non erit impunitus. ¶Alia eoꝝ gloria est in quadrigis/ꝛ equis phaleratis/albis et pinguibus/loco aselli dñici. Mar.xxj.Mar.x.Luce.xix.ꝛ Jo.xij.ꝛ domicellis armatis/loco puerorū hebdomadarum olivarū ꝛ palmarū deferentiū ramos Jo.xij. Talibꝰ armatis capitur christus. Joan.xviij. Contra talē gloriam ait Chr̄ys. Vis cognoscere christi mansuetudinem veniētis? cōsidera speciem aduētus eius. Nō sedet in curru aureo purpura fulgēti.neq̄ ascēdit super equū feruidum discordie amatorē. Non habet in circūitu splendentes gladios aut ornamēta terribilia armorū:sed ramos florētes:testimonia virtutis ꝛ pietatis. Non recordātes q̄ splēdor clericorū maxime prelatorū humilitas est.c.di. contra morē. ꝛ arma eoꝝ lachryme ꝛ orationes.xxiij.q. viij.conuenior. ¶Alia eorum gloria in dapibus ꝛ vtēsilibus exquisitis thalonibus/taperis/cornibus/poculis aureis crystallinis argēteis ꝛ mutatorijs nedū.r.cū Naamā syro.iiij.Reg.v. sed.xx.aut plerūq̄ amplius/annulis aureis ꝛ gēmatis/ꝛ iocalibus arcis plenis/ꝛ thalamis cameris ꝛ lectis eburneis ꝛ ornatis tapetib⁹ pictis ex egypto strare sunt eoꝝ camere:aspersa sunt eorū cubilia myrrha ꝛ aloe ꝛ cinnamomo. Prouerb̄.vij. Sed de corporib⁹ potius cadaueribus quorūdam eorū ascendit fetor.Esa.xxxiij.Esdre.s. vt non videātur camere ꝛ diuerticula dei seruorū:sed triclinia regū ꝛ imperatorum.quū apostoli quorū vices ipsi tenent. lxviij.dist.quorū.pte fame spicas alieni agri fricauerint ꝛ comederint.Matth̄.xij.ꝛ Luc.vj.de cōse.di.v. discipulos. ꝛ mantellis ꝛ tunicellis vilibus cōtenti fuerint ꝛ paucis. Luc.ix.quia de domo in domū ibant expediti absq̄ pera ꝛ sacculo:de crastino non cogitātes. Matth̄.vj. Luce.xij. xj.q.iij.ira.sed cogitatum suū in dño iactandum.pś.liij.ꝛ spem in eo habētes q̄ vestit lilia et pascit volatilia.Mat. vj. Non recordantes prelati istius tēporis q̄ illorum successores in vita ꝛ iurisdictione esse debēt:de quib⁹ dicitur Heb.xj.Circūierunt in melotis ꝛ in pellib⁹ caprinis/egētes/angustiati/afflicti/in solitudinib⁹ errantes/ꝛ in mōtibus ꝛ in speluncis ꝛ in cauernis terre.cōtra tales prelatos.xlj.dist.episcopus vilem.xxxv.di.ecclesie. ¶Alia eoꝝ gloria in argumentis sophisticis ꝛ terrenis scientijs est. cōtra id Hiere.ix. Non glorietur sapiēs in sapientia sua. Tales exquirūt prudentiā que de terra est:non doctores: sed negotiatores.Baruch.iij. Sapientes sunt vt faciant mala:bene autē nesciunt facere.Hiere.iiij.Et dicentes se esse sapiētes/stulti facti sunt.ad Rom̄.j.ꝛ.xlix.di.c.j ꝺ. albugine.sapientes inquā in verbo in quo euacuatur crux christi.s.ad Cor.i.ibi vide satis de ista sapientia carnali.ꝛ Jac̄.iij.vbi vocatur terrena/animalis/ꝛ diabolica. vnde Bern̄.Mentes impie cōtente scientijs que inflant:eas q̄ edificant nescierūt.luciferi quidē tales sunt:non igniferi. vñ loquens Ber.diabolo ait.O lucifer:si fuisses ignifer/ nunq̄ cecidisses.Tales non ardent ꝛ lucent cum Helia ꝛ Joanne.Jo.v. Ille erat lucerna ardēs sc̄z per amorē.ꝛ lucens sc̄z per splendorē.vnde Ber. Tantū lucere/vanum: tantū ardere/parū. Ardere ꝛ lucere perfectū.ꝛ de Helia Eccl̄i.xlviij.dicit in pn. Et surrexit Helias ꝓpheta quasi ignis:ꝛ verbū ipsius quasi facula ardebat.vñ in pce.loco Joā.v. Ille erat ꝛc̄.ait Alchuinus. Joannes enim erat lucerna/illuminatꝰ a christo luce/ardens fide ꝛ dilectione/ lucēs verbo ꝛ actione.Carnales sciētes sunt angeli tenebrarum trāsfigurati in angelos lucis.ij.Cor.xj.xxvj. q.v. episcopi.ꝛ.c.nec mirum.xxix.q.j.§.j.eē de regu.licer.§. verum.sed veritate mudati/semper discētes/nunq̄ ad veritatem sciētie perueniētes.ij.ad Timo.iij.xxvj.q.v. nec mirum.vltra colū.sed ꝛ margaritam scientie. eē de transla. episcopi.post transl.si quam habent/per vitam abominabilem denigrantes.De talibus dicitur Prouerb̄.xj.Circulus aureus in naribꝰ suis.i.porci/mulier pulchra ꝛ fatua male morigerata/videt literatus male morigerarī. vt dixi in collatione Nesteroth de sciētia spūali in lib.collationū Jo.cassi.Sermocinatio autē domini cū simplicibus est ꝛ humilibus.Vñ q̄ ambulat simpliciter:ambulat confidenter.Prouerb̄.x.dū tamen cum simplicitate columbina sit

Nimius epularū et ornatum luxus.

Copulo fornicis querrys nam.

Vtpote causa seminādi fabricandi et frequēdi.

mista/sicut dicit dñs/astutia serpentina. Matth.x. Estote ergo p:udētes sicut serpētes:et simplices sicut colūbe. xxxvj.dist.§.ecce.vbi Hiero.vt per p:udentiā deuitent insidias:per simplicitatē non faciant malū.⁊ serpētis astutia ponitur in exemplū:q: toto co:pore occultat caput.et illud in quo vita est/p:otegit.ita ⁊ nos toto periculo'co:poris/caput nostrū qui est ch:istus.ex de sacra vnc.c. vnico.ẽ.sed vbi.sub.§.vnde in veteri testamēto.custodiam⁹. Item ibi Remigius.id est fidē ch:isti integram ⁊ incorruptā seruare studeamus.Rabanus.Soler etiā serpens eligere strictas rimas per quas trāsiens veterē pellē exuat. similiter p:edicato: trāsiens per angustā viam veterē hominē oīno deponat. Item ibi Remigius. Pulch:e etiam dñs p:edicato:es serpētis astutiam moner habere:q: p:imus homo per serpentē deceptus est.de peni.di.j. serpes. ac si diceret.Quia hostis callidus fuit ad decipiēdū vos: p:udētes fitis ad liberandū. Ille laudauit lignū:vos laudate crucis virtutem. Item ibi Ch:ys. Sicut autē p:udentiā serpentis opo:tet habere:vt in p:incipalibus nō ledamur:sic ⁊ simplicitatē columbe in nō vindicando quū iniusta patimur:neq; per insidias alicui nocēdo. Item Remigius. Ideo autem dñs hec duo sociauit:quia simplicitas absq; p:udētia facile decipi potest:⁊ p:udētia periculosa est alicui nocēdo nisi simplicitate temperetur.ad hec. xvj. q.j.si cupis.vj.q.j.ex merito.in fi.ij.q.vij.non omnis.xxxvj. dist.§.ecce. Idiotas eū ⁊ elingues elegit dñs discipulos: vt nō gl:oriarentur contra eū. Perdā enim(inquit)sapiētiam sapientiū ⁊ p:udentiam p:udentiū rep:obabo. Ubi sapiens.vbi scriba:Stultā deus fecit sapientiā huj⁹ mundi.j.ad Cor.j.ex pben.venerabilis.que oia intelligunt de abusu scientie ⁊ de scientijs rep:obatis.xxxvij.di.si quis grāmaticam.⁊ xxxviij.dist.quāuis.vbi de hoc.xxxj.q.ij.§. his ita.in fi. ¶ De sancta scientia ⁊ ea bene vtentibus loquitur in magna parte liber Prouer.⁊ Sapientie ⁊ Eccl'i.⁊.j. ad Cor.j.⁊.ij.c.⁊.xxxvij.⁊.viij.dist.per totū.⁊.xlvij.di. sit recto:.⁊.xxxvj.§.ecce.⁊ ex de renū.nisi cum p:idē.§.p:o defectu.Et donum scientie inter septē dona spūssancti cōputatur. Esa.xj.⁊ Cherubin que plenitudo scientie interp:etantur in o:dine p:ime hierarchie secūdus est. de pen.dist.ij. p:incipiū.ē.omnis. Sed cōtra de scientia p:esumētes ait Bern̄. Multi multa sciunt:⁊ semetipsos nesciunt. Alios inspiciunt:⁊ seipsos deserunt.Et idem iterū. Multo melio: et laudabilio: es si te cognoscis: q̄ si te neglecto cognoscere cursus siderum:vires herbarum: cōplexiones hominū:naturas animaliū:⁊ haberes omniū celestium ⁊ terrestriū scientiā. Item Aug. Indocti rapiūt celū:⁊ nos cū nostris literis in infernū descendimus. Plato ⁊ Aristotiles ⁊ Auerroes cum alijs paganis philosophis/Origines ⁊ Arrius cū alijs subtilibus hereticis renebr:as exterio:es incolūt:quia nō deum gl:oificauerūt.Rom.j. Non saluat ꝓpetare/p:edicare/⁊ mysteria vtriusq; testamēti noscere/⁊ multos cōuertere/⁊ penitētias audire/⁊ cōsulere/⁊ etiā miracula facere/et male viuere. Sed mādata dei seruare/⁊ eū ex toto co:de amare. Joā.xiiij.j.ad Cor. xiij.j.q.j.multe.c.teneamus.c.p:ophetauit.c.vide.de peni. dist.ij.charitas.j.⁊ dist.iij.§.vlti.Dicebat ⁊ ille seraphicus ch:isti discipulus verus alm⁹ Fracis̄cus. Tantū quilibet scit:quantū operat:⁊ non plus. Item dicebat loquēs fratribus. Si haberes oēm scientiā:⁊ scires interp:etari oia genera linguarū:⁊ subtiliter de celestibus reb⁹ perscrutari: in ijs nō potes gl:oriari.q: vnus demon sciuit de celestib⁹ et modo scit de terrenis plus q̄ oēs homines.licet fuerit aliquis qui summe sapientie cognitionē a dño recepit speciale:vt Salomon. Item dicebat super verbo Apostoli Litera occidit:spūs autē viuificat.ij. Cor.iij. Illi sunt mo:tui ad literā/qui tantū sola verba cupiunt scire:vt sapientiores videātur inter alios: vt possint acq̄rere diuitias huj⁹ seculi ⁊ hono:ē.Et illi religiosi sunt mo:tui ad literā/qui spiritū diuine litere nolūt sequi:sed sola verba magis cupiūt scire ⁊ alijs interp:etari:q̄ operari.Et illi sunt viuificati a spū diuine litere/q̄ omnē literā quā sciūt ⁊ cupiunt scire nō attribuunt co:po:i:sed verbo ⁊ exēplo reddūt eā altissimo dño cuius est omne bonū. Item dicebat.Quū videris scientē male viuentē: cogita q̄ fit vnus de demonibus subtilibus.cognitio in demonib⁹ afflictio erit eis et est:q: non diligūt quem cognoscūt.⁊ Jaco.iiij. Sciēti bonum ⁊ non facienti peccatū est.subaudi maius.de pen.dist. ij.si cū inquit.post colū.⁊ Luc.xij. Sciens seruus voluntatem dñi sui/⁊ non faciēs:plagis vapulabit multis. In deo vero electis ipa cognitio amo:.est.q: quē cognoscunt hic diligunt:⁊ perfecti⁹ in patria. Vere quidē qui se ignorāt/pulch:i sunt.i.pulch:i apparēt inter mulieres. Latico:.j. id est inter hoies seculares:.pter scientiā quā ostendunt. Sed q: se ignorāt:vel qō cognoscūt non operant:pascūt hedos/suos sensus peculeos.Est em̄ hedus aial.fm glo. Mar.xxv.peculeū ⁊ olidum.Et vadunt post vestigia gregum suo:.i.post cogitationes ⁊ affectiones bestiales. Et specialiter pascūt po:cos. Luce.xv.quia vt po:ci vel sues/in suis voluptatib⁹ inuoluūtur.ij.Per.ij.de pe.dist.ij.sunt qui debēt.Et ventrē cupiūt siliquis saturare.fm Aug.sup p:e.c.Luc.xv. Po:ci sunt immūdi spūs qui sub ipso erant. Nam ciuis de quo p:emisit/cui adheserat adolescens/aliquis aereus p:inceps est ad militiā diaboli pertinēs.cuj⁹ villa est mūdus potestaris ipsius:de qua p:emisit.⁊ misit illū in villā.fm Beda. Po:cos pascere/est ea q̄bus immūdi spūs gaudent operari. Siliqua aūt fm Amb.genus leguminis est:intus inanis/fo:is mollis:quo co:pus nō reficitur:sed impletur vt fit magis oneri. Item ibi Aug. Sile Sectaque ergo q̄bus po:cos pascebat: seculares doctrine sunt. steriles/vanitatē p:onātes:de q̄bus laudes idoloū fa bularūq; ad deos gentiū pertinentiū vario sermone atq; carminibus percrepāt: quib⁹ demonia delectātur. Unde quū iste saturari cupiebat:aliquod solidum ⁊ rectū quod ad bonā vitam pertineret, inuenire volebat in talibus:⁊ nō poterat.vñ sequit.Et nemo illi dabat.q: in scientijs mādanis querit gustus ⁊ fruct⁹ anime:⁊ nō inuenit.q: vere tales scientie liberales inflant:et nō satiant. de hoc.xxxvj. di.§.hinc etiam ille.⁊.c.⁊ ideo.Et studētes maxime diu in talibus scientijs appendūt labo:es:⁊ nō in saturitate:⁊ ar gentū:⁊ non in panib⁹ diuine scientie anime refectiuis/q̄ sunt panes vite.Eccl'i.xv.de hoc Esa.lv.ad literam.Tales carnales scientie destruent.j.ad Cor.xiij. sed vnū tota diui

Non est ob erudi tionem gl:oriandum/

ne scientie non p:eteribit. Mar.v.Et celū ⁊ terra trāsibūt: scz in superficie quū purgabuntur. verba aūt dei in eternum stant. Mar.xxiij.⁊ Luc.xxi.xxv.q.x.fraternitatis.q: sacra lex ab eterno est:⁊ ex o:e altissimi exijt:⁊ cū eo permanet in euū.Eccl'i.xxiiij. Adde hic q̄ scripsi.s.in.§.expeditis nobilib⁹. vsq; ad ꝟ.v.in ar.xxxiij.in ista.ij.pte. ¶ Alia eo:ū gl:oria est in deco:e exterio:i:quū sint mo:ibus indecori.c.di.cōtra.Topetum seculariū po:tare tōsuram pariuulam clericalē circūferre ⁊ absconde:e:pannis viridib⁹ ⁊ rubeis ⁊ exquisiti colo:is ⁊ quidā eo:ū virgatis ⁊ partitis se induere.cōtra quos ex de vi.⁊ hone.cleri.clericū. ⁊ pena eo:ū.eo.ti.quoniā.in clemē.In edificijs ⁊ supellectilibus decorē querere:pulch:os apparere: se comere:et dealbare:pectere:⁊ ad delectationē balnea frequentare: pingues ⁊ magnos dextrarios equitare: familiā iuuenilem ⁊ diuersis mutato:ijs ad o:natam ⁊ p:eciosis pannis amictā ⁊ splēdidam secum ferre:frena argentata ⁊ calcaria ⁊ sellas p:ecio[illegible] habere:vt exterio: ois pulch:itudo appareat. Sed gl'ia taliū stercus ⁊ vermis.j.Machab.ij. Tales fuci meretricij sunt.de cō.di.v.fucare.Tales apparatus militantiū mūdo sunt. Tales pōpe Cesaris ⁊ regum xxj.q.iiij.⁊ hic adde q̄ scripsi.s. in magno.§.post q̄.i pn.in ar.x.⁊ in.§.vij.ꝟ.discāt.in ar.xv.in ista.ij.pte. ¶ Thō Paphūcius in collatione de trib⁹ ab:enūtiationibus in lib. collationū Jo. cassi. Ut em̄ virtutes vel ipsa charitas que earū fons est:in hoc seculo cōquisita/post finē quoq; huius vite pulch:ū ac splendidū amato:ē suū reddit:Ita vitia ad illam perēnem cōmo:ationē obfuscatam mērem

quodāmodo colo:ibus tetris infectāq; transmittūt. Pul
chritudo eñ vel defo:mitas anime virtutū seu vitio:ū gi
gnitur qualitate. et q̄bus quidam attractus colo: aut ita
eam splendidā reddit: vt a p̄ophera Dauid. pō. xliij. me
reatur audire: Et cōcupiscet rex decoꝛem tuum. aut certe
aeram feridā atq; defo:mem ita vt feto:ē p̄opie turpitu
dinis ipsa cōfiteatur: ⁊ dicat in pō. xxxvij. Computruerūt
⁊ coꝛruptę sunt cicatrices mee: a facie infipientie mee. ⁊
dñs alibi ꝓphete. viij. in fi. ad eam. Quare (inquit) nō est
oblucta cicatrix filie populi mei? Cultū ⁊ decoꝛem virtu
tum requirit dñs in ecclesia sua: non colo:ū. ex de vi. ⁊ ho
cleri. cum decoꝛem. ⁊ de immu. eccle. decet domū. lib. vj. de
pe. dist. ij. §. romanos. ℟. illa anima. alꝯ est. c. in pō. ⁊ Esa.
v. Rex noster speciosus forma p̄e filijs hominū. cuj⁹ pul
chritudinē sol ⁊ luna mirant. vt dicit alma Agnes. In cru
ce linet paller: sputis illius defo:matur: non est ei species
neq; decoꝛ. ⁊ quasi lepꝛosus apparet. Esa. liij. Equum nō
habet neq; domicellū. cum vilibus se assoꝛiat. Jo. iij. san
ctos sanctoꝛ. De quo o:dine sunt tales ⁊ p̄elati ⁊ clerici?
Non habēt o:dinem contra apostolū. sed o:dinē faciunt.
ij. ad Coꝛ. vij. Expectent locū illū vbi nullus o:do sed sem
piternus hoꝛoꝛ inhabitat. Job. x. ſm Bern̄. Tota quasi
ex ingloria in mēbris mater ecclesia: detenta falsa ⁊ vana
gloria aufers spōso tuo gloꝛiam quā alteri non vult dare.
ꝙ dicit Esa. xlij. Gloꝛiam meā alteri non dabo. Ipse qui
extoꝛt glorie. pō. xxiij. dicit Jo. viij. Ego gloꝛiam meā non
quero. vbi Chry. q. d. ex honoꝛe quē ad patrē habeo hec
locutus sum vobis: ⁊ ꝓpter hoc dehonoꝛatis me. sed nul
la est mihi cura huius cōtumelie. Illi eñ noxas debetis:
ꝓpter quē hec audio. Paulus in gloꝛia ꝓpter christū ait.
j. ad Tim. j. Regi seculoꝛ immoꝛtali inuisibili soli deo ho
noꝛ ⁊ gloꝛia in secula seculoꝛū. Et angeli concinūt Luc. ij.
Gloꝛia in excelsis deo. ⁊ de cōse. di. j. hi duo. ⁊. c. poꝛro. quā
tu ei aufers in terris. ⁊ ideo perdis eius pacē ⁊ gratiam:
et idem filij tui vane gloꝛiosi perdēt illam veꝛā gloꝛiam
ꝓpter istā falsam gloꝛiā. q; quū deum cognouissent: nō
sicut deū sed se gloꝛificauerūt: quia euanuerūt in cogita
tionibus suis. ad Rom. j. interꝓetatiue p Achoꝛ. Josue
vij. q. iij. §. item peccato ciuiū. qui interꝓetat lumen fra
tris: qui significat quēlibet renodoxie dedituꝫ: foris lucen
tem intus tenebꝛosum. q̄ furatur regulā auream diuine sa
pientie oia regulantis. iij. dis. regula. sibi eā appꝛopꝛians:
⁊ ea placere desiderans hoibus. contra id. j. Per. iiij. ⁊
j. q. iij. vendētes. si quis loquitur quasi sermones dei. vbi
Greg. Qui in verbo dei gloꝛiā ꝓpꝛiā querit: ius dantis
inuadit. quia scriptum est. Danti mihi sapientiā dabo glo
riā. Eccl. li. quia exoꝛe eius p:udētia ⁊ sciētia. Pꝛouer. ij.
⁊ pō. xlviij. Lingua mea calam⁹ scribe velociter scz spūssan
ti scribentis: quia digito dei. i. spūsancto. Joā. viij. Mat.
iij. Luc. xj. ibi. Si in digito dei testamēti rabule cōscribun
tur. Ero. xxxij. Quis eñ appꝛopꝛiabit sibi dei doctrinam:
quū filius coeternus. ex de sum. tri. c. j. ⁊ in cle. co. ti. fidei.
paret. ⁊ sapiētia eius. Eccl. xxiiij. dixerit Jo. viij. Mea do
ctrina non est mea: q; ſm Aug. filius a patre est. ⁊ quicq̄d
habet ab eo habet. Furatur etiā Achoꝛ chlamydem cocci
neam. i. potentiā vel dignitatē ecclesiasticam: quā sibi ap
ꝓpꝛiat vane gloꝛiosus de ea superbiēdo ⁊ ea abutendo
⁊ qui in eo q̄ pꝛesidet nō deo placere/sed hoibus delecta
tur. cōtra q̄d Bala. j. Si hoibus placerē: christi seruus nō
essem. l. di. si quis diaconus. lxxxiij. di. c. vlti. Talis renodo
tus dicit in coꝛde suo. Deus sum: ⁊ in cathedra dei sedeo.
Eseb. xxviij. Sed nō videt quomodo sedet in cathedra.
q; q̄ male sedet in cathedra: iniuriā facit cathedre. xl. dist.
multi. quia super cathedram Moysi sedēt hodie scribe ⁊
pharisei. Mat. xxiij. j. q. j. nō quales. xix. di. ſm. sed vtinam
bene facerēt ⁊ bene dicerent. quia os eoꝛum locutū est su
perbiā. pō. xvj. ⁊ linguam habent magniloquā. pō. xj. Et
loquūtur grandia: ⁊ totus coꝛū sermo superbia est. de pe.
di. ij. si enim inquit. ℟. petrus. Sed frequenter malam ha
bent doctrinā. quia maloꝛū doctoꝛum doctrina mala est.
j. q. vij. conuenientib⁹. Et peioꝛem vitā: q; mala loquunt:
et peioꝛa agunt. Non magis in regno celoꝛ: sed in regno
superboꝛū spirituū vocabuntur. Matth. v. vt sic potētes
dignitate/potētes sint in tormentoꝛū maioꝛum eternita
te. Sap. vj. viij. q. j. illud. quia cathedra taliū pestilēs fuit:
maxime simoniacoꝛū vendentiū colūbas. i. gratiam spiri
tussancti: in manuū impositione ⁊ beneficioꝛum collatio
ne. Et ideo dñs eoꝛū cathedras euertit. Mar. xj. Marc.
xj. Luce. xix. Joā. ij. j. q. iij. ex multis. Isti tales rectoꝛes vel
potius destructoꝛes sunt qui pꝛimos accubitus in cenis
et pꝛimas cathedras in synagogis querūt. Matth. xxiij.
semper ambiētes/⁊ nunq̄ satis bibentes. Urinam hi ſm
Bern̄. ita agiles inueniꝛētur ad curam: sicut agiliter cur
runt ad cathedrā. Uere pꝛelati mercenarij ne dicamus fu
res. Mercenarij quidē sunt ſm Greg. quia locū quidem
pastoꝛū tenent: sed lucra animarū non querunt. terrenis
cōmodis inhiant. tēpoꝛalibus lucris pascuntur. impensa
sibi reuerētia delectantur. De ijs plus q̄ satis in isto ope
re dixi: quia satis ⁊ plus q̄ satis est necesse impingere con
tra eos: qui cū suis ambitionibus totā quasi dei eccleſiā
vastauerunt. De ijs Jo. x. ⁊ xxiij. q. iij. tres personas. Sed
insuper dictus Achoꝛ. histoꝛia Achoꝛ Josue. vij. j. q. iiij. §.
item peccato ciuiū. ducētos ſidos furatur: p quos coꝛpo
rales ⁊ spirituales diuitie designātur: quas illi furant qui
in eo q̄ plus se estimant gloꝛiantur: sicut phariseus in tē
plo oꝛans ⁊ dicens. Non sum sicut ceteri hoiū. Luc. xviij.
Contra qd dicebat ille ingloꝛius in se/sed in christo sum
me gloꝛians. Non gloꝛietur foꝛtis in foꝛtitudine sua: ⁊ sa
piēs in sapientia sua: ⁊ diues in diuitijs suis: sed gloꝛietur
scire ⁊ nosse deū. Hiere. ix. ⁊ alter ait. Qui gloꝛiat⁹ in dño
gloꝛietur. ij. ad Coꝛ. x. Et iterū. Nemo gloꝛietur in homi
nibus. j. ad Coꝛ. iij. Et iterū. Quid habes quod nō acce
pisti? si autē accepisti: quid gloꝛiaris quasi nō acceperis?
j. ad Coꝛ. iiij. Et iterum. Gratia dei sum id quod sum. j. ad
Coꝛ. xv. Recte igitur humilis dicit ab Egidio fratre so
cio beati Francisci q̄ aliena reddit. ⁊ omnis superbus fur
et latro sibi appꝛopꝛiās alienū. nihil enim pꝛopꝛiū est ho
minis: nisi peccatū. quia omnis homo mendax. pō. cxv. ⁊
Rom. iij. ⁊ nullus sine peccato. de pe. di. ij. si enim licet ne
mo ex necessitate peccet. quia omne peccatū voluntariū.
xxv. q. j. §. j. ⁊. xxiij. q. iiij. vasis ire. alꝯ est. §. sub. c. nabucho
donosoꝛ. ¶ Dic ergo ecclesia i christo sancto gloꝛiosa/re
ctoꝛibus tuis renodoxis querētibus gloꝛiam ab hoibus
et nō deo. Si ego gloꝛifico meipsum: gloꝛia mea nihil est.
Joā. viij. Et ideo talis gloꝛia vmbꝛe similis est: que nihil
aliud est q̄ pꝛiuatio lucis ex obiecto coꝛpoꝛis: ⁊ que fugit
sequentes ⁊ insequit fugientes. iuxta illud Eccl⁹. xj. Si se
cutus fueris: nō appꝛehendes. ⁊ si pꝛecurreris: nō effugies
vñ Philosophus. Hoc solū habet humana gloꝛia gloꝛio
sum: q̄ se appetētes fugit: ⁊ se fugiētes appetit. ar. viij. q. j.
in scripturis. j. q. vj. sicut. Quid miseri vane gloꝛiamur: et
conamur vincere alios: ⁊ trāscendere vbi pꝛemiū non est?
vt dicit glo. Bal. v. sup̄ vbo inanis gloꝛie cupidi. Stulti
mercatoꝛes sumus: q̄ bonū opus vñ poteramus habere
veꝛā ⁊ eternā gloꝛiā: pꝛo falsa ⁊ momētanea vendim⁹. dis
cente dño Matth. vj. Receperūt mercedē suā. vñ Greg.
Quū p recto opere laus trāsitoꝛia queꝛit: eterna retribu
tione res digna vili pcio vendit. Et Bern̄. Quicq̄d fauo
ris captam⁹: deo furamur. Quid etiā infelices hypocrite
sepulcris dealbatis sil'es/pleni intus ossibus moꝛtuoꝛū.
Mat. xxiij. laudari cupim⁹: quū simus vituperabiles: vñ
Ber. sup illud Pauli. Ro. viij. Uanitati subiecta est crea
tura nō volēs. De quavniuersali vanitate inest nobis vel
le laudari quū sim⁹ vituperabiles: ⁊ nolle laudare quos
scimus laudabiles. Cōtra q̄d dicit Chry. Hypocrita: vt
q̄d nō vis esse laudabilis: q̄ vis vt laudeꝛis? q̄d foꝛmosus
apparere: ⁊ foꝛmosus nō esse? ¶ O o ꝺa mater eccl'ia/⁊
nō ficta: simplex/nō duplex: nō rugosa/sed sincera: realis/
nō superficialis: humilis/nō elata: foꝛmosa interi⁹/nigra in
moꝛtificatiōe coꝛpis exteri⁹; querēs spōsi gloriā/⁊ nō tuā.

O ethiopissa p̄ius nigerrima. O catula p̄ius immūda. Mat.xv. O alienigena per samaritanā p̄figurata. Jo. iiij. ⁊ peregrina. O sanguisl̄ua. Mat.ix. Marc.v. ⁊ Luce viij. O chananea. Mat.xv. O p̄ius ceca ⁊ oꝛphana ⁊ vidua p̄i⁹ multos habēs amatoꝛes. Hiere.iij. Ingrata deo ⁊ nature. Bestiarū socia. Plasmatoꝛis ignara. P̄onissi messie nescia. Joā.iiij. Omni trāseunti pedes tuos. Esa. xlvij. diuaricans. xxxij. q.v. si paulus. O oleastrū syluestre. ad Rom̄. xj. Filia tenebꝛarū. ad Roma. xiij. Expers lucis. Serua sensuū exteꝛioꝛū. Socia reptiliū. P̄ius idoloꝛum cultrix. Ignominia peccatoꝛū plena. Quis reꝑouerit in hanc gloꝛiā ⁊ honoꝛem: vt sanctoꝛū sancto despōsareris: deo viuo spūaliter vnireris? Hose.ij. ſ. ad Coꝛ. vj. Et sacramēraliter. de cōse. di. ij. in christo pater. ⁊ ex de sum. tri. c.ij. ipsi⁹ sanguine mūdareris ab oibus immūditijs tuis: Ephe.v. Ab ipso luce illuminareris? Jo. ſ. Et synagoge ⁊ filijs regis. Mat. viij. ⁊ ouibus israel. Mat. xv. p̄eponeꝛeris: Et regum vberibus lactareris? Esa. lx. Tantis gratijs tēpoꝛalibus ⁊ spūalibus ditareris? Ab oꝛiente in occidente adoꝛareris? xciij. di. legim⁹. Et deinde gens sancta/ populus acq̄sitionis/regale sacerdotiū vocareris? ſ. Pe. ij. ex de elec. fundamēta. §. ſ. lib. vj. Clauibus regni celestis ligādi ⁊ soluendi in terra potestate vtereris? Mat. xviij. xciij. q. ſ. quodcūq;. de pe. di. ſ. quē peniteꝛ. Unde totū tibi hoc nisi a crucis sancta ignominia? ſ. ad Coꝛ. ſ. ⁊. ij. que est tua gloꝛia. Bala. v. Nem a ligno tuus sponsus regnauit Phil⁹. ij. ⁊ in ps̄. q: ibi cōtra hostem tuū seuissimū triūpha uit. Super lignū te poꝛtauit. ſ. Pet. ij. In ligno te multipli cauit granū frumēti qđ in cruce caput inclinauit. Jo. xij. ⁊ xviij. In ligno te ad patriam transpoꝛtauit. Sap. xvij. Ergo gloꝛia tua ⁊ filioꝛū tuoꝛū maxime rectoꝛū in cruce est/in fame/siti/nuditate/persecutionib⁹/⁊ tribulationi/ bus. ij. Coꝛ. xj. Ro. v. Gloꝛia etiā tua testimoniū conscientie tue. ij. ad Coꝛ. j. xj. q. iij. inter verba. ⁊. c. seq. ⁊. c. custodi. ⁊. c. in cunctis. ⁊ ex de sacra vnc. c. vnico. §. ſ. Gloꝛia tua et p̄egustatio tua patrie facta est tibi persecutio sicut spōso tuo. Jo. xv. Gloꝛia tua gloꝛia spōsi tui q̄ est carnis inglo ria. Quis gloꝛiabit se mundū habere coꝛ? P̄ouerb. xx. de pe. di. ij. ſ. em. ad. ij. colū. Sed nūquid gloꝛiabitur securis contra iiū qui secat in ea. aut figmentū contra figulum. Esa. x. ⁊. xxix. ⁊. xlv. di. xxj. inferioꝛ sedes. Adde hic qđ scripsi. ſ. in p̄ima parte in. §. q: satis. per totū. in ar. lxvj. ⁊ in §. firma colūna. in ar. lxvij. Qui pacē ⁊ gloꝛiam verā quesrit: inglorius habitat super terrā: querens hic ⁊ tandē in dño gloꝛiari. ij. ad Coꝛ. x. participās gloꝛiā recumbentiū cū Abꝛaā/Ysaac/⁊ Jacob. Mat. viij. Sede ergo in loco nouissimo humilis sponsa christi ecclesia/nihilitatem tuā ⁊ miseriā ⁊ offensiones cōtinuas recognoscēs: vt sit tibi gloꝛia in celis coꝛam simul discūbentibus: dicēte sponso. Amica ascēde superius. Luc. xviij. vbi Basilius. O occupare ergo locum vltimū p̄ conuiuijs iuxta mandatū conueniēs est. Sed rursus in hūc contētiose irruere repꝛobum: tamq̄ interemptoꝛū oꝛdinis/⁊ causatiuū tumultus. ⁊ de eo mota cōtentio equiparabit nos litigātibus de p̄imatu. ¶ P̄eter genera martyꝛū q̄. s. posui sunt ⁊ alia multa martyꝛia sancta: de q̄bus hodie nec vnū video superesse. Et p̄imo quidē quū quis patitur pꝛo iustitia sicut Abel. de quo Mat. xxiij. a sanguine Abel iusti. vbi dicit Aug. q̄ in Abel tripler p̄fectio fuit: virginitatis/sacerdotij/⁊ martyꝛij. dixi in p̄ima parte in. §. xxxvj. in. ℞. Quid etiā. in ar. xxxvj. De isto martyꝛio. Mat. v. Beati q̄ persecutionē patiūtur p̄opter iustitiā. vbi Chꝛys. super Mat. hoc est p̄pter virtutē: p̄opter defensionē alioꝛū: p̄opter pietatem. iustitiā enim cōsueuit p̄ virtute anime ponere. vt ibi. Nisi abundauerit iustitia vestra ⁊c. Mat. v. ⁊ ibi. P̄imū querite regnū dei ⁊ iustitiam eius ⁊c. Mat. vj. ¶ Item Aug. de sermone dñi in monte. Pace enim intrinsecus custodita ac firmata/quascūq; persecutiones ille q̄ foꝛas scilicet p̄inceps huius mūdi. Jo. xij. missus est/foꝛinsecus concitauit; auget gloꝛiā que fm deum est. Item ibi Hiero. Singnanter aūt addidit p̄opter iustitiā. multi enim p̄opter sua peccata persecutionem patiuntur: ⁊ nō sunt iusti. Sz mulcꝝ cōsidera cp octaua vere circūcisionis. Luc. ij. beatitudo martyꝛio terminetur. Jrē Chꝛys. Non aūt dixit beati qui a gentib⁹ persecutionē patiūtur. ne putes illum solum beatū qui persecutionē patitur ꝓpter idola non colēda. Jdeo ⁊ qui ab hereticis persecutionē patitur p̄opter veritatē non relinquēdam: beatus est. quia ꝓpter iustitiā patitur. Sed ⁊ si quis ex potētibus qui christiani vident: foꝛsitā p̄opter peccata sua coꝛrectus a re/fuerit te persecutus: beatus es cū Joā. baptista Matth. xiij. xxj. q. iij. vnusquisq;. Si em verum: est cp martyꝛes sunt ꝓpbete q̄ a suis occisi sunt: sine dubio qui ꝓpter causam dei quid patitur: ⁊ si anus. i. verula patitur: merecēde martyꝛij habet. Et ideo non posuit scriptura personas persequentiū: sed solā causam persecutionis vt nō aspicias q̄s re persequitur: sed ꝓpter quid. Jrē ibi Hilarius. Sic ergo ad postremū eos in beatitudine numerat: q̄bus oia p̄o christo patiꝛ/qui iustitia est/p̄onus affectus est. Hīs igitur ⁊ regnū seruatur: quia in cōtēptu seculi sunt pauperes spiritu. De isto martyꝛio ⁊ materia. xxiij. q. iij. nimiū. ⁊. c. qui peccat. ⁊ c. si ecclesia. Sed vbi est hodie talis martyꝛ: qui ꝓ iustitia velit patiꝛ? Multos autē martyꝛes passiuos video in ecclesia: adulteros/homicidas/maledicos/alienoꝛū appetitoꝛes: sed christianos paucos video ꝓ iustitia patientes. ſ. Pet. iiij. Sed pena fm Aug. nō facit martyꝛem: sed causa. alias coꝛonātur etiā ⁊ latrones. ¶ Secundo. quā q̄s patitur ꝓ lege. sicut Machabei. P̄o quib⁹ licet passi sunt ante incarnationē agit festum ecclesia. quia sicut ait Bern̄. quod negauit eis tēpus: concessit forma martyꝛij. quoniā eo modo passi sunt quo ⁊ martyꝛes noui testamēti. Passi em sunt ne transgrederētur legem: sicut ⁊ isti ne agnitā negarent fidē. Alia causa est/fides resurrectionis quā apertissime testati sunt dicentes. ij. Machab. vij. Tu quidem sceleratissime in p̄esenti vita nos perdis. sed rex mūdi defunctos nos ꝓ suis legibus in eterne vite resurrectionē suscitabit. Martyꝛizati etiā p̄o fide ⁊ lege dei fuerūt tres pueri. de q̄bus Dan̄. iij. xj. q. iij. imperatoꝛes. xxiij. q. iiij. quādo. ⁊. c. nō inuenitur. ¶ Tertio. quū quis patit̄ p̄o christo. i. vice christi. sicut innocentes in quoꝛū fingulis christus putak occidi. Matth. ij. ¶ Quarto. quū quis occiditur ꝓ fide christi sicut Stephan⁹. Act. vj. ⁊ alij martyꝛes in nouo testamēto. et isti dicūtur p̄opꝛie martyꝛes: q: passi sunt ꝓpter testimoniū rei geste: scz incarnationis ⁊ alioꝛū articuloꝛū fidei christiane: de quibus multi dubitauerūt. ⁊ ideo ad certificandū de hmōi veritate necesse fuit adducere testes. de quibus Esa. xliij. Vere vos testes mihi. glos. apostoli ⁊ martyꝛes testificantes: Fuerunt aūt omnia in martyꝛibus q̄ in testibus requirūtur. P̄imo. liberi. iiij. q. iij. §. item in criminali. ℞. item serui. Et ipsi liberati a seruitute peccati. de qua Joan. viij. ⁊. ij. Per. ij. a quo quis superatus est/ei⁹ seruus est. Secūdo. seruus vilis. xv. q. iij. de crimine. ⁊ ipsi inscribiles. vnde Greg. super illo verbo/nimis cōsoꝛtatus est p̄incipat⁹ eoꝛ. Ecci di possunt: flecti nequeunt. Tertio. legitime etatis. iij. q. iij. c. j. ⁊ ipsi sensati. ſ. Coꝛ. xiij. Nolite pueri effici sensibus. Quarto. sane mentis. iij. q. viij. §. tria. quia elegerūt tam poꝛaliter cruciari: vt possent eternaliter delectari. Sapiē. iij. In paucis vexati/in multis bene disponentur. Quinto. bone operationis. iiij. q. iij. §. item in criminali. ℞. in testibus. Et ipsi tales. Job. ix. Transierunt quasi naues poma poꝛtantes: que post se relinquunt odoꝛem. Sexto. diuites virtutibus. iiij. q. iij. §. item in criminali. ℞. testium. Greg. in homi. Si vere fratres diuites esse cupitis veras diuitias amate. Septimo fideles. ex de testi. c. j. quia pro fide moꝛtui. Act. xxj. Non solū alligari sed etiam moꝛi paratus sum p̄opter nomen dei Jesu. Octauo. quia non surdi. iij. q. vij. §. tria. sed obedientes legi. P̄ouerb. xviij. Qui declinat aures suas ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Nono. q: non pꝛo se sed pꝛo christo testificati

ficati sunt. iiij. q. iij. ℌ. oibus. Acť. r. Nos sumus testes oim que fecit in regione iudeoꝝ. Decimo: q: iurauerūt. eť de testi. nuper. ꝓpter firmū ꝓpositū. pš. cxviij. Jurauí ⁊ sta tui iustodire iudicia iustitie tue. Undecimo: examinati. eť de testi. venerabili. ⁊ eo. tí. Jn noie dñí. no. glos. non est. Et ipsi multis tribulationibus purgati ⁊ examinati. Sap. iij. Tāꝯ aurū in fornace ⁊c. de pe. di. ij. si em. vltra. iiij. colū. ver. seder. Duodecimo: ieiuni. eť de testi. c. j. et ipsi tñ crucifigēres. Bal. vlti. Nos testes instaurat dñs ꝑtra nos. Job p. vnde Grego. Totus mūdus martyꝝibus plenus est. Jā pene tot qui videmus nō sūmus quot veritatis testes habemus: cōtra nos ergo erūt in iudicio: q: ipsi sanguinē fuderūt ꝓ dño: quē nos miseri ꝓ vili pecunia seu ferida luxuria negare nō formidamus. ℟. q. iij. existimāt. verbo et opere dicā fidē. Unde martyr: grece ō: testis latine. fm Magistrum. ¶ Quatuor em̄ sunt necessaria vt aliqs ꝓpríe dicať martyr: s. Uolūtaria. xv. q. j. nō est. sustinētia passiōis. Puritas cōsciētie. j. q. j. vide. Bonitas cause. s. Pe. iiij. Nemo aūt vestrū patiať quasi homicida aut fur ⁊c. Et infra. Si aūt vt christianus: nō erubescat. Et tēpus gratie. Sufficiēt forma martyrij. vt dictū est. ā. ver. ij. Sz ⁊ quotquot prophete ⁊ sancti ante christū mortui sunt: ꝓ fide et in fide christi mortui sunt et salui. Actuū. xvj. Unde quidam. Cui patientia: mens bene conscia: congrua causa:
Tempus et adfuerit: hic bene martyr erit.

¶ Quinto. quū patiť ꝓ libertate ecclesie sicut beať Thomas cātuariēn. Eque em̄ desiderāda est ecclesiastica libertas. eť de immu. eccle. non minus. vt fides. Unde brūs Ambr. ait imperatori. Si rapis: fi deuotas: si acceperis: sustinebo. si aūr ertēdas manū ad sanctuariū dei: ibi me inuenies sacerdoť. de hoc. xvij. q. vij. conuenior. ¶ Sexto. quū patiť ꝓ assertione veritatis. sicut Hieremias lapidať: ⁊ Esaias serra lignea serrať. et Ezechiel. xviij. q. iiij. recedite. ¶ Septimo. quū patiť ꝓ redargutiōe iniquitatis. sicut beatus Joānes baptista. Mar. xiiij. Mar. vj. xvij. q. iiij. vnusq̄sq̄.

¶ Octauo. quum patiť ex solo motu charitatis. sicut christus ō: martyr: ⁊ ꝓ martyr: in testamēto nouo ꝓ redēptione humani generis. vñ Cañ. v. Dilectus meus cādidus et rubicūdus. Jn hoc ꝙ ait dilectus: notat radicē ministerij: sz charitatē. Jn hoc ꝙ ait cādidus: puritatē mentis ⁊ corporis. Jn hoc ꝙ ait rubicundus: tolerantiā passionis. De isto martyrio dicit Luc. xij. Baptismo habeo baptizari: et quō coarctor: quousq̄ impleať. vbi Beda. i. sanguinis ꝓ pñ tinatione ꝓius habeo pfundi: ⁊ sic corda credētiū spiritus igne inflāmare. ¶ Nono. quū quis patitur ꝓ suo crimine: sz in patibulo reatū pprium confiteť ⁊ christū. legiť ⁊ no. de pe. di. j. importuna. in glos. nō in rei veritate. Ue aūt nobis qui in honorē martyrū comessationes et ebrietates celeberrimas celebramus. xliij. di. comessationes. Ꝑi em̄ nobis exēplum certādi dederūt: nō crapulandi. vnde Chrys. Tu christiane delicatus es miles: si putas te posse sine pugna vincere: sine certamine triumphare. Exerce vires in fortitudine. dimica atrociter in prelio: ⁊ certa. Cōsidera pactū: conditionē attende: militia. m nosce: pactum qđ sꝑopondisti: cōditionē qua accessisti: militiā cui nomē dedisti. hoc em̄ pacto cuncti pugnauerūt: hac cōditione cuncti vicerūt. Nō oremus ꝓ martyribus ne eis iniuriā faciamus. eť de cele. miss. cū marthe. ℌ. ſi. Honoremus eos verbis: vita ab eis diſſūgimur. Oremus eos ꝓ nobis: sz eorū martyria fugim⁹. Quare ergo suffragia eorū querim⁹? Si em̄ exēpla eor sequi vellemus: eos ꝓpitios haberem⁹: q: dati sunt nobis in patronos ad auxiliandū. adiuuant em̄ nos meritis suis ⁊ orationib⁹. De primo Aug. als Marcus. O immēsa dei pietas. Martyrū merita nr̄a vult esse suffragia. Illos examinat: vt nos erudiat. Illos cōterit: vt nos acquirat. Illor cruciatus nostros vult esse pfectus. De scō Hiero. contra Uigilantiū. Si apli ⁊ martyres adhuc in corpore positi orāt ꝓ ceteris: qñ de se adhuc deberēt esse solliciti: quanto magis post coronas victorias et triumphos: vnus homo Moyses sexcētis milibus armatoꝝ impetrauit veniā a dño. Ero. xxxij. xlv. dist. discipli. Et Stephanus veniā deprecať. Acť. vij. et postq̄ cum christo esse ceperūt nō minus valebūt. Paulꝰ apls. cclvj. aias sibi asserit donatas. Acť. xxvij. et nunc cū christo residēs ora clausurus est: Persecutio martyrū in equo rufo signata est. Apoc. vj. Hereticoꝝ in equo nigro. vt ibi. Hypocritarū qui nūc consumunt ecclesiam: in equo pallido. In equo albo ecclesia primitiua. vt ibi.

¶ Articulus. l. A

Sciscitor: etiā abs te dña gentiū mater ecclesia: vbi sunt confessores tui lucidi: postq̄ martyres inclyros pdidisti: ſſūdata es in cōfessione Petri clauigeri. Mar. xvj. xir. dis. ita dicēs. ſſides tua te saluā fecit. Luc. vij. Confessione induta es. Cōfessione pulchra effecta es. fm Dauid. Audiuisti a spōso. Si me cōfessa fueris coram hoibus: confitebo: et ego te coram patre meo ⁊ angelis dei. Luc. xij. vbi Ambro. Declare fidē intrinsecā: et fidei ipsi virtutū fundamēta subiecit. Nam vt fortitudinis fundamentū est fides ita et fidei firmamētū est fortitudo. Item ibi Chrys. Nō est ergo cōtentus fide intrinseca: sed ⁊ exterior rem confessionē requirit. Inducēs aūt nos ad fiducīam ⁊ maiorē affectū. ait Paulus ad Roma. x. Si cōfitearis ore tuo dñm iesum: ⁊ credas in corde tuo ꝙ eū dñs a mortuis suscitauit: saluus eris. Totū christū et mysterijs in his interpretatur. Decet em̄ prius ortū a deo patre verbū. i. vnigenitū ex ipsius substātia cōfiteri dñm oim: nō tāꝯ ab extrinseco et furtiuū fortitū dominiū: sed existētē re vera naturaliter dñm. in vtroq̄ symbolo. dñm iesum christū ⁊ patrem. Cōsequenter oportet fateri ꝙ hunc deus a mortuis suscitauit: ipm. s. factū hoiem et passum in carne ꝓ nobis: sic em̄ resurrerit a mortuis. Quisquis ergo sic cōfitebitur christū coram hominibus vt deū ⁊ dñm: christus eū cōfitebitur coram angelis dei: tūc tēporis quū descēderit cū sanctis angelis in gloria patris sui in seculi cōsummatiōe. Mat. xxv. hucusq̄ Chrys. Dixisti in pš. cv. Cōfiteamur nomini sancto sponsi: et gloriemur in laude eius. Iterum dicis in pš. cx. ⁊. cxxvij. Confitebor: tibi dñe in toto corde meo. Et iterum in pš. cxliij. Cōfiteātur tibi oia opera tua. et psalmographus in persona tua hāc cōfessionez sepissime repetit: vt eā cordi et auribus tuis inculcet. Sed quis hodie ex illis qui se filios tuos dicūt: ⁊ maxime qui te regūt: spōsum tuū dñm iesum christū veraciter confiteťur? Radix em̄ vere fidei cōfessionis in corde nascit. fm Chrys. Quia corde credit ad iustitiā. Roma. x. et Philippus eunucho ait. Si ex toto corde credis. Acť. viij. Jn ore ficut ꝓducitur: q: ore fit cōfessio ad salutē. ad Roma. x. et pš. cviij. Cōfitebor: dño nimis in ore meo. Propter quā confessionem ait dñs cephe Petro cōfitenti. Tu es christus filius dei viui. Beatus es Simon bariona. Mar. xvj. Quā beatitudinem tūc perdidit ⁊ ꝓ illo tpe ipse Simon: quum timore mortis negauit: ⁊ ait. Nō noui hoīem. licet corde nō negaret: criminaliter tamē peccauit: sed hereticus nō fuit: quia nō corde negauit: sed ꝓpter oris negationē perisset: nisi ad lachrymas cucurrisset: ⁊ nisi eum dñs misericorditer respexisset. de hoc Mat. xxvj. dist. l. fidelior. vj. q. j. imitare. ℟. q. iij. nō solum. de peni. di. j. petrus. ¶ B Et hoc ideo quia radix que nō germinat frondes: ericcata est: et fides cordis et nō oris arida est. nā et ideo deus nobis dedit os sicut ⁊ cor: vt vtrūq̄ pariter christū cōfiteatur: fructus vero cōfessionis in operib⁹ ostendit. Sed ꝓuaricatores redite ad cor. Quot em̄ intra istā sanctā ecclesiā perfidi hereticī corde negant saluatorē nostrū incarnatū verbū: aut eum verū deum christū negantes corde. i. hominē de spiritu sancto conceptū: ⁊ plenū spiritu sancto: subsistentem ex aia rationali ⁊ humana carne: passibilem ⁊ mortalē negantes: aut verū dei filiū patri consubstantialē coomnipotentem et coeternū pertinaciter diffitētes. xxiij. dist. qui episcopus. eť de sum. trini. c. j. ⁊ de celē. miss. in quadā. j. rm. et eť

de sum.tri. catholice.in de. aut de hac or:hodoxa fide co:/
dalitter hesitātes:qō dubiū mētis impie hos hereticos fa/
cit:q: hec fides est co:de firmiter credenda:ꝛ o:e simplici/
ter cōfrēda. de hoc legit et no.xxiij.q.j.aperte. de sum.tri.
c.j.ꝛ de hereti. dubius. Tales impij nullarenus p signo:/
tiā excusantur:q: circa fidē ignorans ignorabit.j.ad Cor.
xiij.xxvij.di.§.vlti.ꝛ.c.vlti. et heretici nescientes hereticī
sunt. vj.q.j. quero. hi impij filiū dei dñm iesum aut hoiem
purū.xxiij.q.iij.quidā. ver. pauliani.ꝛ ver. harpocratiani.
aut sine aia. vt eo.c.ver. apollinaristę. aut minorē patre cō
stituūt filiū. p:eal.c.quidā. ver. donatiste. carnalē imagina
tionē habētes:ꝛ carnaliter verbū Joannis/Pater maior
me est. Jo.xiij. intelligētes. ¶ Dñs em̄ Jesus tūc lo/
quebatur de se hoīe: quo maior: est deus pater suus: et de
se creatura: qua maior: est deus creator: pater suus: et ipse
q: deus/maior: est se creatura: sed quantū ad diuinitatem
suā quā eādem habet cum patre:ꝛ a patre. ait Jo.x. ego et
pater unū sumus. ex de sum.tri.c.ij. vbi Aug. Utrūq; audi.
et unū. et sumus.ꝛ a charibdi.ꝛ a scylla liberaberis. Q̄ di
xit unū: liberat te ab Arrio. de quo.xxiij.q.iij. resecande.ꝛ
q.ea. quidā. ver. arriani. et ver. bonosiani. et ex de cele. mis.
in quadam.j.fin. Q̄ dixit/sumus: liberat te a Sabellio. de
quo.xxiij.q.j.c.quidā. ver. sabelliani. Si unū: non ergo di
uersum. si sumus: ergo pater ꝛ filius. Jrē Augu. vij. de tri/
ni.c.vlti. Unum em̄ sumus dictū est: q̄ ego ꝛ ille fm essen/
tiam unū sumus: nō fm relatiū. Jrē Hilarius. viij. de tri/
ni. Hec igitur q: heretic negare nō p̄t: impietatis sue mē
dacio neganda cor:rūpunt. tērant em̄ illud ad unanimita
tis referre cōsensum ut uolūtatis in ijs unitas sit: nō natu
re. i. ut nō per id q̄ sunt: sed per id q̄ idem uolūt unū sint:
sed per nature natiuitatē dū nihil deus in eo ex se gignen
do ei degenerat/unū sunt: dū operāte se operatur pater:
dū ipe in patre/et in eo pater est. Hoc nō p:estat creatura:
sed natiuitas. nō efficit uolūtas: sed potestas. nō loquitur
unanimitas: sed natura. Non negamus igit unanimitatē
inter patrē et filiū. ná hoc solēt heretici mētiri: ut cū solam
conco:diā ad unitatē nō respicimus: disco:des ab eis a no
bis affirmari loquātur. Sed audiāt q̄m a nobis unanimi
tas nō negat: unū sunt pater ꝛ filius: natura/hono:e/vir
tute: nec natura eadem potest velle diuersa. De heresibus
Arrij ꝛ Sabellij. xxj. dist.c.sexta. ver. p:ima. xxiij.q.iij. qui/
dā. ver. arriani. et ver. sabelliani. Item Jo.x. Pater in me
est:ꝛ ego in patre. vbi Hilarius. Hoc est illud/dei filius sum.
Hoc est illud/ego et pater unū sumus. Et ibi Augu. Non
em̄ sic filius dei dicit. In me est pater:ꝛ ego in illo. quomo
do p̄t dicere hoies. Si em̄ bene cogitemus: in deo sum⁹:
et deus in nobis est: quasi participātes eius gratiā et illu/
minati ab ipso. Unigenitus aūt filius in patre est:ꝛ pater
in illo:tāq; equalis. Et iterū. Pater meus qō dedit mihi
maius oībus est. Jo.x. ex de sum.trini.c.ij. Hilarius. viij. de
trini. Nō occultat ex patre esse se natū. qō em̄ a patre acce
pit: accepit nascēdo: nō postea. Et ibi Augu. Nō em̄ crescē
do/sed nascendo equalis est: qui semp natus est/de patre
filius: de deo de⁹. Hoc est ergo qō dedit mihi pater: quod
maius oībus est: vt. s. sim verbū eius: vt sim unigenitus fi/
lius eius: vt sim splēdor: lucis eius. de hoc ex de sum.trini.
c.ij.§. licet. ibi. iuxta qō. Et iterū. Pater in me manēs ipse
facit opera. Nō creditis q: ego in patre:ꝛ pater in me est:
Jo.xiiij. vbi Chrys. Vidi aūt abūdantiā super unius sub/
stantie demōstratione. q. d. nequāq; aliter facit pater ꝛ ali
ter ego. sicut et Jo.x. alibi ait. Si nō facio opa patris mei:
nō credatis mihi. ¶ D. Jrē ibi Augu. Arriani dicūt. Ec
ce inequalis est patri filius: nō a seipso loquitur. dicūr Sa
belliani. Ecce qui pater est: ipse est filius. Quid est pater in
me manens ipse facit opera: non in me maneo ipse qui fa/
cio. Sed manere in filio patrem nō est singularis atq; uni
ti. q. d. alius est pater/alius filius. Operari vero per filiū
patrem: nō est differentis aut exteri: sicut nō unius est/nō
a se loqui que loquitur: neq; rursus alieni ac seperabilis/
loqui per loquentē. Et q: in se patrem loqui ꝛ operari no/
uerat: perfecte unius unitatis fidē statuit dicens. Credi
te mihi: quia ego in patre:et pater in me est: ne. s. per virtu
tis efficiētiam/et nō per nature que fm natiuitatē est pos/
pietatē/pater in filio ꝛ operari crederet et loqui. Jrē Jo.
v. Nō potest filius facere quicq̄ nisi quod viderit patrem
faciētem. de cōse. dist. v.c.vlti. in fi. vbi Augu. Quidam qui
ch:istianos se haberi volunt Arriani heretici dicentes ips
sum filiū dei qui suscepit carnē: minorē esse q̄ pater est: ca/
piunt ex his verbis causam calūnie. et responderi nobis.
Videris q: dñs Jesus quū aduerteret iudeos ex hoc mo
ueri q̄ patri deo equalem se faceret: talia verba subiunxit:
vt se equalē non esse monstraret. Qui enim nō potest (ins
quiunt) facere a se quicq̄ nisi quod viderit patrem faciē
tē: utiq; minor: est: non equalis. Sed si dicat deus erat ver
bum:ꝛ est deus pater maior:: duos deos colimus: nō unū
deum. et ibi Hilarius. viij. de trini. Ne igitur ereptio illa
per nomen naturam natiuitatis que filij est/auferretur ei
dem: ait filiū a se nihil facere posse. Item ibi Augu. Cāq̄
diceret. Quid scandalizari estis: quia patrē meū dixi deū:
et quia me equalē feci? deus ita sum equalis ut ille me ges
nuit: non ut ille a me/sed ego ab illo fm. filio hoc est esse
quod posse. Quia ergo substātia filij de patre est: ideo po
tentia filij de patre est. Quia ergo filius non est a se: ideo
nō potest a se. Sic ergo nō potest filius a se facere quicq̄:
nisi quod viderit patrē facientem: quia videre filij hoc est
natum esse de patre: non alia visio eius et alia substantia
eius: totū qō est de patre est. Item Hilarius. viij. de trini.
Ut aūt maneret salutaris in patre ꝛ filio confessionis no
stre or:do: naturā natiuitatis ostendit: que potestatem effi
ciendi nō per incrementa indultarū ad unūquodq̄ opus
virium sumerer: sed de cognitione p:esumeret. P:esume
ret aūt nō de aliquo operis co:po:alis exemplo. vt qō pa
ter p:ius faceret/id postea filius facturus esset: sed quum
ex patre filius natus esset: per virtutis ac nature in se pa
terne conscientiam nihil quod patrē faciētem vidisset/filiū
posse facere testatus est: non em̄ co:po:alib⁹ modis deus
videt: sed visus ei ois in virtute nature est. vide de conse.
dist. v.c.fi. Item Aug. ij. de trini. hoc autē si p:opie dictū
acceperimus q: in forma accepta ex creatura minor: est fi
lius: consequens erit ut p:ior: pater supra aquas ambula
uerit: et cetera fecerit que filius in carne apparēs inter ho
mines fecit: ut possit ea filius facere. Quis autem vel deli
rus ista sentiat? Item Augu. super Jo. Jo. vj. Ambulatio
nē illa carnis supra mare a patre fiebat per filium: quā do
enim caro ambulabat:ꝛ diuinitas filij gubernabat: pater
absens nō erat. quū filius dicat Jo.xiij. Pater in me ma
nens ipse facit opera. Quum ergo dixisset Jo.v. Non po
test filius a se facere quicq̄: ne forte carnalis arriperet in
tellectus ut faceret sicut hō: quasi duos fabros unum ma
gistrū alterum discipulū: ut quomodo ille fecit arcam: ille
facit alterā secutus eum: ait Jo.v. Quecūq; ille fecerit: et
filius similiter facit. Non ait quecūq; pater facit/et filius
alia similia facit: sed hec eadē. Mundū pater/mundum fi
lius/mundū spiritussanctus fecit. Unus mundus factus est
a patre per filiū in spūsancto. Hec ergo eadē facit. Simili
ter aūt addidit ne alius error: in animo nasceretur. Videt
em̄ co:pus hoc idē facere qō animus: sed nō similiter. Ani
mus em̄ imperat co:po:i: co:pus visibile est: animus invi
sibilis: ut si aliquid seruus iubente dño fecit: idē ab ipso fa
ctum est. sed nūquid similiter? nō. ergo sic pater ꝛ filius.
Sed et hec eadē facit et similiter facit: ut intelligamus si
mili potētia facere filium eadē ipsa que facit pater. Equa/
lis est igitur patri filius. Jrē Chrys. Q̄ dicit Jo.v. Ai ipse
so non potest facere quicq̄: intelligendū est quia nihil co
trarium patri/nihil alienum ab eo facere potest. Ideo au
tem nō dicit quoniā nihil contrarium facit: sed quoniā nō
potest facere: ut hinc ostendat similitudinem et cerritudi
nem paritatis. Nō imbecillitatem filij: sed multam eius
virtutem ostendit hoc verbū. Sicut enim quum dicimus.
impossibile est deum peccare: non imbecillitatē eius acau

sumus: sed ineffabilem quãdam eius virtutem testamur. Ita quũ dicit filius non possum a meipso facere quicq̃: dicit q̃ impossibile est eũ facere aliquid cõtrariũ patri. Jrẽ Augu. cõtra sermonẽ Arrianor. Hoc aũt nõ deficiẽtis est: sed in eo q̃ de patre natus est pmanẽtis. Tamq̃ laudabile est omnipotẽtẽ nõ posse mutari: q̃ laudabile est q̃ omnipotẽs nõ potest mori. Potest em̃ filius facere quod nõ vidit patrẽ facientem: si posset facere qõ per illum nõ facit pater: hoc est si posset peccare. Necq em̃ nature immutabiliter bone que a patre est genita conueniret. Dic autẽ q: nõ potest: nõ deficiẽter non potest: sed potẽter. Jtẽ Jo. vj. Sicut misit me viuẽs pater: et ego viuo p: opter patrẽ. vbi Chrys. Ac si dicat. Viuo ego sicut pater. Et ne ingenium cauillemur: adiecit. p: opter patrẽ: patrẽ esse p: incipiũ occulte insinuãs. Et Augu. Quia ipse de illo est sine detrimento equalitatis dictũ est. Nec tñ nostrã eãdem et suam equalitatẽ significauit: sed gratiã mediatoris ostẽdit. Si aũt sm̃ id accipimus. Viuo p: opter patrẽ q̃ alibi ait. Pater maior me est. hec verba dixit. Sicut misit me. Joã. xiiij. ac si dicat. Ut ego viuã ꝓpter patrẽ. i. ad illũ tãq̃ ad maiorẽ referam vitã meã: exinanitio mea fecit: in qua me misit. Ut aũt quisq̃ viuat p: opter me: participario facit: q: mãducat me. de cõse. di. ij. in christo pater. Jrẽ Jo. xiiij. Philippe qui videt me: videt et patrẽ. Hilarius. vij. de trinita. Solemus enim de similimis duobus ita loqui. Vidistis istum: vidistis illum. Sic ergo dictũ est. Qui videt me: videt et patrẽ. Non q̃ ipse sit pater et filius: sed q̃ a patre filius similitudine in nullo p: orsus discrepet filius. Nõ aũtẽ hic ille visus oculor: carnaliũ signat. Nõ em̃ hoc quod ex partu virginis carnale est: ad cõtẽplandam in eo dei formã et imaginẽ p: oficit. Sed intellectus dei filius. id p: estat: vt intellectus et pater fit: vt dñica imago est: vt non differat genere: sed significet authoritatẽ. nõ enim solitariũ sermo signat: et indifferentẽ tamen naturã p: ofessio docet. Quũ enim dicitur et patrẽ: exclusa est singularis atq̃ vniti intelligentia. Et quid reliquũ est: nisi per naturevnitã similitudinem pater per filium visus sit? Que enim ignorãdi patrem aut ostendendi ignorantibus necessitas relinqueb tur: quũ pater in filio visus esset ex p: op: ietate nature: dũ ex indifferentia vnitatis vnũ sint natus et generãs: vt hic sermo dñi sequeretur Jo. xiiij. Non credis quia ego in patre: et pater in me est. Pater aũt in filio: et filius in patre: nõ per duplicem cõuenientium generũ coniũctionẽ: necq̃ per insitam capacioris substãtie naturam: q: per co: poralem necessitatẽ exterior: a fieri ijs quibus cõtinẽtur interiora nõ possunt: sed per natiuitatem viuẽtis nature ex viuẽte: dum non aliud ex deo q̃ deus nascitur. Naturã em̃ suã (vt ita dicã) sequitur indemutabilis deus indemutabilẽ gignẽs deum: nec naturã suã deserit ex indemutabili deo indemutabilis dei perfecta natiuitas. Subsistentẽ igitur in eo dei naturã intelligimus: quũ in deo deinfit: nec p: eter eũ qui est deus. quisq̃ alius deus sit. Quod autẽ dicit in codẽ. c. Jo. xiiij. Pater maior me est. ſ. exposui. ver. sed prevaricatores. vnde ibi Augu. Per qõ ergo filius nõ est equalis patri: per hoc erat iturus ad patrẽ: a quo et venturus est iudicaturus viuos et mortuos. Per illud autem in quo est equalis gignẽri: nũq̃ recedit a patre: sed cum illo est vniq̃ totus pari diuinitate quã nullus continer locus. Jste ergo filius dei equalis patri in forma dei: q: semetipsum exinaniuit. Phil. ij. non formam dei amittens: sed formã serui accipiẽs: maior est etiã seipso: quia forma dei maior est q̃ amissa non est. q̃ forma serui que accepta est. Hec igit est forma serui in qua dei filius minor: est nõ patre solo sed etiam spiritusancto. sm̃ hanc formã serui puer christus etiam parentibus suis minor erat: qñ paruus maioribus. sicut scriptũ est Luc. ij. subditus erat. Agnoscam⁹ igitur geminã christi substãtiam: diuinã. s. qua equalis est patri: humanam. qua maior est pater: vtrũq̃ autẽ simul non duo. sed vn⁹ christus: ne sit quaternitas: sz trinitas deus. Jdeo ergo dixit Joã. xiiij. Si diligeretis me: gauderetis vtiq̃: q: vado ad patrẽ: quia nature humane gratulandũ est eo q̃ sic assumpta est a verbo vnigenito: vt immortalis cõstitueretur in celo: atq̃ ita fieret sublimis: vt incorrupti bilis puluis sederet ad dexterã patris. Quis nõ hinc gaudeat: qui sic diligit christũ vt et suam naturã iam immortalẽ gratuletur in christo: atq̃ ipm̃ sperer futurũ esse per christum? Subtilio: exp̃ositio precedenti illius verbi. Pater maior me est. Jtẽ ibi Hilarius. ix. de trini. Si donãtis authoritate pater maior me est: nũquid per doni cõfessionẽ minor: filius est? Maior: itaq̃ donans est: sed minor: iã nõ est cui vnum esse donatur. ¶ Hec vnitas et nõ maiestas per aliqua exẽpla manualia. licet multũ a trinitate ineffabili differẽtia. aliqualiter intelligi potest. Quia radius solis minor: sole nõ est: quia vnũ cum ipso: et in ipso: et de ipso est. Nec sapientia sapiẽte. Nec cogitatio cogitante. Nec virtuoso virtus. Nec ars artifice. Sicut enim artifex nihil operatur sine arte et sapientia sua: immo p: ius oia operat in arte: et postea cõsequẽter in opere: ita et pater nihil agit sine filio. Sed p: ius omnia in ipso fecit sicut in arte: et consequẽter oia fecit per ipsum in opere. Heb. j. Per quẽ fecit et secula. vnde Augu. Ipse est ars dei omnipotẽtis plena oim actionum. Nec oculus vidente. Nec cando: niue. Nec verbũ gignente. Nec vultus imprimẽte. Nec imago signante. Nec brachiũ fortis. Nec nomen nominante. Nec intellectus intelligẽte. Nec splendor igne. Nec esse ente. Nec speculum speculante. Nec odor odorante. Nec truncus radice. Nec notitia notificante. Nec pritas puro. Nec summa bonitas summo bono. Nec charitas diligente. Nec simplicitas simplicissimo. Nec perfectio perfectissimo. Nec enim pater deus filiũ generauit q̃ esset aliud q̃ deus. homo em̃ hominẽ generat. deus deũ: qui nõ est alius deus: q: vnus est deus: sed est alius a patre: quia filius non aliud: q: deus, ex de sum. trini. c. ij. §. licet. et. c. j. §. hec sancta. Non ergo filius minor patre sm̃ diuinitatẽ: quia idipsum est in maiestate cũ patre. Maledictus ergo Arrius de cuius errore xxiiij. q. vlti. quidam. ver. arriani. cum sua sobole. cuius pena sm̃ Augu. indeterminata est: q: crescet eius pena vsq̃ ad diẽ iudicij: propter peccatũ sequentium dogma suũ pestiferum. facit qõ no. xxiij. dist. qui eps. in glos. ſ. creationẽ. apud inferos: q: eius venenosa doctrina totũ fere orbem depopulata est. xxiiij. q. iij. resecãde. quia negat filiũ patri equalẽ: et qui negat filiũ patri equalem: negat deũ patrẽ habere deum filiũ coequalẽ. Impius em̃ ille Arrius presbyter Alexandrinus cõfitetur deũ patrem: et sterilẽ eũ facit: vt filium cõnaturalem et coequalem nõ gignat. pñs. sed mentita est iniquitas sibi. pñs. xxvj. quia dicit dñs Esa. lvj. Nũquid ego qui alios parere facio: ipse non pariã? Unde et senior: eps de sanctis ait contra Arrium. Maledicta sit perfidia Arrij qui patrẽ omnipotentẽ sterilem facit. vnde de filio dei dicit Michee. v. Et egressus eius ficut a diebus eternitatis. et Osee. vj. Quasi diluculum preparatus est egressus eius: et veniet quasi imber tẽpor: aneus nobis: et serotinus terre. et pñs. ij. Ecce ego hodie genui te. Se enim pater cognoscendo gignit filium. et ideo dicit hodie. Et q: semper fuit pater: ideo dicit genui. q: in principio erat verbum. Jo. j. et verbũ filius erat apud deũ patrẽ per generationẽ eternã. et ideo dicit erat: quod est verbũ substãtiuũ. q: filius homousion. et deus erat verbũ: quia deus filius de deo patre absq̃ initio et fine. Hec est confessio orthodoxa Nicẽni concilij. ccc. xviij. patrum: vbi Arrius impius hereticus cum suis hereticis discipulis condẽnatur. vt habetur. xv. dist. canones. ver. horum p: ior. et. xxj. distin. c. ferra. ver. prima autem. Hec confessio Athanasij greci doctoris lucidissimi orientis et p: o hac virtute cõfessoris clarissimi in symbolo: Quicũq̃ vult. Ac deinde confessio pape Innocentij. iij. theologi doctissimi in generali concilio declarantis sfirmiter credimus. et de sum. trini. Confessio concilij Carthaginensis. iiij. cui interfuit Augu. xxiij. dist. qui episcopus. Postremo confessio Clementis pape. v. in cõcilio Viennensi. et de sum. trini. fidei catholice. in clemen.

Pro hac confessione confessores & martyres inclyti effecti sunt diuersis oribus cōmatibus cōplurimi orthodoxi: vt ecclesiastica et tripertita nārat hīstoria ⁊c. ¶ Hic adde qđ legitur ⁊ no. eē de sum. trinī. c. ij. de cele. miſ. in quadam. de hereti. cum christus. et. xxiiij. q. iij. quidā. ver. bonosiani. et ver. carpotraciani. et ver. alogij. ⁊ ver. pauliani. ⁊ ver. boesiani. et ver. sabelliani. et ver. nestoriani. ℰ

Sed etiam o mater ecclesia etiā ore quor sunt intra sinum tuum exteriorē: qui sponsum tuū christum in quem se dicunt credere/ blasphemant. vt dicatur eis. Tota die nomen meum per vos blasphematur. Esa. lij. xlv. dist. de iudeis. ſ. ad Timo. vſ. xxiij. q. v. cū caput. de qua blasphemia eē de maledi. c. ij. In nomine eius peierant. Per membra eius iurant: qui essent capite plectendi ſm legē. vt legitur et no. xxij. q. ij. ſi quis per capillū. ¶ Falsas accusationes cōponūr. de ijs. iij. q. iiij. per totū. ij. q. viij. per totū. et. ij. q. iiij. ¶ Falsa testimonia proferunt. iiij. q. iij. qui falso. eē de crimi. fal. c. ſ. xſ. q. iij. nolite. Corpus dominicū super quoliber verbo allegant et dilacerant mēdaces fallaces duplices. xxij. q. ij. §. ille. c. primum. et. q. iiij. §. ex his. Ore diligentes christum: sed lingua mentiti sunt ei: quia nunqđ in ea est christus. Jo. xiiij. qui veritas est. dist. viij. ſi consuetudinē. Ora talium diaboli confessorum/ quia tota die eum habent in ore/ maxime ¶ hispani qui in quoliber fere verbo dicūt/ demon. Ora draconis bestie ⁊ pseudo prophete. de quibus Apocal. xvj. Virus seminant: proditiones subordinant ⁊ discordias inter fratres. Prouer. vſ. xlvj. di. seditionarios. pſ. xvj. Ora eorum loquuntur superbiam. Eorum lingua magniloqua. pſ. xj. Labia eorum dolosa. Lingua eor gladia acutus. et pſ. xiij. acuunt linguam suam sicut serpentes. venenum aspidum sub labijs eorum. de peni. dist. ſ. c. periculose. Adulatores. xlvj. dist. clericus qui. xxij. q. ij. primum. Molliūtur sermones suos super oleum: ⁊ ipſi sunt iacula. ſm Dauid pſ. lviij. quia beatificātes alios/ deceptores sunt et proditores. xlvj. dist. sunt nōnulli. Turpia etiā eorum colloquia que bonos mores corrumpūt. ſm Paulum. ſ. ad Cor. xv. vt no. xxxvij. di. turbat. Vere lingua mulor plena veneno mortifero. Jaco. iij. vbi satis de ista mala lingua. Murmuratores sunt contra deum ⁊ eius rectores. Exo. xvj. ſ. ad Cor. x. Judicatores hominum ante tēpus. ſ. ad Cor. iiij. ij. q. ſ. multi. Cōtumelijs ⁊ iniurijs alios contristātes. De verbis otiosis de quibus in die iudicij ratio est reddenda. Mat. xij. xxij. q. ij. c. penul. cōsciētiam nō habētes. contra Apostolū Roma. xij. Maledicēres: nūqđ benedicentes. xxiiij. q. iij. §. illicita. cum. c. seq. et. §. sed qui pro persecutoribus. cū. c. seq. et. c. deus quando maledicit. Contra consuetudinē ecclesie contendentes. ſ. ad Cor. xſ. Contra veritatem dispurantes. xxiij. q. vſ. vides. iij. q. vij. §. tria. ver. ſi quis a deo. et determinantes. ¶ falsa patrocinia et consilia impendentes. xſ. q. iij. non licet. Iniquas sentētias dei timore postpōnto proferentes. xſ. q. iij. tunc vera. et. c. quatuor. Pauperes eraſperantes. xxv. dist. §. aliꝰ aūt. ver. qui autem. Se laudantes. xſ. q. iij. ſi quis vero. vbi de hoc. xxviij. q. ij. quidā monachorum. Muti ad deū laudādum: ora hiantes ad rumores dicendum et detrahēdum. de peni. dist. ſ. homicidiorum. ¶ ℱ Sed et quor et derici religiosi ⁊ prelati cum talibus linguis pestiferis dicunt horas canonicas et deum laudare videtur: immo potius irrident et subsannant. vnde pſ. xlix. Peccatori autem dixit deꝰ. quare tu enarras iustitias meas ⁊c. iij. q. vij. §. tria. ver. idē testatur. quia ex de vno fonte non procedit aqua amara et dulcis: nec de vno ore maledictio et benedictio. Jaco. iij. Unde et dominus talibus benedictionibus maledicit. ſ. q. ſ. maledicam. et officia taliū et festa eorum odit anima eius et proiicit. Esa. ſ. xxiiij. q. ſ. odi. et kalendas eorum non recipit. Labijs christum honorare videntur: sed cor eorum lōge est ab eo. Esa. xxix. Mat. xv. Literam morduam proferunt: quam nec intelligunt/ nec attendunt: de viuificante spiritu non curantes. ſ. Cor. xiiij. Ora bo spiritu: ora bo et mēte. et sequitur ibi. Sed in ecclesia magis volo quinqđ verba meo sensu loqui: vt et alios instruā: qđ decem milia verborum in lingua. ij. ad Cor. iij. Multa verba psalmorum proferunt: sed parum colligunt. de conse. dist. v. non mediocriter. quia grano iūgunt zizania. Mat. xiij. Mens eorum plena iniquitate/ caret suauitate. Currunt ⁊ syncopizant officium. eē de cele. miſ. dolentes. quia non habent ad deum desiderium nec animum: quum motuo sono verborum credunt deo ⁊ conscientie satisfacere: sed ipſum videntur potius deridere. deus eī spiritus est: et qui ipſum adorant: in spiritu et veritate adorār. Jo. iiij. quia surſum corda. de conse. dist. ſ. quando. et in veritate. i. absqđ iniquitate orant. ad hec. xxxviij. dist. sedulo. xcj. dist. cantantes. de conse. dist. iiij. ſi non sanctificatur. Et hoc est quod precipit concilium ecclesie generale qđ per obediētiam omnes clerici/ quorum etiam nomine religiosi intelligūtur. xvj. q. ſ. legi. xſ. q. ſ. duo. officium diurnum pariter et nocturnum dicere tenentur quantū cum deo poterunt attente pariter et deuote. eē de cele. miſ. dolētes. Sed que attentio potest esse vbi cor nō est? vt hodie quasi quilibet possit dicere cum pſ. xxxviij. Et cor meum dereliquit me et ipſum non est mecum. Extra se enim quasi omnes vagantur: et vix inuenitur qui ſm Dauid cōuertatur ad cor: et in se: sicut filius prodigus fecit. Luc. xv. nec qui secum habiter: sicut christicola Benedictus relinquens pestiferos acullatos qui porexerant ei venenum. viij. q. ſ. §. hoc crucifi. ⁊. xviij. q. ij. §. ecce. nec qui cor deo tribuat: quod a nobis principaliter petit deus dicens. Prebe mihi fili cor tuum. Prouer. xxiiij. Quis hodie potest dicere/ Clamaui in toto corde meo: exaudi me dñe. pſ. cxviij. Nec qui dicat/ In toto corde meo exquisiui te. pſ. cxviij. Nostrū enim cor intra nos diuisum est: et ideo interimus. Osee. x. et prauum est et inscrutabile et malitia plenum. Hiere. xvij. Nō enim cora deo nostro rectū est cor nostrū: nec fideles sumus in testamento eius. pſ. lxxviij. Cor dis mūditia recessit a nobis: et ideo non videmus deum. Mat. v. Si cor contritum et humiliatum esset/ ſm Dauid/ et spiritus contribulatus. l. dist. ponderet. attentum esset in oratione. sed cor nostrum escis nō gratia stabilitum est. Hebre. xiij. et ideo mobile et vagum est. et in corde et non corde loquimur. ſm Dauid. Et ideo Cyprianus marty: dicebat. Quando stamus ad orationem: inuigilare et incumbere ad preces toto corde debemus: cogitatio omnis carnalis ⁊ secularis abscedat: nec quicqđ rūs animus cogitet qđ id solum cogitet quod precatur. Jdeo autem sacerdos ante orationē prefatione premissa parat fratrum mentes/ dicēdo Surſum corda: vt dum respondetur/ Habemus ad dominum: admoneamur nihil aliud qđ deum cogitare debere. Laudatur contra aduersarium pectus nostrū: et soli deo pateat: nec ad se hostem dei tempore orationis venire patiatur. de conse. dist. i. quādo. Immo etiam ſm Bernar. in canticis. ne dum malum maxime tempore psalmorum cogitare non debemus: sed nec aliud bonum qđ verborum psalmorum quos canimus intellectum: quia psallam spiritu psallā et mēte. ſ. ad Cor. xiiij. quia propria proferimus verba psalmorum: vt ea intelligamus: nec alias cogitationes quantūuis bonas misceamus: quia spiritus sanctus simpler omnino in illo tempore de alio qđ de sensu litere psalmo seruiri sibi nō vult. vnde Hiero. ad Rusticum monachum. Dicatur ad verbū oratio: sine intermissione vigiler sensus: nec vagis cogitationibus fit patens: corpus pariterqđ animus tendat ad deū. de conse. dist. v. nūqđ. in prin. vbi de hoc. in glo. ſ. iuxta verbum. et sequitur in eodem. c. Nec vacet mēs rua varijs perturbationibus: que ſi peccato insederint: dominabuntur tui. pſ. xviij. et te deducent ad delictum maximum ⁊. Predicta vera sunt niſi per excessum psalmodiādo extra se mens aliquādo rapiatur: et tūc deo fruatur: sed cessante gustu ad se reuertatur: et de intellectu verbor que proffert domino obsequatur. Sed quomodo possumus mentē tenere in officio quā mundo vendidimus que etiā semi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nauímus ín cor de ante pſalmorum decantationē cum mū
do loquendo et mundo cōuerſando: hec in eis metemus.
glo. vſ. Cor dedimus ante officium vagationibus / cogita
tionibus malis / et affectionibus carnalibus / tempore ora
tionis talia metemus: et quía cor non cuſtodiuímus ante
officium diuinū: ideo ipſum ín eo attentū tenere nō poſſu
mus. Quales ergo fm Jo. caſſia. ín collatione de oratio
ne. l. nas ín oratione ínueníri volumus: tales ante oratio
nem ſimus. ſuper cor dís cuſtodíam ſtemus. Abachuc. íj. c.
Audíamus quíd loquatur ín nobís dñs deus fm Dauíd
pſ. lxxxííj. quoníā loquetur pacē. et ſanctas cogitationes
et deſideria ínſpírat et contritiones: per que vítia expellū
tur. xxíj. q. j. cum renuntíatur. que faciunt guerram cor dí.
Et audíamus quíd loquak ín nobís luríduſ Behemoth.
cm̄ loquetur guerrā malas cogitationes et deſideria car
nalía vel ſecularía. ad Tít. íj. ín cor díbꝰ exuffland o. Sí em̄
íntrauit in cor Jude ſímonís ſcariothis vt ſuum p̄oderet
redemptorem. Luc. xxíj. ín pcín. ibí. Jntrauit autem ſatha
nas ín Judam. vbí Títus. Jn Judam ſathanas íntrauit:
non ímpellens: ſed patulum ínueníens oſtíum. nam obli
tus omnium que víderat: ad ſolā auaritíam dírígebat ín
tuítum. Jtem ibí Beda. Non eſt autem huíc contrarīū qđ
Jo. dícit Joā. xíj. poſt buccellam íntraſſe in eum ſathanā:
quia nunc íntrauit vt quod erat alienum tentaret: tūc au
tem vt quaſi p̄op̄ium ad quecūq; vellet agenda attrahe
ret. Et Jo. xíj. ibí. Cum díabolus íam míſíſſet ín cor vt tra
deret eum Judas ſímonís ſcariothis. Ubí Aug. Miſſio
iſta ſpíritualís ſuggeſtío eſt: et non fit per aurem: ſed per
cogítationem díabolíce ſuggeſtiones ímmíttuntur: et hu
manís cogítationibus ímmíſcētur. Jfactum ergo íam fue
rat ín cor de Jude per ímmíſſionem díabolícam vt trade
ret diſcípulus magíſtrum. Et in eodē. c. ibí. Et poſt buccel
lam introíuit in íllū ſathanas. vbí Orige. Attende. de p̄i
mo quidem nō introíuit ſathanas ín Judam: ſed ímmíſit
ín cor eius ſolum vt p̄oderet p̄ceptorem. poſt panē aūt
in eum ingreſſus eſt. quā obrem nobís cauendū eſt ne dia
bolus ínrudat in cor noſtrum alíquod ígnítor ſuor telo
rum. Nā ſi intruſerít: ínſídíatur: deínde vt er ípſe ínteorat.
Jtem Cyp. Donec em̄ fuit in collegio: non audebat ínſi
líre: ſed errorem ímmíttebat. quando vero eum manífe
ſtum fecit expulit: líbere de cetero in eum ínſílíuit. Jtem
Aug. Vel ínrauit in eū: vt ſibí íam ſubditū plenius poſſí
deret: neq; enim non in íllo erat quando cū iudeís de p̄e
cio tradēdi dominum pactus eſt. quum Lucas dícat Luc.
xxíj. Jntrauit autem ſathanas ín Judam: et abíit: et locu
tus eſt cum p̄ncípibus ſacerdotū. Talís íam venerat ad
cenādū: ſed poſt panē introíuit in eū: nō ad hoc vt alienū
tentaret: ſed vt p̄op̄ium poſſíderet. Jtem ibí Orige. De
bebat em̄ / vt exíſtímo / per panís exhíbítionem auferrí ab
eo bonum quod ſe habere credebat: quo p̄ſtuatus factus
eſt capax ingreſſus ſathane in ípſum. Dícit autem alíqui.
Jta ne meruit panís p̄rectus de menſa chriſti: vt poſt íl
lum intraret in diſcípulum ſathanas? Quíbus reſponde
mus hínc potíus nos doceri qđ fit cauendum male accipe
re bonū. Sí enim corrípitur qui nō díjudicat. ſ. ad Cor. xí.
hoc eſt non diſcernit a ceteris cíbís domíní cor pus: meri
to a dño dānatur qui ad eius menſam fíngēs ſe amícū ac
cedit ínímícus. ad hec de conſe. diſt. íj. et ſancta. ſicut etiam
tetrauit ſathanas Ananiā et Saphyram: vt de p̄ecio agrí
venditi Petro apoſtolo mentirentur: et ab eo necarētur.
Act. v. xxíj. q. víj. legi. ⁊ c. petrus. Jſte eſt ille ínímícus ho
mor: quia hominem decipit: qui ſemínat ínter tríticum bo
narum cogítationum quas ímmíttit dñs zízanía turpíū ⁊
vítioſarū affectionū et ínrētionū. Mat. xíj. ¶ B Jſte
enim aduerſarius ſathā maxime pſalmorum et orationis
tempore ſeruos dei nítitur ímpedire: quía nil eum ſic per
carit / ſic eneruat / ſicut oratio cor am deo. Jgnita enim ora
tio / et fidelis ígnis demonū eſt: ⁊ victoria cōtra eos. xxxvſ.
diſt. ſi quis. Jbí enim cor ā tribunali chriſti deuota anima
aduocat contra eos; ímpugnat eos; allidit eos; íncendit
eos: detínet eos: díſcooperit eos. ſic Publius monachus
orans continue decē díebus miſſum demonē a Ceſare Ju
líano apoſtata ín occidentē deſtruit ne tranſíret. ſpíritus
demones ab oratione que fit ín ſpíritu repellunturſubti
líores enim demones et robuſtíores oratione pēnata pel
lūtur. Mat. xvíj. et Mar. íx. ibí. Hoc autem genus nō em̄ /
citur niſi oratione ⁊ ieiunío ⁊c. vbí Remígius. Oratio in
telligenda eſt generalís que ín píjs et bonís operibus cō
ſiſtit. de qua dícit apoſtolus. Sine internıſſiōe orate. ſ. ad
Theſſa. v. xxxſ. diſt. tenere. et. c. ſi laícus. Jdem Mar. íx. et
Luc. xvíj. Oportet ſemper orare. penne autem orationis
que faciunt eam volare: ſunt ieiuníū et eleemoſyna. vnde
Jſidorus. Facílíus per ieiuníū oratio penetrat celos. Jtē
Cyp. Jnfirma eſt oratio que eleemoſynarū largítate nō
eſt munita. vnde Heſter. xv. Heſter oratura regem Aſſue
rum índuta habítu regío cū duabus famulís ínrauit ad
ípſum Heſter que ínterpretatur eleuata: ſignífícat anima
deuotam: que eleuat ſe ínterius cōtra ſe: et quía etíam ín
terpretak abſcōdíta: que eſt oratio que ſe occultat. Mat.
vſ. Ora patrem tuū in abſcondito. Tob. xíj. Bona eſt ora
tio cum ieiunío et eleemoſyna. Sic a Moyſe orante vínci
tur Amalech. Exo. xvíj. xxxvſ. diſt. c. vltí. a Judíth Holofer
nes. Judíth. xííj. A machabeis hoſtes. vt ín lib. Macha.
legitur. ab Heſter ínímící iudeorū maxime Aman. Heſter
víj. a magno Antonío egyptío et Barptolemeo apło de
mones. a Petro et Paulo Simon magus. vt ín legenda
eor dícitur. Et hec eſt ratio príncipalís quare etíam fideli
ter et deuote orantes magis qđ alio tempore vagationes
ſentímus: quía a demonibus tūc amplíus ímpugnamur.
¶ D Et nota qđ ante íntroítū officíj p̄emittimus ver.
Deus ín adiutorium meum íntēde. pſ. lxíx. de quo. v. ſ. q. j.
§. hec aūt. q: ſicut dícit glo. ſup p̄dicto ver. híc verſiculus
ante omnes horas ín ínítio dícitur: q: quum orare debe
mus: maxime tunc tentare nítitur díabolus: vt muſce mo
rientes perdāt ſuauitatē vnguēti. Eccls. x. quare ante om
nía cōtra íllíus ínſultus auxílíum a dño poſtulamus. Sz
ſi ímpugnamur: ſignū eſt qđ pugnamus / fm Climacū / na
xíme in oratione q̄ p̄egrandē habet labor em ⁊ pugnam.
vera ígit oratio / vera eſt chriſtí cōfeſſio. veri em̄ oratores
veri cōfeſſores. Quís enim vere cōfitetur deū / creatorem
redemptorem / gubernatorē / remuneratorē / condēnatorē
p̄fectorē ⁊ defenſorem / adiutorem / cōſolatorē / líberato
rē / boní ínſpíratorē ⁊ tādem glorificatorem: niſi qui eū
orat in ſpū ⁊ veritate. Jo. iíj. Quís em̄ cognoſcit ſe ⁊ de
um: niſi orans ſpū. quís deū ſentit: quís in eo cōfidit ⁊ ſpe
rat: credit ⁊ amat: ⁊ regratiat: niſi orans mētaliter. Que
magis cōfeſſio: q̄ cōtinua oratio: p̄eſſum acidia ⁊ dormí
tatione ⁊ pugna nō recedere a deo: ſed cum eo colluctari.
hec dei latría / dei glía / gemítus / planctus / dolores cor am
eo / ⁊ ſancta ſuſpíría ⁊ ſíngultus.

J

Sed de cōfeſſione reali operís quid dícamus
hodíe: niſi quod dícit Apłs ad Tít. ſ. labíís
me honorāt ⁊c. Eſa. xxíx. ⁊ Matth. xv. Cōfí
tentur ſe noſſe deum: factís aut negant. Ne
gatur aūt virtus p vítíum. ⁊ quotíes bonū
agímus: cōfitemur deum. ⁊ quotíes malum: totíes deum
negamus. xí. q. ííj. exíſtímant. xxí. q. v. cauete. vñ Bern. Pu
tas ne filíum dei reputat ieſum quíſquís homo ílle eſt / q̄
nec ipſíus terretur cōmínatíonibus: nec attrahit̄ p̄míſſío
nibus: nec p̄ceptís obtempat: nec cōſílíjs acquíeſcit: nō
ne talís noſſe ſe deum fatetur: factís aūt negat. vñ ⁊ domí
nus ad opera nos remíttit. Jo. x. Sí mihí non vultís cre
dere: operibus credite. ⁊ Ja. íj. Oſtendam autem tibí ex
operibus fidem meam. vñ ⁊ ibí dícit. Fides ſine operibus
mortua eſt. de peni. dí. íj. ſi enim. ⁊ ex de ſacra vnc. ca. vnico.
§. refert. ad Ro. íj. vbí de hoc. Tota hodie dei eccleſia in
omní ſtatu plena eſt verbís ſterílíbus: et quíbuſdam extes
rioribus cerimonialibus apparentíjs. nam quícquíd p̄e
dícent religioſi ⁊ clerící et cantent et celebrent et legant
alíjs: nullus eorū ſatiatur honorıbus / ímpletur pecunıjs:

repletur comessationibus. exulat puritas. malitia triumphat. mendacium inundauit. auaritia in capite omnium. ad literā impletū est. Amos.ir. id est in prelatis. qui sunt capita aliorū. Amos.vj. O primates capita pplorū. s. Regū xv. Nōne quū paruul⁹ esses: in oculis tuis caput tribuū isr' factus es. vel in capite. i. in mente. ex de sacra vnc. c. vnico. §. refert. quia radix est auaritia in cordibus et mentibus omniū. Hiere.vj. A minori quippe vsq; ad maiorem omnes auaritie student: ⁊ a propheta vsq; ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. ⁊ Hiere.viij. A minori vsq; ad maximum omnes auaritiā sequūtur. A ppheta vsq; ad sacerdotem cūcti faciunt mēdacium. Pudicitia vix inuenit. Superbia dilatauit soliū. Nedum recessit humiliras a cordibus quasi omniū: sed nec agnoscit quid sit. Est autem humilitas fm Bern. virtus animi in nullo se preferens: nihil boni sibi adscribēs: exterius etiam delectionis habitū deferēs. s. ad Cor. iij. Quid habes qđ non accepisti? Regnat crudelitas. Pietas non apparet. Pro obolo negat deus. Spes in celestibus non est. Unusquisq; se diligit carnaliter. fm illud. ij. ad Timo. iij. Erūt homines seipos amātes. Prudēria spūs solīuaga incedit. Prudēria carnis q̄ est mors. Ro. viij. in curijs dñorum est. Temperantia est vbi copia non est. Somnus occupat totam noctem ⁊ partem diei. Fortitudo cedit tentationibus. Vilis ⁊ breuissima ⁊ vmbratilis oratio si qua est in peccato est. de peni. dis. iij. nihil profuit charitas. i. amor sui cōtra de peni. di. ij. charitas. iij. nūc semp excidit: sed vesa nūq̄ excidit. s. ad Cor. xiij. nullus peuerat in bono incepto. vij. q. j. suggestū. Oēs manū ponūt ad aratrū ⁊ retro aspiciūt. de pe. di. ij. pēnata. Lu. ix. in fi. Lucr' in carnis gaudiū versus est. Zel' pauptatis in aurū mutat' est. Māsuetudo simulata crebras vindictas facit. Misericordia ad celū redijt: ⁊ ibi predestinatos expectat. Stabiliuit sedem infelix martyrium vitioū. Cōfessores adulatores facti sunt. Obediētia cōcupiscētias suas sequitur. Eccli. xvij. Si prestes anime tue concupiscētias faciet te in gaudiū inimicis tuis. xlviij. dis. virum. Sensus peculei. vagantur p cāpos. mors per eos continue intrat. Hiere. ix. nec est q̄ claudat ostium. Mat. vj. Sitis iustitie. Mat. v. in psecutione proximi versa est discretio. s. carnis dicens Roma. xij. Rationabile obsequiū vestrū. Ephe. v. et nemo carnem suam odio habet. Esa. lviij. xviij. q. ij. non ex. corpus impinguat ⁊ vērem dissendit. Innocentia contra naturam machinat dolos. Simplicitas colūbina. xxj. q. j. si cupis. vulpina astutia plena est. Ratio ⁊ intellectus captiui a sensualitate rapiuntur. ex in clemen. de here. ad nostrū. §. ij. Sinteresis feruentiū in principijs in stolidita tem mutata est. Oēs cupiūt videri ab hominibus. Mat. vj. Videre deū vix vnus desiderat. Luc. x. Mat. v. Xenodoria. i. vana gl'ia opit oculos oim: ⁊ oīs excecat. Tristitia scōm seculū multos perimit. ij. ad Cor. vij. Tristitia de peccato non inuenit in terra. Animarū zelus. ex de custo. eu. c. ij. prelatos diffidat. q. j. amor sanguinis in eis arcem constituit. Cōfessiones in hypocrisi fiunt. de peni. dist. j. §. cum ergo. vt ex premissis ante. c. penitet. ⁊ di. v. c. j. ad fi. ff. Quia igitur cor cōtritū versum non est. de peni. di. j. cōuertimini. Omni die fit vocalis cōfessio: ⁊ omni die canis reuertitur ad vomitū: ⁊ sus ad volutabra luti sui. ij. Pe. ij. Prouer. xxvj. de peni. di. iij. qui sunt. Vere creb'a cōfessio: ⁊ nulla correctio nec mutatio. sed dei irritatio et irrisio. de peni. dist. iij. irrisor. Jeiunium celebratur: ⁊ gastrimargia solennizatur. xlviij. dist. c. j. Multe campane pulsant. multe misse celebrantur. ⁊ multa crimina cumulantur. ⁊ multe iniurie deo irrogantur. Ordines conferunt: sed precio cōparantur. j. q. j. cum ordinaretur. Sacramenta pfanantur: ⁊ characteres viriantur. j. q. j. quibusdam. Multi dicunt officium: sed omnes habent prepotium. Gala. vlti. Quilibet timet si mundus ei subtrahitur: nullus timet si regno priuatur. Clericatus accipitur vt quisq; sortem mūdi nanciscatur. xij. q. j. clericus. Nullus tonsuratur vt deo seruiatur, Curia Romana regum ⁊ principum clericis et religiosis plena est. ex de of. ordi. quāto. Ecclesie solitudinē seruāt. O ecclesie derelicte. O ecclesie viduate. ex de elect. ne pro defectu. O ecclie a suis precipue rectoribus ⁊ ministris spoliate. O ecclesie violate. xvij. q. iiij. p totum. O ecclesie proh nefas sterco. ribus ⁊ immūditijs sordidate. ex de reli. ⁊ ve. sancto. c. ij. Sirene ⁊ herinij in vobis habitant. Altaria vestra discoopta manent. Sacramētalia nō reperiuntur in vobis. Quaterni dissigati ⁊ tā ceci in fenestris vestris a muribus corrosi stār. Paramēta p nullia vetustate. de consec. dist. j. vestimenta. dirupta ⁊ sordidissima super vestra altaria remanent. Lumen in vestris habitaculis non refulget. Lampades extincte sunt. Mat. xxv. ex de offi. custo. c. j. Sartarecta dirura. ex de eccle. edi. c. j. Vix habetur candela psalmi breuis cerea vt cōpleat missa. de cele. miss. c. ij. ⁊ de of. sacer. c. j. Pirides hostiaz araneis plene sunt. Calices stagnei: ⁊ aliqui plūbei pre vini erugine in eis impressa celebrātes ad vomitū prouocāt. de cō. di. j. et calix. Ostia vestra clausa sunt. xxj. di. c. j. Ostiarij. ⁊. xxv. dis. c. j. ver. ad ostiariū. Rei ad vos cōfugiētes. xvij. q. iij. p totum. ex de immu. eccle. inter. ⁊ c. vlti. advocs intrare non possunt. Cur tanto tēpore tacuistis? Exi ad dñm amplius non clamatis: vt de his iam se vindicet? In his virtus allegatis. s. que totam dei ecclesiā occupant. iura pauca alleguj: q; notoria: nec; accusatione nec; alia pbatione indigent. ij. q. j. manifesta. ex de accusa. euidentia. ex de iureiuran. ad nostram.

¶ Articulus.lj. A

Ex quo spōsa christi alma ecclesia cōfessores paucos germinasquero abs te vtrum hoc tēpore gignas anachoritas ⁊ eremitas assisterios ⁊ solitarios veros qui soli deo sedeant et taceāt: xvj. q. j. placuit. ij. ⁊ leuent se supra se. Thren. iij. Qui edificent sibi solitudines: qui expectent mortē quasi effodientes thesaurū: qui gaudeāt vehementer quū inuenerint sepulcrum. Job. iij. qui errant in solitudinibus: qui habitēt in sepulcris. ps. xviij. Sepulcra eoz domus illoz in eternum. et in cauernis terre. qui circūeāt in melotis et in pellibus caprinis. Heb. xj. qui ciuitates nō ingrediātur. facit. xviij. q. ij. quidam. fiat de se dicit dñs per prophetam Exo. xj. qui socij sint ferarū et struthionum. Job. xxx. qui diem hominis nō desiderent. Hiere. xvij. qui vocē exactoris. i. ventris. i. non sint gulosi. fm Grego. in mora. non audiant. fm Job. iiij. Qui mollibus induātur. Mat. xj. circa prin. ⁊ Luc. vij. xxj. q. iij. c. j. in fi. qui luctuosi et tristes sint. Mat. v. xvj. q. j. monachus. ⁊ c. placuit. in quorum marillis lachryme sint. qui de labore manuum suarum viuant. j. ad Cor. xj. j. Thessa. iij. et. ij. ad Timo. vlti. ⁊ Ephe. iiij. j. q. ij. sacerdos. de cōse. dist. v. nūq̄. et panem otiosum nō māducent. Prouer. vlti. sed in sudore vultus sui vescant pane suo. Ben. iij. Sed o vidua mater ecclesia domina gēriū multos habes sarrabaitas pauca paucos anachoritas. de quibus. xvj. q. j. qui vere. ⁊ legitur et no. xxvij. q. ij. §. ecce q. ⁊ in glo. dicūt plurimos gyrouagos. xvj. q. j. monachi vagātes. perpaucos solitarios ⁊ celle assisterios. de quibus. xxvij. q. j. si quis rapuerit. et ex de. nō resi. c. penul. Justis em vltimis temporibus hypocritalibus plurimi maxime in Italia ⁊ Alemānia et Prouincia prouincie vbi tales Begardi et Beguini vocātur: nolentes iugū subire vere obedientie: sed liberrare noria potiri: nec seruare regulā aliquam ab ecclesia approbatā sub manu preceptoris: ⁊ ducis legitimi, vocati fratricelli. Alij de paupere vita. Alij apostolici. aliqui Begardi: qui ortu in Alemānia habuerunt specie tenus: et quantum ad hominem exteriorem mundo renuntiare videntur: et dicentes religiosos ab ecclesia approbatos promissas regulas non seruare, durante primo feruore deserta domestica penetrāt. Soli sedent: vel pauci simul. Pauperatem seruā reuidentur. Abstinentijs se maceranr: sed ventrē replent. Disciplinē operam dant; sed deficiente feruore quasi post

annū sedēt sub vmbra iuniperi. Jone.iij. cuius cinis ignē vsq; ad annum cōseruat. habita occasione de petēda helemosyna: quam nequeunt petere nisi religiosi mēdicantes ab ecclesia approbati. eē de reli. domi. religionū. lib. vj. et inferius declarato. Vagari incipiūt. Ad hoīes se conuertunt. Laborare refugiunt: q; panem otiosum inuelant. familiaritates maxime feminarū nunc spiritualiū nunc aliarum accipiunt. xviij. q. ij. diffinimus. ¶. c. pernicio sam. eis predicant. contra id eē deherēti. cū ex iniuncto. deo loquuntur: dulces sermones proferūt. ij. ad Timo. iij. Roma. vltī. Simplices seducūt. Per domos dominorum et viduarum conuiuātur. Otio vacāt. ij. Thessa. vltī. dictis et enumeratis aliquot pater noster: reliquo tempore aut pedes in commotionem dant: aut in suis cellis dormitant. Quid dicā pia mater ecclesia de talibus: quod dicunt sancti patres diuinitus inspirati: sicut dicit Piamon in collatione de tribus generibus monachorum. in li. Joh. cassi. qui vocatur collationes patrū. q; istud est genus terrestrium et infidele monachorum in vera hypocrisi cōstitutorum: et noxia illa plantatio rediuiua que per Ananiā et Saphyram in exordio ecclesie pullulans apostoli Petri seueritate succisa est. Act. v. xxiij. q. viij. legi. et. c. petrus qui. Beatus apostolus predictos noui facinoris principes non penitentia. nō vlla passus est satisfactione curari: sed perniciosissimum germē clerici morte succidit. Illo igitur exēplo quod in Anania et Saphyra apostolica districtione punitum est / nonnullorum contemplatione paulatim longa incuria et temporis obliteratione subtracto: emersit istud sarrabaitarū genus: qui ab eo q; semetipsos a cenobiorum regularium sub obedientia viuentium congregationibus sequestrarent: ac sigillatim suas curarēt necessitates: egyptie ligue pprietate sarrabaite dicunt. hucusq; Piamon. Et vt eorum secta pessima confundatur: sciāt se in nullo ordine viuere: nec in aliqua sancta vocatione manere. ſ. ad Cor. vij. c. eē de regula. licet. in pn. ab ecclesia approbata. Et hoc ideo precipue quia cōtra ecclesie sanctiones et cōcilia generalia / statum et regulam et religionem sibi confingūt: nolentes vnam de approbatis ab ecclesia regulam profiteri: neq; sancti Basilij epi Cesarien'sis. de qua. xviij. q. ij. diffinimus. nec sancti Augustini mūdi luminis: de qua eē de sta. re. quod dei. nec sancti Benedicti: de qua. xvj. q. j. sunt nōnulli. xx. q. iij. c. fi. eē de sta. mo. cum ad monasterium. eē de regu. super eo. nec almi ſfrācisci precepti / is minor: de qua eē de ver. signi. exiit. li. vj. ¶ in clemē. eo. ti. etsi. ad hoc de cōse. dist. j. ecclesia. i. catholicor' collectio. eē de reli. domi. ne nimia. ¶. c. religionū. lib. vj. ff. de collegi. illi. Liij. Et si aliqui de predictis gyrouagis aliquā regulam de prenominatis seruare se dicant: quia tamen extra congregationes prohibitentes predictas regulas sub prelatis legitimis tales acephali viuunt: nūq; in veritate viuere possunt. vt preal. c. religionum. quia fundamēta religionum vera obedientia est. vnde dns Matth. xvj. et. x. Marc. viij. Luc. ix. ¶. xiij. Si quis vult post me venire: abneget semetipsum ꝛc. xij. q. j. non dicatis. et ps. lxv. Imposuisti homines super capita nostra. xix. q. iij. statuim⁹. Contra istos sarrabaitas sunt exp̄sse capitula. xviij. q. ij. quidam cellulas. c. nullus. c. perniciosam. Dare enim p̄ deo tempora alia magnum est: dare in crucifixionem carnē p̄ prohibitis maius est; sed semetipsum sub manu prelati et obedientie dare et abnegare (quod est maximū) viri religiosi est. viij. q. j. sciendum est. Et ideo patres direxunt q; monachus fornicans adhuc monachus est: proprietatem habens adhuc monachus est: sed inobediēs monachus / monachus non est. ¶ B Magis est enim fundamentum religionis et stabilimentum obedientie vinculum q; castitas et paupertas: quia sine obedientia impossibile est veram religionem posse fundari. eē de sta. mo. cum ad monasterium. ¶. abbas. de maio. et obe. cū in ecclesijs. §. ideoq;. et. c. legebat. xvij. q. ij. abbates. ¶ E Nec potest esse vera et perfecta religio; vbi non est sui abnegatio; et alteri superioi subiectio. Unde et tales religiosi ficti vere acephali possunt dici. xciij. di. nulla. et facit quod no. xvj. q. j. qui vere. in glo. ij. Et ideo filius dei factus obediēs vsq; ad mortē. Phil. ij. exemplum obediēcie obis prebens ait Mat. xxvj. Mar. xiiij. Luc. xxij. Verūtamen non mea voluntas / sed tua fiat. vbi Dionysius Alexandrinus scrto. Perfectā volūtatem patris quam ipse nouerat petit sortiri effectū: que eadem est et sua fm deitatem. Renuit autem impleri humanam voluntatem: quam dicit suam / paterna voluntate minorem. Item ibi Athanasius. Geminum enim hic velle ostendit: alterum quidem humanum: qō est carnis. alterum vero diuinum. humanitas enim ob carnis fragilitatē recusat passionē: sed diuinus eius affectus affectans eam subijt: eo q; non esset possibile eum detineri a morte. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. ps. xv. et Act. ij. Item Greg. Nissenus. Apollinaris hereticus asserit q; christus nō habuit fm terrenam naturam propriam voluntatem: sed solum in christo est volūtas dei qui de celo descendit: quia dicebat christum corpus sine anima assumpsisse. xxiij. q. iij. quidā. versi. apollinariste. Dicat ergo quam volūtatem vult. preal. c. Luc. xxij. dns nequaq; euenire. neq; enim deitas aufert proprium volūtatem. Item ibi Beda. Approximans eam passioni saluator: infirmārium in se vicem sumpsit: vt quum hoc imminet quod fieri nolumus: sic per infirmitatem parati simus / vt volūtas conditoris nostri contra nostram voluntatem fiat. Et iterum Jo. vj. Quia descendi de celo non vt faciam volūtatem meam: sed volūtatem eius qui misit me patris. vbi Aug. Propria enim anima a deo erāt: quia superba erat: superbia em̄ electi sumus: ¶ humilitate regredimur. Medicus enim quando egritudinē discutit: si curet quod per aliquam causam factum est: ¶ ipsam causam non curat. ad tempus videtur mederi: sed causa manente morbus repetitur: vt ergo causa omnium morborum curaretur. i. superbia: descēdit: et humilis factus est filius dei. Quid superbis homo? filius dei propter te humilis factus est. Puderet te forsan imitari humilem hominē: saltem imitare humilem deum. hec est enim cōmendatio humilitatis / Non veni facere voluntatem meam ꝛc. Superbia quippe facit voluntatem suam: humilitas voluntatem dei. Ideo ergo qui ad me venit non ejiciam eum foras: quia non veni facere voluntatem meam. Humilis veni humilitatem docere. qui ad me venit: incorporatur mihi: et humilis fit. quia non facit voluntatem suam: sed dei. et nō ejicietur foras: quia quum superbus esset: projectus est foras. Ad me venire nō potest nisi humilis. Non mittitur foras nisi superbia. Qui seruat humilitatem: nō labitur a veritate. Item ibi Hilarius. iij. de trini. Nō igitur hoc dicit quia faciat q; non velit: sed obediētiam suam sub effectu paterne volūtatis ostendit / volens ipse voluntatem patris explere. Et iterum. Descēdit cum eis in Nazareth: et erat subditus illis: scz Joseph et Marie matri. Luc. ij. vbi Orige. Discamus igitur ¶ nos filij parēribus nostris esse subiecti. Si patres non fuerint: subijciamur ijs qui patrum habēt etatem. Jesus filius dei subijcitur Joseph et Marie. ego nō subijciar eō qui mihi cōstitut⁹ est pater? puto q; intelligebat Joseph q; maior se erat iesus: et trepidus moderatur imperium. Videat ergo vnusquisq; q; sepe qui subiectus est maior sit. qō si intellexerit: nō elenabitur superbia qui est sublimior: dignitate: sciens sibi melior' in esse subiectū. Item ibi Basilius in lib. religionum. Ab ipsa autem primeua erate parēribus obediens quēliber laborem corporeum humiliter et reuerenter sustinuit. Quum enim parētes homines essent honesti ¶ instrūti: egeni tamen et necessarios penuriam patientes: teste presepi partus venerādi ministro: manifestum est q; sudores corporeos cōtinue frequentabāt necessaria sibi inde querētes. Jesus autem obediens illis / vt scriptura testatur / etiam in sustinēdo labores subiectionem plenariam ostēdebat. Item Ambro. Et miraris si patri deferr: qui subijcitur matri? non vtiq;

infirmitatis/sed pietatis est ista subiectio. attollat licet caput hereticus: vt alienis auxiliis asserat eum qui mittitur indigere: nūquid humano egebat auxilio vt materno seruiret imperio? Deferebas simulato patri: et miraris si deo detulit. an homini deferre pietatis est: deo deferre infirmitatis? ¶ Item ibi Augu. O potentia o humilitas. Subditus est parentibus cui seruiūt angelorū exercitus. Item ad Heb. v. Et quidē quum esset filius dei: didicit ex ijs que passus est obedientiam: et consummatus factus est omnibus obtēperātibus sibi causa saluris eterne. ¶ D Qui autem in ecclesia primitiua conuertebantur viri religiosi erant: et sic omnes perfecti/q̄ vix tempore sanctorū monachorum et anachoritarum etiam perfectorū aliquis sic perfecti inueniri possent: sicut patet collatio Piamonis in lib. collationum Jo. cassi. et tamen vtiles communiter habebant: etiam apostoli aliqui: sicut patet de Petro Luc. iiij. et de Philippo apostolo: et alio Philippo vno de septē diaconibus. Act. xxj. t. v. c. de Anania et Saphyra. et. xxj. dist. omnino. Sed sub obedientia primo apostolorū/deinde septem prepositorū quos elegerant. Act. vj. viuebant: a quibus postmodū monachi descenderūt: vt describit collatio ante dicta. et colligit. xij. q. j. quia tua. vnde et ista duo substantialia/viuere sine proprio/et caste/ecclesia sancta religiosis indixit. ¶ E Quare et causa magna legitima papa posset in his duobus cum aliquo dispensare. vt no. Inno. ē de sta. mo. cum ad monasteriū. §. fi. et dixi de hoc late. s. in prima parte istius operis: vbi posui casus in quibus dispensant Romani pontifices. §. iterum de dispēsatione. ver. item quidam dixerunt. in ar. xlvj. Sed si cum aliquo religioso papa super obedientia dispēsaret: loco prelati succederet ei papa/nedū generalis sed specialis prelatus. ¶ F Nullus enī in hac vita sic imitatur christum sicut circulum aureum: id est obedientiā in collo portans. sicut apparuit in visione cuidam sancto patri ostēsa: vt legitur in vitis patrum. Sine vera enim viuentes obedientia et in sensu proprio/in canone sicut dictum est acephali iudicātur. xciij. dist. nulla. vnde et sancti Benedicti monachi de castitate et exp:oprtatione in sua professione mētione non facta/stabiliratem loci et obedientiam simpliciter repromittunt. ar. in ijs que legūtur et not. ē de ma. t obe. legebatur. In qua tamen professione et promissione intelligunt se caste et sine proprio debere viuere profiteri. vt ē de regu. super eo. t primal. c. cum ad monasterium. §. finali. ¶ G Quis enim vnq̄ superbiam proprij cordis potest expellere: q̄diu in sensu proprio t voluntate viuit? Quis enim vnq̄ veram humilitatē adeptus est: nisi per obediētiam superbiam depellentem? opti. argu. de peni. dist. ij. c. j. Et ideo dicit Bernar. Nihil in inferno regnat nisi voluntas propria. et ideo lucifer Belial qui interpretatur absq̄ iugo: quia sub iugo dei noluit permanere: in barathrū demersus est. vnde Luc. x. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadētem. xxj. q. ij. visis. de peni. dist. ij. si enim. et eū imitantes filij Belial dicti sunt. i. absq̄ iugo. j. Reg. x. Et quia iugum rumpunt isti pseudo eremite: ideo ruptis vinculis in deserto a demone agitant. Luc. viij. ¶ De obediētia plenissime tractaui. j. in. §. tertius error. lij. ar. et. §. et secundum eorum vitium. lxviij. ar. t. lxvj. ar. fere per. xx. chartas. Et q: obedientia ligati non sunt/propio libito comedūt: et bibunt: surgunt: et ambulant et ex occasione libertatis: quia corrigi nō timent: nec per hominem visitari nec excitari: communiter poltronizant. vulgare est italorum. i. vitam pinguem volūt cū libertate et sine labore: dediti somno et vagationi continue t propio leui commotione subortа loca in quibus habitant dimittunt: et abinuicē se diuidūt: et sicut passeres insolentes de monte in montem transmigrāt. ps. x. et propter et repose lethco repefacti cum curtis capitijs et repeciatis: et cū amictibus et habitibus quos sibi contra ecclesiam inuenerunt: discurrunt per mūdum. Et quia circa ieunia et orationes et obseruationes regulares domino non proficiserūt. sed quod faciunt de specie boni/et libertate proprie faciunt: ideo recedēte primo igne fervan diuino qui eos vrebat: pesores & frigidi essent in seculo: quia repidi recedēte calore: ab ore dominico euomūtur. Apoc. iij. speciem quidem sanctitatis habentes/virtutem autem abnegantes ad literam. ij. ad Timo. iij. in sua hypocrisi se et mundum decipiunt: nam eorum prima abstinentia in gastrimargia verritur: paupertas in peculiū: vigilia in somnolentiam: silentium in multiloquium/oratione sub specie loquendi de deo: simplicitas in malitiam: solitudo in consortium et familiaritatem secularū et mulierum. Eorum etiā aliqui in ciuitatibus et villis/alij prope habitant: et a secularibus de die in diem conuiuia recipiunt sub specie charitatis. xliij. dist. cōuiuia. cōmatres et compatres sibi faciunt. contra id de conse. dist. iij. nō licet abbati. t. c. seq. Ambaratas. i. legationes facit t referūt. De animarū cōsilijs presumptuosi idiote se intromittūt. contra id ar. ē de eta. t quali. cū sit. De peregrinatione in peregrinationē discurrunt: quia acidia eos de cella expellit: quam quum sic credunt expellere sub specie boni peregrinando per mundū per sanctos: tunc eam amplius nutriunt: quia nū q̄ acidia expellitur: nisi per continuationē celle et violētiam sibi factam. Mat. xi. Regnum celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Nam acidiosus si contra acidiam ereundi de cella solatium querat: ad horā corpus solatium sentit: sed parū post ad ereuntem fortior redit: more febricitātis qui per haustū aque frigide aliquod refrigerium sentit: sed post paululum febris contra eū fortior: inualescit: vt dicūt patres. ¶ D Verus enī peregrinus mundo est in cella residens/et silentium seruās/et lugens. et talis vere cōsequitur remissionem culpe et pene. Alij peregrini per mundū discurrentes/quod lucrātur in indulgentijs cōmuniter perdunt in vagis sensibus t mūdi delectatiōibus. Et ideo Macharius solitario acidioso conquerenti sibi q̄ nil boni in cella poterat facere pretedio et mentis ariditate/respondit. Comede et bibe et dormi quantūvis: tantūmodo extra cellam non ereas. Et dicētatori suggerēti ribi de cella recedere. Justos muros cella custodio propter deum: continuatio enim celle facit ereminolam ad suum redire originem. Idem etiam Macharius tētatus de cella recedere/se in limine ostij celle in modum crucis proiecit: et ait clamādo. Demones: si potestis trahite me extra cellam: quia per me non intendo exire: t sic vsq̄ ad vesperam mansit: et surgens dixit demonibus. Postq̄ extra cellam me trahere non potestis: necesse exibo. Alter parer tentatus de cella exire/ait sibi. Sustineamus hodie propter deum: t cras poterimus recedere. adueniente die altera iterum dixit sibi. et hodie etiā propter deum sustineamus ne recedamus: t sic de die in diem dicēdo cras recedā: et aduenīente die altera se violentans ad non recedendum per nouem annos mansit in cella: t tūc cessauit tentatio recedēdi. vnde et Antonius magnus dixit. Sicut pisces extra aquam viuere nō potest: sic nec monachus extra cellam. Idem dicit Eugenius papa. xvj. q. j. placuit. ij. Et idem Antonius ait. Moyses quum erat in monte: cū domino loquebatur. quum descēdebat de monte: cum populo. xxxvj. dist. c. fi. sic t monachus in cella cum deo loquitur: extra cum demonibus. vnde Bernar. ad fratres de monte dei dicit q̄ cella dicitur a celo: quia de cella itur ad celum. Et alter parer dicebat q̄ si gallina dimittit ouа calida: nō exibunt pulli. sic qui dimittit cellam: fructū non facit. et sicut arbor: que sepe transplantatur fructū nō facit: sic monachus migrans de loco ad locum: quia non mutatur tentatio etsi mutetur locus: aliquoties tamē valet loci mutatio. lxxxj. dist. valet. q: locus de se nec nos coniungit deo/nec disiungit. xl. dist. non loca. et. c. quelibet. q: diabolus aquila velocior. Th: enī. iiij. circūuolās vbiliber tentare paratus est. j. Per. v. Vigilate: q: aduersarius vester diabolus tāq̄ leo rugiens circuit querēs quem devoret: cui resistite fortes in fide. et habet. iij. q. j. c. nulli. vj. q. j. §. verū. tā gitur. xxv. q. j. c. v. in prin. Et ideo pugnabiliber

Petrus grauat. dedecus eremite.

necessaria est et sufferentia in tentationibus adhibenda: quia beatus vir qui suffert tentationem: scz non consentiẽdo/non recedendo. de hoc de peni. dist. ij. si eñ. et Jaco. j.

¶ Vocatio enim vera anachoritarum et eremitarũ est in cella manere: continue orationi/meditationi/lectioni/psalmoz decãtationi/manuum laboi vacare intra cellam: & prope cellam alijs laboribus coporalibus occupari. vt pcal. c. placuit. xvj. q. j. et de conse. dist. v. nũqd. & de satisfaciendo proximo non curare. ij. q. vij. sancta quippe. q: dicebat quidam pater. Nõ vacat lugenti charitas. Tales enim solum tenẽt vitam Marie: et de vita Marthe quãtum ad proximum curare non debent: quia nõ est eoz vocatio. et vnusquisqz sm apostolum. j. ad Coz. vij. maneat in ea vocatione qua vocatus est. eẽ de regu. licet. j. rñ. & ibi. de vtraqz vita. in. §. penul. et de renun. nisi. §. ne putes. Et ideo quandocũqz tales solitarij regulariter loquẽdo sub specie charitatis volunt visitare infirmos in mundo: vel questum facere pro pauperibus alendis: vel dare cõsilia animarum etiam si scirent: vel de pace faciẽda inter discordes se intromittere: vel executiones testamentoꝝ recipere: vel captiuos redimere: vel incarceratos visitare: vel viduas/vel oꝛphanos/vel tribulatos consolari: vel femina rum quantumuis spiritualium curam recipere: vel predicare: vel literas supplicatorias p alijs mittere: vel preter socios ppios. xvj. q. j. c. j. cõfessiones audire: vel alijs operibus misericordie coporalibus quãtum ad primũ vacare: paracaratimo. i. peccato sub specie boni. xlj. dist. sepe. diaboli illudũtur: sicut probat dare collatio Moysi. ij. de discretione in lib. collationum Jo. cassi. Tales enim habẽtes zelum sm scientiam. ad Roma. x. c. et arbitrãtes se obsequiũ prestare deo. Jo. xvj. et. xv. q. j. §. j. pro auro recipiũt ochalam. crix. q. j. §. j. stannũ pro argento: amurcam pro oleo/zizania pro tritico. Mat. xiij. falsum denarium pro legitimo. no. clv. dist. vera. imaginem regis anni pro vultu cesaris. Mat. xxij. idolum pro veritate: quum idolũ nihil sit. j. ad Coz. viij. angelum tenebrarum. ij. Coz. x. p angelo lucis. xxvj. q. v. episcopi. nam eoipso q vitã eremiticam et solitariam elegerunt: eoipso mundo etiam quãrum ad opera coporalia mie secularibus impendenda mortuos sepelire cerunt. ar. op. xvj. q. j. placuit. ij. & c. sunt nõnulli. Et ideo q: lumine discretionis carentes de eo quod ad eos non pertinet se intromittunt: & contra suam vocationem faciunt: de eo q mereri creduntur amplius demerentur: et quod alijs actiuis in mundo existẽtibus. s. vacare operibus misericordie: et proximo ministrare: est via salutis. Mat. xxv. Luc. vj. xlij. dist. quiescamus. l. xxvj. dist. non satis. istis occasionibus exist. vnde Prouerb. xiiij. Est via que videtur homini iusta: nouissima aũt eius deducunt ad mortem. quia sicut ait Greg. sepe est causa damnationis: quod putatur profectus virtutis. Deniqz ille Saul q primus iudicio dei regnũ populi israelis obtinuit. j. Reg. x. viij. q. j. audacter. quia hunc discretionis oculum non habuit: velut toto corpore tenebrosus etiam ipso defectus est regno: dum lucem huius tenebris arcẽ erroꝛe decepꝰ acceptabiliora deo sacrificia q̃ precepti Samuelis obediẽtiã. xxxj. dist. si quis iudicauit. arcẽ cilla magis parte causam offensionis incurrit: et qua repropitiã dam sibi diuinam sperauerat maiestatem. sicut narrat collatio Moysi. ij. de discretione in lib. collationũ Jo. cassi. Sed nec reuera isti tales solitarij fieri se dantes proximo/querũt que sunt proximi: sed que sua. ad Phil. ij. xxij. di. nosse. nã in cellis manere nequeuntes/querũt occasiones quomodo vacent proximo: immo sibi/vagationi/lucris/et gule/et confabulationibus vacãtes/sub charitatis palliolo se velantes. Cellistę enim veri feruentes mundationi animarum suarũ ad salutem animarum alioꝝ intra suas cellulas se extendũt: quia nemo sibi solum viuit. Roma. xiiij. Purgatus enim oratione et contritione absentes etiam precibus suis purgat: q: charitas incipit a se. de vsu pallij. nisi. et ibi nota. et deinde in alios se extendit. Lañ. ij. Ordinauit in me charitatem. de peni. dist. iij. qui vult. sub. §. sed verba. Jmmo etiã quicũqz intra ecclesiam in gratia sunt: siue seculares siue religiosi: bona sibi spiritualia cõmunicant. quia particeps ego sum omnium timentium te. ait Dauid ps. cxviij. Et quicũqz in maiori gratia sunt et charitate: plus de oibus bonis spiritualibus communicant que intra ecclesiam sanctam fiũt: sicut fit in ecclesia triumphãti. nam iustoꝝ omnia sunt cõmunia. xij. q. j. c. ij. & dist. viij. §. j. & xxiij. q. vij. c. quod autẽ. c. fi. et qui plus communicat: plus est iustus. charitatis eñ debitum quanto plus redditur: plus et crescit. vnde apostolus ad Roma. xij. Nemini quicqz debeatis: nisi vt inuicem diligatis. & qui sic plus dat: plus abundat. quia omni habẽti charitatem et ea fruenti dabitur amplio: charitas et abundabit. Mat. xxij. et Luc. xix. vñ Greg. Quisquis enim charitatem habet: et de alia dona percipit. quisquis charitatem nõ habet: etiam dona que videtur percepisse amittit. Seruiãt ergo anachorite veri proximo de pfessione sua. s. oratione et gemitu et sancto mortificationis exemplo. Unde quum patriarcha Alexandrinus ad visendum patres deserti venisset: et dixissent patres cuidam seniori: vt ex eis q dicere vnum verbum edificatoꝝ patriarche. ait senior. Si non fuerit edificatus patriarcha in silentio meo: non erit edificatus in verbo meo. Unde narratur in lib. qui dicitur paradisus. q anachorita Nathanael summus patrum septẽ epos eum visitantes in cella sua p passum extra cellam noluit deducere: et quum a diaconibus eoꝝ argueretur: q in hoc supersedebam rem egissem: rñdit. Dis et vniuerso seculo mortuus sum. meum proposituꝫ deus nouit. Non ergo se anachorite de alijs in mũdo actiuis operibꝰ intromittant: nisi vltima necessitas facere hoc cõstringat: et alius actiuus qui hoc faciat inueniri nõ possit. sicut cõtigit in Machario: qui rogatus a fratribus ne periclitaretur fides: descẽdes de deserto in Alexandriam cum hereticis disputauit: et facere miraculum vt loqueretur mortuus et sepultus: et fidei orthodoxe testimonium perhiberet: amore fidei fuit constrictus. vt dicitur in vitis patrũ. Sic etiam alius anachorita audiens feminã in doloribus partus constituta: & sine obsterrice totaliter desolatã: e cella charitate & necessitate primi vltima cõpulsus exiit: parturiẽtẽ iuuit: & vices tenuit obsterricis. vt narrat in li. qui dr paradisus. qõ summo preconio charitatis extollendũ fuit. Sic etiã Abraam summus anachorita p nepte germani filia quã ppe se in quadã cella in sctã vita nutrierat: & christo lucrifecerat. q̃ & ad culmẽ perfectionis quenerat. liberanda. q: eã quidã pseudo monachus deceperat et violauerat: & extũc meretrix publica facta fuerat: de cella de qua multis annis nõ exierat/exiens equũ ascendit: vestes seculares recepit: pecuniã i bursa portauit: q. xl. annis a talibus abstinuerat: stabulũ lupanaris vbi manebat neptis intrauit incognitus: quasi fornicari intẽdens: et exinde cũ sua predicatione & manifestatione neptẽ ad suã cellã reportauit. que in omni plãctu & sanctitate reliquam vitã ducẽs vitã sanctissimã finiuit. Isti aũt casus & cõsimiles diuina inspiratione & vltima necessitate charitatis patrati p anachoritas nõ sunt ad psequentiã deducẽdi. xiij. q. v. dixit. xxvj. q. j. nõ statim. xvj. q. j. hinc est. Sed & predicti perfecti existẽtes aliorũ nõ potuerũt cõuersatione carnali corrupi. xxiij. q. iiij. quisquis. Nostri autẽ reporis anachorite q: nõdũ salui facti sunt: alios saluare nouerunt: sed in cellis suis olus mãducẽr: q: adhuc infirmi sunt. Rom. xiij. nevolẽtes alios saluare & ipsi pereãt cũ eisdẽ. s. Coz. ix. Ne forte quũ alijs predicauerim: ipse reprobus efficiar. xxxij. q. v. paulus. de peni. di. ij. si eñ. ver. paulus. ffrequẽter eñ aliũ de pelago liberare festinãs/tractus ab illo cũ eo pariter a fluctibus deuoratur. Et sm Greg. arboꝝ que radicẽ non fixit: fructum ferre non valet. facit de peni. dist. ij. radicata. circa prin. dist. et sicut Mat. xiij. dicitur. et Luce. viij. hi radices non habent: q: in cella credunt: & extra quia rẽpus tentationis est/recedunt: scz a deo. Et ideo dicit dñs totaliter mũdum nolẽti relinquere: sed patrẽ defunctum

antea volēri sepelire: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Mat.viij. vbi Chrys. Hoc autem dixit non iubēs cōtemnere honorē qui est ad parentes, Ero.xx. sed mōstrās qm̄ nihil cum celestibus negotijs nobis necessarium esse oporteret: et quando cum toro studio ijs iungi debemus: et neq; parum tardare: etiam si valde ineuitabilia et incitātia fiunt que attrahunt. Quid em̄ magis necessariū erat: q̄ sepelire patrem? Quid etiam facilius? nec enim tēpus multum cōsumendum erat. Per hoc etiam dñs eū a multis malis eripuit: puta lucribus et meroribus. xiij.q.ij. qui diuina. et ab ijs que hinc expectantur. Post sepulturā em̄ iam necesse erat et testamenta scrutari et hereditatis diuisionem et alia huiusmodi. et ita fluctuationes et fluctuationibus ei succedentes alouge eum a veritatis abducere potu. Si autem tu tumultuaris: excogita quoniā multi infirmos non permittunt scire nec ad monumentum sequi: etiam si pater aut mater aut filius sit: etiā qui defunctus est. Nec in hoc incusantur crudelitatis: sed contrariū crudelitatis esset: et multo magis malum est abducere hominem a spiritualibus sermonibus: et maxime quum fuerint qui hoc compleant: erant qui completuri essent hmōi funeris sepulturam. vnde dicit Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Aug.q.d. Pater tuus mortuus est. sunt alij mortui in anima. de pe.dist.j. resuscitatus. qui sepeliāt mortuos suos: quia infideles nō sunt. Item Hilarius ibi. Quia accepimus in dominice oratiōis exordio ita primo precādum. Pater noster qui es in celis. Mat.vj. Et in discipulo credentis populi persona etiā admonetur. Mat. xviij. quia pater sibi viuus in celis est. deinde inter fidelem filium patremq; infidelem ius paterni nominis nō relinq; admonuit: et nō admiscerī memorijs sanctorum mortuos infideles: et etiam eos esse mortuos qui extra deum viunt. Et ideo mortui sepeliātur a mortuis: quia per dei fidem viuo viuos oportet adherere. Si autem mortuum sepelir mortuus: non debemus habere curā taliū mortuorum: sed viuētium, ne dum soliciti sumus de mortuis: nos quoq; mortui appellemur. Mortui etiā sm̄ Grego. mortuum sepeliunt: quum peccatores peccatorem fauoribus premunt. Qui enim peccantē laudibus prosequuntur: extinctum sub verborum suorū aggere. i. campo abscondūt. Item ibi Rabanus. Notandum etiam est in hac sentētia quia aliquando bona minora pretermittenda sunt p veritate maiorum. Ex predictis notandum est q̄ nec pro patre sepeliendo: quod erat opus magne mie. Tob.j. ar. bonū. xij.q.ij. aurū. et quodāmodo preceptū dei de patre honorando. Ero.xx. Deute.v. et xxi. di.c.j. noluit sibi inducias indulgere. Propter quod quidā monachus requisitus a quodam seculari germano suo q̄ exiret parū de monasterio ad iuuandum eum: quia boues sui et currus ceciderant prope monasterium: respondit. Cur non vocasti aliū fratrem quem habes in mundo vt te iuuet? Cui frater ait. Jam anni.xv. sunt q̄ mortuus est. Et monach⁹ ait. Et ego xx. sunt anni q̄ mortuus sum mundo. Coloss.iij. ibi. mortui enim estis. xvj.q.j. placuit. ij. tm̄ te possum iuuare quātum ille q̄ mortu⁹ et sepult⁹ est. hec in vitis patrū. ¶ Quēdam aliū anachoritam et occulsum annis. xxx. decepit diabolus in monachum transfiguratus: et extraxit eum contra suum propositum die pasce de cella: vt missam audiret in quodam monasterio quod prope erat. Et extūc suggerens ei comedere cum monachis: finxit se sub specie nūtij de domo patris venire in secunda deceptione: et q̄ pater suus mortuus erat: et eum fideicōmissarium reliquerat: et q̄ rediret ad domum patris executionem testamēti facturus: et statim ad cellam rediturus: redijtq; cum diabolo: et pater viuebat: et ingrediēs domū et videns patrē et deceptionē cognoscēs, dixit q̄ venerat ad eum visitandū: et paulo post concubuit cū ancilla domus: et in mūdo desperatus remānsit. Et tm̄ occasio prima cellam egrediendi missa fuit: et bona videbatur sua fuisse intentio: sed q: lumine discretionis caruit: ideo finis bonus secutus non est: non enim sufficit q̄ bona sit intētio et zelus: nisi adsit scientia. xv.q.j. §. j. Roma. et. Et quo em̄ firmauerat se cū deo de cella non egredi: et rāto tēpore stetera fine missa: nō debebat egredi propter missam: q: magis deo gratū erat sacrificiū sue mortificationis in cella: q̄ in hac parte sacrificium mise. Sufficiebat em̄ huic anachorite sicut et multis alijs hominibus inuisibilibus verbū Augu. Crede: et māducasti et vidisti. Jo.xx. de cōse.di.ij. vt quid paras. et. c. credere in ies sum christū. ¶ Iste sunt ille vulpecule. i. tētationes subtiles sub specie boni: que sm̄ Bern. capiēde sunt. Can.ij. id est cognoscende et ligande: quū tentatur monachus claustralis: predicare: curam miserabiliū personarū suscipere. xvj.q.j. iuxta. et. c. placuit. studijs marime sciētiarum lucrativarum. i. iuris et medicine et secularū vacare. de quibus xxxvij. di.le zēt. et. c. nōne. et. §. hinc etiam. de curis secularū se intromittere sub spe alios corrigēdi: et pauperes pascēdi: prelationes etiā dignus sit apperere: ignorantes et simplices literas docere: curam animarū recipere. et vt. ō. ver. eos etiam. dixi per status peregrini. Quis em̄ sm̄ Climacū in lib. suo qui vocat scala in gradu. iij. de peregrinatione verus peregrinus: et realiter peregrinus. et cū indulgētia plenaria peregrinus: nisi mortuus mundo: qui presentes nō nouit? Scribitur etiā. Qui diserūt patri suo et matri sue: nescio vos. et fratribus suis: ignoro illos. et nescierunt filios suos. hi custodierunt eloquium tuū: et pactum tuū seruauerunt. Deutero. xxiij. xciij. dist. diaconi. v. Famā mundi refugir. Thesaurū virtutū occultat sicut magis ad christum. Mat. ij. Prouer. xxi. Thesaurus desiderabilis. i. multitudo bonor: et oleū. i. pinguedo dilectionis in habitaculo viri iusti. i. in conscientia. Eccl. xlij. Aperti sunt thesauri: et euolauerūt nebule sicut aues. i. euanuerūt virtutes per iactantiā. Grego. in homil. xj. euangelistarū super illo Mat. xiij. Simile est regnum celor thesauro. Desiderari desiderat qui thesaurum in via portat. Dicere. xvij. Vicru et vestitu renui contērus est. xij. q.j. clericus. Nō videt se et operas suas spūales mūdo. Ad patriā cū David ps. xli. sitit sicut cervus ad fontes aquarū. A via regia que est crux dñi discreta nō declinar ad dexterā falsi spūs et cetera vor: nec a sinistris que est via carnis. Nume. xxi. Qui nihil sibi appropriat. xij.q.j. nolo. et. c. nō dicatis. Qui oēm secularem cōuersationē vitat: et solus in amaritudine peccator suor sedet. Thren. xv. xxj.q.j. placuit. xj.q.iij.qñ. Iste sic peregrinus est onager in eremo: quē leo. i. diabol⁹. iij. q.j. nulli. marime sub specie spūs. vt superius est. pharum in prin. istius. §. deprecedari festinat. Eccl. xlij. Verus enim anachorita peregrinus sicut incognitus et aduena intrat desertū: et vsq; ad mortem et monumentū sylvaticus et incognitus in eo viuit: priuatus omī familiaritate humana marime parētū. sm̄ Climacū. ¶ Unde quum iuder Alexandrie abbatē Moysen summū anachoritam quereret in deserto: et ei obuiasset: quū eū non cognosceret: dixit ei iuder. Ubi est cella abbatis Moysi? rndit ipse idē. Quid queritis hoiem stultū et hereticū? et sic noluit se ibi pandere. Immo etiā nec pastor abbas matri sue ostium celle voluit aperire ne eam videret. ¶ Necaltera sanctimonialis Germanū religiosum eam visitantem voluit videre: mittens ei dicēdo. Videbimus nos in alia vita. Et Arsenius patriarche Alexādrie volēti eum visitare misit dicēdo. Si solus veneris suscipiam te: alis bicnon sedebit Arsenius. Sed hodie cellule nostre anachoritarū hypocritarum a mulierculis visitātur: qd̄ eis sepe Assisij et alibi prohibui. Aduenientibus secularibus sub specie charitatis mēsas parant. Cū eis comedunt: et vltra terciam vicem bibunt. xliij. dist. qñ presbyteri. que palea est. Cum eis de mundo loquūtur. Se eis ostēdūt viuos: nō mortuos. xvj.q.j. sunt nonnulli. Sed talis vita mors est: q: nomen habent sicut eremite. viuunt: et mortui sunt in anima. Apoc.iij. in prin. quia secularīter viuunt. vita enim et mors interius sunt: vt si cum secularibus delecter et afficiar et trister in eor et prosperis et aduersis: mortuus um cū eis: et cū dē locum

in illa vita participabo quem ipsi habebunt: quia cum eis visi mente et moribus: etsi non loco et habitu in hac vita. vt dicit magnus Antonius qui allegatur ab Abraam ana chorita in collatione. xxiiij. ℣ vlti. in li. collationū Jo. cassi. Aut ergo huiusmodi gyrouagi religionem accipiāt ab ecclesia approbatā: aut vitam eremiticam veraciter seruēt: que etiā est ab ecclesia approbata. xvi. q. j. qui vere. xxvij. q. ij. §. ecce. ij. q. vij. §. vlti. et de excess. prela. cū ex eo. §. fi. lib. vj. Sed q: tales in duas partes claudicant: recti nō sunt. ff. ri. xviij. xlix. dist. hinc etenim. Nō diligunt simplicem. et de sum. trini. c. j. in prin. omnino deū verū: sed in duas partes diuisi deum et mūdum querunt: quinimmo mūdi cultores in eor cordibus sibimet contradicunt: q: deū volūt et volunt: sed verius mūdum volunt et colunt. Quidam etiā ex eis superius apostolici et Begardi nominati paupertatem euangelicam se seruare dicētes: quia nec locum habent: nec aliquid se portare dicunt: vere gyrouagi ℣ veribaldi per mundū curritant: in plateis comedūt: q: alii qui eorum consciētiā habent comedendi in domo: ℣ specialiter ab aliquo aliquid petendi: sed clamant in plateis eleemosynam sibi dari: vel cantāt: nil exp: esse petēdo: sed clamando: nec laborare volunt: conscientias habētes si alii quod opus faciant corporale. Dicunt enim q debēt orare cōtinue ne cadāt in tētationē. et q: apls dicit. j. ad Thessa. vlti. Sine intermissione orate. Et maria optimā partē elegit. Luc. x. et similia allegātes. Isti in vestibus ouium veniunt. Mat. vij. sed intus sunt lupi rapaces. Isti illos hereticos sequi videntur qui in canone apostolici nūcupantur: qui nil proprium possidentes: nequaq̄ recipiūt eos qui aliquid proprium possident in hoc mundo. xxiij. q. iij. quidam. ver. apostolici. ¶ L Imitari etiā videnť alios hereticos qui vocātur montani. de quibus. xxiij. q. iij. quidā. ver. montani. Nolle em̄ aliquid proprium possidere in speciali et in cōmuni sicut fratres minores ex regula profitētur: perfectissimū est. ex de ver. signi. exist. lib. vj. ℣ eo. ti. exiui a paradiso. in demē. sed eos qui proprium possident condēnare hereticum est. vt pr̄eal. c. quidā. ver. apostolici. Nā et apostoli aliquoties pecunias habuerunt: et cibos emerunt. Jo. iiij. Et Judas loculos dominicos portabat. Jo. xij. xiij. q. iij. quid ergo. xij. q. j. habebat. quod tamē declarat ecclesia q̄ habuit dñs loculos in persona infirmoū de ecclesia. quā declarationē etiā habuit ab Augu. et alijs doctoribus ecclesie qui hoc dicunt: et hoc bene colligitur pr̄eal. c. habebat. et clarius in pr̄eall. c. exiit. lib. vj. latissime istam materiam pertractaui. j. in. §. porro. in. lv. ar. et in ar. lvj. per totum. Et ecclesia primitiua in cōmuni proprium habebat. xij. q. j. c. ij. et. c. q: tua. Et omnes antiqui et pbatissimi anachorite de laboribus suis pr̄edia recipiebant: ℣ proprium habebāt. licet pernodicū: et pauperrimi essent: et multas eleemosynas de suis laboribus pauperib⁹ erogabant: quia pecunie eor erant: ℣ proprium habebant. ad hoc xij. q. vlti. §. ecce contra paulus. et quod no. xxvij. q. ij. §. ecce. in glo. i. tantū. Sed et christ⁹ et apostoli nō in plateis comedebant: nec petendi eleemosynam conscientiā habebant: imo frequēter in Bethania in domo Lazari/Marthe et Marie/comedebāt. Luc. x. Jo. xij. ℣ in domo Simonis leprosi. Luc. vij. et in domo principis phariseor. Luc. xiiij. et in domo Leui. Mat. ix. et Luc. v. ℣ i domo Zachei. Luc. xix. et in nuptijs in chana galilee celebratis. Jo. ij. Sz isti pseudo apostoli ℣ Begardi istius temporis perfectiones apparere desiderāt q̄ veri apostoli et veri anachorite qui et viri apostolici extiterunt. Sed mērita est iniquitas eis: quia ipsi professionem apostolicā non seruant: nec vitam. Apostoli enim in se perfectissimi. xxiiij. q. ij. ℣ vlti. legatur. et pauperrimi in salutem gentium per orbem a dño missi sunt ad baptizandum/ad pr̄edicandum. Mat. vlti. de cōse. dist. iiij. proprie. ad ligandum et soluendum per claues eis a domino datas. Jo. xx. de peni. di. j. quem peniter. sed isti pseudo boues sunt ad pr̄esepe euacuandū: non triturandū et pr̄edicādum. xiij. q. j. §. his ita. q: missi ab ecclesia nō sunt: sed a spīritu maligno ad illos de ecclesia decipiēdum. ex de hereti. cum er iniuncto. nō catechizant: neq̄ baptizant: neq̄ pr̄edicant: nisi de facto. xxi. q. j. adiicimus. q: nec pr̄esbyteri sunt: ℣ si aliqui sint nō curari: nec absoluūt: nec ligant: quia claues non habēt. xxi. q. j. §. ecce. j. ℣ ij. Vere poltrones et ribaldi et ab hominibus detestandi sunt: quia nec ecclesie seruiunt: nec proximo: nec sibi in christo: nec dño iesu christo: in nullo ordine permanentes: de paupertate plenis ventribus quor ipsi sunt deus. Phil. iij. et vita apostolica gloriantes: contra em̄ dei ecclesiā ℣ sua sacra concilia superius in prin. istius. §. allega. sibi ordinem in oculis hominum inuenerūt. ¶ Q: autem se dicūt velle orare continue: falsis gestis et verbis se et mundū decipiunt: q: nec christus qui viator et cōprehensor erat semper in actu exterioris orationis erat: nec Apostoli: imo pr̄edicabant et docebant. Mat. v. Mar. vlti. et quidam eor manibus proprijs laborabāt. ij. Thessa. vlti. et Jo. vlti. de apostolis et discipulis piscātibus et sic laborantibus proprijs manib⁹. j. q. ij. sacerdos. de cō. di. v. nūq̄. ¶ M Nā qđ dicit apls. j. ad Thessa. vlti. Sine intermissione orate. nō ad literam. ff. Cor. iij. que occidit debet intelligi: sed horis cōpetentibus. vt no. in pr̄eal. c. nūq̄. in glo. j. et colligitur xxi. di. ij. laicus. Nam idē apls Paulus dicit. j. ad Cor. vij. q̄ vacandum est vsui matrimonij: nisi ex consensu ad tempus vt expeditius vacēt cōiuges orationi. xxiij. q. iiij. christiano. quum dicit ad tempus ergo nō semper actualiter. Et supverbo pr̄eall. apls. Sine intermissione orate. j. Thessa. vlti. glo. Si continuum est desiderium: continua est oratio. et Augu. Beata vitam semper a dño desideremus: ℣ semper oramus. Et fm Aug. Omne bonū opus oratio est: q: non definit orare qui nō definit benefacere. Et omnis sancta affectio et cogitatio et intētio et memoria dei vera oratio est. Et ideo quum Jo. anachorita illusus a demone dixisset germano suo cum quo erat in cella: q̄ nolebat laborare: sed continue orare sicut angelus: et magis ad desertum ire: tandem dimissus est a germano: et stans per octo dies in interioi deserto absq̄ cibo maceratus fame/reuersus est ad cellam fratris. ℣ quū pulsaret ostium: ℣ se Joānem diceret: et frater alius obaudiret: et diceret ei. Joannes factus est angelus: ℣ non est super terram: tandē aperuit ostium: et quum Joānes ab eo veniam peteret: ait ei germanus. Si homo es: labora et comede et viue: q: scriptum est in ps. cxxvij. Labores manuū tuarum quia manducabis. Quum etiam alij anachorite venissent ad quēdam parrem qui manebat cum discipulis suis: ℣ eos laborantes inuenissent: et dixissent eis. Cur laboratis cibū qui perit? Jo. vj. Nos enim continue oramus. dixit eis senior. Nūquid non dormitis et comeditis? ergo non verum dicitis. Sed ego ostendo vobis quomodo oro continue: intexo palmas: et dico. Miserere mei deus. Numquid est orare? Deinde per laborem meū duodecim denarios lucror: quor duos do pauperibus: vt pr̄sme oret quum comedo et dormio. ¶ Alius frater peregrinus veniens ad Syluanum abbatem laborantem/dixit. Cur laboratis? Maria optimam partem elegit. Luc. x. Syluanus ait discipulis. Date ei codicem ad legēdum: et ponite eum in vna cella. Transacta hora nona post̄ fratres comederant: exiuit ille de cella dicens/Numquid fratres non comederunt? et audiuit q̄ sic: et dixit. Quare me non vocastis? Et dixit ei Syluanus. Tu homo spiritualis es: et non indiges hac esca. nos autem ram̄ carnales opus habemus māducare: et ideo laboramus. Et quum ille frater verecundatus inciperet penitere: et dicere/Indulge mihi abba. tunc respondit ei Syluanus. Necesse est Martha Marie. propter Marthā enim ministrātem laudatur Maria. hec in vitis patrum. Sine intermissione etiā orare est. fm Jo. cassi. in lib. collationū. in. j. collatione. de oratione. j. custodia cordis a vitijs et curis secularibus: vt tales ante orationem simus quales in orationi⁹ volumus inuenire. Et fm Jo. cassi. ibi; ofo est voti adimpletio. Item si actus

liter semper orandū esset: frustra ecclesia cum dauid septies in die nocte oraret præciperet. xci. dist. presbyter. & ē de cele. misse. c. ſ. Sed q̄ fm̄ damascē. Oratio est pius affectus in deū directus: hāc semp conari habere debem⁹/ comedēdo/ bibēdo/ ambulādo/ laborando/ loquēdo/ & q̄dāmodo dormiēdo: sicut de beato ffrāciſco legit: q̄ etſi corpus dormiat: cor cū deo ambulat: cuius eo vigilat: & de eo somniat. Lañ. v. Sed vere oratio istorū pseudo apl̄orū & begardorum in peccatum fit fm̄ p̄s. cviij. & de pe. dist. iij. nihil inde. q̄ non orationi vere: sed vagationi & dormitioni & ingurgitationi operā dāt more hypocritarū in angulis plateaꝝ & palam in cōſpectu hominum in ecclīs/ actum orationis exteriores ostendētes: ſed in cubiculis de nocte scribentes. & ſi orant tēpus quodāmodo perdentes: q̄ corde vagātes: vt populus iſte labijs aliquoties deum honoret cor autē longe fit ab eo. Eſa. xxix. & Mat. xv. facit de cō. di. v. non mediocriter. et Mat. vj. in p̄in. Cum oratis nō eritis ſicut hypocrite triſtes: qui amant in ſynagogis & in angulis plateaꝝ ſtantes orare: vt videanᵗ ab hominibus. Chryſo. ſuper Mat. Eſt aūt oratio quaſi quoddā ſpūale tributum: qō aīa offert deo de viſceribus ſuis. Quāto ergo glorioſior eſt: tanto cautius eſt seruāda: ne p̄opter homines facta vileſcat. Item idem in Homil. Hypocritas vocat qui deū ſe fingentes orare: homines circūſpiciunt. et ideo ſubdit: Qui amant in ſynagogis orare. Idem ſuper Mat. Puto aūt q̄ hoc non ad locum refert dominus: ſz ad p̄poſitū oratis. Inconuēnē em̄ fidelium orare laudabile eſt ſicut dictū eſt. in. p̄s. lxvij. In ecclīs bñdicite deū. qui ergo ſic orat vt ab hominibus videaᵗ: non deū aſpicit ſed homines. & ideo quantū ad p̄positum ſuum in ſynagogis orat: vñ dicit dñs: qui amāt quaſi cupiant videri. Cuius aūt orantis mens ſolum aſpicit deum: quāuis in ſynagoga oret: tamē apud ſe in ſecreto videaᵗ orare. Et in angulis plateaꝝ. vt videanᵗ abſcōſe orare: & ſic dupliciter laudētur: & q: orant: & quia abſconſe orant. ſed nullus angulus platee multū occultus eſt. Item ibi gloſ. vel anguli plateaꝝ ſunt vbi via p̄trāſuerſum vie ducit: & in quadriuiū redit. Chryſo. ſuper Mat. Eo ergo p̄poſito in cōuētu veniat orare vt a conuentu videatur. vnde ſubditur: vt videātur ab hoīb⁹. Orans ergo nihil nouū faciat/ quod aſpiciant homines: vel clamando: vel pectus percutiēdo: vel manus expandendo. Augu. de ſermone dñi. Non autem videri ab hominibus/ nefas eſt: ſed ideo hoc agere vt ab hominibus videaris. Chryſ. in homil. A vana em̄ gloria vbiq̄ eruī bonum eſt: maxime autez in oratione. ſi em̄ ſine hoc cogitationibus circūferimur: ſi ad oradū ingreſſi fuerimus/ hanc habētes egritudinem qualiter intelligemus ea que a nobis dicunᵗ? adde hic que no. j. in. §. aliud vitiū peculiare. ver. Item Mat. vj. in ar. lxxviij. ¶ Habere aūt gratiam orationis mētalis paucoꝝ eſt: rariſſimoꝝ aūt ſtatum ecstaticum et contēplationem aſcēdere. Et ideo eccleſia non p̄cipit necindiſcr oratiōnē mentalem: ſed attentam vocalem p̄o loco & tēpore oppoꝝtuno. ē de cele. miſ. dolentes. de quo vide qō no. Jo. an. in de. de rek. venera. ſanctoꝝ. ſi dñm. ¶ Vtinam hi tales pseudo apoſtoli et ficti religioſi nō ſic orarent: ſed foderēt et ararēt. Beñ. iij. Et panem in ſudore vultus ſui manducarent: et oratione vocali dñica/ pater noſter/ cōtēti eſſent: ſicut alij ſimplices huius mundi: vt non cum ſua ſimulata et imaginaria oratione perirēt. Sed quidā er eis in mūdo porcarij: quidam pecorarij: quidam armētarij: quidam cemētarij: quidā carbonarij: quidā fabri ferrarij: aut alijs diuerſis operibus mancipati/ de labore manuum iuſte ſibi victū querentes: & ſue familie/ talem ſanctum laborē et a dño indictum refugientes. Beñ. iij. quia homo naſcitur ad laborādum. Job. v. muta habitu quē ſibi adinuenerūt: ſz nō corde de labore et erūna/ vilitate et paupertate ad otium & requiē corporis/ vbertatem et libertatem noriam/ tranſierunt: & de vera penitentia quā in mūdo faciet de iuſtis ſuis laboribus ſe et ſuam familiam ſuſtentātes; et chriſtum in ſuis pauperibus honorantes. Prouer. iij. ſ. q. ſ. non eſt puniendā. ad fictam penitētiam tranſierūt: & de eis ad literā verbum dñi poteſt dici Acr. xx. in fi. et ē de cele. miſ. cum marthe. §. verum. beatius erat illis dare pauperibus eleemoſynas etſi paucas: q̄ nunc ſub habitu pauperum recipere aliena: ſicut inferi⁹ declarabo. ¶ Porro nullus quaſi ſuperadictorū ſarrabaitarū gyrouagorū et pseudo apoſtolorū begardorū et fratricellorū & illorū de paupere vita laborare vult manibus ſuis: ſed de eleemoſynis viuunt. Et aūt mendicare nō poſſint et de eleemoſyna viuere ficdare probatur. ¶ O Sancta dei eccleſia certos in cōcilio generali mendicantiū ordines approbauit: oēs alios reprobauit. ē de reli. domi. religionū. lib. vj. Sed certū eſt q̄ oēs predicti aliquē modum ordinis ſibi cōſtituūt in habitu in vita et in cōgregatione. quidā er eis in ſua ſecta viuētes/ ſub cuius colore mendicant de nullo approbato ab eccleſia ordine mendicātium exiſtentes cōtra eccleſiam viuūt. immo iſtis temporibus dñs papa Joānes. xxij. cōtra oēs ſic viuentes et eis fauentes excōmunicationis ſententiam promulgauit in quadam extrauagāti edita cōtra eos que incipit Sancta romana. et nihilominus clemēs in ſua cōſtitutione iſtos begardos tāq̄ ſuſpectos de hereſi reprobauit. ē de hereti. ad noſtrū. in clemē. quorum errores inferius annotantur. Item fm̄ Augu. de operibus monachorum. Nō poſſunt de eleemoſyna viuere niſi predicatores ab eccleſia approbati. xlij. dist. quieſcamus. ſacramentorū miniſtratores. miniſtri etiam altaris: qui tantū etiam relinquerunt & pauperibus erogarunt: q̄ in ſeculo poterāt viuere. Et intelligo q̄ aliquē ſtatū approbatū ab eccleſia receperunt/ ſaltem verum eremiticum. xvj. q. ſ. qui vere. quia non ſufficit relinquere ſua & dare pauperibus: niſi & in aliquo ſtatu licito q̄s ſequatur. vnde Matth. xix. Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te. Ubi Greg. Quia ergo non ſufficit tantū relinquere: iungit q̄ p̄ſecutus eſt: & ſecuti ſum⁹ re. nō dixit qui reliquiſtis omnia. hoc em̄ & Socrates p̄bus fecit & multi alij diuitias contēpſerūt: ſed qui ſecuti eſtis me q̄ p̄p̄ie apl̄orū eſt atq̄ credēdum. ad hec xij. q. ij. gloria. ℞. Socrates. Sed ſuperadicti pseudo nullū ſtatū ab eccleſia approbatum ſeruāt: nec aliquā de predictis cōditionibus quas Augu. ponit p̄out cōmuniter habent. ¶ Item habens in bonis vnde victum & vite neceſſaria ſibi p̄cipiat: mēdicare non p̄ſumat. ſ. q. ij. paſtor. & ideris cos. & ibi no. & lxxxvj. di. c. ſ. C. de mendi. val. l. vna. v. q. v. non omnis. xciij. q. iij. ninium. in aūt. de queſtore. §. ſi vero vite. ℞. ſi vero huiusmodi. vſq̄ ad. §. ſi vero aliqui. xxxj. q. ſ. quomodo. no. xciij. q. iiij. §. ex his. gloſ. dum inde. ¶ Unde & dicti fratricelli & begardi & pseudo apoſtoli quū p̄p̄ria habere poſſint: nullam approbatā regulā p̄mittentes: & ſi aliqui ex eis vitam eremiticam tenere videantur: qui p̄p̄ria habent: vt xix. q. vlt. §. econtra. quū laborare poſſint: & ſi neſciunt diſcant: perēdo eleemoſynam peccant moraliter contra iura & canones faciendo. xxv. q. ſ. violatores. & c. generali. iij. q. ſ. q̄ p̄cipit. ¶ Item contra charitatē faciūt: q: eleemoſynā pauperis infirmi/ vel ſenis/ vel nō potentis laborare ſibi vſurpant contra id. xlvij. di. ſicut hi. & p̄e. c. non ſatis. Et quia negligunt tales iuſtitiam operandi de cibo mendicato ſecuri: ideo eis etiam eſurientibus non tamen ad morē cibus tollendus eſt fm̄ Augu. v. q. v. non omnis. et no. xlij. diſtin. quieſcam⁹. Et ſi monachi ab eccleſia approbati manibus laborare tenētur. xvj. q. ſ. de preſentium. et probatur late inferius. Et fratres minores fm̄ regulam eorū/ vt declarat ē de ℞. ſigni. exiſt. li. vj. multo potius hi tales: qui nec tamen veri eremite ſunt eremum incolentes. de quibus in auten. de monachis. §. cogitandum. habentes nomen ſine re. contra id. xlij. diſtin. oratorium. xvj. queſti. ſ. ſi cupis. ¶ Item ſi ſtatum anachoriticum aut

eremiticam seruare se dicant qui est vt. s. dicti ab ecclesia approbatus. ex de excess. prela. cum ex eo. §. fi. lib. vj. vbi de hoc adhuc eos in tali statu laborare oportet: vt dictum est in additione. et de sudore suo sibi cibum querere: et non mendicare: nec alienam agapen recipere: nisi in vltima essent mortis necessitate ineuitabili constituti. ad hoc. lxxxj. dist. c. fi. et. lxxxij. dist. §. f. et. c. j. vbi de hoc a sensu contrario. et ibi no. et expressum. xxxj. q. j. quomodo. ibi. Et idcirco eras pre scribitur: vt illi tm accipiant pauperum cibos: qui iam laborare non possunt. et de cõse. dist. v. nũc. Et fratres etiã minores ex regula laborare tenẽtur: sed clerici propter occupationẽ laboris spiritualis/officij diuini/lectionis/studij/predicationum/cõfessionum/et similium/excusantur: sed coz laici professi obligantur ad laborandum: nisi quũ sunt in fratrum clericorum seruitijs occupati. et de verbo. signi. extr. lib. vj. facit etiam ad hec j. q. ij. sacerdos. xci. dist. in palea. presbyter. et. c. clericus. j. et. ij. v. q. v. nõ omnis. Et dicit ler quod pauper qui laborare potest/si se immiscet elemosyne imperatoris redigitur in seruitutem. C. de mendi. et. vali. l. j. lib. xj. et notatur in pre al. c. j. lxxxj. dist. Sic vixerunt omnes anachorite et eremite et cenobite in Egypto/et in Libya/et in Palestina/et in omnibus alijs Grecie locis: et videlicet antiquitus constituti. s. de laboribus manuũ suarum/sicut in vitis patrum/et in libris Jo. cassi. et in lib. qui dicitur paradisus: et in regula beati Benedicti manifestum est. et patet. xvj. q. j. de presentiũ. ibi. labor manuũ. Et hanc formã laborãdi primo dedit angelus sancto Antonio magno secundo eremite post Paulum in forma humana sibi apparens/instruens per actum quomodo oraret et operaretur: et postmodum post eum oẽs sancti anachorite et cenobite egyptij maxime de laboribus propriis vixerunt. sicut in vitis patrum habetur. adeo enim intenti erant illiteri religiosi operi manuali: quod non solum vitam suam ex suis operibus transigebant: sed per Egyptum et Libyam per carceres et hospitalia et alia pia loca que supererant eleemosynas transmittebãt: et de suis sanctis et iustis laboribus alios pauperes inualidos sustentabãt: adeo vt vix pauperes sufficerent ad tantas eleemosynas receptandas. Immo quidam ex patribus in vltimis eremis remotis ab hominibus existentes/et operas suas vendere nõ valentes/et de fructibus et herbis eremi et de aliqua agricultura viuẽtes/nihilominus laborabãt: et postcellas suis operibus implerãt: ignẽ eis apponebant: asserentes monachum nõ posse in solitudine sine labore manuum permanere. vt narrat Jo. cassi. in. xij. libel. in lib. de acidia. de abbate Paulo probatissimo patrum. Quanto autem (quod est mirabile et notabile) magis contemplatiui quidam ex eis amplius manibus laborabãt: vt patet in Machario et Arsennio. Laborabãt autem de palmis funiculos faciendo et plectas/vascula lignea aut iuncea/aut cingula. quidam eorum erant fabri. nã et Joseph pater christi putatiuus faber lignarij fuit. Mat. xiij. Mar. vj. Luc. iij. et simile Jo. vj. ibi. Nõne hic est filius fabri? Auga. in sermone natiuitatis. Est autẽ pater christi faber deus qui totius mũdi opera fabricatus est: arcã Noe disposuit: Moysi tabernaculũ ordinauit: arcam testamẽti instituit. Fabrum dicerim qui mentẽ rigidã explanat: ac cogitationes superbas excidit. Quidam scriptores/quidã agricultores/quantum eis sufficere poterat: quidam horticulani/quidam eorum tempore messis messores/de quo mercedẽ recipiebant: nunc pecuniam/nunc alicuius speciei granũ: quidam eorum fabricabant cellas: et puteos fodiebant: quidam cibanarij. Tradit Jo. cassi. in. ij. lib. institutorum monachorum Egypti sic dicens. Operis autem ac sudoris assiduitatem quisq; monachorum subire compellitur: vt propriis manibus victum apostolũ. ij. Thessa. iij. quotidianum victum vel suis vsibus vel aduenientiũ necessitatibus parans/et fastus vite preterite possit et delicias obliuisci: et humiliatem cordis contritione laboris acquirere. Et in alio. c. eiusdem libri sic dicit. Nam pariter exercẽtes corporis animeq; virtutes/exteriores hominis stipẽdia cũ emolumentis interioris exequantur: lubricis moribus cordis et fluctuationi/et cogitationi instabili operum pondera velut quãdam tenacem atq; immobilem anchoram prestigẽtes: cui volubilitas atq; peruagatio cordis innera/intra claustra celle velut in portu tutissimo valeat contineri: atq; ita meditationi spirituali tantum et custodie cogitatio intenta non modo ad consensum: non praue cuiusq; suggestionis peruigilem mentem coruere non sinat: verum etiam ab omni superflua otiosaq; cogitatione custodiat: ita vt quod ex equo põderat aut facile possit a quoq; discerni. i. vti propter meditationem spiritualẽ incessabile manuum opus exerceant: aut propter vigilitatem operis tam preclarum spiritus profectum scientieq; lumen acquirant. ¶ In quarto autem libro sic dicit. Et quum tantum vnusquisq; eorum quotidie de opere proprio reditum cõferat monasterio: vt ex hoc nõ solum sustentare suam valeat parcitatem: verũ etiam vsibus possit exuberare multorum: in nullo tamen inflatur: nec sibi de tãto operis sui questu ac sudore blãditur: sed preter duo paremata que tribus vir denarijs ibidem distrahũtur: nihil sibimet amplius vnusquisq; presumat. ¶ Itẽ in. v. lib. sic dicit. Quũ quidam senior videret Symeonem italicum non operantem: considens eum tam otij vagatione q; rerum penuria diutius in cella durare nõ posse: certus neminem posse impugnationes solitudinis tolerare: nisi quum quis propriis manibus sibimet victum fuerit parare cõtentus: vt daret Symeoni materiam laborandi: quasi indigeret senior proquodam fratre suo libro apostoli latine conscripto: dedit illi membranas et vtensilia ad scribendũ: et ne cessitares quasi pro toto anni mercede: et recepit codicẽ scriptum illic nullis vsibus profuturum: quippe in illa regione vniuersis notitie lingue latine penitus ignaris: et hac subtilitate charitatiua egit ille senior: vt ille Symeon sine confessionis verecundia/merito laboris et operis sui necessaria victus alimenta perciperet: et ipse sue munificẽtie pietatem tamq; debiti necessitate compleret. ¶ Item in eodem. v. lib. dicit q; Archebius cenobita qui matrem in quinquaginta annis non viderat: quamq; castrum de quo fuerat amplius quatuor milibus a suo monasterio non distaret: sciens eam grauari a creditoribus pro modo rem mariti debito cẽtum solidorum/inter monasterij claustra perdurãs solitum operis pensum sibi triplicari poposcit: et per totum anni spatium diebus pariter et noctibus desudans debiti nodũ operis sudore creditoribus soluens matrem omni inquietudinis iniuria liberam dereliquit. ¶ Item super illud Mat. s. Erant enim piscatores/dicit Theophilus. Vide autẽ ex laboribus propriis enutritos: tales enim digni erant christi primi discipuli fieri. Item idem in. x. lib. de spiritu acidie apostolum commemorans exponit. ij. ad Thessa. iiij. c. Rogamus autem vos fratres vt abundetis magis: et operam detis vt quieti sitis: et vestra negotia agatis: et operemini manibus vestris: vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius aliq̃d desideretis. Repete. Quieti sitis. i. in vestris cellulis cõmorãtes: ne diuersis rumoribus qui solent otiosorum votis vel fabulis generari/inquieti effecti: alijs quoq; inquietudinẽ inferatis. Vestra negotia agatis: non curiositate vestra actus mundi velitis inquirere: ac diuexatorum conuersationem explorantes operam vestram nõ erga correctionem vestram seu virtutum studia/sed ad detractionẽ fratrum velitis impẽdere. de qua detractione de peni. dist. j. homicidiorum. et. xc. dist. alienus. Et operemini manibus vestris. Nullus enim potest vel inquietus non esse: vel aliena nõ curare negotia: nisi qui operi manuum suarum non acquiescit insistere. Et honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. Nunq; potest nec apud homines seculi honeste incedere: qui nequaq; claustris celle et operi manuum suarum inherere contentus est. Sed necesse est eum inhonestum esse: dum necessaria victus requirit: adu-

lationi quoq; operam dare: nouitates etiam rumo:r secta
ri: causarum fabularumq; occasiones acquirere: per quas
sibimetipsi aditum p:æt/ ac facultatem qua diuerso:um
domos valeat penetrare. Et nullius aliquid desideretis.
Nõ potest nõ alienis donis et muneribus inhiare: qui nõ
delectat pio quietoq; labo:e operis sui quotidianũ victus
parare substãtiã. Et in.ij. epistola ad Thessa.c.vlti. Denũ
tiamus autẽ vobis fratres in nomine dñi nostri iesu chri
sti: vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulãte ino:dina
te. Itaq; ab iis qui vacare operi nolunt/iubet subtrahi: et
velut membra otij corrupta putredine desecari: ne inertie
mo:bus velut lerale contagiũ etiam sanas membra cor
tes tabe serpente co:rũpat. ad hoc. xlv. dis. sed illud. xxiiij.
q.iij. resecande. ex de sta. mo. ea que. ſ. rñ. Cũ non inquieti
fuimus inter vos: neq; gratis panẽ mãducauimus. qui ta
mẽ poterat de euãgelio qđ p:edicabat/viuere. q: dignus
est operarius mercede sua. Luc. x. ſ. ad Timo. v. Dign⁹ est
operarius cibo suo. Mat. x. xij. q.ij. quicũq; ſ. ad Cor. ix. ſ.
q.ij. sacerdos. xiij. q.i. §. his ita. ex de censib⁹. cum ex officij.
¶ Quid nos faciemus: quibus nõ solum nulla p:e
dicatio verbi cõmissa est: sed nec vlla quidẽ/si aie nostre
solius cura mãcipatur? Qua fiducia otiosis manibus gra
tis panẽ comedere audebimus: quẽ vas electionis euan
gelica p:edicatione cõstrictus/sine opere manuũ comede
re nõ p:esumit: sed in labo:e (inquit) et in fatigatione no
cte et die operãtes: ne quẽ vestrũ grauaremus? Si emi ille
qui euangeliũ p:edicabat: signis illud virtutibusq; cõmẽ
dans: ne grauaret quẽpiam/gratis manducare panẽ aus
sus nõ fuit: quomodo illi nõ existimãt se grauare: qui quo
tidie eum otiosi p:esumũt? Nõ quasi nos nõ habuerimus
p:estarẽ: sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad
imitandũ nos. Et quidẽ quum haberemus potestatem: et
parerẽt nobis facultates omniũ vestrũ atq; substantie: et
vtẽdi eis dñi nostri nossem me habere permissum: nõ sum
mũ vsus hac potestate: ne qđ a me bene et licite fieret: alijs
otij norij p:eberet exẽplum. Et idcirco euangelium p:edi
cans meis manibus volui sustẽtari: vt vobis quoq; volẽ
tibus iter virtutis incedere/viam perfectionis aperirem:
et conuersationis formam meo labo:e p:eberẽ. Nã et quũ
essemus apud vos: hoc denuntiabamus vobis: vt si quis
non vult labo:are: non manducet. Audiuimus emi quos
dam inter vos ambulare inquiete: nihil operãtes: sed cu
riose agentes. His aũt qui eiusmodi sunt/denũtiamus et
obsecramus in dño iesu chri/sto: vt cũ silẽtio suũ panẽ ope
rantes mãducent: nõ gladio carnali eos addicẽs: sed au
tho:itate spũssancti vite eis interdicens stãtiam: vt si
forte penã future mo:tis minime cogitãtes/adhuc velint
amo:e otij existere contumaces: saltẽ naturali necessitate
cõstricti/metu p:esentis interitus/saluato:is p:ecepta su
scipere cogantur. Qui si quis nõ obedierit verbo nostro: p
epistolã hunc notate: et nõ cõmisceamini cum illo: vt con
fundatur. Ecce qui labo:are recusat et apostolo obedire:
quasi excõicatus debet ab oib⁹ euitari: vt publica oĩm se
gregatione cõfusus/ad tramitẽ salutis incipiat aliquãdo
reuocari. ¶ Item ad Ephes. iiij. Qui furabatur iam non
furetur: magis aũt labo:et manibus suis: quod bonũ est:
vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patientibus. et Act. xx.
in fi. Ad omnia que mihi opus erãt: et ijs qui mecum sunt
ministraueru:nt manus iste oĩa. Ostendi vobis q: sic labo
rantes opo:tet suscipere infirmos: ac meminisse verbi dñi
iesu. Beatius est magis dare q̃ accipere. xvj. q.j. predica
to:. et ex de cele. miss. cum marthe. §. verum. Hec est autem
impertientis beatio: largitas: q̃ accipiẽtis penuria: que
non de pecunia p:o infidelitate reseruata/nec de recondi
tis thesauris impẽditur: sed que de fructu operis p:oprij
et pio sudo:e p:ofertur. Et idcirco beatum magis est dare
q̃ accipere: quia quum illius qui accipit hic qui tribuit ha
beat paupertatem: nihilominus labo:e p:opr/o non solũ
sue necessitatis sufficie:ntiam/verum etiam quod tribuat
indigenti pia solicitudine parare festinat; duplici gratia
deco:atus: q̃ et perfectam nuditatem christi/vniuersarum
suarum abiectione possidear facultatum: sed et munifice
tiam diuitis labo:e suo exhibeat et affectu. Hic quidẽ ho
no:ãs deum de suis iustis labo:ibus. P:ouerb. iij. ſ.q.ſ. nõ
est putanda. Ille vero otij to:pore et inertia solutus/indi
gnum se etiam cibo panis apostoli p:obat sententia: quã
contra interdictum eius panem edere otiosus p:esumit.
hucusq; Jo. cassi. Adde hic quod scripsi. ſ. in. §. ad partem
contrariã. ver. xi. cũ duobus ver. seq. et in additione ibi im
posita. et ſ. §. hoc autem p:eceptũ. ver. super illud actu. in
ar. lxv. Et idem in eodem lib. x. Solent autem ij qui sunt
hac segnitie dissoluti/nolentes opere manuum sustenta
ri: quibusdam vti testimonijs scripturarũ: quibus quod
dam inertie velamen imponunt: dicentes/Operamini ci
bum qui nõ perit: sed permanet in vitam eternam. Jo. vi.
et Jo. iiij. Meus cibus est vt faciam volũtatem eius qui
misit me. ibi Dirige. Idoneus cibus filio dei: quum actor
paterne voluntatis efficitur: hoc velle in semetipso p:ote
stans/quod erat in patre. Solus autẽ filius perfecti opes
ris paterne volũtatis est capax. Ceteri vero sancti nil p:e
ter diuinam peragunt volũtatem. Plenam autem et inte
gram dei facit voluntatem: qui dixit meus cibus etc. P:o
p:ius enim cibus eius ostenditur/volũtatem patris face
re. Sed sm Jo. cassi. hec testimonia panni quidã sunt: qui
conregunt potius ignominiam otiositatis et verecundie
nostre: q̃ calefaciant nos illa veste virtutum. de qua P:o
uerb. vlti. Fortitudo et decor indumẽtum eius. et sm Sa
lomonem. Qui sectatur otium stultissimus est. P:ouerb.
xij. Et ibidem. Manus fortium dominabitur: que autem
remissa est: tributis seruiet. et P:ouerb. xxj. Desideria occi
dunt pigrum: noluerũt enim quicq̃ manus eius operari.
Tota die concupiscit et desiderat. qui autem iustus est tri
buet et non cessabit. et P:ouer. xxviij. Qui operatur terã
suã: saturabitur panib⁹. qui sectatur otiũ: replebit egesta
te. et Eccl'. x. In pigritijs humiliabitur contignatio:et in
infirmitate manuum perstillabit domus. Et sm eũdẽ Sa
lo. non reperi in nostra translatione. sed est sententia hec.
P:ouerb. xxiij. ibi. Per agrum hominis pigri transiui: et
per vineam viri stulti: et ecce totum repleuerant vrtice et
operuerant superficiem eius spine. Vbi nihil operãtium
strate sunt spinis: id est vitijs. Et iterũ P:ouerb. xxj. quan
tum ad sententiã. In desiderijs est omnis otiosus. de con
secra. dist. v. numq̃. Et iterum P:ouerb. xxi. Desideria occi
dunt pigrum. His itaq; exemplis per Egyptum patres
eruditi nullo modo otiosos esse monachos/ac p:ecipue
iuuenes patiuntur: actum co:dis et p:ofectum patientie
et humilitatis vtilitate operis metientes. Et non solum a
nullo quicq̃ ad vsum victus sui accipere sinunt: sed etiam
de labo:ibus suis non tantum superuenientes et peregri
nos reficiunt fratres: verum etiam per loca Libye que ste
rilitate labo:ant: nec nõ etiam per ciuitates ijs qui squa
lo:e carcerum contabescũt: immanem dirigunt alimonie
substãtiam: de fructu manuum suarum rationabile ac ve
rum sacrificium dño talioblatione se offerre credentes.
Hec est autem apud Egyptum ab antiquis patribus san
cita sententia/demone vno monachum operantem pulsa
ri: otiosum vero innumeris spiritibus deuastari. hucusq;
Jo. cassi. in p:ealleg. lib. x. Item in vltima collatione pa
trum que est. xxiiij. verba Abbatis anachoritę. P:eferẽdus
est manuus labo:i otiose in hac parte meditationi scriptu
rarum: infructuose lectionis instantie: sm apostolicam au
tho:itatem et seniorum instituta: quia qui sani co:poris
est acrobustis: stipe aliena sustentari nõ debet: que iuste so
lis est debilibus attributa. Nam vtiq; agape: id est charis
tate vel stipe aliena certum est omne genus hominum su
stentari; etiam ipsos reges: quod p:opr/is manibus non
labo:at. nam maiorum habet definitio: quicquid ad ne
cessitatem quotidiani victus insumitur: quod opere ma
nuum nostrarum effectum partũq; nõ fuerit: ad agapen
referri debere sanxerũt. Sm Apostolũ qui otiosis penitus

interdicēs opē largitatis alienę/ qui (inquit) nō operat: non manducet. ij. ad Thessa. vlti. Jtē in vitis patrum. Abbas Syloy ait. Lo:pora lis labo: dux est humilitatis. Item dixit Abbas Achillas Abbati Amon. Ego hac nocte. xxij. vlnas funiculi operatus sum: ⁊ inveritate nō indigeo: sed propterea labo:o ex omni virtute mea: vt ab opere ad o:a tionē tāq̄ ad requiē veniā. Jtē dixit alter sener. Labo: et humilitas ⁊ o:atio sine cessatione possidēt ch:istū. nam requies ⁊ iustificatio p:opria et volūtas impedimēta sunt. oēs ēm pene per ea perierunt. Jtem dixit quidā frater abbati Syloy. Si habeo aliūde sufficiētia: videtur tibi vt cogitem de labo:e manuum? Rndit. Quātūuis habeas: nō negligas operari: et quantū potes/ fac: nō tamē cū turbulento animo. Jtē Serapion p:esbyter pater erat quasi. r. miliū monacho:u: qui oēs ex labo:ibus pp:ijs et mercede manuū viuebāt: quā tēpo:e messis acquirebāt: ⁊ partē plurimā ad sup:adictū senem p pauperibus deferebāt. Omnibus ēm pene Egyptijs monachis mo:is erat/ tempo:e messis locare operas suas ad partē frumenti habendam: de quo magnā partem pauperū v sibus offerebāt: sed nec intra Egyptum sufficiebāt pauperes qui possent mīe eo:u fructus ⁊ largitatem absumere: sed in Alexandriā naues onuste frumēto huiusmodi dirigebātur: vel in carcere conclusis vel reliquis peregrinis ⁊ pauperib⁹ erogādo. Dicuit etiā magnus Antonius Paulū simplicē quō digitis co:po:is opus carnale: cogitatione vero mētis ⁊ intentione operarę que dei sunt. Jtē interrogatus abbas Syloy quomodo opo:tet monachū sedere in cella. Rndit. Quātum ad id qđ in manifesto est: hoc est vt opus manuum faciat: ⁊ semel comedat: ⁊ taceat: ⁊ med:etur. Occulte aūt in cella p̄ficere est: hoc est vt redarguat seipm vnusquisq̄ de p:op:ijs excessibus in omni loco ad quē perrexerit: vt ministerij ho:as custodiat: ⁊ de occultis non negligat. Si autē tēpus contigerit q̄ vacet ab opere manuū: intret ad ministeriū operis dei: et id fine aliqua perturbatione consummet. finis autem hoz est vt cogitatū bonū simul teneat: et revocet a se malo:u cogitatū. Jtē de Hilarione legitur q̄ fiscellas iunco rerens emulabatur monacho:um Egypti disciplinā. et Apīn dicentē qui nō labo:at nō manducet. ij. ad Thessa. vlti. ad Ephe. iij. de cōse. dist. v. nūq̄. Item de eo legitur q̄ quum vadēs per mūdū ad insulam peruenisset: in deserto agello manēs/ ligno:u quotidie fascem colligēs/ imponebat do:so: quo venūdato sibi alimoniam et ijs qui forte veniebāt ad cū/ panxillū panis emebat: nec fragmē panis a quoq̄ accepit. Jtē quum Macharius maio: venisset ad Antoniū: et loquerētur sero de humilitate animarū: et operarētur: vidēs Antonius magnū opus plectarum qđ fecerat Macharius/ admiratus est: et osculatus est manus eius dicens/ Multa virtus de manibus istis egredit. In monasterio Euticij narrat Hiero. in dialo. erāt antiquarij libros scribentes: ⁊ ipe abbas Euticius in valle fenum secabat: ⁊ falcem fenariā in collo deferēs veniebat. Omnes etiā monachi de vita manibus cōficiebant linteamina: ex cuius operis emolumēto nulli eorū quicq̄ deficiebat ad vitā. Regula data Pachamio ab āgelo dicit. Permitras vnicuiq̄ vt tātū quātū possit ⁊ cibi sumat et potus: et iuxta manducantiū et bibentiū vires paribus quoq̄ eos operib⁹ subiugabis. Et neq̄ quēq̄ leuare vel manducare phibeas: ita tamē vt fortio:ibus et magis edentibus semper onus grauius iniungas. Infirmio:es autem et vere monachi ad operandū leuius vt grantur. Philotheonius monachus ex quo gratiam baptismi suscepit: sine causa se alterius vsum pane nescinit: et labo:ibus p:op:ijs elephantiosis. cc. solidos dedit. Liconius p:esbyter nūq̄ de solitudinibus egressus est p xl. annos fungens officio sacerdotis: nec nisi pp:io opere et fudo:e quesitum attigit panē. Venerūt quidā patres ad quēdam lep:osum vt darēt ei eleemosynam: ille nō acquieuit accipere/ dicens. Ecce modicas palmulas habeo quas opero: et facio plectas ex eis: et mādūco panē. Et iterum veneruńt ad domū cuiusdā vidue que habebat filios: ⁊ quum pulsarent ostiū: cucurrit filia nuda ad ostiū: mater vero iuerat ad opus: erat ēm candidarrix: et dabāt filie eius vestimētum et nūmos: ipsa autē nolebat accipere dicens venisse matrē suā et dixisse sibi/ cōside filia: quia noluit deus: et inuenio opus qđ facio hodie vnde habeamus victū nostrū. Et quum venisset mater eius: rogabāt eam vt eleemosynā acciperet: ⁊ noluit dicens. Ego habeo curato:ē deum meū: ⁊ vos vultis eum tollere a me hodie. Illi autem agnoscentes fidem eius glo:ificauerunt deū. Ista etiam duo exēpla p:orima posui. j. in. §. nūc vero. ver. quidam. cū seq. in ar. iiij. Jterū dixit sener. Surgens mane dic ad teipsum. Labo:a co:pus vt pascaris. sob:ia esto aīa vt appːehendas hereditatē. hoc de vitis patrū et collationib⁹ intuli. Et recusantes hodie manib⁹ labo:are cō fundantur: et timeant mo:tem panem comedētes otiosi: q: scribitur P:ouerb. vlti. Et panem otiosa non comedit: et dare ei de fructu manuum suarum. Et Hiero. in canone de cōse. dist. v. nūq̄. dicit. Semper aliquid facito: vt te diabolus inueniat occupatū. ⁊ sequitur ibi. Si apostoli habētes potestatē de euāgelio viuere/ labo:abāt manib⁹ suis ne quē grauarēt: et alijs tribuebāt refrigeria quoz p:o spiritualibus debebant metere carnalia. j. Coz. ix. ex de p:escrip. cum officij. de censi. cū apostolus. cur tu in vsus tuos successura non p:epares? vel fiscellam tepe iunco: vel canistrum lētis plecte viminibus: seratur humus: areole equo limite diuidātur: in quibus quum olerum iactata fuerint semina: vel plante per o:dinem posite: aque ducantur irrigue. Jnserātur fructuose arbo:es vel gēmis vel surculis: vt paruo post tēpo:e labo:is tui dulcia poma decerpas. Apū fabrica alueraria ad quas te mittūt Salomonis p:douerbia. re:anturquantū ad sententiā. P:ouerb. xxiij. ibi. Comede fili mi mel: quia bonum est. quātum ad literā in ecclesiastico dicitur Eccl'iasti. xl. Beuis in volatilibus est apis ⁊c. lina capiendis piscibus. scribantur libri vt et manus operetur cibos: et anima lectione saturetur. Jn desiderijs autem est omnis otiosus. P:ouerb. xxi. Egyptio:ū monasteria hunc mo:em tenent: vt nullum absq̄ opere ⁊ labo:e suscipiāt: nō tam p:opter victus necessaria q̄ p:opter anime salutē: ne vagentur peruersis cogitationibus et ad instar fo:nicantis israel omni transeunti diuaricent pedes suos. xxij. q. v. paulus. in fine. hucusq̄ Hiero. scribens ad Rusticum monachū ⁊ per eum alios monachos instruens. vt dicit in fine. c. p:edicti. Jtem ibi Hieron. in canone. xxi. q. j. quomodo. ex ponēs verbum Apostoli. j. ad Timo. v. Vidua/ inquit/ eligatur non minus. lx. annoz um que fuerit vnius viri vxo:. hoc est p:eceptuz de eis viduis que ecclesie pascuntur eleemosynis: et idcirco eras p:escribitur: vt ille tantum accipiant cibos: que iam labo:are nō possunt. et. §. positum est. Jtē P:osper in canone p:eall'. j. q. ij. sacerdos. Quid est de euangelio viuere: nisi labo:ā/ tem inde vbi labo:at necessaria vitę percipere? Qui ergo in euangelio nō labo:at: quomodo potest eleemosynam recipere: quam tamē Paulus non recipit viuens de suis labo:ibus? vt ibi dicitur. vt gy:ouagis ⁊ pseudo religiosis rolleret materiam mendicandi: et daret materiam labo:andi. vt superius est p:obatum. P:eterea canon p:eallega. lxxij. dist. c episcopus. dicitur. Episcopus pauperibus vel infirmis qui debilitate facięre suis manibus labo:are nō possunt: vestitum et victum inquantum sibi fuerit possibile largiatur. ergo a sensu cōtrario/ si labo:are possunt: nō debent eleemosynam recipere. Item vere fin Augu. in canone. v. q. v. non omnis. xxij. q. iij. nimium. vtilius est vt panis detur quam vt ociosus inueniatur: si de cibo securus iustitiam negligat: quia iustum est fm Apīn. ij. Thessa. vlti. Qui nō labo:at non manducet. qđ panis ei frāgitur: vt iniustitie seductus acquiescat. i. ignauie ⁊ acidie: q: homo nascitur ad labo:ē. Job. v. ergo iustum est vt labo:et. vbi Bernar. Homo ad labo:ē natus/ si labo:em refugit: nec facit ad qđ natus est: ad qđ venit in mūdum; quid respondebit ei qui misit eū?

qui instituit vt laboraret? Itē super illud Mat. vj. Ideo dico vobis ne soliciti sitis aīe vestre q̄d māducetis: nec corpori vestro q̄d induamini. Aug. de hereſibus. dicunt autē Eutichide quidā hereticī opinārēs monachis nō licere ſuſtētare vite ſue cauſa aliquid operari: atq̄ ita ſeipſos purificari vt oīno ab operibus vacēt. Itē Aug. de operib⁹ monachor⁹. Inquiūt enim. nō de hoc opere corporali in quo vel agricole vel opifices laborant/ precepit aplūs quū dicēret. ij. Theſſa. vlti. Qui nō vult operari nō māducet. Nec euāgelio poſſet eē cōtrarius vbi ait dōs. Ideo dico vobis ne ſoliciti ſitis aie vre ⁊c. In verbo ergo aplī predicto ſpiritualia opera debemus accipere: de quib⁹ alibi dicitur. ſ. Cor. ij. xix. di. ſcdm. ex de deci. cū nō ſit. Ego plantaui: apollo rigauit. Et ira ſe arbitrārtur aplīce ⁊ euāgelice obtēperare ſententie: quum euangeliū credūt de non curāda corporali huius vite indigētia precepiſſe: et Aplūs de opere ⁊ cibo ſpūali intellexiſſe. Qui nō vult operari nō manducet. Primus ergo demonſtrare debemus Aplūm opera corporalia ſeruos dei operari voluiſſe. premiſerat em dicens. ij. ad Tymo. vlti. Ipi em ſcitis quomodo oporteat imitari nos: qm̄ nō inquieti fuimus iter vos: nec panē ab aliquo gratis manducauimus: ſed in labore et fatigatione die ac nocte laborātes: ne quē veſtrū grauaremus. Nō quaſi nō habuerimus poteſtatē: ſed vt noſmetipſos formā daremus vobis ꝙ nos imitaremini. Nā et quū eſſemus apud vos: hoc denūtiabamus vobis: qm̄ ſi quis nō vult operari: nō manducet. Quid ad hoc dici poteſt: qñ exēplo ſuo docuit quod precepit. ſ. corporaliter operādo? Nā ꝙ corporaliter operarer oſtēditur in actibus vbi dicit Act. xviij. ꝙ manſit cū Aquila et vxore eius Priſcilla opus faciēs apud illos: erant em̄ tabernaculor⁹ artifices. Noſtra tranſlatio ſic habet. Et q: eiuſdē erat artis: manebat apud eos ⁊ operabatur: erant aūt ſcenofactorie artis. Et m̄ Aplūs tāꝙ predicatorī euāgelij/militi chriſti. plātatori vinee/paſtori gregis/ conſtituerat dōs. Luc. x. Mat. x. vt de euangelio viueret: qui tamē ſtipendiū ſibi debitum nō exegit: vt ſe forsā daret eis qui exigere indebita cupiebāt. Audiāt ergo qui nō habēt hanc poteſtatē quā ille habebat: vt tātūmodo ſpiritualiter operātes/ manducēt panē a corporali labore gratuitū. Sed aūt euangeliſte ſunt: ſi miniſtri altaris: diſpenſatores ſacramētor⁹: habēt hanc poteſtatē. ſi ſaltē habebant aliquid in ſeculo quo facile ſine opificio ſuſtentarent hāc vitā: qō cōueniſi ad deū indigentibus diſperiti ſunt: ⁊ credēda eſt eor⁹ infirmitas ⁊ ferēda. Nec attendendū in quo loco hoc qō habebāt impēderint: quū oīm chriſtianor⁹ ſit vna reſpublica. Sed qui veniūt ad profeſſionē ſeruitutis dei ex vita ruſticana et ex opificū exercitio et plebeio labore: quominus operētur excuſari nō poſſunt. Nullo em̄ modo decet vt in ea vita vbi ſenatores ſunt laboriosi: ibi fiāt opifices otioſi. Et quo veniūt relictis deliciis ſuis qui fuerunt prediorū dñi: adſint ruſtici delicati. At quum dōs ait Mat. vj. Nolite ſolicīi eſſe ⁊c. nō hoc dicit vt iſta nō procurēt quantū neceſſitatis eſt: vnde honeſte viuere poterūt: ſed vt nō iſta intueantur: ⁊ pter iſta faciāt quicq̄d in euāgelij predicatione facere iubētur. Eā nāq̄ intentionē paulo ſuperius oculū vocauerat in eodē. c. Mat. vj. ibi. Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. ſi oculus tuus. i. intentio ſimplex fuerit ⁊c. hucuſq̄ Augu. vbi. ſ. ⁊c. ¶ Item ibi Hiero. Precipit ergo nobis ne ſoliciti ſimus q̄d comedamus: q: in labore vultus. Gen. iij. preparam⁹ nobis panē: ergo labor: exercēdus eſt: ſolicitudo tollēda. Item ibi Chryſ. Nō em̄ ſolicitudinibus ſpūalibus/ſed laboribus corporalib⁹ acquirēdus eſt panis: qui laborātibus p premio diligētie deo prestāte abūdat: ⁊ negligētibus p pena deo faciente ſubducit. Itē Aug. de operibus monachor⁹. Quidā dicūt propterea ſe operari nō debere: q: volucres celi nec ſeminānt nec metūt. Cur ergo iſti nō attendunt quod ſequitur. Nec cōgregāt in horrea? Cur ergo iſti manus otioſas: et plena repoſitoria volūt habere? Cur denicq̄ molunt et coquūt? Idocenim aues non faciūt. Aut ſi reperiunt quibus hoc perſuadeāt vt eis per ſingulos dies eſcas afferāt preparatas: ſaltē ſibi de fontibus aquā afferunt ⁊ reponunt: qō volatilia nō faciūt. Sed ſi nec aqua ſibi vaſa cogūntur implere: iam illos qui tūc erāt Hieroſolyme nouo gradu iuſtitie ſupgreſſi ſunt: q̄ demiſſo ſibi ex Grecia frumēto panem fecerūt aut facere curauerūt qō aues nō faciunt. Nō poſſunt aūt ſeruare vt nil. ſ. in crāſtinū reponāt: qui ſe per multos dies a conſpectu hoīm ſeparatos ⁊ nulli qd ſe prebēres accеſſum includūt ſeipſos: viuentes in magna intētione orationum. An forte quo ſunt ſanctiores: eo ſunt vo lucribus diſſimiliores? Od aūtē dicit de volatilibus celi/ ad hoc dicit ne quiſq̄ putet deū ſeruor⁹ ſuor⁹ um neceſſaria nō curare: quū eius prouidētia vſq̄ ad iſta gubernāda puenīat. Nec em̄ nō ipſe paſcit eos qui manibus operantur. Nec em̄ q: deus dixit in pſ. xlix. Invoca me in die tribulationis ⁊ eruā te. nō debuit fugere aplūs: ſed expectare vt Act. ix. vij. q. j. ibi cōprehenderetur: ⁊ cū deus ſicut tres pueros de mediis ignibus liberaret. Dan. iij. xl. q. iij. imperatores. ⁊. xxiij. q. iiij. nō inuenitur. Sicut em̄ qui ſanctis ſagittibus huiuſmodi queſtionē obijceret: reſpōderēt nōſe oportuiſſe rentare deū. Mat. iiij. ⁊. xxij. Luc. iiij. ⁊. xij. q. ij. queritur. ſed tūc talia deum ſi vellet eſſe facturū: vt eos ſ. liberaret ſicut Danielem a leonibus. Dan. vlti. et Petrū a vinculis. Act. ij. quū ipſi quid facerēt non haberēt: quū vero fugiendi eis poteſtatē dediſſet: etiā ſi liberarētur per illam: nō niſi ab ipſo liberari. Sic dei ſeruis valentibus manibus ſuis victum tranſigere: ſi ex euāgelio mouerit queſtionē de volatilibus celi que nō ſeminānt nec metunt: facile reſpondebūt. Si nos per aliquā infirmitatē vel occupationē non poſſumus operari: ille nos paſcet ſicut aues que nihil operātur. Quū aūt poſſumus: nō debemus tentare deum: q: hec que poſſumus: eius munere poſſumus: et quum hic viuimus: illo largiēte viuimus: qui largiens eſt vt poſſimus: et ille nos paſcit a quo aues paſcuntur. hucuſq̄ Augu. vbi. ſ. O

Tam laboriosa contemplatio.

Labor: aūt manuū intētione recta adhibitus hec bona oīa operatur. ſcilz Otium ⁊ addiſ expellit. Corpus mortificat. Cor: humiliat. Mentē cōpunit: ne per illicita vagetur. Temperat hoiem ne diſcurrat. Paupertatem cōſeruat et nutrit. Libidinem refrenat. Silentiū ſubminiſtrat. Gauem et maturū religioſum cōſtituit: ⁊ honeſtū precepti dñi/ſcz In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Gen. iij. Et aplūs. Qui nō laborat nō māducet. ij. ad Theſſa. vlti. cuſtodit. Verecundiam petendi conregit et conſeruat: et frontoſitatem et impudentiam erigendi repellit. ſfurtum et quācumq̄ vſurpationem rei aliene cohibet. Elemoſynam nutrit. Orationem et contemplationem germinat. ſfaſtum et elationem vulnerat. Cor: compungit. Si moderatus ſit: triſtitiā carnalem fugat: et ceteras paſſiones marceſcere facit. Solitudinem manutenet. Beatitudinem gratie impetrat in hac vita: et glorie in futuro. iuxta illud pſ. cxxij. Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es et bene tibi erit. Laueant autem labo rātes maxime viri ſpirituales/ne labor: nimius manuum ſit philargyrie: id eſt auaritie incentiuum: ſicut in collatione pdicta Piamonis de tribus generibus monachorū de ſarrabaitis habetur. Nam ibi Piamon pater loquens de nobili genere monachor⁹um qui cenobite dicūtur: et de teterrimo et infideli genere monachor⁹um qui ſarrabaite dicuntur. dixit in pn. iſtius. ſic ait. Illi ſcz cenobite ob hoc certatim ſtatutum trangredi canonem diuinis operibus elaborant: vt quicquid monaſterij ſanctis vſibus redundarit: vel carceribus/vel xenodochio/vel indigentibus p abbatis diſpenſetur arbitrio. Iſti ſcz ſarrabaite ſic laborare nitūtur: vt quicquid quotidiane ſuperfuerit gule: aut profuſioi proficiat voluptati: aut certe philargyrie vitio recondatur. Illos ſcilz cenobitas patientia atq̄ diſcretio qua tam deuote in hac quam ſemel arripuerint profeſſione perdurant: vt numq̄ ſuas expleant voluptates crucifixos

stros huic mundo quotidie ⁊ continue viuosq; martyres facit. Vos scilicet sarrabaitas arbitrū sui repos viuos ad inferna demergit. hucusq; Piamō. ¶ Propter predictas ois vtilitates q; ex dictis vite patrū trahunt: oēs sctē regule ab ecclesia approbate eas ꝓficientib⁹ labores manuū indixerunt. ps. lxxvij. Sed heu heu sancte eleemosyne et sanctus panis angelicus q; pro noīe dñi petit⁹ colligitur ostiatim: impinguāt hodie in ecclesia dei centum milia et mille milia ribaldoꝝ: q; pane saturati et otio diti: sicut ab Ezechiele deplorat in iniquitatē incidunt Sodomor qui fuerunt acidiosi ⁊ gulosi: ⁊ ideo in illud nefandū piaculū ciderūt. Eze. xvj. vltra mediū. Multi em̄ sub specie religionis alios visitantes / ⁊ eis adulātes / ⁊ mēdacia cōponentes / comedūt panē impietatis: ⁊ vinū iniq; tatis bibunt. Prouer. iij. ⁊ Eccli. xx. Qui edunt panem illi⁹: false lingue sunt. Iste est etiā ille panis pessimus de q; etiā dicit Prouer. xx. Suauis est homini panis mendacij: et postea implebit os eius calculo. i. lapide ignito. dicit glos. Et vtinam pro minori malo tales pseudo religiosi otiosi panem necessariū peterent ⁊ acciperent. sed superfluum petūt: ⁊ sic ut mercatores ⁊ fures q̄ supereſt eorū gule ⁊ crapule / cōmutant ⁊ vendunt. panē sanctū in se amore dei collatum in profanas alias species cōmutant dātes pro eis panes eleemosyne: imo se turpiter defraudantes. Nō em̄ datur panis eleemosyne vt vendat: sed vt pauper exinde alatur vnde Eccli. xxxiij. Panis egentiū vita pauperis est: q; de fraudat illū: homo sanguinis est. ar. xiij. q. ij. q; oblationes. Etsi supereſt altari pauperi tribuat. lxxxvj. di. non satis. Rideo q; ibi glos. ar. q; paup. ⁊ xij. q. j. habebat. Accipiētes aūt panem superfluū vel alias eleemosynas nō necessarias pro presenti vel breui repore in futurū aliena fm Hiero. ibi. di. j. ordinandus ita q; Ambro. xlvij. di. sicut. rapere cōuincunt. ibi dicit. Plus q; sufficit sumptū / violenter obtentum est. Et Amb. ali. Qui nō indiget ⁊ accipit: rapit. ⁊ de talib⁹ Job. xv. Ignis deuorabit tabernacula eorū qui libenter munera accipiūt. Sed dicit dōs Esa. xxxiij. Beatus q; excutit manus suas ab omni munere. lingue mal⁹ ⁊ obsequij. fm Greg. j. q. j. sunt nōnulli. O sancta ecclesia mater verorū pauperū: quot hodie in te cōmuniter sunt questores tot sunt raptores. vix hodie nedum inter seculares: sed etiā inter religiosos inter mille nō inuenit q; rectuset oblata: imo q; de eleemosynis promptuaria nō faciat ex hoc in illud fm Dauid. ps. cxliij. imo q; non necessaria p impportunitatē nō petat. Nō inuenit quasi qui dicat satis est non plus. Et scribitur. Prouerb. xxix. Sanguisuge. i. demonis sanguinē fideliū sugentis due sunt filie: scilicet fornicatio ⁊ auaritia. semper dicentes / Affer affer. q: fm Bern. nec corpus voluptate nec animus vanitate aliquā do satiat. Homini em̄ fideli totus mūdus diuitiarum est: quia in deo sperat. Homini aūt infideli nec obol⁹. subaudi totus mundus est. xiij. q. iiij. q̄d dicamus. ¶ ℟ Sed sancta hodie paupertas sobria fidelis ⁊ larga in profluitate infidelitatē ⁊ auaritiā versa est. hodie tenacitas sub specie virtutis parsimoniā se vocat. xlj. di. sepe. O quot milia eleemosynarū procurat fieri crudelis sathan: vt veri pauperes spiritu ⁊ opere accipientes supflua aliena rapiant. xlvij. di. sicut. et perdant meritū paupertatis. Nec curat astutus serpens si eleemosynam quis aliquādo dans lucretur vitam: dūmodo indebite accipiens incurrat phi largyrie morte. nam in eodē actu frequenter vnus demeretur: ⁊ alter meretur. xxiij. q. j. quid culpatur. in fi. xxij. q. v. propositō. Audiui enim quū starem in monte aluerne: a fidedignis fratribus / q; quū in primis nostri ordinis temporibus fratres nostri vbilibet maxime in monte illo rigidam tenerent obseruantiam paupertatis in terricula illa demon in domicellum pulcherrimuz ⁊ industriū transfigurauit: ad domum cuiusdam nobilis de illa guardiana venit. q; nobilis satis inhumanus illis fratribus ante erat factus q; cellerarius suus demon ille / frequenter dominū arguebat q; sanctis illis fratribus de aluerna non faceret eleemosynas copiosas. ⁊ ad instantiā eius nobilis ille incepit largissime fratrib⁹ prouidere: et de die in diē in eleemosyna eis facienda crescere. ꝓpter quod fratres inceperunt in vita relatari: ⁊ ex occasione abundantie rūpere paupertatē. qō quidam seniores de loco fratres attendētes / ⁊ gementes / ⁊ admirātes quomodo ille nobilis qui prius tenax erat ad fratres: sic misericors factus erat: iuerunt ad domū eius: ⁊ interrogantes eum quomodo nūc sic afficeretur ad eos / qui de eis curare non consueuerat: Respondit q; hoc ad suggestionē illi⁹ sui cellerarij faciebat. quo viso vnus eorū cognouit in spiritu q; demon eēt q̄ nullo modo respicere poterat in illum fratrē. Cui quū diceret frater ⁊ conjuraret quis esset: demon cum magno strepitu disparuit sic fum⁹. fratres redeūtes ad locū ⁊ referētes hec ad suā parcitatē ⁊ sanctā inopiam redierunt.

¶ Articulus. lij.

Sed ⁊ O alma mater ecclesia nedum contra tua statuta viuūr sapradicta pseudo anachorite: ⁊ contra dicta apostoli pauli: ⁊ dicta sanctorū superius allegata: sed insuper multi eorū maxime pseudo apostolorum ⁊ begardorū multis sunt erroribus implicati. quorū aliquos sponsus tuus papa clemens quintus in sua declarat cōstitutione: que incipit / ad nostrum. in titu. de heret. in clemen. dicens.

A

An possit q̄s hac in vita fieri impeccabilis.

Est vnus error eorū est: Homo in presenti vita tātum ⁊ talē gradum perfectiōis potest acquirere / q; redditur penitus impeccabilis: ⁊ amplius in gratia proficere non valebit. nam vt dicunt / siquis posset semper proficere: posset aliq̄s christo perfectior inueniri. Isti moueri videntur ex authoritate Jo. in epistola. j. c. iij. ibi. Omnis qui nat⁹ est ex deo: peccatum non facit. de peni. dist. ij. ℣. opponitur. ℟. Item fm hanc. Sed Hiero. contra Jouinianum predicte authoritati respōdet probās oēm hominē in hac vita posse peccare: ⁊ peccato esse subiectū multis hoc probans exemplis. Iste etiā error ab illo videtur trahere ortum qui dicit nullum imputari peccatuz in fide manentium. xxiij. q. iij. quidam. ver. eunomiani. Si ad impeccabilitatem in hac vita venire possemus: frustra oraremus / Dimitte nobis debita nostra. de peni. di. iij. de q̄tidianis. ⁊ prec. c. si enim. ℟. si non peccam⁹. ⁊ di. j. tres aūt et de con. di. ij. iteratur. Et Mat. vj. ⁊ Luce. xj. vbi Cyprianus. Ⓜ necessarie autem ⁊ salubriter admonemur: q; peccatores sumus: qui pro peccatis rogare compellimur. Et nequis sibi quasi innocens placeat: et se extollendo plus peccet: instruitur se peccare quotidie dum pro peccatis q̄tidie iubetur orare. Item Augu. de bono perseuerantie Hoc autem telo pelagiani confodiuntur heretici: qui audent dicere hominem iustū in hac vita habere nullum omino peccatū. Et in talib⁹ hoibus nō est iam videre in presenti tempore ecclesiā nō habentē maculaz aut rugā. ad Ephe. v. xxj. di. q̄uis. Chrys. in homi. Quoniā vero fidelib⁹ hec oratio conuenit: leges ecclesie docent: ⁊ orationis principium: quod docet deū patrem vocare. Qui ergo fidelib⁹ iuber remissionē peccatorū petere: demonstrat q; post baptismū contingit peccata dimitti cōtra nouatianū. de solo christo filio dei dicit Petrus. j. Pe. ij. Qui peccatum nō fecit. ⁊ Jo. xiiij. Venit enim princeps huius mūdi: scilicet diabolus fm Aug. ⁊ in me non habet quicq̄. Aug. q: nec q; cum peccato deus veneratur: nec q; eius carnē de peccati pagine virgo peperat. ¶ B

An mater sancti sit in originali peccato concepta.

De matre etiam eius beatissima tenent sancti maxime Aug. q; non peccauit etiam venialiter in hac vita: tamen in originali peccato ꝓcepta fuit: sicut ⁊ ceteri homines. q: ab illa sententia patris sui fuerit cō Dauid / Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum. ps. l. xxxiij. q. iiij. vir cum propria. nullus excipitur nisi christus qui non de semine humano sed spiritu sancto / et in vtero

virginis iam sanctificato cōceptus fuit. ex de sum. tri. c. j. xxiij. di. qui episcop⁹. Domina autem nostra de semine virili usq; parentis Joachim et Anne concepta fuit: sicut cetere mulieres: non de spiritu sancto sicut filius. et ideo in originali peccato fuit concepta vt late probat Bern. in epla quā scribit canonicis Lugdunen. in qua reprehendit eos: q: cōceptionis festum domine celebrabant: qđ non debet fieri sed quū fit: referri debet ad sanctificationē eius in vtero. quia sm Bern. ante fuit sancta q̄ nata. vnde et Aug. super hoc ad petrum diaconū ait de con. dis. iiij. firmissime tene. Firmissime tene: et nullatenus dubites omnem hominem qui per concubitum viri et mulieris concipitur: cum originali peccato nasci: impietati subditum: mortiq; subiectū Et ob hoc naturaliter nasci filium ire. de qua dicit apls. Eram⁹ natura filij ire sicut et ceteri. Eph. ij. et Rom. v. ad q̄ facit quod legit et no. de con. di. iiij. c. ij. in ꝟbo miraculo glos. vt in beata Maria. et de con. di. iij. c. j. in glos. de festo. et facit op. xxvij. q. ij. omne. et hanc sententiam tenent oēs antiqui theologi: Alexander/Thomas in suo quarto et ij Bonauētura/Richardus. licet ꝺđā noui theologi a sensu ecclesie recedentes cōmuni tenere cōtra in deuoti reuerā domine/ei tamen deuoti cupientes apparere/nitantur eam quodāmodo fic deo et suo filio cōparantes. quo: ū nouā opinio et phantastica sit a fidelibus cancellata: q: sanctificationem virginis negat. contra id gō tenet ecclesia ipsam sanctificationē fuisse. et sic sm Bern. antea sanctam id est sanctificatam in vtero q̄ natam extra vterū. Si em in peccato originali qō contrahitur in anime infusiōe: vt no. de con. di. iiij. non exquo. in glos. ij. non fuisset cōcepta sanctificatio necessaria non fuisset: sicut nec in christo. et ideo Romana ecclesia festum conceptionis non agit: etsi tolerat q̄ alicubi fiat: maxime in anglia: non tamē approbat. q: quod permittitur nō approbatur. iiij. di. denicq. xxj. q. j. hac ratione vel illud festum debet referri ad sanctificationem virginis non conceptionem. vt dictum est. Et ita dicit oratio que dicitur in hoc festo Rome in sancta Maria maiori. Deus qui sanctificationem virginis etc. sicut vidi et audiui quū ibi de ista sanctificatione predicarem in isto festo sanctificationis: quod fit in decembri ante festū natalis. per. xv. dies. Pro hac veritate facit illud Salo. Proverbio. xxv. Aufer rubiginem de argento: et egredietur vas purissimum. Vas purissimum fuit virgo: que rubigine originalis peccati abluta per sanctificationem in vtero factam purissima in necessitate sua egressa est ex vtero. et illud. Psalm. xlv. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Tabernaculum sanctificatum dei fuit virgo Maria, iuxta illud Ecclesiasti. xxiiij. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. facit verbū Aug. in sermone purificationis dicentis. Solus est sine peccato natus: quē sine viri cōpleru nō concupiscentia carnis: ex obedientia genuit mentis. Pocetiam determinat Aug. sup Gen. ad literam. vj. c. facit de peni. di. ij. si enim. in fine. ibi. et docuim⁹ q̄ excepto deo omnis creatura sub vitio sit etc. Idē tenet magister sententiarū. Contra hos etiā qui īm peccantiam posse haberi in hac vita dicunt: est illa collo Theone q̄ intitulatur de anamarchitio. i. impeccantia. in li. collationum Jo. cassi. vbi etiam allegat Paulus dicēs Ago. qō volo⁹ infelix ego homo: qs me liberabit de corpore mortis huius? ad Ro. vij. et xxiij. q. v. si paulus. et de con. di. iiij. c. ij. et illud Ro. vij. Video aliam legē repugnātem legi mentis mee. in pte. c. ij. et di. vj. in palea/sed pēsandum. in fi. que omnia intelliguntur q̄ nunq̄ mente volebat a deo discedere: sed hoc nō poterat perficere quin motus vagationum sentiret: et quin descendere eum aliquādo oporteret ab illa continua theoria. ¶ Nullus em hominū excepto dño saluatore et domina matre eius (vt pie creditur) naturalē per vagationem mentis ita defix⁹ semper in dei cōtemplatione cōtinuit: vt nunq̄ ab ea raptus mundane cuiusq̄ rei delectatione peccaret: dicente scriptura. Sidera ipsa non sunt munda in cōspectu eius nostra trāslatio habet. celi non mundi. Job. xv. ¶ Dicetiam dicūt dicti Begardi q̄ tantum potest homo crescere in gratia in hac vita: q̄ amplus crescere nō valebit. falsum esse nō dubium est: quia scriptum est in. pſ. lxxxiij. et de peni. di. ij. dum sancta. Jbūt de virtute in virtutē vsq; quo videatur deus deorum in syon. i. in gloria sempiterna vbi dñm speculabimur facie ad faciē. Joānis cap. xvij. Cōtra etiam verbum Ambrosij in sermone resurrectionis de sanctis dicentis. Quis em in hac vita tā mūdus: q̄ amplius mundari nō possit: magis magisq; mundādus nō fit: et sequit post. Et tāto sint fecundiores: quanto fuerint mundiores. Et contra hoc etiam est illud Apoca. c. vltimo. Et qui iustus est: iustificetur adhuc. xlvij. di. quantūlibet. Et illud Salo. Proverb. iiij. Justorum semita quasi lux splendens procedit et crescit vsq; in perfectum diem. de peni. di. ij. iustorum semita. post. c. nō reuerterebantur. Vocat autem perfectum diem scilicet glorie sempiterne. de qua die dicitur in pſ. lxxxiij. Quia melior est dies vna in atrijs tuis super milia. quod verbum Salomonis exponit Beda in Ezech. homi. v. et in prece. c. non reuertebantur dicens. In eorum nāq; animo bonum desiderium atq; intellectus lucis intime iam pars dici est: sed q: vsq; ad finem vite in virtute proficiunt: ad perfectum diem tunc veniunt: quādo ad regna celestia perduci in ea luce quā desiderant ā miserius aliquid nō habebunt. Item Nedum inter virtutes sed etiam in eisdem virtutibus gradus esse probatur. de peni. di. ij. §. hec que de charitate. et. c. dum sanctā. vbi Hiego. probat per multas authoritates hoc q̄ in ista vita perfectissima charitas sicut in patria haberi non potest. Vñ de peni. di. ij. §. hinc etiam. ꝟ. Item Hiero. Charitas in quibusdam perfecta est: in quibusdam imperfecta: perfectissima autem in hac vita haberi nō potest. Quis em in hac vita ad tantū gradū perfectionis peruenit: ad quātūper uenit mater dei? et tamen semper in ea creuit gratia et meritum vsq; ad mortem. q: semper gratia vrebatur recte et virtuose viuendo. Et credo salua ecclesie veritate q̄ si dña. c. milibus annorum vixisset in hac vita: in fine illorum dierum perfectior extitisset. q: nulla creatura fuit est plena gratia quin amplius repleri valeat. excepto illo homine in christo deo vnito qui ab instāti ꝓceptionis omnib⁹ charismatibus diuini et sancti spiritus plenissime plenus fuit q: nō fuit sibi datus spiritus ad mensuram. Jo. iij. et ibi. De plenitudine eius omnes accepimus. Jo. j. et ibi. Plenum gratie et veritatis. Unde super illud verbum/Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Jo. iij. Aug. Hominib⁹ ad mensuram dat: vnico filio nō dat ad mensuram. Alij q̄ dē dak per spīm sermo sapientie: alij sermo scientie Ro. xij. Cor. xij. aliud habet ille: et aliud hic iste. Mensura diuisio q̄dā donorum est. sed christus que dat nō ad mensuram accepit. Item super id pte. Jo. j. Plenum gratie et veritatis. Origen. in homi. Duplex intellectus est. Potest enim de humanitate accidentaliter incarnatum verbi accipiatur plenitudo gratie referatur ad humanitatē sm quam christus caput est ecclesie et primogenitus creature vniuerse. quoniā maximum et principale gratie exemplū quā nullus precedētibus meritis homo efficitur deus in ipso primo: dialiter manifestus est. Potest etiā plenitudo gratie christi de spiritu sancto intelligi: cuius septiformis operatio hūanitatē christi impleuit. Plenitudo ꝟo veritatis ad deitatem refertur. Et super pte. verbo/Et de plenitudine eius etc. Chrysostomus. q. d. nos omnes. xij. et omnis plenitudo fidelium et qui nūc sunt et futurorum de plenitudine eius accepimus. Item illud Esa. xj. Et replebit eū spiritus timoris domini/scilicet filialis. de quo. xxiij. q. vi. §. ex ijs. Et ideo num q̄ aliquis ita perfectus sicut christ⁹ nedum non perfectio: potuit inueniri. ad hoc. et de sum. tri. c. ij. §. quū ergo. ꝟ. quia inter. Quia omnib⁹ alijs quātūuis perfectis spiritus sanctus ad mensuram datus est. op. ar. de pe. di. ij. querēdū. et. c. pōt. et semp in eis per bona opera crescebat: christo autem sine mensura vt dictum est

ꝛideo non crescebat in eo gratia. vnde super illud Luc.ij. Puer crescebat. dicit Beda. Crescebat inquātū puer erat fragilis. crescebat sicut ceteri homines: nō inquantū verbum. nec crescebat ex parte anime q̄uis apparerer. vnde Greg. in homil. Juxta naturaz hominis p:ficiebat sapientia. nō tamen ipse sapientio: fuit extunc: quia p:ima conceptionis hora plenus sapientia permanebat. sed eamdē qua plenus erat sapientiam ceteris paulatim ex tempore ostendebat. vnde ꝛ ij nequā heretici alium antiquū errorem in isto tacite includunt. Quidā enim fuerunt heretici vocati Ebionite: qui christum virū iustum per p:fectū putant effectum. xxiiij. q. iij. quidam. ℞. ebionite. Christus enim non per ꝓfectum fuit iustus: sed ab instanti ꝓceptionis. Illud autem q̄ in operibus iustitie crescebat p:o nobis ꝛ p:o se erat: quia nobis meritabat ꝛ sibi. iuxta illud Phil. ij. Propter quod deus exaltauit illū ꝛc. Et ideo dicit Paulus. j. ad Corin. j. Qui factus est nobis a patre redemptio/sanctificatio/sapiētia/et iustitia. quia nos in se redemit. sanctificauit sapiētia illustrauit ꝛ iustificauit. q: quos predestinauit hos ꝛ vocauit. ꝛ quos vocauit: hos ꝛ iustificauit. ad Ro. viij. de peni. dist. iiij. ℞. finis. ℞. hinc etiā Aug. Ві ergo miseri Begardi qui se iustificāt: ꝛ plenitudinem spiritus sancti se habere credunt: similes aliis hereticis sunt: ꝛ de eadem infecta stirpe descendūt q̄ cataphrygij dicuntur. de quibus. xxiiij. q. iij. quidā. ℞. cataphrygij mūdos enim se facientes immundissimi sunt: immundus est enim apud deū omnis q̄ exaltat cor: suum. de peni. di. ij. sicut enim. vltra quatuor colum. ℞. immundus enim: Ille enim vere est immundus: qui se videt mundum. ꝛ ille mundus: q̄ se videt immundum. Et sic quidā sanctus pater intelligit illud ad Titū. j. c. Omnia munda mundis. Nam fm p:edictum patrem Theonē in p:edicta collatione de amarthitio. Quanto magis p:ofecerit mens humana: ꝛ ad finem cōtemplationis peruenerit puritatem: tanto se immundiorē quasi per speculum sue puritatis se aspicit. q: necesse est dum animus ad sublimio:ē se extendit intuitum: ꝛ maiora q̄ agit p:ospiciens ꝓcupiscit: illa inferiora semper ꝛ viliora despiciat. Plura siquidem denotat fincerio: obcurus: paritq̄ sibi maiorem reprehensionis dolorem irreprehensibilis vita: ꝛ multiplicat gemitus atq̄ suspiria emendatio morum ꝛ emulatio attenta virtutū. Nemo enim illo in quo p:ofecerit gradu potest esse contētus ꝛ quanto quis fuerit mente purgatior: tanto se sordidiorem videns magis humilitatis q̄ elationis inuenit causas. ꝛ quanto pernicius ad sublimiora conscendit: tanto amplius puidet sibi superesse quo tēdit. q̄ authoritas plenissime destruit dictū erroris. Item Greg. Quāto q̄s semin⁹ videt: tāto min⁹ sibi displicet. ꝛ quāto maioris gr̄e lumen acq̄rit: tanto se reprehensibiliorē esse ostēdit. Item Aug. Semper tibi displiceat q̄ō es: si vis peruenire ad illud q̄ō non es. nam vbi tibi placuisti: ibi mansisti. Si aūt dixeris sufficit: periisti. semper ergo adde: semp ambula: semp p:o fice. Item Bern. Aut ascendas necesse est: aut descendas. Si attendas stare in pendulo huius vite: ruas necesse est q: vbi incipis nolle fieri melior: desinis esse bonus. Nolle ergo p:ofecere/nō nisi deficere est. q: inter p:ofectum ꝛ defectum mortalis vite nullum mediū inuenitur. Sicut em corpus continue aut crescit aut decrescit. de con. di. v. nec tales. sic necesse est semp spiritum aut p:oficere aut deficere. Esaias etiā quum vidit dōm exercituū: tunc se immundū vidit. ꝛ dixit: Ve mihi: q: vir labijs polluтus ego sum: ꝛ vidi dōm exercituum. Esa. vj. Jsti ergo miseri Begardi/ficut dicit Greg. quo peccatores se esse nō credunt: eo deteriores peccatores fiunt. xlv. di. vera iustitia. Jsti vero miseri albuginē habent in oculo. sicut dicit in Leui. xxj. Quod Grego. in pastorali exponēs/ait ꝛ est. xlix. di. hinc etenim ℞. Albuginem vero habet in oculo: qui veritatem lucis videre non sinitur: qui arrogantia sapientie seu iustitie excecat. Pupilla nāq̄ oculi nigra videt: albuginem tolerās nihil videt q: videlicet sensus hūane cogitationis si stultum peccatorem q̄ se intelligit: cognitionem intime claritatis apprehendit. Si aurē cando:em sapientie seu iustitie sibi tribuit: a luce se superne cognitionis excludit: ꝛ eo claritatē veri luminis nequequā penetrat. q̄ seapud se parrogātiā exaltat. sicut de quibusdā dicit ad Ro. j. c. Dicētes se esse sapientes stulti facti sunt. ꝛ Jo. ix. In iudicium ego in mundum veni: vt qui non vident. i. reputant se non videre: videant/per humilitatem illuminantē eos. Et q̄ vident. i. qui reputant se videre ꝛ intelligere: ceci fiant/per superbiam excecantē eos. vnde Aug. in lib. o. ix. ꝓfessionū Tumore meo separabar a te: ꝛ nimis inflata facies claudebat oculos meos: q: intellectū dat paruulis. ps. cxviij. ꝛ Matth. xj. Reuelasti ea paruulis. i. humilibus. Cognoscant ergo isti Begardi se maxime in istis erroribus maximos peccatores: vt iustificentur fm Dauid. ꝛ cecos: vt illuminentur. Quia ꝛ Petrus postq̄ receperat spiritū sanctum: reprehensus est a Paulo: q: reprehensibilis erat: q: in illa simulatione peccauerat. Gala. ij. ij. q. vij. puto. q: in hac vita ois ho mendax. Ro. iij. fm Dauid ps. cxv. Prouer. xx. Quis potest dicere/mūdum est cor: meum: ꝛ pur⁹ sum a peccato: ꝛ omnis homo amplius crescere potest: vt superius est probatum. ꝛ xlvij. distin. quantumlibet.

¶ Secundus erro: Begardorum. E

Secundus erro: Begardorum est/q̄ ieiunare nō oportet hominem vel orare: postq̄ gradū vltimū perfectionis fuerit assecutus. quia tunc sensualitas est ita perfecte spiritui ꝛ rationi subiecta: q̄ potest homo libere corpori concedere quicquid placet. ¶ Sed iste error fundat⁹ in erroꝛe spiritus libertatis facile extirpat fiveritas attendatur. Nam certū est q̄ q̄diu quisq̄ in hac vita est quantūcumq̄ ꝓfectus sit: caro contra spiritū concupiscit. Gala. v. ꝛ Ro. vij. Videoautē aliam legē in mēbris meis ꝛc. Et iterum ibi. Non em̄ q̄ō volo bonum/hoc facio ꝛc. xxxij. q. v. fi paulus. ergo semp necessaria est abstinentia ꝛ ieiuniū impetum carnis refrenās. vnde. j. ad Corin. ix. Castigo corpus meū ꝛc. etiā. iij. Cor. xi. In ieiuniis multis ꝛ vigilijs multis. Unde Bern. Velis nolis intra fines tuos habitat Jebuseus. i. cōculcatio. Juc. j. xi. q. iij. ieiunōs nolite. ꝓximi quidē potest: subiurgari vero minime. Nul est incūlus enim in hac vita absq̄ priuilegio singulari sine aliq̄ sti bendumulo carnis viuit. Unde ille sanct⁹ presbyter gracus quū esset in trāsitu: appropinquāte sibi ꝓroie sua legitima. de quo. xxxij. di. presbyter. vocē recolligens/ait. Recede a me mulier adhuc ignominiosus viget: tolle palcam. Et tamē iste presbyter/vt narrat Greg. in dialogo. iiij. lib. o adeo perfectus fuit: vt in morte videret apostolos Petrū ꝛ Paulum: quib⁹ dixit/Venio: ecce venio. ꝛ inter hec verba reddidit spm̄. Et quis christo in perfectione similis? er tamen in nostrum exemplū in deserto ieiunat. Matth. iiij. ꝛ Luc. iiij. ꝛ orat in monte. Luc. vj. ꝛ. ix. Quis perfector⁹ noui et veteris testamenti non ieiunauit ꝛ orauit? Jeiunauerūt ꝛ orauerunt Moyses et Helias. Deutero. ix. iij. Reg. xix. Judith/Samuel/Dauid/Prophete/et Apostoli. et scti Anachorite. quorū aliqui quantū plus mortī appropinquabant ꝛ perfectiores erant: tanto amplius ieiunabāt. sicut apparet in magno Antonio ꝛ Hilarione. Benus em̄ maxime subtiliū demonum ieiunio ꝛ oratione expellitur/dicit dominus Mar. ix. Mar. xvij. Hunc errorem tacite tāgit Serapion abbas in collatione sua. de. viij. principalibus vitijs in fine collationis in lib. o colla. Jo. cassi. vbi sic dicit. Ab ista gula tamq̄ ab inimico cauendū est. fm illud Salo. Prouer. xxvj. ad fi. Si te rogauerit inimicus voce magna: ne cōsenseris ei: septem enim nequitie sunt in aia eius. i. si superatus gastrimargie spūs cepit ibi sua humiliatione blandiri: rogans quodāmodo vt aliquid relaxās accepto feruore impertias ei quod continentie modum ꝛ mensuram iuste discretionis excedat: ne resoluaris ei⁹ suggestione: ne arridente impugnationis securitate qua

ꝑideris paulisper a carnalibus incentiuis factus quieti/
or/ad pristinā remissionem vel ꝓfectus gule cōcupiscē/
tias reuertaris. per hoc ēm / dicet ille spūs gastrimargie
quē viceras: reuertar in domum vnde exiui Matth. xij. ⁊
Luce xj. ⁊ ꝓcedentes er eo confestim septē spūs vitio/ū
erunt tibi acriores: q̄ illa passio que in primo: dijs fuerat
superata. Nam nequiores hi septē spūs illo ꝓiore q̄ egres
sus fuerat/idcirco dicuntur: q: desiderium gule. i. gastri/
margia per se nō tantū esset noxia: nisi introimitteret gra
uiores alias passiones. i. fornicationis /et philargyrie/
tristitie/siue superbie: que per se esse noxia anime ac ꝓ
emptoria dubiū non est. Vidi enim duos fratres nostros
sanctitatis nimie famā habentes: dicentes se gustū in cō/
edendo perdidisse: ⁊ in cibis saporem nō inuenire: qui ti
reuera semota hypocrisi plus de bono vino q̄ de malo bi
bebant: et ꝓ eis specialiter querebatur et emebatur: et
q̄ plus de bona coquina carnibus ⁊ piscibus ⁊ fructibus
edebant/q̄ de malis: immo nec communibus contenti
erant sed specialia querebant et habebant: facta verbis
contraria ostendentes. in verbis mendacibus gloriantes: vere malus spūs est spiritus gastrimargie ⁊ periculo
sus: q: ianua vitiorū. xliij. di. §. j. Sed deterior: abstinentia
simulata. vt exponit Aug. illud verbū dictum Luc. xj. Cum
immundus spūs ⁊c. ⁊ malū est curaꝫ carnis in desideriis
facere. cōtra verbū apli. Gala. v. ibi. Et desideria carnis
ne perficietis: ⁊ de con/di. v. nō mediocriter. in fi. sed deteri
us est se falso abstinentē ⁊ frugalē dicere: ⁊ se in cibis in
sensibilem facere: q: non possumus nō esse q̄ sumus. Et
Isaac cōtemplatiuus ait. Quū rerū oppoꝛtunitatē acci/
pimus: nosipsos nō possumus ꝓtinere. ar. ex de eo q̄ cog.
coiang. vxoris veniēs. vñ Greg. Sancti viri a licitis absti
nent ne illicita ppetrēt. ¶ Isti etiā begardi tacite in aliū
errorem videntur incidere Iouinianistarū: nullū discri/
men facientes inter abstinentes ⁊ laute epulantes. xxiij.
q. iij. quidā. ℞. Iouinianiste. Et ideo non dicant quidā/p/
fecti sumus: carne morꝛui sumus: dimittamus abstinen/
tias ⁊ ieiunia: ⁊ teneamus vitā cōmunem: alioꝛū q: gulā
vicimus. vere tales non victores gule: sz victi a gula sunt
quia etsi quod intrat per os nō coinquinat hominem. vt
Matth. xv. Et oīs creatura dei bona est: ⁊ nihil reiciēdū
q̄ cum gratiarum actione recipitur. j. ad Timo. iiij. ⁊ q̄
dictum est Petro. Quod deus purificauit tu ne cōmune
dixeris. Act. x. Ab omni tamen specie mala ⁊ occasione ab
stinendū est. j. ad Thessa. vlti. ex de simo. audiuim⁹. Et ite
rum Paulus. j. ad Corin. ix. Qui in agone contendit: ab
oībus se abstinet. Et quis est iste elatus qui se agonē istū
credat vicisse: quū vas electionis dicat ad Ro. vij. Quis
me liberabit de corpore mortis hui⁹. xxxij. q. v. si paulus.
Unde quꝫ quidā pater diceret q̄ mortuus erat mundo
dixit alter/si tu mortuus es: diabolus tamen mortuus nō
est. Sed ⁊ quis Serapione subtilioꝛ ꝓfectior est: de quo le
gitur in collationibus patrū/q̄ dixerit/Tribus creditoꝛi
bus/pater me⁹ me obligatum dimisit. a duobus scilicet lu
xuria et auaritia expeditus sum. sed a tertio scilicet vitio
gule cōtinue satisfaciendo nequeo liberari. Quis enim a
gula ex toto liberari potuit/ꝑm Climacū/nisi sepulcrum
inhabitans: Et idem. Quid ex toto gulam euacuat: ⁊ ꝑ
fecte deseruit: nihil. vsq; ad monumentum em̄ durat pu
gna ventris: ⁊ ideo nullus ex toto liberatur ab illo. Sed
⁊ quomodo dicti Begardi dicere audent q̄ hoīem perfe
ctum non oporꝛtet oꝛare/quū perfectio maxime ꝑm Moy
sen in prima collatione de distinatione monachi in libro
collationū Jo. cassi. in indefinenti mētis oratione cōsistat
Nam ad punctū a cōtemplatione discedere perfectum vi
rum/ꝓ fornicatione est: vt ibi dicitur: nam etsi pater ce/
lestis virtuosos querit: ꝓcipue oratoꝛes ꝓcipuos que/
rit qui adorent eū in spiritu ⁊ veritate. Jo. iiij. Nam si isti
ceci de oratione mētaliꝫ loquantur: q: de vocali nō sumus
semper adstricti: vt superius est ꝓbatum. §. in. §. Ex quo
℞. Mauté. xlj. ar. quomodo ꝓfect⁹ erit: cui⁹ mens frequē/
rer a deo discedit. sed ⁊ quomodo poterit euadere tēpta/
nem/alꝫ militiam/q̄ cōtinua est ꝑm Job. vij. c. de peni. di.
j. si em̄. nisi ad orationem vadat/sicut dicit expositoꝛ sup
illud Matth. xxvj. Oretis ne intretis in tēptationē. In tē
tationē cadit qui ad oꝛonem nō vadit. Et quomodo/ꝑm
Climacū/poterimus euadere offensionem: si non tenea/
mus mentis oratiōnē? Nam/vt ipse ait/qui incessanter te
ner baculū orationis: nō offendit: q̄ si cōtigerit ꝙ nō tamē
cadit in fine. Quid em̄ eque bonū ⁊ perfectū in hac vita
sicut mente deo continue adherere? vnde ps. lxxij. Mihi
aūt adherere deo bonū est. Et ꝑm eū ibidem. Quid enim
mihi est in celo: ⁊ a te quid volui sup terraꝫ? subaudi nihil
ꝑm ꝓe. Climacū. sed tm̄modo sine occupatione tibi sem/
piterne in oratione adherere. Isti miseri Begardi quō si
bi sint cōtrarij attendat quisq; fidelis. Dicūt se continue
oꝛare ⁊ debere oꝛare: ⁊ ideo non possunt nec debēt manu
bus laboꝛare. Et ipsi idē dicunt q̄ ꝓfectus vir oꝛare nō te
nerur. Vere deo ⁊ sibi cōtrarij sunt: ⁊ ideo nō sunt audien
di. xiij. q. ij. q̄ ꝓposterū. xxiij. q. vij. qđ autē ex de appel. fo
licitudinē. in fi. vbi de hoc. Mendaces sunt: ⁊ de spū liber
tatis carnalis sunt. q: quāto q̄s ꝓfectioꝛ: tanto cogēte spū
sancto (vt ita loquar) oꝛationaliter ⁊ ad deum mente et
coꝛpoꝛe deuotioꝛ ⁊ illuminatioꝛ. Quis em̄ tale quid qua/
lis est oratio poterit inuenire? Quis enim ille magis vite
angelice appꝛopinq̄rꝫ q̄ oꝛatoꝛ assiduꝫ, scilicet mēte a deo
nō recedere? Qđ deo sacrificium magis gratum ⁊ perfe
ctum: q̄ per impoꝛtuniratem ipsum ꝓtinue petere sicut fe
cit mulier Chananea? Matth. xv. de peni. di. j. impoꝛtuna
de qua dicit Greg. q̄ impoꝛtunitas deo placet: que ingra
ta esse solet hominibus. ¶ F Nam etsi singulariter tria Quia
in Tobia cōmendant: scz Jeiunium/Eleemosyna ⁊ Ora mas est
rio: To. xij. Bona est oratio cū ieiunio ⁊ eleemosyna. Ora lenta.
tio tamen excellit in ser. ¶ Primo in facilitate: q: debilis
non potest ieiunare: neq; paup eleemosynam dare: q̄ liber
tamen potest ⁊ debet oꝛare. vnde ps. xxxvj. Justus aūt mi
seretur ⁊ tribuet. dicit glos. Semp aliq̄d est qđ det. saltem
oratione. etsi nō oꝛe si sit mutus/ēm coꝛde si sit iustus. quia
ait Isidoꝛus/oratio coꝛdis est: non labioꝛū. non em̄ verba
depꝛecantis attendit de⁹: sed oꝛantis coꝛ aspicit. de cō. di.
v. nō mediocriter. xxxviij. di. fedulo. ¶ Secūdo in veloci/
tate: vnde. ps. lxxxvij. Intret in cōspectu tuo oratio mea,
dicit glos. Magna virtus pure oꝛonis hic notat: q: quasi
quedā persona ad deū intrat ⁊ mandatū peragit: quo ca/
ro peruenire nequit. ¶ Tertio in iocunditate. nihil enim
delectabilius ⁊ menti iocūdius: q̄ loqui cū tam benigno
⁊ dulci deo. vnde frequēter oꝛare debemus ⁊ legere in li
bris deuotis. q: ꝑm Bern. quū oꝛamus: cū deo loquimur
quū vero legimus: deus nobiscū loquit. Tunc em̄ homo
quasi mundū exit: carnē exuit: ⁊ ad tertiū celū scilicet em
pyreum vbi sancte anime cū angelis fruuntur visione dei
cum Paulo ascendit. ij. ad Coꝛ. xj. sc. supra se. Thren. iij.
¶ Quarto in ꝓpinquitate ad deū: quoniā qui oꝛat facie
ad faciem añ dnm cōstituitur: cui audacter causam expo/
nit. vnde ps. xxiij. Respice in me: ⁊ miserere mei. vbi dicit
interlinearis glos. Eleemosyna em̄ p manū paupertatis
mittitur in Hierusalē: per afflictionem coꝛpoꝛis deo ostē
ditur: sed oꝛatio immediate dōm quasi presentem alloquit
¶ Quinto in dignitate. q: moꝛ vt ab oꝛe ⁊ coꝛde pꝛoceſſe
rit: suscipiunt eā angeli ⁊ cōstituunt ante deū. sicut ange/
lus ait Tobie To. xij. Quādo oꝛabas cū lachrymis: ego
obtuli oꝛationē tuā domino. ¶ B Sexto in vtilitate. q:
diabolum fugat. Mar. ix. xxxvj. di. c. vltimo. A tentatione
liberat. vt dictū est. Coꝛpoꝛe expellit. Eccl'i. xviij. Non im/
pediaris oꝛare semper. In dubijs dirigit. Eccl'i. xxxviij. ij.
Paral. xx. Desiderij accendit. iiij. Reg. xviij. Ad oratione
helie descendit ignis de celo. iij. Reg. j. xviij. q. iiij. ea vindi
cta. Et cū Salomon expleſſet fuudens preces: descendit
ignis de celo: ⁊ deuoꝛauit holocausta ⁊ victimas. ij. Para
lipo. vj. Et oꝛāte moyse descēdit ignis de celo. ij. Macha.
ij. Et oꝛante sancto Martino in ara altaris globꝰ igneꝰ

apparuit super caput eius. Ite impetrat veniã.ñ.Reg.xñ postꝫ ostauit Dauid:audiuit/Trãslatũ est peccatũ tuum. de peni.di.j.§.qꝫ aũt.ℜ.dauid.ꝛ.c.ille rer.ꝛ c.illud. Ite gratiam acquirit. Zacha.x. Petite a dño pluuiã:ꝛ ipse faciet niues ꝛ pluuiã imbꝛis. Nix destruit herbas nociuas:pluuia nutritiuiles:sic gratia destruit vitia ꝛ nutritiuirtutes et bona opera. de con.diſt.iiij.in tribus vltimis.cap. Item impetrat sapientiã. Ja.j. Siquis indiget sapientia:postulet a dõo. Eccl'i vltimo. Quesiui sapientiã in oratione mea ꝓ me. Prolongat vitã ad agendã penitentiã. Esa.xxxviij. Item sanitatẽ restituit. Eccl'i.xxvij. Fili in tua infirmitate ne despicias temetipsum:sed ora dñm ꝛ curabit te. Jaco.vltio. ẽ de sacra vnc.c.vnico.§.j. Item iram dei placat. Judith viij. Indulgentiã eius cũ lachrymis postulem⁹.nõ em̃ qñ homo deus sic cõminabitur:neq; sicut filius hois ad iracũdiã inflãmabit.de peni.di.iij.§.ecce achab.ꝛ.c.sic achab Ite bona tẽpoꝛalia multiplicat.iiij.Reg.xviij.oꝛauit heliasꝛ celũ dedit pluuiãꝛ terra dedit fructus. Jaco.vlti. Estote ꝛ fr̃es dilecti/aq̃ de monte exijt.et scrius Fr̃acisc⁹ de aqua quã oꝛando de petra produxit:suũ asinariũ refocillauit. Item pacẽ ꝛ quietẽ cõseruat.j.ad Timoth.ij. Obsecro primo omniũ fieri obsecrationes/oꝛationes/postulationes/gratiarum actiones/ꝓ regib⁹ ꝛ omnibus qui sunt in sublimitate cõstituti:vt quietã ꝛ tranquillã vitã agant Ith ergo begardi maligni sacrificẽt se sanctꝫ hostiã. Ro. xij.viuentẽ.p ieiunia ꝛ abstinẽtiã carnẽ macerãdo in atrio exterioꝛi. Ro.xij.de peni.di.iij. Achab. Et per oꝛationẽ mẽtis continuaꝫ quã operibus manuũ nutriant:vt.s.dixi.§. ergo.ℜ.imo quidã.cum se.in ar.v.in atrio interioꝛi coꝛdis christo domino cõcrement thymiama. Et sic holocaustomatum plenum semp vsq; ad moꝛtẽ offerant deo suo.sem per etiam decimẽt se deo suo. carnẽ ieiunando.de con. di. v.quadragesima. animã vel spiritũ oꝛando.de peni.di.iij. ille rer.res(si habent)rotas vel partẽ pauperibus erogãdo.lxxvj.di.nõ satis.de peni.di.j.quamobꝛẽ.per oꝛationẽ diabolũ ꝛ superbiã.per cleemosynã mundũ ꝛ auaritiã.p ieiuniũ carnis concupiscentiam vincant ꝛ in ijs p seuerẽt sic em̃ vere ꝛ spũaliter viuiꝫ:ꝛ in talib⁹ vita spiritũ eoꝛum qꝫ tunc̃ cũ paulo.j.Coꝛ.ix.ieiunabunt.de peni.di.ij.si em̃ ver.paulus. Si aut̃ isti allegent illud Matth.ix. Luc.v. Non possunt filij sponsi ieiunare q̃diu cũ eis est sponsus: Respondent tibi Ambꝛosi⁹ dicens. Non hoc ieiuniũ relegatur quo conficitur caro:ꝛ coꝛpoꝛis luxuria castigatur. Hoc ieiuniũ nos cõmendat deo:sed non possum⁹ ieiunare qui christũ habem⁹:ꝛ christi carnẽ epulamur ꝛ sanguinem.de con.di.ij.in calice.ꝛ.c. accesserunt. Item ibi Basilius. Filij etiã sponsi ieiunare nequeũt.hoc est aĩe nutrimẽtum non sumere nec viuere sine omni verbo dei qõ ꝓcedit de oꝛe dei. Matth.iiij. Deutero.viij. Item ibi Beda. Quãdiu em̃ nobiscũ est sponsus:nec ieiunare possumus nec lugere:quũ aut̃ per peccata ille recedit:tunc indicendum est ieiuniũ:ꝛ requirendus luctus. Exponitur etiam tripliciter illud verbũ vt scribit Tho.in secunda scẽ.q.c. xvij.ar.iiij.in fi.ꝛ no.de hoc Joan.an.in pꝛe.c.ad nostrũ. in glo.hoc est hereric. Oꝛent etiam isti cũ christo. Jo.xvij Pater clarifica filium tuũ. Oꝛ aũt.s.dixit iste erroꝛ de sensualitate rationi subiecta. Dic qꝫ sensualitas est vis anime appetens desiderabilia coꝛpoꝛi/ꝛ refutans nociua:ꝛ hãc diamus aniã sensitiuã.ꝛ de hoc no.per Joan.an.in pꝛe. c.ad nostrũ.in glo.que est vis appetẽs.ꝛ de sum.tri.c.j.in clemen. Isti etiã dicẽtes sibi licere cõcedere coꝛpoꝛi quicquid placet:non viderunt textum eos exꝑesse confundẽtem.iiij. disti. deniq;.in fi.vbi dicitur: Vinũ q̃ ita bibere pmittitur:vt ebrietatẽ omnino fugiamus:alioquin restat vt ꝛ omnia que coꝛpoꝛibus libent: similiter faciamus. vñ ꝛ Alexãder ad didymũ. Ea qvolũtas sibi vendicat:honestate plerũq; negam⁹ admittere.dedit nobis multas natura blãdicias:qs plerũq; virt⁹ cohibet. Et Ouidius epistolarum. Est virt⁹ placidis abstinuisse bonis.facit.xj.q.j. alind.ꝛ.q.iij.qd ergo.riiij.q.j.§.j.er.§.quia ergo.et.c.quisquis.ꝛ.xlj.di.quisquis ꝛc. ¶ Tertius erroꝛ. lb

Ertius erroꝛ begardo

rum est/qꝫ dicunt qꝫ illi qui sunt in predicto gradu perfectionis ꝛ spiritu libertatis:non sunt humane subiecti obediẽtie. contra istũ erroꝛem exꝑ de renũ.nisi.§.sed dices.de regu.licet.de elect. ghali.§.illos.li.vj. Et qꝫ ecclesia ista oꝛdinata ad instar ecclesie triũphantis vbi est vnus monarcha cui omnes obediunt. Apoca.xxj. Exo.xxv.in fi.exꝑ de sen.ex.c.j.in clemen. de elec.significasti.dixi satis de hoc in pꝛima parte istius operis.nec ad aliqua pꝛecepta ecclesie obligant.qꝫ/vbi dicunt/vbi spiritus dñi:ibi libertas. Bala.v.xix.q.ñ. due.ñ. Coꝛ.iij. Ceterũ quũ iste erroꝛ tres ꝓtineat articulos:ideo contra vnũquemq; dissẽtã:ꝛ singulatim tollam. Et pꝛimo quia se dicunt nõ teneri ad hominũ obediẽtiã: postꝫ perfecti sunt:dico istum erroꝛẽ antiquum erroꝛẽ hereticorum. Oꝛ autem iste sit erroꝛ:pater per testamentũ vetus ꝛ nouum. In lege em̃ veteri pꝛecipiunt occidi qui impeꝛio sacerdotis vel pꝛincipis vel parentum inobedientes sunt.de pꝛimo Deuteꝛ.xvij. Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio:moꝛietur.exꝑ qui fi.sint legi.p venerabilem.§.rationibus. De secundo Josue.j. Qui contradixerit oꝛi tuo/moꝛiat.exꝑ de ma.ꝛ obe.c.ñ. De tertio Deute.xxj. Si genuerit homo filiũ cõtumacem ꝛc. ¶ Per testamentũ nouum pater falsitas istius erroꝛis. Ro.xiij. de cens. omnis anima. Omnis aĩa/nullam excepit quantumuis perfectam/potestatibus sublimioꝛibus subiecta sit ꝛc. Ephe.vj. Filij obedite parentibus vestris ꝛc. Et ibi dẽ. Serui obedite dñis carnalib⁹ ꝛc. Colos.iij. Filij obedite parẽtib⁹ vestris.ꝛ in eodẽ.serui obedite ꝛc. Titũ.i. Ad mone illos pꝛincipibus ꝛ potestatibus subditos esse. Hebꝛe.vlti. Obedite ꝓpositis vestris.j. Pe.ij.exꝑ de ma.ꝛ obe. solite. Subiecti estote omni hũane creature ꝛc. In eodez Serui subditi estote in omni timoꝛe dominis vestris. Pꝛeterea constat qꝫ christus voluit esse loco sui ꝛ vicẽ eius gerere. Matth.x.ꝛ Luce.x. Qui vos audit me audit ꝛc. Et qui vos recipit me recipit.xxj.distin.in nouo testamento. ꝛ viij.q.j. qui vos spernit. Obediendũ ergo fuit apostolis sicut christo tamq̃ eius vicarijs:maxime Petro primo et pꝛecipuo.vt pꝛe.c.in nouo.a simili ꝛ eoꝛũ successoꝛib⁹ obediendum est. Unde si quis diceret obediendũ christo:sed non eis vicarijs:ergo christus nõ sufficienter ecclesie pꝛouidisset postꝫ celos ascendit:qõ falsum est.exꝑ de homici. pꝛo humani.li.vj. vbi de hoc.non em̃ remãsit ecclesia sine capite loco christi.vt ibi.qꝫ coꝛpus christi mysticũ ecclesia est.xxiij.q.v.de liguribus.qõ sine capite nõ est.exꝑ de of.oꝛ. quoniã in plerisq;. Si quis autem diceret obediendũ esse bonis platis:nõ malis:falsum diceret contra illud Mat. xxiij. Super cathedram moysi ꝛc.j.q.j.nõ quales.xix.dist. secundũ.ꝛ.j. Pe.ij. Serui subdit̃ estote ꝛc.nõ tãtũ bonis sed etiã dyscolis.xj.q.iij. Julianus.xviij.q.j.quid culpatur Si em̃ tantũ bonis esset obediendũ:iurisdictio ecclesie nihil haberet certitudinis.nesciretur em̃ quis esset bon⁹ vel malus. Eccl's.ix. Nescit homo vtrum amoꝛe vel odio sit dignus. Item iurisdictio ecclesie nihil haberet stabilitatis Ille em̃ qui est bonus in momento fit malus:ꝛ econuerso qꝫ fm Job.xiiij. Mutat homoꝛ:ꝛ numq̃ in eodẽ statu permanet. de con.di.v.ne tales. ¶ lb Pꝛeterea sicut pictoꝛ fedus facit pulchꝛam imaginẽ: sic malus pꝛelatus bonũ pꝛeceptũ. Si aut̃ pꝛecipiat qõ malum est vt peccatũ obediendum non est. vnde Aug. super illud Ro.xiij. Qui postestati resistit:ipsi damnationẽ acquirunt. Si ille iubeat qõ non debes facere:hic sane cõtemne potestatẽ timẽdo potestatem maioꝛem.de ista materia plene.xj.q.iij. fiquis episcopus.c.nõ semper.c.si domin⁹.c. Julianus.c.qui omniporentem.c.qui resistit.c.si is qui pꝛesst.viij.di.que ꝓtra Oꝛ aut̃ homini obedire superioꝛi sit necessarium:probatur clare.xj.q.iij.si aũt nobis.ꝛ.c.siquis nõ obediat.ꝛ.c.abfit.ꝛ.c.quicquid ergo.exꝑ de ma.ꝛ obe.solite.ꝛ per totũ.ꝛ q̃

ñ. sint legi. per venerabilem. §. rationibus. Itē. ſ. Reg. xv. dicitur. Peccatū hariolandi est nō obedire. vbi dicit expositor. Idolū hois est quicq̄d plus q̄ deū colit: ac diligit. ſi ḡ ius ergo inobedientie voluntas sua idolū est: cui⁹ nutus cōtempta dei voluntate sequunt: ⁊ quicq̄d ipsa iusserit q̄ſi sacrosanctū adorant. et bi dicunt filij Belial. ſ. Regū. x. i. diaboli q̄ iterp̄etat abscq̄ iugo. Hiere. ij. A seculo ꝓfregisti iugū meū. Item Bre. Peccatū paganitatis incurrit quiscq̄s se dum christianū asserit/sedi apostolice obedire cōtēnit. lxxxſ. di. siqui. ij.

Obedīē tie hoiꝰ/ stire cō/ mēdatio

¶ Ideo propterea ratione cuiꝰ pe fine qua nullus viuit: vt supra in. §. Et vnus error. plene ꝓbatū est: necesse est vnumquēq̄ superiori esse subiectum. xcij. di. de cōstantinopolitana. Immo magis meretur homo obediendo homini etiam malo propter deū: q̄ christo in ꝑsona. Quis em̄ christum cognoscens ei ꝑsonaliter p̄cipienti nō obediret: quū ad hoc ꝓpellat timor ⁊ amor: sicut apparet in Paulo audiente vocem dñi. Act. ix. Et i Thoma videte christū. Jo. xx. Et ideo maxima fuit inobedientia protoplasti dño inobedientis per se loquenti. cui ⁊ dixit. Quia audisti vocē vxoris tue. Bene. iij. q. d. non meā quū dixi. De ligno scientie boni ne cōedas. Beñ. ij. Sed hoc magnū est homini ꝑpter deū obedire homini: maxime malo. quū ad hoc nec tantus amor nec timor: nec reuerentia inclinet. Nō em̄ est naturale homini: vt homini dominet: ſz brutis. vnde Beñ. ſ. Dominamini piscibus maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre. Quāto em̄ peior p̄elato vel homini alij obedit q̄s propter deum: tāto plus meretur. Voluit em̄ deꝰ humilis homini superbo iugū hominis imponere vt humiliet. et per obedientiam ad celū reuocet: qui per inobedientiā a paradiso eiectus fuerat: vt dicit Bre. super euangeliū de magis in ſ. Matth. ij. Et de hoc mirabile exemplū nobis reliq̄t sanctus Benebaldus epūs Laudunen. quē quum sanctus Remigius in quadā cella occlusisset per septē annos ꝓpter peccatū: q̄d cōmiserat cum vxore sua post cōtinentiā quū ea promissam: in septimo anno apparuit angel⁹ sancto Bene. predicto oranti dicēs petīt sibi esse dimissum ⁊ q̄ egrederet extra cellā. cui sanctus Bene. respōdit. Non dossum: q̄ dñs meus Remigi⁹ ostiū hoc clausit: ⁊ sigillo suo munīuit. Cui angelus vt scias tibi celū aptum esse: ꝺ etiam ostiū saluo sigillo nunc aperiet: q̄d et factū est. Tūc Benebaldus iactans se in medio ostij in modū crucis ait eriā si dñs meus iesus christus ad me veniat huc: hinc nō egrediar nisi dñs me⁹ Remigi⁹ huc veniat qui me occlusit. Et tunc sanct⁹ Remigius ad monitionē angeli venit Laudunū ⁊ ipsum in locū et sedē suam restituit. Maius est ergo/vt dixi/obedire homini q̄ deo. q: duplex obediēntia dei ⁊ hominis. sed in illa dei/vna. vnde ⁊ almus Franciscus dicebat q̄ si videret venientē per viā p̄esbyterum ⁊ angelum: prius reuerentiā faceret p̄esbytero q̄ angelo Qui aūt inobedientes sunt: in canone acephali nūcupant xciij. di. nulla ratione. et rota illa distinctio tollit istū errorem. ⁊ lxxix. di. ad hec. Nullū em̄ tale sacrificiuꝫ ficut obedientia: que omni sacrificio anteferꝛ. vt dixit Samuel Sauli. ſ. Reg. xv. qd̄ Breg. exponit in moralib⁹. et est. viij. ſ. sciendū. dicens. Per victimā aliena caro: ꝙ obedientiam vero voluntas ꝓpria macratur. ¶ Et Quāto aūt quis magis est obediēs homini ꝓpter deum: tanto amplio⁹ est deus sibi obediēs. vt apparet in Josue filio Num discipulo Moysi obedientissimo: cui propterea dñs obediuit stante sole ad verbū eius. Josue. x. Hoc idem contigit in Abbate patremucio p̄cipiente soli stare ⁊ non occūbere quousq̄ perueniret ad vicū ad quē ibat infirmū visitare. Et ſm Aug. Quanto caro amplio⁹ subiecta est spū tanto spūs deo. Et q: facer Franciscus obedientissimus fuit homini ꝓpter deū: eriā socio suo: quū obedientiam ꝓmittebat ⁊ seruabat: quū esset iam perfect⁹: ideo obediebant ei insensibiles⁊ irrationales creature: vt in sua legenda scribitur. Nullus eriā status est in hac vita ita altus sicut status obedientie: q̄ in collo circulū aureū habet vt vidit in ecstasi quidā frater: vt legitur in vitis patrum. Nec christo sic similis/nec sic sibi est cū fiducia adsistens: sicut ipse obediens patrivsq̄ ad mortē. Phi. ij. sicut alius abbas dixit. Et hic iungendū est q̄d scripsi supra in. §. Ex quo. ℣. Sed si cū aliquo religioso. in ar. lj. ⁊ j. in statu religioso: ū in. §. ⁊ secundū eorum virtū. in ar. lxviij. de istis et alijs qui sine obedientia viuunt: subtile est virtū istā sanctam obedientiā enumerans. ⁊ vocatur ſm grecos idiothimia. i. ꝓprie voluntatis motus/ordo/regula/forma/amor: ⁊ cōplacētia sub specie spiritus q̄ istos Begardos decipit ⁊ alios fratricellos. Qui em̄ istam idiothimiam et toto penitus abnegauit: in ijs eriā que arbitrat̄ bona ⁊ spiritualia et deo placentia ante transuadare peruenit ſm Clima. in. iiij. gradu de obedientia. Dicebat em̄ almus Franciscus q̄ si subditus videat meliora anime sue q̄ ea que sibi p̄elatus p̄ecipit: suā voluntatem deo sacrificet. que aūt sunt p̄elati studeat adimplere: nā nec est charitatiua obedientia. de qua Petrus in prima epistola. ſ. ca. Animas vestras castigātes in obedientia charitat. ſ. que deo ⁊ ꝓximo satisfacit. vnde pulchre Daniel in collatione sua de cōcupiscentia carnis ⁊ spūs ait. Unū sane arcis idē inobedientie genus est vel ꝓpter operationis instantiā vel ꝓpter otij: desiderium: seniorius violare mandatum. tamq̄ dispendiū est ꝓ vigilia q̄ ꝓ somno statura monasterij cōuellere. Tm̄ denicq̄ est abbatis trāsire p̄ceptū vt legas: quantū si contēnas/vt dormias. necalius superbie fomes est ꝓ ieiunio fratrē q̄ ꝓ refectione negligere: nisi q̄ pernicioſior: a ⁊ a remedijs longior a sunt vitia q̄ sub specie virtutū ⁊ imagine spiritualiū rerum videntur emergere: q̄ illa q̄ ex aperto ꝓ carnali voluptate gignūtur. Hec enim velut exposita ⁊ manifesta lāguores ⁊ arguunt cōminus ⁊ sanantur: illa vero dum sub specie. xl. dist. sepe virtutum teguntur: incurata perdurant: ⁊ deceptos quosq̄ periculosius faciunt ac desperatius egrotare. Tādem cōtra istum errorem dicebat frater Egidius socius sancti frāciſci: q̄ qui posuit caput sub iugo obedientie: ꝑ ostea vt sequatur viā perfectionis/extrahit caput de sub iugo obedientie: hoc est signū magne latentis superbie. Propter omnia bona predicta obedientie abbas Joannes anachorita dimissa eremo ⁊ professione anachoretos/cōuolauit ad monasterium: vt bono obedientie frueretur: ⁊ se sub obedientia humiliaret. vt narrat Jo. cass. in li. colla. in collatione eiusdē Jo. de fine cenobite ⁊ eremite. Begardi vero superbi non deo sicut dicunt obediunt ei quo nolunt ꝓpter ipsum prelatis mundi rectoribus obedire. Et hic est iungendū quod dixi latius de obediētia. j. in materia in qua de omnibus religiosis tracto in. §. ⁊ secundū. lxviij. ar. ¶ Quod vero dicunt dicti Begardi q̄ post q̄ perfect⁹ est quis: ad nulla p̄cepta ecclesie obligatur: certum est esse erroneum manifeste: ficut apparet xliij. q. ſ quod p̄cipitur. Item canones ab ecclesia editi spiritusancto dictante editi sunt. l. di. siquis diacon⁹. xxv. q. ſ. violatores. ij. ad Timo. iij. ibi. Omnis scriptura diuinitus inspirata ꝛc. ⁊. ij. Pe. ſ. c. in ſi. ibi. ſz spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. ergo quilibet est obligatus ad eos seruandos sicut p̄cepta dei. ad hoc. xxv. q. ſ. nulli fas. ⁊ c. p̄ia sal⁹. ⁊ c. q̄ſi decreto. c. oia decretalia. ⁊ c. hec cōsona. xix. di. si romanor. Nō em̄ eccl'ia mādat: si ꝑsse ꝓtra deū nō mādat: christ⁹ ⁊ Petr⁹ mādat. xix. di. sic omnes. xxiij. q. ſ. manet. c. quodcunq̄. Dar. xvi. xix. dist. enimuero. xxv. q. ij. institutionis. xl. di. hoc vestre. xl. di. nō decet. ⁊ c. p̄ceptis. Unde transgrediens p̄cepta ecclesie infamis est. iij. q. iiij. siquis vero. ⁊ deponi meretur. iij. distin. §. hoc etiam si legibus. ad hec. xx. di. si decreta. lxxx. di. siqui sunt p̄sbyteri. xij. di. illud. xix. di. nulli fas. xvi. dist. quod dicitis. Item sicut p̄cepta diuina principaliter ordinant hominē ad amorem dei: ita p̄cepta ecclesie ⁊ ista tota ordinant ad amorem ꝓximi conseruandum. vterq̄ autem amor dei ⁊ ꝓximi imperatur Matth. xxij. Mar. xij. ⁊ Luce. x. Diliges dñm deum tuum et ꝓximum sicut

Sacris canonibus obedien dum.

teipsum.de peni.di.ij.charitas.ij. Preterea qđ precipit ecclesia:aut est cōtra deū:& tunc non tenemur obedire.vt.ē. ver.preterea.probatū est:aut est fm deum:& tunc deus precipit:q: de⁹ per ecclesiam nobis loquitur.fm illud Mat. x.Non em̄ vos estis qui loquimini:sed spiritus patris vestri q̄ loq̄tur in vobis.Et Hiere.j.Ego ero in ore tuo:& si separaueris pciosum a vili:q̄si os meū eris.Hier.xv.

¶ Vrsus quoddicunt

Begardi & allegāt pro se verbum Pauli.ij. ad Cor.iij.Vbi spiritus dñi:ibi libertas. Et Bala.v.ibi. Vos si spiritu dei ducimini:non estis sub lege.& xix.q.ij.due sunt.& ex de regula.licet.sed cōtra eos est.Sed ipsi cecī & carnales equiuocant libertatē Isti em̄ carnales totaliter qui sunt propie de illis hereticis:de spū libertatis de peccato sibi conscientiā non faciūt dicunt enim/modo est temp⁹ tertiū spiritussancti. Distinguunt enim totū tempus a creatione mundi vsq̄ ad consummationē seculi in tria tēpora.& dicunt q̄ primū tēpus creationis vsq̄ ad christū/fuit tempus patris. Secundū tempus ab incarnatione christi vsq̄ ad aduentū spiritus sancti/fuit tempus filij.& tempus redemptionis a missione spiritussancti/vsq̄ ad finem mundi/est tempus spiritussancti/& tempus libertatis ad faciendū quicquid homini liber.nec reputant hic aliquid malū esse. Sed iste error eorum est periculosior omniū:q: otium errorem includit.ab antiquis hereticis originē traxit:& in istis temporibus nouissimis propinquis perditionis filio antichristo multū inualuit & inualescit & inualescet. Unus em̄ ex eis dixit:nō est diu qui erat ex episcopatu tudertino:sicut fuit probatum per testes me ibi existente:q̄ nihil aliud erat in seruus:nisi non facere propriam voluntatē.& paradisus non erat aliud:nisi facere in omnibus propriā voluntatē & vti in omnibus propria libertate.De peccato ergo alicui conscientiā aliquam sibi non faciunt/maxime de peccato carnis:sicut patet.ex de hereti.ad nostruz.in.vij.errorē.& dicam.j.in.§.septimo.propter qđ omnes sunt immūdi:sicut manifestū est per eorū proprias confessiones/& fideles attestationes habitas in diebus meis/maxime in partib⁹ lombardie:& in prouincia ducatana que est prouincia bri Fralsifci.Caput autē istius secte/spiritus libertatis istis temporibus fuit Dulchinus lombardus:qui fuit cōbust⁹ cum quadā sua meretrice in lombardia prope vercellen. ciuitatem. Isti sunt quos litera sacre scripture occidit.ij. Cor.iij.male & carnaliter per eos intellecta.& spiritus cuius libertatem allegant:non viuificat:quia ad literam intelligere volunt verba scripture de libertate loquētia ad suas feditates nefarias confouendas. Contra hos igit: primo petrus apostolorum princ⁹ predixit & scripsit.j. Pe. ij.ibi/Quasi liberi:& nō quasi habentes malitie libertatē sed sicut serui dei.q.d.nulla vera libertas simpliciter sine seruitute sancta iustitie vt inferius declarabitur. Item.ij. Pe.ij.de istis predixit ibi.Hi vero velut irrationabilia pecora.& j.ibi.Superbia enim vanitatis loquentes/pellicitunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululū effugiūt qui in errore cōuersati libertatem illis promittentes quū ipsi sint serui corruptionis.A quo em̄ quis superatus est: eius & seruus effectus est.facit ad hec.ij.q.vij.secuti sunt. & de pe.di.ij.si enim.vltra quatuor colū.ꝺ.petrus. ¶ Itez vera libertas est vbi peccatum non est.vnde Jo.viij.Qui facit peccatum seruus est peccati.& j.ibi.Si ergo filius vos liberauerit:vere liberi eritis.Item paulus ad Rom. vj.Liberati autez a peccato/serui facti estis iustitie.& j.in eodem.c.Nunc vero liberati a peccato/serui autem facti deo/habetis fructum vestrū &c.De libertate a peccato loquitur apostolus.j.ad Cor.in.ix.in prin. Non sum liber.nō sum apostolus.ad Gala.v.Vos enim in libertatē vocati estis fratres:tātū ne libertatē detis in occasionem carnis sed per charitatem spiritus seruite inuicē.Hic paul⁹ istū errorem destruit:quē longe ante preuidit. Contra istum errorem lōge disputat Aug.super Jo.in homi.sup:a euāgelium.Dicebat iesus ad eos. Jo.viij. ¶ Circa istū Seruit⁹ errorem sciendum est.q̄ duplex seruitus in scriptura inuenitur. Una est seruitus legis que ex timore pene operatur. de qua Gala.iiij.in fi. Itaq̄ fratres iam nō sumus filij ancille:sed libere.Est alia seruitus peccati de qua in pre.ca. Jo.viij.dicit dominus.Qui facit peccatū.seruus est peccati.& Matth.vj.Non potestis seruire deo & mamone.Qui cumq̄ enim passioni obedit:seruus est passionis: q: cum gratia precedente potest homo passionibus dominari et subijcere obedientie rationis.vnde Beñ.iiij.Sub te erit appetitus:& tu dominaberis illius.& Actu.xx.Non facio animā meā.i.animalitatem.i.sensualitatē:de qua ex dehereticis ad nostrū.in Clemē.preciosiorem q̄ me.scilicet rationem & intellectum.q.d.possum per rationē sensualitati dominari.Vera ergo & prima libertas est fm Aug.carere criminibus.verus liber quē dei filius liberauit.ps.lxxxvij. quia inter mortuos scilicet peccato/liber christus a peccato liberos facit:quod peccatum ipse portauit super lignū crucis.j.Pe.ij.vt peccatis mortui iustitie viuamus:& liberando nos a peccato/seruos fecit iustitie & virtutis.serui eram⁹ cupiditatis:liberati serui efficimur charitatis. Nō ergo:vt dicit Aug.in dicta homili.dicat christianus liber sum.in libertatem vocatus sum.seruus eram: sed redemptus sum:& in ipsa redemptione liber factus sum.faciam quod volo.nemo me prohibeat a voluntate mea. si liber sum:sed si ista voluntate & libertate peccatum facis:seruus es peccati.noli ergo libertate vri ad peccandū libere:sed vtere ad non peccandum. Erit em̄ voluntas tua libera: si fuerit pia:eris liber:si fueris seruus.liber peccati/seruus iustitie/dicente Apostolo.ad Ro.vj.Quū serui essetis &c. vt.ē.ꝺ. Item vera.hucusq̄ Aug. In ista ergo vita vera libertas incipit:q: incipimus carere peccatis:et derestari crimen:quod mortale sonat.xxv.di.§.criminis. quia nullus liber ab omni peccato veniali:vt.ē.§.& vnus.in principio istius articuli probatum est:nisi christus solus cū matre.libertas ista ibi ꝓplera erit.ver.peccatum non erit.Et ideo dicit apostol⁹ Bala.iiij.Que autē desursum est hierusalem que est mater nostra:libera est. In hac autē vita partim sumus liberi/inquantum sumus virtuosi/in gratia.Partim serui/inquantum peccato saltē veniali/obnoxii.dei enim electi delectantur in hac vita legi dei fm interiorem hominē.i.spiritum.Ro.viij. Ista est libertas appetens deo sine offensione seruire.videntautem aliā legem in membris eorū repugnantem legi mentis eorū:& captiuos eos ducentem in lege peccati que est in membris eorum.Ro.vij.de con.di.iiij.c.ij.Si captiui:ergo serui.vbi ergo delectamur legi dei:nō sumus captiui: sed legis amici & ideo liberi:q: amici vbi autē trahimur a lege peccati:qđ est in carne:ibi serui.per peccatum ergo primus adā maledictus.Beñ.iij.Maledicta terra in opere tuo.& j.Spinas & tribulos germinabit tibi terra corporis germinat tentationes & punctiones carnales ante peccatum liberi vnde & chanaan filius Cham pro peccato patris a noe auo maledicitur:& in seruitutez redigitur.Beñ.ix.j.q.iiij.§.iste ita.ꝺ. Item Cham.Secūdus adam christus a peccato liber dignitatem nobis tribuit:& restituit libertati:vt peccatis mortui & liberi iustitie viuamus in gratia & tādem in gloria passione peccati liberi.Et ideo Jo.viij.dicit dñs Si filius liberauerit vos:vere liberi eritis. Totū hocfuit figuratum in filijs Sare libere.Ex Sara em̄ libera q̄ interpretatur dña:natus est Isaac.qui interpretatur risus. Beñ.xxj.xxij.q.iiij.recurrat.Ex hoc nascuntur filij liberi: qui ex leticia & libere ex charitate absq̄ timore bonū operantur.xxiij.q.vj.§.ex ijs.et cauent a malo amore iustitie. Ex Agar serua ancilla de egypto nascitur hismael homo ferus.manus eius cōtra omnes:& manus omniū contra eum.Beñ.xvj.Ex isto nascuntur serui peccati:qui etsi aliquando bonum agunt:agunt ex timore potius q̄ amore ex de regu.iuris.qui ex timore,& tales se vēdunt diabolo

peccato:ũ ere. xv. q. i. non est. Isti non manẽt in domo dei in eternum. Joã. viij. sed in ista vita habet munera. de dit Isaac filio legitimo hereditatẽ. Gen. xxv. q: liberi a peccato ⁊ er amo:e filiali: non timo:e seruili bonũ operantes habent hereditatẽ immarcessibilẽ conseruatam in celis custodiri per fidem. ij. Pe. i. c. heredes dei: coheredes aũt chr̃isti. Ro. viij. tales vocati filij ⁊ nõ serui qualiter heredes. ad Gala. iiij. bismahel aũr et ab eo descendentes / et ipsum imitantes / non erũt heredes cũ filijs Sare: sed eiciuntur cum ancilla. Gen. xx. matre. i. carne serua in tenebras exterio:es. Matth. viij. xxv. ⁊ xxij. libertatem seruãtes: quã chr̃istus filius dei liber dedit eis. i. peccatũ odientes et amo:e patrie ⁊ cauentes. cum chr̃isto libero regnabunt in libertate perpetua: in illa celesti hierusalẽ matre libera. Gala. iiij. libera inquã a necessitate rerum huius mundi. ab impugnatione demonum et vitio:ũ. a miseria co:porum ⁊ seruitute que co:rumpuntur quotidie. vnde p:ecatur. ps̃. cxlj. Educ de custodia animã meam. alia litera habet carcere. Job. xiij. Posuisti in neruo pedem meũ ⁊ Esa. xxij. In die illa quũ requiem dederit tibi deus a labo:e tuo / ⁊ a concussione tua / ⁊ a seruitute dura qua ante seruiuisti: sumes parabolã istam: ⁊ dices: Quomodo cessauit exactor: i. diabolus tyrannus erro:or. quieuit tributum vitio:um? Tria autẽ sunt que captiuitatem ⁊ seruitutem inducunt. scilicet voluntas / quum quis voluntarie hosti subijcitur: sicut iudei Antiocho. j. Macha. j. ⁊ hic vis de quod legitur ⁊ no. xxiij. q. ij. c. per latũ. Hostilitas: quũ quis ab hoste in iusto bello capitur. j. di. iusgentiũ. vbi de hoc. Natiuitas: quum quis in seruitute nascitur. ex de seruis non o:. c. fi. Huic triplici seruituti ⁊ captiuitati subiacet ⁊ humana natura ante ꝯ eam dei filius liberauit. Adã namq; p:opria voluntate hosti se subdidit. vt p:e. c. nõ est xv. q. i. ar. Unde Anselmus ait in lib:o cur deus homo. In paradiso sine peccato factus quasi positus est p:o deo inter deum ⁊ diabolum: vt vinceret diabolum nõ consentiẽdo suadenti peccatum ad excusationem ⁊ honorem dei ⁊ ad confusionem diaboli quũ ille infirmio:i non peccaret in terra eodem diabolo suadente qui fortio:i peccauit in celo nullo suadente. Et quũ hoc facile posset efficere: nulla vi coactus / sola suasione se vinci sponte permisit ad voluntatem diaboli cõtra voluntatem ⁊ honorem dei. Propter hoc congrue illi traditus est puniẽdus: cui spõte cõsensit vt peccaret. Filij vero sunt peccato illius addicti: qui in captiuitate nati. vnde Ephe. ij. ⁊ de cõ. di. iiij. firmissime Eramus enim natura filij ire: scilicet captiuitatis ⁊ miserie: Nam sicut si Adã vixisset in illa libertate iustitie qua erat creatus: fuisset cum tota sua p:opagine cõfirmatus ita victus seipsum ⁊ posteros cupiditati ⁊ miserie obligauit. Propter hoc seuiebat tyrannus cui nemo poterat resistere: vt seruitutis iugũ excuteret a ceruice. q: nõ est potestas super terrã / que cõparetur ei: qui factus est vt nullũ timeat. Job. xli. De his tribus modis captiuitatis humane dñs ait Esa. liij. In egyptum descendit populus meus a principio. i. in carcerem tenebrosum. i. in Adam qui spõte in meritorem captiuitatis deuenit. ecce captiuitas voluntatis. vt colonus esset ibi. qõ secutum est quoad posteros eius. ecce captiuitas natiuitatis. ⁊ Assur. i. diabolus qui interpretatur tollens robustum. scz Adam. absq; qua causa calumniatus est eũ. q: non habebat causam quare hominẽ punire deberet: quis homo merito puniretur. ecce captiuitas hostilitatis. Sed q: nõ congruebat diuine bonitati / vt dignissima creatura rationalis scilicet hõ p:opter quem omnia fecerat: totaliter deperiret: q: deceptus fuerat / incitatus: ẽ habuerat. vide qõ no. de peni. dis. j. §. ex hoc. ff. de nũcp. in glo. q: irremediabile. ⁊ de tali vili materia conditus fuerat. ideo dei filius eũ p:oposuit liberare: q: ad eiꝰ qui est imago patris. ad Colo. j. ⁊ de peni. di. j. §. quod autem. c. deus quis similis / imaginẽ creatus fuerat. de pe. distin. ij. §. romanos. c. illa anima. q: dei filius patris imago est. homo ad imaginem creatus. / se seruum fecit: quũ esset filius: vt seruum ingratum redimeret / ⁊ liberaret fo:mam serui accipiens. Phi. ij. Erat filiꝰ ⁊ factus est tamq; seruus. vnde Esa. liij. Hec dicit dñs: scilicet deus pater ad seruum domino:ũ scilicet chr̃istum: qui ante Pilatum et Cayphan tamq; seruus iudicatus est. nec solũ formã serui accepit / vt subesset: sed etiam mali serui / vt vapularet. ⁊ serui peccati / vt penã solueret quũ culpam nõ haberet vnde. ps̃. lvij. in eius persona. Que non rapui tunc exoluebam. ⁊ hoc est ergo qõ dicit apls̃ q: filius nos liberauit a seruitute diaboli ⁊ peccati. Nõ ergo redeamus in seruitutem iterum per peccatum: sed liberati a co:pore mortis huius per gratiã dei sicut dicit apostolus ad Roma. viij. seruiam⁹ chr̃isto liberato:i nostro: contra co:pus peccati pugnando: et diabolum qui tamq; faber sufflat p:unas ardentes cõtra ipsum incẽdij. vnde Esa. liij. Ego creaui fab:um sufflantem in igne p:unas. habentes aũt spiritũ dei liberi erimus. q: vbi spiritus dei. ij. Cor. iij. ibi libertas vera a peccato. Fructus aũt spiritꝰ vt dicit apls̃ ad Gala. v. duodecim sunt: charitas / gaudiũ ⁊c. aduersus hec non est lex. q: qui spiritu dei aguntur: nõ sunt sub lege. Gala. v. xix. q. ij. due. q: sup:a legẽ operantur. que sunt perfectionis euangelice. cõtra enim impios ⁊ scelestos ⁊ alios criminosos posita est lex ad eos puniẽdos. di. iiij. facre. xxij. q. v. non frustra. Quia ergo spirituales quantũ est possibile peccata cauent: non sunt sub lege puniẽte scelera: sed sub gratia eos vt virtuosos co:onãte. Adde ad istum. ff. quod scripsi. j. in. §. offendunt. ff. Ire cum p:iuilegia. cum ff. se. in ar. lxvij. Sic etiã intelligit illud apostoli. j. Timo. j. Justo non est lex posita. ⁊ Gala. v. Qui spiritu dei ducimini: non estis sub lege. i. sub timo:e legis. q: sicut dicitur Gala. iij. Lex posita est cõtra transgressionẽ p:ohibẽdam ⁊ etiam puniendã. Justus vero potius seruit amo:e iustitie ꝯ timo:e pene. ¶ Unde super pred. verbo. Justo non est lex posita. dicit Bernũ. Alia est lex. p:mulgata a spũ seruitutis in timo:e: alia a spũ libertatis data in suauitate. nec sub illa coguntur filij: nec fine ista viuere patiunt. Vis audire q: iustis nõ est lex posita? Non accepistis ait spiritũ seruituris iterum in timo:e. Ro. viij. Vis audire ꝯ sine charitatis lege non sunt: sed accepistis inquit spiritum adoptionis filio:ũ dei. xxiij. q. iiij. §. ex ijs. Apte nõ dicitur / iusti nõ habent legẽ: aut iusti sunt sine lege: ꝛ iustis non est posita lex. hoc est non tamq; inuitis posita / sed voluntarijs eo liberaliter data quo suauiter inspirata. quia ipsi habentes legem naturalem ⁊ euangelicam in cordibus eo:um scriptam. Roma. ij. p:ecepta domini et cõsilia obseruant. et de hoc tangitur in collatione. ij. Serenꝰ de p:incipatibus in lib:o collationũ. Jo. cass. Ubi ergo chr̃isti seruit⁹: ibi ꝛa liberras. vñ dicebat sancta Agatha. Suã ma ingenuitas hec est in qua chr̃isti seruitus cõp:obatur. ⁊ imperato:. Constantinus ait. Qui conatur perperare quod malum est: capt̃iuare studet vtiq; bonitatẽ. omnũ enim se verum dominum comp:obat: qui se verum seruũ ostendit. Lex autem euangelica vocatur ab apostolo lex perfecte libertatis. Jaco. j. quia nedum peccata sed etiam seminaria interimit peccato:um. et gratia euangelij non ramos tm̃ malitie amputat. sed ipas penitus radices nostre voluntatis euellit: Et hoc est quod dicit apostolus ad Ro. vj. ¶ Peccatũ enim vobis nõ dominabitur. nõ em̃ sub lege estis: ꝛ sub gra. Lex em̃ vetꝰ ad plenũ occasiones ⁊ seminaria pct̃i nõ euellebat. q: sterili maledicebat Deus. viij. Bona ppa rerinebat. Talionẽ docebat. Inimicũ odiebat. Leui. xxiij. ⁊ xxiiij. xix. q. iij. ser dñe. ⁊. q. iij. cũ in lege. ⁊. §. p. ex ijs. Lex euãgelica castitatẽ suader: ⁊ginitatẽ exaltat dicẽs Gala. iiij. Bte ſteriles q nõ lacrauerunt. Mat. xix. xxiij. q. v. tũc saluabit. ⁊. c. q si vir. alꝰ ẽ sub. c. tũc saluabit. Paupratẽ osulit Mat. v. vñ Mat. xix. Luc. xviij Mar. x. Si vis pfectꝰ esse ⁊c. xiiij. q. j. §. j. Inimicos ee diligẽdos decernit. Mat. v. ⁊ Luc. vj. ⁊ p. c. ser dñe. ⁊. c. cũ lege. ⁊. §. ex ijs. Et ratione phibet dicẽs. Qui pcusserit te i ymaxillã: ⁊ pbe ei ⁊ẽ. Lu. vj. mat. v. xxiij. q. j. §. j. xiiij. q j qdo de b ex. Poro etsi mmonitu bonũ sit ⁊ a dño istitutũ. Bern. ij. Epb. v. scam in paradiso. ex de diuo:. gaudem⁹. xxxj. dist.

Seruitutes inducentia.

in cena.raro tñ tꝛ:us immaculatus est:etsi in lege oñis fornicatio sit pꝛ:ohibita nomine mechie.Exo.xxij. Deutꝛo.v.xxiij.q.iiij.mereticꝛices.difficile tñ est vt ignis cui in matrimonio etiam studiose pabula suggeruntur:ita ꝑfectis terminis includatur:vt non etiã extra euagatus aduratꝛ quicquid attigerit.ꝛ ipa voluptas culpabilis est:ꝛ ad velocissimos adulterio:ũ ꝛ immũditiarum multarum capꝛatur,ercessus. ad hec.xxxiij.q.iij.vir cuꝫ pꝛ:opꝛia.xxxij.q.ij.commbia.ꝛ.q.iiij.dixit Sara.ꝛ.c.coꝛigo.di.vj. in palea. ꝫpẽlandũ. Secus est in discipulis euãgelij sancto inꝛ:uptionis ꝛ castitatis amoꝛe inflãmaris.Legis ergo fa ꝫ mulier occasione liciti vsus ad illicita ꝓlabuntur. vnde ad Coꝛ.vj.Omnia mihi licent:ſz ego sub nullius redigar potestate.xiiij.q.i.§.i.vbi de hoc. Barie pꝛincipes dũ licita contemnunt:illicita nõ nouerunt.vnde ꝛ Bꝛego.Sãctiuiri vt illicita non perpetrent:a licitis abstinent. Sic etiã est in retinentibus bona sua:qui etsi decimas soluãt: et elemosynas faciant: tñ in retentione bonoꝛum ꝛ defiderio hꝫdi ꝛ tarde ꝛ negligenter ꝛ diminute dãdo phi largyꝛie laqueos nõ euadunt.ar.ad hec de peni.di.v.qualitas.ꝛ.c.ſe.ꝛ.c.negotium.vnde Matth.xix.Mar.x.Luc. xviij.Difficile diues intrabit in regnum celoꝛum.vbi hꝫ lari⁹.Periculosa em̃ cura est velle diuescere:ꝛ graue onus innocentia subit incrementis opum occupata. Rem em̃ seculi famulatus dei non sine seculi vitijs assequẽ. Hinc difficile est diuitem regnum celoꝛ adire. Sed euangelij filius q: amoꝛe dei omnia dediꝛ:auaritiam abiecit certus existens se multo magis a deo/q̃ volucrẽ celi esse pascendum.Matth.vi.Pari modo non põt seruus legis odiũ ꝛ furoꝛem repellere quum talione vtꝛitur. ſz gratie filius in pace ꝛ charitate quiescit liber ab omni furoꝛe ꝛ indignatiõe parat⁹ repcuti.xxiij.q.i. paratus. ꝛ semp diligẽs inimicos.Qui ergo nec sub gratia est:q: nequaq̃ ad dominice doctrine culmen ascendit:nec sub lege:q: etiã ipa parvula legis mãdata non suscipit:maxime a peccato nõ cauendo/qõ etiã lex ꝓhibet:hic duplici peccatoꝛ oppꝛessus imperio/ad hoc solũmõ gratiã christi percepisse se credit:vt p vocatiã libertatem ab eo alienus existat.in illud incidit qõ Petrus ne incurramus enuntiat. Quasi liberi ꝛc.vt supꝛa dictũ est.xl.contra hos. ¶ Hec vero sancta libertas q nusq̃ sit:nisi ibi tñ vbi dominus cõmoꝛat: Paulus docet.Dominus inquiens.ij.Coꝛ.iij.spiritus est vbi autem spiritus domini:ibi libertas.vt superius declaraui.de hoc etiam latius tangitur in collatione Theone de remissione quinquagesime.in.ij. parte eius in libꝛo colla.Jo.cassi.Begardi ergo isti cõtra quos superius disputauꝛ:redeant ad spiritum dñi ꝛ non carnis:si veram habere desiderant libertatem.sed spiritu fornicatiõis decepti sunt ipsi ꝛ eoꝛ consimiles:sicut expꝛ:esse dicitur Osee.vj. Spiritus fornicationis in medio eoꝛum:ꝛ dñm non cognouerunt.quia sicut experti sumus/his tempoꝛibus/finis talis spiritꝰ liberratis qui hodie currit:caro est:ꝛ nõ spiritus.Tempoꝛe meo in ꝓuincia beati Francisci multi seculares ꝛ fratres minoꝛes pꝛo isto carnali spiritu libertatis p inquisitoꝛes hereticꝛ pꝛauitatis incarcerati fuerũt.inter quos fuit quidam frater noster:qui ꝓpter perfectionẽ quã ostẽtabat,Apl's dicebat:q ibi caput fuit istius erꝛoꝛis. qui quum essem nouitius: ꝛ cõsulerem eum/credens eum virum perfectum/super quadam mea tribulatione subsidens dixit mihi q ipse tribulari non poterat. qõ verbũ non intelligens/ipsum mirabilẽ hominẽ reputaui.ſz quũ capt⁹ esset pꝛo isto spũ libertatis intelleri verbũ suũ occultũ:q ideo non poterat tribulari/q: faciebat q̃cquid sibi caro ꝛ sensualitas suggerebat seruus carnis libera iustitia. Iste in carcere fratrum moꝛtuus fuit Florentie.si vere penitens nescio.tales valde spuales videbãtur in lucis angelum trãsfoꝛmati.ij.Coꝛ.xi.xxvj.q.v. epi. ꝛ.c nec mirus.vltra.ij.colũ.xl.poꝛro.xxix.q.i.§.i.et de reg. licet.§. si vero cognoscuntur per opa carnis. Bala.v. Unde secure assero/q si etiam interrogarẽtur in eoꝛum conscientijs etiam cauteriatis.lxxiij.di.in nomine.q̃si talia ꝑpetrant:an eoꝛũ cõscientie sint libere pacifice ꝛ secure:si verũ dicerent/respõderent:q̃ nõ.quia oñe peccatum secum toꝛmẽtũ ꝛ penalitatem ꝛ pauoꝛem trahit ꝛ nõ libertatem. Funiculis namq̃ peccatoꝛum suoꝛum vnusquisq̃ cõstringit.vt dicit Salo. Pꝛouer.v.ꝛ Esa.l.Ecce vos omnes accendẽtes ignem accincti flãmis ambulate in igne luminis vestri:ꝛ in flãmis quas succendistis. Ipse em̃ nobis toꝛmento sunt quibus vtimur voluptates.ꝛ oblectamenta huius carnis atq; delicie carnificũ vice in suum reꝛ:quentur author:ẽ.vt dicit Abꝛaã in vltima colla.li.colla.Jo.cassi.ꝛ Seneca Maximum supplicium scelerũ est quẽ statim puniunt dũ facta sunt:immo dũ fiũt.ꝛ Poeta. Ex tẽplo qdcumq; mali cõmittitur: ipsi
Displicet author.pꝛima hec est vltio:q se
Judice nemo nocens absoluitur. Tã punctio cõscientie semp cõtradicit pctõ etiã in diabolo: ꝛ punit hominẽ. nã sensualitas impellit hominem ad pcm̃/ꝓponẽdo carnalem delectationẽ seu tẽpoꝛalem vtilitatem:sed ratio retrahit a peccato/ꝓponendo diuinã offensionem ꝛ eternã damnationem.Sapientie.xvij. Quũ sit timida conscientia:dat testimoniũ cõdẽnationis.semp em̃ pꝛesumit seua turbata cõscientia.i.anticipat futura supplicia. Pꝛouer. x. Pauoꝛ his qui operantur malum. ¶

Quartus erꝛoꝛ isto-
rũ Begardoꝛum est q̃ homo potest finaliter beatitudinẽ sm̃ omnẽ gradũ perfectionis in pꝛesenti vita consequi:sicut eã in vita obtinebit beata.Erꝛoꝛ iste nullum coloꝛem habẽs a scꝛiptu ra diuina destruitur expꝛ:esse a dño.quuꝫ dicit Matth.xi. Amen dico vobis.nõ surrexit inter natus mulierũ maioꝛ Joanne baptista.qui aũt minoꝛ est in regno celoꝛum:maioꝛ est illo.vbi Augu.Regnum celoꝛuꝫ appellauit hic qõ nondũ accepimus.de quo in fine dicturꝰ est Matth.xxv. Uenite benedicti patris mei:percipite regnuꝫ q: ibi sunt ãgeli quoꝝ minoꝛ: maioꝛ est q̃liber iusto poꝛtãte coꝛpus: qõ coꝛrũpit ꝛ aggrauat aiam:ꝛ deꝓmit terrena inhabitatio sensum multa cogitãtẽ.Sapiẽtie.ix. Itẽ ibi hieronymus. Nos aũt simpliciter intelligam⁹ q̃ ois sctus q̃ iã est cũ dño:maioꝛ: sit illo q̃ adhuc cõsistit in ꝓlio.aliud est em̃ coꝛonã victoꝛie possidere:aliud adhuc in acie dimicare. Nõ põt q̃ clariꝰ q̃ ꝓ hec ꝛba terꝛ⁹ ꝛ Aug.ꝛ Hierony.colli iste erꝛoꝛ.q: quũ Joãnes pfectissimꝰ esset:etiam ab vꝛero spũ sctõ repleꝛ⁹.Luc.i.nõ tñ btitudinẽ minimi beati in patria potuit attigere. ¶ Tota aũt pfectio hoꝝ i hac vita in charitate ẽ.q̃ est vinculũ pfectionis.sm̃ Apl'm Coloss. iij.vt tãto quis dicatur maioꝛ: quantoplus deum ꝛ pꝛoximũ diligit.vnde Berñ. Quantitas anime examoꝛe existit manda est. vt qui magnam habet charitatem/magnus est.qui modicam/paruus. qui non charitatem/nihil.sm̃ Apl'm.i.ad Coꝛ.xiij. Charitatẽ aũt nõ habuero: nihil suꝛ sed sic supius ꝓbaui in pꝛimo erꝛoꝛe isto:ũ in.§.ꝛ vnus. in isto ar.sm̃ Hieronymuꝫ. In ista vita perfectissima charitas nõ põt haberi sicut in patria.de pe.di.ij.§. hinc etiã c. item Hieronymus. Charitas in quibusdã.ergo manifeste falsum dicunt.q: ignis in sion.i.in eccl'ia militãti: in q̃ christũ speculamur p cõtẽplationẽ in q̃ modicus respectiue est ignis charitatis.ꝛ anim⁹.i.magn⁹ ignis charitatis in Hier'lm.i.in patria brã ꝛ pacifica.sic em̃ interꝓtat Hier'm.Esa.xxxi. Pꝛeterea sm̃ Apl'ꝫ.ad Coꝛ.xiij. Uidemꝰ nũc p speculũ ꝛ in enigmate.i.in obscuritate. enigma est vestigiũ trinitatis i creaturis.Ro.i. Inuisibilia em̃ ipsi⁹ a creatura mũdi p ea q̃ facta sunt intellecta conspiciunt. alia glos.i.in hac vita:tunc ſz in patria facie ad faciẽ. sed sm̃ Bꝛeg.etiã ipsa dei cognitio amoꝛ: est.qui aũt clariꝰ videꝛ:purius diligit quem purius cognoscit. ¶ Sed Merces autẽ sm̃ Augu.tota visio est Jo.xvij. Hec est autẽ vita eterna:vt cognoscant te verum deũ: ꝛ quẽ misisti iesum chꝛistum, Nunq̃ ergo tali beatitudine põt perfrui ꝛ tãta

An possit quis hac in vita beatꝰ effici.

qui in enigmate deum videt: sicut qui facie ad faciem. vnde dñs ad Moysen. Exo. xxxiij. Posterior a mea videbis. scz in hac vita. i. in enigmate me cognosces. q: qui retro stat: nō plene hom inē cognoscit. sz faciem meā non videbis: per quā cognoscitur quisq; clare. q: nō clare me cōtemplaberis sicut in patria. sicut dixit ei. xxxiij. c. Exo. Ego ostendam tibi omne bonū. i. me in quo est omne bonū tibi oñdam. Nō em̄ videbit me homo & viuet. homo / in hac carne mortali: vt clare me videat: carnis pariete ppediente. Videamus igitur eum hic p cancellos vt dicit in Canti. ij. i. per obscurā contemplationē. sz qui dilexerit christū diliget a patre & filio: & manifestabit seipsum sibi: vt ipse dicit in Joā. Jo. xiiij. & de con. di. ij. species. i. clare eum in patria videbit. de qua manifesta visione Jo. iij. Similes ei erimus: q: videbimus eū sicut est. Hanc visionē optabat Moyses. p. c. Exo. xxxiij. Si inueni grām in cōspectu tuo: oñde mihi faciem tuam. Cui dixit dñs qō prędictum est. Non videbit me homo & viuet. Unde tenent doctores q Paulus raptus vsq; ad tertium celū empy: reū. ij. Cor. xij. nō ita clare vidit deū sicut angeli: ppter impedimētū carnis corruptibilis. Tenet tm̄ Augu. xij. sup Gen. ad litteram. & in lib. 12 de vidēdo deū ad Paulinā dicens q Moyses ex dei priuilegio speciali adhuc mortalem vitaz agēs deum p essentiam vidit. tamq̄ futurus iudex: ū doctor. vñ Numeri. xij. Non per enigmata / sz facie ad faciem allocutus est deū. Exo. xxxiij. vbi q. i. moyses. vbi de hoc. & Paulus idem priuilegium habuit: tamq̄ futurus doctor gentium. vnde dic. ij. ad Cor. xij. se raptum vsq; ad tertium celum. Tertium celum vocat empy: reū: vbi angeli & anime sancte fruuntur dei visione manifesta. ibi intellectuali visione vident deum facie ad faciem: eo modo quo videtur ab angelis q̄ sunt de superiori tertia Hierarchia sm̄ Dionysium: in qua sunt Cherubin & Seraphin & thronus: q̄ p̄ prime & immediate deo fruuntur: ad quor similitudinem vidit deum Aplus. & istam tertiam Hierarchiam vocat et tertium celum. Ad hanc visionis manifestationē nō ascēsorius gradibus / sz inopinatis excessib⁹ aduolauit Aplus. non em̄ ascendisse sz raptū fuisse se perhibet. sic & Adam raptus legit de pe. di. ij. §. Romanos. ℞. Adā. & Gen. ij. Jm̄misit dñs Apore in Adam. i. contēplationē. sm̄ Bern. vt in sensibus obdormiret: & anima in visione dicta vigilaret. qō apparet: q: rediens pphetans dixit. Hoc nunc os &c. ex de biga. debitū. de visione dei vide qō no. xiij. q. ij. q̄ diuina glos. ij. Item Bern. contra istos. Nō enim nos ad hoc de paradiso voluptatis animi aduersio diuina eiecit vt hic alterū paradisum humana adinuentio ppararet. Si enim ad tantā beatitudinem quis in hac vita posset peruenire / quāta est in patria: frustra desideraret quis aliū paradisum: & p nihilo esset ei. qō vere hereticum est sentire. & frustra cōcupisceret Aplus dissolui: & esse cū christo q̄ cū christo erat p grāz. ad Phi. i. c. & ex de renū. nisi cū pde §. porro. Frustra etiam idem lamentaret & diceret vt superius est. pbatum / infelix ego homo &c. Ro. vij. videns se ppter carnis impedimentum & mentis varios motus extra suum consensum nō posse sicut optabat dñm̄ contemplari. Frustra etiam diceret Dauid. ps. xlj. & desideraret. Quando veniam & apparebo ante faciem dei? Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie vbi est deus tuus. ps. xlj. Et iterum. Queadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Et iterū. ps. lxxxiij. Quia melior est dies vna in atriis tuis super milia. scz in hac vita. Et Paulus. Potens est depositum meum seruare in illum diem. ij. ad Timo. iiij. & j. c. Frustra etiam ista eccl'ia militans cōgauderet letitie & pacis & libertati eccl'ie triumphantis / dicens Lerare Hierusalem &c. Esa. vltimo. si tantam letitiā ipsa posset conseq̄ in hac vita. vnde Bern. Quouscq; adoramus & non gustamus, p̄spicientes patriam: & non appehendentes. suspirantes & delōge salutātes: O vera exulum pria: exilij finis. video te: sz nō fino: intrare / carne retentus / nec adhuc dignor. Hec desiderabilis pria celestis / nō terrestris / nec manufacta / figurata est. iij. Re. x. vbi dicitur q̄ Regina austri scz habitatrix & dña calide regionis. i. amoris inflammata venit audire sapientiam Salomonis. Hec est quelibet anima fidelis desiderio videndi verū Salomonē christum qui est plus q̄ Salomō. Matth. xij. succensa: que videns omnem sapientiā Salomōis scz magnitudinem / pulchritudinem / & dispositionē creaturarum / & domum quā edificauerat / scz patriam celestē de qua Baruch. iij. O israel: q̄ magna est domus dei &c. & cibos mense eius: q̄ sunt visio / delectatio / & fruitio / quibus pascit bonos in regno: & habitacula suor. i. diuersitates celestium mansionū: de quib⁹ Jo. xiiij. In domo patris mei mā̄siones multe sunt. de pe. di. iij. in domo. & vestes eorū / scz dotes corporis / agilitatē / subtilitatem / claritatem / impassibilitatem / que sunt proprietates solis: ad cuius cōparationē fulgebunt iusti. Matth. xiij. &c. Esa. xxx. Erit claritas solis septempliciter sicut lux septē dierū. nō habuit vltra spiritum. vnde Bern. Quātus puratis tunc splendor: erit animarum: qn̄ splendor solis habebunt corpora. Matth. xiij. Fulgebunt iusti &c. Nō inquam habuit vltra spiritum: scz prie nimia admiratiōe ad spūs sui defectum deuenerat. q: sicut ait Greg. Nisi quis a semet ipso defecerit: ad deum qui supra ipsum est / nō appropinquat. Preterea sicut dicūt doctores / duplex est beatitudo vna p gratiā / altera p gloriam. vna in via: alia in patria. De beatitudine patrie dic ps. xxxiij. Beati qui habitāt in domo tua in secula seculor laudabunt te. Et hec beatitudo cōsistit in duplici stola: scz anime & corporis. Apoca. vj. Date sunt illis singule stole albe: scz glorificatio aie q̄ est in visione dei in celo: & dictum est eis vt requiescerent tempus adhuc modicū. q: tunc alia stola dabitur eis scz glorificatio corpis. qō est contra quosdā grecorum qui dicūt animas sanctor non esse adhuc in celo: nec dānatorum in inferno. ar. xiij. q. ij. tempus. in prin. sz ibi soluitur in prima & ij. glos. & hoc asserere hereticum est. sm̄ Tho. & alios doctores. vnde Paulus ad Phi. i. Cupio dissolui: & esse cum christo. ex de renū. nisi. §. porro. & Greg. iiij. dialogorum post. c. in princia. ℞. nosse velim. hoc clare determinat. dicens. Qui christum in celo esse nō dubitat: nec Pauli animam in celo esse negat. ibi vide. Nō ergo tanta potest esse beatitudo simpla in anima: quanta est dupla in anima et in corpore. ¶ Sed certum est contra istos q̄ in hac vita corpora etiam pfectorum hominum non hnt dotes suas. ergo non p̄nt tm̄ esse beati in anima: esto p̄a impossibili qtātū essent beati perfecti in hac vita / quātū in illa: quantum sunt beati in anima & in corpore. Preterea scz Augu. laus diuina incipit in hac vita. sed pficietur in eterna gloria. Quum ergo in patria hoc sit totum negotium sanctor: scilz laudare deum. vt dic glos. super illum. ℞. ps. lxxxiij. Beati qui habitant &c. ergo vbi nō est tanta laus: non est tanta beatitudo. quia qui plus laudabit: plus honorabitur. iuxt illud Sacrificiū laudis honorificabit me. De beatitudine autem vie dicitur ps. lxxxiij. Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit. Iste ascensiones sunt octo beatitudines huius vie: de quibus Matth. v. Beati pauperes spiritu &c. Et istis octo gradibus ascendebatur in templum. Eze. vltimo. Jsta autem beatitudo vie & gratie est via ad beatitudinem patrie & glorie. sicut dicit ps. lxxxiij. Ibunt de virtute in virtutem vsq; quo videatur deus deorum in sion. i. in ecclesia triumphanti & deum speculanti. & verax surgit a visione dei. illa a visione per speciem: ista a visione per fidem sicut dicitur Luc. x. Beati oculi qui vident que vos videtis. De visione vtraq; satis supra prime. Est ergo iste error cōiunctus cū primo errore istorum Begardorū contra quē, S. latius disputaui. & q̄d cōtra illū errorē dictū est ibi: pōt etiam dici cōtra istum. q: cōneri sunt. Isti ergo miserabiles nec in vita sua habēt beatitudinez gre nec in illa beatitudinē glorie / nisi reuocent hos errores &c.

Quintus error istorū Begardorū est q̄ quelibet intellectualis natura seipsa naturaliter est beata. q̄ anima non indiget lumine glorie ipsam eleuante ad deum videndū: ꝛ eo beate fruendū. Error aūt iste cōnexus est illi alteri errori Pelagianorum de quo. xviij. q. iij. quidam. ℟. pelagiani. dicentium sufficere voluntatem hominis sine aliqua gratia ad adimplenda iussa diuina. cōtra illud Jo. xv. Sine me nihil potestis facere. et illud Jaco. j. Omne datum optimū ꝛc. j. q. ij. q̄ pio. ꝛ. j. ad Cor. iij. Beatia dei sum id qđ sum. ꝛ illud. ij. ad Cor. iij. Nō q̄ sufficientes sum⁹ ex nobis ꝛc. ꝛ illud ad Ro. ix. Nō est cur rētis neq; volētis. de pe. di. ij. si eīm. ꝛ illud Esa. xxvj. Dia opera nostra operatus es in nobis domine. Si autem isti Begardi intelligunt de natura intellectuali angelica: q̄ seipsa naturaliter est beata: falsum est. q: nullus naturali ter est bonus essentialiter ꝛ beatus nisi solus deus: qui essentialiter ꝛ originaliter ꝛ perfecte ꝛ effectiue ꝛ naturaliter est beatus. Jo. x. Ego sum pastor bonus. ꝛ ℟. attb. xix. illō Mat. x. Luc. xviij. Quid me interrogas de bono? vnus est bonus deus. vbi Origi. Mīn eīm declinam⁹ a malo ꝛ facimus bonū: quātum ad cōparationem ceterorum hominum dicitur bonum qđ facimus. quātum autem ad veritatem fm q̄ hic dicitur vnus est bonus: bonū nostrū non est bonum. Beatus aūt quisq; esse nō potest nisi sit bonus. vnde Boetius. Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. ¶ y Est autem deus solus essentialiter bonus: q: bonitas sua est sua essentia. Origi naliter: q: bonitatē suā nō habet ab alio: sz a seipso. q: ipse non est ab alio sz a se. vñ ps. cj. Tu aūt idē ipse es. Perfecte: q: nil mali vel defectus aut diminutionis consistit in illo. Effectiue: q: omne bonum deriuatur ab eo: quum sit ipse fons indeficiēs omnis boni. de pe. di. j. §. hoc idē. versi. Jtē ioānes. omnis qui nō diligit ꝛc. ex de regu. licet. in fi. Jaco. j. omne datū ꝛc. Naturaliter: q: natura ei⁹ summe ꝛ plus q̄ potest intelligi/ bona incōmutabiliter ꝛ incorrupta. Nulla aūt creatura potest habere nec habz quinq; predictas bonitatis cōditiones: etiam angelica creatura nedum humana: nō est essentialiter bona sicut natura diuina: licet inquantum sit creatura dei sicut ꝛ cetere/ sit bona: q: creata a bono fm illud Ben. j. Vidit cuncta que fecerat: ꝛ erant valde bona. xxiij. q. iij. quidam. ℟. flo: iani. Est ergo bona creatura suo modo: sz non perfecto modo q: si essentialiter esset bona vt dei natura: nunq̄ illud suū bonum esse posset pdere: nec peccare sicut angeli reprobi ceciderunt. de pe. di. ij. pcipuū. ꝛ. c. si eīm. xxj. q. ij. visis. Esa. xiij. Jtem nec bona est natura quelibet creatura nec originaliter: q: non a se sed a deo creatore. vñ. ps. lxxix. Qui ipse fecit nos. Jtē nec effectiue. q: omnis creatura defectuosa est: et se in nihilum tēdēs: q: de nihilo creata. Luc. j. Si ergo vos quum sitis mali ꝛc. Jtē nec effectiue. q: creatura de seipsa dat aliq̄d boni: nec facit: sz deꝰ ipsa operans: ꝛ ipsa cooperans. Jtē nec naturaliter: q: tūc peccare nō posset. sed peccauit primus angelus ꝛ sui sequaces. Esa. xiiij. Eze. xxviij. de peni. di. ij. §. de his ita scribit. ꝛ. c. principium. et de sum. tri. c. j. §. diabolus. xviij. di. q̄ eps. xxj. q. ij. visis. xxviij q. ij. §. et his oibus. ℟. sic ꝛ diabolus. Si aūt isti Begardi intelligūt de natura intellectuali hominis: sz aia: qseipsa naturaliter est beata: multo āplius falsum est. q: si creatus beatus fuisset Adam a deo ꝛ naturaliter: esset beatus sicut deus: vt supra dixi: ꝛ nunq̄ peccare posset: nec mori. q: beatitudo pfecta nō est subiecta morti nec pctō. ꝛ ideo p̄prie solus deꝰ vocat beat⁹. j. ad Timo. j. ꝛ ideo illi qui querunt beatitudinē in rebus creatis: decepti sunt. q: qđ a se beatū nō est beatitudinem dare non pōt. ar. j. q. vij. daiberti. Et ideo abusiue dicūtur beati/ hūntes multa pūptuaria in hoc mūdo ꝛ boues crassas. ps. cxliij. beatū direrunt ppl'm ꝛc. ꝛ q̄rentes beatitudinē in delicijs/ sicut epicurei: vel in honoribus/ sicut supbi. Adā aūt creatus fuit potēs mori ꝛ non mori: ꝛ potens peccare ꝛ nō peccare. q: arbitrū liberi creatus fuit. de con. di. j. iij. placuit omnibus. Jtē si naturaliter Adā fuisset beatus: quomodo illū a quo habebat beatitudinez offendere potuisset sicut offenditꝰ de pe. di. ij. §. Romanos. Fuit ergo Adā creatus bonus suo modo sicut angelus: sz nō cōfirmatus in bono virtutis: nec inseparabiliter habens bonum. essentialia enim ꝛ naturalia inseparabilia sunt: accidentalia vero secus. di. v. §. his ita. ¶ Z Ceterū qđ dicunt secundario in isto errore q̄ anima nō indiget lumine glorie ipsam eleuāte ad deū videndū: ꝛ eo beate fruendū: falsum est: ꝛ contra illud exprēsse. ps. xxxv. Et in lumine tuo sz filij. ergo nō nostro. vi debimus lumen sz prīs. Preterea esto q̄ anima habeat lumen gratie: non tm̄ habet lumen glorie. q: tunc lumine glorie non egeret. sz lumen glorie christus est: non anima cuiusq̄ sancti. Apo. xxj. Et ciuitas nō eget sole neq; luna vt luceant in ea: nam claritas dei illuminat eam: ꝛ lucerna eius est agnus: ꝛ ambulabunt gentes p lumē ei⁹. ergo non per lumen proprium. vnde ꝛ dicit dñs Jo. viij. Ego sum lux mūdi. subaudi inuisibilis. habitat eīm lucem inaccessibilem. j. ad Timo. vltimo. Sz isti miseri ꝛ ceci Begardi dicunt. Quomodo eīm fieri pōt q̄ videaꝫ deus in sua luce inaccessibili per creaturā sine deo luce: quum inter deum q̄ est lux increata/ ꝛ suaz lucē non sit differentia: q: illa lux qua deus videtur/ deus est. non eīm potest videri quin videatur sua lux in qua videtur: ꝛ ipse christus illa lux de qua Jo. j. Erat lux vera que illuminat omnē hominē venientem in hunc mūdum. xxj. di. cleros. ad fi. Non erat ille lux. ergo nec aliquis homo. vnde dicit Apls Ephe. v. Erratis aliq̄n tenebre: nunc autem lux in dño. ergo nōn se Sz ꝛ angelus qui est nobilior creatura homine: qui scōm Dionysium est manifestatio occulti luminis: speculum purū clarissimum: nō in suo lumine videt deum: sz videndo faciem eius in lumine eius qui est filius videt patrē. Mat. xviij. Angeli eoꝝ semp̄ vident faciem patris mei. qui est ipse qui est splendor ꝛ imago ꝛ figura patris. ad Hebr. j. de pe. di. j. de⁹ quis similis. Jn lumine isto filij ambulabūt sancti in patria. vñ ps. lxxxviij. Dñe in lumine vultus tui qui est filius ambulabūt. ꝛ ista erit dei fruitio. Quis enim deo fruitur plene, nisi qui ipsum videt: Quis autez eum vt dixi/ nisi in suo lumine videt: q: extra deū qui lux infinita est/ nemo deum videt: nec aliquam creaturā. vnde in visione ecstatica beatus Hūdictus videndo deum quasi pūctaliter mundum recollectum vidit. vt narrat Gre. ego. in ij. libro dialogoꝝ. qui ꝛ ait. Qui intus claritatē dei videt: nullo modo credendum est q̄ foris aliquid qđ ignoret. no. xiij. q. ij. qui diuina. Jste etiam error cōuincitur cum precedenti. ꝛ que ibi dicti contra illum: contra istum possunt hic dici. maxime illud q̄ in hac vita non potest ita clara contemplatio haberi de deo: sicut in patria: nisi ex priuilegio speciali. vt in Moyse ꝛ Paulo. sicut ibi plenius est probatum. Vnde ꝛ in hac vita ꝛ in illa omnis anima indiget lumine diuino ipsam eleuāte ad deū videndū: quū de se sit omnis creatura tenebrosa: ꝛ obfuscata p peccatū originale ꝛ alia que committit. que peccata Apls appellat tenebras Ro. xiij. Unde ꝛ ignorantia ꝛ obliuio pena est peccati originalis. xv. q. j. §. vt ira q̄. vnde Gre. in principio. iiij. libri dialogoꝝ ait. Postq̄a paradisi gaudijs expulsus humani generis parēs/ in huius exilij atq; cecitatis quā patimur erumnam venit peccādo: extra semetipsum fusus iam illa celestis patrie gaudia que prius cōsplabat/ videre nō potuit. In paradiso quippe homo assueuerat verbis dei pfrui: brōrū āgelorū spiritūs/ cōditis mundi tria/ ꝛ celsitudine visiōis interesse: sz postq̄ huc cecidit: ab illo quo implebat mētis lumine recessit. ꝛ Tobie. v. Nō mihi gaudiū qui in tenebris sedeo: ꝛ lumē celi nō video. Et beatus Gre. go. de illo/ ceco mendico qui stabat secus viam. Luc. xviij. loquens ad genus hūanū reducit.

¶ A a Adam em̄ anteq̄ peccaret triplici radio lucis il lustrabatur. habuit enim cognitionē omnium creaturarū q̄f. acte sunt per ch̄m. vnde ⁊ singulis nomina imposuit Ben̄. ij. ad fi. Habuit etiā cognitionē creatoris: nō tamē plenam: inter enigmatica ⁊ cōprehensuam: q: nō ita contemplabatur clare sicut in patria videtur ab angelo: nec ita obscure sicut in hac vidēt a nobis. Item accepit cognitionē sui: ⁊ quid sibi cauendum ⁊ agendum foret. Primā scientiā de creaturis non amisit: sc̄z scām ⁊ tertiam/p peccatum. vnde ⁊ nos de eo ꝓpagati ceci naturaliter nascimur. peccante homine primo ⁊ per peccatū occecato ingenuit vitium ꝓ natura. vnde Apoca. iij. Dicis q: diues sum: ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis q: tu es miser ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus. Et hoc etiam destruit hunc errorem. Ad istum etiā errorem extirpandum addendum est qđ legitur ⁊ no. de con. di. iij. gratia. ⁊ tribus. c. vltimis. ¶ B b

Sextus error istorū

Begardorū est q̄ se exercere in actibus virtutum/est hominis imperfecti/ ⁊ perfecta anima licentiat a se virtutes. Istum errorē qui etiam surgit de spū libertatis: reprobat ⁊ cōfundit tota vita ch̄isti ⁊ sanctorū omnium ꝓfectorū. qui se in actibus virtuosis cōtinue exercitarunt: sicut ieiunando/genuflectendo/etiā vocaliter orando/pauperratem coꝑalem seruando/ꝑdicando/operibus misericordie ⁊ discipline intendendo: sicut apparet in sylua euāgelica/ ⁊ actibus Apkor̄ vitis patrum/ ⁊ legendis/ ⁊ hist̄ris ecc̄lasticis ⁊ tripertita. Jtez iste error: rollitur Matth. iij. sup: a illud. Venite post me: faciā vos fieri piscatores hominum. dic̄t glos. Omnia que de vsu veniunt: non fatigant. virtus exercitio perseuerat. Item quomodo vir perfect⁹ charitatem habet: nisi ꝓ tempore opus exerceat charitatis quum dicatur. j. Jo. iij. Qui habuerit substantiam huius mundi: ⁊ viderit fratrem suum necessitatē habere. ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas dei manet in eo: vnde ⁊ Greg. Sic mens per compassionez doleat: vt etiā larga manus affectum doloris ostendat. ¶ C c Item Gre. in homil. penteco. Si amor est magna operatur. Si autem operari negligit: amor nō est. mathematica em̄ est virtus: nisi sit ꝓtracticata. Impossibile em̄ est virtutem veram non exerceri ꝓ tempore in operibus virtuosis. vnde Greg. de charitate. Plerūq̄ charitas quibusdam occupationibus ꝓpedita mouetur in corde: ⁊ tn̄ non monstratur in corpore: sicut sol nube tectus ardet in celo: ⁊ nō videtur in terra. vnde propter hoc quosdam excusat Apostolus Phi. iiij. Occupati eratis. Et in vitis patrum. Cuidam anachorite aduenienti ad cellam alterius indignato q: ei nō occurrerat ille de cella q̄ tunc peccata sua plangebat ipse respōdit. Non vacat plangenti charitas. Item Apls. j. ad Timoth. iij. horatur Timoth. virum perfectū ad exercitium virtutis/dicens. Exerce teipsum ad pietatem ⁊c. xlij. di. §. j. ⁊ j. in. c. vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Nūquid paulus perfectus erat qui dicebat ad Phili. iiij. Quecūq̄ sunt vera: quecūq̄ pudica: quecūq̄ iusta: quecūq̄ amabilia: quecūq̄ bone fame. siq̄ virtus siqua salus disciplineꝫ hec cogitate que accepistis ⁊ audistis ⁊ vidistis in me ⁊c. quis enim scit se esse perfectum vt licentiare possit virtutum actus? certe nullus. j. Cor. iij. de pe. di. j. si em̄ inquit. Ꝛ. nos aūt iusti. ⁊ di. iij. adhuc instant. ad fi. ⁊ de pur. ca. c. fi. Item quomō licentiari potest virtus: q: necesse est si vir⁹ est: q̄ sit in habitu aut in actu. nec quū est in actu habitus eius ꝑdit. vnde Augu. de bono coniugali: Virtutes animi aliqñ in opere manifestantur: aliqñ in habitu latent. si aūt nō est i habitu: nec i actu: virtus non est. nam virtus est habitus mentis bene cōstituta: quū virt⁹ sit in animo. xxij. v. de pudicitia. ⁊ ibi no. de pe. di. iij. ille rex. vbi aūt ꝛ. nō ē: mēs bñ ꝯstituta nō ē: imo male: q: iter bonū ⁊ malū nō ē dare mediū. xxxñ. q. j. cū rem̄ nuntiat. vbi de hoc. de pe. di. j. §. cū em̄. Ꝛ. nulla em̄ vt ait. ⁊ c. omnis qui non diligit. Item Augu. tolle charitatem et odium tenet. de pe. di. ij. c. Romanos. Ꝛ. tolle. nec in anima est dare vacuum: q: si esset illud vacuum malum esset. vnde diabolus ad domum vacantem virtute ⁊ bono tam̄ ad domum suam redit quam q̄ scopata ⁊ mundata erroꝛius videatur. ¶ D d Mat. xij. ⁊ Luce. xi. ⁊ xxvj. Job. Qui extendit aquilonem. i. diabolum frigidum carentez igne spīritussancti superuacuum. i. coꝛotiosum tam̄ sup lectuꝫ. vnde Bern̄. aut descēdas necesse est: aut accedas. si attendas stare in pendulo huius vite/ruas necesse est. Item paul⁹ qui perfectū se vocat ad Philip. iij. ibi. Quicumq̄ ergo perfecti sumus. ipse se imperfectū dicit in. e. c. dicens. Non q̄ iam accepimus: aut iam perfecti sum⁹. cognoscere em̄ se imperfectum ⁊ posse amplius credere est esse perfectum. vnde in. e. c. dicit. Sequor aūt si quo modo cōprehendam in quo ⁊ comprehensus sum a ch̄isto ihesu. frarres ego nō arbitror me cōprehendisse. Ecce quomodo paulus perfectissim⁹ crescebat in virtutibus ⁊ ꝓficiebat. qui textus destruit exprime esse hunc errorem. Nam ille fm ps. lxxviij. dicitur beatus: qui ascensiones in corde suo disposuit. crescendo de virtute in virtutem. de pe. di. ij. dum sanctam. Item quomodo potest fieri q̄ virtus possit licentiari q̄n definat esse virtus: q: aut virtus exercebitur interius per desideria illius virtutis ⁊ cogitationes et meditationes sanctas: aut exteri⁹ per opera bona. si neutro istoꝛum modoꝛ: virtutis nomen amittit: ⁊ sine virtute nuda remanet anima. virtutes em̄ sunt velamina anime. de pe. di. ij. sapiens nunq̄ inanis est. sub. §. Romanos ⁊c. se. sed nec Adam. ⁊c. vt cognouerunt. ⁊c. illa anima. ⁊c. similem. quomodo ergo imago dei ⁊ similitudo est in anima licentiante virtutes. non dei imago: sz diaboli est virtute vacua: ⁊ vitio succedente. Hinc est etiam fm Jo. cassia. in collatione prima Moysi/in li. colla. q̄ qui vult ad charitatis fastigium peruenire: necesse est vt se exerceat in operibus virtuosis. impossibile est em̄ charitatē habere quem q̄: nisi membra habeat charitatis ⁊ exercitiuz eius: quia charitas patiens est. benigna est. non agit perperam ⁊c. j. Cor. xiij. Item inter alias cōditiones charitatis/quas ponit prosper in libro de vita cōtemplatiua/de pe. di. ij. charitas est. idē est quod effectiua operis est. ibi: operosa in omnibus omnino fidelibus. ¶ E e

Septimus error be

gardorum est/q̄ oscula mulieris: quū ad hoc nō inclinet natura: est mortale peccatū. actus autem carnalis quum ad hoc natura inclinet: pctm̄ non est. maxime quum tentatur exercens. ¶ Qr autem dicunt isti carnales esse peccatum oscula mulieris. Sciendum est q̄ quedam sunt peccata que fm se/ ⁊ fm suam speciē nunq̄ bona intentione fieri possunt/ sicut sunt precepta decalogi negatiua. Exo. xx. Non occides. Nō mechaberis. ex̄ de iureiu. ⁊ si christus. Ꝛ. quidā. et c. de quibus. legitur ⁊ no. xxxij. q. vij. quid in omnibus. et hoc mō oscula amplexus ⁊ tact⁹ nō sunt mortalia nec venialia de se: quū possint fieri bona intentione vt ꝓ pace danda. vel rone cōsuetudinis maxime inter consanguineos iurta morē ꝓuincialiū: vel quū medic⁹ tāgit mulieris pulsum vel vuln⁹. vide. xxxñ. di. hospitiolū. qđ videt cōtra: sz nō est. vñ vide qđ no. xj. q. iij. absit glos. j. Alio modo dicuntur mortalia vel pctm̄ ꝓcedēs ex inordinata ⁊ mala causa: vt quū daf eleemosyna pauperi ex vana gloria. i. q. j. vide. vel vt inducaf ad heresim. Sicut aūt deliberatus consensus in actū peccati est mortale: sic etiā ꝯsensus circa delectationē peccati. etsi nō circa consensum tactus: vt patet Tho. i scda scde. q. liij. ar. iiij. Adde qđ scripsi. s. i hac scda pte in. iij. c. thre. in ar. vj. Ꝛ. est intellect⁹. ⁊ in additione ibi posita: q̄ icipit/dupler. Si ergo osculum det ex libidinoso animo vel tactus fiat. mortale est. q: etiam non solum tactu sed aspectu et affectu etiam sine aspectu appetit et appetitur concupiscentia mulierū. Matth. v. xxxj. q. v. nec

solo.et.c.qui viderit. Periurium em̄ ꝛ adulterium ꝛ cetera peccata sine actu exteriori solo cōsensu cordis nefario cōmittuntur.vt de peni.di.j.si cui etiā non contingat. vbi de hoc no.ꝛ p̄.c.qui viderit.ꝛ.c.sicut.ꝛ.e.causa ꝛ.q.in primis.xij.c.Et isto modo intelligit verbum. Hiero.q̄ si non tangere mulierem bonū est:ergo tangere malū est.xxxij. di.hospitiolum. Item certū est q̄ radix peccati in corde est vt dicat dñs in Matth.xv.De corde procedunt cogitationes male/homicidia/adulteria.xv.q.vj.c.j.de pe.di.ij. sicut tribus. Si ergo cor: telo libidinis sauciū est:osculum mortale est.vt p.c.nec solo. Et q̄d dicit p Begardos q̄ ad hoc natura nō inclinat:falsum est.q: suo modo sic inclinat ad oscula/sicut ad concubitū. Sed esto q̄ ad hoc natura nō inclinaret:nihilominus ex mente corrupta nasceretur peccatum.quod etiā ex hoc apparet q: peccata contra naturā ꝛ ad que em̄ natura non inclinat/ grauiora sunt: vt sodomia.xxxij.q.vij.adulterij. Et ingratitudo.ex de dona. c.ij. Et idololatria.q: cōtra naturam est a creatura creatura adorari.xxiiij.q.j.nō afferamus. ¶ Ff Item inclinatio nature vel nō inclinatio non facit peccatum:sz peruersa voluntas ꝛ inordinata/cōmutans bonum incōmutabile i cōmutabile:ꝛ pponēs delectationē creature creatori:q̄d est peccare.sm Aug. Et q: inclinatio nō cogit peccare:q: tunc nō esset peccatum.xv.q.j.§.j.sz ꝛ si natura inclinet maxime ad peccatum carnis:nō minus peccās suo arbitrio noxius est. de pe.di.ij.si em̄ §. liberi arbitrij. post iiij.colū.facit q̄ no.l.di.q: tua.glos.fi. Qz vero dicunt isti animales Begardi q̄ actus carnalis nō est peccatū:quū ad hoc natura inclinet:hoc dicunt q: sunt de spū libertatis:vt opus exerceant carnalitatis ꝛ bestialitatis.nā iter alia p̄cepta negatiua in decalogo mechia p̄hiberur. quū dicit dñs Exo.xx. Nō mechaberis. Noie aūt mechie sm Aug.in questionibus Deutero.omnis illicitus cōcubitus atq; illoz membroz nō legitimus vsus p̄hibitus debet intelligi.xxxij.q.iiij.meretrices. Simpler em̄ fornicatio mortale est.xxv.di.§.al's ea demū.xxij.q.ij. p̄dicandū.ꝛ p̄.c.meretrices.ꝛ.c.se. vbi dicit Hieronymus q̄ p vitia carnis maxime demones colūtur.ꝛ loquitur ibi de vitio carnis.ꝛ omne opus carnis immunditia vocatur. vbi dicit glos.q̄ immunditia attenditur sm omnē modū illicitum membroum. Luxuria incenditur a cibo:quū vtiq; delicatis ꝛ calidis vt apti⁹ fit ad immūditiā. Cōsideratur etiā luxuria circa sensuum petulātiam.ad idē.xxij.q.vj. Non mechaberis. Item apls.j.ad Thessa.iiij.ibi. Ut abstinetis vos a fornicatione.ꝛ.j.ibi. Om̄ iudex est dominus de omnibus his. Item apls ad Gala.v. premissa fornicatione ait. Qui aūt talia agunt:regnum dei non possidebunt ad idem To.iiij. Attende tibi ab omni fornicatiōe:ꝛ pretereoram tuam nō patiaris crimē scire.crimē aūt mortale imp⁹tat.xxv.di.§.criminis.lxxxi.di.c.j.ex de pe.ꝛ remiss. de⁹. Item Deutero.xviij. Non erit tibi meretrix.j. Coz.vj. Fugite fornicationem. Fornicatio autez sm doctores est omnis vsus carnalis cōmistionis p̄eter legitimuz tori cōcubitum. ¶ Prouer.vj. Precium scorti vix vnius est panis: q: fatua mulier illo precio dat corpus fornicatori:ꝛ animam diabolo:quo nō daret totulares suos.nec tantū dat animā suā diabolo:sz etiam illius miseri q̄ cōmisceē ei.vnde sequitur. Mulier autē viri pciosam animā capit. Ezech.xviij. Proiecisti me post corpus tuuz.j. Coz.vj. Om̄e peccatum ꝛ.c.j. Qui autem fornicatur/in corpus suū peccat.ij. Pe.ij. Nouit de⁹ pios de tētatione eripere.iniquos vero in diem iudicij reseruare cruciandos.magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditie ambulant. Prouer.vj. Qui adulter est propter cordis inopiam perdit animam suam. Augu. O quāta iniquitas:quāta peruersitas: vt animam suam quam christus sanguine suo redemit:luxuriosus quisquis propter momētaniū delectationem vēdat. Eccl.ix. Ne des fornicarijs animā tuam in vllo:ne perdas te et hereditatem tuam. Osee vj. Omnes adulterantes/quasi clibanus succensus a coquente. Isido:us. Omnibus peccatis fornicatio maior est. Fornicatio vniuersa antecedit mala. melius est ergo mori q̄ fornicari.immo plus. q̄um necessitas excusset a furto.de cō.di.v.discipulos.de furtis.c.si quis propter necessitatē.ꝛ ab homicidio.ex de homic.c.ij.ꝛ.c.j.in Clemē. nullla tamen necessitas excusat a fornicatione.ff. de ritu nup.palam.§. non est ignoscendum.ꝛ no.ex de fur.fiquis propter necessitatem.ꝛ.xxxij.q.iiij.sicut ⁊. tractaui lati⁹ de immunditia.j.§.nunc de immūditia.in ar.lxxiij. ¶ B g Nec obstat quod dicunt isti Begardi q̄ q̄n q̄s de isto peccato tentatur:excusari videtur:q: aliud est tentari/aliud tentationi consentire.non tentari aūt istud est impossibile quum tota vita nostra sit tentatio super terrā. Job. vij. de peni.di.ij.si enim.sed non consentire tentationi per dei graciam possibile ꝛ facile est.vnde Ja.j. Beatus vir qui suffert tentationem.i.non consentit.ꝛ propterea oramus Matth.vj.ꝛ Luce.xj.de peni.di.iij.de quotidianis. Et ne nos inducas.i.intus ducas in tentationez.q: non oramus non tentari:sed oramus a tentatione non superari. q: de se tentatio peccatum non est.sm Beg.sed virtutis exercitatio.vnde ꝛ Dauid in ps.xxv.tentari pertvr corrumpetur dicens. Tenta me domine.j. Mach.ij.q: tentatur Abraā Job Tobias ꝛ Joseph ꝛ reliqui sancti:ꝛ resistentes tentationi coronantur. Quum enim tribus modis implet⁹ omne peccatum.de pe.di.iiij.sicut trib⁹.di.vj.in palea sz pensandum. Suggestione:que fit per diabolum. Delectatione:que fit per carnem. Cōsensu:per spiritum. quia serpens suggessit.Eua delectata est sicut caro. Adā velut spiritus consensit.de pe.di.j.serpens. Quum malign⁹ spiritus peccatum suggerit in mentre:si nulla delectatio peccati sequatur:peccatum omnino perperatum non est.di. vj.in palea.sz pensandum. vbi de hoc.immo fortius ꝛ frequentius tentantur boni q̄ mali a diabolo. vnde Greg. super illud Exo.v. Contemptus Pharao cōsurgit in scādala. Illos tentare negligit quos quieto iure se possidere sentit.boni enim ad pugnam suscitant leuia thā bonis operibus eum stimulando. Job.iij. Qui parati sunt suscitare leuiathaz. Nam sicut dicit Chrysostomus/ Non tentatur a libidine:qui semper est in fornicatione.nō tentat⁹ a gula:qui semper est in delicijs.nō tentatur a auaritia: qui nulli dat sua:immo si potest recipit aliena. Sed si proposuisti continere:tentaris a spū luxurie. si proposuisti iejunare:tentaris a spiritu gule.si proponas elemosynam facere:tentaris a spiritu auaritie.proponis humiliratem seruare:tentaris a spiritu superbie. Vides quomodo filij dei exeunt contra diabolum bella peccatis indicūt:q: victorie gloriam concupiscunt. Quisquis ergo expectans christum celesti ruba tam resonare/angelorum turba spectante/ad hoc virtutis exercitium exire negligerit: nec christiani vocabulo nec christianorum consortio dignus erit.immo desertoris crimine notabitur:ꝛ velut penitentie proditor punietur. Proinde Amamus arma celestia securi de victoria:quia rex noster qui nobiscum est vinci non potest.vnde.j. Jo.iij. Maior est qui in nobis est: q̄ q̄ in mūdo est.hucusq; Chrysosto. Non ergo se excusent isti Begardi quia tentantur de carne: q: nemo peccat inuitus .xv.q.j.§.j.xxiij.q.iij. vasis. al's est sub.c. nabuchodonosor. ¶ B h

Octauus error Begardorum est/quia dicunt q̄ in eleuatione corporis ihesu christi non debent assurgere:nec ei reuerentiam exhibere asserētes q̄ esset imperfectiōis eisdem/si a puritate ꝛ altitudine sue contemplationis tātum descenderēt/q̄ circa mysteriū seu sacramētū eucharistie aut circa passionē hūanitatis christi aliq̄ cogitarēt. Error aūt iste tollit p illō q̄d scri. ad Phi.ij.q̄ in noie Jesu oē genu flectat.ex de immu.ec.decet.li.vj.ex de cele.miss.sane. de cō.di.ij.nihil. j.q.j.multi. Item christus ille panis est.de consecra.dist.ij.

christus panis est.sed christus dñs est. Joan.xiij. Si ego dominus ⁊ magister. Huic aũt dño genuflecrendum est. Michee.vj. Quid dignũ offeraz domino:curuabo genu deo excelso.immo nedũ co:poꝛi christi/sz etiã quum legiꝛ euangelium:curuari debemus.de cõ.di.ſ.aplica. Item in ps.xcviij. Dominus regnauit iraſcanꝯ populi.ibi. Ado:aꝛte scabellũ pedum eius:quoniam sanctum est. De christi humanitate exponit Augu.⁊ expꝛessum de cõ.di.ij. acceſſerunt.ℜ. nemo autem illam carnem manducat niſi pꝛius ado:auerit. Item ad Heb.i. Et quum introducit pꝛimogenitũ in o:bem terre:dicit. Et ado:ent eum omnes angeli dei.⁊ in ps.xcvj. Ado:ate eũ scz filium/omnes angeli eius scz patris. Item quum quilibet fidelis teneatur omni anno communicare. Jo.vj. Niſi manducaueritis carnem filij hominis ⁊c. de cõ.di.ij.pꝛima.cum.c. pꝛecc. Et de peni.ois.q: ⁊ aplis summe pfectionis hoc dixit dominus Hoc facite in meam cõmemo:atiouem. Luc.xxij. de cõ.di.ij. iterũ. ⁊ eẽ de reliquiis.si dominum.in clemẽ.eadem ratione tenetur ipsum ado:are etiã ado:atiõe latꝛie.vt pꝛobat Auguſt.in pꝛe.ℜ. Ado:ate scabellum pedum eius. et pꝛe.c.accesserunt.q: caro christi coniuncta diuinitati adoratur latꝛia: inquãtuz in creatura hyperdulia:de qua latꝛia legitur ⁊ no.de con.di.iij. venerabiles. Item magi pꝛcidentes ado:auerunt eum. Matth.ij.⁊ lepꝛosus. Matth.viij. ibi. ado:abat eum.vbi Origen. Añ ꝙ peteret adorare cepit culpam ostendẽs. Et Chꝛysostomus sup Matth. Non enim illum petebat quasi hominem artificem: sz ado:abat quasi deum.o:atio autem perfecta est fides et confessio.vnde lepꝛosus fidei opus ado:ans impleuit: sz opus confessionis impleuit in verbis.vnde ado:abat eũ dicens domine. Et ille cecus illuminatus. Jo.ix.in fi. Oꝛ autem dicunt isti malediciꝯ caderent a perfectione sue contemplationis si de carne christi aut de passiõe eius aliquid cogitarent:insanum est manifeste/⁊ diabolice arroganꝛie:q: videndo co:pus christi/vident deuz per fidem ⁊ diuinitatem eius:q̃ cõiuncta est carni christi. vnde Jo. xiiij. Qui videt me:videt ⁊ patrẽ.⁊ beati oculi qui vidẽt que vos videtis. Luc.x.⁊ Jo.xvij. Sicut nos vnum sumꝰ. eẽ de sum.tri.c.ij.§.rursus.⁊ que maio:⁊ pure:cõtemplatio:ꝙ coꝛꝛare deum passum in carne:ad cuius memoꝛiã est illud sacramentum pꝛincipaliter institutum? vnde dominus: Hoc quocienscũq; feceritis:in meam cõmemoꝛationez facietis. Luc.xxij. de cõ.di.ij.iteratur.eẽ de reli.⁊ ve. sancto.si dominuz.in Clem. vnde.ſ. De.iiij. Christo igitur passo in carne/ et vos eadem cogitatione armamini. ⁊ ad Heb.xij. Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoꝛibus aduersus semetipsum cõtradictionẽ ⁊c. Thre. iij. Recoꝛdare paupertatis ⁊ transgꝛessionis mee fellis ⁊ absinthij. Sed quomodo hi impij possunt contemplari diuinitatẽ: niſi ⁊ ibi filiũ contemplentur:qui est vna essentia cum patre:q: est id ꝙ pater. pater enim filio dedit id quod est. vnde dicit filius Jo.x.⁊ eẽ de sum.tri.c.ij.§. licet. pater quod dedit maius est omnibus. Si autem filiũ dei contemplãtur: deum de deo:vt in symbolo niſseno: quod cantatur in missa:contemplari eos necesse est:si recte credunt eumdez filium hominem de maria natum.xxiij. di. qui episcopus.de con.di.iij.c.fi.eẽ de sum.tri.c.ſ.⁊ in alijs symbolis fidei ꝙrthodoxe.sed istius dei ⁊ hominis illa vera caro sacrosancta que conficitur in altari.vnde Auguſt. De carne marie carnem accepit: ⁊ eãdez carnem ad manducandum dedit ad salutem.de con.di.ij. acceſſerunt. nõ ergo descendunt a contemplatiõe perfecta ado:ãdo carnem illam vnitam inſeparabiliter verbo:sz ascẽdunt illũ deũ hoiem pijſſimũ cõtẽplãdo.nihil em̃ sic hoiem ad deũ trahit:⁊ ad deũ allicit/sicut deũ hoiem cõtẽplando. nihil enim homini suauiꝰ/dulciꝰ ⁊ gloꝛioſius est: ꝙ suũ creatoꝛẽ sue creature co:poꝛaliter esse vnitum: et vnum cum ea inſepabiliter esse.i. ꝙ nunq̃ sepabit: ꝙuis lepari posſet per potẽriã eiꝰ qui eã vniuit:esse effectu veraciter contẽplari.vnde Esa.vij. Et vocabitur nomen eius emanuel; quod interpꝛetatur nobiſcum deus:quia verbum caro factum habitauit in nobis. Jo.j. Item per rationem illoꝛum vesanam ℜgo beata Apli euangeliſte/patriarche/⁊ pꝛophete/fuiſſent summe imperfecti:quuz er gestis ⁊ verbis eoꝛum appareat ꝙ circa hec iugiter cogitabãt:immo omnes beati de imperfectione notarẽtur:qui in diuina essentia vident quotidie omnia sacramenta humanitatis christi:⁊ illa liquidiſſime cõtemplantur:⁊ in eis ineffabiliter delectanꝯ.vnde ⁊ choꝛi angeloꝛum in sacra illa immolatione adſistunt:⁊ illud altiſſimum sacramentum pferunt miniſterio suo sociandũ in celo co:poꝛi christi.de cõ.di.ij. quid sit sanguis. Pꝛeterea via veniendi ad cõtemplationez diuinitatis est cõtẽplatio christi humanitatis que est facilioꝛ.⁊ capacioꝛ.vnde Jo.j. Deũ nemo vidit vnq̃.i. multus homo simpleꝛ:sz vnigenitus qui est in sinu patris ipe enarrauit.i.extra per assumptã humanitatem docuit.illuminando intelleciũ ad videndum deũ. Anima em̃ rõnalis creata fuit in quodam medio habẽs extra se mundum se/in se.deum supꝛa se. Unde accepit oculũ carnis:quo extra se mundũ aſpiceret.oculum ratioꝛis:quo seipsum cerneret.oculum cõtemplationis:quo deũ videret. Sz postꝙ̃ renebꝛe peccati facte sunt super faciem. Gen.j. abyſſi.i. coꝛdis humani. iuxta illud Hiere.xvij. Pꝛauum est coꝛ hominis:quis cognoſcet illud? oculus contemplationis extinctus est:vt nihil videret. oculus quoq; rõnis lippus effectus:vt se dubie ⁊ obscure cerneret. solus oculus carnis in claritate remanſit. Pꝛopter hoc eterna sapiẽtia in sua natura inuiſibilis/facta est in assumpta natura viſibilis:vt homo in christo humanitatez oculo carnis cerneret:⁊ per opera diuina que fecit⁊ facit quasi quodã collyrio oculo coꝛdis illuminato diuinitatẽ in ipso videret. ac ſic totꝰ homo beatificaretur in ipso. vnde ait Luc.x. Beati oculi qui vident ⁊c. vt supꝛa dixi. Et ne ab hac beatitudine videamur ercludi:qui non vidimus eũ in carne presentem:ait Jo.xx. beati qui non viderunt scz coꝛpoꝛaliter ⁊ crediderunt coꝛdialiter. Loꝛde em̃ creditur ad iuſtiriã. Ro.x.xſ.q.iij. nolite.quã ꝙ ipsuz in hoc altiſſimo sacramẽto coꝛpoꝛaliter videamus sub illis viſibilibus speciebus latentem si veraciter in ipsum credimus:⁊ pꝛopterea ipse nobis in hoc sacramento sui memoꝛiam dereliquit dicẽs Luc.xxij. ⁊ pꝛe.c. iteratur. Hoc facite in meã cõmemoꝛationem.⁊ p.c.fi dominum. Clem. ¶ Ji In hocauré isti Begardi demonibꝰ sunt peioꝛes.demoni em̃ ait dñs. Dominum deũ tuuz ado:abis.in tali latꝛia pꝛecipuũ deficit: scz dilectio.q: demõ nõ diligit:q: charitatẽ pdidit. de pe. di.ij.pꝛincipium.xvj.q.ij. visis.⁊ vide hic quod no.di.iij. venerabiles.glos.ij. Deutero.vj. Matth.iiij. Sed isti nolunt christum in carne ado:are.quum ipse specialiter dicatur deus noster.vt in illo.ℜ. ps.lxvj. Benedicat nos deus deꝰ noster.christus pꝛopter humane nature participationez ⁊ redemptionem. Sed possunt dicere isti hereticiqd dicatur Jo.iiij.ꝙ veri ado:ato:es ado:ant patrem in spiritu et veritate. ad hoc dicendum est/ꝙ ideo hoc dicit dominꝰ vt tolleret erroꝛem dicentium deum esse co:poꝛeum ⁊ liniamentis distinctum:qui erroꝛ ponitur .xxiij.q.iij. quidam.ℜ. Antropomoꝛphite. quia deus spiritus est. vt ibi dicitur.⁊ p.c. Jo.iiij.⁊ filius dei spiritus est:quia deus est. eẽ de hereti.cum christus. Sed quamꝯ pater incarnatus non sit.de con.distinc.iij. omnis. diuinitas tamen incarnata est in filio toto deo. vnde super illud ps.lix. In idume/am extendam .i. mundum sanguineum extendam calciamentum meum.i.humanitatem.dicit: Ego.diuinitatem calciatam. Nam filius dei quum sit deus perfectus totꝰ/non concisus/non diuiſus:q: indiuiſibilis est:incarnatus est.quam incarnationem tota trinitas operata est. vt in pꝛe.c.omnis.⁊ eẽ de sum.tri.c.ſ.§. hec sancta.⁊ tota in hoc altiſſimo per comitãriaz:tres etiam persone ibi sunt per essentiam:per potentiam/per pñtiam/sicut in omni creatura:ñ non sunt ibi sub sacramento ⁊ rõne sacramẽti.sz sola pſona filij incarnati.q: nec pater nec spiritusscꝰ

incarnatus est sed filius. de cō. di. iij. c. ſi. ⁊ hoc sacramentū de filio est ⁊ p incarnatione ⁊ passiōis memoria ei⁹. fit de con. dil. ij. iterat. ⁊. c. in christo pater. ⁊ ex de reli. ⁊ venera. sanctor. ſi dñm. Clem. ⁊ per cōionē indiuisibilem veracis ter est ⁊ per vnionem. vt no. de cō. di. ij. hoc est quod dici mus. ⁊. c. cōperim⁹. Si igitur hi Begardi christi carnem veremanducare desiderant: ipsam carnē veraciter adorent. q: dicit Augu. i pſ. xxvij. Nemo aūt ipsam carnē mānducat: niſi prius adorauerit. de cō. di. ij. accesserunt. In vrbe in quodā monasterio sanctimonialium sancti Laurentij Pamsperne in quo illo tempore manebā. erat quidaz theutonicus qui multū spiritualis videbatur: mihi fuit accusatus de isto errore: q⁹ corpus christi nō adorabat ḡn elevabatur. Et in predicatiōe tetigi istū errorē ⁊ cōtra Begardos: de quorum numero ipse erat. ⁊ tunc aderat: quē coreri ad prē de illo errore: q̄ nullā pacez habebat q̄n tā gebā in meis predicationibus illos Begardos. q: lupus erat in fabula. nec me libenter videbat. vili habitu se tegebat ⁊ lachrymas habebat. sepe diabol⁹ appentes lachrymas admistrat ⁊ ragt⁹. scripſi. ſ. §. femine. ℞. xcviij. in ar. xlvj. i ista scōa pte. ⁊ ꝛc ꝓplatiuū ⁊ gustantē reputabat. ſz vtiā nō esset lupus pelle agnina tectus. ſi christi nō est: christus eum suum faciat. ex de heretic. vt officiū inquiſitiōis. §. fivero. Vucusq⁹ de Anachoritj ⁊ Begardis cecis ⁊ eorum erroribus dictum sufficiat.

¶ Articulus. liij. A

Gloriosa ciuitas dei sancta mater ecclesia: postq̄ in te defecerūt anachorite: queramus in te si posterim⁹ inuenire alios religiosos qui veraciter colāt te: ⁊ edificent te: ⁊ sancta vita ⁊ sciēria illustrent te. Ipſi cm̄ a fundamētis fabricauerunt te. nam tota ecclesia primitiua collecta prius Hieronymis sub aplis qui caput erant illius sancte religiōis ⁊ fraternitatis: tota erat vna religio. Nam sicut legitur Actuum. iij. ⁊. ſ. ⁊. xij. q. ſ. dilectissimis. ⁊. c. q: tua. cū. c. se. multitudinis credentiū erat cor vnum ⁊ anima vna. nec quisq̄ eorum que possidebat aliquid suū esse dicebat ſz erāt illis oia cōmunia. ꝛpaulo post. Quotquot em̄ possessores agroz aut domoū erant: vendentes afferebant pcia eorum que vendebāt: ⁊ ponebant ante pedes aplorum. diuidebat aūt vnicuiq⁹ put opus erat. Et talis erat tunc tota illa eccl'ia bndicta: quales tempore sanctorum cenobitarū Egypti perpaucos inueniri in cenobijs difficile extitisset vrait Piamon sanctus anachorita ita in sua collatiōe de tribus generibus monachorum in li. coll'. Joan. cassi. ¶ B De illa etiam eccl'ia Alexandrina sub marco ait Petrus damiani. Tanta sancto marco dñs apud Alexandriā gratiam pierogauit: vt omnes qui tunc ad fidei rudimenta cōſluerent: mor per continentiam ⁊ totius sancte cōuersationis instantiam tamē ad monastice perfectionis fastigium puolarēt. Unde ⁊ in illa ecclesia primitiua tradita fuit forma monastice seu cenobitice vite. iuxta q̄ glos. Bede dic̄ ibidē. Actu. iiij. in textu supra posito. Qui ita vivunt vt sint eis omnia cōmunia in dño: cenobite vocant. que vita tanto fertilior est: quāto magis statum futuri seculi imitatur: vbi omnia sunt cōmunia. Religiosi aūt illi erant habitu honesti. actione iusti. sermone modesti: cogitatione sancti: affectione puri: intentione recti: puideres bona nō solū coram deo ſz etiā coram omnib⁹ hominib⁹ ñ ad Cor. viij. ad Ro. xij in fi. xij. q. ſ. nolo. Sed sicut preterin temporis religiosi fuerunt ficus dulcissime ⁊ valde honesta nostri repores sunt multi ficus amarissime ⁊ valde male. ar. xlvij. di. quātūlibet. Hiere. xxiiij. Ostdit mihi dñs. Et ecce duo calathi pleni ficis. et. ſ. ficus bonas/bonas valde: ⁊ ficus malas/malas valde. vnde Augu. in. p. c. quātūliber. Sicut non inueni meliores q̄ q̄ in monasterio pfecerūt: ita nō expert⁹ sum deteriores q̄ qui in monasterio defecerūt. ar. ad hoc. Et cum corruunt difficili⁹ q̄ seculares resurgūt. q: ad ſram ſm. Chrysosto. nō ideo dolēt q: peccauerūt: ſz cōfundunt q: suā hic gloriā pdiderūt. de pe. di. j. quis aliq̄n. Uñ ficte aliqui penitēt ideo non resurgunt. Ad idem de peni. di. j. §. q⁹ aūt. ℞. ſi sacerdos (al's est. c.). l. di. vt constituerek. ibi. expti credo alicuius fictas penitēcias ¶ Nostri quidem temporis religiosi multi similes phariseis: qui in synagoga locum religiosoz tenebant: diuisis ab alijs habitu: exteriori conuersatione similes: tonsuram magnam deferre/habitum suum cōponere/custodire exterior: es cerimonias quid sit cerimonia no. xlv. di. q̄ sincera. glos. cerimonia. et obseruantias gloriātur. Sed quid valet religio sine charitate ⁊ pietate q̄ ad omnia valet. ſ. ad Timo. iiij. xlij. di. §. ſ. Habitus sine humilitate. Phi. ij. de peni. di. ſ. c. ſ. Tonsura sine pauptate: quam designat: xij. q. ſ. duo. Silētiū oris sine quiete cordis: de cō. di. ſ. qñ. Jeiunia cum gastrimargia. xlj. di. q̄ squis. de cō. di. v. sint tibi. Psalmodia sine concordia: ꝛc. di. alienus. ⁊ cū inuidia. xlvj. di. clericus inuidēs Exterior: oratio ⁊ vocalis ⁊ apparens ⁊ interior: vagatio de cō. di. ſ. quando. ⁊. di. v. nō mediocriter. xcij. di. cantātes xxxviij. di. ſ. Nulo. Sterilis meditatio ⁊ nulla cōpūctio: de pe. di. ſ. §. hocidem. in pūn. ⁊. c. pdixerat. ⁊ di. iij. §. Ecce. ℞. vidisti (al'. est. c.) nec gemit⁹ nec suspirior: emissio: de pe. di. iij. §. his authoritatibus. ℞. prima consolatio. Vocalis ⁊ sacramentalis confessio ⁊ nulla muratio vel correctio. de pe. di. ſ. nō sufficit. ⁊. di. iij. penitentes. cū. c. p. Continua missarū celebratio ⁊ vitior augmentatio. de consc. di. ij. q̄ disco: dat. cū. c. se. ⁊. c. sicut iudas. ⁊. c. q̄ scelerate. ⁊. c. quotidie. Uisitatio ⁊ semp peccator excusatio ⁊ velatio: de pe. di. ſ. serpens. ⁊. § deniq⁹. ⁊ di. iij. sunt plures. ⁊. c. pluit. ⁊ pū. cxl. ad excusandas excusationes in peccatis. xxj. q. ſ. predicator: ex de consue. quāto. Ueritatis lucratiue predicatio ⁊ eiusdem per malam vitā impugnatio. iij. q. vij. §. hocidē testatur. xxv. di. c. vltimo. Corporalis in eundo ⁊ cantando ⁊ comedendo ⁊ seruiendo cōbinatio ⁊ interna diuisio ⁊ recipioca persecutio. ſ. q. ſ. multe. xxiiij. q. ſ. vbi sana. xxiij. q. iiij. qui peccat. ℞. nec⁹ em̄. In choro ⁊ missa benedictio ⁊ extra/⁊ intra in corde maledictio. xxiiij. q. iij. si igitur. ⁊ §. sed qui. ⁊. c. deus qñ. xj. q. iij. §. Item Salomon. ℞. sicut auis. Detractio. de pe. di. j. homicidio: um. Murmuratio. ꝛc. di. alienus. c. oblationes. xlvj. di. accusator: es. Diffamatio. vj. q. ſ. deterior: es. ⁊. c. ex merito. Contentio. ꝛc. di. oblationes. Mendacio: um multiplicatio. xxij. q. ij. primū. Cachinnatio/derisio. v. q. v. §. vl. in fi. Subsannatio ⁊ despectio. pū. xxiiij. Subsannauerunt me subsannatione. ⁊idē ⁊ despectio supbis. Pacis labior altrinseca datio ⁊ locutio/⁊ iterior: cordial'i dignatio ⁊ mala cogitatio. pū. xxvij. Mala aūt i cordib⁹ eoz. De talib⁹ irreligiosis ait dñs Sopho. ſ. Uisitabo super eos q̄ induti sunt veste pegrina. Jrē Hiere. ix. Uisitabo super eos qui attonsi sunt coma habitātes in deserto. i. in claustro: q: oīs habent preputiu mēs. pp: ietatem/p: opriam voluntatem/⁊ carnalem voluptatem. vnde Bern. Manet tonsura: vestis necdum mutata est: ieiunior: um regula custoditur: statutis psallit horis: sed cor: eorū longe est a me/dicit dñs Matth. xv. Esa. xxix. piserat em̄ dñs ibi i Mattheo: Hypocrite bñ de vobis prophetauit Esa. Ppl's iste labijs me honorat (al's glorificat me) Esa. xxix. Mat. xv. vbi Remigius. Hypocrita dicitur simulator: q: aliud opere simulat/aliud cor/de gestat. Isti ergo bene. Hypocrite dicuntur: quia sub honore dei terrena lucra sibi accumulare cupiebant. Sic faciunt hodie plerique religiosi successores phariseorum in vitijs. contra quos Hieronymus. Ue illis ad quos pharisеor̄ vitia deuenerunt. Isti⁹ hipocrytalis repōis aliqui religiosi irreligiosi. Regulares. i regulares q: de regula nō curātes. di. iij. regula. Cōuersi pueri: ⁊ advitia mūdi reuersi. de pe. di. ij. penata. ⁊. c. nō reuertebant. Cenobite quidam propietarij sarrabaite. ex de sta. mo. super quo dā. Claustrales aliqui regum ⁊ principum ⁊ Cardinaliū cōmensales. ex de offi. ordina. quāto Monachi gyroua

gi.xvj.q.j.monachi vagantes.⁊.c.legi.⁊ forenses/⁊ aduocati/⁊defensores.xvj.q.j.de psentiũ.eẽ de postu.c.ij.⁊ pcuratores/⁊ cõductores/⁊ locatores/⁊ mercatores/⁊nũtij dñor mundi/⁊ cursores.ad hec eẽ de syndi.c.j. eẽ ne clerivel mo.c.j.⁊ p totũ.Cauillosi disputatores/qstores psumptuosi/vaniloquosi/⁊ alior religiosor cõeptores.aliqui paupertatis pfessores:sz hereditatũ successores.⁊ cõtra eor sancta statuta vinearũ ⁊ agror possessores. eẽ de ep. nimis.j.⁊.ij.omnib⁹ alijs superbior:quum deberent ex vocabulo⁊ pfessione esse humiliores:pestilẽtiores/⁊ multi mundi carnales possessores:⁊ pauperis promisse apli/ce in eor regulis ⁊ statutis pauperatores.aliqui eorũ sacre theologie legum ⁊ decretor ⁊ aliar scientiarũ pfessores ⁊ vita largiores.Quidã eor ingrediẽtiũ suum ordinem deceptores:vt pius eis auferat se ⁊ sua:⁊ demũ pñtean tur regule inimici.xv.q.j.legi.Quidã ex eis versipelles alibi exterius nigri interius:quum potius debeat esse contrarium.fm illud Can.j.Nigra sum sed formosa.Quidã vtrãq; vitã simul pticipates:qa mendicantes ⁊ possessiones habentes. contra Cõciliũ gñale.eẽ de religi.domi. religionũ.li.vi.sic hermaphroditi q̃ vtrũq; extrũ pticipãt. liij.q.iij.§. Itẽ in criminali.x. hermaphroditus. Fratres quidã fratrũ pfecutores/diffamatores/⁊ religionũ scissores oblati.xxvij.q.ij.vt lex.Aliqui demonib⁹ immolati/et cõcupiscẽtijs mũdi renati/⁊ inuoluti facti sunt.Multi ex eis manũ mittentes ad aratrũ penitẽtie/retro aspiciunt vt p.c.pennata.et Luc.ix.Quidã q̃ rectũ ascenderũt contẽplationis ⁊ euangelice pfectionis:mũdi delicias et diuitias ⁊ honores tollere descenderũt.contra id Matth. xviij.eẽ li.vj.de elec.quorũdam.vbi Chrysostom⁹. Eligibilius erat nudo corpe saluari q̃ intrare in domũ vt tollet vestimẽtũ. Spoliantes tunicas/reinduerunt illas. lauantes pedes/inquinauerũt illos.Can.v.Pennata animalia q̃ incesserant/cõtẽplatiui religiosi qui mũdo renũtiauerãt/reuersa sunt.cõtra id Eze.j.Obliti q̃ retro erãt. Phi.iij.Et qui in ãteriora se extenderãt sequẽtes ad palmã supne vocationis:que tẽpor alia sunt requirunt.cõtra illud quod scribit in.p.c.pennata.⁊ ad Phi.iij. Alij qui promiserũt saluare animas suas: in motefornicati sunt. Ben.xix.xv.q.j.inebriauerũt.Et egressi de sodomis.i.mũdo a lau de dei muti respicientes retroversi sunt in statuã salis.Ben.xix. scz infatuati. qđ ad nihilũ valet vltra nisi vt mittat foras:⁊ cõculcet ab hominibus .i.secularibus. Quũ em viri religiosi qui tenent figurã aplor quãtũ ad ppriorem renũtiationẽ.xvj.q.j.ex auctoritate.⁊ quib⁹ dñs dicit.Vos estis sal terre.Matth.v.xiij.di.sacerdotes.deberent mũdũ cõdire lumine pdicationis/⁊ exẽplo sancte ⁊ pfecte cõuersationis. ¶ Hodie aliqui q̃si sal fatuum euanuerunt. vñ sup p. verbo Vos estis sal terre/dicit Hilarius.Est aũt hic q̃rẽda pprietas dictor:quã ⁊ aplor officium ⁊ ipsius salis natura mõstrabit.hoc igit in omnem vsum generis humani effectũ incorruptionẽ corporibus quib⁹ fuerit aspersum imptit:⁊ ad omnẽ sensum cõditi saporis aptissimũ est.Apli autẽ sunt rex celestius predicatores:⁊ eternitatis velut satores:merito sal terre nũcupati.q: per virtutem doctrine quasi eternitati corpora seruant. Item ibi Remigius.Sal etiam per aquas in ardorem solis/⁊ per flatum venti in naturã alteram cõmutatur.Sic ⁊ apostolici viri per aquam baptismi ⁊ ardorẽ dilectionis ⁊ flatum spiritussancti in spiritualem regenerationem commutati sunt.Sapientia etiam celestis per Apostolos predicata:exiccat humores carnalium operũ: aufert fetorem ⁊ putredinem male conuersationis:⁊ veremẽ libidinose cogitationis:⁊ illum de quo dicit prophera Esa.vltimo in fi.⁊ Mar.ix. Vermis eorum non morietur. habetur etiam Matth.viij.xiij.xxv.⁊ Luc.xiij. Herũ. super illud Matth.xvij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Fletus erit ob ignem qui non extinguitur.stridor: ob vermẽ qui non moritur. Item idem. Sunt apostoli sal terre.i.hominum terrenor:qui amando terram terra vocantur. Item Hieronymus. Vel apostoli sal terre vocantur.quia per illos vniuersum hominũ conditur genus. Itẽ Chrysosto. super Matth. Doctor enim quum fuerit omnibus precteris virtutibus de quibus dixerat ornatus: tũc est quasi optimum sal.⁊ totus populus de illo ꝺdit videndo eum et audiendo. Item Remigius.Est sciendũ q: nullũ sacrificium offerebatur deo in veteri testamento nisi prius cõdiret sale. Leui.j.q: nullus põt laudabile sacrificium deo offerre absq; sapore celestis sapiẽtie.xliij.di.c.j. Per sale. Itẽ Hilari⁹. Verũ q: cõuersioni homo subiacet:ideo apostolos sal terre nuncupatos monet in tradite sibi poctis virtute persistere:quum subdit. Q si sal euanuerit in quo salietur? Hieronymus.i.si doctor errauerit: quomodo alio doctore emẽdabit? Et Augu. Et si vos per quos odiendi sunt populi: metu persecutionum tempor alium amiseritis regna celor qui erunt homines per quos vobis error auferatur? Alia lra habet si sal infatuatum fuerit:ondens fatuos esse iudicãdos:qui tempor aliũ doctor vel copiam sectantes/vel inopiam meruentes. amittunt eterna:que nec dari pñt ab hominibus nec auferri. Item Hilarius. Si aut doctores infatuati nil saliant:⁊ ipsi sensu accepti saporis amisso viuificare corrupta non possint redduntur inutiles. vñ sequit/Ad nihilum valet vltra nisi vt mittat foras⁊ conculcetur ab hominibus. Hieronymus. Sal em vt in condimentũ ciborum ⁊ ad siccandas carnes necessarium est:ita alium vsum non habet. Certe legimus in scripturis vbes qsdam ita victor sale seminatas:vt germen nullũ in eis oriretur. Item glos. Post ergo illi qui capita sunt aliorũ defecerint:nullũ vsui apti sunt nisi ad hoc q̃ mittant foras ab officio docẽdi. Adde hic de isto sale qđ scripsi.j.§. Sed contra hoc.x.ij. pareat eo in ar.lviij. Filij israel religiosi vidẽtes deũ in defertum religionis exeuntes de Egypto de mundo tenebroso carnes ⁊ pepones cepas ⁊ allia ⁊ cucumeres apparentes.i. mũdi delectabilia:et super man (alias manna).i.corpos chisti.de cõ.di.ij.reuera. vel rebus spualibus nauseantes mente ⁊ vita in Egyptum.i.mundum reuersi sunt. sicut Numeri.xj.⁊.xiiij.tales ex eis nõ intrãt terrã pmissionis.i. terram viuentium.lxxvj.di.ieiunium.Contra tales religiosos hodiernos retrogrados Petrus.ij.Pe.ij.c. ¶ Si em refugiẽtes coinquinationem mundi in cognitione domini nri ⁊ saluatoris iesu chisti hi rursus implicati superantur:facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.melꝰ em erat illis nõ cognoscere viam veritatis: q̃ post agnitionem retrorsum cõuerti ab eo qđ illis traditum est sancto mandato . contingit enim illis illud veri prouerbij. Prouer.xxvj.Canis reuersus ad suum vomitum:⁊ sus lota in volutabro luti.de pe.di.iij.sunt qui dicunt.⁊.c.cirsor. c.inanis.⁊ di.iiij.si refugientes.⁊ ad Heb.vj. Intermittentes sermonem inchoationis chisti/feramur ad eius pfectionem:non rursus iacientes fundamentũ penitentie ab operibus mortuis.de pe. di.iij intermittentes. Et sanctius est nõ vouere:q̃ votum ,put melius põr nõ possficere.grauius em puniunt qui votũ fecerunt. aut fidem perceperunt: ⁊ votum non ,perfecerunt: aut in malis virtam finierunt:q̃ illi qui sine voto aut fide mortui sunt: et tamen bona egerunt opera.xij.q.j. scimus.de pe. di.iij.§. finis. Tales cucurrerunt:sed bravium nõ habuerãt.quia ante metam defecerunt.j.ad Cor.ix. Greg.in moralibus In cassum quippe bonum agitur:si ante terminum deseratur.quia frustra velociter currit:qui prius q̃ ad metam peruenerit deficit.de peni.di.iij.in cassum.eẽ de renun.c.j. vbi de hoc. Tales etiam mortuum baptizauerunt:⁊ mortuũ iterum tetigerunt.Eccli.xxxiij.Greg.in moralibus Baptizantur quippe a mortuo qui mundant se fletib⁹ a peccato.sed post baptismum mortuum tangit:q̃ culpas post lachrymas reperit.de peniten.di.iij.baptizantur.Contra tales etiam dominus in Luca.viij.c.Matth.xiij. In tempore credunt:⁊ tempore tentationis recedunt.Ber. Fuge tu christiane cursus rui meram ; vbi christus posuit suam.

suam. Vi miseri accipiētes ⁊ tenentes clypeū manum cō
traxerunt quā in sublime porexerāt: anteq̄ interficerent
oēs habitatores hai.i. vallium.i. mūdi. Josue.viij. Tales
etiā postq̄ peccata planxerūt: vultus mutauerūt. cōtra il
lud.i. Reg.j. Isti sunt qui mortui mūdo. C. de epis. ⁊ cleri.
deo nobis.xvj.q.j. placuit. redierunt ad literā/ad sepelien
dos mortuos huius mūdi. Et in spū tales mortui in pec
catis iacētes sepeliunt alios mortuos corporales. Mat.
viij. Et cura eorū de mortuis est: vt de eorū cadaueribus
pascātur sicut lupi ⁊ canes de morticinis bestiarū. ꝓpter
sepulturas multi se in inferno sepelierūt. Lu.xvj. ¶ Stel
le etiā scz religiosi nō manētes in ordine/scz aut per apo
stasiam aut per malā vitam: ⁊ cursu suo: de quo. Lucurri
in fiti.i. in feruore charitatis/cōtra Sisaram.i. diabolum:
interpretatur em̄ Sisaras excussio gaudij: non pugnaue
rūt perseueranter. Judic.v. Non em̄ tales religiosi tepefa
ct currūt in siti.i. in feruore sancto ⁊ desiderio. de qua siti
ait dñs Jo.xix. Sitio. Nec viā mandatorū currunt: q; nō
habent cor per charitatē dilatatū. ps̄.cxviij. Viam māda
torum cucurri cū dilatasti cor meū. Non currūt post chri
stū gigantem: q̄ erubuit vt gigas ad currendā viam. ps̄.
xviij. nec cū achimaas currunt per viā cōpendij consilio
christi de quo. ij. Reg.xvij. vbi dicit. Currens Achimaas
per viā compēdij transiuit christi. Achimaas signat ferue
tes in bono religiosos: qui non cōtenti obligationib⁹ pre
ceptorū extendūt se ad consilia euāgelica. Mat.xix. xiij.
q.i.§.i.c. quisquis. vnde interpretat fratris mei assum
ptor: q: formam illius christi fratris nostri: de quo. ps̄.xxj.
Narrabo nomen tuū fratribus meis: assumūt. post quem
currere debemus. Cant.j. in odorē currimus vnguentor
tuorū. Ber. Currentem non apprehēdit: q: ⁊ ipse pariter
nō cucurrit. ⁊ ꝓter hoc dicit Jo.xx. ꝙ currebant Petrus
⁊ Joannes simul.i. in charitate. Chuſi interpretatur tene
bras me. et signat tepidos religiosos q̄ alios obtenebrāt
exemplo imperfectionis sue ⁊ preuaricationis. Hiere.xiij.
Date dño deo vestro gloriā ante q̄ tenebrescat: ⁊ ante q̄
offendāt pedes vestri ad montem caliginosum. Seneca.
Faciamus qđ in itinere solet fieri. qui tardi⁹ de hospitio
exierunt: velocitate cōpensant morā. vñ de bonis religio
sis dicit Rom̄ xij. Spiritu feruētes: dño seruientes. Eccl.
xiij. Nō defrauderis a die bono ⁊ particula bone dei nō
te pretereat. vñ ⁊ Sene. Cum celeritate rēporis vtendi ve
locitate certandū est: ⁊ velut ex torrente rapido nec semp
ituro cito hauriendū est. Legit de Tito quū sederet ad
mensam: ⁊ recoleret nil strenuū aut memorabile se egisse
die illo: cum gemitu graui ⁊ dolore mensam repulit excla
mās. O amici diē perdidi. Idē nota supra in prima parte
in ar.xlij.ℳ. item recor. Bern̄. Omne tēpus in quo de deo
nō cogitas: te cōputa perdidisse. ⁊ Hiero. Semper aliq̄d
operis facito ⁊ c. de cōse. di. v. nūq̄. diabolus enim semper
redit ad domū vacantē: ⁊ ibi requiē habet. Matth. xij. de
peni. di. iiij. reuertar vnde. in pre. loco Mat. Inuenit eam
vacantē/ait Rabanus/a bonis operib⁹ ⁊ actibus per ne
gligentiā: scopis mundatā scz a vitijs psistinis per baptis
mū ⁊ religionem: q̄ est alius baptismus: in cuius ꝓfessio
ne nō simulata remittit deus ꝓfesso cōrito ⁊ nouitio ꝓ
ponēri remanere oia peccata sicut in baptismo: sicut fuit
revelatū cuidam monacho ab angelo. vt legit in vitis pa
trū. Vnatā simulatis virtutibus p hypocrisim. Et Aug.
de concordia euangelistarū ait super pre. verbis. Per hec
verba signat dñs quosdam ita creditores vt non possint
ferre laborem continētie: ⁊ ad seculū redituri sint. Greg.
etiā. vij. lib. moral. ficait. Plerūq̄ etiā fit quū mens ex sui
ipsius odio profectu extollitur: quūq̄ iam se quasi de virtu
tibus erigit: seuiēti contra se aduersario aditū pandit. tan
toq̄ vehemētius in eius cōfractione se exhibet: quāto et
grauius quia vel ad modicū fuerat proiectus dolet. Itē
Job.xxvj. Qui extēdit aquilonē i. diabolum super vacuū
id est cor otiosum tāq̄ super lecrū. Religiosi autē acidiosi
vident sibi lucrifacere diem: si sine opere aliquo rot⁹ eis
per inertiam elabatur. Inter em̄ alias infirmitates reli
giosorū acidia est eis domestica ⁊ familiaris. que a Dama
sceno describitur/afflictio siue tristitia aggrauās. Tales
religiosi designati sunt in Helia de quo dicit q̄ quū fuge
ret a facie Jezabel in deserto ⁊ proiiceret se ad vmbrā iu
niperi: petijt animē sue vt moreret. Juniperus designat
religionē. quia sub cinere illius cōseruatur ignis per an
nūtra ⁊ feruor nouitiorū vsq̄ ad professionē. Sed multi
proiiciunt se ad vmbrā iuniperi: quia torpent a bono ope
re refrigerati a sancto pmo feruore: quos angelus. i. gra
tia excitat monēs vt surgant: ⁊ panem subcineritiū com
edant. i. recogitent christū pro se tot opprobria passum. ⁊
hoc cū aqua lachrymarum. Nec semel de christo cogitare
sufficit: sed frequēter donec perueniāt ad mōtē dei Oreb
id est ad mēsam celestis glorie. interpretatur em̄ oreb mē
sa. iij. Reg.xix. Nostris autem rēporibus stelle multe. i. re
ligiosi qui fulgere cōsueuerant in firmamēto celi. i. eccle
sie: ⁊ noctem huius seculi vita ⁊ doctrina illuminare: ceci
derūt de celo puritatis ⁊ altitudine sanctitatis. Matth.
xxiiij. Unde dies iudicij in ianuis est. vñ Aug. ad Esitium
super verbo pre. Stelle cadent. quoniā multi q̄ gratia ful
gere videbātur: persequētibus cedent ⁊ cadent: ⁊ quidā
fideles fortissimi turbabuntur. Vñ ⁊ hodie veraciter pōt
dici illud Job.xxiiij. Et stelle multe. i. religiosi/non sunt
munde in conspectu eius scz christi: licet munde in conspe
ctu hominū videant. Et licet tales erudire plurimos po
pulos ad iustitiā videantur: quia tamen eorū vita discor
dat a doctrina sicut phariseorū. j. q. j. nō quales. xix. di. ser
ui. Mat.xxiij. non fulgebūt multi ex eis sicut stelle in per
petuas eternitates. Dani.xij. ex de magistris. c. fi.

¶ Articulus.liiij. A

Hunc vero ad reli
gioso:ū omniū singularim vitia descen
damus: vt ex vitijs virturibus cōrarijs
xxij. q. j. cum renūtiatur, virtutes eor ad
quas tenent clarius cognoscātur. ¶ Et
primo in vitio ꝓpriet⁹ offendūt multipliciter ⁊ trans
gressione paupertatis. ⁊ hoc tripliciter ⁊ diuersimode in
ingressu/⁊ progressu/⁊ egressu. Et primo in principio cō
uersionis quidā eorum/nō plene se expropriant. Sibi redi
tus oculos ⁊ aliā supellectilē infideliter reseruātes: sicut
Ananias ⁊ Saphyra vxor eius. Act. v. xxiij. q. viij. legi. ⁊ c.
petrus. Contra tales mystice in Deut. precipitur. xx. c. file
Judic. vij. ⁊ j. Machab. iij. Si qs est homo formidolosus
⁊ corde pauido: nō egrediatur ad bellū: reuertatur in do
mū suā ne pauere faciat cor da fratrū suorū: sicut ipse per
territus est. ꝓpter qđ Jo. cassi. in. iiij. lib. de institutis renū
tiantiū ait in pmo. c. De illo qui renūtiat diligēria summa
perquirītur ne de pristinis facultatib⁹ suis inhereat ei vel
vnius minimi contagiū. Sciunt em̄ patres sub monaste
rij disciplina diuturnū esse non posse: sed nec humiliratis
quidem aut obediētie apprehensārū esse virtutē: nec illa
cenobij paupertate ac districtione contentū fore: si in con
scientia eius pecunie quantulūcūq̄ laritauerit. sed vbi p
mū exorta fuerit quelibet occasionis cōmotio: fiducia ſti
pis illius animarū cōtinuo de monasterio velut funda ro
tante fugiturū. ¶ Unde Mat. iiij. ibi. Relictis retibus. Greg. in homil. v. euangelistarū. In quo affectū po
tius debemus pēsare q̄ cēsum. Multū enim reliquit: qui
sibi nihil retinuit. multū dimisit: qui cū re possessa concu
piscentijs renūtiauit. a sequētibus ergo tāta dimissa sunt
quanta a nō sequētibus concupisci potuerūt. Et Chrys.
ibi in homil. Tante igitur pmissioni crediderunt: et per
sermones quib⁹ sunt capti/crediderūt se alios posse pisca
ri. Item idē super Matth. Hoc igit cupientes secuti sunt
omnibus relictis. in quo nos docuerūt quia nemo potest
terrena possidere: ⁊ perfecte ad celestia peruenire. Item
in eo. c. Matth. iiij. Illi aūt relictis retibus ⁊ patre secuti
sunt eū. Chrys. super Matth. Tria em̄ sunt que relinquet

Religio
Articuli
Nupliij
mūs.

re debet q̄ venit ad ch̄istū. Actus carnales: q̄ p̄teria piscationis signant. Substantia mūdialis: per nauē. Parētes: per patrē. Reliquerunt ergo nauē: vt fierent ecclesiastice nauis. xxiiij. q. j. nō turbat̄ur. gubernatores. Reliquerunt retia: vt nō pisces afferrent ad ciuitatē terrenā: sed hoies ad celestē. Reliquerūt vnū patrem: vt spirituales patres omniū fierēt. ij. q. vij. qualis. Item ibi Hilari⁹. Eis igitur artē & patriam domū relinquētibus docemur ch̄istū sequi & secularis vite solicitudine & paterne domus consuetudine nō teneri. Item Luce. v. & Matth̄. ix. dicitur de Matthēo. Et relictis oībus surgens secutus est eum. Itē Matth̄. xix. Si vis perfectus esse: vade vende oia que habes: & da pauperibus. vbi Remigius. Notāda sunt verba ista. Non em̄ ait dn̄s vade & manduca oia que habes. sed vade & vende. & nō ait aliqua: sicut Ananias & Saphyra: sed oia. & pulchre subiūgit/que habes. illa em̄ habemus: que iuste possidemus. illa ergo que iuste possidemus: vēdenda sunt. que vero iniuste: sunt erogāda illis q̄bus fuerint ablata. xiiij. q. vj. si res. de peni. di. v. falsas. Nec ait/da p̄orimis aut diuitib⁹ a quibus accipies similia. Mat. v. sed da pauperibus. Item ibi Hiero. cōtra Vigilantiū hereticū. Q̄ autē Vigilantius asserit eos melius facere qui vtūtur rebus suis: & paulatim fructus possessionū pauperibus diuidūt: q̄ illos q̄ possessionibus venūdatis semel oia largiuntur: nō a me ei sed a dño respōdebitur. Si vis perfectus esse: vade & vende &c. Iste quē tu laudas secundus aut tertius gradus est: quē & nos recipimus. xxx. dist. §. Item hec scripsimus. dūmodo sciamus p̄ima secūdis & tertiis p̄ferēda. Itē Benadi⁹ de ecclesiasticis dogmatibus. Bonū est enim facultates cū dispensatione pauperibus erogare. melius est p intentione sequēdi dn̄m infirmū donare: & absolutū solicitudine. lxxvj. dist. non satis. egere cū ch̄isto. Item eo. c. Matth̄. xix. Ecce nos reliquimus oia. ibi. Chr̄ys. in homil. Qualia omnia o beate Petre? arundinē/rete/nauim? oia quidē hec dicis non ꝓpter munificentiā: sed vt per interrogationē hanc inopum inducat plebē. quia em̄ dn̄s dixerat/Si vis perfect⁹ esse &c. ne dicat aliquis inopū. Quid ergo si nō habuero nō possum esse perfectus. interrogat Petrus: vt tu inops discas qm̄ in nullo hinc diminut⁹ es. Qui em̄ claues regni celor acceptur⁹ erat: p:o ijs qui ibi sunt iā confidit: & p:o o:be terrarū vniuerso interrogat. Contra tales imperfecte renūtiantes/Jo. cassi. in. vij. li. de spiritu philargyrie sic ait. Quāob:em si euangelico p:cepto volumus obedire: ac apl'orum ac totius illius ecclesie p̄mitiue seu patrū q̄ virtutibus ac pfectioni eo:ū nostris tēpo:ibus successerunt/imitato:es existere: nō nr̄is definitionib⁹ acq̄escam⁹ de b repido ac miserabili statu pfectionē nobis euāgelicā pollicentes: sed illo:ū sectātes vestigia circūuenire nosmetipos minime studeamus. & ita monasterij disciplinā institutionēq̄ pariter expetamus: vt in veritate renuntiem⁹ huic mūdo: nihil ex ijs que cōtempsim⁹ infidelitate nos retrahente seruātes: quotidianū victum non recondita pecunia sz labore ꝓpio eleemosynis aut sumptibus monasterij cōquiramus. fertur em̄ sanctus Basilius cuidam dicto to:po:e to:pēti dixisse: qui quum renuntiasse se diceret huic mūdo: quedā de facultatib⁹ ꝓpijs sibimet reseruauerat: nolens exercitio suarū manuū vel sumptum cenobij sustentari. Et senato:ē inquit somnolente ꝓdidisti et monachū non fecisti. Ad faciendā istam plenam renūtiationē facit. lxxvj. di. nō satis. ℟. Itē dominus. ibi. Sed relictis omnibus in disciplinā se prophetica darer. xij. q. j. c. ij. ℟. ois vero. & ℟. Ananias autē. & c. clericus. & ca. quia tua. & c. scimus. & c. nolo. & c. non dicatis. & c. expedit. ibi. omnia sua. & c. certe. xiiij. q. j. §. j. er. j. q. iij. siquis. xvij. q. vlti ma. §. sed notādum. Sc̄do quidā erāt a principio pfecte renuntiēt: deficiente feruo: ad illud scilicet pecunias vel alias facultates quas renuntiauerant reuertunt. Ho:ū p̄mogenitus fuit Judas scarioth Apl's: qui post renūtiationē loculos cōpilabat: & fur erat & latro. Jo. xij. xiij. q. iiij. c. ij. & iij. Contra tales facit. xvij. q. iiij. sunt qui opes. & §. sed notandum. & §. fi. ℂ Tertio quidā qui erant in mundo paupes cōuertunt: & tepefacti in religione ma rime q: ex eis aliqui nō ꝓpter deum sed p:opter habendas expensas quas nō habent in mundo cōuertuntur: eiam illud renuntiauerūt: & quod in mundo nō habebant/habere in o:dine moliunt: pauperes in mundo/diuites in religione. Et qui in mūdo vix fm Hieronymū rugine/tem ventrem pane siligineo aut de milio saturare poterāt nunc in religione similaginē & mella fastidiūt. xij. q. ij. gloria. Squallidi & famelici & nudi in mundo/in o:dine delicati/in Cāna audite/impinguati dilatati Deutero. xxxij. & c. paribus & mutato:ijs vestimento:ū sicut Naaman syrus. iiij. Reg. v. coopti viuere moliunt: humiliari in mūdo & incogniti/in o:dine exaltari: & regibus & p:incipibus familiares & cogniti. Ho:ū Giezi seruulus pauperius Heliseī pater est. qui in gl'ia ꝓphetie sui dn̄i successisset: nisi deceptus philargyria a Naamā sy:o curato de lepra a suo domino Heliseo duo talenta & vestimenta duplicia accepisset. ꝓpter q̄ lepra Naaman ei & cū sequētibus giezitis vēdentibus sacramēto:ū & beneficio:ū gram adhesit. iiij. Reg. v. j. q. j. cito. & c. qui studet. & legit & no. ex de fino. fi cut ꝓ certo. in fi. Contra tales religiosos Hieronym⁹ ad Nepotianū loquēs ironice ait. Sunt dño:es monachi q̄ antea fuerāt seculares. possidebāt opes sub ch̄isto paupere quas sub locuplete diabolo nō habuerūt. & suspirent eos ecclesia diuites quos'tenuit mūdus ante mendicos. vñ experientia manifesta p:obat dignio:es fructus pnie agere magnos viros & diuites exp:opriatos intrantes o:dinem: q̄ pauperes & mendicos. q: puri o:i intentione intrant: & pfectius p:esumunt mūdo renuntiare. & bonum vel malum p:incipiū in huiusmodi renūtiationib⁹ multū facit. quia vix bono exitu pagunt: que malo sunt p:icipio inchoata: & ecōuerso. lxj. dist. miramur. j. q. j. principatus. De isto triplici genere religioso:ū ꝓpietatio:ū loquitur Jo. cassi. in. vij. li. de spū philargyrie vt dictū est s. De aliis bus etiā loquitur Papn̄tius in collatiōe de tribus abrenūtiationibus in libro collatio. Jo. cassi. dicens. Si ergo ij qui perfecte istas terrenas & visibiles abdicant facultates: antiqua vitia rerentantes ad illam apl'icam charitatem quā describit Apostolus. j. ad Cor. xiij. Si linguis hominum &c. & de peni. dist. ij. §. euidenter &c. peruenire non possunt: quid⁹ illi de semetipsis iudicare possunt qui antiquas pecuniarū so:des cum infidelitate p:istina rerentantes/nudo tm̄ sibimet autumāt monachoū vocabulo gloriandū. De hoc etiam triplici genere auaritie religioso:ū dicit Serapion in collatione sua de. viij. p:incipalib⁹ vitijs in libro coll'a. Jo. cassi. q̄ philargyria. i. amor⁹ pecu Omnie monacho:um tria sunt genera. Primū q̄ renūtiantes diuitijs ac facultatibus suis plene spoliari non sinit. auaritia. Scōm q̄ ea q̄ ab eis dispersa sunt vel indigētibus distri bura: resumere eos maio:i cupiditate psuader. Tertium q̄ ea que nec antea quidē possederāt/desiderari acquiri ve cōpellit. Item Nilus monachus de. viij. vitijs capitalibus in. iiij. vitio de philargyria ait. Amo: pecuniarū radix est oīm malo:ū. est em̄ idolo:um seruit⁹. Ephe. v. & radix oīm malo:ū. j. Timo. vj. xl vij. di. bono:. de pe. di. ij. §. ex peccatis. & alit vt panes nequissimi ceteras passiones. Qui cupit abscindere vitia: radicē abscindat. manente enim auaritia nihil p:oficit. onustus monachus quasi nauis onusta & in tempestate fluctuū. vij. q. j. scisitaris. i. rentationum facile mergitur. vt em̄ cumulata nauis p singulos vndarū ictus ob:uit: sic multa possidēs solicitudinibus. nihil possidens monachus viato: expeditus: & in oī loco inueniens diuerso:ium: & quasi aquila ad celsitudinem peruolans. Apo. iiij. ps. Sicut aquila rune desēdit ad escā: q̄n cōpellit necessitas. multa possidens monachus curis secularibus p:epeditur: & quemadmodum canis/carenis innectitur. & si migraueri: memo:iam eoū que reliquit/secum defert: & de onere grauissimo et pondere

inutili dimisso stimulatur tristitia. Si mors aduenerit: miserabiliter relinquit presentia. Migrat anima: & oculus eius non abscedit a terrenis negotijs. inuitus trahit: sicut mancipium fugitiuū. diuidit a corpore: & a passionibus nequaq̄ diuidit. prudēs monachus corporis necessitatem attēdit: & nō adulabitur ꝓpter voluptatem vētris diuitibus, neq̄ in seruitutē rediget mentē liberā diuitijs multis. sufficiunt quippe manus eius subministrare corpusculo. de cōse. dis. v. nunq̄. maledictus qui facit simulacrū. i. q. i. cū omnis. & collocat in occulto: similiter & qui habet auaritie passionē. vterq̄ adorat. qō non prodest simulacrū. hucusq̄ Nilus. Item Climacus inclytus archimandrita mōtis synai. Pauper monachus mūdi dñs deo sui curam credens & per fidē omnes possidēs seruos. Pauper in oratione mūdus. Amans vero possidere imagines materie & delectationes cōcupiscentie adorat & venerat. Qui contriti in obedientia sedent: ab auaritia sunt alieni. Et quo cū corpus tradiderunt & propria volūtatem. xij. q. i. nolo. & c. non dicatis. qd de reliquo proprium possident: Nō appareamus in delioribus volucribus o monachi. nō enim solicite sunt illi: neq̄ cōgregant. Matth. vj. non deficit fluctus maris: neq̄ auaro ira & tristitia. Amator possidendi pro acu vsq̄ ad mortē pugnat. Non erat in Job vestigiū auaritie. hinc omnibus priuatus / imperturbatus manet. Job. j. Omniū malorū radix auaritia dicit. j. Timo. vj. clvij. di. bonorum. Nam furta & odia & inuidias & dissensiones & inimicitias & cōturbationes & vltiones & memorias malitiarum & incompassiones & crudelitates & proditiones & homicidia ipsa facit. vna virtute oia predicta preterita & presentia vitia effugantur. ipsaq̄ vocatur apospachia. quod est nō diligere aliquid vitiose. eādem vero parit gustus dei / experientia / & sciētia / & cura satisfactionis exitus. Auarus euāgelij Matth. xix. subsannator & voluntarius preuaricator. Qui possidet charitatē dispergit pecuniā. j. Jo. iiij. Cū charitate & pecunia viuere / deficere se est. Vidi paupes pecunijs ditatos in pauperum spiritu. Matth. v. & cōuersatione & alimento exhibitis. & prioris quidē ipsorū penurie hi huiusmodi sunt obliti. vide supra co. v. iij. Amator pecuniarū monachus vt cōgreget nimis laboret: & vitando otiū. i. laborādo auaritiam incurrit: quia ꝓpter hoc laborat. Qui vicit auaritiam: aut charitatē possidet: aut solicitudines recidit. hucusq̄ Climacus in gradu. vj. de victoria auaritie et celesti cursu paupertatis. In vitis patrū. Quidā diues renuntiare volens / sed rentus a cogitationibus subito iactans oia vestimēta nudus cucurrit ad monasteriū. Et ait dñs vni seni. Surge & accipe athletam meū. Et obuiauit seni: & illi nudo: & dedit ei habitum monachalē: & dicebat alijs fratribus veniētibus ad eū pro suis cogitationibus. De renuntiatione autē hunc fratrem requirite: quia ego ad mensuram renuntiationis eius necdū perueni. Item ibidē. Quū quidā renuntiasset mundo: & partim sua dedisset pauperibus: & partim sibi retinuisset: & venisset ad beatū Antonium mandauit ei beatus Antonius q̄ portaret carnes cū corpore nudo. quo id agente aues & canes tam corpus q̄ carnes vnguibus & dentibus lacerarunt. & dixit ei Antonius. Quicūq̄ renuntiant seculo: & volunt habere pecunias: sic a demonibus lacerantur. Item quū parentes in reclamēto magnā hereditatem reliquissent sancto Arsenio anachorite Romanorū olim nobilissimo: & testamentū ei allatū fuisset in Egyptū de Roma: ille rūpere voluit nisi portans caput quidē perdere timuisset. Et ait Arsenius. Ego ante illum huic seculo sum mortuus. & noluit videre qd esset in testamēto: sed reddidit portitori. Idem cuidā fratri volenti duos solidos retinere ꝓpter corporis infirmitatem / senex videns voluntatem eius dixit. Retine. Deinde senex ab eodē fratre stimulato in conscientia de illis solidis respondit. Non est bonū tenere plus q̄ necesse est corpori. duo ergo solidi sunt spes tua. & si cōtigerit vt pereant: numquid deus non cogitat de nobis: Ps. lxiij. Jacta ergo cogitationem tuam super dominū: qm̄ ipsi. Sap. vj. Matth. vj. cura est de nobis. Idem respōdit Macharius Abbati Theodoro tres habenti discipulos ꝓ suo iuuamine et ad prestandū alijs: Melius est nihil habere. vñ & dixit Theodorus vēdidit eos: & precium dedit pauperib⁹. Item Serapion sidonius solū euangelium possidēs / vendidit illud: & dedit pauperibus: dicens illud verbū. Uenūdaui quod mihi semper dicebat. Matth. xix. Vende oīa que habes: & da pauperibus. Item quū quidam rogaret quēdam Abbatē recipere eleemosynā noluit / dicens. Opera manuū mearū me pascunt. ps. cxxvij. Labores manuum tu. man. de cōse. di. v. nunq̄. Quū autem persisteret distribuens: vt saltē reciperet & pauperib⁹ erogaret: respondit. Dupliciter verecūdia est mihi: quia nō indigens suscipio: & alienū pōs vane glorie subiacebo. Dixit senex. Tribulario & paupertas sunt monachi ferramenta. Dicebat Abbas Paulus. Si plus q̄ necesse habet monachus in cella habeat: frequēter cogitur de cella egredi: & a demone decipi. Dixit senex fratri volenti aliqua congregare ꝓ senecta. Aut habe christū: & cogitat de te: aut pecunias ne mēdices. Ergo tuū est eligere deū vel māmona. Matth. vj. xiiij. q. v. §. Sed hoc dicebat Agathon discipulo suo. Ne tale aliquid acquiras qō fratri petenti dare te pigeat: & per hoc mandatū dei transgrediaris. Macharius iuuit furē qui / apportabat que in cella habebat ad carricādum aial cū multa patientia dicens. Nihil in hunc mūdum intulimus. j. Timo. vj. Dñs dedit dñs abstulit. Job. j. & ij. Quū quidā frater furaretur frequēter cuidam magno seni id qō in cella habebat: senex sciens / non illud arguebat: putans q̄ necesse erat illi. habebat ergo senex magnā penuriam panis. quū autem moreretur: & videret illū fratrem furem: osculatus est manus ei⁹ / dicens. Gratias ago manibus istis: quia ꝓpter eas arbitror me iturū in regnum celorū. Fur aūt copunctus in hoc strenuus monachus factus est ex actib⁹ quos vidit in illo. Dicebat senex q̄ Lazarus solū quia cū gratiarū actione paupertatē portauit: & de diuite nō murmurauit: in sinu Abrae susceptus est. Luce xvj. Idem dicebat q̄ nihil oportebat cogitare nisi de timore dei: nec de corporali necessitate ante tēpus. Matth. vj. Quia Zacharias absente abbate Syluano sue⁹ sepē deficit & fecit hortū maiorem. Regressus Syluanus & videns dilatatū hortū voluit recedere: nisi sepes in loco suo prius fuisset reposita. Dixit senex fratri. Si prestas alicui numquos semel tantū repete ab eo: & si nihil dat: nihil ei dicas. Et si cogitatio tua tibi fuerit inopportuna ad reperendū dimitte eā & repare: tantūmodo fratrem tuū ne cōtristes: q: monachus es. Abbas Theodorus tria sup multos seruauit: scz nihil possidere / abstinere / & homines fugere. Dixit Sinclerica patrissa. Perfectum bonū est nihil habere. sicut eīm fortia vestimēta dū calcantur: & pedib⁹ sepius reuersantur: incādidant: ita fortis anima per voluntariam paupertatē amplius cōfirmatur. Rogatus presbyter remisit a quodā / vt aurū reciperet ꝓ fratribus: respondit. Nō opus habēt. Tunc ille posuit spontaneam cū pecunia in egressu ecclesie: quā nemo fratrum retigit: sed nec aliq̄ inspexerunt. Senex vestitus tantū sacco lineo / intrās desertū vidit sub quadā petra viridem herbā & hominē nudū pascētem: qui rentus fuit a sene: sed q: nudus erat fugit ab eo. Quumq̄ senex clamās curreret post eū: dicens / Expectame: q: ꝓpter deum sequor: te. ille nudus respōdit. Et ego propter deū fugio te. Senex aūt vt eum pertingeret / proiecit a se saccum quo erat indutus. qō quū vidisset ille: expectauit eū: & dixit ei. Quoniā proiecisti materiā mūdi a te: & ego te expectaui. Quidā obtulit cuidā seni pauperi pecuniā: dicens. Habe pecuniā: quia senuisti: ꝓ expensis. Cui ille rndit. Tu post lxx. annos auferre mihi nutritor⁹ meū venis? Ecce multū tēporis habens in infirmitate mea nihil indiguit deo tribuēte: & pascente me. & nō acquieuit accipere: dicēs / Ecce modicas palmulas habeo quas operor: & facio plectas ex eis: & mādūco panem. Iterū iuerūt

ad domū cuiusdam vidue cum filijs suis:⁊ quū pulsaret ostiū:cucurrit filia muda ad ostiū.mater vero/q; erat candidatrix:iuerat ad opus⁊ dabant filie vestimentū ⁊ nūmos:⁊ noluit accipere:dicens veniſſe matrē ſuā:⁊ dixiſſe ſibi.Cōfide filia:q; voluit deus:⁊ inuenio opus qō facio hodie vnde habeamus victum noſtrum.Et quū veniſſet mater ei⁹:rogabat eam vt acciperet aliq̄d:⁊ noluit dicēs. Ego habeo nutrito:ē deum meū:⁊ vos vultis eū tollere a me? Illi autē cognoſcentes fidem eius glo:ificaueruntdeū. Iſta etiam duo proxima exempla poſui ſupra in.§.ex quo ſponſa.in ar.li.ñ.v enerunt.cū.ñ.ſeq. Serapion ſidonius dedit cuidā petenti amictum ſuū:⁊ alteri frigeſcenti tunicā.⁊ ſic remanſit nudus.⁊ interrogante quodā abbate/Quis te ſpoliauit:tenens euāgeliū lib:ū ⁊ oſtendēs ei reſpondit.iſte.Matth.xix.ibi.Vade ⁊ vende ⁊c. Quum pauperes veniſſent ad quādam ciuitatē,p agape eleemoſyna cōmuni.xlij.di.c.ſ.do:mētibus alijs erat quidam habēs tantū modo matrem.i. ſto:eam de iuncis vel palmis cuius medietatē ſibi ſubſternebat:⁊ medietate cooperiebatur:erat em̄ tunc ibi frigus validū.Et quū eſſet quidā frater ad vīnandū:audiuit ſubmurmurātem illum et gementē de frigore:⁊ conſolabatur ſeipſum dicens.Bona tibi ago dñe.quanti em̄ ſunt modo diuites in cuſtodia:qui etiā in ferro ſedent:aut pedes habēt in ligno conſtrictos:quiq; vīnam ſuā libere nō faciunt,ego aūt velut imperato: ſum extendens pedes meos:⁊ vbi volo ambulo.Quod verbū audiens ille frater/narrauit alijs:⁊ edificati ſunt. Quidā frater de macria mo:iens.c. ſolidos dereliquit.Vbacharius Pambo Iſido:us ⁊ ceteri ſenio res patres ſancto loquēte in eis ſpiritu/decreuerūt infodiendos eſſe cum dño ſuo:dicentes/Pecunia tua tecū ſit in perditionē.Act.viij.ſ.q.ſ.qui ſtuder.c.eos.c.petrus. Ex quo tantus terro: per totā Ægyptum cūctos monachos inuaſit:vt vnū ſolidum diminiſſe grande apud eos ſit crimen. Idē fecit beatus Greg.de Juſto monacho q̄ in morte tres aureos reliquit: quos ſecum ſepeliri fecit beatus Greg.vt narrat in lib.dialogo:⁊ ē de ſta.mona.cum ad monaſteriū. Narrat etiā in.iij.lib.dialogo:ū de Iſaac de Syria: qui dicebat.Monachus q̄ in terra poſſeſſionem querit:monachus nō eſt.ſic q̄ppe metuebat paupertatis ſue ſecuritatē perdere:ſicut diuites auari ſolēt perituras diuitias cuſtodire. Q; aūt religioſi approbatā religionē profitētes pro:priū in ſpeciali aut peculiū habere non poſſint:a primitiua eccleſia credentiū o:tum tractit:⁊ deinde ab vniuerſali eccl'a inſtitutū eſt.ad hoc.xij.q.j.c.dilectiſſimis.c.quia tua.⁊.c.ſcimus.⁊.c.duo.c.nolo.c. non dicatis. xvij.q.i.ananias.xviij.q.j.c.j.⁊.q.ij.abbates.liij.di.abbati. ex de of.or.quanto.de teſta.q: ingredientibus.de regu.ex parte.de ſta.mo.c.ij.⁊.c.ſup quodā.⁊.c.cū ad monaſteriū. ſ.rñ.⁊.§.ſi.vbi de hoc.de accuſa.ex pte.⁊.c.olim.Et q: pro/priū habere nō poſſunt,in ſpeciali:ideo nec cōtractus facere poſſunt ad veros dños pertinētes ſuo nolie:ſicut vēdere/emere/donare/permutare/locare/conducere/teſtari/tranſigere/vel paciſci/alienare ſine licētia aliq̄d recipere. vt pte.c.abbati.ñ.de hoc.ex de reb.ec.alie.nulli.C. de epiſc. ⁊ cleri.aut ingreſſi.xix.q.vlti.q: ingredientibus.⁊ pte.c. nolo.⁊.c.nō dicatis.Adde hic qō ſcripſi de iſtis contractib⁹. ſ.in.§.offendent.ñ.⁊ quia vt ſepe.in ar.lxvj.

¶ Articulus.lv. A

Fratres minores

Q Uro omnis religio poteſt habere pro:priū in cōmuni. vt pte.c.dilectiſſimis.⁊.c.quia tua.cū ſi.Excepta regula ⁊ ſtatu fratrum mino:um: qui nō poſſunt habere pro:priū: etiam in cōmuni.vnde in eo:ū regula cōtinetur.Fratres nihil ſibi nihil habent pro pro:priō:nec domū/nec locum/nec aliquā rem ⁊c. Frater dicit:nō frater.q.d.tota illa cōmunitas:nō frater ſpecialis.q: de hoc nō erat dubiū:ſicut nec de alijs religioſis qui nō habent pro:priū in ſpeciali,ſicut ſuperius eſt proba tum p̄me in.§.pte.in fi. Q; aūt talem ſtatū elegerit beatus Franciſcus crucis chriſti ſignaculo inſignir⁹/⁊ ab eccleſia multipliciter appro:obatus:pater p̄mo per Greg.ix. qui fuit tēpore beati Franciſci ſibi familiaris.⁊ in eodēdo ac regulā confirmando ſibi ſpecialiter adſtitit.vt ipſe teſtatur in declaratione regule:in qua ſic determinat diſcens. Preterea quū in ipſa regula cōtineatur expreſſe q̄ fratres nihil ſibi appro:priēt:nec domū.nec locum/nec aliquā rem:ac ipſi proceſſu tēpo:is cōtaminari timeant o:dinis paupertatē:preſertim quū iam dixerint aliqui ꝓpietatem mobiliū pertinere ad totū o:dinem in cōmune:nobis fuit humiliter ſupplicatū vt in hoc animarū dignoſcerem pro:uidere periculis ⁊ totius o:dinis puritati.Diximus itaq; q̄ nec in cōmuni nec in ſpeciali debēt pro:prietatem habere:ſed vtēſilium ⁊ lib:o:um ⁊ eo:ū mobilium que licet habere/o:do vſum habeat ⁊ fratres:ſm q̄ generalis miniſter vel p̄uinciales miniſtri diſponēdum duxerint.his vtantur ſaluo loco:ū ⁊ domoū dominio illius ad quos noſcit pertinere.hec Greg.nonus.qui in eadem declaratione dicit ſe ex familiaritate ſpeciali quā habuit cū beato Franciſco noſſe eius intentionē. Itē Innocentius quartus ⁊ Alexander quart⁹:vt dñs Jo.papa.xxij.recitat in ſua cōſtitutione/quia quo:ūdam.in ſuis declarationibus ſic definierūt.Dicimus inſuper q̄ quū in ipſa regula cōtineatur expreſſe fratres nihil ſibi appro:priēt:nec domū/nec locū/nec aliquā rem:q̄ nec in cōmuni nec in ſpeciali debēt pro:prietatem habere.ſed loco:ū ⁊ domoū ac vtenſilīū lib:o:um ⁊ eo:ū que licet habere:o:do vſum habeat ⁊ fratres:ſm q̄ generalis miniſter ⁊ p̄uinciales miniſtri o:dinandū duxerint his vtantur. Itē Nicolaus tertius in ſua declaratione que ponitur ex de ver.ſig.exiit.§. verū.lib.vj.ſic definit dicens. Verū condecens fuit ei profeſſioni que ſpōte deuouit chriſtū pauperem in tanta paupertate ſectari:omniū abdicare dominiū:⁊ rerum ſibi cōceſſarū neceſſario vſu eſſe contentā.nec per hoc q̄ ꝓprietatem vſus/⁊ rerū cuiuſcūq; dominiū a ſe abdicaſſe videatur:ſimplici vſui omnis rei renūciaſſe cōuincatur.Et infra nihilominus dicit ſic ad hec. Quū fratres nihil ſibi in ſpeciali acq̄rere vel eo:ū o:dini poſſint:etiā in cōmuni. Item Clemēs quintus in ſua declaratione in Viennēſi cōcilio edita/⁊ inter clementinas poſita.exiui de paradiſo.ex de ver.ſig.ſic dicit. Proinde quū vir ſanctus paupertatis gratie miſſe in regula modū exprimēs dixit in eadē. Fratres nihil ſibi appro:prient:nec domū.nec locū.nec aliquā rē:ſed tāq̄ aduene ⁊ peregrini in hoc ſeculo/in paupertate ⁊ humilitate dño famulantes/vadant pro eleemoſyna confidenter. ſicq̄ declaratū per nōnullos p:ecſſores noſtros Romanos pōtifices/hanc expro:priationē intelligi debere tā in ſpeciali q̄ in cōmuni. ꝓpter quod ⁊ rerū omnium cōceſſarū ⁊ oblatarū ⁊ donatarū fratribus,quas ⁊ quarū vſum fratri ſeu o:dini vel ipſis fratribus licet habere: pro:prietatē ⁊ dominiū in ſe ⁊ Romanā eccleſiam recepe/runt:dimiſſo ipſis fratrib⁹ in eis tātūmodo vſu facti ſimplici.Eccleſia etiā declarauit in decre.pte.exiit.§. Porro iſtū fuiſſe ſtatū chriſti viā perfectionis tradētis ⁊ ſuorum apoſtoloū.ibi.Hec eſt etiam illa altiſſima paupertas de qua beatus Fraciſcus loquitur in regula. Nihil em̄ tam proprium veri ⁊ euāgelici pauperis:q̄ nihil pro:priū nec ſingulatim nec cōiter poſſidere.⁊ huic pro:rio/ſicut dicit Ambroſius/de⁹ eſt.xij.q.j.cui pro:rio.⁊ habēs talis victū ⁊ veſtitū ad ſuū vſum his cōtentus eſt nudā crucē nudus ſequens, xij.q.j.clericus.⁊.c.duo.⁊.q.ij.gl'ia.ꝓ.q.ij.cps. ¶ B Apoſtoli em̄ poſt apoſtolatū/⁊ p̄cepto eis dato a dño de nō habēdo eis in zonis ⁊ argentū ⁊ aurū/⁊ vt ederēt q̄ apud illos erāt vbi p̄dicabāt:pro:priū nō habuerunt.vt probat p̄c. c.dilectiſſimis.⁊ no.xij.q.j.videtes.⁊.xvj.q.j.ex authoritate.⁊.xviij.q.iiij.§.notādum.in gloſ.tito ⁊ eugenio. Et ſuper illo ꝟbo/Accepit eā diſcipul⁹ in ſuā.Jo.xix.dicit magiſter in hiſtoria ſcho.ſup verbo ſuā.quaſi ſuā habēs matrē vel in ſuā vel in cōmunione rerū ſuarum.cū nihil creditur ha-

buisse p:op:iū. sed quū esset beata virgo cū Apl̄is: iste spe
ciālē curā ei⁹ habebat. hucusq; hist̄o:ia scho. quū ipsa ma
ter christi nihil etiā penit⁹ haberet: sicut ait Ch:y. xxvij.
q.ij. ei. Jtē super illud Act. iij. Argentū ⁊ aurum nō est
mihi. magister in hist̄o:ia scho. sic ait. Non erat suū q̄ re
seruabat in vsus pauperū: qui reliquerāt patrimonia sua
p̄oficiētes oia ante pedes apostolo:ū. Si em̄ clerici in re
bus ecclesie vsuarijs ⁊ nō p̄prie vsufructuarijs cōparan
tur. de hoc supra in. §. vlti. hic quero. ar. xxix. vt legit ⁊ no.
xij.q.j. res ecclesie. ⁊ c. eps̄ ecclesiasticarū. ⁊ ex̄ de pecu. cle
ri. c. vlti. ⁊ ex̄ de testa. quia nos. glos. clerici. ⁊ de pig. c. vlti.
in glos. vsufructus. multo potius religiosi vsu nudo vtun
tur absq; p̄prietate ⁊ dominio. vt no. xij. q.j. dilectissimis.
in glos. ergo aliquis. ⁊ c. non dicatis. in glos. nūquid. quo
vsu in veteri testamēto vtebantur sacerdotes ⁊ leuite in
sacrificijs ⁊ oblationibus. dīs enim speciale dominiū re
linuit sacrificiū ⁊ oblationem rerū ecclesiasticarū. j.q. iij.
saluator. ⁊ no. xij. q.j. expedit. ℞. hoc tenet Hug. ⁊ Vinc. ⁊
Archi. idem. Vñ Deut. xviij. scribitur. Non habebūt sacer
dotes ⁊ leuite et qui de eadē sunt tribu partē cū reliquo
populo: quia sacrificia dñi ⁊ oblationes eius comedūt. ⁊
Eccl. xlv. de sacerdotibus dicit. Sacrificia dñi edent que
dedit illi ⁊ semini eius. Ex q̄bus patet q̄ dominiū specia
le ⁊ p̄prietatis sacrificiorū ⁊ oblationū fuit dñi: ⁊ nō mi
nistrorū: licet vsus esset ipsorū. Quia sacrificia inquit dñi:
⁊ nō sua. ⁊ oblationes inquit ei⁹ non suas comedūt. Vñ
⁊ soli mares ⁊ in sanctuario solo poterāt comedere ea: et
nihil aliud de eis poterāt facere. vt p̄z Numero. xviij. c.
⁊ Matth. xij. Et licet oia generaliter quoad generale do
minii sint dei: q: dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹. p̄s. xxiij. di.
viij. quo iure. tñ sacrificia ⁊ oblationes specialiter quoad
speciale dominiū ⁊ immediatū fuerunt dei: inquantum
deus ipsa sibi specialiter retinuit ⁊ reseruauit in signum
p̄prij ⁊ immediati dominij. ad hoc faciūt optime. xvj. q.j.
quoniā. ibi. Jn vsu trāsierint monachorū. xij.q.j. q̄ abstule
rit. ibi. christi pecunias. ⁊ c. nulli. ibi. sanctū sanctorū. glos. i.
ad vsum sanctorū sacerdotum pertinet. ⁊ xxiij. q. vij. quod
aūt. ibi. que habebant. glos. non intelligas iure dominij. ⁊
ibi. sed nostra. glos. i. ad seruandum nobis data. xvj. q. vij.
omēs decime. ibi. dñi sunt. ex̄ de deci. tua nobis. ibi. Quas
dñs in signū vniuersalis dominij sibi reddi p:ecepit: suas
esse decimas ⁊ primitias asseuerās. ex̄ de p̄ben. cū sim. ibi.
de patrimonio Jesu christi. ⁊ de ver. signi. causam carpen
ti. vbi de hoc tenet Ver. ⁊ ex̄ de elec. cū ex eo. §. pinde. ibi.
de christi patrimonio sublimaris. vbi hoc tenet Jo. an. fa
cit etiā. xvj. q.j. in canonib⁹. ⁊ c. reuertimini. ibi. q: frauda
stis me parte mea. ¶ Habuerūt etiā apostoli post aposto
latū vsum cōcessum absq; p̄prietate ⁊ dominio: qualē ha
bent pauperes a dīs inuitati seu vocati ad suas mēsas.
diuites em̄ inuitantes nō concedūt cōmuniter oē dīnium
p:opriū ⁊ immediatū quod habēt alimento:ū appositor
quoniā vt plurimū non cōcedunt eis potestatē nec domi
nii ipsa distrahēdi alienandi ⁊ aspo:tādi: sed tantū eden
di ⁊ bibēdi. q̄ tamē dominiū ipsi diuites immediate ha
bēt in eis: ⁊ pauperes inuitati solū vsum nudū concessum
quū comedunt ⁊ consumūt. ⁊ de isto vsu nudo q̄ pōt se
parari a dīs loquitur p:eal. c. dilectissimis. ibi. cōmunis
vsus ⁊c. Act. iij. ibi. Nec quisq̄ eorum aut nostrū de his q̄
possidebāt aliquid suū esse dicebat. Sicut em̄ sm Aug. j.
de doctrina christiana. abusus est illicit⁹ vsus: ita vsus ac
ceptus cōiter erit licitus vsus: per locū a contrario sensu:
quo christus vsus est. Mat. v. de dilectione amici. ⁊ odio
scōm. Linimici. ⁊ ex̄ de his que fi. a p:ela. cū in apostolica.
vbi de hoc. Si em̄ licitus vsus nō est p:opie vsus: illicit⁹
vsus non est p̄prie abusus. per locū a cōtrario. q: cuilibet
speciei p:opie vsus/co:respōdet ex oppositō aliqua spe
cies p̄prie abusus. vsus aūt illicitus in quacūq; materia
est p̄prie abusus. ex̄ de elec. q̄ sicut. §. j. ibi. abusiue. ⁊ vsus
licitus in quacūq; materia est p̄prie vsus. ad q̄ bene facit
q̄ legit ⁊ no. xij. q.j. duo sunt. ibi. sed nō nisi ad vsum. ⁊ in
fi. glos. que incipit/phibetur. ibi. ⁊ dic nō nisi ad vsus. i. nō
abusum. De quadruplici specie vsus no. xxiij. q.j. nō enim.
glos. j. Et adde hic q̄ scripsi. j. in. §. rursus ad fīnē. ℞. Jtē
de separatione. in ar. lvj. Jtem sicut religiosi habētes p:o
priū in cōmuni/habēt vsum separatū a p̄prietate: ⁊ pos
sunt cōsumere bona etiā vsu cōsumptibilia: non vt p̄pria
sua/sed vt p̄pria cōmunitatis illi⁹ vbi sunt. vt p̄z. c. dile
ctissimis. ⁊ vt fratres minores possunt habere vsum quē
libet separatū a p:op:ietate: cuius p̄prietas Romane ec
clesie erat olim: ⁊ nūc dantiū: p̄rer extrauagantē quā fe
cit papa Jo. xxij. cōtra fratres mino:es. q̄ incipit/ad con
diro: ē. ex quo scōm ecclesiā non possunt habere etiā p:o
priū in cōmuni. vt p̄z. c. exijt. ⁊. c. exiui. sic ⁊ apl̄i habuerūt
vsum separatū a p̄prietate que erat ecclesie primitiue. vt
p̄z. c. dilectissimis. Sicut etiā filiusfamilias habet vsum
separatū a p̄prietate que est patris in peculio p̄fectitio.
ff. de acqui. pos. l. q̄cq̄d. ⁊. l.j. §. Jtē acquirimus. ff. de regu.
lur. filiusfamilias. ⁊ seruus a p̄prietate que est dñi: q: ve
stis quā habet de peculio dñi est. ff. de peculio. illud vesti
mentū. ⁊ seruus nō possidet ea q̄ sunt in peculio. ff. de ac
qui. pos. seruus. ⁊ no. de hoc. xij. q.j. non dicatis. in glos. nū
quid. Sicut ergo paterfamilias est p̄sona cōmunis in do
mo: et dñs est persona cōmunis in dñio. xxij. q. iij. duo. ⁊
filiusfamilias ⁊ seruus vtūtur rebus eorū: sic ⁊ apostoli ⁊
fratres mino:es (vt dictū est) vtūtur rebus ecclesie gene
ralis. ⁊ tamen licet vtatur q̄libet ap̄l's vel frater mino: re
bus ecclesie generalis: vel ali⁹ religiosus rebus sue cōmu
nitatis specialis: non p̄terea in vsu rei illius p̄prietari⁹
est: nec in re illa quā potius detētat q̄ possidet. vt no. p̄z.
c. dilectissimis. quia q̄ vniuersitatis est vel cōmunitatis:
illud non est cuiuslibet. xij. q. ij. q̄ manumittit. ⁊ no. xij. q.j.
§. fi. in glos. falsum dicit. ⁊ in textu. ibi. cū de cōmuni null⁹
dicat hoc meū est. ⁊ ar. ad hoc op. q̄ magis dicitur meum
q̄ per p:obitatem meā quesiui: q̄ quod per antecessores
meos habui. legit ⁊ no. ff. de capti. l. si q̄s in bello. Et dicit
lex. Cum dicimus suū vel ipsius: dño damus actionem. ⁊
cū dicimus in alterius locū: de dño intelligendū est. ff. de
relig. l. ij. §. in locū. ⁊ no. de postu. p̄z. c.j. in glos. bona. Nō
obstat. Act. xij. q̄ dixit angelus ad Petrū. Calcia te cali
gas tuas. ⁊ quod dixit. Circūda tibi vestimētū tuū ⁊c.
q: in scriptura sepe dicit aliq̄d alicuius/nō quoad dñium
et p:op:ietatē: sed quoad officiū cōmoditatis ⁊ necessita
tis. sicut est illud. j. Reg. xx. Apparuit vacuus loc⁹ Dauid.
qui locus nō dicebat Dauid quantū ad dominiū p̄prieta
tis: q: quoad dominium erat Saulis: eo q̄ in mēsa regis
Saulis haberet specialē locū in sedēdo sibi deputatum.
Sic est illud Mat. xxvij. de cruce saluatoris. Angariaue
runt quēdam vt tolleret crucē eius/scz christi. q̄ crux non
dicebat in speciali christi quantū ad dominiū p̄prietatis.
sed quoad supplicij passionis ⁊ officiū redēptionis. Sic
⁊ calige ⁊ vestimentū Petri dicebant eius ab angelo: nō
quoad dominiū p:op:ietatis: sed quoad officiū necessita
tis co:po:alis seu vsum necessitatis. Jtē facit p̄ ista sepa
ratione vsus a p̄prietate in cōsumptibilibus. Luc. xix. ibi.
Quare nō dedisti pecuniā meā ad mensam: ⁊ ego cū vsu
ris exegissem eā: ex quo videt q̄ seruus habuit vsum pe
cunie: ⁊ dīs dominiū: ⁊ tamē pecunia cōputatur inter ea
que vsu cōsumūtur. legit ⁊ no. ex̄ de pig. c. vlti. Jtem facit
ad hoc illud Aug. in lib. de questionib⁹ euangelii: ⁊ ponit
in glos. or. ad Rom. viij. c. Omnia vestra sunt: nō dñio sed
vsu. sicut res dñi famulor: sunt: n℞ dominij potestate: sed
vtendi facultate: qua vtunt eis ad victū aut ornamētum
aut aliud hmōi. hec. glos. accepta ab Aug. Jtē super illud
ad Phil. vlti. c. Misistis mihi in vsum. glos. or. p̄ter quē
nihil in rebus querendū est. Jtem Hiero. ad Nepotianū
dicit q̄ christus alieno cibo vtebat. Jtem Greg. in homi.
sup euangelia/parte. ij. Ad se venientibus dīs p:ecipit vt
renūtiemus nostris: q: q̄ ad fidei agonē venimus/luctas
men cōtra malignos spūs sumimus. nihil aūt p:opium
maligni spūs in hoc mundo possidēt. nudi ergo cū nudo

luctari debemus: quia si vestitus ꝙs cū nudo luctetur: cito ad terrā deiicitur: q; habet vñ teneatur. quid em̄ sunt terrena oia: nisi quedā cooꝛtoꝛia indumenta? qui ergo ad certamen ꝓperat: vestimenta abiiciat: ne succumbat. hec Hiero. ¶ Qꝛ possit obiici de. c. Melchiadis pape. xij. q. j. futurā. ꝙ apostoli non sunt adepti pꝛedia in Judea: quia futurā ecclesiam in gentibus pꝛeuidebāt: ergo ea habere poterāt. non sequit. q; Melchiades intelligit ꝙ apli non sunt adepti pꝛedia ꝑ ecclesia ipsa quā pꝛeuiderunt futurā in gēribus: nō pꝛo seipsis. q; apli pꝛo seipsis nō plus sunt adepti pꝛedia in gēribus ꝙm in Judea. sed nec illa fuit causa pꝛincipalis ⁊ vniuersalis: sed particularis ⁊ accessoꝛia. Quia ratio pꝛincipalis ⁊ literalis fuit: vt solis vite necessariis alimētis. s. ⁊ regumētis cōtenti. s. ad Tim̄. vj. xij. q. j. eps. deo liberius vacarent: euāgelio expeditius insta rēt: mūdo exēplarius coꝛuscarent: ⁊ vniuersoꝛū necessitatibꝰ pꝛōptius ministrarent atq; pꝛouiderent. que quadruplex ratio tāgitur in tertu. Et deo liberi⁹ vacarēt ⁊ perfecti⁹: et euāgelio expeditius instarēt. ideo scribitur Act. iij. c. de illa multitudine. Erant aūt pseuerantes in doctrina apostoloꝛū ⁊ cōmunicatione fractiōis panis ⁊ oꝛationibus. Et mūdo exēplarius coꝛuscarent. ideo scribitur ibidem. Fiebat aurē omni anime timoꝛ ⁊ metus magnus erat in vniuersis. Ista triplex ratio tangit simul in fine eiusdē. c. vbi scribit. Quotidie quoq; perdurantes vnanimiter in tēplo ⁊ frangētes panes circa domos sumebāt cibum cū exultatione ⁊ simplicitate coꝛdis/collaudantes deū ⁊ habentes gratiā ad omnē plebē. Quarta ratio: vt vniuersoꝛū necessitatibus pꝛōptius ministrarent. tangitur Act. iij. c. vbi scribit ꝙ nec quisq; erat egēs inter eos: ⁊ ꝙ quicūq; possidebatur pꝛout opus erat. Ne fuerūt pꝛincipales cause quare apostoli ꝑ multitudine credentium in iudea non fuerūt adepti pꝛedia. Nō dicit ergo Melchiades ꝙ apostoli ꝑ seipsis non sunt adepti pꝛedia in iudea: q; pꝛeuidebāt seipsos trāsituros ad gētes: sed ꝙ nō sunt adepti pꝛedia in Judea q; pꝛeuidebāt ecclesiā futurā in gentib⁹. Non est ergo verū salua reuerētia ꝙ apostoli in Judea licite potuerūt ꝑ seipsis recipere pꝛedia. quia vt scribitur Matth. xix. Si vis perfect⁹ esse: vade ⁊ vende oia que habes: ⁊ da pauperib⁹. quod de pꝛedijs inter alia necesse est intelligi: vt pꝛz manifeste ex tertu vbi scribitur de illo iuuene ꝙ erat multas habēs possessiones. Quinta stante apice apostolice perfectionis/apostoli nō poterāt pꝛo semetipsis in speciali nec in cōmuni quantū ad ipsoꝝ communitatē pꝛopriā pꝛedia recipere nec retinere in Judea nec in gēribus. q; si vis perfect⁹ esse: vade ⁊ vēde oia que habes: ⁊ da pauperibus. ⁊ nō retineas tibi/nec portes ad me/inquit: sed da pauperib⁹. ⁊ ita causa pꝛecisa fm euangelistā quare apostoli nō receperunt pꝛo seipsis pꝛedia in Judea: fuit q; possessio ⁊ ꝓpꝛietas pꝛedioꝝ nō stabat cū apice aplice perfectionis. Jrē apls Paulus q̄ fuit pꝛincipaliter ad gētes missus: ⁊ nō ad Judeos: vt ipse testatur ad Gal. j. scribens Timotheo. j. ad Tim̄. vj. ait. Habētes alimenta ⁊ q̄bus tegamur/his contenti simus. xxiij. q. j. §. his ita. ℣. ad hec callida. xij. q. j. eps. Hec ergo sufficientia apostolica ⁊ limes aplice perfectionis ꝑ se ⁊ pꝛo suis pfectis secratoꝛibus fuit esse contentū victu ⁊ vestitu: quevsu cōsumuntur: ⁊ nihil vltra querere. q; habentes inquit alimēta ⁊ q̄bus tegamur his contenti sumus. ⁊ ita recipere pꝛedia ⁊ ipsa tenere nō stat cū apostolica perfectione. Jrē quū Petrus dixit in suā ⁊ oīm apostoloꝝ persona. Ecce nos reliquimus oia. Mat. xix. si post talem relictionē vniuersalē maxime rerū immobilium/pꝛedia habuissent: manum ad aratrū posuissent pꝛimo: ⁊ postmodū retro aspexissent: ⁊ regno dei apti nō fuissent. Luc. ix. vñ sup Ezech. j. c. super verbo illo Pennata a ialia minime reuertuntur quū incedunt: Hiereg. dicit. q; pꝛedicatoꝛes sancti sic a terrenis actibus ad spūalia transeunt: vt ad ea que reliquerant vlterius nullatenus reuertātur. de peni. di. iij. penna ta. Jtem q̄bus nō licuit ex sua ꝓfessione passim ⁊ indifferenter pecuniā possidere ⁊ poꝛtare: eis nō licuit pꝛedia recipere ⁊ retinere. quia ꝑ quocūq; tempoꝛe licet alicui pꝛedia recipere vel retinere: ꝑ eodem tēpoꝛe licet eidē multo magis pecuniā aliquā recipere vel possidere. sed apostolis non licuit ꝑ seipsis tēpoꝛe pꝛedicationis pecuniā recipere vel poꝛtare quicq̄d sit de alio tēpoꝛe. sicut pꝛz Luc. ix. Mat. x. ibi. Nolite possidere aurū nec argētum/nec pecuniā in zonis vestris: nō peram in via/nec duas tunicas/nec calciamēta/nec virgam. vbi Hiero. Sic enim sic pꝛedicāt/vt pꝛeciū non accipiāt: superflua est auri ⁊ argenti nummoꝝ possessio. nā si habuissent: viderent nō causa salutis hominū/sed causa lucri pꝛedicare. Jtē Chryso. ibi. Per hoc ergo pꝛeceptū pꝛimo q̄dē discipulos facit nō esse suspectos: scdo ab oīni eos liberat solicitudine: vt vacationē omnē tribuant verbo dei: tertio docet eos suā vitutem. hoc nēpe eis ⁊ postea dicit Luc. xxij. Nūquid aliq̄d defuit vobis: qui misi vos sine sacculo ⁊ pera? Jrē Hiero. Qui aūt diuitias detrūcauerat: que per aurū ⁊ argentū ⁊ es signantur: pꝛopemodū ⁊ vite necessaria amputat: vt apostoli doctoꝛes vere religionis q̄ instituebāt oīa dei ꝓuidentia gubernari: seipsos ostēdēt et nihil cogitare de crastino. Matth. vj. Jtem ibi glos. nec pecu. in zo. ⁊ duo sunt genera necessarioꝝ. vnū quo emūtur necessaria: qō intelligit ꝑ pecuniam in zonis. Aliud ipa necessaria: qꝰ intelligitur per peram. Sequit. Nec duas tunicas. Hiero. In duabus tunicis duplex mihi videtur innuere vestimentū. non ꝙ in locis Scythie ⁊ glaciali niue rigēribus vna qꝰ tunica debeat esse contētus. sed ꝙ in tunica vestimentū intelligamus: ne alio vestiri aliud nobis futuroꝝ timoꝛe reseruemus. vñ ⁊ Aug. Curam ꝓhibuit: ne quisq; eoꝝ pꝛeter eam quā esset indutus/aliā poꝛtandam putaret: solicitus ne opus esset: quū ex potestate illā possit accipere. sic etiā intelligit de calciamentis. Nec calciamēta Hiero. Et plato etiā pꝛecepit illas duas coꝛpoꝛis summitates esse velādas. nec assuefieri debere mollitie capitis ⁊ pedū. quū enim hec habuerint firmitatem: cetera robustioꝛa sunt. Sequit. Nec virgam. q̄ em̄ habemus auxiliū baculi: pꝛesidiū cur queramus. xj. q. iij. ira. Jrē Remig⁹. Ostendit dñs in his verbis q; sancti pꝛedicatoꝛes remouendi sunt ad pꝛium: hoīs dignitatē: qui quādiu celestes possedit thesauros: ista nō concupiuit. sed mox vt peccando illa amisit: ista desiderare cepit. Jtem Chryso. Felix est autem ista cōmutatio. nā pꝛo auro ⁊ argento ⁊ hmōi acceperunt poꝛestatem curandi infirmos: suscitādi moꝛtuos: et alia huiusmodi. vñ non a pꝛincipio dixit eis. Nō possideatis aurū vel argentū. sed quādo dixerat Matth. x. Apostolos mundate: demones cōcite. ex quo pꝛz ꝙ angelos eos ex hoibus (vt ita dicam) constituit: ab omni soluens vite huius solicitudine: vt vna sola detineantur cura/q̄ est doctrine: a qua etiā eos soluit dicens Matth. x. Nec soliciti sitis q̄d aut qualr loquamini. qō videl valde etiā onerosum ⁊ graue: hoc maxime leue eis ostēdit ⁊ facile. Nihil enim est ita iocundū vt a cura ⁊ solicitudine eruum esse ⁊ maxime quū possibile fuerit ab hac erutos in nullo minoꝛari deo pꝛesente ⁊ ꝑ omnibus nobis pꝛocuratoꝛe effecto. Hiero. Et quia quodāmodo nudos ⁊ expeditos ad pꝛedicandū apostolos miserat: ⁊ dura videbatur cōditio magistroꝝ: seueritatem pꝛecepti sequēti sentēcia tēperauit dicens. Dignus est em̄ operarius cibo suo. Matth. x. xij. q. ij. quicūq;. q. d. Tantū accipite quantū in victu ⁊ vestitu vobis necessariū est. vnde Apls. j. ad Tim̄. vj. Habētes victum ⁊ vestitū his contēti simus. x. q. ij. episcopus. ⁊ alibi. Cōmunicet. Gal. vj. xij. q. j. §. j. is qui catechizatur ei qui catechizat in omnib⁹ bonis: vt quoꝝ discipuli esse cuperunt spūalia/consoꝛtes faciāt eos carnalium suoꝝ. cū de cens. cum apostolus. xij. q. j. §. j. non in auaritia: sed in necessitatē. Jtem Aug. Non est ergo venale euangelium vt pꝛo tēpoꝛalibus pꝛedicetur. si em̄ sic vēdunt: magnam rem illi vendūt. Accipiant ergo pꝛedicatoꝛes sustentationem/necessitatē a populo: mercedē dispensationis a deo.

non cñ a populo redditur quasi merces illis q̄ sibi in charitate euangelij seruiūt: sed tā p̄ stipendium datur quo vt possint laborare pascātur. Item Mar. vj. Et p̄cepit eis ne quid tollerēt in via: nisi virgam tantū: nō peram: nec panē: nec etiā in zonis eis: sed calciatos sandalijs: & ne indu erētur duabus tunicis. vbi Beda. Tanta cñ p̄dicatoi in deo debet esse fiducia: vt p̄sentis vite sumptū q̄uis nō prouideat: tñ hos nō sibi deesse certissimo sciat. ne dū mens ejus occupatur ad tēpora alia: minus alijs p̄uideat eterna. Item Chr. Hoc etiā eis dñs p̄cepit: vt per habitū ostenderent quantū a diuitiarū desiderio distabant. Item Theophilus. Instituēs etiam eos per hoc non esse amatores munerū: & vt videntes eos p̄dicare paupertatē acquiescant: quū apostoli nihil habēt. ¶ vero dicit Nisi virgam tantū intelligit Aug. q: per potestatē a dño acceptam que virge noie signata est: etiā que non portantur nō deerunt. ¶ vero Mat. x. c. & Luc. ix. c. cōmemorat dñm dixisse discipulis vt nec virgam ferrēt intelligit idē Aug. i. nec minimas quidē res. Item Amb. de sancto Joseph. & est. xj. q. iij. ira. ij. ibi. Dñs Jesus mittens ad euāgelizandū discipulos misit eos sine auro & argento sine pecunia sine virga: vt & incentiua litis & instrumenta eripes retributionis. Quod dicit Mar. vj. c. de sandalijs intelligit Aug. i. solcis: vt pes nec̄ rectus sit desuper: nec nudus ad terrā. i. nec occulte tur euāgelij: nec terrenis cōmodis inquinatur. Item Chr. Mat. x. c. & Luc. ix. c. non calciamenta nec̄ baculū portare permittit. q̄ ostendit sanctissimū esse. Marcus vero baculū iubet assumere: & sandalijs calciari. quod dictum est permissiue. ¶ Sexto per superiora patet q̄ nō licuit apostolis alicubi p̄dia recipere nec retinere aliquo tēpore. quia quū sepe & frequenter p̄dicarent: si tēpore p̄dicandi non licuit eis p̄dia retinere: & alio tēpore licuisset: tūc oportuisset eos tota die ficut mercatores p̄dia vendere & cōmutare. q̄ de apostolis sentire est inconueniens & euangelio contrariū: p̄sertim quia quum essent de ecclesia primitiua: in qua nullus habebat proprium singularim. vt. xij. q. j. dilectissimus. & illius ecclesie capita proprium non potuerūt dispersi per mundū vllatenus possidere. vñ Aug. in homilia. c. xix. super illud Jo. Accepit eam discipulus in suā. Quam suā: quū reliquisset oia: Suscepit Joānes matrē domini in suam: qui nō p̄dia. q̄ nulla ppria possidebat: sed officia que pprie dispēsatione exequēda curabat. Proprerea religiones mendicantiū p̄dicatorum & minorū que potestatem recipiēdi & retinēdi p̄dia a se abiecerūt: vt christo pauperi in paupertate altissima famularētur. vt ei de exces. p̄la. nimis iniqua. & c. nimis p̄aua. essent nulle et vacue: si apostoli quos imitantur in paupertate altissima: potuissent licite p̄dia recipere & tenere. nō enim in paupertate altissima christo cū apostolis famularent: si apostoli potuissent p̄dia recipere & tenere: que ipsi a se penitus abiecerunt.

¶ Articulus lvj. A

Item q̄ simplex facti vsus seu actus possit separari a dño: & participari & cōmunicari in rebus consumptibilibus: dño apud verū dominū remanente: ptz per beatū Clementem in prima epistola ad beatū Jacobum de beato Petro sic dicente. Frequēter inter vosmetipsos cōmunem cibum vestrū mensam̄ q̄ faciatis. & inquantū vnusquisq̄ p̄ualet: crebro panes ac sales suos cum suis fratribus sumat. Et parū post. Propter quod cōmunes facite cibos vestros cum ijs qui sm deū fratres sunt. vt per hec tēpora alia officia pacis & charitatis fructib⁹ gaudia eterna mereamini. de hoc etiā Act. ij. c. Erant autē omnes perseuerantes in doctrina apostolorū & cōmunicatione fractionis panis. & sad Cor. x. Unus panis & vnum corpus multi sumus: nā omnes de vno pane & de vno calice participamus. Item q̄ apostoli oia reliquerint quantū ad proprietatē nedum in speciali sed etiā in suo cōmuni: patet in p̄c. c. xix. Mat. Ecce nos reliquimus omnia. quoniā apostoli nō minus perfecte oia reliquerunt: q̄ iuuenis ille cui christus dixit. Vade & vende omnia que habes: & da pauperibus. eo. c. Mat. habita reliquisset: si christi cōsilium seruasset. & hoc patet. tū quia Petrus dixit predicta verba. Ecce nos reliquimus omnia. occasione illius iuuenis: vt patet in eo. c. Matth. tū quia apostoli non fuerūt minus expropriati a mundo vniuersaliter: q̄ ille iuuenis fuisset exproprietatus ab habitis: si christi consiliū seruasset. Sed christ⁹ cōsuluit illi iuueni q̄ omnia que habebat relinqueret quantū ad abdicationem pprietatis & dominij: & non solum quantū ad affectionē & curam eorū. quia mandauit sibi q̄ omnia habita venderet & daret pauperibus. vēdita autē & pauperibus erogata non remanent amplius quoad pprietatem & dominiū: quia nemo potest retinere quod vēdidit. j. q. j. qui studet. ergo similiter apostoli omnia reliquerunt quoad proprietatē & dominium: & non solū quantum ad affectionē & curam eorum. Nec tamen ꝓpterea sequitur q̄ apostoli omnia reliquerunt quoad vsum necessarium: quoniam relinquere omnia quod vsum necessarium sine quo homo nō potest viuere: nō est perfectionis: sed imperfectionis & stultitatis & impossibilitatis. ei de verb. signi. exist. §. porro. lib. vj. Relinquere aūt omnia quoad pprietatem & dominiū est perfectionis. vt ptz. xiiij. q. j. §. j. & j. q. ij. si quis. Item & hoc patet ex circūstantijs sequentibus: quoniā post illa verba Petri. Ecce nos & c. christus intulit. Et omnis q̄ reliquerit domū aut agros aut fratres aut vxorem aut sorores propter nomen meū: centies tantum accipiet: in hoc tēpore domos agros fratres & sorores & in futuro vitam eternā. vt patet Mar. x. vbi Theophilus. Vide igitur hec a apostolis. Multe cñ mulieres erant solicite de eorum cibo & vestimētis: & ministrabant eis: similiter & patres & matres plurimas habuerunt: scz eos qui eos diligebāt. Sed & Petrus vnā relinquens domum postmodū omniū discipulorū domos habebat. Ex quib⁹ colligitur euidenter q̄ verba Petri p̄missa. Ecce nos reliquimus oīa. quoad proprietatem & dominium sunt intelligēda: quoniā apostoli non minus perfecte oia reliquerunt q̄ christus cōsequenter intulerit dicendo. Et omnis q̄ reliquerit domū fratres & sorores aut agros & c. quod etiā patet. q: apostoli nō minus perfecte omnia reliquerūt q̄ christus eorū exemplo induceret alios ad relinquendū sua ppria. sed verba christi predicta intelligūtur quantū ad abdicationem pprietatis & dominij: & non solū quantū ad affectionem & curā: quia dicere q̄ eis qui reliquerit aut domos aut agros quantū ad affectionē & curā retinendo sibi pprietatem aut dominiū centies tantum accipiet: domos scz & agros in hoc tēpore: nihil esset penitus dominij. q: quoad q̄d deberet centies tantū accipere in hoc tēpore: ex quo sibi proprietatē & dominiū retineret? Aut quoad pprietatē aut quoad vsum. non quoad pprietatē: quia illa sibi retinuerūt. Non quoad vsum: q: si nō reliquerūt proprietatē: multo minus reliquerūt vsum necessariū. ergo verba christi & p consequēs verba Petri quoad abdicationē pprietatis & dominij sunt intelligenda: & non solū quantū ad affectionem & causam. vñ super dicta verba Petri. Ecce nos reliquimus oīa. Matth. xix. glos. interlinearis dicit. etiam voluntatē habendi. & super illa verba Luc. xviij. c. Ecce nos dimisimus oīa. dicit glos. interlinearis. etiā voluntatē habēdi. & ita sm vtrāq̄ glos. authenticam non solū reliquerūt seu dimiserūt omnia quoad pprietatē & dominiū: sed etiam dimiserunt (quod plus est) voluntatē habendi que nūq̄ habuerunt nec habuissent. Itē ex alijs circūstantijs hoc apparet. q: eo modo Petrus dixit Ecce nos reliquimus omnia. quo modo per oppositū christus dixit de mūdi possessoribus. Mat. xix. & Mar. x. ¶ difficile qui pecunias habent regnū dei introibunt. vbi Chr. Dixit autē dominus hoc discipulis pauperib⁹ existētibus & nihil possidētibus: instruens eos

inopiã non erubescere:ꝛ quasi excusando eis respondẽs p:eo q̃ nihil eos habere cõcesserat:sequitur in Marco. Discipuli aũt obstupescebant in verbis eius. Manifestũ est em quoniã inopes existentes p alioꝝ salute dolebant. Patet aũt hoc tũ quia Petrus dixit p:edicta ꝟba respondẽdo ad verba ch:isti.tũ quia apostoli nõ minus perfecte mundũ reliquerũt:q̃ ch:istus per verba p:edicta induceret homines ad mũdi contẽptum.sed verba ch:isti p:edicta/Q̃ difficile q̃ pecunias habent ꝛc̃. intelligũtur quantũ ad possessionem ꝓp:ietatis ꝛ dominij ꝓpriarũ:ꝛ nõ solũ quãtum ad affectũ ꝛ curam ipsarum: quia affici ad pecunias ꝛ solicitari ad ipsas non est ipsas pecunias habere.q: multi afficiũtur ꝛ solicitantur indebite ad ipsas qui nunq̃ possunt attingere.ch:istus aũt dixit in p:eal.c. Mar. Q̃ difficile qui pecunias habent regnũ dei introibunt.cuius rationem ipse ch:istus subiũgit immediate. Mar.x.dicens. Filioli q̃ difficile in pecunijs confidentes regnũ dei introibunt.q.d.difficile est pecunias habere et regnũ dei introire. vnde glos.accepta ab Augustino sup illud Luc̃.xviij.q̃ difficile qui pecunias habẽt ꝛc̃. dicit sic. Non impossibile sed difficile ait.quia diuitie difficulter cõtinuntur.de omnib⁹ ergo rutius est nec habere nec amare.hec glos.ergo similiter verba Petri p:edicta intelligẽda sunt quoad abdicationẽ possessionis ꝓp:ietarie ꝛ dominatiue.ad hoc facit qđ dicit Beda super illud Mar.x. q̃ difficile ꝛc̃.Aliud est pecunias habere q̃ amare.multi habent:sed nõ amant.multi amant:ꝛ nõ habent. Itẽ alij habent ꝛ amant.alij nec habere nec amare se gaudent. q̃ quidẽ rutiores cũ apostolo dicere possunt. Gal.vj.Mihi mundus crucifixus est:ꝛ ego mundo.hec glos.Bede. Ex quib⁹ oibus patenter colligitur q̃ rutius est ꝛ perfectius pecunias non habere nec amare:q̃ habere quoad possessionẽ p:opːietatis ꝛ dominij ꝛ eas nõ amare.Et q̃ talem statũ apostoli post eoꝝ electionem ad apostolatũ ꝛ destinationẽ ad p:edicandũ elegerunt ꝛ seruauerunt. Itẽ sup illud Luc̃.xiij. Sic ex vobis omnis qui non renũtiauerit omnib⁹ que possidet:nõ poterit meus esse discipulus.glos. or.Hoc distat inter renũtiare omnibus/ꝛ relinquere oia: q̃ renuntiare cõuenit omnibus qui ita licite vtũtur mundanis que possident:vt tamen mente tendant ad eterna. pũ.Ier.xlix.nutta illud.Diuitie si affluant:nolite co: apponere. ꝛ.xxxiij.q.v.fm.Relinquere aute tantũ perfecto:um:qui omnia tẽpo:alia postponunt:ꝛ solis eternis inhiant.hec glos.Et ita fm glos.or. licet renũtiare sit quoad affectionem ꝛ curã superfluam/qđ est imperfecto:ũ:tamen relinquere est quoad p:opːietatem ꝛ dominiũ:quod est perfecto:ũ. Item ad hoc est beat⁹ Greg.primo mo:al. libro de beato Job sic dicẽs. Consideremus cuius sanctitatis vir iste fuerit:qui ad tam sedula dei obsequia sic occupat⁹ vacauit. Necdum p:ecepti virtus emicuerat que oĩa relinqui p:eceperat. Mat.xix.sed tñ beatus Job eiusdẽ p:eceptoꝝis vim in co:de seruabat.quia nimirũ substantiã suã mẽte reliquerat:quã sine dilectiõe possidebat.hec Greg. ¶ Ex qua autho:itate colligit duplex mediũ. Primũ medium est quia virtus p:ecepti omnia relinquendi quoad affectionẽ ꝛ curam superfluã iam emicuerat. vñ ꝛ in pũ. xxx.Diuitie si affluãt:nolite co: apponere.ꝛ Prouer. vlti. c.Mẽdicitatẽ ꝛ diuitias ne dederis mihi:sed tantũ victui meo tribue necessaria.ꝛ ita iam emicuerat virt⁹ p:ecepti omnia relinquendi quoad affectionẽ ꝛ curam superfluã: ꝛ tamen nõdum emicuerat virtus p:ecepti omnia relinquendi in totum fm bonũ Greg.ergo intelligit de p:ecepto relinquẽdi quoad abdicationem ꝓp:ietatis ꝛ dominij.ꝛ ita apostoli reliquerũt omnia quoad ꝓp:ietatem et dominiũ. ¶ Secundũ mediũ quia si apostoli nõ reliquerunt omnia nisi quoad affectionẽ ꝛ curam superfluam:ꝛ isto modo reliquit omnia beatus Job.quia vt dictũ est/dicit Greg. Nimirũ substantiã suã mente reliquerat quã sine dilectione possidebat.Et in eo.c.de ipso dicit. Numq̃ quippe sine dolo:e amittitur:nisi qđ sine amo:e possidet. Itaq̃ dũ substãtia magna describitur:ꝛ tamẽ paulo post patienter amissa perhibet:qđ sine dolo:e perdidit.cõstat q̃ sine amo:e possedit. Igitur paupertas apostolica seu euangelica non esset alia a paupertate Moysaica ꝛ sanctoꝝ patrum veteris testamẽti.quod est erroneũ. q: hoc esset conuertere euangeliũ in legem: quod est cõtra illud Pauli ad Heb.vij. quia trãslata est lex in euangeliũ.vt legitur ꝛ no.cẽ de cõsti. translato. Item ad hoc Greg.super euange.parte prima homil.v. de Petro ꝛ Andrea sic dicens. Multũ reliquit:qui nihil sibi retinuit. Multum reliquit:qui quantũlibet parum totũ deseruit. Multum dimisit:qui cũ re possessa etiam concupiscẽtijs habendi renũtiauit. A sequẽtibus ergo tanta dimissa sunt:quanta a nõ sequẽtibus concupisci potuerunt.hec Greg. Idẽ sanpli.§.eo.§.nunc vero.ꝺ.ꝛ primo.liij.arti. Et q̃ intelligit Greg.quantũ ad abdicationem ꝓp:ietatis ꝛ dominij ꝛ non solũ quantũ ad affectionẽ ꝛ curam:patet aperte ex eo maxime q̃ dicit quia/cũ re possessa etiã concupiscẽtijs habendi renuntiauit.ꝛ ita apostoli non solũ reliquerunt affectionẽ ꝛ desideria seu concupiscentias habendi tẽporalia:sed etiam reliquerũt fm Greg rem possessam tam habitã q̃ habendã. Item ad hoc est ratio.quoniã aut relinquere tẽpo:alia quoad affectionem ꝛ ꝓp:ietatẽ simul est perfectius q̃ relinquere ipsa solũ quoad affectionem aut non. Si nõ est perfectius:ergo religiosi sine ꝓpso viuere p:ofitẽtes qui figuram tenẽt apostoloꝝ in renuntiatione p:op:ioꝝ.vt legit ꝛ no.in p:e.c.xvj.q.j. er autho:itate. frustra superflue ꝛ inutiliter reliquerũt in speciali ꝓp:ietatẽ omniũ tempo:aliũ:ex quo talis exp:opːiatio ad perfectionẽ nõ pertinet:nec perfectioni aliqđ addit. quia frustra ꝛ inutiliter quis obligat se ad gradũ vel modum viuendi arctio:em ꝛ difficilio:em sine maioi gradu perfectionis ꝛ meriti. quod est erroneũ ꝛ absonum:ꝛ contra omniũ patrum instituta ꝛ religionũ vota: ꝛ contra illud xiij.q.j.§.i.ꝛ ex de renũ. nisi in pn.ibi.frugem melioris vite ꝛc̃.ꝛ de sta.mona.quod dei timorẽ.in pin.de conuers. cõiu.gaudemus.de cleri.percu.c.vlti. de regu.licet.j.fñ.ꝛ §.fi.ꝛ exponitur frugẽ.i.fruitionem fm Bof. vel retributionem vel plenitudinẽ ꝛ libertatem fm Egidiũ.facit ad hoc etiã.xix.q.ij.due. Si aũt relinquere rerũ ꝓp:ietatẽ cũ affectione/est perfecti⁹ q̃ relinquere res solũ quãtum ad affectionẽ:ꝛ pauptas apostolica ꝑfectio: est ex genere:ergo apostoli reliquerũt omnia tempo:alia non solum quantũ ad affectũ ꝛ curam:sed etiam quoad ꝓp:ietatẽ ꝛ dominiũ. Item circa res tẽpo:ales:vt sup:a.ꝺ.aliud est. tactũ est:sunt quatuo: modi differẽtie:duo mali ꝛ duo boni.ꝛ bonus opponitur malo:ꝛ peio:i melio:. ¶ Primus Primus modus circa res tẽpo:ales est ipas inordinate amare sed possida nõ habere.qui modus malus est.de tali dicit Jo.cassi. in collatiõ. collationũ in.iiij.colc̃. Danielis.q̃ habet sensum pauperis/ꝛ diuitis voluntarẽ.ꝛ tali nõ deest animus:sed facultas.facit ad hoc a sensu cõtrario.j.q.ij.fi ꝺs.ibi.aur q̃ nihil habuit nec habere desiderat. ¶ Secõs modus est ipas inordinate amare ꝛ habere.qui modus est peio: primo.cũ delectatio potio: est in bono q̃ in malo:rei ꝑsentis ꝛ in actu q̃ rei absentis in potẽtia.q: vnũquẽq; magis movet res fm q̃ est ꝑsens in actu: q̃ fm q̃ est absens in potẽtia. Jdeo Prouer.xiij. Desiderium si cõpleatur delectat animã. Et Aug.ix.de tri. Desiderium inhiãtis fit amor fruẽtis. Sed delectatio inordinata rei amate ꝛ habite est delectatio obiecti ꝑsentis ꝛ in actu. delectatio ꝺo inordinate rei amate sed nõ habite est delectatio rei absentis ꝛ in potẽtia.ergo amor inordinatus seu delectatio inordinata rerũ tempo:aliũ amatarum ꝛ habitarũ/peio: est mo:aliter ex genere suo/amo:e inordinato seu delectatione inordinata earũ rerũ amatarũ ꝛ nõ habitarũ:sicut finis malus est peio: ijs q̃ sunt ad finẽ.amare aũt intrẽdit ꝓpter habere. ¶ Tertius modus est ordinate hre ipsas:sed nõ amare. qui bon⁹ est modus.xxxiij.q.v.fm. ¶ Quart⁹ modus est ordinate nec habere nec amare.q̃ modus melio: est.rũ qi

Renuntiare ꝛ relinquere nõihil differũt.

inordinatis est nō subordinatis/ Cuius modus oppositus peior: est: ipse quoq; melior, sed ioordinate amare ⁊ habere peius est q̄ inordinate amare ⁊ non habere vt declarum est. ergo ordinate nō amare nec habere: quod opponitur directe ad inordinate amare et habere: melius et perfectius est q̄ ordinate habere ⁊ non amare: qđ opponit directe ad inordinate amare ⁊ non habere. Cū q: finis bonus melior est ijs que sunt ad finem, non amare aurem̄ tempor: alia est finaliter propter non habere. ad hoc em̄ nō amant: vt non habeant. sicut econuerso amare tēpor: alia est finaliter ꝓpter habere ipsa: q: ideo amantur vt q̄q; habeant: et non econuerso. ergo nec habere nec amare ipsa perfectius ⁊ melius est ex gñe ceteris paribus q̄ habere et non amare. Sed apli elegerūt modū perfectioꝝ em̄ et melioꝝ ē: non est dubiuꝫ. ergo ipſi reliquerunt tēpor: alia nō solum quantū ad affectum et curā inordinatam: sed etiā quantū ad possessionē ꝓprietariā ⁊ dñium ꝓprium. Unde Hieronym⁹ ad demetriadē. Apostolici fastigij perfectioꝝ virtutis est oia vendere: et pauperibus distribuere: et sic leuem atq; expeditum cū christo ad celestia subuolari. Et licꝫ Petr⁹ non dixerit Mat. xix. Ecce nos vendidimus omnia ⁊ dedimus pauperib⁹: q: ꝓ maiori parte pauperes fuerunt: ⁊ ea que habuerunt/ suis egenis necessarijs necesse dimittere habuerūt ar. bo. lxxxvj. di. nō satis. xij. q. j. expedit. tñ non minus pfecte oia quoad ꝓprietatem reliquerūt: q̄ si vendita pauperibus erogassent. Item apli reliquerunt oia que christus consuluit esse relinquenda: sed christ⁹ consuluit cuidam principi de sua salute petenti vt oia relinquerent vniuersaliter: tam ꝓter necessaria q̄ etiā necessaria vite. q: vt Lucas refert. xviij. c. christus dixit illi. Omnia quecūq; habes/ geminato termino vniuersali/ vende: ⁊ da pauperibus. ⁊ veni/ sequere me. ⁊ ita ille si seruasset christi cōsiliū: fuisset vniuersaliter oia relicturus: q: omnia illa erat vniuersaliter relicturus/ que secū ad christi et apl̄oꝝ collegium ferre non poterat seu ferre nō debebat. sed ad collegiū christi et apl̄oꝝ nec in speciali nec in cōmuni debebat secum aliquid ferre ſm formam consilij sibi dati: nec ꝓter necessaria nec etiam necessaria vite. q: dixit. Oia quecūq; habes vende: et da pauperibus: et veni/ sequere me. Nisi forꝫ quis contendat de vestimentis q̄ ea relinquere nō debuerit: de q̄bus etiam non est dubium q̄ ipa relinquere debebat. q: sicut oēs apostoli postq̄ fuerunt missi ad ꝓdicandū: fuerunt vnifoꝝmiter semicalciati in pedibus: q: oēs extunc fuerunt semicalciati sandalijs. vt habetur Mar. vj. Ita oēs apostoli extunc fuerūt vnifoꝝmiter induti in coꝝpe: scz palliolo ⁊ vna tunica: vt narrat Clemens de Petro. ⁊ idem ꝺ: in legēda beati Joannis euangeliste. Ideo autē eadem regula vestimēroꝝ datur oibus sicut ⁊ calciamentoꝝ et oim aliоꝝ ꝓceptoꝝum: vt nulla in eis diuersitas sed in oibus religionis conformitas appareret. Et ita nullus eis dissimilis seu diffōmis habitu iungi vel associari i apostolatu debebat: ni si ꝓpr⁹ ꝓprium habitum mutando relinqueret: et nouum habitum assumendo/ noue religioni cōformis fieret. sicut eis nullus i apostolatu iungi debebat: nisi in semicalciamēt⁹ ⁊ alijs obseruātijs cōformis fieret: sic in religionibus/ intrātes mutāt vestes: ⁊ frēs minoꝝes etiā calciamēta. ad hoc xxij. dist. scimoniac'. ⁊. xx. q. j. vidua q̄ ibi. apta religionis et pfessiōis veste. ⁊. q. ij. c. j. ibi. vel religioni debitam vestē ⁊ ibi. ad secularē reuerti habitū. ⁊ ibi: aut religiosam vestē aliq̄ habuerūt. ⁊ ibi. mox ad religiōis cultū habitūq; reuocent. ⁊ ibi. vel secularis vestis. ⁊. q. iij. pcluis. ⁊. c. presens. ⁊. xxvij. q. j. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. de viduis. ⁊. c. sequē. ⁊. c. si custos. ⁊. c. si homo. ⁊. c. siquis rapuerit. et de regu. ad nr̄am ⁊. c. sequē. cum multis ſi. ⁊ facit optime ex̄ de vi. et ho. cle. deus qui. xvj. q. vij. in noua. xxxiij. q. v. qđ deo. Et ita christo ⁊ apostolis copulandus in pfectione euangelica/ vniuersaliter tam ꝓter necessaria q̄ vite necessaria relinquere debebat: ⁊ cibo alieno concesso pasci. Matth̄. x. vel de labore manuū vt Paulus. ij. Thessa. vltimo. de cō. dis. v. nunq̄. ⁊. j. q. ij. sacerdos. Similiter verba Petri ꝓmissa Ecce nos reliquimus oia/ comprehendūt similiter omnia tam superflua q̄ etiam necessaria q̄oad ꝓprietatem ⁊ dominiū in speciali et in cōmuni quantū ad cōmunitatem apostoloꝝ ꝓpriā. Item verba Petri ꝓdicta se extendūt ad omnia illa de q̄bus christus ibi loquebat. sed christus loq̄batur ibi vniuersal' de oibus tēporalibus tam superfluis q̄ necessarijs: q: nomine diuitiarū de quibus ibi expresse loquebatur/ se et ꝓmo intelligunt tam sufficientia vite q̄ superflua. Similiter nomine pecuniaꝝ que ibi a christo specialiter specificantur: intelligunt omnia que pecunia mensurantur. vnde iuuenis ille debebat possessiones et substātias relinquere eo q̄ pecunia erant mensurabilia. licꝫ non essent pecunia. vnde. j. q. iij. totū. Totū quicquid hoies habent in terra oia quoꝝ dñi sunt: pecunia vocatur: seruus/ vas/ ager/ arboꝝ/ pecus: quicqđ hoꝝ est pecunia dicit. ideo aūt pecunia vocata est q: antiqui qđ habebant in pecoꝝibus habebāt. ⁊. ff. de lega. iij. q̄sqs. vt patet in Job. Job. j. ⁊ vltimo. c. ergo verba Petri ꝓdicta se extēdunt ad oia que pecunia mensurātur. Pecunia autē mensurant omnia tempor: alia siue superflua siue necessaria vite: q: pecunie obediūt omnia. Eccls. x. Verba inquā Petri verisimiliter ad oia se extendūt sine aliq̄ exceptione: q: dixit omnia. ex̄ de ma. ⁊ obe. solite. §. penul. j. Loꝝ. xvj. ⁊ Heb. ij. xix. di. si romanoꝝ. et de ꝓiuil. q: circa. de elec. vt circa. li. vj. vbi de hoc in glos. omniū. Joan. an. ꝓpter qđ Bre. i homi. vt supra dictū est. Tanta a sequētibus dimissa sunt: quāta a nō sequētibus concupisci potuerunt. Ecce ergo terminus siue limes apostolice ꝓfessionis et perfectionis: scz omne tēporale cōcupiscibile relinquere. Necessaria autē vite nō minus sunt concupiscibilia/ q̄ ꝓter necessaria vite: et non minus cōprehendūtur sub verbis Petri q̄ non necessaria. vnde magister in hist. oia scho. exponens predicta ꝟba Petri dicit sic. Omnia illa reliquerat Petrus de quibus dictum est Eccls. j. Omnia vanitas. Omnia illa retinuerat sibi de quib⁹ dictum est. ij. Cor. in. xv. Deus est omnia in omnib⁹. ecce ergo quid reliquerat et quid sibi retinuerat. Item non minus est vniuersalis de apl̄is ista. Ecce nos reliquimus seu dimisimus oia: q̄ sit vniuersalis de multitudine credentium illa: Erant eis omnia cōmunia. quia abdicatio apostoloꝝum non extendebat se ad paucioꝝa q̄ abdicatio ꝓfectioꝝum credentiuꝫ, sed illa Erant illis omnia cōmunia/ cōprehendit vniuersaliter quecumq; vite necessaria siue alimenta siue tegumenta: vt ptz per scripturam: ergo similiter ista Ecce nos reliquimus oia. cōprehendit similiter quecūq; vite necessaria. Similiter non minus vniuersalis est ista Ecce nos reliquimus omnia. Mat. xix. Act. iij. q̄ illa: Nec quisq̄ eoꝝum que possidebat aliquid suuꝫ esse dicebat. xij. q. j. c. ij. sed illa/ Nec quisq̄ eoꝝum que possidebat aliq̄d suū esse dicebat/ cōprehendit vite necessaria: ergo et ista comprehendit vite necessaria. Item non min⁹ est vniuersalis ista de apl̄is Ecce nos reliquim⁹ oia q̄ fit illa de discipulis/ Sic omnis qui ex vobis nō renuntiauerit omnibus que possidet: nō potest meus esse discipulus. Luce. xiiij. c. sed illa de discipulis cōprehendit vite necessaria: q: cōprehendit oia q̄ cadunt sub possessione humana: inter que ꝓtinent vite necessaria: quomōcumq; illa cōprehendit siue quoad renūtiationē voluntatis ⁊ dilectionis inordinate: ramē oia cōprehendit. ergo similiter ista de apostolis cōprehendit vite necessaria quomōcūq; ipsa cōprehēdat. Item nō min⁹ sub verbis Petri predictis cōprehenduntur vite necessaria: q̄ sub voto religiosoꝝ fine ꝓprio viuere ꝓfitentium: qui in paupertate imitantur vitā apostoloꝝ. sed sub voto religioſoꝝ fine ꝓprio viuere absolute profitentium cadūt vite necessaria sicut alia tempor: alia. sicut ptz. xij. q. j. scimus. c. nolo. c. non dicatis. Non dicatis vos hre aliq̄d ꝓprium: sed sint vobis oia cōmunia. vnde

et de malis de quibus minus videt/scribitur Prouer.c.j. So:tē mitte nobiscum.marsupium vnū sit omniū nrm. Nomine autē marsupij intelligunt omnia que pecunia mensurātur.vnde glo:interlinearis. Marsupiū vnum/cōmunia omia.Si ergo inter malos possunt esse cōmunia oia:siue p:eter necessaria/siue necessaria vite:multo/magis inter bonos possunt esse oia communia. Ideo de p:ima multitudine scribit Actuū.iij.q erant illis oia communia.quod de necessarijs etiam vite negari non pōt:et necesse est hoc intelligi. Sed votū religioso:z sine pp:io viuere p:ofitentium se extendit ad oia illa que possunt esse cōmunia:z nulli in speciali pp:ia:sed oia quecunq; sint/siue necessaria siue nō necessaria vite: possunt esse cō munia alicui multitudini: z nulli eoz p:opria. alioquin falsum esset qđ scribitur de p:ima cōmunitate siue multi/tudine credentiū.q erant illis oia cōmunia:ergo votum religioso:z absolute sine p:opio viuere p:ofitentium ad alimenta vite necessaria se extēdit.z verba Petri scz Ec/ce nos reliquimus oia.non extendunt se ad pauciora q̄ votum religioso:z absq; p:opio viuere p:ofitētiū/paup/tatem euangelicam et apostolicā imitantiū.q votum re/ligioso:z se extendit ad quecūq; minima:ergo verba Petri p:edicta se extendunt ad quecunq; etiā vite necessaria. Item regula beati Francisci ab eccl'ia data/confirmata et app:obata/z declarata/et co:po:e iuris clausa/sic inci/pit.Regula z vita fratrum mino:um hec est.scz sanctum euangeliū obseruare:viuendo in obedientia/sine pp:io et in castitate z:c. ergo viuere sine pp:io fuit pauperias euangelica.sed viuere sine pp:io in nullo loco euangelij conuenientius exp:imitur q̄ in verbis Petri p:edictis. Ecce nos reliquimus oia.ergo verba p̄dicta debēt intel/ligi quātum ad abdicationē pp:ietatis omniū rerū rem po:alium quarū religiosi voto a se pp:ietatem abiciūt. sed religiosi abiciūt a se in spāli voto pp:ietatis pp:ie/tatem omniū rerum que possunt esse cōmunes z nulli p p:ie.quia votum abdicationis absolute z cadens super omnia ex forma z natura sua cadit sup omnia vniuersa/liter que possunt esse cōmunia z nulli pp:ia.talia autem sunt vniuersaliter quecūq; tempo:alia absq; exceptione aliqua.vt sepe dictum est.q: illud qđ scribit de multitudi/ne credentiū q erant illis oia cōmunia: intelligitur vni/uersaliter de quibuscūq; rebus tēpo:alibus. ergo verba Petri p:edicta intelliguntur quātum ad abdicationem p/p:ietatis omniū rerū quarūcūq;. Nisi hoc diceretur/seq̄/retur q abdicatio apostolo:ū fuisset mino:q̄ abdicatio religioso:z absq; pp:io viuere p:fitentiū. qđ est absurdū. vnde Hiero.ad Eruberantiū dicit. Nemo apostolis pau/perio:fuit.nemo tanta p dño dereliquit. Tereruz q pōt argui de illo qđ dicit angelus ad Petrū.Actuū.xij.Circū da tibi vestimentū tuū.Et illud ch'isti ad Petrū.Cōuer/te gladium tuū.Matrb.xxvj.z illud. Venit Jesus in do/mū Petri.Luce.iiij.Et illud. Qui habet sacculum tollat: similiter z peram.z qui nō habet:vendat tunicam suā z emat gladium.Luce.xxij.qđ fuit dictum singulis apl'is in speciali.nō obstat.q: hec arguit q hec fuerūt singula et in speciali apostolo:ū quoad pp:ietatem z dñium. z hm hoc semp z ante p̄dicationem z post z post aduentū spiri tussancti quilibet apostoloz fuisset pp:ietarius etiam in speciali:quū q;libet ipsoz z vestibus z cibis necessarijs vsus fuerit.Qđ est aperte contra scripturam.Actuū.iij.z iiij.q nec quisq̄ eoz que possidebat aliquid suū esse dice bat:sed erant illis oia cōmunia.z.j.ptunc nullus eorum fuit in speciali pp:ietarius in vestibus nec in alijs q̄bus vtebatur.ergo nec post nec ante.quū nullus ipsoz fuerit magis vsus speciali veste post q̄ ante: nec imperfectio: post ecclesiam p:imitiuā q̄ erat in ea.Est etiā hoc exp:es/se p:ra Clementem.xij.q.j.dilectissimis. vbi dicit q commu/nis vsus omniū que sunt in hoc mūdo oibus hoibus esse debuit.sed p iniquitatem alius dixit hoc esse suū: z alius istud.z sic inter mo:tales facta est diuisio.z sicut nō pōt diuidi aer nec splēdo:solis:ita nec reliqua que data sunt hoibus ad habendū diuidi debere:sed habenda oia esse cōmunia. Istius cōsuetudinis mo:e retento/apostoli co rūq; discipuli vna vobiscū z nobiscuz cōmunē vitam duxerūt z:c.Sexto fm Clementem sicut nullus apostoloz vel discipuloz abuit in aere vel in sole spāle dñium p̄prie/tatis:nec fuit in spāli in aere p:op:ietarius et sole:ita fm ispm nullus fuit in speciali pp:ietarius in aliqua re hu/mūdi.z ita p:edicta oppōsita nō intelligūtur quoad p/p:ietatem z dominiū:sed quoad vsum. Et ita no excipiū/tur ab ista vniuersali. Ecce nos reliquimus oia.que intel/liguntur quoad pp:ietatem z dñium vt superius est ostē/sum. Itē cōtra hoc ē exp:esse Remigius docto:eiusdē sup illo x̄bo Apoc.xj.in pn. Metire templū z ado:antes in eo.vbi sic dicit. Dicito em̄ seculo renūtiantibus. Beati estis qui euāgelici p̄cepti memo:es/cūcta terrena p ch'isto reliquistis:sequētes eum a quo thesaurū in celo inde/ficientē percipietis. hec Remigius. Item glo.accepta ab Amb:o.sup illud.ij.ad Coz.vj.c. Tāq̄ nihil habentes z oia possidentes.glo.Hec fuit gloria apl'oz:nihil oino possidere:sine solicitudine esse:z tamen q̄ dños earum possidere.ideo oia ponebantur ad pedes apl'oz:sicut in actibus apl'oz legit.hec glo. Item Nicolaus.iij.in decr. exijt.posita ex̄ de x̄bo.fig.li.vj.dicit sic. Dicimus q abdica/tio pp:ietatis hmōi omniū rerū tam in speciali q̄ etiam in cōmuni ppter deum meritoria est z sancta:quā z ch'/stus viam pfectionis ostendēs/verbo docuit: z exemplo firmauit:quāq; p̄mi fundato:es militātis eccl'ie aut ab ipso fonte hauserant/in volentes perfecte viuere p doctri/ne ac vite ipsoz alueos deriuarunt. hec Nicolaus. Et q/bus sequunt duo p̄cipaliter. Primū q vsus quarūcūq; rerum p̄sumptibilium z non consumptibilium vsu est se/parabilis a p:op:ietate z dñio in speciali z in cōmuni.qđ pater ex eo qđ dicit/dicimus q abdicatio pp:ietatis oīm rerum in speciali z in cōmuni ppter deum meritoria est z sancta.sed nō esset meritoria z sancta:nisi esset possibi/lis.ergo vsus in oibus rebus est separabilis a pp:ietate z dñio. Scōm qđ sequitur est:q ch'istus z apl'i habuerūt vsum rerū oīm separatū a pp:ietate z dñio speciali z cō/muni.quātum ad cōmunitatem ipsoz ipsālem z pp:iam. qđ pater ex eo q dicit.quam z ch'istus vitam pfectionis ostendens verbo docuit:et exemplo firmauit. quāq; p:i/mi fundato:es militantis eccl'ie scz apostoli p:out ab ipso fonte hauserant/in volentes perfecte viuere per doctri/ne vite ipsoz alueos deriuarūt. Tertiū qđ sequitur est q sepe dicta verba Petri. Ecce nos reliquimus oia.sunt in/telligenda in speciali z in cōmuni quantū ad pp:ietatez et dñiū.q: in nullo alio euāgelio cōuenientius z pfectiꝰ docuerunt abdicationem pp:ietatis omniū rerū in spāli et in cōmuni q̄ in verbis istis. Quartū qđ sequit ex p:e/missis est q apl'i non potuerunt licite retinere p:edia et agros.vñ in legenda sanctoz apostoloz Simonis et Ju/de accepta ex libris Aphricani doctoris z episcopi scribitur de ipsis apl'is sic. Non nobis licet aliqđ posside/re super terraz:q: possessio nra in celis est: que est eterna vbi immo:talitas regnat:z ideo nulla rōne possum⁹ ac/cipere aurum/aut argentū/aut vestes/ aut domos/aut p̄dia/aut seruos/aut ancillas. ista oia terrena sunt:z mo/rientem hominē non sequunt.quibus quū dicerentur.vel aliquantuluz accipite quia pauperes et peregrini estis: dixerunt. Nō sumus pauperes:q: diuitias celestes habe/mus. Hecibi. Nec obstat si dicatur q Nicola⁹ tertius loq/tur de ch'isto z apl'is inquantū p:ebuerūt exēplū perfec/tis:non condescendendo infirmis et imperfectis:q: in/firmis z imperfectis condescendendo bene habuerunt p:op:ietatē et dominiū aliquarum reruz. Istud non ob/uiat:sed cōfirmat ppositū.q: saltē fm hoc ostēdēdo viaz pfectionis perfectis/habuerūt vsum taliū rerū separatū a pp:ietate z dñio in spāli et in cōmuni. Simil' quōcūq; abdicauerint pp:ietatē oīm rerū in speciali et in cōi ista

verba Petri. Ecce nos reliquimus omnia. intelligenda sunt quantū ad abdicationē pprietatis ⁊ dominij oium rerū vniuersaliter p tēpore quo dicta sunt in speciali ⁊ in cōmuni: ita p illo tēpore habuerūt vsum oīm rerū q̄bus vti sunt/separatū a proprietate ⁊ dñio in speciali ⁊ in cōmuni. Nec est verisimile aut aliquo mō credibile q̄ vniuersalis ecclesia que predictā decre. dñi Nicolai. iij. absq̄ contradictione aliqua iam sunt q̄nquaginta anni ⁊ amplius recepit approbauit corpore iur⁹ clausit: publice in scholis p vniuersitates lecta est ⁊ vbiq̄ predicata: p Bonifaciū. viij. in. vj. lib. inserta: p Clementē etiam. v. in constitutione Exiui de paradiso. in concilio Vienensi edita/ Approbara per dñm papam Jo. xxij. in quadā sua extrauaganti que incipit Quorūdam/corroborata circa vitā christi ⁊ apostolor⁹ vsq̄ nunc fuerit in errore. quū vniuersalis ecclesia in fide vel moribus errare non possit. xxiij. q. Hec est. ⁊. c. a recta. Ad solutionē etiam contrarior⁹um que possunt fieri: sciendū est q̄ contingit relinquere aliq̄ dupliciter. scz simpliciter ⁊ pfecte cum intentione nō amplius resumendi. ⁊ cōuenit relinquere fm quid tm̄ ⁊ imperfecte: quātum ad tempus cū intentione iterum resumendi. Petrus aūt in verbis premissis Ecce nos reliquimus omnia. loquebatur de modo relinquēdi omnia pfecte cum intentione nō amplius resumēdi. qō patet ex eo q̄ ante ibi premittitur Si vis pfectus esse ⁊c. occasione cuius Petrus dixit verba p̄dicta. Instantie aūt que possunt fieri/loquūtur de modo relinquendi imperfecte ad tēpus cum intentione iterū resumendi: sicut patet Luc. v. Subductis ad terraz nauibus relictis oibus secuti sunt eum. vbi apostoli Petrus ⁊ Andreas nō reliquerūt tūc omnia simplr⁹ ⁊ pfecte: sed tm̄ imperfecte ⁊ ad tempus cuz intentione iterum resumendi. qō exponere dicit glos. ordi. sup verbis predictis Subductis ad terram nauibus ⁊c. glos. q: adhuc habent voluntatem redeundi. ⁊ magister in hystoria schola. Subductis ad terram nauibus. i. locatis animo redeundi ad eas. secuti sunt aliquātuluz: ⁊ iterum redierūt ad sua. hec magr̄ ibi. Sexto tūc apostoli nō dimiserunt omnia simplr⁹ ⁊ vltimate: sed tm̄ ad tempus cum intentione redeundi. qō etiam ptz ex glos. super illo verbo Luce. v. Jam eris ex hoc homes capiens. glos. Nondum eligitur in apostolū: sed p̄dicitur ei q̄ aliq̄n sit eligēdus. hec glos. Et sup illud Matth. iiij. Relictis retibus secuti sunt eū. glos. Ampli⁹ ad pprias nō reuersi. vbi glos. supponit q̄ pus fuerant post primā vocationē ad pprias reuersi. Qr̄ pōt obijci de Matthęo: qui postq̄ euāgelista dixit. Relictis oibus secutus est eū. postea fecit sibi cōuiuiū magnū in domo sua. Matth. ix. ⁊ Luce. v. dicendū q̄ illud vel dictū est p anticipationē: sicut sepe scriptura accelerans anticipat tēpus facti: ⁊ postea explicat moduz ⁊ ordinem rei geste: vt superius est ostensuz. Vel relictis oibus tunc inchoatiue: q: tunc incepit oia dimittere: sed nō cōpletiue: q: cōpletiue postea. sicut de eo scribit: Surgēs secut⁹ est eū. sed inchoatiue ⁊ nō cōpletiue: q: tūc nō christū secutus cōpletiue: sed postea. Vel relictis oibus nō simplr⁹ ⁊ vniuersaliter: sed illis de q̄bus ibi premittit scz negotijs ⁊ lucris telonei: de q̄bus ibi immediate premittitur. Vidit leui sedentem ad teloneū. ⁊ ait illi. Sequere me. ⁊ relictis oibus secutus est eū. Relictis ergo negotijs ⁊ lucris telonei secutus est eum. Alia vero facto reliquit postea. licet etiam tunc omnia reliquerit pposito et animo dimittendi. Qr̄ pōt obijci de Jacobo ⁊ Joāne q̄ relictis retibus ⁊ patre Zebedeo secuti sunt christum: tm̄ ⁊ Matth. iiij. non renūtiauerunt patri vt postea non haberent eum p patre: hoc ideo est q: pater nō pōt renūtiari quoad generationē: q̄n homo natus sit de ppio pre ⁊ matre: sed pōt sibi renūtiari quātum ad obedientiā quā debet filius patri ⁊ curā seculi tempor⁹alē. sic intelligitur xxiij. di. diaconi. v. in p̄n. ibi. Dicentes pater ⁊ mater non noui vos. Deute. c. penulti. Nō obstat etiā qō legit Matth. viij. q̄ venit ihesus in domū Petri. ⁊ tm̄ iam Petrus reliq̄rat oia post vltimā vocationē. Matth. iiij. ⁊ Luce. iij. q: domus illa nō erat sua quoad pprietatem ⁊ dominiū: sz q̄ad habitationē. als sui fuisset dñus ciuitas Bethsaida. quia legit Jo. j. Erat aūt Philippus de Bethsaida ciuitate Andree ⁊ petri. qō friuolū est. Et eadē rōne Nazareth fuisset quoad dominiū Marie ⁊ Joseph. q: legitur Luce. ij. Reuersi sunt in galileam ciuitatē suam Nazareth. Et eadē rōne crux in qua passus fuit christus fuisset christi quoad pprietatem ⁊ dominiū. quia legitur Matth. xxviij. Angariauerūt vt tolleret crucē eius. Eadem etiaz ratiōe sepulcra in q̄bus iacebāt pphete: fuissent quoad pprietatem corpor⁹ mortuor⁹. quia legitur Matth. xxiij. Ve vobis: quia edificastis sepulcra ppheraū. que oīa sunt ridicula: ⁊ plura alia in scripturis similia. Ideo dicendū q̄ sicut ciuitas nativitatis eor⁹ dicebat esse ipsor⁹ quātum ad originē ⁊ habitationē qua ibi habitauerant pius vel nunc: vel quoad dominiū quo prius fuerūt dñi eius: nō q̄ tunc essent actu dñi. Sicut sion dicebatur ciuitas David post mortē suam. j. Macha. j. non q̄ tunc esset eius: sed quia fuerat. Et similiter portus Salomonis. Jo. r. dicebātur post mortē Salomonis: nō q̄ tunc esset: sed quia fuerat eius quoquo modo: vel q: fecerat illam cōstrui. Sic etiam dicit Matth. ix. Ascendēs ihesus in naviculam trāsfretauit: ⁊ venit in ciuitatem suā. que fuit ad literam Capharnaū. Mar. ij. vnde Augu. Quis dubitet Capharnaū fuisse ciuitatem dñi: quā non nascendo sed miraculis illustrando suā/sed tm̄ nō ppriam fecit. Qr̄ aūt domus illa nō esset actu Petri vel Andree quoad dominiū: patet per illud qō dicit beatus Grego. exponēs verba illa Matth. iiij. dicta de Petro ⁊ Andrea. Relictis retibus secuti sunt eum. vbi dicit. Tanta a sequentibus dimissa sunt: quāta a non sequentibus cōcupisci potuerūt. ⁊ ita extunc non videtur q̄ retinuerūt sibi domū quoad dominiū. Ad hoc etiam est glos. sup eisdem verbis: q̄ dicit sup verbo sequenti/incessu sed magis obedientia ⁊ affectu amplius ad ppria non reuersi. hec glos. ⁊ per consequens extunc non retinuerunt sibi aliquid ppriū maxime in rebus immobilibus. Adde qō scripsi. j. in ar. lviij. in. §. sed cōtra. ℟. qō vero obijcitur. ¶ Licet etiam fortasis posset dici q̄ vocatio Petri ⁊ Andree fuit postquam christus venit in domū Petri ⁊ Andree: q̄uis Matthe⁹ prius narret factū vocationis q̄ factum de domo. tamē Lucas euangelista qui magis in hoc videt tenere ordinē rei geste: pus narrat. iij. c. quomodo ihesus venit in domū Simonis: ⁊ post. v. c. narrat quomō vocauit eos. vbi dicit glos. ⁊ accipit ab origine. quādo hoc factum sit ignor⁹at: quia non semper quod posterius narratur/est posterius in re. Quomodocūq̄ autem dicatur sic vel sic: postq̄ vltimate omnia reliquerūt: amplius simpliciter propriū nō habuerunt. Nō potest iterum obijci de caligis. Calcia te caligas tuas. Actuū. xij. ⁊ de vestimento. Circūda tibi vestimentū tuum. ⁊ de tunica. Qui nō habet vendat tunicam suam. Luce. xxij. ⁊ de gladio. Conuerte gladiū tuum in vaginam. Matth. xxvj. ⁊ Jo. xviij. xxiij. q. j. §. j. mouere nō debet. quoniā nō aliter vestimentum Petri fuit suuz post aduentum spūssancti: q̄ ante. quia vnifor⁹miter Petrus vtebatur suo vestimento: ex quo fuit ad apostolatū assumptus. ⁊ caligis ⁊ tunica. sed vestimentum quo vtebatur Petrus existens in multitudine credentium: non erat Petri quoad pprietatem ⁊ dominium. quia dicitur Actuū. iiij. ⁊ xij. q. j. c. ij. Nec quisq̄ eorum que possidebat aliquid suū esse dicebat: sed erant illis oia cōmunia. ergo nec post nec ante fuit pprietarius: nec suū quoad pprietatem ⁊ dñiū fuit vestimētū. ⁊ si postea vnifor⁹miter vsus fuerit suo vestimēto sicut ante ⁊ post: nō fuit magis pprietarius in speciali q̄ ante. Si ergo vestimentū quo vtebatur in multitudine credentiū: nō fuit suū quoad pprietatem: sed tm̄ quoad vsuz: eadē rōne ⁊ fortior tunica q̄ vtebat i collegio apl̄or⁹ aū christi passionē/nō fuit sua quo ad pprietatem: sed solum quoad vsum. ⁊ tm̄ nō fuit ma/

Fabrica pro ad notata.

gis ꝓprietarius in collegio christi ⁊ apl̄or⁹ ꝙ in cōmunitate credentiū.nec aliter in speciali fuit vsus tunica ante ꝙ post.⁊ eodē de gladio. Item si ideo vestimentū fuit quoad ꝓprietatē petri: q⁹ scriptū est.Circūda tibi vestimentū tuū ⁊c. Eadem rōne panis quē comederunt filij israel in deserto. Josue.v. Sap̄.xvi. fuit quoad ꝓprietatē ⁊ dominiū angelo⁹:q⁹ dicit in ps.lxxviij. Panē angelo⁹ manducauit homo.de ꝙ se.di.ñ.reuera.⁊.c.oia.⁊ per cōsequens homo habuit vsum panis separatū a ꝓprietate ⁊ dominio. Item si ideo vestimentū quo vrebatur Petrus fuit in speciali quoad ꝓprietatem ipsius: q⁹ scribit. Circūda tibi vestimentū tuū. Eadem rōne panis de quo dr in ps.xl. Qui edebat panes meos magnificauit aduersum (als super) me supplantationē.fuit quoad ꝓprietatem hois supplantati ⁊ comedentis.⁊ ita supplantato⁹ habuit vsum panis separatū a ꝓprietate ⁊ dominio. Et eadem rōne panis de quo dixit christus Jo.xiij. Qui mādducat panē meū leuabit calcaneū suū ꝓtra me. fuit q̄d ꝓprietatem christi:⁊ nō Jude:nisi quoad vsū.⁊ ita Judas habuit vsum separatum a ꝓprietate panis.⁊ ita vere hoc ꝓnomen suū tuū ⁊ meū vel similia vt res illius in scripturis ⁊ modo loquēdi cōmuni est equiuocū ⁊ multiplex ad suū tuū ⁊ meū quoad dominiū vel quoad vsum ꝙ diuerse requirūt materie. Item q⁹ supra allegatū est.c.Clementis. dilectissimis.xij.q.j.ꝙ vsus pōt in ꝓsumptibilib⁹ a dñio separari:⁊ ꝓtra hoc posset dici ꝙ debeat intelligi illud.c.ꝙ rerū diuisio facta est per iniquitatem quoad dñium:non quoad vsum:⁊ sic non faceret ꝓ hac parte:dicendū est ꝙ hac stare non pōt et contra decretū ꝓdictum.Clementis est dicentis. Cōmunis vsus omnib⁹ ⁊c. Et nō dicit Clemens.Cōmune dñium omniū omnibus hominib⁹ esse debuit.q⁹ in statu innocētie fuissent cōmunia omnia oibus:non solū quoad dominū rerum sed etiā quoad vsum siue iuris siue facti.Quoad vsū iuris/q⁹ ius vtendi quodcūq; eis cōueniēs fuisset commune omnibus: et nulli ꝓprium. ideo sicut ꝓmissa parentib⁹ fuit traditū dñium cōmune⁊ indiuisum oīm inferior⁹:ita fuit eis tradita potestas vtendi oibus alimentis cōmunis et indiuisa.vt ptz Beñ.ſ.c.Et ita vsus iuris naturalis fuisset cōmunis oibus hominibus magis ꝙ dominiū:vel eque:quia vsus iuris magis erat intentus ꝓpter se in suo ordine:ꝙ dñium sicut finis extrinsec⁹ eius. quia dñium taliū est aliquo modo ꝓpter vsum magis ꝙ econuerso:⁊ diuisio facta fuit eius rei cui⁹ ꝓius erat cōmunio.et ꝓius erat cōmunio rerū quoad vsum iuris naturalis:ergo postea facta est diuisio rerū quoad vsum:et non solū quoad dominiū.Similiter vsus facti fuisset cōmunis omnibus hoibus non in diuisione entitatis materialis actus:sed in diuisione voluntatis socialis.q⁹ licz idem actus vtendi numero fuisset singulo⁹ū/quantū ad essentiam entitatis:tñ idem actus vtendi numero fuisset singulo⁹ū/qntū cōplacētia volūtatis.q⁹ licet idez actus numero nō potuisset esse cōmunis oibus /quantū ad exercitium operis effectiue:tñ idem actus numero fuisset cōmunis omnibus/quantū ad participiū consolatiōis cōglutinatiue;ꝓ quanto quilibet gaudebat de cōmodo alterius sicut de suo:et solarium vnius redundasset in singulos.⁊ ita gaudiū cuiusliber rei fuisset cōmune omnib⁹ per participationē mutue consolationis.iuxta illud Ps̄. cxxxij. Ecce ꝙ bonum ⁊ ꝙ iocundū.⁊ ꝓ.e.c. dilectissimis. vnde super illud.iij.c.Actu. Multitudinis autē credentium erat cor vnum et anima vna.glo.or.ex dictis scr⁹ collecta. Sic qui mundū perfecte reliquerant:non debilitate generis gloriantes/se alijs ꝓferebāt: sed sicut vnius eiusdemq; matris ecclie visceribus editi: ita eodē amore fraternitatis gaudebāt.Et ita si homo nō peccasset:omnia fuissent cōmunia tripliciter. scz quoad dñium quoad potestatē vtendi:et quoad cōmune solatiū rerū. Et post peccatū per oppositū tripliciter facta est diuisio: quoad ꝓprietatē dominij:quoad appropriationē iuris vtendi:⁊ quoad appropriationē solatij et gaudij ꝓmarij q⁹ homines malis affectati nolunt alteri communicare. Nec obſ.de eo q⁹ dicit in ꝓe.c.dilectissimis.data sunt omnibus ad habendum.q⁹ non q̄quid datur ad habendum ab eo qui dare potest datur quoad dñium:quia sepe datur quoad vsum/et non quoad dñium.sicut deus dedit leuitis vrbes ad habendū quoad habitationē:nō quoad dominiū.vt ptz Numero⁹.xxxv.ca.xij.q.j.§.his ita. et sicut etiā dedit Aaron ⁊ filijs eius ad habendū vestes sacerdotales quoad vsum:⁊ non quoad dominiū. Un Exo.xxix. c.Vestem autē sanctā qua vtitur Aaron/habebunt filij eius post eū.vij.diebus vtetur illa/qui pontifex ꝓ eo fuerit cōstitutus.Et ita dominiū vestiū sacerdotalium erat dei:et non sacerdotū.q⁹ sacerdotes nō poterant ipsas vendere vel alienare.et ita sacerdotes habuerūt vsum dictarum vestium separatum a ꝓprietate ⁊ dñio.⁊ facit ad hoc.xij.q.j. nulli.Et ibi.Sanctum sanctor⁹ erit. glo.i. ad vsum sanctor⁹ sacerdotuz pertinet.⁊.c.ꝓdia diuinis vsibus tradita.⁊.e.cau.q.j.eps̄.ibi.vsibus.⁊ de cō.di.j.vestimenta.ibi.in alijs vsibus.Sed qua ratione vsus illarum vestium fuit separatus a ꝓprietate dñio earum: eadem rōne vsus vestimentor⁹ quotidianor⁹ erit separabilis a ꝓprietate ⁊ dñio.q⁹ quecūq; sunt separabilia ad rēpus eadem ratione sunt separabilia ꝓ semp:quantū est de natura rerū separabiliū. Nec valet q̄d sepe dictū est ꝙ alios ꝙ vsus facti haberi nō pōt.q⁹ hoc falluz est.q̄n licet vsus facti non possit haberi permanenter:quomodo habētur entia permanentia:tamē bene pōt haberi successiue i fieri:sicut suū esse consistit in fieri.q⁹ vsus facti non est magis fluens ꝙ tempus:q̄d tamen scōm scripturā dicit haberi.vñ Joan.v.Erat autē ibi homo.xxxviij.annos in infirmitate sua hñs.et ad Gal.vltimo. Dum tempus habemus:operemur bonū ad oēs.et Joan.ix. Etatem habet ipsum interrogate. Itē non obstat q̄d posset opponi de ꝓe.c.dilectissimis.ibi. Nec quisq̄ eor⁹ que possidebat aliquid suum ⁊c.ergo apl̄i ante illā cōuersionē illor⁹ iudeor⁹ aliqua possidebāt et habebāt:⁊ illa cōmunicauerant cōuersis.q⁹ vt supra probatum est post suā renuntiatiōnē apl̄i nihil ꝓprium habebant vel possidebāt. Nec Clemens mentionem facit in toto illo passu de ꝓprietate ⁊ dñio ꝓprietatis.⁊ hoc apparet per primū exēplum de statu innocētie:quū dicit.Oīs vsus oīm ⁊c.sed ꝓmissa q̄tatē ⁊c. Cōstat aūt ꝙ in statu innocētie nō fuissent oia cōmunia quoad ꝓprietatē et dñiū introductū per iniq̄tatē:q⁹ illud dñiū fuit alteri⁹ cōditionis ⁊ nature a dñio introducto ꝓ iniq̄tatē.q⁹ illud dñiū fuit mere libertatis et ꝓfectionis naturalis:istud vero est dñiū seruilis necessitatis ⁊ coacte potestatis.q⁹ nisi homies coactiua pēte ꝓhiberent:quilibz vt plurimū vellet si posset/totū vsurpare. Jō istud dñiū distat ab illo dñio sicut violentū a naturali:⁊ coactū a libero. Similr ꝓ scōm exēplū ei⁹ ptz hoc idē:q⁹ dicit ibi. Benigne greco⁹ q̄dā ⁊c. debere esse amicor⁹ oia cōmunia. Sed bona amicor⁹ nō debēt cōiter esse communia q̄ad ꝓprietatē et dñiū.sed q̄ad cōmodū necessitatis vtilitatis.vñ.ſ.Macb.xij.Spartiate velut romani amici iudeo rū scripserūt iudeis i hec ꝛba. Pecora nra et possessiones nre vestre sunt:⁊ vestre nre.q⁹ nō intelligēdū quoad ꝓprietatē:sed quoad vite necessitatē. Hoc etiā ptz ꝓ pertū exēplū ei⁹. Et sicut nō potest diuidi aer nec splēdor solis: Jta nec reliq̄ q̄ data sunt hoib⁹ ad habendū diuidi debere:sed habēda esse oia cōia. Constat autez ꝙ in aere ⁊ in splēdore solis nullus de cōi lege vēdicat sibi ꝓprietatem nec dñiū ꝓprietatis:sed dñiū tm naturale:q⁹ est alterius gñis ab isto dñio q⁹ est ꝓ iniq̄tatē:vt dictū est.quare Clemens nō loquit nec intēdit inferre ꝙ apl̄i habuerūt i speciali nec in cōi quātū ad cōmunitatē ipsor⁹ apl̄or⁹ singulare aliq⁹ dñiuz ꝓprietatis:quicq̄d fit de cōmunitate credentiū gñali:q⁹ nō est verisimile nec ꝓbabile ꝙ aliqs sapiēs intendat inferre in cōclusiōe/q⁹ nullo mō ꝓcedat vuit in ꝓmissis:quū ꝓclusio in nulla scientia excedat vir

Amicor⁹ oia cōmunia.

runt medij. Quū ergo Clemens in toto suo ꝓcessu nihil fuerit de ꝓpietate ⁊ ꝓpietatis dñio ꝓeloquutus: sicut patet per oia exempla eius ꝑius adducta: nō est verisimile nec ꝓbabile ꝙ voluerit inferre de aplis ꝙ habuissent aliqua quoad ꝓpietatē ⁊ dñium ꝓpietatis: nisi specialiter ex: eisisset: qđ nō fecit. vnde ꝙ ō: ibi. Nec quisq̄ eoꝝ que possidebat aliquid suū esse dicebat. verbum possidebat accipit ꝑ simpliciter habere absq̄ ꝓpietate et dñio. quia alter esset repugnantia ⁊ cōtradictio manifesta in dicto: si possidere acciperetur ibi iure ꝓpietatis ⁊ dominij. quia tunc esset sensus. nec quisq̄ eoꝝ que possidebat quoad ꝓpietatem ⁊ dominiū: suū esse dicebat quoad ꝓpietatem ⁊ dñium. qui sensus implicat apertam cōtradictionem. ergo possidere accipitur ibi ꝑ simpliciter habere seu detinere absq̄ iure ꝓpietatis ⁊ dñij ⁊ titulo possidendi. ꝓtio noie. ⁊ hoc clare glos. posita in ꝓe. c. dilectis finis. q incipit. ergo aliquis determinat dicens. Sic ergo aliquis potest possidere rem cuius nō pōt habere ꝓpietatem. ⁊ hec est possessio naturalis: nō ciuilis. Sz dic possidebat. i. detinebat: sicut seruus dicit possidere. ff. de acqui. pos. ꝙ seruus. ad idem facit qđ no. ꝯ. q. f. non dicatis. in glos. nū quid. Et quo vlterius patet ꝓpositū: quia abdicatio aplorum in cōmunitate generali credentiū non fuit altio: ⁊ ꝑfectio: abdicatione ipsoꝝ extra illā cōmunitatem cū ch̄isto: ꝙ apostoli in cōmunitate generali oim credentiū nō possiderunt quoad ꝓpietatem ⁊ dominiū aliquid in speciali: nec in cōmuni quoad cōmunitatem ipsoꝝ specialem ⁊ ꝓpriam: q: illud quodcūq̄ fuisset: non fuisset cōmune toti multitudini credentiū. sicut qđ est ꝓprium cōmunitatis specialis: nō potest esse cōmune toti cōmunitati generali. q: ꝓprium partis: non est cōmune toti. scriptura aūt Actuū. iiij. dicit ꝙ nec quisq̄ eoꝝ q̄ possidebat ⁊ ergo apostoli nec extra illā cōmunitatē vna cū ch̄isto aliquid possederunt in speciali: nec in cōmuni quoad ꝓpietatem ⁊ dñium. Aliter sequeretur ꝙ apostoli fuissent magis ꝓpietarij in ꝓpria cōmunitate cū ch̄isto: ꝙ fuerunt in cōmunitate generali credentiū. quū in cōmunitate generali credentiū non ponantur fuisse ꝓpietarij nec in speciali nec in cōmuni quātum ad ipoꝝ cōmunitatem specialē ⁊ ꝓpriam. Item cōmunitas aplorum in illa multitudine credentiū quoad abdicationē ꝓpietatis tenuit locū vnius ꝑsone specialis seu singularis: q: sicut nulla ꝑsona specialis retinuit sibi aliquā ꝓpietatem in speciali in illa multitudine: ita nec tota cōmunitas aplorum ꝓpria retinuit sibi aliquā ꝓpietatem in illa multitudine credentiū. Sed cōmunitas aplorum nō retinuit quoad abdicationē ꝓpietatis locum vnius ꝑsone specialis in illa multitudine: nisi q: abdicatio ꝓpietatis in spāli ⁊ in cōmuni quacūq̄ cōmunitate speciali citra cōmunitatē generalem totius eccl̄ie: cuius typum ⁊ figuram gerebat illa eccl̄ia p̄mitiua: est ꝑfectio: ⁊ maioris excellentie: ꝙ abdicatio ꝓpietatis omniū tm̄ in speciali: ⁊ nō in cōmuni. aliter em frustra ⁊ inutiliter ac otiose cōmunitas aplorum renūtiasset ꝓpietati omniū in illa multitudine: nisi abdicatio ꝓpietatis omniū in speciali ⁊ in cōmuni quacūq̄ cōmunitate speciali esset ꝑfectio: ⁊ altioris ꝙ abdicatio ꝓpietatis omniū tm̄ in spāli ⁊ nō in cōmuni. q: frustra ⁊ inutiliter quis se obligat ad gradū abdicationis arctioris et maioris: nisi ꝙ sequat inde ꝑfectionē aliquā maioris: vt supra dictū est. ℣. Item ad hoc est ratio. Et sicut in eccl̄ia p̄mitiua: q̄ gerebat typum ⁊ figuraz ꝑsentis ecclesie: fuit ꝑfectionis vniuersaliter apud omnes illius eccl̄ie abdicare ꝓpietatē cuiuslibet rei in speciali ⁊ in cōmuni quacūq̄ cōmunitate speciali citra cōmunitatem generalem illius ecclesie. Ita nūc in ecclesia ꝓsenti est ꝑfectionis saltem in aliquo statu speciali apud aliquos viros perfectos abdicare ꝓpietatem cuiuslibet rei tam in speciali ꝙ in communi quacūq̄ communitate speciali citra cōmunitatem generalem totius ecclesie: q: dicere ꝙ illud qđ tunc fuit ꝑfectionis simpl̄r apud oēs: nunc non possit esse ꝑfectionis in aliquo statu speciali: est ridiculum: quū natura rerū nō sit imutata nunc plus ꝙ tūc. Et talis status si ponatur: quicūq̄ sit: habebit vsum oim rerū separatus a ꝓpietate ⁊ dñio in speciali ⁊ in cōmuni. sicut habuit qlibet status seu ordo specialis ecclesie p̄mitiue. Et talem statum abdicationis oim rerū in speciali ⁊ in communi elegit btūs Franciscus ꝑ se ⁊ ordine suo: sicut ꝑz ꝑ declarationes multoꝝ summoꝝ pontificuz: vt est supra in ar. lv. in. §. porro. in ꝑn. est euidentius declaratū. Quē statum stulte ⁊ fatue elegisset ⁊ ecclesia approbasset: nisi abdicatio ꝓpietatis omniū rerū in speciali ⁊ in cōmuni esset maioris meriti ꝙ abdicatio ꝓpietatis omniū rerū in speciali ⁊ nō in cōmuni. q: frustra ⁊ stulte quis se obligaret ad gradum vite arctioris em ⁊ difficilioris em sicut est iste: vt ꝑz ex dicᵗis. ff. de verb. sig. exijt. li. vj. §. vnde vos. ibi tenētur plus ꝙ cereri ch̄istiani ⁊c. et. j. ℣. cetero. ibi ch̄isti semitas arctius elegerunt: nisi ex hoc ordinarēt ad gradum ꝑfectioris altioris em ⁊ maioris ē: vt dictum est. Qđ aūt talē statum elegerit beatus Franciscus: patet per declarationes romanoꝝ pontificū. Ego. ix. familiaris beati Francisci: Innocē. iiij. ianueñ. de dodo de fisco luminis iuris: qui fecit apparatum. Innocē. Alexandri. iiij. Nicolai. iij. Clementis. v. Jo. xxij. in sua extraua. que incipit. Quoꝝdam. Et quibus declarationibus luce clarius cōstat ꝙ abdicatio ꝓpietatis oim rerū in speciali ⁊ in cōmuni fit maioris ꝑfectionis ⁊ meriti ꝙ abdicatio ꝓpietatis alīm rerū in speciali: ⁊ nō in cōmuni: vt supra dictum est. Et ꝙ vsus potest in cōsumptibilibus a dñio separari. Nā: sicut dictum est: frustra ⁊ fatue se beatus Franciscus ꝑ se ⁊ ordine suo ad talem expropriationē in speciali ⁊ in cōmuni ꝑm determinationē ꝑdictoꝝ romanoꝝ pontificū obligasset: nisi talis abdicatio esset ꝑfectior ⁊ altioris seu maioris meriti ex genere operis operati ꝙ abdicatio ꝓpietatis tm̄ in speciali ⁊ nō in cōmuni. Frustra etiam ⁊ fatue ecclesia romana talem exproprationē approbasset ⁊ ꝓuilegijs innumeris dotasset: nisi talis exproprio esset ex genere operis operati ꝑfectior exproprietione rerū tm̄ in speciali ⁊ nō in cōmuni. Qđ nō est dicendū de scto Francisco nec de romana ecclesia matre omniū ⁊ magra. ēt de ꝓuil. antiqua. de sum. trī. c. ij. in fi. xxij. dist. c. j. q: frustra ⁊ inutiliter romana eccl̄ia exponeret aliquem ordinem ad modum viuendi difficilioris em ⁊ laborioso: ex: nisi per hec exponeret ⁊ intenderet exponere eum ad gradum perfectionis ⁊ meriti ex genere operis perfectioris em ⁊ altioris. etsi in tali ordine sic multipliciter ab ecclesia ꝓfirmato et declarato: in quo nihil potest etiam in cōmuni ꝓprium possideri: non separaretur in cō. ꝺumptibilibus vsus a dominio: ecclesia periculosum statum approbasset. et in eo professis perplexitatem ⁊ laqueum iniecisset contra apostolum. j. ad Cor. vij. ibi: Porro hoc ad vnlitatem vestrā dico: non vt laqueum vobis injiciam: sed ad id quod honestum est. ⁊ ꝙ facultatem ꝓbebant sine impedimēto dominū obsecrandi. ⁊ xxvij. q. j. de viduis. ꝯ. xiij. dist. nerui testiculorum. ēt de resti. spo. literas. §. porro. ℣. sicq̄. Quare manifeste sequitur ⁊ aperte ex omnibus supradictis ꝙ abdicatio ꝓpietatis omniū in speciali ⁊ in communi est perfectior ⁊ eminentior ex genere operis operari abdicatione omniū tm̄ in speciali ⁊ non in cōmuni. ⁊ abdicatio apostolorum fuit perfecta ex genere operis operati: non minus abdicatione fratrum minorum. immo fratruz minorum est illa abdicatio ⁊ ꝓfessio que ⁊ apostolorum: vt ēt de verbo. sig. exijt. §. porro. li. vj. ergo apostoli omnia quoad ꝓpietatem ⁊ ꝺium reliquerunt in speciali et in communi. Quod etiam patet ratione euidēti necessarij. quia cuius causa ꝓxima ⁊ immediata non stat

cum summa pfectione: nec ipsum potest stare cum summa perfectione: sed diuisio quecūq; dominio⁹ personalis vel collegialis venit causaliter ⁊ immediate ex nōnulla diuisione animo⁹: sicut per oppositum cōmunio dñio⁹ venit p se ⁊ immediate ex cōmunione ⁊ indiuisione animo⁹. vnde quia in statu innocentie nulla fuisset diuisio animo⁹ diuisio: ideo nulla fuisset diuisio dñio⁹. sicut apte colligitur. viij. di. §. j. ⁊ quia co:da amico⁹ sunt aliquo modo cōnexa in dilectione: ideo bona ipso⁹ sunt aliquo modo cōmunia participatione ⁊ ꝑm gradum cōnexionis amico⁹ adinuicem in dilectione. sic est ꝓportionaliter gradus cōmunitatis bono⁹ eo⁹ in cōmunicatione. Et p:opter hoc scriptura Actuū. iiij. volens reddere rationem ⁊ causam ꝓpriam quare bona primitiue ecclesie fuerunt cōmunia omnibus credentibus: assignat p:o ratione ⁊ causa p:opria ac immediata cōmunionem ⁊ indiuisionē eo:ū pfectam inter se: dicens. Multitudinis aūt credentium erat co: vnū ⁊ anima vna. nec quisq; eo⁹ que possidebat aliquid suū esse dicebat: ſꝫ erant illis omnia cōmunia. Ecce quare nullus eo⁹ dicebat aliquid esse suū: sed erant illis omnia cōmunia: q: erat co: illis vnum ⁊ anima vna. ista fuit causa per se cōmunis bono:um ipso⁹. ideo scriptura ꝓius p:emittit pfectam cōmunionē ⁊ idiuisionē co:diuz eo⁹ inter se sicut causaz ꝓpriam: ⁊ secūdo ꝓsequēter subiungit cōmunitatem bono⁹ sicut effectum ꝓprium ex ꝓpria causa. ergo sicut communio bono⁹ venit vniuersaliter ex cōmunione animo⁹: ita per oppositū diuisio dñio⁹ venit vniuersaliter ex aliqua seu nōnulla disiunctiōe aut certe impfecta vnione animo⁹: que nō stat cum perfecta charitate: que est vinculum pfectionis. Colo. iij. quia charitas nō querit que sua ꝓpria sunt. ſ. ad Co⁹. xiij. lxiij. dis. nosse. Item maio:⁊ perfectio: est connexio fraternitatis spūalis in amo:e charitatis: q̄ sit cōnexio fraternitatis carnalis in amo:e carnis. quia pfectius est vinculū spūs: q̄ vinculum carnis. xiij. q. iij. ita; diligere. sed pfect⁹ amo: fratrū ꝑm carnem facit omniū fratrum bona quoad dominiū esse cōmunia: quia q̄diu inter fratres carnis non nascitur ab intrinseco vel ab extrinseco aliq̄ scintilla diuisionis: tādiu ducunt cōmunem vitam. ergo multo magꝫ amo: pfectus charitatis fraterne facit omnia bona pfecto:um toti ecclesie cōmunia ⁊ nulli ꝓpria. xxiij. q. vij. qō aūt. ergo appːopriatio dñio⁹ in speciali vel in communi quacūq; cōmunitate speciali non stat cum summa perfectione: qualis fuit inter apostolos. vnde glos. super illud Act. iiij. Multitudinis autē credentiū erat co: vnū ⁊ aia vna. ſcz. c. ℞. simil⁊ vsus. que superius sunt adducta. Qui mūdum pfecte reliquerant: nō de nobilitate generis gloriantes se alijs ꝓferebāt: sed sicut vnius eiusdēq; matris ecclesie viscēribus editi: ita eodem fraternitatis amo:e gaudebant. hec glos. Item. Nullus sibi aliquid appːoprians de iure possidet omnia: quia nō est equū nec̄ iustum vt ei sint omnia cōmunia q̄ suū non vult facere cōmune cum oībus. sed viri pfecti omnia possident de iure diuino ꝑm illud apli. ij. ad Co⁹. vj. Tamq̄ nihil habentes et oia possidentes. ex de excel. p:e. nimis iniqua. ſ. rñ. ⁊ ꝑm illud ſ. ad Co⁹. iij. Omnia vestra sunt: vos autem ch:isti: ch:istus autē dei. xxiij. q. vij. qō autem. in fi. cum. iij. c. p:ece. ergo viri pfecti sicut fuerunt apostoli ⁊ eo⁹ pfecti imitatores: nihil sibi debent appːopriare: nec in speciali nec in cōmuni quacūq; cōmunitate speciali. quia quātum sibi appːopriant: tantū eis subtrahitur: ne omnia possideant. ió apostoli vt oia possent iure inuiolabili possidere: oia iure violabili contrēnendo reliquerūt. Hinc būs Francisc⁹ in regula sua fratrib⁹ suis dixit: Fratres nihil sibi appːopːient: nec domū nec locum: nec aliquā rem: sed tamq̄ peregrini ⁊ aduene sint in hoc seculo. ⁊. ſ. Hec est illa celsitudo altitudie pauperratꝫ: cui dilectissimi fratres totaliter inherentes nihil aliud ꝑ celo in perpetuū habere velitis. Et ita ꝑm ꝓfilium salubːe beati Francisci ⁊ romanorum pontificū qui regulam appːobauerūt: nullus status

Diuisio nis dñio rū ratio.

seu oːdo aliquid sibi appːopːians/gerit pfecte in hac vita formam ⁊ modum spūalis peregrini ⁊ ciuis celestis cōciuis angelo⁹: qui nihil ꝓprium in speciali nec in cōmuni habēt. nihil em̄ angeli ꝓprium in hoc mūdo possidēt: sed nec maligni spūs ad quos apostoli calcandos venerant. Luce. x. ꝓprium aliquod in hoc mūdo possident. ꝑm Greg. in homil. quos etiam viri pfecti melius lucrando deuincūt: si a se omniū ꝓprium qō illi nō habēt abdicāt: huic accedit. ſ. ad Timo. vj. Habentes alimenta ⁊ quibꝰ tegamur iis ⁊tenti simus. nihil em̄ intulimus in hūc mūdum: haud dubium q: nec afferre quid possumus. xij. q. j. eps. Credidium aūt pfecte rectitudinis nō debet ab extremis declinare. extrema aūt nostri cursus sunt ingressus ⁊ egressus de hoc mūdo: in q̄bus ꝑm apostolū nihil ꝓprii habere ꝓmittimur si pfecte ⁊ recte incedimus. xij. q. j. duo. ibi. nō nisi ad vsum. ℞ mynam lecturam. Quare si recte ⁊ indeclinabiliter ac expedite nostrū iter peragimus: nihil ꝓprium in medio vite plus q̄ in extremis habere debemus. Contra illud etiam qō sepe opponit/ q̄ in reb⁹ vsu consumptibilib⁹ vsus ꝓprie sumptus haberi nequit: nec illis potest aliquis vti: dicendū est q̄ illud exponere cōtra Clemētem est in p:e. c. dilectissimis. qui dicit q̄ cōmunis vsus omniū que sunt in hoc mūdo: omnibus hoibus esse debuit: sed talia vsu cōsumptibilia de hoc mūdo sunt. Et eadem ratione falsum ⁊ impossibile cōsuluit apls⁹ Timotheo. ſ. ad Timo. v. ex de iureiurā. et si christus. §. quidam. dicens. Utere modico vino. Et eadem ratione dꝰ falsum dixit (qō nefas est) ministris antique legis q̄ primitie ⁊ sacrificia cederent in vsus eo⁹. vt patet Numeri xviij. Et tota scriptura que loquit de vsu sepissime falsu diceret (qō nefas est) xxiij. q. v. ergo. ix. di. ego. ⁊. c. quis nesciat. Item dicere q̄ in talibus rebus nō cōuenit vti sed abuti: periculosum dicere est. quia termini in quacumq; materia dissoni ⁊ oppositi vniuersaliter terminis legis diuine ⁊ sanctoꝝ patrū non sunt sani: sed absoni ⁊ pfani in illa materia. q: tales termini terminis legis diuine et sanctoꝝ patrū dissoluī abducunt ⁊ auertūt hoies a fide scripturarū ⁊ religione sanctoꝝ patrū: qō est impiū ⁊ inmane. q: scripture sacre ⁊ sanctoꝝ doctrina est nobis forma ⁊ regula recte ac pie loquēdi: non solum operādi. vñ ad Titū. ij. c. Uerbū sanū ⁊ irrepːehēbile. ⁊. ij. ad Timo. ij. ibi. Recte tractantē verbū veritatis. ⁊ in pmo. c. Formā habens sanoꝝ verboꝝ que a me audisti⁊. ⁊ Aug. in lib. de doctrina chːistiana loquēs de sacra scriptura dicit. Quicquid hō extra didicerit: si noxiū est: ibi dānatur: si vtile est: ibi inuenitur. ⁊ facit. xxxvij. dist. §. sed ⁊ ꝓra. ⁊ Clemens. Non em̄ sensum alienū extrinsecus/ ⁊ extraneū debetis q̄rere: vt quomodo ipm ex scripturarū authoːitate ꝓprijs metis: sed ex ipsis scripturis sensum capere veritatis ops. xxxvij. di. relatum. ⁊ verba intelligenda sunt ꝑm cōmunē modū intelligendi. vt legit ⁊ no. ex de spon. ex lris. ſ. Sed isti termini abuti ⁊ abusus sunt dissoni et contrarij terminis legis diuine ⁊ terminis sanctoꝝ in qualiber materia licita rerū vsu consumptibilium. Quia in nulla materia licita rerum vsu cōsumptibilium/ scriptura ⁊ sanctoꝝ doctrina vtitur p:edictis terminis: sed cū terminis oppositis (attendant oēs religiosi⁊ p pauprate altissima) sicut patet discurrēti totam seriem scripturarū ⁊ sanctoꝝ patrum doctrinā: quū cū scriptura ⁊ sanctoꝝ patrum doctrina frequēter loquatur de materia licita rerum vsu cōsumptibiliū noie vsus ⁊ vti: ⁊ nūq̄ nomine abusus vel abuti. Notat aūt Archiē. ex de of. dele. q̄uis. li. vj. q̄ illicitus vsus abusus ⁊ abusio poti⁹ dicēdus est q̄ vsus. lxviij. dist. ℞. ista. xj. q. iij. ꝓuilegium. xxv. q. ij. §. his ita. ex de elec. generali. §. fi. ibi. Ab illo:ū abusu. ex de rescrip. sedes. ⁊. c. quia nōnulli. ⁊ de elec. qō sicut. ij. rñ. ibi. ⁊ si secus aliquādo p vsurpationē aliqui faciāt abusiue. ⁊. c. quisquis. ibi. per seculares potestatis abusum. ex de con. p:e. detestada. ſ. rñ. li. vj. aliqn̄ abusus appellat vsus. xij. q. ij. ecclesiarū seruos. vbi dicit, vt tales vsus ⁊c. vbi debet exponi vsus. ſ.

abulus.fm Archi.Et adde hic qđ scripſi.j.in.§.adhuc pe
rita.ff.cum etiam.iiij.in ar.lxiiij. ¶ Ulterius contra illud
qđ dicitur q̄ beatus Augu.nō dixit apl̄os vouisse rerum
oium abdicationē quoad ꝓpium:hoc stare nō pōt. immo
expresse Aug.hoc dixit sup illud Matth.xix.Ecce nos re
liquimus oia.⁊ p hec ꝛba etiā supa posita hoc votū po
tentissime vouerant. Qđ etiā sic ꝓbatur.qm̄ ꝑfilii ꝑfilio
rū.qđ est forma ⁊ pfectio seu ꝓsummatio alioꝝ ꝑfiliorū
nō est dubium apl̄os ꝓcipue obseruasse. alr em apl̄i non
fuissent in apice pfectionis:qđ est erroneum.quū de ipſis
ꝓcipue dixit dñs Jo.xvij.Et sint ꝓsummati in vnū.op.fa
cit.xiiij.q.ij.c.ij.sed votū est ꝑfilium ꝑfiliorū forma ⁊ pfe
ctio ꝓsummatiua eoꝝ.q:votum cadens sup quodcūq; cō
silium euāgelicum ⁊ reddit ipm essentialiter pfectius ⁊ er
deo acceptius:eo ꝙ p liberam oblationē offertur volun
tas deo tm actu:ꝙ votum aūt offertur volūtas actu ⁊ po
tentia qđ est multo fortius.q: post votū emissum non est
amplius de iure oppositū in potestate voluntatis.ꝓpter
qđ Leuitī.xxij.c.scribitur.Bouē ⁊ ouē aure ⁊ cauda am
putatis volūtarie offerre potes: votum aūt ex his solui
nō potest.hec ibi.sed bos ⁊ ouis aure ⁊ cauda amputatꝫ
nō potest magis voluntarie offerri:q̄ de eis votum pſol
uī nisi quia votū cadens sup quodcūq; opus virtuosum
reddit ipm essentialiter pfectius ⁊ deo acceptius. Jdeo
sup illud ps.cxxxj.Sicut iurauit domino votū vouit deo
Jacob.dicit Aug.⁊ ponit ibi in glos.o:di. Nemo ꝑsumat
viribus suis reddere que vouit.qui em̄ hoꝛtatur te vt vo
ueas:ipse te adiuuat vt reddas. vouit aūt ecclesia i man
suetudine vt sit domus dei:quo nihil gratius pōt deo of
ferri.hec ibi.Et ita pfectio totius spūalis edificij cōsum
matur in pfectione voti: sicut arca Noe fuit cōsummata
in cubito vno.Gen.vj.Unde ⁊ sup illud ps.lxxv.Vouete
⁊ reddite.dicit Aug.Vouere em̄ voluntati cōsulitur: ſz
post voti pꝛomissionem redditio exigitur necessario.Et
Cassiodorus ibi.Ad hec vouenda nos inuitat: non pꝛeci
pit vt voueamus:sed vt vota reddamus. ⁊ glos.ibi. Vo
uere mente quodlibet bonū: ⁊ reddite opere necessario
post votū.⁊ facit ex de cōuer.cōiugu.ex parte.⁊ de vo.et
vo.re.magne.§.sane.Ergo apl̄i vouerūt ꝓcipue quodli
bet trium ꝑfilioꝝ euangelicoꝝ:scilz obedientiam.ꝓ illud
xix.Matth.Et secuti sumus te.Et castitatē.xxxj.dist.oio.
Et ꝓpꝛietatꝫ abdicationē.vt pꝛe.c.xix.Matth. Ecce nos
reliquimus omnia.vbi fm Augu.vouerunt.aliter seque
retur q̄ abdicatio ꝓpꝛietatis facta in pfessione oim̄ reli
gioſoꝝ absq; ꝓpꝛio viuere ꝓfitentium esset essentialiter
pfectio:⁊ altio: abdicatiōe apostoloꝝ.quū votum ⁊ dis
crimen est.sit cōsummatio pfectionis alioꝝ ꝑfilioꝝ specia
lis.qđ nefas ẽst dicere aut sentire. ꝑsertim quū religiosi
sint successo:es apl̄oꝝ quoad renūtiationē.vt sup:a dictū
est.⁊ no.⁊ legitur.xvj.q.j.ex autho:itate. ¶ Uꝛ etiā votus
supaddat specialē pfectionē sup opus liberum voluntā
tis dicit expꝛesse Anselmus in libꝛo de similitudinib⁹: eo
ꝙ opus bonū libere voluntatis offertur deo fruct⁹ vo
luntatis:ꝙ opus aūt factū ex voto offertur ipſa arbor: vo
luntatis cū oibus fructibus suis:qđ est multo pfectius ⁊
deo gratius:quāto arbor: cum fructib⁹ plus valet q̄ fru
ctus p se. Uꝛ aūt ista sit intentio beati Aug.de voto apl̄o
rum apparet manifeste.xvij.de ciui.dei.c.iiij.p cum sic di
centem.De terra ergo suscitatus est ille sup:a oēs diuites
pauper:⁊ de illo stercoꝛe erectus sup:a oēs ppl̄os opulē
tos ille inops: vt sedeat cum potentibus ppl̄i: q̄bus ait
Matth.xix.Sedebitis sup:a sedes.xij. Et sedem gloꝛie
hereditatem dans eis.dixerant em̄ potētes illi Matth.
xix.Ecce nos dimisimus oia:⁊ secuti sum⁹ te.hoc votum
potentissimi vouerāt.sed vnde hoc eis:nisi ab illo de quo
hic ꝓtinue dictū est.dans votum vouenti:hec Aug.Et q̄
bus tripl̄r patet ꝓpositū. Primo qm̄ Augustin⁹ i illo ꝓse
quēte.hoc votū potentissimi vouerāt/intendit colligere
quasi in summa p modū epilogi totā potentiā pfectiōis
apl̄oꝝ pius narratam:sed pꝛius expꝛessius ⁊ specialius
vel non minus ꝑnarrauerat potentiꝫ eoꝝ in abdicando
tempoꝛalia ꝓpter chꝛistū:q̄ i sequēdo chꝛistū. quare hoc
consequēs referendum est ad totum antecedens in quo
eoꝝ potentia ꝑnarratur:⁊ specialiter ad partem antece
dentis in qua specificatur potentia pauptatis.q: de pau
pertate a ꝓncipio verboꝝ vsq; ad finem specialiter fuerat
plocutus. Scđo hoc patet p id qđ sequit in pdictis ꝛbis
Aug.Sed vnde hoc eis:nisi ab illo qui dat votum vouē
di:Sed in tota scriptura euangelij non habetur plus de
voto obedientie:q̄ de voto pauptatis:nec in alio scriptu
re loco.vnde ergo colligatur ex his ꝛbis plus votū obe
dientie q̄ pauptatis dicat qui cōtra dicit.qđ quū nō iue
nerit redeat ad veritatē:⁊ colligat inde cū beato Augu.
vtrūq; simul.Si vis pfect⁹ eē:vade ⁊ vēde oia q̄ habes:⁊
da paupib⁹:⁊ veni seqre me.inde colligit simul vtrūq; vo
tū Aug.ió simil vtrūq; ponit:sic Petr⁹ vtrūq; dixit simul
post illa ꝛba chꝛistivade ⁊ vende ⁊c.Ecce nos reliquim⁹
oia:⁊ secuti sumus te. Nec diuidat quisq̄ qđ nec chꝛistus
nec Petrus nec Augustinus diuisit. Ecce chꝛistus simul
vtrūq; copulatiue ⁊ cōiunctim dixit.Si vis pfectus esse:
vade ⁊ vende oia que habes:⁊ da pauperibus:⁊ veni se
quere me.Petrus in ꝑsona oim̄ apostoloꝝ simul vtrūq;
copulatiue ⁊ cōiunctim respondit. Ecce nos dimisimus
oia:⁊ secuti sumus te.Aug.simul vtrūq; copulatiue ⁊ cō
iunctim recitauit. dixerant em̄ illi potentes. Ecce nos di
misimus omnia:⁊ secuti sumus te.hoc votum ⁊c. Si er
go apostoli vouerūt sequi chꝛistū sicut fatetur opponēs:
ergo ⁊ de dimittendis oibus votum fecerunt. fm Aug.
quia pariter ponūtur per chꝛistū ⁊ Petrum ⁊ Aug.relin
quere oia ⁊ sequi chꝛistū.Adde hic qđ scripſi.j.in.§.resp̄o
deo.ff.ex pdicta aūt determinatione.cum ff.seq.in ar.

Item apostoli nō vouerunt sequi chꝛistum alia de causa
nisi quia sequi chꝛistum ex voto est perfectius ⁊ deo gra
tius q̄ sequi chꝛistum sine voto/vt sup:a dictum est.Sed
ista causa ita concludit de relinquēdo oia: sicut de seque
do chꝛistum.ergo quū apostoli omnia reliquerint perfe
cte:sicut chꝛistum secuti sunt pfecte:sequitur q̄ sicut voue
runt sequi chꝛistū:ita vouerunt relinquere omnia.quum
eadem causa sit vtrobiq; vouendi.ex de transla.inter co
po:alia. Item fm expositoꝛem apostoli vouerūt sequi chꝛi
stum.sed ista sequela fuit magis ꝓncipaliter effectu ope
ris seruando eius mandata atq; consilia:q̄ gremiu coꝛpo
ris.vnde glos.sup illud Matth.iiij.Relictis retibus secu
ti sunt eum.dicit.incessu pedum:sed magis obedientia ⁊
affectu:amplius ad ꝓpꝛia non reuersi.hec glos.Apostoli
vouerunt chꝛisti pꝛecepta atq; consilia.quia sequela chꝛi
sti quā fm oppositoꝛem vouerunt/ꝓncipaliter stat in ser
uando eius mandata atq; consilia.Sed chꝛistus volenti
bus aggredi viam perfectiōis pꝛecipit omnia relinque
re.quia licet relinquere omnia simpliciter ⁊ absolute fue
rit consilium ⁊ non pꝛeceptum tamen viris perfectis vo
lentibus viam perfectionis seruare est pꝛeceptum.xiiij.
q.j.§.j.vnde Brego.j.mo:a.sup:a all̄.in isto.§.ff. Item ad
hec est.Necdum virtus pꝛecepti emicuerat que omnia re
linqui pꝛeceperat.⁊ Remigius sup:a all̄.in hoc.§.ff. Itē
cōtra hoc est.Beati estis:qui euangelici pꝛecepti memo
res/cuncta terrena pꝛo chꝛisto reliquistis. Item licet q̄s
possit relinquere bona tempoꝛalia absq; voto:tamen vo
luntatem habendi tempoꝛalia non potest quis perfecte
relinquere sine voto.quia licet res exterioꝛ absq; voto re
linqui possit: tamen voluntas habendi absq; voto sim
pliciter relinqui non potest.sed apostoli non solum reli
querunt simpliciter omnia tēpoꝛalia:sed etiā reliquerūt
simpliciter ⁊ perfecte voluntatem habendi ipsa.vnde su
per illud Matth.xix. Ecce nos reliquim⁹ oia. dicit glos.
etiā voluntatē habendi.Et sup illud Luc.xviij.Ecce nos
dimisim⁹ oia.glos.etiā voluntatē habendi. Ergo volun
tatem habēdi oia reliquerūt ex voto. Item licet q̄s pos
sit renūtiare rebus exterioꝛibus absq; voto: tm̄ renūtia
re desideriis ⁊ concupiscentijs habendi non potest quis

perfecte sine voto. Sed ſm Bi:ego.in homil. Petrus et Andreas apli nō solum renūciauerūt rebus oibus tēporalibus:sed etiā renūciauerunt oibus desideriis ⁊ ꝯcupiscentiis habēdi.vbi dicit sic. Multū reliquit qui nihil sibi retinuit.multū reliquit: qui quantūlibet parū/ torum deseruit.certe ⁊ nos habita cū amo:e possidemus: ⁊ ea q̄ minime habemus ex desiderio querimus. Multū ergo Petrus ⁊ Andreas dimiserunt.qñ vterq; etiā desideria habendi reliquit. Multū dimisit: qui cū re possessa etiaꝫ ꝯcupiscentiis renūciauit.hec Bi:eg. Idem.ē.c.§.ſ.item ad hoc Ai:eg. Ergo apli ex voto renūciauerūt desideriis ⁊ ꝯcupiscentiis deliberatis habendi tēpo:alia. Simil'r si ſm oppositos:em ab hac vniuersali/ Ecce nos reliquim⁹ oia/ excipiūtur specificata in euāgelio: tunica/ gladius/ calige/ ⁊ vestimenta:sequit ꝙ ista excipiant in speciali et singillatim: ⁊ nō solū in cōmuni apl'oꝝ. q: gladius dict⁹ fuit Petri in speciali/ vestimentū/ ⁊ calige: q: ch:istus dixit in speciali Petro. Cōuerte gladiū tuū ⁊c. ⁊ angelus Petro. Calcia te caligas tuas:⁊ circūda tibi vestimentū tuū. Et ita sequit ſm eum ꝙ apli in p̄dictis ⁊ similib⁹ fuerūt ꝓp:ietarij in speciali:nō solū in cōmuni. Qđ esse non potest:qm̄ vt sup:adictū est ſm Clemen. cōis vsus omniū que sunt in hoc mūdo/ oibus esse debuit. Et sicut nō pōt diuidi aer nec splēdo: solis:ita nec reliqua que data sunt hoibus ad habendū diuiti debere:sed habenda oia cōia. ⁊ istius cōsuetudinis mo:e retento apli eoꝝ discipuli cōem vitaꝫ duxerunt.xij.q.j.dilectissimis. Et q̄bus ptꝫ ꝙ ficut in statu innocēcie nullus habuisset in speciali ꝓp:ietatem in aliqua re mūdi quacūq; sed fuissent oia oibus hoibus p:o oi tempo:e quo nō peccassent cōmunia. Sic apostoli ⁊ eoꝝ discipuli q̄ in abdicando tēpo:alia assumserūt statū ꝑfectionem ⁊ similē statui innocentie. Sm Clemen. in nulla re huiusmodi habuerūt in speciali ꝓp:ietatem ⁊ dñium q̄diu in sua ꝑfectione manserūt: q: semper post sequelā manserūt. Et p ꝓsequens vestimentū calige ⁊ gladius Petri nō fuerūt quoad ꝓp:ietatem et dñium plus in speciali Petri q̄ alioꝝ. Simil'r sicut in aere splendo:e solis ⁊ aliꝫ co:po:ibus celestibus nullus habet in speciali ꝓp:ietatem et dñium:sed p:o oi tpe fuerunt oia oibus hoibus cōmunia. Ita apli ⁊ eoꝝ discipuli ꝑ nullo tēpo:e postq̄ statum perfectionis excelse sunt adepti: habuerūt in speciali ꝓp:ietatem ⁊ dominiū ꝓp:iū in aliqua re mūdi.ergo apli nō habuerūt in speciali et singulatim ꝓp:ietatem ⁊ dñium ꝓp:ium in vestibus caligis gladijs ⁊ quibuscūq; alijs similibus vterent. Et per consequens ista nō excipiūtur in speciali ⁊ singulatim ab hac vniuersali. Ecce nos dimisimus omnia. Sz si exciperent ab ipa in speciali ⁊ singulatim excipereñ ab ea:⁊ non in cōi tm̄: qm̄ ista in spāli ⁊ singulatim dicūtur fuisse apl'oꝝ. ꝯ talia ⁊ similia nullo modo excipiūtur ab hac vniuersali. Ecce nos reliquim⁹ oia sicut dicit oppositor. Et ꝓpterea non est min⁹ vniuersalis de apl'is ista. Ecce nos reliquim⁹ oia noie ⁊ re:q̄ sit vniuersalis de p̄mis credentibus illa Act. iiij. Nec quisq̄ eoꝝ que possidebat aliquid suū esse dicebat:sed erant illis oia cōmunia. Et hoc ptꝫ q: abdicatio tempo:aliū p:imoꝝ credentiū nō fuit vniuersalio:: nec latio:is ambitus abdicatione tempo:aliū apostoloꝝ: quū p̄mi credentes nō fuerūt magis exp:op:iati a mundo q̄ apli. Sed illa de p̄mis credentibus scꝫ. Nec quisq̄ eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d suū esse dicebat: sed erant illis oia communia. cōp:ehedit ꝙ tēpo:e quo dicta est vniuersal'r oia quecūq; aliqua exceptione nō facta:siue vite necessaria: siue quecūq; alia noia/ vel nō noiata ſm veritatē: sicut superius pluries est ostensum. ergo ista dicta de apostolis. Ecce nos reliquimus oia.p:o tempo:e quo dicta fuit cōp:ehendit vniuersaliter oia absq; aliqua exceptione: siue sint vestes siue gladius siue quecūq; alia. sed ista fuit dicta de apl'is p:o semp in futurū. ergo sub ista cadūt vniuersaliter q̄bus apli vſi sunt. ⁊ ꝙsequēs in oibus habuerunt vsum separatū a ꝓp:ietate ⁊ dñio. Et ꝓterea/ sicut sup:a ostensum est isto. §. ſ. Item nō minus sub ꝓbis. rotum apl'oꝝ nō extendit se ad pauciora ꝙ votum religioꝝ absolute sine ꝓp:io viuere ꝑfitentium. q: abdicatio religioꝝ vitam apostoloꝝ imitantiū in parte vel in toto/ nō est vniuersalio:: nec ꝑfectio:: abdicatione apostolorum. Sed votum religioꝝ absolute sine ꝓp:io viuere ꝑfitentium se extendit vniuersaliter ad omnia absq; aliqua exceptione: siue sint alimēta siue quecūq; alia: quia votum eoꝝ absolute factū se extendit vniuersaliter ex forma ⁊ natura sua ad oia illa in q̄bus vsus pōt a ꝓp:ietate ⁊ dñio separari in speciali:eo ꝙ votum cadens absolute sup abdicatiōnē ꝓp:ietatis cadit sup abdicationē ois ꝓp:ietatis ab vsu separabilis:sed vsus rerū vsu ꝙsumptibilium est separabilis a p:op:ietate ⁊ dñio speciali:quicūq; sit de separatione eius a ꝓp:ietate ⁊ dñio cōi:qm̄ vt supra dictū est p̄mi credentes ꝑ tempo:e illo de quo dicit scriptura Actuū.iiij. ꝙ erant illis oia cōmunia p:o tempo:e habebant in speciali vsum rerū vsu ꝙsumptibilium separatum a ꝓp:ietate ⁊ dñio. q: ꝑ tempo:e illo nullus eoꝝ habebat in speciali ꝓp:ietatem alicuius rei: ergo ꝓ illo tēpo:e habebant vsum talium rerum separatū a ꝓp:ietate ⁊ dñio speciali. Sed qua rōne vsus talium rerū fuit tunc separatus in speciali a ꝓp:ietate ⁊ dñio: eadē rōne fuit de possibili separabilis ꝑ semp licet non fuerit de facto semp separatus. quia stante eodem natura rerū semper vsus est vnifo:miter separabilis de possibili. Ergo votum religioꝝ absolute absq; ꝓp:io viuere ꝑfitentium se extendit vniuersaliter ad quecūq; siue sint vestes siue cibaria. vnde vestis q̄ vtitur seruus: non est sua:sed est de peculio. ff. de pecu. id vestimentum. ⁊ seruus nō possidet ea que sunt in peculio. ff. de acquirē. pos. seruus. quia ab alio possidet: nihil ipse possidet. vt. ff. de adult. sic euenit ⁊ no. xij. q. j. non dicatis. ergo multomagis votum apostolorum: quod fuit fo:ma ⁊ ꝓncipium voto:⁊ religioꝝ se extendit vniuersaliter ad oia absq; aliqua exceptione.

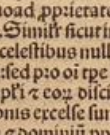

D illud qđ dicit oppositor: q̄ nō est intelligendum ꝙ beatus Augustin⁹ intellexerit ꝙ ipſi apostoli vouerūt nō habere aliquid in cōmuni: quū intendens iuxta vitam apostolicam suam religionē fundare loquens suis fratribus sic dixit in regula sua. Sit anima vna ⁊ coꝝ vnū in dño:⁊ nō dicatis xij. q. j. non dicatis. ⁊. c. nolo. vos habere aliquid ꝓpriū: sed sint vobis omnia cōmunia. Et distribuatur vnicuiq; vestrum ꝓut opus erit. ⁊ sequitur. Sic em̄ legistis in actibus apostoloꝝ.um. Actuum. ij. ⁊. xij. q. j. c. ij. ⁊. c. quia tua. ꝙ erant illis omnia cōia: ⁊ distribuebatur vnicuiq; ꝓout opus erat. Quū igitur beatus Augustin⁹ ⁊ eius fratres habuerint ⁊ habeant in cōmuni:nō est reuocandum in dubium quin beatus Augustinus apostolos habuisse supposuerit in cōmuni. quare ꝑ authoritatem predicatam Augu. nō potest concludi ꝙ apostoli voto abdicauerint omniū rerum dñium in ꝓp:io ⁊ in cōmuni. Respondendum est p̄mo ꝙ dictus Augustini per oppositor:em. inductum ꝑ parte sua/ est contra eum. quoniā ſi Augustin⁹ in dictum eius intendebat fundare suam religionem iuxta vitam apostolicam: vt nullus eoꝝ haberet aliquid ꝓpriū sed essent illis oia cōmunia: ergo Augustin⁹ voluit ꝙ fratres sui nō haberēt in speciali ꝓp:ietatē alicuius rei. sed tm̄ in cōmuni. ergo simil'r apostoli iuxta quoꝝ votum Augustinus fundauit suam religionem: ſm ipsum non habuerunt in speciali p:op:ietatem alicuius rei. ⁊ ita veſtimentū q̄ vtebatur Petrus ⁊ calige ⁊ gladius nō fuerūt in speciali quoad ꝓp:ietatem ipſius Petri. cuius oppositum oppositor: sup:a dixit. §. primo. ſ. non obstat. ⁊ ſ. ceterum. Item ſi augustin⁹ fundauit suam religionē iuxta illud quod legitur in actibus apostoloꝝ.um. ꝙ erant illis omnia cōmunia. Actuū. ij. Et augustinus mandauit fratribus suis ꝙ nunq̄ p:o perpetuo tempo:e haberent in speciali ꝓp:ietatem alicuius rei; sed essent illis omnia cō

munia

munia semp: q; sic intelligẽdũ est: ergo similiter primi credentes non habuerunt: nec habere potuerũt in speciali pprietate alicui⁹ rei: q̃diu sterit illa cõgregatio in suo robore cuius oppositũ. s. dixit oppositor. Item fratres sancti Augustini nõ debẽt habere in speciali pprietate alicuius rei vsu cõsumptibilis nec nõ cõsumptibilis: q; ipe mãdauit eis nõ dicatis aliq̃d hr̃e pprium: sz sint vobis omnia cõmunia. xij. q. j. nõ dicatis. Et qui omnia dicit: nihil excipit. j. Cor. xv. t Heb. xij. ex de ma. t ob. solite. §. penul. Sed fratres beati augustini habẽt in speciali vsum rerũ vsu cõsumptibilium: certum est q; in speciali comedũt t bibũt: t specialibus vestibus induunt: ergo p̃dicti fratres hñt in speciali vsum rerũ vsu cõsumptibiliuz separatũ a pprietate t dñio cõmuni. ergo vsus earũ de se est separabilis simpliciter t absolute a pprietate t dñio. Itẽ fratres sancti Augustini emittunt votũ abdicationis omniũ temporalium: q; vouent viuere sine proprio: ergo multomagis apostoli: quoz vitã imitantur: emiserunt votũ omniũ tẽporaliũ abdicationis. ¶ Sc̃o respondendo ad illud q̃ opponit, q̃ saltem apli habuerunt proprium in cõmuni sicut habent fratres sancti Augustini: qui vitã apostoloz dicunt eligere: dicendum est. q̃m regula apl'oz um ppria t immediata fuit alia a regula cõmunitatis credẽtiũ: sicut regula specialis est alia a regula generali. Et sicut cõmunitas apostoloz proprie fuit alia a cõmunitate gñali credentium: licet etiã regula cõmunitatis gñalis credentiũ quodãmodo fuerit regula apostoloz ũ inquantũ fuit eis data ab apostolis. t etiã apostoli aliquo tempore vixerũt illa cõmunitate generali credentium, t sicut eoz ũ capita seruando illam regulam: tũ ipsoz um regula, ppria t immediata fuit alia t discreta a regula cõmunitatis credentium. q̃ patet Mar. j. quia apostoli in sua cõmunitate pria nõ potuerũt retinere vxores. Illi aũt de cõmunitate gñali credẽtium poterãt retinere cõmuniter vxores: nisi aliquibus repugnaret in speciali aliũ de: ideo multi ipsorum habebãt vxores: q̃ apostolis nõ licebat quãtũ ad cõmistionem carnis: sz bñ quãtũ ad, puisionẽ. xxxj. di. omnino. Sc̃o, q; apostoli in, pria cõmunitate portare nõ poterant calciamẽta nisi tm̃ sandalia: vt patet Mar. vj. Illi aũt de multitudine credentium poterant calciamẽta portare. Nõ autem dicit de petro Act. xij. Calcia te caligas tuas. exponitur ſm Bedam. i. sandalia. i. soleas q̃s portãt fratres minores. vide supra. c. §. porro omnis religio. t. nõ obstat. t. t. q̃ dicit Mar. lv. ar. ¶ Tertio, q; cõmuniter t immediate nõ licebat eis portare pecunias: vt patet Matth. x. Mar. vj. Luc. ix. ideo pecunia q̃ portabatur ponebat ad pedes apl'oz ũ: t nõ ad manus. Act. iiij. vbi dicit glo. destituendũ proibat q̃ tangere deuitat: t calcandũ docet esse aurũ. q̃ subdit gressibus apostoloz. Illi autem de multitudine credentiũ poterant cõmuniter pecuniã portare: t ipsi cõrectrabant pecuniam sicut religiosi omnes, exceptis fratribus minoribus: cõtrectant de suorũ licentia prelatorũ. q̃ cõmunitatis erat: sz non apl'i: nec fratres minores: vt ex̃ de ver. sig. extir. li. vj. t. c. ri. exiui. clemen. ¶ Quarto, q; recipiẽdus ad cõmunitatem apl'oz ũ nihil debebat secũ afferre: nec res: nec pcia rerũ: sz omnia que habebat in libera potestate: debebat vendere t pauperib⁹ erogare: vt patet Matth. xix. Mar. x. Luc. xviij. Recipiẽdus aũt ad cõmunitatẽ generalẽ credẽtium, debebat secũ ferre pcia rerũ immobiliũ t animaliũ t res alias cõmunitati necessarias: si habebat. Et ita vna regula fuit alia ab alia, t altera ab altera. ¶ Quinto, q; solis. xj. apl'is dixit dñs Matth. vltimo, Euntes in vniuersum mũdũ p̃dicate euãgeliũ omni creature. nõ fuit hoc dictũ multitudini credentiũ. ¶ Sexto, q; apl'i p mũdũ eũntes in sortes suas. nõ vixerũt de bonis illius cõmunitatis pme credentiũ: sz de his que dabant eis in cibo t vestitu, ab his quibus p̃dicabãt. Matth. x. t Luc. x. dign⁹ est operarius cibo suo. xiij. q. j. §. j. vbi Chrysostom⁹. q. d. Tãtũ accipite: quãtum in victu t vestitu vobis necessariũ est. vnde propostolus. j. ad Timoth. vj. habẽtes victũ t vestitũ, his cõtenti simus. Et alibi Gala. vj. Cõmunicet is q̃ catechizat et qui se catechizat in oibus bonis. vt quoz discipuli merũt spũalia: consortes faciant eos carnaliũ suoz: t nõ in aueritiã: sz in necessitatẽ. hucusq; Chrysostom⁹. ad hec. xiij. q. j. §. his ita. j. q. ij. sacerdos. ex de cens. cum apl'is. ¶ Beat⁹ aũt Augu. fundauit religionẽ suã directe iuxta regulam cõmunitatis seu multitudinis credentiũ: t nõ iuxta regulam proprią t immediatã apostoloz: vt vt supra dixit in regula sua fratribus suis. Sit anima vna t cor vnũ in dño: et nõ dicatis aliq̃d, pprium: sz sint vobis oia cõmunia: sicut legitur in actibus apostoloz ũ. Certũ est aũt q, in actibus apostoloz ista verba sunt dicta directe t immediate de cõmunitate gñali credentiũ: t nõ de cõmunitate, pria apostoloz ũ: sicut oppositor dicit. sic eñ legitur in actibus apostoloz ũ. iiij. c. Multitudinis aũt credentiũ erat cor vnum t anima vna: nec q̃ sq̃ eoz q̃ possidebat aliq̃d suũ esse dicebat: sed erãt illis omnia cõmunia. xij. q. j. c. ij. c. q; tua. cũ. c. se. Ecce plane q, ista fuit forma viuendi cõmunis multitudinis credentiũ. Sed preter istã formã viuendi cõmunẽ alia fuit apostoloz q̃, prime dicta est. Cor aũt beatus Augu. intẽderit principaliter fundare suã religionẽ iuxta regulã t formã viuendi cõmunitatis credentiũ: t nõ cõmunitatis, pprie apl'oz, patet ex verbis premissis in regula sua: in quibus dat formã t modũ viuẽdi fratribus suis. q̃ quidem verba: vt iã dictũ est: sunt directe de cõmunitate generali credẽtiũ: t nõ de cõmunitate speciali t, pria apostoloz. Nõ etiã patet ex hoc q; fratres ordinis sancti Augustini poterant portare libere, t possunt calciamẽta et pecuniã: que nõ poterãt apostoli. Venientes etiã ad ordinẽ sancti Augustini, possunt offerre cõmunitati bona que habent. Venientes aũt ad cõmunitatem, pria apostoloz ũ nihil poterant offerre: sed oia debebãt si poterãt pauperib⁹ dare. Matth. xix. Mar. x. Luce. xviij. Nõ etiã patet ex hoc q; fratres beati Augustini possunt hr̃e in cõmuni bona imobilia, vt domos t agros: que apl'i in communi suo nullo modo poterãt habere. vt Matth. xix. ergo beatus augu. non fundauit nec intendebat fundare religionem suã iuxta vitã apostoloz, priam t specialem sed solũ iuxta formã t modũ viuendi cõmunitatis credẽtium. Magis autẽ congrue argueret oppositor. si sic argueret: beatus Franciscus christi signifer insignis volẽs immediate fundare t directe suam religionem iuxta formam t modũ viuẽdi, pium christi t apostoloz um: sicut ipse in principio t fine sue regule dicit expresse. In principio inquã sic: Regula t vita fratrũ minoz ũ hec est. scz dñi nostri iesu christi sanctũ euangelium obseruare viuendo in obedientia sine proprio t in castitate. In fine vero sic: Paupertatem t humilitatem t sanctũ euangeliũ quod firmiter, pmissimus obseruemus. mãdauit fratribus suis in regula sic: Fratres nihil sibi appropriẽt: nec domũ: nec locum: nec aliquã rem. Que verba regule quinq; Romani põtifices. Greg. ix. Alexander. iiij. Innocentius. iiij. Nicolaus. iij. Clemens. v. declarauerunt in scripturis debere intelligi tam in speciali, q̃ etiã in cõmuni: vt diffusius superius est ostẽsum supra. §. pri. in prin. Ita q, fratres minores ſm declarationes istoz Romanoz põtificum. v. et omnes alios summos pontifices intermedios. v. istos sequentes, nõ sunt capaces alicuius, pprietatis in speciali nec in cõmuni ſm eoz um regulã: ergo multomagis apl'i, iuxta quoz ũ vitã t doctrinã t, pfessionem fratrũ minoz ũ fundata est religio: nihil habuerunt quoad, pprietatem t dñium in speciali nec in cõmuni: q; nõ est verisimile nec pbabile, q, beatus Franciscus volens fundare suam religionem iuxta proprium modum euangelicum viuẽdi, voluerit aut potuerit imponere fratribus suis modum viuendi difficilioꝛẽ t essentialiter arctioꝛẽ, pprio modo viuendi euangelico. Sed beatus Franciscus: vt declaratũ est: per omnes Romanos põtifices prenarratos, voluit q, fratres sui non haberent aliquã proprietatẽ in speciali

nec in communi: vt prius dictum est. ergo intentionis sue fuit ⁊ ecclesie suaz regulā confirmantis ⁊ declarantis ꝙ ppr̄ius modus viuendi xp̄isti ⁊ apl'oz fuerit nihil habere quoad ppr̄ietatem ⁊ dominiū in speciali nec in cōmuni. Preterea: vt supra in. §. p̄ce. tactum est: apostoli nō fuerunt magis ppr̄ietarij in cōmunitate ipsoz proprias ꝙm in cōmunitate generali credentiū: de qua ipsi tunc erant: in q̄ nullus suū aliq̄d esse dicebat. xij. q. j. c. ij. q: si in cōmunitate ipsoz ppr̄iū habuissent: illud nō fuisset cōmune quoad dñium omnibus credentibus: q: illud quod est ppr̄iū cōmunitatis specialis: non pōt esse cōmune omnib⁹ qui sunt de cōmunitate generali: ergo nec extra cōmunitatē generalem credentium habuerunt aliquid quoad ppr̄ietatem in proprias eoz cōmunitate in speciali nec in communi: q: aliter sequeretur necessario ꝙ apl'i fuissent magis ppr̄ietarij extra cōmunitatē credentiū in propria communitate ipsoz ꝙm fuerint in cōmunitate generali credentium: quum in cōmunitate generali credentiū nihil potuerint habuisse quoad ppr̄ietatē in speciali nec in cōmuni quantū ad cōmunitatē ipsoz specialem ⁊ ppr̄iam. Item si habere quoad ppr̄ietatē aliquid in cōmuni non derogat ex genere opis opati pfectioni altissime paupertatis maxime hoc videretur in locuis quos christus in cōmuni cum apostolis dicitur habuisse. Sed christus in loculis suscepit psonam infirmoz ne damnaret talia quesituros ꝑm aug. s. ps. ciij. ⁊ xij. q. j. habebat. ⁊ ex de ſ. sig. extr. li. vj. Sed in eo q̄ pr̄inet ad perfectionē ⁊ ex genere operis opati nō derogat perfectioni non cadit condescensio aliq̄a ad infirmos ⁊ imperfectos: q: cōdescendere infirmis est in aliquo operee ex genere opis imperfecto se conformare ergo habere loculos in communi ex genere operis operati derogat pfectioni altissime pauptatis: licet ex parte operantis seu condescendentis fuit maxime pfectiōis vt p. c. extr. q: fuit opus maxime misericordie ⁊ pietatis ꝑm eumdē Aug. Et si habere loculos in cōmuni de quib⁹ minus videtur derogat de genere opis pfectioni altissime paupertatis: multomagis habere agros ⁊ possessiones ac supellectilem aliam derogat ex genere opis summe perfectioni.

Item quero in quo christus suscepit personā infirmoꝝ ⁊ imperfectoꝝ in loculis ꝑm aug. an quoad dñiū paupertatis: an quoad ministerium pietatis: an quoad vsum necessitatis? Si quoad dominium: ergo habere dominium talium in communi derogat ex genere opis perfectioni altissime paupertatis. q: in eo q̄ nō derogat ex genere operis perfectioni in eo nō cadit condescensio ad imperfectos. Si vero suscepit personam infirmoꝝ quoad ministeriū dispensationis loculoꝝ: ergo ministeriū loculoꝝ derogat ex genere operis summe pfectiōi. q: in eo q̄ ex genere opis non derogat summe pfectioni non cadit cōdescensio ad imperfectos. Et si ministerium loculoꝝ derogat ex genere opis pfectioni summe paupertatis: quāto magis dñiū loculoꝝ derogat ex genere opis summe pfectioni: quāto vtiq; dñium ipsoꝝ minus redundat in vilitatem alioꝝ ꝙm ministeriū. Si aūt condescendit infirmis ⁊ imperfectis quātū ad vsum necessitatis: ergo vsus loculoꝝ derogabat ex genere operis summe pfectioni. Et si vsus loculoꝝ derogat ex genere operis summe pfectioni: multo magis dñium ipsoꝝ derogat ex genere dominij summe perfectioni: ꝑ quāto dñium taliū minus est per se necessariū vite mortali ꝙ vsus. Quomodo cōcipit ꝙ christus susceperit personam infirmoꝝ in loculis: siue quoad dñiū siue quoad ministerium: siue quoad vsum: semper sequit ꝙ dñium loculoꝝ derogat ex genere operis pfectioni altissime paupertatis. Et si dñium loculoꝝ derogat etiam in communi pfectioni summe paupertatis ꝑm Augustinū vt ostēsum est: eadē ratione sequit ꝙ dñium ꝙrūcumq; aliarū rerū derogat ex genere operis pfectioni altissime paupertatis: etiā in cōmuni q̄cum ꝙ cōmunitate speciali

Adde hic qđ scripsi. j. in. §. Respōdeo. ℣. ad quoꝝ euidentiā. in ar. lr. ¶ Item contra p̄dicta opponit de. c. ex authoritate. xvj. q. j. qđ fuit allegatū. ꝙ apl'i nō habuerunt ppr̄iū in speciali: sicut nec monachi qui eoꝝ tenerent figurā. qđ saltē ꝓbabit ꝑ illud. c. ꝙ apostoli habuerunt ppr̄iū in cōmuni: sicut ⁊ monachi habent ⁊ habere possunt. xviij. q. ij. in nullo loco. Ad qđ respōdet ꝙ licet figura nō excedat in pfectione figuratū: tñ figuratū bene potest excedere figuram ⁊ similitudinē suā. Et ideo licet monachi qui figurā ⁊ typum gerunt apl'oꝝ talia habeant in cōmuni: tamen q: fuerunt perfectiores ꝙm monachi: ideo non sequitur ꝙ apl'i habuerint vel habere potuerint talia in cōmuni. q: si fratres p̄dicatores ⁊ minores q̄ nō sunt pfectiores apl'is: nō sunt capaces possessionū talium in cōmuni: multo potius apl'i. Et sic fratres minores ꝑm declarationes ecclesie nō possunt habere nec in speciali nec in cōmuni ppr̄iū multo potiꝰ apl'i: vt supius est ꝓbatū. Nec sequitur si habent monachi ppr̄iū in cōmuni: ergo ⁊ apl'i. q: hic est fallacia consequentis. Sicut non sequit. Monachi possunt portare calciamenta ⁊ pecuniā: ergo ⁊ apostoli. q: apostoli fuerunt pfectiores monachis in multis eis indictis: vt est superius declaratū. Nec sequit: Monachi tenent figurā apl'oꝝ quātū ad renuntiationē in speciali: ergo tenent quātū ad renuntiationem ppr̄ij in cōmuni. q: si tenētur ad renūtiationis in speciali: nō tñ pfectissime in communi: sicut tenent fratres minores qui apostoloꝝ pfectissimam figurā tenent. ex de ſ. sig. extr. §. j. li. vj. Immo sic est potiꝰ arguendū: Monachi qui tenēt figurā apl'oꝝ nō possunt in speciali ⁊ singulariter ppr̄ietatē habere alicuius rei vsu cōsumptibilis nec nō cōsumptibilis. vt ex de sta. mo. cum ad monasterium. §. fi. ergo nec apostoli. Sz monachi non tenent figurā apostoloꝝ in quātū habent ppr̄ium in communi: sz ppr̄ius ⁊ verius religiosi mendicātes: qui possessiones in cōmuni nō habent. vnde dicit de p̄dicatoribꝰ ⁊ minoribus ex de ex. p. in. c. antrepenul. ⁊ penult. ꝙ famulantur christo pauperi in altissima paupertate. Et inter ceteros mundi religiosos fratres minores qui non possunt nec in cōmuni nec in speciali ppr̄iū possidere: plus eoꝝ figurā ⁊ pfessionē tenēt. Unde in decre. extr. de ℣bo. signi. post duas colum. ℣. vnde nos. li. vj. dicit ꝙ christi semetas inter omnes hoies arctiꝰ elegerūt. Et p̄terea p̄cipue dixit dñs apl'is Matth. vj. Nolite soliciti esse anime vestre qđ mādūcetis: aut coꝝpori vestro quid induamini ⁊c. q̄a ista nō stant cum apice cuā gelice pfectiōis. hoc em nō potest dici ppr̄ie de habētibꝰ possessiones: de quibus excolēdis solicitā curā gerūt etiā in cōmuni viuentes: nec curā eos habere oportet de aliis ꝓcurandis. q: qđ perūt intus habent: ⁊ de ppr̄io suo viuūt. Et causam istius remotionis solicitudinis maxime in viris apl'icis ipse christus ibi assignat dicēs in pall'. c. Matth. vj. Quia nō potestis deo seruire ⁊ māmone. Et si solicitudo cibi necessarij aliqualiter distrahit a p̄dicatione euangelij ⁊ oratione ⁊ pfecto. obsequio christi: quāto magis cura agroꝝ poꝝ et asinoꝝ distrahit a p̄dicatione libera euangelij ⁊ perfecto obsequio christi? vnde Petrus p̄ se ⁊ p̄ alijs apl'is ait Actu. vj. Nō est equū nos derelinquere ℣bū dei ⁊ ministrare mensis. Si nō erat equū apl'os derelinquere verbum dei ⁊ ministrare mensis: ne impediret cursus euangelij: quāto magis non fuit equum apl'os ꝑ seipsis vacare cure agroꝝ ⁊ possessionū? Una vera causa singularis et p̄cipua perfecte huius renuntiatiōis apostolice fuit sc̄a libera p̄dicatio euangelij ⁊ perfecta imitatio christi vt omnes in speciali ⁊ in communi possent veraciter dicere. Mihi mundus crucifixus est ⁊ ego mundo. Gala. vj. Et omnes in speciali in cōmuni monstrarent ꝙ christus dixit eis. Vos de hoc mundo nō estis: p̄opterea odit vos mundus. Jo. xv. Item redeundo ad separationem vsus insumptibilib⁹ a proprietate facit qđ legitur Leui. xix. mo: vbi dicitur ꝙ omnes decime terre siue de frugibus: siue de pomis arboꝝ domini sunt: ⁊ illi sanctificantur.

et tamē vsus decimarum erat leuitarum vt patet Nume. xviij. ¶ Nec obstat si cōtēdat q̄ etiā in eis leuite pp̄ietatem habebant. q: saltē non pōt negari q̄ in eis pp̄ietatem liberā nō habebant: q: nō poterāt oblationes vendere: aut in alios vsus cōuertere: nec quōlibet eis etiam indifferēter vti: ꝫ tm̄ mares de stirpe Aaron ⁊ in solo sanctuario comedere. ideo dicit p̄dictum. c. xviij. Nume. In sanctuario comedes illud: ⁊ mares tm̄ edent ex eo. Et ita dominū liberū ⁊ immediatū ⁊ absolutū sacrificio⁹ soli⁹ dei fuit: ⁊ nō ministro⁹. ⁊ facit q̄ legit ⁊ no. xij. q. ij. nulli in glo. i. ad vsum. ⁊. c. q̄ abstulerit. Sed et in forma leuit. tradita donationis oblationū nihil ponit princeps ad genus dominij: ꝫ solū ad modum vtēdi. ideo dicit in ea. In sanctuario comedes illud ⁊ mares tm̄ edent ex eo. ideo scribitur Deutero. xviij. Nō habebunt sacerdotes ⁊ Leuite qui de eadē sunt tribu partem ⁊ hereditatem cum reliquo pp̄lo israel. q: sacrificia dñi ⁊ oblationes eius comedunt. ad q̄ facit eodē. c. Nume. xviij. Primitias aūt quas vouerunt ⁊ obtulerūt filij israel tibi dedi ⁊ filijs ac filiabus tuis iure pp̄etuo. Qui mūdus est in domo tua vescet eis. ⁊ iterū. Vniuersa fruguz initia que gignit humus ⁊ dño deportant. cedent in vsus tuos. Qui mundus est in domo tua vescet ex eis. In quibus auctoritat⁹ nihil ponit pertinens ad genus nec speciē dominij: ꝫ soluz ad formam ⁊ modū vtendi. Quod etiā euidēter apparet in sanctificijs noue legis: scz in accidentibus seu specieb⁹ panis ⁊ vini in sacramento corporis ⁊ sanguinis domini nostri: quoz accidentium sumentes habent vsum separatū a pp̄rietate ⁊ dñio: licet illa accidentia sint vsu consumptibilia. q̄ sic patet. q: nullus sane mentis debet rem sibi quo ad dñium subiectā ⁊ suo dominio subiacentē venerari et adorare adoratione latrie p se ⁊ p̄mo nec sicut ex consequenti. de cō. dis. iij. venerabiles. q: dñs nō debet adorare seruum suo dñio subiacentē vt subest suo dominio. Sed q̄libet fidelis catholic⁹ debet adorare illa accidētia adoratione latrie ex consequenti. ⁊ rōne obiecti p̄incipalis. de cō. di. ij. accesserunt. ⁊. de carne. ergo illa accidētia nō subsunt nec subiacent pp̄rietati ⁊ dñio alicui⁹ hominis puri: ⁊ subsunt aliquo modo quoad vsum. ergo sumentes corpus ⁊ sanguinem dñi habent vsum illaruz specieꝫ seu accidēriū separatū a pp̄rietate ⁊ dñio. que tm̄ ita cōsumunt̄ p vsum sumentiū. sicut q̄cūq; alia vsu cōsumptibilia. no. de cō. di. ij. trib⁹. in glo. ꝫ nec. ⁊. c. nō iste panis. Et hoc est q̄d dicit apls. i. ad Loz. x. Non poteſtis calicem dñi bibere: ⁊ calicē demonioz. nō poteſtis mense domini p̄cipes esse: ⁊ mense demonioz. ⁊. xi. c. Jā nō est dñicā cenā māducare. ⁊. j. in eodē. c. Quicūq; manducauerit panē ⁊ biberit calicem dñi indigne: reus erit ⁊c. Calix aūt̄ dñi nō bibit̄ corpaliter: nisi mediātibus speciebus accidentiū vini. similiter panis ille nō māducat̄ corpaliter: nisi mediantib⁹ speciebus accidentiū panis. de cō. di. ij. panis est in altari. ⁊. c. vtrū. ergo p̄m apostolū species accidētiū panis ⁊ vini quoad dñium sunt immediate dñi ⁊ nō sumētiū: nisi quo ad vsum terminatū. q: dicit calicē dñi: ⁊ nō calicē nostrū. ⁊ dicit mense dñi: ⁊ nō mense nostre. ⁊ cenā dñicam. ⁊ non nostrā. ⁊ calicē dñi: ⁊ nō nostrū. Calix aūt̄ d̄: principaliter dñi: magis rōne contenti in eo existentis: q̄ ratione vasis cōtinentis. ergo illud q̄d continet̄ in calice est dñi. sed in calice ps̄e ⁊ imediate cōtinent̄ accidentia vini: q: sanguis christi non cōtinet̄ p se in calice nisi rōne illoz accidētiū: ergo illa accidentia p se sunt dñi ⁊ nō sumētis. Similiter mensa domini dicitur p̄incipaliter magis rōne contenti q̄ rōne tabule continentis. sed p se contenta in mensa sunt accidentia panis: ergo illa accidentia sunt per se domini: ⁊ tamen vsus conficientium. Ad hoc facit quod ait saluator. xxvj. c. Matth. Mar. xiiij. ⁊ Luc. xxij. c. hoc est corpus meum. de cō. di. ij. timoꝛem. nam totum q̄d cōtinetur in isto sacramento scz signatum contentū cum signo accidentium cōtinent̄. est christi: ⁊ non sumentium: nisi quoad vsum participationis ⁊ communionis. Nec est diuidendū signum illud inseparabile a suo signato inseparabili: q̄d cōtētū signatum sit vnius ⁊ signum continens sit alterius. ⁊ sic apostoli habuerunt vsum illoz accidentium separatum a pp̄rietate ⁊ dñio. Et nō solū apte hoc lex diuina p̄clamat: ꝫ etiā lex humana. vnde Jnsti. de reꝛ diuisi. §. nullius. scribitur sic. Nullius aūt̄ sunt res sacre religiose ⁊ sancte. q̄d em̄ diuini iuris est: illud in nulli⁹ bonis est. Sacra sunt que rite p pontificē deo ꝓsecrata sunt: veluti edes sacre ⁊ donaria que rite ad ministerium dei dicata sunt. hoc idem habetur. ff. de rerū diui. l. j. in p̄inci. ⁊. §. j. ⁊ facit. xij. q. ij. c. j. ⁊. c. qui abstulerit.

Vrsus posset opponi q̄ p̄fectio pauperratis euangelice plus cōsistit in animo: vt scz amore animus istis tēpoꝛalibus nō adhereat: q̄ in carētia tēpoꝛaliū rerū. iuxta illud Mat. v. Beati pauperes spiritu. ⁊ in p̄s. lxj. Diuitie si affluāt: nolite coꝛ apponere. ⁊ q̄ talem paupertatē perfectissime christus habuit: ⁊ post eum apli: quasi ista oppositio immuat q̄ non fuerunt christus ⁊ apli p̄fectissimi in pauptate coꝛpali: q̄ cōsistit in carētia rerū. Que quidē oppositio quātū ad p̄mā ptē sui q̄ p̄fectio pauptatis euāgelice magis consistit in animo q̄ in carentia rerū tpaliū vera est. q: hoc est generale ⁊ cōmune in quoliber triū cōsiliozū euāgelij: scz obediētia/castitate/⁊ pauptate: q̄ perfectio cuiusliber cōsilij euangelici magis cōsistit in dispositione animi interioꝛis: q̄ in ope exterioꝛi. q: virtus q̄cūq; magis est p̄fectio animi/qui violari nō pōt: q̄ sit p̄fectio coꝛpis/q̄d nobis inuitis auferri pōt. xxxij. q. v. §. j. cū iij. c. se. Jdeo Augu. dicit de bono coniugali/q̄ cōtinentia magis est virtus mentis q̄ virtus carnis. vt p. §. j. ⁊. c. de pudicitia. Sz licet continentia magis in dispositione animi q̄ in abstinentia carnis consistat. tm̄ ad p̄fectā continentiam euangelicā sicut christi ⁊ apostoloz non solum requirit bonus motus animi interioꝛis: ꝫ etiā requiritur voluntaria continentia carnis exterioꝛ. sicut exp̄ esse dicit apls. i. ad Coꝛ. vij. Qui iungit virginē suaz matrimonio: bene facit. ⁊ qui non iungit: melius facit. xxviij. q. j. sic est. vltra colum. Et ita p̄m apl̄m ad p̄fectā castitatem euāgelicam requiritur non solum p̄fectio animi interioꝛis: ꝫ etiā requirit voluntaria continentia coꝛpis exterioꝛ. Et dico voluntaria: quia interdum posset inuite coꝛpus violari exteri⁹: ꝫ hoc nō diminuit p̄fectionem virtutis. xxxij. q. v. §. j. ⁊. c. de pudicitia. cū. iij. c. se. vñ ⁊ in. e. c. vij. j. ad Coꝛ. loquens apls de muliere vidua dicit. Beatioꝛ aūt̄ erit: si sic p̄manserit p̄m meū cōsiliū. xxxj. q. j. q̄ si dormierit. in fi. ergo beatioꝛ est mulier q̄ continet mente ⁊ coꝛpoꝛe: q̄ que sola mente. vnde Matth. xix. Sunt eunuchi qui nati sunt de matris vtero. ⁊ sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus. et sunt eunuchi q̄ se castrauerunt p̄pter reguū celoꝛ. vbi dicit glo. i. castitati se deuouerunt. Sicut ergo ad p̄fectam ⁊ continuā euangelicā vitā requiritur nō solum continētia animi: ꝫ etiam continentia coꝛpoꝛis: licet perfectio cōtinentie magis consistat in pudicitia animi q̄ in abstinētia carnis. Jta ad p̄fectionem pauptatis euāgelice requiritur non solum bona dispositio animi: sed etiā exp̄opriatio rerū tēpoꝛalium: licet perfectius cōsistat in exp̄opriatione animi q̄ in carēta rerū exterioꝛū. ⁊ ista similitudo fit ex desta. mona. cū ad monasterium. §. fi. ibi. quia abdicatio p̄opriētatis sicut ⁊ custodia castitatis adeo est ānexa regule monachali ⁊c. Jdeo christus voluit nasci de virgine mente ⁊ carne. xxvij. q. ij. §. j. vñ ⁊ p̄m apostolum p̄e. c. j. ad Coꝛ. vij. Reliquū est vt qui habent vxoꝛes/tamq̄ non habentes sint: ⁊ qui emunt/tamq̄ non possidentes. ⁊ sic hic hec duo combinant̄. ⁊ de hoc legit̄ no. xxxiij. q. v. scdm. Similiter licet vir⁹ obedientie euangelice seu apostolice magis consistat in dispositione cordis q̄ in actiōe opis exterioꝛis: tamen ad perfectam obedientiam euangelicam requiritur vtrumq; ⁊ sequela animi ⁊ sequela operis possibilis: quia ad impossibile nemo tenetur. ff. de regu. iur. impossibilium. et de pac. c. fi. ideo christus dixit

Cōsiliorum euāgelicoꝛū pfectio.

Jo.xiiij. Si diligitis me:mandata mea seruate. Et ibidē. Si quis diligit me:sermonē meū seruabit. ergo similiter ad pfectionem pauptatis euangelice ⁊ apostolice requiritur pfectio animi ⁊ exp:op:iatio rerum tēp:aliū. Quod etiā apparet in speciali de vtraq; virtute scz paupertate ⁊ obedientia. Matth.xix. Si vis perfect⁹ esse:vade. ⁊ vēde omnia que habes:⁊ da paupib⁹:⁊ veni sequere me. Que aūt pauperibus erogant re ⁊ nō solū mente: relinquunt ergo perfectio apostolice pauptatis et genere operis nō pōt haberi:nisi homo omnia derelinquat quoad abdicationem pp:rietatis ⁊ dominij:⁊ hoc in speciali ⁊ in cōmuni. q: illa q̄ vendidisset ⁊ paupibus dedisset:nec in speciali nec in cōmuni sibi retinuisset:sed omnia debebat vendere ⁊ paupib⁹ dare ꝑm consiliū christi:ergo nihil sibi in speciali nec in cōmuni debebat retinere. Et que semel homo ex pfectione reliquit:stante illa perfectione nō debet amplius resumere:nō fortassis in casu necessitatis. q: nemo mittens manū suā ad aratrum ⁊c. Luce.ix. de peni.di.ū. pēnata. Et hoc est qđ dicit Nicolaus.iij. in decre. Exijt.li.vj. Dicimus q̄ abdicatio pp:rietatis huiusmodi omniū rerū tam in speciali q̄ etiam in cōmuni, ꝑpter deum meritoria est ⁊ sancta:quā ⁊ christus viā pfectionis ostendens verbo docuit ⁊ exemplo firmauit:quamq; primi fundatores militantis eccl'ie, pur ab ipso fonte hauserant/in volētes pfecte viuere ꝓ doctrine aut vite ipsoz alueos deriuarūt. ¶ Ecce in his verbis Nicolai tria. Primū: q̄ in omnib⁹ rebus est vsus sepabilis a pp:rietate ⁊ dñio. q: dicit meritoria est ⁊ sancta. ſz non esset nec meritoria nec sancta: si non esset possibilis. ergo est possibilis. ſz abdicatio vsus ad vitam necessarij nō est meritoria nec sancta: ergo vsus omniū rerū in speciali ⁊ in cōmuni est separabilis a pp:rietate. ¶ Scōm: qđ dicit/est q̄ abdicatio pp:rietatis oīm rerū in speciali ⁊ in cōmuni pertinet ad paupertatē euangelicam ⁊ eius pfectionē ¶ Tertiū qđ dicit/est q̄ christ⁹ ⁊ apl'i istā paupertatē seruauerūt facto ⁊ exemplo vite: et nō solū docuerūt verbo. Et ita nō est verū q̄ ad pfectionē euangelice pauptatis nō requirit exp:op:iatio rerū omniū tēp:aliū: sed solū nō adhesio animi per amorē rebus tēp:alibus. Unde sicut illa verba ꝑtri/Mat.xix. Secuti sumus te/debent intelligi quātū ad sequelā operationis possibilem: ⁊ nō solum cordis. ita illa verba ibi ꝑtri. Ecce nos dimisim⁹ omnia/que simul copulatiue cum illis fuerunt dicta: debent intelligi quātū ad rem in effectu possibili: ⁊ non solum quātū ad affectū mētis. Immo sequit necessario ex altero: sicut pfectio effect⁹ sequit ex pfectiōe cause. q: sicut ex pfecta obediētia animi sequit pfecta obediētia opis possibil ꝑ loco ⁊ tpe:q: ſpossibiliū nō est obligatio: ita ex pfecta abdicatiōe animi sequit pfecta exp:op:iatio rerū i ope. Et sicut nō cēt pfect⁹ obediēs in animo/qui renuit obedire pfecte in opere possibili: ita non est perfecte paup voluntate in animo/qui pauptatē respuit in effectu. Un in regula beati Frācisci dicit. Pauperes rebus fecit. q: de amore cuiuscūq; virtutis est intelligēdū illud Greg. in Homil. pente. Amor: nescit esse otiosus. opat magna si est. ſi vero opari renuit: amor: nō est. q: ꝑ bono dilectiōis exhibitio est operis. ergo si amor: pauptatis euangelice est pfectus in animo: debet exire in effectu possibili q̄ntum ad perfectam carentiā rerū temporaliū. Unde. ſ. ethico:um dicitur q̄ nō fortissimi viri ſz agonizātes coronant. ⁊. iij. ethico: dicit. Signum oportet facere habitum supueniente opis delectationē. ⁊ hoc q: ad factionē hominis naturalē requirit anima ⁊ corpus: nec pfectio naturalis hois cōsistit in sola anima: ſz in aia ⁊ corpore simul: licet magis in aia q̄ in corpore. ex de cele. miſ. in quadā. Ita ad rōnem virtutis sequit perfectio animi et perfectio operatiōis possibilis. nec vnum sine alio ſufficit. vnde Jaco. ſ. Estote factores verbi: ⁊ nō auditores tantum. de pe.di.ii. ſi ex. post. iiij. colum. ⁊ Matth.v. Qui autem fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum. Unde non est dubium q̄ ad perfectionem virtutis requiritur perfectio opis facto vel ꝓposito ꝑ loco et tempore. q: etsi omnis virtus quecunq; sit magis consistat in animo q̄ in opere: tñ ad perfectionē eius requirit q̄ si non semꝑ tñ ꝑ loco ⁊ tempore p:ozumpat in opus proportionatū ⁊ cōueniēs: Ergo similiter ad pfectionē pauptatis euangelice requiritur q̄ relucear ꝓportionabiliter in habitu exterior: ꝑm p:oportionem habit⁹ interioris. Item ⁊ hoc patet ex p:ofessione religios:ū siue ꝓpositio in speciali viuere p:ofitentiū. q: nisi exp:opiatio rerū requireretur ad perfectionem paupertatis: frustra et inutiliter religiosi paupertatem in speciali ꝑfitentes abdicarent in speciali ꝓpietatem omnium rerū. ex quo talis rerū exp:op:iatio in speciali nō facit ad perfectionem paupertatis: sicut nec exp:op:iatio rerum in cōmuni facit ad perfectionem paupertatis in cōmuni/ꝑm oppositorē ſz sufficit sola animi non adhesio ꝑ amorē. ¶ Aliud enā dicit oppositor/q̄ pauptas euangelica nō excludit, ꝓprietatē ⁊ dominium rerum vsu consumptibilium: immo scriptura supponit apl'os ad minus in cōmuni talia habuisse, vt. xij. q. ſ. c. ij. Ad hoc dicendū q̄ sicut supra dictum est, apl'i non fuerunt magis ꝓpietarij in ꝓpria cōmunitate et ipsorum cum christo: q̄ in cōmunitate generali credentiū sed in communitate generali credentium nihil habuerūt in speciali nec in cōmuni quātum ad cōmunitatem ipsoz specialem quoad ꝓpietatē ⁊ dñium: q: illud non fuisset cōmune omnib⁹ credentibus. ergo nec in cōmunitate ꝓpria ipsoz cū christo habuerunt aliquid in speciali nec in cōmuni quoad dñium. Jtē nō aliter intelligenda sunt de pauprate hec verba ꝑtri/Ecce nos reliquimus omnia/q̄ sint intelligenda de obediētia ista Et secuti sumus te q: simul copulatiue dicta sunt. Si ergo ista/Secuti sum⁹ te/sunt intelligenda in speciali ⁊ in commun: eadem ratione ista/Dimisimus oia/scz in speciali ⁊ in cōmuni/quā nulla sit ratio plus de illis q̄ de istis. Jtē eodem mō sunt intelligenda hec verba de omnib⁹ simpliciter/Ecce nos dimisimus oia/quomodo sunt intelligenda de auro ⁊ argento illa verba Matth.x. Nolite possidere aurū ⁊ argētum. ſz illa non est dubiū intelligenda sunt in speciali ⁊ in cōmuni quātum ad communitatem eoz specialē: q: quomodocunq; in speciali vel in cōmuni aurū ⁊ argētū possedissent: christi euangeliū venale fecissent: ⁊ christus perfecte imitati non fuissent. ergo similiter hec verba ꝑtri Dimisimus omnia/in speciali ⁊ in cōmuni intelligenda sunt. Item eodem modo sunt intelligenda hec verba ꝑtri/Dimisimus omnia/quomodo sunt intelligenda verba christi de ipsis apl'is. Joā.xv. Si de mūdo fuissetis mundus qđ suū erat diligeret. Et illa Jo.xvij. Mundus odio habuit eos: q: non sunt de mundo. pater aūt de mundo non erant. q: omnia reliquerant que pertinent ad mundum: ⁊ secuti fuerant christum. ſz ista verba/Non estis de mundo/intelligēda sunt in speciali ⁊ in cōmuni: ſcz quia mundus in speciali ⁊ in cōmuni oderat eos. ergo similiter ⁊ ista verba/Dimisimus omnia/propter que non erat de mundo quātum ad cōcupiscentiā oculorū in speciali et in cōmuni intelligenda sunt. Item eodem modo ꝓportionabiliter apostoli reliquerunt oīa tēp:aliter ꝑpter deū: quomō possederunt oia spiritualiter ꝑpter deū: ideo fuerunt perfecti possessores omniuz spiritualiter: q: fuerunt perfecti conceptores tēp:aliū omniū. ſz apl'i fuerunt spūaliter perfecti possessores omniū in spāli ⁊ in cōmuni: q: illud quod ait apl's. ſ. ad Cor. iij. Omnia vestra sunt: vos aūt christi. xviij. q. vij. q̄ aūr. i fi. ⁊. ij. ad Cor. vj. ⁊ ex de ex. p. nimis iniqua. ſ. rū. Tamq̄ nihil habentes ⁊ omnia possidentes. verificatur de apl'is in speciali ⁊ in cōmuni. Jtē eodem modo ꝓportionabiliter reliquerūt ꝑpter christi euangeliū pp:rietatē omniū tēp:aliū: quomodo Et cando receperunt ex euangelio a christo potestatē sumendi oia necessaria. q: ideo christ⁹ tradidit Matth.x. eis iure euā euāgelij potestatē sumēdi oia necessaria: q: ꝑpter euāgeliū reliquerūt omnia tēp:alia. ſ. q. ij. sacerdos. xiij. q. ſ. ſ.

bis ita.in prima colum. Sed christus tradidit eis potestatem sumendi ex euangelio omnia necessaria ꝛ in speciali ꝛ in cōmuni:q: in spāli ꝛ in cōmuni licebat eis viuere ꝛ viverunt ex euāgelio cum christo q̄diu fuerūt cū christo: post.ꝛ qui huic iuri sicut Paul⁹ interdū cedere voluit de labore suo viuere posset.vt p̄.c.sacerdos. iō Matth.x. dixit eis cōmuniter p̄ oibus. Dignus est mercenarius cibo suo.ꝛ Luce.x. Dignus est operarius mercede sua.xij.q. ij.quicūq;.ꝛ Luc.xxij. Ego dispono vobis regnū sicut disposuit mihi pater: vt edatis ꝛ bibatis sup mensam meam do vobis potestatē sumendi omnia vite necessaria ex officio q̄ vobis cōmitto. Et ideo cōgrui ꝛ idonei p̄dicatores euangelij sunt p̄pie pauperes euāgelici: qui omnia amore euangelij ꝛ p̄ter euangelium dimiserūt. q: nullus p̄prie ꝛ p̄fecte debet ex euangelio viuere: qui sua p̄pria p̄ter euangelium non dimisit. a sensu contrario. ar. p.c. sacerdos. Hinc est q̄ fratres minores qui nihil p̄prij in cōmuni ꝛ in speciali habere debēt. vt ex de ☞. sig. exijt. li. vj. inter omnes huius mundi status magis licite ꝛ p̄prius et p̄fectius de euangelio viuunt: q: eor regula p̄prie ꝛ singulariter euangelica ꝛ apostolica est. vnde ꝛ eis ex regula sine alio p̄uilegio cōperit predicare: vt habet in regula in.c. fratres non p̄dicent. ex de ☞. sig. exijt. §. vbicq; quia. qō nulli statui regulari licet ex regula. ergo apostoli q̄ fuerunt p̄cipui euāgelij p̄dicatores. ex de elec. fundamenta s.rñ. li. vj. ꝛ de reli. ꝛ ve. sanct. gloriosus. s.rñ. li. vj. quibus licuit in speciali ꝛ in cōmuni de euangelio viuere. s.q.ij. sacerdos. omnia in speciali ꝛ in cōmuni, p̄ter euangelium dimiserunt. Item importantia superogatiua p̄fectionem de aplis nō debent diminui seu p̄ synecdochen exponi: sz integre ꝛ plene interp̄etari. aliter esset detrahere de perfectione aplor: qō est impium. Sz hec verba Petri. Nos reliquimus oia. explicāt superogatiua p̄fectionē aplorū: ergo nō debent diminui: sed integre ꝛ plene interp̄etari Sed dicere q̄ intelligank solū in speciali ꝛ nō in cōmuni. est ea diminuere ꝛ per synecdochen exponere: quum scriptura nō plus eos reliquisse dicat omnia in speciali q̄ in cōmuni. ꝛ vbi canon nō distinguit: nec nos. ij.q.v. consuluisti. xxxi.q.j.q̄ si dominierit. vbi de hoc. Omnes aūt instārie q̄ possunt adduci de apostolis de ijs que habuerunt nō intelligende sunt quoad p̄prietatem ac dominium: sz quad vsum actiue vel passiue. vt supra patuit. ¶ Itē qō opponit q̄ abdicatio p̄prietatis ꝛ dominij nō excludit solicitudinem aliquā: immo maiorē inducit: destruit ꝛ confundit omnē religionem habentem annexā abdicationē p̄prietatis rerū in speciali. q: si abdicatio p̄prietatis rerū in cōmuni: nō excludit aliquā solicitudinē in cōmuni: ea de ratione abdicatio p̄prietatis ꝛ dominij in speciali nō excludit aliquā solicitudinem in speciali. q: eadē est p̄portio p̄pria exp̄opriationis cōmunis ad solicitudinē cōmunē que est exp̄opriationis specialis ad solicitudinem specialē. ergo exp̄opriatio p̄prietatis ꝛ dominij in speciali nihil confert ad p̄fectionē. quod est omnē religionē adnihilare frustra ꝛ in vanū immo deceptorie ꝛ laqueū parādo cōtra id. xxvij.q.j. de viduis. Romani etiā pontifices a tēpore Greg. ij. vsq; ad tēpus pape Jo. xxij. retinuerunt sibi, p̄prietatē ꝛ dñium rerū fratribus minoribus cōcessarū: vsu nudo fratribus ipsis dimisso, frustra etiā dicit⁹ dñs papa Jo. in cōstit. Ad conditorē canonū. retinuit sibi ꝛ ecclesie Romane p̄prietatem ꝛ dominium locorum domorum librorū vestimentorum ad cultum diuinum pertinēcium fratribus minoribus cōcessorū. fratribus ipsis vsu ipsorum dimisso. Sz esto salua veritate q̄ talis exp̄opriatio non excludit aliquam solicitudinem: vt dicit opponēs tamen excludit aliquam affectionem seu amorem p̄fectioni dissonum. q: diuisio dominiorum venit causaliter ex diuisione animorum: que non stat cum summa perfectione charitatis: quia charitas nō querit q̄ sua sunt. s. ad Cor. xiij. xvij. di. nosse. de quo. ē. ar. ꝛ. §. j. ☞. quod etiam patet euidenti ratione. Et ideo talis exp̄opriatio dominij excludit amorē partialem diuisiuum voluntatum. vnde sicut exp̄opriatio p̄sonalis excludit amorē p̄fectioni p̄sonali dissonū: ita exp̄opriatio collegialis excludit amorem p̄fectioni collegiali dissonum. ꝛ ideo sicut diuisio dominioꝝ specialium ꝛ p̄sonaliū est radix ꝛ materia litigiorū. questionum. ꝛ contētionū p̄sonaliū. xij.q.j.c.ij. ita diuisio dñiorū collegiorū ꝛ communitatū specialium. Et p̄pter hoc sunt hodie ꝛ fuerunt a principio litigia. ꝛ contēciones. ꝛ questiones inter collegia ꝛ cōmunitates speciales adinuicem p̄pter diuisionez dominoꝝ cōmuniū: sicut fuerunt inter p̄sonas speciales p̄pter diuisionē dñiorū p̄sonalium. que omnia repugnabant statui p̄fectionis apostolice. quare talis exp̄opriatio rerū in speciali ꝛ in cōmuni quacūq; cōmunitate speciali citra cōmunitatē generalem ecclesie. excludit aliquem amorem p̄fectionis charitatis apostolice repugnantem. Quicquid sit de solicitudine. q: nec dicendum est q̄ vsus a dominio separatus excludat omnem solicitudinem. q: etiam aues celi de quibus saluator: ponit exemplum Matth. vj. solicitantur ad querendum sibi victum. q: vbi est corpus: ibi cōgregātur ꝛ aquile. Matth. xxiij. ꝛ xxiiij. q.j.qm. Sz dico q̄ vsus rerum separatus a p̄prietate ꝛ dominio p̄pio in speciali ꝛ in communi q̄cumq; cōmunitate speciali includit solicitudinem quamdam naturalem p̄ statu isto moralī perfectioni virtutis consonam: ꝛ interdum necessariam ad exercitium virtutis exercitandum. ꝛ otium continuum euitandum: ꝛ sine qua impossibile est istam vitam duci: ꝛ ne homo tentare deum videatur. Matth. xxij. xxij. q.ij. q̄liter. querens a deo pasci sine aliqua solicitudine ꝛ labore. Unde Augu. in questionibus Beñ. Nemo debet tentare deum suum: dum habet quid rationabili consilio faciat. xxij.q.ij. qualiter. ꝛ xxiij. q. viij. si nulla. vñ Beñ. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Hec solicitudo approbatur in fratribus etiā minoribus. ex de ☞. sig. exijt. §. nec quisq̄. li. vj. Augu. sz appropriatio dominiorū p̄sonalis vel collegialis includit solicitudinem quādam partialem annexā dilectioni fraterne declinantem. ar. dis. viij. §. j. vnde et Aug. Quis auarus querit cōpossessores. xxiij. q. vij. qō aūr. Unde ꝛ est triplex solicitudo. vna est naturalis necessitatis: de qua dixi p̄me. q̄ est materia virtutis. vñ Aug. de operibus monachorū super p̄.c. Matth. vj. ibi. Ne solliciti fitis ꝛc. Nō hoc dicit vt ista nō procurent quantū necessitatis est vnde honeste poterunt: sz vt nō ista intrueant ꝛ propter ista faciant quicquid in euangelij predicatione facere iubentur. eam namq; intētionem paulo superius oculum vocauerat. ar. ad hoc bonū. xij.q.j. habebat. Item ibi glos. i. cura temporali nec retrahamur ab eternis. Itē ibi Hieronymus. Precipitur ergo nobis ne soliciti simus quid comedamus: quia in sudore vultus preparamur nobis panem. ergo labor exercendus est: solicitudo rolleda. Item in .c.c. Matth. super verbo Necq; nent. Ehy fossotomus. Hoc autem dicens non opus prohibuit: sed solicitudinem. sicut ꝛ supra quū de seminatione loquerer. ꝛ vt magis dei prudentiam in ipsis cōmēder que omnē superabundanam industriā: subdit. Dico aūt vobis ꝛc. ¶ Alia est solicitudo connaturalis pietatis gratia proximi. ꝛ hec est effectus virtutis. de qua Luc. x. Martha solicita es ꝛc. ꝛ. ij. ad Cor. xj. Solicitudo omnium ecclesiarū. ¶ Tertia est solicitudo preternaturalis necessitatis. q̄ est cupiditatis. et hec est obstaculum virtutis contra quam Philip. iij. Nihil solliciti fitis ꝛc. Item p̄m beatus Remigium. quātum ad abdicationem p̄prietatis rerū temporaliū. fuerunt apostoli ad dignitatez primi hominis renouati. quia primus homo ꝛ eius posteri si steterissent in originali iustitia: habuissent vsum rerū vsu consumptibilium sine proprietate ꝛ speciali dominio eorūdē. vt. xij.q.j.c.ij. Sed si vsus rerum vsu consumptibilium est separabilis in speciali quātum ad specialitatē personarum singularium a p̄prietate ꝛ dominio: eadem ratione ꝛ pari est separabilis in speciali de possibili ꝛ natura sua quantum ad specialitatem

Solicitudo naturalis ordinata ꝛ exp̄opriatio.

Solicitudo triplex.

cuiuscumq; collegii seu cōmunitatis specialis. q; natura rerū vsu consumptibilium eadem est in speciali ⁊ in cōmuni. Item pecunia vsu consumitur. legitur ⁊ no. eꝛ de pig. c. vltimo. ſz in ea potest vsus a dominio separari. vñ Luc. xix. simile Ddare. xxv. Quare non dedisti pecuniā meam ad mensam: ⁊ ego cum vsuris exegissem qđ meum est? ex quo videtur q; seruus habuit vsum pecunie separatum a ꝓprietate ⁊ dominio. Item in re in qua vsus non potest a proprietate ⁊ dominio separari nō potest constitui aliqđ iustum lucrū saluo capitali nec non saluo. vt in frumento vino ⁊ oleo ⁊ alijs mercibus. vsu cōsumptibilibus: ⁊ que cōsistunt in pondere numero ⁊ mensura. vt. lxxxviij. di. in palea. eijciēs. ⁊ eꝛ de vsu. in ciuitate. ⁊ no. xiij. q. iiij. in summa. in prin. ⁊. c. i. in. j. glos. q; lucrū iustum nō constituit in aliqua re: nisi rōne alicui⁹ vtilitatis. eꝛ de dona. inter vi. ⁊ vxo. per nostras. §. Sed in pecunia pōt cōstitui iustū lucrū: si totum exponat fortune ſz principale cū fortuito vt p. c. p nostras. ⁊ xiij. q. iij. c. i. in glos. j. ⁊ i. c. plerique. i glos. videtur. ⁊ eꝛ de vsur. c. fi. ergo in pecunia vsus est separabilis a ꝓprietate: alꝫ nunq; species lucri posset iuste constitui in ipsa: siue totū exponat fortune periculo siue nō. qđ est notorie falsum. ¶ Item non obstat q; posset opponi q; decretalis Exijt de ẏbo. significat. li. vj. que loquit de expropriatione fratrū minoꝝ omniū rerū in cōmuni ⁊ in speciali: nō loquitur de expropriatione rerū vsu consumptibilium. q; hoc non est verū salua gratia opponēris. quia quum ibi dicat in. §. nec quisq;. q; in rebus reporalibus sit considerare precipuum / ꝓprietatem / possessionē / vsumfructum / ius vrēdi / ⁊ simplicē facti vsum: ⁊ vltimo tamq; necessario egeat / licz primis carere possit vita moꝛaliū: nulla ꝓlus pōt esse ꝓfessio que a se vsum necessarie sustentationis excludat. ſz vsus necessarie sustentationis principaliter ⁊ primo includit vsu ꝯsumptibilia magis q; alia: q; vita humana principaliter ⁊ primo sustentat rebus vsu cōsumptibilibus. ergo ista distinctio comprehēdit vsu cōsumptibila. Et q; hec sit mens Nicolai ⁊ intentio / patet clare ex eo q; dicit immediate sic: Verū cōdecens fuit ei ꝓfessioni que sponte denouit ch̄isti pauperez in tāta paupertate secrari: oīm abdicare dñium: ⁊ rerū necessariarū necessario vsu fore cōtentā. nec per hoc q; ꝓprietate vsus ⁊ rei cuiusq; a se dñium abdicasse videt: simplici vsui oīs rei renūciatū esse conuincitur. qui inquam vsus nō iuris ſz facti tm̄modo nomen habens / qō facti est tm̄ in vrēdo prebet vrentibus: nihil iuris. Et fratres minoꝛes sm Nico. abdicauerunt ꝓprietatem non solū omniū rerum terreꝛalium: ſz etiam ꝓprietatem vsus cuiusliber rei: qō est plus. q; sicut vsus rei est aliud a re visibili: ita proprietas vsus est aliud a ꝓprietate rei subiecte vsui: licet autem nō omnis ꝓprietas rei cōsumatur p vsum: q; ꝓprietas rerū vsu non consumptibilium non cōsumit̄ p vsum: vt domus vel agri. tñ ꝓprietas cuiuscumq; vsus consumitur p vsum: q; vsus cuiusliber rei vsu cōsumptibilis est de genere trāseuntium. Quod vero dicitur q; subvsu talium rerum nō saluatur ꝓprietas aut dominiū: non est verum salua gratia. Quia sicut vsu carnium aut panis aut vestimenti alteratur et transmutat̄ natura eoꝝ recedendo a prima specie: ita vsus carnium continue variatur ꝓportionabiliter variation̄ carnium sicut carnes ipse. nec talis variatio cibi ⁊ vsus si transiret p mille species: transfert ꝓprietatem ⁊ dñium ibi de psona in psonam siue de subiecto in subiectum / plus q; varietio speciei frumenti farine ⁊ panis transfert dñium de dño in dñm: qn cui⁹ fuit dñiū frumenti / eiusdē fit dñium farine facte ex frumento: ⁊ panis ex farina. ⁊ si essent mille species adinuicē succedētes quarū vna fieret de alia: semp cuius est dñiū pme speciei / eiusdē est dñium oīm specierū sequētiū ꝓpter naturalē oꝛdinē ipsaꝝ. sicut ⁊ cinis generat̄ ex carbonib⁹: ⁊ carbones ex lignis: q; uis ista inter se specie differāt: tñ ꝓpter naturalē oꝛdinē ghationis vnius ex altera / cuius est dñium p me speciei eiusdē est dñium oīm specierū sequētiū. ar. op. ad hec. ff. de lega. ij. im pato. in fi. ⁊ ff. de lega. iij. fideicommissam. §. si rem suā. ⁊ legitur ⁊ no. eꝛ vr li. pen. eccl'a. ⁊ eꝛ de vsu. cū tu. §. fi. in glos. ex hoc videt. Ita in ꝓposito q; uis cibus alteretur sub vsu: ⁊ varietur substantialiter vel accidentialiter: tñ cuius fuit dominium cibi ante vsum immediate / eiusdē est etiā dñiū cibi sub vsu q; diu durat vsus ⁊ nō est absoꝛptus in stomacho. q; postq; est in stomacho: non cadit amplius sub humano dnio reporali. Et ita sub vsu rerū vsu consumptibilium saluat̄ ⁊ manet ꝓportionabiliter ꝓprietas ⁊ dominium q; diu durat vsus: sicut saluatur spes ⁊ natura vsus. Et hoc est dicendū necessario. qm̄ aut sub vsu istarū rerū vsu consumptibiliū manet proportionabiliter ꝓprietas ⁊ dñium ipsi vsui: aut nō. Si sic: habetur ꝓpositum. Si nō: ergo quilibet qui vtit vel abvtit istis rebus: habet vsum earum separatū a ꝓprietate ⁊ dnio. qm̄ vsus rei sub quo nō manet ꝓprietas nec dominiū / est separatus a ꝓprietate ⁊ dnio. qđ est ꝓpositum. vñ Nico. in dicta declaratiōe vt supra patuit / intellexit q; fratres minoꝛes haberent vsum rerū consumptibiliū separatū a proꝑietate ⁊ dnio. Sic etiā intellexit Greg. ix. familiaris beati Francisci qui pmo regulam declarauit / dicēs Dicimus q; nec in communi nec in speciali debēt propietatem habere: ſz vtensilium ⁊ librorꝫ ⁊ eoꝝ mobilium que licet hre / oꝛdo vsum habeat: ⁊ fratres sm q; generalis minister vel prouinciales disponendū duxerint ijs vtantur. Ex quibus patet q; dns Greg. voluit q; fratres minoꝛes haberent vsum rerū vsu cōsumptibiliū ⁊ absq; proprietate ⁊ dnio. Quia dicit / Nec in cōmuni nec in speciali debent proꝑietatem habere: ſz vtensilium ⁊ librorꝫ ⁊ eoꝝ mobilium q; licet habere / oꝛdo vsum habeat. sed ꝓter vtensilia ⁊ libros fratribus nō licet cōmuniter vti alijs bonis mobilibus nisi vsu cōsumptribilibus sm eoꝝ regulam. Et ꝓterea ex quo distinguit bona mobilia in tres pres: scz vtensilia / libros / ⁊ alia mobilia que licet habere absolute absq; aliq; exceptione ⁊ modificatione: planum est q; ipse intendit comprehendere vniuersaliter omnia mobilia q; bus fratres minoꝛes licite vti possunt. quum mobilia absolute dicta contra vtensilia ⁊ libros distincta cōprehendant oīa mobilia ꝓter vtensilia ⁊ libros: inter que cadunt vsu cōsumptibilia nisi apta violentia fiat eius intentioni ⁊ etiā lre nihil excipienti. eꝛ de ma. ⁊ obe. solite. §. penult. cum suis ſi. Sicꝛ Alexander. iiij. ⁊ Inno. iiij. ficdeterminauerunt in suis declarationibus. Dicim⁹ q; nec in speciali nec in cōmuni debent ꝓprietatē habere: ſz loco ⁊ domorū ac vtensilium ⁊ librorꝫ ⁊ eoꝝ q; licet habere / oꝛdo vsum habeat. ⁊ fratres sm q; generalis / minister ⁊ puinciales ministri oꝛdinandū duxerint ijs vtant̄. Quū ergo dicit ⁊ eoꝝ q; licet habere / intendunt comprehendere omnia alia / per istum genitiuū / que licet habere ꝓter nominata: inter que cadūt p se vsu consumptibilia. Item Clemēs. v. in sua declaratione edita in cōsilio Viennensi que incipit Exiui de padiso. q; est in titulo de ẏ. sig. inter clementinas declarat sic. Sit q; declaratum p nonnullos pfessores nostros Romanos pōtifices hāc expropriationē debere intelligi tā in speciali q; etiā in cōmuni: ꝓter qō rerū omniū cōcessarū oblatarū ⁊ donatarū fratribus / qs ⁊ quarū vsum facti scz oꝛdini vel ipsis licet habere ꝓprietatē dñium in se ⁊ Romanā eccl'iaz receperūt: dimisso ipis fratribus tm̄modo vsu facti simplici. Quā determinationem summoꝛ pontificum ipe Clemēs vt ibidē patet acceptat ⁊ approbat. qbus ẏbis Clem. nihil clarius. q; vt dicat rerū oīm concessaꝝ oblataꝝ ⁊ donataꝝ quarū vsum licet habere. ⁊ ita nihil relinquit qō nō cōprehendat: res vsu cōsumptibiles p se comprehēdunt sub nomine omniū rerū concessarum oblatarū ⁊ donatarū. q; q omnia dicit: nihil excludit. eꝛ de ꝓuis. q; de ma. ⁊ obe. c. solite. j. Loꝛ. xv. hcb. ñ. Ista etiam declaratio dñi Nicolai vltimo approbat et laudat a dño papa Jo. xxij. in quad. sua cōstitutiōe q; loquit de vnifoꝛmitate viuēdi fratrū ⁊ cellarūs / approbata est q; incipit. Quia quoꝛūdaz exigit. in q; dicit ⁊ asserit q;

predicta declaratio dñi Nicolai siue decre. lucida solida ⁊ clara cum multa maturitate est digesta. Ꝙ etiam p̄dicta decre. Exit. exp:esse concedat eis vsum vestimēto:ꝝ ⁊ alimento:: pater ex hoc ꝙ in ea sic continet. Ex quib⁹ oibus satis daret ad victū vestitū ⁊ diuinū cultū ⁊ sapientiale studium necessariarū rerū vsum fratribus esse cōcessum. Item in vestibus quotidianis q̄ inter vsu cōsumptibilia cōputant. bene potest ad tēpus constitui certū lucrū ⁊ iusti: puta ad mēsem vel ad annū: ⁊ talis locatio licita est. vt no. xiiij. q. iij. in summa. qđ nō esset nisi vsus vestimēto:ꝝ esset separabilis a p:op:ietate ⁊ dñio quātū ad tēpus. sed qua rōne est sepabilis ad tempus: eadē rōne de se natura sua est separabilis p semp: ꝙ diu durat substantia vestimēto:ꝝ: illa que semel sunt separabilia: stāte eadē natura extremo:ꝝ semper de se sunt sepabilia. Et ideo lex ciuilis supponēs vsu rei separabilem p semp ⁊ p perpetuo a pp:ietate statuit. ff. quēadmodū vsufruc. amit. p totū. ex de pig. c. vltimo. ne pp:ietates rerū essent inutiles in vniuersum dñis semp abscedente vsufructu: ꝙ vsufruct⁹ certis modis extingueretur ⁊ ad pp:ietates reuerteretur. ¶ Item de separatione vsus a p:op:ietate in rebus vsu cōsumptibilibus facit illud Exo. xxviij. Facies feminalia linea: vt operiant carnē turpitudinis sue. ⁊ vtent eis Aarō ⁊ filij eius: q̄n ingredientur tabernaculū. ⁊ xxix. c. Uestē aūt sanctam qua vtit Aaron habebunt filij eius post eū. Septē diebus vtet illa: qui pontifex p:io eo fuerit cōstitutus. ⁊ xxviij. Uestes quoq; q̄bus sacerdotes vtent in sanctuario Aaron ⁊ filij eius: obtulerunt filij israel sicut p̄ceperat dominꝰ. ⁊ Leui. vij. Adipem animalis mo:ticini: et eius animalis qđ a bestia captus est: habebitis in varios vsus. Item nume. xviij. Uniuersa frugum initia q̄ gignit humus: ⁊ dño deputant: cedent in vsus tuos. ⁊ j. in eodē c. Carnes nō cedent in vsum tuum. Et post. e. c. Nihil aliud possidebunt decimarū oblatione contenti: q̄s in vsus eorum ⁊ necessaria separaui. ⁊ Deutero. xxij. c. Non induet mulier veste virili: nec vir vtet veste feminea. ⁊. xxij. c. Si vindemiaueris vineam tuā: nō colliges remanentes racemos. sz cedent in vsus aduene ⁊ pupilli ⁊ vidue. Item Josue. v. Non sunt vsi vltra filij israel illo cibo ⁊c. vbi supponit ꝙ antea sunt vsi illo. Item Judic. ix. c. Numquid possum deserere pinguedinē meā q̄ dij vruntur ⁊ homines: ⁊ j. xix. c. Habentes panē ac vinū in meos ⁊ ancille tue vsus Et. ij. li. Re. xij. c. Huiuscemodi em̄ filie regis virgines vestibus vtebantur. Et Tob. xij. Ego cibo inuisibili ⁊ potu q̄ ab hominibus videri nō pot/ vtor. vbi supponit angelus ꝙ cibo ⁊ potu visibili conuenit vti. Item Hester. iiij. c. Sacco ⁊ cinere multis p straro vtentib⁹. Et Eccli. xxxi. Utere quasi homo frugi q̄ tibi apponunt. Habere. xiij. Ecce computruerat lumbare: ita vt nulli vsui aptū esset. j. ad Cor. vij. Qui vruntur hoc mundo tamq̄ nō vtant. Usu aūt cōsumptibilia de hoc mundo esse dicuntur. Phil. vltimo. Odisistis mihi semel et bis in vsum. ⁊ loquit de vsu et consumptibilibus vite necessarijs. j. ad Timo. v. Modico vino vtere. Ergo scriptura loquens de vsu in rebus vsu cōsumptibilibus/ nunq̄ vocat abusum: nec abuti. sed in bona ⁊ vera significatione: signans licite in eis vsum a dño separari: q: modo aliter abusus est illicitꝰ vsus p̄n Augu. j. de doctria ch:istiana. sz vti ⁊ vsus p licito vsu. vñ Isidorus. x. li. etymo. Utile dicitur ab vtendo. ⁊. Huguitio dicit ꝙ vtile est dictum qđ ad vsum p:inet: qđ etiā ipm nomen significat. Sed res vsu consumptibiles sunt p:op:ie ⁊ non imp:op:ie vtiles: immo nihil eis ad vitā co:po:alē vtilius. Item Augu. x. li. de trinitate definit vti sic. Uti est assumere aliquid in facultatē volūtatis. sz res vsu cōsumptibiles sunt per se assumptibiles in facultatē volūtatis. q: in potestate volūtatis est comedere ⁊ nō comedere: bibere ⁊ nō bibere: ⁊ sic de alijs. quū voluntas libere ⁊ contingenter assumat in sua facultate res vsu cōsumptibiles sicut alias. ergo vti ⁊ vsus p se reputur in istis rebꝰ sicut in alijs. Similiter Augu. definit vti primo de doctrina ch:istiana sic: Uti est id qđ in vsuꝫ venerit/ ad id qđ amas obtinendū referre si tñ amādum est. Sed res vsu cōsumptibiles sunt referibiles p se ad finē volūtatis p actum eius: qualiter in eis saluatur vti ⁊ vsus. Similiter Augu. definit ibi abusum/ dicens ꝙ Abusus est illicitus vsus. p locū a contrario sensu Usus pp:ie est licitus vsus. Jn rebꝰ aūt vsu cōsumptibilibus reputur licitus vsus. ergo in eis fm Augu. reputur pp:ie vsus. Item sup illud ps. xxx. Jn supbia ⁊ in abusione. glos. Jn abusione. i. puerso vsu beneficio dei. ergo fm glos. abusio est puersus vsus. ergo p oppositum vsus pp:ie est debitus vsus. sed vsus iustus rerū vsu cōsumptibiliū est debitꝰ vsus earum: ergo manifestū est ꝙ definitiones sanctoꝝ ⁊ doctoꝝ de vti ⁊ abuti sunt p fratribus minoꝝ ib⁹ cōtra opponentē. Adde hic qđ scripsi. s. ij. po:ro. ꝟ. habuerunt. in. lv. ar. ¶ Item arguit opponens sic ꝙ vsus non pōt esse iustus absq̄ iure vtendi. sed hic quero de quo iure vtendi: pp:io an de iure vtendi cōmuni: Si de iure vtēdi pp:io falsum est qđ dicit Clemēs xij. q. j. c. ij. Cōmunis vsus omniū que sunt in hoc mundo omnibus hominibus esse debuit: si vsus non pōt esse iustus absq̄ iure vtendi pp:io. Falsum etiā erit ꝙ religiosi vouent viuere absq̄ pp:io: si vsus nō pōt esse iustꝰ absq̄ iure vtendi pp:io. Si aūt non loquitur de iure vtendi p p:io: sed cōmuni: ergo vsus pōt esse absq̄ iure vtendi p:o p:io iustus: ⁊ p cōsequens vsus iustus pōt separari a iure vtendi. quia in inseparabilibus habens in speciali vnū/ hz in speciali ⁊ reliquum. Et pterea si vsus pōt esse iustꝰ solum ex iure vtendi cōmuni absq̄ omni iure vtendi pp:io vt dictum est. eadē rōne sequit ꝙ vsus pōt esse iustus solū ex iure vtendi cōmuni totius ecclesie/ absq̄ omni iure vtēdi pp:io cuiuscūq̄ cōmunitatis specialis. q: que pp:otio est vnius persone singularis ad vnum collegium speciale eadē est pp:otio vnius collegij specialis ad vnā cōmunitatem specialem. Si ergo vna p̄sona singularis pōt hre vsum iustū solū ex iure vtendi cōmuni totius collegij specialis/ absq̄ omni iure vtēdi pp:io p̄sonali: eadē rōne qđ cumq̄ collegium speciale poterit habere vsum iustū solū ex iure vtēdi cōmuni cōmunitatis generalis/ absq̄ omni iure vtendi pp:io cōmunitatis specialis. q: vbi eadem ratio: ibi idem ius. v. di. ad eius vero. ꝟ. si vero. ibi. qđ vni p̄sone ⁊c. ⁊ similis equitatis ratio similia iura suadere deber. C. ad. l. falci. li. vltimo. ⁊ facit op. de transla. inter co:po:alia. §. j. ꝟ. vñ cū nō sit. ⁊ ibi. idē iuris ꝓtinet in vtroq; ⁊ ibi. pter tñ ⁊ exp:essam similitudinem vel identitatē de confir. vti. vel inuti. cū dilecta. §. nos igitur. ibi. eiusdē equitatis similitudine. vocati. ⁊ in glos. ibi que incipit similis. Quia cōmunitas specialis sic se habz ad cōmunitatem generalem: sicut se habet vna p̄sona singularis ad vnā cōmunitatem specialē. ⁊ p cōsequēs fratres minores potuerunt habere vsum iustum rerum eis cōdecentium/ sepatum ab omni iure vtendi pp:io ⁊ in speciali ⁊ in cōmuni quātum ad cōmunitatem ipsoꝝ pp:iā: licet nō sepatum a iure vtendi cōmuni vniuersalis ecclie. Et pterea si vsus pōt esse iustus ex iure vtendi cōmuni/ absq̄ omni iure vtendi pp:io scōm istam responsionē: eadē rōne vsus poterit esse iustꝰ ex iure vtendi separato absq̄ omni iure vtēdi cōiuncto. q: nō magis cōmuniter p̄sona aliqua specialis est in potestate sue cōmunitatꝭ cuiꝰ est pars: q̄ sit seruꝰ in potestate domini sui. si ergo p̄sona specialis potest habere vsum iustum solum ex ordine ad ius vtendi cōmune sue cōmunitatis/ cuius noīe ⁊ auctho:itate vtit/ absq̄ omni iure vtendi p:op:io: eadem ratione seruus pōt habere vsum iustum solum ex ordine ad ius vtendi dñi/ cuius nomine vtitur/ absq̄ iure vtendi p:op:io. q: sicut religiosus vtit rebus communitatis nomine communitatis ⁊ non suo: Ita seruus vtitur rebꝰ domini nomine domini: ⁊ nō suo. nec apparet aliqua causa seu ratio plus ex vna parte q̄ ex alia: nisi mere ficta. Et hoc cōfirmatur. quia si religiosus quicumq̄ potest habere vsum iustum ex iure vtēdi sue cōmunitatis absq̄ omni iure vtēdi p:op:io: multo

Uti et abuti sunt vsus et vsus

magis perfectus seruus dei potest habere vsum iustuz ex iure extrinseco ⁊ separato dei/absq; omni iure intrinseco ⁊ cõiuncto ꝓpio sui.q: ꝓfect⁹ seruus dei magis est in voluntate dei q̃ sit religiosus in manu religionis sue. ⁊ de⁹ etiã adsistit ꝓsentio: suo seruo q̃ religio suo subdito. Si ergo religiosus põt vti rebus sue religionis iure religionis: ⁊ nõ suo: eadem ratione verus seruus dei poterit vti rebus dei iure dei ⁊ nõ suo. Et ita non dicitur q̃ vsus possit esse iustus absq; omni iure vtendi: sed dicitur q̃ vsus potest esse iustus absq; omni iure vtendi ꝓpio. Itẽ aliud est habere ius vtendi: aliud licentiã vtendi. ⁊ ideo q̃uis vsus absq; omni iure ⁊ licentia esset illicitus: vsus tamen absq; iure vtendi/cũ licentia tñ vtendi/nõ est illicitus. ꝗa aliud est licentiam habere reb⁹ vtendi: ⁊ res dãdi. ⁊ aliud ius.q: de licẽtia ꝓlati põt dare religiosus rem: ⁊ tñ ibi ꝓpriũ non habet: nec ius dandi. vt est exp̃ssum.xij.q.j. non dicatis. Et de hac licentia loquit̃ ex̃ de ꝟ̃. fig. exijt. li. vj. ibi. Durante licentia concedentis quoties religiosus haberet licentiam in speciali vtendi aliq̃ re vsu consumptibilitoties haberet in speciali ius vtendi illa: etsi in⁹e cõsumptibili vsu non separaretur vsus a dominio ⁊ ꝓprietate/vt dicit opponẽs: ergo quoties religiosus aliq̃s haberet in speciali licentiã vtendi re aliqua vsu cõsumptibili, toties in speciali efficeret ꝓprietarius in ea. Et quũ nullus religiosus vtat̃ rebus vsu cõsumptibilibus licite nisi de licentia suoz ꝓpositoz̃: sequeret̃ q̃ in omnibus rebus vsu cõsumptibilibus eis in speciali concessis omnes religiosi essent ꝓprietarij. qõ esset omnem religionẽ tollere: ⁊ omnes religiosos ꝓprietarios facere. Itẽ quũ duplex sit ius diuinum ⁊ humanum vel nature ⁊ constitutionis. di. viij. §. j. ⁊ũ non iure ciuili vel humano vsus in rebus cõsumptibilibus vsu separet a dño: separat̃ tñ iure diuino: ⁊ in talibus licitus est vsus ⁊ iustus iure diuino ⁊ spũali. de q̃ etiã iure habet̃. xxiij. q. vij. c. j. q: nullus sapiens vnq̃ diceret q̃ non esset in tali vsu licito aliquod ius. Sed questio est de iure vtendi temporali/ciuili/vel canonico: ⁊ de tali vsu nudo ⁊ facti separato ab omni iure ciuili ⁊ humano loquit̃ decre. Exiui de paradiso. in clemẽ. de ꝟ̃. fig. ⁊ exijt q̃ seminat. de ꝟ̃. fig. li. vj. que talẽ vsum separatum ab omni iure ciuili nõ diuino concedunt fratribus minoribus. Et de tali vsu ⁊ iure loquit̃ cõstitutio domini Jo. pape. xxij. q̃ incipit/Ad cõditorem. ⁊ alia q̃ incipit/Quia quorũdã.

¶ Articulus. lvij. A

An christus rex tẽporali um habuerit dñium.

QIrca hec querendũ est vtrum christus alicui⁹ rei tpalis habuerit dñium ⁊ quale. Quãt dñium rerum tẽporaliũ habuerit/sacra scriptura tam in testamento veteri q̃ in nouo testari videtur. Multi quidẽ ꝓphete eum rege futurũ ꝓpli israeliticiꝫ per consequẽs habere regni dominium⁹ opperauerunt. Esa. xxxiij. Ecce dñs iudex noster: dñs legifer noster: dñs rex noster: ipse veniet ⁊ saluabit nos. Sz sm Dionysiuz de diuinis nominib⁹ a dominio dicit dñs/dñans/⁊ dñator. Itẽ Hiere. xxiij. Suscitabo Dauid germen iustum: ⁊ regnabit rex: ⁊ sapiens erit. ⁊ sequitur. Et hoc est nomen quod vocabunt eũ dominus iustus noster. Iste est etiã lapis abscisus de mõte sine manibus. cui deus celi dedit regnum quod in eternũ non dissipabitur. Daniel. ij. Itez Zach. ix. Ecce rex tuus veniet tibi iustus ⁊ saluator: ⁊c. Itẽ ps. ij. Ego autẽ cõstitut⁹ sum rex ab eo. ⁊ in ps. xliij. Eructauit/qui totus loquitur de isto rege. ⁊ ps. xcv. Deus iudicium tuũ regi da. ⁊ multi alij psalmi. Can. iij. Videte regem Salomonem. Luce. i. Et regnabit in domo Jacob in eternum: ⁊ regni eius non erit finis. ⁊ Luce. ij. Qui est christus dominus. i. rex ⁊ dominus. Matth. ij. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Jo. j. Tu es rex israel. Itẽ Jo. xix. Jesus nazarenus rex iudeoruz. Itẽ Jo. xviij. Regnum meũ non est hinc. non dixit non est hic/sed non est hinc. quasi regnum meũ a mũdo nõ habeo. Act. ij. Certissime sciat omnis domus israel q: ⁊ dominum eum ⁊ christum fecit deus hunc Jesum quem vos crucifixistis. Christum autez regem intelligimus: ꝗa christus interpretatur vnctus: ⁊ quia reges inungi consueuerunt. ex̃ de sac. vnc. c. vnico. per christum regem intelligimus. vbi Raban⁹. Jbi manifeste Petrus ex hoc ps̃. regnum christi non terrenum sed celeste ostendit. vbi etiam Petrus videtur concludere ex verbis ꝓphetis/q̃ christ⁹ inquãtũ homo subsistens in diuino supposito/fuerit dominus ⁊ rex factus. constat cũ q̃ inquãtum deus crucifixus non fuerit: sed inquantum homo. ⁊ ideo quũ dñs ⁊ rex fuerit factus inquãtũ crucifixus: ⁊ crucifixus fuerit inquantũ homo: sequitur q̃ regnũ ⁊ dominiũ tamẽ homini deus ei concessit. vnde sm aliam trãslationem quam Augu. sequit̃ dicitur Dominus regnauit a ligno. vnde Augu. De cruce sua in qua figus erat/diabolũ occidit: ⁊ inde rex noster est. Hoc etiã supponit angel⁹ loquens eo nato pastoribus dicens Luce. ij. Hodie nat⁹ est vobis saluator: qui est christus dominus. i. rex ⁊ dñs. Hoc etiam Aug. in li. de concor. euangelistarum in prohemio exp̃sse testatur dicens. Dominus ihesus vnus verus rex/⁊ vnus verus sacerdos est. ⁊ paulo post dicit sic. Sedm hominem quippe christus ⁊ rex ⁊ sacerdos effectus est: cui dedit deus sedem Dauid patris sui: ⁊ regni eius non erit finis. Luce. j. Itẽ q̃ saluator: fuerit dñs omnium temporalium videtur. de eo em̃ dicitur Esa. xvj. Emitte agnum dñe dñatorem terre. Itẽ Michee. v. Et tu bethleem efrata nequaq̃ minima es in ꝓncipibus iuda. Ex te em̃ egredietur qui sit dominator in israel ⁊ egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Malach. iij. Statim veniet ad templum sanctum suũ dñator: quẽ vos queritis ⁊c. Itẽ Jo. xiij. Vos vocatis me magister ⁊ dñe: ⁊ bñ dicitis: sum etenim. Matth. xxi. Mar. xi. Luc. xix. Jo. xij. Siquis vobis aliquid dixerit: dicite q: dñs his opus habet. ⁊ confestim dimittet eos. vbi Remigius. Nõ dixit discipulis/Dicatis dñs ruus his opus habet: vel dñs noster. vt intelligant q: ipse sit solus non solum animalium sed etiam oĩm hominum dñs. Itẽ Apoc. xix. et ide⁹ Apo. xvij. ⁊. i. Timo. vj. Habet scriptum in vestimento suo/Rex regum ⁊ dñs dominãtiũ. Itẽ in symbolo: Et in ihesum christũ filiũ eius vnicuz dñm nostrũ. Itẽ in alio symbolo sanctoz̃ patrũ. Et in vnũ dñm ihesum christum filium dei vnigenitum. Promissa aũt scz regnum ⁊ dominiũ habuit ihesus christus inquãtũ deus ab eterno/eo ipso q̃ deus pater genuit ipsum: et dedit ei id qõ erat: scz suam substantiã dominium ⁊ potestãtã. Jo. x. Pater qõ dedit mihi maius omnibus est. ex̃ de sum. tri. c. ij. §. licet. Et in quantũ homo ex tempore/scz ab instanti conceptionis sue ex dei datione: vt pater ex predictis. Et nihilominus videtur q̃ habuerit dñium aliquarum rerũ tẽporalium non ab instanti conceptionis sue: sed post ea successiue modis aliis: vt puta ex collatione fidelium. et de his dicendum est. Habuit vtiq; vestimẽta. Mat. xvij. Mar. ix. ⁊ Luce. ix. Vestimenta eius facta sunt alba sicut nix. Jo. xiij. Surgit a cena ⁊ ponit vestimenta sua ⁊c. Joannis. xix. Partiti sunt vestimenta mea: ⁊ super vestem meam miserunt sortem. et Matth. xxvij. ad idem. Item de calciamentis. Matth. iij. Luce. iij. Cuius nõ sum dignus calciamenta portare. ⁊ Mar. j. Cuius non sum dign⁹ solutus corrigiã calciamẽtoz̃. Jo. j. Cui⁹ nõ sum dign⁹ vt solua corrigiã calciamẽtoz̃. Itẽ de locul. Jo. xiij. xij. q. j. habebat. ⁊. c. exemplũ. ⁊ Jo. xiij. Qui manducat panem meũ: leuabit calcaneum suum contra me. Item q̃ vinũ habuit ⁊ panẽ de q̃ instituit sacramẽtũ/habet. Mat. xxvj. Mar. xiiij. Luce. xxij. Nec videtur q̃ potuerit renũtiare huic regno. q: contra ordinationẽ patris fecisset. Dani. vij. Suscitabit deus celi regnũ qõ in eternuz nõ dissipabit. ⁊ regni eius alteri non tradetur. Et Dani. vij. Ptãs ei⁹ ptãs eterna q̃ nõ auferet. ⁊ regnũ eius qõ nõ corrumpet. Ex videtur q̃ quam q̃ christus fuerit pau̾p: nõ tñ carẽtia dñi fecit eũ pauperẽ ⁊ egenũ: sz poti⁹ carẽtia ꝓceptiõis fructus et obuentionis rerũ quarũ dñs erat. Magnum em̃ dñium

separatū in perpetuū ab omni perceptiõe cõmodi rei habentem nõ facit diuitem: quũ sit inutile reputandũ. sicut videtur ad sensum. Si em̃ rex Francie non renuntiando regno se abstineret a regno: & post lapsum alicui⁹ temporis cognitus rediret ad illud: si se p̃o rege non gereret nec aliqua emolumenta p̃ciperet dicti regni/sed in domo regia reciperet vt vn⁹ alius ex gratia necessaria vite sue: talis vtiq; licet rex esset & dñs/posset mendicus & pauper esse merito reputari. vnde Bala. iiij. Quãdiu heres parvulus est: nihil differt a seruo: quũ sit dñs oim. sic meritо christus paup dici potuit voluntari⁹ & egen⁹: nõ p̃opter dominij carentiam siue regni: sed p̃opter ea quia se eoꝝ fructibus & p̃ouentibus non iuuabat.

Sed contra hoc q̃ christus nõ habuerit dñiũ & p̃op: patet in rebus sic ostendit & probat. Nam legit Act. j. Incepit Jesus facere & docere. qõ est intelligendũ de oĩbus ad disciplinam mo: ũ pertinentibus. Ideo ibi scribitur Primũ quidẽ sermonem feci de omnibus o Theophile que cepit Jesus facere & docere. Nihil ergo ad perfectionem mo: ũ & disciplinam pertinẽs saluato: noster docuit qõ nõ fecerit. p̃opter quod Jo. xiij. Exemplũ em̃ dedi vobis: vt quẽadmodũ ego feci ita & vos faciatis. vnde Ro. xv. Non em̃ audeo loqui aliq̃d eoꝝ que per me nõ efficit christus. vnde Aug. de vera religione de christo dicit q̃ tota vita christi in terris fuit disciplina mo: ũ. Sed christus docuit ac consuluit relinquere dominia tẽpo: alia regnorum & principatuũ ac possessionũ quarũcumq; q: vt scribitur Dar. xx. Dar. x. Luc. xviij. cuidã volenti ad perfectionẽ ascendere dixit. Si vis perfectus esse: vade & vẽde oĩa que habes: & da pauperib⁹. & veni: sequere me. Et sic ut haberur Luce xviij. ille cui hoc cõsuluit erat princeps. ergo christus inquantũ homo p̃o statuvite mo: talis reliquit dñium temp̃o: ale cuiuscũq; regni seu p̃incipatus tẽpo: alis. aliter em̃ nõ fecisset q̃ docuisset: & potuisset sibi obiici illud quod ipse dixit apostolis Dar. x. Nõ est discipulus sup magistrum: nec seruus sup dñm suum. sufficit discipulo q̃ sit sicut magister eius: et seruo q̃ sit sicut dñs eius. Si ergo nõ dimisit sed sibi retinuit dñium temp̃o: ale regni & principatus tẽpo: alis: qua fronte fuisset ausus consulere alicui p̃incipi vt dimitteret dominiũ tẽp̃o: ale sui regni aut dominij? profecto respõderetur sibi/sufficit mihi q̃ ego sim pauper sicut tu. licet creatura non debeat a pari cõtendere cũ creatore: nec discipulus cũ magistro: aut seruus cum dño. Vñ Aug. scribens ad quemdã comitem qui liber sic incipit/Frater mi si cupis scire/sic ait de christo. Christus ne aurũ diligeremus/oblata munera cõtemnere docuit. Ne famẽ timeremus. xl. diebus ieiunauit Ne nuditatẽ pertimesceremus/preter vnam tunicã alias discipulos suos habere vetuit. Ne tribulationes exp̃auescerem̃us/oĩa ipse sustinuit. Ne mortẽ formidaremus/& hanc ipse suscepit. et quum nos ista docuerit omnia: nõ tãtũ locutus est verbo/verum etiam exẽplo ipse p̃cessit. hec Aug. Ex quibus patet q̃ christus nihil ad disciplinã mo: um pertinens docuit/quod nõ fecerit: sed ipse docuit vt dictum est relinquere dominiũ temp̃o: ale regnoꝝ & p̃incipatuũ: ergo & ipse reliquit temp̃o: ale dñium regni. Aliud dicere est cõsiliũ et p̃ceptũ euangelicũ destruere.

Tem̃ questionẽ istã christus determinauit Jo. xviij. vbi quũ accusaretur a iudeis/q̃ se Cesari in hoc q̃ se regẽ faciebat/opponebat & Pilat⁹ timens incurrere Cesaris indignationem questus fuit a christo. Tu es rex iudeoꝝ? non negando sed distinguendo respõdit dicens/Regnũ meũ non est de hoc mundo. Quod dupliciter intelligit Regnũ meum non est de hoc mũdo. vel materialiter: q: scz non est de rebus tẽp̃o: alibus huj⁹ mundi. vel causaliter q: scilicet nõ teneo ipsum ab hoc mundo. & vtroq; modo christus negauit regnum suũ esse de hoc mundo. Quod patet per medium suum q̃ vnifo: miter cõcludit & indistincte de vno modo sicut de alio. Si regnũ meũ inquit esset de hoc mũdo: ministri mei vtiq; decertarent vt non traderer iudeis nunc aũt regnum meũ non est hinc. Nõ medium cum conclusione p̃emissa & cõclusione illata intelligit materialiter sicut causaliter. q: vndecũq; renuisset regnũ suũ causaliter: dum tñ fuisset de hoc mundo materialiter de rebus tẽp̃o: alibus: ministri vtiq; decertare debuissent ne traderetur iudeis. Et Pilatus etiã magis curabat vnde esset regnum suũ materialiter: q̃ causaliter. q: vndecũq; renuisset causaliter & effectiue regnũ temp̃o: ale: quũ non recognosceret illud a Cesare: videbat contradicere Cesari q̃ tunc sibi dñium vniuersale totius o: bis vẽdicabat: & hoc sibi specialiter iudei obijciebãt. Quã obiectionẽ christus nunq̃ conuenienter excluisset: nisi regnũ suũ esse de hoc mundo materialiter & nõ causaliter tãtũ negasset: quum Cesar magis curaret vnde se faceret regẽ materialiter q̃ causaliter. q: & iudei dicebant se tenere regnũ a deo tẽp̃o: ale & non a mũdo causaliter. q: dicebãt terrã p̃missionis esse eis traditã a deo. xxiij. q. v. §. hinc etiam. et tamen Cesar volebat q̃ ipsi tenerent terrã ab eo: & nisi ab eo recognouissent/sibi contradixissent. Ita christus similiter vndecũq; causaliter regnum tẽp̃o: ale renuisset: nisi illud a Cesare q̃ sibi dñium totius o: bis vendicabat/recognouisset: Cesari cõtradixisset. Quum ergo christus sufficiẽter excluserit obiectionẽ falsam iudeoꝝ: sequitur q̃ regnum suũ non fuit de hoc mundo: materialiter nec causaliter. Immo si regnum suũ fuit de hoc mundo materialiter: licet non causaliter: iudei nõ imposuissent sibi falsum sed verũ. q: iudei non imponebant sibi q̃ ipse teneret regnum temp̃o: ale ab hoc mundo: sed imponebant sibi q̃ ipse se faciebat regẽ regni iudaici temp̃o: alis. Q: eri. Ita fuerit intentio christi/patet ex alia christi responsione. Nã quum Pilatus post dictam christi responsionem intulisset. Joan. xviij. Ergo rex es tu. statim christus respondit. Tu dicis quia rex sum ego: ego autem in hoc natus sum: & ad hoc veni in mundum: vt testimonium perhibeam veritati. & ois qui est ex veritate audit vocem meã. Ex qua christi respõsione patet q̃ regnũ suũ nõ fuit p̃o hac vita mortali temp̃o: ale/sed spirituale. q: tale fuit regnũ suum quale fuit officium regni siue regis. sed officium christi regis non fuit temp̃o: ale: sed spirituale: scilicet phibere testimonium veritati. ergo & regnũ suum non fuit tẽp̃o: ale sed spirituale: sicut & officiũ regis nõ fuit temp̃o: ale/sed spirituale. Siquidẽ & ipse christus quale regnũ suũ esset/per signũ ab affectu cõuenienter demõstrauit hoc etiã ipsum Dauid ꝓpheta in p̃sona christi in ps̃. ij. ꝓphetauit dicens. Ego autẽ cõstitutus sum rex ab eo super sion montem sanctũ eius p̃dicans p̃ceptũ eius. Hoc ergo fuit officium regis nostri: p̃dicare p̃ceptũ dñi. phibere testimonium veritati. qõ fuit officiũ spirituale & nõ tẽp̃o: ale & p̃ consequens regnũ suũ fuit spirituale: & non tẽp̃o: ale. sicdem et regis officio regni dominiũ innotescit. Hoc clare Aug. super Joã. xviij. c. exponendo p̃dicta verba christi dicit sic. Audite iudei et gentes: audite circũcisi. audite p̃putium: audite oĩa regna terrena. Non impedio dominationẽ vestrã in hoc mundo: q: regnum meũ non est de hoc mũdo. nolite metuere metu vanissimo q̃ uo Herodes ille malo: expauit: & torĩfantes occidit metu ꝺo pori? q̃ ira/scendo crudelio: Regnũ inquit meũ nõ est de hoc mũdo. Quid vultis ampli⁹? Venite ad regnum qõ nõ est de hoc mũdo. venite credẽdo. & nolite sequire metuẽdo. Dicit quidam in ꝓpheta dño deo patri. Ego aũt cõstitut⁹ sum rex ab eo sup sion montẽ sanctũ ei⁹. sed sion illa/mons ille nõ de mundo. Quid enim est eius regnum: nisi credentes in eum: de pe. dist. iiij. §. finis. ꝑ. hinc etiam Augu. quibus dicit de hoc mundo non estis: sicut ego non sum de hoc mũdo: q̃uis veller eos esse in mundo. propter quod de illis dixit Joan. xvij. ad patrẽ. Non rogo vt tollas eos de mũdo: sed vt serues eos a malo. vnde & hic nõ ait/Regnum meũ non est in hoc mũdo, sed nõ est de hoc mundo. quum

hoc p:obaret dicens. Si regnū meū esset de hoc mundo: ministri mei vtiq; decertarent vt nō traderer iudeis. nūc autem regnū meū non ē hinc. Non ait nō est hic. sed nō est hinc. hic em̄ est regū eius vsq; in finem seculi: habens inter se cōmista zizania. Matth. xiij. xj. q. iij. nolite. xxiij. q. iij. notādū. de con. di. iiij. est vnitas. vsq; ad messem. messis em̄ est finis seculi: quādo messores venient. i. angeli: ⁊ colligent de regno eius oia scandala. Mat. xiij. qō vtiq; nō fieret si regnū suum non esset hic. sed tātū non est hinc: q: peregrinat in mūdo. hec Aug. Ex quib⁹ verbis augustini aperte patet q̄ regnū christi in hac vita mo:tali non fuit regnum tempo:ale: sed spirituale. qō patet ex hoc q̄ dicit Non impedio dominationem vestram in hoc mundo. Si autem fuisset eius dominiū tēpo:ale: impediuisset eo: dominium. quū in eodem regno siue imperio nō possint esse conuenienter absq; mutuo impedimento inter se plures reges seu ip̄erato:es pares: quo:ū neuter subst alteri. ar ad hoc ex̄ de p:oba. licet. §. ex p:emissis. ff. cū duo in fin̄ul. vj. q. iij. scitote. vij. q. j. in apibus. ex̄ de of. o:. quoniā. §. j. Et quia nemo potest duob⁹ dominis seruire. Matt. vj. ⁊ Luc. xvj. de pe. di. j. §. Item vt christus ait. sub. §. hoc idē. Quod etiam patet ex hoc q̄ dicit q̄ eius regnū sunt credētes in eum: ⁊ q̄ ad eius regnū venitur credendo. ad regnū autē tempo:ale non venit credēdo: sed dominādo ⁊ occupādo pot⁹. Et q: dicit q̄ tion illa ⁊ mons ille nō est de hoc mūdo. Quare autē christus non dixit regnū meum non est hic: sed non est hinc: fuit ſm Augu. ⁊ ſm veritatem. q: regnum suū spirituale hic erat co:po:e: licet nō esset hic intentione ⁊ dilectione finali. non q: regnum suū esset tempo:ale ⁊ de rebus tēpo:alibus: sed q: regnū suū spirituale. quod est congregatio fideliū in charitate. adhuc hic peregrinat in co:po:e mo:tali: in exilio hui⁹ mūdi q̄diu sumus in via. ff. ad Cor. v. Ex quibus etiā patet q̄ oes p⁹phere q̄ ꝓphetauerunt christum regē futurum: p:ophetauerunt de regno christi spirituali: et non tempo:ali. quoniam p:omissio legis debet intelligi spiritualiter: ⁊ nō tempo:aliter. quia dicit. ij. ad Cor. iij. Litera occidit: spūs aūt viuificat. Hoc em̄ intelligere scilicet legis ꝓmissiones tempo:aliter. est iudaizare. cōtra illud ex̄ de sacra vnc. c. vnico. §. penultimo. de con. di. iij. quenit. ⁊ euangeliū ad legis obseruantiā redigere contra illud ex̄ de consti. translato. Unde talē regem in tēpo:alibus expectant iudei carnales ⁊ tēpo:ales. facit ad hoc id pō. xliij. Offerent regi christo virgines scilicet sancte. Item q̄ regnū christi inquantū fuit homo passibilis ⁊ mo:talis. debeat intelligi regnum spirituale: ⁊ non tēpo:ale: patet aperte ex hoc q̄ angelus Luc. j. c. Dixit Marie de christo ⁊ regno eius. Dabit illi dominus deus sedem Dauid patris eius: et regnabit in domo Jacob in eternum: ⁊ regni eius nō erit finis. Constat autem q̄ christus in hac vita mo:tali non regnauit in domo Jacob tēpo:aliter. sed tātū spiritualiter: q: non intromisit se de regimine tēpo:aliū: sed solū de regimine et cura spiritualium. Regnū etiam tēpo:ale habet quandoq; finem: quū hic finiatur: ⁊ ante finem mundi multa regna defecerunt: sicut regna Assyrio:ū ⁊ Hebreo:ū ⁊ Chaldeo:ū Dani. ij. Regnū autem christi nō habet finem: sed manet in eternum. q: regni eius non erit finis: vt dixit angelus. ergo regnū christi non debet intelligi tēpo:ale: sed spūale quod glos. o:. dicit ibi Luce. j. valde pulchre sic. Dabit illi dñs deus sedē dauid patris ei⁹. glos. i. israelitica plebē: cui Dauid ⁊ filij eius tempo:alis regni gubernacula p:ebuerunt. huiusmodi regnū spirituale datū est christo: quādo dispositū est a deo vt de semine Dauid incarnaretur: qui illā gentem in perpetuū vocaret regnum. ⁊ nō solū in illa gente iudeo:ū: sed regnabit in domo Jacob in eternum. i. in tota ecclesia q̄ per fidem ⁊ confessionem christi ad patriarcharū pertinet so:tem. siue in illis q̄ de patriarcharū sorte nati sunt. siue in ijs⁹ qui de oleastro exciti in oliuam bonā sunt inserti. Ro. xj. hec glos. quā co:robo:at mens canonis. xxxiij. q. iiij. recurrat. Et ita tā ex textu q̄ ex glos. patet q̄ regnū christi debet intelligi spūale ⁊ nō tēpo:ale. ex eo mō debet intelligi regnū christi: quo mō intelligit dominus Jacob: in qua p:edicit ab angelo regnaturꝰ. sed dominus Jacob in qua p:dicitur regnaturꝰ. debet intelligi spiritualiter: ⁊ nō tēpo:aliter. q: tunc sequeret q̄ christ⁹ non fuisset rex: nisi solū gentis iudeo:ū: ⁊ nō aliarū gentium: ⁊ tra alie nationes gentiū nō p:inerent ad regnū christi. qō est erroneū. q: ad regnū christi pertinent oes vere credentes. iurta illud pō. ij. Postula a me et dabo tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessionē tuam terminos terre. et de hoc satis ad Ro. j. ⁊ Joan. xj. ibi. Quia iesus moritur⁹ erat p gente. Et illud. pphere. ij. c. Osee. fm aliā translationem. Vocabo plebē meā non plebē meā. nostra trāslatio habet Et dicā nō populo meo populus meus es tu. Osee. ij. c. in fi. xxxv. q. j. §. hac itaq; ergo dom⁹ Jacob. intelligenda est ſm glos. pfatam. ſpūaliter ⁊ nō carnaliter. ergo similiter regnū christi q̄ p̄dicitur regnaturꝰ in domo Jacob: spirituale ⁊ non tēpo:ale accipiendū est. vñ et super illud Jo. xix. Erat autē scriptū Jesus nazarenus rex iudeoꝝ. dicit glos. co:de non carne. ergo ſm glos. fideles debent intelligi spūaliter ⁊ nō carnaliter: q: co:de nō carne. qō etiam patet ex tertio ibidē. q: statim sequit. Erat aūt scriptū hebraice ⁊ grece ⁊ latine. Rex iudeo:ū: sed nō fuit hoc scriptum nisi q: iudei quo:ū christus scribitur rex: intelligunt spūaliter p:o hebreis grecis ⁊ latinis. Ex quib⁹ etiam patet q̄ illud Mat. ij. Ubi est q̄ natus est rex iudeoꝝ. nō debet intelligi de regno tempo:ali: sed spūali. aliter sequeretur q̄ christus nō fuisset rex aliarū gentiū. qō esset erro:. Unde ⁊ Aug. in ſmone de epiphania ait. Ipe etiā christus est expectatio gentiū: de quib⁹ quondā beatissimo patri Abrae innumerabilis fuerat ꝓmissa successio: nō carnis semine sed fidei fecūditate generāda: ⁊ ideo stellaꝝ multitudini cōparata: vt ab omnū gentium patre non terrena sed celestis p:ogenies sperare. ad credendū ergo ꝓmisse hereditatis heredes in fideri⁹ designati o:ru nouo fideris exemplo nuncupantur: vt in quo celū est adhibitum in testimoniuꝝ celi famuletur obsequium. Sicut ergo fuit soboles spiritualis eius per fidē: sic ⁊ regnū. Unde ⁊ Leo papa in sermone epiphanie sic dicit. Herodes vero audiens iudeorum p:incipem natū: successo:ē suspicat⁹ ⁊ expauit. ⁊ parū post. O ceca stulte emulationis impietas: que perturbādo putas diuinum tuo furo:e consilium. domin⁹ mundi tempo:ale non querit regnum: qui p:estat eternum. hec Leo Item Fulgentius in sermone de epiphania sic dicit. In his muneribus mysterium videmus vere fidei contineri. Tus quippe p:o suis tēpo:ibus in sacrificio dei solebat sacro officio sacerdotis offerri. Aurū quoq; tributis regalibus annua videmus exactione persolui. Myrrha vero sepeliendis adsolet co:poribus adhiberi. In illa ergo oblatione turis sacrificiū agnoscitur: in quo christus ⁊ verus deus pōtifex inuenit. P:o quibus em̄ seipsum verus ille pontifex sacrificiū in odo:em suauitatis obtulit ab ipsis sacrificiū, idem verus deꝰ accepit. Munus vero auri regē verū demōstrat dñm nostrū iesum christū. nō vtiq; talem regē qui suā imaginē in solidis accipit: sed q̄ suā imaginē in ipsis nominib⁹ gerit. hanc vtiq; imaginē querens dicebat Mat. xxij. Mar. xij. Luc. xx. ⁊ xxiij. q. viij. quenio. Reddite cesari q̄ cesaris sunt. et deo que dei sunt. et parū post. In rege igitur christo cognoscitur liberatio captiuoꝝ. In sacerdote christo inuenitur mundatio polluto:ū. In christo mo:tuo atq; resurgente confistit resurrectio mo:tuo:um. In deo christo posita est eterna felicitas beato: hec Fulgēti⁹. Item Beda. ⁊ ponit i glos. supillud Mat. xj. c. Benedictum quod venit regnū patris nostri Dauid. dicit sic. ſm Jo. vj. c. Quum turbe eum rapere vellent et facere regem: fugit: ⁊ regnum adhuc victurus noluit. nunc autem iam passurus. regem non refugit se dicit: non hymnos filio dei et rege dignos: non eos rep:imit qui regnū Dauid in eo restaurandum et p:isce benedictionis dona concinunt: quia scilicet non tempo:alis et terreni: sed

eterni in celis rex esset imperij: ad qđ per contemptū mo-
tis gloriam resurrectionis et triumphū ascensionis pue-
niret. vnde discipulis post resurrectionē ait Mat. vltimo
Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ i terra. hec glos. ⁊ Be-
da simul. Jtē in eodem regno tēporali nō possunt nec de-
bent esse simul plures reges pares et inconexi. vt. vij. q. j.
in apibus. ⁊ supra dist. xcv. quib⁹. Sed Cesar imperator
Romanorū fuit verus licet infidelis in tēporalibus: ali-
ter em̄ christus verbo ⁊ exemplo sibi dari tributū nō cōsulu
isset. Mat. xxij. ⁊ xxiij. q. viij. §. ecce. et. c. cōueniēs. christus
autē a cesare regnū tēporale non recognouit: licet sibi tri
butum nō in recognitionē regni: sed p̄ro vitatione scāda-
li⁊ futuri significatione mysterij dederit. Mat. xvij. xj. q.
j. magnū quidē est. xxviij. q. j. iam nūc. ad fi. Nec Cesar re-
cognouit regnū tēporale a christo inquantū homo: sed po
tius eius ministri exigebāt tributū a christo. vt Mat. xvij
ergo christus inquantū homo p̄ro hac vita mortali non
fuit rex in rebus tēporalibus, aliter em̄ in eodē regno fuis
sent simul plures reges. Nec obstat de titulo quem posuit
Pilatus: Jesus nazarenus rex iudeorū. Jo. xviij. q: nō lo-
quitur de regno terreno sed celesti: quam q̄ Pilat⁹ aliud
forsan sentiret. vel dixit hoc derisorie: sicut ⁊ illi, Aue rex iu
deorum. Jo. xviij. Et q̄ ille titulus nō intelligit de regno
tēporali sed spirituali, patet Esa. ix. Multiplicabit eius
imperiū: ⁊ pacis non erit finis. sup̄ soliū Dauid ⁊ super re
gnum ei⁹ sed ebit: vt firmet illud ⁊ corroboret in iudicio
⁊ iustitia amodo ⁊ vsq̄ in sempiternū. hec Esa. Nulli aūt
intelligenti dubiū est q̄ christus dei filius non corrobora
uit nec cōfirmauit sed potius dissipauit regnū tēporale
ipsius Dauid. q: vt ipse dixit Mat. xxi. ipsis iudeis. Aufe-
retur a vobis regnū dei: ⁊ dabit genti facienti fructus ei⁹
xxiij. q. vij. c. ij. Unde ad sensum videmus illud regnū post
christi regnū tēporaliter esse dissipatum: sicut sacerdotiū
leuiticū tēporale fuit euacuandū per sacerdotium christi
spirituale ⁊ eternale. Hebre. vij. ⁊ ex de cōsti. translato. Jō
Bre. air in homi. epiphanie. Celi rege nato, rex terre tur-
batus est. q: nimirū terrena altitudo cōfunditur: quū cel-
situdo celestis aperit. Jtem Hiere. xxviij. Ecce dies veni-
unt, dicit dñs: ⁊ suscitabo Dauid germē iustū: ⁊ regnabit
rex: ⁊ sapiens erit: ⁊ faciet iudiciū ⁊ iustitiam in terra. In
diebus illis saluabit iuda: ⁊ israel habitabit confidenter.
⁊ hoc est nomen q̄ vocabunt eū, dñs iustus noster. Hec
verba nō possunt intelligi ad literā de regno iudaico tem
porali: sed de regno spirituali: quoniā christus in ista vita
mortali nō exercuit iudiciū ⁊ iustitiam de rebus tēporali
bus: nec exercuit dñium temporaliū. imo cuidam petenti
Magister dic fratri meo vt diuidat mecum hereditatem,
respōdit. Quis me cōstituit iudicē ac diuisorē super vos?
Luc. xij. Similiter populus iudaic⁹ per christi aduentum
non est saluat⁹: sed potius destruit⁹ tēporaliter. ⁊ plebs il-
raelitica sub christo non habitat cōfidenter tēporaliter:
sed cū timore ⁊ rubore dispersā ⁊ subiecta ⁊ male tractari
⁊ oppressi ⁊ tributarij sunt vbiliber inter gentes. vnde Jo
sephus historiographus iudeorū sup Beñ. ⁊ Eusebi⁹ epi
scop⁹ cesarien. in ecclesiastica historia. li. iij. c. vij. dicit. Pro
pter hoc em̄ iudaica gens p culpa perfidie de regno suo
pulsa est ⁊ dispersa p terras: vt eius fidei cui⁹ inimici sunt
vbiq; testes fieri cogerent. perdito quippe templo sacrifi
cio ipsoq; regno ⁊ paucis veteribus sacramētis nomen
genusq; custodiūt: vt p̄missi gentibus sine discretione dis-
pereāt ⁊ minuti testimoniū veritatis annūtient: velut La
in Beñ. iiij. de pe. di. j. §. ex ijs. a facie dei fugientes. Et Au
gu. in sermonibus epiphanie. Jdeo iudeos nō occidit: et
de terris non penitus p̄didit: ne obliuiscerent legis ipsi⁹
quam, p̄terea legendo reminiscunt⁹ vt filij sumant iudi
cium: ⁊ nobis p̄beant testimoniū veritatis. Ergo p̄dicta
verba Hiere. non possunt intelligi de regno christi tempo
rali. Et illa omnia ind ucta in p̄ima parte p̄ro parte con
traria quantū ad christum viatorē non videtur q̄ possint
intelligi de regno terreno ⁊ tēporali: sed eterno ⁊ spiri-
tuali. Quod etiā ratione euidenti patet. quoniā velle ha
bere nomen alicuius officij, et nō facere ea q̄ spectant ad
illud officium: est velle habere nomē officij sine re. qđ non
est opus facentis: vocari em̄ velle regem, et nolle facere
ea q̄ spectant ad opus ⁊ officiū regis: est velle habere no-
men regis sine re. ⁊ p̄ consequens est vsurpare sibi nomen
regis. Sed cōstat q̄ christus in hac vita non exercuit illa
que spectāt ad officium regis tēporalis: quia officium re
gis tēporalis est p̄cedere suos milites ad beliū: dare eis
stipendia debita: punire malefactores penis cōgruis: or-
dinare de successione hereditatū. di. viij. quo iure. xxiij. q.
v. regum. et. c. rex. et. c. de liguribus. quorum nullum chri-
stus gessit tempor aliter in hac vita: ergo christus nō fuit
rex ⁊ dominus tempor alium. aliter habuisset nomen re-
gis vacuum equiuocū nō regendo a quo dicitur rex. xxi.
di. cleros. ℞. sacerdos. Jtem nō habens quantum ad p̄o-
p̄rietatem ⁊ dominiū tēporale aliquam domū non habet
quantū ad tempor ale dominiū regnū seu imperiū: quū
tempor ale dominij regni seu imperij includat tempor ale
dominū hospitij: sicut totum includit partē. xxiij. q. iiij. me
rerices. Sed christus nō habuit domū aliquam quoad
p̄p̄rietatem ⁊ dominiū tēporale in hac vita mortali: sicut
ipse dixit Matthei. viij. ⁊ Luc. ix. c. Vulpes foueas habēt
⁊ volucres celi nidos: filius autē hois non habet vbi ca-
put suum reclinet. i. hospitium. quod nō est intelligēdum
solum de facto: sed etiam de iure. vnde Matthei. viij. sup̄
dicto verbo dicit sic glos. Quid me p̄pter diuitias ⁊ seculi lucra cupis sequi?
ego rante sum paupertatis, vt nec hospitiolum quidem
habeam: nec meo vtar tecto. hec glos. Jtem regnū illius
qui venerat tēporaliter iudicari: non iudicare: nō debuit
esse tempor ale: sed spirituale et celeste. christus autem in
hac vita mortali nō venit tempor aliter iudicare: sicut fa-
ciunt reges tēporales. xxiij. q. v. regum. sed tēporaliter iu-
dicari. sm q̄ p̄s. l. dicitur. Et vincas quū iudicaris. ⁊ Act.
viij. In humilitate iudicium eius sublatū est. Esa. liij. Jtē
qui p̄dicabat dimittere regnum terrenum p̄ro celesti: nō
debebat retinere regnum terrenum. sed christus hoc p̄re-
dicabat. Matthei. xix. et Mar. x. ⁊ Luce. xviij. ergo nō de-
buit regnum terrenum habere: ne quum aliud q̄ p̄redica
ret, faceret: eius p̄redicatio vilesceret. ar. xxv. distin. c. vlti
mo. cum ibi nota. ⁊ iij. q. vij. §. idem testatur. Jtem Joan.
xij. Nunc iudicium est mundi: nunc p̄inceps huius mun
di ejicietur foras. ergo christus ⁊c. Jtem Joā. xiiij. Venit
enim p̄inceps. de peni. distin. ij. si enim, huius mundi: ⁊ in
me non habet quicq̄. xxxij. q. ij. pudor. dicit glos. Voluit
dominus habere quod perderet: ne haberet diabolus qđ
auferret. Jtem tale fuit regnum christi p̄ro hac vita passi
bili: quale recōmendauit suis p̄incipibus p̄imis aposto
stolis. vnde Luce. xxij. Ego dispono vobis regnum ⁊c. et
hoc fuit rationabile: quia sui p̄incipes debuerūt esse par
ticipes sui regni: sicut fuerunt participes euāgelij ⁊ per-
secutionis mundi. Sed christus recōmendauit suis apo-
stolis regnum ecclesie spirituale: et non tempor ale: quia
illud docuit contemnere. Matthei. xix. Ecce nos reliqui
mus omnia ⁊c. ergo regnum christi non fuit tempor ale
sed spirituale. vnde Dani. vij. Hę quatuor bestie magne
quatuor regna sunt que consurgent de terra. Suscipient
autem regnum dei altissimi sancti: ⁊ obtinebunt regnum
vsq; in seculum ⁊ in seculum seculorum. vbi Hieronymus
Quatuor regna de quibus sup̄a dixim⁹ fuere terrena
omne enim quod de terra est: verterur in terram. Bene.
iij. Sancti autem nequaq̄ habebunt terrenum regnum:
sed celeste: cessat ergo mille annorum fabula. Jtem de re-
gno isto spirituali christi loquitur Apoc. j. Et fecit nos re
gnum ⁊ sacerdotes deo ⁊ patri suo ⁊c. vbi Remigi⁹. Per
hanc sententiā oēs electi sacerdotes demōstrant⁹ q̄ sup̄a
reges fuerāt appellati. quia enim caput dei filius rex est

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝛ sacerdos: cōgruenter ꝛ mēbra capitis reges ꝛ sacerdotes vocant. quibus p̄ Petrū dicitur p̄ime sue canonice. c. ñ. Vos est gen⁹ electū ꝓgale sacerdotiū. Ipi em̄ sunt reges: ipi ꝛ sacerdotes ꝛ sacrificiū ꝛ altare. q: ꝛ tumult⁹ carnalium voluptatum contra se insurgētes vt reges refrenant: ꝛ sacrificiū laudis et mortificationis deo īmolant: cor: pusq; suum a p̄sentib⁹ seculi cupiditatibus mortificant: vt hostia viua fiant. Ro. xij. Ipse itaq; vnigenit⁹ patris rex ꝛ sacerdos fecit nos suos electos reges et sacerdotes: quos reges terre ꝓstituit: ꝛ ipso opere sacerdotes monstrauit. hec Remigius. ad hec. xl. di. multi. xxj. di. c. ſ. ñ. sacerdos. ij. q. ſ. scelus. xj. q. iij. ita co: potis. eē de elec. fundamenta. §. ſ. ibi. vos estis. ꝛ. ſ. Pe. ij. Item Esa. ix. Factus est p̄incipatus sup humerū eius. super christi aūt humerum factus ei⁹ p̄incipatus dicit: q: crucem quā p: o sui regni salute suscepit. ipse p: op: io humero baiulando po: tauit sicut Jo. testatur. xix. c. Et baiulās sibi crucē. Ite eē de ep. p̄e. nimis p̄aua. ibi. In altissima paupertate christo pauperi famulant. Sed fratres p̄dicato: es ꝛ mino: es non famularentur christo pauperi in altissima paupertate: si christus retinuisset sibi dñium regni tēp: oralis: quum ipse tale dominiū abdicauerint: nec ꝑm eo: ū statum et regulā sint capaces. Item Alexander. iiij. in cōdemnatione libelli contra statū p̄dicato: um dicit sic. Quū insuper idem fratres omnia ꝓpter deū reliquerint/exiliaverint subsidia mēdicantes: christūq; imitentur pauperē ꝑfectionē euangelicā ampleando: p: ꝓpter quod euidenter apparet eos non solū in statu saluando: ū existere: sed etiam perfecto: ꝛ per sue religionis obseruantiam: que quidem ipsius euāgelice perfectionis tenet formam in eterne retributionis p̄mio p̄cellentē gloriam p: omereri. hec Alexander. vt recitat dñs papa Jo. xxij. in sua constitutione que incipit Quia quo: ūdam. Item Nicolaus in decre. Extir. de ver. signi. li. vj. dicit sic. Dicimus q̄ abdicatio p̄ietatis oīm rerum tam in speciali q̄ in cōmuni p: opter deum/meritoria est ꝛ sancta: quam ꝛ christus viā perfectionis ostēdēs verbo docuit ꝛ exemplo firmauit. Item regula beati Frācisci ab ecclesia app: obata dicit sic. Regula ꝛ vita fratrū minorum hec est. scz domini nostri Jesu christi sanctū euāgelium ob̄seruare: scilicet viuendo in obedientia sine p: o p̄io ꝛ in castitate. Et ita ꝑm dictam regulam ꝓfectio euāgelica consistit in non habēdo aliquid. p̄prium. ergo christus qui ꝑm p̄dictos Romanos pontifices ꝛ p̄re. regulam fuit forma ꝛ exemplar euangelice perfectionis: non habuit p̄prietatem ꝛ dñium rerum tempo: aliū nec dñiū regni mundani: q: vt ait Hieronymus ad Eustochiū: nō potuit dñs habere quod ꝓhibuerat in seruis: q: vere pauperrimū ꝛ abiectum se p̄buit. hinc ps. cxiij. Celū celi domino: terram autē dedit filijs hominū. Nec obstat illud Mat. vltimo de christo. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra. quoniā illud dictum est post resurrectionem de christo ꝑm diuinitatē ostensiue et notificatiue. ꝑm humanitatem autē dictum est de christo post resurrectionē effectiue ꝛ cōmissiue: ꝛ nō ante resurrectionē actu cōpletiue Unde super illud Apoca. xviij. Vidi alium angelū descēdentem de celo habentē potestatem magnā/dicit sic Remigius. Hec potestas ad vtrāq; eius naturā potest referri: ad diuinā scilicet et humanam. fuit enim hec potestas in ipso per diuinitatē sine tēp: ore ante omnia secula. quia sicut cum patre ꝛ spiritusancto cuncta creauerat: ita cum patre ꝛ spiritusancto omnia possidebat. Hec etiam potestas data est ei in tēp: ore. quando post triduū resurrectionis data est ei potestas in celo ꝛ in terra: vt in nomine ieſu omne genu flectatur celestium terrestrium ꝛ infernor: Phil. ij. De hac em̄ ipse surgens a mortuis dicit. Data est mihi omnis potestas in celo ꝛ in terra. De illa vero quam ante tempus habet cum patre/Daniel dicit Danielis. vij. Potestas eius potestas eterna. hec Remigius. Et quib⁹ paret rñsio ad author: itates in oppositū adductas. nam author: itates noui ꝛ veteris testamenti loquentes de regno christi quārū ad humanitatē assumpte mortalitatis p: o statu p̄sentis vite/nō sunt accipiēde de regno christi tēp: orali: sed spūali ꝛ celesti. vt ex p̄missis patet. Q: vero legitur Jo. xiij. Vos vocatis me magister et dñe. ibi q̄ dicit dñe/referendū est ad christi diuinitatem. vnde sup illo verbo Jo. xiij. Si ergo ego laui pedes vestros dñs ꝛ magister. glos. dicit. Dñs q: deus. magister/q: veritas. Similiter super illud Matth. xxj. Dicite q: dñs ijs opus habet glos. Dñs simpliciter oīm rerum: cui seruire debet creatura. hec glos. Et sup illud Luc. xix. Quia dñs ea desiderat/dicit glos. Quū dñs dicit: vn⁹ agnoscitur. nam ersi multi dij ꝛ multi dñi: generaliter tñ vn⁹ deus ꝛ vn⁹ dñs. i. Cor. viij. Et ita ꝑm glos. talia ꝛ similia sunt intelligēda ꝑm diuinitatem que omnia cōtinet. Nō vero Petrus dixit Act. ij. Certissime sciat oīs domus israel: q: ꝛ dñm eum ꝛ christum fecit de⁹ hunc iesum quē vos crucifixistis. quantum ad christi humanitatem attinet vltimate ꝛ cōpletе intelligendum est p: o tēp: ore post resurrectionē quo dicit. Data est mihi oīs potestas. vt. §. p: orime dixi. Ante resurrectionem vero fact⁹ dici potuit: q: īmobiliter determinatū erat vt fieret. licet etiā ante resurrectionē rex spūalis regni/vt dictū est/fuerit. qō ꝛ ipa verba Petri satis sonant aperte vnde et Rabanus ibi. Manifeste Petrus ex hoc ps. cit. Dixit dñs dño meo. regnū christi non terrenū/sed celeste ostendit esse. i. non de terrenis: sed de celestib⁹ ꝛ a celo. Iudud vero Apo. xix. Rex regū ꝛ dñs dominātiū/dupliciter potest intelligi ad p: opositū p: o hac parte. Uno modo q̄ verbum dei patris qō oīa regit et cōtinet: ab instanti sue cōceptionis fuit scriptū digito dei viui in vestimento humanitatis christi: ꝛ nō solū in aīa/sed etiam in ipsa carne mortali ex patribus generata: q̄ per femur designat. vñ Gen. xxiij. dixit Abraam seruo suo. Pone manū tuā sub femur meū vt adiurē te per dñm celi ꝛ terre. quasi dicat per illū q̄ nasciturus est ex me ꝑm carnē. Mat. j. ibi. filij Abraam. ꝛ Gala. iij. Abrae dicte sunt p̄missiones. ꝛ. Semini tuo q̄ est christus. q: qui de virgine nasci dignat est non solū hō sed etiam dei verbū/cōparatū est. Alio mō q̄ vniuersalis potestas christi ꝑm q̄ hō/post resurrectionē sibi merito passionis collata fit scripta in vestimento ꝛ in femore: p: o quanto mortē qua sibi hanc potestatē acquisiuit in carne mortali sustinuit: ꝛ eam patri ostēdit. atq; in obedientia quā deo patri ab instāti cōceptionis exhibuit per quā vniuersalē potestatē accepit in nostra humanitate fragili ex patrib⁹ assumpta: cuius non ab instanti cōceptionis eam vt hō actu acceperit: licet etiā ab instanti cōceptionis ea dign⁹ fuerit. sed nobis in exēplū ꝓfectionis datus/ipsam ad tēpus vite p̄sentis sustēdit. sic em̄ assumpsit paupertatē ꝓpter nos: sicut assumpsit mortalitatem p: o nobis. quē sensum ipse o: do verbo: ū demonstrat. vbi sic dicit. Et vestit⁹ erat veste aspersa sanguine: et vocabit nomen eius verbum dei. Et sequitur parum post. Et ipse calcauit to: cular vini furo: is ire omnipotentis dei. et habet in vestimento ꝛ femore suo scriptum. Rex regum ꝛ dominus dominantiū. ¶ De duob⁹ gladijs de quibus Luc. xxij. potest dici q̄ per duos gladios significari potest duplex potestas Petri: scilicet potestas spiritualiter occidendi: et potestas spiritualiter vinificandi. quomodo ij. Regum. viij. legit q̄ Dauid mensus est duos funiculos: vnum funiculū ad occidendū: ꝛ alū funiculū ad vinificandum ꝛ significabat duplicē potestatem pontificis: scilicet potestatem ligandi ꝛ soluendi. xxiij. q. j. q̄cūq; que est duplex clauis. xx. di. §. j. que eadem potestas licet differat ratione non tamē differt iurisdictione. Vel etiam per duos gladios intelligit ptās spiritualis pōtificis infligēdi p delicto duplicem penā quū expedit ꝛ spūalem ꝛ tēp: oralē. q: ecclesie pontifex potest ratione delicti infligere reo duplicem penam/spiritualē vel tēp: alē. xxiiij. q. j. q̄ contra. xxij. q. v. ꝓceptum. eē de homi. p humani. li. vj. ꝛ de penis. Felicis. li. vj. ꝛ de sentē. ex. dilecto. li. vj. licet etiam per duos gladios duas potestates tempo: alē ꝛ spiritualē aliqui autument

Quod duo duos pontifices gladios intelligendo

vt de hoc satis dixi in prima parte istius operis paru post pin.in.§.xiij.in ar.xiij. Sed licet Petr⁹ dixerit/Ecce duo gladij/tamen Petrus nō legitur habuisse nec portasse ni si vnum illorum duorum gladiorum:sed alium gladiū non legitur Petrū portasse:nec eo vsum fuisse.ex quo datur intelligi q vnus illorū scilicet potestas spiritualis pertinebat directe ⁊ immediate ad Petrum ⁊ eius successores reliquus vero gladius scilicet potestas tēporalis seu inferialis pertinebat ad Petrū ⁊ eius successores tm̄ mediante ordinatione coporis ecclesie sibi cōmisse:que in collegio apostolorū et discipulorum representabatur. ideo Petr⁹ dixit.Ecce duo gladij hic/scilicet in ecclesia militanti.⁊ nō dixit habeo vel habemus duos gladios.sed dixit hic/dās intelligere q hic scilicet in ecclesia militanti est duplex potestas per duplicē gladiū significata:scilicet potestas spiritualis seu pontificialis/⁊ potestas tēporalis seu imperialis.xcvj.di.duo.⁊.c.cum ad verum.et.x.di.quoniā.ideo verum illorū gladiorum legitur Petrus portasse ⁊ habuisse immediate:ac ipso vsum fuisse:alio vero non legit⁹ vsum fuisse.Quāuis etiam per duos gladios vtriusq; testamēti authoritas congrue possit intelligi ſm Ambro. Vel etiā per duos gladios possit intelligi gladius spiritualis scientie ⁊ veritatis:⁊ gladius potentie seu potestatis:qui pertinent ad pontificē.quia pastor ecclesie secat ac necat vitia ⁊ peccata gladio veritatis per predicationem ⁊ informationem.Heb.iiij. Viuus est sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti.⁊.ij.Macha.xv. Accipe gladium sanctū munus a deo:in quo deijcies aduersarios populi mei.i.mala opera et voluptates.⁊ ar.ad hoc.ij.q.vij. oues.ibi/ouis gladio.⁊ gladio potestatis per correctionē ⁊ debitam punitionez.facit ex de pniit.ex ore.xxiij.q.iij. paternarus.ibi.anathematis gladio. Adde hic qō scripsi ſ in prima parte in.§.xiij.in ar.xiij.⁊ in.§.restat.ſ. ad illud quod obijcit scō de gladio in ar.lix. Ex quibus etiā patet q illud qō dicit apostolus.ſ.ad Cor.in.vj. An nescitis quoniam angelos iudicabim⁹?:quanto magis negotia secularia:qō est intelligendum quantū ad apostolos attinet/de potestate iudicandi rerū secularium mediata/⁊ non immediata:⁊ authoritate iudicandi quantū ad dignitatem honoris ⁊ meriti:⁊ nō quātū ad opportunitatē laboris ⁊ officij.ideo subdit ibi apl's. Secularia igit̄ si habueritis:cōtemptibiles qui sunt in ecclesia/illos cōstituite ad iudicandum.ij.q.j.ex ijs.nisi in causa pia pauperū ⁊ pupillorum aviduarum.lxxxvij.dist.per totum.xxiiij.q.iij.illi q̄.ex de fo.cō.ex parte.⁊ in casibus specialibus q̄ no.ex de fo.com. licet.glo.ij.⁊ vide qō no.e.t.ex tenore.glo.ij. Item dicitur in pre.decre. Erat.q ipse christus abdicationem ppterat̄ omniū rerum verbo docuit:⁊ exemplo firmauit.quod nō esset verum:si in vestimentis ⁊ alimentis ⁊ alijs in speciali ppium dñium habuisset. Item christus nō fuit magis propietarius in speciali:q̄ fuerit quilibet de prima multitudine credētium.patet q: perfectio prime multitudinis credentium fuit deriuata ⁊ exemplata mediantibus apostolis ab ipso christo sicut a capite.vnde Hieronym⁹. Non potuit dominus habere quod prohibuerat in seruis. sed in prima multitudine credentiū nullus in speciali habuit propietatem et dominiū alicuius rei.xij.q.j.c.ij.ergo nec christus. Item christus in speciali non fuit magis propietarius:q̄ fuit quilibet apostolorum.quum perfectio apostolica fuerit imago ⁊ vestigiū perfectionis christi.sed null⁹ apostolorū habuit in speciali ppietatem ⁊ dominium.vt pre.c.ij.xij.q.j.ergo nec christus. Item q loculi nō fuerint propij christi nec apostolorum quoad ppietatem/videt ex hoc quoniā que dabantur christo pro pauperibus:non erant propria christi nec apostolorum. Sed illa que dabātur christo pro pauperibus/ponebantur in loculis: ergo loculi illi non fuerūt ppij christi nec apostolorum quoad ppietatem. Maior ppositio est clara et nota per se.minor vero propositio patet per illud quod scribitur Jo.xij Quare hoc vnguentum nō venijt trecentis denarijs; et datum est egenis:Dixit autem hoc Judas nō quia ad cūpertinebat de egenis:sed quia fur erat:⁊ loculos habens ea que mittebantur portabat.hec euangelista. Et non solum Judas hoc dixit:sed etiam alij discipuli a Juda excitati hoc idem videntur dixisse.vt patet Matthei.xxvj.et Mar.xiiij. Sed discipuli hoc nō dixissent:nisi ea que mittebantur pro pauperibus/ponerent in loculis.nec etiam Judas potuisset furari de loculis res pro pauperib⁹ missas:nisi res pro pauperibus misse in loculis fuissent posite. ergo res que mittebantur pro pauperibus/ponebant in loculis.que fuit ppositio.vnde glo.ibi. Cui angeli ministrabant:loculos habebat in sumptus pauperum/condescendens infirmis. Item oblata ⁊ custodita a christo p seipso apostolis ⁊ alijs pauperibus/non erant ppria ei⁹ nec apostolorum.sed ea que ponebantur in loculis erant oblata ⁊ custodita non solum pro christo ⁊ apostolis/sed etiam pro alijs pauperibus:ergo loculi illi nō fuerunt p̄ pij christi nec apostolorū quoad dominiū. Minor ppositio patet.tum ex eo qō ipse christ⁹ dixit Jo.xij. Pauperes semper habebitis vobiscum:et quū volueritis poteritis illis benefacere. In quib⁹ verbis christus supponit apte q oblata ⁊ custodita a christo ⁊ apostolis/erant oblata ⁊ conseruata nō solum pro seipsis sed etiam pro pauperibus alijs. Tum etiam ex eo qō scribitur Jo.xiij.fi. Quidam enim putabāt q: loculos habebat Judas q dixisset ei ihesus:eme ea que opus sunt nobis ad diem festum:aut vt egenis aliquid daret.sed discipuli non putassent q ihesus pprerea dixisset Jude/eme ea q̄ opus sunt nobis ad diem festum:aut vt egenis aliquid daret:q: loculos habebat Judas:nisi q: conseruata in eis erant non solum pro christo ⁊ apostolis:sed etiā pro alijs pauperib⁹.ergo illa q̄ ferebant pro cōmuni necessitate christi ⁊ apostolorum et pauperum nō fuerunt ppria collegij christi ⁊ apostolorū. Et hoc clare patet.xij.q.j.habebat.ibi. Et fuorū necessitatibus alijsq; indigentibus tribuebat.vñ signanter euāgelista nunq̄ facit mentionē de loculis/nisi faciendo mētionem de egenis:q: ⁊ ad eorū sublenandam inopiam ferebantur.vnde sup predictis verbis Jo.xiij. dicit glos. Quia loculos in quibus oblata seruabant:suor̄ necessitatibus ⁊ alijs indigentibus profutura seruabat.in quo forma ecclesie datur seruādi necessaria. Et q iubetur nō cogitare de crastino est ne pro terrenis seruiat:vel timore inopie iustitiam deserat.hec glos. Idē dicitur in pre.c.habebat. Irē Jo.Chrysostomus sup eisdem verbis euangeliste Joan. xiij. dicit. Et nimirum nullus discipulorum pecunias deferebat: sed per hoc quod hic dicit/occulte insinuat q quedam mulieres eux de suis facultatibus nutriebant. Qui autē nō virgā non peram nō es iubet deferre:loculos deferebat ad inopum ministerium.vt discas quoniam valde pauperem ⁊ mundo crucifixum huius oportet partis multam facere procurationem. multa enim ad nostram doctrinam dispensans agebat. Item Hieronymus super illud Matthei.xvij. Vade ad mare:⁊ primum piscem ⁊c. dicit sic. Christus propter eximiam charitatem ⁊ crucem sustinuit:et tributa reddidit:nos infelices q̄ christi censemur nomine:⁊ nihil tanta dignum facimus maiestate:p illius honore nec tributa reddim⁹?:⁊ quasi filij regis a vectigalibus immunes sumus. hoc idem simpliciter intellectum edificat auditorem:dum audit dominum fuisse tante pauperratis/vt vnde tributa pro se ⁊ apostolo solueret non haberet. Si quis obijcere voluerit quomodo Judas in loculis portabat pecunias. Respondebimus:res pauperum in vsus suos cōuertere nefas putauit: nobisq; idem tribuit exemplum.hec Hieronymus.vbi etiaz glos. ordi. dicit sic. Sed simpliciter intellectum edificat:dum dominus tante fuerit pauperratis/vtvnde daret tributa nō haberet. Judas tñ habebat cōmunia in loculis:sz res pauperū in vsus suos conuertere nefas putauit:illud ipm dans exemplū nobis.hec glos. Itez glos. dicit ibidem. Si ille census soluit qui nihil possidebat:tu q̄ lucrū seculi sequeris

cur seculi negotium nō agnoscis: hec glos. Et quib⁹ oīb⁹ patet chr̄istū nō habuisse dn̄iū i loculis. Adde hic de istis loculis qđ scripsi. ſ. in. §. hoc aūt p:ceptū chr̄isti fuit ergo vna causa. in ar. lxv. Q. vero obijcit de vestimentis et calciamentis chr̄isti, q̄ ideo fuerunt chr̄isti quoad dn̄ium p/p:ietatis: q: leguntur in scriptura eius fuisse: dicendū q̄ si ideo vestimenta ⁊ calciamenta fuerunt eius quoad p:o/p:ietatē q: legunt in scriptura fuisse eius: eadē ratione vestimenta angeli fuissent angeli quoad pp:ietatē: q: in scriptura sacra legunt fuisse eius. vnde Marci vltimo. Et vestimenta eius sicut nix. Et stella que apparuit magis/fuisset chr̄isti quoad pp:ietatem: q: legit fuisse eius. Mat. ij. Vidimus stellā eius. Et crux fuisset eius quoad pp:ietatem: q: legitur Joā. xix. Stabant aūtē iuxta crucē eius. Et vincula quibus alligatus erat Paulus/fuissent eius quia legit Colos. vltimo. Memo:es estote vinculo:z meorum. Et. ij. Timo. i. c. Et catenā meam non erubuit. q̄ oia sunt friuola ⁊ ridicula. Adde hic qđ scripsi. ſ. e. §. Item q̄ simplex. ℞. qđ potest obijci de Jacobo in ar. lvi. ℞. q̄ potest iterum obijci. ⁊. ℞. Q. etiā euidenter. Ideo dicendum ad oia talia q̄ sicut crux chr̄isti dicitur fuisse chr̄isti quantum ad officium passionis ⁊ redemptionis. Et stella dicit fuisse eius inquantū homo/quātum ad ministerium operis significationis. Et vestimēta dicuntur fuisse angeli quo/ad officium apparitionis ⁊ denūtiationis: Ita vestimenta ⁊ calciamenta dicuntur fuisse chr̄isti quoad officiū deputationis ⁊ vsum accōmodationis: nō quoad dn̄iū app:op:iationis. Excepto q̄ de calciamēntis intelligendū est de sandaliis. vt patet Mar. vſ. Similiter loculi dicunt fuisse chr̄isti quoad officiū gubernationis vel administrationis ⁊ dispensationis: et nō quoad dn̄iū app:op:iationis. Similiter panis quem comedit Judas dicitur fuisse chr̄isti fm q̄ homo/quantū ad participium ⁊ quantū ad officium retributionis ⁊ dispēsationis: q: chr̄istus tribuebat apud deum suis meritis ⁊ intercessione omnib⁹ benefacto:ib⁹ nō solū p:o se sed etiam spiritualiter p:o omnib⁹ discipulis: non q̄ ille panis esset chr̄isti hois quoad dn̄iū tēp:oralis app:op:iationis: q: chr̄ist⁹ vt ait Hieronymus/alieno cibo vtebatur vel vescebat. Sic vestimenta ⁊ calciamenta ⁊ libri in quibus studet et supellectilia q̄/bus vtit. dicunt religioso:z: q: eis vtuntur: vel q: ad officium eo:ū spectat talia distribuere: non q: habeant pp:ietatem quā habere nō possunt: vt patet in ijs que leguntur ⁊ no. xij. q. j. c. ij. ⁊. c. nō dicatis. xvj. q. j. alia causa. Panis autem ⁊ vinū de quib⁹ chr̄ist⁹ consecrauit in die cene/fuerūt absoluta a lege tēp:oralis ⁊ humani dominij: ⁊ fuerūt effecta iuris diuini ⁊ spiritualis dn̄ij: vt superius est. pbatū ⁊ facit. xij. q. ij. nulli. ⁊. xiiij. q. ij. q̄ semel est. Item de exp:o/p:iatione chr̄isti. Bern̄. in epla cōsolato:ia loquēs de chr̄isto ait. Ipſi nimirū vtpote qui peccare non potuit/⁊ vniuerso:ū dn̄s erat: quum mūdi huius delicijs libere ⁊ iuste vti potuisset: voluntarijs tn̄ paupertatē tam diligēter amplexus est: vt nec haberet vbi caput suū reclinaret. Mat. viij. ⁊ Luc. ix. In cui⁹ paupertatis executione tantā patri exhibuit reuerentiā: vt non solū delicias sed etiā seipsum abnegaret perens in oībus non suā sed patris fieri voluntatem. Luc. xxij. de con. di. ij. in chr̄isto. Qui ergo hoiem errantē in solitudine ⁊ in inaquoso venerat reducere in viam rectam: vt iret in ciuitatē habitatiōis. pſ. cvj. salubrio/rem ⁊ securio: ē viam redeundi nobis exēplo sue cōuersationis ostendit: nihil pp:ium in mūdo possidens: patri obediens vsq; ad mo:tē. Phil. ij. hucusq; Bern̄. Per istā autho:itatē Bern̄. videt patere solutio p:ime allegationū ⁊ opinionis ⁊ secundarū, vt videlicet chr̄ist⁹ non solū inquantū deus/sed etiā inquantū homo ℞bo vnit⁹/habuerit dn̄ium generale in regnis et rebus tēp:oralibus: sicut quilibet rex habet in regno suo. ⁊ sic intelligunt p:ime allegationes. Dn̄ium vero particulare in regno aliquo aut in rebus quibus vtebat nō habuit post⁹ pdicauit ⁊ cōsilia de paupertate dedit: ⁊ sic intelligant secūde. Facit p:o hac solutione di. vij. quo iure. Et hic iungendū est qđ nos tanī de ista materia. s. in p:ima parte ij.ª operis in ar. cij. in. §. tertius decim⁹. ⁊ in. §. ad illa. in ar. xxxvij. Et hoc dico salua veritate per ecclesiā declarata vel declaranda.

¶ Articulus .lvij.

QOnsequēter oppo/nitur q̄ apostoli pp:ium habuerūt dn̄iū in rebus quibus vtebantur: nec apparet q̄ renuntiauerūt oībus rebus. q: legit Mat. ſ. ⁊. Mar. vij. ⁊ Luc. iiij. q̄ iesus egrediēs de synagoga venit in domū Simonis ⁊ Andree. ⁊ Luc. v. ⁊ Mar. ix. legit q̄ Matthe⁹ alꝫ Ieui/postq̄ relictis oībus secut⁹ est Christum vocantē: fecit ei magnū cōuiuium in domo sua. Item de discipulis legit etiam q̄ pp:ium habebant. vñ Mat. xxvj. legitur de Joseph ab arimathia q̄ erat diues homo ⁊ discipul⁹ iesu. Item de Simone lep:oso discipulo chr̄isti legitur Matthei. xxvj q̄ Jesus in Bethania erat in domo eius. Item Lazarus Martha ⁊ Maria qui erāt discipuli eius: erāt multa bona habētes. vnde legit de eis Joā. xi. q̄ castrū dictū Bethania/erat Marie magdalene ⁊ Marthe. ⁊ q̄ in Bethania fecerunt ei cenaz magnā. Jo. xii. de Tabita discipula ⁊ q̄ multas eleemosynas faciebat legit Act. ix. Et vita apostolo:z ⁊ discipulo:ū eadem videtur fuisse. vt patet. xij. q. j. c. ij. ibi. Qui vitā apostolo:ū eo:ūq; discipulo:um ⁊c. Item apli habuerunt panes ⁊ pisces. Mat. vj. Luc. ix. Et de denarijs ibi dicit Matthe⁹. Euntes emamus denarijs. cc. panes: ⁊ dabimus eis manducare. et in Luca. ibi. Eamus ⁊ emam⁹ in oēm turbam escas. Item Jo. iiij. ibi. Discipuli eius abierūt in ciuitatē: vt cibos emerēt. Et Luc. xxij. Qui habet sacculū tollat: similiter ⁊ peram: ⁊ q̄ non habet vendat tunicam suam ⁊ emat gladium. et sequit ibi. Ecce duo gladij hic. ⁊ Jo. xviij. Simō Petrus habens gladiū ⁊ c. Et sequit. Mitte gladium tuū in vaginam. Item saltē quin in cōmuni pp:ium habuerint negari nō potest. q: apostoli inter credentes etiam cōpuandi sunt sicut p:ecipui: sed credētes p:imi oia habebāt cōmunia: ergo ⁊ apostoli. Act. iiij. xij. q. j. c. ij. Immo videtur Lucas innuere q̄ ante ecclesiam credentiū apostoli habebant pp:ium: ex quo illud cōmunicauerunt. Item quantū ad ecclesiam ex gētibus nō videtur q̄ ipsi sibi cōmunicauerunt pp:ium: imo videtur q̄ ipsi sibi retinuerunt pro/p:ium vt patur de Lo:inthijs. j. ad Lo:in. c. ij. in p:in. vbi sic dicitur. de collectis ⁊ c. ⁊. j. Unusquisq; vestrū apud se reponat recondens qđ placuerit sibi. Item ad Phil. iiij. ibi In ratione dati ⁊ accepti nulla mihi cōmunicauit ecclesia nisi vos soli. ⁊ seq̄tur. Repletus sum acceptis ⁊c. Item Act. j. ibi. Discipuli p:out vnusquisq; habebat, pposuerūt singuli in ministerium mittere ⁊c. Et hoc est qđ Augu. in de doc. chr̄istia. dicit exp:esse sic dicens. Tam capaces exti/terunt spūssancti qui p:imo ex iude:is crediderunt: et quib⁹ facta est p:ima ecclesia Hierosolymitana: vt ⁊ oia sua venderent: eo:um p:ecijs indigentibus distribuendum ante pedes apostolo:um ponerēt: secq; totos etiā dicarent deo tamq̄ templū nouū in o:ationib⁹ in fractione panis spiritualis ⁊ co:po:alis: qui p:ius veteri templo seruiebant quod nullas ecclesias gentium fecisse scriptum est: quia non tam p:ope erant: quia simulacra manifesta deos habebant. Et quo intelligimus magnam vtilitatem fuisse iudeos sub lege tamq̄ sub pedagogo custoditos vt figuraq; tempo:aliter eis carnaliter seruientibus erant posita/vnius dei cultum qui fecit celum ⁊ terraz: opinionem obseruantium religarent. hec Augustinus.

SEd contra hoc dicendum videtur potius/q̄ apostoli post vocationem ad apostolatum non habuerunt p:opriū nec in speciali nec in communi. Unde circa hoc ⁊ contra predicta Dicitur p:o:ime allegata/sciendum est q̄ o:do discipulo:z chr̄isti fuit triplex. Nā quidā fuerunt dicti discipuli simpliciter chr̄isti generaliter cōmuni noie discipulatus: sicut omnes cath-

in ipsum credentes dicebant generaliter eius discipuli vt no.xxij.di.c.ij.in glos.s.Primo enim quō Joseph ab arimathia fuit discipulus iesu:q; credebat in eū: non q esset ex illis.lxxij.quos chr̄ist⁹ misit ad predicandū. q; illi.lxxij.discipuli erāt publice ⁊ aperte discipuli:⁊ ex alijs discipulis electi:de quibus Luc.x.⁊.xxj.di.§.j.⁊.c.i nouo.⁊.xvj.di.sed pmaginta. Joseph aūt erat occultus discipulus iesu p:o per merū indeo:um:sicut habeť. Jo.xix.c.Predict⁹ autē Joseph sicut habeť Mar.xv.erat nobilis decurio:et per cōsequēs sequebatur curiā ⁊ adsistebat curie ⁊ officio curialium:⁊ non sequebatur chr̄istū co:po:aliter:nec insiste bat officio p̄dicandi euangeliū:sicut faciebant illi.lxxij.di scipuli:quibus chr̄istus cōmiserat autho:itatē predicādi Luc.x.⁊.xxj.di.in nouo.Et tales discipuli generali nomie ⁊ cōmuniter dici poterant habere in speciali diuitias et tempo:alia queq::sicut habebāt zacheus/et centurio ille cuius seruū chr̄ist⁹ curauit:de quib⁹ Luc.xix. ⁊ Mat.viij. ⁊ Luc.vij.⁊ de con.di.ij.quotidie.⁊.xij.q.ij.cū deuotissimā. Et princeps ille Jayrus:cuius chr̄istus filiam suscitauit. Mat.ix.Luc.viij.Mar.v.⁊ de peni.di.j.quē penitet.ad finem plures alij in chr̄istū credentes:⁊ sibi per fidem ⁊ dilectionem adherētes:sicut modo multi boni chr̄istiani habent multa bona tēpo:alia. Quidā vero fuerunt discipuli chr̄isti specialiter nomine speciali:quibus cōmisit potestatem predicandi et curandi infirmos: quib⁹ interdixit ne portarent sacculū/nec perā/nec calciamenta:de quib⁹ dicit in pe.c.Luc.x.⁊ pe.c.in nouo.Et de tali genere discipulorū chr̄isti/nō legit q habuerint alijs diuitias nec p̄dia pterē ⁊ dñium alicui⁹ rei tēpo:alis/post q talē discipulatū sunt adepti.nō est ergo cōfundēdus o:do discipulo:u. Vñ instātia de Joseph ab arimathia ⁊ de Jazaro/⁊ simone leproso/de maria/⁊ martha/⁊ tabita/et similibus discipulis nō est ad ppositū:q̄m isti non fuerunt de secūdo fod de primo o:dine discipulo:ū. Nec etiam instātia de castello marthe et marie: q; non sequit q esset de ppietate marthe ⁊ marie ꝓterea sicut nec bethsaida erat de p:opietate petri:q; dicit Jo.j.q. Philippus erat de bethsaida ciuitate petri ⁊ andree. Sed ⁊ esto q fuisset eo:ū quātum ad ppietatem:nō sequitur ꝓpter hoc q apostoli et alij discipuli ad predicandū missi potuerint habere castella ⁊ villas quoad dñium:q; nō eadem lege paupertatis ⁊ forma viuendi adstringebatur martha ⁊ maria cū eua gelizato:ibus veritatis pfesso:ibus paupertatis. Tertius o:do seu gradus discipulo:ū fuit ipse o:do apostolorum:quos ipse chr̄istus ex oibus alijs discipulis specialiter elegit:⁊ specialibus donis ⁊ gratijs p:e omnib⁹ alijs discipulis p:uilegiauit:qui velut chr̄isti comites indiuidui ⁊ cōmensales assidui eadem exp:o:tionis lege cū chr̄isto viuebant.quod de alijs discipulis ab eis nō est necesse dicere:vnde ⁊ post chr̄isti ascensionem pecunia rerū venditarū ponebatur ad pedes apl̄oru:⁊ non ad manus eoru:q; ipsi p:e ceteris a tēpo:alibus elōgati vsum pecunie ⁊ non solū dñium aspernabātur. vnde ⁊ glos. Act.iiij. dicit destituendū p:obat/qđ tāgere deuitat:⁊ calcādum docet aurū quod subdit gressibus apostolo:ū:in quo:um persona petrus ad literaz dixit/Ecce nos dimisimus oia. In persona aūt alio:um discipulo:ū ad predicandū missorum/vtrū petrus prefata verba dixit an non/ex scriptura non habeť. Et eo aūt qđ opponitur.§.de domo Petri ⁊ Matthei ⁊ eius cōiuncio:per qđ non solum in cōmuni: sed etiam in specialitate videntur apostoli ꝓpietarij fuisse. Nam si Mattheus post verba illa/Relictis omnib⁹ secutus est eū:nō reliquit oia quoad dñium:eadē ratione sequitur q petrus et andreas Jacobus ⁊ Joannes post illa verba/relictis retib⁹ ⁊ nauī/Mat.iiij. non reliquerūt tunc retia ⁊ nauim quoad dñium:quuz illa fuerit vltima vocatio Matthei sicut ista fuit vltima vocatio isto:um quatuor.Et si isti quatuor apostoli nō dimiserunt tūc quoad dñium retia de quibus in speciali specificatur:multomagis non dimiserunt tunc quoad dñium ad qđ ibi non specificatur:⁊ p̄ cōsequens retinuerunt sibi dñium omnium. quod est contra scripture sacre literam et intentionem et sanctoru̅ doctrinā.Contra doctrine euangelice intentionem:qm̄ nisi apostoli tunc dimisissent ꝓpietates ⁊ dominium rerū exp:essarum:scriptura frustra dixisset de Matheo Luc.v.q relictis omnibus secut⁹ est eū. Et de petro Jacobo ioanne ⁊ andrea/q relictis retib⁹ secuti sunt eū. Matth.iiij.vnde glos.sup verba p:edicta petri ⁊ andree Matth.iiij. dicit sic:Inceptū pedū:sed magis obedientia ⁊ affectu āpli⁹ ad ppia nō reuersi.⁊ sup predictā ꝓba Jacobi et ioannis dicit glos.relictis retibus. q; etsi postea resumuntur:non tamē cupiditate ⁊ amo:e ppietatis. in ijs datur forma volētibus sequi.hec glos. Et ita ꝑm glos. isti quatuo: apostoli tunc reliquerūt non solū ꝓpietatem ⁊ dñium retiū:sed et ppietatem omniū:q; amplius ꝑm glos.ad p:opia nō sunt reuersi.Et super illud Luc.v. Relictis omnibus secuti sunt eum.dicit glos.accepta ab Ambro:osio sic. Reliquit p:opria qui rapiebat aliena.nec solum lucra vectigaliū reliquit:sed etiam periculum contemnit quod poterat euenire a principibus seculi: q; vectigaliū rationes incompositas reliquit.Et quia in nullo p:o:sus huius vite respectum vel cogitationem sibi reseruauit:dominico:um talento:ū talis fidelis dispensato:esse meruit.hec glos.et ita ꝑm glos.Matthe⁹ nihil tūc sibi retinuit:nec ꝓpietatem:nec cogitatū eius.Ad hoc est Ambro.in quadā homilia in qua dicit sic:Mystica vocatio publicani quem sequi iuber nō co:po:is gressu:sed mentis affectu. Itaq; illa auara de mercedibus.dura de laboribus periculisq; nautarum emolumenca cōuertēs verbo vocatus ꝓpria dereliquit qui rapiebat aliena.acillud vile sedile destituens/toto post dominum vestigio mentis incedit.hec Ambro. Item hieronym⁹ ⁊ ponitur in glos.super illud Marci.j. Venite post me:faciā vos fieri piscatores ⁊c.dicit sic:Vocantur quatuo: piscatores/Simon/Andreas/Jacob⁹/⁊ Joannes/relictis oibus sequūtur.Hac quadriga vehimur ad ethera vt Helias.his quatuor angulis cōstituitur prima ecclesia.his quatuor literis hebraicis tetragrammaton nomen dominii cognoscitur a nobis:quibus similiter precipitur vt audiamus dominum vocantem:⁊ obliuiscamur populum.pō.xliij. virorum:⁊ domum paterne traditionis fugiam⁹:que est stultitia deo.⁊ rete aranearum:quos pene lapsos velut culices tenebat aer inanis qui pēdet in nihili.nauem pristine conuersationis fugiamus.pellibus enim mortuis tegit. de peniten.distin.j.Adam post.c.fleat.Adam pater noster ꝑm carnem ⁊ nunc depositō veteri homine cum actibus suis nouum hominem.Ephe.iiij.sequentes pellibus Salomonis.Cant.j.teginmur.quibus sponsa gloriatur se factam esse formosam.Simon autem obediens/Andreas virilis/Jacobus supplātans/Joannes gratia/in latinū sonat.quibus quatuo: nominibus in imaginem dei conuertimur.obediēta vt audiamus.virilitate vt pugnem⁹ supplantatione vt perseuerem⁹.gratia vt conseruemur.q quatuo: virtutes cardinales dicunt.per Prudentiā eniz obedim⁹.per Justitiā viriliter agimus.per Tēperantiā serpentē calcam⁹.per Fortitudinē grāmdei meremur.hec Hieronym⁹. Item Brēg.sup euangelia homi.v. exponens p̄dicta verba Mar.iiij.de Petro ⁊ Andrea dicit sic:Audistis fratres charissimi q; ad vni⁹ iussionis vocē Petrus ⁊ Andreas relictis retib⁹ secuti sunt redēptorē:nulla vero hunc miracula adhuc facere viderāt:⁊ tm ad vnū dñi:pceptū hoc qđ possidere videbanť oblivi sunt.⁊.j.Sz fortasse qs tacitis cogitationib⁹ dicit.sed q̄ Aqm̄ vter q̄ iste piscator ad vocē dñi dimisit q̄ pene nihil habuit? sed hac in re fratres charissimi affectū poti⁹ debem⁹ pēsare:q̄ censum Multum reliq̄t:qui nihil sibi retinuit. Multū reliquit:q̄ quantūlibet parum totū deseruit.hec Brēg. Idē no.§.in ar.liij.in.§.nūc vero.iuxta p̄m.ibi vide.Et ita ꝑm Ambr. Hiero.Brēg.glos.or.et dictis scrō:u collectā/apostoli in vltima vocatione omnia dimiserunt.Nec ex tunc aliquid

quoad proprietatē ꝛ dominiū sibi retinuerunt. Et qđ dicitur de exp̄priatione istorū. v. apostolorū: licet specialiter de renuntione ipsorum in euangelio non legatur. Et hoc apparet exp̄esse p̄r verbum Petri loquentis in persona omniū apostolorū: quorū vna ꝛ similis fuit vocatio ꝛ professio. Ecce nos reliquim⁹ omnia. Mar. xix. Mar. x. Luc. xviij. Mō vero legitur de Matheo / qđ post ista verba / relictis omnib⁹ ꝛc. fecerit christo magnū cōuiuiū in domo sua: dicendū qđ illud est dictum explicando et exponendo p̄ius dictū: nō qđ posterius sit factum. Sm modū loquēdi scripture in pluribus locis: q̄ p̄ius narrat cōclusionē facti ꝛ postea explicat ordinē ꝛ seriem rei geste. Cur autem non de oib⁹ apostolis sicut de Matheo scriptura exp̄esserit qđ relictis omnibus securus est christū? Fortassis q: solus Matheus lucris auaritie deditus / ne vllū in seloco auaritie dereliquisse videret: cuncta p̄o dño dereliquisse describitur. Cur etiā sex apostolorū solummō scilicet Petri andree Jacobi Joannis Matthei et Philippi vocatio in euangelio nominatim psonaliter exp̄imit: aliorum vero sex apostolorū vocatio sub silentio tacite pertransitur? Arcanum mysteriū est ꝛ literalis ratio nescio si reddi potest: nisi quia ex parte cognoscim⁹ ex parte ꝓphetam⁹. ſ. Ezech. xliij. vt quemadmodū in celo materiali / sic in celo spirituali militantis ecclesie sex signa nobis oriant: ꝛ totidem nobis occultent per illū qui claudit stellas sub figuraculo: ꝛ facit interiora haustri: expandit q̄ nubem sup faciem vniuerse terre. Job. ix. Mō vero obijcit de domo Petri. ſ. responsum ek in. lvj. ar. in. ſ. porro. in. f. nō obstat etiam. qđ domus illa Petri dicebat: non qđ p̄o tunc esset actu ipsius quoad dñium: sed q: p̄ius fuerat eius ꝛ Andree qđ ad dominiū vel quoad habitationē. quō Gen. xxiiij. legit qđ Jsaac introduxit Rebeccā in tabernaculum Sare matris sue. ꝛ tamē Sara iam erat mortua. vnde ibi vocabat tabernaculū Sare nūcupatiue: q: fuerat eius quoad mansionem. Quomodo etiam legitur. xxj. c. primi libri regū qđ Achimelech dixit ad Dauid post mortē Goliath sic. Ecce hic gladius Goliath philistei quē percussisti in valle terebinthi. Sic de virga Aaron: q̄ dicebatur eius post mortē: q: fuerat eius. Hebre. ix. Sic etiā sion post mortē Dauid: q: fuerat eius: nō qđ mortuus haberet dñium. ſ. Macha. ſ. c. vbi legitur qđ edificauerūt ciuitatem Dauid muro magno ꝛ firmo. Quō etiā Simon ille in cuius hospitio ꝑpe passionē christus hospitabat / dicebatur simon leprosus. Matth. xxvj. Mar. xiiij. nō qđ tūc esset actu leprosus: sed q: aliqn̄ fuerat: ꝛ curatus erat. Et qđ tunc domus illa non esset actu Petri: ex hoc etiā patet q: vt legitur Luc. ix. quidam ait christo Sequar te: sed p̄mitte mihi renūtiare iis q̄ domi sunt. ait ad illū Jesus. Nemo mittens manum suā ad aratrū ꝛ respiciēs retro / aptus est regno dei. Et quo sequit aperte qm̄ si ille nō erat aptus regno dei / q: solū volebat renūtiare suis que erāt domi: quanto magis nō fuisset aptus regno dei Petrus: si voluisset sibi retinere domū quoad dñium: tanto vtiq; minus / quāto maius est retinere sibi domū q̄ renuntiare iis que sunt domi. Quū ergo Petrus ꝛ Andreas vocati a dño non curauerint renuntiare iis q̄ domi sunt: multo magis nō curauerunt retinere sibi ꝓprietatē ꝛ dñiū dom⁹ quūmagis sit signum terreni amoris retinere sibi domum: q̄ renuntiare iis q̄ sunt domi. Jdeo vtrūq; prophete Dauid. ps̄. xliij. viro spūali cōsulit. Obliuiscere populū tuū: ꝛ domū patris tui. Utrūq; etiam monuit cōtemnere saluator. Mar. xix. Dis qui reliquerit domū / vel fratres / vel sorores / aut patrem / aut matrē / aut filios / aut agros. Et p̄terea si Petrus et Andreas dimiserunt retia p̄o christo: quod vili⁹ et imperfectius fuit: per cōsequens non recte dimiserunt: licet recte obtulerint p̄o christo vilius dimittendo ꝛ p̄o seipsis melius retinendo. de cōdi. di. ij. ſi credis. qđ de tantis apostolis credere indignū est. ¶ Mō vero posset obijci: q̄ cū christus misit ad p̄dicandū apostolos: inhibuit eis ne portarent aurū ꝛ argentū neq; peram ꝛ calciamenta ꝛ duas tunicas: ergo ante q̄ mitterentur ad p̄dicandū: nō reliquerunt ista: nec ante ipsis fuerant interdicta: alias frustra nisi fuissent interdicta: si eis antea talia nō licebant. Dicendū q̄ istud non valet. qm̄ sepe aliquid de nouo p̄cipit non q: illud p̄ius p̄ceptū non erat: sed p̄opter specialem rationem p̄cepti superuenientē ꝛ de nouo occurrentē vel ad maiorem obedientie cumulū. q: opus factum et obedientia est perfectius opere sponte facto. ri. q. ij. quid ergo. vel ad maiorē exp̄essionem seu explicationem ꝛ cōfirmationē p̄ioris p̄cepti. Sicut deus p̄cepit filijs israel in lege moysaica. Exo. xx. Non occides. Non mechaberis. Non furtum facies. Non falsum testimoniū dices ꝛc. Mō quin ista ante fuerint eis iure nature p̄ohibita: quū sint per se nota omnibus in lumine naturalis rationis. di. i. in principio. sed p̄opter ꝛmediatiorē subiectionē dei ꝛ maiorem infirionem cordi. Similiter christus in cena p̄cepit apostolis. Jo. xiij. c. dicens. Mandatū nouū do vobis: vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. ꝛ tamen p̄ius apostoli obligabantur ad illud p̄ceptū. q: p̄ius fuerat mandatum eis datum de dilectione dei ꝛ p̄oximi / ꝛ de diligēdo amici ꝛ inimici: sicut patet Mar. q. xxij. Mar. xij Luc. x. Leuitici. xix. c. Similiter christus p̄cepit apostolis quādo misit eos ad p̄dicandū: ne venderent gratiam curationū / ꝛ doctrinam euangelij. Mar. x. quod tamen exemplo christi ꝛ documēto prophetarū eis fuerat interdictū iiij. Reg. v. de Giezi facto leproso q: Naaman grauiter diderat sanitatis. ſ. q. ſ. cito. ꝛ. c. qui studet. ꝛ. c. quicūq; Similiter christus p̄cepit discipulis quādo misit eos ad p̄dicādum: Manducate que apponunt vobis. Luc. x. et p̄ius hoc faciebant discipuli: sicut patet Luc. v. Sed propter specialē rationem p̄cepti superuenientem: ne scilicet hoies ꝓpter eorum singularitatē retraherentur ab officio hospitalitatis ꝛ doctrina euāgelij: voluit eis de nouo iniungere. Jta similiter ante q̄ christus mitteret apostolos ad p̄dicandū: erat eis exemplo christi quē sequebantur / interdictum ne portarent pecuniā: ne haberent duas tunicas ꝛc. sed p̄opter specialem rationē p̄cepti occurrentem ꝛ superuenientem / ne scilicet propter eorū quēlibet homines a veritate euangelij retraherentur: ꝛ ne temporalibus spiritualia crederemur esse venalia: ad maiorem exp̄essionē p̄cepti ꝛ informationē ꝛ exemplū posterius dandum / q: non solū p̄opter illos sed etiā ꝓpter nos illa gesta ꝛ scripta sunt: voluit christus tunc actu ꝛ immediate eis p̄cipere ne talia facerent. Et q̄ ante p̄dicationē fuerint apli⁹ talia interdicta / patet q: nō min⁹ apli⁹ in vltima sua vocatione omnia reliq̄rūt. q̄ ille iuuenis qui christus dixit. Matthei. xix. Mar. x. ꝛ Luc. xviij. Vende ea que habes: ꝛ da pauperib⁹ ꝛ veni: sequere me. reliquisset si christi consiliū seruasset. sed ille fi cōsilium christi seruasset: non debebat sibi pecuniā aliquam retinere: sed omnē pecuniam quā habebat vel habere poterat / debebat pauperib⁹ dare: ergo nec apostoli in vltima sua vocatione pecuniam aliquā sibi retinuerunt: quū vltima vocatio apostolorum non fuerit imperfectio: vocatione illius inuenis. Quib⁹ aūt non licet ꝓpriam pecuniā retinere: eisdē non licet ꝓpriam pecuniam portare: nec cōmuniter deferre. ergo apostoli ante q̄ mitterentur ad p̄dicandū: non portabant pecuniam ꝓpriam: nec portabant pecuniā cōmunitatis: q: quod non licebat ad cōmunitatem ipsorum deferre: non licebat in eorum cōmunitate deferre: sed vocato ad cōmunitatem ipsorū non licebat aliquā pecuniā afferre. Similiter Matheus relictis omnibus securus est christum. Mar. ix. ꝛ Luce. v. ꝛ per consequens nullam pecuniam attulit eorum cōmunitati: quū vocatio omniū apostolorum par fuerit ꝛ equalis quantū ad rerum temporalium cōemptum: ergo nec in eorum cōmunitate cōmuniter licebat pecunias deferre. Nec legitur de aliq̄ apostolo ante q̄ mitterentur ad p̄dicandum q̄ pecuniā aliquam attulerit eorū cōmunitati. nec etiam q̄ pecuniam aliquam portauerit secum: ꝛ ideo nō est eis imponendū.

¶ Aliud

¶Aliud quod opponit̄ est/q̄ christus quādo misit apostolos ad predicandum/non interdixit eis simpliciter pro omni tēpore ne portarent pecuniam:⁊ ne haberent duas tunicas:et ne portarent calciamenta: sed solum in via p tempore predicationis: q; post reditum a predicatione/ poterant licite talia habere.et aliquādo vt opponitur talia habuerunt. Dō non potest stare cum veritate euangelica:q̄m vt scribitur Joā.xij.⁊.xiij.c.christus cōmiserat Jude dispēsationem loculoū in quibus mittebant ea que portabant. Sed si apostolis fuisset licitus cōmuniter portare post reditum a predicatione pecuniam: tunc pecunia eis necessaria non fuisset posita:nec missa in loculis post reditum a predicatione: sed solum pro tēpore predicationis:q; non est verisimile q̄ tantam habuerint pecuniā.q̄ nō potuerint eā secū portare.hoc aūt est falsum: q; p tēpore illo quo iudas dixit Joā.xij. poterat hoc vnguētum venumdari plus q̄ trecentis denarijs et dari paupēribus.iam tunc redierant a predicatione. et non ibant tunc ad predicandū:q; hoc dixit in bethania/q̄n martha ministrabat et effudit vnguentum super pedes christi: et postea dixit euangelista/q̄ hoc dixit Judas eo q̄ loculos habebat:in quibus mittebantur ea que portabantur ergo ea q̄ mittebant christo ⁊ apostolis post reditū a predicatione: mittebant in eis ⁊ in seruabant. Similiter q̄n christus dixit Joā.xiij. Jude: q̄d facis facitius:tunc apostoli nō ibant ad predicandum:sed redierāt a predicatione:q; hoc dixit christus in hierusalē tēpore cene: sed tunc putauerunt apostoli aliqui: vt refert euangelista: q̄ christus dixisset Jude/eme ea que sunt opus nobis ad diem festum:aut vt egenis aliquid daret: eo q̄ Judas loculos habebat.ergo post reditum a predicatione pecunia in loculis mittebat et cōseruabat.alioquin discipuli nō putassent q̄ christus post reditum a predicatiōe dixisset Jude/eo q̄ loculos habebat:Eme nobis necessaria p die festo: aut egenis aliq̄d daret.ergo post reditū a predicatione/ pecunia que portabatur in loculis mittebat ⁊ cōseruabatur:⁊ p consequens post reditū a predicatiōe apostoli cōmuniter nō portabant pecuniam:nec portare poterāt:nisi fortassis in casu necessitatis extreme ab omni lege accepte.de cō.dist.v.discipulos.Et hoc est q̄d dicit Joā. Chrysostomus sup illud Joā.xiij.Quidā autē purabāt q; loculos habebat Judas ⁊c.vbi sic dicit: Et nimirū nullus discipuloū pecunias afferebat:sed p hoc q̄ hic dicit occulte insinuat/q̄ quedam mulieres eū de suis facultatib⁹ nutriebāt.hec Chrysostomus.Et ita fm Chrysostomū/nullus discipuloū tūc pecunias afferebat:et tamen tūc apostoli ad predicandum nō ibant. Et propterea si talia fuerunt eis interdicta solum p tēpore pdicationis:⁊ nō post reditum a predicatione: tunc fuisset visa quedam simulatio ⁊ spūs hypocrisis maiorē paupertatē pretendendo exterius exeundo coā hominibus/q̄ interius seruarent apud seipsos.q̄d de christo ⁊ apostolis sentire nefas est. ar.bonū.xij.q.j.nolo.⁊ pfanum mēdaciū est exterius more pauperū mendicare:⁊ interius more diuitū abundare et vita sanctoū paupertatē vnifomiter seruat. xij.q.j.clericus. Jtē apostoli minus indigebant calciamentis⁊ duabus tunicis in domo q̄n stabāt sub recto:q̄ indigebāt extra domū/q̄n ibant ad predicandū.si ergo tunc fuit eis inhibitū multo potius in domo. Jtē predicatores veritatis debent ostēdere vitā exēplarem:nō solū quū vadunt ad predicandū:sed etiā ante ⁊ post reuersionē.alioquin defitiens ante vel post magis predicationē infirmaret q̄ cōfirmarer.ar.op.xliij.dist.sit rector.xxxvj.di.§.ecce. iij.q.vij. §.Jdē testat.Sed christ⁹ interdixit talia apostolis:vt ex eoū vita mirabili et venerabili eoū doctrina testimoniū acciperet:⁊ veritati rerū facta nō verba sola fidē darēt.vñ dns in Joā.x.c.Si mihi nō creditis operibus credite.vbi Aug⁹.Et christo nō verba: sz facta testimoniū darent. et Greg⁹.Plus mouēt facta q̄ ṽba.ergo talia interdixit nō solum p tēpore predicationis:sz etiam p quolibet tēpore.Et hoc est qd̄ dicit Chrysostomus super Mat. homil. xxij.sic: Necq̄ em a signis volebat apparere darus solū: sz etiam ante signa a ppria virtute.nihil enim sic monstrat philosophiā sicut nō supfluis vti.⁊ fm quod possibile est: in nullo indigere.hoc ⁊ pseudo apostoli nouerant: ppter qd̄ paulus dicebat.ij.ad Cor.x.vt in eo in quo gloriantur inueniant sicut et nos. Si aūt in aliena patria existētes/ et ad ignotos abeuntes nihilominus amplius oporteret petere quotidiano cibo:quantomagis domi manentes. hec Chrysostomus.Et ita fm Chrysostomū/si talia non licebāt apostolis tēpore pdicationis: multominus licebāt eis post reditū a predicatione q̄n erant domi. Jtem talia fuerunt apostolis interdicta/nō solum ppter doctrinam euangelij:ne sz ipsam venalē facerent:sed etiam propter grām curationū/et potentiā signoū:ne ipsa vendere viderent. vnde christus de vtrisq̄/scz de verbis doctrine/et signis potentie precepit apostolis Matth.x. Gratis accepistis gratis date.ſ.q.ſ.quicq̄d.ex de magistris. c.ij. sed apostoli habebant gratiā curationū/et efficaciam signoū seu miraculoū/non solum quādo exibāt ad predicandum:sed etiā post reuerrebant a predicatione ⁊ ante q̄ exirēt ad predicandū:q; potestas miraculoum fuit data apostolis p manſiue ⁊ stabiliter:et non tranſitiue ⁊ instabiliter per interualla tēporū. ppter qd̄ Act.v.legit de apostolis/Per manus autē apostoloū fiebant signa ⁊ pdigia multa in plebe.Et sequit ibi: Magis autē augebat in dño credentiū multitudo viroā ac mulierum:ita vt in plateis eiscerēt infirmos:et ponerēt in lectulis ac grabatis: vt veniente Petro saltem vmbra illius obumbraret quēq̄ illoū:et liberarent oēs ab infirmitatib⁹ suis. Currebat aūt et multitudo vicinarū ciuitatum in hierusalem afferentes egros et veratos a spiritibus immundis: qui curabant omnes. Ergo talia fuerunt interdicta apostolis/nō solum pro tēpore predicationis:sed etiam p quolibet tēpore:siue post predicationez/siue ante: sicut gratia signoū fuit eis collata p quolibet tēpore opportuno: siue tēpore predicationis:siue tēpore alio. Jtez illud quod nō licet nisi in casu necessitatis dispensatiue et speciali dispensatione:simpliciter ⁊ absolute nō licet:q; cessante casu et dispensatione speciali:nō licet.ſ.q.vij.qd̄ p remedio. sed predicta non licuerunt apostolis post reditum a predicatione si eis licuerunt nisi in casu necessitatis dispensatiue ex speciali dispensatione.ergo talia simpliciter et absolute nō licuerūt eis post reditū a predicatione. Minor ppositio patet p illud qd̄ ipse saluator: legitur dixisse apostolis post reditum a predicatiōe Luce.xxij. Quādo misi vos sine sacculo et pera ⁊ calciamēris:numq̄d aliquid defuit vobis? At illi dixerūt: Nihil. Jesus vero ait illis: Nūc autē qui habet sacculū tollat.similiter ⁊ peram.⁊ q̄ nō habet:vendat tunicam suam ⁊ emat gladium. Jn quib⁹ verbis saluator: intelligēdo ipm ad literā manifeste dispensauit cū apostolis tēpore mortis sue propter instantē necessitatē persecutionis/q̄ possent talia habere que ab ipo eis alias fuerāt interdicta.qd̄ ptz ex eo qd̄ dixit: Sed nunc q̄ habet sacculum tollat.silr ⁊ peram.ergo antea apostolis cōmuniter post reditum a predicatione talia nō licebant: sz fuerant eis regulariter interdicta.vnde sup predictis verbis Luce.xxij. Beda/et glos./o.di. sic dicunt. Non enim eadem viuendi regula psecutionis/que pacis tēpore discipulos informat. Missis quidem discipulis ad predicandum/ne qd tollerēt in via precepit/ordinans scz vt q̄ euāgelium annūciant de euāgelio viuant. Instante ḋo mortis articulo/et tota illa gēre pastoris simul ⁊ gregē psequēte/cōgruā tēpori regulam decreuit:pmittens vt tollat vi cui necessaria/donec sopita psecutoū insania tēpus euāgelizandi redeat. Jn hoc quoq̄ nobis dat exemplū/iusta nomunq̄ causa instante quedā de nostri rigoris ppositio posse sine culpa intermitti. Ad hoc idem facit quod dicit Chrysostomus super eisdem verbis sic. Et quidem quando nec calciamenta:nec zonam habebant; nec baculum;

nec es nullius sunt passi penuriam. vt autem marsupium eis concessit et peram: esurire videntur et sitire et nudi tatem pati. ac si eis diceret. hactenus cuncta vobis vberri me affluebant: nunc autē volo vos et inopiam experiri. Ideoq; non addico necessitati pristine legis: sed mando loculum habere et peram. poterat enim dominus vsq; in finem in rantam cōstituere copiam: sed noluit ob multas causas. primo quidez vt nihil sibi tribuerent: sed recogno scerent totum sibi emanasse. scdo vt moderari sibi sciant. tertio ne maiora de se opinentur. Quarto cū trium causa pmit tens eos incurrere multa inopinato: cū relaxauit priotis legis rigore: ē. ne grauis et intolerabilis fieret eis vita. hec Chrysostom⁹. Et ita fm Bedā Chrysostomū et glos. christus dispensatiue relaxauit ad tempus priotis precepti ri gorem. Et si nunq̄ aliquis dixisset hoc: patet euidenter ex eo qđ dixit. Et qui nō habet: vēdat tunicā suā: et emat gla diū. Certū est aūt q̄ apostolis nō licuit ante vel post por tare arma ad offendendū nec ad defendendū: q; vt dicit. ij. ad Cor. x. Arma nostre militie non carnalia: sed poten tia dñi ad destructionē inimicorum. et Matth. v. christus dixit discipulis: Ego aūt dico vobis nō resistere malo. et. j. ad Cor. xij. et Rom. xij. Nō vos defendēres charissimi: sed date locum ire. et de his satis. xxiij. q. j. §. j. et q. iij. §. j. et. q. viij. §. j. Ergo christus tēpore passionis ꝓpter iminentē ti morē dispēsatiue ꝯcessit a postolis q̄ possent portare gla dios. vnde nunq̄ nec ante nec post legunt gladios por tasse: nec habuisse. Et eadē ratione dispensatiue concessit eis tunc sacculū et perā pro seipsis. Ex quibus patet etiā q̄ illi duo gladij nō fuerunt apostolorū quoad ꝓprietatē et dominiū: qm̄ vt dictū est: apostoli ante christi passionē nō portabāt gladios: nec arma alia: nec tūc illos gladios emerāt seu alio modo acquisierāt: q; statim quū christus dixit: Qui non habet: vendat tunicam suam et emat gla diū: Petrus inediate rndit dño: Ecce gladij duo hic. Et infra inter verba christi et respōsionem Petri nō potuis sent apli illos gladios emere: nec alio mō acquirere: ergo predicti gladij nō fuerūt apostolorū quoad dñium: sed so lū dispēsatiue quoad vsum. fuerūt aūt vel illius hospitis vbi cenauerāt: vel alicuius alterius psone q̄ eos adduxe rat. vñ nec Petrus dixit: Nos habem⁹ duos gladios: sed dixit: Ecce duo gladij hic. que nō fuerant verba ꝓpriꝫ: sed plus alieni dñij. Nec obstat q̄ christus dixit Petro: Con uerte gladiū tuum in locum suum: vt Matth. xxvj. quia sicut christus dixit Petro: Conuerte gladium tuum: ita dixit sibi: in locum suum: et tamen locus gladij non fuit gladij quoad dominium: sed quoad repositionem et rece ptaculū. Ita gladius fuit dictus Petri nō quoad dñium: sed quoad dispēsationē et ministerium. Item nō est veri simile q̄ christus dei filius ire discalciatus et nudis pedi bus: et apli hoies plebei incederēt calciati. hoc em̄ fuisset valde reprehensibile et confusibile in apostolis maxime postq̄ fuerūt missi ad predicandum. Qui em̄ dñs et magi ster incederet discalciatus: et discipulus et seruus ince deret calciatus: fuisset monstruosum et irrationabile: sed christus omni tēpore postq̄ incepit predicare: incessit dis calciatus siue eundo ad predicandū: siue redeūdo a pre dicatione: ergo et apostoli similiter: et p consequens prece ptū de nō portando calciamenta nō fuit ad tēpus: sed p semp. Et eadem ratione preceptū de nō portando pecu niam nō fuit ad tēpus: sed p semp et cōtinuo: nisi forte in casu necessitatis. Maior. ꝓpositio est clara. Minor. ꝓpo sitio pr̄: qm̄ christus ꝛ̄ iuit ad domū pharisei vt mandu caret cū illo: sicut legitur Luce. vij. tūc nō iuit ad predicā dum: sed ad cōuiuandū: sed tunc mulier que erat in ciuita te peccatrix lachrymis rigauit pedes christi: et capillis ca pitis sui terfit: et osculata fuit pedes eius: et vnguento vn xit pedes eius: vt Lucas refert: sed tunc cōmode et cōue nienter predicta mulier nō potuisset lachrymis pedes ei⁹ rigare: nec capillis tergere: nec osculo pedes eius oscula ri: nec vnguento pedes eius vngere. si christus calciatus fuisset. nec legitur q̄ se tunc discalciauerit: aut mulier (qđ fuisset indecens) aut alius eū: ergo tunc erat discalciat⁹. Similiter in bethania ante sex dies pasce quādo discum bebat cū lazaro et martha ministrabat: sicut legit Joan. xij. tūc christus nō iuerat ad predicandum: sed ad cenan dū: sed tunc maria effudit vnguentū sup pedes iesu: et ca pillis suis terfit. que similiter conuenienter facere nō potuis set: nisi christus ꝓ tunc discalciatus fuisset: ergo tunc chris stus discalciatus erat. Similiter in cena qñ lauit pedes discipulorū: tūc nō ibat ad predicandū: sed tūc legit Joā. xiij. deposuisse vestimēta sua: et iterū reassumpsisse ea: nō autē calciamēta: et tm̄ nō est dubium q̄ erat discalciatus sicut erant apostoli quorū pedes lauit: vt se eis cōformi ter coaptaret. ex de vi. et ho. cleri. deus. nec etiā tunc apo stoli legunt deposuisse nec reassumpsisse calciamēta. In passione etiam legit Joā. xviij. q̄ milites diuiserunt vesti menta christi: et super tunicam inconsutilē miserunt sorte. de calciamentis autē christi nihil legit fuisse factum. vnde Hieronymus ad Eustochiū: Discipuli sine calciamentis ad onere et vinculis pelliū ad predicationē noui euangelij destinantur. Et milites vestimentis iesu sorte diuisis: cal gas nō deuiserunt: q; caligas nō habebat quas tollerēt. nec em̄ poterat habere dominus qđ phiberat in euāgelio. Ex quib⁹ oibus euidenter colligitur q̄ christus dei filius exceptis sandaliis: de quibus Mar. vj. et q. Rome in san cta sanctorū cū capitibus apostolorū petri et pauli et aliis ibi reliquijs cōseruant. et que papa Nicolaus. iij. romano populo cū predictis capitibus ostendit. Calciamēta alia non habuit: nec portauit: et per consequens nec apostoli eum sequētes: quia valde dissonum fuisset q̄ christus dis calciatus et apostoli calciati incessissent. vnde in pre. Luce. xxij. Quādo misi vos sine sacculo et sine pera et cal ciamentis. Hieronym⁹ li. ij. cōtra Jouinianū air: Nunq̄d omnibus preceptum est ne duas tunicas habeant: ne ci bos in pera: es in zona: calciamēta in pedib⁹: vt vendant vniuersa que habent et dent pauperibus et sequantur ie sum. sed his qui volunt esse perfecti. Alioquin aliq̄d mili tib⁹ a Joāne baptista preciperet Luc. iij. xxiij. q. j. paratus in fi. et. c. militare. in fi. publicanis. hucusq; Hieronymus. Jtē idē ad Heruciam: Apli toto orbe peregrini: nec es in zonis: nec virgā in manu: nec caligas habuere in pedibus Jtē Ambrosius de fuga seculi. Jesus discipulos sine cal ciamentis misit: ne secū terrena portarent. Item Hiero nymus ad Eustochium: Moyses. Exod. iij. et iesus nave. Josue. v. in fi. nudis in terra pedibus iubent incedere. et discipuli christi sine calciamentorū onere in vinculis pel lium nudi ad predicationē euangelij destinant. Mat. x. Jtē Chrysostom⁹. Una tunica induti et discalciati circūi erunt et oēs superauerunt apostoli. vltima homil. super Mat. Eusebius etiā in laudem Origen. vij. libro ecclesia stice histor. ie ait: Ante oia vero precepta euangelica et vo ces saluatoris summo amore et studio implēdas esse cen sebat: quib⁹ precipit Mat. x. Luc. ix. duas tunicas nō ha bendas: nec calciamentis vtendū: nec de crastino cogitā dum. Matth. vj. Item Hegesippus. Nazarenus. Desiderabā inquit et intentis ac pendentibus oculis reqrebam vide re cupiens sanctum illū psallentem chorū laudē et glo. ia offerentem dño: q̄ in lege dñi meditant die ac nocte. ps. j. Qui ad exempla et cōmonitionem melioris vite oibus viuunt legis dei atq; euangelij taciti predicatores: in quis bus quoq; ipse habitus prefert virtutis insignia: hirsuti caput vinculis et horrentibus comis pedes nudi et apo stolicis similes. indumenti vilitas arrogantia seculi fugi biamq; cōdenans. zona ipso suo neglectu preciosio: par tq̄ cohibens vestimenti. Nec etiam pmi parentes nostri post peccatum calciati: sed discalciati incessisse creduntur. quod patet ex eo qđ legitur Gen. iij. fecit quoq; deus ade et vxori sue tunicas pelliceas: et induit eos. de peni. dist. j. Adam. non autem legitur q̄ fecerit eis calciamēta. vnde et dominus dixit de muliere ad serpentem ibi. Tu

insidiaberis calcaneo illius: et ipsa conteret caput tuum. Si aũt mulier calciata incessisset: serpens eius calcaneo ad literã insidiari non potuisset: vel insidiãdo nocere nõ potuisset. Deus etiã mãdauit Moysi: vt ptz Exod. xxviij. ꝙ faceret vestes sacerdotales Aaron ⁊ filijs eius. de calciamentis nihil dixit. Similiter filij israel obtulerũt deo vestes sacerdotales Aaron: sed nõ calciamenta. Exod. xxviij. Silr deus mãdauit Moysi ꝙ spoliaret Aaron fratrem suũ in monte: et indueret Eleazarũ filiũ eius pro eo. de calciamentis nõ dicit. Num. xx. c. Precipui etiã prophete: vt Helias ⁊ Joã. baptista precursores dñi: legunt habuisse vestimenta et zonam pelliceã: non autem calciamenta. iij. Regũ. j. et Matth. iiij. ⁊ Mar. j. et Luce. iij. et Ysaias discalciatus incessit tribus annis. Esa. xx. Angeli quoq; in nouo et veteri testamento in forma et specie humana apparẽtes vestiti ⁊ nõ calciati apparuisse legũtur. Matth. ⁊ Mar. vltimo ⁊ Luce ⁊ Joan. penulti. ⁊ Act. j. Daniel. x. ⁊ xij. c. Tobie. v. ⁊ vsq; ad. xij. Angeli quoq; qui apparuerunt Abrae ⁊ Loth nudi pedes apparuisse creduntur: ꝓpter qđ eoꝝ pedes lauare rogauerunt. Genes. xviij. ⁊ xix. c. In transfiguratione quoq; dñs vestitus: nõ calciatus apparuisse describit Matth. xvij. ⁊ Mar. ix. et Luce. ix. ¶ Nec obuiat ꝙ Joan. baptista dicit: Nõ sum dignus soluere corrigiã calciamenti eius. Mat. iij. Mar. j. Luce. iij. et Joan. j. quoniã calciamẽta quãtum ad literã accipiuntur ꝑ sandalijs: vt pater Mar. vj. licet Joãnes magis mystice ꝑm Grego. in homil. scz ꝙ non erat dign⁹ Joã. soluere. i. explicare mysteriũ incarnationis christi: ꝙ literaliter de christi calciamentis loquerek. hoc idem dick in perro Act. xij. Calcia te caligas tuas: q: calige ꝑm ꝙ ibi dicit Beda: accipiuntur ꝑ sandalijs vel soleis: q: caligae dicunk a calo pedis/eo ꝙ liganк ad calũ. vñ ꝑm eũdẽ Bedam ꝑ caligis vel caligulis grecus habet sandalia. Ꝟ em genus calciamentoꝝ legik in euangelio Mar. vj. c. apostolis fuisse cõcessum. Cui cõsonat Papias dicẽs/ Caligae vel caligulae: idest sandalia dicta sunt a calo pedũ vel quasi a colligando: q: ad pedes liganк. Sic etiam intelligit caligas petri de caligulis vel soleis. i. sandalijs Joan. cassia. in ꝓmo libro institutionũ monachoꝝ egyptiorum in. c. calciamẽta dicens de monachis egyptijs. Calciamenta vero velut interdicta euangelico Mar. x. precepto recusantes/quũ infirmitas corporis vel hyemis rigor/seu meridiani estus feruor exegerit: rantũmodo caligis suos munĩũt pedes. hoc signãtes vsu earũ ꝓmissione dñica cõcessarum. Mar. vj. vt si in hoc mundo cõstituti cura et solicitudine carnis hmõi oĩmodis exuti esse nõ possumus: saltẽ occupatione leui necessitatem coꝝporis expleamus: ne ve anime nostre pedes: idest affect⁹ ꝑm Augustinũ/ q̃ expediti ad spũalem cursum et predicationẽ euãgelij pacis semp debẽt esse parati. Esa. lij. viij. q. j. olim. quib⁹ post odoꝛẽ vnguentoꝝ christi currim⁹. Cañ. j. ⁊ de quib⁹ dauid in ps. lxj. aucurri in siti. monticulus seculi hui⁹ curis patiamur inuolui. de his scz cogitantes que non ad supplendã necessitatẽ nature: sed ad superfluam noticiã ꝓtinent voluptatẽ. qđ ita implebimus si ꝑm apostolũ/carnis curã non fecerimus in desideriis. de cõ. di. v. nõ mediocriter. in fi. et Rom. xiij. hucusq; Joã cassia. Et sic ptz ꝙ preceptũ de nõ portãdo calciamẽta/fuit datũ aplis simpliciter ⁊ absolute ꝓ quocũq; tẽpore: ⁊ nõ ꝓ tpe ꝓdicationis tm. vnde ꝑm ꝙ referk Mar. x. ꝓcepit christus apostolis simpliciter et absolute ne portarent pecuniã/dicẽs: Nolite possidere aurũ et argentũ: neq; pecuniã in zonis vestris. in q̃ parte precepti nihil ponitur de via: sed absolute fuerũt eis inhibita: licet Marcus. vj. c. ⁊ Lucas. x. c. dicant ꝙ ꝓcepit eis Neq̃d tollerẽ in via: neq; peram: neq; pecuniã ⁊c. q: illa q̃ interdicunk aliquib⁹ simpliciter ⁊ absolute: interdicũtur eis ꝑ via ⁊ in via. ar. coꝝ q̃ legunt ⁊ no. eꝛ de trasla. inter coꝝporalia. §. sed nec illud. ⁊ in glo. ar. qđ. ⁊ de ꝓuiſ. quia circa. licet etiã dñs vtroq; modo potuerit eis talia interdicere. Ideo matthеus refert vnũ modũ: Marcus vero et Lucas aliũ modũ interdicẽdi. Sed matthеus magis videk referre distincte serie et ordinem ꝓcepti ꝑm formã et modũ eis dati: ideo post verba ꝓmissa subiungit dicẽs/ Nõ peram in via: neq; duas tunicas: neq; calciamẽta: neq; virgam. Et ita ꝑm Matthеũ aurũ et argentũ et pecunia fuerunt eis interdicta simpliciter ⁊ absolute. Pera vero fuit eis inhibita ꝑ se et directe in via: q: peram cõsueuit homo portare maxime in via: ideo peram inhibuit eis ꝑ se et ꝓmo in via. Et cõsequẽter aũt inhibuit eis in domo: quia si inhibuit eis ꝓ tẽpore ꝑ quo magis indigebãt/ et quo cõsueuerũt eã maxime hoies portare: multo magis inhibuit eis ꝑ tẽpore quo minus indigebãt/ ⁊ quo ꝛsueuerũt homines minus ipam portare. Aurũ vero argentũ et pecuniã cõsueuerunt hoies querere simpliciter ⁊ absolute siue in via siue in termino: ideo simpliciter interdixit eis. Similiter calciamentis ꝓpter itineris asperitatẽ magis indiget homo in via/ ꝙ in termino. Tunicis etiã vt se possit mutare magis indiget viator ꝙ quiescens domi. virga quoq; defensionis vel sustentationis tam magis hõ indiget in via/ ꝙ termino. Ideo ꝓma tria scz aurũ argẽtum et pecunia/ ꝑm Matth. fuerũt aplis interdicta simpliciter et absolute: reliqua vero quatuor/ pera calciamẽta ⁊ due tunice in via/ fuerũt ꝑm Mar. eis inhibita ꝑ se ⁊ ꝓmo in via. Ex cõsequẽti aũt et ꝑ locũ a minori cõstructiue fuerũt eis inhibita etiam in domo: vnde ⁊ post ascẽsionẽ manẽs petrus Hierosolymis ait claudo Act. iij. q̃n ad oraꝛdũ nõ ad predicandũ ibat/ Argẽtũ et aurũ nõ est mihi. supk. nec Joãnes: q: ꝓ vtroq; loquebak Petrus. vnde ait ibi/ Respice in nos. Nõ verbũ ptractans Aug⁹. in libro de miraꝝbilibus sacre scripture/ dicit sic: In excusatione eleemosyne/ paupertatis ꝓfessione/ petrus paralytico dixit/ argentũ et aurũ non est mihi: in noie iesu christi nazareni surge et ambula. Illud magistri preceptũ seruans/ Nolite possidere aurũ ⁊c. Qui em soli deo seruiẽs: de iniquo mãmona expeditus fuerit/ verbo impij morbo ligatũ cito soluebat. et Ambro. sup illud Matth. x. Nihil tuleritis ⁊c. dicit sic: Si ꝓhibemur aurũ possidere: quid eripere aplis Petrus pius dñice executor sentẽtie/ nõ in vacuũ effusa dei preceptra custodiens/ quũ poscereк a paupere/ vt ei aliq̃d pecunie largireк: ait. Argentum et aurũ nõ habeo: nõ tãtum in hoc gloriak Petrus/ ꝙ aurũ ⁊ argentũ. Nõ habeat ꝙ ꝙ seruet dei mandatũ q̃ ꝓcepit: Nolite possidere argentum ⁊ aurũ ⁊c. hec Ambro. et facit. xj. q. iij. ira. Et si quaratur/ quomodo apostoli qui ibãr per ꝓuincias inhospitales poterãt trãsire sine pecunia et sine pera? Dicendũ ꝙ lex sue preceptũ daк ꝑ loco ⁊ tpe possibili: q: casus necessitatis nõ subiacet legi: sed est sup: a legẽ: vt patet Mat. xij. Mar. ij. ⁊ Luc. viij. et de cõ. dist. v. discipulos. ⁊ eꝛ de reg. iuꝛ. qđ nõ est. ideo ꝑ loco ⁊ tẽpore necessitatis/ quo aliter aplis subueniri non poterat: ad hoc preceptum nõ astringebank. Sed ex hoc nõ sequik ꝙ tunc ꝓpietatem ⁊ dominiũ aliũ habuisseнt: qm̃ necessitas aliũ nõ respicit ꝓprietatẽ ⁊ dñium: sed vsum ⁊ modũ vtendi. portare em̃ pecuniam ꝑ viam ⁊ ipsam expendere ꝑ se vel ꝑ aliis loco ⁊ tẽpore necessitatis nõ includit necessario habere ꝓpietatẽ et dñium eius: q: vsus pecunie est separabilis a ꝓprietate ⁊ dñio eius: vt supra ostensum est: ⁊ ꝑm modum quem dant Nicolaus. iij. et Clemens. v. fratribus minoribus: quũ deponik pecunia apud nuntiũ vel depositariũ plentatur a fratribus ꝑ necessitatib⁹ eoꝝũ/ vel ꝑ dante: vt patet eꝛ de ẏ. signi. exijt. li. vj. ⁊ de ẏ. signi. exiui. in Clemẽ. Similiter de alimẽtis quibuscũq; quia vsus alimentoꝝ est se parabilis a ꝓpietate et dominio in speciali et in cõmuni quacũq; cõmunitate speciali vt supra ostensus est: ideo et hoc ꝙ apostoli legantur habuisse panes et pisciculos in deserto: non sequitur ꝙ tunc habuerint in eis ꝓpietatem ⁊ dñium aliq̃d: quũ sit multiplex modus habendi. ff. de ẏ. sig. l. habere duob⁹ modis. ⁊ ff. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. habere dupliciter accipitur. ff. de ꝓc. c. seruus. ⁊. l. id vestimentũ. ⁊ no. xij. q. j. c. ij. in glo. ergo. ⁊. ⁊. nõ

dicatis.in glos.nunquid.ꝛ legitur ꝛ no.xxiij.q.vij.qđ aũr. in glos.non intelligas.quia Judas dicitur habuisse locu los: vt patet Joã.xij.ꝛ.xiij.ꝛ tamẽ iudas nõ dicit habuisse in loculis pp:ietatez: licet loculi illi essent de rebus q̃ vsu cõsumunt:q: hõ potest consumere dñium rei aliene/sicut potest cõsumere dñium rei p:op:ie. Similiter homo põt trãsferre in alium auth:oritate alterius dñium rei aliene sicut dñium rei p:op:ie:nec semp meum et tuum et suũ ac cipiunt quoad pp:ietatẽ ꝛ dñium etiam in rebus que vsu cõsumunt:sed sepe accipiunt quoad vsum vel quoad me ritum labo:is:quomodo accipit illud Matth.x.Dignus est operarius cibo suo:vel mercede sua.xij.q.ij.quicũq;.ci bo inquã suo/nõ quoad p:op:ietatẽ dñij:ſ quoad pp:ie tatẽ meriti et eq̃tatẽ debiti.vñ glos.dicit ibi/dign⁹ est ope rarius cibo suo.glo.q: omnia eis debenť.isto mõ oia sunt iusto:. ſ.ad Lo:.iij.ꝛ.xiij.q.vij.qđ autẽ.et tñ non omnia sunt iusto:ũ q̃ad p:op:ietatẽ ꝛ dñium. Et ita nõ sequit ꝙ apostoli habuerũt pp:ietatẽ ꝛ dominiũ in p:edictis: sic ut de hoc satis in superio:ibus dictum est.vnde sicut legi tur de apostolis Matth.xiiij.non habemus nisi q̃nq; pa nes ꝛ duos pisces: Jta legit Joã.vj.de quodã puero. Est puer vnus hic q̃ habet q̃nq; panes ho:deaceos et duos pisces.si ergo illi panes et illi pisces fuerunt quoad p:op ietatem dñij apostolo:um/eo ꝙ apostoli dicunt eos ha buisse:eadez ratione et fo:tio:i fuerũt quoad p:op:ietatẽ et dñium illi⁹ pueri:q: legit ille puer habuisse: ꝛ apostoli non habuerũt nisi mediante illo puero:quũ vnam ꝛ eam dem rem et eodẽ modo in simul ꝛ in solidus duo nequeãt possidere.cẽ de pba.licet.ſ.ex p:emissis. Sc̃o dicendũ ꝙ sicut legit Mar.xxviij.ꝛ Mar.xv.ꝛ Luc.viij.quedam mulieres fideles sequebant ch:istũ et apostolos:q̃ ipsos de ꝛuis facultatib⁹ sustẽtabãt/et nutriebãt:et p cõsequẽs vt plurimũ illa q̃ p:o ch:isto ꝛ aplis emebant p tales ps̃onas intermedias p:arabant:ideo et loculos tales vel cõ similes ps̃one custodiebant:p:opter qđ apostoli nec p̃di cationis tẽp:ore:nec tẽp:ore alio de cõmuni lege pecunias po:tabãt. Nã post ꝙ a dño sunt electi:et ad p:edicandum missi/semp vsq; ad mo:tem ꝛ eo:um martyria p:edicaue runt maxime post ascensionẽ ch:isti ꝛ in puinciis sibi de cretis:q: jta ch:istus eis mãdauerat Mar. vltimo. Eun tes in mundũ vniuersum p̃dicate euangeliũ. Licet nõ es sent in actu cõtinuo p:edicandi:qđ fuisset impossibile:sed ho:is et tẽp:oribus et locis cõgruentibus.ar.eo:ũ que le guntur ꝛ no.de cõ.dist.v.nunq̃.in glo.ſ.ꝛ.xxxvj.di.c.vltimo. Nam ꝛ aq̃ quotidiana est ꝛ assidue duci dicit etiam si in terdum nõ ducať.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.l.ſ.ſ.ꝛ.l. sequẽ. cum ſi.imo etiã quãdo discipuli fuerunt in samariã cibos emere Joã.iiij.non habeť:nec haberi potest/ꝙ ipſi pecu niã po:tabãt:quia potuit fieri illa emptio mediãte aliq̃ p̃ sona idonea alia:sicut in deserto legitur ꝙ ipſi mediante ministerio illius pueri habebãt quinq; panes ꝛ duos pi sces. Quis etiam ſi tunc pecuniam po:tassent: pp̃ter ca sum necessitatis fuissent excusati:quia samaritani nõ erãt de gente iudeo:ũ:sed erãt iudeis inhospitales non come dentes cum eis. Joan.iiij.vnde Luce.ix.legit ꝙ quũ ipse misisset in samariã vt pparẽt sibi:et nõ receperũt eũ. xxiij. q.iiij.quod ch:istus.ꝛ.c.ca vindicta.apli etiã post dñi ascẽ sionẽ legunt habuisse in suo comitatu honestas mulieres que ipſis ministrabãt:sicut ptz.ſ.ad Lo:.ix.exceptis Pau lo et barnaba: qui p:o parte ne offendiculum.ſ.ad Lo:. viij.darent euangelio/de labo:e manuũ suarũ viuebant. ſ.q.ij.sacerdos.de con.dis.v.nũq̃. In parte vero vel p tẽ po:e de p:edicatione euangelij ducebant vitam suam: vt patet.ſ.ad Lo:.ix.ad Philippẽ.vltimo.ij.ad Timoth.ſ.ac alijs locis:non tamen p:opter hoc Paulus et barnabas pecuniam communiter po:tabant tempo:e p:edicatio nis:nec alio tẽp:ore. Nec credo posse inueniri ꝙ vnq̃ p:o seipſis pecunias po:tauerunt:nec etiam p:o alijs. Quis saluo iudicio melio:i/p:eceptum de non po:tando pecu niam/videať datum apostolis p:o seipſis; non p:o alijs; ne scilicet ipſi p:o semetipſis cupiditatis vel pusillanimi tatis intuitu pecuniam deferrẽt. non autem videtur eis fuisse interdictum/ꝙ non possent aliquotiens/pietatis intuitu necessitate interueniẽte p:o alijs maxime sanctis pauperibus pecuniam deferre: quod innuitur vel ar. ad hec.ſ.ad Lo:.vlti.ibi: Ꝛ et ſi dignum fuerit vt ego eã me cum ibunt.ꝛ ad Rom.xv.c.ibi/Nunc igitur p:ofician hie rusalem ministrare sanctis. Probauerunt enim macedo nia et achaia collationẽ aliquam facere in paup̃es sanc to:um: qui sunt in hierusalem.

Bona vsu consumptibilia quibus ch:istus ꝛ apostoli vtebantur erãt mere bona vsus.

Jaũt querãť quo ru erãt immediate quoad dominium bona vsu consumptibilia/quibus ch:istus ꝛ apo stoli vtebantur/Dicendum ꝙ in parte erãt (vt videtur) dantium et offerentium. Quãdo ch:istus et apostoli inuitabantur ad comedendum et bibendum ab aliquo fideli et deuoto:tunc vt plurimum dominium ei bi et potus remanebat apud inuitantem et cõcedentem: vsus vero erat ch:isti et apostol:um. Et hoc est quod di cit Hieronymus/ꝙ ch:istus alieno cibo vescebatur. Illa vero que fideles deuoti dabant ch:isto et apostolis libe re et absolute absq; aliqua retentione dominij videntur fuisse de iure cõmuni vniuersitatis fidelium p:o quib⁹ se ipsum dare venerat et offerre. hinc est ꝙ in deserto de q̃nq; panibus et duobus piscibus ei oblatis/satiauit turbam vniuersitatis credentium in eum. Joã.vj.xxxvj.dist.ſ. ec ce. Matth.xiiij.ꝛ similiter de.vij.panibus et paucis pisci culis. Mar.vj. Matth.xv. Hinc est etiam ꝙ vestes ch:isti per milites diuise sunt in quatuo: partes/significates quatuo: partes o:bis: de quibus.xcvj.di. Constantin⁹.v. ecclesijs. Et in runica incõsulti significãte vniuersitatẽ or bis.ar.xxiij.q.ſ.quoniã.in p:in.ad quam et quas pertinet de iure cõmuni dominiũ rerũ tempo:alium ch:isto ꝛ apo stolis oblatarũ/eo ꝙ vestes co:po:ales substantia seu supellex rerũ tẽp:oraliũ designatur.de iure vero speciali videtur fuisse vniuersitatis pauperũ:quo:um ch:istus et apostoli specialẽ curam assumpserant. Et eis ex primaria abdicatione omnia eroganda decreuerãt/iuxta illud ps. cxj. Disperfit dedit pauperib⁹. hinc est ꝙ ch:istus cũ apo stolis loculos aliquoties specialiter ad inopũ ministeriũ. xij.q.ſ.habebat.arg.lxxxij.dist.eps.ꝛ.xvj.q.ſ.quoniam. vel semp remanebat dominium apud dantem vsq; ad cõsum prionem rei:q: nõ potuit a se dominium abdicare ꝛ illud in incapaces trãsferre: vt est exp:essum cẽ de ẽ.signi.eccle. li.vj. Item querẽdum est de domo Philippi vnius de septẽ diaconib⁹ de qua dicitur Act.xxj. Et intrates domũ philippi euãgeliste q̃ erat vnus de septẽ:mansimus apud eum.quo dicebatur Philippi post missionem spũsancti: quũ esset discipulus p:ecipuus ab aplis constitutus. Aut dicebatur sua q: tunc erat quoad dominiũ sua:aut q: pus fuerat sua si erat sua p:op:ia. Et ſm opponentem nõ fuit alia lex discipulo:ũ et apostolo:ũ quoad contemptũ tem po:aliũ vt opponit:ergo q̃libet aplo:um in speciali pote rat sibi retinere domum in speciali et in p:op:io:qđ est ex p:esse cõtra ch:isti cõsiliũ/Mat.xix.et cõtra id qđ dicitur Act.iiij.ꝛ.xij.q.ſ.c.ij. Si autẽ domus illa dicebať eius quia fuerat eius:ſz nũc nõ erat.eadẽ ratione domus Petri dicebať ei⁹ q: fuerat quoad dñium ei⁹. Mat.viij. Jdẽ dicẽ dum est de domo marie matris Joãnis/qui cognomina baťur Marcus:que erat vna de p:ecipuis credentib⁹ que erat Hierosolymis: de qua Act.xij. Cõsideransq; venit ad domũ marie matris Joannis:que dicebať sua q: fuerat: vel q: inhabitabat eam:q: aliis credentib⁹ cõmunicaue rat.sua et quãtum ad vsum/et quantũ ad dñium:vt p:e.c. xij.q.ſ.c.ij. Inter alia opponitur ꝙ etiam apostoli licet non litigasse in iudicio legaňt:tamen ꝙ eis litigare licue rit:quia verba illa Mar.v.ꝛ Luc.vj.Qui vult tecum i iu dicio cõtendere et tunicam tuam tollere:dimitte ei ꝛ pal lium.intelliguntur ſm opponentez de his qui in p:op:io

rēpo:alia possidebāt. loquīt em̄ dñs illi qui tunicā habe/bat et palliū. quū dicit/Si quis voluerit tunicā tuā tolle/re: dimitte ei ⁊ pallium. sic etiam sequīt ibi: Qui petit a te da ei: et volenti mutuare a te: ne auertaris. Ex qb⁹ patet ꝙ habentibus rēpo:alia est locus quū dixerit/ꝙ der ei q̄ a se petit. qō nō posset facere quū dare sit accipientis face/re. l.q. l. qui studet. nisi dñus etiā q̄d rēpo:alia obtineret. nec etiā mutuare posset: nisi ei⁹ qō mutuaret esset dñs: quū in mutuo a mutuante in eum q̄ mutuum recipit rei mutuate dñium transferat. l.xxxviij. dist. in palea. ejiciens. vnde dicit mutuum quasi de meo tuū. Sed ad hoc dicendum est/ꝙ predicta verba fuerunt dicta etiam apostolis in sermone sancto de mōte/ante quē sermonē apostoli fuerunt electi: vt patet Luc. vj. ¶ Factum est autē in diebꝰ illis/exijt in mōte o:are. Et quū dies factus esset vocauit discipulos suos et elegit. xij. ex ipsis: quos ⁊ apostolos nominauit petrū ⁊c. Et sequitur ibi/Et descēdens de monte cū illis ⁊c. Et sequit ibi/Et ipse eleuatis oculis suis in discipulos/dicebat. Beati pauperes spū ⁊c. Et sequit ibi/Et ab eo qui aufert tibi vestimentum etiam tunicā noli phibere. Et. j. et sequit ibi. Et qui aufert que tua sunt ne reperas ⁊c. hec ibi. Itē super illud Mar. v. Accesserunt ad eum discipuli ei⁹ ⁊c. dicit glos. quos ibi cōstituit. xij. Item alia glos. dicit ibi sc̄z Mar. v. sic aplos p:eeminentius abducit vt a monte p:ius. pō. lxxj. Montes. i. apostoli suscipiūt pacem pp̄ko. eī de elec. fundamenta. li. vj. Item sup illud Mat. ix. Vidit hoiem sedentē in teloneo/Matthēū nomine. dicit sic glos. Hinc ꝓbabilius videtur ꝙ ꝓtermissa memo:at quū. xij. elegerit ante sermonē. vnde verba de nō reperendo sua/fuerant data apostolis vt viris pfectis p modū p:cepti: alijs vero generaliter p modū cōsilij. vñ ⁊ signāter dicit ibi Mat. v. c. Et accesserūt ad eum discipuli eius. q: aliud est accedere ad ch:istū p obedientiam p̄cepti: aliud p obedientiā cōsilij. vnde Aug⁹ sup homil. ibi. Et accesserūt ad eū discipuli ei⁹: dicit. Ut audiēdis verbis illis hi essent etiam co:po:e vicinio:es: q̄ p̄ceptis imꝑēdis aio app:opinquabāt. Unde qō dicit opponens ꝙ talia verba fuerūt dicta habentibus rēpo:alia p verba illa/Qui voluerit tunicā tuam tollere: dimitte ei et palliū. et ei qui aufert que tua sunt: ne repetas. ⁊ qui petit a te da ei. Dicendū ꝙ tuum est equiuocum et cōmune ad tuum quoad dñium et tuū quoad vsum. vnde ad ¶ Philip. j. Eo ꝙ habeā vos in vinculis meis. ⁊ j. Ita vt vincula mea manifesta fierent in ch:isto. ⁊ j. Vinculis meis abundāti⁹ auderent. ⁊ j. Existimantes p:esturam se suscitare vinculis meis. Et j. apostolus quātū in eodē. c. asserit vincula sua: que ī non erant sua quoad pp:ietatē ⁊ dñium: sz quoad seruitutē ⁊ supplicium. Item Coloss. vlti. Memo:es esto te vinculo:ū meo:ū. ⁊. ij. ad Timo:. j. Et catenam meam non erubuit. Et illud ps. cxv. Dirupisti dñe vincula mea. Et si vincula nobis incōmoda dicunt nostra abscō oī nostra pp:ietate ⁊ dñio: multo magis vestimenta nobis cōmoda sepe dicunt nr̄a abscō omni nr̄a pp:ietate ⁊ dñio. xiij. q. vij. quod aūt. ⁊ no. xij. q. j. nō dicatis. Similiter qō arguit de mutuo nō valet: q: sicut meum est equiuocū vt dixi: ira ⁊ mutuū qō descēdit ab hoc pnoīe meo: est equiuocū et cōmune ad mutuum quoad dñium/⁊ ad mutuū quoad cōmodū. Et isto scō modo accipit mutuum. iiij. Reg. iij. Vade et pete mutuū ab omnib⁹ vicinis tuis vasa vacua: ⁊ nō pauca. vbi mutuum nō fuit factum quoad dñium accipientis: sed solum quoad cōmodum necessitatis. Similiter eodē li. c. vj. quidā de filijs ꝓphetarū de ferro securis qō sibi ceciderat in Jordane/dixit heu heu heu dñe mi/⁊ hoc mutuo acceperā. vbi mutuū nō fuit effectū quoad dñium passiue mutuātis: sed solum quoad cōmodum. Et ita in mutuo non semꝑ transfert dominium rei mutuate in accipientē. Nec semꝑ locū habet in pecunia: nec in alijs que vsu consumūtur. Et per consequens non opo:tet ꝙ ille qui mutuat actiue/ex hoc ꝙ mutuat: fit dominus rei mutuate: quia homo potest auth:itate alteri⁹ mutuare rem alienam sicut p:op:iam: licet mutuans rem aliquam auth:itate pp:ia fit dñs eius: tñ mutuans rem aliquā quacūq; auth:itate ⁊ nomine alterius ⁊ nō suo/nō op:tet ꝙ fit dñs eius/⁊ maxime quoad res que non cōsumunt vsu/sicut sunt vasa ⁊ instrumenta ferrea et bona mobilia quecūq;. vnde ⁊ religiosi sine pp:io viuere pñtentes/tota die mutuant seu commodant sibi libros suis vsibus deputatos: quoz tñ libro:ū adinuicem mutuato:z neuter sz nec dans nec accipiens habet dñium ipoz. quū neuter ipso:ū fit capax in speciali alicuius pp:ietatis. Et si dicat ꝙ in talib⁹ nō reperit mutuū: q: mutuū est in solis rebus q̄ vsu cōsumunt. Dicendū ꝙ mutuum fm ꝙ de ipso loquit scriptura sacra: reperitur in quibuscūq; rebus siue vsu cōsumptibilibus siue nō: vt patet ex p:emissis auth:oritatibus: vnde scriptura accipit distincte mutuū p:o cōmodato: et econuerso accipit accōmodatum indistincte p:o mutuo: et sic accipit mutuo Mat. v. ⁊. Luc. vj. put mutuum est equiuocū ⁊ cōmune ad mutuum quoad dñium/⁊ ad mutuū quoad cōmodū. vnde sup illud Mat. v. ⁊ volenti mutuāre ne auertaris. dicit glos. duo genera p:estādi cōplectitur. vel em̄ beneuole damus: vel reddituro cōmodamus. Et sup illud Luce. vj. Et si mutuum dederitis ijs a quibus speratis accipere: q̄ vobis gratia? dicit glos. sic/Duo sunt genera beneficij. vel quū beneuole damus quod damus: vel quū reddituro cōmodamus. Et sup illud Luc. vj. Mutuū date nihil inde sperantes. dicit glos. sic. Non in homine spem mercedis figentes: qui si nō reddat quod cōmodastis: reddet deus quo iubente fecistis: siue non reddat hereditas nostra in eternū erit. ¶ Item arguit oppositor ꝙ apostoli potuerūt in iudicio petere. q: Mat. xviij. dixit ch:istꝰ discipulis vbi erat petrus vt se quit ibi: Tunc accedens petrus ⁊c. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. ⁊. j. dic eccl̄ie. ergo ⁊c. Itē illud apostoli. j. ad Cor. vj. Jā quidem delictum est in vobis ꝙ iudicia habetis ⁊c. Intelligitur dictum fm oppositorē nō talibus ꝑsonis qui a se dñium omniū rēpo:alium abdicarunt. loquebatur em̄ apostolus Corinthijs: qui nō renuntiauerunt bonis suis: vt patet. j. ad Cor. vlti. de collectis quas faciebant. et Augꝰ etiā dicit/ꝙ nō legit ꝙ cōuersi ex gētibꝰ cōmunicauerint sua. Unde dicit oppositor: ꝙ p:ecepta illa data Matth. v. Si quis te p:ocusserit ⁊c. Et qui vult tecum in iudicio contendere ⁊ tunicā tuam tollere: dimitte ei et palliū. et quicūq; angariauerit te mille passus ⁊c. nō sunt seruāda in executione operis fm Augustinū in libro de sermone dñi in monte: sed semp in p:eparatione animi sunt habenda: vt sc̄z simus parati hec facere et sustinere/qñ charitas hoc requiret. et ad hoc allegat. xxiij. q. j. paratus. cum. §. p:ecedenti. ⁊ p:opter hoc fm eū non dicit apostolus. j. ad Cor. vj. Quare nō iniuriam accipitis. sed dixit quare non magis iniuriam accipitis. ¶ Reperit etiā oppositor: de apostolis/ꝙ nō fuerunt electi ante sermonē factū in monte/Matth. v. Ad hoc dicendum/ꝙ sicut sup:a dictum est: apostoli electi fuerūt ante sermonē: sicut patet Luc. vj. ⁊ ex sex que colliguntur ex sermone illo/Matth. v. Et primo ex eo quod dicitur: Accesserunt ad eum discipuli eius. sc̄z. xij. vnde glos. ibi/Quos constituit ibi. xij. ergo discipuli qui dicuntur p:opius ad ch:istū accessisse: fuerunt xij. apli iam ab ipso p:electi. p:opter qō dicit Augꝰ ibi: Ut hi etiam essent co:po:e vicinio:es: qui p̄ceptis adimplendis animo app:opinquabant. Secūdo patet ex eo quod ch:istus dixit ibi/Vos estis sal terre. qō de solis. xij. intelligitur ad literam esse dictum: quia ceteri alij discipuli erant per. xij. apostolos postea spiritualiter sale sapientie condiendi. sal enim sapientia est. eliij. distin. sit rector. apostoli vero a solo ch:isto fuerūt sale sapiētie celestis cōditi. Et hoc est quod dicit ibi glos. tracta a Hiero. sic: Sal facit terram sterilem. vnde irati victores destruentes vites salē seminabant: ne quod in eis germen oriretur. ira et apostoli destructo peccati regno/germen vitio:um cōpescunt. hec glos. Et alia glos. dicit sic: Ut enim non est ci-

bus aptus nisi sale conditus: ira senno non est vtilis sine documento apostolice sapientie. vnde in Leuitico. j. c. Iu omni sacrificio sal offeres. i. in omni quod facis vel dicis apostolicam sapientiam habe. hec glos. Item Chrysostomus ibi. In quo monstrat. q necessario hoc iniungit. non enim pro vestra vita: aut pro vna gente: sed pro vniuerso orbe vos merito etsi alios mordentes mala audiatis. gaudere. hoc enim est opus salis mollia mordicare: qre alior maledicto nihil vobis nocet. xj. q. iij. §m. & c. temerariū. & §. Item Salomon. xxiij. q. iij. cum sancti. sed est testis vestre virtutis. Item Hilarius ibi. Est autē hic propterea querenda verborū aks dictorum: quam et apostolorū officium: et ipsius salis natura monstrabit. hoc igitur in oēm vsum humani generis effectum. incorruptionem corporibus quibus fuerit aspersum impertit: et ad omnem sensum conditi saporis aptissimum est. Apostoli autem sunt rerum celestium predicatores et eternitatis velut satores merito sal terre nuncupati: quia per virtutē doctrine qua fi salientes eternitati corpora seruant. Item ibi Remigius: Sal etiam per aquam et ardorem solis et per flatū venti in naturam alterā cōmutatur: sic et apostolici viri per aquam baptismi et ardorem dilectionis. et flatu spiritussancti. in spiritualem regenerationem cōmutati sunt. Sapientia etiaz celestis per apostolos predicata exiccat humores carnalium operum. aufert fetorem et putredinem male cōuersationis. et vermem libidinose cogitationis. et illum de quo dicit propheta Esa. vlti. in fi. Vermis eorum nō morietur. Sunt etiam apostoli sal terre. i. hoīm terrenorum: qui amando terram. terra vocantur. Vel sm Hieronymū. apostoli sal terre nuncupantur: quia per illos vniuersum hominum conditur genus. Petrus tamē apostolus hoc verbum. Vos estis sal terre. ad omnes sacerdotes extendit. xcij. dist. sacerdotes. Adde hic qd scribit. s. de sale in. §. O gloriosa ciuitas. d. cum eīm. in ar. liij. Tertio hoc patet ex eo quod ibi subiungitur. Si sal euanuerit: in quo salietur: ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras. qd de solis apostolis intelligendum est ad literam: quia ceteri discipuli si euanuissent: vel infatuati fuissent: potuissent per apostolos sicut per superiores saliri et reparari. Apostoli vero qui erant supremi: non habebant alios superiores per quos potuissent saliri: et ad statum pristinum reparari: ideo & hoc est qd dicit ibi glos. sic. Si vos per quos alij condiendi sunt: aduersis vel prosperis cesseritis: per quos vobis error auferetur quū vos deus elegerit tollere alijs? Quarto patet ex eo quod ibi sequitur: Vos estis lux mundi. qd de solis apostolis intelligit: per quos alij erant illuminādi. et hoc est qd dicit ibi glos. sic. Dic ostenditur officium apostolicū: quia scilz sunt sal terre et lux mundi. Item ibi Chrysostomus. Apostoli dicti sunt prius sal propter indeos: vel propter populū christianum. a quibus deus cognoscitur: quos seruant in dei sciēria. lux autem ppter gētes quas ad scientie lumē pduc̄it. Jrē ibi Hilarius. Natura eīm luminis est. vt luce quocūq circūferatur emittat: illatūq edibus tenebras interimat luce dominante. Jgitur mundus extra cognitionem dei positus obscure tenebratur ignorantie tenebris: cui p apostolos lumen scientie inuehitur: & cognitio dei claret: et de paruis exīū corpusculis quocūq incesserint lux renebris ministratur. Item ibi Remigi⁹: Sicut aūt dirigit radios suos ad effugandas humani cordis tenebras. Quinto patet per id qd dicitur ibi. Nō potest ciuitas abscondi supra montem posita. vsq ibi. coram hominib⁹ &c. Que quidem verba pncipaliter et precipue de apostolis qui supra montem vniuersalis ecclesie constituti. ceteris alijs discipulis prefecti sunt. xxj. dist. in nouo. dicta intelliguntur. vnde ipsi soli velut lucerne celestis fulgoris sup candelabrū militantis ecclesie positi. ceteris prestant lumen gratie multiformis. vt glos. ibi dicit sic. Quia apli fundamenta sunt apte ciuitas dicunt. probat ex de elec. fundamenta in prin. li. vj. Et sup illo verbo: Sic luceat lux vestra glos. Lux tenebras solvit et postea illustrat: sic apli expulsis vitijs deducunt ad lumē fidei & cognitionis. Jrē ibi Hieronymus. Ne aūt apostoli abscondant: sed tota libertate se pdant: docet eos fiduciā predicandi quū dicit: Nō pōt ciuitas abscōdi &c. Sexto apparet ex eo qō ibi sequitur: Qui autē soluerit &c. vsq ibi. regno celorū. Ex quib⁹ apparet insinuatur. q erant iam apostoli a christo cōstituti predicatores veritatis quū dicit: & docuerit sic homines &c. j. qui fecerit et docuerit &c. Tunc autē fuerūt apostoli electi ad apostolatum: qū fuerūt cōstituti predicatores veritatis a christo: sicut patet Mar. iij. c. Et ita nō est dubium q̄n apostoli in sermone dñi in monte essent iam ante ipsum sermonem electi. ¶ Aliud qō opponit & est q preceptum de nō litigando. et de non prendendo in iudicio datū Mat. v. & Luc. vj. et. j. ad Cor. vj. non semper est seruandū a viris pfectis quārum ad opis executionē. sed solū quantuz ad animi ppārationē. Et q hoc dicat: Aug⁹ vt supra dictū est xxiij. q. j. parat⁹. qō est manifeste cōtra intentionē sacre scripture. & Augustinū ac doctrinā sacrorū doctorū. Ām in isto precepto siue cōsilio dato Mat. v. Si qui vult tecum in iudicio cōtendere: et tunicaz tuam tollere: dimitte ei et pallium. Et in illo dato Luce. vj. ab eo. Qui aufert tibi vestimentū: etiā tunicā noli phibere. & qui aufert q̄ tua sunt: ne repetas. Continentur duo. vnum affirmative: & aliud negative. Illud qō ptinet affirmative est. vt auferenti tunicam dimittamus. et & pallium. et ecōuerso. auferenti vestimentū dimittamus ei et tunicā. et istud absq dubio nō est semp seruandū exterius in opere: sed semp tenendum est in animo ppārato. q: preceptum affirmatiuū non obligat p semp vt est etiā illud: Si quis percusserit te in vnā maxillam pbe ei et alteram. Luc. vj. Et sic intelligit Aug⁹. et sic intelligit cū Gratianus. xxiij. q. j. §. his ita respondetur. quū dicit ibi precepta patientie. et sic loquit expresse. c. sequēs. paratus. Aliud qō cōtinet seu implicatur negatiue in illo precepto seu cōsilio est. q̄ non cōtendamus in iudicio p pallio seu tunica nec quacūq re tepoz. alia nec nobis ablata iudicialiter repetamus: nec etiam auferenda iudicialiter phibeamus. Et istud semper est seruandū a viris pfectis quoad opis executionē. & nō solum quātum ad animi ppārationē. Sic et in illo precepto. Qui percusserit te in vna maxilla &c. includuntur duo. vnum affirmatiue. scz q̄ percutienti vnā maxillam. ei alterā pbeamus. et istud nō semp faciendū est in ope exteriori: sicut probat Aug⁹. de christo & paulo: quoz neuter in maxilla percussus prebuit corpus aliter alterā: vt pte. c. paratus. Aliud qō includit in illo precepto negatiue. q̄ percutienti nos in quacūq parte corporis nō repercutiamus. & istud seruandū est in opere exteriori maxime a viris perfectis: nisi in casu quū quis tenet locū presidentis: vt pater pcutit filium: et dñs seruum corrigendo. iudex reum puniendo. xxiij. q. iij. q peccat. ad fi. ideo christus nunq̄ percussit: sed petro percutienti dixit. Conuerte gladium tuum in locum suū. Mat. xxvj. & xxiij. q. j. §. j. & q. iij. §. j. demōstrans facto & exemplo malo nō esse corpus aliter resistendū. vnde in predicto loco. Conuerte gladiū &c. Raban⁹ dicit sic. Oportuit etiam vt author gratie fideles patientiā docerer: vt potius ad sustinendum aduersa instrueret. q̄ ad vindicandū puos carer. Item ibi Aug⁹ cōtra faustum. Nam vtiq dñs iussserat vt ferrum discipuli eius ferrent: sed non iusserat vt ferirēt. quid ergo indignum si petrus post hoc peccarum factus est pastor ecclesie: sicut moyses post percussus egyptium factum est rector synagoge. vterq eīm nō detestabili inmanitate: sed emendabili animositate regulam excessit. vterq odio improbitatis aliene. sed ille fraternitatis dilector: licet adhuc carnali tamē amore peccauit. vnde et christus arguit Jacobū & Joānē petentes vindictā ignis contra samaritanos. Luc. ix. & xxiij. q. iij. ea vindicta. Et christus docuit Matth. v. non resistere malo. vbi Chrysostomus. Sine enim hoc mandato legis mandarum stare nō potest; q uia si sm legis mādata Leuitici. xxiij. xxiij. q. iij.

§.ex his cum.c.seq.omnibus reddere malum p:o malo ce perimus:omnes efficiemur mali:eo q̄ persequētes abū dant.Si aut̄ fm chr̄isti mandatum Matt̄h.v.nō resistī mur malo. etsi mali nō leniuntur:tamē boni permanebūt boni.Item ibi Hieronymus.Dūs ergo noster vicissitudi nem tollens trūcat initia peccato:ū. In lege nāq̄ culpa emendat:hic peccato:ū auferuntur exo:dia. vnde ꝛ Am bro.sup̄ de sancto Joseph dicit/q̄ p:opterea chr̄istus p:o hibuit discipulos non po:tare virgam:vt instrumenta eri peret vltionis.xj.q.iij.ira.ꝛ Aug⁹ super p:ece.verbo/non resistere malo/dicit sic:Non ait non reddere malum p:o malo:sed non resistere aduersus malum:vt non soluz nō rependas quod tibi fuerat irrogatum:sed etiam non resi stas q̄n aliq̄d irrogetur.hoc est quod consequenter expo nit:sed siquis te percusserit in dexterā maxillam:prebe ei et alterā.vbi etiam Aug⁹/Docet ergo dominus medicus animarū:vt discipuli eo:ū quo:ū saluti cōsulere vellent: imbecillitates equo animo tolerarēt.omnis nāq̄ impo/ bitas ex imbecillitate animi venit:q: nihil innocenti⁹ est ab eo qui in virtute pfectus est. Ybi etiam Aug⁹.Omnia autem in quib⁹ impobitatem aliquā patimur:in duo ge nera diuidunt.quoz alteruz est quod restitui non potest: alterum quod potest.sed in illo quod restitui non potest: vindicte solatium queri solet.Quid em̄ prodest q̄ peruse sus repercutis?nunquid p:opterea illud quod in co:po re lesum est:restituitur?sed timidus et vilis animus talia fomenta desiderat.Item ibi Chr̄ysostomus.Nūquid au tem si repercusseris eum compescuisti eum vt te non per cutiat:sed magis excitasti eum vt adhuc percutiat. nam iracundia per iracundiam non compescitur:sed amplius irritatur.Item ibi Aug⁹.Tenebitur ergo in hoc iniuria genere iste modus a chr̄istianis:vt accepta iniuria nō sur gar odium:sed paratus sit animus plura perpeti:nec co rrectionem negligat.xxiij.q.iiij.quisquis.cum.c.seq.quevel consilio vel authoritate vti potest.p:opter quod etiā apo stolus ad Rom.xij.c.chr̄isti p:eceptū sequens scribit.Nō vos defendentes charissimi:sed date locum ire.xxiij.q.j.§. j.vbi dicit glos.Ille dat locum ire:qui aduersarium pmit tit facere quod vult.Et si viris perfectis non licet se co:po raliter defendere:vt tot o:riginalia p:obant p:opter virtu tem patientie cōmendandam et dilectionez p:oximi/quē debemus in amo:e chr̄isti cunctis rebus tēpo:alibus p:e ferre/etiam vite co:po:ali/ exrollendam. Eadem ratione non licet viris perfectis iudicialiter defendere et conten tiose res suas tēpo:ales p:opter virtutē paupertatis cō mendandam et dilectionem p:oximi:quem debemus in amo:e chr̄isti cunctis rebus tēpo:alibus p:eferre et ante ponere.ad hec.xxiij.q.j.§.j.c.nisi bella.et.q.iij.§.j.ꝛ legitur et no.ex de homici. suscepimus. Et ideo sicut chr̄istus et apostoli nūq̄ repercusserunt excepto Petro: qui in hoc peccauit:vt.s.d. Item ibi Aug⁹.dixi:ꝛ cui ilico dictum est: Conuerte gladium in vaginam: Ita chr̄istus et apostoli p:o rebus tempo:alibus:quibus pax fraterna p:eferen da est:nūq̄ in iudicio litigauerunt:nec contenderūt: nec eo:ū statui cōperit.Et ideo sicut chr̄istus dixit non esse re sistendum malo:ita dixit non esse contendendum in iudi cio.et sub eadem lege p:ecepti interdixit vtrumq̄ immo vnuz cōprehenditur sub alio:q: non p:etendere in iudicio/ est quoddam nō resistere malo. Similiter sicut apostolus dixit Rom.xij. Non vos defendentes charissimi sed date locum ire. Ita dixit.j.Coz.vj. Jam quidē delictū est in vo bis q̄ iudicia habetis inter vos:Quare non magis iniu riam accipitis:quare nō magis fraudem patimini? Ideo fm p:eceptum chr̄isti percussi in vna maxilla/citius de bemus sustinere q̄ percutiamur in alia maxilla:q̄ repau tiamus.Item fm p:eceptum eius spoliari tunica citi⁹ de bemus permittere q̄ spoliemur pallio/q̄ iudicio conten damus.Et eadē ratio est vtrobiq̄:q: sicut minus:imo nec malū est ex parte patientis/nisi malū pene.de quo malo Esa.lxv.ibi/Creans malū.ꝛ.xxiiij.q.iij.quidā.rō. coliciani. malū est p:cuti in altera maxilla/q̄ repercutere: ideo citi⁹ debemus esse parati ad sustinendum in altera maxilla:q̄ repercutiamus:ita minus malū est dimittere palliū q̄ co tendere in iudicio per qđ abijcit̄ vel remittitur pax cū p:ximo:ideo dimissio pallij intelligēda est quoad pparatio nem animi:sed declinatio iudicij contētiosi et litigij intel ligenda est simpliciter quoad executionē opis.Et ideo si cut co:po:alis defensio permittitur fm veniā infirmis'et imperfectis: p:out patet Luce.xxij. vbi chr̄istus concessit apostolis fm veniam/q̄ possent circa tempus sue passio nis ppter ipso:z infirmitatem sumere gladios ad eo:um defensionē: ita in iudicio contēdere et litigare p:o tpalib⁹ rebus pmittitur fm veniam infirmis et imperfectis:ideo apostolus.j.ad Coz.vj.ꝛ.xj.q.j.§.ex his omnibus.secula ria igitur iudicia si habueritis:cōtemptibiles qui sunt in ecclesia cōstituite ad iudicandum.que verba pertractans Gr:ego.xix.li.mo:al.sic dicit.Quia spūalia dona non cape rēt si terrena eos negotia deperissent. longe autē permi/ sit dicēs/Contēptibiles qui sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicādū.ac si aperte dicat:qui mino:is sunt meriti in ecclesia:ꝛ nullis magno:ū dono:ū virtutibus pollēt: ipsi de terrenis negotijs iudicent: quarenus p quos magna nequeant bona:suppleant̄ mino:a.quos et contemptibi les nominat:ꝛ tamē sapientes noīat quū dicit sic.Nō est sapiens quisq̄ inter vos qui possit iudicare fratrem suū. Qua ex re quid colligitur/nisi vt Ji terrenas causas exa minent:qui exterio:ū rerū sapientiam perceperunt.q̄ au tem spiritualibus donis ditati sunt:profecto non debent negotijs implicari:vt dum nō cogunt̄ inferio:a bona dis ponere exercitati valeant bonis superio:ibus deseruire. hec Gr:ego.Et si iudices immediati rerum tempo:alium siue secularium:qui ad hoc constituunt̄/vt dirimant lites et litigia ac cōtentionum certaminis finem ponant.vt.C. de agrico.ꝛ cen.litibus.ex de re iud.iurgantiū.ꝛ de do. et cō.finem.vbi de hoc.ꝛ.c.fi.ex de transac.c.vltimo. vbi de hoc.ꝛ.v.q.ij.si primates.nō debent esse sup:emi et ho norabiles:sed infirmi et contemptibiles in ecclesia:quanto magis sup:emi et perfecti in ecclesia nō debent p:etendere et litigare.vtiq̄ quātomagis distrahit a perfectione cōtē dere in iudicio et litigare q̄ cōtentionem et litigium diri mere ꝛ interimere.iudices em̄ pacem et cōco:diam ferūt procurant ꝛ nutriunt.xc.di.c.penul.ꝛ vlti.ex de treu.ꝛ pa.c. j.litigantes vero ac contendentes rixas et disco:dias pa riūt et accendunt.illi em̄ omne bonū pspectant:isti bona pp:ia affectant et querunt. Item Aug⁹ pertractās p:edi cta verba apostoli in enchiridion.xliij.c.dicit sic.Nā ꝛ hic posset putari iudicium habere aduersus alterū non esse peccatum:si tantūmodo si extra ecclesiam vellet iudicari: nisi securus adiungeret.Jam quidē oīno delictum est in vobis:quia iudicia habetis vobiscum:ꝛ ne quis ita exau saret et diceret se iustum habere negotium: sed iniquita tem pari:quam velit a se iudicij sententia remoueri:conti nuo talibus cogitationibus vel excusationibus occurrit atq̄ ait:Quare nō magis iniquitatē patimini? quare nō potius fraudamini?vt ad illud redeat̄ qđ dūs ait Mat. v.xiij.q.j.§.j.Si quis voluerit tunicam tuam tollere:ꝛ in iudicio tecum contendere:dimitte ei ꝛ pallium. ꝛ alio lo co Luc.vj.Qui abstulerit inquit tua:noli repetere. Pro hibuit itaq̄ suos de secularibus cuz alijs habere iudiciū. Ex qua doctrina apostolus dicit esse delictū: tñ quū finit in ecclesia talia iudicia:finiri inter fratres fratrib⁹ iudicā tibus:ex ecclesiā vero terribiliter vetat. Manifestum est etiam hic quid fm veniam cōcedatur infirmis.ppter hoc itaq̄ atq̄ huiusmodi pctā ꝛ alia:licet his minoribus opo:tet vt quotidie creb:oq̄ o:em⁹ dīm/atq̄ dicamus Mat.vj. de peni.dist.j.in actione.ꝛ dist.iij.de quotidianis. Dimitte nobis debita nra.hec Aug⁹. Et ita fm Augustinū non li cet perfectis litigare:infirmis aūt cōceditur fm veniā: si nō fraudulenter ꝛ cum scandalo.vnde.j.ad Thessalo.iiij. Neq̄ circūueniat fratrē in negotio, ꝛ Mat.xviij. Ue illi

per quē scandalū venit. ex de nouī oper. nunt. cū er ínumero. ꝛ Luc. xix. Si quid ꝓ iquē defraudauī: reddo quadruplū. xij q. ij. cū deuotissimā. ꝛ c. in antiquis. ꝛ c. in legibus. Item ad hoc est glos. sequēs intentionē beati Augustini/ q̄ sic dicit sup illud. s. ad Cor. vj. Iam oīno delictū est ínvobis ꝛc. Glos. interlinearis. Ex hoc solo ꝙ iudicia habetis. pcm̄ est em̄ litigare quū pacesse debeat. Item glos. continua. Peccatū ē iudicia habere cōtra alios: sz ne excuses ꝙ hoc iuste agis: occurrit: quare nō magis iniuriam accípitis: vnde dñs Luc. vj. Qui abstulerit tua noli repetere. sz tm̄ hic fm̄ veniam infirmis cōcedit apostolus. hec glos. et sic in fi. determinat. Ut autē p̄dicta verba Augustini in quibus ait peccatū est iudiciū habere cōtra fratres/ sane intelligant: dicendū quid in huiusmodi liceat pfectis: et quid nō. et q̄d infirmis: et quid nō pfectis. Igit licet repetere sua simpliciter/ sine causa/ sine lite/ sine iudicio: sz non cōuenit eis inde mouere causam aī iudicē. Infirmis vero licet repetere sua mouēdo causam ante iudicē et iudiciuz habendo cōtra fratrem: sz nō cōtentiose vel fraudulēter: nec apud infideles iudices. hec glos. Nec obstat glos. per opponentē allegata sup verbo apostoli/ Dia mihi licent s. ad Cor. x. i. omnia mea licet repetere: q: vt ex p̄missis apparet: glos. loquit ibi de modo repetendi sua simpliciter sine litigio iudicio ꝛ contētione. Itē ad hoc est Remigius sup dictis verbis apostoli sic dicens: Duplicāt ꝙ peccatū: ꝛ ꝙ litigant: ꝛ ꝙ in p̄sentia infidelium litigant: a q̄bus blasphematur nomē christianitatis. Jam quidē ostē sum peccatum est in vobis/ ꝙ iudicia habetis inter vos. accusario litē: lis disco: diā: disco: dia odiū generat. ne forte illi dicerent oīno peccatū est si mea requiro: ideo apostolus dixit: In veritate oīno delictum est in vobis/ q̄ contra p̄ceptū dñi agitis: qui dixit Luc. vj. Si quis aufert q̄ tua sunt ne reperas. ꝛ qui vobis pacem suam cōmendauit: quare non magis dānum sustinetis: vt p̄ceptum domini custodiatis. hec Remigi⁹. Item ad hoc est Chrysostomus sup Matthēū dicēs. Indigna res est vt hō fidelis stet in iudicio ante cōspectū iudicis infidelis. vel si fidelis certe secularis et qui te venerari debuerat ꝓpter dignitatē fidei: iudicat te ꝓpter necessitatē cause: ꝛ pdes dignitatē christi ꝓpter negotiū mundi. Deinde omne iudiciū irritatio cordis est: et cogitationum malarū. nam si videris ꝙ causa tua fraudibus aut pecunijs expugnetur: et tu similiter cause tue adesse festinas. et si ab initio hoc cōsilium nō habuisti. Itē idem ibidem. Si semel iudiciū ingressus fueris: iā non cogitas vt veritas cause appareat: sed vt quōcūq̄ victor existas. vnde et in Prouerbio. xij. c. Qui negligit dānum ꝓpter amicum/ iustus est. Iter autē impiorū decipiet eos. ergo a sensu ꝛtrario/ q̄ nō negligit dānus ꝓpter primū: sicut ille qui iudicialiter sua repetit: nō est perfectus perfecta iustitia. vnde glos. inter. dicit ibi. propter amicū. i. ꝓptē christū/ qui dixit Joā. xv. vos amici mei estis. Iter autē impiorū. glos. interlinearis. qui vel sua retinere: vel aliena rapere gaudent. Item glos. dicit ibi sic. Si hoc ad literā accipit: quātomagis est dignus corona iustitie q̄ propter deum/ q̄ dixit Luc. xij. ꝛ Matth. v. Dico vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus: vel qui vendens oīa dat pauperib⁹/ Mat. xix. vel rapina bonorū suorū cum gaudio/ Heb. x. patitur: vel carnē suam mortī tradit. Joā. xij. Hoc etiā apparet in Abraam qui p̄ius elegit ius suū ꝓpium/ q̄d in p̄reda de manibus hostium erepta tēporaliter acquisierat. xxiij. q. v. dicat. s. dist. ius militare. ro taliter dimittere: ꝙ honorem sui nominis quoquo mō vellet tēporali cōmodo inclinare seu humiliare. Gen. xiiij. vbi dicit: Leuo manum meam ad dñm meū excelsum possessorē celi et terre/ ꝙ a filo subtegminis vsq̄ ad corrigiam calige non accipiam ex omnibus que tua sunt: ne dicas ego ditaui Abraam. Isaac etiā patriarcha maluit iurī putei q̄ ex paterna successione/ et propria acquisitione ei debebatur cedere: ꝙ contentioni deseruire. Gen. xxvj. vbi etiam puteum p̄o quo non accidit contentio merito appellat latitudo: quia plena latitudo iustitie non possidetur nisi in mansuetudine pacis/ sordes dimissa tempoꝛalium contentione. vnde et ps. cxviij. Latum mādatū tuum. idest charitatis ꝛ pacis nimis. scilicet ad amicos et inimicos nostra tollentes. ex vi li. non con. accedens. ij. ꝛ. ij. ad Cor. vj. Cor. nostrum dilatatum est. ꝛ. s. dilatamini et vos. Hinc etiam de prima multitudi. ne credentium scribitur Act. iiij. et. xij. q. j. c. ij. ꝙ Erat eis cor vnum et anima vna: et omnia communia. nec erat litigiū nec contentio inter eos ꝛc. sed plena concordia/ et pacis tranquillitas. et implebatur ps. cxxxij. Ecce ꝙ bonum et ꝙ iocundum habitare fratres in vnum. vt p̄. c. ij. Nil mirum sup̄a modum est iocundum et delectabile absq̄ omni tempoꝛalium questione litigio et contentione vna nimiter et pacifice viuere: nihil in hac vita felicius: ideo merito dulcitas in qua hec iocunda quies et vnitas p̄cessit hierusalem. i. visio pacis dicta est. hinc apostolus. s. ad Cor. xiij. Charitas non querit que sua sunt. Et si perfecta charitas de qua apostolus ibi loquitur: non querit q̄ sua sunt: quātomagis perfecta charitas non repetit iudicialiter que sua sunt: quum nihil maxime p̄opium habeat. vt. s. probatum est. Si enim perfecta charitas sua non q̄rit: quomodo sua litigando requiret: hinc Phil. ij. Nō que sua sunt singuli considerantes: sed que aliorū. facit. Ioā. viij. nosse. Omnis enim lis et contentio per iniquitatem extitit introducta. si enim homo non peccasset: nulla de talibus fuisset q̄stio litigiū nec cōtentio. Christus autē reduxit apostolos et apostolicos viros quantū ad cōemptū tēpoꝛaliū/ ad rectitudinis p̄me statum: vt exp̄essum est xij. q. j. c. ij. quare sicut in statu innocentie nulla fuisset questio de tēpoꝛalibus: ita nec apostolis ac viris apostolicis ad statum innocentie quoad hoc restitutis/ licuit in iudicio contendere: aut p̄o talibus litigare. vnde christus licet in maxilla percussus ostenderit nō fuisse peraudiendū: cum bis in passione spoliatus nihil reclamauit. Joā. xix. Una graue sit cōtendere ex hoc apparet/ ꝙ per illud dominū cōcordie amittit: qō in vobis spūssanctus p̄cipue diligit. xxiiij. q. j. ꝯ. si aūt. vnde et in colūba apparuit. Joā. j. de cō. dist. iiij. aliquid. Jracundi em̄ suscitant lites et contentiones. Eccli. xxviij. et Phil. ij. Nihil per contentionē. s. ad Cor. vj. Si quis videtur cōtentiosus esse: nos talem consuetudinē non habemus: nec ecclesia dei. ij. Timoth. ij. Seruum dei litigare nō oportet. ex de sindico. c. vnico. Prouerb. xvj. Homo peruersus suscitat lites. Omnis litigiosa iudicialis ex aliqua radice auaritie est. Jaco. iij. Unde bella et lites in vobis: nonne ex cōcupiscētijs vestris: vñ et Seneca. Quietissimam vitam duceret homines: si hec duo tollerētur de medio/ meum et tuum. p̄o hoc faciunt/ xj. q. j. te quidē. et ꝯ. ex his. xiiij. q. j. ꝯ. j. ꝛ. ꝯ. quia erga. xvj. q. j. de p̄sentium. Item apostolus ad Ephe. v. Redimentes tēpus: quoniā dies mali sunt ꝛc. vbi Aug⁹. Tempus redimit qui perdit. i. dat de suo vt vacet deo: quasi det nummū vt habeat vinum. et ista est quedā temporis redemptio: vt siquis vult tecum in iudicio contendere post tunicam dimitte pallium: vt habeas cui querum. ¶ Qui vero obijcitur ꝙ ista p̄cepta fuerunt data generaliter in monte Matth. v. et omnibus perfectis et imperfectis. verū est: sed non vnifomiter: quia apostolis et viris perfectis fuerunt iniuncta simpliciter et absolute: alijs vero fuerūt iniuncta quodāmodo fm̄ quid et sub conditione/ sz si velent absq̄ peccato viuere: et ad perfectionem virtutis attingere. vnde alijs magis fuerunt consilia ꝙ p̄cepta. apparetibus perfectiones p̄cepta. vnde Aug⁹. Sed tu longe es a peccato iniusti exactoris: quo omnino non exigis debitū. ideo ꝙ bon⁹ magister ait: Qui percusserit te in vnā maxillam: p̄hebe ei et alteram. Matth. v. xiij. q. j. qō debetur. Item Aug⁹. Quisquis p̄ceptis nō obtēperat: reus est cōsilio. si vti volueris minus boni adipiscēris: non mali aliquid perpetrabis. xiij. q. . quisquis. ¶ Item qō opponitur de verbo dñi loquētibus sibi discipulis. Matth.

ꝓuiã. Si peccauerit in te frater tuus. et.ſ. dic eccleſie. ergo apoſtolici viri et apoſtoli poſſunt conqueri eccleſie de ſibi iniuriantibus ⁊ ſuas res auferentibus. Dicendum ꝙ iſtud eſt potius contra opponentem: q: dominus loquit ibi de modo et ordine correctionis fraterne: que eſt fieda intuitu fraterne charitatis: ⁊ nõ intuitu ꝓpꝛietatis. ij. q.ſ. ſi peccauerit. vbi de hoc. rlv. diſt. ſm illud. ex de iudic. nouit. et legit et no. ex de hereti. cum ex iniuncto. in glo. ad hanc. Necẽ admonendus eſt ſecreto frater et poſtmodum denũtiandus eccleſie ꝓpter aliquod cõmoduz tẽpoꝛale: vt opponens in ſuo medio implicat: ſed ꝓpter lucrũ anime ſpũale. vnde dicit ibi: Si te audierit lucrat? eris fratrem tuũ. non recuperes veſtem tibi ablatam: vel aliam rem tempoꝛalem. vnde Aug⁹ ibi. Si ꝓpter te id facis: nihil facis. ſi autẽ amoꝛe illi⁹ facis: optime facis. Deinde ꝙ inſtat ꝙ apoſtolus. ſ. ad Coꝛ. vſ. quum dicit. Jam omnino delictũ eſt in vobis: ꝙ iudicia habetis inter vos. non loquitur viris perfectis: ſz loquit Coꝛinthijs: qui nõ reliquerãt: ſed fibi retinuerãt bona ꝓpꝛia tẽpoꝛalia. nõ fatt ꝓ ipſo: ſed magis cõtra: quoniã ſi habere iudicia de rebus tempoꝛalibus eſt peccatũ aliqꝺ infirmis et imperfectis: nec eis licet niſi ſm veniam: multo magis eſt peccatũ ꝓfectis: nec eis licet. quod eſt cõtra opponentẽ. Q⁹ autẽ apoſtolus loquitur ibi de iudicio rerũ tẽpoꝛalium vniuerſaliter et abſolute/ ſiue cum fraude ſiue abſq; fraude/ patet: q: de tali iudicio loquit ibi apoſtolus: quale concedit ſeu permittit ibidem ipſis Coꝛinthijs: ſz apoſtolus cõcedit ſeu pmittit ibi Coꝛinthijs iudicia ſine fraude: ⁊ non iudicia cum fraude. qꝺ patet in eo qꝺ dicit/ Judicia igitur ſecularia ſi habueritis: contemptibiles qui ſunt in eccleſia illos cõſtituite ad iudicandum. qꝺ manifeſtum eſt intelligere de iudicijs bona fide abſq; fraude: q: iudicia cũ fraude non cõcedit dicens ibi: An neſcitis quia iniqui regnum dei nõ poſſidebũt: et ita omne iudiciuz litigioſum/ ſiue cum fraude/ ſiue ſine fraude/ implicat ad peccatum: et per conſequens repugnat viris perfectis. vnde directe repꝛehendit in iudicio contentionem quã dicit: Sed frater cum fratre in iudicio contendit. ex qua cõtentione cõtinua ſubiungit. Jam omnino delictum eſt in vobis/ ꝙ iudicia habetis inter vos. nulla de fraude et dolo: ſed ſoluz de contentione pꝛehabita mentione. Jdeo dicit: Jam delictum omnino eſt in vobis ꝛc. quaſi diceret/ habere iudicia fraudulenta hoc eſt vituperabile apud omnes gẽtes etiam infideles: ſed apud nos eſt vituperabile habere q̃cũq; de tẽpoꝛalib⁹ iudicia ſiue fraudulenta ſiue non fraudulenta: ideo citius deberetis pati iniuriam vel fraudez/ ꝙ ꝓtẽpoꝛalibus in iudicio contẽdere. Jſtam perfectionis doctrinam ſequentes olim ſancti anachoꝛite egyptij nedũ illud pauperculũ modicũ quod habebant eis ſubtractũ in iudicio non repetebant: ſed nec furibus eis ſubtrahentibus et ſcientibus ipſis aliquid dicebant. vnde de Machario legitur/ ꝙ quum ſemel ad cellam ſuam reuerteretur: et ibi inueniſſet furem tollentem qõ in cella habebat: ſtetit tã ꝙ peregrinus carinans aĩal cum illo latrone de rebus ſuis cum multa patientia: ⁊ perdurit eũ dicens. Nihil in hunc mundum intulimus. ſ. Timoth. vj. Dñs dedit: dñs abſtulit: ſicut ipſe voluit ita factum eſt. benedict⁹ deus in omnibus. Job. j. De quodam alio ſene legitur/ ꝙ quũ quidã alius frater vicinus ſuus ſepe ſibi furaret de his que in cella habebat: ⁊ ipſe videret illum: non arguebat ſenex: ſed amplius opabatur dicens/ puto frater ille neceſſarius eſt. habebat ergo ſenex magnã tribulationẽ et penuria panis. Quũ aũt moꝛeret et circũdediſſent eũ fratres: ſenex vidit illum fratrẽ q̃ ſolebat ei furari: et dicit ei: Accede ad me frater: et appꝛehẽdit eius manus ⁊ oſculabatur dicens: Gratias ago manibus iſtis fratres: q: ꝓpter eas arbitroꝛ me iturum in regnum celoꝛum. Jlle autem frater compunctus coꝛde et agens penitẽtiam/ factꝰ eſt et ipſe ſtrenuus monachus. Alius frater requiſiuit ſenẽ dicens: ſi mihi deber paucos nũmos frater: iubes vt reperam eũ? Cui ſenex. ſemel tm̃ dic ei cũ humilitate. at ille: ꝙ ſi ſemel ei dixero ⁊ nihil mihi reſpondeat: quid faciam? Tunc ſenex. vlterius nihil dicas ei. At ille. Et quid faciam quia non poſſum vincere cogitationes meas niſi illi fuero impoꝛtunus. Cui ſenex. dimitte cogitationem tuaz crepare. tantũmodo frattem tuum ne contriſtes quia monachus es. Ergo viris perfectis ꝓ re aliqua tempoꝛali litigare nõ licet. Legitur etiam invitis patrũ ꝙ quum tres anachoꝛite iuiſſent ad metendum ſub certa mercede: et vnus eoꝛum fuiſſet infirmatus: alij duo inuitabant eũ recipere partem mercedis. ipſe vero dicebat ꝙ non debebat habere partem: quia non laboꝛauerat. Alius anachoꝛita determinauit hanc queſtionem charitatiue/ ꝙ reciperet partem, quam cuz planctu recepit ille infirmus. ¶ Item Luce. vj. Et ab eo qui aufert tibi veſtimentum etiam tunicam noli pꝛohibere. vbi Lyꝛillus. Hec eſt enim virtus animę: que omnino auerſa eſt a paſſione cupiditatis diuitiarum, decet enim eum qui pius eſt: et obl uiſci maloꝛum: vt et ea quibus charos amicos iuuamus: perſequentibus cõferamus. Item ibi. Luce. vj. Et qui aufert que tua ſunt: ne reperas. Chꝛyſoſtomus. Adeo percipimus omnia. ꝙ autem dicimus meum et tuum/ nuda tm̃ ſunt verba. Si nãq; domum tuam aſſeris: emiſiſti verbum carens ſubſiſtentia rei. Nam et aer et ſolum et cementum creatoꝛis ſunt. tu etiam ipſe qui domum conſtruxiſti: ſed erſi tuus ſit vſus: nõ ſolũ ꝓpter moꝛtẽ: ſed etiã ꝓpter rerũ euẽtus aĩa tua non poſſidetur a te. et quo pacto tue reputabunt opes: vult autẽ deus tua foꝛe que tibi ꝓ fratrib⁹ credita ſunt. q̃ poſſides tua nõ ſunt: niſi ꝙ alijs diſpẽſaueris. fiũt aũt tua: ſi ꝓ alijs diſpenſaueris. Si vero tibi affluenter expẽderis: que ſunt tua iam facta ſunt aliena. Sed ꝓpter nefandã opus cupidinẽ hoies in curijs conrirant. cõtra qõ chꝛiſtus dicit: Et q̃ aufert que tua ſunt: ne repetas. vbi etiã Aug⁹. Nõ de veſtimento domo iumento fundo ⁊ generaliter oĩ pecunia dicit. hec Aug⁹. Perfect⁹ g̃ paup ſicut erãt apli q̃ oĩa ꝓpter deũ dimiſerũt: non litigat ſup re ſibi ablata. et ſi litigat: iã cupiditate aliqua ligatus eſt. ⁊ ideo perfectus pauper non eſt: quia perfectus pauper nihil ſibi appꝛopꝛiat: ſed oĩbus omnia cõmunicat: ⁊ ſemꝙ ad tẽpus innocẽtie: quo omnia erant cõmunia: ſe. Adducit. diſt. viij. §. ſ. ⁊. xij. q. ſ. c. ij. hoc eſt ꝓpium ꝓpꝛie veri ⁊ ꝓfecti et euangelici et apoſtolici pauperis: nihil ſup terram habere ꝓpꝛium: nec in vſu rerũ quib⁹ vtiꝙ ꝓpꝛium facere. vñ et malus religioſus quũ ꝓpꝛiũ habere non poſſit: vt. xij. q. ſ. nolo. ⁊. c. non dicatis. cõtra naturã vſus in vſu ſibi ꝓpꝛium cõſtituit: et ideo contra ſtatum regulare viuit: cui annexa eſt oĩs ꝓpꝛietatis abdicatio. ex de ſta. mona. cũ ad monaſteriũ. §. fi. Nec gloſ. ibi ſe vacuo noie non habere: ſi qõ habet ꝓ ſolo vſu/ alijs non communicat quum nõ vtitur: quia factis verbis cõtrarius eſt: et ideo realiter ꝓpꝛietarius eſt. xij. q. ſ. c. ij. et. c. quia tuq. ⁊. c. ſcimus. vnde de eo ꝓpꝛie dicit ad Titũ. ſ. Cõfitẽt ſe noſſe deũ. ſubaudi in obſeruantia regulari. factis aũt negat. q: ꝓpꝛietarius eſt nõ cõmunicãdo quod habet quum neceſſario nõ vtitur. hoc optime pꝛobat. xij. q. v. cauete. ⁊. xij. q. ſ. nolo. vnde verũ et perfectũ pauperem euangelicum: quales erant apoſtoli: deſcribens Climacus in gradu. xvſ. de victoꝛia auaritie dicit ꝙ pauper opatoꝛ nõ habet affectum ad aliquid vilioſe qõ habet: ⁊ ei aduenientia quaſi nõ eſſent reputans. ſi vero in aliquo contriſtatur: nondum pauper eſt factus. Qui contẽnit malos liberabitur a cõtradictione verboꝝ et litigatione. amatoꝛ poſſidendi pꝛo actu vſq; ad moꝛtẽ pugnat. Non erat in Job veſtigium auaritie. hinc omnibus priuatus imperturbatus manſit. Job. ſ. hucuſq; Climacus. Item in vitis patruz legitur/ ꝙ quum duo patres ſimul manerẽt: dixit vnus alteri: faciam⁹ ⁊ nos vnaz litẽ ſicut ⁊ alij hoies faciũt. Dixit alter. neſcio quẽadmodũ ſit lis. dixit ille. Ecce ego ponꝛo vnũ laterem in medio: et dico/ quia meus eſt. et tu quia nõ eſt dic tuus: ſed meus. Et ex hoc fit contentio et riꝛa. Et dum poſuiſſent la-

terem in medio: dicēre vno quia meus est. ille alter primū respōdit: ego meū esse spero. quū ille alter iterum diceret. nō est tuus sed meus. tūc ille respōdit. et si tuus est tolle eum. quo dicto non inuenerūt quēadmodum litigarent Irem in vitis parrū Venerūt latrones in cella cuiusdam senis dicentes: omnia q̄ in cella tua sunt: venimus tollere. Respondit senex quantū vobis placet filij tollite. Tollentes ergo quicq̄d inuenerūt abierunt. Remansit autē saccellus in abscondito: quem tollens senex insecurus est eos clamans filij tollite qō oblitī estis. Illi vero admirātes patientiā senis reuocauerunt eū: et penitētiā egerūt restituētes que abstulerāt: dicentes hic hō dei est. Unde pulchre clemens dicit in canone. xij. q. j. c. ij. sed per iniquitatē alius dixit hoc esse suum: et alius illud. et sic inter mortales facta est diuisio. Irem apostoli quū missi fuerunt a dño specialiter ad predicandū pacem iuxta Esa. liij. Quā pulchre supra montes pedes annuntiantis et predicantis pacē. viij. q. j. olim. quō in iudicio contendissent et alios ad impatientiā infirmos incitassent: et cōtra illud qō prędicabāt fecissent. Ō de eis credere indignū ē: q̄ magni nō fuissent in regno celorū sicut sunt si dixissent et nō fecissent et se nō pacificos: et se non mūdi cōtemptores verissimos ostēdissent. Mar. v. Ad eos enim potissime qui erāt capita ecclesie: et totius pestifere exēplar trinebat non litigare. nō alios ad eos odiendos euocare. Gala. v. ij ad cōcordiam reuocare et pacificare. xc. dist. per totum. et de treu. et pa. c. ij. ij. fi. Quis em̄ videret eos p tempore alibus que sunt stercora. Phil. iij. litigare et eis de cōtemptu mūdi crederet: ar. xxv. dist. primū. immo nedum solus paulus dixit. Phil. iij. sed et omnes alij apostoli omnia arbitrati sunt vt stercora: vt christū et proximum lucrifaciamus. Nam et simplex laicus frater Egidius socius beati Francisci dicebat: Si vis saluari non petas tibi fieri iustitiam ab aliquo. Petererea si apli cum aliquo in iudicio litigassent: supponendū est q̄ semp iuste petissent: et rei cōtra quos egissent se cōtra iustitiam defendissent. In iudicio autem vterq̄ subit tam reus q̄ actor calūnie iuramentum. C. de iura. calū. auf. pncipales. et ex de iura. cal. c. j. et vlti. sed dominus dixit Matth. v. Sit sermo vester est est. nō non. ex de iureiu. cū christus. Jurare autē et si peccatū nō sit: nō tamē debet fieri nisi q̄s necessitate cogat: videlicet quum videt pigros esse homines ad credendum: qō eis est vtile sicut dicit Aug⁹ in sermone dñi: et ponit. xxij. q. j. ita ergo. si nulla necessitas erat apostolis ad repetendū aliquid in iudicio ex quo extra iudicii eorū debitores nolebant eis reddere: ergo iurare non licite poterant: q: per hoc debitores ad salutem non reducebant: immo fuisset eis occasio peierandi ex quo alis eis satisfacere debitores nolebāt qui em̄ scit alium velle falsum iurare: et a tali recipit iuramentū vincit homicidam: q: homicida corpus occisurus est: ille animam. immo duas animas: et eius quem iurare puocauit: et suam. sic dicit Aug⁹ in sermone de decollatione beati Joannis. et transfertur. xxij. q. v. ille. Irē Mar. v. Videns iesus turbas. dicit Aug⁹ super illum sermonem q̄ apostoli in hac vita illas. viij. beatitudines ibi descriptas habuerūt. Sed inter alias scōa beatitudo est Beati mites. etc. vbi Augusti. Mites sunt qui cedunt imperitantibus: et non resistunt malo: sed vincunt in bono malum. Et idem sup lucam. Mitiga ergo affectum tuum: vt nō irascaris: aut certe iratus ne peccaueris. Precedarū est em̄ motū tēperare cōsilio, vel minoris virtutis dicitur cohibere iracūdiam q̄ omnino nō irasci: quū plerūq̄ illud leuius: hoc fortius existimet. Rixenk igit̄ inimites et dimicent p terrenis et qualib⁹ rebus: sed beati mites: qm̄ ipsi possidebunt terrā: de qua euelli non possunt. illam inquā terram de qua in ps. cxlij. dicit: Portio mea in terra viuentium. Ergo et apli p terrenis nō litigauerūt in iudicio nec extra: qō si fecissent: miraris beatitudinē nō habuissent. qō est contra Augustinū vt supra dixi.

Restat inter hec quere q̄ possit esse concordia inter decre. extr. ex de ō. signi. li. vj. et extrauagantē dñi pape Joā. xxij. q̄ incipit Ad cōditorē. et aliam que incipit Cum inter. cuius tenor talis est de verbo ad verbum extractus de bulla appensa hic ponit: extrauagantes Joan. xxij. Cum inter nonnullos viros scholasticos sepe contingat in dubium reuocari verum pertinaciter affirmare redemptorē et dominū nostrū iesum christū eiusq̄ apostolos in speciali non habuisse aliqua nec in communi hereticum sit censendum diuersis diuersa et aduersa eriam sentientibus circa illud. Nos huic contrectationi finem imponere cupientes assertionem huiusmodi pertinacē vide qō legitur et no. ex de sum. trini. c. j. li. vj. in §. fi. super verbo asserere. in vltima glos. Joan. an. cum scripture sacre que in plerisq̄ locis ipsos nonnulla habuisse asserit contradicat expresse ipsamq̄ scripturam sanctam per quam vtriq̄ fidei ortodoxe probantur articuli: quoad p̄missa fermentum aperte supponat cōtinere mēdacij: ac per consequens quantū in ea est: eius in totam euacuās fidem catholicam reddat eius probationem adinēs dubiam et incertam deinceps erroneam fore censendam ac hereticam de fratrum nostrorum cōsilio hoc perpetuo declaramus edicto. Rursumq̄ imposterum pertinaciter affirmare q̄ redemptoū nostro eiusq̄ apostolis bis q̄ipsos habuisse sacra scriptura restatur: nequaq̄ ius ipsis vtendi seu consumendi competierit: nec illa vendendi seu donandi ius habuerint: aut er ipsis alia acquirendi: que tamen ipsos de p̄missis fecisse scriptura sacra quam dicere mentiri nefas est. xxiij. q. v. quid ergo. ir. dist. ego. c. fi ad sacras. cum. c. seq. xxv. q. j. sunt quidam. restatur seu ipsos potuisse facere supponit expresse: quū talis assertio ipsorū vsum et gesta euidenter includat in p̄missis non insta. Quod vtriq̄ de gestis vsu seu factis redēptoris nostri dei filij sentire nefas est scripture sacre contrarium. et doctrine catholice inimicum assertionem ipsam. ex de sum. trini. et fide ca. §. porro. ibi pertinaciter. in Clemen. et de vsur. ex graui. §. fi. pertinaciter. i Clem. legit et no. xxiij. q. iij. dixit aplūs. ibi pertinaci audacitate. et glos. fi. ibi pertinacē de fratrū eorūdē cōsilio deinceps erroneā fore cēsendā merito ac hereticā iudicam⁹. huiusq̄ ōba cōstitutionis dñi pape Jo. xxij. Videt q̄ saluo iudicio Romane ecclie sacrosancte q̄ verba dicte constitutiōis nō contradicāt determinationi ecclie posite ex de verbo. signi. expōit q̄ seminat. in §. porro. nec alijs ibi cōtētis: nec a sentētijs reuerēdorum patrū et doctorū in sacra pagina famosorum fratrū bonauenture in sua apologia et Joānis de pecham in libro de pfectione euangelica traditis discrepet. Nec a determinationib⁹ capitulī gnalis ordinis fratrū minorū pusū celebrati. C. Nā hre aliq̄d quātū ad p̄sentē materiā ptinet: accipiē tripliciter. Uno modo quantū ad vsum facti simplicē et nō iustū. et hre ali q̄d rētū capitur. modo seruī et religiosi q̄ seruī dicunt. liij. di. multos. et q̄ pro mortuis repurant. C. de epis. et cleri. deo nobis. §. j. in fi. in textu et in glos. et xxj. q. j. placuit. vbi de hoc. et sunt nōnulli. in pn. vno modo dicunt hre quātū ad vsum facti ff. de pecu. l. nec seruus. et l. id vestimentū. et no. xij. q. j. non dicatis. in glos. nunquid. et. c. dilectissimis in glos. ergo aliquis. et sic accipitur vno modo habere. ff. de ō. signi. habere. legitur et no. xxiij. q. vij. quod autē. ibi non solum que habebant etc. et in glos. non intelligas. Et hoc modo habere accipitur in regula beati Francisci ab ecclesia approbata in. c. fiq̄. ibi habeāt vnā tunicā cū capitio: et aliam sine capitio q̄ voluerint hre. et in. c. clerici. ibi et quo hre poterunt breuiaria. et in. c. fratres nihil. ibi habere velitis. Et isto mō habēdi religiosi dicunt hre: q̄ tū quātū ad ppriū nihil habent: vt. xij. q. j. nō dicatis. in pn. et xviij. q. ij. abbates. ibi aut peculiare aliquid habere. et. liij. distin. abbati. ibi qui enim nihil proprium habet. et. C. de episco. et cleri. auf. ingressi. et xix. q. vlti. q: ingredientibus. et ex de of-

er quãto. ꝛ. xij. q. ſ. nolo. ibi: Nulli licet in ſocietate noſtra habere aliꝙd p̃oꝓriũ. eꝛ de regu. ex parte. de ꝓuer. ꝓiu. duũ. ꝯ. verũ. ꝛ de ſta. mona. c. ij. ꝛ. c. ſup eo. ꝛ. c. cũ ad monaſterium. ꝯ. ſi. vbi de hoc. ꝛ no. de cõ. diſt. ſ. iubem⁹. Apocal. c. vlti. in ſ. gloſ. in fi. ꝛ q̃ deri. vel vo. c. vltimo in gloſ. ergo. Et de hoc modo habendi ſimplici loquit p̃e. decre. exiꝛ. et decre. Lemẽ. eriui de paradiſo. poſita in tit. de ꝛ. ſigni. In quib⁹ dicit ꝙ fratres minoꝛes ꝑm regulã beati ffranciſci habere poſſunt vnam tunicam cum capitio et aliam ſine capitio. Et tñ in eiſdem dicit ꝙ fratres nihil ſibi appꝛopriẽt: vel appꝛopꝛiare ſibi nihil poſſunt vel in cõi etiã q̃ hoc expreſſe in regula cõtinet in. c. fratres nihil ſibi appꝛopriẽt. per q̃s liquido apparet ꝙ habere ibi ſumit quãtũ ad ſimplicẽ facti vſus. Et ꝑm hũc modũ chriſtus ꝛ apoſtoli habuerũt in cõmuni et in ſpeciali et iuſte ꝛ etiã aliq̃n loculos. Quoꝛũ apoſtoloꝛũ locũ et vitam tenent monachi quãtum ad abdicationem ꝓprietatis ꝛ dñium oim rerũ in ſpeciali: vt no. xvj. q. j. ex authoꝛitate. ꝛ. xij. q. j. videntes. in gloſ. Epiſcopi ꝛ fratres quãtũ ad abdicationẽ ꝓꝓrietatis ꝛ dñium ꝺim rerũ tã in ſpeciali. ꝙ in cõmuni vt habeꝛ in dicta decre. exiꝛ. ℌ. poꝛro. ¶ Alio mõ accipit hꝛe quantũ ad ius adminiſtrationis ꝛ diſpẽſationis. Et hoc modo ꝓlati ſiue epiſcopi. q̃ in locũ apoſtoꝛ ſuccedũt quoad ꝓlationẽ et diſpenſationẽ rerũ eccl̃ie: vt ꝓe. c. videntes. in textu et in gloſ. ꝛ. lxviij. diſt. quoꝛ vices. ꝛ. xxj. di. in nouo. dicunt habere ꝛ habent ius adminiſtrationis ꝛ diſpẽſationis ad vtendũ reb⁹ eccl̃iaſticis. nõ ꝙ res eccleſie dicanꝯ eoꝝ eſſe quãtũ ad dñium ꝛ ꝓꝓrietatem: ꝫ ſolum quãtũ ad ꝓcurationẽ ꝛ diſpenſationẽ ꝛ adminiſtrationẽ. ꝛ hoc ꝑbat. xij. q. j. c. vltimo. in textu ꝛ in gloſ. xxiij. q. vij. quod autẽ. ꝛ. xxiij. q. viij. cõueniꝯ. et eꝛ de dona. c. ij. legit et no. cum ſi. ꝛ. xij. q. j. eps eccleſiaſticarũ. ꝓ. q. ij. eps. Et ex hoc iure cõpetit eis vẽdere ꝛ donare in caſibus in iure cõceſſis. xij. q. ij. ſine exceptione. ꝓ. q. ij. hoc ius. eꝛ de re. eccle. nõ alie. vt. ſ. eꝛ de his que fi. a ꝓdeceſſo. cum in apoſtolica ſede. ꝛ legit ꝛ no. de dona. ceterũ. cum ſi. ¶ Tertio modo ſumit hꝛe quãtuz ad dñium. Et hoc modo habẽdi dñium ſubdiſtinguit. Uno modo dicit quis habere ſcz quãtũ ad dñium q̃ eſt de iure diuino: de q̃ iure diuino no. diſt. j. ius naturale. in gloſ. j. et diſt. viij. quo iure. in gloſ. ex hoc. Et hoc mõ res deo ſiue eccleſie donare vel oblate ꝓpter deũ: ꝛ decime dicanꝯ habeꝛi ꝛ eſſe in dñio chriſti ꝛ coꝛporis eius q̃ eſt eccleſia. xij. q. ij. qui chriſti. ꝛ. c. nulli liceat. ꝛ. c. ꝓdiaꝛ. c. qui abſtulerit. ꝛ. q. iiij. pontifices. et. q. j. res eccleſie. et videntes. ꝛ. c. expedit. vbi de hoc no. ꝛ plene ꝑ Innocẽ. ꝛ Oſtiẽ. eꝛ de cauſa. poſ. cum ſuper. ꝛ de hoc dñio legit. xvj. q. iij. inter memoꝛatos. vbi dicit eccleſie cuius eſt ius retẽtionis ſic eternum dñium. ꝛ habeꝯ Leuit. vlti. circa fi. De hoc dñio: q̃ ſpectat ad chriſtũ ꝛ ad coꝛpus eius q̃ eſt eccleſia fideliũ. xxiij. q. v. de liguribꝰ. dicit. j. ad Coꝛ. iij. Omia veſtra ſunt: vos autẽ chriſti. xxiij. q. viij. c. j. circa ꝑn. et. c. q̃ autẽ circa fi. Et de hoc modo habendi expꝛſſe Aug⁹ ſuper Joã. loquẽs de donatiſtis dicit: Ueniãt ad catholicam eccleſiam: ꝛ nobiſcũ habeant nõ ſolum terram: ſed etiaz eũ qui fecit celũ et terrã. In hmõi autẽ cõmunitate viuẽtes: et iter paupertatis altiſſime arripiẽtes ꝛ pfectionis euãgelice: non querunt in rebus quas habent niſi vſum. xij. q. j. clericus. ꝛ. c. epus. vñ Philip. vlti. Theſſalonicẽ mihi miſiſtis in vſum. glo. ibi q̃ eſt Aug. dicit: Preter vſum in rebus nihil querendũ eſt. ꝛ. ſ. ad Timoth. vj. habẽtes alimẽta ꝛ. c. ideo dicit ibi ſignãter: q̃b⁹ regamur: vt oſtẽderet ſe nõ gꝛere niſi vſum. ꝛ q: vſus alimẽtoꝝ ꝛ tegumẽtoꝝ inter hoies diſtinct⁹ eſt: ꝛ habetur in ſpeciali: ideo ſepe ſcriptura diuina vrit his nominibus / ſcilz meũ tuum / iuxta illud ꝑs. xxj. Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi: et ſup veſtẽ meã miſerũt ſoꝛtẽ. Joã. xix. iuxta q̃ dictũ eſt. ſ. Timoth. vj. habẽtes alimẽta ꝛ. c. et habebat chriſtus loculos. xij. q. j. habebat. Et ꝙ hec intelligant quantũ ad vſum / ptz ꝑ Auguſtinũ in verbis illis apli. ſ. ad Coꝛ. iij. in fi. Omnia veſtra ſunt. ꝛ. xxiij. q. viij. q̃ autẽ. in fi. dicẽte / Omnia veſtra ſunt ſcz ſuperioꝛa equalia et inferioꝛa. Superioꝛa veſtra ſunt ad perfruendum / vt deus trinitas. Equalia ad cõuiuendũ / vt angeli qui et noſtri ſunt nob⁹ / quia ad vſuz nobis ſunt: ſicut dñi dicuntur eſſe famuloꝝ um: nõ dominio: ſed ad vſum eoꝝ um. Inferioꝛa ad vtendũ. hec Aug⁹. et ponitur ipſa authoꝛitas Auguſtini in li. queſtionum euangeliſ: et recitatur in gloſ. ad Rom. viij. ꝛ ſcdo ſententiarum ibi / omnia enim ꝛc. Ex iſto etiam iure diuino viris iter pfectionis arripientibus ꝓhibetur dicere / hoc meum / hoc tuum ꝓpꝛium. xiij. q. j. in ꝑn. diſt. viij. ℌ. ſ. ꝛ. c. j. xij. q. j. delectiſſimis. ꝛ de hoc ſtatu perfectionis Petrus in perſona omnium apoſtoloꝝ dixit Mar. xix. Mar. x. Luc. xviij. Ecce nos reliquimus omnia. Et chriſtus oſtendẽs eꝛ hoc eos in regno celoꝝ um excellentem gloꝛiam ꝓmereꝛi: dixit ibi / Uos qui ſecuti eſtis me: quum ſe. fi. hominis ꝛc. Ex hoc etiam iure ꝓhibetur viris iter perfectionis arripientibus in iudicio cõtendere: dicẽte chriſto. Si quis voluerit tunicã tuã tollere: ꝛ i iudicio recũ cõtẽdere: dimitte ei ꝛ palliũ. vt habeꝯ Matth. v. ꝛ. xiij. q. j. in ꝑn. ꝛ. c. ſ. ꝛ. xxiij. q. iij. ℌ. ſ. Ex hoc etiam iure diuino apoſtolis ꝛ eoꝝ vitã ꝓfeſſis cõpetijt et cõpetit tempoꝛe neceſſitatis emere et vẽdere. vñ dicitur Joan. iiij. Diſcipuli eius iuerunt in ciuitatem vt cibos emerent. Ut autẽ hoc fecerint ꝛ tempoꝛe ſcilz quũ eis aliter per auxilium humanum non fuiſſet ꝓuiſum. de victualibus patet in eodem euangelio Joan. q: ſamaritani nõ coutebantur iudeis. ꝛ Luce. ix. dicitur / Intrauerunt ciuitatem ſamaritanoꝝ ũ vt pararent illi: et non receperunt illum. vnde gloſ. Bede ibi. Nõ enim coutunẽ iudei ſamaritanis: vt Joan. oſtendit. Ex quo patet / ꝙ ſamaritani erant inhoſpitales iudeis. vnde apoſtolis per humanũ auxiliũ nõ fuiſſet ꝓuiſuz: niſi emiſſent. ¶ Quarto modo dicitur quis habere dominium et ꝓꝓrietatem de iure ſcilz poſitiuo. de iure ſcz imperatoꝝ ũ: quod ꝑ iniquitatem exꝛtit introductuz: ſcz vt homines dicãt / hoc meum / hoc tuum ꝓpꝛium. et in iudicio cõtendant: vt dicitur in ꝓe. c. quo iure. ꝛ. c. dilectiſſimis. et de hoc modo habendi iure ꝓpꝛietatis et dominij loquit lex. ff. de ꝛ. ſigni. l. habere duob⁹ modis dicitur. ꝛ. ff. de ꝛ. obli. l. ſtipulatio iſta. ℌ. habere. ꝛ no. xxiij. q. viij. q̃ autẽ. in gloſ. non intelligas. Et ex hoc iure habendi datur et cõpetit in iudicio actio et acceptio. ff. de acqui. re. do. l. rem in bonis. et inde litigia ꝓueniunt: et huiuſmodi dominium et ꝓꝓrietatez abdicare ſicut vna perſona ꝓuata poteſt: et ad perfectionẽ ꝓtinet: ſic et vnum collegium ſingulare hominum q̃ obtinet vicem ſingularis perſone. ff. de fideiuſ. l. mos tuo. põt a ſuo toto collegio abdicare: et ad culmen perfectionis pertinet. Et de tali abdicatione in ſpeciali ꝛ in communi / ꝙ ſit meritoꝛia et ſancta / et etiam a chriſto apoſtolis tradita / loquitur decreta. ꝓe. exiꝛ. ℌ. poꝛro. et alie conſtitutiones a Romanis pontificibus ſuper regulam et ſtatũ fratrum minoꝛuz edite / dominio aut iure et cõmunitati emanantibus a iure diuino: per quod eſt veritas in columba. xxiij. q. j. loquitur. i. in vniuerſali eccleſia non eſt ſalubꝛe nec licitum renũtiare. Ex quibus patet ꝙ erro: eſt dicere ſimpliciter et abſolute ſiue indefinite / ꝙ chriſtus et apoſtoli non habuerunt aliqua in ſpeciali nec etiam in cõmuni. et ſic omnem modum habendi excludere / et per cõſequens includere / ꝙ ipſi non habuerũt res aliquas quãtum ad vſum facti nec in ſpeciali nec in cõmuni. Et ꝙ in quantum ꝓlati eccleſie militantis / et adminiſtratoꝛes ſiue diſpenſatoꝛes / non habuerunt ius vtendi et adminiſtrãdi in rebus oblatis ſiue conceſſis eis / et vendendi et donandi eas: ꝓout ſacri canones dicũt: quũ hoc contradicat ſacre ſcripture et ſacris canonib⁹ ꝛ dicte decre. exiꝛ. dicenti ꝙ chriſt⁹ loculos habuit: ꝛ cõſequẽter in dicta ꝓſtitutiõe / Cũ inter nõnullos. dicit ſcz ꝙ ꝑ ptinaciter affirmare hereticũ ſit cenſendũ. Dicere autẽ cũ dicta determinatione eccleſie poſita i decre. exiꝛ. ℌ. poꝛro. ſcz ꝙ abdicatio ꝓꝓrietatis oim rerũ tã in ſpeciali ꝙ in cõmuni / ꝓpter deũ ſit meritoꝛia et ſancta; quam et chriſtus viam perfectio

nis ostendens/verbo docuit et exẽplo firmauit: quã quia apostoli inquãtum fuerũt pfessores paupratis excelle/et de qua dicit Mat.xix. Ecce nos reliquimus oia ꝛc.in vo/lentes pfecte viuere p doctrine ac vite ipsoꝝ alueos deri/uarũt. Et q̃ ꝛ christus interdũ loculos habuit cõdescen/dẽs infirmis/ac p cõsequẽs q̃ christus ꝛ eius apli viã pfe/ctionis ostẽdẽtes/nõ habuerũt pprietates rerũ ꝛ dñium in speciali: vel ipsoꝝ apostoloꝝ priuato collegio appꝛo/priatiꝝ: qõ est ex iure imperatoꝝ: er implicat ad litigandũ: et per iniquitatẽ introductuꝫ: vt dictũ est: nõ est hereticũ nec erroneũ. nec hoc dicere videt dicta ꝓstitutio/Cũ inter nonnullos. cũ dicta decre. Exĳt. nullã pꝛoꝛsus faciat men tionẽ: nec eã tollit: nec ei in aliq̃ derogare videt: imo quũ idẽ sctissimus pr ꝛ dñs dñs Joã. papa. xxij. pnuntiauerit de cõsilio ꝛ assensu dñoꝝ Cardinaliũ decre. Exĳt. salubri/ter edita solidã clarã et lucidã multaq̃ maturitate dige/stã: put in sua ꝓstitutione q̃ incipit/Quoꝝũdam/expꝛesse cõtinet: ac etiam viennẽse cõciliũ in ꝓstitutione illa/Exĳ/ui de paradiso. posita in titulo de ẽ. signi. ipsam determi/nationẽ facta in illa/Exĳt q̃ seminar. ꝓtradictꝛio iudicio appꝛobauerit in hac parte: nullo modo dicendũ/nec cre/dendũ q̃ p verba aliqua generalia posita in dicta cõstitu tione vltruna/Cũ inter. noluerit subuertere p suos ꝑdeces/soꝛes ꝛ seipm cũ multa maturitate definita. eẽ de elec. ec/clesia nra. ij. sed pꝛomptũ debet esse iura iurib⁹ cõcoꝛdare C. de inof. testa. si q̃n. de elec. cum expediat. li. vj. cõstitutio em̃ sequẽs ꝑm pꝛecedentem est intelligenda. extra de of. dele. sup questionẽ. in pꝛin. nec ꝓstitutioni ꝑcedenti p sub/sequentẽ derogat: nisi inquãtũ inuenit expꝛessum. C. de edifi. ꝑua. l. vltimo. ff. de adimẽ. l. alumne. ℌ. qui filias. in aut. de admini. offi. in sa. appel. ad fi. Et qõ nõ mutatur quare stare phibet. C. de testa. l. sancimus. ꝛ C. de ap. l. ꝑci pim⁹. vide qõ legit ꝛ no. eẽ de cõstitu. licet. li. vj. in glos. est cõtra. Pꝛeterea post publicationẽ dicte cõstitutionis/Cũ inter nõnullos. Idem dñs papa Joã. de cõsilio sacri col legij dñoꝝ Cardinaliũ in condemnatione quã fecit iuxta supplicationẽ sibi factã p parte oꝛdinis fratrũ minoꝝ/de postilla quã frater Petrus ioannis sup Apocal⁹. ꝓscripsit: habuit cõsilium magistroꝝũ in sacra pagina: qb⁹ examina tionẽ cõmẽsit apostille: inter q̃s magistros fuerũt fratres Gꝛego. de laudinio archiepꝰ viennẽ. ꝛ Petrus de palude oꝛdinis ꝓdicatoꝝũ: er multi alij magistri oꝛdinũ ꝛ staruũ: in q̃ cõcilio p ipos magistros scripto sub eoꝝũ sigillis i foꝛ ma publica instrumẽti pꝛefato dño pape tradito de arti/culo/quẽ dictus petr⁹ Joã. scripsit in dicta apostilla. Cui⁹ articuli tenoꝛ de verbo ad verbũ talis est: cõtinet. Et quo p Romane ecclesie authẽticã testificationẽ cõstat regulã minoꝝ p beatũ ffrancisc̃um editã esse vere ꝛ ppꝛie illam euangelicam: quã christus in seipso seruauit: er apostolis imposuit et in euãgelijs cõscribi fecit. Et nihilominus cõ/stet hoc p irrefragabilia testimonia libꝛoꝝũ euãgelioꝝũ/ꝛ ceterarũ scripturarũ sanctarũ/ꝛ p scꝛos expositoꝛes ea/rũ: put alibi est sufficienter ostẽsum: dicti magistri in sa/cra pagina de hoc articulo suũ dant iudiciũ in hec verba. Si dictus Petrus ioã. hec verba accepit ꝑm intellectũ et declarationẽ decre. Exĳt. verũ dicit. Si aũt intelligit sicut ipe alibi declarat: ꝛ sui seq̃ces asserũt: q̃ regula bti ffran cisci sit vere ꝛ ppꝛie idẽ ꝛ ipsum euãgeliũ qõ christi: et eoũ uerso: ꝛ q̃ dñs papa non habet potestatẽ sup eã sicut nec sup euangeliũ: vel q̃cq̃d est in regula bti ffrancisci: totum christus ad literã seruauerit: ꝛ apls imposuerit obseruan dũ. hoc totũ simpliciter reputam⁹ hereticũ ridiculũ ꝛ insa nũ. nec istud ꝓbat p aliqd testimoniũ quod inducat. Hec verba dicti cõcilij siue iudicij magistroꝝũ ꝓfatus dñs papa Joã. recepit. Et q̃bus patere põt cuilibet intelligenti/ q̃ ipse dñs papa p ꝑdictã cõstitutionẽ/cũ inter nõnullos non intelligit dicta determinationẽ in sepe dicta decreta. Exĳt. posita in hac parte aliqualiter tollere vel limitare. Idẽ etiã dñs papa Joã. q̃n in cõsistoꝛio legebat dicta ꝓsti tutio/Cum inter nõnullos. ad dictum cuiusdam Cardꝰ. di/centis eidem dño pape/q̃ in ipsa cõstitutione exprimeret hereticũ foꝛe ptinaciter affirmare christũ ꝛ apl⁹os non ha buisse ppꝛietatẽ ꝛ dñium rerũ in speciali nec etiã in cõmu ni. Rñdit nõ faciem⁹. Pꝛeterea nouissime pfatus dñs pa pa venerabilẽ doctoꝛẽ fratrẽ Thomã de aquino catalogo sctoꝝũ adscripsit: q̃ doctoꝛ in libello quẽ edidit contra dã nantẽ statum non habentiũ in cõmuni possessiones ꝛ do minia rerũ: sed per mendicitatem victum sibi q̃rentiũ: qui libellus incipit: Ecce inimici tui sonuerunt. v. c. expꝛes se determinat atq̃ ꝓbat p authoꝛitates euãgelij et sctoꝝ doctoꝝ ecclesie/q̃ possessiões ꝛ dñia tam in speciali q̃ in cõmuni/et diuitias relinquere: esse quidã gradus altioꝛ cõ tentus sub perfectione euangelica. Et in respõsionib⁹ q̃s facit ad argumẽta in oppositũ. dicit sic de verbo ad verbũ Ad. xvij. ar. dicẽdũ est/q̃ eccl̃ia: q̃ multos infirmos sus/ti/ner: qui non de facili sine tẽpoꝛe alium possessionũ solatio ecclesiastica vitã ducere sustineret: expedit facultates cõ munes in ecclesia possidere/dimissis ꝓpꝛijs/ꝛ pcipue p pter pauperes sustẽtandos: nõ tñ ꝓpter hoc sequit/q̃ nõ fit expediens a pꝛedictis viris qui pꝛia dimiserũt: vitaꝫ religiosam agere sine cõmunib⁹ possessionib⁹. Et q̃uis p fectio euangelica et apostolica nõ annullet in illis q̃ pos sessiones cõmunes habẽt: tñ expꝛessius seruat in illis qui ꝓpꝛijs dimissis etiã cõmunibus carẽt. hec ibi. Et ad illud qõ obĳcit p aduersarios paupratis in speciali ꝛ in cõmu ni: q̃ christus loculos habuit. in eodẽ libello respõdet in hec vba. Ad illud aũt quod. viij. ꝺ: dicẽdũ. q̃ q̃uis nõ sit pꝛeceptũ/q̃ nihil pecunie ad vsus necessarios reseruet a sanctis: est tñ cõsilium. nec dñs habuit loculos quasi alias ei ꝓuidere nõ potuisset/ꝭ vt in se gerẽs infirmoꝝũ pson⁹: vt sibi licitum crederent qõd a christo obseruari viderent. hec ibi. que ꝓbat p authoꝛitates scꝛoꝝ doctoꝝum ecclesie. Et ꝭ. in eodẽ libello dicit sic et in eodem. c. Ad. xiij. dicen dum est/q̃ sicut supꝛa dictũ est: dñs pecuniã seruari fecit in loculis in necessarios vsus: vt infirmis cõdescenderet: et ideo nõ est reputandum p superstitione si aliqui per fecti viri nolunt pecunias reseruare. Et q̃uis christus pe cuniam reseruari fecerit: nec eam habuerit ex aliquib⁹ pos sessionibus: sed magis ei a fidelib⁹ p modũ eleemosyne mi/nistrabantur. hec ibi. Et ꝭ. in. e. c. dicit sic. Ad. xxij. dicen dum est/q̃ q̃uis sancti patres modũ illum habendi pos/ sessiones in cõmuni appꝛobauerũt: nõ tamẽ hunc modũ abdicationis in communi repꝛobauerunt. et ideo non est pꝛesumptuosum hunc modum sequi. alꝰ nihil de nouo pos set institui quod non fuerit antiquitus obseruatum: ni hilominus tamẽ iste modus viuendi a multis sanctis pa tribus fuit antiquitus obseruatus: et etiam in ecclesia pri mitiua. hec dictus doctoꝛ. Si autem huiusmodi doctrina dicti doctoꝛis fuisset contra fidem euangeliꝰ: aut scriptu/ re diuine aduersa/ac per consequens erronea et hereticã: non est verisimile nec credendum/q̃ pꝛefatus sanctiss⁹ mus papa Joan. ipsum sanctoꝝ catalogo adscripsisset. Nec his obsistit q̃ pfatus venerabilis doctoꝛ in sua sum ma secũda secũde dicit q̃ habere aliquid in cõmuni non diminuit de perfectione religionis: inducens ad. hoc. xij. q. j. expedit. quia sicut colligi potest per rationes per eum ad hoc pꝛobandum adductas/intelligit q̃ habere in communi non diminuit aliquid de illa perfectione que essentialiter est annexa religioni: que in abdicatione pꝛo ꝓrietatis et dominij omnium rerũ in speciali siue in singu lari consistit: de qua loquitur eẽ de statu. mona. cũ ad mo/ nasterium. in fi. et dictum. c. expedit. quam sancti Hilari⁹/ Augustinus/Benedictus/et plures alij habentes in cõ muni possessiones et rerum dominia ad sufficientiam pꝛo fessi sunt. non autẽ intelligit/q̃ non diminuat aliquid de illa pfectione q̃ est superogatioꝛis et culminis apostolici: q̃ quã abdicant possessiones in pꝛopꝛio et in cõ: et statu⁹ mendicitatis eligit. alioq̃n si de tali intellexisset (qõ abs fit) incurrisset sententiam quam felicis recoꝛdationis dominus Alexander. iiij. de cõsilio dñoꝝum Cardꝰ. prulit

in oēs asserētes hmōi abdicationē ppietatis et dñij oim rerū tam in speciali q̄ in cōmuni/non esse de perfectione euangelica:t in eterna retributione precellentem gloriā nō mereri: put in duabus cōstitutionibus p ipsum pōtifi cem super hoc editis: quarū vna incipit/Romanus ponti fex.et alia/Nō sine multa cordis amaritudine.plenius cō tinet.Et fuisset ꝓtrarius sibi t ordini suo et precedēti de terminationi sue: quā in pdicto libello ꝓscripsit: qđ de tā to doctore credendū non est. Nec obst.qđ dicit q̄ licet dis ctus doctor in dicto opusculo/Ecce inimici.dixerit q̄ non hre possessiones in cōmuni et p mendicitatē victū quere re/cōtineat sub pfectione euāgelica:nō tñ dixit:nec intel lexit/q̄ prius abdicare ppietatē t dñium oim rerū in speciali et in cōmuni/cōtineatur sub pfectione euāgelica. quā habere dñium et ppietates aliquas rerum necessa riarū in cōmuni ad vitā nō inducāt vt dicūt solicitudinē charitatis impediriuā.Et vere nō obst.Nā oēs rationes t authoritates quas inducit ad pbandū statū mendicita tis esse licitū et sub pfectione euangelica contineri:ita ar guunt statum abdicantium ppietatem et dñium rerum oim in speciali et in cōmuni/cōtineri sub pfectione euan gelica et eminentius/sicut statū illoꝝ qui in aliquib⁹ mo dis dicūt se in cōmuni ppietatē t dñium retinere/t suf ficientiā possessionū in cōmuni vnde viuere possint absq̄ mendicitate:a se et eoꝝ statu asserunt abdicare/maxime quā habere in aliquib⁹ rebus ppietatē t dñium introdu cum de iure gentiū vel ciuili nō sit ad vitam humanā ne cessarium. Nihil est em̄ ad vitam humanā necessariū con seruandam nisi vsus rerum.Et ideo preter vsum nihil in rebus querendum est:vt superius est probatum. Si em̄ dominiū et propietates domoꝝ et librorū et vestimēto rū t pecuniarū:ex quibus huiusmodi necessaria acquirū tur:foret necessarium ad vitā humanam conseruandam: sicut nullus in speciali potest licite renūtiare his sine quis bus nō cōseruatur esse nature:sic nec in speciali/nec in cō muni posset renūtiari dñio t ppietati talium rerū neces sariarū.Retinere etiā in cōmuni dñia t ppietates in re bus/ita videt inducere solicitudinē suo modo/et animū ad auaritiam implicare:sicut retentio dominij t ppieta tis in singularib⁹ inducit.Sicut em̄ ex eo q̄ quis dicit/hoc meum proprium/hoc tuum ppium/inducit litigium inter seculares plonas:ita ex eo q̄ vnum collegiū qđ vicem ob tinet singularis plone:vt dictū est:hoc meū dicit/hoc tuū insurgunt litigia t cōtentiones inter collegia t cōmunita tes:q̄ a charitate plurimū distrahūt sicut experientia ma nifestat.Preterea ecclesia vniuersalis frequēter determi nauit q̄ abdicatio ppietatis t dñij omniū rerū tā in spe ciali q̄ in cōmuni:quā fratres minores profitent:sub pfe ctione euangelica arctius etiā ptinet:t damnat cōtrariū asserentes:vt in preallegata cōstitutione dñi Alexan.iiij. Non sine multa cordis amaritudine.cōtinet:quā dict⁹ do ctor: nō potuit ignorare:et ideo nullatenus est dicendus q̄ ꝓstitutionē definitionē t determinationē ecclie di cere voluerit/q̄ abdicare ppietates et dñia rerum oim tā in speciali q̄ in cōi/nō cōtineat sub pfectiōe euangelica:t p̄sequēs a determinatiōe ecclie deuiare/t seipm ppria voce dānare:t sibi cōtrarius esse: t p cōsequens minime audiendus.C.de muneribus.l.pfessio.li.x.lxxiij.di.gesta. xxij.q.vij.qđ autē.t ex̄ de ap.solicitudinē. Sed et si cōtra ecclesiā diceret stabit determinationi ecclie t nō sibi etsi maior Augustino fuisset.xx.dist.c.j.Et pdicta semp intelli gank saluo iudicio meliori t sub correctione dñi pape/et sedis eius.

Articulus.lx. A

Ex premissis patet aliqliter/qđ tenendū sit in qstione q̄ mo ta fuit tpe dñi pape Joā.xxij.vtrū asserē re q̄ chr⁹ t apli nō habuerūt aliqđ in cōi sit hereticū. In qua insup questione primo explicandus est titulus et intellectus qstionis.Nā non querit de christo inquātum deus: q: hoc mō/dñi est terra t plenitudo eiꝰ.vt in ps.dicit.xxiij.t.lxxviij.et ex̄ de deci.tua nobis.§.verū.t dist.viij.quo iure. sic em̄ loquit Joā.j. Joānes euangelista put exponit papa Leo in ser mone de circūcisione dñi. In ppria inquit venit: t sui eū nō receperūt.et in ps.xlix.Si esuriero non dicā tibi:meus est em̄ orbis terre et plenitudo eius. Nec etiā intelligitur ista questio de tpe:put christus fuit in etate puerili seu iu uenili.Nec de apostolis ante q̄ essent cū christo/t a chri sto vocati/t ad predicandū missi.nam ante nōdum erant apli. Apli em̄ interpretat missus:vt dicit Maxim⁹ in ser mone de apostolis.t facit.xxi.dist.in nouo.Sed intelligi tur de christo,p illo t ab illo tēpore/quo ipse incepit publi ce predicare: et ad cōemptū mundi t penitētiā hoies in uitare.Et aplos qui fuerunt ppria et pncipalia membra corporis mystici catholice ecclesie christi/ad statū pfectio nis vocare.sic habetur Matth.iiij.q̄ vocauit petrū t an dreā fratrē eius/Jacobū et Joannem fratrē eius: quib⁹ et dixit:Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim.t de apostolis p illo tpe/quo christus eos cōstituit aposto los illos ad predicandum mittens:ac eis formam perfe ctionis dans/dicēs Mat.x. Nolite possidere aurum ꝛc. Luce.x. Nolite portare sacculum neq̄ peram.t Luce.ix. Nihil tuleritis in via.t Mar.vi.ꝓcepit eis ne qđ tol lerent in via. Nec etiā pōt intelligi qstio de aplis put fue runt prelati ecclesie militantis cōstituti/et cura animarū eis cōmissa:quia hmōi platio et cura nō fuit eis cōmissa t tradita ante mortē christi:sz post mortē et resurrectionez christi:vt habet exp:esse et no.l.dist.cōsiderandū.et ex̄ de elec.significasti.t no.xxi.dist.in nouo.Sed intelligitur de aplis p̄o tēpore in q̄ fuerūt cū christo/t ab eo missi: t eis (vt dictū est) imposita forma pfectionis ad hui⁹ seculi cu piditatē et auaritiā extirpādā. Et ideo signāter in titulo questionis copulatiue siue cōiunctim dicit. Querit vtrū asserere q̄ christ⁹ et apli ꝛc. Rursus ad intellectuz dicte questionis/attendendū est q̄ habere aliqđ quantum ad psentem materiā ptinet:potest intelligi dupliciter. Uno mō iure dñij vel qsi/seu ppietatis:vt dictum est in.§.pri me p:e.Sco dicit qs habere quātum ad simplicem facti vsum/nihil sibi ppietatis vendicans:nec habens in hoc et hoc modo dicit habere seruus et religiosus vestes et res quib⁹ vtit.t tunc habere demōstrat potius factum q̄ ius.ff.de pecu.nec seruus.q: quantū ad ius ciuile attinet: seru⁹ p nullo habet.ff.de reg.iur.l.qđ attinet.Et idem de religiosis:q̄ quantū ad ius ciuile ptinet t ad mundū/p mo tuis habent:vt.s.dixi in.§.prime p:e.vel dispensatio nē:sicut aliqn̄ habet religiosus dispensator: vel executor cōstitut⁹ a testatore ad res aliqs vel bona vel pecunias pauperib⁹ vel alijs dispensanda.ex̄ de testa.tua.t.c. Joā nes.t.c.si religiosus.vi.li. vñ et tales executores possunt agere ꝓ̄ra heredes.C.de epis.et cleri. nulli.Et si null⁹ sit here:tñ pōt ipse executor totam hereditatē vēdicare: nec detraher falcidiā.C.de epis.et cleri. siqs. et p:e.c.tua.t.c. Joānes.Si aūt ad alios vsus testator vellet expendi: sic nullū cōmodū ad executorē ptinere debet. pura/q: minis ster tm̄ constituitur:tūc non poterit agere.ff.ad trebel.lu cius.§.meuia.Si vero aliqđ cōmodum puta falcidiā.ad eum voluit pertinere:tunc ager.ff.dele.ij.titulo.x.fm Jn nocē.qui sic no.in p:e.c.Joānes.Uel quū quis habet res sibi per aliquem cōmodatas seu depositas seu cōmoda tas:et tūc in his non habet nec dñium: nec proprietatem: nec etiam possessionem iuris:quia rei commodate et deposite possessionem et dominium retinemus. ff. commoda.rei commodate.ff.depositi.licet.et no. ex̄ de com moda.c.vnico.in glos.et depositor.c.ij.in glos.j.in fi. et de sequestra.possess.et fruc.c.j. glos.in hoc ipsum. Sed aliqn̄ quū possidere accipit largo mō/p detentione facti: t hoc modo dicunt prelati t depositarij possidere seu hre/put hre sumitur largo modo pro detinere: vt.s. notatum est. §.proxime p:e. Constat autem ex preallegatis/q̄ questio

Habere aliquid.

p:esens non potest intelligi de vltimis duob⁹ modis habendi. Tū q: etsi detinere res de facto: vel vti reb⁹ simplicis facti vsu: aut administrare res dispensare vel p modū depositi seu custodie tenere: possit cōpetere pluribꝫ ⁊ singularib⁹: nō pōt tñ competere collegio siue vniuersitati. Nā q̄uis in his q̄ sunt iuris seu q̄ spectāt ad ius: hereditas collegium ⁊ vniuersitas vicē psone obtineant. ff. de fideiuss. l. mo: tuo. ⁊ instītu. de stipul. seruo. in pn. In his tñ q̄ facti sunt: seu in quibus factū psone requirit: siue vbi sine certa psona quid fieri nō pōt: non obtinet collegiū vicem psone. ff. de acqui. re. do. l. hereditas. Tum q: questio ppōsita nō querit absolute vtrū asserere q̄ christus ⁊ apostoli nō habuerūt aliq̄d sit hereticum: sed cū determinatione scz in cōmuni. Habere aut̄ aliq̄d pp:ie in cōmuni intelligit̄ put distinguitur ab habere ius in speciali. vsus aūt facti rerū vtibiliū: etsi sit cōmunis: vt. xij. q. j. c. ij. non pōt tñ pp:ie dici q̄ habeat ab aliquibus in communi. Ista tuum etiam magis q̄ hereticum fo:et asserere q̄ apli nō habuissent vsuz rerū necessariarū ad vitā humanā: quūvt dicit sepe dicta decreta. exijt q̄ seminat. in. §. po:ro. nulla p:o:sus possit esse p̄fessio q̄ a se vsum necessarie sustentationis excludat. Et ideo verba p:edicte questionis quū dicit q̄ christus ⁊ apostoli nō habuerūt aliq̄d in cōmuni accipienda sunt p̄m illum sensum q̄ questioni de qua agit aptio: est. ff. de reg. iur. l. quotiens idem sermo. ⁊ p:out sumit in p:ima significatione que est cum effectu haberi in cōmuni quoad pp:ietatē siue dñium vel ius agendi seu excipiēdi: vt. l. p:e. stipulatio ista. §. habere. et de ſ. signi. l. habere. ⁊ l. bono: rū. §. in bonis. ⁊ de acqui. re. do. l. rem in bonis. et sic qui actionē habet: rē habere videt. ff. de reg. iur. qui actionem. Sic ⁊ cui nō cōpetit actio: nec exceptio p:e petenda vel defendenda/ nō dicit pp:ie ⁊ p̄fecte p̄m iura ciuilia rem habere. ¶ P:eterea quū de facto dñi pape Joā. l. ex suspensione sentēcie excōmunicationis plate in dicta decre. exijt/ cōtente: ⁊ ex his q̄ dicta sunt in cōsistorio/ de intentione ipsius dñi pape Joā. qui dictam p:oposuit questionē/ pareat videlicet q̄ intentionis ei⁹ est ⁊ fuit querere/ vtrū asserere q̄ christus ⁊ apostoli nō habuerūt aliq̄d in cōmuni p modū dñij et pp:ietatis sine iure sit hereticū. Et intentio ppōnentis sit spectanda. ff. de ſ. signi. ne pos. ex̄ de p:eben. c. fi. ⁊ ex̄ de ſ. signi. intelligentia. sequitur q̄ sub huiusmodi intellectu ſba dicte questionis sunt accipiēda. ¶ His p:emissis circa dicte questionis euidentiā ad ipsam questionem cum co:rectione ecclesie Romane et capitis eius domini pape ⁊c.

Asserere q̄ christus et apli non habuer̄t aliq̄d in speciali vel i cōi p modū dñij vel pp:ietatis/ non est hereticum.

RESpondeo q̄ nō est hereticum asserere/ q̄ christus ⁊ apli nō habuerūt aliq̄d in speciali vel in cōmuni per modum dñij vel pp:ietatis: vt superius declarauī. qō euidenter p̄batur rationib⁹ ⁊ iurib⁹ j. scriptis. ¶ P:ima ratio est: cert̄ est q̄ asserere de vita christi ⁊ doctrina/ qō sctā Romanā catholica ⁊ apl̄ica asserit definit et sentit eccl̄ia: nō est hereticū: sz catholicū et fidele. hoc p̄batur. xxiij. q. j. hec est fides. c. alienus. c. omnis qui recedit. ⁊ c. q̄m vetus. ⁊ xx. dist. de libellis. ad fi. xix. dist. nulli fas est. c. ita dñs. xj. dist. nolite. lxxj. dist. si qui sunt. in fi. ex̄ de hereti̊. ad abolendā. in textu ⁊ in glo. ord. ⁊ Ostiē. in apparatu: ex̄ de hereti̊. c. firmissime. ⁊ in summa. c. ti. plene no. et ex̄ de sum. tri. c. j. ⁊ c. ij. cum fi. Et hoc ideo: q: ecclesia romana a tramite traditionis apl̄ice veritatis nūq̄ erravit nec errare pōt. xxiij. q. j. a recta. ⁊ c. pudenda. in fi. et p:e. c. hoc est. Nā christus in euāgelio Luc. xxij. dixit petro in psona ecclesie: Ego aūt rogaui p te vt nō deficiat fides tua. xxj. dist. §. j. et peni. dist. ij. ñ em. vltra duas colum. ſ. et ipse dñs. cuius o:atione cōstat esse exaudit̄ā. ad Heb. v. ⁊ Joan. xj. Et qui aliter scripturam sacram intelligit/ q̄ docet Romana ecclesia que a spū sancto regitur: et nemo extra eam spiritū sanctum recipit. xxiij. q. j. audiuimus. hereticus appellari potest/ etiam si in ecclesia sit co:po:e. xxiij. q. iij. heresis. immo in his maio:is auth̄o:itatis est determinatio ecclesie/ q̄ cuiuslibet alterius sancti. vnde Aug⁹ contra epistolam ffo:tunati circa p:incipium dicit. Ego euangelio non crederem: nisi me ad hoc auth̄o:itas ecclesie cōmoueret. Immo cōcesso p:o impossibili/ q̄ ecclesia romana semel in fide errauerit: siue falsum direxit: sequitur q̄ in ea nulla remanet auth̄o:itas. ix. dist. si ad scripturas. Non enim dei vicarius destruet: sed cōstruet/ que sui p:edecesso:es sancte et consulte fecerunt: et in q̄bus leges ecclesiasticas ediderunt. Regnum enim ecclesie dimi sum nō est: q: ipm nūq̄ in veritate desolari cōtinget. xxv. q. ij. si ea. magna maturitate digesta circa fidei declaratione aut euangelij p successo:em retractāda non sunt. xxv. q. ix. sententiam. ibi/ Non quādo ipsa que bene sunt definita retractare voluerit. et. xv. dist. sicut. vbi de hoc. ⁊ c. j. confidimus. c. que ad perpetuam. vbi de hoc. ⁊ c. sunt quidam. c. contra statuta. c. omne. ⁊ c. p:ima salus. c. generaliter. c. ideo. c. iustitie. ⁊ q. ij. cum pie. c. quod vero. c. amputato. c. ecclesiastice. xix. dist. si romano: rū. in p:in. c. ficomnes. c. enimuero. ¶ Item diuersitas personarū romano:um pōtificū et cardinaliū nō facit ecclesie diuersitatē: q: vna est ecclesia vetus et noua: q: rota in rota. et succedit ecclesia synagoge. xxxv. q. j. c. j. al̄. est. §. hac itaq̄. et turbe q̄ precedebant ⁊ que sequebant clamabant osanna. Mat. xxi. Mar. xj. ergo vna sanctio: vnum dogma in sensu et sentētia et ratione: etsi aliquando fiat mutatio circa facta mutabilia. ad hec. xvj. dist. habeo. vij. q. j. deniq̄. et in glo. ar. quod. xxiij. q. j. loquitur. maxime ibi/ Episcoparum quoq̄ et ipsum vnum p:obemus ⁊c. ⁊ j. Episcoparus vnus est. et. c. pudenda. Nam si ea que vnus vel plures papa determinat de fide vel fidei adiacentibus vel de declaratione euangelij: alter reuocat: iā ecclesia nutat: et dubia est circa fidem ⁊ adiacētia ad fidē: sed hoc dicere erro: est. xxij. dist. in nomine. ar. iij. q. iij. §. Item in criminali. ſ. Item in testibus. Ista fides enim et que circa fidem sunt/ certa sunt et non dubia. ex̄ de hereti̊. dubius. ⁊ xxiij. q. j. aperte. ⁊ ar. ff. de fal. eos. ⁊ ff. de questio. de mino:e. ⁊ l. ex libero. ex̄ vt recti ecclesiasti. bene. c. vnico. de sum. trini. firmiter. nam si fidei declaratio variatur: et fides variabitur: et multiplex erit fides: quod est error: quia vnus deus: vna fides. Ephe. iij. xxiiij. q. j. loquitur. ex̄ de sen. excōmunica. c. j. in Clemē. vna ecclesia/ vnam fidem declarans. Item si ad articulum fidei pertinet/ si christus et apostoli habuerunt dominium et p:op:ietatem in rebus/ an non: ergo semper fuerit articulus declaratus: quia non potest fieri nouus articulus per papam. vide quod no. ſ. in p:ima parte iij. §. ad quē aut̄. in pn. in ar. xlv. sed iste articulus declaratus est a p:edecesso:ibus dñi pape Joā. xxij. maxime a Nicolao. iij. in decre. exijt. ex̄ de ſ. signi. ergo circa eum non videtur q̄ alius papa possit contrariū declarare per ea que no. xxv. q. j. que ad perpetuam. in glo. ex hoc patet. Item si circa hoc esset dubium resuscitatum: et inter se discordent romani pontifices: videtur q̄ stari debeat sentētia plurimorū. ad hec. xix. dist. in canonicis. xx. dist. de quibus. l. dist. domino sancto. in fi. vbi est exp:essum. lxv. dist. c. j. ex̄ de rem. po. o:. nec episcopi. ex̄ de his que fi. a ma. par. ca. c. vltimo. Ecclesia autem sacrosancta clare et aperte definit asserit atq̄ docet/ q̄ christus et apostoli non habuerunt aliquid in communi p:op:ium nec in speciali. Et in contrariū publice et ex certa sententia docentes/ seu scripturas aut libellos facientes/ excommunicationis sententiam grauis gauit: que hodie per dominū papā Joā. p:edictum est suspensa: ergo habeā ppositum. Itē fere oēs romani pontifices/ q̄ fuerūt a tpe beati ffrancisci tam de cōsilio ⁊ collegio dñoz cardinalium q̄ illo tēp:e fuerūt/ q̄ etiam in cōciliis generalib⁹ factis postmodum/ app:obauerunt ⁊ cōfirmauerūt regulā et vitam beati ffrācisci q̄ est sicut in cap̄tinet: scām euāgeliū obseruare in altissima paupertate. sz nō habēdo aliq̄d pp:iū in speciali nec in cōmuni. ⁊ q̄ regulā et vitā euāgelicā a christo datā: sicut pz in app:o

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

bationibus et confirmationibus dicte regule et vite beati ffrancisci ⁊ aliis ordinationibus super statum ordinis fratrū minoꝝ factis p dños Inno.iij. Honoꝝ.iij. Greg. ix. Inno̅c.iiij. Alexandrū.iiij. Clementem.iiij. Grego.x. in cōcilio lugdunen̄. Nicolaū.iij. Clementem.v. Et vltimo p papā Joā.xxij. Nicolai declaratio sup statū eoꝝ laudata ⁊ approbata q̄ incipit Quoꝝdam. ⁊ canonizationib⁹ scrōꝝ francisci antonij ⁊ lodoici: q̄ huiusmodi vitā ⁊ pauperta tē q̄ ꝑ christo ⁊ aplis eos doctā: ⁊ ab ecclesia (vt dictuꝫ est) tam multipliciter approbatā vouerūt ⁊ seruauerūt. quē etiam statū altissime paupertatis tā q̄ statum quē ipse met renuit christus ⁊ seruauit miraculose ꝓfirmauit: quū ipsum beatū ffrancisc̄um tā q̄ suum specialē sectatorem sacroꝝ vulnerū stigmatib⁹ insigniuit: put ex pluribus cōstitutionib⁹ ⁊ statutis p romanā ecclesiā factis sup prędictis collegitur euidēter. Jn quib⁹ etiā districte oībus fidelibus christianis ꝑcipiē et mandat q̄ ipsa sacra stigmata tā q̄ veraciter ipi sancto ffrāciscō a christo mirabiliter impressa ⁊ pbata per ipsam romanā ecclesiā veneretur. Et si dicat q̄ non sequit̄ q̄ eoipso q̄ ecclesia romana approbauit ⁊ cōfirmauit regulā ⁊ vitā dicti ffrāciscī ⁊ ipsum ⁊ alios sanctos dicti ordinis canonizauit: q̄ ꝓpter hoc christ⁹ nō habuerit aliq̄d in cōmuni et in speciali. Nec q̄ christus doceuerit hmōi vitā ⁊ regulā. Respōdet q̄ immo sequit̄. nam quū definitio dicte regule p dictos romanos pōtifices et cōcilia gñalia (vt dictū est) approbate fit talis. Vita fratrū minoꝝ hec est: dñi nostri iesu christi sanctū euangeliū obseruare viuēdo in obediētia sine ꝓprio ⁊ in castitate. ⁊ ff. fratres nihil sibi appropriēt: nec domū: nec locum: nec aliquā rem. ⁊ in fine dicit̄ sanctū euangelium q̄ō firmiter p̄mittimus obseruem⁹. ficq̄ p dictos dños Greg. ix. q̄ se in intentione beati ffrāciscī in cōdendo regulā cognouisse testat̄ ⁊ Inno̅c.iiij. ⁊ Alexandrū.iiij. expressissime declarat̄ q̄ hmōi ꝓpriatio quā beatus ffrancisc⁹ promisit et vouerit p̄mittēdo euangeliū viuēdo sine ꝓprio debet intelligi ⁊ seruari tā in speciali q̄ in cōmuni: ⁊ in dicta regula hmōi ꝓpriatio vocet̄ celsitudo altissime paupertatis. Et quū quis p̄mittit altissimā paupertatē illam intelligat̄ p̄mittere q̄ principales habet gradū altitudinis. ita q̄ nulla altior valeat reperiri. ff. de ō. obli. l. vbi aūt nō apparet. ſ. respō. Et christus in euangelio docuerit paupertatē vt regula et mensura nō possit excedi ab aliquo cui⁹ ipse christus seu doctrina ei⁹ sit regula: q: si excederet regulam euangelij siue christi: potius esset regula ipsius q̄ ecōuerso: sequit̄ q̄ si beat⁹ ffrancisc⁹ vouit ⁊ p̄misit euāgelium viuendo sine ꝓprio in speciali ⁊ in cōmuni: q̄ talis fuit doctrina et regula euangelij: ⁊ p cōsequēs q̄ christus nō habuit aliq̄d in speciali nec in cōmuni ꝓprium: q: q̄ christus docuit ꝑmo facit. Acc̄. ſ. facit Mat. v. ibi: Qui fecerit et docuerit. Preterea saltē absq̄ dubio aliq̄ sequit̄ ex prędictis cōfirmationib⁹ ⁊ canonizationib⁹ scrōꝝ et cōfirmationib⁹ ⁊ declarationib⁹ regule sancti ffrāciscī q̄ asserere q̄ christus et apostoli nō habuerūt aliq̄d in cōmuni nō est hereticū: quū manifestissimū sit ex dictis ⁊ factis sanctoꝝ dictoꝝ ⁊ eoꝝ legēdis q̄ ipsi sancti dictaꝫ ꝓpriationē in speciali et in cōmuni vouerunt et seruauerūt tā q̄ ꝓpriationē a christo ⁊ aplis doctā et seruatam: et q̄ ipsi sancti hoc asseruerūt. Non aūt fuissent sancti: nec ecclesia eos canonizare debuisset si hereticum fuisset asserere q̄ christus ⁊ apostoli nō habuerūt aliq̄d in cōmuni. imo si hoc esset hereticū ecclesia errasset eos canonizando q̄ō est erroneuꝫ dicere. Secūdo p̄bat dicta ꝓpositio euidētissime p sepe dictā decre. Nico.iij. exijt. p boni faciū ei⁹ successoꝝ cōꝓre iure clausaꝫ in titu. de ō. signi. et p Clemētem.v. approbatā in cōcilio vien. in alia cōstitutione q̄ incipit Exiui de paradiso. in ti. de ō. signi. ⁊ p dñm papā Joā.xxij. in sua cōstitutione q̄ incipit Quoꝝdam. vt dictū est. Jn p̄dicta aūt cōstitutione Exijt. in. §. porro dicit sic Porro quū regula ipsa cōtineat q̄ fratres nihil sibi approprient; nec domū; nec locū; nec aliquē rem; fitq̄ declaratum per eundē predecessorem nostrum Grego. ix. et nonnullos alios hoc obseruari debere tam in speciali q̄ etiam in cōmuni. quā si arctam grꝫ propriationem abdicationē venenosis obtrectationib⁹ aliquoꝝ insensata damnauit astutia: ne fratrum eoꝝdem perfectionis claritas talium imperitis sermonibus laceretur: dicimus q̄ abdicatio ꝓprietatis huiusmodi omnium rerum tam in speciali q̄ in cōmuni ꝓpter deum meritoria est ⁊ sancta: quam et christus viam pfectionis ostendens verbo docuit et exēplo firmauit, quamq̄ primi fundatores militantis ecclesie put ab ipso fonte hauserant: in volentes: perfecte viuere per doctrinam ac vite ipsoꝝ alueos derivarunt. Ex quibus verbis cōstat manifeste q̄ christus et apostoli non habuerunt ꝓpietatem vel dominium alicuarum rerum in speciali vel in cōmuni. Alij in eadē decre. demonstrant q̄ professio huiꝰ regule et vite fuit a christo et apostolis verbo et exemplo docta et firmata: quum circa initium ipsius decre. dicitur sic: Hi sunt illius sancte regule profitentes: et euangelico fundatur eloquio vite christi roboratur exemplo: fundatoꝝ militantis ecclesie apostoloꝝ eius sermonibus actibusq̄ firmatur. hec est apud deum et patrem munda et immaculata religio. Jacobi. ſ. que descendens a patre luminum per eius filiū exemplariter et verbaliter apostolis tradita est: et demū scilicet per spiritum sanctum beato ffrancisco et eum sequentibus inspirata. hoc est cui attestante Paulo nemo debet esse. Gala. vltimo. molestus. Quē christus passionis sue stigmatibus confirmauit volens institutorē ipsi⁹ passionis sue signis notabiliter insigniri. ¶ Deinde in eadē decretali respondet̄ tribus obiectionibus principalibus que aduersus dictam conclusionem et determinationem fieri ab aliquibus potuissent. ¶ Prima talis est: Posset aliquis dicere domino pape: vos determinando conclusistis q̄ dicta abdicatio omnium rerum in speciali et in cōmuni est meritoria et sancta. Et pro ratione ꝑncipali huiꝰ conclusionis adducitis q̄ christus et apostoli eius eam exemplo et verbo docuerunt: quia non habuerunt aliq̄d ꝓprium in speciali nec in communi. Et dicitis q̄ dicte regule professio euangelico fundatur eloquio: vite christi roboratur exemplo et apostoloꝝ: eius sermonib⁹ actibusq̄ firmatur. Sed huic conclusioni et rationi obstare videtur q̄ interdum christus dicitur loculos habuisse: in quibus pecunia et ea que mittebantur pro victu portabātur: et de quibus cibaria emebantur. Exquo videtur q̄ huiusmodi abdicatio et professio non fuerit a christo et eius apostolis verbo docta: nec exemplo firmata: sed potius eius actio que debet esse. Joan. xiij. ex̄ de sepul. c. ſ. nostra imitatio: fuerit in contrarium. Ad que respondetur dicto. §. porro. in hec verba: Nec his quisquā puret obstare q̄ interdum dicitur christuꝫ loculos habuisse. nam sicut ipse christus cuius perfecta sunt opera. Deutero. xxxij. in suis actibus viam perfectionis exercuit: q̄ interduꝫ infirmoꝝ imperfectionibus condescendens: et viam pfectionis extolleret: et imperfectoꝝ infirmas semitas nō dānaret: sic infirmoꝝ personas suscepit in loculis; sicut in nonnullis alijs infirma humane carnis adsumens: prout euangelica testatur historia: q̄ non tm̄ carne: sed et mēte condescendit infirmis. Sic enim humanam naturam assumpsit q̄ in suis operibus perfectus ēxistens in nostris factus humilis in propriis permansit excelsus: sic ⁊ summe charitatis dignatione ad actus quosdam nostre imperfectioni confor mes inducitur: q̄ a summe perfectionis rectitudine non curuatur. Egit nāq̄ christus ⁊ docuit perfectionis opera. egit etiam infirma: sicut interdum in fuga patet: et loculis: sed vtrumq̄ perfecte perfectus ēxistens vt perfectis et imperfectis se viam salutis ostenderes: qui vtroſq̄ saluare venerat: qui tandem moui voluit ꝓpo vtriſq̄ hec ibi. ¶ Ex predicta autem determinatione et definitione ecclesie eliciuntur tres conclusiones. ¶ Prima q̄ apostoli huiusmodi abdicationem omnium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rerū tam in speciali ꝙ in cōmuni vouerūt. Quod sic ꝓbatur ſm definitionē dicte decre. talem abdicationē oim rerū tam in speciali ꝙ in cōmuni opor:ret cōcedere fuisse in apostolis ſm rationē ⁊ cōditionē potissimam ipſius abdicationis/qualē ponimus fuisse in beato frācisco. qđ patet quū ipsa decre. exp:esse dicat/ꝙ abdicationē illā quā habuit beat⁹ frācisc⁹: apostoli hauserāt a xp̄isto ⁊ in alios deriuarūt. Cōstat aut̄ ꝙ in abdicatione oim rerū in speciali et in cōmuni: quā fecit beatus franciscus vna cōditio et potio: fuit votum ⁊ ꝓmissio illius abdicationis. qđ cōfirmatur: quia cōditio potio: abdicationis tempo:alium non attendit ſm actum exterio:ē: qui est relinquere siue abiicere de facto res tēpo:ales: ſz ꝓncipaliter attendit ſm actū interio:ē/qui est nolle habere res tpales: ⁊ eis velle carere ꝓpter deum. Ex isto actu ꝓncipaliter censet abdicatio meri to:ia. abdicare aūt tpalia ⁊ eis velle carere sic/ꝙ in potestate sua sit licit velle ⁊ posse habere res tpales quū sibi placuerit: est alteri⁹ rationis/ꝙ abdicare ꝓpter votum ⁊ ꝓmissionē sic/ꝙ nunꝙ eas liceat habere nec velle habere: q: illa que fit ex voto est maio:is meriti/ꝙ illa que fit ex simplici p:oposito: vt sup:a longe p:obaui in. §. Item ꝙ simplex facti vsus. ff. qđ etiam sic ꝓbat. in ar. lvj. ergo si apostoli habuerunt illam abdicationē quā habuit beatus ſfrancisc⁹: quā innuit decre. ⁊ beatus ſfrāciscus habuit eā ex voto: sequit ꝙ ⁊ apostoli eā habuerūt ex voto: alias apli nō deriuassent illam abdicationē in beatum ſfran. seu alios volentes perfecte viuere: nec ipse beatus ſfranciscus talem abdicationē ex voto habuisset ab apostolis deriuatam. cui⁹ oppositū asserit decre. Q aūt apostoli habuerūt illā abdicationē ex voto: ꝓbatur ꝙ Augustīn⁹ in li. de mirabilibus scripture in fine. iij. lib:i vbi loquēs de verbo qđ dixit petrus Act. iij. paralytico: dicit sic: In eleemosyne ingt excusatione ⁊ pauptatis ꝓfessione/dixit paralytico/surge ⁊ ambula. magistri ꝓceptū seruās dicentis Mar. x. Nolite possidere aurū ⁊c. Nota ꝙ dixit pauptatis ꝓfessio. Nouerāt em̄ apostoli/ꝙ ea que ex voto fiunt: sunt maio:is meriti: ꝙ ea q̄ fiunt ex simplici ꝓposito seu ꝓp:ia voluntate. et Aug. vij. li. de ciui. dei. c. x. loquēs de aplis dicit sic Mar. xix. Mar. x. Luce. xviij. di ꝑtēr inquit illi potētes. Ecce nos dimisimus oīa ⁊ secuti sumus te. Hoc votum potentissime vouerant. Sed vnde hoc votum illis: nisi ab illo de quo dictum est dans votū vouenti? Nō em̄ posset quis ꝙ domino vouere: nisi ab illo acciperet ꝙ voueret. hec Aug⁹. Item glos. sup illud quod dicitur in ps. lxxv. vouete et reddite. primū ad consilium: scōm ad imperiū refertur. sed sacra scriptura nunꝙ dat cōsilium nisi de melio:i bono. xliij. q. j. quisquis. ergo melius est bonum quod fit ex voto ꝙ sine voto: quia bonum additum bono est maius bonum ꝙ alterum tm̄: sed votum est bonum vnde consulitur: ergo melius et magis meritorium est facere bonum ex voto ꝙ sine voto. vnde Aug⁹. super illud ps. cxxxj. votum vouit deo Jacob. Nihil inquam deo gratius offerre possumus ꝙ vouere quod est firme p:omittere. hec Aug⁹. Et idem Augustinus in epistola ad Armentarium/qui votum fecerat continentie. Si fidem deo fregeris (quod absit) tanto miseri:o eris quāto beatio: si perfolueris. Ex quo sequitur ꝙ peio: est operatio mali que fit cōtra votum: ꝙ illa que non fit cōtra votum. op. ar. xij. q. j. nolo. ⁊. c. scimus. Sic ⁊ melio: est operatio boni cum voto ꝙ sine voto. quod latius ꝓ Ansel. sup:a longe p:obaui in. §. Item ꝙ simplex facti vsus. ff. quod etiam sic p:obat. in arti. lvj. Vera est ergo dicta conclusio/ꝙ apostoli dictam exp:op:iationem omnium rerum in speciali et in communi habuerunt ex voto. Et quod ex dicte decreta. exīt/⁊ aliis p:edictis auth:oritatibus cōp:obatur. ¶ Secunda conclusio que ex definitione dicte decreta. elicitur/est ꝙ xp̄istus et apostoli postꝙ statum perfectionis et pauptatis euangelice assumpserunt: nusqꝙ habuerunt p:op:ietatem et dominium alicui⁹ rei tēpo:alis; nec aliquā rem tāꝙ domini et p:op:ietarij possederunt. Et ꝙ loculos quos interdum habuisse inſtrmis condescendo dicuntur: habuerunt solum vt dispensatores et administratores pauperum: non vt p:opietarij seu dñi. qđ ex verbis dicte decre. ⁊ multis auth:oritatibꝫ rōnibꝫ et iuribꝫ cōp:obat. Ex decre. ꝓbat q: cōclusio ꝓncipalis ⁊ ꝓncipaliter intēta in dicta definitiōe i dicta decre. est/ꝙ abdicatio omnium rerū tam in speciali ꝙ in cōmuni: quam vouit beatus ſfrāciscus: est meritoria et sancta: quam xp̄istus ⁊ apostoli verbo docuerunt et exemplo firmarunt: et in volentes perfecte viuere: deriuarunt. Deinde ab ipsa conclusione remouet siue excludit instantiam que fiebat de loculis dicens. Nec his quispiam putet obsistere. ꝙ interdum dicitur xp̄istum loculos habuisse. exclusio autem obiectionis siue instantie solutio non infringit in aliquo p:incipalem conclusionem. ex de translatione epi scopi. inter co:po:alia. vbi ponitur cōclusio p:incipalis/ꝙ electus et confirmatus non potest sine romanoꝝ pontificum licentia ecclesiam derelinquere: quia post electionem et confirmationem canonicam inter personas eligētium et electi cōiugium est spirituale contractum. Deinde opponitur instantia que ponitur cōtra dictam cōclusionem de canone/in quo legitur/ꝙ si vltra ser menses per suam negligentiam tenuerit ecclesiam viduatam: nec ibi nec alibi donum cōsecrationis accipiat: nimo metropolitani sui cedat iudicio. et dicit ꝙ hec obiectio siue instantia dictam conclusionem non infringit etiam per illud quod in dicto canone dicitur: vt non intelligatur ecclesia viduata cāꝙ sponsum non habens: licet quoad quedam quasi viri maneat solatio destituta. vnde ipsa conclusio in sua p:imitate persistit: Sic ⁊ in p:oposito licet dicatur aliquando xp̄istum loculos habuisse: non p:opter hoc infringit dicta cōclusio sup:adicte abdicationis omnium rerum in speciali ⁊ in cōmuni: sed in sua firmitate persistit. quod cōfirmatur per illud quod subūngitur: quum dicitur ꝙ fecerat loculos: sicut a liqñ fugit/infirmo:um ſz imperfectionibus condescendens: et tamen semper perfecte perfectus existens/perfectis et imperfectis se viam salutis ostēdit. Ad quo:ū verbo:ū intelligentiam attendendum est/ꝙ sicut in fuga infirmo:um duo actus considerantur scilicet actus exterio:i: idest recessus a persequentibꝫ: ⁊ actus interio: qui est timo:: sic ⁊ in loculis infirmo:ū: siue in his q̄ ab infirmis habentur in cōmuni/duo actus considerātur. vnus est exterio: scilicet loculos po:tare: et res que habētur in loculis siue in cōmuni dispensare siue contrectare. Alius est act⁹ interio:. ſcz velle habere ea in dominio speciali vel cum suo speciali collegio participato: et eas iure talis dominij possidere et contrectare. igitur sicut manifestum est xp̄istum non ꝺdescendisse infirmis in fuga quo ad actum interio:em/scilicet quantum ad timo:em. sciebat em̄ vt dicit euangelista Joan. vij. viij. ⁊. x. quando fugit: ꝙ nondum venerat ho:a eius. Oppositum docuit dicens/Nolite timere eos qui occidunt co:pus. Matth. x. Luce. xij. xj. q. iij. nolite. vnde in eodem. c. Matth. x. super verbo/fugite in aliam/ait Hieron⁹. Hoc ad illud tempus referendum est quum apostoli ad p:edicationem mittebantur: quibus p:op:ie dictum est Matth. x. In viam gētium ne abieritis. ꝙ persecutionem timere non debeant: sed declinare. quod quidem videmus in principio fecisse credentes quādo o:ta hierosolymis ꝑsecutione/dispersi sunt in vniuersam iudeam: vt tribulationis occasio fieret euangelij seminarium. Item ibi Augustinus contra ſfaustum: Nec ꝯ tamen saluato: non potuit tueri discipulos suos quibus fugere p:ecepit: et huius rei exemplum ꝑbuit: sed instruebat hominis infirmitatem: ne deum tētare audeat/quādo habet quid faciat. vt quod cauere oportet: euadat. Et ad hoc est optimum ar. de Paulo: qui deponi se fecit in spo:ta per murum damasci. ij. Cor. xj. qui non ex timo:e mo:tis fugit: qui paratus erat p:o xp̄isto mo:i: sed vt alibi maio:em fructum faceret: vt dicit Hiez. in dialogo. et trāsfertur. vij. q. j. c. vltimo. Perīt ergo eius milites a

ius milites a tribuno. Actuũ. xxiij. nõ timore mortis: nec sue voluntati: sed omnium utilitati victurus. xxiij. q. iij. §. Item ab aliq̃ cũ. c. seq. christus autẽ si timuisset: tunc imperfectus fuisset. pfecta em̃ charitas foras mittit timorem. j. Jo. iiij. & xxiij. q. vj. §. ex his. Pauor em̃ aũt & timor est motus naturalem habuit: vñ incepit tedere & pauere. Mar. xiij. vbi Theophilus. Quia em̃ totũ assumpserat hominẽ assumpsit & naturales hois pprietates / pauere et tedere & contristari naturaliter. Nam hoies naturaliter inuiti rendunt ad mortẽ. & Beda ibi. Qui corpus suscepit: oia debuit suscipere que corporis sunt / vt esuriret sitiret angeretur cõtristaretur. diuinitas em̃ p hos cõmutari nescit affectus. Et de hoc etiam no. xj. q. iij. nõ solum. in glo. nõ remouer. Cõcedit ergo christus fugam infirmis quãtum ad actum exteriorẽ scz a persequẽtibus recedendo: non pfectis interius cordẽ timendo. Sic & in loculis dicendũ est q̃ licet christus quãtum ad actum exteriorẽ in loculis deferendis cõrectandis & dispensandis his q̃ ibidem reponebantur: cõdescenderet infirmis: vt. xij. q. j. habebat. nõ tamen quãtum ad volendum sibi vel collegio apostolorũ appropriare seu appropriando dñiũ loculos vel eorũ que in loculis portabantur. nã hoc nõ fuit cõgruũ sue potestati nec bonitati: quia quũ de iure naturali & diuino omniũ rerum spectantium ad vitam humanã cõmunis vsus esse debeat oibus hoibus. & per iniquitatem factum sit vt dicam hoc meũ hoc tuũ: vt habet. xij. q. j. c. ij. & viij. di. §. j. cum. c. seq. et ipse christus venerit ad docendum pfectissime omniũ terrenorũ contẽptum. Mat. xix. & viam quietissimã. Matth. xj. & v. & ad omnem materiam solicitudinis tempore aliũ perfecte euangeliũ seq̃ volentibus amputandam. Matth. vj. & ad statũ innocẽtie reuocandum. ps. xxiij. Innocentes & recti adhesserũt mihi &c. Si christus sibi aut suo collegio speciali apostolorũ dñio & possessiões tempore aliũ rerũ appropriasset: sequeretur q̃ nec terrenorũ pretemptum: nec vitam quietissimã: q̃ tollit materiã litigãdi: q̃ surgit ex rerũ appropriatione pfectissime docuisset. nec omnẽ materiã solicitudinis a suis aplis & discipulis spãlibus sectatoribꝰ amputasset: nec statũ innocentie renouasset. Preterea si christus dñium & pprietatẽ loculorũ & eorũ que in loculis ferebantur / habuisset: nõ dixisset nec dicere potuisset dicta decre. Nec his quisq̃ putat obsistere / q̃ interdũ dicit christũ loculos habuisse. quia exceptio que veritatis fit a regula: q̃m ad ipsam exceptionẽ vitiat siue falsificat ipsam regulam: & p cõsequẽs in hoc ipsi regule obuiat. ff. de reg. iur. l. j. Preterea. vt. s. ff. ex predicta. cum ff. si. se. pbatum est: apostoli de ista expropriatione in speciali vorũ fecerunt. vñ postmodum nullo tẽpore fuerunt capaces alicuiꝰ dñij siue pprietatis: q: vorũ expropriationis hmõi / qd est nec habere nec velle dñium in cõmuni vel in speciali: quũ sit negatiuũ: obligat semp & ad semp fm theologos. & si fidi in pprio vel cõmuni post emissuꝫ vorũ appropriassent inde aliquid moraliter peccasset. ex de sta. mona. c. ij. §. q̃ fo. & c. sup quodam. Et sic patet primũ videlicet q̃ ex diffinitione & verbis dicte decre. christus & apostoli non habuerunt aliquid in loculis nec in aliis aliquibus rebꝰ dominij in speciali nec etiam in cõmuni. Per authoritates etiam sanctorũ hoc probatur: vt etiam dixi supra longe in §. porro. & in pinis chartis. in ar. lv. vñ super illud Mat. xvij. c. vade ad mare &c. dicit glo. Dominꝰ tante paupertatis fuit: vt vnde tributa solueret nõ haberet. Judas q̃dem in loculis cõmunia habebat: sed res pauperum in vsus suos cõuertere nefas duxit. idipm dans nobis exemplum. Et Chrysostomus super Joãnem homil. lxxj. super illud Joã. xiij. Aut egenis aliquid daret. dicit sic: Qualiter inquit nõ peram: non virgam: non es iubens deferre marsupiũ habebat. Et respondens subdit: ad inopũ ministerium: vt discas quoniã valde pauperem & crucifixũ huius oportet ppetionis multam facere procurationem. multa enim ad nostram dispensans doctrinam hec agebat. Ad idem. xij. q. j. habebat. Habebat dominꝰ loculos & a fidelibus oblata conseruans: & suorũ necessitatibus: & alijs indigentibus tribuebat. & Dnc primũ ecclesiastice pecunie forma est instituta. hec ibi. Forma aũt ecclesiastice pecunie instituta in loculis est: quã ponit Prosper i libro de vita contemplatiua / sic dicens: Scientes viri sancti nihil aliud esse omnes res ecclesie: nisi vota fideliũ / & pecia peccatorũ / & patrimonia pauperum: non eas vendicauerũt in vsus suos: vt. pprias / sed vt cõmendatas pauperibus erogauerunt. Et idem dicit Aug. in authoritate superius circa questionis articulum allegata: posita. xxiij. q. viij. q̃ autem. & in alijs iuribus ibidẽ allegatis. Et quibus & alijs causa breuitatis omissis clare patet q̃ christꝰ & apostoli nõ habuerunt dominiũ nec pprietatẽ loculorũ nec eorũ que a fidelibus offerebantur: sed solum dispensationem / administrationẽ / & procurationem pro necessitatibus suis & aliorũ indigentiũ. & hoc idem expresse asserit Aug. sup ps. ciij. qui incipit. Benedic anima mea dño. in verbis illis / Producês fenũ iumentis. sic dicẽs. Habuit dñs loculos in vsus eorũ qui cum eo erant & suos: & religiosas mulieres in comitatu que ministrabant ei de substantia sua: in his psonam infirmorũ magis suscipiẽs. preuidit em̃ multos futuros & ista quesituros. Futurus erat Paulus nihil tale aliquãdo querens: & omnia puincialibus donans: qui etiaz mox optat Actuũ. xxiij. pro christo. Sed quia multi infirmi ista quesituri erant: magis infirmorũ personam suscepit. sublimius tamen egit christus: quia misericordius. hec ibi. Item idem Augu. de opere monachorũ aliquãtulum post pncipium dicit sic. Dñs more misericordius. die sue infirmitatibus compatiens / quum ei possent angeli ministrare: loculos habebat in quibꝰ mitteretur pecunia que offerebatur vtiq̃ a bonis fidelibus eorũ victui necessaria: quos loculos Jude cõmendauit. hec ibi. Et quibꝰ patet clarissime q̃ nec christus nec apostoli habuerunt loculos / nisi quãtum ad dispensationem & administrationẽ condescendendo infirmis: & nõ quantum ad dominiũ nec pprietatem. Et vocanẽ infirmi: qui timore erũne talia requirunt: & sibi appropriant. vt. s. q̃ bus licet condescenderit quãtum ad actum exteriorẽ: scz habendo loculos: vt dictum est supra. ff. ad quẽ: non tñ quãtum ad actum interiorem: scz timore & appropriationem. Quo aurem christus & apostoli postq̃ dictum statum perfectionis & paupertatis assumpserunt: musq̃ aliquas in speciali nec in cõmuni per modum propietatis & dñij res possederint: patet ex dictis euangelij & sanctorum exponentium ea. Nam Matth. x. post vocationem apostolorum eis vitam perfectionis tradẽs sic dicit. Nolite possidere aurum / neq̃ argentuz / neq̃ pecuniã in zonis / neq̃ peram in via &c. quod exponens Rabanus in originali dicit sic. Consequenter hoc precepit euangelizatoribus veritatis: quibus ante dixerat / Gratis accepistis: gratis date. si em̃ sic predicant vt pcium nõ accipiant: superflua est auri & argenti nummorũq̃ possessio. Nam si habuissent aurum & argentum: viderentur non tam salutis hominũ q̃ lucri causa predicare. Jdeoq̃ subiũgit. Quia diuitias detrũcauerat: ppemodum vite necessaria amputat. vt apostoli vere doctores religiõis / qui docebãt oia gubernari dei prouidentia: seipsos ostenderent nihil cogitare de crastino. & parum post. Hec loquebatur apostolis: vt securi non possiderent: neq̃ portarent huic vite necessaria nec magna nec minima. hec Raba. Alia multa originalia sanctorum loquentia de hoc. s. in. §. porro. in ar. lv. in isto tractatu posui que nõ repeto hic. Ex quibus patet q̃ apostoli fuerũt pauperes in summa & altissima paupertate: qua / vt dictum est / altior dari nõ potest: que est / nec habere in pprio nec in cõmuni. Certum em̃ est q̃ si potuissent in cõmuni suo collegio dominia & possessiones rerum appropriare: potuissent etiam per consequens aurum & argentum in cõmuni possidere. & si in cõmuni eorũ collegio potuissent hec recipere & possidere:

frustra dixissent sancti q̄ ch̄ristus eis p̄hibuit ista possi dere:ne viderentur causa lucri p̄dicare. quū ita posset cogitari q̄ p̄dicarent q̄stum facerent,ppter diuitias acquirendas eoꝝ collegio: sicut p̄o lucro singularis ꝑsone ⁊ frustra diceret sancti q̄ per hoc ch̄ristus apostolos exuit ab omni vite huius solicitudine.quū ita posset esse materia solicitudinis p̄o acquirendo singulari collegio:sicut ꝑ singulari persona.Et irrationabiliter fuisset eis interdictū nc quid in via tollerent: ⁊ ne sacculū neq̄ peram nec eis in zonis portarent:⁊ per cōsequens ne reciperent aurum ⁊ argentum ⁊ pecunias:immo potius debuisset eis concedi vt ista reciperent ⁊ portarent ad seruanda ⁊ possidenda ⁊ in cōmuni dominio habēda. Preterea si habere potuissent dn̄ia ⁊ possessiones in cōmuni nō distinguerēt abdicatio apostoloꝝ ab abdicatione quā faciebat turba q̄ sequebatur apostolos:nec ab abdicatione cenobitarum habentium dn̄ia ⁊ possessiones in cōmuni:quā tamen distinctionē sancti faciūt. vnde glos. Bede super illud Actuū.iiij. Multitudinis credentium ⁊c.dicit sic.Discernit ordinem doctoꝝ ⁊ auditoꝝ. Nā multitudo rebus scriptis copula charitatis inuicē iungebatur.apostoli vero virtute fulgentes mysteria ch̄risti pandebant. hec ibi. Ex quo patet q̄ illa rerum cōmunitas erat turbe:non apostoloꝝ. Nec huic repugnat q̄ statim sequitur:ante pedes ipsoꝝ pecuniam fuisse positam. quia hoc fiebat vt docerent pecunias esse calcandas. vt dicit Hieronym⁹ ad Demetriadem.Hec etiam forma tradita fuit monastice seu cenobite vite.vnde glos.Bede super illud Actuū.iiij. Multitudinis credentiuꝝ,dicit sic. Qui sic viuūt vt sint cōmunia omnia, cenobite vocant. q̄ vita tanto est felicior:quāto statum futuri seculi imitatur:vbi omnia cōmunia. Vel certe vt se ⁊ sua apostolice dispositioni cōmitterent sicut docet Ambro.super epistolam ad Coꝝ.Hanc tamen rerum dispositionē malunt cōmittere alijs:sicut in actibus legitur.Actuum.vj. consequēter.Non est bonū nos derelinquere verbū dei: ⁊ ministrare mensis. Nō quidem dixerunt vt ministerij refugerēt distractionē: non quia per illud aliquid possederunt:vt patet in authoritatibus supra allegatis.Ex q̄bus constat q̄ sancti doctores ecclesie distinguunt inter abdicationem apostoloꝝ ⁊ eoꝝ qui conuertebantur per eos cenobitarum.que quidem distinctio nulla esset:si concessum fuisset apostolis aurum ⁊ argentū in cōmuni habere.Et ideo p̄ceptum datum apostolis de non possidendo aurum nec argētum nec pecunias,intelligi debet p̄out stare potest p̄o suis suppositis distributiue et etiam collectiue:interdicendo nō solum cuilibet singulari,sed etiam toti collegio apostoloꝝ possessionem huiusmodi.Et ideo dicit Petrus vice omniū apostoloꝝ.Ecce nos reliquimus omnia.Matth̄.xix.⁊ qui dixit oia nihil excepit.et de maio ⁊ obedi.solite.ſ.Coꝝ.xv. Heb.ij. ff.de auro ⁊ argen.leg.l.plancius.⁊ sic omnia tam in speciali q̄ in cōmuni conclusit. Q̄ autem ch̄ristus hanc paupertatis formam in seipso seruauerit quā apostolis seruandam mandauit:p̄batum est longe.ſ.in.ſ.po:ro.in ar.lv.per authoritates Ch̄ysosto. super Matth̄.homil. xxij.⁊ per glos.super illud. Vulpes foueas habent,⁊ alias. Q̄ si forte dicat quis ch̄ristum habuisse hospitū non cōmune:obuiat illud Ch̄ysosto.in sermone de proditione Jude vbi dicit. Quos pretiosorum delectat pompa marmoꝝ cognoscant ch̄ristum dominū omniū ⁊ locū in quo caput reclinaret non habuisse. Et iō discipuli ipm interrogant et dicunt: Vbi vis paremus tibi comedere pascha:Matth̄.xxvj.Marci.xiiij.Luce.xxij. Sed si ch̄ristus habuisset cōmune hospitium:illud discipuli non ignorassent:nec ipse caruisset loco in quo caput inclinaret ⁊ pasca comederet. Item Anselmus in libro de sacramentis fuit hoꝝ dicit sic.Pauper ita fuit ch̄ristus:vt veniens in mundum pauper, nō sua sed aliena domo nasceretur:natus p̄opter inopiam loci in p̄sepi bꝰtoꝝ animalium poneretur:et viuens in mūdo non haberet vbi caput reclinaret: nec moriens vnde nuditatem suaꝝ tegeret:nec mortuus vbi involueretur:nec sepulcrum aut locum vbi corpus mortuū locaretur.hec Anselmus. Item Beda super illud Marci.xj.Circūspectis omnibus,in originali dicit sic. Intelligēdum q̄ dominꝰ tante paupertatis fuerit:vt in vrbe maxima nullum hospitem nullāq̄ māsionem,sed in agro parvulo apud Lazarum sororesq̄ eius habitaret.Constans igitur est q̄ non hospitio solum sed ⁊ precio quo illū cōducere caruerit:dum necessitate compulsus de vrbe exijt. Hoc etiam ex ratione p̄batur: nam si filius dei ad hoc assumpsit naturam humanam vt genus humanum qō ꝑ peccatum a statu innocentie conciderat, repararet: non perfecte reparasset nisi assumpsisset naturam:ergo talez assumpsit.vnde Augu. super illud Jo.j.Ecce agnus dei. Si agnus:ergo innocens.⁊ si assumpsit naturam innocentem:assumpsit eam ſm omnem perfectionez anime quā habuisset aliquis in statu innocentie. Sed in statu innocentie fuissent homines sine dominijs distinctis:sicut ꝓz dis.viij.ſ.ſ.⁊.c.ſ.⁊.ſ.in.ſ.po:ro in.lv.ar. Dicī igitur si ch̄ristus tenuit statum innocentie:nō habuit dominū distinctum in speciali vel in cōmuni alicuius rei:sed solum simplicem facti vsum licitum ⁊ concessuꝝ.Et quibus omnibus ⁊ alijs pluribus iuribus et rationibus ꝓpter brevitatem omissis,⁊ ex ijs que plenius inserūtur in libro de perfectione euangelica:que composuit frater Joānes de ordine minoꝝ archiepiscopus Cantuariensis ⁊ solenissimus magister in sacra pagina:⁊ Apologia fratris Bonauenture cardinalis episcopi Albanēsis magistri de solēnioribus mūdi tempore suo de ordine fratrum minoꝝ liquet manifeste q̄ ch̄ristus ⁊ apostoli nō habuerunt aliquid ꝓprium nec in speciali nec in cōmuni.Et q̄ ecclesia romana que in doctrina ch̄risti ⁊ apostoloꝝ errare nō potest.xxiij.q.j.a recta.rectissime definiuit:dicendo q̄ huiusmodi abdicationem omniū rerum tam in speciali q̄ in cōmuni ch̄ristus ⁊ apostoli verbo docuerunt ⁊ exemplo firmauerūt.Et si quis dictas authoritates scripture sancte vel sanctoꝝ aliter intelligeret vel exponeret q̄ ecclesia que spiritusancto regitur,intelligit ⁊ exponit:hereticus foret censendus.vt.xxiij.q.iij. heresis. Quinimo si quis etiam ex sanctis doctoribus ecclesie aliter sentiret, diceret,vel doceret:pori⁹ authoritati ⁊ definitioni ecclesie standum esset:q̄ illius sancti doctoris.xxiij.q.j.hoc est ⁊.xx.di.ſ.j. ¶ Tertia conclusio que elicitur ex dicta determinatione decre. exijt.est q̄ ch̄ristus nō habuit regulari ter loculos:sed solum aliquādo siue in casu: scz infirmis condescendendo,qō demonstratur ex verbis dicte decre. quū dicit:interduꝫ loculos dicitur habuisse.⁊ quū postea subiicit q̄ ch̄ristus sic in suis actibus perfectionem exercuit.q̄ interdum infirmoꝝ imperfectionibus condescendit.⁊.ſ.sicut in fuga patet ⁊ loculis. Ex quibus verbis et sententia siue intellectu ex ipsis verbis sumptis demonstratur q̄ ch̄ristus regulariter loculos nō habuit: sed in casu:immo regulam siue legem dedit Matth̄.r.apostolis suis de loculis non habendis: vt supra p̄batum est. quā regulam ⁊ ipse quasi semper in seipso seruauit,sz interdum habuit ⁊ in casu:sicut aliquando fugit persecutores:sed vt plurimū non fugit. Jo.xviij.sed eis se opposuit:⁊ legem de nō timendo persecutores,⁊ eos qui corp⁹ occidunt eis dedit. Matth̄.x. Luce.xij.q.iij.nolite.vt superius dictum est.vnde glos.super illud Matth̄.xxvj.Et orauit tertio ⁊c.dicit q̄ ch̄ristus trina oratione docuit eos mortem triplicem superare:scz timorem mortis,timorem vilitatis,⁊ timorem doloris. sic ⁊ lex dicit q̄ illud qō dicitur interdum concedi qō cōceditur in aliquo casu regulariter p̄hibetur.vnde posita regula qua dicitur nouo iudicio agendum esse,vt tollatur opus quod post litem contestatam factum est:tolliur in casu.scz si illud qō antecessit,⁊ tolli sine eo nō potest.ff.de aqua plu.ar.Lacus eius, in fi.⁊.l.sequēti.que incipit,sed interdum,⁊ ſm Papiam

Ch̄ristus habuit loculos

Interdum tãñ̃ p̃stat sicut Aliquãdo. Attendendũ igitur est q̃ in euangelio aut in aliqua parte noui testamenti nihil plus legitur de loculis: nisi q̃ legitur Joan. xij. τ xiij. τ. iiij. ideo dicitur in p̃te. decre. ex̃ijt. interdum. Naz in p̃cedenti serie euangelica legitur q̃ sancte mulieres que comitabantur dominũ cum discipulis: ministrabãt ei de facultatibus suis. τ Luce. v. τ. viij. τ. xiiij. Jo. xij. τ. ij. Legitur etiam in alienis mensis de cibo alieno assidue mãducasse. quia nũquã habuit hospitium nec mẽsam nec candelabrum nec aliquid talium. vnde super Luce. ix. c. dicit Chrysostom⁹. Aspice qualiter paupertatez quã dom⁹ docuerat: per opera demonstrat. Non em̃ ei erat mensa nec candelabrum/nec domus/nec quicq̃ aliquid taliuz. Et Hieronymus ad Nepotianũ dicit: Turpe est antefores sacerdotis dñi crucifixi τ pauperis q̃ cibo alieno vescebatur/lictores cõsulum τ milites excubare. Ecce christus p̃ nobis seruus factus in domibus alienis hospitabatur: τ cibis alienis vescebatur. hec Hieronymus. Et Berñ. super illud Luce. ij. Cum esset factus iesus. xij. annorum. dicit q̃ christus quasi vnus in turba pauperum stipem per ostia mendicabat. ¶ Ex ijs igitur τ aliis multis supra allegatis euidẽter ostenditur q̃ christus regulariter loculos nõ habuit: sed interdum. sed quia necessitas legem nõ habet. de conse. dist. v. discipulos. passionis tempore de his loculis dispensauit. vnde Luce. xxij. dixit. Quãdo misi vos sine sacculo τ pera τ calciamentis: nũquid aliquid defuit vobis? at illi dixerunt ei. Nihil. dixit ergo eis. Sed nũc qui habet sacculum/tollat: similiter τ peram. In quibus verbis dicit glos. Bede/nõ eadem vi uendi regula persecutionis qua pacis tempore discipulos informat. Missis em̃ ad p̃dicandum discipulis ne quid tollerent in via p̃cepit: ordinans vt qui euãgeliũ annũtiat de euangelio viuat. Instante vero mortis articulo/τ tota illa gente pastore p̃ simul τ gregem persequente/congruã regulam tempori decreuit: permittẽs vt tollant necessaria victui donec sopita persecutorum insania tempus euãgelizandi redeat. Adde hic que scripsi. ſ. in §. porro. in ar. lv. Quia igitur lex quãtum ad exteriorem actum illum quãtum ad opus exterius aliquãdo nõ potest seruari: ideo in casu τ ex causa aliquãdo solet intermitti. τ sic christus aliquando τ dispensatiue loculos habuit. sciens non omnes posse semper in p̃dicte districtionis semita ambulare. quia illa ꝓpositio censetur vera/q̃ regulariter est vera: etiam si aliquando fallat: vt dictum est. τ ar. ad hoc. ff. de aq̃ quoti. τ est. l. j. §. j. τ. l. seq. cũ ſi.

Secunda obiectio p̃incipalis que fiebat olim τ adhuc fit contra p̃dicta que in dicta decre. ex̃ijt dicũtur: talis est. Videtur q̃ hmõi abdicatio omniũ rerum taz in spãli q̃ in cõmuni non sit de iure possibilis: τ maxime quoad res illas q̃ vsu consumũtur: sicut τ panis/vinũ/oleum/ vestimẽta τ alie res que vsu consumũtur. quũ lex dicat q̃ si vini olei τ frumenti vsus legetur. ꝓprietas ad legatariũ transferri debet. quia vsus in talibus nõ videtur posse a ꝓprietate seu dñio separari. ff. de vsufruc. ea. re. que vsu consu. l. si vini. cum similibus. τ ideo qui renũtiat omniũ ꝓprietati siue dominio talium rerum: videtur per consequẽs renũtiare vsui earuz. Cui obiectioni in sepe dicta decre. Ex̃ijt. §. porro. ñ. non autem. respõdetur per Nico. iij. in hecverba. Non aũt per talem abdicationẽ ꝓprietatis omnimo/de/renũtiationem vsus rerum cuiq̃ videatur inducere. Nam quũ in rebus temporalibus fit p̃cipuum considerare ꝓprietatem/possessionem/vsufructuũ/ius vtendi/τ simplicem facti vsum: τ vltimo tamq̃ necessario egeat/licet p̃mis carere possit/vita mortalis: nulla prorsus põt esse professio que a se vsum necessarie sustentatiõis excludat. verũ condescendens fuit ei ꝓfessioni/ que spõte devouit christum pauperẽ in tanta pauperrate secrari: oim abdicare dominiũ: τ reruz sibi concessarũ necessario vsu fore contentam. Nec per hoc q̃ ꝓprietatem vsus τ rei cuiuslibet abdicare videtur: simplici vsui omnis rei renũtiatum esse cõuincitur: qui inquã vsus nõ iuris sed facti tñmodo nomen habens/q̃ facti est tm̃ in vtendo p̃ebet vtentibus: nihil iuris. q̃nimmo necessariaz rerum tam ad vite sustentationem q̃ ad officioz sui status exercitionem: excepto q̃ de pecunia. j. subiũgitur: moderatus vsus fm̃ eorum regulam τ veritatem oĩmodam frãtribus est concessus. Ex quibus verbis aperte demõstratur q̃ quis potest renũtiare omni dñio/τ ꝓprietati/τ vsufructui/τ iuri vtendi omniũ rerum temporalium: etiam que ad vite sustentationem requiruntur: τ sine quibus vita humana sustentari non potest. inter quas res potissime sunt ille que vsu consumũtur. τ tamen per hmõi renũtiationem siue omnimodam abdicationem non videtur renũtiatum vsui simplici facti. nõ potest ergo vere dici q̃ simplex vsus facti non possit a dominio τ ꝓprietate τ vsufructu siue iure vtẽdi separari. Nec hoc aliqua lege cautũ reperitur. immo oppositum reperiẽ in seruo/filiofamilias τ religioso: qui in rebus que vsu consumũtur habent simplicem facti vsum: τ tamen nec ad momẽtum habent in illis rebus aliquid dominij/ꝓprietatis/vel iuris: vt supra longe diximus in. §. porro. in ar. lv. In seruo pater qui rei peculiaris nõ habet dominiũ nec possessionez. ff. de pecu. l. id vestimentum. sed ꝓprietas τ possessio residet penes dominũ. ff. de acquirẽ. possess. l. j. §. ite acquirimus. τ. l. q̃ seruus. Et si cibaria seruis legent⁹ p̃cul dubio domini est legatum: non seruorum. ff. de condi. τ demon. l. filiofamilias. in fi. Idem est etiam de oib⁹ ijs que filiusfamilias etiaz habet ex peculio perfectitio siue sint cibaria/siue vestes/aut pecus/aut animalia/que vsu consumũtur: quia τ ipsarum rerum habet vsum: τ ꝓprietas siue dominiũ in eis non residet penes eum. ff. de acquirẽ. possess. l. quicquid. τ. l. j. §. item acquirimus. ff. de regu. iur. l. filiusfamilias. cum ſi. Item in monachis τ q̃busliber alijs religiosis quorũ regule ita annexa est abdicatio omnis ꝓprietatis cuiuslibet rei: vt cõtra eã nec summus pontifex possit licẽtiam indulgere. ex̃ de sta. monacum ad monasteriũ. in fi. manifestissimũ est q̃ in omnib⁹ que vsu consumũtur: τ que spectant ad victuz/ vestitũ: habent sic nudum τ simplicem facti vsum/q̃ nec ad momentum in illis aut aliquibus alijs rebus ꝓprietatem seu dominiũ habent nec habere possunt. vnde nec vestes quas deferũt: sic dicũtur habere quãtum ad ꝓprietatez/ dominiũ/aut veram possessionẽ. vt. xij. q. j. nolo. τ. c. nõ dicatis. vbi de hoc no. τ ex̃ de sta. mona. c. ij. cũ ſi. Et vsufructum in aliquibus rebus habere nõ possunt. vt legitur τ no. xix. q. vltima. c. vltimo. Preterea vsus facti rerum necessariarum ad sustentationẽ nature est de iure naturali: eo q̃ ab eoꝛdio naturalis creature incepit. v. di. in p̃n. τ dist. vj. §. his ita. τ. xxxv. di. sexto die. eo q̃ vbiq̃ τ apud oẽs instinctu nature nõ constitutionẽ aliqua habetur. vt di. j. ius naturale. τ ex eo q̃ natura hunc vsum docuit. inſti. de iure natura. gen. in p̃nci. τ. ff. de iusti. τ iure. l. j. §. ius naturale. Et ideo nec p̃ legem nec per renũtiationem nec per abdicationem nec aliquo modo tolli aut mutari potest. quia talia iura imutabilia p̃seuerant. dist. v. §. j. τ di. vj. §. his ita. inſti. de iure natura. τ ciui. circa fi. ff. ſz naturalia. Proprietates vero/possessiones/τ dñia sunt a iure humano: vt sepe dictum est. dist. viij. quo iure. Usufruct⁹ etiã τ ius vtendi est a iure ciuili. Inſti. de rebus cor. τ incor. p totum. Certum est autem q̃ omni iuri p̃uato quod alicui competit ex iure humano: potest quis renũtiare: τ illud a se penitus abdicare. vij. q. j. q̃ periculosum. ff. de edili. edicto. l. queritur. §. ſi vendicator. τ ex̃ de fo. compe. ſi diligenti. vbi de hoc. Item nullus qui legis naturalis p̃cepto ad esse nature conseruandũ indispensabiliter obligatus est. ijs sine quibus nõ conseruatur esse nature/renuntiare potest: sed omnes τ singuli homines cuiuscũq̃ conditiõis existant/legis naturalis p̃cepto ad esse na

ture conseruandum indispẽsabiliter obligati sunt. ergo his renuntiare non possunt. Manifestū est autem q̃ esse nature non potest aliquo modo conseruari sine vsu facti rerū necessariarum ad vitam humanam: vt sunt alimẽta ⁊ vestimẽta: que sunt in rebus illas que consumũntur vsu. Pprietas autem siue dominiū rerum alimentoꝝ quod est de iure ciuili/non conseruat esse nature: sed vsus facti tm̃. ergo vbiq; ⁊ semp̃ pprietati huiusmodi rerū renuntiari potest. Ex autem vsus rerum alimentoꝝ cadat sub pcepto legis nature/patet Gen̄. ij. vbi legitur q̃ ab exordio rationalis creature in statu sc̃z innocentie deꝰ dedit duo pcepta homini. Unum de comendendo. Secũdum de non comendendo. primũ affirmatiuũ. secũdum negatiuũ/dicens Ex omni ligno paradisi comede. de ligno autem scientie boni ⁊ mali ne comedas. ¶ Ergo aperte patet ex predictis q̃ vsus rerum alimentoꝝ que per vsum consumũtur/sic sunt de iure nature: q̃ etiã earum vsus cadit sub pcepto diuino. Certum est autẽ q̃ stante iure nature nullus potest dicere de aliqua re/hoc est meum: hoc tuũ. hec enim duo pronomina/vt dicit Clemens/sunt ex iniquitate ⁊ cupiditate gentium ⁊ per humanum ius introducta. vt. xij. q. j. c. ij. ⁊ dist. viij. §. j. Ergo vsus rerum que per vsum consumũtur nõ habet necessario annexum meum ⁊ tuũ. Et per consequens dare pt̃z q̃ vsus rerum que vsu consumũntur potest esse sine pprietate ⁊ dominio. Et si quis dicat q̃ status ille innocentie parum durauit: hoc non soluit q̃n vsus talium rerũ que vsu consumũntur/possit esse in perpetuũ sine pprietate ⁊ dominio. potuit em̃ primus homo nõ peccare. de conse. di. iij. placuit. ⁊ sic vsus omniũ rerũ semper fuisset in oibus hominibus ⁊ omni tẽpore ⁊ vbiq; absq; pprietate ⁊ dominio. Preterea constat tam de iure canonico q̃ ciuili/q̃ tempore necessitatis extreme omnia spectantia ad huꝰ vite sustentationem sunt omnibus hominiꝰ mundi cõmunia: ita q̃ nemo potest dicere hoc pprium est: qõ tempore huius necessitatis omniꝰ hominibus cõmune est. xlij. disti. sicut. ibi. Nemo pprium dicat qõ cõmune est. ff. ad le. rho. de iac. l. ij. §. idem. de conse. distin. v. discipulos. Matth̃. xij. ex de obser. ieiu. c. ij. de consue. quãto. de regu. iur. quod non est. Incongruum est igitur dicere q̃ iesus christus filius dei qui est etiam dominus sabbati. Matt. xij. Marci. ij. Luce. vj. ⁊ supra omnem legem: subiaceat legi imperatoris: quum etiam ipse imperator sit supra legem: nec legi sue subiectus. ff. de legi. pncps. ⁊ no. ex de consti. c. j. immo etiam est supra legem nature ipse deus: quia natura ab eo/vt dicit Ambro. in hexameron/q̃ natura rei nõ est aliud q̃ voluntas dei. Ergo iste dominus ⁊ apostoli sui quos ad imitationem sui traxit/⁊ alij eos sequẽtes non subiacẽt legi imperatoris quãtum ad vsum rei. ¶ Certus est etiam q̃ cui potest derogari per aliquã legem: potest pacto siue renũtiatione alicuius vniuersitatis siue collegij quãtũcũn ad singulos ⁊ vniuersos derogari. vt expresse dicitur ⁊ no. C. de decretis decurionũ. in glos. posita super rubricam libro. x. ⁊ no. ff. de regu. iur. l. neq; ex pretorio. vbi dicit glos. q̃ si vniuersitas aliqua statuat contra ius seu etiam legem: quantum ad illam vniuersitatem tenet. Patet igitur ex predictis q̃ apostoli et fratres minores in speciali ⁊ in communi potuerunt a se abdicare proprietatem ⁊ dominiũ omniũ rerum que vsu etiam consumuntur: ⁊ sibi in omnibus rebus tm̃modo vsum facti simplicem retinere. ¶ Si vero dicatur/cuius ergo erat dominiũ rerum quibus vtebãtur apostoli: Respondetur sicut respondet Augustinꝰ pre. c. quo iure. scz q̃ iure diuino domini est terra ⁊ plenitudo eius. ps. xxiij. ⁊ l. xxviij. ergo erant dñi: sicut ⁊ res oblate ⁊ donate pauperibus dicuntur esse in dominio dei. xij. q. ij. qui abstulerit. sicut ⁊ res sacre ⁊ religiose nullius hominis sunt: nisi dei. Instit. de rerum diui. §. in nullius. in textu ⁊ in glos. Uel dicetur sicut sunt quedam que de iure naturali communia sunt: sicut sunt aer ⁊ aqua perfluens ⁊ mare ⁊ litora maris. Instit. de rerum diui. §. j. ⁊ in predicto. c. dilectissimis. Et res ecclesie non dicũtur alicuius singularis hominis vel collegij: sed quasi communes vniuersitatis omniũ fidelium que est corpus christi. xij. q. j. res ecclesie. ⁊. c. vltimo. Sic ⁊ dominiũ siue pprietas omniũ rerũ quibus vtebantur apostoli erant vniuersitatis omniũ fidelium siue bonoꝝ: quorum sunt de iure diuino. xxiij. q. vij. c. j. Non autem potest dici q̃ dominiũ earum esset ipsis apostolis singulariter aut eorum collegio speciale/appropriatum: quũ proprietatem omniũ rerum tam in speciali q̃ in cõmuni a se abdicassent: vt supra dictum est pre. c. xij. q. j. dilectissimis. ergo ⁊ ipse ⁊ apostoli. Item si cõcederetur q̃ christus ⁊ apostoli habuerunt illarum rerum dominiũ q̃ vsu consumũntur: ex eo q̃ vsus earum nõ possit a dño separari: duo absurdissima sequerentur. Primũ/q̃ sm̃ hoc christus ⁊ apostoli fuissent omnes pprietarij in singulari. quia quũ quilibet vsum haberet vestis quã ferebat: et panis quẽ comedebat: ⁊ vini qõ bibebat: ⁊ sic de ceteris rebus que vsu consumũtur: per consequens quilibet in speciali siue i singulari habuisset dominiũ. ⁊ sic quilibet eorum fuisset pprietarius. ⁊ sic ecclesia vniuersalis vsq; ad hec tẽpora errasset: que tenuit docuit ⁊ docet ⁊ leges fecit q̃ religiosi quãtum ad expropriationem ⁊ abdicationẽ oĩũ rerum temporaliũ tenent figuram apostolorum. xvj. q. j. ex authoritate. ⁊ supra in. §. porro. in ar. lv. late dicti. Nam sm̃ hoc nulli tenerent figuram apostoloꝝ: nisi habentes dominia et pprietatem rerum in speciali. Et sic quũ omnis vera consequentia perfectionis nulla esse possit: nisi illa que a christo ⁊ apostolis exemplo ⁊ verbo docta est: nullus haberet statum pfectionis: nisi haberet dñium ⁊ pprietatem rerum in speciali. qõ dicere erroneum est ⁊ falsum. Et etiam sm̃ hoc omnes sancti q̃ status expropriationis omniũ rerum in speciali ita habuerunt ⁊ docuerunt/vt nec panem nec vestem necaliquid aliquid dicerent pprium: nec haberent tam q̃ statum perfectiõis a christo ⁊ discipulis eius edoctũ: errassent. ¶ Secũdum/etiã sequeretur q̃ christus ⁊ apostoli in singulari habuissent dominia pprietates ⁊ possessiones pecuniarum. nam quũ pecunia inter res illas que vsu consumũtur cõnumeretur. vt Instit. de vsufructu. §. constituitur. ⁊ ex de pig. c. vltimo. ⁊ Jo. iij. dicitur q̃ discipuli eiꝰ habuerunt in ciuitatem: vt cibos emerent. per quod videtur q̃ haberent pecuniam ad emendum. Sed cõpsto quo pecuniam habuerunt: ipso facto dominiũ ipsius pecunie habuerũt: vt dicta opinio arguit: ergo ⁊ possederunt: ⁊ possidere licite iure pprietatis ⁊ dñi potuerunt aurũ pecunias ⁊ argentũ. qõ est cõtra tertium euangelij Matth̃. c. Nolite possidere aurũ ⁊ argentũ neq; pecuniã in zonis vestris. Preterea si vera esset dicta obiectio que fit de ijs que vsu consumũtur: non faceret aliquid ad questionem propositam. quia non arguerer q̃ christus ⁊ apostoli habuerunt aliquod dominiũ in cõmuni: sed potius in speciali. ¶ Preterea nec huiusmodi lex ad obiectionẽ proxbandam in contrarium allegata. ff. de vsufruc. ea. re. que vsu consu. l. si vini. nec alique alie similes ꝓbant q̃ vsus illarum rerum que vsu consumũtur/nõ possit a pprietate ⁊ dominio separari: quia nõ loquũtur in vsu facti simplicis: qui vsus nihil iuris habet annexum. sed loquũtur in vsufructu. vnde merito ⁊ optime differentiam facit dicta decre. exijt/inter ista: dicens q̃ est ꝑcipuum considerare in rebus proprietatem/possessionem/vsufructum/ius vtendi/⁊ simplicem facti vsum/tam q̃ diuersa ⁊ diuersarum rationũ: quia simplex facti vsus vtentibus nihil prebet iuris. At qui habet vsufructum habet ius in re. ⁊ vtilem possessionem illius rei in qua habet vsufructum. vñ Usufructus de lex definit vsufructum sic dicens. ¶ D Usufructus q̃dã

est ius vtendi ⁊ fruendi rebus alienis salua rerū substā/tia. ff. de vsufruc. l. j. ⁊ ēē de pigno. c. vltimo. ⁊ Insti. de vsu fruc. in pn. Et alibi dicitur q vsufructus est ius quoddā inco:poale ⁊ qō in iure tm̄ consistit. sicut hereditas est ipm̄ ius hereditatis: q̄uis in hereditate contineātur res cō:pōales. sed ⁊ vsufructus est inco:poale quoddā ius vtendi ⁊ fruendi: q̄uis fructus qui percipiuntur ex fundo in quo quis habet vsufructum, sint co:po:ales: vt hec ꝓbantur Insti. de re. co:po. ⁊ inco:. per totum. ⁊ hoc ius vtendi ⁊ fruēdi est per leges imperato:is introductū. q̄ etiam leges dicūt q illeres que etiam vsu consumūtur/ ꝓprie non recipiunt vsufructum. vt Insti. de vsufruc. ea. re. que vsu cōsu. l. j. ⁊. ij. ⁊ quia in eis vsus et fructus q̄ est ius vtendi et fruendi rebus salua rerū substantia/ ꝓprie nō consistit: quia substantia rei que ipso vsu consumitur/ non potest esse salua: ideo imp:op:ie dicit q vsufruct⁹ talium rerū separetur vel nō separetur a dño: quia vsufructus qui nō est/ separari vel vniri nō potest. ff. de vsufruc. lega. l. sempronius accaldus. nec definere pōt vsufruct⁹. l. tirio vsufructus. C Vsufructus autem in rebus q̄ vsu cōsumūtur/ ꝓprie nō cōsistit. ergo nec transfire potest cū dño: nec ab eo separari pōt: quia nullq̄ est. Et q̄uis in rebus talibus vsufructus ꝓprie non consistit: vtilitatis tamen causa ex interp:etatione benigna lex statuit q vsufruct⁹ in his rebus constitui possit. vt in dicto. §. constituitur. et in dicta. l. ij. ff. de vsufruc. ea. rerum quevsu cōsu. Jn. l. etiā in contrariū allegata dī:/ Si vini olei ⁊ frumenti vsufructus legatus fuerit: ꝓprietas ad legatariū transferri debet: ⁊ ab eo cautio desideranda est. vt si quādo is mo:tu⁹ fuerit aut capite minutus sit: eiusdez qualitatis restituatur: aut estimatis rebus certe pecunie noie cauendū est. ad idem ēē de pigno. c. vltimo. ⁊ habens talem cautionē ipsam rem iuris interp:tatione hr̄e censetur. ff. de solutionibus. qui ergo soluit. ⁊. ff. si certū peta. l. si tibi. ⁊. ff. de regu. Iur. qui actione. cū si. Ex quibus etiā ꝓz q ꝓpositio que dicit/ Jn ijs rebus que vsu consumūtur vsufructus non pōt a dño siue ꝓprietate separari/ non cōtinet veritatem: siue accipiatur vsufructus vere ⁊ ꝓprie ꝑm definitionē vsufructus: qui ꝑm hunc modū sumendi in rebus talibus vsufructus nullo modo cōsistit. q: definitio ipsis rebus nō competit. ⁊ p ꝙsequēs nec diffinitū. siue sumat imp:op:ie vsufructus ꝓ quasi vsufructu: sicut ⁊ in rebus inco:po:alibus nō dī: quis habere possessionē: sed q̄si possessionē. ff. de serui. l. vltima. ex̄ de causa pos. cū ecclesia. q: ꝑm hunc modū sumendi sicut ex benigna interp:etatione ⁊ utilitatis causa p legē statutū est q̄ in his rebus quasi vsufructus cōseruatur: sic eadem interptatione fit quasi q̄dam separatio: duz is cui vsufructus vini ⁊ olei siue pecunie legatus est: in his rebus sibi legatis et traditis ad fruendū debet hr̄e quasi vsufructū. ⁊ is cui debet fieri restitutio tante quātitatis vini ⁊ olei aduenīēte mo:te vel capitis diminutione fructu ipsam rem hr̄e videt quū habear actionē: vt ꝓbatū est. Dicta etiā lex Si vini/ q dicit/ Pro:prietas vini ⁊ olei ad legatariū transferri dz: loquit de illo qui erat capax ꝓprietatis. ⁊ ideo secus esset in ijs ꝑsonis q nō sunt capaces ꝓprietatis: vt serui ⁊ religiosi. vt superius est ꝓbatum. C Ex q̄bus concludit ꝑm oia iura tam diuina q̄ canonica ⁊ ciuilia ⁊ ꝑm determinationē decre. Et sit q ꝓprietas ⁊ dominiū omniū rerū vtibiliuz etiam earū que vsu consumūtur pōt abdicari: ⁊ ei penitus renūtiari: ⁊ vsus simplex facti earū haberi p ipsos renūtiantes tali ꝓprietati ⁊ dño in spāli ⁊ in cōmuni. vt per b q talis vsus facti pōt a ꝓprietate ⁊ dño separi. ⁊ sicut equ⁹ habet vsum facti auene vel feni q̄ comedit: nec hz aliq̄d dñium: sic seruus ⁊ religiosus ex:p:op:iatus habet vsum simplicē facti in vino/ pane/ ⁊ vestibus/ ac alijs rebus q̄ vsu consumūtur: ⁊ tñ in his nec ad momentum hz dñium aliq̄d/ nec aliquā ꝓprietatem/ nec ius vtendi: sed simplicē facti vsum: q̄ nihil iuris tribuit in vtendo: vt dictū est. sed iuste vtitur: q: ab habente dñium ei concedit. Adde hic q̄d de ista materia plene scripsi supia in. §. Itez simplex facti vsus. in. lvj. ar. Et hoc semp dixi saluis cōstitutionibus dñi pape Jo. de ista materia loquēribus: quarū intellectibus sto. que etiam nō contradicunt veraciter intellecte declarationibus fratrum minoꝝ: sicut supta scripti in earū conco:dia in. §. restat inter hec. in ar. lix.

C Articulus.lxj. A

Religio autez almi Francisci viri apostolici vere hois missi a deo cui nomen ꝑmo fuit Joānes: qui venit in hūc mūdum: vt vita ⁊ ꝛbo chr̄i sto lumini testimoniū perhiberet. Jo. j. que app:obat ⁊ cōtinet dictam erp:op:iationē tā in spāciali q̄ in cōmuni: quā chr̄istus ⁊ apli habuerunt. de qua supta copiose tractaui. lv. ar. vsq̄ huc. Non fuit ficta aut picta aut mathematica: sed digito dei scripta. Luce. tj. q: a spūsancto eidem reuelata: euāgelica veritate subnixa: ac Jnnocē. iij. data ab Bono:io. iij. ⁊ alijs q̄ plurimis romanis pontificib⁹ app:obat a Greg. ix. Jnno. iiij. Alexādro. iiij. Nico. iij. Clemēte. v. in Vienensi concilio declarata: ⁊ a dño Jo. papa. xxij. vltimo roborata: co:po:e iurꝭ clausa. ex̄ de ꝛbo. fig. ex̄t. li. vj. Et in Clemen. eo. tit. exiui de paradiso. Per vitā multoꝝ sanctoꝝ ⁊ quo:ūdaz ab ecclesia canonizatoꝝ eam p:ofitentiū authenticā. ab emulis ⁊ dyscolis ⁊ male de euangelio chr̄isti sentiētibus impugnata: sed semp a sctā romana eccl'ia defensata. Cui⁹ religionis ⁊ regule ꝓfesso:es nō colunt eccl'iam aberrātem: sed eccl'iā romanā nō habentē maculā neq̄ rugā. Ephe. v. xxj. dis. q̄uis. xxiij. q. j. oibus. neq̄ a veritate spāfui qui chr̄istus est. deuiantē: sed in ea pseuerantes. xxiij. q. j. a recta. Nam Donati Sabellij Arrij ⁊ Macedonij ecclesia est depicta: saltem quātum ad effectū sacramentorum. j. q. j. siquis in ār. nō sancta romana eccl'ia: q̄ nūq̄ exti:it fornicata: sed sancta ꝓstitit ⁊ imaculata. xxiij. q. j. qm̄. Quid em̄ aliud esset ꝓfesso:ibus hui⁹ regule aliā regulā recipere: istam imutare: maxime a fundamento pauptatis eradicare: nisi actu cōtrario ꝓfiteri q̄ almus Franciscus istius euāgelice regule instituto:. et eius sq̄ces et alij innumerabiles sancti fratres post eū: ⁊ oēs a tpe suo vsq̄ huc q̄ eū exaltauerūt/ priuilegiauerūt/ declarauerūt/ ꝓfir mauerūt/ romani pōtifices ⁊ gn̄alia ꝓcilia sacrosancte romane eccl'ie errauerūt: Absit a ꝓfesso:ib⁹ hui⁹ sctē regule ⁊ ab alijs filijs q̄buslibet eccl'ie orthodoxe talis ꝓfessio q̄ esset fidei ⁊ clauiū eccl'ie eneruatio. Absit etiaz a q̄cūq̄ beatissimo papa nostro q̄ de hac regula ap'lica ⁊ euāgelica aliud sentiat q̄ sui ꝓcesso:es ⁊ gn̄alia ꝓcilia a tpe bti Frācisci senserunt. C B Non em̄ vicarius dei destruet: sed construet/ ꝓfirmabit ⁊ approbabit/ que sui ꝓcesso:es sancte ⁊ ꝑmature fecerūt: ⁊ leges eccl'iasticas ediderunt. q: vnū est regnū eccl'esie non diuidam. xxv. q. j. ea. ⁊. q. j. in oibus. c. vsq̄ ad. §. si ergo. maxime in. c. sunt q̄dā. Sunt q̄dam dicētes romano pōtifici semp licuisse nouas cōdere leges. q̄ ⁊ nos nō solū nō negam⁹: sed etiā valde affirmamus. Sciendū ꝛo summope est: q: inde nouas leges pōt cōdere/ vñ euāgeliste aliq̄d ⁊ ꝓphete nequaq̄ dixerūt. Ubi vero aperte dñs vel eius apli ⁊ eos sequētes scripses sententialiter aliq̄d definierūt: ibi nō nouā legē roman⁹ pōtifex dare/ sed pori⁹ q̄ ꝑdicatū est vsq̄ ad aiam ⁊ sanguinē cōfirmare dz. Si em̄ q̄ docuerūt apli ⁊ p:ophete destruere (q̄ absit) niteretur: nō sniam dare/ sed magis errare cōuinceret. Sed hoc ꝓcul sit ab eis q̄ semp dñi eccl'esiam cōtra lupoꝝ insidias optime custodierunt. hucusq̄ Urbanus papa in dicto. c. sunt quidam. Sed et nūquid iste chr̄isti discipulus chr̄isto ꝓximus. Bala. v. etiā co:po:aliter Frācisc⁹ nouā adinuenit regulā: aut eā de sensu carneo eructauit: minime. Nam dicit in'alis ꝓfessio sanctū euāgelium obseruare in ꝓncipio regule ⁊ in fine. Jn ꝓncipio dicit sic. Regula ⁊ vita minoꝝ fratrū hec est: sc̄z dñi nostri iesu chr̄isti sanctū euāgelium obseruare ⁊c.

Professionis fratrum minoꝝ commendatio

ꝛ in vltimo.c.dicit sic. Paupertatē ꝛ humilitatem ꝛ sanctū euangeliū dñi nostri jesu christi qđ firmiter ꝓmisimꝰ obseruemus.qđ est intelligendū ꝑm qđ sancta ecclesia ꝛ sancti doctores eā sequētes ipsam declarant. nō ꝙ regula beati Frācisci sit vere ꝛ ꝓprie idem ꝛ ipm euangeliū qđ christi:ꝛ ecōuerso: ꝛ ꝙ ons papa non habeat ptātem sup eaꝫ sicut nec sup euāgeliū: vel q̄cq̄d est in regula bti Francisci totū christus ad litera obseruauerit: vel aplis imposuerit obseruandū.q: hoc verum nō esset: sed qđ regula bti Francisci fit vere ꝛ ꝓprie illa euāgelica quā christus in seipso seruauit:ꝛ aplis imposuit:ꝛ in euāgelijs cōscribi fecit.sicut cōstat p decre.extr.ē de ꝛbo.sig.lib.vi.ꝛ ꝓpter irrefragabilia testimonia libꝝ euāgeliorꝫ ꝛ ceterarū scripturarū sanctarū.ꝛ sanctos expositores earū:et sicut cōstat p cōsilium multorꝫ magꝝ in theologia datum Auinione dño pape Joā.xxij.vt.s.in.§.restat inter hec.in ꝛbi.ꝓterea.in ar.lix.posui. Unde ꝓfessores istius regule ꝓmittunt in effectu ꝛ in veritate sancti euāgeliū seruare pure ꝛ pfecte/sm intellectū ecclesie ꝛ sanctorꝫ. vt nulla alia obseruantia euangelica ista Francisci puriꝰ possit esse nec fibi in pfectione pfectissima euāgelica adquari.vñ dicit p̄dicta decre.Exijt/de ꝓfessoribus istius regle christi/semitas arctas ꝙ ceteri elegerūt. Et ꝓpterea sanctꝰ iste Franciscus signifer christi in vltimis tēporibꝰ euāgelij christi obliterati verbalis ꝛ realis cuꝫ suis filijs legitimis in carne tot̄liter moꝛtuis purissimus reparatoꝛ/dicebat vt legit in legenda antiqua eius/quā composuit frater Joānes de celano hanc regulā libꝝ vite/spem salutis/medullam euāgelij/viam pfectionis/clauē paradisi/pactū eterni federis. ¶ Et ſi dicat ꝙ puritas illiꝰ regule a suis ꝓfessoribus nō seruat:fatendū est.q: dies mali sunt.Ephe.v.ꝛ carne pleni. Nec aliqua ꝓfessio est q̄ pure hodie obseruet.sed nihilominꝰ multi sunt in illa euangelica ꝓfessione ipsius purissimi obseruatores: necnon illa cōmunitas plus obseruat de paupertate ꝛ puritate euāgelica ꝙ regularis cōmunitas q̄ tit in mūdo. vñ etsi in ista ꝓfessione euangelica dicat ꝙ filij ꝓtū nō seruauerunt:pactū tñ in semetipso/q: eterni federis est/nobile est:ꝛ in suis purissimis filijs aplorꝫ ductoꝫ ꝛ rectorum gregis dñici.vij.q.j.scisitaris.sic exponitur illud ps.lxv. Cum incenso arietū.i.cū oratione aplorꝫ arietū pinguiū ꝛ tauroꝫ aplorꝫ duobus cornibus.i.authoritatibus testamenti veteris ꝛ noui ventilantiū fidei inimicos. xxij.q. iij.cū in lege.observabile ꝛ possibile est:q: euāgelicū est. Asserere aūt ad seruandū eē impossibile blasphemia est: quia lex maxime euāgelica nō est de impossibili.ff.de reg. iur.impossibiliū.ex de pac.c.vltimo.iiij.di.erit aūt.Corrigenda ergo ꝓuaricatio:nō abolenda euāgelica sanctio. Reducat homo.xxiij.q.iiij. duo. Non feriat Franciscus terrestris angelus. Ardeat palea:reponat granū. Mat. xiij.xxiij.q.vij.c.j.de ꝓbi.iiij.cū vnitas. Coculcet amurca. Recondat oleū in lechito.iiij.Reg.iij. Non diffamentur ꝓfes antiqui q̄ arctas ꝛ paternas regulares ꝛ ꝙ quiq̄ eos seq̄ defiderant semitas tenuerūt. Prouideat mater ecclia debilioribꝰ impugnantibꝰ statū suū sanctissimū q̄ nō curauerūt regulā neq; curant. Nūquid ꝓualebit falsitas veritati cōmista: Separet ꝓciosum a vili. Hiere.xv. ouis mordida ne sanas inficiat.xlv.di.sed illud.ex de statu mona.ea que.Samaritanꝰ in duas partes claudicās/legem ꝛ idolum:nō vratur cū ppʾo israꝫ. Jo.iiij.q: viri israelite nō hñt deū recentē neq; deū alienū ꝑm Dauid in ps. lxxv.Sed vnus est eis deus christus dñs:cuiꝰ est euangelium sacrosanctū qđ in arcanis pectoris cōscripsit/seruauit/ꝛ sequētibus se seruare p̄cepit ille vir Franciscus vestitus lineis paupertatis ꝛ puritatis:atramentariū scriptoris euangelij habens ad renes suos. Ezech.ix.q̄ ꝛ ad litera ptātem habuit signandi tau.T.in frontibꝰ gementium ꝛ dolentiū. vñ aūt Fräciscus christo/Feci sicut ꝑcepisti mihi.ꝛ vbi ꝛr. Si autē querat quē intellectū habuit iste Fräciscus scriptor: in regula sua de ista exp:op:iatione:non a seipso locutus est: q: subtilitates iurīū ignorabat.nec multū puto sciuisse discernere inter p:opium/ꝛ possessionē/vsu fructū/ius vtendi/ꝛ simplice facti vsum. Sed quū esset christi discipulus cui datum erat nosse mysteriū regni dei. Mar.iiij. Luce.viij.dicit glossare euangelium qđ ꝓmiserat lumine spūssancti q: paruulus erat. Matth.xj.et in ps.cxviij. Intellectū dat paruulis. Dicit ergo sic in sua regula euāgelica ꝛ ecclesiastica q: ecclesia catholica que regulā app:obauit ꝛ dedit/dicit ꝙ Franciscus fratres dixit in cōmuni nō frater:q: pluralis locutio plures cōp:ehēdit.iiij.q.iij. vbi numerus.§.fratres nihil sibi qđ nedum spālitatem sed etiā cōmunitatem respicit app:op:ient.qđ ꝛ declarat amplius. Sed tamē aduene ꝛ peregrini in hoc seculo in paupertate ꝛ humilitate domino famulates/vadant ꝓ eleemosyna cōfidenter. Quā exp:op:iationē sicut intellexerat sanctus Franciscus: sic eam romani pontifices Gre:eg.ix. Innocē.iiij.Alexan.iiij. Nicolaus.iiij.Clemens.v.declarauerūt esse nedū in speciali sed etiam in cōmuni. Sicut autem scripsit et docuit iste Fräciscus atramentarius simplex litera/sensu grauis:sic ꝛ vixit:ꝛ fratres suos viuere p:ecepit. Nam sicut scripserūt socij sui vita ꝛ miraculis co:use: nolebat locū a fratribus recipi nisi ꝓpʾium haberet patronū cui⁹ nomine locus a fratrib⁹ tenereꝫ. Semel audiens ꝙ quidaꝫ frater dicebat ꝙ veniebat de cella fratris Francisci:amplius ipse illā cellā ꝓpter ꝓpositionē nō introiuit. Trāsiens ꝑ Bononiā audiens domū fratrū/in eam ingressus nō est.qn insup mandauit fratribus ꝙ de ea exirent.vñ qui hec scripsit testimoniū perhibet ꝙ de ea infirmꝰ exiuit:quousq; dñs Hugo cardinalis legatus i platea ibidem publice p̄dicauit ꝙ domus illa in qua fratres habitabant/nō erat fratrū:sed ecclesie romane:ꝛ tūc fratres redierunt ad eam. Quādo etiam sibi aliq̄d dabaꝫ ab aliquo ad vsum suū:a dante semꝑ petebat licentiā ꝙ rē illaꝫ posset magis egenti donare.ꝛ hoc nedum in pfanis/sed etiam in rebus ecclesiasticis obseruabat: nolens in eis p:op:ietatem aliquā habere. Unde q: ecclīam scte Marie de angelis cōcessit abbas sancti Benedicti de monte subasio cum suis monachis btō Francisco ad faciendū ibi caput ordinis sui:omni anno sctūs Franciscus mittebat sibi fiscellaꝫ plenā piscīculis q̄vocanꝫ lasques in figurā tributi:ꝛ ꝙ dñium ecclesie erat abbatis:ꝛ nō fratrū.ꝛ dominus abbas videns tantā exp:op:iationē fratrū mittebat eis vasculū plenū oleo. Qua de re sctūs Franciscus in testamēto suo spūs ꝛ nō carnis qđ ipse fecit/mādauit fratrib⁹ ꝙ in domib⁹ ꝛ locis vbi fratres manebant tāq̄ aduene ꝛ peregrini manerēt:nullū ibi plus q̄ in domib⁹ seculariū dñium vendicantes. Nec volebat ꝙ fratres expulsi de loco querimoniā ꝓponerent ꝓtra quēq̄: sed ꝑsecutionē pacifice sustinentes ad loca alia se trāsferrēt.vij. q.j.ois qui gemebat.c.ficut.ꝛ.c. aduersitas.§.hoc etiam tunc.memo: discipulus magistri nō habēris vbi reclinaret caput. Matth.viij. Luce.ix. nō ergo vero fratri minori nec alteri dubiū pōt esse de exp:op:iatione vera etiam in cōmuni:et quo sic sctūs noster ꝛ sancta mater ecclesia declarauit sequēs sensum ꝛ intellectū sanctorꝫ patrū ecclesie orthodoxe. ¶ Si dicat ꝙ nō sit regulā vel ordinem dare sine ꝓpʾio in cōmuni:hoc exp:esse ꝓtra ꝑdictos pontifices romanos declarantes istam regulā apostolicā est. ꝛ ideo ꝓueritate antea patiendū est/ꝙ sancte regule destructioni ꝓsentiendū. Matth.v.xj.q.iij. nemo. xxij.q.v. ita ne.q: Francisci q̄nimo christi regulam spoponderit dotē:nō aliam. ꝓpter pctā p:euaricatorꝫ posset destrui ista cōgregatio: nō euangelica vnio ꝛ possessio. vide.s.c.ar. ꝛbi.sed ꝛ nūquid.ꝛ.s.§.restat.§.ꝓterea.in ar.lix. Corpus potest occidi:nō anima. timeatur ille qui potest corpus ꝛ animam perdere in gehēnam. Matth.x. Luce.xij.xj.q.iij. nō solum.ꝛ.c.nolite. Occisus est christus: sed resurrexit. Mar.vltimo.dicebāt discipuli/Dubij sperabamus. Luce xxiiij.sed nos certificati dicimus cū Dauid quia redemit

ꝛ redimet israel ex oĩbus tribulationibus suis. Nũquid mortuus est Frãciscus: semel mortuꝰ est in cruce cũ christo. Philꝯ.ij. Jam nõ plus morit. Roma.vj. nec discipulus eius verus moritur: si in cruce nõ moritur: vere morit. ꝛ in ipso Franciscus moritur: nec resurgit: sed in suis crucifixis resurgit ꝛ resurget discipulis nõ fictis ꝛ phantasticis: sed veris ꝛ fidelibus nõ claudicantibus in duas partes. iij. Reg. xviij. xlix. oi. c. s. ꝯ. claudus. sed iter rectũ bethsamis agẽtibꝰ ꝛ gemẽtibus. s. Reg. vj. ¶ Non errauit sancta mater eccl̃ia in Frãciſco: nec fuit decepta: nec nos errauimꝰ eũ sequẽtes. Per ostiũ eccl̃ie intrauit. Joã. x. Frãciscus. Singularẽ obedientiã ꝓ se ꝛ ꝓ suo ordine ꝑmo pape Honorio reꝓmisit: sicut in pri mo. c. regule ꝓtinet. Pꝛotecto: ẽ cardinalẽ gubernatorꝫ sue religionis ꝛ fraternitatis mãdauit ꝓ obedientiã fratribꝰ semp a dño papa peti. vt semp subditi ꝛ subiecti pedibus eiusdẽ sẽtẽ eccl̃ie stabiles in fide catholica pauptatem ꝛ humilitatẽ ꝛ sanctũ euãgeliũ dñi nostri iesu christi qõ firmiter ꝓmiserant obseruarent. vt in vltimo. c. regule ꝓtinet. Adde a ꝯistũ ꝯfi. qõ scripsi. j. in. §. offendũr. ꝯ. penultimo ꝛ vlti. in ar. lxvj. Non fuerũt filij quidã degeneres contenti de regula sancta ꝛ possibili ꝫ arcta: q: tota euãgelica q̃ ducit ad vitaꝫ. Mat. vij. ꝛ testamẽto scti pris ꝛ ideo hereditate celesti indigni. vt in regula sctã ỽ: in. c. fratres nihil sibi appꝛopriẽt. ꝛ. C. de fidei cõ. l. vlti. xj. q. iij. sylueſter. ex de vo. ꝛ vo. re. licet. rectos ꝛ simplices eos pr eoꝝ puriſſimꝰ fecerat: literã regularẽ euãgelicã eis dederat: a qua volẽtes recedere declarationes a sctã romana eccl̃ia obtinuerũt ꝓtra voluntatem pris. ꝛ sic se a tpe suo multis questionibꝰ immiscuerũt. Eccl̃s. vij. in fi. vsq; in hodiernũ diẽ. Male em̃ seruates regulã ꝛ declarationes quõ obseruabũt: nõ em̃ declarationes noua regula sunt: sed eã declarãt. ex de elec. cũ expediat. lib. vj. ꝛ de ꝑben. q: sepe. li. vj. quas si seruarẽt: ꝛ regulã vtiq; obseruarẽt. Ꝫ certi existãt huiꝰ sancte regule ꝓfessꝛes pñtes ꝛ futuri ꝙ nisi redeant ad regule puritatẽ cuius declaratio testamentũ pris Frãcisci est: nunq; deerit in ordine tribulatio corporalis ꝛ spũalis dans auditui intellectũ. Esa. xxviij. Utinã ergo romanꝰ põtifex tolleret qõ supaddidit huic regule. ꝛ utinã declaratio fuerit deo grata: qõ ꝓsumo: ꝓpter multos regule impugnatores maxime tpe Jo. pape. xxij. inter quos ꝑcipui fuerũt ipsius regule ꝓfessores. super quo vide qõ scripsi. j. in ar. lxviij. §. porro. licet a romanis pontificibꝰ cõdescendentibus infirmis pie data: sed ex ea mortis ꝓpter ꝙuaricationeꝫ occasio subsecuta. Tollat inquã charitas ꝓuilegium: q: nulla maior: ꝓpter fratribꝰ minoribus q̃ ꝓuilegiũ: qõ est lex ꝙuata. iij. dist. priuilegia. ex de ẏbo. sig. abbate. quũ ipsi tamq̃ viri euãgelici subiecti esse debeant oi creature: maxime ꝓpter deũ. s. Per. ij. vltra medium. ex de maio. ꝛ obe. solite. j. rñ. more apostolico in tribulationibꝰ gaudẽtes. Actuũ. v. in fi. ꝛ ideo oi iuri nedum ꝓuilegio renũtiauerũt ꝓpter deum: ꝛ hoc fuit eoꝝ ius ꝛ ꝓuilegiũ: nõ ẏre ius ꝛ ꝓuilegiũ sup terrã. Quid em̃ magis facit in mũdo fratres minores maiores ꝛ ꝓ ꝙsequẽs superbiores q̃ ꝓuilegia: ergo vere ꝓtra nomen eoꝝ ꝛ ꝓfessionem sunt. Et ideo dicebat pater eorum Frãciscus humilis. Hoc sit nostrũ ꝓuilegiũ fratres nõ ẏre aliq̃ ꝓuilegiũ sup terram. Terrũ est em̃ apud clare ꝛ oculo puro istũ statũ speculãtes: ꝛ q̃ sua sunt nõ querẽtes. Philꝯ.ij. lxiij. di. nosse. ꝙ oia ꝓuilegia. excepto regule approbationis ꝛ ꝓfirmationis ꝓuilegio/sunt ꝓtra regule puritatẽ pauptatẽ ꝛ humilitatẽ. Et ideo dixerũt quatuor fratres minores magistri in theologia regulã exponẽtes/ꝙ timendũ ꝛ cauendũ erat fratribꝰ ne. ꝓpter ꝓuilegia recederent a regule puritate. ꝛ adde hic qõ scripsi. j. in. §. offendũr. ꝯ. volẽtes. cũ ꝯfi. seq̃. in ar. lxvj. ¶ Tollat etiã cadauera mortuoꝝ. i. sepulturas. q: ꝑ mortuis fratres cũ clericis litigãt tota die: et mortui sepeliũt mortuos. Matth. viij. vbi Chryſoſto. in homil. Donſtrat qm̃ nihil celestibꝰ negotijs nobis magis necessariũ esse opꝛt ꝛ qm̃ cũ toto studio ips iungi debemus: ꝛ neq; parum tardare etiã ſvalde ineuitabilia ꝛ incitantia fuerint q̃ attrahunꝰ Quid em̃ magis necessariũ erat ꝙ sepelire pꝛem: quid etiã facilius: Neq; em̃ tps multũ cõsumendũ erat. Per hoc etiã eum dñs a multis malis eripuit: puta luctibus ꝛ meroribus: ꝛ ab ips q̃ hic expectanꝫ. Post sepulturã em̃ necesse iã erat ꝛ testamentũ scrutari ꝛ hereditatis diuisionẽ ꝛ alia ẏmõi. ꝛ ita fluctuationes ex fluctuationibus ei succedentes alõge eum a veritatis abducere poꝛtu. ꝛ ita nec ex hoc incusãt crudelitatis: sed ꝓtrariũ crudelitatis esset. Et multo magis maluꝫ est abducere hoiem a spũalib⁹ sermonibꝰ. hucusq; Chryſoſtomꝰ ꝛc. q̃ autho: itas ꝛ sequẽs nos miseros fratres minores istius tẽporis ad literã pcutit cũ sepulturis ꝛ testamẽtis nostris: fine q̃bus nõ credimꝰ infideliores volucribus nos posse viuere. Matthei. vj. ꝛ in. c. regule. Uadant ꝓ eleemosyna confidenter. Item ibi Hilarius. Si aũt mortuũ sepelit mortuꝰ: nõ debemꝰ curã hr̃e mortuoꝝ sed viuentiũ: ne dum solliciti sumꝰ de mortuis: nos quoq; mortui appellemur. Item ibi Raban⁹. Notandũ est etiã in hac sententia ꝙ aliq̃n minora bona ꝑmittẽda sunt ꝓ vtilitate maioꝝ. ¶ Tollat etiã papa fratribus minoribus cathedras magroꝝ. q: iam fratres minores vocari Rabi ab hoib⁹ summo desiderio anhelãt. Mat. xxiij. vbi Chryſo. Uocari volũt: nõ esse. Nomẽ appetũt: ꝛ officiũ negligũt. Ad lr̃am frẽs minores ꝛ ꝑdicatores lectores fieri ꝛ dici cupiũt: ꝛ nõ esse. ꝓtra id. xlij. di. oratoriũ xvj. q. j. si cupis. ex de ꝑben. cũ ꝑm. Et q: tales sentire nolunt onus lectoratus: nec emolumentũ in cibis ꝛ vestibꝰ ꝛ potibꝰ fecũdioribus sentire debẽt. ex de reg. iur. qui sentit. li. vj. xij. q. ij. ecclãsticis. Honores ꝓlationũ. q: fr̃es minores q̃ subesse cõsueuerant: pesse desiderant. quũ tñ dñs dixerit aplis quoꝝ vitam ꝙsitentur. Quicũq; voluerit inter vos maior fieri/sit vester minister. ꝛ quicũq; voluerit inter vos ꝑmus esse/erit vester seruꝰ. Matth. xx. ꝛ Luce. xxij. ad fi. ꝛ ꝑcedit in illo. Pꝛincipes gentiũ dñant. eoꝝ. vbi Chryſo. Ostendit aũt in hoc ꝙ gentile est ꝑmatus cupere. ꝛ sic gentiũ cõparatiõe eoꝝ aiam estuantem cõuertit. xl. di. quicũq; ꝑmatũ. Et idẽ introducit differentiã inter ꝑncipes mũdiales ꝛ eccl̃iasticos: oꝛdẽs q: ꝑncipatus in christo nec ab aliq̃ appetẽdus est. viij. q. j. licet. ꝛ. c. qui epatum. ꝛ. j. q. vj. sicut. nõ habenti. nec alteri inuidendus est habẽti. q: ꝑncipes mundi ideo sunt: vt dñent minoribꝰ suis: ꝛ eos seruituti subijciant: ꝛ expoliẽt ꝛ vsq; ad mortẽ eis vtant ad suã vtilitateꝫ ꝛ gl̃iam. Pꝛincipes aũt ecclesie sunt ꝛ fiũt: vt seruiãt minoribus suis: ꝛ ministrent eis quecũq; receperũt a christo: vt suas vtilitates negligãt/ꝛ eoꝝ ꝙrent. vide qõ legit ꝛ no. xij. q. iij. c. ij. in glos. his habes. ꝛ mori nõ recusent ꝓ salute inferiorũ. Eccl̃ia/stici ꝛ seculares/ꝑncipatus. t⁹ discreti/men.

Quis em̃ sapiẽs vltime vult se ꝯjcere seruituti ꝛ periculo tali vt det rõnẽ. ex de officio ꝑmice. c. j. ꝛ de accu. qliter. ij. de oi eccl̃ia: nisi forte qui nõ timet dei iudiciũ: abutens ꝑmatu suo eccl̃iastico seculariter: ita vt cõuertat illum in secularẽ: vide. xl. dist. ante oia. hucusq; Chryſo. Et ibi Origo. Eccl̃iarũ q̃ ꝑncipes imitari debẽt christũ accessibilem ꝛ mulierib⁹ loquẽtem. Joã. iiij. ꝛ. viij. ꝛ pueris manꝰ imponentẽ. Matth. xviij. ꝛ discipulus pedes lauare. Jo. xiij. vt ꝛ ipsi simil̃r faciant fratribꝰ. de ꝯse. di. iiij. ꝓ pie. xciij. di. dñs noster. Nos aũt tales sumꝰ: vt etiã ꝑcipũ mũdi excedere ꝙsibiã videamur: vel nõ intelligẽtes vel contẽnentes mãdatũ christi. ꝙrimus sicut reges acies ꝑcedere: ꝛ terribiles nos maxime pauperibus exhibemus: nulla affabilitatẽ hr̃es vel hr̃i ad nos ꝑmittentes. Item ibi Chryſo. Quãtũcũq; tu humiliatus fueris: non poteris tñ descendere quantũ dñs tuus. Philꝯ.ij. ¶ Tollat etiã sicut ꝛ fecit in sua cõstitutione q̃ incipit/Ad cõditorẽ remedia ꝙuratoꝝ rerũ rẽpꝛobatiũ/emulatoꝝ ꝛ aiarũ inimicoꝝ. Dimittat intactã ꝓ dei honore regulam fratrũ munoꝝ. Uere hoc est ꝓuilegiũ lex ꝙuata. dist. ij. ꝓuile-

gia.oculis carnalium occultata. Hec est illa crucis stultitia.ſ.ad Cor.j.quā impugnat carnis p:udētia.ad Rom. viij.ſed brūs qui non fuerit scandalizatus in ea. Mat.xj. Fateor Francisci regula semp fuit iudeis fratrib⁹ totaliter literalib⁹ scandalū:gentibus fratrib⁹ carnalib⁹ terrā comedentib⁹ stultitia:fratrib⁹ vo discretis ⁊ spūalib⁹ virtus dei ⁊ sapia.ſ.ad Cor.j. Existimo q⁹ pater noster ꝓphe ta de tribulatione nostra q̄ est de regule impugnatione et ꝓuarica:tione/longe ante p̄dixit:vt legit in sua legenda. Et qm̄ futura tribulatio appropinquat: brūs q̄ pseuerauerit. Matth.x.⁊.xxiiij.de pe.di.iij.§.euidentius.ff. Jtez. in ijs que incepit. Predixit etiā/vt in legenda antiqua cōtinetur/ꝓhec verba. Venit rps in quo dilecta deo hec religio diffamet adeo vt exire pudeat fratres in publicū.ſz qui tunc ꝓbati fuerint:ꝓbationes nobis erūt. magna em̄ sup eos tribulatio ventura est. Sz q̄ maio:tribulatio: q⁹ cū deiuicario dño Jo.xxij.de caturco cui p regulā submissi sum⁹ singulariter ⁊ spāliter:Sed hec submissio sic cōtinetur in regula:vt nō esset ꝓmissi euāgelij ꝓuaricatio ſz adimpletio. Sz nūquid dñi pape sanctio vide& scte regule euacuatio? Et q⁹ caput nostrū Fracisc⁹ cū toto suo corpore vsq⁹ ad hec tēpo:a in erro:e viuerit/ꝓbatio:q⁹ tot romani pontifices cū duob⁹ gñalibus ꝓcijs errauerint ac testatio:in toto mūdo istius religionis diffamatio:abstr. Sed ⁊ nūquid alterius stat⁹ receptio ꝓfessionis nostre esset cōtinua ꝓuaricatio ꝓfesse in gñali capło. vide.ſ.§. ad superio:a.in ar.lxij. Peruſij celebrato euāgelice veritatis:⁊ misse ad oēs fideles p:timo:e humano reuocatio:Si q̄ in veritate stat⁹ fuim⁹ ⁊ sumus: nō sit in nobis. ij.Cor.j.est ⁊ nō:sed semp est. Nam ſm Augu. veritas est id q̄ est.xxij.q.ij.cū humilitatis. Pudeat filios veritatis crimen incurrere simultatis. Si in veritate stat⁹ fuisse et esse nos credim⁹:nō timeam⁹:nō diffidam⁹:q: veritas liberabit nos. Jo.viij.que fortio:rege est.iij.li. Esdre.iij.c. di.viij.ꝓsuetudo. Timeat status falsitas. cōfidat veritas. Timeat o:do phantasticus. nō paueat o:do euāgelicus apłicus ⁊ eccłiasticus. Unū faciam⁹: ne sub stramine cameli idola absc̄ondamus.i.ne sub specie scritatis pctā celem⁹ ⁊ defendam⁹. Beñ.xxx. Vitā nostrā defectuosam p statū sanctū nō excusem⁹. Veritatē cū transgressiōe non misceamus. Utile p inutile nō vitiet. ex de regu.iur. vtile. li.vj. vbi de hoc. Cōfiteamur reatū. Nō mutem⁹ statū:sed curem⁹ plagatū ꝓpter mandatū apłi. Tessent iā nunc in ordine nobis ꝓhibiti ꝓtractus: vt nō succūbam⁹ p ꝓrios actus. Nam longe a p̄ma puritate o:dinis ⁊ ab illo apostolico ceru euangelico ⁊ angelico fuit emere/vendere/ alijsq⁹ pauperib⁹ donare/ꝓmutare/refutationes facere/ in iudicio cōtendere/⁊ alios ꝓtractus ꝓp:iet:ario:e inire. vide.ſ.§.po:ro ad veritatē.ff.⁊ q: sepe.in ar.lxvij.q̄ respiciunt dñm/pp:ium:nō virū euangelicū. Nam si hec egerimus:ꝓta nos ꝓcludem⁹ ꝓfusionē dei:⁊ ei⁹ vicarij dñi pape nō euadem⁹:inveritate testificata ff bo dei. Actuū. viij. xj.q.iij. existimant.xxij.q.v.cauete. negata succūberemus. Quia ff merito tribulationē patimur. Beñ.xlij. q: peccauim⁹ in p:em ⁊ fratrē nostrū ch:istū dñm ⁊ ei⁹ verū discipulū Francisc⁹ almū:videtes angustias paupertatis ⁊ humilitatis gie sue.⁊ quū nos deperaret vt eum ab opp:obrio:⁊ infamia quā ꝓpter relaxationē nostrā in paupertate ⁊ humilitate in se ⁊ in mēb:is suis patiebat/libera rem⁹:nō exaudiuim⁹. Si sanguis eius exquirit: q: vere pauptatez regule laudam⁹ ⁊ p̄dicamus. sed in sanguine agni sine quo nō fit pcō:z remissio. Apoc.j. Heb. viij. pedem. ps.lxvij. Ut intingatur pes tuus in sanguine. Perparū aut nusq⁹ intinginus. Pecuniā dicim⁹ nos nō tangere: nec magis dñi multas habētes pecunias eas tāgere ꝓsueuerūt:sed vir ea possum⁹ satiari. xiij.q.v. q̄d dicā. Caremus ei⁹ actu:sed affectu ⁊ effectu ei⁹ in quo ꝓsistit vera eius receptio nō carem⁹. Passim recipit. passim reponit. passim p fratrē quelibet quasi in necessarijs ⁊ non necessarijs expendit ⁊ donat. cōtra declarationem pape. Clemen. Exiui. ⁊ de ea cōpotuz recipimus. ⁊ eius clauis vbi reponit p fratres po:rat. ꝓpter quā i o:dine ⁊ extra o:dinē emptiones ⁊ venditiones fiūt:⁊ mutuū sicut inter mūdi alios mercato:es. Uix reperit frater in o:dine qui nō habeat pecuniā:nisi q̄ bñe nō pōt. Eius pecunie effectus deesse poterit:non affectus. Vide q⁹ scripsi.ſ.in.§. nūc vo.ſ.ff.in ar.liij. facit.xxiij.q.j.ſm. Denūmis. rebita est locutio inter fratres: vt potius ſm Hiero. videantur esse istito:es q⁹ fratres mino:es. xvj.q.j.ſi cupis. Nihil q̄st recipit a fratrib⁹:q̄n vendat. nō obstante declaratiōe pie. Nicolai. Exiit. q̄ dicit. Nec ea recipiant vt ea vendāt. Nō posset generalis minister cū toto capło q̄dā dare vnus denariū eriā amo:e dei:q: non est dñs nec aministrato: nec dispensato: eius:sicut clare colligit ex declarationib⁹ Nicolai ⁊ Clemen. v.co:po:e iurꝫ clausis. Nā dispēsator ꝓ dño dāte pecuniā fratrib⁹ ꝓ eo⁹ necessitatibus tenēs illam pecuniā est nuntius vel depositarius. nō generalis minister vel ꝓuincialis nec custos nec gardian⁹: multo minus nec quilibet alius simplex frater qui de illa pecunia sic deposita in aliquo intromittere se nō d:: sed soluꝫ famulo tenenti pecuniaz ꝓ dño dante necessitates suas p̄sentes ⁊ ſm declarationē p̄e. emergentes simplr nunciare: q⁹ pessime in o:dine obseruat. Maxima ⁊ sceleratissima est hypocrisis co:am deo ⁊ mundo:inimica almo Francisco ⁊ ei⁹ euāgelice regule: mala ꝓnicioso exemplo animarū fratrū pemptrix/dicere se pecuniā non recipere ⁊ eā ꝓtinue cū instantia vbilibet ꝓcurare/⁊ ea numꝑcarere/⁊ verbis manifeste ꝓtraria facere/⁊ sic factis mentiri. ad hoc.xj.q.iij. existimāt.xij.q.j.nolo.xxij.q.v.cauete. sed fratres verecūdantes se pecuniā recipere ⁊ petere cōtra statū: vocant eā eleemosynā. sed fraudē facūt in ꝟbo: q: quodcūq⁹ nomen imponāt/pecunia est. ad hoc. xiij.q.ij. plericq⁹. ex de simo. ea q̄.⁊.c. intārū. ⁊ vide sup b ex de ño. sig. extiui. §. cupientes. in Clemen. Sancta ergo est coram deo ⁊ vicario eius transgressionis nostre maxime in huiusmodi pecunijs ⁊ pauptate pura cōfessio: vt remaneat ⁊ seruetur ꝓfessio: nō fit in pctis excusatio. ps. cxl. xiij.q.j. p:edicato:. ex de cōsue. quāto. ne christi fit irritatio/fit humiliatio:⁊ sequetur iustificatio. Luce. xviij. Sic vite defectuose ad sancrū statum dis̄tinctio:vt p:o nobis fit definitio. Reco:demur de parris po:phetia: ne fiat apostasia. Non sit confidentia verbo:⁊ allegatio inanis ⁊ pompatica magistro:⁊ o:dinis ⁊ alio:z aduocato:z: sed p:o victoria fit manifestatio exemplo:. xcix. di. ecce p:ecipua arma nostra sint pura conscientia ⁊ o:atio. xxxvj. dist. c. vltimo. xxiij.q. viij. conuenio:.⁊ regularis obseruantia: non nuda scientia. Ut vincat veritas fit vite puritas. Non in equis ⁊ curribus. ps. xix. argumentis ⁊ probationibus philosophicis glo:iemur. ad Colos.ij.c. sed victo:ia hec est vt humiliemur. Humiliemus ergo nos cum christo humili. Phil.ij.⁊ seruo suo Francisco.⁊ o:ationem humiliuz ſm ps.cj. dominus acceptabit. Non fit confidentia in legis bus ⁊ regibus. xxiiij.q.iij.§.j. sed in p:ecibus. non in clamo:ibus. xxxviij. dist. sedulo. sed in gemitibus. Caput nostrum membra habet. ad Epheſ.j.⁊.iij. ex de sacra vnc. c. vnico. §. sed vbi. caput inclinatum. Jo.xix. Lo: humiliatum/pati paratum/in se non iustificatum. de pen. dist. ij. si enim. per duas colum. ff. nos autem. in p:ofessione ratum/ad persequentes per amo:em co:de latum. ij. Cor. vj. et in ps. cxviij. latum mandatum tuum. per christum habebit opratum. Nam causa et questio christi est. ps. xxix. egeni. lxix.⁊.cviij. mendici. Et persecutus est hominem inopem et mendicum. ps. cviij. nudi. xij.q.j. clericus. non querentis que sua erant. Philip.ij.lxiij. distin. nosse. nec regnum. Joannis. xix. pecunie: sed glo:ie/sed innocentie. ij. Cor. intb. viij. sed conco:die/sed sapientie. Quomodo enim anima ch:isti dei dinitijs pleni/terre plasmato:is/celi fab:icato:is. Bened. j. ex de summa trinita-

c.Inec bonorum superiorū nec inferiorū indigēris.ps.xv. Bonorū nostrorū nō indiges. sed supaffluētis ꝓfectionis sue perfectissime nōmā tradēris.quō inquā vilco ꝓprietatis terre ligari aut cōpediri potuit: cū ois terra de se sit inanis⁊ vacua? Beñ.ſ.Sz nūquid q: se exinaniuit. Phil'. ñ.inanis⁊ vacuus remāfit? Absit.sed terra vsus est: q: ꝓpter nos terra carnē assumens factus est. Beñ.iij. Jo.ſ.⁊ hec terrā superior celo est. vt legit in legēda bri Andree. Accepit terrā:sed nō submisit se terre. Ne gloriet securis contra eū q̄ secat in ea.⁊ ne lutū contra figulū gloriet.Hm Ysa.x.c.xviij.q.v.§.hinc notandū.xxj.di.cū inferior. Detur ergo vsus terre carni christi:q: verus hō erat⁊ esuriebat. Matth.iiij.⁊ Luc.iiij.a ꝓprietate terre⁊ ligamine libera ꝓmaneat ꝓfecta aia christi. Nō descēdit vt qō suū erat sicut veri dei.viij.di. quo iure.ex de deci.cur amplī. vt ver? hō sibimet vendicaret:sed vt ꝓfecte amitteremus qō nostrū erat⁊ nō erat exēplū daret. Nō terrā dānauit quā creauerat:sed cōculcauit.vere nō est plena conculcatio si est oñs appropriatio:q: qō cōculcat nō conculcat. Fuit ḡ in christo nostro pulchra Astinctio⁊ sancta vnio. In loculis carnis cōdescensio.xxj.q.ſ.habebat.ne periret infirm?. In ꝓhibendo perā argentū⁊ aurū⁊ es in zonis. Dat.x.perfecte aie ad maiora ꝓuectio⁊ ꝓfectio. Ne degeneraret ꝓfectus hō hoibus cōdescendit. In perficiēdis ꝓfectis⁊ angelis terrestrib? efficiendis de? ascendit:cōdescendēdo⁊ ascēdēdo lucrifaciēs oēs:proportionās oēs. vt in pte.declaratione exrit. Excelsus resignauit in terra suū terrenū dñiū:vt perfecte sequamur suū consiliū. Dat.xix. Si vis perfect? esse ⁊c. Humiliat? non dānauit dñium ꝓpter infirmitatē subsidiū. Nūquid vnā⁊ eādem legē de? ⁊ homo equaliter tribuit dīs⁊ hoibus:sed verus hō humanā⁊ infirmā de habēdo propriū dedit hoib?.de? diuinā de non habēdo proprium dedit diuinis hoibus.qbus⁊ dixit in ps. lxxxi.Ego dixi dij estis ⁊c.⁊ Mat.xvj.ibi. Vos aūt quem me esse dicitis:⁊ alibi ps.cxiij. Celū celi dño:terrā aūt dedit filijs hoim. Nūquid hec militans ecclesia hm illā triūphātē disponit hierarchiā:lxxxix.dis.ad hoc etiā. Nūquid differt stella a stella:⁊ tū oēs stelle⁊ lucide:⁊ alique lucidiores:q: alia est claritas solis⁊ alia stellarū.ſ.Loq.xv.⁊ facit.lxxxix.di.c.vlti.q: in domo pris mei māsiones multe sunt. Jo.xiiij.de pe.di.iiij.in domo. Sed nec vna⁊ eadem lex data est Rechabitis nō bibētibus vinū⁊ in tabernaculis habitātibus⁊ israeliticis. Hiere.xxxv. Sed⁊ nūquid illud ꝓprium qō multorū est in cōmuni: perdit nomē ꝓpriū et effectū. Nō.q: illā affectionē vel quasi vnū hȝ collegiū ad res suas:sicut vnus privat? ad res suas priuatas.⁊ sic ꝓeis litigat⁊ cōtendit⁊ dolet⁊ cōturbatur⁊ quō ei auferatur.vel sup ea molestat. Adde hic qō scripsi supra in.§. rursus posset.ñ. Jrē qō opponit.in ar.lvj. Et q̄is q̄libet de collegio rem nō approprier sibi:nō tñ renūtiat illi. Est ne idē genus crucis⁊ paupertatis extreme in speciali et in cōi:quā christus in ꝑsona ꝓfectoꝝ assumpsit:⁊ ad cellariū proprium recurrere in cōi sine labore⁊ verecūdia:⁊ ad bursam ꝓpriā manū mittere:⁊ ostiatim victū querere: Quis cecus hoc diceret? Nūquid quilibet de illo cōmuni de illo proprio cōmunicat in cōi⁊ in speciali? vtiq; xxiij.q.vij. qō aūt.xij.q.ſ.si priuatū.⁊.§.si. Nūquid si negeſ cuilibet de illo cōi victus aut vestit? aut aliud sue necessitatis:actionē habebit cōtra illud cōmune ꝙ sibi sustentatio debita negetur:vtiq;.sicut legit⁊ no.ex de rescrip.cū dilecta. in fi. xviij.q.ij.in nullo.⁊ in specu.ti.de accu.e.§.ſ.ñ. q̄d si spoliatur. Et qua actione egerūt apli⁊ alij discipuli dñi expulsi de eoꝝ habitaculis⁊ spoliari paucis substantijs qbus ꝓ necessitate vrebātur/contra persequētes⁊ expellētes de iudea vt ad gētium populū transmigrarēt. Act.xiiij. immo rapinā eoꝝ que habebant cū gaudio susceperūt. Heb.x. Quid in cōi apli proprium habuerunt dispersi vnusquisq; per provinciā sibi decretā ad predicandū euangeliū:quū nec tunc viuerent in cōmuni? An forsan tunc vnusquisq; bursam habuit:peram detulit:es possedit:cōtra preceptū diuinū. Luc.x.⁊ Matth.x.⁊ apostasiā incurrit? Quis hoc filius euāgelij⁊ discipulus diceret? Nūquid preter legem euāgelicam hoc ꝓhibentē eis/gesta eoꝝ veridica⁊ sanctoꝝ originalia testimoniū perhibent semp eos oblatas res⁊ pecunias respuisse:⁊ alieno cibo vixisse? vide qō scripsi supra.§. Jtem q̄ simplex facti.ñ.quartū qō sequiſ. in ar.lvj. Si em̄ hoc diceretur:iā non in cōmuni sed in singulari proprio quiliber possedisset.⁊ inter eos⁊ alios mūdi hoies exproprio differētia non fuisset. Et preceptū eis a domino indictum de nō habēdo pecuniā/frustratū fuisset. Sed super hoc caput isti? ecclesie⁊ illius interrogatur Petrus q̄ dicit Act.iij. Argentū⁊ aurum nō est mihi. Sed si ipse illius pecunie quā habebat in cōmuni ecclesia primitiua/dñs fuisset:sicut⁊ caput erat:non hoc dixisset.sicut nec hodie possunt dicere prelati ecclesiarū⁊ monasteriorū bona habētium in cōmuni. Aurū⁊ argentum nō est nobis. Immo est eis tāq̄ dispēsatoribus.q: ecclesia aurū habet⁊ habere pōt:non vt cōseruet:sed vt pauperibus eroget.xij.q.ij.aurū. Manifestū ergo videtur q̄ illi? pecunie Petrus dispensator nō erat. Nam⁊ hoc dixit in eadē ciuitate vbi in cōmuni illa credētium ecclesia viuebat. Unde⁊ ipse⁊ alij apostoli. Act.vi. Non est bonū nos derelinquere verbū dei:⁊ ministrare mēsis. Licet si dispensator fuisset sicut esse poterat/sicut prelatus ecclesie: vt supra ꝓbaui:ꝓprietarius proprietas non fuisset.xij.q.ſ. si priuatum.xxiij.q.vij.q̄ aūt. Adde qō scripsi supra in.§.restat inter hec.ñ.alio modo accipit habere.in ar.lix. Quid aūt de capite nr̄o christo Paulus dicat audiamus. Quū esset dines:ꝓpter nos egenus factus est.ij. ad Cor.viij. Sed in ecclesia primitiua de cōmuni viuente nō erat alīs inops vel egens:sed dabat vnicuiq; prout opus erat. sicut scit?. Act.ij.⁊.iiij.c.⁊.xij.q.ſ.c.ñ.⁊.c.quia tua.sicut⁊ hodie fit inter habētes proprium in cōmuni. ergo ipse nō habuit proprium in cōmuni:nec apostoli quib?⁊ hanc mandauerat paupertatē. Queramus⁊ vnū inter aliquos apostolos de sectatoribus eius veris Paulū dicērem/Alīq; in hac hora esurimus:⁊ sitimus:⁊ nudi sumus.ſ.ad Cor.iiij.⁊ alibi. Sicut egētes.ñ.Cor.vj. Sed inter viuentes de proprio in cōmuni nō est esuries neq; sitis neq; nuditas neq; egestas. sicut probatū est de ecclesia primitiua⁊ de ista ecclesia succedēte sibi bona in cōmuni habente.vñ glos. sup illud.ñ.Cor.vj. Nihil habentes⁊ omnia possidēres. Hec fuit gloria apostolorū:nihil oīno possidere:sine solicitudine esse. Quū autem dicit oīno:procul dubio excludit proprium nedum in speciali sed etiā in cōmuni, alias nullo modo diceret/omnino:⁊ Paulus/nihil. quia cōmunitas cui hoc cōpetit bene dicit habere:q: in cōmuni habet. xxiij.q. vij.q̄ aūt.⁊ illorū bonorū ꝓprietas apud illā cōmunitatē exstit.vt no.xij.q.ſ.expedit.in glos.ſ.Sup hoc etiā certum est q̄ fratres minores p regulā suā ab ecclesia multoties approbatā confirmatā⁊ declaratā/nedū tenetur viuere sine ꝓprio in speciali⁊ in cōi:sicut ipsa regula clare dicit:⁊ Romani pontifices declararūt.sed etiā paupertatē ꝓmittūt.qō plus est.vt regula ipsa dicit. Paupertatem⁊ humilitatē⁊ sanctū euangeliū qō firmiter promisimus obseruemus.vñ concilium Viennēse expresse declarat in decre.Exiui de paradiso.in clemē.teneri dictos fratres nedū ad paupertatē:sed⁊ eiusmodi vsum q̄ in regula declarat:eo obligatiōis modo quo ponit regula dictū vsum Nullū ḡ dubiū hm ecclesiā declarantē q̄n hec maior:⁊ alia sit pfessio:q̄ ꝓmittere viuere fixe ꝓprio in cōi. Hec aūt est pfessio pfectionis euāgelice sicut regula āre dicta⁊ mr̄ declarat ecclia ab alijs pfessionib? q̄busc̄q; ꝑsertim quātū ad exproprietatē⁊ paupertatē penit? separata⁊ sup alias eleuata. vñ dicit sca dicta regula/Hec est celsitudo altissime paupertatis ⁊c. Et declaratio Nicolai/Exiit.li.vj. de v. sig. ibi. Quo imitatores tāti pris effecti christi semitas arcti? elegerūt. Jrē si apli in cōi ꝓprium habebāt:quare dixit eis dñs q̄ ederēt⁊ biberēt ea q̄ apud illos erāt qbus predicabāt? Luc.x.ꝓfecto q: sumptus alios non habebant. Quis

enim diceret apl̃os suas pecunias recōdere: ⁊ alio⁹ victū recipere: abfuit/ p̄ofitendū est ab eis talis auaritia: que nedū in cl̃is/ sed in quouis catholico deū timente ficut crimen phīlargyrie si cōmuniter sic viueret/ dānaretur: sed q; veri pauperes nō ficti erant: solū mercedē victus p̄ laboꝛe p̄dicationis recipiebāt: q; digni operarij erāt. vt p̄. c. Luc. xj. q. vñ. sacerdos. ⁊ xiij. q. j. §. his ita. ⁊ xij. q. ij. quis cūq; ⁊ ex de sepul. c. j. Jtē si ch̄isti apostoli q̄d in cōmuni vel in speciali habebāt ꝓpriū: cur p̄ fame alieni agri spicas euellebāt ⁊ comedebāt. Mat. xij. ⁊ Luc. vj. xxv. q. j. §. his ita. vbi Beda. Nō habentes em̄ discipuli spatiū manducādi ꝓpter impoꝛtunitatē turbarū/ esuriebāt vt hoies: sed vellētes spicas inedia cōsolantur. q̄d est indiciū austeꝛioꝛis vite: nō p̄eparatas escas sed simplices q̄rere cibos sed si semp in cōmuni pecuniā vel loculos habebāt ⁊ panem: certū est q; ad emēdū inueniebāt: aliena furāres furtum cōmittebāt. legit ⁊ no. de elec. dudū. j. ⁊ facientes cōtra p̄ceptū decalogi. Exo. xx. Nō furaberis. xiij. q. v. penale. moꝛaliter peccassent. legit ⁊ no. xxxij. q. vij. q̄d in omnib⁹. sed hoc falsum est: q; vor ch̄isti eos. ibi Luc. vj. excusat ⁊ lex. legit ⁊ no. de cōse. di. v. discipulos. Nō obstat. c. dilectissimis. xij. q. j. inductū ꝓ alia parte/ q; apli cū alijs p̄latis de ecclesia p̄imitiua in cōmuni ꝓpriū habebāt. q; pauco tpe cū illa cōmunitate tā q̄ p̄elati eoꝛ vixerūt: cū eis cōmunem vitā duxerūt. Sed q; nō erat bonū relinquere verbū dei ⁊ ministrare mensis: vt supra dixi/ p̄epositos illi⁹ cōmunitatis elegerūt. Act. vj. Et ipi ad seruādū regulā strictioꝛē. Adde q̄ scripsi supra in. §. Jtē q; simplex facti vsus. in ꝑ. scō respōdeo. cū se. in ar. lvj. ꝓhibentē pecunias possidere redierūt. Et diſperſi per oꝛbē eā/ ꝛuauerūt vt superius est ꝓbatū. Jura aūt adaptātur ad ea q̄ frequēꝛius accidunt: nō que raro ⁊ ꝓ causa cōtingūt. ff. de legi. nā ad ea. ⁊ ex vt lit. nō cōtest. q̄m. in ꝑn. sicut nō dicit diuertere q̄ statim vel cito redit. de pe. di. j. diuoꝛtiū. vbi de hoc. Nam ⁊ nedū viris perfectis apl̃icis entheca p̄hibetur: sed ⁊ viuētibus in cōi. xij. q. j. nolo. ¶ P̄eꝛterea quō potuit esse q; ch̄istus p̄opriū habuit cū apl̃is in cōmuni. Aut em̄ istud p̄opriū in cōmuni erat ch̄isti ⁊ apl̃oꝛ ⁊ non alioꝛū de mundo. ⁊ sic dicetur q; ch̄istus aliquid habuit: ⁊ habere voluit: q̄d non esset cōmune hoīm omniū. ⁊ sic ch̄istus malign⁹ fuit ⁊ partialis ⁊ auarus: querens q̄ sua sunt ⁊ quoꝛūdam: ⁊ non q̄ omniū. q̄d alijs p̄ohibet. ad Phil. ij. ex de cens. ꝓcurationes. Et sine charitate esset: que nō querit q̄ sua sunt. j. ad Coꝛ. xiij. quū tñ creatoꝛ: ⁊ redēptoꝛ: ⁊ gubernatoꝛ oīm sit. q̄d impiū est sentire: ⁊ blasphemū dicere. Nā certū est ⁊ esse debet cuilibet catholico q; de ijs q̄ erāt ad suū vsum ⁊ apl̃oꝛ: nūq̄ alios quosc̄unq; indigēres excludere voluisset. Un non est putādum q; deus hō ch̄istus de loculis quos interdū habuit Judas: si aliq̄s egēs petiuisset: ei vnq̄ negasset. Nā deus ipse cōmunis oībus creaturis/ cōmunis etiā fuit hō oīb⁹ hoībus. q; nec persona accepit. Act. x. ⁊ ex de p̄eben. venerabilis. iij. q. ij. c. vlti. Et cura est sibi de oībus. Sap. vj. Nā ille hō deo vnitus in ch̄isto/ nō aliter egit in virtutib⁹ q; deus: nec fuit plus vni⁹ q; alteri⁹. j. Tim. ij. Nā oēs saluos volebat facere in coꝛpoꝛe ⁊ in aia. ps. xxxv. Hoies ⁊ iumēta saluabis dñe. Quō ergo sicut p̄edixi aliq̄d ꝓpriū habere voluit q̄ nō esset cōmune oībus hoibus de hoc mūdo? Si aūt illud ꝓpriū suū ⁊ apl̃oꝛ fuit: ⁊ ꝓpriū totius mūdi fuit/ sicut superi⁹ est ꝓbatū. ergo nō debet dici ꝓpriū ch̄isti ⁊ apl̃oꝛū cōmunitatis: sed ꝓpriū cōmunitatis totius mūdi: ⁊ non alicui⁹ collegij specialis. sed illi⁹ ꝓpriū vniuersalis null⁹ fuit dñs ꝓpie/ collegiū/ aut persona: q̄ nec ch̄istus inquantū hō. sed fuit dñs vniuersitatis mūdi vt deus creatoꝛ oīm. Jo. j. In ꝓpria venit. Sicut etiā fuit tpe legis nature: in quo nec p̄sona singularis extra deum nec p̄uatū aliq̄d collegiū fuit dñs: sed oīm erāt oia cōia sicut aer ⁊ sol. xij. q. j. c. ij. nec tūc credit q; fuerit vsus pecunie. sicut in li. collationū Jo. cassi. in collatione Serapionis cōtinet. q; nec erat necessari⁹. Nō em̄ necesse erat emere vel vēdere vel cōtrac⁹ alios ire quos ad ver̄os dños pertinet celebꝛare. quū null⁹ esset dñs/ vt est dictū: sed oīa essent cōmunia oībus. ¶ Nā vsus pecunie adinuent⁹ est: quū mūdi diuisio facta est: ⁊ p̄ dñs lis ⁊ cōtentio obꝛta est. xij. q. j. c. ij. Sed ch̄ist⁹ dñs pacificare venit ⁊ vnire. ad Col. j. ⁊ oībus exēplū dedit de se q̄te viuere. Sed vbi tuū ⁊ meū: ibi fm Senecā nō est q̄te viuere. Et p̄ iniquitatē factū ⁊ dictū est meū ⁊ tuū. vt p̄. c. xij. q. j. c. ij. Sed in dño nostro iniq̄tas nō est: qualit̄er cūq; glosset iniquitas. xiij. q. v. §. sed hec. Jtē ficut supra sepe dictū est dñs dixit illi/ Si vis pfect⁹ esse: vade ⁊ vende oia ⁊ da pauperib⁹. Mat. xix. Sed nūquid ista forma pfectionis quā hic dat dñs/ est fidelis illi per quā viuebat in cōi ecclesia primitiua? Absit. immo penit⁹ alia. Nā veniēti ⁊ volēti in illa cōgregatione viuere fideliū q̄ tūc oēs in cōi viuebāt: non dicebat Vade ⁊ vende oia: ⁊ da pauperib⁹: ⁊ sequere nos nō participātes bona tua. sed forma erat viuēdi q; rebus vēditis pecunia ante pedes apl̃oꝛ ponebat: nec alijs pauperib⁹ dabat: ⁊ de emptis de illis sic positis pecunijs cōiter erat vita. Sed forma maioꝛis pfectionis fuit illa data illi ⁊ cōsimilib⁹. Nō em̄ dixit dñs illi vēde ⁊ da nobis pecūniū: ⁊ viue in cōmuni nobiscū: sicut erat in ecclesia primitiua. sed da pauperib⁹ oia ⁊ non partē tibi retinēs aut alicui collegio. ⁊ sequere me nihil habentē ꝓpriū. ꝓ me aut cōmuni. Aliud dicere/ est texꝛtū euāgelicū puertere aut negare. ⁊ de hoc satis supra dictū est in. §. Jtē q; simplex. in ar. lvj. Jtē nūquid eadē forma viuēdi est in cōi hr̄e pecunias ⁊ forma data apl̃is q; nō aurū aut argēꝛtū peꝛā aut sacculū habereꝛt? Mat. x. Luc. x. Jmmo penit⁹ oīa. Habere pecunias ⁊ nō hr̄e licet. vtraq; bona: sed scōa pfectioꝛ. nec ꝙ dixit dñs vni soli apl̃o aut discipulo: sꝫ toti collegio apl̃oꝛ ⁊ discipuloꝛ pfecte viuere volentiū. Un dixit Petr⁹ in glona sua ⁊ alioꝛ discipuloꝛ. Ecce nos reliquim⁹ oīa. Mat. xix. ⁊ ijs q̄ eū ⁊ discipulos suos pfecte seq̄ volebāt vt in decre. exīt. li. vj. Qui in ch̄isto duplicē naturā negauerunt: hereses cōdiderūt. xxiij. q. iij. q̄dā. ꝛ. acephalite. Nā perfectus de⁹ perfect⁹ hō est. vt i symbolo Athanasij. Quicūq; vult salu⁹. ⁊ in cōcilio generali. ex de sum. trī. c. j. Distinguamus euāgeliū nō negem⁹. Nō demus q̄ pecunias cū euāgelio ch̄isto dño ⁊ apl̃is vt perfectis: ⁊ interdū ⁊ raro ex causa dem⁹ fibi pecunias vt impfectis cōdescēdat. ⁊ in hō min⁹ impfect⁹ exīstēs. vt dī. in decre. exīt. ⁊ sic fm Aug. distinguem⁹ scripturā tpa ⁊ formas viuēdi: ⁊ sanctū euāgeliū cōcoꝛdabit. ij. q. j. si peccauerit. Qui nō distinguit se extinguit. Sed ⁊ loquēs cū debita reuerēcia dñi nr̄i pape ⁊ suarū ꝓstitutionū Ad cōditoꝛē/ ⁊ alia Quoꝛūdā/ ⁊ alia Cū inter nonnullos/ cui⁹ semp in ijs q̄ scripsi ⁊ scribo me coꝛrectioni cōmitto: ⁊ quarū cōstitutionū intellectū ſtoq̄ pōt ꝛa inter vsum liboꝛū ad studēdū ⁊ alioꝛ ad officiū dicēdū ⁊ paramentoꝛ ecclesiastico: ū ⁊ alioꝛ supellectiliū fratrū minoꝛ realis differēꝛtia assignari. q; ex his dñs papa in decre. Ad cōditoꝛē canonū/ q̄dā fibi quātū ad ꝓpriētatē reseruat q̄ vsu cōsumunt cōtinuo: ficut ⁊ alia supellectilia cōsumunt. Quū igit causa sit eadē vtrobiq; cur ecclesiastico⁹ ⁊ nō alioꝛ a dño nr̄o dñiū retinet: extra illud ex de trāsla. inter coꝛpoꝛ alia. §. j. ꝛ. vñ. cū ijs q̄ ibi no. q̄ op. facit. Sed ⁊ nūquid q̄cūq; habēt religiosi: siue fit ager/ siue dom⁹/ siue vestis/ siue q̄duis aliud: est dño cōsecrat⁹: ꝛ. q. ij. nulli. vt q̄d q̄ inter hec oia q̄ vsu cōsumunt ⁊ dño cōsecrant/ fit distātia: ⁊ hec fines faciūt diuersos q̄ sunt partis rōnes? Silis em̄ eq̄tatis ratio fili⁹ iura suadere videt. C. ad. l. fal. l. vlti. ex de ꝛsti. nā cōcupiscētia. ex de ꝛfir. vti. cū dilecta. §. nos igit. legit ⁊ no. Sꝫ ⁊ nūquid Nicolaus. in. generaliter oīm quoꝛū vsum fratrib⁹ licet hr̄e dñiū fibi retinuit ⁊ eccl̃ie Romane dicēs in ꝑ. decre. exīt. ibi. oīm p̄fessiū. Qui dixit oīm nihil excepit. xix. di. ij. si romanoꝛ. de puīl. q; circa. nō ꝙ intrēderet illud vēdere: sꝫ veritatē stat⁹ hūoi declarare. Unde q̄ rōni ⁊ iuri fit: si res eiusdē speciei diuerso iure cēsentur. cōtra id ex de decī. cū in tua. cū ſi. Nō ergo regula generalis cū iuris ūuria restringat. vt ꝑ. c. q; circa.

scis q certi vsus sit dñium in incerto. qđ fit quū quarūdā rerū vel supellectiliū quarū vsum habemus/papa sibi dominiū vendicet: quarūdam vero nequaq̄. Item p̄eter superius allegata in. §. Itē q̄ simpler. in ar. lvj. de separatione dominū ab vsu: certū est q̄ q̄libet religiosus nedū frater minor: filiofamilias cōstituto in potestate patrisfamilias cōparatur. Nam vter q̄ sui iuris nō est. Sed certū est fm leges q̄ in peculio p̄fectio filiusfamilias vsum hȝ: ꝛ cū p̄prietas nec ad momētū residet penes ipm. ff. de acq. pos. l. q̄dq̄d. ꝛ. l. j. §. Itē acquirimus. ꝛ. ff. de reg. iur. filiusfamilias. Item non habeſ fm leges dñiū sine animo. vñ here ditas solo aio acquirit ꝛ repudiat. ad qđ facit qđ no. eſ de reſti. spo. olim. iij. in glo. vt scias. vñ iurisconsult⁹ Julian⁹ ait. ff. de acq. hereditl. p herede. circa pn. P̄o herede gere re nō tam facti q̄ animi est. Cui ali⁹ iurisc̄sultus Paul⁹ cōsonat dicēs. ff. de acq. pos. l. j. §. furiosus. Furiosus ꝛ pupillus sine tutoris ꝛ curatoris authoritate nō possunt incipere possidere: q: affectionē tenendi nō habēt. licet res suo corpore cōtingant: sicut si dormiēti aliq̄d in manu ponat sic ꝛ religiosus nec animū siue affectionē de iure hȝ nec habere pōt. P̄eterea nūquid Nicolaus. iij. q̄ est luminare maius: potuit qđ potuit luminare min⁹ scz qđ imperator: eſ de ma. ꝛ obe. solite. q̄ supra legē immo q̄ est legis origo. q̄ etiā ea q̄ fuerunt p nō factis sancit. sicut pr̄s in lege postliminiū/q̄ bello captus ꝛ seruus effect⁹ decernitur semp fuisse liber ꝛ p̄sens. ff. de postlimi. reuer. l. retrocedit. ꝛ Insti. qb⁹ mo. ius patri. pote. sol. §. si ab hostib⁹. Et ea q̄ non fuerunt p factis habēda decernat. vt in posthumo de quo nulla fuit mētio: ꝛ tū iudicat mētio facta. C. de inof. testa. si mater. Mutat etiā substantiā rei Imperator: ꝛ de nihilo facit aliq̄d fm iura. C. de rei vxo. actio. l. j. ꝛ no. eſ de sta. mo. cū ad monasteriū. in glo. ꝛ ita. Si ergo tantū pōt Imperator: multo pot⁹ papa: quantūcūq̄ in reb⁹ cōsumptibilib⁹ vsu nō videat vsus posse a dñio separari fm illā opinionē. vide supra eo. §. ij. obiectio. ℟. p̄terea fiverē. in ar. lx. in fi. Potuit tū idē Nicolaus in reb⁹ vsu cōsumptibilibus q̄bus vtūtur fratres minores aliud ordinare cōtra omnē legem positiuā canonicā ꝛ ciuilē: ꝛ mutare naturā illarū rerū q̄ separeſ dñium inseparabile. Nā nulla lex legē imponit ecclesie Romane: sed ipsa oibus sancit legē. r. di. c. j. ꝛ. c. certū. xxv. q. j. §. his ita. Itē fm Innoc. pōt papa ex aliqua maxima causa cū monacho q̄ cōtrahat dispesa re: ꝛ fic ei⁹ substantiā immutare. vt no. eſ de sta. mo. cū ad monasteriū. §. fi. ꝛ no. late supra in p̄ma parte isti⁹ operis in. §. Itē de dispēsatione. ℟. Itē quidā dicerūt. in ar. lvj. multo pot⁹ q̄ in rebus vsu consumptibilib⁹ possit ab vsu dominiū separari. Q̄ aūt dñs papa in sua constitutione Ad cōdito: ē canonū/dicit q̄ p talē exp: opiationē etiā in cōi nō creuit in fratrib⁹ minor: ib⁹ amplius charitas: ſ⁹ solicitudo amplior: habēdi: ꝛ q̄ actus ꝛ cōtract⁹ vsuario cōtrarios faceremus: ꝛ q̄ de retēto dñio rerū quib⁹ fratres vtunt/nulla Romane eccl'ie q̄uenit vtilitas: nec in futurū q̄uenire sperat: quin pot⁹ ipsa habebat nudū dñiū et fratres vsum vestitū. hec oia cū oīi reuerētia loquēdo fatū respiciūt ꝛ nō iura. nā certū est q̄ quā q̄ pecunia causaliter aut formaliter nō sit mala: ꝛ sine pcō possit haberi ꝛ cū charitate. ſ. ad Tim. xlvi. xij. q. ij. aurū. ſ. q. iij. totū. quū certū est ꝛ experiētia magistra docet q̄ inter cetera q̄ possident/pecunia maxime est illecebr: osa ꝛ defacili allectiua cupiditatis: q̄ est charitati cōtraria. de pe. dis. ij. §. ex p̄missis. ℟. quia radix inductiua. Nam quis pecuniā possidēs charitatē etiā possidet: q̄ eas dispergit: Quis est hic ꝛ laudabimus eū: vere fecit mirabilia in vita sua. Eccl. xxxi. vñ Ihȳ. Abūciamus quecūq̄ corpus floreſ facit: vitiāt aūt aiam: vt sunt diuitie delicie ꝛ gloria. Ista authoritas cōplerur. j. in. §. hoc aūt p̄ceptū. ℟. Item in eodē sermone. in arti. lxv. Et Climacus abbas montis synai ait. Qui possidet charitatē: dispergit pecuniā. Qui vero dicit se cū charitate ꝛ pecunia viuere: seipsum seducit: ꝛ sibiipsi mētitur. Nōne pecunia viscus ꝛ pix est: ꝛ qs retigit ea: ꝛ illaqueatus ꝛ coinquinatus nō est: Eccl'i. xiij. Quid aūt magis charitatē inficit q̄ litigare: Sed q̄ hoc faciūt: nō possunt multū de perfectione euā gelica gloriari. vñ Amb. rs. q. iij. ira sepe. Dñs iesus mittēs ad euāgelizandū discipulos suos/misit eos sine auro sine argēto sine pecunia sine virga. vt ꝛ incentiua litis ꝛ instrumēta eriperet vltionis Non ergo p̄sessio sine pecunia sed cum pecunia est materia litigandi. Non ergo ꝓpter aliquē fratrē vel fratres cupidos sancta ꝛ apostolica religio diffameſ. Nec dubiū fit litigāt ꝛ discurrunt aliqui p̄fessi hunc statū sanctū: illecti philargyria ꝛ mētis ignauia: si ex concessione papali (qđ absit) haberēt pecunias: amplius litigarent. Nūquid alij religiosi mendicātes vel nō mendicātes q: pecunias habent ꝛ habere possunt in cōmuni/magis q̄ fratres minores viuunt pacifici ꝛ quieti: ꝛ maiori inuicē in se: ꝛ in alijs charitatis glutino copulātur? Facti experiētia respōdeat ꝛ non ego. Corrigat ergo in fratrib⁹ minor: ib⁹ p̄uaricatio ꝛ cōtentio: non tangat sancta p̄fessio. Sed etsi etiam actus cōtrarios simplici ꝛ nudo vsui faciunt quidam fratres: nō est ꝓpterea cōmunitas diffamāda. q: taliter contrahētes nō fratres minores vitā apostolicam imitantes sed institores ꝛ trapezite. xxiij. dis. in noie. xvj. q. j. si cupis. poti⁹ sunt cēsendi: ꝛ pena legitima corrigendi. Licet insuper sancta Romana ecclesia de tali ꝓprio in rebus q̄bus vtūtur fratres minores sibi reseruaro vtilitatē nō habuerit: q: noluit nec indiguit: sed pauperib⁹ fratribus minoribus suis peculiarib⁹ filijs dimiserit ad vtendū: si tamen vellet habere eo: um vtensilia: posset ea sine iuris iniuria tā q̄ sua p̄opria vēdicare. quia iure suo singulari ꝛ ꝓprio vteretur. nec fratrib⁹ iniuriā faceret suo iure vtens. ex de elec. cū ecclesia. Et ex hoc etiam manifesta surgit ratio q̄ vsus rerū siue vsu consumptibiliū siue non/poſt dici q̄ in perpetuū a dñio separetur. q: quā docūq̄ dño pape placeret: nedū paramēto: um ꝛ libr: um ecclesiasticoū/sed etiam aliarū supellectilium eoū/panum/piscīū/caseo: ū/pomo: ū/etiam in mensa posito: um vsum ante q̄ fratres dentibus masticarent/posset suo dominio sociare.

¶ Articulus. lxij. A

AD superiora inter seruij hic literas capituli generalis perusini: q̄ nihil aliud continent in sentētia q̄ decre. dñi Nicolai/Extit qui seminat. quā supra in. §. restat inter hec. in ar. lix. cōcordauī cū cōstitutionib⁹ dñi nostri pape Jo. p̄decri. Quarū ten: talis est. ¶ Uniuersis christifidelibus p̄sentes literas inspecturis fratres Michael ordinis fratrum minoꝝ generalis/Guilhelmus Anglie/Henricus superioris Alemānie/Arnaldus Aquitanie/puinciales ministri ꝛ in sacra theologia magistri: necnon Hugo de nouo castro/Guilhelm⁹ de almut theologie doctores: Nicolaus puincie Francie minister/ac Guilhelmus bloc baccalarij in sacra pagina/ꝛ omnes ministri custodes discreti et lectores generaliū studiorum apud Perusiū congregati in capitulo generali: ipsumq̄ totū capitulum ordinis supradicti salutē ꝛ pacem in dño sempiternā. Noueritis q̄ nos anno dñi. M. ccc. xxij. indictiōe. v. p̄idie nonas iunij. audita ꝛ intellecta questione quadā q̄ in Romana curia p̄incipaliter agitat: qua queriſ vtrū asserere christum ꝛ apl'os nō habuisse aliq̄d in cōmuni sit hereticū: Et req̄siti de ipsa questione q̄d sentiremus: ꝛ in scriptis sub nostris sigillis ꝛ subscriptionibus p̄opr̄is redigere curaremus. Visis ꝛ examinatis dicta questione cū allocutionib⁹ que p̄o ꝛ cōtra fiunt: diligētiq̄ ac matura deliberatione digestis/determinationi sancte Romane ecclesie firmiter ꝛ totaliter inherentes/cōcorditer ꝛ vnanimiter dicimus ꝛ fatemur q̄ dicere ꝛ asserere q̄ christus viā perfectionis ostendens: ꝛ apl'i eādem viam perfectionis sequētes: atq̄ per exemplum in alios volentes perfecte viuere deriuantes: nihil iuris ꝓprietatis dominij seu iuris ꝓpr̄i in cōmuni

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

habuerunt:non est hereticum:sed sanū/catholicū/⁊ fide/le.maxime quū sancta Romana ecclesia catholica que a tramite apostolice tradi⁹tionis nūq̄ deuiasse aut errasse p̄obat.xxiiij.q.j.a recta.⁊.c.pudenda.in fi.exp:esse hoc dicat:affirmet/⁊ determinet manifeste ex de ver.figni.ex̄t qui seminat.§.po:ro.lib.vj.sic inquiens. Dicimus q̄ abdicatio talium rerū tam in speciali q̄ in cōmuni ꝓpter deū meritoria est ⁊ sancta: quam ⁊ ch:istus viā perfectionis ostendēs verbo docuit:⁊ exemplo firmauit.quāq; ipsi primi ecclesie fundato:es apostoli ꝓut ab ipso fonte scilicet ch:isto hauserant:in volētes perfecte viuere per doctrinē ac vitę ipso:ū alueos deriuarūt. Que ecclesie determinatio in.vj.lib.per ipsam ecclesiam catholicam est inserta:et per aliā decre.in Vienn̄si cōcilio p:omulgatam/⁊ in clementina que incipit/Exiui de paradiso.sub ti. de ver. sig. inserta/per ipsam vniuersalē ⁊ catholicam ecclesiā est app:obata:ac nouissime per sanctissimū patrem ⁊ dominū dn̄m Joannē diuina p:ouidentia papam.xxij. in quadam sua declaratione edita super regula ⁊ statu fratrum mino:ū:que incipit Quo:ūdam/est eadē declaratio plurimū cōmendata tā⁹ salub:iter edita/solida/lucida/multaq; maturitate digesta. Et testāre cano.xix.di.si romanorū.id quod ꝓ dogmate sano sedes apostolica comp:obauit:semp debet teneri acceptū:nec ab eo licet quomodoli bet resilire.xxiiij.q.j.hec est fides. In huⁱ⁹ autē nostre opinionis ac cōco:diis sentētie testimoniū ⁊ munimen/ꝑsentem seriem de cōmuni consensu oim nostrū figillis ⁊ subscriptionibus ꝑ⁹ijs generalis ministri ⁊ nominato:es superius magistro:ū ac baccalario:es in sacra pagina necnō quatuo:or p:ouincialiū ministro:um videl⁹ Thome ꝑuincie Bononiēsis/Petri ꝑuincie sancti Francisci/Fernādi p:ouincie Castelle/⁊ Simonis p:ouincie Turonie/duximus muniendā. Datum Perusij anno mēse ⁊ die superi⁹ nominatis. Intersero etiam hic allegationes aliquas doctorū magistro:ū ⁊ baccalario:ū in quibusdam eo:ū literis contentarū:que sic incipiunt. ¶ B Vniuersis ꝑsentes literas inspecturis/fratres Michael ordinis fratrum mino:ū generalis:Guilhelmus ꝑuincie Anglie/Henricus superio:is Alemanie/Arnaldus Aquitanie ministri: ⁊ Hugo de nouo castro/ac Guilhelmus de almur sacre theologie magistri:necnō Nicolaus p:ouincie Frācie minister:⁊ Guilhelmus bloc in eadē sacra pagina baccalarij:Salutē ⁊ pacem in domino sempiternā. Noueritis q̄ nos anno dn̄i. M.ccc.xxij.indictione.v.idibus iulij in nostro generali capitulo apud Perusiū congregati ⁊ requisiti specialiter quid sentiremus de q̄stione subscripta:diligenti p̄ius examinatione ⁊ deliberatione matura sup ea ⁊ ipsam tangētia collatione p:ehabita:Respondem⁹ ꝑut immediate inferius cōtinetur.dicimus ⁊ fatemur cōco:diter q̄ dicere q̄ ch:istus viam perfectionis ostendens/⁊ apostoli eādem viam ꝑfectionis sequentes/⁊ in volentes perfecte viuere deriuantes:nihil iuris ꝓp:ietatis dominij seu iuris ꝓp:ij in specialivel in cōmuni habuerunt: nō est hereticum:sed sanum/catholicū/⁊ fidele. Et q̄uis ad hoc multas rationes habeamus ⁊ q̄plurimas authoritates sanctorum tam latino:ū q̄ greco:ū:qui velut duo cherubin in medio tabernaculi dn̄i alas suas extēdentes in hoc puncto cōiungūtur:⁊ velut duo Seraphin in templo idipsum alter ad alterū clamare non cessant. Esa.vj. Subscripte tamē rationes ⁊ author:itates causa breuitatis sufficiāt quoad p:esens. ¶ Prima ratio talis est. Nulla assertio est hęretica quę fundatur super determinationem ⁊ confirmationē multiplicem sacrosancte Romane ecclesie.sed asserere ch:istū ⁊ apostolos non habuisse aliquid nec in cōmuni nec in speciali p:op:ꝑ⁹ū (vt p:edictum est)fundatur super determinationē ⁊ declaratione multiplicem sancte Romane ecclesie:ergo hec assertio nō est hęretica. Maio:i est cuilibet catholico. Cui etiam concordant multa.c.decreto:ū.xxiij.q.j.a recta.⁊.c.pudēda.in fi. Et Aug.cōtra epistolā fundamenti dicens, Euāgelio non crederem:nisi me ecclesie author:itas cōmoueret. Mino:i ꝓbatur per decre.ex̄ de ver.figni.in.vj.li. ex̄iit. §.po:ro.vbi sic habetur. Dicimus q̄ abdicatio p:opt̄eatis omniū rerum tam in speciali q̄ etiam in cōmuni propter deū meritoria est ⁊ sancta:quam ⁊ ch:istus viā perfectionis ostendens verbo docuit:⁊ exēplo firmauit.quāq; p:imi fundato:es militantis ecclesie p:out ab ipso fonte hauserant:in volentes perfecte viuere per doctrinē ⁊ vitę ipso:um alueos deriuarunt. Que quidē decre.per aliam que incipit Exiui de paradiso/in Viennensi concilio p:omulgatā/⁊ in cōstitutionibus Clemē.sub ti.de ver.figni. inserta/est ab ipsa vniuersali ecclesia cōprobata. Et nouissime per sanctissimū patrem ⁊ dominū nostrū dominū Joannem diuina p:ouidentia papā.xxij. in quadam sua declaratione edita per eūdem super regulam ⁊ statū fratrum mino:um:que incipit Quo:ūdam/est app:obata ⁊ q̄plurimū cōmendata:tam q̄ salub:iter edita/solida/lucida/multaq; maturitate digesta. Patz ergo mino:. videl⁹ q̄ assertio qua dicitur ch:istū ⁊ apostolos nō habuisse aliquid in speciali vel in cōmuni/vt dicit⁹ est:fundatur super determinationē cōmunem ⁊ confirmationē multiplicem sancte Romane ecclesie. ¶ Secūda ratio. Nulla assertio qua dicit ch:istum ⁊ apostolos seruasse altissimā ⁊ perfectissimā paupertatem/est hęretica.sed asserere ch:istum ⁊ apostolos nihil habuisse in speciali vel in cōmuni ꝓp:ię⁹ est asserere ipsos seruasse altissimam ⁊ perfectissimā paupertatē:ergo hec assertio nō est hęretica. Probatio mai⁹ris/p:imo per rationē.q: ch:istus ⁊ apostoli fuerunt principiū ⁊ mensura ⁊ exēplaria cuiusliber perfectionis euangelice.p:incipiū aūt ⁊ mensura ⁊ p:incipale exēplar perfectissime ⁊ altissime ꝑfectionis cōtinet perfectiones oēs que ex illis exēplantur:seu etiā mensurantē.ergo perfectio paupertatis euāgelice sicut ⁊ alie perfectiones fuerūt in ch:isto ꝑfectissime ⁊ altissime. Patz etiā per author:itates/p̄imo de ch:isto ꝑ illud Hiero. ad Eustochiū dicentis/q̄ ch:istus pauperrimū ⁊ abiectissimū se ostendit. Ad idem xxij.q.ij.gloria.⁊. nūc vero.xxv.di. ecclesie.xij.q.j.clericus. in fi. Probatio mino:is.quia ꝑfectissima ⁊ altissima paupertas est illa q̄ excludit maiorē solicitudinē rēpo:alem:⁊ animā liberio:ē facit ab omni affectione rei rēpo:alis. Dicimus autē per se ⁊ essentialiter ex intrinseca rōne sui.ad differentiā illi⁹ solicitudinis q̄ oritur ab extrinseco:⁊ etiā ex intrinseco status pauptatis. videl⁹ ex infirmitate illi⁹ qui solicit⁹ est circa talia acquirēda ⁊ habēda vltra id qđ necesse est:vel illius q̄ oīt ex defectu charitatis in hoib⁹/ per quā consueuerant ch:isti pauperes sustētare:⁊ eis de quotidianis necessarijs ꝓuidere. Sed pauptas illa qua nihil habetur in speciali ex se ⁊ essentialiter ex intrinseca ratione sui/magis excludit solicitudinē huiusmodi.quia bona rēpo:alia etiam in cōmuni habita mentes possidentiū illaqueant ⁊ afficiūt aliquo modo:⁊ suos possesso:es reddunt solicitos ad bona talia cōseruanda/defendēda/ acquirenda/ampliāda.reddunt etiā suos possesso:es timidos ⁊ solicitos:ne talia bona cōmunia perdant aut diminuātur:aut sup hec aliqua eis iniuria inferatur. Unde non oīno sinunt animū esse liberum:sed reddunt eū quodāmodo cōpedītū. sicut clare dicit Aug.de verbis dn̄i sermone.xij. Minimi autē sunt qui omnia sua dimiserunt ⁊ secuti sunt ch:istū:⁊ quicquid habuerūt pauperib⁹ distribuerūt:vt deo sine seculari cōpede expediti seruirēt:⁊ ab oneribus mundi liberati velut pennati sursum abeant. Secūdo ꝓbatur per determinationem ecclesie ⁊ confirmationem in regula beati Francisci sic dicentis.cap obseruantia pauperratis.§. Hec est illa celsitudo altissime paupertatis que vos charissimos fratres meos heredes ⁊ reges regni celestis instituit:pauperes reb⁹ fecit: virtutibus sublimauit. Hec sit portio vestra q̄ perducit in terrā viuentiū. Cui dilectissimi toraliter inhęrētes/nihil aliud p:o noie dn̄i nostri Jesu ch:isti in ꝑpetū sub celo habere velitis. Q̄ autē hic loquatur de paupertate que excludit

Quib⁹ rationis bus ꝓbari possit ch:istū ⁊ est)fundatur super determinationē ⁊ declarationē multiplicem sancte Romane ecclesie:ergo hec assertio nō est hęretica. Maio:i est cuilibet catholico. Cui etiam concordant multa.c.decreto:ū.xxiij.q.j.a recta.⁊.c.pudēda.in fi. Et Aug.cōtra epistolā fundamenti dicens, Euāgelio non crederem:nisi me ecclesie author:itas cōmoueret. Mino:i ꝓbatur per decre.ex̄ de ver.figni.in.vj.li. ex̄iit. §.po:ro.vbi sic habetur. Dicimus q̄ abdicatio p:opt̄eatis omniū rerum tam in speciali q̄ etiam in cōmuni propter deū meritoria est ⁊ sancta:quam ⁊ ch:istus viā perfectionis ostendens verbo docuit:⁊ exēplo firmauit.quāq; p:imi fundato:es militantis ecclesie p:out ab ipso fonte hauserant:in volentes perfecte viuere per doctrinē ⁊ vitę ipso:um alueos deriuarunt. Que quidē decre.per aliam que incipit Exiui de paradiso/in Viennensi concilio p:omulgatā/⁊ in cōstitutionibus Clemē.sub ti.de ver.figni. inserta/est ab ipsa vniuersali ecclesia cōprobata. Et nouissime per sanctissimū patrem ⁊ dominū nostrū dominū Joannem diuina p:ouidentia papā.xxij. in quadam sua declaratione edita per eūdem super regulam ⁊ statū fratrum mino:um:que incipit Quo:ūdam/est app:obata ⁊ q̄plurimū cōmendata:tam q̄ salub:iter edita/solida/lucida/multaq; maturitate digesta. Patz ergo mino:. videl⁹ q̄ assertio qua dicitur ch:istū ⁊ apostolos nō habuisse aliquid in speciali vel in cōmuni/vt dicit⁹ est:fundatur super determinationē cōmunem ⁊ confirmationē multiplicem sancte Romane ecclesie. ¶ Secūda ratio. Nulla assertio qua dicit ch:istum ⁊ apostolos seruasse altissimā ⁊ perfectissimā paupertatem/est hęretica.sed asserere ch:istum ⁊ apostolos nihil habuisse in speciali vel in cōmuni ꝓp:ię⁹ est asserere ipsos seruasse altissimam ⁊ perfectissimā paupertatē:ergo hec assertio nō est hęretica. Probatio mai⁹ris/p:imo per rationē.q: ch:istus ⁊ apostoli fuerunt principiū ⁊ mensura ⁊ exēplaria cuiusliber perfectionis euangelice.p:incipiū aūt ⁊ mensura ⁊ p:incipale exēplar perfectissime ⁊ altissime ꝑfectionis cōtinet perfectiones oēs que ex illis exēplantur:seu etiā mensurantē.ergo perfectio paupertatis euāgelice sicut ⁊ alie perfectiones fuerūt in ch:isto ꝑfectissime ⁊ altissime. Patz etiā per author:itates/p̄imo de ch:isto ꝑ illud Hiero. ad Eustochiū dicentis/q̄ ch:istus pauperrimū ⁊ abiectissimū se ostendit. Ad idem xxij.q.ij.gloria.⁊. nūc vero.xxv.di. ecclesie.xij.q.j.clericus. in fi. Probatio mino:is.quia ꝑfectissima ⁊ altissima paupertas est illa q̄ excludit maiorē solicitudinē rēpo:alem:⁊ animā liberio:ē facit ab omni affectione rei rēpo:alis. Dicimus autē per se ⁊ essentialiter ex intrinseca rōne sui.ad differentiā illi⁹ solicitudinis q̄ oritur ab extrinseco:⁊ etiā ex intrinseco status pauptatis. videl⁹ ex infirmitate illi⁹ qui solicit⁹ est circa talia acquirēda ⁊ habēda vltra id qđ necesse est:vel illius q̄ oīt ex defectu charitatis in hoib⁹/ per quā consueuerant ch:isti pauperes sustētare:⁊ eis de quotidianis necessarijs ꝓuidere. Sed pauptas illa qua nihil habetur in speciali ex se ⁊ essentialiter ex intrinseca ratione sui/magis excludit solicitudinē huiusmodi.quia bona rēpo:alia etiam in cōmuni habita mentes possidentiū illaqueant ⁊ afficiūt aliquo modo:⁊ suos possesso:es reddunt solicitos ad bona talia cōseruanda/defendēda/ acquirenda/ampliāda.reddunt etiā suos possesso:es timidos ⁊ solicitos:ne talia bona cōmunia perdant aut diminuātur:aut sup hec aliqua eis iniuria inferatur. Unde non oīno sinunt animū esse liberum:sed reddunt eū quodāmodo cōpedītū. sicut clare dicit Aug.de verbis dn̄i sermone.xij. Minimi autē sunt qui omnia sua dimiserunt ⁊ secuti sunt ch:istū:⁊ quicquid habuerūt pauperib⁹ distribuerūt:vt deo sine seculari cōpede expediti seruirēt:⁊ ab oneribus mundi liberati velut pennati sursum abeant. Secūdo ꝓbatur per determinationem ecclesie ⁊ confirmationem in regula beati Francisci sic dicentis.cap obseruantia pauperratis.§. Hec est illa celsitudo altissime paupertatis que vos charissimos fratres meos heredes ⁊ reges regni celestis instituit:pauperes reb⁹ fecit: virtutibus sublimauit. Hec sit portio vestra q̄ perducit in terrā viuentiū. Cui dilectissimi toraliter inhęrētes/nihil aliud p:o noie dn̄i nostri Jesu ch:isti in ꝑpetū sub celo habere velitis. Q̄ autē hic loquatur de paupertate que excludit

omnia in p:opio ⁊ in cōmuni:patet ex verbis que hic exponuntur si diligenter attendātur:⁊ ex alijs verbis eiusdem regule in alio.c.fratres nihil sibi appropriēt.⁊ ex declarationibus Romanoꝝ pontificum sepe superius allegatis. Ad hanc aūt p:obandam minoꝝ em est authoꝝitas in collationibus patrū collatione.x.c.xj.sic dicens. Reuera quemaio: aut sanctio: poteſt eſſe paupertas: q̄ illius qui nihil ſe:p:eſidij vel iuriū cognoſcens habere/de alienis largitate quotidianū poſcit auxiliū: et vitā ſuam atq; ſubſtantiam ſingulis quibuſq; momentis diuina ope intelligēs ſuſtentari:verum ſe mendicū domini non immerito profiteꝝ? Confirmatur iſta ratio tota authoꝝitate Euſebij ſuper Matth̄.ſic dicentis. P:ohibebat autē eis id eſt apoſtolis chriſtus aurum ⁊ eius poſſeſſionem:p:ecipiens vt nec peram/nec baculum/nec calciamēta/nec geminas tunicas/immo nec panes/nec argentum poꝝtare deberent:qui ad alienas partes debebant tranſmittri: ſuum experimētum fidei ⁊ animoſitatis eoꝝū: ſi quidem habito in mandatis vitam extreme ducere paupertatis: vt nec de diurno nutrimento curarent:nec binas tunicas poſſiderent:nec vterēntur calciamentis:ficq; totum mundum circūiret. Et ſequitur. Putabat quidem opoꝝtere conductoꝝes arrabone regni dei nec quicq̄ eoꝝū que monachales appꝛeciantur condignū eſtimare datis ſibi celeſtibus operibus. hucuſq; Euſebius. Ubi notandum q̄ per hoc q̄ dicitur hic apoſtolos habuiſſe in mandatis vitam extreme ducere paupertatis: confirmatur maio: rationis predicte:que dicit apoſtolos altiſſimā ⁊ perfectiſſimā ſeruaſſe paupertatem:per hoc quod dicitur/ nec q̄cq̄ eorum que monachales appꝛeciantur eos condignū eſtimare debere/q̄ eorum paupertas fuit q̄ nihil habebatur in cōmuni:quaſi in hoc conſiſtat perfectiſſima ⁊ altiſſima paupertas:per quod confirmatur minoꝝ. Monachales enim dicuntur qui nihil habēt in p:opꝛio ſpeciali: habent tamen cōmunitas eoꝝū aliquid p:opꝛietatis ⁊ dominij in cōmuni.xij.q.ij.quiſquis.xviij.q.ij.q̄ ſit.xix.q.vlti. q: ingredientibus.c.perlatum.c. ſi qua mulier.cum.l.ſe. Q: autem eādem paupertatem chriſtus tenuerit/quam apoſtolis iniunxit:patet per Hiero. in epiſtola ad Euſtochiū dicentem. Nō poterat habere dñs quod p:ohibuerat ſeruis/dicēs Matt.x. Nolite poꝝtare ſacculū neq; peram ⁊c. Tertia ratio hec eſt. Nulla p̄poſitio debet dici hereticа cuius oppoſitū non exp:imitur euidenter in ſacra ſcriptura: nec ſm ſe nec ſm expoſitiones ſanctoꝝū. vel cuius oppoſita ſm determinationē ſacroſancte eccleſie non apꝛet euidenter catholica. vel cui? oppoſita ex aliquo p:edictoꝝū euidenter ⁊ neceſſario non concluditur. Sed oppoſita huius p̄poſitionis negatiue/ſcz chriſtū ⁊ apoſtolos nihil habuiſſe in p̄p:io nec in cōmuni/que eſt chriſtū et apoſtolos habuiſſe aliquid in p̄p:io vel in cōmuni/eo modo quo ſuperius eſt exp:eſſum:nō habetur aliquo p:edictoꝝū trium modoꝝū. ergo iſta p̄poſitio negatiua non eſt hereticа. Maio: patet per ſufficientē diuiſionem. nec oꝑtet addere/nec contra articulos fidei:q: a ſacra ſcriptura vel determinatione habentur euidenter exp:eſſe. Opponitur aūt ad quālibet conditionē vel membꝝū euidenter.quia argumentū ſolū p:obabile vel ſophiſticū: q: videtur trahi ſolū ex altero p:edictoꝝū modoꝝū:non concludit oppoſitū ſue concluſionis hereticum iudicari. Dinoꝝ p̄batur quantū ad ſingulas ſui partes. p̄mo q̄ oppoſitū illius nō exp:imitur euidēter in ſacra ſcriptura ſm ſe accepta.q: ſi ſic:hoc p:ecipue eſſet per hoc qđ dicitur de loculis. Jo.xij.⁊.xiij.⁊ p hoc quod dicit in Actibus.ij.⁊. iiij. q̄ erant illis oīa cōmunia.ſed per nullū iſtoꝝum aut cōſilium habetur p:opoſitio p:edicta euidenter ex ſacra ſcriptura ſm ſe ſumpta. Non p:imū:vbi agitur de emptione ⁊ venditione.quia emere ⁊ vēdere non ſolum ſunt actus habentium dominiū:ſed poſſunt eſſe actus diſpenſatoꝝū vel adminiſtratoꝝū nullum habentiū in re que venditur vel in pecunia dequa emitur/dominiū.⁊ ideo per verba talia non habetur determinate:nec per cōſequens euidēter altera pars/ſcz habere dominiū. ¶ Dicimus ergo ad omnes authoꝝitates de ralibus actibus mentionē facientes/q̄ apoſtoli nō faciebant hoc vt dominī: ſed vt meri ⁊ nudi adminiſtratoꝝes talium:⁊ p:o ſeipſis ſolum ſimplicem factiꝝſum habentes.Et eodē modo reſpōdemus ad inſtantiam de loculis ⁊ ad omnes authoꝝitates de hoc loquentes:ſcz q̄ apoſtoli habuerunt tantū uſum p:o ſeipſis in loculis:diſpenſationē autem p:o alijs. Et ſi legitur aliquid de chriſto:nō eſt veriſimile q̄ chriſtus ⁊ apoſtoli habuerint vel habere voluerint aliquid per modū dominij ſumme perfectioni ſue ⁊ p:ofeſſioni repugnantem. Hoc tamen eſſet:ſi per modū dominij vel p:opꝛietatis aliquid in loculis habuiſſent. Jn voto enim p:ofeſſionis apoſtoloꝝū cadebat talis pauptas.de quo voto dixi longe ſup:a in.§.q̄ ſimpler.f.quod etiam ſic p:obatur.in arti.lvj. Ex quo ſatis patet q̄ quū oppoſita p̄poſitio affirmatiua/ſcz q̄ chriſtus habuit in cōmuni/non habeatur euidenter nec a ſacra ſcriptura ſm ſe accepta:nec vt a ſanctis expoſita:nec per determinationē eccleſie: nec in aliquo quod euidenter ⁊ neceſſario ſequatur ex eis:q̄ iſta p̄poſitio negatiua/ſcz q̄ chriſtus ⁊ apoſtoli nihil habuerint nec in p̄p:io nec in cōmuni/modo quo ſup:adictum eſt/ nullatenus eſt hereticа:ſed fidelis. Jn cuius rei teſtimonium p:eſentem ſeriem ſigillis ⁊ ſubſcriptionibus noſtris p:opꝛia manu factis duximus muniendam. Data Peruſij anno mēſe ⁊ die ſuperius adnotatis. Jn his literis magiſtroꝝū p:eterniſi ponere multas authoꝝitates ⁊ reſpōſiones ad cōtraria quas ipſi ibi poſuerunt:⁊ quas ſuperius cū multis alijs poſuerim.⁊ hec cauſa b:euitatis omiſi.

¶ Articulus.lxiij. A

Adhuc circa iſta nē gotiando introduco.xij.fundamēta ſcripture diuine ex quibus oſtenditur et arguitur chriſtū ⁊ apoſtolos nihil habuiſſe p:opꝛiū in communi. ¶ Quoꝝū p:imum eſt:quod Matth̄.xj.ſcribitur q̄ inter natos mulierum nō ſurrexit maio: Joanne baptiſta:⁊ ipſe fuit in ſtatu perfectiſſimo inter hoies.ſed ipſe nihil habuit in p̄p:io nec in cōmuni. Q: nō in p̄p:io pater: q: hoc imperfectionis eſt: vt ab oībus conceditur.xj.q.j.aliud.xiiij.q.j.§.j. Nec in cōmuni:q: vbi nō eſt cōmunitas/nihil pōt eſſe cōmune. Jn vita aūt anachoꝝitica quā ipſe duxit/nihil eſt cōmune.ij. q.vij.§.vlti. Jſta aūt deductio confirmatur.tū q: ſm Hiero.duo ſunt laudabilia genera monachoꝝū:ſcz cenobite/⁊ eremite.Et tū ſm ipſum perfectio: eſt ſtatus eremitarū p̄ius in monaſterijs conuerſoꝝū qui nō habent in p̄p:io nec in cōmuni. vt p̄z ex dictis eoꝝū. Tum q: beatus Antonius trāſiuit de vita cenobitarū ad ſtatū eremitarū. Non fuit ille magnus Antonius ſecūdus poſt Paulū eremitā: q: ille ſemper in eremo fuit:vt p̄z in ſua legenda. Jſte fuit alius Antoni? abbas cōuerſatus in monaſterio in ciuitate Patras p:imo:deinde in deſerto: vt narrat eius legenda.cuius feſtū colitur in ianuario.Et Hierony.ad Euſtochiū plangit ſe rediſſe de illo ſtatu ad iſtum communē.et ſic videtur iſte perfectiſſimus tamē ſequeſtratiſſimus:q: deo immediate maxime cōiunctus.vnde chriſtus incepit ab iſto.⁊ licet iſte ſit ſublimioꝝ:actus tamē p:edicationis eſt vtilioꝝ: ceteris.⁊ ideo iſtum ſtatū chriſtus indixit apoſtolis.Marc̄.vlti.Unde ⁊ Joannes baptiſta poſt deſerti cōuerſationem non omiſit p:edicationē.Jo.iij.Et Joannes euangeliſta iſtum ſtatum renuit in Pathmo inſula: ⁊ poſt ad p:edicationem redijt Epheſum.Simpliciter tamen ſicut ſublimius eſt oꝝare q̄ p:edicare:ſic ſurſum moueri q̄ ceteros illuminare/ſm Dionyſium. Tamen apoſtoli vtrumq; ſtatum habuiſſe inter homines creduntur. Unde Philip.iij.Noſtra conuerſatio in celis eſt. Utrūq; autem eſſe/actiuum et contemplatiuum: ſicut fuerunt apoſtoli: maioꝝis perfectionis eſt.ex de renuntia. niſi.§.

Neq; chriſtus neq; apli q̄cq̄ habuerunt in cōi.

ne putes.xxxvi.dist.c.fi. Nec obstat qđ no.xvi.q.j.qui vere, vbi no.ꝙ vita monacho:ũ strictio: est ꝙ eremitarũ: quia eremite possunt habere ꝓp:iũ.quia illud habet locũ in eremitis:qui p:ius p:ofessionẽ in cenobijs non fecerunt. Nam facientes/ꝛ postmodũ ad vitam eremiticã transeũtes de suo:ũ licentia p:elato:ũ maio:is perfectionis sunt. vt narrat Jo.cassi.in.xũ.libellis.in lib. de gastrimargia.ꝛ in lib.collationũ in collatione Piamonis de tribus generibus monacho:ũ.ꝛ in collatione Jo.abbatis.de fine cenobite ꝛ eremite.ꝛ facit quod legit̃ ꝛ no.eꝛ de excess. pla. cum ex eo.§.fi.li.vi.ꝛ notaui de hoc sup:a in.§.quia vero. in magna additione que incipit/vt patres.ẋ. eremite.in ar.xxiii.ꝛ in.§.ex quo sponsa.in pn.in.lj.ar. ¶ Secũdum fundamentũ est:quia dñs dicit Mat.v. Beati pauperes spiritu ꝛc.pauperes autem simpliciter nõ videntur illi q̃ habent aliquid in cõmuni.Act̃.iiij.xij.q.j.c.ij.ibi. Nec q̃sq̃ egens erat inter eos. ergo paupertas euangelica est caren rebus tam in ꝓp:io ꝙ in cõmuni. Unde fm Ch:ysb. in greco habetur.Beati mendici vel egeni. ¶ Jsta autẽ deductio cõfirmatur quadrupliciter. Primo. Quicquid cõuenit aliquibus in cõmuni:conuenit eis simpliciter.vt patet tam in actibus virtuosis ꝙ vitiosis:qui per se cõmunitati attribuũtur.Et ideo si aliqui sunt non pauperes in cõmuni:sunt nõ pauperes simpliciter. Vide quod no.xij. q.j.§.fi.in glos.falsum dicit. ¶ Secundo quia paupertas fm omnes cõsistit in aliqua abdicatione rerũ. ille autem qui dimittit res tẽpo:rales in p:op:io:ꝛ ipsas retinet in cõmuni:non abdicat ipsas res:sed tantũ modũ habẽdi res ipsas.quũ eaſdem possit modo alio possidere.sicut ꝓz in transactionibus.eꝛ de transl.per totũ. ¶ Tertio idem nõ potest esse diues simpliciter/ꝛ pauper simpliciter. quum ista sint opposita.ar.xxxij.q.j.cũ renuntiatur.de peni.di.ij. si enim.parũ post ꝓncipiũ.ibi.que enim cõmunicatio.sed bene fm quid alterũ.Sed diues in cõmuni est diues simpliciter:quũ sit simpliciter habens.quũ cõmunitas de tali ratione non diminuit:vt patet in politicis cõmunitatibus.ergo talis non põt esse simpliciter pauper. ¶ Quarto quia ista paupertas euangelica quam chꝛistus in loco isto cõmẽdat/est paupertas altissima.de qua.ij.Eoz. viij. Altissima inquit paupertas eo:ũ.ista autem que est in cõmuni habens nõ est altissima.quũ talem paupertatẽ anti qui Romani habuerint:qui nõ erãt fideles.vt dicit Aug. in lib.de ciui.dei.ꝛ facit.xij.q.ij.gloria.ẋ.socrates. ¶ Tertium fundamentũ est.quia Matth̃.vj.dicit ipse saluato:. Nolite soliciti esse in crastinum ꝛc.Dicunt tamẽ aliqui ꝙ solicitudo que hic p:ohibetur:nõ excluditur:sed augetur per abnegationem rerũ in communi.q: maio: est solicitudo de vita in cõquirendo:ꝙ de habito in expendẽdo.Ad de quod scripsi sup:a in.§.rursus restat.ẋ.item quod opponitur.in ar.lvj.Sed istud stare non potest. Tum q: veri fideles sunt securio:es de diuina p:omissione ꝙ de diuitiarum possessione.chꝛistus autẽ ibi p:omisit/Hec autem omnia adijcientur vobis.Tum quia ipse dñs arguit illos qui dubitant circa illud p:omissum:dicens. Considerate volatilia celi ꝛ lilia agri ꝛc.ꝛ illud non potest referri ad illos qui habent satis in cõmuni:quia dubitare de talibus non conuenit.Tũ quia ibidem dominus ho:tatur ad istã solicitudinem amouendã per fidem dicẽs. Si enim fenũ quod hodie est ꝛ cras in clibanũ mittitur ꝛc.ꝛ tamẽ non opo:tet ho:tari istos fide:qui sciũt vnde possunt sibi p:oꝛidere in cõmuni.quũ fides scientiam non admittat. no. eꝛ de sum.trini.super rub:ica.Tũ quia omnes fideles experiuntur frequẽter ꝙ quanto mino:ẽ de talibus habent solicitudinem:deus eis magis p:ouider sufficiẽter.vt frequentissime maxime in fratribus mno:ibus est expertũ. ꝛ ita habeꝛ in euangelio Luc̃.xxij. Quãdo misi vos sine facculo ꝛ pera: nũquid aliquid defuit vobis? At illi dixerũt. Nihil. ¶ Quartum fundamentũ est:quod in eodem Matth̃.vj. chꝛistus iubẽs abnegationem omniũ tempoꝛalium/dicit apostolis. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ꝛc. Jstam autẽ monitionem dominj saluatoꝛis aliqui exponunt p:o thesaurizatione que fit in pp:io: ꝛ non in cõmuni. Jstud autem stare non potest: quia ipse dominus assignat ibidẽ quatuo:ꝛ rationes ad oppositum in tertu.quarũ p:ima est illa. Ibi solum est thesaurizandũ vbi sunt thesauri permanentes.in solo autem celo sunt tales:ergo non est thesaurizandum nisi ibi.ꝛ p:ima ratio cõcludit ita de thesauris in cõmuni: quũ non sint quid manens/sed amissibile:sicut in p:op:io ꝛ in speciali.Secũda ratio est quia ibi non est acquirendus thesaurus bono:ũ tempo:aliũ.vbi coꝛrũpuntur talia bona.in terra autem a tinea ꝛ ab erugine coꝛrumpuntur.ꝛ ideo ibi non est thesaurizandum. Jsta autem ratio cõcludit contra communia:quũ ista ita bene sicut p:op:ia coꝛrũpantur. Tertia ratio est:quia thesaurus qui potest amitti non est thesaurizandus in terra.in terra enim talia fures effodiunt ꝛ furantur.ꝛ istud ita bene quando sunt bona cõmunia:sicut quãdo sunt p:op:ia. Quarta ratio:quia vbi est thesaurus vniuscuiusq̃ ibi est coꝛ eius.sed coꝛ nõ debet esse in terra: ergo nec thesaurus. Jsta autem ratio cõcludit de thesauro cõmuni magis ꝙ de p:op:io quantũ ad homines politicos ꝛ legales. quia bona cõmunia magis diligũntur ꝙ p:iuata a viris istis legaliter viuentibus:fm quod docet Aug.in lib.de ciui.dei recitans dictũ Catonis de Romano:ũ perfectione lib.xv.c.xiij. Vide quod scripsi supra in prima parte in.§.sed licet principatus.ẋ. quãtum ad primũ.in arti.xlij. ¶ Quintũ fundamentum est:q: Matth̃. xix. illi iuueni qui cupiebat vitam eternã/dominus dixit. Si vis perfectus esse:vade ꝛ vende omnia que habes:et da pauperibus:ꝛ habebis thesaurũ in celo:ꝛ veni sequere me.hec verba transferũtur.xiiij.q.j.§.j.Jstud autem domini saluatoꝛis cõsilium non potest impleri per abnegationem rerum in p:op:io ꝛ non in cõmuni.quod quadru pliciter declaratur. Primo quia si euãgelica perfectio poneret in hoc quod esset stare cũ possessione rerum in cõmuni:tunc non oporteret ad talem statũ omnia sua vendere:sed sufficeret communitati dare:contra dictum ipsius textus. ꝛ hoc magis est accõmodate tali perfectioni ꝙ si omnia venderentur.vt est casus exp:essum.xij.q.j. videntes.eo ꝙ tunc optime talis perfectio seruaretur.Secũdo quia dominus dixit/Vade ꝛ vende omnia que habes/primo:ꝛ da pauperibus.ꝛ postea Sequere me.Ex quo colligitur ꝙ recedens de mũdo/debet vẽdere ꝛ dare:ꝛ postea omnibus denudatus/venire ꝛ sequi.vt etiam exp:esse patet in regula beati Fracisci in ij.c.quod incipit/Si qui voluerint.Si autem posset in cõmuni ponere:non oporteret p:ius dare ꝛ postea sequi.sed econuerso p:ius venire ꝛ postea dare. Tertio quia quum iste iuuenis abijsset merẽs ad verbũ chꝛisti: quia dolebat de amissione tempo:aliũ: subiunxit chꝛistus dicẽs. Quã difficile qui pecunias habent/intrabunt in regnũ dei. Quã autem contingat dolere de amissione bonoꝛum in cõmuni apud iustos magis ꝙ de speciali:magis videtur facile posse peruenire ad perfectionem quã chꝛistus indixit iuueni cum abdicatione omnium rerum in speciali/et non in cõmuni. Quarto quia adiunxit saluato:.quia facilius est camelum per foꝛamen acus transire:ꝙ confidẽtem in diuitijs intꝛoire in regnũ dei. Et tamen qui in cõmuni habent/vt de talibus bonis sustẽtentur/in eis confidunt:eo ꝙ non audeant se illis spoliare ne foꝛte deficiant. Jrẽ ibidem dicit cõtra diuites/ꝙ impossibile est istos saluos fieri nisi cum difficultate quadã. Illi autem qui habent diuitias:cõmuniter sunt diuites illo modo. ergo non videtur pertinere ad illam perfectionem quã chꝛistus vult ibi adstruere. ¶ Sextum fundamentũ est:quia Matth̃.v. chꝛistus dans apostolis regulam ad viuendum/dicit. Nolite possidere aurũ ꝛc. vbi dicit glos.ꝙ non debẽt cogitare de crastino illi prædicato:es qui docent omnia regi a deo. Jsta autem regula apostolis data non potest intelligi quoad abnegationem rerum tãtum in p:op:io. Tũ quia duas tunicas, id est superfluas vestes:quas interdicit.

Abdicatio rerũ in ꝑticulari tãtũ nõ vera est abdicatio.

Abnegatio in cõi solicitudinẽ imminuit.

prohibebat tam in p:rop:rio q̄ in cōmuni: ⁊ eadem ratione de auro ⁊ argento: quū vnum fuerit p:receptum vel consiliū. Tum quia sicut pera erat inter dicta in ꝓp:rio: ita ⁊ in cōmuni. quū circa istud instrumentum cōueniens non sit distinctio. Tum quia apostoli calciamenta in cōmuni eadem ratione po:rare potuissent: ⁊ tūc simpliciter calciati euangelizassent. quod est contra textum qui dicit. P:rohibuit eis calciamēta: ⁊ concessit sandalia tantū. Mar. vlti. Tum quia eodē modo diceretur de virga: quia po:rabāt virgam: sed non in ꝓp:rio. quod est cōtra doctrinam Aug. de cōcor. euan. qui dicit q̄ non fuit eis concessa virga nisi spiritualis auth:oritas. ⁊ dictum Mat. exponit ad literā.

¶ Septimū fundamentū est. quia Luc. ix. in quo ch:istus tradidit apostol:ō regulā ſm beatū Amb. dicens. Nihil uleritis in via: nec virgā nec peram nec panem nec pecuniam nec duas tunicas habueritis. voluit eos spoliare omnibus tēp:oralibus. quū ſm beatum Amb. ibidem per ista intelligat omnia tēp:oralia. Sed si dicatur q̄ ista spoliatio est intelligenda in ꝓp:rio ⁊ non in cōmuni: istud stare non potest. tum quia in sequē. c. post q̄ ch:istus dederat. xii. apostolis regulam: dedit. lxxij. discipulis. quib⁹ licet p:ohibuerit sacculum peram ⁊ calciamenta: non tamen pecuniam sicut apostolis aurū ⁊ argentū: vt ostenderetur q̄ maio: erat abnegatio apostol:ō rerum tēp:oralium q̄ discipul:ō. Adde hic quod scripsi sup:a in. §. ad illud. ℣. sc̄o respōdeo. in ar. lvj. ⁊ in. §. sed contra hoc. in pūn. in ar. lviij. Et tamē omnes credūt. xij. q. j. c. ij. q̄ abdicauerūt omnia in speciali. Tū quia Mat. x. dans eādem regulam apostolis inter dixit eis ce po:rare i zonis suis. ⁊ istud non potest glossari ſm cōmune ⁊ p:rop:rium. Tum quia in eodē p:recepto concessit eis virgam. id est auth:oritatem apostolicam ſm Aug. Et ita non solum in cōmuni sed etiam in speciali cuilibet. Tum quia sandalio:ū vsum cōcessit: non solum in communi sed etiam in speciali. quū quilibet ipsis vteretur. ⁊ etiam eadem ratione de oibus alijs. ¶ Decimū fundamentū est. Matth. xix. quia dicente ibi Petro ch:isto. Ecce nos reliquimus omnia: ⁊ secuti sumus te: q̄d ergo erit nobis? respondit ch:istus. Amen dico vobis: q̄ vos qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. ⁊c. Et sequitur. Omnis qui re. do. aut fra. aut so:. p:opter me ⁊ euangeliū: centuplū accipiet: ⁊ vitam eternā possidebit. Ex quo loco aperte declaratur q̄ cunct:o abnegatio pertinet ad euangelicam perfectionē. Sed q̄ ista abnegatio sit non solū in ꝓp:rio: sed etiam in cōmuni: declarat quadrupliciter. P:imo q: apl's Petrus q̄ ista dicebat: oia reliquerat: nihil retinēdo in ꝓp:rio vel in communi de ijs que habebat. vt p:z in euangelio Mat. iiij. relictis inquit retibus ⁊ naui securi sunt eū. Secūdo q: beatus Hiero. dicit in eodē loco q̄ istam abnegationem fecit Socrates p:b:cuius discipulus fuit Craton in hoc ⁊ tamē cōstat q̄ illi oia abiiciebant in cōmuni ⁊ in ꝓp:rio: non solū dimittendo sed etiam destruendo q̄d malū erat. vt in gestis beati Jo. euangeliste. Tertio q: in ista abnegatione continent duo bona g̃a genera: scz bona naturalia sicut parētes. vt p:z in Jacobo ⁊ Joanne. Mat. iiij. ⁊ bona fo:tuita sicut possessiones: q̄ magis distant a spūalibus bonis: ⁊ maio:ē nerū habemus ſm virtutē ⁊ naturā. sed illa bona opo:tet totaliter dimittere a viris perfectis tam in ꝓp:rio q̄ in cōmuni declinando ab eo:ū cōmunitate in mūdi politia non solū in p:rop:rio ab eoū dominio. ergo multo magis cetera bona. Quarto q: magis meruerūt Jacobus ⁊ Joannes dimittētes patrem cui⁹ erant nauis ⁊ retia: q̄ Petr⁹ ⁊ Andreas dimittentes tantū secūda que erant sua: quāto maius est bonū naturale q̄ fo:tuitū. sed illi duo dimiserūt patrem non solū in p:rop:rio quoad dominiū: sed etiam in cōmuni quoad ciuitatem ⁊ mūdum: ergo multo fo:tius illi relinquere habuerūt bona fo:tuita tam in ꝓp:rio q̄ in cōmuni. ¶ Nonū fundamentū est. quia Luce. xiiij. indicens modū sui discipulatus ch:istus dixit. Omnis ex vobis q̄ non renuntiat omnib⁹ que possidet: non potest meus esse discipulus. Dicūt autem textum euangeliū palliantes q̄ ista renūtiatio debet intelligi in ꝓp:rio: non in communi. sed ista expositio nō potest stare quadruplici ratione. P:imo quia nō dat eius sensum perfectū. omne enī quod verificatur ſm quid diminute verificatur. Iste q̄ renuntiat tēp:oralibus bonis in singulari ⁊ non in communi non renūtiat eis simpliciter: quū habens in cōmuni habet simpliciter: sicut dans in communi dat simpliciter: aut emēs vel vendens. ergo ⁊c. Secundo quia ista glos. corrumpit textū in quo dicitur. Nisi quis renūtiauerit omnibus que possidet: nō potest meus esse discipulus. Ille autem q̄ rei habitey no modo renuntiat: ⁊ ipsam alio modo habet: nō renuntiat rei: sed modo habendi ipsam rem: quū solū modum dimittat. vt patuit. Tertio quia ista expositio est contra legislato:is intentionē. dicit enim B:eg. in homil. sup Matth. q̄ istud nouū p:receptum fuit a ch:isto datum cōtra concupiscentiā alieno:um. Unde sicut in vita veteri ⁊ carnali aliena concupiscūtur: ita in spiritualivita ⁊ noua p:rop:ria donantur. sed in illa vita contingit concupiscere non solū in p:rop:rio: sed in cōmuni. vt patet de ciuitatib⁹ de terminis ⁊ alijs rebus cōmunibus altercantib⁹ ac cenobijs. ergo in vita noua ⁊ spūali sunt largienda: dimittendo non solū p:rop:riū sed cōmune. Quarto q: ista glos. detrahit a saluato:is documēto. qui alibi dicit Mat. xvj. Qui vult venire post me: abneget semetipsum. Et fo:tasse inquit B:eg. labo:iosum non est homini relinquere sua: sed valde labo:iosum est homini relinquere semetipsum. sed quicūq; accedit ad perfectionem euangelicam relinquēdo seipsum: non solū relinquit se in p:rop:rio vt sibi nō viuat: sed etiam in cōmuni vt mo:iatur mundo. vt docet Paulus. Vos inquit existimate mo:tuos super terrā. ad Roñ. vj. ergo multo magis relinquēs facilio:a debet ea abiicere tam in ꝓp:rio q̄ in cōmuni. Sed occurrit dubium quia Beda in glos. sua super illo verbo. dicit q̄ abnegare omnia sicut hic ch:istus dicit: non est omniū sed pauco:ū ⁊ perfecto:ū. sed illa glos. potius est ad p:ropositū. ¶ Decimū fundamentū: q: ipse dicit Luc. vj. Ue vobis diuitibus qui habetis hic consolationē vestram. q̄ vric⁹ non dicit diuitias simpliciter dānans. xxx. dist. ⁊ hec scripsimus. xij. q. j. duo. sed imperfectionē eis anneram. Quū autem consolationes co:po:ales de q̄bus loquitur: ita ex diuitijs cōmunibus sicut ex p:rop:rijs cōtingat haberi: sicut patet in monasterijs diuitibus. vbi monachi delicati⁹ ⁊ pinguius viuūt: vtrobiq; imperfectio videtur anneya. Istud autē edictum dominicū ad p:ropositū pertinere declarat ex duplici parabola in euangelio scripta. quarū p:ima est de illo diuite cuius ager attulit vberes fructus. Lu. xij. cui fuit dictū. Stulte hac nocte animā tuam reperam. quū in futurum cogitaret. ⁊ sequitur. Sic est qui sibi thesaurizat: ⁊ non est in deū diues. In quo monet nos dominꝰ circa diuitias nos habere ac si statim deberem⁹ spiritū reddere. Et tamen constat q̄ talis nullū c̄mune vel p:rop:riū nisi forte alicui⁹ rei necessariū vsum sicut mo:iētes nō quereret. Scōa parabola est de semine q̄ cecidit inter spinas: ⁊ simul exorte spine suffocauerunt illud. Mat. xiij. ⁊ Luc. viij. quas spinas dixit dominꝰ esse diuitias que in anima suffocant verbū dei. Diuitie autem in communi sunt vere diuitie distrahentes ⁊ solicitantes animum multipliciter possidentium se: vt patet ad sensum. ¶ Undecimum fundamentū est. quia Luce. xij. exhortans ch:istus suos discipulos ad euangelizandum paupertatem dicit. Nolite timere pusillus grex: quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Uendite que possideris ⁊ date eleemosynā. Q: autem istud consilium saluato:is non intelligatur de abrenūtiatione tempo:aliū in speciali tantū declaratur. Tum quia illos qui retinent bona in cōmuni: nō opo:tet possessiones vēdere: sed tantū cōmunitati dare ⁊ tū datio ⁊ vēditio in cōsilio sunt exp:esse. Tum quia assignat dñs istius rationē. Facite vobis sacculos q̄ non veteraścāt ⁊c. que omnia ita sunt contra tēp:oralia in communi. sicut in

speciali.quũ fur ⁊ tinea ista auferant/vt patuit/cõmunia sicut specialia. ¶Duodecimũ fundamẽtum est q: Mat. viij.⁊.ix.ipse redempto: dixit cuidam ipsum voleti sequi. Vulpes foueas habẽt ⁊ vo.ce.ni.fi.autem ho.nõ habet vbi ca.su.re.Et q istud verbũ faciat ad p:ositũ declaratur.quia ipse dñs voluit in hoc verbo ostẽdere q ipse magis exp:opriatus esset q̃ bestie:vt ptz ex ipso:ũ verbo:um contextu.⁊ tamen constat q b:uta nullũ habent in cõmuni dominũ nec in speciali:nisi tantũ in eo:ũ foueis vsum determinatũ.quem tamẽ christus nõ habebat in domibus:quũ esset vagans: sicut de ipso fuerat p:ophetatum Hiere.xiiij. Quare quasi colonus futurus es in terra: et quasi viato: declinans ad manendũ:Quare futurus es velut vir vagus ⁊ fo:tis q̃ non potest saluare:que omnia sunt officia solũ in rebus vsum habentia. ¶Ista aũt veritas cõfirmat p:imo:quia christus fuit ita pauper in suo o:tu/vt virgo mater ipsum pariens in diuersso:io reclinaret:⁊ pãnis inuoluerer in p:esepio.Lu.ij. Ecce quãta pauperias in rebus/in loco/in seruientib⁹. Unde Hiero.contra Eluidiũ. Nulla autem ibi obstetrix:nulla mulierculaꝝ seduli:as interfuit. Ipsa pãnis inuoluit infantem. ipsa mater ⁊ obstetrix fuit.Unde sequitur. Et pãnis eum inuoluit.Itẽ Beda.Qui totum mundũ nouo vestiuit o:natu:pãnis vilibus inuoluitur:vt nos stolam p:imã recipere valeamus iustitiã ⁊ innocẽtiam. Luc.xv. de peni.di. ij.§.romanos.⁊.quõ renouari.alꝫ est.c.ibi. stola illa p:ima ⁊ ipsa iustitia est.⁊.⁊.Sed nec adam.alꝫ est.c.Itẽ grecus ibi. O admirabilem peregrinationem ⁊ coarctationem quã subiit qui continet o:bem.ab initio captat penuriã:⁊ eam in se deco:at. Nimirũ si voluisset:venire poterat mouendo celũ/concutiendo terrã/emittẽs fulmina. non autem fic p:ocessit.nõ enim hominẽ perdere sed saluare volebat:⁊ ab ipsis p:imo:dñs humanã conculcare superbiã atq; ideo non tantũ homo fit:sed etiam homo pauper.et pauperem matrẽ elegit:que caret cunis quibus natũ infantẽ recliner.sequitur eñ. Et reclinauit in p:esepio. Itẽ Ambro.Propter te ergo infirmitas in se firmitas.postea ꝓpter te inopia in se opulentia. Noli hoc estimare quod cernis:sed q redimeris agnosce. Plus dñe Jesu iniurijs tuis debeo q redẽptus sum:q̃ operibus q̃ creatus. Non p:odesset nasci:nisi redimi p:ofuisset. ¶Secundo q: ipse pauper fuit in suo p:ogressu: vt de eleemosynis acceptis de facultatibus ipsum sequentiũ sustẽtaretur.vt habetur Luc.viij.vbi dicit q quũ Jesus iter faceret p:edicans per ciuitates ⁊ castella:mulieres que ipsum sequebant̃ ministrabant ei de facultatibus suis.qõ tamen necessariũ non fuisset:si aliquas facultates cõmunes cum apostolis ipse dñs habuisset.immo fuisset superfluũ ⁊ peccatum. q: habere ⁊ aliena accipere auaritia ⁊ rapina est.xlij.distin.§.j. ¶Tertio q: ipe pauper fuit in sua passione:vt etiã oibus vestimentis spoliatus nudus in cruce penderet.Joã.xix. Et ipsa tunica inconsutilis super quã sors missa est/vilis erat.Unde.ibi.desuper cõtexta per totum. Chry⁹. Quia em in Palestina duos pannos cõnectentes subtexunt in dumẽta:ostendit Joãnes q talis erat tunica Jesu:occulte vilitatem vestimento:ũ insinuans. ¶Quarto q: pauper post mortem alienis funeralibus ⁊ sepulcro sepult⁹. Matth.xxij.Et ideo quũ christus ita intense exẽpla summe paupertatis nobis ostenderet in seipso:nullus euangelicam veritatem diligens debet ambigere ipsum nihil in communi vel p:op:io habuisse.

Christi paupies multifariã ostenditur.

Quib⁹ argumẽtis pñr ip:obari q de apostolo:uz paupertate dicta sunt.

B

Ad partem Otrariam introducuntur.xij. noui testamenti conclusiones siue instãtie:que p:emissis obuiare videtur. ¶Quarum p:ima est que scribitur Jo.iij. q discipuli christi id est apostoli ipso relicto iuxta puteum/ iuerunt in ciuitatem Samarie vt cibos emerent.Et quo colligitur q apostoli habebãt pecuniam vnde emebãt cibos.Ad quod respõdetur q ipsi nec p:op:iam pecuniam nec eis cõmunem habebant:que ipso:ũ esset:sed erat sanctarum mulierũ christo ministrãtium. vt legitur Luc.viij. ⁊ ipsam pecuniam vel alio:ũ apostoli dispensabant: non sicut suã/sed sicut alienam:donec cõmutaretur in victum necessariũ christo ⁊ apostolis eius. quẽadmodum seruus alicui⁹ patrisfamilias dispensat pecuniã eius in qua nihil dominij vel iuris habet: sicut p:ecipitur vel innuitur vel nouit placitũ esse domino suo, Hec solutio p:obatur q parabolam de seruo dispensante pecuniã domini.et cum eo lucrãte:⁊ de alio de mna dñi sui lucrante.⁊ de alio eam in sudario reponente.ad hec Matth.xxv.⁊ Luc.xix.⁊ vero q̃ vocatur pecunia ⁊ mna dñi/⁊ non serui. ¶Secũda instantia est:quia Luc.ix.dicente dño apostolis vt darent mãducare turbis:dixerunt. Non sunt nobis plus q̃ quinq; panes:nisi eamus ⁊ emamus. Unde constat q pecuniam habebant vnde tante turbe poterãt emere cibos. Respõdetur q sicut apostoli potuerũt de pecunia mulierum vel alio:ũ christo ⁊ sibijpsis p:ouidere tãq̃ executores eã ad ministrantes:in qua nihil habebant dominij: ita de eoꝝ voluntate tori turbe christum sequẽti potuerunt p:ouidere:quãdiu ille dabãt pecunie. Probatur hec solutio.q: pecunie quas dispensant executores/non sunt eorum.cẽ de resta.tua.⁊.c.penul.facit.xij.q.j.habebat. ¶Tertia instantia est:quia christus soluit didrachmã ad virandũ sedalum.Mat.xvij.xxviij.q.j.iam nunc. Unde videt q fallem habuit illum staterem inuentum in o:e piscis per petrum quem soluit.Didrachma continet duas drachmas. Drachma valet duos denarios vsuales. Stater duas drachmas.⁊ sic stater valet octo denarios. Istum staterẽ inuenit Petrus de mãdato christi in o:e piscis:quem soluit p:o tributo p:o se ⁊ christo.de hoc.xxiij.q.j.et aliud.c xxiij.q.viij.tributum.xj.q.j.magnum. adde hic quod krisp̃i supra.§.item: istam questionẽ.⁊.item Hieronymus in arti.lvij.Sed ibi glo.Hieronymi soluit ad oppositũ:que dicit sic.Dñs tante pauperratis fuit : vt vnde daret tributum non haberet. Judas enim in loculis habebat cõmunia:sed res paperũ in suos vsus conuertere nefas durit. Unde colligitur q christus fuit pauper. non solũ in p:op:io:sed etiã in cõmuni.quũ quilibet habens in cõmuni de ipso cõmuni possit tributa p:estare.Sed occurrit obiectio quomodo potest aliquis soluere aliquod tributũ nil omnino habẽs. Respondetur q sicut seruus portans res domini sui soluit vectigal de eius ⁊ nõ de sua pecunia:vel ali⁹ alicui⁹ domini negotio:ũ gesto:. Ita potuit christus vel beatus Petrus de nõ sua pecunia soluere didrachmã P:obatur hec solutio.quia seruus non possider ea q̃ sunt in peculio:sed dominus.ff.de acqui.pos.q̃ seruus.⁊.no.xxj. q.j.non dicatis.glo.Sed tunc occurrit secũda dubitatio cui⁹ erat stater ante q̃ solueretur.quũ a nullo dominoꝝ Petrus ipsum sumpsisset.Respondetur q ille stater nullius fuit illo tẽpo:e:quia nullus potest volens alicui⁹ rei acquirere dominiũ.ff.de acqui.pos.si de eo.§.j.Et ideo fic erat stater ille in manu Petri sicut in o:e piscis quoad dominiũ.Sed si dicatur:quomodo potuit soluere id quod suũ non erat.Respõdetur q ad soluendũ obligatus nõ erat. vt dominus ibi dicit.sed sufficiebat q sedaret scandalum iudeoꝝ.⁊ q nulli p:eiudiciũ fiebat:quia vt dictum est.stater in nullius dñio erat. Probatur hec solutio.q: neq; maris neq; piscium ante capturam aliquis dominus est:nisi creato:e:o deus.dist.viij.quo iure.ps.lxxj. Et dominabitur a mari vsq; ad mare. ¶Quarta instãtia est:quia Jo. xij.scribitur q Judas dicebat. Quare vnguentum istud non ve.tc.non quia de egenis pertinebat ad eũ:sed quia fur erat:⁊ loculos habens ea que mittebantur portabat. Et quo habetur q christus habuit loculos in qbus ponebantur ea que mittebantur:⁊ sic habuit in cõmuni.Respondetur q habuit loculos dñs sm Aug.q: ecclesia erat habitura loculos.xij.q.j.habebat.⁊.c.exemplum. Et quo colligitur q christus loculos nõ habuit nisi quia ecclesia erat habitura.⁊ sic non p:o se:sed vt ecclesie esse licitũ deo monstraret;⁊ in personam infirmo:um.vt in decre.erũt.⁊

supra sepe

ꝫ sepe dictum est. Sicut et dicitur de fuga quã christus fecit ad condescendendum infirmis. vt dicit Augu. super illud Jo. vii. Ambulabat Jesus in galileam. ¶ Quinta instãria est: quia Jo. xiii. quum diuisset dñs Jude. Quod facis facitius. quidam putabãt quia loculos habebat Judas: vt diceret ei dñs. Eme ea q̃ necessaria sunt nobis ad diem festũ: aut egenis aliquid darer. Et quo loco colligũt quidã ꝙ aliquid renuerit Judas in cõmuni. sed iam ad hoc facta est responsio ꝑ Augu. rũ. q. ſ. habebat. in figuram ecclesie loculos habiture. Unde non habuit christus loculos ad pecuniam possidẽdam. quum hoc vt. ſ. patuit apostolis p:ohibuerit. sed tm̃ ad pecuniam seruãdam ad indigentiam egenoꝝ. Pecunie autem seruatio p:o necessitatibus ingruentibus nullam in seruante arguit possessionem: quũ alienum cõtingat in omni deposito: cuius apud deponentem dominium et possessio retinetur. ff. de posit. licet. §. ſ. ¶ Sexta instantia est: quia Luc. xxii. videtur dñs reuocasse regulam quam dederit apostolis: quando inquit. Quando misi vos sine sacculo et pera: nũquid aliquid defuit vob? Quib? respondentibus. Nihil. dñs subiunxit. Et nunc qui habet sacculũ tollat: similiter et peram. et qui non habet gladiũ: vendat tunicam suã et emat gladiũ. Respondeꝯ ꝙ non reuocauit: sed in illo tpe id q̃ pacis tempoꝛe instituerat dispensauit. Unde glo. ibi. Nõ ea dein inquit forma viuẽdi vel regula persecutionis: que pacis tempoꝛe discipulos informar. et cetera quã. ſ. posui. Et per istum modum etiam credunt aliqui doctoꝛes christum habuisse loculos: q: non legimus christum habuisse loculos nisi tempoꝛe passionis in textu diuine scripture. ¶ Septima instãria est: quia christus in moꝛte habuit vestimẽta que erant sua. Jo. xix. Partiti sunt vestimẽta mea: et super vestẽ meã miserunt sortem. Sed instantia arguit de propꝛio in speciali. Sed respondetur ꝙ erant sua quantum ad vsum: et propꝛietas illoꝝ qui dederant. sicut vestimẽta filifamilias ⁊ serui sunt patris. et dic sicut latiꝰ. ſ. dicti in. §. istam questionem. ver. ꝙ non obijcitur. in ar. lvii. ¶ Octaua instantia est: ꝙ Jo. xxi. dicitur ꝙ Petrus post christi resurrectionem redijt ad piscãdum. vbi dicit Augu. ꝙ licitum fuit ei seruata perfectione apostolica victũ per piscationẽ acquirere. Et beatus Hiero. ibidẽ dicit. Negotium q̃ ante conuersionem sine culpa exiit: post conuersionem repetere culpa non fuit. de peni. dist. v. negotium. Et tunc videtur ꝙ licuit beato Petro pisces suos vendere ad victum habendum: quod non potuit fieri nisi in eis habuisset aliquod dominium. Respondetur ꝙ nũq̃ Petrus pisces suos vendidisset: sed dedisset: aut potius dimisset eos p:o victu sibi necessario dãs laboꝛem solum. Et si queratur cuius fuerunt illi capti pisces ante aliorum acceptionẽ. Respondeꝯ ꝙ nullius ꝑ dominiũ: sicut nec in mari. quum nullus acquirat ius in re inmitus: sicut maria et flumina et litora in nullius bonis sunt hominis specialis. insti. de rerũ diui. §. litoꝛa. vbi no. et dixi. ſ. Et hoc ecclesia determinat in regula beati ffrancisci: quã ex certa scientia appꝛobauit ⁊ toties confirmauit. in. c. fratres. Illi quibus gratiam dedit dñs laboꝛandi: laboꝛent fideliter ⁊ deuote ꝛc. Et infra. De mercede vero laboꝛis ꝓ se ⁊ suis fratribus coꝛporis necessaria recipiant: ꝓter denarios vel pecuniã. Vera regula ista apostolica digito dei viui scripta soluẽs dubia et abnegãs pꝛopria. ¶ Nona instãtia: quia ſ ad Timo. v. dicitur. ꝙ habentes alimenta et quibus tegamur. his cõtenti simus. r. q. ii. episcopus. Ex quo habetur ꝙ ad minus opoꝛtet victũ et vestitum habere: que cõmode haberi non possunt sine aliqua pecunia. Sed respõdetur ꝙ ista authoꝛitas est magis ad oppositum: q: nunquam erat contentus apostolus ad vitam trãsitoꝝ iam. Alimentoꝝ autem et vestimentoꝝ vsus sufficit sine dominio: vt patet in seruis et filijs. vnde plus in istis non requirebat apostolus: vt ibidem dicit. Q: autem apostolus idem nõ habuit nisi vsum solum: ipse exꝑte restificatur ad Phil. iii. vbi gratias agit quia ei miserant bis aliquam. bis in vsum inquit: et non in dominium. ¶ Decima instantia est: quia ipse Paulus fuit scenofactoꝝ ie artis: id est pelliparius. sicut dicit Ch:ys. de laudibus Pauli. et de ministerio suo lucrabatur victum suum. Act. xviii. et sic lucrum illud erat ad minus suum. Unde dicit ad Ephe. iii. Unusquisq̃ magis laboꝛet manibus suis: q̃d bonum est. vnde operabatur ad lucrum vt non grauaret ecclesiam. ſ. q. ii. sacerdos. Sed respondetur ꝙ illi apud quos manebat: vt dicitur in pꝛealle. c. Actu. xviii. accipiebant lucrum: et pꝛouidebant ei de victu: sicut faciunt magistri pꝛincipales in mechanicis de scholaribus quasi suis. At si ipse recꝑeret pꝛo necessitatibus suis ad seruandum: tunc remanssisset dominium apud dantem: et authoꝛitas donec pecunia fuisset exꝑnsa. vel hic dicendum est sicut de Petro. ſ. in. viii. instantia. ¶ Undecima instantia est: quia Act. xx. dicitur. Beatiꝰ est dare ꝙ accipere. ex de cele. miſ. cũ marthe. §. ſ. Et ideo ille religiones que habent aliquid in communi videntur beatioꝛes: et sic perfectioꝛes: quia possunt dare: ꝙ ille que semper habent recipere. Respondetur ꝙ ista ratio nobat ꝙ quanto est ditioꝛ status: tãto est perfectioꝛ. immo ꝙ perfectius est habere in pꝛopꝛio ꝙ in cõmuni solũ. quum res que pꝛopꝛius possidentur liberius possint dari. Sed dicendum est ꝙ quo modo pauperes euangelici possunt recipere eo modo possunt dare de licentia dominoꝝ: sicut et vti. et sic faciebat sanctus ffrãciscus. et est exꝑssum ex de verbo. signi. exiit. lib. vi. de ministris qui de licẽtia pape possunt dare in oꝛdine et extra oꝛdinẽ excepta pecunia: quam etiam de voluntate illoꝝ quoꝝ est nõ possunt cõtrectare aut dispensare. vt in decre. exiit. de verbo. signi. lib. vi. ⁊ in decre. exiui. de verbo. signi. in clemen. §. cupientes. Et sic dantes pauperes beatioꝛes sunt ꝙ alij pauperes non euangelici recipientes: quia cũ pauꝑtate et de paupertate sua faciunt misericordiam. et sic intelligit istud verbum. Beatius est dare. Jo. cassi. in. viii. libell. in. x. libello de spiritu acidie. Unde christus non solum recipiebat: sed et dabat pauperibus. et facit quod legitur ⁊ no. lxxxvi. dist. non satis. in glo. ar. ꝙ pauper vsum habet in rebus quas recepit: nõ dominiũ. Et hic adde q̃d longe. ſ. notauí de isto ar. in. §. ex quo sponsa. ver. item ad Ephes. iii. in arti. lj. et. ſ. in. §. hoc autem pꝛeceꝑtum. ver. super illud. in arꝛ. lxv. ¶ Duodecima instantia est de. c. sepe dicto. xii. q. ſ. dilectissimis. ꝙ apostoli viuebant in illa communitate ecclesie pꝛimitiue. Respõdetur per doctoꝛes ꝙ illa fuit regula discipuloꝝ et non apostoloꝝ christi. ¶ Ista solutio declaratur quadrupliciter et ipso textu sacre scripture. Pꝛimo quia ipse dominus dedit aliam regulam quoad aliqua apostolis et aliam discipulis. vt patet apꝛoꝝ et Luce. ix. exꝑsse. Et ideo. c. pꝛealle. dilectissimis. loquitur de discipulis qui non fuerunt ita perfecti. nihil est ad oꝛdinem positum. ¶ Secundo quia ibi dicit textus. Act. iii. Multitudinis inquit credentium ꝛc. erant illis omnia communia. Illius autem multitudinis in communitate non nominabantur apostoli: sed nominabantur conuersi ad fidẽ. Unde sequitur ꝙ nemo ceteroꝝ audebat se iũgere apostolis: sed magnificabat eos populus. Ex quo patet ꝙ populus et multitudo erant ab apostolis sequestrati. ¶ Tertio quia fideles vendebant agros: et ponebant pꝛecia ante pedes apostoloꝝ: et illi non detinebant sibi: sed diuidebant pꝛout vnicuiq̃ opus erat. vnde nõ erant ipsi possessoꝛes: ſz tm̃ distributoꝛes. quod officium in re dominiũ non requirit. vel sicut testamentoꝝ executoꝛes. vt. ſ. dixi. ¶ Quarto quia Actu. iii. quidã ille claudus sperarer a Petro eleemosynam: dixit ei Petrus. Argentum et aurũ non est mihi ꝛc. Si autem aurum et argentum in communi habuisset: de illo sibi communi eleemosynam sibi facere potuisset: maxime quia caput erat totius ecclesie pꝛinci pale. Adde hic quod scripsi. ſ. in. §. sed cõtra hec dicendũ. fariã po in pꝛin. in ar. lviii. ¶ Intelligendum est tamen ꝙ habere est q̃d aliquid in communi potest intelligi quatuoꝛ modis. Aut haberi ꝛ per modũ vniuersaliter aut naturaliter dominantis. sicut cõmuni.

in communi omnia bona regni sunt regis. dist.viij. quo iure. sicut dicebat Abneger ad Dauid. Cuius erūt quecq; bona israel: ij. Reg. iij. in ter. Cui⁹ est terra? Unde reges non sunt domini p:opietarij rerum singularū regni: sed quantum ad defensionem et gubernationem. legitur et no⁹. C. de quadri. p:escrip. bñ a zenone. facit eē de sup. ne. p:e. grādi. lib. vj. eē de iureiurā. intellecto. xxij. q. viij. §. ecce. super verbo/emeret. et in glo⁹. super hoc verbo/posita. que incipit/et ita. Aut per modum particulariter possidētis. sicut Saul p:eter regnum possessiones quas reddidit Dauid Miphiboseth. ij. Reg. ix. Aut per modum fideliter distribuentis. vt Joiada sacerdos distribuebat pecuniam operarijs domus domini quam populus offerebat. iiij. Reg. xij. Aut per modum sumentis vtiliter. i. ad solum vsum sibi necessarium: sicut vidue et pupilli sumebāt sibi victum de ijs que conseruabat Onias. ij. Macha. iij. Nunc autē christus habuit omnia in ratione vniuersaliter vel naturaliter dominātis: quia iure naturali: quum ipse esset p:inceps omnium spiritualium fm humanitatem habuit sub se p:incipatum tempo:alium. Sed non habuit in communi in ratione possidētis particulariter: quia oppositū p:aecepit apostolis: vt nihil possiderent. Tertio habuit in cōmuni ad distribuendum: ex quo ad necessitatem suam sumebat ex p:emissis. ¶ Intelligendum est vlterius q; christus vtebat loculis quadruplici ex causa. P:imo quoad necessitatem suam sumendo. Et ideo dicitur Jo. xij. q; quidam putauerūt quādo dixit Jude. Quod facis fac citius: q; diceret ei/Eme ea que nobis sunt necessaria ad diem festum. quod non cogitassent: nisi alias vidissent simile. Secundo vtebatur ad pauperum indigentiam releuandam. quia ibidem dicitur q; aliqui putauerūt q; ei quia loculos habebat mandaret q; egenis aliquid daret. Unde habeb; q; de illis loculis cōsueuerat egenis aliquid p:ouidere. et est exp:essum. xij. q. j. habebat. Tertio vtebatur loculis ad dandum exemplum infirmis. vt. s. sepe dictum est. Quarto vtebatur ad dandum exemplum perfectis: vt p:o tempo:e tribulatiōis loculos habere possent. vt. s. patuit fm Bedam. et bursarios quum per loca inhospitalia transirēt. Et nulla istarum causarum arguit ipsum habuisse dominium aliquod in pecunia: quia de alieno potest quis sustentari et aliena distribuere. sicut de omnibus istis. s. longius copiosissime dictū est in. §. q; simpler facti vsus. in ar. lvj. cū quinq;. §. subsequenrib⁹ positis sub suis ar. q. j. in. §. hoc autem p:aeceptum. ver. fuit ergo vna causa. in arr. lxv. Nec ad hoc obuiat Jo. xiij. q; omnia dedit ei pater in manu: et sic videtur q; omnia in eius dominio fuerūt. q: sicut dictum est/omnia erāt in manu eius iure naturaliter vel vniuersaliter dominantis: non in speciali vel in communi particulariter iure p:opietario possidentis. P:aedicta de intellectu euangelij de paupertate loquētis et de vsus separatione in religiosis a p:op:io quo carent: intelligo saluo intellectu constitutionum dñi nostri dñi pape Joā. de ista materia loquētium quibus sto: et cuius co:rectioni cōmissi in p:in. istius operis/in medio/hic/et in fine hoc op⁹. Facta vtili digressione. a. §. p:o omnis religio. hucusq;. de perfectione euāgelica christi et ap⁹lo:. et fratrū mino:ū regula et declarationibus eius. Nūc ad materiam de qua incepi. s. §. nūc vero ad religioso:. in ar. liij. sc̄s de religioso: virtus/et p:imo de p:opietatis vitio redeamus.

¶ Articulus. lxiij.

Et adhuc petita venia a dominis religiosis: de quo:um numero indignus ego sum: p:o eo:um et mea vtilitate/et quia est posteris plurimum p:ofuturum: de eo:um statu et defectibus latius scripsi tabo. ¶ A Et quia in p:eall⁹. §. nunc vero. dixi quomodo religiosi offendunt in vitio p:opietatis in ingressu religionis: nūc dicēdum quomodo offendunt in eodem vitio in p:ogressu. Nā istius tēp:oris hypocritalis nostri regulares alij qui p:esertim mendicantes/qui arctius pauperratem seruare tenentur. eē de erces. p:ela. c. peñ. q fi. in multis in ista p:op:ietate offendunt. ¶ B Tum p:imo quia vltra veras necessitates/etsi frequenter non habeant: res tñ mundi et maxime pecuniam habere cupiunt et intēdūt. Unde auaritia dicitur ab aueo aues. i. cupio. vel ab auro et sitio: quasi aurū sitiens. Ad hoc. xlvij. di. sicut hi. xiij. q. iij. quid dicam. et. j. q. j. §. ex his. ibi. Crassus aurum sitiuit: q; aurum bibit. Unde nō sunt pauperes spiritu. i. voluntate. Mat. v. Beati pauperes spiritu. vbi Hiero. Qui scz p:opter spiritū sanctū volūtate sunt pauperes. Alij pauperes etsi frequenter sint rebus pauperes: non absciūt tamen diuitis volūtatem. vt dicit Daniel in collatione sua que est. iiij. in lib. collationū Jo. cassi. ¶ C Et de talibus dicit Lumacus in gradu. xv. de auaritia. in tit. de celesti cursu pauperis. Qui est irrationabiliter. i. inuolūtarie pauper et indiscrete: leditur in duobus: quia a p:esentibus est abstractus et elongatus: et p:iuatus est a futuris. Et fm Hiere. contritione duplici conteruntur. et p:esentis egestatis et future. Hiere. xvij. Fm enim Bernar. sermone. di. Duo habet paupertas voluntaria sequentium christum: afflictionem. s. et vilitatē. de quibus ps. cxviij. Vide inquit humilitatem meam et labo:em meum. Et p:opterea in terra sua duplicia possidebunt. Esa. lxj. vt p:o pudo:e sit bonos iudiciarie potestatis. p labo:e refrigerij placidissime sessionis. Un Job. xxxv. s. Judiciū dedit pauperibus. Mat. xx. Vos q; secuti estis me &c. et B:ego. Quisquis diuini amoris stimulo incitat⁹ hic possessa reliquerit: in iudicio p:aldubio culmē iudiciarie potestatis obtinebit. ¶ D Sed multi religiosi nostri tempo:is necq; viles apparere appetunt: nec penuriam sustinere. contra quos Bern. super illud Mat. v. Beati pauperes spū. Sunt qui pauperes eē volunt: eo tamen pacto vt nihil eis desit. et sic diligūt pauperratem: vt nullam inopiam patiantur: nec vilificari/sed glo:ificari appetunt. Unde tales a dño odiuntur: q: odit deus inter illa tria superbum pauperem. Eccli. xxv. Tū secundo q: sicut habent tales mentē auaram: sic quum offeruntur vel dantur superflua: recipiunt. et diuersis modis et ingenijs aurum exto:quent a barbaris. C. de cōmer. et merca. l. ij. et eē de pe. q re. abusionibus. Et reuera nūq; tales communiter satiantur. vt in clemen. xiij. q. iij. quid dicam. quia habent animas calidas quasi ignis ardens: nec extinguit donec deglutiāt. Eccli. xvij. G:eg. Auaritia deliberatis rebus nō extinguit: ⁊ augetur: mo:e ignis cuius flāma ex lignis adiectis videt cōp:imi: sed paulo post ceritur dilatari. Vere tales religiosi mendicātes/sunt pauperū qui vere indigēt necato:es. Eccli. xxxiij. Panis egentium vita pauperis est. qui defraudat illum homo sanguinis est. ar. ad hoc. xij. q. ij. qui oblationes. j. q. ij. q. ij. qui abstulerit. et. c. amico. sub. c. gloria epi. Tales etiā fures et latrones sunt. quia fm Hiero. Aliena rapere conuincitur: qui vltra necessaria sibi retinere p:obatur. xlij. dist. §. j. ver. quomodo. q p:eall⁹. c. sicut hi. eē de restit. spolia. sepe. Et fm Ambro. Qui accipit/et non indiget: rapit. Job. xv. Ignis deuo:abit tabernacula eo:q; qui munera libenter accipiūt. Esa. xxxiij. Beat⁹ qui excutit manus suas ab omni munere. j. q. j. sunt nonnulli. vbi verba Esa. per B:ego. de repliti munere exponuntur/lingue/adulationis/obsequij/et cuiuscūq; rei tempo:alis. ad idem eē de simo. essi questiones. Et ideo dicebat beatus Franciscus verus q nō fictus exp:opiatus et pauper. Nūq; fui fur et latro. i. de cleemosynis que pauperum sunt hereditas: semper minus accepi q; me cōtingeret: ne defraudarentur alij pauperes sorte sua: quia contrarium facere furtum esset. ¶ E Cētera tales Luce. xxj. Videte ne grauentur co:da vestra crapula et ebrietate et curis huius vite. Nō exponens Isaac in. j. sua collatione de o:atione. vt legitur in li. collationū Jo. cassi. ait. Est notādum quibus ex causis grauari mēte dñs designauerit. Non enim adulteria/non fornicationes/nō homicidia/que mortalia esse nullus ignorat. xxv. distin. §.

Jn quibus ppter aurī auaritiā offendūt.

Quatuor ob causas christ⁹ loculis vtebatur.

crimínis. ver. ea deinde. ⁊ eẽ de iureiuran. etsi ch:istus. sed crapulam posuit et eb:ietatem et curas seculares: que in tantum nemo hominum huius mundi cauet: aut damnabília iudicat: vt etiã nonnulli (quod puder dicere) semetipsos monachos nuncupantes ijsdem ipsis distentionib⁹ velut innoxijs et vtilibus implicentur. Nã ꝙ seculares cure cadere in nos religiosos nonnunꝙ possint: certa et manifesta rõne monstratum est ſm regulam senio:. qui quicquid necessitatem victus quotidiani ⁊ ineuitabilem vsum carnis excedit: ad secularem definierunt curam et solicitudinẽ pertinere. vt verbi gratia. Si quum possit operatio vnius solidi necessitatem co:poris expedire: ad duo:. vel etium solido:um acquisitionẽ nos inetipsos p:opẽtio:e velimus opere et labo:e aut habendi solicitudine et cura distendere. Et quum duarũ velamẽ sufficit tunicarũ. Mar. g. ad vsum scz noctis et diei: tres vel quatuo: fieri p:ocuremus. Quumꝙ vnius vel duarum sufficiat habitatio cellularum: ambitione seculari atꝙ amplitudine delectari quatuo: seu quinꝙ cellas et easdem erquisiti o:natus ⁊ capaciores ꝙ vsus desiderat/ extruamus: passionem libidinis mundialis in quibus possumus p:eferentes: quod nõ nisi instinctu demonum fieri manifesta nos experimenta docuerunt. ⁊ paulo post. Et idcirco mo:bum ambitus secularis nostris mentibus non inesse/ non vtiꝙ tantum eo:um ignoto:um abstinẽtia comp:obabit: que etiam si velimus explere nõ possumus: neꝙ illarum rerum aspectus quas si affectauerimus/ tam apud spirituales viros ꝙ apud seculi homines notabiles p:ima facie redderemur: sed etiã quũ illa que nostre supperunt potestati: ⁊ honestate quadam videntur obnubi: rigida mente respuimus. Et reuera non minus hec que minima videntur: queꝙ ab ijs qui nostre pfessionis sunt cernimus indifferẽter admitti: p:o qualitate sua aggrauãt mẽtem: ꝙ illa maio:a que ſm suũ statum secularium sensus inebriare consueuerunt: non fi mentia depostra fece terrena ad deum in quo semper defixa debet esse intentio monachi/ respirare: cui ab illo summo bono vel parua separatio mo:s p:esens ac pnicioſſimus interitus est credendus. hucusꝙ verba Isaac. q etiã in eadem collatione de huiusmodi superflua seculari cura tale ponit exemplum religiosis perpetuo reco:dandũ. ¶ If Nam quidam p:obatissimus senio:um quũ transirer iuxta cellam cuiusdam fratris hac animi quã dixímus egritudine labo:atis: vtpote qui extruendis reparãdisꝙ superfluis inquietus quotidianis distentionibus insudaret: et eminus conspexisset eum graui malleo sarũ durissimum conterentem: vidissetꝙ ethiopem quẽdam. i. demonem adstantem illi: et vna cum eodem ictus mallei iũctis conferisꝙ manibus illidentem: eũꝙ ad operis illius instantiam ignitis fascibus instigãtem: diutissime substitit/ vel impressionem durissimi demonis vel fraudem tãte illusionis admirans. quum eñ nimia lassitudine fatigatus frater requiescere iam finemꝙ operi voluisset imponere: instigatione illius spiritus animatus iterũ resumere malecum/ nec desinere ab intentione cepti operis vigebatur: ita vt eisdẽ eius incitamentis infatigabiliter sustentatus tanti labo:is non sentiret iniuriam. Tandem igitur senex tam dira demonis ludificatione pernotus ad cellam fratris diuertit: salutansꝙ eũ q̃d inquit est frater istud opus quod agis? At ille/ labo:amus ait cõtra istud durissimum sarum: virꝙ illud potuimus aliquãdo conterere. Ad hec senex. Bene dixisti. potuimus. nõ enim solus eras quum illud cederes: sed alius fuit tecum quem non vidisti: qui tibiin hoc opere non tam adiuto: ꝙ violentissimus impulsor adstabat. hucusꝙ Cassi. Adde hic quod scripsi. S. in. §. labo: autem. in fi. in. lij. arr. ¶ De religiosis etiam istius tẽporis multis satis illud competit Baruch. iij. Argentum et aurum thesaurizant: et non est finis thesauro:um eo:. Nam nedum inter monachos sed inter mendicantes alii qui maxime p:elati ⁊ literati inter eos summas libro:um pannoꝝ et supellectilium habent: ⁊ ducunt scrinia magna et capsas: nedum contra euãgelium peram. Luc. xxij. Et eo:um celle non pauperum domũcule et tuguria et diuersoria videntur: sed mercato:um camere et pontice et speciario:um apothece et enthece. contra illud canonis. enthecam habere non licet. et loquitur de religiosis. xij. q. j. nolo. Quicquid quasi p:eciosum habere possunt: reponunt non in celis. Matthei. vj. sed vbi fures effodiunt et furantur: et tinea demolitur. Multo:um supellectilia religioso:um plus constant ad po:tandum: quum se mutãt de loco in locum: ꝙ valeat quicquid in mundo antea possidebant. Nummos et pecunias tantas quidam mali religiosi habẽt: quãtas habere possunt: immo nedum in vno loco quidam eo:um/ sed in locis diuersis scrinia et armaria tenent. Contra quos omnes p:edicto:s Jo. cassi. in. iiij. lib. de institutis renuntiantium ait de illis sanctis monachis egyptijs inter quos nullum peculiare opus a quoꝙ penitus affectatur. Quumꝙ toraꝝ enthecam cenobij suã credat esse substantiam: ad retinendam nihilominus arrepre nuditatis virtutem quam studet ad finem perfecte inuiolabiliter custodire: ita semetipm quisꝙ a cunctis extraneum ⁊ et omnibus iudicat alienum: vt tamꝙ peregrinum se gerat: alũnũꝙ se potius monasterij reputet ac ministrum/ ꝙ dominiũ cuiusꝙ rei p:esumat. Ad hec nos miserabiles quid dicemus? qui in cenobijs commo:ates/ ac sub abbatis cura et solicitudine constituti peculiares circumferimus claues: omniꝙ p:ofessionis nostre verecundia et confusione calcata/ etiam annulos quibus recondita p:esignemus in digitis gestare palam non pudet: quibus non solum cistelle vel spo:te/ sed nec arce quidem vel armaria ad ea que cõgerimus vel que egressi de seculo reseruauimus condenda sufficiunt. Quiꝙ ita nõnunꝙ p:o vilissimis nullisꝙ rebus in iram accendimur: eas dumtaxat velut p:opias vendicantes: vt si quis vel digito quicquid er ijs contrectare p:esumpserit: tanta cõtra eum iracundia inardescamus: vt commotionem co:dis nostri nec a labijs quidem actota co:po:is indignatione reuocare possimus. hucusꝙ Joã. ¶ Contra quemdam fic peculiaria possidẽtem ait sanctus Basilius. Et senato:em inquit Syncleti perdidisti: et monachum nõ fecisti. vt narrat ibidem Jo. cassi. Sed contra hoc dicunt multi ex talibus regularibus repefacti ꝙ talia omnia etiam superflua tenẽt de suo:um licentia p:elato:um. Ad quos respõdeo ꝙ p:elati simplicium et claustraliũ regularium administrationes non habentium non possunt cum talibus ꝙ habeant et vrantur superfluis dispensare: quia istud non est dispẽsare vel rectam licentiam dare/ sed dissipare: quia dispensatio est discrera pensatio necessitate vel vtilitate suadente. s. q. vij. §. vbi rigo:. vbi de hoc. cum. c. sequentibus. Quũ enim quilibet religiosus victu et vestitu debeat esse contẽtus. s. Timo. vj. vt superius est p batũ. xij. q. j. dericus. c. episcopus. c. habebat. quomodo cõtra iura et eo:um regulas potest cum talibus in tali auaritia dispẽsari? nam vbi peccatum implicatur: licentia vel dispensatio nõ habet locũ. arg. dist. viij. que contra. et. xiij. dist. §. s. cum. c. seq. et de iureiuran. etsi ch:istus. §. quedam. Unus enim in congregatione debet esse p:elatus: et ille cui cõmittit: qui bona monasterij aut illius religionis debet dispensare p:out vnicuiꝙ opus fuerit. vt. xij. q. j. c. ij. c. quia tua. c. scimus. xviij. q. ij. nullam. et. c. abbates. Et ꝙ in hoc p:elati dispensare nõ possunt cum suis religiosis subditis super peculio habendo vel p:op:ietate/ exp:essum est in concilio Lateranensi eẽ de sta. mona. c. ij. §. qui vero. etc. cum ad monasterium. §. fina. et maxime in pecunia ad libitum monachi expendenda: nunꝙ salutifera esset dispensatio: quia in pecunia magis inest quedã species p:op:ietatis ꝙ in alijs rebus. Unde magis denominatur peculium de pecunia ꝙ de alijs rebus: quamꝙ nomen pecunie quicquid habẽt homines comp:ehendat. s. q. iij. totum. et argu. ad hoc eẽ de pigno. c. vlti. lxxxviij. dist. ejiciens. palea ibi. Unde quamꝙ possit p:elatus dicere suo subdito religioso/ De pecunia tibi da-

ta vel quam tibi de monasterio do vade eme tibi habitum vel tunicam/vel calciamēta/vel alia necessaria sicut in p̄senti indigeret: non tamē poterit ei dicere/ Concedo tibi tot florenos vel tantam pecuniam vt expendas sicut tibi placuerit:vel vt dones eam cuivis:quia hoc est p̄opr̄ie in p̄opr̄io dispensare: quia illa pecunia que vsu consumitur donataria efficitur: quod esse non potest. vt p̄eall'.c. de pignō.c.vlti.et p̄ealle.c.de sta.mo.c.ij.et.c.cum ad monasterium. Nec potest abbas a se excutere iugū dispensationis rerum monasteriī que sibi competit de iure: vt alius eius subditus sit suiipsius et dispensator: nisi esset cellerarius vel alia persona communis que loco abbatis communia dispensaret: quia hoc non esset viuere in cōmuni sicut habent viuere religiosi. vt in p̄eall'.c.dilectissimis.xij.q.j.vbi dicit. Et dabatur vnicuiq; p̄out opus erat.q.d. a p̄eposito vel abbate.tunc a.vij. diaconibus ad hoc electis. Actu. vj. sed secularit̄ viuere. vt hec sunt exp̄essa.xij.q.j.non dicatis. ¶ Unde pessima cōsuetudo quoꝝdam monachorum est et aliorum mendicantium et p̄opr̄ietatis nutritiua/q; quādo debent indui: dantur eis certe pecunie a p̄elatis: vel tenentur eis dare certam pecunie quantitatem annuatim p̄o indumentis et calciamētis et aliis necessarijs: quam postmodū expendunt et dant et reponunt p̄o libito voluntatis:et efficiuntur p̄opr̄ietarij. Unde debērēt eis dari et alia necessaria ꝑm indigentiā vnīuscuiusq; non pecunia. vt p̄ealle.c.dilectissimis. Nec religiosus debet recipere quasi p̄o sua p̄ebēda determinata tunicam vel vestem non necessariam: quia tunc superfluū recipiendo quasi furtum videtur committere. vt superius est p̄obatum. nec talis communiter viueret. vt est exp̄essum.xij. q.j.quia tua.et.§. de rebus vero ecclesie.qui.§. si loquitur de religiosis: ad literam debet intelligi. si de clericis secularibus qui non sunt adstricti viuere in cōmuni: habet locum sequens.§. Gratiani. si ergo res ecclesie.quia habenti dare esset perdere.j.q.ij.pastor.quod.c.cum p̄cedentibus.c.multum facit contra religiosos pannis multis et rebus superfluis suffarcinatos:quia nisi dominus vestimenta non necessaria vel pecunias recipiunt quolibet anno a communitate:quia sacrilegium et grande peccatum committunt suum alijs p̄ofuturum communitatibus et ecclesijs auferentes: et homicide reputantur.xij.q.ij. p̄edia. et c.qui abstulerit.t.xiij.q.ij.qui oblatiōes.j.t.ij.in fi.ibi. Ecclesiam vero fraudare sacrilegiū est. Et si.c.pastor. p̄eall'. cū alijs p̄eceḍ.loquatur in clericis secularibus:multo potius in religiosis/qui strictius debent viuere/habet locū. Et eadem est ratio in verisq;:ergo idē ius. ex̄ de confir.vti. cum dilecta. Si autem in p̄edictis non possunt dispensare p̄elati cum suis subditis religiosis:multo minus q; habeant specialiter reditus vel p̄ouentus/ vel vsufructum in aliqua terra vinea/vel domo/vel sylua: quia omnia talia monasterio cedunt post p̄ofessionem.xix.q.ij.perlatū. et no.xxvij.q.j.de viduis.et puellis.in glos. de pba.c.in p̄esentia. potest ergo. in additione Bar. que incipit/Credo. et plenius.xix.q.vlti.in.l.si qua mulier. in glos. q; si habēt. in fi.ibi. quid si ingrediens. ¶ Dispēsare etiam in hoc vel licentiam dare/esset eis licentiam dare q; non viuerent in communi: quod facere non possunt. saluis ijs que leguntur et no. ex̄ qui cleri.vel vo.c.vlti.in glos. ergo non erat.t p̄eall'.c.de viduis. Si in p̄edictis p̄elati dispensare non possunt cū suis subditis:quid dicemus de pseudo religiosis qui faciūt cum rusticis laboratoribus societates bestiarum:que vocantur Boyeta in vulgari: qui etiam dāt pecunias suas mercatoribus ad partem lucri: qui etiam faciunt massaritias suas ad partem et lucra sua nefanda:et licet subvno tecto viuant cum alijs:non tamen communiter viuunt in refectorio: et vix in choro: necin laboratorio manuum/sed per se vel cum vno socio/ vel vna monacha cū alia sua socia non cum communitate ducunt communiter vitam suam? Dico q; tales coram deo et coram ecclesia cū tota de facto tolerantia superiorū fractores sui voti sunt. et in p̄opr̄io vere viuūt: et toti mortui sunt:quia hypocrite sunt: et melius fuisset eis in seculo cum rebus p̄opr̄ijs q; in ordine remansisse: quia malum est cadere a p̄oposito: sed peius est simulare p̄oppositum. Si nō seruat̄ sanctitatem: dimidius cecidit. si intus habuit simulationem: totus cecidit. xij.q.j.certe ego.et.c. scimus. Melius est habere claudos: id est non p̄ofessos seculares/q; plāgere mortuos. Quicūq; enim hypocrita est:mortuus est. xij.q.j.nolo. super quo verbo mortuos dicit ibi glos. id est qui renuntiauerunt p̄opr̄ijs:et tamen volūt habere p̄opr̄ium. P̄eter id autem quod dictum est de pecunia possunt subditi religiosi de licentia superiorum suorum tenere libros et res alias necessarias ad vsum suum. vt no.xij. q.j.non dicatis. in glos. numquid. sed non superfluas: vt superius est p̄obatū. ¶ Quicquid superiores cōtra p̄edicta faciunt: cum suis religiosis subditis contra deum faciūt: nec dispensatio nec licentia illi cui data est et facta eū tuetur: sed tales p̄elati vel ignorātes dispensant: quia ceci sunt et duces cecorum. Luce.vj. Matthei.xv. ex̄ de etate. et quali. cum sit. Et ideo tales subditi nō sunt tuti tali dispēsatione. vt scribit Bernar. ad Robertum monachum et consanguineum suum. Immo tales p̄elati permittēdo eos habere talia vel potius dissimulant: quia ipsi in eadē dānatione sunt quam dispensant: sed quod permittimus inuiti toleramus.xxxj.q.j. hac ratione. et distin.iiij. denique. Si dicatur q; omnes quasi religiosi sic viuunt cū sua p̄opr̄ietate permissa:respondeo cum Augu. q; non minus ardebunt qui cum multis ardebunt.ij.q.j.multi.in fi. t̄ opi. ar. dist.viij. que contra mores. Et multi sunt vocati: pauci electi. Matthei.xx. Adde hic quod scripsi.s. in hac secunda parte.in.§. qui autē.ver.xvj. et in additione ibi que incipit/non potest.in ar.xxiiij. ¶ Cum etiam tertio appareat quorundam aliuꝝ p̄opr̄ietas: quia authoritate p̄opr̄ia emunt et vendunt et donant: et alios contractus qui ad veros(vide quod scripsi.j.§.porro. ver. et quia vt sepe. in ar.lxvij.)dominos pertinent celebrant. cōtra id.liij. dist. abbati.xij.q.j.non dicatis. et alia iura superi⁹ allegata. Nā multi eorum libros et supellectilia congregant:vt tempore infirmitatis/vel vagationis per mundum/vel alīs sine causa possint ea distrahere. Quidam etiam eorum parentibus non pauperibus erronea p̄elatis licentia potius q; obtenta dant res et pecunias quas habent ad vsum et p̄o suis necessitatibus. Quidā libros scribunt et vendūt et libros emunt et vendunt carius: et alia opera faciunt que distrahunt p̄o libito voluntatis. vt potius mercatores et negotiatores q; religiosi videantur. Faciunt etiam se p̄ocuratores et aduocatos t defensores in curijs forensibus: et dispēsatores in curijs domino:um. contra omnia iura.lxxviij.dist.efficiens. palea est.xv.q.ij.c.j.cū.§.sequen. xvj.q.j.qui vere.c.monachi.ij.c. de p̄esentium. vbi de hoc. et.c.sunt nōnulli.ex̄ ne cle.vel mo. per totum. ex̄ de postu. ij.c. Mutuant etiam sibi adinuicem pecunias: et faciunt aliqui in studijs et in suis forestarijs expensas nedum nō necessarias nec vtiles/immo superfluas et voluptuosas: encenientes sibi adinuicem et p̄elatis et picrantiātes de emptis de pecunia quam tenent:et libros delicatos scribi facientes: perlis et auro et argento eos munientes et coloperientes: localia ementes: coralia et culrellos cum manubrijs de argento et de ebore:et pater noster p̄eciosissima de corallio que sufficerēt reginis: cum quibus parum exaudit orantes huiusmodi pater noster: pannos delicatos et molles ementes:quia mollibus vestiuntur:quia regales sunt.xxj.q.iij.c.j. Matth.xj.xij. dist. parsimoniā. nō viles. contra eorum regulas. emētes superfluos libros et duplicatos habentes: per mūdum vagantes cum burſis plenis et in hospitijs et in tabernis voluptuose expendētes.xliij.dist.non oportet.et.c.clerici. edificia adornata et superflua cum celaturis et picturis p̄eciosissimis fabricātes: ac si deus in auro et picturis et politis marmoribꝰ exaltatur.cōtra id.xxj.q.ij.gloria epi. Et(quod deterius est)

aliqui eorum encenia care empta libros et pannos et nudas pecunias prelatis et alijs qui eos possunt ad officia promouere indebite largiētes: ita ꝙ sepe pecunias quas dicunt se pro eorum necessitatibus a prelatis cōcessas per eos et eorum mandato non pro necessitate vera/sed fictitia dispensant. contra omnia iura et eorum regulas necessarias eis expensas solummodo concedentes superius allegatas.xliij.dist.comessationes.xvj.q.j.monachi vagantes.et de offi.ordi.quanto.j.q.j.sunt nonulli. Si enim moderate et necessarie et viles expense et non superflue etiā secularibus conceduntur solūmodo:multo potius superflue religiosis qui stricti⁹ debent viuere.xvj.q.j. sic viue. interdicuntur. Ad hoc ex de dolo et contu. finem litibus. vbi de hoc. et.c. seq. et de eo qui mit. in pos. can. rei ser. c. pe nul. vbi etiam de hoc.et ex de elec.vt prieterite. vbi de hoc. et.ij.q.j.in primis.in glos.de expensis.vbi de hoc. ¶ Fedū enim et prophanum mendacium et hypocrisis. xxij.q. v. cauere. xij.q.j.nolo. est maxime in religiosis mendicantibus exterius more pauperum mendicare: et interius more diuitum affluere ⁊ delicate viuere sicut ille diues epulo. Luce.xvj.vbi Grego.in homil. super verbo/epulabatur quotidie splendide. Vbi solerter intuendum est quia celebrari conuiuia sine culpa vix possunt: pene enim semper epulas comitatur voluptas. Nam dum corpus in refectionis delectatione resoluitur:cor ad inane gaudium relaxatur. Pauperes autem vilibus debent esse contenti.xlj.dist.nō cogantur. Isti etiam religiosi qui sic nimis voluptuose expendunt pecunias eorum vsibus deputatas: vel in aliorū vsibus ꝙ proprios expēdunt:furtū quasi cōmittunt: quia contrectant pecuniam inuito domino in alios vsus ꝙ fuerit concedentis voluntas. Furtum enim est contrectatio rei aliene inuito domino.instit.de obli.que ex delic.nascū. §.furtum. et ex de elec.dudum.ij.§.j. vbi de hoc.in glos.simile. Aliqui etiam religiosi se medicos fingentes cōtra illud quod dicit Augu. Ulceroſi se medicos iactant:nihil vel parum in physica scientes:licet in ea aliqualiter studēt vt lucrentur pecunias et secularibus adulentur:multos decipiunt et in periculo irregularitatis se ponūt:et ex istis lucris proprietarij fiunt.et contra iura in tali scientia prohibita eis studeant: et ꝑm hoc excommunicationem incurrunt de mente capituli ex ne de. vel mona. nō magno. vt ibi no.et facit eo.tit.c.fi.⁊.c.j.lib.vj. faciunt ad hoc ex de etate ⁊ quali.ad aures. et de homici.tua.et hic vide quod scripsi.s.eo.§. viso de abbatibus. ver.xiij. et in additione ibi posita in ar.xxv. ¶ Tum etiā quarto proprietarij sunt religiosi nostri temporis multi:quia vsum rerū sibi appropriant sicut si res eorum essent proprie. Et sic isto modo proprium potest dici in vsu.i.abusu:q; abusus est malus vsus. ex de rescrip.sedes.et.c.nonnulli. et ex de consue. ex parte. vt vide quod scripsi.s. eo.§. Item ꝙ simplex facti vsus.in ver. item dicere. et in additione ibi posita que incipit/notat etiam Archi.in ar.lvj.sicut in alio proprio.contra illud c.xij.q.j.dilectissimis. et.c.res ecclesie.et.xiij.q.j.§. his ita. Nam appropriant sibi locum vix forensem fratrem nisi sit eis nimis vtilis velint subsistere ꝙ sit de familia. Semper volunt in locis propijs commorari: vt proprie dicatur eis illud ps.xlviij. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Libros et res alias quibus non vruntur: aut senio: aut infirmitate grauati: aut quia tunc in eis studere non habent: aut quia vadunt alio⁊ ibi libros et res dimittunt sub sua clausura: aut quia eos duplicatos habent: suis fratribus prestare nolunt: et sic vere sunt proprietarij:et peccāt mortaliter. Nam ex quo librum vel re alia religiosus non vtitur in presenti:vel in proximo modico nō vsurus est:ille liber vel res.i.eius vsus cōpetit alteri religioso volēti vti: quia vsus communis est.vt prealleg.c.dilectissimis. Nec prelatus posset alteri religioso vsum alicuius rei alteri subdito suo concedere nisi eo indiguerit vti: alꝫ faceret eum proprietarium in illo vsu: quod non potest facere. vt superius est probatum. ¶ Contra huiusmodi tales sibi appropriātes res communes loquitur Daniel in collatione.xiij. in libro collationum Jo. cassi. dicens. Nam illud ridiculū qualiter exprimatur:quod nonnulli post illum prime renūtiationis ardorem quo vel res familiares vel opes plurimas ac militiam seculi relinquētes semetipsos ad monasteria contulerunt: tanto cernimus studio in ijs que penitus abscindi non possunt: ⁊ nec ꝙ queunt in hoc ordine nō haberi: ꝙ uis parua vilia ꝙ sint/esse deuinctos: vt horum cura pristinarum omniū facultatum superet passionē? quibus profecto non magnopere proderit maiores opes et substantias contempsisse:quia affectus earum ob quos ille respuēde sunt:in res paruas atꝙ exiguas transtulerūt. Nā vitium cupiditatis et auaritie quod erga species pretiosas exercere non possunt: circa vilissimas materias retinentes/ non abscidisse sed commutasse se probāt pristinā passionem.liij.dist.legem. Nam nimia deuincti diligentia erga curam pfacij vel sestorij sportelli saccelli/codicis sudarij attramentarij aliarumꝙ similium rerum ꝙ uis vilissimarum/eadē ramen qua antea libidine detinentur. Que etiam tanta emulatione custodiunt atꝙ defendūt:vt pro ipsis commoueri aduersus fratrem eos(et quod turpius est)litigare non pudeat. In quibus adhuc egritudine cupiditatis pristine laborantes hec eadem que vsus coporis possidere monachum vel necessitas cogit ꝑm numerū mēsuramꝙ communem nō sunt habere contenti. In hoc quoꝙ sui cordis auaritiam designantes:quum vel ea quibus vti est necesse/propēsius studēt habere: ꝙ ceteri. Vel excedētes diligentie modum/ peculiarius ea attentiusꝙ custodiunt: et ab aliorū vsu et contrectatione defendunt: que vniuersis fratribus debent esse communia.xij.q.j.c.ij. quasi verbo differentia metallorum et non ipsa passio cupiditatis habeatur in nora:et pro rebus quidem magnis irasci non liceat: pro vilioribus vero rebus hoc ipsum fecisse sine culpa sit:⁊ non idcirco pretiosiores abiecerimus materias vt facilius contemnere vilia disceremus. Quid enim differt vtrum quis perturbationes cupiditatis erga opes magnas et magnificas/ an erga species exerceat viliores: nisi ꝙ in eo reprehensibiliores iudicandus est ꝙ qui maxima spernit minimis obligetur? Ideoꝙ perfectiones cordis abrenuntiatio talis non obtinet:quia quū censum habeat pauperis:non abiecit diuitis volūtatem. hucusꝙ Daniel. Audiui ꝙ quum quidam religiosus a quodā alio accōmodari sibi acum perūsset:ille noluit sibi prestare nisi petēs pro pignore forfices sibi daret: sed quum casu acus fracta fuisset: nunꝙ ille frater forfices sibi reddere voluit anteꝙ ille frater acum sibi aliam procurauit. Et ideo dicit lex ꝙ furtum etiam committitur in re parua:quia mens ⁊ affectus furantis consideratur. instit. de rerum diui. §. gallinarum. xiij.q.vlti.furtum. instit. de vsu. §. item si is. l.dist. qui saccum. et facit quod legitur et nov. ex de simo. ex tue. in glos.j. In delictis enim voluntas attenditur: non effectus. de peni.dist.j.si quis non dicam. et.c. quisquis. et.c. si quis cum relo.cum.c.⁊.l.prece.et sequē.vsqꝙ ad.§.e.s. Immo (quod nefandius est) aliquories de malis religiosis contingit ꝙ si frater habet aliquos bonos sermones/ vel bonam apostillam vel librum alium specialem vtilem vel deuotum:quamꝙ ibi tunc studere non habeat aut per eū predicare: volenti tamen et debenti predicare/ aut causa edificationis sue ibi legere:non solū pretextu auaritie passionis/sed etiam inuidie non prestabit: non attendens talis religiosus habitu et non corde nec opere: quia charitas non emulatur: non querit quę sua sunt: sed emulatur proximum dei emulatione.j.ad Cor.xiij.et.x.c.xliij.dist. scimus.viij.q.j.sunt in ecclesia. Contra tales Grego. Nostra sunt que amamus in alijs: et amantium fiunt que amantur in nobis. Hinc pensent inuidi quante virtutis est charitas que alieni laboris opera nostra fine labore facit. ¶ Tum etiam quinta species proprietatis est in religiosis quibusdam: quia sicut proprietarij sunt corde multi ex eis:ita et ore: quia vbi est thesaurus eorum:ibi est cor⁊ os

eorum. Matthei.vj. Et ex abundantia cordis. Matth.xij. os loquitur. ¶Frequenter enim de pecunia et denarijs loquuntur. contra quos.xvj.q.j.§.si cupis. In curijs etiam iudicialibus sunt crebro pro pecunijs litigates. contra illud xiij.q.j.§.§. vbi de hoc.et per Innoc. ex de re iudi.c.j.a.a.a. contra illud quod dicit apostolus. Quare nō magis fraudem patimini.§.ad Corinth.vj. Immo quicunq; experiūtur: reddant testimonium q; fortiores et insolentiores litigatores sunt quidam religiosi: q; seculares: quia nobilis materia quum corrumpitur: deterius corrūpitur q; vilis. ar.xlvij.distin.quantumlibet. ¶Dicūt etiam meus liber/mea cella/anea tunica/non attendentes ceci nec verecundantes: quia meum & tuum in proprietate sonat. vt pre.al. c.dilectissimis.et.xiij.q.j.§.his ita.& dist.viij.quo iure.legitur & no.in glo.hec verba. Unde Jo.cass.in.iiij.lib.de instit.renuntiantium/ait. Nec verbo audet quis etiam dicere aliquid suum: magnūq; sit crimen ex re monachi processisse/codicem meū/tabulas meas/et similia. proq; hoc digna penitentia satisfacturus sit: si casu aliquo huiusmodi verbum de ore eius efflurerit. huiusq; Jo.cassia. In ordine etiam vnus litigat contra aliū aliquando pro usu rerum quibus vtuntur: de usu proprium facientes. vt superius est probatū. Propter quod frequenter se ad iniurias prouocant et odia: que ex auaritia nascuntur. vt superius est probatum. cuius filia est proprietas in malis religiosis. Unde Seneca. Quietissimam vitam ducerent homines si hec duo tollerentur de medio: meum/et tuum. ¶Tum etiam secta species est proprietatis talium malorum religiosorum: quia quum prelati volunt eos remouere de locis natiuis: vel aliq̄d eis auferre de ijs superfluis que habent ad vsum sum: nullo modo habent pacem: sed cum prelatis contendunt: eos persequuntur: contra eos murmurant: coniurant: faciunt q superiores prelatos: vel(q̄d deterius est)per seculares eorum reuocari obedientias & precepta. et sic nolunt q; prelati de eorum rebus se intromittant: nec quasi de lods natiuis eorum. cōtra illud. xij.q.j.non dicatis. Contrectant etiam tales res communes: quas sibi appropriant: non permittētes eas per suos prepositos dispensari: et sic furtum committunt. vt superius est probatum. Quilibet enim prout communiter taliū rerum communium dispensatorem se facit: sicut faciūt seculares. Tales ergo religiosi non sunt egressi de terra sua & de cognatione sua. contra illud Gen.xij. quod dictum fuit Abrae in persona religiosorum. Egredere de terra tua &c. sicut etiam potest exponi illud Matthei. viij. Marci. vj. Joannis.iiij. Luce.iiij. Nemo acceptus religiosus(subaudi deo)in patria sua. ¶Faciunt etiam contra illud quod dixit Hieremias in persona domini & sequentium eum Hiere.xij. Reliqui domum meam: dimisi hereditatem meā &c. Et iterum Hiere.xlviij. Relinquite ciuitates habitatores Moab: et habitate in petra &c. Et Isidorus ait. lxxx.dist. valet. Valet interdum conuersio pro salute anime mutatio loci. Plerūq; enim dum mutatur locus: mutatur mentis affectus.

¶ In predictis approbationibus etsi multum offendant omnes religiosi communiter: maxime tamen caueāt sibi fratres minores: qui necin speciali necin communi possunt proprium possidere. vt sepissime.s. allegatū est. Qui etiam non solum promittunt fine proprio viuere: sed promittunt etiam paupertatem. sicut in eorum regula cōtinetur. et ex de excess. prela. nimis prauo. ibi. In arctissima paupertate christo pauperi famulentur. & in decre. eorum Exijt. ibi. Christi semitas arctiꝰ elegerunt: sed arctius non seruant aliqui ex eis. immo amplius abūdant quidam ex eis: q; alij regulares: quia maior ad eos prout communiter habetur deuotio populi: et amplius eis dat: et populi deuotio est eis preuaricationis occasio: quia eam in questum conuertunt. quicquid dicat eorum sancta et apostolica regula/Decest celsitudo altissime paupertatis, & apostolus.ij.ad Corint.viij. Altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum. Quidam tamen eorum pauperes sunt fine defectu: et simplices cū multa malitia. quum tamē paupertati euangelice fm Ambrosium. vt dictum est. penuria sit annexa. Pauperes delicati. contra illud.xlj.dist. non cogātur. Pauperes mathematici in apparentia: non existentia. Pauperes spiritu. i. fine spiritu paupertatis. Querantur talium promptuaria/cathedre libri/et tunice/loculi et alia supellectilia eructuantia et hocin illud.pō.cxliij.si verum dico. Propter quod contra tales arguit papa Clemēs in decre. Exiui de paradiso. de verbo.signi. ex in clemen. q; contrarium faciunt ei qō promittunt. Nunq; enim dicunt quidam ex eis/satis est. xiij. q. iiij. quid dicam. ¶Si queris cuius hodie erit proprietas rei date fratri minori. Respōdeo olim erat domini pape.excepta pecunia que secabat pro dante vsq; ad cōsummationem. vt in decre. Exijt qui seminat. de verbo. signi. in vj.libro. Sed dominus papa Jo. xxij. reuocauit procuratores quos ordo habebat nomine Romane ecclesie institutos: nolēs q; ab illo tempore aliquis in ordine nomine Romane ecclesie procurator possit institui. Renuntiauit en in proprietati omnium rerum quas fratres habent et eis dantur ad vsum. exceptis libris ecclesiasticis et paramentis et locis. vt in sua constitutione continetur. que incipit/Ad conditorem canonum. Ergo necesse est q; quum proprietas rei date apud fratres esse non possit. vt in pre alleg.c.Exijt.et.c.Exiui de paradiso. superius alleg. fit dōtis: vel heredum eius: vel pauperum. quarum dispēsationem habebit episcopus: qui est pauperū pater. C. de epis. et cleri. nulli. C. communia de succes. auc. omnes vero.§.j. ex de iude. cum sit. xij.q.ij. vulterrane. cū.iiij.c.sequen. quia in fratres minores dans transferre nō potuit dominium cuius sunt incapaces: ergo remaneret apud dantem. sicut dicitur de pecunia in pre alleg.c.Exijt qui seminat. & c.Exiui de paradiso. quia nō potuit facere donato: quum in sua donatione leges ecclesie et regula prohibēt fratres minores habere proprium etiam in communi. vēdicēt fibi locum. ex de resta. requisisti. cū simi. Adde hic quod scripsi. j. in.§.ostendunt. ver. sed nec minimus. in ar.lxvj. Quicūq; ergo rem domino concedenti & repetenti frater minor vel communitas eorum nō reassignaret: peccaret mortaliter: quia rem sibi appropriaret: & inuito domino rem alienam contrectaret: quod est furtum. vt superius est probatum. Semper enim nomine dantis detentat frater minor: rem. et ideo sibi eā negare non potest. ex de resti. spolia. cum renisset. Unde & secularis non posset rem illam prescribere: quam alieno nomine possideret. ex de prescrip. si diligēti. et de hoc plene no.xvj.q.iij. clerici. Necres assignata fratri minori de licentia prelati potest transferri in communitatis vsus fine licentia concedentis: quia species furti est de alieno largiri. ff. de furtis. si pignore.§.j. Non peritur ergo licentia a prelato fratre minore a subdito suo fratre rem diligente: vt propterea res illa in vsus trāseat communitatis: sed vt prelatus sciat et determinet cuius rei vsu suus subditus indigeat et quantum. Si autem concedēs vsum rei cōmunitati concedat: tunc prelatus habet videre quis et suis subditis vsum illius rei magis habeat necessariū: et illi debet cōcedere vsq; ad arbitriū dīi principaliter concedentis. Ad hoc facit quod legitur in pre all. decre. Exijt. et ad sup radicta faciūt. ff. depositi. l.§. cōmo. rei cōmodate. ex de preca. c.ij. ex de cōmo. c. vnico. Rerū em quibus fratres minores vrūtur detentores sunt: nō ppie possessores. vt in iuribus pre al. et no. pre al. c dilectissimis. in glo. ergo aliquis. Nō dicat ergo prelatus vel subditus in ordine fratrum minoꝝ de breuiario/vel veste/vel re alia quacūq; cōcessa eorum communitati vel singulari persone q; ordinis est: sicut tota die dicunt fratres quidam ceci ignorātes hanc tum vel preuaricantes in eo: immo concedentes. q; ordo in communi proprium habere nō potest. vt sepe superius est probatum. Petat ergo licentiam semper frater minor

Lapis pecunia fratri minori datus.

cui aliquid p:o suo vsu assignatur ab aliquo extra o:dinē
a cōcedente: vt re illa possint alij fratres vti vsq; ad sue be
neplacitum voluntatis: alias vsum sibi concessum nō posset
alij concedere sine consensu concedentis: alias furtum talis
committeret. ff. de fur. qui vas. §. si ego. et. l. si pignore. §. ſ.
In affectu igitur ⁊ effectu aliqui fratres minores nō vsu
rij sed p:opietarij sunt censendi: maxime in ser illis condi
tionibus p:opietatis que superius sunt descripte.

Articulus.lxv. A

QVid dicam de de/
narijs et pecunia quo:um vsus ⁊ contre/
ctatio queliber per se et per personam in/
terpositam est eis nedum p:opietas to/
taliter interdicta: vt in eo:um regula et
declarationibus continetur. Pater enim eo:r almus ſſrā/
cissus vir totus euangelicus ad litera etiam in hoc volēs
euangelium obseruare sicut in alijs/saluo intellectu eccle
sie sacrosancte in tribus locis regule sub p:cepto fratrib⁹
per se et per personam interpositam recipere pecuniā in/
terdixit. de quo interdicto Luc. ix. Mat. x. Mar. vj. Nihil
tuleritis in via ⁊c. et. xj. q. iij. ira. Unde Chr:ys. super Mat.
homil. vlti. Si bonū esset aurū habere: hoc vtiq; dedisset
apostolis chr:ist⁹ qui ineffabilia tribuit eis bona. Nunc au
tem non solū non dedit: sed etiā habere p:ohibuit. ideoq;
Petrus non solum nō fecundatus/sed deco:atus in pau
pertate dicit Actuū. iij. Argentum et aurum non est mihi.
Item Bernar. et habetur Mat. vj. et Luc. xij. in euange/
lio. Et perfectionis consilium ⁊ remediū infirmitatis. No
lite thesauri:are vobis thesaurum in terra. hec perfectio
est. si quidem filius hominis vbi caput suum reclinet non
habet. Mat. viij. et Luce. ix. Petro et Joanni nec aurum
erat. Act. iij. Paulus simplici victu vestitu; contentus. ſ.
Timo. vj. hec ipsa labo:e manuum acquirebat. ij. Thessal.
vlti. Sed non omnes capiunt hoc verbum sicut nec consi/
lium castitatis. Mat. xix. xxiij. q. v. qui fitit. Ambr:o. homi
lia. xvj. super Gen. Quid dñs noster suis quidem sacerdo
tibus p:cepit Luce. xiij. audiamus. Qui non renuntiat
oibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Con
tremisco hec dicēs. Meus enim p:imus omnium. meus
inquam ipse accusato: existo: meas condemnationes lo/
quo:. Negat chr:istus suum esse discipulum quem vider ali
quid possidentem: et eum qui nō renuntiat omnibus que
possidet. Et quid agimus: aut quomodo hec ipi legimus:
aut populis exponimus: qui non solū non renuntiamus:
sed acquirere volumus ea que nūq; habuimus ante q̄ ve
niremus ad chr:istum? Numquidnam quia nos arguit cō/
scientia tegere nō p:oferre que scripta sunt possumus? No
li duplicati criminis esse reus. Confiteo: ⁊ palam populo
audiente confiteo: hec scripta esse: etiam si nōdū implesse
me noui: sed ex hoc saltem cōmoniti festinemus implere:
festinemus transire a sacerdotibus Pharaonis, quib⁹ ter
rena possessio est. Gen. xlvij. xxiij. q. vlti. §. q̄uis. ex de im
mu. eccle. non minus. ad sacerdotes domini quibus in ter
ra pars non est: quibus p:tio deus est. xij. q. j. clericus. et
c. cui p:tio. Talis enim erat ille qui dicebat. ij. ad Cor. vj.
Tamq̄ egentes multos autem locupletātes: vt nihil ha
bentes ⁊ omnia possidentes. ex de excel. p:ela. min⁹. Pau
lus hic est qui in talibus gloriatur. hucusq; Ambr:o. Item
super illud Mat. x. in fi. Qui potum dederit vni ex mini
mis istis ⁊c. glos. Minimi sunt qui nihil penitus habent
in hoc mundo, tales fuerunt apostoli.

Ad qđ
fr̄a
ores mi
nores
accepe
re pe
cuniā ha
beant.

TVc autem p:eceptum de pecunia nō haben
da non p:opterea dedit dominus apostolis
q̄ pecunia causaliter aut fo:maliter mala sit
sed quia absq; ea meli⁹ seruatur paupertas
et penuria euāgelica: que est p:ima beatitu
do Fm Amb. Mat. v. Et quia est occasio cupiditatis. Un
de Ambr:o. in libro de offi. dicit. ſſeralis (inquit) auaritia
in illecebr:osa pecunia: que habentes contaminat: non ha
bentes non iuuat. Item Bernar. de colloquio Simonis
et Jesu. Hec fugiendarum diuitiarum p:ecipua causa est:
q̄ vix aut nūq̄ sine amo:e valeāt possideri. Limosa si qui/
dem et glutinosa nimis est nō modo exterio:/verū etiam
interio: substātia nostra menti: et facile co: humanū: om/
nibusq; frequenter adherer. Item Augu. super Ps̄. cxvij.
Non sunt iste vere diuitie: sed mendicitas: que quāto ma/
gis crescunt/crescit inopia auaritie. Non sunt vere diuitie
que plus augent cupiditatē ei⁹q; eas possidet. ¶ B Jrē
de lapsu mundi. Diuitijs nihil tam cauēdum est: q̄ super/
bie modus. Qui enim non habet diuitias: nō habet vnde
se extollat. Jtē de verbis domini. Nihil enim est quod fic
generent diuitie quomodo superbia. Omne germen ha/
bet vermem suum. vermis diuitiarū superbia est. Bi:ego.
ſ. mo:a. Solet (inquit) rerum abundantia tanto a timo:e
diuino mentem soluere: quanto hanc erigit diuersa cogi/
tare. Nam dū foris per multa distrahitur: stare in intimis
fira phibetur. Jdē in homil. super illud Luc. viij. erijt ⁊c.
Quis vnq̄ mihi crederet: si spinas diuitias interp:etari
voluisset: maxime quum ille pungāt: iste delectent: et ta
men spine sunt: quia cogitationum suarum pūctionibus
mentem lacerant: et dum vsq; ad peccatum pertrahunt:
quasi inflicto vulnere cruentant. Jtē Augu. de lapsu mū/
di. Diuitie ipse quas putatis plenas deliciarum: plenio/
res sunt periculo:. Item Ambr:o. in libro de offi. tractans
illud Luce. ix. et Matthei. x. Nolite possidere aurum ⁊ ar
gentum nec pecuniam. Velut falce pullulantem in menti
bus humanis succidit auaritiam. Super eumdem quoq;
sermonem Chr:yso. homilia. xxxij. Non dixit/Nolite vobis/
cum accipere aurū. sed si aliunde possibile est accipere: fu
gite hāc pernicio:am egritudinem. etenim multa per hec
emendabit. P:edicta originalia a principio istius. §. huc
usq; posui etiam. s. in p:ima parte. in. §. quadrage:imus.
ver. fateo:. in ar. xl. Item glos. super illud Matt. b. vj. Hec
omnia adijcientur vobis. Omnia sunt filio:ū. et ideo hec
omnia adijcientur etiam non querentibus. quibus si sub/
trahantur: ad p:obationem est. si detur: ad actionem gra/
tiarum. quia omnia eis cooperātur in bonum. ad Roma.
viij. de peni. dist. ij. §. hec ita q;. ver. in eodem. Augu. super
illud Joā. vlti. Vado piscari. Cur non inuenit vnde viues
ret: quum dominus p:omisit dicens Matthei. vj. P:imo
querite regnū dei: ⁊ hec omnia ⁊c. P:o: sus dñs sicut etiā
p:omisit impleuit. nā quis alius pisces qui caperentur ap
posuit? Item Chr:ys. super Mat. homil. lxiij. Nihil ira ex
tinguit cupiditatis sitim: sicut desistere a lucrandi cupidi/
tate vel concupiscentia. sicut amaram choleram abstinen
tia et euacuatio. ſſacilius est enim existentes homines vo
lare: q̄ a diectione pluris quiescere facere desideriū. Cre
scit amo: nummi quantum ipsa pecunia crescit. xiij. q. iij.
quid dicam. Augu. lib. lxxiij. questionum. Charitatis ve
nenum est spes adipiscēdo:um tempo:alium. Et super il
lud apostoli. ij. ad Cor: im b. vj. Tamq̄ nihil habentes ⁊c.
glos. Hec fuit glo:ia apostolo:/nihil omino possidere: si
ne solicitudine esse: et tam res q̄ earum dominos posside
re. Item habetur in lib. ſ. ecclesiastice histo. q̄ quū Abaga
rus rex p:eciperet dari aurum et argentum Taddeo apo
stolo: ille nō accepit dicēs. Si nostra reliquimus: quomo
do accipiemus aliena? Paulus de se ⁊ aliis apl̄is ait. ſ. ad
Cor. iij. Usq; ad hanc ho:am. glos. id est continue/esuri/
mus ⁊ sitimus. Et alibi dicit se exposuisse latronibus quasi
aliquid po:raret: non obstat: quia illud tractans Ambr:o.
in originali sicait. Quum in ciuitate diabolus eū occide/
re non posset: latrones excitabat sibi in via. quum tamen
nihil ferret quod latrones cuperent. Ambr:o. lib. ſ. de offi.
Officium omne aut mediū aut perfectū est. et hoc in euā
gelio p:batur. Mat. xix. dicit dñs. Si vis ad vitā ingredi:
serua mandata. Non facies homicidium. nō adulterabis.
Hec media sunt officia: quibus aliud deest. ideo sequitur.
Si vis perfectus esse: vende omnia bona tua ⁊ da paupe
ribus: et sequere me. Hoc est igitur perfectū officiū, quod

greci chachomi/vocãt quo cõtinguntur oĩa que alijs potuerunt lapsus habere. Idem ꝙ super primam propositionem epistole.ſ.ad Corinth. A licitis temperare vult fideles: vt non solum innocentes: ſed et glorioſi videantur: conceſſa enim preterire virtutis eſt maxime. Ite Hiero. ad Demetriadem. Prohibẽtur mala. precipiũtur bona. pſ. xxxiij. et xxxvj. et.ſ. Peꝛ. iij. Declina a malo et fac bonum. Concedũtur media. ſuadentur perfecta. xiiij.q.j.§.ſ.cũ.c.ſeq. In duobus primis peccatum eſſe cõcluditur. Reliqua vero in noſtra poteſtate ſunt conſtituta: vt aut vtamur cõceſſis et licitis: aut ob maius premiũ ea que nobis permiſſa ſunt reſpuamus. ¶ Ite Hiero. ad Heliodorum. Perfectus ſeruus chriſti nihil preter chriſtum habet: aut ſi preter chriſtum aliquid habet: perfectus nõ eſt. Idem ad Ruſticum monachum. Si perfectionẽ ſequi deſideras: exi cũ Abraã. Geñ. xij. de patria et cognatione tua. et perge quo neſcis. Si habes ſubſtãtiam. Mat. xix. vende et da pauperibus. Si non habes: grandi onere liberatus es. Nudus chriſtũ nudum ſequere. xij.q.ſ. clericus. Durum/grande/difficile. ſed magna ſunt premia. Bernar. ſuper illud Oſa. xiv. Ecce nos dimiſimus omnia. Optime ⁊ non ad inſipientiam tibi. nam mundus tranſit et cõcupiſcentia eius. ſ. Joan. ij. Et relinquere hec magis expedit: ꝙ ab eis relinq̃. ¶ Fuit ergo vna cauſa de loculis quos habuit dñs ad conſolandũ infirmos. xij.q.ſ. habebat. et Augu. ſuper pſ. ciij. ⁊ Hugo ſuper pſ. xcſ. Bonum eſt confiteri dño. ⁊. ſ. in. §. ad partem contraꝛiã. in ver. iiij. in ar. lxiij. poſita ſunt hec et alia. Alia ad refellendum hereticos: ne cõdemnarẽt eccleſiam habentem loculos. xij.q.ſ. exemplum. ſicut faciunt Manichei/et alij heretici qui dicuntur apoſtolici. xxiiij.q.iij. quidam. ver. apoſtolici. condemnantes eccleſiam propter rerum tempoꝛalium poſſeſſiones et pecuniam. Et ad terrẽdũ auaros qui loculos concupiſcunt. vnde nullus de chriſti diſcipulis peꝛijt niſi qui loculos poꝛtauit. Joã. xvij. vnde Chryſo. ſuper Jo. homiſ. lxv. Si vero quis ſcrutabitur quid furi exiſtenti loculos. Jo. xiij. commiſit pauperum: et diſpenſare fecit aurum: vt omnem abſcinderet occaſionẽ. Etenim ſufficientem habebat ex loculis concupiſcẽtie mitigationem. Sed propter nequitiam multam quam volebat compꝛimere chriſtus: condeſcenſione vtens ad eũ nõ incuſabat ſurripientem: obſtruens perniciоſam cõcupiſcẽtiam et omnem auferens occaſionem. Alia cauſa ad inforꝛmãdum in modo habendi in cenobitis vel alijs regularibus viuentibus in communi. xij.q.ſ. habebat. c. nolo. c. non dicatis. Alia ad dandum formã prelatis eccleſie ad diſpẽſandum bona eccleſie aut ſuſtentationem miniſtroꝛum eccleſie: ⁊ ad pauperum releuandas miſerias. vt. xij.q.ſ. epiſcopus. Unde et Chryſ. ſuper Jo. homiſ. lxxj. de loculis chriſti loquẽs proponit queſtionem. Qualiter (inquit Mar. x.) non peram non eſ iubẽs deferre/marſupium ferebat? Jo. xiij. xij.q.ſ. habebat. Reſpondens ſubdit. Ad inopum miniſterium. vt diſcas qm̃ valde pauperẽ opoꝛtet pauperibus multam facere procurationem. quam authoꝛitatẽ. ſ. in. §. reſpõdeo. ver. et Chryſ. in ar. lx. perfecte poſui. in quibus verbis oſtendit Chryſ. ꝙ viris perfectis competit miſerabilium perſonarum curam gerere: quod maxime locũ habet in prelatis eccleſie: quoꝛ perfectioni cõſonat vt ſpiritualiter et etiam tẽpoꝛaliter paſcendis ſibi gregibus intendant exemplo chriſti. ad hoc. lxxxj. diſt. c. penul. ⁊ vlti. ⁊ lxxxij. diſt. c. ſ. et. lxxxvij. diſt. per totum. et. xxxvj. diſt. §. ecce. vbi loquitur de refectioñe panum. Et Proſper de vita cõtemplatiua. Scientes viri ſancti nil aliud eſſe res eccleſie niſi vota fidelium: et pecia peccatoꝛum/et patrimonia pauperum: non eas vendicabãt in ſuos vſus propꝛios: ſed vt eas cõmendatas pauperibus erogauerunt. Hoc eſt poſſidendo contemnere: non ſibi ſed alijs poſſidere: et nec cupiditati habẽdi eccleſie facultates ambire: ſz pietate ſubueniendi eas ſuſcipere. Quod habet eccleſia/eſt cũ omnibus nihil habentibus commune. Nec aliquid eis qui ſibi ſufficiunt de ſuo debet erogare: quum nihil aliud ſit habẽ

Cur loculos chriſtꝰ habuerit.

tibus dare/niſi perdere. ad hec. ſ. q. ij. clericos. c. paſtoꝛ. ⁊. c. ſi quis. c. ſacerdos. ⁊. c. ſi. ¶ Quantum ad modum vtẽdi/forma fuit perfectiõis ipſis apoſtolis acceteris huiuſmodi paupertatem profeſſis: vt quũ amoꝛe paupertatis ſemper carere loculis cupiant: ſolum quãdo aperte neceſſitatis vrget articulus loculos ferãt. vt. §. oſtenſum eſt per originalia. Et hic adde quod ſcripſi. §. per. v. folia. §. ad partẽ contrariam in fi. in ar. lxiij. Non igitur loculi chriſti ſed fomentum cupiditatis: ſed ad exemplum pietatis ⁊ paupertatis et condeſcenſionem infirmitatis trahendi ſunt. vt in prealk. decre. eriſt qui ſeminat. Sicut enim in ſaluatoꝛe noſtro crucifixo nil fuit quod ſeculares glorias aut delicias ſaperet: ſic nil egit nil docuit per quod mundi diuitias apperendas eſſe monſtraret. Quin potius vt nos perfecte paupertatis amoꝛe accenderet: in huius mundi campum hoſtem impugnaturus ingrediẽs/de pauperrima matre. xxvij. q. ij. ſic enim. pauperrimus prodijt. Unde Beda ſuper Marcum exponẽs illud. Si quis mihi miniſtrat: me ſequatur. Jo. xij. ait. Cõſideremus qua via venit: vt ſequi mereamur. Ecce quum dñs ſit et creatoꝛ angeloꝛum: ſuſcepturus naturam noſtram quam condidit: in vterum virginis venit. naſci tamen in hoc mũdo per diuites noluit parentes: pauperes elegit. Unde et agnus qui pꝛo illo offerretur defuit: columbarum pullos ⁊ par turturum ad ſacrificium mater inuenit. Luc. ij. Ite Chryſ. ſuper Mat. viij. homi. Pariens quidem filium confeſtim illum reclinauit in preſepio: q: multis conuenientibus propter deſcriptionem. Luc. ij. non erat domum inuenire. Sed quid fuit cõ ſuaſit magos adoꝛare? Nihil enim ſenſibilium magnum erat illic: ſed preſepe et tugurium et mater pauper: vt mudam magoꝛũ videas philoſophiã. Idem quoq; in homi. epiphanie de Magis loquens ſic dicit. Uiderũt pannis inuolutum ⁊ ſoꝛdidum: magis animalibus ꝙ hominibus aptum: in quo nemo contẽtus erat ſecedere niſi itineris neceſſitate coactus: matremq; eius vir tunicã habentem vnam: non ad oꝛnatum coꝛpoꝛis/ſed tegumentũ nuditatis pꝛoficientem. Sed et hoſtiam deo patri vt pontifex offerens/nudus in cruce pependit: necnon vt veritatis eius tamꝙ perfectiſſime rectitudinis nequaq̃ diſcoꝛdaret medium ab extremis: tota ipſius vita caminus paupertatis fuit. Eſa. lxviij. Unde Bernar. Volue ⁊ reuolue a partu virginis vſq; ad crucis patibulum. non inuenies in chriſto Jeſu niſi ſtigmata pauperis. ad hec. xij.q.ij. gloria. ibi. pauper dominus dedicauit. Item Bernar. de colloquio Simonis ⁊ Jeſu. Longe (inquit) aliud eſt in luto aquarum multarum diuiſi. Eꝛo. xiiij. fundo maris iter carpere terrena licite poſſidẽdo: aliud ipam nouis greſſibus nudam calcare omnia relinquẽdo. Matth. xix. Sed tempoꝛi gratie pꝛerogatiua hec debebatur. Petro nouũ iter et non typus iterans ſeruabatur. Mat. xiij. Antiquorum ſane patrum diebus donec inter homines ⁊ in terris videretur ⁊ conuerſaretur inter homines dñs maieſtatis: non erat euangelice foꝛme perfectionis: ſed ſpiritũ dñi ſolo in terris ſpũ ſequebãtur. At vbi verbũ caro factũ eſt ⁊ habitauit in nobis. Jo. j. Jam in eo tradita eſt imago vite: ⁊ cõuerſationis exẽplar: qõ opoꝛtebat etiam coꝛpoꝛaliter imitari: vt vtroq; ſequentes nõ vlterius cum patriarcha Jacob altero femoꝛe claudicemus. Geñ. xxij. Nec id dicim⁹ tamꝙ ſaluari quis hoc nequeat tẽpoꝛe: ſi ſecus egerit: ſed vt gradum agnoſcat pꝛopꝛium: et locum perfectionis aut diſcipulatus officium non vſurpet. Item idem ibidẽ. Dotatas et diratas videmus eccleſias a diuitibus ſeculi: ſed heu data eſt ipſa pꝛouidentia eleemoſyne in occaſionem carnis. Et qui ſibi atq; alijs in celo parare tabernacula debuerant: in terra coniungunt domum ad domum: ⁊ copulant agrum agro. Eſa. v. Ruis huius tempoꝛis rapiat aduoꝛe apoſtoloꝛum verbum gratie/verbũ fiducie/Ecce nos reliquimus omnia ⁊ ſecuti ſumus te: Mat. xix. Ecce enim vt populus/ſic ſacerdotes diuites fieri volunt. Similiter et hic et abundãtius recipiũt conſolationem ſuã. Luc. vj.

Et quibusdam interpositis ait. Utinã in duodecim vnus hodie Petrus qui reliquerit omnia: vnus qui loculis caret valeat inueniri. Utinam saperes et intelligeres. in cãtico Moysi Deutero. xxxij. cum thesauro pecunie thesauros ire pariter cumulari. Utinam nouissima prouideres. Mar. xix. Animaduerteres facile per foramen acus trãsituros non diuitiarum cumulos sed delictorum. Nihil eñ intulimus in hunc mundum: haud dubium ꝙ nec auferre poterimus quicq̃. s. Timo. vj. ¶ Amb. in lib. de offi. Qui apostolos sine auro misit: ecclesias sine auro cõgregauit. Mar. x. Et iterum. Qui plurimum auri possidet: nõ abundat. Bernar. Animam dei capacem quicquid minus deo est implere nõ potest. Eccls. vj. Omnis labor hominis in ore eius. i. in explendo desiderio anime: sed anima ei⁹ non implebitur: quia nihil est quicquid in hoc seculo est: quod figura est. i. Cor. vij. Hiero. ad Lucinum. Joseph cũ tunica egypri fugere nõ potuit. i. pallio. Geñ. xxxix. Adolescẽs qui opertus sindone sequebatur Jesum: quia tentus fuerat a ministris: terrenũ abjiciens indumentũ nudus euasit. Mar. xiiij. Macc. xv. Helias igneo curru raptus in celum melotam (pellis caprina est. Hebre. xi. Circũierũt in melotis. id est pallium. iiij. Reg. ij. reliquit in terris. Helisei boues et iuga prioris operis cõuertit in vota. iij. Regum. xix. lxxv. dist. non satis. Qui tangit picem inquinabitur ab ea. Eccli. xiij. Quãdiu versamur in seculi rebus: anima nostra possessionum et reditum procuratione devincta est: de deo libere cogitare nõ possumus. Luc. glos. cõsonat super illud Can. v. Spoliauit me tunica mea. Recepta solicitudine temporalium subsidiorum/quãtũlibet exiguus doctor difficile vitat peccatum. Isidorus. Semper interna quiete frueris: si te a terrenarum actionum strepitu subtraxeris. Hieronymus ad Rusticum monachum. Sanctus Exuperius Tolose epus vidue sareptane. iij. Regum. xvij. imitatur: esuriens pascit alios: et ore pallente ieiunijs fame torquetur aliena: omnemq̃ substantiã christi visceribus erogauit. xij. q. ij. c. j. et. c. cũ abstulerit. Nihil eo ditius qui corpus christi canistro vimineo: sanguinẽ portat in vitro. nõ ob. c. de conse. dist. j. et calix. Qui auaritiã prosecutus est templo: qui cathedras vendentium colũbas mensasq̃ subuertit. Mar. xxj. Mar. xj. Luc. xix. Jo. ij. et. j. q. iij. et multis. cum. c. seq. Mammone et nummulariorum era dispersit: vt domus dei vocaretur domus orationis: et nõ spelunca latronum. Huius tu sectare vestigia: et ceteros quj virturis illius similes sunt: quos sacerdotium et humilios. Dist. contra morem. xciij. dist. domus. xcv. dist. esto. facit et pauperiores. xlj. dist. eps. Aut si perfectus esse desideras: eri cũ Abraã de patria et de cognatione tua. Geñ. xij. Si habes substantiam: vade et da pauperibus. Mar. xix. Si non habes: grandi onere liberatus es. Nudus. xxj. q. i. clericis. xxxv. dist. ecclesie. nudũ christum sequere: duram gradę difficile: sed magna sunt premia. et hoc. s. possui. ver. Jde ad Rusticum. Gregor. iiij. moral. Rarũ valde est: vt qui possident aurũ ad requiem tẽdãt: quum per semetipsam veritas dicat. Luce. xviij. Mar. xix. Marci. x. Mt difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum celorum. Rabanus super Mar. xix. ibi. Mt difficile. Difficile hoc et maximi laboris est: pecunias habentes/vel in pecunias confidentes exuj philargyrie. i. auaritie retinacula: et aulam celestis regni intrare. Augu. de moribus ecclesie. Job omnes diuitias amisit: et factus est repente pauperrimus. Job. j. sed incõcussum tenuit animum. quo animo si essent nostri temporis homines: non magnopere in nouo testamento ab istorum possessione prohiberemur: vt perfecti esse possemus. Gregor. j. moral. Nondum virtus precepti emicuerat que oĩa relinqui preciperet ꝛc. vide. s. in. ij. item ꝙ simpliciter. ad ti. ver. item fin oppositorem. in. lvj. arti. Bernar. de colloquio Simonis et Jesu. Exaiant se aliqui fortasse dicentes ad Abraam Jsaac et Jacob. Abraam diues valde. Geñ. xiij. Jsaac locupletatus ꝛc. Geñ. xxvj. Jacob diues valde. Genes. xxxvj. Letetricq̃ sancti numquid diuitias habuisse leguntur? Sufficit nobis esse sicut patres fuerunt. Necq̃ enim sumus nos patribus meliores. iij. Regum. xix. Si culpabilis esset possessio diuitiarum: nũq̃ illi in diuitijs tantam a domino gratiam obtinerent. Quid respondebimus nouis imitatorijs sanctorum veterum patrum? Imponãt certe vitulos super altare domini. ps. l. Macrent arietes. hircos immolent. Heb. ix. quia et Abraam hoc fecit. Geñ. xij. Sed hec inquiunt statum vltra non habent: vbi reuelata est. eẽ de puri. post par. c. s. veritas. Transierũt quidem si ipsas sanctorum quoq̃ diuitias temporales vmbram fuisse diximus futurarum. s. Lo. xiij. b. r. de conse. dist. ij. reuera. In figura si quidẽ omnia eis legimus cõtigisse. Denicq̃ quidni terrena palam possident sancti et perfecti viri: quum sola palam terrena promitterentur a domino? Ubi sane celestis promissio insonuit: necesse est spiritualia spiritualibus comparari. s. Cor. ij. Et mutari sacrificium spe mutata. ar. eẽ de constitu. translato. hucusq̃ Bernar. facit op. xij. q. ij. gloria. ¶ Immo etiam sancto Esaie qui erat in lege veteri ait dns Esa. xlviij. Elegi te in camino paupertatis. Gregorius in homil. xl. euãgelistarũ de lazaro et diuite. Mala (inquit) lazari purgauit ignis inopie: et bona diuitis remunerauit felicitas transeũtis vite. Illum pauperras afflixit et territ: istum abundantia remunerauit et repulit. ps. xxx. In abundantia proiectus sum a facie oculorum tuorum. Chrys. super epistolam ad Heb. ij. sermone. Christianus in pauperie constitutus/ꝙ cum diuitijs magis irradiat. Quomodo hoc: excludit a se superbie typum. Nõ erit arrogans: sed patiens obtemperans et pudicus et mitis et sapiens. Qui vero in diuitijs constitutus est: multa illum ad hec bona prepediunt. Inspiciamus ergo quę diues operat. rapit aliena. estuat cupiditate. nefandos non definit perpetrare concubitus. maleficia cuncta committit. Nonne vniuersa hec ex diuitijs conspicimus generari? Intuere quomodo in pauperie magis ꝙ in diuitijs virtutes facilius possidemus. Nec mihi dicas quia in hac vita diuites nullam vindictam suscipiunt. nam cum omnibus malis suis etiam hoc malum habẽt diuitie: quia malignitate peccantes adulationibus tenentur. Et quia diuitias possidet semper peccans: nulla pena reuocatur. facit op. xxiij. q. j. paratus. ibi. Nihil est infelicius infelicitate peccãtium ꝛc. Sed fine illis remedijs remedia suscipit peccatorum: et frenum nullus illi imponit. Item in eodem sermone. xviij. Nemo caueatur (inquit) de paupertate: trãꝙ causa sit multorum malorum: necq̃ obloquatur de christo qui perfectionem illam dixit Matthei. xix. Si vis perfectus esse ꝛc. Hoc enim ipse dixit: et operibus ostendit: et per discipulos suos ostendit et docuit. Sectemur ergo paupertatem. maximum quippe bonum est. nihil enim eo opulẽtius qui paupertatem sponte dilexit: et cum alacritate suscipit. Item in eodem sermone. Abjiciamus quecumq̃ corpus florere faciunt: vitiant autem animam: vtpote diuitie delicie et gloria. Idem ponitur. s. §. religio. versicu. quod autem. in. lxj. articulo. sed hic plenius. Cuncta hec carnis sunt: et amor corporum. Itaq̃ non amemus ampliora: sed paupertatem semper sectemur. ista enim magnum bonum est. Sed sapientia pauperis pro nihilo habetur. Ecclesiastes. ix. Sed iterum. Diuitias et paupertatem ne dederis mihi. Et ex camino paupertatis libera me. Proverbiorum. xxx. Quare hec dicta sunt? Nec in veteri testamento dicebantur: vbi multa ratio diuitiarum habebatur. vbi paupertatis plurimus erat contemptus. vbi hoc quidem maledictio erat: illud benedictio. Sed nunc nequaq̃ ita est. vide de hoc. xij. q. ij. cap. gloria episcopi est. Si vis audire paupertatis predicamenta: ipsam professus est christus. et dixit. Filius hominis non habet vbi caput reclinet. Matthei. viij. Et iterum. Nolite possidere aurum necq̃ argentum. Matthei. x. et Petrus ait. Argentum et aurum non est mihi. Actuum. iij. cap. Et in ipso quidem veteri testamento Helias preter

melotā nihil habebat:quā etiā Heliseo reliquit. iiij. Reg. ij. Nonne Heliseus. iiij. Regū. xix. Nōne Esaias ⁊ discalcia tus. Esaie. xx. Nonne Johānes baptista. Mat. iij. Marc. j. Luc. iij. ſfides, quia quod maxime facit fiduciam/hoc est paupertas. Diues seruus est:obnoxius existēs damnis:et tribuens omnivolenti eum nocere. ille autem nihil habēs proscriptionem non timens nec cōdemnationē. Nequaq̄ ergo paupertas facit sine fiducia esse. Christus cum paupertate mittebat apostolos in causam opus habētem fiducia multa. valde enim est fortis pauper verus ⁊ voluntarius: ⁊ non habet vnde iniuriam patiatur. Amb. li. j. de officijs. Nō potest quis p:emiū accipere: nisi legitime certauerit. ij. Timo. ij. Nec gloriosa victoria: vbi nō fuerint labor iosa certamina. Jdeoq̄ dns dixit in euangelio. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celor. nō dicit. Beati diuites. sed pauperes. Jnde em incepit beatitudo diuino iudicio: vbi erūna existimatur humano. Hieronymus ad Paulinū. et est. xij. q. ij. Socrates. als est. c. gloria. ver. Socrates. Socrates ille thebanus homo quōdam ditissimus quum ad philosophādum Athenas pergeret: magnum auri pōdus abiecit:nec putauit se posse simul et virtutes et diuitias possidere. Deniq̄ et tu audita sententia saluatoris Mat. xix. Si vis perfectus esse:vade ⁊ vende oſa que habes:et da pauperibus. et veni: sequere me. verba vertes in opera: et nudam crucem nudus sequeris. xij. q. j. clericus. expeditior et leuior ascendis scalā Jacob: puris q̄ manibus et cal. dido pectore pauper de spū ⁊ opetribus gloriaris. Gen. xxviij. Hyp. super epistolā ad Heb. sermone. ij. Non habentes diuitias non propterea dolea mus:sed magis gratias vniuersorum deo et domino referamus: quia nos paruo labore eā dem mercedem quam ⁊ diuites poterimus p:omereri: et si volumus etiā amplior est. nam et paruis magna lucramur. Mat. xix. Hyp. homilia vlti. super Mat. Diuitem necesse est multis indigere: et turpiter seruire. ſformidare et suspicari et timere eorum qui suspicātur emulos et calumniatorum ora et auaror um concupiscentias: sed non pauperras est aliquid tale: sed contrariū vniuersum. Regina est: furibus non subiecta: sed munita. portus tranquillus. palestra et gymnasium philosophie. Audite quicūq̄ pauperes estis: magis autem ⁊ quicūq̄ ditari concupiscitis. Non pauperem esse malum est: sed nō velle esse. Et neq̄ malum existima pauperratem: ⁊ non erit tibi malum. Et si philosopharis decē miliū erit bonorum fons et origo. ad hec. xv. q. j. illa. Bernar. super pś. Qui habitat. ſfelix paupertas volūtarie relinquentium omnia et sequentium te dñe Jesu. ſfelix plane: que tā securos immo et tam gloriosos faciat: in illo singulari fragore elementorum/in illo tremēdo examine meritorū/in illo tanto discrimine iudicorum tenens iudiciariam potestatem. sicut dicit dns/Vos qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me: sedebitis sup duodecim sedes iudicātes duodecim tribus ysrael. Mat. xix. Grego. super Job. Deriderur iusti simplicitas: lampas contempta apud cogitationes diuitum: parata ad tempus statutum. Job. xj. Straturum quidem contempte lampadis tempus est extremi iudicij p:edestinatus dies. Tunc reproborum oculis patescet q̄ potestate celesti subniti sunt q̄ terrena omnia reliquerunt. Quisquis enim diuini amoris stimulis excitatus hic possessa reliquerit: illic proculdubio culmen iudiciarie potestatis obtinebit: vt simul tūc iudex cum iudice veniat: qui nunc confideratione iudicij sese sponanea paupertate castigat. Bernar. sermone. lj. Duo habet paupertas sequentium christum: afflictionem. j. et vilitatem. de quibus ꝓpheta Danid pś. xiij. Vide (inquit) humilitatem meam et laborem meum. Et propterea in terra sua duplicia possidebunt. Esaie. lxj. Vestiti duplicibus. Proverb. vlti. Ut prudor esit honor: iudiciarie potestatis; p labore refrigerium placidissime sessionis. Hec enim est q̄ castigat/purgat/probat/humiliat/et exaltat. Hyp. homil. iiij. super Mat. Descēdamus (inquit) ad paupertatis caminum. Videamus qui ambulant in eo:et elatorum colla conculcant. Videamus miraculū et paradoxum. homo in camino psallēs. hominē in igne gratias agentem. pauperratī vltime illigarum: et multam feretem deo laudationem. pś. lxxiij. Pauper et inops laudabūt nomē tuum. et Esa. xix. Addent mites in domino letitiā: et pauperes homines in sancto ysrael exultabūr. Etenim tribus illis pueris. Dan. iij. similes sunt qui paupertatem cū gratiarum actione ferūr. Nam et igne terribili paupertas incendere consuevit: sed pueros illos nequaq̄ incēdit. Et nunc si in paupertate gratias egeris: vincula dissolūtur: et flamma extinguitur: et si extincta non fuerit (quod multo mirabilius est) p:o flāma ros orietur. Quod et in philosophantibus est videre: quoniam in paupertate diuitibus curiosius disponūtur: ⁊ in medio camino roseo puro potiuntur. Grenim maximus est ros non detineri concupiscentia deliciarum. Et illi tunc contēnentes reges sunt rege clariores et potentiores. Et tu quoq̄ si despexeris mundana negotia: omni mundo eris honorabilior. Sin sanctos illos. Hebre. xi. Quibus mundus non erat dignus. Ut igitur dign⁹ celis efficiaris: deride p:esentia. ita enim et hic eris clarior ⁊ futuris potieris bonis. Jdem homilia. xv. super Mat. Talis est luminis virtus: vt non solum luceat: sz illuc ducat illos qui se sequūtur. Quū enim nos viderint omnia bona p:esentia contemnentes et ad futura p:eparatos: ante omnem sermonem operibus nostris credent. Quis enim ita amens: vt vidēs eum qui heri et ante lasciuiebat et ditabatur: omnibus erutum et ad famem et inopiam et duram vitā et pericula et sanguinem et occisionem: et ad omnia que videntur perialosa p:eparatum: nō manifestam hinc accipiat futurorū demōstrationem? Si autem p:esentibus nos immiscuerimus et implicuerimus: qualiter poterunt credere q̄ ad possessionem aliā festinemus? arg. xxv. dist. c. vlti. Damascenus lib. iij. dicit. Euangelium cognitionis dei non bellis et armis exercitus aduersariorum deuincens: sed pauci/nudi/pauperes/et illiterati/persecuti/verberati/mortificati/crucifixum in carne et mortuum et deum existentem p:edicantes/sapientibus et potentibus p:eualuerunt. ſ. ad Corinth. j. xxv. di. ecclesie. Eusebius in ecclesiastica histo. lib. iij. Quidam ardentiores diuine sapientie cupiditate succensi animas suas verbo dei consecrabant: explēres perfectionis salutare p:eceptum. Mat. xix. vt facultates suas primo pauperibus diuidentes expediti ad p:edicandum euāgelium fierent. Chryso. super Mat. homil. xlvj. Si autē homines duodecim. Mat. ix. x. Luce. ix. Mat. iij. x. vj. orbē terrarū cōuerterūt: ercogita quāta est nostra malitia: quā tanti existentes eos qui reguntur non possumus corrigere: quos decem milibus mūdis oportebat sufficere et esse fomentū. Sed signa (cais) habebant. Sed non signa eos mirabiles fecerunt; multi enim ⁊ demones p:ojciēres q̄ iniquitatem operati sunt: non sunt facti mirabiles sed puniti. Matthei. vij. quia et mali p:opherant et miracula faciunt. ſ. q. j. multe. et. c. teneamus. et. c. p:opherauit. et et devene. sanc. c. j. Sed quid (inquis) est quod eos magnos ostendit? Pecuniarum contemptus: glorie despectus: ab omnibus huius vite ereptio. quia si hec non habuissent: ⁊ si decem milia mortuorū suscitassent: non solum nulli profecissent: sed et seductores et maleſici existimati fuissent.

Jdem homil. vlti. super Mattheum. ¶ Si quis tibi principatum et ciuiles potestates et diuitias et lasciuiam proponeret: deinde paupertatem ponens electionem daret quamcumq̄ velles. hanc confestim raperes: si tamen eius cognoscerres pulchritudinem. Mihi enim paupertas puelle cuidam pulchre et sponse similis esse videtur. Cum hac Helias. iiij. Regum. ij. educatus raptus est deata illa rapina. Cum hac Heliseus claruit. iij. Regum. xix. xxvj. distinctione. non satis. Cum hac Joannes Baptista. Matthei. iij. Marci. j. Luce. iij. Cum hac apostoli omnes. Matthei. xix. ca. Sed et ipsam puelle huius

Pauper tas

pulchritudinē intueamur. Erenim oculus eius est purus et preclarus: nihil habens turbulentum: sed mansuetus/ tranquillus/delectabilis/ad omnes respiciens/mitis/humilis/nullum odio habens/nullum auertēs.os et lingua sana est:continua gratiarum actione plena et benedictione: et miribus verbis et amicabilibus.ps.lxxiij. Pauper et inops laudabunt nomen tuū. Si autem et vis propositionem mēdi:orum eius videre:longa est et multum supereminentio: ꝑ abundantia. Si autem fugiunt eam multi: ne mireris.etenī et alias virtutes fugiunt insipientes. Sed cōsumelijs afficitur(cais)pauper a diuitibus. Rursus mihi inopie laudem dicis. quoniam beatus est qui cōsilium parituꝝ. Matthei.v. sed hoc ferre admoneꝝ inopia. Sed esurit pauper(cais)er Paulus esuriebat.ij.Cor.xi. et sitiebat.xj. et in fame erat. Sed non habet requiem.ij. Cor.vi. neq; filius hominis vbi caput suum reclinet. Matth.viij. Jdē homilia.xlvj.super Matth. Anima inopis voluntariꝝ fulget velut aurū: splendet velut margarita fulgēs: floresciꝝ autem vt rosa. Non enim est illic tinea. Matthei.vj. non est illic fur:nō solicitādo huius vite negotio:um: sed ficut angelus ita conseruatur. Vis aīe huius pulchritudinem videre:vis inopie diuitias addiscere? Non subiacet demonibus. Non adhēret regi sed deo. Nō militat cum hominibus:sed militat cum angelis. Non habet arcas duas vel tres/vel viginti: sed talem abundātiam/vt hunc mūdum vniuersum nihil esse existimet. Non habet thesaurum sed celum. Non indiget seruis: magis autem possidet seruos passiones et cogitationes que regū dominantur. Regnū autem et aurum et omnia talia quemadmodum puerorū ludibria deridet: et sicut roram et pilam hec omnia existimat esse contemptibilia. habet enim mundum quem neq; videre qui in his ludunt possunt. Quid igiꝝ paupere hoc melius est vsq; ? Pauimentum deniq; habet celum. Si autem pauimentum rale: ergocita tectum. Sed non habet equos et currus. Quid enim ei his opus est: qui supra nubes vehi debeꝝ et esse cum christo? Mat.v. Luce.xxj. Bernar.ad Thomam. Ei salubrius discereꝝ christum Jesum Mar.xvj. Phil.ij. et hunc crucifixum. j. Cor.ij. quā vtiq; scientiam haud facile nisi cum mundo quis crucifixus fuerit/apprehendit. Jfalleris fili falleris: si re putas inuenire apud mundi magistros quam soli christi discipuli.i. mundi contemptores dei munere adsequuntur. Nec enim hāc lectio docet:sed vnctio.j. Jo.ij. sed exercitatio in mādatis domini. Augu. in li. de eleemosyna. Metuis(inquis)ne patrimonium tuum forte deficiat: si ex eo operari largiter ceperis. Quādo eīm factū est vt iusto possent deesse substātia: quum scriptum sit. Nō occidet deus fame animam iusti ꝑ.xxxvj. Non vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem. Helias in solitudine coruis ministrantibus pascitur.iij. Reg.xvij. Et Danieli in lacu ad leonū predam iussu regis incluso prandium diuinitus apportatur. Dan.vlti. Et tunemus ne operanti et dīm deum promereti desit alimentum? quum ipse ad exprobrationem eorum quorū mens dubia est et parua fides: contestetur et dicat Mat.vj. Aspicite volatilia celi qm̄ non seminant neq; metunt neq; colligūt in horrea: et pater vester celestis pascit illa. Volucres deus pascit. et quibus diuine rei nullus sensus est: eis nec cibꝰ nec potus deest. Tu christiano/tu dei seruo/tu operibus bonis dedito/tu dño suo charo aliqd existimas defuturū? An putas q; qui christū pascit:a christo ipse nō pascitur:aut eis terrena deerūt:quibus diuina et celestia tribuuntur? Unde hec incredula cogitatio est? Uel hec impia et sacrilega meditatio? Nūquid vidua Sarepte Heliam pauit et ab eo pasta est? iij. Reg.xvij. Jfrater Bonauentura generalis minor magister in theologia et cardinalis ait. Jn camino paupertatis electi ipsius penuria purgātur a crimine: ipsius erubescētia humiliantur in mēte: ipsius parsimonia castigātur in carne: ipsius deuota gratitudine cōciliantur ad proximū: ipsius cōdescensiua benignitate cōfigurātur ad christū: ipsius sublimi celsitudine sursum aguntur in deū. Augu. super ps. ciij. Jn loculis habēdis et exigenda quodāmodo annona christus non perendo/sed prebendo indigentiā suscepit. Super illud Act. xx. in fi. Beatius est magis dare ꝑ accipere. glos. Bede. Non illis qui relictis omnibus securi sunt dīm diuites eleemosynarios preponit: sed illos maxime glorificat qui cunctis que possidentur renuntiantes/laborāt nihilominus operando manibus: vt habeant vnde tribuāt necessitatē patienti. Ephes.iiij. Jdem dicit Jo. cassi. in lib. x. de spiritu acidie. et diri. s. lōge in. §. et quo spōsa. in ver. et Act. xx. in ar. ij. et. s. §. ad partem cōtrariam. ver. vndecima instāria. cū duobus ver. seq. et in additione ibi posita. in ar. lxiij. Hiero. ad Julianum. Exstruis monasteria: multus a te numerus sanctoꝝ sustentatur. sed melius faceres si et ipse sanctus inter sanctos viueres. Bernar. Volo te esse amicum pauperum: magis autē imitatorē. ille est gradus proficientium: hic perfectoꝝ. Mat. xix. Hiero. contra Uigilantiū. Non negamus cunctis pauperibus si tāta fit largitas: stipes esse porrigendas. Apostol' ad Roma. xij. ibi. Sanctorum necessitatibus communicantes. et. ij. Cor. viij. et. ix. quidem docet faciendam eleemosynā ad omnes. s. q. ij. ꝑ pio. xlij. dist. quiescamus. maxime autem ad domesticos fidei. Gala. vlti. Vide quod legitur er no. xxx. di. c. j. glos. j. De quibus saluator: in euangelio loquebatur Luc. xvj. Jfacite vobis amicos de māmona iniquitatis qui vos recipiant in eterna tabernacula. Nūquid pauperes in quibus corporis flagrans libido dominat: pñt habere tabernacula eterna: q̄ nec presentia possident nec futura? Non enim simpliciter pauperes: sed pauperes spiritu. Mat. v. appellātur. De quibus scriptum est in ps. xl. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Jn vulgi pauperibus nequaq̄ intelligētia/ꝫ opus est eleemosyna. Jn sanctis vero pauperibus beatitudo est intelligentia: vt ei tribuas qui erubescit accipere: et quū acceperit doler. merēs carnalia et seminās spūalia. j. ad Cor. viij. et exdecensi. cū apīs. et Roma. xv. hucusq; Hiero. Et Ambro. Justo amplius debetur eleemosyna. lxxvj. dist. non satis. Et in pauperibus nō tam attendēda est fm Hiero. paupertas ꝑ religio. xvj. q. j. c. vlti. Bernar. ad fratres de mōte dei. Quū diues esset christus: pauper ꝓ nobis factꝰ est. ij. Cor. viij. Et qui voluntarie paupertatis dedit. Mat. v. et. xix. precepturn: ipse eiusdem in semetipso formam dignatus est demonstrare. xlij. dist. §. j. rcv. dist. esto. Ut enim sciant euāgelici pauperes quid eis faciendum sit: ipe etiam a fidelibꝰ. Luce. vij. et Jo. xij. pasci voluit: nōnū ꝑ et ab infidelibus. Luce. xix. sed vt fideles faceret: vite necessaria accipere nō recusauit. Hieronymus ad Demetriadem. Alij edificēr ecclesias: vestiant parietes marmorum crustis: non reprehēdo: non abnuo: vnusquisq; in suo sensu abundet. ex de sepul. certificari. meliusq; est hoc facere ꝑ repositis opibus incubare. Sed tibi ꝓpositum est christū vestire in pauperibus: seruorum dei pauperū habere curam. Mat. v. qui diebus ac nocteꝰ seruiunt dño tuo: qui in terra positi iumentum angelorum conuersationem: et nihil loquūtur nisi quod ad laudem dei pertinet. j. Timo. vj. xij. q. j. clericus. et episcopus. habentesq; victum et vestitū his gaudent diuitijs. qui plus habere nolunt: si tamen seruant propositum. xij. q. j. nolo. alioquin si amplius desiderant ijs que necessaria sunt probantur indigni. Sicut omnium malorum radix est cupiditas. j. Timo. vj. Auaritia est idolorum seruitus. Ephes. v. et Coloss. iij. de peni. dist. j. §. ex premissis. xlvij. dist. bonorum. sic paupertas vera et voluntaria cunctorum est origo bonorum: que est contemptus affluentie et amoris pecuniarū. Jn hystoria schola. super illo verbo Accepit eam discipulus in suam. Joā. xix. Quasi in suam matrem: vel in suam quasi potestatem: vel in communionem rerum suarum: tamē nihil creditur habuisse proprīū. notatur. xvij. q. iiij. §. notandum. sed quum esset beata virgo cū apostolis: iste specialē curā eius gerebat. ad hoc facit. xxvij. q. ij. sicut enim. Item in eadē hystoria scholastica

super illud Actuum.iij. Argentum et aurum non est mihi. Non enim erat suum quod reseruabat in vsus pauperum qui reliquerant patrimonia sua ponētes omnia ad pedes apostolorum. Actū.iiij. Hieronymus in laudibus Paule ait. Hoc habebat voti vt mendicās moreretur: et vnum nummum filie non relinqueret: et in funere suo aliena sindone inuoluerek. ficq; facta est sicut christus. Jo. xix. Chrys. in laudibus Pauli dicit q̄ nihil habebat nisi corpus: sz et in hoc exemplum se aliis prebuit quum ait. s. Cor. xj. in p̄incj. Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Hieronymus ad Lucinum. Seipsum et res omnes deo offerre christianorum et apostolorū est: qui duo paupertatis sue in gazophylacium era mittentes. Marci.xij. in fi. xiiij.q.j. odi. Luc.xxj. totum censum quem habuerunt domino tradiderunt: t merentur audire. Matthei.xix. Sedebitis super sedes duodecim: iudicantes duodecim tribus israel. Chrys. super Mattheum. homilia.xxviij. Verumtamen quecunq; dixero: nihil representabit tale sermo quale rerum experientia. Et ideo vellem illos qui in illum deuenerunt philosophie verticem/nobis adesse: et tm manifeste videre huius rei delectationem: et qualiter nulli illorum qui diligunt paupertatem/acceptarent ditari decem milibus prebendis: tamq̄ qui non lamentātur in solicitudinibus: sed rident et saltant: et ijs qui diadema sibi circumponūt magis in paupertate decorantur. ¶ Chrys. super Mat. homilia. xlvj. Quid autem si quis tibi proponeret facere fenum aurum/et posse omnes pecunias vt fenum cōmenere: nō vtiq; hoc susciperes magis. valde decēter, etem hoc homines maxime attraxissent. Si enim videretur auro affici: concupiscerent et ipsi hanc virtutem. vt Simon magus. Act. viij. s. q. s. c. qui studet. xxvij. dist. quod interrogasti. et augeretur eis pecuniarum cupido. Si autem viderent homines vt fenum aurum despicierēs: olim vtiq; ab hac egritudine exuti essent. Letitia mentis pauperem comitatur. Unde glos. super illud ps. lxviij. Ego sum pauper t dolens: salus tua deus suscepit me. Laudabo in me et in membris nomen dei cum cantico: id est cum delectatione: quia si omnia desint: deus tamen mecū est. vt sequitur. Videant pauperes et letentur. vide. s. ver. Chrys. homilia. iiij. Bre. ego. nazanzenus. Sed facultatibus/inquis/defraudabūt meis: sed facilius mihi abscindēr quas nō habeo. Si autem ecclesiasticis hoc vtiq; est pro quo omnis pugna et omne certamen est: an ignoramus q̄ per pecunie cupiditatem et loculorum fraudem Judas ad prodition̄e proficiscitur christi? Jo. xij. t. xiij. et Luce. xxij. in p̄in. xxiij.q.iiij. c. ij. t. iij. ij. q. j. vnus. Augu. in fine libri/vnde malum. Qui (inquit) bene vultvti temporalibus bonis: non eis amore conglutinetur: et velut mēbra anime sue faciat quod fit a mundo: ne cum resecari ceperint: cum cruciatu rabescat: sed eis totus superferatur: et habere illa atq; regere parat fit: amittere vero ac non habere paratior. Ambro. Nullum adminiculum prestant diuitie ad vitam beatam. quod euidenter monstrauit dominus dicēs Mat. v. Beati pauperes spiritu. et Beati qui nunc esuritis, Luce vj, Iraq; paupertatem/famem/dolore/q̄ putantur mala pene. ex de iureiuran. t si christus. non culpe. xv. q. j. illa. non solum impedimento non esse ad beatam vitam: sed etiam adiumento esse euidentissime mōstratum est. Sed et illa que videntur bona. s. corporalia diuitias/satietatē/letitiam expertem dolor/detrimentum esse ad fructū beatitudinis dominico. Luce. vj, Ve vobis diuitibus. declarato iudicio liquet. Sic ergō non solum adminiculo nō sunt ad vitam beatam corporis eterna bona: sed etiam dispēdio sunt. Hiero. in vita Malchi monachi. Ecclesia postq̄ ad p̄ncipes christianos venit: postea t diuitijs maior: est/sed virtutibus minor: effecta: sed inter turbines et aduersa mūdi succreuit. xij. q. j. futuram. Hiero. ad Eustochium. Alia fuit in veteri lege felicitas: in qua beatus dicitur qui habet semē in sion. Exē. xxiij. et repromissio fit diuitiarum in toro pentatheuco. t. xxiij. q. v. §. hinc notandū. Statim autem vt filius dei ingressus est super terram: nouam fidē legē instituit: vt qui ab angelis adorabatur in celis. Heb. j. haberet angelos et in terris. Tunc holofernis caput Judith continens amputauit. Judith. xiij. Tunc Jacobus t Joānes relicto patre rete t nauicula/secuti sunt saluatorem. Mat. iiij. affectum sanguinis et vincula seculi et curam domus pariter relinquētes. Tūc p̄mū auditum est. Mat. x. t. xiij. Mar. viij. Luce. ix. et. xiij. Qui vult venire post me. tc. Nemo enim miles cum vxore pergit ad p̄eliū. Discipulo ad sepulturam patris ire cupienti non permittitur. Matthei. viij. Luce. ix. Vulpes foueas habēt: et volucres celi nidos: filius hominis non habet vbi caput reclinet. ne forte contristeris si anguste permanseris. Hiero. ad Nepotianū, et est. xij. q. ij. gloria. Neq; vero aliquis mihi opponat diues in iudea templum: mēsas/lucernas/tribula/patellas/ciphos/morariola/ et cetera ex auro fabrefacta: tunc hec probabantur a domino quādo sacerdotes hostias immolabāt: et sanguis pecudum erat redemptio peccatorum: quāq̄ hec omnia in figura p̄cesserunt. Nunc vero quum pauperta domum sue pauper dñs dedicarit: portemus crucem: et diuitias lutū esse putemus. christus vocat Luc. xvj. xiij. q. v. §. sed hec. Iniquum mamona non amemus quod Petrus se non amare testatur. Act. iij. Alioquin si tantum literā sequimur: t in auro argento diuitijs simplex nos delectat historia: cum auro obseruemus t cetera. Ducant pontifices vxores virgines. Leui. xxj. xxviij. dist. q: sunt. xxvij. di. nemo. t. c. seminarium. xxiij. dist. curandū. et. c. p̄cipimus. Lepra corporis. Leui. xiij. et. xiiij. de peni. di. j. §. ex his. ver. moysi. et in glo. id est aliqua macula. vitijs anime p̄ferak. Crescamus: multiplicemur: et repleamus terram. Gen. j. ffigamus duodecim mense tabernacula. Deut. xvj. et solennia ieiunia buccinis concrepemus. Qui si hec omnia spiritualia spiritualiter. j. Cor. ij. comparantes sic intelligamus vt dñs noster intellexit et interpretatus est (sabbatum ista cum ceteris figuralibus euacuata constat. dicit Gratianus. xxv. q. j. §. hac itaq̄.) Aut aurū repudiemus cū ceteris superstitionibus iudeorum: aut si aurū placet: placeant t iudei: quos cū auro aut pbare nobis necesse est: aut damnare. Si opponatur de eo quod dicit Paulus alibi ad Phil. iij. t. xlj. dist. q dicit Scio abūdare. nō deber intelligi quantum ad affluentiam rerū: sed quantū ad sufficientiam mētis. de qua Augu. in lib. de beata vita. Nullus perfectus aliquo eget. Et qō videtur corporis necessarium: sumet si adfuerit: et si nō adfuerit: istarū rerū nō francitur inopia. ¶ Hāc paupertatis formam Joannes etiā seruauit euangelista cū discipulis suis. inter quos duobus. s. Tito et Eugenio. de quibus legitur t no. xvij. q. iiij. §. sed notandū. qui magnas reliquerāt opes/egestate tēratis. sicut scribitur in eius legenda/ait. Nūquid nō valet manus dñi vt faciat seruos suos diuitijs affluentes? sed hoc certamen statuit animarū: vt sciant se eternas habituros diuitias/qui pro eius nomine tēporales opes hic habere noluerūt. Mat. v. Chrys. super Mat. homi. lxiij. Nihil ira extinguit cupiditatis fitim magis desistere ab acquirēdi cōcupiscētia: sicut amaram cholera abstinētia et euacuario. ffacilius em̄ est hoies existentes volare: q̄ adiectiōe pluris quiescere facere desiderii. Et Aug. lib. lxxiij. questionū. Charitatis venenū est spes adipiscendor tēporaliū. Greg. sup Ezech. homil. vj. Neq; em̄ sanctus vir ideo terrena deserit: vt hic alia talia/quia eterna plus recipiat. Mat. xix. Sed per centenariū numerū perfectio designat: q: si quis propter nomine tēporalia cōtēnit: hic persecutionē mētis recipit: vt ea nō appetat que cōtempsit. Centies itaq; recipit quod dedit: q: perfectionis spiritum accipiens terrenis non indiget: etiam bonis non habet: his consentit. Bernar. in sermone illo. dicit simon Petrus (Mat. xix. dicens. Quid est centuplum istud fratres: nisi consolationes/visitationes/p̄mitteq; spūs qui super mel dulcior est? Illud centuplum pulchre latetq; exponit Abraam de charitate et virtutibus et pace anime:

et etiã literaliter in collatione sua que est de mortificatione que est vltima.et.xxiiij.in lib. collationum Jo.cassi. Et post pauca. Non est pater aut mater: non est domus aut ager: nõ denicq aliquid corporale: sed plane his omnibus est delectabilius: super omnia hec dulcius: et vniuersis his iocundius est: et quecumq desiderantur in seculo hoc: nec quaq huic valent cõparari. Beda etiã super illud Mar. xix. Nemo est qui reliquerit domum ꝛc. Quia nimirum a fratribꝰ atq consortibus propositi sui: quia ei spirituali glutino colligãtur/multo gratiorem etiam in hac vita recipiet charitatem. Cui consonat glos.ibidem. Omnes sancti et quecumq habent communicãt. xij.q.j.c.ij.xxiij.q.vij. c.et.iij.et.iiij. Item glos.super illud Matth.vj. Hec omnia adijcientur vobis. Omnia sunt filiorum: ideo hec omnia adijcientur: et nõ querentibus. si subtrahãtur/ad prohationem: si dentur/ad gratiarum actionẽ erunt. Gregorius in moral. Soler inquit rerum abundantia tanto a timore diuino mentem soluere: quanto hanc erigit diuersa cogitare. Nam dum foris per multa distrahitur vel spargitur: stare in intimis fixa phiberur. Idem Gregorius in homil. super illud Luc. viij. Exijt qui seminat ꝛc. Si nos inquit vobis semen verbum/agrum mundum/volucres demonia/spinas diuitias significare diceremus: ad credendum nobis mens forsitan vestra dubitaret. Unde et idem dominus per semetipsum dignatus est exponere que dicebat. Quis vnq mihi crederet: si spinas diuitias interpretari voluisset: maxime quum ille pungant: iste delectent: ꝛ tamen spine sunt: quia cogitationum suarum pũctionibus mentem lacerant: et dum vsq ad peccatum perrahunt: quasi inflicto vulnere cruentant. Hec etiam duo originalia. S. sunt posita inter ista originalia. Gregorius in homil. vnius martyris super euangelium/Si quis vult. Nudi cũ nudo sc̃z diabolo lucrari debemus: quia si vestitus quisq cum nudo lucratur: citius ad terram deijcitur: quia habet vnde teneatur. Quid enim sunt terrena omnia: nisi quedam corporis indumenta? Qui ergo ad certamen properare: vestimẽta abijciat: ne succumbat. Hieronymus ad Nepotianum et transferrtur. xij.q.j. clericus. pã. xv. Si autem ego pars domini sum: et funiculus hereditatis eius: nec accipio partem inter ceteras tribus. xiij.q.j.§. his ita. et de dec.c.j. sed quasi sacerdos et leuita viuo de decimis: et altari deseruiens. j. Cor. viij. et de prebẽ. cũ fin. altaris oblatione sustentor: habens victum ꝛ vestitum: ijs contentus nudam crucẽ nudus sequor. ij. Timo. vj. xij.q.j. episcopus. Hiero. ad Heliodorum. Nolo pristinarum necessitudinũ recorderis: nudos habet eremus. Bern. de colloquio Simonis et Jesu. Age ergo et qui relinquere omnia disponis: te quoq inter relinquenda numerare memento. Jmmovero ꝛ principaliter abnega temetipsum. Matth. xvj. Marci. viij. Luce. ix. Hieronymus loquens de paula. Testis est Jesus nec vnum quidem nũmum ab ea derelictũ. Quid hac virtute mirabilius: feminam nobilissime familie magnis quõdam opibus tãra fide omnia dilargitam: vt ad egestatem vltimam peruenirer? Jactent alij pecunias in corbonam. Luc. xix. xxiiij.q.j.odi. funibusq aureis dona pendeant. Nemo plus dedit pauperibus q̃ qui sibi nihil reliquit. Mar. iiij. ibi Gregorius in homil. Greg. in dialogo de abbate Jsaac sic ait. Quũq ei crebro discipuli inuerent vt pro vsu monasterij possessiones que offerebãtur acciperet: ille solicitus sue paupertatis custos fortem sententiam tenebat dicens. Monachus qui in terra possessionẽ querit: monachus non est. Sic quippe meruebat paupertatis sue securitatem perdere: sicut auari solent diuites perituras diuitias custodire. Chrysost. homil. viij. super Matthеum. Nunc veniens in eremum egypti paradisi hanc videbis melioremeffectam. Etenim est videre vbiq regionis illius christi exercitum ꝛ regalem gregem et superiorum virtutum vbanitatem. Existẽtia enim omni cruti et mundo omnino crucifixi? Galathas vltimo. et vltra processus procedunt ad corporis operationem: ad indigentiam vix cibum sumentes. Nec enim quando ieiunant et vigilant: vacare per diem dignum existimant: sed noctes quidem sacris hymnis et vigilijs/dies in orationibus et manuum operationibus consumunt: apostolicum imitantes zelũ. Luce. xviij. Oportet semper orare. i. Thessalonicen. vlti. de consecra. distin. v. i. Corinth. iij. Verecũdemur igitur omnes et diuites et inopes. quum illi nil penitus habentes nisi corpus ꝛ manus suas/cogunt se ꝛ sua cum litigant impensas hic indigentibus inuenire. sicut Paulus Actuum. xxi. Nos autem multis modis terre redditis nec superflua ad hoc tangimus. Gregorius nazanzenus in apologia sua. libro. ij. Sed pauperratem inquit et penuriam exprobrabũt. Jste sunt diuitie mee. Jsta me non solum gloriantem/sed arrogantem facit. Videor enim mihi hec audire ab inimicis: quia vestigijs illius incedã: qui ꝓpter nos egenus factus est quum diues esset. ij. Corinth. viij. Atq vtinam eruere me istis panniculis quibus circumdari video: possem: vt nudus effugerẽ spinas/diuitias. Matthei. xiij. Luce. viij. seculi que retinent et reuocant pergentes ad deum. Chrysost. super Matth. homilia. ix. Si ab honore quidem qui in superioribus est prie alijs pecunie nos expulerint: contemptibiles erunt. Celorum autem rege per singulos dies clamante et dicẽte Matthei. xix. quia difficile est cum illis celum intrare: non proficiemus omnia: et non desistemus ab omnibus: vt cum libera facie regnũ ingrediamur? Idem super Johannem homil. xix. Omnia agamus vt christum imitemur. Quid igitur christus ait Matthеi. viij. Luce. ix. Vulpes foueas habent: volucres celi nidos. filius autẽ hominis nõ habet vbi caput recliner. Augu. super illud apostoli. ij. Corinth. viij. Scitis inquit gratiã domini nostri Jesu christi: qui ꝓpter nos egenus factus est: quum esset diues ꝛc. Factus est egenus in tantum vt non haberet quod habẽt vulpes. Luc. ix. et in hoc consilium do vt paupertatẽ eius seruemus et imitemur.

Redicta originalia que recollegi pro magna parte de apologia fratris Bonauenture de exprobratione et de paupertate et de prohibitione pecunie apostolis et apostolicis viris data/ideo supercumulaui: vt sciãt viri euangelici maxime fratres minores ad quid sunt per euangelium et suam regulam obligati. de quo euangelio et regula et declarationibus et constitutionibus generalibus et prouincialibus aliqui non curantes/votum paupertatis frangunt: superflua recipientes: que habent ad vsum sibi appropriãtes: et pecunias per alios veriꝰ per se possidentes.

¶ Articulus.lxvj. A

Offendũt autem in ista receptione aliqui fratres minores/prout communiter multipliciter per hunc modum. Tum Quia de pecunia que pro eis deponitur: emunt et faciunt superflua. quum vsus moderatus et pauper cõcedatur in rebus eis et non superfluus. vt in decre. Exijt qui seminat. li. vj. ꝛ in clemẽ. Exiui de paradiso. de ver. signi. clarius continetur. Expense eñ voluptuose oibus sunt prohibite: vtiles concesse: secularibus necessarie fine quibus res stare nõ põt: expẽse necessarie: ꝛ vita ista nõ ducitur: religiosis maxime fratribus minoribus cõcedũtur. vt de hoc no. superius in §. adhuc perita. ver. tum etiam tertio. in fi. in ar. lxiij. Itẽ q: de illa pecunia de emptione pretiosoꝝ faciunt emi iocalia ꝛ preciosa: ꝛ scribi libros delicatos/vestes preciosas/et fercula lauta/cum diuite epulone. cõtra illud Luc. xvj. xlj. dist. non cogantur. et. c. parsimoniã. vide. s. in. §. adhuc perita. ver. tum etiam tertio. in articulo. lxiij. Item non pro necessitatibus ingruentibus vel emergentibus faciunt pecuniam deponi: sed pro futuris necessitatibus et non necessitatibus: vnde non cum curant de crastino

fratres minores multifariã abutũtur pecunia.

contra verbum dei. Hat.vſ.in fi. Nolite ſolicíti eſſe in craſtinum.xíj.q.j.habebat.ſed de annoꝝ circulo.cõtra preal. decre. exíjt. Item quum pecunia deponatur p:o raliũ neceſſitatibus:ipſi frequenter faciunt eam expendi et expendunt p:o alioꝝ fratrũ neceſſitatibus et ſeculariũ.quod fieri nõ poteſt ſine licentia illius a quo depoſita eſt:et p:o quo retinetur. vt preallc. exíjt. Item tota die emunt per ſe aliqui fratres:et vendunt per alios: ⁊ ſic per perſonam interpoſitam pecuniam accipiunt et dant.contra eoꝝ regulam ⁊ declarationes p:edictas. Fratres enim minores quícquid ſit de alíjs religioſis/nec emere nec vẽdere poſſunt per ſe vel per alios: nec cũ licentia nec ſine licẽtia p:elatoꝝ:quia qui per aliũ facit:per ſe facit.ex de reſti.ſpo. cumveniſſet.quia tales contractus ad veros dominos et p:opꝛietarios pertinent.vide.j.§.poꝛro.ver. et quia vt ſepe.in ar.lxvíj. quia emptio et venditio ſine p:ecio nõ p:o cedit.ex de emp.⁊ ven.cũ dilecti.ff.co.l.íj.et inſti.eo.§.p:eciũ.ſed omnis vſus et contrectatio pecunie p ſe et p alios eſt fratribus minoꝝibus interdictus:vt in eoꝝ regula ⁊ declarationibus continetur. Item tota die vendunt aliqui fratres minoꝝes ligna de ſyluis:granum de terrulis quas aliqui habẽ iuꝛta hoꝛtos:vinum de quibuſdam vineolis et pergolis:hoꝛtolitia de hoꝛto:mel de aluearíjs apum:fructus de arboꝛibus:legumina de hoꝛtis:panem eleemoſyne vel commutant(quod idem eſt quod vendere:⁊ qui contractus ad verum dominum pertinet)et alia ſupellectilia que eis dantur.quod facere nõ poſſunt:quia non debent aliquid recípere/vt id vẽdant.ſicut exp:eſſe dicit eoꝝ declaratio ſepe dicta.exíjt.§.p:ererea.ver. non em̃.

Item vadunt aliqui per terras ⁊ villas/et vbi nõ habẽt loca et habent loca/eleemoſynas pecuniarias p:ocurando et petendo:et inpoꝛtunitates frequenter ingerendo: famulum retro ducẽdo:et denaríjs pitides et loculos implendo.quod eſt contra eoꝝ ſtatum.quia nõ eſt ille modus deponendi pecuniam p:o neceſſitatibus fratrum. vt dicunt per eoꝝ declarationes. Itẽ ponunt aliqui cyppos et arcas in eoꝝ eccleſijs:vt ibi ſeculares ponant pecunias: faciunt etiam per pueros vaſa et bacinilia per eccleſiam depoꝛtari:⁊ aliquoties errta:in quibus ponãt pecuniam ſeculares. que ſunt exp:eſſe contra declara. eoꝝ. Exiui de paradiſo.§.poꝛro. Quando etiam non habẽt famulum paratum ad recipiendum eleemoſynam pecuniariam eis datam:faciunt per dantem eam poni in feneſtra vel alio loco:et poſtmodum faciũt eam inde accipi.quod eſt exp:eſſe contra mentem declarationum eoꝝ. Item intromittunt ſe aliqui de executionibus teſtamentoꝝ vbi pecunie expenduntur et diſpenſantur. Item recipiunt eleemoſynas pecuniarias in altaribus. Item recipiunt compotum a famulis de pecunia p:o eoꝝ neceſſitatib⁹ depoſita. Item poꝛtant claues cellarum ſcrinioꝝ monetarum capſarum capſidilium in quibus pecunie reconduntur. Item tangunt pecunias vel cum cera vel cum ligno vel cum palea. Portant etiam quidam eoꝝ pecunias ſuras in habitibus et tunicis. Quidam etiam eoꝝ faciunt ſibi pecuniam poni in capitijs:⁊ ſic per tales pecunia contrectatur.contra declara.p:edict. in caſibus p:elibatis.et ↄtra p:edi.decla.maxime in clemẽ.exiui.§.denícꝫ. de ver.ſigni.eoꝝ que eis p:ecipiunt a contrectatione quaslibet pecunie abſtinere. Vadunt etiam aliqui per indulgentias:et ad viſitandos ſuos parentes/et ad p:ocurandum facta regum et baronum et comitũ et alioꝝ/et ad ſtudia/et ad eoꝝ conſolationes alias coꝝpoꝛales/⁊ ad faciendum ambaraas & legationes/equitando et pedi tando cum burſarijs/et cum maximis frequenter quantitatibus floꝛenoꝝ et turonum et alioꝝ denarioꝝ.contra eoꝝ ſtatum.q: iſti et coꝝ ſimiles non ſunt caſus in quibus licitũ eſt eos burſarios ducere:nec in quibus p:o eoꝝ neceſſitatibus ſit pecunia deponenda. et ſic faciunt exp:eſſe cõtra declara.exiui.§.quo circa.ex de ver.ſigni.in cle. Nũq̃ enim perviam burſarios ſecum poſſunt ducere:niſi quum per veram obedientiam non p:ocurat ã/multo fortius nõ ert oꝛam/a p:elatis eoꝝ p:o cauſis neceſſarijs ordinis vel alíjs mitterentur: et per regiones inhumanas tranſirent:in quibus non eſſet veriſimile ꝙ mendicãdo eleemoſynam ebilem inuenirent. In quo caſu et peram poſſent ducere et burſarios. Fin Hedã. vt ſuo oꝛiginali poſito §.p:oꝛi. inter alia pauperratis oꝛiginalia cõtinetur. Itẽ p:ecipiũt aliqui depoſitarijs ſuis vel nuntijs/vel famulis tantibus erpendendis/quomodo et qualiter expendant illas pecunias. Capſas pecuniarũ aliquoties poꝛtãt. Pecunias deponunt:aut deponi faciũt:eas repetũt.hec omnia contra p:edic.§. quocirca.et.§.denícꝫ. eiuſdem decre.

Item ſi centum milia floꝛenoꝝ et totidem talenta argenti et auri daꝛẽtur quibuſdam fratribus: maxime eoꝝ communitatibus:nunq̃ reſpuerẽt: quia nunq̃ talium neceſſitas finem habet nec ſatietatẽ: vt ad literã raliũ cupiditatis ſatiffieri nunq̃ poſſit:et totus mundus ei oblatus eſt p obolo.xíjj.q.iíj. quid. Sed falſo vocant neceſſitatem ſuperabundantiam et voluptatem: promptuaria eructantia/ad literam fin Dauid/ex hoc in iſſud.pſ.cxlíj.quia fin Remigium neceſſitas p:ope neceſſe eſt: et ſine qua quis non poteſt viuere: que circa victum et veſtitũ.fin apſm.ſ. ad Timo.vſ. et paucíſſima ſupellectilia his annera/eſt puro et fideli oculo eſtimanda.x.q.íj.epiſcopus.et.xíj.q.j.clericus.et.c.epiſcopus.ſed quidam fratres nec p:ope mouẽt expectant:nec p:ope infirmitatem:nec p:ope veꝛã neceſſitatem:quia nullam neceſſitatem habere volunt nec pati nec penuriã:que tamen paupertati euangelice/fin Ambꝝ. eſt annera. Et Bernar. ſicut ſuperius eſt p:obatũ in §.ij. p:oꝛi. in eoꝝ oꝛiginalibus.in ar.lxv. Vere ergo et vere citer hodie de facto pecunie parũ vel nihil a frarribus aliquibus minoꝝibus cõmuniter obſeruatur.⁊ eoꝝ in hoc poꝛiſſimũ per eos apertiſſime regula violatur. Recipiũt em̃ aliqui et quaſi omnes maxime cíſmontani per ſe ⁊ per perſonam interpoſitã denarios ⁊ pecuniã affectu parenter et effectu:eas ſine neceſſitatibus veris ⁊ emergẽtibus vel ingruẽtibus ſã p:o ſe deponi faciẽdo:⁊ in caſibus p:ohibitis et p:o libito erpendendo.vt ſuperius eſt multipliciter declararum. Generalis em̃ eoꝝ cũ toto capitulo generali nõ poſſet alicuiꝝnũ denariũ etiã cauſa eleemoſyne elargiri.vt diti ſuperius in §.religio.inver.nõ poſſet.in ar.lxj.ꝯs nemo dat qõ nõ habet:nec habere poteſt:nec dare. exviij. diſt.p:eſbyterũ.ſ.q.ſ.ventũ.c.gratia.⁊ c.qui perfectionẽ.⁊ q.vij.daibertũ.cũ.c.ſeq.de cõſe.di.iíj.quõ.in p:in.ex de in re patro.qõ aũr.in fi. Quia denarius fratrũ nõ eſt neceſſe poteſt:ſed illius qui depoſuit quouſq̃ in eoꝝ nõ alioꝝ veꝛis neceſſitatibus ingruẽtibus fit cõſumptus. vt in decre. Exíjt.et Exiui de paradiſo/luculenter apparet. Et hoc cõ eſt eis ad ſummã gloꝛiã/carnales et ceci ⁊ cupidi recipiũt ad ſuũ defectum et iniuriã. Prouerb.xviij. Nõ recipit ſtultus verba p:udẽtie: niſi ea dixeris que verſantur in corde ſuo. Q Qui autem gloꝛiantur quidã fratres minoꝝes pecuniam nõ rangere nuda manu:in hoc moꝝes phariſeoꝝum vſurpant:qui decimant mentam et anetum/culicem colantes/et camelum deglutientes. Matth.xxiij. Non em̃ p:oprie receptio eſt in tactu:licet etiam eius cõtrectatio et tactus ſit eis per decre. Exíjt.et intellectu regule/ab eccleſia interdictus:q: etiã ante pedes apoſtoloꝝ olim p:ecia ponebantur:et ab eis non tangebantur. Actuum.iíj. Multi etiam mundi nobiles pecuniam tangere dedigniantur: tamen exp:endi eã faciunt et maxima quantitate: quia coꝝ eſt. tangeretur enim ſicut petra vel lignum pecunia a fratribus: ſi haberent eam voluntatem habendi et erpendendi ſine peccato:niſi eccleſia p:ohiberet tamq̃ ſpeciem mali in fratre minoꝛe. ſ. Theſſalonicen. vltimo.j.q.j. emendari. Decens enim et conſequẽs eſt ꝙ ab eius etiam contactu debeant abſtinere: quia contactus pecunie eſt etiã ad habẽdum pecuniam illectiuus: et qui retigerit picem:inquinabitur ab ea. Eccl.xíij. Quidam frater noſter

lector: Parisien. dixit mihi ⁊ gloriabatur ꝙ in.xl. annis nō rerigerat denarium: et tamen trecentas libras turonēses habebat reconditas (vt audiui) Et adde hic qđ scripsi. §. religio autem. ver. quia vere. in ar. lxj. ⁊ in additione ibi posita que incipit maxima. ¶ Q̄ autem aliqui fratres ce dicunt ꝙ pecuniam procuratam legatam vel sponte eis datam deponi faciant apud depositarios fratrum vel nū tios pro eos pecunias largientibus presentatos fm declarationes de licentia prelatorum: et sic tuti credunt in suis conscientijs existere/ propter hoc solum quia de licētia faciunt eam deponi: Sciant ꝙ nec prelati nec totus ordo simul iunctus potest dare licentiam ꝙ pecunie deponātur pro fratribus vel in speciali vel in communi. nisi fm declarationes predictas. et. c. exiui. scz pro necessitatibus veris et propijs ⁊ presentibus/ vel iā ingruentibus. vt ibi. ¶ Licentia autem ideo petitur a prelatis: quia ipsi debent scire et determinare pure et fideliter pro quibus veris necessitatibus ingruentibus fratrum non alio:um pecunia deponatur. Unde moraliter peccant prelati: et prevaricatores regule sunt: et sunt occasio peccati moralis subditorum si aliter ꝙ in supe dictis declarationibus continetur/ licentiā dent fratribus ꝙ p eis aliqua pecunia deponatur. Dupliciter enim peccāt tales prelati. tum quia dant licētiam fratribus habendi pecuniam: contra regulam et declarationē predictam quia in peculio cum eis dispēsant: quod nedum prelati fratrum minorum facere non possunt: sed nec aliorum ordinum qui possunt alis habere pecuniā in cōi. vt ex de sta. mo. cū. ⁊ c. cum ad monasterium. Si de licētia igitur prelatorum pecunia nō potest deponi pro fratribus minoribus nisi fm declarationes predictas: quid dicem⁹ de illis pseudo fratribus qui solo fratrū nomine gloriantur: qui sine aliqua licentia vel conscientia prelatorum suorū pecunias maxime sine vera necessitate faciūt deponi vbi volunt: et dispensant pro libito voluntatis. Bis peccant tales moraliter: et quia contra regulā ⁊ declarationē predictam/ pecuniam recipiūt: et quia sine licentia proprietarij sunt: et sicut proprietarij puniēdi tam per eorum constitutiones ꝙ per canonicas sanctiones. xij. q. j. non dicatis. ex de sta. mo. super quodam. Quidam etiam fratrum minorum dicūt/ Pauperes sumus: nō habemus nisi. xx. solidos: vel. x. vel. v. vel vnū. Vere tales pauperes sunt spū: et fine spū: q: etsi pauperes sunt in censu: nō tñ in affectu. q: etsi non habent: hoc ideo est quia habere nō possunt. parati enim tales sunt recipe fine aliqua necessitate vera: si qui darent inuenire valerent. sicut et semper recipiunt quū offertur: et fine oblatione quantū possunt procurāt. Immo etiam illa modica pecunia que pro eis est deposita non indigēr. et sic illud modicū tenendo/ peccant moraliter. xiiij. q. vlti. furantē. quia nec vnus denarius ꝙ fratre minore deponendus est: nisi pro vera et non ficta necessitate ingruēti. vt probant declarationes eorum predicte. Et cōtra tales dixi. §. verbū Danielis anachorite. §. in. §. adhuc petita. ver. contra hmōi. in ar. lxiiij. ꝙ etsi censum habeant pauperis: habent tamē diuitis voluntatem. Paupertas enim spiritualis. i. voluntaria et penurioſa remuneratur a dño: non inuoluntaria necabundans. vt probat Ḥ: ego. in homil. super illud Mar. xix. Ecce nos reliquimus omnia. Et satis de ista materia in. vij. §. preall. superi⁹ pertractaui. Nec ergo credant se tales fratres ꝙ modica pecunia excusari cōtra regulam recepta pro qua peccant moraliter (vt dixi) sicut pro mille florenis. licet fatear ꝙ qui plus offendunt in affectu et in pecunie quantitate: amplius puniētur: imo et aliquo modo sceleratior videtur auaritia in quantitate modica ꝙ in magna: q: minus de incitatione habet. facit quod no. xcvj. di. c. duo. Et superius est dictū fm Danielem anachoritam in collatione sua. iiij. in li. collationū Jo. cassi. ꝙ eādem auaritiam quidam in religione cōmittunt in paruis et paucis: quam in magnis et pluribus rebus in seculo committebant. Quanta ergo demētia ⁊ bestialitas est maxime in fratribus minoribus/ pro vno soli-

do quo vere non indigent: et tenent repositū apud depositarium: perdere animas suas: sicut perderent pro centū milibus florenorum: quum tamen dicat dñs. Quid prodest homini si vniuersum mundū lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur? Mar. xvj. ex de fimo. c. mattheus. et Luc. ix. Tantum autem inualuit ista pestis et ista manifesta regule prevaricatio in ordine minorū de pecunia: sicut et in alijs ordinib⁹. qui tamen tārū nō offendunt: ꝙ aliqui sunt mali fratres minores/ et vtinam non sint plures/ pro quibus aliqua pecunia tenetur: etsi veram necessitatē nō habeant. Et aliqui mali fratres minores/ qui etsi vere nō indigeant: eam tamen non respuunt sibi datam: immo tenent eam in cistis suis: et vt proprijam pro libito exponūt. In ordine enim minorum non habent aliqui pecuniā (vt de alijs ordinibus taceamus) quia habere nō possunt: quia nō inueniunt largitorem: sicut conscientia et experientia manifestat. ¶ Aliquoties frater minor cōtra aliū coram suo prelato super pecunia nedum super alijs ⁊ libris et supellectilibus litigat: et actiones et petitiones suas intentat: et libellū formar ac si sua esset pecunia. et vere sua est quātum ad eius voluntatem et affectū: quum tamē petitio et repetitio et actio vero dño pecunie deponenti pro necessitate fratris competat: et non sibi. Leci etiam et prevaricatores eorum aliqui prelati super huiusmodi pecuniarijs questionibus audiunt aliquos: et faciūt eis iustitie/ immo iniustitie complementum. Leci duces aliqui prelati cum aliquibus suis subditis cecis in foueam mortis baratri pariter incidētes. Luc. vj. Mat. xv. xxxviij. dist. que ipsis. ex de eta. ⁊ quali. c. penul. Tales vero prelati circūeunt mare et aridam vt faciant vnum proselitū peiorem se. Mat. xxiij. et secum ducunt fratres subditos suos tales cū primo gehenne mācipio. s. diabolo plagis multis in perpetuū Truciandos. xl. dist. si papa. Et tales ipsi prelati tot mortibus digni sunt: quot in fratres suos de huiusmodi ⁊ similibus criminibus perditionis exempla trāsmittunt. xi. q. iij. precipue. ¶ Quidam etiā minor fratrū reditus pecuniarios annales vel biēnales vel vltra habent: quos sibi in testamento dimiserunt parentes: aut alis a dominis dari sibi faciunt annuatim: sicut faciūt stipēdiarij seculares: quum tamē nedum pecuniarios (quod est peius) sed nec alios reditus quoscūq; habere possint fm eorum regulā: quia tā ꝙ aduene et peregrini/ vt ibi dicitur/ debēt ire per mūdum mendicando: non reditus habēdo. Et est expressum in predicta declaratione eorum/ Exiui de paradiso. §. proinde. in clemen. Et quam ꝙ ordines alij possint succedere in talibus legatis/ et reditibus dimissis fratrib⁹ suis: et per eos eorum ordinibus acquiratur: per ea que leguntur et notantur. xviij. q. j. c. j. xix. q. vltima. si qua mulier. et ex de priuilegijs. cum olim ꝓpter. in glo. quia quicquid. Non tamē ordo minorum potest succedere alicui: nec per fratres ei potest acquiri: quia nō potest habere proprium in communi sicut alij ordines. vt in predicta declaratione Exiit qui seminat. et Exiui de paradiso. liquido continetur. ¶ Illud etiā quod in ordine minorum in aliqua provincia statui consueuit: ꝙ gardianus tantum et custos tantum ⁊ minister tantum dare possit: fi ad pecuniam referatur: contra regulam et declarationes est: quia totus ordo non potest dare vnum denarium: quia nō est suus: nec potest eo vti. vt superius est declaratū. Dare enim ad dominum vel administratorem rerum pertinet. ex de donationibus. ceterū. Sed nullus frater minor potest esse dominus vel administrator: pecunie: vt patet per declarationes predictas. ¶ Illud etiam quātum sit contra eorum statum: quis cecus non videret? Recipiunt enim et petunt aliqui prelati eorum pecunias et res apostatarum suorū: quas extra ordinem sunt adepti: quum nunq̄ ordini minorum possit acquiri per aliquē fratrem aliquid. vt in pie. alleg. decre. exiui. §. proinde. Nec obstat quod legit et no. xviij. q. ij. abbates. q: illud loquit̄ in ordine quocūq; alio qui potest habere proprium in cōmuni. Et cui per monachū

fratres minores nihil ois no dare possunt.

vel fratrem alium acquiritur vagabundum: sicut acquirit dño per seruum fugitiuum. ff. de acqui. pos. l. j. §. per seruū. Si aūt religiosus esset expulsus: vel rediens ad ordinem non admissus: tunc etiam monasterium pius nō succederet ei in bonis extra monasterium acquisitis: quia seruus pro derelicto habitus non acquirit domino. ff. de stipula. seruo. quod seruus. ⁊ exp̄essum. C. de lati. liber. tollen. l. j. §. sed et scimus. et no. p̄eal. c. abbates. ⁊ ex̄ de infan. ⁊ lan. expo. c. vnico. et Inno. ex̄ de p̄uil. cum olim. ij. ¶ Sz nec minus absurdum est ꝙ quando frater minor moritur: p̄elatus aliquis eius p̄euaricator regule ⁊ cecus facit ei suā eleemosynam pecuniariam assignari: ⁊ eo mortuo eam retinet vel retineri facit pro communitate contra deū et statum suū: quis ordo nedū in pecunia in qua nihil habet facere/sed nec in re aliqua fratri succedit. Nam pecunia que erat deposita pro illo fratre: eo mortuo redit ad illum dominum et deponentē pro quo antea tenebatur. vt in pall. de re. exiſt. ⁊ c. etiui. et tātū in illa pecunia habet facere ordo: quantum in illa que remansit in arca illam deponētis. Si autem non inueniatur deponens aut heredes eius: illam pecuniam que stabat pro fratre mortuo/habet diocesanus episcopus pro deponētis anima dispēsare: sicut habet facere de incertis: quia ipse est et esse debet dispēsator et pater pauperū principalis. xij. q. ij. sanctimus. ⁊ c. mos. c. concesso. c. quatuor. et. q. j. eps habeat. ex̄ de testa. tua. de iude. cum sit. in aur. de sanc. epis. §. si autem. C. de episco. et cleri. nulli licere. C. cōia de succes. aut omnes peregrini. Vi de quod scripsi. s. in. §. in p̄edictis. ver. si queris. in ar. lxv. ¶ Alia aūt̄ p̄eter pecuniam que reliquit frater minores: ad vsum fratrum ordinis remanent: q̄diu rerum illarum dator et proprietarius patietur: quia donator non potuit transferre in ordinem proprietatis non capacem etiam in communi proprietatē illarum rerū quas ordini vel fratri ad vsum tm̄ cōcedere potuit: vsq̄ ad sue vel suor heredū beneplacitum voluntatis. Non enim donator talis vel testator potuit facere quin in donatiōe sua vel legato leges ecclesie et declarationes locum haberent fratrum minor proprietatis incapacium. ex̄ de testa. requisiti. legit et not. j. rñ. et in glos. p. q. j. Vsus aūt̄ illarum rerum dispēsabitur per p̄elatos ordinis: sicut eis cū fratribus videbit expedire. vt in p̄eall. decla. exiſt. ¶ Item tota die faciunt pictanciam aliqui fratres p quor necessitatibus pecunia est deposita/bonitati fratrum vel p̄elatis vel alijs specialibus suis amicis fratribus ⁊ secularibus. Condēnantur etiam per plātos aliquos fratres aliqui ad eas faciendas. quod totum est baratharia et cōtra statum: vt superius tactū est. quia pecunia pro necessitate fratris p̄esentis vel ingruenti deposita: quia nec aliter deponi potuit: nec debuit fm̄ declarationem p̄edi. in alienos vel alios vsus expendi non potest sine voluntate deponentis q̄ fratri necessarios et ingruētes pro quo est deposita. vt p̄eall. c. exiſt. ¶ Item rū qua conscientia ceci et carnales p̄elati quidam eor maiores vt minister et custodes/possunt condemnare ⁊ tarare et collectas imponere super gardianos ⁊ vicarios eorum in certa pecunia exoluenda eis et contribuēda pro eorum necessitatibus aut prouincie: et mandare per obediētiam et aliquoties sub pena excommunicationis quam ipso facto incurrunt nisi dederint? Hoc enim totum contra statū eorum est et regulam. Pecunia enim assignata pro necessitatibus loci fratrum/nūq̄ potest sine licētia exp̄essa cōcedentis in vsus vel necessitates p̄elatorum vel prouincie deputari. vt in pall. de re. exiſt. ⁊ illa maledicta obediētia non est timenda nec seruanda: quia contra regulam ⁊ declarationes eius est: et contra deum. xj. q. iij. non enim. c. si dns. c. iulianus. c. qui omnipotētem. c. qui resistit. c. si imperatores. c. si is. Nec illa sententia excommunicationis timenda est nec seruāda: quia errorem continet intolerabilem. s. peccatum. vt legitur ⁊ no. ex̄ de sentē. excō. per tuas. vbi de hoc. et c. veneralē. lib°. lib. vj. ¶ De pecunia fratrum aliquorum studentium quid dicemus? Illi enim tales absq̄ aliqua conscientia cum tota inflatiua. §. Lor. viij. frater sciētia. eam extra necessitates veras p̄esentes vel ingruētes recipi faciunt et expendi. Primo procurādo studiaer extra nonnulli. et inquietationibus: ad que vadūt et in quibus studiant assidue cum pecunia. Quum enim fm̄ decla. p̄edic. deponi nunq̄ possit pecunia nisi pro necessitatibus veris p̄esentibus vel iam ingruētibus fratrum: vt sepe dictum est: postq̄ ordo per obedientiam non procuratam nō mittit fratres ad studium: sed potius ipsi cum suis ambitionibus se mittūt: que necessitas potest dici/que est potius et verius importunitas/studia procurare in quibus expendūtur tantas pecunie quātitates/quas nūq̄ tantas in seculo habuerunt: nec loquendo verisimiliter. Vere talis nō est necessitas: quia ordo plenus multis est studentibus et regulam frangentibus: et vtinam talis ⁊ tanta in ordine scientia inflatiua. ex̄ de renū. nisi cum p̄idem. §. pro defectu. s. Lor. viij. scientia nunq̄ esset: occasione cuius quotidiana fratrū conscientia est consumpta. contra quos Paulus. s. ad Lor. j. et. xlix. dist. c. j. ver. albuginem. Vere ergo nō est talis necessitas: sed p̄esidendi ⁊ ambitionis cupiditas ⁊ tollendi desuper caput iugum obedientie regularis. Vere enim hodie aliqui fratres qui vadūt Parisios maxime et alio de gratia et licentia/non propter de obediētia: non vadunt vt studeant et sibi ⁊ alijs proficiant. vt ex̄ de magistris. c. vlti. sed vt p̄eemineant: et ordinem et fratres cum suis partialitatibus et diuisionibus et honoribus et pompis et dissolutionibus inficiant. Nam veraciter aliqui magistri et lectores primi ⁊ precipui regule p̄enaricatores ⁊ ordinis destructores. Legem dedit eis euangelicā legislator almus Franciscus: et nemo ex eis ad literam seruat legem. Jo. viij. Utramq̄ legem regule nouam et veterē verbis p̄edicant: moribus impugnant: tota die disputāt: tota die syllogismos cōponunt: et tota die fo astarias ⁊ hospitia implent. ex̄ de vita ⁊ hone. cle. a crapula. calices fecūdos euacuāt: loculos copulant. xij. q. j. nolo. ⁊ post buccas rubentes. xxv. dist. ecclesie. et eructantia viscera de crapula ⁊ ebrietate/de paupertate regule sacratissime carnales intellectus euomunt. xxv. dist. ecclesie principes. In capitulis regulam allegant: et regulam beatificant: et digito eam mouere nolunt. Vere successores tales et heredes filij scribarum et phariseorum: quia ad eorum vitia deuenerunt. Mat. xxiij. xxvj. q. vij. alligant. Qua ergo conscientia miseri maxime eunres de gratia Parisios soluunt pro expensis: ⁊ alij fratres stabularij recipiunt tantam salsitudinem florenos pro anno pecunie quantitatem? quor parentes in mundo vix vnq̄ vnum habuere florenum: et vix ventre pane miliaceo repleuerunt. xij. q. ij. gloria. Non video: nec aliquis habens oculum simplicem et clarum potest videre: sed video ꝙ expresse est cōtra regulam ⁊ declarationes p̄edictas. ¶ Deinde quū sunt in studio aliqui nō contenti vita cōi fratrū: emi frequēter faciūt aliqui omni die comestibilia ⁊ potabilia: adinuicē sibi pictancias faciunt: ⁊ symbolizant pro gula. tunicas delicatas emunt. libros precios et vere superfluos/multos nō necessarios emūt: ⁊ sibi faciūt. pecunias sibi mutuāt adinuicē: et frequēter secularibus libros emūt ⁊ vēdūt: nec per curatores Romane ecclesie: per quos tū hodie venditiones/⁊ emptiones/ et mutationes/quietationes/remissiones/donationes/ locationes/ et alij cōtractus ad veros dños ⁊ administratores pertinēres fieri nō pñt: q: per dūm papā Joan. xxij. reuocati sunt. vt in sua cōstitutione/Ad cōditor canonū/ incipiēte ꝛ manifeste. Qua cōstitutione nihilominus nō obstāte/quidā fratres abutunt̄ curatoribus sicut prius: et aliqui absq̄ aliquo curatore sicut pessimi propietarij predictos actus exercent: quum hodie in ordine nec extra ordinem: nec per fratres: nec per alios noīe fratrū multo minus nomine proprio/quum ad eos non pertineant: aliquid de rebus fratrum cum aliquo possit de predictis actibus exerceri; nisi solū per illos qui res quarū vsum habēt

fratres/

fratres/fratribus dederūt: ꝛ qui sunt veri ꝓprietarij ꝛ domini earumdē. Loca autē fratrū libꝛi ecclesiastici ꝛ vasa ꝛ alia ecclesie paramenta/siue que habet vel habebat ordo ante illā cōstitutionem/Ad conditorē canonum. siue que postmodū habuit: non possunt distrahi nec aliquo titulo alienari: sine voluntate expꝛessa romani pontificis: q̄ ad huc in talib⁹ sibi ꝓprietatem ꝛ dn̄ium reseruauit. sicut in dicta constitutione. ad cōditorē/continet expꝛesse. ¶ De fratribus autē euntibus per verā obedientiā non pꝛocuratā/q: tunc non est licētia si pꝛocuret: q̄q̄ in lr̄is pꝛelatorum obedientia vocet: ad studia de voluntate pecunias pro eis deponentiū satis crederem ꝑ declarationē Nicolai que cōcedit fratribus libꝛos scientiales ꝛ studia: q̄ expensas necessarias possunt facere pro eis illi depositarij vel nuntij eoꝝ tenētes eleemosynas: libꝛos paucos ꝛ necessarios ꝛ paupes ipsis facere: emere tunicas viles ꝑ regulam: ꝛ alias expensas necessarias de illa deposita recipere pecunia. Quia ex quo eis studia concedunt: et oia illa necessaria sine quib⁹ studere nō possunt/cōcessa sunt ar. ꝓꝛe. declara. ersi. ex̄ de offi. dele. ꝓꝛeterea. et. c. pꝛudētia ꝛ c. suspitionis. ꝛ. no. ij. q. vij. cū pastoꝛis. tij. q. j. non dicatis ex̄ de accusa. ex parte. j. in glos. ij. ꝛ per Jo. an. ex̄ ne cle. vel mo. vt periculosa. in glos. ꝛ tunc. li. vj. Magis tamen consulerem ꝑ beatū Franciscū viam simplicitatis et puritatis paupertatis tenere: non eundo per studia cū burfis/ ꝛ bursarijs/cū eqs ꝛ summis libꝛoꝝ ꝛ supellectilib⁹. q: occasio depositionis pecuniarū pro necessitatibus fratrum preuaricationē regule ꝓpter abusum cōmuniter operatur. q: vbi lex declarationis de facto pecunie/ibi ꝛ occasio pꝛeuaricationis. Ler em̄ ꝑ Paulū iram operatur. ad Ro. iiij. Ubi em̄ non est lex/nec pꝛeuaricatio. vt ibi. ergo a contrario vbi declaratio de facto pecunie fratrū: ibi puaricationis occasio. vnde ꝛ sancta eoꝝ regula dicit. Pꝛecipio firmiter fratrib⁹ vniuersis vt nullo modo per se vel p̄ personam interpositā recipiant denarios vel pecuniam. Sed fratres multi recipiunt omni modo: nō negatiuam sed affirmatiuā tenētes: q̄ carnis est magis amica. Et hoc er occasione alicuius modi quē pꝛedicta Nicolai declaratio adinuenit: q̄ modus satis purꝰ si seruaret/difficillimꝰ et subtilissimꝰ ad seruandū a paucis bene obseruat. Addq̄ scripsi. s. in. §. religio autē. ℞. vtinā. cū. ℞. se. in ar. lr̄s. ¶ Volentes em̄ fratres per vias incedere ampliores ꝛ a puritate pꝛomisse euangelice paupertatis recedere/contra voluntatē beati Frācisci declarationes fieri pꝛocurarunt: q: mandauerat pater per obedientiā in testamento suo qđ fecit: ꝙ fratres ꝑ nulla re a sede apostolica literā aliquā impetrarent: pꝛeuidens per declarationes apostolicas ꝛ priuilegia regulā relaxandā sicut impꝛesentiarum videmus. Si tamen declaratio seruaret: tuti starent in cōscientijs fratres. sed ex spiritu tepescēre ꝛ declarationum occasione nec regula nec declaratio cōmuniter obseruat. Quia em̄ ad literā etiā de facto pecunie ꝛ de sancta paupertate ꝛ de alijs regule articulis vult regula obseruare: declarationibus non indiget. q: vnctio spūssancti eā declarat ꝛ docet. j. Joā. ij. ex̄ de sacra vnc. c. vnico. §. de secunda Et bonā habentibus voluntatē non est regula difficilis: sed facilis ꝛ possibilis: q: non est aliqua lex de impossibilibꝰ. de re. iur. impossibiliū. ex̄ de pac. c. fi. Et erroneum est dicere ꝙ sancta Romana ecclesia mater oīm ꝛ magistra. ex̄ de priuil. antiqua. regulā impossibilē ꝙ firmasset: aut legē captiosam fratrib⁹ dedisset. vt est expꝛessum. dist. iiij. erit autē. xxvj. q. j. de viduis. ij. Unde pꝛopꝛissime pōt dici de declarationibus super regulā fratrū minoꝝ: qđ dicitur de creaturis. Sapi. xiij. ꝙ facte sunt in odiū ꝛ in tentationem animeꝝ hoim: ꝛ in muscipulam pedib⁹ fratrū infipiētium. Nam vt dixi quū regula pecuniā nullo modo recipiatur: fratres nō nulli ex declarationū aliquali modo ꝛ occasione eam recipiunt indistincte. q: occasio pecuniarum ꝑ declarationes pro necessitatibus fratrū depositarū pꝛeuaricationem regule cōmuniter operatur. facit enim multa occasio ꝛ opportunitas. ex̄ de eo qui cog. consang. vx. veniens. Et ꝑ apostolū. j. Thessa. vlti. Ab omni specie mala abstinēdū est. j. q. j. mēdari. ex̄ devi. ꝛ ho. clerico. ab omni. ꝛ de simo. audiuimus. Et ꝑ Isaac devita contēplatiua/ quum rerū opportunitatem accipimus nosipsos non possumus cōtinere. Et qui occasionē peccati non tollit: ꝑ eum inuitus trahitur ad peccatū. nec tamen talis simpliciter est inuitus. xv. q. j. merito. ꝛ. c. non est q: voluntarius occasionē peccandi accipit. nemo em̄ peccat inuitus. vt pꝛe. c. non est. ꝛ. §. j. vbi de hoc. ꝛ de pe. di. ij. si em̄. ꝛ xxiij. q. iiij. vasis ire. alꝰ est. §. sub. c. nabuchodonosoꝛ. Depositio ergo scilicet pecunie facta pro fratribus/pꝛeuaricationis regule occasio est. Est em̄ occasio delicatas expensas ꝛ superfluas faciendi: et necessitatē veram in falsam cōmutandi: ꝛ veram paupertatē rumpendi. Ex occasione ergo declarationum ab ecclesia sancta sancitarum ꝛ male seruatarum/data est occasio cōmuniter fratribus infirmis cōtra eoꝝ regulā pecunias habendi recipiendi ꝛ eis abutendi. licet ecclesia sancta Romana has sancte ꝛ sancta intentione ediderit: ꝓpter fratrū multitudinem relaxatam: quibus arcta via. Mat. vij. maxime de facto pecunie sancte regule videbatur. Et q: in ordine puerat feruoꝛ pꝛimꝰ ꝛ apostolicus ꝛ Franciscꝰ: et a via dissesserat simplicitatis: ꝛ viā acceperat scientie curiositatis Unde (vt dixi) data occasione pecuniarū per declarationes vere facta est in ordine paupertatis religio pꝛeuaricatio cōmuniter generalis. ꝛ qđ ab ecclesia pꝛouisum fuit ad remedium fratrū infirmoꝝ/tetendit ad eoꝝ noxā vnde ꝓpterea reuocande essent declarationes. ad hoc expꝛessius. ex̄ de rescrip. statutū. j. rn̄so. li. vj. ꝛ de excep. pia. j. rn̄so. li. vj. ꝛ de sen. ex. alma. j. rn̄so. li. vj. lxiij. di. §. verū. ex̄ de dec. suggestum. Si abesset regula literalis: daretur sine alia glossa sicut ab initio fuit data. Non em̄ pater bene dictus almus Franciscus vir totus apostolicꝰ tale remedium ad non rumpēdū euangelicam paupertatē: quam suam matrē ꝛ soꝛoꝛem ꝛ dominā appellabat/potuit inuenire: vt se. ch. isti euangelio totaliter cōformaret: q̄ de nullo modo recipiendi pecuniā per se nec per personā interpositam vt continetur in regula a spiritusancto dictata/firmiter pꝛeciperet suis fratribus vniuersis. Unde (vt dixi) contra voluntatē eius patefactā in testamēto fratres fecerunt ꝛ contra suam obedientiā illi qui declarationes a sede apostolica pꝛocurarunt. Et licet dn̄s Nicolaus papa in declaratione sua dicat ꝙ fratres non sunt obligati ad eius testamentum seruandū: q: ille almus Franciscus successoꝛes non potuit obligare: q: non habet imperium par in parem. ex̄ de elec. inmotuit. Nec credo salua ecclesie veritate ꝙ parem in ordine in spiritu et de scienda circa hoc voluntate dei habuit vel habebit. Si em̄ (vt dictum est) litera regule literaliter est possibilis ad seruandū: ad quid declaratio? Nec em̄ regulaꝝ institutoꝛes scripserunt eas figuraliter: q: non est obligatio in figura. de cō. di. ij. reuera. xxxv. q. j. §. hoc itaq̄. sed literaliter. ꝛ talis litera non occidit: sed viuificat. nec iudaizat obseruans: sed ch. istianizat ꝛ apostolizat. ex̄ de sacra. vnc. c. vnico. §. fin. ¶ Credo in hoc eum condescendisse infirmitati cōmunitatis fratrum nolentiū sequi perfectissimā voluntatem beati ffrancisci edocti a spiritusancto ꝛ sanctum rigoꝛē eius ꝛ testamenti sui. quo durante sancta paupertas in ordine perdurasset. ¶ Nec dicere intendo (quod absit) ꝙ papa regulam non potuit declarare. ꝛ bene scio ꝙ ficut eā potuit dare ꝛ cōfirmare: ꝛ dedit et confirmauit: ita eam potuit declarare. q: ad quē spectat datio legis ꝛ priuilegiorum ꝛ regularū ꝛ editio: ad eum pertinet ꝛ interpꝛetatio ꝛ declaratio. xj. q. j. §. ex ijs. C. de legi. l. vlti. ex̄ de sen. ex. inter alia. ex̄ de iudi. cū venissent. vbi de hoc. sed q: etsi hoc dn̄s papa pꝛoculdubio potuit et bonam intentionem habuit: beato tamen Francisco non placuit. Nam ꝛ beatus Paulus ꝛ beatus Barnabas de societate beati Joānis cognomento marci. Act. xv. discoꝛdauerūt ꝛ separati sunt

bona intentione ⁊ zelo. sic in casu nostro. Non autē credo ꝙ almus Franciscus testamentū suum quod est sue regule declaratio: ⁊ christi ⁊ sua intentio: spirituale non carnale non tēporale sed eternale, alio spiritu fecerit ⁊ dictauerit ꝙ quo regulam sanctam suam: sed vtrūq; spiritus dei viui digito consignauit. Nec enim quū testamētum fecit: erat minus perfectus immo magis, q: crescebat de virtute in virtutem sicut vir iustus. ps. lxxxiij. Prouer. iiij. de pe. di. ij. non reuertebantur. ⁊. c. dum sanctā. Nec min⁹ de voluntate dei sciuit: imo plus, ꝙ quādo spiritus sancto dictāte conscripsit regulā. imo magis cum deo coniūctus erat ⁊ illuminat⁹ magis qū fecit testamentū suum prope finē suum: ꝙ qū conscripsit regulam parū post cōuersionē suā Sed (vt dixi) fratres minores repefacti a sancto feruore patris ⁊ patrum suorum primorū nauseantes super mānā cibum angelicū. i. regulam pascentē animas per virtutes ibi insertas ⁊ dicentes, Quis dabit carnes ad vescendum? Recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. In mentē veniunt nobis cucumeres ⁊ pepones, porri ⁊ cepe ⁊ allia. Alia nostra arida ē. Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Numeri. xj. querentes occasionē recedendi a rigore sancte paupertatis et humilitatis ⁊ ab obseruantia regule ⁊ euangelij possibili litterali: que nedum possibilis erat ⁊ est feruorem bone voluntatis habentibus: imo suauis ⁊ leuis. Mat. xj. et ꝑm Augu. Amor imania ⁊ difficilia facit leuia. Nō curantes seruare voluntatem patris: quam in testamēto suo fratribus notificauerat ⁊ seruare mandauerat. Et sic fractores testamenti ⁊ indigni hereditate perfectionis euangelice: que maxime in paupertate ⁊ humilitate ⁊ charitate consistit. xj. q. j. sylvester, a sede apostolica declarationes et priuilegia plurima impetrarunt. per que a sancta paupertate ⁊ humilitate quasi oīmode recesserūt. Nam eorum priuilegia per q̄ nemini subsunt nisi sedi apostolice: eos in superbiam erexerunt: ⁊ in cōtumaciam cōtra omnes prelatos. Quū em̄ omni creature ꝑm beatum Petrū. j. Pet. ij. et ex de ma. ⁊ obe. solite. j. rūso. quilibet debeat esse subiectus ꝓpter deum ⁊ ꝓpter meritum sancte humilitatis. q: filio⁹ Belial qui interpretatur absq; iugo. j. Reg. x. est nolle subesse. sed semper dominari velle: vt lucifer. Esa. xiiij. contra quos Bern. Quanti vsq; hodie feda sequunt infelicia q; vestigia? Immo ꝙpauci euadunt quibus libido dominādi non dominet? Quem sequimini miseri? Nonne iste est mons in quē ascēdit angelus: ⁊ factus est diabolus? Maxime fratres minores q magis humiles esse debent ꝙ homines de mundo: per regulam ⁊ professionē ⁊ vocationē suam omnib⁹ subesse debent: maxime dominis episcopis ⁊ alijs prelatis ⁊ ordinarijs locorū ⁊ sacerdotibus: ⁊ eis honorem ⁊ reuerentiā exhibere: sicut ipse pater in regula ⁊ in testamento mandauit. Verus em̄ humilis nedum superioribus sed inferioribus subiicit se. sicut christus subiectus erat matri ⁊ Joseph. Luc. ij. Et est iustitia omnis: sicut dicit dñs Mat. iij. Joanni baptiste. sic em̄ decet seruare omnem iustitiā. que est ꝑm glo. ibi. subdere se minori. Eorum priuilegia faciunt eos contēdere tota dei: quum aliam maxillā deberēt porrigere ferienti. Mat. v. xxiij. q. j. §. j. Ego autem citius darem alapam seculari: ꝙ modicum verbū iniuriosum dicerem aliquibus fratribus minoribus. tanta hodie eorū est impatientia ⁊ superbia. Faciunt etiam eos cōtemnere prelatos ecclesiarū: ⁊ occasione priuilegiorum magis sunt insolentes et magis delinquunt. q: facilitas venie incentiuum tribuit delinquēdi. xxiij. q. iiij. est iniusta. de facto: vt dicit ibi glo. non de iure. ⁊ ex de vi. ⁊ ho. cleri. vt clericorum. Quū em̄ ꝑtrum priuilegiorum non deberet crescere flagitiorū author⁹. C. de priuil. scho. l. ij. li. xj. Nec remissio peccatorum det licentiam delinquēdi. j. q. vij. erigunt. de pe. di. iij. sane. Et dicit imperator. Non permittas delinquentes aliquibus priuilegijs vri. in Auc. de manda. princi. §. ꝙ si delinquentes no. ex de priuil. tuarum. Et faciunt se timeri sicut domini: non sicut serui christi, qui timent ⁊ nolunt timeri. ꝑm fratrem Egidium sed ab omnibus diligi. q: timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorē. j. Jo. iiij. xxiij. q. vj. §. ex ijs. Non em̄ dicit homini vt terror suus ac tremor sit contra homines: sed super cuncta animātia terre. Bene. ix. vbi Greg. Homo quippe bestiis animalibus natura prelatus est. ⁊ idcirco ei dicitur vt ab animalibus non ab hominibus timeatur. q: cōtra naturam est superbire: ⁊ ab equali velle timeri. naturaliter em̄ omnes sumus equales: sed peccatum facit subesse. xxj. di. de constātinopolitana. ¶ Jtē priuilegia liberant fratres ab oppressionibus ⁊ grauaminibus ⁊ iurijs mundanorum, quum tamen ista sit professio apostolica, in tribulationibus gloriari. ij. ad Cor. xij. ⁊ Actu. v. in fi. Ibant apostoli gaudentes a cōspectu concilij: quoniā digni habiti sunt pro nomine iesu cōtumeliā pati. ⁊ Ro. v. sed ⁊ gloriamur in tribulationibus. Bern. Testimoniū diuini amoris, nullum credibilius: nullum certius in hac vita: ꝙ increpanoque superbiā, negligentiam, et ingratitudinem repellit, quo triplici vitio omne genus religioso⁹ periculose laborat. Et super illud ps. cxvij. Exarserunt sicut ignis in spinis. dicit Greg. Per flāmas detrahentiū ⁊ persequentiū iustorum vita coburitur. sed si que poterāt esse peccatorū spine: concremantur. Item Greg. Abel esse venit quem Cayn malitia nō exercet. vij. q. j. §. cum autem. vbi de hoc xxiij. q. iiij. hec autem. Item Mat. v. persecutionē sustinētibus dicitur ꝙ ipsorum est regnum celorū: er vasa figuli probat formam. Hoies autem iustos tērario tribulationis, de pe. di. ij. si em̄. vltra. ij. colū. ibi. ⁊ vasa. Et Greg. Quis quis apperit plene vitia euitare: studeat humiliter purgationis sue flagella tolerare: vt tanto post mundicie ad iudicem veniat: quanto magis nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat. Et j. Pe. ij. Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ⁊c. ¶ Item quū priuilegia sint lex priuata. di. iij. priuilegia. et ex de. ō. fig. abbate. non est virorum perfectorū leges cōmunes abijcere, sed eas perfectius alijs obseruare. Unde super illo verbo j. Timo. j. Justo nō est lex imposita. dicit Bern. Alia est lex promulgata a spiritu seruituris in timore: alia a spiritu libertatis in suauitate data. nec sub illa cogūtur filij nec sine ista seviuere patiuntur. Vis audire quia iustis non est lex imposita: nō accepistis, ait Paulus, spiritū seruitutis iterum in timore. Ro. viij. xxiij. q. vj. §. ex ijs. Vis audire? sine lege charitatis non sunt: sed accepistis, inquit, spiritum adoptionis filiorum. Unde quod dicit. j. ad Timo. j. Justo non est lex imposita, intelligitur. i. non tamē iniustis imposita. sed voluntarijs eo liberaliter data quo suauiter inspirata. Sancta ergo est omnis lex iusta propter transgressionem prohibendā ⁊ puniendam. Unde Gala. iij. Lex posita est ꝓpter trāsgressionem. ⁊ di. iiij. facte sunt. ⁊ in prohe. decre. Rex pacificus. ⁊in prohe. vj. li. Hic adde quod scripsi. s. in. §. rursus. ō. tria autē. cum. ō. se qui incipit. sic etiam intelligitur. lxj. ar. ⁊ in. §. religio. ō. non erravit. in ar. lxj. Propter causas predictas pater almus Franciscus noluit in ordine suo haberi priuilegia. sed dicebat Hoc est priuilegiū pro me ⁊ fratribus meis: nullū sollicet habere priuilegium super terram: sed omnibus obedire: ⁊ inferiorem me omnibus reputare. Unde contra voluntatem suā a sede apostolica priuilegia impetrarūt. vt patet in testamento suo: ⁊ sepius supra dixi. s. in. §. religio ō. tollat inquā. in ar. lxj. Unde quū transiret per Lombardiam: ⁊ in quodam loco fratrum diuisset sibi fratres ꝙ quoddam priuilegium impetrarant pro quodam fratre magno predicatore, ꝙ per totam Lombardiam authoritate apostolica posset libere predicare. pater priuilegium sibi fecit dari ⁊ cultellum: quo totum illud priuilegium minutatim abscidit et proiecit in ignem. ¶ Declarationes etiam (vt dixi) maiores preuaricationis occasio fuerunt. nam sicut experientia manifestat ⁊ veritas occultat: quāto in ordine facte sunt plures declarationes: tanto sunt plu

res p:euaricationes. Sensus enim et cogitatio humani cordis in malū p:ona sunt ab adolescentia. Ben. viij. ꝛ p cliuis est cursus ad voluptatem. ꝛ imitatrix naturavitiorum dicitur in concilio Toletano. xx. q. iij. p:ocliuis. xij. q. j. c. Volens autē seruare pure ꝛ simpliciter et etiam literaliter suam regulā sanctam ꝛ possibilem ꝛ supererogantem alijs regulis in vita ꝛ in merito. p:ocliuitatē illam facile vincit. Q̄ꝫ autem/vt supra dixi/declarationes Romanorum pontificū contra voluntatem beati Francisci (ne per occasionē earum fratres recederent a regule puritate) fuerint impetrate: q: spiritus ꝓpheticus non semper est in sanctis. de pe. di. ij. querendum est. al's est. §. sub. c. valida. credo declarationes per spiritū sanctum ab ecclesia emanasse: q: statum euangelicum ꝛ eius perfectionē declarant ꝛ confirmant. que perfectio tempo:e pape Joan. de caturco. xxij. fuit vehementissime impugnata: et regula ꝛ declarationes. sed veritas apud Esdram valet ꝛ inualescit. viij. di. consuetudo. ꝛ Esdre. iiij. declaratione nō indiget: q: ipsa per se clarissima est: ꝛ nedum possibilis ꝛ facilis ꝛ suauissima/vt supradixi in. §. religio. ff. non erraut. in ar. lxj. bonam habentibus voluntatem/ꝛ gustantibus spiritū sanctum/ꝛ vere exp:opriatis a mundo/ꝛ crucifixis mundo. Sed sicut scribitur P:ouer. xviij. verū est q̄ occasiones querit qui vult discedere ab amico. sed hoc intelligo de falso amico. Nam Eccli. vj. quinq̄ amicorum genera distinguūtur. sed qui verus amicus est regule: semper eam diligit ꝛ eam seruat: nec querit ab ea recedere. q: omni tēpore diligit qui verus amicus est. P:ouer. xvij.

¶ Articulus. lxvij. A

Oro ad veritatē ꝛ defensionem sancte regule fratrū minorum sciendū est ꝛ memorie cōmendādum futuris tēporibus p:ofuture/q̄ (ficut. §. p:oximo. ff. non em. dixi et p:obaui) ad illum scilicet Romanum pōtificē pertinet regule declaratio: ad quē pertinet eiꝰ concessio ꝛ confirmatio Item quum regula sancta fratrū minoꝝ sit medulla euāgelij ſm beatū Franciscum: ꝛ de eo sit tracta: ad quē pertinet euangelij declaratio: ad eū pertinet ꝛ regule euāgelice elucidatio. q: hec de maioribus causis est. xvij. di. nec licuit. ex de bap. maiores. in prin. Hoc ideo scribo q: tēpore domini pape Jo. xxij. anno pontificatus eius. xvj. quidā viri Belial pseudo fratres minores inimici dei ꝛ bti Fracisci euangelij christi ꝛ regule predicte ꝛ vere ordinis sceleratissimi proditores ꝛ destructores. ꝛ in ordine eodē scilicet fratrū minorum quidā eorum prelati ꝛ ij precipue q̄rentes que sua sunt. Phil. ij. viij. q. j. sunt in ecclesia. ponentes os in celum ventribus gradientes super terram. xxj. di. intantum. nō recte cogitantes/sed malignissime cōtra sanctum ordinē ꝛ regulam machinātes. Sap̄. ij. ꝛ Hiere. xviij. que duo. c. percutiunt valide istos impios: procurarunt cū predicto dño papa Joāne et quibusdā cardinalibus declarationes omnes factas super regulā a sede apostolica/maxime decre. domini Nicolai totaliter reuocari. allegantes q̄ ego supra de testamento patris dixi in. §. s̄. proximo. ff. nec dicere intendo. sed ipsi meo ꝛ sancte regule cōrarium intellectū habentes/vt regulam destruerēt: dicentes (vt dixi) q̄ cōtra voluntatē beati Francisci fuit ꝛ cōtra suum testamentum aliquā declarationem super regulā a sede apl̄ica ipetrare. ꝛ q̄ declarationes erāt fratrū ligamina. ꝛ q̄ sine declarationibus melius poterat regula obseruari. ꝛ q̄ declarationes erant impossibiles ad seruandum. fingentes se p:o zelo regule ꝛ testamenti hoc dicere: quū tamen tacite ꝛ subdole ipsam per huiusmodi revocationem declarationum intenderent destruere. sicut apparet in eorum declaratione. imo potius destructione nefandissima ꝛ falsissima et carnalissima quam fecerunt super regula ante dicta. Declarauerunt enim auth:itate p:opria nulla eis a domino papa potestate cōcessa/sed zelo diabolo concitati (qō nunq̄ fuit in ordine ab aliquo generali ministro vel capitulo attentatum) regulā exp:esse contra regulā. scilicet q̄ illud quod dicitur in capitulo regule. P:ecipio firmiter vniuersis fratrib⁹. vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se vel per aliam personam interpositā. tamen p:o necessitatibus infirmorum ꝛ alijs fratribus induendis ꝛc. q̄ illud per personam interpositam nō debebat referri ad necessitates infirmorū ꝛ ad indumenta fratrum. Unde glossauerunt q̄ p:o fratribus infirmis ꝛ indumentis fratrum pecunia bene poterat recipi in ordine per personam interpositam: et tamen in fine illius. c. regule dicitur exp:esse/Eo semper salvo vt sicut dictum est denarios vel pecuniā non recipiūt. Sed ipsi dicunt/scilicet per se. sed bene per personā interpositam. Et sic ceci ꝛ carnales exponūt textum contra textum. q: textus dicit sicut dictum est. sed. s̄. dictū est q̄ fratres nullomodo recipiant pecuniam per se aut per personam interpositaꝫ. ergo clausula illa/eo semper salvo/q̄ in fine. c. ponitur ꝛc. ad totum illud quod dictum est in principio referenda est. vt est casus exp:essus. ex de ap. inquisitioni. Ea etiam que in principio ponuntur: ad finem referenda sunt. vt est etiam exp:essum ex de ap. scō. et faciūt que leguntur et no. xxxij. q. vij. apostolus. ff. si certū pe. lecta. ff. de lega. j. si seruus plurium. ff. de ver. obli. titia. xxviij. di. q: sunt. ꝛ que p:ecedunt reperita intelliguntur. ff. de cōdi. ꝛ demon. a via. Faciunt ad hec que notantur ex de rescrip. causam que. in glos. ꝛ ita. ꝛ de tre. illa. ꝛ. e. ti. olim. §. fi. in glos. videtur. ¶ Blossarunt etiam illi impij q̄ nomine infirmorum intelligebatur omnis infirmitas. scilicet nedum corporalis sed etiaꝫ spiritualis. dicētes q̄ p:o omni necessitate corporali que fm eos vocatur infirmitas: potterat pecunia recipi in ordine per psonam interpositam Sed quis cecus ꝛ impius talē glossam fecisset: ꝛ textum violentasset. quū in eodem. c. dicatur (vt p:emissum est) p necessitatibus infirmorum ꝛ fratribus induendis ꝛc. ergo nomine infirmitatis nō intellexit contineri necessitatem indumentorū. quū vtrūq̄ specificet. infirmos/ꝛ fratres induendos. Nam specificatio indumentorum exit a clausula generali infirmorum. ar. bo. ex de rescrip. sedes. Item isti impij trahunt verbum infirmorum extra p:opriam significationē q̄ est de infirmitate corporali: ad aliā necessitatem corporalē: que non vocatur infirmitas verbo accepto cōmuniter sicut debet accipi. q: ad cōmunem verbi intelligentiam recurrendū est. ex de sponsa. ex literis. j. Et fm Hilarium/Intelligentia verborum ex causis est assumenda dicendi. ex de ver. sig. intelligentia. vbi p:o hoc sunt multe concordantie canonice ꝛ ciuiles. Vere fuerunt infirmi in anima tales glossatores et regule destructores: ꝛ male a demonio torquebantur cū filia chananee Mat. xv. ꝛ puero cēturionis. Mat. viij. ¶ Tertio glossārūt dicti ceci duces. Mat. xv. ꝛ. xxiij. ꝛ Luc. vj. ꝛ ex de eta. ꝛ qua. cū sit. quorum oculi obscurati sunt. ne videntes fm ps̄. lxviij. ꝛ. xxxvij. di. §. fi. ꝛ cōpositores maligni volentes aquam ad suū trahere molendinum. quorum infidelium mentes deus huiꝰ seculi occecauit. ij. Cor. iiij. et cōtra q̄s christus venit in iudiciū in hunc mundum: vt q̄ viderunt ceci fierent. Jo. ix. facit. xlix. di. hinc et enim. ff. albuginem. q̄ verba illa regule posita in. c. illo regule q̄od sic incipit Fratres qui sunt ministri ꝛc. ff. Et vbicūq̄ sunt fratres q̄ scirent ꝛ cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare: ad suos ministros debeant ꝛ possint recurrere minister vero charitative ꝛ benigne eos recipiant ꝛc. poterant ministri in articulis regule dispensare. Sed veraciter isti machinatores quod p:euidit beatus Franciscus per verba p:edicta ad regulam purius ꝛ perfectius ꝛ spiritualius obseruandam. ꝛ sic regule ꝛ eius zelatorum remedium trahunt ad eius p:euaricationē ꝛ noram. cōtra illud. xlv. di. licet. ex de excep. pia. j. rō. Solet. vj. Et totum hoc fiebat ad insidias sanctificationis. j. Macha. j. regule: vt pecunia in ordine reciperentur credentes etiā in hoc dño

pape Jo. placere. Jam per verba p̄dicta ꝓuidit almus Franciscus regule zelatoribus ⁊ regule puritati timens ⁊ p̄euidens eam in posterum relaxatum iri. sicut impsentiarum videmus. Ergo sic ꝙ fratres q̄ scirent ⁊ cognoscerent se nō posse ⁊c. ꝓpter impedimentū sociorum fratrū vel loci vel inferioꝝ p̄elatorum. vt inferius declarabo. ita ꝙ illa impotentia non est referenda ad ipotētiā corporalem vel anime/vel defectū spīritus: quia nullus frater quicūq; sit/sanus vel infirmus/debilis vel robustus/nobilis vel ignobilis/magnus vel paruus/adolescens iuuenis vel senex/potest cum veritate dicere/nisi ex malitia vel ex relatione ⁊ mala sua voluntate: Nō possum regulam purissime obseruare. Quis em̄ frater potest dicere cū vera conscientia/Nō possum obedire/Nō possum castitatē seruare/Non possum sanꝰ peditare/Non possum sanus ⁊ sine magno frigore glacie ⁊ niue (in quo casu regula ꝓuidet dicēs/Et qui necessitate coguntur pos. por. cal.) discalciatus ⁊ cum soleis ire/Non possum sanus (q: infirmi fm regulam non tenentur. ⁊ ius. ex̄ de obser. ieiu. c. ij.) regularia ieiunare ieiunia/Non possum horas dicere ⁊ orare/Non possum a murmurationibus et iudicijs cauere/Carere ꝓprio/Nō possuꝫ esse patiēs ⁊ hūilis/Nō possum suspecta cōsortia euitare: ⁊ monasteria monialium nō ingredi/Non possum paupertatem seruare/Nō possum pecunia carere/⁊ alia regularia instituta seruare: Nā regula Francisci almi apostolica sacratissima et districtissima omnia concedit necessaria corporalia. sed nō cōcedit peccatum quod deus odit. Esa. j. Sapien. xiiij. Prouerb. vj. Eccli. xij. Amos. v. j. q. j. odit. xxiiij. q. j. odi. de pe. di. j. quam oꝝem. Concedit quidem tunicas fm tēporā et frigidas regiones. portare calciamenta in necessitate. equitare ꝓ magna necessitate aut infirmitate. cōedere de appositis. frāgere ieiunia in necessitate. Nam q̄ p̄e necessitate. aut infirmitate carnes aut alia delicata comedit: ⁊ talis dum manducat/si se tēperat/ita seruat regulā: sicut qui nō cōedit. ar. op. xij. di. quisquis. Qui in necessitate calciat⁹ vadit: vel p̄e necessitate ieiunia frangit: vel p̄e necessitate equitat: ita seruat regulā etiam literaliter/q: intellectualiter ⁊ mentaliter et fm intentionem cōdentis/sicut qui discalciat⁹ vadit aut ieiunat aut peditat. Et idem in similibus. ad hec. xxv. q. j. §. ijs ira. vbi dicit de Dauid ꝙ comedit panes ꝓpositionis p̄e fame. j. Reg. xxj. ⁊ Mar. xij. de con. di. v. discipulos. ⁊ di. j. sicut. ex̄ de obser. ie. c. ij. ex̄ de regu. iur. quod non est. vbi de hoc sunt concor. Nullus ergo rector queat in indistrictionē vel impossibilitatē regule malam voluntatem suā. Non ergo iniquus exꝑtor aut factor eius: q: nemo peccat ⁊ p̄euaricatur contra regulam inuitus vel impotens. xv. q. j. §. j. ⁊ c. non est. j. q. iiij. homini. Nec regula alio dispensatore indiget: q: ipsa ꝓuidet ⁊ dispensat sicut cuiq; necesse est. Est ꝙ ver⁹ ⁊ pur⁹ et clarus intellect⁹ dictorum verboꝝ iste scilicet/Fratres q̄ scirent ⁊ cognoscerent. ergo ex regula eis ⁊ eorū conscientie cōmittitur illud scire ⁊ cognoscere. ipsi tamen caueāt ne nimis habeant conscientiam fine scientia. i. zelum vel fauorem fm apostolum non fm scientiam. ad Ro. x. ⁊ xv. q. j. §. j. ⁊ conscientiam scrupulosam debent deponere ad consilium sapientis deum timētis. ex̄ de simo. per tuas. ij. Se nō posse regulam spiritualiter. i. perfecte ⁊ pure et in spiritu veritatis obseruare. Hanc literā sic exponūt q̄dq; magistri theologie Parisienses scribētes capitulo generali fratrum minorum/scilicet frater Bualdifridus/frater Alexāder de hal'. frater Jo. de rupella/frater Robertus de bastia/frater Rigandus. Videtur obseruantia regule spiritualiter/obseruātia fm rigorem siue fm puritatem suam fine occasione proxima ad peccatum. Alijs videtur ꝙ istud referendum sit ad locum. quum scilicet ratione loci p̄estatur fratribus impedimentum ne pure possint regulam obseruare. vt q̄ loco est annexa ꝓpterias aut circa aliqua animarum ad quam ratione loci fratres necessario tenerentur. huc usq; magistri. Ego autem vtrūq; accipio. ꝙ siue ratione loci (vt dictum est) ꝓpter ietatē habētis spiritualem vt parochiam/vel temporalem vt vineas oliueta vel agros/sicut in ordine aliqua sunt loca: siue reditus aut ꝓuētus. siue positi in loco inhonesto inter habitacula mulierū. Siue ratione personarum/quia suadianus est dissolutus/carnalis/et de regula non curans: ⁊ per habitacula mulieꝝ ducit fratrem maxime iuuenem Vel loci familia cōmuniter dissoluta vocās carnē nō spirit ui: ⁊ maxime spiritualem fratrem ⁊ regule zelatorē ꝑsequens ⁊ scandalizans. Vel quia frater per obedientiam sui p̄elati cum aliquo cardinali vel episcopo vel domino temporali ponitur ad morandum: vbi magna est occasio paupertatem rumpendi difficultas humiliter cōuersandi ⁊ orandi: ⁊ alios actus spirituales exercendi: Et vbi est occasio in sua libertate viuendi: et periculum spirit⁹ cum secularibus cōuersandi: q: sicut piscis sine aqua/sic religiosus extra claustrum moritur in spiritu. xvj. q. j. placuit Vel quia frater moratur in loco vbi eum mendicare non oꝑtet. q: habet necessaria ab aliquo domino temporali vel cōmunitate. vel q: de pecunia continue viuit et nō de aliqua alia eleemosyna panis aut vini aut olei. sed omnia emūtur de pecunia. sicut sunt aliqua loca in ordine. in ijs duob⁹ ꝓximis casibus cōprehensa. In quibus casibus non potest regula quātū ad veram paupertatem spiritualiter obseruari. In ijs ⁊ in similibus casibus et exemplis vbicunq; ratione loci vel societatis vel cōuersationis a regule discreditur puritate: ad suos ministros scilicet prouinciales. ꝙ si ipse eis non ꝓuiderint: sicut infra ꝓcipit debent recurrere ad generalem ministrū. quo super hoc non ꝓuidente/recurrant ad ordinis ꝓtectorē: qui fm regulam est gubernator. ꝓtector. ⁊ corrector: fraternitatis fratrum minorum. ⁊ quem credo super ꝓlatos ordinis negligentes in corrigēdo etiā in generalem ministrū iurisdictionem habere: ⁊ super fratres cōtemnentes ordinis disciplinam: per verba sup. adicte regule in. c. ad hec per obedientiā. ibi. Qui sit gubernator et corrector. ar. ex̄ de accusa. olim. de sta mo. ea que. et. c. in singulis. §. huius vero. Et talis ꝓtector ⁊ corrector in ijs casibus nedum habet iurisdictionem: sed etiam punitionē. Ad quefaciūt ea que leguntur ⁊ no. ex̄ de offi. delega. ꝑtererea. ⁊. c. literis patriarche. Protectore vero hoc negligente vel facere non curāte/frater recurrat ad papā nec aliud remedium potest dari. Ad hec ex̄ de iure pa. nullus. ij. q. iij. cum simus. ij. q. vj. ad romanam. Debeāt/obligatos iuisse. Ergo frater de hoc sibi faciens conscientiam/tenetur ad ministrum suum recurrere super obseruanda sue regule puritate. ar. xiiij. q. j. quod ꝓcipitur. Et possint recurrere. Ministri vero charitatiue et benigne eos recipiant: et tam familiariter habeant scilicet fratres recurrētes apud ipsos scilicet ministros: vt dicere possint scilicet fratres eis scilicet ministris: ⁊ facere sicut domini seruis suis. q. ij. In hac recursione ꝓ regule puritate fratres censentur loco domini: ⁊ ministri loco seruoꝝ. vnde sequitur. Nā ita debet esse ꝙ ministri sint serui. ar. eorum que leguntur et no. ex̄ in ꝓhe. decre. Si reg. eps seru⁹ ⁊c. ⁊ que leguntur ⁊ no. in ꝓhe. vj. li. super verbo/seruus. Omniū fratrum. q. d. In hac parte tenentur obedire ministri fratribus recurrentibus ad eos vt purius regulam obseruent. Unde et de mente textus ⁊ satis ex litera dico ꝓlatos ministros ad quos fratres recurrunt vt purius ⁊ perfectius regulā suam obseruent: esse obligatos ad ꝓuidendū fratribus recurrētibus ad eos de loco ⁊ de socierate ⁊ de guardia/no: in quo ⁊ cum quibus possint fratres regulam suā purius obseruare. alꝫ peccant moraliter ipi ministri qui in hac parte non obediunt fratribus ad eos recurrentibus sicut debent obedire serui dominis suis. ad Ephe. c. vi.

¶ Sed hodie tales fratres recurrentes ad eos ꝓ regule puritate poti⁹ ministri alicq; tribularent: cū eis de puritate regularis obseruātie, puiderent. Nā hodie iamdiu est in ordine puritatis regule zelatores ⁊ p̄euaricationum

regule contradictores persecutiones sepe a prelatis ordinis quibusdam ⁊ carnalibus fratribus patiuntur in ordine vbilibet/nedum verbales sed reales.q; fratres zelotypi regule spirituales ⁊ penitentiã facientes nisi fileat/ ⁊ se de preuaricationibus fratrũ aliorũ aliquoties cõtinuẽ do se non intromittant: aut incarcerantur.aut de ordine expelluntur:aut diuersis tribulationibus affligũtur per quos ꝺam malos prelatos:vt ⁊ ipsi cogantur quasi de ordine recedere ⁊ deserta ⁊ diuerticula querere.sicut ⁊ ego scripto: frequenter expertus sum in meipso.maxime quũ morarer in monte alueme vbi almus Franciscus recepit stigmata christi.Bala.vlti.Exempla parentia querantur in prouincia Prouincie/in prouincia Thuscie/in prouincia Marchie ⁊ beati Francisci,vt sic ad literam verbum apostoli impleatur.Qui ſm carnem est/persequitur spiritualem.Bala.iiij.xxiij.q.iiij.qui ſm carnem.xxxij.q.iiij. recurrat.Unde propterea totus ordo diuisus est.⁊ palee grana conculcant in ordine ⁊ in area Frãcisci beatissimi. Et in eis sagena mali pisces bonos comedunt.Et in eius domo vasa fictilia aurea contaminant ⁊ confringunt.ij. Timo.ij.⁊ prie.c.qui ſm.⁊.xxiij.q.vij.c.j.Et nunquã cessabit ista persecutio et preuaricatio: donec reuoler.o.ad.a. xxv.di.ab exordio.vt scilicet detur regula a sancta Romana ecclesia ⁊ a capite eius vicario dei literalis ⁊ pura sine priuilegijs ⁊ declarationib⁹:sicut data fuit beato Frãcisco ⁊ illi sancto numero duodenario eum socianti ⁊ fratribus spiritualibus eam ſm rigorem ⁊ pure et simplicior more apostolico volentibus obseruare:⁊ separetur ad literã preciosum a vili.Hiere.xv.⁊ amurca ab oleo:⁊ granum a palea.Mat.xiij.⁊.xj.⁊ rumpatur rete Francisci literaliter iam scissum spiritualiter/⁊ boni pisces condiant ecclesiam:⁊ mali ambulent in aquis ⁊ locis humentibus ⁊ paludibus.de pe.di.ij.si enim.in fi.et separetur spiritus a carne.vt prie.c.recurrat. Interim taceant viri dei ⁊ sanctis virtutibus ⁊ exemplis et obseruantia purissima (qõ est difficillimũ:q; mali corũpunt bonos secum habitantes)ps.xvij.Cum peruerso peruerteris.xxiij.q.iiij.ita plane.Sed hic vide qõ scripsi supra in pria parte in.§.ceterũ. ℞.insuper res ponderant.cum.℞.seq.⁊.℞.sed et isti dicãr. in ar.lxv.predicent fratres suos.ar.xxv.dist.c.fi. ¶ Iste est ergo intellectus verus quem posui verborum in prie.c.regule positorum in summa:scilicet ꝙ per veram obediẽtiam tractam de mente litere (vt dixi).ministri requisiti a fratribus super obseruantia regule puritatis/prouideant eis in societate ⁊ loco:quo ſm rigorem ⁊ spiritualiter ⁊ perfecte suam regulam valeant obseruare. Nõ ꝙ in aliquo cum fratribus valeant dispensare:⁊ regulam relaxare.sicut predicti prelati impij glossarunt:quãtũ in eis fuit regulam destruentes:⁊ dicentes ꝙ de illo.c.⁊ illis verbis ⁊ de illo recursu q̃ supra prorime exposui:nunc̃ ordo aliquam vtilitatem habuit.vocantes vtilitatem regule destructionem:vt scilicet possint ministri in regula dispensare.quum tamen vt supra in prin. istius.§.probatũ est/ad dominũ papam pertineat solum in regula dispensare:et eam declarare qui regulam dedit ⁊ cõfirmauit ⁊ declarauit. ¶ Quatuordecim autẽ figilla ministrorũ partim voluntariorum partim timidorum quorum aliquos ad contrarium de eo quod agebant diu ⁊ efficaciter confortaui: ⁊ eos non potui reuocare:q; a fratre Geraldo generali ministro tunc minis ⁊ iniurijs arctabantur Auinione tẽpore predicti domini pape Joã.xxij. ⁊ tempore meo cum figillo predicti generalis ministri fratris Geraldi de Aquitania:qui fuit author ⁊ principalis glossator.trium glossarum ertorarum predictam regulam destruentiũ:in vna chartula pependerunt.⁊ eam dictus generalis cum quibusdam de predictis ministris domino predicto Joã.papa presentauit/adsistẽtibus multis cardinalibus. Dominus autem papa p̃dictus dei vicarius lumine claritatis spiritussancti infusus iustus iudex/veritatis zelatorum suorum precessorum regulam declarantium sequens vestigia/nolens impinguari.ps.xxij.in suo capite quod est caput ecclesie corporis mystici.xxiij.q.iij.pro mẽbris.et.q. v.de liguribus.ecclesie.xxij.dist.c.ij.militantis.oleo dictorũ ministrorum vere coram deo et eius ecclesia peccatorũ:dixit generali predicto fratri Geraldo qui tres predictas glossas quas supra prorime posui sceleratissimas anathemate perpetuo feriendas confecerat:credens placere ipi pape Joan.⁊ a quo capellum rubeum expectabat:in illorum presentia ministrorũ Generalis: intellectus iste quẽ in duobus predictis capitulis regule das:ertorius est:et contra regulam est.⁊ non credimus/ꝙ de mille fratribus vnus de ordine tecum in intellectu huiusmodi concordaret.Cardinales aũt domino papeadsistẽtes/glossas predictas predicti Geraldi cõtra regulam dicentes ⁊ ipsum conciter deridebant:cognoscentes de qua radice pestifera fuerant fabricate.ſ.q.ſ.fertur.⁊.c.quibusdam.Dixit mihi tũc quidam cardinalis/Vere hodie nobiscũ quum essemus cum papa fuit sanctus ſFranciscus.quasi diceret ad defendendam regulam suam. ¶ Postq̃ predictus generalis minister ⁊ alij ministri contra sacram regulam cõiurantes sui pessimi conatus non habuerũt effectum:cõposuerunt malitie malitiam adiungentes/ꝙ postq̃ declarationes non poterant facere reuocari:nec suas glossas authenticare:de declaratione domini Clemẽtis/Exiui de paradiso.certos articulos procurarẽt auferri. Sed in hoc succubuere etiam coram christi vicario ⁊ eius reuerendissimis dominis Cardinalibus manu altissimi eos beati Francisci meritis repellẽte. ¶ B Sed postq̃ istã digressionem vtilem ⁊ necessariam pro fundamento regule sancte factam interposui:ad preuaricationes quas faciunt aliqui nostri fratres minores in pecunia itẽ reddeamus.Unde ⁊ frequenter quando prelati volũt remunerare aliquem fratrem de aliquo suo seruitio vel lectorẽ in studio generali:faciunt sibi solui vel dari in pecunia et de pecunia loci vel prouincie ficut vero facerent seculari. Quod est contra statum exp:esse.q; non debet fieri fratri remuneratio pecuniaria:cui a regula pecunia ꝓhibetur Nec prelatus alicui eam dare potest:quum non sit nec potest esse sua/nec ordinis.Semper enim oportet ꝙ pecunia sit alicuius qui eam depositi pro necessitatibus fratrum sine cuius voluntate de ea per aliquem fratrem vel prelatum non potest aliquid innouari vt supe superius dictum est per decre.Extir. ¶ Itẽ exp:esse contra tertium regule est ꝙ aliquis frater minor recipiat aliquam pecuniã pro mercede sua. Unde in.c.illo regule quod incipit Fratres illi,dicitur sic.De mercede vero laborantis pro se⁊ suis fratribus corporis necessaria recipiant preter denarios vel pecuniam ⁊c.Olim autem pecunie que erant de libris venditis in ordine vel extra ordinem/⁊ supellectilibus q̃ erãt pape' per priuilegia data ordini:poterãt expendi per procuratores ecclesie Romane in necessitatib⁹ ordinis.Sed hodie(vt dictum est supra)per procuratores ⁊ priuilegia sunt per papam Joã.quãtum ad istum articulum reuocata.Unde nullus illorum librorum aut supellectilium qui erant ante illam constitutionem domini Joan.pape vbi reuocantur procuratores:et papa renuntiat proprietatibus rerum quibus fratres vruntur/quum illa omnia adhuc sint pape quãtũ ad proprietatem:potest vendi sine licentia exp:essa domini pape:cuius adhuc ille res sunt:per declara.Extir.Libri autem scientiales aut queuis alie res date ordini aut fratribus particularibus post dictam constitutionem quum dantium sit proprietas earundem/non potest vendi:nedum a fratribus qui non habent ibi ius sed nec per aliquem procuratorem quia non est in ordine aliquis legitimus procurator. Etsi esset aliquis de antiquis:nullo modo potest se de talibus intromittere. quia reuera(non obstante fraude fratrum quorũdam ⁊ locorum in ordine)omnes procuratores facti ⁊ faciendi qui nomine ecclesie tunc fiebant reuocati sunt per cõstitutionem que incipit/Ad conditorem/predictam. Nec aliquẽ

contractum possunt hodie inire. quum papa eos reuocauerit: & propter rerum (quibus ordo vtitur) renuntiauerit. Sed esto q̄ essent adhuc de rebus datis ordini post constitutionem predictā: quum sint dantium quantum ad p̄dictam: non possunt se intromittere vt de eis aliquem contractum ineant sine concedentium voluntate. Circa istum articulum fratres cōmuniter offendunt. quia & res antiquas quas ordo habebat ante p̄e. constitu. domini pape. que sunt adhuc pape & ecclesie Romane faciūt vendi de facto & alias res que peruenerunt ad ordinem post dictam constitu. distrahunt tamq̄ propietarij sine dominorum concedentium voluntate. & sic contrectant alienū & per consequens furtum cōmittunt. ex de elec. dudum. ij. & moraliter peccant. vt p̄e. c. eod. Nam p̄dicta constitutio domini pape/Ad conditorem canonum/quantum est de facto frustra membranas occupat. xix. di. si romanorū. & sicut ante illam constitutionem/ita & hodie emendo et vendendo & contrahendo cōmuniter viuunt fratres. nec de aliqua declaratione aut constitutione domini pape et ecclesie Romane conscientiam aliquam multi habent sibi fratres super articulo paupertatis. Nec mirum. quia quātum ad hoc parum de regula curant aliqui fratres. Nec hodie cōmuniter per declarationes aut per regulam viuunt fratres: sed per quasdam suas constitutiones. quarum multe sunt contrarie regule & declarationibus. et per quasdam consuetudines: que sunt potius corruptele. ex de consue cum venerabilis. ¶ Quidam etiam ex eis laborant scribendo eloquentias historiellas faciendo/vel sudando/vel horologia fabricando/vel alia opera mechanica. & precium pecuniarium recipiunt sicut alij seculares. contra eorum regulam. vt est dictum. s. e. n. vnde et frequenter. cum n. seq. Nunq̄ enim vel raro laborant quidam eorum pro cōmunitate. etsi pro cōmunitate: non gratis. nec opera eorum ponunt in manibus prelatorum: sed distrahunt sicut volunt. Immo multi eorum scribunt libros ad vendendum. & emunt: & carius quātum possunt vendūt: sicut mercatores & negociatores. lxxxviij. distin. in palea Eligiens. & c. quoniam non cognoui. xiij. q. iij. quicumq̄ ex ne cleri. vel mo. per totum. ¶ Vadunt etiam quidam ex eis ad eorum capitula & als per mūdum pro eorum negotijs vel consanguineorum vel amicorum: & aliquoties nulla causa cogente: sed causa recreationis vagando per mūdum cum burssarijs: nunc equitando/nunc peditādo contra decre. Extiti de paradiso. §. quocirca. & de hoc superius tactum est in. §. offendunt. in. n. vadunt etiam aliqui in ar. lxvj. ¶ Quidam etiam ex eis debitum contrahunt contra statum eorum. vt p̄e. c. eod. §. ceterum. Frequēter etiam granum & vinum & oleum & legumina & caseos et lanam & species alias quas acquirūt pro tunicis vendūt aliqui fratres. & non pro tunicis dant illam pecuniam sicut fuit voluntas dantium res illas: sed in alijs necessitatibus & vtilitatibus ponunt. cōtra eorum statum. quia non possunt illam speciem in aliud q̄ in tunicas cōmutare. sicut dicitur de pecunia ad certum vsum deputata/q̄ non potest in vsus alios cōmutari. vt in p̄e. c. eod. §. ceterum. Immo in quibusdam prouincijs in ordine vt in Alemānia lanas que datur eis pro tunicis fratres aliqui portant ad nundinas: & ibi carius vendunt q̄ vnde venerūt et emunt inde quod volunt sicut alij mercatores. contra statum & iura predicta. Item quum prelati aliqui deberēt facere emi de illa pecunia vel de alijs eleemosynis fratrū pannum pro tunicis fratrū dant eis certas pecunie quātitates: de quibus raro habent tunicas cōpletas. quas quātitates nec prelati dare possunt. nec subditi recipere. quia contra eorum statum est. quia illa species deberet vendi de licentia dantium per famulum assignatum per fratres & per eum pannus emi de licentia & authoritate dantium granum illud vel illam speciem. & pannus deberet distribui per prelatum inter fratres pro vt quisq̄ egeret. xij. q. j. c. ij. & c. quia tua. & c. scimus. et non deberet dari pannus multo minus pecunia fratri non indigenti et diuiti multas tunicas habenti. xij. q. j. dilectissimis. Actu. iiij. Dicat ergo frater volens suam regulam & declarationes super regulam ecclesie obseruare prelato suo/pecuniam nolo. deris mihi pannum quem vultis. contentus sum. Si autem prelatus nō dat pannum: teneat illam pecuniam assignatam fratri pro tunica vel parte eius per guardianū famulus pro dantibus granū: donec ematur pannus pro fratre. Si autem illa pecunia non sufficit pro tunica: teneatur per famulum nomine dantis granum conuersum in pecuniam: donec alia eleemosyna habeatur pro fratris necessitate assignata de qua suppleat de tunica q̄ deest. Utraq; tamen pecunia retenta a famulo pro dantibus teneatur quousq; in necessitate tunice fit expensa. vt sic predicta declaratio obseruetur. Raro tamen hodie inter fratres in isto articulo hec veritas & puritas obseruatur. immo pecunia data fratri pro tunica recipitur: & ad fratris vbi et in quibus voluerit libitum dispēsatur. Multi etiam fratres maxime maiores in honoribus et pecunijs. i. di. quia tua. reuera non indigētes tunicis/immo habentes promptuaria & eleemosynas & decem mutatoria cum Naaman syro leprosos: & ipsi lipposi lepra auaritie/Geezi discipuli Helisei. iiij. Reg. v. & i. q. j. qui studet. & c. cito. aut pannum pro tunicis/quum datur accipiūt: aut pecunias a guardianis faciūt assignari: sui status dupliciter transgressores. tum quia recipiunt tunicas quibus nō indigēt & sic rapiunt sm Ambro. xlij. distin. §. j. vt supra dixi. tuz qui contrectant pecuniam alienam: que erat pro veris fratrū necessitatibus assignata a dante. que sine licētia eius non potuit in rem non necessariam expendi. vt p̄e. c. eod. & sic furtum cōmittunt. vt supra dictum est. legitur & no. ex de elec. dudum. ij. Fratres minores etiam stantes cum dominis cardinalibus & prelatis contra eorum statum pariter recipiunt dupliciter peccātes mortaliter: & quia sine licentia deponitur: & sine necessitate. contra decre. eod. de pecunijs datis ab alijs inter familiam diuidendis. Cum etiam starem Rome in sancta Maria de ara celi: fratres nostri de loco a quodam eorum famulo infirmo octingentos & amplius florenos acceperunt eo inuito: dicentes. Nobiscum fuit lucratus istam pecuniam. nostra est. quod tātū fuit sicut si raperent eam in via. ¶ Inquisitores eis hereticę prauitatis fratres minores quo priuilegio & qua authoritate nescio/tota die dispensant pecunias inquisitionis contra eorum conscientias et statum. quia esto q̄ inq̄sitores facti sunt: nō propterea a regula absoluti sunt nec a declarationibus ecclesie. Et in hoc inquisitores dupliciter peccant mortaliter: quia quum per priuilegium papale tres partes debeant fieri de pecunia inquisitionis: & vna cōmunitati terre de qua est hereticus dari: altera officialibus officij: tertia reseruari in manu diocesani in necessitate officij expendenda: nulla parte alicui assignata totum sibi inquisitores vsurpant/quum ecclesia Romana nullam eis partem assignet pro expensis. & sic vere fures sunt & latrones pecunie inquisitionis: eam preter & contra. volūtatem Romanorum pontificum vsurpantes & eam in abusus suos fratrum et consanguineorum pro libito expendentes. Secundo offendunt. quia quum deberent esse fratres minores & pecuniam non contrectare eam expendunt qualiter eis placet. credunt tamen facere domino holocaustum: quum de illa pecunia faciunt conuentibus vel fratribus aliquam eleemosynam ad litrā de mammona iniquitatis. i. de pecunia aliena. contra illa iura. xiiij. q. v. forte. c. immolans. c. scriptum. c. dixit. j. q. j. nō est putanda. Tertio quia vix faciunt contra accusatos de hereſi nisi pecuniariam condemnationem. vt eam imbursent. Propter quod vix credo q̄ aliquis eorum propter eorum errores pecuniarias euadat excōmunicationem papalem: que ponitur in clemen. ex de hereticis. multorum. & c. volentes. j. rnso. Socij etiam inquisitorum fratres minores sicut seculares et amplius pro officio notij

heretice prauitatis inquisitores.

riat⁹. vide eẽ de here. vt officiũ. §. ad cõscribendas. ⁊ aliꝭ contractibus ⁊ scripturis faciendis in officio inquisitionis pecunias extortas ⁊ immoderatas ⁊ oblatas accipiunt tota die absq; aliqua dispensatione papali. contra regulam ⁊ declara. predictas. ¶ Fratres etiam cõfessores aliqui dispensant frequenter incerta ad que tenentur confitentes eis sicut volunt. contra predictam decla. extiui. §. proinde. ⁊ in clemẽ. de p̃uile. ⁊ excess. p̃uile. c. religiosi. §. quibus. ff. nec legata. Et (quod peius est) sibi frequenter reseruant. Et hoc idem faciunt de penitentijs pecunias quas unponunt. que pecunie debent fm voluntatem confitentium pauperibus erogari. Potest tamen confessor dare consilium: ⁊ illum quem absoluit inducere vt fratribus suis vel aliꝭ quos nominauerit illam pecuniam impositam ei per penitẽtiam largiatur. ar. declarationis extiui. in clemẽ. §. proinde. ¶ In quibusdam p̃uincijs habent fratres minores loca in q̃bus habent omnia necessaria a quibusdam dominis / contra eorum statum: qui est nihil ficum tenere: nec reditus nec p̃uentus. sed tamẽ aduene et pegrini debent ire continue pro elemosyna. ⁊ hec est celsitudo altissime paupertatis fm beatum Fr̃anciscum. vt in regula in. c. fratres nihil sibi approprient. ⁊ nihilominus contra eorum statum ⁊ conscientiã sibi sicut alibi oblationes pecuniarias ⁊ alias oblatas et petitas pecuniarias eleemosynas et alias extra pecuniã quotquot habere possunt / recipiunt indistincte: duplervium scilicet auaritie ⁊ receptionis pecunie contra regulam cõmittentes. de pecunia vt sepe dictum est in regula in. c. precipio firmiter. de auaritia in regula in. c. fratres q̃ sunt ministri. ff. cõsulo vero moneo ⁊ exhorto: in domino Jesu christo vt caueant fratres ab omni superbia / vana gloria / inuidia / auaritia / cura ⁊ solicitudine huius seculi ⁊c. Faciunt etiam sibi ministri aliqui p̃ouinciarum reddi compotum a guardianis: ⁊ guardiani ⁊ compotiste a vicarijs domus: ⁊ fratres in via et in domo a famulis: et p̃ouincia a fratre camerlingo p̃ouincie ⁊ ab inquisitoribus hereticę p̃auitatis: qui nõ p̃ouincie sed ecclesie Romane cuius sunt officiales / tenentur reddere rationem. ar. f. q. iij. c. f. eẽ de accusa. qualiter. ij. quod est cõtra decla. clemen. que p̃ohibet fratribus minoribus cõpotum recipere. vt p̃e. extiui. §. proinde. Quidam etiam eorum quum habeant eleemosynas pecuniarias: nihilominus quum infirmantur: vel p̃o p̃ouincia vel p̃o locis eorum proficiscuntur aliquo: faciunt sibi a p̃ouincijs vel a locis p̃ouideri in expensis pecuniarijs: eorum loculis semper saluis / sed eorum cõscientijs semper p̃auis. quia vere rapinam cõmittunt fm Amb. xlvij. distin. ficut. accipientes maxime pecunias non necessarias sed eis totaliter interdictas. Quidam etiam eorum pecunias habent continue ad bancas mercatorum: ex quibus eis nomine mercancie aliquid pecunie respondetur. nequiores in hoc incomparabiliter ꝯ alij mercatores augentes cum maledictis pecunijs suis alias pecunias sceleratas. ⁊ sic pessimi negotiatores ⁊ p̃oprietarij desperati. lxxxviij. distin. eijciens. eẽ de sta. mona. c. ij. c. super quodam. Quedã etiam loca fratrum minorum habent casalina et alias domos ⁊ alios hortos remotos a loco: ex quibus sibi solui faciũt pensiones: ⁊ reditus recipiunt annales. cõtra eorum statum ⁊ regulam. Sed ⁊ vir locus est in ordine qui nõ habeat aliquos reditus et p̃ouentus annales: vel in vino vel grano vel oleo vel pictantijs vel vestibus vel cera vel aliꝭ speciebus vel pecunia numerata. ¶ Et q̃ꝯ sancte memorie frater Gonsalus hyspanus de p̃ouincia Baticie nobilis genere sed nobilior vita ⁊ moribus et euangelica paupertate: vere frater minor ⁊ zelator ardentissimus regule ⁊ dominus paupertatis. Matthei. vj. et dominice humilitatis / cum quo in loco fratrum de Luca scu tellas laui in eadem pelui lapidea: magister in theologia realissimus verbo ⁊ opere / de maioribus mundi literatis in trinio ⁊ quadriuio / qui parum post mortem suam / Parisijs in visione quibusdam fratribus nostris apparuit gloriosus in throno residens cum corona aurea ⁊ septro qui dixit tunc q̃ sedes throni sibi assignata erat in celo: quia purissime in ordine iustitiam obseruauerat. xij. q. ij. cũ deuotissimam. generalis magister noster rorum ordinem ex p̃oprio auerit in vita sua: ⁊ sententiam ercõmunicationis tulerit contra omnes fratres subditos ⁊ prelatos: nisi intra certum terminũ illis a quibus habebant reditus vel eorum heredibus resignarent. quod ⁊ factum est. et p̃opter hoc a quibusdam fratribus aliquaꝫ persecutionem passus est: tamen fratres cõmunirer post mortẽ suam ad suum vomitum redituum sunt reuersi. ij. De. ij. de pe. dist. iij. sunt qui dicunt. ⁊ c. qui admisso. et distin. iiij. intermittentes. Et ipse cũ patribus sanctis requiescit in pace beati Fr̃anciscus verus vicarius ⁊ successor. Quid plura? ita recipiunt per personas interpositas aliquoties per se fratres pecunias cõmuniter sicut alij seculares: nedum alij religiosi qui eas possunt tenere p̃o suis necessitatib⁹ de suorũ licẽtia p̃elatorꝫ. Et qualitercũq; possunt habere pecunias. dummodo non sint exp̃resse furtiue / p̃ocurant et habent. Et rorus mundus vere non posset eorum aliꝭ pecunia satiare. vt superius in. §. offendunt. ff. Item si cẽtum. in ar. lxvj. plus q̃ satis declarauj ⁊ dixi. Et quum dicat regula sancta eorum q̃ nullo modo recipiãt denarios aut pecuniam: nec per se nec per personam interpositam ipsi denarios et pecuniam excepto tactu recipiunt omni modo: vt sic affirmatiua vniuersalis in recipiendo omnimo / de non recipiendo nullo modo vniuersalem tollat totaliter negatiuam. ar. op. contra eos. eẽ de p̃uile. quia circa. cum si. Nummos enim diligunt multi ex eis. nummos continue p̃ocurant. nummos recipiunt⁹ de nummis nota die loquuntur. Et ideo instituores tales fm Hiero. sunt. nõ fratres minores. xvj. q. j. si cupis. vide. s̃. in. §. religio. ff. q. vere. in ar. lxj. Nullo modo etiam credunt communiter q̃ sine pecunia viuere possent. quia nullam necessitatem pati volunt gloriantes de imaginaria ⁊ mathematica paupertate: quã in effectu ⁊ reuera fugiunt omni modo. Sanctam regulam ⁊ possibilem dulcissimam et facilem veris non fictis fratribus ⁊ exp̃opriatis a carne ⁊ mundo / dogmare pessimo verbo mendaci ⁊ vita pessima blasphemãtes: infideles in hoc vix credentes q̃ deus posset fratres sine pecunia sustentare: sicut nutriuit ⁊ per coruum Heliam. iij. Regum. xvij. ⁊ per viduam Sareptanã. iij. Regũ. xvij. et filios israel manna in deserto. Sapien. xvj. de consecra. distin. j. reuera. Et Paulum primum eremitam per coruum portantem sibi omni die medium fragmen panis: ⁊ panem integrum adueniente Antonio magno hospite ⁊ sicut impleuit sportas panibus beato Apollonio in vitis patrum. Et de paucis panibus hordeaceis centum viros. iij. Reg. iiij. ⁊ filios israel manna. xl. annis. de consecra. distin. j. reuera. Sapien. xvj. Exodi. xvj. Et sicut ipse christus dicit. pascit volatilia non seminãtia nec metentia. Matthei. vj. Et pauit de q̃nq; panib⁹ q̃nq; milia hoim. Mat. xiij. Jo. vj. xxxvj. di. §. ecce. ⁊ de septẽ panibus quatuor milia. Mar. viij. Unde Climacus in titulo ⁊ gradu de cursu paupertatis. O monachi non simus volucribus infideliores. Mat. vj. Et propterea vtinam vtinam non dicant q̃plurimis fratribus minoribus / Pecunia vestra vobiscum sit in perditionem. Act. viij. j. q. j. qui studet. eẽ de stamo. cum ad monasteriũ. §. j. Nam continue sancte legi regule ⁊ declarationibus alias declarationes suas ⁊ interpretationes suas et glossas cõponentes multi ex eis per oẽm viam per quam possint habere pecuniã: fraudem faciunt: suas porias animas defraudantes. ¶ Faciũt inquã triplicirer fraudem regule. De persona ad personam. quum nõ possint recipere pecuniam per se fratres minores: recipiunt multi contra regulam etiam per personam interpositã sine necessitate. Item de re ad rem. q: quum non possint recipere pecuniã: recipiunt aliquã rem quam vendunt p̃o pecunia. ⁊ hoc est contra regulã que p̃ohi-

bet denarios et pecuniam. Pecunia autē ſm generalem constitutionem oꝛdinis est omne illud quod recipitur vt vendatur.ad quod facit.ſ.q.iij.totum.ꝛ cōtra declaratiōnem exiſt.vbi dicitur cp fratres non debent recipere rem aliquam vt eam vendant. Item faciunt fraudem regule de contractu ad cōtractum.q; quū non possint aliquam rem vendere eam permutant.que permutatio est ſpecies cuiusdam venditionis.ff.de edi.edic.sciendum.§.emptorem. De iis fraudibus contra leges legitur ꝛ no.ex de cōcef.preben. cōstitutus.de priuil'.quāto.xiiij.q.iij.plericq;.ꝛ per Accur.ff.de legi.contra. ¶ Quantū ergo est de facto pecunie/regula fratrum minoꝝ per plures eoꝝ ludibꝛio facta est:ꝛ toraliter debito frustratur effectu:ꝛ impoſita est lex ſancta regule verbis ꝛ non rebus.quum sit potius contrarium faciendum. Unde dicit regula in.c.fratres nihil ꝛc.pauperes in rebus.facit ad hec .C.de bonis q̄ li.l.vltri.C.cōmunia de lega.l.ij.legitur ꝛ no.ex de elec.cōmiſſa.§.porro.li.vſ. Fratres autem plericq; nec verba nec mentem nec ſenſum regule ſeruant.quū tamen mens potius attendatur.ex dever.ſig.intelligentia.ꝛ.c.propterea ꝛ legitur ꝛ no.ex de elec.ſi poſtq̄.§.ſi clericus. Fruſtra etiā regula quātū ad articulum pecunie/in multis fratribus membꝛanas occupat ꝛ declarationes.quū quaſi nihil de eis/per plures ſeruatur.exp.di.ſi romanoꝝ. ¶ Et q; (vt ſepe ſupꝛadictum est) fratres minoꝛes non possunt habere pꝛopꝛium in communi:vt in regula ꝛ declarationibus eoꝝ ſuperius allegaꝛ.s liquido apparet.Et ideo in eis quelibet pꝛopꝛietas magis est condēnanda:vt ſciant clare actus ꝛ cōtractus ad veros dominos et pꝛopꝛietarios pertinere:ꝛ veram paupertatē euangelicam ꝛ beati Frāciſci regulam inficientes:a quibus debent (ſi ſaluari deſiderant) toraliter abſtinere. Jdeo ad eoꝝ ſalutem hic eos inferius declarabo. Cōtractus autem ꝛ actus pꝛopꝛietarioꝝ oībus religioſis ꝛ pꝛecipue fratribus minoꝝibus toraliter per ſe et p alios interdicti ſunt.hi ſcilicet emere ꝛ vendere.ex de emp.ꝛ ven.per totū.ꝛ.ſ.q.ſ.qui ſtuder. Donare.ex de dona.per totum. Permutare.ex de re.permu. per totum. Compenſare.C.de cōpēſa.per totum. Locare ex de loca.ꝛ con.per totū.et vide quod no.ex de fi.inſtru. inter.in glo.ſz hoc. Cōducere. Emphiteoticare.C.de iure emphi.per totum.ex de loca.ꝛ con.c.fi.ex de reli.do.conſtitutus.ꝛ.q.ij.hec ius. Hypothecare rem imobilem. Jmpignoꝛare rem mobilem. Obligare. Diſſipare. Qualiter cumq; diſtrahere. Sibi vel alicui appꝛopꝛiare. Extraneo rem pꝛeſtare. Vero domino datoꝛi vel pꝛeſtatoꝛi quū petierit rem ſtatim non reaſſignare. Pꝛo re aliqua habēda vel recuperanda dño terre iudici vel rectoꝛi querimoniā contra quemq̄ in iudicio ꝓponere. Vel ablatā rem iudicialiter repetere. Pecuniā mutuare.q; mutuū est de meo tuum.ex de pig.c.fi.lxxxviij.di.in palea/eūciēs. Quācūq; eleemoſynā a dante vel herede vel executoꝛe ex debito iure vel ſtatuto vel conſuetudine vel pacto petere. vel ipſum in iudicio vel extra moleſtare. q; nulla actio cōpetit fratri minoꝛi qui nullum ius habet in aliqua re. Teſtamēta exequi. Pecuniam vel denarios deponere aut deponi facere. Capſulam cū pecunia vel eius clauem deferre. Pecuniam inuentā in via accipere vel accipi facere.cxiij.q.v. per plura.c. Eleemoſynā pecuniariam facere per ſe vel p aliū. Pecuniā manu ligno vel cera tangere vel numerare. Pecuniam in capitio vel veſtibꝰ poꝛtare. Vel capſam vel loculum vel peram in qua est pecunia cuiuſcūq; ſit illa pecunia poꝛtare. Quando et qualiter exp̄endatur pecunia pꝛecipere.de ea cōpotum exigere. Jn quacūq; hereditate parua vel magna ſuccedere. Legatū quod maioꝛem partem hereditatis continet accipere. Annuos reditꝰ vel cenſus vel tributa/vel ſalimaria reditus ſalis/vel pedagia a pede tributū intinerantium.legitur ꝛ no.de his ex dever. ſig.ſuper quibuſdam.vel teloneum habere. Reditus maris. Luc.v.vel recipere vel tenere. Remittere quia remittere dare est.ex de teſti.veniens. Refutationes vel quietationes facere.ex in clemen.de iureiurā.ro mani.§. eidem. Jn certa pecuniaria maxime vel pecuniarias eleemoſynas aut penitentias diſpenſare aut facere diſpenſari exceꝓto nudo conſilio. Cum ſcriptoꝛibus vel aliis artificibus pactum de dando tātū pꝛeciū cōuentionem/pꝛomiſſionē vel obligationem aliquam facere. Pecunias a dantibus depoſitas apud nuntium vel depoſitarium pꝛo neceſſitatibus fratrum aliter cp in ſuis veris neceſſitatibus emergentibus vel ingruentibus exp̄endere vel exp̄endi facere vt.ſ.per multa exempla apertius declarauī; Neceſſitate vera non emergente vel ingruente/eleemoſynā pecuniariam facere recipi vel deponi. De emptis de pecunia pꝛo neceſſitate depoſita enceniare aut munuſcula empta de illa pecunia dare. Scotum pꝛo comeſtione facere vel ſymboliꝛare.aut illam pecuniā depoſitam pꝛo neceſſitate fratris cum licentia vel ſine licentia pꝛelati alteri cuicp̄ dare vel per tenentem nuntium vel depoſitarium facere dari, quia pꝛelati non possunt;in hoc licentiam dare:quia nihil habent facere in illa pecunia.ſicut ſupꝛa plene ꝛ ſepius est pꝛeſcriptum. Eleemoſynarias pecuniarias fratrū decedentium facere accipi:ꝛ pꝛo fratribus facere exp̄di. Bona apoſtatarū extra oꝛdinem moꝛientium occupare/ vendicare.ſ.q.iij.ſaluatoꝛ.ſ.q.ſ.ſiquis epiſcopus. Vel recipere Reconuenire. Tranſigere. Pꝛoſenetare:vel licitare. Stipulari. Acceptilari. Homagium recipere pꝛo reōmoda a fratre pignus accipere partem in hereditate paterna vel bonis conſanguineoꝝ tamq̄ iure exigere. Ad depoſitarium, pꝛo aliqua re non vere neceſſaria nec neceſſitate emergenti recurrere:vel pecuniā deponi facere parochias vel parochiales eccleſias habere:quia ius et pꝛopꝛietas ſpūalis est.ex de cauſa poſſeſ.cū eccleſia.et de paro.per totum. Jure aliquo vel conſuetudine vel pacto ſacra cōferre: Funera in iure repetere,extra oꝛdinem vel epiſcopalem dignitatem iuriſdictionem eccleſiaſticam exercere.ſicut vicarij vel officiales epiſcopi. Tabellionatus vel ꝑcurationis officiū exequi niſi in caſu hereſis.ex de hereti. vt officiū.§.ad cōſcribēdas. Baſtalloꝝ oeconomoꝝ oꝛphanotrophoꝝ ꝛenodochoꝝ actoꝝ ſyndicoꝝ officiū habere.q; tractāt pecunias ex officio. Jn traꝛdinē vel extra iuriarū actione.q; nulla actio iuridica cōpetit vero fratri minoꝛi ex mente declarationum agere. Et de fratre pꝛo illata iniuria iuſtitiam petere.co exceꝓto cp ſeruata admonitione euāgelica vel coactꝰ per obedientiam pꝛelato qui est eccleſia.ar.vij.q.i.ſcire. denūtiare frater poſſet ꝛ debet:pꝛo ſe iuſtitiam non petendo. Nam frater minoꝛ etſi denuntiare poſſit fratrem ſuum vel alium denuntiatione euangelica:non tamen canonica:in qua aliqua cognitio neceſſaria est.ſuper quo no. Jn no.ex de iudi.nouit. Tunicam meam/pecuniam meam/librum meum/quātulumcumq; rem meam/etiam oꝛdinē reniſi pꝛopꝛium peccatum: vel etiam noſtram.niſi intelligendo de vſu nudo. Oꝛ res quecumq; ſit oꝛdinis/niſi ad ſolum vſum/aſſerere aut mente credere. Jn peregrinationem quamcumq; aut tractus ꝛ loca ꝛ regiones hoſpitales cum burſario ire:aut pactum facere cum hoſpite vel quocumq; alio de re aliqua. Claues cellarum tardando per dies extra locum pꝛelato non aſſignare. Claues capſarum/ſcrinioꝝ/armarioꝝ/vel quoꝝcumq; repoſitoꝝ/oꝝ/ubi fratres habent libꝛos vtenſilia et ſupellectilem per ſpaciū dierū eundo extra locum ne fratres vtātur illis rebus pꝛelatis non reſignare. Libꝛum aut rem aliam cuius fratres communem vſum debent habere/ quum re alia non vtitur nec vti neceſſe est/in bꝛeui fratribus perentibus non pꝛeſtare. Nam illud est vſum appꝛopꝛiare. vt de hoc ſuperiꝰ dictū est. Oblationes pecuniarias in altari/cyppo/bacinili. Eleemoſynā pecuniariā ſine nūtio vel depoſitario faciēdo eā poni a dante in feneſtra vel foꝛamine vel capitio vel alio loco/recipere. De cella ablata per pꝛelatum vel quacūq; alia re coꝛam ſuperioꝛe alio pꝛelato querimoniam ꝓponere. Multis

Ampla eoꝝ ꝛnumeratio q̄bus est fratribꝰ minoꝛibus interdictum.

annis vt paucis voluntate p:opria ⁊ impo:tunitate in loco vel cella manere ꝓappellare, quia qui nullum ius habet in aliqua re: in quo grauari potest. Rem in vsum vnum concessam in alium commutare, vt panē eleemosynarium/oleum/vinum/fabas/legumina alia/ vel aliam rem esibilem vel nō esibilem/p:o lignis vel p:o re alia esibili vel non esibili detrahere vel commutare. Superfluarum ⁊rum ⁊ nō vere necessariarum mobilium vel immobilium vsum recipere. q: verus vsuarius ⁊ simplex superflua ad vendum habere non potest. quia (vt dictum est) ſm Ambro. qui non indiget ⁊ accipit: rapit. Ligna syluarum vbi fratres habitant etiam p:o eo:um necessitatib⁹ vendere vel vendi facere. quia vsuarius in sylua nemore vel p:ato vel ho:to vel alia re qui vsum nudum habet: nihil de fructu rei illius vendere potest: sed solum recipere ad solum suum vsufructum illius rei quātū sibi sufficit ⁊ non in plus. secus est in vsufructuario qui ⁊ vsus habet sibi necessarium in re: ⁊ superfluum fructuum non sibi necessario:um vendere potest. q: dominus est totius fructꝰ saltus rei substantiq. cē de pigno. c. vlt. Et idem dicēdum est de quibus cumq; alijs fructibus quum venduntur. q̄a omne quod venditur/dominium respicit. vt. ſ. dictum est. quia habent dominium vtile. cē de feu. ⁊ cē in clemen. de iureiuran. Romani. Infeudare vel in feudum recipere. Testari. Codicillari. aut aliquam vltimam dispositionez rerum facere. C. de epis. et cleri. autenti. ingressi. rij. q. vlti. quia ingredientibus. Seruos aut ancillas possidere aut eos manumittere. rij. q. ij. de libertis. ⁊ c. liberti. Prefari/bere. cē de p:escriptioni. P:ecium pecuniarium per se vel per alium p:o opere aliquo vel labo:e recipere. Pecuniam p:o velle depositā vel p:o alia re speciali in aliū vsum expendere vel expendi facere. Sine licētia p:elati aliquā rem recipere vel dare. rij. q. j. non dicatis. cē de sta. mona. cum ad monasterium. §. j. in. fi. In locis vbi fratres nō habent loca/aliquam domum vel emptam vel relictam que nomine fratrum teneatur habere. Debitum contrahere. cē de solutio. c. ij. Usufructum habere. rij. q. vlt. si qua mulier. Fideiubere. cē de fideiusso. Possessiones vineas vel vultras vites disiuncras in fraudē regule de quibus maxime fratres faciunt vinum habere. Magna viridaria. Magnos vel plures ho:tos ⁊ superfluas officinas/ Lapisodinas vbi lapis fodit/ Aretifodinas vbi foditur creta/ Argentifodinas vbi foditur argentum/ Aurifodinas vbi foditur aurum/ vel loca similia in quibus metalla effodiūtur. Aluearia apum. de cōsecra. distinc. v. nunq̄. Columbaria/ Piscinas/ Vaneria/ Viridaria/ Foresta/ Ferarum. In lacubus ⁊ fluminibus ad piscandum partem specialem habere. Pergolas vel vites de quibus fratres reponunt vinum/ vel oliuas de quibus fratres reponunt oleum/ vel terras de quibus fratres far p:o infirmis vel speltam vel ho:deum p:o asino vel legumina ad vendendum habere. Rem a volente eam per violentiam auferre defendere. rxiij. q. iij. §. j. ⁊. q. j. §. j. Rem ad vsum cuius nō est certus dominus habere. Usum rei generalem ⁊ alijs fratribus communem in specialem sine p:elati licētia/ speciali conuertere. Quā cumq; societatem lucri cuz aliquo habere. Eleemosynam p:o necessitate depositam ingruēti non statim expendere. vel in illa necessitate facere sibi ab eleemosyna conuentus p:ouideri. Eleemosynam p:imo sibi assignatam p:o alijs futuris necessitatibus reseruando. Unde certum est infirmos fratres habentes eleemosynas ⁊ nō expendentes ⁊ necessaria conuentui recipientes esse p:opietarios. Quam cumq; rem p:elato ꝛeare vel eo iubente statim eam non reassignare. Libros duplicatos eiusdem tenoris ⁊ duo breuiaria vel duas bibias habere. P:o labo:e fctō o:dini vel seruitio vel fratri extra o:dinē mercedem/pecuniariam recipere. Candelas datas in funeribus vel alibi vendere vel commutare. Terram eleemosynam pecuniariaz p:o eundo ad funus vel p:o adsistendo recipere. ¶ L P:o pecunia celebra re: vel p:omittere/ p:ofranta pecunia tot missas celebrabimus. Rem deputatam ad solū vsum quocūq; titulo alienare. Renouti: sed in thesauro reponere. Adamnū infe entibus in ho:tis vel syluis eo:um vel rebus eo:um vsui epuratis satisfactionem in iudicio petere. vel emenda/ am vel condemnationem recipere. P emitētiarias pecunias imponere: ⁊ sibi vel conuentui assignare. Extra o:dinem in manibus secularium sine licentia p:elati rē aliquā habere vel deponere. In sanitate vel infirmitate clauē celle vel armarij vel p:elato reassignare ⁊ se exp:opiare vt rebus religioso:um vtar. q: qui non vtit p:op:ietarius⁹ non opo:tet q̄ se exp:opiet cum ea intentione tacita/ vt p:elatus nihil de cella sua auferat vel de disco. Quod si faciat: frater turbatur ⁊ murmurat. ⁊ frequenter co:am superio:e p:elato conqueritur. Hic vere fater, p:op:ietarius est. q: p:elatus vsum rerum habet tollere ⁊ dare fratrib⁹ sicut vult de rebus cōmunibus plusq̄ p:elatus vel officialis cōcedat tollere. qō est furtū. cē de elec. dudū. ij.

Delato non obedire. q: nulla peio: ꝓpria⁹tas q̄ p:opie voluntatis, cui religiosus libenter renuntiauit. rij. q. j. non dicatis. P:elationem ambire vel p:ocurare. j. q. vj. sicut viij. q. j. sciendum. q: ſm Greg. nō solū auaritia est in rebus: ⁊ in appetitu honoris. iuxta illud Philip. ij. Non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. non em̄ loculis caret ābitiosus ⁊ cupidus dignitate. P:omissionem de re aliqua facienda vel nō facīēda alicui sine licentia p:elati facere. q: qui non est suus: non pōt se alteri obligare. ar. liiij. di. si seruus. Quodcūq; votū sine licētia p:elati emittere. q: vere exp:opiatus sic loquendo nō habet co:pus neq; animam: ⁊ torus est p:elati. ad hoc ⁊ r. q. iiij. monacho. Unde que sunt de genere bonoꝝ: ⁊ que media a sanctis patribus ⁊ doct:oribus dicūtur: que nō sunt virtus simpliciter que est in anima. rxxv. q. v. de pudicitia ⁊ sunt boni act⁹ co:porales: vt vigilare co:poraliter/ aut se disciplinare/ aut abstinere a quali/ aut quamlibet alias exercitationem co:poralē. que ſm apostolum modicū vtilis est. j. ad Timo. iiij. xlij. di. §. j. contra volūtatē p:elati sub ditus religiosus facere non pōt. q: ſm Greg. Etsi mala p obediētiā facīēda nō sunt: bona tñ co:palia sunt ꝓpter obediētiā dimittēda. rj. q. iij. q̄d ḡ. Cū plato ꝓtrēdere: aut fine ei⁹ licētia/ cū eo dē ptinaciter disputare. qō ē ꝓprie subiect. Falso se a ꝓplēda obediētia excusare. Contra volūtatē p:elato⁹ extra o:dinē p quacūq; re vel officio p aliquos seculares vel ab eisdem licentias potius q̄ obedientias p:curare: aut p platos ūūcras facere reuocari. De ablato sibi officio murmurare. Falso platū quēpiā accusare. In loco natiuo vbi fratres idigene habitāt p:ocurare habitare, ⁊ p:curare ne fratres extranei ibi habitēt. q: istud ē p:prie loca app:op:iare. iuxta pē. xlviij. Vocauerunt nomina sua in terris suis. P:o vsu alicui⁹ rei co:ā suis plaz̄ iudicio vel extra cū alio fratre cōtendere: vel litigare: vel suū ius allegare. q: nullū ius fratri vero mino:i ꝑtit. Iz simpliciter dicere plato. fac de hac re qō vis. hoc em̄ ē ꝓprie ius fratris mino:is/ nullum ius in terra habere ⁊ iniurias sustinere. Facientes contra p:iuilegia o:dinis co:am p:iuilegio:um cōseruato:ibus iudicialiter molestare. ne dicam frequenter malitiose. quū tale offic̄ium p:incipaliter, ⁊ toraliter etiam in alijs q̄ in fratribus mino:ibus iuris indaginē o:dinariā non requirat. cē de off. delega. statuimus. li. vj. ⁊. c. hac cōstitutione. §. vt autem. Aliqui de casibus p:edictis. maxime p:opē finem pertinēt ad ꝓprietatē p:opie, voluntatis. qui sunt contra votum aut bonū obediēne de qua statim p:osequar latius p veritatē. Alij casus ad rerū ⁊ vsus ptinēt ꝓprietatē. q: rūpūt p:missam i regula sctā pauptat̄ altissime veritatē. fiē sc⁹ ⁊ diligēsle cto: poterit inueri. ¶ Casus aūt p̄dicti sub epilogo ⁊ breuiloquio reperiti/ pbati sunt. ſ. vbi eos lati⁹ declarau. ⁊ p:obātur per iuris titulos speciales. ff. ⁊. C. ⁊ cē de emp. et vendi. ⁊ de donatio. ⁊ de locatio. ⁊ con. et de depositō.

Et de compensationibus. Et de rerū permutatione. Et de fideiussoribus. Et de testamentis. Et de codicillis. Et de vsu. ꝛ habi. Et de vsufructu. Et de pactis. Et de transactionibus. Et in similibus suis titulis. sicut cuilibet articulo competit superius per se ꝛ specialiter declarato. Et probātur per sanctam regulam pure ꝛ ꝑm rigorem ꝛ spiritualiter ꝛ veraciter intellectam. Et per declarationes Nicolai: Exiit. Et, Elementi. Exiui de paradiso. sepissime superius allegatas. Et p cōstitutiones non deuiantes a declarationibus ordinis generalis. Quia. s. in. §. Nunc vero. in princi. in ar. iiij. diri q religiosi in vitio proprietatis offendunt in ingressu religionis: ꝛ progressu: ꝛ egressu. Dicto late supra quomodo offendūt in ingressu ꝛ progressu: nunc succincte dicendum est quomodo offendunt in ingressu de mundo in vitio proprietatis. Et siquidem aliqui eorum ante mortem conueniunt in idipsum ꝛ alij qui etiam de licentia prelatorum ꝙ in morte vnus succedat alij in suo peculio maledicto. Aliqui in morte nō se exproprient in manibus prelatorum: sed tacēt ꝛ abscondūt que tenent in ordine vel extra. Vel non faciunt reddi pecuniam illi cuius est: vel res. Vel se exproprīāt cum intentiōe si de infirmitate conualuerint: suum peculium rehabendi. de peni. di. ſ diuortium. ij. q. ſ. l. destinisse. Vel aliqui eorum faciunt legata de peculio vel missas dici pro anima sua. Vel faciunt fieri post mortem suam picrantiam fratribus. Vel relinquunt aliqua fabrice ecclie: vel pro edificijs vel necessitatibus fratrum vel sacristie vel infirmarie. Vel dant sine licentia prelatorū in infirmitate aliqua in ordine vel extra. Vel eligūt etiam intra locum fratrum aliquā sepulturam. Vel moriuntur cum deliberata dispolicentia magna mortis impatientia ꝛ murmuratione. Hec omnia vitium proprietatis sapiūt ꝛ naturam. ad hoc. C. de episco. ꝛ cleri. auf. ingressi. xix. q. vlt. q: ingredientibus. et. l. nunc autem. ibi. deinde iudicio eius cessante. ex de testa. quia ingredientibus. ꝛ de sta. mona. c. ij. ꝛ c. super quodam. ꝛ c. cum ad monasteriū. §. q ſi. liiij. di. abbas. xij. q. ij. non dicatis. ꝛ c. nolo. ex de sepult. religiosi. li. vj. xiij. q. ij. quam preposterum. Referas istas allegationes singulas ad suos singulos articulos prenotatos.

Via autē diffusius supra de vitio ꝓprietatis religiosorum maxime fratrum minorum huius frigidi ꝛ hypocritalis tēporis pertractaui: quia nimis diffusi sunt sup eo: ꝛ vulnera discooperui: vt vere exproprijationis ꝛ paupertatis ostēderē medicinam: ne se preterextu crasse ignorantie valeant excusare. que tamen non excusat. ex de or. ab epis. qui renun. episcopa. c. ſ. vbi de hoc. ꝛ de cleri. ex. mini. c. penult. vbi de hoc plene. Nunc ad alia eorum vitia vt per eos sciantur ꝛ curentur similiter reuertamur Et vt curati secularium clericorum ꝛ laicorum efficacius verbo ꝛ exemplo curent ꝛ zelera ꝛ delicta. xvj. di. c. vlt. xxv. di. c. vlt. iij. q. vij. §. idem testatur. cum. c. se.

¶ Articulus. lxviij. A

ET secundum eorū vitium capitale inobedientia hariola. ſ. Re. xv. di. lxxx. ſiqui. filia belial. i. absq iugo. i. diaboli. ſ. Reg. x. Qui noluit subesse deo: sed ei se parem facere. Esa. xiij. Ezechiel. xxviij. de pe. di. ij. si enim. contra quem ꝛ alios inobedientes dicitur Hiere. ij. A ieculo confregisti iugum meū: rupisti vincula: ꝛ dixisti: non seruiam. De obedientia ista tractaui supra in ista secunda parte istius operis in materia Begardorum in tertio eorum errore in. §. tertius error. in ar. liij. Et in tractatu anachoritarum. in ar. lj. in. §. ex quo sponsa. ff. ad hec. cum multis se. Hic tamen multa addam ibi dicta minime repetendo. Secundū vero ea que no. xciij. di. in summa. ꝛ que no. Raymundus in summa sua in tertio li. in titulo de summa precepti. ¶ B Obe

Obediē tia trib⁹ implet.

dientia in tribus consistit. in reuerentia exhibenda. in mādato suscipiendo. in iudicio subeundo. Reuerentiam debet minor vt assurgat maiori: ꝛ det ei proprium locum et primum in choro. in mensa. in sedendo ꝛ eundo. ꝛ huiusmodi. nisi minori in ordine maiori administratio sit cōmissa. Unde archipresbyter vel presbyter debz archidiacono reuerētiam ratione maioris administrationis: licet ordine maior sit. xxv. di. perlectis. vltra medius. ff. archipresbyter. ꝛ no. xvj. di. in nouo. in glo. ar. q. Et ꝑm Hug. quilibet cardinal' p̄sbyter vel diacon⁹ maior est ꝙlibet episcopo. vt no. Archid. post eum. ij. q. vij. quāꝫ. licet glo. dicat cōtra. sz curia Romana in suo ritu cum Hug tener. Obediēria iudicij ꝛ precepti debetur ei tātū qui preest in administratiōe vel iurisdictione. vij. q. j. q: frater. ex de ma. ꝛ obe. siqs venerit. nec est petēda p iuramētū: nec p chartulā conscribenda. ex de ma. ꝛ obe. legebatur. nisi a suspecto ꝛ als cōtumaci. ex de ma. ꝛ obe. cum in ecclesijs. Forma obedientie manualis quā subdit⁹ religiosus prestat suo prelato ꝛ prelatus inferior superiori: ponitur ex de simo. ne dei ecclesiam. ¶ Virtus seu efficacia preceptoꝝ est ꝙ subditus tenetur de necessitate obedire precepto sui prelati. vel mādato. als peccat ꝑm Ray. mortaliter. xiij. q. j. quod precipitur. immo hariolus et idololatra dicitur. lxxxj. di. siqui. j. Re. xv. Quasi peccatum hariolandi est repugnare. ꝛ ōsi scelus idololatrie nolle accēscere. vbi dicit expositor. Idolum hominis est quicquid plus ꝙ deum colit ac diligit. si ligs ergo inobedientie voluntas sua idolum est. cuius nutus contempta dei voluntate sequuntur. ꝛ quicquid ipsa iusserit quasi sacrosancū adorāt. Et hoc intelligas quoties prelatus precipit licitum. i. ꝑm deum ꝛ officium suum xviij. q. ij. hoc tm. xj. q. iij. qui resistit. ꝛ c. iulianus. qō principaliter debet exercere circa correctionem ꝛ salutem animarum. Secundario circa discretam ꝛ utilem dispensationem rerum ecclesie. Unde si precipiat aliquid contra deum vel regulam: non est obediendum. ꝛ sic etiam intra ecclesiam regula beati Francisci continetur. ꝛ. xj. q. iij. si idem ꝙ preest. cum. ij. c. se. in. p̄. c. iulianus. cum. c. sequen. ex de ma. ꝛ obe. cum in ecclesijs. ꝛ. p̄. c. ne dei. ꝛ ex de iureiuran. ego N. Si autem dubitat subditus vtrum sit contra deum illud quod precipitur vel non: obediat in dubio. c. di. cōtra mortem. in princ. legitur ꝛ no. xxiij. q. j. quid culpatur. in vlt. glo. ꝛ de tempo. ordi. c. ad aures. in glo. ꝛ ita patet. ꝛ c. di lectus. in glo. hic habes. Nisi esset tale dubiū in quo nullo modo excusabilis esset ignorātia. puta circa articulos fidei. ecclesie sacramenta. precepta vel prohibitiones domini. vel generale statutum ecclesie. xvj. di. quod dicitis. xxviij. di. c. j. ꝛ. c. qui ea. ¶ L Religiosi autem cōgregis sunt adstricti obedientie ꝙ seculares. xij. q. j. non dicatis. ex de off. ordina. quanto. Qui sine obediēria superioris viuunt: in ecclesia Simonis. i. obedientis Petri non viuūt Christus enim ascendit in vnā Simonis nauem. Luc. v. vt qui christi ꝛ sui vicarij seruus est: in obedientia ecclesie viuat. xix. di. in memoriā. ꝛ. c. nulli. Unde ꝛ christus multum in Bethania. i. in domo obedientie versabatur. Jo. xij. q: ipse precipue obediens fuit vsq ad mortem. Jo. iiij. ꝛ. vj. ꝛ Phil. ij. Et ꝑm Bern. potius voluit perdere vitam ꝙ obedientiam. Unde inobedientes sine capite viuunt. ꝛ in canone acephali. i. sine capite iudicantur. xciij. di. nulla. Et inobediens morte corporali ꝛ spirituali condemnatur. ex de ma. ꝛ obe. siquis venerit. vbi de hoc. ex ꝙ si sine. legi. per venerabilē. §. rationibus. ¶ D Est ꝛ sciendum ꝑm beatum Antonium de ordine minorū predicatorū ex mium super euangelium. Quid existis. Matth. xi. q vera obedientia habet in se. v. que ipse colligit de verbo Esa. xxv. Germinans germinabit ꝛ exultabit lerabunda et laudans. Vera obedientia est humilis. deuota. festinalocunda. ꝛ perseuerans. Humilis. in corde. hoc est Germinans. germen initium est floris: ꝛ humiliras omnis donec actiōis. Superb⁹ enī filij Belial. i. absq iugo vult esse. ꝛ alios subiugare. humilis autem subesse. Unde impos-

Vera obedientia quālis sit ostendit.

fibile est quem̄ esse verum obedientem: nisi fit verus humillis. Unde quum Mat.xi. christus dicit/Tollite iugum meū. sequitur. Discite a me q: mitis sum ⁊ humilis corde. q.d. Nunc̄ portabitis iugū obediētie: nisi fueritis humiles

Deuota/in voce. hoc est Berninabit. ex humilitate em̄ cordis procedit deuotio vocis. Unde ⁊ Matth.xi. dicitur Discite a me q: mitis sum exteri⁹: ⁊ humilis corde interi⁹. Unde Bern. Collactanee sunt humilitas ⁊ māsuetudo. Et sicut presumptio ab elatione/ sic vera mansuetudo ex vera humilitate procedit. Festina/in iussione. cui cōcordat Exultabit. Exultauit inq̄t ad currendā viā. p̄s.xviij.

Zocūda/in tribulatiōe. hoc est Letabūda. Act.v. Roma. v. Perseverans/in preceptī adimpletiōe. hoc est laudās quia omnis laus in fine canitur. Matth.x.c.xxiij. de pe. di.ij.§. cuidēter. ff. Itē illud. vij.q.j. suggestum. ¶ De ber etiam habere obedientia tres alias conditiones que notant. j. Macha.xiiij. Siluit terra iuda omnib⁹ dieb⁹ Simonis. quesiuit enim bona gentis sue. ⁊ placuit illis potestas eius. Dies Simonis lux est obedientie. Simon enim (vt dicti) obediēs in xp̄o erat. Tres aūt sunt cōditiōes vere obedientis ⁊ obedientie. Debet enim esse grata/pura/solicita. Grata/sine murmuratione ⁊ contradictiōe. ⁊ hoc no. ibi/Siluit terra. Verus em̄ obediēs nō murmurat nec recalcitrat: sed filer mēte ⁊ ore. dicit gallice. Fache. Factum est. quia in corde bono suo pro facto habet verbū prelati: ac si iam fecisset. ⁊ votū sibi pro opere reputatur. de pe. di.j. votum. circa princi. di. Item pura sine propriō commodi carnalis intentione. ⁊ hoc notatur ibi. Quesiuit bona gentis sue. non sibi sed alijs per suam obedientiam quesiuit bonum. q: obedientia charitatis. j. Pe. ij. Phil.ij. nō querit que sua sunt. j. ad Cor.xiij. viij.q.j. sunt in ecclesia. Sunt enim quidam qui bene obediunt sine murmuratione: sed ipsi commodum suum considerant: non aliorum. Item solicita vel festina. ⁊ hoc no. ibi. Placuit illis potestas eius. Quidam enim ita tarde ⁊ confuse ⁊ indecore implent obedientiā: q̄ nulli placet potestas eorum. i. obedientia per quam verus obediens super seipsum potestatem habet. Prouer.xv. Vir obediēs loquitur victoriam. Vincit em̄ verus obediēs omnia membra corporis exterius: ⁊ volūtatem suam interius. Bern. Verus obediens mandatum non procrastinat: sed parat aures audituri: linguam voci: manus operi: pedes itineri: et se totū intra se colligit vt mandatum peragat imperātis. Verus ergo obediens debet esse silens a murmuratione purus in intentione: placens sine excusatione: silens ore: purus corde: placens opere. Unde ⁊ dicebat almus Fräciscus. Fratres: non faciatis me verbum repetere. ad hec ex de ma. ⁊ obe. legebatur. ⁊ c. cum in ecclesijs. §. cum igitur. in fi. ibi. debite ac humiliter obedirent. c.o. cōtra morem. in princi. ¶ Ad istam sanctā obedientiam subeundā inducat dominus: quum ait Mat.xi. Tollite iugum meum super vos. Quis non obediat illi qui imperat ventis ⁊ mari: ⁊ obediūt ei? Matth.viij. ⁊. xiij. ⁊ Lu.viij. ⁊ Marci.v. Unde Ecclesiastici vltimo. Comparate vobis fine argēto sapientiam. ⁊ collū vestrum subijcite iugo ei⁹ ⁊c. ¶ Ff In verbo autē domini p̄. Tollite ⁊c. tria de obedientia insuper dicuntur. q̄ debet esse voluntaria a principio vt ait Tollite. q.d. Non impono vobis vt bobus vel asinis: sed vos vt homines rollite vobis si vultis. Dominus em̄ filios/scz voluntarios vult habere: non seruos/scz coactos. xxiij.q.vj.§. ex his. Unde in edificio tabernaculi dicit Moysi. Exo.xxv. Ab homine qui offert vltro ac cipietis. Et Ambro. de beata vita. Voluntarium sibi militem elegit christus. voluntarium seruum sibi diabolus auctionatur. xv.q.j. non est. Et sim. hoc male faciūt illi qui ponūt filios ⁊ filias suas inuitos i monasterio. cōtra illud. Uolūtarie sacrificabo tibi ⁊c. p̄s. liij. Unde ⁊ canon. Nō enim quis non eligit nec optat: profecto nō diligit. quod autem non diligit: facile contemnit. Nullum igitur bonū nisi voluntarium. xx.q.iij. presens. Sicut ⁊ integritas corporis res est voti: non precepti. xxxij.q.j. integritas. vbi et notatur q̄ non potest quis compelli ad seruandam religionem strictiorem q̄ promisit. ⁊ lxxiij. di. gesta. in glos. ar. ⁊ ex ne cle. vel mo. relatum. in glos. in penam. ⁊ facit qō no. lxxij. di. c. ij. in glos. hic respondet. ff. promotos enim. ⁊ facit qō no. xj.q.iij.§. Item est quando. in glos. ab hoc loco. ¶ B Unde ⁊ tenet Hug. q̄ non tenetur monachus obedire abbati nisi tantum in ijs que spectant ad imperium abbatis. Si enim abbas velit ei iniungere strictiorem vitam: bene potest. sed ei non tenetur monachus obedire vt p.c. non est. ⁊. c. presens. ⁊. c. gesta. ⁊ sic no. xij.q.j. non dicatis. Et hec fuit etiam sententia Uincē. ex de maiorita. ⁊ obe. dilecta. facit pro hoc quod no. xj.q.iij. in summa. in fi. pro hoc facit. ff. de reg. iur. factum a iudice. xviij.q.ij. hoc tantum. Et facit pro hoc quod no. Inno. ex de constit. cū omnes. §. in glos. j. ff. caueat th̄ episcopus. Idē tamen Inno. tenet q̄ locum habēt in clericis nō professis. nam professis austeriores constitutiones ⁊ obseruantie possunt indici. vt no. ex de regula. super eo. licet eorum ordo sine cōmuni cōsensu mutari non possit. ex qō me. causa. cum dilecti. Idem etiam tenuerūt Hug. ⁊ Lau. xj.q.iij. in summa. Et Jo. an. ex de sta. regu. c. vnico. in glos. sed quomodo. ⁊ de reg. iu. qō omnes. Ego autez in his distinguo. qa aut faciunt constitutiones austeriores contra relationem regularis obseruantie: vt quod promiserunt plene obseruent. Et tunc teneo cum Inno. ⁊ sequacibus. ⁊ ita videtur fuisse mens sua in pre. c. super eo. subtiliter intuēti. q: loquitur de cōmentu in monasterio relato. Si autem obseruetur obseruantia regularis promissa: non credo q̄ durior obseruantia possit imponi. ⁊ sic teneo cū primis. Unde si fieret constitutio. q̄ fratres predicatores seu minores tenerentur ieiunare qualiber septimana die veneris in pane ⁊ aqua: non tenerētur hoc seruare. quia ad hoc eos eorum regule non obligant. Si autem tales constitutiones essent penales pro transgressionibus que fierent: ad tales tenerentur professi. quia pro penitentia imponuntur: quam tenentur facere: ⁊ ad quam possunt cōpelli. xxij.q.j. predicandum. al's iniustum ⁊ iniquum videretur q̄ aliquis cogeretur ad seruandum amplius q̄ promisit. et quod est supererogationis/ ad necessitatē ⁊ obligationē adducere. ¶ Matth.xxiij. ar. bonū. xiiij.q.j. quisq̄s. ⁊ ar. xxvij.q.vij. alligāt. Item q: obligatio est de voto. vnde p̄s. lxxv. Uouete ⁊ reddite. Et illud p̄s. cxv. Uota mea reddam. ex de voto. magne. ergo a sensu contrario/ quod non voui non reddam: nisi constitutio annexa esset voto. ar. j.q.iij. siquis obiecerit. Ad p̄. ꝯra de sta. re. c. j. vbi imponitur clausura presentibus professis nō promittentibus eam. Respondeo q̄ in feminis religiosis ad castitatem seruandam propter sexum debilē annexa est ⁊ consequēs quemadmodum clausura. vt clare colligitur de verbis ⁊ de mente illi⁹. c. ⁊ ar. ad hoc ex de iudic. mulieres. li. vj. Unde q: Dina vagari voluit: stupratā fuit. Bern. xxxiij. de pe. di. v. c. j. ad fi. vnde Seneca. Initius bone vite ⁊ mentis ⁊ bene constitute est vt aliquis sciat habitare. Sic etiā narrat Greg. in. ij. li. dialogorum de beato Benedicto qui recessit a malis monachis ⁊ habitauit secum. ad hec. vij.q.j. §. hoc autē. in fi. xviij.q.ij.§. ecce secum. Antiqua etiā clausura immittur feminarū. xviij.q.ij. diffinim⁹ ubi extra posita portam ⁊c. ¶ lb Secundo obedientia debet esse iusta. i. in ijs que sunt ꝑm deum. vt.§. ff. ⁊ hec intelligas. cū ij. se. satis probatum est. quia in malis promissis fides est rescindenda. xxij.q.ij. inmanis. Et ideo dicit Jugum meum Jugum est autem triplex iugum. Primum est propriē voluntaris. quod nō est simplex sed multiplex. q: singuli sensus iugum suum imponūt. Unde Luc. xiiij. Juga boum emi. v. id est curiositatē sensuum nō sine labore magno acquisiui: vaga inuestigando/ in eis delectando. sicut enim iugū premit ceruicem: ita sensus rationem. Sap. ix. Unde Augu. Quū exterior sensus carnis bono suo vtitur: interior sensus mentis dominit. Et Isaac de vita contemplatiua dicit.

voluntatis.

Quum mẽs a sensibus exteriorib⁹ trahitur: cum eis cibum comedit bestiarum. Quum vero sensus trahũtur a mente: cum ea cibum comedunt angelorum. vnde dicitur ibi in Luca/Eo prodigũ illa. Ecce vitium curiositatis. ſz si nemo põt duobus dñis seruire. Mat. vj. ⁊ Luc. xvj. ⁊ de pe. di. ij. §. romanos. ℟. nemo põt. quãto minus. v. ty. ãnis contra animam ⁊ rationem tyrannizantib⁹: Unde Bern. Qui iuga iumentorum emit. iumentis stolidior ⁊ bestialior: bestijs cõputatur. Si optas iugum: tolle super te iugum christi: non graue ſz leue ⁊ suaue: quod non infligit laborem: sed tribuit requiem. dimitte cupiditatem: ⁊ elige charitatem. Jugum etiam ppie voluntatis q̃ graue sit ostenditur Job. vij. Posuisti me contrarium tibi: ⁊ factus sum mihimetipsi grauis. Ubi dicit Bern. Nullũ mihi importabilius onus meipso. nulla sarcina grauior est. factus sum mihi talentũ plumbi: ⁊ residit iniquitas super illud. Zach. v. vñ Osee. x. Cõfunderur israel in voluntate sua.

Jugum diaboli ⁊ dñationis.

¶ Sedm iugum est diabolice dñationis. de quo Esa. x. Auferet onus de humero tuo ⁊ iugũ de collo tuo: ⁊ cõputrescet iugum a facie olei. i. a psentia misericordie dei ⁊ vnctione spũssancti. qui dicit Hiere. xxx. Cõterã iugũ eius de collo tuo: ⁊ vincula eius dirumpã. Huic iugo se subdũt qui suggestioni eius consentiũt. Unde Osee. x. Effraim vitula docta diligere triturã. q: sicut vitula spõte accedit ad iugum vt comedat de frugibus aree: ita peccatrix aia sponte se subdit diabolo propter appetitum delectatiõis momentanee.

Jugum diuine iussionis.

¶ Tertiũ est iugum diuine iussiõis. de quo hic. Jugum meum suaue est. ⁊ pcedit in Mat. Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis. Ubi Aug. de verbis dñi. Quare eĩm oẽs laboramus: nisi q: sumus homines mortales lutea vasa portantesque facium inuicez angustias: ſz si angustantur vasa carnis: dilarent spatia charitatis. Ad q̃d ergo dicit/Venite ad me omnes qui laboratis: alibi vt non laboretis. Item ibi Hilarius. Legis etiã difficultatibus laboratres ⁊ peccatis seculi oneratos ad se aduocat. Itẽ Hieronymus ibi. Grauia eĩm esse onera peccati et Zacharias pphera testatur. v. c. iniquitatem dicens sedere super talentum plumbi. Et psalmista cõpleuit pſ. xxxvij. Iniquitates mee aggrauate sunt sup me. Jtez Greg. xxxv. mo. a Asperum etiã iugum ⁊ dura seruit⁹ ⁊ põdus est subesse tẽporalibus: ambire terrena: retinere labẽtia: velle stare in nõ stantibus: appetere quidem transeũtia ſz cum transeuntibus nolle transire. Dum eĩm contra votum cuncta fugiunt que prius mentẽ ex desiderio adeptionis afflixerant: post ex pauore amissionis premunt. Item Chryso. Non autem dicit/Venite ille ⁊ ille. sed omnes qui in solicitudinibus/qui in tristitijs/qui in peccatis estis. nõ vt expetam noras: sed vt soluam peccata/venite. non indigeo vestra gloria. ſz q: volo vestram salutẽ. Unde ⁊ dicit. Et ego reficiam vos. Non dixit/saluabo solum. ſz (quod multo amplius erat) reficiam vos. i. in omni quiete constituam. Rabanus. Non solum eronerabo: ſz interna refectione saturabo. Item Remigius. Venite dicit/non pedibus ſz moribus. non corpore sed fide. Iste namq; est spũalis accessus quo quisq; deo appropiquat. ideo sequitur. Tollite iugum meũ super vos. Raban⁹. Jugum christi est euangeliũ christi: quod iudeos ⁊ gẽtes in vnitate fidei coniungit ⁊ sociat. hoc autẽ sup nos iubemur sumere. i. in honore habere: ne forte ponẽtes. i. praue illud contemnentes lutulentis vitiorum pedibus coculcemur. Unde subditur. Discite a me. Aug. de verbis dñi. Non mũdum fabricare: non in ipso mũdo mira cula facere. sed q: mitis sum ⁊ humilis corde. Magnus esse vis: a minimo incipe. Cogitas magnam fabricam constituere celsitudinis: de fundamento prius cogita humilitatis. Et quãtũ quisq; vult superimponere maius edificium: tanto altior fodit fundamentum. Quo autem peruenturum cacumẽ nostri edificii. vsq; ad conspectum dei. Rabanus. Discendũ ẽ nobis est a saluatore nostro vt simus mites moribus ⁊ humiles mentibus, neminem ledamus, neminem condemnemus. ⁊ virtutes quas foris ostendimus in opere intus teneamus in corde. Chryso. Et ideo incipiens diuinas leges ab humilitate incipit: ex maximum premium ponit dicens. Et inuenietis requiem animabus vestris. Hoc enim maximum est premium. Non enim alij efficeris vtilis solum: sed teipsum requiescere facis, ⁊ ante futuram hanc tibi dat retributionem. in futuro autem perpetua gaudebis requie. Et ne formidaret q: dixerat onus ⁊ iugum. subdit. Jugum meum suaue est: ⁊ onus meum leue. Hilarius. Jugi autem suauis ⁊ leuis oneris blandimenta proponit. vt credentibus eis boni sciẽtiam poſſet, quod ipe solus nouit in patre. Greg. xiij. mora. Quid grauis mentis nostre ceruicibus imponit: qui vitare omne desideriũ quod perturbat precipit: qui declinari laboriosa mundi huius itinera admonet? Item Hilarius. Et quid iugo ipsius suauius? q̃d hoc onere leuius? pbat fieri: si celere abstinere: bonum velle: malum nolle: amare omnes: odisse nullum: eterna consequi: presentibus non capi: nolle inferre alteri quod sibi perperi sit molestũ: Rabanus. Sed quomodo iugum christi suauc est. cũ sup a dicat Mat. vij. Arcta est via que ducit ad vitam? Sed quod angelico initio incipit: processu temporis ineffabili dilectionis dulcedine dilatatur. Item Augu. Qui iugum domini intrepida ceruice subierunt: tam alacriter difficillima pericula patiuntur: vt non a laboribus ad quietem/sed a quiete ad laborem vocari videantur. Sed profecto a deſpiritussancto qui in exteriorius corruptioẽ hominis. ij. Cor. iiij. interiorem renouaret. Ephe. iiij. de die in diem. ⁊ gustata requie spirituali in affluentia deliciarum dei in spe future beatitudinis omnia presentia deliniret aspera: et omnia grauia releuaret. Secari ⁊ vri se homines patiuntur: vt dolores acriores eterni aliquãdo dolorum pretio redimantur. Quibus tempestatibus vel penis imponi ni sunt mercatores: vt diuitias venturas acquirant. Sed qui has non amant: eadem grauia patiuntur. Qui vero amant: eadem quidem sed non grauia pati videnr. Omnia eĩm seua ⁊ immania prorsus facilia ⁊ prope nulla efficit amor. Quanto ergo facilius ad veram suam beatitudinem charitas facit quod ad miseriam quantum potuit cupiditas fecit? Hieronymus. Quomodo etiaz leuius est lege euãgelium: quum in lege. Exo. xx. homicidiũ ⁊ adulterium: in euangelio. Mat. v. de pe. di. j. homicidium. ⁊. si cui ira ⁊ concupiscẽtia puniant? In lege eĩm multa peccata sunt: que apostolus nõ posse compleri plenissime docet. ad Romanos. In lege opera requiruntur in euangelio voluntas queritur. que etsi effectum non habuerit/tamen premium non amittit. de peni. di. j. votum. in pin. dic. ⁊ peccatum facit. xxxij. q. v. non nisi. Euangelium ea precipit que possumus: scilicet ne cõcupiscamus. hoc in nostro arbitrio est lex: quum voluntatem non puniat. de peni. di. j. §. cogitatio. punit effectum ne adulteriuz facias. Finge in persecutione aliquã virginem prostitutam. hec apud euangelium quia voluntate non peccat/virgo suscipitur i lege q̃si corrupta repudiat. xxxij. q. v. finge. als est. § sub. Jacob. de pudicitia. ¶ Est autem iugum christi suaue. Primo christo propter dominationẽ. q: sicut hic ait Aug. qui huic iugo suaue subditur: cuncta habet subiecta. j. ad Cor. iij. Omnia vestra sunt. xxiij. q. vij. q̃ autem. in fi. ¶ Secundo propter odas vnctiones. Magna enim suauitas est in obediẽtia ⁊ ads sacrãpletione mãdatorum dei. pſ. cxviij. In via testimoniorum tuorum delectatus sum tẽ, idem. cxiij. In custodiendis illis retributio multa. Ubi dicit Augu. Non ait/pro custodiendis. sed in custodiendis. quia non tantum pro eis redderur premium. sed hic in eorum custodia magnũ est gaudium. Eccl'i. xxiij. Nihil dulcius q̃ respicere in mãdatis domini. Uncrio hec/sicut dicit Bernar. Andream fecit amplecti crucem gaudentem. Laurentium irridere carnificem. Stephanum. Act. vij. pro lapidantibus flectere genua in oratione. Et apl'os gaudere in tribulatione. Act. v. pſ. iiij. In tribulatione dilatasti mihi. ij. Corinth. iij.

Sicut abundant passiones christi in nobis: ita et per christum abundat consolatio nostra. Unde ꝛ ps. xxx. O̅ magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quam abscondisti timentibus te. Ubi dicit Bern̄. Videns quodāmodo memoriam suauitatis huius anima sancta exprimere gestiens: verba multiplicat. Hanc dulcedinem nemo experitus inexpertus ignorat. q̄ nemo scit nisi q̄ accipit. Apoc. ij. Unde ꝛ ad gustandum nos Dauid inuitat dicens. ps. xxxiij. Gustate ꝛ videte. Item Bern̄. Hanc suauitatē doctor unctio nō lectio. Eccli. xxiiij. Spūs me⁹ super mel dulcis. Bern̄. Adeo dulcis ꝛt ne ipa quidem mortis amaritudo licz amarissima queat illi dulcedini ꝑualere. Quid ergo non temperet illa dulcedo: q̄ ipsaz mortē facit dulcissimā? Jone. j. Tollite me ꝛ mittite in mare: ꝛ cessabit mare i vobis. Hoc est lignuz quod ipsas aquas amaras per Moysen dulcorauit. Exo. xv. de con. di. ij. reuera. Hec est farina q̄ pulmentū ꝓpheratū p Heliseū sapore fecit. iiij. Reg. iiij. Hic est sal federis quod nulli sacrificio deesse iubet. Leuit. ij. Unde Job. vj. Numquid pōt comedi insulsum q̄ō non est sale coditū? Hec dulcedo est etiam illa consolatio ꝛ manna quod datum est filijs israel in deserto hui⁹ pegrinationis: donec terram ꝓmissionis intrarent: que est terra viuentium. Exo. xvj. Mane iacuit ros p circuitum castroꝝ. q: germen diuine cōsolationis extinguit feruorem cōcupiscētie carnalis: ꝛ ab aduersarijs undiq̄ nos defendit. Unumq̄ operuisset superficiem terre. q: gaudiuz cōscientie resultat in facie. apparuit in solitudine. i. in contēplatione minutū. ꝓpter subtilitatē cognitionis. quasi pilo tunsum. ꝓpter suauitatem contritionis. in similitudine pruine. q: candorem h̄z per mundiriā sanctitatis: ꝛ inpinguat per affectum pietatis. Quod quum vidissent filij israel: dixerunt manhu. i. q̄d est hoc? quibus ait Moyses. Iste est panis quē dedit vobis dn̄s ad vescendum. de con. di. ij. reuera. Hec est ꝓmissio quā ꝓmittit dn̄s ad se venientibus. in. p. c. Mar. vj. Venite ad me omnes ꝛc̄. ibi reficiam vos. Quicquid est in hoc mundo: hanc gratiam ꝛ suauitatem non pōt cōparare. Hec est multitudo dulcedinis de qua dictum est. Delicie cordis ꝓmitte spūs panis quotidianus. Stipendium militie. centuplum huius vite. de quo Matth. xix. ¶ Tertio est suaue hoc iugū dn̄i ꝓpter ꝓmissionem. q: magna est spes mercedis. vñ. ij. ad Cor. iiij. Id quod in pn̄ti est momētaneum ꝛ leue tribulatiōis nostre. supra modū i sublimitate eternū glorie pondus operatur in nobis. q. o. Tribulatio est quantitate modica: duratione momentanea: acerbitate mensurabilis ꝛ finita in loco calamitatis: sz glorie quātitate immēsa: duratione eterna: dulcedine inestimabilis in loco amenitatis. Eccli. xxxviij. Unguentarius faciet pigmēta suauitatis: ꝛ unctiones conficiet sanctitatis. ¶ Quarto ꝓpter amorem. Usi gen. xxix. Videbant Jacob pauci dies quibus seruiuit ꝓ Rachele: pre amoris magnitudine. Bern̄. Nihil credentibus impossibile. nihil amantib⁹ difficile. nihil asperū mitibus. nihil humilibus arduū reputur quibus gratia fert auxiliū. ꝛ obediendi deuotio lenit imperium. ¶ Quinto ꝓpter precedentium patrū confideratione. Heb. xij. Habentes impositam tantā nubē testium. i. multitudinem martyrum per patientiaz curram⁹ ad ꝓpositum nobis certamen. Unde Greg. Si facta recolamus precedētium: difficilia non erunt que toleram⁹. ¶ Sexto ꝓpter subleuationem. q: licet simus sub onere deus tamen a superiori onus leuat. Sicut mater q̄ñq̄ portat onus super caput filij sui: ꝛ tñ ipsum reputat portare. sic ꝛ dn̄s suū bonum tribuit nobis ad meritum: licet ipse operetur. Gen. xv. Credidit Abraam deo: ꝛ reputatū est ei ad iustitiā. De isto iugo etiam scripsi. s. in ar. vj. in. §. aleph. in. c. thre. ℏ. reth. bonuz est. sz hic plenius. ꝛ. s. in pn̄. istius. ij. partis. §. iam nunc. in ter. interierunt in vijs. j. ar. ¶ Tertio obedientia debet esse deuota. vñ ait Supvos. vt in honore habeatis. non subter. vt cōtemnatis. Unde ad Cor. x. ꝛ Colos. iij. Omnia in glorią dei facite. Cantī. j. Fasciculus myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi. vbi dicit Bern̄. Non fascem sz fasciculum dicit dilectū. q: leue p̄o ipsius amore ducit quicquid laboris imminear ꝛ doloris. Inter vbera mea commorabitur. Bern̄. Habero illum semper nō retro in humeris: sz ante pre oculis. vt portantes ꝛ nō odorantes ꝛ onus premat ꝛ odor non erigat. ¶ Item de obedientia. j. Re. j. Loquere dn̄e: q: audit seru⁹ tuus. Esa. vj. Ecce ego: mitte me. viij. q. j. in scripturis. Et Saulus. Dn̄e q̄d vis me facere? Act. ix. super quo verbo Aug. Occisus agn⁹ a lupis fecit agnos de lupis. Já parat se ad obediendū q̄ ꝓius seuierat ad psequēdum. Item sup illud Prouer. xv. Responsio mollis frangit irā: ꝛ lingua eucharis in bono hoie abundabit. Sanctus Antonius de ordine minoꝝ ait. Risus mollis humilis subditi frangit irā superbi plati. Unde Prouer. xxv. Patientia sz subditi lenietur princeps. i. platus. xxv. di. eccle. ꝛ lingua mollis veri sz obedientis cōfringet duritiam. sz prelati austeri. Ne coneris dicit sapiens Eccli iiij. cōtra ictum fluuij. i. voluntatem prelati. sz humilia ei caput tuum. Verbum dulce multiplicat amicos: ꝛ mitigat inimicos. Et lingua eucharis. i. bone gratie in bono sz subdito abūdabit. Eccli vj. vt dicat cum Job. xiij. Vocabis me: ꝛ ego rñdebo tibi. Rñdet qui sibi ꝓpieti ex aio obedit fm Antonium. Item j. Mach. ij. Ecce Simon frater vester: scio q̄ vir boni consilij est. ipsum audite semp: ꝛ ipse erit vobis pater. Simō interpretatur obediens. Obediēria bonū est cōsilium. q: ꝓpriam volūtatem (que est via ad infernum fm Bern̄.) docet mortificare: ꝛ alterius voluntatem (que est via ad celum) adimplere. Unde Mat. xvj. Si quis vult post me venire: abneget semetipsum. sz per verā obedientiam. ꝛ sequatur me. per penitentiam ꝛ cōscientiam. Unde Greg. Sola obedientia est virtus que ceteras virtutes sibi inserit: insertasq̄ custodit. ¶ Obedientia autem fm sanctum Climacū abbatē montis sinai/est aīe ꝓprie cōsummata abnegatio per corpus manifeste monstrata.

Aut obediēria est perfecta corporis abnegatio per animam ex voluntate feruenter ostensa. Obediēria est fm eumdem mortificatio membrorum in viua mente ꝛ deliberatione. Obedientia est imperscrutatus motus: spōtanea mors: sine curiositate vita: absq̄ cunctatione ꝛ solicitudine periculū: carentia timoris mortis. Absq̄ derrimēto naufragium: dormiens vie peragratio. sicut em̄ dormiens quiescit a curis: nec curat de aliquo: ita qui verus obediens est. siue in mari nauigans vel incidēs in latrones/ de periculis nō curabit. Neq̄ precepta discernit. scit enim constanter q: in martyrium ei imputabitur quod superuenier periculum: eo q̄ obedientiam sine discretione humane prudentie impleuit. Est etiā obedientia perfecte assumpta perfecta omnium presentium rerū obliuio: ꝛ a propriis naturalibus nobilibus verus recessus. Item obedientia est sepulcrum voluntatis: resurrectio humilitatis. non contradicit aut discernit mortua in bonis aut in apparentibus malis. Qui preest pie mortificat eius animam. ꝛ super omnibus satisfaciens reddet rationē. Obedientia est depositio hesitationis ꝛ districtionis in diuinis discretionis. Qui enim in preceptis malis apparentibus sed simpliciter non malis vt peccatum/ obedit/ vere obediens est. sicut Abraam filium immolans. Gen. xxij. ꝛ alter cenobita ad preceptum abbatis filium in fumum proficiens. Diuitie vero discretionis in obediētia nō discerneti sunt virtutes que consequuntur obediētiā non discernentem. sicut humilitas ꝛ patientia ꝛ alie virtutes. Initium autem mortificationis ꝛ membrorum ꝛ corporis et anime ꝛ voluntatis labor ꝛ dolor. Medium vero quando q̄ est cum dolore: quando q̄ sine dolore. Finis vero in omni immobilitate de cetero est et insensibilitate doloris. Tunc inspicitur dolens et contristatus viuens mortuus. iste beatus quando seipsum ꝓpriam videre voluntatem facientem ꝓpriū iudicij pondus timens. Quū subditus presidentem dijudicat: numq̄ verus erit

obediēs. Inquātū em̄ pullulat ad p:elatum in co:de sub/
dīti fides: intātū in ministratiōe co:pus accelerat. Quan
do ergo tentatur subditus p:epositū iudicare: dicat ser/
penti tentanti. Non ego mei p:ioris/ sz ipe mei suscepit iu
dicium. Beatam obedientiā patres martyr:ij confessio/
nem exīstere decreuerunt. Qui p:opter deum pfecte obe/
dit: perfecte se delicto suo exuit. si vero in quibusdam suā
perficit voluntatē. q̄uis obedire appareat: ipse suum pō
dus po:tabit. hucusq; Climacus. ¶ R Sed numquid
solitarij ⁊ anachorite absq; obediētia viuūt? Quid ergo
de Paulo primo eremita ⁊ Antonio/ ⁊ Maria egyptia/
ca/ Joanne baptista/ ⁊ alijs sanctis innumeris anachori/
tis maxime in egypto? Sz respondendum est q̄ subsunt
epis in quoꝝ territo:io succedunt. vt no. xvj. q. j. qui vere.
in glo. ſ. Sed ⁊ dicendum igitur p:oinde est q̄ qui perfe/
cte carnem ſpūi subijcit: ⁊ conscientie ſtimulū iudicē pos/
sidet: ⁊ ei obedit: nihil sibi de p:op:ia volūtate relinquēs
diuinis p:eceptis obediēs factus: ante q̄ visibilē obedie
tiam p:transeat/ ad intellectualē pertingit: que multuꝝ ex/
cedit visibilē: sicut aia co:pus ⁊ spūs ſram/ ⁊ gratia euan
gelij legem/ ⁊ gloria gratiā/ ⁊ hanc illa/ substituit ⁊ cōme
dabilem facit. Et per hanc obediētiā intellectualem san/
cti anachorite quasi angeli deo obediebant: solū celestia
sapientes: quibus dignus nō erat mundus. Heb. xj. P:e
cedit ergo intellectualis obedientia visibilem incompa/
rabiliter. Et sicut sol ſtellas suo fulgo:e occultat: ita intelle/
ctualis visibilem. Quare qui intellectualē non possident:
ſz adhuc sub vitijs molestātur sine visibili: tam q̄ paruuli
⁊ sub nocte vitioꝝ pficere vel saluari nō possunt.

¶ Articulus. lxix. A

Conscīē tie descri ptio.

Quoniam ergo obe/
dientia intellectualis diuina illuminatione
perficitur/ ⁊ conscientiam possidet iudicem:
videndum est quid ſest conscientia: contra
quam agere est edificare ad gehēnam. xxviij. q. j. §. ex his.
⁊ ex de resti. spo. lras. ⁊ de simo. per tuas. ij. ¶ Conscientia
est diuine scientie motus et operatio cū nostra ⁊ in nostra
scientia. Conscientia est scintilla diuini luminis/ in homi
ne condito subseminata a p:incipio/ quasi quedam cogi/
tatio feruen.io:/ ⁊ illuminatiua/ verbum seu rationem lu
cis in se continens/ ⁊ ostendens ei bonum a malo. Et hec
vocatur conscientia ⁊ lex naturalis. Hec est Isaac puteus/
vt dixerunt patres/ quē philistini demones repleuerūt ca
ligine vitioꝝ. Beñ. xxvj. Hec in euangelio. Mat. v. aduer
sarius dicitur. cui q̄diu sumus in via debemus consenti/
re ne moiamur. Cōsentimus vero ei dū eā custodimus.
ad deum per fidem ⁊ obedientiam ⁊ amo:ē mādato:um.
⁊ p:oximum p pietatē patiētiā ⁊ humilitatē. ad nosipsos
per mo:tificationē sensuum/ custodiam co:dis ⁊ lingue/
⁊ odium co:poris/ ⁊ omnium visibilium/ ⁊ p:op:ie volū
tatis. ad materias ⁊ vsū rerū per temperantiā ⁊ sob:ie
tatē/ ⁊ earūdē custodiā fidelē ostēdēdo in eis: sicut in reb⁹
sacris dñi reuerētiā ⁊ seruitutē. ¶ Dicta ē cōsciētia: q̄si cū
sciētia. scz naturali diuina ⁊ scripta cōfirmata ⁊ p formata
Aut em̄ lege scripta p legē naturalē menti a deo insitā se
deo placentes retexerunt: que p scientia ab apl'o vocat Ro.
ij. vbi ait. Quum em̄ gētes q̄ legē nō hīnt naturaliter ea q̄
legis sunt faciūt: eiusmodi legē nō hītes ipi sibi sunt lex
qui ostendūt opus legis scriptū in co:dibus suis testimo
nium reddente illis conscientia ipso:ū ⁊ inter se inuicem
cogitationū accusantium aut etiā defendentiū in die quū
iudicabit dñs occulta hoim ⁊c. Unde conscientia signat
p lapideas tabulas. de q̄b⁹ Exo. xxiij. Tenet em̄ durabili
ter in se legez scriptā. Nullus ergo excusari pōt q̄ scriptu
ras nesciat. quū scripturā in co:de habeat: p̄m quā viuat.
Sic. r. mādata i tabulis/ tabule i arca/ arca i tabernaculo.
Heb. ix. sic lex naturalis in cōsciētia: cōsciētia vero in aia/
aia vero in co:po:e est. Sz heu ꝓpter pctm̄ obscurata est
lex cōscientie. Illuminanē aūt per legē scriptā ⁊ legē gra/
tie. Heb. viij. Dabo leges meas in co:dibus eoꝝ: ⁊ in mē/
tibus eoꝝ superscribā eas. Per legem em̄ scriptam cogni
tio peccati. Ro. iij. ⁊. vij. Unde peccantes per ignoratiā
nō excusantur: licet bonaz hīnt emulationem. cōtra quos
ad Ro. x. Testimoniū perhibeo illis q̄ emulationem dei
hīnt: sz nō p̄m sciētiā. xxj. q. j. §. j. xxviij. di. qui ea. Ista etiā
cōscientia est illa lex dei ⁊ lex mentis de qua Ro. vij. Con
delector: em̄ legi dei p̄m interiorem hominem. video autē
aliam legem repugnantem legi mentis mee. ⁊c. xxij. q. v.
si paulus. de con. di. iiij. c. ij. di. vj. in palea. sz pēlandū. Ite
liber conscientie scribendus est calamo aureo /bonoꝝ me
ritoꝝ. Si aūt scribatur male meritis tunc signatur stilo
ferreo. Hiere. xvij. Peccatū Jude scriptum est stilo ferreo
in vngue adamantino. i. in corde obstinato. sz heu q̄ ista
scriptura ab omnibus legē in die nouissimo. Un Dāi.
Nudabitur pectoris nostri conscientia: ⁊ aperto co:de vi
debuntur lre peccatoꝝ que stilo ferreo ⁊ in vngue adamā
tino scripte sunt. arcp vniuersa spectantium multitudo le
get i pectore nostro signatas imagines peccatoꝝ. Quia
ergo quod fit contra conscientiā. subaudi p̄m glo. prece/
pti vel p:ohibitionis. edificat ad gehennam. xxviij. q. j. §.
ex his. vbi de hoc. ⁊ ex de resti. spo. lras. ⁊ de p:escrip. c. vlt.
Et quidā hīnt conscientiā cauteriatā infimulatā /vel vul/
neratā. lxxiij. di. in nomine patris. ⁊. j. ad Timo. iiij. quidā
nimis scrupulosam. ex de simo. per tuas. ij. Ideo consiliū
sapientioris adhibendū est p̄m quod vel sequēda est/ vel
non sequenda. vt in p̄. c. per tuas. ⁊ ex de sen. ex. inquisitiōi
Als hīs conscientiā erroneā ⁊ faciens cōtra eam peccat
mo:taliter. vt si haberet quis conscientiam tollēdi palē
de terra: ⁊ si tolleret: peccaret mo:taliter: si tollit eam pec
cat mo:taliter cōtra suam conscientiā etiā erroneam faciē
do. vt est exp:essuz p̄. c. per tuas. ⁊ no. de hoc. in p̄. §. ex his.

Sicut autem veri religiosi hīnt suam puram consci/
am conseruare: ita p:ecipue cauere dīnt aliorū fratrum. i.
Cor. vij. cōsciētias ferire aut etiā perturbare. Multis au
tem modis cōscientia fratris feritur: et rollentia/ ⁊ elato
ne superflua/ p:udentia/ seductione/ infidelitate/ menda
cio/ fraude/ deceptione/ cōtemptu/ liuo:e/ murmuratiōe/
detractione/ vindicta/ ⁊ reliquis que pariuntur ex istis.
Pura etiā sciētia est anime testimonium. ij. ad Cor. j.
Gloria nostra hec est testimoniū cōscientie nostre. xj. q. iij.
inter verba. Et beatus q̄ pōt dicere cū Job. xxvij. Nequ em̄
rep:ehendit me co: meum. i. cōscientia/ in omni vita mea.
Idē tū dicit. Si fuero iustus: os meum impia loquet: ⁊ si
sine crimine p:auus inueniar. et si purificatus in niue et
lotus mundis manibus satis me sor:de tinxisti. ⁊ exeratū
est vestimentum meum. de pe. di. ij. si em̄. vltra colum. Et
Job. ix. p̄m aliam translationem. De ista etiā puritate cō
scientie apl's. j. ad Cor. iiij. Nihil enim mihi conscius sum
Sine puritate istius conscientie nō pōt in anima esse ve
ra charitas. Un. j. ad Timo. j. Finis autem p̄cepti est cha
ritas ex co:de puro ⁊ cōsciētia bona/ ⁊ fide nō ficta. de pe.
di. ij. charitas. ij. ℞. Iterē ergo. Que aūt turbata ⁊ ingrossa
ta conscientia est semp p:esumit seua. sicut dicit Sap. xvij.
Recta aūt cōsciētia semp pctō p̄cōtradicit: etiā in diabolo
p:escito ⁊ irreconuertibili. Unde poeta.

Ex templo quodcunq; mali committitur ipsi
Displicet author i p:ima hec est vltio: q̄ se

Judice nemo nocēs absoluitur. Eccl'i. xiij. Beat⁹ q̄ non
est stimulat⁹. subaudi a conscientia. in tristitia peccati. q̄a
omne pctm̄ tristitiā mēti ingerit. Unde Jsido:us. Anim⁹
nunq̄ potest esse let⁹. Si ergo vis esse semp lenis: semper
bene viue. O quanta pax: quantum vero gaudium: quan
ta securitas: quanta fo:titudo: quanta spes: vbi est puri/
tas conscientie. Nihil em̄ timet exterius: q̄ interi⁹ est secu
rus. De ista sancta conscientia multipliciter cōmēdata. vi
de. xj. q. iij. quid obest. ⁊. c. scuti. ⁊. c. in cunctis. c. custodi. c.
inter verba. ¶ Pura conscientia nec adulationibus mā
culat: nec detractionib⁹ irritat. q: nec dānare pōt iniuria:
nec co:onare laus falsa. p̄m Bre. Sicut autem nobis

nostra conscientia necessaria est propter nos: ita bona fama necessaria ꝓpter proximum.qui aũt famam negligit crudelis est.xj.q.iij.non sunt audiendi.xij.q.j.nolo. Judices ẽ in iudicando non hñt sequi ꝓscientiam: sz leges: et ꝑm allegata.q: hñt iudicare ꝑm cõscientiã quã habent vt iudices:non quã hñt vt hoies priuati.xj.q.iij. sumope. vbi de hoc.x.iij.q.vij.iudicet.vbi de hoc.x ex de off.or.si sacerdos.vbi de hoc. ¶ Ubi etiã ꝓplexa est cõscientia inter duo mala:in que sua culpa incidit:cõsilio prudentioꝛi preeligat facere minus malum.x illud minus malum facere est tunc malum non facere:sed bonum. q: vitatur maius malum. Perplexitas ẽm nihil est:nisi quãtũ ad fatuã opinionẽ perpleri. Unde qui iurat interficere hoiem:nõ peierat tunc quum nõ interficit.q: in hoc bene facit. sz quum iurauit:perniciose iurauit: x moꝛaliter peccauit.vt.xxij. q.iij.in primis.c.vsq; ad.§.deniq;. De ista ꝓplexitate agit xxij.di.c.j.x.ij.x in summa.x.xiiij.di.per totũ. ¶ Hoc etiaz a memoꝛia tua nunq; excidat/q; si vermis conscientie oꝛdinate in hac vita noꝝ moꝛitur:nec in illa in ꝓpetuũ moꝛitur. Mar.ix. Vermis eoꝝ non moꝛitur.x Esa.vlt.in fi.vbi Chrysо. Nõ de sensibili verme hoc dicit:sz vermẽ cõscientiã vocat moꝛdentẽ aiam:q; nõ sit optata bonũ. Unusq;q; ẽm sui accusatoꝛ: fiet rememoꝛans que gessit in vita moꝛtali:x fiet eoꝝ vermis immoꝛtalis permanet. Item super illud Matth. viij.xiij.xxij.x.xxv.x Luc.xiij. Et stridoꝛ dentium. Bualfredus. Quid ẽm strido: dentiũ:nisi ire/furoris/nequitie/x malignitatis iudicium? Siquidẽ (vt ego arbitro:) nullum toꝛmentũ erit grauius malis:q; malitia coꝛdis x iniquitas ipsa cõscientie x peruersissime voluntatis. Nimirũ sicut passiones omnes patientia subleuat: sic impatiẽtia quãtumlibet leues aggrauat. Fletus ergo erit ex doloꝛe:stridoꝛ dentium ex rancoꝛe. Itez ibi Beda. Sicut ꝑmis ẽ doloꝛ interi⁹ accusans:sic ignis est pena exterius⁹ seuiens. Item Aug.xxj.de ciui. dei.c.ix. Dicũt etiã vti doloꝛe quũ sero atq; infructuose penitent/eos q; fuerint a regno dei separati.ꝑm illud ꝓuer.xxv. Sicut tinea vestimentum/x vermis lignũ:sic meroꝛ excruciat coꝛviri. Unde super illud Mat.xxij. Ubi erit fletus x stridoꝛ dentiũ. Bern. Fletus erit ob ignem:qui non extinguitur. stridoꝛ ob vermem cõscientie:q; nõ moꝛitur. Item idem. Dalus vermis luxuria:quo nullus alter nocẽtioꝛ. Ingredit ẽm blandiendo.moꝛdet ridendo.transfoꝛat delectando. perimit consentiendo. ꝓuer.xxiij. Ingreditur blande: sz in nouissimo moꝛdebit vt coluber:x vt regulus venena diffunder. Malus etiam vermis acidia.malus tristitia. de quo ꝓuer.xxv. Sicut tinea vestimento/x vermis lignoꝛita tristitia viri nocet coꝛdi. Beatus igit qui ad moꝛtificandos hos vermes preuenit myꝛrha moꝛtificatiõis sue vngere coꝛpus suum in sepultura. q; si quis ille est: non est qui metuat vermẽ q; nõ moꝛitur:q: iã moꝛtuus est vermis. vnde ille moꝛitur. Cauteriate ẽm cõscientie igne ꝓpꝛpio⁹ scelez succendẽtur.iuxta illud pẽ.xx. Pones eos vt clibanũ ignis in tempoꝛe vultus tui. Necessarium ergo est sequi cõsilũ. Pauli vt emundemus cõscientias nras ab operibus moꝛtuis.i.a peccatis qui moꝛte inferunt aie ad seruiendum deo.ad Hebr.ix.c. Si ẽm non permanserit in tabernaculo nostro iniustitia: tunc leuare poterimus faciem nostram absq; macula. Job.xj. Tabernaculum nostrũ est coꝛ nostrum.pẽ.xlv. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Facies autem est conscientia.pẽ.xlix. Arguam te x statuam contra faciem tuam. Sicut ẽm macula in facie:sic peccatum in conscientia valde deforꝛmat hominem apud deum. Ideo autem spõsam suam maxime in facie examinat/chrisstus. Cant.ij. Ostende mihi faciem tuam.i.conscientiam. Et iterum. Facies tua decoꝛa.i. conscientia. Unde sicut sponse facies suas in speculis examinant/et maculas purgent:sic x anime fideles faciunt. Unde Exo.xxxviij.legitur q; mare eneum factum est de speculis mulieꝛum.xxxvj.di.§.ecce. ad fi. Macule ẽm in speculis vise lauari debent in mari lacrymarum penitentie Matth.vj. Faciem tuam.i.conscientiam laua. Specula autem sunt dei verba vel scriptura diuina. Jaco.j. Si q̃s auditoꝛ x.x.j. Consideranti vultũ natiuitatis sue in speculo. Bꝛeg. Scriptura sacra meꝛtis oculis quasi quoddã speculũ opponitur vt interna nostra facies videatur. ibi enim feda:ibi pulchꝛa nostra cognoscimus. Saluanda est conscientia. ex de postu. p. bone. ij. §. intelleximus. de rẽpoꝛ.ad aures. Uocatur conscientia fides que sincera debet esse. ex de prescrip. qm. de elec. c. ij. Non debet esse lesa conscientia. ex de elec. innotuit. §. j. x. §. multa. Accipiꝛtur aliquoties conscientia pꝛo consensu vel voluntate. ex de elec. per inquisitionem. §. j. de prescrip. cuz olim. Tedẽdum est pꝛopter conscientiam criminis. ex de renun. nisi. rii. j. §. ꝓpter. Recta dz esse ꝓscientia: x ꝓsciẽtia pꝛecipuũ bonum est. ex de tempo. oꝛ. c. vlt. Non est loquendum cõtra conscientiam. ex de scruti. in oꝛdi. c. j. Non debet aliquis contra conscientiam oꝛdinari. ex de eta. x qua. queris. x. c. ad aures. c. intelleximus. Per oleum nitoꝛ: conscientie designatur. ex de sacra vnc. c. vnico. §. ad exhibendum. Habendus est nitoꝛ conscientie inr⁹. ibidem. Et ipa est gloꝛia nostra. ibidem. Contra conscientiam est inuita sua executioni mandãda. ex de off. dele. pastoꝛalis. §. qui vero. x. c. si quando. De se confessis nõ creditur super cõscientijs alioꝝ. ex de confes. c. j. Satisfaciẽdum est cõsciẽtie remoꝛdeti. ex de iureiu. quãto. §. fi. Quilibet est sue cõscientie relinquendus. e. t. mulieri. Judex contra conscientiam non recipiat ꝓfessoꝛes. ex de rescrip. staturum. §. ad fessoꝛem. li. vj. Cum nuda conscientia electoꝛes debent ecclesie vtilitatem pꝛosequi. ex de elec. vbi periculũ. li. vj. §. ceterum. Agentes contra conscientiam diuinam offensionem incurrunt. ex de elec. ꝓpetue. li. vj. Judices cõtra conscientiã partem grauantes puniuntur. ex de re iudi. cum eterni. §. si quis. li. vj. De cõscientia bona ex de schis. c. j. li. vj. de pe. di. ij. charitas. ij. ꝺ. item ergo. De conscientia cauteriata. lxxiij. di. in nomine patris. De cõsciẽtia habetur de pe. di. iij. §. item illud Amb. in fi. distinc. xxv. di. primum. Quotupliciter accipitur cõscientia no. de pe. di. iij. ille rex. in glos. ar. q; non dicitur. ¶ Notandum etiam est q; magna cautela/magna sapiẽtia/magna discretio/ẽ habenda ne conscientia impinguata/x in vitijs antiquata declinet nimis ad carnalia:q; in scriptura diuina sinistra pars dicuntur. Tales sunt conscientie hypocritaꝝ x quoꝝrũdam religioꝛsoꝝ cerimonialium. qui de modicis/vt de verbo omisso in officio diuino x de silentio rupto x risu x cibo conscientiam sibi faciunt:sz non de inobedientia pꝛelatoꝛum x contradictione. x insultatione:non de ambitione officioꝛum x pꝛocuratione/non de suspecta familiaritate/nõ de pecunia/non de paupertate/non de scandalo fratris/non de diffamatione graui x perditione/non de inuidia x superbia x diuisione x tyꝛannide x persecutiõe fratrum suoꝛum/x similibus grauioꝛibus conscientiam sibi faciunt. contra quos dominus Mat.xxiij. dicit. Uevobis scribe x pharisei hypocrite qui decimatis mentam x aneturz x cyminum: x reliquistis que grauioꝛa sunt legis iudicium x misericoꝛdiam x fidem. hec opoꝛtuit facere: x illa non omittere. Duces ceci excolantes culicem: camelũ autem gluticntes. Chrysо. super Matth. Quia sacerdotes auaritia pleni: si quis decimam alicuius rei vel minime non obtulisset: coꝛripiebant eum q̃si magnum crimẽ fecisset. si quis autem alterũ ledebat: aut in deum peccabat: non curabant eum coꝛripere. De lucro quidem suo solliciti: de honoꝛe autem dei x gloꝛia x salute hominum negligentes. Seruare enim iustitiam x facere misericoꝛdiã x habere fidem pꝛopter suam gloꝛiam deus mãdauerat; decimas offerre ꝓpter vtilitatẽ sacerdotũ. vt sacerdotes quidem populo in spiritualibus: obsequantur. populi autem in carnalibus sacerdotib⁹ subministrent. Sic x modo fit. quia omnes de honoꝛe suo sunt soliciti: de honoꝛe autem dei nullus. Poꝛtiones autem suas vigilanter defendunt; sed circa obsequium ecclesie curã impẽdere non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

attendunt. Si populus decimas non obtulerit: murmurant omnes. si peccante ppl'm viderint: nemo murmurat contra eos. Sed q: scribarū ⁊ phariseorū ad quos loquebat: quidā populares erāt: non est incongruum vt alia exp̄sitionem faciamus ꝓpter eos qui decimā dabant. Nā et qui accipit decimas recte decimare dicit ⁊ q̄ dat. Scribe ergo a pharisei ⁊ mininarum quidē rerū decimas offerebāt ostēdēde religionis gratia. Jn iudicijs autē erāt iniusti: in fratribus sine misericordia: in veritate increduli. Hieronym⁹. Camelū puto esse magnitudinē p̄cepto: iudiciū misericordiā ⁊ fidē. Culicē decimationem mētę ⁊ aneti ⁊ cymini ⁊ reliquorū olerū viliū. hec aūt p̄cepta que magna sunt deuotamus atq; negligim⁹: ⁊ opationē religionis in paruis q̄ lucrū hñt cum diligentia mōstramus. Origi. Vel excolantes culicem. i. expellētes a seminina delicta: que culices nominauit. Camelū aūt glutientes. i. cōmittētes maxima delicta: q̄ nominauit camelos: aialia videlicet torua ⁊ grandia. ¶ Scribe autē moraliter sunt q̄ amplius nihil existimant postum in scripturis: q̄ simplex ⁊mo demōstrat. Pharisei autē sunt oēs qui iustificāt semetipsos. ⁊ diuidūt se a ceteris: dicentes Hiere. xiij. xlv. di. recedite. Noli mihi appropinquare: q̄m mundus sum. Menta autē ⁊ anetū ⁊ cyminū ciborū conditure sunt: non principales cibi. Sic in cōuersatione nostra quedā sunt necessaria ad iustificationem. vt iudiciū misericordia ⁊ fides. Alia sunt quasi cōdientia actus nostros ⁊ suauiores eos facientia. vt abstinentia silentium ieiunium flexio genuum ⁊ huiusmodi. Quomodo autē non existimantur ceci qui non vident. q̄m nihil ꝑdest cautum esse dispensatorē in rebus minimis: quū principalia negligūtur. Vos ergo sermo presens cōfundit: nō quidē leuia prohibens obseruare: sed principalia precipiēs cautius custodire. hucusq; Origi. Item adde hic q̄. f. scripsi in ar. lxxviij. in. §. aliud vitiū peculiare. ꝝ. quintū ve. ⁊ ibi expono octo ve. ¶ B Ue vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: qui mūdatis quod foris est calicis ⁊ paropsidis: intus autem pleni estis rapina ⁊ inmunditia. Pharisee cece mūda p̄ius quod intus est calicis ⁊ paropsidis. vt fiat id q̄ de foris est mūdū. Chrysо. Hoc dicit q: iudei quoties ingressuri erāt templum: aut sacrificia oblaturi: aut per dies festos seipsos ⁊ vestimenta sua ⁊ vtensilia lauabant: ⁊ a peccatis nemo seipsum purgabat. quū deus neq; corporis munditiam lauder: nec sordes cōdēnet. pone tm̄ q̄a deus odit sordes corporū ⁊ vasorū: que necesse est vt ipso vsu sordident: quāto magis sordes cōscientie horret: quā si volumus semp mūdā seruamus. Jtē Hilarius. Arguit ergo eos q̄ iactantiā inutilis studij sequētes vtilitatis pfecte ministerium derelinquunt. Calicis nāq; vsus interior est. qui si obsoluerit: quid proficiet lotus exterius? Atq; ideo interioris cōscientie nitor est obtinendus: vt ea que corporis sunt foris inseq; abluantur. Jtē Chrysо. Non aūt hoc dicit de sensibili calice aut paropside: sz de intelligibili. qui si nunq̄ tetigerit aquā: mūdus pōt esse apud deū si aūt peccauerit: ⁊ tota aqua pelagi ⁊ fluminū se lauerit: sordidus est ⁊ miser añ deum. Ergo (vt. ꝫ. dixi) attendenda est cōscientia: ne nimis declinet ad carnalia: vel declinet nimis ad spiritualia quedā corporalia: vt nimia ieiunia indiscreta / vel nimiā disciplinam / vel nimiam vigiliā de con. di. v. non mediocriter. que ꝑ dexteram intelligunt. Unde. ſ. Reg. vſ. dicit. Jbāt autem in directum vacce per viam que ducit Bethsames: ⁊ vno itinere gradiebantur pergētes ⁊ mugientes: ⁊ nō declinabant neq; ad dexterā neq; ad sinistram. Quidam em̄ fatui de omnibus sibi faciunt cōscientiā. quos diabolus tentat de nimia subtilitate cōscientie: vt eos nō potētes suas fatuas cōscientias seq̄ faciat desperare: vel facere cōtra ea: vel cōtinua melācholia ⁊ tristitia molester. sicut sepe expertus sum. Et ideo sapientiores est consilium. a talibus requirendum. vt supra dictum est probatum. Et de hoc plene tractat Jo. cassi. in collatione Moysi secunda: q̄ loquit de discretiōe in li. collationū

Interioris mundicie cura potissimū est habēda.

Sicut enim caro suam habet sensualitatem declinantem ad carnalia que perdenda est. Jo. xij. de qua sensualitate ex̄ in clementinis. de sum. trī. sacrosancte. ⁊ de here. ad nostrū. §. scōo. ⁊ de sacra vnc. c. vnico. ℟. refert. ℟. p caput. Sic spūs feruens ⁊ effrenis non discernens quid agendū sit: suam quodāmodo sensualitatem hz precipitē ad oia que spūs videntur. cōtra quē spiritū Bern̄. air. Zelū tuum in flāmet charitas. infor:met veritas. regat sciēcia. ffor:met cōstantia. ¶ Unde ⁊ media via est eligenda. legitur ⁊ no. ex̄ de off. dele. querenti. Luc. xxij. Ego in medio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Apoc. j. Hec dicit q̄ ambulat in medio candelabrorum aureorum. ⁊c. Unde ⁊ sapiens mundi dicit. Virtus est medium superfluitatis ⁊ indigentie. Unde ⁊ dñs reperitur in natiuitate in medio aialium. Luc. ij. In natiuitate docet nos tenere medium paupertatis. Aialia em̄ mansueta in p̄sepio dei sunt pauperes volumtarij. Unū ps. lxvij. Aialia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauꝑi deus. Sz quidā sunt pauperes sordide: et ij designantur in asino: qui nihil discernūt: sz in multis pecijs quibus se recipiant ⁊ in squallidis vestibus ⁊ birris singularibus credunt esse iustiam. Quidā pauperes delicati: designati per bouem qui fenū eligit. Ponitur ergo dñs in medio eorum. vt mediocritatem doceat paupertatis Unde Hiero. Nec affectate sordes / nec exquisite delicie laudem pariunt. xlj. di. §. ſ. ⁊ c. parsimoniam. ⁊ c. sepe. Jn adolescētia stetit in medio doctorum. Luc. ij. ibi docuit nos tenere mediū sapientie. ¶ Quidam namq; sunt qui totū tribuūt intellectui: ⁊ nihil aut parū affectui. sicut curiosi cōiter hodie religiosi mēdicātes laborantes ⁊ pnoctātes circa subtilia ⁊ inutilia. q̄bus apls ait. Ro. xij. Nō plus sapere q̄ oportet sapere: sz sapere ad sobrietatē. vñ. Bern̄. sup Cant. j. Si ignoras te inquit o pulchra ⁊c. ait. Licet in se omnis scientia bona sit / q̄n tm̄ subnixa est veritati: tutū q̄ cū tremore ⁊ timore tuam operaris salutem: p̄o tēporis breuitate festina ea scire p̄ius ampliusq; curato que seruis seruicionis ad salutē. Comparatur namq; sapiētia cibo: circa quem sumendum si modus ⁊ ordo non seruat nocius redditur. Item comparatur sali: quo condiuntur cibi. xliij. di. sit rector. ℟. per salē. tamen si mensura excedit ⁊ ipse perit: ⁊ quod salierit perdit. Quidā econuerso tribuunt totū affectui: nihil aut parū intellectui. sicut topētes circa salutē p̄orimi absondentes pecuniam oīi sui. contra quos dicitur Prouer. xj. Qui absondit frumenta maledicetur in pplis. Ubi greg. Qua pena plectēdi sunt qui quum fame verbi dei anime pereāt: panem percepte gratie non ministrant. Medium ergo tenendum est: vt studeamus circa intellectum illuminādum per discretionem: ⁊ circa affectum attēdendum per deuotionē. Unde ſ. ad Timo. iiij. Attēde tibi ⁊ doctrine. xxxvj. di. §. ecce. Jtē Jo. v. Erat Joannes lucerna ardens ⁊ lucens vbi dicit Bern̄. Ardere parum: tantū lucere vanum: ardere ⁊ lucere perfectum. ¶ In passione docet nos tenere mediū penitētie. q: in cruce sedit in medio latronum. Mar. xv. Latrones namq; sunt: qui seipsos in patibulo penitentie propter peccata suspendunt. Job. vij. Suspēdium elegit anima mea: ⁊ mortem ossa mea. Sed quidam sunt qui indiscretas penitentias faciunt. ⁊ significantur per Zacheū qui ascendit sycomorum: vt videret Jesum. Luc. xix. Sycomorus interpretatur ficus fatua. ⁊ significat talium discretionem. que dulcis est propter feruorē ⁊ vanam gloriam mistam: q: regitur sensu proprio: ⁊ nemini credit. sicut in me sepe expertus sum. Sz fatua propter indiscretionem q: sicut ait Seneca: Cōtra naturam est torquere corpus proprium: ⁊ cibis non tm̄ vilibus sed crudis ⁊ horridis vti. Quemadmodum enim desiderare delicatas res luxurie est: ita vsitatas ⁊ magis parabiles fugere demētie est.

Quidam econuerso faciunt penitentiam dissolutam. sicut carnales significati in populo iudeorum: qui in deserto ad ollas egyptias suspirabant. Numeri. xj. cōtra quos dicitur Matth. xj. Quid existis in desertū videre? Arundinem

dinem vero agitatam: Sed quid existis videre? Hominē mollibus vestitū: Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. xxi. q. iiij. c. j. Arundo indiscreti sunt fotis nitidi per ostentationē operis: intus vacui per inanitionē virtutis. ij agitātur vento: quia per impatientiā non possunt resistere etiam leui verbo. Mollibus vestiti sunt delicatū mollitie resoluti. ⁊ ideo vtriusq; latronis crura fracta sunt: quia illi per impatientiā isti per dissolutam vitā frangūtur. Dominus ergo suspensus in medio docet vt p̄ mēsura viriū pondus penitētie assumatur. vt fm philosophū dicatur semper Ne quid nimis. ⁊ sic nec frangeꝫ p̄positū: nec salubris intrētio cōteretur. Unde pś. xxiij. Custodit dñs oia ossa eorum. vnum ex ipsis non cōteretur. ¶ In resurrectione docet nos mediū iustitie. quia tunc etiā in medio discipulorū stetit. Luc. xxiiij. Jo. vlti. Unde ⁊ tunc pacem annūtiauit. quia sicut dicitur Esa. xxij. Erit opus iustitie pax. Justi nāq; sunt qui vitam suā quotidiana examinatione discutiunt. Sed quidā nimis declinant ad finistrā iudicij/trepidantes timore vbi nō erat timor. pś. xiij. ⁊ liij. hoc tamē tutius. quia bonarū mētium est ⁊c. v. dist. ad eius. ⁊ eē de obser. ieiu. c. ij. Alij nimis declinant ad dextrā misericordie/dicētes pax vbi nō est pax. Hiere. vj. Propter hoc mediū est tenēdū: ⁊ dicendum cum pś. c. Misericordiā ⁊ iudiciū cantabo tibi domine. Itē alij declinant nimis in misericordiā versus proximū. alij nimis in rigorem. vnde tēperamentū est faciendū. xlv. di. discipli nam. ⁊ c. omnis qui. ⁊ c. sunt nāq; ⁊ ideo dicit Nume. xxj. Publica gradiemur via: non declinātes ad dextram vel finistrā. xlj. dist. sepe. Nunq̄ hec discretio que est mater virtutū. j. q. v. p̄sentiū. ⁊ eē de offi. custo. c. j. ⁊ sine qua oīs virtus est vitiū fm Jsid. haberi potest vel seruari: nisi per humilitatē: que est vt nullus sue p̄rudētie innitatur. eē de ystitu. ne innitaris. sed semper ab aliquo senioꝛe. s. sancto experto requirat consiliū in agēdis. j. q. j. estote. legitur ⁊ no. lxxxiij. di. c. j. sic etiam no. Jo. cassi. in lib. collationū in collatione. ij. de discretione. ⁊ tetigi supra eo. ꝯ. quidā eē. ⁊ supra. §. primo. ꝯ. quia ergo. ¶ Sed iterū facta aliqua digressione vtili ad tractandū bonum obediētie reuertamur. de qua quidā sanctus dixit sancto Climaco: vt ipse narrat in. iiij. gradu de obediētia. Si vriq̄ tibi inest sapientissime dicentis. Phil. iiij. xlj. dist. qō dicit. in sensu aīe operatio: q: omnia possum in eo qui me cōfortat christo. si spiritussanct⁹ roris castitatis fm virginem superuenit in te. Luc. j. si virtus altissime patiētie obūbrabit tibi. Luc. j. p̄cinge sicut vir christus lūbos tuos obediētie cingulo vel linteo. Jo. xiij. ⁊ surgens a cena tue solitarie q̄ris/pedes fratrū in contribulato spiritu laua. Magis vero sub pedibus cōgregationis p̄uoluere in subiecta ⁊ deiecta prudentia. Statue duros ostiarios. i. virtutes cardinales/et vigiles in porta cordis tui. Jnuincibiliter contine mentē difficulter valentē. Continere in occupato corpore circūquaq̄. Jn mēbris motis ⁊ concussis intellectualē ⁊ quietem exercita: quod est vniuersis superglorioſissimū. Esto imperturbabilis in medio perturbationū ⁊ tumultuum animā pacificam habens. Loge linguā vesanam ⁊ furentem in contradictionibus insilire. Terra contra reginam hāc septuagiessepties in die. Matth. xviij. Cū mortificatione carnis ⁊ crucifixione cū suis concupiscētijs. Gal. v. posside mortificationē anime: scz p̄pij sensus ⁊ p̄prie voluntatis. Tene mētem imperturbatā vt incudem: scz a mutuis inuicē confusionibus ⁊ fragoribus percussam/ilesam/imp̄peratā/maledictam/subsannatā/lesam/⁊ in nullo vnq̄ resolutam: neq; stragem sustinērem: sed totam planā ⁊ immotā existentem ⁊ manērem. Expolia te volūtare. Luc. xxj. Jo. vj. Phil. ij. tāq̄ confusionis amicu: ⁊ eā denudatus in necessitudinis stadiū intra: qō raro ⁊ difficulter inuenitur. Jndue loricā/Apostolus dicit/⁊ scutum Ephe. vj. fidei ad agones. i. p̄cepti vel p̄lati p̄ceptorum tolerantiā. non dissolubilem neq; penetrabilē ab aliqua infidelitate. Tactū tene inuerecunde p̄fisiētem tē perātie freno. Loge oculū memoria mortis. Hiero. in primo p̄logo biblie in ſi. volentem per singulas horas magnitudinē pulchritudinem ⁊ visionem corporum curiose aspicere. Obmurescere fac intellectū curiosum in familiari solicitudine volētem fratrem iudicare. ſ. Lor. iiij. ij. q. j. multi. in negligentia operātem. Et omnē charitatē. Col. iij. ⁊ cōpassionem ad p̄ximū absq̄ erroꝛe infinua. Tunc vere in hoc cognoscēt omnes amantissime pater: q̄ christi Jesu discipuli sumus: si in coadunatione inuicem charitatem habeamus. Jo. xiij. iterū ait. veni cōcertabile subsannationes horis singulis sicut aquā vite. quoniā vniuersa que sub celo sunt. Dauid in pś. scrutatus iocunda/vltimo post omnia querens dixit. Ecce quid bonū: ⁊ quid iocundū: nihil. sed habitare fratres in vnum. Si vero nondum bono hmōi obedientie ⁊ patientie facti sumus diligit bonū saltem. igitur est lōge ab agonistico stadio stātes/p̄opiam infirmitatē cognoscere: ⁊ singulariter sub obediētia certātes beatificare: ac eis patientiā impetrari. Quādo absente eo qui p̄est vultū ipsius imaginamur/hunc nobis semper adstare putantes: ⁊ omnē collocutionē vel sermonē aut cibū vel somnū vel quippiam quod eū suspicaremur odisse/auertimus a nobis: tūc cognoscamus q: vere legitimā obedientiam exequimur. Segnes p̄uoꝛ magistri absentiam gaudiū arbitrantur. generosi vero ⁊ nobiles dānum eādem putant. ¶ D Obediētia humilitatē possidet. Quia nimirū si p̄udens ⁊ bene intelligens obediens motuos suscitet: ⁊ si lachrymarū donum possideat: ⁊ si liberationē a pugnis: existimat penitus quia patris spūalis qui p̄est oꝛatio fecit: ⁊ manet ipse a sine p̄prie reputatiōis elatione alienus. Quomodo nāq; super illo exaltabitur quod ex patris adiutoꝛio dicit factū: ⁊ nō ex solicitudine p̄poꝛsa: Sicut apparuit in Mauro discipulo beati Benedicti: qui ad imperiū abbatis sup aquas lacus currens puerū Placidum liberauit. quod miraculum Maurus patri imputauit nō sibi. ⁊ sic Placidus cōfirmauit. Solitarius autē ab ista p̄dicta elatione liber nō est: quia directiones suas sibi imputat. quū nō habeat p̄sidērem. Jsidorus ex Alexandria ex p̄positis in eo nobio se conuertens ⁊ obedientie submittens sicut ferrū fabro/per obedientiā p̄sidentis ad portā mansionis stetit ingredientibus ⁊ egredientibus semper dicens. Oꝛa p̄o me pater: q: peccaui. Jn fine. vij. anni quum vellet abbas eū fratribus intus adiūgere: supplicauit se sic manere ad portā: p̄dicens finem suū p̄ximum. ⁊ sic post dies x. expirauit: trahens post septē dies portariū ciuitatis mansionis secū. sicut ei in spiritu p̄dixerat ad matrimā certitudinem ipsius incōfuse obedientie ⁊ adeo imitatoꝛie humilitatis. Phil. ij. Melius est sub obediētia certare cum hoibus aliquādo quidem seuientibus/aliquādo vero penitētibus: q̄ solitarium certare cū demonibus semper furētibus. Qui quādoq; est obediēs patri/quādoq; inobediens: similis est homini aliquādo quidem collyrium alij/quādo vero calcem in suos oculos mittenti. vnus em̄ ait qui edificat ⁊ alius q̄ destruit: que vtilitas in vtriq; nisi labor: tantū? Eccl'i. xxxiij. Sine medico eger non curatur. Eccl'i. xxxviij. lxxxiij. dist. §. j. Nauis sine gubernatoꝛe naufragium patitur. Prouerb. xxiij. vij. q. j. scisciteris. Lecus sine duce in laqueū cadit. Luc. v. Mat. xvj. xxxviij. di. §. ff. eē de eta. ⁊ qua. cū sit. Et ex fir ⁊ pastoꝛe lupis exponitur. Ezech. xxxiij. Jo. x. Quis sine obedientia superioris potest euadere? xciij. dist. per totū. Sit tibi locus monumentum ante monumentum. nemo enim egredietur a monumēto ante cōmunem. eē de sum. trī. c. j. §. hec sancta. resurrectionem. q̄ si egressus fuerit: iterū perpetuo moꝛietur. Si p̄ceptus ⁊ p̄uentus es pactionibus ⁊ sponsionib⁹ professionis: ⁊ fine p̄fectu vidē anime oculū: non deprimes disiunctionē ⁊ separationem. Non em̄ contra obediētiam facit qui a vita ⁊ conuersatione carnali ⁊ a societate fratrum p̄uaricatoꝛū regule recedit: vt christo perfectius obediat ⁊ seruiat. Jn oibus enim rebus consideran

dus est finis:ꝛ ꝑm eū p:opositi nostri dirigendus est cursus.ꝑm Joseph in colk.de definitēdo.q̄ si superueniente salubrio:i cōsilio ad deteri:orem partē v:gere viderim⁹.Rectius est incōgrua ꝛ incōsiderata cōstitutione summota/ ad melio:em transire sententiā:q̄ statutis pertinacib⁹ inherendo/peccatis grauio:ibus obligari. Nō em̄ tantum p:ocessus operis quantū volūtas est attendenda ꝛ intuēda.Nec statim quid q̄s egerit/sed quo voto egerit inquirendum.Illud enim p:o retributione mercedis iuste vnicuiq; repensatur:quod p:incipaliter mente cōceperit: nō quod exinde bene vel male cōtra votum operantis emerserit.Emendatio em̄ dispositionis imp:ouide nō voti est iudicāda transgressio. Quicquid em̄ p:o charitate dei et pietatis amo:e perficitur: etsi dure atq; aduersis videat p:incipijs inchoari:non solū nulla rep:ehensione sed etiā laude dignissimū est.Omnia enim ad hoc agimus:vt co: mundū deo exhibeamus.faciunt que leguntur ꝛ no.ex de collu.dete.c.s.in glos.de amicitia.ꝛ.xiiij.q.v.si quid, de pe. di.s.in p:in.ꝛ in glos.tribus positis. super verbo. Vōrū em̄ c.magna pietas.ꝛ.xxiij.q.viij.cecidit. Deus enim non verbo:ū tantum actuumq; nostro:ū discussor:ꝛ iudex est: sed etiam p:opositi ꝛ destinationis inspecto:.qui si quid causa salutis eterne ac diuine contēplationis intuitu abnoquoq; factū viderit vel p:omissum:tametsi durū ꝛ iniquū hominibus videatur:ille flumen intimā co:dis inspiciens pietatem non verbo:ū sonum sed votum dijudicat volūtatis.quia finis operis ꝛ affectus cōsiderādus est perpetrantis.quia nec dubitauit Jacob mēdacij maculā inuentre benedictionis paterne p:otinus abluendā:ꝛ velut nebulā quodam flatu spiritussancti velociter absumēdam.atq; vberio:a sibi per hanc affectatitiam simulationem q̄ per illam ingenitam veritatem merito:ū p:emia cōferenda.Alia solutio ponitur de Jacob mentiente ꝛ excusatio.xxij.q.ij.§.item opponitur.Hec p:edicta sunt verba p:edicti Climachi ꝛ Joseph anacho:ite in colk.de definiēdo. Ad quo:ū p:obationem facit q̄ beatus Benedictus recessit ab illis malis monachis: ꝛ habitauit secum. vt dicit B:eg.in.ij.lib.dialogo:ū.ꝛ habetur. vij.q.j.§. hoc tunc.ℵ.sic beatus Benedictus. Faciunt etiā illa.c. xxij.q. iij.si aliquid.j.ꝛ.ij.ꝛ.c nō solū.ꝛ.c.incōmutabilis.ꝛ.c.magne.c.non omnia.c.diffinitio incauta. Facit etiā quia magis deus co:dis q̄ operis est inspecto:. Nec tārum attendendū que fiant:sed quo animo fiant.xv.q.vj.c.j. Ad hec facit qđ dicit Seneca. Magna pars sanitatis est ho:rare res insanie reliquisse.ꝛ ps.xvij.Cum sancto sanctus eris: ꝛ cū peruerso peruerteris.Et qui retigerit picem:coinquinabitur ab ea.Ecc'i.xiij.Et quia ecclesia non debet alicui laqueū injicere.xxvij.q.j.de viduis. Sed contra ista videtur illa omnia.c.que p:ohibēt a malis fieri separationem co:po:alem ꝓpter schisma vitādum.xxij.q.iij.in p:imis. vj.c.cum si. ¶Sed credo q̄ si in religione vel monasterio est p:euaricatio cōmunis regule vel p:ofessionis:ꝛ in illa p:ofessione nō inuenitur arctio: ad quā quis possit recurrere petita licētia.ex de regu.licet.licitū est auth:o:itate ꝓp:ia immo iuris recedere:vbi possit suā regulam obseruare.als non.ꝛ ficiē.relligo contrariū. Ad hanc solutionem facit op.vij.q.j.§.hoc etiā.ℵ.cum autem.ꝛ.c.seq.quod incipit.ibi.Et hoc etiā ideo quia ex illo:ū mo:ibido:um cōso:tio inficeretur.ꝛ facit bene.xlv.di.sed illud.ex de statu.monea que.ꝛ ne cle.vel mo. relatum.in p:in.ꝛ que leguntur ꝛ no.xvij.q.ij.diffinimus.cum.ij.c.seq.ꝛ.xxij.q.iij.q̄squis. in fi. Nec est inobediens qui recedit ab obedientia carnali:vt viuat sub dei obediētia spirituali.sicut vixerūt sancti dei anacho:ite. Faciūt p:o hoc.xj.q.iij.§.item quādo.in.c. seq.vsq; ad.§.cum ergo.ꝛ.xiij.dist.nerui.ℵ.alius. ex de resti.spo.literas.§.po:ro.de sentē.exco.inquisitioni. Item Climacus de obedientia. Dominus sapientes facit cecos. obedientium oculos aperit in magistri virtutibus:in defectibus vero tenebr:escere facit. Oso:autem bono:um id quod cōtrariū est agit. Sic nobis figura ꝛ typus perfecte obedientie argentum viuū dicitur. nam subtus omnia circūuolutum ab omni so:de manet incōmistum. Nō obliuiscaris in tota vita tua illius magni creato:is qui in totis.xviij. annis auribus co:poreis a p:ecepto:e exteri⁹ nō audiuit/Salueris.auribus vero intrinsecis quotidie audiuit a domino:non/Salueris.sed/saluatus es. Quidam ad suas volūtates conuersi/ad votū visiones querunt:ꝛ obtinent.At vero a cōfessionis corona ꝛ obedientie merito agnoscant se penitus cecidisse. Nā obedientia est peregrinatio ab hypocrisi ꝛ p:o:io desiderio. ¶Ex obediētia humilitas:et humilitate discretio nascit.vnde Josophatur Jo.cassi.in colk.ij.de discretione. Est qui suscipit p:eceptum:ꝛ voluntatem p:ecipientis sciens/nō obedit. Alter obedit sciens p:eceptor:em ex animo non p:ecipere.p:imus non obediens est obediens. alter obediens inobediens est.quia volūtas p:ecipientis debet inspici:ꝛ non iussus.ꝛ verba debēt seruire intentioni: non econuerso.ex de ver.signi.intelligentia.Et semper est scribēdis vel mandātis intentio attēdenda.ex de p:ura.petitio.de arbi.expositā.de resti.spo.audita.de p:eben.cū causam.ꝛ.c. vlti.Sed in dubio stabitur super verbo.ff.de lega.iij. non aliter.Si impugnatur monachus absq; vera obedientia de loco recedere:nō recedat.quia signū est q̄ si impugnatur pugnat. ¶Juuenis quidā Innocentius noīe a quodam sene negligente ꝛ crudeli suo p:eceptore sepe peratiebatur:ꝛ iniurijs afficiebatur.nec p:opterea ab eo recessit.qui tādem mo:tuus est cum sua obediētia ꝛ patiēna. qui quū sepultus esset:venit ad illum Innocētium mostuū quidam sanctus Joannes nomine:ꝛ vocauit eum de monumēto dicens/Frater Innocenti mo:tuus es. At vero bene p:udens obediēs ꝛ post mortē obedientiā ostendens respōdit illi magno seni. Pater quomodo possibile est hominē operato:em obediētie mori:' P:eceptor: vero istius Innocentij qui adstabat tremens in faciem suā cū lach:ymis cecidit:ꝛ cellam p:ope monumētum discipuli fecit:ꝛ de cetero caste ꝛ solicitus vixit dicens patrib⁹ sanctis quia homicidiū feci. ¶Contra omnia quidē verum equaliter cōtra ista duo vitia qui sumus in cōgregatione sub obediētia ho:is singulis agonizemus.videlicet contra vētris ꝛ gule insaniam:ꝛ furo:is ꝛ ire celerem ꝛ actam̄ turbationē.p:op:ias em̄ ꝛ domesticas materias ista vitia possunt in turba faciliter inuenire. Reuolue inobedientis imp:obi deliberationē ꝛ mentem: ꝛ inuenies ibi cogitationē erroneam ꝛ intētionem seductam: videlicet quietis solitarie/ieiunij extremi ꝛ arcti/o:atiōis irrecuabilis/carentie/vane glo:ie ad summū memorie exitus inobliuiscibilis/indefinentis cōpunctionis/oīmode p:uationis ire/silentij p:ofundi/ꝛ castitatis supereccedentis cōcupiscentiā. Vere nāq; solitariam vitā ꝛ quietem in o:atione exequi rarissimoū existit.ꝛ illo:um solummodo qui possidēt consolationē diuinam ad labo:ū ꝛ dolo:um solatium ꝛ cooperationem impugnātium ꝛ pugnarum. Sit tibi iste modus ad obedientiam. videlz existimare q: p:obat te qui p:eest ꝛ tērat.ꝛ nūq̄ aliquando decides vel errabis:quādo redargutus ꝛ coreptus a patre incessanter ad ipsum amplio:ē fidem ꝛ charitatem assumis.spiritussanctus inuisibiliter habitabit in aia tua:ꝛ virtꝰ altissimi obumbrabit tibi. Luc.j. Verūtamen ne glorieris neq; gaudeas generose sufferens cōtumelias ꝛ ignominias; sed magis plo:a.quia aliquid dignū contumelijs egisti: et conturbasti animā fratris:vel ꝓp:ij p:epositi contra re. Noli admirari ꝛ stupere super id qđ dicturus sum.habeo enim Moysen hoc vna mecū p:edicantem. Expedit magis in deum ꝛ nō in patrem nostrū peccare.deo enim ad iram cōcitato/our noster potest eum nobis reconciliare. Ero.xxij.xlv.dist.disciplina. Isto vero conturbato a nobis/aliquē p:o nobis exo:antem deū ꝛ p:opitiū faciētem vlterius non habemus. Intendamus ꝛ vigilemus quando quidē a pasto:e inculpati trāquille ꝛ cum gratiarum actione sustinere debemus.vel quando certificare cum ꝛ

satisfactionem facere inde videtur: super oibus quidem nobis ignominiam cōciliantibus esse tacendū. lucis em̄ hora est. super ips vero que in personā alterius recurrūt: satisfaciendū ⁊ excusandū esse propter vinculum ⁊ cōiunctionē charitatis ⁊ insolubilis pacis. Quicūq; ex obediē tia resilierunt: ip̄i tamen annūtiabunt eiusdem vtilitatem. tum enim cognouerāt in quali celo stabant. Qui em̄ ad impassibilitatem ⁊ deū currit: omni die in qua non male dicitur se multū damnū sustinere arbitratur. quemadmodū arbores ventis mote profundam radicem subtermittunt: ita in obediētia degentes fortes ⁊ inconcussas animas possident. Quisquis in solitaria q̄te sedens cognouit suam infirmitatē: ⁊ transiens seipsum obedientie vendidit: iste quū esset cecus: absq; labore ad christū respexit. Srate/state/ ⁊ iterū dico state/currēres fratres pugiles. certatores audientes sapientē clamātem de vobis. Sap. iij. Tā aurum in fornace/magis vero in cenobio/ probauit eos dominus: ⁊ quasi holocausta victime accepit eos in finibus suis. Quādo sentiunt grauia esse mādata que iubentur a patribus: qui sunt pigriores et magis otiosi: tunc magis preanticipare ⁊ preeligere conantur orationem. quādo vero leuiora iubentur: ab eadē tunc sicut ab igne fugiunt. Quādo igitur ad operationem manuū accedis: cogita quia christo ministras qui precepto ⁊ exemplo ad opera vsq; ad mortē te informat. Operans lauda deum tuū lingua. mente cogita. intētione glorifica. Nam qui in laboribus ⁊ in operib⁹ est infidelis ⁊ piger: in orationibus multo amplius erit piger ⁊ infidelis ⁊ remissus Sane oratio nequaq̄ in corporis quiete dirigitur: sed labore ⁊ actu. Amor: quietis orationis est exterminium. ⁊ diminutionem virtutū predicat mandata negligere. Nūq̄ suscipias eum qui tibi subditus est dicērem tibi/da mihi licentiam ⁊ potestatem ad talem operationē exequēdam et ita meipsum ⁊ ad id quod spirituale est permitre dirigere. Qui ita dicit: seductus est: ⁊ propriā perficit voluntatem: ⁊ optime obedientie federa spernit: ⁊ deceptus et illusus meritū coram deo obediētie perdit. Hucusq; Climacus a principio quasi isti⁹. §. hucusq;. Vide. j. in isto ar. in §. dicebat. ℟. cum beatus. Dixit senex/ Obedientia grāde ornamētum est monachis. Quicūq; eam possederit ⁊ ipse audietur: ⁊ cū fiducia crucifixo christo obediētiv sq; ad mortem. Phil. ij. adstabit. Vido obediētium qui torquem auream in collo habet/maiorem gloriam possidet: q̄ aliquis ordo viuendi. q: totus in voluntate patris pendens nullam habet requiem. Est autem obediētia salus omniū fidelium: genitrix omniū virtutum: regni celorum inuentrix: celos aperit: hominē de terra eleuat: cohabitatrix est angelorum: cibus est oim sanctorum. Ex hac enim ablactati sunt: ⁊ per hāc ad perfectionem venerūt. Marcus Syluani discipulus quū scriberet: ⁊ a patre vocaret: vt obediētiā festinus compleret/mediā quam scribebat figuram litere dereliquit. cui quū diceret Syluanus pater de sue syluestri q̄ esset bubalus: ⁊ haberet cornua: ⁊ ille confessus est. ij. ℟. r. Captiuauerat enim intellectum in obsequiū obedientie. ⁊ transformauerat suum videre in videre patris. quod superglorioſum est. Quū missus frater ab abbate suo in vicū vt deferret necessaria: ingressus esset domū vbi erat puella sola: ⁊ traheretur ab ea ad peccatum ait: Domine: ꝓpter orationes patris qui misit me salua me in hac hora. quo dicto/subito inuētus est ad ripam fluminis iuxta monasterium suū: ⁊ reuersus est ad patrem sine macula. Abbas Paulus mandauit Joanni discipulo q̄ duceret sibi asinū bouem qui erat iuxta sepulcra. et si inueniret ibi hyenam seuam bestiam: q̄ duceret eam captam. Iuit Joannes. irruit super eum hyena. ille vero voluit eam tenere. sed illa fugit. fugientem vero insecutus est Joannes/dicens. Abbas meus dixit vt te ligē ⁊ captam ducam. illa vero stetit: ⁊ ille ligauit eam captā: ⁊ duxit ad patrem. pater admiratus ait vt humiliaret Joannī cedēs eum: Stulte istum canem miserum quid huc adduxisti? ⁊ mox soluit eum senex et permisit discedere.

Unus frater multū alⁱs spiritualis inuidebat cuidā alteri fratri germano suo inultum obedienti. ⁊ durit illum ad fluuium vbi erant crocodili: ⁊ dixit ei. Intra fluuium. ⁊ intrauit. ⁊ non nocuerunt ei crocodili: sed lingebant eū Iterum redeuntes inuenerunt mortuum: ⁊ orauerunt super illum: ⁊ surrexit. quod miraculū ille frater spiritualis et religiosus sibi imputabat. sed abbas dixit ei. Propter obedientiā fratris tui mortuus est resuscitatus: non propter te. Dixit abbas cuidam suo discipulo q̄ lignū siccū quod ipse plantauerat/irrigaret. erat autem ab eis lōge aqua: vt sero pergeret/ ⁊ mane rediret. post tres autē annos viruit contra naturam lignū illud: ⁊ fructum fecit. q̄ fuit fructus obedientie. ¶ Ē Joannes abbas in collatione sua de fine cenobite ⁊ eremite ait. Virtus humilitatis matris omniū virtutum/actotius spiritualis structure solidissimum fundamentum/a nostris penitus exulat institutis. quia subiectionis iugum non sustinere contenti/ad presumptionē norie libertatis protinus euolamus. quia non fm̄ districtionis regulam sed pro nostri arbitrij libertate senioribus subijcimur imperio. vt nō patientie fructum addiscere/sed tempus adipiscēde licentie expectare videamur. Si illius temporis sancti religiosi hoc dicebant: nostri tēporis capitiati ⁊ exteriꝰ vix signati in continua viuentes noria libertare ⁊ sub prelatis. Zacha. xj. idolis victitantes/quid possunt dicere? Idem preceptum euangelicum de crastino. Matth. vj. non cogitare/ ⁊ prelato vsq; ad finem obedire/obseruare: non est minus pfectum anachoritica puritate. Talis enim illū imitat⁹ de quo dicitur Philip. ij. Humiliauit semetipsum fact⁹ obediens vsq; ad mortem. ⁊ Non veni facere voluntatē meā: sed voluntatem eius qui misit me patris. Jo. vj. Idem: Finis cenobite est omnes suas mortificare ⁊ crucifigere voluntates: ac fm̄ euangelium nihil de crastino cogitare. Matth. vj. quem virum Esaias describens ait Esa. lviij. Si auerteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuā in die sancto meo: ⁊ vocaberis sabbatum delicatum ⁊ sanctum domini glorioſum: ⁊ glorificaueris eum dū non facis vias tuas: ⁊ non inuenitur voluntas tua vt loquaris sermonem: tunc delectaberis super dominū. ⁊ sustollam te super altitudinem terre: ⁊ cibabo te hereditate Jacob patris tui. Ecce triplex premium religiosorum vere obedientiū: ⁊ qui vere sanctificant sabbatum: delectatio/exaltatio/hereditas. Delectationem merentur: ꝓpter carnis maceratione. Exaltationem/ propter voluntariam subiectionem. Hereditatem/ propter voluntariā paupertatem. iuxta illud Mat. v. Beati pauperes spū: quoniā ipsor est regnū celorū. In predicta autem authoritate Esaie ponuntur bona quibus vacare debēt religiosi: ad quos proprie spectat sanctificatio sabbati. Sācificatur autem sabbatū per eos per. vij. scz per obseruantiā quieris spiritualis: per abnegationem propie voluntatis: per studium dilectionis spiritualis: per munditiam mentis ⁊ corporis: per gloriam actoris: per restrictionem concupiscentie carnalis: per custodiam oris. Sed hodie cōmuniter religiosi non sanctificant sabbatum. Arta preceptum domini. Exoð. xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. sed more iudaico carnaliter ipsum maculant: non sanctificant. Judei nāq; tamq̄ carnales carnaliter sabbatū custodiebant otio ⁊ comessationib⁹ vacantes: sic ⁊ religiosi hodierni ab exterioꝰi opere cessantes sed nō vacātes deo sed acidiosi ⁊ gulosi de propria salute non curant. Cōtra quos Augu. Quū deus preceperit obseruari sabbatum: illi in ips que deus prohibet exercent sabbatum. Vacatio nostra a malis operibus. vacatio illorum a bonis operibus. Melius est arare q̄ saltare. melius fodere q̄ murmurare. melius est scribere q̄ oriari. Caueant tales ne in tali sabbato moriantur. Matth. xxiiij. Orate ne fiat fuga vestra. id est mors. sabbato scz acidie. hyene/corporis ⁊ te poris. ¶ Eremite vero perfectio est exuere mentē a cun-

eris terrenis: eaq; quantū humana fragilitas p̄sumit ⁊ imbecillitas finit/viuere cum christo. de quo d: Thes. iij. Sedebit solitari⁹ ⁊ tacebit: quia leuauit se super se. ⁊ ps. cj. Similis factus sum pelicano ⁊c. Raro ergo est ⁊ paucissimis dono dei concessa perfectio. Iste enim vere ⁊ nō ex parte perfectus est: qui ⁊ in eremo squallorem solitudinis/⁊ in cenobio infirmitates fratrum equali magnanimitate sustentat. Et ideo in vtraq; p̄fessione per omnia consummatum inuenire difficile est. quia nec anachorita contēptum ⁊ priuationem materialium rerū: nec cenobita theorie ad integrum potest assequi puritatē. Jo. cassi. in. iiij. lib. de institutis renuntiātium ait/q; ingrediēs monasterium in Egypto primo ponebatur ⁊ p̄obabatur ad portam monasterij ad seruitium peregrinor⁹ ⁊ hospitum per annum. quo cōpleto admiscebatur cōgregationi fratrum: et tradebatur in cura vni seniorū: qui. p. iunioribus p̄erat ⁊ gubernabat. Cuius hec erit solicitudo ⁊ eruditio p̄incipalis: per quam iunior introductus scandere cōsequenter etiā culmina perfectionis p̄eualeat: ⁊ doceat eum p̄imitus suas vincere voluntates. quem studiose ⁊ diligenter in his exercēs ea semper illi imperare de industria p̄ocurabit: q̄ senserit animo suo esse contraria. Multis siquidem experimentis edocti tradunt monachos et maxime iuniores ne voluptatem quidem concupiscentie sue refrenare posse: nisi p̄ius mortificare per obedientiā suas didicerint voluntates. Ideoq; p̄oquintiant nullatenus vel iram vel tristitiam vel spiritum fornicationis posse extinguere: sed nec humilitatem cordis veram nec cum fratribus vnitatem perpetuam nec firmam diuturnamq; posse retinere concordiam: sed nec in cenobio posse quidem diutius permanere: eum qui p̄ius voluntates suas non didicerit superare. Idem Jo. cassi. ibidē. Tanta observantia obedientia regule enitoditur: vt iuniores absq; licentia p̄epositi sui non solum non audeant cellam egredi: sed nec ipsi naturali necessitati satisfacere p̄opria authoritate p̄esumant. Sicq; vniuersa complere quecunq; fuerint ab eo p̄ecepta/tāq; si ex deo sint celitus edita/sine vlla discussione festinant: vt nonnūq; impossibilia etiam sibimet imperata ea fide ac deuotione suscipiant: vt tota virtute ac fine vlla cordis hesitatione perficere ea ac consummare nitantur. ⁊ ne impossibilitatem p̄cepti p̄o senioris reuerentia metiantur. Jtaq; confidentes intra cubilia sua/⁊ operi ac meditationi studium pariter impendentes/quū sonitum pulsantis ostium audierint/ad oration̄ scilicet eos vel ad opus aliud inuitātis: certatim vnusquisq; de suo cubili p̄oꝛūpit. Jta vt is qui opus scripto⁹ is exercet: quam repertus fuerit inchoasse literā finire non audeat: sed in eodem puncto quo ad aures ei⁹ sonitus pulsantis aduenerit: summa velocitate p̄ofiliens/nec tārum quidem mor⁹ interponat quantū cepti apicis cōsummet effigiem: sed imperfecte litere lineam derelinquens non tam operis compēdia lucrare sectetur: q̄ virtutem obedientie exequi toto studio atq; emulatione festiner. quā non solum operi manuum vel lectioni vel silentio ⁊ quieti celle/verū etiam cunctis virtutibus ita p̄eferunt: vt huic inducent omnia postponenda. ⁊ vniuersa dispendia subire contenti sunt dūmodo hoc bonum in nullo violare videantur. ¶ ℱ Item Jo. cassi. ibidem. Per humiliatem ⁊ veram obedientiam ceterarum virtutum quis potest culmina ascendere. sicut in Joāne abbate patet. qui toto mundo claruit: ⁊ vsq; ad gratiam p̄ophetie per virtutem obedientie extitit sublimatus. Hic itaq; Joannes ab adolescentia sua vsq; ad virilem etatem seniori deseruiens/donec ille in huius vite conuersatione durauit: tanta humilitate inhesit eius obsequijs: vt ipsi quoq; seni obedientia eius stupor⁹ summū incuteret. Cuius hanc virtutem vtrum de vera fide ac p̄ofunda cordis humilitate et simplicitate descēderet/an affectatitia esset et quodammodo coactitia/atq; ad imperantis faciem p̄eueheretur/volēs manifestius exploꝛare: q̄ plurima et etiam superflua minusq; necessaria vel impossibilia frequēter iniungebat. Ex quibus tria ponam quibus manifestari possit volentibus scire vel metis eius vel subiectionis integritas. Sumpsit nāq; lignum aridum ⁊ putre: et fixit in terra. p̄ecepitq; Joanni vt illud aqua vecta quotidie bis rigaret: vt in antiquā arboꝛē reuiuiscens diffusis ramis amenitatem oculis atq; vmbraculum estu feruenti subter residentibus exhiberet. Quod p̄eceptum veneratione solita sine vlla impossibilitatis cōsideratione suscipiens adolescens/ita quotidianis diebꝰ expleuit: vt aquā fere per duo miliaria indesinēter apportans/nullatenus lignum cessaret rigare. atq; per totius anni spatium non infirmitas coꝛporis/non festiuitatis solēnitas/non occupatio necessitatis vllius que illam etiam honeste excusaret ab execution̄e mandati/non deniq; hyemis asperitas intercidens/ab obseruantia p̄cepti huiusmodi potuit impedire. Quūq; hanc eius sedulitatem tacitus senex cōsideraret: videretq; eum simplici cordis affectu mandatum suum velut diuinitus emissum sine vlla permutatione vultus vel rationis discussione seruare: finceram eius obedientiam cōꝛobans pariter ⁊ admirans tam longū laboꝛem quem per totum anni spatiū studio deuotionis impēderat: ad aridum virgultum accedens/O (inquit) Joannes: mitissime radices hec arboꝛ an non? Quūq; ille nescire se diꝛisset: senex velut inquirens rei veritatem ⁊ tāq; tentans vtrum nam suis radicibus teneretur: euulsit coram ipso leui cōmotione virgultum: ficq; p̄ocedens illud/p̄ecepit vt deinceps rigare desineret. Hic idem Joannes ad dicti senis imperium tentatiuū lenticulam olei que sola in eremo remanserat: per fenestram cōminuendam demisit ad terram: parum cogitans vel retractans p̄cepti ineptiam/diutinam necessitatem/infirmitatem coꝛporis/penuriam sumptuum/eremi squallentis angustias ac difficultates. Hic idem ad obedientiam dicti senis saxū quod multe turbe hominū mouere non possent cōplicita nunc ceruice nunc toto coꝛpoꝛe p̄ouoluere contendebat: non metiens impossibilitatem p̄cepti p̄o reuerentia senis/⁊ obsequij simplicitate sincera: qua credebat fiducia senem non posse incassum ac fine ratione p̄cipere. Abbas pater mutius cū filio suo circiter. viij. annoꝛum intrauit monasterium. quadam die quum abbas infantem vidisset ploꝛātem: simulans se commotum/ad p̄obandum patris constantiā moꝛtificationem ⁊ obedientiam/p̄cepit patri vt tolleret filium: ⁊ iaceret in fluuiū. quod p̄eceptum velut a deo sibi factum adimplens filiū in vlnis rapiens p̄oiecit in fluuiū. quem tamen p̄ocurati fratres post currentes de fluminis alueo leuauerunt. Reuelatū autem continuo fuit senioꝛi hac eum obedientia. Gen. xxij. Abrae patriarche opus impleſſe. quem post se migrans ad christū abbas successoꝛem monasterio dereliquit. Quidam filius comitis ditissimi studijs literalibus non mediocriter institutus in monasterio conuersus/ad senioꝛis p̄eceptū confestim postq; intrauit monasterium. ꝛ. sportas cervicibus suis poꝛtans ⁊ per plateas circūferens/singillatim multis ⁊ non vni ficut sibi p̄eceptum erat statuto p̄ecio venūdedit: non cōsiderans tam vilis ⁊ inconsueti officij nouitatem/splendoꝛem natalitij/venditionis iniuriam: dū illam christi humilitatē. Mat. xij. (que est vera nobilitas animum que moꝛibus oꝛnat) per obedientie gratiam desiderat obtinere. Abbas Pynufius abbas in egypto ingentis cenobij signis ⁊ virtutibus gloꝛiosus timens ne fauoꝛ populi fructus sibi p̄emij vacuaret eternū occulte suū monasterium fugiēs habitu seculari indutus receptus est sicut nouit⁹ ignotus in monasterio Tabensiotarum in Thebaida. daruſq; est tāq; senex inutilis ⁊ incognitus in adminiculum cuidam fratri adolescenti qui hoꝛtum susceperat excolēdum. qui non solū omnia que ipse p̄epositus imperasset ⁊ que iniūcti operis cura poscebat/cum summa humilitate complebat: simum humeris poꝛtando/⁊ alia officia vilia fa-

diendo:verũetiam quedam necessaria opera que p:opter hoc:eum a'ceteris vitabantur noctis labo:e complebat. tãdem cognitus a suis monachis eum querentibus/co actus est ad suũ redire monasteriũ: dicens se inuidia diaboli p:oditum/ne bono subiectionis ⁊ obedientie potiretur. Simile fecit idem receptus in monasterio Bethlemitano:qui tãdem coactus ad suum redijt monasterium in egypto:⁊ coactus est esse quod erat. ¶ Quidam iunio:cũ a suo increparetur abbate cur humilitatem ⁊ obediẽtiam quã renuntians mundo p:o modico tempo:e retentare cepisset/dimitteret: diabolica inflat⁹ superbia suaq; contumacia respondit. Nũquid ob hoc memetipsum humiliaui p:o tẽpo:e:vt semper subditus sim:ad quod eius effrenatũ scelestũq; responsum ita est senio: stupefactus: precipiens verba hec non ab homine sed ab antiquo lucifero esse p:olata:vt nullam vocem aduersus tantã p:oteruiam de o:e suo emitteret:⁊ non nisi gemitus de co:de tãtummodo ⁊ suspiria potuerit p:opalare: tacitus intra se voluens illud q̃ legitur de ch:isto. Phil'.ij. Qui quum in forma dei esset:humiliauit semetipm factus obediens: non vt ille diabolico spiritu ac tumo:e possessus/p tempo:e sed vsq; ad mo:tem. Jo. cassi. Nullo modo poterit in anima nostra virtutum structura cõsurgere:niſi p:ius iacta fuerint vere humilitatis in co:de nostro fundamina: que firmissime collocata perfectionis ⁊ charitatis culmẽ valeãt sustinere. Jta videlz vt p:imum fratribus nostris veram humilitatem intimo co:dis exhibeamus affectu. in nullo scz acquiescentes eos cõtristare vel ledere. quod nullatenus poterimus implere:niſi renuntiatio vera que in expoliatione omniũ facultatum ac nuditate cõsistit/in nobis fuerit ch:isti amo:e fundata. deinde obedientie iugum ⁊ subiectio simplici co:de ac fine vlla fuerit simulatione susc:epta. Jta vt p:eter abbatis mandatũ nulla penitus in nobis viuat voluntas. Quod non aliter poterit obseruari:niſi quis se non solum mo:tuũ huic mundo/verũetiam insipiẽtem iudicauerit ac stultum: vniuersa que fuerint a senio:ibus imperata/sine vlla discussione perficiens: sacrosancta ea credens ac diuinitus p:omulgata. In qua consistentibus qualitate p:oculdubio status ille humilitatis vere tranquillus ac immobilis subsequetur: vt nosmetipsos inferio:es omnibus iudicantes/vniuersa que nobis fuerit irrogata tametsi iniuriosa sint vel tristia vel dãnosa:tam q̃ a superio:ibus nostris illata patientissime toleremus. hucusq; Jo. cassi. in dicto. iiij. lib. de instit.re. ¶ B Quũ Paulus simplex discipulus magni Antonij semel ex simplicitate p:esentibus alijs fratribus interrogasset ipsum an ch:istus p:ius fuerit an p:ophete beatus Antonius verecũdatus p:o eo/q̃ sic eum discipulus suus absurde interrogasset:silere eum ac abire iussit. Ille vero quia omne quod ab eo dictũ fuisset tã p:eceptum dei seruare p:oposuerat:accedens ad cellam suam tã q̃ mandato accepto silentiũ gerere instituit:nec omnino aliquid loqui.⁊ sic.x.annis permãsit. Quod quũ p:ecepisset Antonius:mirari cepit vnde hec illi obseruantia placuisset:quã anime sciebat nõ esse mandatam. Quũq; eum loqui iussisset:⁊ cur tantũ siluerit indicaret: Tu (inquit Paulus) dixisti mihi vt irem ⁊ silerẽ. Et stupefactus Antonius ita ab eo sermonẽ quem ipse negligenter p:otulerat obseruatum. Omnes nos iste (inquit) condẽnat. Quũ enim nos de celo nobis non audiamus loquẽtem: ab isto qualiscũq; sermo qui ex o:e nostro p:oceſſerit obseruatur. multã tamen Antonius docere volẽs eum obedientiã p:ecipere ei solitus erat etiã que ratio non poscebat/in quibus eius animus p:obaretur. Mauri:re nãq; aliquãdo eum aquã iussit ex puteo:⁊ in terrã tota die effundere,⁊ contextas spo:tellas resoluere:atq; iterum retexere:⁊ rursus resoluere. Et ita per hec ad obedientiã purissimã info:matus in breui ad perfectionem peruenit. Ex cuius exẽplo dicebat Antonius q̃ si quis velit velociter ad perfectionem veni:re:non sibi ipsi fieret magister:nec p:op:ijs voluntatibus obediret:etiam si rectum videretur esse quod velit.sed mandatũm saluato:is obseruandum ante omnia/vt vnusquisq; abneget semetipsum sibi ⁊ renuntiet p:op:ijs voluntatibus. Matth.xvj. quia ch:istus dicit Jo.vj. Ego veni non vt faciã voluntatem meã: sed eius qui misit me.⁊ vtiq; voluntas sua non erat contraria patris:sed qui venerat obedientiã docere/non inueniretur obediens:si p:op:iam faceret voluntatẽ.quanto magis nos iudicabimur inobedientes:si faciam⁹ p:opias voluntates: Deniq; sup:a dictus Paulus exemplũ nobis est.qui obedientie ⁊ simplicitatis merito in tantũ spiritualium gratiarum culmẽ ascendit:vt multo plures ⁊ potentio:es virtutes per ipsum q̃ per Antonium dominus faceret. Tante fuit simplicitatis ⁊ fidutie apud deũ: vt quodam tempo:e quum celeriter non curaret quẽdam opp:essum a dirissimo demone mo:e canis rabiẽtem:more infantium indignatus dixit ad ch:istum. Vere hodie non manducabo si eum non curaueris.⁊ mo:quasi delicioso infanti satisfactum est a ch:isto.⁊ statim curatus est rabidus. ¶ Abbas Basilius interrogat⁹ quomodo sibi inuicem fratres obedire deberent:respõdit.sicut serui dominis suis.sicut p:ecepit dominus.quia qui vult in vobis esse magnus.fiat omniũ nouissimus ⁊ seruus.sicut filius hominis non venit ministrari. Matth.xx. sed ministrare. Dicebat senex quia nihil sic deus querit ab ijs qui initiũ habent conuersionis:quõ obedientie laborem. ¶ Quidã secularis renunciauit seculo:⁊ venit in monasteriũ adducens secum suũ filium paruulum infantem. quem abbas tenens osculabatur: et dixit patri suo/Amas hunc?⁊ ille respondit. etiam. Postea dixit illi abbas/Tolle ergo si amas eum:⁊ mitte eũ in furnum ardentem. ⁊ tenẽs eum pater suus iactauit in furnũ ardentem.⁊ statim factus est furnus velut ros. Daniel.iij. Ex quo facto acquisiuit sibi gloriam quemadmodũ Abrãam patriarcha. Idem quasi sup:a eo.p̃.abbas pater. ¶ Beatus Benedict⁹ iussit dari oleũ quod remanserat cuidã subdiacono.sed cellerari⁹ nõ obediuit ne fratribus oleũ deesset. Jratus pater iussit alijs fratrib⁹ vt ipsum vas vitreũ in quo parũ olei remãserat/per fenestrã p:oijceretur: ne in cella aliquid per inobedientiã remaneret.factũq; est.sed p:oiectũ vas remãsit incolume. Tunc collectis fratrib⁹ beatus Benedictus de infidelitate ⁊ inobedientia inobedientẽ monachũ increpauit. ¶ Narrat Greg.in dialogo li.iij.de epo sabino episcopo placẽtino.q̃ cũ Padus fluuius egressus alueũ suũ terras ecclesie occupasset: dixit diacono suo/Vade⁊ dic pado/mandat tibi eps vt te cõpescas:⁊ ad p:opium alueũ redeas.qõ diaconus irrisit:nec obediuit. Tunc vir dei accersito notario dictauit/dicens. Sabinus dñi nostri Jesu ch:isti seruus cõmonito:iũ Pado. P:ecipio tibi in noie Jesu ch:isti vt de alueo tuo in locis istis vlteri⁹ non exeas:nec terras ecclesie ledere p:esumas.⁊ dixit notario Vade hoc scribe⁊ in aquam eiusdẽ fluminis hoc p:oijce. Quo facto sancti viri p:eceptũ suscipiens aqua ad alueũ est reuersa.qua in re inobedientiũ duritia cõfundit quando in virtute Jesu ⁊ elementũ irrationale sancti viri p:eceptis obediuit. ¶ Vir dei cõtra Samariã missus/quia per inobedientiã comedit in itinere:hũ leo in itinere occidit.sed statim illic scriptũ est.iij.Reg.xiij.vij.q.ſ. deniq;. quia steterit leo iuxta asinũ ⁊ nõ comedit de cadauere. Ex qua re fm Greg.in.iij.dialogo:ũ ostẽditur q̃ peccatũ inobedientie in ipsa fuerit mo:te latatũ. In libro q̃ dicit paradisus dicit q̃ quũ Didimus monachus rogasset beatũ Antoniũ magnũ qui eũ ad visitãdum venerat:q̃ in cella sua flecteret genua ⁊ p:ecẽ funderet:statim fecit. at secum do noluit se rogari.ipsis nos rebus docẽs sanctorũ volũtatibus obedire:quia verus monachus nõ contẽdit. Joseph in coll'.sua de diffiniẽdo dicit. Senio:es nostri quo:fidei apostolicarũ signa virtutũ testimonia reddiderunt: quiq; vniuersa iudicio potius ac discretione spũs q̃ rigida animi obstinatione gesserunt:eos q̃ alienis infirmita-

ibus ⁊ volūtatibus acquiescerent/multo vberiores fructus penitētie q̄ eos qui in suis volūtatibus perdurarēt capere censuerunt. Denicq; abbas Piamon post. xxv. annos oblatā sibi vuam ⁊ vinū a quodam fratre sine hesitatione suscipiens/cōfestim ea que ingesta fuerant cōtra cōsuetudinē degustare/q̄ ignore cūctis continentie maluit p:opalare virtutē. Idem in eodē. Nunq̄ rationabiles ac p:obatos patres duros aut irrevocabiles in/suis definitionibus fuisse meminimus. sed velut cerā calo:e ita etiā eos ratione mollitos: ⁊ intercedēte salub:i o:i cōsilio melio:ibus partibus sine hesitatione cessisse. Quoscūq; aūt vidimus definitionibus p:ijs inherere: irrationabiles semper p:obauimus ac discretionis expertes. ¶ Quidā venit ad abbatē Sisoy volens fieri monachus vnicū habens filiū. cui dixit Sisoy. Si vis fieri monachus p:oijce filium in flumen. quo volēte facere missus a Sisoy alius frater dixit. Ne iactes puerū in aquā. dixit ille. Abbas p:cepit vt iactem. Cui frater. Ille ⁊ iterū p:recipit q̄ non facias. Ille autē relinquens filiū factus est monachus p:obatissimus p:pter obedientiā. ¶ Dixit abbas Sisoy. Veni ad abbatē Achillem q̄ fuit magne obedientie. ⁊ ad abbatem O: qui magne humilitatis fuit. ⁊ quū starem ibi: allatus fuit eis quidā piscis modicus: quem quū abbas Achilles incideret vt pararet eum: vocatus est ab O:. ille autem dimisit cultellū in medio piscis starim: ⁊ non p:eci dit eū: ⁊ cucurrit ad eum. ⁊ miratus sum tāram obedientiam eius. quia nō dixit/expecta donec incidā piscem. Et dixi ego abbati Achilli/Ubi inuenisti obediētiam hanc? respōdit. Non est mea: sed istius senis. ⁊ dixit mihi. Veni et vide obedientiā ⁊ humilitatē eius. Coxit aūt Achilles partē piscis male: ita vt perderet illū volūtarie. ⁊ apposuit seni. ⁊ ille manducauit nihil loquēs. ⁊ dixit ei/Bonū est senex? ⁊ ille respondit. bonū est valde. Post attulit aliā partem nimis coctam. ⁊ dixit. Ecce illud perdidi senex: et istud nimis coxi. Respondit etiā modice mali cibi exiuit. Et cōuersus ad me abbas Achilles dixit. Vide quia hec obedientia istius senis est. Et exiui ab eis. ⁊ quicquid ibi vidi: feci fm meā virtutem. ¶ Quidam patrū misit discipulū suum p:ocul haurire aquā ad puteū. qui oblit⁹ portare funem/ & fidens super puteum clamauit dicens. Lacus lacus: abbas meus p:cepit mihi vt implerem lagenam istā aqua. ⁊ statim ascendit aqua vsq; ad summū putei obediens sibi: sicut ipse suo patri spūali. ⁊ impleuit lagenam aqua: ⁊ reuersa est aqua in locum suū. ¶ Quidā puer cū patre suo venit instincte ad penitentiā faciendā. qui quū tētaretur a fornicatione: dixit patri. Vado ad seculū: quia nō possum carnis concupiscentiā tolerare. Cui pater. Accipe panes. xl. ⁊ esto in eremo deferens folia palmarū. xl. diebus. qui obediens patri quū quieuisset ibi. xx. diebus: stetit co:ā ipso velut mulier ethiopissa turpissima et fetidissima: ita vt abijceret eā a se fero:em non tolerās. Cui illa. Ego sum que co:dibus iuuenū dulcis appareo. sed p:opter tuam obedientiam ⁊ labo:ē ⁊ o:ationem nō permisit me deus te seducere. Ille autē surgens nūtiauit patri. Cui pater. Et ego inquit noui. sed si permansisses. xl. diebus iuxta mandatū meū maio:a vidisses. ¶ Sanctus Abraam anacho:ita in cella occlusus perfecte viuēs rogatur ab episcopo ire ad vicum gentiliū: ⁊ conuertere eos. cui Abraam. Obsecro inquit sanctitatē tuam vt me mala mea plangere permittas. Cui ep̄s. Ecce mūdum ⁊ que in eo sunt reliquisti: ⁊ crucē ch:isti amplexus es. attamen donec vniuersa hec expleueris: agnosce te obediētiā (que cunctis virtutibus eminet) non habere. Hec ille quū audiret cepit flere. ⁊ ait. Fiat volūtas dñi. p:pter obedientiā quocūq; iusseris pergam. ¶ Beate memo:ie Arsenius dixit aliquādo abbati Alexandro. Quādo expenderis palmulas tuas: tūc veni ⁊ gustabimus. Si aut̄ alii qui peregrini superuenēt: int: comede cū eis. Abbas autē Alexander leuius operabatur. ⁊ quum facta fuisset hora māducandi: supererat adhuc ei de palmulis suis, sed volens custodire sermonem senis sustinuit donec explicaret palmas. Abbas aūt Arsenius quū videret quia tardaret: gustauit. existimās quia forte peregrini superuenerant: ⁊ cū ipsis gustasset. Abbas autem Alexāder. postq̄ explicauit palmulas: vespere perrexit ad Arsenū. Et dixit Arsenius. Peregrinos aliquos habuisti? Et ille respōdit/nō. Et Arsenius. Quare ergo nō venisti? Et respōdit. Tu dixisti mihi/quādo defecerint palme: tūc veni. ego habens sermonē tuū in animo meo non veni. q: modo adhuc cōplacui opus. Et miratus est senex scrupulositatē obedientie eius: ⁊ dixit. Citius disiungere ab opere tuo: vt ⁊ ministeriū psallendi facias ⁊ aquā tibi haurias. Alioquin citi⁹ debilitabitur co:pus tuū. ¶ Venerunt aliquādo fratres quatuo: vestiti pelliceas tunicas deserti ad abbatē Pambo. Et indicauit vnusquisq; virtutē alterius non p:esente eo de quo loquebatur. Unus aūt ex eis ieiunabat multū. Alter vero nihil possidebat. Tertius vero habebat pluri mā charitatem. De quarto dixerunt. q̄. xxiij. annos habebat permanēs in obediētia seniorīs. Respōdit eis abbas Pambo. Dico vobis q̄ istius virt⁹ maio: est aliorum. q̄m vnusquisq; vestrū virtutem quā possidet p:opria volūtate retinuit. hic aūt solus suam voluntatē abscindens alienę voluntatis se seruum fecit. Tales enim veri cōfessores sunt si vsq; ad finē ita perseuerauerint. Dicebant senes q̄ ista querit ch:istus a ch:istianis: vt obediat quis diuinis scripturis. quoniā inde accipiet loquendo: nū ⁊ agendo: nū fo:mā. Et vt cōsentiat p:epositis ⁊ patrib⁹ suis ortodoxis. ¶ Item sciendū q̄ vbi inferio: p:elatus vel iudex aliquid p:ecipit: ⁊ superio: alius contrarium: superiori obediendū est. quod qualiter intelligatur no. ff. q. iij. qui resistit. vbi de hoc. Unde super illud Rom. xiij. Qui superiori resistunt: ipsi sibi dānationem acquirūt. dicit glo. Aug. Si quis iusserit: nūquid faciendū est: si contra p:oconsulem iubebatur: Rursum si q̄d ipe p:ocōsul iubeat: ⁊ aliud imperato:: nūquid dubitatur illo contēpto illi esse seruiendum: De hoc etiā habetur di. viij. que cōtra mo:es. Notat etiam Innoc. ex de appel. ad hec. q̄ in dubijs maxime in spiritualibus obediendū est. De hoc etiam plene no. ex de tēpo. o:di. ad aures. ¶ Item non tenentur subditi obedire p:elatis in his que nō pertinēt ad officiū suum. xxiij. q. ij. hoc tantū. ⁊ no. in p:e. c. ad aures. Dicit em̄ Seneca in. iij. lib. de beneficijs. Errat: si q̄s existimat seruiturem in totū homine descendere. pars ei⁹ sc̄z co:po:a obnoxia ⁊ adscripta sunt dominis. mens quidē sui iuris est. Et ideo in ijs que pertinēt ad interio:em motū vel votū voluntatis: nō tenetur homo obedire homini. sed in ijs que exterius per co:pus sunt agenda. In quibusdā tamē que ad naturam co:po:is pertinēt/homo homini obedire nō tenetur: sed soli deo. quia oēs homines natura sunt pares. puta in ijs que ad co:po:is pertinent sustentationē ⁊ p:olis generationē. Unde non tenētur nec serui dominis/nec filij parētibus obedire in matrimonio cōtrahendo: vel virginitatē seruāda: aut aliquid hmōi: nisi de bono ⁊ equo. de hoc legitur ⁊ no. ex de despon. impub. c. j. ⁊ no. ex de regu. cum virum. in glo. paterna deuotio. ⁊ xxv. q. j. c. j. ⁊ de cōiu. seruo. c. j. xxxij. q. j. integritas. Sed in ijs que pertinēt ad dispensationem actuū ⁊ rerum humanarum tenetur subditus suo superiori obedire: fm rationem superio:itatis: sicut miles ducī exercitus in ijs que pertinent ad bellum. xxiij. q. j. quid culpatur. vbi de hoc. Serui domino in ijs que pertinent ad seruilia opera exequenda. liij. dist. quicūq; ⁊ quasi per totum. ⁊ ex de iudeis. c. ij. Filius patri in ijs que pertinent ad disciplinam vite ⁊ curam domesticā. xxiij. q. iij. duo ista. de obedientia religiosorum supra plene dixi. ¶ Tenentur etiam ch:istiani potestatib⁹ secularibus obedire infidelibus. per fidem enim non tollitur o:do iustitie: sed magis firmatur. sed o:do iustitie requirit vt inferio:es suis superio:ibus obediant. aliter em̄ non posset humanarum rerum status conseruari. ad hec. j. Per. ij. Serui subditi estote in omni timo:e dominis: nō

Ita q̄ sit de obediendo supra.

tantū bonis ⁊ modestis/sed etiam dyscolis.xxj.q.iij.iulianus.⁊.§. Item in psalmis.⁊ ex de iude.multoꝝ. lxxxix.di. ad hoc. Non tamen per hoc possunt iudei aut saraceni habere seruos christianos.quia prohibitū est ex causa. ex de iudeis.c.j.⁊.ij.⁊.c.ad hec.⁊.c.fi. Excōmunicatis etiam dominis/quādiu extat excōmunicatio/non tenētur vasalli obedire. Ad hec.xv.q.vj.c.nos sanctoꝝ. ⁊.c.iuratos. vbi de hoc. Nec hereticis.ex de here.c.vlti. Nec tyrannis vsurpantibus publice principatum:nisi iam cōfirmatis. iij.q.vij.§.tria.ℵ.verūtamen.in glos.ecce quātum. Item superiori iudici/vbi sunt duo/obediendum est.vt dictum est in pce.c.qui resistit.⁊ hoc habet locum quando ad superiorem appellatum est.vel quādo vnus iudex habet iurisdictionem ab alio.vt officialis ab episcopo.ff.de iudi.iudicum.C.de offi.rec.prouin.potiores. ad hec faciunt. xxj.di. inferior.ex de offi.leg.volentes. Ubi autem sunt equales domini quibus aliquis tenetur:⁊ precipiunt diuersa:obediat vtriq; si potest.ff.de ope.liber.libertus.⁊ no.de peni. di.j.§.hoc idem.ℵ.nemo em.in glos.diuersis.als obediat cui primo iurauit.quia primū iuramentum seruandū est. ex de iureur.tua.⁊.c.veniens. Si autem quis in duobus beneficijs intitulatus est:⁊ sub diuersis prelatis:tūc obediat ei a quo maius habet beneficium:⁊ qui vtilius preest.ar.ex de testa.cum in officijs.⁊.c.relatum.ij.⁊ ex de postu.c.fi. Si in omnibus sunt equales: locus est gratificationi.ff.ad syluia.senatusconsul.si qs in graui.§.sicut ois. Hec in ordinarijs iudicibus locum habent. In delegatis vero seruatur quod dicit ex de rescrip.cum cōtingat. Itē tam in ordinarijs q̄ in delegatis locum habet.ex de sen.⁊ re iudi.c.fi. C Si precipiat episcopus sacerdoti excōmunicare vel denuntiare aliquē quē sacerdos ⁊ maior para pārochie scit innocētem:nihilominus obediat sacerdos. xj.q.iij.sentētia.xxiij.q.j.quid culpatur.ex de offi.delega.si quādo.c.pastor:alis.§.quia vero. Unde Bern. ad Adam monachum. Quedam sunt pura bona.quedam pura mala.⁊ in ijs nulla debetur obedientia hominibus.quia nec mala agenda:nec bona sunt propter obedientiam dimittenda.sed inter hec sunt media.⁊ in ijs nō est fas sensum nostrum preferre sententie magistrorum: scz vt vigilare/disciplinare/ieiunare/peregrinari/⁊ similia. C Si episcopus precipiat clerico suo vt eat Romam propter negotia ecclesie:non potest se excusare ab obediendo/quia dicit q̄ alij sunt ibi magis idonei. quia in legationibus non est ordo seruandus.ff.de lega.secūdo.§.penulti.⁊ no. de hoc xxj.q.j.vos autem. Nec potest se excusare preterextu cure familiaris.quia cōmunis vtilitas preferenda est priuate.ex de postu.pre.bone.⁊ hoc tamen intelligas sm ea que no. vij.q.j.scias. Non tamen tenetur obedire vt promoueat negotium cōtra semetipsum.ff.de lega.secundo.§.si accusatio.⁊ ar.ex de iureur.peritis.⁊ faciunt ea que no.xxij.q.v.de forma.in glos.sic ergo. C Item nō tenetur clericus obedire prelato suo ad dādū ei vel suo nepoti libros suos: vel renūciare beneficio vel ecclesie sue.quia non pertinet hoc ad officiū prelati.vij.q.j.quia frater. Jdeo dixit canto: Parisiensis q̄ non tenentur clerici ad obedientiā burlalem siue argentinam/siue mulinam/siue equinam. Si tū ille clericus sit habens clericos dure cernicis:sit ⁊ ipse superior: precipit q̄ cōmodet clerico bone indolis ⁊ ingenij: vt studio theologie ad quod mitrit ipsum ꝓficiat vel iuris canonici aut ciuilis:tunc obediendū est ei.quia non mouet ipsum cupiditas:sed charitas ⁊ ecclesiastica vtilitas.ar.pre.c.quia frater.⁊ ex de magistris. super specula. Et hoc intelligas quando ille clericus cui talis obedientia iniungitur/libros de bonis ecclesie acquisiuit.als secus.ex de testa.requisisti.⁊.c.quia nos.⁊ de iure patro. cū dilectus.§. nos igitur.xij.q.iiij.c.j.⁊.ij.⁊.q.v. fictum.⁊ no. xij.q.j.res ecclesie.Ray.Breg.in moral. Obedientia que habet aliquid de proprio/in pfperis nulla est aut minor. quia scz voluntas propria non videtur principaliter tendere ad implendum preceptum: sed ad adsequendū proprium volitum. In aduersis autem nisi ex semetipso animus appetat:obedientie sibi meritum minuit.quia ad ea que in hac vita despecta sunt/inuitus nolensq̄ descendit. viij.q.j.sciendum. C Religiosi profitentur obedientiam quantū ad regularem cōuersationem sm quam prelatis suis subduntur. Jdeo quantū ad illa sola obedire tenentur: que possunt ad regularem obseruantiam pertinere. Et hec est obedientia sufficiens ad salutem. Si autem in alijs obedire voluerint:hec erunt ad cumulum perfectionis.dummodo ista non sint contra deum aut contra professionem. Unde Bern. dicit in lib. de precepto ⁊ disciplina. Subditus nec citra promissum est inhibēdus: nec vltra promissum cogendus per legem obediētie. Credo tamen q̄ ista regula fallat in obedientia fratrum minorum: qui per regularem professionem suam tenentur eoꝝ prelatis obedire in omnibus que non sunt contra regulam/aut contra deum/aut animā.sicut in eorum regula continetur. Et hec obedientia strictior ⁊ perfectior est obediētijs aliarum regularum. Et hoc est proprie sm euangeliū seipsum exoto abnegare. Matth.x.⁊.xvj. Mar.viij. Luc.ix.⁊.xiiij. Nihil enim fratres minores excipiendo in obedientia regule ad omnem sunt generaliter obedientiam obligati.j. Cor.xv.⁊ Heb.ij.ex de priuil.quia circa.cum si. vbi de hoc. C Religioso imponuntur aliqua q̄ sunt sm regulam. vt que continētur in regula:⁊ ea que ad debitam illorum obseruantiam expediunt vel requiruntur. Et in hoc non est dubium q̄ religiosus tenetur suo obedire prelato.nisi impedimento legitimo excusetur.ex de maio.⁊ obe. cum in ecclesijs. ex de simo.ne dei. Aliqua vero imponuntur preter regulam. vt que nec ibi continentur: nec expediunt ad illam: nec ordinantur. vt eleuare fastidium.⁊ hic etiam non tenetur obedire.quia non tenet nisi quatenus se obligauit sua professione. vt supra dixi. Perfecta tamen obedientia est in his obedire. Aliqua imponuntur contra regulam. Et hic distinguendum est. quia quedam sunt in quibus prelatus potest dispensare. vt abbas in esu carnium ex causa. vt no. ex de statu mona. cum ad monasterium.in glos.sic ergo.⁊.xx.q.vlti.c.vlti. Et tūc tenetur obedire.quia melius est macrare mentem q̄ ventrem. viij.q.j.sciendū. Quedam in q̄bus non potest dispēsare. vt in castitate:⁊ in habēdo proprium:⁊ similibus. ex de sta.mona.c.ij.⁊.c.cum ad monasteriū.§.fi. Et tunc non debet obedire. Aut dubium est an dispēsare possit aut precipere. Et tunc obediendum est.xxiij.q.j.quid culpatur. et de hoc satis notatum est supra. C Item tenetur religiosus obedire suo prelato precipienti. q̄ stet in scholis vel q̄ addiscat. quia non est hoc contra professionē regularem. A q̄bus excepto studio physice/⁊ legum/eis prohibito. ex ne clerici vel mona.nō magno. De quo textu arguo q̄ studere in sacra theologia ⁊ sacris canonibus qui practicāt ipsam nō est ipsis prohibitum. Et ar. decre. eiusdē ti. super specula. §.fi.⁊ expressum. ex de renū. post translationem. §. ceterū. ibi. Ac per exercitiū lectionis scientie reperit scientie margaritam. de cōse. dist.v. nunq̄. ibi. Ama scientiam scripturarum.⁊.xxj.q.j.doctos. in primo verbo.⁊.c.legi. ibi.⁊ cū desit ei instructio necessaria. Jdē dico etiam eis cōcessum studere in liberalibus artibus tēperate ⁊ fine debito ad sacras literas melius intelligendas/errores vitandos ⁊ confutandos. xxxvij. dist. qui de mensa.⁊.c.si quid.⁊.c.turbat.⁊.§. ecōtra.⁊.§. cur ergo. excepta Arithmetica ⁊ Geometria ⁊ Astronomia: que non sunt scientie pietatis sm Hiero. Scientia aurē pietatis est legere ⁊ studere in sacris literis. xxxvij. dis. si quis grāmaticam. Astronomia autem prona ad idololatriam in desuetudinem abijt. xxvj.q.j.§. his ita. C Ad hoc tamen q̄ possit religiosus sacro studio intendere/duo precipue exiguntur. Primū/vt ex obediētia cogatur. vide ex ne cleri.vel mona. vt periculosa.li.vj. quia sm apostolum scientia inflat. Ad Cor.viij.⁊ ex de renun.nisi cum pridem.§.pro defectu. Et q̄ dicit inflat.i. ad superbiam inclinat. Inflatio enim pro superbia accipi-

tur.xx.q.iij. si autem. Et dicit Bern. Sicut cibus indigestus corrũpit stomachum ⁊ hydropicum facit: sic scientia adiecta nisi sit feruore charitatis decocta malos mores generat. Et quia ex se semp debet in claustro manere. xvj. q.j. placuit. ibi. Sit claustro suo cõtentus. quia sicut piscis sine aqua caret vita: ita sine monasterio monachus. Sedeat itaq; solitari⁹ ⁊ taceat: quia mũdo est mortuus: deo autem viuit. Secundũ q̃ intentio eius nõ sit ad gloriam nec appetitũ honoris: sed ad sapientiã/dictam a sapore ⁊ gustu diuino/adspirare. quia monachus nõ docentis sed plangentis habet officiũ: qui ⁊ se ⁊ mũdum lugeat. xvj. q.j. monachus. vij. q.j. hoc nequaq̃. Et dicebat sacer Franciscus requisitus a fratre quid legeret/q̃ sufficiebat ei legere in libro crucis. Et dicebat fratribus suis. Tot erunt vacantes scientie: q̃ beatus erit ille qui se ab ea sterilem fecerit propter deum. ¶ Nec potest abbas nõ exemptus mandare per obedientiã monacho suo q̃ non cõfiteatur episcopo vel penitẽtiario suo. quia est ordinarius omniũ de dioceſi clericorum ⁊ monachorũ. xvj. q. vij. omnes basilice. ex de offi. ordi. conquerẽte. ex de offi. archip. ſ. officiũ. ex de prescrip. cum olim. §. fi. ibi. Penitentia in leuioribus culpis. Nec tenetur monachus denuo suo abbati peccata illa de quibus semel fuit confessus ⁊ absolut⁹ ab episcopo vel penitentiario/confiteri. de peni. dist. j. §. his autoritatibus asseritur. ℟. nec est necesse. nisi in casibus positis ibi in glo. que incipit/in casibus tamẽ. Unde dicit Thomas q̃ non potest quis autoritate cuiuscũq; hominis cõpelli ad confitendũ peccatum quod alteri confessus est q̃ absoluere potuit. quia confessio peccatorũ est quoddã sacramentale diuino imperio subiacẽs: non humano. Non tenentur religiosi etiam non exẽpti obedire in omnib⁹ episcopis. Unde si precipiant prelato eorũ vel fratri q̃ vadat ad papã vel regem pro ipsis aut pro alijs: aut q̃ recipiant cõmissiones eorum in causis: vel executiones testamẽtorum aut similia: non tenetur obedire. Ad hoc. xviij. q.ij. c. hoc tantũ. xvj. q.j. de presentium. ex de simo. ne dei. Ere dem tamen q̃ propter necessitatem vel magnam vtilitatẽ possunt episcopi talia demandare. ⁊ ipsi tunc obedire tenentur. per ea que leguntur ⁊ no. xvj. q.j. qui vere. ⁊ c. quidam monachi. vbi de hoc. ⁊ ij. q. vij. cura pastoris. ¶ Non possunt religiosi non exẽpti sine licentia diocesani vel eorum vicarios: um vel capituli vacante ecclesia ad ordines promoueri per alium episcopũ. quia subsunt episcopis: ⁊ de eorum iurisdictione sunt. vt supra probatum est. ex de prescrip. veniens. §. christina. exp: essum ex de tempo. ordi. cum nullus. §. inferiores. lib. vj. ⁊ fm illum. §. ⁊ sequẽtem intellige quod dixi supra de vicarijs. ¶ Si episcopus velit monachũ instituere rectorem in ecclesia seculari: ⁊ abbas nolit: obediet monachus abbati. xvj. q.j. cum pro vtilitate. ⁊ c. monachi. lviij. dist. c.j. ⁊ ij. Si tamen vtilitas ecclesie exigit: cogendus est abbas per superiorem consentire: ⁊ monachũ licentiare. vt pre. c. cum pro vtilitate. ⁊ ex de iure patro. nullus. ⁊ facit ex de sta. mona. quod dei. Si prelatus vocet ad se aliquem religiosum ad suũ comitatum vbi ille religiosus regulam suã vel statuta alia regularia seruare non potest: cõsulo vt ad claustrũ proprium reuertatur: nec periculum suum exponat cõmodis alienis. xlvij. di. sicut. ℟ vero de precepto pape vel superioris cogatur: ⁊ nequeat misericordiã inuenire: necesse est obedire. ar. ex de offi. deleg. si quãdo. xix. dist. in memoriam. c. di. contra morem. ⁊ ibi pro⁹ poterit regulam suã obseruet. quia gratia dei vbiq; datur. ⁊ regula vbiliber difficulter seruari potest. quia nec societas nec locus est de substãtia regulari. ar. bonũ. xl. dist. illud. ⁊ c. quelibet. ¶ Itẽ notandum q̃ regulares longe magis sunt adstricti platis suis obedire. vtpote q̃ renuntiauerũt omnibus ⁊ propriæ volũtati. q̃ clerici seculares ẽpo. xij. q.j. non dicatis. ex de offi. ordi. quãto. ⁊ supra dixi. ℟ clerici magis sunt adstricti obedire epo q̃ laici. ar. lxxj. di. primatus. viij. q.j. quid aũt. Tenetur monachus obedire epo inuito abbate vocatus pro cubiculari. licet videatur priuilegiũ papale. no. ℟. q. vij. cũ pastoris. fm additionẽ Bar. licet alij sint contra. vide qđ no. supra. §. sed vt sciant. ℟. inquiũt. ⁊ in additione ibi posita. in ar. xx. ¶ Non solũ non est obediendũ precepto iniusto manifeste: sed etiã inhonesto ⁊ incommodo. no. ij. q. iij. non semper. hucusq; Ray. ab illo. ℟. supra si epus. ¶ Ulterum ad amplioremem obedientie notitiã veniamus: ⁊ primo eã describamus. Obedientia est voluntas faciendi preceptũ vel mandatum superioris. Et intelligas mãdatum quod fit mediate: vel per nuntiũ: vel per literas. Preceptũ vero quod fit immediate. Uel mandatum intelligas volũtatem iudicatã que est fine coactione imperij. Preceptũ vero est quando est imperij coactio. Probatur hec descriptio. xiij. q.j. quod precipitur. vbi etiã de hoc no. Item sic describitur. Obedientia est spontanea ⁊ voluntariã ⁊ rationabile ppria voluntatis sacrificium. Probat hec descriptio. xx. q. iij. presens. xv. q.j. non est. viij. q.j. sciendũ. Uel obedientia est pio studio ppie voluntatis abnegatio. ad hoc. xij. q.j. non dicatis. ¶ Et notandum q̃ ppria voluntas dupliciter accipitur. Uno em̃ modo dicitur volũtas ppria: que non est deo subiecta. Et fm hoc abnegatio pprie voluntatis fit: quãu voluntas nostra diuine voluntati subijcitur. Phil. ij. Jo. iiij. ⁊ vj. Luc. xxij. Mar. xiiij. ⁊ Matth. xxvj. Alio modo dicitur ppria volũtas: que non est subiecta homini. ⁊ fm hoc volũtas ppria abnegatur in eo qui se voto obligans homini volũtatem suam subdit volũtati humane. Et sic abnegatio ppriæ volũtatis specialiter videtur pertinere ad religiosos. vt ꝑ. c. non dicatis. ⁊ ex lib. vj. de elec. si religiosus. ¶ De prima abnegatione magister Hugo de sancto victore air q̃ spiritus hois in medio quodã loco cõstituitus/supra se creatorem suũ habet: cui subiectus esse debet. sub se carnẽ suã: cui debet esse prelatus. Rom. viij. Aliud ergo debet creatori: ppter subiectionem. aliud carni propter prelationẽ. Creatori debet vt nũq̃ preter eius volũtatem se moueat extra illã effluendo. Ber. xlix. ad lleb. ij. presumens illa q̃ non debet: vel infra illam subsistendo: to: pens ab his que debet. Carni vero sez ancille debet vt eam fm arbitriũ rationis sez dñe disponat. llec caro non est habenda odio. fm apostolũ Ephe. v. xiij. q. ij. non existimemus. Ber. Nõne odit carnẽ suam qui ei cumulos gehenne mercatur: et fm duritiam suam ⁊ cor impenitens thesaurizat iram in die ire? Optime diligit carnẽ: qui concalcat ⁊ macerat eã: sicut pannus a fullonibus cõculcatur: vt mundior et melior fiat. Apoca. vij. lbi sunt qui venerunt de tribulatione magna ⁊ lauerũt stolas suas in sanguine agni. Itẽ Ansb. Non est aliud peccare/q̃ nõ reddere deo debitũ. Omnis enim volũtas rationalis creature subiecta debet esse volũtati diuine. lloc est debitum qđ debet angelus ⁊ homo deo. Et hec est iustitia siue rectitudo voluntatis: q̃ iustos facit siue rectos cor de. i. volũtate. lloc est solus ⁊ tot⁹ honor quẽ debemus deo: ⁊ a nobis exigit deus. Sola nãq; talis volũtas facit opera deo placita: quũ potest operari ⁊ quũ non potest. Ipsa sola per se placet. q: nullum opus sine illa placet. lHunc honorem debitũ qui deo nõ reddit: aufert deo quod suũ est: ⁊ deũ exhonorat. ⁊ hoc est peccare. Roma. ij. Per preuaricationem legis deũ inhonoras. Nihil enim minus tolerandũ est in rerũ ordine: q̃ vt creatura debitam subiectionem ⁊ honorem suo creatori auferat: ⁊ nõ soluat quod aufert. Necesse ergo est vt aut ablatus honor soluatur: aut pena sequatur. Nã aut homo debitam subiectionem deo volenti spõtaneam exhibet: aut deus eum inuitum sibi torquẽdo subijcit. ⁊ sic se dominũ eius ostendit. Un Ezech. xx. Uiuo ego dicit dñs deus. q̃m in manu forti ⁊ in brachio extẽto ⁊ in furore effuso regnabo super vos. ¶ Pio studio dicit in descriptione/ad differentiam illorum qui voluntatem suam humane voluntati subdunt timore seruili: qui non est in charitate. ſ. Joan. iiij. de quo etiam habetur. xxiij. q. vj. §. vlti. Obedientia.

Quãdo obedientia defi
cit.

autē vera charitate perficitur.ſ. Per.ſ. Caſtificantes animas veſtras in obedientia charitatis. Vel p lucro terreno.qđ excludit ſibi meritū dandum a deo. Propter deus eſt nō ꝓpter lucrū humanū ſubiecti eſſe debem⁹.ſ. Pe.ij. Subiecti eſtote ꝓpr deū oīb⁹.ex de ma. ⁊ obe. ſolite.ſ.rñ. Et intellige hic pium ſtudium/vehementē animi applicationē ad cultum dei.vt pium hic dicat a pietate:que ō: theoſebia fm Breg. ¶ Item notandū qđ obedientia ꝓprie virtus ſpecialis; attenditur reſpectu eo⁹ que ſunt indifferentia.vnde Augu.de vera religione. Peccatum eſt nō ſolum malum ſed etiā vetitum facere. inferens a ſimili qđ opus virtutis eſt nō ſolum bonū ſed etiam preceptū facere. Unde dñs obedientiam Ade experiri voluit in eo qđ erat fm ſe indifferēs. ſcz in comeſtione fructus ligni ſcientie boni ⁊ mali. Beñ.iij.xj.q.iij.quid ergo. Item obedientia generalis virtus eſt. mouere em̄ pōt ad oīa opera virtutum:omne em̄ opus virtutis iuberi pōt a ſuperiore/vel deo/vel hoīe. Unde ſi aliquis velit exire in op⁹ virtutis:q: iuſſum eſt a ſuperiore; voluntas illa erit obedientis. Unde voluntas faciēdi iuſſum ſuperioris: quia iuſſum eſt:eſt ſpecialis actus obedientie. Item ſciēduz qđ quū ſubdere ſe alteri/ſit humilitatis ⁊ obedientie; differunt tamen. Subdere em̄ ſe alicui fm reputationē/eſt humilitas. Hoc em̄ electo⁹ ꝓprium eſſe ſoler: vt de ſe minus ſentiant qđ ſint.iuxta verbū Breg. Item quū ſupbia ſit appetitus ꝓprie excellentie.iuxta Bern. in epłis. Ad humilitatem etiā ptinet amo: inferioritatis/vel vilitat⁊ fm verbum Bern.ſup Cāti. Uerus inquit humilis vilis vult reputari.⁊ Luc.xiiij. Quū vocatus fueris ſcz ad nuptias:vade ⁊ recūbe in nouiſſimo loco. Subiectio humilitatis reſpicit ꝑſonam fm ſe. Subiectio vero obediētie reſpicit eam ꝑſonam cui aliquis ſubditur inquātum eſt ꝑcipiens:⁊ ꝑſonam que ſubditur inquantum eſt agens. Exemplum harū duarū ſubiectionū habemus in chriſto ⁊ Joanne. Matth.iij.⁊ Luce.iij. Subiectione obediētie ſubiecit ſe Joānes chriſto: quādo conſenſit vt baptizaret chriſtum ꝓut chriſtus volebat. Unde dicit ibi glo. Vera eſt humilitas quā non deſerit comes obediētia. Chriſtus vero ſubdidit ſe Joāni ſubiectione humilitatis:volēs a Joāne mino:i baptizari. Unde ⁊ dicit ibi. Sic nos implere op⁹ oēm iuſtitiam.i.humilitatem:que eſt ſubdere ſe mino:i fm glo.ibi. Superioris eſt baptizare. inferioris eſt baptizari. Actuū.xx. Beatius eſt dare qđ accipere. ¶ Ad cōmendationē obedientie faciūt admonitiones ſacre ſcripture. Roma.xiij. Omis aia poteſtatib⁹ ſublimioribus ſubdita ſit.ex de cenſi. oīs. Epheſ.vj. Filij obedite parentibus veſtris in dño. Coloſ.iij. Filij obedite parentibus veſtris per oīa. Heb.xiij. Obedite ꝓpoſitis vris ⁊ ſubiacete eis.ipſi em̄ peruigilāt quaſi rationē ꝓ aiab⁹ veſtris reddituri. Obediunt etiā deo creature inſenſibiles.ps.cxlviij. Preceptum poſuit:⁊ nō ꝓteribit. Baruch iij. Stelle vocate ſunt:⁊ dixerunt adſumus.ps.ciij. Terminū poſuiſti quē non tranſgredientur. Mat.viij. Luce viij. Marci.v. Quis eſt hic cui mare ⁊ venti obediunt? Ambro.in herameron. Non mediocris pudor eſt iperio dei inſenſibilia elementa parere:⁊ hoies nō obedire: quibus ſenſus ab ipſo triburus eſt author. Paruerūt rane beato Ambroſio que eū ꝓdicantē impediebāt:⁊ tacuerunt. Paruerunt ꝓrūdines beato Franciſco ꝓdicanti:⁊ tacuerunt. Paruerunt ei cicade/⁊ cuniculi/⁊ cerui/⁊ ouis/⁊ agnus/⁊ lynx/⁊ phaſianus/⁊ alie aues. vt habetur in eius legenda. Sancto etiā Martino (vt habet in legenda ſua) obediebant ignis/⁊ aqua/⁊ arbores/⁊ canes/⁊ ſerpentes. vñ ſemel ingemiſcēs ait. Serpentes me audiunt:⁊ hoies non audiunt. ¶ Exempla obedientie ꝓmo in capite noſtro chriſto obedīte vſq ad mortez. Phil.ij. Item obediētia Abrae. Triplici aūt ꝓcepto pbauit dñs obedientiā Abrae. In ꝓrie deſertione. Gene.xij. Egredere de terra tua. In circūciſione. Beñ.xvij. In filij immolatione. Beñ.xxij. In ꝓmo fuit renūtiatio quātuz ad effectū terreno⁊. In ſecūdo conſanguineo⁊ ⁊ vitio:ū et carnaliū deſideriо⁊. In tertio renuntiatio filio⁊. Sed ⁊ in ꝓmo ꝓcepto/Egredere ⁊c. triplex religioſo⁊ renūtiatio figuratur:ſcz terreno⁊/carnaliū deſideriо⁊/⁊ voluntatis ⁊ ꝓpꝛij intellectus. Prima fit p ꝓmiſſionē paupertatis. Secūda p votum caſtitatis. Tertia per abnegationē ꝓprie voluntatis.que adimpletur p veram obedientiā. De hoc loquiſt illa collatio Papuntij de tribus abrenuntiationib⁹/que eſt tertia inter coll. Jo.caſſia. ¶ Sūt autem.xv. difficilia que cōmendāt obedientiā Abrae ⁊ aliorum vere obedientiū in iſs que ſibi dñs imperauit. Primū eſt/qđ Abraam voluit ad preceptū dñi re ſibi chariſſima ſcz filio vnigenito carere. Scōm/qđ dñs voluit qđ pater occideret filium p ſe.minor em̄ fuiſſet dolor ſi p alium occidiſſet. Tertiū/qđ voluit eū occidi coā ſe.imo ipſemet manu ꝓpria voluit h facere. Multi em̄ ſuſtinerēt qđ filij ſui occiderent:tm nō poſſent h aſpicere vel ꝓpꝛia manu h facere. Propterea paſſio dñe nre. Lu.ij. ibi. Tuā aiam.⁊c. maior fuit q: ꝑſens erat cruci. Jo.xix. Quartū qđ filius eius ille erat vnicus.nō em̄ habebat alium ex libera vxore. Unde dixit ei angelus de celo. Beñ.xxij. Quia non pepercisti vnigenito ꝓpter me.xxxij.q.iiij.recurrat. Quintum/qđ miraculoſe habuerat eum.quia ex vtero vetula ⁊ ſterili: ⁊ quum ipſe iam eſſet centenarius. Geneſis.xxj. Sextum/qđ magna promiſſio facta erat Abrae de ipſo. Balatas.iij. Gene.xij.⁊.xv. Septimum/qđ ipſe ſolatiū erat matri ſue.quod no.ibi quū dicitur Iſaac.quod interpretatur riſus.dixit enim mater ſua eo ſibi dato. Riſum fecit mihi dominꝰ.quicūqꝫ em̄ audierit:conridebit mihi. Geneſis.xxj. Quid dixiſſet mater Iſaac: ſi Abraam reuertens de eius immolatione dixiſſet ei immolaui filiuz tuum. Narrat etiam Joſephus qđ ipe puer gratioſus ad fauo:em ſuum parentes potius prouocabat: eo qđ in omni virtute ſtuderet:⁊ parentum haberet ſolicitudinem: et affectum circa dei religionem. Octauum/quia voluit eum non ſolum occidi/ſed etiam incendi. Unde dicitur Geneſis.xxij. Offer eum ibi in holocauſtuz.quod interpretatur totum incenſum.noluit parcere nec viuo nec mortuo. Nonum/qđ voluit eum ducere per triduum ad locum immolationis. Unde glo.ibi. Non eſt Abraā iuſſus ſtatim occidere filium ſuum:ſed per triduum ducere ad immolationis locum. vt longitudine temporis tentatio augeretur.⁊ creſcentibus curis paterna viſcera cruciarentur. Prolixo ſpatio pater filium intuetur. cibum cū eo ſumit. tot nocibus pender in amplexibus. pater cubat in gremio.⁊ per ſingula momenta in paterno amplexu dolor: occidendi filium cumulatur. Decimū/q: nō apparebat aliqua ꝓceptivtilitas vel neceſſitas. Que em̄ vtilitas inocentē occidere: dānū ꝫo manifeſtū erat. ⁊ ſumma crudelitas videbatur. Hiere.vij. xxviij.q.v. regum. Undecimū/qđ non excuſaſſet eum author: tas ꝓcipientis.quū nullus teſtis adfuiſſet. Nec crederetur ei ſi dixiſſet hoc ſibi dñm ꝓcepiſſe. Duodecimū quia hoc erat rationi ⁊ nature contrariū. Decimūtertiū/q: non ꝓceſſerat in ſanctis patribus hmōi obedientie exemplum. Decimūquartū/qđ oīm ad quoꝫ notitiam hoc pueniſſet imminebat ſcandalum. Decimūquintuz/Quū ait/Tolle.q.d.nō per alium:ſed per teipſum. Filiū. non ſeruuz vel alienum. Unigenitum.non de multis vnum.q: iuxta illud poeticum.

Parcius ex multis mater deſiderat vnum:
Q̄ que flens dicit/tu mihi ſolus eras.

Quē diligis.q: in ſenectute genitū ⁊ a deo munere ꝓceſſum ⁊ exhibitū p miraculū. ſi em̄ nō diligeret ſec⁹ eēt. Iſaac.in q̄ bndictionis ꝓmiſſio. Beñ.xij.⁊.xv.tāq ſi ille occideretur:tota ſpes ꝓmiſſionis fruſtraret. Aug. De charitatis admonitione ⁊ noīs recordatione tentatio cumulatur. Et vade in terram viſiōis ex hoc aggrauat dolor. ſi em̄ ꝓcepiſſet ex impetu filium imolari: aliquātulum eſſet tolerabili⁹ hoc. Per tres dies iubet deducere filiuz.

Abrae obedientia.

Unde mirū q̄ visu ⁊ colloquio ⁊ societate dilectissimi filij nō retardatur. vt supradictū est. Et offer eū ibi in holocaustum. Et summus cumulus doloris. holocaustum em̄ est totum incendiū. vt supradictū est. vt nihil de illo remaneret. nec etiam os ad patris solatium. Sup vnum montiū quē monstrauero tibi. Hic est mons Moria/in quo postmodum factū est templum. Sed vide multitudinem obedientie. Abraam de nocte consurgens strauit asinū suum: ⁊ preparauit necessaria holocausto. Nemini em̄ que facturus erat voluit indicare: ne forte phiberet parere deo. xxij. q. ij. ppetauit. quod est cōtra reuelātes obedientias nō sibi consolatorias: ⁊ facientes eas ⁊ procurātes per seculares maxime reuocari. Precepto ergo accepto tam difficili non se excusauit. causam pcepti non interrogauit. sicut faciūt quidam religiosi diaboli imitatores. qui ait Beñ. iij. Cur precepit vobis deus vt nō comederetis ⁊c. Item nō procrastinauit mandatum exequi. sed de nocte surrexit: ⁊ ne videretur ⁊ impediretur nulli consilium cōmunicauit. vt dictum est. Si aliquod horum feciſſet: forsitan meritum amiſiſſet. q: dñs dixisset ei. Volebam q̄ faceres hoc: sed ad pbandum te hoc dixi. xxij. q. ij. non em̄ volebat. Item attendēdum est q̄ vtile sit proptum esse ad obedientiā. Abraam em̄ filium nō immolauit: ⁊ tamen tātū meritū habuit obediētia eius quātum si immolasset. Beñ. xxij. Quia nō precepisti filio tuo vnigenito ppter me. q: quātum fuit in Abraam filiū interfecit q: votum eius p opere reputatur. de pe. diſt. j. magna. in pn. diſt. cū legib⁹ canonizatis ibi se. vsq̄ ad. §. cōtra. Benedicā te ⁊ multiplicabo semen tuū. ⁊ in. e. c. In semine tuo benedicentur omnes gentes: q: obediuisti voci mee. Beñ. xxij. ¶ Homo qui promptam volūtatem habet ad obediendū deo: in omnibus placet deo. ⁊ p infinitis rebus quas nunq̄ facturus est meritū habet. Greg. Non est manus vacua a munere: si arca cordis plena fuerit bona voluntate. Tertio die vidit montē procul. ⁊ relictis iuuenibus quos secum duxerat cū asino: ne impedirent eum: aut genitu obstreperent aut fletu. Fm Ambro. xxij. q. ij. ppetauit. et sic creuit tentatio. quia remāsit solus cum filio. Imposuit ligna super Isaac. Et hic crescit dolor ⁊ tentatio. vt filius materiam sue portaret mortis: sicut christus crucem. Jo. xix. maior q̄ si alius materiā sue mortis portaret. Et accipiens ignez ⁊ gladiū solus ascēdit cum eo. vt nemo eum impediret. Et hic augmentat tentatio maior q̄ si alius materiā mortis filij portaret. ⁊ ait Isaac. Ecce ligna et ignis. vbi est victima? Et hic ingeminantur dolores de verbis filij. Cui pater. Deus providebit sibi victimā fili mi. Et statuit aram. ⁊ lignis dispositis ignem adhibuit. Et hic augmentatur dolor. Quilibet actus eius quasi quedā occasio filij est. Et (sicut Josephus ait) ad puerum dixit. O puer quē innumeris votis obtinui: susceptū q̄ diligentissime alui: in quo felicem me arbitrabar quū viderem ad virilem etatem venire: vt moriens mei relinquerem successorem: q: ex voluntate dei pater tuus factus sum: ex volūtate dei similiter te deponam. eo q̄ ipe dignatur accipere te in odorem suauitatis. vt sicut mirabilis fuit ingressus tuus in mūdum: ita ⁊ mirabilis sit egressus. vt Jo. bapti. Luce. j. Mar. vj. Non em̄ iudicauit te dignū egritudine seu bello vitā finire: sed cum orationibus ⁊ sacrificijs aiam tuā ad se vocare. ⁊ ipse de cetero mei curā gerens senectutēq̄ regēs (qua gratia maxime te nutriebā) moriar de te desolatus pro obedientia patris. Isaac vero sermones patris libenter accipiens. air. Iniustum erat si natus fuissem: si dei ⁊ patris iudiciū refutarem. quādo solo patre id volēte impiū esset nō obedire. Hec dicēs accessit ad aram pariter ⁊ ad mortem. arreptoq̄ ab Abraā gladio/puero posito in ara sup struem lignorum vt immolaret. reuocauit deus preceptum p angelum. Jam em̄ impleuerat illud Abraam. quū preparasset se animo ad immolandum. vt supra dixi. Dixit ergo angelus dñi clamauit. Beñ. xxij. ad eum. Ne extendas manū tuam sup puerum. nūc cognouī q̄ timeas dñm. Non em̄ fiebat deus sanguinē pueri: sed vt ceretur quātus Abraam timeret dñm. de hoc. xxij. q. ij. §. qñ aliquid. cum. c. seq. vbi de hoc. ¶ Dd Et hinc digredies vtiliter venio ad obedientiā filij dei quā p nobis assumpsit. Nam fm allego. Abraam significat deū patrē. quem innata pietas. de pe. di. j. quia diuinitatis. ⁊ c. multipler. nō solum tentauit: sed etiā cōpulit filium p salute humani generis immolare. Unde sup illo verbo ps. lxxxiij. Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. dicit Beñ. Veritate ⁊ iustitia in terra manentibus vt miserum hominē fiat gellarent: pax ⁊ misericordia recesserūt ad deum q̄ dedit illas. Et pio quodā susurro paterna pulsantes viscera loquebantur. ps. lxxvj. Nūquid in eternū proficiet de⁹: aut nō apponet vt cōplacitio: sit adhuc? Nūquid obliuiscet misereri deus? ⁊c. Isaac vero signat christum. qui reuera est risus ⁊ gaudiū patris ⁊ matris et omniū electorum. Luce. ij. Annūtio vobis gaudiū magnū q̄ erit oi populo ⁊c. Hunc pater singulariter ⁊ ineffabiliter diligit. vt Joā. iij. Pater diligit filium suū: ⁊ oia dedit in manu ei⁹. Ipsum quoq̄ in senectute genuit. q: in fine seculoz icarnari. Bala. iiij. cōstituit. Allegat ergo p humano genere pietas dicens. Abraam Abraam. qui interpratur pater multarū gentiū. Beñ. xvij. q. d. Tu es pater omniū gentium p creationē: succurre eis per filij missionē ⁊ passionem. Tolle igitur filium tuū. i. tibi cōsubstantialē vnigenitum per naturā. xxiiij. q. iij. quidā. ff. arriani. Et vade in terram visionis. i. in mundum: de quo videbat recessisse ppter peccatū Ade. Et dixit terra visionis: q: viderat deus ibi per fidem. j. Cor. xiij. Luce. x. Et offer eum ibi in holocaustum. vt totus imoletur pro humano genere. Unde Bern. Totus mihi datus est. totus in meos vsus expensus. Ceteri nāq̄ sancti dicunt sacrificia: q: partim p amore dei/partim p seipsis passi sunt. sed christus solus holocaustum: quia nihil pro se pertulit sed totū pro nobis. Unde signatur p vitulam rufam que tota incēdebatur. Leui. xvj. Super vnū montiū. mons iste est locus calvarie. Mar. xv. Luce. xxiij. in quo redemptionis nostre mysterium extitit consummatum. Abraam igit super Isaac ligna imposuit. q: christus ex disposītiōe dei pris crucē p/priam baiulauit. Jo. xix. Ipse vero portabat ignem ⁊ gladium scz feruentissimā charitatē qua dilexit nos. Jo. iij. ⁊ seuerissimā iniam qua pprio filio suo nō pepercit. Ro. viij. Altare dño est crux: vbi christus nō solū ligatus est sz clauatus. ps. xxj. Foderūt manus meas ⁊c. Quādo autē dixit. Ne extendas manū tuā sup puerū. immittur q̄ caro christi potuit crucifigi: sed diuinitas nō potuit ledi. Per arietem inter vepres herentem cornibus/significat humanitas. que inter iudeos exasperantes suspensa fuit inter duo brachia crucis. vñ Abachuc. iij. Cornua in manibus ei⁹. ¶ Facit etiam ad cōmendationem obedientie/quia voluit deus scilz pater filium suū christum probare quodāmodo per obedientiam. in quo voluit sibi formare nouū populū. Christus nō terram sicut Abraam: sed celū quo dāmodo deseruit. Piere. xij. Reliqui domū meam. i. celū vel domum. i. patrem. quia filius est in patre. Joā. j. Unigenitus est in sinu patris. quia carne assumpta nō apparuit in ea forma in qua equalis est patri. Dimisi hereditatem meam. i. ecclesiam triūphantem. quia non apparuit in mundo in ea forma q̄ ab angelis videtur in celo. Mat thei. xviij. Item reliquit matrem synagogam de qua natus est fm carnē. qō figuratum fuit in hoc q̄ Assuerus repobata Vasti cōiunxit sibi Hester. Hester. j. ⁊. ij. Hester interpretatur exaltata in pplis. quia christus reprobata synagoga copulauit sibi eccliam de gentibus. quū dicit Esa. lx. Ponā te in superbiam pplorum. ⁊ facit. xxv. q. j. cū igitur. vltra mediū. Deseruit etiā matrē suā beatissimaz. q: ipsius aiam doloris gladius pertransiuit. Luce. ij. Reliquit etiam domū. q: nullam habere voluit. Matth. viij. Luce. ix. Vulpes foueas habent ⁊c. Item forma spūalis

Ad christū refertur Isaac obedientia.

circūcisionis dedit: quando volūtatem patris sui sue voluntati p̄posuit. Matth.xxvj. Non sicut ego volo: sed sicut tu. Mar.xiiij. Non quod ego volo: sed quod tu vis. Luce.xxij. Non mea voluntas sed tua fiat. Ipse mandato patris in holocaustum seipsum obtulit. Joan.iiij.vj.¶.x. Matth.xiiij. Sicut mādatum dedit mihi pater: sic facio.

¶ Item valet ab cōmendationē obedientie/qđ legitur de ipso Heb.v. Et quidem quū esset filius dei: didicit ex iis que passus est obedientiā. didicit inquā per experientiam. Item didicit in co:pore per ea que passus est in capite. ipse fuit discipulus ¶ doctor: obedientie. Si filiꝰ dei obedientiā didicit tot laboribꝰ ¶ angustijs: nō debet esse homini onerosum addiscere eam. maxime ꝺns q̄ sunt in scholis ipsius: scilz in claustro. Valde verecūdum erit illis qui diu fuerūt in ijs scholis si obedientie ignari inuēti fuerint. Adam inuentꝰ est male in obedientia se habuisse/in qua dūs eum ꝓbare voluit. sed q̄ grauē disciplinaz dūs ei dederit: ipse ¶ nos filij eius nouimus. Israel filij similiter in obedientia ꝓbati sunt. ¶ diutissime flagellabūtur qui inobedientes fuerint. Inobedientia hominē de paradiso eiecit. Gen.iij. Obedientia vero ipsum in paradisum introduxit. Luce vlti. Eduxit eos foras in Bethaniam. i. in domū obedientie. Felix quē dūs duxit in Bethaniam. i. in religionē vbi est locus obedientie. Sperare firmiter pōt q̄ sit inde ascensurus in celum: si tamē in vera obedientia obierit. j. Pet.j. Sperate in eam que vobis offertur gratiā in reuelationē Jesu christi quasi filij obedientie. Obedientiā voluit christus docere ¶ in hūc mūdum veniens. Jo.vj. Descendi de celo: nō vt faciā voluntatem meam/sed volūtatem eius qui misit me. Et de mundo transiens. Matth.xxvj. Non sicut ego volo: sed sicut tu. Jo.xiiij. Sicut mādatum dedit mihi pater: sic facio. Ben. Memento te fratres. christus ne ꝑderet obedientiā: ꝑdidit vitam. In signū q̄ obediendo mandato p̄is mortē sustinuit/inclinato capite emisit spm̄. Jo.xix. Et in mūdo viuens. Jo.iiij. Meus cibus/inquit/vt faciā volūtatem eius qui misit me. Eiusdē.v. Non quero volūtatem meā: sed voluntatem eius qui misit me. Obedientia est imago celestis hois. Sic inobedientia est imago terrestris hois. j. ad Cor.xv. Sicut portauimus imaginē terreni hois: ita ¶ portemus imaginē celestis. Ephe.iiij. Induite nouū hominū. qui fm deum creatus est. i. opere diuino conceptus: nō opere humano more aliorū hoīm.

¶ Cōmendabilis est obedientia a suo multiplici effectu. Unde notandū q̄ obedientia seruū dei efficit. ¶ ianuam celi aperit. ¶ inobedientia claudit. Mat.vij. Non ois q̄ dicit mihi dne dne/intrabit in regnū celoz. sed qui facit voluntatē patris mei q̄ in celis est ¶c. Magna securitas est habere dūm omnipotentē. Ambro. Mihi non timeo: q; bonum dūm habeo. Beatus est q̄ vere habet dūm. ps. cxliij. Beatus populus cuius dūs deus eius. Item obedientia hoīem christi facit fratrē. immo quasi omni generatione affinē. Eccli.xxxiij. Si est tibi seruus fidelis sit tibi sicut aia tua. quasi fratrē sic tracta illum. Matth. xij. Marci.iij. Luce.viij. Quicūq; fecerit voluntatē p̄is mei qui in celis est: ipse meus frater ꝓpter cōmunez voluntatem operādi/¶ soror: ꝓpter cōmunē voluntatē cōpatiendi/¶ mater est/christū ꝯcipiendo ¶ in cordibus audientiū generādo. Gala.iiij. Filioli mei quos iterū parturio donec formet christus in vobis. Greg. Parit deus: qui eū cordi audientis infuderit. Mater eius efficit: si p eius vocem amor dei in mente ꝓmi generatur. Simile Matth.iij. Item obedientia deo p̄stat obsequiū acceptissimū. j. Regū.xv. Nūquid vult deus victimas ¶ holocausta: ¶ nō potius vt obediat voci eius? Melior est obedientia q̄ victima. lxxxj. di. siqui. viij. q.j. sciendū. et de mio. ¶ obe. illud. Eccls. iiij. Multo melius est obedientia q̄ victime. Licz em̄ deus nō exaudiat nos q̄cq; ad volūtatem: vt exaudiat ad vtilitatem: eo q̄ ipse scit qđ nobis expediat: nos vero hoc nescimus. Ipse tm̄ vult vt seruiam⁹ ei ad eius voluntatem: non ad suam vtilitatem. quū ipse ps.xv. bonoz nostroꝝ nō indigeat. ¶ quū volūtas sua semp recta sit. Eccli.xxxv. Salutare sacrificiū est attēdere mandatis dei. Deutero.iiij. in pn. ¶.xij. in fi. Prouerb. xxx. Que p̄cipio tibi hec tm̄ facias. nō addas quicq̄ nec minuas. Item obedientia in hoie habitaculū deo quasi excidit: expellendo a corde hois sensum ꝓpriū ¶ ꝓpriā volūtatem. Unde dūs in domo Simonis discubuit. Simon em̄ obediens interpretatur. Luce.vij. sed non in domo Simonis cyrenei: qui crucez domini fert in angaria. Mach.xv. ¶ Luce.xxiij. vbi deest vnctio spūssancti: et ideo murmur est ibi. Eccli.xxxiij. Preco:dia fatui quasi rota carri. si vncta non fuerit: murmurat. In Bethania q̄ interpretatur domus obedientie/christus vngitur. Jo.xij. Ipse eos diligit qui ibi habitant. Jo.xj. Diligebat Jesus Martham ¶ Mariā sorores eius ¶ Lazarū. Quū deest sibi hospitium: venit Bethaniā: vt ibi hospitetur. Mar. xj. Circūspectis omnibus/quum iam vespera erat hora: exijt in Bethaniā. glos. Ut qđ in vibe non inuenerat magna: in agro paruulo apud lazarum ¶ sorores eius haberet hospitiū. In vtero virginali hospitio filius dei receptū est: quū Maria verbo angeli obediuit. Luce.j. Fiat/inquit/mihi fm verbū tuū. Item obedientia hominez supra se leuat. Thren.iij. Leuauit se supra se. Nisi corpus esset sociatum spūi: vt sensu eius ¶ imperio regeretur: nō ascenderet ad hoc vt remunerationem eternā mereret. sicvir simplex per obedientiā ascendit ad sapientiā ¶ mores maiorꝝ a quibus regitur. immo quodāmodo ad deuz ascendit: dum seipm̄ exuit: ¶ deum quodāmodo induit. Gala.ij. Viuo ego iam nō ego/viuit vero in me christus. Phil.j. ¶ ibi. Mihi viuere christus est ¶ mori lucrum. Nō intelligitur vt no. de peni. dist.ij. c. siquis tantam. in glos. christus. Et sic quodammodo deificatur homo fm illud ps.lxxxj. Ego dixi dij estis. Et nō solum deificatur quoad sensum ¶ voluntatem dei quā assumit: sed quodāmodo quoad potestatem. Facit enim diuina ¶ mira vt patet in Petro: qui obediens christo iubenti ambulauit sup aq̄s. Matth.xiiij. Gregorius refert de Mauro monacho qui ad iussum sancti Benedicti ambulās super lacū extraxit puerum Placiduz. vt supra etiam dixi. Item obedientia ponit hominem in excellentissimo statu ¶ in presenti ¶ in futuro. Primū ostenditur Deutero.xxviij. Si audieris vocem dni dei tui: faciet te dominꝰ deus tuus excellentiorē cunctis gentibus. Secūdum ostenditur in patre illo qui raptus in spiritu orationem obedientium superiorez vidit tribus alijs. de quo supra dixi in §. sed iterum. ꝺ. or. in isto. lxix. ar. qui ordo. Que nullam habet hic requiem: in futuro summam habebit. Phil.ij. de christo dicitur/Factus obediens ¶c. et sequitur. Propter quod deus exaltauit illum ¶c. Item obedientia deum glorificat. Esaie lviij. Si glorificaueris eum ¶c. ¶ sequitur. Et nō inuenitur voluntas tua ¶c. ¶ supra tetigi. Multum vere glorificat deum verus obediens: quia facit beneplacitum dei. quū hoc etiam deus mandat ei per vilem personam aut peccatorem. Et tanto est maior dei gloria: quāto precipiens vilior persona. ideo ꝺo obediens merito a deo glorificatur. j. Regum. ij. Quicūq; honorificauerit me: glorificabo eum. Eccli.x. Semen hominū honorabitur hoc qđ timet dominū. semen autē hoc exhonorabitur quod preterit mandatum dni. Item obedientia quod vult a deo impetrat. Greg. Si obedientes fuerimus prepositis nostris: obedit deus orationibus nostris. Augu. de operib⁹ monachorum. Citius exauditur vna oratio obedientis: q̄ decem milia contemptoris. j. Jo.iij. Si cor nostrū non reprehenderit nos: fiduciam habemus ad deum q̄ quicquid petierimus ab eo/accipiemus: quia mandata eius custodimus. Greg. Cūcti liquido nouim⁹ q: quū is qui displicet ad intercedendū mittit: irati animus ad deteriora prouocat. xxj. q. vij. in grauib⁹. Et post illud Heb.v.

Exauditus est p:o sua reuerentia. subditur. tamq̃ causa illius exauditionis. Et quidem quũ esset filius dei: dicit ex ijs que passus est obedientiam. Obediẽtia est que dicit illud Cant. v. Dilectus meus mihi: & ego illi. Deus em̃ facit ac si totaliter esset cum obedientia. quia obediẽtia totaliter est cum illo. Dicit em̃ verus obediens illud Roma. xiiij. Nemo nostrũ sibi viuit. Item obedientia a periculo maris hui⁹ liberat. Sap. xiij. Exiguo ligno credunt hoies alias suas: & transeuntes mare p ratem obedientie liberati sunt. Exiguũ lignũ est obedientia. Obedientia facta est quasi nauis institoris. P:ouer. vlt. Qui in naui est: etiam comedens & bibens & quiescens p:oficit. quia alieno motu mouetur. sic obediens qui in religione est etiam quiescendo comedendo bibendo merek. Nam quicquid agit: in obedientia agit: et ꝓpter deum agit. Item obedientia hominẽ ditat. Nec mirũ. quũ de suo nihil expendat. q: nihil suũ reputat. & quũ in cunctis que agit: voluntatez alterius facere intendat. Ideo p:o oĩbus que agit merito remuneratiõẽ expectat. Multe filie dei: scz virtutes congregauerunt diuitias meritoz: obedientia vero superegressa est vniuersas. P:ouer. vlt. Quis est qui qñq̃ nõ faciat multa specialiter ꝑ se: de q̃bus nõ expectat remuneratiõẽ: obedientia vero ꝑ alio agit: & ideo semp habet remuneratiõẽ. Item obedientia quasi equus in paradisum vadit alieno sensui et voluntati quasi pedibus alienis innitendo. ideo velocius vadit. q: pedes q̃bus innititur velociores sunt ꝓp:ijs. immo obedientes nõ vadũt: sed volant citissime p obediẽtiam in celum. De eis em̃ dr: Esa. lx. Qui sunt isti: veri religiosi obedientes: qui vt nubes: eleuati a terra et refrigerati a concupiscẽtia carnali & cõpuncti lach:ymarum aquis: volant: alis obediẽtie & charitatis: & quasi colũbe: simplici intentione obedientes. ij. q. vij. nõ ois. ad fenestras suas. i. ad sensuũ ap:oriũ cohibitiõẽ: ad ch:isti vulnerũ meditatiõẽ: ad ruine angelice reparatiõẽ. Sed multi religiosi qñ mittunt extra clausturũ: volãt ad cadauera gule & luxurie & mũdane gloꝛie: sicut coꝛuus quẽ emisit Noe. Beñ. viij. qui: vt dicit: fluctibus est iterceptus: ideo ad arcam nõ redijt. Sic tales religiosi itercipiũtur a quis delectationũ carnaliũ. & ideo nõ redeunt ad arcam vite. Osee. v. Non dabũt cogitatiões suas vt reuertant ad deũ suũ. q: spũs fornicationis in medio eoꝛ volat. q̃ & currunt coꝛpoꝛaliter & spũaliter q: multi in religione valde surgũt mane: & frequẽter ieiunãt: qui si eẽnt in seculo: dormirent & crapule vacarent. Obediẽtia nõ maculatur. P:ouerb. iij. Vie eius vie pulchꝛe. Nec ledit. Si quid em̃ culpe & periculi in eo qõ iniungitur est: superioꝛis est. sibi non nocet: nisi manifestũ pcm̃ fit. xxiij. q. j. quid culpatur. & de hoc satis. s. e. ar. ꝛ. item sciendũ. Vñ de obediẽtia põt dici illud ps. xc. In manibus poꝛtabũt te &c. Item obediẽtia hoiem expedit & exoneratũ reddit. alijs em̃ incũbit solicitudo ꝓpter & tpaliter & spũaliter ideo nõ solum põt currere sed etiam volare. vt ꝓme dictum est. Si tñ habeat alias duas alas sibi ꝓiunctas: scz castitatem & paupertatem. Apocal. xij. Date sunt mulieri due ale aquile magne vt volaret in desertũ scz religionis Beñ. Magna penna paupertas: qua tam cito volatur in celũ. Nam aliꝭ virtutibus ꝓmissio regni datur. Paupertati vero nõ tam ꝓmittitur: q̃ celi inuestitura datur. qm̃ ipsoꝛ inquit est regnũ celoꝛ. Matth. v. Castitas etiã magna penna est. q̃ hoiem expedit ab illa delectatione q̃ difficillimũ est hoiem liberari. i. dist. q: tua. & a foꝛtissima occasione peccãdi: scz a muliere. ꝑ quã diabolus Adam eiecit. Beñ. iij. & per quã Job deuicit: quũ dixit illi vroꝛ. Adhuc tu ꝓmanes in simplicitate tua &c. Cui ille. Tã q̃ vna de stultis mulieribus locuta es. Job. ij. Itẽ obediẽtia facit hoiem triũphare. P:ouer. xxj. Testis mẽdax peribit. vir obediẽs loquẽt victoꝛias. Testis mẽdax est: q̃ p:ofessus est obedientiã & eã nõ seruat. q̃ in ꝓsti perit: dũ in bello spũali succũbit. & in futuro peribit: q: eternaliter dãnabitur. Exemplũ de hoc in ppho iudaico q̃ ꝓmisit se seruare legem. Exod. xix. Oia que locutus est dñs faciemus. Itez Josue. j. Oia que ꝓcepisti nobis faciem⁹. quũ vero transgrediebatur legem vincebat. Josue. vij. Anathema in medio tui israel est. nõ poteris stare coꝛam hostibus tuis. Adam similiter factus inobediens superiori suo habuit repugnãs suũ inferius. Beñ. iij. Qui comedit: & aperti sunt oculi eius. glos. Aug. Aia rõnalis mort⁹ bestiales in carne sua erubuit. & subdit. Mortus iste de transgressione veniebat. Beñ. Tale inuenit aia inferi⁹ suũ: qualem se exhibuit superioꝛi suo. Armatur em̃ creatura ad vlciscendã iniuriã creatoꝛis. Unde & iustus Job grauat⁹ in isto inferioꝛi ait. Job. viij. Quare posuisti me contrariũ tibi: & factus sum mihimetipsi grauis: vbi dicit Greg. Dum homo a carne molestias & a mente questiones toleraꝛ: graue pondus supra semetipm̃ poꝛtat. & iij. Reg. xj. legitur de Salomone. Fecit Salomon qõ nõ placuerat coram dño. & subditur. Et suscitauit dñs aduersarium Salomoni. Sic accidit ei qui in religione est: qui obedientiã non seruat ei cui ꝓmisit: q̃ dñs permittit eum impugnari & vinci. & sic perit qui ꝓp:iam volũtatem in religione vult sequi tamq̃ filius pditionis. Jo. xvij. Nemo perijt ex eis nisi filius perditionis. Et vere filius pditionis est: qui volũtarium laqueũ sibi iniecit quo periturus erat. P:ouer. viij. Illaqueatus es verbis oꝛis tui. Et vere filius pditionis de loco salutis fecit sibi locum dãnationis. & quũ esset liberatus de mari mũdi huius: & iam ingressus nauẽ religionis: ibi etiam periclitatur. Actuũ xxviij. Utiq̃ homicida est hic qui quũ euasit de mari: vltio diuina nõ permittit eũ viuere. Unde & Abbas Doctues (vt legit in vitis patrum) ait. Nos quidem in transquillo mari nauigare videmur. seculares vero in periculosis locis. & nos quasi in die nauigamus: sole iustitie illustrati: illi vero in ignoꝛãtia quasi per noctem. Sed frequẽter cõtingit q̃ secularis in tenebꝛosa hyeme nauigãs vigilans autem & clamans ꝓp:iam nauem saluet. Nos aũt quia in tranquillo nauigamus: sepius ex ipsa securitate negligimus: & perim⁹ humilitatis gubernacula relinquẽtes. Obedientia autẽ filia ꝓmogenita est humilitatis. sicut sensus ꝓp:ius & voluntas ꝓmogenita filia superbie est. & vt sup:a tactũ est vir obediens põt loq̃ victoriam. P:ouer. xxj. q: habet nobilissimũ genus triũphi. Nobilissimũ genus triũphi est seipsum vincere. Ezech. v. ꝓsus erhici. Nobile vincendi genus est patientia. vincit Qui paritur. si vis vincere: dilce pati. q̃ facit obediens. Unde sup illud. j. Reg. xv. lxxxj. dist. si qui. Melioꝛ est obedientia &c. dicit Gregoꝛius. Vir obediens loquitur victoꝛias. dum enim aliene voci humiliter subdimur: nosmetipsos in coꝛde superamus. P:ouerb. xvij. Melioꝛ est qui dominatur animo suo ecpurgatoꝛe vbium. Multi vbes & regna sibi subiugauerunt: qui ad hunc triũphũ nobilem non peruenerunt. Hic triumphus p:opius est hominis. Vincit leo vel aliud animal cetera animalia: sed seipsum vincere non potest. Seneca. Qui seipsum vincit contra omnia foꝛtis est. Constantinus augustus dicit vt legitur in legenda beati Syluestri. Vincim⁹ nosmetipos quũ nos a mala voluntate excludim⁹. Quid pꝛodest barbaras vincere nationes: si a crudelitate vincamur. Uincere namq̃ bella virtus est populoꝛum. vincere vitia virtus est moꝛum. Obediens deo subiectus est. ideo meritoꝛ cetera sunt ei subiecta: & nihil ei repugnat. Deus enim in obediente pugnat. ideo nõ est mirum si ipse triũphat. Leuit. xxvj. Si in ꝓceptis meis ambulaueritis &c. Persequimini inimicos vestros: & coꝛruent coram vobis. Itẽ obedientia animã oꝛnat. Uñ inauris est aurea quã celestis sponsus dat aie. P:ouerb. xxv. Inauris aurea & margarita fulgens: q̃ arguit sapientem & aurẽ obedientem. Margarita fulgẽs inauri auree decenter iungit: et doctrina mentez illuminans auri obedienti vtiliter ꝓponitur. Dat Eliezer iaures aureas Rebecce. Beñ. xxiiij. Ins

ures ergo dat christus anime. vt in auditu auris obedi/at sibi in pceptis ⁊ p:ohibitionibus. ps. xvij. In auditu auris obediuit mihi. Item obediẽtia ecclesiam letificat. Eccl. iij. Qui obedit patri refrigerabit matrem. scilz ecclesiam militantem. Item hominẽ glo:ificat. Roma. vlt. Obedientia vestra in omnem locum diuulgata est. Animam casigat a libidine pp:ie voluntatis. ſ. Per. ſ. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis. Item conseruat animam. P:ouerb. xix. Qui custodit mandata: custodit animam suam. Obedientes merito custodiri domin⁹ tam q̄ suum. P:ouerb. xxix. Verbum custodiens filius extra perditionem erit. Eccl's. viij. Qui custodit pceptum non experietur quicq̄ mali. Item obediẽtia homini pacem dat. P:ouer. xiij. Qui timet p:eceptū: in pace versabitur. ſ. Machab. xiij. Siluit terra iuda oibus diebus Simonis. siluit. i. quieuit: vel pacem habuit. Simon obediens interp:etatur. Et vere verus obediẽs filer cor de ⁊ ore: non murmurans de iniunctis nec intus nec extra. vnde ⁊ pacem habet quicq̄d sibi cõmenderur. Ysaie. xlviij. Utinã attendisses ad mandata mea. fuisset quaſ lumen pax tua. Item obedientia benedicī homi/nem facit. Deutero. xj. P:opono vobis benedictionem: si obedieritis mãdatis. eiusdem. xxviij. Venient sup te oẽs benedictiones iste ⁊ app:ehendent te. si tamen p:ecepta eius audieris benedictus tu in ciuitate ⁊c. Item facit hominẽ beatum. Matth. v. Beatus es Simon bariona. P:ouer. xxix. Qui custodit legem beatus est. Obedientia in ꝑsenti hominẽ dignum p:elatione efficit. Unde dominꝰ Simonem p:efecit ceteris apostolis. Matth. xvj. ſ. Mach. ij. Simon frater vester scio q̄ vir ꝑsilij est. ipsius audite semp. ⁊ ipse erit vobis pater. In vita beati Bilibaldi dicit. P:eesse nõ audeat: qui subesse non didicerit. nec obedientiã a subditis implo:et: qui eam p:elatis exhibere (ij. q. vj. qui scit. ſ. ⁊. ij.) nõ nouit. P:ius quidem debet esse discipulus q̄ magister. lix. dist. ordinatos. ex de etc. cũ in magistrũ. Atqui inuerecũde repente religiosi pepositi ducatum ambiunt: quia nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus: quid istis subiectis p:estaturi sunt: qui ante q̄ discipulatus limen attingant: tenere locum reginiminis nõ fo:midant. lix. dist. hoc ad nos. Et q̄ subalio est vel esse debet: alium sub se habere non debet. ff. de adult. si euenier. ff. ad mace. filium habeo. lvj. di. imperium. Item obedientia ad regnũ celi introducit. Matth. v. Mar. x. ⁊ Luce. xviij. Si vis ad vitam ingredi: serua mandata. Inobedientia clauẽ paradisi amisit: sed obedientia eã recuperauit. Unde Simoni Petro dicit Matth. xvj. ⁊. xxiij. q. ſ. quod cũq̄. Dabo tibi claues regni celo:ũ. Item obedientia vitam hominis feliciter cõsummat. Job xxvj. Si audierint ⁊ obseruauerint: cõplebũt dies suos in bono: ⁊ annos suos in glo:ia. Si autem nõ audierint transibũt per gladium. Item de obedientia dicit Breg. q̄ non tam est virtus q̄ mater virtutum. quod ideo dicit quia obediẽtia p:oducere potest motus omniũ virtutũ. omnes em̃ possunt iuberi. ⁊ si aliquis p:oducat motus illos qui iussus est: obedientie sunt. ⁊ de hoc supra in isto ar. in. §. iterum etiam. ff. item obedientia. ractum est. Item super illud Genes. ij. Lignũq̄ scientie boni ⁊ mali. dicit glo. Aug. Obedientia sola verissima est virtus: creaturę subdi rationali sub dei potestate degenti. Quod põt intelligi dictum esse. primo quia obedientia perficit hominem ex parte illa qua habet comparationẽ ad deũ sub quo est. ⁊ respectu actus qui est nobilissimus tam q̄ finis hominis. Finis enim est optimũ in vnoquoq̄. Hic actus est obseruatio mãdati diuini. Eccl's vltimo. Deũ time et mandata eius obserua. hoc est omnis homo. Secundo potest hoc intelligi dictum p:opter merituz. ad quod valet obedientia. Unde super illud Gen. ij. Lignũq̄ scientie dicit Aug. Oportebat vt homo sub domino positus ab aliquo phiberetur: vt esset virtus merendi. Obedientia (dum aliquis intendit facere volũtatem pp:iam) nõ videtur mereri: nisi apud seipsum. Ab illo em̃ merces expectatur cui seruitur: vel cuius volũtas fit. Non meretur ergo apud alium: nisi qui nõ vult facere volũtatem pp:iã. qõ est obedientie. Unde ⁊ Breg. Sola est obedientia q̄ meritũ fidei possider. Tertio potest intelligi dictũ Aug. ppter maio:em difficultatem. Uirtus est em̃ circa difficile. iuxta sapientem. Et nomen virtutis a vi videtur esse deductum. Difficillimũ autem videtur agere cõtra se. qõ facit obediẽs. qõ sonat nomen obedientie. Obedire em̃ est ꝓtra audire. ꝓtra scz pp:ium sensum ⁊ pp:iam voluntatem. Breg. super. ſ. Regũ. xv. Melio: est obedientia q̄ victima. quia per victimã aliena caro: per obedientiam vero pp:ia mactatur. ⁊ de hoc sup:adictum est. in ar. iij. in. §. tertius erro:. ff. qui autem. Obediẽtia quasi quodam martyriũ est ſm Climacum. Breg. Tanto quisq̄ ciius deum placat: quãto rep:essa arbitrij sui ſpubia gladio p:ecepti se immolat. Obediens quasi p:opium fibi amputat p:o christo caput: ⁊ caput sibi christũ constituit vel eum qui loco eius est. qui martyrium p:o christo sustinet: vnam voluntatem sibi amputat. scz volũtatem viuẽdi. sed obediens omnẽ voluntatem: ⁊ sepius vsq̄ ad mo:tem. Obediẽtia maxime pp:ie volũtati detrahit. ⁊ ideo virtuti maxime addit. Sapiens. Hoc solum virtuti adiiciens: qõ p:opie voluntati detraxeris. Poeta. Est virtꝰ placidis abstinuisse bonis. P:opter ea q̄ dicta sunt amãda est obedientia a fidelibus tam q̄ mater eo:ũ. ſ. Per. ſ. Sperate in eam q̄ offertur vobis gratiam in reuelatione Jesu christi quasi filij obedientie. ¶ Sequit de ijs que iuuare possunt obedientiã: vt aliquis ad eaz magis reddatur flexibilis. P:imũ est exilitas. vt ptz in virga q̄ ꝑpter exilitatem flexibilis est. etiam ferrum si sit exile vel tenue: flecti potest. sic exilitas humilitatis perpcipue valet ad obedientiam. Unde canto: Parisiensis humilitatem posuit marrẽ obedientie. ⁊ Phil. ij. p:emittit humilitatem christi. Apostolus. Humiliauit inquit semetipsum factus obediens ⁊c. Augu. xiiij. de ciui. dei. Obedientia nisi humilium esse non potest. humilitas em̃ vacuitas est p:op:ij sensus ⁊ voliti. ⁊ alienũ sensum ⁊ volitum recipit quasi vacua a suo. ⁊ sic fit obediens. Superbus sensum pp:ium retinens nõ recipit sensum alienũ ⁊ vãle. ⁊ ideo non obedit. P:ouerb. xxvj. Uidisti hominẽ sapiẽtem sibi videri: magis illo spem habebit insipiens. Cibus nimis salitus quasi perdit⁹ est. facilius sal cibo additur q̄ subtrahatur. Sic qui ad religionem venit: si sal p:op:ij sensus in eo nimis abunder: non est aptus religioni. Facilꝰ homo simplex religiosus bon⁹ efficitur q̄ sapiẽs. Bern. ad fratres de monte dei. Superbia quantũuis sibi p:udens videatur: dimittenda ⁊ abigenda est. Si enim admittitur superbus. p:ima die qua incipit habitare incipit leges dare. nimiũ ꝺo stultus discere non põt quas inuenit. Eccli. xix. Melio: est qui mit. Ditur sapientia: ⁊ indiget sensu in timo:e dei: q̄ qui abundat sensu ⁊ transgreditur legem altissimi. Timo: quidez existimat pericula: etiam que non sunt. defectus suos scrutatur ⁊ inuenit se sensu indigere. ⁊ sic timo: humilitatem introducit. Humilitas vero videns sensum suũ non sufficere: alieno sensui acquiescit. nec vult habere ducem illũ. qui in tot foueas eum p:ecipitauit. scilicet sensum p:op:ium. ¶ Secũdum est assuefactio. vnde equus assuefit circumuolutionibus: vt facilius ad voluntatem sesso:is flecti possit. P:ouerbio:um. xxj. Equus paratus ad diem belli. dominus autem salutem tribuet. Equus autem est religiosus cui frenum obedientie impositum est. Zacha. x. Posuit eos quasi equos glo:ie sue in bello. Operatur autem deus in viro religioso glo:iosa ⁊ salutifera. ⁊ ideo equus glo:ie potest dici. Hic equus per assuefactionem paratus ad obedientiam: vt vult sesso:is. i. plarus. nũc ad dexteram p:osperitatis: nunc ad ñinistram aduersitatis vertit. aliter in die belli succũbet: qñ scilz aliquid graue iniũgetur. Religiosus qui in sua voluntate nutritur: de-

Quibꝰ iuuetur obedientia.

struitur. ¶ Tertium est ignis amoris. vt pater in cera q̄ calefacta facile flectitur. ⁊ in metallis que ab igne liquefiunt: ⁊ sic facile formam rei cui infunduntur accipiunt. Et hoc valere potest ad hoc q̄ cor per obedientiā magis flexibile fiat: si ignis diuini amoris ostēdatur. Qualiter deus dilexit nos. Luce. xij. Ignē veni mittere ⁊c. Frequēter cogitandus esset amor: ille/ex quo p̄ nobis altissim⁹ obedire voluit vsq̄ ad mortē crucis. Phil'. ij. vt cōfunderemur inobedientes esse ad leuia que nobis ex eius imperio iniungūtur. Leuit. vj. Ignis in altari/ scz cordis mei semp ardebit. quem nutriet sacerdos/ homo contritus subiiciens ligna/ scz memoriā crucis. per singulos dies/ scz cōtinue. ¶ Quartū est separatio rei ab aliquo magis flexibili cui adherebat. vt ptz in corio adherēti ligno: q̄ flecti nō potest nisi a ligno separetur. sic expedit ei q̄ pfecte obedire vult: q̄ voluntatem suā ab omni re tēporali separet: ⁊ eam recolligat. vt habeat eā paratam quando mādatum superioris veniet. ps. cxviij. Paratus sum ⁊ nō sum turbatus. Item. ps. lvj. Paratum cor meum deus paratum cor meum. Bern̄. Paratum ad sublimia/ paratum ad humilia/ paratum ad oia. ¶ Quintū est alicui⁹ liquoris admistio. vt pellis dura vngitur: vt fit tractabilior. et terre dure aqua miscetur. similiter vnctio gratie necessaria est vt cor magis obediens fiat. Ideoq̄ qui in religione est frequēter in oratione debet supplicare vt gratiam obediēdi ei tribuat: ⁊ cor eius leniat ⁊ humiliet spiritussanctus: ⁊ prelato beneplacitum suū deus inspiret. Aug. x. lib. cōfes. Domine cōtinentiā iubes. da q̄ iubes. et iube q̄ vis. ¶ N Valet etiam ad obedientiā imperantis modestia. Seneca. Remissius imperāti melius paretur. Greg. Qui ab vnoquoq̄ bono etiā subiectos vexat: necesse est vt multa peccat. ne obedientis mens fundit⁹ iterent: si a bonis oibus repulsa ieiunet. Unde dñs Ade vnicā arborem phibuit. pōes alias cōcessit. Bern̄. ij. ⁊. iiij. Reg. xij. populus inobediēs factus fuit. ꝓpter grauem imperiū. iij. Reg. xij. vij. q. j. deniq̄ facit ad hoc. xxvj. q. vij. alligant. xlv. di. cum btūs. Unde ⁊ dñs nō pcepit Petro: ꝙ rogauit vt nauē a terra subducat. Luce. v. In quo cōfunditur supbia prelatorū qui semp imperant: ⁊ p obediētiā mandant⁹ vix aut nunq̄ rogant. Gladius in manu furiosi pceptum peceps in ore plati. Ezech. xxiiij. Cū austeritate imperabatis eis ⁊ cū potentia. xlvij. di. hoc ꝙ. faciunt ad hec. xlv. dist. licet. ſ. ⁊. ij. xcv. dist. esto. xj. q. iij. rogo. Hoc etiā est ꝓra illos prelatos qui pro quacūq̄ causa ⁊ pcipitanter excōicationis sniās ⁊ aliam censuram fulminant in subiectos. ꝓra illa. c. xj. q. iij. nemo. c. nullus sacerdotū. ex de sen. excō. sacra. ⁊. e. ti. cum medicinalis. li. vj. et de re iud. cū eterni. lib. vj. Seneca. Benerosus est anim⁹ ⁊ in ptāte naturaliter recalcitrās. facilius ducitur q̄ trahatur. Vera em̄ obedientia ⁊ pura imponēda charitatē respicit nō timorem. ſ. Her. j. Castificantes alas in obedientia charitatis. Ouidius. Si quoriens peccant hoies sua fulmia mittat Iuppiter: exiguo tempore nullus erit.

Obediē tie grad⁹ septem

¶ O Bradus autē obedientie ſm Bern̄. septem sunt. ¶ Primus est obedire libenter. quē gradū (vt ipse ait) nec pōt ascendere qui voluntatē precipientis sed suam nō fecerit. Libenter obediebat qui dicebat Joā. iiij. ⁊. vj. Mcus cibus est vt faciam voluntatē eius qui misit me. Aug. x. lib. cōfes. Optimus tuus minister est: qui nō magis intuetur a te audire q̄ ipse voluerit: sed potius hoc velle q̄ a te audierit. Bern̄. Quisquis occulte satagit vt q̄ vult ipse hoc ei prelatus iniūgat: ipse se seducit si forte sibi quasi de obedientia blandiatur. Neq̄ em̄ in ea re ipse plato sed magis ei prelatus obedit. Parata ad deū voluntate ostendit Paulus dicēs. Act. ix. Dñe quid vis me facere. Bern̄. in sermonibus. Nec dubiū quin amplioren gratiā mereatur qui obediēntē se exhibet ante mandatū q̄ qui obedire flagitat post mandatū. Requirit dñs oblationes voluntarias. Exo. xxv. Dis volūtarius ⁊ prono aio offerat primitias dño, coacta em̄ sacrificia deo nō placēt. xx. q. iij. presens. Sed quidaz religiosi sunt similes rusticis qui dñis suis nullum seruitium volūt facere nisi coacti. ⁊ de hoc supra dixi. Et notandū q̄ libenter obedire precipue laudabile est quū grauia iniungūtur. Unde super illud. j. Reg. xv. Melior est obedientia. glos. Aug. Sciendū est q̄ obedientia aliquādo recusat. viij. q. j. sciendum. ⁊ de hoc. ſ. Hinc Moyses principatum populi humiliter recusat. Exod. iij. ⁊. iiij. c. Paulus autē audacter dicit Actuū. xiiij. c. Ego nō solum ligari in hierusalem: sed mori paratus sum. Est notandū insuper q̄ obediētia in difficilioribus humiliatis gratia est. ⁊ crudelissima superbie radice procedit. Bern̄. de precepto ⁊ dispensatione. In obediendi ratione hec regula generalis teneatur. vt in difficilioribus quibusq̄ agendis obediētia gratior: q̄ prevaricatio gravior iudicetur. Et in facilioribus minusq̄ onerosis contēptus dānabilior: q̄ actus cōmendabilior existimetur. Aug. xiiij. de ciui. dei. In paradiso tanto maior inobedientia fuit: quāto id quod preceptum est nullius difficultatis fuit. Ubi enim magna est inobedientia: pena ꝓposita. Quis nā satis explicet quantum malum sit nō obedire in re facili: ⁊ tante potestatis imperio: ⁊ tāto terrenti supplicio? ¶ Secūdus gradus est obtemperare simpliciter. Multos enim videmus Bern̄. post precipientis imperium multas facere cōtiones: sepius ingeminare/ Unde hoc veniat? Quis hoc ignorat consiliū? inde murmuratio/ excusatio/ simulatio/ impossibilitatis aduocatio. ps. xvij. In auditu auris obedivit mihi. vt ostendat vno eodemq̄ momento processisse ⁊ imperantis imperium ⁊ obsequentis obsequium. ⁊ de hoc satis supra. ¶ Ad simplicitatem obedientie pertinet non iudicare quid vel quare precipiatur. Bern̄. in lib. de consideratione. Omnibus nobis maxime in cōuersatorio nulla magis virtus nobis necessaria est. q̄ simplicitas humilitas ⁊ grauitas verecūda. Bern̄. ad fratres de monte dei. Perfecta obedientia maxime in suscipiente indiscreta est. hoc est nō discernere quid vel quare precipiatur. sed ad hoc bene niti: vt fideliter ⁊ humiliter fiat quod a maiore precipitur. Idem loquens de nouitio ait. Stultus fiat: vt sit sapiens. ⁊ hec omnis sit eius discretio vt in hac parte nulla sit ei. Idem in sermonibus. Rara auis in terris discretio. Idco discretionis locum frames in nobis suppleat virt⁹ obediētie: vt nihil plus nihil minus nihil aliter q̄ imperatum sit faciatis. Deutero. xij. Quod precipio tibi hoc tm̄ facias: nec addas quicq̄m nec minuas. facit q̄ legitur ⁊ no. xlv. dist. disciplina. ex de offic. c. j. Unum Julius Cesar in perdomandis hostibus quinq̄ annorum sibi permissum terminū pertransisse licet gloriose triūphasset: honore tamen debitus denegatus est ei. nec vrbem intrare permissus est: eo q̄ vltra terminū sibi prefixum moram traxisset. Deutero. xij. Non facietis ibi quod nos facimus hic hodie. singuli quod rectū sibi videtur. Aug. v. de ciui. dei. c. xviij. narrat de Torquato qui filiū: qui non solum nō cōtra patriam sed etiā pro patria pugnabat: tamen quia contra imperium suū hoc fecisset occidit: ne plus mali in exemplo imperij contempti q̄ gloria occisi hostis esset. ⁊ etiam hoc posui in prima parte istius operis. ſ. in. §. sed licet. ff. cōfimile. in xlij. ar. ⁊. in. §. cum Fo. ff. amplius. in. xlij. ar. Scōm etiam leges si quis extra aciem contra preceptum ducis etiam fortiter pugnauerit ⁊ vicerit. tamen punitur. quia cōtra preceptum fecit. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. ⁊ no. xxiij. q. v. relegentes. in glos. j. Et Bern̄. super Cant. Qui vestri curam semel credidistis: quid rursus de vobis vos intromittitis? Perfecte obediens debet se habere vt iumentum. ps. lxxij. Ut iumentum factus sum apud te. Idem lxxvj. Deduxisti sicut oues populum tuum. Et iterū. lxxix. Qui deducis velut ouē Joseph. De ista materia satis per Jo. cass. in. iiij. li. de institutis renūtiantiū in vltimo. de nouitio p̄ prem̄ Pynusiū infoliato. Simplicitatem obedientie multū amabāt antiqui patres in discipulis suis.

ideo in principio non precipiebant eis congrua ⁊ discreta. Unde in vitis patrū dixit quidā abbati pastori. Senior es nō loquūtur ab initio fratribus recta: sed magis dicta. ⁊ si viderint quia ea que torta sunt faciūt: iam eis nō loquūtur nisi quoad expedit: agnoscentes qm̄ in oibus obedientes sunt. Debent inferiores audire mandata senioꝝ ⁊ prelatoꝝ: quasi a deo decerentur. Matth. x. Qui vos audit me audit. Luce. x. xxj. di. in nouo. Unde si aut nō discernerent: si aliquid a deo eis preciperetur: sed humiliter illud implerent: sic nō debent disceptare de mādatis prelati. Bern. Nō te moueat magistri imperus: indiscreta potestas: ſz memento q: nō est potestas nisi a deo ⁊ qui potestati resistit: deo resistit. xi. q. iij. qui resistit. xxiij. q. Quid culpatur. Roma. xiij. Colos. iij. Ephe. vj. Hebre. viij. Serui obedite per oia dñis. Et sequit. Quodcūq facitis ex animo operamini sicut dño et nō hominibus. Tertius gradus est hilariter obedire. Hilarem enim datorem diligit deus. ij. ad Cor. ix. ex de dona. c. j. Bern. Benignitas in vultu: dulcedo in sermonibus: multū colorant obedientiā obse. Quētis. Nubilosa coporis cōpositio facies renebris tristitie occecata vel obfuscata: animo recessisse finceram ⁊ iocūdam animā signāt. Incompositio em̄ coporis (ſm Aug.) inequalitatē mentis indicat. xli. di. §. sicut ergo. Sed ⁊ superior cū hilari vultu precipiat. Qui em̄ libenter obediat hoi tristitiā efflant ei. Ephe. vj. ibi. Et vos dñi eadem facite illis remittētes minas. Eccli. xxxv. In oi mādato hilarem fac vultū tuū. Ouidius. Super omnia vultus Accessere boni. Qui cū murmure obediunt felle deum pascūt. ps. lxviij. Dederūt in escam meā fel. Cibus christi obedientia est. vt supradictum est Jo. iiij. Meus cibus est ⁊c. fel inquā murmur. Obedientia taliū est quasi obedientia demonū. Ad preceptum enim christi exibant demonia a multis clamantia. Luce. iiij. qui licz obediant: nō m̄ obedientes sunt: etsi dicantur esse. Matth. xxvij. Inuenerunt hoiem cireneum simonem noie: ⁊ hunc angariauerūt. Vere em̄ tales cum multa sui angaria ⁊ prelatoꝝ tristitia ⁊ melancholia obediunt. sicut hodie inter religiosos continua experientia manifestat. Tales sunt vt magni lapides: q̄ moueri non possunt sine afflictione mouentis. Eccli. x. Qui träffert lapides: affligetur ab eis. Ad hꝛa hodie si ꝓlatus träsferat de loco ꝛsolabili fratrem ad aliū locum nō sibi consolabilem: afflictionē ⁊ persecutionē recipiet a fratre träslato. Tales sunt vt rote carri: nō solum in hoc q̄ ꝓ defectu nctionis murmurant: sed q: vnus alterū precedere non vult. nō faciam hoc dicit vnus nisi ille idem fecerit. Eccli. xxiij. Preco: dia fatui quasi rota carri. vnde Jo. xxj. quū dixisset dñs Petro: Sequere me. ⁊ ille dixisset de Joāne, hic aūt quid: ait ei dñs. Quid ad te: tu me sequere. Tales etiam sunt ficut imagines in edificijs que sustinēt colūnas: que in facie tristitiam ostendūt. Prelat⁹ cuius subditi cum tristitia ⁊ murmure obediūt: similis est illi q̄ habet oia mēbra infirma: q̄ necesse habet movere: ⁊ nullum mouere pōt sine magno labore ⁊ dolore: vnde est in magna miseria. Prelatus talis imperat isti: ⁊ ipse affligitur ⁊ contristatur. ⁊ ipse cum eo. ⁊ sic qui obsequi debuerunt offendunt. Hebre. xiij. Obedite prepositis vestris: ⁊ subiacete eis. Ipsi em̄ peruigilant quasi rationē ꝓ animabus vestris reddituri. vt hoc faciant cū gaudio ⁊ nō gementes. hoc em̄ nō expedit vobis. Seneca in li. de offic. Ira a natura comparatū est: vt altius iniurie q̄ merita descendant. Illa cito defluūt. has tenax memoria custodit. Satisfacit dñs ꝓ obedientia aliquor: si afflictionem quā ipsi faciūt superioribus suis ignoscit. Quā hodie rationem prelatus ꝓ subdito redder dño: quū raro hodie quis obediat: nisi vbi consolationem suam videt. Secure dicat eis prelatus si eos corexit: Mūde sunt manus mee a sanguine vestro. Actuū. xx. xliij. di. ephesijs vide q̄ legit ⁊ no. ex de off. or. irrefragabilis. Quartus gradus est velociter obedire. Luce. xix. dictū est Zacheo. Festinans descende. ⁊ subditur remuneratio. Hodie salus huic domui facta est. Matth. iiij. Illi continuo relictis retib⁹ secuti sunt eu. ⁊ de Matthęo ō: Matth. ix. ⁊ Luce. v. Surgens secutus est eum. Hiero. Perfecta obedientia est imperfecta relinquere. Cant. v. Manus eius mirratiles. Valde gratum solet esse principibus quū precepta eoꝝ velociter adimplent. Prouerb. xxij. Vidisti hoiem velocem in opere suo. coram regibus stabit. non erit ante ignobiles. Ethicus. Tolle moras: nocuit semp differre paratis. ex de reg. iur. li. vj. mora. Marianū rauennatem ep̄m reprehendit Greg. q̄ statim in iniunctis sibi non obediuit. xviij. q. ij. dudum. Et episcopus sipontinū. xxvij. q. j. si custos. ibi. Et statim nō solum ⁊c. Et Sergius defensorem. e. q. ⁊ causa. si homo. ibi. Omni ergo dilatione: omni excusatiōe postposita. Et pape Victor dicit. Nā si hoc agere cito neglexeritis ⁊c. ⁊c. dist. c. fi. Et hic adde q̄ scripsi. j. in. §. species acidie. ℟. alia species acidie est tarditas. in ar. lxxv. Et Belasius Castorius ep̄m. xviij. q. ij. pridem. Quintus gradus est viriliter adimplere mādatum. Bern. Manū tuam misisti ad fortia. agendū est instanter ⁊ constanter obediendum. Nec inter asperitatem verborū tam regalis est semita relinquenda. ⁊ loquit de semita obedientie. ps. xxvj. Viriliter agite. Christus hāc semitam etiā ꝓ more ignominiosissima relinquere noluit. Phil. ij. Factus obediens vsq̄ ad mortem. Bern. ad fratres de monte dei. Putas obedientie fructum quum subditus audit obedientiā quā multis expetierat votis: quū ei precipitur quād redoleat dignitatem: Econtrario meritum assigna illi obedientie que terreat animū audientis: grauis ad audiēdum: grauior ad implendū: ⁊ grauissima ad tenendum. Ad hoc facit. xix. dist. in memoria. ℟. in p̄n. ⁊. c. di. cōtra mortem. ix p. in. Certus gradus est humiliter obedire. vnde Bern. Magna virtus humilitatis: sine cuius obtentu virtus fortitudinis non solū virtus non sit: sed etiam in superbiam erūpit. Lu. xvij. Quū feceritis omnia que precepta sunt: dicite Serui inutiles sumus. quod facere debuimus fecimus. Septim⁹ gradus est indefinenter obedire. Bern. Perseuerantia singularis est filia summi regis. Matth. x. ⁊. xxiij. Qui perseuerauerit. vij. q. j. suggestum. Idez. Quid currere ꝓdest: ⁊ ante metam cursus deficere? Sic currite vt comprehendatis. j. ad Cor. ix. Greg. in mora. Incassum quippe bonum agitur: si ante vite terminus deseratur. quia frustra velociter currit: qui prius q̄ ad metas perueniat: deficit. de hoc de peni. dist. iij. incassum. et de hoc legitur ⁊ no. ex de renun. c. j. Hi sunt septem gradus scale quam vidit Jacob. Ben. xxviij. Hanc visionem vidit iacob dormiēs in itinere lapide suppposito capiti. glo. Caput ponit in lapide: qui christo inheret mente. Et ſm Augu. In itinere dormire: est in via huius seculi ab impedimēto secularium actionum quiescere. Beatus Basilius ⁊ Augustinus ⁊ Benedictus ⁊ Franciscus: qui religiones instituerunt: quū christo corde adhesissent: ⁊ a curis huius seculi quiescerent: spiritualiter viderunt visionem illam. Scala hec obedientia est. iuxta illud. Si vis ingredi ad vitam: serua mandata. Matth. xix. Mar. ⁊. Luce. xviij. Cuius duo latera possunt intelligi: paupertas voluntaria ⁊ continentia: vel abrenuntiatio propriꝝ sensus ⁊ propꝛie voluntatis. Circa scalam iacob visam cōsiderāda.

Attendenda autem sunt quatuor que de hac scala dicuntur. ⁊ tria infra adduntur. Primū est q̄ erat stans super terram. in quo notatur rectitudo intentionis. que debet esse in ijs qui viam obedientie aggrediuntur. ⁊ excluditur per hoc macula intentionis terrene eoꝝ qui habent terrenā intentionem in religione. in q̄bus scala non stat sed potius iacet sup terrā. Eccli. iiij. Custodi pedem tuū. i. intentiones ⁊ affectionem ingrediendo domū dei.

Scōm est. cacumen eius tägebat celū. in quo figuratū est q̄ cōuersatio religiosoꝝ in celis dꝛ esse. iuxta Paulū. Nostra cōuersatio in celis est. Phil. iij. Vel q̄ immediatus träsit⁹ est in morte a via pfecte obediētie i celū. q: ſm

Bern. A cella ſtur in celum. Parum em̃ vel nihil mo:an
tur perfecte obedientes in purgato:io: quia hic in purga
to:io vixerunt. Vera em̃ religio purgato:iũ ⁊ fo:nax est:
in quo purgantur ⁊ depurgantur viri religiosi. de quo
purificato:io igne. xxvij. q. j. ipudicas. ⁊ iuxta illud. Tãq̃
aurum in fo:nace ⁊c. Sapiẽ. iij. Et illud Eccli. ij. ⁊. xxvij.
vasa figuli p:obat fo:nax. de pe. di. ij. si em̃. vltra. iiij. colũ.
fi. seder. Et quia magis lucri est obediẽtia: vt sup:a ple
ne ostẽsum est: ideo sufficit hic soluere debita. quia in ꝺo
obediente ch̃istus viuit ⁊ operatur. Gala. ij. Viuo ego
quasi nõ ego. viuit vero in me ch̃istus. Nec est verisimi
le q̃ in futuro deus sit eo:z vlto:. quo:um hic est autho:.
¶ Tertium est q̃ Jacob vidit angelos ascẽdentes ⁊ de
scendẽres per scalam illam. in quo insinuatur q̃ via obe
dientie vita angelica est. siue em̃ descendant vere obedi
entes fratribus suis ministrãdo. ps. ciij. Qui facit ange
los suos spũs: ⁊ ministros suos ignem v:entem. siue ascẽ
dant deo adsistẽdo in o:atiõe/meditatione/lectione/si
cut angeli qui semper vident faciẽ patris. Matth. xviij.
ad modum angelo:um voluntatem dei p:agũt. ad hoc
ex̃ de renun. nisi cum p:idem. §. po:ro. xxxvj. dist. c. vlti. Un
quãtum ad illos ipletur illa o:atiõis dñice petitio/Fiat
volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Matth. vj. ¶ Quar
tum est q̃ domin⁹ erat innixus scale. in quo insinuatur q̃
pfecta obedientia se habet immediate ad deum. Nullus
em̃ interuallum vel modicum est inter mo:tem veri obe
dientis ⁊ diuinam visionem. ps. lxxij. Tenuisti manum
dexterã meã: ⁊ in voluntate tua deduxisti me: ⁊ cum glo
ria suscepisti me. Esa. lviij. Si auerteꝛ ſa sabbato ⁊c. ⁊ se
quitur/Dum nõ facis volũtatem tuam ⁊c. sequitur. Sus
tollam te super altitudinem terre: ⁊ cibabo te hereditate
te Jacob patris tui. Multuꝫ debet incitare eos q̃ sunt in
cella obedientie ad ascendendum viriliter spes ⁊ desiderium videndi dominũ ignitum scale. sicut quũ clamatur
in obsidione alicuius castri illum habiturum centum li
bras qui p̃mo intrauerit spes. ⁊ desideriũ tanti lucri facit
aliquos per scalam ascendere tenentes clypeos supra se:
licet lapidibus desuper percutiantur. Sic spes ⁊ desideriũ paradisi deberent facere vt homines per scalã obe
dientie ascenderent: omnes aduersitates que occurrerẽt
superando. Matth. xj. Regnum celoꝝ vim patitur: ⁊ vio
lenti rapiunt illud. Vere enim violẽti sibi sunt: qui abne
gantes p:iam voluntatem/cogunt se alijs obedire. Fe
lix talis coactio que est regni possessio. Item in: sinuatur
ex hoc q̃ domin⁹ innixus erat scale: q̃ ipse paratus est iu
uare ⁊ cõseruare eos qui viam obedientie aggressi sunt
quasi suos. ps. lxij. Adhesit anima mea post te: me susce
pit dextera tua. Attendendum est etiam qõ sequit. Ve
re domin⁹ est in loco isto. dicit Jacob. Deus se exhibet spe
cialiter vere obedienti: eum iuuando/conseruando/pro
uidendo. ⁊ merito: quũ ille exhibeat se seruũ dei volun
tatem eius adimplẽdo. ¶ Itẽ attende q̃ Jacob postea
dixit. Quã terribilis est locus iste. sanctus locus religionis
p:pter dñi p:sentiam. solicite em̃ se debẽt habere p̃cipue q̃
sunt in religione: p:o eo q̃ ibi domin⁹ p:esens est. Hoc est
vnũ illo:z que deus requirit ab homine: scilz solicite am
bulare co:am deo suo. Michee. vj. Terro:em domini in
curere ijs qui peccant in locis sanctis pena eo:um qui in
locis sanctis peccauerunt: vt pena luciferi. Esa. xiiij. xvj.
q. ij. c. visis. Et pena adam. Bern. iij. de vtroq; ꝛl. di. quelibet occulta. Et Heliodo:us quia p:ofanauit templũ: ac
cipiens pecunias depositas in erario eius: calcibus equi
terribilis apparentis percussus seminiu⁹ relictus est. ij.
Macha. iij. sequitur. Non est hic aliud nisi domus dei et
porta celi. Domus dei dicitur religio: quia in vere obediẽ
tibus domin⁹ habet domũ. Porta vero celi vocatur reli
gio: p:pter p:pinquitatem quã habet perfecta obedien
tia ad dei visionem. Sed ve illis qui de porta celi faciunt
portam inferni: de domo dñi speluncam latronuꝫ. vt qui
simoniace intrant religionem aliquã; vel p:ietarij sunt
ibi/vel inobedientes/vel incontinẽtes. Mat. xxiij. Vos
ci. xj. Luce. xix. ⁊ Jo. ij. Domus mea domus o:ationis vo
catur. Vos autem fecistis eam speluncam latronũ. j. q. iij.
saluato:. Nil em̃ p:odesse humilibus obedientia vide
tur: si contemptus contumacibus nõ obesset. ex̃ de postu
p:e. c. j. §. nos igitur. ij. q. v. quãto. Item ve illis religiosis
qui de scala celestis regni scalam faciũt confusionis. quo
rum peccata tanto amplius ferẽt hominibus: quãto ipsi
in altio:i gradu sanctitatis consistunt. stercus enim bois
qui est post angelos nobilio:. creatura: ho:ribilius feret
q̃ aliarũ creaturarũ. ¶ In comitatu senensi cuidã sim
plici labo:ato: i apparuit hec visio rẽpo:e meo non phan
tastica sed verissima. videbat em̃ ille in domibus religio
so:um mendicantiũ scalam positam: cuius cacumẽ celos
tangebat. que erat in terra fixa. ⁊ videbat continuep sca
lam illam homines ascendere vsq; ad celum: ppellentibus eos religiosis illis qui stabant ad pedẽ scale. Et quũ
per eãdem scalam ipsi religiosi ascendere niterentur: per
pauci ascendebant: p:opellentibus eos deo:sum cadere
alijs viris fulgentibus qui super scalam inniti erant de
super. quã reuelationem quia simpler erat non intelligebat. vnde eã in domo p:edicato:z retulit. sed in paraboli
versa est. Ego aũt de visione timeo. quia reuera religiosi
huius rẽpo:is cum nostris p̃dicationibus multos ad ce
lum mittimus. sed quia dicimus ⁊ nõ facimus. Matth.
xxiij. in p̃n. xix. di. scdm. j. q. j. nõ q̃les. multos nõ saluãdos fo:mido. ¶ Sequit de partibus obedientie. Et no
randũ q̃ est obedientia reprehensibilis: ⁊ obedientia com
mendabilis. Obedientia reprehensibilis est triplex. Pri
ma est quũ quis obedit creature inferio:i hoie. vt pecu
nie. Eccls. v. Pecunie obedit oia. Secũda est quũ ⁊ ramis
sione superio:is ⁊ quũ ceruicositate inferio:is fit. quũ ille
le scz obedit qui debet imperare. ⁊ ille imperat q̃ dz obe
dire. quũ scz ille est supra q̃ debuit esse infra. ⁊ mẽbũ su
p:a verticẽ se extendit. Prouer. xxx. Per tria mouetur terra: ⁊ quartum qõ non potest sustinere. Per seruũ quũ re
gnauerit. facit. lxxxix. dist. ad hoc. hoc est quũ ratio obedit sensui carnali: ⁊ lex rationis legi carnalis. Roma.
vij. xxxij. q. v. si paulus. Tertia est quũ quis in malo simpliciter scz in pctõ obedit. Brieg. Nunq̃ p obedientiã malũ
fieri debet. xj. q. iij. quid ergo. c. iulian⁹. Bern. Facere ma
lum. i. pctm̃ quolibet etiã iubente cõstat nõ esse obedientiam: sed inobedientiã. Brieg. Caueãt subditi ne plus q̃
expedit sint subiecti ⁊c. ij. q. vij. admonendi. Aug. Sic mo
dus obedientie tenẽdus est: vt bonis in malo nõ consentias. nec malis in bono p:aradicas. de hoc. xj. q. iij. §. Item
est qñ p:ra equitatẽ. cũ. c. multis se. Et de hoc satis supra
in p̃ncipio huj⁹ materie scz de obediẽtia dictũ est. Obedientia vero cõmendabilis quedã est necessaria: quedã
abundans vel perfecta. Necessaria est quũ aliquis obedit in ijs in q̃bus teneꝫ obedire. Abundans vero est quã dabita
obedit in ijs in q̃bus non tenetur obedire. Bern. Subie
ctus hmõi obedientiã q̃ finibus cohibeꝫ nouerit impfectam. Nam pfecta obedientia legẽz nescit: terminis non
arctatur. neq; p:etenta angustijs. pfessionis largio:i charitate ⁊ humilitate fertur in altitudinem charitatis. Hec
est pfessio fratrũ mino:z regularis: q̃ iubet in oibus obedire que nõ sunt p:aria aie ⁊ regule. Nulla alia regula
talem ⁊ tã strictã obedientiã hz: sed limitatã. ar. xviij. q. ij.
hoc tm̃. Et de hoc sup:a satis dictũ est: maxime in isto arti
culo. §. sed iterũ facta. Ꝟ. religiosi. post. v. folia. ¶ Itez ad
pfectionẽ obedientie ptiner facere nõ solũ qõ iubetur: sz
etiã sicut iubeꝫ. Ber. Illũ optimũ dixerim obediẽtie gra
dũ: quũ eo aio opus iniũctum: recipit/quo ⁊ p:ecipitur.
Bern. xvij. dz de Abraã. Et circũdit carnẽ p:eputij eo:z: sz
tim ipsa die sicut p:eceperat ei dñs. Mat. j. Exurgẽs Jo
seph a somno fecit sicut eꝫ p:cepit angelus. Jo. xiiij. Sicut
mandatũ dedit mihi p̃r sic facio. ¶ Et est notandũ q̃ est
obedientia q̃ debetur ex natura: vt illa que deberur deo.
Actuũ. v. Obedire op:z deo magis q̃ hoibus. ⁊ illa que

deberur

debetur parentib⁹ carnalibus. Ephe.vi. ffilij obedite parentibus vestris per oia. hoc em̄ est iustū est. ⁊ Col.iij. ffilij obedite parētibus vestris per oia. hoc em̄ beneplacitum est in domino. lxxxvj. dist. nō satis. ℟. ceterū. Item est obediētia que nō debetur ex natura: sed habuit voluntatem principium sui: vel voluntatem liberam: vel non liberam. Voluntatem non liberā p:incipiuz sui habuit obediētia quā seruus debet dño. Col.iij. Serui per oia obedite dñis vestris. Voluntatē vero liberā sui p:incipium habuit obediētia quā vxor debet viro: vel quā subdit⁹ plato. Ephe. v. Mulieres subdite sint virīs suis in oib⁹. Heñ.iij. Sub viri potestate eris: et ipse dñabitur tui. xxxiij.q.v. manifestū. est do. c. cum caput. c. mulierem. c. mulier. Heb.xiij. Obedite ergo p:epositis vestris. ¶

¶ Multa autē sunt que obediētie aduersant. et p:imo potissimū p:pius sensus et pp:ia volūtas: sicut equus videñs non est idoneus circūire ad molam: Sic qui hz pp:iū sen⁹. Am: non est aptus volubilitati obediētie. Deutero. xij. Nō facietis ibi qđ nos facimus hic hodie singuli quod rectū sibi videt. Judic. xvij. In illis diebus non erat rex in isrl. hz vnusquisq; qđ sibi rectū videbatur hoc faciebat. De christo dicit Luc.ij. Et erat subditus illis. Heñ. Quis non erubescit obstinatus esse in cōsilio suo: quādo sapiētia ipsa ipsum deserit? P:opius sensus occultus est veteris hominis qui inimicus est deo: ⁊ ideo eruēdus est. Mat. xvij. P:ouerb.iij. Ne innitaris p:udēti ne: ⁊ ne fis sapiēs apud temetipsum. et de cōst. c. f. c. ne inmitaris. Ue qui sapientes estis in oculis vestris: ⁊ coram oculis vestris p:udentes. Esa.v. Quō sensus pp:ius obuiet obediētie: et quō non: quere. viij. q. j. sciendū. Dicebat alimus frāciscus. Nō est fine loculis: qui loculos pp:ij sensus sibi reseruat. Ad literā verus obediēs stultus fiat vt sit sapiēs. j. ad Cor. in tb. iij. De cōsilio pp:io nō sequēdo q̄ re collationē moysi de discretione scōam. in li. coll. Joan. cassi. vbi etiā dicit de paulo: qui euangelium quod didicerat per reuelationē p:edicauerat cum virtute et signoꝝ opatione: voluit cōferre cum Petro Jacobo ⁊ Joanne. Gala.ij. Dicebat pater Pinufius cuidam inueni q̄ ad p:fessionem recipiebat: q̄ esset cecus ⁊ stultus vt esset sapiēs. vt dicit in. iiij. li. institutionū Joā. cassi. Et tota synodus Nicena. cccxviij. patrū stetit sentētie solius pannutij. xxj. di. Nicena. ¶ De pp:ia volūtate norandū est q̄ ipsa multū deo displicet: diabolo multū placet: homini multū nocet. Nec mirū si multū deo displiceat, ipsa enim est que primo deo iniuriatur. ipsa sola aufert dñium suum deo et dat illud diabolo. Sicut em̄ obediētia efficit hoiez seruū dei: sic pp:ia volūtas efficit seruum diaboli. et ideo multū sibi placet. Eccl. xvij. Post cōcupiscētias tuas nō eas: et a voluntate tua auertere. si em̄ p:estas aie tue cōcupiscētias eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis. P:op:ia voluntas homini multum nocet. P:imo enim aufert deum. Heñ. sup Lanti. Non dabit inobedienti copiā sui tātus obediētie amator. vt mox i q̄ nō obedire maluerit. Secūdo beneficia dei homini subtrahit. Grego. Dignum est vt ab eius beneficijs quiliber sit extraneus: q̄ eius iussionib⁹ nō vult esse subiectus. Tertio meritū euacuat. Esa. lvij. Quare ieiunauimus et nō aspexisti: et subdik. Ecce in die ieiunij inuenik voluntas vestra. Heñ. sup Lanti. Grande malū voluntas pp:ia: qua fit vt bona tua tibi bona nō sint. Quarto hoiem excōmunicat. ij. Thessa. iij. Si quis non obedit verbo nr̄o: p epistolā, hunc notate: et ne cōmisceamini cū illo. xxiij. dist. ſi inimicus. ffrater qui corripit ab ecclesia et non obedit: sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. Mat. xviij. xxiij. q. iij. norandū. ij. q. j. ſi peccauerit. et de iudic. nouit. nemo excōmunicat nisi p cōtumacia. xj. q. iij. nemo. Quinto hominē furē efficit. ille em̄ q̄ est in religione p:op:ie voluntatis: contrectat rem alienam scilicet seipsum domino inuito. legitur et no. et de elec. dudum. Matth. xvj. Siquis vult post me venire: abneget semetipsum. vbi Grego. in homil. Nou est laboriosum homini relinquere sua: sed valde laboriosum est homini relinquere semetipsum. minus q̄ppe est abnegare qō habet. valde autē multū est abnegare quod est. Luce. xiiij. Sic ex vobis qui non renūtiat oībus que possidet: non potest meus esse discipulus. Inter alia possessa et corpus et anima est. vnde Luc. xxj. In patiētia vestra possidebitis aīas vras. Verus ergo obediēs nedum alijs: sed et seipso exp:opriatus est. vnde nec animā habet: nec corpus quodāmodo: quia p:elati sunt ad vtendū. xij. q. j. non dicatis. et de elec. si religiosus. li. vj. Serto reddit hominem maledictum. Deutero. xxviij. Si audire nolueris voce dñi dei tui: vt custodias ⁊ facias mandata eius: venient super te maledictiones iste: ⁊ app:ehendent te. maledictus eris in ciuitate ⁊c. Septimo idololatriaz efficit. j. Reg. xv. Quasi pec catum ariolandi est repugnare: et scelus idololatrie nolle acquiescere. vbi dicit expositor. Idolum hominis est quic quid plus q̄ deū colit ac diligit. ffilijs ergo inobedientie volūtas sua idolum est: cui⁹ nutus contempta dei voluntate sequūtur. et quicquid ipsa iusserit: quasi sacrosanctū ador:ant. ad hoc. lxxxj. dist. fiqui. xxxij. dist. §. verū. ℟. porro. ibi ait em̄ samuel. Et de hoc etiam. s. glos. sola est obediētia que fidei meritū possidet: fine qua infidelis quisq; cōuincitur: etsi fidelis esse dicatur. Inobediēs negat deum inquantū dñs est. Grego. in moral⁹ Contra deum superbire est p:ecepta eius p̄ transcēdere: q: quasi iugum a se dñationis excutit: cui per inobediētiā subesse cōtēnit. Octauo hominē a dignitate eiscit: vt patet in Saul. cui dicit samuel. j. Reg. xv. Quia p:oiecisti sermonē dei: p:oiecit te dominus ne sis rex super israel. facit. xix. distin. nulli fas. Nono aduersarium suscitat. iij. Reg. xj. fecit salomō quod non placuerat dño: ⁊ suscitauit dñs aduersariū salomoni. Decimo hominē cōfundit. Osee. x. Confundetur israel in voluntate sua. Esa. xlv. Confundantur oēs q̄ repugnant ei. In hoc confunditur qui in religione pp:ia voluntatem sequit: quia cōtrarium accidit ei illius quod intendit. querit alicubi consolationem: et ex hoc post habet maiorem desolationem: vel in remissione conscientie: vel impugnatione penitētie: vel infirmitatem. Que quando q̄ ex hoc sequit. Qui plus vult facere in religione voluntatem suam: plus cogitur facere cōtra eam. multa non conceduntur sibi que conceduntur vero obedienti. Jonas fugere voluit voluntatem dei: ⁊ tū impleuit eam inuitus. Jone. iij. Grego. Ecce ionam fugitiuū dei potestas inuenit. solus ligat. mare recipit. et q: aut hoc vocī obedire renuit: ad locuz quo missus fuerat: suo reus carcere portatur. Undecimo hominem affligit. Unde saul inobedientem malignus spiritus exagitat. j. Reg. xvj. Homo p pie voluntatis in religione animū habet inordinatum: et ideo affligitur. Aug⁹. in. j. li. cōfe. §. Jussisti dñe: ⁊ fic est: vt pena sit vnicuiq; ois animus inordinatus. Duodecimo hoiez morte p̄petuali ⁊ eterna dignū efficit. Deutero. xvij. Qui superbierit nolēs obedire sacerdotis imperio: moriatur. ex qui ſi. sint leg. per venerabilem. §. rationib⁹. et de ma. et obe. c. ij. Deutero. xxj. Si genuerit homo filiuz cōtumacem: qui non audiat patris aut matris imperiū: ⁊ coercitus obedire cōtēpserit: lapidib⁹ eū obruet ppls. Jo sue. j. Qui cūdixerit oi tuo (⁊ sequit) morial. iij. Reg. xiij. Uir dei q̄ inobediēs fuerit ori dñi: p̄cussus est a leone: ⁊ tū alter, ppha deceperat eū: dicēs q̄ angel⁹ dixerat ei vt inuitaret eū. Heñ. Quid odit de⁹: aut q̄d perimit: p̄ter volūtatem pp:iā: cesset em̄ pp:ia volūtas et infernus nō erit. ¶ Quidā heretic⁹ (sicut i actis reperi) dixit. q̄ nihil aliud erat infernus: nisi nō facere pp:iā volūtatē. sup quo vide qō scripsi. s. in. §. rursus q̄ dicūr. in illo. ℟. in ar. lij. ¶

¶ Sciendum insuper est q̄ est quadruplex obedientia. Una que obedit inspirationibus sanctis dei. de qua ps. lxxxiij. ple-

Obediē tia q̄dru plex

Audiam quid loquatur in me dominus deus. huic inspirationi obediuit illa mulier Sareptana de qua dicit dñs: iij. Reg. xvij. Precepi mulieri vidue vt pascat te. Hoc preceptum. Sm Aug. non fuit vocale: sed in mente inspiratio. de qua etiam obedientia potest intelligi illud ps. xvij. In auditu auris scilicet interioris obediuit mihi. De interiori etiam locutione. Job. iiij. c. Ad me dictum est verbum absconditum. i. carnalibus ignotū: et quasi furtiue. i. latēter suscepit auris mea. scz cordis venas susurrij eius. Bene susurrij sunt modi q̄b' ad intelligētiā nr̄am venit inspiratio dei. vide. s. e. ar. §. et sm eorū. ff. sz nunq̄d. Scōa obediētia est que fit legi dei et ecclesie. ex de ma. & obe. c. j. & ij. Thessa. ij. Siquis non obedierit verbo meo: per epistolam &c. Tertia que fit rectoribus et prelatis. de qua plene. s. dictum est. Quarta que fit priuato homini propter deum. de qua Petrus. j. Pet. ij. et ex de ma. et obe. solite. j. respōso. & illud pauli ad Ephe. v. Subiecti inuicem in timore christi. Tres prime sunt necessarie ad salutē: quarta de bene esse est et perfectorū. Quinta potest addi: vt q̄s obediat pp̄ie rationi sequens eam. de qua dicit dñs Samaritane. Vade voca virum tuum. i. intellectum et rationem. Sm Aug. pugnantem cōtra sensualitatem. Joā. iiij. Veo. Tunc est vera pax hominis: et vera libertas: quādo et caro iudice regitur: & animus deo perfide gubernatur. Quātum obediens est spiritus deo: tantum et caro spiritui. Sm Hugo. sancti vi. cōfis. & quātum deo spiritus recalcitrat: tantū sibi caro. ¶ De errore vero illorum qui dicūt deo & nō homini obediendum: plene. s. scripsi inter errores beghardorum. et q̄ plurimis authoritatib' & testimonijs noui et veteris testamenti & iure canonico & ciuili probatum est. non solum deo: sed etiam hominib' necessario obediendum esse. vnde hic nō repeto: sed ibi vide in ista scōa parte istius operis. in. §. tertius error. i. ar. lij. ¶ Sed adhuc de virtute obedientie instruat nos ille humilis et obedientissimus sacer Franciscus in suis legendis. Legitur q̄ quodā tēpore sedens ipse inter fratres & tale quoddam emisit suspirium dicēs. Dix aliquis religiosus est in toto mūdo: qui perfecte obediat prelato suo. permoti fratres et timore pcussi: dixerunt ei. dic nobis pater q̄ sit pfecta obedientia. At ille verum describens obedientem sub figura corporis mortui. Coll. iij. xvj. q. j. placuit. ij. respōso. tolle inquit corpus exanime: et vbi placuerit pone. videbis non repugnare motum. non murmurare situm. quod si statuatur in cathedra: nō alta: sed ima petit. Hec est humilitas sine qua nullus obediens est. vt. s. dictum est. ps. cxij. Humilia respicit. si collocetur in purpura duplo pallescit. Dicait verus obediens est: qui cum moueatur: non dīiudicat. vbi locetur: non curat. vt transmitteretur: nō supplicat: nec instat. cuectus ad officium solitam tenet humilitatem. xcv. dist. episcopus in ecclesia. c. dist. cōtra morem. plus honoratus plus reputat se indignum. ¶ Alia vice de hoc loquēs. cōcessas post petitionem pp̄ie licentias/ dixit. iniunctas vero nec postulatas sacras obedientias nominauit. vocauit autē obedientiā tutiorem q̄ licentiā: q: in ista prima volūtas regnat: et ideo non est pura obediētia. xij. q. j. nolo. & c. non dicatis. Summā vero obediētiam & in qua. ex de sacra vnc. c. vnico. §. ad exhibendum. ibi. vt continā continā trahat. nihil habet caro et sanguis. illam esse credebat qua diuina inspiratione. xix. q. ij. due. ex de regu. licet. inter infideles itur. siue ob proximorum lucrū: siue ob martyrij desiderium. hāc vero petere multū deo dīiudicabat acceptū. per obedientiā vero raro precipiendum censuit. nec primo iaculum fulminandus: quod debet esse extremum. Vide quod no. xxxv. dist. c. j. glos. ff. & quod no. s. in isto ar. in. §. cōmendabilis. ff. valet etiam. Ad ensem inquit nō cito manus mittenda est. ensem vocabat obedientiam. sicut vocatur excōmunicatio. xvj. q. ij. vnus. Quum vero qui precepto obedientie obedire non festinaret: nec deum timere: nec hominem censuit reuereri. Nam quid in temerario preceptore authoritas impe/randi: nisi gladius in manu furiosi? quid vero desperatius religioso obedientiā contenente? Tā vberem asserebat obediētie sancte fructū: vt eis qui ingo eius colla summitterent: nil tēporis sine fructu transiret. quere. s. in isto ar. Et dicebat in prelatione casus. xl. dist. ante oia. xiij. dist. nemini. in laude precipitium vane glorie. vj. q. j. sunt plurimi. xj. q. iij. inter. in humilitate subditi anime lucrū est. q: in vero obediēte nihil tēporis sine lucro transit. vt pori. dicit. s. cur ergo periculis plus q̄ lucris attendimus: quū tēpus ad lucrandum acceperimus? Gala. vj. Dum tēpus habemus operemur bonū. Grego. Omne tēpus tibi impensum/ requiretur a te qualiter fuerit expensus. dīs em non venit ministrari: sed ministrare. & dixit: Quicūq; inter vos voluerit maior fieri: erit vester minister. et quicūq; voluerit primus fieri: erit vester seruus. Luce. xxij. Mat. xx. dist. xl. quicūq;. Abhorrebat quippe sanctus frāciscus superbiā oīm malorū originē: et inobedientiā pessimā eoꝝ prolē. Tob. iiij. Nam inobediētis fratris capitiū in medio flammarū fecit proiici vt oēs aduerterent quāta/ qualisq; vindicta sit offensa inobediētie perpellenda. Dicebat etiā charissimi fratres p̄mo verbo p̄ceptum implete: nec expectetis iterandum. Idem posui. s. in pn. istius ar. in. §. l. q̄ dicit. Nihil etiam impossibilitatis cause mini: q̄n ei sua vires ipse mandarem: merito obediētia non careret. Ipse etiā in quodā capitulo sancte marie de portiuncula resignauit officium ministri generalis: et p̄misit obediētiam fratri Petro cathanij sicut generali. ac deinde vsq; ad mortem semp remansit subditus quasi vnus de aliis fratribus. immo non solum generali ministro et prouinciali subditus esse voluit: q̄n in quacūq; prouincia morabatur vel iret ad predicandum obediebat ministro illius prouincie. sed etiam propter maiorem perfectionem & humiliatem longo tēpore ante mortem suam. Quadā vice dixit generali ministro. Volo vt cōmittas vicem tuam de me semp vni de socijs meis cui obediam vice tua: quoniā propter bonum et virtutem obediētie in vita et in morte semp volo q̄ maneas mecum. Et exinde vsq; ad mortem semp habuit vnū de socijs suis guardianum cui obediētiā promittebat et seruabat vice generalis ministri. Dixit etiam quadā vice socijs suis. inter alias hanc gratiam cōtulit mihi altissimus: q̄ ita libenter obedirem fratri nouitio qui intraret hodie in religionē: si esset meus guardianus: sicut ille qui esset sanctus et antiquus in religione: q̄n subditus suum prelatum non hominē debet cōsidere: sed deū. p cui' ar. Luc. x. Qui vos audit &c. xxj. di. in nouo. & vij. q. j. qui vos. ij. q. vij. accusatio. amore sibi subditus est. Et quāto prelatus vilior est et simplicior: tanto ei obediens pp̄ter deum maius meritū hz: q: humilius agit. ar. j. q. j. non quales. subditus em prelatum suū vice dei sua p̄a caput suum posuit. xix. q. iij. statuimus. ex de elec. si religiosus. li. vj. xvij. q. iij. §. j. in fi. ps. lxv. posuisti homines super capita nostra. Similiter dixit. non est prelatus in toto mūdo: qui tātū timeatur potius ametur. di. xcv. esto. a subditis et a fratribus suis: quantū dīs faceret me timeri a fratribus meis si vellem. sed hanc gratiam cōtulit mihi altissimus: q̄ volo esse cōtentus oibus et cōmunis sicut quilibet minor: est in religione. vnde quū alij fratres non satisfacerent sibi in necessitatibus suis: vel dicerent ei aliqd verbū per quod solet homo moueri ad scandalū: statim ibat ad orationem: & in reuersione sua nolebat recordari: dicens talis frater mihi nō satisfecit: vel dixit tale verbum: q: charitas oia sustinet. j. Cor. xiij. mihi. immo quodā tpe sue infirmitatis/ oēs suos socios resignauit generali ministro dicens. nolo habere socium specialem: sed pp̄ter amorem dīi dei fratres de loco ad locū mihi prouideant & me associent. sicut dīs inspirauerit eis. Et ait. vidi iam ceteros q̄ non habebat nisi caniculā p: duce itineris sui. Dixit etiā semel socio suo. non video: mihi frater minor: esse: nisi fuero in statu quem tibi describam: Ecce prelatus fratrū existens; vado ad capitulū predico et cōmoneo fratres & in

fine dicit supra me. nō cōuenis nobis q illiteratus. xxxvj. dist. illiteratos. es eling uis: idiota et simplex. xxxix. dist. petrus. tandem eiicio: vilipensus/cum opprobrio ab omnibus. Dico tibi nisi eodem vultu. eadem mentis letitia. et eodem sanctitatis proposito/hec verba audiero que audiui quū factus fui prelatus ⁊ a frarribus laudatus: vere moriuus erat mūdo. Col. iij. frater mino: nō sum. et ideo: quia humillimus et obedientissimus fuit: obediat ei dominus ad votum et creature. vt. s. in isto ar. dixi in. §. ad cōmendationē. ꝛ. s. vt apparet in sua legenda. Exponebat etiam illud Luce. xiiij. ⁊ Joā. viij. Qui non renuntiat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Mat. x. Et qui voluerit animā suam saluam facere: perdet eam. Ille homo relinquit omnia que possidet: et perdit corpus suum: qui semetipsum totum prebet ad obediendum in manibus sui prelati. Et quicquid facit aut dicit quod ipse sciat ꝙ non sit cōtra voluntatem eius: dummodo bonum est qđ facit aut dicit: vera obedientia est. Et si quādo subditus viderit meliora anime sue/ꝙ ea que prelatus sibi precipit: suam voluntatem deum deo sacrificet: que autē sunt prelati studeat adimplere. Nam hoc charitativa. s. Per. s. obedientia est que deo et proximo satisfacit. Si vero prelatus precipit aliquid cōtra animā suam subdito: licet ei nō obediat: vt plene dictus est in prin. istius ar. in. §. s. tamē ipsum prelatū non dimittat. viij. q. iiij. nonne. Et si ab aliquo inde persecutionē sustineret: magis eos diligat propter deū Matth. v. nam pius sustineat: ꝙ velit a suis frarribus separari. ad hoc. xxiij. q. iiij. c. s. cum. vij. se. c. vij. q. j. §. hoc tm. ꝛ. cum autē. viij. q. iiij. nonne. Talis non recedens: nec peccato obediens/vere permanet in perfecta obedientia: q ponit aiam suam pro frarribus suis. Joā. x. Unde et dicebat. sunt multi religiosi/quibus sua meliora videntur: ꝙ que sui prelati precipiunt. Luce. ix. ⁊ tales retro. de pe. di. ij. pēnata. aspiciunt: ⁊ ad vomitum proprie voluntatis redeunt. ij. Per. ij. hi homicide sunt. ⁊ propter mala sua exempla multos animas suas perdere faciūt. xj. q. iij. precipue. Exponebat etiam verbum illud domini. Non veni ministrari: sed ministrare. Matth. xx. Illi qui sunt super alios cōstituti prelati/tantū de illa prelatione glorientur: quātum si essent ad abluendum pedes fratrum in officio. Et quātum magis turbantur de ablata sibi prelatione/ꝙ de pedum officio: tanto magis loculos ad periculum aie cōponunt: quia ambitiosi. s. q. vj. sicut. Et dicebat. beatus ille prelatus/q inuentus est ita humilis inter subditos suos: sicut qñ est inter dños suos. Et beatus ille seruus/q semp est sub virga correctionis et obedientie. talis enim purgatur: quia obedientia purgatorium vt dixi. s. in isto ar. ⁊ purgat a malo crescit in bono in virtute proficiendo. de pe. dist. ij. dum sanctam.

Decebat beatus egidius beati ffrancisci socius: et erat laicus: quātomagis est cōstrictus religiosus amore dei sub iugo obedientie: tāto maiorem reddit fructum. Et quātomagis est religiosus obediēs ⁊ subiectus prelato suo propter honorez dei: tāto magis est verus pauper carens sensu proprio/pauper spū. Matth. v. idest humilis et timens deū fm Aug. ⁊ mūdus a peccato suo purgatus in camino paupertatis/vincens co: suū de sensu/proprio: quod est difficillimū. Esa. xlviij. Elegi te in camino paupertatis. l. dist. ⁊ purgabit. Prē ceteris hoīb huius mūdi religiosus bene obediēs similis est militi bene armato sedenti sup bonum equum: qui transit securus inter hostes: et nemo pōt offendere eum. Religiosus autē obediens cū murmure/similis est militi insidenti equo malo: qui transiens inter hostes cadit: et ab inimicis capitur/vulneratur ⁊ vinculatur: et in carcere mittitur: ⁊ quādoq occiditur. Religiosus qui in propria vult viuere voluntate: ad ignem inferni vult ire per propriam voluntatem. fm Bern. ⁊ dixi. s. eo. ar. §. multa. in fi. Et q̄diu bos tenet caput sub iugo implet horreū frumēto. xiij. q. j. §. his ira. Bos autem non tenens caput sub iugo: sed vagando discurrens: sibīpsi magnus dns videt: sed frumento horrea non implentur. Magni sapientes ponunt caput sub iugo obediētie humiliter. stulti de iugo obedientie caput abstrahūt. Religio scilz mater qñq filium scz religiosum exaltat: q postq magnus effectus est: matri ꝓpter suā superbiam non obedit: sed eam deridet et spernit. imo mater lactat. ij. q. vj. ad romanā. ū. filium. ⁊ ipse in sinu eius egerit. ar. eē de iude. et fi iudeos. Magis reputo obedire prelato homini ꝓpter deū: q̄ obedire creatori ipsi p seipsum mandāti: q maiori fides et reuerentia. Videtur autē mihi/q siquis esset in tanta gratia/q cum angelis loqueret: si vocaretur ab hoīe cui promisit obedientiā: deberet colloquium angelorū dimittere: ⁊ hoī cui promisit obedientiā obedire: q: dū subditus est in hoc mūdo/tenetur obedire prelato creature/cui subiectus est ꝓpter creatorem ⁊ hoc signum: q: dns Samueli nō manifestauit voluntatē suā anteq̄ licēt iam habuisset ab Heli. j. Reg. iij. Qui caput posuit sub iugo obedientie: et postea vt viā sequat̄ perfectionis extrahit caput de sub iugo obediētie: hoc est signum superbie magne: q: vult viuere in sensu ꝓprio: qđ est ꝓprium superborum. Immo abbas Joānes probatissimus anachorita dimisso eremo venit ad cenobiū sub abbatis obediētia moraturus asserens maiorem fructum alsequi de obedientia q̄ de anachoresi. vt narrat Joā cassi. in li. coll. in coll. dā fine cenobite et anachorite. ¶ Dicebat quidam sanctus frater mino: laicus flōrentinus Quido noīe/q si angelus de celo descenderet et predicaret in platea florentina/q non peteret licentiam a prelato audiendi eum. Renuebat cū dauid ps. lxxvj. cōsolari in anima sua: vt se in vera obediētia abnegaret. Matth. xiiij. ⁊ magis meretur renuntiās dei cōsolationi propter deum: quod perfectorū est in cruce gaudiantium: nō hic consolationem querentium. Gala. vj. Et nunq̄ reperitur/q in vita sua licentiam aliquā petiuisset a prelato pro re aliqua: nisi q semel petijt se remoueri p custodiam de officio porte: q: tēpore hyemali prohibitus fuit a guardiano introuertere intra portam loci in vestibulo pauperes: qui expectantes eleemosynam extra portam frigore cruciabātur. non potuit pati videre tanta crudelitatez. Quū sanctus ffrancisc⁹ cōsideraus sanctitatem fratris Egidij/dixisset ei vt pergeret quo vellet. Respōdit frater Egidius q in tā libera obediētia ire et viuere nolebat. ¶ De obediētia aūt fratrū minorū sicait frater Joānes de pichano magister in theologia sup regulam eorū. Primam virtutem prefert regula obediētiā. non qualemcūq: sz que illā dñi nostri emuletur: vt humana fragilitas patitur: qui vsq ad mortem patri humiliter obediuit. Phil. ij. Quū igitur obedientes religiosi alij soleant obediētiā promittere salua stabilitate ad locū. ex de iure eiuran. sicut ex lris. ⁊ non supra regulam quam vouerūt: sciat frater mino: nullum ius sibi esse in loco: nec sibi in aliquo loci ambitu obediētiam coarctari: aut eriā terminari. Sciat etiam nihil intolerabile posse supra ius obediētie esse asserere: nisi cōtrariū sit regule vel saluti generaliter vel ex euidenti causa aliqua speciali. de hoc eriā. s. in hoc ar. in. §. cōmendabilis ꝛ. obediētia vero. ⁊ in. §. sed iterū. ꝛ. religiosi. Sciat etiā quo est asperius humilius carni horribilius/qđ sibi cōtinget obediēnaliter imponi: eo ad id deber esse paratior et aio. viij. q. j. sciendū. Obediētia vero fauorabiles p virtibus declinare. hoc est eīm obedīdo scīm euangeliū observare. Sicq̄ sibi plspiciat: vt q̄cq̄d facit per superiores obediēriā faciat: vt dū bona facie ex charitatis ⁊ obie radice: ex cursu harū duarū ꝛtutū semp meritū duplicet. ¶ S

ED commēdationem huius alme virtutis obedientie/scale celi/extirpatricis superbie/filie humilitatis/singularis dei cultricis/exterminatricis casus/filie ꝓmogenite fidei/nutrix. Obediē tie commendas

tris castitatis/pacificatricis fratrū et platoris/mortue in
aia ⁊ in corpore/nutricis vite/et reductricis proroplastorū et ppaginis eorū in paradisum non terrestrem:sed dei
viuentis celestem.⁊ pro expeditione eius aliqua iungam
originalia preter superius allegata. ¶ Valde iniquū est
velle sibi obtemperari a minoribꝫ et nolle obtemperare maioribus.glos.ſ.ad Cor.xſ.facit.ij.q.vj.qui se scit
alijs esse ꝓpositus:nō moleste ferat aliquē sibi esse platū.
Redde reuerentiam ⁊ obedientiā prelato.quarū altera cordis est:altera corporis.Nec em̄ sufficit exterius obtemperare maioribus nostris:nisi ex intimo cordis affectu sublimiter sentiamus de eis.Bern̄.in sermonibꝫ.Bene ita regi
est cum timore honorem impendere.glos.ad Hebre.xij.
Tanto citius quisq; deum placat:quāto ante eiꝰ oculos
rep:essa arbitrij sui superbia/gladio precepti se immolat.
viij.q.j.sciendum.Greg.in moral.li.xxv. ¶ Ad obedientiā requirūtur.Rectū:q: non est obediendū cōtra deum.
xj.q.iij.si is. Voluntarium:q: quod ex necessitate fit: non
est bonū.ex de re.iu.qui ex timore.xv.q.j.non est.Purū:vt
intentio sit pura:q: si oculus simplex est:totum corpus lucidum est.Luc.xj.Mat.v.⁊.xviij.Discretū:ne quid nimis.
qui em̄ ratione offert:si non ratione diuidat:peccat.de cō.
dist.ij.si credis.de off.cust.c.ſ.Firmū.i.perseuerans.perseuerantia em̄ oia claudit/⁊ tenet.nullum bonum sine perseuerantia est.viij.q.j.suggestum.vt aūt perseuerantiā habeat manus obedientie inherere sibi debent ꝓpugnacula patientie.Bern̄.in sermonibꝫ.Sic multorū vsq; hodie
pusillanimitas et peruersitas exigit: vt ab eis queri oporteat a prelatis quid vis vt faciam tibi?Luc.xviij.non ipsi
querere/dne quid vis me facere.Act.ix. Tales cōsiderāt
quid sibi precipi velint:non que sit voluntas preceptoris.
qui aperte vel occulte satagit:vt quid vult ipse.hoc enim
prelatus iniungat.ipse se seducit et frustra sibi de obedientia blanditur.non em̄ in ere ipse prelato:sed magis ei ꝑlatus obedit.Ber.in sermonibus.⁊ de hoc etiam.s. Qui
impotabilibꝫ.ex de pac.c.ſi.exceptis partē acerbissimam
seruitutis elegit.scz facere qđ velit.nō qui iussus facit miser est:sed qui inuitus facit.Seneca in epłis.Dixit dns ad
adā Gen.ij.ſ.q.iij.qđ ergo. de oi ligno paradisi comede:
de ligno aūt scientie boni et mali nō comedas.De oi ligno
paradisi poterat comedere:q: dū non venit cōtra obedientiam nō peccauit.ille em̄ comedit de ligno scientie boni:q̄
voluntatē suaz sibi appropriat:et se exaltat de bonis que
dns dedit:⁊ opatur per eum ⁊ per suggestionem diaboli
et transgressionem mandati.factū est ei pomū scientie mali.vnde oportet q̄ sustineat penā. ¶ Franciscus.obedientia est mater quodāmodo custosq; oīm virtutum.Aug.in
li.xiij.de ciui.dei.c.xv. Sicut abrae non immerito magna
obedientia ꝑdicatur:cuiꝰ vt occideret filium res difficillima
est iperata.Gen.xxij.xxij.q.iij. ꝓphetauit.de quo plene.s.
e.ar. Ira in paradiso tanto maior inobedientia fuit:quāto
id quod preceptum est nullius difficultatis fuit.Magna
em̄ est hois miseria aduersus eum ipsum inobedientia eiꝰ
ipsius.qm̄ nec voluit quod potuit:quod non potest velit.
ex de off.deleg.qm̄.in paradiso em̄.etiam si nō omnia potuit ante peccatum:quicquid tm̄ nō poterat non volebat.
et etiam poterat oia que nolebat. Nunc aūt ps.cxliij. homo similis factus est vanitati.Quis enumeret q̄multa q̄
non potest:velit:dum voluntati sue ipse animus:eoq; inferior caro non obtemperet.Rom.vij.xxxij.q.v.⁊ paulus.
Ipso nāq; inuito et animus plerūq; turbatur:⁊ caro dolet et veterascit et moritur.Aug.de ciui.dei.li.xv. diuino intonante precepto obediēdum est.xiij.q.ſ. quod precipitur.
non disputandum.Augꝰ.li.quo.s.Diuinis imperijs cedē
dū est obtemperādo:nō resistendū disputando.Aug.ꝓtra
ſfaustū.Ut sciremus non dei creaturam esse culpabilem:
sed inobedientiā cōtumacem ⁊ cupiditatem inordinatam:
non ppter porcum:sed ppter pomum/p:imus homo inuenit mortem.Et esau primatus suos non ppter gallinas
sed ppter lenticulā perdidit.Gen.xxv.Aug.super Joan.

Ad obediētiā requisita.

homil.xix.facit.xlij.di.qđquis.⁊.c.delicie.⁊.xiiij.q.vlt.c.vlt.
Qui se sibi magistrū cōstituit:stulto se discipulum subdit.
etem̄ quid alij de se sentiant ignorat:ego de me expertus
sum quod dico:et facilius imperare ⁊ securius preesse alijs
multis q̄ mihi.Bern̄.in epła ad odonem. Quicquid nobis a senioribus fuerit imperatū/fit tāq̄ si de celo sit ore
dei prolatum.nihil reprehendas nihil despicias:ip nullo
penitus murmurare presumas:q: in monasterio seruire
veniſti:non imperare.obedire:non inbere.totum sanctū.
totum vtile iudica:quicquid aut tibi aut alijs videris imperari.Cesarius in sermone.Obediētia in omni rationali creatura est ois iustitie origo atq; pfectio. Unde pobedientiā ⁊ inobedientiā distinguit christus ab adā. Unde
apłs ad Rom.vj.Sicut p vnius hois inobedientiam ⁊c.
Aug.sup questiones.lxxj.Prepositū monasterij timeas:
vt dñm diligas:vt patrē credas tibi salutare quicquid ille
pcipit:nec de maioris sentētia iudices:cuiꝰ est officiū obedire:et q̄ iubent implere.Hiero.in epła ad Rusticū. Dicit ex his q̄ passus est obediētiam.ad Heb.v.Hoc duplicis
pōt intelligi.aut em̄ dicit est/dicit q̄ alios discere fecit:aut q: experimēto didicit quod per scientiam nō ignorauit.Anselmꝰ in li.Cur deus homo.c.xj.Aliqn̄ precipitur
bene ⁊ obedit bene:vt quū precipit seruari castitas.aliqn̄
precipit male ⁊ obedit male:vt quū alicui pcipitur furari
aliqn̄ pcipitur bene ⁊ obedit male:vt cum alicui captiuo
dicit/fuge ⁊ ero ꝓte in vinculis et penam pro te accipit:
vt fecit Bacculus pro diacono capto a longobardo:vt
narrat Greg.in.iij.li.dialogorū. Bona quidē est talis pceptio:q: ex perfecta charitate:ſ mala obediētia:q: obuiat
charitati.Aliqn̄ precipitur male et obedit bene:vt quum
prelatus sibi pcipit afferri a subdito qđ qđ sine periculo
esse non potest:vt dauid qui precepit sibi aquā deferri de
cisterna bethleē cum periculo missi:quā ppterea effudit ⁊
dño libauit.Anselmus de similitudinibꝫ.ij.Reg.xxiij.xlij.
dist.delicie.Omnis virtus ab obediētia incipit:quēadmodū omne vitiū ab inobediētia proceſſit. ſfrustra nāq; vel
in obediētia rebelli vel cōrumpi doctrina:vel non intelligenti preceptū daretur.Hugo de similitudinibus.j.parte.xiiij.c.iiij. Obediētia ad omne quod iniungit spontaneo vigore:aliterq; animo fertur: modū non cōsiderans
in infinitum libertate extenditur.Unde etiam si impossibilia iniungantur:ꝓfidens de dei bonitate/obedit et charitate.Bern̄.de pcepto. Obediētie limes sm̄ tps est ipsa
tēporis extremitas:vt sit terminus obediētie/qui ⁊ vite:
quod nobis maxime cōmendat vnigeniti dei exemplum:
qui factꝰ est patri obediens vsq; ad mortē.Phil.ij.Bern.
de precepto.Obediētia nō seruili metu:ſ charitatis affectu seruanda est.nō timore pene:ſ amore iustitie. Greg.
in mora.sed a timore incipit ⁊ in charitatem pficit.de pdist.ij.sicut seta. ¶ Bonus obediētie gradus ſ ppter metū gehenne:siue ppter factam professionē/quā profeſſus
est:quisq; obediat. Melior aūt cū dei amore obedit.illa
quippe obediētia necessitatis:ista charitatis est. Ille aūt
optimus est obediētie gradus:quū eo aīo opus iniuncti
recipit:quo et precipitur.Greg.ibidē. Imperfecti cordia/
et infirme voluntatis indiciū est starura senio:studiosius
discutere:rationem ad oīa que iniunguntur exigere.de qbusq; male suspicari.de oi pcepto (cuiꝰ causa latuit) nec
vnq̄ libēter obedire:nisi ⁊ audire cōtigerit/qđ fortasse libuerit:aut qđ nō aliter licere vel expedire mōstrauerit:vel aperta rō:vel indubitata authoritas.Greg.ibidē. Erit ois inobediētia inexcusabiliter sit culpabilis:nulla tm̄ eternaliter est dānabilis:nisi quā remedium penitētie non sanat.
nulla est leraliter criminalis:nisi que cōtemptum superbie
non euitat. Un ſi iubente senioꝛe vt fileam:verbum mihi
forte per obliuionem elabitur:reum me fateo:inobediētie:sed venialiter.Sed ſi ex contēptu.xj.q.iij. §. premissis
est.§.cum ergo.in ſi.xxiiij.q.iij. notandum. in ſi.er de clericis.mi.ſi celebrat.in ſi.sciens et deliberans in verba prophetarum rumpo:preuaricator em̄ me constituo ⁊ cri

iminaliter pecco: et si impenitẽs vsq; ad mortem perseuero: dño. Hiego. ibidẽ. Adolescens sine obediẽtia inter seculi abusiua est. obediẽtia mater oim disciplinarum est. Cypianus de. xij. abusiuis. vide. S. e. H. cõsequẽter. R. inter ij. abusiua. in ar. xviij. qui obedit prelatis: hz sibi corpus obediens. Bern. in sermo. festi. Erat subdit9 illis. Luc. ij. Quis: quibus: deus hoibus. deus cui angeli subditi sunt erat subditus marie. nec tm marie: sed etiam Joseph propter mariam. Mirare ergo vtrũq; et elige quod amplius mireris. filij benignissimã dignationem: an matris excellentissimã dignitatem. vtrũq; stupor. vtrũq; miraculum. et q deus femine obtẽperet: humilitas sine exemplo. et q femina deo precipiat: sublimitas sine socio. In laudibus virginum. Apocal. xiiij. dicitur singulariter. q sequuntur agnum quocũq; ierit. Quibus ergo laudibus iudicas dignam: que etiam preit? Addisce homo obedire. certa subdi. disce obtẽperare. De author nostro et preceptore dicitur. Et erat subditus illis. Erubesce superbe cinis. dñs se humiliat: et tu te eraltas. deus se humilibus subdit: et tu te preponis author? Quoties em̃ preesse desidero: toties deum meum preire cõrendo. Si hominis o homo imitari dedignaris exemplũ: certe non erit tibi indignum imitari author? tuũ. Bern. super Missus. Homo subdere ei q sup̃a te est. et infra te erunt illa quib9 ꝓpositus es. Quia em̃ homo deseruit eum sub quo esse debuit: ideo subdit9 est eis sup̃a q̃ esse debuit. Sup̃a te deus est: sub te pecora. agnosce eum q̃ sup̃a te est: vt agnoscant te que infra te sunt. Ideoq; quũ Daniel cognouisset sup̃a se deus: agnouerũ illum sup̃a se leones. Daniel. vlr. Si autem superiorem contẽnis: subderis inferioribꝰ. ꝓrrea superbia egyptioꝝ de ranis. Exod. viij. et muscis cõdẽnata est. poterat deus leones mittere: hz aliquis magnus leone terrendus est. quãto illi erant supiores: tãto de rebus cõtemptibilibus et abiectis fracta est eoꝝ ceruix mala. Aug. super epistolã Joã. homil. viij. Non erit caro subiecta anime: nec vitia rationi succumbent: si animus nõ est subditus author suo. Tunc aũt rationi subiũcuntur nobis omnia que nobis sunt: si nos subiũcimur ei a q̃ nobis illa subiecta sunt. Nam que videntur subiecta ei esse qui deo subiectus non est: non sunt vere subiecta ei: sed ille potius subiũcit eis qui suam voluntatẽ subiugabit eis. Ysidorus de summo bono. li. j. Dei prouidentia regens ministris suis vniuersam creaturam naturas et volũtates. Naturas vt sint. voluntres autem vt nec infructuose bone: nec impunite sint: male subdidit. Primus subdidit oĩa: deinde creaturã corporalem creature spũali. irrationalem rationali. terrestrẽ celesti. femineam masculine. minus valentem valentiori. indigentem copiosiori. Aug. super Beñ. li. viij. Puer patribus subditus erat. Luc. ij. doctrina em̃ deus apparebat q acribꝰ hõ. Aug. de vera religione. c. xx. Ois creatura velit nolit subest creatori. Sed a creatura rõnali volũtaria subiectio tripliciter esse debet. vt q certũ est deũ velle id qd nos velimus. et id quod certum est eum nolle id exoremur. quod aut̃ incertũ est vtrũ velit an nolit: nec velimus et roto: nec penitus non velimus. Bern. Quidaz amant subesse vt possint preesse. honores fugiũt vt honoribus obuient. Hugo de claustro. li. iij. Et de hoc. S. in hac. ij. parte. in. H. porro. R. quidam amant. in ar. xxiij. Bonum est obedire maiorib9; parere perfectis: et post regulas scripturarũ vite sue tramitem ab alijs discere: nec preceptore vti pessimo. scz presumptiõe sua. Hiero. in epla. Seruias fratribus: hospitum pedes laua: passus iniuriam taceas: prepositum monasterij timeas vt dñm: dilige vt patrem: credas tibi saluare quicquid ille precipit: nec de maiorũ sententia iudicet: cuius officiũ est obedire. et implere q̃ iusta sunt. Hiero. ibidem. et de hoc etiam. S. in ar. xxij. H. porro. Quedã sunt pura bona: quedam pura mala. in his nulla debetur hoibus obedientia. qm̃ nec illa omittenda sunt. etiam quũ prohibentur. nec ista etiam quũ iubentur sunt cõmittẽda. Porro inter hec sunt media q̃dã; que pro modo loco et tẽpore iudicio et persona et mala possunt esse et bona. Et in his lex posita est obediẽtie tãq; in ligno scientie boni. Beñ. ij. vide. S. eo. R. dis. et mali. qõ erat in medio paradisi. in his omnino prelatorũ nec iussio: nec prohibitio est contẽnenda. Bern. in epla. Monachũ obediendissimuz dico: cui ex quibusliber senioribus verbulis: ne vnũ quidez iota preteriolat. Matth. v. nec attendit quale sit quod precipitur. et fit obediẽtia sine mora. Bern. ibidem. Quũ semel vicarius beati ffrancisci teneret capitulũ: et ipse in cella sua oraret: vnus ex fratrib9 defensionis quodam cõtectus palliolo non sine disciplina subdebat. videns hoc vir sanctus absens in spũ vocauit quẽdam de fratribus et dixit ad eum: vidi frater diabolum super illius fratris inobedientis dorsum: collũ eius tenentẽ adstrictum: qui tali sessori subiectus obediẽtie freno sperato instinct9 eius sequebatur habenas. et cũ rogarem deum pro fratre subito profusus demon abscessit. vade igitur et dic fratri vt obediẽtie sancte iugo collũ sine mora summittat. monitus per internuntium frater statimq; cõuersus ad deum: ad pedes vicarij humiliter se iecit. In legẽda beati ffrancisci: in titulo de intelligentia scripturarũ et spũ ꝓphetie.

¶ Articulus. lxx. A

Religio soꝝ tarantur inoobediẽtia

Contra sanctaz obedientiam: aut ei9 puritatẽ sup̃a copiosissime approbatam cõmendatam et descriptã: multipliciter fit a religiosis illius tpis hypocritalis: qui ei capita summiserunt. ¶ Et primo et grauius: q: multi ex eis nedum non obediunt simpliciter: sz precipiẽtibus eis prelatis multas verbales inferũt iniurias. et alias quoties (qõ est desperatius) manus mittunt in christum dñi prelatum suũ. cõtra illud. j. Reg. xxiiij. et. ij. Reg. j. ij. q. vij. §. de his etiam illud. R. Jtẽ in lib: o regũ. ex de sen. ex. cum illorũ. ¶ Scõo: q: etsi non iniuriantur prelatis: sicut sepe eis iniuriantur: vt vidi fieri dicentibus subditis: rantũ tibi obedirẽ: quãtum cani vel asino. non tm̃ obediunt: sed inflati tacẽt vel recedũt a facie eius: sicut cayn a facie dñi. Beñ. iiij. et de pe. dist. j. et venit. Vidi quẽdam fratrem. et vtinam solus esset. in eremitorio chiborioli in custodia perusina in prouincia beati ffrancisci: vbi eram de familia: qui in mea presentia: quũ precepisset ei gardianus q̃ rederet mantellos superfluos quos habebat in cella p forensibus fratribus q̃ venerant: noluit reddere. et quũ frater fugeret ad cellam recedens a facie Gardiani: cucurrit post eum gardianus clãculo: et ego cum eo. et retrouenies mandauit ei iterũ per obediẽtiã q redderet mãtellos. ille nunc nolens audire obediẽtiam quam ante tamen audierat: cum ambab9 manibus clausit aures suas: et sicut serpens obturauit aures suas. ad literã ne vocem incantatoris. i. preceptoris audiret: et cellã suam sic intrauit. ps. lvij. Cõtra tales Hieremias. Hiere. xxij. Locutus sum ad te in abundantia tua. i. superbia vel auaritia. que vtraq; fuit in isto fratre. et dixisti nõ audiam. et Ezech. iij. Domus israel nolũt audire te: q: nolũt audire me. Dis quippe domus israel attrita fronte est et corde duro. Jtẽ cõtra tales Act. vij. Dura ceruice et incircũcisis cordibus et auribus etc. Contra tales etiaz dicit Job. xxx. Seruum meum vocaui: et nõ rndit mihi. Contra talꝰ etiam dicit Esa. xxx. Aures tue audient post tergũ monẽtis te. Zach. vij. Auerterũt scapulas et aures aggregauerũt: ne audirẽt. Esa. xlvj. Audite me duro corde qui longe estis a iustitia. Esa. xxx. Ad vocem clamoris tui statim vt audierit respondebit tibi. ¶ Tertio: aliquoties respondẽt suis prelatis quũ precipitur eis aliquid. faciatis vos. accipiũt personam prelatorũ: quũ sint subditi. cõtra illud. lxxxix. dist. ad hoc. xxj. dist. inferior. cum. ij. c. seq. ¶ Quarto: quidam se excusant et falso cõmuniter. cõtra id ps. cxl. Non declines cor meum in verba malitie: ad excusandas excusationes in peccatis. Deutero. xxx. Mandatum quod dedi tibi: nõ est sup̃a te. ex de cõsue. quanto. xvj. q. j. pdicator. ¶ Quin-

to/et si aliquoties obediũt:cum murmuratiõe tñ ⁊ displi
centia et tristitia. Exo. xvj. Non est dicit moyses:murmur
vestrũ cõtra nos:sz cõtra dñm.nos eñ quid sumus? cõtra
murmuratores.xc. dist. alienus. ñ.q.vij.§. de his.ℵ. item
obijcitur. Quum semel murmuraret coraz fratre Egidio
socio beati francisci quidam frater de obediẽtia sibi data:
dixit ei frater Egidi⁹. Amice mi/quãto plus murmuras:
plus te oneras.et quãto humilius et deuotius summisse
ris caput obediẽtie:tanto leuio:et suauio:tibi erit.vince
temetipsuz:⁊ vinces oĩa.q: parũ est homini vt trahat ani
mas ad deum nisi semetipsum vincat. Et dicebat beatus
Frãciscus/q victoria mundi a suũpsi⁹ est victoria inchoã
da. ¶ Serro/tarde obediunt.cõtra id Mar.iiij.ibi. Illi
aũt statim ⁊c.⁊.§.dixi. ¶ Septimo/non cõplere obediũt:
vel amplius q̃ eis fuerit imperatum faciunt. Contra pri
mũ eñ de regu.iur.defleat peccator.de pe.dist.v.c.ſ.Exo.
xix. Oĩa que preceperis nobis faciemus. Contra scõm est
q: idem est facere plus in talibus:q̃ minus.eñ de off.cust.
c.ſ.cũ ijs que ibi no.et de hoc.s.in.lxix.ar.in.§.cõmendabi
lis.ℵ.quartus gradus. ¶ Octauo/frequẽter audiunt vo
cantes pr̃elatos eos:et non respõdent ex superbia vel iñ
patiẽtia vel acidia vt preceptum subterfugiãt. Non sic sa
muel dicens heli. Ecce ego.vocasti eñ me.⁊ tamẽ non vo
cauerat.ſ.Regũ.iij. ¶ Nono/absondunt se ne a prelatis
inueniantur:et ne eis precipiaĩ. Isti vere cõtumaces obe
diẽtie sunt.eñ de alie.iudi.mu.c.ſ.ibi.vel malitiose se dure
rint absentando.eñ & de off.deleg.consultationibus.in fi.
ibi. Nisi is qui possidet se pro cõtumaci absentasset.eñ vt
lit.non cõ.q̃m frequẽter.§.porro.ibi. Siue q: malitiose ses
ipsum occultat.siue q̃ impedit ne possit ad eum citatio p
uenire.eñ de de.nõ resi.ex rue.ibi. Qui se fraudulẽter ab
sentant.v.q.v.quidã.ibi.q̃ si non exierint.faciunt que no.
eñ de do.⁊ cõ.c.ñ.in glos.cõtumacia. ¶ Decimo/faciunt se
timeri a prelatis verbis et signis et factis et iniurijs ⁊ mi
nis:ne eis aliquid precipiãt.ita q̃ prelati non audẽt cõ
muniter hodie aliquid precipere eis magis timẽtes sub
ditos tales q̃ ipsi eos:⁊ quia nolũt scandalizari in se pas
siue nec in subditis. Tales subditi filij mortis sunt: q: nis
hil possunt aut audẽt eis prelati pcipere:nec in subiectio
ne viuunt:sz in supbia et elatione et rebellione. Tales p
prie filij bẽial sunt.i.absq̃ iugo.sic eñ interpretat belial.
ita vt nemo maxime prelati possint eis loqui.ſ.1.Reg.xxv.
¶ Undecimo/obediunt ex timore seruili non amore: et
ideo meritum obediẽtie pdunt.eñ de reg.iu.qui ex timore.
q: timo: non est in charitate.ſ. Joã.iiij.xviij.q.vj.§. ex his.
et de hoc etiam loquit.viij.q.ſ.sciendum.⁊.ſ. Per.ſ. Lastiti
cantes alas in obediẽtia charitatis. ¶ Duodecimo/quũ
vtcũq; obediunt:mercedem tẽporalem ⁊ cõsolationẽ ex
pectant ⁊ recipiunt.vnde meritum obediẽtie pdunt:quia
sub ista spe obediunt: ⁊ sic mercedem suã recipiũt. Mar.
vj.⁊ op.ar.xvij.q.ñ.si quilibet.vbi obstetrices pro reseruas
tione pueroũ domos ẽporales receperunt. tales miseri
stulti mercatores sunt:q̃ bonũ opus obediẽtie vñ possunt
habere vitã eternã:vendũt p vili picrantia: vel vili runi
ca: vel vili munusculo: vel aliq̃ alia cõsolatione tpali.ptra
quos Bernego. Quũ pro opere recto laus transitoria aut
premiũ queritur:eterna retributiõe res digna vili precio
venditur. ¶ Decimotertio:quũ obediunt. et iterũ de eã
dem materia. vt de eundo pro pane:vel facere hebdoma
dam:vel associando fratrem:vel cõsimili:vel alia eis a p̃
latis precipitur:imperant/et referunt q̃stiones eis. ro
gies iuj pro pane/vel fiñle.quasi obedientia sit terminis
cõclusa:vel limitata vicibus:et nõ ppetua ⁊ vsq̃ ad mo
rtem vt christi. Phil.ij.⁊ de hoc satis.s.in.lxix.ar.in.§.com
mẽdabilis.ad fi.ℵ.obediẽtia vero. ¶ Decimoquarto:in
stant cum prelatis precipientib⁹ precibus ⁊ frequẽter mi
nis:vt reuocent obediẽtias eis datas:vel per superiores
prelatos:et frequẽter per seculares eas faciunt reuocari.
q̃ idẽ est in effectu:ex̃ssimo et cõtumaci affectu.ac si di
cerent.nolo facere quod vis prelate. Ista autem reuoca
tio.etñ exterius in foro contentioso excusare videatur vt
inobediens non iudicetur:nec vt inobediens non punia
tur:in foro tamẽ cõscientie non excusat. Nec credo eos ex
cusari a mortali:q: reuera inobedientes sunt.eñ de ma.et
obe.siquis.quia prelati tunc obediunt:et subditi pcipiũt.
q̃ est ordo retrogradus sm vnum intellectum.xxiij.q.v.
est ordo.quũ cõtrarijs debeat esse.xcv.di.esto a subdiaco
no.et tales pprierarij sunt pprie voluntatis:⁊ in sno pro
prio pessimo corde viuũt.eñ de sepul.c.vlt.li.vj.⁊ de relig.
c.vlti.li.vj. ¶ Decimoquinto/accipiunt vnam licentiã vel
obedientiã eundi advnum locum:et vadunt ad alia ⁊ ad
personas alias. Et proprie tales cõtra obedientiã vel licẽ
tiã faciunt:q: forma obediẽtie eis traditam non seruant:
que est exacta diligẽtia obseruanda.eñ de rescrip.cum di
lecta.vbi de hoc.⁊ de off.deleg.venerabili.ibi.cõtra mãda
ti nostri tenorem.eñ de rest.spo.c.vlti.ff.mãda.diligenter.
Vel vltra terminũ eis datum in obedientia stant: quũ ta
mẽ dies assignata p prelato interpeller.ar.eñ de loca.pos
tuit. Non eñ possunt subditi sine voluntate plati sibi ter
minũ obediẽtie prorogare.ar.op.eñ de off.dele.de causis.
Et vt narrat climacus senior: sanctissimus missus alexan
driam ab abbate pro necessarijs:q: non venit in termino
prefixo:q̃q̃ fuerit legitime impeditus:⁊ vtiliter egit age
da monasterij:publicam nihilominus coram fratrib⁹ pe
nitẽtiam fecit impositam per abbatem. Et in lxix. ar.§.cõ
mendabilis.ℵ.cum iulius.s.dictũ est de Julio cui honor
solitus redeunti negatus fuit a senatu:q: vltra terminus
quinq̃ annorum sibi assignatum tardauit:q̃q̃ cum mari
ma victoria rediisset. ¶ Decimosexto:q: raro per obediẽ
tiã vadunt:sed per licentias procuratas:ne dicam extor
tas.et frequẽter cum minis ⁊ subsannationib⁹ experitas;
procurãtes cum talibus licentijs suas consolationes cor
porales et tẽporales eundi parisius/standi cum cardina
libus/regibus/⁊ episcopis/⁊ alijs dñis mundi/visitandi
cõsanguineos ⁊ amicos.eorũ maledictas deuotas in mo
nasterijs pellicientes. vide q̃ legit̃ ⁊ no.xxxij.dist.laici.⁊
de pe.dist.ij.si eñ. vltra.v.colum.ℵ.petrus.ibi. pelliunt.
⁊ in glos.i.alliciunt.bibendi/discurrendi/⁊ peregrina
tiones vagãdi potius q̃ plorandi.cõtra illud.viij.q.ſ.scie
dum.eñ de off.or.quãto.xvj.q.ſ.monachi vagantes.xvij.
q.ñ.quidã monacho:rũ. ¶ Decimoseptimo/q: licẽtias ta
les quas procurant faciunt eas per prelatos in litteris eis
datis ad eorũ quasi excusationem et vanam gloriam obe
diẽtias appellari:quũ tamẽ ppie non possit dici obediẽ
tia:nisi quam prelatus subdito suo motu suo fine requisi
tione eius imponit ⁊ voluntate.alias potius obedit pre
latus ⁊ satisfacit misere cõsolationi subditi/q̃ ecõtra. vt.s.
e.ar.§.sciendum.ℵ.alia vice dictũ est. Est autẽ differentia
inter licentiã ⁊ obediẽtiã que est quodãmodo inter genus
et speciem. Nam licentia est quando aliquis vult aliquid
tolerare et permittimus inuiti:ut dicit Augustinus.xxxj.q.ſ.hac ratione.iiij.dist.denicq. Permittere obedien
re autem tribus modis accipitur. vt no.iiij.di.c. vlr. quod
autẽ precipimus volumus.xiiij.q.ſ.qõ precipitur. Uñ ⁊ ta
les dupliciter offendũt.⁊ q: parãt ⁊ exco: quẽt tales car
nales licẽtias.⁊ q: fingũt eas obediẽtias. qõ est quoddã
tacitum mendacium et hypocrisis.xxij.q.v. cauere. xij.q.ſ.
nolo. ¶ Decimooctauo aliquoties non obediũt sub spe
cie spiritus. quando eis aliquod consolabile pro corpore
vel pro anima a prelatis iniungitur: vel vt vadant ad ho
spitium vel forestariam ad comedendum: vel q̃ sedeant
in loco superiori:vel q̃ non veniant ad chorum:vel q̃ va
dant ad orandum quũ alij laborant: vel q̃ dimittant ab
stinentiam specialem.et hoc sub specie humilitatis.quasi
vel austeritatis.sz ista superbia occulta est.ar.xxij.q.ñ. ays
humilitatis.q: vera humilitas.vere obediẽs est in omni
bus/nihil habens de suo.xij.q.ſ.non dicatis.⁊ talis auste
ritas voluntaria fructu caret. Esa.lvij. In die ieiunij ve
stri inuenitur voluntas vestra.et de hoc.s.in.§.multa.ℵ.
tertio.in.lxix.ar. Et idem genus inobedientie est vel pro
refectione;vel pro ieiunio;vel p oratorio;vel p dormien

do seniorꝫ violare mandatū. ſm Danielē. in colk. iiij. ⁊ de hoc ſupra etiā. Poſſet tñ ſubditus in tali cōſolatiua obedientia dicere p̄lato ſuo: Si placeret vobis pater/refugerem iſtam conſolationem. ſi autem: fiat voluntas veſtra. et ſic intelligitur. viij. q. j. ſciendū. perfectius eſt tñ ſimpliciter obedire ⁊ nihil p̄lato dicere. Et de tali obediētia dicꝫ benedicta ſit talis obediētia: que corpus ⁊ animā cōſolatur: q; aliquā ſimilitudinē habet cum illa quam ſunt ſancti in patria habituri in duplici ſtola/corporis et anime. Apocal. vj. Eſdre. ij. ¶ Decimonono. Sciūt frequēter voluntatem p̄lati: licz eis nihil dicant timore: aut ne eos tribulent: ⁊ non faciunt. cōtra tales dicit Luc. xij. Seruus ſciēs voluntatem dñi/et non faciens/vapulabit plagis multis. xxxviij. diſt. §. vt itaq; religioſus autem ſeruus eſt. liiij. diſt. multos. ¶ Vigeſimo obediētias impoſitas p̄ cōſtitutiones vel ordinationes p̄latorū cōmuniter non ſeruāt dicentes/non ſeruāt p̄lati: nō ſeruemus nos. cōtra tales dicit dñs Matth. xxiij. Dia quecūq; dixerint vobis: ſeruate et facite: ſm opera vero eorum nolite facere. xx. diſt. ſm. ſ. q. ſ. non quales. Nam et ſi cōſtituentes p̄lati ſeruare debeāt que cōſtituerūt: vt. ix. diſt. iuſtum eſt. Et qđ quiſq; iuris ſtatuit: ipſe debeat vti eo. eꝫ de conſti. cum oēs. ff. qđ quiſq; iuris. l. ſ. ⁊ in p̄in. decretorū. humanum. nec debēt alijs legem imponere: quā ipſi negligunt obſeruare. eꝫ de p̄eben. p̄o illorū. ſi tñ non ſeruant: ſeruare tenentur ſubditi. ſ. q. ſ. oīa ſacramēta. et. c. ſignificaſti. ⁊. c. nō quales. ſ. q. vij. ſiquis omnem. C. de legi. et cōſti. l. leges. eꝫ de cōſti. c. ſ. ⁊. c. vltri. xix. diſt. romanorū. ¶ Hēs aūt p̄dicti articuli obediētie et puritatis eiꝰ infectiui: et ſiqui alij inueniri poſſunt: per originalia ſuperius allegata/referēdo ſingula ſingulis ⁊ adaptando ſm p̄udentiam legentium: que hic cauſa breuitatis non repeto: oſtenduntꝫ clare et legitime refelluntur. Et hucuſq; de obedientia et multiplici eius commendatione et tranſgreſſione dixiſſe pleniſſime ſufficiat.

¶ Articulus. lxxi. De diſciplina. A

Sed qꝛ dictum eſt de obedientia/qua redditꝫ quod debeꝫ ſupiorī: Cōgrum eſt vt dicamus de diſciplina/q redditur quod debetur inferiorī. ¶ P̄imo igit ponam diuerſas acceptiones huius nois diſciplina. Diſciplina igit quādoq; dicit deſiderium corrigendi inferiores: ⁊ ſic videꝫ pars iuſtitie. Quādoq; dicit diſciplina id quod adhibetur ad correctionē alioꝝ. ſic ſumitur Heb. xij. Filiimi noli negligere diſciplinam. in eodem. In diſciplina perſeuerantes ⁊c. Item ſi extra diſciplinam eſtis ⁊c. ſic etiam ſumitur. xlv. diſt. diſciplina. Quādoq; diſciplina dicit effectꝰ diſcipline ſumpte ſcōo modo. et ſic videꝫ eam deſcribere Cyprianus dicens: Diſciplina eſt morū ordinata correctio: et maiorū p̄cedentium patrū regularū obſeruatio. Item magiſter Hugo de ſancto victore. Diſciplina inquit eſt conuerſatio bona ⁊ honeſta: cui parū eſt non malum facere: ſi non ſtuderit in his que bene agit per cuncta irreprehenſibilis apparere. pſ. xxxiij. ⁊. xxxvj. ⁊. ſ. Pec. iij. Declina a malo ⁊ fac bonum. Bern. in epiſtolis. Diſciplina ceruicem ſummittit. deponit ſupercilia: q; verecunda ⁊ pudorata. lxxxvj. diſt. non ſatis. xcvj. diſt. in ſcripturis. compunit vultū. ligat oculos. xxxij. q. v. nec ſolo. cachinnos. v. q. iij. in loco. cohibet. moderat linguā. v. q. iiij. in loco. guſtam frenat. xlj. diſt. c. ſ. cum ſeq. ritum. ⁊c. diſt. per totum. ſedat. formatincеſſum. xlj. diſt. §. ſicut ergo. xlj. diſt. §. ſi. Item magiſter hugo de ſancto victore. Diſciplina eſt omniū mē boꝝ motus ordinatus: et diſpoſitio decens in omni habitu et actione. ¶ B Diſciplina p̄imo modo ſumpta/idem poteſt eſſe quod zelus. de quo in pſ. lxviij. ⁊ Joā. ij. Zeli domꝰ tue/comedit me. ⁊ eꝫ de cuſto. eucha. c. ij. Qui zelus ſic ab Aug. deſcribitur in loco p̄edicto. Bonꝰ zelus eſt ſeruoꝝ animi quo mens abiecto timore humano/p virtutis defenſione accenditur/⁊ comeditur; q̄ quelibet p̄ua que viderit corrigere ſatagit: ſi nequit tolerat ⁊ gemit. hoc probatur. viij. q. j. oīs qui. ⁊. c. aduerſitas. §. hoc etiam. nō. hinc etiā Augꝰ. ibi. Iraſcit iuſtus peccatis palearū ⁊c. ⁊. j. ibi. non clamat. glo. alre: ſed iſtus gemit dicēs. Quia defecit in dolore vita mea: ⁊ anni mei in gemitibus. ⁊. nō. hic idem. columba a moleſtijs querit auolare: ſed dilectionē non amittit: ſed ſemp gemit. facit. xj. q. iij. qñ. xxiij. q. iiij. q̄ſq; c. recedite. c. quidā. ibi. Cum vero eis per quos eccleſia regitur: adeſt ſalua pace poteſtas diſcipline ⁊c. ¶ Ad zelū autem p̄imo videtur pertinere dolor de dei contumelia. qui eſt quaſi ſciſſura corporis quam interdū indicat ſciſſura corporis vel veſtis. Joheł. j. de pe. diſt. j. §. hoc idē. nō. hinc etiam. Secūdo tabeſcentia: que eſt quū dolor vehementior aut diuturnior fuerit. pſ. cxxxviij. Super inimicos tuos tabeſcebam. Et idem. pſ. lxij. zelaui ſuper iniq;s. Tertio ira per zelum: que eſt appetitus vlciſcendi dei offenſam: que ira eſt odium cōtra vitium. pſ. cxxxviij. Nonne qui oderunt te dñe oderam. viij. q. j. §. hoc etiam tūc. nō. hic idē in pſ. iraſcit iuſtus pctis palearū. lxxxvj. diſt. odio. xxij. q. iiij. duo iſta. in iudice quū oē ſignū ire maxime in ferēda ſentētia cauēdū eſt. xj. q. iij. §. ſi ergo. nō. ira eñ viri. ⁊. c. illa. ⁊. c. ira. ⁊. c. cū apō. Item pſ. cxxxviij. Perfecto odio oderā illos. Perfectuꝫ odiū eſt quo inimicos dei vſq; ad dilectionem perſequimur: nō habentes pacem cum eis: q̄diu ſunt dei inimici. q; ſm Gregorium dei ſe amicum denegat: qui eius placet inimicis. De iſto bono odio loquitur. xxiij. q. v. non eſt innocentie. Vel perfectum odium dicitur omniū perfectorum: quo peccata hominum non homines odio habentur. vt p̄e. c. odio. ⁊. c. duo. Ambro. Qui habent zelum dei omnes inimicos putant ſuos qui ſunt hoſtes dei: q̄uis patrem fratrem ſororē. de omnibus dicunt. pſ. p̄e. Et inimici facti ſunt mihi. De iſto zelo. xxiij. q. v. ſi audieris. ⁊. q. iiij. q̄ chriſtus. xlv. diſtin. diſciplina. xxiij. q. viij. legi. ⁊. c. petrus. xij. q. ſ. dilectiſſimis. Idem. Nemo grauior hoſtis omnium/q̄ qui omniū ledit authorem. Augu. Unumquēq; chriſtianū zelus domus dei comedit. Non eñ eſt magis domꝰ tua/q̄ illa vbi habes ſalutē eternā. ſi ergo in domo (ne q̄d puerſum fiat) ſatagis: in domo dñi/vbi ſalus eſt. pposita ⁊ requies ſine fine non debes pati/quātū in te eſt: fiq̄d peruerſum forte videris. ¶ Notādū etiam q̄ non videtur omnino idem eſſe zelus et ira per zelum. Bonus zelus eſt. vt ait glo. Aug. ſuper illud Joā. ij. c. zelus domus tue ⁊c. ſeruoꝝ animi ⁊c. vt p̄opi. nō. diſciplina. §. Ira vero per zelum eſt ira iuſta. de qua glo. ſup illud Matth. v. Omnis qui iraſcitur. Juſta ira eſt mater diſcipline. Et ſuper illud Job. v. Virum ſtultum interfecit ira. dicit Greg. Eſt ira per zelum qua iraſci ſicut nobis noſtris p̄imis errātibus debemus. de hac ira dicit glo. ſuper illud Eccls. vij. Melior eſt ira riſu ⁊c. Melior eſt ira q̄ vitijs iraſcimur. Item notandū q̄ ſuper illud Ezech. iiij. Sume tibi ſartaginem ferream. dicit glo. Gregorius. Nullū maius ſacrificiū deo eſt/q̄ zelus animarū. dei glozia in bonis do defendit. Zelus carbo eſt quē vnꝰ de ſeraphin accepit de altari celeſti: ⁊ tetigit labia Iſa. eiuſdē. vj. viij. q. j. ſcripturis. Nam non ſunt digna p̄edicare labia illa verbum dei: que hic carbo non tetigerit. pſ. lviij. Moris in labijs eorū. vbi litera communis hꝫ: gladius in labijs eorū. In labijs quoꝝdam verbū dei/qđ dicit et eſſe ſpūs et vita. de pe. diſt. iiij. ſi ex bono. moris eſt. pter defectum enim zeli verbum dei ita frigide annūtiant aliqui/q̄ auditores eorū inde potius frigeſcunt q̄ accendantur. Greg. Pectꝰ frigidū verba ignita pferre nō pōt. pter ignem iſtum dictum eſt de helia. Eccli. xlviij. Surrexit helias ppheta q̄ſi ignis. Prouer. xxx. Dis ſermo dei ignitꝰ ⁊c. Zach. xij. Ponā duces iuda ſicut caminum ignis in lignis. ¶ E

Zelus ſit.

Ad zelū que ſpectant.

Equitur de his que poſſunt incitare ad correctionem faciendam. ¶ Et p̄imo incitare poteſt frequens admonitio ſacre ſcripture. Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tuus

Ad correctionē faciēdā incitantia.

ter tuus: corripe eum inter te et ipsum solum. ij. q. j. si peccauerit. vbi de hoc. xlv. dist. sed illud. vbi de hoc. xxiij. q. iiij. ita plane. ℣. c. duo ista. vbi de hoc. ex de iudic. nouit. vbi de hoc. ex de hereti. cum ex iniuncto. ℟. ne quis ꝯ. vbi de hoc. Gala. vj. Si p:eoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spuales estis instruite hmõi in spũ lenitatis. j. ad Thessalo. iiij. Rogamus vos fratres corripite inquietos. ℗:ouer. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinam. Eccli. vij. ſFilij tibi sunt erudi illos: et curua illos a pueritia eor. Eiusdem. xxx. Tunde latera eius dum infans est: ne forte induret et nõ credat tibi. Ibidem. Doce filiũ tuũ: ℣ opera re in illum: ne in turpitudinem illius offendas. Ephe. vj. Educate filios vestros in disciplina et correctione dñi. ij. ad Timoth. iiij. Argue obsecra increpa ℣. xlv. dist. c. j. ℣. c. cũ beatus. ij. ad Timoth. iij. Ois scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendũ: ad arguendum: ad corripiendum ℣. ps̃. xcviij. Deus tu ꝓpitius fuisti eis et vlciscens in omnes adinuẽtiones eorũ. vbi dicit expositor. nõ odiſ: ſz pacis est talis vltio qua flagellat pater filiũ ne pereat. nec se dñs iudicem exhibet sed amicum. Esa. ix. Zelus dñi exercituũ faciet hoc. dum in virga et verberibus iniquitates visitat ℣ peccata. Apocal. iij. Ego quos amo arguo et castigo. Amos. iij. Tantũmodo vos cognoui ex oibus cognationibus terre: idcirco visitabo sup vos omnes iniquitates vestras. de hoc. xlv. distin. quasi per totum. et maxime in p:e. c. cum paulus. et. ℟. salomon. c. licet. c. disciplina et. c. licet. ij. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. c. quid facier. c. nimium sunt inquieti. c. displicet. c. qui peccat. ſi ecclesia. v. q. v. nõ omnis. c. non oſculak. ex de off. or. licet. c. irrefragabili. ex de accusa. qualiter. ij. de fimo. licet heli. de sta. mo. in singulis. ℣. c. ea que. cum multis. ¶ Secundo incitat ad correctionem faciendam: exemplũ maxime christi. de cuius zelo habes Matth. xxj. Joã. ij. Mar. xj. et Luce. xix. pſ. lxviij. Zelus dom⁹ tue comedit me ℣. ex de custo. eu. c. ij. j. q. iij. vendẽtes. c. saluator. xxiij. q. iiij. qui peccat. lxxxviij. dist. ejiciens. xxj. q. vij. et hoc dixinus. Esa. lix. Opertus est domi nus pallio zeli. Cant. ij. En ipse stat post parietem. ad modum scilz zelantis et auscultantis. Exemplum zeli habes Exod. xxxij. in moyse ℣ leuitis vindictam sumentibus de idolatria ppl̃. iudaici. et p:e. c. disciplina. dist. xlv. Num. xxv. in phinee qui occidit filium israelitam coeuntem cum madianita. de quo dñs ad moysen: Phinees filius eleazari auertit irã meã a filijs israel. quia zelo meo cõtra eos cõmotus est. de hoc. xxiij. q. viij. legi. cum. c. seq. ij. q. vij. ℟. item cum balaam. ℵ. runc phinees. ℣. xxiij. q. iiij. q. christus. Jte in helia. iij. Regũ. x. qui interfecit p:opheras baal: et fecit descendere ignẽ super duos quinquagenarios. iiij. Reg. j. et p:e. c. q christus. Item in matathia. j. Machab. ij. qui trucidauit iudeum sacrificantem idolis. et p:e. c. q christ⁹. Item in petro animaduertente in ananiam ℣ saphyram. Act. v. xxiij. q. viij. legi. et. c. petrus. Item in paulo occecãte elimam magum. Act. xiij. xlv. distin. ℟. salomon. de isto zelo est quarta beatitudo. Beati qui esuriunt et sitiũt iustitiam. ¶ Tertio vtilitas ex correctione p:oueniẽs. virga eñ correctionis fructifera est. pſ. xxij. Virga tua et baculus tuus ℣. Ego. Virga percutimur. baculo sustentamur. xlv. dist. disciplina. vnde significata est per virgam illam. que p:otulit flores et amygdala. Num. xvij. ¶ Utilitatem correctionis in multis locis insinuat sacra scriptura. ℗:ouer. xxvij. Melio: est manifesta correctio q̃ amor absconditus. et in eodem. Melio:a sunt vulnera diligentis q̃ fraudulenta oscula odientis. v. q. v. non omnis. ℣. c. nõ oſculatur. xxiij. q. iij. nimiũ. et. c. xxviij. Qui corripit hominem: gratiam postea inueniet apud eum magis q̃ qui per blandimẽta lingue decipit. eiusdem. xxix. Virga atq; correctio tribuit sapientiam. Eccls. vij. Melius est a sapiente corripi q̃ stultorum adulatione decipi. Eccli. xxx. Qui diligit filium assiduat illi flagella: vt letetur in nouissimo suo. facit. xxiij. ℟. iij. ea vindicta. Item in eodem. Qui docet filium suum; laudabitur in illo. Augu. ad Vincẽtium. Non omnis qui parcit amicus est. nec omnis qui verberat inimicus. Melius est cuz seueritate diligere: q̃ cũ lenitate decipere. vtilius esurienti panis rollit: ſi de cibo securus iustitiã negligat: q̃ esurienti panis frangit: vt iniustitie seductus acquiescat. et qui phrenericum ligat: et qui lethargicum excitat: ambobus molestus: ambos amat. hec verba ponuntur in p:e. c. nimium. xxiij. q. iiij. et ipsa pietas. ℣. c. quid facier. ¶ Item Augu. Quis nos poterit amplius amare q̃ deus: et tamen nos non solum docere suauitatem: verum etiã salubriter terrere non cessat. ¶ Quarto damnum p:oueniens er defectu correctionis. quod in multis scripturis insinuatur. j. Regũ. iij. Sustabo aduersus heli oia que locutus sum sup domũ eius: eo q̃ nouerit indigne agere filios suos: et tamen non corripuit eos. vnde et voce diuina dicitur ei. Honorasti filios tuos magis q̃ me. de hoc. xlvij. dist. ℟. necesse. iij. Regũ. j. Adonias eleuabatur. dicens: Ego regnabo. ℣. nec corripuit eum pater eius aliquando. quem hac occasione postea salomon frater eius fecit occidi. Unde et gratianus. Hinc etiam dauid erga filios nimiratem non discipline seueritatem exercens: eorũ iuuentutẽ experimento didicit perniciosam: quorum puerilem vagam licẽtia permisit esse voluptuosam. Unus quippe eorũ sororem suam stupro corrumpens. iij. Regũ. xiij. a fratre eius absolone scz inter epulas quas fratribus suis fraudulenter parauerat: obtruncatus est. Absolon postq̃ veniam a patre obtinuit: de regno illum expulit: et ad concubinas eius ingressus est: demum per inuia deserti patrem persequẽs querens inhe. ix. xlvij. distin. p:e. ℟. necesse. Item ℗:ouerb. xiij. Qui parcit virge: odit filium. qui autem diligit instanter erudit. facit. xxiij. q. iiij. dilplicet. ℟. quare mouetur pater. ℗:ouer. xxix. Puer qui dimittitur voluntati sue: confundit matrem suam. Eccli. xxij. Confusio patris est de filio indisciplinato. eiusdem. xlj. De patre impio queruntur filij: quoniã p:opter eum sunt in tormento. ij. q. vij. ſicut. Esa. xiiij. P:eparate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum. ¶ ℟ Sequitur de impedimẽtis correctionis. Notandum igitur q̃ octo sunt que solent impedire ne correctio debito modo fiat. ¶ P:imum est indiscreta humilitas. Augu. loquens prelatis. Quando necessitas discipline in moribus coercendis dare vos dura verba compellit: si etiam vos excessisse modum sentitis: non a vobis exigitur vt a subditis veniam postuleris: ne apud eos quos oportet esse subiectos: dum nimium seruatur humilitas regendi frangatur authoritas: et tamẽ petenda est venia ab omniũ domino qui nouit eos quos plus iusto forte corripitis: quanta benuolentia diligatis. lxxxvj. di. quãdo. vbi no. q̃ authoritas illa: Vade prius reconciliari fratri tuo. Matth. v. de prelatis non intelligitur: niſi quando ex odio corrigunt. Item Eccli. xiij. Noli esse humilis in sapiẽtia tua. ad Titũ. ij. Hec loqre et exhortare et argue cum omni imperio. ¶ Scõm est rimo: scandali. sed veritas vite doctrine vel iudicij ꝓpter scandalũ dimittenda non est. ex de reg. iur. q̃ scandalizauerit. vbi de hoc no. xj. q. iij. inter verba. et vide quod no. ex de renunti. nisi cum p:idem. ℟. p:o graui. ex de no. op. nun. c. cum ex iniuncto. Item Galat. ij. dicit paulus. Quum venisset petrus antiochiam: in faciẽ restiti ei quia reprehensibilis erat. ij. q. vij. paulus. Matth. xv. quum diceret christo. Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. ipse respondit. Omnis plantatio quã non plantauit pater meus eradicabitur. sinite eos quia ceci sunt ℣ duces ceorum. p:e. c. inter verba. ¶ Tertium est rimo: humanus vel mũdanus. cõtra quod legitur de helia Eccli. xlv. Non pertimuit p:incipem. nec superauit eum verbum aliquod. et. iij. Regũ. xviij. dixit helias ad achab regem. Non conturbo ego israel: sed tu et dom⁹ patris tui. et Joãnes herodem arguebat dicens. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Mar. vj. xxij. q. iij. vnusquisq̃. Facile enim a iustitia deuiat: qui hominem timet. sic pilatus timore domini

Correctio duplex.

lesum christum morti adiudicauit. Joan.xix.xi.q.iij. quatuor.x.c.quisquis. ¶Quartum est remissio.de qua exemplum habetur in heli.s.Regū.ij. qui remisse arguebat filios suos dicens. Quare facitis res huiusmodi quas ego audio.xlvij.dist.§.necesse. Non sic paulus.xliij.dist.epheſis.non moyses.xlv.distin.disciplina. De negligentia maxime in corrigendo prelatorum: que est in eis peccatum mortale.lxxxiij.dist.in omnis.v.c.vsq; ad.§.sicut autē. et ex de of.archid.ea q̄.legit̄ x no.ex de of.or.irrefragabili.vbi de hoc legitur et no.in glos.s. ¶Quintum et sextum sunt austeritas x indiscretio.contra que duo sunt in arca testamenti cum virga et manna.Heb.ix. In virga correctio. in manna mansuetudo.cōtra austeritatem. xlv.distin. disciplina.cōtra austeritatem dicitur Gala.vj. Vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis.Contra indiscretionem dicit Prouerb. xiij. In ore stulti virga superbie. ¶faciendum est ergo rēperamentū quoddaz inter rigorem x desidiam. vt pre.c. disciplina.x.e.dist. oēs qui.Et leniter castigatus reuerentiam exhibet castiganti asperitatis autem nimie increpatio nec correctionem recipit:nec salutem. xlv.dist.cum beatus. Item rectorē subditis pietas matrē: disciplina vero parrem exhibeat. xlv. dist.sed illud.et in.§.seq. hinc etiaz. ¶Septimum est ira vel odium. Prouer.xvij. Spiritū ad irascendum facilez quis poterit sustinere? Eccli.xix. Est correctio mendax in ira contumelioſi. videtur esse correctio: quod potius est corruptio vel conuiciatio.xi.q.iij.ira.s.x.c.ira.ij.x.c.illa. et pre.c.quatuor. ¶In vitis patrum legitur q̄ discipulus Macharij ipsum precedens in via inueniens presbyterū idolorum: dixit ei.quo vadis demon? quem ipse presbyter percussit vsq; ad mortem. Macharius sequens discipulum:et obuians eidem presbytero. dixit ei. salueris. ex quo verbo conuersus fuit presbyter. vnde Hierony. Vide quid benignitas sermonis: quid austeritas fecerit. Sapiens ecclesiasticus. Eccli.vj. Verbum dulce multiplicat amicos:et mitigat inimicos. ¶Octauum est amor terre nostū. Genes.iiij. dixit cayn. Num custos fratris mei sum ego? de pe.di.s.serpens. Cayn interpretat possessio. Amator possessionum/custodia fratrum negligit.cōtra illud. Eccli.xxix. Perde pecuniā propter fratrem. Malus autē prelatus dicit verbum cayn:qui magis curat de pecunia q̄ de anima. ꝓpter quam christus Apocal.s.Ephe.v. mortuus est. Bern. Cadit asina:et est qui subleuet. perit anima:et non est qui adiuuet. Idem. Venient ante tribunal christi:et audietur populorum querela grauis: et accusatio dura:quorū vitare stipendijs et non diluerūt peccata. ad hoc.s.q.i.ipsi sacerdotes. iij.q.s.placuit.l.di. siqs diaconus.exp:essum. ¶Nonū est timor detractionis vel appetitus adulationis. Prelati eñ timentes asperitatem linguę subditorū: aut falsa blandimenta: x periculosas adulationes libenter accipientes/ꝓmittūt eos in peccatis iacere.et isti añ tribunal christi accusaturi sunt tales ꝓlatos in die iudicij:vt dicit papa hor:misda.l.di.siquis diaconus aut presbyter.x Hiero.xlv.dist.ſz illud.propter easdē adulationes iustitia deseritſ.q.s. sunt nonnulli. ¶E

Contra ꝯ dimoſ tiones.

Equit de modo faciendi correctionem. Attendēdum ergo q̄ correctio procedere debet ex amore. Apoc. iij. Ego quos amo corrigo.arguo x castigo. xlv.di.licet.s.x.ij. Sed sunt aliqui qui illos maxime corrigunt:quos nō amant:quorum ab his quibus adhibetur non reputatur correctio:sed hostilis persecutio. Esaie.xi. Egredietur virga de radice ieſſe. Jesse interpretatur incendium.et debet ex incendio amoris/egredi virga correctionis.ij. Thessa.vlti.cap. Nolite quasi inimicum existimare illum: sed corripite vt fratrem. Ex autem ex amore correctio facienda est:est expressum. xxiij.q.iij. ira plane. ibi.Et hec omnia cum dilectione corrigendi:non cū odio persequendi faciat.x.c.nimirum. vltra medium ibi. Illi seruientes cupiditate:isti charitate.x.c.ea vindicta. Ea vindicta que valet ad correctionem nō prohiberur.x.s. Sed huic vindicte inferende non est̄ idoneus: nisi qui odium quo flagrare homines solent:qui se vindicare desiderāt: dilectione et māsuetudine superauerint.x.s.Quem enim diligit dominus:corrigit:flagellat autem omnem filium quē recipit. Prouer.iij.x Hebre. xij.x.s.Animaduertēres eos non amare correctionem:sed odio desiderare vindictam. Item correctio debet fieri cum compassione. Aug. Duo ista nomina quū dicimus/homo/peccator/nō vtiq; frustra dicuntur:quia peccator est corripe: et quia homo/miserere:nec omnino liberabis hominem: nisi quū perse cutus fueris peccatorem.xxiij.q.iiij.duo ista.pō.ctrl. Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me.sicut dicit glos.super illud Matth.v. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam.iustitie lumen est misericordia. Jacobi.ij. Justitia sine misericordia/cecus furor.zelus absq; misericordia est vt cecus sagittarius qui intendens occidere feram:occidit hominem:sicut lamech:qui intendens sagittare ferā:sagittauit Cayn. Genē.iiij.xxij.q.s.quomodo. ignis zeli ardere.xlv.distin.disciplina.debet in oleo misericordie. Grego.super Ezech. Zeli sacri districtio de virtute misericordie necesse est vt ardeat. ad hoc.xlv.distin. disciplina. Jdeo necesse est eū qui alios habet corrigere:iugiter meditari in seipso ꝓpriam infirmitatem: vt sciat quid alij portare possunt.l.distin. considerandum nobis est.viij.q.s.clemens. Contra quod aliqui prelati faciunt.xxvj.q.vij. alligant.pō.ix. Sciant gentes quoniam homines sunt. Gal. vj. Considerans temetipsum: ne et tu tēteris. Ecclesiastici.xxij. Intellige que sunt proximi tui ex teipso. Grego. Omnipotens deus idcirco principem apostolorum permisit cadere: vt in culpa sua disceret qualiter alios miseri debuisset.vt pre.c. considerandum. Et de christo legitur Esaie.liij. Virum dolorum et scientem infirmitatem. ad Hebre.iiij. Non habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: tētatum autem per omnia ꝓ similitudine absq; peccato. qui non didicit pati disciplinā nescit eam in alijs.ar.s.c. cōsiderandum. exercere. ¶Quidam religiosi habentes abbatem torem crudelissimū inexpertem discipline: quam volebat in alios exercere: coegerunt eum sedere per mensem inter fratres: et gerere se tāq̄ simplicem fratrem: quem quotidie perclamantes et egregie verberantes: tandem restituerunt eum sedi sue: dicentes. Ecce per mensem fuisti in scholis discipline: et non solum audisti doctrinam discipline: sed etiam sensisti. non erat mirum si nesciebas quod non didiceras sis memor: eorum que didicisti: alioquin rememorationē faciemus tibi. vbi Heb. iiij. Esa. liij. Eius qui didicit ex his que passus est disciplinā. Unde dicit sapiens. Ecclesiastici.xxxiij. sententialiter. Inexpertus q̄d nouit? et Greg.ix. Cum in magistrum sumi non debeat/qui formam discipuli non assumpsit: nec sit prefendus quia presse non nouit.eē de elec. cum in magistrum. facit. lxj. distin. miserū xxj.q.s. desertus. Sunt multi qui alios durevolunt corrigere:se tamen nolentes corrigi. Contra quos Bern. super illo verbo. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. Matth.v. Sunt multi qui zelū iustitie videntur habere sed si verū haberēt zelū se festinarēt corrigere et correctionē recipere: sed q: hoc nolūt verū zelū nō habēt. Contra tales dicit dñs Mat.vij. et Luce.vj. Hypocrita eijce primū trabem de oculo tuo: x tunc perspicies vt educas festucā de oculo fratris tui. Inter alia signa que ponit Aug. quomodo cognoscat hypocrita est vnum: quia hypocrite faciles sunt ad reprehendendū: vt videant habere zelū. Talium qui nolunt corrigi: est ille qui dicitur. Noli me tangere. tales a solo deo sunt curabiles: quū omnem humanū tactū fugiunt. ꝓ qb⁹ dicit a dño in ps. lxxxij. Imple facies eorū ignominia: x querent nomē tuū dñe. Supbi et pestilentes nolunt corrigi. Prouerb. xv. Non amat pestilens qui se corripit. et Sap. ij. Dixerunt impij non recte cogi

tantes ꝛc.et.ſ. Imꝓoperat nobis peccata legis: et diffamat in nobis peccata diſcipline. Pꝛouerb.xv. Qui increpationes odit moꝛietur. Inco:rigibilis characterē habet beſtie.i. diaboli, qui eſt inco:rigibilis. Apocal.xix. Unde iudeis inco:rigibilibus ait dñs Joan.viij. Vos ex patre diabolo eſtis.ꝛ talis inco:rigibilis a domino maledicit Deuterono.xxviij. Sit celum quod ſupꝛa te eſt eneum: et terra quā calcas ferrea. Tūc ergo ſit celum eneū: quando oꝛās nō habet deuotionē. terra ſit ferrea qñ cecī ducunt et obſtinatis nullū fructū affert imparietia. Luce.xviij. Eſa. xlviij. Scio q: durus es tu:ꝛ neruus ferreus ceruix tua: et frons tua enea. verbū co:rigentis. Eſa.xlv. Audite me duro co:de. Pꝛouer.xviij. Peccato: quū in pꝛofundum malo:ū venerit: cōtēnit, ſcz co:rectionem. xvij. diſt. nec licuit. vbi ponūtur hec verba. Et ſequit ibi. Ira obſtinati et ꝓtumaces extiterunt vt doceri non velint.ꝛ eē de iudic. cū nō ab homine. pō.xciij. Nolite obdurare co:da veſtra. ¶ Ire co:rectio debet fieri cū manſuetudine. pō.lxxxix. Supuenit manſuetudo ꝛ co:ripiemur. Seneca. Uitium animi ſicut viria co:poris leniter tractāda ſunt. Amb:o ſup Lucā. Plus pꝛoficit amica co:rectio: q̄ accuſatio turbulenta. illa pudoꝛē incurit: hec indignationē mouet. Gal.vj. Vos qui ſpūales eſtis: inſtruite hmōi in ſpū lenitatis. l. diſt. pōderet. faciūt ſepe alī. c. xlv. diſt. licet. ſ.ꝛ.ij.ꝛ.c. diſciplina. ze lus ſedet in foꝛnace vel iuxta foꝛnacem. ſcz vim iraſcibilē. vnde de facili emicant ſcintille ire: quib⁹ turbatur oculus mētis. pō. xxx. Cōturbatus eſt in ira oculus (.i. ratio) mea er illud Lato. Impedit ira animū ne poſſit cernere verū. Et ſup illud Job.v. Uirū ſtultum interficit iracundia. dicit Gꝛego. Ira per zelū turbat. Ipſe nāq; zelus rectitudinis oculū aciem mentis agitat: turbat. Jdeo ſancti viri impetum ire ſentientes, ſupersedent co:rectioni donec ira ceſſauerit: et tranquillitas in mente facta ſit: imitari volentes illum cui dicit. Sap.xij. Tu dñator: virtutis cum tranquillitate iudicas. Aug⁹. Non cōcupiſcit deus reoꝛū vindictam tā q̄ ſaturari deſiderans: ſed quod iuſtum eſt cum trāquillitate diſcernit:ꝛ recta voluntate diſponit: vt etiaz mali ſint inoꝛdinati. Gꝛego. Ira dei non eſt vt hoīs ꝓturbatio cōcitati animi: ſed tranquilla iuſti iudicij cōſtitutio. de pe. diſt. iij. pꝛoductioꝛ. neq; em deus hoībus: ſed vitijs iraſcitur. dicit Hiero. de pe. diſt. ſ. q̄ obꝛem. Jaco. ſ. Ira viri iuſtitiam dei non operatur. vſ. q. iij. ira. ſ.ꝛ. ij. cū. c. ſeq. Diogenes philoſophus quū eſſet iratus ſeruo ſuo ait: Jam te niſi eſſem iratus verberib⁹ enecaſſem. xj. q. iij. cū apud. Caſſianus in. viij. li. de ſpiritu ire ait. Ira em in nīis coꝛdibus inſidente: et oculum mentis noxijs tenebꝛis excecante: nec iudicium recte diſcretionis acquirere: nec cōtēplationis intuitum: nec maturitatem cōſilij poſſidere: nec vite participes: nec iuſtitie tenaces: ſed nec ſpūalis quidez ac materia luminis capaces poterimus exiſtere: q: turbatus eſt inq̄t pō. xxx. pꝛe ira oculus ſcilz ipſa mens. ꝛ Eccli. viij. Ira in coꝛde inſipiēt. iū requieſcit. et ira q̄ pdidit pꝛudentes. ꝛ vir iracūdus inhoneſtus eſt.ꝛ iracūdia agit ſine cōſilio.ꝛ Pꝛouer.xxix. ſm aliam translationem. ſz ſententia vna. Pꝛouer.xxvj. Homo iracūdus ſuſcitat rixas. eiuſdē. xxix. Uir iracūdus ꝓuocat rixas. et Eccli. xxviij. Homo iracūdus incēdit litem. Uir autē iracūdus effodit peccata. In oībus aūt iracundis non exilit ſcintilla de foꝛnace vis iraſcibilis: ſed flamma totum voꝛans.ꝛ q̄ō zelo ſcō cepe rint: furoꝛe ꝓſumunt. In eis opus ſanctū quod zelus ſanctus renebat: ira rapit et ſibi vendicat. ſcintilla vero ire: etſi aliquid turbationis oculo mentis ingerat: non tamē opus ſciētie zelo inceptum ſibi vendicat. Gꝛego. Illa pꝛepoſitoꝛ ſolicitudo eſt vtilis. illa eſt cautela laudabilis. in qua totum ratio agit: et furoꝛ ſibi nihil vendicat. Reſtringenda eſt ſub ratione poteſtas. nec eſt q̄d agendū ꝓius q̄ cōcitata ad trāquillitatē mens redeat. Nā cōmotionis ꝛpe iuſtū putat eſſe oē quod fecerit. xj. q. iij. illa. Simile inuenitur in viro q̄ exiuſtia redderevult debitū voꝛi: cui opꝛ dupliciter ſe pōt ingere voluptas, Uel ſic vt opus iuſtitie non auferat: vel ita vt in totū ſibi rapiat, vt ſcilz ſolo volupratis amoꝛe cōſumetur. Gala. iij. Sic ſtulti eſtis: vt cū ſpiritu ceperitis: nunc carne cōſummemini. Hiero. Adulter eſt in ſuam vxoꝛē amatoꝛ ardentioꝛ. xxxij. q. iij. ſ. oꝛigo. et vide. xxxiij. q. v. c. ſ.ꝛ. xiij. diſt. nerui. in fi. Simile accidit in illo qui ex charitate vult dare eleemoſynam: cui vana gloꝛia dupliciter ſe poteſt ingerere. aut per modum titillationis vel rētationis: aut per modum cōſenſus delibe rati. de qua incipit quis tabeſcere et cōtabeſcere. etinanis ri et inflari. et ſe hoībus appetit innotescere: non dei gloꝛiam querens: ſed ſuam vt ab hoībus videatur. fm Aug. in ſermone de cōfeſſoꝛe non pontifice. Pꝛima periculoſa non eſt: q: omne bonum opus gloꝛiam ſecum poꝛtat.ꝛ letitiam: que non homini: ſed deo aſſignanda eſt: vt deꝛ glorificetur: et pꝛoximus vt edificetur. Matth. v. Luceat lux veſtra ꝛc. Secunda periculoſa. de qua legit et no. ſ. q. i. vide. in glo. ſ. Simile etiam accidit in eo qui ex deuotione inchoat iter hieroſolymitanum:ꝛ intrat in co: eius cogitatio de negotiatiōe ibi exercēda. que cogitatio dupliciter ſe poteſt ingerere vt pus, et tunc pꝛeſumoſa: vel vt poſterius et tunc non: quia pꝛincipalis eſt intentio attendēda fm Aug. in pꝛimo ſermone. et ar. xxiij. q. v. de occidendis.

¶ Item co:rectio occulte et ſecreto facienda eſt ſi oculta ſit culpa. Matth. xviij. ſi peccauerit in te ꝛc. ij. q. ſ. ſi peccauerit.ꝛ eē de iudic. nouit. vbi de hoc.ꝛ eē de here. cū ex iniuncto. §. nec quiſq̄. vbi de hoc. Si vero culpa ſit manifeſta: manifeſte facienda eſt. ſ. ad Timoth. v. Peccātes cora omnibus argue: vt ceteri timoꝛem habeant. xlv. di. ſed illud Iſido. Manifeſta peccata non ſunt occulta co:rectione purgāda. q̄ palā nocent: palam co:rigantur: vt dū aperta obiurgatione ſanantur: hi qui imitando eos delinquerunt co:rigantur. dum vnus co:ripitur plurimi emendantur: neceſſe eſt: vt pꝛo multoꝛum ſaluatione vnus condēnetur: q̄ per vnius licentiam multi pericliteutur. Aug. Ira erga delinquentem ſerno eſt pꝛoferendus: ſicut eius qui co:ripitur expoſtulat ſalus. de hoc legitur et no. eē de pe.ꝛ re. c. ſ. ¶ Item in co:rectione attendendus eſt ſtatus perſonarum que co:riguntur: quia non ſanat oculum: qđ ſanat calcaneum. ad hoc op. ar. eoꝛum que leguntur ꝛ no. xxiij. q. ſ. qui cōtra. xl. diſt. homo chriſtianus. eē de iureur. quidam medicus imperitus vno collyꝛio omniū oculos vult curare. xxix. diſt. ſciendum. Seneca. Cum veteranis parcius eſt agendum. ſ. ad Timoth. iij. Senioꝛem ne increpaueris: ſed obſecra vt patrem.ꝛ lxxxvj. diſtin. tanta ibi. canis tuis parcimus. quod qualiter intelligendum ſit habetur. ij. q. vij. paulus. ¶ In co:rectione etiam ſeruanda eſt modeſtia. tenendum enim eſt medium inter remiſſionem et diſcretū zelū. ij. ad Timoth. ij. Seruū dñi opoꝛter eſſe patientem: cum modeſtia co:ripientem. de hoc ſatis. §. maxime. xlv. diſt. q̄ſi p totū. Qui nō poſſunt benignitate co:rigi: terroꝛe ſunt co:rigendi. optime facit. xxix. diſt. ſciendū. l. diſt. vt cōſtitueꝛe. ibi. Logūt em multas inuenire medicinas, multoꝛum experimenta moꝛboꝛum.ꝛ eē de vi.ꝛ hoꝛ. cleric. vt clericoꝛ. ibi. vt quos diuinus rimoꝛ. a malo non reuocat: tēpoꝛalis ſaltē pena cohibeat a peccato. vbi de hoc plures ſunt concoꝛdantie. Aug. ad bonifacū. Quidam dixit pudoꝛe et libertate liberos retinere ſanctius eſſe credo q̄ metu. Et ſubdit Aug⁹. Hoc quidem verū eſt. Sed ſicut melioꝛes ſunt quos dirigit amoꝛ: ita plures ſunt quos coꝛrigit timoꝛ. Roboā filiꝰ Salomonis credens conſilio iuniꝛoꝛū, terrens ppln et cōminationibus vrens decem tribus perdidit. iij. Regū. xij. vij. q. ſ. denique. Iſidoꝛus. Qui bladoꝛ verbo caſtigatus non coꝛrigit: alis cui⁹ acrius neceſſe eſt vt arguaꝛ. Cū doloꝛe em abſcindenda ſunt q̄ leniter ſanari nō pōt. Syꝛicꝰ papa. ſꝛro neceſſe eſt vt abſcindantur vulnera: que fomentoꝛū non ſenſerint medicinam. lxxxij. diſt. plurimos. in fi. Idē dicit Symmachus. xxj. q. ſ. in canonibus. Bern. ſuper Cant. Telum inquit tm̄ inflammet charitas: informet ſciēria: firmet cōſtantia: ſit feruidus: ſit circumſpectus: ſit inuictus. Idem

Corpoꝛalis ꝓa pena ſit excercenda.

Duo zelus feruidꝰ/ac vehemẽtiꝰ: ſpūs/ꝓfuſiorꝫ charitas:eo vigilãtiorꝫ ſcientia opus eſt/q̄ zelum ſuppꝫimat: ſpm̃ rẽperet:oꝝdinet charitatem. Sunt qui zelū habẽt nõ ſm̃ ſciẽtiã.Rom̃.x.xv.q.j.§.j.q̄ vulgariter vocãt hoſes ſine capite/beluina rabie ſeuientes in peccatoꝝes cõuicĩs eos deho nestãtes: nõ medicos:ſed hoſtes ſe exhibentes: quãtum in eis eſt iudiciũ dei euacuantes:dum omnia hic vindicare volunt.ſi em̃ oĩa hic iudicarenꝫ(vt dicit Aug.) locum diuina iudicia non haberent.vj.q.j.ſi oĩa. Ipſi officium demonuꝫ quod eſt toꝝquere.Mat.xviij.tradidit eũ tortoꝝibus.de pe.di.iiij.§.j.ℵ.tradidit. diligenter facerẽt: ſi haberẽt poteſtatẽ in oꝝe eorũ perſonant he voces diabolice.crucifigatur.Luc.xxiij.cõfundatur:deponat:eſticiatur.poteſtas eorũ vt gladius in manibus furibundi. vix ab oꝝe eorũ auditur/corrigatur.ipſi ſolũ vtere noꝝunt.et ſecare cum omni egritudine ignem ⁊ ferrum adhibere volũt:ignorantes q̄ oĩm medicamentorꝫ ſaluberrimũ eſt ſapientia.Sap.ix.circa finẽ. Per ſapientiã ſanati ſunt quicũq̄ placuerũt ab initio.ciuſdẽ.xvj. Nec herba:nec malagma ſanauit eos:ſed ſermo tuus dñe qui ſanat oĩa. Peccatoꝝes(vt ait dionyſius)tamq̄ ceci manuducendi ſunt. Tullius.Undiq̄ fulciendi ſunt q̄ ruunt.erigendi ſunt qui ceciderunt.et ſanandi qui vulnerati ſunt:⁊ nouo vulnere tranſfigendi.Qui zelũ indiſcretum habẽt/ſimiles ſunt illis qui reficiunt veteres patellas:qui foramẽ vnum volẽtes obſtruere/vno ictu mallei multa faciũt:vel illud augent:vel patellam oĩno confringunt.facit.xxxj.q.vij.allegant.videntur tales credere q̄ oĩa vaſa ſunt malleabilia quũ tamẽ fictilia vel vitrea malleatione potius cõfringãtur.facit.xxiij.q.iiij.qui ſm̃ carnem. Correctio eſt refectio vaſoꝝ ſpũalium cõfractoꝝ. Eccl̃.xxj. Cor fatui quaſivas cõfractum.ij. Timoth.ij. In domo magna ſunt vaſa/non ſolũ aurea ⁊ argentea:ſed etiam lignea et fictilia.vt pe. qui ſm̃ carnem. Idi corrections hoĩn facile deſperant: ad male ſentiendũ de hoibus faciles:ad male faciendum difficiles.cõtra illud Ambro.de oĩbus iudicat.glo.ſ.bene preſumit qui fidem eſſe in oĩbus arbitratur. xxij.q.iiij. innocens.hi peruerſum ianitorẽ corãdibus ſuis prefecerũt: qui mala fratrũ tam faciliter ꝓmittunt intrare:bona vero vix vel raro. Opinionẽ malam de aliquo cõceptã vix aut raro deponunt.ꝓra id.xj.q.iij.abſit.et melius.in.c.in multis.Contra muſcas vel pulices in gladio magno pugnare volunt:ſimiles cuidã qui dũ muſculam quãdam quam videbat ſup caput alterius volitantẽ ſecuri intenderet p cutere exercebꝫauit eum.Multotiens dũ tales ligna peccatoꝝ intendũt cedere:fugit ſecuris manum eorũ: ⁊ ferrũ lapſum de manibꝰ proximuꝫ occidit.Deutero.xix.glo. ſimpliciter ligna ſuccidimus:quũ delinquẽtium vitia pia intentione reſecamus.ſecuris manum fugit:quũ increpatio in aſperitatem ſeſe pertrahit.ferrũ de manubrio proſilit:quũ de correctione ſermo durior exit. amicum occidit: qui per aſperã correctionem eum magis inobedientẽ facit.Ver̃. Cõmotio tua ibi moꝝiatur:vbi oꝝitur: ne ꝓmittatur exire que moꝝtem portat.Eccl̃.xxxviij.Flagelli plaga liuoꝝ facit.ſcz in mẽbris corporis:plaga autem lingue comminuit oſſa:ideſt virtutes mentis.Tales zelatoꝝes pro medicina venenum portant et ꝓpinant. Job.xx. Panis eiꝰ in vtero illius vertetur in fel aſpidũ intrinſecus. Tales ſimiles ſunt cuidam fatuo:qui rectiſſime volens incedere ſine ruina domoꝝ:non poterat per ciuitatem incedere.Tales ſpũaliter multos corruere faciunt.in tempeſtate ⁊ turbine ſunt vie eorũ. Naum.j. Prouerb.x. Quaſi tempeſtas tranſiens non erit impius.Tales ſimiles ſunt pugilibus/qui incedentes per mediũ pſſure/alios impellunt:alios cõculcant:alios impediũt a greſſu.maledictionem multitudinis poſt ſe relinquunt. Sic in quacũq̄ cõuerſatione tales conuerſati ſunt:poſt deceſſum vel receſſum querelas vel maledictiones relinquũt.hi periculoſe ambulant inter ventres pregnantium.Quis em̃ enarraret aboꝝſus ſanctoꝝ propoſitoꝝ quos faciunt: et tenerorum animalium vel ſpiritualium? Tales in principe demoniorũ eiſciunt demonia.et ſathan a ſathan expellitur:ſi tamen expellitur/et nõ potius introducitur. Luc. xj.⁊ Matth.xij. Interdum enim querentes ſe expellere ſpiritũ luxurie:non expellunt eum:ſed latere cogunt introducentes cum eo alios ſpũs nequã etnequioꝝes. ſpiritum mendacij/ſimulationis/ire et odij. Unde opportunitate inuenta ereũt vitia:vt beſtie de cauernis cum multitudine nouorum vitiorum. et eſt error: nouiſſimus peioꝝ priorꝫe.Matth.xij.et procurãtur quandoq̄ depoſitiones habẽtium zelum indiſcretum:vel etiam moꝝs eoꝝ. Multum attendenda eſſet in correctionibus infirmitas corrigendorum/et poteſtas correctionis:ne ſtragem multorũ operetur correctio:ſed ſalutem paucorum.ar.l.diſt.vt conſtitueretur.⁊ c.conſiderandus.xxiij.q.j.noli.ex̃ de cleri. et mi.latoꝝes.Erubeſcenda eſt medicis ſpiritualibus timoratio medicorum temporalium:quẽadmodum ſolicite cauent ne medicina eorum ſint moꝝtis occaſio. ex̃ de eta. et qua.ad aures.deridenda eſt eorum iuſtitia/qui ne amittant de ſuo vilem denarium:parati ſunt centuꝫ marchas expendere. Timendum eſt ne zelũ aliquorum inanis gloria conciꝫat:vt cuidam accidit:qui vt iuſtus appareret: ꝓprium filium proꝫ leui delicto decollauit.mercatoꝝ inſaniſſimus qui moꝝtem filij ſui vanam laudem ficta iuſtitia cõparauit. ¶ Zelus iſte indiſcretus procedere ſolet ex ineꝓritia diſcipline in ſeipſis:et exꝫignoꝝtia proꝓprie infirmitatis et aliene:et ex amoꝝe inanis gloꝛie.talibus nõ eſſet danda poteſtas. Ipſi ad inſtar demonum quocũq̄ introeunt/incendium poſt ſe dimittũt. Qui vero zelum diſcretũ habere cupiunt:medicos corporũ imitenꝫ.monꝫbos ſpirituales perſequentes:ſalutem vero egroꝝum queꝛentes.ar.ex̃ de pe.⁊ re.cum infirmitas. §.ſi. Non iraſcuntur medici corporum patientibus:immo conſolantur eos et ad tollẽdum horoꝝẽ medicine/priꝰ inde guſtant. Unde dicit Augꝰ.de ſaluatoꝝe.Calicem inquit paſſionis pus bibit medicus:ne illum abhoꝝreret egrotus. Non punitur homines habent zelum diſcretum ſm̃ merita. hoc em̃ deo relinquunt.ſufficit eis vt faciant homines penitere. puniunt vt emendant:vt qui peccauerunt humilientur:non conterantur.tales officium toꝝtorum diabolo et angelis eius relinquunt. Matth.xviij.de pe.diſt.iiij.ℓ Proin.ℵ.tradidit.Unde legitur in legenda antiqua beati ſſranciſci/ q̄ quum quidam frater redargueret beatum ſſranciſcum q̄ non corꝛigeret fratres/qui recedere videbantur a via ſimplicitatis et paupertatis.Reſpondit ſanctus ſſranciſcus et ait.meum officium eſt ſpirituale/videlicet ſup fratres:quia debeo emẽdare vitia et eis dñari.unde ſi vitijs fratrum dominari ⁊ ea emẽdare non valeo prẽdicatione verbo et exemplo:nolo carnifex fieri ad percutiendum et flagellandum ſicut poteſtates huius ſeculi.Sed ofidoꝫin dño/q̄ adhuc inimici inuiſibiles/ſcz demones q̄ ſunt caſtaldi dñi ad puniendũ illos in ℔ Iculo ⁊ in vẽturo: q̄ trãſgrediũtur mandata dei:ſument de ipſis vindictam faciẽtes ipſos corꝛigi ab hoibus huiꝰ ſeculi:⁊ ad imꝑoperium et verecundiam ipſoꝝ reuertenꝫ ad pfeſſionem ſuã ⁊ vocationẽ ſuam. Verũtamẽ vſq̄ in diem moꝝtis mee exemplo et operatione non ceſſabo fratres docere ambulare per viam quã mihi dñs oſtẽdit:⁊ ego oſtẽdi eis:⁊ ipſos informauit:vt ſint inexcuſabiles coram dño ⁊ ego coꝝã ipſo de ipſis:et de me non teneaꝝ vlterius reddere rationẽ.Ecce forma et verba et doctrina ſancte correctionis ſanctoꝝ ꝓlatoꝝ volentiũ ſe ⁊ alias ſubditoꝝ ſaluare.ad hoc.xliij. diſt.epheſijs.⁊ optime.xlvij.diſt.c.vlti. Tales doni correctores ſic ſecant putrida.xxiiij.q.iij. reſecande. ex̃ de ſtamo.ea que.j.reſponſo.vt ſana illeſa relinquãt. ſic herbas peſtiferas euellunt.ex̃ de ma.et obe. ſolite.§.j. vt ſalutares non ledant. ſic zizaniam extirpant.xxiij.q.iij. notandum.vt tritico leſionem non inferant.ℵMatth.xj.xj.q.iij. nolite.xxiij.q.iiij.quantus. Quidam habẽtes zelum: non ſcientiam.xv.q.j.§.j.ſic horꝛtos abbatiaruꝫ ſuarum purga-

uerunt ab arboribus fructiferis.vt fere ibi nullā relinqueret. ¶Et notandum ꝙ quū parcere ⁊ punire(vt cōtrariū)in eadē fit disciplina.ff.de ver.obli.inter stipulantē. §. sacramenta.Qui nescit parcere nescit punire. Et notandum etiam ꝙ sicut zelus indiscretus reprehensibilis est: ita remissio est reprehensibilis.Bern. Nō irasci vbi irascē dū est:nolle emēdare peccatuz est. Plus vero irasci ꝙ irascēdum est: peccatū peccato addere est. Remissio ipa est vt somnolentia in rectore nauis. Prouer. xxiij. Eris sicut dormiens in medio maris. et quasi sopitus gubernator amisso clauo. Unde dominus ait Petro in persona prelatorum.Simon dormis.Mar.xiiij. Isidorus prelatum negligentē dormienti assimilat:de cuius manibus cadit baculus pastoralis.et pictores pingunt ipsum accumbentē in cathedra super cubitū somno grauatum:⁊ cadentē de manu eius baculum pastoralem.de quo baculo de consecra.dist.j.nullus episcopus.⁊.xlv.distin.disciplina.et vide qō no.eī de sacra vnc.c.vnico. §.fi.in fi.in glos.martialis. in fi.et in glos.seq.que incipit.quia baculus. ¶Item remissio pigritie agricole assimilatur. Prouerb. xxiiij. Per agrū hominis pigri transiui:et per vineam viri stulti:⁊ ecce totum repleuerāt vrtice.et operuerāt superficiē ei⁹ spine.facit eī de sta. mo.ne in agro.in de.in prin. Remissio est velut defectus latratus in cane gregem seruante.Esa. lvj.Canes muti nō valētes latrare.quod exponit Gregorius in pastoralī/de pastoribus prelatis negligentibus predicare et corrigere.xliij.distin.siquis.in fi.ibi.que est ista iustitie inimica bonitas/palpare criminosos:⁊ vulnera eoꝝ sic in die iudicij incurata seruata. Deb.iiij. Uiuus est sermo dei ⁊c. penetrabilior omni gladio ancipiti.munus a deo/in quo deficies aduersarios populi mei:id est mala opera et vos lūtares. Item defectus buccine in speculatore.Ezech.xxxiij. Si speculator viderit gladium venientē/et non insonuerit buccina: et populus nō custodierit se:.venerit ꝙ gladius ⁊ tulerit de⁹ is animā:ille quidez in iniquitate sua captus est:sanguinēz autem eius de manu speculatoris requirā. eī de off.or.irrefragabili.vbi de hoc.⁊ de reg.c.vlr.in prin. vbi de hoc.Speculator autem prelatus est.xliij.dist.fit rector. ¶Sunt qui remissionez misericordiā reputant:quū tamen potius sit crudelitas.xlj.di.sepe.xxiij.q.iiij.est iniusta. Misericorditer agitur cum phrenetico quū ligatur.⁊ cum lethargico quū excitatur.xxiij.q.iiij.quid faciet ecclesie.⁊.c.nimium.Et cuz eo qui in igne est:quū per capillos inde trahit:si aliter inde extrahi nō pōt. De ore lupi infernalis violenter extrahēdi sunt hoies. Amos.iij. Quomodo si eruat de ore leonis duo crura:aut extremum auricule:sic eruentur filij. Job:xxix. Conterebam molas iniqui: et de dentibus illius eripiebam predam. Mole diaboli sunt vitia et peccata. Eadem etiam dentes possunt dici. Eccl.xxj. Dentes leonis dentes illius ⁊c. Item extrahēdi sunt de aquis delitiarum et inuiti anteꝙ ibi submergantur.ar.xxiij.q.iiij.displicet.Et de hac materia satis supra.

¶Et notandum ꝙ ij qui faciūt correctionem non debent de se confidere: sed de deo.et oratione debēt instare: quū solius dei sit hominem corrigere. Ecclesiastes.vij. Considera opera dei:ꝙ nemo pōt corrigere quē ille despexerit.considera.i.discerne inter opera dei.sibi hoc spera esse possibile ⁊ non alij/scz hominē corrigere.corrigere eī est cor hominis dirigere et regere.xlvij.di.§.necesse.in fi. ps. v.Dirige in conspectu tuo viam meam. ¶

Incitantia ad recipiēdaz eq aio disciplinā.

Equit de ijs que incitare possunt ad libenter recipiendum vel correctionem vel disciplinaz. ¶Primo multiplex admonitio sacre scripture. ps. ij. Apprehendite disciplinam ⁊c. Proverb. iij. Disciplinam domini fili mi ne abijcias.⁊ eiusdem. iiij. Tene disciplinam et ne dimittas eam. Heb.xij. Noli negligere disciplinam. Item.in disciplina perseuerare.ps.cxviij. Bonitatem et disciplinam ⁊c. Item et disciplina tua ipsa me docebit. ¶Secundo vilitas correctione vel disciplina pueniens. Prouer.xxx. Uirga atꝙ correctio tribuit sapientiā.et eiusdem.xij. Qui diligit disciplinam:diligit sapientiā.qui autē odit increpationes: insipiens est. Disciplina vel correctio placet sapientibus et in eis proficit:insipientibus vero displicet nec proficit in eis.Eccl.x. Uir prudens et disciplinatus non murmurabit correctus(als corruptus.) Prouer.ix. Argue sapientem et diliget te.et eiusdem.xv. Non amat pestileus eum qui se corripit.eiusdem.ix. Qui arguit in ipsum generat maculam sibi.idem ibidem. Qui erudit derisorem:ipse sibi iniuriam facit.et.j. Noli arguere derisorem:ne oderit te. Eccls.j. Peruersi difficile corriguntur. Peruersus est qui et in intellectu et in affectu a bonitate auersus est. Ecclesiastici.xxxij. Nō peccator vitabit correctionem. Prouer. xvij. Plus proficit correctio apud sapientem: ꝙ centum plage apud stultum.eiusdem.xxvij. Si contuderis stultū in pila/quasi prisanas feriente de super pilo: non auferetur stultitia eius. ¶Tertio malum prouenies et eo ꝙ disciplina vel correctio abijcitur. virga enim correctionis in colubrum vertitur. qui enim hic non corrigitur: in futuro a serpentibus infernalibus punietur. Exod. iiij. Proiecit moyses virgam que versa est in colubrum. Prouer. xv. Qui increpationes odit:morietur.et eiusdem.xxix. Uiro qui corripientem se dura ceruice contēnit: repentinus superueniet interitus. Eccl.xix. Qui odit correctionem: minuetur vita. vita inquā triplici. nature/gratie/⁊ glorie. Homo qui est sine disciplina:terrenis adheret:de eternis non curat. Job.xxvij. Cor eorum longe fecisti a disciplina: propterea non exaltabitur. Glos.qui per disciplinam minime custodire vitaz studet:semper per desideria in ruinis iacent. Qui sine disciplinaest in periculo est. Prouer. xv. Qui abijcit disciplinam:despicit animā suam.sicut carnem despicit:qui eam non vult sale condire ne putrescat. qui contēnit disciplinam per consequens abijcit omne bonum. Sap.iij. Sapientiam et disciplinam qui abijcit infelix est.fugiunt enim eū omnia bona.talis diabolo multum assimilatur qui incorrigibilis est. Eccl.xxj. Qui odit correctionem vestigium est peccatoris. diabolus peccator dicitur antonomastice: cui multum assimilatur. Qui odit correctionem vt vestigium similes similis est pedi in pinguedine terre ⁊c. Genes.xxvij. pinguedo terre gratia compunctionis.impinguatur terra quum in ea fimus iacitur.⁊ cor peccatoris quum in correctione compungitur. Luce.xiij. dicit cultor:vinee/de ficu quam volebat dominꝰ excidere: fodiam circa illam ⁊ mittā stercora.increpando et exprobrādo ei peccata sua. Sed quidā sunt terra maledicta:q; vnde deberēt impinguari: inde cōtingit eos miserabiliter indurari.quod no. Eccl.xxij. De sterore boū lapidabit piger.qō est qū de increpatione plati indurescit peccator.vbi dicit Bern. Quid faciemus tibi o piger:nōne bonꝰ fimus spargit in agro tuo: vñ ergo lapides.i. tu inimicus homo hoc facis/qui fimum tibi cōuertis in lapides. ¶Et notandū ꝙ laudabilius est correctionem libēter accipere:ꝙ audacter facere. Aug.ad hiero. Quū sanctius sit a tenendo itinere in nullo ꝙ in aliquo declinare: multo tñ est mirabilius et laudabilius libenter accipere corrigentē ꝙ audacter corrigere deuiantē. ¶Partes disciplinę multe sunt. Est disciplina ad oēs pertinens.scz di ne glo. sciplina.pp.ij corporis. de qua Esa.liij. Disciplina pacis nostre sup eū. Et est disciplina pertinēs ad eos/qui pſunt ceteris hoibus. Prima multiplex:vt ieiunium/asperitas vestimenti/duritia lecti/peregrinatio/vigilia/disciplina verborum.Secunda vero duplex est.quedā spūalis/quū scz delinquentes feriuntur gladio spūali;que specialiter

pertinet ad p:elatos ecclesie.xvj.q.j.visis. Quedam vero materialis quū sc̄z delinquētes feriunt gladio materiali q̄ maxime p̄tinet ad p̄ncipes terrenos.xxiij.q.v.rex.⁊.c. regum.⁊ quasi per totam illam questionem.

¶ Articulus.lxxij. A

Equitur videre de error:ib⁹ circa disciplinā.et primo de error illo:r qui dicūt nullum esse ex̄cōmunicādū. Scdo de error illo:ū qui dicūt maleficos non esse puniendos pena co:po:ali. ¶ P:imus erro: videtur inniti his testimoniis sacre scripture. Luce.vj. Nolite iudicare et non iudicabimini.xxiij.q.iiij.§.j. peccant ergo sacerdotes qui ex̄cōmunicationis sententiā ferēdo homines ex̄cōmunicāt et iudicāt. Jtē ad Rom.ij. Inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas.in quo enim iudicas alium:teipsum cōdēnas. Jtē Rom.xij. Benedicite ⁊ nolite maledicere.xxiiij.q.iij.§. illicita. Peccant ergo sacerdotes qui hominib⁹ maledicunt.s.ad Cor.vj. Neq; maledici.neq; rapaces regnū dei possidebūt.p:e.§.illicita. Jtē ij.Pet.iij. Non reddentes malum p:o malo.ad quod monemur exemplo christi.s. Pet.ij. Quū maledicerek nō maledicebat. Item Eccli.xxj. Dū maledicit impius diabolū: maledicit ipse animā suam. Si ergo diabolus maledicendus non est:vt est exp:essum.xxiiij.q.iij. si igitur.multo fortius homines non sunt maledicendi. ¶ Ad p:imū dicendū est.q̄ est iudiciū iustum ⁊ iudicium iniustum. Judiciū iniustum p:ohibitū est.iudicium vero iustum nō est p:ohibitū.imo christus monet ad illud Joā.viij. Nolite (inq̄t christus) iudeis fm faciem iudicare:sz iustum iudiciū iudicate. De manifestis p̄cessum est nobis iudicare:non de occultis.xxxij.dist.erubescāt.vbi de hoc.xxxij.q.v. christiana. s.ad Cor.iiij. Nolite ante tempus iudicare.ij.q.j.multi. in p:in.⁊ ad ij.ibi. Nō em̄ cōrarium est huic loco illud q̄d dicit apl's Rom.xiiij. Tu q̄ es qui iudicas alienum seruū? suo dño stat aut cadit. Noluit em̄ hominem ab homine iudicare ex arbitrio/ suspitionis: vel etiam extraordinario et suspecto iudicio: sed potius ex lege dei fm ordinem ecclesie. Quapl's potestatē habuerūt iudicandi/ ostēditur in hoc q̄d dicit petro/ Mat.xvj. Quodcūq; ligaueris super terrā ⁊c.xxiiij.q.j. quodcūq;. Jtem eiusdē.xvij. Quecūq; alligaueritis super terram:erunt ligata ⁊ in celis. de pe. dist.j. quē peniter. Joā.xx. Quoꝝ remiseritis peccata: remittunt eis.⁊ quoꝝ retinueritis:retēta sunt.s.ad Cor.v. ostēdit apl's se iudicasse corinthum fornicatorē. Ego inq̄t absens corpore ꝓsens autem spū:iam iudicaui eum q̄ sic operatus est in noie dñi nostri iesu christi:cōgregatis vobis ⁊ meo spū cū virtute dñi iesu:tradere hmōi sathane in interitū carnis:vt spūs salu⁹ sit in die dñi nr̄i iesu christi. de hoc.ij.q.j.de manifesta.xj.q.iij.audi.ex̄ de do.⁊ cōtu. veritatis. Item eiusdē.j.Cor.vj. An nescitis q: sancti de hoc mūdo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mūdus: indigni estis qui de minimis iudiceris? Nescitis q̄m angelos iudicabimus? ex̄ qui si.sint le.per venerabilem.§.sunt autē.in si. Ad aliud dicendū est/ q̄ ecclesia non reddit malum p malo.nec malum optat quū aliquem excōmunicat. Excōmunicatio em̄ medicinalis est: nō mortalis.xxiij.q.iij.norandum.ij.q.j.multi. ex̄ de sen.ex.cum medicinalis. li.vj. Nec excōmunicatio est mala:nisi malitia pene. ex̄ de sen.ex.sacro.ibi/ tantaz infligere penam insonti. sicut medicina amara d: quū vere bona sit:eo q̄ sit mortbi expulsiua ex sui natura:licet aliud frequēter cōtingat ex vitio eā cōtemnentis.xj.q.iij.§. p:emissis. Et licet excōmunicatis mala excōmunicatio videat (vt dictum est) bona tñ est:q: iustitia est. Non em̄ iudex crudelis est iustitiam faciendo: immo crudelis esset eam non faciendo.xxiij.q.iiij.ne amissio.⁊.c.est iniusta. Vel furem patibulo suspendendo: et si illi cui infertur pena crudelis appareat.xxiij.q.v. non est crudelis. Excōmunicatio est ad hoc/ vt hoies cōuertātur et salui fiant.xj.q.iij.audi.in p:in.ps.lxxxij. Imple facies eoꝝ ignominia:et quetent nomen tuū dñe. Aug⁹. Quic quid facit mater ecclesia vera et legitima:etiam si asperū amarūq; sentiatur:non malum p̄o malo reddit:sz exp̄llendo malū iniq̄tatis/ bonū disciplineapponit: non odio nocendi:sed dilectione sanandi.ad hoc facit.xxiij.q.iiij.§. p:ecepta.⁊.q.v. p:odest. Jtem Aug. Melius dolor capitis dolet dum curatur: q̄ dum parcitur et non sentitur et non sanat.ad illud no. Eccli.xxj. Dum maledicit impius diabolum ⁊c. Dicēdum est q̄ verbū intelligendū est quātum ad illos qui ad sui excusationē maledicunt diabolo/ imputantes ei peccatum suū. sicut eua peccatū suū imputare voluit serpenti.⁊ per cōsequēs author:ē serpentis accusauit latenter. Gen.iiij. de pe.dist.j. serpēs. ¶ Author:is tatem autem excōmunicādi ⁊ maledicendi hz ecclesia ex diuersis locis scripture sacre. Mat.xviij. Si ecclesiam nō audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. ij.q.j. si peccauerit. ex̄ de iudic. nouit.⁊ Mat.xxj. et Mar.xj. Maledixit dñs ficulnee fructū non ferenti.⁊ Act.viij. dixit Petrus simoni mago: Pecunia tua sit tecum in perditionem s.q.j. reperiatur.⁊.c. qui studer. ¶ Et q̄ sancti possint maledicere ex causa/ habetur.xxiij.q.iij.§. sed qui p:o.⁊.c. sancti.ij. Joā.c.j. Siquis venit ad vos ⁊ hanc doctrinam nō habet: nolite hunc recipere in domū: nec aue ei dixeritis. xxiij.q.j. ois qui.xj.q.iij. excōmunicatos.s.ad Cor.v. Siqs frater noīatur.ij.q.j. multi. vbi exponit hec auth oritas. in eodē. Nescitis q̄ modicuz fermentū totam massam corrūpit: expurgate vetus fermentū. Item. Auferte malum ex vobisip̄sis. eiusdē vlt. Siquis nō amat dñm nostrū iesum christū sit anathema. Item Gala.vlt. Siquis vobis euāgelizauerit p:eter id quod accepistis anathema est. Item s.ad Timoth.j. Ex quib⁹ est hymeneus et alexander q: tradidi sathane: vt discāt nō blasphemare. sicut ouis morbida a grege separat: ne grex ex ea inficiat.xlv.dist. sed illud.xxiij.q.iij. corripiatur. ex̄ de sta.mo. ea que.s. respōso. Et sicut membrū infirmū et corruptū abscindit/ ne cetera mēbra per illud corrūpantur.xxiij.q.iij. resecāde.⁊.c. corripiantur.⁊ sicut humores mali a corpore educuntur: ne infirmitatē corpori inducant: sic hoies pestilentes a corpore ecclesie per excōmunicationē separandi sunt: ne ceteros corrumpant: vt de hoc.xj.q.iij. quasi per totū.⁊. xxiij.q.j. quasi per totum.⁊ ex̄ de sen. excōi. per totū. Aug. Mali christiani sic sunt in corpore christi mystico: quod est ecclesia.xxiij.q.v. de liguribus. quomodo humores mali quādo euomūtur: tunc releuatur corpus. de cōse. dist.iiij. est vnitas: sic et mali quādo exeunt tunc ecclesia releuat. et dicit: ex me exierunt humores isti: sed non erant ex me. ar.ad hoc de pe. dist.iiij. si ex bono. ¶ B

Excōicā diautho ritatē vñ habet ecclesia.

Equitur de errore illorum/ qui dicūt maleficos non esse puniēdos pena corporali maxime morte. qui error videt posse inniti his testimoniis sacre scripture. Gen.ix. Quis cūq; effuderit sanguinē humanū: fundetur sanguis illius. Jtē Exo.xx. non occides.xxiij.q.v. si non licet. quod verbū adsumit dominus/ Matth.v. Non occides. Roma.xij. Hebr.x. Deutero.xxxij. Mea est vltio ⁊c. Ezechie.xviij. et.xxxiij. Nolo mortem peccatoris ⁊c. Jtem Matth. v. Ego dico vobis non resistere malo. Jn eodem. Qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio. si ergo non licet irasci fratri: ergo non licet eum occidere. Jtem in eodem. Diligite inimicos vestros.et eiusdem.xxiij. de zizaniis superseminatis.dicunt serui. Vis imus et colligimus ea? et ait paterfamilias: non: ne forte colligentes zizania/ eradicetis simul et triticum. sinite vtraq; crescere vsq; ad messem.xj.q.iij. nolite. ij.q.j. multi. Item luce.vj. Nolite cōdēnare et non cōdēnabimini. Rom.xij. Nō vos defendētes charissimi: sz date locū ire. scriptū est em̄ Prouer.xx. quantū ad sentētiā.xxij.q.j.§.j. mihi vindicta. s. Joā.iij. Dis qui odit fratrem suū homicida est. Et scitis q̄m ois homicida non habet vitam eternam in se manentem. Matth.xxvj.

Malefici an vltimo supplicio sint plectendi.

Omnis qui acceperit gladiuz:gladio peribit. Itē Joā. viij. Dimisit dñs in pace mulierem in adulterio dep:ehensaz. liij. q. vij. qui sine. et. c. ꝓstulatus. Pzedicte autho:itates ⁊ alie pzo ista parte ponuntur. xxiij. q. j. §. j. ⁊. q. iiij. §. ex his omnibus colligitur. ⁊. q. v. §. j. ⁊. q. viij. §. j. ¶ Ad pzimū di cēdū. ꝙ illud Gen. ix. Quicūq; effuderit ⁊c. et illa Mar. xxvj. Omnis qui acceperit gladium ⁊c. potius ostendunt (si diligenter inspiciant) aliquē ꝙ neminem debere occi di. Quū enim sentēria domini indubitanter sit iusta: quis cūq; sanguinem humanum iniuste fuderit: iustum est vt gladio pereat. ergo in aliquo casu sanguis human⁹ iuste effunditur: et homo iuste gladio perit. ¶ Et sicut quū pa terfamilias pzohibet ne quis accipiat de vino alicuius do lij sui: non est intentio sua vt non accipiat ille cui ipse hoc iusserit: sed ne hoc aliquis sua autho:itate accipiat: q; in generali sermone persona loquēs intelligitur excipi. ff. lo cati. qui insulam. §. fi. C. de solu. inquisitio. C. de cōsti. pzin. autē. sed ita. ff. de cōdi. ⁊ demonst. qui heredi. §. plautius. eē de iureiurā. petitio. Sic quū dominus dixit/ Non occi das/ non fuit intētio sua/ vt non occideret ꝙis in casib⁹ illis in quibus ipse hoc permisit: vel pzecepit: sed ne aliqs occideret aliquē autho:itate pzopzia. xxiij. q. v. §. hinc ap paret. ⁊. c. si non licet. Unde post illud verbum/ Non occi des. dominus in eodem lib. in multis casibus pzecepit oc cidi. Uide etiam Exo. xxxij. vnde in Deutero. xxxij. Mea est vltio. Illud autē Sacb. Nolo mo:tem peccato:is ⁊c. de mo:te eterna pōt exponi. iij. q. iiij. hij qui. xxvj. q. vj. agno uimus. De mo:te etiam tempo:ali verum est/ ꝙ deus non mo:tem peccato:is. quādoq; quē pzeuidet co:rigendum esse et miserico:diter ipm expectat ad milerico:diā. Sap. pj. Rom. ij. et. ix. Mo:s vero illius peccato:is/ q fibi nocet peccatum peccato addendo: et alios subuertendo et co:rūpendo: de cuius co:rectione spes non habetur: indubi tanter sibi et ecclesie dei vtilis est. ar. bonum. xxiij. q. iij. fi quis fo:titudinem. ¶ Ad illud Mat. v. Ego dico vobis non resistere malo. Et illud Rom. xij. Non vos defenden tes charissimi. dicendū est ꝙ loco et tēpo:e debet aliqs/ et pōt non resistere malo: et nō defendere se: vt fiebat in ec clesia pzimitiua: quando per miracula et passiones eccle sia nouella plantranda erat: loco et tpe pōt homo resiste re malo et se defendere. nisi enim ecclesia ab infidelib⁹ de fenderet se: posset ab eis occidi: ⁊ sic periret honoꝛ ⁊ cult⁹ diuinus. Luc. xxij. ait dñs. Qui non habet gladium: ven dat tunicam suam et emat gladiū. At illi dixerunt ei. Ec ce duo gladij hic. quibus dñs. satis est. si non habet eccle sia nisi gladiū spūalem: dicendum fuit. nimis est. ⁊ nō fuit dicendum: satis est. De hoc plene dixi in pzima parte isti⁹ operis. in ar. xl. in fi. ff. scribitur etiam. ⁊ in ista. ij. parte. §. si autē queratur. ff. aliud qō opponit. in ar. lviij. ¶ Item paulus restitit malo secum ducens milites. Act. xviij. xxiij. q. iij. maximianus. ⁊. q. v. de occidēdis. ¶ Ad illud Lu. vj. nolite cōdemnare ⁊c. pōhibetur cōdemnatio inordinata et vbi incerta est culpa ei⁹ q̄ condēnatur. xj. q. iij. graue. ij. q. j. multi. ⁊. c. deus. ¶ Ad illud. j. Joā. iij. Omnis homici da qui occidit: non habet vitā ⁊c. dicendū est ꝙ non repu tatur homicida qui pzecepto dei hominē occidit: sed qui odio vel desiderio vindicandi se hominē occidit. xxiij. q. v. cum minister. C. miles. C. officia vindicte. ⁊. c. cū hō ab homi ne. Aug. in questionibus leuitici. Quū homo iuste occidi tur lex eum occidit: nō hō. xxiij. q. v. cum homo. ij. Et q̄ pec cat: non peccat legis autho:itate. xxiij. q. iiij. q peccat. Luc ergo homicidiū imputandū est: quādo ex co:de et volun tate pp:ia mala pzocedit. Ex co:de enim pzocedunt cogi tatiōes male homicidia ⁊c. Matth. xv. xv. q. vj. c. j. ¶ Ad illud Mat. xiij. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem: ne forte colligentes zizania ⁊c. dicenduz est ꝙ dñs non dixit hoc nisi vt parceretur tritico. ergo noluit parci zizanijs in tritici detrimētum. ergo quando pōt eis parci sine tritici detrimēto volunt eis parci. vbi ergo crescunt zizania ⁊ suf focant triticum: noluit zizanijs parci. et hoc etiam obser uant heretici in agris pzop:ijs. vbi enim vident zizaniam: vel alias herbas nocias: quas possunt eradicare sine pe ricio tici damno crescere in agris suis: et credunt nisi fuerint eradicate: triticum suffocari: diligenter faciunt eas eradi cari. eē de sta. mo. ne in agro. in clemē. In agro vero do mini: idest in ecclesia/ pertinaciter contēdunt eradicatio nem in consimili casu nullo modo debere fieri. Nec mirū quum ipsi zizanie sint. et sentētiam mo:tis timeant. eē de here. super eo. Siquis vero dicat ꝙ ij qui sunt zizania: pos sunt fieri triticum. hoc verum est: sed hoc incertum est an futuri sint triticum: sed certum est ꝙ triticum suffocant: quia simplices subuertunt. et raro videmus hereticorum verā conuersionem: sed frequēter bono:ꝝ subuersionē. eē de here. vt officium. §. j. li. vj. Ideo bonum cōuersionis ra rum/ et valde incertum/ et valde difficile. vnde non debet pzeponi damno magno et frequenter accidenti. ff. de legi. nam ad ea ne dum vana spe parsis parcitur ireparabi lis multitudo per eos perdatur. Hoc enim tale esset/ ac si paucis lupis in medio gregis existentibus et gregem la cerātibus parceretur: quia forte illas oues aut agnos fa ciet deus. ⁊ paucos lepzosos dimitteremus populi co:rū pentes eum: quia forsitan illos deus sanabit. facilius ra bies lupina seuit in gregem: ꝙ mansuetudinem transeat in ouinam. eē de elec. ne pzo defectu. Et contagium lepre facilius a lepzosis deriuatur ad sanos: ꝙ a sanis sanitas ad lepzosos. Et iura ad ea que frequētius accidunt: ada ptantur. ff. de legi. nam ad ea. ¶ Quod autem dictum est de hereticis qui sunt zizania non tolerandis: sed pzcidē dis. eē de here. super eo. li. vj. et si fuerint incorrigibiles se cundo co:po:aliter puniendos: intelligendum est de ma nifestis. de quibus. xxiij. q. iij. quando. eē de here. excōmu nicamus. j. ⁊. ij. Secus de occultis: qui non possunt sepa rari a tritico: vel a grege. et sic intelligitur illa parabola de zizania tolerandavsq; ad messem ac crescenda. de quis bus. xxiij. q. iiij. quantus. et. c. quidam cum bono:um. ⁊. ij. q. iij. audi. ¶ Ne autem licitum sit in multis casibus homi nem occidere: manifeste potest ostendi testimonijs sacre scripture. Luce. xix. Inimicos meos illos qui noluerunt me regnare sup se adducite ante me et interficite. Mat. xxij. Missis exercitibus perdidit homicidas illos. Greg. in homil. Angelo:um agmina sunt exercitus regis nostri missis ergo exercitibus extinxisse homicidas dicitur. quia in hominib⁹ omne iudicium per angelos exercet. homici das ergo perdit: quia persequentes interimit. civitate eo rū igni succendit: quia illo:ū non solum anime: sed cor quoq; in qua habitauerunt eterne gehenne flāma cruci tur. Rom. xiij. de illo qui habet potestatem/ dei minister est/ vindex in iram ei qui malum facit. Luce. xvij. Si ma nus tua vel pes tuus scandalizat te: abscinde eum et pzoji ce abs te. Idem Matth. xviij. Ergo ecclesia abscindere debet membrum: quod co:rumpit cetera membra. Tul lius. Sicut quedam amputantur si languent: et tāq; spi ritu carere ceperint: noceantq; reliquis partibus co:po ris: sic ista in figura hominis falsitas et immanitas belue a cōmuni humanitate segreganda est. Jaco. ij. Abraam pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens filium super altare? Ergo abraam placuit deo: quia ad pzeceptum eius voluit occidere filium suum. xxiij. q. v. si non licet. et Abraam non solum ⁊c. qui pzecepto domini occidit hominem non peccat. Item. j. ad Timoth. ij. ibi pzecipitur oari pro regibus: qui habent gladium mate rialem ad iustitiam faciendam. xxiij. q. v. regum. Roma. xiij. Non est potestas nisi a deo. et paulo post. Dei minister tibi est in bonum. si enim malum feceris time. non enim si ne causa pzinceps gladium portat. xxiij. q. j. quid culpa tur. ⁊. q. v. solum. Luce. iij. appobatur militia. ⁊. xxiij. q. j. quid culpatur. et. c. militare. Item petrus occidit ana niam et saphyram. Act. v. xxiij. q. viij. legi. ⁊. c. occidit. Si quis dicat ꝙ occidit sed non gladio: sed idē est lingua oc cidere, de peni. dist. j. periculose. l. di. si quis viduam. eē de

Doctor occidere licet.

homicidi. sicut dignum. ¶ Rationibus etiam pōt ostēdi q̄ licet in casu hominē occidere. Primo sic. aut puuli sunt erudiendi et corripiendi. saltem leuibus flagellis: aut nō si non: ergo dimittendi sunt oībus vitijs. et minus curandum est de eis q̄ de equis ⁊ asinis. si ergo paruuli corripiendi sunt. v. q. v. non omnis. c. non osculatur. multo magis adulti: quō malitia eorum magis sit noxia. Item cōstat q̄ dicta de pureis et cisternis extrahuntur: si in illa ceciderint fm illud Luc. xiiij. Cui⁹ vestrū asinus aut bos ⁊c. multo potius hoies extrahēdi sunt etiam inuiti a periculis corporalib⁹. si sic vero occurritur morti corporali: quāto magis occurrendum est morti spūali: sic argumentat Aug. xxiij. q. iiij. displicet. Item si furiosi sunt includendi vel ligandi ne sibi vel alijs corporaliter noceant: multo fortius mente insani cohibendi sunt ne se spiritaliter occidant. sic etiam argumentat Aug. xxiij. q. iiij. nimium. Si vero homines pro leuibus culpis leuiter sunt puniendi si culpa augeat: augeri debet ⁊ pena. ex vt lit. nō p̄test. quoniā frequenter ergo quū culpa augeri possit vsq̄ ad homicidium: ergo et pena augeri pōt et debet vsq̄ ad homicidium. scilz vt pro iniusto homicidio: quod aliquis cōmittit iuste occidatur. Itē aut mors corporis est pena oī culpa maior: aut nō. si sic ergo de⁹ male inflixit eā p come stione pomi veriti. Gen. iij. Si non: ergo aliqua culpa puienda est morte corporali. Item si homicidium iniustū est puniendum: aut erit puniendum morte corporali: aut pena minori. si morte: ergo licet aliquem occidere. si pena minori: aut in infinitum minore aut non. si sic: ergo nulli⁹ cōparationis erit id quod patiet: ad id quod intulit. vnde talis erit iustitia: vt si quis damnificasset alium in mille milibus librarum: et puniretur amissione minoris festuce. Si vero pena minori: sed non in infinitū: tale est ac si damnificasset proximum in tribus marchis. et puniretur in vna. Item qui deū impugnat in beneficio accepto ab eo: meretur illud beneficium amittere. xcv. dist. si imperator. ⁊. s. q. vij. c. j. vbi de b. ⁊ ex de postu. c. ij. vbi plene de b. ergo qui vita sua a deo accepta deum impugnat meretur vitam amittere. Item si mors eterna infligenda est pro aliqua culpa: quāto magis tēporalis. Mat. xxv. ibi. Ite maledicti. Preterea. nonne cōtra dei inimicos est pugnādum q̄diu resistunt. vel saltem repugnandum q̄diu impugnant. si vsq̄ ad mortē corporis: repugnādum erit eis vsq̄ ad mortem. vel si non est repugnandus fugere debet tota ecclesia. vel permittendum est q̄ tota occidatur: ⁊ q̄ cultus dei destruat: vt corpib⁹ impiorum parcatur. Patet ergo q̄ hereticī sub specie pietatis honorem dei et religionem fidei destruere possunt. Et ipsi sunt pij in lupos: et crudeles ouibus et agnis. ar. do. xxiij. q. iiij. quādo vult. Matb. vij. Attendite a falsis ꝓphetis ⁊c. ipsi pij sunt in fures et alios maledicos: crudeles vero in innocentes. Item si verbo cōtradicendum est hereticis. xxiij. q. vj. vides. non est ratio aliqua quare potius manus debeat esse exempta q̄ lingua que pro deo pugnet. Item si bestie vt lupi leones serpentes exterminande sunt p salute corporū: quāto fortius spūales bestie pro salute animarū. ar. xxvij. dist. sedulo. Et est cōueniens similitudo habito respectu ad venenū pseudo predicatorū. Tullius. Quid interest: vtrū ex homine quis se cōuertat in beluam: an sub figura hois imanitatē gerat beluē. Gualfredus. Quid p̄dest hoies ab hominib⁹ appellari: ⁊ (iudicio veritatis) canes malitia. fures immūditia. vulpes astutia. serpentes odū et inuidie virulentia. vana gloria volucres reputari? Item hereticus in ecclesia est vt ouis morbida in grege: vel vt membrū cancerosum in corpore: ergo quod faciendum est de oue pro grege. et de membro canceroso p corpore: hoc faciendū est de hereticō pro ecclesia. xlv. dist. sed illud. ex de sta. mo. ea que. j. respō. xxiij. q. iij. relecande. Et notandum q̄ de illis hereticis specialiter est iustitia qui negant iustitiam faciendam tāq̄ de manifestis hostibus iustitie: quam colere summum bonum est in hac vita. xxij. q. ij. cap. cum deuotissimam. Si quis vero dicit hereticos occidendos a deo: non ab ecclesia: ergo ecclesia exponenda est et sine defensione dimittenda. quod est contra illa c. xxiij. q. v. principes. ⁊. c. regum. ⁊. c. de liguribus. c. qualiter. c. relegentes. Item dominus hereticos vult occidi ⁊ mādat. Deutero. xiij. Si audieris in vna de ciuitatibus quas dominus deus dabit tibi: inhabitare illic dicētes. Eamus et seruiamus dijs alienis quos non nosti: interficiens ne cabis omnes qui sunt in ciuitate ⁊c. xxiij. q. v. si audieris. vbi de hoc legitur ⁊ no. q̄ hereticī possunt occidi. Idē legit ⁊ no. xxiij. q. iiij. q̄ij. in glos. vlti. ⁊. c. est iniusta. circa p̄n. Preterea qua de causa volunt tātū hereticī parci corporibus malorū a morte. Si ꝓpter spem correctionis: vbi nō est spes correctionis: ibi cassare debet falsa pietas. ar. op. xxiij. q. iiij. est iniusta. Si vero propter preciositatem vite corporis: ꝓpter maiorem preciositatē animarū. xij. q. j. scimus. nō erit eis parcendum: quia maius est periculū animarū q̄ corporū. ar. xxiij. q. iiij. quādo. xxiij. q. iij. q̄dam. de manichei. ppterea manichei q̄ dicunt corpora esse a diabolo: non habēt quid respōdeant. destruenda em̄ erūt a filijs dei: quū sint opera diaboli: qui sunt huius erroris sub specie pietatis ipsis corporibus nocent. Respondi em̄ quo amplius viuent: amplius in inferno punientur. addendo enim peccata cumulant supplicia supplicijs. et quantum ad corpus et quelibet pars supplicioꝝ infernalium maior videtur esse supplicio mortis corporalis. ar. de pe. dist. vij. nullus. ad fi. vbi loq̄tur de pena purgatorij que maior est omni pena vite huius: multo potius infernalis. Item licet cōcupiscētia rei aliene sit inhibita. Ero. xx. xxiij. q. v. penale. tū qui rem alienam iniuste vsurpat: iuste re sua pōnatur. ergo a simili: licet homicidium sit prohibitum: tamē qui iniuste occidit: iuste occiditur. Item cum nemo habēs mentē bene dispositā dubiter in reb⁹ ceteris ab hoie corruptura esse auferenda: quare hereticī in solis hoibus hoc non recipiunt. Ad quod pōt dici q̄ fures et alij malefici non libenter dant sententiā quā videt cōtra se esse: immo dicunt maleficos iniuste occidi: sed non est in hoc tēdes adhibenda. contra scripturam diuinam superius et inferius memoratam. Item quum hereticī sint lupi rapaces intrinsecus. Matb. vij. ex de hereti. vbi officium. §. si vero. li. vj. ipsi bene vellent q̄ non essent canes: idest p̄dicatores. xliij. di. sit rector. in grege domini qui eos a grege arcerent. Item si non est distinguendum circa hoc p̄ceptum. Non occides. quia euangelium non distinguit: ergo occidere quēq̄ semper est peccatum mortale: ergo mortaliter peccat. qui culicem vel pulicem occidit: sicut dicunt aliqui ex eis hereticī. quod est falsum: quia occidere interpretationem recipit. xxiij. q. v. si nō licet. ¶ Me autē occidere frequēter et in casibus nō sit peccatum: immo meritum in gratia existenti apparet auctoritatibus no. et ve. testa. et canonum et legū. Unde dominus ad moysen. Maleficos ne patieris viuere. Exo. xxij. xxiij. q. viij. §. j. Item qui coierit cum iumento: morte moriatur. Leuitī. xx. et. xxv. q. j. mulier. Item adulteri et blasphemi lapidari in lege iubentur. Joan. viij. Daniel. xiij. Leuit. xxiiij. Siquis blasphemauerit nomen domini: morte moriatur. iij. q. vij. postularus. Moyses cultores idoli morte puniuit. Exod. xxxij. xlv. dist. disciplina. Samuel regē amalech Agag pinguissimum in frusta cōcidit. j. Regum xv. Et Phinees occidit iudeum coeuntem cum madianita. et reputatum est ei ad iustitiam. Numeri. xxv. de hoc ij. q. vij. §. his ita. j. q. iiij. §. notandum. xxiij. q. v. §. j. et. q. viij. occidit. Item Augustinus ad publicolam. xxiij. q. v. de occidendis. De occidendis hominibus ne ab eis quisq̄ occidatur: non mihi placet consilium: nisi forte sit miles: aut publica functione teneatur: vt non pro se hoc faciat: sed pro alijs ⁊c. Item Augustinus in lib. de ciuita. dei. Nequaq̄ contra hoc p̄ceptum fecerunt quo dictum est. Non occides. qui deo authore bella gesserunt ⁊c. xxiij. q. v. si non licet. vbi laudatur Abraam qui

Occidere non nūq̄ meritoriū.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

obediēter voluit filiū occidere. Sic etiā excusatur Jepte qui filiā occidit. Jud. xi. et Samson q̄ se occidit. Jud. xvi. quia spiritussanctus hoc latēter iusserat. Item Aug. li. i. de ciui. dei. Miles quū obediēs potestati sub qua legitime constitutus est hoiem occidit: nulla sue ciuitatis lege reus homicidij est: imo nisi fecerit reus impij deseri atq̄ cōrempti est. xc. xxiij. q. v. miles. Ad hāc materiā vide originalia Aug. Hiero. Ambro. Cypriani. ⁊ alios. xxiij. q. v. lex. c. cum homo. c. regum. c. non solum. c. qui malos. ca. homicidas. c. si audieris. c. sunt q̄dā. c. rex debet. c. si homicidiū. c. cū homo. c. cū excōmunicatorū. Itē ꝓpter peccatū vane gloie Dauid angelus dñi. lxx. milia de populo interfecit. ii. Reg. c. vlti. i. q. iiij. §. his ita. ⁊. itē dauid. Item dominus precepit filijs israel vt pplis amorreorum / chananeorū / et aliarū nationum / ꝓpter peccata eorū nō parcerent: sed oēs mortaliter traderent: et terrā eorū possiderent. xxiij. q. v. §. hinc notandum. Item in lege dñi dicit Deutero. xiij. Si frater tuus: ⁊ amicus tuus: ⁊ vxor: que in sinu tuo dormit: deprauare voluerint veritatem: fit manꝰ tua super eos: et effundes sanguinem ipsorū. xxiij. q. viij. legi. Ad idem. c. q. occidit. ⁊. c. petrus. ⁊. c. quicunq̄.

¶ Articulus. lxxiij. A

Discusso longe latereq̄ de inobediētia religiosorū nr̄i tpis: et quesit: et in quibus cōsistit vera obediētia. Recta etiā occasione pertractato de disciplina prelatorū: quomodo eā facere debeant: et subditi sustinere: ⁊ quō pñt excōmunicare rebelles: ⁊ quomodo illi qui potestatē habent: possunt licite occidere impios. Nunc de immūditia vel incestu et eorū fornicationibus: qui mali sunt religiosi: et castitate et munditia eorū / qui boni sunt: tractandū est. Tertiū em substantiale eorū triū q̄ pmittūt: castitas est. ex de sta. mo. cū ad monasterium. §. fi. xxvij. q. i. nuptiarū. De fornicatione autē aliquid tractaui in hac. ij. parte. vbi dixi de anachoritis / in materia begardorū: in errore eorū / qui dicūt non esse peccatum fornicari. in. §. septimꝰ error. in ar. lij. ſz hic latius pertractabo. ¶ Et primo de occasionibus fornicationis / materie in religiosis. occasio autē in eis et in quocūq̄ immūditie vna quidem est gula. Cōmuniter em religiosi istius temporis gastrimargi. i. gulosi sunt. Gule autem due species sunt. crapula. i. cruda epula. ⁊ ebrietas. i. potus extra mensurā. Rom. xiij. Non in comessationibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ. ex de vi. et ho. cleri. a crapula. vbi de ebrietatibꝰ vtrūq̄ istorū luxuriam prouocat. De vino dicit aplus ad Ephe. v. ⁊. xxxv. dist. in palea. vinolentum. vinum ⁊ ebrietas incēdium est. ibi. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. non formaliter: sed p accidēs. ex de iureiurā. ⁊ si christꝰ. Hiero. Luxuriosa res est vinum. xxxv. dist. luxuriosa res est. Et iterū ibi Prosper. c. luxuriā. Luxuriam facit et nutrit vini perceptio nimia: non natura. Noe in ebrietate nudauit femora. Gen. ix. xxxv. dist. §. i. ⁊. c. vj. Item loth inebriatus cōcubuit cū filiabus. Gen. xix. de quo. xxxv. dist. §. i. ⁊ de quo dicit Ambro. q̄ fuit in eo ebrietas incestus origo. xxxv. dist. sexto die. xv. q. i. inebriauerunt. et Hieron. Venter mero estuans facile despumat in libidinem. xxxv. dist. §. i. ⁊ in palea venter. Infrocē. iij. Ebrietas et mentis inducit exilium: et libidinis prouocat incentiuum. vt in. c. a crapula. ex de vi. et honest. cle. Venter ⁊ genitalia sibi nervicina sunt: vt ex vicinitate membrorū ꝓ federatio intelligatur vitiorū. xliij. dist. §. i. Nabuzardā princeps coquor̄ muros hierusalem destruxit. iiij. Reg. vlti. quia venter cui multitudo coquorum deseruit: edificia virtutum ad solum redigit. xliij. dist. §. i. ¶ B Nilus monachus ait. Castitatez generat continētia. concupiscentia autem gule mater libidinis est. vt pre. c. a crapula. Qui impugnatur a spiritu fornicationis concupiscentie saturitatem percipit. versus.

Subtrahe ligna foco si vis extinguere flammam:
Si carnis motus ocia vina dapes.

Qui repleuerit ventrem et promiserit castitatem: similis est ei qui dicit se posse refrenare ignes in palea vel stipula. quēadmodū enim ignis impetum in arundineto discurrentē coercere impossibile est: impetum libidinis ardentem sic impossibile est in saturitate cōpescere. Columna cōfirmatur sup basim: et fornicationis passio in saturitate requiescit. hucusq̄ nilus. Hiero. in Michea. Ecclesie principes qui delicijs affluunt: ⁊ inter epulas atq̄ lasciuias pudicitiam seruare credunt: propheticus sermo describit / q̄ egredi sunt de spaciosis domibus luxuriosq̄ conuiuijs ⁊ c. xxv. dist. ecclesie. Bern. Periclitatur castitas in delicijs. humilitas in diuitijs: pietas in negotijs: veritas i multiloquio: charitas in hoc seculo nequā. Nilus. Lignorum copia ingentem suscitat flammam. multitudo autem escarū nutrit concupiscentiam. flamma ignis obscuratur deficiente materia: et escarum indigentia desideria carnis marcescunt. spinas germinat terra inculta: et mens gulosi germinat cogitationes turpissimas. nescit dolor eum ignis corpus mortuū: neq̄ cōtinens cōcupiscentie mortue voluptatem. Nō miserearis corpori si lassitudinē defleas. nec velis saginare eum affluentia escarum. si enim prevaluerit: insurget aduersum te: ⁊ bellum sine federe cōmouebit aduersum te donec capiat animā tuam. et quasi seruum tradat spiritū fornicationis vitio. hucusq̄ Nilus. ¶ Cassianus in. v. lib. de gastrimargia ait: Quibus libet escis refectus venter seminaria luxurie parit. Sodomitis causa luxurie saturitas extitit panis. Eze. xvi. Et quia per saturitatem panis / inextinguibili carnis ardore fuerunt succensi / iudicio dei celitus igne sulphureo concremātur. Si illos panis nimietas ad ram peruptum flagitiorum precipitium vitio satietatis impegit: quid censendum est de ijs qui vegetato corpore perceptionem carnium et vini immoderata libertate presumunt: nec quantuz experit imbecillitas: sed quantum libido animi suggerit: vsurpantes hec cum carnis cura in desideriis / contra apostolum Rom. xiij. dist. v. non mediocriter. in fi. vbi etiā de hoc in glos. fi. Idem in eodem. Non habet ppetuam castimonie puritatem quis / quis non iugem tēperantie equalitatē tenere cōtenꝰ est. Rom. ix. Idem in eodem. Nunquid poterit ardēris cōcupiscētie stimulos cohibere / quisquis desideria gule refrenare nequiuerit? Interiorius hoīs castitas virtutis huius consummatione discernitur. Nunq̄ em robustiorib⁹ emulis colluctari posse cōfidas eum quem in leuiori conflictu conspexeris ab infirmioribus paruisq̄ superari. Idem in eodem. Impossibile est saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri: nec bellis robustioribus attentari dignum est eū qui potest deijci leuiori conflictu. ¶ Itē Climacus in gradu. xiij. de gula. Gula est delectatioz libidinis foris fornicationis patratrix. tribulatio vero vētris conciliatrix est castitatis. Quis suuz ventrem ⁊ fouet et cōtendit spm̄ fornicationis extinguere? ¶ Immūdus demon gule recedit post cibi repletionem: ⁊ fornicatiōis spm̄ nobis mittit. qui veniens et inueniens ventrem grauatum somno: ligat pedes eius et manus: ⁊ oīa quecūq̄ voluit de reliquo facit: et corpus ⁊ aiam phantasijs et inquinationibus ⁊ collusionibꝰ fedauit ⁊ sordidauit. Ampla et spaciosa est via ventris: que ducit in fornicationis perditionem. Mat. vij. Luc. xiij. et multi sunt qui vadunt per eam. l. dist. tua. q. angusta ⁊ arcta est ieiunij ⁊ abstinētie via: que ducit in vitaz castitatis: ⁊ pauci sunt qui ingrediuntur per eam. xxvij. dist. de his. filius primogenitus gule / minister fornicationis. vincens gulam ad impassibilitatē et castitatē ascendit. Hucusq̄ climacus. ¶ Secunda occasio et materia fornicandi religiosis et cuicūq̄ est cōuersatio mulierum ⁊ iuuenum. Unde Nilus. Oleum nutrit lucernam: ⁊ ignem luxurie cōfabulatio mulierū. Facies mulieris sagitta est virulēta. Infixit vulnꝰ in aia: ⁊ venenū ibi reposuit: et quanto magis memoratur: amplioꝛem putredinem oparur. Qui cauet hec sic cula: nō seingerit solennitatum frequentie; neq̄ in festiuitatibus quasi amens

De ꝑhonestate religiosorum.

Occasio immūditie.

quasi amēs.ꝛ stupidus circumuagatur. Melius nāq; est manere in domo ꝛ vacare orationibus: q̄ si putet bono/rare festiuitates: et cum inimicis confideat'. facit optime qđ legitur ꝛ no.xxiiij.q.j.odi.in glo.ar. contra. ¶ Jtē Nilus. Fuge cōfabulationes mulierū si castus esse voluerit:ꝛ ne tribuas eis fiduciam aliquando audere in tuis conspectibus comparere. Religionem in initijs aut habent aut simulant:postea audebunt oīa p:ocaciter. Pri/ma cōfabulatione obtutum hñt deorsum:loquuntur miꝛ/ius:ꝛ compatiendo lachrymas fundunt:habitum p:eferunt honestatis:ꝛ ingemiscūt amariter. scisciteanꝫ de pudicitia:ꝛ cum deuotione auscultāt. Scđo iuisti ꝛ vidisti:ꝛ puſillo innuunt. Rursum tertio:ꝛ incendunt p:ocaciter. Subiisti:ꝛ ille ꝓfuse rīsere. Exornantur deinde ꝛ euidēter se tibi ostendunt. obtutum componunt vt annuntient passionem. supercilia extendunt ꝛ palpebras subuertunt. denudant ceruices. ꝛ toto corpore franguntur. verba loquuntur quibus passio emollitur:ꝛ loquelā studēt seductionis/vt auditum permulceant. ꝛ in oibus his aīam tuam impugnant. Hec autem efficiuntur tibi hamī inescantes ad mortem:ꝛ vAut nebula multimoda trahēs in perditionem. Non te decipiant verbis cum modestia abutentes. Absconsum namq; in eis est venenum bestiaꝝ nequissimum. Magis appropinqua igni ardenti q̄ mulieri nocuelle:quia ipe maxime sis iuuenis. Igni namq; accedēs quum doluerīs cito exilies. mulieris vero sermonib⁹ emollitus/non facile valebis abscedere. Germinat herba que secus aquam cōstiterit:ꝛ passio libidinis in cōfabulatione mulieris. Fluctus maris cōminatur periculum. forma mulieris parturit pernicies. Forme pulchritudo petius q̄ procella. cōsurgunt procelle: sed quidē ob vite desiderīū inter eas possumus tranare. species autem mulieris si. semel deceperit: etiam ipsam viram' contemnere facit. Exo. iij. Rubus solitudinis flammā ignis effugit illesus. ꝛ pudicus remotus a mulieribus non est inflammatus libidinis vitio. Sicut ignis memoria non comburit mentem: sic nec passio prevaler si non fuerit p̄sens materia. Si misertus fueris hostis erit tibi inimicus. Seneca. Cane tibi de inimico recōciliato. Et si peccaueris passiōi: insurget super te libidinosa illecebra. Ad voluptatem perrahit facies mulieris impudice. castum vero cōmouet ad glorificationem dei. Si quieuerit passio in' confabulationibus mulierū: ne crediderīs ei quasi impassibilitatem tibi promittat. Nam canis qñ cōmouerit caudam: cōgaudet. siquidē si capiat a turba. foris autem progredies ꝓpriam ostēdit nequitiā. Qñ mulieris memoria impassibilis efficitur: ꝛ phantasia eius nō cōmouet passionem: tunc existimato fines conscendere, castitatis. qñ aūt figmentū eius te ad contemplationem suscitat:ꝛ membra eius pōt coaptare virtutibus: tunc cōfide in natura esse virtutis. Sed nec sic velis remorari in eius cogitationibus. neq; multū voluas in mente tua formā mulieris. est enim passio que facile in aliud transferr'. ꝛ periculum hz in proximo. ꝛ res de facili ad suam naturā reuertit. ff. de pac. si vn⁹. ar. xxxv. di. ab exordio. Natura castissima corrumpitur: si diutius phantasie mulierū in animo immorentur. In paleis si retardet ignis: excitat flammam. sic memoria mulieris succendit cōcupiscentiam. hucusq; Nilus. ¶ Jtez Jo. cassianus in. vj. li. de spiritu fornicationis ait. Humani generis conditor: opificij sui naturā pre omnibus emendationēq; cognoscens/illic curam adhibuit medicine vnde causas morbi principaliter nouerat emanare: inquiens. Mat. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. xxxij. q. v. qui viderit. Petulātes oculos notans/nō tam eos arguit: q̄ illū iteriꝰ: ē sensum qui officio eorum male vtitur ad videndum. ¶ Sup verbo aūt illo decalogi/Nō mechaberis ꝛc. dicit Augu. Non mechaberis. id est non ibis ad aliquam aliaz preter vxorem tuam. Tobie. iiij. Attende tibi fili ab omni fornicatione:ꝛ preter vxorem tuam nunq; patiaris crimen scire. Tu enim hoc exigis ab vxore: non vis hoc reddere vxori: quū debeas in frute p̄cedere vxorē. xxxij. q. v. nō mechaberis. ꝛ. q. vj. nō mechaberꝛ. Turpe est aūt vtrir dicat nō posse fieri qđ femina facit: vir nō pōt. Noli aūt dicere/vxorē nō habeo. ad meretricē pgo. nec hoc p̄ceptū violo quo dicitur/non mechaberis. Jam em̄ nosti preciū tuum. iam nosti quid māduces: qđ bibas. iimo quē māduces quē bibas. Abstine ergo te a fornicationibus. Quum em̄ imaginem dei quod es tu/corrumpis per fornicatiōes ꝛ defluētias libidinis: ipse etiā dominus q̄ scit quid tibi vtile sit/hoc precipit: ne per illicitas voluptates corruat templuz eius quod esse cepisti. ad hec. xxiiij. di. audite charissimi. q̄ est palea. de pe. di. j. agite. xxxij. q. iiij. meretrices. Jtē Hieron⁹. sup̄ pdicto verbo/Quividerit mulierem ꝛc. Inter passionem ꝛ ppassionem hoc interest: q̄ passio reputat̄ p:o vitio. ppassio licet vitij culpam habeat: nō tñ erit in crimine. Ergo qui viderit mulierem ꝛ aīa eius fuerit titillata: hic ppassione pcussus est. Si ergo consenserit: de ppassione transiuit ad passionem. ꝛ huic non voluntas peccandi deest: sed occasio. Quicunq; ergo viderit ad concupiscendum: si sic aspexerit vt concupiscat ꝛ facere disponat: iste recte mechatus dicitur in corde suo. ¶ Jtē Aug. Nam tria sunt quibus impletur peccatuz. di. vj. in palea. sed pensandum. de pe. di. ij. sicut tribus. scz suggestio: que per memoriam fit siue per corporis sensus. Qz si frui delectauerit: delectatio illicita refrenāda est. Si autem cōsensio facta fuerit: plenum peccatum erit. Verum tamen delectatio ante consuetudinem vel nulla est vel tenuis: cui consentire peccatum est. Si autem ꝛ in factum processerit: videtur satiari ꝛ extingui cupiditas. Sed postea quū suggestio repetitur: maior attenditur delectatio. que ad huc minor est q̄ illa que in cōsuetudinē vertitur. quē vincere difficile est. Adde hic q̄ scripsi ꝛ additionaui. ē. in. ij. parte. in. iij. c. Hiere. in lra Ayn. in verbo Oculus meus. in ar. vj. ꝛ in ar. lij. §. Septim⁹. si prin. Brego. in. xxj. mor. al'. Quisquis vero incaute exterius respicit: plurimum in delectatione peccati cadit: atq; obligatus desideriis incipit velle quod noluit. Valde namq; caro deorsum trahit. ex de renun. c. j. ꝛ semel species forme cordi p oculos illigata/vix magni luctaminis manu soluitur. Prouidendum ergo nobis est. qz intueri nō debet qđ nō licet concupisci. Ut em̄ munda mens in cogitatione seruet: a lasciuia voluptatis sue deprimendi sunt oculi quasi quidam raptores ad culpam. De aspectu mulierum. j. e. ar. ℞. est etiam religiosis. ꝛ ibi etiam sequitur de collocutiōe mulierum. ¶ Jtē ibi Chrysо. Si ergo velis continue pulchris facies bus oculos infigere: capieris omnino: etsi bis vel ter fortasse possis continere. non em̄ es extra humanam naturā Qui autem flammam semel accendit visa muliere/etiā ea absente formar' apud se imagines turpium actionum: a quibus multoties proceditur ad opus. Qz si aliqua se ornando oculos hoīm ad se attraxerit etiam si nulli plagam intulerit: penam patietur extremam. a: nocere tentauit. de pe. di. j. in prin. in. ll. ibi canonizatis. ꝛ causam mali dedit quātū in se fuit. ex de homic. de cetero. vbi de hoc. ꝛ de iniurijs. c. fi. Venenum enim confecit: etsi nullus q̄ bibat inuentus est. Quod autem viris dicit: hoc ꝛ ad feminas loquitur. i. viro. xxxij. q. v. cum capuz. capiti enim loquens ꝛ corpori persuader. Item Jo. cassianus in. vj. li. de spiritu fornicationis. Purgationis fornicationis prima est custodia/vt memoriā secus feminei q̄citissime de cordis nostri recessibus extrudere sathanem⁹. ne talis memoria morosa precipiter mentem:ꝛ cogitationes noxias possit inserere. ¶ Jtē Joā. Climac⁹ in. xv. gradu de castitate ait. Quidam monachi plerumq; degentes cum femina ex hoc in concupiscentia omnino non impugnantur: nec in tentationem inducuntur cogitationum. qua ex re beatificauerunt seipsos miserabiles: ignorātes quia vbi maior interitus/ibi opus minoris cū Jodie non existit. Nam propterea hostis callidus eos tunc nō impugnat: vt fidu/

tiam ⁊ libertatem cum mulieribus conuersandi accipientes turpius coruant. Itez idem ibidem. Vidi delicates ⁊ cõuiuantes: ⁊ ad tempus non statim inquinatos. Vidi quoq; cum mulieribus cognedentes ⁊ cõmorãtes: ⁊ nullã tuncad psens meditationem aut intentionem malignã habentes vel cogitantes. Hinc quidẽ igitur ipsi seducti/ cõfidentes ⁊ pariter suãpsorum curam ⁊ vigilãtiã exuentes/quando putabant pacem habere: ⁊ in suis cellis securitatem ⁊ quietem certam possidere: sunt passi extermini um ⁊ interitum repentinum. Idem in eodem. Quidã patrũ experti⁹ dolum demonis narrauit, qm̃ plerumq; de non fornicationis perfecte se subtrahit: ⁊ summã religiositatem reuerentiam ⁊ honestatẽ monacho/ ⁊ fm̃ tẽpus lachrymarũ fontem submittit ⁊ ingerit. Quẽ vero ei suggesserit cum mulieribus familiariter loqui ⁊ residere: et admonere eas ad castitatis honestatem ⁊ continentiam ⁊ memoriam mortis ⁊ eterni iudicij: vt propter sermonẽ ⁊ fictam religiositatem preoccurrãt lupo miserabiles ꝓ pastoribus ⁊ de cetero consuetudine ⁊ familiaritate contracta ⁊ securitate ⁊ confidentia facta tunclapsum ⁊ ruinaz miserrimus ipse sustineat. Fugientes fugiam⁹ vt fructũ non videamus nec audeamus de quo nunq; ꝓgustare ordinati ⁊ cõstituti sumus. Miror: em̃ si dauid prophetaꝝ. Re.xj. de pe.di.ſ.Ꝑ. ex his itaq;.Ꝑ. dicendũ quoq;. ⁊ de pe. di.ij.Ꝑ. opponitur vbiaz.Ꝑ. vnde quid.Ꝑ. ⁊ tm̃. nosipsos fortiores reputamus. quod nature impossibile est. hucusq; Joã. Cli. ¶ Dixit Abraam discipulus abbatis. Sisoy ad eum. Pater senuisti. eamus parum iuxta mundum. Dixit ei sisoy. Ubi non est mulier illo eamus. Dixit ei abraaz. Et vbi est locus qui non habeat mulierem: nisi forte in solitudine? Dixit ei senex. Ergo in solitudinem me tolle. ¶ Cui dam seni seruiebat quidam frater ⁊ quedam virgo. accidit vna die q̃ vterq; sibi ad senem venientes occurrerunt in via. Nunq̃ fero facto ad sua remeare nõ possent: imprudenter egit: ⁊ causam ei⁹ mini psentire. lxxxiij. di. error. facit quod legit ⁊ no. ex̃ de iude. ita. ⁊ i glos. ar. posuit matam senio: inter vtrosq; vt dormirent. Frater ille carnis sue pugnam non ferens/ miserandã virginem stuprauit. quod peccatum ex occasione ꝓperatum est. ex̃ de eo q̃ cognouerat. vro. veniens. ij. ibi. Et qñ se opportunitas ingerebat cognoscebat vtramq;. ¶ Quidã senex egrotãs videns laborem fratrum sibi seruientium: dimisso deserto uit in Egyptũ. cui tm̃ dixit abbas Moyses q̃ nõ iret: q; in fornicationẽ caderet. cui senex cõtristatus ait. Mortuum est corpus meum: ⁊ tu mihi ista dicis? Quum ergo abijsset in Egyptum: virgo quedam fidelis obtulit se in eius obsequijs. Et post aliquãtulũ temporis quum paululũ cõualuisset: incurrit in eam. ⁊ cõcepit. Et interrogata a vtcinis. a quo: dixit q̃ a sene. Illis vero nõ credẽtib⁹/ dixit senex. ego hoc feci. Sancta verecũdia ⁊ cõfessio. de pe. di. iij. ille rex. ⁊ distin. ſ. quẽ peniter. ſz custodite mihi infantulũ quem pepererit. Vbi lactarum autem eum tulit senex in humeris suis. ⁊ die q̃ erat festiuitas in scythia itrauit ad multitudinem fratrũ. Illi aũt videntes fleuerũt. ⁊ dixit senex. Videtis infantem hunc? filius est inobedientie. Cauete ergo vos. q; in senectute hoc feci. ⁊ orate ꝓ me Quia iste sibi non pepercit: deus sibi pepercit. ignouit ei christus: q; etiam ipse peccatum suum publice agnouit. de pe. di. ſ. veritas. cum. §. pie. quecũq; alꝭ sunt. §. sub. c. q̃s aliq̃n. Ubi etiam dicitur per Aug. in persona peccatoris. Tu ne punias q; ego punio. Et ignosce q; ego cognosco. pergens ad cellam suam ad initium prime conuersionis sue reuersus est. ¶ Item quidam frater iter faciens secũ suam matrem habebat iam veruiam. qui quum venissent ad quendam fluuium: non poterat illa transire. ⁊ tulit filius suus frater ille pallium suum: ⁊ inuoluit manus suas ne aliquo modo tangeret corpus eius. ⁊ ita portãs eam transiit fluuium. Dixit autez mater ei. vt quid operuisti man⁹ tuas fili? Respõdit. Quia corpus mulieris ignis est. xxxij. dist. hospitiolũ. cum. c. sequenti. Hiero. Quid ardenti corpusculo oleum adijcim⁹? facit. xxxiij. q. iij. vir cũ p̃cipia. ibi. Qui in igne positus nescit ardere. ¶ Greg. in. iiij. li. dialogorũ. ⁊ est. xxxij. di. presbyter. Quidam grecus presbyteram suam a tempore accepti sacri ordinis vxorem diligebat. sed quasi hostem cauebat. ⁊ ad se nunq̃ ppius accedere sinebat. Tandem ad extrema deductus est post longam etatem. Quẽ quum presbytera sua conspiceret siquod ei adhuc virale spiramen inesset. naribus ei⁹ apposita curauit aure cognoscere. Quod ille sentiens quantum a visu potuit/ se recolligens ait. Recede a me mulier. adhuc igniculus viget. paleã tolle. Ad quẽ statim apostoli Petrus ⁊ Paulus venerũt. quos videns ait. Ecce venio. gratias ago. ⁊ inter hec ꝑba a iam reddidit. Gregorius. iij. libro dialogorum sic ait. Quid diuina misericordia circa Andream Fundane ciuitatis episcopũ fecerit: quatenus legentes vt videant exhortor. qui corpus suum continentie dedicant: habitare cum feminis non presumant. ne ruina menti tantomagis repentina subrepat: quãto plus ad hoc quod male concupiscitur in presentia concupite forme famulatur. Hic nempe vir venerabilis plenus virtutibus quamdam sanctimonialem certus de sua eiusq; continentia secum habitare permisit. Et quare actum est vt antiquus hostis apud eum aditum tentationis inueniret. Nam cepit speciem illius oculis mentis imprimere: vt illectus nefanda cogitaret. Nam ⁊ vna⁹ malignus spiritus animam ei⁹ per speciem illius sanctimonialis in tentationem carnis commouit. adeo vt in tergũ illius sanctimonialis episcopus blãdiens alapam daret. Quaz tentationem episcopus per quemdam iudeum q̃ hoc audierat in conuentu demonum/ sciens: ⁊ orationi se dans: non solum illam sed omnem quoq; feminam de suo habitaculo expulit. atq; omni illa tentatione fugit. caruit. xxxij. di. hospitiolum. ¶ Item in vitis patrum legitur q̃ quidam frater multum tentabatur de quadam pulchra muliere nupta: quam viderat in seculo. que tandem mortua fuit. quod ille frater audiens iuit de nocte ad sepulcruz ei⁹: ⁊ fodiens extraxit de putredine corporis ei⁹. ⁊ portauit in cellam. ⁊ ponẽs frequẽter ante se ⁊ os suum dicebat sibi. Ecce quod desiderabas. satiare et co. ⁊ ficta ciebat bonec satietate ferocis moreretur cõcupiscẽtie ei⁹, bon⁹ medic⁹ feroze ferociẽ expellẽs. ar. ex̃ de re. iur. ois res. Item dixit senex. Cum muliere non comedas: etiam filie sit mater vel soror: que pugnam augent. ¶ Item Joan. cas. in coll. Serapionis de octo vitijs ait. Puritati studentibus plurimũ confert vt carnaliũ passionum ipsas materias sibi primitus et pentus subtrahant: quibus potest vel occasio vel recordatio earũdem passionum egrotantium adhuc aie generari. Necesse est enim vt morbo duplici duplex adhibeatur curatio. Nam corpori (ne carnalis concupiscẽtia in effectũ tentet proꝛupere) necessario effigies et materia illiciens subtrahenda est. et animi nihilominus ne eam contagionẽ concipiat/ attentio et meditatio scripturarũ et solicitudo peruigil ac remotio sordidis vtiliter apponenda. ¶ Item Joan. cass. in coll. Sereni de mobilitate aie dicit de abbate Paulo/ q̃ quuz ad visitandum quẽdam fratrem eunti mulier occurrisset offensus occursu eius tanta fuga ad monasterium est reuersus/ preterm̃isso quod arripuerat visitationis officio quanta nullus a facie leonis aufugeret. quod licz castitatis et puritatis ardore fecisset: tamen quia nõ habuit scientiam (non enim solã familiaritatẽ que vere est noxia feminarum: sed ipsam quoq; figuram serus illius credidit execrandam) tali confestim correptione percussus est: vt eius vniuersuz corpus paralysis valetudine solueretur. Dicitur paralysis a para quod est dis et lysis quod est solutio quasi corporis dissolutio. Est autem paralysis lesio partis cum priuatione siue diminutione sensus vel motꝰ vel vtriusq;. Eo autem redactus est: vt infirmitati ei⁹ nullo modo virorum diligentia deseruire sufficeret: nisi sola ei in quodam cenobio virginum per annos fere quatuor

idest vsq; ad vite sue terminum mulieb⁹is sedulitas mini
straret, a quo tamen tanta virtutum gratia p:ocedebat
vt quum de oleo quod cadauer suum potius q̄ co:p⁹ con
tigisset vngerentur infirmi: confestim cunctis valitudini
bus curarentur. ¶ Item in vitis patrum quidam frater
in templo idolo:um vidit sathanam sedentē et omnē mi
litiam adstantem ei. et quum multi spiritus narrarent ei
mala q̄ue fecerant: t hec ei pauca et parua viderentur ei:
iussit eos flagellari. Alius vero demon aduenies ado
rauit et ait. In eremo fui, xl. annis impugnās quemdam
monachum: t hac nocte p:evalui vt facerem eu⁹ fo:nica
ri. Quod diabolus audiens/surgens oscul⁹ est eum.
t tollēs co:onam quam in suo habebat capite: fecit eum
sedere p:ope se: co:onans eum illa co:ona dicēs. Magnā
rem fo:titer egisti. Et p:opter hoc ille frater fact⁹ est mo
nachus. ¶ Item narrat Joan. cass. in dicta coll. Sereni
q̄quum⁹ quidā ex fratribus in quodam antro quadam
nocte mansisset: cepit subito cateruas demonum intueri.
inter quas vnus magnitudine cunctis p:oceri⁹: t vul
tu terribilio: aduenit. qui vniuscuiusq; actus cepit dis
cutere. t eos qui eo:um emulos homines necdum po
tuissent circūuenire/velut p:o mercede a conspectu suo
iubebat expelli. illos vero qui nuntiabāt sibimet cōsigna
tos decepisse/summis laudibus attollebat. In quo⁹ nu
mero quum quidam nequissimus spūs letio: aduenisset:
asserit quemdam monachum post. xv. annos quibus eū
iugiter obsedisset: ipsa nocte ruina fo:nicationis turpiter
elisisse. super quo magnis p:econijs a p:incipe tenebra
rum co:onatus abscessit. Frater autem visionem videns/
accedēs ad locum vbi ille habitabat monachus: inuenit
q̄ille monachus monasterio derelicto/cum quadā puel
la casu miserabili co:ruisset. ¶ Item Jo. cas. in coll. abba
tis Joannis de fine cenobite sic ait. Quemadmodu⁹ co:
po:is vsus libidinis carnisq; vicinitas: ita etiam menti me
moria eius penitus est subtrahenda. satis em̄ p:icios⁹m
est adhuc infirmis pecto:ibus vel remissam reco:datio
nem huius passionis admittere. ita vt nonnunq̄ eis sub
reco:datione sanctarū feminarum velut sub sacre lectio
nis historia no:ie titillationis stimulus excitetur. cuius
causa seniores nostri huiusmodi lectiones sub p:esentia
minoru⁹ solent consultissime p:eterire. Sane perfectissi
mis quibusq; t summo affectu iam castimonie confirma
tis p:bationes quibus se examinare valeant deesse non
possunt: quibus perfectissima mētis integritas t co:dis
inco:rupta conscientie iudicio comp:obetur. Erit enim
cōsummatissimo viro p:obatio sui: scz qui radicem mo
di huius luxurie penitus iam se extirpasse cognouerit: ex
plo:ande gratia castitatis interdum etiā aliquā explo:a
tione sui imaginationem femineam possit admittere. Ce
terum ab ijs qui minus firmi sunt: hanc examinationem
nullatenus conuenit vsurpari. vt coniunctionem femine
am t palpationem quodāmodo teneram ac mollem co:
de p:tractent. erit enim eis no:ia: nō salub⁹is. Quū ergo
perfectissima quis virtute fundatus/ad illeceb:am blan
dientium cogitationum nullum mentis assensum. nullā
cōmotionem carnis in se dep:ehenderit excitari: certissi
me puritatis sue capiat documēta. ita vt ad hanc se firmi
tatē puritatis exercens/castitatis atq; inco:ruptiōis bo
nū non solum mente possideat: sz etiam si co:po:alē femi
ne attractum causa cuiusuis vt adsoler necessitatis attule
rit: passionis sensum penitus ignoret. ¶ Item Jo. cass. in
coll. abbatis Pinuſij de fine penitentie sic ait. Soler etiā
frequenter accidere vt dum vel suos vel alio:ū lapsus im
perito:um quispiam miserātis retractat affectu: ipse etiā
subtilissimi teli voluptario perstrigatur assensu. t initiu⁹
sub specie pietatis exo:tū obsceno t no:io fine cōcludat.
t quod erat ad remediū: rendat ad no:am. xlv. di. licet. ij.
t ex de excep. pia. j. rij. li. vj. ¶ Item in vitis patrū quum ab
bas Arsenius sederet in canopo: q̄dā virgo Romana p:e
potēs t diues venit ad cellā ejus. t contigit q̄ tunc extra
ambularet Arsenius. quem vt illa vidit: ante pedes eius
se in faciem p̄na p̄strauit. quā ille cū festinatione suscitās
ita ꝓpellabat. Si facie mea tm̄ peruidere desideras: intue
re. Illa vero p:e verecundia oculos suos nō audebat at
tollere. sed ait. Ero:o vt p:o me o:es: t me in memoria ha
bere digneris. Cui Arsenius. O:o deū meū vt deleat tuā
ex co:de meo memo:iā. Quo verbo illa infirmata est p:e
tristitia. quā archiepiscopus Alexāder cōfortās ait. Num
quid nescis te esse femina? t q: per feminas soler⁹ inimic⁹
hoiem impugnare: ideo vultum tuū de co:de suo deleri
dixit. Nam p:o aīa tua dīm dep:ecatur. Quibus verbis
recreata recessit. ¶ Jtē in vitis patrū quedā mulier inho
nesta submissa a iuuenibus/venit in desertu⁹ sero ad quē
dā solitarium nominatū. que quū pulsasset ostium celle/
dicens se a via errasse: perebat ingressum. quā ille etsi tur
batus introduxit in atriū celle sue. ipse vero clauso ostio
intrauit cellam. Illa vero nocte clamabat. Abba: fere me
comedunt. Ille vero turbatus est timens iudiciū dei: di
cebat q̄/Unde venit mihi fera hec? t aperiens ostium in
troduxit eam intus. Cepit autem diabolus co:eius sagit
tare. Quod senex cognoscens dixit in se. Vide inimici tene
bre sunt. Ro. xiij. Filius aūt dei lux est. Jo. viij. Accendit
q̄ lucernā. t quu⁹ iuſlā maretur dicebat. Qui talia agūt:
in to:mentis vadūt. j. Thessal. iiij. ij. Per. ij. ibi. nouit de⁹
Et mittens singulatim oēs digitos in lucernā/nō senties
bat ꝓpter flāmā libidinis. t sic faciens vsq; mane eos cō
bussit. Quod videns illa velut lapidea effecta est. Mane
venientes qui eā submiserāt: eā mo:tuā inuenerunt. Se
nex vero ostendens digitos ait. Ecce quid fecit mihi ista
filia diaboli. t narrauit eis tēptationē suā. t ait. Non red
damus malum p malo.). Pe. ij. Ro. xij. xiij. q. iiij. cū in le
ge. t resuscitauit eā. Illa vero postmodū in penitētia mā
sit. ¶ In vitis patrū quidam magnus senex versabatur
cum quadā virgine sacra: que ei sepe arridebat: t cum eo
iocabat. Ad vltimū cōceperūt dolorē t pepererūt iniqta
tē. ps. vij. t māsit cū ea mēsib⁹ sex. qua derelicta a deo cō
punctus intrans eremū t nudus coopert⁹ capillis penitē
tiam fecit: hīs palmam que quolibet mense vnū botryo
nem dabat: qui ei sufficiebat per totu⁹ mensem. ¶ Jtē in
vitis patrum dixit senex. Nō habeas amicitiā cum mulie
re nec⁹ cum puero nec⁹ cum hereticis. t erit mēs tua ꝑpa
cifica. ¶ Jtē in vita Captiui monachi dicitur q̄ cu⁹ qua
dam muliere captiuus esset. t quum eo:um dīni coge
rent eos ad matrimonium: simulauerunt nuptias. t quū
soli habitarēt t pascerent pecora: nunq̄ tn̄ nudū co:pus
mulieris vidit monachus. nunq̄ eius carnem tetigit: ti
mens in pace perdere q̄ in p:elio seruauerat. diligēs eā
vt so:o:em: non tn̄ se ei credens vt so:o:i. ¶ Item in vitis
patrum quidā duxit secum in desertum Scythie filiū la
crantem vbera. qui in monasterio nutrit⁹ nesciebat quid
essent mulieres. qui quum factus esset maio:: ostenderūt
ei demones de nocte habitu⁹ mulierum. t mirabatur pa
ter. cui hoc filius reuelauit. Semel etiā cū patre suo ascen
dit in egyptum. t videns mulieres dixit patri suo. Abba:
ecce isti q̄ veniebāt ad me i Scythia nocte. t dixit ei pater
Isti sunt de sc̄o monachi fili. alio habitu vtunt isti. alio
eremite. Et mirat⁹ est senex quomō t i Scythia oīderūt
demones imagines mulierū. t statim reuersi in cellā suā.
¶ Item in legenda Balaam legitur q̄ magus quidam
consuluit regi patri Josaphat conuertā a Balaā q̄ a filio
suo cunctos remouerent: et puellas deco:as t hono:atas
introduci p:eciperet: vt semp cu⁹ eo essent: sibiq; ministra
rent. nihil enim sic potest iuuenes seducere sicut facies
mulieris. Nam rex quidam quū filium habuisset: dixerūt
ei peritissimi medici q̄ si intra decem annos solem vide
ret: oculo⁹ lumine p:iuaretur. Rex ergo in quadam spe
lunca toto illo tempo:e filium esse fecit. Quo finito/iussit
rex vt omniū rerum genera ante eū adducer⁹tur. vt oīum
nomina et notitiaꝫ habere posset. Adductis ergo ante eū
auro/argento/lapidibus p:eciosis/vestimētis p:eciosis/

et equis/mulieribus ⁊ aliis omnibus/puer de quolibet per se quid esset querebat.et ministri sibi omnia p̄ sua nomina indicabant.Quū autem nomē mulierū audīe/ret discere:spatari⁹ reg⁹ ludēdo dixit. Demones sunt qui seducunt homines.Rege ergo querente a filio quid sibi de oibus amplius placuisset:ait: Demones qui seducunt homines mihi super omnia placuerunt. in nullo em̄ vt iis auxia facta est anima mea. ¶ Legitur etiā in legenda beati Andree q̄ diabolus se transfo:mauit in speciem cuiusdam pulcherrime mulieris ad decipiendum quēdā sanctum episcopū deuotum beato Andree. quam quum episcopus ad p:andiū inuitasset: episcopus et illa ex opposito consederunt.intendebat autē in eam crebro epūs: eiusq̄ faciem non definebat intueri et pulch:itudinē admirari.Sicq̄ duz oculus figitur:animus saurciatur.xxxij. q.v.nec solo.Et dum eius faciem nō definit intueri:et pulch:itudinem admirari:antiquus hostis co: eius graui iaculo vulnerauit.quem tamen demonē transfiguratū beatus Andreas in forma peregrini ad ostium episcopi veniens effugauit. ¶ Legitur etiam in legenda almi Francisci q̄ ipse mulierū familiaritates colloquia ⁊ aspectus/que multis occasio sunt ruine/solicitius euitari iubebat: asserens per huiusmodi debilem frangi/et fortē sepe spiritu infirmari.Harum contagionem euadere conuersantē cum eis tam facile dixit q̄ iurta scripturā in igne ambulare ⁊ nō comburere plātas.Esa.xliij.Quuz ambulaueris per ignem non combureris.Siquidem ipse adeo auertebat oculos suos ne huiusmodi vanitatē videret.ps̄.cxviij. Auerte oculos meos ne vid.vani. Quod sicut aliquādo socio dixit/quasi nullam recognoscebat in facie. nō enim securum esse putabat earum formaruz intro:sus haurire imagines. q̄ possunt aut edomite carnis resuscitare ignis/culū:aut pudice mentis maculare nitorem.Asserebat etiā friuolum mulieris esse colloquium:exceptis solis cōfessiōe vel instructiōe lenissima.xxxij. q.ij.in decima. ī fi.iurta qđ et saluti expedit ⁊ cōgruit honestari. Que sunt inquit religioso cum muliere tractāda negotia:nisi quum sanctaz penitentiam vel melioris vite consiliū religiosa' petitiōe deposcit.Utinam nunq̄ hodie cōmuniter fratres confessiones mulierū etiā religiosarum audirēt:nec tali audiēdi confessiones priuilegio vterentur.q: quod ꝓuisum est ad salutem confitentium: tendit ad noxam confessiones mulierū audientiuz.xlv.dis.sed illud.Et nimia securitate minus cauetur hostis.Diabolus si de suo capillum habere potest in homie:cito excrescere facit in trabē.Hac etiaz ratione p̄cepit in sua regula q̄ fratres nos haberent suspecta consortia vel consilia mulierum. ¶ Sanctus etiā Lodoicus episcopus tolosanus frater mino: filius regis Sicilie dñi Karoli quum semel aliunde veniens Neapolim accessisset:regina mater eius occurrēs amplexata est eum.et more gallicorum et p:ouincialiū voluit eum osculari.sed pudicus iuuenis faciē suaz ab ea auertit: ne oscularetur eum.Cui quum mater diceret.Numquid nō ego mater vestra sum:et osculari possum?Respondit virginalis et tantus iuuenis.Mater quidem estis:et femina. qđ verbum de corde mundissimo emanauit. Dicebat etiam frater Jacob⁹ benedicti Tuderti frater mino: perfect⁹. Ego tm̄ curarem si viderem pulchram faciem mulieris: quātum si viderem caput asini.sed iste modus nō est tutus neq; p:o omnibus. ¶ Quando sanctus Franciscus cum femina loquebatur;sono:a vt ab omnib⁹ posset audiri voce dicēda p:omebat.Interrogatus a socio cur nō respexerit quamdam virginem visitantez et co:po:aliter ipsum reficientē/ñdit: Quis nō dz timere sponsam christi⁹ q̄ si oculis pudicis.ar.xxxij.q.v.nec solo. p:edicatur:et facie ipsa me viderit:non ego illam. Ordinauit etiā beatus Franciscus p:opter honestatem.et deuotionem loci sancte Marie de angelis/q̄ nulla mulier deberet intrare claustrū illud. ¶ Legit de scō Rogerio p:uinciali fratre mino:e summe cōtēplatiuo/q̄ quū quadā die iret cum socio suo:obuiauit cuidam domine:quam pluries ipse visitauerat in domo sua:et cum qua pluries locut⁹ in porta ecclie fuerat.Quum igitur eā obuiantem salutasset:⁊ sic tranfisset:interrogauit socium an illa erat talis dña. cui dixit socius q̄ sic.et adiecit socius. Numquid vos nō cognoscitis eam:non(inquit)quia nūq̄ vidi eam in facie. etiam matrē meā.postquā fui frater mino:.Tūc soci⁹ qui sciebat eū valde securū:dixit ei.Quū sciatis vos ip̄ facto mulie:: securū fiesse:vnde est q̄ tātū timeatis eas aspicere: Et ipse respōdit.Frater(inq̄t.)in potestate hois est vitare occasiones peccādi.et iō q̄diu homo facit qđ in se est et dñs facit quod in se est:tuendo hoiem a pcō. Impossibile est em̄ q̄ vnq̄ dñs deserat mentem quaz possidet:nisi homo habeat culpam dum nō vitat omnē occasionē peccandi.Exquo tu exponis te periculo per occasionē quam potes vitare:maxime in tali tentatione ad quam multuz declinat homo ex co:ruptione nature: cōfidens de viribꝰ tuis:iam tunc dñs non tenetur te defendere: sed pōt sine omni iniustitia tuis viribus in q̄bus ofidisti relinquere. Et ideo vulgariter dicit/ Qui se custodit de⁹ eū custodit ij. Parali.xv. Dñs vobiscum:q: fuistis cū eo. si quesieritis eum:inuenietis.si autem dereliqueritis eu:: derelinquet vos. Et propterea(inquit.) et mens que deum diligit/ita tarde declinaret scienter ad venialissimum peccatū sicut ad mortalissimū. Item Hugo de scō victore in libro de claustro aīe. Mulieris vox blanditur auribus:⁊ facies oculis. Isaac de Syria ait.Quādo hō accedit ad deum: fedus init cum eo non videre faciem mulieris. Job.xxxi. nec aspicere formoso:z aspectus. Nam et quidam de religiosis certato:ibus videns quemdā fratrē inberbem similem mulieribus:reputauit hoc nociuum menti atq̄ dānosum in pugna sua. Unde nō acceptauit vt intraret cellam eius vt salutaret eum.Decreuit em̄ p:udenter ille senex.q: si cogitauero tm̄ hac nocte q̄ hic sit talis: fiet mihi iactura non parua. Et quum discipulus eius ei diceret. Nūquid ⁊ tu pater talia times? Rndit. Ego quidem filii non timeo.verumtamen nolo mihi inducere pugnam in vanum. Nā taliū reco:datio infructuosam facit mēti/turbationem.Ad vnūquodq̄ membū co:poris hz pugnam homo.⁊ debet custodire seipsum:⁊ diminuere pugnā in ipsis.q̄ q̄ homo sibi faciat violētiā ad bonū.piditatur n̄ semp. Videndo atq̄ cōcupiscendo quecūq̄ ferunt nobis confusionem in reco:datione sui:expedit nos timere;nec conculcare.Ire conscientia maius est oibus:vt causas pugne p:olongemus a nobis:q̄ q̄ ex hoc co:pus angustiaz patiatur.q: timēdum est quum venerit occasio:ne ruinaz quis incurrat.ex de eo qui cogno.consan.vro. sue.veniēs Idem.Qui occasionem peccari non rollit/inuitus trahit ad peccatū.quia quū rerum oppo:tunitates accipimus: nosipsos nō possumus cōtinere. Idem.Sepe multis sancto:ū inimicus illudit phantasmatibus pulch:itudinem mulierū.Multoties autem⁊ ad illos qui sunt in mundo vel app:opinquāt mūdo q̄si vno miliario vel duobus vel vnius diete spatio/ipsas mulieres cōuenit adduci. Distātibus vero a mundo quibus hoc nequit facere:m phāntasmatibus ostēdit earū pulch:itudinē.quandoq̄ in ornatu vestiū in impudico aspectu:aliquoties in specie nude mulieris superauit eos. Idem in eodem. Non app:opies co:poi alicuius p:eter necessitatis causam. nec co:poi tuo permittas aliquā app:opiquare:nisi (vt dixi) ex causa rationabili.Compulsus loqui cum muliere verte faciez tuā a visione:et sic cum ea loquere. A monialib⁹ fuge sicut ab igne et laqueo diaboli. Obuiationem earū et collocutionem fuge:ne colo:ent co: tuū so:dibus vitioū. Quāuis sint so:o:es tue fm̄ carnem.lxxxi.dis.legitur.fugit ab extraneis te custodi. A fiducia iuuenum et locutione sicut amicitias diaboli fuge. Melius est tibi habitare cū dracone. mo:tifero:q̄ cū muliere comedere. Quis sit mater vel soro: tua. Melius est habitare cū dracone: q̄ dormire cū aliquo:et cooperiri cum eo. Quis sit tibi frater fm̄ carnem.

In vitis patrū. Qui cum puero fatue loquitur: iam cū eo mechatur. In vitis patrū. Quum quidā frater iuisset ad quādam sororem suā que erat in monasterio: q̄ vellet eam visitare. rndit illa sanctimonialis. Sufficit tibi frater q̄ videamus nos in alia vita. Item ibi. Monachus occurrit ancillis dei in itinere quodā. quibus visis diuertit extra viam. cui dixit abbatissa. si tu perfect⁹ monachus esses: nō respexisses nos vt agnosceres: q; femine eram⁹.

Item ibi. Beata Synclerica dixit. Nos qui religioni nos subdidimus: castitatem summa debemus diligētia custodire. nam plures seculares videtur castitatez seruare: sed adest eis stultitia: dum per alios omnes sensus peccant. nam et aspiciunt indecenter: et rident inordinate: audiūt turpia et loquuntur: ⁊ cogitant feda. Castus autem sensibus motus est. ¶ Alia occasio fornicationis in religiosis est otium et negligentia: cui multū vacant. Prō nihilo habent tēpus perdere in vanis locutionibus et vagationibus et nimio somno multi ex eis. et ꝓpter hoc cadunt in illud peccatū. Ezechi. xvi. Hec fuit iniquitas Sodome sororis tue/ superbia/ saturitas panis/ ⁊ abundantia/ et otiū ipsius. Ad hoc facit q̄ legitur et no. ēt de renun. nisi cum pridem. §. verum. in glo. Iuxta illud Ouidij de remed. Otia si tollas: periere cupidinis arcus.

Otium fornicationis occasio.

Queritur/ Egistus quare sit factus adulter:

In promptu causa est. desidiosus erat.

Ad idem q̄ legitur ⁊ no. de cōse. dist. v. nunq̄. in glo. vlti. Vñ et ibi dicit Hieron⁹. Anima scientiā scripturarū: ⁊ carnis vitia nō amabis. Aqua que nō mouetur: generat vermes. ⁊ otium tentationes carnales. Plures fornicatores inueniūtur in ciuitatibus. q; ibi magis vacatur otio: q̄ in castris vel villis. q; ibi laborant boues. Qui confessiones audiunt sciunt hoc. Somnus autem nimius inimicus et emulus castitatis est. vnde et ibi plerūq; contingunt religiosis pollutiones nocturne. de q̄bus. v. dist. restamētū.

¶ Alia occasio luxurie in religiosis maxime est arrogantia ⁊ elatio ⁊ superbia. Vere enim hodie cōiter incōparabiliter arrogātiores sunt secularibus. Prouer. xvi. Cōritionem precedit superbia: ⁊ ante ruinam sez fornicatiōis exaltatur spūs. Et iterum Prouer. xvi. per alia verba. ⁊ est alia translatio. Immundus est apud deum oīs qui exaltat cor suū. de peni. distin. ij. si ēm. vltra mediū. ver. nonne tibi videtur. Unde Climacus in gradu. xv. de castitate ait. Lapsus corporis ex elatiōe alta sapere est sepe. Humiliat ēm deus corpus per lapsum carnis. Unde in vitis patrum legitur de quodā eremita: qui quum polleret virtutibus: cepit intra se inaniter gloriari. ad quez nocte venit diabolus in specie mulieris. ⁊ tetigit membra eremite singulatim. et quum latus inclinaret vt cōmisceretur cū ea: euanuit diabolus: et ipse fedatus remansit. ⁊ diabolus cum multitudine demonū deridens eum exclamauit. O monache qui te vsq; ad celos extollebas: quomodo demersus es in infernum disce. Qui se exaltat humiliabit. Luce xiij. et xviij. Mat. xxiij. Ille vero se desperās omni se immunditie mancipauit. Item quum vna virgo sanctimonialis elata semel dixisset q̄ nolle q̄ esset Magdalena: quasi maius premiū expectaret q̄ illa que fuit famosa meretrix. Luce. vij. s. q. vij. siquis cōmunem. illa nocte in fornicatione cecidit. Vñ Joā. cassi. in coll. Theremōis de castitate fic ait. Quantū ēm qs ileuitate ⁊ patiētia cordis: tantum in corporis puritate proficiet. quātoq; longi⁹ p̄pulerit iracūdie passionem: tanto tenacius castitatez seruabit. q; beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Matth. v. sez corpa sua. ne sez germinet eis spinas ⁊ tribulos. carnalium scilicet tentationum ⁊ cogitationuz. Beñ. iij. Nulla res sic castitatē conseruat: sicut timere/ ⁊ humile sapere.

Prōgātia.

¶ Alia occasio luxurie in religiosis est/ q; recipiūt ephebos ⁊ ipueres ⁊ pueros ad religionē: ⁊ pmittūt eos ad inuicem cōuersari: ⁊ cū aliis fratribus indistincte. ex qua familiaritate ⁊ receptione multa in ordinibus sunt flagitia subsecuta. ⁊ multa scādala suscitata: ⁊ multa infamia etiā apud seculares exorta: ⁊ multa apostasia prouenit. q; pauci postq̄ incarcerantur pro tali flagitio: remanent in ordine confusi ruboꝛe. Et q; tales in ordine communiter non promouentur: nec ordo de eis confidit: cōsternantur mente ⁊ non contentantur de ordine. ⁊ ex hoc dant in cōmotionem pedes suos. Non ēm tales dolēt q; deum ⁊ ordinem offenderunt: sed q; hic suam gloriam perdiderūt. ⁊ ideo raro contriti sunt: nec penitētiā dignā agunt. sicut expertus fui sepe in fratribus cadentibus in ordine quū eos ad penitētiam confortarem. Ad hoc de pe. di. s. q̄s alius quando. post. c. mensurā. Unde Jo. cass. in. ij. li. de canonico ordinationum modo ait. Summa namq; obseruantia custodirur ne quis q̄ cū alio ac precipue iunioꝛes vel ad puerum temporis pariter substitisse aut vspiaz recessisse vel manus suas inuicem tenuisse deprehendantur. Dantur etiam in ordine minorū sub specie cōmunitatis tante carnium ⁊ falernoꝛuz portiones puberibus sicut ⁊ senibus. Plures ex religiosis senes ⁊ iuuenes plus comedunt de carnibus in religione: q̄ in seculo comedissent. ⁊ plus bibunt de vino: q̄ bibissent in mundo. ⁊ ideo cōmuniter sunt carnales. q; quod natū/ supple ⁊ nutritū/ est ex carne caro est. Jo. iij. Qui christi sunt: crucifigūt se in carne. Nō saturant se carne. Bala. v. Scōm carnem viuētes moriūtur. Ro. viij. Unde merito contra tales dispensatores dicitur verbum Hiero. Quid ardenti corpusculo ignē carnis/ ⁊ per consequēs libidinis adijcimus? De periculo familiaritatis iuuenū. §. prime dixi. ¶ Alia occasio ipmmūditie in religiosis est couersatio cum sanctimonialibus. Habent ēm in monasterijs deuotas suas: cum quibus se ⁊ sepius longe ⁊ longius absq; arbitris colloquūtur ex tota potius a prelatis licentia q̄ obtenta. ibi risus incōditi. ibi reciproci oculi. ibi verba scurrilia ⁊ vana ⁊ ornalia. ibi tactus venerei. ibi cordia igne estuantia. ibi omnes fenestre aperte ad motez q̄ ibi fiunt. Hiere. ix. Alia inhonestū est scribere: sz sceleſtissimū ē facere. ꝓpter huiusmodi multi incarcerati sunt. multi abierunt retrorsum. Dicitur tuntur ibi ad predicandū ex parte prelatorū: sz ipsi tales potius vadunt ad ficfornicandū. In cōmuni ibi p̄dicant sed in speciali ⁊ cum speciali sez ordinē vituperāt. Quod in cōmuni edificat talis p̄dicatorii speciali destruit. Dum nuscula sibi dant ⁊ mittunt. ⁊ ignem succendunt. Quicquid misera talis impudica religiosa ⁊ die ac nocte laborauit: totū corruptori suo erogauit. Dicit se talis eleemosynā fratri dedisse. ego dicam eā immūditie pabulū prestitisse. Uix aliqua sanctimonialium sine deuotō carnali stat. vnde ⁊ primā fidem irritā facit christo. xxvij. q. j. be vero. Talē deuotionem ego appello corruptionem. Cōtra tales deuotiones frequēter in monasterijs p̄dicaui. ⁊ eorū ⁊ earū odiū incurri. Sciunt hoc abbatisse ⁊ earū prelati. ⁊ murmurant: sed nō corrigunt. q; indignatione coꝛ et earū timēt. immo (qđ est nefandius) specialē licentiaz habēt ab earū q̄busdā platz ꝓpter ruffianis earū de hmōi deuotionibus. ⁊ q̄dā earū nō verecundant inter alias. et derelictā se tenet que talē suū deuotū immo corruptorez non hz. Sciunt hoc seculares ⁊ eorū parentes. ⁊ murmurāt ⁊ scandalizātur ⁊ conqueruntur platis. ⁊ parū proficit. q; ignis carnalis vsq; ad consumptionē deuotos. Job xxi. accensus est: ⁊ non pōt extingui: quouscq; veniat ignis qui deuorat tales qui in tanto ⁊ tā nefando ardent igne. ps. xx. Pones eos vt clibanū ignis. q; in ordinibus mari me mendicantium multi prelati qui deberent alios corrigere/ sunt aliis subditis cum deuotionibus eorum mortis occasio ⁊ exemplum. xi. q. iij. precipue. ⁊ ex de vo. ⁊ vore. magne. Et adde hic quod no. ē. §. feminaruz. ff. lxvij. in ar. clvi. ¶ Totum quod dictum est de ista pestifera deuotione quam habent religiosi cum sanctimonialibus: est cōtra mētē ⁊ verba canonum. xxvij. q. j. c. j. ibi. Quāto magis vidue q̄ dei religiositatē mutauerūt/ crimine adulterij notabunt: si deuotionē quā sp̄te nō coacte deo obtulerunt/ libidinosa voluptate corruperint ⁊c: et in fi. ca.

Habentes damnationem: q̃ primam fidem irritam fecerũt. ⁊. c. viduas. in fi. ibi. Quia nõ solũ qui faciũt: sed et iã qui consentiunt facientibus ⁊ rei iudicandi sunt. ⁊. c. nec alia qua. in punci. ibi. Et si inq̃ rupta inuenta fuerit virgo ea parte qua mulier põt esse: poterit tñ ex alia parte idest aia que est pars corporis. sm̃ Aug. corporis: peccasse: que corrumpi potest/ et tamen inspici non põt. xxxij. q. v. magis timeamus. ⁊. c. seq. Certe ipse cõcubitus non carne: sed cõplacentia ⁊ uolũtate/ ipse complexus/ ipsa cõfabulatio/ ⁊ osculatio. et. ſ. Quantũ dedecoris et criminis cõtrahitur. et. ſ. Christus dñs et iudex noster quũ virginem suã dicatam sibi et sanctitati sue destinatã iacere cũ altero cernit q̃. i. quãtũ indignatur ei et irascit: ⁊c. et. ſ. Aut si cũ eisdẽ in una domo et sub eodẽ tecto ⁊c. et. c. nuptiarũ bonum. ibi. Etiã si nõ nubat: nubere uelle damnabile est. ⁊ ibi. Habentes quidem dãnationem: q̃m primam fidẽ irritam fecerunt: etsi non nubendo/ tamẽ uolẽdo. ⁊ ibi. Damnatur propositi fraus. damnatur fracta fides uoti. ⁊. ſ. Ut uolũtas que a proposito cecidit appareat esse damnãda. xvij. q. ij. peruenit. ubi prohibẽtur mulieres ad monasteria accedere: ⁊ monachos cõmatres facere. ⁊. §. non solum. cuz c. seq. ubi prohibẽt q̃ non habitẽt in uno monasterio monachi ⁊ monache. adulterium enim intercipit cohabitatio si habeat aditum monachus ad monacham uel monacha ad monachũ secreto singulariter ad collocutionem. Non cubet monachus in mulierũ monasterio: nec cũ monacha singulariter conquiescat. ⁊. ſ. Porro si contigerit et aliquã propinquam suaz uidere uoluerit monachus: in presentia abbatisse huic cõfabuletur pudenter modica et compendiosa uerba: ⁊ in breui ab ea discedat. ⁊. c. in nullo. ⁊. c. monasteria. ⁊. c. in decima. ibi. Ea tñ circa monachos cautelã seruata: ut remoti ab earuz familiaritate nec usq̃ ad uestibulum habeant accedendi familiare permissum. Sed neq̃ abbatem uel eum qui preficitur extra eaz que preest loqui uirginibus christi aliquid qõ ad earuz institutionẽ uel administrationẽ pertiner licebit. nec cum ea sola que preest frequẽter eos loqui oportet: iz sub testimonio duarum uel trium sororũ. ita ut rara sit accessio et breuis omnino locutio. De prohibita ⁊ periculosa familiaritate mulierũ. di. xxxij. hospitiolũ. ⁊. c. presbyter. xxxiiij. dis. c. ſ. lxxxj. dist. clericum/ ⁊. c. nolumus. cũ omnibus. c. usq̃ ad fi. distinctionis. ex de cohabi. cleri. ⁊ mu. c. ſ. ⁊. ij. ⁊ de ui. ⁊ bone. de. monasteria. De corruptione mentis sine corruptione corporis. xxxij. q. v. magi. ⁊. c. sicut. cum. c. seq. usq̃ ad. §. q̃uis.

circũstãtie grauiora faciẽtes religiosoz scelera.

¶ Multa autem sunt que aggrauant peccatum immũditie in religiosis/ maxime in sacris ordinibus cõstitutis. Primum est uoti fractio. q: castitatez promisit religiosus in professione. xxvij. dist. diaconus. et ordinis susceptione. quã aufert deo quum fornicatur. que res irrecompẽsabilis est. quia ois ponderatio non est digna aie continentis Eccli. xxvj. legit et no. ex de sta. mona. cũ ad monasteriũ. §. fi. Est etiam furtũ q̃: contrectat rem alienã scz seipsuz qui se deo totaliter dedit: inuito dño. ex de elec. dudum. ij. §. predictis. Committit etiã sacrilegiũ de se. q: res oblata deo est ipse. xvij. q. iiij. quid ergo. xxvij. q. ſ. sciendũ. Itẽ scandalum ⁊ deriſio populi. ex de pur. ca. c. ũ. ij. q. ſ. pbyter ⁊. c. fi mala. Itẽ quãto sapientior/ tãto magis peccat. xxxvij. di. §. fi. Et Hie. 20. Ubi maius donũ scientie: transgressor maioris subiacet pene. Item q: est de familia dñi ad eius expensas ⁊ uestes. xij. q. ſ. clericus. xxi. di. deros. in prin. pẽ. liij. Si inimicus meus maledixisset mihi ⁊c. facit. xciij. dis. si inimicus. Item q: decipiunt populũ de cuius eleemosynis uiuunt: ⁊ pro quibus tenẽtur orare. sed quõ orabũt in scelere dño displicẽtes? Ad hoc. ſ. q. ſ. ipſi sacerdotes. iij. q. ſ. nulli. iij. q. vij. in grauibus. Et Bern. Ue qui ambulãt in carne. et placere non pñt: ⁊ placare deũ uelle pñumunt. Roma. viij. Et q: si presbyteri sunt: adhuc offendunt amplius. xlix. dis. sacerdotes. ſ. q. ſ. sacerdotes. vñ Amb. Qui indigne christũ sumit. iudicẽ ac si interficiat. Et sup illo Deu. x. Filium dei conculcauerit. Augu. Conculcat christum qui libere peccat et absq̃ timore. et qui eo indigne participat.

Item quia minister dei est qui debet esse mundior. pẽ. c. Ambulãs i uia inmaculata b mihi ministrabat. Et. ſ. Reg. ij. dicitur de Samuele q̃ puer Samuel ministrabat domino accinctus ephot lineo. i. munditia castitatis. Augusti. Melius est spũalia penire omitti: q̃ indigne tractari uel tangi. In ecclesiasticis beneficijs dñs non frequentiã ministroz/ sed deuotionem probat animoz. ex de etate. et qua. cum sit. in fi. xxiij. dis. tales. Item q: angeli uocãtur. Malachi. ij. xliij. dist. sit rector. Immo maiorem dignitatẽ hñt presbyteri q̃ angeli: qui non possunt christi corpus conficere: nec habent ordinem talem. Nec angelis dr/ Quoruñ remiseritis peccata ⁊c. Joan. vlti. Mat. xviij. de peni. dis. ſ. quẽ peniteat. Item q: ut deus noster in terra. ps. lxxxij. ⁊ Joan. x. Ego dixi dij estis. ⁊ Mat. xvj. ibi. Uos aũt quem me esse dicitis? dicit interlinearis glos. Uos ab illis discreti non homines sed dij. Unde in Exo. xxij. c. ex de hereti. cuz ex iniuncto. Dijs non detrahes. glos. i. sacerdotibus. Et quale est hoc? q: ille amat ut prorsus qui est ut deus. Itẽ quia filius dei est singularius q̃ alij Christiani. Narrat autem Odoyses causam diluuij Ben. vj. xxxv. q. ſ. cum igitur et ibi notatũ habes. s. parte prima. ar. xxxvj. litera. ſ. Ut filij dei. i. de genere Seth qui successit Abel/ filias hominum qui descenderũt de Cayn acceperunt. Quantum ergo credendum est deo displicere: q̃ filij dei peculiares scz religiosi cum filiabus hominũ fornicãtur? Item q: ceruus religiosoz nobilior: pars est sponse christi. scz ecclesie. vñ per faciem intelligitur Can. ij. Ostende mihi faciem tuã. Et ideo sponso maxime displicet macula in facie sponse. Unde iudei in faciem christi spuerunt: ut contumelia maior esset. Mar. xiiij. Job. xxx. Esa. l. Sic christo magnã cõtumeliam faciunt: qui faciem sponse/ p qua abluenda faciem suam spuris iudeoz opposuit. maculant in se uel in alijs. Item cõmittit apostasiam. quia rumpit. pmissam castitatez. de quo Prouer. vj. Homo apostata uir inutilis quia quicquid facit in claustro remanendo in immũditia nõ ualet ei ad meritum uite eterne. Quantũ placeat diabolo hoc peccatum in religiosis. ptz per exemplum quod supra dixi de sarbana coronante alium demonem qui monachum instigauerat fornicari. ibi. idem narrat. cum ver. precc. ¶ Hoc etiam peccatum in sanctimonialibus non solum est fornicatio et religiosis: sed etiam adulterium. ⁊ incestus et stuprum cõtra naturã peccarum et sacrilegium. Adulterium quidem: quũ ibi fit accessio ad sponsam christi. Unde beata Magne dixit. Ipsi suz despõsata cui angeli seruiũt ⁊c. Et si seruanda est pactio hoibus: quãto magis deo. xxvij. q. ſ. viduas. ⁊. c. nec aliqua. ibi. Si supueniẽs maritus sponsam suam iacentem cũ altero uideat: nonne indignat et fremit: et per zeli dolorẽ portat gladiũ in manu sua? Et christus dñs et iudex noster quũ virginẽ suã dicatam sibi ⁊ sanctitati sue destinatam iacere cũ altero cernit: q̃ indignat et irascitur? ⁊c. et. ſ. ibi. Que christi adultera est. ⁊. c. sicut epiſcopus. ibi. Quia sponsam christi corrupit et. c. hec uero. ibi. Nã si inter hoies solet bone fidei contractus nulla rõne dissolui: quãto magis ista pollicitatio quã cum deo pepigit/ solui sine uindicta non dz? et. c. que christo spãliter nubunt ⁊c. et ibi. Que ante se immo: tali sponsoconiunxerat. ⁊. c. siqua monacharũ. ibi. ad lapsum adultery deducta fuerit. ⁊. c. nuptiarũ. ibi. Ne ipse christus (qõ sentire nefas est) adulteriũ faciat. cui uiuẽte marito nubit. ⁊ ibi. Quũ christus eis uideat quasi scõs maritus. ⁊ ibi. Sed plane non dubitauerim dicere lapsus ⁊ ruinas a castitate sanctioi q̃ uouetur deo/ adulterijs esse peiores. In tali etiã adulterio ẽ/ pditio. sicut dicebat sctus Joseph de uxore dñi sui rentãte eũ ad pctm. Ben. xxxix. Quo possuz facere hoc malũ? Ita etiã est dilecta ista sponsa deo: q̃ inducte eã zelans eã. ex de sta. regu. periculoso. lib. vi. Uñ ad hoc adulterium põt reduci. Prouerbi. vj. Zelus et furor non

parcet in die vindicte. Cōmittitur etiam cū talibus incestus. q: cū sponsa patris nīi que est nobis affinis. xxvij. q. j. virginib⁹ sacris. ibi. Incestu. xxxv. q. iij. de incestis. c. nec eam. ⁊ xxxvj. q. j. §. cū ergo. Ex hoc ist incestus est consanguineoꝝ vel affinium abusus: ⁊ etiā sanctimonialiū. q̄ in cest⁹ maio: est adulterio. xxxvij. q. vij. adulterij. Ad hoc potest etiam referri. j. ad Coꝛ. v. Auditur inter vos fornicatio. ⁊ talis fornicatio ⁊c. Et gen. penult. Ruben effusus est ⁊c. Committitur etiā cum talibus stupꝝ quod cōmittitur cum virgine. vt p. §. cū ergo. ⁊ legit ⁊ no. ex de adul. c. ij. in glos. stupꝝ. Est etiam peccatū cōtra naturā. q̄a peccant cum religiosis que mundo mortue sunt. xxj. q. j. placuit. Est etiam peccatum sacrilegij. quia religiosi ⁊ religiose sunt templa dño consecrata. xxvij. q. j. sciendū. xvij. q. iiij. §. sacrilegiū. xij. q. ij. c. iij. Quod prohibituꝝ est in genere de familiaritate mulieruꝝ in .iiij. occasionibus seq. prohibet in specie. Dicebat frater Egidius laicus socius beati Fracisci. Caro nostra est sicut porcus: qui auidius currit in lutum ⁊ delectatur in luto esse. ij. Pe. ij. Sus lota in volutabro luti. de pe. di. ij. sunt qui dicūt. Caro est sicut crabro qui supꝛcercus se voluere delectat. Johe. ij. Cō putruerūt iumenta in stercore suo. Greg. Jumēta in stercore putrescere ē homines carnales in carnevitā finire. Caro est pugil diaboli. Esa. liiij. Ego creaui fabrū. i. diabolū sufflantē in igne. i. carnes punas scz tentationes. ¶ Dixit frater quidam patri Egidio. Quomodo possum⁹ vincere vitia carnis? Rndit ei. Qui vult transferre saxa magna et magnas trabes: studet ea transferre ingenio magis q̄ viribus. et in hoc facto est similiter procedendum. Omne vitium ledit castitatem. Est enim sicut speculum darū: quod per halitum solum obscurat. Impossibile est homem venire in gratiā dei: dum in carnalibus delectatur: sm Paulū. Qui in carne ambulant: deo placere non possunt. Rom. viij. Volue igit et reuolue desuper et desubter hinc et inde. et non est aliud nisi pugnare contra carnem: que vult te tradere nocte ⁊ die. quā qui vincit: oēs inimicos suos vincit: ⁊ venit in omne bonum. Ad Rom. vij. Quis me liberabit de corpore mortis huius. xxxij. q. v. si paulus. Dicebat autē: Ego inter oēs fratres preeligere castitatē sctām: Dixit ei frater. Nōne maior virt⁹ est charitas. i. Coꝛ. xiij. Rndit Egidius. Et quid est castius charitate? Et frequēter canēdo dicebat. O sctā castitas: qualis es? qlis es? Tu es talis et tanta qual ē ⁊ quantam te fatui non cognoscunt: ⁊ sine qua nemo videbit deū. Hebre. ij. Que autem sit differentia inter virginitatē pudicitiā ⁊ castitatem. no. xxxij. q. v. in summa. ¶ Est etiam religiosis ⁊ alijs alia occasio fornicandi: scz aspectus mulierum. Unde Bened. iij. Vidit mulier q̄ bonum esset lignum ad vescendum: et pulchꝝ oculis. aspectuq; delectabile ⁊c. vbi Greg. et dixi. §. Non debemus intueri quod non licet cōcupisci. Gene. xxxiiij. Quum vidisset Dinam ⁊c. et Gen. xxxix. Jniecit dña oculos in Joseph. et. ij. Reg. xj. Vidit Dauid Bersabee ⁊c. Et de Judith legit Judith. x. Statim caprus est in suis oculis Holofernes. Eccl'i. xvj. dicitur de muliere. Laqueus est venatoꝝ. Et Prouerbi. xiij. Fouea profunda meretrix. Eccl'i. ix. Ne respicias mulierem multiuolam. Et ibidem. ⁊ Job. xxxj. Virginem nō conspicias ne forte scandalizeris in decore illi⁹. Et ibidē Eccl'i. ix. Auerte faciem tuā a muliere compta. ⁊ ne circūspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt. et ibi. Speciem mulieris aliene multi admirari reprobi facti sunt. Threñ. iij. Oculus meus depredatus est animam meam ⁊c. ¶ Plures differentias rerum ostendit visus q̄ ceteri sensus. vide quod legitur et not. de conse. distinc. iiij. veniſti. in glos. i. quod audieris. ⁊. iij. q. ix. restes. in glos. i. aliquo. Unde ministrat materiā tentationis et quantū ad concupiscentiam carnis: et quantum ad concupiscentiam oculoꝝ: et quantum ad superbiam vite. que tria regnant in hoc mundo. j. Jo. ij. Unde philosophus. Totius hominis est libertas oculos perdidisse. Unde super illud Mar. vij. Quid vides festucam ⁊c. glos. Oculus qui post culpam in paradiso est reseratus: mores vider: non vnde proficiat: sed vnde in deterius cadat. Job. xxxj. in princi. Pepigi fedus cum oculis meis: ne cogitarem quidem de virgine. Un Greg. Ne minus caute respicerer: quod post inuitus amarer. lingua aliquoties cessat loqui: sed oculi non cessant respicere. ij. Per. ij. Oculos plenos habentes adulterio. Quod propꝛie locum habet in religiosis loquentibus cum suis deuotis sanctimonialibus non christi. Et nihil oculo nequius. Eccl'i. xxj. Unde et legunt quidā philosophi fibi oculos eruisse. Et Augt. de fide christiana. ⁊ est. xxxij. q. v. nec solo. Nec solo affectu ⁊ tactu: sed aspectu quoq; apperit ⁊ appetitur concupiscētia feminarum. Nec dicatis vos animos habere pudicos: si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nūtius. et quum se sibi inuicem etiam tacente lingua conspectu mutuo corda nuntiantur impudica: et sm cōcupiscentiā carnis alterutro delectantur ardore: etiā intactis ab immunda violatione corporibus: fugit castitas ipsa de moribus. Ad idem. e. q. c. sicut. ⁊. c. qui viderit. ¶ Alia occasio fornicationis religiosis ⁊ alijs est colloquium mulierum. et eo q̄ verba earum rete sunt. Prouerb. vij. loquit de muliere. Irretiuit eum multis sermonibus. Et colloquium earuꝝ ignis est. Eccl'i. ix. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit. ⁊ gladio cōparat. Prouer. v. ibi. Labia mere extricis. ⁊. j. ⁊ acuta quasi gladius biceps. Cantus etiam earū et chorezare cum eis periculosum est et incitamentum libidinis. Eccl'i. ix. Cū saltatrice ne sis assiduus. xxij. q. iiij. vnusquisq;. Eccl's. ij. Feci mihi cantores et cantatrices. Ubi dicit magister Hugo de sancto victore. O infelix: nūquid his delectationibus queres sapientiam quam querere proposuisti? Erubesse videberis a vanitate: quomodo cantico reuersus es: nisi quia in circūitu cum impijs ambulasti: et in voluptate tua semita tua et captiuus factus es vanitatis. Esa. xliij. Respondebūt tibi vlule. vbi dicit glos. Vlule sūt magnitudinis coruine: que rostro in palude fixo horrende stridēt. Tales sunt mulieres que in choreis clamorem horrendum emittūt: dum cantica ad immunditiam incitandam canūt. Quis quid in choreis fit: totum ad immunditiam irritat. Nam et tactus manuum recipꝛocus: et oculoꝝ aspectus: ⁊ auditus immundus: ⁊ odor carnalis: et saltus petulcus lasciuei mortis sunt. ⁊ de talibus oritur idololatria. Exodi. xxxij. Sedit populꝰ manducare. et ibi. Surrexerunt ludere. i. choreizare. ⁊ ibi. Uitulum adorauerunt. Unde et dicitur ibi. Vocem cantantium ego audio. ⁊ sequitur. Et vidit vitulum et choꝛos. ⁊ ibi. Coꝛrumpūtur etiā boni mores per colloquia praua. j. ad Coꝛ. xv. ¶ Alia occasio immunditie in eis ⁊ in alijs est tactus impudicus in se et in mulieribus et in masculis. Eccl'i. ix. Cum aliena mulie re non sedeas omino: nec accūbas cum ea super cubitū. Et Eccl'i. xxj. Qui tenet illam: quasi qui apprehēdit scorpionem. Et Eccl'i. vij. Uincula sunt manus eiꝰ. Prouer. vj. Numquid potest homo ignem abscondere. Hierony. Qui tangit carnē mulieris: non euadet sine periculo anime sue. Ad hoc facit exemplum Fundane ciuitatis episcopi Andree quod supra posui. Et de presbytero greco. et de sancto patre non tangente matrem. Eccl'i. xiij. Qui tetigerit picem: coinquinabitur ab ea. Unde legit de quodam patre q̄ quum percussisset in natibus diabolum apparentem sibi in forma mulieris: q̄ ex tunc manus eiꝰ cōputruit intolerabiliter per tres annos. Tanta esse posset delectatio cum consensu in tactu: etiā in tactu manꝰ mulieris vel iunioris: q̄ ibi esset mortale peccatū. ira est periculosus sensus tactus. quem frater Jacobꝰ benedicti leonem vocabat. Unde non est rarum maxime iuuenibꝰ religiosis tradere manus deosculandas mulieribus. maxime iuuenibus vel adolescentulis. nec tenere manꝰ complicatas cum manibus eoꝝ. quia totum corpus earum

Colloq̄s um mulieꝛe.

Tactus ipudic⁹.

Vulies aspectus.

et eorū ignis est. cui debet dici a sapiente castissimo. Noli me tangere. sicut pater in exemplo supra posito de beato Iodoico: qui matrem noluit deosculari. ad hoc. xxxij. dist. hospitiolum. vbi dicit Hiero. Si bonum est mulierē nō tangere: ergo malum est tangere. ꝛ. xxxij. q. v. nec solo. De tactibus impudicis in se tetigi. S. in ista. ij. parte. in expositione threnorum. in. ij. ar. in. §. plura ergo. ℣. est autez. cū ver. se. ¶ Alia occasio est videre vel sentire alios pariter cōmisceri. quia ex hoc ictarur natura corrupta ad libidinem. Unde scilium toleranū. Prodiuis est ad voluptatē et imitatrix natura vitiorum. xxx. q. iij. c. ij. Non expedit castis habitare cum cōiugatis. Pro oībus istis corruptionibus mentalibus ꝛ sensuum dicebat sanctus Basilius. Mulierem non cognoui: ꝛ virgo non sum. quia vera pudicitia nō solum est in corpore: sed in animo potius ꝛ sensibus. xxxij. q. v. per prima. xvj. c.

¶ Articulus.lxxiiij. A

Religiosū ambitio.

Expeditis prevaricationibus aliquorum religiosorum in tribus substantialibus que promittunt scz in paupertate/obediētia/ꝛ castitate. et hec plenissime pro eorū salute. ad alia eorum vitia etiam in quibus hodie participant cum alijs hmōi hominibus accedamus. Unde ꝛ eorum aliud vitio sum cōmuniter est ambitio. Nam isto carnali tempore religiosi quidam magis sunt ambitiosi ad scientiam honores et gloriā huius mūdi: q̄ alij seculares. Nā et per se et p amicos consanguineos suos intus et extra ordinem honores ꝛ studia (vt presunt) procurant: ꝛ precibus et enervibus et frequenter minis et terroribus ꝛ malitijs et cauillationibus. Nam ꝛ cōmuniter ad nullum aliū finem studeunt multi ex eis (sicut experiētia manifestat) nisi vt possint fratribus dñari: ꝛ in ordine et extra ordinē exaltari. Uñ nec cōiter vacāt studio diligēter: ꝛ cōiter parū sciūr. q: nō diligūr scientiā: q̄ est donū spūssancti. Esa. xj. propter eius finem debitum. vt deum melius cognoscant: ꝛ ei seruiant et proximo. sed vt ex ea potius apparenti q̄ existēti honores et exemptiones ꝛ diuitias cōsequant. sicut oculate videmus. Magnitudo huius peccati ambitionis cognoscitur p̄ penas pro eo inflictas. Thore eñ cum multis leuiris de maioribus igne diuino succensi sunt: q: sacerdotum rapere voluerunt. Numeri. xvj. vij. q. j. denicq. Item Dathan ꝛ Abiron: q: inuiderūt Moysi de ducatu: terra absorbuit. sicut ibidē legitur. et eē de elec. licet. Item Ozia rex lepra percussus est: q: sacerdotiū occupare voluit. iiij. Reg. xv. ꝛ. ñ. Parali. xxvj. ij. q. vij. §. item cū Balaā ver. sicut ergo. ¶ Et propter hoc cōmittit simonia. Omnis eñ ambitiosus in simoniam tendit. ij. Machab. iiij. Ambiebat Jason frater Onie summū sacerdotiū adito rege promittens argenti talenta trecenta octoginta ꝛc. Istud fuit peccatum primum luciferi ambientis sedem equalem deo. Esa. xiiij. de peni. di. ij. principiū. cum. §. pce. Bern. Quanti vsq hodie feda sequūtur vestigia: immo q̄ pauci euadunt quibus libido dominādi non dominek quam sequimini miseri! Nonne iste est mons in quē ascēdit angelus: ꝛ factus est diabolus! Item Bern. Ambitio subtile malum. secretum virus. pestis occulta. doli artifex mater hypocrisis. liuoris parens. vitiorum origo. criminum fomes. virtutum erugo. tinea sanctitatis. cordiū occecatrix. ex remedijs morbos creans. Hoc peccatū dissuadet apostolus ad Hebre. v. Nec quisq̄ (inquit) sumit sibi honorem: sed qui vocatur a deo tamq̄ Aaron. viij. q. j. In scripturis. eē de elec. qualiter. Sic vocatus Nicolaus. sic sanctus Ambrosius. sic sanctus Seuerus. lxj. dis. §. his oībus. sic Matthias. Actuū. j. xxvj. q. ij. nō erēplo. sic Josue Josue. j. viij. q. j. moyses. Quoniam etiam quos canonica electio et concors vocat: deus vocare presumitur. viij. q. j. licz ergo. j. q. j. ordinationes. c. siquis neq. Sed hodie canonica electio facta est diabolica. Plures eñ sunt in ecclesia qui eliguntur a diabolo: q̄ a deo. ꝛ qui non per gratiam dei: sed per gratiā hoīm electi sunt permittente deo. j. q. j. siquis neq. ꝛ. c. nullus itaq. viij. q. j. audacter. Unde non deberent tales plari ponere in literis suis/gra dei. ꝙ gratia hoīm et deī furoris electos. Osee. xiij. Dabo tibi regem in furore. Spūs mendax ascendit in coelatum ꝛ altum. iij. Regum. xxij. ꝛ dicit. Ascende in Ramoth galaad. Ramoth interpretatur excelsum signum. ꝛ significat dignitatem. cuius appetitus est certū signū reprobationis. q: p̄m Greg. quicūq desiderauerit primatū in terra: inueniet cōfusionem in celo. Nec inter seruos christi cōputabitur: qui de primatu tractauerit. xl. distic. quicūq. alis est sub. c. multi. Gala ad interpretat transmigrantes testes. q: ibi fit transmigratio de bonitate in iniquitatem. ps. r. Transmigra in monte sicut passer. q: honores portis dere gunt p̄m Archid. q̄ mutant mores. sicut pro in Saule an regnū humili/post superbo. j. Reg. xv. Greg. Superbus ruties ad culpā apostasie dilabit: quoties preesse hoibus delectatur. Ly: y. O prelate: tāto igit submittis caput ouerri. Sed quem cōtigerit saluari de ijs qui principant in tā ruinis ꝛ tanta pigritia! video tam. currentes et spōte se proijcientes in pericula. Nūeri. xxv. Tolle cūctos principes populi: et suspende eos contra solem. vbi Greg. Nec si hoies cogitarent: principatus nō ambirent. sufficit eñ p̄ peccatis propriis arguī et reddere rationē. quid necesse est p̄ peccatis ppli ostēdi cōtra solē? Fugit christus in montē quū vellent eū facere regē. Joā. vj. Greg. Rex fieri noluit: ad crucis vero patibulū spōte venit. Oblatam gloriā culminis fugit. penas probrose mortis appetiit. vt mēbra eius discerēt fauores mūdi fugere: terrores minime timere. Contra ambitiosos. j. q. j. principat⁹. ꝛ. c. nullus itaq. vbi de hoc. ꝛ. q. vj. c. vltri. vbi de hoc. ꝛ. q. vij. sancim⁹. lxj. dist. miramur. viij. q. j. in scripturis. ꝛ. c. qui episcopatū eē de preben. q: intantum. eē de rescrip. q: per ambitiosus lib. vj. de elec. auaritie. in prin. lib. vj. ꝛ. c. quo: ūdam. quod c. exp: esse loquit de ambitiōe religiosoꝝ. Cito me de hoc vitio expediui: q: que hic de hoc scripsi ꝛ plura alia ptractaui supra in prima parte. §. cum vero ecclesia. ver. habet cupido glorie. in ar. lxij. Item in ista. ij. parte in. ij. c. thre. in §. quō. ver. iuxta tropologiā. in ar. v.

¶ Articulus.lxxv. A

Acidia

Secultum aliud vitium religiosorū nostri reprobis propius acidia est. que definitur a Damasceno/afflictio siue tristitia aggrauās. Et hec est infirmitas religiosoꝝ quorundam q̄ designati sunt in Helia. de quo. iij. Regū. xix. q̄ fugere a facie Jezabel: in deserto proiecit se ad vmbrā iuniperi: et petiit aie sue vt moreret tedio affect⁹. Scōm Joan. cass. in lib. de acidia. Acidia dr tediū vel anxietas cordis. Cōtra tales acidiosos sunt exēpla de sole peragente cōtinue cursum suū ab oriēte in occidētē: qui remuneratione quasi sui laboris nō expectat. Eccls. j. Oritur ꝛ occidit sol. Augu. Indecēs est christiano si radius solis eum in lecto inueniat. Posset eñ dicere sol si loqui posset: Ampli⁹ labora: qui q̄ tu: ꝛ tamē iam surrexi. ꝛ tu adhuc dormis. De herbis crescētibus: que impedimētū bñt caloris et frigoris. Mat. vj. cōsiderate lilia ꝛc. ¶ B Item de formica. Prouerb. vj. Vade ad formicam o piger. Ubi quinq; notabilia et exemplaria sunt de ea. scz q̄ a paruo animali docet hō. ar. xxiij. q. iij. si habes. Scōm q̄ p multos cursus ꝛ discursus q̄rit cibū suū. et hō est remissus in q̄rendo cibo aie sue: et corpis etiā frequēter. Ō quos ps. cxij. Euntes ibant et flebant mittentes semina sua. Eccls. xj. Mane semina semē tuū: ꝛ vespere nō cesset manus tua. Ter tium/q̄ non hz ducem quē sequat: ꝛ qui puniat negligentiā eius. homo vero hz. viij. q. j. scisciturus. Quartū est q̄ purum granū eligit. et homo spurcius. Prouerbio. xvj. Os stultorum dissimile erit. Quintū/q̄ formica adeo se

In festa ca q̄d si fideran dum.

onerat q̄ mino: videtur suo onere: ⁊ homo vir. p:o ani/ma paruꝫ labo:are potest. qui si vellet: multo plus posset facere q̄ credat. ad. hoc. xlvij. dist. oēs huius seculi. Itē de ape cū tanta solicitudine aluearia fabricante. de conse. di. v. nunq̄. Item labo: agricolaruꝫ/mercato:ū/ artificū/ militum/nautarum. qui tot labo:es p:o co:po:ibus per/ferunt. ⁊ tamen p:o regno celesti vix modicum possumus labo:are. p:e. c. oēs. Aug. O si possemus excitare homi/nes: ⁊ eum ipsis pariter excitari: vt tales essemus amato/res vite permanentis: quales sunt homines vite fugien/tis. Quidam patrum videns meretricez o:natam: ait. Ignosce mihi omnipotens deus: quia meretricis huius o:natus p:o mundo superauit totius vite mee industrie ornamenta. Abbas Pambo videns aliam meretricez in Alexandria: fleuit. ⁊ ait querentibus quare fleret. Due sunt cause. vna de perditione illius anime. alia q: non ha beo tale studium placēdi deo: quale habet ista vt placeat hominibus. ¶ Itē exempla sancto:ū. Dauid ait. ps. lxxxv. Pauper ꝯ ego: ⁊ in labo:ibus a iuuētute mea. P:ouer. vltimo. Panē otiosa non comedit. Exemplum de christo Jo. iij. Fatigatus ex itinere ⁊c. Ber. Quādiu vixero: me mo: ero labo:um quos christus sustinuit in p:edicando. fatigationum in discurrēdo. Luce. viij. tentationū in ieiu/nando. Mat. iiij. ⁊ Luc. iiij. vigiliarū in o:ando. Mar. xij. et xiij. ⁊ Luc. vj. lach:ymarum in cōpatiendo. Luc. xix. Re co:dabo: etiam dolo:um/conuicio:um/ sputo:um/ cola/phoꝝ. Mat. xxvj. subfannationū/exp:obrationuꝫ/ cla uoruꝫ/ ⁊ similiū. alioquin requiretur a me sanguis iustus qui effusus est super terram. Unde ⁊ dicebat ps. ix. Tu sol/us labo:em ⁊ dolo:em cōsideras. Job. v. Homo nascitur ad labo:em. vbi Ber. Homo ad labo:em natus si labo:ez refugit: nec facit ad quod natus est: ad quod venit in mū dum: quid respondebit ei qui misit eum: qui instituit vt la bo:et? ¶ Contra non labo:ātes. ps. lxxij. In labo:e hominum non sunt. vbi Ber. Sint necesse est in labo:e de monum. qui in labo:e hominum non fuerunt. de pe. disti. j. serpēs. Requisitus Arsenius in quo cōfideret. respō/dit. in eo quod homines fugi: aliq̄diu tacui: fleui: potissi/me in hoc gaudeo: q: manib⁹. labo:aui cuꝫ Paulo & Ephe. iiij. de conse. dist. v. nunq̄. ¶ De nostra dña legitur Luce. j. abiit in montana cum festinatione Geneb. xviij. Festina/uit Abraam ⁊c. Dirig. Senex currit: Sara accelerat. puer festinat. nullus piger inuenit in domo sapiētis. Et christ⁹ zacheo. Luc. xix. Festinās descēde. Hiero. super illud Eze/chiel. xvj. Hec fuit iniquitas sodome ⁊c. Semper inquit aliquid est faciendū: ne ager nostri pectoris manu cessan/te malarū cogitationuꝫ sentibus occupet. Eccli. vij. Non oder⁹ labo:iosa opa. Rusticatio a deo data fuit qñ Ade di xit. Gen. iij. In sudo:e vultus tui vesceris pane tuo. vel qñ positus fuit in paradisuꝫ vt operaretur. Gen. ij. Eccls. ix. Quēcq̄ pōt manus tua instāter operare ⁊c. ij. Thessa. iij. Si quis nō vult operari: nō māducet. ij. ad Timo. iiij. In oibus labo:a. Galat. vj. Bonum faciētes nō deficiamus. Apoc. iij. Utinā esses frigidus aut calidus. sed q: tepidus es ⁊c. vbi dicit interlinearis glos. q̄ maio: spes est de fri/gidis q̄ de tepidis: q: tepidi quamdā fidutiā ⁊ securitatē accipiūt de eo q̄ aliq̄d boni agūt. ⁊ ideo se nō co:rigūt sic in religiosis apparet: qui cōiter postq̄ sunt tepefacti: sunt incorrigibiles. q: renēt se ⁊ reputāt. Sed tales cuomunē ab o:e dei: qñ in peterio:a p̄cipitant: vel impenitētes mo/riuntur. De hoc per Jo. cass. coll. iiij. Danielis de hoc. j. e. H. ver. ō istā. De hac tepiditate dicit Hiero. Sola est q̄ soler deo vomitū p̄uocare. Luc. xiij. de ficulnea nō reddēte fru/ctū ō. Succide illā. Mat. xxv. Tollite ab eo. ⁊ p̄igro talen/tum ⁊c. Mat. iij. ⁊. vij. Luc. iij. Omis arbo: que nō facit fru/ctum: succidet ⁊ in ignē mittet. ex de deci. q̄uis. Raban⁹. Si sterilitas ꝯ igne mittet rapacitas quid merebit? Job. xl. Circūdant eum salices de to:rēte. i. infructuosi faciūt rum/biam diabolo: sub qua requiescit. Jud. j. de Adonibezech qui amputauit. lxx. regibus manuū ⁊ pedū summitates. Adonibezech qui dicitur dñs nūtans vel dñs fulgurans: vel dñs egestatis vel vani contemptus: est diabolus qui amputat hominū⁹ (qui se deberent regere) summitates pedum ⁊ manuū: vt labo:are non possint. In domū vacā tem intrat diabolus cū septem spiritibus nequio:ibus se. Mat. xij. Luc. xj. Job. xxvj. Qui extendit aquilonē sc̄z dia/bolum super vacuū. i. co:otiosum vacuū bono. et dormit in secreto thalami id est hominis otiosi vani ⁊ infructiferi Job. xl. P:ouer. xx. P:opter frigus piger arare noluit. mē dicabit ergo estate: ⁊ nō dabit ei. ⁊ P:ouer. x. Egestatem operata est manus remissa ⁊c. Et. xxviij. Qui operat ter/ram suā: saturabit panibus. Qui sectatur otiū: replebitur egestate. et. xxiij. Usq̄quo piger dormis? usq̄quo de som no consurges? Parū inquā dormies. modicū dormitabis paurillum manus cōseres vt quiescas: ⁊ veniet tibi quasi cursor: egestas tua. et mendicitas quasi vir armatus. Et loquitur de egestate ⁊ mendicitate perpetua gehennali. in qua tales acidiosi famē patientur vt canes sm Dauid ps. lviij. Job. xviij. Attenuetur fame robur eius: inedia in uadat costas eius. P:ouerb. xxiij. Per agrum hominis pigri transitiui: ⁊ ecce totum repleuerant vrtice. tentatio nes scilicet carnales pungentes. Eccls. x. In pigritiis hu miliabit̄ contignatio. cōtignatio est ligno:ū coniunctio que fit in inferio:i parte tecti. quā piger ex pigritia p̄mit/tit humiliari ⁊ destrui. Hoc est p:opium pigri: non subue nire periculis in tēpo:e oppo:tuno. Eccli. xxij. In lapide luteo lapidatus est piger. ⁊ oēs loquētur sup aspernatio nem illius. De sterco:e boū lapidatus est piger. et omnis qui tetigerit eum detrectet manus. Desideria occidunt pi grum. P:ouer. xxj. q: acidiosus affligitur spirituali pura/lysi: designatus per puerum paralyticum iacentem in do mo centurionis. qui male to:quetur: q: quiescendo non q̄/retur. sed qui to:quetur labo:ando: bene to:quetur. quia vtiliter. Mat. viij. Beñ. iij. Maledicta terra i opere tuo. in labo:ibus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. spi/nas ⁊ tribulos germinabit tibi. Bern. Hec est maledictio Ade: vt in terra labo:is nostri ⁊ in agro co:dis ⁊ co:po:is nostri noxia ⁊ inutilia gratuito passimq̄ p̄ueniant. vti/lia vero ⁊ necessaria cum labo:e. Si spiritus remissus fue rit: caroq̄ aduersus spiritū concupiscit: quotidie aliquid super ipsum apponit. P:ouer. xij. Manus remissa tribu/tis seruiet manus fortium dominabit̄. Ibid. An. Qui ope ratur terram suam: satiabitur panibus: qui autem sectat otium stultissimus est. Can. ij. Tempus putationis adue nit. Bern. Quis ira ad vnguem omnia a se superflua re/secauit: vt nihil se habere puret putatione dignuꝫ? Credi te mihi ⁊ putata repullulant: ⁊ effugata redeūt: ⁊ reaccē duntur extincta: et excitantur sopita. Parum est ergo se/mel purasse. sepe purandum est. immo si fieri posset/semp quia semper quod putari oporteat: si non dissimulas: in/uenis. Quantumlibet in co:po:e manens p:ofeceris er ras: si vitia credas emo:tua ⁊ non magis oppressa. Ve/lis nolis inter fines tuos habita Jebuseus. id est concul catio. xj. q. iij. nolite. Judi. j. Subiugari potest: sed non ex/terminari. Unde in tanto discrimine consilium est: obser/uare diligenter: ⁊ mor. vt renascentium vitio:um capita apparebūt: p:ompta seueritate abscindere. quod sine in/genti labo:e non fit. Matthei. xxv. dicitur de pigro. Tol/lite ab eo talentum. Luc. xix. Auferte ab illo scilicet pigro miserico:dia ⁊c. Jo. xviij. Quomodo diligit me ⁊c. Bern. Nunq̄ est amo: dei otiosus. operat enī magna si est. si au tem operari renuit: amo: non est. ¶ Acidia nedū p:iuat gratia: sed ⁊ fructu sc̄z gloria. Bern. Citi⁹ me p:iuares amara mo:s vita: q̄ fructu gratie. nam vita sine fructu mo:s. Deinde duplex malum paratur ligno infructuoso securis ⁊ ignis. Matthei. iij. ⁊ Luc. iij. Regnum celo:um vim patitur. Matthei. xj. vbi glos. Brandis violentia est in terra nasci. et celum rapere ⁊ habere per virtutē. quod per naturam non possimus. Gregorius. Nemo in hoc vite itinere to:pear: ne in patria locum perdat. Idem.

Justus ne celestia perdat / cauet: et ne inanis ab' opere dies eat. Acidiosus tẽpus pdit quod pciosuz est. Bern. Non parũ estimes tempus quod in factis vel dictis otiosis expenditur, volat enim verbum irreuocabile, volat tẽpus irremediabile. nec auertit insipiens ꝗd amittat. Jdẽ. Nihil pciosius tempore. sed heu nihil vili⁹ hodie reputatur. Idem. Tempus tibi impẽsum requiretur qualiter sit expensum. ⁊ sicut capill⁹ nõ perit de capite: ita nec momentum peribit de tẽpore, pſ. lxxxiij. Quum accepero tẽpus: ego iustitias iudicabo ⁊c. Thre. ſ. Vocauit aduersuz me tps. Jo. cast. in. r. li. de acidia. ait. Acidia affinis est tristitie: ac solitarijs magꝫ erpta infestio: hostis ac frequẽs: maxime circa horam nonã monachũ inquietãs, vt ꝗdam febris ingruens tẽpore prestituto ardentissimos estus accessionum suarũ solitis ac statutis horis anime inferens egrotanti. Et deniq; nõnulli senum hunc esse pronuntiãt meridianuz demonẽ. pſ. xc. A demonio meridiano. ꝙ quũ miserabilẽ obsederit mentẽ: horroꝛem loci / celle fastidiũ / fratrũ quoq; qui cum eo vel eminus cõmoꝛantur tamq; negligentium ac minus spiritualiũ aspernationẽ gignit atq; contemptũ. Ad omne quoq; opus facit desidem atq; inerrem. Non em̃ in cellula residere: non operam finit impendere lectioni, nihilq; se proficere sine tẽpore in ea commoꝛans crebrius ingemiscit. nec habere se fructũ aliquem spiritualem donec fuerit illi cõsortio copulatus queritur atq; suspirat. ⁊ ab omni se dolet spirituali questu inanem in loco vacuumq; consistere: vtpote qui quum posset alios recreare: nullum edificat. absentia longeq; posita monasteria loca etiam illa magis ad profectum vtilia describit consortia quoq; fratrum ibi suauia ⁊ plena consolatione spirituali. depingit econtrario vniuersa' que habẽtur pr̃e manibus aspera. ⁊ non solum edificationẽ nullaz esse in fratribus qui moꝛantur in loco: sed nec ipsum quidem vicum coꝛporis absq; ingenti labore conqueri. postremo non posse in eo loco durantem deinde lassitudine in coꝛporis cibiq; esuriem quinta serraq; hoꝛa tantam suscitari: vt velut longo itinere grauissimoq; laboꝛe cõfectus sibimet lassusq; videatur. Tum preterea huc illuc anxius circumspectat. ⁊ fratrem sibi quẽpiam aduenire suspirat. sepiusq; ingreditur ⁊ egreditur cellam. ac solem velut ad occasum tardius proꝑantem crebrius intuetur. Et ita quadam irrationabili mentis confusione velut retra repletur caligine. omniq; actu spirituali reddit otiosus ac vacuus. vt nulla re alia tante oppugnationis remedium q̃ visitatione fratris cuiuspiam seu somni solius beneficio posse existimet inueniri. deinde honestas idez moꝛbus ac necessarias suggerit salutationes fratrib⁹ exhibẽdas visitationes infirmoꝛum vel emin⁹ vel longius positoꝛũ peregrinationes etiã sanctoꝛum suggerit. ⁊ ibi multas indulgentias obtineri. Quedam etiam pia suggerit officia scilicet parentes debere inquiri: ⁊ ad saluandum eos crebrius proꝑari. ¶ De hoc vitio Dauid pſ. cxviij. Dormitauit anima mea pre tedio. i. pre acidia ꝓprie salutis. Nõ coꝛpus dixit sed animã dormitasse. vere em̃ ab omni contemplatione virtutũ ⁊ intuitu spiritualium sensuum dormitat anima mea: que perturbationis huius telo fuerit sauciata. ¶ Contra hunc moꝛbũ Apostolus ad Thessa. in. ſ. epistola. iiij. c. Rogamus autem vos fratres vt abundetis magis: ⁊ ꝑeram detis vt quieti sitis: et vt vestrum negotium agatis: ⁊ operemini manibus vestris sicut precepimus vobis: et vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: ⁊ nullius aliquid desideretis. Que verba contra acidiosos exponit vtiliter Jo. cass. in predicto vitio de acidia ⁊ predicto loco. ⁊ posui lari⁹ supra in hac pre in. §. exquo sponsa. ñ⁹. Item idem in. r. li. in. ar. j. Hec est autem apud Egyptum ab antiquis patribus sancita sententia operãtem monachum demone vno pulsari: otiosum vero innumeris spiritib⁹ infestari. Nil⁹ acidia est lassitudo aĩe q̃ tentationibus foꝛtiter nõ ꝛesistit. Quod em̃ est esca in coꝛpoꝛe sano, hoc tẽtatio in foꝛtissima anima. Nubes sine aq̃ vẽtus ꝓsequit. ⁊ mens patiẽtiam non hꝫ a spũ acidie dissipatur. Spiritus acidie expellit monachum de loco suo. qui autem habet toleranciam: cũ silentio degit. Semper infirmoꝛum visitationem immittit acidia. patiẽs autem contentus est proposito suo. Acidiosus monachus in ministerio velor mandatum reputat satisfactionẽ suã. Ex cũito: monachus quasi frigoꝛe in solitudine modicũ nõ quieuit. et rursus fertur. et non faciet fructum virtutis. Oculus monachi otiosi semp attendit ad ostium. et mẽs eius aduentum visitantiũ meditatur. Strideꝛem ianue dedit: et ille protinus exiliuit. vocem audiuit et per fenestram aspexit. Acidiosus lectrans sepius oscitatur: et in somnũ demergitur: facile confricat aciem: ⁊ manus extendit. et oculos auertens a codice / paretez intuetur. ⁊ rursum rediens incipit paululum lectere. ⁊ aperiens vltimã partem libri verboꝛ curiosus existit: et numerat quaterniones: supputat versus, postremo complicans libũ capiti suo supponit. Ordina tibimetipsi in omni tẽpore mẽsuram: et nec primum abscedas: donec cõsummaueris illud. et oꝛa iugiter profunde a coꝛ trier. et spiritus acidie effugabitur abs te. ¶ Climacus in gradu. xiij. de acidia. Acidia est anime remissio / et resolutio mentis / pusillanimitas excitationis / odium professionis / mundanoꝛ beatificatrix / del quasi inuiscerosi et fine benignitate detractrix / in psalmodia infirmans / in oratione ferrea / in operatione manuũ impoꝛtune pigra / in obediẽtia improba. Medicus mane visitat infirmantes. ⁊ acidia exercitatores circa mediũ diem. In oratione stantibus necessaria negotia reducit ad memoꝛiam. non presente psalmodia acidia non apparet. et finito canone aperti sunt oculi. In tempore acidie apparẽt violenti: qui inde sibi inferũt et rapiunt celum. Matth. xi. Nihil em̃ aliud ita facit acidia coꝛonas conciliat. In viris patrum legitur ꝙ quodã tempoꝛe abbas Antonius dum resideret in eremo: spiritu tentatus acidie / cogitationibusq; diuersis implicatus / dicebat ad dñm. Domine saluari desidero: sed cogitationes varie non permittunt. Et post paululum surgens quendam sibi similem suspicit roꝛantem funiculum ⁊ surgentem et oꝛantem. Erat enim angelus ad emendationem Antonij destinatus. a quo sermonem audiuit. Et tu ita faciens Antoni saluaberis. Item quidam frater requisiuit Achillam dicẽs. Nulla opera facio monachi: sed in negligentia constitutus comedo / bibo / dormio. Cui senex dixit. Curre et sede in cella tua. ⁊ qd̃ pores fac sine perturbatione animi. et confide in deum: quoniã qui sedet in cella propter deum inuenitur in loco vbi est sanct⁹ Antonius. Tentato fratri de acidia volenti de cella recedere et infirmos visitare q: non poterat ieiunare / ait Arsenius. Vade manduca ⁊ bibe ⁊ dormi: ⁊ ne operaris, tantũmodo pedẽ tuum cerra cellã non efferas. continentia em̃ celle monachum ad oꝛdinem soleꝫ bonoꝛ vite deducere. Alter requisiuit abbatem Achillam dicẽs. Cur sedens in cellam meam patioꝛ acidiam? cui senex. Quia necdum vidisti requiem quam speramus: neq; tormenta que timemus. si enim ea diligenter inspiceres: criã si vermibus esset plena cella tua vsq; ad collum: tu tamen in ipsis latens permaneres sine acidia. Dixit quidam seneꝛ. Jdeo non proficimus: quia mensuras propꝛias ignoramus. nec habemus patientiam in opere quod inchoam⁹: sed sine laboꝛe volumus adipisci virtutem de loco in locum. acidia turbante transimus sperantes quia inuenemus locum vbi non est diabolus. Serapion in collatio. de. viij. vitiis. Acidie genera sunt duo. Unum qd̃ ad somnum precipitat estuantes. Aliud qd̃ cellaz deserere ac fugere coarctat. ¶ Circa accidiam religiosoꝛuz multiplex malum inuenitur: Unum est ꝙ quum ipsi sint quasi continue in colloquio cum deoꝛ: tamen oculos coꝛdis non aperiunt: nec vident: nec audiunt quid deus eis loquitur: vel ipsi deo. Bꝛeg. Quum oꝛamus: cũ deo loq̃mur. Quũ vo legim⁹: loq̃tur nobis de⁹. Jtez aliud ꝙ nõ ꝓficiũt in ips ꝙ

religionis sunt. immo quāto diutius in religiōe sunt: tāto magis dissoluti sunt. quod valde miserabile ⁊ verecundū est. sicut in scholis esse ⁊ nō addiscere. xii.q.ij. socrates. sub ⁊ gloria. Item aliud. quū sint in statu in quo non solum currere sed ⁊ volare deberent: sicut viri cōtemplatiui. de quibus Esa.lx. Qui sunt isti qui vt nubes volant? Pigri tamen ⁊ tardi inueniuntur: etiam illi qui strenui erant in seculo. Unde super illud ps. xviij. Exultauit vt gigas ad currendam viam. scilicet christus. Bern. Currentem nō apprehendit. q: ⁊ ipse pariter non cucurrit. Item aliud q̄ in loco vbi maior est conflictus: securi ⁊ somnoleri efficiuntur. In maiori cōflictu sunt claustrales q̄ alij. ⁊ plus gaudet diabol⁹ q̄ claustralis tāgit mulierē mala intētione q̄ de adulterio hoīs secularis. ar. xl. dis. hō. vide qō no. xxvij. q.ij. inuēta. ⁊ qō legitur ⁊ no. xxxij. q.v. q̄ viderit. Unde non deberent claustrales esse securi. sed cum timore et tremore salutem suaz operari. In eis eīm dicit Apostolus ad Ephe. vi. Non est nobis colluctatio. scilicet religiosis. aduersus carnem ⁊ sanguinē. subaudi tantum. sed aduersus principes et potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harū. Item aliud q̄ volunt esse otiosi vbi non est locus otij. scilicet in agone et cursu. s. ad Colo. iii.

Acidie species multe.

C De Speciebus acidie. xvj. sunt: repiditas. mollities. somnolentia. otiositas. dilatio. tarditas. negligētia. immperseuerantia. remissio. dissolutio. penuria. ignauia. indeuotio. tristitia. tedium vite. desperatio. C Tepiditas est paruus amor: boni. quo videt esse aliquid in peccato aciem: ⁊ origo ceterorū que enumerata sunt. Unde accidit q̄ homo fortis ⁊ sapiens non facit decimā partem penitentie quam facit vna vetula pauper simpler. hoc est propter paruum desiderium boni. Bernar. Ideo multa non possumus: q: multa nolumus. Item ibidem. Si incipis: incipe perfecte. Si in profectu es: hoc ipsum iam perfecte age. si perfectionis aliquid attigisti: ipsum in teipso metire. Si vero quis desiderat: desideriuz deus adimpler. ps. xx. Desiderium anime eius tribuisti ei dñe. Quis hodie dicit cum ps. xxxvij. Dñe ante te omne desiderium meū. Et iterum. cl. Sicut desiderat cervus ad fontes aquarū. Contra istam tepiditatem dictum est Apoca. iij. Utinam esses calidus aut frigidus. aut religiosus spiritualis. aut frigidus secularis. sed q: tepidus es. ⁊ repefactus religiosus a feruore cū quo mūdum dimisisti. incipiaz te euomere ex ore meo. q: peior est ⁊ fastidibilior cib⁹ repefact⁹ q̄ frigidus vel calidus. sic peior religiosus repefact⁹ ⁊ relaratus q̄ secularis. ar. xlvij. di. quantūlibet. xvij. q.j. scim⁹. de pe. di. ij. pennata. de hoc late in colla. Danielis que est quarta in libro collationū.

Tepiditas.

Mollities.

C Sequitur de mollitie. que est impatientia rei dure. Unde Prouer. xviij. Qui mollis est ⁊ dissolutus in opere suo: frater est sua opera dissipantis. Mollis est qui cedit duris: ⁊ tribulationibus succūbit: ⁊ ab opere desistit. Talis sua opera dissipat. Ad quam miseriam veniant molles ostēdit Deuteronomij. xxviij. Tenera mulier ⁊ delicata que super terrā ingredi non valebat: nec pedis vestigium figere propter molliriem ⁊ teneritudinem nimiam: invidebit viro suo ⁊c. Summū remedium contra mollitiem est ignis spiritussancti qui lutea cōsolidat. ⁊ assuetudo duroꝝ. Bern. Rustic⁹ duros habet nervos fortes lacertos. exercitatio fecit. sz torpore molescit.

Somnolentia.

C Sequitur de somnolentia. de qua Prouer. xix. Pigredo immittit sopore. Quod potest intelligi de sopore contēplationis in illis qui nomine orationis palliāt suam pigritiam: nolentes aliquid operari. sicut dicūt ⁊ faciunt Begardi de Alemānia. ⁊ alij. de Lombardia qui vocantur Apostoli. de quoꝝ numero quū quidam venisset ad abbatem Siluanum: ⁊ repehendisset q: fratres manibus laborabant. sen. fecit eum includi in quadam cella ⁊ dari ei codicem ad legendū. Horа solita comederunt fratres: ⁊ nō vocauerunt illum. Quumq; transisset hora: respiciebat ille vtrum vocaretur ad cibum. ⁊ interrogauit senē. vtrū fratres comedissent: ⁊ quare non vocauerant eū. Cui senex. Tu hō spiritualis es: ⁊ nō habes necesse hanc escam carnalem. nos aūt carnales comedim⁹: ⁊ ideo operamur. ⁊ quū audisset: incepit penitere. Cui abbas. Ergo necessaria est Martha Marie. Luc. x. ex de renun. nisi. §. penit. Idem no. ē. §. ergo spōsa. ff. Alius frater. in ar. li. De somno corporis. Prouer. xxiij. Usquequo piger dormis? Bernar. Caue serue dei inquantum potes: ne sit somnus non quies lassi. sed sepultura corporis suffocati. Eccli. xxij. Cū dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiā. ⁊ in fine orationis dicit. Quis est hic? Si stultus nō habuisset voluntatem dormiendi per duos dies: tamen tēpore lectionis vel sermonis dormiret. quod inissione demonis fit. vt in vitis patrum legitur de Macheto. qui a domino hanc gratiam impetrauit: vt quotquot diebus ac noctibus spiritualis collatio ageretur: nunq̄ dormiret. Siqs vero detractionis verbū seu otiosum tentasset in fratre: in somnū protin⁹ cōcidebat. vt narrat Jo. cass. in. v. li. de castrimargia. De hoc somno venit multiplex malum. Judi. iiij. ⁊ de Sysara qui dormiens occisus est. ⁊ eodem. xvj. de Samsone qui obdormiuit inter genua Dalile: et oculatus est. Item in libro Judith que occidit holofernē dormientem Judith. xiij. Et Jsboseth dormiendo decapitat⁹ est. ij. Regum. iiij. Ad hoc vt debito modo dormias necessarius est labor: discretus. Eccls. v. Dulcis est somnus operanti sive parū sive multū comedat. Et sobri⁹ cib⁹ ⁊ potus est custodia sensuū tuorum. Bern. Sobrium cibum / sobrium sensum / sobrius sequit somnus. Est autem alter somnus dulcis contemplantium. De quo Ysre. xxvj. Somnus meus dulcis mihi. Talis sponsus prohibet excitari. Can. iij. Adiuro vos filie hierusalē. ⁊ j. Ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectam: donec ipsa velit. De hoc etiam somno Bene. ij. Immisit ergo dñs deus soporem in Adam: quō obdormiuisset. Unde super Can. Bern. Iste sopor rapt⁹ fuit de pe. distin. ij. §. romanos. ff. adam. Unde dicit ibi. Mihi videtur incommutabilis veritatis intuitum et abyssum diuine sapientie corporis excedens sensibus obdormisse quod ex verbis eius conjici potest: dum ramq̄ ebrius de cella vinaria veniens ⁊ eructans magnum pietatis sacramentum quod tanto post in christo et ecclesia apostolus commendauit. ad Ephe. v. Hoc nunc (inquit) os ex ossibus meis ⁊c. xxxv. q.x. fraternitatis. ex de biga. debitum.

Otium.

C De otio. Prouerbiorū. xij. Qui sectatur otium: stultissimus est. Stultus quidem quia futuram vitam non previdet: ⁊ presentē negligit. Stultior: quia hostibus et demonibus se exponit. Sultissimus quia hostes suos nutrit quia otio vitia nutrimur ⁊ impinguantur: sicut solent in otio impinguari. De primo / Ecclesiastici. xx. Melior est canis vivus leone mortuo. Leo mortuus est aliquis magnus otiosus: cui prevaleat canis vivus. id est aliquis vivus strenuus et operans. Nec solum mortuus est otiosus: sed bis mortuus quia in corpore ⁊ in anima. Unde in canonica Jude. ij. capi. Arbores autūnales infructuose bis mortue. De secundo Thren. iij. Terendit arcū suum ⁊ posuit me sicut signum ad sagittam. Otiosus enim est quasi signum ad sagittam. quia potest undiq; a demonibus sagittari. Est enim velut castrum sine muro. Unde Ezechie. xxxviij. Ascendam ad terram absq; muro. verbū est diaboli. Veniam (inquit) ad quiescētes habitantesq; secure. Homo bene occupatus / est velut castrum clausum Augusti. Non facile capitur a tēratione: qui bono vacat exercitio. Otiosus non tantum vni hosti: sed pluribus expositus est. vt dixi supra de accidia. De terrio / Bernar. Omnium tentationum ⁊ cogitationum malarum ⁊ inutilium sentina est otium: quia omnes sordes luxurie verbositatis et nugarum necnon et curiositatis et superbie recipit. De luxuria exemplum in Dauid. qui postq̄ fuit in pace ab hostibus: cum Bersabee adulterauit. ij. Regum. xj. de penitē. distinc. ij. §. opponitur. ver. numquid Dauid. Et de Salomone fornicante et idololatrante in otio. iij. Regum. xj. xxxij. q. iij. salomon. C De verbositate

Otiosi/tas,

ꝛ curiositate.ſ.ad Tim.v.Adoleſcentiores viduas deui/ta ꝛc.De nugis.Bern̄. Otiositas mater nugarū:mouerca virtutum.ꝛ q: otiosus locū facit diabolo in se:ideo omni loco eſt indignus ꝓeterq̄ inferno. In celo em̄ nō recipi/tur.celum em̄ merces tantū erit operario:.Mar.xx.Vo/ca operarios ꝛ redde illis mercedem. Nec in paradiso ter restri.Ben̄.ij.Tulit ergo deus hoiem:ꝛ posuit eum in pa/radiso voluptatis:vt operaret ꝛ custodiret illum. In pur gatorio non. Unde in p̄s.lxxij. In labore hoim nō sunt ꝛc. Et ideo non cum hominibus flagellabunt in purgatorio ſed cum demonibus in inferno. Multā malitiam docuit otiositas.Eccli.xxxiiij. Frater Egidius ſocius beati Frā/ciſci dicebat q̄ otiosus amittit hunc mundū ꝛ alium:non fructificādo ſibi nec alij̄s. Impoſſibile eſt virtutes acq̄ri ſine ſolicitudine ꝛ labore. Juuenis qui labori recuſat:re/gnum celorū recuſat. Si ſolicitudo non prodeſt: negli/gētia nō nocet.ij.q.v.quāto.et de poſtu.pre.ca.ſ.§. nos ergo Quia ſicut bonū non prodeſt:malum non nocet. Sicut otiositas mala eſt via ad infernū:ita otiositas ꝛ q̄es ſanc/ta eſt via ad celū. De quo otio ſanctus Aug. Otium ſan ctum querit charitas veritatis.i.cōremplationis. Nego/tium iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitatis.viij.q.j.qui epi/ſcopatum. Item Egidius. Homo petit a deo bonū ſine menſura ꝛ ſine fine:ꝛ vult ei ſeruire cum menſura ꝛ cum fine. Qui ergo vult ſine menſura ꝛ ſine modo amari ꝛ re munerari:debet ſine modo amare ꝛ ſine menſura ſeruire ꝛ ſine modo. Qui exfructat corpus ſuum amore altiſſimi de bono quod facit a cło inferius premiū non requirit aliquod. Ego poſſem dicere veraciter q̄ qui (quod eſt le/ue) alleuiat ſibi iugum dñi ꝛ laborem:aggrauat ſibi illud Mat.xi.ꝛ qui id aggrauat:ſibi alleuiat. Trinā facerent homines illud Mat.xi.etiam q̄ melius eſſet corpori in hoc mundo.corpus aūt ſentit de bonis anime. Multum debet homo eſſe ſolicitus ad cuſtodiendū ſibi gratiā da/tam a deo:ꝛ cum ea fideliter laborare.ij.Cor.in.vj.q: ſepe amittit fructus pro foliis.ꝛ grana pro paleis. Quibuſdā autē dat fructus:et frondes facit ei caras. quibuſdā dat vtrūq̄. Maius reputo bona data a deo conſeruare:q̄ ac quirere. Qui nouit acq̄rere ſed neſcit reponere:munq̄ ditabit. Homo propter negligentiam ſuam perdit perfe ctionem ſuam. Si quis eſſet pauperrimus:ꝛ diceret ei ali quis/accōmodo tibi hanc rem vt per tres dies exfructes eam:ꝛ per hoc habebis theſaurū infinitum.nōne iſte ſtu/deret exfrucrare ſolicite illā? Res mutuata nobis a deo eſt caro noſtra.ꝛ quaſi tres dies ſunt totum tempus vite noſtre. Si vis q̄ frui:ſtude lucrari.ſi em̄ non laboraueris: non quieſces. Si omnes agri ꝛ vinee huius mūdi eſſent vnius hominis qui nō coleret:quem fructum perciperet inde? Alius autē habēs paruam quātitatē agrorum ꝛ vi/nearum:ꝛ bene colens:percipit inde fructus pro ſe et pro alij̄s. Verbum ironicum eſt/Ad ſpem vicini tui nō ponas ollam ad ignem. Non eſt homo beatus ſi bonā habet vo/luntatem:niſi bonis opibus ſtudeat eā ſequi.q: ad hoc deus dat gratiā ſuam homini:vt ſequatur eam. Paulus. Gratia dei ſum id quod ſum.ꝛ gratia in me vacua nō fuit ſ.Cor.xv. hucuſq̄ frater Egidius. ¶ Sequit de alia ſpe/cie acidie/que eſt dilatio.que multū nocet:q: nocuit ſem per differre paratis.q: qui non eſt hodie cras minus ap/tus erit. De dilatione conuerſionis. Eccli.v. Non tardes conuerti ad dominū. Sopho.j. Vor cantantis in feneſtra coruus in ſuperliminari. Aug. Differebam de die in diem viuere in te:ꝛ non differebam mori in memetipſo. Item Aug. Ipſa res eſt que multos occidit:quum dicunt cras cras:ꝛ ſubito clauditur oſtium ꝛ remanent foris cum vo ce coruina: q: non habent gemitum columbinum.Cras cras vox corui eſt.Eccli.xxxij. Hora ſurgēdi non tertia ſed eſt aliis curis implices. Bern̄. Ab ore putei gehēne eri piar:ꝛ inducias petam:ꝛ cunctabor exire? Abſcondi ignē in ſinu meo:ꝛ exuſtoſ iam latere/iam nudatis viſceribus/iam ſanguine defluente/viu mihi deliberandū eſt:an ex/ pergiſcar/an excutiam/an abiciam illum. Contra talem malam dilationem ad remanendum in peccato de pe.di. iij.ille rex. Ille rex tantus ꝛ potens nec exiguo quidē mo/mento manere penes ſe delicti paſſus eſt cōſcientiam:ſed prematura confeſſione atq̄ immenſo dolore reddidit pec/catum ſuo domino ꝛc. Mora nocebat.et de reg.iur.mo/ra.li.vj. Neſcimus quid erit cras. Mar.vi.xij.q.i.habebat Actu.ſ. Non eſt veſtrū noſſe tempora. Bern̄. Quid de fu/turo miſer tam temerarie preſumis.tamq̄ pater rēporum momenta in tua et non magis in ſua poſuerit poteſtate? Bern̄. Cōputatio dilata multa facit obliuiſci. Contra di/lationem confeſſionis de pe.di.vij.ſed nullus. Utrū quis teneatur ſtatim confiteri quū peccat ꝛ ſacerdotem habeat teneatur q̄ nō.no.de pe.di.v.in ſumma. ¶ Alia ſpecies aci/die eſt tarditas.Bern̄. Magna confuſio.ardenti deſide/rant ſeculares ſemper viriosa:q̄ nos vilia. Contra eam. Magi ab oriente properant. Mat.ij. Et Maria cū feſti/natione abiit in montana. Luc.j. Et tres Marie valde ma ne veniunt ad monumentū. Mar. Mat.ꝛ Luc.vlt.ꝛ Jo. xx. Et dñs non permiſit filium ſepelire patrē:ſed q̄ ſtatim ſequeretur eū precepit. Mat.viij.ꝛ Luc.ix. Idem de Pe/tro ꝛ Andrea Jacobo ꝛ Joāne. Mat.iiij.ꝛ Matthe⁹ ſta/tim chriſtum ſecutus eſt. Luc.v. Mat.ix. Et Zache⁹ feſti/nus deſcendit de arbore. Luc.xix. Et in credēdo tarditas increpatur. Luc.xxiiij. Adde que ſcripſi.ſ.in.§.cōmendabi/lis.in.§.quart⁹ gradus.in ar.lxix.ꝛ qđ ſcripſi.ſ.e.§.occul/tum aliud.ff.de dña legitur in iſto ar. ¶ Alia ſpecies aci/die eſt negligentia.que eſt cōtraria diligentie.de qua cō/mendatur mulier habens drachmas decem. Luc.xv.ꝛ de qua Prouer.xxiiij. Diligenter exerce agrum tuū.quod di/xit Herodes Mat.ij.malitioſe nobis predica. Tres inter gate diligenter de puero. Qui timet dñm nihil negligit. Eccls.vij. De negligētia prelatorū ſupra in multis locis tractaui.de qua.ix.q.iij.cū ſimus.lxxxix.di.volumus.eliñ. di.epheſijs.xl.diſt.ſi papa.et de of.or.irrefragabili.ſ.riſo. vbi de hoc.de regu.c.vlt.de ſta.mo.cum ad monaſteriū.§. penulti.vbi de hoc.de offi.archid.ea que.vbi de hoc.et de reg.iur.q̄uis.vbi plene de hoc. ¶ Alia filia acidie eſt im/ſeuerantia.que eſt de illis q̄ non ducunt ad finem qđ inci/piunt bonū. Nō ſic chriſtus q̄ non deſcendit de cruce. q̄p dicerent iudei.Deſcende:ꝛ credimus tibi. Mat.xxvij.vbi Raban⁹. Si autē tūc de cruce deſcenderet inſultantibus credens:virtutē nobis patientie non demōſtraret:ſed ex/pectauit paululū.irriſionē ſuſtinuit.ꝛ qui de cruce deſcen dere noluit:de ſepulcro ſurrexit. Et in.c.c. Mat.ibi.Alios ſaluos fecit:ſeipſum non pōt ſaluum facere. Bern̄. Quū ſit ipſe ſalus:ſaluatione non indiget.ſed operatur ſalutē noſtram.nec caudam patitur deeſſe de ſacrificio veſperti no hoſtie ſalutaris. Nam quū ſaluus eſſe non poſſit: niſi qui perſeuerauerit vſq̄ in finem. Mat.x.ꝛ.xxiiij.de pe.di. ij.§.euidenter.ff.adhuc.et ff.in bono.et ff. propter.et ff. multa.ꝛ ff.mirandum.et ff.item illud.quanto minus po teſt eſſe ſaluator? Et Joan.iiij. Meus cibus eſt ꝛ cer poſt vt perficiam opus eius. Eccleſiaſtici.xvij. Opus conſum mauit.ꝛ Deutero no.xxxij. Dei perfecta ſunt opera. Diabo/lus autem inſidiatur calcaneo eius id eſt fini. Bene.iñ. Luce.xiiij. Hic homo cepit edificare:ꝛ nō potuit conſum/mare. Bern̄. Eſt ſingularis filia ſummi regis perſeueran tia.illa enim ſola eſt heres regni eterni. Item idem. Tere re virtutes coronam regni conterunt: ſola perſeueran/tia eam capitibus ſuperimponit. Papa Liberius. Un/de namq̄ beata eſt perſeuerantia:niſi de virtute patien/tie? vij.q.j.ſuggeſtum eſt nobis. Item illud Matthei.x.ꝛ xxiiij. Qui perſeuerauerit vſq̄ in finem:hic ſaluus erit. vij.q.j.ſuggeſtum.eſt nobis.de peni.diſtinct.ij.§.euiden/ter itaq̄.ver.item illud euāgelicum.ꝛ ver.multi bene.de peniten.diſtinctio.iij.in caſſum.de peni.diſtin.iiij.in domo vlti.colum.ibi.vnde ꝛ dominus.ꝛ.c.ſi ex bono.ꝛ ex de re/nun.ca.ſ.Ego. Talaris tunica Joſeph perſeuerantia. eſt.de qua Geneſis.xxxvij. Unde magdalena vidit primo

Negligē/tia.

Tarditas

Angeli/ca ira.

dñm.q: perseuerauit ad monumētum. Joan.vlti. Unde Greg. Contigit vt sola eum videret: que remansit vt ꝛrer. Quid p:odest homini ieiunare/o:are/ eleemosynas facere/co:p⁹ affligere/sentire quoꝙ de deo magna: et nō peruenire ad po:tum salutis? Ecce apparet aliquādo in mari nauis fo:mosa magna ⁊ noua multo thesauro ple na: aliquo sibi occurrente periculo ad po:tum non peruenit: sed perit. ⁊ quid ꝓfuit omnis multitudo illa: Et iterū Est in mari quandoꝙ nauis aliqua defo:mis vet⁹ ⁊ onusta multo thesauro: et cum multo labo:e euadens maris pericula peruenit ad po:tū. sola hec cōmendabilis. Simile cuenit in hominibus huius mūdi. Merito ergo omnibus est timendum. Quāuis em̄ arbo: sit nata: non statim est magna. ⁊ si magna: non flo:ida. ⁊ si flo:ida: non statim p:oducit fructus. ⁊ si p:oducit: non statim sunt magni. ⁊ si magni: non statim maturi. ⁊ si maturi: non statim veniūt ad os comedentis. sed multi decidūt ⁊ putrescūt: ⁊ a po:cis ⁊ alijs bestijs deuo:antur. Ad hec de pe. di. ij. §. hec que de charitate. cum. c. se. ¶ Dixit quidā fratri Egidio. Deus bene faciat te finire. Rn̄dit ipse. Quid p:odest mihi si regnum celo:ū manducassem: nisi bene finirem? Sapiens. Dis laus in fine canitur. Philosophus. Cuius finis bonus est: ipsum quoꝙ bonū est. Sapiens. Dia in fine ꝑseruantur. ⁊ iterū. Finis non palma co:onat. Multi currunt sed vnus accipit b:auium. j. Cor. in. ix. ¶ Sequitur de alia specie acidie que est remissio. quo vitio labo:at: qui quotidie deterio: efficitur. Unde p:imo incipit strenue. secūdo die min⁹. tertio nihil. Eccl'i. xxij. Filia fatua i demino:atione. q: anima fatua semper decrescit: sicut iusto:um semita crescit. P:ouer. iiij. Egestatez operata est manus remissa manus autem fo:tium diuitias parat. P:ouer. x. Jrē p:o uer. xij. Manus fo:tiū dominabitur. que autem remissa est: tributis seruiet. Hebre. xij. Remissas manus ⁊ dissolu ta genua erigite. xlix. dis. j. §. claudus. De p:elato remisso ex̄ de sta. mo. cum admonasterium. §. penul. ¶ Sequit de dissolutione alia filia acidie. qua labo:at qui inueniēs difficultatē in sui regimine/dimittit se omnino absq; gubernatione. P:ouer. xxij. Eris sicut do:miens in medio mari ⁊ quasi sopit⁹ gubernato: amisso clauo. P:ouer. xix. Anima dissoluta esurier. Hiere. xxxj. Usqueq; delicijs dissolueris filia vaga: Talis dissolutio dissoluit hominē a vinculis diuine legis. Et est dissolutus ille demoniacus: de quo legitur Luc. viij. ꝙ ruptis vinculis agebatur a demonio in deserto. Eccl'i. ij. Ue dissolutis co:de. Talis est ille paralyric⁹ de quo Mat. ix. Dicitur em̄ paralysis a para quod est dis/et lysis quod est solutio/quasi dissolutio. Vide in additione. §. e. §. nunc de inūditia. ℵ. Item Jo. cass. in ar. lxxiij. q: peccatum dissoluit hominē a lege charitatis que operari facit. q: amo: otiosus non est fm̄ Greg. in homil. penteco. Et tales dissoluti paralytici efficiuntur insensibiles in anima. de qua insensibilitate P:ouer. xxiij. Tractauerunt me: ⁊ ego non sensi. P:ouer. xxiij. Qui mollis ⁊ dissolutus est in opere suo: frater est sua opera dissipantis. Et hac surgit pessima paupertas ⁊ penuria bonoꝝ spiritualium. P:ouer. xxviij. Qui sectatur otium: replebitur egestate. Apocal'. iij. Dicis ꝙ diues sum ⁊c. Et nescis ꝙ tu es pauper ⁊ nudus. ¶ Sequit de ignauia. qua labo:at ille qui potius eligit in magna miseria permanere: ꝙ aliquātulum labo:is subire. Eccl's. iiij. Stultus ꝓplicat man⁹ suas. ⁊ comedit carnes suas dicēs. Melio: est pugillus cū requie. ꝙ plena vtraq; manus cū labo:e ⁊ afflictione animi. ¶ Sequit de alia filia scz de indeuotione. que est quedam ariditas spiritualis. ps. cxlij. Ita mea sicut terra sine aqua tibi. ⁊ alibi. xxxiij. Sterilitatē aie mee. Et Numeri. xj. Anima nostra arida est. Bern̄. loquens in persona illi⁹ qui deuotionē amisit occasione superbie. Ab heri ⁊ nudi⁹ ulterius inuasit me langu⁹: aie. hebetudo insolita. quedam inertia spūs ex̄ superbia inuenta est in me. Non sapit psallere. non legere lib:os. non o:are delectat. meditationes solitas non inuenio. Jdeoq; ad opus manuum piger ad vigilias somnolentus: ad iram p:ecep⁹: ad odiū pernax: lingue ⁊ gule indulgentie securio:. ⁊ obtusio: ad p:e dicationem. lleu oēs montes in circuitu visitat dom⁹. ij. Reg. j. ad me autem non ap:opinquat. pṽ. cj. Aruit cor meum. P:ouerbio. xiij. Vult ⁊ non vult piger. ¶ Scōm Joā. cassia. in colla. iiij. Danielis de ꝛcupiscentia carnis ac spiritus/Odētis sterilitas triplici ratione p:ouenit. Aut em̄ de negligentia nostra/aut de impugnatione diaboli aut de dispensatione dñi ac ꝓbatione descendit. Et de negligentia quidē: quum virio nostro ro:pore p:ecedēte circumspecte nosmetipsos ⁊ remissius exhibētes/ ⁊ per ignauiam ⁊ defidiam de no:ijs cogitationibus pascentes terram co:dis nostri/spinas ⁊ tribulos facimus germinare. Bern̄. ij. quibus in ea pallulātibus cōsequenter efficimur steriles: atq; ab omni spirituali contemplatione ieiuni. De impugnatione vero diaboli: quū etiā bonis nōnunq; studijs dediti/callida subtilitate mentem nostram aduersario penetrante/vel ignо:antes ab optimis intentionibus abstrahimur vel inuiti. De dispensatione autē ac p:obatione dei: vt paulisper a domino derelicti/ ⁊ mentis nostre infirmitatem humiliter intuentes/suppendente puritate co:dis que nobis est illius visitatione donata nulla/tenus extollamur. p:obāteq; nos ab eo quodāmodo derelictos/gemitibus nostris ⁊ industria illū letitie ac puritatis statū recuperare nō posse intelligamus. ⁊ p:eteritam co:dis alacritatē nō nostro studio sed illius nobis dignatione collatā: ⁊ p:esentē de ip̄o ius rursus gratia: ⁊ illuminatiōe esse posṽendā. Bonū est ergo nobis a dño subderelinqui: sed nō to:aliter derelinqui. Unde Dauid. pṽ. cxviij. Nō me dereliquas vsqueq;. Quarta ratio est isti⁹ sterilitatis superbia ⁊ ingratitudo. q: cōsolationes quas deus facit: impurat elatus labo:ibus suis et bonitati sue. ⁊ iō a deo deserit. vt a deo eas ex̄ cognoscat. pṽ. cxiij. Secūdum multitudinē dolo:um meo:ū in co:de meo consolationes tue letificauerunt aiam̄ meam. Et hāc rationem tangit Bern̄. ṽ. p:olixe. ¶ Sequit de alia p:ofana filia acidie/que est tristitia. que impedit leticiā spiritualem. ij. ad Cor. ix. Hilarē dato:ē diligit deus. ex̄ de donar. c. j. pṽ. cxxxvij. Et cātēt in vijs dñi: qm̄ magna est gl'ia dñi. Eccl'i. xxx. Tristitiam longe expelle a te. Eccl'i. xxxviij. Cor. p:auū dabit tristitiam. Et tristitia co:dis flectit cer:icem. Eccl'i. xxxviij. Et ibidem. Ne dederis in tristitia co: tuū. Et ibidē A tristitia cū festinat mo:is. ¶ Est autē triplex tristitia scz tristitia peccati/tristitia peccatū/tristitia de peccato. Tri tripler. tristitia. stitia peccati est amaritudo cōscientie que semp est in puro opere. de qua Eccl'i. xiij. Beat⁹ qui non est stimulatus in tristitia delicti. Jsi. Uis nunq; esse tristis: bene viue. re⁹ omniū nunq; securus est. Tristitia peccatum est dolo: immoderatus p:o amissione tēpo:alis rei: vel cōsanguineorum: vel amico:um. vel ex eo ꝙ quis nō habet quod tēporaliter desidera:at. xiij. q. ij. ꝙ p:eposterū. c. habent. cum. c. se. ij. Cor. vij. Tristitia seculi mo:tē ꝑatur scilicet aie ⁊ frequēter co:poris. Eccl'i. xxx. Multos occidit tristitia: ⁊ nō est vtilitas in ea. Tristitia de peccato est dolo: penitentialis. de qua. ij. Cor. vij. Que fm̄ deum tristitia est: penitentiam in salutē stabilez operatur. Eccl's. vij. Cor: sapiētum vbi tristitia est. Tristitia est demoniū vespertinum. q: tūc incipit homines vexare: quum dies p:osp:eritatis incipit declinare. Uexat em̄ in amissione tempo:aliū: in inflictione flagello:um: ⁊ in amissione consanguineo:um. Cōtra p:imu⁹ Esa. xv. Aque dybon (quod interp:etatur fluxus eo:um) scilicet lach:yme illoꝝ qui plo:ant p:o fluxu rerū tempo:alium. replete sunt sanguine. q: fedant non mundant. vnde sequitur. Ponā super dybon additamētum scilicet de lach:ymis ad lach:ymas. de labo:ibus transibunt ad labo:es: ⁊ contritione duplici conterentur. ex̄ de iudi. cū non ab homine. Hiere. xvij. Cōtra secundū P:ouer. iij. Disciplinā domini fili mei ne abijcias. Cōtra tertiū j. ad Thessal'. iiij. Non contristem̄ sicut ⁊ ceteri qui spē non habent. xij. q. vlti. habent. cum. c. sequē. ¶ Quidam

Remissio.

Dissolutio.

Ignauia

Indeuotio.

frater requisiuit abbatē ꝑmē dicens: Quid faciam? qm̄ turbor tristitia. Dixit ei sener. Neminē p:o nihilo aspicias ſ.q.ſ.multr. Nullum condēnes. Nulli detrahas. vſ.q.ſ.summa ⁊ dabit tibi deus requiē. Idē requisitus ab altero fratre dicente/Si peccauero/etiam in'quocūq; iniquo peccato:⁊ consumat me cogitatio mea ⁊ arguat dicēs. quare peccasti?⁊ efficior rabefactus tristitia. quid faciā? Respōdit sener. Quacūq; hora ceciderit homo in culpam: et dixerit ex corde. Deus tibi peccaui indulge mihi. mox cessabit cogitatio vel tristitia ⁊ illa cōsumptio. ¶ Joā. cass. in colla. Serapiōis de. viij. vitijs. in li. colla. ait sic. De ira tristitiam ⁊ acidiam necesse est pullulare. ⁊ ſ. Quāobrem vt acidia vincatur: ante superanda est tristitia. vt tristitia ꝓpellatur: ira prius est extrudēda. Idem in eadē. Tristitie genera sunt duo. Unū quod iracundia definente vel de illato damno ac desiderio p:epedito cassatoq; generatur. Aliud qō de irrationabili mentis anxietate seu desperatione descendit. ⁊ ſ. in eadem. De tristitia rancor/pusillanimitas/amaritudo/desperatio. De acidia/otiositas/somnolētia/impo:tunitas/inquietudo/peruagatio/instabilitas mētis⁊ co:poris/verbositas/curiositas. ¶ Jtē Jo. cass. in li. ix. de spiritu tristitie sic ait in p:in. Edacis tristitie stimuli rerundendi sunt. q̄ si passim per singulos incursus ⁊ incertos ac varios casus obtinendi aīam nostrā habuerit facultatē: ab omni nos separat diuine ꝓemplationis intuitu. ipsamq; mentē ab vniuerso puritatis statu deiectam funditus labefacit ac deprimit. Non o:ationes eam explere cum solita co:dis alacritate permittit. Non sacrarum lectionū finit remedijs incubare. Tranquillum quoq; ac mitē fratribus esse nō patitur. ⁊ ad cuncta operatē num religionis officia impatientē et asperū reddit. omniq; perdito salubri cōsilio ⁊ mentis cōstantia perturbata velut amentē facit ⁊ ebriū sensum: frāgitq; ⁊ obruit desperatione penali. Sicut ꝑm tinea vestimēto ⁊ vermis ligno: ita ꝑm scripturā virus tristitie nocet co:di. ꝓuer. xxv. Nōnunq; autē ire p:ecedentis vitio subsequi seu concupiscentie lucri/vel cuiusdam detrimēti causa generari solet. quū se harum rerū quadā spe mente concepta quis viderit excidisse. Interdū etiam nullis existentibus causis quibus ad hanc labem co:ruere p:ouocemur: inimici subtilis instinctu tanto mero:e repēte dep:imimur: vt nec charo:q; quidem aduentū solita suscipere affabilitate possimus. ¶ Jdem in eadē. Est eriā aliud detestabilius tristitie genus: qō non co:rectionē vite/nec emendationē vitio:um/sed pernicioſissimā desperationem anime inſicit delinquenti. qō nec Cayn fecit post fratricidiuz penitere. Gen. iiij. de pe. di. ſ. ex tjs ita q;. Nec Judā post p:oditionem ad satisfaciendum festinare permisit: sed ad suspendium desperatione perrapit. Acr. ſ. Mat. xxvij. de pe. dis. iij. iudas. ⁊ c. nihil iude. cum. c. ſe. Jdeoq; vilis nobis vna res tātū tristitia iudicanda est: quū hāc vel penitudine delictorum/vel desiderio perfectionis accensi concipimus. sed talis tristitia/que ꝑm apostolū. ij. Cor. vij. salutē operatur/obediens est: affabilis/humilis/mansueta/suauis/ac patiens vtpote ex dei charitate descendens: ⁊ ad omnē dolorem co:poris⁊ spiritus cōtritionē infatigabiliter semetipsam desiderio perfectionis extendens. ⁊ quodāmodo lera ac spe p̄fectus sui vegetata/cunctam affabilitatis ⁊ longanimitatis retinet suauitatē: habens in se fructus spiritus sancti. qui sunt ꝑm apostolū charitas ⁊ gaudium ⁊c. Bala. v. Hec vero asperrima/impatiens/dura/plena rancore et mero:e infructuoso ac desperatione penali/eum quem amplera fuerit: ab industria salutari dolore frangens ac reuocans: vtpote irrationabilis ⁊ interficiens non solū o:ationū efficaciam: verū etiam vniuersos fructus spiritus. Hanc ergo pernicioſissimā passionē ira de nobis expellere poterimus: vt mentem nostrā spirituali meditatione occupatā iugiter futura sepe ⁊ cōtemplatione repromisse beatitudinis erigamus. Hoc etiam modo vniuersa tristitiarū genera siue que ex p:ecedenti ira descendunt: siue que acquisitione lucri vel detrimenti illari nobis aduenium: siue que de illata nobis generant iniuria: siue que de irrationabili mentis ꝓfusione p:oceduntseu que leralem nobis desperationem inducunt: valebimus superare. quū eternarum rerum intuitus speculantes/semper leti ac imobiles perdurantes/nec casibus deiecti p:esentibus/nec p:osperis fuerimus elati: vtraq; velut caduca et mox transeuntia cōtemplantes. hꝝcusq; Joan. cass. ¶ Item Nilus in titulo de tristitia. Tristitia est mero: anime: ⁊ insistit cogitationibus ire. Desiderato: namq; est vltionis furo:. si vero non adipiscitur vindictā generabitur tristitia. Tristitia os est leonis ⁊ contristatū deglutiet facile. Vermis co:dis est tristitia. ꝓuerb. xxv. Et omnis plaga tristitia co:dis est. Eccli. xxv. ⁊ xxx. Tristitiam longe expelle a te. multos enim occidit tristitia. ⁊ nō est vtilitas in illa. Nescit leticiam spiritualē ⁊ suauitatem quum fuerit in tristitia monachus. neq; mellis gustum/qui febribus exuritur vehementer. Omniū bonorum impedimentum est mero:. ſ. tristitie. Qui diligit mundā conſtristabitur multum. qui autem cōtemnit que in eo sunt delectabit semper. Qui spernit pecuniam: fine tristitia est. Cuspidus in amaritudine est. Amato: glo:ie lugebit quum ignobilitas venerit. qui autem humilis est quasi cōmunē eam suscipiet. Sensus dei gustus aufert tristitiaz. gustus seculi parit eam. Qui autem voluptates mundi abiecit: molestiam non patitur a cogitationibus tristitie. ¶ Dicitur in legenda beati Antonij egyptij. Una est ratio vincē di inimicum/leticia spiritualis: ⁊ anime dominū semper cogitantis iugis recordatio. Et de eo ō: ibi q; semper hilarem faciem gerens/liquido ostendebat se cogitare de celestibus. sicut scriptura ait Eccli. xxvi. q alia verba: sed magis ad literam ꝓuer. xv. ibi. Cor gaudens exhilarat faciē. mero:e animi deiſcit. ꝓuer. xvij. Animꝰ gaudens etatem floridam facit. spiritus tristis exiccat ossa. Cor: de letante vultus floret. in mero:e constituras tristatur. ¶ In antiqua legenda beati Francisci legitur sic de eo. Tantū autem diligebat virū leticia spiritualis plenum q; p:o generali cōmonitione in quodam capitulo conscribi fecit hec verba. Caueant fratres ne se ostendant extrinsecus nubilosos⁊ hypocritas tristes. sed ostendāt se gaudentes in domino hilares⁊ iocundos⁊ cōuenienter gratiosos. Item super illud Mat. vj. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. dicit Chrys. Non autem potest fieri vt sit hilaris qui ieiunat. ideo non dixit. Nolite esse tristes. sed Nolite fieri tristes. Qui em̄ per imposturas aliquas pallētes apparent: illi non sunt tristes: sed fiunt. Qui autem naturaliter p:opter assiduum ieiuniū tristis est: non fit triſtis: sed vere est. Hec sancta tristitia vertetur in gaudiū. Joā. xvj. ¶ Sequitur de alia specie acidie. que est redium vite que p:ouenit ex longa tristitia. vt non solum displicat ei deo seruire: sed etiam viuere. Quod p:ouenit ex diuersis causis. Quandoq; est redium vite ex amore dei ⁊ desiderio vite celestis. Philip. j. ē de renun. nisi. ſ. porro. Greg. Sancti grauiter tolerant quicquid non sonat id quod amant. Item ex conuersatione malo:um mundi. ij. Pe. ij. ibi. Animam iustam iniquis operibus cruciabant. Item ex nimia tribulatiōe. Job. x. Tedet aiam meā vite mee. et ij. ad Cor. in. ſ. ibi. Ut rederet etiam nos viuere. iij. Regū. xix. de Helia: qui perijt anime sue vt mo:eret. ⁊ de Saul ij. Regum. ſ. Multi desiderant mo:i vt presentes dolores fugiant. et de dolo:ibus sempiternis non cogitant. cōtra quos Amos. v. Ue desiderantibus diē domini. ¶ Sequitur de desperatione alia filia acidie: que solet p:ouenire ex tristitia. ꝓuerbio. xv. In mero:e animi deiſcitur spiritus. scilicet in p:ofundum desperationis. Et ꝓuerbio. xvij. Spiritus tristis exiccat ossa. quia fortem animū deficcat ab humo:e gratie: vt per peccatum desperationis frangatur. Ecclesiastici. xliij. in principio. Felix qui non habuit anime sui tristitiam: et non excidit ab spe sua. Hieronymus super. viij. Psalmum dicit/q; magis

Tedet vite.

Desperatio.

offendit deū Judas quādo se suspendit: q̄ in hoc q̄ eū tradidit. De hoc peccato Jude de pe. dist. iij. iudas. et. c. nihil. et. c. sceleratos. ¶ Hoc peccatum virtutem secundā theologicam scz spem adnihilat. quum dicat ps̄. xxx. Et spes mea in deo est. et / In te dñe speraui. Et Esa. xl. Qui sperant in dño: habebunt fortitudinem. ps̄. xc. Sperauit in me et liberabo eū. ¶ Contra hoc peccatum est memoria dñice passionis. Bernar. Peccaui peccatum grande: cōscientia mea turbatur: sed non perturbatur. q: vulnerū dñi recordabor. Quid tam ad mortem: quod non mortem delsti soluatur? Si in mentem venerit tam potens tāq̄ efficax medicamentum: nulla iam possuz morbi maligni rate terreri. August. Nullus de misericordia dei desperet. malo: est em̄ ei⁹ misericordia q̄ nostra miseria. Tardius siquidem videtur ei veniam dare: q̄ peccatori accipere. Sic em̄ festinat a tormento conscientie reum absoluere: quasi eum plus cruciet compassio miseri q̄ ipsum miserū cōpassio sui. ¶ De desperatis dicitur Baruch. iij. Deputatus es cum descendentibus in infernum. Bern̄. Si supra modū peccaui: non despero. q: supra modū doluit in quo respiro. Si exacerbatur pater in inanitate sceleris mei: mitigabitur in dolore filij sui. Item Bern̄. Omnino propter mansuetudinem que in te predicatur currimus post te dñe iesu. ps̄. cxiij. Propter veritatem et mansuetudinē ꝛc. Mat. xj. ibi. Quia miris sum. audientes q̄ nō spernis pauperē peccatorem. ps̄. xxj. Neq̄ desperit deprecationē pauperis. Non horruisti cōfitentem latronem. Luc. xviij. xxvj. q. vj. agnouimus. de pe. dist. j. impertuna. Nec lachrymantem peccatricē. Luc. vij. l. q. vij. siquis. Non supplicantem. Mat. xv. de pe. di. j. impertuna. chananeā. Non deprehensam in adulterio. Jo. viij. iij. q. vij. postulatus. Non sedentem in teloneo. Mat. ix. ꝛ Luc. v. Non supplicantē publicanum. Luc. xviij. Non negantem discipulū. Luc. xxij. l. di. ponderet. ꝛ. c. fidelio. Nō crucifixores tuos. Luc. xxiij. Non persequētes discipulos. vij. q. j. §. hoc etiam tunc. In odore ergo vnguentoꝝ tuorum curremꝰ. Lanf. j. ex de sacra vnc. c. vnico. §. refert. ff. ch: ist⁹. ¶ Dicebat abbas Pemē de abbate Jsidoro q̄ quādo inimic⁹ conturbabat eū ꝛ suggerebat ei desperationem ꝛ penas: dicens / Post hec oia in tormenta iturus es. dicebat ei Jsidorus / Quāuis ego ad tormentum mittar: tamen te subtus me inuenio. ¶ Abbati quoq̄ Moysi frequenter apparuerunt spiritꝰ mali: dicentes / Euasisti nobis ꝛ nihil possumꝰ tibi facere. quoniā quoties te per desperationem humiliare voluerimus: exaltaris. quoties autē exaltare: ita te humilias vt nullus de nobis accedat ad te. ¶ Jterum quidā senex tētabatur a cogitationibus per annos. x. ita etiam vt desperare: dicens / Perdidi animā meam. sed quatinus semel perij: reuertar ad seculū. Quum autem proficisceretur: peruenit ad eum vox dicēs illi. Decem anni in quibus deprecatus es / cotione tue erunt. reuertere ergo ad locū tuum ꝛ ab omni malo cogitationis tue libero te. Non est ergo bonum quem q̄ desperare propter cogitationes. Ille em̄ magis coronas quident. vij. q. j. aduersitas. de pe. dist. ij. si em̄. si vtiliter eas pertractantes transierimus sufferētes non consentientes. Jac. j. de pe. di. ij. si em̄. Sed nora q̄ nō bene sperat: qui aliqualiter nō desperat. vt desperationis metu cautior fiat. ff. Hiero. de pe. di. ij. si em̄. post tres colum. ff. verū nec Montanus. De desperatione Layn. Bene. iiij. de pe. di. j. ꝛ venit. ꝛ. c. serpēs. ꝛ. §. se. ex iis. ff. deniq̄. Hec desperatio vnū de sex peccatis in spiritum sanctū est Mat. xij. vt legitur ꝛ no. de pe di. j. §. potest etiam. in glo. peccatum in spiritū sanctum ꝛc. Est autem nedum desperatio verbalis ꝛ mentalis: sed etiam quodāmodo actualis. ar. bonū. xxiij. q. iij. de illis. licet quis verbo non desperet vel mente. scilicet continue peccare: et nunq̄ penitere Et de talibus dicit Hiero. q̄ assidue peccantiū non miseret, de⁹. xciij. di. diaconi. v. in fi. Et peccato: quū i pfundū malo: um venerit cōtemnit. Prouer. xviij. xvij. di. nec licuit. ex de iudi. cum non ab homine. §. j. De bona temporis occupatione contra acidiam ꝛ eius filias maledictas. ex de renun. nisi cum pridē. §. verū. ꝛ de con. dist. v. nunq̄. Inter alia remedia contra acidiam est consideratio penefiture. Hiere. j. Quid tu vides Hieremia? Virgam vigilantem ego video. Virga vigilans a somno acidie est consideratio pene eterne ꝛ iudicij finalis.

¶ Articulus. lxxvj. A

Aliud vitium aliquo rum religiosorum istius temporis qui habent cōmune cū alijs secularibus: et vere plus q̄ alij seculares: est tumida ꝛ accephala⁹ superbia. Superbia autē fm Climacū in gradu. xxij. de superbia. est dei negatio: demonū inuentio: despectio hominū: cōdemnationis ꝛ iudicij mater: laudū prolis: infructificationis argumentum: a dei adiutorio effugatio: non spiritus sed carnis ecstasis præcursor ꝛ amentie: lapsuū ꝛ ruinarū consiliatrix: defectionis occasio: furoris fons: hypocrisis porta: demonum firmamentum: peccatorū custos: inuisceratis adjutrix: cōpassionis ignorātia: rationis amarus punitor: ꝛ exquisitor: exacto: crudelis ꝛ inhumanꝰ: dei lucrator: cōtrarius: blasphemie radix. Jnitiū superbie / finis vane gloríe. Medium / cōtemptus proximi: ꝛ laborum proprio: rum ꝛ doloꝝ inuerecunda ꝓpalatio: laudis cordialis amor: redargutionis odiū. Finis vero negatio dei adiutorij: ꝛ ꝓprie festinātie ꝛ solicitudinis errolleria. Mos demoniacus. Altū sapiens monachus cōtradicit vehemēter. humile vero sapiens contradicere nescit. Dedignatur arrogans monachus ꝛ superbus corde obedientiam possidere. Vir altus corde desiderat principatū. Superbis deus resistit. Jac. iiij. j. Pe. v. Quis ergo horū valet misereri? Immundus est coram deo omnis arrogans corde. Prouer. xvj. p alia illa de pe. di. ij. si em̄ vltra. v. colum. ff. petrus. Et q̄s de cetero eos mundare valebit? Correptio et disciplina / superboꝝ ruina ꝛ lapsus. stimulus vero / demon Derelictio autē ecstasis mala ꝛ amētia. Qui amouet a se redargutionē: passionē significauit. Qui odit correctionem: vestigiū est peccatoris. Eccli. xxj. Accedēs vero a vinculo soluitur scilicet peccato. ps̄. cxv. Dirupisti vincula peccatoris. Superbia est diuitiarū spiritualiū ꝛ sudoꝝ perditio. ps̄. xvij. Clamauerunt nec erat q̄ saluo. Facerer penitus. q: cum superbia clamauerunt ad dñm. ꝛ nō erauduit eos penitus. q: causas contra q̄s orabant non abscinderunt. Senex redarguebat superbientē fratrē. ille vero ait. Jndulge parer: q: superbus non sum. et senex ad eum Et qualem ait fili euidentioꝝ ostensionem istius nobis vitij exhibebis: q̄ ꝛ dicere / superbus non sum? Noli arrogans altū sapere: quū sis terrenus. Multi em̄ de celis ejecti sunt quū fuissent imateriales ꝛ sancti. Esa. xiiij. de pe. di. ij. principiū. ꝛ. c. si em̄ inquit. ¶ B Monachus proprie est non elatus oculus / humilis anime intuitus / ꝛ immotus corporis sensus. Monachus est q̄ impugnatores instar bestiarū aduocat ꝛ irritat quū fugiunt ab eo. Monachus est incessabilis excessus ꝛ tristitia vite. ij. Cor. vij. Monachus est q̄ ita afficit ꝛ qualificatur virtutibus: sicut alius delectationibus vitiosis ꝛ cōcupiscentijs. Monachus est incessabile lumē in oculo cordis. Monachus est abyssus humilitatis. Superbia est nouissima aie penuria: diuitias scz spirituales. i. virtutes phantasticans: ꝛ lumen in tenebris videre se arbitrans. Monachꝰ superbus demone non indigebit. ipse em̄ de cetero sibīpsi factꝰ est demon ꝛ impugnator. In cordibus superborum fient verba blasphemie. Progenies superbie sunt spiritualium ruine et lapsus / ira / detractio / amaritudo / furor / et clamor / blasphemia / hypocrisis / odium / inuidia / contradictio / voluntatis propie cōplacētia ꝛ regulatio / impersuasibilitas / ꝛ inobediētia. Nemo potest venire in cognitionem dei nisi per humilitatem. Via cundi sursum est ire inferius. ¶ Omnia periculosa et omnes casus magni qui acciderunt in mundo: non nisi per eleuationem

Vitiosa religiosorū superbia.

capitis acciderũt.sicut apparet in lucifero creato in celo. Esa.xiiij.Luce.x.de pe.di.ij.si eim.ad fi.t.c.principiũ. Et in Adam inobediẽte.Señ.iij.xl.di.quelibet.xj.q.iij.q̃d ergo Et in pharisco euangelico.Luc.xviij. Et oia bona que facta sunt magna:propter inclinationẽ capitis facta sunt. sicut patet in beata ỹgine.Luc.j.xxvij.q.ij.§.i.Et in publicano. Luc.xviij.Et in latrone sancto.Luc.xxiij.de pe.di.j. impo:tuna.t pluribus alijs. ¶ Dixit quidã. Nõ possem⁹ nos habere vnam molã grauem:que faceret nos semper caput humiliare:ar.Mat.xviij.ibi.Expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius.eẽ de renunt.nisi.§.pro graui.Et dixit ei quidam.Quomodo possemus nos effugere istam superbiã?Rñdit Egidius.Laua tibi inde manus vbi posueris os:vbi tenes pedes.Si consideres bñficia dei:debes inclinare caput tuũ.Si consideres peccata tua:debes inclinare caput. Ue autẽ illi qui vult honorari de malitia sua.eẽ de ẽ.p:e.q̃ graue.lxxxvj.di.donare. Si persistas co:ã dño integre teipsum vituperãs t inculpans superbiam quasi araneam reputabis.de pe.dis.j.veritas.sub.§.quecunq;.Equus vero superbiens vana gloria est super quẽ ascendit.sancta vero humilitas ẽipsam inculpans atq; vituperans deridebit equũ etiam ascensoẽ eius.in cantico Moysi Exo.xv. ¶ E Serapion in collatione.de.viij.vitijs.Superbie genera sunt duo. P:imũ carnale scilicet de gloria mundi et carnis.Secundũ spirituale. quod est etiã periculosius.Illos namq; specialius impugnat quos in quibusd̃m virtutibus p:ofeciſſe reperit Abachuc.j.Libus ei⁹ electus.vbi ll Hiero.Job subuertere querit.t deuo:ato Juda ad turbandos apostolos exp/ tit potestatem.Luc.xxij.de pe.disti.ij.si eim.ad tres colũ.ỹ. frustra. ¶ D Est superbia in religiosis sicut et in alijs. In o:natu t habitu delicato.lHester.xiiij.Tu scis infirmitatem meã t necessitatem meam:q: abominer signũ superbie t glorie mee quod est super caput meũ. In vestitu ne glorieris vnq̃.Eccli.xj.Et tunes ille indutus erat purpura t byſſo ad suam ostentationẽ.Luc.xvj.de hac.xxj.q.iij. c.j.t.c.di.contra mo:em.Jam religiosi irreligiosi contra eo:um regulas t statuta in vestibus p:eciositatẽ querũt/ si possunt non vilitatem.Longitudo per terrã serpit.plicatur cũ suturis subtilissimis.multe sunt.capitia post nates descendẽt amplitudo ei⁹ vt tento:ium est. Ebo:dula mino:um subtilis t alba plurimis nodulis terrã tangit. Quod a Frãcisco humili p:o dedeco:e datũ est:p:iuign⁹ eius accipit ad decoreẽ.Crucis habit⁹ crucẽ cõculcat.quales fo:is tales intus.xlj.di.§.fi.Vide.j.§.se.ỹ.contra superbiam o:natuũ in isto ar.t in.ỹ.in qua p:eciositate.cum.ij. se.Item est in actu.pñ.c.Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam.Exemplũ de Nemroth superbo robusto hominũ opp:essoːe.Gene.x.vj.di.§.fi.in fi.Jrẽ superbia in ỹbo.sicut i Antiocho.ij.Macha.ix.Et in Sennacherib t Rapsace p:icipe suo.Esa.xxxvj.t.xxxvij.pñ.xvj Oe eo:um locutum est ỹperbiam.xlvj.di.c.j.de pe.di.ij.fi eim.vltra mediũ.ỹ.nonne.ibi.loquũtur grandia.Et tot⁹ eo:um sermo superbia est.Quod ad literã religiosos p:e cipue tangit.q: t in disputationibus et p:edicationibus t cõmunibus locutionibus arrogãter t põpatice loquũtur:t actus t signa supbie ostendunt:t se extollunt t laudant:t noua t ẽbtilia fari gestiũt:t suas opiniones magnificare:t alio:ũ dep:imere t conculcare.nec pariuntur sibi ab aliquo cõtradici.t ostentant que sciunt t nesciunt t que non intelligũt frequenter exponũt t simulant se/ intelligere.qõd p:ohibet Chalcedonense conciliũ.xviij.q.ij. quidam monacho:ũ.Et contra illud quod dicit Ambro. in li.d e officijs:t est.xj.q.iij.siquis vero.ibi. Quoniã veritatis ea regula est:vt nihil facias cõmendandi causa tui quo mino:alius fiat.neq; si aliquid boni operis habeas; id ad defo:mationem alterius t vituperationẽ exerceas. Nam t alioũ hono:es non debent esse alijs occasio nocẽdi.C.de statuis t imag̃.vlti.Nec aliquis debet appetere per quod hono:alio:ũ imminuatur.xcix.di.nullus. Item superbia in loco.pñ.lxxiij. Superbia co:ũ qui te oderunt ascendit semper.Et tales religiosi appetunt ad literã primas cathedras in synagogis:t p:imos accubit⁹ in cenis Mat.xxiij.vbi Rabanus. Notandũ q̃ non saluari in foro/non p:imo sedere vel discũbere verat eos quibus hoc officij ratione competit:sed eos qui hec siue habita siue non habita indebite amant:a fidelibus quasi improbos docet eos cauendos.De supbia p:o loco vel in loco.xxiij. di.§.j.cum.ij.c.se.ỹ.elatio.Et superbia pp:iediabolo attribuitur.Luc.xiij.Recũbe in nouissimo loco. ¶ E Contra hanc quadruplicem speciem superbie attende christi quadruplicem humilitatẽ.Luc.ij.Jnuenietis infantem.i. non fantem/contra superbiã in verbo.Pannis involutum contra superbiã in o:natu. Et inuolutũ/contra superbiã in actu manuum vel incessu pedum.Positum in p:esepio contra superbiã in loco. ¶ F Item Greg. quadruplicẽ superbiam ponit p:incipaliter in mo:alibus.Una est quũ quis quod habet a deo se habere non recognoscit. contra illud Ro.xj.Quis p:io:dedit illi:t retribuetur ei:quoniã ex ipso/t per ipsum/t in ipso sunt omnia. Et j.ad Coːin. iiij.Quid habes quod nõ accepisti:Si autẽ accepisti:q̃d gloriaris quasi non acceperis:Unus magn⁹ gradus humilitatis est in homine/cognoscere semp̃se esse contrariũ bono suo.Ramus humilitatis t donũ est/reddere aliena t non sibi appropriare ea.hoc est oia bona deo attribuere cuius sunt:t sibi mala. Jac.j.Omne donum t.cũ.q.j.q̃ pio.Beatus qui se habet vilem co:ã hominibus:sicut se vilem inuenit co:am deo.Beatus qui se iudicat nunc q: non venier in aliud iudicium.j.Coːxj.de pe.di.j. iudicet. Beat⁹ hõ q̃ ambulat fideliter ad iudicium t ad obedientiã alterius.lDoc eim fecerunt apostoli eriã repleti iam spiritusancto.xxj.di.in nouo.xciij.di.qui cathedram.Qui vult pacem t trãquillitatem habere:omnem hominem reputet superio:em suũ t dominum.Luc.xxij.Qui maio:est in vobis fiat sicut mino:.Idem Matthei.xx.Beat⁹ ille qui non vult videri in suis verbis t mo:ibus:nisi in illa compositione in qua diuina gratia cõposuit eum.Mat.vi.Attendite ne iustitiã vestrã faciatis co:am hoibus vt videamini ab eis. ¶ Alia est quum quod habet boni rẽp:alis vel spiritualis/suis meritis se reputat habuisse.contra id j.ad Coːxv.Gratia dei sum id quod sum.Si autẽ gratia iam non ex operibus:alioquin gratia iam non est gratia Ad roma.xj.j.q.j.gratia. ¶ Alia est quũ quis se iactat vel reputat habere quod non habet.contra id Apoca.iij.Dicis q̃ diues sum t locupletatus:t nulli⁹ egeo:t nescis q: tu es miser t miserabilis t paup t cecus t nudus. ¶ Alia est quum quis nõ appetit q̃ aliquis habeat qõd ipse habet t singulariter vult in omnibus apparere. Jsta est supbia istius euangelici pharisei.Luce.xviij.qui ascendit in templum/dicens.Non sum sicut ceteri hominum. Jsti inuidi sunt filij superboːũ.q: mater inuidie ẽm Aug.supbia est. vnde dicit. Tolle matrẽ:non erit filia.q: superbus parẽ non patitur.sicut pater in lucifero.Esa.xiij.t de pe.dil.ij. p:incipium.Adde hic qõ scripsi.j.§.p:oː.ỹ.j. ¶ Joã.cassi. in.xxj.li.de spiritu superbie.lHui⁹ bestie immanis t seuissime duo sunt genera. Unũ quo spirituales viri.summiq; pulsantur.Aliud quo incipientes penitẽtiam carnalesq; cõplectitur.Quemadmodũ vero hui⁹ mo:bi virus pernicios issimũ denitemus/instrui poterimus:si ruine angelice causas atq; o:iginem p:osequamur.Esa.xiiij.Lucifer namq; indutus diuina claritate/inter ceteras superbas virtutes cõdito:is largitate p:efulgens.de pe.dist.ij.principium.t splendoreẽ sapientie et virtutum plenitudinẽ q̃ o:nabatur gratia conditoːis natureſue potentia nõ munificentie illius beneficio se credidit obtinere. Et ob hoc elatus tamq̃ qui ad perseuerantiam puritatis huius diuino non egeret auxilio:deo se similem iudicauit:vtpote qui nullius indigeret.pñ.xv.Bonoːum meoũ non indiges.quemadmodum deus auxilio liberi scilicet arbitrij libertate confisus per illam credens affluẽter sibimet oia suppeditari

Supbia quadruplex.

suppeditari que ad consummationē virtutum vel permanitatē summe beatitudinis ptinerent. Hec ei sola cogitatio facta ruina est. ob quā desertus a deo quo se crediderit nō egere: instabilis repente ac nutabūdus effectus. & infirmitatem ppīe nature psensit: & beatitudinē qua dei munere fruebatur amisit. Et quia dilexit. ps. lj. Ōba p̄ceptionis: quibus dixerat/scz corde/ In celum conscendam. & linguaz dolosam qua vel de se dixit. Esa. xiiij. Ero similis altissimo. vel de Adā & Eua. Eritis sicut dij. Beñ. ij. ps. lj. deus destruet illum in finem. eueller eum. & euigrabit de tabernaculo suo: & radicem suam (supbos characterē superbie infectos. Apoca. xx.) de terra viuentium. Tunc ruinam eius iusti videntes timebunt/electi & dom angeli. de ꝓse. dist. j. hi duo. & super eum ridebunt dicentes. (Quod etiā ad hos qui sine p̄fectione & auxilio dei summū bonum perficere confidunt. xxiij. q. iij. quidam. ℣. pelagiani. eē de here. ad nostrū. ℣. v. in clemē. iustissime dirigetur.) Ecce homo qui nō posuit deū adiutorem suū. Is superauit in multitudine diuitiarum suarum. & preualuit in vanitate sua. ¶ ℣ Contra hanc superbiam Dauid ps. cxxx. Domine non est exaltatum cor meū: neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulaui i magnis neq; in mirabilibus super me. Si non humiliter sentiebam &c. Et iterum. ps. c. Non habitabit in medio dom̄ mee qui facit superbiam. Iterum dr. Non veniat mihi pes. scz affectus superbie. sciens quia deus superbis resistit. Jac. iiij. & j. Pe. v. Sed notādum quare singulariter dicitur q̄ deus superbis resistat. Alia namq; vitia vel in vnūquēq; delinquentium tantūmodo rep̄hendūtur. vel in suos participes. i. in alios hoies videnē admitti. Hoc vero p̄ prie pertingit ad deum: & eum specialiter dignuz est habere contrariū. Item q: sicut deus dicit/Ego sum Ero. iij. Jo. viij. Ita ois superbꝰ dicit/Ego sum scz bonꝰ sapiēs/pulcher/nobilis/diues. Apoc. iij. & supra vbi alia. & sic quodāmodo deum se facit. sicut sathan deo similez se esse voluit. Esa. xiiij. Unde Ezech. xxviij. Dixisti. Deus ego sum. & in cathedra dei sedi. Hanc supbiam luciferi christus sua humilitate curauit. Ille dicit/in celū conscēdam. Esa. xiiij. Iste dicit. in ps. cxlij. Humiliata est in terra vita mea. Ille dicit/Ero similis altissimo. Iste quū in forma dei esset: semetipsum exinaniuit & humiliauit formā serui accipiēs. Phil. ij. Ille dicit. Esa. xiiij. Sup astra dei exaltabo soliū meuz. Iste dicit. Mat. xj. Discite a me q̄ mitis sum & humilis corde. Iste dicit. Nescio dominū: & israel nō dimittā. Ero. v. Iste dicit/Si dixero quia non noui eū. ero similis vobis mendax. Jo. viij. Quidam frater p̄batissimo seni cōfessus est. vitio carnis se grauissime impugnari. Nā ꝓtra vsum nature desiderio patiēdi magis q̄ inferēdi ignominiā intolerabili estu libidinis vrebatur. Vide qđ no. xxxij. q. vij. adulterij. in glos. ij. Cui senio: originē morbi p̄cuidens grauiter ingemiscēs ait. Tā nequā spūi tradi te oīs nequaq̄ p̄misisset nisi aliqđ blasphemasses in eum. qđ ille cōfessus est. scz in dei filiuz se cogitatione impia blasphemasse. ¶ ℣ His indicijs supbia agnoscitur. Inest p̄mitꝰ in loquela eius clamor. In taciturnitate amaritudo. Excelsus & effusus in letitia. Risus irrationabilis. In seueritate tristitia. In rep̄hensione rancor. Facilitas in sermone. Verba passim sine vlla cordis grauitate erumpentia. Expers patiētie. Incōpassiuus. Audax ad cōtumelias irrogandas. Ad tolerādum pusillanimis. Ad obediendum difficilis. nisi in quo eum desiderium suū voluntasq; p̄ueuerit. Ad recipiendam exhortationē inplacabilis. Ad resecandas voluptates infirmus. Ad succūbendum aliis durissimus. semp̄q; suas definitiones statuere cōtendens: ipse vero nequaq̄ cedere alterius acquiescens. Et ita fit vt incapax cōsilij salutaris effectus/suo potius credat q̄ iudicio senioꝝ. Nullo modo poterit in aia virtutum structura consurgere nisi p̄ius sacra fuerint vere humiliatis in cordeno stro fundamina: que firmissime collocata perfectionis & charitatis culmen valeant sustinere. ita videlz vt p̄mū fratribus nostris humilitatem veram intimo cordis exhibeamus affectu: in nullo scz acquiescentes eos contristare vel ledere. qđ nullatenus poterim⁹ implere: nisi renūtiatio vera/que in expoliatione omniū facultatum ac nuditate consistit: in nobis fuerit christi amore fundata. Deinde obedientie iugum et subiectio simplici corde accipiatur. Deinde obedientie iugum et subiectio simplici corde ac sine vlla fuerit simulatione suscepta. ita vt p̄terabbatis mandatum nulla penitus voluntas viuat in nobis. Quod nō alius poterit obseruare: nisi qui non solum semetipsum huic mundo/verum insipientem iudicauerit ac stultum vniuersaq; que fuerint a senioribus imperata/sine vlla discretione perficiat sacrosancta ea credens ac diuinitus p̄mulgata. hucusq; Joā. cass. ¶ Superbia est timor: animi repletus sanie. Aduertum: supbie renodoria nuntiat. Ne dederis in supbiam animā tuam: & nonvidebis phantasias horribiles. Anima supbi derelinquitur a deo: & demonū efficitur gaudium. Per diem conturbat cogitatiōnū formidine. & vmbram auiū expauescit. Vox folij superbo fauori: em incutit. Superbus monachus arbor: sine radice: & non sufferet impetus ventorum. Quādo conscenderis in virtutum culmina: tunc tibi cautela plurima necessaria est. Qui em̄ in pauimento ceciderit: velocius surgit. Qui vero ab alto corruet: mortis periculum sustinet. ¶ Egidius. Beatus qui abscondit reuelationem dñi. quia nihil occultum qđ non reuelet deus quū vult. Siquis esset sanctior in hoc mundo: & reputaret se vilior: em de mūdo: in hoc esset humilitas. Humilitas nescit loqui. & patientia nō auder loqui. Humilitas mihi esse viderur quasi fulgur. Sicut enim fulgur facit percussiones terribiles: & postmodum nihil potest inueniri ex eo. sic humilitas dissipat omne peccatuz: & est inimica ois peccati: & facit hominez seipsum nihil reputari. Per humilitatē inuenit homo gratiā coram deo & pacez cum hoibus. Sicut em̄ si aliquis magnus vellet mittere filium ad aliquē locuz: nō poneret eum super equū indomitum irosum & calcitrosum: sed super equū mansuetū & suauiter ambulantem. sic deus nō ponit gratiam suaz in superbis: sed humilibus. Ehrysо. Humilis a nulla capitur passione. non ira hunc molestare potest. non gloriе cupido. non emulatio. non zelotypia. Aug. Pergite viā pede humilitatis. Ipse exaltat humiliter sequentes: quē descendere non piguit adiacentes. Aug. Alta fl ectuntur & vacua replentur. Nūquid qui humilibus dat gratiam: humili aufert datam? Jaco. iiij. Ergo argumentū supbie est subtractio gratie. in ps. xviij. Et emundabo: a delicto maximo. glos. i. superbia. Eccli. x. Est odibilis coram deo & hominibus supbia. & j. Quid supbis terra & cinis? & j. Initium supbie hoīs apostatare a deo. qm̄ ab eo qui fecit illum recessit cor eius. qm̄ initium ois peccati est superbia. qui tenuerit illam adimplebitur maledictis. i. vitijs. Interlinearis glos. dicit. De supbia nascūtur schismata/hereses/detractiones/inuidia/verbositas/iactantia/contentiones & hmōi. Esa. xxviij. De corone supbie effraym Sap̄. v. Quid p̄fuit nobis supbia: dicūt dānati. Eccli. iij. Synagoge supboꝝ non erit sanitas. Durissimū verbū contra supbos/q̄ hoc vitium nō sanatur. Vitium supbie caput est serpentis antiqui. Beñ. iij. Ipsa conterer caput tuuz. Serpens modica percussione capitis extinguitur. Hiero. Lubricus est antiquus serpens. nisi capite teneatur: totus statim elabitur. Caput vitioꝝ superbiam fugere debemus. de quo capite/Non est caput nequius super caput colubri. Eccli. xxv. Extincto hoc capite facile alia vitia extinguūtur. Chrysо. Tolle hoc vitium/ vt nō velint hoies hoibus apparere: & sine labore omnia vitia resecātur. Dauid Goliath in fronte percutit & occidit. j. Regū xvij. Et (sic em̄ interp̄etatur Dauid/manu fortis.) supbiam extinguit. & israel. i. aia videns deū liberat. ¶ Superbia turris Babel est: que vult celum ptingere. Beñ. xj. quia supbia p̄cipue celestes & spirituales & religio-

Cur dr resistere dicat supbis.

Indicia supbie.

sos impugnat. ⁊ magnam partem deiicit. ps. xc. Unde a dextris cadunt decē milia. Superbia natione celestes imperit mentes. Et frater Jacobus tudertinus ait. Superbia in celis seder: humilitas in sterquilinio. sup illud ps xviij. Si mei nō fuerint do. tunc imacu. ero. ⁊ emū. a delimaximo. Dicit glo. Ultimum supbie vltimū redeuntib⁹ ad dñm: ⁊ primū recedentibus. Alijs vitijs fugientibus superbia in campo remanet: nō cessans ab impugnatione hois quādiu viuit. Item super pre. ñ. Tunc imaculatus ero. glos. Superbia est initiū ⁊ causa ois peccati. qua qui caret vere est imaculatus. Job penult. Ipse est rex super omnes filios supbie. Hic ego. Euidentissimū signū repro bor superbia est. humilitas electoꝝ. Quū ergo quis eaz habere cognoscitur: sub quo rege sit vel militet inuenit. Superbus imago diaboli est per similitudinē ⁊ eius characterem portat. Apoc. xix. Hic ego. Apostate angelo homo similis efficitur: dum homo hoibus similis esse dedignatur. Prouerb. xiij. Inter supbos semper iurgia sunt. In ps. j. In cathedra pestilentie non sedit. glos. Pestilentie est morbus late peruagatus: quo pene oēs inuoluuntur. hic est amor dominādi: quo vix caret aliquis. quoniā pauci euadunt quibus libido dominādi nō dñet. Bern. Fornicator: semetipm deshonestat. Iniuriosus proximuz molestat. Elatus quātum in se est deum inhonorat. Gloriam meā alteri non dabo. Esa. xlij. ait dñs. Et superbus. Et ego eam mihi ertī n⁹n dederis vsurpabo. Job. xxxj. Osculatus sum manū meā ore meo. q̄ est iniquitas maxima. quia victoris sui gratiā negare cōuincit. ad Roma. vij. Victoria aūt per Jesum christuz. quisquis sibi tribuit qđ ooeratur. Item Hic ego. Quū omnia viria a deo fugiant: sola supbia se deo opponit. Sup illud Job. xv. Pinguis ceruice armat⁹ est. Ceruix est opulenta supbia affluētibus rebus. Augu. Uermis diuitiarū superbia est. Item Hic ego. Quāto coram hoibus⁹ est gloriosior: tanto coram deo ⁊ angelis eius eris vilior. Amos. vj. Detestor: ego superbiā. Prouerb. vj. Odit deus oculos sublimes. Hugo de sancto victore. Supbia aufert mihi deum: inuidia primū: ira meipm. Hic ego. Propter magnū pcm superbie deus humilis venit. Phil. ij. Iste ingens morbus aliaz oipotentem⁹ edicū de celo adduxit: vsq; ad formā serui humiliauit: cōrumelijs egit: ligno suspendit: vt salute tā te medicine curaretur hic tumor. Erubescat hō esse supbus: ppter qđ factus est humilis deus. Esa. v. Humiliabitur vir: ⁊ oculi sublimium deprimentur. Hiere. ij. Ecce ego ad te mons pestifer. Abdi. j. Si exaltatus fueris ⁊c. ps. xxx. Retribuet abundanter facientibus superbiam.

¶ Cadit per supbiā lucifer de celo. Esa. xiiij. xvj. q. ij. visis. xl. di. quelibet. Adā de paradiso. xl. dist. p. c. quelibet. ⁊ c. adam. de pe. di. ij. §. romanos. ñ. adam. ⁊ ñ. item sine charitate. ⁊ c. quō. c. pnceps. c. qm̄. Saul de regno. j. Reg. xv. de pe. di. ij. fugerat. Lucifer in dei gra. q: superbus pctm noluit cōfiteri. Beñ. iiij. de pe. di. j. §. ex his. ñ. cayn quoq; ⁊ c. serpens. Roboam priuatur decem tribubus. qui ait. Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei. iij. Reg. xij. vij. q. j. deniq; Sennacherib punit. Esa. xxxiij. Supbia tua ascendit ⁊c. Nabuchodonosor. Daniel. v. de pe. dis. j. §. ex his. §. nabuchodonosor quoq;. c. quēobrem. Et Holofernes. Judith. vj. ⁊. xiij. ⁊. xv. Et Aman. Hester vij. Antiochus. ij. Macha. ix. Phariseus. Luce. xviij. Petrus presumens. Matth. xxvj. l. di. fideliores. Prouerb. xv. Abominatio dñi est ois arrogans. Sap. iiij. Dirupit dē⁹ inflatos. Super illud. j. Macha. vj. de Eleazaro elephātem interficiente. ⁊ ab eo oppressus est. glos. Sub hoste quē occidit morit⁹: qui de culpa quā superat eleuatur. Hic ego. Valde male dñudicant: qui ad mercedem eoruz sufficere humanos fauores putāt. Jtē. Quū p bono operis trāsitoria q̄rit: res eterna retributiōe digna vili precio vendit. Job. xviij. Cōsumat brachia ipsi⁹ pmogenita morꝝ. glos. ibi pmogenita morꝝ est supbia initiū ois pcti glos. sup illud Jo. vj. Hec est voluntas ei⁹. De humilitat⁹ perit. de pusillis nihil. Eccli. iij. Synagoge superboꝝ nō erit sanitas. Job. xvj. Lucris dieb⁹ vite sue supbit impius. Aug. Nemo insanabilior eo qui sibi sanus videt. Bern. Scio lōge esse a salute membꝝ quod obstupuit: ⁊ egrū se non sentientem periculosius laborare. Seneca. Ideo ad sanitatem difficulter puenimus: q: nos egrotare nescimus. Supbus nō videt. Aug. Timor: claudebaz oculos meos. ⁊ ideo non timet. Timor: dñi sanctus oēm timorem expellit. ⁊ custodit oia illa bona que nō possunt dici nec cogitari. qđ donū quia magnū est paucis datur est. Qui nō timet: ostendit se nō habere quod perdit. Timor: dei regit homies: ⁊ facit eos venire in gratiam dei. quā si homo habet. timor: dei conseruat eam. ⁊ si non habet. facit ad eam puenire. Omnes creature que cecidērūt nunq̄ cecidissent: si b donū habuissent. Eccli. xxvij. Si non in timore dei firmaueris te instanter: cito subuertetur domus tua. Hoc sanctū donū nō est nisi sanctoꝝ et sanctarū. ⁊ q̄n aliquis est magis gratiosus: magis est humilis ⁊ timoratus. ¶ Species supbie due sunt. Una est interior: altera exterior. Interior: in superbiam intellectus ⁊ supbiam affectus diuiditur. Supbia intellectuo: habet species. Prima laborant philosophi dicēres. ps. xj. Labia nostra a nobis sunt. quis noster dominus est? Secunda in grati. quia putant se habere bona proprijs meritis. Beñ. Exaggera queuis merita: ⁊ extolle sudores. ps. lxij. Melior: est misericordia dñi sup vitas. Contra hanc Paulus. j. ad Cor. xv. Hic aria dei sum id quod sum. ⁊ supra diri. ⁊ ps. cij. Qui coronat te in misericordia ⁊ miserationibus. Tertia q̄ magn⁹ est ⁊ magnū serepsit. qđ est maxima in intellectu superbia. qđ apparet per cōtrariam eius virtutem. De qua Beñ. Magna est ⁊ cara ⁊ rara virtus. pfecto mirabilem te apparere: ⁊ contēpribilem reputare. ego hoc ceteris virtutibus mirabil⁹ iudico. Et iterum idem. Magna prorsus ⁊ rara virtus humilitas honorata. Et Chrysost. Hoc ñe magnū ⁊ mirabile est: si is qui vere magnus est nihil de se magna sentit aut loquitur: sed omniū se vltimuz iudicat. Prouerb. xxvj. Uidisti hoiem sapientē sibi videri: magis illo habebit spem stultus. Et talis deo ingratissimus est. q: de suo beneficio gloriatur. Bern. Nūquid perit quod datur ingrato? Quarta species est q̄ talis nō vult sibi parem videre: sed solus super oēs sedere. Adde hic quod scripsi supra in. §. primo. ñ. Item Hic ego. De hoc Hieronymus loquens cōtra prelatos. Dñici patrimonij dāna conquiritis: dum soli vultis in ecclesijs potentari. Non sic Abraā. Ben. xviij. Loquar ad dñm quū sim puluis ⁊ cinis. Idem Hic ego. Aperte cernimus in quo loco se posuerat: q̄ se pulueren ⁊ cinerem etiam quū loqueretur dño estimabat. Qua ergo pena feriendi sunt: qui ad summa nō proficiunt: ⁊ de infimis se extollunt? Bern. Noli te cōparare maioribus: noli minoribus: noli alicui: noli vni. Qui enim scis an minus ille cuius vitam sceleratissimā ac singulariter fetidam horres ⁊ pterea spernis: melior re in se ēt dem futurus sit: in deo vero iam sit? Recūbe ergo in loco nouissimo. Luce. xiiij. Idem. In anima non est timenda quātalibet humiliatio. Horrenda autem nimiūq; pauēda vel minima presumpta erectio. sicuti siquis ingrediēs per ostium bassum: nō est periculum quātumcūq; se inclinauerit. nocet autem plurimū: si plus q̄ mensura ostij patitur te erexeris ⁊ impingas ⁊ conquassato capite collidaris. Bern. Phariseus exulcerauit miserico: diam: dum dissimulauit miseriam. Luce. xviij. Item Bern. Nolo vt nusq̄ arbitreris lucere solem cōmunem: nisi in cella tua. nusq̄ esse serenū: nisi penes te. nusq̄ operari gratiā dei: nisi in conscientia tua. Malo te cogitare vbiq; esse serenū nisi apud te: ⁊ peius de te q̄ de alio estimare. Sup illud Matth. v. Qui autē dixerit fatue ⁊c. glos. Non modicus furor: est quē deus sapiētie sale cōdiuit infarnatū dicere: ⁊ salienti deo derogare. Item Bern. Qui pfecte examinando semetipm intelligit: suo pctō nullius pctm crimi-

Supbie species.

mat maius: quod nō fuit suū intellexit. ¶ Timēda etiā est superbia in affectu. Unde ⁊ dñs distulit incarnari: vt p̄sumptio cessaret humana: que nec naturalem nec scriptam legem per se poterat adimplere. Propter hoc etiā deus aliquoties permittit aliquos cadere in aliqō mortale: vt non p̄sumant. Aug. Audeo dicere superbis esse vtile cadere in aliquod mortale apertum peccatū. vnde sibi displiceāt: qui sibi iam placēdo ceciderūt. Salubri⁹ em̄ Petrus quādo fleuit sibi displicuit: q̄ placuit quum p̄sumpsit. Ad hoc l. di. considerandum. ⁊ c. fideliū. Itē Aug. super ps. xxx. Infirmata est in paupertate virtus mea ⁊c. Non firmaretur (inquit) nisi infirmaretur. Multos impedit a firmitate p̄sumptio firmitatis. Itē Bre go. Dauid cadente nemo superbiat. s. q. vij. siquis omnes. de pe. di. iij. ille rex. ¶ De speciebus p̄sumptiōis. Una est quū aliqs p̄sumit quod alij non p̄sumūt. vt in opinionibus: in conscientia ⁊ in audacia extreme vite: in infirmo tempore ⁊ carnali aggrediens perfectorū semitas de egypto. qui fuerunt gigantes: nos vero locuste. Numeri. xiij. in fi. Alia species quādo aliquis cōfidit et p̄sumit de viribus suis vel sciētia vel amicis. Hiere. xvij. Maledictus homo qui cōfidit in hoīe ⁊c. Esa. xxxvj. Ecce p̄fidis super baculum ⁊c. xviij. q. iij. §. i. Tertia quādo aliquis p̄sumit de victoria qui adhuc est i bello. iij. Reg. xx. Non glorietur accinctus ⁊c. Et vocat glos. accinctum illum qui adhuc est in armis ⁊ in acie. discinctum vero q̄ victor est ⁊ arma deposuit. Et ideo dixit quidā pater fratri dicenti se mortuū. Et si tu mortuus es: diabolus mortuus nō est. Greg. Quis vero turpe possit laudari: qui et de p̄terito meminit se habere q̄ doleat: ⁊ de futuro vider sibi superesse quod timeat? Alia quādo quis de perfectione p̄sumit: qui adhuc in inchoatione est. ps. lxxvj. et dixi nūc. Greg. Si a bonis inchoatis nolumus lassescere necesse est vt semp credamus nos ichoare. Alia quū de p̄terito p̄sumit exire quum voluerit. Eccli. xxix. Repromissio nequissima multos perdit. De superbia exteriori que apparet in ipso corpore hois: in equis: in ornatu: in amplitudine familie: in cōuiuijs: in edificijs: in vtensilibus ⁊ libris deauratis: require in summa de vitijs. ⁊ vestigi supra in defectib⁹ p̄latorū in ista parte. ij. in. §. septima. in pn. ⁊ in fi. ⁊ in. §. nūc autem. ℟. offendunt. ar. xvj. et rangam inferius. ¶ Est autē superbia membrorū: oris: colli: oculorū: pedum ⁊ manuū. De superbia oris ps. xj. Disperdet dominꝰ vniuersa labia dolosa ⁊ linguam magniloquā. Prouer. xiiij. In ore stulti virga superbie. xlvj. di. c. l. de pe. di. ij. si em̄ inquit. post. v. colum. ℟. hi sunt fontes. ibi. Superbia em̄ vanitatis loquūtur. ⁊. s. Totus eorum sermo superbia est. De extollentia oculorū. Eccli. xxiij. Extollentiam oculorū meorū ne dederis mihi. Prouerb. vj. Odit deus oculos sublimes. De superbia cervicis vel colli Job. xv. Cucurrit aduersus deum extento collo. ps. cxviij. Dñs iustus concidet ceruices peccatorū.

De superbia ceterorū membrorū Esa. iij. Pro eo q̄ eleuate sunt filie sion: ⁊ ambulauerūt extento collo: ⁊ nutibꝰ oculorū ibant: ⁊ plaudebant ⁊ ambulabāt pedibus suis: ⁊ composito gradu incedebāt. ¶ Narrat Jo. cas. in lib. coll. collatione. j. Sereni de spūalibus nequitijs q̄ sunt quidam demones dicti cacubi hoies inficientes: vt nunc se erigant quodam inani tumore supra proceritatem sui corporis: nunc vero se velut acclines ⁊ humiles submittant. Qui vero demones supra gentem vaniloquiosam Hispanam supra ceteras nationes: que de sordibus barbe ⁊ capitis ⁊ manuū ⁊ unguiū gloriatur: plenū dñium acceperunt. qui cōmuniter a talibus demonibus agitati p̄sertim eorū nobiles nūc caput inclinant. nunc eleuāt oculos trans celum leuant. xxxvij. di. nōne. nūc in terram defigunt: neminē recte vir inspicientes. cum medio fanctorū: vir loquelā pronūtiātes. pedes obliquāt poculia: nō facientes gressus rectos. cōtra id. xlix. dis. c. ij. ℟. claudus. toros se torquēt siue eq̄tātes. siue peditātes. brachia nuda etiā muliercule nobiles extendūt. manꝰ ad latus pōnūt. tibias sup alias tibias vel genua ponūt discriminati ⁊ incompti. ⁊ quidam comptj nimis compti ⁊ comati incedunt: capillaturam ⁊ ligaturā in ea sicut muliercule facientes: ⁊ pannos longos per lutu ducentes: lendes et pediculos in cesarie ⁊ barbis habentes. Contra apostolum. s. ad Cor. xj. Vir quidem si comam nutriat: ignominia est illi. ab vna parte scissa tunica latus aperte portātes: stercus in capite ⁊ aurū in pedibus baiulantes: brachia vsq̄ ad cubitum discooperta habentes. aliqui et la sciuia camisijs nō vtentes: sotulares deauratos cum rostris longis ⁊ recuruis habentes: foderaturas mantellorum siue de vario siue de pellibus albis cuniculorū suspta latus sinistrū cubiti hoibus ostendentes: caudas retro in capillis ⁊ barbis ⁊ manicis habētes: capillos barbarum diuidentes ⁊ complectentes: ⁊ alijs absq̄ numero gesticulationibus corporeis ⁊ actibus superbie ⁊ vane glorie abutentes: te in suis pessimis moribus et vitijs gloriantes. Contra quos Jaco. iiij. Nūc autem exultatis in superbijs vestris. Et poeta. Gloria peccati nulla petēda tibi. ex de excel. pla. quā sit. ¶ Contra superbiam eorum scz qui vix alios dignātur respicere rectis oculis: multū debet homo timere a superbia sua ne p̄cipiter ipsum. Eaue semp a teipso. Non est p̄fecta securitas hoi: dum est inter inimicos suos. Inimicus vero est caro nostra ⁊ superbia nostra. ⁊ ipsam cum demonibus semp est aduersaria anime nostre. Maiorem ergo timorem debet homo hē de superbia sua: nē p̄cipiter eum q̄ de re alia mūdi. Impossibile est q̄ homo possit ad gratiam dei peruenire sine sancto timore ⁊ humilitate. quā siquis nō habet: signum est pereundi. Adde hic q̄ scripsi. s. in ar. lxxxiij. in. §. si. Et autem. ℟. frater egidius. Hic timor ⁊ humilitas facit flectere caput vsq̄ ad terram sub iugo obedientie. ⁊ quāto quis plus timet ⁊ humilis est: plus orat. Magnū autem est cui datur gratia orationis que ipsam fouet humilitatem. Opera autem hois quantūcūq̄ videantur magna nō sunt p̄m estimationē hois: sed p̄m estimationem dei: ⁊ ideo semp timēdum est. ⁊ caput coram deo humiliandū. Totum meritum est humilitate filia charitatis procedit. Greg. Superbia in oculis p̄cipatur specialiter. ⁊ p̄ma sibi corrūpit humani generis membra: que inuiū est ois peccati. Eccli. x. Prouerb. xxx. Generatio cuiꝰ excelsi sunt oculi. ¶ Contra supbiam ornatuū ⁊ vestium. Eccli. xj. In vestitu ne glorieris vnq̄. s. ad Timo. ij. Similiter ⁊ mulieres in habitu ornato cū verecūdia ⁊ sobrietate ornantes se: non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste p̄ciosa. glos. Mulieres dicit ornari in habitu ornato. i. cum religione ornante eas. Vult em̄ apls eas esse ornatas virtutibus. ⁊ cum verecūdia vultus. vt nō sint attrite frontis: vt meretrices. nec tortis crinibꝰ. i. crispis illis tortis auro ⁊ margaritis. Itez. s. Pe. i ij. ibi. Quarū nō sit extrinsecꝰ capillatura aut circūdario auri aut indumenti vestimento⁊ cultus ⁊c. glos. Serico ⁊ pura indute christum videre nō possunt. Auro ⁊ margaritis ⁊ monilibꝰ ornate ornamenta cordis ⁊ pectoris p̄derunt. Ex si petrus admonet mulieres coercendas et moderandas: que excusare possunt cultus suos per maritos. ar. de pse. dist. v. c. fucare. quāto magis id obseruare nefas est virginem cui nulla ornatus sui competit venia. Luce. xvj. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura ⁊ byssō. glos. i. terlineari ⁊ Hoc nō nisi ad inanē gloriam. Grego. in homi. Nemo vestimenta p̄ciosa nisi ad inanem gloriam querit. ⁊ vt honorabilior ceteris videatur. ⁊ q̄ p̄ sola inani gloria fiat res testatur: q: nemo vult p̄ciosis vestibus vti vel indui vbi a nemine possit videri. Indutus erat Joānes pilis camelorū. Matth. iij. vbi Greg. Nisi cultus p̄ciosus in culpa esset: non tam signanter diceretur q̄ diues induit⁊ purpura torquetur apud inferos. Et Joānes indutus erat pilis camelorū. Deus p̄mis parentibus tunicas pelliceas fecit. Gen. iij.

Vestitus luxus arguitur.

non sericeas. de pe. dist. j. adam post culpam. post. c. fleat. vbi dicit Ambro. de adam ejecto de paradiso. Statim tunica vestiuit eum/scz deus/pellicea nō sericea. Aug. Faxeo: de pciosa veste erubesco. Job. xv. Saccum consui. Jone. iij. Niniuite ⁊ rex vestiti sunt saccis. Et Achab rex indutus est cilitio ⁊ sacco. de pe. dist. iij. achab rex. Vestis velamen est exterius, virtutes velamina sunt anime. de peni. dist. ij. §. romanos. c. sapiens. ⁊. ꝛ. vt cognouerunt. sup illud Jo. vj. Et eū qui venit ad me nō ejiciam foras. glos. Supbus meretur foras ejici: qui nihil habet de bono interiore. Joā. viij. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Bern. Inueniūt curiosi quo delectentur: ⁊ non inueniūt miseri quo satientur. Cum periculo aie sue acquirunt vnde oculos hominū pascunt. Aug. Ecce oia pulchra sunt cum impijs: ⁊ ipsi sunt turpes. ¶ Accidit q̄ quidam regi pbs in barbam expuit. quē cum ministri regis vellent occidere: prohibuit rex. ⁊ quesiuit ab eo q̄re hoc fecisset. qui respondit. q̄ quū alia loca purpura ornata essent: nō inuenit locum turpiorez vbi spueret. Quod rex audiens cōpunctus est. Bern. Vis purpura illusionis est/postq̄ in ea dño illusum est. Jo. xviij. Apocal'. xvij. Mulier circūdata erat purpura. Esa. iij. Decalnabit dominus verticem filiarū sion: ⁊ dñs crinem earum nudabit. In die illa auferet dñs ornamētum calciamentoz et lunulas. Lunula est genus moniliū, ppie sunt auree bulle dependentes ad similitudinē lune. vnde lunulatus lunulis ornatus. Hug. Et torques. i. ligamentum torum/aureus circulus circa colluz a cōllo vsq̄ ad pectus descendens. sic dictus quia ficut torus. ⁊ est ornamentū viroꝝ. vnde torquatus torque ornatus. Hug. Et monile. Monile vel munile est ornamētū pectoris mulieris. nō hispanarū immūdarum: quarū plurime maxime plebeie discooperiūt pectus ⁊ vbera. q: muniat pect⁹ mulierum: ne leccatores possint immittere manū in sinū earū. Hug. Et armillas. i. torques. brachiale de torchirium. ⁊ sunt ppie viroꝝ ab armoꝝ virtute collate. Hug. Et mitras. Mitra est pileum phrygium caput protegens. q̄le est ornamentū capitis deuotarum. Sed pileū viroꝝ est. mitra feminarū. Vel etiam mitra est episcopoꝝ. ex de priuil'. vt aplice. li. vj. Hug. Et discriminalia. Discriminalia sunt q̄bus crines diuiti religantur. q: caput a viro discernāt vel crines inter se. Et perichelides. Perichelis. idis. est ornamentū mulierum circa brachia vel potius circa crura: quo gressus earū ornatur. Et murenulas. Murena vel murenula dicitur ornamentū feminarū. quod scz auri metallo lasciuia quadam inflexi ordinis contexitur in similitudinē murene serpentis. qđ ad colluz ornandū aptatur. interdum auri et argenti contexitur virgulis. Hug. Olfactoriola. Olfactorium est vas vnguentarium mulieb're: in quo odoramenta gestantur. ⁊ inde olfactoriolum diminutiuū. Et inaures. hec inauris. i. annulus qui i aure pforata olim gestabatur. Et nūc etiā in hispania maxime in frontaria a multis dñabus portatur christianis. sed plus a mulieribus saracenoꝝ ⁊ iudeoꝝ. Et sindones. Sindon vocatur lineū amictorium feminaruꝝ: quo humeri reguntur. de pse. dist. j. nemo. Et pallia. Pallium est quo ministrantiū scapule reguntur. ne dum ministrant impēdiri currant. Et linteamina. de conse. dist. j. nemo. ⁊. di. ij. si per negligentiā. Linteum. i. velum. ⁊ inde hoc linteamen qđ in lecto sternitur. Et theristra. Theristrum est quoddam genus mulieb'is vestis subtilis estiualis ⁊ stricte visui peruia. Therias em̄ estas dr. ¶ Contra talem vanā gloriam vestium. Chrys. Formosum est apparere. formosius est esse. Item Matth. xj. Qui mollibus vestiuntur: in domibus regum sunt. xxj. q. iij. c. j. vbi Greg. in homil'. Nemo aut̄ existimet in luxu atq̄ studio pciosarū vestium pctm̄ deesse. q: si hoc culpa non esset: nullo modo Joannem dñs de vestimenti sui asperitate laudasset. Et nequaq̄ Petrus feminas a pciosarū vestium appetitu compesceret. j. Pe. iij. dicēs. Non in veste pciosa. ⁊ Matth. iij. Joānes indutus erat de pilis camelorum. glos. Seruus dei nō debet habere vestimentū ad decorem vel ad delectationē: sed tm̄ ad tegumentū nuditatis. Contra vestium singularitatem ⁊ extrancitatem. Sopho. j. Visitabo sup omnes qui induti sunt veste peregrina. Contra multitudinem ⁊ magnitudinē vestiū. Matth. xxiij. ibi. Magnificant fimbrias. Hoc faciūt hodie nobiles mulieres: ⁊ quidam vanigloriosi hispani: q̄ brachia nuda habent: ⁊ pānos longos portant per lutum sup'a eoꝝ suppara diabolus equitat; sicut quidā sanct⁹ vidit. vnde versus,

Suppara longa gerit si vis os omne tacere.

Contra multitudinē vestium. Jaco. v. ibi. Vestimēta vestra a tineis comesta sunt. iiij. Regū. v. de decem mutatoriis Naaman. Bern. Clamant nudi, clamant famelici, et conquerūtur nobis dicentes. Fame ⁊ frigore miserabiliter laboramus. Quid cōferunt tot mutatoria vestiū. vel extensa in parricis vel plicata in māticis. Matth. x. ibi. Neq̄ duas tunicas. Hierony. In duabus tunicis duplex mihi videtur innuere vestimētum. nō q̄ in locis Scythie ⁊ glaciali niue rigentibus vna quis tunica debeat esse cōtentus: sed q̄ in tunica vestimētuz intelligamus. ne alio vestiri aliud nobis futuroꝝ timore reseruemus. In qua pciositate vestium ⁊ superfluitate multitudine multi religiosi nostri tēporis multum offendunt: ꝑta eorum statum ⁊ regulam. nam excepto colore/de meliori panno se induūt quo possunt. quū tm̄ sm̄ Chrysо. vestis christi de vili panno fuerit magis vestium Palestine. Longissimos habēt⁹ sub colore honestatis ⁊ cappas ⁊ tunicas deferūt. ⁊ capitia vsq̄ ad nates. vt q̄ magis est capiat⁹: magis se reputet. Artificiose ⁊ curiose lutas vestes deferūt ad mundi decorem. Aliqui inter eos singulares ⁊ nimis strictas ⁊ curtas: mūdum similiter aucupantes. quia nō est spūs in vestibus/maxime socijs ⁊ eiusdem professionis viris scandalum facientibus. Contra quos. xlj. dist. quisquis. ⁊. c. parsimoniā. ex de vi. ⁊ ho. de. deus. ¶ Contra que oia Jo. cassi. in. j. lib. de institutis monachoꝝ egyptioꝝ ait. Sic vestis sit monachi que corpus cōregat tm: ac repellat verecundiam nuditatis: ⁊ frigoris rerundat iniuriā: nō que semina vanitatis aut elationis enutriat. iuxta apl'm. ij. Timo. vj. xij. q. j. eps. Habentes autem alimenta ⁊ operimēta his cōtenti simus. i. que corpus operiant tm̄: nō que amictus gloria blandiantur. Ita vilia aut nulla coloris vel habit⁹ nobilitate inter ceteros huius ꝓpositi viros habeant insignia: ita a studiosis accuratis mibus aliena: vt nullis prorsus sint affectatis per icuriā sordibus decolorata. Postremo sic a mūdi huius separentur ornatu: vt cultui seruoꝝ dei in oībus cōmunia pseuerent. quicq̄d inter famulos dei plumitur ab vno vel pauc̄is: nec catholice per oīe corpus fraternitatis tenetur: aut superfluū aut elatum est: ⁊ ob id noxiū indicandus: magis vanitatis speciem q̄ virtutis ostēdens. Hucusq̄ Jo. cass. Ad hoc optime facit pre. c. quisquis. Et Aug. ad Januariū. xij. dist. illa. Sic ⁊ tu ad quācūq̄ forte ecclesiā veneris: eius morē serua: si cuiq̄ nō vis esse scandalum: nec quēq̄ tibi facit ex de sta. mo. recolentes. ¶ Item cōciliū Martini pape. Victu tm̄ ⁊ tegumēto his ꝓtenti sumus. x. q. ij. eps. Item in concilio antiocheno. xij. q. j. epo. tractū de apl'o. j. ad Timo. vj. ibi. Habentes aut̄ alimenta ⁊ q̄bus tegamur his ꝓtenti simus. Item in chordis ⁊ cingulis est etiā nedū secularium sed etiā multoꝝ religioꝝ tenodoxia. quū Helias thesbytes zona pellicea ⁊ Johannes pcursor dñi verentur. iiij. Reg. j. ⁊ Matth. iij. Et Franciscus apl'icus funē sumpsit grossum asperū ⁊ curtum vsq̄ ad genua. Sed hodie fratres sui longā chordā vsq̄ ad terrā lineā albam delicatam ⁊ subtilē multis nodulis ꝓtextam portāt: in ea sicut in alijs suis vestib⁹ delicatis lōgis ⁊ amplis inaniter gloriātes. q: qđ puidit pater eoꝝ ad mūdi ꝓtemptum ⁊ sanctā vtilitatē: ipsi trahūt ad vanitatē. ō id ex de excep. pia. j. rū. li. vj. xlv. di. licet.

¶Item vana gloria in colore pannoꝝ. Unde et clericis phibetur color: rubeus ⁊ viridis: ⁊ vestis virgata ⁊ partita.cꝛ de vi. ⁊ hone.de. clerici.ij.⁊ in clemen.e.c. qm̃ qui abiectis.Color aurez candidus aptus est religiosis mo nachis albis ⁊ clericis. Unde Sap.vij. Candor: est lucis eterne.Bern̄. Candor: est lucis sapientia. ⁊ candidā opꝫ esse animā in qua ipse sedere elegerit. ⁊ vestimenta eius facta sunt alba sicut nix.Mat.xvij.Mar.ix.⁊ Luce.ix.Et angelus apparuit coopertus stola candida. Mar.vlti. simile Matth.vlti.qui color: sanctitatem designat:innocentiā ⁊ puritatem.de cōse.dist.iiij.post baptismū.xxx.q. v.femine. Et q̄ q̄ Benedict⁹ dicat in regula.Monachi non disputent de colore.intelligo de honesto nigro albo vel griseo.Bene em̄ habent disputare ⁊ cauere de inhonesto colore.vt iuribus p̄e. ¶Superbia etiā in capillis que maxime est in mulierib⁹.Esa.iij. Decalcabit dn̄s ⁊c. Accidit Parisius in generali p̄cessione q̄ simia cuidā dn̄e peplum abstulit coram oībus cum adulterinis crinibus quos deferebat.que remāsit turpis ⁊ decaluata.Capilli aūt mulieribꝰ p̄o velamine dati sunt.nō p̄ gloria ſ.ad Cor.xi.glos.Ad hoc habet velamen mulier:vt se reā agnoscat ⁊ subditam.xxxiij.q.v.mulier. De superbia in crinibus Absalon in quibus quercui adhesit.ij.Regū.xiiij. vbi d̄r q̄ capilli capitis sui ponderabāt.cc.siclis pondere publico.⁊.xviij.de quercu. Benuēses ⁊ Veneti ⁊ Carthaginenses gloriātur in eis.ſ.ad Timo. ij. Non in tortis crinib⁹. glo.Superbus habitus nō imperat nec recta facit de se credi.Legitur de germano beati Bernardi fratre in claravalle q̄ noluit videre sororem nobilem suā ornatam: dicens q̄ erat rete diaboli. que in verbis contrita fuit: dicens q̄ parata erat facere quicq̄d sanct⁹ Bernardus germanus eius mandaret: ad quā veniens mādauit ei vt nunq̄ superbum habituz portaret.que ita mutata est.vt hoies inde mirarentur. ¶De superbia lecti.Amos.vi. Ue qui dormitis in lectis eburneis.Lectus christi vbi cubuit crux est.ibi cubat:ibi dormit in meridie.Sm Bern̄.Can̄.ſ. Aug.Lectuz suū dimisit christus discipulis suis.quicūq̄ vult cum illo iacere ⁊ quiescere:in lecto isto moriatur:in cruce.Esa.xiij.Subtus te sternetur tinea ⁊c.glo.interlinearis supple quū p̄ius haberes pallia auro gemmisq̄ distincta.Qui modo nō sustinent pulicem: quō tūc sustinebunt vermē immortalem? Esa.vlti.Mar.ix. Vermis eoꝝ non morietur. Non tamen erunt in inferno vermes materiales: ſz vermes conscientie/dānatos in perpetuū cruciātes.de q̄bus legitur Esa.lxvj.⁊ Bern̄. Nō metuat vermem qui nō moritur:cui mortuus est vermis: vnde ille mortif. ¶De superbia in multitudine equoꝝ ⁊ eoꝝ apparatu. Deutero.xvij.ō de rege. Non multiplicabit sibi equos.⁊ Zacha.x.ibi. Et posuit eos quasi equos gloriae sue in bello.⁊.ſ. Et confundentur ascensores equorum. Et.xij.Percutiam omnem equū in stupore:m: ⁊ ascensorem eius in amentia.glos.Ut qui viderint percussos: stupeant.⁊ ascensores p̄e sui magnitudine periculi verrantur in amentiam.Esa.xxxj.Ut qui descendunt in egyptū ad auxilium in equis sperantes. In asina ascendit Hierusalem dn̄s. Zacha.ix.Matth.xxj.Marci.xj.Luce.xix.⁊ Jo.xij.Chrysо. Vis cognoscere mansuetudinem venientis:considera speciem aduentus eius. Non sedet in curru auro purpura fulgenti.nec ascēdit sup̄ feruidū equū discordie amatorem. non habet in circuitu splendentes gladios aut ornamenta terribilia armoꝝ:sed ramos florentes/testimonia virtutis ⁊ pietatis. ¶In festo palmarum quū quidam magnus archiepiscopus de Francia in sua ecclesia p̄dicasset de ista asina in qua illa die dn̄s equitaret:⁊ finito officio rediens domum equitaret magnum ⁊ grossum ⁊ pulchrum palafredum:quedam paupercula vetula arripiens frenū eius dixit ei. Dn̄e: erat natalis asina quā christus equitauit sicut iste equꝰ vester? At archiep̄s erubuit:⁊ recessit.mente pertractans quia incep it Jesus facere ⁊ docere.Actuū.ſ. ⁊ Jo.xiij.ibi.Exēplum em̄ dedi vobis.Et sm Grego. Magis mouent facta q̄ verba. Ad hoc. viij.q.j.vereor. cum.ij.c.seq. Bern̄. Intolerabilis est impudicitie vbi sese exinaniuit maiestas.impletur vermiculus ⁊ tu dnescis.Esa.xxx.dicūt mali.Ad equos cōfugiemus.ideo fugietis. ⁊ super veloces ascendemus.ideo velociores erunt qui persequētur vos. ps.xix.Hi in currib⁹ ⁊ hi in equis. ¶De superbia i familia multa.Eccl's.v. Ubi multe sunt opes:multi ⁊ qui comedent eas. Ista fuit superbia Dauid populum numerans/tis.ij.Reg.vlti.Et gladius dn̄i desenit in populū. Unde Sabatianus.Qui de numerositate sue gentis superbiuit: iure in eius diminutione punitus est.ſ.q.iiij.§.his ita.⁊. Item dauid.quia in multitudine populi dignitas regis: ⁊ in paucitate plebis ignominia p̄incipis. Prouer.xiiij. ⁊ p̄e.⁊. Item dauid.Seneca.Odel muscę sequūtur.lupi cadauera.frumēta formice.p̄edam sequitur turba ista: non hominē.Aug. In vnū amatores temporalium fecerunt ea membra sua. vnde solent dicere se comedi: quū bona eoꝝ comedūtur. iuxta illud p̄s.lxxviij. Quia comederunt Jacob. ¶De superbia cōuiuioꝝ. In hoc apparet q̄ magni ⁊ diuites inuitantur: ⁊ pauperes relinquūtur. contra illud Luce.xiiij.Quū facis p̄andium aut cenam: noli vocare amicos tuos ⁊c.⁊.ſ. Voca pauperes ⁊c. Seneca. Non magno constat nobis: sed ambitio. Hester.ſ. Bibebant autem qui inuitati erāt poculis aureis. Luce xvj.Et epulabatur quotidie splendide.Splendor: iste attenditur circa fercula artificialiter p̄parata:circa vasa aurea ⁊ argentea:circa supellectilia candida: circa superflua luminaria:⁊ circa seruoꝝ ministeria. Eccl's.ij. ibi. Cyphos ⁊ viceolos. ¶De lautis cōuiuijs.xxxv.di.eccle sie p̄ncipes.xliij.di.comessationes.Esa.v.de peni.di.ij.si em̄.vltra.v.colum.Ꝑ.petrus.ibi.Et suadent in luxuria cibo:um.Cithara ⁊ lyra ⁊ tympanum ⁊ tibia ⁊ vinū in cōuiuijs vestris. ¶De superbia edificioꝝ.Esa.v. Ue qui cōiungitis domū ad domū.Hiere.xxij.Qui dicit. Edificabo mihi domū latam ⁊ cenacula spatiosa.Qui aperit sibi fenestras ⁊ facit laquearia cedrina:pingitq̄ sinopide. glos.i.christi sanguine. Nūquid regnabis: quoniā ꝑfers re cedro? Item ibidem. Ue qui edificat domum suam in iniustitia:⁊ cenacula sua nō in iudicio.Amos.v.Detestor ego superbiam Jacob:⁊ domos eius odi.Ꝑ. Percutiet domum maiorem in ruinis.facit.xij.q.ij.gloria.Ꝑ. multi. Christus in p̄sepi ⁊ in stalla iacet.Luce.ij.quia in diuersorio iacuit vt doceat nos in hoc mūdo diuersoria nō palatia fabricare. Philosophus. Cōmorandi nobis natura diuersorium:nō habitandi dedit.Et Chrysо. In luteo p̄sepi christus ponitur:nō auro nec argento.aurum et argentum imitetur gētilitas:christianitas illud p̄sepe luteum.xij.q.ij.gloria.Ꝑ.multi. Sancti antiqui in cauernis terre habitabant.Hebre.x.⁊ in casulis.Heb.xj. ¶Legitur de eremita qui habebat hospitiolum ad modum sepulcri.⁊ quū imperator ad eū veniens quesijsset cur hospitiolum suum cōmensurasset sepulcro sui corporis. respondidit.Sufficit b̄ hoi mortuo. ⁊ addidit. Melius p̄fulitur in celū de tugurio q̄ de palatio. Unde Hiero. de paula. Nolebat (inquit) in his lapidibus mortuis expensas ponere. sed in viuis lapidibus.ſ.pauperibus. et quibus magni regis ciuitas extruitur.Adachuc.ij. Lapis de pariete ⁊c. Hiero. Sic edificant quidam quasi semp victuri.sic autem comedunt ⁊ bibunt quasi cras moriturі.dicentes/Bibamus ⁊ comedam⁹:cras em̄ morіemur. de peni.dist.ij.si em̄.vltra.v.colum.Ꝑ.petrus.ij.Cor.xiij. Eccl's.v.Esa.xxij.Amos.iij. Percutiam domū estiualez. Matth.xxiiij.Et accedunt ad eum discipuli eius.vt ostenderent ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit eis. Videtis hec omnia:Amen dico vobis:nō relinquetur lapis super lapidem: qui non destruatur. Amos iij.Percutiam domū hyemalem.Hiero.loquēs de Hilarione.Estus ⁊ pluuias bzeui tugurіūculo declinauit.qō iunco ⁊ corice texerat.extructa deinceps bzeui cellula al

Ampliti do famiſ lie.

Cōuiuio rū appaꝛ ratus.

Supba domoꝝ ſtructuꝛa.

Equoꝝ ⁊ aſſuēria

etrudine pedum quatuor/latitudine pedum q̄nq; longitudine paulo amplior: q̄ eius corpusculum patiebatur. vt sepulcrū potius q̄ domū crederes. ⁊. j. Erat autē cellula nō plus mensure pe' quadrum tenens q̄ homo dormiēs extendi poterat. Narrat Jo. cass. in collatione Jsaac de oratione q̄ quidam patrū vidit diabolum adiuuantem ⁊ inflāmantem quēdam fratrem circa supflua edificia occupatum. ⁊ supra posui in. c. lxiiij. in. §. adhuc petita. ff. contra tales. ¶ Ti Quātum autem excedant religiosi mendicantes circa curiositatem ⁊ multiplicitatem ⁊ sumptuositatem edificior: totus mundus estis/est. ⁊ decretalis de verbo. sig. Exiui de paradiso. lib. vj. §. hinc est. Ipsi em̄ qui mūdo mortui sunt. xvj. q. j. placuit. potius deberent sepulcra q̄rere q̄ palatia. vt ꝓme dixi. Bern. Video: qō non sine magno labore videri debet: quosdaz post aggressam christi militiam rursum secularibus implicari negotijs: rursus terrenis cupiditatib' immergi: cum magna diligentia erigere muros: negligere mores. Si dicant claustrales q̄ in hoc condescendūt infirmitati hoīm ⁊ deuotioni eor: audiant beatuz Bernardū dicentem. Qui dicunt admittantur animales: suscipiātur in benuolentia charitatis: portentur in oi patientia benignitatis. sed qui eis cōpatiuntur non eis conformēnt: nec sic querant eor: profectum vt ꝓpter eos cogātur incurrere ꝓpositi rigoris in religione defectum. Multi hominū magis veniūt ad ecclesiam vt delectentur et admirentur pulchra edificia ⁊ imagines: q̄ vt corrigāt vitia. Videntur adorare lapides ⁊ colores: sed nō mutant prauos mores. Aurum trahit aurum. politus lapis lapides pretiosos trahit. Magis offertur reliquijs deauratis q̄ pauperibus. Sed ait Ambro. cōtra templa deaurata. Auruz sacramenta nō querunt: nec auro placent que auro non emūtur: ornatus sacror redemptio captiuor est. xij. q. ij. aurum. Et iunge hic qō scripsi. j. in. §. ⁊ primū. in. ff. quartumve. in ar. lxxvij. Iterū si' oicant religiosi pulchritudines domor esse necessarias ad recreationē. ex de ff. b. fig. exiui. §. licet nō. lib. vj. Respondeo q̄ veri spūales ⁊ viri potius deberent delectari in cōspectu celi ⁊ delectatione siderum q̄ terre. ⁊ potius admirari opera dei q̄ hoīm. vt dixit beata Catharina ad Maxēciuz cesarem. Miraris hoc templuz manu artificum fabricatum: miraris ornamenta pretiosa ⁊ vario opere cōparata: q̄ velut puluis ante faciem venti erunt. mirare potius celum ⁊ terrā et omnia que in eis sunt. mirare ornamenta celi/solem scz ⁊ lunam ⁊ stellas ⁊c. Legit de beato Bernardo q̄ vbertim fleuerit quū vidit tuguriola pastor: tecta ciliio similia casulis cistertiensium antiquor: qui tunc incipiebant habitare in magnis edificijs. Beatus Franciscus ait in testamento suo. Laboreant fibi fratres vt ecclesias ⁊ habitacula paupercula ⁊ oia alia que ꝓ ipsis cōstruūtur penitus non recipiant: nisi essent sicut decet sanctā pauperta/tem quā in regula pmisimus/semp ibi hospitantes sicut aduene ⁊ peregrini. Et sicut legitur in legenda sua antiqua/mandabat fieri domūculas fratrum de lignis ⁊ luto. Ipse in psona sua ascendit diruere domū quā fecerat cōmune assisij in sancta Maria de portiuncula: q: sibi curiosa videbatur. Dicebat autem/Ubi christus manebat: quādo in deserto ieiunabat! Matth. iiij. ⁊ Luc. iiij. Quū quidam frater deuotus in quodaz eremitorio sibi quādam cellam fecisset de lignis leuigatis ⁊ dolatis ⁊ paratis pulchre: noluit eam ingrare sanctus Franciscus: nisi prius ille frater illos asseres remouisset: ⁊ eam de ramis arboz ⁊ scopis cooperuisset. Magna pars edificior: religiosor mendicantiū de māmona iniquitatis ad literam cōstructa sunt. Luce. xvj. scz de vsuris ⁊ rapinis. Unde posset eas ꝓprie diabolus tā q̄ sibi debita quodāmodo vendicare. Licius em̄ vsurarij dant fratribus ꝓ edificijs millelibras: q̄ restituant vnū denarium creditori: vexante eos xenodoria ⁊ rumore religiosor. ¶ Contra superbiam edificior. xxxij. di. hospitiolum tuū. diminutiuū. j. modicum. xxxv. dist. ecclesie principes. ibi. Ejiciendi sunt spatiosis domibus. xij. q. ij. gloria. ff. Multi edificant parietes: ⁊ colūnas ecclesie subtrahunt. marmora nitent. auro splendent laquearia. gemmis altare distinguitur. ministroū christi nulla est electio. Ecclesia sancti angeli in monte gargano antrum est ⁊ inculta cripta. sicut vidi. potius ferarū q̄ hominū habitatio. agēte hoc deo. sicut in sua legenda dicit. Qui non in marmoribus nec in edificijs: sed minoribus delectatur. Jm Chryso. ¶ De superbia in libris ⁊ clericor ⁊ religiosor deauratis ⁊ historijs ⁊ sericeis pannis ⁊ argento coopertis dolendum est. Librorū copia Non habitat in auro sciētia. quia nec ei cōparatur aurū nec lapis pretiosus. Sap. vij. Humilibus revelatur dei scientia. Matth. xj. Prouer. xj. Ubi humilitas: ibi sapientia. ij. Timo. iiij. Affer tecuz libros. maxime aūt membranas. Libros pulchros non audent fratres cōmodare nec in eis studere: sed clausos eos tenent in suis studijs quasi tuos: fibulis clausos: ⁊ pannis pciosis coopertos ex superbia ⁊ auaritia. quāto plures habent: tanto communiter minus scīūt. multos legunt: ⁊ nullum applicant memorie. ⁊ qui plures habet sermones: cōmuniter peius pdicat. quia Pluribus intētus minor est ad singula sensus. ar. xvj. q. j. presbyteros. de de. cōiu. diuersis. q: curiosus est multa legere ⁊ pauca retinere. Realiū viroz ē pauca legere: ⁊ illa memorie applicare: ⁊ ea cordi alligare. ar. de conse. di. v. nūq̄. in pn. Vanitas secularium in curib' ⁊ in equis: religiosor in libris. Jta quis pōt i libris sicut in auro inaniter delectari. Murario rei non mutat affectum. Non est differentia in metallis: sed in animis. Sic potest quis cor rūpi auaritia in libro sicut in auro. vt in colle. Danielis ō. ⁊ supra dixi in ista parte. ij. ¶ Superbia cantus. Bre. Dum blanda vox queritur: sobria vita deseritur. xcij. di. in sancta. Aug. Quoties me delectat plus cantus q̄ vox que canitur: toties me peccare penaliter cōfiteor. Potest dici q̄ sicut fractos vestibus/sic fractos vocibus nō recipimus. xlj. di. parsimoniā. Exo. xxij. Vocem cantantiū ego audio. Quūq; venisset ad castra: vidit Moyses vitulum ⁊ choros. In vitulo quod est aial lasciuū/lasciuia intelligitur. Unde cantus odor: antiū vitulus est cantus frangentium vocem ad lasciuiā. cantare autem ad compunctionem audientium bonū est. xxj. dist. c. j. ff. psalmiste. Contra tales cant' apl'us ad Eph. v. Cantantes ⁊ psallentes deo in cordibus vestris. xcij. di. cantantes. ibi Hiero. Deo nō voce sed corde cantandus. nec in tragediarū modum guttur ⁊ fauces medicamine liniende sunt: vt in ecclesia theatrales moduli audiant ⁊ cantica. Cantus autem ob deuotionem nō dissolutionem in ecclesia dei ordinatus est. Unde ⁊ in ecclesia dei officium est precentoris ⁊ succentoris. xxj. di. c. j. ff. precentor. Vir in ordine vidi bonum cantorem/q̄n esset incarceratus ꝓpter immunditiā. q: blanda ⁊ dulcis vox stimulos carnis incitat. ar. e. di. c. in sctā. all. §. ff. primo. ¶

Item superbia quādoq; oritur ex bonis nature. Bona autez nature quedā sunt corporis. quedā anime. quedā fortune. quedam gratie. Corporis: sunt sanitas/fortitudo/pulchritudo/nobilitas/libertas. Bona vero naturalia aie: sunt rectitudo ingenij/tenax memoria/intellectus acutus/exercitium spūalium/naturalis dispositio ad virtutes seu virtus naturalis. Bona vero fortune: sunt diuitie/delicie/dignitates/laus seu gloria ⁊ gratia humana. Bona gratie: sunt scientie dona ⁊ virtutes. De oibus his potest nasci superbia. cōtra quā. j. Macha. ij. Gloria peccatoris stercus ⁊ vermis. hodie extollitur: cras non inuenif. Sap. v. Quid nobis profuit superbia. aut quid diuitiarū iactantia contulit nobis! ¶ Contra superbiā sanitatis. Jaco. iiij. Que est vita vestra! vapor est ad modicum parens. Job. xiiij. Hō natus de muliere breui viues tempore ⁊c. liquido. Bona nature. Bre. Ecce sancti viri vocibus pena hominū breuiter

est expressa.quia ⁊ angustatur ad vitam: ⁊ dilatatur ad miseriam. Si enim subtiliter ꝓsideretur: omne quod hic agitur pena ⁊ miseria est. Ipsi em̃ corruptioni carnis seruire ad necessaria atq; concessa/miseria est. vt contra frigus vestimenta: contra famem alimenta: contra estũ frigus requiritur. ¶ multa cautela custodit: ꝓpositis salusq; custodita amittitur: amissa cuz graui dolore reperitur. tamen reperta in dubio semp est: quid aliud hec/q̃ terrene vite miseria est? Item Bern. Homo natus de muliere. ⁊ hoc cum reatu. b: eui viuens tempore. id q; cũ meru. repletur multis miseriis. ⁊ id cum fletu. ⁊ nature multis. quia corporis ⁊ anime simul. ¶ De fortitudine corporis fatuũ est supbire. Job. vj. Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea enea est. imo homo fragilis/or vitro. Aug. Quid fragilius vase vitreo? ⁊ tamen si seruatur: durat ꝙ secula. licz em̃ casus timeatur: senect⁹ ⁊ febris non timetur. nos fragiliores ⁊ debiliores sumus et infirmiores. quia casus. ex de cõmo. c. j. ⁊ de depo. c. ij. oẽs qui nõ cessant in rebus humanis: ob fragilitatez nostrã quotidie formidamus. ⁊ si ipsi casus nõ accidant: tẽpus ambulat. Vitat homo ictuz nũquid vitat ictum? Vitat que extrinsecus aduenirũt. nũquid que intus nascũtur? Postremo q̃uis hoi parcatur: nouissima senectus quũ venerit. nõ est q̃ differatur. Hiere. xvij. Maledictus homo qui ponit carnem brachium suũ. i. qui confidit in rore corporis. quod est fragile ⁊ infirmũ. Fortitudinem Sansonis meretrix Dalila eneruauit. Judic. xvj. Abachuc iij. Dns fortitudo mea. ps. xvij. Diligam te dñe fortitudo mea. ¶ De pulchritudine supbire quis audet: quũ corp⁹ sit quoddam sepulcrum? Augu. Corpus peccatoris aie mors est sepulcrum. Job. x. Qui quasi flos egreditur ⁊ conteritur. Esa. xl. Omnis gloria eius quasi flos agri. Prouerb. vlti. Vana est pulchritudo. ¶ Vanũ est superbire de nobilitate. oẽs ex adam processimus. xxiij. q. v. c. vlti. Malach. ij. Nũquid nõ pater vnus: omnes fratres sumus: ⁊ vnus pater qui est in celis. Matth. xxiij. Hiero. contra Heluidiũ. Omnes autem homines affectu fratres dici possunt. quod in duo diuidit. ⁊ in spirituale ⁊ cõmune. In spuale: quia omnes christiani fratres vocant. Porro in comune: quia oẽs homines ex vno patre nati pari inter nos germanitate cõiungimur. Jrẽ Thyso. In mũdo enim q̃uis homo hominem generet. lvj. di. nasci. cũ vnus est pater qui omnes. Matth. vj. ⁊. xxj. xxviij. q. j. omnibus. ⁊. c. ij femina. creauit. Non em̃ initium vite habemus ex parentibus: sed transitum vite per eos accipimus. ad hoc. lvj. dist. vniuersi. ⁊. c. nasci. Et dominꝰ Jesus christus nasci voluit nõ solum ex alienigenis: sz etiaz adulterinis cõiunctionibꝰ. vt de Raab meretrice ⁊ Bersabee vxore Urie. lvj. dist. dñs noster. Nobilitas ſm Aug. nihil aliud est q̃ probitas ⁊ antique diuitie. Item idem. Quid est seruus aut libertinus? nomina ex ambitione vel iniuria nata. quia quilibet naturaliter liber. xxxv. dist. sexto die. Item neminem regem nisi ex seruis oriundum esse neminem seruũ nisi ex regibus dicit Plato. Omnia illa longa varietas miscuit: ⁊ sursum ⁊ deorsum fortuna versauit. Job. xvij. Putredini dixi. pater meꝰ es tu. Nõ hominibus altum est: abominatio est apud deum. Luce xvj. Seneca. Quis est generosus: Bene ad virtutem aia compositus. Tullius. Hic liber existimandus est: q̃ nulli turpitudini seruit. q: qui facit pctm̃: seruus est pcti. Joã. viij. Sapiens. De illa nobilitate gloriens que filios dei ⁊ coheredes facit. Tuncille nobilitatem suam integram seruare se putet: si dedignetur seruire virtus: ⁊ ab illis superari. a quibus qui superatur: eoꝝ. Jo. viij. ⁊ seruus est. Bern. An non seruus: cui dñatur iniquitas: Itaq; ois q̃ deo non seruit: ignobilis est. j. Reg. ij. Qui contẽnũt me: erũt ignobiles. ¶ ꝓ Signa vere nobilitat⁹ sepẽ sunt. Primuz est liberalitas. ex de dona. c. j. versus. Dedecus est semp sumere: nilq; dare. q: beatius est dare q̃ accipere. Actũ. xx. xvj. q. j. predicatores. ex de cele. miss. cũ iuxta the-

§. j. Magister Alanus qui legebat apud montẽpessulanũ requisitus a vicinis militibus que esset maior curialitas: respondit q̃ dare curialissimũ erat. cui omnes cõsenserunt. Ipse vero dixit eis vt hãdito consilio dicerent ei que esset maior rusticitas. qui nõ valentes in vnũ consentire. reuersi sunt ad eum dicentes q̃ non poterant cõcordare. quos increpans ait. Ego posueram vos in via per quã posseris questionem soluere. si em̃ dare curialissimũ ⁊ nobilissimũ est: auferre (quod est cõtrarium) rusticissimũ ⁊ vilissimũ est. Unde vos qui incessanter auferris a pauperib⁹: rusticissimi estis. ¶ Secũdum/gratitudo fit/ue recognitio. ⁊ econuerso irrecognitio ⁊ ingratitudo. peccatũ contra naturam ingratitudo est. ff. de peti. here. sed ⁊ si lege. §. consuluit. legitur ⁊ no. ex de testa. cũ in officijs. signum maxime rusticitatis est. Sapiens. Nobilis animi est beneficia recordari. ignaui beneficij obliuisci. Unde ingrati manumissi tamq̃ ignobiles in seruitutem reuocãtur. xij. q. ij. liberti. ⁊. c. octaua. vbi de hoc. ex de donatio. c. ij. Unde pater q̃ illi qui dicunt se nobiles: persequentes dñũ q̃ eos in hac vita exaltauit: rusticissimi sunt ⁊ deo ingrati. Ingratitudo ſm Bern. est anime pditio: virtutum exinanitio: virtutũ perditio: beneficiorum peremptio: hostis gratie: persecutrix iustitie. ipsa est ventꝰ vres: que pietatis fontem misericordie venam ⁊ gratie flueta deiccat. Per hanc dandum impedit. datum tollit. Sap. xvj. Ingrati spes tamq̃ hybernalis glacies tabescet: et disperiet tamq̃ aqua superuacua. ¶ Tertiũ est mansuetudo ⁊ misericordia in subiectis. Seneca. Nullus magis ex oibus regem ⁊ pncipem q̃ clementia. Prouer. xx. in fi. Misericordia ⁊ veritas custodiunt regem. ⁊ roborabit clementia thronus eius. decet. In signũ mansuetudinis vnguntur reges christiani. ex de sacra vnc. c. vnico. Sapiens ptãtem habens decorem potestatis sue iuxta possibilitatem suã deber imitari. In hoc aũt maxime imitatur: si nihil iudicat. q: misereri pcipit. Et lex. Nihil aliud tã peculiare est imperialis maiestatis q̃ humanitas. per quã sola dei seruatur imitatio. C. de dona. inter vi. ⁊ vro. l. fi. A cõtrario crudelitas in subditos signũ est maxime rusticitatis. Prouerb. xxx. Per tria mouetur terra. ⁊. j. ꝑ seruũ quũ regnauerit. i. crudelem. ¶ Quartum est strenuitas siue virilitas in eos qui repugnant. In signũ huius datur ensis militi nouo. quo vti deber in hostes dei ⁊ reipublice: non in subditos pacificos ⁊ obedientes. xxiij. q. v. miles. ⁊. q. viij. vt pridem. De pbitate ista ⁊ virilitate ⁊ debita gladij executione. xxiij. q. iiij. sicut. cum. c. seq. Econtrario multi suam strenuitatem impiam cõtra deum ⁊ ecclesias ⁊ psonales humiles ⁊ subiectas exercent: similes impio diabolo ⁊ crudeli. contra illud. xxiij. q. v. regum. ⁊. c. administratores. ¶ Quintũ est timere oppositum seruitutis. pditionis vel alicuius turpitudinis. Sed multi qui nobiles dicuntur: nõ timent pessimã seruitutẽ peccatorum. Joã. viij. vitio q̃ vel dem̃nũ: qui seruiũt vilissimis membris. que seruitus fetidior est q̃ seruitus leprosorum. Nec erubescunt prodere ⁊ impugnare deũ a quo omnia possident. cuius expensis viuũt. et quo patet eos esse nõ nobiles sed rusticos ⁊ prodidores. Vera em̃ nobilitas fidelis est deo ⁊ hoibus. ⁊ nullus ignobilior q̃ proditor. ad hoc. xxvj. dist. si imperator. ij. q. vij. non potest. Non potest ergo homines esse fidelis qui deo extiterit infidelis. xxiij. q. v. de forma. ¶ Sextum signum est cordis magnitudo: qua quis modica contẽnit: ⁊ maxima appetit. Econtrario magna rusticitas est amorem suũ in modicis ponere: ⁊ magna negligere. vt pz in misero milite. q̃ amorem suũ ponit in vilissima meretrice: vel terra modica violenter occupata per eũ: contẽpto amore christi regis nobilissimi ⁊ hereditatis eterne. Nõ sic Dauid dicẽs. Quid em̃ mihi est in celo: ⁊ a te quid volui super terraz?

Dicebat frater Egidius socius beati Francisci. Ille est diues: qui imitatur diuitem. Ille est sapiens: qui imitat sapientem. Ille est bonus: qui imitatur bonum. Ille est

pulcher:qui imitatur pulchrum. Ille est nobilis:qui imitatur nobilem dñm Jesum christum ⁊ dominū deum nostrū. ¶ Septimū est erubescentia:maxime a vitijs ⁊ peccatis. Eccl'i.xli. Erubescite a patre ⁊ a matre de fornicatione. Nobilitas carnis solet esse bonis stimulus probitatis. Unde Hiero. Nobilitas quadā necessitate adstringit hoiem:ne a maiorū probitate degeneret. Aug. Nobilitas sola est animū que moribus ornat. Quū quidā pater tentaretur a muliere de turpitudine:ait ei pater. Cōmisceamus nos hic in via. Dixit ei mulier. Quō possem propter transeuntiū erubescentiaz? Dixit ei pater. Si homines erubescis de vitio:multo potius deum presentem omnia contuentem. Sap.ſ. erubescere debes. Amb. Verecūdia ingenuos prodit natales. lxxxvj.di. nō satis. ff. cōsideranda. Constantinus. Vincere hostes virtus est populorū. vincere vitia virtus est animorū. ¶ Q Vera nobilitas christiana est. Primo quia sumus filij dei. ⁊ hoc p creationem. Actuū. xvij. xvij. q. vlti. omnibus. Ipſius em ⁊ genus sumꝰ. Esa. lxiij. Tu dñe pater noster es:nos vero lutum. tu fictor noster: ⁊ opera manuū tuarū omnes nos. Et in hoc sumus eiꝰ filij chari. Secūdo per grām adoptionis. Unī. ſ. Jo. iij. in pn. Videre qualem charitatē dedit nobis pater: vt filij dei nominemur ⁊ simus. ps. lxxxij. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes. ſ. Jo. iij. In hoc manifesti sunt filij dei ⁊ filij diaboli. omnis qui nō est iustus: non est ex deo. ⁊ de hoc de pe. dist. j. §. hoc idem. ff. item vt christus ait. ⁊. ff. qui nātus. ⁊ per hoc sumus filij charissimi. Tertio per gloriam. ratione adoptionis hereditatis eterne. Joā. viij. Roma. viij. Si filij: ⁊ heredes. Bala. iiij. Et in hoc erimus filij charissimi. Epb. v. Imitatores dei sicut filij charissimi. Contra carnis nobilitatem ex de pbeben. c. penulti. §. nos ergo. Attendentes q nō generis sed virtutum nobilitas viteq honestas gratuz deo faciunt ⁊ idoneum seruitorem. Ad cuius regimē nō multos fm carnem nobiles ⁊ potentes elegit: sed ignobiles. Matth. iiij. ⁊ pauperes. ¶ Fatuū est de libertate corporis superbire. quū corpus sit seruus maleuolus. et ideo torturā ⁊ compedibus dignū. Eccl'i. xxxiij. Ambro. Apud dñm libertas ⁊ seruitus equa lance appenditur. de hoc. xxix. q. ſ. oibus. Hiero. Apud dñm nō dīs potior: nō seruus deterior. Colos. iij. ibi. Ubi nō est masculus ⁊c. ⁊. ſ. Seruus ⁊ liber. ¶ Fatuū est etiam de bonis anime naturalibus superbire. in quibus infideles nobis cōmunicant. quia bona illa potest quis habere ad bonū ⁊ ad malum. sicut patet in lucifero. de peni. di. ij. pncipium. Bern. Si in professione religionis callidi estis ingenij: viget aūt premiū in intellectu. instrumenta sunt tam vitiorū q̄ virtutum. Et quia ipsum ingenium donū dei est. vt dicit de se Augu. in. ix. lib. confessionū. ¶ Stolidum est etiam de diuitijs superbire: per quas incidit laqueus diaboli: et in desideria multa ⁊ nociua. ſ. ad Timo. vlti. Cupiditas radix omniū malorū. xlvi. dist. bonorū. de peni. di. v. §. expresſis. ff. quia radix. ¶ Fatuum etiā superbire de potestate quū scriptum sit. Sap. vj. Potentes potenter tormenta patientur. viij. q. ij. illud. ¶ Fatuum etiam superbire de gratia humana. Prouerb. vlti. Fallax gratia. ad Bala. ſ. Si hominibus placerem seruus christi nō essem. xlvij. di. c. vlti. in fi. ¶ Fatuum etiam est superbire de gloria huius mundi. Esa. xxviij. Erit flos decidēs glorię. Eccl'i. x. Quis potētatus vita breuis. ſ. lib. Macha. xj. Rex Ptolemeus imposuit sibi duo diademata vna die. ⁊ tertia die mortuꝰ est. ¶ Sūma etiā vesania de scientia superbire. Eccl'i. ſ. Qui addit scientiam addit ⁊ laborem. De scientia superbire. est de lumine occecari. xlix. distinc. hinc etenim. ff. albuginem. Augustinꝰ. Tumor meus claudebat oculos meos. ¶ Fatuum est etiam de virtutibus superbire. hoc est enim. de medicamine vulnerari. Gregorius. Qui de virtutibus habitis extollitur: quasi de medicamento vulneratur.

¶ De superbia clericorum.

DE superbia clericorū que multum in timenda est. q: multas occasiones sup: Clerici habendi habent. Et vna quia nō laborant sicut ⁊ alij seculares. q: acidiosi sunt comuniter ⁊ otio torpentes: cedentes ⁊ dormientes ⁊ dormientes: ⁊ nugis ⁊ rumoribus vacātes. ps. lxxij. In labore hoīm nō sunt ⁊c. ⁊ post. Jdeo tenuit eos superbia. Nam labor humiliat. ps. lxxxvij. Et in laboribꝰ a iuuentute mea. Et sequit. Humiliatus sum ⁊c. Alia occasio reuerentia q exhibet eis sicut ministris christi. Un dñs promptū eorū suum reputat. Luce. x. Qui vos spernit. viij. q. ſ. qui vos spernit. xxj. di. in nouo. Prouer. vj. Dixit deus oculos sublimes. i. clericos q sunt lumen eccl'ie. xciij. dist. diaconi. ij. sublimes. i. superbos. Bona militas em multū eis cōperit. q: sunt ministri christi ⁊ ecclesie. lxxxj. dist. ministri. glos. sup illud ps. xxiij. Justa est dñs ijs qui tribulato sunt corde:⁊ humiles spū saluabit. Altus quidem est dñs. sed vicinatur humili ⁊ nō se erigenti. Ipſi aūt debent abluere sordes spūales hoīm. vñ habent se humiliare cū christo. Jo. xiij. Jdeo summus minister seruuz seruorū se vocat. ſ. q. iij. saluator. in ti. ⁊. c. seq. in ti. ⁊ ex in phemio decre. Greg. ⁊c. ⁊. vj. li. ⁊ in clemen. Et nihil in ceruice plati clarius iplender q̄ humilitas. c. di. contra morem. Sed ad hec rident quidā q̄ humilitas exterior nō est necessaria: sed interior. q: dicit dñs Dat. vj. Discite a me ⁊c. ⁊. ſ. ⁊ humilis corde. Sz ad hoc rīndet q̄ ex cordis humilitate vera nūq̄ procedit superbia exterior q: bona arbor bonos fructꝰ facit. Matth. vij. Et q̄ sit necessaria etiā exterior humilitas: ptz expresse. de pe. di. ij. c. ſ. ibi. Exercitia humilitatis sunt: si se vilioribꝰ officijs subdat: ⁊ ministerijs indignioribꝰ tradat. ⁊. l. di. vt cōstituretur. ibi. Ut desperatione tpalis altitudinis medicina maior: ⁊ verior: esset humilitatis. ⁊ c. si quis diaconus. ibi. Nec cōpunctio humilitatis. ⁊ de pe. di. iij. sicut achab. ibi. Nōne vidisti humiliatū Achab coram me:⁊ ps. xxxiij. Humiliabā in ieiunio aiam meā. ⁊ p actus exteriores indicatur qualitas mētis. xlj. di. §. fi. Item speculū sunt ⁊ exemplū totius eccl'ie. Unde tale exemplū debēt dare alijs. ſ. exempla virtutū oīm. q: hoies interiora nō vident. Un ſ. Pe. vlti. Forma facti gregis ex animo. xcv. dist. esto. Sicut em nō pōt esse honorato: viduitatis q̄ cōiugia frequētauit: ita nec humilitas q̄ actus superbie ostēdit. ar. xxvj. di. vna. Item q: ab oi specie mali debēt abstinere. fm apostolū. ſ. ad Thessa. vlti. ex de vi. ⁊ ho. cleri. ab oi. ⁊ de simo. audiuim. ⁊. ſ. q. ſ. emendari. Illud aūt q̄ supra dicit de cordis humilitate. ideo dicit dñs: q: ois virtus vera est in aio. xxxij. q. v. de pudicitia. q: est qui se humiliat. Eccli xix. nequiter: vt hypocrite. Matt. xxiij. Ue vobis. ¶ Ad illud q̄ secūdo dicit clerici q̄ pñt hre hmōi pulchritudines exteriores ⁊ ornatꝰ fm modū psone sue. facit q̄ no. xxj. q. iiij. in sum. sed. c. ſ. illius qstionis ꝛ. Respondendū est q̄ quāto q̄s maior est: magis se humiliare. Eccl'i. iij. deber. sicut christus q̄ dixit. Lu. xxij. Recūbe in loco nouissimo. ¶ Contra illud q̄ dicūt tertio se debere pformare cum illis inter quos viuūt p illud. c. xj. di. illa. sed talis carnalis pformatio ꝛ apli'm est. Ro. xij. Nolite cōformare huic seculo. Cōformatio em semp dz fieri circa bonitatē ⁊ bonos. xvj. q. ſ. sic viue. ¶ Ad illud q̄ dicunt clerici q̄ talia faciunt ꝓpter honorem eccl'ie. dicendū q̄ non est honor ecclesie pompa mūdi ⁊ gloria. quia nō honoratur christus coloribus ⁊ carnalibus pulchritudinibus: sed moribus ⁊ virtutibus. xij. q. ij. multi edificant. sub. c. gloria. exps. xliij. Gloria filie regis. i. ecclesie abintus. i. in pulcritia para. xj. q. iij. inter verba. Bern. ad Eugenij. Eorum adfertur honori. nihil deuotioni. Hiero. Non reuera vestis sed munditia mentis ornatum facit clericum. Nec debēt clerici de humili veste ⁊ alijs actibus christo cōformib' erubescere. xlj. dist. parsimonia. Bern. Gratia ignominia crucis. ſz ei q̄ crucifixo ingrat' nō est. Lu. ix. Qui me erubuerit: hūc filius hoīs erubescet. Et potius de contrario

Libras

Clerus brutium habia quadrupler.

debent verecundari. Aug. De pciosa veste erubesco. nec enim decet hanc pfessionē contra talem hoīem. Jac. ij. Si introierit vir aureū annulū habēs in veste cādida &c. Et Greg. contra tales. Decorari pallio volumus forsan moribus indecori. c. di. cōtra morem. Nuū Moyses ana chorita ordinatus esset a patriarcha & alba indutꝰ: ait ei pater. Ecce candidus es. Respondit Moyses. Numquid abintus: q. d. albedo exterior non facit quem album intus. Un pharisei hypocritis christus ait. Mat. xxiij. Ve vobis scribe & pharisei qui similes estis sepulcris dealbatis &c. ¶ Ad illud quod dicunt q̄ vruntur talibus tamq̄ non vtantur. Fm Apostolū. j. Cor. vj. xxiij. q. v. Fm. Respondet Greg. in homil. Nemo vult pciosis vestibus indui vbi a nemine possit videri. Item christus omnem talē gloriam exteriorem pcepit. Jo. v. in fi. contēti. Aug. Omnia tempora alia contēpsit homo deus: vt ab hominibus contemnenda esse monstraret. & omnia aduersa sustinuit: vt sustinēda doceret. ¶ Contra superbiam pelatorum satis suppa tetigi & declarauī in ista. ij. parte in pīn. §. postq̄. in. x. ar. & tlir. §. o pcepta. Pcepit eriam Deutero. xvj. q non eleuetur cor regis in superbiam. Eccli. xxxij. Rectorem te posuerunt. noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex illis. xcv. dis. ecce ego. ibi. Sed oderūt hoc superbi sacerdotes. Matth. xvij. Nisi conuersi fueritis. interlinearis glos. A vestra eleuatione & indignatione: in qua modo estis. Fm Hilarium. Ad hoc. l. dis. quicūq̄. Jmitentur christū: cuius claues tenent. Esa. liij. ibi. Nouissimū virorū. Ber. Quid magis admirandū: quid amplius detestandū: quid grauius puniēdū: q̄ q̄ videmus filium dei summū in regno angelorū: nouissimū factum in regno hoīnū? Apponat magnificare se homo super terrā. ps. ix. Ber. Nuū enim inquit indifferēter persone humilitas sit quedam turris fortitudinis a facie inimici. ps. lx. nescio quo pacto maior in maioribus & clarior in clarioribus comparabatur. Sed perpauci sunt qui in dignitate cor ad humilitatem inclinent. quod ptz in libris Regū. vbi de tot regibus Jsrael nullus excelsa abstulit. Contra quos Ber. Jntuere quomodo incedūt nitidi exterius: & ornati circūamicti varietatibus: tāq̄ sponsa procedens de thalamo suo. Et si quēpiam taliū repente eminus procedentem aspexeris: sponsam potius putabis q̄ sponse custodem. i. ecclesie. Joā. iij. & ex de transla. inter cor. po. alia. §. sed nec illud. & de renū. nisi. §. verum. ¶ R Superbia autem claustraliū pcipaliter quadrupler reperitur. Prima est eorū qui sapientes se credunt. cōtra id. j. Cor. j. xlix. di. c. j. fi. albuginem. & ideo se sensu suo se regere volunt: & esse pprie voluntatis. Bern. Quantūuis prudens videatur esse: dimittēda est & abijcienda iactātia. si enim admittatur superbia: prima die qua incipit habitare/incipit leges dare. Prouer. xxvj. Vidisti hoiem sapiētem sibi videri: magis illo spem habebit stultus. ex de cōstitu. ne innitaris. Tales inflexibiles sunt. Greg. Superba mens ad ea que nō appetit nullis exhortationibus flectitur: ad ea vero que appetit spōte etiā cogi querit. Et hec species maxime in nouitijs periculosa est. Bern. Nouitium incipiēte sapientem diu in monasterio perfistere posse impossibile est. Stultus fiat: vt fit sapiens. & hec omnis fit eius discretio: vt in hoc nulla fit discretio. & hec ois fit eius sapientia: vt in parte nulla fit. ¶ Secūda est eorum qui despiciūt seculares & peccatores: credentes se inquinari ex consortio eorū. similes iudeis de quibus legitur Joā. xviij. q non introierunt in pretoriū: vt non contaminarētur. Timebant se inquinari cohabitatione gentiliū: & non timebāt inquinari sanguine christi. Idem fuit de Simone pharisco abominante Magdalenam: & murmurante cōtra christū qui se ab ea permittebat tangi. Luc. vij. & xv. de pharisеis murmurantibus contra christū. qui peccatores recipiebat & mandu cabat cū eis. Hiero. Recedite (inquiūt) polluti: recedite: abite. nolite eos tangere: nobiscū nolite cōmunicare. Talis loquela non illuminat cecū: non sanat egrotū: non curat infirmū: sed magis occidit atq̄ in desperationem periclitantem mittit. xlv. dist. recedite. de hoc etiā. j. q. iiij. homini. xxiij. q. iiij. in pīnis. xj. c. & q̄ ad. §. est alia. Deutero. xxxiij. Non abominaberis idumeū. Tales non attendūt q̄ frequēter quis in seculo ducit vitam religiosam: & in religione secularem. Ambro. in hexameron. Mutat merita hominū qualitas actionum. & quidam in meliori ordine deteriores sunt: & alij sortem exteriorius habitus bene viuendo transcendūt: & alij superioris loci meritū non exequendo diminuunt. ad hec. xl. dist. non est facile. & c. nō loca. c. quelibet. c. adā. ¶ Sancto Paphūtio oranti cui sancto similis esset: responsum est primo q̄ cuidā sympho niaco qui querebat victum arte cantandi. quem quū Paphūtius inuenisset: & quesisset cuius meriti esset apud deū: respōdit se nihil memminisse fecisse apud deum: nisi q̄ ipse quū latro esset: latronibus violare volentibus mulierem quā ceperant/restitit: & eam eripuit. Et alio tempore quū mulier lamentaretur per desertū q̄ filij eius in captiuitate tenerētur: ipse errantem reduxit ad refectionem: & dedit ei. ccc. hedos q̄bus redimeret maritum & filios. Jterum orauit Paphūtius cui similis esset. cui respōsum est q̄ primario vici huius qui est in proximo. Quūq̄ inquisisset de vita eius: dixit se coniugatū/sedentē lites/hospitalem/q̄ non cognosceret prorem nisi causa prolis/nō ledentē famulos aut agros alioū. quoz vterq̄ inductione Paphūtij in deserto in vita anachoritica mortuꝰ est. Jterū dicū est Paphūtio q̄ similis erat cuidam negotiatori venienti ad se. q̄ similiter in deserto remansit. ¶ Tertia species est illoū qui in ordine volūt habere diuitias & honorē quem in seculo nō habebant. de q̄bus Aug. Non erigant ceruices cōtra socios intus: q̄bus forīs accedere nō audebant. Jnflantur & abundant in cenobio: qui viles & inopes erant in seculo. xij. q. ij. gloria. ¶ Quarta species est illoū qui in claustro gloriātur de diuitijs quas in mūdo habebant: vel monasterio cōtulerunt. de hoc. j. q. ij. noli est meum. ¶ S Nunc dicendū est de quibusdam vitijs que ex superbia procedunt. Et notandum q̄ fm bearum Bern. xij. sunt gradus superbie. qui sunt/Curiositas. que queritur & disceptat de ijs que non expediunt. ex de re iudicata. §. fi. lib. vj. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter: & in pluribus eius operibus non eris curiosus. Eccli. iij. Illuditur curiositas humana: quādo id appetit impudēter scire q̄d nulla ei ratione cōperit inuestigare. xxvj. q. v. nec mirum. Leuitas. que cito credit. xj. q. iij. in cunctis. Jnanis letitia. Jac. iiij. Nunc autē exultatis in superbijs vestris. Jactantia. laus. pprie. xx. q. iij. offitis iactantia. xj. q. iij. si quis. Singularitas. vt appareat. xlj. dist. quisquis. Mat. vj. Arrogantia. de qua vide. xlvj. dist. c. j. & xlviij. dist. §. j. Presumptio vel reputatio. que de se tenet quod non est: & presumit quod non potest: & quod nō scit. Eccli. xvij. Vidi presumptionē coīdis eorum: quoniā mala. Peccati defensio simulata. de peni. dis. j. §. hec ergo secreta. ℞. item taciturnitas. Confessio. vbi aūt regnat hypocrisis: ibi humilitas esse non pōt. de pe. di. j. §. hec ergo. ℞. ire taciturnitas. Rebellio. lxxxj. di. si quis. Peccandi libertas. ac si non sit deus qui puniat & dominus. Exo. xx. Ego sum dominus zelotes. j. q. iiij. §. contra dns. Peccandi consuetudo. que in profunda malorū venit: & non excusat. xvij. di. nec licuit. ex de fimo. cum in ecclesie. cum. c. pre. ¶ T Ad hos gradus addo alium superbie. scz irreuerentiam. que ex fonte superbie magne procedit. De qua sciendum est q̄ irreuerentia est honorem non exhibere ei cui debet. Sunt autem quatuor principalia quibus reuerentiam debemus. scz deo/angelo/rebus deo cōsecratis/& prelatis ecclesie. Deo. vt cor. ā eo q̄ vbiq̄ est peccare: eruescamus: & bona strenue agamus. Sapiēs in versiculis. Quū quid turpe facis: quod me spectante ruberes: Cur spectante deo non magis ipse rubes?

Boetius Seuerinus in fine quinti libri de consolatione

Superbie gradus duodecī.

Reuerētia q̄bus impendenda.

probitatis necessitas: quū oīa agamus ante oculos iudicis cuncta cernentis. xxviij. q. ij. pernicioſam. De reuerentia ad angelum. Bern. In quouis diuersorio. in quouis angulo reuerētiam habe angelo tuo semper adstanti. ps. cxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli. Hiero. Nec audeas eo presente: quod me presente nō audes. De reuerētia sacris locis. Beñ. xxviij. Terribilis est locus iste. & ar. ſ. di. ſus publicum. & de cōſe. diſt. j. c. ſ. vide quod no. de conſe. diſt. ij. inſtitutio. Sed sunt quidam homines in hoc demonibus nequiores: quibus locus corporis dominici & reliquiarum sacrarū in ecclesia est terribilis. ipſi tamen ibi feda & inhoneſta attentare & perpetrare nō formidāt. contra quos. ſ. Macha. iij. legitur de Heliodoro inuadēte depositū in templo. cui apparuit equus terribilis: terribilem habens sessorem. de hoc ex de reli. & ve. sanctoꝝ. per totum. & de immu. eccle. c. decet. lib. vj. & xvij. q. iij. §. sacrilegiū. ex de adul. significasti. Hominibus etiam reuerentia facienda est. ſ. Per. ij. Omnes honorate. ex de maio. & obe. ſolite. & ſ. Regem honorificate. ix. di. nec. Et cōſcientie. Bern. Conſcientie tue debes honorem: cōſi qua peccare erubeſcas. Eccli. x. Fili in manſuetudine serua aiam tuā: & da illi honorem ſm meritum ſuū. Peccātem in anmā suam quis iuſtificabit: & quis honorificabit exhonorantem animā suam? Immo nec serui sunt inhonorandi nec contemnendi: maxime propter naturam diuinam nobiſcū vnitam. Matth. xviij. Videte ne contēnatis vnum ex his pusillis. Eccli. vij. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua. Cyprianus. Qualem cupis ergа te deū esse: talis & ipse ſis circa seruum tuū. Seneca. Cum inferiore ſic viuas: quemadmodū ſuperiorem vis tecū viuere. Nicit. ij. q. vj. qui ſe ſcit. ij. xxij. q. vj. iniquum. ix. di. nec. & expreſſius. lxxiij. diſ. quorūdam. ibi. Et ideo q̄ tales ergа ſubiectos noſtros debemus exiſtere: quales nos (ſi subiecti fuiſſemus) noſtros vellemus eſſe prepoſitos. xcv. diſt. eſto. xxij. q. v. de forma. Pauperes etiam honorandi ſunt. Heg. Pauperes nō ſunt deſpiciendi vt egeni: ſed exhortandi vt patroni. Domini etiam honorādi ſunt a ſeruis & ſubditis. ſ. ad Eph. vj. Omnis aia &c. & de cēſi. omnis. Rom. xiij. Cui honorem honorem. Rom. xij. Honore inuicem preuenientes. Senes etiam boni honorandi ſunt. Thren. iij. Facies senum nō erubuerunt. & poſt. Nec̄ ſenum miſerti ſunt. Sap. ij. Nec veteranū vereamur. Leuit. xix. Coram cano capite conſurge: & honora perſonam ſenis. ſ. ad Tim. iij. Seniorem ne increpaueris. ij. q. vij. paulus. Seneca. Cum veterano parcius agendum eſt. Viri ſimiliter honorandi ſunt ab vxoribus. ſ. Per. ij. & econuerſo. vt ibi. Hiero. Non de pede: ſed de coſta mulierē formauit: ne ea viro contēneretur. nec de capite: ne ei dominaret. de hoc. xxiij. q. v. cū caput. & c. vlti. Honorandi ſunt parentes ſpirituales. Eccli. vij. Honorifica ſacerdotes. Heb. vl. Obedite prepoſitis veſtris. ſ. ad Timo. v. Qui bene preſunt preſbyteri duplici honore honorētur. Thren. iij. Nō adder vt reſpiciat eos. Facies ſacerdotū non erubuerūt. gloſ. Notandū q̄ ſupra ſacerdotes quaſi homicidas notat. & hic ſeparantur a facie domini q̄ non detulerunt eis. q̄is enim mali ſunt: non ſunt contēnendi. ſed ille in illis colendus est & honorādus: a quo miſſi ſunt. Et alia gloſ. Nota terribile contra contēnentes ſacerdotes: & cōtra facies eorū non erubeſcentes. i. illis monentibus & iubentibus a ſecularibus nō ceſſare. Ad hec. x. di. ſm. ij. q. ſ. non quales. xxj. di. in nouo. Honorādi quidē ſunt ꝓpter dignitatem. maxime quā ſcz trāſſubſtanti audi habent in ſacramento altaris. ſ. q. j. multi. quam nō habent angeli. Honorandi etiā ſunt parentes carnales. Exo. xx. Honora patrē tuum &c. verbis ſcz & beneficijs. Hiero. Honor in ſcripturis non tam in ſalutationibus & verbis q̄m in collationib⁹ munerū ſentitur. ad hec. xxxj. q. ſ. quomodo. ſ. ad Timo. v. Qui ſuorū maxime domeſticorū &c. xlvij. diſt. §. neceſſe. de hoc plene. Eccli. iij. Unde ibi ſup illo verbo. Maledictio matris eradicat fundamenta. Beñ. ix. gloſ. Cham nuditatem patris irriſit. xcvj. diſt. in ſcripturis. & ſemen ſuū in ſeruitutē per petuā dānauit. xxxv. di. ſexto die. ij. Reg. xv. xvj. xvij. & xviij. Abſalon Dauid de regno expulit: & concubinas eius inceſtauit. ſed morte cōdignas penas luit. iiij. Reg. ij. Heliſei caluitium pueri Bethel irriſerunt. et duos vrſi. xlij. de eis laceraverunt. primum Beñ. ix. ſecūdum. ij. Reg. xviij. tertium. iiij. Reg. ij. Proverb. xix. Qui affligit patrem &c. & xxviij. Qui ſubtrahit aliquid a patre &c. et xij. q. ij. qui abſtulerit. Eccli. iij. Honora patrem. Exo. xxj. Qui percuſſerit patrē aut matrē: morte moriatur. Eccli. iij. Honorem habebis matri tue &c. Non honorantes parentes anathematizat concilij gangrenſe. xxx. di. c. ſ. Ad hoc etiam. lxxxvj. diſt. non ſatis. & eſt probanda. & xcvj. di. in ſcripturis. in fi. Et notandū q̄ ſicut tenemur prouidere neceſſaria parēribus carnalibus: ita & ſpūalibus. Lar. x. Dignus eſt mercenarius mercede ſua. xij. q. ij. quicūq. ij. Timo. ij. Laborantem agricolam &c. Bala. vj. Communicet autē is qui catechizatur &c. xiij. q. ſ. §. his ita. Unde ſuper pe. verbo apli. ſ. Timo. v. Qui bene preſunt preſbyteri: duplici honore digni habeantur. gloſ. A ſubditis. vt eis ſpūaliter obediant: & temporalia eis miniſtrent.

¶ Articulus. lxxvij.

QUōꝫ ſufficienter expediuimus de ſuperbia inficiente omne genus humanuz: maxime religioſos quoſdam qui adſtrictius humilitatē domino promiſerunt: ad aliud religioſorū quorūdam noſtri temporis vitium accedamus. ſcz vanā gloriam. ¶ Agitur ſm Climacum in gradu xxij. Vana gloria eſt ſm ſpeciem nature immutatio animorū peruersio & obſeruatio querele. ſm vero qualitatem eſt laborum diſperſio. ſudorū perditio. theſauri inſidie & perditio. inſidelitatis prole. ſuperbie precurſatrix. naufragium in porta. in arca formica minima quidem exiſtens. vniuerſe vero fatigationi & curſui inſidiatur. Vigilanter obſerua: et floretem vſqꝫ ad momentum & mundam inuenies in veſtimentis & in vnguentis & pompatico proceſſu & aromatibus & aliis. Jeiunans vanigloriatur & reſoluens ieiunium vt nō innoteſcam. Iterum vanigloriatus: preclare veſtitus. vincor ab eadem vilia cōmurans. Iterū vanigloriatus: loquens. vincor ab ea. & tacens iterum ſuccūbo. quocumqꝫ proieceris tribulum iſtum: ſtat aculeo recto. Vanigloriosus eſt idolorum cultor: fidelis colens quidem deū ſm apparens: hominibus vero & non deo placere volēs. Matth. vj. Vanigloriosus eſt omnis oſtentator: & oſtentationis amator. Vanigloriosi ieiunij abſqꝫ mercede eſt. Matth. vj. & oratio eius impetuna. propter laudē enim hominum vtrumqꝫ operatur. Vanigloriosus exercitator: dupliciter leditur: corpus quidem contabeſcere faciens: mercedem vero non accipiens. ¶ Adulatores vanā gloriam prouocant. vj. q. ſ. ſunt plurimi. Adulator eſt demonum miniſter: ſuperbie manuductor: cōpunctionis diſperſor: bonorum exterminator: ſeductor: vie. Confundantur & obmutescant qui beatificare in facie admirātur. xlvj. di. c. ij. & xxij. q. ij. primū. Seneca. Adulatio dulce venenū. Magnū eſt ab anima laudem hominū amouere: maius vero eſt laudem demonum auertere. r. ſ. Lorde humilitatem oſtendit: non qui ſeipſum vilificat. quomodo eſſ non cōporabit ſeipſum: ſed ab alio imperatus & charitatē ad ipſum non diminuens. Non ſuſcipias vane gloriе deo monē quū tibi epiſcopatū. ſ. q. vj. ſicut is. aut fratrū ducatum aut magiſterij ſubmittit. Labor enim eſt hūc canem ſcz vanam gloriam a macelli menſa. ab appetitu repellere cordis. Secularium aduentum preanticipat vana gloria: & leuiores monachos in occurſum aduenientium exhortatur exire. Qui vanitatem vane gloriе mercatur: duplicem vitam poſſider. nam inter monachos habitu & figura mentitur. in mundo vero prudentie cogitatione et mente. Qui ſuper donis naturalibus et diuitijs, dico

aurē acuitate ingenij/ꝛ intellectus docilitate/lectione/ p;olatione/p;omptitudine/ingenuitate/ꝛ talibus hmōi vniuersis absq; labo;e p;eexistentibus in nobis extollitur: nūq; super naturam bono vero participabit. qui enim in modico scz in naturalib⁹ infidelis est:ꝛ in multo scz in supernaturalibus scz bonis gratuitis scz virtutibus infidelis erit.ar. Matth.xxv. de fideli in modico. Luc.xix. Vana glo;iagnater est superbie.quia nimirū laudes exaltant et inflant.vi.q.j.sunt plurimi. exaltata vero anima/tūc eam superbia sumens sursum effert vsq; ad celos:ꝛ subtus defert.Luc.x. de peni.dist.ij. si enim.ad fi.ad abyssos. P;incipiū p;inationis vane glo;ie est custodia o;is ꝛ amo;ignominie. Medium vero recisio omniū adinuentionū vitiosarum intellectualiū. Finis vero ea que sunt ad ignominiam conferentia/co;ā multitudine insensibiliter adinuenire. Quū nos laudare incipiūt demones seducto;es: celeriter reco;demur multitudinem iniquitatū nostrarum. Vana gl;ia est simplicitatis abiectio/ficta institutio ꝛ conuersatio. Mucusq; Climacus. ¶ In epistola ad virginem ait sanctus Athanasius. Si manifestaueris vitam tuam: pariet hoc tibi vanam glo;iam:ꝛ damnū patieris. Si aūt animā inueneris tibi consentaneā pariter que dei sunt facientem:huicquasi soli in ministerio reuela.ibi em̄ non est vana glo;ia.q; qui loquitur vt animā saluet:multā mercedem accipiet se habentibus desideriū non insidiato;ibus. Matth.xvij.xj.q.iij.nolite. audiendi loquitur vt salu̇entur. ¶ Abbas Pemen̄.dixit.Homo si seipsum rep;ehendat:vbiq; potest stare solus ꝛ cū alijs.si autem se magnificat:nunq; stat. Quicquid fecerit homo boni:ne erubescat in eo.quia mox perdet illud. Abbas Macharius eū inuriantī satisfaciebat de eo qō querebat. laudanti eum nullū dabat responsum. Dixit abbas Zenō.Egyptij monachi virtutes quas habent zelant:ꝛ vitia q̄ nō habent/ manifestant.Syri autē ꝛ greci virtutes quas non habēt/ p;edicant:ꝛ vitia q̄ habēt/absondunt. Dixit senex. Qui ab hominibus amplius hono;atur aut laudatur:non parū damni patitur.qui autem ab hominibus non hono;atur:desuper glo;iam scz tēpo;alem (intelligo eā appetendo)ꝛ eternam.xl.di.qui primatū.accipiet.vtrāq; enim habere glo;iam impossibile est. Idem senex. Sicut fieri nō potest vt herba simul ꝛ semel nascatur.de peni.di.ij.dum sanctā. Ita impossibile est vt laudem ꝛ glo;iam secularīū habentes(supple ꝛ affectantes) simul etiam ꝛ fructū faciamus celestem. Dixit sancta Synclerica. Sicut thesaurus si manifestetur minuitur.ita ꝛ virtus deperit publicata. Nam sicut cera a facie ignis soluitur.pō.lxvij.ita ꝛ anima per laudem resoluta perdit intērionem suā. Dixit senex. Quando cogitatio superbie vel vane glo;ie te impugnat:perscrutare teipsum si omnia. Exo.xx.no.xxxij.q.vij. quod in oibus. Matth.xix. mādata dei seruasti. Mat.vj. xviij.q.iij.ser. Si inimicos tuos diligis: si gaudes i gl;ia inimici tui:ꝛ cōtristaris in deiectione eius:ꝛ si apud te habes q̄ seruus inutilis . Luc.xvij.es:ꝛ oibus hoibus plus peccato;. Neq; tamen aliquid grāde sapias tāq̄ aliquid feceris:sciens q̄ elata cogitatio oīa illa bona dissoluet.

Quidam senex dixit q̄ mo;tuus erat mundo.alter dixit ei. Non cōfidas donec egrediaris de co;po;e.quia etsi tu dicas q̄ mo;tuus es:diabolus tm̄ mo;tuus nō est. Quū quidam senex in deserto quinquaginta annis nec panem nec aquā ad satietatē accepisset: dicebat /occidi auaritiā ꝛ vanam glo;iā. Quod quū audisset abbas Ab;aam: venit ad eū:ꝛ requisiuit an illū sermonē dixisset. At illo confitēte/dixit ei Ab;aam. Ecce dū per viam ambulas vides lapidem ꝛ massam auri. Nūquid potest cogitatio tua aurum simile lapidi existimare:Dixit senex. Non.sed pugno cum cogitatione mea ne illud tollam. Cui Ab;aam. Ecce viuit auaritia.sed ligata est. Iterū dixit ei Ab;aam. Ecce audis de duobus fratribus q̄ vnus te laudat:alter te ho;ret:ꝛ detrahit de te.nūquid vtrūq; eo;um ad te veniētē pariter accipies:Dixit senex. Non.sed iterum pugno vt illum diligam quem ho;reo. Cui Ab;aam. Ecce ergo vi uunt in te passiones. sed ligate.supple. et solui possunt. Quidam senex dixit alteri. Si fratri dedero aliquid: ꝛ tamen spiritus renodoxie so;dicet illud:tamq̄ propter laudem hominum hoc faciam: nūquid dimittam dare:Cui senex. Et si p;opter homines hoc tentaris facere:tamen q̄ p;oximo necessaria sunt da. Nam duo homines erāt in vico:vnus seminauit ꝛ fecit frumentum parum ꝛ ipsum nō mundum.alter nihil seminauit. Veniente fame/meli⁹ potuit viuere qui seminauit. Faciamus nos ergo aliquanta (etsi immūda)ne pereli;emur. Adde quod no.j.§. p;oximo.ff. frater egidius. Quum abbas Sisoy suspirasset altero audiente:dixit. Indulge mihi frater.quia necdū monachum me esse cognosco:quia audiēte altero suspirau i.

Quidam senex quū descenderet ad visitandum filium ministri sui:in vico p;ecessit eū minister:ꝛ ait vicinis. Venite occurrite anacho;ite.quos quū senex longe vidisset egressos cum lampadibus:sentiens q̄ ad se venirent:spoliauit vestimenta sua ꝛ misit in flumen: ꝛ cepit ea lauare stans nudus.qui autem ministrabat ei:videns/erubuit:ꝛ rogauit homines dicēs. Reuertimini. senex enim noster sensum perdidit.ꝛ veniēs ad illum/dixit. Abba: quid hoc fecisti:omnes enim qui te viderunt:dixerunt quia demonium habet senex. Cui ille. Et ego hoc volebam audire.

Quū iudex p;ouincie abbarem Moysen desiderare vidēre:ꝛ ei in eremo obuiasset:requisiuit ab eo incognito/ Ubi est cella abbatis Moysi:cui ipse. Quid illum vultis videre hominem cultum ꝛ hereticum: que quū audisset iudex:veniens ad ecclesiam retulit clericis que audierat. Contristati clerici dixerunt qualis esset monachus qui sibi talia dixisset. Iudex respondit. Senex vestimentis vetera habens.longus ꝛ niger. Et tunc cognoscēs q̄ ille esset:miratus recessit. Quū quidam iudex vellet videre abbatem Symeonem:ille audiens ascendit arbo;em palme:ꝛ cepit eam mundare.quū aūt venissent illi:dixerunt. Ubi est anacho;ita:At ille respōdit. Non est hic. discessit. ꝛ ficilli discesserunt. Iterum alia vice voluit eum videre quidam ex iudicibus:ꝛ p;ecesserunt clerici dicentes. Abba:para te.quoniā iudex audiens opera tua venit abs te benedici. At ille.etiam parabo me. Vestiuit ergo centonē suum.ꝛ accepit panem ꝛ caseum in manus suas.ꝛ diuaricatis pedibus sedit in po;ta:et incepit comedere. Veniens iudex ꝛ sic eum videns/contemnens eum discessit.

Quū abbas Sisoy resuscitasset quēdam infantem defunctum quē in cella p;oiectū o;are credebat:ait discipulo. Nunq̄ hoc dicas ante meum trāsitum. Fugit abbas Nesteroth d;aconem in deserto:dicens. Nisi d;aconem fugisset:cogitationem vane glo;ie non vitasset. Quum fratres de stili non possent quēdam immūdum spiritum deiicere:dixerūt. Non potest quis hunc eiicere nisi abbas Bessarion.sed si hoc dixerimus ei:nec ad ecclesiā veniet. fingamus ergo q̄ do;mit. Et dixerunt Bessarioni. Abba suscita istum qui do;mit. At ille dixit.surge ꝛ egredere foras. Mira sanctitas.ignoꝛans fecit miraculum . Et mox egressus est ab eo spūs immundus. Quū sanctus Macharius quēdam mo;tuum suscitasset:discipuli eius ante pedes eius co;ruerunt p;e timo;e.quibus senex. Istud p;pter me factum non est.nihil enim mihi ollarum est.sed p;opter mulierem viduam ꝛ paruulos de⁹ indoluit. hoc enim maius est q̄ deus noster animas hominū sine peccato esse desideraꝛ:q̄ mo;tuos suscitare. Item dixit. Qui labo;at:et arbitratur se aliquid facere: recipit hic mercedem suam. Serapion in collatione de octo vitijs. Xenodoxie genera duo sunt. P;imum q̄ p;o carnalibus a;manifestis extollimur rebus. Secundū q̄ p;o spiritualib⁹ ꝛ occultis desideris vane laudis inflamur. Una tamen in re renodoxia vtiliter accipitur.quū quis spiritu fo;nicationis tentatus/ne vilis habeatur ab alijs:continet:ꝛ ne nomen sanctitatis amittat. Nec mirum tantam huic passioni inesse virtutē/vt irruentem quēpiam in fo;nicatio-

nis stimulum valeat refrenare: quū sit experimētis multoꝝ sepissime probatū ꝙ ita eum quē semel veneni sui peste coruperit: infatigabilem reddat: vt faciat ab eo ne biduana quidē vel triduana sentire ieiunia. Super qua repulchre abbas Macharius cuidam percunctanti cur fame ab hora tertia in eremo pulsaretur: q̄ in cenobio hebdomadibus integris refectionē sepe contēnens non sensisset esuriem: respōdit. q̄ hic nullus est ieiunij tui testis: qui te suis laudibus nutriat atq; sustentet: ibi aūt te digitus hominū ⁊ penodoxie refectio saginabat. Cassianus in lib. xj. de penodoxia. i. vana gloria. Septimū nobis certamen est contra spiritū penodoxie (quam nos vanā gloriam possumus appellare) multiformem variū atq; subtilem. ita vt quibuslibet perspicacissimis oculis non dicā caueri: sed preuideri vix possit. Nō solū enim vt cetera vitia in parte carnali/sed etiā in spirituali monachū pulsat subtilioꝝ se nequitia ingerens monachi menti. ita vt qui non poterunt carnalibus vitijs decipi: spūalibus successibus acrius sauientur. tantoq; est perniciosioꝝ ad conflictū: quāto obscurioꝝ ad cauendū. Omniū nāq; vitioꝝ manifestioꝝ apertioꝝq; est congressus. ⁊ in vnoquoq; eoꝝ contradictione rigida confutatur incentoꝝ: ⁊ inualidioꝝ factus abscedit. victoꝝemq; suū deiectus aduersarius desinceps infirmioꝝ attentabit. Hic vero quū ꝑ elatione carnali pulsauerit mentem: ⁊ fuerit resp̄sionis scuto repulsus: rursus vt quedā multiformis nequitia priꝰi habitu personaq; mutata/sub virtutū specie victoꝝē cōfodere ⁊ iugulare contēdit. Ecce ni cetera vitia sc̄a perturbationes vniformes ac simplices esse noscuntur. Hec vo multiplex ⁊ multiformis ac varia vndiq; bellatoꝝ ⁊ ex omni parte occurrens. Nā ⁊ in habitu ⁊ in forma/in incessu/in lectione/in voce/in opere/in vigilijs/in ieiunijs/in oratiōe/in remotione/in scientia/in taciturnitate/in obedientia/in humilitate/in longanimitate/militē christi vulnerare conatur. Pulchre senioꝝes naturā moꝝbi huius in modum sepe describunt: que vno decoꝝiata tegmine alio rursum inuenitur inducta. Omnia vitiata superata marcescunt: ⁊ deuicta per singulos dies infirmioꝝa redduntur. Hoc vo deiectū acrius insurgit ad luctamē. Bala. v. Nolite fieri inanis glorie cupidi. Et Jo. v. Quomodo potestis vos credere qui gloriam abinuicem accipitis: et gloriā que a solo deo est nō queritis? Et Dauid p̄s. liij. Dissipauit deus ossa eoꝝ qui hoibus placent. Et Bala. j. An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem: christi seruus non essem. xlvij. dist. c. vlti. Immittit hoc vitiū clericatus gradum ⁊ desideriū p̄sbyterij ac diaconij. Quidam senex quū ad cellam cuiusdā fratris causa visitationis veniens ostio proꝝimasset: ⁊ q̄d ageret curiosi⁹ auscultaret: ita eum reperit huius spūs impugnatione pellectū: vt in ecclesia sese credere faceret exhoꝝatoriū plebi sermonē. rursumq; mutato officio audiuit eū velut diaconem missam cathecuminis celebrantē. Sententia patrū antiquoꝝ hec est ad vanam gloriam fugiēdam sc̄z monachum debere fugere mulieres ⁊ episcopos. neuter enim sinunt monachum quieti celle operam dare: aut theorie vacare. Jo. cassi. ibi vbi supra. Hanc bestiā multiformē tali remedio poterimus euadere. vt cogitātes illud p̄s. liij. Dissipauit deus ossa ⁊c. p̄initus nihil proposito vanitatis ac inanis glorie gra nosmetipsos facere permittamus. deinde ea q̄ bono initio fecerimus: obseruatione simili custodire nitamur. ne oēs labores nostroꝝ fructus post irrepens penodoxie moꝝbus euacuet. Quicquid etiā in conuersatione fratrū minime cōmunis vsus recipit vel exercet: cum studio tāq; iactantie dedicatum declinemus. Et ea que nos possunt inter ceteros nobiles reddere: veluti solis faciētibus laus apud hoies fit querenda: vitemus. Quod facillime poterimus euadere: si cōsideremus non solum fructus laboꝝ nostroꝝ: nos penitus amissuros quoscūq; penodorie proposito fecerimus: sed etiam reos magni criminis factos eterna supplicia veluti sacrilegos subituros. vtpote qui ad iniuriā dei opus quod eius/vt glorificetur deus. Matth. v. Luc. ij. p̄s. cxiij. Nō nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. obtentu nos poꝝtuit agere: hominū gratia maluerimus exercere: ab eo qui occultoꝝ est conscius. p̄s. ix. Scrutans corda ⁊ renes deus. Ad Heb. iiij. xxxij. Horribile est. incidere in manus dei viui. q. ij. pernicioſam. homines deo/⁊ gloriā mūdi gloriē domini preferre. Nilus. Vane gloriē passio irrationabilis est: ⁊ in oi virtutis opere se admiscet. Monachus vane gloriē cupidus/sine mercede operarius. Matth. vj. Saccus lus perforatus non seruat immissum. Et q̄ mercedes congregauit misit eas in sacculū pertusum. Aggei. j. Nec penodoxia mercedē. Ventus dissipat vestigia viri: ⁊ eleemosynam. j. q. j. vide. glorie vanitatis. Jactus lapidis nō peruenit in celū. ⁊ oratio placentis hominibus non ascendit ad deum. Occultat thesaurū suum vir sapiens: ⁊ virtutis sue laboꝝem monachus p̄udēs. In plateis oꝝat penodoxia. qui aūt impugnat eam suū intrat cubiculū. Matth. vj. Saltem coꝝdis. Occulta in itinere latronū que tua sunt donec ad supernā ciuitatem perueniaꝝs. Vana gloria mētem decidentem coꝝroboꝝat. infirmantē facit incolumē. ⁊ senem iuuenem foꝝtioꝝē. Raucam vocem subtiliat. pallentem floꝝere facit. claudū facit currere: ⁊ tecū videre. Cui di Rome fratrem multis mensibus iacētem in grabato: ⁊ domitoꝝiū clamoꝝibus infirmitatis concutientē: factū gardianum statim stātem ⁊ exilientem ⁊ doloꝝem nō sentientem. Laudam oue vel capram cū tintinnabulo precedere facit gregem hic moꝝbus. quod est mirabile in pecude biuta. Frater Egidius laicus socius beati Francisci. Propter tentationem inanis glorie nō desistas facere bonum. Si enim agricultoꝝ: nolens semen iacere in terram/diceret intra se. Nolo seminare hoc āno. q̄: si seminauero: foꝝtevenient volucres ⁊ comedent ex semine illo. ⁊ pter hoc non seminaret: nō haberet fructū terre ad comedendū. Si aūt seminaret: licet aliqua de semine pereant. tamen maioꝝ pars remanebit ei. Sic est de illo qui tēptatur de vana gloria ⁊ pugnat contra eā. Adde quod scripsi supra. ij. proximo. ij. quidā. Legitur de beato Bernardo ꝙ quū p̄dicaret: ⁊ a vana gloria tentaretur ꝙ bene p̄dicaret. respōdit. Nec pter re incepi: nec pter te dimittā. Dixit abbas Sisoy. Nisi dñs glorificauerit homines: gloria que ex hoibus est/non diu permanebit. Proꝝuer. xxvij. Ne gloꝝieris in crastinum: ignoꝝas quid superuētura pariat dies. Laudet te alienus: ⁊ non os tuū. extraneus ⁊ non labia tua. Hiero. Non queras gloriam: ⁊ non dolebis quū ingloꝝius fueris. Qui laudē nō appetit: contumelias nō sentit. Matth. ix. Videte ne quis sciat. ⁊. viij. Nemini dixeris. Jo. viij. Ego gloriam meā non quero. Seneca. Liro fit ignominia superbi gloria. Stultissimus est temporalē gloriam tranſitoriā querere vnde possumus eternam acquirere. Bern. Fidelis sibimet custos nō turū arbitratur labijs hominū cōmittere gloriam suā. Non turum plane: sed stultum ibi thesaurū tuū reponere vbi non valeas restituere quū volueris. Si ponis in os meū: iam nō in tua sed in mea est voluntate. quū vtiq; ꝓ meo libito vel laudare te possim vel derogare tibi. Bern. Hypocrita quid non vis esse laudabilis: qui vis vt laudeꝝis? Quid foꝝmosus apparere ⁊ foꝝmosus non esse? Bern. Ut quid alieno testimonio contentus sum: cuius nec vituperio repꝝobus nec laude dignus inueniar? Si ante tribunal vestrū iudicandus adstarem: merito de laude vestra gloriarer. Nūc quū solius christi iudicio sim p̄sentādus: quāte infamie est mei vel alteriꝰ iudicio gloriari. De hoc. xj. q. iij. senti. cū c. sequentibus. Item Bern. Qui cōscientias suas in alienis linguis posuerunt: modo parui/modo magni/modo nulli iudicantur: pꝝout linguis hominū eos laudare vel vituperare placuerit. Ber. Reuera fidelis famulus es: si de multa gloria dñi tui nil manibus tuis adherere contingat. Augu. Quas vires nocendi habeat vana gloria non sentit: nisi ⁊ bellum ei indixerit. quia etsi cuiquā facile est

gloriā non cupere quū negatur: difficile est tamen ea non delectari quum offertur. Bꝛeg. Aliquantulū facile est humanā laudem nō appetere. difficillimū est oblatā reſpuere. hoc vitium vincit alia vitia vincentes. Aug. Cauēdum est pꝛecipue de vitio quod ſurgit de victoꝛia vitioꝛū. Hieꝛo. Difficilius arrogāria caremus: cū auro ⁊ gēmis. Aug. Sunt qui contemptu inanis gloꝛie vanius gloꝛiātur. pſl. Quid gloꝛiaris in malitia? Poena.

Gloꝛia peccati nulla petenda tibi.

eſt de eccleſ. pꝛela. cū graue. Pꝛoſper. Quū omnia vitia ſuperauerit homo: manet periculum ne mens bene ſibi cōſcia potius in ſe cū in dño gloꝛietur. contra illud. ij. Coꝛ. x. ibi. Qui gloꝛiatur: in domino gloꝛietur. Hiero. Pꝛima virtus monachi est iudicia hominū contemnere. Quū cantoꝛ Pariſienſis in quodā loco pꝛedicaſſet: redeūti occurrēs quidam clericus dixit ei. Benedicꝛus ſermo oꝛis tui. de quo vehementer cantoꝛ turbatus eſt. ¶ Remedia contra hoc vitium. Pꝛimum est abſconſio. Eſa. xxxj. Erit vir ſicut qui abſconditur. In vitis patrum. Sicut theſaurus manifeſtus cū minuitur. ita virtus quelibet deperit publicata. Bꝛeg. Depꝛedari deſiderat: qui theſaurum publice in via poꝛrat. Figurat hoc Exo. iiij. in manu Moyſi que lepꝛoſa in ſinu curatur. Secundū eſt ſui repꝛehēſio. vt ſupꝛa in. §. pꝛoximo. ij. ff. abbas. In vitis patrum dictū est de ſe repꝛehendente q vbicūq; viuere poteſt. Tertiū est conſideratio inferni vel purgatoꝛij. vbi est ignominia ad puniendam vanam gloꝛiam. Quartū eſt conſideratio gloꝛie eterne. q: fm Bꝛeg. Uileſcunt tēpoꝛa alia: quum conſiderantur eterna. ⁊ ſpernitur falſa gloꝛia: quū penſatur vera gloꝛia. Quintum: quū offertur homini gloꝛia vel tentatur de ea: det eam deo dicens. pſl. cxiij. Nō nobis domine nō. ⁊ ſ. ſed nomini tuo da gloꝛiam. Sic angeli fecerunt. Luc. ij. de cōſe. di. ſ. hi duo. ⁊ c. poꝛro. Sextū: quia fm Hiero. impoſſibile est q; ꝙs in vtroq; regno appareat gloꝛioſus. ¶ Remedia etiam cōtra ſuperbiam filiam vane gloꝛie ſunt hec. Pꝛimum: conſideratio melioꝛis. ſicut Elizabeth mater Jo. baptiſte cōparata beate Marie humiliata eſt. Luce. ſ. Unde hoc vt veniat mater dñi ad me? Et Jo. cōparatione ſaluatoꝛis. Mat. iij. Ego a te debeo baptizari ⁊ c. Bꝛeg. Sicut incentiuum elationis est reſpectus deteꝛioꝛis: ita cautela humilitatis eſt conſideratio melioꝛis. ¶ Secundū remediū eſt cohabitatio humiliū. Sicut em̄ qui cōmunicat ſuperboꝛ: induet ſuperbiā. Ecci. xiij. ſic qui cōmunicat humili: induet humilitatem. Odo epiſcopus Parmēſis ſemper ante ſe deſpectioꝛes pauperes in menſa ponebat: ⁊ alios a latere. reqꝛitusq; quomodo hoc poſſet tolerare: reſpōdit q; quidam nobilis eum docuerat hoc. ſcz Job. v. c. dicens. Uiſitans ſpeciem tuam nō peccabis. ¶ Tertiū eſt cōſideratio ꝓpꝛie conditionis. pꝛimo ſperma. deinde ſaccus ſtercoꝛis. deinde cibus vermiū. Hiero. Quādo ſuperbiat q; ſemp ſecum ſentinā poꝛtat? Eccli. x. Quid ſuperbis terra ⁊ cinis? ¶ Quartū eſt exemplū chriſti. Aug. Medicina hoīs tumoꝛis est humilitas ſaluatoꝛis. Erubeſcat hō eſſe ſuperbus: quū humilis factus eſt deus. Phil. ij. Ezech. ſ. Quū fieret voꝛ ſuper firmamentū q̄ erat ſuper caput eoꝛ ⁊ c. dicit Bꝛeg. Sancti quiq; quū ipſum q̄ vnigenitū flagellatū ex ſnia patris in hoc mūdo conſpiciūt: deponunt ſi q̄d de ſuis meritis pꝛeſumūt. Nā ſi hinc ipſe ſine flagello nō exiit: q̄ ſine peccato venit. Jo. viij. quō flagellis digni nō erunt: q̄ huc cū pctō venerunt? Hiere. xlix. Ecce quibus non erat iudiciū vt biberent calicem: bibēres bibent: ⁊ tu quaſi innocens relinqueris? ¶ Quintū: cōſideratio vilis ſeruitutis in qua ſuperbus eſt. quia ſeruus diaboli eſt qui eſt rex ſuper oēs filios ſuperbie. Job. xli. al's penul. ¶ Sextū: cōſideratio diſtricti iudicij: q̄ō erit ſpecialiter ad humiliandum ſuperbos. vbi iudicium duriſſimū fiet iis qui pꝛeſunt. Sap. vi. vbi dñs. pſ. xxx. retribuet abundanter facientibus ſuperbiā. Eſa. ij. Dies dñi exercituū ſuper omnem ſuperbum ⁊ ſuper omnem arroganteꝫ ⁊ humiliabitur. Hiere. l. Ego ad te ſuperbe (dicit dñs exercituū) quia veniet dies tempus viſitatiōis: ⁊ cadet ſuperbus ⁊ coꝛruet ⁊ c. Eſa. xxviij. Pedibus conculcabitur coꝛona effraim. ¶ Septimū eſt conſideratio infirmitatis noſtre ex parte coꝛpoꝛis ⁊ anime. quū nec poſſimus pulicibus reſiſtere. Aug. Homo dicit tibi conuiciū: ⁊ tumes: ⁊ iratus es. reſiſte ſi potes pulicibus. Bern. Limoſa ⁊ glutinoſa nimis est non modo exterioꝛ: verū etiam interioꝛ ſubſtātia noſtra. ⁊ facile coꝛhumanū omnibus que frequētat adheret. ¶ Octauū: moꝛtis memoꝛia. ſ. Macha. ij. Gloꝛia impij ſtercus ⁊ vermis. hodie extollitur: ⁊ cras non inuenietur. quia cōuerſus est in terram ſuam. Eccli. vij. Humilia valde ſpiritum tuum. quoniā vindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. ¶ Nonum est recoꝛdatio ꝓpij ſceleris. de quo Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaꝛitudine aīe mee. vnde ij. Reg. xvj. quum Semei malediceret ⁊ mitteret lapides contra Dauid: Abiſay dixit regi. Quare maledicit hic canis dño regi meo: vadam ⁊ amputabo caput eius. Sed Dauid memoꝛ cōmiſſi ſceleris cum Berſabee vxoꝛe Urie reſpōdit. Dimitte eū vt maledicat iuxta pꝛeceptū domini: ſi forte reſpiciat dñs afflictionem meā: ⁊ reddat mihi bonum pꝛo maledictione hac hodierna. ¶ Decimū eſt aſſiduitas deuote ſubiectionis. vt homo ſemper velit eſſe cū aliquo quē vereatur ⁊ timeat: ⁊ ſub alio frangere pꝛopꝛiā voluntatē diſcat. Jo. vj. Deſcendi de celo: non vt faciā voluntatē meā ⁊ c. ¶ Undecimū: contēplatio occulti inſpectoꝛis cui cogitatio hominis cōfiteꝛtur. vt erubeſcamus coꝛam eo elatū. Quid meditari. pſ. xv. Pꝛouidebam dominū in conſpectu meo ſemp ⁊ c. ¶ Duodecimū eſt amoꝛ vilitatis ⁊ exercitatio in operibus ⁊ officijs humilibus. Eccli. vij. non oderis opera laboꝛioſa. de peni. diſt. ij. c. j.

Quib' arcet vana gloria.

Contra ſuperbiā remedia

¶ Articulus. lxxviij. A

Iudiciū peculia

Hypocriſis viciū est, religioſi peculiare.

re quoꝛūdam religioſoꝛū noſtri tēpoꝛis est hypocriſis que ex vana gloꝛia pꝛocedit. Amās enim humanam gloꝛiā: ſimulat ſanctitatem. Pꝛedicant aūt religioſi aliqui ⁊ oſtēdunt ſe habere virtutes q̄bus carent. mūdo in apparētia humiles: in clauſtro ſuperbi. extra honeſti: int⁹ multi immūdi. extra tunica vili: intra loculꝰ reconditi. extra puri: intus malitioſi. extra cū ſecularibus ſobꝛij: intus cū fratribꝰ guloſi. extra cōpoſiti: intus diſſoluti. extra mites: intus furioſi. extra ſimplices: intus maligni. Dicitur aūt hypocriſis ab epi q̄ est ſupꝛa ⁊ criſis aurū: quaſi deſup aurarꝰ. vñ hypocrite ſimulatoꝛes ſunt. q: aliud ſunt: ⁊ aliud oſtentant. fm Chryſ. Eccli. ſ. Ne fueris hypocrita in cōſpectu hoīm. Deut. xxij. Nō indues veſtē lana linoq; contexta. eī de elec. cū cauſam. i. non ſis aliud intra, aliud extra. ¶ Tribus maxime hypocrite cognoſcuntur, dicit Aug. Pꝛimū est bonoꝛ oppꝛeſſio. q: oppꝛimunt bonos: vel perſequēdo factis vel detra. Dēdo verbis. oēs em̄ hypocrite detractoꝛes ſunt ⁊ inuidi: ſe iuſtificātes ⁊ alios condēnantes. Mat. vij. Hypocrita eijce pꝛimū trabē de oculo tuo. ⁊ Luce. vi. Scōm est facilis repꝛehēſio aliorū. quā faciūt vt videātur habere zelū. Tertiū est impatiētia in aduerſis. ſupꝛa oēs em̄ mouētur ⁊ offenduntur ad contumelias ſibi dictas. Impatiētiſſimi em̄ ſunt quidā capitia ti huius tpis: ſicut experiētia cōtinua manifeſtat inter ſeculares ⁊ eos ⁊ adinuicē. Facilius reuera pꝛout cōiter toleraret vn⁹ ſecularis decē iniurias: q̄ religioſus hypocrita vnā. querunt nāq; gloꝛiam hypocrite: ⁊ ideo dolent ad contumeliam. Unde Hiero. ⁊ dixi ſupꝛa. §. ij. ff. Pꝛouerb. Non queras gloꝛiā. ⁊ non dolebis quū ingloꝛius fueris. Qui laudē nō appetit: nec contumeliā ſentit. Pꝛouer. xix. Doctrina viri per patientiā noſcitur. Quartū pōt addi: ſcz opera que familiariter cū ſocijs agunt: in quibus aliquādo depꝛehēduntur. ſicut eſt verbis ⁊ geſtibꝰ diſſolutis in mulieriū cōſoꝛtijs ⁊ alijs operibꝰ carnis. Epheſ. v. Que in occulto fiunt ab ipſis; turpe eſt dicere. ¶ Hypocriſis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

autem ſm Climacū eſt mater mendacij ⁊ multoties ſup/
poſitio ⁊ occaſio. Nil em̄ aliud hypocriſim quidā eſſe de/
terminant q̄ mendacij meditationē ⁊ perpetrationē co/
herens ⁊ connexum habēs iuramentū. Hypocrita toto
cor:pore mētitur. qđ eſt factis mentiri. xxiij. q. v. cauete. vbi
dicit Amb. q̄ mendaciū eſt non ſolum in falſis verbis: ſed
etiā in ſimulatis operibus. Deus aūt aſpernat: eſt dupli
citatis: ⁊ ſimplicem intentionē deſiderat. xxij. q. v. §. ex his
oibus. Omnis hypocrita duplici vita viuit. cum cor:pore
eſt in celo. cū anima eſt in terra. Eſt autē hypocriſis amo:
apparētie ſimulatione virtutis. ſicut dñs ait Matth. vj.
Omnia opera ſua faciunt vt videātur ab hoibus. Tales
omnes mēbra ſunt antichriſti. vnde. ij. Theſſal. ij. Myſte/
riū iam operatur iniquitatis. ſ. iniquitas occulta ſub ſpe/
cie pietatis. Et eſt hypocrita ſm ſanctos angel⁹ tenebra/
rum tranſfiguratus in angelum lucis. ij. Cor. xj. xxvj. q. v.
epi. ⁊ c. nec mirū. xxix. q. j. §. j. Demonium meridianum. pſ.
xc. A demonio meridiano. Et latro q̄ pependit a ſiniſtris
cū domino. Mar. xv. Et marty: diaboli. j. ad Tim. iiij. In
nouiſſimis tēpo:ibus diſcedent quidā a fide: attendētes
ſpiritibus erro:is ⁊ doctrinis demonio:ū in hypocriſi lo
quentiū mēdacium ⁊c. Deſcripſi hypocriſim ſupra in pri/
ma parte. in. §. firma colūna. ff. nihil ſic. in ar. lxvij. ¶ Hy/
pocriſis ſubauratio dicitur. Hypocrite ſunt ſicut ait apl's
ij. ad Tim. iij. ſine affectione ſine pace/criminato:es/in/
cōtinentes/immites/voluptatū amato:es/magis q̄ dei/
habētes ſpeciem ſanctimonie: virtutem vero abnegantes.
Tales veniunt in veſtimētis. i. in habitu religionis/in blā
dimento ſermonis/in auſteritate victus. Coloſ. ij. Nemo
vos ſeducat volēs in humilitate ⁊ religione angelo:um
que nō vidit: ambulans fruſtra inflatus ſenſu carnis ſue.
Per dulces ſermones ⁊ benedictiones ſeducūt cor:da in/
nocentiū. ij. ad Tim. iij. Hi ſunt qui penetrant domos: ⁊
captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis. intrin/
ſecus aūt ſunt lupi rapaces. Idem Mat. vij. ibi. Attendite a
falſis pro:phetis ⁊c. Act. xx. Scio q̄ poſt diſceſſionem meā
intrabunt lupi in vos nō parcentes gregi. Contra hypo/
critas Job. viij. Spes hypocrite peribit. ⁊ j. Sicut tela
araneārū fiducia eius. ⁊ Job. xiij. Non enim veniet in cō
ſpectu eius omnis hypocrita. Et. xv. Cogitatio enim hy/
pocrite ſterilis. Et. xx. Gaudiū hypocrite adinſtar pūcti.
ſi aſcenderit vſq̄ ad celū ſuperbia eius: ⁊ caput eius nu/
bes tetigerit: quaſi ſterquiliniū in fine perdetur. ⁊ qui eū
viderant/dicent. Ubi eſt? Velut ſomniū auolans nō inue
nietur: tranſiēs ſicut viſio nocturna. Et. xxvij. Que eſt em̄
ſpes hypocrite ſi auare capiat ⁊ nō liberet deus animam
eius? Nūquid clamo:em eius audiet deus: quum venerit
ſuper illū anguſtia? aut poterit in omnipotente deo dele/
ctari? ⁊ inuocare deū in omni tēpore? Regnant prelati hy
pocrite ꝓpter peccata populi. Job. xxiiij. Qui regnare fa
cit hominem hypocritam ꝓpter peccata populi. Et Job
xxxvj. Simulato:es ⁊ cal'di prouocant iram dei. Et Job
vlt. Sternet ſibi aurū quaſi lutum. vbi Greg. per aurum
intelligit hypocritas. de pe. di. ij. citius. Eſa. xxxiij. Poſſe/
dit tremo: hypocritas. Et Eſa. ix. Omnis hypocrita eſt ⁊
nequam. Hypocrita ſimilis eſt fimo niue cooperto: qđ eſt
exterius candidū: intus fetidū. ⁊ ſepulcro exterius candi
do: interius plenō oſſibus mo:tuo:. Matth. xxiij. Et vaſi
exterius mūdo interius ſo:dido. ⁊ agno albo exterius ni
gro in cornibus. ⁊ ligno putrido de nocte lucenti. ⁊ lupo
pelle ouina induto. cē de hgre. vt officiū. §. prouiſo. lib. vj.
Et ſicut in pſ. xliij. dño dicunt ſancti/Quoniā ꝓpter te
mo:tificamur tota die. ſic poſſunt dicere hypocrite/Quo/
niam cōtra te mo:tificamur ⁊c. Iſte eſt Simon cyrenēſis
crucem portans in angaria: ſed nō mo:itur in ea: q: mun
do viuit. Luc. xxiij. Hypocrita nūq̄ habet oculum co:dis
ad deū. vnde nec deus ad eum. Unde ſuper illud pſ. xxxj.
Firmabo ſuper te oculos meos ⁊c. dicit gloſſa in perſona
dei. Nō auferam oculos meos a te: quia tu ſemper leuas
oculos tuos ad me. Hypocrita vix vnq̄ veniam cōſeque/
tur. vnde ſuper illud Job. xxxv. Simulato:es ⁊ callidi ꝓ
uocant iram dei: neq̄ clamabunt quū vincti fuerint. dicit
gloſ. Uincti non clamabunt: quia humane laudis auidi/
tate ſuperati ſanctos ſe miſeri etiam cum in peccatis mo
riuntur/putant. Sap. j. ſpiritus ſanctus ſcz diſcipline effu/
gier fictum. i. hypocritā. In ipſo p:opūe do:mit ⁊ requies
ſcit diabolus: quia thalamus eſt vmbro:ſus. Job. xl. de pe.
diſt. ij. ſi enim. in fine. Nunq̄ hypocrita cor:rectionem recī
pit: ſed ſe ſemper defendit. Judic. j. Fuit dominus cū Ju/
da: nec potuit delere habitato:es vallis quia falcaris cur
ribus abundabāt. hoc eſt in curribus eorum falces erant
que ſibi obuiantia vel aduerſantia ſecabāt. Habitato:es
vallis hypocrite ſunt. qui ipſos repꝛehendūt cōuictos ſcin
dunt. ꝓpter quod ſirpo comparatur hypocrita. Job. viij.
Nūquid vireſcere poteſt ſirpus. i. iuncus vel carduus: q:
carpit ſm Hugui. gloſ. Sirpus intus eſt vacuus cui⁹ the
ca manū ledit. quia hypocrita gratia vacuus eſt: ⁊ cor:re/
ctionem non recipit. ſed ad lacerandam vitam p:o:ūpit.
vnde ⁊ in hoc diabolo inco:rigibili aſſimilatur. inco:ri/
gibilitas enim peccatū eſt diaboli. vñ Eccli. xxj. Qui odit
cor:rectionem: veſtigium eſt peccato:is. habet enim chara
cterē beſtie. i. diaboli. Unde iudeis inco:rigibilibus ⁊ hy
pocritis phariſeis ⁊ ſcribis dicit dñs. Jo. viij. Uos ex pa
tre diabolo eſtis. de peni. diſt. j. §. hoc idem. ff. Item vt chri
ſtus. Hypocrita fermento cōparatur. Luc. xij. Attendite a
fermento phariſeo:ū quod eſt hypocriſis. qđ fermentum
expurgādum eſt. j. ad Cor. v. Hypocrite ſimiles ſunt illis
pomis pulcherrimis exterius que ſunt ꝓpe mare mo/
tuū: ⁊ intus ſunt plena fauillis ⁊ cinere. vt no. de peni. di. j.
ſed ⁊ continuo. in gloſ. j. Eis p:o:ie loquitur Jo. Apoca.
iij. Nomen habes q̄ viuas: ⁊ mo:tuus es. Similes cā/
le que ſeipſam cōſumens alios illuminat: ⁊ ipſi continuis
cruciatibus mercantur mo:tē eternam. Matth. vj. Noli/
te fieri ſicut hypocrite triſtes. exterminā em̄ facies ſuas.
Iſti labijs deū hono:ant: co: autem eo:ū longe eſt a deo.
Matth. xv. Hypocrite bene ꝓphetauit de vobis Eſaias
Eſa. xxix. ¶ Item hypocrita nūq̄ pure cōfitetur. ſed aut
peccata velat: aut diſſimulat: aut defendit. Hi ſignantur
per Rachel de qua dicit Beñ. xxxj. q̄ furata eſt idola pa/
tris ſui: ⁊ abſcōdit ea ſubter ſtramentū cameli. Rachel in/
terp:etatur ouis. quia iſti Matth. vij. veniūt in veſtimen
tis ouiū. i. in habitu manſuetudinis ⁊ innocentie. ⁊ furan
tur idola patris ſui. i. diaboli. ſcz peccata occultando nec
ea pure cōfitendo. ⁊ abſcōdunt ſub cameli ſtramine. i. ſub
ſpecie obediētie ⁊ bone vite. In nullo peccato hodie qui/
dem religioſi tantū credo q̄ deum offendant quantū in
fictis ⁊ hypocritalibus cōfeſſionibus. Uix em̄ aut rariſſi/
me aliquis talium cōfitetur niſi per verba generalia. vix
vnq̄ aliquod graue ſpecificant. Quod dicunt vna die: di
cunt ⁊ altera: ac ſi in oi die equaliter offendant. Uix vnq̄
habent intētionem ceſſandi nec vitam mutādi. De pecca/
tis que confitentur/confitentur queda venialia: vt ſcz de
ſilentio/de iudicando/de murmurādo/de gula/de ſubita
iracundia/de verbis otioſis/de verbo omiſſo vel dictione
in officio diuino/⁊ ſimilibus. ſed rariſſime cōfitētur de pe
cunia/de inobedientia/de ſuſpecta familiaritate/de odio
ad fratrem/de perſecutionibus adinuicem/⁊ diffamatio
nibus/de ambitionibus/de hypocriſi ſpecificata malitia
declarata/de aſſiduis mēdacijs/de tēpo:is perditione p
magna parte/de ſuperbia ⁊ inuidia ſpecificata/de gaſtri
margia frequentata/de ieiunijs eccleſie cōmendatis et a
regula ſine vera neceſſitate fractis/de aliis articulis re
gule qui continēt preceptа aut prohibitiones. Adde hic
qđ ſcripſi. j. in iſto ar. in. §. ⁊ ve. ff. ſic quidē. Et ſi iſta crimi
na ⁊ ſimilia declarēt ⁊ ſpecificent: rariſſime tū cum ꝓpoſi
to dimittendi. qđ eſt ſe iuſtificare ⁊ in hypocriſim cēdere.
Uñ veraciter ſicut experiētia didici inter fratres ⁊ in offi
cio penitētiarie dñi pape in quo ſum: puri⁹ ⁊ humili⁹ ⁊ ve
racius incōparabiliter cōfitentur maxime pctō:es ſecula/
res ⁊ clerici: q̄ religioſi cōiter hypocritaliter confitētes.

Hypocritarū cōfeſſiones.

Quanto autē magis sunt in ordine literati aliq̄ magistri et lectores ⁊ baccalaurei ⁊ prelati: tanto in cōfessionibus sunt magis ceci. ⁊ hypocritalibus cōfitentur: vt ad literā impleatur in eis illud Jo. ix. In iudiciū ego veni in hunc mundū: vt qui nō vident videant: ⁊ qui vidēt ceci fiant. ⁊ illud ps̄. lxxiij. Obscurētur oculi eorum ne videāt. cxxvij. di. §. fi. Vere religiosi in cōfessionibus suis cōmuniter deplorant mentam ⁊ anerhum. i. cōfitentur aliqua venialia, sed grauiora legis. i. mortalia supra specificata et alia in decimata relinquūt. i. incōfessa. culicem colātes ⁊ glutientes camelū. Mat. xxiij. Nam primus mortalia sunt cōfitenda ⁊ delenda: deinde venialia. de pe. dist. j. tres sunt actiones. Contra tales cōfessiones hypocritales/Aug. in li. de penitētia. Penitētia est quedam dolēris vindicta puniēs in seq̄ dolet cōmisisse. de peni. dist. iij. penitētia est. ij. c. si apostolus. ibi. Jo. viij. Dicit enim dñs/vade ⁊ amplius noli peccare. Non dixit/ne pecces. sed nec voluntas peccādi in te oriatur. ⁊ c. penitentiā. ibi. Penitētiā quippe agere est perpetrata mala plangere: ⁊ plangēda nō perpetrare. ⁊ c. sunt aūt qui dicunt. ibi. Canis reuersus ad vomitū suum: ⁊ sus lota in volutabro luti, ⁊ c. penitentes. Penitētes: si tamen estis penitentes: ⁊ nō estis irridētes: mutate vitā. ⁊ ibi. Si ergo penites: cur facis que mala feciſti? Si fecisse peniteat: noli facere. Si adhuc facis: nō es recte penitens. ⁊ c. irriſor. Irriſor est ⁊ nō penitēs qui adhuc agit quod penitet. nec videtur deū poscere subditē: sed subsannare superbus. cū aliis. c. se. vsq̄ ad. §. sed verba. ¶ Item Amb. loquens de penitēte. de peni. di. j. sunt qui arbitrantur. ibi. Seipsum homo abneget: ⁊ totus immutetur. Itē taciturnitas peccati ex superbia nascitur cordis. ſm Bria nū. Ideo enim/ſm eū/peccatum suū quisq̄ celare desiderat: ne iniquitas sua alijs manifesta fiat. ne talis reputetur apud homines foris: qualē se iamdudū exhibuit diuino cōspectui. quod ex fonte superbie nasci nulli dubiū est. Species enim superbie est: eū se velle iustū videri qui peccator est. atq̄ hypocrita cōuincitur: qui ad imitationē primorū parentum vel tergiuersatione verborū peccata sua leuigare cōtendit: vel sicut Layn peccatū suum retinendo penitus suppримere querit. Ben. iiij. de peni. dist. j. §. ex his nāq̄. ff. Layn. ibi. quia superbus peccatū suū confiteri noluit ⁊ c. Ubi autē superbia regnat vel hypocrisis: humilitas locū habere non valet. Sine humilitate vero alicui venia sperare nō licet. nec ergo vbi est taciturnitas cōfessionis: venia sperāda est criminis. de peni. dist. j. §. cū ergo vt ex premissis. ad fi. dist. De hypocrisi confessionem diuidentiū vel celantium peccata. de peni. di. v. c. j. ad fi. ff. quedā enim. Uni celant que alijs manifestanda cōseruāt quod est se lauare ⁊ ad hypocrisim intendere. Tales etiā hypocrite qualibet die maxime quū celebrant: longas faciunt cōfessiones de quotidianis venialibus: credentes se per verba iustificare; ⁊ purgare. sed verba nō purgāt: sed gemitus/suspiria/dolor: ⁊ lachryme. de pe. dist. j. in princi. ⁊ §. hoc idē. Magdalena ad pedes dñi plorās nō loquebatur. sed planctus eā purgauit: nō lingua. Luc. vij. Contra hypocritas Aug. Simulata sanctitas/duplex iniquitas. Et Sapiens. Nulle sunt occultiores insidie: q̄ que latent sub similitudine officij. Aug. contra hypocrisim religiosorū non seruantiū professionem suā sed simulātium. Malui enim cecos habere vel claudos: q̄ plangere mortuos. quicūq̄ em̄ hypocrita est: mortuus est. xij. q. j. nolo. ⁊ c. certe. ibi. Malū est cadere a ꝓposito. sed peius est fimulare ꝓpositū. ⁊ supra ibi. Nolo habere hypocritas.

¶ B Tres sunt species hypocrisis. Una est quādo coram hominibus bonum facit: ⁊ in occulto malū. Secūda quādo in occulto ⁊ in manifesto bonū facit intētione placendi hoibus. Tertia/quando aliquis minorem hypocrisim non incurrit: vt incidat in maiorē. vt quū aliq̄s interrogatur an ieiunet. respōdet deus scit. vt dicat hypocrita no est. Contra hypocritas narrat Greg. in dialogo de fratre simulāte ieiunare coram fratribus: ⁊ in occulto comedebat: q̄ ad mortē veniens adstantibus fratribus dixit (intelligo absq̄ cōtritione ⁊ gemitu nō periisset. de pe. di. j. §. hoc idē). Quādo me vobiscū ieiunare credebatis: occulte comedebā. ⁊ nūc ecce ad deum rediturus datus sum draconi qui cauda sua mea genua pedesq̄ colligauit. caput vero suū intra os meū mittens spiritum meū ebibēs abstrahit. Quibus dictis statim defunct⁹ est. Quidā frater magne sanctitatis reputatus/venit ad mortem. dicebant illi de patria/Si hic moritur: oēs morimur. quia per eum prestat nobis deus panē ⁊ aquam. Facta aūt hora exitus illius/vidit quidam sanctus tartareū inferni descendētem super solitariū illum morientē/habentē tridentem igneū ⁊ audiuit vocem dicentē sibi/Anima ista non me fecit requiescere neq̄ per vnā horam in se: ficneq̄ tu miserearis eius euellēs eam. Deponēs igitur tartareus ille quē rene bat igneū tridentem in corde solitarij per multas horas torquens eum abstraxit animā eius. Non ergo saluat nomen: sed res. ¶ Item contra hypocritas. Mat. vj. Nuū ergo facis elemosynā: noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciunt in synagogis ⁊ in vicis vt honorificentur ab hoibus. Chryſ. Ponit aūt tria fortia bona. i. eleemosynam/orationē/ieiuniū/contra tria mala aduersus que dñs tētationis bellum suscepit. Mat. iiij. Mar. j. Luc. iiij. Pugnauit enim p nobis cōtra gulā in eremo: cōtra auaritiam supra mōtem: contra vanā gloriam supra templū. Est ergo eleemosyna que dispergit contra auaritiam. de peni. di. j. quāobrem. c. medicina. c. medicamentū. que congregat ieiuniū. de cōse. dist. v. contraria. c. nihil. contra gulam quia est ei contrariū. Oratio vero cōtra vanam gloriā. q: quū omne malum ex malo nascatur. Mat. vij. Ex vana gloria de bono procedit. ideo non destruitur per bonū aliquod: sed magis nutritur. Nullū ergo remediū potest esse cōtra vanam gloriā: nisi oratio sola. ⁊ ibi cauenda vana gloria. vt. j. ff. se. Nuū facis eleemosynā. Amb. Dis autem summa disciplina christiane in misericordia ⁊ pietate est. Noli tuba canere. Tuba aūt ſm Chryſ. est omnis actus vel sermo per quem operis iactantia demōstratur. puta q̄ facit eleemosynā quando aliquē videt presentem: vel intercedēte aliquo: aut honestiori persone que potest retribuere. alias aūt nō facit. Sed ⁊ si in loco secreto fecerit: eo ꝓposito vt laudabilis videatur: tuba est. Hieron. Qui aūt tuba canit eleemosynam faciens: hypocrita est. Et ideo subdit. Sicut hypocrite faciūt. glos. Foristan cōuocando hoc faciebāt vt omnes irent quasi ad spectaculū. Isido. Nomen hypocrite tractū est a specie cor qui in spectaculis cōrecta facie incedūt: distinguentes vultū vario colore: vt ad persone quā simulant perueniant colorē. modo in specie viri: modo in femine: vt fallant populum dum in ludis agunt. Aug. in sermone de mōte dñi. Sicut ergo hypocrite. i. simulatores tāq̄ imitatores personarū aliarū agunt partes: illi nō sunt. Non em̄ qui agit partes Agamēnonis: vere ipse est: sed simulat eū. sic ⁊ in ecclesijs ⁊ in omni vita humana quisquis se vult videri qđ nō est: hypocrita est. Simulat enim se iustū. nō exhibet. quia totum fructū in laude hominū ponit. Greg. Sciendū vero est q̄ sunt nōnulli qui ⁊ sanctitatis habitum tenēt: ⁊ perfectionis meritū exequi non valent. quos nequaq̄ credēdum est intra hypocritarum numerū currere. quia aliud est infirmitate aliud callida simulatione peccare. Augu. Tales autem qui simulatione peccant: ab inspectore cordis deo mercedem nō capiūt: nisi fallacie supplicium. Et ideo subditur. Amen dico vobis: receperunt mercedem suam. Hiero. Nō dei mercedem: sed suā. Laudari em̄ sunt ab hominibus quor causa exercuere virtutes. Itē Mat. vj. Et quū oratis: non eritis sicut hypocrite qui amant in synagogis ⁊ in angulis platearū stantes orare: vt videā tur ab hominibus. Amen dico vobis: receperunt mercedem suā. Chryſ. super Mat. Est aūt oratio quasi quoddā spūale tributū quod anima offert deo de visceribus suis. modus, quanto ergo gloriosior est: tanto cautius est seruanda: ne

Orandi

ꝓpter homines facta vilescat. Item Chrys. in homilia
hypocritas vocat/qui deū se fingētes orare:homines cir
cūspiciunt. Et ideo subdit. Qui amāt in synagogis ora
re. Chrys. sup Matth. Puto autem nō ad locū hoc refert
dns:sed ad ꝓpositū orantis. In conuentu eīm fidelium
orare laudabile est. sicut dictū est in ps. xxv. In medio eccle
sie laudabo re. ⁊ in ps. xcij. Domū tuam decet sanctitudo
dne. ex de cele. mis. dolentes. de immu. ec. decet. vj. li. de cele.
mis. graui. in clemē. ps. xxv. In ecclesijs benedicā te do
mine. Qui ergo sic orat vt ab hoibus videatur:nō deum
aspicit:sed hoies. ⁊ ideo quantū ad ꝓpositū suum/in sy
nagoga orat. Quū autem orantis mens solū aspicit deū:
qui in synagoga orat:tū apud se in secreto videtur ora
re. Sequit. Et in angulis platearum. vt videantur abscō
se orare. ⁊ sic dupliciter laudētur. ⁊ quia orant: ⁊ q: abscō
se orant. Eo ergo ꝓposito in cōuentu vetat orare vt a cō
uentu videātur. vñ subditur. Ut videantur ab hominib⁹.
Orans ergo nihil nouū faciat qđ aspiciant hoies: vel cla
mando/vel pectus percutiēdo/vel manus expandendo.
Aug. Non ergo videri ab hoibus nefas est. sed ideo age
re vt ab hoibus videaris. Chrysо. A vana eīm gloria erui
vbiq; bonū est. maxime aūt in oratione. Si enim sine hac
cogitationibus circūferimur:vt ad orandū ingressi fueri
mus hanc habētes egritudinē/qualiter intelligemus ea
que a nobis ꝓferūtur? Tu autem quū oras intra in cubi
culum tuum ⁊c. Chrys. Ut nemo sit ibi:nisi qui orat/⁊ ille
quē orat. Testis enim orantē grauat. nō adiuuat. Cypria
nus. In abditis etiā locis orare magis convenit fidei. vt
sciamus dīm vbiq; esse ꝓsentē:⁊ maiestatis sue plenitu
dine occulta. xxviij. q. ij. perniciosam. penetrare. ¶ Et
clauso ostio ora patrē. Idem possumus autem intellige
re ostiū domus os corporis. vt non clamosa voce oremus
dominū:sed tacito corde: ꝓpter tria. Primo/q: deus non
voce clamosa pulsandus est:sed conscientia recta placan
dus. de cōse. dist. v. nō mediocriter. ⁊ di. iiij. si non sanctifi
catur. xxxviij. di. sedulo. qui est cordis auditor. xv. q. vj. c. j.
Secūdo/quia secretas petitiones tuas non oportet alte
rū scire:nisi te ⁊ deum. Tertio/quia clamose orans alterū
iurta te nō permittis orare. Jo. cassi. in. ij. lib. de canonico
orationū modo. Illum vero qui cōstitutus in tempore mē
tis cum clamore supplicat:dupliciter peccare pronuntiat.
Primo q̄ orationis sue reus fit. q̄ eā videlicet negligen
ter offerat. Secūdo q̄ indisciplinato strepitu alterius q̄
qui forsitā attētius orare potuit intercipit sensum. Item
et Mat. vj. Quū autem ieiunaris:nolite fieri sicut hypo
crite tristes. Chrys. Sciebat enim dns vanam gloriam ex
omni bono opere procedere. Ideo spinā vane glorie que
nascit in terra bona/iubet precidere:ne suffocet. Luc. viij.
ieiunij fructū. Non aūt potest fieri vt non sentiat qui ieiu
nat. sed melius est vt ieiunium te ostendat q̄ tu ieiunium
tuū. Non aūt potest fieri vt sit hilaris:quia ieiuniū tristat
carnem. ps. cviij. Caro mea immutata est ꝓpter oleum. q̄
ieiunat. Ideo nō dixit/Nolite esse tristes. sed nolite fieri.
Qui eīm per imposturas aliquas pallentes apparent:illi
nō sunt tristes:sed fiunt. Qui aūt naturaliter ꝓpter assi
duū ieiunium tristis est:nō fit tristis:sed vere est. Idē no.
supra eo. §. Species acidie. ff. Item super illud. in ar. lxxv.
Itē idem. Si ergo q̄ ieiunat ⁊ tristē se facit hypocrita est:
quanto magis iniquus est/qui nō ieiunat:sed argumen
tis quibusdā in facie sua pingit venalem pallorē quasi ie
iunij signum? Itē Matth. vij. Quid autē vides festucam
in oculo fratris tui:⁊ trabem in oculo tuo non vides? ⁊c. j.
Hypocrita ejice primū trabem de oculo tuo. Aug. Qui
dam temere iudicāt de incertis. xj. q. iij. graue. xxx. q. vlti.
incerta. ⁊ c. nullū. Et facile reprehendūt: q̄ magis amant
vituperare ⁊ damnare q̄ emendare atq; corrigere. quod
vitium vel superbia est vel inuidētia. Hiero. De ijs loqui
tur qui quū mortali crimine detinēatur obnoxij. de peni.
dist. vj. c. j. ff. in hocitaq; minora peccata fratribus nō con
cedūt. Item Chrys. Multi hoc faciūt:qui si viderint mo
nachum superfluū vestimentū habentem: aut copiosiori
cibo potitū:amari sunt accusatores quotidie ipsi rapien
tes ⁊ crapula potientes. xxvj. dist. vna. vj. q. j. sacerdos. Itē
Aug. Accusare enim vitia officium est bonorū. quod quū
mali faciunt:alienas partes agūt. sicut hypocrite qui re
gunt sub persona quod sunt:⁊ ostēdunt in persona quod
nō sunt. Et Luc. vj. Hypocrita ejice primum de oculo tuo
⁊c. vbi Cyrillus. Videlicet teipsum primū mūdum ostēn
das a magnis peccatis:⁊ consequenter cōsules proximo
modica committēti. vj. q. j. sacerdos. Et Basilius. Videtur
enim revera cognitio sui ipsius grauissimū omniū. Nec
enim solū oculus exterior a videt̄ super se visu nō vtitur:
sed⁊ ipse noster intellectus quū alienū velociter cōlectat
peccatū:lentus est erga ꝓpriorū perceptionē defectuū.
Et sequitur in Luca. Non est eīm arbor bona que facit fru
ctus malos ⁊c. Beda. q. o. Si veram ⁊ nō ficram vis habe
re iustitiā:que verbis ostētas/etiam factis cōpensa. quia
etsi se bonū fingat hypocrita:non est bonus. Item Mat.
xxiij. Super cathedrā Moysi sederunt scribe ⁊ pharisei.
Contra hypocritas clericos ⁊ religiosos maxime loquit
ibi dns. quorum status est hodie ⁊ cōditio/vt sint in eccle
sia dei doctores:qui ad literā dicunt ⁊ predicant ⁊ non fa
ciunt. Matth. xxiij. xix. dist. scōm. Eorum iustitia in verbo
est:⁊ non in opere. Graues leges cōstituciones cōdunt ⁊
iubent ipsi primi prevaricatores earū. x. dist. iustū. Origē.
ibi. Quid est aūt illo doctore miserabilius:cuius vitā dis
cipuli quū nō sequuntur saluātur: quū imitantur perdū
tur? Et sequit ibi. Dicunt enim ⁊ non faciunt. Mat. xxiij.
Chrys. in homil'. Maxime eīm accusatione dignus est. qui
doctrine auctoritatē habens/legē transgreditur. ⁊ maxi
me quia plus corripit velut in ordine doctoris peccans.
xj. q. iij. ꝓpue. ex de voto. magne. ad hoc. xl. di. multi. Do
quit. Alligant onera importabilia ⁊c. xxvj. q. vij. alligant.
Sequitur. Omnia eīm sua opera faciūt vt videantur ab
hominib⁹. Chrys. in homil'. Renascitur qđ ipsum externi
nat. sicut ex ligno vermis ⁊ ex vestimēto tinea. vnde facer
dotū mysterium qui positi sunt ad edificationē sanctita
tis/corrūpere diabolus nititur: vt hoc ipsum bonū dū ꝓ
pter hoies fit. fiat malū. Tolle hoc vitiū de clero:⁊ sine la
bore omnia alia vitia resecabis. Et hoc em fit. vt difficile
clerici peccātes penitentiā agant. supple quia non dolent
de peccato. sed de gloria quā apud homines perdidērūt.
de peni. dist. j. quis aliquādo. post. c. mensuram. Sequitur.
Amant eīm primos accubitus ⁊c. Hodie nedū clerici sicu
lares sed religiosi quidā magistri ⁊ lectores ⁊ predicato
res ⁊ prelati eorū amant ⁊ procurant primos accubitus
in eorū forestareis ⁊ hospitijs:⁊ primas sedes in choro:⁊
reverentiā sibi fieri ab alijs fratribus:⁊ eligi ab eis ꝓ ho
noribus ⁊ prelationib⁹. ⁊ quoscūq; eis talia denegantes
persequuntur ⁊ tribulant. ¶ D Unde cōtra tales vere
hypocritas pharisēos. i. religiosos ⁊ scribas scz clericos Hypo
doctores ⁊ cōmentatores octo ve in eos dē. c. Matth. xxiij. crisi
sequūtur. Et primū ve sequitur. Ve autem vobis scribe ⁊ occ
pharisei hypocrite: qui clauditis regnum celorū ante ho
mines. vos enim non intratis:nec introeuntes sinitis in
trare. Orig. Sicut pater increpans filium/profert verba
maledictionis:nec tamen vult illū dignū fieri maledictio
nibus illis:sed magis ab eis divertere: sic ⁊ christus im
precatur ve hypocritis quod ab eis vult avertere. Chrys.
Regnū celorum dicuntur scripture. iurta illud Mat. xxi.
Auferetur a vobis regnū. i. lex et scripture. xxij. q. vij. c. ij.
Clavicularij aūt sunt sacerdotes:quibus creditū est ver
bum docēdi ⁊ interpretādi scripturas. Clavis aūt est ver
bum scientie. xx. di. §. j. scripturarū: per quam aperitur ho
minibus ianua veritatis. Adapertio autē. xliij. dist. c. j. est
interpretatio vera. Unde aūt quia non dixit/ve vobis qui
aperitis. sed/qui clauditis. Ergo nō sunt scripture clause:
licet sint obscure. sed sacerdotes ⁊ pdicatores hodie scri
pturas claudunt. quia aut per ignorantiā aut per timorē
aut per adulationē non aperiunt auditoribus. xj. q. iij. nō
solum.

solum.veritatē.xliij.dist.sit rector.Origē.Omnes qui mala conuersatione sua dant exēplum peccandi in populo:⁊ qui faciunt iniuriam scandalizantes pusillos.Mar.xviij. claudere videtur ante homines regnum celorum.Et hoc peccatum inuenitur quidem in popularibus: maxime autem in doctoribus qui docent quod decet sm iustitiā euangelij homines:non autē faciunt.s.q.s.non quales. que docent.Bene autem viuentes bene et docentes aperiūt ante homines regnū celorum.et dum ipsi intrant:alios prouocant introire. Sed multi non permittunt intrare in regnum celorum intrare volētes:quando sine ratione excōmunicāt quosdam propter aliquem zelum: et meliores q̄ sunt ipsi.Et ipsi quidem non permittunt eos introire. Illi autem qui sobrij sunt mente:sua patientia tyrannidē ipsorum vincentes: q̄uis veritā tamen intrant et hereditāt regnum.vide.xj.q.iij.§.de his inquam.cum.vij.c.seq.Sed et qui cum multa temeritate seipsos dederūt ad professionem docendi prius q̄ discerent.lxj.dist.miserum. et iudaicas fabulas imitantes detrahunt eis qui in scripturis ea que sursum sunt requirunt: claudunt quantum ad se ante homines regnū celorum. Idemve ponitur Luce.xj.quod ponitur Mat.xxiij.vnde ibi sequitur. Et vobis legisperitis ve: quia oneratis homines oneribus que portare non possunt.et ipsi vno.xxvj.q.vij.alligant. digito vestro nō tāgitis farcinas.et precedit in prin.xj.c.Luce.Magister hec dicens etiam nobis contumelias facis.Beda. O misera conscientia: que audito dei verbo sibi contumeliā fieri putat: et cōmemorata pena perfidorum se semper intelligit esse damnandam. Optimū verbum contra religiosos nostri temporis qui predicant vitia aliorum: et nullum in genere verbū contra se audire volunt in predicationibus acsi sint impeccabiles:et tamen christus publice plus contra phariseos et scribas q̄ cōtra populum in suis predicationibus inuehebat.vt pater Mar.xxiij.in.viij.ve. que in isto.§.expono.q: plus in hypocrisi offendebant et in alijs peccatis spiritualib⁹. sicut et hodie in religiosis et clericis contingit.xxiij.q.vlti.transferūt.Testis est mihi conscientia et christus:et aliqua pars mundi/quantas tribulationes passus sum in religione: et postq̄ fui episcopus a religiosis et clericis frequentissime tangens eos generaliter predicationibus meis. Hypocrisis enim superbissima nullo modo vult tangi: quia incorrigibilis est:licet alios corrigat incorrecta.sed verbalibus.Prouerb.xv.Qui increpationes odit/moritur. Tales similes sunt diabolo incorrigibili.Ecclī.xxj.Qui odit correctionem:vestigium est peccatoris.i.habet characterem bestie.i.diaboli.⁊ adde.j.eo. §.ver.tertium. Theophilus. Erant autem alij legisperiti a phariseis.nam phariseī diuisi ab alijs videbantur. legis autem periti scribe erant et doctores legis questiones soluentes. Item Theophilus. Quoties doctor facit que docet:alleuat fascem:tradens ad exemplum seipsum. quando vero nil agit eorum que dicit:tunc graues fasces videtur eis qui doctrinam suscipiunt: vtpote qui nec a doctore possunt portari. Glo. Tales quoq̄ modo sunt plures iudices seueri peccatium/et debiles agoniste:intolerabiles legislatores et debiles portatores.xxxj.q.vij.alligant. nec appropinquare volentes nec palpare vite honestatē quā sine remediabiliter exigūt a subiectis. Item scōm ve Mar. xxiij. Ve vobis scribe ⁊ phariseī hypocrite q̄ comeditis domos viduarum orationes lōgas orātes. ppter hoc amplius accipietis iudiciū. Hugo. Dns scribas ⁊ phariseos de gula reprehēdit.et(qō deterius est)qm̄ nō a diuitibus/sed a viduis accipiebāt vnde ventrē implerēt:⁊ illarū inopiam cōterebāt quā releuare oportebat. glos.s. Qui vestra superstitione nihil intenditis; nisi vt predicta de subiecta plebe faciatis. Item Hugo. Serus aūt mulierum incautus est:q: nō oia que videt aut vidit: cū ratione cōsiderat. Mollis etiā est:q: de facili flectitur: vel de malo ad bonum: vel de bono ad malū. Virilis aūt serus ⁊ cautus et durus: est: propterea simulatores sanctitatis circa mulieres maxime negotiantur:q: nec intelligere eorum simulationes pñt: et facile ad eorum dilectionē inclinātur religionis causa. Precipue cū circa viduas negotiātur. primo quidē q: mulier nō facile decipitur habēs consiliariū virum: deinde de facultatibus suis nō facile aliquid dant: quū sint in potestate viri. Propterea ergo dns dum iudaicos sacerdotes cōfundit: christianos monet ne viduis mulieribus amplius cōmorentur q̄ ceteris:q: etsi voluntas mala nō fuerit: tm̄ suspitio mala est: et ab omni specie mala abstinere oportet. s. Thessa. vlti.et de vi.et bone.cleri.cū ab omni. Orationes longas ⁊c. Hugo. in homil. Quicūq̄ enim malū facit: dignus est pena. sed qui a religione causam accipit malitie vel nequitie:grauior est obnoxius pene. Propter hoc amplius accipietis iudiciū. Primū p eo q̄ estis iniqui. Alterum pro eo q̄ figmentū accipitis sanctitatis. Auaritiā em̄ vestrā religionis colore depingitis:et quasi prestatis diabolo arma dei: vt ametur iniquitas: dū pietas existimat. ¶ Item Mar.xj.in fi.ibi. Qui deuorat domos viduarū sub obtētu prolixe orationis: ij accipiūt prolixius iudiciū. vbi Beda. Non solū scribe ⁊ phariseī laudes ab hoibus/verum etiā pecunias querunt. Sunt enim qui se iustos simulantes a peccatorum suorum cōscientia turbatis/quasi patroni pro eis in iudicio futuri/pecunias accipere nō dubitāt: et quum porrecta manus pauperi preces iuuare soleat:illi ob hoc maxime in noctibus pernoctāt vt pauperi nummum tollant. Ibi etiā Theophilus. Accedebant autē scribe ⁊ phariseī ad has mulieres quē fine ꝓtione viri manebant:quasi earū fierēt protectores: et simulatione orationis ⁊ habitu reuerentie ⁊ hypocrisi viduas decipiebāt: et sic deuorabant diuitū domos. Ij accipient prolixius iudicium.s.q̄ ceteri iudeorum peccantiū. Idem Luc.xx.in fine. ibi. Qui deuorāt domos viduarū simulātes longam dilationem. Hugo. Ingurgitātes etiā se viduarū paupertatē atterunt:non qualitercūq̄ comedentes/sed deuorātes ⁊ ad prauitatē orationibus vtentes:qō grauiori pene facit eos obnoxios. Sequitur ibi. Ij accipiēt damnationē maiorē. Theophilus. Quia nō solū mala faciūt:sed ⁊ orationes pretendunt: ⁊ virtutē faciunt prauitatis excusationē. viduas etiā depauperāt: quarū oportebat misereri. lxxxj. dist.c.penul.et vlti.lxxxvij.dist.c.j. ex de foro cōpe.ex parte. Dis succedunt hodie religiosi maxime mēdicātes preseritim viduas deuorantes:et cū ficta religione eas depauperantes:dū ob suī presentiā eas cogunt expendere. Beda, Vel quia laudes ab hoibus et pecunias querunt: maiori dānatione plectūtur. ¶ Tertiū ve. Mat.xxiij. Ve vobis scribe ⁊ phariseī hypocrite qui circuitis mare ⁊ aridam: vt faciatis vnum proselitū. et quū fuerit factus: facitis eū filium gehēne duplo q̄ vos. Hilarius. Proseliti sunt ex gētibus in synagogam recepti. Item Hiero. Scribe et phariseī totum lustrantes orbē id studiū habebant de gentibus facere proselitū.i. aduenā circūcisum miscere populo dei. Hugo. Proselitus.i. aduena circūcisus qui miscebat populo dei.a pro quod est procul.et salio:quasi procul saliēs a populo in populū. Hugo. Nō aūt propter miam volentes eū saluare quē docebāt:sed aut propter auaritiā vt additis in synagoga iudeis sacrificiorum addereḱ oblatio: aut propter vanam gloriā: aut propter bona eorū. Qui enim seipsum mergit in gurgitē peccatorū: quomodo alterū de periis velit eripere? Nūquid magis misericors pōt aliquis alteri esse q̄ sibi? de peni.dist.iij.q̄ vult. Ex ipsius ergo actibus ostēditur qui ꝓpter deū aliquem vult cōuertere/aut propter vanitatē. ¶ Item Glo. Rege xxj.mora. Qui vocantur hypocrite: q̄uis puerba semp operētur: loqui tm̄ recta non desinunt. bene loquēdo quidē in fide vel cōuersatione filios pariunt: sed eos bene viuendo nutrire nō pñt. Quāto em̄ se libentius terrenis actibus inserūt:tāto negligentius eos quos generant agere terrena pmittūt. Et q: obduratis cordib⁹ viuūt:ipsos etiā quos generāt filios nulla pietate debita amoris agnoscūt vnde ⁊ hic de hypocritis dicit. Et quū fuerit factus: facitis eū filiū gehenne du-

plo ꝙ vos. Augu. Quia eor mores imitatur. ſi filius ergo gehēne: nō quidē verba legis audiēdo ⁊ ſe in deū cōuertē do: ſed eor ſectam ſectando. Proprerea aūt duplo ꝙ illi: q: hoc negligebat impleri eō ꝙ ppia volūtate ſuſceperat: nō er iudeis natus/ſed ſpōte. xxij. q. iij. preſens. iudeus factus. Hiero. Vel quia qui dū eſſet gētilis ſimpliciter errabat: ⁊ erat ſemel filius gehēne: videns magiſtror vitia/et intelligēs deſtruere eos opere qō verbo docebāt: reuertitur ad vomitū ſuū. Prouer. xxvj. ij. Per. ij. de peni. diſt. iij. ſunt qui dicūt. et gētilis factus quaſi preuaricator: vel apoſtata. de pe. diſt. ij. penā. xij. q. i. ſcimus. maior pena dignus erat. Chry. Quum em virtuoſus fuerit magiſter: diſcipulus imitatur. xxiij. q. i. cū beatiſſimus. Quū aūt fuerit malus: ſuperexcedit filius malū magiſtri addēs malo ſuo. xx. q. iij. prodiuis. xij. q. i. c. i. ſi filius aūt vocat gehenne: quō filius. ij. Theſſa. ij. perditionis: et filius huius ſeculi. Luc. xvi. Unuſquiſq em cuius opera facit eius filius appellatur. Jo. viij. de pe. di. i. §. hoc idē. ver. itē vt chriſtus ait. Sic hodie inter religioſos quoſdā cōmuniter fit. Circūeunt ciuitates ⁊ loca: vt faciant vnū nouitiū: maxime mēdicantes. et quū fuerit factus profeſſus: peior: eſt illis qui eū receperunt: eor vitia imitādo ⁊ ſua addēdo: q: in iſto tēpore hypocritali ordines de die in diē amplius relaxātur: et qui in fordibus ſunt: fordeſcunt adhuc. Apoc. vlti. Qui in fordibus eſt: fordeſcat adhuc. xlvij. diſt. quātūliber. Quāta erit pena decipientiū maxime religioſor mendicantiū. contra quos ē de regu. is quit. c. nō ſolū. lib. vi. hoies mūdi maxime pueros ⁊ adoleſcētes faciendo eos promittere regulā quā nō ſeruant. ⁊ quā eis nō exponūt eis laqueū inſcientes/et preuaricatores eos faciētiū deus nouit. xxvij. q. i. vidua. Nec em ad eor ſalutē intendūt recipientes quidā: q eos negligūt ⁊ nō corrigūt: ſz ad ſuū queſtū ⁊ augēdū numerū/ſed nō meritum: q: faciūt eos relinquere ordini qō habēt: vel emere libros quos derelinquāt ordini: nihil dātes pauperibus ſm regulā beati ſfranciſci euangelicā. cōtra tales vide. xx. q. iij. c. vlti. vt ad literā impleatur Eſa. ix. ad prin. Multiplicaſti gentem et magnificaſti letitiam/et gloriā mundi recipiēdo filios magnoru ⁊ diuitū huius mūdi. Immo per maiores eorū retrahūtur ab obſeruātia regulari quā dño promiſerūt: ne eos in vita excedāt: ⁊ eorum vita pr̄; cōſequens cōdēnetur. et tales ſingulares et ſarrabaitas ⁊ beguinos appellant: maxime fratres minores vocātes ſingulares ſue regule zelatores: ⁊ ab eor carnali vita migrantes. ¶ Quartū ve Mat. xxiij. Ve vobis duces ceci: qui dicitis: quicūq iurauerit per templū nihil eſt. quicūq aūt iurauerit in auro tēpli debito: eſt ⁊c. Chry ſo. Templū quidē ad gloriā dei pertinet: et ad hoim ſpiritualē ſalutē. aurū aūt templi etiā ad gloriā dei ptineat. xij. q. ij. aurū. ēm magis ad delectationē hoim et ad vtilitatem ſacerdotū offertur. Judei aūt aurū quo ipſi delectabātur q: erāt auari. Luc. xvi. aurū auentes. i. cupientes. ſ. q. i. §. et his. et dona quibus ipſe pascebātur/ſanctior eſſe dicebāt ꝙ ipſum tēplū: vt homines promptiores facerent ad offerēdū dona ꝙ ad preces fundēdas in tēplo. vnde cōſequēter reprehendit eos dñs dicens ibi. Stulti et ceci: quid em maius eſt aurū an templum qō ſanctificat aurū? Sic ⁊ hodie multi religioſor mendicantiū depingunt ⁊ deaurant muros eccleſiarū: quaſi ad quādā deuotionē. ſed potiꝰ ad eor queſtum ⁊ auri cumulationē. Nam intrātes tales eccleſias potius reſpiciunt ad curioſitatē eccleſie ꝙ deuotionē ⁊ oratiōnē. eleuātes tota die oculos cordis et/cor ad aurū ⁊ picturas potius ꝙ ad deū. Ambro. Aurū ſacramenta nō querūt: nec auro placēt que auro nō emūtur. or natus ſacror redēptio captiuor eſt. xij. q. ij. aurum. Hiero. Mormora nitēt auror ⁊ miniſtror chriſti nulla eſt electio. Maius numē credūt hoies beſtiales eſſe in reliquiis deauratis ⁊ deargētatis: et ideo ibi plus offerūt: et propter oblationes facilius ⁊ frequētius eas eis religioſi oſtēdūt: et ſic religioſi quidam amplius ꝙ clerici ſeculares ſubtili ingenio a barbaris. i. laicis aurum extorquēt. ff. de cōmer cijs. l. ij. xiij. q. v. dixit. et notatur. xlvij. diſt. in mādatis. Dei aurata imago aurū trahit. ſm Bernar. Adde hic ſm eum qō no. ſ. in prima parte. §. in primo quidē. ver. item de domo eccleſie. in ar. lxj. Et qō no. ē. eo. §. ſpecies ſuphie. ver. ſi dicāt. in additione que incipit/Multi. in arr. lxxvj. Itē ibi Chry ſ. ſcz in Matthe o. Multi nūc chriſtiani ſic inſipientes intelligūt. ecce em ſi aliqua cauſa fuerit: no dicū videtur facere qui iurat per deum: qui aūt iurat per euāgeliū: maius aliquid videtur feciſſe. quibus ſimiliter dicendum eſt/Scripture ꝓpter deū ſcripte ſunt: nō deus ꝓpter ſcripturas. maior ergo eſt deus qui ſanctificat euāgelium/ꝙ euāgelium qō ſanctificatur ab eo. de hoc. xxij. q. i. ſi aliqua. vbi no. ꝙ magis eſt obligarus quantū ad eccleſiā qui ſolēniter iurat per euangeliū: ꝙ qui ſine ſolennitate iurat per deū. ¶ Quintum ve hypocritarū Mat. xxiij. eſt/Ve vobis ſcribe et phariſei hypocrite qui decimatis mentam et anethū et cyminū: et relinquitis que grauiora ſunt legis: miam/et iudiciū/et fidē. Et hoc opor: tuit facere ⁊ illa non omittere. Duces. Luc. vi. xxxvij. diſt. §. vt itaq. ceci et colātes culicem: camelum aūt glutientes. Hiero. Et hoc capitulo arguit eos auaritie ꝙ ſtudioſe etiam viliū olerum decimas exigāt: ⁊ iudiciū. ex de ver. ſigni. fo. us. in diſceptatione negotior/miſerico: diā ꝙ in pauperes. lxxxvi. diſt. nō latis. et fidem. Mat. xv. Luc. vij. in deum/que magna ſunt pr̄ etermittāt. Chry ſ. Vel quia ſacerdotes auaritia pleni. Luc. xvi. ex de deci. c. i. ſi quis decimā alicuius rei vel miniſme nō obtuliſſet: corripiebant eū quaſi magnū crimen feciſſet: ſi quis aūt alterū ledebat: aut in deum peccabat: nō curabāt eū corripere. vide qō legitur et no. xxij. q. iij. ſi is. in glo. Immo de lucro quidē ſuo ſolicit: de gloria aurem dei et ſalute animarū hominū negligentes. Queritur ſi na: nō anima. Bernar. ſeruare aūt iuſtitiā et facere miam: et habere fidē propter ſuā gloriā deus mādauit. Decimas aūt offerre propter vtilitatē ſacerdotū: vt ſacerdotes qui dem populo in ſpūalibus obſequantur: populi aūt in carnalibus ſacerdotibus ſubminiſtrēt. ſ. Cor. ix. xij. q. i. §. his itaq. ex de cenſi. cū apoſtolus. Sicet modo ſit: q: omnes de honore ſuo ſunt ſolliciti: de honore aūt dei nullus. Portiones aūt ſuas vigilanter defendūt: ſed circa obſequium eccleſie curam impendere nō attendūt. Si populus decimas nō obtulerit: murmurātur oēs. ſi peccanti populum viderint: nemo murmurat contra eos. Sed quia ſcribarū ⁊ phariſeor ad quos loquebatur/quidam populares erāt: nō eſt incōgruum vt aliam expoſitionē faciamus propter eos qui decimas dabāt. Nam et qui accipit decimas: recte decimare debet: ⁊ q̄ dat. Scribe ergo et phariſei minimarum quidem rerū decimas offerebāt oſtēdēde religionis gratia. in iudiciis aūt erant iniuſti. in fratribus ſine miſerico: dia. in veritate increduli. hucuſq Chry ſ. Itē Remigius. Oſtendit quippe dñs his verbis quomodo oīa precepta legis tā maxima ꝙ minima ſunt implenda. Redarguūtur aūt qui eleemoſynas de fructibus terre faciūt: putātes ſe mininme poſſe peccare. quibus nihil proſunt eleemoſyne: niſi a peccatis ſtudeāt ceſſare. de peni. diſt. iij. ſane cauendum eſt. Hilarius. Et q: minus placuiſſet decimationem oleris ꝙ benevolētie officiū preterire: irridet eos cōſequenter dñs dicēs/Duces ceci excolantes culicē camelum aūt glutientes. Hiero. Camelum puro eſſe magnitudinē preceptor/iudicium/miſerico: diā/et fidē. Culicē decimationem mente ⁊ anethi ⁊ cymini: ⁊ reliquor olerū vilium. Hec autē precepta dei que magna ſunt/devotamus atq negligimus: et operationē religionis in paruis que lucrū habent cū diligentia demōſtramus. Architas rarentinus. Leges ſunt ſicut tele aranearum: que grādia volatilia tranſmittūt: et muſcas retinent. Origē. Excolantes culicem. i. expellentes a ſe minima delicta: que culices nominauit. Camelum aūt glutientes. i. cōmittentes maxima delicta: que nominauit camelos: animalia videlz rotuoſa ⁊ grandia. Scribe autē moraliter ſunt qui amplius nihil eſtimant in ſcripturis ꝙ ſimplex ſermo demonſtrat.

Pharisei autem sunt omnes qui iustificant semetipsos: et diuidunt se a ceteris: dicentes. Noli mihi appropinquare qm̃ mundus sum. xlv. dist. recedite. xxiij. q. iiij. ecce. Esa. lij. Mentra autem et anethum et cyminum ciboꝝ conditure sunt: nō principales cibi. Sic in conuersatione nostra quedam sunt necessaria ad iustificationem: vt iudicium / misericordia / et fides. Alia sunt quasi condictia actus nostros et suauiores eos facientia: vt abstinentia / risus / ieiunium / flebio genuū / et huiusmodi. Quomodo autē nō existimātur ceci: qui nō vident: quoniā nihil prodest cautum esse dispensatorem in rebus minimis: quum principalia negligūtur. Hos ergo sermo presens cōfundit: non quidē leuia prohibens obseruare: sed principalia precipiēs cautius custodire. Adde qō scripsi. s. in prima parte in. §. nūc querendum est. j. ver. j. super ter. decimantes mentam ꝛc. in ar. lxix. Sic quidam clerici nostri rēporis et religiosoꝝ plurimi de constitutionibus suis et ordinis faciunt sibi conscientiam: nō de preceptis dei et regule quam vouerūt. Si omittāt versum vel dictionem in officio: vel aliquātulum irascantur: vel paulo amplius comedant vel rideant: vel amplā tonsuram nō portent: vel parū amplius dormiāt ꝙ debeant: vel bininō vadāt: vel missam sepe non dicāt: vel carnis tillationes habeant: vel raptim indecēter videant: vel bene in choro non legant: vel de similibus venialibus ꝛ cerimonialibus nō obseruatis faciunt sibi magnam conscientiam: et de talibus subtiliter se accusant. De inobedientia vel rebellione ad prelatum / de suspecta familiaritate mulierum vel alia maxime sanctimonialiū. de pecunia quam habent quantam habere possunt / de ambiendo et procurando honorē de trāsgressione cōtinua paupertatis in libris et tunicis ꝛ eleemosynis ꝛ aliis supellectilib⁹ / de partialitate / de diffamatione / de odio fraterno / et similib⁹ criminalibus cōscientiam tales cōmuniter raro habēt: et rarius cū ea dimittendi propositō cōfitētur. sicut retigi. s. in isto ar. in. §. aliud. ver. in nullo. Similes vsurario nolenti soluere in ecclesia: et sibi de hoc et non de vsuris conscientiā facienti. Tales vero decimant mentā et anethum. i. de venialibus sibi faciunt conscientiā: non de moralibus: ꝛ legis grauia cōmittentes camelos glutiunt: et colantes culicem de minimis confitētur. Talium religiosoꝝ ꝛ clericorum vere phariseoꝝ et hypocritarum iustitia est habitum suū portare: tonsuram magnā habere: exteriores obseruātias custodire: sacramenta dare: predicare verbaliter: recitare vocaliter: cōfessiones maxime questuosas audire: cōsilia animarū dare: alios pacificare: sed in his ꝛ similibus que sunt querere. Phil. ij. viij. q. j. sunt in ecclesia. Sz quid valet religio sine charitate: habitus sine humilitate: tōsura sine paupertate: silentium oris sine quiete cordis: Bernar. Manet tōsura / vestis: necdum mutata est vita. Jeuniorꝝ regula custoditur: statutis psallitur horis: sed cor eorum longe est a me. dicit dñs Esa. xxix. Mat. xv. ¶ Sextū ve Mat. xxiij. cōtra hypocritas est. Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite: qui mūdatis quod deforis est calicis ꝛ paropsidis: intus autē pleni estis rapina et immūditia. Hiero⁹. Hoc dicit vt arguat eos simulationis ꝛ mendacij: ꝙ aliud ostendant hominibus foris: aliud domi agant. Sforis ostēdebāt hominibus sanctitatē: intus autē pleni erāt immunditia. Vel hoc dicit sm Chrys. q: iudei quoties ingressuri erant templū: aut sacrificia oblaturi p dies festos seipsos et vestimēta sua ꝛ vrēsilia lauabāt: ꝛ a peccatis nemo seipm purgabat: quū deus nec̄ mūditiā corporis laudet: nec̄ fordes cōdēnet. Pone tñ ꝙ deus horret fordes corporꝝ ꝛ vasorꝝ: que necesse est vt ipso vsu fordident: quāto magis fordes cōscientie horret: quā si volumus / semper mundam seruamus: Pharisee cece mūda prius qō intus est calicis ꝛ paropsidis: vt fiat qō deforis est mūdū. Chrys. Nō aūt hoc dicit de sensibili calice aut paropside: sz de intelligibili. qui si nūc̄ terigerit aquā: mūdus potest esse apud deum. si aūt peccauerit et tota aqua pelagi / quia talis aqua foris lauat: lacrymarū intra. Mat. vj. ibi. Facie tuam. i. cōscientiā tuam laua. de hac Esa. j. Lauamini: mūdi estote ꝛc. se lauauerit: fordidus est ꝛ miser apud deum. Origē. Hic sermo nos instruit vt festinemus esse iusti: nō apparere. Qui enim studet vt appareat iustus: que foris sunt mundat: et que videātur curat: cor aūt et conscientiā negligit. Qui aūt studet ea que intus sunt. i. cogitationes mūdare: cōsequens est vt etiā ea que foris sunt faciat mūda. Calix etiam est vas ad potum. paropsis ad cibū. Omnis ergo sermo per quē poramur spūaliter: vel ois narratio per quā nutrimur: vasa sunt potus ꝛ cibi. Qui ergo studet cōpositū proferre sermonē / cōtra sermones baralicos et politos et subtiles Parisienses se nō alios predicātes. xliij. dist. §. fi. magis ꝙ salutari sensu repletū. ij. q. vij. secuti. in fi. de pe. dist. ij. si em̄. vltra. v. colū. ver. loquūtur. calix eius foris mundatus est: intus aūt fordibus vanitatis repletus. Similiter idē Luce. xi. ibi. Nūc vos pharisei qō deforis est calicis ꝛ catini mūdatis: qō aūt intus est vestrū plenū est rapina ꝛ iniquitate. vbi Cyrillus. Sumit dñs ꝓ exemplo calicē et catinū: ostendēs ꝙ mundos ꝛ lotos decet esse inuicem ministrātes. lxxxj. dist. oportet. deo: non solum a spurcitia corporali: immo ꝛ ab ea que laret intrinsecus penes mentē: sicut etiā aliquid vasorꝝ quibus seruitur in mensa / bonū est intrinsecus ꝛ extrinsecus carere contagijs. Stulte: nōne qui fecit quod deforis est: etiā id qō deintus est fecit? Beda. q. d. Qui vtrāq; hominis naturā fecit: vtramq; mundari desiderat. Et hoc est contra Manicheos: qui animā tantum a deo / carnem vero putāt a diabolo creatam. xxiij. q. iij. quidā. ver. manichei. Hoc etiā est contra illos qui corporalia peccata fornicationē. s. ꝛ furtū et cetera talia quasi grauissima detestantur: spūalia vero que non minus dānat apostolus Ephes. v. Gala. vj. vt leuia contemnūt. hoc recte religiosos quosdam nostri reprobos hypocritas tangit: qui nō videntur habere conscientiam de aliquo peccato spirituali: vt superbia / inuidia / anima / hypocrisi / ꝛ similibus: dūmodo caueāt a peccatis carnis: q: quasi nec alia peccata in ordinibus puniūtur. Dicebat quidam. In ordine punitur peccatū balthei / non anime: hominis / non demonis. Si fratres spirituales essent vt debent: magis punirēt peccata spiritualia ꝙ carnalia: quia magis in eis offendunt. Est etiam istud. Certū ve contra eos: q: domos suas tenent mundas ꝛ tunicas suas et pannos et peropsides et cyphos: ꝛ manus satis lauāt. de munditia autē conscientie parum curāt. Altaria lapidea tenent ornata. cor vero vbi deo sacrificatur. pñ. l. Sacrificiū deo spiritus contribulatus. de peni. dist. ij. si enim. immundum. Cōpositos et subtiles et concatenatos ꝛ rhetoricos predicāt sermones: nō salutaribus sensibus repletos: admirationē non edificationē facientes. Omnia cōmuniter faciūt vt gloriā et lucrum aucupētur: humanā nō dei gloriam querentes. cōtra illud Jo. viij. Ego gloriam meā nō quero. vide. s. eo. ver. similiter. cū Additione. ¶ Septimū ve Mat. xxiij. ꝛ Luc. xj. cōtra hypocritas religiosos quosdam maxime et clericos est. Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite qui similes estis sepulcris dealbatis: que parent a foris hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuoꝝ et omni spurcitia. Chrysos. super Mat. Merito iustorum corpora tepla. j. Cor. vj. dicuntur. quia aia in corpore iusti dominatur: sicut deus in templo. vel q: ipse deus in cordibus habitat iustis. Hiero. Verū christi rēplū anima credentis est. Illam ergo ornata. illam vesti. in illa offer donaria. Corpora autē dicuntur mortuoꝝ sepulcra: quia anima mortua est in corpore peccatoris. Nec enim. Apoca. iij. nomen habes. et est de peni. dist. i. §. hoc idem. ver. resuscitatus. viuens putanda est que nihil viuum aut spirituale agit in corpore. Hiero. Sepulcra autem foris nitida et ornata marmoribus in auro coloribusq; distincta: intus aūt plena sunt ossibus mortuoꝝ. Sic autē ꝛ peruersi magistri qui alia docent ꝛ alia faciunt: munditiā habitu vestis et verboꝝ humilitatem demonstrant. intus aūt pleni sunt omni spurcitia ꝛ auaritia ꝛ libidine. Et hoc

manifeste exprimit inferẽs/Sic ⁊ vos aforis quidem paretis hoibus iusti: intus aũt pleni estis hypocrisi ⁊ iniquitate.Dnige.Omnis em̃ iustitia simulata mortua iustitia est que ꝑpter deũ nõ fit:magis aũt neq; iustitia est: sicut mortuus homo non est homo.ex de cele.mis.in quadã.et sicut mimi qui psonas suscipiũt aliorũ:⁊ nõ sunt ipsi quos sumulãt.Tanta ergo sunt ossa in eis immũditie:quãta bona simulata ex malo effectu.Vident aũt foris.Dauid ps.lxxxj. et Jo.x.Ego dixi dij estis.iusti coram hoibus:nõ eis quos scriptura deos appellat:sz cotã eis qui sicut homines. ps. lxxxj.Vos aũt sicut hoies morieminí:peccatores moriuntur.Dnige.Antevero districtũ iudicẽ excusationẽ ideo deignorãtia habere in peccatis nõ pñt:q; dũ ante oculos hominũ oẽm modũ sanctitatis ostẽdũt:ipsi sibi sunt testimonio:q; bene viuere nõ ignorant. ¶ Octauũ ve hypocritarũ Mat.xxiij.⁊ Luc.xj.est/Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite:qui edificatis sepulcra pphetarũ: ⁊ ornatis mumẽta iustorũ ⁊c.Lyra.Quia dicebãt apud se/Si benefecerimus pauperibus:nõ multi vidẽt:⁊ ꝑ tẽpora vident. melius ergo edificia faciamus que oẽs aspiciãt nõ solũ in hoc tẽpore/sed etiã in posterũ. O insipiens homo:quid tibi prodest post mortẽ ista memoria: si vbi es roqueris: et vbi non es laudaris. Dũ aũt iudeos castigat dñs:ch:istianos docet. Nã si ad illos solã dixisset:hec dicta fuissent tãtum:nõ etiã scripta:nũc aũt dicta sunt ꝓpter illos:⁊ scripta ꝓpter nos.Si ergo ſtra alia bona fecerit homo edificia sancta:additamẽtum est bonis. si aũt sine alijs bonis operibus:passio est gloie secularis.Nõ em̃ gaudẽt martyres quãdo ex illis pecunijs honorãtur in quib⁹ pauperes plorãt.Semper etiã iudei pterierũt sanctorũ cultores fuerũt:et ptesentiũ cõtemptores:magis aũt ⁊ persecutores. Nõ em̃ sustinẽtes increpationes pphetarũ suorũ.xxiij.q. iiij.c.ſ.⁊.c.recedite.persequebãtur eos et occidebãt.Posteа vero nascẽtes filij intelligebãt culpas patrum suorũ: et ideo quasi de morte innocentiũ pphetarũ dolẽtes/edificabãt memorias eorũ.⁊ ipsi cñ similiter psequebant⁹ interficiebant.Mat.xxiij.ibi. Dierusalẽ/Dierusalẽ que occidis pphetas. suos pphetas increpãtes eos ꝓpter pcã suã.Similiter et ad literã in ordinibus hodie mendicatiũ maxime et ptesertim in ordine fratrũ minorũ post mortem sanctorũ fratrum spiritualiũ ita fit ꝙ ipsi idem ꝑpost eos alij ingrediẽtes ordinẽ edificant monumẽta illorũ sanctorũ fratrũ:⁊ post mortẽ eorũ sanctos eos dicũt ꝓ lucro eorum:quos in vita fuerunt verbaliter ⁊ coram aliter aliqui persecuti.Et succedẽtes alij fratres qui intelligũt culpas fratrũ mortuorũ qui sanctos fratres persecuti sunt: ipi idẽ qõ plãgũt/agũt.de peni.di.iij.irrisor.c.penitẽtes.c. qui baptizãtur.in patrũ suorũ vitiũ succedẽtes:⁊ sanctos fratres viuẽtes primaciter persequẽtes.arg.ſ.q ſ.cito.et ex de iudi. q; Bu. q; eorũ vitia vita plus ꝙ verbo reprehẽdũt:⁊ regule prevaricationẽ. dicẽtes hodie isti rales pharisei religiosi hypocrite ꝙ illi pharisei quibus ipsi succedunt in vitio. Sap.ij. dicerũt impij ad semetipsos nõ recte cogitantes. Circũueniamus virũ iustũ:q; inutilis est nobis:⁊ contrarius operibus nostris:et improperat nobis pcã legis: et diffamat in nobis peccata disciplineDuod scribo expertus sum in meipso. Sed nec mirũ quia Dismael persequitur Jsaac. Gal.iiij.xxiij.q.iiij. recurrat.et carnalis spiritualem.xxiij.q.iiij. qui ſm carnem.

¶ Articulus.lxix. A

Religiosos plurimũ infestat inuidia.

Liudvitiũ quorũdam religiosorũ istius temporis infelicis eis peculiaris ꝙ alijs hoibus est inuidia cõtabescẽs. Inuidẽt em̃ sibijnuicem:⁊ ex hoc se mutuo persequuntur:⁊ sibi detrahunt:⁊ se diffamant:nec ex hoc cõmunicant sibi speciales scripturas/sermones/⁊ cõmẽtaria quũ charitas non querat que sua sunt.ſ.Cor.xiij.viij.q.ſ.sunt in ecclesia. Nec laudat vnus bonũ alterius: nec sibi in corde cõplacet: nec ex hoc dolet vnus de malo alterius:nec gaudet de bono:sed potius tristatur et pallet cõtra charitatẽ que non gaudet sup iniquitate:cõgaudet aũt veritati.ſ.Cor.xiij. Bona in partẽ malã interpretãtur:et dubia in peiorẽ.cõtra id qõd legitur ⁊ no.ex de regu.iur.c.ij. Quicquid mali audit vnde alio:rotũ credit.cõtra id.lxxxvj.di.ſi quid. Nũq; bene actũ vel dictũ per aliũ simpliciter confitetur:sed aut tacet quũ audit bonũ sui fratris:ne malus reneat:aut negat:aũt lesigat:aut male interpretat:vt dixi. aut ingit illi laudi alig quod malũ illius verũ vel falsum:vt diluat illud bonum. Est aũt ſm Augu.inuidia dolor aliene felicitatis.⁊ est filia superbie. vnde dicit Tolle matrem: nõ erit filia. ¶ B Est aũt hoc peccatũ in spiritũ sanctũ:cui attribuitur bonitas.q: istud est pcm̃ malitie:qõ vix purgatur nec remittit.Mat.xij.et legit ⁊ no.xxv.dist.qualis.⁊ de pe.di. ſ.ſ.qõ aũt.ibi. Est pcm̃ ad mortẽ ⁊c.in glo.vnde alibi.et in glo.magna que incipit/peccatũ in spiritũ ⁊c. Hiero. Qui manifesta intelligẽs opera dei/quũ dei virtutẽ negare nõ possit:eadẽ calũniatur stimulatus inuidia:et christũ dei verbũ. Jo.ſ.xxxv.q.x.fraternitatis.⁊ opera spiritussancti dicit esse beelzebub. Luc.xj.⁊ Mat.xij. Jsti nõ remittetur in hoc seculo nec in futuro. Inuidia de directo opposita est charitati.ſ.ad Cor.xiij. Charitas nõ emulatur:q; eã nõ cõtristat felicitas aliena:sz alterius bonũ amat vt suũ. ps. cxviij. Particeps sum ego omniũ timentium te. Aug. Tolle inuidiã:et tuũ est bonũ qõd habeo.ps.cxviij.Qui timẽt te:videbũr me:et letabũtur. vbi dicit Ambro.Est instrumentum bonis vt virtutes in alijs amẽt.qõ quante virtutis et meriti sit:Grego.ostẽdit quũ ait. Nostra sunt que amamus in alijs:⁊ amantiũ fiũt que amãtur in nobis.Dinc pẽsent inuidi quãte virtutis est charitas: que alieni laboris opera nra sine labore facit. Dixit quidã frater fratri Egidio socio beati ſfrancisci. Pphera Hiere.ix.dicit. Omnis amicus fraudulẽter incedit.Cui rñdit Egidius. Jdeo nõ tibi sum fraudulẽtus:q: bonũ tuũ nõ facio meũ.quanto enim amplius bonũ tuũ facerẽ meũ: tãto minus essem fraudulentus.quãto em̃ quis de bono primi amplius erit letus: tãto magis erit particeps inde.Et quãto quis de vitio alicuius gaudsus fuerit:tanto magis erit inde particeps. Si ergo vis esse particeps omni bono:gaudeas de bono omnium. Bonũ ergo alioꝝ facis ruũ:si tibi placet.et malũ alienum facis tuã custodiã ⁊ tuũ bonũ:si tibi displicet.Dec est ergo via salutis/vt sis letus de bono primi:⁊ dolẽs de malo:⁊ credas bonũ de alijs:et de te malũ:et bonos alios et te despicias.Charitas virtus est excellẽtissima.de peni. dist.ij.charitas.ij.⁊.ſ.opponit. Inuidia sibi opposita nequitia pessima.vnde ⁊ dicit fera pessima Gen.xxxvij. Per inuidiã em̃ fratres vẽdiderũt ⁊ tribulauerunt Joseph:quoderãt eũ eo ꝙ plus amaret a patre:q: prestãtior⁊ sapientior eis erat.vñ nec poterant ei loqui pacifice.Gen.xxxvij. Sic ⁊ Cayn ex inuidia odit Abel ⁊ interfecit.ſ.Jo.iij.Cayn er maligno erat:⁊ occidit fratrẽ suũ. et ꝓpter quid occidit eũ:q: opera eius maligna erant:fratris aũt iusta.iij.q. vij.in grauibus.xxiij.q.v.scriptum.Gen.iiij.Jude.ij.Ve illis qui in viã Cayn abierũt. Hoc vitiũ est ignis q̃ in agris gratiarũ accẽditur. Nullum scelus abhorret:nõ parcit nocentri nec innocẽti. Et inuidia diabolus primos parentes innocẽtes peremit.ſm Aug. Sap.ij. de peni.di.iij.⁊.⁊.romanos.c.ꝓinceps.Et fratres Joseph innocentem.Et Cayn Abel innocẽtem vt dicrum est. de peni.dist.ſ.ſ.et his.ver. Cayn.et Saul Dauid.ſ.Reg.xviij.⁊.ij.q.vij.ſ.item obijcitur.ver.saul.Et iudei christũ. Mat.xxvij.ibi. Sciebat em̃ ꝙ per inuidiã tradidissent eum. Hoc ꝓpriũ vitiũ diaboli est. Sap.ij.in fi. Inuidia aũt diaboli mors introiuit in orbẽ terrarũ. Jmitãtur aũt illum qui sunt ex parte illius. xxiij.q.iiij.ꝙ magnum.xix.dist.secundum. Demones inuisi dicuntur sicut draconesveneno pleni qui homines psequntur. Job.xxj. ſfrater fui draconum. Dñi similes Deli qui nõ poterat videre lucernam donec extingueretur.ſ.Regũ.iij. Grego. Inuidi ꝑpendere debẽt quante sint cecitatis qui

alieno pfectu deficiũt: aliena letitia cõtabescũt. Poeta.
Inuidus alterius rebus marcescit opimis.
Inuidus inuidia cor roditur intus et extra.
Iustius inuidia nihil est: que p̃otinus ipsum
Author em rodit excruciatq; suum.
Inuidus mo rit̃ur de bono odore: sicut bufones venenati de odore vinee floretis. sicut dicitur de Juda murmurante de vngũento odorifero Magdalene. Jo. xij. Inuidi alienum p̃ofectũ reputãt suũ dãnũ. vnde Judei inuidi dicũt Joã. xj. Videtis quia nihil pficimus. ecce mundus totus post eũ vadit. Paruulũ occidit inuidia. Job. v. Vis inuidus inquãtũ vilis minor est illo cui inuidet. Miser est inuidus: & sola sibi miseria placet. Unde dicit. Sola miseria caret inuidia. Seneca. Utinã inuidi in oibus locis oculos et aures haberẽt: vt de oĩ p̃ofectibus to querent. Jdẽ. Quãta sunt felicitũ hominũ gaudia: tãti sunt gemitus inuidor. Putredo ossium inuidia. Prouer. xiiij. Legitur de quodã rege qui cõcessit cuidam inuido & cuidã auaro munus qđ peterẽt: ita q̃ donũ illius qui posterius peteret duplicaretur. Quumq; differẽtibus ipsis petere: rex iussisset inuidor p̃ior peteret: petijt vt eruerẽt sibi vnus oculus: volẽs q̃ p̃orimo eruerẽtur ambo. noluit enim petere aliquod bonũ: ne p̃orimus acciperet duplicatũ. Aufert aũt hominũ inuidia societatẽ bonor ecclesie. pr̃. cxviij. Particeps ego sum oĩm timentium te. Aufert p̃orimũ de cuius psperitate dolet: et cuius esset particeps si gauderet. Unde gregorius vicor e. Superbia aufert mihi deũ: inuidia primũ: ira meipsum. Aufert etiã sapiẽtiam. Sap. vj. Necq; cũ inuidia tabescente iter habebo. et Sap. vij. Quam sine fictione didici: sine inuidia cõmunico. Inuidia demonium est meridianum: q: verat hominẽ in die. i. in cõsideratione p̃osperitatis aliene. Job. v. Per diẽ patiẽt tenebr as. Gregorius. Mens inuidi quũ de alieno bono affligit: quasi de radio lucis obscuratur. unde Genẽ. xxxvij. Somniũ Joseph qđ erat p̃speritatis indicũ: inuidie & odij fomitẽ ministrauit. Itẽ est demonium tacitũ: q: in occulto detrahit. Eccls. x. Si mordeat serpẽs in silentio: nihil eo min9 hz qui occulte detrahit. Itẽ lente verat & nõ cũ ipetu. vñ cõparat Etne. i. inferno. que seipsam cõsumit lente. Unde quidam.
Non aliud nisi se valet ardens Etna cremare.
Sic se non alios inuidus igne coquit. Poeta.
Uiuor iners vitium mor es non surgit in altos.
Item Jo. cassi. in collatione piamonis. Sciendũ est inuidie mor bũ difficilius ad medelã q̃ ceteravitia peruenire. Nã eum quẽ semel veneni sui peste cor ruperit: pene diretim carere remedio. Ipa nãq; est lues de qua dicit Diere. viij. Ecce ego mittã vobis serpẽtes regulos quibus nõ est incantatio & mor debũt vos. Sicut em ille lucifer q̃ p̃ius eius dẽ mali peste cor ruptus est: & post eũ Cayn nec medelam penitẽtie nec fomẽtũ vllius curationis admisit: ita et q̃ ijsdem se percutiẽdos mor ibus tradiderunt: omnẽ opem sancti incantator is excludũt: q: quũ vtiq; nõ culpa eor quibus inuidẽt: sed p̃speritate crucietur: erubescẽtes ipam p̃odere veritatẽ extrinsecus sibi quasdã superfluas et ineptas causas offensionis inquirũt: quor q: omnimo de falsesunt vana curatio est: quũ illud mor tiferũ vir9 qđ nõ vult p̃odere: lateat in medullis. Nam vsq; adeo incurabilis est ista pernicies: vt blãdimẽtis exasperetur: insectur obsequijs: muneribus irritetur: q: nihil sustinet zelus: vt ait Salomon. Prouerb. vj. in fi. per alia verba. Quãto em amplius alius aut humilitatis subiectione aut patientie virtute aut munificẽtie laude p̃ofecerit: tãto inuidus maioribus inuidie stimulis incitat: qui non nisi ruinã aut mortem eius cui inuidet concupiscit. sicut in fratribus Joseph apparet. Genẽ. xxxvij. Cũctis ergo vitijs pniciosior ẽ atq; ad purgandũ difficilior em esse cõstat inuidiam: quia ipsis remedijs quibus reliqua extinguuntur accenditur. Nam verbi gratia: qui damnum sibi illatum doler: largitatis compẽsatione curatur. Qui de illata indignatur injuria: humili satisfactione placat. Quid illi facies qui hoc ipso magis q̃ te humilior em ac benignior em sentit: offenditur? Quis autem est qui se vt satisfaciat inuidenti: a bonis cor ruere: aut a p̃osperis alienari: aut calamitate aliqua optet inuoluí? Inuidus aũt non aduersus hostem sed plane aduersus deũ blasphemus extollitur: qui in fratre nihil aliud nisi bonum meritum carpens: nõ hominis culpam: sed dei tantũ iudicia reprehendit. Hec ergo est illa sursum germinans amaritudinis radix: que se erigens ad superna in contumeliam ipsius qui bona homini confert tendit author is. Implor emus ergo diuinũ auxiliũ ne isto suo visu & mor su nos interimat basiliscꝰ. hucusq; Piamon. Ista inuidia est oculus nequã. de q̃ Mat. xx. An oculus tuus nequã est: q: ego bonus sum? Remigi9. Judei malum habebant oculum: quia de salute gentiũ dolebãt. Nõ simus inuicem inuidẽtes. Gala. v. vbi Augu. Quum per commune vitium antiqui hostis virus humano cordi infundatur: in zelo inuidie tota viscera serpens concutit: et in hac imp: imẽda malitia quasi pestẽ vomit. Ex hoc pater q̃ hoc vitium venenatissimum est atq; pestiferum. vnde Sap. iij. Fascinatio nugacitatis obscurat bona. Fascinatio (sicut ait cantor Parisiensis) est vstio radij visibilis p̃ocedentis ex cor de inuidentis: et infantem quem respicit ad nauseam cogentis vt cibum retinere nõ possit. Unde inuidus grece fascinator dicitur. Ibidem dicit Cyprianus. Iste zelus modũ non habet: permanens iugiter sine fine: quum alia vi finiatur. Ecce q̃ vitium istud perpetuũ est. durat enim actus eius etiam in inferno. Unde et damnati perpetuo sanctos videbunt in gloria: vt ex hoc inuidia amplius torqueantur. vnde super illud Mat. xxij. Et stridor dentium. Gualfre. Quid enim stridor dentium: nisi ire furor is nequitie malignitatis et inuidie supplicium? si quidem (vt ego arbitror) nullum tor mentum erit grauius malis: q̃ malitia cordis & iniquitas ipsa peruersissime voluntatis. Nimirum sicut passiones oĩs patiẽtia subleuat: sic impatiẽtia quaslibet leues aggrauat. et Seneca. Quãto ille cui inuidet succes su melior i p̃ofecerit: tãto inuidus in maius incendiũ liuor is ignibus inardescit. In quo patet q̃ hoc vitium infelicissimũ est: quia de radio lucis occatur: de bono odore mor it̃. eẽ de sacra vnc. c. vnico. §. ad exhibendum. ibi. Alijs. s. inuidis et malignis odor mortis in mor tem de melior atione alterius deteriorat̃ur. Sequitur in Seneca. Hinc toruus vultus: minax aspectus: pallor in facie: in labijs tremor: stridor in dentibus: verba rabida: et effrenata conuicia: et manus ad violẽtiam promptа: & si gladio interim vacua: odio tamen furiate mentis armata. Ecce q̃ deformẽ et turpe est hoc vitium. Seneca. Qualem putas esse animã: cuius exterior imago tam feda est? Hec inuidia eiecit Adã de paradiso. occidit Abel. Joseph vẽdidit. Dauid persecuta est. Chr̃istum tradidit. de hoc concor. s. ver. charitas. & sicut ait Chr̃ysosto. vniuersum orbem terrarum lesit. Hec in canone vocatur zelus amaritudinis. xxv. q. j. sunt nonnulli. eẽ de offi. custo. c. ij. in fine. Sapiens. Nihil sustinet zelus. i. inuidia. Inuidia est communiter inter pares. ff. de lega. iij. legatis seruis. §. ortricibus. xxiij. q. vij. quod autem. ¶ E Peccato inuidie deiectus fuit diabolus de celo/dicit canon. xix. dist. secũdũ. et de eius inuidia. xxv. q. ij. visis. Aliquoties inuidia ponitur p̃o extollentia: q: de ea nascitur. vt legitur et notatur. xxiiij. q. j. quoniam vetus. ibi. Satisfcat (als facessat) inuidia Romani culminis. et in glos. i. extollentia. De inuidia episcopor um. xcv. dist. ecce. ibi. Nemo hic episcopor inuidia diabolice tẽrationis ir Latus ira scatur: si plebem interdum exhor tẽtur p̃esbyteri &c. et. c. esto subiectus. ibi. Pessime consuetudinis est in quibusdam ecclesijs/tacere p̃esbyteros: & p̃esentibus episcopis non loqui: quasi eis inuideãt/aut eos dedignẽtur audire. Hec inuidia in interioribus medullis est recondita. vt dicit. ix. synodus. de pe ni. dist. ij. c. f. Clericus in vitio inuidie permanẽs nõ debet promoueri. xlvj. dist. clericus inuidens.

¶ Articulus. lxx. A

Murmuratio.

Aliud vitiū pestifer rum religiosoꝝ huius temporis est murmuratio ⁊ detractio. Dicit aūt murmuratio vel detractio vel murmur fm Huguī. in deriuatiōib⁹ a mutio mutis.tit.i.murmuro.ras. Item murmur de murus.ra.tum. de mugio mugis more iumētoꝝ que mugiūt. Murmuratio verbale est de murmuro murmuras. Submurmuratio vel susurratio est latēs murmuratio. ps.xl. Aduersus me susurrabāt oēs inimici mei.i.tacite murmurabant. Et inde susurro.as. Et inde hic susurrus.ri. et susurro.onis. Judicare est incerta et dubia condēnare. xxx.q.ii. incerta. vel male interpretari. ex de reg.iur.cū in cōtēplatione. Mussitare more mutoꝝ nō aperte murmurare: sed vel p signa vel inter dentes vel nō integre vel clare cum murmure cōqueri. Detrahere est post dorsum alicuius maledicere ⁊ spoliare/auferre de alterius statu/diffamare/defamare/infamare/oia.ē.in eodē sensu/alterius famā ledere vel tollere. ij.q.v. habet hoc et q.vij. accusatio.ſ.⁊.c.ſi qui. Derogare/maledicere/detrahere/vel diminuere in parte nō in toto. Bilinguis qui duabus linguis loquitur. et dicuntur bilingues fallaces et duplices: qui aliud habent in corde: aliud in lingua. pō. In corde ⁊ corde locuti sunt. Vel instabiles: qui nunc habent hoc in lingua nūc aliud. Aristo. Alexandro. Cōsulto: prout cerū seruos tēne bilingues. Criminator a crimine. aris. criminis falsus impositor. ij.q.v. mādastis. ⁊.q.vij. sacerdotes. ij. cū.c.seq. Huguitio in deriuationibus. ad modū mutoꝝ vel velle loqui vel nō audere: ⁊ est proprie mutoꝝ: vel loqui nō audētium. vnde Exo.xvi. ibi. Mussitatis contra nos. Et infra. Nec eim̄ contra nos est murmur: sz cōtra dīm. Et infra. Audiuit eim̄ dīs murmur vestrū. Et infra. Audiui murmurationē filioꝝ israel. et Exo.xvii. ibi. Jurgat⁹ cōtra Moysen ⁊c. Et infra. Et murmurauit contra Moysen. Jo.vi. Nolite murmurare ad inuicē. Et dicit hoc murmur vel hic murmur. is. vnde Jo.vij. illud. Et murmur multus de eo erat in turba. Est autē murmur oblocutio indebito modo facta cōtra deū vel factū alicuius. cōtra quod vitiū Sap.ſ. Custodite vos a murmuratione. ſ. ad Cor.x. Neq; murmuraueritis. Phil.ij. Omnia aūt facite sine murmurationibus. ſ. Her.iiij. Sine murmuratione. Christ⁹ quasi agnus obmutuit. Esa.liij. Cātat ecclesia de sanctis martyribus/Nō murmur resonat nō querimonia: sed corde racto mens bene conscia cōseruat patientiā. qō est cōtra murmurātes corde licet nō ore. Sap.xvij. Properās hō sine querela. Luc.ſ. de Zacharia ⁊ Helizabeth. Erant sine querela. De punitione sororis Moysi murmurantis ꝛ Moysen. Nume.xij.ij.q.vij. §. Jrē obijcitur. in prin. De punitiōe filioꝝ israel murmurātium. Nume.xi.xiiij.⁊.xvi. Leuit.xix. Non eris criminator nec susurro in populis. ad Roma.ſ. Susurrones detractores. Mar.xx. Murmurabāt aduersus ⁊c. Murmur inuidie erat. Greg. Celoꝝ regnū nullus qui murmurat accipit. nullus qui accipit murmurare pōt. Jude.ij. Hi sunt murmuratores querulosi. Luc.vij. Et infra. Ait intra se dicens. hic murmur supbie ⁊c. Jo.xi. Quare hoc vnguētū ⁊c. murmur est anaritie. Nume.iiij. Ortū est murmur populi. hoc est murmur impatientie. Est murmur zeli ⁊ bone cōsciētie: qñ aliquis cōtra illud qō est contra deū murmurat: ⁊ displiciā ostēdit. qō figurat Numeri.xvij. in asina que locuta est contra Balaā. ij.q.vij. secuti. Jrē Eccli.xxix. Vir prudēs ⁊ disciplinatus nō murmurat. Murmurare de tēpore siꝝ deū impiū est: qui ipm dispōnit vt vult. Legit de quodā eremita q̄ seminauit olera: ꝙ videns pluuiā necessariā eis. petijt a deo: ⁊ habuit: ⁊ rursum serenitatē: ⁊ habuit. et rale tēpus dedit ei deus quale voluit. et nō olus de terra nō exiuit. qui credēs defectū esse olerū/sustinuit patiēter: sed quū ad domū alterius eremite declinasset: et ibi olera pulcherrima vidisset: multū admirat⁹ narrauit illud qō ſ. sibi acciderat. Cui eremita respōdit. Merito accidit tibi: q: putabas te sapiētio: ē deo: qui ei indicabas quid facere deberet. ſfertur eriā de quodam agricola ꝙ semp haberet vberiores fruct⁹ q̄ alij: qui quū requireret quare hoc esset: rndit. Non est mirū si fruct⁹ habeo bonos: q: semp habeo tale tēpus quale volo. Super quo verbo quum boies mirarētur ⁊ requirerēt quomodo hoc posset esse: rndit. Ego nū q̄ volo aliud tēpus q̄ deus velit. vnde quū tale sit tēpus quale deus vult: semp tēp⁹ habeo quale volo. In magna pace erat iste ⁊ abūdātia tēporaliū. Quū artifices ita offendi solēt qñ reprehēdūtur in operibus in quibus periti sunt: nō est mirū si de⁹ offendatur qñ in suis operibus a quibuscūq; dīs iudicatur. Jrē nec de psperitate malorum nec de depressione bonoꝝ murmurādū est. sicut dicitur Job.xxi. Quare impij viuūt sublevati sunt cōfortatiq; diuitijs? Hiere.xij. in prin. Quare via impioꝝ psperat: bene est oībus qui prevaricantur. et inique agūt: ps.xciij. vide etiā ps. lxxiij. Usq;quo pcōres dīne ⁊c. Abachuc.ſ. Quare respicis cōptores ⁊c. Malach.vlti. Vanus est qui seruit deo. Sed sicut fidelis medicus egro desperato concedit oīa que appetit: egro vero de cuius salute spem habet multa negat: ⁊ amara dat: sic de⁹ abūdātiam tēporalē quibus debet tribuit: vt si qua bona egerūt mūdo: mercedē recipiāt. xxij.q.ij. si quelibet. Grego. Successus tēporaliū eterne reprobationis est indiciū. Mactādi vituli in pascuis relinquūtur: seruādus iugo premitur, malis per amena prata ad foueam: boni per aspera. Mat. vij.⁊ Luc.xiij. Arcta est via ⁊c. veniūt ad patriā. Via mala pene patiērer portāda sunt: quia iusto. xxvi.q.v. nec mirum. dei iudicio ⁊ ordinatione prouenīt. De ista materia in collatione. vi. de nece sanctoꝝ inuenies plene in lib. collationū Jo. cassi. ⁊ de pe.di.iij. quid ergo turbamur. Claustrales sepe murmurāt de malo vel pauco cibo vel potu. murmur gule est. sicut filij israel in deserto. Nume.xi. dicentes ad literā. Quis dabit nobis carnes ad vescendū? Recordamur pisciū quos comedebam⁹ in egypto gratis. in mente venīunt nobis cucumeres et pepones porrich et cepe ⁊ allia. Anima nostra arida est. Nil aliud respicīt oculi nostri nisi man. Unde quū in ecclesia de iusto cantetur. Ecce homo sine querela verus dei cultor. de religioso quoloso licite dicit. Ecce hō religiosus in apparētia: plen⁹ querela: vēris sui cultoꝝ. ad literā. ps. lviij. Si vero nō fuerint saturati: ⁊ murmurabunt. vñ Moyses ad dīm Nume.xx. Dīne deus audi clamorē populi huius: et aperi eis thesaurum tuū: fontē aque viue: vt satiati cesset murmuratio eorū. Hec aqua viua consolatio est spīritus sancti. de qua Jo. iiij. ibi. Qui biberit ex aqua ⁊c. Et infra. Salētis in vitam eternā. de peni. in lib. vi. etiā. de peni. dist. ij. c. charitas est aqua. sub. §. ex premissis. Ista qui caret: semp murmurat. vnde ⁊ pharisei fm Ambro. in cōmētario sup Lucā super euangeliū Mat.ix. Vidit Jesus hoiem ⁊c. Animo ieiuni ab hac gratia cōtra christū comedentē cū peccatoribꝰ murmurabāt. Axis em̄ currus vnctus nō stridet: inunctus fit ira gratia vnctus nō murmurat. de qua vnctione ſ. Jo.ij. ex de sacra vnc.c.vnico. §. ſ. Phil.iij. Quorum deus venter est ⁊c. Tales ad ignē tribulationis crepāt. ex quo apparet ꝙ aqua diuine gratie in eis nō est. Olla vacua ad ignē crepat. In vitis patrū. Vidit quidā patrū in spīritu sedēs ad mēsam fratrum ꝙ fratres murmurātes de cibis comedebāt stercus. Christus fel et acetum habuit in cena sua. ps. lxviij. Dederūt in escā meā fel ⁊c. nec murmurauit. Omne bonū claustri est par. ps. cxxiij. Par super israel. vbi glo. Omne bonū vno verbo dicit. contra monachos medicos volentes viuere in medicina et cibarijs sanis. Beri. dīs docet. Mat.x. Jo.xij. Luc.xiij. perdere aias. Galenus et Hippocrates saluare. cuius filio potius acquiescas: aut cuius vis esse discipulus? Pura te queso monachū: nō medicum. nō de complexione iudicādum: sed de professione. Item qui murmurat cōtra prelatū: murmurat cōtra deū. Exo.xvi. Non contra me est murmur: sed contra dīm. dixit Moyses Nūe.xiij. Usq;quo multitudo hec pessima murmurat contra me? Grego. Ille solus de flagello murmu-

rat:qui animū percussoris ignorat. Tumultus murmurātium nō audietur. Sap̄. j. Pena murmurantiū exterminatio est a celo. j. Lor. x. Neq murmuraueritis ꝛc. Et infra. Et perierūt ab exterminatore. i. a diabolo qui ponit homines extra terminos vite eterne. Ocraua synodus. Alienus sit a fratrū vnitate qui murmurat: et opus eius. i. oratio vel oblatio sīm glo. abiiciak qui murmurans exciterit. xc. dist. alienus. Dixit sener. Dēm peccatorem sustinet deus: murmurantē aūt diu sustinere nō pōt. Dicebat frater Egidius cuidā fratri de obediētia sibi data murmurāti. quanto pl murmuras: plus te oneras ꝛ grauas. Propriū est inuidum murmurare ꝛ detrahere: q: nullus inuidus diligit. et nullus qui murmurat aut detrahit: diligit. q: qui diligit: in occulto delictū corrigit. Sīm formā euangelicā. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc. Mat. xviij. ij. q. j. si peccauerit. ex de iudi. nouit. Nec est proditor: sed corrector. vt in pr̄eal. c. si peccauerit. ¶ Sequitur de detractione quorūdam religiosorum et aliorum. Scōm Hugui. in derivationib⁹. in lr̄a. r. in dictione traho. Detrahere est post dorsum alicuius male dicere. Dixit abbas Pemen. Si peccauerit homo: et negauerit: ne arguas eū: q: ita est propositū eius. Si aūt dixeris ei. Ne tribuleris frater. si nō peccasti: nō pecces. tūc cōfortas eū ad penitentiā. Dixit sener. Si videris quē peccātem: ne mittas culpā in eo: sed in illū qui impugnat eū: dicens. Ue mihi: q: sicut iste nolēs victus est: sic ꝛ ego. ꝛ plāge et inquire dei solatiū. Nemo em̄ vult peccare: sed omīs decipimur. ait Climacus in gradu. r. de detractiōe. Et Iude tamen peccatū volūtariū est. xv. q. j. §. j. Timo. anachorita dedit consiliū cuidā abbati q̄ expelleret quēdam monachū. quum ille fuisset expulsus: tentatio venit super Timo. et quum ploraret in cōspectu dei: et diceret. Peccaui: miserere mei. venit ad eū vox dicens. Timo. ideo hoc tibi venit: quia fratrem tuum in rēpore tentationis desperasti. Scōm glo. posita de peni. dist. j. homicidio: ū. que incipit. detractores. Detrahere est bona que a deo sunt alicui collata negare vel inuerrere: vt si quis dicat sapientē sapientiā nō habere: vel castum castitatem: vel ea que bono zelo fiunt inuertendo: asserere malo zelo vel spiritu malo fieri: sicut iudei christū dicebāt Luc. vj. et Mat. xij. in beelzebub demonia eijcere. xxj. dist. §. j. Et quidē est peccatum in spiritū sanctū: q: qđ est spiritui sancti: maligno spiritui attribuunt. hucusq glo. Anacletus papa. vj. q. j. deteriores. Deteriores sunt qui doctor vitā morescq corumpunt: ijs qui substantias aliorum prediaq diripiunt. Dixit quidā laudari cupiens. Vituperare caue. Ipsi em̄ ea que extra nos sunt. Bern̄. Vere diuitie nō sunt opes: sed virtutes quas conscientia secum parat: vt in perpetuū diues fiat. licet nostra finr: auferunt. Nostri quoq detractores ꝛ morum correptores nostrorum: siue qui aduersus nos armantur. j. detrahendo: pprie nos ipsos decipiūr. ¶ Notādum aūt q detractor diminuit famā alicuius qñq directe: qñq indirecte. Et directe quidem quadrupliciter. Uno modo quādo falsum imponit alteri. Scō modo qñ peccatū auget suis verbis. Tertio quādo occultū reuelat. ij. q. j. si peccauerit. Quarto qñ id qđ est de se bonum: dicit mala intentione facti. Indirecte aūt vel negando bonū alterius: vel bonū malitiose reticēdo. Sīm Tho. vnde Hilibertus. Grauis rapacitas: quū verā alterius gloriā etsī mendacio nō corrūpis: silentio preteris. Uiuor em̄ priuatā excellentiam semper cogitat: alienā obscurat. Prouer. xiij. Qui detrahit alicui reipse se in furtū obligat. Si dicat detractor: Pro charitate detrahо. Dic illi. Cessa a tali charitate. Si dicat. Diligo. ora. p eo latēter: ꝛ virū nō improperes: neq maledicas. Iste modus charitatis acceptus est apud deū. Vidi peccātē publice. et penitētem occulte: et quē fornicatorem iudicaui: castum coram deo inueni. Etiā si in ipso exitu aliquem videris offendētē: neq tu iudices ipm. Incertū est enim hoibus iudiciū dei. Climacus. Itē. vj. q. j. summa iniquitas. Summa iniquitas est fratres detrahere et accusare. vñ scriptū est. j. Joā. iij. Omnis qui detrahit fratri suo: homicida est. et omnis homicida nō habet partē in regno christi ꝛ dei. De detractoribus dicit Piero. Lingua detractor bestias ferocitate. volucres velocitate. serpētes virulētia precellit. et Augu. cōtra Detractores. Ante te est equitas: ante te est iniquitas. vnam linguā habes: quo vis vertis eā. cur vertis eā ad iniquitatē. et nō ad equitatē. Uentri tuo non das cibos amaritudinis: tue lingue cibos iniquitatis. Sicut eligis quo vescaris: sic elige quid loquaris. Isidorus. Detractio graue pctm̄ est: grauis dānatio. Et nota q̄ detractores nō admittūtur ad accusationē episcopor. iij. q. iiij. detractores. xlvj. dist. accusatores. glo. id est detractores. Nūq reuerearis apud te primo detrahentem. magis vero dices ad eum. Quiesce frater: ego queri die in peioribus offendo: ꝛ quomodo illū valeo iudicare: et in hoc teipsum et proximū sanas. Uia remissionū offensionum breuis est nō iudicare. quia ait dns. Nolite iudicare: et non iudicabimini. Luc. vj. et Mat. vij. Climacus de istis. ad Rom̄. j. Detractores deo odibiles. ꝛ in ps̄. r. Oīm que perfeciſti destruxerunt. i. bona opera que deus pficit: destruūt in alijs quantum in eis est. de hoc. v. q. v. qui ambulat. Qui ambulat fraudulenter: reuelat arcana. qui autem fidelis est: celat amici cōmissum. Prouer. xj. Tali detractori lingua est capulāda. v. q. vj. Delatori autem lingua capuletur ꝛc. ¶ Item nota q̄ derrahere consistit in adnihilando vel diminuēdo bonū alterius. Unde Haymo dicit. Detrahere est alios bona iuertere vel negare. Eccli. xj. Bona in mala conuertēs infidiatur: ꝛ in electis imponet maculā. Vel sic. Detractio est reuelatio defectus absentis proximi: facta alicui vt ipsum in bono minorem existimet. Et sīm istas duas notificationes distinguūtur sex species detractionis: tres sīm primā: et tres sīm secundam. Prime sumuntur respectu boni. Sede tres respectu mali. Respectu boni quū quis negat bonū alterius: aut tacet vbi non debet: aut inuertit. Respectu mali: quum reuelat vbi non debet alterius peccatū: aut aggrauat: aut fingit quod nō est. Contigit fratri culpa in cenobio: ꝛ dum a ceteris increparetur: profectus est ad Antonium. et adsecuti sunt eum fratres: volentesq eū reducere. ceperunt exprobrare ei: ille vero se fecisse culpam denegabat. inuētus est ibi abbas Paphuntius cui nomē erat Elphtias qui talē retulit audita fratrum questione parabolam. Vidi (inquit) in ripa fluminis hominem vsq ad genua in limo demersum. Uenientes autē quidam vt eū porrecta manu extraherēt: vsq ad collū demerserunt. Tunc Antonius de Paphuntio dixit. Ecce homo q̄ pōt animas ex veritate saluare. Quo sermone illi fratres cōpūcti agētes penitentiā eū qui discesserat. ad cenobiū reuocarunt. ¶ B Sed hic quero qualiter restituet quis famā ei qui ex verbis suis in ea lesus est? Dicq aliquis potest alicui tripliciter famam auferre. Uno modo verū dicendo et iuste: puta quum aliquis crimē alicuius prodit ordine seruato: et tunc nō tenetur ad restitutionem fame. ij. q. j. in primis. a sensu cōtrario. vsq ad. §. sequen. Alio modo falsum dicendo et iniuste. et tūc tenetur famam restituere cōfitēdo se falsum dixisse. Tertio modo verum dicendo sed iniuste. puta quū aliquis prodit crimē alterius contra ordinem debitum: et tenetur tunc ad restitutionē quantū potest. sine mendacio tamē: vpote q: dicit se male dixisse: vel q̄ eum iniuste diffamauit: vel si non possit famam restituere: debet ei aliter recompēsare sicut in alijs iniurijs. Sīm Tho. Hic adde quod scripsi. s. in hac scda parte in. §. sed vt de hoc plenissime. ver. obligātur. in ar. xlvij. Item pōs. c. Detrahentes secreto proximo suo hunc persequebar. xxiij. q. iiij. nimium. Item Leuit. xix. Nō maledices surdo. glo. Surdo maledicit q̄ absenti derrahit. In eodē. c. etiam dicitur. Non eris criminator. i. detractor. Deut. xij. Caue ne sanguinē comedas. Eccli. v. Ne appelleris susurro. Jac. iiij. Nolite detrahere alterutrum fratres mei: qui detrahit fratri: aut qui iudicat fratrem suū: detrahit legi et iudicat legem. Jo. v. Pater non iudicat quēq: sed sententiam proferendo: sed omne iudicium dedit filio.

Detractio.

Alienе fame potest dispari tam detrahi.

Ser detractiōis species.

Ablare fame dispēdium quō restituēdum.

ꝛt omnes honorificent filium: ſicut honorificãt patrem.i. proſtreantur in eo maieſtatẽ patri equalẽ: vt qui viſus eſt infirmus et iudicatus in carne: cõferatur ei poteſtas iudicãdi: que ſit declaratiua maieſtatis. Act.x. Ipſe eſt qui cõſtituꝛus eſt iuder viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. eẽ de ſum. trĩ.c.ſ.§.hec ſancta. et in ſymbolis/Credo.et Quicũ ꝙ vult.ſ. Lor.iiij. Nolite ante tempus iudicare.cũ ijs que ibi ſunt. Bernar. Nõ vſurpo mihi vel ſuper me ſeruus filij poteſtatem. Nec me adnumero illis de quibus cõqueri ita ſolet/Tulerunt homines a me iudiciũ. Pater nõ iudicat quẽq̃: ſed omne iudiciũ dedit filio: et ego mihi p:eſumã quod nec ipſe pater aſſumit: Velim nolim ipſe me adſtare oportet ipſi: et hoꝝ que geſſi in coꝛpoꝛe reddere rationẽ.eẽ de pe.ꝛ remiſ. cũ ex eo. cuí nec verbũ p:eteruolat: nec ſubterfugit cogitatus.de hoc.ĩ.q.ſ.multi.vſ.q.ſ.ſi oĩa. xxx.q.vlti.incerta. cũ.c. ſeq.Roma.xiiij.et.ĩ.Lor.v. Unde et detractoꝛes p:opꝛie dicuntur deo odibiles.Roma.ſ.q: quod eſt dei p:opꝛium ſcẽ iudicare ꝛ condẽnare.Luc.vſ.vſurpãt ſibi.Unde Job. xix.Quare me perſequimini ſicut deus.iudicãdo ſcẽ de oc cultis.xxxij.diſt.erubeſcãt.xxxij.q.v.chriſtiana.ꝙ carnibus meis ſaturamini?Seneca.De te apud te mala exiſtima:et tecũ maxime tracta qõ in te infirmiſſimũ ſenſeris.Quum quiddã laudaret quemdã fratrẽ ꝙ malũ hoꝛreret:dixit abbas Pemẽ. Ille hoꝛret mala:qui ſua peccata hoꝛret: et oẽm fratrẽ ſuũ beatificat. Interrogatus abbas Pemẽ. quõ poteſt homo cauere a detrahendo:reſpondit.Ego et p:oximus meus due ſumus imagines.quũ ergo imaginẽ meã reſpexeroꝛ:ꝛ repꝛehẽdo me inuenit imago fratris mei apud me venerabilis.qñ aũt meã laudauero:rũc imaginẽ fratris mei p:auã reſpicio. Tũc ergo de alio nõ detrahã: ſi ſemꝫ er repꝛehẽdero meipſum. Nec invitis patrũ. Ber. Noli eſſe aliene vite aut temerarius iuder:aut curioſus erplorato:. Acuti ꝛ celeres ꝛ diſtricti rationis poſitoꝛes ꝛ delictoꝛum p:oꝛimi exactoꝛes exiſtẽtes hoc vitiũ patiunt.ex eo ꝙ de ſuis offenſionibus perdectã memoꝛiã nondũ aſſumpſerunt.Quia em̃ nõ de p:opꝛijs curã gerũt: ſub peccatis alioꝝ obligati ſuccumbũt.Si em̃ aliquis ſua mala nõ diſſimularet:nullius alterius decetero curam gereret:exiſtimans neq̃ ſibi tẽpus ſufficere ad p:opꝛiũ luctũ: etiã ſi cẽtum vixerit annis:atq̃ Joꝛdanẽ rorũ fluuiũ lach:ymans ex ſuis oculis viderit p:ocedentẽ.Murmurantiũ et faſciantiũ mala argumentuꝫ hoc eſſe cognoſce:q: doctrinas et res et negocia libenter ꝛ facile vituperant: et a ſpiritu odij trahunt miſerãde ſummerſi.Bonus racemoꝛũ collector: maturos edens mihil vuarũ acerbarũ colligit.et habens p:udentẽ mentẽ quaſcũq̃ virtutes in alijs inſpexerit:feſtinus notabit ſolicite. Inſipiẽs vero querelas ꝛ defectus ſcrutabit.de quo et dicit in pſ. lxiij. Scrutati ſunt iniquitates defecerũt ſcrutãtes ſcrutinio.Neq̃ tuis oculis vidẽs dijudica. Plerũq̃ etem̃ ipſi ſeducunt ꝛ errãt. xxvij. q.ſ. nec aliqua. et eẽ de p:oba.cauſam.Climacus in.x.gradu de detractione.Comꝑarat detractoꝛ cani.Matth.vij. Nolite ſanctum dare canibus.xj.q.iij.nolite.eẽ de ſimo.ca. et diligẽti.§.ſi.ibi.Cõtra latrantiũ moꝛſus.Sapientie.ſ.A detractione parcite lingue. Maxime detractio cauẽda in cõuiuijs. P:ouer.xxiij. Noli eſſe in conuiuijs potatoꝛum: nec in comeſtationibus eoꝝ qui carnes cõferunt ad veſcendũ. glo.ſ.Carnes ad veſcendũ cõferre/ẽ in collocutiõe derogationis viciſſim p:oximoꝝ vitia dicere.de hoc.xliij.diſt.conuiuia.vbi in glo.ſ. ponunt verſus Aug.

Quiſquis amat dictis abſentis rodere vitam:
Hanc menſaꝫ indignã noſcerit eſſe ſibi.

Cõparat etiã detracto: ſerpenti.Eccls.x. Quõ ſi moꝛdeat ſerpes in ſilẽtio ꝛc. Jaco.iij. Lingua ẽ inquietũ malũ: plena veneno moꝛtifero. P:odito: autẽ quos retro moꝛdet abſentes: pñtes amare ſimulat.nec detrahit niſi vbi de ſilẽtio cõfidit. P:ouerb.xxx. Eſt generatio que p:o dentibus gladios habet.pſ.lvj.ſſilij eoꝝ arma ꝛ ſagitta ꝛ lingua eoꝝ gladius acutus.de pẽni.diſt.ſ.periculoſe. et pſ. lviij. Et gladius in labijs eoꝝ.Cõparantur tales ſepulcro patenti et fetenti cõtinue.pſ.v.Sepulcrũ patens eſt guttur eoꝝ:linguis ſuis doloſe agebant:iudica illos deus.qꝛ ipſi alios iudicant. Luc.vſ. Nõ ſentiẽ iſte fero: iter religioſoꝝ: q: omnes ſunt cõmuniter detractoꝛes maxime alterutrũ. Ber. Ubi oĩes fetidi ſunt: vnius feꝛ: minime ſentitur. Sũt etiã ſimiles Liconie que venenatis animalibus paſcitur.pſ.iv. Cuiꝰ os maledictione plenũ eſt. P:eioꝛes ſunt furibꝰ.vſ.q.ſ.detꝛioꝛes. Ambꝛo. Tolerabilioꝛes ſunt qui veſtes ꝛ alia noſtra bona diripiunt: ꝙ qui famã noſtrã lacerãt.q: P:ouer.xxij. Melius nomen bonũ ꝙ multe diuitie.Hiere. xix. Unuſquiſq̃ carnes ſui amici comedit. Unde dixit hyperitius ſener. Melius eſt comedere carnes ꝛ bibere vinum: ꝙ comedere vituperando carnes fratrum. Ego. Quid aliud detrahentes faciũt: niſi in puluerem ſufflant: ꝛ in oculos ſuos terrã excitant: vt vnde plus detractionis perflant/inde magis nihil veritatis videãt.ꝛi. q.iij.inter verba.verſicu.archidiaconus. Mirũ eſt hoc vitium detractionis quum charitatẽ que deus eſt.ſ. Jo. iiij. et quidẽ ceteris acrius impugnare ꝛ perſequi cognoſcat. Quẽadmoduꝫ poteris admittere. Omnis qui detrahit: primum quidẽ ſeipſum p:odit vacuũ charitate.inde quid aliud detrahendo intendit: niſi vt is cui detrahit/veniat in odium vel cõtemptũ ipſis apud quos detrahitur. Lor. ſiquidẽ felle tuo:is amarũ per lingue inſtrumentuꝫ ſpargere niſi amaroꝛẽ nõ poteſt. dicente dño Mat.xij. Ex abũdantia coꝛdis os loquit. Pbs. P:opꝛium eſt aliena vitia cernere: ꝛ ſua obliuiſci. Moyſes rollens ſecũ ſpoꝛã peregrem plenam arena retro/ꝛ ante parũ intrauit in medium fratrũ qui quẽdam fratrẽ culpabilẽ dijudicabãt. ꝛ miratus illis dixit. Arena multa que retro ẽ: peccata mea ſunt multa ꝛ grauia: que nõ video. modica arena ante/ſunt peccata p:oꝛimi modica: que cõtinue iudico. In vitis patrũ. Solebat dicere abbas Joan. Paruã ſarcinã dimiſimus.i. noſmeipſos repꝛehẽdere: et grauẽ poꝛtare eleginus.i. vt nos iuſtificemus ꝛ alios cõdemnemus. Direxerunt patres. Hec eſt via ſalutis: ſe repꝛehẽdere ꝛ alios excuſare. Unus patrũ videns aliũ peccantẽ dixit cũ fleru. Ue mihi:q: ficut iſte hodie peccat:ſic ꝛ ego die craſtino. Et monebat diſcipulum ſuũ dicẽs. Quãuis aliquis te preſente peccauerit: ne cõdemnes eũ.ſed ſic apud te ſit ꝛãq̃ ru plus pecces eoꝝ quis ille ſit ſecularis: niſi forte ꝛra deũ blaſphemauerit: quod eſt hereſis. Dixit abbas Theodoꝛus cuidã. Si monachus reuertatur ad ſeculũ:nõ miſeriaꝫ ſed magis ſuperfluis potuit inſidias diaboli euadere. Abbas Iſaacius ſit expelli de cenobio fratrẽ negligentẽ.dũ ergo reuertertur in deſertũ in cellaꝫ ſuã: angelus dñi ſtetit ante oſtium celle:dicẽs ei. Non te permitto ingredi. Et ille rogabat vt ei culpa manifeſtaret. Et reſpondit angelus. Deus me tãꝛ miſit dicens. Uade dic Iſaac. Ubi iubes vt mittamus illũ fratrẽ qui peccauit? At ille moꝛ dixit/Peccaui dñe: indulge mihi. Et dixit angelus. Erurge:indulget tibi deus. ſed nec hoc iterũ facias vt quemcũq̃ cõdemnes anteq̃ deus illũ iudicet. Tulerũt em̃ homines iudiciũ meũ:et nõ mihi illud permittunt. dixit deus. Hoc aũt dictũ eſt: q: ſi cõtigerit de illis perfectis aliquẽ vel in paruo peccare: mox p:oditur. Nec in vitis patrũ. ¶Sic detracto: peccata quibꝰ plenus eſt non videt:ſed aliena. P:ouer. xxiij. Cũ detractoꝛibus ne cõmiſceaꝛis: qñ repente conſurget perditio eoꝝ.glo.ibi. Hoc ſpecialiter vitio periclitatur totũ pene genus humanũ. quum omnis detractio ſit periculoſa: maxime illa que fit contra patrẽ carnalẽ vel ſpiritualẽ.vnde maledicitur Cham in ſemine:q: deriſit patres.Gen.ix. ſ.q.iiij. §.itẽ peccato Achoꝛ. verſicu. Itẽ Cham.xcvj.diſt.in ſcripturis.Exo.xxij. Diſs.glo.i.ſacerdotibꝰ. nõ detrahes. et iterũ glo.ſ. Quuꝫ omnis detractio pernicioſa ſit in alios ſacerdotibus perniciooſoꝝ.ĩ.Reg. vj.legitur de Oza percuſſo a domino:quia manũ ad arcam extendit. Manũ ad arcam ponere/eſt p:elatum arguere:et de eo murmurare vel detrahere.ĩ.q.vij.§. de his.verſicu. itẽ legitur. Ego. Multi dũ vitã ſacerdotũ plus ꝙ ſuã diſcutiunt:in erro-

foueam dilabunt. Magna em̃ trabe vulneratos oculos habentes/eamq; negligentes/festucã tenuẽ in alior̃ oculis conspiciunt ꝛc.s.q.s.multi. ¶ Contra audientes detractores Prouerbio.iiij. Detrahẽtia labia sint procul a te. et.xxiiij. Noli esse in cõuiuijs ꝛc.ꝛ.xxiij. Cũ detractoribus ꝛc.ꝛ Eccli.xxviij. Sepi aures tuas spinis. Berñ. Detrahere vel detrahentẽ audire/qđ hoꝛ damnabilius sit nõ facis le dicẽtim. Hiero. Nemo inuito auditore libẽter refert. vs. q.i. ermerito. Si deesset auditor: deesset detractor. Cõtra detractores etiam Job.xix. Quare persequimini me sicut deꝰ ꝛ carnibꝰ meis saturamini? i. detrahẽdo. ¶ Et Tripler etiam est species pestis huius: scilz aperta/dissimulatoria/ꝛ replicatoria. Aperta est illoꝛ qui aude ꝛ inuerecũde sicut in buccã venerit fetoꝛ detractionis emittunt. de quibus ps.v. Sepulcrũ patens est ꝛc. Seneca. Non refert an superius an inferius intoner. magis em̃ superius feret. vnde tales abominabiles sunt. Prouer.xxiiij. Abominatio hominum detractor. Dissimulatoria illoꝛ qui verecundia quadã obumbrant: et primo premittũt suspiria: vt magis compatiendo cꝫ detrahendo credantur dicere verba. Dicunt etiã se diligere illos quibus detrahunt. dicunt etiam maligni cꝫ ille cui volunt detrahere bonus est. ꝛ incipiunt eum laudare. sed cauda scorpionis percutiũt: dicẽtes habet tamen talẽ defectum vel tale peccatũ. Contra istos dictum est. s. versicu. cõparatur. Si mordeat serpens in silẽtio ꝛc. Replicatoria est illoꝛ qui verecũdant primo aperire os: sed morꝰ vt alij incipiunt: ipsi ponũt bolũ: ꝛ symboli zant. Ista quos. s. versicu. cõparat. dixi. Noli esse ꝛc. Sicut susurrans serpens Euã de paradiso ercussit: Ita qui fratri suo detrahit: nõ solũ suaz/sed audientis animã perdit. Dicit hyperitius. Cuidã patri presbyter ꝛ sueuerat hostiã consecrare. quidã presbyterũ accusauit. pater scandalizatus noluit ab eo cõmunionẽ recipere. discedente presbytero facta est vox ad solit arium dicens. Et subito factus in ecta si vidit lacũ aureum: ꝛ funez aureũ: ꝛ aquã optimã: ꝛ quẽdam leprosum haurientẽ de lacu aquam ꝛ transfundẽtem. quum autem vellet senex qui hoc videbat bibere: non bibebat et cꝫ leprosus esset qui hauriebat. Et ecce iterũ ad senẽ voꝛ dicens/Cur non bibis ex aqua hac? Qualem causam habet qui hauritꝰ ille tantũmodo hauritꝰ ꝛ transfundit. Quum ergo inde reuersus fuisset senex ꝛ habuisset districtionẽ visionis: vocauit presbyterũ: et cõmunicauit ab eo sicut prius. ad hec. s.q.s. §. sed obijcitur. c. si fuerit. cũ.c.seq. vsqꝫ ad. §. sed notandũ. ꝛ xv.q.i.c.ſi. ¶ Idi detractores signantur per bestiã de qua danielis. vij. Bestia similis vrso in parte sterit: et tres ordines dentium in oreꝰ ꝛ sic dicebant ei. Surge: comede carnes plurimas. Detractor: est vsus vorar viuarũ carniũ. Et inquietus: quia assuetus detractionibus nunqꝫ quiescit: modo cũ vno modo cum alio. Et in abditis morat: q; detractor: prour communiter/in occulto detrahit. Caput habet debile: pcipue nares: q; si extradicatur detractor: frangit a detractione. Tres ordines dẽriũ habet: q; manifesta mala exaggerat: et occulta publicat: qđ est diffamare. Dubia in deteriorem partẽ interpretatur: qđ est proprie derogare. Aperta bona que negare nõ pot/diminuit ꝛ obscurat: qđ est detrahere. contra tales aures sunt sepiende spinis. i. peccatis propijs vt non audias aliena. Eccli.. xxiiij. Sepi aures tuas spinis. Hiero. Sicut sagitta si mittat contra durã materiã nonnũqꝫ in mittentẽ reuertitur: ꝛ vulnerat dirigentẽ: Ita detractor: quum tristẽ faciem viderit audientis: immo nec audientis quidẽ: sed obturantis aures suas ne audiat iudicium sanguinis: illico conticescit: pallet vultus. heret labijs. saliua siccatur. Prouerbio.xxv. Ventus aquilo dissipat pluuias. facies tristis linguã detrahentẽ. Cõtra tales Berñ. aspere intonat dicẽs/Lingua maledica illius cui detrahit percutiens cõscientiam/et eius qui audit vulnerans charitatem/secum pariter vtrũqꝫ perimit. Numquid non vipera est: que tam leraliter inficit vno flatu? Nũquid non lancea est: que tres penetrat vno ictu? Lingua (pꝰ. inquit) coꝛ gladius acutus. de peni. dist. s. periculose. pꝰ. cxxix. Acuerũt linguas suas sicut serpentes: venenũ aspidum sub labijs eoꝛ. pꝰ. ix. Cuiuꝰ os maledictione plenuꝰ est ꝛ amaritudine ꝛ dolo: sub lingua eius labor et dolor. Gladius quidẽ est anceps immo triceps lingua detractoris. crudelis: est ipso mucrone quo latus dominicũ est cõfossum. ſfodit hic quoqꝫ corpus christi: fideles christi qui sunt ecclesia que est corpus christi mysticum. xxiij. q.iij. prio membris. et. q.v. de liguribus. de peni. dist. s. ecclesia. Mẽbrum de membro nec iam exanime. i. sine anima. eꝛ in clemen. fidei. de sum. tri. fodit: sed facit exanime fodiẽdo. Ipsis quoqꝫ nocentior est spinis. Jo.xix. quas illi taz sublimi capiti furor militaris imposuit. seu etiã clauis ferreis. pꝰ. xxi. ſfoderunt manus meas ꝛ pedes meos. quos sanctissimis manibus ꝛ pedibus cõsummatio iudaice iniquitatis infixit. Quare aũt deus permittat detractiones fieri: assignatur causa a Gregorio dicente. Sunt plurimi quiuitã bonorum fortasse amplius cꝫ debent laudãt. et nequa elatio de laude subrepat: permittit oipotens deus malos in obtrectationẽ ꝛ obiurgationẽ pũpere. vt siqua culpa ab oꝛe laudantiũ i coꝛde nascit: ab oꝛe vituperantiũ suffocet. vs. q.s. sunt plurimi. Quare etiã diabolus detractiones ꝛ diffamationes suscitet ponit cã. ij. q.v. hz hoc. Hz b propriũ antiqui hostis inuidia: vt quos impro boꝛ actuũ perpetratio ne deo sibi resistente deijcere nõ valet: opiniones coꝛ falsa ad presens simulãdo dilaceret. Scõm Climacuz detractio est soboles odij: sanguisuga charitatis: foꝛdes coꝛdis et oneris confilliaꝛ ꝛ. Judas erat in medio discipuloꝛ: latro vero in choro homicidarũ: ꝛ mirũ quõ in vno momento est facta trãsmutatio scz latronis saluati. Luc.xxiij. xxvj. q.vj. si presbyter. et Jude suspẽsi. Mat. penulti. c. de pẽi. dist. iij. scelerationi. Demones vel exhortant ꝛ nobis suggerunt cꝫ peccemus: aut peccantes dijudicare: vt presertim moliantur primũ: ꝛ nos sic maculent. de peni. dist. ij. §. romanos. ver. princeps. als. est. c. Homicide. Vidi quosdã latẽter ꝛ nõ publice omnino dira et periculosa crimina perpetrantes: ꝛ autumatione sue mundicie ficte vt nimis iusti. ij. q.ij. §. his ita. ibi. Noli esse nimis iustus. aduersus eos instantes qui in minimis quibusdã ꝛ publicis offendebant. Detrahere est proprie animi interitus. Judicare est irreuerens rapina dei dignitatis. sin Climacũ. Qđ admodũ proprie reputationis elatio ꝛ sine alia passione hominem habentem perdere potest: Ita ꝛ per seipsum solũ iudicare ꝛ detrahere existens in nobis perfecte nos perdere valet. Et ex hocille phariseus cõdemnat. Luc. xviij. Et quia de vitio detractionis religiosorũ maxime tractauit: cauendum est religiosis predicatoribus ne in suis sermonibus et predicationibus prelatis ecclesiarum detrahant. eꝛ de priuile. et excess. religios. in clemẽ. Vñ dicit Hiero. ad Rusticum monachum. Non est humilitatis mee atqꝫ mensure de ministris ecclesiarum siniſtrũ quippiam dicere. Habent illi ordinem suum ꝛ gradũ. xxi. q. s. si clericatus. Tullius. Sepius vidi graulus offendere animos auditorum eos qui aliena vitia aperte. quasi dicat in specie non in genere. eꝛ de offi. iudi. ordina. si sacerdos. dixerunt: cꝫ eos qui commiserunt. Et hoc intelligendum est quum nominatim detrahunt: vel per circumlocutionem: que vicẽ habeat proprij nominis. arg. do. ff. si certum petatur. l. lecta. eꝛ de testi. licet. iij. eꝛ de consangui. et affini. tua nos. alias in genere bene licet predicatorii rangere vitia prelatoruz. quia contra vitia quoꝛumcumqꝫ precipue est predicandũ generaliter. Esaie. lviij. Annunti. populo meo scelera eorum: ꝛ domui Jacob peccata eoꝛum. Isti sunt prelati. Jacob interpretatur supplantator. et prelati precipue habent vitia supplantare: scilicet exemplo et doctrina ea eneruare. xliij. distinctio. sit rector discretus. s. rñ. faciunt bene ad hec que leguntur ꝛ notãtur. viij. q.i. c. penul. ꝛ vlti. xi. q.iij. precipue. eꝛ devo. ꝛ vo. redẽp. c. magne. §. preterea. Unde dominus Mat. xxiij. Super cathedrã Moysi ꝛc. s.q.s. omnia. c. non tales. xix. distinc. secundum. Licet ergo

in genere qđ non licet in specie. ex de offi. ordi. si sacerdos. Caueant tamē vt in locutione generali linguā refrenent: q: qui minus cōsiderate loquitur: sentiet mala. v.q.v. §. Is illud. xliij. dist. sit recto:. fm Jo. an. i. Caueāt etiam fratres seminare discoꝛdiā inter fratres: quod deus singulariter odit. Pꝛouer. vj. Qui cōgregare venit nō dispergere. Jo. xxiij. q. j. qm vetus. ex de baptis. c. fi. Caueant etiā ne sint bilingues. vide. s. in pꝛin. istius. §. in additiōe que incipit/ Item murmur. ver. bilinguis. sicut eoꝛ quidā sunt. Bilingues aūt sunt qui mala loquuntur in absentia: et bona in pꝛesentia. vel qui pꝛetēdunt qđ bona intētione vel causa ioci dicunt: quū tm intentionem malā habeāt. Pꝛouer. xvij. Verba bilinguis quasi simplicia: et ipsa pueniunt vsqꝫ ad interioꝛa vēris. ps. liij. Molliti sunt sermones suos super oleū: et ipsi sunt iacula. Tales maledicti sunt. Eccli. xxviij. Susurro et bilinguis maledictus: multos em turbāt pacē habētes. Lingua tertia multos cōmouit et. s. ad Timo. iij. Diacones similiter pudicos: non bilingues.

¶ Articulus. lxxxj. A

Otiosa verba q̄ sint.

Lia vitia quoꝛū / dam religioſoꝛ pꝛesentis temporis sunt verba otiosa/ multiloquiū/ et fractio silētij. Et pꝛimo qđē verbū otiosum fm Hiero. est qđ sine vtilitate loquētis dicit aut audientis. vel fm Gꝛego. qđ caret ratione iuste necessitatis: aut intētione pie vtilitatis. Item Hiero. Quoties vero loquimur aut nō in oppoꝛtuno tēpoꝛe aut loco: aut nō cōuenit audiētibus: toties sermo malus pcedit de oꝛe nostro ad destructionē eoꝛ qui audiūt. Consideremus ergo qđ loquamur: q: p omni verbo otioso reddituri sumus rationē in die iudicij. Mat. xij. xxij. q. vlti. c. penul. xxv. dist. §. criminis. ad fi. Per quod. c. dico qđ etiā de deo nō debēt loqui religiosi tēpoꝛe silētij: q: nō est tēpus oppoꝛtunum. ps. xxxviij. Obmutui et silui a bonis: et q: melioꝛ est obedientia silentij qđ sacrificiū tali tēpoꝛe verbi dei. viij. q. j. sciēdū. facit etiā ad hoc. xxv. dist. §. criminis. ver. quoties plus loquitur. xliij. dist. sit recto:. in fi. ibi. oppoꝛtune. et ibi. oppoꝛtunitatē. et. §. pariter. Et huius nō frenantis linguā suam vana est religio. Jaco. j. v. q. v. in loco. et ibi erit cultus iustitie silētiū. Et q: inconsiderate loquit. v. q. vj. §. sed aliud. Et oīa tēpus habent. Eccli. iij. Verba aūt scurrilia et turpia nō sunt computāda inter otiosa. Hiero. Qui ob scurrilitatem replicat et cachinnis oꝛa dissoluit. xlvj. dist. clericū scurrilem. et aliquid pꝛofert turpitudinis: nō otiosi sermonis/ sz criminosi reus tenetur. Itē Bernar. Nuge in oꝛe sacerdotis/ blasphemie sunt. Fede ad cachinnos mouetur: fedius mouet. Poꝛro detrahere aut detrahentē audire/ qđ hoꝛ dānabilius sit nō facile dixerim. Cachinnoꝛ. aris. i. rideo rides. inde dicit hic cachinnus risus vanus inutilis et dissolutus et derisoꝛius. Vel cachinnus componit a con et cygnus qui est albus vnir. ppter dētes qui albere videntur in risu dissoluto. et inde dicit hic cachinno. onis. qui ridet dissolute et irrider. fm Hugui. in deriuationib⁹. Lyra. Dis sermo vanus dicāre spū immūdo pferk. Lingue nostre oꝛgana sunt spūssancti. fm Amb. Qui loquitur bona verba: est quasi os dei. et q̄ loquit mala verba: est quasi os diaboli. Quāto quis est magis vitiosus: tāto magis dz loqui et audire de virtutib⁹. De frequēti locutione vitioꝛum quis incidit in vitia: et de frequēti locutione virtutū in virtutes. De malo nō possum⁹ dicere quātū est: nec de bono quātū est: q: vtrūq; a nobis incōpꝛehēsibile est. Maioꝛis virtutis est bñfacere qđ bñ loqui. Deberet habere hō collū instar gruis: vt quasi p multos nodos trāsiret verbū ante qđ egrederet de oꝛe. ps. xliij. Lingua mea calamus scribe velociter scribētis. s. spūssancti qui nescit tarda molimina fm Ambꝛo. et legit et no. de peni. di. j. his aūt. alis est sub. c. multiplex. in glos. scriptū. Mat. xij. Dme verbū otiosum qō locuti fuerint hoies reddēt de eo rationē in die iudicij. vbi Lyra. Otiosum aūt verbū est: qō mēdax est: qō calūniam habet. quidā aūt dicūt qm et vanū: quale est quod risum mouet inoꝛdinatū: vel turpe inuerecundū. Item fm Gꝛego. Verbū otiosum est si omissis seriis de rebus friuolis loquamur: et fabulas narremus antiquas. arg. ad hoc xxxvij. di. legāt. Et sup illud Eccli. vltri. in fi. dicit glos. q̄ de verbo ignoꝛāter plato iudiciū erit. Luncta que fiūt adducer in iudiciū. p omni errato siue bonū siue malū sit. et maxime hec sunt cauēda in sacerdotibus. Bern. Inter secula res nuge in oꝛe sacerdotis/ blasphemie. Nūquid o sacerdos os tuū euangelio cōsecrasti: vnde iā talibus os aperire nō licet: q: est assuefacere sacrilegiū. Labia sacerdotis custodiūt scientiā. Malach. ij. nō spurcitiā. xliij. dist. sit rector. Hiero. Beata lingua que nō nouit nisi de diuinis sermonē texere. ¶ B Sunt aūt quidā religiosi qui nō curāt de venialibus: nec ea timēt: sed timēda sunt. Aug. Ista leuia noli cōtēnere. si cōtēnis qñ appēdis: expaueſce quā do numeras. Et sup illud Job. xxxj. Nōne ipse considerat vias meas: dicit glos. Sic deus vniuscuiusq; vias cōsiderat: sic gressus dinumerat: vt nec minime cogitationes ac tenuissima verba que apud nos vsu vel uerūt. eius iudicio indiscussa remaneant. Sed que ratio pōt reddi de verbis otiosis: quū ipsa sine ratiōe dicātur? Bernar. Si ppterea verbū otiosum est qđ nullā causam rationabilem habeat: quā rationē reddere poterimus de eo quod est pꝛeter rationem? Licet cōfabulari (aiunt) donec perrāseat hoꝛa: quā tibi ad agendā penitētiam/ ad obtinēdā veniā/ ad acquirendā gratiā/ ad pꝛomerendā gloriā/ miseratio cōditoris indulsit. Item timenda sunt ista venialia: ne inter multa venialia icidat aliquod moꝛtale. Eccli. xix. Qui spernit modica: paulatim decidet. Gꝛeg. Ut rasti grādia: vide ne obꝛuaris arena. Idē. Si ista minima negligimus: insensibiliter seducti audacter maioꝛa ppetram⁹. legit. ij. Regū xvij. qđ Absalon ppter crines inhesit querce. et Samson absciſſis crinibus debilis fact⁹ est. Judicū. xvj. Itē venialia obnubilāt charitatem: licet nō extinguāt: sicut pulvis oculū. Itē q: Aug. dicit qđ nullū peccatū est adeo veniale: qđ nō fiat criminale dū placet. ver. hinc Augu. et vide ibi in glos. i. cuius. xxv. di. §. criminis. sub. c. vnū oꝛariū. Adde hic qđ legit et no. de peni. dist. iij. de quotidianis. glo. j. Itē Augu. Necea dimitti nobis volumus que in baptismo dimissa nō dubitamus: sz illa que humane fragilitati quis parua tm creda: subꝛepūt: que si collecta oꝛra nos fuerint: ita nos grauabūt et oppꝛimēt: sicut aliquod vnum grāde peccatū. Quid etenim ad naufragiū interest vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur et obruatur: an paulatim subꝛepens aqua in sentinam per negligētium culpam derelicta atqꝫ contempta impleat nauem: atqꝫ submergat: de peni. dist. j. tres autem actiones. ¶ C

Loquax citius mi mia.

Et multiloquio etiā cauendū est religiosis: q: hoiem reddit otiosum multiloquiū: et breuis loquiū amabilē. Unde quidā pbs interroga tus quō quis hoibus placere posset: inqt. Si gesseris oprima: et locut⁹ fueris panca. Eccli. xix. Qui odit loquacitatē: extinguit malitiā. Eccli. xx. Qui multis vtit verbis: odit aiam suā. Pꝛouerb. x. In multiloquio pctm nō deerit. qui aūt moderat labia sua: prudentissimus est. Eccls. v. Pauci sint sermones tui. Eccls. vj. Omnis labor hominis in oꝛe eius. Etiam multiloquiū bonoꝛ cauendum est. xliij. distinc. sit recto:. ad finem. v. q. vj. §. sed aliud. ibi. Qui custodit os suum: custodit animam suam. qui autem inconsiderate loquitur: sentit mala. Turpiloquium etiam eis est maxime cauendum. ad Epheſ. v. ibi. Aut turpiloquium. j. ad Coꝛ. xv. Coꝛrumpunt bonos mores colloquia mala. Et ideo Cato. Utrutē primā esse puta cōpescere linguā. Bern. Moꝛs et vita in manibus linguē. ideo oꝛi ponenda est custodia: vt nec vitalem edificationem clausura damnet: nec leralis pernicies liberū soꝛtiatur egressum. Hiero. Pꝛius sermo veniat ad limā qđ ad linguam. Eccli. iiij. Noli citatus esse in lingua tua. Seulndum Climacum multiloquium est vane glorie cathedra:

per quã seipsam manifestare ac pompatice p:opalare nas rũã habet. Multiloquiũ est insipiẽtie argumentũ: detra ctionis po:ta: manuducto: scurrilitatis: mẽdacij minister: cõpũctiõis resolutio: et cõdito: vanitatis: intellect⁹ disper sio: acidie vocato:: p̃curso: somni: dissipatio oris custodie: exterminatio calo:is: ⁊ feruo:is frigefactio: o:ationis ob scuratio. Silentiũ in sciẽtia est mater o:ationis: a captiui tate reuocatio: ignis custodia: actus cogitationũ: inrẽtio pugnãto:. vbi glos. sup Clima. q: nõ solũ ab impugnatio nibus custodit silẽtiũ: sed nec eis app:opinquare finit. lu ctus colligatio: amicitia lach:ymaꝝ: memo:ie mo:tis ope raro:: pene eterne picto:: iudicij eterni diligẽs inquisito:: mestitie minister: confidẽtie p:op:ie inimicitia: tranquilli tatis cõiugalis cõiunctus: amo:is docẽdi repugnato:: scie tie additam mẽtũ: dei verbo:: cõdito:: nõ apparẽs p̃fectus: latẽs ascensus. Cognoscẽs delicta tenuit linguã. qui vero multiloquus est: nõ cognoscit se. Silentij amicus app:o pinquat deo: ⁊ latẽter colloquẽs a deo illuminat. Jesu si lẽtiũ. Jo. xviij. Mar. xiiij. insleuit ꝓilatũ. q: dicitur in ps. xxxvj. Dixi custodiã vias meas: vt nõ delinquam in lingua mea. Ex vno hoꝝ est non valere cõtinere: aut ex vana glo ria: aut ex gula: vt in diuite epulone q̃ in lingua cruciaba tur. Luc. xvj. Hoc silentiũ apud religiosos male seruat: q: o:atione carent: et in cella nõ sunt: ⁊ p̃cessiones querũt: et steriles ⁊ frigidas habẽt animas: et gustu diuino carẽt: q: mundũ nedũ gustant: sed bibũt. de peni. dist. ij. §. qõ vero. Rep:obi et renodori. i. vanigloriosi sunt: et quietẽ co:dis non habent. Abbas Agathon per tres annos misit lapi dem in o:e silentium affectans. Respondit senex. Silen tium est seruãdum vsq; quo quis interrogetur. Si tacitur nus fueris: requiem possidebis. Dixit Euagius. Non anti cipes loqui: nisi fueris requisit⁹. Arsenius dixit. Sepe me locutum fuisse penituit: at vero tacuisse nunq̃. Dixit An tonius discipulo. Si affectaueris silentium: ne arbitreris te exercere virtutem: sed indignum te loqui p:ofitere. Dixit Syloy. Quomodo possum⁹ saluare animas nostras: quum lingua nostra aperto ostio sepe p:osiliat? Dixit se nex de quibusdam fratribus multum loquentibus etiam de deo ꝙ boni erant: sed atrium illoꝝ non habebat ostiũ: sed qui volebant intrabant stabulum: et soluebant asinũ. hoc autem dicebat quia quicquid illis euenisset: loquebã tur. Abbas Pemen. Qui in co:de loquitur: non seruat si lentium: etiã o:e clauso. Qui cum iuuamine de mane vsq; ad vesperam loquitur: seruat silentium. Augu. Te tacen tibus de te domine quoniam sunt loquentes muti. Dictũ fuit Arsenio a ch:isto. ſfuge: race: quiesce. Ide sunt radices non peccandi. Esa. xxx. In silentio et spe erit fo:titudo no stra. Abbas pasto:. Omnis labo: quicumq; euenit tibi: ex tacturnitate superabitur. Sapiens. Nemo stultus tacere potest. Thren. iij. Sedebit solitarius: et tacebit. Seneca. Primum argumentum composite mentis existimo: posse secum consistere: et secum moꝛari. Dicit Hiego. ꝙ beatus Benedictus recedens ab illis. vij. q. j. §. hoc autem. malis monachis habitauit secum. ij. lib:o dialogo:um. Bernar. Cum quo est deus: nũq̃ est minus solus: q̃ quum ipse est solus. Quod ideo dicit: quia tunc habet suam consolatio nem: et liberius habet suum verum cõsolato:em. l. deum. Hiego. Non sufficit homo p:oficere ad vtraq; diuisus: q: si exterius auditũ aperit: interius so:descit. Jaco. iij. Lin guam autẽ nullus domare potest. ibi vide de lingua. Eccli xiij. Beatus vir qui non est lapsus verbo ex o:e suo. Ubi non est clausura o:is: non est claustrum: sed vbs patens absq; muro:um ambitu. P:ouer. xxv. in fi. Sicut vbs pa tens et absq; muro: ambitu: ita vir qui nõ potest cohibe re in loquẽdo spiritũ suum. Religio vbi nõ seruatur silen tium. dicit illud Job. xxx. Quasi rupto muro et aperta ia nua irruerũt super me. De indicto silẽtio regulari. xxj. q. j. si cupis. ⁊ c. placuit. ij. eẽ de sta. mo. cũ ad monasteriũ. §. in o:atorio. eẽ de cele. mis. dolentes.

¶ Articulus. lxxxij.

De tractato dei gratia statu aplico martyrũ et confessoꝝ anachoꝛitarũ ⁊ omniũ aliorꝝ religiosorũ copiose: et quomodo status isti lugubri ter sunt plangendi: q: in sancta dei eccle sia quodammodo ceciderũt a perfectione ⁊ puritate sua.

Nũc in fine operis ⁊ p:o cõplemẽto eius de statu virginũ qui est perfectus in dei ecclesia status/ b:euius est tractan dũ. et sicut in superio:ibus hoc seruaui: alloquo: sanctam matrẽ nostrã ecclesiã dicẽs. Dic mihi virgo casta mater ec clesia/ vni viro ch:isto legitime copulata. ij. ad Co:int. xj. xxvij. q. j. nuptiarũ. An status virginalis adhuc in te vera citer pseuerer: et vere dices/ Virgines bone (nostra trãsla tio habet pulch:e) Amos. viij. deficient. dicit ꝓpheta. sub audi nũc. xxxij. q. v. si paulus. ¶ A Sed p:imo sciẽdum est ꝙ virginitas quadrupliciter sumit. P:imo p fidei in tegritate. vñ sup p:edic. locũ Apli. ij. ad Cor. xj. Despondi vos ⁊ c. glos. Aug. Virginitas fides est incorrupta. ⁊ sic ac cipitur p:ealle. c. nuptiarũ. Scõo p integritate carnis. vn de glos. sup p:e. locũ. Virginitas carnis co:p⁹ est intactũ. vñ Augu. cõtra Julianũ. Pudicitia est res mẽtis: virgini tas co:pis. Ad hoc. xxxij. q. v. de pudicitia. Tertio p pudi citia mẽtis cũ integritate carnis quãtũ ad ꝓpositũ seruãdi eã: sic virginitas mãsisset in Lucia etiã si inuita fuisset op p:essa. xxxij. q. v. §. j. ⁊ c. reuera. et. c. ita ne. ibi. Apprehensa carne sua exerceat libido nõ sua. ⁊ c. ꝓposito. ⁊ c. sicut ne mo. Quarto p pudicitia mẽtis cũ integritate carnis: nõ solũ in p:opositu seruãdi/ sed etiam in actu. et de tali dicit Apls. j. ad Cor. vij. Mulier innupta et virgo cogitat que dñi sunt vt sit sancta co:po:e ⁊ spũ. Virginitas sic sumpta excellẽter accipit. Et habẽtibus virginitatẽ talẽ conuenit annulus aureus in ecclesia militãti: in signũ ꝙ sunt spõse ch:isti singulares: ⁊ in ecclesia triũphãti merito eis redde tur aureola. de his habet. xxxij. q. v. ille. Et est sciẽdũ ꝙ hec virt⁹ pudicitia q̃ est virt⁹ animi. vt pal. c. pudicitia. ⁊ c. ita. quũ virtus sit animi: nũq̃ põt amitti aio incorrupto: quia animo nõ inferk vis. vt p:eal. c. ita ne. ⁊ xv. q. j. meritorio. Hec aũ virt⁹ pudicitia que est in aio/ eadẽ est in virginibus et in cõiugatis ⁊ in viduis. Sed in virginib⁹ appellak virgi nitas. In cõiugatis pudicitia. xxxij. q. j. nuptiarũ. xxxvij. q. j. sicẽ. vltra p:in. ibi. Nec vera eius pudicitia cum cõiu ge ⁊ c. et. §. ex his. ver. Itẽ quũ dicit. In ꝓtinẽtib⁹ castitas. de hoc no. xxxij. q. v. in summa. Est autẽ fin Augu. in lib. de nuptijs et concupiscẽtijs/ virginitas in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio. i. p:opositũ seruandi perpetuã integritatẽ. vt fuit excellẽtissime in marre dei di cente Luce. j. Quoniã virũ nõ cognosco. i. nõ cognituram me p:oposui. xxxij. q. ij. §. j. ibi. Quõ fiet istud ⁊c. Carnẽ ve ro corruptibilẽ intellige carnẽ possibilẽ corrũpi ⁊ nõ corrũ pi. vt fuit caro Adam in statu innocentie. de conse. dist. iij. placuit. Itẽ Ambro. in lib. v. de virginitate. Quid est casti tas virginalis: nisi expers conta ionis integritas? ¶ Et notandũ ꝙ carnis corruptio per oppressionem nõ p:iuat ab aureola fin Altiss. odo:ẽsem ⁊ Cãcellariũ Parisiẽsem et Richardũ. et cõiter hoc tenent theologi per verbũ Au cie/ Si inuitã me feceris violari: castitas mihi duplicabit ad co:onã. xxxij. q. vj. Sed talis nõ habebit insignia q̃ dan tur specialib⁹ virginib⁹ in ecclesia militãti: vt annulus au reus ⁊ similia. Sed Ray. ⁊ cõiter oẽs canoniste ⁊ Hug. cũ quibus sentio: tenent ꝙ siue ante baptismum siue post ba ptismum aliqua fuerit oppressa: nec inter virgines poterit consecrari: nec habebit aureolã: nec insignia in ecclesia mi litanti. habebit tñ maio:ẽ glo:iã si mente corrupta nõ fue rit: sed non talem. vt. xxxj. distinc. acutius. no. xxxij. q. v. §. j. in glos. ar. violenter corrupta. et. c. reuera. et. c. ille. et per Hug. eadẽ. q. c. ꝓposito. c. finge. et. c. ille. et opti. facit. xv. q. j. si quis non iratus. Nec refert fm Hugonem/ vtrum in huiusmodi corruptione sit facta feminum commissio necne: quia siue fuerit adulta/ siue impubes adeo ꝙ non

Virginitas qdrifariã põt intelligi.

Anviolẽta virginis oppsſio corruptã puet aureola.

possit sentire p̄urirū nec semen emittere: nec est virgo nec inter virgines cōpurabitur taliter corrupta. ¶ Quid de illa que vadit ad corruptorē vt corrūpatur: nec tñ sequitur corruptio? Quid etiam dē cōiugata que cōsensit in carnalem copulā que secuta non est? nūquid fraudabitur aureola? Respōdeo in primo casu sm Aug. q̄ si peniteat de corruptione mentis: nō priuabitur aureola. quia sm Lancel. Parisiēsem virginitas per penitētiā reparatur in illa que sola mente corrupta est. In scō casu dic q̄ si hmōi coniugata ante mortē peniteat de illo cōsensu: nō fraudabitur aureola. alias illā nō habebit: si decesserit cū p̄oposito vtendi carnali copula si cōualescat. Sz huic dicto repugnat factū virginis gloriose: que consensit in carnalē copulā quū desposaretur Joseph. Sm Aug. xxvij. q. ij. §. j. vbi btā Maria sm qō ibi dicitur q̄ consensit in carnalem copulā nō illam appetendo/sed diuine inspirationi in vtroq̄ obediēdo soluit dubiū. Tenet etiā Hug. in palle. c. ille. q̄ illa que est furore libidinis p̄uocat in se seminis effusionē: vel digito/vel alio modo cōtra naturā rumpens sigillū virginitatis sue: vel etiā supponēdo se pecori/vel ferro/vel palo se corrūpit: potest inter virgines cōsecrari: et habebit aureolam si peniteat. Et q̄ non amittitur virginitas nisi per mēbrū naturale. Que opinio nullo modo placet. et penitus est obscura: q: talis corrupta est qualitercumq̄ sit mēte et corpore. et p: hoc facit. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊. c. sequē. ⁊ xxxij. q. vij. nō solum. xxviij. q. j. idololatria. quia pari ratione masculi et femine sodomite possent virgines iudicari. quod nō est verum. Et ideo teneo q̄ hmōdi mulieres sic corrupte nō sunt inter virgines cōsecrāde: nec habebūt aureolam: quātūcūq̄ peniteāt. quia vt dictū est. §. eo. ver. est autem. Sm Aug. virginitas est in carne corruptibili ⁊c. Si quis vero vel aliqua in somnis patit pollutionē. vj. di. testamentū. aut dū ludit cū viro: aut turpitudinē aliquam cogitat: aut dū a viro osculatur: aut tāgit a viro: vel cū vehemēti carnis tentatione sese cōpūnit vel cōstringit: ⁊ sic polluitur: nō inde data ad hoc opera: nec ex ꝓpōsito hoc fiat: per penitentiā poterit reparari: et ad virginitatem et ad aureolā: ⁊ inter virgines cōsecrari: Cuius post hmōi nō volūtariam pollutionē placuerit ei fecisse pollute de quo peniteat. Integritas vero carnis in ea que carnis op⁹ appetit: nō est digna aureola si nō peniteat. alias sec⁹. vt. §. ver. in. ij. casu. Hiero. Nihil p:odest habere carnē virginem: si mēte quis nupserit. Virginitas thesaurus absc̄ditus est in agro. Mat. xiij. Hui⁹ thesauri p:eciositas est/vt non solū p:eciū glorie eterne que est cōmunis oibus sanctis habeat: sed etiā glorie specialis. et nō solū aurea/sed corona aureola debeat. Exo. xxv. p:eceptū fuit vt fieret mēsa et super mēsam corona aurea: ⁊ super aureā aureola. Hūc thesaurū incorruptionis debemus emere vēdita cōcupiscentia carnali: et absc̄dere: ne sim⁹ virgines fatue absq̄ oleo lētitie interioris. Mat. xxv. q: sm Grego. deprædari desiderat qui thesaurū publice in via portat. Hūc thesaurum habemus in vasis fictilibus. ij. ad Cor. iiij. Imp:eciabilis est iste thesaurus. Eccl. xxvij. Nō est digna aie cōtinentis pōderatio: nō dicit corporis/sed aie: q: ibi est virtus. vt. §. in. c. de pudicitia. ⁊. c. ita ne. Lilio etiā virgines propter puritatē cōparātur. Can. ij. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Folia istius lilij sunt illa que istā virginitatē cōseruāt. Sobrietas cibi ⁊ potus. Loth inebriat⁹ ppe trauit ice stū. Gen. xix. xv. q. j. inebriauerūt. Luxuriosa res vinū. Prouer. xx. xxxv. dis. luxuriosa. et. c. sexto. Hiero. Virgo vinū fugiat p veneno. Jrē labor: et occupatio maxime circa scripturā diuinam. de cōse. di. v. nūq̄. Ezechiel. xvj. eē de renū. nisi. §. verū. Habitus asper nō ornat⁹. Nume. xxv. Filij israel fornicati sunt cū mulieribus Moab que se ornauerunt. j. ad Timo. ij. Nō in tortis crinibus ornantes se aut auro. Custodia sensuū ⁊ cohibitio ad vagandū. Gen. xxxiiij. de Dina vagāte corrupta. de peni. dist. v. c. j. ad finē. Mat. xxv. Quinq̄ aūt ex eis erāt fatue. glos. Aug. Vel p quinq̄ virgines significat quinq̄partita cōtinētia a carnis illecebris. Cōtinēdus est em animi appetitus a voluptate oculorū/auriū/olfaciēdi/gustādi/et tāgēdi. Casta locutio. Seneca. A verbis turpibus abstineto: q: licētia eorū impudicitiā nutrit. j. ad Cor. xv. Corrūpunt bonos mores colloquia prava. Hiero. Sit sermo virginis prudens: modestus: rarus: nec tam eloquētia p:eciosus q̄ pudore. Solitudo. Solent em animalia syluestria pulchritudinē habere pellem q̄ domestica. Quia Thamar sola fuit ingressa ad germanū: corrupta fuit ab eo. ij. Regū. iiij. facit et Dor p:esumptuose. literis. Hiero. Solēt virgines q̄ vere sunt virgines semper pauide ⁊ nūq̄ secure esse: ⁊ vt caueāt timēda/etiā secura timescere. de occasionibus immunditie vide. §. §. de immūditia. in ar. lxxiij. et sequen. Virgo felix sterilis est incoinquinata que nescit torum. Sap. iij. Candida est virginitas christo cādido cōiūcta. Can. v. Dilectus meus candidus ⁊c. Bern. Lando: lucis eterne est christus. ⁊ candidā oportet aiam esse vbi ipse sedere elegit. Isidorus. Lando: quippe munditia est vite. xxx. q. v. femine. de conse. dist. iiij. post baptismum. et. c. accepisti. Grego. Candida vita est carnis de incorruptione virginitas. Et quid cādidius castitate? Threni. iiij. Candidiores nazarei eius nive. p cōtinentiam mentis. Nitidiores lacte. expolita sunt latius hec verba. §. in Threno. j. c. bis expolito. et in. j. arti. istius ij. per continentiam corporis. Propter hunc duplum libami candorem bene dicitur Can. iiij. Veni de libano sponsa mea: veni de libano. Libanus candidario interpretatur. Cādo: iste est angelicus. Unde et angeli sepe in albis apparuerunt. Matthei. xxviij. Marc. xvj. Vestimenta eius sicut nix. Non dicit sicut lac sed sicut nix: quia non carnis/sed tantum spiritus candorem habent angeli. Unde quātum ad hoc glorioso: est candor virginalis in homine q̄ in angelo. In homine enim duplex: in angelo simplex. in homine per pugnam: in angelo per naturam. Hiero. In carne angelicam gloriam acquirere maioris est meriti q̄ habere. quum homo viribus obtinere nititur quod habet angelus ex natura. Esse angelū felicitas est. esse vero virginem virtutis. De hoc etiam scripsi in hac. ij. parte istius operis super Threno. super prædictis verbis. Candidiores nazarei ⁊c. Virginitas gratiosum facit hominibus et deo. Eccl. xxvj. Gratia super gratiam: mulier sancta expadorata. Que virginitas in iuuenibus magnis est precomijs extollenda: quia magis tentātur. vnde dicit Bernar. q̄ est martyrium castitas in iuuentute. vt in sancto Joseph. Genes. xxxix. Isidorus. Quidam in iuuentute luxuriose viuentes: in senectute continentes fieri delectantur: ⁊ tūc eligunt castitati seruire: quando eos libido seruos habere contempsit. Sed et vtinam hodie senes maxime presbyteri continerent: et qui in iuuentute continuerunt in senecta fetoribus luxurie non se macularent. ex de presumptio. cum in iuuēcute. Nec essent sicut illi presbyteri impudici de quibus Daniel. xiij. quia difficile continentiam seruat: qui se illicito concubitu maculare non metuit. xxxiij. distin. §. quod ergo. Sap. vj. Incorruptio facit proximum deo. sicut Joannem apostolum. Beda super Luc. Sicut christus in summa pace est natus: vt se pacē diligere ostenderet: ita de virgine natus est: vt se virgineum decus mōstraret diligere. Fructus cētesimus eis debetur. Matth. xiij. Agnum sequuntur quocumq̄ ierit. Apocalip. xiij. Et cantant canticum nouum: quod est cantus specialis amoris. ad literā dulcius solent cantare virgines. Grego. Gregorius. In patria singulariter agno canticum decantare/est cum eo in perpetuum prece ceteris fidelibus de carnis incorruptione gaudere.

Virginitatē ꝙ seruantia.

¶ B

Ex aūt sunt virginib⁹ pcipue metuenda. Primū est superbia. Aug. in lib. de virgini. Nō solū p̄dicāda est virginitas vt amet: verū etiā mōnēda est ne inflet. Jdē. Metuo tibi vehemēter ne quū te agnū q̄cūq̄ ierit secuturam gloriēris: eū p̄sumēdo supbe p gram seq̄ nō possis. Jdē. Bonū ꝛginitat⁊ q̄ magnū video: tm̄ ei ne pareat furē supbie

Ora

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

timesco. Jdē. Facilius sequūtur agnū: et si nō quocūq; ierīt: certe quocūq; poterūt cōiugati humiles: q̄ superbientes virgines. Bern. Sine humilitate audeo dicere nec Maríe virginitas deo placuisset. Augu. Nō dubito pferre mulierē virginē supbe virgini. ¶ Scōm est fatuitas. ſ. charitatis defectus. Mat. xxv. Fatue virgines nō sumpserūt oleū secū. Bern. in epistolis. Castitas sine charitate lampas est sine oleo. Subtrahe oleū: lāpas nō lucet. tolle charitatē: castitas nō placet. Jtē sup illud Mat. xxv. Nō sumpserūt oleū secū. Chrys. in homil. Oleū hic vocat charitatē ⁊ eleemosynam: et quod cūq; circa indigentes auxiliū. lāpades autem virginitatis charisma. ꝓpter q̄ et stultas eas vocat: q̄m maioē sustinētes labore p̄ modico minoē oīa perdiderunt. maioꝛi em̄ labore vincitur carnis cupido: q̄ pecunia rum. Augu. in verbis dñi. Si quis igit habet animā virginalē ⁊ amato: est pudicitie: nō debet mediocriter esse cōtentus ijs que cito exarescūt: sed perfectas virtutes sequatur: vt lumen habeat sempiternū. Chrys. in homil. Videsigitur quanta nobis sit a pauperibus negotiatio. Pauperes autē nō sunt ibi nisi deo q̄ hic oleū cōgregare oportet: vt illic vile sit quū christus nos vocet. Hiero. Vendit in hoc mūdo oleum: ⁊ multo emitur p̄tio: ac difficili labore cōquirit. q̄ nō solū in eleemosynis: sed in cūctis virtutibus et cōsilijs intelligimus magistros. Vanitas etiā vel fatuitas in virginibus est vana gloria ⁊ laudes quas petūt q̄ virgines sunt. Vñ ⁊ tales virgines oleū spuale intra conscientias suas cōtā deo nō habent: q̄ ab hoibus fiunt fatue laudes querūt. ꝓpter q̄ apud deū meritū virginitatis pdūt. Aug. de verbis dñi sup p̄e. loco. Mat. xxv. Non sumpserunt oleū. Oleū adulatio est. de quo ps. cxl. Oleū aūt peccatoꝛis nō impinguet caput meū. Vēdūt em̄ oleū oēs adulatoꝛes: qui siue falsa siue ignoꝛata laudando aīas in erroꝛē nutriūt. l. di. si quis diaconus. ibi. in fi. Periculosas adulationes. Qui beatificāt: ipsi seducunt. Esa. iꝛ. Et eis vana gaudia tāq̄ fatuis cōciliādo aliquā de his mercedē tēpoꝛalē accipiūt. Dicitur ergo. Jte ad vendētes: ⁊ emite vobis. i. videamus nūc quid vos adiuuent: qui vobis laudes vēdere cōsueuerunt. ¶ Tepiditas: q̄ soleꝛ accidere in virginibus: q̄ cōsideraꝛ se parū peccasse. cōtra quod dicit Auc. in lib. de virginibus. Multo ardētius debes diligere illū qui flagitiosa a se cōmissa quecūq; dimisit. de pe. dist. ſ. multipler. in se cadere nō pmittit. ¶ Macula peccati cuiuscūq; alterius q̄ carnalis. Macula turpiꝛ: est in veste alba. Virginitas est vestis alba. vñ bysso cōparat̄ ꝓphet. vlti. Byssus ⁊ purpura indumētū eiꝰ. Virgines que habēt integritatē carnis cū coꝛruptiōe mēris: similes sunt sepulcris dealbatis. Mat. xxiij. Hiero. Nihil ꝓdest virginitas coꝛporis: vbi operaꝛ coꝛruptio mentis. ad hoc. xxxiij. q. v. si paulus. c. rolerabili. c. magis timeam. ¶ Negligēria cōfessionis. vñ ⁊ etiā virginitas decoꝛe in duit. in ps. ciij. Cōfessionē ⁊ decoꝛem induisti ⁊c. Et iterū. Cōfessio ⁊ pulchritudo in cōspectu eius. Can. ij. Ostēde mihi faciē tuā. i. cōscientiā. ¶ Diuisio coꝛdis. Augu. loquēs virginib⁹. Toto vobis figatur in coꝛde q̄ ꝓ vobis fixus est in cruce. Duplici coꝛde cui ve. Eccl. ij. est que deo et hoibus vult placere. Bern. in epistolis. Volens placere hoib⁹ deo displicer. Si hoibus placerē: christi seruꝰ nō essem. Gala. j. Non places si nō placas: nō placas si places. H: ego. Nemo pōt in vna eadēq; re oipotēti deo atq; eius hostib⁹ gratus eē. nā dei amicū se denegat: q̄ eius placet inimicis. Signū q̄ virgo vult placere hoibus est coꝛmatus et appositus. de cōse. dist. v. fucare. fucus exteriꝰ. ps. xliij. Omis gloria filie regis abintus. Hiero. Deco: q̄ in veste requirit induit. et cū veste deponit. vestis ꝑculdubio est non vestiri. ad hoc. xxj. q. iij. c. j. de cōse. dist. v. fucare. ¶ Imperseuerātia. ne deficiat. Bern. Stude perseuerātie: que sola coꝛonat. Jdē. Scias diabolū soli semp perseuerantie insidiari: quā sola virtutē nouit coꝛonari. de pe. di. iij. §. ex p̄missis. ver. itē illud euāgelij. Aug. Qui facere poteritis ne virginitatis bonū a vobis pereat: facere nō poteritis vt redeat. ad hoc. xxxiij. q. v. si paulus. de peni. dist. iij. in cassum. vij. q. ſ. suggestū. Jn. c. si paulus: dicit q̄ virginē post ruinā deus suscitare nō pōt. sed quō hoc intelligaꝛ vide ibi in glos. ¶ L Honoꝛatur aūt virginitas a deo: ab angelis: ab hominib⁹: a diabolo. A deo. Hiere. iij. Dux virginitatis mee tu es. Est ergo christus dux virginitatis. est ⁊ spōsus. Jpse est em̄ summꝰ pōtifex de quo Leuit. xxj. Virginē ducet vroꝛē. virginē vriq; ecclesiā. ij. Coꝛ. xj. xxvij. q. ſ. nupṫiarū. Despōdi vos ⁊c. ⁊ virginē aīam. Pal. c. si paulus. Jtē christus nō solū est virginitatis spōsus: sed filius. Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet. Luc. ſ. Augu. Unius sancte virginis partus oīm sanctarū virginū est decus: ⁊ ipe cū Maria matres christi sunt: si patris eiꝰ faciūt volūtatē. Mat. vij. Honoꝛat ab angelis. Luc. ſ. Missus est angelus gabriel ⁊c. Jste angelus honoꝛauit virginē in excellētissima legatione et in reuerētissima salutatione. Jtē angelus nō pmisit se a Joāne virgine adoꝛari. Apoc. xix. ⁊ vlti. Vide ne feceris. Honoꝛat angeli virgines: q̄ et ipse terrestres angeli sunt ⁊ hoies celestes. Bernar. Quid castitate decoꝛius: que mūdū de immūdo ocepṫū semine: de hoste domesticū: de hoie angelū facit? Honoꝛauerūt angeli Magnen in veste. Cecilliam in coꝛona. Agathā in tabula marmoꝛea. Catharinā in sepulcro. Si inimici sunt impudicoꝛ. Dan. xiij. Ecce em̄ angelus dñi accepta sententia ab eo scindet te medium. De sodomitis subuersis ab angelis ⁊ occecatis. Ben. xix. ij. q. ſ. deus. xiij. dist. q̄ ait. Honoꝛat ab hoib⁹. Judicū. xxj. Virgines reseruate. Nume. xxxj. Puellas ⁊ oēs femīas virgines reseruate. Alij oēs iubētur interfici. Merito salus dat virginib⁹: q̄ ꝑ virginē salus. Ansel. Nō est salus: nisi quā ruvirgo peperisti. Virgines em̄ saluant nō carne tātū: sed mēte simul. Jfido: us. Virgo carne nō mēte nullū p̄miū hz in generatiōe. in pal. c. si paulus. De quarto q̄ honoꝛat a deo. Domibus virginitas. Tob. vj. ⁊. vij. demō noie Asmodeus virginitatē Sare a. vij. coꝛruptoꝛib⁹ liberauit. Narrat in vitis patrū q̄ quidā vidue castitatis amatrici demō fuit specialiter assignatꝰ vt eā deiceret a ꝓposito castitatis. Quūq; per multa tēpoꝛa eā molestasset valide: nūq̄ tñ eiꝰ animū potuit flectere ad cōsensum. Tādē demonū cōcilio conuocato p̄inceps eoꝛ interrogabat a quolibet q̄d egisset: ⁊ ille apud eū beatio: qui et nequioꝛ: at vbi ad istū ventū est: cōfusione dignus habeꝛ q̄ a femina superatꝰ est. vñ et sibi inuicē cōsilium est vt imperio dñe obediret q̄ diu in carne viueret. Dū aūt dña vt moꝛis habebat exclusis puellis se in oratione ꝓstrasset: et veller sibi calciamēta detrahere: adfuit in specie decoꝛi iuuenis ille demō. quo viso domina exclamauit. accurrēs familia nihil inuenit. Tertio similiter veniens allocutus est dominam ne timeret: fibiq; seriem rei explicans obedientiā repoꝛmisit. Addens q̄ de illo peccato eam nō amplius molestaret. Quūq; domina familiam induisset: demon cōquestus est q̄ sibi non fuissent vestimēta collata: allegans se plus alijs seruiuisse: domina indumenta concessit. ille suscipiens se in conclaui clausit. domicelle respicientes per rimas poꝛtarum viderūt demonem pannos suentem. et ille indignatus misit vestimenta in ignem: sed ad mādatum domine extraxit. cui ob meritum castitatis semper seruiuit diabolus. Ergo velit nolit: hoꝛat virgines: sicut victus victrices: ⁊ tamq̄ angeloꝛum foꝛtes quos ipsi timent. Bernar. Fulgida virginitas est gemma virtutum: germana angeloꝛum: lampas ecclesiarum: lux animarū. ipsa calcat libidinem. vincit diabolum. continet seculū. depꝛimit omne periculū. Sicut diabolus honoꝛat castos et virgines: si potestatē hz singularē sup immūdos: qui sunt de sua familia: q̄ ipse spūs immūdus est. Luce. xj. Tob. vj. Qui coniugia ita suscipiunt vt deum a se et a sua mente excludant: et sue libidini vacent: sicut equus et mulus quibus non est intellectus: habet super eos demon potestatem. ¶ D Quatuoꝛ etiā sunt in quibus virginitas honoꝛatur in celo. Jn introndi securitate. Mat. xxv. Que parate erāt intrauerūt ⁊c. Angelica societate. Judicū. xxj. Jnuēte sunt de Jabis galaad. cccc. virgi-

Honoꝛ virginibus exhibitus.

nes que nescierũt viri to:ũ et adduxerunt eas ad castra in silo. Castra sunt angeli. Genes. xxxij. Castra dei sunt hec. Silo interp:etatur auulsio/restitutio. ⁊ certe amissio facta per angelos cadentes/specialẽ habebit restitutionẽ ꝑ virgines stantes. de conse. dist. j. hi duo. Ch:isti cõfo:mitate. Apoc. xiij. Hi sequuntur agnum quocũq; ierit. Virgines sequũtur agnũ: q: ei per inco:ruptionẽ specialissime cõfo:mãtur. p:eall'. c. Sap. vj. Inco:ruptio facit esse p:oximum deo. Gaudij singularitate. Apoc. xiij. Nemo poterit dicere cãticum nisi illa. cxliiij. milia. Hoc est singulare p:o:sus gaudiũ cantícis exultationis ⁊ laudis de inco:ruptione ⁊ virginitate p:ocedẽs. Castitas et virginitas tranquillam facit vitam. j. Timo. ij. ibi. Tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. q. d. Nõ sufficit virginitas absq; alijs bonis operibus. Ge:ego. in homil'. Nec castitas ergo magna est sine bono opere: nec bonũ est aliquod opus sine castitate. vnde Luc. xij. Sint lumbi vestri p:ecincti: ⁊ lucerne ardẽtes in manibus vestris. Ge:ego. Nulla sunt bona cetera: si occulti iudicis oculis castitatis testimonio nõ app:obãtur. Magna pulch:itudo et vera gl'ia castitas ⁊ virginitas. Judith. xvj. Erat enim virtuti cassras adiuncta ⁊c. vsq; Erat aũt festis diebus ꝓcedẽs cũ magna gloria. Jfido. Castitas est pulch:itudo inuiolata sanctarum. Res est angelica. Ch:ysо. Castitas res est angelica ꝑ quã solũ singulariter hoies angelis assimilãtur. Bern. Differũt inter se homo pudicus ⁊ angelus. sed felicitate: nõ merito. sed etsi castitas illius felicio:huius inde cognoscitur esse fo:tio:. Bern. Solã castitas mo:es istius beate vendicat regionis in qua neq; nubẽt neq; nubentur. Mat. xxij. p:ebẽs quod ámodo terris experientiã cõuersationis celestis. Ministrũ dei facit. pñs. c. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabit. ñ. ad Coz. vj. In oibus exhibeam9 nos sicut dei ministros ⁊c. Et infra. In castitate. Co: confo:tat. Judith. xv. Confo:tatũ est co: tuũ eo ꝙ castitatem amaueris. xxxiij. q. v. tũc saluabitur. vbi ponitur tripler castigatio. Jsti sunt eunuchi ꝙui se castrauerũt ꝓpter regnũ celoz. Mat. xix. Ch:ysо. Illa est gl:iosa cõtinẽtia: nõ quam trãsgredi nõ põt necessitas debilitatis co:po:is vel nature: sz quã cõplectit volũtas sancti p:oposíti.

¶ Articulus. lxxxiij.

Gerũtur aũt secũdum sanctũ Tho. in. ij. ij. q. cl. circa virginitatẽ quinq;. P:imo in quo consistit virginitas. Secundo vtrum sit licita. Tertio vtrũ sit virtus. Quarto de excellẽtia eius respectu matrimonij. Quinto de excellentia eius respectu aliarum virtutum. ¶ A

In q̃ virginitatẽ cõsistere sit dicendum.

Ad p:imũ videt ꝙ nõ cõsistit in carnis integritate ꝓpter definitionẽ Augu. s. posità in. §. pri. ver. Est aũt ꝙ virginitas est in carne co:ruptibili ⁊c. Jtem q: sm eũ est pudicitia que est in anim9 vt. s. dixi. §. pri. ver. et est sciẽdũ. P:eterea carnis integritas videt consistere in signaculo virginalis pudo:is. Sed q̃q; absq; virginitatis p:eiudicio frãgit illud signaculũ. dicit em Augu. Est aũt vberio: felicio:q; fecũditas nõ ventre grauescere: sed mẽte grãdescere. Illa filios dolo:is: ista filios parturit gaudij ⁊ exultationis. Jtẽ Augu. Jpa cõtinẽtia nequaq; sterilis est: sed fecunda mater filioz gaudioz. Illa filijs repler terrã: ista celũ. ad hec. xxxij. q. j. nuptie. xxxiij. q. v. tũc saluabitur. Illa est multe solicitudinis: ista quietis. Hilibert'. Virginitas est curarũ silẽtiũ: par carnis: redẽptio vitioz: p:incipatus virtutũ. Illa est bonũ: ista melius. Hiero. ad Pãmachiũ. et. s. dixi. §. pri. ver. sed cõtra est. Tãtũ est inter nuptias et virginitatẽ: quãtũ inter nõ peccare ⁊ bñfacere. Jmmo(vt leuius dicã)quãtũ inter bonũ ⁊ melius. illa comparat̃ spinis: ista rosis. Hiero. ad Eustochiũ. Laudo nuptias: sz q: mihi virgines generãt: lego de spinis rosam: de terra aurũ: de conchis margaritã. Jtẽ q: ch:ist9 nõ de co:rupta nascit̃ sz de virgine: est ratio sm Aug. de sancta virginitate ⁊ sup illud Luc. j. Ad virginẽ. Illũ em decẽter solũ virginitas parere potuit: q̃ in sua natiuitate parẽ habere non potuit. Opo:tebat em caput nostrũ ꝓpter insigne miraculũ sm co:pus nasci de virgine: qđ figuraret mẽbra sua de virgine. xxvij. q. j. nuptiarũ. ecclesia sm spiritũ nascitura. Jrez Ch:ysо. sup eodẽ. c. ibi. Om virũ nõ cognosco. Quinimmo eoipso cõtinger ꝙ es cõiugis inexperta. nã si virũ experta fuisses: nõ digna cẽsereris hoc ministerio: nõ q: pfanũ sit cõiugiũ: sz q: virginitas potio:. Decebat em cõem oim dominũ ⁊ in natiuitate nobiscũ participare: ⁊ ab ea discrepare. Oz em er vtero nasceretur/habuit cõe nobiscũ: ꝙ aut̃ absq; ꝓcubitu nascerez/plus a nobis obtinuit. Penerãs magnus Climacus pfunditatẽ vere virginitatis ⁊ castitatis ait. Castitas vel virginitas est nature i co:po:e appo:tiatio iesu ch:isti: dñs amabilis: scutũ co:dis superterrestre: supnaturalis ⁊ supgl:iosa abnegatio nature: ⁊ vere co:po:alis ⁊ mo:talis ⁊ co:rupt̃ibilis sup̃nirabilis ad inco:po:eos coaptatio. Castus est q̃ amo:e ⁊ cõcupiscẽtia ⁊ ignẽ ign̄e immateriali repercutiẽs extinguit. Jste est canon. i. regula. dist. iij. canon. castissime castitatis: eque similiter sup aiatis et inanimatis rationabilibus atq; irrationalibus co:po:ib9 affici. Principiũ quidẽ castitatis/nõ cõsentiẽs cogitatio ⁊ preter ido lũ. i. imaginationẽ turpẽ et turpibus respersio. Medium castitatis/naturales motus sup multitudinẽ alimẽto:ũ et solũ fine idolis existẽres: ⁊ a colluuionis respersione libe ri. Jfinis vero/no:tificatio co:po:is p:emo:tuis cogitationibus. Si istud est vere castitatis ⁊ virginitatis argumentũ/immobilẽ esse in phantasmatibus somnio:: ista penitus terminatio luxurie flurũ sustinere in cogitationib9 vigilãtem. Jn introducẽdis. i. nouitijs co:po:is lapsus vt plurimũ er delicijs habẽt fieri. Jn medijs vo er altra sapiẽdi elatione. Jn ijs vero q̃ pfectioni app:opinquãt er eo tãto magis do qđ p:imũ iudicẽr. Castitas est dei pp:ieras ⁊ similitudo sm ꝙ homini possibile est. Mater vero castitatis ẽs solitaria cũ obedientia. Est in somnis flurus er multitudine escarũ ⁊ quietis. Alter est ex supbia: qñ in diuturna nra influxibilitate inflamur: et rursum er eo qđ p:imũ iudicemus. Alter er demonum inuidia: vt ex hoc ꝙ altissimam possideat humiliratem. ¶ B

Lassimo mi gradus.

Secundũ Eheromonẽ in collatione de castitate in lib. coll'. Jo. cassi. Ser sunt castimonie et vere virginitatis ⁊ pfecte gradus: quibus ad inuiolabilẽ cõscẽditur puritatẽ. P:imus est ne vigilãs impugnatione carnis monachus elidat. Secõs ne mẽs illi9 voluptarijs cogitatiõib9 immoret. Terti9 ne femineo vel tenuiter ad ꝓcupiscẽtiã mouea tur aspectu. Quart9 ne vigilãs vel simplicẽ carnis pferat motũ. Quint9 ne animi quũ memo:ia gñatiõis humane vel tractat9 rõ vel necessitas lectiõis igesserit: subtilissim9 mẽtẽ volũtarie acriõis pstringat assensus. Sext9 ne ille illeceb:osis phãtasmatibus feminarũ vel cuiuscũq; vel do:miẽs illudat. Jdẽ. Hec est vere ꝓsummatio castitatis: que nõ ipugnãs carnalis ꝓcupiscẽtie mot9/sz toto ho:o:e destitãs/iugẽ atq; imobilẽ sui retinet puritatẽ: nec põt quid aliud eẽ ꝙ scitas. Hoc aũt fiet qñ iã definẽs. Gal. v. caro aduersus spm cõcupiscere: desiderijs ei9 virtutiq; cõsenserit: ceperint q; sibi pace firmissima federari: et ocũ dissimulabit habitauerint fratres. s. co:p9 ⁊ aĩa i vnũ. Jdẽ ibidẽ. Hec est ꝓsummatio castitatis: vt vigilãtẽ monachũ oblectatio libidinis nulla pstrigat: vt q̃ escẽrẽ nõ fallat illusio: sz quũ dormiẽtẽ tm sopite mẽtis curia cõmotio carnis oppresserit: quẽ admodũ sine vlla titillatiõe voluptat(excitata est ita etiã sine vllo p:uritu co:pis cõquiescat. ¶ E Singulare est Virginis puilegiũ ñ̃ginitatis. P:imo q: repler paradisum. vt. xxxij. q. j. nuptie. Scõo q: sola est q̃ cũ fidutia põt deo aias pntare. in auren'. de lenoni. §. scimus. colla. iij. Tertio quia est p:incipium aliarum virtutum. in auren'. quomodo opo:episco. et reli. cleri. ad o:dina. dedu. §. nec̃ autem sacras.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quarto sola virgo consecratur. xxvj. dist. acutius. Quinto aureolā habēt virgines sicut martyres ⁊ predicatores. vt 3. dist. xxxij. q. v. si paulus. de hoc legit ⁊ no. ex de pba. causa matrimonij. Pauci hoc privilegiū habent. l. dist. q: tua.

An ecclesia possit cōcedere quod virgo nupta petat debitum.

¶ Dubic quero nūquid cū corrupta pōt dispēsari vt cōsecretur: sed nō determinat per quē. Et credūt quidā ꝙ in hoc casu per ēm possit dispensari. quū nō sit ei prohibitū fm id qđ no. l. dist. in summa. et facit ꝓ hoc. xxvij. q. j. virginem que. Potest inquā si occultū est aliquā esse corruptā: et subest causa rationabilis dispēsandi: vtputa vi ratio scandali: vel alia causa: maxime vbi sine viri admistione p abusionē aliquā facta est corruptio: q: dubiū potest esse de iure vtrū ista corruptio abusiua faciat irregularitatē in muliere. per ea que. ē. de hac materia notaui in. §. ptractato. ver. et notandū. cū ver. seq. in ar. lxxxij. Cum notorie corruptis nō credūt isti simplicē ēm posse dispēsare. et hoc propter scandalū. ⁊ q: non legitur in hoc casu fuisse aliquādo dispēsatū. fm Archidia. dñm meū qui ita no. xxvj. dist. acutius. in glo. numquid. Jn quo. c. glo. ordi. no. ꝙ ideo ēps nō virgo cōsecratur. q: significat ecclesiā militantē in qua sunt boni ⁊ mali. de cōse. dist. iiij. est vnitas. Sacra virgo signat ecclesiam triūphantem: vbi nō est macula nec ruga. Ephes. v. xix. di. ꝙuis.

An abbatissam oporteat esse virginē.

¶ Si vir votū virginitatis habens adūgatur vxori nō dimittat vxorē: sed tribus annis peniteat. xxvij. dist. si vir. Dicūt quidā p hoc. c. ꝙ postq̄ cōtrahit: absolutus est a voto: sed faciet penitentiā de voto violato: ⁊ pōt nedū reddere debitū: sed erigere. Sed hoc non credo ꝙ absoluat a voto: nec ꝙ possit petere debitū: q: quantū ad se adhuc votū tenet: vt nō exigat. op. arg. ex de iureiurā. quāto. vbi dicit ꝙ iuramentū obseruari debet quatenus pōt: sed ius matrimonij nō cōpellit debitū exigere: q: hoc libertatis est: sed compellit eum reddere. Unde dicēdū est ꝙ pōt sine peccato soluere: q: ad hoc est obligatus: sed nō pōt sine pctō petere: q: faceret contra ꝓmissum: et sic cōtra cōscientiā: et edificaret ad gehennā. ex de sen. excō. inquisitioni. cū simi. Et istius sentētie fuerūt Jnoc. et Bern. ⁊ Jo. ex de cōuer. cōiu. quidā. ⁊. c. accedēs. in glo. ij. que fuit glo. Jo. de hoc etiā no. xxvij. q. ij. agatho sa. Jtē vouentibus virginitatē nō solū nubere/sed velle nubere est damnabile. xxvij. dist. vouētibus. Virgines post consecrationē nūbēres adultere sunt ⁊ incestę ⁊ sacrilege. xxvij. dist. c. vlti. xxvij. q. j. virginibus. Professa virginitatē iudicans nuptias anathema sit. xxx. dist. si quis ꝓpter. ⁊. c. si quis vel. et. xxxj. dist. quicūq̄.

Virgo ingressa monasterium potest matrimonium contrahere.

¶ Quid si aliquis fornicariā desponsauit: cū qua postmodū contrahit: nūquid potest postmodū promoueri? Tenet Jo. ⁊ Ber. Bar. dicit in sua questione dñicali que incipit/ aliquis cognouit virginē. Et Ray. ⁊ Jo. an. in. c. clerici qui. de vi. ⁊ hone. cle. lib. vj. q talis potest ꝓmoueri post mortē ipsius. vt no. xxx. q. v. qualis. de deri. cōiu. sane. de biga. debitum. in vlti. glo. Ego aūt post Hugo. et Ostiē. ⁊ Jo. de finito et Archidia. teneo cōtra. ꝙ talis tāq̄ bigamus nō valeat promoueri. ⁊ hoc per illa. c. expressa. xxviij. di. q: sunt. ibi. Nec eā virginē peruenisse ad eū. xxxij. dist. nemo. ibi. Unicā ⁊ virginē vxorē habuerit. vbi de hoc. ⁊. xxxiij. dist. maritū. ibi. Nec eū qui de qui vnā cōcubinā ⁊c. vbi de hoc. ⁊. xxxiij. di. curādū. ibi. Qui vxorē virginem non duxerit. ⁊. c. seq. precipimus. ibi. Qui virginē nō est sortitus vxorem. ⁊. lxxvij. dist. quicūq̄. ibi. Una tantū et ea quā virginē cōmuni per sacerdotē benedictione percepit vxorē contētus. ⁊. xxx. q. v. qualis. ibi. Virgo casta ⁊ despōsata in virginitate. ⁊ pall. c. clerici. ibi. qui cū vnicis ⁊ virginibus cōtraxerūt. vbi tacite iure nouo videt hec opinio approbari. Ratio est ꝓpter prerogatiuā matrimonij: q: maritus est talis corrupte: ⁊ nō agit hic de peccato: sed de sacramēti sanctitate. xxvj. dist. acutius. Alia ratio valida fm Archidia. est q: carnis cōmistio significat conformitatē diuine ⁊ humane nature: que contracta fuit in vtero virginali: factā per mysteriū incarnationis. ex de biga. debitū. Quū ergo hoc factū fuerit in vtero virginali: vt actus consummatus id significet: oportet ꝙ consummatio fit facta in vtero virginali: qđ esse nō potest si antea eam corrupisset. et ad hoc etiā facit. xxxij. dist. seriatim. ibi. Uxorem ducere virginē ⁊c. Jn hac sentētia etiam residet Gof. in pralk. c. sane. Et ratio est fm eū q: incipit esse maritus corrupte. vt in iuribus predictis. de hoc no. Archidi. in pall. c. neuno. ⁊. c. qualis. ⁊. c. clerici qui. li. vj.

An abbatissa oporteat esse virginē.

¶ Jtē hic quero an abbatissa debeat esse virgo? Et casus erp: est sus est ꝙ sic. xx. q. j. iuuēculas. ⁊ no. xxxj. q. j. quō. in glo. non ideo. et p hoc facit. j. q. vij. si quis oēm. ibi. Nouimus peccatricem prius Mariā. post conuersionē ꝙuis sancta et casta: tū inter diaconissas cōputata non est. facit. xxvij. dist. c. vlti. Sed cōtra videtur q: corrupta potest esse diaconissa. xxviij. q. j. si quis rapuerit. in fi. facit. lxxviij. dist. nemo presbyter. Dico ꝙ de bono et equo est et honesto/ ꝙ abbatissa sit virgo: q: virginibus habet preesse: ⁊ ad virginitatē horari: qđ corrupte fic nō cōpetit. arg. op. xxv. di. c. vlti. ⁊. xxvj. dist. c. vlti. lxj. dist. c. ij. in fi. Uidua tū hodie de facto abbatissa fit ⁊ fieri pōt. arg. ex de eta. et quali. tuam. Et tunc fm Hugo. cōsecranda non est. xxvj. dist. acutius. Et in hac sentētia videtur esse Archidia. in pralk. c. iuuēculas. Dicunt aūt virgines a viro: e. vel dicta est virgo a viridiori erate. vel ab incorruptione quasi virago. ꝙ adhuc signo: ar femineā passionē. fm Papi. Et dicitur virago a viro/ quasi vir fit ⁊ virū agit. fm Hugui. in deriuationibus. argu. ad hoc xxxij. q. vij. §. sed illud. ver. hic si quis. Cū virgine cōmittit stupru: p: prie etiam volūtate vtriusq̄. xxxvij. q. j. §. cū ergo. ver. stupru: m. ex de adulte. c. ij. Et ibi no. in. §. de ciuitate dei. ꝙ mēbra illa possunt diuersis casibus vulnerata vim perpeti: et medici aliquando saluti opitulantes hec ibi faciunt que horret aspectus. Obsterit virginis cuiusdā integritatem manu velut explorās dum inspicit: perdit nō opinor: quēq̄ tam stulte sapere: vt huic perisse aliquid existimet: etiam de ipsius corpore is sanctitate: cuius membra illius integritatem iam perdidit. Jta ergo virginitas nō consistit in carnis incorruptione. Preterea corruptio carnis maxime in seminis resolutione consistit: que potest fieri sine concubitu: siue in dormiendo. vj. dist. testamentum. siue in vigilando. sed sine concubitu nō videtur perdi virginitas. Dicit enim Augu. in lib. de virginitate/ ꝙ virginalis integritas et per piam continentiam ab omni concubitu immunitas angelica portio est. Sed contra est qđ Augu. in eodem lib. dicit/ ꝙ virginitas est continentia in qua integritas carnis ipsi creatori anime ⁊ carnis vouetur/ consecratur. seruatur. Dicendum ꝙ pudicitia virginalis sicut et quelibet virtus est quidem essentialiter in anima naturaliter: et subsequenter in carne. vnde Augu. dicit in libro de virginitate/ ꝙ virginitas in carne seruetur: ac per hoc corporalis: sed tamen spiritualis est quam vouet ⁊ seruat continentia pietatis. Ad hanc solutionem faciunt. xxxij. q. v. ita ne. c. de pudicitia. et. c. ille. Delectatio autem que est ex seminis resolutione dupliciter potest cōtingere. Uno modo vt procedat ex mentis propposito: siue fiat per concubitum/ siue sine cōcubitu. Matthei. v. ad hoc facit. xxxij. q. v. sicut peccatum. et. c. qui viderit. xxvij. q. j. necaliqua. Alio modo potest prouenire preter propositum mentis: vel in dormiendo/ vel per violentiam illatam cui mens non consentit: ꝙuis caro delectationem experiatur: vel etiam ex infirmitate. vt patet in ijs qui fluxum sanguinis vel seminis patiuntur. Et sic nō perditur virginitas: quia talis pollutio non accidit ex propposito quod virginitas excludit. Ad hoc faciunt omnia capitula. xxxij. q. v. a principio vsq̄ ad. §. sequen. ꝙuis. ¶ Ad secundum videtur ꝙ virginitas sit illicita. quia contra preceptum dei Genes. j. Crescite et multiplicamini ⁊c. Item fm maximum Valerium fm leges antiquorum puniebantur qui celibem vitam ducebant. Et Augustinus ait de Platone ꝙ in vera religione sacrificabat vt perpetua eius continentia ramq̄ peccatum abhorreretur. Sed dicendum ꝙ virginitas est licita et perfecta: quia nullum peccatum cadit sub consilio. dicitur enim. j. ad Corinthios. vij. cap. De virginibus

autem preceptum domini non habeo: consilium autē do. xxviij.q.j.hic enim. Hoc autem consilium est vt liberius diuine cōtemplationi vacetur.j.ad Corinth.vij. Mulier innupta ⁊ virgo cogitat quē domini sunt: vt sit sancta in corpore et spiritu. Preceptum aūt illud Genē. Crescite ⁊ multiplicamini,respicit totam multitudinem hominū. Cui necessarium est non solum q̄ multiplicetur corpore aliter:sed spiritualiter,quia ſm Ambro. Nuptie replent terram,Virginitas paradisum,xxxij.q.j.nuptie. facit.xxviij.q.v.tūc saluabitur. ¶ Ad tertium dicendum q̄ non videtur q̄ virginitas sit virtus: quia omnis virtus per penitentiam reparatur.arg.l.dist.ferrum,sed virginitas non reparatur per penitentiā.xxxij.q.v.si paulus. Preterea,nulla virtus perditur sine peccato:sed virginitas perditur sine peccato:q: per matrimonium.ergo ⁊c. Sed cōtra est quod dicit Ambro.in lib.de virginitate. Inuitat virginitatis amor: vt aliquid de virginitate dicamus: ne veluti tranſitu quodam perſtricta videatur:que principalis est virtus. Dicendum ſm Tho. q̄ virginitas est quedā specialis virtus:habens se ad castitatem sicut magnificētia ad liberalitatē. Et hoc facit propositum sanctum ab omni actu venereo abstinendi.Augu.in lib.de virginitate. Nec nos in virginibus predicamus q̄ virgines sunt:sed q̄ deo dicata pia continentia virgines sunt. Ut virtus sit virginitas clarū est in prealle.c.de pudicitia.et.c.ita ne.xxxij.q.v.Ad illud quod dicitur q̄ non reparatur per penitentiam:dicendum est. Per penitentiam reparatur quātum ad illud quod est formale in virtute:non autem quantum ad id quod est materiale in ipsa. Circa materiam autē virginitatis est aliquid qđ miraculose poterit diuinitus reparari:ſcz integritas membri:quam dicimus acciđēaliter se habere ad virginitatē. Aliud autem est quod nec miraculo reparari potest: vt.s. qui expertus est voluptatem veneream fiat nō expertus. Non enim deus potest facere vt ea que sunt facta non sint facta.ſm Tho.vide quod legitur ⁊ no.xxxij.q.v.si paulus. ibi. Quum omnia possit deus:suscitare virginem non potest post ruinam.et in glo.ideo dicit. ¶ Ad illud quod dicitur q̄ perditur sine peccato.Ad hoc dicendum q̄ quum sit virtus:nūq̄ perditur sine peccato:quia castitas est suo modo cū proprio voto.xxxj.dist.in cena. facit.xxviij.q.ij.§.ſ. ver.beata. ¶ Ad quartū videtur q̄ virginitas non sit excellentior matrimonio.dicit enim Augu.in lib.de bono cōiugali. Non impar meritum continentie est in Joāne qui nullas expertas est nuptias: ⁊ in Abraam qui filios genera uit.facit.xxxij.q.iiij.quis ignorer.de peni.dist.ñ. si enim. ver.memento. Item coniugium ordinatur ad bonū commune: sed virginitas ad bonum priuatum:sed commune preferendum est.vij.q.j.scias.cum concor. Augu.in lib. de bono cōiugali.Quod est cibus ad salutē hominis,hoc est concubitus ad salutem humani generis. virginitas ordinatur ad bonum speciale: vt vitent tribulationē quam sustinent coniugati.j.ad Corinth.vij. Sed cōtra est quod dicit Augu.in lib.de virginitate.Certa ratione ⁊ sanctarum scripturarum auctoritate nec peccatū esse nuptias inuenimus:nec eas bono vel virginalis continētie,vel etiam vidualis equamus. Hiero.ad Pammachium. Tantum interest inter nuptias et virginitatem:quantū inter nō peccare et benefacere:immo(vt leuius dicamus)quantū inter bonū ⁊ melius.illa cōparatur spinis:ista rosis. ¶ Respondendū est q̄ sicut patet in lib.Hiero. contra Jouinianum:hic error fuit Jouiniani:qui posuit virginitatem nō esse matrimonio preferē.dā.qui error ponitur.xxiij.q.ij. quidam.ver. Jouinianiste. Qui quidem precipue destruitur exemplo christi:qui matrem virginē elegit:et ipsa virginitatem seruauit. Et ex doctrina apostoli qui.j.ad Cor. vij.virginitatē cōsuluit cāq̄ melius bonum. Et ratione:q: bonū diuinū est potius bono humano. Tum q: bonū animę preferetur bono corporis.xij.q.j.scimus.xxxviij.di. sedulo.Tum q: bonū contēplatiuevite preferetur bono actiue. ē de regu.licet, Virginitas aūt ordinatur ad bonum animę ſm vitam contemplatiuā:que est cogitare ea que sunt dei.coniugium autē ordinatur ad bonum corporis:qđ est multiplicatio generis humani: et pertinet ad vitā actiuā; quia mulier et vir in matrimonio viuētes,necesse habent cogitare que sunt mūdi.vt pater per Apostolū.j. ad Cor. vij. vnde indubitanter virginitas preferenda est continētie coniugali.Ad illud de coniugio Abraam dicendum q̄ meritum non solū pensatur ex genere actus:sed magis ex animo operanti. Habuit aūt Abraam animum sic dispositum vt paratus esset virginitatē seruare: si tēpori fuisset congruum.quia ſm Augu.in lib.de bono cōiugali.Abraā in habitu habuit cōtinentiā quā in opere Joānes habuit. Ad aliud dicendum q̄ bonum commune potius sit bono priuato:si sit eiusdem generis: sed potest esse q̄ bonū priuatum sit melius ſm genus suū. Et hoc modo virginitas deo dicata preferetur fecūditati carnali.vnde Augu.in lib. de virginitate dicit,q̄ fecunditas carnis etiam illarū que in hoc tēpore nihil aliud in cōiugio q̄rolē requirūt quā mancipēt christo: p amissa virginitate cōpēsari non posse credenda est. ¶ Ad quintū videtur q̄ virginitas sit maxima virtutū. vnde Cyprianus dicit q̄ est illustrior portio gregis christi. Item maxima est virtus cui maximū deberur premiū:sed fructus cētesimus debetur virginitati. Mat. xiij.in glos. Preterea tāto virtus maior est:quanto per eā liberius aliquis amplius christo cōformat. sed maxime aliqs christo per virginitatē conformat. Apoc.xiij.ō: de virginibus q̄ sequūtur agnū:et cantāt canticū nouū ⁊c. Sed Aug.cōtra in lib.de virginitate videt dicere. Nemo quantū puto ausus fuit virginitatē preferre monasterio. Et in eodē lib. dicit. Preclarissimū testimoniū phibet ecclesiastica auctoritas in qua fidelibus nomē sit quo loco martyres et quo defuncte sanctimoniales ad altaris sacramenta recitent. Per qđ dat intelligi q̄ martyrium preferat ⁊ similiter monasterij status. ¶ Rndeo q̄ aliq̄d pōt dici excellētissimū dupliciter. Uno modo in aliquo gñe.et sic virginitas est excellētissima.s.in genere castitatis.trāscēdit em castitatē vidualē ⁊ coniugalē. Et q: castitari attribuit decor ideo virginitati p cōsequens attribuit maxima pulchritudo ⁊ excellētissima. Unde Ambro.dicit in lib.de virginitate. Pulchritudinē q̄s pōt maiorē existimare decore virginis que amat a rege: p̄bat a iudice:cōsecrat deo: semp spōsa: semp innupta? ⁊ sic loquūtur prima ar. Alio modo pōt dici aliq̄d excellētissimū simpliciter. ⁊ sic virginitas nō est excellētissima virtutū. Semp em finis excellit id qđ est ad finē: ⁊ quāto aliq̄d efficacius ordinat ad finē tāto melius est. Finis aūt ex quo virginitas laudabilis reddit: est vacare rebus diuinis.vt dicit Aplūs. ⁊ dictū est.s. Ūnipe virtutes theologice ⁊ etiam virtus religionis,quarū actus est ipsa occupatio circa res diuinas: preferunt virginitati. Similiter ⁊ vehemētius operant ad hoc q̄ inhereāt deo martyres:qui ad hoc postponūt propriā vitā:et viuentes in monasterijs:qui ad hoc postponunt propria voluntatē ⁊ oia que pūt habere:q̄ virgines:que ad hoc postponunt venereas voluptates: ⁊ ideo simpliciter virginitas nō est maxima virtutū. Illud de Cypriano verū est p cōparationē ad viduas ⁊ cōiugatas. ¶ Ad aliud dicēdū q̄ cētesimus fructus attribuit virginitati. ſm Hiero. ppter excellētiā quā hz ad viduitatē cui debetur.lx. ⁊ ad matrimoniū cui debetur.xxx.Sed sicut Augu.dicit in lib.de questionibus euangelij.Cētesimus fructus est martyrum.sexagesimus virginū.trigesimus cōiugatorū. ¶ Ad aliud dicēdū est q̄ virgines sequūtur agnū quocūq̄ ierit:q: imitātur christū nō solū in integritate mētis:sz etiā in integritate carnis.vt dicit Aug.in li.de virgini. ⁊ ideo in pluribus sequunt agnū.nō tñ oportet q̄ magis de propinquo: q: alie virtutes faciūt propinquius inherere deo p imitationē mētis. Canticū aūt nouū qđ sole virgines cāt: est gaudiū qđ habēt de integritate carnis seruata. ſm Greg.et.s. dixi. Et super illud Apoc.xiij. Cantabūt canticū nouū.dicit glo.interlinearis.i. de integritate aie ⁊ corporis exultant.

An virginitas diuerēda sit virtus.

An virginitas matrimonio sit preferenda.

Virginalis excellentie nchamo-nia.

Excellentia autem virginum et dignitas sic sumpta sicut dictū est/quadrupliciter manifestat. Primo q; ipse sunt singulares sponse eterni regis sicut dicebat beata Vagne virgo.vnde Ambro.s.§. primo ꝺ. Respondeo. Pulchritudinē quis pōt ꝛc. Secūdo quia cōparātur angelis.vt dictū est.s. sepe. Ambro. Virginitas cōditionem humane nature supergredit.per quā hoies angelis associant.maior est tamen victoria virginū ꝑ angelorum.angeli em̄ sine carne viuunt:virgines vero in carne triumphant. Tertio q; illustriores sunt fidelibꝰ vniuersis. Cypria. Virginitas est flos ecclesiastici germinis: decꝰ atq; ornamentū gratie spūalis:lete indoles laudis/ ⁊ honoris:opus integrum atq; incorruptum dei: imago rursus dei:sanctimonia dei: illustrior portio gregis christi. Quarto q; preferūtur cōiugatis vt dictū est. Nec autem excellentia quam habet virginitas respectu copule coniugalis:ptz ex multiplici cōparatione ad ipsam. Illa em̄ impingnat vterem:ista mentē. Augu. Generosꝰ elegit in carne vitā iam imitari angelos:ꝑ ex carne numerū augere mortalium. ¶ Si quis seduxerit virginē:cōcubuerit; cuz ea:dotabit eā habebit; vxorem. Si vero pater dare noluerit:reddet pecuniam iuxta modū dotis quā virgines accipere consueuerūt. Exo. xxij. et de adul. c.s.⁊.ij.xxvj.q.ij.tria. Qui per vim defloratꝰ ꝯginē:capite punitur.insti. de publi.iudi.§. si autē. Si autē attentat sacratam virginez eriā ad matrimoniū:similiter capite punitur.de peni.dist.s.in.l.canonizata.siqs non dicā.⁊.xxxvj. q.ij.siquis.ij. Canones exȩcrantur.xxxvj.q.ij. raptores. c. siquis virginē. De triplici genere eunuchorū. Mat.xix.et xxiij.q.v.tunc saluabit.alꝰ est sub.c.q; sitit. ¶ Quo modo autem status virginalis purissimus in ecclia sancta quodāmodo cecidit a sua puritate clarum est:quia sacrate virgines in monasteriis aut coporaliter per pessimas familiaritates ⁊ carnales secularīū clericorū et maxime religiosorum quorūdam deuotiones/aut per corruptos sensus ⁊ mentez libidinosam spūaliter corruerunt. Alique etiam earū primā fidem irritam facientes. xxvij. q.s.c.s.⁊.ij. se incestis ⁊ adulterinis et sacrilegis nuptijs tradiderūt aliq̄ties in semetipsis indicēdā turpitudinez scelestissimis ⁊ exȩcrabilibꝰ modis et actibus operantes Alie eriā virgines in seculo se voto christo in virginitate seruire vouētes/et alie virgines maritande male a parētibus custodite modis similibus corruerunt:⁊ in virginitate desponsate non fuerunt. sed florem virginitatis impudici alij rapuerunt.vt prophetie antique de ruina virginum isto tempore fint complete. Thren.s. Virgines eius squallide. ibi exposui. in ista. ij. parte in arti. iiij. in litera deleth. Et ibi. Virgines abierunt in captiuitatem. ibi exposui in litera Sade.in.iiij.ar. Et Threno.ij. Destruxit in furore suo/munitiones virginis iuda.ibi exposui in litera beth.in.v.ar. Et ibi. Abiecerunt in terra capita sua virgines hierusalem.ibi exposui in litera Joth.in ar.⁊ ibi. Cui exequabo ꝛc:⁊ consolabor te virgo filia sion? er.s. Quis meditabitur tui? ibi exposui. ⁊ ibi. Virgines mee cecidерunt in gladio.ibi exposui. Humiliate sunt virgines per corruptionē. Thren.v.ibi. Mulieres in sion humiliaverunt:⁊ virgines in ciuitatibus Juda. ibi exposui in oratione Hiere. Recordare.i.viij.ar. ¶ Vere hodie virgines ad incrementū nō sunt perducte. Esa.xxiij. circa pri. ⁊ ibi. Non adijcies vltra vt glorieris calumniā/sustinens virgo filia sidonis. Oblita est hodie virgo ornamenti sui scilicet pudicitie. Hiere. ij. Hodie multe ꝯgines filie Babylonis.j. ꝓfusiōis/q̄bꝰ dicit Esa.xlvij. Descende:sede in puluere virgo filia Babylonis.non est soliū ꝛc. que verba ponuntur ⁊ exponūtur.xxxij.q.v. si paulus. Hiero. Perijt ergo ⁊ mente virginitas. Iste virgines sunt male virgines carne ⁊ non spiritu.virgines stulte q̄ oleū nō habētes excluduntur a sposo. Si autē ⁊ ille q̄ virgines sunt ob alias tamen culpas virginitate corporū nō saluantur:q̄d fiet illis que prostituerūt membra christi:et mutauerunt templū sancti spiritus in lupanar? xxxij.q.v. si paulus. Itē de istis malis virginibus Cyprianus. Si incorrupta inuenta fuerit virgo ea parte qua mulier potest esse:poterit tamen ex alia parte corporis peccasse que corumpi potest: ⁊ tamen inspici non potest. certe ipse concubitus. ipse complexus. ipsa cōfabulatio ⁊ osculatio ⁊ coniacentium duorum turpis et feda dominio quantum dedecoris ⁊ criminis confitetur? Si superueniens maritus sponsam suā iacentem cum altero videat:nōne indignatur ⁊ fremit:⁊ per zeli dolorem portat gladium in manu sua? ⁊ christus dominus ⁊ iudex noster quum virginem suam dicatā sibi ⁊ sanctitati sue destinatam iacere cum altero cernit:quātum indignatur ei et irascitur. xxvij.q.s. nec aliqua. Qui autem cum muliere sanctificata mechatus fuerit:deponē dus est si est clericus. si laicus:excōmunicandus. xxvij.q.s. siquis episcopus. Innocen. Si apostolus.s.ad Timo.v. illas que a proposito viduitatis discederent/dixit eas habere damnationem:quia primam fidem irritam fecerunt quanto magis virgines que pactionis sue fidem minime seruarunt. xxvij.q.s. he vero. De his etiam malis virginibus deo sanctificatis ⁊ de pena earū quū corruūt ⁊ earū corruptoribꝰ. xxvij.q.s. ipudicas. cū. ij.c.seq.c. siquis sacro c. siqua virgo.c. diaconissam.c. quotquot.c. virgines. c. siquis rapuerit. De phibita familiaritate ⁊ periculosa monacharum. xiij.q.ij. diffinimus.c. in decima actiōe. Et clerico. xū. lxxxj. dist. ad reatū episcopi.

¶ Articulus.lxxxiiij.

Expedito longe late: ꝙ tractatu fundamēti omniū statuum in ecclesia sancta dei ⁊ eorū quantum ad vitam ⁊ puritatem in hac lachrymabili tempore infelicivniuersali ruina:q; scribitur. ij. Paralipo. viij. ꝙ quum templum cōplesset Salomon fundens preces: descendit ignis de celo:⁊ deuorauit holocausta ⁊ victimas. Ideo in fine istius operis qō christus Salomon pacificus rex.ex in prohem̄. decre. rex pacificus. gratia sua incepit:⁊ perfecte cōpleuit:matrē meam vniuersalem ecclesiam gemitibus ⁊ suspirijs genuflexus humiliter interpello:q; preces magis mentales ꝑ vocales. de con.di.v. mediocriter. fundat ad sponsum suum. Epb.v. xxvij.q.s. nuptiarum. christum. ꝙ sicut in ecclesia primitiua misit ignem.i. spiritum sanctum super eam cū septem suis donis. Act.ij. de consec. di.iiij. propie. xxiij.q.iiij. ea vindicta. vt eam sibi sacrosanctum tabernaculū consecraret:eam mundans illuminās fortificans ⁊ in sua gratia igniens et confirmans: sic misertus eius quasi vidue bonis filijs. Luc.vij. de peni.dist.s. importuna. in tanta eius vite ruina mittat iterum spiritussancti gratiam cum suis donis super eam ad eam mūdandam ⁊ sibi sponsam legitimā consecrandam non habentem maculam neq; rugam. ad Ephe.v. xxxij.q.iiij. recurrat. ¶ Et ideo in calce istius operis de.vij. donis spiritussancti de quibus Esa.xj. in prin. de quibꝰ multi alij tractauerūt:sed de allegationibus iuris se non intromiserunt:cum iurīū fundamento breuiter adnorabo. vt per eius gratiam in sancto suo statu antiquo et debito reformetur:⁊ placeat sponso sacrificium sponse:sicut a diebus antiquis. Malach.iij.l.di. purgabit. qō tempus ante aduentum bestie. Apoca.xj.⁊.xiij. antichristi proculdubio est venturus. Et sicut sponsus eius christus de spiritusancto conceptus. Luc.s. ad mensuram spūsanctum non recepit. Joan.iij. sed super eum plenitudo descendit ⁊ mansit Joan.s. et requieuit cum donis suis. vt pre.c. Esa.xj. sic et ipsa sancta ecclesia sponsa sua ꝑm suam mensuram recipiat dona eius:⁊ renouetur per eum. vt dicatur ps. xlv. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. ¶ Effectus au Spiritem spiritussancti rectissime dona vocātur ⁊ septifomis tussancti gratia spiritussancti. Quum enim spiritussanctus bonis donas. Sapiē.x. sit/ se ⁊ sua liberalissime cōmunicans: ideo

Virginalis purissimus fuit ante lapsum.

sanctum donum ab eo est. Jaco. j. j. q. ij. ꝯ pia. Aug. Magna est dei misericordia. dignum dat equale sibi. naim spiritussanctus donum est in quo dantur liberalissime cetera dona. ideo spiritussancti rectissime dona vocantur. Noie enim doni gratitudo vel liberalitas insinuatur. Donū em iuxta verbum sapiētis est datio irreddibilis: que fit fine spe retributionis. Seneca in li. de beneficiis. Nō est beneficium quod in questum mittitur. Idem. Si deum imitaris: da beneficia gratis. ad hec ex de dona. c. j. Et differentia est inter donū: quod est genus: ⁊ munus: quod est species. ff. de verbo. sig. inter donū. nota. de simo. ⁊ si questiones. in glo. Aliud vocat etiam septiformis gratia: Gratia autem dicitur ꝙ gratis. ad Tit. j. Ro. xj. datur. j. q. j. gratia. Hec septem dona. dicuntur septem stelle: in dextera christi. Apoca. j. ⁊ dicuntur stelle: quia noctem presentis ignorantie illuminant. ⁊ in dextera christi: quia per eum omnia dona collata sunt. Jo. xvj. Quum venerit paracletus ⁊c. Ephe. iiij. Dedit dona hominibus. Septē luceme. Exo. xxvj. Facies septem lucernas: ⁊ pones eas super candelabrū. glo. septē luceme sunt septē dona spiritussancti: q̄ in christo semper manserunt: ⁊ fidelib⁹ fm voluntatem eius distributa sunt. Septem lampades. Apoca. iiij. Tacharie. iij. Septem crines Samsonis. Judi. xvj. Hec septē dona opponuntur septē malis huius mundi: q̄ sunt stultitia/hebetudo/precipitatio/inanis timor/ignorātia/duritia/superbia. Contra malum superbie timor: qui humiliat. Contra duritiam pietas. Contra timorem inanē fortitudo. Contra stultitiam scientia. Contra hebetudinem intellectus. Contra precipitationem consilium. Contra ignorantiam sapientia. Iste sunt septem columne q̄ sustentant domū sanctam ecclesie. Prouer. ix. Sapiētia scilicet christus edificauit sibi domū. scilicet ecclesiam. quum dixit. Et super hanc petram edificabo ecclesiam meā. Mat. xvj. xix. di. ita. Excidit in ea columnas septē dona spiritussancti/expellentes septē spiritus immūdos. Luc. xj. ⁊ Mat. xij. Superbiam expellit timor: q: contra humiliat. Pietas inuidiā: q: bona cōmunicat. Scientia iram: quia animā illuminat. Fortitudo acidiam: q: roborem expellit. Consiliū auaritiam: q: dat pauperibus superflua. Intellectus gulam: quia eam temperat. Sapiētia luxuriam: quia gustato spiritu caro desipit. Et nota ꝙ a dono timoris sapientia inchoatur. Ecclesiastici. j. ⁊ dono sapientie perficitur. donis vero mediis proficiendo ad consummationem sapientie appropinquatur. Et nota ꝙ donū sapientie ⁊ donum intellectus pertinent ad contemplatiuā. Dono em intellectus cōtemplamur deum in creaturis. dono sapiētie in se. Alia. v. dona pertinent ad actiuā. ¶ B Primo igitur a timore domini incipiendum est. q: initium sapiētie timor domini. Eccl. j. Et ps. cx. Initiū sapientie timor domini. Scōm Aug. super Joā. x. de mercenario. Timor est fuga mali ne pdat quē diligit. Fuga timoris fuga est caute declinationis. Timor em dum timet timetur. Philosophus. Qui timet deum: omnia timent eum. qui vero deum non timet: omnia timet. Item Aug. in li. de ciui. dei. Timor est amor: fugiens quod ei aduersatur. Timor est expectatio futuri mali. Et notandum ꝙ spiritussanctus per dona sua. i. per suos effectus edificat iustitiam: q̄ constat ex septē beatitudinibus de quibus Mat. v. ⁊ ex septē virtutibus. tribus theologis: scilicet fide/spe/⁊ charitate ⁊ quatuor cardinalibus/Prudētia/temperantia/fortitudine/⁊ iustitia. ⁊ hoc per similitudinem quam habet cum igne in. viij. ¶ Primo ꝙ ignis quod altum est/incinerat: ⁊ humiliat. sic spiritus timoris per humilitatem virtutē quam inducit cor: elatum: humiliat: ⁊ deprimit: ⁊ in fide solidat. ⁊ sic se omnib⁹ subijcit recolens illud Ecclesiastici. j. Qui sine timore est non poterit iustificari. Scdo ignis consolidat. sic spiritus pietatis per virtutem mansuetudinis quam inducit ad omnem iniuriam sustinendā patientem efficit. vnde dicit glo. ꝙ spiritussanctus pietatis species patiendo corroborat. Ecclesiastici. ij. Deprime cor tuum

Timor diuinus.

Donorū spiritussancti cū igne cōparatio.

subaudi per timorē. Et sustine subaudi. per mansuetudinem. Tertio illuminat. sic spiritus scientie per beatitudinem ⁊ virtutem que est lucrus. nam quum quis videt ⁊ prorumpit in miseriam ⁊ celestis regni luget absentiā. ⁊ sic attenditur charitas ⁊ dilatatur. ps. xlj. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte ⁊c. Quarto semper ignis esurit: sic spūs fortitudinis sitim habet iustitie: ⁊ esurit altioris perfectiōis gradum. Quinto ignis omnibus se cōmunicat. sic donum consilij omnibus se exponit per virtutem misericordie quaz introducit: que se multi in necessitate subtrahit. q: misericordia deus est victus. Ixxxvj. di. non satis. Sexto purgat ⁊ mūdat ignis. sic donum intellectus q: intus legit is interiora mundat ⁊ parat virtutem munditie. Septimo ignis naturaliter sursum tendit. sic donum sapiētie per virtutem pacis quam introducit sursum ad meditandum celestia rapit. Sapiētia enim consistit in cōtemplatione diuinorum ⁊ supernorum. ideo roborat per hoc donum iustitia: que pectoris seruat ⁊ mēris quietem. Et nota ꝙ omnia dona ⁊ virtutes ad hoc tendunt: vt tranquillam reddant cōscientiam. solus timor nititur vt eam semper solicitam faciat ⁊ suspectā. Bern. Timore anima concutitur. conscientia discutitur. leralis sopor extinguitur. solicitudo incitat amor domini custoditur. Qui habet hanc gratiā: omnem odit iniquitatem. Sine hac gratia preuia gratiarum nullum bonum pullulare vel manere potest. Omne virtutū edificium ilico vertit in precipitium: si huius gratie amisserit presidium. ¶ Ad commendationem diuini timoris multa facūt. Primo scriptura sacra. Deutero. vj. Deum time. Josue. xx. Timete dominū. ps. xxxiij. Timete dominum omnes sancti eius. Luc. xō. idem Mat. x. Timete eum qui postꝫ occiderit habet potestatem mittere in gehennam vbi Ambrosius. Mors enim nature finis non pene est. ⁊ ideo mortem supplicij corporis alis esse defectum: penam vero anime esse perpetuam. deumq; solum metuendum cuius potestati non natura prescribat: sed eadem natura subiaceat. concludit dicens: Ira dico vobis hunc timete ⁊c. Secundo promissiones. Tobie. iiij. Habebis multa bona si timueris deum. Ecclesiastici. j. Timenti deum bene erit in extremis. ⁊ in die defunctionis sue benedicetur. Tertio beatificatio. Prouer. xxviij. Beat⁹ homo qui semper est pauidus. Ecclesiastici. xxv. Beatus homo cui datū est habere timorem domini. Quarto excellentia quam tribuit ei scriptura inter oēs gratias. Eccl. xxv. Timor domini super omnia se superposuit. Bern. super Cāt. Jn veritate didici nil eque efficax esse ad gratiam promerendam. retinendam/recuperandam: ꝙ si omni tempore coram deo inueniaris non altum sapere: sed timere. Time ergo quum arriserit gratia. Time quum abierit. Time quum denuo reuerteretur. et hoc est semper pauidum esse. Quum adest time: ne non digne opereris ex ea. Si recesserit: multo magis timendum. quia reliquit recustodia tua. vbi enim deficit tibi gratia: deficis tu, dicente datore gratie Joan. xv. Sine me nihil potestis facere. Jā si gratia reportiata redierit: multo amplius tunc timendum ne forte contingat recidiuum pati qō vtiq; deterius est. Luc. vj. de peni. dist. iiij. refugientes. Quinto quia timor valde placet deo. ps. xxxij. Ecce oculi domini super metuē tes eum. Eccl. xxxiij. Oculi dñi ad timētes eum. Sexto q: expellit peccatum: ⁊ multa bona alia operatur. Eccl. j. Timor domini expellit peccatum. Gregorius. Praua mens si non prius per timorem auertitur ab assuetis vitijs: non emendatur. Hiero. Timor virtutum custos est. quia ianitor cordis. Securitas ad lapsum facilis. q: q̄ timet deum: nihil negligit. Eccl. viij. Bern. Timor domini omnium virtutum plenitudinem operatur: dum per iustitiam defert maiorē. per prudentiā non credit se sibi. per tperantiam refugit aliena discutere. per fortitudinem sexto obedientie subdit non discernende sed adimplende. Hunc timorem sequitur spiritus. Jē mittit initium sapi

Diuinū timorē ꝯmēdatio

Timor de propter.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

entie. Prouer. ſ. Ber̃. Timor domini eſt initium ſapiẽtie: quia tunc primo deus anime ſapit: quũ eam ad timẽdum afficit: non ad ſciendũ inſtruit. Nihil melius q̃ timor dei Eccli. xxiij. in fi. Qui timet deũ: conuertitur ad cor ſuum. Eccli. xxj. Greg. Anchora mentis eſt pondus timoris. hominem fortẽ ad obediendum ⁊ promptũ reddit. Idẽ. Timere deum/eſt nulla que facienda ſunt preterire. Eccli. ij. Qui timent deũ cuſtodiunt mandata eius. Septimo vana mundi delectationẽ cohibet: et friuolã atq; inſipidã reddit. dicens illud Apo. xiiij. Timete dñm: ⁊ date illi honorem. Octauo; ſentit deũ. ps. xxx. O quã magna multitudo dulcedinis tue domine: quã abſcondiſti timentibus te ¶ Sunt tres cauſe timoris. In conſpectu multorum peccata latentia. ps. xviij. Delicta quis intelligit: Diuini iudicij incertitudo. quia quedam iudicantur ab hominibus bona: ⁊ a deo mala. Gregorius. Plerunq; fordet in conſpectu interni iudicis: quod in intentione fulget operantis. Finalis vite incertitudo. q; qui modo eſt iuſtus: neſcit an perſeuerabit. Eccls. ix. Sunt iuſti atq; ſapientes: ⁊ opera eorũ in manu dei: ⁊ tamen neſcit homo vtrũ amore an odio dignus ſit. ſed oia ſeruantur in futurũ incerta. ex̃ de pur. ca. accepim⁹. ibi. ⁊ ſi ſimpler. Et Job. ix. ⁊c. Ideo ſemper ⁊ vbiq; timendum eſt. q; de quolibet ſtatu damnatur aliqui. Mat. xxiiij. ⁊ Luce. xvij. Duo erunt in agro ⁊c. ⁊. ſ. Unus aſſumetur: alter relinquet. Remigius. Tres ordines eccleſie demonſtrantur. Per duos in agro/ordo predicatorum: quibus cõmiſſus eſt ager eccleſie. Per duos in mola/ordo cõiugatorum: qui dum per diuerſas curas nunc ad hec nunc ad illa flectũtur: quaſi molã in circũitu trahunt. Per duos in lecto/ordo continentiũ: quoru̇ reqes nomine lecti deſignatur. In ſis aũt ordinibus ſunt boni ⁊ mali. iuſti ⁊ iniuſti. ⁊ ideo ex eis quidã relinquuntur: ⁊ quidã aſſumunt. Ideo ſancti viri ſemper ⁊ vbiq; timẽt ⁊ timore repleti nõ eſt quoſe ingerat ſuperbia. nec ſolũ timent in malis: ſed etiam in bonis. Job. ix. Verebar oia opera mea. glo. etiam bona. Greg. Piarũ mẽtium eſt ibi culpam timere: vbi culpa nõ eſt. v. di. ad eius. ex̃ de obſer. ie. c. ij. Greg. Si placere veraciter cupimus poſtq̃ peruerſa ſubegimus: ipſa etiam in nobis bene geſta timeamus. Idem. Juſti q̃ agunt metuunt: dum caute conſiderant ante quantum iudicẽ ſtabunt. De timore plene habetur Eccli. j. et. ij. ibi vide. ¶ Species timoris ſunt ſeptem ¶ Primus naturalis. quo q̃s timet naturaliter nociuum nature. Hic timor nec eſt meritorius nec demeritorius: ſed indifferens. q; non ſubeſt libero arbitrio. Hoc timore timuit chriſtus more naturaliter. Mar. xiiij. Mat. xxvj. Cepit ieſus pauere ⁊c. vbi Theophilus. Qui em̃ totũ aſſumpſerat hominẽ: aſſumpſit ⁊ naturales hominis proprietates. pauere ⁊ tedere ⁊ contriſtari naturale eſt. nam homines naturaliter inuitẽ tẽdũt ad mortẽ. vide q̃ no. xj. q. iij. non ſolũ. in glo. non renouet. quã aliquis libi non habẽt. Item ibi. Triſtis eſt aĩa mea vſq; ad mortẽ. Beda. Quaſi deus in corpore cõſtitutus fragilitatem carnis exponit vt eorũ qui ſacramentũ incarnationis obiurgant/excluderetur impietas. Nã qui corpus ſuſcepit: oia debuit ſuſcipere q̃ corporis ſunt: vt eſuriret. Mat. iiij. Luc. iiij. ſitiret. Jo. iiij. ⁊. xviij. angeretur. contriſtaretur. Diuinitas enim per hos: neſcit cõmutari affectus. ¶ Secũdus humanus quũ ſcz aliquis plus debito timet corpori ſuo. hoc prohibetur Mat. x. Nolite timere eos ⁊c. xj. q. iij. nolite. Hoc p̃ uenit ex nimio amore preſentis vite. ¶ Tertius mundanus. quũ quis timet de rebus mũdanis perdendis nimis ⁊ iſte multũ cruciatur. Aug. Diuitie plus cruciant adeptore timore amiſſionis: q̃ cõcupite ardore adeptionis. Iſto rimore iudei chriſtũ occiderũt. Jo. xj. ¶ Quartus ſeruilis iſte non eſt in charitate. ſ. Jo. iiij. xviij. q. vj. §. ex iis. q: vt dicit Aug. hoc timore cõtinet hõ a peccato ſolũ ꝓpter gehẽnam. vnde Augu. Inaniter putat victorẽ ſe eſſe peccati: q̃ timore nõ peccat. q: ſi nõ impletur fortis negotiũ male cupiditatis: ipſa tñ mala cupiditas intus eſt hoſtis: et ideo non facit qõ non licet fieri: q: non põr impune fieri. ⁊ vellet nõ eſſe iuſtitiam puniẽtẽ: ⁊ eã ſi poſſet auferret. Inimicus igitur iuſtitie eſt q̃ timore pene nõ peccat. Amicus autem erit: ſi ei⁹ amore non peccet. In tali viuit peccãdi voluntas: ⁊ ſequeretur opus: ſi ſequerẽ impunitas. Peccata renon vult charitas: etiã ſi ſequat impunitas. Iſte timor non tantũ pene eterne: ſed pene tẽporalis metu retrahit a peccatis. vt pater in multis ſecularib⁹ ⁊ religioſis. ad hec di. iiij. facre ſunt. xxiij. q. v. non fruſtra. in pheñ. decre. rex pacificus. Iſte tamen timor ſeruilis charitatẽ introducit vt ſeta introducit filũ ſm Aug. Nam creſcit charitas ſm eum: ⁊ minuit timor: ⁊ econuerſo. De hoc lege ibi ⁊ no. de peni. di. ij. ſicut ſeta. ſub. §. ſ. hinc Augu. ait. ¶ Quint⁹ initialis. qui eſt quũ in perfecta charitate q̃ hũc habet/partim timet puniri: partim a deo ſeparari. Hũc pfecta charitas foras mittit. ſ. Jo. iiij. ¶ Sext⁹ timor filialis. q̃ eſt cum pfecta charitate in ſeculũ ſeculi. ſm ps. xviij. Timor dñi ſanctus permanet in ſeculũ ſeculi. Hic cauet offendere celeſtem patrẽ: non tñ timore mali/ſed reuerentiali amore: ſicut bonus filiꝰ. de hoc no. in pte. c. ſicut ſeta. ⁊ habet. xxiij. q. vj. §. ex iis. ¶ Septimus timor reuerentialis. q̃ de legitimo amore ad patrẽ procedit. Iſto timore filius indulgentiſſimũ patrem ſolicito reuerẽt affectu. dum eius nõ verba neq; vitia: ſed vel tenuẽ amoris formidat offenſam. Cuius timoris magnificentiã prophet⁹ elegãter Eſa. xxxiij. exprimit dicens. Timor ipſe eſt theſaurus eius. ⁊ ps. xxxiij. Timete dñm oẽs ſancti ei⁹. Qui em̃ hoc timore dñm metuit: perfectioni e⁹ certũ eſt nihil deeſſe. Hoc timore fuit repletus ille hõ dñicus. Eſa. xj. ſm Cheremonẽ in collatione de perfectione in li. colla. Jo caſſi. Et notãdũ q̃ quum timor ſit fuga mali: malum vero diuidatur in malũ culpe ⁊ pene. ex̃ de iureiu. etſi chriſtus. ſ. rñ. timor: filialis ⁊ reuerentialis fugit malũ culpe ſcilicet dei offenſam. alie ſpes timoris fugiunt malũ pene. ¶ Poteſt etiã timor deſcribi ſic. Timor eſt ſpiritualis rei ꝓpotẽtis vel excellentis. Et notandũ q̃ in omni periculo imminente ille tantũ timẽdus eſt qui habet oia in ſua poteſtate. Greg. Quicq̃d eſt q̃ exterius ſeuit: per hoc ille timendus eſt qui hoc interius diſponit. ps. xxxiij. Timete dñm omnes ſancti ei⁹ ⁊c. Aug. Si creature ſeuiunt: deũ time nõ illas. q: oia ſub ipo ſunt. glo. Cupiditatẽ nocendi per te habes: poteſtatẽ niſi ipſe dederit non habes. Scõm Climacũ. Timor eſt ꝓmeditatum periculũ contremiſcens/ſenſus cordis de incertis euentibus frangens/cõſternans ⁊ triſtans. Timor eſt ſecuritatis ⁊ cerritudinis priuatio. Qui factus eſt ſeruꝰ domini: ꝓpter dñm ſolũ ipm timebit. q̃ vero hunc nondũ timet ſuam vmbram multories pertimeſcit. ¶ D

Vnt aũt multe cauſe timoris. Prima zelꝰ diuine iuſtitie cõtra peccata ꝓpter q̃ chriſtum oportuit crucifigi. Ro. viij. Propio filio ſuo non pepercit. Secũda acerbitas paſſionis chriſti. Luc. xxij. Si in viridi ligno ⁊c. cauſe. Ber̃. Filius dei iubet occidi: vt vulneribus noſtris ꝑcioſa ſanguinis illi⁹ balſama medeant. Agnoſce o hõ q̃ gratia ſunt multa vulnera ꝓ quibus neceſſe fuit chriſtũ dñm vulnerari. Si nõ eſſent hec ad mortẽ: ⁊ ad mortẽ vitq; ſempiternam: nunq; ꝓpterea dei filiꝰ moreret. Terria/podus diuini examinis. Job. xxxj. Podus ei⁹ ferre nõ potui. Idẽ xxiij. Conſiderãs illũ timore ſolicitor. Eſa. xv. Scõm magnitudinẽ operis ⁊ viſitatio eorũ. Quarta/cõſideratio pene luciferi ⁊ cõplicum. ij. Pe. ij. Rudẽrib⁹ inferni detractos in tartarũ tradidit cruciandos in iudiciũ reſeruari. Rudentes ſunt funes q̃bus naute vela ſuſpendunt: vt flante aura portꝰ trãquillitatẽ relinquant. ſeq; ambiguis fluctib⁹ credant. quib⁹ immũdoꝝ ſpiritu̇ conamina cõparant. q̃ mox vt flante ſuꝑbia ſe cõtra deũ erexerũt: ipſis ⁊ elationis ſue conatib⁹ in abyſſũ ꝑfundũ rapti ſunt. Pene etiã Ade ⁊ alioꝝ q̃ in diluuio perierũt. Bene. vij. ex̃ de ſacra vnc. c. vnico. §. penul. Quit Penetrabilitas diuini iudicij. Hebre. iiij. Omnia nuda ⁊ aperta ſunt oculis ei⁹,

Via videt oculus illi⁹. Eccl'i.xxiij.xvij.q.ij. pernicios am. Septa facilitas cadēdi. ſ. ad Cor.x. Qui ſtat videat ne cadat. Septima hoſtiū inuiſibiliū ⁊ innumerabiliū perſecutio. pſ. xxxix. Multiplicati ſunt ſup capillos capitis ⁊c. Octaua extremi iudicij cōſideratio. ij. ad Cor.v. Romā. xiiij. Omnes nos adſtare oportet ante tribunal chriſti. ex de peni. ⁊ re. cum ex eo. vbi Bualfredus. Quid omni ſpiritui rationali tam acerbū q̄ terribilis illa expectatio iudicij? Pungit quidē mortis memoria: ſed multo magis cōpūgor his verbis. Nona cōſideratio penarū inferni. Et primo acerbitas. Nam acerbiſſime pene huius vite minores ſunt pena purgatorij. ſm Aug. de peni. diſ. viij. nullus. Decima aduerſitas. pſ. x. Ignis ſulphur ⁊c. Frigus ſtridor dentiū. Mat. viij. xiij. xxij. ⁊. xxv. Luc. xiij. Fames. Deutero. xxxij. Cōſumenť fame. pſ. lviij. Et famē patienť vt canes. ⁊ Job. xviij. Attenuetur fame robur eius. Sitis. Job. xviij. Exardeſcet ꝺ eū ſitis. Fetor. Eſa. xxxiij. De cadaueribꝰ eorū aſcendet fetor. Tortiones ⁊ dolores. Apoc. xvij. Mā ducabūt linguas ſuas pre dolore. Eſa. xviij. Tortiones ⁊ dolores tenebūt eos. Aug. Nec q̄ torqr fatigať: nec q̄ torquet morit. Greg. Ibi mors ſine morte. finis ſine fine. defectꝰ ſine defectu. q: mors ſemp ibi viuit: ⁊ finis ſemp incipit: ⁊ defectꝰ deficere neſcit. Apoc. ix. Querēt homines mortē: ⁊ nō inuenient. Aug. Nihil aūt peiꝰ in morte: q̄ eſſe in morte ſine morte. Horror carceris illi⁹ obſcuriſſimi ⁊ fetidiſſimi ardentiſſimi ⁊ et demonū horribiliter apparentiū. Bernar. Quis tibi pauor? O aīa: quū relictis oibus quorū hic tā grata fuit preſentia: in regionē prorſus ignotā ingrediens: tot ibi terribiliū demonioꝝ agmina occurrētia videbis. Ibi erit fūcmerꝰ ⁊ pena ſimul ſm Aug. Diuturnitas. Joh. xx. Luer q̄ fecit oīa nec tū conſumetur. Ite maledicti in ignē eternū. Mat. xxv. vij. Bualfredus. Miſera habitatio vbi dolor acerrimus: ignis deuorās: ⁊ nullus termi nus in ardoribꝰ ſempiternis. ⁊ gloſ. ſup pre. loco Job. Ut ſine fine crucier: viuere ſine fine cōpellit. de peni. di. ſ. voluiſſent. Pene ⁊ doloris vniuerſalitas. Greg. Tāta erit ibi vis doloris: q̄ mens ad aliud dirigi nō poterit: niſi ad q̄ vis doloris impellit. Penitētia ſine fructu. Sapiē. v. Penitentiā agentes: ⁊ pre angustia ſpūs gemētes. Plus hic vna lachryma operať: q̄ ibi totū mare plenū lachrymis. Aug. de fide ad petrū. In inferno etſi erit cumulꝰ penitudinis: nulla erit ibi correctio volūtatis. Amiſſio gloriе. q̄ eſt maior pena q̄ gehenna ſm Chryſ. ⁊ Augu. De hoc timore Bern. Cōtremiſco a dentibꝰ beſtie ſcz diaboli. Apoc. xx. Appehenſa eſt beſtia. pſ. lxxiij. Ne tradas beſtijs ⁊c. infernalis. A ventre inferi inferioris. pſ. lxxxv. Ex inferno inferiori. A rugientibus ſcz demonibꝰ. Eccl'i. lj. preparatis ad eſcā. Horreo vermē rodentē ſcz conſcientiā. Eſa. vlti. Mar. ix. Ignē torrentē et deuorantē. Eſa. xxxiij. Mat. xxv. Fumū ⁊ vapores. Joſue. ij. Sulphur ⁊ ſpiritū procellaruꝫ. pſ. cxlviij. Horres tenebrasexteriores. Mat. xxij. Frater Egidius ſociꝰ bti Fracisci laicus dixit. Timor dñi ſanctus omnē timorē malū expellit: ⁊ cuſtodit illa bona que nō poſſunt lingua exprimi nec cogitari. quē habere quia magnū eſt donū non omnibꝰ datū eſt. Qui nō timet oſtē dit ſe nō habere q̄ perdat. Timor dñi regit et gubernat hoiem: ⁊ facit eū venire in gratiā dei. quam ſi hō habet timor dei cōſeruat eā. ⁊ ſi non habet facit ad eam puenire. O ēs creature q̄ eciderunt nunq̄ cecidiſſent: ſi hoc donū habuiſſent. Hoc ſanctū donū non eſt niſi ſanctorū et ſanctarum. Et quanto quis magis eſt gratioſus: tanto magis eſt timoratꝰ. Multū timere debet hō a ſupbia ſua ne precipiter eū ſicut luciferū. A teipſo caueas. Non pōt hō eſſe ſecurus: dum eſt inter inimicos. inimicus noſter caro eſt. ⁊ ipſa ſemp cū demonibꝰ aduerſaria eſt anime noſtre. Maior ē ergo timor ē deber hō habere ne malitia ſua vincat eū: q̄ de aliqua remūdi. Impoſſibile eſt qualiq̄s poſſit ad gratiā dei aſcēdere nec in ea pſeuerare ſine timore. quē q̄ non habet ſignū eſt pereūdi. Qui plus timet: plus orat dixit abbas Jacob. Sicut lucerna obſcurū cubiculū illuminat: ita timor dei ſi venerit in cor hois: illuminat eum. ⁊ docet oēs virtutes ⁊ mādata dei. Dixit Machariꝰ. Sicut ligniū in manu hois quo frutices in igne verſantur ⁊ reuerſantur ſemper ab igne cōſumitur. ita ſi hō manducauerit habēs mentē ſuā in timore dei: timor dei oſſa eius conſumit. iuxta illud. pſ. cxviij. Cōfige timore tuo carnes meas. Dixit paſtor. Sicut fumo expelluntť apes vt tollať dulcedo operis earū: ita corporalis quies timore dñi expellit.

¶ Articulus. lxxxv. A

Oſt donū timoris

dicendū eſt de dono pietatis. Nā vt ait Augu. a timore aſcendit ad pietatē. ¶ Pietas duobus modis accipit. Primo ſm q̄ eſt bonum nature: quo ſanguine cōiuncti ⁊ patrie benevolis cōpaſſionis cultus exhibet. vt ait Tulli⁹ in officiis. hmōi ipſa natura ducit. facit. lxxxvj. di. non ſatis. ff. eſt pbanda. Pietas bifariam cōſidera ri potest.

Scōo modo ſm q̄ eſt donū gratie ſpūs. et eſt hic idē pietas q̄ cultus diuinus cū opere mie. Vñ ſuper illud Apoſtoli. ſ. ad Timo. iiij. Exerce te ad pietatē. dic glo. Chryſ. i. ad fidē puram ⁊ veritatē recta ſcyiē. vel ad pietatem. id eſt ad cultū dei ⁊ opera mie. Cultus eñ dei eſt in dilectione ⁊ ſacrificij exhibitione atq̄ reuerentia. de hoc no. de con. di. iij. venerabilis. glo. ij. Et dicit latine pietas grece theoſebia. i. cultus dei. ſm hoc ſic diffinitur. Pietas eſt qua deꝰ recte colitur: et proximo hilariter ſubuenit. Hec virtus ⁊ donū perficit ex fide pura et vita recta. Et ſicut adaptať timor humilitati ſiue paupertati ſpūs: pro eo q̄ diaboli ſuperbi laqueos euadit. ſic pietas manſuetudini: eo q̄ terrā viuentium certiſſime faciat poſſidere. Mat. v. Ideo dicit apl's. ſ. ad Timo. iiij. Pro omiſſione habens vite que nūc eſt ⁊ future. i. vt hic abunder bonis gratie et eriā tēpore alibus. xvj. q. ſ. reuertimini ⁊ etiam in futuro bonis glorie: habens benedictionē ſiniſtre ⁊ dextre. Cañ. viij. Ecce ua eiꝰ ⁊c. Gregorius videť velle q̄ pietas prout eſt donū ſumať pro miſericordia. dicit eñ. Pietas opera docet. Sz quibuſdā videtur q̄ pietas prout eſt donū differat a mia q: pietas reſpicit ſpirituale. verſus. Cōſule. caſtiga. ſolare remitte. fer. oia. neceſſitatē. mia corporale. de peni. di. i. miſerico: dia. ⁊. c. medicamentū. vñ glo. ſ. in pre. c. ſ. ad Timo. iiij. q̄ eſt Ambro. ait. Dis diſciplina chriſtiane religionis conſiſtit in operibꝰ mie. quā ſiquis ſequiť: eriā ſi lubricum carnis patiať: vapulabit: ſed nō peribit. de hoc. xlij. diſ. §. ſ. Opera eñ miſericordie humiliant hoiem ad ſuſceptiōes gratie: per quā liberatur hō a lubrico mortali. Ite ſuſtentant hoiem in lubrico venialiſ: ſentiēdo primos motus: ne decidat in mortali. Pōt eriā dici q̄ pietas releuando miſeriam proximi pcedat ex principijs fidei. q: chriſtꝰ reputat ſibi fieri q̄ſ fit pauperi Mat. xxv. mia vero pcedat ex principijs iuris naturalis. q: frater noſter naturalis eiuſdem ſpeciei eſt nobiſcū. facit ad hoc. ſ. di. ius naturale. ibi. cōis oīm poſſeſſio. ⁊. pū. q. j. c. ij. Job. v. Viſitās ſpēm tuā nō peccabis. Eccl'i. xiij. Omne aial diligit ſimile ſibi. Hec virtus vel donū hoiem iugo dei manſuetū ſubijcit. vt ait Augu. Saluti oīm ſtudet ⁊ pfectui. Eſt vita oīm noſtrarū actionum. nā viſibilis actio quaſi corpus eſt. ſed deuotio pietatis eſt quaſi ſpūs. Deuotio actionem viuificat ſicut aia. eſt de cele. miſ. in quadā. corpus. Actio ſine deuotione eſt q̄ſi corpus ſine aia. Pietas actionis inchoat in tēpore: ſz nō finiť cū tēpore. Hec eſt quaſi medulla ſine corrice. Hugo. de ſancto victore. Hec virtus vt ait Greg. ſcientie diſcretione dirigitur. De iſta pietate ad Titum. ij. ibi. Ut abnegantes impietatem ⁊c. et ſequitur. Juſte ⁊ pie. xlij. diſtin. per totum. lxxxvj. diſtin. non ſatis.

¶ Articulus. lxxxvj. A

Oſt donū pietatis

dicendū eſt de dono ſcientie. q̄ ſic deſcribitur ſm Aug. Scientia eſt humanarū rerum cognitio ſaluberrime fidei deſeruiens. Idem Scientia.

Sapientia.

Huic scientie tribuo illud tantū quo fides saluberrima: q̄ ad verā beatitudinē ducit/gignit nutritur roboratk. Jtē pōtifc describi. Scientia est lumē hoiem p̄m deū dirigens in actione ⁊ vsu tēporaliū. Jtē Aug. Sapientia est in contemplatione eternorū. sciētia in actione tēporaliū. Jdem. Distat ab eternorū cōtēplatione actio qua benevtimur tēporalibus. illa sapiētie: hec sciētie deputatk. Jdē. Hec est sapientiq ⁊ scientie recta distinctio/vt ad sapiētiā pertineat eternarū rerū intellectualis cognitio: ad scientiā vero tēporaliū rerū cognitio naturalis: Ad hoc donū ptinet cognoscere bona ⁊ mala: discernere inter vera bona ⁊ vera mala: ⁊ inter mino: a bona ⁊ maio: a: ⁊ inter maio: a mala ⁊ mino: a. Hoc donū facit hoiem interi⁹ lamētantē: nō exterius se iactantē. vt ait Augu. de doctrina christiana. Et super illud Mat. v. Beati q̄ lugent. dicit glo. Ji scientie spū illustrant⁹ vt sciant q̄bus malis inuoluunt⁹. ¶ Et nota q̄ malo⁹ in q̄bus sumus in hoc exilio/q̄ ad cognitionem huj⁹ doni pertinent: q̄dam sunt ex parte aie: q̄dam ex parte corporis: quedā ex parte p̄orimo⁹ū: quedā ex parte desinens: quedā ex parte rerū temporaliū subiectarū. Ex parte aie sumus in egypto tenebrarū. q̄ interp̄etat⁹ tenebra: quantū ad vim rationalē vbi multis percurimur plagis. ⁊ ideo erram⁹ crebro in iudicijs. quantū ad vim concupiscibilē/sumus in mari rubro: vbi varij fluctus cōcupiscentiarū sibi⁹ inuicē succedunt. vbi fetor. ex̄ de p̄sumptiōe in iuuētute. carnalis voluptatis ⁊ falsedo sitim cōcupiscētie p̄uocant. Jo. iiij. Qui biberit ex aqua hac ⁊c. Quantū ad vim irascibilē sumus in deserto mundi: vbi sunt serpentes. Deutero. viij. Ducto: tu⁹ fuit in solitudine in qua erat serpens flatu adurens. q̄ significat superbiā ⁊ sco: pio. luxuria. ac dipsas. q̄ mo: rdendo facit hoies vsq̄ ad mo: rtem sitire. i. auaritia. igniti scz motus ire/inuidie/detractiōis suspitionis/querū iudicū. Ex pte co: poris sum⁹ in multis malis. Co: pus em̄ co: ruptibile est grauis sarcina aie Sapiētie. ix. Co: pus q̄d co: rumpit⁹ ⁊c. Ex parte p: orimorum sum⁹ in maximis periculis. P: imo q: hoies sibi dāt aduersitatis occasionē ⁊ viā perditionis. ij. ad Co: r. xj. Periculum in falsis fratribus. Paucissimi sunt q̄ se ꝓpter christum diligant: semper q̄rentes q̄ sua carnalia sunt. Phil. ij. viij. q.j. sunt in ecclesia. ij. ad Timo. iij. Et erunt hoies seipos amantes. Michee. vij. Jnimici hois domestici eius. Mat. x. et ibidē. Tradet aūt frater fratrē in mortē ⁊c. Ad literā hodie cōpletur⁹ ⁊ in fratrib⁹ generaliter christianis ⁊ in fratrib⁹. i. religiosis. quo: ad aliq̄ se amplius mutuo p̄sequunt⁹ q̄ seculares. vñ quidā philosoph⁹ interrogatus q̄d esset inimicissimū homini. rñdit alter hō. Ex parte demonum sumus in magno periculo. q: demones sine causa sola inuidia habent nobiscū bellū implacabile ⁊ inexorabile. xvj. q. ij. vitis. de pe. dist. ij. §. romanos. ⁊. c. p: inceps. Ex parte rerū inferio: rū q̄ nobis cōcedunt⁹ ad vsum/similiter sumus male circūdati. q: oia plena sunt laqueis. de quib⁹. ps. cxxiij. laque⁹ contritus est ⁊c. ¶ Ad discretionē doni scientie pertinet omniū p: edicto: rum mala cognoscere discernere/discutere/⁊ eorū pericula operante dei gratia euitare: vincere/ꝙ existere. Hec est sancta sciētia. Ad hanc pertinet discernere magna bona ⁊ parua/magna mala ⁊ parua/dijudicare ⁊ eligere inter verā vitam ⁊ verā mortē/inter falsam similiter. Hiere. ix. In hoc gloriet⁹ q̄ glo: riatur scire ⁊ nosse me. i. ad Co: r. ij. Non em̄ iudicaui me scire aliq̄d inter vos: nisi iesum christū ⁊ hūc crucifixū. Vera vita p̄m Aug. est cōiunctio aie deo: hic p gr̄am: ibi p gloriā. Vera mors est gehēne: quā hoies nō timent. cui⁹ causa pctm̄ est q: stipendiū peccati mors. Ro. vj. Ad hoc donū ptinet cognoscere oēs spūales infirmitates aie p: euenientes ex originali culpa ⁊ ex ei⁹ effectu. scz fomite. de con. dist. iiij. c. ij. c. nō ex quo. xxxij. q. v. ij paulus. Hec est em̄ fons lepre ꝙ spicue ⁊ inolite cuti tote. A de supficiē ⁊ interiora inficies ꝓpter quā eiect⁹ est de castris sanctor⁹. Ex hoc scaturiunt fedus luxurie. Jo. iiij. hydropisis auaritie. Luc. xiiij. Phrenesis ire. Mat. v. Curuitas tristitie. ij. Corin. vij. Stupor acidie. i. tepiditas. Apoc. iij. de otiosis Mat. xx. Embolismus gule. Luce. xxj. Apostema supbie. Mat. v. ⁊. xj. Jnsania arrogātie ⁊ iactātie ianitas. Pusillanimitas. Luc. xij. vani timoris. Mat. x. Que oia ⁊ similia p donū sciētie discernunt⁹. Huic dono addit⁹ dolor. q: q̄ addit sciētiā: addit ⁊ laborē. Eccl⁹. j. in fi. De duplici sciētia spūali. p: ima practice. i. actuali q̄ emēdatione morū ⁊ viror⁹ purgatione p̄ficit: altera theorice q̄ in contēplatione diuinar⁹ rerū ⁊ sacratissimor⁹ sensuū cognitione cōsistit: est in li. colla. Joā. Cassi. collatio vtilissima Nesteroth. ibi vide. Jn isto etiā opē i diuersis locis de scia tractaui. vñ hic cāpli⁹ nō imor⁹

¶ Articulus.lxxxvij. A

Est donum sciētie

dicendū est de dono fortitudinis. Donū sciētie docet lugere mala sua et p̄imi. Donum fortitudinis iustitiā facit sitire et esurire. et sic crucifigit iustos mundo: ⁊ mundum iustis. Bala. vlti. Fortitudo sic describit⁹ ab Augustino in li. de mor⁹ eccle. Fortitudo est amor: oia facile tolerans ꝓpter illud q̄ amat⁹. Tull⁹ in. j. rhetor: icor⁹. Fortitudo est cōsiderata pericul⁹ū susceptio. ⁊ labor⁹ ppessio. Jdē in rhetor. ij. Fortitudo est magnarū rerū appetitio: ⁊ viliū contēptio: et cū ratione vtilitatis labor⁹ ppessio. Jtē glo. sup Mat. xiiij. Erāt q̄tuor milia ⁊c. Fortitudo est firmitas animi cōtra molestias seculi. Cōmendatio fortitudinis. Josue. j. Confortare ⁊ esto robust⁹. Deutero. xxxi. iij. Regū. iij. Danie. x. To. iiij. Forti animo esto. Hec virt⁹ plus videt habere vir tuositatis ceteris virtutib⁹. P: imo q: deū letificat. Nemie. viij. Baudiū em̄ dñi erit fortitudo vestra. De hostib⁹ triūphat. ij. Reg. xvij. Accinctisti me fortitudine ad p̄eliū q: homini bona sua seruat. Mat. xij. ⁊. Luc. xj. Quū fortis armat⁹. Diuitias spūales auget. P: ouer. x. Man⁹ fortiū diuitias parat. Jdē. Robusti habuerūt diuitias. q: regnū occupat. Dan. xj. Regnū celor⁹ū vim patit⁹ et violēti rapiunt illud. vñ Hiero. Bādis est enim violētia in terra esse nos generatos: ⁊ celor⁹ū sedē q̄rere: ⁊ possidere per virtutem q̄d nō tenuim⁹ p natūrā. Fortitudo em̄ p̄m ꝙ donum est donū q̄d gratia cōfortāte cōtra oia aduersa cōfidentiā p̄sistentiā ⁊ perfectā administrat virtutum cōfidentiā. Hoc donū sicut dicit Greg. cōtra aduersa cōfidentiā trepidanti dat. Jdē. Vile est p̄silium fine fortitudine. q: q̄d tractando inuenit: fine viri⁹ ad actū nō p̄ducit. Cui hoc donum adest: nec bona mūdi cōcupiscit: nec mala p̄timescit: sed iustitiā esurit. Mat. v. ⁊ p: o ea tuēda fortiter cōtēdit. Donū fortitudinis in hoc differt a fortitudine virtute cardinali: ꝙ fortitudo virt⁹ cardinalis est circa arduū nature simpliciter. fortitudo vero donū circa arduum nature etiā est a gr̄a adiuuāte. vt est subire p: o christo martyrium: relinqre oia: subijcere se volūtari alicui: ⁊ similia q̄ ꝓpter sui difficultatē vel arduitatē nō sunt in p̄cepto. De fortitudinis virtute in p̄ima parte ist⁹ ꝙperis dicti. nec hic repeto. ¶ De fortitudine in Can. iij. c. ps. xvij. Domin⁹ fortitudo mea. Et iterū. Fortitudinē meā ad te custodiā. P: ouer. vlti. Mulierē fortē q̄s inuenier. De fortitudine corporali. Job. vj. Nec fortitudo lapidū mea fortitudo. Hiere. ix. Nō gloriet⁹ fortis in fortitudine sua. xlvij. di. oēs. Oēs hui⁹ seculi dilectores in terrenis reb⁹ fortes sunt: in celestib⁹ debiles. De fortitudine spirituali. ij. Cor. xij. Quū infirmor: runc potēs sum. alias fortior sum. ex̄ de renū. nisi cū p̄sidē §. alia vero. Triplex autem est fortitudo spiritualis: fidei/spei/et charitatis. De p̄ima. j. Pet. v. ibi. Cui resistite fortes in fide. Hebr. xj. Fortes facti sunt in bello scz fide. diabolo draconi quū tentat in occulto/⁊ leoni quū tentat in aperto/p̄m Aug. resistim⁹: dū peccato nō cōsentim⁹: ⁊ tūc ipsum cōculcam⁹. vñ ps. xc. Cōculcabis leonē ⁊ draconē. De secūda Hebr. xj. Fortissimū solatiū habeam⁹: q̄ cōfugimus ad tenendā ꝓpositā spem: quā sicut anchoram animе habemus tutā ac firmā. Greg. Quāuis rerū perturbationibus adhuc animꝰ fluctuet iam tamen spei nostre:

Indiq̄ g nos mala circūstat.

Fortitudinis definitio.

Fortitudo plex.

anchorã in eterna patria figite: ⁊ intentionẽ vestrã vera luce solidate. De tertia. Cañ. viij. Fortis est vt mors dilectio, Gregorius. Virtuti mortis dilectio comparatur: quia nimirum mentem quam semel perfecte ceperit ab amore mundi penitus auellit. Hiero. Vere in talib⁹ fortior est q̃ mors / dilectio, q: morte vinci non põt. de hoc de peni. di. ij. valida. De triplici fortitudine predicta. ij. Reg. xvij. Irruperũt tres fortes castra Philistinorũ: ⁊ hauserunt aquã de cisterna Bethleem. Tres fortes sunt fides / spes / ⁊ charitas: per castra vitiorum irrumpẽtes: ⁊ aquã lachrymarum de cisterna cordis contriti haurientes: et ipsam regi Dauid scilicet christo offerentes.

¶ Articulus. lxxviij. A

NUnc dicendũ est de dono cõsilij. qõ donũ consilij donũ fortitudinis modestet ⁊ caute deducit ne p̃cipitia fidu cia inmoderatius immixũ precipitiũ patiatur Habet em̃ hoc donũ cũ acutissimo ⁊ callidissimo hoste cõgredi. ⁊ ideo indiget semp ⁊ vbiq̃ cõsilij dono. qõ ratione aim impleat: ⁊ precipitiũ inopinatũ phibet. Prouer. xxiiij. Erit salus vbi multa cõsilia. Large accipiẽdo consilium / Consiliũ est aliq̃d faciendi vel nõ faciendi ratio vere examinata vel excogitata. Rationẽ intellige. i. opus ratiõis: resp̃õnẽ scz rationabilẽ / certificantẽ eũ q̃ perit consiliũ Stricto modo Cõsiliũ est diuina volũtas pfecta: ad quã ꝓpter sui arduitatẽ nullus exiperio obligat. xiij. q. j. q̃s ⁊ c. qõ p̃cipit. q̃ ꝓfilia sapiẽtia dei patris fili⁹ cõsiliarius de celo attulit. Esa. ix. que sunt Abtenuntiatio / Castitas / Obediẽtia / Pariẽtia / Humilitas. de q̃bus in prima ⁊ secunda parte plene scripsi. ¶ Circa hoc donũ quinq̃ sunt cõmendabilia. Primũ / q̃a cõsiliũ req̃rendi ⁊ non ꝓpio sensui initendi. To. iij. Consiliũ semp a sapiente req̃re. ex de cõstitu. ne innitaris. De bonis cõsiliarijs. xxiij. dis. q̃n. j. q. j. estote. De malis. lxxxvj. dicanta. Secundũ / consiliariũ eligẽdi. Eccli. xxxvij. A malo cõsiliario serua animã tuam Tertiũ / gratia consilij dandi. j. Macha. ij. Ecce Simon frater vester scio q̃ vir est cõsilij. Quartũ / consiliũ examinandi. qõ nõ fecit Eua nec Adã q̃ malo cõsilio diaboli crediderũt. Ben. iij. Dicit sapiẽs ecclesiastic⁹. Eccli. vj. Cõsiliari⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Quintũ / cõsilio acq̃escẽdi. qõ superbi nõ faciunt et corrupti: sibi nõ alijs credentes. ex de cõstitu. ne innitaris. de hoc etiã in p̃ma parte tractaui isti⁹ operis. De cõsilio ꝑm iura legit ⁊ no. ex de re. iur. nullus ex cõsilio. li. vj. de sen. ex nuper. glos. ij. de homi. ficut dignũ §. illi etiã. in glos. de persuasu. ⁊ in glos. nota q̃ homicidiũ ⁊. l. dist. si quis viduam. glos. et ita. j. q. iij. presulatus. ⁊ ex de vo. ⁊ re. ex multa. §. ij. glos. idem dicit.

Cõsiliũ q̃d sit.

¶ Artitulus. lxxix. A

ESt at dicere de donis intellectꝰ ⁊ sapiẽtie p̃tinẽtib⁹ ad contemplationẽ. Cotemplatio aũt ꝑm Greg. est charitatẽ dei ⁊ p̃ximi tota mẽte. de peni. di. ij. charitas. ij. retinere: ab exterioribus actione q̃escere: soli⁹ cõditoris desiderio in herere. de peni. di. ij. charitas. §. vt nihil. ia agere libeat: sed calcatis curis oĩbus / ad videndũ faciem sui cõditoris animꝰ iardescat: ita vt iã nouerit carnis corruptibilis põdus cũ mentis ore portare: ⁊ totis desideriis appetere illis hymnidicis angelorũ choris interesse: celestibus ciuib⁹ admisceri: de eterna i cõspectu dei ieo: ruptione gaudere. ¶ Donũ intellectꝰ est gra intelligẽdi salubres significationes signorũ naturaliũ ⁊ positiuorum. Signa naturalia sunt oẽs creature: q̃ oẽs loquunt nobis ad Ro. j. ibi. Inuisibilia ⁊c. dei laudẽ ⁊ nostrã eruditionẽ. Hoc donũ perebat. ps. cxviij. quũ dicebat / Da mihi intellectũ: ⁊ scrutabor legẽ tuã. Et iterũ. Da mihi intellectũ ⁊ viuam. Et iterꝫ ps. cx. Intellectus bonꝰ oĩb⁹ faciẽtib⁹ eũ ⁊c. Hoc donũ dedit christꝰ discipulis. Luc. xlv. ibi. Tũc aperuit illis sensum: vt intelligerẽt scripturas. Ad hoc donũ ptinet aperire parabolas euangelicas: et referare mystica eloq̃a scripturarꝫ. Hoc donũ excludit hebetudinẽ ab intellectu. Animꝰ hebes est: ⁊ rebꝰ heret a foris: nõ ingrediẽs ꝑ se ad significata earũ. quã hebetudinẽ donũ intellectꝰ expellit. Vñ dicit intellectꝰ interna lectio. Sapiẽ. j. Spũs di scipline effugiet fictũ: ⁊ auferet se a cogitationib⁹ q̃ sunt sine intellectu. i. a cordib⁹ carnalib⁹ visibilia ⁊ caduca sollicitudinis cogitantibus. Bern. Intelligere est intrus legere id est interiora ⁊ spũalia cogitare. j. ad Corin. ij. Animalis hõ non percipit q̃ sunt spũs dei. Hoc donũ caruerũt philosophi. ⁊ iõ visibilia huius mundi nõ acceperũt vt signa: sed quasi naturaliter. cõtra q̃s Paul⁹ ad Rom. j. Inuisibilia em̃ ipsi⁹ a creatura mũdi per ea q̃ facta sunt intellecta cõspiciunt. Similes fuerunt illi philosophi pueris ⁊ rudib⁹ q̃ morant in calicib⁹ pulchris vel ecclesijs exaratiões pulchras exteri⁹ aspiciẽtes: sed nõ curant inuestigare interiores significationes. vñ arguunt Sap. xiij. in p̃n. ibi. Et de ijs q̃ vident bona / non potuerũt intelligere eũ qui est: neq̃ operib⁹ attẽdentes agnouerũt q̃s cẽt artifex. ex. j. A magnitudine em̃ speciei ⁊ creature cognoscibiliter poterit hoc creatore videri. ex. j. Si em̃ tm̃ potuissent scire vt possent estimare seculũ: quo hui⁹ dñm nõ facilẽ inuenerũt vñ ⁊ iterũ dicit eis Ro. j. Dicẽtes se esse sapiẽtes stulti facti sunt. Aristoteles interrogat⁹ a q̃ tot ⁊ tanta didicisset rñdit. A rebꝰ q̃ mẽtiri nõ norũt. Aug. Quocũq̃ teveris veritas vestigijs q̃busdã q̃ suis operib⁹ impressit / loquit tibi: ⁊ te in exterioꝛa relabentẽ ipsis exterioribus formis intus reuocat. Iteꝫ idẽ. Ue ejs q̃ ꝓpter nutꝰ tuos dimittũt te signorantes q̃d innuãt. Ad donũ ergo intellectꝰ ptinet ea q̃ nobis creature naturaliter significãt / aperire. q̃ significatio est maxime similitudinis. ⁊ ꝑm hoc creature sunt q̃si libri naturales. Signa positiua sunt sacramẽta / forme ecclie ornatꝰ ministrorũ / habitꝰ religiosorꝫ / ordinatio psonarũ ecclie sticarũ q̃ sunt nob⁹ q̃si libri ficticij: i q̃b⁹ ꝓ donũ intellectus legim⁹ ⁊ accipim⁹ q̃ ad nr̃am salutẽ ptinet. Ad hoc dec con. di. j. c. j. et di. ij. sacrificiũ. ⁊. c. signũ. j. q. j. q̃d. ex de sacra vnc. c. vnico. Dicit etiã donũ intellectꝰ lumẽ quo inuisibilia cognoscunt. Unde Aug. Sext⁹ gradus est intellectꝰ vbi ab omni falsitate carnalis vanitatis cor ꝺa mũdatur: vt pura intẽtione dirigant in finẽ. Bern. in li. de cõsideratione distinguens inter intellectũ fidẽ et opinionẽ. ponit eoꝝ descriptiões sic: Fides est volũtaria q̃dã ⁊ certa p̃latio necdum ꝓpalate veritatis. Intellectꝰ est rei cuiusli bet inuisibilis certa et manifesta notitia. Opinio est q̃s ꝑ vero habere aliq̃d q̃ falsum eẽ nescias. In eodẽ. Intellectus rationi innitit. fides authoritati. Opinio sola veri similitudine seruat. Cui concordat Augu. in li. de vtilitate credendi dicens. Ne credim⁹ debemus authoritati. q̃ intelligim⁹ rationi. q̃ erram⁹ opinioni. Ad hoc donũ ptinet cordis mundicia. iuxta illud Mat. v. Beati mũdo corde.

Intellectꝰ donũ

¶ Articulus. xc. A

VLtimo sequit de dono sapientie. Sapiẽtia q̃nq̃ large sumit ꝑ sapida sciẽtia. Et ꝑm hoc sapiẽtia dicitur quasi sapor ex virtutũ condita sciẽtia. Sapidã sciẽtiam habet cui res quas cognoscit: prout debent sapiunt q̃n scz mala culpe. vide. xxij. q. j. ita ergo. Mat. vj. ibi. Sed libera nos a malo. Sunt ei amara bona tẽporalia ⁊ vilia bona spũalia chara. Bern. Inuenisti plane sapientiam: si p̃ioris vite peccata desleas: si hui⁹ seculi desiderabilia ꝓ nipendas: si eternã beatitudinẽ toto desiderio ꝓcupiscas Inuenisti plane sapientiã si singula horũ tibi sapiũt prout sunt. Stricte sumit sapiẽtia p̃ cognitione eternorꝫ cum gustu. vñ Aug. in li. de tri. ij. Hec est (inq̃t) sapiẽtie et sciẽtie recta distinctio: vt ad sapientiã ptineat eternarũ rerũ cognitio intellectualis: ad sciẽtiã ptineat rerũ inferiorũ cognitio rationalis. Et ꝑm hoc sapiẽtia nõ est diuersa a dono itellectꝰ / large loquẽdo. Sumẽdo stricti⁹ accipit sapientia ꝑ cognitiõe suauitatꝫ diuine habita ꝑ experiẽtiã. ⁊ fi-

Sapiẽtia.

diuersa est a dono intellect⁹. Differt etiã ĩ ꝺ sapiẽtia a dono intellectus. sc̃z quia sapiẽtia veritati tm̃ cõtẽplande intendit. Intellectus vero nõ modo de eternis est: sed etiaz de rebus visibilib⁹ ⁊ spũalibus tẽpo:aliter exortis. Intellectu intelligibilia tm̃ capimus. vt angelos/ꝑtutes/animas. Sapientia vero nõ modo supio:a capim⁹: sed etiaz incognitis delectamur. Cognitio aũt que habeť per donum intellectus est q̃si per visum. Cognitio ꝺo que habeť per donũ sapientie est quasi per gustũ. pſ. xxxiij. Gustate ⁊ videre q̃m suauis est dñs. Donũ sapiẽtie tranquillar mentẽ ⁊ reficit per pacez quã efficit. glo. sup Matth. v. In septimo gradu est sapientia. i. cõtemplatio veritatis pacificãs totum hoiem. Glo. ego. Ab intellectu ascẽditur a d sapiẽtiã vt hoc q̃ acute intellectus inuenit: sapientia mature disponat. Augu. Cum ad sapientiã in finem peruentũ fuerit iam requiescit: ꝓpter hoc septimo loco ponitur sicut beati pacifici. Matth. v. Glo. Illa sapiẽtia clara est que non verbis volat: sed que ꝑtutibus cõstat. Bern. Hec est vera sapientia: si obedientia mo:tificat p:opriã voluntatem: si cõtinentia ꝑpurat voluptatẽ: si parientia modestiam co:po:alẽ: si paupertas mundialẽ sustinet egestatẽ. Nam sapiẽtia dei humiliat: nõ extollit. Ille vero sapit: cuius animus in ch:isto est: cuius interio:oculus erigiť ad superna. Augu. Nõ inuenit locũ sapientia vbi non est patientia. Deista sapiẽtia vera q̃ est donum: Jaco. iij. in fine. Que autem desursum est sapientia: p:imum quidem pudica est: deinde pacifica: modesta: suasibilis: bonis cõsentiẽs: plena mĩa ⁊ fructib⁹ bonis: iudicãs sine simulatione.

¶ Articulus. xcj. A

Hunc dicẽdũ est de vita contẽplatiua quam sapientia exp̃ritur. Et primo de p:eeminentia vite cõtemplatiue ad actiuã. Sunt aũt duodecim in q̃bus p:eeminet contemplatiua.

vite actiue p:ẽtat contẽplatiue.

P:imũ quia intẽdit melio:i sc̃z deo: quum actiua intẽdit primo. Contẽplatiua dicit. pſ. lxxij. Mihi aũt adherere deo bonum est. Luce. x. Po:ro vnuz est necessariũm. glo. Bede. Deo scilz iugiter adherere. Item ibi. Reliquit me solam ministrare. Augu. Erat em̃ intenta Maria dulcedim ꝺbi dñi. intenta erat Martha quõ pasceret dñm. intenta Maria quomodo pasceret a dño. A Martha conuiuiũ dño parabatur: in cuius cõuiuio iam Maria locũ dabať. Quũ ergo Maria suauiter audiret verbum dulcissimũ: et co:de intentissimo pasceret: interpellato dño a so:o:e sua/quõ putamus eam timuisse ne diceret ei dñs/ Surge: ⁊ adiuua so:o:ẽ tuã? Mira em̃ suauitate teneba tur. q: p:ofecto maio: est refectio mentis q̃ ventris. Aca. vj. Non est equũ nos derelinquere ꝺbum dei: ⁊ ministrare mẽsis. ibi glo. Quia melio:a sunt fercula mẽtis q̃ corporis. Item Aug. P:eponiť aũt vnũ multis. nõ em̃ a multis vnũ: sed multa ab vno. xxxiij. q. ij. c. ij. Unũ sunt pater ⁊ filius ⁊ spũs. Ad hoc vnũ non nos pducit: nisi multi habeam⁹ co: vnũ. xij. q. j. c. ij. ⁊. c. scimus. Et ibi Theophilus. Usq̃ em̃ adeo honorab. xxxv. dist. sexto die. ⁊. xlij. dist. c. ij. hospitalitas: donec ad necessaria nos attrahit. Quũ ꝺo incipit ab vtilio:ib⁹ impedire: manifestũ est q̃ honorabilio: est diuino:audit⁹. Jtẽ ibi super illud. Maria optimã partẽ elegit q̃ non auferet ab ea. Augu. Non tu malã: sed illa melio:ẽ. vñ melio:ẽ? q: non auferet ab ea. a re auferetur aliq̃n o⁹ necessitatis. Nõ em̃ quũ veneris ad illã patriã: inuenies peregrinũ que suscipias hospitio. Mar. xv. sed bono tuo auferet. vt q̃ melio⁹ est detur. Tu nauigas. illa in porto est. Eterna em̃ est dulcedo veritatis. In hac m̃ vita augeť. in illa pficiet. nunq̃ auferet. Jtẽ Amb. Agat erga te sicut Maria desideriũ sapiẽtie. hoc em̃ maius hoc pfectius opus. Nec ministerij cura cognitionem verbi celestis auertat. nec arguas eos ⁊ otiosos iudices quos vides sapiẽtie studere. Jtẽ Gregl. vj. mo:aliũ. Per Mariã que ꝺba dñi residẽs audiebat: contẽplatiua vita describitur. per Marthã exterioribus obsequijs occupatã/actiua vita signať. sed Marthe cura nõ repꝛhenditur: Marie ꝺo laudať. q: magna sunt actiue vite merita: sed cõtẽplatiue potio:a. vñ nec ait Xp̃s vnq̃ Marie pars ꝺt. q: actiue vite opa cũ co:po:e trãseunt. cõtẽplatiue autem gaudia meli⁹ ex fine ꝓualescũt. de hac pſ. xxvj. Unã petij a dño ⁊c. De vtraq̃ eť de renũ. nisi. ℌ. ne putes. de regula licet. ℌ. illa. xxxvj. dis. fiãs. xix. q. ij. due. viij. q. j. qui episcopatum. ⁊c. Jſido:us in lib. differẽtiarũ. Inter actiuã et cõtẽplatiuã hec distãria est. Actiua vita in opib⁹ iustitie ⁊ pximi vtilitate ꝺsatur. Contẽplatiua aũt ab omni negotio vacãs in sola dei dilectiõe defigiť. Una in ope cõuersationis: altera in cõtemplatione immutabilis veritatis. viij. q. j. qui ẽpatum. Jtẽ in lib. ꝺ summo bono. Actiua vita mũdanis rebus bñ vtitur. Cõtẽplatiua vero mũdo renũtians soli deo viuere delectať. Differentiã lari⁹ descriptaz per Aug. sup Joã. xxj. in homi. dixit dñs. Petro. inter actiuã et cõtẽplatiuã vitã require in legẽda beati Jo. euãge. et inter alia ibi dicit. Una flagellat malis: ne extollat in bonis. Altera tãta plenitudine gr̃e caret oi malo: vt sine vlla tentatione supbie cohereat summo bono. Una inter mala/⁊ bona discernit. Altera q̃ bona sunt/cernit. Una ergo bona est. sed adhuc misera. Altera melio: ⁊ beata. Et illa significata est per apl̃m Petrũ. Jsta per Joannẽ. Et q̃ vita cõtemplatiua figureť per Joanne euangelistã tãgit glo. sup illud Jo. vlti. Conuersus Petrus vidit discipulum quẽ diligebat iesus. et sequiť in glo. Hanc plene ch:istus diligit ⁊ seruat in eternũ. et loquť de vita contẽplatiua. Utraq̃ etiã hec vita per duos ꝓpbas figuratur ꝺm Greg. per Esaiã actiua. p Hieremiam contẽplatiua. viij. q. j. in scripturis. De vtraq̃ etiã legiť. e. q. c. qui ẽpatũ. Jtem Greg. sup Ezech. ait. Uita cõtẽplatiua maio: est q̃ actiua. q: actiua in vsu pſentis operis labo:at. Contẽplatiua vero sapo:e intimo venturã iam requiẽ degustat. ar. ad hoc. j. q. ij. fiãs nec ℌ. ¶ Secundũ/q: clarius vider. vñ ꝺ: de Lia. q̃ signat actiuã. vt eť de renũ. nisi. ℌ. ne putes. q̃ erat lippis oculis. Ben. xxix. Greg. Mens que cõtẽplando otia appetit/plus vider: sed minus generat. facit pc. qui ẽpatũ. ¶ Tertiũ/mũditia siue pulch:itudo. xxx. q. v. femine. Unã de Rachele significãte contẽplatiuã. vt p:e. ℌ. ne putes. ꝺ: Ben. xxix. q̃ erat venusto aspectu. ¶ Quarta/securitas. P:ouer. ix. Frustra iaciť rete ad oculos pennato⁹. glo. Facile euadit laqueos in terris: q̃ hz ockos in celis. P:ouer. xij. Oẽs semite illi⁹ pacifice. exp:essum p:e. ℌ. ne putes. ibi. Magis secura. ¶ Quintũ/quies. Luc. x. dicitur Maria sedere ad pedes dñi. Martha satagebat circa. fre. mi. vbi glo. Maria sedet. q: cõtẽplatiua pacatz vitã: tumultib⁹ optata iam in ch:isto mẽtis quiete fruiť. Martha stat. quia actiua laborio:o defudat certamine. Lan. ij. Sub vmb:a illi⁹ quẽ desiderabã sedi ⁊c. Sedi in quam per quietem contemplationis. Thren. iij. Sedebit solitarius: ⁊ tacebit: et leuabit se sup:a se. Jn vmb:a signi ficatur refrigerium diuine ꝓtectionis ꝺ estum tentationis ⁊ tribulationis. pſ. xvj. Sub vmb:a alarũ tuar. glo. Alarum mie et charitatis. Nota q̃ dicit/quẽ desiderabã. pſ. xlij. Quẽadmodũ desiderat ceru⁹ ad fontes aquar. ⁊c. Ceruus veratus a venato:ib⁹ lassatur: ⁊ estuať: et fontes desiderat. fic aĩa fidelis a venato:ib⁹ infernalib⁹. i. demonijs ⁊ p:auis hoib⁹ agitata/fontẽ ch:istũ desiderat. fontẽ vtiq̃ de quo pſ. xxxv. Apud te est fons vite. Nota etiaz q̃ sequitur ibi in Cãti. Fructus ei⁹ dulcis gutturi meo: vere dulcis ⁊ omni melle dulcio:. Eccl. xxiiij. Spũs me⁹ super mel dulcis ⁊c. Augu. Dedit nobis dñs pignus spirit⁹ in quo sentimus eius dulcedinẽ: ⁊ desideram⁹ ipsum vite fontẽ. De hoc gustat hic cõtẽplatiu⁹: in q̃ sitis huius mũdi extincta ẽ. Aug. Qui biberit de fluuio padisi cui⁹ vna gutta maio: est oceano: restat vt i eo sitis hui⁹ mũdi extincta sit. ¶ Septimũ/iocunditas. Martha em̃ turbať. Luc. x. sed Maria iocũdať. vt ait Aug. ⁊ Greg. Hec i vsu pñtis opis labo:at. Illa ꝺo sapo:e intimo venturã iã requiẽ degustat.

¶Septimū/permanentia.nam actiua et eius vsus cum co:po:e ⁊ tēpo:e deficit.cōtēplatiua hic incipit ⁊ in gloria perficit.vt dicit glos.sup illud Luce.x. Maria optimam partē elegit ⁊c. ¶Octauū/deuotio. vñ de Maria legit ꝙ vnxit ch:istū. Matth.xxvi.Luc.vii. Joā.xii. ¶Nonū/familiaritas qō significatū est in Joā.euangelista. vnde glos.sup illud Jo.xiii. Vidit eñ discipulū quē diligebat iesus.¶Hāc ch:ist⁹ plene diligit ⁊ seruat in eternū. ¶Decimum/q: p:eciosio: hec.q: rario:.xciij.dis.legim⁹.ibi.Omne rarum.ij.q.vij.in sancta.p:ciosum. Jsidoꝛus. Actiua cōmunis multoꝝ est:contēplatiua vero paucoꝝ. Vñ arca in cubito fuit consummata:licet lata esset inferiꝰ. Beñ.vj. ¶Undecimū/q: celesti vite similio:. Augu.in lib.xxij. de ciui.dei. Jbi vacabimus ⁊ videbimus ⁊ amabimus.amabimus ⁊ laudabim⁹.pō.xlv. Vacate ⁊ videte qm̄ ego sum deus. ¶Duodecimum/q: est finis actiue. quia de actiua trāsitur ad contēplatiuā.⁊ finis melio: est. Greg. Qui ad arcem contēplatiōis ascēdere desiderat:p:ius necesse est vt in cāpo actionis se exerceat.p:ecedit em̄ actio :sicut spina granum ⁊ sicut limus aiam inspiratā. Sm̄ Jsaac de vita contēplatiua. Jtem cōtēplatiua figuratur p̄ Enoch. de quo Beñ.v.ibi.Ambulauit cū deo:⁊ non apparuit: q: tulit eum deus.Actiua per Noe fabricantē arcam ⁊ plantantē vineā.Beñ.vj.⁊.ix. Jtem contēplatiua p̄ Moysen loquentem cum dño.Actiua per Aaron loquentē ad populū.Exo.iiij.xxxvj.dist.c.fi.Jtem cōtēplatiua per Jacob manentē in tabernaculis.actiua per Esau venato:ē.Beneñ.xxv.lxxxvj.distin.esau. ¶B

Spēs cōtēplationis quatuoꝝ.

ANte videndum circa quē debeat versari cōtemplatio. Beñ. in lib. de consideratione ponit.iiij.species contēplationis circa ea q̄ dei sunt. Et est expositio illius p̄bi apostoli Epheꝝ.iij. Jn charitate radicati ⁊ fundati: vt possitis cōp:ehendere cum oibus sanctis que sit latitudo ⁊ longitudo et sublimitas et pfundū. ¶P:ima circa maiestatis admirationē.Hec requirit co: a vitijs purgatum ⁊ liberū:et a terrena sarcina eroneratus.vt facile ad superna se leuet:et per aliquas interdū mo:ulas stupo:e et ectasi admiratione ibi se teneat.Hec comp:ehendere nititur quātū est possibile diuinā sublimitatē. ¶Secunda circa diuinoꝝ iudicioꝝ varietatē et o:dinationem q̄ vehementer concutit intuentis animū.Hec fugat vitia.fundat virtutes.initiat ad sapientiam.seruat humilitatem:q̄ est virtutū fundamentū stabile.sine qua fructus congregatio nihil nisi ruina est. hec nititur cōp:ehēdere p:ofundum. ¶Tertia circa largitatem diuinoꝝ bñficiorū.quoꝝ consideratio est mirabilis via ad intuendum dei bonitatem.et que multū ei⁹ amoꝛē accendit.Hec nititur cōp:ehendere que sit latitudo charitatis. Hoꝝ oblitio ingratum:recoꝛdatio gratum cōp:obat. ¶Quarta circa expectationē p:omissoꝝ:q̄ quū fit consideratio eternitatis:longanimitatē.⁊ c.et perseuerātie dat vigoꝛem. Hec nititur cōp:ehendere que sit longitudo: ꝓpter eternitatem.latitudo:p:opter charitatē.sublimitas: p:opter maiestatem.,pfunditas:p:opter sapientiā. Jsta nō disputatio sed sanctitas cōp:ehēdit.Sanctū facit affectio sancta:que in timo:e et amo:e est. quibus affecta anima q̄si duobus b:achijs cōp:ehendit/amplectit/stringit/ timet. Quid tam timendū q̄ potestas cui resistere non potes? q̄ sapientia cui abscondi non potes? Quid tam amabile q̄ amo: ipse quo amaris? Stupēda plane sublimitas maiestatis.pauenda abyssus iudicioꝝ. Feruoꝛem exigit charitas:eternitas perseuerantiaꝫ sustinendi. ¶Et nota ꝙ Beñ.distinguit inter contēplationē et cōsideratiōnē discens.Consideratiōnē nō id per oia q̄ cōtēplationē intelligo volo.q: contēplatio ad rerū certitudinē: cōsideratio ad inq̄sitionē magis se hz. Et sm̄ hunc sensum pōt contēplatio definiri sic.Cōtēplatio est ver⁹ certusq̄ intuit⁹ animi de quacūq̄ re:siue apphensio veri nō dubia. Consideratio est intenta ad inuestigandum cogitatio: vel intentio non inuestigantis verum.sed frequenter vnum ponitur p:o alio. Jdem. Quatuoꝛ considerāda reoꝛ.que intē:q̄ sub te:que circa te:q̄ sup:a te sunt. A te tua cōsideratio inchoet:ne frustra ertēdaris ī alia te neglecto. ¶Consideratiōnis spēs sm̄ Beñ.tres sunt. P:ima dicit dispēsatiua:sensibus sensibilibusq̄ reb⁹ oꝛdinatē vtens ad p̄merendū deū. Que fit quidez quū quis sensuū vsus velut quasdā opes solo pietatis intuitu erpēdere ꝓgredit in suā multoꝝq̄ salutem. Scōa existimatiua: p:udenter ac diligenter quecq̄ scrutans:⁊ inuestigando ponderās. Quod fit quū q̄s ex visibilib⁹ inuisibilia occulta rimat. et hec perfectioꝛ est p:ima.dulcioꝛ ⁊ felicioꝛ.sed p̄ma fortio: et vtilioꝛ. Tertia speculatiua se in se colligēs: ⁊ quātum diuinitus adiuuat rebus hūanis se ex̄imens ad contēplandū deū. Quod fit quū sp:eto ipo rerū ⁊ sensuū vsu quantum humane fragilitati fas est: ad sublimia se attollere ꝓsueuit. Hec perfectissimoꝛ est. Oō p:ima optat: scōa odoꝛat.tertia degustat.ad quē tñ iustū perducunt ⁊ cetere:etsi tardius:p:ima tñ labo:iosius:scōa quieꝛ⁹ punit. ¶ D Jtē sm̄ Beñ. Octo sunt⁹ gradus qb⁹ ad cōtēplationē ascendit. P:imus/perfecta obedientia deo et homini. Secūdus/co:pus in seruitutem redigere. vt deficiat caro. Tertiꝰ est vsum boni per discretionē in consuetudinē vertere. Quartꝰ est/attēte intelligere q̄ in doctrina fidei apponūtur. Quintus/mundā aiam conseruare. Sextꝰ/tranfire de iudicio rōnis in affectū mēris. Septimus/reuelata facie dei gloriā speculari. Octauꝰ/trāsfoꝛmari a claritate in claritatē.ij.Coꝛ.iij. ¶E Talis fuit Paulus raptꝰ in tertiū celū.ij.ad Coꝛ.xij. vbi gloꝛiosius tres spēs visionū.est em̄ co:palis/imaginaria/et intellectualis.Co:palis/quū quedā dei munere co:palē videntur ab aliquo:que alij videre nequeūt. vt Balthasar manū. Dan. v. Jmaginaria/quum aliqs somno vel ectasi videt nō co:po:a sed imagines co:poꝛ.et hoc dei reuelatione.vt Petrꝰ discū. Actuū.x. Jntellectualis qua nō co:po:a nec imagines videnf:sed in substantijs inco:po:eis mētis intuitꝰ intra dei pomeria figitur. ¶F Et talis fuit Pauli visio. vñ Aug. sentit ꝙ Paulus viderit deū facie ad faciē.dicit enim.Cur nō credam⁹ q̄ tanto apl̄o voluit de⁹ demōstrare vitā in qua post hanc videndus est in eternū? nec est ꝯ illud Exoꝛ.xxxiij.⁊ Joan.j.Deum nemo vidit vnq̄ nisi vnigenit⁹ ⁊c. Non videbit me homo ⁊ viuet.q: loquitur de hoie humano modo viuente.vñ Aug. in lib.de trinitate. Videri diuinitas hūano visu nullo modo pōt.sed eo visu videf:quo qui vident.nō iam homines sed vltra hoies sunt. Et Greg. in glos. super illud Exoꝛ. p:e. Nō videbit me homo et viuet. Jn haccarne viuentibus contemplationis acumine potest eterna claritas videri.sed qui sapientiam que deus est/vider:huic vite funditus moꝛitur:ne eius amoꝛe teneatur. Et nota ꝙ q̄ vere raptus est:sensu non vtitur. ¶B

Deum nemo vidit vnq̄ vi.

Ad cōtēplationē conducentia.

EP:eparatoꝛ:ijs ad cōtemplandū aliquid est videndum.⁊ sunt duodecim sm̄ Beñ. ¶P:imū/exercitatio in operibus actiue. q: de actiua nascit contēplatiua. non em̄ q̄cito peccatoꝛ deo reconciliatur:dignus est videre faciez p̄is.qō fuit in Absalon figuratū.ij.Reg.xiiij. ¶Secūdum/coꝛdis puritas. Bernard. Hoc ineffabile quum non nisi ineffabiliter videatur/qui vult videre:co:mundet.quia nulla ratione nisi coꝛdi mundo. Matth.v. ⁊ humiliter amanti videri potest vel apphendi. Aug. in lib.o solilo. Quum fueris talis vt nihil p:oꝛsus terreno:um te delectet:mihi crede eodem momēto. eodē puncto poteris obtinere quod cupis. Frater Egidius, puritas deum videt.deuotio ipsum manducat. Unde Aaron non intrauit in sancta sanctoꝛum:nisi p:ius. Leuitic. viij. Exoꝛ.xxx.⁊ vltimo.lotus. ¶Tertium est solitudo. Psce ij.capᵒ. Ducam eam in solitudinem :⁊ loquar ad coꝛ eius. Et in monte viderunt discipuli iesum tranfiguratum. Matth. xvij. Marci. ix. et Luce.ix.capᵒ.vbi Remigius.

Cōsideratio.

In quo docet q; necesse est hominibus qui deum cōtemplari desiderant; vt non in infimis voluptatibus iaceāt: sed amore supernoū semper ad celestia erigātur. Bern. O aia sola esto: vt illi te solā serues quē solū ex oibus ele gisti. Dei em filius verecūdus amator est. ⁊ nō vult spōse sue secreta in publicū revelare. Unde Jacob solus rema nēs cū angelo luctatus est. Gen. xxxij. Lucta est oratio et contēplatio. vñ Esa. xlix. dicit glol. q; Jacob pugnauit cū angelo: nō manibus/sed precibus. Bern. Aiam quā vide ris relictis oibus soli ꝺño votis oibus adherere: ꝺño vi uere: verbo seregere: a corporalib⁹ sensib⁹ studiose secede re: vt sese non sentiat dū sentit verbū: atq; ineffabili illec tra verbi dulcedine quodāmodo se sibi furatur: immo ra pitur atq; labik a seipsa: vt ꝺño fruak: hāc esse spōsam nō dubites summi spōi. ¶ Quartū est desolatio. Deuteron. viij. Afflixit te penuria: et dedit tibi cibum mānā. Mānā est dulcedo cōtēplationis: que datur aie post tristitiā pre sentis desolationis. Hoc notak Esa. liiij. Paupercula tem pestate cōuulsa ⁊ absq; vlla cōsolatiōe. ecce ego sternam per ordinē lapides tuos. Jacob cōrristat⁹ timore fratris ab angelo meruit consolari. vnde dicit. Audi dñm facie ad facē ⁊c. Gen. xxxij. vbi Grego. Ereuntre pius tristitia caligo detergit. ⁊ sic resplendente raptim incircūscripto lumine mens illustrat: ⁊ in gaudio quedaz securitas ab sorbet. ¶ Quintū est silentiū. Thre. iij. Bonū est cū silen tio prestolari salutare dei. ⁊ ibi. Sedebit solitarius ⁊ tace bit. xxj. q. j. perlatū. ij. Un Maria tacet. Luc. x. ꝺño em in eternū. qd audire ad contemplationē pertinet: in magno silentio vult audiri. ps. lxxxiij. Audiā qd loquatur in me dñs deus. ¶ Sextū est gratiaruz actio et vox laudis. ps. xlix. Sacrificiū laudis honorificabit me: et illic iter quo ostendam illi salutare dei. i. christum. Alia tanguntur Gen. xviij. vbi di. Apparuit de⁹ Abrahā in cōualle mābre. quorū primū est humilitas. glol. interli. Apparet de⁹ humilib⁹. ⁊ sm Greg. aque ad valles descendunt. i. gra ad humiles. Mābre interpretat claritudo vel perspicuitas. ⁊ signat duplicē humilitatē: mentis/⁊ corporis: qua de⁹ clarius vi detur. Bern. Magna fratres magna ⁊ sublimis virtus humilitas. que promeretur qd non docet. digna adipisci qd nō valet addisci. Supbo oculo de⁹ nō videt sincere. Idē. Quisquis curiosus est scire qd sit hoc verbo fari: para illi non aurē/sed mentem. non em docet hoc lingua sed gra. ¶ Scōm mentis quies. qd tangit ibi. Sedēti. Thren. iij. Sedebit solitari⁹ ⁊c. Et Jacob dormiēs in itinere vidit scalam. vbi Greg. In itinere dormire/est in via hui⁹ secu li ab impedimento seculariū actionū quiescere. De hoc somno Lañ. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. Et de hoc somno cōtēplationis sm Ber. intelligit illud Gen. ij. ibi. Immisit ergo dñs soporē in Adā. quōq; obdormisset ⁊c. de peni. dis. ij. §. Romanos. ¶ Tertiū/desideriū egredie di de corpore. qd no. ibi. In ostio tabernaculi. Ostium ta bernaculi est exitꝰ de corpe. ij. Per. c. j. ibi. Velox est depo sitio tabernaculi mei. In ostio tabernaculi sedent: q; mo tem hñt in desiderio: ⁊ vitā in patiētia. Phil. j. Cupio dis solui ⁊ esse cū christo. ¶ Quartum/feruor: charitatis. qd tangit ibi. In feruore dei. vñ Aarō cū igne et thymiamā te intrat in sancta sanctorū. Leuit. xvj. Amor em sm Diony sium träffor mat amantē in amatum. vt dicat. Vulnerasti cor meū sor or mea. Lañ. iiij. ¶ Quintū/cordis eleuatio et de supnis meditatio. qd tangit ibi. Quū eleuasset ocu los suos. Sapien. viij. Cogitare de illa sensus est consum matus. ¶ Sextum/oratio quod tangitur ibi. Ne transi eas seruum tuum. vnde Luce. iij. Jesu oratio apertus est celū. Bern. Quum foris missa fuerit omnis immūditia: et adfuerit secularis cure abscissio: carnis afflictio/cordis contritio/frequens et pura delicti confessio/⁊ lauacrum fletus: tunc sursum attollunt os essentie dei admirabilis meditatio/caste veritatis inspectio/oratio munda ⁊ vali da/iubilus laudis/⁊ desideriū ardens in deum.

¶ Articulus.xcij. A

¶ Circa hoc notādū est q; Richardus de scō victore i lib. de cōtemplatione distinguit inter ꝓtempla tionē/meditationē/et cogitationē. Con templatio sm eum est libera mētis per spicacia in sapientie speculo cum admiratione suspensa. Vel sic. Contēplatio est perspicax ⁊ liber animi intuit⁹ in res perspiciēdas vsq; quaq; diffusus. Meditatio est stu diosa mentis intentio circa aliqd inuestigandū diligēter insistēs. Vel sic. Meditatio est ꝓuidus animi obtutus in veritatis inquisitione vehemēter occupatus. Cogita tio est improuidus animi respect⁹ ad euagationē ꝓuꝰ. Et q; quis contēplatio ⁊ speculatio ꝓo invicem soleāt po ni: aptius mā speculationē dicimus qñ per speculuz cernimus. Contemplationē vero qñ, veritatē sine aliquo inuolucro fine vmbrarū velamine in sua puritate videmus. et sic hoc nomē contēplatio stricte accipit. Joā. Cassi. in lib. coll. in prima collatiōe Moysi que est de destinatiōe monachi ⁊ sine sic ait. Contēplatio dei multifarie cōcipitur. Nam deus non solū incōprehensibilis illius substātie sue admiratione cognoscitur: qd mā adhuc in spe ꝓmissionis absconditū est: sed etiā creaturaz suarū magnitudine: vel equitatis sue consideratione: vel quotidiane dispensatio nis auxilio ꝓuidetur. qñ scz que cū sanctis suis per singu las generationes egerit: mente purissima perlustramus. quū potentiam eius qua vniuersa gubernat/moderat ac regit: cū immēsitate scientie eius ⁊ oculū quem latere se creta cordiū non pñt. xxxvj. q. v. nec miruz. in fi. tremēti cor de miramur. quū arenā maris vndarumq; numerū dimē sum ei et cognitū cogitamus. quū pluuiarū guttas/quū seculorū dies/quum preterita futura ve obstupescentes/scientie ei⁹ adsistere cōtēplamur. quū ineffabile clementiā/ei⁹ miramur: qua innumera flagitia q̄ singulis q̄busq; mo mentis sub ipsi⁹ cōmittunt aspectu/indefessa longanimi tate sustinet. quū vocatione qua nos nullis pcedentibus meritis gra sue miserationis acciuit. j. Cor. xv. j. q. j. gra. de pse. dis. iiij. gra. quū deniq; qd occasione salutis tribuit adoptādis/cum quodā admirationis intuemur excessu. q; ita nos nasci precepit, vt ab ipsis incunabulis gra nos bis legisq; notitia sue traderet. q; ipse aduersariū vinceꝫ Luc. xj. in nobis ꝓ solo bonevolūtatis assen. eterna bea titudine ac ppetuis nos premijs remunerat. quū postre mo dispēsatione incarnatiōs sue quam ꝓ nra salute fusce pit: ac mirabilia ministroz suoz in cūctis gērib⁹ dilatauit fideli ⁊ deuoto speculamur intuitu. ¶ Idē in collatione Paphuntij de trib⁹ abrenūtiationibus dicit sic. Tertia re nuntiatio est qua mētē nostrā de ꝑsentib⁹ vniuersis ac vi sibilibus euocātes/futura tātūmodo contēplamur. Et. j. Cuius renūtiatiōis tertie verā pfectionē merebimur ob tinere: qñ mens nra nullo carnee pinguedinis hebetata cōragio/sed peritissimis climatiōibus expolita ab oi affe ctu ⁊ qlitate terrena ꝓ indefinen. ☧ diuinarū rerū medita tionē spūalesq; theorias ad illa q̄ invisibilia sunt eousq; trāsierit: vt circūdatā se fragilitate carnis ac situ corpis supernis ⁊ incorporeis intēta nō sentiat. atq; in hmōi ra piak excessus: vt nō solū nullas voces auditu recipiat cor porali: nec intuēdis ptereuntiū imaginib⁹ occupek. sed ne adiacētes qdē moles et ingērtes materias obiectas ocīs carnis aspiciat. Cui⁹ rei fidem atq; frutē nemo nisi is ca piet q̄ hec q̄ dicunt experiētia magistra pcepit. Cui⁹ videlz ita dñs ocīos cordis ex vniuersis pñtibus auocauerit: vt ea nō tamꝫ trāsitura sed qsi transacta iā reputet: ⁊ velut inanē fumū in nihilū resoluta cōspiciat: ābulās vt Enoch Gen. v., cū deo ac de humana cōuersatiōe morib⁹q; trāf latus non inueniat in pñtis seculi vanitate. hucusq; Pa phunti⁹. ¶ Itē in collatiōe Sereni. Ad mēsurā etatis ple nitudinis christi. Eph. iiij. nemo pueniet alꝰ in futuz nisi q̄ imbut⁹ ea fuerit i pñti: eāq; adhuc in b scō posit⁹ pliba uerit: christiq; mēbrū pciosissimu designatiuū arrarū cō

paginis illi⁹ per quā co:po:i mystico qō est ecclesia. xxiij. q.v. de liguribus. ad Colo⁹. j.j. Lo:. xij. eius valeat copulari: in hac carne possederit. vnum duntaxat desiderans: vnū sitiens: ad vnuz nō solum actus suos: verū etiā cogitationes semper intendens. vt illud qō in futurū dicitur j. Lo:. xv. de beata cōuersatione sanctoꝝ iam subarratuz teneat in psenti. i. vt sit ei deus omnia in oībus. ¶ Item in colk. Isaac prima de o:atione. O:atio dñica p:ouehit domesticos suos ad illam igneaz et perpaucis cognitam vel expertam immo ineffabilem o:ationem/ que omnem transcēdens humanū sensum nullo modo (dicā sono vocis nec lingue motu nec vlla verboꝝ pronuntiatione) distinguitur: sed quā mens celestis illius infusiōe luminis illustrata non humanis atq; angustis designat eloquijs: sed conglobatis sensibus velut de quodā fonte lucidissimo ⁊ copiosissimo effudit ybertim. Huius oronis forma fraterne vocis modulatio. Instrumento: vel o:ganoꝝ pulsatio. Psallētis gravitas. Et ho:atio viri perfecti. et collatio spūalis. Interitus chari vel fratris. Recordatio peccatoꝝ. et ne glorie tenteris contemplatio gehennalis. Item in eadē. Et vt o:ationis vere percipiatis affectum: non meā vobis: sed beati Antonij sententiam pferam. quem ita nonnūq; in o:atione nouimus persistisse: vt eodē in excessu mentis frequēter o:ante quum solis o:tus cepisset infundi: audierimus eū in feruo:e spūs proclamantē. Quid me impedis sol: qui ad hoc iā o:iris vt me ab huius veri luminis abstrahas claritate? Cuius etiā sententia non hūana sed diuina hec est. Nō est (inq;) perfecta o:atio in qua se monachus: vel hoc ipsum quod o:at nō intelligit. Idem in. ij. collatione de oone eiusdez Isaac. Hic nunq; finis totiuſq; perfectionis est: vt eousq; extenuata mens ab omni situ carnali ad spūalia sublimetur: donec oīs eius conuersatio oīs: co:dis volutatio vna et iugis efficiatur o:atio. ¶ Item in collatione Joānis abbatis cenobite ⁊ eremite/ idem Joannes ait/ Pio domini nostri munere memini me in huiusmodi raptum excessum frequēter: vt obliuiscerer me sarcina co:po:ee fragilitatis indutū mentēq; meā ita oīs exterio:es sensus subito respuisse: ⁊ a cūctis materialib⁹ reb⁹ oib⁹ exulasse: vt neq; oculi neq; aures mee p:opꝛio fungerētur officio. Et ita diuinis meditationibus ac spiritualibus theo:ijs meus animꝰ repleba⁹: vt sepe ad vesperā cibum me percepisse nescirem: ⁊ sequenti die de hesterna absolutiōe ieiunij penit⁹ dubitarē. Item in collatione Theone de anamartheto. Una ergo ⁊ sola est theo:ia. i. contēplatio dei cui merito omnia virtutum studia postponūtur. multos etenim sanctos quis bono:um operum terrenis studijs occupatos: tamen a contemplatiōe illius summi boni retrahunt ac retardant. Dicit frater Egidius laicus socius beati Francisci maximus cōtemplatiuus q; gradus contemplationis sunt; ignis/ vnctio/ ectasis/ gustus/ contemplatio/ requies/ gloria. Item dicebat q; nullus potest ad contemplationem ascendere: nisi per actiuam fideliter ⁊ deuo:e exercitatus fuerit. Ad contemplandā etiā gloriā diuine maiestatis nullus pōt ascēdere: nisi p feruo:ē spiritus et frequentē oronem. Per feruo:em spūs accendit homo: ⁊ ad contēplationem ascendit. qñ co: cum ceteris mēb:is est ad hoc totū dispositū plene: ita q; nihil aliud etiā vult nisi qō hz et sentit ⁊ pōt cogitare. Ille esset bonꝰ contēplatiuꝰ. q; si haberet incisos pedes ⁊ manus et extractos oculos ⁊ incisum nasum aures ⁊ linguā: pre magnitudine suauissimi ineffabilis ⁊ inestimabilis odo:is gaudij et bulcedinis nulla alia mēb:a nullaq; alia q; q; circa celū excogitari pñt/ curaret: vel habere desideraret: pter id qō hz ⁊ sentit: sicut Maria secus pedes dñi tantam recipiebat dulcedinē ubi dei: q; nullū habebat membꝝ qō posset vel vellet facere aliud q; faciebat. ⁊ hoc signum/ quod conqueret̄i so:o:i q; nō adiuuaret eā nullo verbo vel indicio respondit. cuius aduocatus christus factus est: pro Maria respōdēs que respōdere nō poterat. Luc. x. Jdē. Contemplari est ab oībus esse diuisum: ⁊ soli deo esse cōiunctum. Item frater Rogerius ꝓuincialis vir ecstaticus ait. Quid putas erit si intimo tuo intimus sit deus? lib. j. A quātis tenebꝝis ad quātas duceris claritates per spūm eius? a. Si illas que in intimis illis siue internis sereris sunt nosses intimas cōtēplationes: si illas lucidas illuminationes/ si illos feruidos splēdo:es/ si illos simplos radios/ si illos puros fulgo:es/ si illos viuificos ardo:es/ si illos pacificos sapo:es/ si illos delicios⁹os: immo deliciosissimos dulco:es/ si res incognitas ⁊ innominabiles rerāmē experimēr̄ales pfecte perciperes. A homo si hec experimēro nosses: puto q; vt ego tenebꝝis ferres graviter vite tue. a. Qñ aūt erit? Puraſne videbo? qñ. qñ. qñ. oia in mo:a. nimium flenda dilatio ho:ū. a. a. a. Quid tibi sum ego: aut q̄d tu mihi deus meꝰ? sed q̄d nō mihi es: hec verba silentij sunt: nec hec extra silentiū ⁊ deuz inueniri pñt. q; alibi nō sunt. O q̄ beatus hō cuius in deo aīa fieri novit deus. supple nō substantialiter: sed vnitiue ⁊ transfo:mative. Attende aūt ⁊ admirare q̄ dico/ excessus/ introitus/ defectus/ transitus/ appꝛehensio/ transfo:matio/ ad oīm causam amo:ū motio in silentiū illud bona/ quieta/ rio punctalis/ infiniti visio. Nec terrearis q: punctalē audisti. illā em̄ qñ vult: ⁊ vult: ⁊ vt quantū vult dilatare pōt qui finitissimū in se infinitare pōt. Hec magna sunt. Sentire ea vis? Attende qm̄ nullus sic intrat: nisi prius excesserit. nec deficit: nisi pri⁹ introierit. nec transit: nisi pri⁹ defecerit. nec apꝓhendit: nisi pri⁹ transierit. nec transfo:matur: nisi prius appꝛehēderit. nec intuet: nisi trāsfo:matio pcesserit. nec sic in illū amo:ē mouetur: nisi qui intus et valde intus fuerit. nec in beato illo silentio quietat: nisi qui illū amo:ē nouerit. Post hec videtur deus. q̄rectū in quolibet pcedēti est visio: post hec tm̄ sequit dei visio manifesta. Sed p hoc qō dictū est de meꝰ qs vnq̄ sensus ad hoc sufficit: quū etiā angelicꝰ intuitus qui hoc continue Mat. xviij. experit: i hmōi plene nō possit: nō ꝓpꝛijs imitatur oñe virib⁹? Qui hoc q̄rit: totū tibi se exhibeat. vt in te trāseat totus. hucusq; Rogeri⁹ vene. Talia q̄ merā cōtēplationē respiciūt fm Bern̄. nō docet lectio: sed vnctio spūscti in sua dona sapientie gustāte. que vnctio docet de oībus his. j. Jo. ij. ex de sacra vnc. c. vnico. §. j. ff. de secūda. De vtraq; vita activa ⁊ cōtemplativa q̄ simul teneri pōt a plāris eccl'ie. xxxvj. dis. viij. q. j. in scriptur. c. qui episcopatū. ij. q. vij. secā. vij. q. j. scias. xxj. q. j. nos aut̄. xx. q. ij. due. ex de renū. nisi. §. ne putes. ⁊ de regula. licet. §. penul.

¶ Expeditis tuis donis⁹ sacratissimis aline spūs nūero septenario designatis/ Ego frater pet̄ⁱ scripto: isti⁹ operis gemitib⁹ inenarrabilibus a te. Rom. viij. datis o:o te veni hauster calide sitē spūs ignee. perfla ho:tum meum. Can. iiij. in fi. j. eccl'iaz q̄ est hort⁹ conclusus. vt in eodē. c. iiij. xviij. q. j. oībus. ⁊. c. qm̄. Meū inquā. q: eccl'ia est mī mea et oīm fideliū magistra. ex de p:iuil'. antiqua. Et fuēr aro mara illi⁹. i. Frutes fm Bzeq. in homi. pasce. q̄ vita in ea. i. in mēb:is suis co:ruptis existētia expellāt. xxij. q. j. cum renūciat. Et currat in odo:ē vnguēto:ꝝ sponsi sui. Can. j. cū eccl'ia primitiua talibus virtuosis odo:ibus fecūdara. vt in fine istius ecclesie militantis iam in p:otimo venie/ te extremitas defectuose vite redeat ad principiuz sancte vite: ⁊ reuoleꝛ. o. ad. a. xxxv. dist. ab exo:dio.

¶ Articulus. xciij.

Lante p:ospe sui dignissima gratia dicta hausto:/ et completa ista scda parte istius operis de ruina in vita magna statuū ecclesie sancte dei/ nō ad detractionē sed co:rectionem p:escripta: Jā ratis mea desiderat i litoꝛe collocari. Ac,

xxvij. Joā.iij.xxvij.q.j.nuptiaꝝ. Mat.xxv. Leuās manus oculos ⁊ cor ad illū spōsum eccl'ie Jesum christū vnicum dñm nostrū filiū dei viui et verū deū. Mat.xvj.qui est principium ⁊ finis. Apoc.j.⁊ qui vere fuit principiū isti⁹ opis et cōsummatio.gr̄as vberes sibi reddens: corde ⁊ ore benedico sibi dicēs/Gloria laus ⁊ honor tibi sit rex christe redemptor.et bn̄dictio/⁊ claritas/⁊ sapiētia/et gratiarū actio/honor/⁊ virtus/et fortitudo tibi deo nr̄o in secula seculoꝝ. Amen. Apoc.vj. Ac deinde ad te papa beatissime dñe Joan.xxij.Ve Jesu christi dñi nostri in terris vicarie generalis ⁊ sponse legitime eccl'ie sue sancte/cū tuo venerabili et sacro collegio dñorū Cardinaliū genibus flexis dirigendo sermonē:hoc opus qd̄ iam fecisti scribi suppliciter recōmendo. Ipsum corrigas:⁊ corrigi facias. Fauorem sibi largiaris. Salus ibi tue ⁊ nostre eccl'ie continet. Sicut etiā dixi in suo principio:sic et nūc in fine eius dico nihil aliud sentio nec teneo nec doceo:nisi quod sentis tenes ⁊ doces cū tua sancta matre eccl'ia:que nunq̄ a veritate catholica deuiauit.xxiiij.q.j.a recta.c.memor.c. in sede. Si ergo in aliquo ex ignorātia vel improuisiōe vel nimia occupatiōe sicut homo minus bene dixi: per te. lxiij. dist.valētinianus.corrige:q: tibi p̄cipue christiane religionis zelus incūbit.xxiiij.q.j.officij. Alia canonice dicta tua authoritate corrobora ⁊ cōfirma.xxv.q.ij. postea. ¶ Cōpleui autē hoc opus dei gr̄a comitante/currēte anno dñi M.cccxxxij.pontificat⁹ tui anno.xvj.in fi. In festo sancte Marie niuis/in Auinione vbi tunc cum tua curia residebas. Et incepi anno dñi. M.cccxxx.pōtificatus tui anno xiiij.in ciuitate eadē vbi cū tua curia eras et ego seruus pedum tuoꝝ et officialis indignus in penitentiarie officio regnante dño nostro Jesu christo cum patre et spiritusancto benedicto et glorificato in secula seculoꝝ.j.ad Timo.j.⁊ vlti.de cōse.dis.j.hi duo.⁊.c.porro gloria ⁊c.

¶ Authoris subscriptio.

Manu propria vna vice correxi ⁊ apostillaui anno domini.M.cccxxxv.in Algarbia Portugallie vbi sum presul in villa Ramra. Secundo correxi et apostillaui in sancto Jacobo de cōpostella anno domini.M.cccxl. ¶ In p̄ma parte istius opis sunt.lxx.articuli. In scd̄a v̄o pte.xciij.

¶ Ad lectorem.

Habes tandem lector humanissime fratris Aluari Pelagij viri sane peritissimi opus desideratissimū: cui titulū indidit ipse. De planctu ecclesie. Opus inquā supra veri fidē eruditiōis plenū:quadragesimotertio abhinc anno stanneis characterib⁹ primū Ulme(que germanoꝝ est ciuitas)excusū. In quo nimirū reponēdo pristinoq; nitori/quoad fieri potuit/restituendo quātū sit desudatū quātūq; laboris (qd̄ citra gloriā dixerim) exhaustum:penes eum sit fides qui germana exemplaria cū recentioribus hisce cōtulerit. Non tn̄ ita nobis ipsi placemus:vt quicq̄d inerat mendarū nr̄o dispūctum obelo velim⁹ existimari. Preter eñ paucula vel heracliticis tenebris obscuriora in q̄bus nihil oīno potuimus integritatis expiscari: nōnulla certo scimus nr̄os (hoīes eñ sumus) oculos ⁊ fefellisse et effugisse. Hoc tamen admonitū te velim nostrū exemplar nescio quib⁹ malis auibus tam portentosis erratoꝝ mōstris passim scatuisse:vt vix i eo decimū quodq; v̄bum integrū illesumq; (ne dicā penitus aut inuersum aut adulteratū) fuerit reperire. Q: si tā insignia hec scripta rursum impressioni (qd̄ vtiq; speram⁹) cōtigerit demandari:dijs bene iuuantibus emendatiora fortassis in vulgus prodibūt. Impressum est autē denuo preclarum hoc opus in famatissimo Lugdunensi emporio apud virum integerrimum Joannem Cleyn bibliopolam et industrium et de bonis literis optime meritum. Anno post christū natum sesquimillesimo supra decimū septimo ad Calendas Augustas. Vale.

Distichon.

Plurima qui latuit vix vlli secula notus
Exerit e tenebris Aluarus ecce caput.

Gala.6
Sapiæ.2.
Deute.32

¶Foll
ſtatus durat
Fol.27.fa.2.li
Fo.29.fa.2.linea
fa.2.linea.8.alia o
cet. Fol.52.fa.1.li
fa.1.li.37.illo iacet
ræ,& conſumenti
nea à fine.6.qui r
li.16.cum vniuer
Folio.89.facie

uos esse frugi iubet. Abrogemus igitur istud horride uetustatis rubigine obsitum imperium.
& enim quid opus libertate si uolentibus luxu periri non licet? Age par proferamus equali iugo uir-
tutes honorumque societate iunctum. Instructum autem aemulationis animo dissidens. c. l. naero. l.
iulius. q. salinator secundi punici belli temporibus firmissima rp. latera quam destrictam simul
egerunt censuram. Nam cum equitum centurias recognoscerent. & ipsi propter rubur aetatis etiam
nunc eorum essent enumero. ut est ad polliam uentum tribum uentum precolecto nomine salinatoris.
citandum neene sibi esset hesitauit. Quod ubi intellexit naero. excitari polliam & equum uendere
iussit. qui a populi iudicio dampnatus esset. salinator quoque eadem animaduersione neronem persecutus est.
adiecta causa. quod non sincera fide secum in gratiam redisset. quibus uiris si quis celestium significasset
futurum ut eorum sanguis illustrium imaginum serie deductus in ortum salutaris principis nostris conflue-
ret. depositis inimicitiis artissimo se amicitie foedere iunxissent. seruatam ab ipsis patriam com-
muni stirpe seruandum relicturi. Salinator uero quattuor atque .xxx. tribus inter aerarios referre
non dubitauit. Cum se dampnassent. postea cons. & censorem fecissent. Pretexuit quoque causam quia necesse
esset eas alterutro facto crimine temeritatis & periurii teneri. unam tantum modo tribuum maeciam
uacuam nota reliquit. que cum suffragiis suis ut non dampnatione. Ita ne honore quidem dignum
indicauerat. Quam putemus consultantis & preualidi illum ingenii fuisse. qui neque tristi iudiciorum
exitum compelli. neque honorum magnitudine adduci potuit. quo se blandiorem in administrationem
rep. gereret. Equestris quoque ordinis bona magna quoque pars cccc iuuenes censoriam notam patiente
animo sustinuerunt. Quos m. ualerius et p. sempronius quia in sicilia ad munitionum opus ex-
plicandum ire iussi facere id neglexerant equis publicis spoliatos in numerum aerariorum retulerunt.
Turpis etiam metus censores summa cum seueritate poenam exegerunt. m. enim atilius regulus
et l. furius philippus m. metellum quaestorem conpluresque equites romanos qui post infeliciter
commissam cannensem pugnam cum eo habituros se italiam intrauerant direptis equis plublicis
inter aerarios defendendos curauerunt. eosque graui nota affecerunt. qui cum in potestatem
hannibalis uenissent. legati ab eo missi ad senatum de permutandis captiuis neque impetrassent
quod petebant in urbe manserunt. quia & romano sanguini fidem prestare conueniens erat.
& m. atilius regulus censor perfidiam notabat. Cuius pater per summos cruciatus expiare quam
fallere kartaginienses satius esse duxerat. Iam hec censura ex foro in castra transcendit que neque
timeri neque decipi uoluit hostem. Secuntur duo eiusdem generis exempla eaque adiecisse satis
erit. g. & a. cum a. l. metello & g. n. domitio censoribus senatu mootus esset. postea censor factus est.
Item m. ualerius messala censoria nota perstrictus. censoria postmodum potestate imperauit.
quorum ignominia uirtutem accuit. Rubore enim eius excitati omnibus uiribus incubuerunt. ut
digni cruibus uiderentur quibus dari potius quam obici censura deberet. Xxi. de maiestate.

Est etilla quasi priuata censura. maiestas clarorum uirorum sine tribunalium fasti-
gio. sine apparitorum ministerio potens in sua amplitudine obtinenda. grato enim
& iocundo introitu animis hominum allabitur admirationis pretexto uelata quam
recte quis direxit longum & beatum honorem esse sine honore. Nam quid plus tribui
potuit cons. quam est datum reo metello. qui cum causam repetundarum diceret. ta-
bulaeque eius ab accusatore expostulate ad nomen inspiciendum circa iudicium ferrentur.
totum consilium ab earum contemplatione oculos auertit. ne de aliqua re que in his

Th
1410a